

Holy Bible

Aionian Edition®

Muqeddés Kalam (yāngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

AionianBible.org

The world's first Holy Bible untranslation

100% free to copy and print

also known as “ The Purple Bible ”

Holy Bible Aionian Edition ®

Mukeddes Kalam (yāngi yezik)

Uyghur Bible (pinyin script)

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 4/18/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Uyghur tili at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēse added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Yaritilix	11
Misirdin qiqix	142
Lawiylar	256
Qel-bayawandiki sēpār	341
Qanun xārhi	455
Yəxua	553
Batur Həkimlar	620
Rut	687
Samu'il 1	696
Samu'il 2	779
Padixahlar 1	849
Padixahlar 2	933
Tarih-təzkirə 1	1013
Tarih-təzkirə 2	1089
Əzra	1185
Nəhəmiya	1213
Əstər	1253
Ayup	1274
Zəbur	1346
Pənd-nəsihətlər	1518
Həkmət toplıoquqi	1573
Küylərning küyi	1593
Yəxaya	1603
Yərəmiya	1743
Yərəmiyaning yioqa-zarliri	1900
Əzakiyal	1913
Daniyal	2048
Həxiya	2091
Yo'el	2111
Amos	2119
Obadiya	2135
Yunus	2138
Mikah	2143
Nahum	2155
Həbakkuk	2160
Zəfaniya	2166
Həgay	2172
Zəkəriya	2177
Malaki	2201

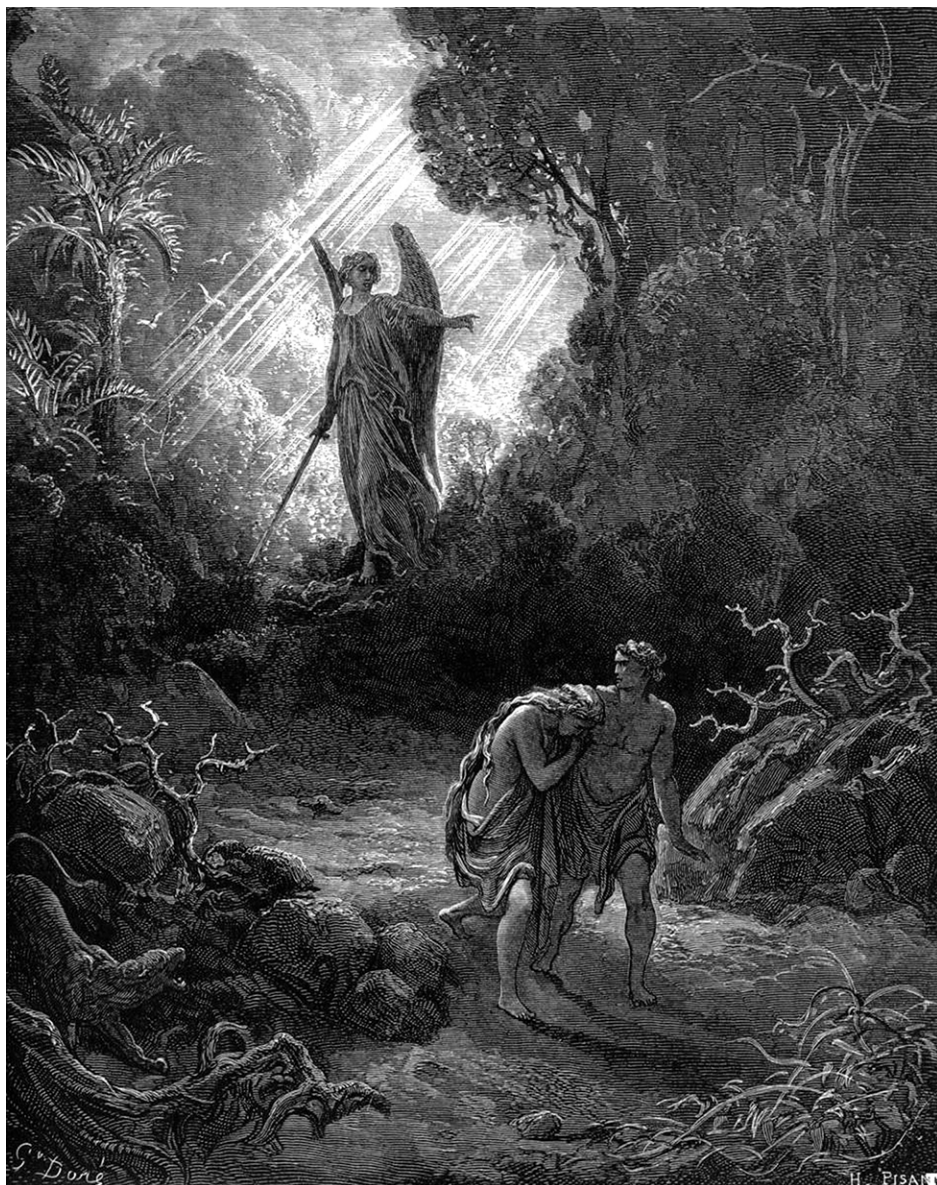
NEW TESTAMENT

Matta	2211
Markus	2299
Luka	2355
Yuhanna	2451
Rosullarning paaliyətliri	2524
Rimliklaroqa	2620
Korintliklaroqa 1	2663
Korintliklaroqa 2	2703
Galatyaliklaroqa	2729
Əfəsusluklaroqa	2743
Filippiliklaroqa	2756
Kolossiliklərgə	2766
Tesalonikaliklaroqa 1	2775
Tesalonikaliklaroqa 2	2784
Timotiyə 1	2789
Timotiyə 2	2800
Tituska	2808
Filemonə 1	2813
Ibraniylaroqa	2815
Yakup	2846
Petrus 1	2856
Petrus 2	2868
Yuhanna 1	2875
Yuhanna 2	2886
Yuhanna 3	2888
Yəhuda	2890
Wəhiy	2893

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Adəmni qooqliwetip, həyatlıq dərihiyə barıdıyan yolni muhəpizət kılıx üqün, u Erəm beoqining məxriq tərıpiyə kerublarnı wə tət tərəpkə pırkıraydıyan yalkunluq bir xəmxərnı qoyup qoydı.

Yarıtılıx 3:24

Yaritilix

1 Mukəddəmdə Huda asmanlar bilən zeminni yaratti. **2** U qaʼqda yər bolsa xəkilsiz wə qupkuruq ʁaləttə boldi; ʁarangoʁuluk qongkur sularning yūzini ʁaplıdi; Hudaning Roʁi qongkur sular űstidə lərzən pərwaz ʁilatti. **3** Huda: «Yorukluk bolsun!» dewidi, yorukluk pəyda boldi. **4** Huda yoruklukning yahxi ikənlikini kərđi; Huda yorukluk bilən ʁarangoʁulukni ayridi. **5** Huda yoruklukni «kündüz», ʁarangoʁulukni «keqə» dəp atidi. Xu tərıkidə keq bilən səʁər ətđi, bu tunji kün boldi. **6** Andin Huda: — Sularning arilikida bir boxluk bolsun wə sular [yukiri-təwən] ikkigə ayrilip tursun, dedi. **7** Xuning bilən Huda bir boxluk ʁasil ʁilip, sularni boxlukning astioʁa wə boxlukning űstigə ayriwətti; ix ənə xundak boldi. **8** Huda bu boxlukni «asman» dəp atidi. Xu tərıkidə keq bilən səʁər ətđi, bu ikkinqi kün boldi. **9** Andin Huda: «Asmanning astidiki sular bir yərgə yioʁilsun, ʁuruq tupraq kərünsun!» dewidi, dəl xundak boldi. **10** Huda ʁuruq tupraqni «yər», yioʁiloʁan sularni bolsa «dengizlar» dəp atidi. Huda bularning yahxi boləʁanlikini kərđi. **11** Andin Huda yənə: «Yər ʁərʁil əsümlüklərni, urukluk otyaxlarni, mewə beridioʁan dərəhlərni türłiri boyiqə əzidə űndürsun! Mewilərning iqidə urukłiri bolsun!» dewidi, dəl xundak boldi; **12** yərdiki əsümlüklərni, yəni uruk ʁıkidioʁan otyaxlarni əz türłiri boyiqə, mewə beridioʁan, yəni mewilirining iqidə urukłiri boləʁan dərəhlərni əz türłiri boyiqə űndürđi. Huda bularning yahxi boləʁanlikini kərđi. **13** Xu tərıkidə keq bilən səʁər ətđi, bu űqinqi kün boldi. **14** Huda yənə: «Kündüz bilən keqini ayrip

berix üqün asmanlarda yorukluk jisimlar bolsun. Ular künler, pəsillar wə yillarni ayrip turuxka bəlgə bolsun; **15** ular asmanlarda turup nur qıkarıuqi bolup, yər yüzigə yorukluk bərsun!» dewidi, dəl xundak boldi. **16** Huda ikki qong nur qıkarıuqi jisimni yaratti; qong nur qıkarıuqini kündüzni baxkuridioğan, kiqik nur qıkarıuqni keqini baxkuridioğan kildi. Həmdə yənə yultuzlarnimu yaratti. **17** Huda bularni yərgə yorukluk berip, kündüz bilən keqini baxkurup, yorukluk bilən karangıulukni ayrisun dəp asmanlarning gümbizigə orunlaxturdi. Huda buning yahxi bolıanlıkını kərdi. **19** Xu tərıkidə kəq bilən səhər etti, bu tətinqi kün boldi. **20** Huda yənə: «Sularda mıı-mıı janiwarlar bolsun, uqar-kanatlar yərning üstidə, asman boxlukida uqsun» dedi. **21** Xundak kılıp Huda sudiki qong-qong məhluklarni, xundakla sularda mıı-mıı janiwarlarni öz tırliri boyiqə wə hərhil uqar-kanatlarni öz tırliri boyiqə yaratti. Huda buning yahxi bolıanlıkını kərdi. **22** Huda bu janlıklarıa bəht-bərıkət ata kılıp: «Nəsillinip, kəpiyip, dengiz sulirini toldurunglar, uqar-kanatlar mu yər yüzidə awusun» dedi. **23** Xu tərıkidə kəq bilən səhər etti, bu bəxinqi kün boldi. **24** Huda yənə: «Yər janiwarlarni öz tırliri boyiqə qıqarsun — mal-qarwılarni, ımüligüqi janiwarlarni wə yawayi həywanlarni öz tırliri boyiqə apiridə kılsun» — dewidi, dəl xundak boldi. **25** Xundak kılıp Huda yərdiki yawayi həywanlarni öz tırliri boyiqə, mal-qarwılarni öz tırliri boyiqə wə yər yüzidə ımüligüqi barlıq janiwarlarni öz tırliri boyiqə yaratti. Huda buning yahxi bolıanlıkını kərdi. **26** Andin Huda: «Əz sürət-obrazimizda, Bizgə ohxaydioğan kılıp insanni

yaritayli. Ular dengizdiki beliklaroqa, asmandiki uqar-kanatlaroqa, barlik mal-qarwilaroqa, pütkül yər yüzigə wə yər yüzidiki barlik əmiligüqi janiwarlaroqa igidarqilik kılsun» dedi. **27** Xundak kılip, Huda insanni Öz sürət-obrazida yaratti; Uni Əzining süritidə yaratti; Ularni ərkək-qixi kılip yaratti. **28** Huda ularoqa bəht-bərikət ata kılip: «Silər nəsillinip, kəpiyip, yər yüzini toldurup boysundurunglar; dengizdiki beliklar, asmandiki uqar-kanatlaroqa, xuningdək yər yüzidə yüridioqan hərbi hāywanlaroqa igidarqilik kılinglar» dedi. **29** Andin Huda yənə: «Mana, Mən pütkül yər yüzidiki urukluk otyaxlar bilən urukluk mewə beridioqan hərbi dərəhləni silərgə ozukluk bolsun dəp bərdim; **30** xundakla yərdiki barlik janiwarlar bilən asmandiki barlik uqar-kanatlar wə yər yüzidə barlik əmiligüqilərgə, yəni barlik jan-janiwarlaroqa ozukluk bolsun dəp barlik gül-giyahlarni bərdim» dewidi, dəl xundak boldi. **31** Huda yaratkanlirining həmmisigə səpselip qaridi, wə mana bularning həmmisi nahayiti yahxi bolənanidi. Xu tərکیدə kəq bilən səhər etti, bu altinqi kün boldi.

2 Xundak kılip asman bilən zemin, pütkül məwjudatliri bilən qoxulup yaritilip boldi. **2** Huda yəttinqi künigiqə kılidioqan ixini tamamlidi. U yəttinqi küni barlik yaritix ixini tohtitip aram aldi. **3** Yəttinqi küni Huda barlik yaritix ixliridin aram aləqan kün bolənanliqi üqün, xu künni bəhtlik kün kılip, uni «mukəddəs kün» dəp bekitti. **4** Pərwərdigar Huda zemin bilən asmanni yaratkan künidə, asman-zeminning yaritilix jəryanining tarihliri mundak: — **5** Zeminda tehi heq gül-giyah, yərdə heq

ot yax ünmigənidi; qünki Pərwərdigar Huda yər yüzigə həl-yeqin yaoqdurmioqanidi, xundakla yər teriydioqan adəmmu yok idi. **6** Lekin yərdin bulak süyi qikip, tamam yər yüzini suoqardi. **7** Andin Pərwərdigar Huda adəmni yərning topisidin yasap, həyatlik nəpəsini uning burnioqa püwlidi; xuning bilən adəm tirik bir jan boldi. **8** Andin keyin Pərwərdigar Huda məxrək tərəptə Erəm degən jayda bir baq bina kilip, yasioqan adəmni xu yərgə orunlaxtardi. **9** Pərwərdigar Huda yərdin kəzni qamlaxturidioqan qiraylik, [mewiliri] yeyixlik hərhil dərəhni ündürdi; u yənə baqning otturisida «həyatlik dərəhi» wə «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ni ündürdi. **10** Baqni suoqirixka Erəmdin bir dərya ekip qikti; andin bəlünüp, tət ekın boldi. **11** Birinqi ekınning nami Pixon bolup, altun qikidioqan pütkül Həwilah zeminini aylinip etidu. **12** Bu yurtning altuni nəhayiti esil idi; xu yərdə puraklik dewirkay bilən ak həkikmu qikidu. **13** Ikkinqi dəryaning nami Gihon bolup, pütkül Kux zeminini aylinip etidu. **14** Üqinqi dəryaning nami Dijlə bolup, Axurning xərکیدin ekip etidu, tətinqi dəryaning nami Əfrat idi. **15** Pərwərdigar Huda adəmni elip Erəm beqioqa ixləp, pərwix kılsun dəp uni xu yərgə qoyup koydi. **16** Pərwərdigar Huda adəmgə əmr kilip: baqdiki hər bir dərəh mewiliridin halioqiningqə yə; **17** əmma «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ning mewisidin yemigin; qünki uningdin yegən kününgdə jəzmən əlisən, — dedi. **18** Andin Pərwərdigar Huda yənə səz kilip: — Adəmning yaloquz turuxi yahxi əməs; Mən uningqə mas kelidioqan bir yərdəmqi həmrəhni

yasap beray, — dedi. **19** Pərwərdigar Huda tupraktin daladiki barliq janiwarlar bilən asmandiki həmmə uqar-kanatlarni yasiojanidi; ularoqa adəmning nemə dəp at qoyidiojanlikini bilix üqün, U ularni adəmning aldioqa kəltürdi. Adəm hər bir janiwaroqa nemə dəp at qoyoqan bolsa, uning eti xu bolup qaldi. **20** Bu tərəkidə adəm həmmə mal-qarwilaroqa, asmandiki uqar-kanatlaroqa wə daladiki hər bir janiwarlaroqa at qoydi; wəhalənki, adəm özigə mas kelidioqan heqbir yardəmqi həmrəh uqratmidi. **21** Xuning bilən Pərwərdigar Huda adəmgə bir qattik uyqu saldi; u uhləp qaldi. U uhləwatqanda, U uning bikiyidin bir az elip, andin uning ornini ətgəx bilən etip qoydi. **22** Xuning bilən Pərwərdigar Huda adəmning bikiyidin aloqan xu kisiyidin bir ayalni yasap, uni adəmning kexioqa əkəldi. **23** Adəm'ata huxal bolup: — Mana bu sənəklirimdiki sənək, etimdiki ət boləq, «ayal» dəp atalsun; qünki u ərdin elinəndur, — dedi. **24** Xuning üqün ər kixi ata-anisiyidin ayrilip, öz ayalioqa baqlinip bir bolup, ikkisi bir tən bolidu. **25** Adəm'ata bilən ayali hər ikkisi yalingaq bolsimu, heq uyalmaytti.

3 Yər yüzidə yilan Rəb Pərwərdigar yaratqan daladiki haywanlarning həmmisiyidin hiyliyər idi. U ayaldin: — Huda rasttinla baqdiki dərəhlərnin heqkaysisining mewisiyidin yemənglar, dedimu? — dəp soridi. **2** Ayal yilənoqa jawab berip: — Baqdiki dərəhlərnin mewilirini yesək bolidu. **3** Əmma baqlin oturisiyidin dərəhnin mewisi toqlrisida Huda: «Buningdin yemənglar, qolmu təgküzmənglar, bolmisa əlisilər» degən, dedi. **4** Yilan ayaloqa: — Undək əməs! Hərgiz əlməysilər! **5** Bəlki silər

uni yegən kününglarda, Huda көzünglarning eqilip, Hudağa ohxax yahxi bilən yamanni bilidioğan bolup qalidioğanliqlarni bilidu, — dedi. **6** Ayal dərəhning [mewisining] yeməklik üqün yaxxilikini, uning көzni qamlaxturidioğanlikini көrüp, həmdə dərəhning adəmnı əkillik qilidioğan jəlpkarlikini көrüp, mewidin yedi wə uningdin yenida turoğan erigimu bərdi; umu yedi. **7** Yeyixi bilənla hər ikkisining көzliri eqilip, əzlirining yalingaq ikənlikini bilip, ənjür yopurmaqlirini elip bir-birigə ulap tikip, əzlirigə yapquq qilip tartti. **8** Kün salqinlioğanda, ular Pərwərdigar Hudaning bağda mangoğan xəpisini anglap kəlip, adəm ayali bilən Pərwərdigar Hudaning hazır boləğinidin qeqip bağdiki dərəhlərnin arisioğa yoxurunuwaldi. **9** Lekin Pərwərdigar Huda tovlap adəmnı qaqirip unioğa: Sən nədə? — dedi. **10** Adəm'ata jawab berip: — Mən bağda xəpəngni anglap, yalingaq turoğinin üqün qorqup ketip, yoxuruniwaldim, — dedi. **11** [Huda] unioğa: — Yalingaq ikənlikinı sanga kim eytti? Mən sanga yemə, dəp əmr qiloğan dərəhning mewisidin yedingmu-ya? — dedi. **12** Adəm jawab berip: — Sən manga həmrəh boluxqa bərgən ayal dərəhning mewisidin manga bərgənidi, mən yedim, — dedi. **13** Pərwərdigar Huda ayaloğa: — Bu nemə qiloğinin? — dedi. Ayal jawab berip: — Yılan meni aldap azdursa, mən yəp saptimən, — dedi. **14** Pərwərdigar Huda yilanoğa mundaq dedi: — «Bu qiloğinin üqün, Sən həmmə mal-qarwılardin, Daladiki barliq haywanatlardin bəkrək lənətkə qalisən; Qorsiqing bilən beqirlap mengip, Əmrüngning barliq künliridə topa yəysən. **15** Wə mən sən bilən ayalning arisioğa,

Sening nəsling bilən ayalning nəslining arisioğa eqmənlik salimən; U sening bexingni dæssəp zəhimləndüridu, Sən kəpup uning tapinini [qekip] zəhimləndürisən».

16 Andin Huda ayaloğa: — «Sening hamilidarliqingning japa-muxəkkətlirini kəpəytimən; Sən kattik toloqak iqidə boxinisən; Sən eringdin üstün turuxka həwəs kilsangmu, U üstüngdin hojilik kılıdu» — dedi. **17** Andin U Adəm'atioğa: — «Sən ayalingning səzigə kulak selip, Mən sanga yemə, dəp əmr kıləqan dərəhtin yegining tüpəylidin, Sening tüpəylingdin yər-tupraq lənitingə uqraydu; Əmrüngning barliq künliridə pəkət japalik ixləpla, andin uningdin ozuklinisən. **18** Yər sanga tikən bilən kəmoqak ündüridu; Xundaktimu sən yərdiki ziraət-otyaxlarni yəysən. **19** Taki sən tupraqka kəytkuqə yüz-közüng tərgə qümgəndə, andin nan yeyələysən; Qünki sən əsli tupraqtin elinoqansən; Sən əslidə topa boləq, Yənə topioğa kəytisən» — dedi. **20** Uning ayali barliq jan igilirining anisi bolidioqini üqün adəm uningə «Həwa» dəp at kəydi. **21** Pərwərdigar Huda Adəm'ata bilən uning ayaloğa həywan teriliridin kiyim kılıp kiydürüp kəydi. **22** Pərwərdigar Huda səz kılıp: — Mana, adəm Bizlərdin birigə ohxap qəldi, yahxi bilən yamanni bildi. Əmdi qolini uzitip həyatlik dərividin elip yəwəlip, ta əbədgigə yaxawərməsliki üqün [uni tosuximiz kərək], dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar Huda uni Erəm bəqdin kəqlap qikiriwətti; xundak kılıp uni yərgə ixləydiğan, yəni əzi əsli apiridə kılinoqan tupraqka ixləydiğan kılıp kəydi. **24** Adəmni kəqliwetip, həyatlik dərighə baridığan yolni muhəpizət kiliş üqün, u Erəm bəqining məxriş tərikipə

kerublarni wə tət tərəpkə pirkiraydioqan yalkunluk bir xəmxərni qoyup qoydi.

4 Adəm'ata ayali Həwa bilən billə boldi; Həwa hamilidar bolup Qabilni tuqup: «Mən bir adəmgə igə boldum — U Pərwərdigardur!» — dedi. **2** Andin u yənə Qabilning inisi Həbilni tuqdi. Həbil padiqi boldi, Qabil bolsa terikqi boldi. **3** Bekitilgən xundak bir wəqit-saəttə xundak bir ix boldiki, Qabil tupraqning həsulidin Pərwərdigarə hədiyyə kəltürdi. **4** Həbilmu padisidin qoylirining tunjiliridin, yəni ularning yeədidin hədiyyə sundi. Pərwərdigar Həbilni wə uning sunoqan hədiyyəsini qəbul kildi. **5** Lekin Qabil wə uning sunoqinioqə qərimidi. Xu wəjidin Qabilning tolimu aqqiqi kelip, qirayi tutuldi. **6** Xuning bilən Pərwərdigar Qabilə: Nemixqə aqqiqklinisən? Nemə üqün qiraying tutulup ketidu? **7** Əgər durus ix qilsang, sən kətürülməmsən? Lekin durus ix qilmisang, mana gunah ixik aldida [seni paylap] beqirlap yatidu, u seni öz ilkiqə almaqqi bolidu; lekin sən uningdin oqalip kelixing kerək, dedi. **8** Qabil inisi Həbilə: «Daliqə qikip keləyli!» dedi. Dalada xu wəqə boldiki, Qabil inisi Həbilə qol selip, uni oltürdi. **9** Pərwərdigar Qabilə: Ining Həbil nədə? — dəp soridi. U jawab berip: Bilməymən, mən inimning baqquqisimu? — dedi. **10** Huda uningə: — Sən nemə kilding? Mana, iningning qeni yərdin manga pəryad kətürüwatidu! **11** Əmdi iningning qolungda təkülgən qenini qəbul qilixqə aqzini aqqan yərdin qooqlinip, lənətkə uqraysən. **12** Sən yərgə ixlisəngmu u buningdin keyin sanga quwwitini bərməydu; sən yər yüzidə sərsan bolup, sərgərdan bolisən, — dedi.

13 Buni anglap Qabil Pərwərdigarğa jawab kılıp: — Mening bu jazayimni adəm kətürəlmigüdək! **14** Mana, Sən bugün meni yər yüzidin qoqliding, mən əmdi Sening yüzüngdin yoxurunup yürimən; yər yüzidə sərsən bolup sərgərdanlikta yürimən; xundak boliduki, kimla meni tepiwalsa, ɵltürüwetidu!, — dedi. **15** Ləkin Pərwərdigar uningğa jawab berip: — Xundak boliduki, kimki Qabilni ɵltürsə, uningdin yəttə həssə intikam elinidu, — dedi. Xularni dəp Pərwərdigar Qabilğa uqrioğan birsi uni ɵltürüwətmisun dəp uningğa bir bəlgə koyup koydi. **16** Xuning bilən Qabil Pərwərdigarning huzuridin qikiq, Erəmning məxriq tərpidiki Nod degən yurtta ɵlturaklixip qaldi. **17** Qabil ayali bilən billə bolup, ayali hamilidar bolup Hənohni tuqdi. U waqıtta Qabil bir xəhər bina kiliwatatti; u xəhərning namini oqlining ismi bilən Hənoh dəp atidi. **18** Hənohtin Irad tərəldi, iradtin Məhuyail tərəldi, Məhuyaildin Mətuxail tərəldi, Mətuxaildin Ləməh tərəldi. **19** Ləməh əzigə ikki hotun aldi. Birining ismi Adah, yənə birining ismi Zillah idi. **20** Adah Yabalni tuqdi. U qədirə ɵlturidioğan kəqmən malqilarning bowisi idi, **21** uning inisining ismi Yubal idi. Bu qiltar bilən nəy qaloquqilarning bowisi idi. **22** Zillah yənə Tubal-qayin degən bir oqlulni tuqdi. U mis-təmür əswablarni sokkuqi idi. Tubal-qayinning Naamah isimlik bir singlisi bar idi. **23** Ləməh bolsa ayallirioğa söz kılıp: — «Əy Adah bilən Zillah, səzümni anglanglar! Əy Ləməhning ayalliri, gepimgə kulak selinglar! Meni zəhimləndürgini üqün mən adəm ɵltürdüm, Tenimni zədə kiloğanliqi üqün bir yigitni ɵltürdüm. **24** Əgər Qabil üqün yəttə həssə intikam

elinsa, Ləməh üqün yətmix yəttə həssə intikam elinidu!» — dedi. **25** Adəm'ata yənə ayali bilən billə boldi. Ayali bir oqul tuqup, uningoğa Xet dəp at qoyup: Qabil Həbilni əltürüwətini üqün Huda uning ornioğa manga baxқа bir əwlad tikləp bərди, dedi. **26** Xettinmu bir oqul tuquldi; u uningoğa Enox dəp at qoydi. Xu wəqittin tartip adəmlər Pərwədigarning namioğa nida kilişkə baxlidi.

5 Bu Adəm'atining əwladlirining nəsəbnamisiđur: — Huda insanni yaratқан künidə, uni Əzigə ohxax kiliр yaratti. **2** U ularni ər jinis wə ayal jinis kiliр yaritip, ularoğa bəht-bərikət ata kiliр, yaritiloğan künidə ularning namini «adəm» dəp atidi. **3** Adəm'ata bir yüz ottuz yaxқа kirkəndə uningdin əzigə ohxaydioğan, əz sürət-obrazidək bir oqul tərəldi; u uningoğa Xet dəp at qoydi. **4** Xet tuquloğandin keyin Adəm'ata səkkiz yüz yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-qizlar tərəldi. **5** Adəm'atimiz jəmiy tokkuz yüz ottuz yil kün kərüp, aləmdin ətti. **6** Xet bir yüz bəx yaxқа kirkəndə uningdin Enox tərəldi. **7** Enox tuquloğandin keyin Xet səkkiz yüz yəttə yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-qizlar tərəldi. **8** Xet jəmiy tokkuz yüz on ikki yil kün kərüp, aləmdin ətti. **9** Enox tokşan yaxқа kirkəndə uningdin Kenan tərəldi. **10** Kenan tuquloğandin keyin, Enox səkkiz yüz on bəx yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qizlar tərəldi. **11** Enox jəmiy tokkuz yüz bəx yil kün kərüp, aləmdin ətti. **12** Kenan yətmix yaxқа kirkəndə uningdin Maḥalalel tərəldi. **13** Maḥalalel tuquloğandin keyin Kenan səkkiz yüz kırık yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-qizlar tərəldi. **14** Kenan jəmiy tokkuz yüz on yil kün kərüp, aləmdin ətti.

15 Maḥalalel atmix bəx yaxqa kirkəndə uningdin Yarəd tərəldi. 16 Yarəd tuquloqandin keyin Maḥalalel səkkiz yüz ottuz yil ʕmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-qizlar tərəldi. 17 Maḥalalel jəmiy səkkiz yüz tokşan bəx yil kün kərüp, aləmdin ʕtti. 18 Yarəd bir yüz atmix ikki yaxqa kirkəndə uningdin ʔanoh tərəldi. 19 ʔanoh tuquloqandin keyin Yarəd səkkiz yüz yil ʕmür kərüp, uningdin yənə oqul-qizlar tərəldi. 20 Yarəd jəmiy tokkuz yüz atmix ikki yil kün kərüp, aləmdin ʕtti. 21 ʔanoh atmix bəx yaxqa kirkəndə uningdin Mətuxəlah tərəldi. 22 Mətuxəlah tuquloqandin keyin ʔanoh üq yüz yiloqiə Huda bilən bir yolda mengip, yənə oqul-qizlarni tapti. 23 ʔanohning [yəyüzidə] barliq kərgən künliri üq yüz atmix bəx yil boldi; 24 U Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti; u [tuyuksiz kəzdin] oqayib boldi; qünki Huda uni ʕz yenioqa elip kətkənidi. 25 Mətuxəlah bir yüz səksən yəttə yaxqa kirkəndə uningdin Ləməh tərəldi. 26 Ləməh tuquloqandin keyin Mətuxəlah yəttə yüz səksən ikki yil ʕmür kərüp, uningdin oqul-qizlar tərəldi. 27 Mətuxəlah jəmiy tokkuz yüz atmix tokkuz yil kün kərüp, aləmdin ʕtti. 28 Ləməh bir yüz səksən ikki yaxqa kirkəndə bir oqul tepip, uning ismini Nuḥ atap: — Pərwərdigar tuprakqa lənət kildi; xunga biz [yərgə] ixliginimizdə həmdə qollirimizning japalix əmgikidə bu bala bizgə təsəlli beridu, — dedi. 30 Nuḥ tuquloqandin keyin Ləməh bəx yüz tokşan bəx yil ʕmür kərüp, uningdin yənə oqul-qizlar tərəldi. 31 Ləməh jəmiy yəttə yüz yətmix yəttə yil kün kərüp, aləmdin ʕtti. 32 Nuḥ bəx yüz yaxqa kirkəndin keyin, uningdin Xəm, ʔam wə Yafət tərəldi.

6 Wə xundak boldiki, insanlar yər yüzidə kəpiyixkə baxlıoqanda, xundakla qızlarmu köpləp tuquloqanda, **2** Hudaning ooqulliri insanlarning qızlirining qiraylıqlığını kərüp, halioqanqə tallap, əzlirigə hotun kılıxkə baxlıdi. **3** U waqıtta Pərwərdigar səz kılıp: — — Mening Rohim insanlar bilən mənggü kürəx kiliwərməydu; qünki insan əttur, halas. Kəlgüsidə ularning əmri pəkət bir yüz yigirmə yaxtin axmisun! — dedi. **4** Xu künlərdə (wə xundakla keyinki künlərdimu), Hudaning ooqulliri insanlarning qızlirining yenioqa berip, ulardin balilarni tapkınida, gigantlar yər yüzidə pəyda boldi. Bular bolsa qədimki zamanlardiki danglık palwan-baturlar idi. **5** Pərwərdigar insanning ətküzüwatқан rəzilliki yər yüzidə kəpiyip kətkənlikini, ularning kənglidiki niyətlirining hərqaqan yaman boluwatқinini kərди. **6** Xuning bilən Pərwərdigar yər yüzidə adəmnı apiridə kıləqiniə puxayman kılıp, kənglidə azablandı. **7** Buning bilən Pərwərdigar: — Özüm yaratқан insanni yər yüzidin yəqitimən — insandin tartip mal-qarwılarıqə, əmiligüqi həywanlardin asmandiki kuxlarıqə, həmmisini yəq kılımən; qünki Mən ularni yaratқinimə puxaymən kıldim, — dedi. **8** Lekin Nuh bolsa Pərwədigarning nəziridə xəpkət tapқanıdi. **9** Nuh wə uning ix-izliri təwəndikiqə: — Nuh həqqaniy, əz dəwridikilər arisida əyibsiz adəm idi; Nuh Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti. **10** Nuhtin Xəm, Həm, Yafət degən üq ooqul tərəldi. **11** Pütkül jaqan Hudaning aldidə rəzillixip, həmmə yər zorawanlıqқа tolup kətkənidi. **12** Huda yər yüzigə nəzər seliwidi, mana, jaqan rəzilləxkənidi; qünki barlık ət igilirining yər yüzidə kiliwatқini yuzukqılık idi.

13 Xuning bilən Huda Nuhqa: — Mana, aldimoqa barlik at igilirining zawalliqi yetip keldi; qünki pütkül yər-jahanni ularning səwəbidin zorawanlik qaplidi. Mana, Mən ularni yər bilən koxup halak qilimən. **14** Əmdi sən özünggə gofər yaşıqıdin bir kemə yasap, kemining iqidə bəlmə-hanilarni kılıp, iqi-texini qarimay bilən suwa. **15** Sən uni xundak yasıqın: — Uzunluqi üç yüz gəz, kəngliki əllik gəz wə egizliki ottuz gəz bolsun. **16** Kemining pexaywini astıqə bir oquqçılıq yasa, uning egizliki bir gəz bolsun; ixikini kemining yenifa orunlaxtur; kemini asti, ottura wə üstı kılıp üç kəwət yasa. **17** Qünki mana, Mən Özüm asmanın astidiki həyatlıq tiniki barlık hər bir at ıgısını halak kılıdıqan su topanni yər yüzigə kəltürimən; bunun bilən yər yüzidiki barlıq məhluklar tinikidin tohtaydu. **18** Ləkin sən bilən əhdəməni tüzimən. Sən özüng, oqullıring, ayalıng wə kəlinliringni elip birliktə kemigə kiringlar. **19** Özüng bilən təng tirik saklap kəlix üçün, barlıq jandarlardın hər kəyşisidin bir jüp, yəni ərkikidin birini, qixidin birini kemigə elip kirgin; **20** Tirik kəlix üçün kuxlarning hər bir tür lıridin, mal-qarwılarıning hər bir tür lıridin wə yərdə əmiligüqi janiwarlarıning hər bir tür lıridin bir jüpi kəxingə kiridu. **21** Özüng wə ularning ozuklukı üçün hər hil yeməklıklərdin elip, yeningə qəmligin, — dedi. **22** Nuh xundak kıldı; Huda əzigə buyruqan həmmə ixni u bəja kəltürdi.

7 Pərwərdigar Nuhqa mundaq dedi: — «Sən pütün əydikiliring bilən kemigə kirgin; qünki bu dəwrdə aldimda seni həkəkaniy dəp kərdüm. **2** Həmmə həlal həywanlarıning ərkək-qixisidin yəttə jüptin, haram həywanlarıning ərkək-

qixisidin bir jüptin elip, xuningdäk asmandiki uqar-
 kanatlarningmu әrkәk-qixisidin yәttә jüptin elip, ularning
 nәslini pütkül yәр yüzidә tirik saqlax üqün өзүng
 bilән billә әkir. 4 Qünki yәttә күndin keyin uda қiriқ
 keqә-kүndüz yәр yüzigә yamoқur yaoқdurimән; Özüм
 yasioқan һәmmә janiwarlarni yәр yüzidin yokitimән». 5
 Xuning bilән Nuh Pәrwәdigar uningоја buyruoқinining
 һәmmisigә әmәl қildi. 6 Yәр yüzini topan baskanda Nuh
 altә yüz yaxta idi. 7 Topandin [қutulup қelix] üqün Nuh
 bilән oоқulliri, ayali wә kelinliri billә kemigә kirdi. 8 Ҳalal
 һaywanlar bolsun, һaram һaywanlar bolsun, қuxlar bilән
 yәrdә әmiligüqi janiwarlar bolsun, [һәрbir түrdin] bir jüp-
 bir jüptin әrkәk-qixi bolup, Huda Nuhқа buyruoқandәk
 kemigә, Nuhning қexioқa kirdi. 10 Wә xundak boldiki,
 yәttә күndin keyin, yәр yüzini topan besixқа baxlidi.
 11 Nuhning әmrining altә yüzinqi yili, ikkinqi eyining
 on yәttinqi күnidә qongқur dengizlarning tәgliridiki
 barliқ bulaqлар yerilip, asmanning pәнjiriliri eqilip kәtti.
 12 Yamoқur uda қiriқ keqә-kүndüz yәр yüzigә tohtimay
 yaoқdi. 13 Dәl yamoқur baxlanoқan күni, Nuh, Nuhning
 Xәм, Ҳam, Yafәt degән oоқulliri, Nuhning ayali bilән
 üq kelinini kemigә kirdi. 14 Ular bilән billә һәрhil yawa
 һaywanlar түr-tүri boyiqә, һәрhil mal-qarwilar түr-tүri
 boyiqә, yәrdә әmiligüqi һәрhil janiwarlar түr-tүri boyiqә
 wә һәрhil uqar-қanatlar, yәni һәрhil қanatliқ janiwarlar
 түr-tүri boyiqә kemigә kirdi. 15 Әt igiliridin, yәni barliқ
 һayatliқ tiniki boloқan һәрhil jandarlardin, bir jüp-bir
 jüp bolup, kemigә nuһning қexioқa kirdi. 16 Kirgәnlәр
 Hudaning nuһқа buyruoқinidәk әt igilirining һәrtүrining

ərkək-qixisi idi. Andin Pərwərdigar ixikni etiwətti. **17** Topan yər yüzini uda qırık kün besip, sular uləyiyip kətti. Kemə yər üstidin kətürölüp ləyləp qaldı. **18** Su uləyiyip, yər üstidə tehimu egizləp kətti; kemə su üstidə dawaləyup turatti. **19** Sular yər yüzidə tolimu uləyiyip, pütkül asmannıng astidiki barlıq egiz taqlarnımu besip kətti. **20** Sular [taqlardin] yənə on bəx gəz ərlep, taql qoqqılirimu su astida qaldı. **21** Buning bilən yər yüzidə yürgüqi həmmə ət igiliri, uqar-quxlar, mal-qarwılar, yawayi həywanlar, yərdə əmiligüqi həmmə janiwarlar, jümlidin pütkül adəmlər həmmisi əldi; **22** quruklukta yaxıoquqi, burnida həyatlıq tiniki bar boləqlarnıng həmmisi əldi. **23** Yər yüzidiki jeni barlarnıng həmmisi, insan bolsun, mal-qarwılar bolsun, əmiligüqi həywanlar bolsun, asmandiki quxlar bolsun, həmmisi həlak bolup yər yüzidin yök qılindi; pəkət Nuh wə kemidə uning bilən billə turoqlar kutulup qaldı. **24** Bir yüz əllik künigə yər yüzini su besip turdi.

8 Huda Nuḥni, xundakla kemidə uning bilən billə boləqlar barlıq yawayi həywanlar bilən barlıq mal-qarwılarnı əslidi. Xuning bilən Huda bir xamal qıqirip yər yüzini yəlpütti wə sular yenixka baxlidi. **2** Qongqur dengizlarnıng təqliridiki bulaklar wə asmannıng pənjiriliri etilip, asmandin təkülgən yamoqur tohtidi. **3** Sular barəqlanseri yər yüzidin yandi; bir yüz əllik kün ətəkəndin keyin heli azlidi. **4** Yəttinqi ayning on yəttinqi küni, kemə Ararat taql tizmiliridiki birining üstidə tohtap qaldı. **5** Sular oninqi ayəyiqə barəqlanseri aziyip, oninqi ayning birinqi küni taql qoqqıliri kərünüxka baxlidi. **6** Qırık kündin

keyin Nuh kemigə əzi ornatkan dərizini eqip, 7 bir kuzoqunni sirtka qikardi. U yər yüzidiki sular tartilip boluqə uyan-buyan uqup yürdi. 8 Uningdin keyin Nuh sularning yər yüzidin tartiloqan-tartilmioqanlikini bilix üqün, bir kəptərni qikardi. 9 Lekin sular tehiqə pütkül yər yüzini qaplap turoqəqə, kəptər putini qoyuqədək jay tapalmay, Nuhning qəxiqə kemigə yenip kəldi. Xuning bilən Nuh qolini sunup uni tutup, kemigə əkiriwalidi. 10 U yəttə kün saklap, bu kəptərni kemidin yənə sirtka qikardi. 11 Kəptər kəqtə uning qəxiqə yenip kəldi; mana, uning tumxukida yengi üzüwaləqan zəytun yopurmiki bar idi. Buni kərüp Nuh sularning yər yüzidin tartiloqinini bildi. 12 U yənə yəttə kün saklap, kəptərni yənə sirtka qikardi, əmma bu kətim kəptər uning yenioqə qaytip kəlmidi. 13 Nuh altə yüz bir yaxka kirgən yili, birinqi ayning birinqi künidə su yər yüzidin quruqanidi. Nuh kemining qəpkikini eqip qəriwidi, yərning quruqinini kərđi. 14 Ikkinqi ayning yigirmə yəttinqi küni, yər yüzi pütünləy qurup boldi. 15 U wəqittə Huda Nuhqa səz qilip: — Sən əzüng, ayaling, oqulliring wə kəlinliring kemidin qiqinglar. 17 Əzüng bilən billə boləqan barliq ət igiliridin hərbi türdiki janiwarlarni, yəni uqar-qanatlarni həm mal-qarwilarni, yərdə əmiligüqi haywanlarning həmmisini əzüng bilən qoxup kemidin elip qikkın; xuning bilən ular yər yüzidə tarilip-tarkilip, nəsillinip zeminda kəpəysun, — dedi. 18 Xuning bilən Nuh, ayali, oqulliri wə kəlinliri bilən billə sirtka qikti. 19 Janiwarlarning həmmisi, barliq əmiligüqi haywanlar, barliq uqar-qanatlar, yərdə midirlap yüridioqanlarning hərəkəysisi əz türliri boyiqə

kemidin qiqixti. **20** Xu qaʼda Nuh Pərwərdigarʼa atap bir qurbangahni yasidi; u halal janiwarlar bilən halal quxlarning hər türidin elip kelip, qurbangahning üstidə «kəydürmə kurbanlıq» otküzdi. **21** Xundak kılıp Pərwərdigar huxbuy purap [məmnun boldi]; Pərwərdigar kənglidə: — «Insanning kəngül-niyiti yaxlıkidin tartip rəzil bolsimu, Mən insan tüpəylidin yərgə yənə lənət oqumaymən wə əmdi bu kətimkidək həmmə jandarlarni urup yökitiwətməymən. **22** Bundin keyin, yər məwjut künliridə, Terix bilən orma, Soquk bilən issik, Yaz bilən kix, Kündüz bilən keqə üzülməy aylinip turidu» — dedi.

9 Huda Nuh bilən uning oqullirioʼa bəht-bərikət ata kılıp, ularʼa mundaq dedi: — «Silər jüplixip kəpiyip, yər yüzini toldurunglar. **2** Yər yüzidiki barlıq janiwarlar, asmandiki barlıq quxlar, barlıq yər yüzidə midirlap yürgüqilər wə dengizdiki barlıq beliklarning həmmisi silərdin qorqup wəhimidə bolsun; bular qolunglarʼa tapxuruloʼandur. **3** Midirlap yüridioʼan hərqandak janiwarlar silərgə ozuk bolidu; Mən silərgə kək otyaxlarni bərgəndək, bularning həmmisini əmdi silərgə bərdim. **4** Lekin silər gəxni iqidiki jeni, yəni keni bilən qoxup yeməslikinglar kerək. **5** Keninglar, yəni jeninglardiki qan təkülsə, Mən bərhək uning hesabini alimən; hərqandak haywanning ilkidə keninglar bar bolsa Mən uningʼa tölətküzimən; insanning qolida bar bolsa, yəni birsining qolida öz qerindixining keni bar bolsa, Mən uningʼa xu qanni tölətküzimən. **6** Kimki insanning kenini təkəsə, Uning qenimu insan tərpidin təkülidu; Qünki Huda insanni Öz sürət-obrazida yaratqandur. **7** Əmdi silər, jüplixip

kəpiyip, yər yüzidə tarilip-tarkilip kəpiyinglar». **8** Andin Huda Nuh bilən uning oqullirioğa səz kılıp mundaq dedi: — «Mana Əzüm silər bilən wə silərdin keyin kelidioğan əwladliringlar bilən, xundaqla silər bilən billə turoğan hər bir jan igisi, uqarqanatlar, mal-qarwılar, silər bilən billə turoğan yər yüzidiki hər bir yawayi haywanlar, kemidin qıqkanlarning həmmisi bilən — yər yüzidiki heqbir haywannı qaldurmay, ular bilən Əz əhdəmni tüzimən. **11** Mən silər bilən xundaq əhdə tüzimənki, nə barlıq ət igiliri topan bilən yokitilmas, nə yərni wəyran kılıdioğan heqbir topan yənə kəlməs». **12** Huda yənə: — «Mən Əzüm silər bilən wə kexinglardiki həmmə jan igiliri bilən mənggölük, yəni pütkül əwladliringlaroqiğə bekitkən muxu əhdəmning bəlgisi xuki: — Mana, Mən Əzüm bilən yərning otturisida boləğan əhdining bəlgisi bolsun dəp həsən-hüsinimni bulutlar iqiğə qoyimən; **14** wə xundaq boliduki, Mən yərning üstigə bulutlarnı qıqarəqinimda, xundaqla həsən-hüsen bulutlar iqidə ayan boləqinida, Mən silər bilən ət igiliri boləğan barlıq janiwarlar bilən tüzgən əhdəmni yad etimən; buningdin keyin sular hərgiz həmmə jandarlarnı həlak kıləquqi topan bolmas. **16** Həsən-hüsen bulutlar arisida pəyda bolidu; Mən uningə qaraymən wə xuning bilən Mənki Huda yər yüzidiki ət igiliri boləğan barlıq janiwarlar bilən otturimizda bekitkən əhdəmni yad etimən», — dedi. **17** Huda Nuha yənə: — «Mana bu Mən Əzüm bilən yər yüzidiki barlıq ət igiliri otturisida bekitkən əhdəmning nixan-bəlgisidur», — dedi. **18** Nuha kemidin qıqkan oqulliri Xəm, Ham wə Yafət idi. Ham Qanaanning atisi

boldi. **19** Bu üqi Nuhning oʻqulliri bolup, pütkül yər yüzigə taraloqan ahalə xularning nəsil-əwladliridur. **20** Nuh teriqqilik qilixқа baxlap, bir üzümzarlik bərpa kildi. **21** U uning xarabidin iqip, məst bolup kəlip, əz qediri iqidə kiyim-keqəklirini seliwetip, yalingaq yetip qaldi. **22** Qanaanning atisi Həm kəlip, atisining əwritini kərüp, sirtқа qikip ikki kərindixioқа eytti. **23** Xəm bilən Yafət kəpup yepinjini elip, mürisigə artip, kəyniqə mengip kirip, atisining yalingaq bədinini yepip kəydi. Ular yüzini aldi tərəpkə kilip, atisining yalingaq tenigə kərimidi. **24** Nuh xarabning kəypidin oyoqinip, kənji oqlining əzigə nemə kiləqinini bilip: — **25** Qanaanoқа lənət boləyay! U kərindaxlirining kulining kuli bolsun, — dəp kəroqidi. **26** U yənə: — Xəmning Hudasi boləqan Pərwərdigarəқа təxəkkür-mədhiyə kəltürülgəy! Qanaan Xəmning kuli bolsun. **27** Huda Yafətni awutқay! U Xəmning qedirlirida turoqay, Qanaan bolsa uning kuli boləyay! — dedi. **28** Nuh topandin keyin üq yüz əllik yil əmür kərди. **29** Bu tərıqıdə Nuh jəmiy tokқuz yüz əllik yil kün kərüp, aləmdin ətti.

10 Təwəndikilər Nuhning oʻqullirining əwladliridur: — uning oʻqulliri Xəm, Həm wə Yafət bolup, topandin keyin ulardin oʻqullar tərəlgən: — **2** Yafətning oʻqulliri bolsa, Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **3** Gomərnıng əwladliri: Axkinaz, Rifat wə Torgamah idi. **4** Yawanning əwladliri: Elixah, Tarxix, Kittiylar wə Dodaniylar idi. **5** Bularning əwladliri dengiz boylırida wə arallarda ayrim-ayrim yaxioqan həklər bolup, hərқaysisi əz tili, əz ailə-kəbililiri boyiqə əz zeminlırida tarkilip olturaklaxқan. **6** Həmning oʻqulliri Kux, Misir, Put

wə Ƙanaanlar idi. **7** Kuxning oʻqulliri Seba, Ƙawilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamahning oʻqulliri Xeba wə Dedan idi. **8** Kuxtin yənə Nimrod tərəlgən; u yər yūzidə nahayiti küqtünggür adəm bolup qikti. **9** U Pərwədigarning aldida küqtünggür owqi boldi; xu səwəbtin «palanqi bolsa Nimrodtək, Pərwədigarning aldida küqtünggür owqi ikən» degən gəp tarkaloqan. **10** Uning padixahliki Xinar zeminidiki Babil, Ərək, Akkad wə Kalnəh degən xəhərlərdə baxlanoqanidi. **11** U bu zemindin Axur zeminioqa qikip Ninəwə, Rəhobot-Ir, Kalah wə Ninəwə bilən Kalahning otturisdiki Rəsən degən xəhərlərnimu bina kildi (bular qoxulup «Katta Xəhər» boldi). **13** Misirning əwladliri Ludiylar, Anamiylar, Ləhəbiylar, Naftuhiylar, **14** Patrosiylar, Kasluhiylar (Filistiylər Kasluhiylardin qikqan) wə Kaftoriylar idi. **15** Ƙanaandin tunji oʻqul Zidon tərilib, keyin yənə Hət tərəlgən. **16** uning əwladliri bolsa Yəbusiylar, Amoriylar, Girgaxiylar, **17** Ƙiwiylar, Arkiylar, Siniylar, **18** Arwadiylar, Zəmariylar wə Ƙamatiylar idi. Xuningdin keyin, Ƙanaaniylarning kəbililiri hər tərəpkə tarkilip kətti. **19** Ƙanaaniylarning yurt qegrisi bolsa Zidondin tartip, Gərar tərikipgə sozulup, Gazaqə qikip, andin Sodom, Gomorra, Admah bilən Zəboim tərikipgə tutixip, Lexaqiqə yetip baratti. **20** Yukirikilar bolsa hamning oʻqulliri bolup, öz kəbilisi wə tilliri boyiqə qowm bolup öz zeminlirida olturaklaxqanidi. **21** Xəmmu oʻqul pərzəntlik boldi; Xəm bolsa Yafətning akisi, Ebərlərnin ata-bowisi boldi. **22** Xəmnin oʻqulliri Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; **23** Aramning oʻqulliri Uz, Ƙul, Gətər, Max idi. **24** Arfahxadtin

Xelah tərəldi, Xelahtin Ebər tərəldi. **25** Ebərdin ikki ooqul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxioqan dəwrdə yər yüzidə bəlünüx boldi; Pələgning inisining ismi Yoqtan idi. **26** Yoqtandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **27** Həzoram, Uzal, Diklah, **28** Obal, Abimaəl, Xeba, **29** Ofir, Həwilah wə Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoqtanning ooqulliri idi. **30** Ularning olturoqan jayliri bolsa Mexadin tartip, Səffar degən rayonning xərk tərpidiki taqkiqə sozulatti. **31** Yukirikilar bolsa Xəmnning ooqulliri bolup, əz kəbilisi wə tilliri boyiqə qowm bolup əz zeminlirida olturaqlaxkanidi. **32** Yukiridikilər Nuhning əwladliri bolup, ular əz nəşəbliri wə qowmliri boyiqə hatiriləngən. Topandin keyinki yər yüzidiki barlıq qowmlar ularning iqidin tərkaləqan.

11 U zamanda pütkül yər yüzidiki til həm səz birhil idi. **2** Lekin xundak boldiki, adəmlər məxriq tərəpkə səpər kəlip, Xinar yurtida bir tüzlənglikni uqritip, xu yərdə olturaqlaxti. **3** Ular bir-birigə: — Kelinglar, biz hix kuyup, otta pixurayli! — deyixti. Xundak kəlip, ular kəruluxta taxning orniqə hix, layning orniqə kərimay ixlətti. **4** Ular yənə: — Kelinglar, əmdi əzimizgə bir xəhər bina kəlip, xəhərdə uqi asmanlarəqə takaxkudək bir munar yasayli! Xundak kəlip əzimizgə bir nam tikliyələymiz. Bolmisa, pütkül yər yüzigə tarilip ketimiz, — deyixti. **5** U wakitta Pərwərdigar adəm baliliri bina kəliwatқан xəhər bilən munarni kərgili qüxti. **6** Pərwərdigar: — «Mana, bularning həmmisi bir qowmdur, ularning həmmisining tilimu birdur; bu ularning ixining baxlinixidur! Bundin keyin ularning niyət kəloqan hərəkəndək ixini heq tosuwaləqili

bolmaydu. **7** Xunga Biz təwəngə q x p ularning bir-birining gəplirini u almasli i  q n ularning tilini [bax a-bax a k lip]  alaym  anlaxturuwet yli» – dedi. **8** Xundak k lip Pərwərdigar ularni u jaydin pütkül y r y zig  taritiw tti. Xuning bilən ular x   rni yasaxtin tohtap  aldi. **9** Xunga bu x   rning nami «Babil» d p ataldi; q nki u y rd  Pərwərdigar pütkül y r y zidikil rning tilini  alaym  anlaxturuw tti. Xundak k lip Pərwərdigar ularni u jaydin pütkül y r y zig  taritiw tti. **10** T w ndikil r Xəmning  wladliridur: – topan  t p ikki yildin keyin, X m yüz yexida, uningdin Arfakxad t r ldi. **11** Arfakxad tu ulo andin keyin X m b x yüz yil  m r k r p, uningdin yənə o ul- izlar t r ldi. **12** Arfakxad ottuz b x yax a kərgəndə uningdin Xela  t r ldi. **13** Xela  tu ulo andin keyin Arfakxad t t y z  q yil  m r k r p, uningdin yənə o ul- izlar t r ldi. **14** Xela  ottuz yax a kərgəndə uningdin Eb r t r ldi. **15** Eb r tu ulo andin keyin Xela  t t y z  q yil  m r k r p, uningdin yənə o ul- izlar t r ldi. **16** Eb r ottuz t t yax a kərgəndə uningdin P l g t r ldi. **17** P l g tu ulo andin keyin Eb r t t y z ottuz yil  m r k r p, uningdin yənə o ul- izlar t r ldi. **18** P l g ottuz yax a kərgəndə uningdin R u t r ldi. **19** R u tu ulo andin keyin P l g ikki yüz tok uz yil  m r k r p, uningdin yənə o ul- izlar t r ldi. **20** R u ottuz ikki yax a kərgəndə uningdin Serug t r ldi. **21** Serug tu ulo andin keyin R u ikki yüz y tt  yil  m r k r p, uningdin yənə o ul- izlar t r ldi. **22** Serug ottuz yax a kərgəndə uningdin Na or t r ldi. **23** Na or tu ulo andin keyin Serug ikki yüz yil  m r k r p, uningdin yənə o ul-

kızlar tərəldi. **24** Nahor yigirmə tokkuz yaxşı kirgəndə uningdin Tərah tərəldi. **25** Tərah tuquloqandin keyin Nahor bir yüz on tokkuz yil ömür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **26** Tərah yətmix yaxşı kirgəndə uningdin Abram, Nahor və Haran tərəldi. **27** Tərahning əwladliri təwəndiqə: — Tərahın Abram, Nahor və Haran tərəldi; Harandin Lut tərəldi. **28** Ləkin Haran tuquloqan yurti bolqan, kaldiylərninq Ur xəhridə atisi Tərahning aldida, Tərahın ilgiri əldi. **29** Abram bilən Nahor ikkisi əyləndi. Abramning ayalining ismi Saray, Nahorning ayalining ismi Milkah idi; Milkah Haranning kızı idi; Haran bolsa Milkah və Iskahning atisi idi. **30** Ləkin Saray tuqmas bolqaqqa, uning balisi yox idi. **31** Tərah bolsa oqlı Abramni, nəwrisi Lut (Haranning oqlı)ni və kelini, yəni Abramning ayali Sarayni elip, Kanaan zeminiqə berix üqün kaldiylərninq Ur xəhridin yoloq qıkti; biraq ular Haran degən jayoqə yetip kəlgəndə, xu yərdə olturaklıxip qaldı. **32** Tərahning kərgən künliri ikki yüz bəx yil bolup, Haranda aləmdin etti.

12 Pərwərdigar [əslidə] Abramqə mundaq degənidi: — Sən öz yurtungdin, öz uruq-tuqanliringdin və öz ata jəmətingdin ayrilip, Mən sanga kərsitidiqan zeminqə barqin. **2** Xundaq qilsang Mən seni uluq bir həlk qilip, sanga bəht-bərikət ata qilip, namingni uluq qilimən; xuning bilən sən əzüng baxqilaroqə bəht-bərikət bolisən; **3** kimlər sanga bəht-bərikət tilisə Mən ularni bərikətləymən, kimki seni horlisa, Mən qoqum uni lənətkə qaldurimən; sən arkilik yər yüzidiki barlik ailə-kəbililərgə bəht-bərikət ata qilinidu! — dedi. **4**

Abram Pərwərdigar uningəya eytkini boyiqə [Hərəndin] ayrildi; Lutmu uning bilən billə mangdi. Abram Hərəndin qikqinida yətmix bəx yaxta idi. **5** Abram ayali Saray bilən inisining oqli Lutni elip, ularning yioqan barliq malmülükini koxup, Həranda igidarqilik kiloqan adəmlərnəni billə qetip, Qanaan zeminioqə berix üqün yoloqə qikti; xundak kilip ular Qanaan zeminioqə yetip kəldi. **6** Abram zeminni kezip, Xəkəm degən jaydiki «Morəhning dub dərihi»ning yenioqə kəldi (u qaoqda u zeminda Qanaaniylar turatti). **7** Pərwərdigar Abraməya kərünüp, uningəya: — Mən bu zeminni sening nəslinggə ata kilimən, — dedi. Xuning bilən u xu yərdə əzigə kərüngən Pərwərdigarəya atap bir kurbangah saldi. **8** Andin u bu yərdin yətkilip, Bəyt-Əlning xərkidiki taoqə bardi; oqərb tərripidə Bəyt-Əl, xərək tərripidə Ayi degən jay bar idi; u xu yərdə qedir tikti. U xu yərdə Pərwərdigarəya atap bir kurbangah yasap, Pərwərdigarning namini qakirip ibadət kildi. **9** Andin keyin Abram tədrijiy kəqüp, jənubidiki Nəgəw rayoniəya qarap yətkəldi. **10** Zeminda aqarqilik boləjanidi; Abram Misiəya qüxti; u xu yərdə waqtinqə turmaqci boləjanidi, qünki zeminda aqarqilik bək eoqir idi. **11** Əmma xundak boldiki, u Misiəya yəqinlaxqanda, ayali Sarayəya: — Mana, mən sening həsün-jamalingning güzəllikini bilimən. **12** Xundak boliduki, misirliklər seni kərsə, «Bu uning ayali ikən» dəp, meni əltürüwetip, seni tirik kəlduridu. **13** Xuning üqün sening: «Mən uning singlisi» deyixingni ətinimən. Xundak kilsang, mən seningdin yaxxilik tepip, sən arqilik tirik qəlimən, — dedi. **14** Abram Misiəya kirgəndə xundak boldiki, misirliklər dərwəkə ayalning

güzəl ikənlikini kərđi. **15** Pirəwnning əmirlirimu uni kərüp, Pirəwngə uning tərıpını kıldı; xuning bilən ayal Pirəwnning ordısıođa elıp kirildi. **16** Pirəwn Sarayning səwəbidin Abramođa yahxi muamilə kıldı; xuning bilən u qoy, kala, ھاڭğa exəklər, qul-dedəklər, mada exəklər wə təgilərgə erixti. **17** Əmma Pərwərdigar Pirəwn wə əyidikilirini Abramning ayali Sarayning səwəbidin tolimu eođır wabalarođa muptıla kıldı. **18** Xuning üqün Pirəwn Abramni qakırıp uningođa: — «Bu zadi sening manga nemə kılođining? Nemixka uning öz ayaling ikənlikini manga eytmiding? **19** Nemixka uni «singlim» dəp mening uni hotunlukka eliximođa səwəbkar bolođili tas qalisən! Mana bu ayaling! Uni elıp kətkin! — dedi. **20** Pirəwn öz adəmlirigə Abram toođrisida əmr kıldı; ular uni, ayalini wə uning barlıqını qoxup yolođa seliwətti.

13 Xuning bilən Abram ayali wə uning barlıq nərsilirini həmdə Lutni elıp Misirdin qikıp, Qanaanning jənubidiki Nəgəw yurtiođa mangdı. **2** U qaođa Abramning mal-waran wə altun-kümüxliri kəp bolup, helila bay idi. **3** U kəqüp yürüp, jənubtiki Nəgəwdin Bəyt-Əlgə, yəni Bəyt-Əl bilən Ayining otturısıdiki əslidə qedir tikkən jayođa, **4** qurbangah yasioğan jayođa qaytip kəldi. Abram xu yərdə Pərwərdigarning namini qakırıp ibadət kıldı. **5** Abram bilən billə mangoğan Lutningmu qoy-kala padiliri wə qedirliri bar idi. **6** Əmdi ular billə tursa, zemin ularni qamdiyalmaytti; **7** bu səwəbtin Abramning padiqiliri bilən Lutning padiqilirining arisida jedəl qikti (u wəqıtta Qanaaniylar bilən Pərizziylər xu zeminda turatti). **8** Xunga Abram Lutka: — «Biz bolsak qerindaxlarmiz, sən

bilən mening aramda, mening padiqilirim bilən sening padiqiliring arisida talax-tartix pəyda bolmisun. **9** Mana, aldingda pütkül zemin turmamdu? Əmdi sən məndin ayriloqin; əgər sən sol tərəpkə barsang, mən ong tərəpkə baray; əgər sən ong tərəpkə barsang, mən sol tərəpkə baray», — dedi. **10** U waqıtta Lut nəzər selip kərdiki, Iordan wadisidiki barlıq tüzlənglikning Zoar xəhorigiqə həmmila yərning süyi intayin mol idi; Pərwərdigar Sodom bilən Gomorrani wəyran qilixtin ilgiri bu yər bəəyni Pərwərdigarning beqi, Misir zeminidək idi. **11** Xuning bilən Lut özigə Iordan wadisidiki pütkül tüzlənglikni talliwaldi; andin Lut məxriq tərəpkə kəqüp bardi. Xundak qilip ikkiylən ayrildi. **12** Abram Qanaan zeminida olturaqlaxti; Lut bolsa tüzləngliktiki xəhərlərnin arisida turdi; u bara-bara qediririni Sodom xəhəri tərəpkə yetkidi. **13** Sodom həlqi rəzil adəmlər bolup, Pərwərdigarning nəziridə tolimu eoqir gunahkarlar idi. **14** Lut Abramdin ayrilip kətkəndin keyin, Pərwərdigar Abramqə: — Sən əmdi bexingni kətürüp, özüng turoqan jaydin ximal wə jənobqə, məxriq wə məoqrip tərəpkə qarioqin; **15** qünki sən hazır kəruwatqan bu barlıq zeminni sanga wə nəslinggə mənggölük berimən. **16** Sening nəslingni yərdiki topidək kəp qilimən; xundakki, əgər birsi yərdiki topini sanap qikalisa, sening nəslingnimu sanap qikalixi mumkin bolidu. **17** Ornungdin tur, bu zeminni uzunluqi wə kəngliki boyiqə aylinip qikkın; qünki Mən uni sanga ata qilimən, — dedi. **18** Xunga Abram qediririni yetkəp, Həbron xəhorigə yeqin Mamrədiki dubzarlıqning yenioqə

berip olturaklaxti; u xu yərdə Pərwərdigarəqa atap bir kurbangah yasidi.

14 Xinarning padixahi Amrafəl, Əllasarning padixahi Ariok, Elamning padixahi Kedorlayomər wə Goyimning padixahi Tidalning künliridə xu wəkə boldiki, **2** ular birlixip Sodomning padixahi Bera, Gomorraning padixahi Birxa, Admahning padixahi Xinab, Zəboimning padixahi Xəm'ebər wə Bela (yəni Zoar)ning padixahioqa qarxi hujuməqa atlandi. **3** Bu [bəxining] həmmisi kelixip Siddim wadisioqa, yəni «Xor Dengizi» wadisioqa yiojildi. **4** Ular on ikki yil Kedorlayomərgə bekindi boldi, on üqinqi yiloqa kəlgəndə, Kedorlayomərgə qarxi isyan kətürdi. **5** On tətinqi yili Kedorlayomər wə uningoqa ittipakdax boləqan padixahlar həmmisi yiojilip, Axtarot-Karnaim degən yərdə Rəfayiylaroqa, xundakla Həm degən yərdə Zuziylaroqa, Xawəh-Kiriatayimda Emiylaroqa hujum kilip ularni yəngdi; **6** andin ular Horiylarni ularning Seir teoqida məqlup kilip, qəlning yenidiki Əl-Paranoqiqə sürüp-toqay kildi. **7** Arkidinla, ular Ən-Mixpatka (yəni Qadəxkə) yenip kelip, Amaləklərning pütkül yurtini bulang-talang kildi; Həzazon-Tamarda olturuxluk, Amoriylarnimu hujum kilip məqlup kildi. **8** Xuning bilən Sodomning padixahi, Gomorraning padixahi, Admahning padixahi, Zəboimning padixahi wə Belaning (yəni Zoarning) padixahi qikip, Siddim wadisida ularəqa qarxi jəng kilixka səp tizdi; **9** muxu [bəxəylən] Elamning padixahi Kedorlayomər, Goyimning padixahi Tidal, Xinarning padixahi Amrafəl, Əllasarning padixahi Ariok qatarliqlar bilən soquxti; yəni tət padixah bilən bəx padixah əzara soquxti. **10**

Siddim wadisidiki həmmila yərdə qərimay [orəkliri] bar idi. Sodom wə Gomorraning padixahliri qeqip, orəklərgə qüxüp kətti. Əmma qaloqlanlar bolsa taqlqa qeqip kətti. **11** [Oqlib kəlgən tət padixah bolsa] Sodom bilən Gomorraning həmmə mal-mülkini wə barliq ozuk-tülükini elip kətti. **12** Ular yənə Abramning jiyəni Lutnimu malliri bilən qoxup elip kətti; qünki u Sodomda olturaxlanqanidi. **13** Halbuki, qutulup qaloqlan birsi berip bu ixlarni ibraniy Abramqla eytti. Xu qaqda u Amoriy Mamrəning dubzarliqlining yenida turatti. Mamrə bolsa Əxkol wə Anərning akisi idi; bu üqəylən Abram bilən ittitaqlax idi. **14** Abram qerindixining əsir bolup qaloqlanliqlini anglap, öz əyida tuqluloqlan, alahida tərbiyiləngən üq yüz on səkkiz adəmnə baxlap qiqip, [tət padixahni] qooqlap danəliqlə bardi. **15** Keqisi u adəmlirini guruppilarqla bəliq, ular bilən birliqtə hujum qilip ularni məqlup qilip, ularni Dəməxqlning ximal tərpidiki Həbah degən jayliqlə qooqlap berip, **16** pütkül [olja aloqlan] mal-mülükni qayturuwaldi; öz qerindixi Lutni, uning mal-mülki wə hotun-qizlirini, xundakla [barliq qaloqlan] adəmlərnə yandurup kəldi. **17** Abram Kədləyomər wə uning bilən ittitaqlax padixahlarni məqlup qilip, qaytip kəlgəndə, Sodomning padixahə Xawəh wadisi (yəni Han wadisi)qla uning aldiqla qiqti. **18** Salemning padixahə Məlkizədəkmə nan bilən xarab elip aldiqla qiqti. U zat bolsa, Həmmidin Aliy Təngrining kahini idi; **19** u [Abramni] bəht-bərikətləp: — «Abram asman bilən zeminning Igisi boləqlan Həmmidin Aliy Təngri tərpidin bərikətlənsun! **20** Xundakla duxmənlirinqni öz qolungqla tapxuroqlan

Həmmidin Aliy Təngrigə Həmdusana okuloqay!» — dedi. Abram bolsa ətəniymət aləqan nərsilərninğ ondin birini uninqə bərdi. **21** Andin Sodomning padixahı Abramə: — Adəmlərnı mangan bərgəyla, ətəniymətlərnı əzlirigə aləqayla, — dedi. **22** Lekin Abram Sodomning padixahıqə jawab berip: — Mən bolsam asman bilən zeminning İgisi boləqan Həmmidin Aliy Təngri Pərwərdigarə qol kətürüp kəsəm kıləqanmənkı, **23** mən səndin hətta bir tal yip nə bir tal boqkuqinimu nə seninq baxqa hərəkəndək nərsəngni almaymən; bolmisa, sən keyin: «mən Abramni bay kılıp kəydom» deyixing mumkin. **24** Xunga yigitlirimning yegən-iqkini, xundəkla mangan həmrəh boləqanlar, yəni Anər, Əxkol wə Mamrələrgə tegixlik ülüxtin baxqa, mən [ətəniyməttin] həqnərsə almaymən; xular əzlirigə tegixlik ülüxini alsun, — dedi.

15 Bu ixlardin keyin Pərwərdigarning səz-kalami Abraməqə alamət kərünüxtə kelip: «Əy Abram, kərkmiqin; Mən Əzüm kəlkəninğ wə zor in'amingdurmən» — dedi. **2** Lekin Abram: — Əy Rəb Pərwərdigar, mangan nemə berisən? Mana, mən balisiz tursam, əy-bisatliriməqə warislik kıləquqı muxu Dəməxklik Əliezərlə bardur, — dedi. **3** Abram yənə: Mana, Sən mangan həq nəsil bərmiding, mana əyümdə turuwatqanlardin biri mangan waris bolidu, dedi. **4** Xu həman Pərwərdigarning səz-kalami uninqə kelip: «Bu kixi sangə waris bolmaydu, bəlki əz puxtungdin bolidıqan kixi sangə waris bolidu», — dedi. **5** Xuning bilən Pərwərdigar uni taxkiriqə elip qikip: — Əmdi asmanəqə qarap yultuzlarnı sana — Kəni, ularnı saniyalamsənkın?! — dedi. Andin uninqə: — Seninq nəslingmu xundək bolidu,

— dedi. **6** Abram Pərwərdigarğa ixəndi; Pərwərdigar uningdiki bu [ixənqni] uning həkkəniyliki dəp hesablıdi.

7 Yənə uningğa: Mən bu zeminğa igə kılıxka seni Kaldiyədiki Ur xəhəridin elip qıkkən Pərwərdigardurmən,

— dedi. **8** Ləkin [Abram]: — I Rəb Pərwərdigar, mən uningğa jəzmən igə bolidioqinimni kəndək bilimən?

— dəp soridi. **9** [Pərwərdigar] uningğa: — Mən üqün üq yaxlık bir inək, üq yaxlık bir qixi əqkə, üq yaxlık bir qoqqar bilən bir kəptər wə bir bajka elip kəlgən, — dedi. **10** Xunga u bularning həmmisini elip, ularning hərirsini yerimdən ikki parqə kılıp, yerimini yənə bir yerimioğa udulmu'udul kılıp qoyup qoydi; əmma kuxlarni parqilimidi. **11** Qəsgə-quzoqlar taplarning üstigə qüxxəndə, Abram ularni ürkütüp həydiwətti.

12 Ləkin kün patay degəndə, Abramni eəjir bir uyqu basti wə mana, uning üstigə dəhxətlik bir wəhimə, tom qarangoqluk qüxti. **13** Andin Pərwərdigar Abramğa: — Jəzmən bilixing kerəkki, sening nəsling əzlirining bolmioqan bir zeminda musapir bolup, xu yərdiki həlkning kulluqida bolidu wə xundakla, bu həlk ularğa tət yüz yiləiqə jəbir-zulum salidu. **14** Ləkin Mən ularni kulluqqa saləuqi xu taipining üstidin həküm qikirimən. Keyin ular nuroqlun baylıqlarni elip xu yərdin qikidu. **15** Əmma sən bolsang, aman-hatirjəmlilik iqidə ata-bowiliringğa qoxulisən; uzun əmür kərüp andin dəpnə kılınisən.

16 Ləkin xu yərdə tət əwlad ətüp, [nəsling] bu yərgə yenip kəlidu; qünki Amoriylarning kəbiqlikining zihi tehi toxmidi, dedi. **17** Xundək boldiki, kün petip qarangoqlu boləanda, mana, gəxlərnin otturisdin ətüp ketiwatqan,

is-tütək qikip turoqan bir otdan bilən yalkunluk bir mæx'æl köründi. **18** Dəl xu küni Pərwərdigar Abram bilən əhdə tüzüp uningqə: — «Mən sening nəslinggə bu zeminni Misirning ek̄inidin tartip Uluq dərya, yəni Əfrat dəryasioiqə berimən; yəni Keniylər, Kənizziylar, Kadmoniylar, **20** Hittiylar, Pərizziylər, Rəfayiylar, **21** Amoriylar, Qanaaniylar, Girgaxiylar wə Yəbusiylarning yurtini ularningki q̄ilimən» dedi.

16 Əmma Abramning ayali Saray uningqə həq bala tuqup bərmidi; lekin uning Həjər isimlik misirlik bir dediki bar idi; **2** Saray Abramqə: — Mana, Pərwərdigar meni tuqux̄tin tosti. Əmdi sən mening dedikimning q̄exioqə kirgin; bəlkim u arkilik ana bolup tiklinixim mumkin, — dedi. Abram bolsa Sarayning sözini q̄obul k̄ordi. **3** Xuning bilən Abramning ayali Saray dediki misirlik Həjərn̄i öz eri Abramqə tokallik̄qə apirip b̄ardi (u waq̄itta Abram Qanaan zeminida on yil olturoqanidi). **4** Abram Həjərning q̄exioqə kirdi wə u hamilidar boldi. Əmma u özining hamilidar bol̄q̄inini bilginidə, u ayal hojayinini k̄ozgə ilmas bolup q̄aldi. **5** Saray Abramqə q̄eyidap: — Manga q̄üxkən bu horluk sening bexingqə q̄üxsun! Mən öz dedikimni kuq̄iq̄ingqə selip b̄ardim; əmdi u özining hamilidar bol̄q̄inini k̄ergəndə mən uning nəziridə k̄ozgə ilinmidim. Həyr, Pərwərdigar sən bilən mening otturimizda h̄öküm q̄iq̄arsun! — dedi. **6** Abram Sarayqə: — Mana, dediking öz q̄olungdidur; sanga nemə layiq̄ k̄er̄ünsə uningqə xuni q̄iloq̄in, — dedi. Buning bilən Saray uningqə kattiklik̄ q̄ilixqə baxlidi; buning bilən u uning aldidin q̄eqip k̄ətti. **7** Əmma Pərwərdigarning

Pərixlisi uni qəldiki bir bulakning yenida, yəni Xur yolining boyidiki bulakning yenidin tepip, uningqa: **8** Əy Sarayning dediki Həjər, nədin kəlding, nəgə barisən? — dəp soridi. U jawab berip: — Mən hojayinim Sarayning aldidin keqip qiktim, — dedi. **9** Pərwərdigarning Pərixlisi uningqa: — Ayal hojayiningning kexioqa kaytip berip, uning qol astida bol, — dedi. **10** Pərwərdigarning Pərixlisi uningqa yənə: — Sening nəslingni xundak awutimənki, kəplükidin uni sanap bolqili bolmaydu, — dedi. **11** Andin Pərwərdigarning Pərixlisi uningqa: Mana, sən hamilidarsən; sən bir oqul tuqup, uningqa Ismail dəp at qoyqin; qünki Pərwərdigar sening jəbir-japayingni anglidi. **12** U yawa exək kəbi bir adəm bolidu; uning qoli hər adəmgə qarxi uzitilidu, xuningdək hər adəmning qoli uningqa qarxi uzitilidu; u qerindaxlirining udulida ayrim turidu, dedi. **13** Həjər öz-əzigə: «Mən muxu yərdə meni Kərgüqini arkisidin kərdüm» dəp, əzigə səz qilqan Pərwədigarni: «Sən meni kərgüqi Təngridursən» dəp atidi. **14** Xuning bilən u kuduk: «Bəər-lahay-roy» dəp ataldi. U Qadəx bilən Bərad xəhirining arilikididur. **15** Həjər Abramqa bir oqul tuqup bərdi. Abram Həjər uningqa tuqup bərgən oqlioqa Ismail dəp at qoydi. **16** Həjər Abramqa Ismailni tuqup bərgəndə Abram səksən altə yaxta idi.

17 Abram tokşan tokkuz yaxqa kirgəndə, Pərwədigar Abramqa kərünüp uningqa: — Mən Qadir Təngridurmən. Sən Mening aldimda mengip, kamil bolqin. **2** Mən Özüm bilən sening arangda əhdəmni bekitip, seni intayin zor kəpəytimən, — dedi. **3** Abram əzini taxlap yüzini yərgə

yekip yatti; Huda uning bilən yənə səzlixip mundak dedi: — **4** Özümgə kəlsəm, mana, Mening əhdəm sən bilən tüzülgəndur: — Sən nuroqun əl-millətlərnin atisi bolisən. **5** Xuning üqün sening isming buningdin keyin Abram atalmaydu, bəlki isming İbrahim bolidu; qünki Mən seni nuroqun əl-millətlərnin atisi qildim. **6** Mən seni intayin zor kəpəytimən; xuning bilən səndin kəp əl-qowmlarni pəyda qilimən, puxtungdin padixahlar qikidu. **7** Mən sən wə səndin keyinki nəslingning Hudasi bolux üqün Özüm sən wə səndin keyinki nəslingning arisida əbədiy əhdə süpitidə bu əhdəmni tikləymən; **8** Mən sanga wə səndin keyinki nəslinggə sən hazır musapir bolup turoqan bu zeminni, yəni pütkül Qanaan zeminini əbədiy bir mülük süpitidə ata qilimən; wə Mən ularning Hudasi bolimən, — dedi. **9** Andin Huda İbrahimə yənə: — Sən özüng Mening əhdəmni tutqin, özüng wə səndin keyinki nəslingmu əwladtin-əwladқа buni tutuxi kerək. **10** Mən sən bilən wə səndin keyinki nəsling bilən tüzgən, silərnin tutuxunglar kerək boləqan əhdəm xuki, aranglardiki hər bir ərkək hətnə qilinsun. **11** Xuning bilən silər hətniliklarni kesiwetixinglar kerək; bu Mən bilən silərnin aranglardiki əhdininin bəlgisi bolidu. **12** Barliq əwladliringlar, nəsildin-nəsilgə aranglarda, məyli əydə tuquloqanlar bolsun, yaki əwladlirlardin bolmay yatladin puloqa setiwelinəqanlar bolsun, həmmə ərkək səkkiz künlük boləqanda hətnə qilinsun. **13** Əyüngdə tuquloqanlar bilən pulungə setiwəleqanlarning həmmisi hətnə qilinixi kerək. Xundak qiloqanda, Mening əhdəm tənrliringlarda ornap, əbədiy bir əhdə bolidu. **14** Lekin

hətniliki turup, tehi hətnə qilinmiqan hər bir ərkək
Mening əhdəməni buzqan hesablinip, üzüp taxlinidu, —
dedi. **15** Huda İbrahimqə yənə söz qilip: — Ayaling Sarayni
əmdi Saray dəp atimiqin, bəlki ismi Sarah bolsun. **16** Mən
uningqə bəht-bərikət berip, uningdinmu sanga bir oqul
berimən. Mən dərwəqə uni bərikətləymən; xuning bilən
u əl-millətlərnin anisi bolidu; həklərnin padixahlırimu
uningdin qıqıdu, — dedi. **17** İbrahim [yənə] özini yərgə
etip düm yetip külüp kətti wə kənglidə: «Yüz yaxqə
kirqən adəmmu balilik bolalar mu? Toksan yaxqə kirqən
Sarah mu bala tuqarmu?!», — dedi. **18** İbrahim Hudaqə:
— Ah, İsmail aldingda yaxisa idi! dedi. **19** Huda uningqə:
— Yaq, ayaling Sarah jəzmən sanga bir oqul tuqup
beridu. Sən uningqə «İşqə» dəp at qoyqin. Mən uning
bilən öz əhdəməni tüzimən; bu uningdin keyin kelidiqan
nəsli bilən baqlıqan əbədiy bir əhdə süpitidə bolidu. **20**
İsmailqə kəlsək, uning toqrisidiki duayingni anglidim.
Mana, Mən uni bərikətləp, nəsli kəpəytip, intayin zor
awutimən. Uning puxtidin on ikki əmir qıqıdu; Mən uni
uluq bir hək qilimən. **21** Biraq əhdəməni bolsa Mən kələr
yili dəl muxu wəqıtta Sarah sanga tuqup beridiqan oqul
— İşqə bilən tüzimən, — dedi. **22** Huda İbrahim bilən
səzlixip bolup, uning yenidin yukiriqə qıqı kətti. **23**
Xuning bilən xu künla İbrahim öz oqlı İsmailni, öz əyidə
tuqulqanlar wə pulqə setiwəqanlarınin həmmisini,
yəni uning əyidiki barlıq ərkəkləni elip, Huda uningqə
eytkəndək ularninin hətnilikini kesip hətnə qildi. **24**
İbrahimninin hətniliki kesilip, hətnə qilinqanda, toqsan
tokkuz yaxqə kirqənidi. **25** Uning oqlı İsmailninin hətniliki

kesilip, hətənə qilinotanda, on üq yaxta idi. **26** İbrahim bilən uning oolli İsmail dəl xu künning ezidə hətənə qilindi wə xundakla uning eyidiki həmmə ər kixilər, məyli eyidə tuotulotən bolsun yaki yattin pulotə setiwelinoənlar bolsun, həmmisi uning bilən billə hətənə qilindi.

18 Pərwərdigar Mamrədiki dubzarlıqning yenida İbrahimotə kəründi; bu kün əng issioən wəkit bolup, u öz qedirining ixikidə olturatti. **2** U bexini kətürüp nəzər seliwidi, mana uning udulida üq kixi ərə turatti. Ular ni kərüp u qedirining ixikidin qopup, ularning aldioə yügürüp berip, yərgə təgküdək təzim qilip: **3** — i Rəbbim, əgər pekir nəzərliridə iltipət tapqən bolsam, otünimənki, qullirining yenidin otüp kətmigəyla; **4** azotina su kəltürölsun, silər putliringlarni yuyup dərəhning tegidə aram eliwelinglar. **5** Silər öz qulunglarning yenidin otkənəkənsilər, mən bir qixləm nən elip qikəy, silər hərdükunglarni qikirip, andin otüp kətkəysilər, dedi. Ular jawab berip: — Eytqiningdək qiləin, dewidi, **6** İbrahim qedirioə Sarəhning kexioə yügürüp kirip, uningotə: — Üq das esil undin tez hemir yuoturup toqəq ətkin, — dedi. **7** Andin İbrahim kala padisioə yügürüp berip, yumran obdan bir mozayni tallap, qakirioə tapxurdi; u buni tezla təyyar qildi. **8** Andin İbrahim serik may, süt wə təyyarlatqən mozayni elip kelip, ularning aldioə tutup, əzi dərəhning tegidə ularning aldidə ərə turdi; ular ulardin yedi. Ular uningdin: ayaling Sarəh nədə, dəp soriwidi, u jawab berip: — Mana, qedirdə, dedi. **10** Birs: — Mən kələr yili muxu wəqittə kexingotə jəzmən qaytip kelimən, wə mana u wəqittə ayaling Sarəhning bir oolli

bolidu, — dedi. Sarah bolsa uning kəynidiki qedirning ixikdə turup, bularni anglawatatti. **11** İbrahim bilən Sarah ikkisi yaxinip, kərip qaloqanidi; Sarahda ayal kixilərdə bolidioqan adət kərux tohtap qaloqanidi. **12** Xunga Sarah öz iqidə külüp: — Mən xunqə kərip kətkən tursam, rasttinla ləzzət kərəlmənmu? Erimmu kərip kətkən tursa? — dəp hiyal kildi. **13** Pərwərdigar İbrahimə: — Sarahning: «Mən kərip kətkən tursam, rasttinla bala tuqarmənmu?» dəp külgini nemisi? **14** Pərwərdigarə mumkin bolmaydioqan tilsimat ix barmu? Bekitkən wəqitta, yəni kələr yili dəl bu qəqdə qaytip kelimən wə u wəqitta Sarahning bir oqlı bolidu, — dedi. **15** Əmma Sarah qorqup ketip: — Kəlmədim, dəp inkar kildi. Ləkin U: — Yaq, sən küldüng, — dedi. **16** Andin bu zatlar u yərdin qopup, Sodom tərəkə nəzirini aqdurdi. İbrahimmu ularni uzitip, ular bilən billə mangdi. **17** Pərwərdigar: — Mən qilidioqan iximni İbrahimdin yoxursam bolamdu? **18** Qünki İbrahimdin uluq wə küqlük bir əl qıqıdu wə xuningdək yər yüzidiki barlıq əl-millətlər u arqilik bəht-bərikətkə muyəssər bolidioqan tursa? **19** Qünki Mən uni bilip tallioqanmən; u qoqum öz balilirini wə uning əyidikilərnə əzigə əgəxtürüp, ularə Pərwərdigarning yolini tutup, həqqaniylikni wə adalətni yürgüzüxnə əgitidu. Buning bilən Mənki Pərwərdigar İbrahim tooqruluk qiloqan wədəmnə əməlgə axurimən, — dedi. **20** Andin Pərwərdigar mundaq dedi: — «Sodom wə Gomorra tooqruluk kətürülgən dad-pəryad nəhayiti küqlük, ularning gunahı intayin eoqir bolqini üqün, **21** Mən həzirlə qüximən, qilmixliri rasttinla xu dad-pəryadlardin Manga məlum bolqandək xunqə

rəzilmu, bilip bakay; unqə rəzil bolmioqandimu, Mən uni bilixim kerək». **22** Xuning bilən bu kixilər u yərdin qozqilip, Sodom tərəpkə yol aldi. Lekin İbrahim yənila Pərwərdigarning aldida ərə turatti. **23** İbrahim yekın berip: — Sən rasttinla həkkaniylarni rəzillər bilən qoxup həlak qılamsən? **24** Xəhərdə əllik həkkaniy kixi bar boluxi mumkin; Sən rasttinla xu jayni həlak qılamsən, əllik həkkaniy kixi üçün u jayni kəqürüm qılmamsən? **25** Yak, yak, Bu ix Səndin neri bolqay! Həkkaniylarni rəzillərgə qoxup ɵltürüp, həkkaniylarqə rəzillərgə ohxax muamilə qilix Səndin neri bolqay! Pütkül jaħanning sorəqisi adalət yürgüzməmdü? — dedi. **26** Pərwərdigar jawab berip: — Əgər Mən Sodom xəhiridə əllik həkkaniy tapşam, ular üçün pütkül jayni ayap qalimən, — dedi. **27** Andin İbrahim jawab berip: — Mana mən pəkət topa bilən küldin ibarət bolsammu, mən Igəm bilən səzləxkili yənə petinalidim. **28** Mubada xu əllik həkkaniydin bəx kixi kəm bolsa, Sən bu bəx kixining kəm bolqini üçün pütkül xəhərni yoxıtamsən? — dedi. U: — Əgər Mən xu yərdə qirıq bəxni tapsammu, uni yoxatmaymən, dedi. **29** İbrahim Uningqə səzini dawam qilip: — Xu yərdə qirıq kixila tepilixi mumkin, dewidi, [Pərwərdigar]: — Bu qirıqı üçün uni yoxatmaymən, — dedi. **30** U yənə səz qilip: I Igəm, hapa bolmioqaysən, mən yənə səz qilay. Xu yərdə ottuzi tepilixi mumkin? — dedi. U: — Əgər Mən u yərdə ottuzni tapsammu, yoxatmaymən, — dedi. **31** U yənə səz qilip: — Mana əmdi mən Igəm bilən səzləxkili jür'ət qildim; xu yərdə yigirmisi tepilixi mumkin, — dedi. Pərwərdigar səz qilip: bu yigirmisi üçün u yərni

yokatmaymən, — dedi. **32** U sөzləp: — I Igəm, hapa bolmioqay, mən pəkət muxu bir kətimla sөz kīlay! Xu yərdə oni tepilixi mumkin, dewidi, u jawab berip: — Mən oni üqün uni yokatmaymən, — dedi. **33** Pərwərdigar İbrahim bilən sөzlixip boloqandin keyin kətti; İbrahimmu öz jayioqə kaytip kətti.

19 Ikki pərixətə kəqtə Sodomqə yetip kəldi; xu qaoqda Lut Sodomning dərwasida olturatti. Lut ularni kərüpla ornidin turup, aldioqə qikīp yüzi yərgə təgküdək təzim kīlip: **2** — Mana, əy hojilirim, kəminilirining öyigə qüxüp putliringlarni yuyup konup qaloqaysilər; andin ətə səhər kəpup yoloqə qiqsanglarmu bolidu, dewidi, bular jawabən: — Yak, biz xəhər məydanida kəqləymiz, — dedi. **3** Əmma u ularni qing tutuwidi, ahir ular uning bilən berip öyigə kirdi. U ularqə dastihan selip, petir toqəqlarni pixurup bərdi, ular oqizalandi. **4** Ular tehi yatmioqanidi, xəhərdikilər, yəni Sodomning ərkəkliri, yax, kəri həmmisi hərəkəysi məhəllilərdin kelip əyni kərxiwaldi; **5** ular Lutni qakīrip uningqə: — Bügün kəqtə seningkiqə kirgən adəmlər kəni? Ular ni bizgə qikīrip bər, biz ular bilən yeqinqilik kīlimiz, — dedi. **6** Lut dərwasining aldioqə, ularning kəxioqə qikīp, ixikni yepiwetip, **7** ularqə: — Əy buradərlirim, mundaq rəzillikni kīlmanglar! **8** Mana, tehi heq ər bilən billə bolmioqan ikki kizim bar; ularni silərgə qikīrip berəy. Ular bilən halioqininglarni kilinglar. Əmma bu adəmlər əgzəmning sayisi astioqə kirgənəkən, silər ularni heqnemə kīlmanglar! — dedi. **9** Ləkin ular jawab berip: «Neri tur!» deginiqə, yənə: — Bu yərdə turuxqə kəlgən bu musapir həkim bolmaqimikən? Əmdi sanga

ularoʻa qiloʻandinmu bəttər yamanlik qilimiz! — dər
Lutni qistap, ixikni qeqixka basturup kəldi. **10** Əmma
u ikki xixi qollirini uzitip Lutni oygə öz kexioʻa tartip
əkiriwelip, ixikni taqiwalddi **11** wə oyniing dərwasisining
alddidiki adəmlərni kiqukidin tartip qongioʻiqə korlukka
muptila qildi; xuning bilən ular dərwasini izdər, ʻaliddin
kətti. **12** Andin ikkəylən Lutka: — Muxu yərdə yənə
birər kiming barmu? Küy’ooqul, ooqul yaki qizliring wə
yaki xəhərdə baxka adəmliring bolsa ularni bu yərdin
elip kətkin! **13** Qünki biz bu yərnə yokitimiz; qünki ular
toqruluk kətürülgən dad-pəryad Pərwədigarning alddida
intayin küqlük boləq, Pərwədigar bizni uni yokitixka
əwətti, — dedi. **14** Xuning bilən Lut taxkiriəa qikip,
qizlirini aliddiəan [boləqusi] küy’ooqullirining kexioʻa
berip: «Əmdi qopup bu yərdin qikip ketinglar; qünki
Pərwədigar xəhərni yokitidu» — dedi. Əmma u [boləqusi]
küy’ooqullirining nəzirigə qaqqak qiloʻandək kəründi. **15**
Tang atqanda, pərixtilər Lutni aldiritip: — Əmdi qopup
ayaling bilən kexingdiki ikki qizingni aləjin; bolmisa
xəhərning kəbihlikigə qetilip kəlip, ʻalak bolisən, — dedi.
16 Əmma u tehiqə arisaldi bolup turəanda, Pərwədigar
uningə rəʻim qiloʻanliki üqün, u ikkiylən Lutning qolini,
ayalining qolini wə ikki qizining qollirini tutup, ularni
xəhərning sirtioʻa əqikip, orunlaxturup qoydi. **17** Ular
qikarəandin keyin xu ix boldiki, ulardin biri uningə: —
Jeningni elip kaq, ʻalak bolmaslikiing üqün kəyniingə
qarimay, tüzlängliktiki ʻeq yərdə tohtimay, taəka kaqkin!
— dedi. **18** Lekin Lut ularəa: — Undək bolmioʻay, əy hojam,
ətünüp qalay! **19** Mana, kəminəng kəzüngdə iltipat tapti,

jenimni kutkuzdung, manga zor mārhamāt kōrsætting; əmma mən taoḷka qaqlamaymən; undaḱ kilsam, manga birər apət qūxūp, əlūp ketərmənmikin. **20** Kara, awu xəhərgə keqip barsa bolōjudəḱ nahayiti yeqin ikən, xundakla kiqik xəhər ikən! Ətünūp kalay, mening xu yərgə keqiximoḡa yol qoyōḡaysən! U kiqik [xəhər] əməsmu?! Jenim xu yərdə aman qalidu! — dedi. **21** Pərixta uningōḡa jawab berip: — Həyr, bu ixtimu sanga maḱul bolay, sən eytkən xu xəhərni wəyran kilmay. **22** Əmdi u yərgə tezdin keqip barōḡin; qünki sən xu yərgə yetip barmioḡuqə heḡ ix qilalmasmən, — dedi. Xunga u xəhərning ismi «Zoar» dəp ataloḡan. **23** Lut Zoarōḡa yetip barōḡanda kūn nuri yər yūzigə qeqiloḡanidi. **24** Xu qaoḡda Pərwərdigar ərx̄tin, əz yenidin Sodom bilən Gomorraning üstigə günggürt wə ot yaḡdurup, **25** xu xəhərlərni, pütkül tüzlənglikni həmdə xəhərlərdiki barliḡ aḡalilər wə yərdin üngənlərni qoxup bərbat kildi. **26** Lekin Lutning arkisidin mangōḡan ayali kəynigə qariwidi, tuz tüwrükkə aylinip qaldı. **27** Ətisi tang səhərdə, İbraḡim kopup ilgiri Pərwərdigarning aldida turoḡan jayōḡa qikip, **28** Sodom bilən Gomorra tərəpkə, xundakla tüzlənglikning həmmə yerigə nəzər seliwidi, mana, yər yūzidin humdanning tütünidəḱ tütün ərləwatḡinini kərđi. **29** Əmma xundak boldiki, Huda u tüzləngliktiki xəhərlərni wəyran qiloḡanda, U İbraḡimni esigə elip, Lut turoḡan xəhərlərni bərbat qiloḡanda uni balayi'apətning iqidin qikirip kutkuzdı. **30** Əmma Lut Zoar xəhiridə turux̄tin qorḱqaḱḱa, Zoardin ketip, taoḷka qikip, ikki kizi bilən xu yərdə makanlax̄ti. U ikki kizi bilən bir əngkürdə turđi. **31** Əmdi qong qiz kiqikigə: —

Atimiz bolsa qerip katti; dunyaning kaidə-yosuni boyiqə bu yurtta bizgə yeqinqilik kilidioqan heq ər kixi qalmidi.

32 Qeni, atimizni xarab bilən məst kilip qoyup, uning bilən billə yatayli; xundak qilsak, biz pərzənt kərüp atimizning urukini qalduralaymiz, — dedi. **33** Xuning bilən ular u keqisi atisioqə xarab iqqüzüp [məst kilip] qoyup, qong kizi kirip atisi bilən yatti. Lekin Lut uning kirip yatqinimu, qopup kətkinimu heq səzmidi. **34** Ətisi xundak boldiki, qongi kiqikigə: — Mana, mən ahxam atam bilən yattim; bugün kəqtimu uningəyə yənə xarab iqqüzəyli; xuning bilən sən kirip uning bilən yatqin; xundak kilip, hər ikkimiz pərzənt kərüp atimizning nəslini qalduralaymiz, — dedi. **35** Xuning bilən ular u keqisi atisioqə xarab iqqüzüp [məst kilip] qoyup, kiqik kizi ornidin turup uning bilən billə yatti. Əmma Lut uning kirip yatqinimu, qopup kətkinimu heq səzmidi. **36** Xundak kilip, Lutning ikkila kizi öz atisidin hamilidar bolup qaldi. **37** Qongi bolsa oqul tuqup, uning etini Moab qoydi; u bugünkü Moabiylarning atisidur. **38** Kiqikimu oqul tuqup, uning etini Bən-Ammi qoydi. U bugünkü Ammoniylarning atisidur.

20 İbrahim u yərdin qiqip, jənub tərəptiki Nəgəwəgə kəqüp kelip, Qadəx bilən Xurning arilikida turup qaldi; bir məzgildin keyin Gərarda olturaqlaxti. **2** Xu yərdə İbrahim ayali Sarah tooqrisida: «U mening singlimdur», degənidi. Xuning bilən Gərarning padixaşi Abimələk adəm əwətip, Sarahni [əzigə] hotun boluxqa eliwalidi. **3** Lekin [bir küni] keqisi qüxidə Huda Abimələkkə kelip uningəyə: — Mana, sən əzünggə eliwaloqan ayal səwəbidin əmdi əlgən

adəmdursən; çünki u baxqa birsining ayalidur — dedi. **4** Əmma Abimələk uningəja tehi yeqinqilik qilmioqanidi. U Hudaəja: — I Rəb, həkkəniy bir həlknimu həlak qilamsən? **5** U özimu manga: «U mening singlim» dəp eytmidimu? Yənə kelip, bu ayalmu «U mening akam», dəp eytkanidi. Mən bolsam sap kənglüm wə durus niyitim bilən bu ixni qildim, — dedi. **6** Huda qüxidə uningəja yənə: — Bu ixni sap kəngül bilən qiloqiningni bilimən; xu səwəbtin Mən seni aldimda gunah qilixtin tosup, uningəja tegixinggə qoymidim. **7** Əmdi u kixining ayalini əzigə qayturup bər; çünki u Pəyoqəmbər, u sening həkkingdə dua qilidu wə sən tirik qalisən. Əgər uni yandurup bərmisəng xuni bilip qoyqinki, sən wə həmmə adəmliring qoxulup jəzmən əlisilər, — dedi. **8** Abimələk ətigən tang səhərdə qopup, həmmə hizmətkarlırini qaqirip, bu sözlərning həmmisini ularning qulaqlirioja saldi; bu adəmlər nəhayiti qorkuxup kətti. **9** Andin Abimələk İbrahimni qaqirip uningəja: — Bu bizgə nemə qiloqining? Mən sanga zadi nemə gunah qildim, sən mən wə padixahlıqimoja eqir bir gunahni yükləp koydung? Manga qilmaydioqan ixlarni kilding! — dedi. **10** Abimələk İbrahiməja yənə: — Sən zadi bizning nemə iximizni kərgining üqün muxu ixni kilding? — dedi. **11** İbrahim jawab berip: — «Bu yərdə xübhəsizki heqkim Hudadin qorkmaydikən, ular meni ayalim tüpəylidin əltürüwetidu», dəp oylioqanidim. **12** Əməliyəttə, uning mening singlim ikənliki rast, lekin u mening ata bir, ana bələk singlim; keyin u mening ayalim boldi. **13** Lekin Huda meni atamning əyidin qiqirip sərgərdanlıqqa yürgüzginidə, mən ayalimoja: — Biz kəyərgila barsak, sən

manga xundak xapaat kersatkaysenki, mening toqramda: «Bu mening akam bolidu», degin, — dap eytkanidim — dedi. **14** Andin Abimelak koy-kalilar, qullar wa dedaklarni elip ularni Ibrahimoga berdi wa ayali Sarahnimu uningoga qayturup berdi. **15** Abimelak: — Mana mening zeminim bolsa aldingda turuptu; kezünggə qaysi yer yaxsa xu yerdə turəjin, — dedi. **16** U Sarahqa: «Mana, mən akangoga ming kümüx tänggə bərdim; mana bular öz yeningdikilər, xundakla həmmə adəmlərnin göz aldida uyatni yapquqi bolidu; xuning bilən sən hərəkəndə daq-əyibtin halas bolisən». **17** Ibrahim Hudaoga dua kildi, Huda Abimelak, ayali wa kenizəklirini saqaytti; andin ular [yənə] bala tuqalaydiqan boldi; qünki Pərwərdigar Ibrahimning ayali Sarah tüpəylidin Abimelakning əyidiki həmmə hotunlarning baliyatqulirini etip qoyqanidi.

21 Əmdi Pərwərdigar wadə qiləninidək Sarahni yoklidi; Pərwərdigar Sarahqa deginidək kildi. **2** Sarah hamilidar bolup, Ibrahim qerioqanda Huda uningoga bekitkən waqitta bir oqul tuqup bərdi. **3** Ibrahim əzigə tərəlgən oqli, yəni Sarah uningoga tuqup bərgən oqlining ismini Ishak qoydi. **4** Andin Ibrahim Huda uningoga buyruqinidək öz oqli Ishak tuqulup səkkizinqi küni hətnə kildi. **5** Oqli Ishak tuquloqan qaqda, Ibrahim yüz yaxta idi. **6** Sarah: «Huda meni küldürüwətti; hərkim bu ixni anglisa, mən bilən täng külüxidu», dedi. **7** U yənə: — Kimmu Ibrahimoga: «Sarah bala emitidiqan bolidu!» dap eytalaytti? Qünki u qerioqanda uningoga bir oqul tuqup bərdim! — dedi. **8** Bala qong bolup, əmqəktin ayrildi. Ishak əmqəktin ayriloqan küni Ibrahim qong

ziyapət etküzüp bərdi. **9** Əmma Sarah misirlik Həjərnin Ibrahimoğa tuoqup bərgən oqulning [Ishaqni] məshirə qiliwatqinini kərüp qaldi. **10** Xuning bilən u Ibrahimoğa: — Bu dedək bilən oqlini həydiwət! Qünki bu dedəkning oqli mening oqlum Ishaq bilən təng waris bolsa bolmaydu!, — dedi. **11** [Sarahning] bu səzi Ibrahimoğa tolimu eoqir kəldi; qünki [Ismailmu] uning oqli-də! **12** Lekin Huda Ibrahimoğa: — Balang wə dediking wəjidin bu səz sanga eoqir kəlmisun, bəlki Sarahning sanga degənlirining həmmisigə kulak saləqin; qünki Ishaqtin boləqini sening nəsling hesablinidu. **13** Lekin dedəkning oqlidinmu bir həlk-millət pəyda qilimən, qünki umu sening nəsling, — dedi. **14** Ətisi tang səhərdə Ibrahim qopup, nan bilən bir tulum suni elip Həjərgə berip, əxnisigə yüdküzüp, balini uningə tapxurup, ikkisini yolə selip koydi. Həjər ketip, Bəər-Xebaning qəlidə kezip yürdi. **15** Əmdi tulumdiki su tügəp kətkənidi; Həjər balini bir qatqalning tüwigə taxlap koyup, əz-əzigə: «Balining ölüp ketixigə qarap qidimaymən» dəp, bir oq etimqə yirəqqa berip, udulida olturdi. U udulida olturup, pəryad kətürüp yioqlidi. **17** Huda oqlunin yioğa awazini anglidi; xuning bilən Hudaning Pərixlisi asmandin Həjərni qaqirip uningə: — Əy Həjər, sanga nemə boldi? Qorkmioqin; qünki Huda oqlunin [yioğa] awazini yatqan yeridin anglidi. **18** Əmdi qopup, qolung bilən balini yələp turoquz; qünki Mən uni uluq bir əl-millət qilimən, — dedi. **19** Xuan Huda [Həjərnin] kəzlrini aqti, u bir kudukni kərđi. U berip tulumə su toldurup, oqluğa iqlüzdi. **20** Huda u bala bilən billə boldi; u əsüp qong boldi. U qəldə yaxap, mərgən

bolup yetixti. **21** U Paran qelidə turdi; xu waqitlarda anisi uningə Misir zeminidin bir kizni hotunlukka elip bardi. **22** U waqitlarda xundak boldiki, Abimələk wə uning ləxkərbexi Fikol kelip İbrahimə: — Qiloqan həmmə ixliringda, Huda sening bilən billidur. **23** Əmdi sən dəl muxu yərdə mangu, oqlumə wə nəwrəmgə hiyanət qilmasliqka Hudaning namida kəsəm kilip bərgəysən; mən sanga kərsitip kəlgən məhribanliqimdək, sənmu mangu wə sən hazır turuwatqan yurtka məhribanliq qiləysən, — dedi. **24** İbrahim: Kəsəm kilip bəray, dedi. **25** Andin İbrahim Abimələkning qakarlıri tartiwaləqan bir kuduk toqrisida Abimələkni əyiblıdi. **26** Abimələk: — Bu ixni qiloqan kixini bilməymən; sən bu ixni mangimu eytməpsən; mən bu ixni pəkət bugünla anglixim, — dedi. **27** İbrahim qoy-kala elip Abimələkkə təkdım kildi; andin ular ikkilisi əhdə qilixti. **28** İbrahim yənə padidin yəttə qixi qozini bir tərəpkə ayrip qoydi. **29** Abimələk İbrahimdin: — Sən bir tərəpkə ayrip qoyəqan bu yəttə qixi qozining nemə mənisi bar? — dəp soriwidi, **30** u: — Mening bu kudukni kolioqinimni etirap qiloqiningə guwahliq süpitidə bu yəttə qixi qozini qolumdin qobul qiləysən, — dəp jawab bardi. **31** Bu ikkisi xu yərdə kəsəm qilixqanlıki üqün, u xu jayni «Bəər-Xeba» dəp atidi. **32** Xu tərıkidə ular Bəər-Xebada əhdə qilixti. Andin Abimələk wə uning ləxkərbexi Fikol qozoqilip, Filistiyləning zeminiəqə yenip kətti. **33** İbrahim Bəər-Xebada bir tüp yuloqunni tikip, u yərdə Əbədiy Təngri boləqan Pərwədigarning namıəqə nida qilip ibadət kildi. **34** İbrahim Filistiyləning zeminida uzun waqitkiqə turup qaldi.

22 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Huda Ibrahımni sinap uningõja: — Əy Ibrahım! dedi. U: mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U: — Sən oqlungni, yəni sən səyidiqan yaloquz oqlung Ishakni elip, Moriya yurtioja berip, xu yərdə, Mən sanga eytidioqan taqlarning birining üstidə uni kəydürmə qurbanlik süpitidə sunoqin, — dedi. **3** Ətisi Ibrahım səhər kəpup, exikini tokup, yigitliridin ikkiylən bilən Ishakni billə elip, kəydürmə qurbanlik üqün otun yerip, Huda uningõja eytkan yərgə qarap mangdi. **4** Üqinqi küni Ibrahım bexini kətürüp qarap, yiraktin u yərnı kərđi. **5** Ibrahım yigitlirigə: — Silər exək bilən muxu yərdə turup turunglar. Mən balam bilən u yərgə berip, səjdə kılıp, andin kəxinglarõja yenip kelimiz, — dedi. **6** Xuning bilən Ibrahım kəydürmə qurbanlikka kerəklik otunni elip, oqli Ishakka yüdküzüp, əzi kəlioja piqak bilən otnı elip, ikkisi billə yürüp kətti. **7** Ishak atisi Ibrahımoja: — Əy ata! dewidi, u uningõja jawab berip: — Mana mən, oqlum, dedi. U uningdin: — Mana ot bilən otunoju bar, əmma kəydürmə qurbanlik bolidioqan kəza kəni? — dəp soriwidi, **8** Ibrahım jawab berip: — Əy oqlum, Huda Əzi Əzigə kəydürmə qurbanlik kəzini təminləydu, — dedi. Andin ikkisi birgə yolini dawamlaxturdi. **9** Ahirida ular Huda Ibrahımoja eytkan jayoja yetip kəldi. Ibrahım u yərdə qurbangah yasap, üstigə otunni tizip kəydi. Andin u oqli Ishakni baqlap, uni qurbangahdiki otunning üstidə yatquzdi. **10** Andin Ibrahım kəlini uzitip, oqlını boqluzliqili piqakni aldi. **11** Xuan Pərwərdigarning Pərixlisi asmandin uni qakirip uningõja: — Ibrahım, Ibrahım! — dəp warkiridi. U:

— Mana mən, — dedi. **12** U uningöja: — Sən baliöja qolungni tægüzmingin, uni heqnemə kılmioqin; qünki Mən sening Hudadin qorkқанliқingni bildim; qünki sening oqlungni, yəni yaloquz oqlungni Məndin ayimiding, — dedi. **13** İbrahım bexini kətürüp qariwidi, mana, arkisida münggüzliri qatqaloja qirmixip qaloqan bir qoqқarni kərди. İbrahım berip qoqқarni elip, uni oqlining ornida kəydürmə qurbanlıq kılip sundi. **14** Xuning bilən İbrahım xu jayöja «Yahwəh-Yirəh» dəp at koydi. Xunga kixilər: «Pərwərdigarning teoqida təminlinidu» degən bu söz bügüngə kədər eytilip keliwatidu. **15** Pərwərdigarning Pərixtsi asmandin İbrahımni ikkinqi qetim qaqirip uningöja: — **16** Sən öz oqlungni, yəni yaloquz oqlungni ayimay bu ixni kıloqining üqün Mən Özüm bilən kəsəm kılimənki, dəydu Pərwərdigar, **17** — Mən seni zor bərikətləp, nəslingni asmandiki yultuzlardək nuröqun kəpəytip, dengiz sahilidiki kumdək oqolditimən; nəsling bolsa düxmənlirining dərwasiliriöja igə bolidu. **18** Sən Mening awazimoja kulak saloqining üqün yər yüzidiki barlıq əl-yurtlar nəslingning nami bilən əzliri üqün bəht-bərikət tiləydu, — dedi. **19** Andin İbrahım yigitlirining qexioja yenip bardi. Ular həmmisi ornidin turuxup Bəər-Xəbaöja yol aldi. İbrahım Bəər-Xəbada turup qaldi. **20** Bu ixlardin keyin İbrahımöja: «Mana Milkahmu ining Naqoroja birқанqə oqlul tuoqup beriptu», degən həwər yətti. **21** Ular bolsa tunji oqlı uz, uning inisi Buz wə Aramning atisi bolöqan Kəmuəl, **22** andin Kəsəd, Hazo, Pildax, Yidlaf wə Betuəl degən oqlullar idi. **23** (Betuəldin Riwkah tərəldi). Bu səkkizini Milkah İbrahımning inisi

Nahoroqa tuqup bardi. **24** Xuningdök uning keniziki Rəumahmu Tebah, Gaḥam, Tahax wə Maakah degənlərni tuqup bardi.

23 Sarah bir yüz yigirmə yəttə yaxşıqə ömür kərđi. Bu Sarahning ömrining yilliri idi. **2** Sarah Kanaan zeminidiki Kiriāt-Arba, yəni Həbronda wapat boldi. İbrahim berip Sarah üqün matəm tutup yioḡa-zar kildi. **3** İbrahim öz mərḡuməsinin yənidin kəpup, Hittiylarqa səz kiliḡ: **4** — Mən bolsam aranglarda musapir mehman, halas; silər əmdi aranglardin manga bir yərlik beringlar; xuning bilən mən bu mərḡuməmni aldimda kərünüp turmisun üqün elip berip dəpnə kilay, — dedi. **5** Hittiylar İbrahiməja jawab berip: — I hojam, bizgə kulak saləjayla! Sili arimizda Hudaning bir xahzadisi hesablinila! Arimizdiki əng esil yərlikni tallap, xu yərdə mərḡuməlinini dəpnə kiləjayla! Mərḡuməlinini dəpnə kilixka heqkaysimiz öz yərlikini silidin ayimaydu, — dedi. **7** İbrahim ornidin turup, u zemindiki həlkə, yəni Hittiylarqa təzim kiliḡ, **8** ularqa: — Əgər mərḡuməmning kəz aldimda turiwərməsliki üqün, uni elip berip, dəpnə kiliximni rawa kərsənglar, undakta səzümni anglap mening üqün Zoharning oqli Əfronqa səz kiliḡ, **9** uning etizining ayioḡida əziningki boləjan Makpelahning ərini manga berixini iltimas kilinglar. U manga buni silərnin aranglarda gəristan boluxka toluk nərhidə bərsun, — dedi. **10** Xu qaoḡda Əfron Hittiylar arisida olturatti. Xuning bilən hittiylıq Əfron Hittiylarning aldidə, yəni xəhərinin dərwasidın kirgüqilərnin həmmisining aldidə İbrahiməja jawab berip: — **11** Yoksu, əy hojam, manga kulak saləjayla.

Bu etizlikni, xundakla uningdiki oʻqarni siligʻa beray; uni
oʻz halkim bolagan adamlarning aldidagi siligʻa barding; oʻz
meyitlarini dāpnā qilayla, — dedi. **12** Andin Ibrahīm yēnā
zemin halki aldidagi tēzim qilib, **13** Xu zemindiki halkning
kulaklari aldidagi Əfronə: — Iltimasiməga kulak salayla;
mən bu etizlikning nərhi boyiqə pul beray, uni məndin
qəbul qilayla, andin mən meitimni xu yərdə dāpnā
qilay, — dedi. **14** Əfron Ibrahīməga javab berip uningə: **15**
Əy hojam, manga kulak salayla; tət yüz xəkəl kümüxkə
yaraydigan bir etizlik, sili bilən mening aramda nemə
idi? Sili meytirini dāpnā qilayla — dedi. **16** Ibrahīm
Əfronning sēzigə qəxuldi; andin Əfron Hittiyar aldidagi
eytgan bahani, yēni xu qəqdiki soda əlqimi boyiqə tət
yüz xəkəl kümüxni tarazida tartip bardi. **17** Xundak qilib
Mamrəning udulidiki Makpelaḥqə jaylaxkan Əfronning
etizligi, yēni etizlikning əzi, uningdiki oʻqar, xundakla
etizlikning iqı wə ətrapidiki barlik dərəhlərninḡ həmmisi
18 Hittiyarlarınḡ kəz aldidagi Ibrahīməga tapxurulup, [yēni
Əfronning] xəḡirininḡ dərwasidın barlik kirgüqilərninḡ
aldidagi uning mülki qilib bekitildi. **19** Xuningdin keyin
Ibrahīm ayali Sarahni Qanaan zeminidiki Mamrə (yēni,
Hebron)ning udulidiki Makpelaḥning etizlikninḡ oʻqarida
dāpnā kildi. **20** Xu tərıkidə u etizlik wə uningdiki oʻqar
Hittiyar tərıpidin Ibrahīməga gərıstan boluxqə tayin
qilindi.

24 Ibrahīm qerip, yexi bir yərgə berip qaləanidi;
Pərwərdigar Ibrahīməga hər tərəptə bəht-bərikət ata
qiləanidi. **2** Ibrahīm əyidiki əng mətiwər hizmətkari,
əzining pütün mal-mülkini baxquridigan oʻqıdarəga:

— Qolungni yotamning astioʻga qoʻyoin; **3** Mən seni asmanlarning Hudasi xundakla yərning Hudasi bolʻan Pərwərdigarning nami bilən kəsəm kildurimənki, sən mən hazır turuwatqan bu Qanaaniylarning arisidin oʻqlumʻga kiz elip bərməy, **4** Bəlki ʻz yurtumʻga, xundakla ʻz uruk-tuʻqanlirimning kexioʻga berip, oʻqlum Ishakqə hotun elip bərgəysən, — dedi. **5** Hizmətkari uningʻga: — Mubada u kiz mən bilən bu yurtqə kəlgili unimisa, undakta ʻzliri qikqan xu yurtqə oʻqullirini yandurup apiramdimən? — dedi. **6** Ibrahim uningʻga jawab berip: — Həzi bol, oʻqlumni hərgiz xu yərgə yandurup barmioʻin! **7** Meni atamning ʻyi bilən tuʻquloʻan yurtumdin yetəkləp elip kəlgüqi, yəni manga səz kilip: — «Sening nəslinggə bu yurtni berimən», dəp manga kəsəm kiloʻan, asmanning Hudasi bolʻan Pərwərdigar ʻz Pərixtisini aldingʻga əwətidu; xuning bilən sən u yərdin oʻqlumʻga kiz elip kelələysən. **8** Xundaktimu, əgər kiz sən bilən bu yərgə kəlgili unimisa, mən sanga kilduridioʻan kəsəmdin halas bolisən; əmma oʻqlumni u yərgə hərgiz yandurup barmioʻin, — dedi. **9** Xuning bilən hizmətkar qolini hojisi Ibrahimning yotisining astioʻga qoyup turup, bu tooʻrida uningʻga kəsəm kildi. **10** Andin hizmətkar bu tooʻrida hojisining təgiliridin onni, xundakla hojisining hərhil esil nərsilirini elip yoloʻga qikti; u Aram-Naharaim rayonioʻga səpər kilip, Nahorning xəhirigə yetip kəldi. **11** U xəhərnin sirtidiki bir qudukning yenida təgilirini qəkündurdi: bu kəqkurun, kiz-ayallarning su tartkili qikidioʻan qeoʻi idi. **12** U dua kilip: — Əy hojam Ibrahimning Hudasi bolʻan Pərwərdigar, ʻtünimənki, bügün mening iximni ongʻga

tartkaysən, hojam İbrahiməyə xapaət kərsətkəysən. **13** Mana mən bu yərdə kudukning bexida turuwatimən wə xəhər həlkining kızliri bu yərgə su tartkili keliwatidu. **14** Əmdi xundak bolsunki, mən kaysi kızə: «Komzikingni qüxürsəng, mən su iqiwsam boptikən!» desəm, u jawab berip: «Mana iqkin, mən təgiliringnimu suqirip qoyay», desə, u kız sən kulum İshakka bekitkiningning əzi bolsun. Buningdin sening hojam İbrahiməyə xapaət kəloqiningni biləlmən, — dedi. **15** U tehi sözini tögətməylə, mana Riwkah kozini mürisidə kətürüp qikip kəldi; u bolsa İbrahimning inisi Nahorning ayali Milkahtin tuquləjan oqlı Betuəlning kızı idi; **16** Kız intayın qıraylık bolup, heq ər kixi təgmigən pak kız idi. U kudukning boyəyə qüxüp, komzikini toldurup andin qikti. **17** Hizmətkar uning aldəyə yügürüp berip: — Ətünüp qalay, komzikingtin azəjına su otliwalay, dedi. **18** U jawab berip: — Iqkəylə, əy hojam! dəpla, komzəkni dərhal kəliyə elip, uning su iqiği üqün sundi. **19** U süyidin uningəyə kənoquqə iqküzgəndin keyin: — Təgilirigimu kənoquqə su iqküzüp qoyay, — dedi. **20** Xuning bilən u dərhal komzəktiki suni olakka təküwetip, yənə kudukka su tartkili yügürüp bardı; u uning həmmə təgilirigə su tartip bərdi. **21** U kixi uningəyə kəzini tikkinəyə jimjit turup, Pərwərdigarning yolını ong kələjan, kilməjanlıqını bilix üqün kütüwatatti. **22** Təgilər su iqip kənoqanda, xundak boldiki, həliki kixi yerim xəkəllik bir altun burun həlkisi bilən ikki kəliyə on xəkəllik altun biləzükni qikip kızəyə berip uningəyə: **23** Sən kimning kızı bolisən? Manga dəp bərsəng! Atangning əyidə bizgə kənoqudək jay barmu? —

dəp soridi. **24** Kız uningə: — Mən Milkahning Nahorə tuəp bərgən oqlı Betuəlning kızı bolimən, — dedi, **25** yənə uningə: — Bizningkidə saman bilən boəuz kəngri, [silərgə] kənoqlı jaymu bar, — dedi. **26** Xuan bu adəm engixip Pərwədigarning aldida səjdə kılıp: **27** Əz xapaiti bilən hojamdin wapadarlıqini ayimioqan, hojam İbrahimning Hudasi boləqan Pərwədigarə Həmdusana oqləy! Pərwədigar bu səpirimdə meni hojamning kəhindaxliri turoqan əygə baxlap kəldi! — dedi. **28** Kız yögürəp berip, bularning həmmisini anisinin əydikilərgə eytip bərdi. **29** Əmdi Riwkahning Laban degən bir akisi bar idi. Laban kudukning bexioə, u adəmnin kexioə yögürəp qıkti. **30** Qünki u singlisining burun halkisini wə kolliridiki biləzükləni kərup, həmdə singlisining: u adəm manga mundaq-mundaq dedi, deginini anglap, u adəmnin kexioə bardi. Mana, u kixi kudukning yenida təgilərnin kexida turatti. **31** Laban uningə: — Əy Pərwədigarning bəht-bərikiti ata kılinoquqi, kirgəyla! Nemə üqün taxkırıda turdila? Mən əyni təyyarlap kəydum, təgilərgimu jay rasilidim, — dedi. **32** U adəm əygə kirdi; Laban təgilərdin yökni qüxürəp, təgilərgə saman bilən boəuz berip, u kixinin həm uning həmrəhlirinin putlirini yuqlı su elip kəldi; **33** andin u kixinin aldioə taam kəyuldi; ləkin u: — Mən gepimni deməy turup taam yeməymən, — dedi. Laban jawab berip: — Eytəyla, dedi. **34** U: — Mən bolsam İbrahimning hizmətkarimən; **35** Pərwədigar hojamə kəp bəht-bərikət ata kıləqə, u uluqlı bir kixi boldi. U uningə kəy bilən kala, kümüx bilən altun, kul bilən dedəkləni, təgə bilən exəkləni

bərdi. **36** Hojamning ayali Sarah kəriqanda hojaməja bir oqul tuəup bərgənidi. Hojam [oqləja] əzining barlıqini atidi. **37** Hojam meni kəsəm kildurup: «Sən mən turuwatqan zemindiki Kanaaniylarning kızliridin oqluməja hotun elip bərmə, **38** bəlki jəzmən atamning əyigə, əz tuəqanlirimning kəxiəja berip, oqluməja hotun elip bərgəysən», — dedi. **39** U wəqıttə mən hojaməja: «U kız mən bilən kəlgili unimisiqu?» — desəm, **40** u mənəja jawab berip: «Tutqan yollirim uningəja oquq boləjan Pərwərdigarim Əz Pərixtisini sening bilən əwətip, yolungni ong kılıdu. Bu tərıkidə sən mening ailidikilirim arisidin, atamning jəməti iqidin oqluməja hotun elip berisən. **41** Xundəq kılıp ailəmdikilərnin kəxiəja yetip barəjiningdə, sən mən kılduroqan kəsəmdin halas bolisən; ular sənə kızni bərmisimu ohxəxlə kəsəmdin halas bolisən», — degənidi. **42** Xunga mən bəgün bu kudukning kəxiəja kelip: — Əy, hojam İbrahımning Hudasi boləjan Pərwərdigar, əgər sən bu səpirimni ong kılısang: — **43** mənə mən su kudukning yenidə turuwatımən; wə xundəq bolsunki, su tartkili kəlgən kızəja: «Komzikingdin mənəja bir otlam su bərgən bolsang», desəm, **44** u mənəja: «Sən iəkin, təgiliringgimu su tartip berəy», dəp jawab bərsə, undəktə bu kız dəl Pərwərdigar Əzi hojamning oqlı üqün bekitkən kız bolsun, dəp dua kıləjanidim. **45** Kənglümde tehi səzüm tögiməylə, mənə, Riwkəh komzəkni mürisidə kətürüp qıqıp, kudukning boyəja qüxüp su tartti; mən uningəja: — İltipət kılıp, mənəja su iəgili qəysang, dewidim, **46** u dərhal komzikini mürisidin qüxürüp: «İqkəylə, təgilirininimu suəirip qəyay», dedi.

Xuning bilən mən iqtim; u tēgilirmnimu suqirip qoydi.

47 Andin mən uningdin: — Kimning kizi bolisən, dəp sorisam, u jawab berip: — Mən Nahorning Milkahdin tuquloqan oqli Betuəlning kizi bolimən, — dedi. Xu qaşda mən uning burnioqa hālqa, kollirioqa biləzüklərni selip qoydum; **48** andin engixip Pərwərdigarəqa səjdə kildim; hojamning kərindixining kizini uning oqli üqün elip ketixkə mening yolumni ong kılqini üqün, hojamning Hudasi boləqan Pərwərdigarəqa həmdusana eyttim. **49** Əmdi silər hojaməqa ihlas kılıp xapaət kərsitəyli desənglar, buni manga dənglar. Əgər halimisanglar, unimu manga eytinglar, mən ong tərəpkə yaki sol tərəpkə barimən, — dedi. **50** Əmdi Laban bilən Betuəl jawab berip: — Bu ix Pərwərdigardin boləq, siligə ya undak ya bundak deyəlməymiz. **51** Mana, Riwkah aldilirida turidu; uni elip kətkəyla. U Pərwərdigarning deginidək öz hojilirining oqliəqa hotun bolsun, — dedi. **52** İbrahimning hizmətkari ularning sölzirini anglap, yərgə engixip, Pərwərdigarəqa səjdə kildi. **53** Andin, hizmətkar kümüx buyumlarni, altun buyumlarni wə kiyim-keqəklərni qikirip, bularni Riwkahqa bərdi; u yənə kizning akisi wə anisioqimu kimmətlik hədiyələri sundi. **54** Andin u wə həmrəhliri bilən billə yəp-iqip, xu yərdə kərup kaldi. Ətisi səhərdə kərup, u ularəqa: meni hojamning kəxioqa yoləqa selip kəyunglar, dewidi, **55** Kizning akisi bilən anisi uningəqa: — Kiz birkanqə kün yaki on kün yenimizda tursun; andin barsun, — dedi. **56** Əmma u ularəqa: — Pərwərdigar mening səpirimni ong kıləqanikən, meni tosmanglar; hojamning kəxioqa berixim üqün meni yoləqa selip kəyunglar, —

dedi. **57** Ular uningõja: — Kizni qakirip, uning aqizidin anglap bakayli, dæp **58** Riwkahni qakirip uningdin: — Bu adæm bilæn baramsæn? dæp soriwidi, u: — Baray, dæp jawab bærdi. **59** Xuning bilæn ular singlisi Riwkahni, uning inik'anisi, Ibrahimning hizmatkari wæ adæmliri bilæn qoxup yoloqa selip qoydi. **60** U wakitta ular Riwkahqa bæht tilæp: — Əy singlimiz, mingliqan on mingliqan adæmlærning anisi boloqaysæn! Næsling duxmænlirining dærwaziliriqqa igæ boloqay! — dedi. **61** Xuning bilæn Riwkah bilæn uning dedækliri ornidin turup, tægilærgæ minip, u kixigæ ægixip mangdi. Xundak kilip hizmatkar Riwkahni elip yoloqa qikti. **62** Ishak Bæar-lahay-roy degæn jaydin bayila kaytip kælgænidi; qunki u jænubtiki Nægæwdæ turatti; **63** Ishak kæqkurun istikamætkæ dalaqqa qikqanidi; u bexini kætürüp qarisa, mana tægilær keliwatatti. **64** Riwkah bexini kætürüp, Ishakni kærdi; u dærhæl tægidin qüxüp, hizmatkardın: — Sæhrada bizning aldimizqqa qikiwatqan bu kixi kim bolidu? — dæp soridi. Hizmatkar: — Bu hojamdur! dedi. Riwkah dærhæl qümbilini tartip yüzini yepiwaldi. **66** Hizmatkar æmdi kılqan hæmmæ ixlirini Ishakqa eytip bærdi. **67** Ishak kizni anisi Sarahning qedirioqa baxlap kirdi; u Riwkahni öz æmrigæ aldi; u uning hotuni boldi. U uni yahxi kærüp kaldi; bu tærikidæ Ishak anisining wapatidin keyin tæsælli tapti.

25 Ibrahim Kæturaq isimlik yænæ bir ayalni alqanidi. **2** U Ibrahimqqa Zimran, Yokxan, Medan, Midiyan, Ixbak wæ Xuaqni tuqup bærdi. **3** Yokxandin Xeba bilæn Dedan tæraldi; Dedanning æwladliri Axuriylar, Letuxiylar wæ Leummiylar idi. **4** Midiyanning oqulliri Əfah, Efær,

Hanoh, Abida wə Əldaah idi. Bular həmmisi Kəturahning əwladliri idi. **5** İbrahim barlığını İshakqa atıwatkənidi; **6** İbrahim tehi Həyat waktida kikiq hotunliridin bolğan oqulliriqə hədiyələri berip, andin bularni oqlı İshaktin yirak tursun dəp, kün qikiq tərəpkə, xərkiy zeminqə əwətiwatkənidi. **7** İbrahimning ömrining künliri bir yüz yətmix yil boldi; u tolimu kərip, künliri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldi; u öz kowmining kexiqə berip koxuldi. **9** Uning oqulliri İshak wə İsmail uni Mamrəning uduliqə jaylaxkan, Hitti Zoharning oqlı Əfronning etizlikidiki Makpelaḥning qarida dəpnə kildi. **10** Bu etizlikni İbrahim Hittiyardin setiwaloqanidi; mana bu yerlikkə İbrahim dəpnə kilindi, ayali Sarahmu muxu yərgə dəpnə kilinoqanidi. **11** İbrahim wapat bolqandin keyin xundak boldiki, Pərwərdigar uning oqlı İshakni bərikətlidi. İshak Bəər-Laḥay-Royning yenida turatti. **12** Təwəndikilər Sarahning misirlik dediki Həjərdin tuquloqan, İbrahimning oqlı bolğan İsmailning əwladliri: — **13** İsmailning oqullirining, ularning nəsəbnamiliri wə kəbililiri boyiqə ismi təwəndikiqə: — İsmailning tunji oqlı Nebayot; andin Kedar, Adbəəl, Mibsam, **14** Mixma, Dumah, Massa, **15** Hədad bilən Tema, Yətur bilən Nafix wə Kədəmah idi. **16** Bular bolsa İsmailning oqulliri bolup, ularning kənt wə qedirgahlıri ularning nami bilən ataloqan bolup, ular on ikki kəbiligə əmir bolqanidi. **17** İsmailning ömrining yilliri bir yüz ottuz yəttə yil boldi; u ahirki nəpsini tartip wapat bolup, öz kowmining kexiqə berip koxuldi. **18** [Uning əwladliri] Həwilah rayonidin tartip xurəqiqə olturaqlaxti (Xur

bolsa Misirning utturisida bolup, Axuroğa baridioğan yolda idi). İsmail özining barlıq k erindaxlirining udulida olturaqlaxtı. **19** İbrahimning o li İsh kning n slining bayani mundak tur: — İbrahimdin İsh k t r ldi. **20** İsh k Padan-Aramda olturuxluk aramiy Betuəlning kizi, aramiy Labanning singlisi boluşan Riwkahni hotunluk a aloqanda k rik yax a kirgənidi. **21**  mma Riwkah bolsa tu mas bolu aq a, İsh k hotuni üçün P rw rdigar a dua-tilawət kildi; Pərwərdigar uning duasini ijabət kildi; xuning bilən ayali Riwkah  amilidar boldi. **22**  mma uning k rsikidiki ikki bala bir-biri bilən s kux ili turdi. Xuning bilən Riwkah; —    r bundak lığını bils m, [ amilidar] bolup nem  kilattim? — d p Pərwərdigardin s w bini sorio ili bardi. **23** Pərwərdigar uning a: — «Sening k rsikində ikki  l bardur, İqingdin ikki h lk qik p bir-biridin ayrilidu, Bir h lk yənə bir həlkətin  alib kelidu, Qongi ki ikining hizmitini kilidu» — dedi. **24** Uning ay-k ni tox anda, mana uning kərsikida d rw   bir j p kəxkezək bar idi. **25** Awwal tu ulu ini kizolu  bolup, pütün bədini juwid k t kl k idi. Ular uning ismini  saw d p koydi. **26** Andin inisi k li bilən  sawning tapinini tut an  alda qik ti. Bu s w btin uning ismi Yakup d p koyuldi. Ular tu ulu anda İsh k atmix yax a idi. **27** Balilar  s p qong boldi;  saw mah r owqi bolup, dala-janggalda y ridio an adəm boldi. Yakup bolsa durus adəm bolup, qedirlarda turatti. **28** İsh k  sawning owlap k lg n g xid n daim y p turo aq a, uning a amrak idi. Lekin Riwkah Yakup a amrak idi. **29** Bir k ni Yakup [purq k] xorpisi kaynitiwatatti;  saw daladin  erip-eq p kaytip k ldi. **30**  saw Yakup a: — Mən

həlimdin kəttim! Ətünüp qalay, awu qızildin bərsəng!
— Awu qızıl nərsidin meni ozuklandursangqu! Mən
həlimdin kəttim, — dedi (xu səwəbtin uning eti «Edom»
dəpmu ataldi). **31** Yəqub uningə: — Undak bolsa, tunjilik
həqūkungni manga setip bərgin, — dedi. **32** Əsaw: — Mən
ələy dəwatimən, bu tunjilik həqūkining manga nemə
paydisi? — dedi. **33** Yəqub: — Əmisə hazır manga kəsəm
kilojin, dewidi, u uningə kəsəm kilip, tunjilik həqūkini
Yəqubka setip bərdi. **34** Xuning bilən Yəqub Əsawə nan
bilən qızıl purqak xorpisini bərdi. U yəp-iqip ornidin
turup kətti. Xundak kilip Əsaw tunjilik həqūkiə xunə
etibarsiz kəriənanidi.

26 [Kanaan] zeminida İbrahimning wahtidiki aqarqiliqtin
baxka yənə bir kətimlik aqarqilik yüz bərdi. Xuning
bilən İshak Gərar xəhriyə, Filistiyələrin padixə
Abimələkning kexiə bardi. **2** Pərwədigar uningə
kəriənüp munda dedi: — Sən Misirə qüxməy, bəlki
Mən sanga kərsitip beridiənan yurtta turojin. **3** Moxu
zemindin qikmay musapir bolup turojin; xuning bilən
Mən sən bilən billə bolup, sanga bəht-bəriət ata kilimən;
qünki Mən sən wə nəslingə bu zeminlarning həmmisini
berip, atang İbrahimə bərgən kəsimmni ada kilimən; **4**
nəslingni asmandiki yultuzlardək awutimən wə nəslingə
bu zeminlarning həmmisini berimən; yər yüzidiki barlik
əl-yurtlar nəslingning [nami] bilən əzliyə bəht-bəriət
tiləydu; **5** Qünki İbrahim Mening awazimə kulak selip,
tapiliojinim, əmrlirim, bəlgilimilirim wə kanunlirimni
bəja kəltürdi, — dedi. **6** Xuning bilən İshak Gərarda turup
qaldi. **7** Əmma u yərlik kixilər uning ayali toqrisida sorisa

u: — Bu mening singlim bolidu, — dedi; qünki Riwkah intayin qiraylik bolóaqqa, Ishák öz-özige: «Bu mening ayalim bolidu», desəm, bu yərlik adəmlər Riwkahning səwəbidin meni ɵltürüwetərmikin, — dəp qorqti. **8** Lekin u xu yərdə uzak wakit turoqandin keyin xundak boldiki, Filistiyələning padixahi Abimələk dərizidin qariwidi, mana Ishák wə ayali Riwkah bir-birigə ərkilixip turatti. **9** Andin Abimələk Ishakni qaqirip: — Mana, u jəzmən sening ayaling ikən! Sən nemə dəp: «U mening singlim», deding? — dewidi, Ishák uningoqa: — Qünki mən əslidə uning səwəbidin birsi meni ɵltürüwetərmikin, dəp ənsirigənidim, — dedi. **10** Abimələk uningoqa: Bu bizgə nemə kılqining? Tas kaptu həlk arisidin birərsi ayaling bilən birgə bolqili?! Undak bolqan bolsa sən bizni gunahka patkuzoqan bolatting! — dedi. **11** Andin Abimələk həmmə həlkə buyrup: — Kimki bu kixigə wə yaki hotunioqa qol təgküzsə jəzmən ɵltürülməy qalmaydu, — dəp yarlik qüxürdi. **12** Ishák u zeminda terikqilik kıldi: u xu yili yərdin yüz həssə hosul aldı; Pərwədigar uni bərikətligənidi. **13** Bu kixi bax kətürüp, baroqanseri rawaj tepip, tolimu katta kixilərdin bolup qaldi. **14** Uning qoy-kala padiliri wə ɵyidiki qulliri intayin kəpəydi; Filistiyələr uningoqa həsət kılqili turdi. **15** Bu səwəbtin uning atisi İbrahimning künliridə atisining qulliri kılıqan quduklarning həmmisini Filistiyələr etip, topa bilən tinduruwətti. **16** Abimələk Ishakka: — Sən bizdin ziyadə küqiyip kətting, əmdi arimizdin qikip kətkin, — dedi. **17** Ishák u yərdin ketip, Gərar wadisioqa qedir tikip, xu yərdə turup qaldi. **18** İbrahim hayat waktida [qulliri]

birmunqə quduklarni qazojanidi; birak Ibrahım  lg ndin keyin, Filistiy r bularni topa bilən tinduruw tk nidi. Ish k bu quduklarni qaytidin kolitip, ularo a atisi ilgiri qoyojan isimlarni yənə qoydi. **19** Ish kning qulliri wadida quduk kolawatqanda suliri uro up qikip  kidiojan bir qudukni tepiwaldi. **20** Lekin G rardiki padiqilar Ish kning padiqiliridin uni talixip: — Bu su bizningkidur, — dedi. Ular Ish k bilən jed ll xk qk , u bu qudukni «Es k» d p atidi. **21** Ular yənə baxka bir qudukni kolidi, ular yənə bu quduk to qrisida jed ll xti. Xuning bilən Ish k buning ismini «Sitnah» d p atidi. **22** Andin u u yərdin ketip, baxka y rg  berip, xu yərdimu yənə bir quduk kolidi;  mdi G rardikil r bu qudukni talaxmidi. Bu s w btin u uning etini «R  obot» qoyup: « mdi Pərwərdigar biz  q n jay b rg nik n, bu zeminda mewilik bolimiz», — dedi. **23** Andin u u yərdin qikip B  r-Xeba a bardi. **24** Pərwərdigar xu keqisi uningo a k r n p: — Mən bolsam atang Ibrahımning Hudasidurmən; k rk mio in, q nki Mən sən bilən billimən, seni b ht-bərikətləp, nəslingni qulum Ibrahımning səwəbidin awutimən, — dedi. **25** U xu y rd  bir qurbangah yasap, Pərwərdigarning namio a nida kilip ibadət kildi. U xu y rd  qedirini tikti, Ish kning qulliri xu y rd  bir quduk kolidi. **26**  mdi Abimələk,  q nisi Ahuzzat bilən ləxkərbexi Fikol birgə G rardin qikip, uning kəxioğa bardi. **27** Ish k ularo a: — Manga  qm nlik kilip, meni aranglardin k o liw tk ndin keyin, nem   q n mening kəximəğa k ldinglar? — dedi. **28** Ular jawab n: — Biz Pərwərdigarning sən bilən bill  bol jini rox n baykiduk, xuning bilən biz sening to rangda:

«Otturimizda bir kelixim bolsun, yəni bizlər bilən sən bir-birimizgə kəsəm berip əhdə kəlixayli» deduk; xu wəjidin sən bizgə heqkandə ziyan-zəhmət yətküzmigəysən; biz sanga heq təgmiginimizdək, xundakla sanga yaxxiliq̄tin baxka heqbir nemə kilmioq̄nimizdək (bəlkə seni aman-esənlik iqidə yolungoqa əwətkəniduk) sənmu xundak kəloq̄aysən. Mana hazır sən Pərwərdigar tərīpidin bəht-bərikət kəruwatisən! — deyixti. **30** Xuning bilən u ularoqa bir ziyapət kəlip bərdi. Ular bolsa yəp-iqti. **31** Ətisi tang səhərdə ular kəpup bir-birigə kəsəm kəlixti; andin İshak ularni yoloqa selip kəydi; ular uning kəxidin aman-esən kətti. **32** U kəni xundak boldiki, İshakning kulliri kəlip, uningoqa əzi kəlioq̄an kuduk toq̄risida həwər berip: «Biz su taptuk!» dedi. **33** U uning namini «Xibah» kəydi. Bu səwəbtin bu xəhərning ismi bəgūngiqə «Bəər-Xeba» dəp atilip kəlməktə. **34** Əsaw kərik yaxka kərgəndə, Həttiylərdin boləq̄an Bəərining kizi Yəhudit bilən Həttiylərdin boləq̄an Elonning kizi Basimatni hotunlukka aldi. **35** Əmma bular İshak bilən Riwkahning kəngligə azab elip kəldi.

27 İshak kərip, kəzliri torlixip, kəzi oquwa kəridioq̄an bolup kəloq̄anda xundak boldiki, u qong oqli Əsawni qakirip uningoqa: — Oqlum! — dedi. U: — Mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U uningoqa: — Mana mən əmdi kərip kəttim, kənqilik kən kəridioq̄inimnimu bilməymən. **3** Xunga səndin ətünimən, kəraliring, yəni sadak wə okyayingni elip janggaləqa qikip, mən üqün bir ow owlap kəl; **4** mən yaxxi kəridioq̄an məzzilik tamaktin birni etip, manga kəltürgin. Mən uni yəp, əlüxtin ilgiri kənglumdin sanga bəht-bərikət tiləp dua kəlay, — dedi. **5** İshak oqli

Əsawoşa söz qiloqanda Riwkahmu anglidi. Əsaw ow owlap kəlgili janggaloşa qikip kətkəndə, **6** Riwkah oqli Yakupka: — Mana mən atangning akang Əsawoşa: «Sən ow owlap kelip, manga məzzilik bir taamni ətkin; mən uni yəp əlöp ketixtin burun Pərwərdigar aldida sanga bəht-bərikət tiləp dua qılay», — dəp eytkinini anglap qaldim. **8** Əmdi, i oqlum, səzümgə kulak selip buyruqinimni qiloqin. **9** Sən dərhal padioşa berip, əqkilərnin iqidin esil ikki oqlakni elip kəlgin; mən ulardin atang üqün u yahxi kəridioşan məzzilik bir taam təyyar qılay. **10** Sən uni atangning aldioşa elip kirgin. Xuning bilən u yəp, əlöp ketixtin burun sanga bəht-bərikət tiləp dua qilidu, — dedi. **11** Ləkin Yakup anisi Riwkahşoşa: — Mana akam Əsaw bolsa tüklük kixi, mən bolsam tüksiz silik tənlik adəmmən. **12** Mubada atam meni silap qalsa, undakta mən uning nəziridə uni mazak qiloquqi adəm bolup qelip, beximoşa bərikət əməs, bəlkə lənət taparmənmikin, dedi. **13** Anisi uningşoşa: — Əy oqlum, sanga qüxidioşan lənət manga qüxsun; əmma sən pəkət səzümgə kulak selip, berip [oqlaklarni] elip kəl, — dedi. **14** U berip ularni elip kelip, anisioşa bərdi. Anisi uning atisi yahxi kəridioşan məzzilik bir taamni təyyar qildi. **15** Andin Riwkah tunji oqli Əsawning əyde öz yenida saklaklik əng esil keyimlirini elip kiyik oqli Yakupka kiydürüp, **16** oqlaklarning terisini ikki qoli bilən boynining tüksiz jayioşa yөгəp, **17** andin əzi ətkən məzzilik taamlar bilən nanlarni oqli Yakupning qolioşa tutkuzdi. **18** Yakup atisinin qexioşa kirip: — Əy ata! — dedi. U: — Mana mən! Oqlum, sən kim bolisən? — dewidi, **19** Yakup atisioşa

jawab berip: — Mən qong oqulliri Əsawmən, manga
 eytkanliridək kildim; əmdi orunliridin turup, olturup
 kılqan owumning gəxigə eqiz tegip, andin kəngülliridin
 manga bəht-bərikət tiləp dua kılqayla, — dedi. **20** Ishak
 oqlıq: — Əy oqlum, kandaqmu uni xunqə tez tepip
 kəlding? — dewidi, u jawab berip: — Qünki Pərwərdigar
 Hudaliri uni dəl yolumqə yolukturdi, — dedi. **21** Ishak
 Yakupqa: — Əy oqlum, yekınraq kəl, sən rast oqlum
 Əsawmu, əməsmu, silap bakay, — dedi. **22** Xuning bilən
 Yakup atisi Ishakning kexioqə yekın bardı; u uni silap
 turup: — Awaz Yakupning awazi, lekin kıl bolsa Əsawning
 kolidur, — dedi. **23** Uning kolları bolsa akisi Əsawning
 kollaridək tüklik bolqini üqün uni toniyalmay, uningqə
 bəht-bərikət tiləp dua kıldı. **24** Andin u yənə: — Sən rast
 oqlum Əsawmusən? dəp sorıwidi, u jawab berip: — Dəl
 mən, — dedi. **25** Ishak uningqə: — Taamni elip kəlgın,
 mən oqlumning ow gəxidin yəp, kənglumdin sanga bəht-
 bərikət tiləp dua kılqay, — dedi. [Yakup] uni uning aldioqə
 koydi; u yedi. U xarab kəltürüwidi, unimu iqtı. **26** Andin
 atisi Ishak uningqə: — Əy oqlum, əmdi yekın kelip meni
 səygin, — dedi. **27** U uning kexioqə berip uni səydi. Atisi
 uning kiyiminin purikini purap uningqə bəht-bərikət
 tiləp dua kılqay: — «Mana, oqlumning tenidiki purak
 Pərwərdigar bərikətligən kəkləmzarning hux purikioqə
 ohxaydikən! **28** Huda sanga asmannıng xəbnimi, Yərning
 münbət küqini ata kılqay, Axlık-tülük bilən xarabnimu
 kəp bərgəy. **29** Həklər sening kullukungda bolqay, Əl-
 millətlər aldingda tizlanqay; Kərindaxliringqə hoja
 bolqaysən; Anangning oqulliri sanga tizlanqay; Sanga

lənət qılqanlar lənətkə qaloqay; Sanga bəht tiligənlər bəht tapqay!» — dedi. **30** Xundak boldiki, Ishak Yakupqa dua qilip bolup, Yakup atisi Ishakning kexidin qikip boluxioqa, akisi Əsaw owdin qaytip kəldi. **31** Umu məzzilik taamlarni etip, atisining kexioqa elip kirip, atisioqa: — Ata qopqayla, oqullirining ow gəxidin yəp, kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua qiloqayla, — dedi. **32** Atisi Ishak uningqa: — Sən kimsən? — dedi. U jawab berip: — Mən oqulliri, qong oqulliri Əsawmən! — dedi. **33** Buni anglap Ishak alakzadilikke quxüp, pütün bədini jalaklap titrəp: — Undakta bayatin ow owləp elip kəlgini kim? Sən kelixtin burun uning həmmə nərsisidin yəp, uningqa bəht-bərikət tiləp dua kildim; wə bərhək, u bəht-bərikət kəridu! — dedi. **34** Əsaw atisining səzlirini anglapla intayin eqinarlik haldə ün selip aqqiq pəryad kətürüp atisioqa: — Menimu, i ata, menimu bəht-bərikətligəyla! — dedi. **35** U jawab berip: — Sening ining hiylə bilən kirip, sanga tegixlik bəht-bərikətni elip ketiptu, dedi. **36** Əsaw: — Rast uning eti Yakup əməsmu?! Qünki u ikki kətim meni putlap, ornumni tartiwaldi. Awwal tunjilik hokukumni tartiwaldi wə mana hazır u manga tegidioqan bəht-bərikətni elip kətti, — dedi, Andin yənə: — Mening üçün birər bəht-bərikət qaldurmidilimu? — dedi. **37** Ishak Əsawqa jawab berip: — Mana, mən uni üstünggə hoja kildim; həmmə kəhindaxlirini uning qullukida bolidioqan kildim; axlik wə yengi xarab bilən uni quwwətlidim; əy oqlum, əmdi sanga yənə nemimu qilip bərləymən? — dedi. **38** Əsaw atisioqa yənə: — Əy ata, silidə pəkət xu birlə bəht-bərikət bar idimu? Manga, əy ata, mangimu

bəht-bərikət tiləp dua qiləyla! dedi. Andin u ün selip yioqlap kətti. **39** Atisi Ishak uningoqa jawab berip: — «Mana, turaləu jaying yərning munbət küqidin neri, Egiz asmanning xəbnimidin yirak bolur; **40** Sən kıliqingəqa tayinip jan bəkisən, Iningning hizmitidə bolisən; Lekin qegridin qikip kəzginəgdə, Sən boynungdin uning boyunturukini qikirip sunduruwetisən» — dedi. **41** Xunga Əsaw atisi uningoqa tiligən bəht-bərikət səwəbidin Yakupqa əqmənlik saklap yürdi. Əsaw kənglidə: — Atamning matəm künliri yəkinlixip kaldı; xu qaşda inim Yakupni əltürüwetimən, dəp hiyal kildi. **42** Lekin Riwkah qong oqli Əsawning bu səzliridin həwər tapti. U kikiq oqli Yakupni qakirip uningoqa: — Mana akang Əsaw seni əltürüwetimən dəp öz-əzidin təsəlli tepiwetiptu; **43** əmdi əy oqlum, səzümgə kulak selip, kəpup Həranəqa, akam Labanning kəxiəqa kəqip kətkin; **44** akangning kəhri yanəquqə, uning kəxida birnəqqə wakit turəjin. **45** Akang aqqikidin yenip, sening uningoqa kıləjiningni untup kətküqə xu yərdə turup turəjin; andin mən adəm əwətip, seni u yərdin aldurup kelimən. Nəmə üqün bir kündila hər ikkinglardin məhrum bolup kalay? — dedi. **46** Əmma Riwkah Ishakqa: — Mən muxu Hittiy kızlar wəjidin jenimdin jak toydum. Əgər Yakupmu bu yurttiki kızlardin, muxundak Hittiy kızni hotunlukqa alsa yaxiəjnimning manga nəmə paydisi? — dedi.

28 Xuning bilən Ishak Yakupni qakirip, uningoqa bəht-bərikət tiləp, uningoqa jekiləp: — Sən Kənaaniylarning kızliridin hotun alma; **2** bəlki kəpup, Padan-Araməqa, anangning atisi Betuəlning əyigə berip, u yərdin

anangning akisi Labanning qizliridin hotun alojin. **3** Həmmigə Qadir Təngri seni bəht-bərikətləp, awutup, səndin kəp həqləрни qikirip kəpəytkəy, **4** Xundakla İbrahimning bəht-bərikitini sanga wə sening bilən nəslinggə bərgəy; xundak kiliп sən hazır Musapir bolup turuwatqan yəрни, yəни əslidə Huda İbrahimə bərgən zeminni igiləysən! — dedi. **5** Xuning bilən İshak Yakupni yoloja saldi. U Padan-Araməja, aramiy Betuəlning oqli, Yakup bilən Əsawning anisi Riwkahning akisi Labanning kexioja karap mangdi. **6** Əsaw İshakning Yakupka bəht-bərikət tiləp, uni Padan-Araməja xu yərdin hotun elixka əwətkənlisini, xundakla uningəja bəht-bərikət tiləp, uninga jekiləp: Sən Kanaaniylarning qizliridin hotun almiojin, degənlirini ukup, Yakupningmu əz ata-anisioja itaət kilip, Padan-Araməja kətkinini kərginidə, **8** Əsaw: — kanaanylarning qizliri atam İshakning nəziridə yaman kərinidikən, dəp bilip yətti. **9** U İsmailning kexioja berip, hazırki hotunlirining üstigə İbrahimning oqli İsmailning kizi, Nebayotning singlisi Maħalatni hotunlukka aldi. **10** Yakup bolsa Bəər-Xebadin qikip, Həran tərəpkə mengip, **11** bir yərgə yetip kəlgəndə, kün olturup kətkəqkə xu yərdə kənməqci boldi. U xu yərdiki taxlardin birini elip, bexioja yastuk kilip kəyup, uhliqili yatti. **12** U bir qux kərdi: — Mana, uqi asmanlarəja takixidioqan bir pələmpəy yərdə tikləklik turatti; Hudaning pərixtiliri uningda qikip-quxüp turuxatti. **13** Mana, Pərwərdigar uning üstidə turatti. U: — «Mən bolsam atang İbrahimning Hudasi wə İshakning Hudasi boləqan Pərwərdigardurmən; Mən sən yatqan bu zeminni sening bilən nəslinggə berimən. **14**

Nəsling bolsa yərning topisidək kəp bolup, sən məqrup bilən məxrıkkə, ximal bilən jənubka yeyilisən; sən wə nəslingning wasitisi bilən yər yüzidiki barlıq ailə-kəbililər bəht-bərikət tapidu. **15** Mana, Mən sən bilən billidurmən, kəyərgə barsang seni aman-esən saklap, bu zeminioqa seni qayturup kelimən; qünki sanga eytkən səzümni ada kılmay turup, seni taxlimaymən» — dedi. **16** Andin Yaqup oyoqinip: — Bərək, Pərwərdigar bu yərdidur, lekin mən uni bilməptimən, — dedi. **17** U qorkup ketip: Bu jay alamət dəhxətlik bir jay ikən! Bu Hudaning öyi bilən asmanning dərwasisidin baxka heq jay əməstur, — dedi. **18** Yaqup ətisi səhər kopup, bexining astioqa koyoqan taxni elip, [hatirə] tüwrük süpitidə tikləp, üstigə zəytun meyi kuyup koydi. **19** U jayning ismini Bəyt-Əl dəp atidi; əmma ilgiri u jayning eti Luz idi. **20** Andin Yaqup kəsəm bilən wadə kılip: — Əgər Huda mening bilən billə bolup, bu səpirimdə meni saklap, yegili nan, kiygili kiyim berip, **21** Mən atamning öyigə aman-esən yenip barsam, undakta Pərwərdigar mening Hudayim bolidu; **22** Xuningdək mən hatirə tüwrük süpitidə tikləp koyoqan bu tax Hudaning öyi bolidu; həm xundakla sən manga beridioqan barlıq nərsilərnin ondin bir ülüxini sanga təkdin kılmay qalmaymən, — dedi.

29 Andin Yaqup səpirini dawamlaxturup, məxrıktiki qowmlarning zeminioqa yetip kəldi. **2** U qariwidi, mana, yaylakta bir kuduk turatti, uning yenida üq top koy padisi turatti; qünki həlk bu kuduktin padilarni suqiratti. Kudukning aqzioqa yooqan bir tax koyukluk idi. **3** Qaqaniki padilarning həmmisi u yərgə yioqilsa, padiqilar birliktə

qudukning aqzidiki taxni yumilitiwetip, qoylarni suqirip, andin taxni yənə qudukning aqzioqa öz ornioqa qoyup qoyatti. **4** Yakup [padiqilardin]: Əy buradərlər, silər kəyərlək? — dəp soridi. Ular: — Biz həranlıkmız, dedi. **5** U ulardin: — Silər Nahorning oqlı Labanni tonumsilər? — dəp soridi. Ular: — Tonuymız, dedi. **6** U ulardin: — U salamətmu, dəp soriwidi, ular jawab berip: — U salamət turuwatidu. Mana ənə uning kizi Raqılə qoyliri bilən keliwatidu, dedi. **7** U: — Mana, kün tehi egiz tursa, hazır tehi malning yioqilidioqan waqti bolmidi; nemixqa qoylarni suqirip, andin yənə berip otlatmaysilər? — dedi. **8** Ular jawab berip: — Yak, mundaq kılalmaymız. Awwal padilarning həmmisi yioqilip, padiqılar taxni qudukning aqzidin yumilitiwətkəndin keyin, andin qoylarni suqirimız, dedi. **9** U ular bilən gəplixip turətinida, Raqılə atisining qoyliri bilən yetip kəldi; qünki u qoy baqquqi idi. **10** Xundaq boldiki, Yakup anisining akisi Labanning kizi Raqılə bilən anisining akisi Labanning qoylirini kərgəndə, u qopup berip, qudukning aqzidin taxni yumilitiwetip, anisining akisi Labanning qoylirini suqardi. **11** Andin Yakup Raqıləni səyüp, yuqiri awaz bilən yioqlap taxlidi wə Raqıləgə: — Mən sening atangning tuqkini, Riwwahning oqlı bolimən, dewidi, u yügürüp berip atisioqa həwər bərdi. **13** Xundaq boldiki, Laban öz singlisining oqlı Yakupning həwirini angliqanda, uning aldioqa yügürüp berip, uni quqaklap səyüp, oyigə baxlap kəldi. Andin Yakup Labanoqa [kəqürmixlirining] həmmisini dəp bərdi. **14** Laban uningə: — Sən dərwaqə mening səngək bilən gəxümdursən! — dedi. Buning

bilən u uning qexida bir ayqə turup qaldi. **15** Andin Laban Yəqupqa: — Sən mening tuqkinim boləq, manga bikarəqə hizmət qilamsən? Eytqina, həkqinggə nemə alisən? — dedi. **16** Labanning ikki kizi bar idi; qongining eti Leyah, kiqukining eti Rahilə idi. **17** Leyahning közliri yeqimlik idi; əmma Rahiləning bolsa təki-turki kelixkən, həsni-jamali qiraylıq kiz idi. **18** Yəqupning kəngli Rahiləgə qüxkən bolup Labanəq: — Mən sening kiquk qizing Rahilə üqün sanga yəttə yil hizmət qilay, dedi. **19** Laban jawab berip: — Uni baxqa kixigə bərginimdin sanga bərginim yahxi. Əmdi meningkidə turəqin, dedi. **20** Yəqup Rahiləni elix üqün yəttə yil hizmət qildi. Əmma u uni intayin yahxi kərgəqkə, bu yillar uningəqə pəkət birnəqəqə kündəkla bilindi. **21** Wəqit toxqanda Yəqup Labanəq: — Mana mening künlirim toxti. Əmdi ayalimni manga bərgin, mən uning qexioqə kirəy, dedi. **22** Laban xu yərdiki həmmə kixiləni yioqip, ziyapət qilip bərdi. **23** Lekin xundəq boldiki, kəq kirgəndə, u qong kizi Leyahni Yəqupning yenioqə elip kəldi; Yəqup uning qexioqə kirip billə boldi. **24** Laban öz dediki Zilpahni kizi Leyahəqə dedək qilip bərdi. **25** Ətisi xundəq boldiki, mana aldida Leyah turattı! U Labanəq: — Bu zadi manga nemə qiloqining? Əjəba, mən Rahilə üqün sanga hizmət qilmidimmu? Meni nemixqa xundəq aldidinq?! — dedi. **26** Laban: Bizning yurtimizda kiqukini qongidin ilgiri yatlıq qilidioqan rəsım-kaidə yok. **27** Əmdi sən qongining yəttə künlük toy murasimini ətküzüp boləqin; andin yənə ikkinqisinimu sanga berəyli; u sening manga yənə yəttə yil qilidioqan hizmitingning həkqi bolidu, — dedi. **28** Yəqup məqul bolup, Leyahning

yəttə künlük toy murasimini etküzüp bolqanda, Laban kızı Rahılənimu uningqə hotunlukqə bərdi. **29** Laban dediki Bilhəhni kızı Rahıləgə dedək kılıp bərdi. **30** Bu tərəkədə Yakup Rahıləningmu kexioqə kirdi; u Rahıləni Leyahdin ziyadə yaxxi kərđi. Andin keyin u yənə yəttə yıl Labanqə hizmət kıldı. **31** Əmma Pərwərdigar Leyahning ətiwarlanmioqanlıqini kərgəndə, uningqə tuqıxni nesip kıldı. Lekin Rahılə tuqmas idi. **32** Leyah hamilidar bolup bir oqul tuqup: — «Pərwərdigar harlanqinimni kərđi; əmdi erim meni yaxxi kəridu» dəp uning ismini «Rubən» qoydı. **33** U yənə hamilidar bolup, bir oqul tuqup: — «Pərwərdigar ətiwarlanmioqanlıqini anglap, buni həm manga bərdi» dəp, uning ismini Ximeon qoydı. **34** U yənə hamilidar bolup, bir oqul tuqup: — «Əmdi bu kətim erim manga baqlinidu; qünki mən uningqə üq oqul tuqup bərdim» dəp uning ismini Lawiy qoydı. **35** U yənə hamilidar bolup, bir oqul tuqup: — «Əmdi bu kətim mən Pərwərdigarqə həmdusana oquy!» dəp uning ismini Yəhuda qoydı. Andin u tuquttin tohtap qaldı.

30 Əmma Rahılə əzining Yakupqə bala tuqup berəlmiginini kərgəndə, aqisioqə həsət kılıp Yakupqə: — Manga bala bərgin; bolmisa əlimən, — dedi. **2** Xuning bilən Yakupning Rahıləgə qəzipi kelip: — Mən baliyatkuning mewisini səndin ayioqan Hudaning ornidimu?! — dedi. **3** — Mana, dedikim Bilhəh bu yərdə turidu; sən uning kexioqə kirgin, u mening kuqıqımoqə tuqsun; mən u arkilik balilik bolay, — dedi Rahılə. **4** Xuning bilən u dediki Bilhəhni uningqə hotun kılıp bərdi; Yakup uning kexioqə kirdi. **5** Bilhəh hamilidar bolup, Yakupqə bir

oʻqul tuʻqup bʻrdi. **6** Raʻilʻ: — «Huda mʻn uʻqun adalʻt yuʻrguʻzup pʻryadimni anglap, manga bir oʻqul bʻrdi», dʻp uning ismini Dan qʻydi. **7** Raʻilʻning dediki Bilʻah yʻnʻ hʻmilidar bolup, Yaʻupʻka ikkinqi oʻqlini tuʻqup bʻrdi. **8** Raʻilʻ: — «Mʻn aqam bilʻn bʻslixip kattik tutuxup, yʻngdim» dʻp uning ismini Naftali qʻydi. **9** Leyahʻ oʻzining tuʻquttin tohtap qʻloqanini kʻrʻp, dediki Zilpahʻni Yaʻupʻka hotun qʻlip bʻrdi. **10** Leyahʻning dediki Zilpahʻ Yaʻupʻka bir oʻqul tuʻqup bʻrdi. **11** Leyahʻ: — «Nemidegʻn tʻlʻylik-hʻ!» dʻp uning ismini Gad qʻydi. **12** Leyahʻning dediki Zilpahʻ Yaʻupʻka ikkinqi oʻqlini tuʻqup bʻrdi. **13** Leyahʻ: «Mʻn bʻhtlikturmʻn! Qʻnki hotun-qizlar meni bʻhtlik deyixidu!» dʻp uning ismini Axir qʻydi. **14** Buʻqday ormissi kʻnliridʻ Rubʻn qʻkip etizlikʻka bardi wʻ etizdin birqʻnqʻ muhʻbbʻtgʻlini terip, bularni anisi Leyahʻning qʻxiʻqʻa ʻkʻldi. ʻmdʻ Raʻilʻ Leyahʻka: — ʻtʻnʻp qʻlay, oʻqlungning muhʻbbʻtgʻlidi birnʻqqini manga bʻrgin! — dedi. **15** [Leyahʻ] uningʻqʻa jawabʻn: — Erimni tartiwalʻqining yʻtmʻmdʻ? ʻmdʻ oʻqlumning muhʻbbʻtgʻlinimu tartiwalmaʻqimusʻn? — dedi. Raʻilʻ jawab berip: — Undaʻ bolsa u oʻqlungning muhʻbbʻtgʻlliri uʻqun bʻgʻn keqʻ sʻn bilʻn yatsun, — dedi. **16** Yaʻupʻ keqʻkurun etizdin kaytip kʻlginidʻ, Leyahʻ uning aldʻqʻa qʻkip: — Mening qʻximʻqʻa kirixing kerʻk; qʻnki mʻn oʻqlumning muhʻbbʻtgʻlliri bilʻn seni ijarigʻ aldʻm, — dedi. Xundaʻ dewidi, u bu keqʻ uning bilʻn yatti. **17** Huda Leyahʻning duasini anglidi; u hʻmilidar bolup, Yaʻupʻka bʻxinqi oʻqlini tuʻqup bʻrdi. **18** Xuning bilʻn Leyahʻ: «Dedikimni erimgʻ bʻrginimgʻ Huda ʻmdʻ manga

«ijarə həqqim»ni ata qildi» dəp uning ismini Issakar qoydi. **19** Leyah yənə hamilidar bolup, Yakupqa altinqi oqlini tuqlup bərdi. **20** Leyah: — «Huda manga yahxi toyluq ata qildi; əmdi erim mening bilən billə turidioqan boldi; qünki mən uningqa altə oql tuqlup bərdim» dəp uning ismini Zəbulun qoydi. **21** Xuningdin keyin, u bir qiz tuqlup, uning ismini Dinah qoydi. **22** Əmma Huda Rahiləni yad qilip, duasini anglap uni tuqlidioqan qildi, **23** U hamilidar bolup, bir oql tuqlidi. U: — «Huda meni nomustin halas qildi», dedi. **24** U: — «Pərwərdigar manga yənə bir bala bərsə» dəp, uning ismini Yüsüp qoydi. **25** Rahilə Yüsüpni tuqlqandin keyin Yakup Labanqa: — Meni öz yurtumqa, öz wətinimgə kətkili qoyqin. **26** Mening sanga ixləp erixkən ix həqqim bolqan ayallirim bilən balilirimni manga bərgin; mən ketəy; qünki mening sanga ixligən japalıq hizmitim özünggə ayan, — dedi. **27** Laban uningqa jawabən: Nəziringdə iltipət tapqan bolsam, ətünüp qalay, [yenimdin kətmə]. Qünki mən Pərwərdigarning sening səwəbingdin manga bərikət bərginini tonup yəttim, dewidi, [Yakup] yənə: — **28** Manga alidioqan həqqingni tohtatqin; mən sanga xuni berəy, dedi. **29** [Yakup] uningqa jawab berip: — Mən sanga qandak hizmət qilip kəlginim, mening qolumda malliringning qandak bolqini özünggə ayan. **30** Qünki mən kəlməstə meling az idi; əmdi nəhayiti zor bir top boldi. Mening qədimim qəyərgə yətsə, Pərwərdigar sanga bərikət ata qildi. Əmdi mən qaqa öz ailəm üqün igilik tikləymən? — dedi. **31** Xuning bilən Laban: — Mən sanga nemə berəy, dewidi, Yakup: — Sən manga heqnemə bərmigin; pəqət

mening xu iximoja qoxulsangla, mən yənə padangni bekip, ulardin həwər alimən. **32** Mən bugün pütkül padangni arilap, ala-qipar qoylarni, qara-qongur pahlanlarni, xundakla eqkilərnin iqidinmu ala-qiparlirini ayrip qikimən. Bular mening ix həkqim bolsun. **33** Keyin, mening həkqimni təkxürüp kəlgən waqtingda, həkqaniy bolqinim kəz aldingda ispatlinidu; eqkilər arisida ala-qipar bolmioqanlirining həmmisi, pahlanlar arisida qara-qongur bolmioqanlirining həmmisi oqrilap kelingən hesablanun, — dedi. **34** u waqitta Laban: — Maqul, deginingdək bolsun, — dedi. **35** Xu küni [Laban] taqil wə ala-qipar tekilərnə, ala-qipar qixi eqkilərnə, xundakla az-paz aq qikimi bolqan barliq eqkilərnə, barliq qara-qongur qozilarni ayrip, əz oqullirining qolioja tapxurup, **36** əzi bilən Yakupning otturisida üq künlük arilikni qoydi. Yakup bolsa Labanning padilirining qaloqinini baqti. **37** Lekin Yakup terək, badam wə qinar dərəhliridin yumran qiwiklarni elip, qowzikini yolluq kilip xilip, aq siziklarni qikardi. **38** Andin mal küyigən waqitlirida su iqqili kəlgəndə, u muxu xiloqan qiwiklarni padilar su iqidioqan yərlərdiki ulaklaroja malning aldioja tikləp qoyatti. Mal bu [taqil] qiwiklarning aldidə jüpləxkəndin keyin ular taqil wə ala-qipar qozilarni tuqdi. **40** Andin Yakup bu qozilarni Labanning padisidin ayrip qikardi; andin u Labanning padisining yüzlirini taqil wə qongur qoylirioja qaritip jüpləxtürdi; xundak kilip, u əz melini Labanning melioja qoxmay bələk qoyup, əzi üqün ayrim badilarni qildi. **41** Saqlam küqlük mal jüpləxkinidə, Yakup qiwiklarni padining kəz aldioja ulaklarda qoyatti; mallar

xu qiwiklarning yenida jüplixatti. **42** Lekin jüplixiwatқан mal ajiz bolsa, u qiwiklarni qoymaytti. Bu तरीқидә ajizliri Labanoqa, küqlükliri Yaqupqa tawə boldi. **43** Xundak kılıp, bu kixi nahayiti bay bolup, malliri, dedakliri, qulliri, tegiliri wə exakliri heli kəp boldi.

31 Әmma Yaqup Labanning oqullirining: — Yaqup atimizning pütün mal-mülkini elip katti; uning erixkən bu deliti atimizning təallukatidin kəlgən, deginini anglap qaldi. **2** Yaqup Labanning qirayioqa qariwidi, mana, u özige burunkidək hux peil bolmidi. **3** Bu qaqda, Pərwədigar Yaqupqa: — Sən ata-bowiliringning zeminiqə, əz uruqtuqanliringning kexioqa kaytip kətkin. Mən sening bilən billə bolimən, — dedi. **4** Xuning üqün Yaqup adəm əwətip, Rahilə wə Leyahni əz padisi turqan kəkləmgə qakirip kelip **5** ularoqa mundaq dedi: — Mən atanglarning qirayioqa qarısam manga burunkidək hux peil bolmidi; əmma atamning Hudasi mən bilən billə bolup kəldi. **6** Küqümning yetixiqə atanglaroqa ixləp bərginim silərgə ayan; **7** halbuki, atanglar meni əhmək kılıp, həkkimni on kətim əzgərtti; lekin Huda uning manga ziyan yətküzüxigə yol qoymidi. **8** Əgər u: «Ala-qipar kozilar həkking bolidu», desə, barlıq padilar ala-qipar kozilioqili turdi. U: «Taoqil kozilar həkking bolsun», desə, barlıq padilar taoqil kozilioqili turdi. **9** Bu तरीқидә Huda atanglarning mallirini tartiwelip, manga bərdi. **10** Padilar küyliğən waqıtta mən bir kətim qüxümdə bəximni kətürüp xuni kərdumki, mana, mallarning üstigə jüplixixkə etiloqan qoqkar-tekilərninğ həmmisi taoqil yaki ala-qipar idi. **11** Andin Hudaning Pərixlisi qüxümdə manga: «Əy Yaqup», dewidi,

mən jawab berip: «Mana mən», dedim. **12** U manga: — «Əmdi bexingni kətürüp qariqin; mana mallarning üstigə jüplixixkə etiloqan qoqkar-tekilərninğ həmmisi taqil wə ala-qipardur; qünki Mən Labanning sanga qiloqinining həmmisini kərdüm. **13** Mən Bəyt-Əldə [sanga kərüngən] Təngridurmən. Sən xu yərdə tüwrükni məsihləp, Manga kəsəm iqtinğ. Əmdi sən orningdin turup, bu zemindin qikip, uruk-tuqkanliringning zeminiqə yanqin» dedi. **14** Raqilə wə Leyah uninqə jawab berip: — Atimizning əyidə bizgə tegixlik nesiwə yaki miras qalmioqanmu? **15** Biz dərwəkə uninqə yat adəm hesablinip qaloqanmu?! U bizni setiwətti, toyluqimiznimu pütünləy yəp kətti! **16** Xundak bolqandin keyin, Huda Atimizdin sanga elip bərgən barliq dələt biz bilən balilirimizningkidur. Əmdi Huda sanga nemə degən bolsa, xuni qiloqin, — dedi. **17** Xuning bilən Yəqub ornidin turup, baliliri wə ayallirini təgilərgə mindurup, erixkən barliq malliri wə barliq təəlluqatini, yəni Padan-Aramda tapqan təəlluqatirini elip, atisi Ishakning yeniqə berixkə Qanaan zeminiqə qarap yol aldi. **19** Laban bolsa qoylirini qirkioqili kətkənidi; Raqilə öz atisioqə təwə «əy butliri»ni oqqrilap eliwaldi. **20** Yəqub aramiy Labanoqə öz qexidin oqqriliqə qeqip ketidioqanliqini ukturmay uni aldap qoyqanidi. **21** U bar-yoqini elip qeqip kətti; u dəryadin ətüp Gilead teqi tərəpkə qarap yol aldi. **22** Üqinqi küni, Labanoqə Yəqubning qaqqini tooqrisida həwər yətti. **23** U öz tuqkanlirini elip, yəttə künlük yoləiqə kəynidin qoqlap berip, Gilead teqida uninqə yetixti. **24** Lekin keqisi Huda aramiy Labanning qüxigə kirip uninqə: «Sən həzi bol, Yəqubqə

ya aq ya kek dema!» dedi. **25** Laban Yakupka yetixip baroqanda, Yakup qedirini taoqning ustiga tikganidi. Labanmu tuoqanliri bilan Gilead teoqining ustida qedir tikti. **26** Laban Yakupka: — Bu nema qiloining? Sen meni aldap, qizlirimni uruxta aloqan oljidak elip ketting? **27** Nemixka yoxurun qaqisen, manga hawar barmay mandin oqrilikqa ketting? Manga degan bolsang men huxal-huramlik bilan oqazal oqup, dap wa qang qelip, seni uzitip koymamtim? **28** Xundak kilip sen manga oz oqullirim wa qizlirimni sayup uzitip qoyux pursitini mu barmiding. Bu ixta ahmaklik kilding. **29** Silerga ziyan-zahmat yetkuzux qolumdin kelatti; lekin tunugun keqa atangning Hudasi manga soz kilip: «Hezi bol, Yakupka ya aq ya kek dema» dedi. **30** Hox, sen atangning oyini tolimu seqinoqining uqun ketmay koymaysen; lekin nemixka yana mening butlirimni oqriliding? — dedi. **31** Yakup Labanoqa jawab berip: — Men qorkup qaqtim; qunki seni qizlirini mandin majburiy tartiwalamdikin, dedim. **32** Emdi butliringoqa kelsak, ular kimdin qiksa xu tirik qalmaydu! Qerindaxlirimiz aldida mandin qandakla nemangni tonuwalsang, uni elip ket, — dedi. Halbuki, Yakupning Rahiloning butlarni oqrilap kalgininin hawiri yok idi. **33** Laban aldi bilan Yakupning qedirioqa kirip, andin Leyahning qediri ham ikki dedakning qedirliroqa kirip ahturup heqnema tapalmidi. Leyahning qediridin qikip, Rahiloning qedirioqa kirdi. **34** Rahila bolsa oy butlirini elip, bularni tegining qomining iqiga tikip qoyup, ustida olturuwaloqanidi. Laban putkul qedirini ahturup, heqnema tapalmidi. **35** Rahila atisioqa: — Oy hojam,

alidingda turalmioqinim üqün hapa bolmioqin; qünki mən hazır ayallarning adət məzgilidə turuwatimən, — dedi. Xundak kılıp, Laban həmmə yərnı qoymay ahturupmu, öy butlirini tapalmıdı. **36** Xuning bilən Yakup aqqıqlap Laban bilən jedəllixip kətti. Yakup Labanoqa: — Sən meni kəynimdin munqə aldirap-tenəp qoqlap kəlgüdək məndə nemə səwənlik, nemə gunah bar? **37** Sən həmmə yüik-taklirimni ahturup qıqting, öyüngning nərsiliridin birər nemə tapalidingmu? Birnemə tapқан bolsang, mening qerindaxlirim bilən sening qerindaxliringning aldida uni qoyoqin, ular biz ikkimizning arisida həküm kılsun. **38** Mən muxu yigirmə yıl qexingda turdum; heqqaqan saqlıqıng wə qixi eqkiliring bala taxliwətmıdı; padiliringdin qoqkarliringni yeginim yok. **39** Boquwetilgənlirini qexingoqa elip kəlməy, bu ziyanni özüm toldurdum; keqisi oqlrilanoqan yaki kündüzi oqlrilanoqan bolsun sən uni məndin tölitip alding. **40** Mening künlirim xundak ettiiki, kündüzi issıqtin, keqisi soquqtin kiynilip, uyqu kəzümdin kaqatti. **41** Mening künlirim muxu yigirmə yilda öyüngdə turup xundak boldi; on tət yıl ikki kızing üqün sanga hizmət kıldim, altə yıl padang üqün hizmət kıldim; uning üstigə sən ix həkqimni on ketim özgərtting. **42** Əgər atamning Hudasi, yəni İbrahımning Hudasi, yəni İshaqning Qorkunqisi Boloqanning Əzi mən bilən billə bolmisa idi, sən jəzmən meni quruk qol kılıp qayturuwetətting. Lekin Huda mening tartқан jəbir-japalirimni, kollirimning muxəkkitini kərüp tünügün keqə sanga tənbiħ bərđi, — dedi. **43** Laban Yakupqa jawab berip: — Bu kızlar mening kızlırim, bu oqlullar

mening oʻqullirim, bu pada bolsa mening padam bolidu;
xundakla k z aldingdiki h mm  n rs  miningkidur;
 mma mən b g n bu kəzlimni w  ularning tu q n
oʻqullirini nem  k lay? **44** K ni k l, sən bilən ikkimiz bir
 hd  t z x yli, bu mən bilən sening otturimizda guwah
bolsun, — dedi. **45** Xuning bilən Y q p bir taxni elip  r 
tikləp t wr k k lip q ydi. **46** Andin Y q p k rindaxlirio :
— Tax yio inglar, — dewidi, taxlarni elip kelip d wilidi,
xu y rd  tax d wisining yenida o izalinixti. **47** Laban
bu d wini «Y gar-Sahaduta» d p atidi, Y q p uningə
«Gale d» d p at q ydi. **48** Laban: — Bu d w  b g n sən
bilən mening otturamda guwah bolsun, — dedi. Xunga bu
s w btin d wining nami «Gale d» ataldi. **49** U jay yənə
«Mizpah», d pmu ataldi; q nki Laban yənə: — Ikkimiz
bir-birimiz bilən k r xmig n wak tlarda, Pərwərdigar sən
bilən mening otturamda q rawul bolup kəzitip tursun. **50**
Əgər sən kəzlimni boz k k lsang, yaki k zlimning üstigə
bax a hotunlarni alsang, bax a h q kixi k ximizda h zir
bolmio an təkdirdimu, mana, Huda mən bilən sening
arangda guwahqidur! **51** Laban Y q pk  yənə: — Mana,
bu d wig  qıra, mən bilən sən ikkimizning otturisida
mən tikləp q yo an bu t wr kkimu qıra; **52** kəlgüsida
bu d w  w  bu t wr km  mən yaman niy t bilən bu
d widin sening t riping   tm slikim  q n, seningmu
niyitingni yaman k lip bu d w  w  bu t wr ktin  t p
mening t ripimg  k lm sliking  q n guwahqi bolsun.
53 Ibrahımning ilah , Nah rning ilah  w  bu ikkisining
atisining ilah liri arimizda h k m q q rsun, — dedi. Y q p
bolsa atisi Ish k ning K rk nqisi Bolo uqi bilən k s m

kildi. **54** Andin Yakup taq üstidə bir qurbanlik sunup, qerindaxlirini ezi bilən tamaklinixka təklip kildi. Ular həmdastihan olturdi wə keqisi taqda qondi. **55** Ətisi tang səhərdə Laban ornidin turup, nəwrliri bilən qizlirini səyüp, ularoqa bəht-bərikət tiləp, öz əyigə rawan boldi.

32 Yakup öz yoliqə ketip baratti; yolda Hudaning pərixtiliri uningə uqridi. **2** Yakup ularni kərüp: — Bu jay Hudaning bargahı ikən! — dəp, bu jayning namini «Maḥanaim» dəp qoydi. **3** Andin Yakup Seir zeminidiki «Edom yaylıki»oqa, akisi Əsawning kexioqa aldin həwərqiləni əwətip, **4** ularoqa jekiləp: — Silər hojaməqa, yəni Əsawəqa: «Kəminiliri Yakup mundak dedi: — Mən Labanning kexida musapir bolup, ta muxu wəkitkiqə turdum. **5** Əmdi məndə kala, exək wə qoylar, qul-dedəklərmu bar; mən əzlirining nəziridə iltipət taparmənmi kin dəp hojaməqa həwər yətküzüxnə layik kərdüm», dənglar, — dedi. **6** Həwərqilər Yakupning yenioqa yenip kelip: — Biz akiliri Əsawning kexioqa barduk; u tət yüz kixini elip, silining aldilirioqa keliwatidu, — dedi. **7** Yakup nəhayiti qorkup, oqəm-oqussigə qüxüp adəmlirini qoy, kala wə təgilirigə qoxup, ikki topka ayridi. **8** U: — «Əgər Əsaw kelip bir topimizəqa hujum kilsa, yənə bir top qeqip kutulup qalar» — dəp oylidi. **9** Andin Yakup mundak dua kildi: — I atam İbrahimning Hudasi wə atam İshakning Hudasi! Manga: «Əz zəminə wə uruk-tuqkanliringning kexioqa yenip kətkin, sanga yaxxilik qilimən» dəp wədə qiloqan Pərwərdigar! **10** — Mən Sening Əz qulungəqa kərsətkən əzgərməs barlik məhribanliqə wə barlik wəpədarliqə aldida həqnemə əməsmən; qünki mən bu

Iordan daryasidin o'tkinimdə yalquz bir hasam bar idi. Əmdi mən ikki top adəm bolup qaytiwatimən. **11** O'tünüp qalay, meni akam Əsawning kolidin kutkuzo'aysən; qünki u kelip mən bilən hotun-balilirimni oltürüwetəmdikin, dəp qorkimən. **12** Sən: «Mən jəzmən sanga zor yahxilik k'ilip, sening nəslingni dengizdiki kumdək həddi-hesabsiz kəp k'ilimən», degəniding, — dedi. **13** U xu keqisi xu yərdə qonup qaldı; andin u qol ilikidiki mallardin elip, akisi Əsawqa ikki yüz əqkə, yigirmə tekə, ikki yüz saqlıq, yigirmə qoqkar, ottuz qixi tegini taylakliri bilən, kırık inək, on buqa, yigirmə mada exək, on hangga exəkni sowqat k'ilip təyyarlap, **16** Bularni ayrim-ayrim top k'ilip hizmətkarlırining qolıqə tapxurup, ularqə jekiləp: — Silər məndin burun mengip, hər topning arisida arilik qoyup həydəp menginglar, — dedi. **17** U əng aldidiki top bilən mangoqan kixikə əmr k'ilip: — Akam Əsaw sanga uqrioqanda, əgər u səndin: «Kimning adimisən? Qəyərgə barisən? Aldingdiki janiwarlar kimning?» — dəp sorisa, **18** Undakta sən jawab berip: «Bular kəminiliri Yakupning bolup, hojam Əsawqa əwətkən sowqattur. Mana, u özimu kəynimizdin keliwatidu» — degin, dedi. **19** Xu tərıqıdə u ikkinqi, üqinqi wə ulardin keyinki padılarni həydəp mangoquqi kixilərgimu ohxax əmr k'ilip: — Əsaw sizlərgə uqrioqanda, silərmu uningqə xundak dənglar, andin: — Mana, kəminiliri Yakup özimu arqımızdin keliwatidu, — dənglar, dedi; qünki u: — Mən aldimda barqan sowqat bilən uni meni kəqürüm kıldurup, andin yüzini kərsəm, meni qəbul kılarmikin, — dəp oylioqanidi. **21** Xundak k'ilip sowqat aldin əwətildi; u xu keqisi bargahda qonup

qaldi. **22** U xu keqidə qopup, ikki ayali wə ikki dediki wə on bir oqlini elip, Yabbok keqikidin otüp kətti. **23** U ularni ekindin etküzdi, xundakla həmmə təəllukinimu u qarxi tərəpkə etküzdi. **24** Yakup bolsa bu qatta yaloquz qaldi; bir zat kelip xu yərdə uning bilən tang atquqə qelixti. **25** Lekin bu zat uni yengəlməydiqanlikini kərüp, uning yotisining yirikioqa kolini təgküzüp koydi; xuning bilən ular qelixiwatkanda Yakupning yotisi qazandin qikip kətti. **26** U zat: — Meni koyup bərgin, qünki tang atay dəp qaldi, dedi. — Sən meni bərikətlimigüqə, seni koyup bərməymən, dedi Yakup. **27** U uningdin: — Eting nemə? dəp soridi. U: etim Yakup, — dedi. **28** U uningqə: — Sening eting buningdin keyin Yakup bolmay, bəlki Israil bolidu; qünki sən Huda bilənmu, insan bilənmu elixip qalib kəlding, — dedi. **29** Andin Yakup uningdin: — Namingni manga dəp bərgin, dewidi, u: — Nemixka mening namimni soraysən? — dedi wə xu yərdə uningqə bəht-bərikət ata qildi. **30** Xuning bilən Yakup: — Hudani yüzmu-yüz kərüp, jenim kutulup qaldi, dəp u jayning namini «Pəniəl» dəp atidi. **31** U Pəniəldin otüp mangoqanda, kün uning üstibexini yorutti; əmma u yotisi tüpəylidin aqsap mangatti. **32** Bu səwəbtin Israillar bögüngiqə yotining ügisidiki pəyni yeməydu; qünki xu Zat Yakupning yotisining yirikioqa, yəni uning peyigə kolini təgküzüp koyqanidi.

33 Yakup bexini kətürüp qariwidi, mana Əsaw tət yüz kixi bilən keliwatatti. Xuning bilən u balilirini ayrip, Leyah, Raqilə wə ikki dedəkkə tapxurdi; **2** u ikki dedək wə ularning balilirini həmmining aldida mangdurdı, andin

Leyah bilən uning balilirini, əng ahirida Rahilə bilən Yüsüpni mangdurdi. **3** Əzi bolsa ularning aldioğa ətüp mangdi, u akisining aldioğa yetip baroquqə yəttə ketim yərgə bax urup təzim kildi. **4** Əsaw uning aldioğa yügürüp kelip, uni quqaklap, boynioğa girə selip, uni səydi; hər ikkisi yioqlixip kətti. **5** Andin Əsaw bexini kətürüp qarap, ayallar wə balilarni kərüp: — Bu sən bilən billə kəlgənlər kimlər? — dəp soridi. Yakup: — Bular Huda xapaət kiliپ kəminilirigə bərgən balilardur, — dedi. **6** Andin ikki dedək wə ularning baliliri aldioğa berip, uningə təzim kildi; **7** Andin Leyahmu uning baliliri bilən aldioğa berip, təzim kildi, ahirida Yüsüp bilən Rahilə aldioğa berip, təzim kildi. **8** Əsaw: — Manga yolda uqrioğan axu topliringda nemə məksiting bar? — dewidi, Yakup jawab berip: — Bu hojamning aldida iltipat tepixim üqündur, dedi. **9** Ləkin Əsaw: — Əy kərindixim, məndə yetip axkudək bar. Səning əz nərsiliring əzünggə qalsun, dedi. **10** Əmma Yakup: — Undək kilmioğın; əgər mən nəzərliridə iltipat tapқан bolsam, sowoğitimni qolumdin qobul qiləyayla; qünki silining meni huxallıq bilən qobul qiləanlirini kərüp, didarlirini kərginimdə Hudaning didarini kərgəndək boldum! **11** Əmdi sanga kəltürülgən, [Hudadin kərgən] bu bərikətlirimni qobul qiləyayla; qünki Huda manga xapaət kərsətti, həmmə nərsilirim bar boldi, — dəp uningdin qayta-qayta ətünüwidi, u qobul kildi. **12** Andin Əsaw: — Əmdi biz qozoğilip səpirimizni dawamlaxturayli, mən səning aldingda mangay, dedi. **13** U uningə jawabən: — Hojam kərdilə, balılar kiqik, kəximda emidioğan qoza wə mozaylar bar; əgər mən bularni bir künla aldirtip

qoʻllap mangdursam, pütkül pada ölüp ketidu. **14** Xunga ötünimənki, hojam kəminiliridin aldida mangoʻaq tursun; mən aldimdiki mal-qarwilarning mengixioʻja, xundakla balilarning mengixioʻja qarap asta mengip, hojamning qexioʻja Seiroʻja udul baray, dedi. **15** U wakitta əsaw: — Undak bolsa, mən özüm bilən kəlgən kixilərdin birnəqqini qexingda qoyup ketəy, dedi. Lekin u jawab berip: — Buning nemə həjiti? Pəqət hojamning nəziridə iltipat tapsamla xu kupayə, dedi. **16** Əsaw u küni yoloʻja qikip Seiroʻja yenip kətti. **17** Yəqub səpər qilip, Sukkot degən jayoʻja kəlgəndə, u yərgə bir öy selip, mallirioʻja lapaslarni yasidi. Xunga bu yər «Sukkot» dəp ataldi. **18** Xu tərəkədə Yəqub Padan-Aramdin qaytip, Qanaan zeminidiki Xəkəm xəhərigə aman-esən kəldi. U xəhərnin aldida qedir tikti. **19** Andin u qedir tikkən yərning bir qisimini Xəkəmnin atisi boləjan Həmorning oqulliridin bir yüz kəsitigə setiwelip, **20** Xu yərdə bir qurbangah selip, namini «Əl-Əlohə-Israil» dəp atidi.

34 Bir küni, Leyahning Yəqubqa tuqup bərgən qizi Dinah yurtning qizliri bilən kərxəkili qiqti. **2** Xu yurtning əmiri hıwi Həmorning oqli Xəkəm uni kərup qelip, uni tutuwelip, zorlap nomusioʻja təgdi. **3** Əmma uning kəngli Yəqubning qizi Dinahqa quxüp, uni yahxi kərup qaldi wə uningə muhəbbiti bilən kəngül soridi. **4** Xuning bilən Xəkəm atisi Həmordin: — Bu qizni manga hotunlukqa elip bərgin, dəp tələp qildi. **5** Yəqub [Xəkəmnin] qizi Dinahning ippitigə təgkənlikini anglap qaldi. Uning oqulliri malliri bilən dalalarda idi; xunga Yəqub ular kəlgüqə jim turup turdi. **6** Xəkəmnin atisi Həmor

Yakubning aldiyoʻq uning bilən sezləxkili qikti; 7 Yakubning oʻqulliri həwəni anglapla dalalardin qaytip kəlgənidi. Bular [Xəkəmnig] qilmaydioʻqan ixni qilip, Yakubning qizining nomusioʻq tegip Israil kəbilisidə xərməndilik qiloʻqini uqun azablinip, intayin kattiq oʻzəzəpləndi. 8 Həmor ularoʻqə səz qilip: — Oʻqlum Xəkəmnig kəngli qizinglaroʻqə qüxüp qaptu. Iltipət qilip uni oʻqlumioʻqə hotunlukqə bərsənglar! 9 Biz bilən quda-baja bolup, qizliringlarni bizgə beringlar, bizning qizlirimiznimu silər elinglar; 10 Biz bilən billə turunglar. Mana, yər aldinglarda turuptu; bu yərni makan qilip, soda qilip, əzünglar uqun əy-mülük elinglar, — dedi. 11 Xəkəm qizning atisi bilən aka-ukiliriyoʻqə: — Nəziringlarda iltipət tapsam dəymən; silər nemə desənglar, xuni berəy. 12 Məndin qanqilik toyluk yaki sowoʻqət tələp qilsanglar, manga eytkininglarqə berəy; pəkət bu qizni manga hotunlukqə bərsənglarla bolidu, dedi. 13 Yakubning oʻqulliri bolsa Xəkəm wə atisi Həmorioʻqə hıylə-mikir bilən jawab bərdi, qünki u singlisi Dinahning ippitigə təgkənidi; 14 ularoʻqə: — Biz bundəq qilalmaymiz, singlimizni hətnisiz birsigə berixkə maqul deyəlməymiz; qünki bu bizgə nomus bolidu. 15 Pəkət bir xərtimizgə kənsənglarla silərgə maqul bolimiz; silərnig barliq ərkəkliringlar hətnə qilinip bizdək bolsa, 16 Qizlirimizni silərgə berip, silərnig qizliringlarni biz elip aranglarda olturup, bir qowm bolup qalimiz. 17 Əmma bizgə kulək salmay hətnə qilinixqə unimisanglar, undəqta biz qizimizni elip ketimiz, — dedi. 18 Ularning sezliri Həmor wə oʻqli Xəkəmnig nəzirigə yaqti. 19 Yigit bu ixni kəynigə sozmidi, qünki u

Yakubning kizioqa ejil bolup qalqanidi; u atisining oyida hammidin atiqarlik idi. **20** Xuning bilan Hamor oqli Xakam bilan xaharning darwazisioqa berip, xaharning adamliriga sez kilip: — **21** Bu adamlarning biz bilan inaq etkusi bar. Xunga ular muxu yurtta turup sodasetik kilsun; mana, bu jayninglikki तरीپ ularqa yetkudak kangridur. Biz ularning kizlirini hotunlukqa elip, oz kizlirimizni ularqa berimiz. **22** Lekin pekət arimizdiki hammə erkək ular hətne kilinqandək hətne kilinsa, u adamlar arimizda turup biz bilan bir hək boluxqa maqul daydu. **23** Xu तरीkidə ularning mal-təəllukati, hammə qarpayliri bizningki bolmamdu? Biz pekət ularqa maqul desəkla, ular arimizda turidu, — dedi. **24** Xuning bilan xaharning darwazisidin kirip-qikidiqlanlarning hammisi Hamor bilan oqli Xakamning sezigə kulak saldi. Xaharning darwazisidin kirip-qikadiqlanlarning hammisi hətne kilindi. **25** Əmma üqinqi küni, ular tehiqə aqrık yatqinida xundak boldiki, Yakubning ikki oqli, yəni Dinahning akiliri Ximeon bilan Lawiy hərqaysisi oz kiliqini elip, xahər hatirjəmlık iqidə turoqinida besip kirip, hammə erkəkni ɵltürüwətti; **26** Ular Hamor bilan oqli Xakamnımu kiliqlap, Dinahni Xakamning ɵyidin elip kətti. **27** Andin Yakubning [barlik] oqulliri: «Ular singlimizning nomusioqa təgdi» dəp, ɵltürülgənlərnıng jayioqa kelip, xahərni bulap-talang kildi. **28** Ularning qoy-kala, exəklirini, xahərdiki həmmıni, etizliklardiki həmmıni elip kətti, **29** Xundakla ularning barlik mal-mülkını bulap-talap, barlik hotun-balılarnı əsir kilip, ɵy iqidiki barlik nərsilərnımu qoxup elip kətti. **30** Yakub

Ximeon wə Lawiyni əyibləp: — Silər meni balaşa tikiş, zemindikilər — Qanaaniylar bilən Pərizziylərləning aldidə sesittinglar. Bizning adimimiz az bir həlkturmiz; ular mənə qarşı qikiş yiqilip hujum kilidu; xuning bilən mən wə jəmətim wəyran bolimiz, — dedi. **31** Əmma ular jawab berip: — Əjəbə, singlimizə bir pəhixə ayalaşa kilaşandək muamilə kilsə bolamdu? — dedi.

35 Andin Huda Yəqubka: — Sən hazır Bəyt-Əlgə qikiş, xu yərnə məkan kil, əzüng akəng Əsawdin keqip mənəşinində sənə kəşüngən [Mən] Təngrişə bir kurbəngəş yəşiqin, — dedi. **2** Xuning bilən Yəqub əyidikilər wə əzi bilən billə boləşanlarning həmmişigə mundaş dedi: — Arənglərdiki yat iləş butlirini taxliwetip, əzünglərnə paklap eginliringleş yənggüxləngləş. **3** Andin kəşup Bəyt-Əlgə qikiş. Mən xu yərdə kiyinqilikdə kəşəşdə duayimni ijabət kilip, yüşgən yolumdə mənəş bilən billə bolup kəşgən Təngrişə kurbəngəş salay, — dedi. **4** Xuning bilən əz kəşliridiki həmmə yat iləş butlirini, xundaşlə kulaşliridiki zirişlərnə qikiş Yəqubka bərdi. Yəqub bularnə Xəkəmdiki dub dərişinəş tüşwigə kəşüp kəydi. **5** Andin ular səpərgə atlandı; əmma ətrapidiki xəşərlərnəş Hudadin boləşan bir wəşimə bəşəşqəş, ular Yəqubning oşqullirini kəşşilimidi. **6** Bu tərişidə Yəqub wə unəş bilən billə boləşanlarning həmmişəş Qanaən zeminidiki Luz, yəni Bəyt-Əlgə yetip kəldi. **7** U xu yərdə bir kurbəngəş yəşidi; akişidin keqip mənəşinində xu yərdə Huda unəşgəşəş kəşüngini üqün bu jəyning ismini «Əl-Bəyt-Əl» dəp atidi. **8** Riwkəşning inik'anisi Dəborəş bolsa xu yərdə aləşdin ətti. U Bəyt-Əlning ayiqidiki

dub dərhihning tüwidə dəpnə qilindi. Bu səwəbtin xu dərəh «Yioqa-Zarning dub dərhi» dəp ataldi. **9** Yakup [xu yol bilən] Padan-Aramdin yenip kəlgəndin keyin, Huda uningəyə yənə bir qetim kərünüp, uningəyə bəht-bərikət ata qildi. **10** Andin Huda uningəyə: — Sening isming Yakuptur; əmma mundin keyin sən Yakup atalmay, bəlkə naming Israil bolidu, dəp uning ismini Israil qoyup qoydi. **11** Andin Huda yənə uningəyə: — Mən Özüm Həmmigə Qadir Təngridurmən; sən nəsilinip, kəpəygin; bir əl, xundakla bir türküm əllər səndin pəyda bolidu; padixahlarmu sening puxtungdin qikidu. **12** Mən İbrahim wə İshakqa bərgən zeminni sanga berimən, xundakla səndin keyinki nəslinggimu xu zeminni berimən, — dedi. **13** Andin Huda uning bilən səzləxkən jaydin, uning yenidin yukirioqə kətürüldi. **14** Yakup Huda əzi bilən səzləxkən jayda bir tax tüwrükni tikləp, üstigə bir xarab hədiyəsini təkəti wə zəytun meyi quyup qoydi. **15** Yakup Huda əzi bilən səzləxkən xu jayning namini «Bəyt-Əl» dəp atidi. **16** Andin ular Bəyt-Əldin mengip, Əfratqə azoqina yol qaloqanda, Raqiləni toloqəq tutup ketip, qattiq tuoqut azabida qaldi. **17** Əmma toloqiki qattiq eoqirlaxkanda, tuoqut anisi uningəyə: — Qorqmioqin, bu qetim yənə bir oqlung bolidioqan boldi — dedi. **18** Xundak boldiki, Raqilə jeni qikix aldida, ahirqi nəpisi bilən oqlioqə «Bən-Oni» dəp isim qoydi; əmma uning atisi uni «Bən-Yamin» dəp atidi. **19** Raqilə wapat boldi wə Bəyt-Ləhəm dəp atilidioqan Əfratning yolining boyioqə dəpnə qilindi. **20** Yakup uning kəbrisining üstigə bir hatirə texi tikləp qoydi. Bügüngə kədər «Raqiləning Qəbrə Texi» xu yərdə turmaqta. **21**

Andin Israil səpərnı dawamlaxturup Migdal-Edirning u tərıpıdə öz qedirini tikti. **22** Israil u zemında turojan waqtında, Rubən berip öz atisining keniziki Bilhah bilən bir orunda yatti; Israil buni anglap qaldı. Yakupning on ikki oqlı bar idi: — **23** Leyahdin tuqulqan oqlılliri: — Yakupning tunji oqlı Rubən wə Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar həm Zəbulun idi. **24** Rahılədin tuqulqan oqlılliri: — Yüsüp wə Binyamin idi. **25** Rahıləning dediki Bilhahdin tuqulqan oqlılliri: — Dan wə Naftali idi. **26** Leyahning dediki Zilpahdin tuqulqan oqlılliri: — Gad bilən Axir idi. Bular bolsa Yakupqa Padan-Aramda tuqulqan oqlılliri idi. **27** Əmdi Yakup atisi Ishakning kexioqa, Ibrahim wə Ishak Musapir bolup turojan Kiriat-Arba, yəni Hebronning yenidiki Mamrəgə kəldi. **28** Ishakning kərgən künliri bir yüz səksən yil boldi. **29** Ishak tolimu kərip, künliri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldi wə öz kowmining kexioqa berip koxuldi. Uning oqlılliri Əsaw bilən Yakup uni dəpnə kildi.

36 Təwəndikilər Əsawning əwladlıridur (Əsaw yənə Edom dəpmu atilidu): — **2** Əsaw ayallirini Qanaaniylarning kizliridin aldı, yəni Hittiyıldin bolqan Elonning kizi Adah bilən hiwiylardin bolqan Zibeonning nəwrisi, Anahning kizi Oholibamahni aldı; **3** uningdin baxqa Ismailning kizi, Nebayotning inglisi Basimatnimu alqanidi. **4** Adah Əsawqa Elifazni tuqup bərdi; Basimat bolsa Reuəlni tuqdi. **5** Oholibamah Yəux, Yaalam wə Korahni tuqdi; bular Qanaan zeminida Əsawqa tuqulqan oqlıllar idi. **6** Əsaw ayalliri, oql-kizliri, əyidiki həmmə kixilirini wə qarpaylirini, barlıq ulaqılrini, xundaqla Qanaan

zeminida tapqan barlik tællukatlrini elip, inisi Yaquptin ayrilip, baxqa bir yurtqa kœqûp kœtti. **7** Qûnki hœr ikkisining tællukatlriri intayin kœp bolœaqqa, bir yœrdœ billœ turalmaytti; musapir bolup turoqan zemin ularning mal-qarwilirining kœplûkidin ularni bakalmaytti. **8** Buning bilœn œsaw (œsaw Edom dœpmu atilidu) Seir teœjqœa berip, olturaklixip qaldi. **9** Tœwœndikilœr taœqlik rayon Seirdiki Edomiylarning ata-bowisi œsawning œwladliridur: — **10** œsawning œœqulliri: — œsawning ayali adahning œœqli Elifaz; œsawning ayali Basimatning œœqli Reuœl. Elifazning œœqulliri: — Teman, Omar, Zœfo, Gatam wœ Kœnaz idi. œsawning œœqli Elifazning kiqik hotuni Timna idi; u Elifazœa Amalœkni tuœqup bœrdi. Yukirilar bolsa œsawning ayali adahning œwladliri idi. Reuœlning œœqulliri: — Nahœt, Zœrah, Xammah wœ Mizzah idi; bular œsawning ayali Basimatning œwladliri idi. **14** œsawning ayali, yœni Zibeonning qong kizi, Anahning kizi bolœqan Oœolibamahning œœqulliri: u œsawœa Yœux, Yaalam wœ Korahni tuœqup bœrdi. **15** œsawning œwladlirining iqidin tœwœndiki œmirlœr qikqan: — œsawning tunji œœqli Elifazning œœqulliridin: — œmir Teman, œmir Omar, œmir Zœfo, œmir Kenaz, **16** œmir Korah, œmir Gatam wœ œmir Amalœk qikqan. Bular Edom zeminida Elifazning nœslidin qikqan œmirlœr bolup, Adahning œwladliri idi. **17** œsawning œœqli Reuœlning œœqulliridin œmir Nahœt, œmir Zœrah, œmir Xammah wœ œmir Mizzahlar qikqan; bular Edom zeminida Reuœlning nœslidin qikqan œmirlœrdur; bularning hœmmisi œsawning ayali Basimatning œwladliri idi. **18** œsawning ayali Oœolibamahning œœqulliridin œmir Yœux,

əmir Yaalam və əmir Korahlar qıqқан. Bular Anahning kızı, Əsawning ayalı Oholibamahning nəslidin qıqқан əmirlər idi. **19** Bular Əsawning, yəni Edomning əwladliri bolup, [Edomiylarning] əmirleri idi. **20** Horiylardin bolқан Seirning [Edom] zeminida olturқан əwladliri: — Lotan, Xobal, Zibeon, Anah, Dixon, Ezər və Dixan idi. Bular Seirning əwladliri bolup, Edom zeminida Horiylarning əmirleri idi. **22** Lotanning oqulliri Hori bilən Həmam idi; Lotanning singlisi Timna idi. **23** Xobalning oqulliri: Alwan, Manahat, Ebal, Xefo və Onam idi. **24** Zibeonning oqulliri: — Ayah və Anah idi. Bu Anah qəldə atisi Zibeonning exəklirini bekiwetip, arxanglarni tepiwalқан Anahning dəl əzi xu idi. **25** Anahning pərzəntliri: oqli Dixon; Anahning kızı Oholibamah idi. **26** Dixonning oqulliri: Həmdan, Əxban, Itran və Keran idi. **27** Ezərning oqulliri: Bilhan, Zaawan və Akan idi. **28** Dixanning oqulliri: Uz və Aran idi. **29** Horiylarning əzlirining əmirleri: əmir Lotan, əmir Xobal, əmir Zibeon, əmir Anah, əmir Dixon, əmir Ezər və əmir Dixan idi. Bular bolsa Horiylarning Seir zeminida öz namliri boyiqə atalқан kəbililərnin əmirleri idi. **31** Israillarning üstigə heq padixah tehi səltənət kilmasta Edom zeminida səltənət kılқан padixahlar təwəndikidək: — **32** Beorning oqli Bela Edomda səltənət kildi; uning xəhirining ismi Dinhabah idi. **33** Bela əlgəndin keyin, bozrahlik Zərahning oqli Yobab uning ornida səltənət kildi. **34** Yobab əlgəndin keyin, temaniylarning zeminidin kəlgən Huxam uning ornida səltənət kildi. **35** Huxam əlgəndin keyin, Bedadning oqli Hədad uning ornida səltənət kildi. U Moabning

yaylaklirida midiyaniylaroqa hujum kilip yənggənidi. Uning xəhiringi ismi Awit idi. **36** Hədad əlgəndin keyin, masrəkahlik Samlah uning ornida səltənət kildi. **37** Samlah əlgəndin keyin, «Dəryaning boyidiki Rəhəbot»tin kəlgən Saul uning ornida səltənət kildi. **38** Saul əlgəndin keyin, Akborning oqli Baal-hanan uning ornida səltənət kildi. **39** Akborning oqli Baal-hanan əlgəndin keyin, Hədar uning ornida səltənət kildi. Uning xəhiringi ismi Pau idi. Uning ayalining ismi Məhetəbəl bolup, u Məy-Zahabning kizi boləqan Matrədning kizi idi. **40** Əsawning nəslidin boləqan əmirlər ularning at-isimliri, jəmətliri, nəsbənamiliri wə turoqan jayliri boyiqə: əmir Timna, əmir Alwah, əmir Yəhət, əmir Oholibamah, əmir Elah, əmir Pinon, əmir Kenaz, əmir Teman wə əmir Mibzar, əmir Magdiyəl wə əmir Iramlar idi. Bular Edomiylarning əmirliri bolup, əzliri igiləp olturəqlaxqan jaylar əz namliri bilən ataləqanidi. Mana xu tərəkidə Əsaw Edomiylarning ata-bowisi boldi.

37 Yəqub bolsa atisi musapir bolup turoqan yərdə, yəni Qanaan zeminida olturəqlaxti. **2** Təwəndikilər Yəqub əwladlirining ix-izliridur. Yüsüp yigit bolup on yəttə yaxqə kirgən qəqlirida, əkiliri bilən billə qoylarni bəqətti; u atisining kiqik hotunliri Bilhəh wə Zilpahning oqulliri bilən billə ixləytti. Yüsüp atisioqə ularning naqar kiliqlirini eytip qoyatti. **3** Yüsüp Israilning qəriqan wəqtida tapqan balisi boləqəqə, uni bəxqə oqulliridin bəkrək yaxxi kərətti. Xunga u Yüsüpkə uzun yənglik ton tiktürüp bərdi. **4** Əmma əkiliri atisining uni əzliridin yaxxi kəriqidəqini kəriq, uningəqə əq bolup qələqanidi wə uningəqə qiraylik

gəp qilmatti. **5** Uning üstigə Yüsüp bir qüx kərgən bolup, uni akilirioğa dəp beriwidi, ular uningə tehimu əq bolup kətti. **6** Yüsüp ularə mundaq dedi: — Mening kərgən xu qüxümüni anglap bekinglar. **7** Mana, biz həmmimiz etizlarda axliqlarni baqlawatqudəkmiz. Qarisam mening ənqəm ərə turuptidək; siləning ənqənglar bolsa mening ənqəmning qərisigə olixip təzim kilip turəudək! — dedi. **8** Akiliri uningdin: — Əjəba, sən bizgə padixah bolamsən? Üstimizgə həkümranlik qilamsən? — dəp soridi. Uning kərgən qüxliri wə gepidin akiliri uni tehimu yaman kərđi. **9** Keyin u yənə bir qüx kərđi wə qüxini akilirioğa dəp: — Mana, mən yənə bir qüx kərdüm. Qarisam, kuyax bilən ay wə on bir yultuz manga təzim kilip turəudək! — dedi. **10** U bu qüxni atisi wə akilirioğa dəp bərđi. Atisi uningə tənbiq berip: — Bu kərgining zadi kandaq qüx? Əjəba, mən, anang wə aka-ukiliring aldingə berip, sanga yərgə bax urup təzim kilimizmu? — dedi. **11** Xuning bilən akiliri uningə həsət kiləyli turđi. Əmma atisi xu gəpni kəngligə püküp qoyđi. **12** Əmdi Yüsüpnin qerindaxliri atisinin qoylirini baqqili Xəkəmgə kətkənidi. **13** Israil Yüsüpkə: — Akiliring Xəkəmdə pada bekiwatidoqu? Kəl, mən seni ularning qexioğa əwətəy, dewidi, Yüsüp: — Mana mən, dedi. **14** U uningə: — Əmdi berip akiliring aman-esənmu-əməsmu, qoylar aman-esənmu-əməsmu, manga həwirini elip kəlgin, dəp uni Həbron jiləjisidin yoloğa salđi; u Xəkəmgə bərđi. **15** Xu yərdə birsi uning dalada tənəp yürginini kərüp uningdin: — Nemə izdəwatisən, dəp soridi. **16** U: — Mən akilirimni izdəwatimən. Ularin padilirini qəyərđə bekiwatkanlikini eytip bərsingiz, dedi. **17** U adəm jawab

berip: — Ular bu yərdin ketip qaldi, qünki mən ularning: «Yürünglar, Dotanoqa barayli» deginini anglidim, dedi. Xuning bilən Yüsüp akilirining arkisidin berip, ularni Dotandin tapti. **18** Ular uni yiraktin kərüp, u tehi ularning kexioqa kəlməyla, uni öltürüwetixni məslihətləxti. **19** Ular bir-birigə: — Mana həliki qüx kərgüqi keliwatidu. **20** Kelinglar, uni öltürüp muxu yərdiki orəklərdin birigə taxliwetəyli, andin: — Wəhxiy bir həywan uni yəp ketiptu, dəyli. Xunda, biz uning qüxlirining nemə bolidioqinini kərimiz! — dedi. **21** Əmma Rubən buni anglap uni ularning qolliridin qutkuzmaqqi bolup: — Uni öltürməyli, dedi. **22** Rubən ularoqa yənə: — Qan təkmənglar! Bəlki uni qəldiki muxu orəkkə taxliwetinglar; lekin uningoqa qol təgküzmənglər, dedi (əməliyəttə, u uni ularning qolidin qutkuzup, atisining kexioqa qayturuwətməkqi idi). **23** Yüsüp akilirining kexioqa yetip kəlgəndə ular uni tutup, uning alahidə tonini, yəni kiyiklik uzun yənglik tonini salduruwelip, orəkkə taxliwətti. Lekin orək kuruq bolup, iqidə su yok idi. **25** Andin ular tamak yegili olturdi. Ular bexini kətürüp qariwidi, mana Ismaillarning bir karwini Gilead tərəptin keliwatatti. Təgilirigə dora-dərmək, tutiya wə murməkkilər artiloqan bolup, Misir tərəpkə ketiwatatti. **26** Yəhuda kərindaxlirioqa: — Bizning bir tuoqan kərindiximizni öltürüp, qenini yoxuroqinimizning nemə paydisi bar? **27** Kelinglar, uni Ismaillaroqa setiwetəyli; kandaqla bolmisun u bizning inimiz, bir tuoqan kərindiximiz; xunga uningoqa qol salmayli, dewidi, kərindaxliri buningoqa qulak saldi. **28** Midiyanliq Sodigərlər xu yərdin ötüp ketiwatqanda, ular

Yüsüpni orəktin tartip qikirip, ularoşa yigirmə kümüx tənggigə setiwətti. Bular bolsa Yüsüpni Misiroşa elip kətti. **29** Rubən orəkning yenioşa kaytip kelip, Yüsüpning orəktə yoklukini kərüp, kiyimlirini yirtip, **30** inilirining kexioşa berip: — Bala yok turidu! Əmdi mən nəgə baray?! — dedi. **31** Əmma ular Yüsüpning tonini elip, bir tekini boquzlap tonni uning kenişa miləp, **32** Andin uzun yənglik tonni atisining kexioşa əwətip, uningə: — Buni biz tepiwalduk; bu oqlungning tonimu-əməsmu, əzüng kərüp bakqin, dedi. **33** U uni tonup: — Bu dərwəyə mening oqlumning toni ikən; bir wəhxiy həywan uni yəp kətkən ohxaydu; xühşisizki, Yüsüp titma-titma kiliwetiliptu! — dedi. **34** Xuning bilən Yakup kiyimlirini yirtip, beligə bəz baqlap, nuroşun künlərgigə oqli üqün matəm tutti. **35** Uning həmmə oql-kizliri yenioşa kelip uningə təsəlli bərsimu, u təsəllini qəbul qilmay: «Mən təhtisaraşa qüxüp oqlumning kexioşa barəşuqə xundak matəm tutimən!» dedi. Yüsüpning atisi xu peti uningə aq-zar kətürüp matəm tutti. **(Sheol h7585)** **36** Əmdi midiyaniylar [Yüsüpni] Misiroşa elip berip, Pirəwnning bir oqojdari, pasiban bexi Potifaroşa satti.

38 U waqitlarda xundak boldiki, Yəhuda aka-ukilirining kexidin ketip, Hırah isimlik Adullamlıq bir kixiningkigə qüxti. **2** Xu yərdə Yəhuda Xua isimlik bir Qanaaniyning kizini kərđi; u uni hotunlukka elip kexioşa kirip yatti. **3** U həmilidar bolup bir oql tuqđi; Yəhuda uningə «Ər» dəp at koyđi. **4** U yənə həmilidar bolup, bir oql tuqđi wə uningə Onan dəp at koyđi. **5** Andin yənə həmilidar bolup bir oql tuqđi wə uningə Xəlah

dəp at qoydi. U tuquloqanda Yəhuda Kezibda idi. **6** Yəhuda tunji oqli Ərgə Tamar isimlik bir kizni elip bərdi. **7** Lekin Yəhudaning tunji oqli Ər Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqəqə, Pərwərdigar uni ɵltürdi. **8** Bu qəşda Yəhuda Onano: — Akangning ayalining kexio: kirip, uni hotunluk: elip kərindaxlik burqini Ada kəlip, akang üqün nəsil kəlduro:in, dedi. **9** Əmma Onan bu nəsilning ɵzigə təwə bolmaydio:anlikini bilip, akisio: nəsil kəldurmaslik üqün hər kətim akisining ayali bilən billə boləqanda məniysini yərgə akturuwetətti. **10** Uning bu kəlmixi Pərwərdigarning nəziridə rəzil kərüngəqə, unimu ɵltürüwətti. **11** Yəhuda əmdi kelini Tamaro: — Oqlum Xələh qong boləquqə atangning ɵyidə tul olturup turo:in, dedi. Qünki u iqidə: — Bumu akilirio: ohxax ɵlöp kətərmikin, dəp kərkti. Xuning bilən Tamar berip atisining ɵyidə turup kəldi. **12** Əmdi kəp künlər ɵtöp, Xuaning kizi, Yəhudao: təgkən ayal ɵldi. Yəhuda təsəlli tapkəndin keyin adullamlık dosti Hırah bilən billə ɵzining koy kirkio:uqilirining əhwalini bilixkə Timnah: qikti. **13** Tamaro: — Kəynatang koylirini kirkio:ili Timnah: yol aldi, degən həwər yətti. **14** Xuning bilən Tamar Xələh qong boləqan bolsimu, mən uningə hotunluk: elip berilmidim, dəp kərap, tulluk kiyimini seliwetip, qümbəl tartip bədinini orap, Timnah yolining üstidə Ənaimo: kirix eo:izio: berip olturdi. **15** Əmdi Yəhuda uni yüzi yepiklik həlda kərgəndə: — Bu bir pəhixə ayal ohxaydu, dəp oylidi. **16** U yoldin burulup uning yenio: berip, ɵz kelini ikənlikini bilməy: — Kəl, mən sən bilən billə bolay, dedi. U jawab berip: — Mən bilən billə bolsang, manga

nemə berisən? dəp soridi. **17** U uningə: — Padamning iqidin bir oqlakni sanga əwətip berəy, dedi. Ayal: — Sən uni əkelip bərgüqə, manga rənigə birər nərsə berəmsən? dəp soriwidi, **18** U: — Sanga nemini rənigə berəy? — dedi. U: — Əz məhürüng bilən uning xoynisini wə qolungdiki hasangni rənigə bərgin, dewidi, u bularni berip, uning bilən birgə boldi. Xuning bilən u uningdin hamilidar bolup qaldı. **19** Andin Tamar ornidin turup mangdi; u pərənjinı seliwetip, tulluq kiyimini kiyiwaldi. **20** Yəhuda: — U hotunning qolidiki rənini yandurup kəlsun dəp adullamlıq dostining qoli arkilik oqlakni əwətti, əmma u uni tapalmidi. **21** U xu jaydiki adəmlərdin: — Ənaimdiki yolning boyida olturoqan butpərəs pəhixə keni, dəp sorisa, ular: — Bu yərdə heqbir butpərəs pəhixə boləqan əməs, dəp jawab bərdi. **22** Buning bilən u Yəhudaning kexioqə yenip berip: — Mən uni tapalmidim; üning üstigə u jaydiki adəmlərmu: «Bu yərdə heqbir butpərəs pəhixə ayal boləqan əməs» deyixti, dedi. **23** Yəhuda: — Boptu, u nərsilərnı u elip kətsə kətsun; bolmisa, baxkılarning məshirisigə qalimiz. Nemila bolmisun, mən uningə oqlaq əwəttim, ləkin sən u hotunni tapalmiding, dedi. **24** Üq ayqə ətkəndin keyin birsi Yəhudaə: — Sening kelining Tamar buzukqilik kildi, uning üstigə zinadin hamilidar bolup qaldı, degən həwərnı yətküzdi. Yəhuda jawabən: — Uni elip qikınglar, kəydürüwetilsun! — dedi. **25** Ləkin u elip qikiloqanda kəynatisioqə həwər əwətip: — Bu nərsilərnı igisi boləqan adəmdin hamilidar boldum! Əmdi sən kərüp bax, bu məhür, xoynisi wə hasining kimning ikənlikini etirap kıləqin, dedi. **26** Yəhuda bu

nərsilərnı etirap kılıp: — U manganı nisbətən həklıktur; dərəcə mən unı oqlum Xələhka elıp bərmdım, dedı. Bu ıxtın keyın Yəhuda unıngoja yənə yeqınqılık kılmdı. **27** Unıng tuqlut waktı yeqınlaxtı, mana kərsıkıda kəxkezək bar ıdı. **28** U tuqlan waktıda balılardıń bırı kəlinı qıkırıwıdı, tuqlut anısı dərhal bır kızıł yıpni elıp: «Bu awwal qıktı» dəp unıng kəliqja qıgıp kəydi. **29** Lekin u kəlinı yənə ıqıgə tikiwaldı, mana unıng inısı qıktı. Xunıng bilən tuqlut anısı: «Sən kandaq kılıp bəsüp qıkting!» dedı; xunıng bilən unıngoja «Pərəz» degən at kəyuldı. **30** Andın kəliqja kızıł yıp qıgilgən akısı tuqluldı. Unıng ismi Zərəh dəp ataldı.

39 Yüsüp bolsa Misiroja elıp kelındı; unı Pirəwnning oqlıdarı, pasıban bexı Potıfar xu yərgə elıp kəlgən İsmailardıń kəlidin setiwaldı. **2** Lekin Pərwərdigar Yüsüp bilən billə boləqaqka, unıng ıxlırı ongəja tarttı; u misirlik hojisining əyidə turup kəldı. **3** Unıng hojisi Pərwərdigardıń unıng bilən billə ikənlikini, xundakla u nemə ıx kılsa, Pərwərdigardıń unıng kəlıda ronak tapkuzəlanlikini baykədi. **4** Xunıng bilən Yüsüp unıng nəziridə iltıpat tepip, unıng has hizmətqisi boldı. Hojisi unı əyini baxkıruxka kəydi wə barlik təəllukatini unıng kəliqja tapxurdı. **5** Wə xundak boldiki, u unı əyi wə barlik təəllukatini baxkıruxka kəyoqlandın tartıp, Pərwərdigar bu misirlikning əyini Yüsüpning səwəbidin bərikətlidi; Pərwərdigardıń bərikiti unıng pütün ailisi wə barlik terikqilikəja kəldi. **6** Xunıng bilən [Potıfar] barlik ıxlirini Yüsüpning kəliqja tapxurup, əz tamikini yeyıxtın baxka həqkandaq ıx bilən kari bolmdı. Yüsüp bolsa kamiti

kelixkən, huxqiray yigit idi. **7** Birnəqqə wəkit ətəkəndin keyin xundak boldiki, uning hojisining ayalining Yüsüpkə kəzi qüxüp kəlip: — Mən bilən yatqin! — dedi. **8** Əmma u unimay hojisining ayalıqə mundaq dedi: — Mana hojam əydiki ixlarni, xundakla barlik təəllukatini qolumoqə tapxurdi, manga tolimu ixinip ixlirim bilən kari bolmaydu. **9** Bu əydə məndin qong adəm yok. Səndin baxka u heqbir nərsini məndin ayimidi — qünki sən uning ayalidursən! Xundak turukluk mən kandaqmu bundak rəzillikni kəlip Huda aldida gunahkar bolay? — dedi. **10** Gərqə hər küni Yüsüpkə xundak desimu, xundakla u uning bilən yetip uningoqə yeqinqilik kəlixni yaki uning bilən birgə turuxni rət kəloqan bolsimu, **11** xundak bir wəkə boldiki, bir küni u öz ixi bilən əy iqiğə kirgənidi, əydikilərdin heqkaysisi əyning iqidə əməs idi; **12** bu ayal uning tonini tutuwelip: — Mən bilən yatqin! dedi. U tonini uning kəlioqə taxlap koyup, yügürgən peti keqip taxkərioqə qikəp kətti. **13** Ayal Yüsüpnin tonini öz kəlioqə taxlap keqip qikəp kətkinini kərüp, **14** əydiki hizmətqilirini qakirip ularoqə: — Qaranglar, erim bizgə həkərat kəltürsun dəp bir ibraniy adəmnə elip kəptu! Bu adəm yenimoqə kirip: «Sən bilən yatay» dewidi, kəttik warkiridim! **15** U mening kəttik warkərioqənimni anglap, tonini yenimoqə taxlap, taxkərioqə keqip kətti, dedi. **16** Xuning bilən hojisi əyigə yenip kəlgüqə u Yüsüpnin tonini yenida saklap koydi. **17** Andin u erigimu xu gəpni kəlip: — Sən elip kəlgən həliki ibraniy kul manga həkərat kəlixkə kəximəqə kirdi. **18** Lekin mən kəttik warkirap-jarkirdim, u tonini kəximda taxlap, taxkərioqə keqip kətti, — dedi. **19** Uning hojisi

ayalining: — Sening kulung meni undak-mundak kildi, degən gəplirini anglap oqəzipi ottək tutaxti. **20** Xuning bilən Yüsüpning hojisi uni tutup orda munarlik zindanoqə qamap qoydi. Xu yərgə pəqət padixahning məhbusliri solinatti. Buning bilən u xu yərdə solakta yetip qaldi. **21** Lekin Pərwərdigar Yüsüp bilən billə bolup, uningqə xapaət kərsitip, uni zindan begining nəziridə iltipət tapturdi. **22** Xuning bilən zindan begi gundihanida yatqan həmmə məhbuslarni Yüsüpning qolioqə tapxurdi. Xu yərdə qilinidioqan hərəkəndə ix uning qoli bilən bolatti. **23** Zindan begi Yüsüpning qolidiki həqkəndə ixtin oqəm qilmatti; qünki Pərwərdigar uning bilən billə bolup, u hərnemə qilsa Pərwərdigar uni onguxluk qilatti.

40 Bu ixlardin keyin Misir padixahning saqiysi wə bax nawiysi Misir padixahning zitiqə tegip gunahkar bolup qaldi. **2** Xuning bilən Pirəwn uning bu ikki mənəpdarioqə, yəni bax saqiy wə bax nawayoqə oqəzəplinip, **3** ularni pasiban bexining sariyioqə, Yüsüp solaklik munarlik zindanoqə solap qoydi. **4** Pasiban bexi Yüsüpni ularning hizmitidə bolup ularni kütüxkə təyinlidi. Ular solakta birnəqqə kün yetip qaldi. **5** Ular ikkisi — Misir padixahning saqiysi wə nawiysi gundihanida solaklik turoqan bir keqidə qüx kərđi. Hərbirining qüxining əzigə has təbiri bar idi. **6** Ətisi ətigəndə, Yüsüp ularning kəxioqə kiriwidi, ularning oqəmkin olturoqinini kərđi; **7** xunga u əzi bilən billə hojisining sariyida solaklik yatqan Pirəwnning bu ikki mənəpdaridin: — Nemixka qirayinglar bügün xunqə soloqun? — dəp soridi. **8** Ular uningqə jawab berip: — Ikkimiz bir qüx kərduq; əmma qüximizning təbirini

yexip beridioqan kixi yok, dedi. Yüsüp ularoq: — Qüxkə təbir berix Hudadin bolidu əməsmu? Qüxünglarni manga eytip beringlar, — dedi. **9** Buning bilən bax saqiy Yüsüpkə qüxini eytip: — Qüxümdə aldimda bir üzüm teli turoqudək; **10** bu üzüm telining üq xehi bar ikən. U bih urup qeqəkləp, saplirida uzum pixip ketiptudək; **11** Pirəwnning kədəhi qolumda ikən; mən üzümlərni elip Pirəwnning kədəhigə sikip, kədəhni uning qolioqə sunuptimən, dedi. **12** Yüsüp uningqə jawabən: Qüxning təbiri xudurki, bu üq xah üq künni kərsitidu. **13** Üq kün iqidə Pirəwn kəddingni ruslitip, seni mənsippinggə kaytidin təyinləydu. Buning bilən sən burun uningqə saqiy bolqandək Pirəwnning kədəhini uning qolioqə sunidioqan bolisən. **14** Lekin ixliring onguxluk bolqanda meni yadingqə yətküzüp, manga xapaət kərsitip Pirəwnning aldida mening tooqramda gəp kilip, meni bu əydin qikartkaysən. **15** Qünki mən həkikətən ibraniylarning zeminidin nahək tutup elip kelindim; bu yərdimu meni zindanoqə saloqudək bir ix kilmidim, — dedi. **16** Bax naway Yüsüpning xundak yahxi təbir bərginini kərüp uningqə mundak dedi: — Mənmü özümni qüxümdə kərdüm; mana, beximda ak nan bar üq sewət bar ikən. **17** Əng üstünki sewəttə nawaylar Pirəwngə pixuroqan hərhil nazunemətlər bar ikən; lekin quxlar beximdiki u sewəttiki nərsilərni yəp ketiptudək, — dedi. **18** Yüsüp jawabən: — Qüxning təbiri xudurki: — Bu üq sewət üq künni kərsitidu. **19** Üq kün iqidə Pirəwn sening bexingni kesip, jəsitingni dərəhkə asidikən. Xuning bilən uqarqanatlar kelip gəxüingni yəydikən, — dedi. **20** Üqinqi küni xundak boldiki, Pirəwnning tuoquloqan küni

bolajaqqa, u hamma hizmatkarliri üqün bir ziyapət kilip bərdi, xundakla dərwekə hizmatkarlirining arisida bax saqiynig bexini kətürdi wə bax nawayning bexini aldi; 21 u bax saqiyni kaytidin öz mənshipigə təyinlidi; xuning bilən u Pirəwnning kədəhini uning kolioqa kaytidin sunidioqan boldi. 22 Lekin bax nawayni bolsa Yüsüp ularoqa təbir bərgəndək esiwətti. 23 Əmma bax saqiy Yüsüpni heq əsliməy, əksiqə uni untup qaldi.

41 Toptooqra ikki yil ətüp, Pirəwn bir qüx kərdi. Qüxida u [Nil] dəryasining boyida turəjudək. 2 Həm qiraylik həm semiz yəttə tuyak inək dəryadin qikip, kumuxlukta otlaptudək. 3 Andin yənə yəttə tuyak inək dəryadin qikiptu; ular sət həm oruk bolup, aldinki inəklərnig yenida, dəryanig boyida turuptu. 4 Bu sət həm oruk inəklər u yəttə qiraylik həm semiz inəklərnə yəwetiptu. Xu waqitta Pirəwn oyöjini ketiptu. 5 U yənə uhlap, ikkinqi ketim qüx kərdi: — Mana, bir tüp buoqday xehidin tok wə qiraylik yəttə baxak qikiptu. 6 Ulardin keyin yənə yəttə baxak qikiptu; ular həm oruk wə puqək bolup, xərək xamilida solixip qaloqanidi. 7 Bu oruk baxaklar u yəttə semiz, tok baxakni yutup ketiptu. Andin Pirəwn oyöjini ketiptu, bu unig qüxi ikən. 8 Ətisi unig kəngli nahayiti biaram bolup, Misirdiki hamma palqi-jadugərlər bilən barlik danixmənlərnə qakirtip kəldi. Pirəwn öz qüxini ularoqa eytip bərdi; lekin heqkim Pirəwngə qüxlərnig təbirini dəp bərləmidi. 9 U qaoqda bax saqiy Pirəwngə: — Bügün mening ötküzgən hataliklirim esimgə kəldi. 10 Burun Pirəwn janabliri qullirioqa, yəni pekir wə bax nawayoqa aqqiklinip, bizni

pasiban bexining sariyida solakka taxliqanidila; **11** Xu qaoqlarda hərbirimiz bir keqidə birdin qūx kərduq; hər qaysimiz kərgən qūxning təbiri baxka-baxka idi. **12** Xu yərdə biz bilən billə pasiban bexining quli boləqan bir ibraniy yigit bar idi. Uningə qūxlirimizni eytiwiduq, u bizgə qūxlirimizning təbirini bayan kildi; u hərbirimizning kərgən qūxigə qarap təbir bərgənidi. **13** Xundak boldiki, ixlar dəl uning bərgən təbiridə deyilgəndək yüz bərdi; janabliri pekirni öz mənşipimgə kaytidin təyinlidilə, bax nawayni darəqə astila, — dedi. **14** Xuning bilən Pirəwn adəm əwətip, Yüsüpni qakirdi; ular dərhal uni zindandin qikardi. Yüsüp burut-sakilini qūxürüp, kiyimlirini yənggüxləp, Pirəwnning aldioqə kirdi. **15** Pirəwn Yüsüpkə: — Mən bir qūx kərdüm, əmma uning təbirini eytip berələydiqan heqkim qikmidi. Anglisam, sən qūxkə təbir berələydikənsən, — dedi. **16** Yüsüp Pirəwngə jawab berip: — Təbir berix özümdin əməs; lekin Huda Pirəwngə hatirjəmlilik beridioqan bir jawab beridu, — dedi. **17** Pirəwn Yüsüpkə: — Qūxümdə mən dəryaning kiroqikida turuptimən. **18** Qarisam, dəryadin həm semiz həm qiraylik yəttə tuyak inək qikip qumuxlukta otlaptu. **19** Andin ulardin keyin ajiz, tolimu sət həm oruk yəttə tuyak inək qikiptu. Mən Misir zeminida xundak sət inəklərni kərgən əməsmən. **20** Bu oruk, əski inəklər bolsa awwalki yəttə semiz inəkni yəwetiptu. **21** Ularni yəwətkən bolsimu, qorsikioqə bir nemining kirgənliki heq ayan bolmaptu, ularning kərünüxi bəlki burunkidək sət imix. Andin mən oyoqinip kəttim. **22** Andin yənə bir qūx kərdüm, mana bir xahtin yəttə həm tok həm qiraylik

baxak qikiptu. **23** Andin yənə yəttə puqək, oruk baxak qikiptu; ular xərək xamili bilən solixip qurup ketiptu. **24** Bu oruk baxaklar yəttə qiraylik baxakni yəp ketiptu. Mən bu ixni palqi-jadugərlərgə dəp bərsəm, manga təbirini eytip beridioğan heq kixi qikmidi, dedi. **25** Yüsüp Pirəwngə: — [Janabliri] Pirəwnning qüxliri bir mənidedur. Huda Əzi kilmakqi boləğan ixlini Pirəwngə aldin bildürdi. **26** Bu yəttə yahxi inək yəttə yilni kərsitidu; yəttə yahxi baxakmu yəttə yilni kərsitidu. Bu qüxlər ohxax bir qüxtur. **27** Ulardin keyin qikқан yəttə oruk, yaman sət inək yəttə yilni kərsitidu; xərək xamili bilən solixip qaləğan yəttə quruk baxakmu xundak bolup, aqarqilik bolidioğan yəttə yildur. **28** Mən Pirəwngə dəydiəğan səzüm xuki, Huda yekinda kilmakqi boləğan ixni Pirəwngə ayan kildi. **29** Mana, pütkül Misir zeminida yəttə yiloqıqə məmurqilik bolidu; **30** andin yəttə yiloqıqə aqarqilik bolidu; xuning bilən Misir zeminida pütkül məmurqilikni unutmuzidioğan aqarqilik zeminni wəyran kilidu. **31** Kelidioğan aqarqilikning səwəbidin zeminda boləğan məmurqilik kixilərnin esidin kətürölüp ketidu; qünki aqarqilik tolimu eoqir bolidu. **32** Lekin qüxning yandurulup, Pirəwngə ikki qətim kərüginining əhmiyiti xuki, bu ix Huda tərpidin bekitlən bolup, Huda uni pat arida əməlgə axuridu. **33** Əmdi Pirəwn əzi üqün pəm-parasətlilik həm dana bir kixini tepip, Misir zeminiəğa qoysun. **34** Pirəwn xundak kilsunki, məmurqilik boləğan yəttə yilda Misir zeminidin qikқан axlikning bəxtin birini toplanglar dəp zeminiəğa nəzarətqilərnə təyinlisun. **35** Bular xu kelidioğan tokqilik yillirida barlik axlikni toplap, xəhər-

xəhərlərdə yeməklik bolsun dəp buqday-konaklarni
Pirəwnning qol astioğa jəm kılıp saklitip qoysun. **36**
[Yiqiləğan] xu axlıqlar Misir zeminida bolidioğan yəttə
yillik aqarqılıqqa taqabil turux üqün saklansun; xu
tərikidə zemin aqarqılıqtin həlak bolmaydu, — dedi.
37 Bu söz Pirəwn wə uning hizmətkarlırining nəzirigə
taza yaqti. **38** Xuning bilən Pirəwn hizmətkarlırioğa:
— Bu kixidək, iqidə Hudaning rohi bar yənə birsini
tapalamduk?! — dedi. **39** Pirəwn Yüsüpkə: — Huda sanga
buning həmmisini ayan qiloğanikən, səndək pəmlək həm
dana heqkim qikmaydu. **40** Sən əmdi mening öyümni
baxquruxqa bekitilding, barlıq həlkim sening aqzinqoğa
qarap əzlirini tərtpkə tizsun. Pəkət təhttila mən səndin
üstün turimən, — dedi. **41** Ahirida Pirəwn Yüsüpkə: —
Mana, mən seni pütkül Misir zeminining üstigə təyinlidim,
— dedi. **42** Buning bilən, Pirəwn öz qolidin məhür üzükini
qikirip, Yüsüpnin qolioğa saldi; uningə nəpis kanap
rəhttin tikilgən libasni kiygüzüp, boynioğa bir altun zənjir
esip qoydi. **43** Uni əzining ikkinqi xahənə hərwisioğa
olturoquzup, uning aldida: «Tiz pükünglar!» — dəp jar
saldurdi. Xundak qılıp, Pirəwn uni pütkül Misir zeminioğa
tikləp qoydi. **44** Andin Pirəwn Yüsüpkə yənə: — Mən degən
Pirəwndurmən; pütkül Misir zeminida sənsiz heqkim
qol-putini midirlatmisun! — dedi. **45** Pirəwn Yüsüpkə
Zafinat-Paaniyah degən namni bərdi wə on xəhridiki
kahin Potifirahning qizi Asinatni uningə hotunlukqa
elip bərdi. Xundak qılıp Yüsüp pütkül Misir zeminini
baxqurux üqün qərgiləxkə qikti. Yüsüp Misir padixahi
Pirəwnning hizmitidə boluxqa bekitilgəndə ottuz yaxta

idi; u Pirəwnning aldidin qikip, Misir zeminining harkaysi jaylirini kəzdin kəqürdi. **47** Məmurqilik boləqan yəttə yil iqidə zeminning həsuli dəwə-dəwə boldi. **48** Yəttə yilda u Misir zeminidin qikқан axliқni yioip, xəhər-xəhərgə toplidi; harkaysi xəhərninɡ ətrapidiki etizliқning axliқini u xu xəhərninɡ əzigə juqlap qoydi. **49** Xu tərիқidə Yüsüp dengizdiki kumdək nahayiti kəp axliқ toplidi; axliқ həddi-həsabsiz boləqaqқа, ular həsablaxni tohtatti. **50** Aqarqiliқ yilliri yetip kelixtin burun Yüsüpkə ikki oqlul tərəldi. Bularni Ondiki kahin Potifərahning kizi Asinat uningə tuqlup bərди. **51** Yüsüp: «Huda pütün jəpə-muxəkkitim wə atamning pütün ailisini kənglümdin kətürüwətti» dəp tunji oqlioğa Manassəh dəp at qoydi; **52** andin: «Mən azab-oқubət qəkkən yurtta Huda meni mewilik kildi» dəp ikkinqisigə Əfraim dəp at qoydi. **53** Misir zeminida məmurqiliқ boləqan yəttə yil ayaqlaxti. **54** Andin Yüsüpninɡ eytkinidək aqarqiliқning yəttə yili baxlandi. U qəqlarda bəxқа barliқ yurtlardimu aqarqiliқ boldi; ləkin Misir zeminidiki hər yərlərdə nan bar idi. **55** Aqarqiliқ pütkül Misir zeminni bəskanda, həlқ axliқ sorap Pirəwnğə pəryad kildi. Pirəwn misirliқlarning həmmisigə: — Yüsüpninɡ kəxiqə berip, u silərgə nəmə desə, xuni kilinglar, — dedi. **56** Aqarqiliқ pütkül yər yüzini besip kətti. Yüsüp hər yərdiki ambarlarni eqip, misirliқlarəğa axliқ satatti; aqarqiliқ Misir zeminida intayin eqir boləqili turdi. **57** Aqarqiliқ pütkül yər yüzini bəskən boləqaqқа, barliқ yurtlardiki həlқmu axliқ aqlili Misirəğa Yüsüpninɡ kəxiqə kələtti.

42 Əmdi Yakup Misirda axliq barliqini bilginida oqullirioqa: — Nemixka bir-biringlaroqa qarixip turisilar? — dedi. **2** Andin yənə: — Manga karanglar, angliximqə Misirda axliq bar ikən. U yərgə berip, andin xu yərdin bizgə axliq elip kelinglar; buning bilən əlöp kətməy, tirik qalimiz, — dedi. **3** Buning bilən Yüsüpning on akisi axliq setiwaloqili Misiroqa yoloqa qikti. **4** Lekin Yakup Yüsüpning inisi Binyaminning birər yamanliqqa uqrap kəlixidin qorkup uni akiliri bilən billə əwətmidi. **5** Xuningdək aqarqilik Qanaan zeminidimu yüz bərgəqkə, Israilning oqulliri axliq aloqili kəlgənlər arisida bar idi. **6** Yüsüp zeminning waliysi bolup, yurtning barliq həlkiyə axliq setip bərgüqi xu idi. Yüsüpning akiliri kelip uning aldida yüzlirini yərgə təgküzüp təzim kildi. **7** Yüsüp akilirini kərüpla ularni tonudi; lekin u tonuxluk bərməy, ularoqa qopal tələppuzda gəp kilip: — Qəyərdin kəldinglar, dəp soridi. Ular jawabən: — Qanaan zeminidin axliq aloqili kəlduk, — dedi. **8** Yüsüp akilirini tonuqan bolsimu, lekin ular uni tonumidi. **9** Yüsüp əmdi ular tooqrisida kərgən qüxlirini esigə elip, ularoqa: — Silər jasus, bu əlning mudapiəsiz jaylirini kəzətkili kəldinglar, — dedi. **10** Əmma ular uningoqa jawab berip: — Əy hojam, undak əməs! Bəlki kəminiliri axliq setiwaloqili kəldi! **11** Biz həmmimiz bir adəmning oqulliri, səmimiy adəmlərmiz. Kəminiliri jasus əməs! — dedi. **12** U ularoqa yənə: — Undak əməs! Bəlki zeminning mudapiəsiz jaylirini kərgili kəldinglar, — dedi. **13** Ular jawab berip: — Kəminiliri əslidə on ikki qerindax iduk; biz həmmimiz Qanaan zeminidiki bir adəmning oqulliridurmiz; lekin kənji inimiz atimizning qexida kelip

qaldi; yənə bir inimiz yokap kətti, — dedi. **14** Əmma Yüsüp ularoşa yənə: — Mana mən dəl silərgə eytkinimdək, jasus ikənsilər! **15** Pirəwnning həyati bilən kəsəm qilimənki, kiqik ininglar bu yərgə kəlmigüqə silər bu yərdin qikip ketəlməysilər; silər xuning bilən sinilisilər. **16** Ininglarni elip kəlgili biringlarni əwətinglar, qaloqanliringlar bolsa solap qoyulisilər. Buning bilən eytkininglarning rast-yaloqanlıki ispatlinidu; bolmisa, Pirəwnning həyati bilən kəsəm qilimənki, silər jəzmən jasus! — dedi. **17** Xuning bilən u ularni üq küngiqə solap qoydi. **18** Üqinqi küni Yüsüp ularoşa mundaq dedi: — Mən Hudadin qorkidioqan adəmmən; tirik qelixinglar üqün muxu ixni qilinglar: — **19** Əgər səmimiyy adəmlər bolsanglar, qerindaxliringlardin biri silər solanoqan gundihanida solaklik turiwərsun, qaloqininglar aqarqilikta qaloqan ailənglar üqün axlik elip ketinglar; **20** Andin kiqik ininglarni qeximoşa elip kelinglar. Xuning bilən səzliringlar ispatlansa, əlməysilər!, — dedi. Ular xundaq qilidioqan boldi. **21** Andin ular əzara: — Bərħək, biz inimizə qiloqan iximiz bilən gunahkar bolup qalduq; u bizgə yalwursimu uning azabini kərüp turup uningə qulak salmiduk. Xuning üqün bu azab-oqubət beximizə qüxti, — deyixti. **22** Rubən ularəşa jawabən: — Mən silərgə: balioşa zulum qilmanglar, degən əməsmidim? Lekin unimidinglar. Mana əmdi uning qan qərzi bizdin soriliwatidu, — dedi. **23** Əmma Yüsüp ular bilən tərjiman arkilik səzləxkəqkə, ular Yüsüpning əz gəplirini uqup turuwatqinini bilmidi. **24** U ulardin əzini qətkə elip, yioqlap kətti. Andin ularning qexioşa yenip kelip, ularəşa yənə səz qilip, ularning arisidin Ximeonni tutup, ularning

köz aldida baqlidi. **25** Andin Yüsüp əmr qüxürüp, ularning taqarlorioa axliq toldurup, hər birsining pulini qayturup taqirioa selip koyup, səpər hazırliqlirimu berilsun dəp buyruwidi, ularoəa xundak qilindi. **26** Xuning bilən akiliri exaklirigə axliqlirini artip, xu yərdin kətti. **27** Əmma ətənggə kəlgəndə ulardin biri exikigə yəm bərgili taqirini eqiwidi, mana, öz puli taqarning aqzida turatti. **28** U qerindaxlorioa: — Mening pulumni qayturuwetiptu. Mana u taqirimda turidu, dedi. Buni anglap ularning yuriki su bolup, titrixip bir-birigə: — Bu Hudaning bizgə zadi nemə qiloqinidu? — deyixti. **29** Ular Qanaan zeminioa, atisi Yaqubning qexioa kelip, bexidin ətəkən həmmə wəqələri uningəa səzləp berip: **30** — həliki kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə qopal gəp qildi, bizgə zeminni paylioquqi jasustək muamilə qildi; **31** əmdi biz uningəa: «Biz bolsak səmimiy adəmlərmiz, jasus əməsmiz. **32** Biz bir atidin boləan oqullar bolup, on ikki aka-uka iduk; biri yəqap kətti, kiqik inimiz hazır Qanaan zeminida atimizning yenida qaldi» desək, **33** Həliki kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə mundak dedi: «Mening silərnin səmimiy ikənliklarni bilixim üqün, qerindaxlirlərnin birini mening yenimda qaldurup koyup, aq qaloəan ailənglar üqün axliq elip kətinglar; **34** andin kiqik ininglarni qeximoəa elip kəlinglar; xundak qilsanglar, silərnin jasus əməs, bəlki səmimiy adəmlər ikənliklarni bilələymən. Andin qerindixinglarni silərgə qayturup berimən wə silər zeminda soda-setik qilsanglar bolidu» — dedi. **35** Əmma xundak boldiki, ular taqarlorini təkkəndə, mana hər birining puldini öz taqarlorida turatti! Ular wə atisi

əzlirining qigiklik pullirini kərgəndə, kərkup kəlixti. **36** Atisi Yəqub ularə: — Meni oqlumdin juda kildinglar! Yüsüp yok boldi, Ximeonmu yok, əmdi Binyaminimu elip kətməkqi boluwatisilər! Mana bu ixlarning həmmisi mening beximoqla kəldi! — dedi. **37** Rubən atisoqla: — Əgər mən Binyaminni kexingqla kəyturup elip kəlmisəm, mening ikki oqlumni əltürüwətkin; uni mening qolumqla tapxuroqlin; mən uni kexingqla yandurup elip kelimən, — dedi. **38** Ləkin Yəqub jawab berip: — Oqlum silər bilən billə u yərgə qüxməydu; qünki uning akisi əlöp ketip, u əzi yaloquz kəldi. Mubada yolda ketiwatqanda uningqla birər kəlixməslək kəlsə, silər məndək bir aq qəqlək adəmnə dərd-ələm bilən təhtisaraqla qüxüriwətisilər, — dedi. (Sheol h7585)

43 Aqarqilik zeminni intayin eoqlir bəskənidi. **2** Bu səwəbtin ular Misirdin elip kəlgən axliqni yəp tügətkəndə, atisi ularə: — Yənə berip bizgə azoqlina axliq elip kelinglar, — dedi. **3** Ləkin Yəhuda uningqla jawabən: — Həliqi kixi bizni kəttik əgəhləndurup: «Ininglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümni kərimən dəp hiyal qilmanglar» degən. **4** Əgər inimizni biz bilən billə əwətsəng, biz berip sanga axliq elip kelimiz. **5** Əmma əwətxkə unimisang, biz barmaymiz; qünki həliqi kixi bizgə: «Ininglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümni kərimən dəp hiyal qilmanglar» degən, — dedi. **6** Israil ularə: — Silər nemixkə mənə xunqə yamanliq kəlip u kixigə: «Yənə bir inimizmu bar» dedinglar, — dedi. **7** Ular jawabən: — U kixi bizning wə ailimizning əhwalini sürüxtürüp koqlap: «Atanglar tehi Həyatmu? Yənə bir ininglar barmu?» — dəp soridi.

Biz uning xu soaliqə yarixə jawab bərduq. Uning bizgə: «Ininglarni elip kelinglar» dəydiqinini nədin biləyli? — dedi. **8** Yəhuda atisi Israilqə: — Balini mən bilən əwətkin; biz dərhal qozqilip yoloqə qikayli; xundakta biz wə sən, bizlər həm balilirimiz əlməy, tirik qalimiz. **9** Mən uningqə kepil bolimən; sən uning üqün mening meningdin hesab alisən; əgər mən uni sening qexingqə aman-esən yandurup kelip, yüzüingning aldida turoquzmisam, pütkül ömrümdə aldingda gunahkar bolay. **10** Qünki hayal bolmioqan bolsak, bu qaqkicə ikki qetim berip keləttuk, — dedi. **11** Ularining atisi Israil ularqə: — Undak bolsa, mundaq qilinglar: — U kixigə qəqə-qəuqanglarqə zemindiki əng esil mewilərdin sowqat aloqəq beringlar: yənə azqina tutiya, azraq həsəl, dora-dərmanlar, murməkki, pistə wə badamlarni aloqəq beringlar. **12** Qolunglarda ikki həssə pul elip, taqarliringlarning aqzidiki özünglarqə yandurulqan pulnimu aloqəq beringlar. Ehtimal, bu ixta səwənlik kərülgən boluxi mumkin. **13** Ininglarnimu billə elip, qozqilip u kixining yenioqə yənə beringlar. **14** Həmmigə Qadir Təngri Əzi siləni u kixining aldida rəhimgə erixtürgəy. Buning bilən u siləning xu yərdiki qerindixinglarni wə Binyaminni qoyup berip, silərgə qoxup qoyarmikin; özüm nawada balilirimdin juda bolsam bolay! — dedi. **15** Xuning bilən bu adəmlər xu sowqatni elip, qollirioqə ikki həssə pulni tutup, Binyaminni elip qozqilip, Misiroqə berip Yüsüpning aldida hazır boldi. **16** Yüsüp Binyaminni ular bilən billə kərginidə, öz öyini baxquridioqan oqojidarioqə buyrup: — Bu adəmləni öyümgə baxlap kirip, mal soyup taam

təyyar qiləyin; qünki bu kixilər qüxlük oqizani mən bilən yəydu, — dedi. **17** U kixi Yüsüpning buyruqinidək qilip, adəmlərni Yüsüpning öyigə baxlap kirdi. **18** Ular bolsa Yüsüpning öyigə baxlap kelinginidin qorkuxup: — Aldinki qetim taoqlarlimizə yanduruloqan pulning səwəbidin biz uning öyigə elip kelinduk; uning məqsiti bizgə hujum qilip, üstimizdin besip kul qilip, exəklirimizni tartiwelx ohxaydu, — deyixti. **19** Ular Yüsüpning öyini baxquridioqan oqojidarning yenioqə kelip, öyning ixikining tüwidə uningə: — **20** Əy hojam, biz həqiqətən əslidə muxu yərgə axlik aloqili kəlgəniduk; **21** Xundək boldiki, biz ətənggə kelip öz taoqlarlimizni aqsək, mana hər birimizning puli, əyni eoqlirliki boyiqə taoqlarlimizning aqlzida turuptu; xunga biz buni yandurup qolimizda aloqə qəlduk. **22** Axlik aloqili qolimizda baxqə pulmu elip qəlduk; əmma taoqlarlimizə pulni kimning selip qoyəqlanliqini bilmiduk, — dedi. **23** U ularə: — Hatirjəm bolunglar, qorkmanglar. Silərninq Hudayinglar, atanglarning Hudasi taoqlarliringlarda silərgə bayliq ata qiləqlan ohxaydu; silərninq pulunglarni alliqəqlan tapxurup aldim, — dedi. Andin u Ximeonni ularninq qəxiəqlə elip qiqti. **24** U kixi ularni Yüsüpning öyigə baxlap kirip, ularninq putlirini yuyuxioqlə su əkirip berip, andin exəklirigə yəm bərdi. **25** Ular Yüsüpning qüxtə kelixigə ülgürtüp sowəqlatni təyyarlap qoydi; qünki ular əqlirining xu yərdə oqlə yəydioqlinini angliəqlanidi. **26** Yüsüp öygə kəlgəndə ular qolliridiki sowəqlatni öygə uning aldioqlə elip kirip, bəqlini yərgə təgküzüp uningəqlə təzim qildi. **27** U ulardin həql sorap, andin: — Silər qəqlini qiləqlan qəri atanglar

salamətmu? U həyatmu? — dedi. **28** Ular jawab berip: — Silining kulliri bizning atimiz salamət turuwatidu, u tehi həyattur, — dəp uning aldidə egilip təzim kildi. **29** Yüsüp bəxini kətürüp, öz inisi Binyaminni kərüp: — Silər mənə gəpini kılqan kiki ininglar xumu? — dəp sorap: — Əy oqlum, Huda sənə xəpət kərsətkəy! — dedi. **30** Yüsüpning öz inisiqə bolqan seqinix oti kəttik küqiyip, yiqiliwaləqdək haliy jay izdəp, aldirap iqqiriki əygə kirip taze bir yiqiliwaldi. **31** Andin yüzini yuyup qikiq, özini bəsiwelip: — Taamların kəyunglar, — dəp buyrudi. **32** Hizmətkarlar Yüsüpkə ayrim, ularqə ayrim wə Yüsüp bilən billə tamakqə kəlgən misirliklərqəimu ayrim tamak kəydi; qünki misirliklər ibraniylar bilən bir dastihanda tamak yeyixni yirginqlik dəp kərap, ular bilən billə tamak yeməytti. **33** Yüsüpning kərindaxliri uning udulida, hər biri qong-kikiq tərtpi boyiqə olturoquzuldi; qong qonglukiqə yarixa, kikiq kikiqlikigə yarixa olturoquzuldi; ular bir-birigə kərap həyran kəlixti. **34** Yüsüp aldidiki dastihandiki tamaklardin ularqə bəlüp bərdi. Əmma Binyaminqə bərgini baxkılarningkigə kəriqanda bəx həssə kəp idi. Ular xarab iqip, uning bilən hux kəyp kilixti.

44 Andin u öz əyini baxkuridiqan oqojidariqə buyrup: — Bu kixilərninq taqarlirini elip kətürəligüdək axliq kaqilap, hər birining pulini taqirining aqzioqə selip kəyoqin; **2** andin məninq jamimni, yəni kümüx jamni axliqning puli bilən billə əng kikiqining taqirining aqzioqə selip kəyoqin, — dedi. U adəm Yüsüpning deginidək kildi. **3** Ətisi tang yoriqanda, ular exəkliri

bilən billə yolqa selip qoyuldi. **4** Lekin ular xəhərdin qikip anqə uzun mangmayla, Yüsüp oqojidarioqa: — Ornungdin tur, bu adəmlərninğ kəynidin qoqlıoqin; ularoqa yetixkininğdə ularoqa: «Nemixka yahxilikqa yamanlik qayturdunglar? **5** Hojam xu [jamda] xarab iqudu həmdə uningda pal aqıdu əməsmu?! Mundaq kıləqininglar rəzillik kıləqininglar bolmamdu!» degin, — dedi. **6** Bu adəm ularning kəynidin yetixip berip, ularoqa bu səzlərnı kıldı. **7** Ular uningqa jawabən: — Hojimiz nemixka mundaq gəp kıldıu? Mundaq ixni kılıx kəminiliridin neri bolsun! **8** Biz əslidə taoqarlirimizning aqzidin tapqan pulnimu Qanaan zeminidin silining qaxlirioqa qayturup berixkə əkəlgənıduq. Xundaq turukluk qandaqmu hojilirining əyidin altun-kümüxnı oqrilaylı? **9** Kəminiliringning arisida kimdin bu [jam] tepilsa, xu əlümgə məhkum bolsun, bizmu hojimizning qulliri bolaylı, — dedi. **10** Oqojidar jawabən: — Eytqan səzliringlardək bolsun; jam kimning yenidin tepilsa, xu kixi qulum bolup kəlip qalsun, qaloqanliringlar bigunah bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən ular aldirap-tenəp, taoqarlirini yərgə qüxürüp, hər biri öz taoqirini eqip bərđi. **12** Oqojidar qonginingkidin baxlap kıqikiningkigiqə ahturđi, jam Binyaminning taoqiridin tepildi. **13** Buni kərüp ular kiyimlirini yirtixip, hər biri exikigə qaytidin yükni artip, xəhərgə qaytti. **14** Xundaq kılıp Yəhuda wə qerındaxlırı Yüsüpning əyigə kəldi; u tehi xu yərdə idi. Ular uning aldioqa kəlip əzlirini yərgə etixti. **15** Yüsüp ularoqa: — Bu silərninğ zadı nemə kıləqininglar? Meninğdək adəmninğ qoqum pal aqalaydıoqanlikini bilməmtinglar? — dedi. **16** Yəhuda

jawabən: — Biz hojimizəğa nemimu deyələymiz? Nemə gəp kılalaymiz, kəndək kılıp özimizni aklıyalaymiz? Huda kəminlirining kəbiqlikini axkara kildi. Mana, biz wə kolidin jamliri tepiloğan kixi həmmimiz hojimizəğa kul bolidioğan bolduk, — dedi. **17** Lekin Yüsüp: — Mundək kılıx məndin neri bolsun! Bəlki jam kimning kolidin tepiloğan bolsa pəkət xu kixi mening kulum bolidu. Lekin qaloğanliringlar aman-esən atanglarning kexioğa ketinglar, — dedi. **18** Andin Yəhuda uningəğa yekin berip mundək dedi: — Əy hojam, kəminilirigə kulək selip hojamning kulikioğa bir eoiz gəp kılıxka ijasət bərgəyla. Oğəzəpliri kəminilirigə tutaxmioğay; qünki əzliri Pirəwngə ohxax ikənla. **19** Əslidə hojam kəminiliridin: «Atanglar ya ininglar barmu?» dəp soriwidila, **20** biz hojimizəğa jawabən: «Bizning bir kəri atimiz bar wə u kəriqənda tapқан, yax bir balisimu bar. Bu balining bir anisidin boləğan akisi əlöp ketip, u əzi yaləquz kaldi; uning atisi uni intayin səyidu» desək, **21** Sili kəminilirigə: «Uning əzini kəximəğa elip kelinglar, mən uni əz kəzüm bilən kərəy» dedilə. **22** Biz hojimizəğa jawab berip: «Yigit atisidin ayrilalmaydu; əgər atisidin ayrilsa, atisi əlöp ketidu» desək, **23** Sili yənla kəminilirigə: «Əgər kiqik ininglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümni yənə kərimiz dəp hiyal kilmanglar» degənidila. **24** Xuning bilən biz kəminiliri atimizning kexioğa barəqanda hojamning səzlrini uningəğa eyttuk; **25** andin atimiz yənə: «Yənə berip, bizgə azrak axlik elip kelinglar» dewidi, **26** Biz jawabən: «Biz xu yərgə kaytidin qüxəlməymiz; əgər kiqik inimiz biz bilən billə bolsa, undakta barimiz; qünki kiqik

inimiz biz bilən billə bolmisa, u zatning yūzi aldida turalmaymiz», deduk. **27** Silining kulliri bizning atimiz bizgə yənə: «silərgə məlumki, ayalim manga ikki oqul tuqup bərgənidi. **28** Biri mening yenimdin qikip, yok bolup kətti; mən: u jəzmən titma-titma kiliwetilptu, dəp oylidim, xundakla uni bəgūngiqə kərmidim. **29** Əmdi silər bunimu mening kəximdin elip ketip, uningəja bir kelixməslək kelip qalsə, silər məndək bir əq qəqlək ədəmni dərd-ələm bilən təhtisaraəja qūxūriwetisilər», degənidi. (Sheol h7585) **30** Əmdi mən silining kulliri mening atamning kəxiəja barəjanda, xu bala biz bilən bolmisa uning jeni balining jenioja baəlanəjan boləjaqqa, **31** xundək boliduki, u balining yoklukini kərsə, jəzmən əlūp ketidu; xuning bilən silining kulliri bizning atimiz boləjan bu əq qəqni dərd-ələm iqidə təhtisaraəja qūxūriwətkən bolimiz. (Sheol h7585) **32** Qūnki mənki kəminiliri ataməja bu yigit ūqūn kepil bolup: «Əgər mən uni kəxingəja kəyturup kəlmisəm pūtkūl əmrūmdə atamning aldida gunəhkar bolay» degənidi. **33** Xunga həzir ətūnūp kəlay, mənki kəminiliri u yigitning ornida hojamning kəxida kūl bolup tursam, u yigit kərindəxliri bilən billə kəytip kətsə! **34** Qūnki yigit mən bilən bolmisa, mən kəndəkmu atamning kəxiəja barəlaymən? Ataməja xundək əzab-əqubətning qūxūxini kəzūm kərgūqi bolmisun! — dedi.

45 Yūsūp əz yenida turojanlarning aldida əzini tutalmay: — Həmmə ədəm əldimdin qikiriwetilsun! dəp wərkiridi. Xuning bilən Yūsūp əzini kərindəxlirioja əxkəra kəlojanda uning kəxida həqkim bolmidi. U kəttik yioqlap kətti; misirliklər uni ənglidi, Pirəwnning ordisikilərmu

buningdin [tezla] hawar tapti. **3** Yüsüp qerindaxlirioʻa:
— Mən Yüsüp bolimən! Atam hazır hayatmu?! — dər
soridi. Əmma qerindaxliri uningʻa qarap hoduqur ketip,
heq jawab berəlməy qaldı. **4** Lekin Yüsüp ularni: — Qeni,
manga yeqin kelinglar, dər qaqiridi. Ular yeqin kəldi,
u yənə: — Mən silərning ininglar, yəni silər Misiroʻa
setiwətkən Yüsüp bolimən. **5** Əmdi meni muxu yərgə
setiwətkininglar üqün azablanmanglar, özünglarni əyibkə
buyrumanglar; qünki Huda adəmlərning hayatini saqlap
kelix üqün meni silərdin burun bu yərgə əwətti. **6** Qünki
hazır zemindiki aqarqilikka ikki yil boldi; lekin tehi
yənə bəx yiloʻiqə heq teriloʻumu bolmaydu, ormimu
bolmaydu. **7** Xuning üqün silərgə dunyada bir qaldini
saqlap kelix üqün, uluʻq bir nijatlik kərsitip, silərning
tirik qutuluxunglar üqün Huda meni silərdin burun bu
yərgə əwətti. **8** Xundak boloʻanikən, meni muxu yərgə
əwətküqi silər əməs, bəlki Hudadur. U meni Pirəwngə
atining ornida qilip, uning pütkül əyigə hoja qilip tikləp,
pütkül zeminoʻa bax wəzir qilip koydi. **9** Əmdi tezdin
atamning kexioʻa berip, uningʻa: — Sening oʻqlung
Yüsüp: «Huda meni pütkül Misiroʻa hoja qilip koydi. Sən
hayal qilmay, mening keximoʻa kəlgin; **10** sən Goxən
yurtida turisən; xuning bilən sən özüng, oʻqulliring,
nəwrliring, qoyliring, kaliliring wə həmmə təəllukətliring
bilən manga yeqin turisilər. **11** Özüng, ailəng wə həmmə
təəllukətingni namratlik besiwalmisun dər mən seni xu
yərdə bəkimən; qünki yənə bəx yil aqarqilik bardur»,
dedi, — dənglar. **12** — Mana silərning kəzliringlar wə
inim Binyaminning kəzliri silərgə gəp qiliwatqan mening

öz aqzim ikənlikini kərüwatidu. **13** Atamoqa mening Misirdiki bu barlıq xan-xəripim həmdə silərnin barlıq kərginlar tooqrisida eytip, atamni tezdin bu yərgə elip kelinglar, — dedi. **14** Xuning bilən u özini Binyaminoqa etip uning boynioqa girə selip yioqlap kətti; Binyaminmu uning boynioqa yəlinip yioqlidi. **15** Andin Yüsüp barlıq qerindaxlirini səyüp, ularni bir-birləp kuqaklap yioqlidi. Andin qerindaxliri uning bilən paranglaxti. **16** Yüsüpning qerindaxliri kəldi, degən həwər Pirəwnning ordisioqa yətküzüldi; bu Pirəwn wə hizmətkarlrining nəziridə kutluk ix boldi. **17** Pirəwn Yüsüpkə: — Qerindaxliringoqa: — «Silər əmdi mundaq kilinglar; ulaqliringlaroqa yük artip, Qanaan zeminiqa berip, **18** atanglar wə jəmətinglarni elip mening qeximoqa kelinglar; mən Misir zeminidin əng esil yərlərni silərgə berəy; silər bu zemindin qikqan nazu-nemətlərdin yəysilər» — deyin. **19** Sanga boləqan əmrin xuki, sən ularoqa: «Baliliringlar wə ayalliringlarni elix üqün Misir zeminidin qarwilarni elip beringlar. Xuningdək atanglarnimu bu yərgə yətküzüp kelinglar. **20** Pütkül Misir zeminidin əng esil jaylar silərnin ki boləqqa, öz sərəmjanliringlaroqa karinglar bolmisun» dəp buyruqin, — dedi. **21** Xuning bilən Israilning oqulliri xundak kildi; Yüsüp Pirəwnning buyruki boyiqə ularoqa qarwilarni berip, yoli üqünmu ozuk bərdi. **22** Ularning hər birigə bir qur kiyim bərdi; ləkin Binyaminoqa bolsa u üq yüz kümüx tənggə, bəx qur kiyim bərdi. **23** U atisioqimu xu hədiyələri, yəni Misirning esil məhsulatliri artiloqan on hangga exək həmdə axlik, nan wə atisioqa yol təyyarlıqı artiloqan on mada exəkni əwətti. **24** Andin u qerindaxlirini

yoloqa selip, ularoqa: — Yolda jedəlləxmənglar, dəp jekilidi. Ular yoloqa rawan boldi. **25** Ular Misirdin qikip, Qanaan zeminioqa atisi Yakupning kexioqa berip, **26** uningoja Yüsüp əzligə eytkən gəplərni yətküzüp: «Yüsüp tehi həyat ikən! U pütkül Misir zeminioqa bax wəzir ikən!» dedi. Əmma u ularoqa ixənməy, yüriki kətip həoxidin kətəy dəp qaldı. **27** Ləkin ular Yüsüpning əzligə eytkən barlik səzlirini uningoja degəndə, xundakla Yüsüpning əzini elip kelixkə əwətkən hərwilarnimu kərgəndə, ularning atisi Yakupning rohiqoja jan kirdi. **28** Israil xuning bilən: — Əmdi arminim yok! Ooqlum Yüsüp tehi həyattur! Mən əlməstə berip uni kərüwalay, — dedi.

46 Xuning bilən Israil barlik təəllukatini elip yoloqa qikip, Bəər-Xebaoqa kəldi. U xu yərdə atisi Ishakning Hudasioqa kurbənlıqlarni sundi. **2** Keqisi Huda alamət kərünüxlərdə Israiloqa: — Yakup, Yakup! dewidi, u jawab berip: — Mana mən! — dedi. **3** U: — Atangning Təngrisi boləqan Huda Məndurmən. Sən Misiroqa berixtin kərkmiəqin, qünki Mən seni xu yərdə uluoq bir qowm kəlimən. **4** Mən sening bilən Misiroqa billə barimən wə Mən Əziim jəzmən yənə seni xu yərdin yandurup kelimən. Yüsüp əz kəli bilən sening kəzüngni yumduridu, — dedi. **5** Andin Yakup Bəər-Xebadin yoloqa qikti; Israilning ooqulliri atisi Yakup wə ularning bala-qakilirini Pirəwn uni epkelix üqün əwətkən hərwilaroqa olturoquzup, **6** qarpayliri bilən Qanaan zeminida tapkən təəllukatlırini elip mangdi. Bu tərıqıdə Yakup bilən barlik əwladlıri Misiroqa kəldi; ooqullirini, ooqul nəwrlirini, kizlırini, kiz nəwrlirini yioqıp, nəsillirining həmmisini əzi bilən billə elip Misiroqa

keldi. **8** Israilning oʻqulliri, yəni Yakupning Misiroʻja kelgan əwladliri təwəndikiqə: — Yakupning tunji oʻqli Rubən; **9** Rubənning oʻqulliri Hənoh, Pallu, Həzron bilən Karmi. **10** Ximeonning oʻqulliri: — Yəmuəl, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə Qanaaniy ayaldin boləqan Saul. **11** Lawiyning oʻqulliri: — Gərxon, Kohat wə Mərari. **12** Yəhudaning oʻqulliri: — Ər, Onan, Xələh, Pəraz wə Zərah. Əmma Ər wə Onan Qanaanning zeminida əlöp kətkənidi. Pərazning oʻqulliri Həzron bilən Hənullar idi. **13** Issakarning oʻqulliri: — Tola, Puah, Yob wə Ximron. **14** Zəbulunning oʻqulliri: — Sərad, Elon wə Jahliyə. **15** Bular Leyahning Yakupka Padan-Aramda tuʻqup bərgən oʻqul-əwladliri idi; u yənə kizi Dinahni tuʻqup bərdi. Buning bu oʻqul-kiz pərzəntliri jəmiy bolup ottuz üq jan idi. **16** Gadning oʻqulliri: — Zifion, Haggi, Xuni, Əzbon, Eri, Arodi wə Arəli. **17** Axirning oʻqulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah. Ularning singlisi Serah idi; Beriyahning oʻqulliri Həbər wə Malkiəl idi. **18** Bular bolsa Laban kizi Leyahka dedək boluxka bərgən Zilpahning Yakupka tuʻqup bərgən oʻqulliri bolup, jəmiy on altə jan idi. **19** Yakupning ayali Rahiləning oʻqulliri Yüsüp wə Binyamin. **20** Yüsüpkə Misir zeminida tərəlgən oʻqulliri Manassəh wə Əfrayim; bularni Ondiki kahin Potifirahning kizi Asinat uningə tuʻqup bərdi. **21** Binyaminning oʻqulliri: — Belah, Bəkər, Axbəl, Gera, Naaman, Ehi, Rox, Muppim, Huppim wə Ard. **22** Bular Rahiləning Yakupka tuʻqup bərgən oʻqul-əwladliri bolup, jəmiy on tət jan idi. **23** Danning oʻqli: — Huxim. **24** Naftalining oʻqulliri: — Yahziəl, Guni, Yəzər wə Xilləm. **25** Bular Laban kizi Rahiləgə dedək boluxka

bərgən Bilhahning Yakupka tuqup bərgən oqul-əwladliri bolup, jəmiy yəttə jan idi. **26** Yakupning kelinliridin baxka, Yakupning puxtidin boloqan, uning bilən birgə Misiroqə kəlgənlər jəmiy atmix altə jan idi. **27** Yüsüpning Misirda tuquloqan oqulliri ikki idi. Yakupning jəmətidin bolup, Misiroqə kəlgənlər jəmiy yətmix jan idi. **28** Yakup Yüsüptin kərsətmə elip, əzlrini Goxəngə baxlap berixka Yəhəudani Yüsüpning kəxioqə əwətti. Xundak kəlip ular Goxən yurtioqə kelip qüxti. **29** Yüsüp əzining wəzirlik hərwisini kətküzup, atisi Israilning aldioqə Goxəngə qikti. U əzini uning aldioqə hazır kəlip atisioqə əzini etip boynioqə girə selip kuqaklap, uzundin uzun yioqlidi. **30** Israil Yüsüpkə: Mən sening yüzüingni kərüp, tirik ikənlikingni bildim; əmdi əlsəmmu arminim yok, — dedi. **31** Andin Yüsüp kərindaxliri wə atisining əydikilirigə mundak dedi: — Mən hazır qikip Pirəwngə həwər berip: «Qanaan zeminida olturoqan kərindaxlirim, xundakla atamning əydikilər kəximioqə kəldi; **32** bu adəmlər padiqilar bolup, mal bekix bilən xuqullinip kəlgən, koy-kaliliri, xundakla barlik mal-mülüklirini elip kəldi» dəp eytay. **33** Xundak boliduki, Pirəwn silərni qakiridu; xu qaoqda u silərdin: «Nemə okitinglar bar?» dəp sorisa, **34** silər jawab berip: — Kəminiliri kikiimizdin tartip ata-bowilirimizioqə ohxax pada bekip kəlgənmiz, — dənglar. Xundak desənglar Goxən yurtida olturup qəlisilər; qünki padiqilarning həmmisi misirliklər arisida kəzgə ilinmaydu.

47 Yüsüp Pirəwnning kəxioqə kelip: — Atam bilən kərindaxlirim koy-kaliliri, xundakla həmmə mal-mülüklirini billə elip Qanaan zeminidin kəldi. Mana,

ular hazır Goxən yurtioğa qüxti, dəp həwər berip, **2** qerindaxlirining iqidin bəxəylənni elip, Pirəwnning aldioğa hazır qildi. **3** Pirəwn uning qerindaxliridin: — Nemə oqitinglar bar, dəp soriwidi, ular Pirəwngə jawab berip: — Kəminiliri ata-bowilirimizə ohxax mal bakquqilarmiz, — dedi. **4** Andin ular Pirəwngə iltimas qilip: — Qanaan zeminida kattik kəhətqilik boləqəqə, kəminilirining qoylirimizni bakidioğanə yaylakmu yok; xunga bu zeminda musapir bolup turuxqə kəlduk; janablriddin tələp qilimizki, kəminilirining Goxən yurtida turuxioğa ijjazət bərgəyla, — dedi. **5** Pirəwn Yüsüpkə: — Atang wə qerindaxliring kəxingəqə kəldi; **6** mana Misir zemini sening aldingda turuptu; atang wə qerindaxliringni zeminning əng esil yeridə olturoquzəqin; ular Goxən yurtida makan qilsun. Xuningdək, əgər sən ularning iqidiki qabil kixilərnə bilsəng, bularni mening qarpayliriməqə nazarətqi qiləqin, — dedi. **7** Keyin, Yüsüp atisi Yəqubni elip, Pirəwnning aldioğa hazır qildi; Yəqub Pirəwngə bəht-bərikət tilidi. **8** Andin Pirəwn Yəqubtin: — Əmrüngning yil-künliri nəqqigə yətti? — dəp soridi. **9** Yəqub Pirəwngə jawab berip: — Musapirlik səpirimning künliri bir yüz ottuz yiloğa yətti; əmrümning künliri az həm japa-muxəkkətlik bolup, ata-bowilirimning musapirlik əmür səpirining künlirigə tehi yətmidi, — dedi. **10** Xuning bilən Yəqub Pirəwngə bəht-bərikət tiləp, aldidin qikip kətti. **11** Xuning bilən Yüsüp atisi bilən qerindaxlirini Misir zeminida olturaklaxturup qoydi; Pirəwnning buyruqinidək ularəqə zeminning əng esil yeridin, yəni Ramsəs degən yurttin təwəlik bərdi. **12** Yüsüp atisi, qerindaxliri, xundakla

atisining həmmə əydikilirini bala-qakilirining sanlirioğa qarap axliq bilən təminləp baqti. **13** Əmma aqarqilik kattik eqir boləqqa, zeminning heq yeridə ozuk-tülük tepilmidi; Misir zemini bilən Qanaan zemini aqarqiliqtin haraplixip kətti. **14** Yüsüp axliq setip Misir zemini bilən Qanaan zeminidiki barliq pulni yiojiwaldi. Andin Yüsüp bu pulni Pirəwnning ordisoğa yətküzüp bərdi. **15** Əmma Misir zemini bilən Qanaan zeminidiki Pul tügəp kətkəndə misirliklarning həmmisi Yüsüpning aldioğa kelip: — Bizgə nan bərgəyla! Pul tügəp kətkini üqün silining aldilirida əlimizmu? — dedi. **16** Yüsüp jawabən: — Pulunglar qalmioğan bolsa, qarpaylirlarni elip kelip bərsənglar, mən mallirlinglarioğa ozuk-tülük tegixip berimən, — dedi. **17** Buning bilən ular qarpaylirini Yüsüpning kexioğa elip kəlgili turdi; Yüsüp ularning atliri, qoy padiliri, kala padiliri wə exəklirining ornioğa ozuk-tülük bərdi; xu yili mallirining ornioğa ularoğa ozuk-tülük berip baqti. **18** U yil ayaqlixip, ular ikkinqi yili uning kexioğa kelip uningə: — Biz hojimizdin heqnemini yoxurmaymiz; pulimiz tügidi, qarpay mal padilirimiz bolsa hojimizning ilkidə, hojimizning aldida tənlimiz bilən yerimizdin baxqa heqnərsə qalmidi. **19** Nemixka kəz aldilirida biz həm yerimizni ozuk-tülükə tegixip eliwaləyayla; əzimiz wə yerimiz Pirəwnning bolup, uningə kul bolayli. Biz əlöp kətməy, tirik turuximiz, yerimizmu wəyran bolmasliqi üqün bizgə uruk-tülük bərgəyla, dedi. **20** Bu tərکیدə Yüsüp Misirning pütkül teriloğu yerini Pirəwn üqün setiwaldi; qünki aqarqilik kattik boləqqa,

misirliklarning hər biri öz etizini setip bərdi. Xuning bilən yər-zemin Pirəwnning bolup qaldı. **21** Yüsüp həlkni Misirning bu qetidin yənə bir qetiqə hər kəysi xəhərlərgə kəqürdi. **22** Pəkət kahinlarning yerini u almidi; qünki kahinlarəa Pirəwn tərpidin alahidə təminat berilgəqkə, ular Pirəwn tərpidin təminləngən ülüxini yəp, öz yərlirini satmioanidi. **23** Yüsüp həlkə: — Mana, mən бүгүн өзünqlar bilən yərliringlarni Pirəwn üqün setiwaldim. Mana silərgə uruk! Əmdi yər teringlar. **24** Əmdi xundak kəlisilərki, qikəan həsuldin bəxtin birini Pirəwngə berip, qaloəan tət kəsimini özünqlarəa elip qelinglar; u urukluk həmdə özünqlarəa, jümlidin öyüngdikilərgə wə kiqik baliliringlarəa ozuk bolsun, — dedi. **25** Ular jawabən: — Sili jenimizni qutkuzdila. Həjimizning nəziridə iltipət tapqan bolsakla, Pirəwnning qulliri bolup turayli, — dedi. **26** Xuning bilən Yüsüp: — «Həsulning bəxtin biri Pirəwngə berilsun» dəp bu ixni бүгүngə kədər Misir zemini üqün qanun-bəlgilimə kildi. Pəkət kahinlarning yerila buning sirtida bolup, Pirəwngə təwə bolmidi. **27** Israillar Misir zeminida, Goxən əlkisidə olturaqlaxti; ular xu jayda yər-zeminlik bolup, awup, tolimu kəpəydi. **28** Yəqub Misir zeminida on yəttə yil əmür kərdi; buning bilən Yəqubning əmür künliri bir yüz kırık yəttə yiloəa yətti. **29** Israilning künliri səkratqə yeqinlaxqanda, oqlı Yüsüpni qaqirtip, uningə: — Əgər nəziringdə iltipət tapqan bolsam, qolungni yotamning astioəa qoyup, manga xapaət wə sadəqətlikni kərsitip, meni Misirda dəpnə qilma; **30** bəlki mən ata-bowilirim bilən yatidioəan wəqtimda meni Misirdin elip ketip, ularning gəristanioəa dəpnə qiloəin,

dedi. U jawab berip: — Mən eytkiningdək kılay, — dedi. **31** Yakup uningə: — Manga kəsəm kılıp bərgin, — dedi. U uningə kəsəm kılıp bərdi; andin Israil karwatning bax tərpidə səjdə kıldı.

48 Bu ixlardin keyin birsi Yüsüpkə: — Mana atang kesəl bolup qaptu, dəp həwər bərdi. U ikki oqlı Manassəh bilən Əfraimni billə elip bardi. **2** Birsi Yakupka: — Mana oqlung Yüsüp kəxingə keliwatidu, dəp həwər beriwidi, Israil küqəp kəpup kariwatta olturdi. **3** Yakup Yüsüpkə: — Həmmigə Qadir Təngri manga Qanaan zeminidiki Luz degən jayda ayan bolup, meni bərikətləp **4** manga: Mana, Mən sening nəslingni kəpəytip, seni intayin zor awutimən, səndin bir türküm həlk qikirimən; bu zeminni səndin keyinki nəslinggə əbədiy miras kılıp berimən, dəp eytkanidi. **5** Əmdi mən Misiroğa kelixtin ilgiri sanga Misir zeminida tuquloğan ikki oqlung mening hesablinidu; Əfraim bilən Manassəh bolsa, huddi Rubən bilən Ximeonoğa ohxax, hər ikkisi mening oqullirim bolidu. **6** Ulardin keyin tapқан baliliring özüngning bolidu; ular kəlgüsidə miraskə erixkəndə akilirining nami astida bolidu. **7** Manga kəlsək, Padandin keliwatқinimda Rahilə Qanaan zeminida yol üstidə Əfratқа az qaloğanda meni taxlap əlöp kətti. Mən uni xu yərdə, yəni Əfratқа (yəni Bəyt-Ləhəmgə) baridioğan yolda dəpnə kıldim, — dedi. **8** Andin Israil Yüsüpning oqullirioğa qarap: — Bular kimdur, — dəp soridi. **9** Yüsüp atisioğa jawabən: — Bular bolsa Huda manga bu yərdə bərgən oqullirimdur, — dedi. U: — Ularni aldimə yəqin kəltürgin, mən ularoğa bəht-bərikət tiləy, — dedi. **10** Əmdi Israilning

kəzliri kərilikidin oʻqwalixip [yahxi] kəəlməytti. Xunga Yūsūp ularni uning aldiqə yəqinrak kəltürdi; u ularni səyūp qūqəqlidi. **11** Andin Israil Yūsūpkə: — Mən sening yüzüŋni kəələymən dəp həq oylimioʻqanidim; lekin Huda meni sening baliliringnimu kəruʻxkə nesip kildi, — dedi. **12** Yūsūp balilarni [Yakupning] tizlirining arilikidin elip, yüzini yərgə təgküzūp təzim kildi. **13** Andin Yūsūp bu ikkiylənni Israilning aldiqə yəqin elip kelip, Əfraimni ong qoli bilən tutup Israilning sol qolioʻqə udullap turəʻuzdi; Manassəhni sol qoli bilən tutup Israilning ong qolioʻqə udullap turəʻuzdi. **14** Lekin Israil ong qolini uzitip, kənji balisi Əfraimning bexioʻqə qoydi, sol qolini Manassəhning bexioʻqə qoydi. Manassəh tunjisi bolsimu, u ikki qolini qayqilap tutup xundak qoydi. **15** U Yūsūpkə bəht-bərikət tiləp: — Atilirim Ibrahīm bilən Ishāq Huda dəp bilip yüzi aldida mangoʻqan, meni pütkül əmrümdə bu künqiqə padqidək yetəkləp beqip kəlgən Huda, **16** Manga həmjəmət bolup meni həmmə bala-qazadin qutoʻquzoʻqan Pərixətə bu ikki oʻqulni bərikətlisun; ular mening ismim wə atilirim boləʻqan Ibrahīm wə Ishāqning isimliri bilən atilip, yər yüzidə kəp awuʻqay! — dedi. **17** Yūsūp atisining ong qolini Əfraimning bexioʻqə qoyəʻqinini kəruʻp kəŋglidə hapa boldi; xunga u atisining qolini tutup, Əfraimning bexidin elip Manassəhning bexioʻqə yətkiməkqi bolup, **18** atisioʻqə: — Əy ata, bundak qilmioʻqin; qünki mana, tunjisi budur; ong qolungni uning bexioʻqə qoyəʻqin! — dedi. **19** Lekin atisi rət qilip: — Bilimən, i oʻqlum, bilimən; uningdinmu bir qowm qikip, əzimu uluʻq bolidu, əmma dərḥəqikət uning inisi uningdin tehimu uluʻq bolidu; uning nəslidin

naḥayiti kəp kowmlar pəyda bolidu, — dedi. **20** Xuning bilən xu küni u bu ikkisini bərikətləp: — Kəlgüsüdə Israillar bəht-bərikət tiligəndə: «Huda seni Əfraim bilən Manassəhdək uluq kilsun!» dəydiqan bolidu, dedi. Bu tərīkidə u Əfraimni Manassəhtin üstün qoydi. **21** Andin Israil Yüsüpkə yənə: — Mana, mən əlimən; ləkin Huda silər bilən billə bolup, silərnī ata-bowiliringlarning zeminiqə kayturup baridu. **22** Mən sanga qerindaxliringningkidin bir ülūx yərnī artuk bərdim; xu yərnī əzüm kiliq wə okyayim bilən Amoriylarning qolidin tartiwəlanidim.

düxmənliringning gəjgisini basar. Atangning oqulliri sanga bax urar, **9** Yəhuda yax bir xirdur; Əy oqlum, sən owni tutupla qikting; U xirdək [owning yenida] qəküp sozulup yatsa, Yaki qixi xirdək yetiwalsa, Kimmu uni kozoqaxka petinar? **10** Xahənə hasa Yəhudadin ketip qalmaydu, Yəhudaning puxtidin kanun qikaroquqi əksüməydu, Taki xu hokuk Igisi kəlgüqə kütidu; Kəlgəndə, jahən həkliri uningə itaət kilidu. **11** U təhiyini üzüm telioqə, Exək balisini sortluk üzüm telioqə baqlap koyar. U libasini xarabta yuyup, Tonini üzüm xərbidə yuyar. **12** Uning kəzliri xarabtin kızirip ketər, Qixliri süt iqkinidin ap'ak turar. **13** Zəbulun dengiz boyini makan kılar, Makani kemilərnin panahgahi bolar, Yər-zemini Zidonəqiqə yetip barar. **14** Issakar bəstlik bərdəm bir exəktur, U ikki kətan arisida yatqandur; **15** U aramgahning yahxi ikənlikigə karap, Zeminning esillikini kərüp, Yük kətürüxkə mürisini egip, Alwanəqə ixləydiğən kul bolup qalar. **16** Dan Israil kəbililiridin biri bolar, Əz həlkigə həküm qikırar. **17** Dan yol üstidiki yılan, Qiqir yol üstidə turoqən zəhərlik bir yilandur. U atning tuyikini qekip, At mingüqini arkioqə mollak atquzar. **18** I Pərwərdigar, nijatingəqə təlmürüp kütüp kəldim! **19** Gadka bolsa, qarəqılar koxuni hujum kılar; Lekin u tapinini besip zərbə berər. **20** Axirning tamikida zəytun meyi mol bolar, U xahlar üqün nazu-nemətlərnə təminlər. **21** Naftalidin qiraylik gəplər qikar, U ərkin koyuwetiligən maraldur. **22** Yüsüp mewilik dərəhnin xehidur, Bulakning yenidiki kəp mewilik xahəktur; Uning xahqiliri tamdin həkkip kətkəndur. **23** Ya atkuqılar uningə azar kılip, Uningəqə

ok atti, uningqqa noprətləndi. **24** Həlbuki, uning okyayi məzmut turar, Qol-biləkliri əplik turoquzular, Xu [küq] Yakuptiki qudrət Igisining kolliridindur — (Israilning Qoram Texi, yəni uning Padiqisi Uningdin qıkar!) **25** [Axi küq] atangning Təngrisidindur — (U sanga mədət berər!) [Yəni] Həmmigə Qadirdindur — U seni bərikətlər! Yukirida asmannıng bərikətliri bilən, Təwəndə yatqan qongkur sularning bərikətliri bilən, Əmqək bilən baliyatquning bərikiti bilən seni bərikətlər! **26** Sening atangning tiligən bərikətliri ata-bowilirimning tiligən bərikətliridin ziyadə boldi, Ular mənggülik taqı-edirlarning qətlirigiqə yetər, Ular Yüsüpning bexioqa quxər, Yəni öz qerindaxliridin ayrim turoquqining qokqisioqa tegər. **27** Binyamin yirtkuq bəridəktur; Ətigəndə u owni yər. Kəqkurun u oljisini təksim kilar» — dedi. **28** Bularning həmmisi Israilning on ikki qəbilisi bolup, məzkur səzlər bolsa atisining ularoqa tiligən bəht-bərikət səzliridur. U xuning bilən ularning hər birigə mas kelidioqan bir bərikət bilən ularoqa bəht-bərikət tilidi. **29** Andin Yakup ularoqa mundaq tapilidi: — «Mən əmdi öz qowmimning qexioqa qoxulimən. Silər meni ata-bowilirimning yenida, Hıttıylardin boləqan Əfronning etizlikidiki oqaroqa dəpnə qilinglar; **30** u oqar bolsa Qanaan zeminida Mamrəning udulida, Makpelaqning etizlikida. Oqarni İbrahım qeristan bolsun dəp xu etizlik bilən qoxup Hıttiy Əfrondin setiwəloqanidi. **31** Xu yərdə İbrahım ayali Sarah bilən dəpnə qilinoqan; xu yərdə İshaq ayali Riwkah bilənmü dəpnə qilinoqan; xu yərdə mənmu Leyahni dəpnə qildim. **32** Bu etizlik həm iqidiki oqar Hətning əwladliridin setiwəloqanidi». **33** Yakup oqullirioqa bu wəsiyətni

tapilap bolup, putlirini kariwatta tüzlöp, nəpəs tohtap öz qowmioqa qoxuldi.

50 Yüsüp atisining yüzigə özini etip, uning üstidə yioqlap, uni səydi. **2** Andin Yüsüp öz hizmitidə bolqan tewiplarqa atisini mumiya qilixni buyrudi; xuning bilən tewiplar Israilni mumiya kildi. **3** Buni qilixqa kırık kün kətti, qünki mumiya qilixqa xunqilik kün ketətti. Misirliklər uningqa yətmix kün matəm tutti. **4** Uningqa həza tutux künliri ötüp bolqanda, Yüsüp Pirəwnning ordididilərgə: — Mən nəziringlarda iltipat tapqan bolsam, Pirəwnning kulaklırioqa söz qilinglarki: — Atam manga kəsəm kildurup: «Mana mən ölümən; sən meni mən Qanaan zeminida özüm üqün kolap qoyqan gərgə dəpnə qiləin» degənidi. Əmdi Pirəwn manga ijasət bərgəy, mən berip atamni dəpnə qilip bolup yenip kəlsəm, — dedi. **6** Pirəwn jawabən: — Sən berip özünggə atang kəsəm kilduroqandək uni dəpnə qiləin, dedi. **7** Xuning bilən Yüsüp atisini dəpnə qiləili mangdi. Pirəwnning barlıq hizmətkarliri, ordining aqsakalliri həm Misir zeminidiki aqsakallar uning bilən həmrəh bolup mangdi. **8** Yüsüpning əyidiki həmmisi, qerindaxliri wə atisining əyidikilərmu billə bardi; ular pəkət kiqik baliliri, qoy-kala padilirini Goxən yurtda qoyup kətti. **9** Uning bilən yənə jəng hərwiliri wə atlıqlarmu billə bardi; xuning bilən ular nəhayiti qong bir qoxun boldi. **10** Ular İordan dəryasining u tərəpidiki «Atadning hamini»qa yetip kəlgəndə, xu yərdə qattik wə həsrətlik yioqa-zar qilip matəm tutup yioqlaxti. Yüsüp atisi üqün yəttə kün matəm tutti. **11** Xu yurttə olturuxluk Qanaaniylar

Atadning haminida boloqan bu matəmni kərüp: — Bu misirliklarning intayin qattiq tutqan hazisi boldi, deyixti. Bu səwəbtin u jayning nami «Abəl-Mizraim» dəp ataldi; u Iordan dəryasining u tərpididur. **12** Yakupning oşqulliri uning əzlrigə tapilioqinidək kildi; **13** uning oşqulliri uni Qanaan zeminiqə elip berip, Mamrəning udulida, Makpelaḥning etizliqining iqidiki qarda dəpnə kildi. Xu qarni Ibraḥim kəbristanlik qilay dəp Makpelaḥning etizliki bilən koxup Hittiy Əfrondin setiwaləqanidi. **14** Yüsüp atisini dəpnə qiloqandin keyin, əzi, qerindaxliri, xundakla atisini dəpnə qilixka uningqə həmrəḥ bolup qikqan həmmə həklər Misirəqə yenip kəldi. **15** Ləkin Yüsüpning qerindaxliri atisinin əlöp kətkinini kərgəndə: — Əmdi Yüsüp bizgə duxmən bolup bizning uningqə qiloqan barliq yamanliqimizni üstimizgə yandurarmikin, deyixti. **16** Ular Yüsüpning qexioqə adəm əwətip: — Atiliri əlüxtin ilgiri bizgə wəsiyət qilip tapilap: — **17** «Silər Yüsüpkə: — Akiliring sanga rəzillik qiloqanidi; əmdi ularning asiyliki həm gunahini kəqürgin! — dənglar» — degənidi. Hazir silidin ətünümüzki, atilirining Hudasining bəndilirining asiylikini kəqürgəyla! — dedi. Yüsüp bu gəplərni anglap yioqlidi. **18** Andin akiliri kelip uning aldida əzlrini yərgə etip: — Mana, biz silining qulliridurmiz! — dedi. **19** Ləkin Yüsüp ularqə jawabən: — Qorqmanglar! Mən Hudaning ornida turuwatamdım? **20** Silər dərwəkə manga xu ixni yaman niyət bilən kildinglar; ləkin Huda bügünki kündikidək nuroqunlioqan həlkning jenini tirik saqlap qelix üqün xu ixni yaxxilikkə bekitkənidi. **21** Xunga əmdi qorqmanglar; mən həm silərni həm bala-

qaqiliringlarni baqimən, — dedi wə ularning kənglini hatirjəm kəlip mehirlik gəp kildi. **22** Yüsüp atisining jəməti bilən billə Misirda turup qaldi. Yüsüp bir yüz on yil əmür kərđi. **23** Bu tərəkədə Yüsüp Əfrainning üqinqi əwladini kərđi; Manassəhning oqlı Makirning balilirimu uning tizliri üstidə tuqluldi. **24** Yüsüp kərindaxlirioqa: — Mən əlöp ketimən; ləkin Huda qokum silərnı yəqlap silərnı bu zemindin qikirip, İbrahim, İshak wə Yakupka berixkə kəsəm kəlip wədə kəloqan zeminəqa yətküzidu, — dedi. **25** Andin Yüsüp yənə kərindaxlirioqa kəsəm iqlüzüp: «Huda silərnı qokum yəqlaydu; xu qaqda silər mening səngəklirimni elip, bu yərdin qikip ketixinglar kərək», — dedi. **26** Yüsüp bir yüz on yaxka kirgəndə wapat tapti. Ular uni mumiya kəlip, Misirda bir meyt sanduqioqa selip kəydi.

Misirdin qikix

1 Wə təwəndikilər Israil [bilən billə] Misiroqa baroqan ooqullirining isimpliri (ular hərqaysisi öz bala-qaqilirini elip, Yakup bilən billə Misiroqa baroqanidi): — **2** Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, **3** Issakar, Zəbulun, Binyamin, **4** Dan, Naftali, Gad wə Axir. **5** Əmdi Yakupning puxtidin boloqanlar jəmiy bolup yətmix adəm idi. Bu wəqittə Yüsüp Misirda idi. **6** Keyin Yüsüp, uning barlıq qerindaxliri həmdə barlıq zamandaxliri əlöp tügidi. **7** Xundaqtimu, Israillar kəp tuqulup, tez awup, intayin küqəydi; ular zeminə bir kəldi. **8** U wəqitlarda Yüsüpni bilməydiqan yengi bir padixah Misirda təhtkə qikti. **9** U həlkiqə: Mana, Israillarning həlki bizdin ziyadə awup həmdə bizdinmu küqlinip kətti. **10** Əmdi biz ularəqə nisbətən aqılanə ix tutayli; bolmisa, ular tehimu awup ketidu, mubada urux partlap qalsa, xundaq boliduki, ular düxmənlimiz tərəpkə ətüp, bizgə hujum kilip, yurttin qikip ketixi mumkin, — dedi. **11** Xuning bilən ular ularni qattik əmgəklər bilən harlax üqün ix baxlirini təyinləp nazarətqilikkə qoydi. Xuning bilən Israillar Pirəwn üqün Pitom bilən Raamsəs degən maddiy əxya saqlaydiqan xəhərlərni yasap bərdi. **12** Lekin ularni [qanqə] əzgənsəri, bular xunqə kəpiyip həmmə yərni qaplidi; buning bilən misirliklər Israillaroqə əq bolup kətti. **13** Xuning bilən misirliklər Israillaroqə zulum kilip, ularni tehimu qattik ixlitip eoqir ixlarəqə saldi. **14** Misirliklər ularni layqilik, hix-kesək kuyux wə etizlarning hərhil əmgəklirigə selip, ixning qattiklikə bilən ularning turmuxioqə qattik eoqirqilik saldi; ularni nemə əmgəkkə

salmisun, intayin japalik idi. **15** Misir padixahi ikki ibraniy tuqut anisioqa sez kilip (ularning birining ismi Xifrah, yena birining ismi Puaq idi): **16** — silar qaqanliki ibraniy hotunlarni tuqtdursanglar, tuqtkanda obdan qaranglar; bowaq oqul bolsa, olturuwetinglar; qiz bolsa, tirik qoyunglar, — dedi. **17** Lekin tuqut aniliri Hudadin qorkup, Misirning padixahi ularqa eytkandak kilmay, balki oqul bowaqlarni tirik qoydi. **18** Xunga Misirning padixahi tuqut anilirini qakirtip ulardin: — Bu nemakilqininglar?! Oqul balilarni nemixka tirik qoydunglar? — dap soridi. **19** Tuqut aniliri Pirawnqa jawab berip: — Ibraniy ayallar misirlik ayallaroqa ohximaydu. Ular kuqluk, saqlamtiman bolqini uqun tuqut aniliri ularning kexioqa yetip baroquqa, ozliri tuqup bolidu, — dedi. **20** Natijida, Huda tuqut anilirioqa iltipat kersatti; Israil halki dawamlilik kapiyip, tehimu kuqaydi. **21** Xundak boldiki, tuqut aniliri Hudadin qorkidioqan ihlasmän bolqanliki uqun Huda ularni aililik boluxka muyassär kildi. **22** Buning bilän Pirawn barlik puhralirioqa: — Israillardin yengi tuqulqan oqul balilarning hëmmisini deryaqa taxlanglar, lekin qiz balilarning hëmmisini tirik qaldurunglar, dap ömr kildi.

2 Lawiyning jëmatidin bolqan bir kixi berip, Lawiyning nëslidin bolqan bir qizni hotunlukqa aldi. **2** Bu ayal hamilidar bolup, bir oqul tuqdi. Ana uning qiraylik ikënlisini kërüp, uni üq ay yoxurup saqlidi. **3** Uni yena yoxuruxka amalsiz qaloqanda, komuxtin bir sewät yasap, uningqa yaryelim wë mom suwap, balini iqigä selip, deryaning kiroqikidiki komuxluk arisioqa qoyup qoydi. **4** Andin balining hëdisi uningqa nemak bolarkin dap

yiraktin qarap turdi. **5** U wakitta Pirawnning kizi suqqa qemulgili darya tərəpkə kəldi; uning qeriliri darya boyida aylinip yürdi. Pirawnning kizi qomuxlukning arisida turoqan sewatni kerup, has qerisini uni elip qikixqa awatti. **6** U sewatni eqip kariwidi, mana, bir oqul balini kerdi wa u bala yioqlap kettti. Məlikə uningqa iq aqririp: — Bu xubhisizki ibraniylarning baliliridin biri ikən, dedi. **7** U qaqda balining hədisi Pirawnning kizidin: — Mən berip, sili uqun balini emitip bakidioqan bir ibraniy inik ana tepip keləymu? — dəp soridi. **8** Pirawnning kizi uningqa: — Baroqin, dedi. Kiz berip bowakning anisini qakirip kəldi. **9** Pirawnning kizi uningqa: — Bu balini elip ketip mən uqun emitip beqip bər; həkkingni berimən, dedi. Xuning bilən ayal balini elip ketip, uni emitip bakti. **10** Bala qong bolqanda uni Pirawnning kizining kexioqa elip bardi; u uningqa oqul boldi. U: «Mən uni sudin qikiriwalqan» dəp uningqa Musa degən isimni koydi. **11** Musa qong bolqandin keyinki kunlərdə xundak boldiki, u öz kerindaxlirining yenioqa bardi wa ularning eoqir əmgəkkə seliniwatkanlikini öz kəzi bilən kerdi. Arida, bir misirlikning ibraniy kerindaxliridin birini uruwatkanlikini kerdi. **12** U tət ətrapioqa qarap, adəm yoklukini kerup, heliki misirlikni urup olturup, qumqa kəmuq yoxurup koydi. **13** Ətisi u yənə qikip kariwidi, mana ikki ibraniy bir-biri bilən soqxuwatatti; u yolsizlik kiliwatkan kixigə: — Öz kerindixingni nemixqa urisən? — dedi. **14** Heliki kixi jawab berip: — Kim seni bizgə hakim wa soraqi kilip koydi? Heliki misirlikni olturginingdək menimu olturməq qimusən? — dedi. Musa bu gəpni

anglap qorqup öz iqidə: «Mən kılqan ix jəzmən axkara bolup qəptu!» dəp oylidi. **15** Pirəwn həm bu ixtin həwər tepip, Musani ɵltürməkqi boldi; ləkin Musa Pirəwnning aldidin qeqip, Midiyan zeminioqa berip olturaklaxti. Bir küni, u kudukning yenioqa kelip olturdi. **16** Midiyanning kahinining yəttə kizi bar idi; ular kelip, atisining qoylirini suqirixka su tartip okurlaroqa quyup tolduruxka baxlidi. **17** U wakitta [yərlik] padiqilar kelip, ularni həydidi, Musa qopup qizlaroqa yərdəm berip, qoylirini suqirixip bərdi. **18** Ular atisi Reuəlning qexioqa yenip kəlgəndə, ulardin: — Nemixka bəgün xunqə tez yenip kədinglar? — dəp soridi. **19** Ular jawab berip: — Bir misirlik adəm bizni padiqilarning qolidin kutkuzdi həmdə biz üqün su tartip, qoy padimizni suqiripmu bərdi! — dedi. **20** U qizlirioqa: — Undakta u kixi hazır nədə?! Uni nemixka sirtta taxlap kədinglar? Uni tamakka qaqiringlar, — dedi. **21** Musa u kixi bilən billə turuxka makul boldi. U kizi Zipporahni uningə hotunlukka bərdi. **22** U ayal uningə bir oqul tuqup bərdi; Musa «Mən yaqa yurtta musapirdurmən» dəp, uning ismini Gərxom dəp qoydi. **23** Nuroqun künlər ɵtöp, Misirning padixaıi ɵldi. Israillar öz kulluk haliti tıpəylidin ah-zar urup, nalə-pəryad kətürdi; kulluktin boləqan pəryadi Hudaning huzurioqa berip yətti. **24** Huda ularning ah-zarlırini anglap, ɵzining Ibrahim bilən, Ishak bilən wə Yakup bilən tüzgən əhdisini esigə aldi. **25** Xuning bilən Huda Israillarning hal-əhwalini kərđi wə Huda ularəqa kəngül bəldi.

3 Musa bolsa qeynatisi Midiyanning kahini Yətroning qoy padisini baqatti. U qoylarni baxlap qəlning əng qetigə

Hudaning teoqi, yəni Hərabə teoqining baqrioqa kəldi. **2** Xu yərdə bir azoqanliqtin ərlep qikiwatqan ot yalkuni iqidin Pərwərdigarning Pərixtsi uningə kəründi. Mana, azoqanlik otta keyüwatqan bolsimu, lekin azoqan əzi keyüp kətmigənidi. **3** Musa: — Mən berip, bu əjayip mənzirini kərüp bakay; azoqanlik nemixka keyüp kətməydiqandu? — dəp oylidi. **4** Pərwərdigar uning buni kərgili yoldin qətnəp [azoqanlikka] kəlginini kərdi; Huda azoqanlik iqidin uni: — Musa! Musa! — dəp qakirdi. U: Mana mən! — dəp jawab bərdi. **5** U uningə: — Bu yərgə yəkin kəlmə; putliringdin kəxingni saləqin; qünki sən turoqan bu yər mukəddəs jaydur. **6** Mən atangning Hudasi, İbrahimning Hudasi, İshaqning Hudasi və Yakupning Hudasidurmən, — dedi. Buni anglap Musa Hudaəqə karaxtin kərkup, yüzini etiwaldi. **7** Pərwərdigar uningə mundak dedi: — Bərhək, Mən Misirda turuwatqan kəwmimning tartiwatqan azab-oqubətlirini kərdum, nazarətgilərnin ularni [harlawatqanlikidin] kəloqan pəryadini anglidim; qünki Mən ularning dərdirini bilimən. **8** Xunga Mən ularni misirliklərnin kəlidin kutkuzup, xu zemindin qikirip, yaxxi həm kəng bir zeminoqə, sūt bilən həsəl ekip turidioqan bir zeminoqə, yəni Qanaaniy, Hittiy, Amoriy, Pərizziy, Hiwiylar və Yəbusiylarning yurtioqə elip berixka qüxtüm. **9** Mana əmdi İsaillarning nalə-pəryadi Manga yətti, misirliklərnin ularəqə kəndak zulum kəloqanlikinimu kərdüm. **10** Əmdi sən kəl, Mən seni həlkim İsaillarni Misirdin elip qikirix üqün Pirəwnning aldioqə əwətimən, — dedi. **11** Ləkin Musa Hudaəqə: — Mən kim idim, Pirəwnning aldioqə berip İsaillarni Misirdin

qikiraliojudək? — dedi. **12** U jawab berip: — Bərħək, Mən sən bilən billə bolimən; sən qowmni Misirdin elip qikqandin keyin bu taoḍa Hudaḍa ibadət kilisilər; bu ix mana özünggə Mening seni əwətkinimning ispat-bəlgisi bolidu, — dedi. **13** Xuning bilən Musa Hudaḍa: — Mən Israillarning kexioḍa berip ularḍa: «Ata-bowiliringlarning Hudasi meni kexinglarḍa əwətti» desəm, ular məndin: «Uning nami nemə?» — dəp sorisa, ularḍa nemə dəp jawab berimən? — dedi. **14** Huda Musaḍa: — Mən «Əzəldin bar Boloḍuqi»durmən — dedi. Andin U: — Berip, Israillaroḍa: ««Əzəldin bar Boloḍuqi» meni kexinglarḍa əwətti» dəp eytkin, dedi. **15** Huda Musaḍa yənə: — Israillaroḍa: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi, İbrahımning Hudasi, İshakning Hudasi wə Yakupning Hudasi boloḍan «Yahwəh» meni kexinglarḍa əwətti; U: [Yahwəh degən] bu nam əbədgiḍə Mening namim bolidu, dəwrdin-dəwrgiḍə Mən xu nam bilən əskə elinimən, dəydu» — degin. **16** — Berip, Israilning aqsakallirini yioḍip ularḍa: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi, yəni İbrahım, İshak wə Yakupning Hudasi boloḍan Pərwərdigar manga kərinüp: — Mən silərnı yoklap kəldim, Misirda silərgə kəndək muamilə kiliniwatkanlıkını kərdüm; **17** xuning üqün səzüm xudurki, Mən silərnı Misirning zulumidin qikirip, Kənaaniylar, Hıttiylar, Amoriylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiylarning zemini, yəni süt bilən həsəl ekıp turidioḍan zeminoḍa elip barimən, dedi, — degin, dedi. **18** — Xuning bilən ular sening səzünggə kulak salidioḍan bolidu. U waḗitta sən, özüng wə Israilning aqsakalliri bilən birgə Misir padixahının aldioḍa berip, uningḍa:

«Ibraniylarning Hudasi Pərwərdigar biz bilən kəruxti. Əmdi sizdin ətünimizki, bizgə üq künlük yolni besip, qəlgə berip, Hudayimiz Pərwərdigarə qurbanlik qilixkə ijasət bərgəysiz» — dənglar. **19** Ləkin Misir padixəning həttə kudrətlik bir qolning astida turupmu, siləni yənla qoyup bərməydiqinini bilimən. **20** Xunga qolumni uzitip, misirlikləni Mən öz zemini iqidə kərsətməkqi boləqan hərhil karamət-məjizilirim bilən urimən; andin [Pirəwn] siləni qoyup beridu. **21** Bu qowmni misirlikləning aldidə iltipət tapturimən wə xuning bilən xundək boliduki, silər xu yərdin qikqininglarda, quruk qol qikmaysilər. **22** Bəlki hərbi ayal kixi öz qoxnisidin wə öz əyidə olturuxluk yat ayaldin kümüx zinnət buyumliri, altun zinnət buyumliri wə kiyim-keqəkləni tələp qilidu. Bu nərsiləni oqul-qizliringlarə taqaysilər, kiydürisilər; xu tərqiədə misirliklədin olja aləqan bolisilər, — dedi.

4 Musa jawab berip: — Mana, ular mənə ixənməy turup, səzümə qulaq salmaydu, bəlki: «Pərwərdigar sənə kərünmidi», deyixi mumkin, dedi. **2** Pərwərdigar uningə: — Qolungdiki bu nəmə? — dəp soridi. U: — Bu bir həsa, dəp jawab bərdi. **3** U: — Uni yərgə taxla, dedi. Uni yərgə taxliwidi, u bir yilənə aylandı; Musa uning aldidin qaqtı. **4** Andin Pərwərdigar Musə: — Qolungni uzitip, uni quyruqidin tut, dewidi, u qolini uzitip, uni tutti. U yənə uning qolida həsiə aylandı. **5** [Pərwərdigar yənə]: — Buning bilən ular ata-bowilirining Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, İshakning Hudasi wə Yəqubning Hudasi boləqan Pərwərdigarning sənə kərünginigə ixinidu, — dedi. **6** Pərwərdigar uningə

yənə: — Qolungni koynungoşa saloşin, dewidi, u qolini koynioşa selip qikiriwidi, mana, qoli pesə-mahaw kesiligə gırıptar bolup kardək akirip kətti. **7** Andin uningoşa: — Qolungni yənə koynungoşa saloşin, dewidi, qolini koynioşa saldi. Uni yənə koynidin qikiriwidi, mana, öz əksigə kelip ətlirining baxka yərliridək boldi. **8** Pərwərdigar yənə: — Xundək boliduki, əgər ular sanga ixənməy, aldinki məjizilik alamətkə kəngülximisə, ular ikkinqi məjizilik alamətkə ixinidu. **9** Həlbuki, ular bu ikki məjizigə yənəla ixənmisə wə ya səzünggə kulək salmisa, undəkta sən [Nil] dəryasining süyidin elip, kuruk yərgə təkkin. Xuning bilən sən dəryadin aloşan su kuruk yər üstidə kənoşa aylinidu, dedi. **10** Andin Musa Pərwərdigaroşa: — Əy Igəm, mən əslidinlə gəpkə usta əməstim, sən kulungoşa səz kiləşandin keyinmu yənəla xundək; qünki mən aqzim kalwa wə tilim eoşir adəmmən, — dedi. **11** Pərwərdigar uningoşa: — Kim insanoşa eoşiz bərgən? Kim adəmnə gaqa yaki gas, kərgüqi yaki kor kiləşan? Xundək kiləşuqi Mən Pərwərdigar əməsmu? **12** Əmdi sən barəşin, Mən Əzüm sening aqşing bilən billə bolimən, nemə səzləydişiningni sanga əgitip turimən, — dedi. **13** Ləkin u: — Əy Igəm! Səndin etünüp kəlay, Sən [bu ixkə] halioşan [baxkə] birsini əwətip, xuning qoli bilən kiləşin! — dedi. **14** Buni anglap Pərwərdigarning oşəşipi Musəşə tutixip: — Lawiylərdin boləşan akəng Hərun bar əməsmu? Uning gəşni obdan kiləydişinini bilimən. Mana, u əmdi sening aldişəşə qikixkə allikəşan yoloşa qikti; u seni kərsə, kəngli tolimu hux bolidu. **15** Əmdi dəydişən gəşləşni uningoşa eyt; Mən Əzüm sening aqşing bilən billə wə uning aqşə bilən billə

bolimən, nemə kilix kerəkliklarni silərgə əgətimən. **16** Hərun sening ornungda həlqə səzləydu; xundak boliduki, u sanga eoz bolidu, sən uningə Hudadək bolisən. **17** Bu həsini qolungə elip, uning bilən xu məjizilik aləmlərni kərsitisən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa kəynatisi Yətroning kəxiəqə yenip berip, uningə: — Manga ijasət bərgəyla, Misirdiki kəindaxlirimning kəxiəqə baray, ular həyatmu, əməsmu kəüp kələy, dedi. Yətro Musəqə: — Aman-esən berip kəgin, — dedi. **19** Musa tehi Midiyandiki waktida, Pərwədigar uningə yənə: — Misirəqə yenip barəqin! Qünki sening jeningni istigən kixilər əlöp kətti, — dedi. **20** Xuning bilən Musa ayali wə oqullirini elip, ularni bir exəkkə mindürüp, Misir zeminiəqə berixkə yoləqə qikti. Mangəqanda Musa Hudaning həsisini aləqə kətti. **21** Pərwədigar Musəqə: — Misirəqə yenip barəqiningda sən agah bol, Mən qolungə tapxuroqan barliq karamətlərni Pirəwnning aldida kərsətkin. Lekin Mən uning kənglini həlkni qoyup bərmigüdək kəttik kilimən. **22** Sən Pirəwngə: — «Pərwədigar mundaq dəydu: — Israil Mening oqlum, Mening tunji oqlum bolidu. **23** Xuning üqün Mən sanga: Oqlumni Əzüməgə ibadət kilixkə qoyup bər, dedim. Uningə yol qoyuxni rət kilidioqan bolsang, sening tunji oqlungni əltürimən» — degin, — dedi. **24** Əmma Musa səpər kilip bir qonaləquəqə kəlgəndə, Pərwədigar uningə uqrap, uni əltürüwətməkqi boldi. **25** Xuning bilən Zipporah bir qakmak texini elip, oqlining hətnilikini kəsip, uni erining ayioqəqə taxlap: — Sən dərwəqə aldimda qan təkər ər ikənsən! — dedi. **26** Xuning bilən Pərwədigar uni qoyup bərđi (bu qəqda Zipporah uningə: «Sən

dər wə kə aldimda qan təkər bir ər ikənsən!» — dedi. Bu sözini u hətnə tüpəylidin eytti). **27** Pərwərdigar Hərunoşa: — Sən qəl-bayawanoşa berip, Musa bilən kərüxkin, dewidi, u berip Hudaning teşida uning bilən uqrixip, uni səydi. **28** Musa özini əwətkən Pərwərdigarning həmmə səzliri bilən kəlixkə buyruoşan barlik məjizilik alamətlərni Hərunoşa dəp bərdi. **29** Andin Musa bilən Hərun berip, Israillarning barlik aqsakallirini yioşdi. **30** Hərun Pərwərdigarning Musoşa eytkən həmmə səzlrini bayan kildi wə həlkning kəz aldida xu məjizilik alamətlərni kərsətti. **31** Buni kərüp, həlk ixəndi; Pərwərdigarning Israillarni yəkləp, ular uqrioşan harliklarni kərgənlikini anglioşan həman, baxlirini egip səjdə kəlixti.

5 Andin Musa bilən Hərun Pərwənni aldioşa berip, uningə: — Israilning Hudasi Pərwərdigar sanga: — «Uların berip qəldə Manga ibadət kəlip, həyt ətəküzüxigə kəwmimoşa yol kəysun» dəydi, — dedi. **2** Ləkin Pərwən jawab berip: — Uning səzigə kulək selip, meni Israiləşa yol kəyoşuzidioşan kəndək Pərwərdigar ikən u? Mən u Pərwədigarni tonumaymən həm Israiləşimu yol kəymaymən, dedi. **3** Ular sək kəlip: — Ibraniylarning Hudasi biz bilən kərüxti. Xunga ətünimizki, bizgə Pərwərdigar Hudayimizoşa kəurbanlik sunux üqün bizgə qəlgə berixkə üq kənlük yoloşa ruhsət bərgəysiz. Bolmisa, U bizni wəba yəki kəliq bilən uruxi mumkin, — dedi. **4** Ləkin Misirning padixəşi ularəşa jawab berip: — Əy Musa wə Hərun, nemixkə ikkinglar həlkni ixliridin tohtitip kəyməkqi bolisilər? Berip öz əpkixinglarni kətüringlar! — dedi. **5** Pərwən yənə: — Mana, həlk yurtta ziyadə

awup kətti. Silər bolsanglar, ularni əpkəxliridin halas kilməqəqisilər, dedi. **6** Xu küni Pirəwn nazarətgilərgə wə nazarətgilərnin qol astidiki ix baxlirioğa buyruk qüxürüp: — **7** Həzirdin baxlap həlkə ilgirikidək kesək kuyuxka saman bərmənglar! Ular samanni əzliri yioqsun. **8** Lekin ilgiri kəngilik kesək kuyup kəlgən bolsa, həlihəm kəm kilmay xunqilik kesək kuydurunglar; qünki ular hurunlixip: «Hudayimizioğa kurbanlik ətküzüxkə bizni barqili koy» dəp oəlwə kilixiwatidu. **9** Əmdi ularni əz ixioğa toluk bənd bolup, yaloğan-yawidak gəplərgə kulak salmasliki üqün, bu adəmlərnin üstigə tehimu eoqir əmgəkləni yüklənglar, — dedi. **10** Xuning bilən həlkənin üstidiki nazarətgilər bilən ix baxliri qikip həlkə: Pirəwn xundak dediki, mən əmdi silərgə saman bərməydiyən boldum. **11** Əzünglar beringlar, əzünglar üqün kəyərdin saman tapalisanglar, xu yərdin elip kelinglar; lekin kilidiyən ixliringlar bolsa kilqilikmu kəməytilməydu, — dedi. **12** Buning bilən həlkə pütkül Misir zeminioğa tarilip, samanning ornioğa pahal yioqixka baxlidi. **13** Nazarətgilər bolsa ularni kistap: Silərgə saman berilgən qaoqdikidək həzirmu hər künlük ixni xu küni kilinglar, dedi. **14** Israillərnin üstigə Pirəwnning nazarətgiliri tərpidin koyuloğan Israillik ix baxliri tayak yedi wə: — Tünügün wə bügün nemixka kesək kuyux wəzipsini burunkidək toxkuzup orunlimidinglar?! — dəp til ixitti. **15** Andin Israillik ix baxliri Pirəwnning aldioğa berip: Nemixka əz kullirioğa mundaq muamilə kilidila? **16** Əz kullirioğa həq saman berilmidi. Lekin [nazarətgilər] yənila «kesək kuydurunglar» dəp bizni buyruydu. Mana,

öz kulliri tayaq yəwatidu, əmma əyib bolsa əzlirining adəmliridə, dəp pəryad kildi. **17** Lekin u yənə: — Silər hurun ikənsilər! Hurun ikənsilər! Xunga silər: «Berip Pərwərdigarə qurbanlıq ötküzüximizgə ijasət bər dəwatisilər. **18** Kaytip berip ixingni qilix! Silərgə saman berilməydu, birək kesəkləni bəlgiləngən san boyiqə [awwalkidək] toluk tapxuruxisən, dedi. **19** Israillik ix baxliri [Pirəwnning]: «Silər hərəkünlük wəzipənglarni, yəni tələp qiloğan kesəkləni bəlgiləngən sandin keməytsənglar kət'iy bolmaydu» deginigə qarap, bexioğa bala-qazaning qüxidioğanlıqini bilixti. **20** Ular Pirəwnning aldidin qikip keliwatqinida, ular bilən kərüxüxkə kelip xu yərdə saxlap turoğan Musa wə Harun bilən uqrixip qaldi. **21** Ular Musa bilən Harunoğa: — Bizni Pirəwnning nəziridə wə uning əməldarlırining nəziridə sesitip, bizni öltürüxkə ularning qolioğa qiliq tutkuzoqininglar üqün, Pərwərdigar silərnin üstüinglarə həküm qilsun! — dedi. **22** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning aldioğa yenip berip uningə: — Əy Igəm, nemixkə bu həlkni balaoğa tikting? Sən nemə üqün meni əwəting? **23** Qünki mən Pirəwnning aldioğa kirip Sening naming bilən söz qiloqinimdin tartip, u bu həlkning üstigə tehimu ziyadə azab qiloqili turdi. Əmma Sən tehiqə qowmingni heq kutkuzmiding, — dedi.

6 Lekin Pərwərdigar Musoğa: — Əmdi sən Mening Pirəwngə qilidioğanlırimni kərisən; qünki u küdrətlik bir qoldin məjburlinip, ularni qoyup beridu, küdrətlik bir qolning səwəbidin özining zeminidin ularni qoqlap qikiriwetidu, — dedi. **2** Andin Huda Musoğa [yənə] söz qilip mundaq dedi: — Mən Pərwərdigardurmən.

3 Mən İbrahimə, İshakka və Yakupka Qadir-mutlək Təngri süpitidə kəründüm; ləkin «Yahwəh» dēgən namim bilən ularə axtara tonulmidim. **4** Mən ular bilən: — «Silər musapir bolup olturoqan zeminni, yəni Qanaan zeminini silərgə berimən» dēp, ular bilən əhdə baqlixip wadə qiloqanmən. **5** Əmdi Mən misirliklər qul qilip zulum saloqan İsaillarning aq-zarlrini anglap, qiloqan xu əhdəmnə esimgə aldim. **6** Xunga İsaillaroqan mundaq dēgin: — «Mən Pərwərdigardurmən; Mən Əzüm silərnə misirliklərnin əqir yūklirə astidin qikrip, ularnin qulluqidin azad qilip, qolumni uzitip ularə qong balayı'apətlərnə qūxürüp, silərgə həmjəmət bolup hərlukkə erixtürimən. **7** Silərnə Əz qowmim boluxqa qobul qilimən və Əzüm Hudayinqlar bolimən; xuning bilən silər əzūnqlarnə misirliklərnin yūklirinin astidin qutquzup qiqaroquqinin Mən Hudayinqlar Pərwədigar ikənlikini bilisilər. **8** Mən xuning bilən silərnə qol kətürüp İbrahimə, İshakka və Yakupka berixkə kəsəm qiloqan zeminoqə elip barimən; Mən u yərnə silərgə miras qilip zeminlikkə berimən; Mən Pərwədigardurmən». **9** Bularnin həmmisini Musa İsaillaroqan dēp bərdi; ləkin ular əqir qulluq azabidin pioqanoqə qūxkən bolup, uningoqə qulək salmidi. **10** Andin Pərwədigar Musoqə yənə: — **11** Berip Misirnin padixə Pərwəngə: «İsaillarning zeminidin ketixigə yol qoy», dēp eytkin, dedi. **12** Ləkin Musa Pərwədigarın aldidə: Mana, İsaillər mənə qulək salmioqan yərdə, Pərwən qandaqmu məndək kalpuki hətnə qilinmioqan bir adəmgə qulək salsun? — dedi. **13** Əmma Pərwədigar Musa və

Harunoqa sezlep, ularning Israillaroqa wə Misirning padixahı Pirəwngə Israillar tooqruluk; — «Ular Misir zeminidin elip qikirilsun» degən əmr yətküzüxini buyrudi.

14 Təwəndikilər jəmət baxlıqliri: — Israilning tunji oqlı boləqan Rubənnıng oqulliri Hənuq, Pallu, Həzron wə Karmi. Bular bolsa Rubənnıng nəsiliri idi. **15** Ximeonning oqulliri: — Yəmuəl, Yamin, Oħad, Yəqin, Zohar wə kanaanlıq ayaldin boləqan Saullar idi; bular Ximeonning nəsiliri idi. **16** Lawiynıng oqullirining isimliri, nəşəbnamilirigə asasən: Gərxon, Kohat wə Mərarı; Lawiynıng əmrining yilliri bir yüz ottuz yəttə yil boldi. **17** Gərxonning oqulliri aililiri boyiqə: — Libni wə Ximəy. **18** Kohatning oqulliri: — Amram, Yizħar, Həbron bilən Uzziəl. Kohat bir yüz ottuz üq yil əmür kərđi. **19** Mərarining oqulliri: — Mahli wə Muxi. Bular nəşəbnamiliri boyiqə Lawiynıng nəsiliri idi. **20** Amram əz həmmisi Yokəbədni hotunlukka aldi, Yokəbəd uningəqa Hərun wə Musani tuəp bərđi. Amram bir yüz ottuz yəttə yil əmür kərđi. **21** Yizħarning oqulliri: — Korah, Nəfəg wə Zikri idi. **22** Uzziəlning oqulliri: — Mixael, Əlzafan wə Sitri idi. **23** Hərun bolsa Nahxonning singlisini, yəni Amminadabning kizi Elixebani hotunlukka aldi. U uningəqa Nadab bilən Abihuni, wə Əliazar bilən Itamarni tuəp bərđi. **24** Korahning oqulliri: — Assir, Əlkanah wə Abi'asaf; bular Korahlarınıng nəsiliri idi. **25** Hərunning oqlı Əliazar Putiəlning kizlirining birini hotunlukka aldi; u uningəqa Finiħasni tuəp bərđi; bular bolsa əz nəşəbi boyiqə həmmisi Lawiylarning jəmət baxlıqliri idi. **26** Pərwərdigarning: — Israillarni

qoxunlardək top-topi bilən Misir zeminidin elip qıkinglar, degən əmrini tapxuriwaləuqılar dəl muxu Hərun bilən Musa idi. **27** Israillar Misirdin qıqırilsun, dəp Misirning padixahı Pirəwngə səz qıləjanlar dəl bu kixilər, yəni muxu Musa bilən Hərun idi. **28** Pərwərdigar Misirning zeminida Musəqə səz qıləjan wəktida **29** Musəqə: «Mən Pərwərdigardurmən. Sanga eytkinimning həmmisini Misirning padixahı Pirəwngə degin», dəp əmr kildi. **30** Lekin Musa Pərwərdigarning aldida: — Məndək kalpuki hətnə qilinmiojan bir kixigə Pirəwn qandaqmu qulak salsun?» — dəp jawap bərgənidi.

7 Xuning bilən Pərwərdigar Musəqə: — Mana, Mən Pirəwnning aldida seni Hudaning ornida kildim. Akang Hərun bolsa sening pəyqəmbiring bolidu. **2** Mən sanga buyruqinimning həmmisini [uningə] dəysən; andin akang Hərun Pirəwngə uning öz zeminidin Israillarni qoyup berixi kerəkliki toqrisida səz kildu. **3** Lekin Mən Pirəwnning kənglini kattik qilimən; buning bilən Mən Misir zeminida məjizilik alamətlər wə karamətlirimni kəpləp kərsitimən. **4** Xundaqtimu, Pirəwn silərgə qulak salmaydu. Əmma Mən Misirning üstigə həküm qıqirip qolumni uzitip, qong balayı'apətlərni qüxürüp, qoxunlirim boləjan Öz qowmim Israillarni Misir zeminidin qıqirimən. **5** Öz qolumni Misirning üstigə sozəjinimda, Israillarni ularning arisidin qıqərojinimda misirliklər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu, — dedi. **6** Musa bilən Hərun xundaq kildi; Pərwərdigar ularəqə qandaq tapiləjan bolsa, ularmu xundaq kildi. **7** Ular Pirəwngə səz qıləjan wəqıtta Musa səksən yaxqa, Hərun

səksən üq yaxşı kirgənidi. **8** Pərwərdigar Musa bilən Hərunə sən kəlip: — **9** Əmdi Pərwən silərgə: — Əzəngləni təstikləp bir məjizə kərsitənglər, desə, sən Hərunə: — Həsəngni elip Pərwənnəng əldə sən təstikləp, dəp eytkin. Xundək kəlip bilənla həsə yilənə aylinidə, dedə. **10** Xuning bilən, Musa bilən Hərun Pərwənnəng əldə sən berip, Pərwədigəngni buyruqinidək kəldə; Hərun həsəni Pərwən bilən uning əməldərlirining əldə sən təstikləp, u yilənə aylandı. **11** U wəktə Pərwən dənixmənləri wə səhrigərlirini qəktirip kəldə; Misirning jadugərlirimi əz jədusi bilən əhxəx ixni kəldə. **12** Uləngni hərbi əz həsəni təstikləp; ulərmə yilənə aylandı. Ləkin Hərunəng həsəni uləngni həsilirini yutup kəttə. **13** Bərk Pərwədigəng eytkəndək Pərwənnəng kəngli kəttiklik bilən Pərwədigəng eytkəndək ulə sən kəlak səlmidi. **14** Əndə Pərwədigəng Məsə sən mündək dedə: — Pərwənnəng kəngli kəttik; u kəwmni kəyup bərxni rət kəlidə. **15** Əmdi sən ətə səhərdə Pərwənnəng kəxə sən bərgin (xə wəktə u sən boyə sən qikidə) — Sən uning bilən kərxəxkə dəryəngni boyidə səkləp tərəng; yilənə ayələngni həsəni kəlungəngni əliwə. **16** Sən uningəngni mündək dēng: — «İbrəniyləngni Hədisə Pərwədigəngni mənə əldəngə: «Qəldə Məngə ibadət kəlip üqün kəwmimni kəyup bər» dəyxkə əwətkənidi; ləkin mənə, bə wəktəqə hēq ənglimidəng. **17** Xəngə Pərwədigəng sənə: — «Sən xə [ələmət] bilən Məngni Pərwədigəngni ikənlikimni biləsən», dəydu — Mənə, mən kəlmədikə həsə bilən dəryəngni süyini ərsən, sən kəngə aylinidə, **18** dəryəngni bəlikliri ələp, dəryəngni süyini sən kətidə; misirliklər sən səskəngni, iqləməydiğəngni bəlp

qalidu». **19** Pərwərdigar Musoʻja: — Sən Ҳarunoʻja: — Ҳasangni elip misirliklarning suliri qanoʻja aylansun dəp ularning üstigə, yəni ekinliri, ətəngliri, kəlliri wə su ambarliri üstigə qolungni uzatqin. Xuning bilən pütkül Misir zeminida, hətta yaʻoʻja wə tax qaqilardiki sularmu qanoʻja aylinidu, degin, dedi. **20** Musa bilən Ҳarun Pərwərdigarning buyruqinidək kildi; Ҳarun Pirəwn wə əməldarlirining kəz aldida Ҳasini kətürüp, dəryaning süyini uruwidi, pütün dəryaning süyi qanoʻja aylinip kətti. **21** Dəryadiki beliklar өлүp, dəryaning süyi sesip kətti. Misirliklar dəryaning süyini iqəlməydiqan bolup qaldi, pütkül Misir zemini qanoʻja toldi. **22** Lekin Misirning jadugərlirimu əz jaduliri bilən Һәм xundak kildi. Bu səwəbtin Pərwərdigar eytkandək Pirəwnning kəngli kattik bolup, ularqə qulak salmidi; **23** əksiqə Pirəwn öyigə qaytip ketip, bu ixka Һеқ pisənt qilmidi. **24** Dəryaning süyini iqəlmigini üqün barlik misirliklar iqqüdək su tepix üqün dəryaning ətraplirini kolidi. **25** Pərwərdigar dəryani urup, yənə yəttə kün ətти.

8 Andin Pərwərdigar Musoʻja: — Pirəwnning aldioʻja berip uningqə: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Manga ibadət qilixka Əz qowmimni qoyup bər. **2** Lekin ularni qoyup berixni rət qilsang, mana, Mən dəlitingning Һәммә yerini pakilar bilən basturup urimən. **3** Dəryada top-top pakilar pəyda bolup, [dəryadin] qikip ordangoʻja, Һujrangoʻja, orun-kərpənggə, əməldarliringning Өylirigə kiriwalidu, xuningdək Һәлқingning uqisioʻja, tonur wə təngniliringgə yamixip qikiwalidu. **4** Pakilar Өzüngning üstibexioʻja, Һәлқingning üstibexioʻja wə Һәммә əməldarliringning

üstibexioğa yamixip qikiwalidu» — degin, — dedi. **5** Pərwərdigar Musaoğa: — Sən Hərunoğa: Paqılarning Misir zeminining üstigə qiqixi üqün qolungni uzitip, hasangni eqinlar, ɵstənglər wə kɵllərninɡ üstigə xiltioqin, degin — dedi. **6** Xuning bilən Hərun qolini Misirning suliri üstigə uzatti; xundak qiliwidi, paqılar qikip Misir zeminini qaplidi. **7** Lekin jadugərlərmu öz jaduliri bilən ohxax ixni qilip, Misir zemini üstigə paqılarni pəyda qildi. **8** Pirəwn Musa bilən Hərunni qakirtip: — Paqılarni məndin wə həlkimdin neri qilix üqün Pərwərdigardin ɵtününglar. Xundak bolsa, mən həlqinɡni Pərwərdigaroğa kurbanliq qilsun dəp qoyup berimən, dedi. **9** Musa Pirəwnɡə: — Boptu, mən izzitingni qilay, pəkət dəryadiki paqılarla qelip, baxqiliri ɵzüngdin wə ɵyliringdin ayrilsun dəp, sən, əməldarliring wə həlqinɡ üqün mening dua qilidioqan waqtimni bekitkin, dedi. **10** U jawab berip: — Ətə bolsun, dedi. Musa uningə: — Hudayimiz Pərwərdigaroğa ohxax heqbirining yoklukini bilixinɡ üqün sening deginingdək bolsun. **11** Paqılar səndin, ɵyliringdin, əməldarliring wə həlqinɡdin qikip ketidu; pəkət dəryadila qalidu, dedi. **12** Xuning bilən Musa wə Hərun Pirəwnning aldidin qikip kətti. Andin Musa Pirəwnning üstigə əwətilɡən paqılar toqrisida Pərwərdigaroğa nida qildi. **13** Pərwərdigar Musaning tiliginidək qildi. Buning bilən ɵylərdiki, hoylilardiki wə etizlardiki paqılar ɵldi. **14** Həlk ularni yioqip dəwə-dəwə qildi, [pütkül] yurt-zemin sesiqilikqə toldi. **15** Lekin Pirəwn apəttin halas boləqinini kərgəndə, kənglini qattik qilip, Pərwərdigar eytkinidək ularoğa qulak salmidi. **16** Andin Pərwərdigar Musaoğa:

— Sən Hərunoşa: — Həsangni uzitip, yərning topisini urəjin. Buning bilən u paxioşa aylinip, pütkül Misir zeminini qaplaydu, degin, — dedi. **17** Ular xundak kildi; Hərun qolini uzitip həsisi bilən yərning topisini uruwidi, adəmlər wə həywanlarning üstibexini paxa basti; pütkül Misir zeminidiki topa-qanglar paxioşa aylandi. **18** Jadugərlərmu öz jaduliri bilən xundak kilip paxa pəyda kilişkə urunoşan bolsimu, pəyda kılalmidi. Paxilar bolsa həm adəmlərnin həm həywanlarning üstibexini qaplap kətti. **19** Andin jadugərlər Pirəwngə: — Bu ix Hudaning barmiqining kıləjini! — deyixti. Lekin Pirəwn kənglini qattik kilip, Pərwərdigar eytkinidək ularoşa kulak salmidi. **20** Pərwərdigar Musoşa: — Ətə səhər qopup Pirəwnning aldioşa berip turoşin — (xu wakitta u su boyioşa qikidu) uningoşa: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Manga ibadət kilişi üçün Öz qowmimni qoyup bər! **21** Qünki əgər qowmimni qoyup bərmisəng, mana Mən senin wə əməldarlirin, həlkin üstigə, əyliriggə kəküyünləri əwətimən; xuning bilən misirliklərnin əyliri wə hətta ular turuwatқан tupraqmu kəküyünlər bilən tolidu. **22** Lekin xu künidə Öz qowmim turuwatқан Goxən yurtini baxqışə kilişən; xundak boliduki, u yərdə kəküyünlər tepilmaydu. Xuning bilən sən Mən Pərwərdigarning bu zeminda boləjanliqimni bilisən. **23** Xundak kilip Mən Öz qowmimni senin həlkingdin pərkləndürimən; bu məjizilik əlamət ətə yüz beridu», dəp eytkin, dedi. **24** Pərwərdigar deginini kildi. Pirəwnning əylirigə, əməldarlirinin əylirigə kəküyünlər top-top bolup kirdi; pütkül Misir zemininin həmmə yeri

köküyünlər tərpidin harab boluxka baxlidi. **25** Pirəwn Musa bilən Hərunni qaqirtip kelip ularoqa: Berip muxu zeminda Hudayinglaroqa qurbanlik etküzünglar, — dedi. **26** Lekin Musa jawab berip: — Bundak qilix bizgə taza muwapik bolmaydu; qünki biz Pərwərdigar Hudayimizə sunmaqci boləqan qurbanlik mal misirliklarəq nisbətən yirginqliktur. Əmdi əgər biz misirliklarning kəz aldida yaman kərüngən nərsini qurbanlik qilsak ular bizni qalma-kesək kiliwətməmdü? **27** Biz üq künlük yolni besip, qəldə Pərwərdigar Hudayimiz bizgə buyruqinidək uningəq qurbanlik sunuximiz kerək, dedi. **28** Pirəwn: — Silərni Pərwərdigar Hudayinglarəq qəldə qurbanlik etküzüxkə barqili koyimən; pəkət bək yirək ketip qalmanglar, mening üqün dua qilinglar, dedi. **29** Musa jawab berip: — Mana, mən sening aldingdin qikip Pərwərdigarəq iltija qilimən wə köküyünlər sən Pirəwndin, əməldarliringdin wə həlkingdin ətə qikip ketidu; lekin Pirəwn yənə hiylə ixlitip, həlkni Pərwərdigarəq qurbanlik qilixkə berixtin tosquqi bolmisun, dedi. **30** Musa Pirəwnning aldidin qikip, Pərwərdigarəq xundak iltija qildi. **31** Pərwərdigar Musa tiliginidək qildi; u köküyünlərni Pirəwn, əməldarliri wə həlkidin qikiriwətti; hətta bir tal köküyünmu qalmidi. **32** Lekin Pirəwn bu qetimmu kənglini qattik qilip, qowmni qoyup bərmidi.

9 Andin Pərwərdigar Musəq: — Pirəwnning aldioqa berip uningəq: — «Ibraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Manga ibadət qilixioqa Öz qowmimni qoyup bər. **2** Əgər ularni qoyup berixni rət qilip, yənila tutup turuwalidioqan bolsang, **3** mana, Pərwərdigarning

qoli etizliktiki qarpayliringning üstigə, at-exəklər, təgilər, wə koy-kaliliringning üstigə qüxüp intayin eçir bir waba kəltüridu. **4** Lekin Pərwərdigar Israilning qarpaylirini misirliklarning qarpayliridin pərkləndüridu. Nətijidə, Israilning qarpayliridin heqbiri əlməydu» — degin, dedi. **5** Pərwərdigar wəqitni bekitip: — Ətə Pərwərdigar zeminda bu ixni qilidu, dedi. **6** Ətisi Pərwərdigar xundak qildi; misirliklarning barlıq qarpayliri öldi; lekin Israillarning qarpayliridin birimu əlmidi. **7** Pirəwn adəm əwətip təkxüriwidi, mana, Israillarning qarpayliridin birimu əlmigənidi. Lekin Pirəwnning kəngli qattik qilinip, u qowmni qoyup bərmidi. **8** Andin Pərwərdigar Musa wə Hərunə: — Humdanning külidin qanggilinglarni toxkuzup elinglar, andin Musa uni Pirəwnning kəz aldida asmanə qaritip qaqsun. **9** Xundak qilixi bilən kül pütkül Misir zeminini qaplaydioqan qang-tozan bolidu wə Misir zeminidiki həmmə yərdə adəmlər wə haywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürək-hürək qəqə qikiridu, — dedi. **10** Xuning bilən ular humdandin kül elip, Pirəwnning aldioqə berip turdi wə Musa uni asmanə qaritip qaqtı; u adəmlər wə haywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürək-hürək qəqə qikardi. **11** Jadugərlər qəqilər dəstidin Musaning aldida turalmay qaldi; qünki jadugərlərnin bədininimu, bəxə barlıq misirliklarnimu ohxax qəqə besip kətkənidi. **12** Lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini qattik qildi; xunga Pərwərdigar dəl Musə qəytkinidək u ularə qulək salmidi. **13** Andin Pərwərdigar Musə: — Ətə tang səhər qəpup, Pirəwnning aldida turup uningə: «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: —

Qowmimni Manga ibadət qilixka qoyup bər; **14** qünki Mən bu qetim həmmə balayi'apətlirimni yürikinggə, əməldarliring wə puxraliringning üstigə əwətimən. Buning bilən sən pütkül yər yüzidə Məndək baxka birining yox ikənlikini bilisən. **15** Qünki Mən qolumni uzitip, əzüng wə qowmingni waba bilən urojan bolsam'idi, bu waqitқиə sən yər yüzidin yoқilip ketəttiң. **16** Halbuki, Mening seni ornungoqa tikliximdiki məqsitim xu idiki, dəl Öz kudritimni sanga kərsitix, xundakla namimning pütkül yər yüzidə jakarlinixi üqün idi. **17** Sən yənə qowmimoqa qongqilik kilip, ularni qoyup berixni rət kiliwerəmsən? **18** Mana, ətə muxu waqitlarda Misir dəliti bina boləandin buyan heq kərülüp bəkmiojan kattik məldürni yaqdurimən. **19** Xuning üqün adəm əwətip, haywan wə etizda bar-yokungni yioqip iқkiri solioqin; qünki öygə qayturulmay sirtta qalojan adəm wə haywanlarning həmmisi məldürning astida kəlip əlüp ketidu! — degin, dedi. **20** Buni anglap Pirəwnning əməldarlirining arisidin Pərwədigarning səzidin kərkəkan hərbi adəm öz kulliri wə qarpaylirini yügürtüp əylirigə elip kəldi. **21** Lekin Pərwədigarning səzini etibarəqa almiojanlar öz kul wə mallirini taxқirida qaldurup qoydi. **22** Pərwədigar Musəqə: — Misir zeminidiki hər yərdə, adəmlər üstigə, mallarning üstigə, xundakla Misir zeminidiki dalalarning həmmə ot-qəplirining üstigə məldür yaqsun dəp, asmanoqa qarap qolungni kətürgin, dedi. **23** Musa xuning bilən hasisini asmanoqa qaritip kətürüwidi, Pərwədigar güldürmamini güldürlitip, məldür yaqdurdi, yər yüzidə qəkməq qəkindiliri qepip

yürätti. Xundak qilip Pərwərdigar Misir zemini üstigə məldür yaoqdurdi. **24** Məldür yeoqip, məldür bilən ot arilax qüxti; məldür xunqə eoqir boldiki, Misir dəliti bina boləqandin tartip undak qattiq məldür yeoqip baqmioqanidi. **25** Məldür pütkül Misir zeminining hər yeridə qüxüp, insan bolsun, haywan bolsun, həmmisini urdi; məldür etizdiki həmmə ot-qəpni urup, yərdiki həmmə dəl-dərəhlərnimu sunduruwətti. **26** Pəqət Israilar olturuxluk Goxən zeminidila məldür yaoqmidi. **27** Pirəwn adəm əwətip Musa bilən Hərunni qaqirtip ularəq: — Mən bu qetim gunah kildim! Pərwərdigar həkkanıydur; Səwənlik bolsa mən wə həlqimdin ətti. **28** Yənə berip Pərwərdigardin etünüp iltija qilinglar! Hudadin qikqan bu qattiq güldürmamilar wə məldür yetip axti! Silərni koyup berəy; silər əmdi muxu yərdə turuwərsənglar bolmaydu, — dedi. **29** Musa uningoqə jawab berip: — Mən xəhərdin qikqanda, Pərwərdigar tərəpkə qarap kollirimni yeyip kətürimən; güldürmamilar xu həman besikip məldür yənə yaoqmaydu. Yər yüzi Pərwərdigarningkidur, dəp bilixing üqün xundak bolidu. **30** Lekin sən wə sening əməldarliring, silərnin Pərwərdigar Hudadin tehiqə qorkmaywatqininglarni bilimən, dedi. **31** Xu qaoqda arpa bax qikirip, zioqir oqunqilioqan boləqaqqa, zioqir wə arpa məldürdin wəyran qilindi. **32** Lekin buoqday bilən kara buoqday keyinrək bih qikəroqaqqa, wəyran qilinmidi. **33** Musa Pirəwnning aldidin ketip, xəhərdin qikip Pərwərdigar tərəpkə qarap kollirini yeyip kətürdi. Xuning bilən güldürmama wə məldür tohtap, yamoqur yərgə yənə təkülmidi. **34** Əmma Pirəwn yamoqur, məldür

wə güldürmamlarning tohtiøjinini kergəndə, yənə gunah sadir kildi; umu, əməldarlirimu kənglini qattik qilixti.

35 Bu tərīkidə Pirəwnning kəngli qattik turuwerip, Pərwədigar Musaning wasitisi bilən eytkəndək, Israillarni qoyup berixni rət kildi.

10 Andin Pərwədigar Musəqə: — Pirəwnning aldioqə barəjin; qünki ularning arisida bu məjizilik əlamətlərni kərsitixim üçün Pirəwnning kənglini wə əməldarlirining kənglini qattik qilip qoydum. **2** Bu ix bilən Mening misirliklarni qəndək rəsəwə qiloqanliqim wə ularning arisida kərsətkən məjizilik əlamətlirimni sən oqlungning andin nəwrəngning kulikioqə yətküzisən. Buning bilən Mening Pərwədigar ikənlikimni bilisilər, dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwnning aldioqə berip, uningəqə: — Ibraniylarning Hudasi Pərwədigar mundaq dəydu: «Əzüngni aldimda təwən tutuxni qəqənoqiqə rət qilisən? Manga ibadət qilix üçün qowmimni qoyup bər. **4** Qünki əgər sən qowmimni qoyup berixni rət qilsang, mana, Mən ətə sening yurtungəqə qəkətkə əwətimən. **5** Ular silər zəmin yüzini kərmigüdək qilip yepiwetidu, silərnin məldürdin aman qəloqan nərsiliringlarnimu, dalalarda əskən həmmə dəl-dərəhliringlarnimu yəp ketidu. **6** Ular orda-sarayliringəqə, əməldarliringning sarayliri, xundaqla bərlək misirliklarning əylirigə tolup ketidu; bundək apətni ata-bowangliring wə ata-bowiliringning ata-bowilirimu yər yüzidə apiridə boləqəndin tartip kərüp bəqmioqan» — dedi-də, burulup Pirəwnning aldidin qikip kətti. **7** Pirəwnning əməldarliri uningəqə: — Bu adəm bizgə qəqənoqiqə tuzək bolar? Əz Hudasi Pərwədigarəqə

ibadət kilixka bu adəmlərni qoyup bərgəyla! Misirning harab boləvinini tehiqə kərməywatamdila? — dedi. **8** Xuning bilən Musa bilən Harun Pirəwnning aldioqa yənə qakiritip kelindi. U ularoqa: — Pərwərdigarəqa ibadət kilix üçün beringlar; lekin baridioqanlar zadi kimlər? — dedi. **9** Musa jawab berip: — Yaxlirimiz wə qeri-qürilər bilən, oqullirimiz wə kizlirimiz bilən, qoy wə kala padilirimizni elip həmmimiz barimiz; qünki biz Pərwərdigar üçün heyət ötküzüximiz kerək, dedi. **10** U ularoqa: — Silərni bala-qakənglar bilən qoxup qoyup bərginimdə, Pərwərdigar silər bilən billə boləy! Mana, aldinglarda balayı'apət turuptu! **11** Yoksu, bundak kilixinglarəqa bolmaydu! Pərwərdigarəqa ibadət kilixka pəkət arənglardin ər kixilərla barsun! Qünki silərning təlipinglar dəl xu əməsmidi! — dedi-də, ular Pirəwnning aldidin qoqlap qikirildi. **12** Andin Pərwərdigar Musəqa: — Misir zeminining üstigə qolungni uzatqin. Xundak qilsang, qekətkilər Misir zeminini besip, zemindiki hərhil otyaxlarni, yəni məldürdin aman qaloqanning həmmisini yəp ketidu, dedi. **13** Musa həsisini Misir zeminining üstigə uzatti; Pərwərdigar xu küni wə keqisi zemin üstigə xərək xamili qikardi. Səhərdə, xərək xamili qekətkilərnə uqurup kəldi. **14** Qekətkilər Misirning pütkül zeminiəqa yeyilip, Misirning pütün qegrisininu basti. Apət intayin eoqir boldi; ilgiri bundak qekətkə apiti bolup bəqmioqan, mundin keyinmu uningdək bolmaydu. **15** Ular pütkül zeminning yüzini qaplidi, yər qarəngəqulixip kətti; ular məldürdin aman qaloqan zemindiki həmmə otyaxlarni wə dəl-dərəhlərnə barliq mewilirini yəp kətti. Xuning

bilən pütkül Misir zemini tawəsidi däl-dərəhlərdə
yaki daladiki gül-giyahlarda heq yexillik qalmidi. **16**
Andin Pirəwn aldirap-tenəp Musa bilən Hərunni qakirtip
ularoqa: — Mən həm Hudayinglar Pərwədigar aldida həm
silərnin aldinglarda gunah kildim. **17** Əmdi muxu bir
ketim gunahimdin etüp Pərwədigar Hudayinglardin bu
ölümni məndin elip ketixini iltija qilixinglarni etünimən,
— dedi. **18** Xuning bilən Musa Pirəwnning aldidin qikip
Pərwədigaroqa iltija kildi. **19** Xuning bilən Pərwədigar
xamalni burap oqərb tərəptin intayin küqlük boran qikirip,
qekətkilərnəni uqurup, Kizil Dengizoqa oqərk kildi; Misirning
pütkül tawəsidi bir talmu qekətkə qalmidi. **20** Ləkin
Pərwədigar Pirəwnning kənglini kattik kilip koyoqini
üqün u Israillarni koyup bərmidi. **21** Andin Pərwədigar
Musaoqa: — Qolungni asmanoqa karitip uzatqin; xuning
bilən kattik bir karangoquluk bolidu, hətta adəm silisa
kolioqa tuyuloqudək koyuk karangoquluk Misir zeminini
kaplaydu, — dedi. **22** Andin Musa kolini asmanoqa karitip
uzitiwidi, koyuk bir karangoquluk Misir zeminini üq
küngiqə kaplap turdi. **23** Üq küngiqə biri yənə birini
kərləməs wə ya heqkim öz jayidin kozoqilalmas boldi;
ləkin barlik Israillar olturoqan jaylarda yorukluk bar idi. **24**
Pirəwn Musani qakirtip uningqa: — Berip, Pərwədigaroqa
ibadət qilinglar. Pəqət koy wə kala padiliringlar qalsun;
bala-qakiliringlarnimu elip barsanglar bolidu, dedi. **25**
Musa jawabən: — Undakta Hudayimiz Pərwədigaroqa
qurbanlik qilixka [inaklik] qurbanliki wə kəydürmə
qurbanlikioqa lazimlik qarpaylarni sən bizgə bəramsən?
26 Əzimizning qarpaylirimiz biz bilən birgə ketixi

kerək, bir tuyiqimu kəynidə qalsa bolmaydu; qünki Hundayimiz Pərwərdigarəğa ibadət qilixğa qurbanlik qilidiqinimizni bulardin talliximiz lazim. U yərgə yetip barmioquqə, Pərwərdigarəğa qaysi qurbanliklar bilən ibadət qilidiqinimizni bilməymiz, — dedi. **27** Lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini kattik qildi; u ularni yənla koyup bərmidi. **28** Pirəwn Musaəğa: — Aldimdin yoqal! Hezi bol, ikkinqi manga kəringüqi bolma! Qünki yüzümni yənə kərgən kününg jeningdin ayrilisən, — dedi. **29** Musa uningəğa: — Rast eytting! Mən sening yüzüngni ikkinqi kərgüqi bolmaymən, — dedi.

11 Xuning bilən Pərwərdigar Musaəğa: — Yənə bir apətni Pirəwnning üstigə wə Misirning üstigə qüxürimən. Andin u silərni bu yərdin ketixkə yol koyidu wə u silərni həmmə nərsiliringlar bilən qoxup koyup berip, bu yərdin mutlək qoqlap qikiridu. **2** Əmdi sən həlkə tapilap: — Hər biringlar, ər kixilərninğ hərbiəri öz qoxnisidin, ayal kixilərninğ hərbiəri öz qoxnisidin kümüx buyumlarni, altun buyumlarni sorap alsun, degin, — dedi **3** (Pərwərdigar həlkini misirliklərninğ aldida iltipat tapkuzdi. Xuningdək Musa degən bu adəm Misir zeminida Pirəwnning əməldarlrininğ nəziridə bolsun, pıqralarninğ nəziridə bolsun, nəhayiti uluq zat boldi). **4** Andin Musa yənə: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən yerim keqidə qikip Misirni kezip qikimən. **5** Xu waqıtta təhtə olturuwatqan Pirəwnning tunji oqlidin tartip yarəqunqak tartidiqan dedəkning tunji oqlioiqə, xundakla barlik qarpaylarninğ tunjiliri, yəni Misirdiki barlik tunji jan igiliri əlidu. **6** Bu səwəbtin pütkül Misir zeminida

qattik bir pəryad kətürülidu; uningdin ilgiri xundak pəryad bolup bəkmioqanidi, mundin keyinmu bundak pəryad anglanmaydu. **7** Lekin Israillaroqə, məyli adəmliri, məyli həywanatlırioqə bolsun, hətta bir tal itmu qawap qoymaydu. Buningdin Pərwərdigarning misirliklar bilən Israilni pərqləndüridioqanlikini bilisilər». **8** — Xuning bilən bu əmədlarlingning həmmisi aldimioqə kelip, manga təzim kəlip: «Sili əzliri wə siligə əgəxkən barlik qowmliri qikip ketixkəyla!» dəp eytidu, andin qikip ketimən» — dedi-də, qattik oqəzəp bilən Pirəwnning aldidin qikip kətti. **9** Pərwərdigar Musaoqə: — Misir zeminida Mening karamət məjizilirimning kəpləp kərsitilixi üqün Pirəwn silərgə kulak salmaydu, — degənidi. **10** Musa bilən Hərun bu karamət məjizilərnin həmmisini Pirəwnning aldidə kərsitip boldi; lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini qattik kəlip qoyoqini üqün u Israillarni uning zeminidin kətkili qoymidi.

12 Pərwərdigar Misir yurtida Musa wə Hərunoqə mundak dedi: — **2** Bu ay silərgə aylarning iqidə bexi, yilning tunji eyi bolidu. **3** Silər pütün Israil jamaitigə səz kəlip: — Bu ayning oninqi küni həmminglar atiliringlarning ailisi boyiqə bir qozini elinglar; hər bir ailigə birdin qoza elinglar. **4** Əgər məlum bir ailə bir qozini yəp bolalmioqudək bolsa, undakta əy igisi yenidiki qoxnisi bilən birlixip adəm sanioqə qarap bir qoza elinglar; hər bir kixining ixtihasioqə qarap hesablap muwapik bir qoza hazirlanglar. **5** Hərbiringlar tallaydioqan qozanglar bejirim, bir yaxlik ərkək bolsun; qoy yaki eqkə padiliridin tallansimu bolidu. **6** Qozini bu ayning on tətinqi künigiqə

yeninglarda turoquzunglar, — degin. — Xu küni Israilning pütkül jamaiti tallioqan melini gugumda soysun. **7** Andin ular uning kenidin elip gəx yeyilgən öyning ixikning bax tərripigə həm ikki yan kexikigə sürkəp qoysun. **8** Ular xu keqisi gəxini otta kawap kılıp yesun; uni petir nan wə aqqıq-qüqük kəktat bilən qoxup yesun. **9** Kət'iy ham yaki suda pixurup yemənglar, bəlkı uni bax, put wə iq-qarinliri bilən otta kawap kılıp yənglar. **10** Uning heqnemisini ətigə qaldurmənglar. Əgər ətigə exip qaloqanliri bolsa, uni otqa selip köydürüwetinglar. **11** Silər uni mundaq hələttə yənglar: — Uni yegəndə bəlliringlarni qing baqlap, ayaqliringlaroqa kəx kiyip, qolliringlarda hasa tutqan həlda tez yənglar. U bolsa Pərwərdigarning «ötüp ketix» qozisidur. **12** Qünki Mən u keqisi Misir zeminini kezip ətımən; Mən Misir zeminida məyli insan bolsun, məyli həywan bolsun ularning tunji tuquloqan ərkikining həmmisini ətürimən; xuning bilən Mən Misirning barlıq but-ilahlirining üstidin həküm qikirimən; Mən Pərwərdigardurmən. **13** Xu qurbanlıqning qeni silər olturoqan öylərdə silərgə [nijat] bəlgisi bolidu; bu qanlarni kərginimdə silərgə ətüp turimən. Xuning bilən Misir zeminini urəqinimda həlakət elip kelidiqan waba-apət silərgə təgməydu. **14** Bu kün silərgə hatirə kün bolsun; uni Pərwərdigarning həyti süpitidə ətüzüp təbriklənglar; əbədiy bəlgilimə süpitidə nəsildin-nəsilgə mənggü ətüzünglar. **15** Yəttə kün petir nan yənglar; birinqi küni öyünglardin [barlıq] hemirturuqlarni yok qilinglar; qünki kimki birinqi kündin tartip yəttinqi künqigə bolduruloqan nan yesə, xu kixi

Israil qataridin üzüp taxlinidu. **16** Birinqi küni silər mukəddəs ibadət soruni tüzümlar; yettinqi künimu həm xundak bir mukəddəs ibadət soruni ötküzülsun. Bu ikki kün iqidə heqkandak ix-əmgək kılınmisun; pəqət hər kixining yəydiqinini təyyarlaxka munasiwətlik ixlarnila kılsanglar bolidu. **17** Mən dəl xu küni silərni qoxun-qoxun boyiqə Misir zeminidin qıqarqinim üqün silər petir nan heytni ötküzümlar; xu künni nəsilidin-nəsilgə əbədiy bəlgilimə süpitidə heytni küni kılip bekitinglar. **18** Birinqi ayning on tötinqi küni, kəqkırundin tartip xu ayning yigirmə birinqi küni kəqkırunoqıqə, petir nan yəmlar. **19** Yəttə kün iqidə öyliringlarda heq hemirturuq bolmisun; qünki musapir bolsun, zeminda tuquloqan bolsun, kimki bolduruloqan nərsilərni yesə xu kixi Israil jamaitidin üzüp taxlinidu. **20** Silər heqkandak bolduruloqan nərsini yeməy, kəyərdila tursanglar, petir nan yəmlar. **21** Musa Israilning barlıq aqsakallirini qakırıp ularoqa: — Berip hər biringlarning ailisi boyiqə özümlaroqa bir kızıni tartip qıqırıp pasha kızisini soyunglar. **22** Andin bir tutam zupa elip uni kaqidiki kanoqa qılap, kaqidiki kanni ixikning bexi wə ikki kexikigə sürkəmlar. Silərdin ətigəngiqə heqkim öyining ixikidin kət'iy qıkmisun. **23** Qünki Pərwərdigar misirliklarni urup həlak kılax üqün, zeminni kızıp ətidu; U ixikning bexi wə ikki kexikidiki kanni kərgəndə, Pərwərdigar həlak kılouqining öyliringlaroqa kirip silərni uruxidin tosux üqün [muəpizət kılip] ixikning aldiqə ətöp turidu. **24** Bu rəsim-kaidini özümlar wə baliliringlar üqün əbədiy bir bəlgilimə süpitidə tutunglar. **25** Silər Pərwərdigar Öz

wədisi boyiqə silərgə beridoqan zeminə kirgininglarda bu heyklik ibadətini tutunglar. **26** Baliliringlar silərdin: «bu ibaditirlarning mənisi nemə?» — dəp sorisa, **27** silər: «Bu misirliklarni urətinida, Misirda Israillarning əylirining aldoqə ətüp turup, bizning əydikilirimizni kütquzəqan Pərwərdigarəqə boləqan «ətüp ketix» qurbanliqi bolidu» — dənglar. Xuni angliəqanda, həlkə engixip [Hudaəqə] səjdə kildi. **28** Andin Israillar kaytip berip, Pərwərdigar dəl Musa bilən Hərunəqə əmr kələqandək ix kərđi. **29** Wə xundək boldiki, yerim keqə boləqanda, Pərwərdigar Pirəwnning təhtidə olturuwatqan tunjisidin tartip zindanda yetiwatqan məhbusning tunjisəqəqə, Misir zeminidiki tunji oəqullarning həmmisini urup ətürđi, xundəkla u həywanatlarning tunji tuəquləqanliriningmu həmmisini ətürđi. **30** Adəm əlmigən birmu əy qəlməqəqə, xu keqisi Pirəwnning əzi, uning barliq əməldarliri wə barliq misirliklər keqidə ornidin qəpti; Misir zeminida intayin qəttik pəryad kətürüldi. **31** Pirəwn keqidə Musa bilən Hərunni qəkirtip: — Turunglar, silər wə Israillar bilən billə mening həlkimning arisidin qikip ketinglar; eytkininglərdək berip, Pərwərdigarəqə ibadət kilinglar! **32** Silərnin deqininglar boyiqə qoy, əqkə, kala padilirinimu elip ketinglar; mən üqünmu bəht-bərikət tilənglar, — dedi. **33** Misirlik pəkralarmu «həmmimiz өлüp kətəküdəkmiz» deyixip, həlkni zemindin tez qikiriwetix üqün ularni ketixkə aldiratti. **34** Həlk təhi bolməqan hemirlirini elip, uni təngnilərgə selip, kiyim-keqəkliri bilən yəgəp, mürilirigə elip kətürüp mengixti. **35** Israillar Musanın tapiliəqini boyiqə kəlip, misirliklərdin kümüx

buyumlar, altun buyumlar wə kiyim-keqəklərni sorap elixti. **36** Pərwərdigar həlkni misirliklarning kəz aldida iltipət tapkuzoqini üqün misirliklər ularning əzliridin sorioqanlirini bərdi; xundak qilip Israillar misirliklərdin oqəniymətlərni elip kətti. **37** Xuning bilən Israillar balilarni hesabqa almioqanda altə yüz mingqə ərkək bolup, Ramsəstin qikip, Sukkot xəhorigiqə piyadə mangdi. **38** Ular bilən billə qong bir top xaloqut həlkmu ularoqa qoxulup mangdi, yənə nuroqun qarwilar, kəpligən kala-qoy padiliri bilən billə qikti. **39** Misirdin aloqəq qikqan hemirdin ular petir nan-toqaqlarni ətti; qünki ular Misirda birdəm-yerim dəm turoquzulmay həydəlgini üqün hemir bolmioqanidi; ular əzliri üqün yeməklik təyyarliwelixkimu ülgürəlmigənidi. **40** Israillarning Misirda turoqan waqti jəmiy tət yüz ottuz yil boldi. **41** Xundak boldiki, xu tət yüz ottuz yil toxqanda, dəl xu künidə Pərwərdigarning barliq qoxunliri Misir zeminidin qikip kətti. **42** Xu küni keqidə ular Misir zeminidin qikiriloqini üqün, xu keqini ular Pərwərdigarning keqisi dəp tutuxi kerək; xu keqini barliq Israillar əwladtin əwladkigə Pərwərdigarəqə atap tutup, tünixi kerək. **43** Pərwərdigar Musa bilən Hərunəqə mundaq degənidi: — Pasha qozisi tooqrisidiki bəlgilimə xu bolsunki: — Həqkəndak yat əllik adəm uningdin yemisun. **44** Ləkin hərkinning puləqə setiwəloqan quli bolsa, u hətnə qilinsun, andin uningdin yesun. **45** Əmma öyünlərdə waqitlik turuwatqan musapir yaki mədikar buningdin yesə bolmaydu. **46** Gəxni baxqə bir öygə elip qikmioqin; birlə öydə yeyilsun; qozining həqbir səngiki sundurulmisun. **47** Pütkül Israil jamaiti bu həytni ətküzsun. **48** Əgər

sening bilən birgə turoqan musapir bolsa, Pərwərdigarqə
atap pasha həytini ötküzməkqi bolsa, undaқта aldi bilən
barlıq ərəkəkliri hətnə qılinsun; andin kelip həyt ötküzsun.
U zeminda tuquloqan kixidək sanalsun. Lekin heqbir
hətnisiz adəm uningdin yemisun. **49** Zeminda tuquloqan
kixi həm aranglarda turoqan musapir üqün ohxax qanun-
bəlgilimə bolsun. **50** Xuning bilən Israillarning həmmisi
dəl Pərwərdigar Musa bilən Hərunoqə buyruoqandək
xu ixlarni ada qildi. **51** Xu künning əzidə Pərwərdigar
Israillarni qoxun-qoxun boyiqə Misir zeminidin qiqardi.

13 Pərwərdigar Musaoqə: **2** — Israillar arisida
baliyatquning barlıq tunji ərəkək mewisini, məyli u
insanning yaki həywanning bolsun, Manga atap mukəddəs
qiloqin; u Manga mənşuptur, degənidi. **3** Musa həlqkə
mundaq dedi: — Silər Misirdin ibarət «qulluq makani»din
qikqan bu künni yad etinglar; qünki Pərwərdigar silərni
bu yərdin qüdrətlik qoli bilən qiqardi. Buning üqün heq
bolduruloqan nərsə yeyilmisun. **4** Abib eyining bügünki
küni yoloqə qikqan kün. **5** Əmdi Pərwərdigar sanga berixkə
ata-bowiliringoqə kəsəm qiloqan, süt bilən həsəl ekip
turidioqan zeminoqə, yəni Qanaaniy, Hittiy, Amoriy, Hiwi
wə Yəbusiylarning zeminoqə seni elip barəjinida muxu
[Abib] eyida xu ibadətne tutqin. **6** Yəttə künigqə petir
nan yənglar; yəttinqi künidə Pərwərdigarqə alahidə
atioqan həyt ötküzülsun. **7** Yəttə kün iqidə petir nan
yeyilsun; silərning aranglarda heqkandək bolduruloqan
nan tepilmisun wə ya qegriliring iqidə heq hemirturuqmu
kөрünmisun. **8** Xu küni sən öz oqlungoqə: «Misirdin
qikqinimda Pərwərdigarning manga kərsətkən iltipatini

yad qilip təxəkkur bildürüş üçün, bu [heytni] ötküzimən», dəp qüxəndürgin. **9** Pərwərdigarning qanun-təlimining həmixə aqzıngdin qüxməsliki üçün, bu bəlgilimini qolungoşa bəlgə qilip seliwal, pexanənggə qaxkidək əslətmə qilip ornitiwal; qünki Pərwərdigar seni qüdrətlik qoli bilən Misirdin qiqardı. **10** Əmdi bu bəlgilimini yilmu-yil bekitilgən wəqtida tutqin. **11** Pərwərdigar sən bilən atabowiliringoşa qiloqan qəsimi boyiqə seni Qanaaniylarning zeminiqə elip berip, uni sanga təqdim qiloqandin keyin, xundak qilixing kerək: — **12** barlıq baliyatquning tunji mewisini Pərwərdigarqə atap sunisən; xundakla qarpay melingning həmmə tunji ərkəklirimu Pərwərdigarqə mənsub bolsun. **13** Əmma exəklərnin həmmə tunjilirinin ornioqə birdin qoza bərgin. Əgər uning ornioqə birnərsə bərmisəng, uning boynini sunduruwətkin. Ooqulliringlar arisida barlıq tunjilirinin ornioqə hərlik bədili təlüxüing kerək. **14** Keyinki künlərdə ooqlung səndin: «buning mənisi nemidur», dəp sorisa, sən uningqə jawab berip: «Pərwərdigar qüdrətlik qoli bilən bizni Misirdin qiqirip, «qulluq makani»din azad qildi. **15** Xundak boldiki, Pirəwn boyni kattiklik qilip bizni qoyup berixni rət qiloqinida, Pərwərdigar Misir zeminidiki barlıq tunji tuquloqlarni, insanning bolsun, malning bolsun, həmmisini urup öltürdi; buning üçün mən malning baliyatqusining tunji mewisini, yəni həmmə tunji tuquloqan ərkəklirini Pərwərdigarqə atap qurbanlik qilip sunimən wə ooqullirimning hər bir tunjiliri üçün hərlik bədili tələp berimən», dəp eytkin. **16** Bu bəlgilimini qolungoşa [əslətmə-]bəlgə qilip seliwal, pexanənggə

qaxqıdək əslətmə kılıp ornitiwal, qünki Pərwərdigar qüdrətlik qoli bilən bizni Misirdin qıqardı» — degin. **17** Əmma Pirəwn həlkni ketixkə koyoqandin keyin, Filistiyələrnin zeminidiki yol yeqin bolsimu, Huda ularni xu yol bilən baxlimidi; qünki u: «həlkim jənggə uqrap qalsa, qorqup puxayman kılıp, Misiroqa yenip ketixi mumkin» dəp oylioqanidi. **18** Xu səwəbtin Huda həlkni aylandurup, Kızıl Dengiz tərəptiki qəlning yoli bilən baxlap mangdi. Xundak kılıp Israillar Misirdin qıqkinida, qorallinip jənggə təyyar bolup tərtip bilən mangdi. **19** Musa Yüsüpning səngəklirininu billə eliwalidi; qünki Yüsüp əslidə Israilning oqulliri bolqan [qerindaxlirini]: «Huda qoqum silərni yoklap həlinglərdin həwər alidu; xu qaşda silər mening səngəklirimni muxu yərdin billə elip ketinglar» dəp kəsəm kilduroqanidi. **20** Andin ular Sukkottin qıqıp, qəlning qetidiki Etam degən yərdə qedirlirini tikti. **21** Əmdi Pərwərdigar ularoqa yol kərsitixkə kündüzi bir bulut tüwrükidə, keqisi yorukluk berixkə ot tüwrükidə bolup ularning aldida yürətti. Xuning bilən ular keqə-kündüz yol yürələytti. **22** Bulut tüwrüki kündüzi, ot tüwrüki keqisi həlktin ayrilmay, aldida yürətti.

14 Pərwərdigar Musaoqa: **2** — Sən Israillaroqa: «Silər burulup Migdol bilən dengizning ariliqidiki Pi-Həhirotning aldioqa berip qedir tikinglar; Baal-Zefonning udulidiki dengizning boyida qedir tikinglar», degin. **3** Xuning bilən Pirəwn: «Israillar zeminda ezip qaldi, qəlning iqidə kamilip qaldi» dəp oylaydu; **4** Israillarni qooqlisun dəp Mən Pirəwnning kənglini qattik qilimən; xundak kılıp, Mən Pirəwn wə uning pütkül qoxunliri

arkilik Öz uluqlukumni ayan kilimən; wə misirliklar
Mening Pərwədigar ikənlikimni bilidu, — dedi. Israillar
Hudaning səzi boyiqə kildi. **5** «U həlk qeqip kətti»
dəp Misirning padixahioğa həwər beriliwidi, Pirəwn
bilən əməldarliri həlk tooqrisidiki qararidin yenip:
«Israillarni kulluktin koyuwətkinimiz, bu zadi nemə
kiləjinimiz?!» — deyixti. **6** [Pirəwn] dərhal jəng hərwisini
koxturup, öz həlkini baxlap yoloğa qikti. **7** U yənə altə
yüz hillanoğan jəng hərwisi, xundakla Misirdiki barlik
jəng hərwilirini yioqdurup, ularning hərbirigə ləxkər
baxliklirini olturoquzup elip mangdi. **8** Pərwədigar
Misirning padixahi Pirəwnning kənglini kattik kiləjini
üqün, u Israillarni koqlidi. Bu qaqda Israillar kollirini
egiz kətürüxkən qalda Misirdin qikip boləjanidi. **9**
Misirliklarning [həmmisi] yəni Pirəwnning barlik atliri
bilən jəng hərwiliri, atlik ləxkərliri bilən pütkül qoxuni
ularni koqlap, Israillar dengiz boyioğa qedir tikkən jayda,
yəni Pi-Həhırotning yenida, Baal-Zefonning udulida
ularoğa yetixti. **10** Pirəwn yəkinlaxkanda, Israillar bexini
kətürüp qariwidi, mana, misirliklar ularning arkisidin
yürüx kilip koqlap keliwatatti! Xuni kərgəndə Israillar
tolimu kərkuxup, Pərwədigaroğa nida-pəryad kətürdi.
11 Ular Musaqə: — Misirda gəristan tepilmasmidi, sən
bizni qəldə əlsun dəp muxu yərgə elip kəldingoqu?!
Bizni Misirdin elip qikip, bizgə mundak kiləjining
nemisi?! **12** Misirda turoğan waqtimizda biz sanga: «Bizni
misirliklarning kullukida boluximizəğa koyəjin, biz bilən
karing bolmisun» dəp eytmioqanmiduk? Misirliklarning
kullukida boləjinimiz qəlgə kelip əlginimizdin əwzəl

bolatti! — dedi. **13** Buning bilən Musa həlqkə: — Qorkmay, tik turunglar, Pərwərdigarning bügün silərgə yürgüzidioqan nijatini kərisilər; qünki silər bügün kərgən misirliqlarni ikkinqi kərməysilər. **14** Pərwərdigar silər üqün jəng qilidu, lekin silər bolsanglar jim tursanglarla boldi, dedi. **15** Andin Pərwərdigar Musaqə: — Nemixqa sən Manga pəryad kətürisən? Israillarqə: «Aldioqə menginglar» dəp buyruqin. **16** Lekin sən qasangni kətürüp qolungni dengizqə uzitip, uni ikkigə bəlgini; xundaqta, Israillar dengizning otturisdin quruk yər bilən ötüp ketidu. **17** Mana, Mən ularni qoqlisun dəp misirliqlarning kəngüllirini qattiq qilimən, xuning bilən Mən Pirəwn wə uning pütkül qoxuni, jəng qarwiliri wə atliqliri arqilik Öz uluqluqimni ayan qilimən. **18** Xundaq qilip, Mən Pirəwn wə uning jəng qarwiliri wə atliqliri arqilik Öz uluqluqimni ayan qilənimda, misirliqlar Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilidu, dedi. **19** Israilning qoxunining aldidə yürüwatqan Hudaning Pərixtsi əmdi ularning kəynigə etti; xuningdək ularning aldidə mangoqan bulut tüwrükimu ularning kəynigə yetkilip, **20** misirliqlarning qedirgahı bilən Israilning qedirgahıning arilikdə tohtidi; bu bulut bir tərəptə qarangoquluk qüxürüp, yənə bir tərəptə keqini yorutti. Buning bilən pütün bir keqə bir qoxun yənə bir qoxunqə yeqin keləlmidi. **21** Musa qolini dengizning üstigə uzatti; Pərwərdigar pütün keqə xərktin küqlük bir xamal qikirip, dengizning süyini kəynigə yandurdi; U suni yandurup dengizni quruk yər qildi, sular ikkigə bəlündi. **22** Xu tərəkədə Israillar dengizning

otturisdiki quruk yərdin mengip, ətüp kətti; sular bolsa ularning ong və sol yenido kətürölüp tamdək turatti. **23** Əmma misirliklər ularni qoqlap keliwatatti — Pirəwnning barlıq atlırı, jəng hərwiliri və atlıq ləxkərliri ularning kəynidin dengizning otturisiqə kəldi. **24** Tang atqanda xundak boldiki, Pərwərdigar ot bilən bulut tüwrükidə turup misirliklərnin qoxunioğa qaridi və misirliklərnin qoxunioğa parakəndiqilik qüxürdi. **25** U ularning hərwilirinin qaklırini patkuzup, həydəp mengixini müxkül kildi. Misirliklər: — Yürüglər, Israilning aldidin kaqayli, qünki Pərwərdigar ular üqün misirlikləroğa qarxi jəng kiliwatidu, — deyixti. **26** Pərwərdigar Musaq: — Sular yenip misirliklərnin üstigə, ularning jəng hərwilirinin üstigə və atlıqlirinin üstigə ekip berip, ularni qəktürüwətsun dəp qolungni dengizning üstigə uzatqin, — dedi. **27** Musa qolini dengizning üstigə uzitiwidi, tang atqanda dengizning süyi yənə əsliy həlitigə yenip kəldi. Qeqiwatqan misirliklər ekinoğa qarxi yügürüxti, Pərwərdigar ularni dengizning otturisida mollak atkuzdi. **28** Su əsligə yenip kelip, jəng hərwiliri bilən atlıqlarni, yəni Israillarning arkidin qoqlap dengizə kirgən Pirəwnning pütkül qoxunini oqərk kiliwətti; ulardin birimu sak qalmidi. **29** Ləkin Israillar dengizning otturisdiki quruk yər bilən mengip ətüp kətti; sular ularning ong və sol yenido kətürölüp tamdək turatti. **30** Xu tərıqıdə Pərwərdigar u küni Israillarni misirliklərnin qolidin kutkuzdi; Israillar misirliklərnin dengizning boyida əlük yatqinini kərđi. **31** Israil həlqi Pərwərdigarning misirlikləroğa ixlətkən zor qudritini

körüp, Pärwərdigardin qorkti; ular Pärwərdigarəqa wə uning kuli Musəqa ixəndi.

15 Xu qaəda Musa bilən Israillar Pärwərdigarəqa mədhıyə okup munu küyni eytti: — «Mən Pärwərdigarni mədhıyləp küy eytay, Qünki U karamət uluəqlukini kərsətti; U at wə mingüqini dengizəqa taxliwətti. **2** Mening küqüm həm mening küyüm Yah Əzidur; U manganı nıjat boldi; U mening Təngrimdur, mən Uni uluəqlaymən; U mening atamning Hudasidur, mən Uni alıy dəp mədhıyləymən. **3** Pärwərdigar jəngqidur, Yahwəh Uning namidur. **4** Pırəwnning jəng hərwilirini həm kəxunlirini dengizəqa taxliwətti; Uning alıy ləxkər baxlıqliri Kızıl Dengizdə qərək kılındi. **5** Qongkur sular ularni kəməwətti, Ular huddi taxtək dengiz tegigə qəküp kətti. **6** Sening ong kəlung, əy Pärwərdigar, Kudriti bilən xan-xərəp tapti; Sening ong kəlung, əy Pärwərdigar, Duxmənni kukum-talkan kiliwətti. **7** Əz uluəqlukungning həywisi bilən əzünggə kərxi qikqanlarni nabut kilding, Sən otluq qəzipingni əwəttig, U samanni kəydürgən ottək ularni yutuwətti. **8** Dimioqingning nəpisi bilən sular dəng bolup ərlidi, Juxkunlioqan dolkunlar dəng kəbi tik turdi, Dengizning otturisidiki qongkur sular katurup qoyuldi. **9** Duxmən dedi: «Mən ularni kəqlaymən, yetiximən, olja elip üləxtürimən, Ulardin dərdimni qikirimən, Kiliqimni suəqurup, əz kolum bilən ularni nabut kiliyəmən». **10** Ləkin Sən nəpising bilən püwliding, Dengiz ularni kəməwətti; Ular juxkunluk sularda kəqəxundək qəküp kətti. **11** İlahlarınıg arisida, əy Pärwərdigar, Kim Sening təngdixing bolsun? Pak-mukəddəslik iqidə

Öz həywitingni kərsitidiqan, Həmd-mədhīylər arisida
 dəhxətlik turidiqan, Məjizə-karamət yaritidiqan, Səndək
 kim bolsun? **12** Sən ong qolungni uzitixing bilən, Yər-
 zemin ularni yutuwaṭti. **13** Lekin Əzünggə həmjəmət kīlip
 kütquzoqan qowmni rəhimdillikīng bilən baxlap qikting;
 Sən ularni Əz muqəddəs makaningoqə kudriting bilən
 hīdayət kīlip yetəkliding. **14** Yat həklər buni anglap,
 titrixip kətti; Filistiyədə turuwatqanlarni toloqəktək azab
 tutti. **15** Andin Edomning əmirliri dəkkə-dükkigə qüxti;
 Moabning palwanlirini bolsa, rasa titrək basti; Qanaan
 zeminidikilərnīng yūriki su bolup aṭti; **16** Qorqunq wə
 dəhxət ularni basti; Bilikingning həywiti bilən ular huddi
 taxtək midirliyalmay kaldi; Həlking ətöp kətküqə, i
 Pərwərdigar, Əzüng rənə tələp hər qiloqan həlking ətöp
 boluqə. **17** Ular ni baxlap kirip, Əz mirasing bolqan
 taoqda kəqəttək tikisən, Əz makanīng qiloqan jayoqə, i
 Pərwərdigar, Əz kolliring təyyarlioqan muqəddəs jayoqə, i
 Rəb, ularni elip barisən. **18** Pərwərdigar əbədil'əbədgıqə
 padıxah bolup həküm süridu! **19** Qünki Pirəwnning
 atlıri, Jəng hərwiliri atlıqliri bilən billə dengizoqə kirip
 boldi; Pərwərdigar dengizning sulirini ularning üstigə
 yandurdi, Lekin Israillar bolsa dengizning otturisidin
 quruk yərdin mengip ətöp kətti». **20** Andin Hərunning
 hədisi pəyoqəmbər Məryəm qolioqə dapni aldi, barlıq
 qız-ayallarmu qolioqə dap elip, ussul oynixip uningqə
 əgəxti. **21** Məryəm ularqə jawabən mundaq küyni okudi:
 — «Pərwədigarni mədhīyləp küy eytinglar, Qünki U
 zor uluqluqini kərsətti; U at wə mingüqini dengizoqə
 taxliwaṭti!». **22** Andin Musa Israillarni Qızıl Dengizdin

baxlap, Xur qeligə elip bardi. Ular uda üq kün qəldə yürüp, su tapalmidi. **23** Andin ular Marahqa yetip kəldi; lekin u yərning süyi aqqıq bolup, süyini iqqili bolmaytti; xunga u jayning nami «Marah» dəp qoyuloqan. **24** U waqıtta halayiq: — Biz nemə iqimiz? — dəp Musadin aqrinip oqotuldaxkili turdi. **25** U Pərwərdigarqa pəryad kətürdi; Pərwərdigar uningqa bir dərəhni kərsətti; u dərəh yaşıqini elip, suqa taxliwidi, su tatlıq suqa aylandi. U yərdə Pərwərdigar ularqa həküm-bəlgilimə bekitip, ularni sinap, mundak dedi: — **26** «Əgər silər kəngül qoyup Hudayinglar Pərwədigarning sözini anglap, Uning nəziridə durus bolqanni kılıp, əmrlirigə kulak selip, barlıq həkümlirini tutsanglar, undakta, Mən misirliklarning üstigə saloqan kesəllərdin heqbirini üstünggə salmaymən; qünki Mənki silərgə xipalıq bərgüqi Pərwədigardurmən». **27** Andin ular Elimqa yetip kəldi. Xu yərdə on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə sularning boyida qedir tikti.

16 Andin Israillarning pütkül jamaiti Elimdin yoloqa atlandi; Misir zeminidin qikip, ikkinqi eyining on bəxinqi künidə Elim bilən Sinayning otturisdiki Sin qeligə yetip kəldi. **2** Əmma Israillarning pütkül jamaiti qəldə Musa bilən Hərunning yaman gepini kılıp oqotuldaxkili turdi. **3** Israillar ularqa: — Pərwədigarning qoli bizni Misir yurtidila əltürüwətkən bolsa bolmasmidi! Xu yərdə biz gəx qaynawatqan qazanlarni qəridəp olturup, toyoqudək nan yemigənmiduk? Lekin silər bu jamaətning həmmisini aqlıq bilən əltürməkqi bolup bizni bu qəlgə elip kədinglar! — deyixti. **4** Buning bilən

Pərwərdigar Musaoğa: — Mana, Mən asmandin silərgə nan yaqdurimən; xuning bilən həlk hər küni qikip, bir künlük lazimlikini yiojiwalsun. Bu tərکیدə Mən ularning Mening qanun-əmrilirimdə mangidioğan-mangmaydioğanlikini sinaymən. **5** Hər həptining altinqi küni xundak boliduki, ular yiojiwaloğanlirini təyyarlisun; u baxqa künlərdə erixidioğininin bir həssə kəp bolidu, — dedi. **6** Andin Musa bilən Hərun barlık Israillaroğa: — Bүgün ahxam silərni Misir zeminidin elip qikquqining Pərwərdigar ikənlikini bilisilər wə **7** ətə silər Pərwərdigarning xan-xəripini kərisilər; qünki U silərning Uning yaman gepini kılıp oqotuldaxkininglarni anglidi; bizgə kəlsək, silər yaman gepimizni kılıp oqotuldioğudək biz kim iduk? — dedi. **8** Musa yənə: Pərwərdigar bүgün ahxam silərgə yegili gəx berip, ətə ətigəndə toyoğudək nan bərgəndə [buni bilisilər]; qünki Pərwərdigar silər Uning yaman gepini kılıp oqotuldioğininglarni anglidi. Əmdi biz nemə iduk? Silərning oqotuldaxkininglar bizlərgə karitiloğan əməs, bəlkə Pərwərdigaroğa karitiloğandur, — dedi. **9** Andin Musa Hərunoğa: — Sən Israillarning pütkül jamaitigə: «Pərwədigarning aldioğa kelinglar; qünki U yaman gəp bilən oqotuldaxkininglarni anglidi», dəp eytkin, — dedi. **10** Xundak boldiki, Hərun Israillarning pütkül jamaitigə səzləp turoğininida, ular qəl tərəpkə qariwidi, mana, Pərwədigarning julasi bulutta ayan boldi. **11** Xuning bilən Pərwərdigar Musaoğa mundaq dedi: — **12** — Mən Israillarning yaman gəp kılıp oqotuldaxkinini anglidim; əmdi ularoğa: «Gugumda silər gəx yəysilər wə ətigəndə nandin toyunisilər, xuning bilən silər Mening

Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilip yetisilər» — dəp eytkin, dedi. **13** Kəqkurunda xundak boldiki, bədünilər uqup kelip, qedirgahni kaplap kətti; ətisi ətigəndə, qedirgahning ətrapidiki yərlərgə xəbnəm qüxkənidi. **14** Ətrapta yatkan xəbnəm kətürülüp kətkəndin keyin, mana, qəllükning yər yüzidə kīrawdək nepiz, kiqik-kīqik yumilak nərsilər turatti. **15** Israillar uni kərgəndə, uning nemə ikənlikini bilmigini üqün: — Bu nemidu? — dəp soraxti. Musa ularoqa jawabən: — Bu Pərwərdigar silərgə ata kīloqan ozuk-tülüktur. **16** Pərwərdigar xu ixni əmr kīlip dediki, «Hərbiringlar yəydiyininglaroqa karap uningdin yiojiwelinglar; hərbiringlar ailidiki adəm sanioqa karap, hər bir adəmgə bir omər mīqdarda yiojinglar; hər adəm öz qediridiki kixilər üqün yiojinglar» — dedi. **17** Israillar xundak kīlip, bəzisi kəprək, bəzisi azrak yiojiwalidi. **18** Ular uni omər mīqdari bilən əlqiwidi, kəp yioqanlarningkidin exip kətmidi, az yioqanlarningmu kəmlək kīlmidi; hər bir kixi öz yəydiyiniqoqa karap yioqanidi. **19** Musa ularoqa: — Həqkəndak adəm bulardin həqnemini ətigə kəldurmisun, dedi. **20** Xundak bolsimu, ular Musaning səzigə kulak salmidi; bəzilər uningdin bir kīsmini ətigə saklap koydi. Əmma saklap koyoqini kurtlap sesip kətti. Bu ix üqün Musa ularoqa hapa bolup aqqiklandi. **21** Xu səwəbtin ularning hər biri hər ətigini qikip öz yəydiyiniqoqa karap yiojiwalatti; qaloqanliri bolsa aptap qikkanda erip ketətti. **22** Lekin altinqi küni xundak boldiki, ular künlük ozukning ikki həssisini yioqdi; demək, hər bir kixi üqün ikki omər mīqdarda yiojiwalidi; andin jamaət əmirliri həmmisi kelip buni Musaoqa eytti. **23** Musa ularoqa: — Mana

Pərwərdigarning degini: — Ətə aram küni, Pərwərdigarəja atalojan mukəddəs xabat küni bolidu; pixuridiojininglarni pixurup, kaynitidiojininglarni kayinitip, exip qalojanning həmmisini ətigə saklap koyunglar, — dedi. **24** Ular Musa buyruəandək, exip qalojanni ətisigə saklap koyuwidi, ular sesip qalmidi, kurutlapmu kətmidi. **25** Musa ularəja: — Buni bəgün yənglar; qünki bəgün Pərwərdigarəja atalojan xabat küni boləjini üqün bəgün daladin tapalmaysilər. **26** Altə kün silər yioqsanglar bolidu; lekin yəttinqi küni xabat boləjini üqün u künidə heqnemə tepilmaydu, — dedi. **27** Həlbuki, yəttinqi küni həlktin birnəqqisi ozuk-tülük yioqkili qikiwidi, heqnemə tapalmidi. **28** Pərwərdigar Musəja: «Silər qaqanojiqə Mening əmrlirim wə qanun-bəlgilimilirimni tutuxni rət kilisilər? **29** Mana, Pərwərdigar silərgə xabat künini bekitip bərdi; xunga yəttinqi küni hərbinglarni əz ornida turup, sirtlarəja qikmisun dəp, altinqi küni ikki künlük ozuk beridu», — dedi. **30** Xuning bilən həlk yəttinqi küni aram aldi. **31** Israilar bu ozukni «manna» dəp atidi; uning [xəkli] yuməqəksüt urukidək, rənggi aq bolup, təmi həsəlgə miləngən qoturmaqqa ohxaytti. **32** Musa ularəja: — Pərwərdigarning əmri xuki, — Keyinki əwladliringlarəja Mən silərnə Misirdin elip qikqanda, Mən silərgə qəldə yeyixkə ata qilojan nanni kərsitix üqün, uningdin komzəkkə bir omər toxkuzup, ular üqün saklap koyunglar, — dedi. **33** Musa Hərunəja: — Kəlgüsi əwladliringlarəja kərsitixkə saklax üqün bir komzəkni elip, uningəja bir omər miqdarda manna selip, Pərwərdigarning huzurida koyup koyəjin, — dedi. **34** [Keyin,] Hərun Pərwərdigar

Musaʻya buyruʻqandək komzəkni saklax üqün uni həküm-guwahlik sandukining aldidā kōyup kōydi. **35** Xu tərıkidə Israıllar adəm olturaklaxkan bir zemınoʻya yetip kəlgüqə kırık yıl «manna» yedi; ular Kanaan zeminining qeʻgralırioʻya yətküqə manna yedi. **36** Əyni qaoʻda bir «omər» «əfah»ning ondin birigə barawər idi.

17 Andin pütkül Israil jamaiti kōpup, Sin qəlidin qikip, Pərwərdigarning əmri boyiqə səpər kılıp, Rəfidim degən yərgə kelip qedirlirini tikti. Əmma u yərdə həlkəkə iƣkili su yok idi. **2** Xuning bilən həlk Musa bilən jedəllixip: — Bizgə iƣkili su bərgin! — dedi. Ləkin Musa ularoʻya: — Nemixka mening bilən jedəllixisilər? Nemixka Pərwərdigarni sinaysilər? — dedi. **3** Ləkin həlk qangkap, su tələp kılıp, Musadin aqrinip oʻqotuldixip: — Sən nemixka bizni, balilirimizni wə melimizni ussuzluk bilən ɵltürüxkə Misirdin elip kəlding? — dedi. **4** Xuning bilən Musa Pərwərdigaroʻya pəryad kɵtürüp: — Bu həlkni kəndak kilsam bolar?! Ular həlila meni qalma-kesək kılıxi mumkin! — dedi. **5** Pərwərdigar Musaʻya jawabən: — Sən Israilning aƣsakalliridin birnəqqisini ɵzüng bilən billə elip qikip, [Nil] dəryasining süyini uroʻjiningda ixlətkən ƣasangni kəlungoʻya elip həlkning aldioʻya baroʻjin; **6** Mana, Mən xu yərdə, Ƣorəb teoʻjıdiki kəram taxning üstidə sening aldingda turimən; sən kəram taxni uroʻjin. Buning bilən uningdin həlkəkə iƣkili su qikidu, — dedi. Musa Israilning aƣsakallirining kəz aldidā xundak kildi. **7** Musa Israıllarning jedəlləxkini wə ularning «Pərwərdigar arimizda zadi barmu-yokmu?» deyixip Pərwərdigarni sinioʻjini üqün, u yərne «Massah» wə «Məribah» dəp

atidi. **8** Xu qatda Amaləklər kelip Rəfidimdə Israiləja hujum kildi. **9** Musa Yəxuaəja: Sən özimizdin Amalək bilən jəng kilixka adəm tallioqin. Mən ətə Hudaning hasisini qoluməja elip dəngning qoqqisida turup turimən, dedi. **10** Yəxua Musa buyruqinidək kilip, Amaləklər bilən jəng kildi. Musa, Hərun wə Hur dəngning qoqqisioja qikti. **11** Xundək boldiki, Musa qolini kətürüp tursa, Israil əqalib kelətti, lekin u qollirini pəskə qüxürüp tursa, Amalək əqalib kelətti. **12** Musaning qolliri əqirlixip kətti; ular bir taxni elip kelip uning astioja koydi; u uning üstidə olturdi; andin Hərun bilən Hur biri bir tərpidə, biri yənə bir tərpidə uning qollirini yələp turdi; bu tərکیدə uning qolliri taki kün patquqə məzmut turdi. **13** Xundək kilip, Yəxua Amalək wə uning həlkini kiliqlap nabut kildi. **14** Pərwərdigar Musəja: — Bir əslimə bolsun dəp bu ixlarni bir kitabka yezip qalduroqin, xundəklə xularni Yəxuaning kuləklirioja oqup bər; qünki Mən Amaləkning namini asmanlarning astidin, həttə adəmlərnəning esidinmu mutlək əqürüwetimən, dedi. **15** Andin Musa bir qurbangahni yasap, namini «Pərwərdigar tuqumdur» dəp atidi **16** wə Musa: — Yəhning təhti aldida bir qol kətürülüp: — «Pərwərdigar əwladtin əwladkiquə Amaləkkə qarxi jəng kilidu» deyilgənidi, — dedi.

18 Musaning qəynatisi, yəni Midiyaning kahini Yətro Hudaning Musa üqün həmdə Əz həlki Israil üqün barliq qiloqanliri toqruluk anglidi, yəni Pərwərdigarning Israilni Misirdin qiqəroqanlikidin həwər tapti. **2** Xuning bilən Musaning qəynatisi Yətro Musaning əslidə öz yenioja əwətiwətkən ayali Zipporah wə uning ikki oqlini

elip yoloqa qik̄ti (birin̄qi ool̄lining ismi Ḡarxom d̄əp
q̄oyuloqanidi; q̄ünki Musa: «m̄ən yaqa yurtta musapir
bolup turuwatim̄ən» deḡənidi. **4** Ȳən̄ə birining ismi Əliez̄ər
d̄əp q̄oyuloqanidi; q̄ünki Musa: «Atamning Hudasi manga
yard̄əmd̄ə bolup, meni Pir̄əwn̄ning k̄iliqidin q̄utkuzdi»,
deḡənidi). **5** Xundak̄ k̄ilip Musaninḡ k̄eynat̄isi Ȳətro
Musaninḡ ool̄ulliri bil̄ən ayalini elip, Musaninḡ q̄əld̄ə,
Hudaninḡ teoq̄ining yenida q̄edir tikḡən yeriḡə yetip k̄əldi.
6 U əslid̄ə Musaq̄a: — «Mana, m̄ənki k̄eynatanḡ Ȳətro
seninḡ ayal̄inḡni w̄ə uninḡ ikki ool̄lini elip yeninḡə
ketiwatim̄ən» d̄əp h̄əw̄ər əw̄ətk̄ənidi. **7** Xuninḡ bil̄ən
Musa əz k̄eynat̄isininḡ ald̄ioqa q̄ik̄ip, t̄əzim k̄ilip, uni s̄eydi.
Ular bir-biridin̄ h̄al-əh̄wal sorixip q̄ediroqa kirdi; **8** Andin̄
Musa k̄iynat̄isioqa Israilninḡ w̄əjidin̄ P̄ərw̄ədigar̄ninḡ
Pir̄əwn̄ w̄ə misirlik̄larq̄a k̄iloqan̄ h̄əmm̄ə əm̄əllirini s̄əzl̄əp,
ularninḡ yol boyi bexioqa q̄üxk̄ən j̄əbir-japalarni bayan
k̄ilip, P̄ərw̄ədigar̄ninḡ k̄andak̄ k̄ilip ularni q̄utkuzoq̄inini
eytip b̄ərdi. **9** Buni anglap̄ Ȳətro P̄ərw̄ədigar̄ninḡ Israilq̄a
k̄ərs̄ətk̄ən barlik̄ yahxil̄ik̄idin, ularni misirlik̄larninḡ
k̄olidin̄ q̄utkuzoq̄anlik̄idin xadlandi. **10** Ȳətro [xadlinip]: —
Sil̄ərn̄i misirlik̄larninḡ w̄ə Pir̄əwn̄ninḡ k̄olidin̄ q̄utkuzoq̄an
P̄ərw̄ədigaroqa t̄əx̄əkkurl̄ər bol̄əy! U bu k̄owm̄ni
misirlik̄larninḡ k̄olidin̄ q̄utkuzdi! **11** M̄ən P̄ərw̄ədigar̄ninḡ
barlik̄ ilah̄lardin̄ üst̄ün turidioq̄anlik̄ini əmdi bildim; q̄ünki
U d̄əl ular yooq̄anq̄ilik̄ k̄iloqan̄ ixta Əzininḡ ulardin̄ üst̄ün
turidioq̄anlik̄ini namayan̄ k̄ildi — dedi. **12** Andin̄ Musaninḡ
k̄eynat̄isi Ȳətro Hudaq̄a atap bir k̄əyd̄ürmə k̄urbanlik̄
w̄ə birn̄əqq̄ə [t̄əx̄əkkur] k̄urbanlik̄lirini elip k̄əldi; H̄arun
bil̄ən Israilninḡ h̄ərbir̄ əks̄ak̄ili Musaninḡ k̄eynat̄isi bil̄ən

billə Hudaning huzurida taam yeyixkə kəldi. **13** Ətisi Musa həlkning ix-dəwaliri üstidin həküm qikirixkə olturdi; həlk ətigəndin tartip kəqkiqə Musaning qərisidə turuxti. **14** Musaning keynatisi uning həlki üqün kıləqan ixlirini kərgəndə uningdin: — Sening həlkqə kiliwatқан bu ixing zadi nemə ix? Nemixkə sən [bu ixta] yaloquz olturisən, barlik həlk nemə üqün ətigəndin kəqkiqə sening qərəngdə turidu? — dedi. **15** Musa keynatisiqə jawab berip: — Həlk Hudadin yol izdəxkə mening kəximəqə kelidu. **16** Qaqanki ularning bir ix-dəwasi qiksa ular yeniməqə kelidu; xuning bilən mən ularning otturisida həküm qikirimən wə xundakla Hudaning qanun-bəlgilimilirini ularəqə bildürimən, — dedi. **17** Musaning keynatisi uningəqə: — Bu kıləqining yahxi bolmaptu. **18** Sən jəzmən əzüngni həmdə qərəngdə turoqan həlknimu qarqitip qoyisən; qünki bu ix sanga bək eoqir kelidu. Sən uni yaloquz kılıp yetixəlməysən. **19** Əmdi mening səzümgə kulək saləqin, mən sanga bir məslihət berəy wə [xundək kilsang,] Huda sening bilən billə bolidu: — Sən əzüng Hudaning aldidə həlkning wəkili bolup, ularning ixlirini Hudaəqə məlum kıləqin; **20** sən həlkqə qanun-bəlgilimilərnə oğitip, mangidioqan yolni kərsitip, ularning qandək burqi barlikini ukturoqin. **21** Xuning bilən bir wəqıtta sən pütkül həlkning arisidin Hudadin qərkidioqan, nəpsaniyətqilikni yaman kəridioqan həm qəbiliyətlək həm diyanətlək adəmlərnə tepip, ularni həlkning üstigə bax kılıp, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini əllikbexi, bəzisini onbexi kılıp təyinligin. **22** Xuning bilən bular hərəkandək wəqıtta həlkning ix-dəwalirini soraydu.

Əgər qong bir ix-dəwa qikip qalsa, buni sanga tapxursun; lekin həmmə kiquk ix-dəwalarni ular əzliri bejirisun. Xundak kili, ular sening wəzipəngni yeniklitip, yūkūngni kətürüxüp beridu. **23** Əgər xundak kılsang wə Huda sanga xundak buyrusa, əzüing [wəzipəngdə] put tirəp turalaysən wə həlkingmu hatirjəmlilik bilən öz jayioğa qaytip ketidu, dedi. **24** Musa keynatisining səzigə kulak selip deginining həmmisini kildi. **25** Musa pütkül Israil arisidin kabiliyətlik adəmlərni tallap, ularni həlkning üstigə bax kilip, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini əllikbexi, bəzisini onbexi kilip qoydi. **26** Bular hərəkəndə wakitta həlkning ix-dəwalirini sorap turdi; təsrək ix-dəwalarni bolsa, Musaoğa yollaytti, kiquk ix-dəwalarni bolsa əzliri soraytti. **27** Andin Musa keynatisini yoloğa selip qoydi, u öz yurtioğa qaytip kətti.

19 Israillar Misir zeminidin qikip, dəl üqinqi eyining baxlanqan küni Sinay qəligə yetip kəldi. **2** Ular Rəfidimdin qikip, Sinay qəligə yetip kelip, qəldə qedir tikti; Israil xu yərdə, taoqning udulida tohtap qedir tikti. **3** Musa Hudaning aldioğa qikiwidi, Pərwərdigar taoqdin uningə hitab kilip mundak dedi: — Sən Yakupning jəmətigə söz kilip, Israillaroğa munu həwərnə yətküzgin: — **4** «Mening misirliklarəğa nemə kiloqinimni, xundakla Mən silərni huddi bürküt balilirini qanatlirioğa mindürüp elip yürgəndək, Öz kəximəğa elip kəlginimni əzünglər kərdünglər. **5** Əmdi silər dərəkəqət Mening səzümni anglap, əhdəmni tutsanglar, undakta barlik əllərning arisida Manga has bir gəhər bolisilər — qünki pütkül yər Meningkidur — **6** wə silər Manga kahinlardin tərki b tapqan

has bir padixahlik wə mukəddəs bir qowm bolisilər». Mana bu sən Israillaroğa deyixing kerək boloğan sözlərdur, — dedi. **7** Xuning bilən Musa yenip kelip, həlkning aqsakallirini qakirtip, Pərwərdigar uningoğa buyruoğan xu sözlərninğ həmmisini ularoğa yətküzdi. **8** Həlkning həmmisi bir eoizdin: — Pərwərdigar buyruoğaninğ həmmisigə qokum əməl kilimiz! — dəp jawab bərdi. Andin Musa həlkning jawab sözlirini Pərwərdigarning kexioğa berip yətküzdi. **9** Pərwərdigar Musaoğa: — Mana, Mən sanga səz kıləninimda həlk awazimni anglisun, həmixə sanga ixənsun dəp, yeningoğa kərə bulutning kərangəulukı iqidə kelimən, dəp eytti. Musamu həlkning degənlirini Pərwərdigaroğa anglatti. **10** Pərwərdigar Musaoğa yənə: — Sən həlkning kexioğa berip, bugin wə ətə ularni pak-mukəddəs kılıp, kiyim-keqəklirini yuduroğın. **11** Ular üqinqi künigə təyyar tursun; qünki üqinqi küni barlik həlkning kəz aldida Pərwərdigar Sinay teoğioğa qüxidu. **12** Sən həlk üqün [taoğning] ətrapioğa bir pasil kılıp, ularoğa: «Silər ehtiyat kilinglar, taoğka qikmanglar yaki uning etikigə tegip kətmənglar. Kimki taoğka təgsə əltürülməy kəlməydu; **13** Uningoğa hətta birər kəli tegip kətsimu, qalma-kesək kılıp əltürəlsun yaki ok etip əltürəlsun. Məyli həywan yaki insan bolsun, xundək kilsa, tirik kəldurulmisun» — dəp eytkin. Ləkin Kanay uzun qelinsa, ular taoğning tüwigə qiksun, dedi. **14** Musa taoğdin qüxüp həlkning kexioğa berip, həlkni Hudaoğa atap mukəddəs kildi; ular kiyim-keqəklirini yudi. **15** Andin Musa həlkqə: — Üqinqi künigə təyyar turunglar; həqkim ayali bilən yeqinqilik kilmisun, dedi. **16**

Üqinqi küni bolqanda, tang yoruxi bilən xundak boldiki, güldürmamilar güldürləp, qakmak qeqip, taoq üstidə qoyuk bir parqa bulut pəyda boldi, zor kattik qelinqan kanayning awazi anglandi. Buni kərüp qedirgahdiki pütkül həlk qorkunqidin titrəp kətti. **17** Musa həlkni Hudaning aldida hazır boluxka qedirgahdin elip qikti. Ular kelip taoqning tüwidə ərə turdi. **18** Pərwərdigar Sinay teoqioqa otta qüxüp kəlgini üqün is-tütək pütkül taoqni qaplidi; is-tütək humdandin ərliqən is-tütəktək üstigə ərlep qikti. Pütkül taoq kattik təwrinixkə baxlidi. **19** Kanay awazi barqanseri küqiyip intayin kattik qikti. Musa söz kiliwidi, Huda anglap ünlük awaz bilən jawab bərdi. **20** Pərwərdigar Əzi Sinay teoqioqa, taoqning qokkisiqqa qüxti; andin Pərwərdigar Musani taoqning qokkisiqqa qakiriwidi, Musa taoqqa qikti. **21** Pərwərdigar Musaqqa: — Sən qüxüp halayiqni agahlandurup: Ular «Pərwərdigarni kərimiz» dəp pasildin bəsup ətmişun; undak kilsa, ulardin kəp adəm həlak bolidu, dəp eytkin. **22** Pərwərdigarqqa yeqin kələləydiqan kahinlarmu əzlrini manga atap mukəddəs kilsun; bolmisa, Pərwərdigar [sepilni] bəskəndək ularqqa həlakət yətküzidu, — dedi. **23** Musa Pərwərdigarqqa: — Halayiqning Sinay teoqioqa qikixi mumkin əməs; qünki Sən Əzüng bizgə kattik agahlandurdung: taoqni «mukəddəs» dəp qarap, uning ətrapioqa pasillarni bekitinglar, dəp əmr kilding, — dedi. **24** Pərwərdigar Musaqqa: — Mang, sən qüxüp kətkin. Andin sən Hərunni elip, billə qikkin; lekin kahinlar wə həlk bolsa Pərwərdigarning kexioqa barayli dəp pasildin bəsup ətmişun; bolmisa, [Pərwərdigar sepilni] bəskəndək ularning üstigə qüxidu, — dedi. **25**

Xuning bilən Musa həkning kexioja qüxüp, ularoja bu sözni yətküzdi.

20 Huda munu barlik sözlərni bayan kılıp mundak dedi:

— **2** Mən seni «kulluk makani» bolojan Misir zeminidin qikirip kəlgən Pərwərdigar Hudayingdurmən. **3** Sening Məndin baxka heqkandak ilahing bolmaydu. **4** Sən özüng üqün məyli yukiridiki asmanda bolsun, məyli təwəndiki zeminda bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərəkandak nərsining kiyapitidiki heqkandak oyma xəkilni yasima. **5** Sən bundak nərsilərgə bax urma yaki ularning kullukioja kirmə. Qünki Mənki Pərwərdigar Hudaying wapaszlikka həsət kılquqi Təngridurmən. Məndin nəprətləngənlərnin kəbihliklirini əzlirigə, oqullirioja, hətta nəwrə-qəwrilirigiqə qüxürimən, **6** Əmma Meni səyidiojan wə əmrlirimni tutidiojanlaroja ming əwladiojqə əzgərməs meħribanlik kərsitimən. **7** Pərwərdigar Hudayingning namini qalaymıkan tiloja alma; qünki kimdəkim namini qalaymıkan tiloja alsa, Pərwərdigar uni gunahkar həsablımay qalmaydu. **8** Xabat künini mukəddəs dəp bilip tutkili yadingda sakliojin. **9** Altə kün ixləp barlik ixliringni tügətkin; **10** lekin yəttinqi küni Pərwərdigar Hudayingoja atalojan xabat künidur; sən xu küni heqkandak ix kılmaysən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli kızing, məyli kulung, məyli dediking, məyli buqang yaki sən bilən bir yərdə turuwatqan musapir bolsun, heqkandak ix kılmisun. **11** Qünki altə kün iqidə Pərwərdigar asman bilən zeminni, dengiz bilən uning iqidiki barini yaratti andin yəttinqi künidə aram aldi. Buning üqün Pərwərdigar xabat künini

bəht-bərikətlik kün kılıp, uni mukəddəs kün dəp bekitti.

12 Ata-anangni hərmət kıl. Xundak kılsang Pərwərdigar Hudaying sanga ata kılmaqçı bolğan zeminda uzun ömür kərisən. **13** Qatillik kılma. **14** Zina kılma. **15** Ooqrilik kılma. **16** Qoxnang tooqruluk yaloğan guwahlik bərmə. **17** Sən qoxnangning öy-imaritigə kəz kiringni salma, nə qoxnangning ayali, nə uning kulioqa, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning ixiki yaki qoxnangning hərəkəndə baxqa nərsisigə kəz kiringni salma. **18** Pütkül həlk güldürmənilərni, qeqin-yalkunlarni, kanayning awazi wə taoqdin örləp qıqqan is-tütəklərni kərdi wə anglidi; ular bularni kərup, titrixip yirək turuxti **19** wə Musaoqa: — Bizgə sənla səz kıləqaysən, biz anlaymiz; lekin Huda bizgə Əzi səz kılmişun; qünki undak kılsa ölüp ketimiz, dedi. **20** Musa halayıqqa jawabən: — Qorkmanglar; qünki Hudaning bu yərgə kelixi silərni sinax üqün, yəni silərning Uning dəhxətlikini kəz aldinglarəqa kəltürüp, gunah kılmaslıqlinglar üqündur, — dedi. **21** Xuning bilən halayık nerida turdi; lekin Musa Huda iqidə turoğan koyuk bulutning kexioqa yeqin bardı. **22** Pərwərdigar Musaoqa: — Sən berip Israillarəqa munu səzlərni yətküzgin: «Silərgə ərxin səz kıləqinimni kərdünglar. **23** Silər Mening ornumda ilah dəp kümüxtin butlar yasimanglar, yaki özünglar üqün altundin butlarni yasimanglar. **24** — Sən Mən üqün tupraqtin bir qurbangah yasap, xu yərdə kəydürmə qurbanlıq wə inaklıq qurbanlıqliringni, koy-əqkə bilən kaliliringni sunəqin. Omumən Mən həlkə namimni [hərmət bilən] əslitidioğan barlıq jaylarda, yeningəqa kelip sanga bəht-bərikət ata kılımən. **25**

— Əgər Manga atap taxlardin qurbangah yasimakqi bolsang, yonuloqan taxlardin yasimioqin; qünki taxlaroqa əswabingni təgküzsəng, ular napak bolup qalidu. **26** Qurbangahimoqa qikidioqan pələmpəy bolmisun; undak bolqanda, pələmpəydin qikkuqə əwriting kərünüp kəliximi mumkin», — dedi.

21 — Sən ularning aldioqa koyidioqan həküm-bəlgilimilər munulardur: — **2** Əgər sən bir ibraniy kulni setiwaloqan bolsang, u altə yiloqə hizmitingdə bolup, yəttinqi yili tələmsiz hər kilinsun. **3** U kul kilinixka tənha hələttə elip kelingən bolsa, tənha hələttə kətsun. Ayali bilən birgə elip kelingən bolsa, ayalimu uning bilən billə kətsun. **4** Əgər hojisi uningota hotun elip bərgən bolsa, xundakla ayali uningota oqul-qizlarni tuqup bərgən bolsa, ayal baliliri bilən hojisioqa kəlip, ər yaloquz kətsun. **5** Lekin əgər kul elan kilip: «Mən hojam, ayalim wə balilirimota muhəbbitim bolqini üqün hər bolup kətməymən» desə, **6** undakta uning hojisi uni Hudaning [ibadət sorunining] aldioqa elip berip, uni ixikning aldida yaki ixikning kexikining aldida turoquzsun; andin hojisi bigiz bilən uning kulikini təxsun. Xundak kilip, u mənggügə hojisining quli bolup qalidu. **7** Əgər birkim qizini dedəklikkə setiwətkən bolsa, u ər kullar hər kilinoqandək hər kilinmisun. **8** Əgər əzigə has setiwaloqan qiz hojisioqa yakmisa, undakta u qiz tərəpning hək tələp uni hər kilixioqa yol qoyuxi kərək. Lekin hojisining uni yat həlkkə setix hokuqi bolmaydu; qünki hojisi uningota wapasizlik kiloqandur. **9** Əgər u qizni oqlioqa has bekitkən bolsa, undakta u bəlgilimilər boyiqə uningota əz kizidək muamilə kilsun. **10** Əgər

hojisi yənə hotun alsa, əslidə əmrigə aloqan dedikining yemək-iqmikini, kiyim-keqikini wə ər-hotunqilik burqini keməytmisun. **11** Əgər u xu üq ixni ada kılmisa, undaқта u bədəl təliməy hər bolsun. **12** Kimki bir adəmnı urup ɵltüröp kıysa, umu qokum ɵltürölsun. **13** Lekin əgər u kixi [ɵlgüqining] jenini paylap turup kəstən ɵltürmigən, bəlki mən Huda uning kıli arkilik xu kixining ɵlüxigə yol kıyoqan bolsam, undaқ əhwalda Mən uningə qaqidioqan bir jayni orunlaxturimən. **14** Lekin əgər birsi ɵz kıoxnisini hiylə bilən ɵltürimən dəp, uningə kəstən hujum kılsa, u gərqə [panah izdəp] kırbangahiməyə kəqip kəlsimu, u xu yərdə tutulsun wə ɵlümgə məhkum kılinsun. **15** Kimki ɵz atisi yaki anisioya kıol təgküzsə, qokum ɵltürölsun. **16** Kimki bir adəmnı bulap satқан bolsa yaki uning kılida barlikı məlum bolsa, jəzmən ɵltürölüxi kərək. **17** Kimki ɵz atisi yaki anisioya lənət kılip kıarəioqan bolsa, jəzmən ɵltürölüxi kərək. **18** Əgər ikki kixi uruxup kılip, biri yənə birini tax ya moxti bilən ursa, uruloqan kixi ɵlməy, orun tutup yetip kıaloqan bolsa, **19** u kixi kıopup hasioya tayinip taxkırioya kıkkudək bolsa, undaқта uni uroqan kixi jazadin halas kılinsun; pəkət zəhimləngüqining yetip ixtin kıaloqan waқti üqün tələm berip, uni dawalitip səllimaza saқaytsun. **20** Əgər birsi kıuli yaki dedikini tayakta ursa, xundaқla kıul yaki dedək nək məydanda ɵlöp kətsə, uning üqün [igisi] qokum jazaəyə tartilsun. **21** Lekin əgər tayak yegüqi bir-ikki kün tirik tursa, undaқта kıul hojayinining xəhsi mal-mülki boləqini üqün, kıulning jazasioya tartilmisun. **22** Əgər kixilər bir-biri bilən uruxup kılip, hamilidar bir ayalni urup

salsa, hamilidar ayalda balisi baldur tuquluxidin baxqa zəhimlinix bolmisa, ayalning erining töləm təlipi boyiqə hakimlarning təstiqidin etküzülüp jərimanə təlisun.

23 Əgər [ayal yaki bala] ziyan-zəhətkə uqriqan bolsa, undaқта jenioqa jan, **24** kəzigə kəz, qixioqa qix, kəlioqa kəl, putioqa put, **25** kəyükkə kəyükk, zəhimgə zəhim, kəkkə kək tölənsun. **26** Əgər birsi öz kəl ya dedikining kəzini urup nakar kəlip kəysa, kəzi wəjidin uni azad kəlsun.

27 Xuningdək birsi öz kəli ya dedikining qixini urup qikiriwətkən bolsa, qixi wəjidin uni azad kəlsun». **28** Əgər bir kala bir ər yaki ayal kixini üsüp əltürüp kəysa, xu kala qokum qalma-kesək kəlinixi kərk, uning gəxi yeyilmisun. Ləkin kalining igisigə gunah kəlmisun. **29** Ləkin bu uyning ilgidin üsux aditi bolup, igisigə bu həktə agah berilgən bolsa, ləkin yənə uni baqlimioqini üqün ər-ayal kixiləni üsüp əltürüp kəyoqan bolsa, undaқта kala qalma-kesək kəlinsun, igisimu əlümgə məhkum kəlinsun. **30** Ləkin uningdin hun həkki tələp kəlinsa, öz jenining ornida uningə qanqilik töləm kəyoqan bolsa xuni bərsun. **31** Kalidin üsülgüqi oqul yaki kiz bala bolsa, kalining igisi ohxaxla yukiriki həkümdikidək bir tərəp kəlinsun. **32** Kala kəl yaki dedəkni üskən bolsa, kalining igisi üsülgüqining hojioqa ottuz xəkəl kümüx bərsun; andin kala qalma-kesək kəlinsun. **33** Əgər birsi bir orining əqzini oquq kəyoq yaki kolawatqan orining əqzini yapmay, kala yaki exək uningə quxüp kətsə, **34** Undaқта orining igisi mal igisinin ziyinini toluk tələp bərsun; əlgən mal uningki bolidu. **35** Əgər birsining kalisi yənə birsining kalisini üsüp əltürüp kəyoqan bolsa, undaқта ular tirik qəloqan

kalini setip, pulni barawər bəlxusun həm əlük kalinimu xundak bəlxusun. **36** Lekin kalining ilgidin üsidioqan aditi barliki enik turup, igisi uni baqlimay qoyuwatkən bolsa, undakta üsküqi kalining igisi kalioqa kala tölöp bərsun, əlük kala uning bolsun.

22 Əgər birsi bir kala yaki qoyni oqrilap, uni soysa ya setiwətsə, u bir kalining ornioqa bəx kala, bir qoyning ornioqa töt qoy təlisun. **2** Oqri tam təxkəndə tutulup qəlip, tayak yəp əlöp qalsa, əltürgüqigə hun jazasi kəlmisun. **3** Lekin xu wəqə bolqan pəyttə kün qikip qaloqan bolsa, undakta əltürgüqi hun jazasioqa tartilsun. Oqri oqriliqinini tölöp ziyanni toluqlap berixi kerək; uningda bir nemə bolmisa, qulluqqa setilip, oqriliqan nərsini təlix kerək. **4** Oqri tutuloqanda oqriliqan nərsə, kala bolsun, exək bolsun, qoy bolsun uning qolida tirik qaləttə tepilsa, u ikki həssə qimməttə tölöp bərsun. **5** Əgər birsi öz mal-qarwilirini etizliqqa yaki üzümzarliqqa otloxqa qoyuwetip, baxqilarning baq-etizliqida otloxqa yol qoysa, undakta u əzining əng esil məhsulatiridin yaki üzümzarliqining əng esil mewisidin ziyanni tölöp bərsun. **6** Əgər ot ketip, tikənlikkə tutixip ketip, andin ənqiləni, bax tartip pixqan ziraətni kəydürüp, pütkül etizliqni kül qiliwətsə, undakta ot qoyoquqi barliq ziyanni tölöp bərsun. **7** Əgər birsi qoxnisioqa pul yaki mal-dunyasini amanət qiloqan bolsa, bular əyidin oqrilinip kətsə, xundakla oqri keyin tutulsa, u oqriliqinini ikki həssə qimməttə tölöp bərsun. **8** Lekin oqri tepilmisa, əy igisinin qoxnisining melioqa qol təgküzgən ya təgküzmiqənliki məlum bolsun dəp, qakimlarning aldioqa kəltürülsun.

9 Hərhil hiyanət, u məyli kala, exək, qoy, kiyim-keqək bolsun, yittürüp qoyoqan nərsə bolsun, ular tooqruluk bir qoxnisi: «əməliyəttə mundaq idi» dəp talaxqan bolsa, hər ikkisinin dəwasi hakimlarning aldiqə kəltürülsun; hakimlar qaysiqə gunah bekitsə, xu qoxnisioqə ikki həssə qimməttə töləp bərsun. **10** Əgər birsi qoxnisioqə exək, kala, qoy yaki baxqa bir qarpayni amanət qilsa, bu amanət meli kixi kərməy əlöp kətsə, yaki zəhimlənsə, yaki həydəp əkitilsə, **11** undaqtə qoxnisining melioqə qol təgküzgən ya təgküzmigənliki məlum bolsun dəp, Pərwərdigarning aldida ularning otturisida bir kəsəm iqürülsun. Mal igisi bu kəsəmnə qəbul qilsun; qoxnisi uningqə tələm töləp bərmisun. **12** Ləkin mal oqqrılanqan bolsa, u igisigə töləp bərsun. **13** Əgər uni wəhxiy haywan boqup qoyoqan bolsa, u malning qalduqini guwahliq üqün kərsitip, uni töləp bərmisimu bolidu. **14** Əgər birsi qoxnisidin bir ulaoqni ətnə elip, ulaoq igisi yok yərdə zəhimlənsə yaki əlöp qalsə, ətnə aloquqi toluq töləp bərsun. **15** Ləkin igisi nək məydanda bolsa, ətnə aloquqi töləp bərmisun; ulaoq ijarigə elinqan bolsa, aloquqi tələm təlimisun; qünki uni ijarə töləp əkəlgən. **16** Əgər bir adəm tehi yatliq bolmioqan bir qizni azdurup, uning bilən billə yatsə, undaqtə u uning toyluqini berixi kəmək, andin uni hotunlukqə alsun. **17** Ləkin qizning atisi uni uningqə bərgili unimisa, zina qiloquqi pak qizlarning toyluqioqə barawər kelidioqan kümux pulni tarazida əlqəp bərsun. **18** Jadugər hotunni tirik qoymioqin. **19** Haywan bilən jinsiy munasiwət ətküzgən hərbi jəzmən əlümgə məhkum qilinsun. **20** Kimdəkim birdinbir Pərwərdigardin

baxka h rkandak ilah ya qurbanlik sunsa, h ram d p mutlək halak tk  məhkum qilinsun. **21** Sil rmi Misirda musapir bolup turoqanik nsil r, musapir bol qan kixini  eq harlimanglar w  yaki uning ya  eq zulum qilmanglar. **22** H rkandak tul hotun yaki yetim balini horlimanglar. **23** S n ularni h rkandak tərəptə horlisang, ular manga pəryad kətürsə, M n ularning awazini qo um anglaymən; **24** xuning bilən o azipim tutixip, sil rni kiliqlap  lt rim n, sil rning hotunliringlar tul qilinip, baliliringlar yetim bolup qalidu. **25**  g r sən Mening həlkimning iqidin sanga qoxna bol qan k mb o l g  k rz bərgən bolsang, uning ya jazanihorlard k muamil  qilmio in; uningdin  s m almanglar. **26**  g r sən qoxnangning qapinini g r g  aloqan bolsang, k n olturmasta uning ya yandurup b r. **27** Q nki qapini uning birdinbir yepinqisi bolup, bədinini yapidioqan kiyim xudur. U bolmisa, u nemini yepinip yatidu? Bu s w btin Manga pəryad qilsa, pəryadini anglaymən; q nki Mən x pk tlikturm n. **28** Hudao a kupurluk qilma, w  h lkingning  mirilirinimu qaro ap tillima. **29** Haminingning  osulining ax inidin w  xarab-zəytun meyi k lqikingdin tax inidin Manga hədiyə sunuxni  ayal qilmio in. Sən oo ulliringning tunjisini Manga atio in. **30** Kala bilən qoyliringning tunji balilirinimu həm xundak atio in; tunji bala y tt  k ngiq  anisi bilən bill  tursun;  mma s kkizinqi k ni uni Manga atap suno in. **31** Silər Manga ataloqan mukəddəs kixil  bolisilər; xunga dalada yirtkuq  aywan t ripidin bo uloqan  aywanning g xini yemənglar, b lki uni itlaro a taxlap beringlar.

23 Yaloqan gəpni yaymioqin wə ya yaloqan guwahlik berip rəzil adəmgə yan basmioqin. **2** Topka əgixip rəzil ixta bolma yaki dəwa-dəsturlarda guwahlik bərgəndə topka əgixip həqiqətni burmilima. **3** Kəmbəoqəl dəwa kilsa, uningoqə yan basma. **4** Duxminingning kala ya exiki ezip ketip, sanga uqrap kalsə, uni elip kelip, igisigə qoqum tapxurup bər. **5** Əgər sanga əq boləqanning exiki yükni kətürəlməy yükning astida yatqinini kərsəng, uni yadəmsiz taxlimay, bəlki uningoqə yadəmlixip exikini qopuruxup berixing zərür. **6** Arangdiki kəmbəoqəlning dəwasida adalətni burmilima. **7** Hərəkəndə sahta ixtin özüngni neri tart; bigunəh adəm bilən həkkəniy adəmnə ətürmigin; qünki Mən rəzil adəmnə hərğiz adil dəp aqlimaymən. **8** Xuningdək həqkəndə para yemə; qünki para kəzi oquqlarni kor kilip, həkkəniylarning səzlirini burmilaydu. **9** Musapir kixilərgə zulum kılma; qünki özünglər Misir zeminida musapir bolup turoqan boləqəqə, musapirning rohiy halini bilisilər. **10** Altə yil əz yeringni terip, həsullirini al. **11** Ləkin yəttinqi yili yərgə aram berip uni box qoy; həlkingning namratliri uningdin yioqip yesun, ulardin axqinini jənggəldiki həywanlar yesun; xundəklə üzümzarliking bilən zəytunzarlikingnimu xundəklə qiloqin. **12** Altə kün iqidə əz ixingni ada kilip, yəttinqi küni aram elixing zərür. Buning bilən kala-exəkliring aram tapidu, dedikingning oqli bilən musapir kiximu hərdükini qikiridu. **13** Mən sanga eytkinimning həmmisini kəngül bəlpə ada kıl; bəxqə iləhlarning namini tilingoqə alma; bular həttə əqzingoqimu qikmisun. **14** Hər yilda üq qətim mənəg üqün həyt ətküzgin. **15** Aldi

bilən «petir nan heyti»ni etküz; sanga əmr kiloqinimdək Abib eyidiki bekitilgən künlərdə yəttə kün petir nan yegin; qünki xu ayda sən Misirdin qikqaniding. Xu heyтта heqkixi aldiməqa kuruq qol kəlmisun. **16** Sən əjir kilip terioqan etizdiki ziraitingning tunji qosulini oroqanda «orma heyti»ni etküz; xundakla sən əjir singdürüp yərdin ahirkı qosul-məhsulatliringni yil ahirida yioqkanda «qosul yioqix heyti»ni etküz. **17** Yilda üq ketim ərkəkliringning həmmisi Rəb Pərwərdigarning huzuriqə qazir bolsun. **18** Sən mənqa ataloqan qurbanliqning qenini hemirturuq selinoqan nan bilən sunmioqin; heyttə qurbanliqning yeoqini bolsa keqiqə kondurup ətigiqigə saklima. **19** Zeminingdiki dəsəlpki qosulning əng yahxsini Pərwərdigar Hudaqingning eoqigə elip kəl. Oqlakni anisining sütidə qaynitip pixurma. **20** Mana, Mən bir Pərixtni yolda seni qooqdap, Mən sənqa təyyarlioqan yərgə elip barsun dəp, aldingda yürüxkə əwətimən. **21** Sən uning aldida özünggə agah bol, uning awazioqa kulak sal. Uning zitioqa təgmə; bolmisa, u itaətsizlikliringni kəqürməydu; qünki Mening namim uningdidur. **22** Lekin əgər sən uning awazioqa kulak selip, Mening barliq buyruoqanliriməqa əməl qilsang, Mən düxmənliringgə düxmən, küxəndiliringgə küxəndə bolimən. **23** Qünki Mening Pərixtem aldingda yürüp, seni Amoriy, Hıttiy, Pərizziy, Qanaaniy, Hiwiyy və Yəbusiylarning zeminiqə baxlap kiridu; Mən ularni yəqitimən. **24** Sən ularning ilahliroqə bax urup ibadət qilma və yaki ular kiloqandək qilma; bəlki ularning [butlirini] üzül-kesil qeqiwət, but tüwrüklirini üzül-kesil kukum-taloqan qiliwət; **25** Lekin

Hudayinglar Pərwərdigarning ibaditidə bolunglar. Xundak
kilsanglar U nan bilən süyünlarni bərikətləydu; Mən
barlıq kesəllikni aranglardin qikirip taxlaymən. **26** Buning
bilən zeminingda boyidin ajrap ketidiqan yaki tuqmas
heqbir ayal yaki qarpay bolmaydu; ömrüngning künlirini
toluq kılımən. **27** Mən sening aldingda wəhimimni
əwətimən, qaysi taipigə yekınlaxsang xularni parakəndə
kılımən; xuning bilən həmmə düxmənliringni kəynigə
yandurup kaqurimən. **28** Hıwiylar, Qanaaniylar wə
Hıttiyarlarni aldingdin koqlap qikiriwetixkə serik hərılərnı
aldingda yürüxkə əwətimən. **29** Əmma zeminning
Harabilixip, dalada wəhxiy haywanlar awup sanga
həwp bolup qalmasıqı üqün, xu əllərnı aldingdin bir
yiloqıqə həydiwətməymən, **30** Bəlki sən awup, zeminni
[pütünləy] miras kilip boluquqə, az-azdin həydəp turimən.
31 Sening zeminingning qegrilirini Kızıl Dengizdin
tartip Filistiyələrnıng dengizioqıqə, xuningdək qəldin
tartip [Əfrat] dəryasioqıqə bekitimən; qünki zeminda
turuwatqanlarni həydiwetip yerini igilixing üqün, ularni
qolungoqa tapxurimən. **32** Sən ular bilən wə yaki ilahliri
bilən heqkəndak bir əhdə tüzmə. **33** Ularıng seni
aldimda gunahqa patquzmasıqı üqün ularni zeminingda
kət'iy turuquzma. Qünki mubada sən ularıng ilahlirining
ibaditidə bolsang, bu ix sanga tuzak bolidu.

24 U Musaoqa yənə: — «Sən berip, özüng bilən billə
Harun, Nadab, Abihuni wə Israillarning aqsakalliri
arisidin yətmix adəmnı elip, Pərwərdigarning huzurioqa
qikip, yirakta turup səjdə kilinglar. **2** Pəqət Musala
Pərwərdigarning aldioqa yekın kəlsun; baxqılar yekın

kəlmisun, həlk uning bilən billə üstigə qikmisun, — dedi. **3** Musa kelip Pərwərdigarning barlik sözliri bilən həkümlirini halayıkka dəp bərdi; pütkül halayık bir awazda: — Pərwərdigarning eytkən sözlirining həmmisigə əməl qilimiz! — dəp jawab berixti. **4** Andin Musa Pərwərdigarning həmmə sözini hatiriliwelip, ətisi səhər qopup taoqning tüwidə bir qurbangahni yasap, xu yərdə Israilning on ikki kəbilisining sani boyiqə on ikki tax tüwrükni tiklidi. **5** Yənə Israillarning birnəqqə yigitlirini əwətti, ular berip Pərwərdigarəyə köydürmə qurbanlıqlar sundi, inaklık qurbanlıqı süpitidə birnəqqə torpaqnımu soyup sundi. **6** Andin Musa qanning yerimini qaqilarəyə qaqilidi, yənə yerimini qurbangah üstigə qaqti. **7** Andin u əhdinamini qolioqə elip, həlkqə oqup bərdi. Ular jawabən: — Pərwərdigarning eytkinining həmmisigə kulak selip, itaət qilimiz! — deyixti. **8** Xuning bilən Musa qaqilardiki qanni elip, həlkqə sepip: — Mana, bu Pərwərdigar muxu sözlərninğ həmmisigə asasən silər bilən baqlioqan əhdininğ kənidur, dedi. **9** Andin keyin Musa wə Hərun, Nadab wə Abihu Israillarning aqsakalliridin yətmix adəm bilən billə taoq üstigə qikixti. **10** Ular xu yərdə Israilning Hudasini kərdi; uning ayioqining astida huddi kək yaquttin yasaloqan nəpis payandazdək, asman gümbizidək süpsüzük bir jisim bar idi. **11** Lekin u Israillarning mətiwərlirigə qol təgküzmid; ular Hudani kərup turdi həmdə yəp-iqixti. **12** Pərwərdigar Musaqə: — Taoq üstigə, kəximəyə qikip xu yərdə turoqin. Sanga ularəyə əgitixkə tax tahtaylarni, yəni Mən yezip qoyoqan qanun-əmrni berimən, dedi. **13** Xuning bilən Musa qopup, Yardəmqisi Yəxuani elip

mangdi. Musa Hudaning teoioqa qikti. **14** U awwal aksakallaroqa: Biz yenip kəlgüqə muxu yərdə bizni saklap turunglar. Mana, Ҳарун bilən hur siləning yeninglarda qalidu; əgər birsining ix-dəwasi qiksa, ularning aldioqa barsun, — dedi. **15** Xuning bilən Musa taqning üstigə qikti wə taqni bulut qaplidi. **16** Pərwərdigarning julasi Sinay teqining üstidə tohtidi; bulut uni altə küngiqə kaplap turdi; yəttinqi küni, Pərwərdigar bulut iqidin Musani qakirdi; **17** Pərwərdigarning julasining kiyapiti Israillarning kəz aldida taqning qokkisida həmmiini yutkuqi ottək kərüнди. **18** Musa bulutning iqigə kirip, taqning üstigə qikip kətti. Musa kirik keqə-kündüz taqda turdi.

25 Pərwərdigar Musaqə mundaq dedi: — **2** Sən Israillaroqa eytkin, ular Manga bir «kətürmə hədiyə»ni kəltürsun; kimning kəngli hədiyə sunuxqa hux bolsa, uningdin Manga sunulidioqan «kətürmə hədiyə»ni tapxuruwelinglar. **3** Silər ulardin tapxuruwalidioqan kətürmə hədiyə: — Altun, kümüx, mis, **4** kək, səsün wə kizil rənglik yip, kanap rəht, tiwit, **5** kizil boyaloqan qoqkarning teriliri, delfinning teriliri, akatsiyə yaqiqi, **6** qiraq üqün zəytun meyi, «məsihləx meyi» wə huxbuy üqün huxbuy dora-dərməklər, **7** əfod bilən «qoxen»qa ornitilidioqan aq həkik wə baxqa esil taxlar bolsun. **8** Mening əzliri arisida makan kilixim üqün [xulardin] Manga bir mukəddəs turaloquni yasisun. **9** Uni Mən sanga barlik kərsətməkqi boləqinimoqa asasən, yəni ibadət qedirining nushisi wə barlik əswab-saymanlirining nushisioqa op'ohxax kilip yasanglar. **10** Ular akatsiyə

yaʼqiqidin bir sanduq yasisun. Uning uzunluqi ikki yerim g z, kəngliki bir yerim g z, egizliki bir yerim g z bolsun.

11 Sən uni sap altun bilən  apli yin; iqi w  sirtini altun bilən  aplap, uning üstünki  ismining   risig  altundin girwək  iq r. **12** Uningo a altundin t t  alk   uydurup, t t  etik o a bekitkin. Bir t ripig  ikki  alk , yənə bir t ripig  ikki  alk  bolsun. **13** Sən   m akatsiyə yaʼqiqidin ikki bald k yasap,   r ikkisini altun bilən  apli yin; **14** andin sanduq ular arkilik kətürəlsun d p, bald klarni sanduqning ikki yenidiki  alk liridin  tk z p  oy yin.

15 Bald klar   mix  sanduqtiki  alk da tursun; ular uningdin  ik rilmisun. **16** Mən sanga beridio an   k m-guwahlikni sanduq a  oy yin. **17** Sanduqning [yapkuqi süpitidə] sən altundin uzunluqi ikki yerim g z, kəngliki bir yerim g z bol an bir «kafarət t hti» yasio in. **18** Ikki kerubni altundin sokup yasio in. Ularni kafarət t htining ikki t ripig  ornat in. **19** Bir kerubni bir t ripig , yənə bir kerubni yənə bir t ripig  ornitix üçün yasio in. Ikki t ripidiki kerublarni kafarət t hti bilən bir g wd   ilinglar. **20** Kerublar bir-birigə y zl nsun,  anatlrini kafarət t htining üstigə kerip,  anatliri bilən uni yapsun; kerublarning y zi kafarət təhtigə  aritilsun. **21** Sən kafarət t htini sanduqning üstigə  oyup, Mən sanga beridio an   k m-guwahlikni sanduqning iqig   oy yin.

22 Mən xu y rd  sən bilən k r xim n; kafarət t hti  stid , yəni   k m-guwahlik sanduqning üstidiki ikki kerubning otturisida turup sanga Israillarğa y tk z  k  tapxuridio an barlik   rlirim to risida s z  ilim n. **23**   m akatsiyə yaʼqiqidin uzunluqi ikki g z, kəngliki bir

gəz, egizliki bir yerim gəz boləjan bir xirə yasiojin. **24** Uni sap altun bilən kaplap, uning üstünki kışmining qərisigə altundin girwək qikar. **25** Sən xirəning qərisigə tət ilik egizliktə bir ləw yasiojin; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qikar. **26** Sən u xirəgə altundin tət halka yasap, bu halkılarni xirəning tət burjikidiki qetikğa ornatkın. **27** Xirəni kətürüxkə baldaklar ötküzilsun dəp, halkılar xirə lewigə yekın bekitilsun. **28** Baldaklarni akatsiyə yaşıqidin yasap, altun bilən kapliojin; xirə ular arkilik kətürilidu. **29** Xirəgə yandap legən, qaqa-təhsə, piyalə wə «xarab hədiyəliri»ni qaqidiojan kədəhləрни yasiojin; ularni sap altundin yasiojin. **30** Mening huzurumda turuxka sən xirəgə həmixə «təkdin nan»ni koyojin. **31** Sən həm sap altundin bir qiraşdan yasiojin. U qiraşdan soqup yasalsun; qiraşdanning puti, oqoli, kədəhliri, şunqə wə qeqəkliri pütün bir altundin soqulsun. **32** Qiraşdanning şolining ikki yenidin altə xahqə qikirilsun — qiraşdanning bir yenidin üq xahqə, qiraşdanning yənə bir yenidin üq xahqə qikirilsun; **33** bir yenidiki hərbi xahqidə badam güli xəklidə şunqisi wə qeqiki boləjan üq kədəh qikirilsun, yənə bir yenidiki hərbi xahqidə badam güli xəklidə şunqisi wə qeqiki boləjan üq kədəh qikirilsun. Qiraşdanoja qikiriləjan altə xahqining həmmisi xundak yasalsun. **34** Qiraşdanning [şolidin] badam güli xəklidə şunqisi wə qeqiki boləjan tət kədəh qikirilsun. **35** Bulardin baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir şunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir şunqə, [üqinqi] ikki xahqining astida bir şunqə bolsun; qiraşdanoja qikiriləjan altə xahqining asti həmmisi

xundak bolsun. **36** Uning xu oʻqunqiliri ham xahqiliri qiraʻodan bilan bir gawda qilinsun — bir pütün sap altundin soʻqub yasalsun. **37** Sən qiraʻoddanning yəttə qirioʻqini yasioʻqin; qiraʻoqlar uduloʻqa yoruk qūxūrəlixī ūqūn ūsti tərəpkə ornitilsun. **38** Uning pilik kayqiliri bilan kuldānliri sap altundin yasalsun. **39** Qiraʻodan wə uning barlik əswabliri bir talant sap altundin yasalsun. **40** Sanga taoʻda ayan qilinoʻqan nusha boyiqə bularni ehtiyat bilan yasioʻqin.

26 Mukəddəs qedirni on parqə yopuqtin yasatqin; yopuqlar nepiz tokuloʻqan aq kanap rəhtkə kək, səsūn wə kizil yiplar arilaxturulup ixlənsun; uningə kerublarning sūritini qewər kollarə nəpis kilip kəxtiləp qikəroʻquzoʻqin. **2** Hərbir yopuqning uzunluqi yigirmə səkkiz gəz, kəngliki tət gəz bolup, hərbir yopuq ohxax qong-kikiqliktə bolsun. **3** Yopuqlarning bəxi bir-birigə ulansun, qaloʻqan bəx yopuqmu ham bir-birigə ulansun. **4** Sən ulap qikiloʻqan birinqi qong parqining əng qetidiki qismioʻqa bir təripigə rənggi kək izmə qadioʻqin, xuningdək ulap qikiloʻqan ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir təripigimu ham xundak qiləqin. **5** Birinqi qong parqining əng qetidiki qismioʻqa əllik izmə qadioʻqin, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə qadioʻqin. Izmilər bir-birigə udulmuudul bolsun. **6** Mukəddəs qedir bir pütün bolsun ūqūn altundin əllik iloʻq yasap, ikki qong parqə yopuqni xu iloʻqular bilan bir-birigə tutaxturoʻqin. **7** Mukəddəs qedirni yepix ūqūn əqkə tiwitidin yopuqlarni yasioʻqin; yopuqtin on bir parqə yasioʻqin. **8** Yopuqlarning hərbirining uzunluqi ottuz gəz, kəngliki tət gəz bolup, on bir yopuqning

həmmisi ohxax qong-kıqıqlıktə bolsun. **9** Yopuqlarning bəxini ulap bir kılıp, qaloqan altə yopuqnımu ulap bir kılıp, altinqi yopuqni ikki kət kılıp, qedirning aldi tərıpıgə sanggilitip qoyıqin. **10** Sən birinqi ulap qıqıloqan qong parqining əng qetidiki kismioqə əllik izmə, ikkinqi ulap qıqıloqan qong parqining əng qetidiki kismioqə əllik izmə qadioqin. **11** Sən həm mistin əllik iloqu yasap, qedir bir pütün bolsun üqün ularni izmilərgə ətüzüp ikki qong parqini ulap qoyıqin. **12** Lekin yopuqning qedirning kəynidin exip qaloqan kismi, yəni exip qaloqan yerim parqisi qedirning kəyni tərıpidə sanggilap tursun. **13** Qedir yopuqlirining qedirning boyidin artuq kismi, yəni u tərıpidin bir gəz, bu tərıpidin bir gəz, qedirning ikki tərıpidin sanggilap, uni [toluk] yapsun. **14** Buningdin baxqa, qedirə qizil boyaloqan qoqkar terisidin yopuq yasap yapqin, andin uning üstidinmu delfin terisidin yasaloqan yənə bir yopuqni qaplıqin. **15** Mukəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiyə yaqıqıqıdin yasap tikligin. **16** Hər bir tahtayning uzunluqi on gəz, kəngliki bir yerim gəz bolsun. **17** Hər bir tahtayning ikkidin turumi bolsun, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetilsun; qedirning barlıq tahtaylirini xundak yasıqin. **18** Qedirning tahtaylirini xundak yasıqin; yigirmisini jənub tərəpkə tikligin; **19** bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin kırık təglik yasıqin; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üqün ikkidin təglik, yənə bir tahtayning ikki turumi üqün ikkidin təglik yasıqin. **20** Xuningdək qedirning udul tərıpidə, yəni ximal tərıpidə yigirmə tahtay bolsun; **21** bularning kırık təglik kümüxtin bolsun;

bir tahtayning tegigə ikkidin təglik, yənə bir tahtayning tegigə ikkidin təglik orunlaxturulsun. **22** Qedirning kəyni tərīpigə, yəni oərb tərəpkə altə tahtay yasap tikligin. **23** Qedirning kəyni tərīpidiki ikki bulungoqa ikki tahtay yasap ornatqin. **24** Bu [bulung tahtayliri] astidin üstigiqə ikki qat qilinip [tahtaylarni] əzara qetixtursun, üsti bir həlkioqa bekitilsun. Hər ikkisi xundak qilinip, ikki bulungoqa tiklənsun. **25** Arqa tərəptə səkkiz tahtay bolidu, ularning kümüxtin yasaloqan on altə təglik bolidu; bir tahtayning tegidə ikki təglik, yənə bir tahtayning tegidə ikki təglik bolidu. **26** Buningdin baxqa sən akatsiyə yaoqiqidin baldaq yasioqin; qedirning bu tərīpidiki tahtaylaroqa bəx baldaqni, **27** qedirning u tərīpidiki tahtaylaroqa bəx baldaqni, qedirning arqa tərīpidiki tahtaylaroqa, yəni oərb tərīpidiki tahtaylaroqa bəx baldaqni yasioqin. **28** Tahtaylarning otturisdiki ottura baldaq bu tərəptin u tərəpkə yetidioqan bolsun. **29** Tahtaylarni altun bilən qaplap, baldaklar etküzüldioqan həlkilarni altundin yasap, baldaklarni altun bilən qaplioqin. **30** Qedirni sanga taoqda ayan qilinoqan nusha boyiqə yasap tikligin. **31** Sən nepiz tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kızil yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasioqin; uni qewər qollar kerublarning süritini nəpis qilip qüxürüp kəxtiləp qiqsun. **32** Uni akatsiyə yaoqiqidin yasaloqan tət hadioqa esip qoyoqin. Bu hadilar altun bilən qaplansun, hər birining altun ilmiki bolsun; hadilar kümüxtin yasaloqan tət təglikkə ornitilsun. **33** Pərdə qedir yopuqidiki ilməklərgə esilip sanggilitip koyulsun; andin həküm-guwahlıq sanduqini xu yərgə kəltürüp, pərdining iqigə elip kirgin. Xuning

bilən pərdə silər üqün mukəddəs jay bilən əng mukəddəs jayning otturisdiki bir ayrima pərdə bolsun. **34** Andin sən «kafarət təhti»ni əng mukəddəs jaydiki həküm-guwahlik sandukining üstigə qoyojin. **35** Xirə bolsa pərdining texioja orunlaxturulsun; qiraqdanni xirəning udulioja, qedirning jənub tərripigə qoyojin; xirəni ximal tərripigə qoyojin. **36** Buningdin baxka sən qedirning kirix eoizioja nepiz tokulojan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasiojin; u kəxtiqi tərripidin kəxtilənsun. **37** Bu pərdə üqün akatsiyə yaqiqidin bəx hada yasap, ularni altun bilən qapliojin; hər birining altun ilmiki bolsun; ularning tegigə bəx danə təglikni mistin kuyup təyyarlatkin.

27 Sən qurbangahni akatsiyə yaqiqidin yasiojin. Qurbangah tət qasa bolsun; uzunluqi bəx gəz, kəngliki bəx gəz, egizliki üq gəz qilinsun. **2** Uning tət burjikigə qoyulidiojan münggüzlrini yasiojin; münggüzlrini qurbangah bilən bir gəwdə qilinsun. Qurbangahni mis bilən qapliojin. **3** Qurbangahning yaq [wə külini] elixka daslarni yasiojin; uningə has boləjan gürjəklərni, korilarni, lahxiqirlarni wə otdanlarnimu yasiojin; uning barliq əswablrini yasaxka mis ixlətkin. **4** Qurbangah üqün mistin bir xala yasiojin; xalaning tət burjikigə tət mis həlka yasap bekitip qoyojin. **5** Xalani qurbangahning qap belining astidiki girwəktin təwənrək turidiojan qiləjin, xundakta xala qurbangahning dəl otturisida bolidu. **6** Qurbangahka ikki baldaq yasiojin; ular akatsiyə yaqiqidin bolsun, ularni mis bilən qapliojin. **7** Qurbangahni kətürgəndə, baldaqlar uning ikki yenida

boluxi üçün, ularni halkilaroqa etküzüp qoyoin. **8** Qurbangahni tahtaylardin yasioin, iqi box bolsun; u taoqda sanga ayan kilinoqan nusha boyiqə [hünər wənlər] təyyar kilsun. **9** Mukəddəs qedirning hoylisinimu yasioin. Hoylining janubioqa, yəni janubka yüzləngən tərapiyə nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin pərdilərnı tokuoin; xu tərapiyening uzunluqi yüz gəz bolsun. **10** Pərdilərnı esixka yigirmə hada yasalsun; ularning tegigə koyuxka yigirmə mis təglik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaqlar bolsa kümüxtin yasalsun. **11** Xuningoqa ohxax ximal tərpidimu uzunluqi yüz gəz kelidoqan pərdə bolsun. Pərdilərnı esixka yigirmə hada yasalsun; ularning tegigə koyuxka yigirmə mis təglik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaqlar bolsa kümüxtin yasalsun. **12** Hoylining qarəb tərpidə uzunluqi əllik gəz kelidoqan pərdə bolsun; uning on hadisi wə on təglikı bolsun. **13** Hoylining xərək tərpi, yəni kün qikixka yüzləngən tərpiyening kənglikı əllik gəz bolsun. **14** Bir tərpidə on bəx gəz kelidoqan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təglikı bolsun. **15** Yənə bir tərpidə on bəx gəz kelidoqan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təglikı bolsun. **16** Hoylining kirix eqizioqa yigirmə gəz kelidoqan bir pərdə koyulsun; pərdə nepiz tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kızıl yiplar arilaxturulup, kəxtiqi tərpidin kəxtilənsun. Uning tət hadisi bilən tət təglikı bolsun. **17** Hoylining qərisidiki həmmə hadılar kümüxtin yasaləqan baldaqlar bilən bir-birigə qetilsun; ularning ilməkliri kümüxtin, təglikliri mistin yasalsun. **18** Hoylining uzunluqi yüz gəz, kənglikı hər ikki tərpi

əllik gəz bolsun; nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin ixləngən pərdining egizliki bəx gəz qilinsun; hadilarning təglikliri mistin yasalsun. **19** Mukəddəs qedirning ix-hizmitidə ixlitilidioqan barliq əswab-saymanliri həmdə barliq mik-qozukliri, xundakla həylining barliq mik-qozukliri mistin bolsun. **20** — Qiraqlarning həmixə yenik turuxi üçün, qiraqla ixlitixkə zəytundin soqup qikiriloqan sap mayni qexingoqa kəltürüxkə Israillarni buyruoqin. **21** Jamaət qedirining iqidə, həküm-guwahlik sanduqining udulidiki pərdining taxkiri Hərun wə oqulliri hər keqisi ətigəngiqə Pərwərdigarning aldidə qiraqlarning yenik turoquzux ixida bolsun. Bu ix dəwərdin-dəwrgiqə Israillaroqa əbədiy bir qanun-bəlgilimə bolsun.

28 Sən Israillarning iqidin akang Hərun wə uning oqullirini əz qexingoqa kəltürgin; ularni, yəni Hərun wə oqulliri Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamarlarning Mening kaqinlik hizmitimdə boluxi üçün yeningoqa kəltürgin. **2** Akang Hərunoqa həm xərəp həm güzəllik üçün mukəddəs kiyimləni təyyarlioqin. **3** Hərunning Manga mukəddəs qilinip, Mening kaqinlik hizmitimdə boluxi üçün, Mən əqil-parasətning rohi bilən qəblirini tolduroqan qewər kixilərnin hər birigə səz qilip, ularni alahidə kiyimləni tikixkə buyruoqin. **4** Ular tikidioqan kiyimlər munulardin ibarət: — bir qoxen, bir əfod, bir ton, kəxtiləngən bir halta kənglək, bir səllə wə bir bəlwaoq. Mening kaqinlik hizmitimdə boluxi üçün, ular akang Hərunoqa wə oqullirioqa mukəddəs kiyimləni tiksun. **5** Uningoqa altun wə kək, səsün, qizil yiplar bilən nepiz tokuloqan aq kanap rəht ixlitilsun; **6** əfodni ular altun wə

kək, səsün, kızıl yiplar bilən nepiz tokuloğan aq kanap rəhtlärni təyyarlap, qewər qollaroğa nəpis kılıp [kəxtilitip] ixlətsun. **7** Əfodning ikki bexini bir-birgə tutaxturux üqün ikki dolisida mürilik tasma bolsun. **8** Əfodning üstidin baqlaydiğan, kəxtiləngən bəlwaoq əfod bilən bir pütün qılınsun wə uningoğa ohxax sipta ixlinip, altun wə kək, səsün, kızıl yiplar wə nepiz tokuloğan aq kanap rəhttin yasalsun. **9** Ikki aq həqiqni tepip, ularning üstigə Israilning oqullirining namlirini oyduroqin; **10** ularning namlirining altisi bir yaqutqa oyulsun, qaloğan altisi bolsa yənə bir yaqutqa oyulsun, həmmisi tuqulux tərtpi boyiqə pütölsun. **11** Huddi yaqut nəqixqiliri ixligəndək, məhür oyuloğandək Israilning oqullirining namlirini ikki yaqutqa oyduroqin; ular altundin yasaloğan kəzlükkə bekitölsun. **12** Israilning oqulliriqə əslətmə tax bolsun üqün, ikki yaqutni əfodning ikki mürilik tasmisioğa qadioquzoqin; xundək bolqanda, Hərun Pərwərdigarning aldidə ularning namlirini əslətmə süpitidə müriliridə kətüröp yüridu. **13** Buningdin baxqa, sən altundin yənə ikki kəzlük wə sap altundin xoynidək exip etilgən ikki zənjir yasatqin; andin exilmə zənjirlər kəzlüklərgə bekitölsun. **15** «Həqüm qoxeni»ni qewər qollaroğa nəpis kılıp kəxtilitip yasatqin; uni həm əfodni ixligən usulda yasioğan, altun wə kək, səsün, kızıl yiplar bilən nepiz tokuloğan aq kanap rəhttin yasioqin. **16** U ikki qat, tət qasa qılınsun; uzunluqi bir qeriq, kənglikimu bir qeriq bolsun. **17** Uning üstigə tət qatar kılıp gəhərlərni ornətkin: — birinqi qataroğa kızıl yaqut, serik gəhər wə zumrət ornitölsun; **18** ikkinqi qataroğa kək qəxtexi, kək

yaqut wə almas ornitilsun; **19** üqinqi qataroqa səsün
 yaqut, piroza wə səsün kwarts ornitilsun; **20** tötinqi
 qataroqa beril yaqut, aq həqiq wə anartax ornitilsun;
 bularning həmmisi altun közlük iqigə ornitilsun. **21**
 Bu gəhərlər Israilning oqullirining namlirioqa wəkil
 kılınip, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyoqandək
 hər bir gəhərgə on ikki kəbilining nami birdin-birdin
 pütülsun. **22** Qoxenoqa xoynidək exilgən sap altundin
 [ikki] exilmə zənjir yasioqin. **23** Qoxenoqa altundin ikki
 hālqa etip, ikki hālqini qoxenning [yukiriki] ikki burjikigə
 bekitkin; **24** andin altundin exilip yasaloqan ikki zənjirni
 qoxenning [yukiriki] ikki burjigidiki hālqidin etküzüp,
25 exilgən xu zənjirlərnin ikki uqini ikki közlükkə
 bekitip, [közlüklərni] əfodning ikki mürilik tasmisining
 aldi qismioqa ornatqin. **26** Buningdin baxqa sən altundin
 ikki hālqa yasap, ularni qoxenning [asti tərpidiki]
 ikki burjikigə bekitkin; ular əfodqa tegixip turidioqan
 kılınip iqigə qadalsun. **27** Mundin baxqa sən altundin
 [yənə] ikki hālqa yasap, ularni əfodning ikki mürilik
 tasmisining aldi təwənki qismioqa, yəni əfodqa ulinidioqan
 jayoqa yeqin kılip, kəxiriləngən bəlwaoqdin egizrək kılip
 bekitkin. **28** Qoxenning əfodning kəxiriləngən bəlweoqidin
 yukirirək turuxi, qoxenning əfodtin ajrap kətməsliki üqün
 qoxenning hālqisini kək xoyna bilən əfodning hālqisioqa
 qetip koyoqin. **29** Xundak qiloqanda, Hərun muqəddəs
 jayoqa kirgəndə, həküm qoxenini taqioaqqa, Israilning
 oqullirining namlirini əslətmə süpitidə yurikining üstidə
 Pərwədigarning aldida daim kətürüp yürgən bolidu.
30 Hərun Pərwədigarning aldioqa kirgəndə, urim bilən

tummim uning yüriki üstidə boluxi üqün, bularni həküm
koxenining iqigə aləyin; muxundak kıləqanda, Hərun
Israillərə bəqlək həkümlərni həmixə Pərwərdigarning
həzüridə öz yüriki üstidə kətürüp yürəgən bolidu. **31**
Əfədnin [iqidiki] tonni pütünləy kək rənglik kıləyin. **32**
Tonning baxkə kiyilidiqan təxüki dəl otturidə bolsun;
uning yirtilip kətməsliki üqün huddi bəpkar tokuqandək,
sawutning yəqisioqə ohxax qərisigə pəwəz qikirlsun.
33 Uning etikining qərisigə kək, səsün wə kizil yiptin
anarlarni tokup askin həmdə altun kongoquraklarni
yasap, qərisidiki anarlarning ariləqəqə birdin esip koyəyin;
tonning etikining pütkül qərisigə bir altun kongoqurak,
bir anar, yənə bir altun kongoqurak, bir anar... bəkitilsun.
35 Hərun hizmət kıləqan wəqtidə xu tonni kiysun; buning
bilən Hərun Pərwərdigarning aldiqə bəqəqanda, yənə
mukəddəs jəyqəqə, Pərwərdigarning aldiqə kirip-qikqəqanda
uning awazi anglinip turidu-də, u əlümdin aman qalidu.
36 Andin keyin sən sap altundin nəpis bir otuqətni yasap,
uning üstigə mēhürgə nəkixləngəndək: «Pərwərdigəqə
mukəddəs kılindi» dəp oyoqin; **37** uni kək rənglik yip
bilən səllisigə qigkin; u səllining aldi tərripigə takəlsun;
38 u Hərunning pəxənisidə tursun. Buning bilən Hərun
Israillarning mukəddəs kılip kəltürgən bərlək mukəddəs
hədiyələrigə qəpləxqan gənəhlərnə öz üstigə elip kətüridu;
hədiyələrnin Pərwərdigarning aldidə qəbul kılənixi üqün
otuqətnə həmixə uning pəxənisigə takəqlək tursun. **39**
Buningdin bəxkə ək kənap rəhttin bir kənglək tokuqəyin,
xuningdək kənap rəhttin tokuqəqan bir səllə təyyərləqin;
kəxtiləngən bir bəlwəqəqəqəqin. **40** Hərunning oqullirəqəqə

halta kəngləklərnı tikkin; ularoʻjımu bəlwaoʻlarnı təyyarla, ularoʻja egiz bəklərnımu tikkin; bular ularoʻja həm xərəp həm güzəllik bolsun. **41** Bularning həmmisini sən akang ʤarun wə uning oʻqullirioʻja kiydürgin; andin ularning Mening aldimda kahinlik hizmitimdə boluxi üqün ularni məsihləp, Manga mukəddəs kılıp ayrioʻqin. **42** Ularning əwrətlirining yepik turuxi üqün ularoʻja kanap rəhttin tambal əttürgin; u belidin yotisiʻoʻiqə yepip tursun. **43** ʤarun wə oʻqulliri jamaət qedirioʻja kirgəndə yaki mukəddəs jayda hizməttə bolux üqün kurbangahkə yekınlaxkanda, ular gunahkar bolup əlöp kətməsliki üqün [tambalni] kiyiwalsun. Bu uningoʻja wə uningdin keyinki nəsiliri üqün əbədiy bir bəgilimə bolsun.

29 Ularning Manga mukəddəs kılınip, kahinlik hizmitimdə boluxi üqün mundaq ixni ada kılıxing kerək: — sən bir yax ərkək torpak bilən ikki qoʻqarnı tallə (həmmisi bejirim bolsun) **2** həmdə petir nan, zəytun meyi iləxtürülgən petir toqəq wə zəytun meyi sürülüp məsihləngən petir həmək nanlarnı təyyarla, bularning həmmisini buʻqday unidin kılıʻqin; **3** nanlarning həmmisini bir sewətkə selip, sewətni, torpakni wə ikki qoʻqarnı billə hədiyə kılıp kəltürgin. **4** Sən ʤarun wə uning oʻqullirini jamaət qedirining kirix eoʻizioʻja yekın elip kelip, ularni su bilən yuʻqin; **5** andin kiyimlirini elip kelip, ʤarunoʻja halta kənglək, əfod toni wə əfodni kiydürgin, koxenni takıʻqin; andin beligə əfodning kəxtiləngən bəlwəʻqini baʻqıʻqin. **6** Bexioʻja səllini yəgəp, səlligə mukəddəs otuʻqatni takap qoyʻqin. **7** Andin məsihləx meyini elip, bexioʻja kuyup uni məsihligin. **8** Andin sən uning oʻqullirini elip kelip, ularoʻja

halta kengləklərni kiydürgin; **9** ularoqa, yəni Hərun və uning oqullirioqa bəlwəqlərni baqlap, egiz bəklərni kiydürgin. Xuning bilən əbədiy bəgilimə boyiqə, kaħinlik hizmiti ularningki bolidu; xundak kılıp, sən Hərun bilən uning oqullirini Hudaqa muqəddəs kılıp ayrip təyinligin. **10** — Sən torpaqni jamaət qedirining aldioqa elip kəlgin; elip kəlginingdə Hərun bilən uning oqulliri qollirini torpaqning bexioqa koysun. **11** Andin sən bu torpaqni Pərwədigarning aldidə, jamaət qedirining kirix eqizining yenidə boquzliqin; **12** torpaqning kənidin elip barmikıng bilən uni qurbangahning münggüzligigə sürüp, qaloqan qanning həmmisini qurbangahning tüwigə təküp kuyoqin. **13** Iq qarnini yəgəp turoqan barlik mayni, xundakla jigərnıng üstidiki qawa may, ikki bərək və ularning üstidiki mayni ajritip bularni qurbangahta kəydürgin. **14** Torpaqning gəxi, terisi və tezikini bolsa qedirgahning sirtioqa elip qikip, otta kəydürüwətkin; bu gunah qurbanliki bolidu. **15** Andin sən qoqqlarning birini elip kəlgin; Hərun bilən uning oqulliri qollirini qoqqlarning bexioqa koysun; **16** andin sən bu qoqqlarni boquzlap, uning kənidin qurbangahning üsti kismining ətrapiqa səpkin. **17** Qoqqlarni parqilap, uning iq qarni bilən paqaklırini yuyup, ularni gəx parqiliri və baxning üstigə koyup, **18** pütün qoqqlarni qurbangahta kəydürgin. Bu Pərwədigaroqa ataloqan kəydürmə qurbanlik — ot arkilik sunulidioqan, Pərwədigaroqa huxbuy yətküzidioqan hədiyə bolidu. **19** Keyin sən ikkinqi qoqqlarni elip kəlgin; Hərun və uning oqulliri qollirini qoqqlarning bexioqa koysun. **20** Andin bu qoqqlarni boquzlap kənidin elip, Hərunning ong

kulikining yumxikioqa, uning oqullirining ong kulikining yumxikioqa, ularning ong kollirining qong barmiki bilən ong putlirining qong barmikioqa sürkəp qoyojin, qalojan qanni kurbangahning üsti qismining ətrapioqa səpkin. **21** Andin kurbangah üstidiki qandin wə məsihləx meyidin elip, Hərunning üstigə, uning kiyimlirigə, xuningdək uning oqullirining üstigə wə ularning kiyimlirigimu səpkin. Xundak qilip u wə uning kiyimliri, uning oqulliri wə ularning kiyimlirimu uning bilən təng Hudaqə atəp mükəddəs qilinojan bolidu. **22** Andin sən qoqkarning meyi, quyruq meyi, iq qarnini yəgəp turojan barliq may, jigərninq üstidiki qawa may, ikki bərək wə ularning üstidiki mayni qikar həmdə ong arqa putini alojin — (qünki bu qoqkar kahinliqqə tikləx [kurbanlikioqa atalojan] qoqqardur) — **23** — buningdin bəqqa sən Pərwərdigarning aldida qoyulojan petir nan sewitidin bir girdini, zəytun meyi iləxtürülgən petir toqaqtin birni wə petir həmək nandin birni elip, **24** bularning həmmisini Hərunning kollirioqa wə uning oqullirining kollirioqa qoyup, ularni «pulənglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning aldida pulənglatquzojin. **25** Andin sən bularni ularning kolliridin tapxurup elip, Pərwərdigarning aldida huxbuy qikərsun dəp, kurbəngəhtiki keydurmə kurbanliqninq üstidə qoyup keydürgin. Bu ot arkilik Pərwərdigarəqa sunulojan hədiyə bolidu. **26** Sən Hərunni kahinliqqə tikləx kurbanlikioqa atalojan qoqkarning təxini elip «pulənglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning huzurida pulənglatqin; bu sening ülüxüinq bolidu. **27** Xuningdək, sən kahinliqqə tikləx kurbanlikioqa atalojan qoqkarning «pulənglatma

hədiyyə» süpitidə pulangliti loqan təxi bilən «kətürmə hədiyyə» süpitidə egiz kətürüp pulangliti loqan arqa putini, yəni Hərun wə uning oqullirioqə beqixlanəqan xu ülüxlərnə «mukəddəs» dəp ayrip bekitkin. **28** Xuning bilən bu nərsilər əbədiy bəlgilimə boyiqə Israillar tərpidin Hərun wə oqullirioqə beqixlanəqan nesiwə bolidu; qünki u kətürmə hədiyyədur. Bular Israillar tərpidin sunulidioqan inaklıq kurbanlikliridin ayrip qikilip, ularning Pərwərdigarəqə atap «egiz kətürgən hədiyyə»si həsəblinip, «kətürmə hədiyyə» bolidu. **29** Hərunning mukəddəs kiyimlirigə keyin oqulliri warislik kəlidu. Ular məsihlinip, kahinlikqə təyinləngəndə xu kiyimlərnə kiysun. **30** Oqullirining kaysisi uning ornini besip kahin bolsa, jamaət qedirioqə kirip mukəddəs jayning iqidə hizmətkə kirixkəndə, bu kiyimlərnə uda yəttə kün kiyip yürsun. **31** Sən kahinlikqə tikləx kurbanlikioqə ataloqan qoqkərnə elip, uning gəxini mukəddəs jayda pixuroqin; **32** andin Hərun wə oqulliri qoqkərnə gəxi bilən sewəttiki nənərnə jamaət qedirining kirix eoqizida yesun; **33** ular əzlrining kahinlikqə təyinlinixidə Hudəqə atap mukəddəs kəlinəqanda kafarətkə ixlitilgən nərsilərnə yesun, ləkin bular mukəddəs boləqəqə, yat kixi buningdin həqnəmini yəmisun. **34** Əgər kahinlikqə tikləx kurbanlik gəxidə yəki nəndin ətigə əzrak exip qəlsa, exip qəloqənni otta kəydürüwət; bular mukəddəs boləqəqə, həqkim uningdin yəsə bolmaydu. **35** Sən xu tərəkidə Hərun wə uning oqulliri toqrisida buyruqinimning həmmisini bəja kəltürüp, uda yəttə künqiqə ularnə kahinlikqə tikləx wəzipisini adə kəloqin. **36** Hər künə kafarət

qilnixka gunah qurbanliki süpitida bir torpakni sunoqin.
 Qurbangahning özini gunahdin pak qilixka uning üqünmu
 kafarət kältürgin, mukəddəs qilinsun dəp, uni zəytun
 meyi bilən məsihligin. **37** Yəttə künqiqə sən qurbangah
 üqün kafarət kältürüp, uni mukəddəs qiləyin. Buning
 bilən u «əng mukəddəs nərsilərnin biri» hesablinidu;
 uningə təgkən həmmə nərsə mukəddəs hesablinidu. **38**
 Mana, qurbangahda həmixə sunidoqlanliring munular: —
 hər küni bir yaxliq ikki qoza qurbanliq qilinsun. **39** Birini
 ətigəndə, yənə birini gugumda qurbanliq qilip sunoqin.
40 Birinchi qoza bilən birgə zəytun meydin bir hinning
 tətlin biri iləxtürülgən buqday unidin [əfahning] ondin
 biri wə yənə xarab hədiyəsi süpitida tətlin bir hin xarab
 quxup sunulsun. **41** İkkinchi qozini gugumda sunoqin;
 uni ətigənlilik qurbanliqningkidək, huxbuy boluxi üqün
 ot arkilik Pərwərdigarə ataloqlan qurbanliq süpitida
 axliq hədiyə wə xarab hədiyə bilən qoxup sunoqin. **42**
 Xu tərəkida bu keydurmə qurbanliq nəsilədin-nəsilgə
 jamaət qedirining kirix eqlizida Pərwərdigarning huzurida
 etküzülüp daimlik qurbanliq bolsun; Mən [Pərwərdigar]
 xu yərdə silər bilən kəruxüp, sən bilən səzliximən.
43 Xuningdək Mən xu yərdə Israillər bilən uqriximən,
 xuning bilən u jay Mening xan-xəripim bilən mukəddəs
 qilinidu. **44** Mən jamaət qediri bilən qurbangahni Əzümgə
 atap mukəddəs qilimən; Hərun wə uning oqlullirininu
 Əzümgə kaqlinlik hizməttə boluxka ayrip mukəddəs
 qilimən. **45** Xundak qilip Mən Israillərnin arisida
 makan qilip, ularning Hudasi bolimən. **46** U waqlitta ular
 Mening ularning arisida makan qilixim üqün ularni Misir

zeminidin qikirip kəlgən Hudasi Pərwərdigar ikənlikimni bilidu; Mən ularning Hudasi Pərwərdigardurmən.

30 Sən yənə huxbuy yandurux üqün bir huxbuygahni yasatkin; uni akatsiyə yaqıqidin təyyarlıqin. **2** U tət qasa, uzunluğu bir gəz, kəngliki bir gəz, egizliki ikki gəz bolsun. Uning [tət burjigidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasalsun. **3** Sən uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlirini sap altun bilən kaplatkin; uning üsti qışmining qərisigə altundin girwək qıqarqin. **4** Uningoqa altundin ikki həlka yasap, uning girwikining astioqa bekitkin; ularni ikki yenioqa udulmu'udul bekitkin. Huxbuygahni kətüridioqan ikki baldaqni selix üqün bularni huxbuygahning ikki tərıpigə orunlaxturoqin. **5** Baldaqlırini akatsiyə yaqıqidin yasap, altun bilən kaplıqin. **6** Huxbuygahni həküm-guwahlik sanduqining udulidiki pərdining sirtioqa, yəni Mən sən bilən kərixidioqan jay boloqan həküm-guwahlik sanduqining üstidiki kafarət təhtining udulioqa koyoqin. **7** Hərun xuning üstidə esil huxbuy ətirni yandursun; hər küni ətigənliki qıraqlarni pərligili kəlgəndə, huxbuylarni yandursun. **8** Xuningdək Hərun gugumda qıraqlarni tizip yaqqanda, huxbuy yandursun. Xundak kılıp Pərwərdigarning aldida nəsildin-nəsilgə huxbuy həmixə əqürülməy yenik bolidu. **9** Silər uning üstidə nə həqqandak qəyriy huxbuy yandurmanglar, nə köydürmə qurbanlik nə axlik hədiyə sunmanglar, xundakla uning üstigə həqqandak xarab hədiyəni təkmənglar. **10** Hər yilda Hərun bir kətim [huxbuygahning] münggüzlirigə kafarət kəltürsun; hər kətim kafarət kəltüridioqan gunah qurbanlikining kəni

bilən uning üçün kafarət kəltürsun. Nəsildin-nəsilgə xundak qilinglar; bu [huxbuygah] Pərwərdigarəyə «əng mukəddəs» hesablinidioqan nərsilərnin qataridindur. **11** Pərwərdigar Musaqəyə mundak dedi: — **12** Sən Israillarning sanini eniklax üçün ularni saniojiningda, ularning sanilixi wəjidin arisioqə balayı'apət kəlməsliki üçün, ularni saniojiningda hərbi adəm öz jeni üçün Pərwərdigarəyə kafarət puli tapxursun. **13** Royhətkə elinip, sanaktin otkənlərnin həmmisi berixi kerək boləjini xuki, hərbi mukəddəs jaydiki xəkəlnin əlqəm birliki boyiqə yerim xəkəl bərsun (bir xəkəl yigirmə gərahqə barawər kelidu). Bu yerim xəkəl Pərwərdigarəyə «kətürmə hədiyyə» bolidu. **14** Royhətkə elinip, sanaktin otkənlər, yəni yigirmə yax yaki uningdin qonglarning hərbi Pərwərdigarəyə xu «kətürmə hədiyyə»ni bərsun. **15** Öz jeninglarəyə kafarət kəltürəx üçün Pərwərdigarəyə kətürmə hədiyyə bərginiglarda bay kixi yerim xəkəldin artuq bərmisun, kəmbəəqəl kiximu yerim xəkəldin kəm bərmisun. **16** Sən Israillardin xu kafarət pulini tapxurup elip, jamaət qedirinin hizmitigə beəixlap ixlətkin; u pul Israillarəyə Pərwərdigarning huzurida əslətmə süpitidə jeninglarəyə kafarət kəltüridioqan bolidu. **17** Pərwərdigar Musaqəyə mundak dedi: — **18** Sən yuyunuxqə ixlitixkə mistin [yoəqan] bir das wə uningəyə mistin bir təglik yasatqin; uni jamaət qediri bilən qurbangahning otturisiəyə orunlaxturup, iqiğə su toxturup qoyəjini. **19** Hərun bilən uning oəqulliri uningdiki su bilən put-qəllirini yusun. **20** Ular jamaət qedirioqə kirgəndə əlməsliki üçün su bilən əzini yuyuxi kerək; ular hizmət qilix üçün, qurbangahqə

yekın berip Pərwərdigarğa ot arkilik atilidiğan kurbanlik
 sunmaqı bolıqıdimu, xundaq kilsun. **21** Ular ǵmǵslikı
 ǵqın put-kollirini yusun; bu ix ularğa, yǵni ǵzi wǵ
 uning nǵsilliri ǵqın ǵwladtin ǵwladkıqǵ ǵbǵdiy bir
 bǵgilimǵ bolidu. **22** Pərwərdigar Musarğa mundaq dedi:
 — **23** Sǵn hǵmmidin esil huxbuy dora-dǵrmǵklǵrdin
 tǵyyarla, yǵni murmǵkki suyuqlıqıdin bǵx yǵz xǵkǵl,
 darqıdin ikki yǵz ǵllik xǵkǵl, ǵgirdin ikki yǵz ǵllik xǵkǵl,
24 kǵwzakdarqıdin bǵx yǵz xǵkǵl elip (bu ǵlqǵmlǵr
 mukǵddǵs jaydiki xǵkǵlning ǵlqǵm birlikı boyıqǵ bolsun)
 wǵ zǵytun meydinmu bir hın tǵyyarla; **25** bu dora-
 dǵrmǵklǵr bilǵn mǵsih kılıx ǵqın bir mukǵddǵs may
 — ǵtirqi qıkarǵandǵk bir huxbuy may qıkarǵuzǵqın.
 Bu «mukǵddǵs mǵsihlǵx meyi» bolidu. **26** Sǵn uning
 bilǵn jamaǵt qedirini, hǵkǵm-guwahlik sandıqını, **27**
 xirǵ wǵ uning barlik kǵqa-kıqılrini, qıraǵdan wǵ
 uning ǵswablrini, huxbuyǵahni, **28** kǵydǵrmǵ kurbanlik
 kurbangahı wǵ uning ǵswablrini, yuyunux desi wǵ
 uning tǵglikini mǵsihligin; **29** sǵn xu tǵrzdǵ ularni «ǵng
 mukǵddǵs nǵrsilǵr» katarida mukǵddǵs kılǵqın. Ularğa
 tǵgkǵn hǵrkǵndak nǵrsimu «mukǵddǵs» hǵsablinidu.
30 Harun bilǵn uning oǵqullirini bolsa Manga kahinlik
 hizmettǵ boluxı ǵqın mǵsihlǵp mukǵddǵs kılǵqın. **31**
 Israilarğa sǵz kılıp mundaq eytkın: — Bu may ǵwladtin
 ǵwladkıqǵ Manga atalǵan mukǵddǵs mǵsihlǵx meyi
 bolidu. **32** Uni adǵmning bǵdinıǵ kıysa bolmaydu;
 xuningdǵk uningǵ ohxaydiǵan yaki tǵrkibi ohxixidiǵan
 hǵqkǵndak maylarnı yasımanglar. U mukǵddǵs bolıqını
 ǵqın silǵrgimu mukǵddǵs boluxı kerǵk. **33** Kimki tǵrkibi

xuningoʻta ohxaydioʻan may tängxisə, yaki uni elip yat
birsigə sürsə, u öz həlki arisidin üzüp taxlinidu. **34**
Pərwərdigar Musaoʻta mundak dedi: — Sən huxbuy dora-
dərməklər, yəni huxbuy yelim, dengiz kʻululisi meyi, ak
dewirkay wə sap məstiki təyyarlioʻin. Bularning həmmisi
ohxax miqdarda bolsun; **35** Huddi ətirqi may qikarəoʻanoʻta
ohxax, ularni tängxəp huxbuy yasioʻin; u tuzlanoʻan,
sap wə mukəddəs puraklik ətir bolidu. **36** Sən uningdin
azrak elip, talkandək obdan ezip, jamaət qediridiki
həkül-guwahlik [sandukining] udulioʻta, yəni Mən silər
bilən kəruxidioʻan jayning aldioʻta qoyoʻin. Bu silərgə
Pərwərdigaroʻta ataloʻan «əng mukəddəs nərsilər» katarida
həsabplansun. **37** Silər yasioʻan bu huxbuyning retsepi
bilən əzünglarəjimu ohxax bir huxbuyni yasiwalsanglar
bolmaydu. U sanga nisbətən eytkanda Pərwərdigaroʻta has
kʻilinoʻan mukəddəs bolidu. **38** Kimki uning purikini purap
huzurlinix üqün uningəta ohxap ketidioʻan hərəkandak
bir huxbuyni yasisa, u öz həlki arisidin üzüp taxlansun.

31 Pərwərdigar Huda Musaoʻta mundak dedi: — **2** Mana,
Mən Əzüm Yəhuda kəbilisidin boloʻan Hurning nəwrisi,
urining oʻqli Bəzaləlni ismini atap qakirdim; **3** uni
Hudaning Rohi bilən toldurup, uningəta danalik, əkil-
parasət, ilim-həkmət igitip, uni hərtürlük ixni kʻilixkə
kəbilyətlik kʻilip, **4** türlük-türlük hünərləni kʻilalaydioʻan,
yəni altun, kümüx wə mis ixlirini kʻilalaydioʻan, **5**
yakutlarni kesip-oyalaydioʻan, ularni zinnət buyumlirioʻta
ornitalaydioʻan, yaʻoʻaqlaroʻta nəkix qikiralaydioʻan, hərhil
hünər ixlirini kamlaxturalaydioʻan kildim. **6** Xuningdək
mana, Mən yənə Dan kəbilisidin Ahisamakning oʻqli

Oholiyabni uningõa yordamqilikkə təyinlidim, xundakla Mən sanga buyruoqan həmmə nərsilərnı yasisun dəp, barlıq pəm-parasətlik kixikərnıng kəngligə tehımu əkil-parasət ata kildim; **7** xuning bilən ular jamaət qedirini, həküm-guwahlik sandukini, uning üstidiki kafarət təhtini, qedirining həmmə əswablırini, **8** xirə bilən uning kaqa-kuqilirini, sap altundin yasilidioqan qiraõıdan bilən uning barlıq əswablırini, huxbuygahni, **9** kəydürmə kurbanlik kurbangahı bilən uning barlıq əswablırini, yuyux desi bilən uning təglikini yasiyalaydioqan, **10** hizmət kiyimlıri, yəni kahinlik hizmitidə kiyilidioqan, Harun kahinning mukəddəs kiyimlıri wə uning oõullirining kahinlik kiyimlırini tokuyalaydioqan, **11** məsihləx meyi wə mukəddəs jayoqa təyyarlinidioqan esil dora-dərməklərdin huxbuyıni yasiyalaydioqan boldi. Mən sanga əmr kılõınim boyiqə ular barlıq ixni bəja kəltüridu. **12** Pərwərdigar Musaoqa əmr kılıp mundak dedi: — **13** Sən Israillaroqa əmr kılıp ularoqa: — «Silər Menıng xabat künlırimni qokum tutunglar; qünki bular silərnıng özünglarnı pak-mukəddəs kılõuqıning Mən Pərwərdigar ikənlikini bilixinglar üqün Mən bilən silərnıng otturanglardiki bir nixanə-bəlgə bolidu. **14** Xabat küni silərgə mukəddəs kılıp bekitilgini üqün, uni tutunglar; kimki uni buzsa, ölüm jazasioqa tartilmisa bolmaydu; bərhək, kimki u künidə hərķandak ixni kılsa, öz həlķi arisidin üzüp taxlansun. **15** Altə kün iqidə ix kılinsun; ləkin yəttinqi küni Pərwərdigarõa ataloqan mukəddəs kün bolup, aram alidioqan xabat küni bolidu; kimki xabat künidə birər ix kılsa, ölüm jazasioqa tartilmisa bolmaydu. **16** Israillar xabat künini tutuxı

kerək; ular əbədiy əhdə süpitidə uni əwladtin əwladkıqə tutsun. **17** Bu Mən bilən Israillarning otturisida əbədiy bir nixanə-bəlgə bolidu; qünki Pərwərdigar altə kün iqidə asman bilən zeminni yaritip, yəttinqi künidə aram elip rahət tapқанidi», — degin. **18** Huda Sinay teqida Musaqə bu sözləni qılıp bolqandin keyin, ikki həküm-guwaqlıq tahtiyini uningqə tapxurdi. Tahtaylar taxtin bolup, [səzlər] Hudaning barmiki bilən ularqə pütülgənidi.

32 Həlk Musaning taqdin qüxməy həyal bolup qalqinini kərüp, Hərunning kexiqə yiqilip uningqə: — Sən qopup, bizgə aldimizda yol baxlap mangidioqan bir ilah yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin qikirip kəlgən Musa degən həlikə kixigə nemə bolup kətkənlikini bilməymiz, — deyixti. **2** Hərun ularqə: — Hotunliringlar bilən oqul-qizliringlarning qulaqliridiki altun zirə həlkiləni qikirip, mening keximoqə elip kelinglar, dedi. **3** Xuning bilən pütkül həlk öz qulaqliridiki altun zirə həlkiləni qikirip Hərunning kexiqə elip kəldi. **4** U buləni ularning qolidin elip, iskinə bilən quyma bir mozayni yasatkuzdi. Xuning bilən ular: — Əy Israil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudainglar mana budur! — deyixti. **5** Hərun uni kərüp uning aldida bir qurbangahni yasitip andin: «Ətə Pərwərdigar üqün bir həyt ötküzüldü», dəp elan qildi. **6** Ətisi ular səhər qopup, kəydürmə qurbanlıqləni sunup, inaklıq qurbanlıqlirininu kəltürdi; andin halayıq olturup yəp-iqixti, qopup əyx-ixrət qilixti. **7** Xu qaqla Pərwərdigar Musaqə: — Ornungdin tur, tezdin pəskə qüxkin! Qünki sən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlking buzukqılıqqa berilip kətti. **8** Mən ularqə buyruqan yoldin

xunqə tezla qətnəp, əzliri üqün bir quyma mozayni yasap, uningə qəkunup kurbanlik kəltürüxti həmdə: «Əy Israil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hodaying mana xudur!», deyixti, — dedi. **9** Andin Pərwərdigar Musaq: — Mana, bu həlkni kərüp koydum; mana, ular dərəkə boyni kattik bir həlktur. **10** Əmdi Meni tosmə, Mən qəzəp otumni ularning üstigə qüxürüp, ularni yutuwetimən; andin seni uluq bir əl kəlimən, — dedi. **11** Ləkin Musa Hudasi Pərwərdigardin otünüp iltija kəlip mundaq dedi: — Əy Pərwərdigar, nemixkə sən qəzəp otungni Əzüng zor kudrət wə küqlük kəl bilən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlkingning üstigə qüxürisən? **12** Misirliklər mazək kəlip: — Ularning bexiqə bala qüxürük üqün, ularni taqlarning üstidə ɵltürüp yər yüzidin yokitix üqün, [ularning Hudasi] ularni elip kətti, — deyixsunmu? Əz ɵtlük qəzipingdin yenip, Əz həlkinggə balayı'apət kəltürük niyitingdin yanəysən! **13** Əz kulliring İbrahim, İshək wə Israilni yad kəlojin; Sən ularə qəsəm bilən wədə kəlip: «Nəslingləri asmandiki yultuzlardək awutimən, Əzüm uning toqrisida səzligən muxu zeminning həmmisini nəslinglərə berimən, ular uningə mənngü igidarqilik kəlidə bolidu» degənidingə, — dedi. **14** Xuning bilən Pərwərdigar Əz həlkingning üstigə: «Balayı'apət qüxürimən» degən niyitidin yandi. **15** Musa kəynigə burulup, ikki həküm-guwahlik tahtiyini kəlioqə elip taqdin qüxti. Tahtaylarning ikki tərpiyə səzlər pütülgənidi; u yüzigimu, bu yüzigimu pütüklük idi. **16** Bu tahtaylar bolsa Hudaning Əzining yasəqini, pütülgənliri bolsa Hudaning Əzining pütkini idi,

u tahtaylarq̃a oyulq̃anidi. **17** Yəxua hək̃ning kətürgən quq̃an-sürənlirini, warkiraxlirini anglap Musaq̃a: — Qedirgah̃din jəngning hitabi q̃iq̃iwatidu, dedi. **18** Lekin u jawab berip: — Angliniwatq̃an awaz nə nusrət təntənisi əməs, nə məqlubiyətning pəryadi əməs, bəlki nahxa-küy sadasi! — dedi. **19** Musa qedirgah̃q̃a yeq̃in kelip, mozayni wə jamaətning ussulq̃a q̃uxüp kətkənlikini kərüp xundak dərəzəp boldiki, tahtaylarni q̃olidin taxlap taq̃ning tüwidə qeq̃iwətti. **20** Andin ular yasıq̃an mozayni otq̃a selip kəydürüp, uni yanjip kukum-talkan q̃ilip, su üstigə qeq̃ip Israillarni iq̃ixkə məjburlidi. **21** Andin Musa Hərunq̃a: Sən ularni xunq̃ə eq̃ir gunah̃qa patkuzoq̃udək, muxu hək̃ sanga nemə q̃ildi? — dedi. **22** Hərun jawab berip: — Hojamning q̃əzəp-aqqiq̃i tutaxmioq̃ay! Bu hək̃ning q̃andak ikənlikini, ularning zəzillikkə mayil ikənlikini obdan bilisən. **23** Ular manga: — «Bizgə aldimizda yol baxlap mangidoq̃an bir ilah̃ni yasap bərgin; q̃ünki bizni Misir zeminidin q̃iq̃irip kəlgən Musa degən xu adəmgə nemə bolq̃ininini bilməymiz», dedi. **24** Mən ularq̃a: «Kimdə altun bolsa xuni q̃iq̃irip bərsun» desəm, ular manga tapxurup bərdi; mən uni otq̃a taxliwidim, mana, bu mozay q̃iq̃ti, — dedi. **25** Musa hək̃ning q̃andaksigə tizginsiz bolup kətkənlikini kərđi; q̃ünki Hərun ularni düxmənlorining aldida məshirə obyektı boluxqa əz məyligə q̃oyuwətkənidi. **26** Musa qedirgah̃ning kirix eq̃izioq̃a berip, xu yərdə turup: — Kimki Pərwərdigarning tərpidə bolsa mening yenimq̃a kəlsun! — dedi. Xuni dewidi, Lawiylarning həmmisi uning q̃exioq̃a yioq̃ildi. **27** U ularq̃a: — Israilning Hudasi

Pərwərdigar mundak dəydu: — «Hər bir kixi öz kiliqini yanpixoqa esip, qedirgahning iqiqə kirip, bu qetidin u qetigiqə kezip yürüp, hər biri öz kərindixini, öz dostburadirini, öz koxnisini ɵltürsun!» — dedi. **28** Xuning bilən Lawiyar Musaning buyruqini boyiqə ix kɵrdi; xu kuni hɵlkning iqidin ɵq ming kixi ɵltürɵldi. **29** Andin Musa: — Hərbiringlar bɵgɵn ɵzɵnglarni Pərwərdigarqə has boluxkə atidinglar; qɵnki hərbiringlar hɵtta ɵz oqlunglar hɵm kərindixinglarnimu ayimidinglar; xuning bilən bɵgɵn bɵht-bɵrikɵtni ɵstɵnglarqə qɵxɵrdunglar, dedi. **30** Ətisi Musa hɵlkqə sɵz kilip: — Silər dər wəkə nahayiti ɵqir bir gunah sadir kildinglar. Əmdi mana, mən Pərwərdigarning aldioqə qikimən; gunahinglar ɵqən kafarət kɵltürələymənmikin, — dedi. **31** Xuning bilən Musa Pərwədigarning aldioqə yenip berip: — Həy...! Bu hɵlk dər wəkə ɵqir bir gunah sadir kilip, ɵzlrigə altundin ilahlarni yasaptu! **32** Lekin əmdi Sən ularning gunahini əpu kilixkə unioqaysən..., unimisang, ismimni ɵzɵng yazoqan dɵptiringdin ɵqürɵwətkin! — dedi. **33** Pərwədigar Musaqə jawab berip: — Kimki Mening aldimda gunah kiləqan bolsa, uning etini ɵz dɵptirimdin ɵqürɵwetimən. **34** Əmdi sən berip, Mən sanga eytkən jayqə hɵlkni baxlap barəqin. Mana, Mening Pərixətəm aldingda mangidu. Lekin ularqə jaza beridioqan kɵnɵm kəlgəndə, ularqə gunahı ɵqən jaza berimən, dedi. **35** Bu sɵzdin keyin Pərwədigar hɵlkning Hər unning kɵli bilən mozayni kuydurup yasatkini ɵqən ularni waba bilən jazalidi.

33 Pərwərdigar Musaoğa mundak dedi: — Sən ornungdin turup, özüng Misir zeminidin elip kəlgən həlk bilən billə muxu yərdin ketip: «Mən sening nəslinggə uni berimən» dəp kəsəm kəlip İbrahimoğa, İshakğa wə Yakupğa wədə kəloğan zeminəyə barəyin. **2** Xuning bilən sening aldingda bir Pərixte əwətip, Qanaaniy, Amoriy, Hittiy, Pərizziylərnə, Həwiylərnə bilən Yəbusiylərnə həydəp qikərip, **3** seni sūt bilən həsəl ekəp turidəğan zeminəyə kəltürimən. Qünki silər boyni kəttik bir həlk boləyaqqa, yolda silərnə həlak kəliwətməslikim üqün, Özüm silərnəning aranglarda bolup, xu [zeminəyə] billə qikəmaymən, — dedi. **4** Halayik bu kəttik səzni anglap, kəyoquəyə qəmüp həqkəysisi öz zibu-zinnətlirini təkimidi. **5** Qünki Pərwərdigar Musaoğa səz kəlip: — Sən berip İsrailəroğa: «[Pərwərdigar]: — Silər boyni kəttik bir həlk ikənsilər; əgər Mən Pərwərdigar arangləroğa qikəp bir dəkəkilə tursam, silərnə yokətiwətkən bolattim. Əmdi silər özünglərdiki zibu-zinnətlərnə eliwətinglər; xu qəoqda Mən silərgə nemə kəlidəqinimni bilimən, dedi», dəp eytkin, — degənidi. **6** Xunga İsrailərlər Həroəb təoqidin ayriliplə zibu-zinnətlirini əzliridin eliwətti. **7** Xuning bilən Musa öz qedirini elip, uni qedirgahning sirtida, qedirgahdin nərirək bir jəyoğa tikəp, uni «kəruəxəx qediri» dəp atidi. Kimki Pərwərdigarni izdəp, yol soriməkqi bolsa qedirgahning sirtidiki «kəruəxəx qediri»yə barətti. **8** Xundak boləttiki, hər kətim Musa qediroğa qikəsa, pütkül halayik kəpəp, hərbiəri öz qedirining ixikidə ərə turup, Musa qediroğa kərip boləquqə uning kəynidin kərixip turətti. **9** Andin Musa hər kətim qediroğa kərip kətsə xundak boləttiki,

bulut tüwrüki qüxüp, qedirning kirix eoizida tohtaytti; xuning bilən Pərwərdigar Musa bilən sezlaxətti. **10** Pütkül halayik bulut tüwrükining jamaət qedirining kirix eoizida tohtioqinini kərətti; uni kərginidə həlkning həmmisi qopup, hərbiəri öz qedirining ixikidə turup səjdə qilixatti. **11** Xu qaoqlarda Pərwərdigar Musa bilən kixilər öz dost-buradiri bilən sezləxkəndək, yüzmu yüz sezlaxətti. Andin Musa qedirgahəqa yenip kelətti; lekin uning hizmətkari boləqan nunning ooqli Yəxua degən yax yigit qedirning iqidin qikmaytti. **12** Musa Pərwərdigarəqa mundaq dedi: — Mana, Sən daim manga: «Bu həlkni elip qikkın» dəp kəlding; lekin Əzüng manga: «Mən seni ismingni bilip tonuymən», wə xuningdək «Nəzirim aldida iltipat taptıng» degən bolsangmu, Sən mening bilən birgə kimni əwətidioqinini manga ayan qilmiding. **13** Əgər mən rasttinla nəziringdə iltipat tapqan bolsam, əzümning Seni tonuxum üqün, nəziringdə iltipat tepiwərixim üqün manga Əz yolungni ayan qiloqaysən; mana, bu həlkning Əz həlking boləqinini nəziringdə tutqaysən! — dedi. **14** U jawab berip: Mən Əzüm [sən] billə billə berip, sanga aram ata qilimən, — dedi. **15** Musa uningəqa jawabən: — Əgər Sən Əzüng [biz] bilən billə mangmisang, bizni bu yərdin qikərmioqaysən; **16** qünki, mən wə həlking nəziringdə iltipat tapqinimiz nemidin bilinidu? Əjəba, Əzüngning biz bilən billə mangəqiningdin bilinməmdü? Xu səwəbtin mən wə həlking yər yüzidiki hərbiəri taipilərdin alahidə pərqlənməmdük?! — dedi. **17** Pərwərdigar Musəqa: — Muxu iltijayingnimu ijabət qilimən; qünki sən nəzirimdə iltipat taptıng wə Mən seni ismingni bilip tonuymən,

dedi. **18** Xuning bilən Musa: — Öz xan-xərpingni manga kərsətkəysən, — dedi. **19** [Pərwərdigar]: — Özümning pütkül meħribanlikimni sening kəz aldingdin etküzimən wə aldingda «Yahwəh» degən namni jakarlaymən. Kingə xapaət kilməqci bolsam xuningə xapaət kərsitimən, kingə rəħim-xəpkət kərsətməkci bolsam, xuningə rəħim-xəpkət kərsitimən, dedi. **20** Pərwərdigar uningə: — Sən yüzümni kərləməysən; qünki heq adəmzat Meni kərsə tirik qalmaydu, dedi. **21** Andin Pərwərdigar: — Mana, yenimda bir jay bardur; sən xu yərdiki qoram taxning üstidə turojin. **22** Mening xan-xəripim etidiqan waqıtta, xundak boliduki, Mən seni xu qoram taxning yerikida turoquzup, Mən etüp boluquə seni qolum bilən yepip turimən. **23** Andin qolumni tartiwalimən; xuning bilən sən Mening arka tərıpimni kərisən, lekin yüzüm kərünməydu, — dedi.

34 Pərwərdigar Musaq: — Sən awwalkioğa ohxax özüng üqün taxtin ikki tahtayni yonup kəl; Mən bu tahtaylarə sən ilgiri qeqiwətkən tahtaylardiki səzləni yezip qoyimən. **2** Sən ətə ətigəngiqə təyyar bolup, səhərdə Sinay teoqioğa qikip, xu yərdə taoqning qokkisida Mening aldimda hazır boləjin. **3** Lekin heq kixi sən bilən billə qikmisun wə yaki taoqning heq yeridə baxqa adəm kərünmisun, qoy-kalilarmu taoqning tüwidə otlimisun, — dedi. **4** Musa awwalkioğa ohxax taxtin ikki tahtayni yonup, ətisi tang səhər qopup, bu ikki tax tahtayni qolida elip, Pərwərdigarning buyruqini boyiqə Sinay teoqioğa qikti. **5** Xuning bilən Pərwərdigar bulutta qüxüp, xu yərdə Musaning kexida turup, «Yahwəh»

degən namini jakarlidi. **6** Pərwərdigar uning kəz aldidin
 ətüp: — «Pərwərdigar, Pərwərdigar, rəhimdil wə meħir-
 xəpkətliktur, asan oʻzəzlənmaydioʻan, xapaət bilən
 wapasi kəng Təngridur, **7** mingliʻan-on mingliʻanlarʻa
 rəhim-xapaət kərsitip, kəbihlik, asiylik wə gunahni
 kəqürgüqidur; lekin u gunahkarlarni hərgiz gunahsiz
 dəp qarimaydioʻan, bəlki atilarning kəbihlikining jazasini
 baliliri wə nəwrlirigiqə, xundakla üqinqi wə tətinqi
 əwladioʻiqə yükləydioʻan [Təngridur]» — dəp jakarlidi. **8**
 Xuning bilən Musa dərhal yərgə bax qoyup səjdə kilip: —
9 — Əy Rəb, əgər mən rasttinla nəziringdə iltipət tapqan
 bolsam, undakta i Rəb, arimizda biz bilən mangoʻaysən;
 qünki bu həlk dərəkə boyni kattik bir həlktur; bizning
 kəbihlikimizni wə gunahimizni kəqürgəysən, bizni Əz
 mirasing boluxka qəbul qiloʻaysən! — dedi. **10** Xuning bilən
 u Musaq: — Mana, Mən bir əhdə tüzimən; sening barlik
 həlking aldida pütkül yər yüzining heqbir jayida yaki
 heqbir əl arisida kilinip bəkmioʻan möjizilərnı yaritimən.
 Xuning bilən sən arisida bolʻan həlkingning həmmisi
 Pərwərdigarning [karamət] əməlini kəridu; qünki Mening
 silərgə kilidioʻan əməlim dərəkə dəhxətlik ix bolidu. **11**
 Mən bügün sanga tapilaydioʻan əmrlirimni tutqin; mana,
 Mən silərnıng aldinglardin Amoriy, Qanaaniy, Hittiy,
 Pərizziy, Hıwiw wə Yəbusiylarnı həydəp qikirimən. **12** Əmdi
 həzi bolʻinki, sən baridioʻan zeminda turuwatqanlar
 bilən heq əhdə baʻqlaxmioʻin; bolmisa, bu ix silərgə
 tuzak bolidu; **13** bəlki silər ularning kurbangahlırını
 qəwüp, but tüwrüklirini sundurup, «axərah» butlirini
 kesip taxlanglar. **14** Qünki sən heqkandak baxka ilahka

ibadət qilmasliking kerək — qünki Mənki Pərwərdigarning nami «Wapasizlikka Həsət Qiloquqi» bolup, həsət qiloquqi bir ilahdurmən. **15** Bolmisa, xu zeminda turuwatqanlar bilən əhdə tüzüxüng mumkin; andin ular ilahlırining kəynidin yürüp buzukqilik kilip, ilahlırioğa kurbanliklar etküzginidə, siləni qakırsa ularning kurbanlikliridin yəp ketixinglar mumkin; **16** sən xundakla yənə ularning qizlirini oqulliringoğa hotunlukka elip berixing mumkin; u qizlar öz ilahlırining kəynidin yürüp buzukqilik qiləninida, ular oqulliringnimu öz ilahlırining arkisidin mangozup, buzukqilik kilduruxi mumkin. **17** Əzüng üqün heqkandak kuyma butlarni yasatmioqin. **18** Petir nan heytni tutunglar; Mening əmr qiləninimdək Abib eyida, bekitilgən waktta yəttə kün petir nan yənglar. Qünki silər Abib eyida Misirdin qikkansilər. **19** Baliyatkuning tunji mewisi Meningki bolidu; qarpay malliringning iqidin dəslep tuquloqan ərkəklər, kala bolsun, qoy bolsun ularning tunjilirining həmmisi Meningki bolsun. **20** Lekin exəkləning tunji təhəylirining ornioğa koza bilən bədəl təlixing lazim bolidu. Əgər ornioğa [koza] bərmisəng, təhəyning boynini sunduruwətkin. Tunji oqulliringni bolsa, ularoğa bədəl tələp qayturuwal. Heqkim Mening huzurumoğa kuruk qol kəlmisun. **21** Sən altə kün iqidə ix-əməlingni kilip, yəttinqi küni aram elixing zərür; yər həydəx wakti bolsun, orma wakti bolsun, aram elixing zərür. **22** Yengi buqdayning tunji hosulini təbrikləydiqan «həptilər heyti»ni etküzünglar; yilning ahirida «hosul yioqix heyti»ni etküzünglar. **23** Sening hərbi ərkək kixiliring yilda üq qetim Israilning

Hudasi boloqan Rəb Pərwərdigarning aldioja hazır bolsun. **24** Qünki Mən taipilərnı aldingdin həydiwetip, qebraliringni kengəytimən; xuningdək sən yilda üq ketim Pərwərdigar Hudayingning aldioja hazır boluxka qikip barsang, heqkim yeringgə kəz kirini salmaydu. **25** Manga sunulidioqan kurbanliqning kənini bolduruloqan nan bilən billə sunmioqin; yaki etüp ketix heytingning kurbanliqining gəxini atigə qaldurma. **26** Zemingning dəslepki həsulidin tunji məhsulatlarnı Pərwərdigar Hudayingning öyigə kəltürüp ata. Oqlakni anisining sütidə qaynitip pixurma. **27** Pərwərdigar Musaq: — Bu sözlərnı özüng üqün yeziwaləqin; qünki Mən muxu sözlərnı asaxilip sən bilən wə Israil bilən əhdə baqlidim, dedi. **28** U wəqıtta Musa xu yərdə Pərwərdigarning həzurida kirik keqə-kündüz turdi; u heqnərsə yemidi, heq su iqmidi. U yərdə [Pərwərdigar] tahtaylarəqə əhdining sözliri boloqan on əmrni pütıti. **29** Musa Sinay teqlidin qüxkəndə xundak boldiki (u taqlidin qüxkəndə ikki həküm-guwahliq tahtiyi uning qolida idi), özining [Pərwərdigar] bilən sözləxkını üqün yüzining parkirap kətkinini bilməytti. **30** Əmdi Hərun wə barliq Israillar Musani kərđi, mana, uning yüz terisi parkirap turatti; ular uningəqə yeqin berixtin qorkuxıti. **31** Lekin Musa ularni qakiriwidi, Hərun wə jamaətning barliq baxlıri yenip, uning kexioqə kəldi; Musa ular bilən sözləxti. **32** Xuningdin keyin, barliq Israillar uning yenioqə kəldi; u wəqıtta Musa Pərwərdigar özigə Sinay teqlida söz qiloqinida tapxuroqan barliq əmrlərnı ularəqə tapilidi. **33** Musa ularəqə dəydioqinini dəp tügətti. U [səzligəndə] yüzigə bir qümpərdə tartiwaləqanidi; **34** Qaqanki Musa

Pərwərdigar bilən səzlixixkə uning huzuriqə kirsə, qümpərdini eliwetətti, taki u yenip qikkuqə xundak bolatti; yenip qikqanda əzigə nemə tapılanqan bolsa, xuni Israillaroqə eytip berətti. **35** Israillar Musaning yüz terisining parkirap turoqinini kərətti; xunga Musa yənə taki Pərwərdigar bilən səzləxkili uning huzuriqə kirgüqə yüzigə qümpərdə tartiwalatti.

35 Musa Israillarning pütkül jamaitini yioqip ularoqə: — Pərwərdigar silərgə kiliqə buyruqan əmrlər munulardur: — **2** Altə kün ix-əmgək küni bolsun; lekin yəttinqi küni silərgə nisbətən mukəddəs bir kün bolup, Pərwərdigarqə ataloqan aram alidioqan xabat küni bolsun. Hərkim xu künidə ix-əmgək qilsa ölümgə məhkum qilinsun. **3** Xabat künidə barlıq turaloquliringlarda hərgiz ot qalimanglar, — dedi. **4** Musa Israillarning pütkül jamaitigə səz qilip mundaq dedi: — «Pərwərdigar buyruqan əmr mana xuki: — **5** Əzünglarning aranglardin Pərwərdigarqə bir «kətürmə hədiyyə» kəltürünglər; kəngli halioqanlarning hərbi Pərwərdigarqə bir «kətürmə hədiyyə»sini kəltürsun: yəni altun, kümüx, mis, **6** kək, səsün wə kızıl yip, aq kanap rəht, əqkə tiwiti, **7** kızıl boyaloqan qoqkar terisi, delfin terisi, akatsiyə yaqıqi, **8** qiraqdan üqün zəytun meyi, «məsihləx meyi» bilən huxbuy üqün ixlitilidioqan esil dora-dərməklər, **9** əfodkə həm qoxenqə ornitilidioqan həqik wə baxqə yaqutlarni kəltürünglər». **10** — «Aranglardiki barlıq məhir ustilar kelip Pərwərdigar buyruqanning həmmisini yasap bərsun: **11** — [mukəddəs] qedir bilən uning iqki wə taxki yopuklirini, iloqulirini, tahtaylirini, baldaklirini,

hadilirini wə bularning təgliklirini, **12** əhdə sanduqi wə uning baldaklirini, «kafarət təhti»ni, «ayrima pərdə-yopuq»ni, **13** xirə wə uning baldaklirini, uning barliq қақа-қуқилirini wə «təkdīm nanliri»ni, **14** yorukluk üqün yasaloqan qiraqdan wə uning əswablrini, uning qiraqliri wə qiraq meyini, **15** huxbuygaḥ wə uning baldaklirini, «Məsiḥləx meyi»ni, dora-dərməklərdin ixləngən huxbuyni, muḳəddəs qedirining kirix eqizidiki «ixik pərdisi»ni, **16** köydürmə qurbanliq qurbangahı wə uning mis xalasini, baldaklirini wə barliq əswablrini, yuyunux desi wə uning təglikini, **17** ḥoylining pərdilirini, uning hadiliri wə ularning təgliklirini, ḥoylining kirix eqizidiki pərdini, **18** qedirning mih-қозуқlirini, ḥoylining mih-қозуқlirini, xundakla barliq tanilirini, **19** toқulidiqan kiyimlər, yəni muḳəddəs jayning hizmitigə kaḥinliq hizmitidə kiyilidiqan, Ḥarun kaḥinning muḳəddəs kiyimlrini həm uning oqullirining kiyimlrini təyyar qilsun». **20** Xuning bilən pütkül Israil jamaiti Musaning yenidin qiqip ketixti. **21** Andin kəngli tartqanlarning ḥərbiri, roḥi əzlrigə türtkə boləqlarning ḥərbiri kelip, jamaət qedirini yasaxka, xundakla qedirning hizmitidə ixlitilidiqan barliq sərəmjanlarni yasaxka wə muḳəddəs kiyimlərni tikixkə Pərwərdigarəqa ataloqan «pulanglatma ḥədiyə»ni kəltürgili turdi. **22** Ular ərlərmu, ayallarmu kelip, sunuxka kəngli hux boləqlarning ḥərbiri ḥədiyə kəltürüp, bulapka, zirə-ḥalka, üzük, zunnar-biləzük qatarliq ḥərhil altun buyumlarni elip kəldi; altunni «kətürmə ḥədiyə» qilip berəy degənlərnin ḥərbiri uni Pərwərdigarəqa sundi. **23** Kimdə kək, səsün, qizil yip bilən

ak kanap rəht, eqkə tiwiti, kızıl boyaloqan qoqkar terisi wə delfin terisi bolsa, xularni elip kelixti. **24** Kümüx ya mistin kətürmə hədiyyə kəltürəy degənlərninğ hərbi xuni Pərwərdigarə hədiyyə kəlip sundi. Kimdə qedirning hizmitidə ixlitilidiqan hərhil sərəmjanlarə yarioqudək akatsiyə yaoqıqı bolsa, uni elip kəldi. **25** Kəli qewər ayallarning hərbi öz kəlliri bilən egirip, xu egirgən yip wə rəhtləni, yəni kək, səsün wə kızıl yip bilən ak kanap rəhtləni kəltürdi, **26** Xuningdək kəngli kəzoqaloqan ayallarning həmmisi hünirini ixlitip eqkə tiwitidin yip egirixti. **27** Əmirlər əfod wə kəoxenə ornilididiqan həkəklər wə yakutlarni, **28** dora-dərməkləni, qıraşka wə məsihləx meyiə ixlitilidiqan zəytun meyi, huxbuyə ixlitilidiqan esil dora-dərməkləni kəltürdi. **29** Xu tərəkədə Israillər Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən buyruqan ixlarning hərəkəsiə bir nərsə berixkə kəngli tartqan bolsa, ər bolsun ayal bolsun hərbi xuni elip kəlip, Pərwərdigarə atap ixtiyariy hədiyyə bərdi. **30** Andin Musa Israillərə mundaq dedi: — «Mana, Pərwərdigar Yəhuda kəbilisidin hurning nəwrisi, Urining oqlı Bəzaləni ismini atap qakirip, **31** uni Hudaning Rohi bilən toldurup, uningə danalığ, əkil-parasət, ilim-həkmət igilitip, uni hərtürlik ixni kəlixkə kəbiliyətlığ kəlip, **32** uni türlik-türlik hünərləni kəlalaydiqan — altun, kümüx wə mis ixlirini kəlalaydiqan, **33** yakutlarni kəsip-oyalaydiqan, zinnət buyumlirə ornilaydiqan, yaoqqlarə nəkiş qikəlalaydiqan, hərhil hünər ixlirini kəmlaxturalaydiqan kəldi. **34** U yənə uning kəngligə, xuningdək həm Dan kəbilisidin boləqan Ahisamakning oqlı Ohəliyabning

kəngliyə [baxkılaraq] hünər əgitix niyət-istikini selip, **35** ularning kəngüllirini danalığ-hekmet bilən toldurup, ularni hərhil nəqəxlik-oymiqilik ixlirioğa mahir kılıp, kək, səsün wə kızıl yip bilən aq kanap rəht bilən kəxtiqilik kılıxqa həmdə bapkarlıqqa iqtidarlıq kıldı. Xuning bilən ular hərhil hünər ixlirining wə hərhil layihiləx ixlirining həddisidin qıqalaydıoğan boldi.

36 Xuning bilən Bəzaləl wə Oholiyablar, xuningdək Pərwərdigar mukəddəs qedir yasaxning hərhil ixlirioğa kerək boləğan danalığ-hekmet wə əkil-parasətni ata kıləğan mahir ustilarning hər biri ularoğa qoxulup, xu ixni uning əmr kıləğini boyiqə əməlgə axuridu». **2** Xu wəqıtta Musa Bəzaləl wə Oholiyabni, xundakla Pərwərdigar danalığ-hekmet bilən kəngüllirini toldurəğan, kəngli əzini xu ixni kılıxqa kətnixixqa dalalət kıləğan barlıq hünərwən-kasiplarni qakirip yiođi. **3** Ular kelip mukəddəs qedirni yasaxqa, xundakla uning ix-hizmətlirigə kerəklik sərəmjanlarni yasaxqa Israillər elip kəltürgən barlıq «kətürmə hədiyə»lərni Musadin tapxuruwaldi. Israil həlki yənə öz məyli bilən hər künü ətigini Musaoğa ihtiyariy hədiyə kəltürüp turatti. **4** Andin mukəddəs qedirning ixlirini kiliwatқан ustilarning həmmisi qolidiki ixini qoyup qoyup kelip, **5** Musaoğa: — Həlkning elip kəlgini Pərwərdigar bizgə kılıxqa buyruəğan ixni pütüzüxkə ehtiyaj boləğininin kəp exip kətti! — deyixti. **6** Andin Musa əmr kılıp, pütkül qedirgah boyiqə: «Mana, ər bolsun, ayal bolsun, heqkim mukəddəs qedirni yasax üqün «kətürmə hədiyə» süpitidə yənə heqkəndək nərsə təyyarlap kəlmisun!» dəp jakarlatti. Buning bilən kəpqilik

hədiyyələr kəltürüxtin tohtitildi. **7** Qünki ular təyyarlıoan materiyyallar pütkül qurulus ixioa yetətti, hətta exip qalatti. **8** Mukəddəs qedirning qurulus ixini qiliwatqan ustilarning hər biri nepiz tokuloan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə qizil yiplar arilaxturulup ixləngən on parqə yopuq yasap, kerublarning süritini yopuqlaroa qewərlik bilən layihiləp nəpis qilip kəxtiləp qikti. **9** Hər bir yopuqning uzunluqi yigirmə səkkiz gəz, kəngliki tət gəz bolup, hər bir yopuq ohxax qong-kqiqiklikdə qilindi. **10** [Bəzaləl] yopuqlarning bəxini bir-birigə ulidi, qaloan bəx yopuqnimu həm bir-birigə ulidi. **11** U ulap qiqiləan birinqi qong parqining əng qetidiki qismining bir təripigə rənggi kək izmilərni qadidi, xuningdək ulap qiqiləan ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir təripigimu xundak qildi. **12** Birinqi qong parqining əng qetidiki qismioa əllik izmə qadidi, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə qadidi. Izmilər bir-birigə udulmuudul qilindi. **13** Mukəddəs qedir bir pütün bolsun üqün u altundin əllik iləu yasap, ikki parqə yopuqni xu iləular bilən bir-birigə tutaxturdi. **14** U mukəddəs qedirni yepix üqün əqkə tiwitidin yopuqlarni yasidi; yopuqtin on bir parqə yasidi. **15** Yopuqlarning hər birining uzunluqi ottuz gəz, kəngliki tət gəz bolup, on bir yopuqning həmmisi ohxax qong-kqiqiklikdə qilindi. **16** Yopuqlarning bəxini u ulap bir qilip, qaloan altə yopuqnimu ulap bir qildi. **17** U birinqi ulap qiqiləan qong parqining əng qetidiki qismioa əllik izmə, ikkinqi ulap qiqiləan qong parqining əng qetidiki qismioa əllik izmə qadidi. **18** U qedir bir pütün bolsun üqün həm mistin əllik iləu yasap, ikki qong

parqini ulap qoydi. **19** U buningdin baxқа qediroқа kızıl boyaloğan qoqқar terisidin yopuқ yasap yapti, andin uning üstidinmu delfin terisidin yasaloğan yənə bir yopuқni qaplıdi. **20** U muқəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiyə yaqıqıdin yasap tiklıdi. **21** Hər bir tahtayning uzunluқı on gəz, kəngliki bir yerim gəz qılindi. **22** Hər bir tahtayning ikkidin turumi bar idi, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetildi; u qedirning barlıq tahtaylirini xundaq yasidi. **23** U qedirning tahtaylirini xundaq yasidi; yigirmisi jənub tərəpkə ornitildi; **24** u bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin qırıq təglik yasidi; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üqün ikkidin təglik, yənə bir tahtayning ikki turumi üqün ikkidin təglikni yasidi. **25** Xuningdək u qedirning udul tərəpigə, yəni ximal tərəpigə yigirmə tahtay yasidi, **26** xundakla bularning qırıq təglikini kümüxtin yasidi; bir tahtayning tegigə ikkidin təglik, yənə bir tahtayning tegigə ikkidin təglik orunlaxturuldi. **27** Qedirning kəyni tərəpigə, yəni ətərk tərəpkə altə tahtayni yasap ornatti. **28** U qedirning kəyni tərəpidiki ikki bulungoқа ikki tahtayni yasap ornatti. **29** Bu bulung tahtayliri astidin üstigiqə ikki qat qilip [tahtaylarni] əzara qetixturdi, üsti bir qalkıoқа bekitildi. U hər ikkisini xundaq yasap, ikki bulungoқа ornatti. **30** Xunglaxkimu u tərəpidə səkkiz tahtay boldi, ularning kümüxtin yasaloğan on altə təglik bar idi; bir tahtayning tegidə ikki təglik, yənə bir tahtayning tegidə ikki təglik bar idi. **31** Buningdin baxқа u akatsiyə yaqıqıdin baldaq yasidi; qedirning bu tərəpidiki tahtaylaroқа bəx baldaqni, **32** qedirning u tərəpidiki tahtaylaroқа bəx baldaqni, qedirning arқа tərəpidiki

tahtaylaroqa, yəni qərbi tərpidiki tahtaylaroqimu bəx baldakni yasidi. **33** U tahtaylarning otturidiki ottura baldakni bu tərəptin u tərəpkə yətküzüp yasidi. **34** U tahtaylarni altun bilən qaplap, baldaklar ətüzülidoqan həkilarni altundin yasap, baldaklarni altun bilən qaplidi. **35** U nepiz tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kızıl yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi; uni kerublarning süritini qewərlik bilən layihiləp nəpis qilip qüxürüp, kəxtiləp qikardi. **36** Uni esixka u akatsiyə yaoqiqidin tət hada yasap, altun bilən qaplidi. Ularining ilməkliri altundin yasaldi; hadilaroqa u kümüxtin tət təglikni kuyup yasidi. **37** U qedirning kirix eoqizioqa nəpis tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kızıl yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi, uni kəxtiqigə kəxtilətti. **38** U yənə bu pərdining bəx hadisini ilməkliri bilən qoxup yasidi; ularning baxlirini wə baldaklirini altun bilən qaplidi; ularning bəx təglikni mistin yasaldi.

37 Andin Bəzaləl əhdə sanduqini akatsiyə yaoqiqidin yasidi; uning uzunluqi ikki yerim gəz, egizliki bir yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz idi. **2** U uning iqı wə sirtini sap altun bilən qaplidi, uning üstünki qismining qərisigə altundin girwək qikardi. **3** U uning üqün altundin tət həkə kuyup, ularni uning tət qetiqioqa bekitti; bir tərəpigə ikki həkə, yənə bir tərəpigə ikki həkə bekitti. **4** U həm akatsiyə yaoqiqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən qaplidi; **5** andin sanduq ular arkilik kətürəlsun dəp, baldaklarni sanduqning ikki yənidiki həkiliridin ətüzüp qoydi. **6** U [sanduqning yapquqi süpitidə] altundin uzunluqi ikki yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz boləqan

bir «kafarət təhti» yasidi. **7** U ikki kerubni altundin soqup yasidi; ularni kafarət təhtining ikki tərəpigə ornatti; **8** bir kerubni bir tərəpigə, yənə bir kerubni yənə bir tərəpigə ornatti. U ikki tərəpidiki kerublarni kafarət təhti bilən bir gəwdə kildi. **9** Kerublar bir-birigə yüzlinip, qanatlirini kafarət təhtining üstigə kerip, qanatliri bilən uni yepip turatti; kerublarning yüzi kafarət təhtigə qaritildi. **10** U həm xirəni akatsiyə yaşıqıdın yasidi; uning uzunluğu ikki gəz, kəngliki bir gəz, egizliki bir yerim gəz idi. **11** U uni sap altun bilən qaplap, uning üstünki qismining qərisigə altundin girwək qıqardi. **12** U xirəning qərisigə tət ilik egizliktə bir ləw yasidi; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qıqardi. **13** U xirəgə altundin tət halka yasap, bu halkılarni xirəning tət burjıkidiki qetikqa ornatti. **14** Xirəni kətürüxkə baldaqlar ötküzülsun dəp, halkılar xirə lewigə yekın bekitildi. **15** Xirə üqün u baldaqlarni akatsiyə yaşıqıdın yasap, altun bilən qaplıdi; xirə ular bilən kətürülətti. **16** U xirəning üstigə qoyulıdıoqan barlıq buyumlarni, yəni legənlirini, qaqa-kuqa təhsilirini, [«xarab hədiyələri»ni] kuyıdıoqan kədəh wə piyalilərninğ həmmisini sap altundin yasidi. **17** U həm qıraoqdanni sap altundin yasidi; qıraoqdanni soqup yasidi; qıraoqdanning puti, oqoli, kədəhliri, oqunqiliri wə gülliri bir pütün altundin sokuldi. **18** Qıraoqdanning oqolining ikki yenidin altə xahqə qıqırildi — qıraoqdanning bir yenidin üq xahqə, uning yənə bir yenidin üq xahqə qıqırildi; **19** bir yenidiki hər bir xahqədə badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki boləoqan üq kədəh qıqırildi, yənə bir yenidiki hər bir xahqədə badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki

boləjan üq kədəh qikirildi. Qiraşdanə qikiriləjan altə xahqining həmmisi xundak yasaldi. **20** Qiraşdanning [əolidin] badam güli xəklidə şunqisi wə qeqiki boləjan tət kədəh qikirildi. **21** Bulardin baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir şunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir şunqə, [üqinqi] ikki xahqining astida bir şunqə yasələjanidi; qiraşdanə qikiriləjan altə xahqining astining həmmisi xundak idi. **22** Uning xu şunqiliri həm xahqiliri qiraşdan bilən bir gəwdə kılindi — bir pütün sap altundin sokup yasaldi. **23** U qiraşdanning yəttə qirişini, xundakla uning pilik kayqiliri bilən küldanlirini sap altundin yasidi. **24** U qiraşdan wə uning barlik əswablrini bir talant sap altundin yasidi. **25** U yənə huxbuygahni akatsiyə yaşıqıdın yasidi. Uning uzunluqi bir gəz, kəngliki bir gəz, egizliki ikki gəz bolup, tət qasa kılıp yasaldi; [tət burjiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasaldi. **26** U uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlirini sap altun bilən kaplıdi; uning üsti kışmining qərisigə altundin girwək qıkardı. **27** Uningə altundin ikki halka yasap, uning girwikining astiə bekitti; ularni ikki yenioğa udulmu'udul bekitti. Huxbuygahni kətüridiojan ikki baldaqni selix üqün bularni huxbuygahning ikki təripigə orunlaxturdi. **28** U baldaqlarni akatsiyə yaşıqıdın yasap, altun bilən kaplıdi. **29** U həm mukəddəs Məsihləx meyini yasidi, andin ətirqi qikəroqandək dora-dərməklərnə təngxəp sap huxbuyni yasidi.

38 U kəydürmə kurbanlik kurbangahni akatsiyə yaşıqıdın yasidi. Kurbangah tət qasa bolup, uzunluqi bəx

gəz, kəngliki bəx gəz, egizliki üq gəz qilindi. **2** U uning tət burjikigə qoyulidioqan münggüzlirini yasidi; münggüzliri qurbangah bilən bir gəwdə qilindi. Qurbangahni mis bilən qaplidi. **3** U qurbangahning barliq əswablrini — uningə has boləqan daslarni, gürjəklərnə, korilarni, lahxigirlarni wə otdanlarnimu yasidi; uning barliq əswablrini mistin yasidi. **4** Qurbangah üqün mistin bir xala yasidi; xalani qurbangahning qap belining astidiki girwəktin təwənrək turidioqan kildi; xala qurbangahning dəl otturisida idi. **5** U xalaning tət burjikigə baldaqlar ətküzüldioqan tət mis həlkini quyup yasidi. **6** U baldaqlarni akatsiyə yaəqiqidin yasap, ularni mis bilən qaplidi. **7** Andin u qurbangahni kətürüx üqün baldaqlarni qurbangahning ikki yenidiki həlkilarəqə ətküzüp qoydi. U qurbangahni tahtaylardin, iqini box qilip yasidi. **8** U yənə yuyunux desini mistin, uning təglikinimu mistin yasidi; u bularni «kərüxüx qediri»ning kirix əqizining aldida hizməttə boləqan ayallarning mis əynəkliridin yasidi. **9** Andin u qedirning həylisinimu yasidi. Həylining jənubioqə, yəni jənubkə yüzləngən tərəpigə nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin pərdilərnə yasidi; uning uzunluqi yüz gəz idi. **10** Pərdilərnə esixkə yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkliri wə baldaqliri kümüxtin yasaloqanidi. **11** Xuningəqə ohxax ximal tərəpidimu uzunluqi yüz gəz kelidioqan pərdə bar idi. Pərdilərnə esixkə yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkliri wə baldaqliri kümüxtin yasaloqanidi. **12** Xuningəqə ohxax qərb tərəpidə uzunluqi əllik gəz kelidioqan pərdə bar idi;

pərdilərnı esıxkə on hada wə hadılarnıng on təglıkını u mistin yasıdı. Hadılarnıng ılməkliri wə baldəkliri kümüxtin yasadı. **13** Həylining xərk təripı, yəni kün qıqıxkə yüzləngən təripining kənglikı əllik gəz idi. **14** Bir təripidə on bəx gəz kelidiqan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təgliki bar idi. **15** Yənə bir təripidimu on bəx gəz kelidiqan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təgliki bar idi. **16** Həylining qərisidiki pərdilərnıng həmmisi nepiz toquloqan aq kanap rəhttin tikilgənidi. **17** Həylining qərisidiki həmmə hadılarnıng təgliki mistin, ularning ılməkliri wə baldəkliri kümüxtin yasadı; hadılarnıng baxlırimu kümüxtin qaplanoqanıdı. Həylining qərisidiki həmmə hadılar kümüxtin yasaləqan baldəqlər bilən bir-birigə qetildi. **18** Həylining kirix eəizidiki pərdə nepiz toquloqan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kızıl yiplar arıxatırlup, kəxtiqilər təripidin kəxtiləndi; uning uzunluqı yigirmə gəz, egizlikı həylidiki pərdilərnıng egizlikigə ohxax bolup bəx gəz idi. **19** Uning tət hadisi bilən mistin yasaləqan tət təgliki bar idi; hadılarnıng ılməkliri kümüxtin yasadı, ularning baxlırı kümüx bilən qaplandı wə baldəkliri kümüxtin yasadı. **20** Muxəddəs qedirning həm qərisidiki həylining barlıq mık-qozuqliri mistin yasadı. **21** Muxəddəs qedir, yəni «həkül-guwahlıqı qediri» üqün ataləqan materiyallarnıng sani təwəndə hatiriləngən (ular Musanıng buyruqı bilən, kahın Hərurning oəli Itamarnıng qol astidiki Lawiyar məs’ul bolup sanaktin etküzülp, [Hudaə] ataləqanıdı): — **22** Yəhuda kəbilisidin boləqan Hərning nəwrisi, Urining oəli Bəzaləl Pərwərdigar Musə]a buyruqanıning həmmisini

ada kildi; **23** Dan kəbilisidin bolqan Ahisamakning oqli Oholiyab uning yordəmqisi idi; u bolsa nəkkaxlik-oymiqilik ustisi, layihiligüqi həmdə kək, səsün, kızıl yiptin aq kanap rəhtkə kəxtə tikələydioqan usta idi. **24** Mukəddəs qedirni yasaxka ixlitilgən altun, yəni «pulanglatma hədiyyə» süpitidə kəltürülgən altunning həmmisi mukəddəs jaydiki xəkəlniŋ əlqəm birliki boyiqə yigirmə tokkuz talant yəttə yüz ottuz xəkəl idi. **25** Jamaət arisidin sanaktin ötküzülgən adəmlər tərripidin kəltürülgən kümüx bolsa mukəddəs jaydiki xəkəlniŋ əlqəm birliki boyiqə bir yüz talant bir ming yəttə yüz yətmix bəx xəkəl idi. **26** Bu kümüx nopusi royhətkə elinoqan kixilərdin elinoqanidi — demək, kimki yigirmə yax ya uningdin qong, sanaktin ötküzülgənlərninŋ hərbi bir beka, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlniŋ əlqəm birliki boyiqə yerim xəkəl kümüx bərdi. Sanaktin ötkən kixi altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi idi. **27** Mukəddəs jayning təgliklirini həm otturisidiki pərdininŋ təgliklirini quyuxka yüz talant kümüx kətti; yüz talant kümüxtin yüz təglik yasilip, hərbi təglik üqün bir talant ixlitildi. **28** U qaloqan bir ming yəttə yüz yətmix bəx xəkəl kümüxtin hadılarninŋ ilməklirini yasidi, ularning baxlirini qaplidi, xuningdək ularni bir-birigə qatidioqan baldaqlarni yasidi. **29** «Pulanglatma hədiyyə» süpitidə kəltürülgən mis bolsa yətmix talant, ikki ming tət yüz xəkəl qikti. **30** Buningdin u jamaət qedirininŋ kirix eqizininŋ təgliklirini, mis kurbangahni, uning mis xalasi wə kurbangahning barliq əswablirini, **31** hoyninŋ qərisidiki hada təgliklirini, hoyninŋ kirix eqizidiki

təgliklərnı, qedirning barlıq kızıqlırını wə hıylining qerisidiki kızıqlarning həmmisini yasidi.

39 Pərwərdigar Musaqı buyruqınıdək kək, səsün wə kızıl yıplar ixlilitip, mükəddəs qedirning hizmitidə kiyilidiqan [kahinlik] kiyimlər, xundakla Hərinning mükəddəs kiyimliri tıyyar kılindi. **2** [Bəzaləl] altun wə kək, səsün, kızıl yıplar bilən nepiz tokuloqan aq kanap rəhtlərdin əfodni yasap tıyyarlidi. **3** Ular altunni sokup nepiz kılıp, uni kesip yip kildi, andin bularni mahirlik bilən kək yıplar, səsün yıplar wə kızıl yıplardin aq kanap rəhtkə lahayiləngən nushilar üstigə tokudi. **4** Ular əfodning [aldi wə kəyni] kışmini bir-birgə tutaxturup turidiqan ikki mürilik tasma yasidi; əfodning ikki tərifi bir-birigə tutaxturuldi. **5** Əfodning üstigə baqlaydiqan bəlwaql əfod bilən bir pütün kılinoqan bolup, uningqla ohxax sipta ixlinip, altun wə kək, səsün, kızıl yıplar wə nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin yasaldi; həmmisi Pərwərdigarning Musaqı buyruqınıdək kılindi. **6** Ular ikki aq həkikni ikki altun kəzlükkə ornitip, ularning üstigə huddi məhür oyqandək Israilning oqullirining namlirini oyup yasidi. **7** Israilning oqulliriqla əslətmə tax bolsun üqün, Pərwərdigar Musaqı buyruqandək ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmisioqla bekitip koydi. **8** U koxenni qewər kollarqla nəpis kılıp kəxtilitip yasidi; uni əfodni ixligən usulda altun wə kək, səsün, kızıl yıplar bilən nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin yasidi. **9** Ular koxenni ikki kət, tət qasa kılıp yasidi; ikki kət kılinoqanda uzunluqi bir qeriq, kənglikimu bir qeriq kəlatti. **10** Uning üstigə tət katar kılıp gəhərlərnı ornatti: — bir katar dikisi

kizil yakut, serik gəhər və zumrətlər idi; bu birinci qatar idi. **11** İkinci qatarə kək qaxtexi, kək yakut və almas, **12** üçüncü qatarə səsün yakut, piroza və səsün kwarts, **13** dördüncü qatarə beril yakut, aq həqiq və anartax ornitildi; bularning həmmisi altun kəzlükkə bəkitildi. **14** Bu gəhərlər İsrailning oqullirining namlirioqə vəkil qilinip, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyoqandək hər bir gəhərgə on ikki kəbilining nami birdin-birdin pütüldi. **15** Ular koxenoqə xoynidək exilgən sap altundin [ikki] exilmə zənjir yasidi; **16** ular koxenoqə altundin ikki kəzlük və ikki halka etip, ikki halkini koxenning [yukiriki] ikki burjikigə bəkitti; **17** andin xu altundin exilip yasaloqan ikki zənjirni koxenning [yukiriki] ikki burjigidiki halkidin ötküzüp, **18** exilgən xu zənjirlərnin ikki uqini ikki kəzlükkə bəkitip, [kəzlüklərni] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi qismioqə ornatti. **19** Buningdin baxqə ular altundin ikki halkə yasap, ularni koxenning [asti tərpidiki] ikki burjikigə bəkitti; ular əfodqə tegixip turidioqan qilinip iqigə qadaldi. **20** Mundin baxqə ular altundin [yənə] ikki halkə yasap, ularni əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwənkə qismioqə, əfodqə ulinidioqan jayoqə yeqin, kəxitiəngən bəlwəqədin egizrək qilip bəkitti. **21** Ular koxenning əfodning bəlwəqədin yukirirək turuxi, koxenning əfodtin ajrap kətməsliki üçün kək xoyna bilən koxenning halkisini əfodning halkisioqə qetip qoydi. Bularning həmmisi Pərwərdigarning Musəqə buyruqinidək qilindi. **22** [Bəzaləl] əfodning [iqidiki] tonni pütünləy kək rənglik kildi. **23** Tonning [baxqə kiylidioqan] təxüki dəl otturisida, huddi sawutning

yakisidək ixləngənidi; yirtilip kətməsliki üçün uning qərisigə pəwaz ixləndi. **24** Ular tonning etikining qərisigə kək, səsün wə kızıl yiptin anarlarni tokup esip koydi. **25** Ular həmdə altun kongoquraklarni yasap, kongoquraklarni tonning etikining qərisigə, anarlarning ariliqioğa birdin esip koydi; hər ikki anarning otturisiqə bir kongoqurak esip koyuldi. **26** [Kəhinlik] hizmitigə ait [kongoquraklar] tonning etikining qərisigə bekitildi; bir altun kongoqurak, bir anar, bir altun kongoqurak, bir anar kəlip bekitildi; həmmisi Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək kəlini. **27** Ular Hərun bilən uning oqullirioğa nepiz tokuloğan aq kanap rəhttin halta kəngləklərnə tikti; **28** səllini aq kanap rəhttə yasidi, xundakla qiraylik egiz bəklərnə aq kanap rəhttə, tamballarni nepiz tokuloğan aq kanap rəhttə təyyarlidi; **29** bununədin baxka ular bəlwəqnimu kək, səsün wə kızıl yip arilaxturulup kəxtiləngən, nepiz tokuloğan aq kanap rəhttə təyyarlidi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək kəlini. **30** Ular yənə nəpis tahtayni, yəni mukəddəs otuqatni sap altundin yasap, uning üstigə məhür oyoqandək: «Pərwərdigarəğa mukəddəs kəlini» dəp oyup pütüti; **31** ular otuqatka kək rənglik yipni baqlap, uning bilən otuqatni səlligə takidi, bular Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək kəlini. **32** Xu tərəkədə jamaətning ibadət qedirining həmmə quruluhi pütküzüldi; Israillar Pərwərdigarning Musaqə buyruqininə həmmisini xu boyiqə kildi; xu tərəkədə həmmisini pütürdi. **33** Ular qedirni Musaning yenioğa elip kəldi — qedir yopuklirini, uning barlik əswablrini, ilməklirini, tahtaylrini, baldəklirini, hadiliri bilən

təgliklirini, **34** xuningdək qizil boyaloqan qoqkar terisidin yasaloqan yopuq bilən delfin terisidin yasaloqan yopuqni, «ayrima pərdə»ni, **35** əhdə sanduqi wə uning baldaklirini, «kafarət təhti»ni, **36** xirə wə uning barlik əswablirini, xundakla «təqdim nanlar»ni, **37** sap altundin yasaloqan qiraoqdan bilən uning qiraoqlirini, yəni üstigə tiziloqan qiraoqlarni, uning barlik əswabliri həm qiraoq meyini, **38** altun huxbuygah, məsihləx meyi, dora-dərməklərdin yasaloqan huxbuyni, qedirning kirix eoqizining pərdisini, **39** mis qurbangah bilən uning mis xalasini, uning baldakliri bilən həmmə əswablirini, yuyux desi bilən uning təglikini, **40** həylining qərisidiki pərdilərnə, uning hadiliri wə ularning təgliklirini, həylining kirix eoqizining pərdisi bilən həylining taniliri wə kəzuklirini, mukəddəs qedirning, yəni jamaət qedirioqa ait hizmətkə ixlitolidiloqan barlik əswablarni, **41** mukəddəs jayoqa ait hizmət üçün tikilgən kahinlik kiyimini, yəni Hərun kahinning mukəddəs kiyimliri bilən uning oqullirining kahinlik kiyimlirini bolsa, həmmisini elip kəldi. **42** Bu ixlarning həmmisini Israillar Pərwərdigarning Musaoqa barlik buyruoqanliri boyiqə ənə xundak ada kəloqanidi. **43** Musa ixlarning həmmisigə təpsiliy kəridi, mana, ular Pərwərdigarning buyruoqini boyiqə bu ixlarni pütəküzgənidi; buyruloqandək, dəl xundak kəloqanidi; Musa bularni kərup, ularoqa bəht-bərikət tiləp dua kəldi.

40 Andin Pərwərdigar Musaoqa mundaq əmr kəldi: —
2 Birinqi ayning bexi, ayning birinqi kəni sən jamaət qedirining mukəddəshanisini tikligin. **3** Həkülüm-guwaqlıq sanduqini uning iqigə koyup, iqki pərdə arkilik əhdə

sandukini tosup qoyotin; **4** xirəni qedirning iqidigə əkirip, üstigə tizilidioqan nərsilərnı tızotin; andin qıraoqdanni əkirip, üstigə qıraqlarnı orunlaxturotin. **5** Altun [bilən kaplanoqan] huxbuy keydürgüqi kurbangahni həküm-guwahlik sandukining udulioqa tikləp qoyotin; qedirning kirix eoizining pərdisini esip qoyotin. **6** Keydürmə kurbanlik kurbangahini mukəddəshanining, yəni jamaət qedirining kirix eoizining aldioqa qoyotin; **7** andin yuyux desini jamaət qediri bilən kurbangahning otturisiqqa orunlaxturup, su toxturup qoyotin. **8** Hoyalining qərisigə pərdilərnı bekitip, hoyalining kirix eoizining pərdisini askin; **9** andin «məsihləx meyi»ni elip, ibadət qediri wə uning iqidiki barlik nərsilərnı məsihləp, uni wə barlik həmmə əswablrini Hudaqqa atap mukəddəs kılotin. Xundak kılip [pütkül qedir] mukəddəs bolidu. **10** Sən keydürmə kurbanlik kurbangahini, xundakla uning barlik əswablrini məsihləp, uni [Hudaqqa atap] mukəddəs kılotin; buning bilən kurbangah «əng mukəddəs nərsilər» katarida bolidu. **11** Sən yənə yuyunux desi wə uning təglikini məsihləp mukəddəs kılotin. **12** Andin Harun bilən uning ooqullirini jamaət qedirining kirix eoizioqa yekin əkilip, ularni su bilən yuotin; **13** Harunoqa mukəddəs kiyimlərnı kiydürüp, Manga kahinlik hizməttə boluxi üqün uni məsihləp, [Manga ayrip] mukəddəs kılotin. **14** Andin uning ooqullirini elip kirip, ularqqa halta kəngləklərnı kiydürüp, **15** ularning atisini məsihliginingdək Manga kahinlik hizmitidə boluxi üqün ularnimu məsihligin. Xuning bilən ularning bu məsihlinixi ular üqün əwladtin əwladkığə əbədiy kahinlikning [bəlgisi] bolidu. **16** Musa

xundak qildi; Pərwərdigar uningə nemə buyruqan bolsa, u xundak bəja kəltürdi. **17** Xundak boldiki, ikkinqi yilning birinqi eyida, ayniq birinqi künidə ibadət qediri tikləndi. **18** Musa qedirni tikip, təglilirini orunlaxturup, tahtaylirini tizip, ularning baldaklirini bekitip, hadilirini tiklidi. **19** Mukəddəs qedirning üstigə [iqki] yopukni yapti, andin uning üstigə taxki yopukni yepip koydi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək qilindi. **20** Andin u həküm-guwahlikni elip, uni sanduk iqigə koydi; baldaklarni əhdə sandukining [halkiliridin] ötküzüp, «kafarət təhti»ni sandukning üstigə orunlaxturdi. **21** Əhdə sandukini mukəddəs qedir iqigə elip kirip, otturioqə «ayrima pərdə»ni tartti; xundak kilip u həküm-guwahlik sandukini pərdə arkilik tosüp koydi. Həmmə ix Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək qilindi. **22** U xirəni jamaət qedirioqə elip kirip, mukəddəs jayning ximal tərəpigə, [«əng mukəddəs jay»diki] pərdining sirtioqə koydi. **23** «Təkdin nanlar»ni xirəning üstigə, Pərwərdigarning aldioqə tizip koydi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək qilindi. **24** Andin u qiraqdan jamaət qedirioqə elip kirip, uni mukəddəs jayning jənub tərəpigə, xirəning udulioqə koydi, **25** qiraqlarni Pərwərdigarning aldioqə orunlaxturdi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək qilindi. **26** Andin u [huxbuyni keydürgüqi] altun qurbangahni iqidiki pərdining aldioqə tiklidi; **27** Uning üstidə esil huxbuyni keydürdi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək qilindi. **28** U ibadət qedirining kirix eqizioqə pərdə tartti.

29 Andin keydurmə kurbanlik kurbangahini jamaət qediridiki mukəddəs jayning kirix eqizioğa yekın qoydi; uning üstidə keydurmə kurbanlik wə qoxumqə axlik hədiyəsini etküzdı; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək kılindi. 30 Yuyunux desini jamaət qediri bilən kurbangahning otturisoğa qoyup, yuyuxqa ixlitilidioğan suni daska toxkuzup kuydi. 31 Musa wə Harun bilən uning oqulliri qağanla jamaət qedirioğa kirsə yaki kurbangahqa yekın barsa, Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək kollirini xu suda yuyatti. Bular Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək kılindi. 33 Andin u qedir həm kurbangahning ətrapioğa hoyla pərdisini tikləp, hoylining kirix eqizining pərdisini tartti. Xu tərıqıdə Musa pütkül ixni tamamlidi. 34 Xuning bilən bulut jamaət qedirini kaplap, Pərwərdigarning julasi ibadət qedirini toldurdi. 35 Bulut sayə qüxürüp, Pərwərdigarning julasi qedirni tolduroqini üqün, Musa jamaət qedirioğa kirəlmidi. 36 Qaqanki bulut jamaət qediridin kətürülsə, Israillar səpərgə atlinatti. Hərbir kətim səpərdə xundak bolatti. 37 Bulut kətürülmisə ular kəzoqalmay, taki kətürüldioğan küngiqə səpərgə qikmaytti. 38 Qünki kündüzi Pərwərdigarning buluti mukəddəs qedir üstidə turatti, keqisi uning üstidə ot kərünətti; pütkül Israil jəmətining kəz aldida ularning barlik kıloğan səpərliridə xular kərünətti.

Lawiylar

1 Wə Pərwərdigar Musani qaqirip jamaət qediridin uningə səz kīlip mundaq dedi: — **2** Sən Israillaroqə səz kīlip ularoqə mundaq degin: — Əgər silərdin biringlar Pərwərdigarning aldioqə bir qurbanlikni sunmaqci bolsanglar, qurbanlikinglarni qarpaylardin, yəni kala yaki uxxaq mallardin sunuxunglar kerək. **3** Əgər uning sunidioqini kalilardin keydurmə qurbanlik bolsa, undaqtə u bejirim ərkək haywannı kəltürsun; uning Pərwədigarning aldida qəbul boluxı üqün uni jamaət qedirining kirix aqzining aldida sunsun. **4** U qolini keydurmə qurbanlikning bexioqə qoysun; xuning bilən qurbanlik uning ornioqə kafarət boluxqə qəbul kīlinidu. **5** Andin u Pərwədigarning huzurida buqini boquzlisun; kaqinlar boləqan Hərunning oqulliri qenini kəltürüp, jamaət qedirining kirix aqzidiki qurbangahning üsti qismining ətrapiqə səpsun. **6** Andin [qurbanlik kīloquqi] keydurmə qurbanlik kīlinoqan haywanning terisini soyup, tenini parqilisun **7** wə Hərun kaqinning oqulliri qurbangahqə ot qalap otning üstigə otunlarni tizsun. **8** Andin kaqinlar boləqan Hərunning oqulliri gəx parqilirini, bexi wə meyi bilən qoxup, qurbangahdiki otning üstidiki otunning üstigə tərtip bilən tizip qoysun. **9** Lekin uning iq-qarni bilən paqaklirini [qurbanlik sunoquqi] suda yusun; andin kaqin həmmisini elip kelip qurbangahning üstidə keydürsun. Bu ot arqilik sunulidioqan qurbanlik hesabida, Pərwədigaroqə huxbuy qikirilidioqan keydurmə qurbanlik bolidu. **10** Əgər u keydurmə qurbanlik kīlix üqün uxxaq mallardin qoy ya əqkə qurbanlik qīlay desə,

undakda u bejirim bolqan bir ərkikini k lt rsun. **11** U uni qurbangahning ximal t ripid  Pərwərdigarning h zurida bo uzlisun. Andin kahınlar bolqan Hərunning o qulliri kenini elip, qurbangahning  sti qismining  trapio a səpsun. **12** [qurbanlik k lo uqi] bolsa g xni parqilap, bexi bilən meyini kesip ayrisun. Andin kah n bularni elip qurbangahtiki otning üstidiki otunning  stid  tərtip boyiqə tizip koysun. **13** Lekin uning iq-qarni bilən paq qlarni [qurbanlik suno uqi] suda yusun; andin kah n h mmisini elip kelip qurbangahning  stid  k yd rsun. Bu ot arkilik sunulido an qurbanlik  sabatida, P rw rdigar a huxbuy qikirilido an k yd rm  qurbanlik bolidu. **14**  g r [qurbanlik k lo uqi] P rw rdigar a atap uqar-qanatlardin k yd rm  qurbanlik k lay desə, undakta u paht kl rdin yaki kəptər baqkiliridin qurbanlik k lt rsun. **15** Kah n uni qurbangahning yenio a elip kelip, bexini tolo ap  z p uni qurbangahning  stid  k yd rsun; uning k ni sik lip qurbangahning temio a s rt lsun. **16** Lekin taxlikini p yliri bil n k xup qurbangahning x rk t ripidiki k ll kk  taxliw tsun; **17** u qurbanlikni ikki k nitining otturisdin yarsun, bir k uni ikki parq  k liw tmisun. Andin kah n buni elip qurbangahdiki otning üstidiki otunning  stig  koyup k yd rsun; bu ot arkilik sunulido an qurbanlik  sabatida, P rw rdigar a huxbuy qikirilido an k yd rm  qurbanlik bolidu.

2  g r birkim Pərwərdigarning h zurio a axlik   diy  sunmaq i bolsa   diy si esil undin boluxi ker k; u uning a zəytun meyi kuyup andin üstigə məstiki salsun. **2** U uni elip kahınlar bolqan Hərunning o qullirining

Lawiylar

Pərwərdigarəğa otta sunulidiəğan hədiyyənglarning
heqkaysisida eqitku yaki həsəlni köydürüxkə bolmaydu.

12 Bularni Pərwərdigarning aldiəğa «dəsləpki həsul»
süpitidə sunsanglar bolidu, lekin ular huxbuy süpitidə
qurbangahning üstidə köydürülüp sunulmisun. **13** Sening
hər bir axliq hədiyyəng tuz bilən tuzlinixi kerək; axliq
hədiyyəngni Hudayingning əhdə tuzidin məhrum qilmay,
həmmə axliq hədiyyəliringni tuz bilən tuzliəgin. **14** Əgər
sən Pərwərdigarəğa «dəsləpki həsul»din axliq hədiyyə
sunay desəng, undakta ziraətning yengi pixkan kək bexini
elip, danlarni otta qorup, ezip talkan süpitidə sunəgin; bu
«dəsləpki həsul» hədiyyəsi bolidu; **15** sən uningəğa zəytun
meyi kuyup üstigə məstiki saləgin; bu axliq hədiyyə bolidu.
16 Kahin bolsa uningdin, yəni qorup ezilgən danlar bilən
zəytun meyidin bir kismini elip həmmə məstiki bilən
qoxup, bolarni «yadlinix ülüxi» süpitidə köydürsun. Bu
ot arkilik Pərwərdigarəğa sunuləğan hədiyyə bolidu.

3 Birsining sunidiəgin inaklik qurbanlikə bolsa, xundakla
kalilardin sunsa, u Pərwərdigarning huzuriəğa bejirim
bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **2** U sunidiəğan bu
haywanning bexiəğa kolini qoyup, andin uni jamaət
qedirining kirix eəjizi aldida boquzlisun. Andin kahinlar
boləğan Harunning oəqulliri kenini qurbangahning üsti
kismining ətrapiəğa səpsun. **3** Sunəquki kixi bu inaklik
qurbanlikədin Pərwərdigarəğa atap otta sunulidiəğan
hədiyyə süpitidə bir kismini elip beəqixlisun, yəni iq
qarnini yəgəp turoğan mayni, xundakla barlik iq meyini
elip **4** ikki bəəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki
yanpixidiki mayni ajritip, jigəring bəəkkicə boləğan

qawa meyini kesip, elip kəlsun. **5** Hərunning oşulliri bolsa bularni kurbangahning üstigə kəltürüp ot üstigə qoyuloqan otuning üstidiki kəydürmə kurbanlikka qoxup kəydürsun. Bu ot arkilik sunulidioqan, Pərwərdigarəqa huxbuy qikirilidioqan kurbanlik bolidu. **6** Birsining Pərwərdigarəqa kilidioqan inaklik kurbanliki üçün sunidioqini uxxak maldin bolsa, undakta u bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **7** Əgər uning kurbanliki qoy bolsa uni Pərwərdigarning aldioqa kəltürüp, **8** kurbanlik kilidioqan bu haywanning bexioqa kolini qoyup, andin uni jamaət qedirining kirix aqzining aldida boşuzlisun. Andin Hərunning oşulliri kənini elip kurbangahning üsti kismining ətrapioqa səpsun. **9** Sunoquqi kixi bu inaklik kurbanlikidin Pərwərdigarəqa atap otta sunulidioqan hədiyə süpitidə bir kismini, yəni uning meyini elip beoixlisun, — pütün maylik quyrukini uning omurtkisiqə yəkin yərdin ajritip elip, iq karnini yəgəp turoqan mayni, xundakla barlik iq meyini elip, **10** ikki bəəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərnin bəəkkinqə boləqan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **11** Kahin bularni kurbangahning üstidə kəydürsun; bu otta sunulidioqan, Pərwərdigarəqa ataloqan taam hədiyəsi bolidu. **12** Uning sunidioqini əqkə bolsa, buni Pərwərdigarning huzurioqa kəltürsun. **13** U kolini uning bexioqa qoyup, andin uni jamaət qedirining aldida boşuzlisun. Andin Hərunning oşulliri kənini elip kurbangahning üsti kismining ətrapioqa səpsun. **14** Andin sunoquqi kixi bu kurbanliktin Pərwərdigarəqa atap otta sunulidioqan hədiyə süpitidə bir kismini elip beoixlisun,

yəni iq qarnini yögəp turoqan mayni, xundakla barlik iq meyini elip, **15** ikki bərəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpaxidiki mayni ajritip, jigəning bərəkkiqə boləqan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **16** Kahin bularni qurbangahning üstidə köydürsun; bu otta sunulidioqan, huxbuy qikiridioqan taam hədiyəsi bolidu. Mayning həmmisi Pərwərdigarə təwədur. **17** Bu hərəkandək turar jayinglarda silərgə əbədiy bəlgilimə bolidu; silər heqəkandək may yaki qan yeməslikinglar kerək.

4 Pərwərdigar Musəə səz kəlip mundaq dedi: — **2** Israilləə səz kəlip mundaq degin: — «Birsi bilməy ezip, Pərwərdigar «kəilma» dəp buyruəqan hərəkandək əmrlərdin birigə hiləplik kəlip selip, gunah kəlsa, [təwəndikidək kəlsun]: — **3** — əgər məsihləngən kahin həlkni gunahkə putlaxturidioqan bir gunahni kəlsa, undakta u bu kəloqan gunahi üqün bir bejirim yax torpakni elip kəlip, Pərwərdigarə gunah kurbanliki süpitidə sunsun. **4** U torpakni jamaət qədirining kirix əqzining yenioqə, Pərwərdigarning aldioqə kəltürüp, qəlini uning bəxioqə qəyup, andin torpakni Pərwərdigarning huzurida boəquzlisun. **5** Andin məsihləngən kahin torpakning qənidin əzoqina elip, jamaət qədiri iqigə kətürüp aparsun; **6** kahin xu yərdə barmikini qənoqə qiləp, qənni mukəddəs jayning pərdisining aldidə, Pərwərdigarning huzurida yəttə mərtiwə səpsun. **7** Xundakla kahin qəndin elip, jamaət qədiri iqidə Pərwərdigarning aldidə turoqan huxbuygahning münggüzlirigə sürsun. Torpakning qəloqan həmmə qənini bolsa, jamaət qədirining kirix əqzining aldidiki köydürmə kurbanlik qurbangahining

tüwigə təküp qoysun; **8** andin u gunah kurbanliki boləjan torpaqning iqidin həmmə meyini ajritip qıqarsun — yəni iq karnini yөгəp turojan may bilən kələjan iq meyi, **9** ikki bərəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərnin bərəkkiqə boləjan qawa meyini ajratsun **10** (huddi inaklik kurbanliki boləjan kalining iqidiki may ajritiləjandək); andin kahin bularni kəydürmə kurbanlik kurbangahining üstidə kəydürsun. **11** Lekin torpaqning terisi bilən həmmə gəxi, bax bilən paqaklıri, iq karni bilən zinini, **12** yəni pütkül torpaqning kələjan kisiqlirini qedirgahning sirtioja elip qikip, pak bir yərgə, yəni küllər təküliđiojan jayəja elip qikip, otunning üstidə otta kəydürsun. Bular küllər təküliđiojan jayda kəydürüwetilsun. **13** Əgər pütkül Israil jamaiti əzi bilmigən halda ezip gunah kələjan bolsa, Pərwədigarning «kılma» dəp buyruəjan hərəkəndək əmrlirigə hilaplik iqlarning birini kilipl selip, gunahqa qüxüp kalsa, **14** xundakla ularning sadir kələjan gunahı aydinglaxkən bolsa, undakta jamaət gunah kurbanliki süpitidə bir yax torpaqni sunup jamaət qedirining alđioja kəltürsun. **15** Jamaətnin əksakalliri Pərwədigarning alđida kəllirini torpaqning bexioja kəyup, andin torpaqni Pərwədigarning alđida boəuzlisun. **16** Məsihləngən kahin torpaqning kənidin azəjina elip jamaət qədiri iqigə elip kirsun; **17** xu yərdə barmikini kənoja qilap, kənni [mukəddəs jayning] pərdisining alđida, Pərwədigarning huzurida yəttə mərtiwə səpsun. **18** Xundakla kahin kəndin elip jamaət qədiri iqidə Pərwədigarning alđida turojan huxbuygahning münggüzlirigə sürsun. Torpaqning

qaloqan h mm  kenini bolsa, jamaət qedirining kirix
a zining aldidiki k yd rm  k rbanlik k rbangahining
t wig  t k p koysun; **19** kahin [torpakning] iqidin barlik
meyini ajritip elip, k rbangahning  stid  k yd rsun. **20**
U gunah k rbanliki boloqan ilgiriki torpakni kil jini qa
ohxax bu torpaknimu xundak kilsun; w  d l xundak
kilixi ker k; xu yol bilən kahin ular  q n kafarət
k lt ridu; xu gunah ulardin kəqürülidu. **21** Andin u
torpakni qedirgahning taxkiri qa elip qikip, ilgiriki
torpakni k yd rg nd k bu torpaknimu k yd rsun. Bu
jamaət  q n gunah k rbanliki bolidu. **22**  g r bir
 mir bilməy uning Hudasi Pərwərdigarning «kilma»
deg n h rk ndak  mrlirining birigə hilaplik kilip selip,
gunah a q x p kalsa, **23** w  kiləqan gunah i  zig  məlum
kilinqan bolsa, undak ta u  zi k rbanlik  q n bejirim
bir tekini sunsun; **24** u k lini tekining bexi qa k yup,
andin uni k yd rm  k rbanlik kilinidi qan haywanlarni
bo quzlaydi qan jayəqa elip berip Pərwərdigarning aldida
bo quzlisun. Bu bir gunah k rbanliki bolidu. **25** Kahin
gunah k rbanlikining kenidin barmik  qa azəjina elip,
uni k yd rm  k rbanlik k rbangahining münggüzlirigə
s r p koysun; andin qaloqan kenini k yd rm  k rbanlik
k rbangahining t wig  t k p koysun. **26** U inaklik
k rbanliki kilinqan haywanning meyini k yd rg nd k,
uning barlik meyini k rbangah ta k yd rsun. Bu yol
bilən kahin uni gunah idin paklandurux  q n kafarət
k lt ridu w  xu gunah i uningdin kəqürülidu. **27**  g r
puk ralardin biri bilməy uning Hudasi Pərwərdigarning
«kilma» deg n h rk ndak  mrlirining birigə hilaplik

kilip selip, gunahka quxup kalsa, **28** wə kilolan gunahi
ezigə məlum kilinolan bolsa, undakta u özining, yəni u
sadir kilolan gunahi üçün kurbanlik kilixka bejirim bir
qixi əqkini sunsun; **29** u kolini gunah kurbanlikining
bexioqa koyup, andin uni keydurmə kurbanliklarni
boquzlaydioqan jayoqa elip berip boquzlisun. **30** Andin
kahin uning kenidin barmikioqa azoqina elip uni keydurmə
kurbanlik kurbangahining mungguzlirigə sürüp koysun;
qalolan barlik kenini kurbangahning tüwigə təküp
koysun. **31** Inaklik kurbanliki kilinolan haywanning
meyi iqidin ajritiloqandək uningmu həmmə meyini
ajritip qikarsun; kahin uni Pərwədigarning aldidə
huxbuy kəltürsun dəp kurbangahning üstidə keydürsun.
Xu yol bilən kahin uning üçün kafarət kəltüridu; xu
gunah uningdin kəqürülidu. **32** Əgər u kixi gunah
kurbanliki üçün qoza kəltürüxnə halisə, bejirim bir
qixi qozini sunsun. **33** U kolini gunah kurbanliki
[qozisining] bexioqa koyup, keydurmə kurbanliklar
boquzlinidioqan jayoqa elip berip, uni gunah kurbanliki
süpitudə boquzlisun. **34** Andin kahin gunah kurbanlikining
kenidin barmikioqa azoqina elip uni keydurmə kurbanlik
kurbangahining mungguzlirigə sürüp koysun; uning
qalolan barlik kenini u kurbangahning tüwigə təküp
koysun. **35** Inaklik kurbanliki kilinolan qozining meyini
iqidin ajritiloqandək, uningmu həmmə meyini ajritip
qikarsun; kahin bularni Pərwədigaroqa atap otta
sunulidioqan barlik kurbanliklaroqa qoxup, kurbangahning
üstidə keydürsun. Xu yol bilən kahin uning sadir kilolan

gunahı üçün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürülidu.

5 Əgər birsi məlum ixka guwahqi bolup, xundakla uningqa kəsəm buyrulojında kərgini yaki bilginidin məlumat bərmisə, undakta u kəbihlikining jazasioqa tartilidu. **2** Əgər birsi əzi bilməy napak bir nərsigə tegip kətsə — məyli u napak bir həywanning jəsiti bolsun, məyli napak bir qarpayning jəsiti bolsun, yaki napak bir əmiligüqi həywanning jəsiti bolsun, muxundak nərsigə tegip kətsə umu napak sanilip gunahkar hesablinidu; **3** əgər xuningdək birsi əzi tuymay məlum kixining adəmnı napak kilidioqan hərəkəndak nijasitigə tegip kətsə, xundakla u buni bilip yətsə, undakta u gunahkar hesablinidu. **4** Əgər birsi angsiz rəwixtə yaman yaki yahxi bir ixni kilay dəp kəsəm kilip salsa (kixilər hərtürlük ix toqrisida angsiz rəwixtə kəsəm kilixi mumkin), xundakla u buni tonup yətsə, u bu ixlar tüpəylidin gunahkar hesablinidu. **5** Birsi yukirikı hərəkəysi ixlarda mən gunahkar boldum dəp bilsə, u öz gunahını «mən mundaq gunah kildim» dəp ikrar kılsun; **6** andin əzi sadir kıloqan gunahının kafariti üçün Pərwədigarning aldioqa «itaətsizlikni tiligüqi kurbanlik» süpitidə uxxak maldin saqlıq wə ya bir qixi əqkini gunah kurbanliki kilip kəltürsun; andin kahin uni gunahidin paklanduruxqa uning üçün kafarət kəltürsun. **7** Əgər u koylardin [kurbanlik] kilixqa kurbi yətmisə, u kıloqan itaətsizliki üçün ikki pahtək yaki ikki baqkini elip kelip, birini gunah kurbanliki üçün, yənə birini kəydürmə kurbanlik üçün Pərwədigarning aldioqa sunsun. **8** U bularnı

kahinning kexioqa kältürgändə, [kahin] awwal gunah qurbanliqioqa təyyarlanoqanni qurbanlik kilip boynini üzməy, bexioqa yekın jayidin toloisun, lekin bexini boynidin üzüwətmisun; **9** andin gunah qurbanliqining kenidin azoqina elip kurbangahning temioqa qaqsun; qaloqan keni bolsa kurbangahning tüwigə sikip qikirilsun. Buning ezi gunah qurbanliki bolidu. **10** Əmma ikkinqisini bolsa bekertilgən bəlgilimə boyiqə keydurmə qurbanlik kilip sunsun. Bu yol bilən kahin uning qiloqan gunahi üqün kafarət kältüridu wə xu gunah uningdin kəqürülidu. **11** Əgər ikki pahtək yaki ikki baqkini kältürüxkə qurbi yətmisə, undaқта gunah qiloqan kixi gunah qurbanliki üqün esil undin bir əfahning ondin birini kältürsun; bu gunah qurbanliki boloqaqqa u uning üstigə zəytun meyi quymisun yaki üstigə heqkandaқ məstiki salmisun; qünki u gunah qurbanliki bolidu. **12** U uni kahinning kexioqa kältürsun wə kahin buningdin [sunuquning] «yadlinix ülüxi» süpitidə bir qanggal elip, xuni Pərwərdigarqa atap otta sunuloqan qurbanliqlarqa qoxup, kurbangahning üstidə keydürsun. Buning ezi gunah qurbanliki bolidu. **13** Bu yol bilən u xu gunahlardin qaysisini qiloqan bolsa, kahin uning üqün kafarət kältüridu. Axliқ hədiyələrdikigə ohxax qaloqan qismi kahinoqa təwə bolidu. **14** Andin Pərwərdigar Musaoqa səz kilip mundaq dedi: — **15** Birsı bilməy Pərwərdigarqa ataloqan mukəddəs nərsilərgə nisbətən itaətsizlik kilip gunah ətküzsə, undaқта u Pərwərdigarning aldioqa uxxaq maldin bejirim bir qoqқarni itaətsizlik qurbanliki kilip kältürsun; xu itaətsizlik qurbanliki boloqan qoqқarning bahasını sən mukəddəs jaydiki xəkəlning

өлqəm birliki boyiqə kümüx xəkəlgə tohtatqin. **16** Andin xu kixi mukəddəs nərsilərgə nisbətən etküzgən hatalıqıdin boləqan ziyanni toldursun, xundakla ziyanning bəxtin biri boyiqə qoxup kaqinoqa tələm təlisun. Bu yol bilən kaqin itaətsizlik qurbanliqi boləqan qoqkarning wasitisi bilən uning üqün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürülidu. **17** Əgər birsi bilməy Pərwərdigarning «qılma» degən hərəkəndə əmrlirining birərisigə hiləplik qilip, gunahkar boləqan bolsa u qəbihlikining jazasıqə tartilidu; **18** xundak bolsa, u uxxak maldin sən tohtatqan qimməttə bejirim bir qoqkarni itaətsizlik qurbanliqi qilip sunsun. Bu yol bilən kaqin uning bilməy etküzgən itaətsizliki üqün kafarət kəltüridu wə xu itaətsizlik gunahı uningdin kəqürülidu. **19** Bu itaətsizlik qurbanliqi bolidu; qünki u dərəkəkiqət Pərwərdigarning aldidə itaətsizlik qıləqan.

6 Andin Pərwərdigar Musaqə səz qilip mundaq dedi: — **2** Əgər birsi gunah qilip Pərwərdigarning aldidə wapəsizlik qilip, qoxnisi əzigə amanət yaki kapalətkə bərgən bir nərsə yaki qoxnisidin zorəwanliq bilən buluwələqan məlum bir nərsə toqrisida yaləqan gəp qıləqan bolsa yaki qoxnisidin nahəklik bilən məlum nərsini tartiwələqan bolsa, **3** yaki yitip kətkən bir nərsini tepiwəlip uningdin tansa yaki kixiləarning gunah sadir qıləqan hərəkəndə bir Ixi toqrisida yaləqan kəsəm iqsə, **4** U gunah qıləqan ixta əzini gunahkar dəp tonup yətsə, undaqtə u buliwələqan yaki nahək tartiwələqan nərsə yaki uningqə amanətkə berilgən nərsə bolsun, yaki yitip ketip tepiwələqan nərsə bolsun, **5** yaki u hərəkəndə nərsə toqrisida yaləqan kəsəm iqqən bolsun, uning həmmisini toluk bahəsi boyiqə təlisun, xundakla

xu bahaning bəxtin bir qismi boyiqə qoxup təlisun; u itaətsizlik qurbanlığını qılqan künidə tələmni igitigə tapxurup bərsun. **6** Andin u Pərwərdigarning aldiqə itaətsizlik qurbanlığı süpitidə uxxaq maldin sən tohtatqan qimmət boyiqə bejirim bir qoqqarni itaətsizlik qurbanlığı qilip kaqinning qexioqə elip kəlsun. **7** Kaqin bu yol bilən uning üqün Pərwərdigarning aldidə kafarət kəltüridu wə u hərqaysi ixta itaətsizlik qılqan bolsimu u uningdin kəqürülidu. **8** Pərwərdigar Musaqə səz qilip mundaq dedi: — **9** Sən Hərun bilən oqullirioqə kəydürmə qurbanlıq toqrisidə əmr qilip mundaq deqin: — Kəydürmə qurbanlıq toqrisidiki qaidə-nizam mundaq bolidu: — Kəydürmə qurbanlıq pütün keqə tang atkuqə qurbangahniki oqaqning üstidə kəyüp tursun; wə qurbangahning otini əqürməy yenik turuqzunglar. **10** Kaqin kanap tonini kiyip, yalingaqlığını yepip, saqrisioqə kanap iq tambal kiyip tursun; qurbangahning üstidiki ot bilən kəydürülgən kəydürmə qurbanlıqning külini elip, qurbangahning bir tərpidə qoysun; **11** andin kiyimlirini seliwetip baxqa kiyimlərni kiyip, külini qedirgahning sirtioqə elip qikip pakiz bir jayda qoysun. **12** Qurbangahning oti bolsa həmixə yenip tursun; uni həq wəqit əqürüxkə bolmaydu, kaqin əzi hər küni ətigəndə uningqə otun selip, üstigə kəydürmə qurbanlıqni tizsun wə uning üstigə inaklıq qurbanlıqning meyini qoyup kəydürsun. **13** Üzülməs bir ot qurbangahning üstidə həmixə kəyüp tursun; u hərgiz əqürülmisun. **14** Axlıq hədiyə toqrisidiki qaidə-nizam mundaq: — Hərunning oqulliridin biri uni Pərwərdigarning aldiqə, qurbangahning aldiqə

kəltürsun. **15** U axlık hədiyyə boləqan esil unəqə qolını selip uningdin xundakla uningdiki zəytun meyidin bir qanggal elip wə hədiyyəning üstidiki barlık məstikini qoxup, bularni kurbangah üstidə kəydürsun; bu hədiyyəning «yadlinix ülüxi» bolup, Pərwərdigarning aldidə huxbuy kəltürux üçün qılinoqan bolidu. **16** Exip qaloqanlirini bolsa Harun bilən ooqulliri yesun; u eqitqu selinmay pixurulup mukəddəs bir jayda yeyilsun; ular uni jamaət qedirining həoylisida yesun. **17** U mutlək eqitqusiz pixurulsun. Mən otta Manga sunulidioqan kurbanlık-hədiyyələr iqidin xuni ularning öz ülüxi bolsun dəp ularəqə hək qilip bərdim; u gunah wə itaətsizlikni tiligüqi kurbanlıqlarəqə ohxax «əng mukəddəslərnin biri» hesablinidu. **18** Harunning əwladidin boləqan ərkəklərnin həmmisi buningdin yesun; bu dəwrdin-dəwrgə aranglarda əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigarəqə atap otta sunuloqanliridin bular ularning ülüxi bolsun. Uningəqə qol təgküzgüqi jəzmən mukəddəs boluxi kerək. **19** Pərwərdigar Musəqə söz qilip mundaq dedi: — **20** Harun Məsihlididioqan künidə u wə ooqullirining Pərwərdigarning aldioqə sunidioqini mundaq boluxi kerək: — Ular üzülməs axlık hədiyyə süpitidə esil undin bir əfahning ondin birini sunuxi kerək; ətigini yerimini, ahximi yənə yerimini sunsun. **21** U tawida zəytun meyi bilən etilsun; u zəytun meyoqə qilap pixuruloqandin keyin sən uni elip kir; axlık hədiyyəning pixuruloqan parqilirini huxbuy süpitidə Pərwərdigarəqə atap sunəqin. **22** Harunning ooqullirining qaysisi uning ornida turuxqə Məsihləngən bolsa umu [hədiyyəni] xundak təyyarlap sunsun; bu əbədiy mutlək bir bəlgilimə bolidu. Bu hədiyyə

Pərwərdigarəja atap toluk kəydürülsun. **23** Kahinning hər bir axlık hədiyəsi bolsa pütünləy kəydürülsun; u hərgiz yeyilmisun. **24** Pərwərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **25** Hərun bilən ooqullirioja mundak degin: — Gunah kurbanliki tooqrisidiki kaidə-nizam mundak: — Gunah kurbanlikimu kəydürmə kurbanlik boquzlinidiojan jayda, Pərwədigarning aldida boquzlansun; bu hil kurbanlik «əng mukəddəslərnin biri» hesablinidu. **26** Gunah kurbanlikini ötküzgüqi kahin əzi uni yesun; kurbanlik mukəddəs bir yərdə, jamaət qedirining həylisida yeyilsun. **27** Uning gəxigə kəl təgküzgüqi hər kim mukəddəs bolmisa bolmaydu, xuningdək əgər uning keni birsining kiyimigə qaqrıp kətsə, undakta kən qeqiləjan jay mukəddəs bir yərdə yuyulsun. **28** Kaysi sapal kazanda kurbanlik kaynitilip pixurulojan bolsa, u sundurulsun. Əgər u mis kazanda kaynitip pixurulojan bolsa, u kirip sürülsun həm su bilən yuyulsun. **29** Kahinlardin boləjan barlik ər kixilər uningdin yesə bolidu. Bu «əng mukəddəslərnin biri» hesablinidu. **30** Həlbuki, mukəddəs jayda kafarət kəltürüx üqün keni jamaət qedirioja kirgüzülgən hər kəndə gunah kurbanliki bolsa, hərgiz yeyilmisun, bəlkə [pütünləy] kəydürülsun.

7 Itaətsizlik kurbanliki tooqrisidiki kaidə-nizam mana mundak: — Bu [kurbanlik] «əng mukəddəslərnin biri» hesablinidu. **2** Kəydürmə kurbanlik boquzlinidiojan jayda itaətsizlikni tiləx kurbanlikimu boquzlinidu; [kahin] kənini kurbangahning üsti kismining ətrəpioja səpsun. **3** [Kurbanlik kəloquqi kixi] barlik meyini sunsun; yəni maylik kuyruqi bilən iq kərnini yəgəp turojan mayni, **4**

ikki bərakni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpaxidiki mayni ajritip, jigəning bərakkiqə boləjan qawa meyini ajritip sunsun. **5** Kaħin bularni Pərwərdigarəja atap otta sunulidiəjan kurbanliq süpitidə kurbangahta keydürsun. Bu itaətsizlik kurbanliqi bolidu. **6** Kaħinlardin boləjan ər kixiləning həmmisi buni yesun; u mukəddəs yərdə yeyilsun; u «əng mukəddəsləning biri» hesablinidu. **7** Gunah kurbanliqi kəndəq bolsa itaətsizlik kurbanliqimu xundəq bolidu; ular ikkisi toərisidki kaidə-nizam ohxax; bu kurbanliq kafarət kəltürüxkə kurbanliq ötküzgüqi kaħinning əzigə təwə bolsun. **8** Kaħin birsining sunəjan keydürmə kurbanliqini ötküzgən bolsa, keydürmə kurbanliqning terisi xu kaħinning bolidu. **9** Tonurda pixuruləjan hərbi axliq hədiyə, xundəqla qazanda yaki tawida etilgən hərbi axliq hədiyə bolsa uni ötküzgən kaħinning bolidu, yəni kaħinning əzigə təwə bolidu. **10** Hərbi axliq hədiyə, məyli zəytun meyi arilaxturuləjan bolsun, yaki kuruk kəltürülgən bolsun, bular Hərunning oəullirining hərbiqə barawər bəlüp berilidu. **11** Pərwərdigarəja atap kəltürülgən inəqlik kurbanliqi toərisidiki kaidə-nizam mundaq: — **12** Sunmaqqi boləjan kixi uni təəkkür eytix üqün sunsa, undaqta u «təəkkür kurbanliqi» bilən billə zəytun meyi iləxtürülgən petir toqəqlar, zəytun meyi sürülüp məsihləngən petir həmək nanlar wə esil undin zəytun meyiəja qilap pixuruləjan toqəqlarnimu kəltürsun. **13** Xu toqəqlardin baxqa, yənə təəkkür eytidəjan inəqlik kurbanliqi bilən billə eqitqu selinəjan nannarnimu sunsun; **14** u xu sunəjanlirining hərbi türidin birni elip Pərwərdigar üqün [kox qollap]

sunidigan «kötürmə hədiyyə» kilip kəltürsun; bu inaklik qurbanlikining kenini [qurbangahning üstigə] səpkən kahinning özigə təgsun. **15** Təxəkkür bildüridigan inaklik qurbanlikining gəxi bolsa qurbanlik kilinigan xu küni yeyilixi kerək; [qurbanlikni sunoquqi kixi] tang atquqə uning heq nemisini qaldurmisun. **16** Əgər uning sunigan qurbanliqi kəsimigə has qurbanlik yaki ihtiyariy kəltürgən qurbanlik bolsa, undakta haywanning gəxi qurbanlik kilinigan kündə yeyilsun; uningdin exip qaloqinini bolsa, ətisimu yeyixkə bolidu; **17** lekin qurbanlikning gəxidən üqinqi küniqigə exip qalsa, u otta köydürülüxi kerək. **18** Inaklik qurbanlikining gəxidən üqinqi künidə yeyilsə, undakta qurbanlik qəbul bolmaydu, qurbanlik sunoquqining hesabioqimu hesablanmaydu, bəlkə məkrux bolidu; kimdəkim uningdin yesə öz qəbihlikining jazasioqa tartilidu. **19** Xundakla napak nərsigə tegip qaloqan gəxmu yeyilməsliki kerək, bəlkə otta köydürülüxi kerək. Hərəkəndə pak adəm [napak nərsigə təgmigən] qurbanlikning gəxini yesə bolidu. **20** Lekin kimki napak hələttə turup Pərwərdigarəqa ataloqan inaklik qurbanlikidin yesə, undakta u öz həlkidin üzüp taxlinidu. **21** Kimki napak bir nərsigə tegip kətsə (məyli napak hələttiki adəm bolsun, napak bir haywan bolsun yaki hərəkəndə napak yirginqlik nərsə bolsun) wə xundakla Pərwərdigarəqa has ataloqan inaklik qurbanlikining gəxidən yesə, undakta u öz həlkidin üzüp taxlinidu. **22** Pərwərdigar Musəqa səz kilip mundaq dedi: — **23** Israillərqə mundaq deyin: — Silər kala, qoy wə əqkilərnin meyni hərğiz yemənglar. **24** Əzlükidin əlgən

yoki yirtquqlar booqup qoyqan haywanning jositining
meyini harkandak ixka ixlatkili bolidu, lekin hargiz
uningdin yemanglar. **25** Qunki kimki Pərwərdigarəja
atap otta sunulidioqan harkandak haywanning meyini
yesə, xuni yegən kixi öz həkliridin üzüp taxlinidu. **26**
Silər harkandak turar jayinglarda heqkandak qanni, yəni
uqar-qanatlarıning bolsun yaki qarpaylarıning bolsun
qenini hargiz estimal qilmanglar. **27** Kimdəkim harkandak
qanni estimal kilsa, xu kixi öz həkliridin üzüp taxlinidu.
28 Pərwərdigar Musəja səz kilip mundaq dedi: — **29**
Israillərəja mundaq degin: — Kimki Pərwərdigarəja atap
bir inaklik kurbanliki sunsa, undakta u Pərwərdigarəja has
boləjan hədiyəni xu inaklik kurbanliktin ayrip kəltürsun.
30 Öz kəli bilən Pərwərdigarəja atioqan, otta sunulidioqan
hədiyələri, yəni may bilən təxni qoxup elip kelip,
təxni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning
aldida pulanglatsun. **31** Kahin meyini kurbangah üstidə
kəydürüwətsun. Təx bolsa Hərun bilən uning oqulliriəja
has bolsun. **32** Inaklik kurbanlikliringlarıning ong arka
putini silər «kətürmə hədiyə» süpitidə kahinəja beringlar.
33 Hərunning oqulliridin kaysisi inaklik kurbanlikining
qeni bilən meyini sunəjan bolsa öz ülxi üqün ong arka
putini əzi alsun. **34** Qunki mən Israillarning inaklik
kurbanlikliridin «pulanglatma hədiyə» boləjan təx bilən
«kətürmə hədiyə» boləjan arka putini əbədiy bir bəlgilimə
bilən Israillardin elip, kahin Hərun wə uning oqullirining
həqqi bolsun dəp ularəja təqdim kildim. **35** [Musa] Hərun
bilən oqullirini Pərwərdigarning kullukida kahin boluxqa
uning aldioqan kəltürgən künidə, ularəja Pərwərdigarəja

atap otta sunulidigan qurbanliklardin takdim kilinidigan kahinlik uluxi mana xudur. **36** [Musa] ularni Məsihligən künidə, Pərwədigar bu uluxni Israillardin elip ularoşa berilsun dəp əmr kiloğan. Bu [Israillaroşa] dəwrdin dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **37** Kəydürmə qurbanlik bilən axlik hədiyəsi, gunah qurbanliki bilən itaətsizlik qurbanliki, kahinlikka tikləx qurbanliki bilən inaklik qurbanliki toqrisidiki kaidə-nizam mana xudur. **38** Pərwədigar Israillaroşa: «Silər bu Sinay bayawinida Pərwədigarning aldioşa qurbanlikliringlarni sununglar» dəp buyruoğan künidə, u bularning həmmisini Sinay teoşida Musaoşa tapxuroşanidi.

8 Pərwədigar Musaoşa səz kilip: — **2** Hərunni oşulliri bilən billə, wə ularning məhsus kiyimlirini, «məsihləx meyi»ni, gunah qurbanliki bolidigan torpaq bilən ikki qoşqarni, petir nan selinoğan sewətni elip kelip, **3** [Israilning] pütün jamaitini jamaət qedirining kirix aozining aldioşa jəm kiloşin, — dedi. **4** Musa Pərwədigar uningəşa buyruşinidək kildi, jamaət jamaət qedirining kirix aozining aldioşa yioşildi. **5** Andin Musa jamaətkə: — Pərwədigar buyruoğan ix mana mundaq, — dedi. **6** Xuning bilən Musa Hərun bilən uning oşullirini aldioşa kəltürüp ularni su bilən yuyup, **7** [Hərunoşa] kənglək kiydürüp, bəlwəş başlap, tonni kiydürdi wə üstigə əfodni yapti; u əfodning bəlwəşini başlap, əfodni uningəşa takap koydi. **8** Andin Musa uningəşa «qoxen»ni takap, qoxenning iqigə «urim bilən tummim»ni selip, **9** Bəxişə səllə yəşəp Pərwədigar uningəşa buyruşinidək səllining aldi təripigə «altun tahtilik mukəddəs otuşat»ni bekitip koydi. **10**

Andin Musa məsihləx meyini elip ibadət qediri bilən iqidiki barlıq nərsilərninğ həmmisini məsihləp mukəddəs kildi. **11** U maydin elip kurbangahqa yəttə mərtiwə qeqip, kurbangah bilən uning barqə qaqa-kuqilirini, yuyunux desi wə təglikini Hudaəja atap mukəddəs kilixka məsihlidi. **12** U yənə məsihləx meyidin azrak elip Hərurning bexioja kuyup uni Hudaəja atap mukəddəs kilixka məsihlidi. **13** Andin Musa Hərurning oqullirini aldioja kəltürüp, Pərwərdigar uningəja buyruəjini dək ularəja kənglək kiydürüp, bəllirigə bəlwaoj baqlap, ularəja egiz bəklərnimu taqap koydi. **14** Andin u gunah kurbanliki kilinidiojan torpakni yetiləp kəldi; Hərən bilən uning oqulliri gunah kurbanliki kilinidiojan torpakning bexioja kollirini koydi. **15** U uni boquzlidi, andin Musa kənidin elip, əz barmiki bilən kurbangahning münggüzlrigə, qərisigə sürüp kurbangahni gunah tin paklidi; qalojan qanni bolsa u kurbangahning təwigə təküp, mukəddəs boluxka kafarət kəltürdi. **16** Andin u iq qarnini yəgəp turojan mayning həmmisini, jigərninğ üstidiki qawa mayni, ikki bərək wə üstidiki maylirini qoxup aldi; andin Musa bularni kurbangahning üstidə kəydürdi. **17** Birək [Musa] torpakning terisi bilən gəxi wə tezikini bolsa Pərwərdigar əzigə buyruəjini dək qedirgahning taxkirida otta kəydürüwətti. **18** Andin u kəydürmə kurbanlik kilinidiojan qoqqarni kəltürdi; Hərən bilən uning oqulliri kollirini qoqqarning bexioja koydi. **19** [Hərən qoqqarni] boquzlidi; andin Musa kənini elip kurbangahning üsti qismininğ ətrapioja səpti; **20** [Hərən] qoqqarni parqə-parqə kilip parqilidi; andin Musa bəxini,

parqilanoqan gəxlirini barlik meyi bilən qoxup kəydürdi. **21** Üqəy-qərinliri bilən paqəqlirini suda yudi. Andin Musa qoqkarni pütün peti kurbangah üstidə kəydürdi. Bu Pərwərdigar Musaqə buyruqan, «Pərwərdigarqə atap otta sunulidioqan huxbuy qikidioqan kurbanlik» idi. **22** Andin u kahinlikqə tikləx kurbanliki kəlinidioqan qoqkarni, ikkinqi qoqkarni kəltürdi; Hərun bilən uning oqulliri qollirini qoqqarning bexioqə qoydi. **23** U uni boquzlidi; wə Musa uning kənidin elip Hərunning ong kəlikining yumxiki bilən ong qolining bax barmikioqə sürüp wə ong putining qong barmikioqimu suwap qoydi. **24** Andin Musa Hərunning oqullirini aldioqə kəltürüp, qəndin elip ularning ong kuləqlirining yumxiki bilən ong qollirining bax barməqlirioqə sürdi, ularning ong putlirining qong barməqlirioqimu suwap qoydi, qəloqan qənni Musa kurbangahning qərisigə səpti. **25** Xundə qilip, u meyi bilən maylik kuyrukini, iq kərnini yəgəp turqan barlik may bilən jigərninq üstidiki qəwə meyini, ikki bəək wə üstidiki maylirini qoxup elip ong arqə putinimu kəsip elip, **26** Pərwərdigarning aldidiki petir nan selinqan sewəttin bir petir toqəq bilən bir zəytun may tokiqi wə bir danə həmə kənni elip bularni may bilən ong arqə putning üstidə qoydi; **27** andin bularning həmmisini Hərun bilən uning oqullirining qollirioqə tutkuzup, pulənglatma hədiyə bolsun dəp Pərwərdigarning aldida pulənglati. **28** Andin Musa bularni ularning qolliridin elip kurbangahqiki kəydürmə kurbanlikning üstidə qoyup kəydürdi. Bu «kahinlikqə tikləx kurbanliki» bolup, Pərwərdigarqə atap otta sunulidioqan, huxbuy qikidioqan kurbanlik idi.

29 Andin Musa t xni elip pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldid  pulanglatti; Pərwərdigarning uning ja buyru ini boyiqə, «kahinlik a tikləx k rbanlik » bol an ko q rning bu q smi Musaning  l xi idi. **30** Andin Musa M sihl x meydin w  k rbangahning üstidiki  and n bir'az elip,  arun bilən uning kiyimlirigə w  oo ulliri bilən ularning kiyimlirigə s pti. Xundək  ilip, u  arun w  kiyimlirini, oo ulliri bilən ularning kiyimlirini mukəddəs  ildi. **31** Musa  arun bilən uning oo ullirio a munda  buyrudi: — «Bu g xni jamaət qedirining kirix a zida  aynitip pixurup xu y rd  olturup «kahinlik a tikləx k rbanlik » ja t w  bol an sewəttiki nan bilən  oxup yənglar; bularni  arun bil n oo ulliri yesun, d p buyru inimd k uni y nglar; **32** lekin g x bil n nandin exip  alo anlirining h mmisini otta  oyd r wetinglar. **33** Sil r y tt  k ngiq  jama t qedirining kirix a zidin qikmay, Hudao a atap kahinlik a tikl x k nliringlar tox u a xu y rd  turunglar; q nki sil rni Hudao a atap kahinlik a tikl x  q n y tt  k n ketidu. **34** B g n  ilino an ixlar P rw rdigarning buyru ini boyiqə silər  q n kafarət k lt r lsun d p  ilindi. **35** Silər  lm slikinglar  q n Pərwərdigarning əmrini tutup jamaət qedirining kirix a zining aldid  ke  -kündüz y tt  k n turuxunglar ker k; q nki manga xundək buyruldi». **36**  arun bilən oo ulliri Pərwərdigarning Musaning wasitisi bilən buyru inining h mmisini b ja kəltürdi.

9 S kkizin i k ni Musa  arun bilən uning oo ulliri w  Israilning a sak llirini  aq rip, **2**  aruno a munda  dedi: — «Sən gunah  urbanlik io a bejirim bir moza ni,

kəydülmə qurbanlikka bejirim bir qoqkarni özüng
üqün elip, Pərwərdigarning aldioğa kəltürgin, **3** andin
Israillaroğa söz kilip: — Silər gunah qurbanliki üqün
bir tekə elip kelinglar, kəydülmə qurbanlik üqün bir
mozay wə bir qoza elip kelinglar, hər ikkisi bejirim,
bir yaxka kirgən bolsun; **4** Pərwərdigarning aldida
sunuxka inaklik qurbanliki süpitidə bir torpak bilən bir
qoqkarni elip, zəytun meyi iləxtürülgən axlik hədiyyə
bilən billə kəltürümlər; qünki bugün Pərwərdigar Özini
silərgə ayan kilidu, degin». **5** Ular Musa buyruoğan
nərsilərnı jamaət qedirining aldioğa elip kəldi; pütkül
jamaət yekın kelip, Pərwərdigarning aldida hazır bolup
turdi. **6** Musa: — Mana, bu Pərwərdigar buyruoğan
ixtur; buni kılsanglar Pərwərdigarning xan-xəripı silərgə
ayan bolidu, dedi. **7** Xuning bilən Musa Hərunoğa:
— Sən qurbangahka yekın berip gunah qurbanlikıng
bilən kəydülmə qurbanlikıngni sunup özüng wə həlk
üqün kafarət kəltürgin; andin həlkning qurbanlikinimu
sunup, Pərwərdigar əmr kiləndək ular həkkidə kafarət
kəltürgin» — dedi. **8** Xuni dewidi, Hərun qurbangahka
yekın berip əzi üqün gunah qurbanliki bolidioğan mozayni
boquzlidi. **9** Hərunıng oqulliri qanni uningə sunup
bərđi; u barmikini qanoğa təgküzüp, qurbangahning
müנגgüzlirigə sürdi, qaloğan qanni qurbangahning tüwigə
quydi. **10** Gunah qurbanlikining meyi bilən ikki bərək wə
jigərnıng üstidiki qawa mayni elip, Pərwərdigar Musaoğa
buyruoğınidək ularni qurbangah üstidə kəydürdi. **11**
Gəx bilən terisini bolsa qedirahning taxkırıoğa elip
qikip otta kəydürdi. **12** Andin u kəydülmə qurbanlik

kilidioʻan [qoʻqarni] boʻqozlidi; ʻarunning oʻqulliri uningʻa qanni sunup bardi; u buni qurbangahning usti qismining aʻtrapioʻa sapti. **13** Andin ular parqʻa-parqʻa qilinoʻan keydurmʻa qurbanlikni bexi bilʻn billʻ uningʻa sunup bardi; u bularni qurbangahʻta keydirdi. **14** U iq qarni bilʻn paqʻqlirini yuyup, bularnimu qurbangahning uʻstida, keydurmʻa qurbanlikning uʻstiga qoyup keydirdi. **15** Andin u hʻlkning qurbanlikini kʻltirdi; hʻlkning gunah qurbanliki bolʻan tekini boʻquzlap, ilgiri haywanni sunoʻandʻk unimu gunah qurbanliki qilip sundi. **16** U keydurmʻa qurbanlik qilidioʻan malni kʻlturup bunimu bʻlgilima boyiqʻa sundi. **17** Andin u axlik hʻdiyʻni kʻlturup uningdin bir qanggal elip aʻtigʻnlik keydurmʻa qurbanlikʻka qoxup qurbangah uʻstida keydirdi. **18** Andin hʻlkʻkʻ bolidioʻan inaklik qurbanliki bolidioʻan torpak bilʻn qoʻqarni boʻquzlidi. ʻarunning oʻqulliri qenini uningʻa sunup bardi; u buni qurbangahning usti qismining aʻtrapioʻa sapti. **19** Ular torpak bilʻn qoʻqarning may qismini, yaʻni maylik quyruki, iq qarnini yʻgʻap turoʻan maylirini, ikki bʻrʻk wʻ jigʻrning qawa meyini elip, **20** Bu may parqilirini ikki tʻxning uʻstida qoydi, [ʻarun] bularni qurbangahning uʻstida keydirdi. **21** Ahirida ʻarun ikki tʻx bilʻn ong arʻa putini pulanglatma hʻdiyʻ sʻpitida Musaning buyruʻinidʻk Pʻrwʻrdigarning aldida pulanglatti. **22** Andin ʻarun qollirini hʻlkʻkʻ qaritip kʻturup, ularʻa bʻht tilidi; u gunah qurbanliki, keydurmʻa qurbanlik wʻ inaklik qurbanlikini sunup, [qurbangahʻtin] qʻxti. **23** Musa bilʻn ʻarun jamaʻt qedirioʻa kirip, yaʻnʻ yenip qikip hʻlkʻkʻ bʻht tilidi; xuning

bilən Pərwərdigarning xan-xəripi pütkül həlkkə ayan boldi; **24** Pərwərdigarning aldidin ot qikip, kurbangah üstidiki keydurmə qurbanlik bilən maylarni yutup kətti. Pütkül həlk buni kərüp, towlixip, düm yikilixti.

10 Hərinning oqulliri Nadab bilən Abihu ikkisi öz huxbuydenini elip uningqa ot yekip üstigə huxbuyini selip, Pərwərdigar ularqa buyrup bəkmioqan qəyriy bir otni Pərwərdigarqa sundi; **2** xuning bilən Pərwərdigarning aldidin ot qikip ularni yəwətti; xuan ular Pərwərdigarning aldida əldi. **3** Musa Hərunoqa: — Mana, bu Pərwərdigarning: «Mən Manga yekin kəlgən adəmlərdə Əzümning mukəddəs ikənlikimni kərsitimən wə barlik həlkning aldida uluqlinimən» degən səzining əzidur, dedi. Xuni dewidi, Hərün jim turup qaldi. **4** Musa Hərinning taqisi Uzziəlning oqulliri boləqan Mixael bilən Əlzafanni qakirip ularqa: — Silər yekin kelip öz kərindaxliringlarni mukəddəs jayning aldidin kətürüp, qedirgahning taxkiriəqə elip qikinglar» — dedi. **5** Xuning bilən ular yekin kelip, ularni kiyiklik kəngləkliri bilən kətürüp Musaning buyruəqinidək qedirgahning taxkiriəqə elip qikti. **6** Musa Hərün wə oqulliri Əliazar bilən Itamarəqə: — Silər baxliringlarni oquq qoymanglar, kiyimliringlarni yirtmanglar; bolmisa əzünglər əlup, pütkül jamaətkə qəzəp kəltürisilər; lekin kərindaxliringlar boləqan pütkül Israil jəməti Pərwərdigar yakkən ot tūpəylidin matəm tutup yioqlisun. **7** Əmma silər bolsanglar Pərwərdigarning Məsihləx meyi üstünglərəqə sürülgən boləqəqə, jamaət qedirining taxkiriəqə qikmanglar; bolmisa əlisilər, dedi. Xuni dewidi,

ular Musaning buyruqinidək kildi. **8** Pərwərdigar Hərunə səz kəlip mundaq dedi: — **9** «Sən əzüng wə oqulliring xarab wə ya baxka küqlük hərakələrini iqip, jamaət qedirəqə hərgiz kirmənglər; bolmisa, əlöp ketisilər. Bu silər üqün dəwrdin-dəwrgə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **10** Xundak kilsanglar, mukəddəs bilən adəttikini, pak bilən napakni pərək etip ajritalaydiqan bolisilər; **11** xundakla Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən Israillərəqə tapxuroqan həmmə bəlgilimiləni ularəqə əgitələysilər». **12** Musa Hərun wə uning tirik qəloqan oqulliri Əliazar bilən Itamarəqə mundaq dedi: — «Silər Pərwərdigarəqə atap otta sunulidiqan kurbanlik-hədiyələrdin exip qəloqan axlik hədiyəni elip uni kurbangahning yenida eqitku arilaxturmioqan həlda yənglər; qünki u «əng mukəddəslərnin biri» hesablinidu. **13** Bu Pərwərdigarəqə atap otta sunulidiqan nərsilərdin sening nesiwəng wə oqulliringning nesiwisi boləqəqə, uni mukəddəs jayda yeyixinglər kerək; qünki manga xundak buyruloqandur. **14** Uningdin baxka pulanglatma hədiyə qilinoqan təx bilən kətürmə hədiyə qilinoqan arka putni sən wə oqul-qizliring billə pak bir jayda yənglər; qünki bular sening nesiwəng bilən oqulliringning nesiwisi bolsun dəp, Israillərnin inaklik kurbanlikliridin silərgə berilgən. **15** Ular kətürmə hədiyə qilinoqan arka put bilən pulanglatma hədiyə qilinoqan təxni otta sunulidiqan mayliri bilən qoxup, Pərwədigarning aldida pulanglatma hədiyə süpitidə pulanglitix üqün kəltürsun; Pərwədigarning buyruqini boyiqə bular sening wə oqulliringning nesiwisi bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimə bolidu». **16** Andin Musa gunah

qurbanlikı kılıdıoan tekini izdiwidi, mana u allıkaqan keydürölüp boloanidi. Bu səwəbtin u Hərunning tirik qaloan ikki ooqli Əliazar bilən Itamaroqa aqqıqlinip: **17** — Nemixka silər gunah qurbanlikining gəxini mukəddəs jayda yemidinglar? Qünki u «əng mukəddəslərnin biri» hesablinatti, Pərwərdigar silərnı jamaətnin gunahını kətürüp ular üqün uning aldida kafarət kəltürsun dəp, xuni silərgə təksim kıləanidi. **18** Mana, uning keni mukəddəs jayning iqigə kəltürülmidi; silər əslidə mən buyruoqandək uni mukəddəs jayda yeyixinglar kerək idi, — dedi. **19** Ləkin Hərun Musaoqa: — Mana, bular bügün [tooqra ix kılıp] əzlirinin gunah qurbanlikı bilən keydürmə qurbanlikini Pərwərdigarning aldida sundi; mening beximoqa xu ixlar kəldi; əgər mən bügün gunah qurbanlikining [gəxini] yegən bolsam, Pərwərdigarning nəziridə obdan bolattimu? — dedi. **20** Musa buni anglap jawabidin razi boldi.

11 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoqa mundak dedi: — **2** Israillaroqa mundak degin: — Yər yüzidiki barlik haywanlarning iqidin silərgə yeyixkə bolidoan janiwarlar xuki: — **3** Haywanlar iqidə həm tuyaklırı pütün aqimak (tuyaklırı pütünləy yerik) həm kəxigüqi haywanlarning hər birini yesənglar bolidu. **4** Ləkin kəxigüqi yaki aqimak tuyaklık haywanlardin təwəndikilərnı yeməslikinglar kerək: — Təgə: qünki u kəxigini bilən tuyıqi aqimak əməs. Xunga u silərgə haram bolidu. **5** Suoqur bolsa kəxigini bilən tuyıqi aqimak əməs — u silərgə haram bolidu. **6** Toxqan bolsa bumu kəxigini bilən tuyıqi aqimak əməs — u silərgə haram bolidu. **7** Qoxka bolsa tuyaklırı

aqimak (tuyakliri pütünləy yerik) bolqini bilən kəximigini
 üçün silərgə haram bolidu. **8** Silər xu həywanlarning
 gəxidın yeməslıkinglar kerək wə ularning ələkigimu
 təgmənglar. Ular bolsa silərgə haram bolidu. **9** Suda
 yaxaydıqan janiwarlardin təwəndikiləni yeyixkə bolidu:
 — sudiki, yəni dərya-dengizlardiki janiwarlardin kəniti
 wə kəsirəkliri bolqanlarni yeyixkə bolidu; **10** lekin dərya-
 dengizlarda yaxaydıqan, yəni sularda top-top üzıdıqan
 barlıq janiwarlardin, kəsirəkliri yaki kəniti bolmioqanlirini
 yeməslıkinglar kerək; ular silərgə yirginqlıq sanalsun. **11**
 Məzkur janiwarlar dərwəkə silərgə yirginqlıq sanalsun;
 silər ularning gəxidın yeməslıkinglar kerək; ularning
 ələkini yirginqlıq dəp kəranglar. **12** Sudiki janiwarlarning
 iqidin kəniti bilən kəsirikı bolmioqan janiwarlarning
 həmmisi silərgə yirginqlıq sanalsun. **13** Uqar-kənatlardin
 təwəndikilər silərgə yirginqlıktur; ular yeyilməsliki kerək
 wə silərgə yirginqlıq bolsun: — yəni bürküt, kərutaz-
 tapkuxlar, dengiz bürküti, **14** kərlıoq kuyrukluq sar,
 laqın wə ularning hilliri, **15** həmmə kəoq-kəzoqunlar
 wə ularning hilliri, **16** müxükyapılak, təgikux, qayka,
 sar wə ularning hilliri, **17** hıwqux, kərna, ibis, **18** aqqı,
 səkiyqux, belik'aloquq, **19** ləylək, turna wə uning hilliri,
 həpüp wə xəpərəng katarlıklar silərgə haram sanalsun.
20 Buningdin baxkə tət putlap mangıdıqan, uqıdıqan
 uxxak janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlıq bolidu.
21 Həlbuki, tət putlap mangıdıqan, uqıdıqan uxxak
 janiwarlardin təwəndikiləni yesənglar bolidu: — puti
 bilən ügilik paqıki bolup, yər yüzıdə səkriyələydıqanlarni
 yesənglar bolidu; **22** bularning iqidin silərgə yeyixkə

bolidioqanliri: — qekətkə wə uning hilliri, qara qekətkə wə uning hilliri, tomuzoqa wə uning hilliri, qaqqikiz wə uning hilliri. **23** Lekin tət putluk boloqan əmiligüqi həm uqidioqan həmmə baxqa janiwarlar silərgə yirginqlik sanalsun. **24** Bu janiwarlardinmu mundaq yol bilən napak bolisilər; birkim ularning əlük tenigə təgsə kəq kirgüqə napak hesablinidu. **25** Kimdəkim bularning əlükinin bir qismini kətürsə öz kiyimlirini yuyuxi kerək, u xixi kəq kirgüqə napak hesablinidu. **26** Tuyaklıri aqimaq, birak pütünləy bəlünmigən yaki kəximəydioqan həywanlarning həmmisi silərgə haramdur; hərkim [ularning əlükigə] təgsə napak sanalsun. **27** Tət puti bilən mangidioqan həywanlarning iqidin tapini bilən mangidioqanlarning həmmisi silərgə napak bolup, hərkim ularning əlük tənligə təgsə kəq kirgüqə napak sanilidu. **28** Kimki ularning əlükini kətürsə öz kiyimlirini yuyuxi kerək, u xixi kəq kirgüqə napak turidu. Bu həywanlar bolsa silərgə haram bolidu. **29** Yər yüzidə əmiligüqi uxxak janiwarlarning iqidin silərgə haram boloqanlar munular: — qarıoqu zokor, qaxqan, kəslənqük wə ularning türłiri, **30** salma, qizil kəslənqük, tam kəslənqüki, tügürük kəslənqük wə hameleon qatarlıklar haram bolidu. **31** Bularning həmmisi yər yüzidə əmüligüqi həmmə uxxak janiwarlarning iqidə silərgə haram bolidu; ularning əlükigə təgsə, kəq kirgüqə napak sanilidu. **32** Bu janiwarlarning əlüki hərəkəndəq nemigə qüxüp qalsa xu nemə napak hesablinidu — hərəkəndəq yaoqəq qaqa-kuqa bolsun, kiyim bolsun, terə bolsun, taqar bolsun, hərəkəndəq ixka ixlilidioqan əswab bolsun, suoqa qilinixi

kerək; ular kəq kirgüqə napak sanilip, keyin pak bolidu.

33 Bularning biri sapaldin yasaloqan hərқandak қаqa iqigə qüxüp қalsa, xu қаqa iqidiki һəmmə nərsə napak sanalsun wə қаqa өzi sundurulsun. **34** Əgər қаqidiki sudin ax-taam üstigə qaqrap kətsə, ax-taam napak sanalsun wə xundakla қаqidiki hərқandak iqimlikmu napak sanalsun.

35 Hərnemigə undak өlükning birər қismi qüxüp қalsimu, napak sanalsun. Əgər tonur wə oqak bolsa, napak boldi dəp qeqiwetilsun; ular silərgə һaram bolsun. **36** Lekin xundak əһwalda bulak yaki su yiqilidioqan kəlqəк yənila pak sanilidu; əmma birkim ularning өlük tenigə təgsə napak bolidu. **37** Əgər undak өlükning birər қismi terixқа təyyarlanoqan danlaroқа qüxüp қalsa, bumu yənila pak sanilidu. **38** Lekin əgər danning üstigə su қuyuloqandin keyin xundak bir өlükning birər қismi qüxüp қalsa, undakta bu danlar silərgə napak sanalsun. **39** Əgər silərgə yeyixкə bolidioqan һaywanlardin biri өlүp қalsa, uning өlükigə təgкən kixi kəq kirgüqə napak sanalsun. **40** Kimki undak өlükning gөxidin yesə, өз kiyimlirini yuyuxi kerək wə kəq kirgüqə napak sanalsun; xundakla undak bir өlükni kətүrgən kiximu kiyimlirini yuyuxi kerək wə u kixi kəq kirgüqə napak sanalsun. **41** Yər yüzidə өmүligүqi һəmmə uxxak janiwarlar yirginqlik sanilip, һərgiz yeyilmisun. **42** Қorsiqi bilən beqirlap mangidioqan janiwar bolsun, yər yüzidə yүrүp tət puti bilən yaki kəp putliri bilən mangidioqan өmiligүqi janiwarlarning һərtүrlүkini bolsa, ularni һərgiz yemənglar; qүnki ular yirginqlikdur.

43 Silər bolsanglar mundaқ өmiligүqi janiwarning səwəbidin өзүnglarni yirginqlik қilmasliқinglar kerək.

Özünglarni ular tüpəylidin napak qilmanglar, bolmisa ularning səwəbidin buloʻinip qalisilər; **44** qünki Mən Hudayinglardurmən. Silər özünglarni [Özümgə] atap mukəddəs qilixinglar kerək; Mən Özüm mukəddəs boləqəq silərmu özünglarni mukəddəs tutuxunglar kerək. Silər özünglarni yər yüzidə əmiligüqi uxxak hərəkandak janiwarlarning səwəbidin napak qilmanglar. **45** Qünki Mən öz Hudayinglar boluxkə silərni Misir zeminidin qikirip kəlgən Pərwərdigardurmən; silər mukəddəs bolunglar, qünki Mən mukəddəsturmən. **46** Xular bolsa qarpay bilən uqar-qanatlar, suda yüridioqan hərbi janiwar bilən yər yüzidə əmiligüqi hərbi uxxak janiwarlar toʻqrisidiki qanun-bəlgilimidur. **47** Bular bilən haram-halalni ukup, yeyixkə bolidioqan haywan bilən yeyixkə bolmaydioqan haywanlarni pərk etələysilər.

12 Pərwərdigar Musəoqə səz qilip mundaq dedi: — **2** Israilləroqə səz qilip mundaq degin: — «Ayal kixi hamilidar bolup oʻqul tuʻqsa, adət kərüp aʻqriq boləqan künliridikidək yəttə künigiqə napak sanalsun. **3** Səkkizinqi kün oʻqli bolsa hətnə qilinsun. **4** Ayal bolsa xuningdin keyin ottuz üq künigiqə «qan paklinix»ta tursun; paklinix künliri tamam bolmioquqə heqbir mukəddəs nərsigə təgmisun, mukəddəs jayəjimu kirmisun. **5** Əgər u qiz tuʻqsa undaqtə adət künliridikidək ikki həptigiqə napak turup, andin atmix altə künigiqə «qan paklinix»ta tursun. **6** Məyli oʻqul yaki qiz tuʻqsun, qan paklinix künliri tamam boləqandin keyin u ayal kəydürmə qurbanliq üqün bir yaxkə kirgən qozini, gunah qurbanliqi üqün bir baqka yaki pahtəkni elip jamaət qedirining kirix aʻqzioqə, kahinning

qexioqə kəltürsun. **7** Kaḥin uni Pərwərdigarning aldida sunup, xu ayal üqün kafarət kəltüridu; xuning bilən u hunidin pak bolidu. Ooqul yaki qiz tuoqkan ayal tooqrisidiki qanun-bəlgilimə mana xudur. **8** Əgər uning qozioqə qurbi yətmisə, u ikki pahtək yaki ikki baqqa kəltürsun; ularning biri kəydürmə qurbanliq üqün, yənə biri gunah qurbanliqi üqün bolidu; xu yol bilən kaḥin uning üqün kafarət kəltüridu; u ayal pak bolidu.

13 Pərwərdigar Musa bilən Ҳarunoqə səz qilip mundak dedi: — **2** Birsining bədinining terisidə bir qikan, yaki təmrətkə yaki parkirək taxma qikip, uningdin bədinining terisidə pesə-mahaw kesilining jarahiti pəyda boləqan bolsa, u kixi Ҳarun kaḥinning yaki uning kaḥin ooqulliridin birining qexioqə kəltürölsun. **3** Kaḥin uning bədinining jarahitigə qaraydu; jarahət boləqan jayning tüki aqirip kətkən həmdə jarahətmu ətrapidiki teridin qenikrak kərönsə, bu pesə-mahaw kesəllikidur. Xunga kaḥin uni kərgəndin keyin xu kixini «napak» dəp jakarlisun. **4** Lekin əgər uning bədinining terisidiki pəyda boləqan axu yaltirək qikan aq bolup, ətrapidiki teridin qenikrak kərönmisə wə tükimu aqirip kətmigən bolsa, kaḥin bu jarahət bar kixini yəttə künqiqə ayrim solap qoysun. **5** Yəttinqi küni kaḥin uningə qarisun wə əgər jarahət ohxax turup, terisidə kengiyip kətmigən bolsa, kaḥin uni yənə yəttə künqiqə ayrim solap qoysun. **6** Yəttinqi küni kaḥin uningə yənə qarisun wə jarahətning rənggi suslaxqan wə kengiyip kətmigən bolsa, undaqta kaḥin uni «pak» dəp jakarlisun; jarahətning pəkət bir qaqə ikənliki bekitilip, kesəl kixi öz kiyimlirini yuyup pak sanalsun. **7**

Lekin əgər u kahinğa kərünüp «pak» dəp jakarlanğandin keyin xu qaqə terisidə kengiyip kətsə, undaқта u yənə bir kətim kahinğa kərünsun. **8** Kahin uningğa yənə qarısun wə əgər qaqə uning terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; u jarahət pesə-mahawdur. **9** Əgər birkimdə pesə-mahaw jarahiti pəyda bolup qalsa kahinning kexioğa kəltürölsun. **10** Kahin uning jarahitigə səpselip qarısun; wə əgər terisidə aқ bir qıkan pəyda bolğan, tüki aқirip kətkən bolsa wə qıkan qıқkan jayda ət-gəxi kərünüp qaloğan bolsa, **11** bu uning bədinining terisigə qüxkən kona pesə-mahaw jarahitining kaytidin kozoқilixi bolup, kahin uni «napak» dəp jakarlisun. U napak bolqini üqün uni solaxning həjiti yok. **12** Lekin əgər pesə-mahaw kozoқilip, jarahiti bar kixining terisigə yeyilip kətkən bolsa, kahin nəgila qarisa xu yərdə xu «pesə-mahaw» bolsa, terisini bexidin putioқiqə kaplap kətkən bolsa, **13** undaқта kahin uningğa səpselip qarısun; mana, xu pesə-mahaw jarahiti pütün bədinini kaplap kətkən bolsa, u jarahiti bar kixini «pak» dəp jakarlisun; qünki uning pütün bəдини aқirip kətkən bolup, u «pak» dəp sanalsun. **14** Lekin qaqaniki uningda ət-gəxi kərünüp qalsa, u kixi napak sanalsun. **15** Kahin mundaқ kərüngən ət-gəxigə qarap, u kixini «napak» dəp jakarlisun; qünki xu ət-gəx napak bolup, u pesə-mahaw kesilidur. **16** Halbuki, əgər ət-gəxi kaytidin əzgirip, aқarsa u kixi yənə kahinning kexioğa kəlsun. **17** Kahin uningğa səpselip qarısun; jarahət aқaroğan bolsa, kahin jarahiti bar kixini «pak» dəp jakarlisun; u pak sanilidu. **18** Əgər birkimning bədinining terisigə hürrek qıқip saқiyip, **19**

hürrekning ornida aq qikan yaki kizotuq daol pəyda bolon bolsa, kahinoqa korsitilsun. **20** Kahin uningota səpselip karisun; əgər daol ətrapidiki teridin kenikrak kəünsə, xundakla uningdiki tüklər akirip qaloqan bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu hürrektin kozoqilip pəyda bolon pesə-mahaw kesili jarahitidur. **21** Lekin kahin uningota səpselip kariotanda, daol qikqan jayda akirip qaloqan tüklər bolmisa, wə daolmu ətrapidiki teridin kenikrak bolmisa, rənggi səl susrak bolon bolsa, undakta kahin uni yəttə künqiqə ayrim solap qoysun. **22** Əgər daol dərwəkə terisigə yeyilip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu [pesə-mahaw] jarahitidur. **23** Əmma əgər daol öz jayida tohtap yeyilmioqan bolsa, bu pəkət hürrekning zəhmi, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun. **24** Əgər birsining bədinining terisining məlum jayi keyüp kelip, keygən jay aq-kizotuq yaki pütünləy aq daol bolup qalsa, **25** kahin uningota səpselip karisun; əgər xu daoldiki tüklər akirip kətkən, daolmu ətrapidiki teridin kenikrak bolup qaloqan bolsa, undakta bu keyük yarisidin pəyda bolon pesə-mahaw kesilidur; kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **26** Lekin əgər kahin səpselip kariotanda, daolning ornida heqkandak akirip kətkən tük bolmisa, xundakla daolmu ətrapidiki teridin kenik bolmisa, bəlki rənggi sus bolsa, undakta kahin uni yəttə künqiqə ayrim solap qoysun. **27** Yəttinqi küni kahin uningota yənə karisun; daol terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **28** Əmma əgər daol jayida tohtap,

yeyilmioqan bolsa, xundakla rənggi sus bolsa, bu pəkət
kəyüktin bolqan qawartqu, halas; kahin uni «pak» dəp
jakarlisun; qünki u kəyüknin tatuki, halas. **29** Əgər bir
ər yaki ayal kixining bexida yaki sakilida jarahət pəyda
bolsa, **30** kahin jarahətkə səpselip qarisan; əgər jarahət
ətrapidiki teridin kenikrak kərünsə, üstidə xalang serik
tük bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun;
qünki bu jarahət kakaq bolup, bax yaki sakaldiki pesə-
mahawning alamtidur. **31** Əgər kahin kakaq jayqə
səpselip qarioqanda, u ətrapidiki teridin kenik kərünmisə,
xundakla uning iqidə heqkandak kara tükmu bolmisa,
undakta kahin kakiqi bar kixini yəttə künqiqə ayrim solap
qoysun. **32** Kahin yəttinqi küni kakaqqa yənə səpselip
qarisan; kakaq kengiyip kətməy, üstidimu heqkandak
serik tük bolmisa, xundakla kakaq ətrapidiki teridin
kenik kərünmisə, **33** jarahiti bar kixi barlik qaq-sakilini
qüxürüwətsun; kakaqning özini qirdimisun. Kahin kakiqi
bar kixini yənə yəttə künqiqə ayrim solap qoysun. **34**
Yəttinqi küni kahin kakaqqa səpselip qarisan; əgər kakaq
teridə kengiyip kətmigən bolsa, xundakla ətrapidiki
teridin kenik kərünmisə, kahin uni «pak» dəp jakarlisun.
Andin u kiyimlirini yusun; xuning bilən u pak sanilidu.
35 Lekin əgər u «pak» dəp jakarlanoqandin keyin kakaq
teridə kengiyip kətsə, **36** kahin uningoqə yənə səpselip
qarisan; əgər kakaq teridə kengiyip kətkən bolsa, serik
tükning bar-yoklukini təxürüxning hajiti yok; qünki bu
kixi napaktur. **37** Əgər kakaq jayida xu peti kəlip, üstidin
kara tük ünüp qikqan bolsa, kakaq sakayqan bolidu; xu
kixi pak bolqoqqa, kahin uni «pak» dəp jakarlixı kerək.

38 Əgər ər yaki ayal kixining bədinining terisidə daol pəyda bolup, bu daolpar parkirak həm ak bolsa **39** kahin səpselip karisun; əgər bədənning terisidiki xu daolpar suslixip boz rənggə yūzləngən bolsa, bu teridin qikqan bir taxma, halas; bu kixi pak sanalsun. **40** Əgər birkimning bexining tūkliri qūxūp kətkən bolsa, u pəkət bir takir bax, halas; u pak sanalsun. **41** Əgər uning bexining tūki pexanə tərpidin qūxkən bolsa, u pəkət paynək bax, halas; u yənla pak sanalsun. **42** Ləkin əgər uning takir bexi yaki paynək bexida kizəuq ak daol kərūnsə, undakta xu jarahət uning takir bexi yaki paynək bexidiki pesə-mahaw kesilining bir aləmitidur. **43** Kahin jarahitigə səpselip karisun; əgər uning takir bexida yaki paynək bexida ixxiq jarahət bolsa həmdə pesə-mahaw kesilining aləmitidək kizəuq ak kərūnsə, **44** undakta u pesə-mahaw kesiligə giriptar boləqan adəm bolup, napak həsəblinidu. Uning bexioqə xundak jarahət qūxkən boləqə, kahin uni mutlək «napak» dəp jakarlisun. **45** Xundak jarahiti bar pesə-mahaw kesili boləqan kixi kiyimliri yirtik, qəqliri quwuk, burut-sakili yepiklik həlda: «Napak, napak!» dəp towləp yūrixi kərək. **46** Xu jarahiti boləqan barlik kūnlərdə u «napak» sanilidu; u napak boləqəqə, ayrim turuxi kərək; uning turaləqusi qədirgahning sirtida bolsun. **47** Əgər bir kiyimdə, məyli yungdin yaki kanəptin tikilgən bolsun uningda pesə-mahaw iz-deəqi pəyda bolsa, **48** yəni kanəp yaki yungdin tokuləqan rəhttə, ərixi yipida yaki arqək yiplirida bolsun, tərə-hurumda yaki teridin etilgən hərəkəndə nəsəilərdə pesə-mahaw iz-deəqi bolsa, **49** xundakla kiyim-keqək yaki tərə-hurumda, ərixi yip

yaki arqak yiplirida, ya terə-hurumdin etilgən nərsilərdə pəyda boləjan iz-daoq yexilrak yaki kızoquq bolsa bu iz-daoq «pesə-mahaw iz-deoqi» dəp qarilip kahinoqa kərsitilsun. **50** Kahin [daoqka] səpselip qarisan, andin iz-daoq pəyda boləjan nərsini yəttə künqiqə ayrim saklisun. **51** U yəttinqi küni iz-daoqqa qarap baksun; iz-daoq qüxkən kiyim-keqək, məyli arqak yipta yaki örux yipta bolsun, yaki terə-hurumda yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, u kengiyip kətkən bolsa, bu iz-daoq qiritküq pesə-mahaw kesili dəp hesablinip, ular napak sanalsun. **52** Xuningdək kahin örux yip yaki arqak yipida iz-daoq bolsa kiyim-keqək yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə xundak iz-daoq bolsa ularnimu kəydürüwətsun; qünki bu qiritküq pesə-mahaw kesilidur. Mundak nərsilərnin həmmisini otta kəydürux kerəktur. **53** Lekin kahin uningə səpselip qarioqanda, iz-daoq kiyim-keqəktiki örux yipta bolsun, arqak yipta bolsun, yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, iz-daoq kengəymigən bolsa, **54** undakta kahin deoqi bar nərsini yuyulsun dəp buyrup, ikkinqi kətim uni yəttə künqiqə saklisun. **55** Bu nərsə yuyuloqandin keyin kahin yənə daoqka səpselip qarisan; əgər uning rənggi əzgərmigən bolsa (gərqə kengiyip kətmigən bolsimu), u yənə napaktur; sən uni otta kəydürgin. Qünki məyli uning iz-deoqi iq yüzidə bolsun yaki tax yüzidə bolsun u qiritküq iz-daoq hesablinidu. **56** Lekin əgər kahin səpselip qarioqanda, mana, daoqning rənggi yuyuloqandin keyin suslixip kətkən bolsa, u xu qismini kiyim-keqəktin, örux yiptin yaki arqak yiptin bolsun, yaki terə-hurumdin bolsun uni yirtip elip, taxliwətsun. **57** Əgər bu iz-

daoʻl kiyim-keqəktə, məyli arqak yipta yoki ərux yipta bolsun, ya terə-hurumdin etilgən nərsidə kərünsun, bu kengiydigan birhil pesə-mahaw iz-deoʻi dəp sanalsun; sən u qaplxqan kiyim-keqəkni kəydürüwətkin. **58** Lekin əgər iz-daoʻl kiyim-keqəktə bolsun (ərux yipida yoki arqak yipida bolsun) yoki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, yuyulux bilən qikip kətsə, undakta bu egin ikkinqi kətim yuyulsun, andin pak sanalsun. **59** Pesə-mahaw kesiliningkidək iz-daoʻl pəyda boləqan yung yoki kanap rəhttin tokuloqan kiyim-keqək (iz-daoʻl ərux yipta yoki arqak yipta bolsun) yoki terə-hurumdin etilgən nərsilər tooʻrisidiki qanun-bəlgilimə mana xudur; buning bilən ularni pak yoki napak jakarlaxqa bolidu.

14 Pərwərdigar Musaoʻa səz kəlip mundaq dedi: — **2** Pesə-mahaw boləqan kixi pak kəlinidigan künidə bəja kəlix kərək boləqan qanun-bəlgilimə mana təwəndikidəktur: — U kahinning aldigə kəltürölsun. **3** Kahin qedirgahning taxkərioqa qikip, pesə-mahaw boləqan kixigə səpselip kərisun; əgər pesə-mahaw boləqan kixi kesilidin sakəyoqan bolsa, **4** Undakta kahin pak kəlinidigan kixigə pak, tirik kuxtin ikkini uningə qəxup kedir yaoʻiqi, kizil rəht wə zofa kəltüröxkə buyrusun. **5** Andin kahin kuxlarning birini ekən su kaqilanoqan sapal kozining üstidə boʻquzlanglar dəp buyrusun; **6** andin tirik kuxni bolsa, kahin uni kedir yaoʻiqi, kizil rəht wə zofa bilən elip kelip, bu nərsilərnin gəmmisini tirik kux bilən birgə ekən suning üstidə boʻquzlanoqan kuxning kənioqa qilisun, **7** andin pesə-mahawdin pak kəlinidigan kixigə yəttə kətim sepixi bilən uni pak dəp jakarlisun; wə tirik kuxni dalaəqa

qoyup bərsun. **8** Pesə-mahawdin pak qilinidioʻan kixi kiyimlirini yuyup, bədinidiki barliq tükhləni qūxūrūp, suda yuyunoʻandin keyin pak ʻesablinidu. Andin uningʻoʻa qedirgaʻʻka kirixkə iʻjazət bolidu; pəʻkət u yəttə künʻgiqə ʻöz qedirining texida turuxi kerək. **9** Yəttinʻqi küni u bədinidiki ʻhəmmə tükhləni qūxūrsun; baxning qaq-saqalliri wə ʻkexini, yəni barliq tükhlirini qūxūrsun; u kiyimlirini yuyup ʻöz bədinini suda yusun, andin pak bolidu. **10** Səkkizinʻqi küni u ikki bejirim ərkək ʻqoza bilən bir yaxʻka kirgən bejirim qixi ʻkozidin birni, xuningdək bir [əfahning] ondin üqigə barawər zəytun meyi iləxtürülgən esil un «axliq ʻhədiyə»ni, bir log zəytun meyini kəltürsun. **11** Uni «pak» dəp jakarlaydioʻan bu rəsim-ʻkaidini ʻətküzidioʻan kaʻhın pak qilinidioʻan kixini wə u nərsiləni jamaət qedirining kirix aʻoʻzida, Pərwərdigarning aldida ʻhəzir qilsun. **12** Andin kaʻhın ərkək ʻqozilarning birini elip itaətsizlik ʻqurbanliki qilip sunup, uning bilən billə xu bir log zəytun meyinimu kəltürūp, pulanglatma ʻhədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldida pulanglatsun. **13** ʻQoza bolsa mukəddəs bir jayning iqidə gunah ʻqurbanliki bilən kəydürmə ʻqurbanliklar boʻʻquzlinidioʻan jayda boʻʻquzlansun; qünki itaətsizlik ʻqurbanliki bolsa gunah ʻqurbanlikiʻoʻa ohxax, kaʻhinoʻa təwə bolup «əng mukəddəslərninʻg biri» sanilidu. **14** Kaʻhın itaətsizlik ʻqurbanlikining ʻkenidin elip pak qilinidioʻan kixining ong ʻkulikining yumxiʻkiʻoʻa wə ong ʻqolining qong barmiki bilən ong putining qong barmikiʻoʻimu sürūp qoysun. **15** Andin kaʻhın xu bir log zəytun meydin elip, ʻezining sol ʻqolining alikiʻnioʻa aʻzoʻina qoysun.

16 Kahin ong barmikini sol qolidiki zəytun meyiya qilap, Pərwərdigarning aldida yəttə kətim barmiki bilən səpsun. **17** Andin kahin qolidiki qaloqan maydin elip, pak qilinidion kixining ong qulikining yumxikioya, ong qolining bax barmikioya wə ong putining bax barmikioya sürülgən itaətsizlik qurbanlikining kəninə üstigə sürüp qoysun. **18** Sürüp bolup, kahin qolidiki exip qaloqan mayni pak qilinidion kixining bexioya qoysun. Bu yol bilən kahin uning üçün Pərwərdigarning aldida kafarət kəltüridu. **19** Andin kahin gunah qurbanlikini sunup, pak qilinidion kixini napaklikidin pak qilixqa kafarət kəltüridu; ahirida u kəydürmə qurbanlikni boquzlisun. **20** Kahin kəydürmə qurbanlik bilən axliq hədiyəni qurbangahda sunsun. Bu yol bilən kahin uning üçün kafarət kəltürüp, u kixi pak bolidu. **21** Lekin u kəmbəəlliktin xundak qilixqa qurbi yətmisə, əzigə kafarət kəltürux üçün «pulanglatma hədiyə» süpitidə yaloquz bir ərkək qozini itaətsizlik qurbanliki qilip kəltürsun, xuningdək axliq hədiyə üçün bir əfahning ondin birigə barawər zəytun meyi iləxtürülgən esil un bilən bir log zəytun meyini kəltürsun **22** wə əz əhwaliya yarixa ikki pahtək yaki ikki baqqa elip kəlsun; biri gunah qurbanliki üçün, yənə biri kəydürmə qurbanlik üçün bolsun; **23** səkkizinqi küni bularni əzining pak qilinixi üçün jamaət qedirining kirix aqzioya elip kelip, Pərwərdigarning aldida kahinning kexioya kəltürsun. **24** Kahin itaətsizlik qurbanliki bolidion ərkək qoza bilən xu bir log mayni elip, bularni pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldida pulanglatsun. **25** Itaətsizlik

qurbanliki qilinoqan erkək qozini bolsa ʻezi boʻquzlisun;
andin kaʼhin itaʼtsizlik qurbanlikining kenidin azoqina elip,
pak qiliniqoqan kixining ong kulikining yumxiqoq, ong
qolining bax barmiqoq wə ong putining bax barmiqoq
sürsun. **26** Andin kaʼhin maydin elip, sol qolining alikiniqoq
azoqina quysun. **27** Xundak qilip, kaʼhin ong barmiqi
bilən sol qolidiki maydin Pərwərdigarning aldida yəttə
qetim səpsun. **28** Andin kaʼhin ʻezi qolidiki maydin elip,
pak qiliniqoqan kixining ong kulikining yumxiqoq
wə ong qolining bax barmiqi bilən ong putining bax
barmiqoq itaʼtsizlik qurbanlikining kenining üstigə
sürsun. **29** Xuning bilən Pərwərdigarning aldida uningqoq
kafarət kəltürüxkə kaʼhin qolidiki mayning qaloqinini pak
qiliniqoqan kixining bexiqoq quysun; **30** andin xu kixi ʻez
qurbioq qarap pahtəktin birni yaki baqkidin birni sunsun;
31 ʻez qurbioq qarap, birini gunah qurbanliki, yənə birini
kəydürmə qurbanlik qilip axliq hədiyə bilən billə sunsun.
Bu yolda kaʼhin Pərwərdigarning aldida pak qiliniqoqan
kixi üqün kafarət kəltüridu. **32** ʻEzidə pesə-mahaw boləqan,
pak qilinixi üqün wajip bolidiqoqan nərsiləni kəltürüxkə
qurbi yətməydiqoqan kixilər toqrisidiki qanun-bəlgilimə
mana xulardur. **33** Pərwərdigar Musa bilən ʼHarunoq
mundak dedi: — **34** — Silər Mən ʻezüqləroq miras qilip
beridiqoqan Qanaan zeminiqoq kirgəndin keyin, Mən silər
igə bolidiqoqan xu zemindiki bir ʻoygə birhil pesə-mahaw
yarisini əwətsəm, **35** ʻeyning igisi kaʼhinning qexiqoq
berip, uningqoq buni məlum qilip: «Mening ʻeyümgə
waba yukqandək kərünidu», dəp məlum qilixi kerək. **36**
Kaʼhin bolsa: — ʻEyidiki həmmə nərsilər napak bolmisun

üqün mən berip bu wabaoğa səpselip qaraxtin burun
əyni bikarlanglar, dəp buyrusun. Andin kahin kirip eygə
səpselip qarısun. **37** U xu wabaoğa səpselip qarioğınida,
mana əyning tamlirioğa waba daoqliri yukқан jaylar kawak
bolsa, həm yexiloğa mayil yaki kizoquq bolup, tamning
yüzidin kenikrak bolsa, **38** kahin əyning ixikining aldioğa
qikip, ixikni yəttə küngiqə takap koysun. **39** Andin kahin
yəttinqi küni yenip kelip, səpselip qarioğınida, əyning
tamliridiki iz-daoq kengiyip kətkən bolsa, **40** kahin: —
Waba yukқан taxlarni qikipir xəhərning sirtidiki napak
bir jayğa taxliwetinglar, dəp buyrusun. **41** Xuning bilən
birgə u əyning iqining tət ətrapini kirdorsun wə ular
kioğan suwakni bolsa xəhərning texidiki napak bir jayğa
təkwətsun. **42** Andin ular baxқа taxlarni elip, ilgiriki
taxlarning ornida koysun wə baxқа hək lay etip, uning
bilən əyni kaytidin suwisun. **43** Əgər u taxlarni qikipir,
əyni kirdurup kaytidin suwatқandin keyin, eydə waba
deoqi yənə pəyda bolsa, **44** undaқта kahin yənə kirip
buningoğa səpselip qarısun. Səpselip qarioğınida, mana iz-
daoq eydə kengiyip kətkən bolsa, bu eygə yukқini qiritküq
waba bolidu; ey napak sanilidu. **45** Bu wəjidin ular əyni,
yəni yaoqaq-tax wə barlıq suwıki bilən billə qüxürüp,
həmmisini kətürüp xəhərning sirtidiki napak bir jayğa
taxliwətsun. **46** Kimdəkim ey takaloğan məzgildə uningoğa
kirsə, u kəq kirgüqə napak sanilidu. **47** Əgər birkim ey
iqidə yatқан bolsa, kiyimlirini yusun; wə əgər birsi eydə
oqızalanoğan bolsa, umu öz kiyimlirini yusun. **48** Ləkin
kahin kirip, eygə səpselip qarioğınida ey suwaloқandin
keyin waba uningda kengiyip kətmigən bolsa, undaқта

kahin o'yni «pak» dəp jakarlisun; qünki uningdiki waba sakayotən bolidu. **49** Andin u o'yniŋ pak kılınıxi üqün ikki kux, kedir yaotiqi, kızıl rəht bilən zofa elip kelip, **50** kuxlarning birini ekın su kaqılanotən sapal kozining üstidə boquzlisun; **51** andin u kedir yaotiqi, zofa, kızıl rəht wə tirik kuxni billə elip kelip, bu nərsilərninŋ həmmisini boquzlanotən kuxning kənioṭa, xundakla ekın suotə qilap, o'ygə yəttə mərtiwə səpsun; **52** bu yol bilən u o'yni kuxning keni, ekın su, tirik kux, kedir yaotiqi, zofa wə kızıl rəht arkilik napaklıqtin paklaydu. **53** Andin u tirik kuxni xəhərninŋ sirtida, dalada qoyup bərsun. U xundak kılıp, oy üqün kafarət kəltüridu; u oy pak sanilidu. **54** Bular bolsa hərhil pesə-mahaw jarahiti, kakaq, **55** kiyim-keqək wə o'ygə yukқан pesə-mahaw wabasi, **56** teridiki qikanlar, təmrətkə wə parkirək aq iz-daqlar toqrisidiki kanun-bəlgilimidur. **57** Xu bəlgilimilər bilən bir nərsining kaysi əhwalda napak, kaysi əhwalda pak bolidiotənlikini pərək etixkə kərsətmə berixkə bolidu; mana bu pesə-mahaw toqrisidiki kanun-bəlgilimidur.

15 Pərwərdigar Musa bilən Hərunotə söz kılıp mundak dedi: — **2** Israillarotə mundak dənglar: — Hərəkəndək ərkəkning öz tenidin aqma qıksa xu kixi xu aqma səwəbidin napak sanalsun. **3** Aqma qikixtin bolotən napaklıq toqrisidiki həküm xuki, aqmisi məyli tenidin ekip tursun yaki ekixtin tohtitilotən bolsun, xu kixi yənila napak sanalsun; **4** mundak aqma bolotən kixi yatқан hər bir orun-kərpə napak sanilidu wə u kaysi nərsining üstidə oltursa xu nərsimu napak sanilidu. **5** Kimki u yatқан orun-kərpigə təgsə, öz kiyimlərini yuyup, suda yuyunsun,

andin kəq kirgüqə napak sanalsun. **6** Xuningdək kimki mundak aqma boləqan kixi olturoqan nərsidə oltursa öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **7** Kimki aqma boləqan kixining tenigə təgsə, öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **8** Əgər aqma boləqan kixi pak birsigə tükürsə, xu kixi öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, kəq kirgüqə napak sanalsun. **9** Qaysibir egər-toqumning üstigə [aqma boləqan] kixi minsə, xu nərsə napak sanalsun. **10** Kimki uning tegidə qoyuloqan nərsilərgə təgsə kəq kirgüqə napak sanilidu; wə kimki xu nərsilərnəni kətürsə, öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **11** Aqma boləqan kixi qolini yumastin birkingə təgküzsə, xu kixi öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **12** Aqma boləqan kixi sapal qaqini tutup salsa, xu qaqə qeqiwetilsun; yaqəq qaqə bolsa suda yuyulsun. **13** Qaqaniki aqma bar kixi aqma həlitidin qutulsa, əzining pak qilinixi üqün yəttə künni həsəblap ətküzüp, andin kiyimlirini yuyup, əkin suda yuyunsun; andin pak sanilidu. **14** Səkkizinqi küni ikki pahtək yaki ikki baqkini elip, jamaət qedirining kirix aqzioqə, Pərwərdigarning aldioqə kəltürüp, kahinoqə tapxursun. **15** Kahin ulardin birini gunah qurbanliqi üqün, yənə birini kəydürmə qurbanliq üqün sunsun. Bu yol bilən kahin Pərwərdigarning aldida uning aqma boləqanliqioqə kafarət kəltüridu. **16** Əgər bir ərkəkning məniysi əzlükidin qikip kətkən bolsa, u pütün bədinini suda yusun, u kəq kirgüqə napak sanalsun. **17** Xuningdək adəmnəning məniysi qaysi kiyimigə yaki terisigə yuqup

qalsa, suda yuyulsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **18** Ər wə ayal kixi bir-birigə yeqinlixixi bilən məniy qiqsa, ikkisi yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **19** Əgər ayal kixilər aqma kelix qalitudə tursa wə aqmisi hun bolsa, u yəttə küngiqə «ayrim» tursun; kimki uningqə təgsə kəq kirgüqə napak sanalsun. **20** «Ayrim» turux məzgilidə, qaysi nərsining üstidə yatsa, xu nərsə napak sanilidu, xundakla qaysi nərsining üstidə olturoqan bolsa, xu nərsimu napak sanalsun. **21** Hərkim uning orun-kərpisigə təgsə öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **22** Hərkim u olturoqan nərsigə təgsə, öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **23** Wə əgər birkim u yatqan yaki olturoqan jayda qoyuloqan birər nərsigə təgsə, kəq kirgüqə napak sanalsun. **24** Əgər bir ər kixi xu qaləttiki ayal bilən birgə yatsa, xundakla uning hun napakliqi xu ərgə yuxup qalsa, u yəttə küngiqə napak sanalsun; u yatqan hər bir orun-kərpimu napak sanalsun. **25** Əgər ayal kixining adət waqtining sirtidimu birnəqqə küngiqə huni kelip tursa, yaki hun aqmisi adət waqtidin exip kətkən bolsa, undakta bu napak qan ekip turoqan künlirining həmmisidə, u adət künliridə turoqandək sanalsun, yənə napak sanalsun. **26** Qan kəlgən hər bir kündə u qaysi orun-kərpə üstidə yatsa, bular u adət künliridə yatqan orun-kərpilərdək hesablinidu; u qaysi nərsining üstidə olturoqan bolsa, xu nərsə adət künlirining napaklikidək napak sanalsun. **27** Hərkim bu nərsilərgə təgsə napak bolidu; xu kixi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **28** Ayal kixi qaqaq hun kelixtin

sakaysa, u yettə künni hesablap, ötküzüp bolqanda pak sanilidu. **29** Səkkizinçi küni u ikki pahtək yaki ikki baqkini elip jamaət qedirining kirix aqzioqa, kahinning kexioqa kəltürsun. **30** Kahin bularning birini gunah qurbanliqi üçün, yəne birini köydürmə qurbanliq üçün ötküzsun; bu yol bilən kahin uning napak aqma qenidin pak boluxioqa uning üçün Pərwərdigarning aldida kafarət kəltüridu. **31** Silər muxu yol bilən Israillarni napakliqidin üzünglar; bolmisa, ular napaklikida turiwerip, ularning arisida turoqan mening turaloqu qedirimni buloixi tüpəylidin napak halitidə ölüp ketidu. **32** Aqma kelix halitidə bolqan kixi wə məniy ketix bilən napak bolqan kixi toqrisida, **33** Xuningdək hun kelix künliridiki aqriq ayal kixi toqruluk, aqma qaləttə bolqan ər wə ayal toqruluk, napak qaləttiki ayal billə yatqan ər toqruluk kəlgən qanun-bəlgilimə mana xulardur.

16 Hərunning ikki oqli Pərwərdigarning aldioqa yeqinlixixi bilən ölüp kətti. Ular ölüp kətkəndin keyin, Pərwərdigar Musaqqa söz qildi. **2** Pərwərdigar Musaqqa mundaq dedi: — «Sən öz qerindixing Hərunoqa: «Sən ölüp kətməsliking üçün pərdining iqidiki muqəddəs jayqqa qoyuloqan əhdə sanduqining üstidiki «kafarət təhti»ning aldioqa hər wəqit kəlmə», degin. Qünki Mən «kafarət təhti»ning üstidiki bulutta ayan bolimən. **3** Hərun [əng] muqəddəs jayqqa munu yol bilən kirsun: — Gunah qurbanliqi üçün bir yax torpak, köydürmə qurbanliq üçün bir qoqkarni kəltürsun; **4** əzi muqəddəs kanap halta kəngləkni kiyip, ətlirini yapidioqan kanap ixtannimu kiyip, beligə bir kanap bəlwaoqni baqlap, bexioqa kanap

səllini yəgəp kəlsun. Bular mukəddəs kiyimlər boləqəqə, kiyixtin ilgiri bədinini suda yusun. **5** U Israillarning jamaitidin gunah qurbanliqi üçün ikki tekə, kəydürmə qurbanliq üçün bir qoqkarni tapxuruwalsun. **6** Xuning bilən Hərun awwal gunah qurbanliqi bolidioqan torpaqni sunup, əzi wə əz əyidikilər üçün kafarət kəltürüxi kerək. **7** Andin u ikki tekini elip, ularni jamaət qedirining kirix aqzining aldioqə kəltürüp, Pərwədigarning aldida turoquzsun. **8** Andin Hərun bu ikki tekə tooqrisida qək taxlisun; qəkning birini «Pərwədigar üçün», yənə birini «azazəl üçün» taxlisun. **9** Hərun Pərwədigaroqə qək qüxkən tekini kəltürüp, gunah qurbanliqi süpitidə sunsun. **10** Lekin «azazəl»gə qək qüxkən tekini bolsa, kafarət kəltürüxi üçün qəlgə həydilixkə, xundakla «azazəl»gə əwətilixkə Pərwədigarning aldida tirik qaldurulsun. **11** Andin Hərun gunah qurbanliqini, yəni əzi üçün boləqan torpaqni kəltürüp, əzi wə əz əyidikilər üçün kafarət kəltürüxkə əzigə gunah qurbanliqi bolidioqan bu torpaqni booquzlisun; **12** Andin u Pərwədigarning aldidiki qurbangahtin elinoqan qooq bilən toloqan bir huxbuydanni elip, ikki qollap yumxaq ezilgən esil huxbuy ətir bilən toldurup, buni pərdining iqigə elip barsun; **13** andin huxbuy is-tütiki həküm-guwah sanduqining üstidiki kafarət təhtini qaplisun dəp, huxbuyni Pərwədigarning huzuridiki otning üstigə qoysun; xuning bilən u əlməydu. **14** U torpaqning kənidin elip əz barmiqi bilən kafarət təhtining xərək təripigə qeqip, kafarət təhtining aldioqimu əz barmiqi bilən qəndin elip, yəttə kətim səpsun. **15** Andin u həlq üçün gunah qurbanliqi qilinidioqan tekini

boʻquzlisun; kenini pərdining iqigə kəltürüp, torpaqning kenini qiloqandək qilsun, yəni uning kenidin elip kafarət təhtigə wə kafarət təhtining aldioqa qaqsun. **16** U bu yol bilən mukəddəs jay üqün kafarət kəltürüp, uni Israillarning napaklikidin, həmmə itaətsizliklirini elip baridioqan gunahlıridin paklaydu wə xuningdək ularning napakliki arisida turuwatqan jamaət qediri üqünmu xundak kafarət qilsun. **17** U kafarət kəltürüx üqün əng mukəddəs jayoqa kirgəndin tartip uningdin qikkuqə heqbir adəm jamaət qediri iqidə bolmisun; bu yol bilən u əzi, əyidikilər wə Israilning pütkül jamaiti üqün kafarət kəltüridu. **18** Andin u Pərwədigarning aldidiki qurbangahqa qikip, uning üqünmu kafarət kəltüridu; xuningdək torpaqning keni bilən tekining kenidin elip qurbangahning qərisidiki münggüzlərgə sürsun; **19** u barmiki bilən qəndin elip qurbangahning üstigə yəttə kətim səpsun; xuning bilən u uni Israillarning napaklikliridin paklap [Hudaqə atap] mukəddəs qilidu. **20** — Mukəddəs jay, jamaət qediri wə qurbangah üqün kafarət kəltürüp boləndin keyin, u tirik tekini kəltürsun; **21** andin Hərun ikki qolini tirik tekining bexioqa qoyup turup, uning üstidə turup, Israillarning barlik qəbihlikliri wə itaətsizliklirini elip baridioqan gunahlırini ikrar qilip, ularni tekining bexioqa artsun; andin uni yenida təyyar turidioqan bir adəmning qoli bilən qəlgə əwətiwətsun. **22** Bu yol bilən tekə ularning həmmə qəbihliklirini öz üstigə elip, adəmzatsiz qəlgə ketidu. Xunga u tekini qəlgə qoyuwətsun. **23** — Andin Hərun jamaət qedirioqa kirip mukəddəs jayoqa kirgən waqıtta kiygən kanap

kiyimlirini selip xu yərdə ularni qoyup qoysun. **24** U mukəddəs yərdə öz bədinini suda yuyup, öz kiyimlirini kiyip taxkiriya qikip, özining keydurmə qurbanliki bilən həlkning keydurmə qurbanlikini sunup, xu yol bilən əzi wə həlk üçün kafarət kəltüridu. **25** Xundakla u gunah qurbanlikining meyini qurbangahda keydürsun. **26** «Azazəl»gə bekitilgən tekini elip berip qoyuwətkən kixi öz kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahqa kirixkə bolidu. **27** Kafarət kəltürux üçün xeni [əng] mukəddəs jayya elip kirilip, gunah qurbanliki kilingan torpaq bilən gunah qurbanliki kilingan tekini birsi qedirgahning taxkiriya elip qikip, ularning terisi, gəxi wə tezəklirini otta keydürsun. **28** Ularini keydürgən kixi öz kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahqa kirixkə bolidu. **29** — Mana bu silərgə bir əbədiy qanun-bəlgilimə bolsun: — Hər yəttinchi aynin oninchi künidə silər öz nəpsinglarni tartip özünglarni təwən tutunglar wə heqkandak ix qilmanglar; məyli yerliklər bolsun yaki aranglarda turuwatqan Yak, yurtluklar bolsun xundak qilixinglar kerək. **30** Qünki xu künidə siləрни paklaxqa silər üçün kafarət kəltürülidu; Pərwərdigarning aldidə silər həmmə gunahlinglardin pak bolisilər. **31** Bu kün silərgə pütünləy aram alidiyan xabat küni bolup, nəpsinglarni tartip özünglarni təwən tutisilər; bu əbədiy bir bəlgilimidur. **32** Kimki atisining ornida kahinlik yürgüzux üçün məsih qilinip, Hudaqa atap tiklängən kahin bolsa xu yol bilən kafarət kəltüridu. U kanaptin etilgən mukəddəs kiyimni kiyip turup, **33** Əng mukəddəs jay üçün kafarət kəltüridu; jamaət qediri bilən qurbangah

üqünmu kafarət kəltüridu; qaləjan kaqinlar bilən barliq
həlkning jamaiti üqün həm kafarət kəltüridu. **34** Bu
bolsa silər üqün əbədiy bir bəlgilimə bolidu; xuning
bilən Israillarni barliq gunahlıridin paklax üqün yilda bir
qetim kafarət kəltürüp berisilər». Xuning bilən [Harun]
Pərwərdigar Musaqə buyruqinidək qildi.

17 Pərwərdigar Musaqə söz qilip mundaq dedi: —
2 Harun bilən oqulliri wə barliq Israillaroqə mundaq
degin: — Pərwərdigar silərgə buyruqan həküm xuki:
— **3** Israilning jəmətliridin boləjan hərqandək kixi
qurbanliq qilməqə bolup, kala yaki qoy yaki əqkini
jamaət qedirining kirix aqzida, Pərwərdigarning turaloqu
qedirining aldioqə, Pərwərdigarqə ataloqan qurbanliq
süpitidə yetiləp əpkəlməy, bəlki qedirgahning iqidə yaki
taxqirida boquzlısa, uningdin aqqan qan xu kixining
gədinigə artilidu; bu adəm «qan təkəkən» dəp, öz
həlkidin üzüp taxlinidu. **5** Bu həkümning məqsiti
Israillarning həzirkidək dalada mal soyup qurbanliq
qilixning ornioqə, qurbanliqlirini jamaət qedirining
kirix aqzida Pərwərdigarning aldioqə kəltürüp, kaqinoqə
tapxurup Pərwərdigarqə «inəqlik qurbanliqliri» süpitidə
sunup boquzlıxi üqündur. **6** Kaqin qanni elip jamaət
qedirining kirix aqzining yenidiki Pərwərdigarning
qurbangahning üstigə sepip, Pərwərdigarqə huxbuy
kəltürüx üqün mayni kəydürsun. **7** Xuning bilən ular
əmdi burunqidək buzukluk qilip tekə-jinlarning kəynidə
yürüp, ularqə öz qurbanliqlirini ətküzüp yürmisun. Mana
bu ular üqün dəwrdin-dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə
bolsun. **8** Sən ularqə: — Israilning jəmətidin yaki ularning

arisida turuwatqan yaqa yurtluklardin biri keydurmə
qurbanlik yaki [baxqa] qurbanlik etküzməkqi bolsa, **9** uni
Pərwədigarəa atap sunux üqün jamaət qedirioğa kirix
aəzining aldioğa kəltürmisə, u xixi öz həlqliridin üzüp
taxlansun» — degin. **10** Əgər Israilning jəmətidin boləjan
hərəkəndə adəm yaki ularning arisida turuwatqan yaqa
yurtluklar qan yesə, Mən yüzümnə qanni yegən xu kixigə
qarxi qilimən, uni öz həlqidin üzüp taxlaymən. **11** Qünki
hər bir janiwarning jeni bolsa uning qenididur; Mən uni
jeninglar üqün qurbangah üstigə kafarət kəltürüxkə
bərgənmən. Qünki qan əzidiki janning wasitisi bilən
kafarət kəltüridu. **12** Xunga bu səwəbtin Mən Israilləroğa:
— «Siləarning heqbiringlar qan yeməslikinglar kerək,
arənglarda turuwatqan yaqa yurtluklarmu qan yeməsliki
kerək» — degənidim. **13** Əgər Israillardin biri yaki ularning
arisida turuwatqan yaqa yurtluklarning biri yeyixkə
bolidioqan bir qarpay həywan yaki quxni owləp, qenini
təksə, uni topa bilən yepip qoysun. **14** Qünki hər bir
janiwarning jeni bolsa, uning qenidin ibarəttur. Uning
jeni qenida boləq mən Israilləroğa: «Silər heqkəndə
janiwarning qenini yemənglar, qünki hər bir janiwarning
jeni uning qenididur; kimki uni yesə üzüp taxlinidu»
— dedim. **15** Kimdəkim əlöp qaloqan yaki yirtquqlar
boəup titma-titma qiliwətkən bir həywanni yesə, məyli
u yərlik yaki yaqa yurtluk bolsun öz kiyimlirini yuyup,
suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun; andin u
pak bolidu. **16** Lekin u yaki kiyimlirini yumisa, yaki suda
bədinini yumisa, xu xixi öz qəbiqlikining jazasini tartidu.

18 Pərwərdigar Musaqqa söz qilip mundak dedi: —
2 Sən Israillaroqa mundak degin: — «Mən bolsam Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **3** Silər ilgiri turoqan Misir zeminidikidək ixlarni qilmanglar wə yaki Mən silərni elip baridioqan Kanaan zeminidikidək ixlarni qilmanglar; ularning rəsim-adətliridə yürmənglar, **4** bəlki Mening həkümlirimgə əməl qilip, qanun bəlgilimilirimni tutup xu boyiqə menginglar. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **5** Silər qoqum Mening bəlgilimilirim bilən həkümlirimni tutuxunglar kerək; insan ularoqa əməl qilidioqan bolsa ularning səwəbidin həyatta bolidu. Mən Pərwərdigardurmən. **6** — Həqkim özigə yəqin tuoqan boloqan ayaloqa yəqinlik qilip əwritini aqmisun. Mən Pərwərdigardurmən. **7** Anangning əwritigə təgmə, bu atangning əwritigə təgkining bolidu; u sening anang boloqaqqa uning əwritigə təgsəng bolmaydu. **8** Atangning ayalining əwritigimu təgmə, qünki xundak qilsang atangning əwritigə təgkəndək bolidu. **9** Sən aqa-singlingning, bir atidin boloqan yaki bir anidin boloqan, yaki xu əyda tuoquloqan yaki baxqa yərdə tuoquloqan bolsun, uning əwritigə təgmə. **10** Sən öz oqlungning kizi wə yaki kizingning kizining əwritigə təgmə; qünki ularning əwriti sən əzüngning əwritidur. **11** Sən atangning ayalining kizining əwritigə təgmə; u atangdin tuoquloqan, sening aqa-singling, xunga uning əwritigə təgmə. **12** Sən atangning aqa-singlisining əwritigimu təgmə, qünki u atangning birtuoqkinidur. **13** Sən anangning aqa-singillirining əwritigimu təgmə, qünki u anangning birtuoqkinidur. **14** Atangning aka-inilirining ayalining

əwritigə təgmə; ularning ayallirioğa yeqinlik qilma; qünki ular sening hāmmangdur. **15** Sən keliningning əwritigə təgmə; u sening oqlungning ayali bolōaqqa, uning əwritigə təgsəng bolmaydu. **16** Sən aka-iniliringning ayalining əwritigə təgmə; qünki bu öz aka-iniliringning əwritigə təgkəndək bolidu. **17** Sən bir ayalōa wə xuning bilən birgə uning qizining əwritigə təgmə; xundakla uning oqlining kizi wə qizining qizinimu [hotunlukka elip] əwritigə təgmə. Ular bir-birigə yeqin tuqlan bolōaqqa, mundaq ix pəsəndiliktur. **18** Sən ayaling hāyat wāqtida, uning aqa-singlisini hotunlukka elip əwritigə təgmə. Undaq kilsang hotunungōa kündəxlik azabini kəltürisən. **19** Sən bir ayalning adət kərüp napak turoqan wāqtida yeqinlik qilip əwritigə təgmə. **20** Sən öz qoxnangning ayali bilən zina qilip özüngni uning bilən napak qilma. **21** Sən öz nəslingdin heqbirini Molək məbudioğa atap ottin ötküsəng kət'iy bolmaydu. Əgər xundaq kilsang Hudayingning namini napak qilōan bolisən. Mən Özüm Pərwərdigardurmən. **22** Sən ayallar bilən birgə bolōandək ər kixi bilən birgə bolma. Bu ix yirginqliktur. **23** Sən heq hāywan bilən munasiwət qilip özüngni napak qilma; xuningdək ayal kiximu munasiwət kildurux üqün bir hāywanning aldioğa barmisun. Bu ix nijisliktur. **24** Silər bu ixlarni qilip özünglarni napak qilmanglar, qünki mən silərnin aldinglardin qikiriwatқан taipilər bolsa xundaq ixlarni qilip əzlirini napak qilōan **25** wə zeminimu napak bolōandur. Buning üqün Mən u zeminning kəbihlikini öz bexioğa qüxürimən, xuningdək u zeminmu əzidə turuwatқанlarni qusup qikiriwetidu. **26** Lekin silər

bolsanglar Mening bəlgilimilirim bilən həkümlirimni tutunglar; silərdin heqkim, məyli yərlik yaki aranglarda turuwatқан yaқа yurtluқ bolsun bu yirginqlik ixlardin heqbirini kılmisun **27** (qünki bu barlıq yirginqlik ixlarni silərdin ilgiri xu zeminda turoqan həlk kılıp kəlgəqkə, zeminning əzi napak bolup qaldı). **28** Xundak kılıp zeminni napak kılsanglar, zemin əzi silərdin ilgiri əzidə turoqan əllərnı kusun qıqaroqandək, silərnımu kusun qıqiriwetidu. **29** Qünki bu yirginqlik ixlarning hərқandıqını kılouqı, — mundaқ kilmixlarnı kılouqan hərқandak kixi əz həlkı arisidin üzüp taxlinidu. **30** Silər Mən silərgə tapilioqinimoua əməl kılıxınglar zərürdur; — demək, silər əzünglardin ilgiri ötkənlər tutқан xu yirginqlik rəsım-kaidilərnı tutup, əzünglarnı napak kılmaslıqınglar kerək. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən.

19 Pərwərdigar Musaoqa söz kılıp mundaқ dedi: — **2** Sən Israillarning pütkül jamaitigə söz kılıp ularoua mundaқ degin: — «Mən Hudayinglar Pərwərdigar mukəddəs bolouaqқа, silərmu mukəddəs boluxunglar kerək. **3** Silər hərbiringlar ananglar bilən atanglarnı izzətlənglar; Mening xabat künlirimni bolsa, ularnı tutuxunglar kerək. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **4** Silər ərziməs butlaroua tayanmanglar, əzünglar üqün quyma butlarnı yasımanglar. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **5** Silər Pərwərdigaroua inaklıq qurbanlıqını kəltürüxnı halısanglar, qobul kılinoqudək yol bilən uni sununglar. **6** Silər uni sunoqan künı wə ətisi u yeyilsun; üqinqi künigə qaloqını bolsa otta köydürülsun. **7** Əgər unıngdin bir qismi üqinqi künı yeyilsə qurbanlıq

haram hisablinip qobul qilinmaydu. **8** Kimki uningdin yesə öz gunahini öz üstigə alidu, qünki u Pərwərdigarğa atap muqəddəs qilinoqan nərsini napak qildi; undak kixi öz həlqidin üzüp taxlinidu. **9** Silər zeminlardiki hösulni yioqsanglar, sən etizingning bulung-puxkaklirioqə tamam yioqiwalma wə hösulungdin qaloqan wasangni teriwalmoqin. **10** Üzüm talliringni pasangdiwatma wə üzüm talliridin qüxkən üzümlərnimu teriwalma, bəlkı bularni kəmbəoqəllər bilən musapirlarğa qoyoqin. Mən Özüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **11** Silər oqrilik qilmanglar, aldamqilik qilmanglar, bir-biringlarğa yaloqan seqlimənglar. **12** Mening namim bilən yaloqan kəsəm iqmənglar, undak qilsang Hudayingning namini buloqaysən. Mən Pərwərdigardurmən. **13** Öz qoxnangoğa zulum qilma, uningkini özüngning kiliwalma. Mədikarning həqqini keqiqə yeningda qondurup qalma. **14** Gas kixini tillima, kor kixining aldida putlixangoğu nərsini qoyma; bəlkı öz Hudayingdin qorqqin. Mən Pərwərdigardurmən. **15** Həkülüm qiloqininglarda heq nahəqlik qilmanglar; namratqimu yan basmay, bayoqimu yüz-hatirə qilmay, bəlkı adillik bilən öz qoxnang üstidin tooqra həkülüm qiloqin. **16** Öz həlqingning arisida gəp toxuquqi bolup yürmə; qoxnangning jeniğa heqqandak ziyan-zəhmət yətküzmə. Mən Pərwərdigardurmən. **17** Sən kənglüngdə öz qerindixingdin nəprətlənmigin; qoxnangda [gunah bolsa] sən uning səwəbidin bexingoğa gunah kelip qalmasıqı üqün uningğa tənbiq-nəsiqət bərgin. **18** Sən intiqam almoqin wə öz həlqingning nəsligə heq adawətmu saqlimoqin, bəlkı qoxnangni

özüngni səyğəndək səygin. Mən Pərwərdigardurmən.
19 Silər Mening kanun-bəlgilimilirimni tutunglar. Sən
 öz qarpayliringni baxka nəsillər bilən qepixturma,
 etizingoşa ikki hil uruk salmioşin, ikki hil yiptin tokoloşan
 kiyimni kiymə. **20** Əgər bir ər kixi qiz-qokan bilən yetip
 munasiwət etküzsə, wə u baxka biri bilən wədiləxkən
 dedək bolsa, bu dedəkning hərlük puli tapxurulmioşan
 bolsa, yaki uningə hərlük berilmigən bolsa, muwapik
 jaza berilsun. Lekin qiz-qokan hər kilinmioşqə, hər
 ikkisi öltürülmisun. **21** Ər kixi bolsa əzining itaətsizlik
 qurbanlikini jamaət qedirining kirix aqzining aldioşa,
 Pərwədigarning aldioşa kəltürsun; itaətsizlik qurbanliki
 bir qoşkar bolsun. **22** Kaşin u itaətsizlik qurbanliki üqün
 kəltürgən qoşqarni elip uning sadir qiləşan gunahı üqün
 Pərwədigarning aldida kafarət kəltüridu; uning qiləşan
 gunahı uningdin kəqürülidu. **23** Silər zeminoşa kirip
 hərhil yəydioşan mewilik dərəhlərnə tikkən bolsanglar,
 mewilirini «hətnisiz» dəp qaranglar; üq yiləqiqə buni
 «hətnisiz» dəp qarap uningdin yemənglar. **24** Tətinqi
 yili ularning həmmə mewiləri Pərwədigaroşa mədhıyə
 süpitidə muqəddəs kilip beqixlansun. **25** Andin bəxinqi
 yildin tartip silər ularning mewiləridin yeyixkə baxlanglar.
 Xundək qilsanglar [zemin] məhsulətlirini silərgə ziyadə
 qilidu. Mən Hudayinglar Pərwədigardurmən. **26** Silər qan
 qikmioşan nərsini yemənglar. Nə palqilik nə jadugərlik
 qilmanglar. **27** Silər bexinglərnə qekə-qərisidiki qaqni
 qüxürüp dügilək qiliwalmanglar, saşalning uq-yanlirini
 buzanglar. **28** Silər ələnlər üqün bədinəglərnə zəhim
 yətküzüp tilmanglar, əzüngləroşa heqkandək gül-sürət

qəkmənglar. Mən Pərwərdigardurmən. **29** Sən qizingni buzukluk-pahxilikkə selip napak qilmioqin. Bolmisa, zemindikilər buzukluk-pahxilikkə berilip, pütkül zeminni əyx-ixrət qaplap ketidu. **30** Silər Mening xabat künlirimni tutunglar, Mening mukəddəs jayimni hərmətlənglar. Mən Pərwərdigardurmən. **31** Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayanmanglar, ularning kəynidin yürüp özünglarni napak qilmanglar. Mən özüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **32** Aq bax kixining aldida ornungdin tur, kərılarni hərmət qiloqin; Hudayingdin qorkqin. Mən Pərwərdigardurmən. **33** Bir musapir zeminda aranglarda turuwatqan bolsa silər uningə zulum qilmanglar, **34** bəlki aranglarda turuwatqan musapir silərgə yərlik kixidək bolsun; uni özüngni səygəndək səygin; qünki silərmu Misir zeminida musapir boləansilər. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **35** Silərning həküm qikirixinglarda, uzunluk, eoqirlik wə həjim əlqəxtə həqkandək nahəklik bolmisun; **36** silərdə adil taraza, adil taraza taxliri, adil əfah kəmqini bilən adil hın kəmqini bolsun. Mən silərni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **37** Silər Mening barlıq kanun-bəlgilimilirim wə barlıq həkümlirimni tutup, ularə qəməl qilinglar; mən Pərwərdigardurmən.

20 Pərwərdigar Musə qə səz qilip mundak dedi: — **2** Sən Israillərə səz qilip mundak degin: — Əgər Israillarning biri wə yaki Israil zeminida turuwatqan musapirlarning biri Molək butiqə nəslining birini beəqixlisa, uningə qə ölüm jazasi berili xerək; zemindikilər uni qalma-kesək qilsun. **3** Wə Mən Əz yüzümni bu kixigə qarxi qilimən,

qünki ʔzi ʔz ʔwladlirining birini Molək butioʻa beʔixlap mukəddəs jayimni paskina ʔilip, Mening namimni bulʔioʻini ʔqün uni ʔz həkidin ʔzöp taxlaymən. **4** ʔgər zeminda turuwatʔanlar ʔz nəslidin birini Moləkkə beʔixlioʻanda xu kixigə kəzlrini yumup, uning bilən kari bolmisa, xundaʔla uni ʔltürmisə, **5** Mən ʔzüm yüzümni u kixi bilən uning ailisigə ʔarxi ʔilimən, uni wə uningʔa ʔgixip buzukʔilik ʔiloʻuqilar, yəni Moləkning kəynidin yüröp buzukʔilik ʔiloʻuqilarning həmmisini ʔz həkidin ʔzöp taxlaymən. **6** Jinkəxlər bilən sehʔirgərlərgə tayinip, ularning kəynigə kirip buzukʔilik ʔilip yürgüqilər bolsa, Mən yüzümni xu kixilərgə ʔarxi ʔilip, uni ʔz həkidin ʔzöp taxlaymən. **7** Xunga ʔzünglarni pak ʔilip mukəddəs bolunglar, qünki Mən Hudayinglar Pərwədigardurmən. **8** ʔanun-bəlgilimirimni tutup, ularʔa ʔməl ʔilinglar; Mən bolsam siləni mukəddəs ʔiloʻuqi Pərwədigardurmən. **9** ʔgər birkim ʔz atisi yaki anisini ʔarʔisa, ularʔa ʔlüm jazasi berilmisə bolmaydu; qünki u ʔz ata-anisini ʔarʔioʻini ʔqün ʔz keni ʔz bexioʻa qüxkən bolidu. **10** ʔgər birkim baxʔisining ayali bilən zina ʔilsa, yəni ʔz ʔoxnisining ayali bilən zina ʔilsa, zina ʔiloʻan ʔr bilən ayal ikkisi ʔlüm jazasini tartmisa bolmaydu. **11** ʔgər birsi atisining ayali bilən yatsa, ʔz atisining ʔwritigə təgkən bolidu; ular ikkisi ʔlüm jazasini tartmisa bolmaydu; ularning keni ʔz bexioʻa qüxkən bolidu. **12** Birsi ʔz kelini bilən yatsa, ikkisi nijislik ʔiloʻini ʔqün ʔlüm jazasini tartmisa bolmaydu; ularning keni ʔz bexioʻa qüxkən bolidu. **13** Birsi ayal kixi bilən yatqandək ʔr kixi bilən yatsa ikkisi yirginʔlik ix ʔiloʻan bolidu; ularʔa ʔlüm

jazasi berilmisə bolmaydu. Öz keni öz bexioğa qüxkən bolidu. **14** Əgər birsi kizi bilən anisini qoxup hotunlukğa alsa pəsəndilik kılğan bolidu. Ər bilən ikki ayal otta köydürülsun. Xuning bilən aranglarda heq pəsəndilik ix bolmaydu. **15** Birsi bir haywan bilən munasiwət ötküzsə, u ölüm jazasını tartsun, haywannimu öltürümlar. **16** Əgər ayal kixi bir haywanning kexioğa berip munasiwət kıldursa, ayal bilən haywanning ikkisini öltürümlar; öz keni öz bexioğa qüxkən bolidu. **17** Birsi aqa-singlisini, yəni atisidin yaki anisidin bolğan kizni elip, əwritigə təgsə wə bu kizmu uning əwritigə təgsə uyatlık ix bolidu; xuning üqün ər-ayal ikkisi öz həlqining kəz aldidin üzüp taxlansun; u əz aqa yaki singlisining əwritigə təgkəqkə, əz kəbihliki əz bexioğa qüxkən bolidu. **18** Birsi adət kərgən aqrık wəqtida bir ayal bilən birgə yetip, uning əwritigə təgsə, undakta u uning kən mənbəsigə təgkən, ayalmu kən mənbəsini eqip bərgən bolup, ikkisi öz həlkidin üzüp taxlinidu. **19** Sən əz anangning aqa-singlisi wə atangning aqa-singlisining əwritigə təgmə; qünki kimki xundak kılsa yəkin tuqkinining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkilisining əz kəbihliki əz bexioğa qüxkən bolidu. **20** Birsi taqisining ayali bilən yatsa taqisining əwritigə təgkən bolidu; ikkilisi əz gunahını əz bexioğa alidu; ular pərzəntsiz əlidu. **21** Birsi aka-inisining ayalini alsa paskina bir ix bolidu. U əz birtuqkan aka-inisining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkilisi pərzəntsiz qalidu. **22** Silər Mening barlık kanun bəlgilimilirim bilən barlık həkümilirimni tutup, buningoğa muwapıq əməl kilinglar; bolmisa, Mən silərni elip berip turuquzidioğan zemin silərni kusun

qikiriwetidu. **23** Silər Mən aldinglardin həydiwetidiqan əllərnin rəsım-kaidiliri boyiqə mangsanglar bolmaydu; qünki ular bu yirginqlık ixlarning həmmisini kılıp kəldi, wə xuning üqün ular Manga yirginqlık boldi. **24** Xuning üqün Mən silərgə: «Silər ularning zeminini miras kılıp alisilər; Mən xu sūt bilən həsəl aqidioqan zeminni silərgə berimən», dəp eytkanidim; silərni baxqa həklərdin ayrim kılıqan Hudayinglar Pərwədigardurmən. **25** Xunga silər pak wə napak qarpaylarni pərķ etip, pak wə napak uqar-қанatlarni tonup, Mən silər üqün ayrip, napak kılıp bekitip bərgən janiwarlarning iqidin hərқandıqı, qarpay yaki uqar-қанat bolsun yaki yərdə əmiligüqi janiwar bolsun, ularning heqbiri bilən əzüqlarni napak kilmanglar. **26** Silər Manga has pak-mukəddəs boluxunglar kerək; qünki Mən Pərwədigar pak-mukəddəsturmən, silərni Manga has bolsun dəp barlıq əllərdin ayrim kılıqanmən. **27** Jinkəx yaki sehırgər boloqan hərқandak ər yaki hotun kixigə ölüm jazasi berilmisə bolmaydu; həlқ ularni qalma-kesək kilsun; ularning keni öz bexioqa qüxkən bolidu.

21 Pərwədigar Musaoqa söz kılıp mundaқ dedi: — Sən kaқınlar boloqan Hərunning oqullirioqa mundaқ degin: — bir kaқın öz həlқining arisidiki əlgənlər wəjidin əzini napak kilmisun. **2** Pəқət əzining yekin tuqқanliri üqün — anisi bilən atisi, oqlı bilən kizi wə aka-inisining ölüki tüpəylidin əzini napak kilsa bolidu; **3** xuningdək əgər aqa-singlisi ərgə təgməy pak kiz hələttə əzi bilən billə turuwatқan bolsa, uning ölüki tüpəylidin əzini napak kilsa bolidu; **4** qünki [kaқın] öz həlқining arisida mətiwər

boloqqa, özini napak qilip buloqimasliki kerək. **5** Kahınlar
 bexini yerim-yata qilip qüxürməsligi, saqilining uq-
 yanlirini həm qüxürməsligi, bədinigimu zəhim yətküzüp
 tilmasliki kerək, **6** bəlki ular öz Hudasioqa mukəddəs
 turup, Hudasing namini buloqimasliki kerək; qünki ular
 Pərwərdigarəta atəp otta sunulidioqan qurbanlıqlarni,
 öz Hudasing nenini sunidu; xunga ular mukəddəs
 boluxi kerək. **7** Ular bir ayalni öz əmrigə aloqanda
 paḥixə ayalnimu, buzuk ayalnimu almasliki kerək wə eri
 qoyuwətkən ayalnimu almisan. Qünki kahin bolsa öz
 Hudasioqa has mukəddəs qilinoqan. **8** U Hudayingning
 nenini sunoqini üqün u sanga nisbətən mukəddəs
 dəp sanilixi kerək; qünki silərnə mukəddəs qiloquqi
 Pərwərdigar Əzüm mukəddəsturmən. **9** Əgər bir kahinning
 kizi paḥixilik qilip özini buloqioqan qilsa, öz atisini
 buloqioqan bolidu; u otta köydürülsun. **10** Bexioqa məsihləx
 zəytun meyi təkülgən, kahinlik kiyimlərnə kiyixkə
 tiklängən, öz qerindaxlirining arisida bax kahin qilinoqan
 kixi yalangbax bolmisun, kiyimlirininu yirtmisun; **11** U
 yənə heq olükkə yeqinlaxmasliki kerək, həttə atisi wə
 yaki anisining olüklirining wəjidin özini napak qilmasliki
 kerək. **12** U [wəzipisidə turuwatqanda] mukəddəs jaydin
 hərgiz ayrilmisan wə xuningdək Hudasing mukəddəs
 jayini buloqimasliki kerək; qünki uning Hudasing uni
 Əzigə has qiloqan «məsihləx meyi» uning bexida turidu.
 Mən Pərwərdigardurmən. **13** U hotun alsa pak qizni elixi
 kerək; **14** tul wə yaki ərdin qoyuwetilgən ayal wə yaki
 buzuk wə yaki paḥixə ayal bolsa bularnə almasliki, bəlki
 öz həlkidin boləqan pak qizni hotunlukqa elixi kerək. **15**

Bolmisa u öz həlkining arisida  z urukini napak kilidu; q nki uni mukəddəs k loquqi Pərwərdigar Məndurmən.

16 Pərwərdigar Musao a s z k lip mundak dedi: — **17** Sən  aruno a mundak degin: — « wladtin- wladk iq  sening n slingdin bolo an birsi meyip bolsa, Hudaning nenini sunux  q n yek n k lmisun; **18** meyip bolo an h rk ndak kixi hərgiz yek n k lmisun — yaki kor bolsun, tokur bolsun, panak bolsun yaki bir  zasi yənə bir j pidin uzun bolo an adəm bolsun, **19** puti yaki k li sunu  bolsun, **20** dok bolsun, parpa bolsun, kəzidə ak bolsun, k q x ak bolo an bolsun, təmrətkə bask n bolsun yaki uru deni ezilgən hərkim bolsun, **21**  arun ka inning n slidin bolo an undak meyip kixil rning heqbiri P rw rdigar a atap otta sunulidioğan n rsil rni k lt r x k  yek n barmisun; undak kixi meyiptur; u  z Hudasining nenini sunux a yek n k lmisun. **22**  albuki, u  z Hudasining nenini, yəni « ng mukəddəs» w  «mukəddəs»  esablan an n rsil rning hər ikkisidin yesun. **23** P k t u p rdidin  t p iqkirisig  kirm sliki yaki k rbangah kimu yek n barmasli i ker k; q nki u meyiptur; bolmisa, u Mening mukəddəs jaylirimni bul ji an bolidu; q nki ularni mukəddəs k loquqi Pərwərdigar  z mdurm n». **24** Bu s zl rning h mmisini Musa  arun bilən uning o qulliri w  Israillarning həmmisigə eytip b rdi.

22 Pərwərdigar Musao a s z k lip mundak dedi: — **2** Sən  arun bilən uning oəqullirioğa mundak degin: — «Silər Israillarning Manga atioğan mukəddəs hədiyələrni e tiyatqanlik bilən bir tərəp k linglar, bolmisa ular namimni bul jixi mumkin. Mən Pərwərdigardurmən».

3 Ularoʻra mundaq degin: — «Silər hər bir dāwrlərdə, barlik nəsillinglərdin hər kaysisi Israillar Pərwərdigar oʻra atioʻan pak nərsilərgə napak hāləttə yəqinlaxsa, undaʻ kixi Mening aldimdin üzüp taxlinidu. Mən Pərwərdigardurmən. **4** Hər unning nəsəlidin biri pesə-mahaw yaki aʻma kesili boləʻan bolsa, pak bolmioʻuqə mukəddəs nərsilərdin yemisun. Birkim əlūkning səwəbidin napak boləʻan birkimgə wə yaki mənisi ekip kətkən kixigə tegip kətsə, **5** yaki adəmnı napak kəlidioʻan əmiligūqi janiwaroʻra təgsə yaki hər kandaʻ yukup kəlidioʻan napaklikı bar bir adəmgə tegip kətsə, (napaklikı nemidin boluxidin kət'ıynəzər) **6** mundaʻ nərsilərgə təgkən kixi kəq kirgūqə napak bolup, mukəddəs nərsilərdin yemisun. U bədinini suda yusun **7** andin kün olturoʻanda pak sanilip, mukəddəs nərsilərdin yeyixkə bolidu; qūnki bular uning ozukidur. **8** U [əzlūkidin] əlgən wə yaki yirtkuqlar boʻup kəʻoʻan haywanni yeyix bilən əzini napak kəlmisun. Mən Pərwərdigardurmən. **9** Ular Mening bu tapilioʻanlirimni tutuxi kərək; bolmisa, buningoʻra ihlassizlik kəlsa, [xu əlūk] tūpəylidin gunahkar bolup əlidu; ularni mukəddəs kəloʻuqi Pərwərdigar Əzūmdurmən. **10** Kahinlaroʻra yat boləʻan həc kandaʻ kixi mukəddəs nərsilərdin yemisun. Kahinning yenidiki musapir-məhman wə yaki mədikari bolsun ularmu mukəddəs nərsilərdin yemisun. **11** Həlbuki, kahin əzi pul qikərip setiwəloʻan kəl uningdin yeyixkə bolidu; xuningdək uning əyidə tuoʻuloʻan kiximu uningdin yesə bolidu. **12** Kahinning kəzi yat kixigə təgkən bolsa umu «kətürmə hədiyə» sūpitidə atəloʻan mukəddəs

nərsilərdin yemisun. **13** Ləkin əgər kahinning kizi tul bolup kelip, yaki qoyup berilip pərzəntsiz hələttə atisining əyigə yenip kelip, yax waktidikidək olturoqan bolsa, undaqtə atisining taamidin yeyələydu; ləkin heqbir yat kixi uningdin yeməsliki kerək. **14** Əgər birkim bilməy, mukəddəs nərsilərdin yəp salsa, undaqtə u uningə xuning bəxtin birini qoxup, mukəddəs nərsining əzi bilən kahinə qayturup bərsun. **15** [Kahinlar] Israillarning Pərwərdigarə atiqan nərsilərinə buləjimasliki kerək; **16** bolmisa, həlk mukəddəs hədiyyələrdin yeyixi bilən, kahinlar həlkning gədinigə itaətsizlik gunahini yükləp qoyqan bolidu; qünki ularni mukəddəs qiləuqi Pərwərdigar Əzümdurmən». **17** Pərwərdigar Musaqə səz qilip mundaq dedi: — **18** Sən Hərun bilən uning oqullari wə Israillarning həmmisigə mundaq degin: — Əgər Israil jəmətidin biri wə yaki Israil zeminida turuwatqan musapirlarning biri əz kəsəmlirigə baqlıq qurbanlıq yaki ihtiyariy qurbanlıqni sunup, Pərwərdigarə atap keydurmə qurbanlıq qilməqci bolsa, **19** undaqtə u qəbul qilinixi üqün bejirim ərkək kala, qoy yaki əqkilərdin kəltürənglar. **20** Əyibi bolmiqan bir janiwarni sunuxənglar kerək; qünki xundaq boləqini silər üqün qəbul qilinmas. **21** Birsə kalilərdin yaki uxxaq maldin əz kəsəmlirigə baqlıq qurbanlıq yaki ihtiyariy qurbanlıqni sunup, Pərwərdigarə atap inəqlıq qurbanlıqni qilməqci bolsa, sunuqan həywan qəbul qilinixi üqün bejirim boluxi kerək; uning heqkəndə əyibi bolmisun. **22** Kor yaki əksək-qolək, qonək yaki yarisi yiringdəp kətkən, təmrətkə bəskən yaki kətur-qəqə besip qəloqan həywanlar bolsa — bularni Pərwərdigarə atap sunsənglar yaki bularni

Pərwərdigarəyə atəp kurbənlək süpitidə kurbəngəhtə otta kəydürsənglər bolmaydu. **23** Torpək yəkə kəyning məlum jüp əzasidin biri uzunrək yə kışkə bolsa, mundaqlərnə ihtiyəriy kurbənlək süpitidə ətküzsəng bolidu, ləkən kəsəmgə bəqlək bolsa kurbənlək üçün kəbul kəlinməs. **24** Uruqdini zəhimləngən, ezilip kətkən, yeriləyən yəkə piqiləyən həywənnə Pərwərdigarəyə atəp kurbənlək kəlmənglər. Mundaq ixnə öz zəminənglərdimə hərgiz kəlmənglər. **25** Hədəyinglelərinə nənə süpitidə yəkə yurtluk kixining kəolidin xundaq həywanlərdin həqkəyisini elip sunmənglər; qünkü ular meyip boləyəkə, silər üçün kəbul kəlinmaydu. **26** Pərwərdigər Musəyə səz kəlip mundaq dedə: — **27** Bir mozay, kəzə yəkə oqlək tuqləsa yəttə künəiqə anisini əmsun; səkkizinqi künidin bəxləp Pərwərdigarəyə atəp otta sunidəyən kurbənlək süpitidə kəbul boluxkə yaraydu. **28** Məyli kələ bolsun, kəy bolsun, silər anisi bilən balisini bir kündə boqluzlimənglər. **29** Silər Pərwərdigarəyə atəp bir təxəkkür kurbənləki sunməkqi bolsənglər, kəbul kəlinəxkə ləyək boləyən yöl bilən sunənglər. **30** U sunuləyən künidə yeyiləxi kərək; uningdin həqnəmini ətisigə kəldürməsləkinglər kərək. Mən Pərwərdigərdurmən. **31** Silər Məning əmrlirimni qing tutup, ularəyə əməl kəlinglər. Mən Pərwərdigərdurmən. **32** Məning məkəddəs nəmimni buləyimənglər, Mən əmdi İsrailərinə arisidə məkəddəs dəp bilinimən. Mən silərnə məkəddəs kəluquqi Pərwərdigər bolup, **33** Hədəyinglelə boluxkə silərnə Misir zəminidin qikərip kəldim. Mən Pərwərdigərdurmən.

23 Pərwərdigar Musoqa söz qilip mundak dedi: — **2** Sən Israillaroqa mundak degin: — Pərwərdigar bekitkən heytlar, silər mukəddəs sorunlar bolsun dəp qaqirip jakarlaydioqan heytlirim mana munulardur: — **3** (altə kün ix-əmgək qilinsun; lekin yəttinqi küni «has xabat küni», mukəddəs sorunlar küni bolidu; u küni heqkandak ix-əmgək qilmanglar. Qəyərdila tursanglar bu kün Pərwərdigarəqa ataloqan xabat küni bolidu). **4** Silər bekitilgən künliri mukəddəs sorunlar bolsun dəp qaqirip jakarlaydioqan, Pərwərdigarning heytliri mana munulardur: — **5** Birinqi ayniq on tətinqi küni gugumda Pərwərdigarəqa ataloqan «ətüp ketix heyti» bolidu. **6** Xu ayniq on bəxinqi küni Pərwərdigarəqa ataloqan «petir nan» heyti bolidu; silər yəttə küngiqə petir nan yəysilər. **7** Birinqi künidə silər mukəddəs yioqilix qilip, heqkandak ix-əmgək qilmanglar. **8** Silər yəttə küngiqə Pərwərdigarəqa atap otta sunidioqan qurbanliqlarni sunup turunglar. Yəttinqi künidə mukəddəs yioqilix bolidu; heqkandak ix-əmgək qilmanglar. **9** Pərwərdigar Musoqa söz qilip mundak dedi: — **10** Sən Israillaroqa mundak degin: — Silər Mən əzünglarəqa təkdin qilidioqan zeminoqa kirip, uningdin hosul yioqininglarda, hosulunglarning dəslepki pixkinidin bir baqlamni kahinning qexioqa elip beringlar. **11** Kahin silər üqün qobul boluxka uni Pərwədigarning aldidə pulanglatsun; uni pulanglatqan waqit bolsa xabatning ətisi bolidu. **12** Silər uni pulanglatqan kündə silər bir yaxka kirgən bejirim bir qozini Pərwərdigarəqa atap keydurmə qurbanliq süpitidə sununglar; **13** xuningəqa qoxup axliq hədiyə süpitidə zəytun meyi iləxtürülgən

esil undin bir əfahning ondin birini Pərwərdigarəja huxbuy kəltürsun dəp otta sununglar; buningəja qoxup xarab hədiyə süpitidə xarabtin bir hinning təttin birini sununglar. **14** Silər Hodayinglarəja has boləjan bu hədiyəni sunidojan kündin ilgiri [yengi həsuldin] heqnemini, nə nan nə qomaq nə kək bax bolsun yemənglar. Bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üqün kəyərdə tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **15** Andin silər xu xabat künning ətisidin, yəni xu bir baqlamni pulanglatma hədiyə süpitidə sunəjan künning ətisidin tartip, yəttə həptə sananglar (ular toluk həptə boluxi kerək); **16** yəttinqi xabatning ikkinqi künigiqə əllik künni sananglar; andin Pərwərdigarəja atap yengi [həsuldin] bir axliq hədiyə sununglar. **17** Əzünglar turuwatqan jaylardin pulanglatma hədiyə süpitidə esil undin bir əfahning ondin ikkisiidə etilgən ikki nanni elip kəltürünglar; ular eqitqu selip etilgən bolsun; bular Pərwərdigarəja ataləjan dəslepki həsul hədiyəsi dəp həsablınıdu. **18** Nandin baxqa yənə bir yaxliq yəttə bejirim qoza, yax bir torpaq wə ikki qoqkarni kəydürmə qurbanliq süpitidə Pərwərdigarəja atap sununglar; ularəja has axliq hədiyələri wə xarab hədiyələrini qoxup, həmmisi Pərwərdigarəja huxbuy kəltürüxkə sunulsun. **19** Buningdin baxqa silər gunah qurbanliqi üqün bir tekini, inakliq qurbanliqi üqün bir yaxliq ikki qozini kəltürünglar; **20** kahin bularni, yəni xu ikki qozini dəslepki həsul nanlirioja qoxup pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigar aldida pulanglatsun. Bular bolsa Pərwərdigarəja ataləjan mukəddəs sanilip, kahinoja təgsun. **21** Xu küni silər «bügün bizlərgə

mukəddəs yiqilix bolidu» dəp jakarlanglar; xu küni heqkandak ix-əmgək kılmanglar. Bu silər üçün kəyərdila tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Etizingning bulung-puqkaklırioiqə tamam yiqiwalıanglar, wə həsulungdin kəlojan wasangni teriwalıiojin, bəlkı bularni kəmbəoqəllər bilən musapirlaroja kəyojin. Mən Özüm Hodayinglar Pərwədigardurmən. **23** Pərwədigar Musaoja mundak dedi: — **24** Sən Israillaroja mundak degin: — Silər yəttinqi aynıng birinqi küni toluk aram elip, kanaylar qelinix bilən əslətmə yosunda həyt kılip, mukəddəs sorunlarni tüzünglar. **25** U kündə heqkandak ix-əmgək kılmanglar; Pərwədigaroja atap otta sunulidiojan bir qurbanlık sununglar. **26** Pərwədigar Musaoja səz kılip mundak dedi: — **27** Yəttinqi aynıng oninqi küni bolsa kafarət küni bolidu; u kün silər üçün mukəddəs yiqilix küni bolidu; xu küni nəpsinglarni tartip əzünglarni təwən tutup, Pərwədigaroja atap otta sunulidiojan qurbanlıkni sununglar; **28** U kündə heqkandak ix-əmgək kılmanglar; qünki u bir kafarət küni bolup, xu kün əzünglar üçün Hodayinglar Pərwədigar aldida kafarət kılınıxka bekitilgəndur. **29** Hərkim xu küni nəpsini tartmay əzini təwən tutmisa əz həlkidin üzüp taxlinidu. **30** Kimdəkim xu kündimu hərəkandak bir ix kılsa, Mən xu adəmnı əz həlkidin üzüp taxlaymən. **31** Xu küni heqkandak ix kılmanglar; bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üçün kəyərdə tursanglar bir əbədiy bəlgilimə bolidu. **32** U kün silər üçün toluk aram alidiojan xabat küni bolidu; nəpsinglarni tartip əzünglarni təwən tutunglar. Xu aynıng tokkuzinqi küni gugumdin tartip ətisi gugumojiqə xabat

Lawiylar

hər yili bu yettə künni Pərwərdigarəyə atıyan bir heyət süpitiyə ötküzümlər; dəwrdin-dəwrgiqə bu silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. Silər heytni yettinqi ayda ötküzümlər. **42** Yəttə küngiqə kəpilərdə turunglar. Israilda tuqulənlarning həmmisi kəpidə tursun. **43** Bunun bilən Mən Israillarni Misir zeminidin qıqarənimda, ularni kəpilərdə turoquzənimni əwladliringlar bilidu. Özüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **44** Xundak qilip Musa Pərwərdigarning bekitkən xu heytlirini Israillərəyə bayan qildi.

24 Pərwərdigar Musəyə səz qilip mundak dedi: — **2** Israillərəyə qirəy həmixə yenik turuxi üçün zəytundin səkup qikiriləyən sap mayni sanga elip kelixkə buyruəyin. **3** Hərun jamaət qedirining iqidə, həküm-guwaqlıq sanduqining udulidiki pərdining sirtida hər keqisi ətigəngiqə Pərwərdigarning aldidə qirəylarni xundak pərləp tursun. Bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **4** Hərun həmixə Pərwərdigarning aldidə bu qirəylarni pak qirəydənniğ üstigə tizip kəysun. **5** Sən yənə esil buəyday unidin on ikki toqəqni ətkin. Hərbir toqəq bir əfəhning ondin ikkisigə barawər bolsun. **6** Andin sən Pərwərdigarning aldidiki pak xirəning üstigə altidin ikki katar qilip tizəyin. **7** Hərbir katarıniğ üstigə sap məstiki kəyəyin; xuning bilən ular Pərwərdigarəyə atəp otta sunulidiləyən hədiyə, əslətmə nən bolidu. **8** Bularni u Israillərəyə wəkalitən hər bir xəbat küni Pərwərdigarning aldidə tizsun; bu əbədiy bir əhdidur. **9** Nənlər Hərun bilən uning oquqliriləyən təwə bolidu; ular ularni muqəddəs jayda yesun; qünki bu nərsilər Pərwərdigarəyə atəp

otta sunuloqan narsilər iqidə «əng mukəddəslərnin biri» dəp sanilip, Hərunoqə təwə bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimidur. **10** Anisi Israiliy, atisi Misirlik bir ooqul bar idi. U Israillarning arisioqə bardı; u qedirgahğa bir Israiliy bilən uruxup qaldı. **11** Ular soquxkanda Israiliy ayalning ooqli kupurluq kılıp, [Pərwərdigarning] namini buloqap qaroidi. Həlk uni Musaning aldioqə elip bardı. U kixining anisining ismi Xelomit bolup, u Dan kəbilisidin boloqan Dibrining kizi idi. **12** Xuning bilən ular Pərwərdigarning həküm buyruqi qıkkuqə u kixini solap koydı. **13** Andin Pərwərdigar Musoqə söz kılıp mundak dedi: — **14** Qaroiqoquqini qedirgahning taxkiriqə elip qikinglar. Uning eytkinini angliqanlarning həmmisi kollirini uning bexioqə koysun, andin pütkül jamaət bir bolup uni qalma-kesək kılsun. **15** Həmdə sən Israillaroqə mundak deyin: — Əgər birkim öz Hudasini həkarətləp qarqisa öz gunahını tartidu. **16** Pərwərdigarning namioqə kupurluq kıloqan hərəkəndak kixi əlümgə məhkum kılsun; pütkül jamaət qokum bir bolup uni qalma-kesək kılsun; məyli u musapir bolsun yaki yərlik bolsun, [mukəddəs] namoqə kupurluq kılsa əltürölsun. **17** Əgər birsi baxka birsini urup əltürsə, u əlümgə məhkum kılsun. **18** Birsi bir qarpayni əltürsə, uning üqün həywanni tələp, janqəjan tələp bərsun. **19** Birkim öz qoxnisini meyip kılsa, u əzgigə kəndak kıloqan bolsa, uning əzigimu xundak kılsun. **20** Birər əzasi sunduruwetilgən bolsa, uningmu sundurulsun; kəzigə-kəz, qixioqə-qix nakar kılsun; baxka kixini kəndak zəhimləndürgən bolsa umu həm xundak kılsun. **21** Kimdəkim bir qarpayni əltürsə,

qarpay tölöp bərsun; adəmnı urup ɵltürgən kixi bolsa, ɵlüm jazasioğa məhkum kılinsun. **22** Silərdə birlə qanun bolsun. musapir yaki yərlik bolsun, barawər muamilə kılinsun; qünki Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **23** Musa Israillaroğa xularnı dedi; xuning bilən ular xu qarəioquqini qedirgahning taxkiriə elip qikip, qalma-kesək kildi. Xundək kılıp, Israillər Pərwərdigarning Musaoğa əmr kıləninidək kildi.

25 Pərwərdigar Sinay teəida Musaoğa söz kılıp mundək dedi: — **2** Sən Israillaroğa mundək degin: — Mən silərgə beridioğan zeminoğa kirgininglarda u zeminning ɵzimu Pərwərdigaroğa atap bir xabat aramini alsun. **3** Sən altə yil etizingni terip, altə yil tallik beəingni qatap, ulardin əosullarnı yioqin; **4** əmma yəttinqi yili zeminning ɵzi ɵqün bir «xabatlik aram» bolsun; u Pərwərdigaroğa ataloğan bir «xabat» əsablınıdu. Xu yili sən etizingni terimaysən wə tallikingni qatimaysən. **5** ɵzlükidin ɵnöp qikkən əosulni ormaysən; wə qatalmioğan talliringning ɵzümliirini ɵzməysən; qünki xu yil zemin aram alidioğan yildur. **6** Əalbuki, zemin xabat yilida qikəroğan əosul əəmminglarəğa ozuk bolidu, yəni ɵzəing ɵqün, kul-dediking ɵqün, mədikaring ɵqün wə seningkidə turuwatқан musapir ɵqün, xuningdək mal-wəranliring ɵqün **7** Wə zeminəgdiki yawayi əaywanlar ɵqünmu ozuk bolidu; zeminning əəmmə əosuli ozuk bolidu. **8** Xuningdək sən yəttə kətimlik xabat yilini, yəni yəttə əəssə yəttə yilni sanioqin; yəttə xabat yil künliri kırık tokkuz yil bolidu. **9** Xunqilik wəqit ɵtöp, yəttinqi ayda, əyning oninqi künı, kafarət künidə buroğa qelip sadasini yukiri qikirisilər;

kafarət künining əzidə silər pütkül zeminiglarda
buroqining sadasini anglitisilər. **10** Xu əllikinqi yilini
silər mukəddəs dəp bilip, pütkül zeminda uningda barlik
turuwatqanlarning həmmisigə azadliqni jakarlixinglar
kerək. Xu yil silərgə «azadliq yili» bolidu, hərbinglar
öz yər-mülükliringlaroqa kaytisilər, hərbinglar öz ailə-
jəmətinglaroqa kaytip barisilər. **11** Bu əllikinqi yili silərgə
bir azadliq yili bolsun; u yili heq nemə terimaysilər,
əzlükidin ünüp qikqan həsulnimu ormaysilər wə
qatalmioqan talliringlarning üzümlirininu yioqmaysilər. **12**
Qünki bu azadliq yili bolup, silərgə mukəddəs hesablansun;
uning həsulini bolsa, etiz-dalilardin tepip [həmminglar]
yəysilər. **13** Azadliq yili aranglardiki hər bir adəm öz yər-
mülkigə kaytsun. **14** Silər qoxnanglaroqa birnemə setip
bərsənglar, yaki qoxnanglardin birnemə setiwalsanglar,
bir-biringlarni bozək qilmanglar. **15** Qoxnangdin [yərni]
setiwalsang, undakta «azadliq yili»din keyin etkən
yillarning sanini hesablap uningdin setiwelixing kerək;
umu qaloqan yillarning sanioqa qarap, yərning keyinki
həsullirioqa asasen sanga setip bərsun. **16** «[Azadliq
yili]»oqiqa] boloqan yillar kəprək bolsa, bahasını xuningoqa
muwapik yukiri kətürisən; qaloqan yillar azrak bolsa,
bahasını xuningoqa muwapik keməytsun. Qünki qaloqan
yillarning həsulliri qanqə bolsa, u xu boyiqə sanga
setip beridu. **17** Silər bir-biringlarni bozək qilmanglar,
bəlkə Hudayinglardin qorqunglar; qünki Mən bolsam
Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **18** Silər Mening
bəlgilimilirimni tutup, həkümlirimdə turup, xularoqa əməl
qilinglar; silər xundak qilsanglar, zeminiglarda tinq-

aman turisilär. **19** Xuning bilän zemin silərgə öz mewisini beridu, silər toyoqudək yəp, uningda tinq-aman turisilär. **20** Əgər silər: — Mana, bizgə terip həsulni yiqixka ijasət berilmisə, yettinqi yili nemə yəymiz, dəp sorisanglar, **21** [silərgə məlum bolsunki], altinqi yilida üq yilning həsulini bərsun dəp, Mən üstünglərə bərikitimni «qüx» dəp buyruymən. **22** Wə xundək boliduki, silər səkkizinqi yili teriysilär, əmma tokkuzinqi yiliqıqə exip qaləan kona həsuldin tehiqə yəysilär; xu tokkuzinqi yiliqıqə silər kona axliktin yəysilär. **23** Yər-zemin setilsa, mənggülik setilmisun, qünki zeminning əzi Meningkidur, silər bolsanglar Mening yenimdiki musapir wə mehman, halas. **24** Silər igə bolidioqan pütkül zeminda yər-zeminning igilirigə uni «qayturuwelıx həkukı»ni yaritip berixinglar kerək. **25** Əgər kerindaxliringlardın biri kəmbəqəllixip, öz miras yerini setiwətkən bolsa, uning yekın tuqkını, yəni «həmjəmət xapaətqi»si kelip öz kerindixi satqan yərni qayturup setiwalsun. **26** Əgər uning heq xapaətqi tuqkını bolmisa, lekin u yanduruwelixka kerəklik pulni tapalisa, **27** Undakta satkınıoqə qanqə yil boləanlikini hesablap, [azadlıq yiliqıqə] qaləan yillar üqün setiwələan kixigə muwapıq pul berip, öz yerigə qaytsun. **28** Lekin əgər u yanduruwelixka kerəklik pulni tapalmisa, əzi setip bərgən yər azadlıq yiliqıqə aləuqıning qolida tursun; azadlıq yili kəlgəndə yər yər setiwələuqıning qolidin qıksun, öz igisi öz yər-mülkigə qaytsun. **29** Əgər birsi sepillik xəhərning iqidiki bir turaləu əyni satqan bolsa, setip bir yil iqidə uni yanduruwelix həkukı bardur. Toluk bir yil tügəp boləuqə, yanduruwelix həkukı bardur.

30 Lekin pütün yil iqidə yanduruwelinmisa, sepillik xəhərning iqidiki bu öy nəsildin-nəsilgə aloqan kixining qolida bolup, azadlik yili kəsimu yandurulmas. **31** Lekin sepilsiz kəntləning öyliri bolsa zeminning etizliridək hesablinidu; ularni yandurup setiwələqili bolidu; azadlik yili kəlgəndə əsli igisining qolioqə yandurulidu. **32** Lekin Lawiy xəhərliridə bolsa, Lawiylar öz mirasi boləqan xəhərlərdiki öylirini halisa hərqaqan qayturuwelix həkukı bardur. **33** Lawiylardin biri öylirini, yəni öz mirasi boləqan xəhərdiki bir öyni qayturuwelix həkukı bar bolsimu, [lekin qayturup almioqan bolsa], undək əhwalda u azadlik yili kəlgəndə yandurulidu; qünki Lawiy xəhərlirining öyliri bolsa Lawiylarning Israillarning arisidiki mirasi bolidu. **34** Xundək həm bularning xəhərlirining qərisidiki etiz-yərliri bolsa, ularning əbədiy mirasi boləqaqka, setilsa bolmaydu. **35** Sanga qoxna boləqan, qerindaxliringlardin biri kəmbəqəllixip, öz jenini baqalmay qalsa, sən uni musapir yaki yaqa yurtluk mehməndək yeningda turoquzup, uningdin həwər aloqin. **36** Sən uningdin əsüm wə yaki payda almioqin; sən Hudayingdin qorkup, qerindixingni qexingda turuxka qoyqin. **37** Pulungni uningqə əsümgə bərmə, axliqingnimu payda elix məksitidə uningqə ətnə bərmigin. **38** Hudayinglar boluxka, Qanaan zeminini silərgə berixkə siləni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinglar Pərwərdigar Özümdurmən. **39** Əgər sanga qoxna boləqan qerindixing kəmbəqəllixip, özini sanga satsa, uni quldək qulluk hizmitigə salmioqin; **40** bəlki u qexingda mədikar yaki musapirdək tursun; azadlik yilioiqə sening hizmitingdə

bolsun; **41** andin azad bolup özi bilən baliliri kexingdin qikip, öz jəmətigə yenip berip, ata-bowilirining yər-mülkigə kaytsun. **42** Qünki ular Mən Özüm Misir zeminidin qikirip elip kəlgən kəl-bəndilirim boləqəqə, ularni küldək setixkə yol qoymanglar. **43** Sən ularəqə kattik kolluk bilən hojilik kilmaysən, bəlki Hundayingdin qorkkkin. **44** Lekin özüggə kəl yaki dedək almakqi bolsang, ularni ətraptiki yat əllərdin xundək kəl ya dedək setiwalsang bolidu. **45** Bulardin baxkə, aranglarda olturaklaxkən musapirlarning pərzəntlirini wə xularning jəmətidin, yəni silər bilən billə turuwatkən, zemininglarda tuəquloənlardin kullar setiwalsanglar bolidu; xuning bilən ular silərnin mülkünglər bolup kalidu. **46** Silər muxularni özünglərdin keyinki baliliringlərəqə miras kilip, ularəqə mülük boluxkə kəldursanglar bolidu; muxularni əbədgigə kəl kilsanglar bolidu; lekin öz kərindaxliringlər boləqən Israillar arisida bolsa, bir-biringlərəqə kattik kolluk bilən hojilik kilməslikənglər kərək. **47** Əgər aranglarda olturuxluk bir musapir yaki yəkə yurtluk beyioəqən wə uningəqə koxna kərindixing kəmbəəqəllixip, özini xu koxna musapiroəqə wə yaki xu musapirnin mələm bir əwladioəqə satsa, **48** u setiloəqəndin keyin uningda pul tələp hərlükkə qikix həkukə kalidu; uning aka-ukilirinin hərəkəysi uni hərlükkə setiwalsə bolidu. **49** Xuningdək uning təqisi yaki təqisining oqlı wə yaki jəmətidin boləqən hərəkəsi yəqin tuəqini uni hərlükkə setiwalsə bolidu; yaki özining kərbi yətsə, pul berip öz-özini hərlükkə setiwalsə bolidu. **50** Uni setiwalidioəqən kixi uning hojisi bilən gəplixip setiloəqən yildin tartip azadlik yilioqə kəngilik

bolqanlikini hisablap, setiwelix bahasini yillarning sanoqa karap hisablisun; [hərlük puli hisablaxta kulning hojisoqa] ixl k  ker k bolqan qalqan künlirining h k i «m dikarning ixl g n k nliri»dək hisablansun. **51** Azadlik yilioqa yənə heli yillar bolsa, xuni hisablap, setiloqan pulning nisbiti boyiqə hərlük pulini hisablap bərsun; **52**  g r azadlik yilioqa az yillar qalqan bolsa, uni hisab qilip, qalqan kulluk yillirioqa muwapik pulni yandurup bərsun. **53** Bolmisa, kul xu hojisining yenida yillik m dikard k turuxi ker k; uning hojisi sening k z aldingda uningqa kattik kolluk bilən hojilik qilmisun. **54**  g r kul yukiriki yollar bilən hərlükkə qik lmisa, azadlik yili kəlgəndə koyup berilsun — u baliliri bilən koxulup azad bolidu. **55** Q nki Israillarning  zi Manga kul-b ndil rdur; ular Mən  z m Misir zeminidin qikirip k lg n kul-b ndilirimdur. Hudayinglar Pərwərdigar  z mdurm n.

26 Silər  z nglar  q n heq kand k but yasimanglar yaki  z nglaroqa heq oyma m bud yaki həykəl-t wrukni turoquzmanglar yaki ularoqa bax urux a oyuloqan n kixlik taxlarni zeminiglarda hərgiz tiklim nglar; q nki  z m Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **2** Mening xabat künlirimni tutup, mukəddəs jayimoqa ihlasm n bolunglar. Mən Pərwərdigardurmən. **3**  g r silər mening b gilimilirimd  mengip, əmrlirimni tutup ularoqa əməl kilsanglar, **4** Mən yeringlarning  z h sulini berip turuxioqa, daladiki d r hl rning mewisini qikirixioqa waqtida yamoqurlirlinglarni yaoqdurup turimən. **5** Xuning bilən haman tepix wa ti  z m yioqix p sligiq  bolidu,  z m yioqix wa ti teriloq  wa tioq  bolidu; silər

neninglarni toyunoquqə yəp, öz zeminiglarda tinq-
 aman turisilər. **6** Mən zeminoqa aram-tinqlik ata
 qilimən, xuning bilən heqkim silərni qorkitalmaydu,
 aramhuda yetip uhlaysilər; wəhxiy həywanlarni zemindin
 yokitimən, qiliqmu zeminiglardin etməydu; **7** silər
 düxmənliringlarni qoqlaysilər, ular aldinglarda qiliqlinip
 yikilidu. **8** Silərdin bəx kixi yüz kixini qoqlaydu, yüz kixi
 on mingni qaquridu; düxmənliringlar bolsa aldinglarda
 qiliqlinip yikilidu. **9** Mən silərgə yüzümni qaritip, silərni
 pərzənt kərgüzüp kəpəytimən, silər bilən baqlioqan
 əhdəmnəni məzmut turoquzimən. **10** Silər tehiqə uzun
 saklanoqan kona axliqni yəwatqininglarda, yengi axliq
 qikidu; yengisi wəjidin konisini qikiriwetisilər. **11** Mən Öz
 makanimni aranglarda turoquzimən wə kəlbim silərdin
 nəprətlənməydu. **12** Mən aranglarda mengip silərnin
 Hudayinglar bolimən wə silər Meninğ həlkim bolisilər. **13**
 Mən silərni Misirda ularning qulliri boluxtin hər qilixqa
 xu zeminidin qikaroqan Hudayinglar Pərwərdigardurmən;
 Mən boyunturukunglarning asarətlirini sundurup,
 kəddinglarni tik qilip mangoquzdum. **14** Həlbuki, əgər
 silər Manga kulak salmay, bu əmrlərninğ həmmisigə
 əməl qilmay, **15** bəlgilimilirimni taxlap, kəlbinglardin
 həkümlirimni yaman kərüp, barliq əmrlirimni tutmay,
 əhdəmnəni buzsanglar, **16** Mənməu bexinglaroqa xu ixlarni
 qüxürimənki, — Mən silərgə wəhımə selip, kəzünglarni
 kor qilidioqan, jeninglarni zəipləxtüridioqan sil-waba kesili,
 kezik kesilini bexinglaroqa qüxürimən. Silər urukunglarni
 bikar qeqip-teriysilər, qünki düxmənliringlar uni yəp
 ketidu. **17** Mən yüzümni silərgə qarxi qilimən, xuning

bilən silər düxmənliringlardin urulup қақидioqan bolisilər;
silərni eq kərgüqilər üstünglardin һökümranlıқ қilidu;
һeqkim silərni қоқlimisimu, қақisilər. **18** Bulardin
һeq ibrət almay, bəlki Manga yənə қulақ salmisanglar,
Mən gunahlıringlar түpəylidin silərgə bolоqan jazani
yəttə һəssə eqirlitimən, **19** күq-һəywənglardin bolоqan
һakawurluқinglarni sundurimən; asmininglarni tēmürdək
қilip, yeringlarni mistək қiliwetimən; **20** əjir-japayinglar
bikaroqа ketidu, yeringlar һosul bərməydu, daladiki
dərəһlərgə mewə қüxməydu. **21** Əgər yənila Mən bilən
қarxi mangsanglar, xundakla Manga қulақ salmisanglar,
Mən gunahlıringlarоqа layıq bexinglarоqа қüxidioqan
waba-қülpətlərni yənə yəttə һəssə eqirlitimən. **22**
Aranglarоqа silərni baliliringlardin juda қilidioqan,
qarpayliringlarni yoқitidioqan, silərni azlitidioqan yawayi
һaywanlarni əwətimən; yol-қoқiliringlar adəmozatsiz
qəldək bolup қalidu. **23** Silər bu ixlar arkilik ibrət-
tərbiyə almay, bəlki yənila Manga қarxi mangsanglar, **24**
Məmmu silərgə қarxi mengip, gunahinglar түpəylidin
bolоqan jazani yənə yəttə һəssə eqirlitip, Mən Özüm
silərni urimən; **25** üstünglarоqа əһdəmni buzoqanlıқning
intikamini alidioqan қiliq қüxürimən; xuning bilən
silər xəһərlərgə yioқiliwalisilər, Mən aranglarоqа
waba қüxürimən; xuning bilən silər düxmənlərnin
қolioqа қüxisilər. **26** Silərgə yələnқük bolоqan axlıқni
қurutiwetimən; on ayal bir bolup bir tonurda nan yeqip,
nanlarni silərgə tarazida tartip beridu, əmma buni
yegininglar bilən toymaysilər. **27** Əgər bulardin һeq
ibrət almay, manga қulақ salmisanglar, bəlki manga

qarxi mangsanglar, **28** Mənmə kəhr bilən silərgə qarxi mangimən; Mən, yəni Mən Özüm günahlırlar tūpəylidin jaza-tərbiyini yənə yəttə həssə eqirlitip qūxūrimən. **29** Xuning bilən silər oqullirların gəxi wə qızlirların gəxini yəysilər; **30** xundakla Mən kurbanlıq «yukiri jay»lirlanı wəyran kılıp, «kūn tūwrūk»lirları sundurup, əlūklirları sunuq butlirların üstigə taxliwetimən; Mening kəlbim silərdin nəprətlidū. **31** Mən xəhərlirları wəyran kılıp, mukəddəs jaylirları harab kılıp, [kurbanlıqların] huxbuyirini yənə purimaymən; **32** zəminni həlakətkə elip barimən; uningda olturaqlaxqan dūxmənlirlar bu əhwaloqa həyranuhəs qalidū. **33** Siləni əlləning arisioqa taritip, kəyninglərdin qiliqni suqurup qoqlaymən; xuning bilən zəminlar wəyran bolup xəhərlirlar harab kilinidū. **34** U wəqittə, silər dūxmənlirların zəminidə turuwatqınlarda, zəmin wəyranə boləqan barlıq künlərdə, zəmin öz xabat künliridin səyūnidū; u zamanda zəmin dərwekə aram elip öz xabatliridin səyūnidū. **35** Əzi wəyranə bolup turoqan barlıq künliridə u aram alidū, yəni silər uningda turuwatqan wəqittiki xabat künlirlarda heq almiqan aramni əmdi alidū. **36** Aranglərdin qutulup qaloqanlar bolsa, ular dūxmənləning zəminliridə turoqinidə kəngüllirigə yürəkzadilik salimən, xuning bilən ular qūxkən bir yopurmakning xəpisini anglisa qiliqtin qaqqandək qaqidū; heqkim qoqlimisimu yikilip qūxidū. **37** Gərqə heqkim ularni qoqlimisimu, dərwekə qiliqtin yikiləqandək ular bir-birining üstigə putlixip

yikilidu; silərdə düxmənliringlaroşa qarxi turoşudək küq qalmaydu. **38** Əllərnin arisida həlak bolisilər, düxmənliringlarning zemini siləni yəp ketidu. **39** Aranglardan kütulup qaloşanliri bolsa öz rəzilliki tüşəylidin düxmənliringlarning zeminida zəiplixidu; wə ata-bowilirining rəzillikidimu yürüp, xular zəipləxkəndək ularmu zəiplixidu. **40** Həlbuki, ular əzi qiloşan rəzilliki bilən ata-bowilirining sadir qiloşan rəzillikini, Manga yüz ərüp asiqlik qiloşinini, xundakla ularning Manga qarxi turup mangoşinini boynioşa alidu, **41** xuningdək Mening ularoşa qarxi mangoşinimoşa, xuningdək ularni düxmənlirining qolioşa tapxuroşinimoşa ikrar bolidu. Xunga əgər u wəqitta ularning hətnisiz kəngli təwən kilinip, öz kəbihlikining jazasını qobul kilsa, **42** undakta Mən Yakup bilən baqlioşan əhdəmnini yad kilip, İshaq bilən baqlioşan əhdəmnimu wə İbrahim bilən baqlioşan əhdəmnimu esimə kəltürimən, zeminnimu yad kilimən. **43** Qünki zemin ulardin taxlinip, ularsiz bolup harabə turoşan wəqitta, xabat künliridin səyünidu; ular bolsa öz kəbihlikining jazasını qobul kilidu; səwəbi dəl xuki, ular Mening həkümlirimni taxlidi, bəlgilimilirimni kəlbidin yaman kərgənidi. **44** Həlbuki, xundak bolsimu, ular öz düxmənlirining zeminida turoşinida Mən ularni taxlimaymən yaki ularoşa əqlük qilmaymən, xuningdək ular bilən baqlioşan əhdəmnini buzmaymən, ularni yokətmaymən; qünki Mən Özüm ularning Hudasi Pərwərdigardurmən. **45** Mən bəlki ularni dəp, ularning Hudasi boluxka əllərnin kəzi aldida Misir zeminidin qikiriş kəlgən ata-bowiliri bilən baqlaxқан əhdəmnini esimdə tutimən. Mən Pərwərdigardurmən. **46**

Pərwərdigar Musani wasitə qilip, Sinay teqida əzi bilən Israillarning otturisida bekitkən həkümlər, bəlgilimilər wə qanunlar mana xular idi.

27 Pərwərdigar Musaqə səz qilip mundaq dedi: — **2** Sən Israillarqə mundaq degin: — Əgər birsi pəwqul'addə bir qəsəm qilip məlum kixining jenini Pərwərdigarqə atioqan bolsa, undaqtə xu kixigə sən bekitkən jenining qimmitining nərhi təwəndikidək bolidu; **3** Yexi yigirmə bilən atmixning ariliqida boləqan ər kixi bolsa, sən tohtitidioqan qimmiti muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə bolsun; uning qimmiti əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. **4** Ayal kixi bolsa, aranglarda tohtitiləqan qimmiti ottuz xəkəl bolsun. **5** Əgər yexi bəx bilən yigirmining ariliqida bolsa, ərəkək üqün tohtitilidioqan qimmiti yigirmə xəkəl bolup, ayal kixi üqün on xəkəl bolsun. **6** Əgər yexi bir ay bilən bəx yaxning ariliqida bolsa, tohtitilidioqan qimmiti oqul bala üqün bəx xəkəl, qiz bala üqün üq xəkəl kümüx bolsun. **7** Əgər atmix ya uningdin qongraq yaxtiki kixi bolsa, tohtitilidioqan qimmiti ər kixi üqün on bəx xəkəl, hotun kixi üqün on xəkəl bolsun. **8** Əgər birsi tohtitiləqan qimmitini tələxkə qurbi yətmisə, u əzini kaqinning aldida tək qilsun; kaqin uning qimmitini bekitsun. Kaqin qəsəm qiloquqining əhwalioqə qarap uning qimmitini tohtitip bərsun. **9** Əgər birsi [qəsəm qilip] Pərwərdigarqə kurbanliq boluxqə layiq bolidioqan bir haywannı uningqə atioqan bolsa, undaqtə xundaq haywanlar Pərwərdigarqə atap mutlək muqəddəs sanalsun; **10** haywan naqar bolsa uning ornioqə yaxxini yaki yaxxining ornioqə naqirini tegixixkə yaki ornioqə

baxkisini almaxturuxka hargiz bolmaydu. Mubada atioquqi u haywanning ornioqa yonə bir haywanni yənggüxliməkqi bolsa, Awwalkisi bilən ornioqa əkəlgininin hər ikkisi mukəddəs sanalsun. **11** Əgər haywan Pərwərdigarəqa ataloqan qurbanlikka layik bolmaydioqan bir «napak» haywan bolsa, undakta u haywanni kahinning aldioqa elip kəlsun; **12** andin kahin əzi uning yahxi-yamanlikioqa qarap kimmitini tohtatsun; kahin kimmitini qanqa tohtatqan bolsa xundak bolsun. **13** Əgər igisi pul təlap haywanni qayturuwlmakqi bolsa, tohtitiloqan kimmitiga yonə uning bəxtin birini qoxup bərsun. **14** Əgər birsi Pərwərdigarəqa mukəddəs bolsun dəp əyini uningəqa atap mukəddəs kilsa, kahin uning yahxi-yamanlikioqa qarap kimmitini tohtatsun; kahin uning kimmitini qanqa tohtatqan bolsa, xu kimmiti inawətlik bolidu. **15** Keyin əgər əyni atioquqi kixi uni qayturuwalmakqi bolsa, u tohtitiloqan kimmitiga uning bəxtin birini qoxup bərsun; andin əy yonə uning bolidu. **16** Əgər birsi əz mal-mülki boləqan etizlikning bir kismini Pərwərdigarəqa atap mukəddəs kilsa, kimmiti uningəqa qanqilik uruk terilidioqanlikioqa qarap tohtitilsun; bir homir arpa uruqi ketidioqan yər bolsa, kimmiti əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. **17** Əgər birsi «azadlik yili»din tartip əz etizlikini mukəddəs kilsa, sən qanqa tohtatsang xu bolsun. **18** Lekin əgər birsi «azadlik yili»din keyin əz etizlikini mukəddəs qiləqan bolsa, kahin kelidioqan azadlik yilioqqa qanqilik yillar qaloqanlikini hesablap kimmitini tohtatsun. Ətup kətkən yillaroqa qarap toluk bahadin muwapik pul keməytilsun. **19** Əgər birsi əz etizlikini mukəddəs qiləqandin keyin

pul tölöp uni qayturuwalmakqi bolsa, u sən tohtatқан қимmitigə yənə uning bəxtin birini qoxup bərsun; xuning bilən etizlik uning öz qolıqə qaytidu. **20** Əgər u pul berip etizlikni qayturuwalmıqan bolsa yaki baxқа birsigə setip bərgən bolsa, keyin xu etizlikni qayturuwelixқа bolmaydu, **21** Bəlki azadlıq yili kəlgəndə etizlik «igisigə qayturulidıqanda» u mutlək beqixlanıqan yərgə ohxax, Pərwərdigarıqə atap mükəddəs qilinip, miras hōkūki kaqınoqə ətidu. **22** Əgər birsi setiwalıqan əmma öz mirasi bolmıqan bir parqə yər-etizni Pərwərdigarıqə atap mükəddəs qılıqan bolsa, **23** kaqın azadlıq yilıqıqə qalıqan yilni hesablap, qimmitini tohtatsun. Andin u küni xu kixi tohtitilıqan qimmitini Pərwərdigarıqə mükəddəs qılıqan nərsə süpitidə kəltürsun. **24** Lekin azadlıq yili kəlgəndə, etizlik kimdin elinıqan bolsa, xu kixigə, yəni əslidiki igisigə qayturup berilsun. **25** Sən tohtitidıqan barlıq qimmətlər bolsa həmixə mükəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boqıqə hesablıansun; bir xəkəl yigirmə gərahқа barawər bolidu. **26** Lekin qarpayning tunji balisi tunji bala bolıqanlıqı səwəbidin əslidinla Pərwərdigarıqə atilidıqan bolıqaqқа, kala bolsun, qoy-əqқа bolsun heqkim uni «Hudaıqə atap» mükəddəs qilmisun; qünki u əslidə Pərwərdigarning idi. **27** Əgər u napak bir qaywandin tuqulıqan bolsa, igisi sən tohtatқан qimmətkə yənə uning bəxtin birini qoxup berip, andin əzigə qayturuwalsun; lekin əgər igisi uni əzigə qayturuwalımaymən desə, bu qaywan sən tohtatқан qimmətkə setilsun. **28** Əgər birsi Pərwərdigarıqə öz melidin, adəm bolsun, qaywan bolsun yaki miras yeri

bolsun, Pərwərdigarəja mutlək atıoğan bolsa, undak nərsə hərgiz setilmisun yaki bədəl tələx bilənmu qayturulmisun. Pərwərdigarəja mutlək ataloğan hərnərsə bolsa «əng mukəddəslərnin biri» hesablinip, uningoja has bolidu.

29 Əgər bir adəm Hudaəja mutlək has ataloğan bolsa, undakta uning üçün bədəl berilip, qayturuwelinxka hərgiz bolmaydu; u qoqum əltürülüxi kerək. **30** Yər-zemindin qıqқан həmmə həsulning ondin biri bologan əxrə bolsa, yərning danlık ziraətliri bolsun yaki dərəhlərnin mewisi bolsun, Pərwərdigarningki bolidu; u Pərwərdigarəja mukəddəs kilingandur. **31** Birsı öz əxriliridin məlum birnərsini bədəl berip qayturuwalmakqi bolsa, u xuningəja yənə uning kimmitining bəxtin birini qoxup berip, qayturuwalsun. **32** Kala yaki qoy-əqkə padisidin elinidiogan əxrə bolsa padiqining tayıki astidin ətküzülgən həywanlardin hər oninqisi bolsun; Pərwərdigarəja atilip mukəddəs kilingini xu bolsun. **33** Həqkim uning yaxı-yamanlıqəja qərimisun wə yaki uni almaxturmisun; əgər uni almaxturimən desə, Awwalkisi bilən ornioja almaxturulogan hər ikkisi mukəddəs sanalsun; u hərgiz bədəl tələp qayturuwelinmisun. **34** Pərwərdigar Sinay teqida Musəja tapilogan, Israilləroja tapxurux kerək bologan əmrlər mana xular idi.

Qol-bayawandiki səpər

1 Wə Israillar Misirdin qıqkandin keyin ikkinqi yili ikkinqi ayning birinqi küni Pərwərdigar Sinay qəlidə, jamaət qedirida turup Musaoqa mundaq dedi: — **2** Silər pütkül Israil jamaitini kəbilisi, ata jəməti boyiqə sanini elip qıkinglar; adəmlərnin ismi asas kəlinip, bərlək ərkəklər tizimlansun. **3** Israillar iqidə omumən yigirmə yaxtin axқан, jənggə qıqalaydioqlarni Hərun bilən ikkinglar ularning qoxun-kismiliri boyiqə sanaktin etküzünglar. **4** Hərbir kəbilidin silərgə yadəmlixidioqlan birdin kixi bolsun; ularning hərbiri ularning ata jəmətinin bexi bolidu. **5** Təwəndikilər silərgə yadəmlixidioqlarning isimliki: — Rubən kəbilisidin Xidərnin oqlı Əlizur; **6** Ximeon kəbilisidin Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyəl; **7** Yəhuda kəbilisidin Amminadabning oqlı Nahxon; **8** Issakar kəbilisidin Zuarning oqlı Nətanəl; **9** Zəbulun kəbilisidin Həlonning oqlı Eliab; **10** Yüsüp əwladliri iqidə Əfrayim kəbilisidin Ammihudning oqlı Əlixama; Manassəh kəbilisidin Pidahzurnin oqlı Gamaliyəl; **11** Binyamin kəbilisidin Gideonining oqlı Abidan; **12** Dan kəbilisidin Ammixaddayning oqlı Ahizəzər; **13** Axir kəbilisidin Okranning oqlı Pagiyəl; **14** Gad kəbilisidin Deuəlning oqlı Əliasaf; **15** Naftali kəbilisidin Enanning oqlı Ahira». **16** Bular jamaət iqidin qaqiriloqlanlar, yəni ata jəmət-kəbililirinin baxlikliri, minglioqlan Israillarning bax sərdarliri idi. **17** Xuning bilən Musa bilən Hərun ismi ataloqlan bu kixilərnə baxlap, **18** ikkinqi ayning birinqi küni pütkül jamaətni yioqdi; ular həlkning hərbirinin kəbilə-nəsəbi, ata jəməti boyiqə ismini asas

kilip, yigirmə yaxtin yukirilarning həmmisini bir-birləp tizimlidi. **19** Pərwərdigar Musaqə qəndək buyruqan bolsa, Musa Sinay qəlidə ularni xundək sanəktin ötküzdi. **20** Israilning tunji oqlı Rubənnıng əwladlırı ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydıqan ərkəklərnıng həmmisi bir-birləp tizimlandi; **21** Rubən kəbilisidin sanəktin ötküzülgənlər jəmiy kırık altə ming bəx yüz kixi boldi. **22** Ximeonning əwladlırı ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydıqan ərkəklərnıng həmmisi bir-birləp tizimlandi; **23** Ximeon kəbilisidin sanəktin ötküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üq yüz kixi boldi. **24** Gadning əwladlırı ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydıqanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **25** Gad kəbilisidin sanəktin ötküzülgənlər jəmiy kırık bəx ming altə yüz əllik kixi boldi. **26** Yəhədanıng əwladlırı ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydıqanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **27** Yəhəda kəbilisidin sanəktin ötküzülgənlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi boldi. **28** Issakarning əwladlırı ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydıqanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **29** Issakar kəbilisidin sanəktin ötküzülgənlər jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi boldi. **30** Zəbulunıng əwladlırı ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydıqanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **31** Zəbulun kəbilisidin sanəktin ötküzülgənlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi boldi. **32**

Yüsüpning əwladliri: — uning oqli Əfraimning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydioqlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **33** Əfraim kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy kırık ming bəx yüz kixi boldi. **34** [Yüsüpning ikkinqi oqli] Manassəhning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydioqlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **35** Manassəh kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi boldi. **36** Binyaminning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydioqlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **37** Binyamin kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi boldi. **38** Danning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydioqlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **39** Dan kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi boldi. **40** Axirning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydioqlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **41** Axir kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy kırık bir ming bəx yüz kixi boldi. **42** Naftalining əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kilinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydioqlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **43** Naftali kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy əllik üq ming tət yüz kixi boldi. **44** Yukirikilər bolsa sanəktin ətküzülgənlər bolup, Musa bilən Hərun həm Israillarning on ikki əmiri (hərbiri öz ata jəmətigə wəkil boldi) ularni sanəktin ətkəzgən. **45**

Xundak qilip, Israillarning həmmisi, yəni Israilda yigirmə yaxtin axqanlardin, jənggə qikalaydioqlanlarning həmmisi ata jəmətliri boyiqə tizimlandi; **46** Sanaktin  tk z lg nl r j miy alt  yüz  q ming b x yüz  llik kixi boldi. **47** Birak Lawiy lar ata j m t-kəbilisi boyiqə sanakning iqiɡ  kirg z lmidi. **48** Q nki Pərwərdigar Musaq  s z qilip: — **49** «S n p k t Lawiy k bilisinila xu  s b k  kirg zmigin, ularning omumiy saninimu Israillarning qatarioğa kirg zmigin. **50** Lekin s n Lawiylarni [Hudaning]   k m-guwahliki saklaklik qedir w  uning iqidiki barlik qaqa-kuqa əswablarni h m uning  a dair barlik n rsil rni baxqurux a təyinligin; ular [ibadət] qedirini w  uning iqidiki barlik qaqa-kuqa əswablarni k t ridu; ibadət qedirining hizmitini qil uqlar xular bolsun, ular qedirning t t ətrapida  z qedirilirini tiksun. **51** Qedirni k q ridio an qao da uni Lawiy lar s ksun; qedirni tikidio an qao da uni Lawiy lar tiksun; [Lawiy lar  a] yat bol an h rkand k adəm uning  a yekinlaxsa  l mg  m  kum kilinsun. **52** Israillar bargah k ro anda hər adəm  z kismida,  zig  has tu  astio a qedir tiksun. **53** Birak [Hudaning]   zi i Israil jamaitining üstigə qüxməsliki  q n, Lawiy lar Hudaning   k m-guwahliki saklaklik qedirning t t  trapio a bargah kursun; Lawiy lar Hudaning   k m-guwahliki saklaklik qedirni mu apiz t qilix a m s'ul bolidu» — degənidi. **54** Israillar  n  xundək kildi; Pərwərdigar Musaq  kand k buyru an bolsa, ular xundək kildi.

2 Pərwərdigar Musa bilən  aruno a mund k dedi: —
2 Israillar h rbiri  zlirining tu i astio a,  zlirining

ata jəmətining bayriki astida qedir tiksun; jamaət qedirining tət ətrapidin səl yirakrak bargah kursun. **3** Kün qikix tərəpkə, xərk tərəpkə karitip öz tuqi astida qoxun-kismi boyiqə bargah kuridioqini Yəhuda bolsun; Yəhudalarning əmiri Amminadabning oqli Nahxon bolsun. **4** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi. **5** Uning yenida bargah kuridioqini Issakar kəbilisi bolsun; Issakarlarning əmiri Zuarning oqli Nətanəl bolsun. **6** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi. **7** Ularning yenida yənə Zəbulun kəbilisi bolsun; Zəbulunlarning əmiri Həlonning oqli Eliab bolsun. **8** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi. **9** Omumən Yəhuda bargahioqa qaraydioqlarning həmmisi, yəni qoxun-kisimliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səksən altə ming tət yüz kixi; ular aldi bilən yoloqa qiksun. **10** — Jənub tərəptə, tuq tikləp, qoxun tərtipi bilən bargah kuridioqini Rubən kəbilisi bolsun; Rubənlarning əmiri Xidərnin oqli Əlizur bolsun. **11** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy qirik altə ming bəx yüz kixi. **12** Uning yenida bargah kuridioqini Ximeon kəbilisi bolsun; Ximeonlarning əmiri Zuri-xaddayning oqli Xelumiyəl bolsun. **13** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik tokqüz ming üq yüz kixi. **14** Ularning yenida Gad kəbilisi bolsun; Gadlarning əmiri Deuəlnin oqli Əliasaf bolsun. **15** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy qirik bəx ming altə yüz əllik kixi. **16** Rubən bargahioqa qaraydioqlarning həmmisi, yəni qoxuni boyiqə sanaktin

etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik bir ming tət yüz əllik kixi; ular ikkinqi səp bolup yoloğa qıxsun. **17** Andin jamaət qediri bilən Lawiylarning bargahı baxka bargahlarınq otturisida mangsun; ular kəndək bargah qıroqan bolsa, xundək yoloğa qıxsun; hər kaysisi öz ornida öz tuoqi astida bolsun. **18** — Kün petix tərəptə, tuoq tikləp, qoxun tərtpi bilən bargah quridiqini Əfrayim kəbilisi bolsun; Əfrayimlarınq əmiri Ammihudning oqlı Əlixama bolsun. **19** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık ming bəx yüz kixi. **20** Uning yenida bargah quridiqini Manassəh kəbilisi bolsun; Manassəhlərninq əmiri Pidahzurning oqlı Gamaliyəl bolsun. **21** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi. **22** Ularning yenida Binyamin kəbilisi bolsun; Binyaminlarınq əmiri Gideonining oqlı Abidan bolsun. **23** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi. **24** Omumən Əfrayim bargahıoğa qaraydiqlanlarınq həmmisi, yəni qoxun kismiliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səkkiz ming bir yüz kixi; ular üqinqi səp bolup yoloğa qıxsun. **25** — Ximal tərəptə, tuoq tikləp, qoxun tərtpi bilən bargah quridiqini Dan kəbilisi bolsun. Danlarınq əmiri Ammixaddayning oqlı Ahizər bolsun. **26** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi. **27** Uning yenida bargah quridiqini Axir kəbilisi bolsun; Axirlarning əmiri Okranning oqlı Pagiyəl bolsun. **28** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık bir ming bəx yüz kixi. **29** Ularning yenida Naftali kəbilisi bolsun; Naftalilarning əmiri Enanning

oqli ahira bolsun. **30** Uning qoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik üq ming tət yüz kixi. **31** Dan bargahioqa qaraydioqlarining həmmisi, yəni qoxun-kisimliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik yəttə ming altə yüz kixi; ular öz tuqliri astida həmmining kəynidə yoloqa qiqsun. **32** Yukiridikilər öz ata jəməti boyiqə sanaktin etküzülgən Israillardur; qoxun-kisimliri boyiqə bargahlarda sanaktin etküzülgənlər jəmiy altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi boldi. **33** Birəq Lawiyarla, Pərwədigarining Musaoqa qiloqan əmri boyiqə, Israillar qatarida sanaktin etküzülmidi. **34** Israillar Pərwədigarining Musaoqa qiloqan barliq əmri boyiqə ix tutup, əzlirining tuqi boyiqə bargah quratti; ular öz qəbilisi wə ata jəməti tərtpi boyiqə yoloqa qiqatti.

3 Pərwədigar Sinay teoqida Musa bilən səzləxkən künlərdə, Hərun bilən Musaning əwladliri təwəndikilərdin ibarət idi. **2** Hərunning oqullirining ismi mundəq: tunji oqlining ismi Nadab idi, uning yənə Abihu, Əliazar, Itamar degən oqulliri bar idi. **3** Hərunning oqullirining ismi ənə xundəq idi, ular məsihləngən kahinlar idi; [Musa] ularni kahinliq wəzipisini ətəxkə Hudaqə atap ayrioqanidi. **4** Ləkin Nadab bilən Abihu Sinay qəlidə oqəyriy bir otni Pərwədigarining aldioqa sunoqini tüpəylidin Pərwədigar aldida əldi wə ularning heq nəslə qaldurulmidi; Əliazar bilən Itamar öz atisi Hərun aldida kahinliq wəzipisini ətidi. **5** Pərwədigar Musaoqa səz qilip: — **6** Sən Lawiy qəbilisini aldingoqa kəltürüp, ularni kahin Hərunning hizmitidə boluxqə uning aldioqa həzir qil. **7** Ular Hərunning həjiti wə pütkül jəmətning həjitidin qikip jəmət

qedirining aldida wəzipə ətəp, ibadət qedirining hizmitini bejirsun. **8** Ular yənə jamaət qediridiki barlıq qaqa-kuqa əswablarnı baxkurux bilən Israillarning hizmitidə bolup wəzipə ətəp, ibadət qedirining ixlirini bejirsun. **9** Sən Lawiylarnı Hərun bilən uning oqullirioğa təksimləp bərgin; ular Israillar iqidin məhsus uningoğa tallap berilgən. **10** Hərun bilən oqullirini bolsa sən özining kaşinlik wəzipisini ətəxkə bekitkin; hərəkəndə yat kixi yekınlaxsa ɵltürɵlsun, — dedi. **11** Andin Pərwərdigar Musoğa mundaq dedi: — **12** — Kara, Mən Israillar iqidin Lawiylarnı tallidim, ularnı Israil iqidə baliyatquning barlıq tunji mewisining ornioğa, yəni qong oqullirining ornioğa qoyimən, xunga Lawiylar Mening bolidu. **13** Qɵnki tunji oqullarning həmmisi Meningkidur; Mən Misir zeminidə tunji tuquloqanlarning həmmisini kətl qıloğan kɵnidə Israillarning iqidiki tunjilarning həmmisini, mɵyli adəm bolsun yaki həywan bolsun, məkəddəs hesablap Meningki qıloqanidim. Ular Meningkidur; Mən Pərwərdigardurmən. **14** Andin Pərwərdigar Sinay qəl-bayawanida Musoğa: — **15** — Sən Lawiylarnı ata jəməti, ailisi boyiqə sanaktin ɵtkɵz; barlıq ərəkəklərnı, yəni bir aylıqtin axqanlarning həmmisini sanaktin ɵtkɵz, — dedi. **16** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə, ɵzigə deyilgəndək Lawiylarnı sanaktin ɵtkɵzdi. **17** Lawiyning oqullirining ismi mundaq: — Gərxon, Kohat, Mərari. **18** Gərxonning oqullirining ismi aililiri boyiqə Libni wə Ximəy idi. **19** Kohatning oqulliri aililiri boyiqə Amram, Izhar, Həbron wə Uzziəl idi. **20** Mərarining oqulliri aililiri boyiqə Mahli wə Muxi idi. Bularning həmmisi ata jəməti boyiqə

Lawiylarning jəməti boldi. **21** Gərxondin Libnilarning jəməti bilən Ximəylərləning jəməti wujudkə kəldi; bular Gərxonlarning jəmətliri idi. **22** Barlik ərlərləning saniqə əsasən, bir aylıqtin axqanlirining sanaktin ətküzülgənliri jəmiy yəttə ming bəx yüz kixi boldi. **23** Gərxonning jəməti ibadət qedirining arqə tərripdə, yəni qərb tərəptə bargah qurdi; **24** Gərxon jəmətining əmiri Laəlning oqlı Əliasaf idi. **25** Gərxonlarning jəmət qediridiki wəzipisi ibadət qedirining əzidiki astinkı ikki yapkuq-pərdə, uning üstidiki yopuk wə jəmət qedirining ixik pərdisigə, **26** xundakla həylə ətrapidiki pərdilər, həylə dərwasisining pərdisi (həylə pərdiliri ibadət qediri bilən qurbangahni qəridəp turatti) wə həylidə ixlitididolan munasiwətlik barlik tanilarqə qarax idi. **27** Kohəttin Amramlarning jəməti, Izharlarning jəməti, Həbronlarning jəməti wə Uzziəllərləning jəməti wujudkə kəldi; bu Kohətlərləning jəmətliri idi. **28** Barlik ərkəklərləning sani boyiqə, bir aylıqtin axqanlar jəmiy səkkiz ming altə yüz adəm bolup qıktı; ular mukəddəs jayqə qarax wəzipisini ətəydolan boldi. **29** Kohət əwladlirining jəmətliri jəmət qedirining jənub tərripdə bargah tikti. **30** Kohət jəmətining əmiri Uzziəlning oqlı Əlizafan idi. **31** Ularning wəzipisi əhdə sanduqi, xirə, qiraqdan, ikki qurbangah, xuningdək mukəddəs jayning iqidə ixlitidolan qaqa-kuqa, pərdə wə ibadət qedirining iqidə ixlitidolan barlik nərsilərgə qarax idi. **32** Lawiylərləning əmirilirining əmiri bolsa kahin Hərunning oqlı Əliazar idi; u mukəddəshaniqə qarax wəzipisini ətəydolanlar üstidin nəzarət qilidolan boldi. **33** Məraridin Mahli jəməti bilən Muxi jəməti

wujudka keldi; bular Mərarining jəmətliri boldi. **34** Barlik ərkəklərlərinin sanioğa əsasən, bir aylıqtin yukiri boləqanlar sanaktin etküzülgəndə jəmiy altə ming ikki yüz kixi qıkti. **35** Mərarining jəmətining əmiri Abihəyilning oqlı Zuriyəl boldi; ular ibadət qedirining ximal tərripigə bargah kirdi. **36** Mərari əwladlirining wəzipisi ibadət qedirining tahtayliri, baldaklıri, hadiliriqə, təglikliri barlik əswab-jabduqliriqə qarax, xuningdək bularqə munasiwətlik ixtilididolan barlik nərsilərgə, **37** xundakla həylining tət ətrapidiki hadilarqə wə ularning təglikliri, kəzuk wə tanilarqə məs'ul boluxka bəlgilənidi. **38** Ibadət qedirining aldioğa, xərək tərripigə, yəni jamaət qedirining künqikix tərripigə bargah kuroqanlar Musa, Hərun wə Hərunning oqulliri idi; ular Israillarning hizmitidə bolux wəzipisini etəp, mukəddəs jayqə qaraydolan boldi; ularqə yat boləqan hərəkəndə adəm [mukəddəs] jayqə yekinxaxsa, ətürölətti. **39** Musa bilən Hərun Pərwədigarning əmri boyiqə, sanaktin etküzgən barlik Lawiylar, jəmətliri boyiqə, yəni bir aylıqtin yukiri sanaktin etküzülgən ərkəklər jəmiy yigirmə ikki ming qıkti. **40** Pərwədigar Musaqə: — Sən Israillar iqidə bir aylıqtin axqan tunji oqullarni sanaktin etküzüp, isim-familisi boyiqə tizimlap qıq. **41** Sən Lawiylarni Israillarning barlik tunjilirining ornida Manga has kıl (Mən Pərwədigardurmən); Lawiylarning mal-qarwilirininu Israillarning barlik tunji mal-qarwilirining ornida Manga has kıl, — dedi. **42** Musa Pərwədigarning əmri boyiqə, Israillarning tunjilirini qəymay sanaktin etküzdı. **43** Bir aylıqtin yukiri tunji oqul balilirini isim-familisi

bilən sanaktin ötküzgəndə, ular jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz yətmix üq kixi qıqti. **44** Pərwərdigar Musaoğa mundaq dedi: — **45** Sən Lawiylarni Israillarning tunjilirining ornida Manga talla, xundakla Lawiylarning mal-qarwilirininu Israillarning mal-qarwilirining ornida Manga talla; xuning bilən Lawiylar Meningki bolidu; Mən Pərwərdigardurmən. **46** Wə Lawiylarning sanidin artuq qıqқан Israillarning tunjiliri, yəni xu ikki yüz yətmix üqi üqün hərlük həkkini qəbul qıləjin; **47** xularning hər biri üqün bəx xəkəl kümüx al, kixi sanioğa qarap bolsun; muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə ulardin aləjin (bir xəkəl yigirmə gərahdur). **48** Artuq qıqқан adəmlərnin, yəni hərlük həkkini təlix kerək bolənlarning kümüxini Hərun bilən uning oəqullirioğa bər. **49** Əmdi Lawiylar tərpidin «hərlükkə qıqiriləjan» dəp həsablənojan tunji oəqullardin artuq qıqқанlardin bolsa, Musa ulardin xu hərlük həkkini aldi; **50** u Israillarning tunjiliridin xu kümüxni, yəni muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə jəmiy bir ming üq yüz atmix bəx xəkəl aldi. **51** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə «hərlükkə qıqiriləjan»larning kümüxini dəl Pərwərdigar buyruəjində, Hərun bilən uning oəqullirioğa bərđi.

4 Andin Pərwərdigar Musa bilən Hərunoğa səz qilip mundaq dedi: — **2** Sən Lawiylar iqidin ata jəməti boyiqə Kohat əwladlirining omumiy sanini tizimliəjin, **3** ottuz yaxtin əllik yaxqıqə boləjan, jamaət qədirida ix-hizmət qilixkə kələləyđioənlarning həmmisini tizimlap qıq. **4** Kohat əwladlirining jamaət qədiri iqidiki wəzipisi əng muqəddəs buyumlarni baxqurux bolidu. **5** Bargah

kəqürüldioqan qaoqda, Ҳарун билən uning oоqulliri kirip
«[əng mukəddəs jay]»diki «ayrima pərdə-yopuq»ni
qüxürüp, uning bilən həküm-guwahlik sandukini yəgisun;
6 andin uning üstini delfinning terisidin etilgən yopuq
bilən orap, üstigə kək bir rəhtni yepip, andin kətüridioqan
baldaqlarni өtküzsun. **7** Təqdim nan [tiziloqan] xirəgə
kək bir rəht selinip, üstigə legən, təhsə, piyalə wə xarab
hədiyələrini qaqidioqan kədəhlər tizip qoyulsun; xirədimu
«daimiy nan» tizilip turiwərsun; **8** bu nərsilərnin üsti
kizil rəht bilən, uning üsti yənə delfin terisidə etilgən
bir yopuq bilən yepilip, andin kətiridioqan baldaqlar
өtküzüp qoyulsun. **9** Ular kək rəht elip, uning bilən
qiraodan bilən üstidiki qiraqlarni, pilik kışkuqlarni,
küldanlarni wə qiraodanoqə ixlitidioqan, barlik may
qaqilaydioqan qaqilarni yepip qoysun. **10** Ular yənə
qiraodan bilən qiraodanoqə ixlitidioqan həmmə qaqa-
kuqa əswablarni delfin terisidin etilgən yopuq bilən
yəgəp, andin əpkəxkə selip qoysun. **11** Altun huxbuygahқа
kək bir rəht selip, yənə delfin terisidə etilgən yopuq
bilən yepip, andin kətürgüqkə qox baldaqlarni өtküzüp
qoysun. **12** Mukəddəs jayning iqidə ixlitidioqan barlik
qaqa-kuqilarni kək bir rəht bilən yəgəp, andin üstigə
delfin terisidə etilgən yopuqni yepip, andin bir əpkəxkə
selip qoysun. **13** Ular qurbangahni külidin tazilap, üstigə
səsün rənglik bir rəhtni yeyip qoysun. **14** Andin yənə
qurbangahқа ixlitilidioqan əswablar — küldan, ilmək,
bəlgürjək, qinilər, xundakla barlik əswablarni qurbangah
üstigə tizip, andin delfin terisidə etilgən bir yopuq bilən
yepip, andin kətüridioqan baldaqlarni өtküzüp qoysun. **15**

Pütün bargəhtikilər yoloqa qıqıdıoğan qaoqda, Һarun bilən uning ooqulliri muqəddəs jay wə muqəddəs jaydiki barlıq qaqa-kuqa əswablarni yepip boləandın keyin, Kohatning əwladliri kelip kətürsun; lekin əlöp kətməslik üçün muqəddəs buyumlarəqa kəl təgküzmisun. Jamaət qediri iqidiki nərsilərdin xularni Kohatning əwladliri kətürüxi kerək. **16** Һarunning ooqlı Əliazarning wəzipisi qiraol meyi, huxbuy ətir, daimiy təkdım kılınıdıoğan axlık hədiyə bilən məsihləx meyiəqa karax, xundakla pütkül ibadət qediri bilən uning iqidiki barlıq nərsilər, muqəddəs jay həm muqəddəs jaydiki qaqa-kuqa əswablarəqa karaxtin ibarət. **17** Andın Pərwərdigar Musa bilən Һarunoqa söz kılıp mundaq dedi: — **18** Silər Kohat jəmətidikilərnı Lawıylar arısidin kət'iy yokitip koymanglar; **19** bəlki ularning əlməy, həyat kəlixı üçün ular «əng muqəddəs» buyumlarəqa yekınlaxқан qaoqda, Һarun bilən uning ooqulliri kirip ularning hərbirigə kılınıdıoğan wə kətürıdıoğan ixlarni kərsitip koysun; **20** ular pəkət muqəddəs jayəqa kirgəndə muqəddəs buyumlarəqa bir dəkikimu karimisun, undak kılıp koysa əlöp ketidu. **21** Pərwərdigar Musoqa söz kılıp mundaq dedi: — **22** Gərxon əwladliri iqidə ata jəməti wə aililiri boyıqə, ottuz yaxtin əllik yaxkığə boləan, jamaət qediri iqidə hizmət kılıx sepigə kirələydiəan həmmisini sanaktin ötküzüp omumiyy sanini al. **24** Gərxon aililirining kılınıdıoğan hizmiti wə ular kətürıdıoğan nərsilər təwəndikiqə: **25** — ular jamaət qedirining əzini, yəni astidiki iqki pərdiliri wə sirtki pərdilirini, uning yapkuqini, xundakla üstigə yapқан delfin terisidə etilgən yopukni wə jamaət qedirining kirix ixikining pərdisini,

26 ibadət qediri bilən kurbangahni qeridəp tartiloqan
hoylidiki pərdilər bilən kirix dərwasisining pərdisini,
xularoqa has tanilirini wə ixlitidioqan barliq qaqa-kuqa
əswablarni kətürsun; bu əswab-üskünilərgə munasiwətlik
kerək boloqan ixlarni qilsun. **27** Gərxon əwladlirining
pütün wəzipisi, yəni ular kətüridioqan wə bejiridioqan
barliq iqlar Hərun wə uning oqullirining kərsətmiliri
boyiqə bolsun; ularning nemə kətüridioqanliqini silər
bəlgiləp beringlar. **28** Gərxon əwladlirining jəmətlirining
jamaət qedirining iqidə qilidioqan hizmiti xular; ular kahin
Hərunning oqli Itamarning qol astida turup ixlisun. **29**
Mərarining əwladlirininu, ularni ata jəməti, aililiri boyiqə,
sanəktin ətküz; **30** ottuz yaxtin əllik yaxqiqə boloqan,
jamaət qediri iqidə hizmət qilix sepigə kirələydioqan
həmmisini sanəktin ətküzüp omumiy sanini al. **31**
Ularning jamaət qediri iqidiki barliq hizmiti, yəni kətürüx
wəzipisi mundaq: — Ular jamaət qedirining tahtayliri,
baldaqiliri, hadiliri wə ularning təglikliri, **32** hoylining tət
ətrapidiki hadilar, ularning təglikliri, qozuqliri, tanaliri,
barliq əswab-üskünə həm xularoqa kerəklik boloqan barliq
nərsilərnə kətürüx bolsun; ular kətüridioqan əswab-
üskünilərnə namini atap bir-birləp hər adəmgə kərsitip
beringlar. **33** Mərari jəmət-aililirining jamaət qediri iqidə
qilidioqan barliq iqliri ənə xular; ular kahin Hərunning
oqli Itamarning qol astida turup ixlisun. **34** Musa bilən
Hərun wə jamaətning əmiriliri Kohətning əwladlirining
ottuz yaxtin əllik yaxqiqə boloqan, jamaət qedirida hizmət
qilix sepigə kirələydioqanlarning həmmisini ata jəməti,
aililiri boyiqə sanəktin ətküzdi. **36** Ulardin jəməti boyiqə

sanakhtin etküzülgənlər jəmiy ikki ming yəttə yüz əllik kixi bolup qıqti. **37** Muxular Kohat jəmətidin sanakhtin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kildioqan hərberi, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən kıləqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakhtin etküzgənlər idi. **38** Gərxonlarning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxqıqə boləqan, jamaət qedirida hizmət kiliş sepiqə kirələydioqan həmmisi sanakhtin etküzüldi; **40** ata jəməti, aililiri boyiqə sanakhtin etküzülgənlər jəmiy ikki ming altə yüz ottuz kixi bolup qıqti. **41** Muxular Gərxon jəmətidin sanakhtin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kildioqan hərberi, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən kıləqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakhtin etküzgənlər idi. **42** Mərarilarning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxqıqə boləqan, jamaət qedirida hizmət kiliş sepiqə kirələydioqan həmmisi sanakhtin etküzüldi; **44** ata jəməti, aililiri boyiqə sanakhtin etküzülgənlər jəmiy üç ming ikki yüz kixi bolup qıqti. **45** Muxular Mərari jəmətidin sanakhtin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kildioqan hərberi, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən kıləqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakhtin etküzgənlər idi. **46** Sanakhtin etküzülgən Lawiylar mana xular idi; Musa bilən Hərun həm Israillarning əmirliri ulardin ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxqıqə boləqan, jamaət qedirida hizmət kiliş wə yük kütürüx wəzipsisigə kirələydioqanlarni sanakhtin etküzgən. **48** Ularning sani jəmiy səkkiz ming bəx yüz səksən adəm bolup qıqti. **49** Pərwərdigarning əmri boyiqə, ular Musa tərripidin sanakhtin etküzüldi; hərkim əzi kildioqan İxi wə

kötüridioqan yükigə اساسən sanaktin ötküzüldi. Bularning hëmmisi Përwërdigarning Musaoqa ëmr këlöqinidëk boldi.

5 Përwërdigar Musaoqa sëz këlip: — **2** Sën Israillaroqa ëmr këlip: «Silër pisë-mahaw kesili bilën akma kesiligë giriptar bolöqanlarni, xundakla ölükkë tegixi bilën napak bolup kalöqan hëmmisini ër-ayal demëy bargahntin qikiriwetinglar. Bargahlarni bulöqiwëtmëслиki üqün ularni bargahntin qikiriwetinglar; qünki Mën bargah otturisida makan kildim» — degin, — dedi. **4** Israillar xundak këlip ularni bargahntin qikiriwëtti; Përwërdigar Musaoqa kandaq ëmr këlöqan bolsa, Israillar xundak kildi. **5** Përwërdigar Musaoqa sëz këlip mundaq dedi: — **6** Sën Israillaroqa eytkin: — Mëyli ër yaki ayal bolsun, ëgër u insanlarning Përwërdigaröqa wapasizlik këlidioqan hërkandaq gunahliridin birini sadir këlip, xuning bilën gunahkar dëp bekitilsë, **7** undakta u özi ötküzgën gunahöqa ikrar këlip, itaëtsizliki këltürüp qikaröqan, ziyanolöquqining ziyinini toluk tölöp berixi keräk wë uning sirtida u kixigë yënë bëxtin bir ülüxnü qoxup tölöp bërsun. **8** Ziyanolöquqining mubada itaëtsizlik këltürüp qikaröqan ziyanoqa berilgën tölëm pulini alojudëk tuöqini bolmisa, tölëm puli gunahkar bolöqan kixining kafaritigë sunulidioqan qoxkaroqa qoxulup, Përwërdigaröqa atilip, kahinoqa berilsun. **9** Xuningdëk Israillarning Hudaöqa atioqan barlik mukëddës hëdiyëli, yëni kahinoqa këltürgën nërsilërdin barlik «këtürmë qurbanlik-hëdiyë»lër kahinoqa hëساب bolsun. **10** Hërkim Hudaöqa atioqan hëdiyëlër mukëddës dëp hëسابlansun, xundakla kahinning bolsun; kixilër kahinoqa nemä hëdiyë

kilsa, uning həmmisi kahinning bolsun. **11** Pərwərdigar Musoqa söz kilip mundak dedi: — **12** Sən Israillaroqa söz kilip mundak degin: — Əgər birsining hotuni öz eridin yüz örügən, sadəqətsizlik kiloqan bolsa, **13** — demək, baxqa birsi bilən yəqinlaxqan, xundakla uning buloqanoqanliqi erining kəzlidiridin yoxurun bolqan bolsa, heq guwahqi bolmioqan həm gunah kiloqan qeqida tutulupmu kalmioqan bolsa, **14** xundak əhwalda, eri öz hotunidin guman kilip künlisə, hotuni rastla zina kilip buloqanoqan bolsa (yaki öz hotunioqa guman kilip künlisimu, hotuni zina kilmioqan wə buloqanmioqan bolsa) **15** əhwalini ispatlax üqün bu adəm hotunini kahinning yenioqa əkəlsun həm hotuni üqün zərür axliq hədiyəsi, yəni arpa undin ondin bir əfahni aloqə kəlsun; xu hədiyəning üstigə u heq zəytun meyi quymisun yaki heq məstiki koxup koymisun; qünki bu kündaxliq hədiyəsi, əslətmə axliq hədiyəsi bolup, ularning kəbihlikigə bolqan əslətmidur. **16** Kahin u hotunni aldioqa kəltürüp, Pərwərdigarning huzurida turoquzsun. **17** Kahin komzəkkə mukəddəs sudin kuyup, ibadət qedirining yər topisidin bir qimdim elip suoqa qeqip koysun. **18** Kahin u hotunni Pərwərdigarning huzurida turoquzup, bexini eqip, əslətmə axliq hədiyəsi, yəni kündaxliq hədiyəsini uning kolioqa tutkuzsun, andin kahin kolioqa qarəjix kəltürgüqi ələm süyini alsun. **19** Kahin u hotunioqa kəsəm iqküzüp, uningə «Dərwəkə sən heqkəndə adəm bilən billə yatmioqan, eringning ornida baxqa birsi bilən billə boluxkə ezip buzukluk kilmioqan bolsang, undakta sən bu qarəjix kəltürgüqi ələm süyidin halas boləjaysən. **20** Lekin sən eringning ornida baxqa birsigə yəqinlixip

20. Өзүңни булоңоңан болсанг, еringdin бaxқа бир әр сән билән билә yatқан bolsa, —» desun; 21 andin kaһin u hotunoҗa қарoғix қәsimini iқkүzgәndin keyin, yәнә uningoҗa: «— Pәrwәdigar yotangni yiglitip, қorsiqingni ixxitiwәtsun, xuningdәk Pәrwәdigar seni өз һәlқing iqidә қарoғix wә қәsәм iқix дәstikigә aylandursun; bu қарoғix süyi iқ-қarningoҗa kirip, қorsiqingni ixxitiwәtsun, yotangni yigilitiwәtsun» degәndә, u hotun: «Amin, amin» desun. 23 Xuningdәk kaһin bu қарoғix sөzlirini дәptәrgә pütүp қоysun, xundakla yazoңan sөzlәrni әlәм süyigә qilisun, 24 andin u hotunoҗa bu қарoғix кәltүrgүqi әlәм süyini iқkүzsun, bu қарoғix кәltүrgүqi su uning iқigә kirixi биләнla uningoҗa azab-әlәм bolidu. 25 Kaһin u hotunning қolidin күndaxlık axlık һәdiyәsini elip, uni Pәrwәdigarning һuzurida pulanglitip boloңandin keyin, қurbangahқа elip кәlsun. 26 Kaһin һәdiyәdin bir siқim un elip, hatirә һesabida қurbangahқа қoyup кәydүrsun; andin u hotunoҗa bu suni iқkүzsun. 27 Kaһin әmdi u hotunoҗa suni iқkүzgәndin keyin, әgәр u һәқikiy buloңanoңan bolup, өз erigә sadaqәtsizlik қiloңan bolsa, qoқum xundak boliduki, bu қарoғix süyi uning iқigә кирgәndin keyin uningoҗa azab-әlәм кәltүridu; uning қorsiqi ixxi, yotisi yigilәp ketidu; xuning билән u hotun өз һәlқи iqidә қарoғixқа ketidu. 28 Lekin әgәр u hotun buloңanmioңan pak bolsa, xu ixtin halas bolidu wә әksiqә һamilidar bolup pәrzәntlik bolidu. 29 Mana bu күndaxlık tooҗrisidiki қanundur; hotun өз erining ornida baxқа birsi билән билә boluxi билән ezip buloңanoңan bolsa 30 wә yaki birsi hotunidin guman қilip күnlisә, undakta

u hotunini Pərwərdigarining aldidə turoʻuzsun, kahin uningʻoʻa xu qanun boyiqə həmmiini ijra qilsun. **31** Ənə xundak qiloʻanda, ər gunahtin halas bolup, hotun öz gunahini kətiridu.

6 Pərwərdigar Musaoʻa səz qilip mundaq dedi: — **2** Sən Israillaroʻa eytkin: «Məyli ər yaki ayal bolsun, «Əzümni Pərwərdigarʻoʻa atap, nazariylardin bolimən» degən alahidə bir kəsəmnə iqqən bolsa, **3** undaqtə u əzini ʻaraq-xarabtin ayrip pərʻiz tutsun; ʻaraq-xarab bilən ixləngən sirkinimu iqqisun yaki ʻərkəndak üzüm xərbitini iqqisun wə ʻəl-kuruk üzümlərnimu yemisun. **4** Əzini Pərwərdigarʻoʻa atioʻan barliq künlərdə, üzüm telidin qikkən ʻərkəndak nərsini, məyli üzüm uruqi bolsun, posti bolsun, ularni yeyixkə bolmaydu. **5** Əzümni Pərwərdigarʻoʻa atidim dəp kəsəm qiloʻan künliridə, ularning bexioʻa ustira təgküzüxkə bolmaydu; əzini Pərwərdigarʻoʻa atioʻan künlər ətüp bolmioʻuqə, u muqəddəs boluxi kerək; ular qaqirini uzun qoyuxi kerək. **6** U kəsəm iqqən barliq künliridə ʻəqkəndak əlülkərgə yeqinlixixkə bolmaydu. **7** Uning öz atisi, anisi, qerindixi yaki ʻədə-singilliri əlöp qaloʻan bolsa, ularni dəp əzini napak qilmasliqi kerək; qünki bexida Pərwərdigarʻoʻila has bolimən dəp bərgən wədisining bəlgisi bolidu. **8** Əzini Hudaʻoʻa atiwətkən barliq künlərdə u Pərwərdigar aldidə muqəddəs bolup tursun. **9** Mubada bir kixi uning yenida tuyuksiz əlöp qəlip, əzini Pərwərdigarʻoʻa atioʻanliqning bəlgisi boloʻan bexi buloʻanoʻan bolsa, u əzini paklax küni wə keyinki yəttinqi künimu qeqini aldursun. **10** Səkkizinqi küni u ikki pahtəkni yaki

ikki baqkini elip jamaət qedirining dərwarzisi aldida kaħinoğa tapxursun. **11** Kaħin birini gunah qurbanliqi, yənə birini keydurmə qurbanliq süpitidə sunup, əlük səwəbidin napak bolup qaloğan gunahini tiləp kafarət qilsun; nazariy xu künning əzidə öz bexini kaytidin mukəddəs-pak qilsun, **12** u əzini Pərwərdigarəğa atioğan künlirini yengiwxatın baxlisun, xuning bilən bir yaxliq bir ərkək qozini itaətsizlik qurbanliqi qilip sunsun; ilgiriki künliri bolsa inawətsiz hesablınsun; qünki uning əzini [Pərwərdigarəğa] atioğan həliti buloğanəğan. **13** Nazariylardin biri əzini [Pərwərdigarəğıla] atioğan künlər toxqan künidə u toqruluk qanun-bəlgilimə mundak; — Kixilər uni jamaət qedirining dərwarzisi aldioğa əkəlsun; **14** u əzi Pərwərdigarəğa sunulidioğan keydurmə qurbanliq üqün bir yaxliq bejirim ərkək qozini, gunah qurbanliqi üqün bir yaxliq qixi bejirim bir qozini, inakliq qurbanliqi üqün bejirim bir qoxqarni kəltürsun, **15** xundakla bir sewət petir nan, zəytun meyi iləxtürülgən esil undin pixuruləğan toqaqlar həmdə zəytun meyi sürülüp məsihləngən petir həmək nanlar wə xu qurbanliqlarning qoxumqə axliq hədiyəliri wə xarab hədiyəlirini kəltürsun. **16** Kaħin bularni Pərwərdigarning huzurioğa kəltürüp, Nazariyning xu gunah qurbanliqi bilən keydurmə qurbanliqini sunsun; **17** u Pərwərdigarəğa ataloğan inakliq qurbanliqi süpitidə qoxqarni sunsun, uningəğa qoxup bir sewət petir nanni sunsun; kaħin xular bilən təng Nazariy qoxup təqdim qiloğan axliq hədiyə bilən xarab hədiyəni kəltürüp sunsun. **18** Nazariy jamaət qedirining dərwarzisi aldida əzini Pərwərdigarəğa atioğanliqioğa bəlgə qilip

qoyuwatkən qeqini qüxürüp, qeqini elip inaklik kurbanliki astidiki otqa qoysun. **19** Nazariy xu tərīkidə özini Pərwərdigarəyla atioqanlik qeqini qüxürüp boloqandin keyin, kahin kaynap pixiriloqan qoxqarning bir aldi qolini həm sewəttin bir petir nan bilən bir petir həmək nanni elip kelip Nazariyning qolioqa tutkuzsun. **20** Kahin bularni Pərwərdigarning aldida pulanglatma kurbanlik süpitidə örüsün; bular pulanglatma kurbanlik süpitidə sunoqan təx bilən kətürmə hədiyyə kılinoqan aldi qol bilən qoxulup, muqəddəs dəp hesablinip kahinoqa berilsun; andin keyin Nazariy xarab iqsə bolidu. **21** Xular bolsa kəsəm iqqən Nazariy tooqrisida, özini Pərwərdigarəya ataxta sunux zərür boloqan kurbanlik-hədiyyələr tooqrisida bekitilgən qanun-bəlgilimidur; xuningdək uning qoli nemigə yətsə xuni sunsimu bolidu; u iqqən kəsimi boyiqə, yəni özini Hudaqə atax wədisi tooqruluk xu nizam-bəlgilimə boyiqə həmmə ixni ada kılsun; wədisigə əməl kılsun. **22** Pərwərdigar Musaqə səz kılip mundak dedi: — **23** Sən Hərun bilən uning oqullirioqa səz kılip mundak degin: — Silər Israillaroqa mundak bəht-bərikət tilənglar: — **24** «Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kıloqay, siləрни Öz panahida saklıoqay; **25** Pərwərdigar yüzini siləarning üstünglərdə yorutup, silərgə xapaət kıloqay; **26** Pərwərdigar yüzini üstünglarəya qaritip kətürüp, silərgə hatirjəmlilik bərgəy!» — dəp tilənglar. **27** Ular xundak kılip namimni Israillarning üstigə qonduridu wə Mən ularəya bəht-bərikət ata kılimən.

7 Musa ibadət qedirini tikligən küni, u qedirni məsih kılip maylap muqəddəs kıldi, xundakla uning iqidiki

barlik əswab-jabduklar, kurbangah wə uning barlik qaqa-
quqa əswablrini məsih kılıp maylap mukəddəs kildi; xü
küni xundak boldiki, Israilning əmirliri, yəni ularning
ata jəmətining baxlikliri boləqan, kəbilə əmirliri kelip
hədiyələri sundi; xu kəbilələrnin əmirliri sanaktin
ətküzüx ixioqa nazarət kıləquqılar idi. **3** Ular əzlirining
hədiyələrini Pərwədigarning huzuriəqə hazır kılıxti,
kəltürülgən bu hədiyələr jəmiy bolup altə qarwa, on
ikki öküzdin ibarət idi; hər ikki əmir birlixip birdin
sayiwənlik qarwa, hər bir əmir birdin öküz elip kəldi; ular
bu hədiyələri qedirining aldiəqə əkilixti. **4** Pərwədigar
Musaəqə səz kılıp: — **5** Jamaət qedirining ixliriəqə
ixlitix üqün sən bu nərsiləri qəbul kılıp, Lawiylarning
hərbirining bejiridiəqan ixliri boyiqə ularning ixlitixigə
bərgin, — dedi. **6** Xuning bilən Musa qarwa bilən öküzləri
qəbul kılıp Lawiylarəqə tapxurup bərdi. **7** U Gərxon
əwladlrining kılıdiəqan ixliriəqə əsasən, ularəqə ikki qarwa
bilən tət öküz bərdi. **8** Mərari əwladlrining kılıdiəqan
ixliriəqə əsasən, ularəqə tət qarwa bilən səkkiz öküz
bərdi; ularning həmmisi kahin Hərunning oqlı Itamarəqə
qaraytti; **9** ləkin u Kohatning əwladlririəqə həqnemə
bərmidi; qünki ular mukəddəs nərsiləri kətürüxkə məs’ul
idi; demək, ular məs’ul boləqan nərsiləri öz mürisidə
kətürətti. **10** Kurbangah maylinip məsihləngən küni, uni
Hudaəqə beəqixlax yolida əmirlər sunidiəqan hədiyələrini
elip kelip, kurbangah aldiəqə qoyuxti. **11** Pərwədigar
Musaəqə: — Ular kurbangahni beəqixlax yolida hədiyələrini
sunsun; hər bir əmir öz künidə sunsun, — dedi. **12** Birinqi
küni hədiyə sunəquqi Yəhuda kəbilisidin Amminadabning

oqli Nahxon boldi. **13** U sunoqan hədiyyə eqirliki bir yüz ottuz xəkəl kelidioqan bir kümüx legən, eqirliki yətmix xəkəl kelidioqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **14** on xəkəl eqirlikta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalə; **15** kəydürmə qurbanlik üqün bir ərkək torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **16** gunah qurbanliki üqün bir tekə; **17** inaklik qurbanliki üqün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Amminadabning oqli Nahxon sunoqan hədiyyələr idi. **18** Ikkinqi küni hədiyyə sunoquqi Issakarning əmiri Zuarning oqli Nətanəl boldi. **19** U sunoqan hədiyyə eqirliki bir yüz ottuz xəkəl kelidioqan bir kümüx legən, eqirliki yətmix xəkəl kelidioqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **20** on xəkəl eqirlikta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalə; **21** kəydürmə qurbanlik üqün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **22** gunah qurbanliki üqün bir tekə; **23** inaklik qurbanliki üqün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Zuarning oqli Nətanəl sunoqan hədiyyələr idi. **24** Üqinqi küni hədiyyə sunoquqi Zəbulun əwladlirining əmiri Helonning oqli Eliab boldi. **25** U sunoqan hədiyyə eqirliki bir yüz ottuz xəkəl kelidioqan bir kümüx legən, eqirliki yətmix xəkəl kelidioqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq

hədiyyə bolsun dəp ikkisiyə zəytun meyi arilaxturulğan esil un toldurulğanidi; **26** on xəkəl eoqirliqta, huxbuy toldurulğan bir altun piyalə; **27** kəydürmə qurbanliq üçün bir torpaq, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **28** gunah qurbanliqi üçün bir tekə; **29** inakliq qurbanliqi üçün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Helonning oqlı Eliab sunoğan hədiyyələr idi. **30** Tətinqi küni hədiyyə sunoquqi Rubən əwladlirining əmiri Xidərninq oqlı Əlizur boldi. **31** U sunoğan hədiyyə eoqirliqi bir yüz ottuz xəkəl kelidiğan bir kümüx legən, eoqirliqi yətmix xəkəl kelidiğan bir kümüx das bolup, bular muqəddəs jaydiki xəkəlninq əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyyə bolsun dəp ikkisiyə zəytun meyi arilaxturulğan esil un toldurulğanidi; **32** on xəkəl eoqirliqta, huxbuy toldurulğan bir altun piyalə; **33** kəydürmə qurbanliq üçün bir torpaq, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **34** gunah qurbanliqi üçün bir tekə; **35** inakliq qurbanliqi üçün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Xidərninq oqlı Əlizur sunoğan hədiyyələr idi. **36** Bəxinqi küni hədiyyə sunoquqi Ximeon əwladlirining əmiri Zuri-xaddayninq oqlı Xelumiyəl boldi. **37** U sunoğan hədiyyə eoqirliqi bir yüz ottuz xəkəl kelidiğan bir kümüx legən, eoqirliqi yətmix xəkəl kelidiğan bir kümüx das bolup, bular muqəddəs jaydiki xəkəlninq əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyyə bolsun dəp ikkisiyə zəytun meyi arilaxturulğan esil un toldurulğanidi; **38** on xəkəl eoqirliqta, huxbuy toldurulğan bir altun piyalə; **39** kəydürmə qurbanliq üçün bir torpaq, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **40** gunah qurbanliqi üçün bir tekə;

41 inaklik qurbanliki üçün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx ərkək qoza; bular Zuri-xaddayning oqli Xelumiyəl sunoqan hədiyyələr idi. **42** Altinqi küni hədiyyə sunoquqi Gad əwladlirining əmiri Deuəlning oqli Əliasaf boldi. **43** U sunoqan hədiyyə eoqirliki bir yüz ottuz xəkəl kelidioqan bir kümüx legən, eoqirliki yətmix xəkəl kelidioqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlik hədiyyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **44** on xəkəl eoqirlikta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalə; **45** keydurmə qurbanlik üçün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir ərkək qoza; **46** gunah qurbanliki üçün bir tekə; **47** inaklik qurbanliki üçün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx ərkək qoza; bular Deuəlning oqli Əliasaf sunoqan hədiyyələr idi. **48** Yəttinqi küni hədiyyə sunoquqi Əfraim əwladlirining əmiri Ammihudning oqli Əlixama boldi. **49** U sunoqan hədiyyə eoqirliki bir yüz ottuz xəkəl kelidioqan bir kümüx legən, eoqirliki yətmix xəkəl kelidioqan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlik hədiyyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **50** on xəkəl eoqirlikta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalə; **51** keydurmə qurbanlik üçün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir ərkək qoza; **52** gunah qurbanliki üçün bir tekə; **53** inaklik qurbanliki üçün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx ərkək qoza; bular Ammihudning oqli Əlixama sunoqan hədiyyələr idi. **54** Səkkizinqi küni hədiyyə sunoquqi Manassəh əwladlirining əmiri Pidahzurning

oqli Gamaliyəl boldi. **55** U sunoqan hədiyə eoqirliki bir yüz ottuz x k l kelidioqan bir k m x leg n, eoqirliki yətmix x k l kelidioqan bir k m x das bolup, bular mukəddəs jaydiki x k lning  lq m birliki boyiqə əlqəndi; axli  hədiyə bolsun d p ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **56** on x k l eoqirlikta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalə; **57** k yd rm  k rbanli   q n bir torpak, bir qo kar, bir yaxli  bir  rk k qoza; **58** gunah k rbanli   q n bir tek ; **59** inakli  k rbanli   q n ikki buğa, b x qo kar, b x tek , bir yaxli  b x  rk k qoza; bular Pidahzurning oqli Gamaliyəl sunoqan h diy l r idi. **60** Tok kuzinqi k ni hədiyə sunoquqi Benyamin  wladlirining əmiri Gideonining oqli Abidan boldi. **61** U sunoqan hədiyə eoqirliki bir yüz ottuz x k l kelidioqan bir k m x leg n, eoqirliki yətmix x k l kelidioqan bir k m x das bolup, bular mukəddəs jaydiki x k lning  lq m birliki boyiqə əlqəndi; axli  hədiyə bolsun d p ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloqan esil un tolduruloqanidi; **62** on x k l eoqirlikta, huxbuy tolduruloqan bir altun piyalə; **63** k yd rm  k rbanli   q n bir torpak, bir qo kar, bir yaxli  bir  rk k qoza; **64** gunah k rbanli   q n bir tek ; **65** inakli  k rbanli   q n ikki buğa, b x qo kar, b x tek , bir yaxli  b x  rk k qoza; bular Gideonining oqli Abidan sunoqan h diy l r idi. **66** Oninqi k ni hədiyə sunoquqi Dan  wladlirining əmiri Ammixaddayning oqli Ahiaz r boldi. **67** U sunoqan hədiyə eoqirliki bir yüz ottuz x k l kelidioqan bir k m x leg n, eoqirliki yətmix x k l kelidioqan bir k m x das bolup, bular mukəddəs jaydiki x k lning  lq m birliki boyiqə əlqəndi; axli 

hədiyyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un tolduruloğanidi; **68** on xəkəl eoqirliqta, huxbuy tolduruloğan bir altun piyalə; **69** keydürmə qurbanliq üçün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **70** gunah qurbanliqi üçün bir tekə; **71** inakliq qurbanliqi üçün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Ammixaddayning oqli Ahjəzər sunoğan hədiyyələr idi. **72** On birinqi küni hədiyyə sunoquqi Axir əwladlirining əmiri Okranning oqli Pagiyəl boldi. **73** U sunoğan hədiyyə eoqirliqi bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eoqirliqi yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un tolduruloğanidi; **74** on xəkəl eoqirliqta, huxbuy tolduruloğan bir altun piyalə; **75** keydürmə qurbanliq üçün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **76** gunah qurbanliqi üçün bir tekə; **77** inakliq qurbanliqi üçün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Okranning oqli Pagiyəl sunoğan hədiyyələr idi. **78** On ikkinqi küni hədiyyə sunoquqi Naftali əwladlirining əmiri Enanning oqli Ahira boldi. **79** U sunoğan hədiyyə eoqirliqi bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eoqirliqi yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un tolduruloğanidi; **80** on xəkəl eoqirliqta, huxbuy tolduruloğan bir altun piyalə; **81** keydürmə qurbanliq üçün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **82** gunah

qurbanliki üçün bir tekə; **83** inaklik qurbanliki üçün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx ərkək qoza; bular Enanning oolli Ahira sunoqan hədiyyələr idi. **84** Qurbangah maylinip məsihləngən künidə, Israil əmirliri qurbangahqa sunoqan hədiyyələr: — jəmiy on ikki kümüx legən, on ikki kümüx das, on ikki altun piyalə boldi, **85** hər bir kümüx legənning eqirliki bir yüz ottuz xəkəl, hər bir kümüx dasning eqirliki yətmix xəkəl idi; muxu qaqa-qıqıqə kətkən kümüx mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəngəndə, jəmiy ikki ming tət yüz xəkəl qıkti; **86** huxbuy bilən toldurulqan altun piyalə on ikki bolup, mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəngəndə, hər bir altun piyalining eqirliki on xəkəl qıkti; bu altun piyalilərnin altuni jəmiy bir yüz yigirmə xəkəl qıkti; **87** kəydürmə qurbanliklar üçün bolqan mallar: — jəmiy on ikki torpaq, on ikki qoqkar, on ikki bir yaxlik ərkək qoza idi, hər biri tegixlik axlik hədiyyələr bilən billə sunuldi; on ikki tekə gunah qurbanliki üçün sunuldi; **88** inaklik qurbanlikliri üçün sunulqini jəmiy yigirmə tət buqa, atmix qoqkar, atmix tekə, bir yaxlik atmix ərkək qoza idi. Qurbangah maylinip məsihlinip, uni Hudaqə beoqıxıx yolida sunulqan hədiyyələr mana muxular. **89** Musa [Pərwərdigar] bilən səzləxkili jamaət qedirioqə kirgən qeoqida, u «həküm-guwahlik sanduqi»ning üstidiki «kafarət təhti»ning ikki tərpidiki kerubning otturisdin uning əzigə gəp kılqan awazini anglap turdi; Pərwərdigar xu yolda uningqə söz kılatti.

8 Pərwərdigar Musaqə söz kılip: — **2** Sən Hərunoqə: «Sən qıraqlar yəkidioqan qaoqda yəttə qıraqlıning

həmmisi qıraqdanning aldini yorutidioqan bolsun»
dəp eytip qoy, — dedi. **3** Hərun xundak kildi; u
qıraqdan üstidiki qıraqlarning həmmisini yandurup,
huddi Pərwərdigarning Musaqə eytkinidək, qıraq
nurini qıraqdanning aldini yorutidioqan kılıp qoydi. **4**
Qıraqdanning yasilixi mundaq; u altundin bolqa bilən
soqup yasaloqan, putidin güllirigiqə bolqa bilən soqup
qikiriloqan. Pərwərdigar Musaqə kərsətkən nushidək,
u qıraqdanni xundak yasatti. **5** Pərwərdigar Musaqə
mundaq dedi: — **6** Sən Israillarning iqidin Lawiylarni
tallap qikip paklioqin. **7** Ularni paklax üqün ularqə
mundaq kıl: «kafarət süyi»ni ularning bədinigə qaqkın;
andin ular əzliri pütün bədinini ustura bilən qüxürsun,
kiyimlirini yuyup əzini pak kılsun. **8** Andin keyin
ular bir torpak bilən xuningqə qoxup axlıq hədiyəsini,
yəni zəytun meyi iləxtürülgən esil unni kəltürsun; sən
gunah kurbanliki üqün yənə bir torpakni kəltür. **9** Sən
Lawiylarni jamaət qedirining aldioqə kəltür wə pütün
Israil jamaitini yioqıp kəl; **10** Lawiylarni Pərwərdigarning
huzurioqə hazır kılqin; andin Israillar kelip qollirini
ularning üstigə koysun. **11** Hərun Lawiylarni Israillarning
«pulanglatma kurbanlik»i süpitidə Pərwərdigarning
hizmitini kılsun dəp, Pərwərdigarqə hədiyə kılsun. **12**
Lawiylar qollirini həliki ikki torpakning bexioqə koysun;
sən birini gunah kurbanliki bolsun, birini kəydürmə
kurbanlik bolsun, Lawiylar üqün kafarət kəltürsun
dəp Pərwərdigarqə sunqin. **13** Sən andin Lawiylarni
Hərun bilən uning oqullirining aldida turoquzup, ularni
pulanglatma kurbanlik süpitidə Pərwərdigarqə hədiyə

kil. **14** Lawiylar Meningki bolsun dəp, sən Lawiylarni
ənə xu tərəkidə Israillardin ayrip qik. **15** Andin Lawiylar
kirip jamaət qedirining ixlrini kilsa bolidu; sən ularni
paklandur, ularni pulanglatma kurbanlik süpitidə hədiyyə
kil. **16** Qünki ular Israillar iqidə pütünləy Manga ataloqan;
Mening ularni Meningki bolsun dəp tallixim ularni
Israillarning arisida baliyatkuning tunji mewisi ornida
qoyoqanlikimdur. **17** Qünki Israillarning tunjisi, məyli u
insan yaki həywan bolsun, pütünləy Manga təwədur;
Mən Misir zeminida barlik tunjilarni öltürgən küni
ularni Əzümgə mukəddəs kilip eliwaləqanidim. **18** Mening
Lawiylarni u yol bilən tallixim ularni Israillarning iqidiki
tunjilirining ornida qoyuxum üqündur. **19** Wə jamaət
qedirida Israillarning hizmitidə bolsun wə Israillarning
[gunahini tiləp] kafarət kəltürsun, xuningdək Israillar
mukəddəs jayoqa yekinxaxkanda ular arisida bala-kaza
qikmisun dəp, Mən Israillar iqidin Lawiylarni Hərun bilən
uning oqullirioqa bərdim. **20** Musa, Hərun wə pütkül Israil
jamaiti Lawiylarni xundak kildi; Pərwərdigarning Lawiylar
toqruluk Musoqa buyruqinidək Israillar həmmisini bəja
kəltürdi. **21** Lawiylar xundak kilip əzlirini [gunahin]
paklap, kiyim-keqəklirini yuyup pakizlidi; Hərun ularni
pulanglatma kurbanlik süpitidə Pərwərdigarəqa hədiyyə
kildi; Hərun yənə ularni paklaxka [gunahini tiləp] kafarət
kildi. **22** Andin keyin Lawiylar kirip Hərunning aldida,
xundakla uning oqullirining aldida, jamaət qediri iqidiki
ixlarni kilixka kirixti; Pərwərdigar Lawiylar toqruluk
Musoqa kəndək buyruqan bolsa, Israillar uni xu boyiqə
bəja kəltürdi. **23** Pərwərdigar Musoqa səz kilip mundak

dedi: — **24** Lawiylarning wəzipisi mundak bolsun: — Yigirmə bəx yaxtin yukiriliri kirip jamaət qediri iqidiki ixlarni kixixkə səpkə kirsun; **25** əllik yaxkə yətkəndin keyin səptin qekinip xu hizmətni kilmisun; **26** lekin ular jamaət qediri iqidə kərindaxliriqə yardəmlixip, ularning həjətliridin qixixkə bolidu, əmma qedirdiki rəsmiy wəzipidə bolmisun. Lawiylarning wəzipiliri həkəkədə ularqə ənə xundak kıl.

9 Misir zeminidin qıkkəndin keyinki ikkinqi yili birinqi ayda, Pərwərdigar Sinay qəlidə Musaqə buyrup: — **2** Israillar bekitilgən wəqıttə ətüp ketix həytini ət küzsun; **3** yəni muxu aynıng on tətinqi küni gugumda, bekitilgən wəqıttə, barlık bəlgilimə wə kaidə-tərtip boyiqə həytini ət küzünglar, — dedi. **4** Xuning bilən Musa Israillaroqə söz kılıp ətüp ketix həytini ət küzüxni buyrudi. **5** Ular birinqi aynıng on tətinqi küni gugumda, Sinay qəlidə ətüp ketix həytini ət küzdi; Pərwərdigar Musaqə kəndak buyruqan bolsa, Israillar xundak kildi. **6** Bir nəqqəylən bir əlökkə tegip ketip napak bolup kəloqanlıkə üqün, ular xu küni ətüp ketix həytini ət küzəlmidi-də, ular xu küni Musa bilən Hərinning aldiqə kelip Musaqə: — **7** Biz ətüp kəloqan adəmgə tegip ketip napak bolup kəloqan bolsakmu, lekin nemixkə Israillarning katarida, bekitilgən wəqıttə Pərwərdigarqə sunuxkə kərək boləqinini elip kəlixtin rət kılınımız? — deyixti. **8** — Tohtap turunglar, mən berip Pərwərdigar silər toqranqlarda nemə buyruydikin, anglap bakay, — dedi Musa ularqə. **9** Pərwərdigar Musaqə söz kılıp mundak dedi: — **10** Sən Israillaroqə mundak deqin: «Silər wə silərning əwladliringlar iqidə bəzilər əlökkəlgə

tegip ketip napak bolup qalqan bolsa yaki uzak səpər
 üstidə bolsa, ular yənla Pərwərdigar üçün ötüp ketix
 heytni ötküzüxkə bolidu. **11** Undaq kixilər ikkinqi ayning
 on tətinqi küni gugumda heytni ötküzsun; [heytni taamini]
 petir nan wə aqqıq kəktatlar bilən billə yesun; **12** ulardin
 ətigə azraqmu qaldurmisun wə [qozisining] ustihanliridin
 birərsinimu sunduruquqi bolmisun; ular heytni ötüp
 ketix heytning barlıq bəlgilimiliri boyiqə ötküzsun. **13**
 Halbuki, pak bolqan, səpər üstidimu bolmiqan əmma
 ötüp ketix heytni ötküzüxkə etibar bərmigən kixi bolsa
 öz həlqidin üzüp taxlinidu; qünki bekitilgən waqıtta
 Pərwərdigarqa sunux kerək bolqinini sunmiqanliqi
 üçün, u öz gunahini öz üstigə alidu. **14** Əgər aranglarda
 turuwatqan yat əllik bir musapir Pərwərdigar üçün
 ötüp ketix heytni ötküzüxni halisa, u ötüp ketix heytni
 toqrisidiki bəlgilimə wə qaidə-tərtip boyiqə ötküzsun;
 yat əllik musapirlar üçün wə zeminda tuquluqanlar
 üçünmu aranglarda xu birlə nizam bolsun. **15** İbadət
 qediri tiklengən küni, bulut ibadət qedirini, yəni həküm-
 guwahlıq qedirini qaplap turdi; kəqtin taki ətigəngiqə,
 bulut huddi ottək ibadət qedirining üstidə turdi. **16** Daim
 xundaq bolatti; [kündüzi] bulut ibadət qedirini qaplap
 turatti, keqisi u otqa ohxaytti. **17** Qaqaniki bulut jamaət
 qedirining üstidin kətürülsə, Israillar yoloqa qıqatti;
 bulut kəyerdə tohtisa, Israillar xu yərdə bargah tikətti.
18 Israillar Pərwərdigarning buyruqi boyiqə mangatti,
 Pərwərdigarning buyruqi boyiqə bargah tikətti; bulut
 ibadət qedirining üstidə qanqə uzak tohtisa, ular bargahda
 xunqə uzak turatti. **19** Bulut ibadət qedirining üstidə heli

künlərgiqə tohtap tursa, Israillarmu Pərwərdigarning kərsitmisini tutup səpərgə qıqmaytti; **20** mubada bulut ibadət qedirining üstidə pəkət birnəqqə künla tohtisa, ular Pərwərdigarning buyruqi boyiqə xu wəqıttə bargah qurup yatatti, andin yənə Pərwərdigarning buyruqi boyiqə səpərgə atlinatti. **21** Wə mubada bulut pəkətlə kəqtin ətigəngiqə tohtap, əttigəndə bulut yənə kətürülsə, ular yənə yoloqa qıqatti; məyli kündüzi yaki keqisi bulut kətürülsila, ular səpərgə qıqatti. **22** Bulut ibadət qedirining üstidə uzunraq tursa, məyli ikki kün, bir ay, bir yil tursimu, Israillar yoloqa qıqmay bargahə turuwerətti; ləkin bulut kətürülüp mangsila ular səpirini dawamlaxturatti. **23** Pərwərdigarning buyruqi bilən ular bargah quratti, Pərwərdigarning buyruqi bilən ular səpərnə dawamlaxturatti; ular Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən bərgən əmri boyiqə, Pərwərdigarning kərsitmisini tutatti.

10 Pərwərdigar Musaqə səz kılıp mundaq dedi: — **2** Sən əzünggə ikki kanay yasatkın; ularni kümüxtin soqtur. Ular jamaətni yioıixqa, xundakla jamaətni bargahlırini yioıixturup yoloqa qıqıxqa qakirix üqün ixlitilidu. **3** Ikki kanay qelinqanda pütkül jamaət sening yeningoqa jamaət qediri dərwasisining aldioqa yioıilidioqan bolsun. **4** Əgər yaloquz biri qelinsa, əmirliri, yəni minglioqan Israillarning mingbexiliri sening yeningoqa kelip yioıilsun. **5** Silər kəttik yukiri awaz bilən qaloqanda kün qıqıx tərəptiki bargahlar yoloqa qıqsun. **6** Andin silər ikkinqi kətim kəttik, yukiri awaz bilən qaloqanda jənub tərəptiki bargahlar yoloqa qıqsun; ular yoloqa qıqqan qaoqda kanay

kattik, yukiri awaz bilən qelinixi kerəktur. **7** Jamaətni yioqilixka qaqiridioqan qaoqda, kanay qelinglar, əmma kattik, yukiri awaz bilən qalmanglar; **8** Hərunning əwladliri, kaqin boləqanlar kanaylarni qalsun; bular silərgə əwladmu-əwlad bir əbədiy bəlgilimə bolsun. **9** Əgər silər öz zemininglarda silərgə zulum saləqan duxmininglar bilən jəng kilixka qiqsanglar, kattik, yukiri awaz bilən qelinglar. Xuning bilən əzünglarning Hudasi boləqan Pərwədigarning aldida yad etilip, duxmininglardin qutulisilər. **10** Buningdin baxka, huxal künliringlarda, bekitilgən heytliringlarda wə ayning birinqi künliridə, silər keydurmə qurbanlik wə inaklik qurbanliklirini sunəqininglarda, qurbanliklarning aldida turup kanay qelinglar; xuning bilən [kanaylar] silərni Hudayinglarəqə əslətküqi bolidu; Mən Hudayinglar Pərwədigardurmən. **11** Ikkinqi yili, ikkinqi ayning yigirminqi küni bulut həküm-guwaqlıq qedirining üstidin kətürüldi; **12** xuning bilən Israillar Sinay qelidin qikip, yol elip səpərlirini baxlidi; bulut Paran qelidə tohtidi. **13** Bu ularning birinqi qətim Pərwədigarning Musaning wastisi bilən qıləqan əmri boyiqə yoləqə qiqixi boldi. **14** Yəhuda bargahı əzining tuəqi astida qoxun-qoxun bolup aldi bilən yoləqə qiqti; qoxunning baxliki Amminadabning oəqli Nahxon idi. **15** Issakar kəbilisi qoxunining baxliki Zuarning oəqli Nətanəl idi. **16** Zəbulun kəbilisi qoxunining baxliki Həlonning oəqli Eliab idi. **17** Andin ibadət qediri quwulup, Gərxonning əwladliri bilən Mərarining əwladliri uni kətürüp yoləqə qiqti. **18** Rubən bargahı əzining tuəqi astida qoxun-qoxun bolup yoləqə qiqti; qoxunning baxliki Xidərninq oəqli

Əlizur idi. **19** Ximeon kəbilisi qoxunining baxliki Zuri-xaddayning oqli Xelumiyəl idi. **20** Gad kəbilisi qoxunining baxliki Deuəlning oqli Əliasaf idi. **21** Andin Kohatlar mukəddəs buyumlarni kətürüp yoloqa qikti; ular yetip kelixtin burun ibadət qedirini [kətürgüqilər] kelip uni tikləp koyuxkanidi. **22** Əfraim bargahı özining tuqi astida qoxun-qoxun bolup yoloqa qikti; qoxunning baxliki Ammihudning oqli Əlixama idi. **23** Manassəh kəbilisi qoxunining baxliki Pidahzurning oqli Gamaliyəl idi. **24** Binyamin kəbilisi qoxunining baxliki Gideonining oqli Abidan idi. **25** Dan bargahı həmmə bargahlarınin arqa muhəpizətqisi bolup, özining tuqi astida qoxun-qoxun bolup yoloqa qikti; qoxunning baxliki Ammixaddayning oqli Ahıəzər idi. **26** Axir kəbilisi qoxunining baxliki Okranning oqli Pagiyl idi. **27** Naftali kəbilisi qoxunining baxliki Enanning oqli Ahıra idi. **28** Bular Israillar yoloqa qikqanda qoxun-qoxun bolup mengix tərtpi idi; ular xu tərıqıdə yoloqa qikti. **29** Musa özining keynatısı, Midiyanlık Reuəlnin oqli Həbabqa: — Biz Pərwərdigar wədə kıləqan yərgə qarap səpər kiliwatimiz, U: «Mən u yərni silərgə miras kılıp berimən» degən; əzlirining biz bilən billə mengixlirini ətünimən, biz siligə yaxı qaraymız, qünki Pərwərdigar Israil toqruluk bəht-saadət ata kılımən dəp wədə bərgən, — dedi. **30** Ləkin Həbab Musaq: — Yak, mən əz yurtum, əz uruq-tuqkanliriməqa ketimən, — dedi. **31** Musa uningə: Bizdin ayrılıp kətmisilə; qünki sili qəldə qandaq bargah quriximiz kerəklikini biləla, sili bizgə kəz bolup bərsilə. **32** Xundaq boliduki, biz bilən billə barsilə, kəlgüsidə Pərwərdigar bizgə qandaq yaxılik

kilsa, bizmu siligə xundak k'ilimiz! — dedi. **33** Israillar Pərwərdigar teoqidin yoloqa qikip üq kün yol mangdi; Pərwərdigarning əhdə sanduqi ularoqa aram alidioqan yer izdəp ularning aldida üq kün yol baxlap mangdi. **34** Ular qedirilirini yioixturup yoloqa qikidioqan qaoqlarda, Pərwərdigarning buluti haman ularning üstidə bolatti. **35** Əhdə sanduqi yoloqa qikidioqan qaoqda Musa: «Ornungdin turoqaysən, i Pərwərdigar; düxmənliring tiripirən bolsun; Sanga eqlər yüzüingning aldidin kaqsun!» — dəytti. **36** Əhdə sanduqi tohtioqan qaoqda u: «Kaytip kəlgəysən, i Pərwərdigar, minglioqan-tümənligən Israil həlki arisioqa kaytip kəlgəysən!» — dəytti.

11 Wə xundak boldiki, həlk oqotuldixatti, ularning oqotuldaxliri Pərwərdigarning kulikioqa yetip intayin rəzil anglandi; U bu sözləni anglidi wə Uning oqəzipi kəzoqaldi; Pərwərdigarning ot-yalkuni ularning arisida tutixip, bargahning qetidiki bəziləni kəydürüxkə baxlidi. **2** Həlk bu qaoqda Musaoqa yalwuriwidi, Musa Pərwərdigardin tilidi; xuning bilən ot pəsiyip eqti. **3** Pərwərdigarning oti ularning otturisida tutaxkanliki üqün u u yərgə «Tabərah» dəp at koydi. **4** Ularning arisidiki xaloqut kixilərnin nəpsi takildap kətti, Israillarmu yənə yioqlaxka baxlidi: «Əmdi bizgə kim gəx beridu? **5** Həlimu esimizdiki, biz Misirdiki qaoqlarda pul həjliməy turupmu belik yeyələyttuk, yənə tərhamək, tawuz, piyaz wə küdə piyaz bilən samsakmu bar idi. **6** Mana bu yərdə hazır kəz aldimizda mannadin baxka heqnemə yok, əmdi bizning jenimizmu kurup ketiwatidu» deyixti. **7** Manna goya yuməqəsüt urukioqa, kərünüxi goya kəhriwaoqa ohxaytti. **8** Kixilər uyan-

Qəl-bayawandiki səpər

koyimən. Xuning bilən ular sən bilən billə həlkni kətürüx mäs'uliyitini üstigə alidu, andin sən uni özüng yaloquz kətürməydiqan bolisən. **18** Sən həlkqə mundaq deyin: «Ətə gəx yiyixkə təyyarlinip özənglərn [Hudaq] atap paklanglar; qünki silər Pərwərdigarning kuliqini aqritip yioqlap: «Əmdi kim bizgə gəx beridu? Ah, Misirdiki həlimiz bək yahxi idi!» degənidinglar əməsmu? Pərwərdigar dərwekə silərgə gəx beridu, silər uningdin yəysilər. **19** Silər bir kün, ikki kün əməs, bəx kün, on kün əməs, yigirmə künmu əməs, **20** bəlki pütün bir ay yəysilər, taki burninglardin etilip qikip hə boluquqə yəysilər; qünki silər aranglarda turuwatqan Pərwərdigarni mənsitməy, uning aldida yioqlap turup: «Biz nemə üqün Misirdin qiktuk?» — dedinglar». **21** Musa: — Mən ularning arisida turuwatqan bu həlktin yoloqə qikalaydiqan ərkəklər altə yüz ming tursa, Sən tehi: «Mən ularni gəx yəydiqan, hətta pütün bir ay gəx yəydiqan kiliyəmə» dəysən; **22** əmisə koy, kala padilirining həmmisi soyulsa ularoqə yetəmdü? Yaki dengizdiki həmmə belik ularoqə tutup berilsə, ularning yiyixigə yitərmi? — dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar Musaq: — Pərwərdigarning kəli kiska bolup qaptimu? Əmdi kərüp bəkkinə, Mening sanga degən səzüm əməlgə axurulamdu-yok? — dedi. **24** Xuning bilən Musa qikip Pərwərdigarning səzini həlkqə yətküzdi wə həlk iqidiki aqsakallardin yətmix adəməni tallap yioqip ularni jamaət qedirining ətrapida turoquzdi. **25** Andin Pərwərdigar bulut iqidin qüxüp, Musa bilən səzlixip, uningdiki Rohtin elip yətmix aqsakaloqə koydi; Roh ularning üstigə kənuxi bilən ular bəxarət berixkə kirixti. Lekin xu wəqittin keyin

ular undak qilmidi. **26** Lekin u qaoqda ulardin ikki adəm bargahğa qaldı; birsining ismi Əldad, ikkinqisi Medad idi (ular əslidə aqsakallarning arisida tizimlanoqanidi, lekin ibadət qedirioğa qikmay qaloqanidi). Roh ularning üstidimu kəndi wə ular bargah iqidə bexarət berixkə baxlidi. **27** Yax bir yigit yügürüp kelip Musaoğa: — Əldad bilən Medad bargahğa bexarət beriwatidu, — dedi. **28** Musaning hizmətkari, Musa tallioqan sərhil yigitliridin biri, Nunning oqli Yəxua qopup: — I hojam Musa, ularni tosuqayla, — dedi. **29** Lekin Musa uningoa: — Sən mening səwəbimdin həsət kiliwatamsən? Pərwərdigarning pütün həlki pəyoqəmbər bolup kətsə idi, Pərwərdigar Əzining Rohini ularning üstigə koysa idi! — dedi. **30** Xuning bilən Musa bilən Israil aqsakallirining həmmisi bargahğa kaytip ketixti. **31** Əmdi Pərwərdigar aldidin bir xamal qikip, u dengiz tərəptin bədünilərnı uqurtup kelip, bargahning ətrapioğa yeyiwətti; bədünilər bargahning u tərıpidimu bir künlük yol, bu tərıpidimu bir künlük yol kəlgüdək yər yüzini ikki göz egizliktə kəlgüdək qaplıdi. **32** Həlk ornidin turup pütkül xu küni, xu keqisi wə ətisi pütün kün bədünə tutup yioqdi, əng az degənlirimu alahazəl ikki homir yioqdi; ular bularni bargahning tət ətrapioğa əzliri üqün yeyixti. **33** Ular gəxni qaynap ezip bolmay, gəx tehi qixliri arisida turoqanda, Pərwərdigarning oqəzipi ularoa kəzoqilip, həlkni intayin eqir bir waba bilən urdi. **34** Xunga kixilər xu yərni «Qıbro-t-Həttawah» dəp atidi; qünki ular xu yərdə nəpsi təkildioqan kixilərnı yərlikkə koyoqanidi. **35** Keyin həlk Qıbro-t-Həttawahın yoloğa qikip Həzirotka kelip, Həzirotta tohtidi.

12 Məriyəm bilən Hərun Musaning həbəxlik kızni hotunlukğa aloqini üqün uningğa qarxi söz kildi (qünki u həbəxlik bir kızni aloqanidi). **2** Ular: — Pərwərdigar pəxət Musa bilənla səzlixip, biz bilən səzləxməptimu? — deyixti. Bu gəpni Pərwərdigar anglidi. **3** Musa degən bu adəm intayin kəmtər-məmin adəm bolup, bu tərəptə yər yüzidikilər arisida uning aldioğa ətidioqini yok idi. **4** Pərwərdigar Musa, Hərun wə Məriyəmgə tuyuksiz: — Silər üqünglar jamaət qedirioğa kelinglar, — dedi. Üqilisi qikip kəldi. **5** Andin Pərwərdigar [ərxitin] bulut tüwrüki iqidə qüxüp, jamaət qedirining aldida tohtap, Hərun bilən Məryəmni kirqiriwidi, ular aldioğa kəldi. **6** U ularoğa: — Əmdi silər gepimni anglanglar, əgər silərnin aranglarda pəyqəmbər bolsa, Mən Pərwərdigar alamət kərünüxtə uningğa Əzümni ayan kilimən, qüxide uning bilən səzliximən. **7** Lekin qulum Musoğa nisbətən undak əməs; u barlıq ailəm iqidə tolimu sadıktur; **8** Mən uning bilən tepixmak eytip olturmay, yüzmu yüz turup biwasitə səzliximən; u Mən Pərwərdigarning kiyapitini kərələydu. Əmdi silər nemixka qulum Musa tooqruluk yaman gəp kilixtin korkmidinglar? — dedi. **9** Pərwərdigarning otluk oqəzi ularoğa kəzoqaldi wə u ketip qaldı. **10** Xuning bilən bulut jamaət qediri üstidin kətti, wə mana, Məryəm huddi ap'ak kardək pesə-mahaw bolup kətti; Hərun burulup Məryəmgə kariwidi, mana, u pesə-mahaw bolup qaloqanidi. **11** Hərun Musoğa: — Way hojam! Nədanlık kilip gunah ətüzüp qoyoqlanlikimiz səwəbidin bu gunahni bizning üstimizgə artmioqaysən. **12** U huddi anisining qorsikidin qikkandila bədinı yerim qirik, əlök tuoquloqan

balidək bolup qalmioqay! — dedi. **13** Xuning bilən Musa Pərwərdigarəqa: — I Təngri, uning kesilini saqaytiwətkən bolsang, — dəp nida qildi. **14** Pərwərdigar Musaqqa: — Əgər atisi uning yüzigə tükürgən bolsa, u yəttə kün hijilqilik iqidə turoqan bolatti əməsmu? Əmdi u bargahning sirtioqa yəttə kün qamap qoyulsun, andin u qaytip kəlsun, — dedi. **15** Xuning bilən Məryəm bargah sirtioqa yəttə kün qamap qoyuldi, taki Məryəm qaytip kəlgüqə həlk yoləqa qikmay turup turdi. **16** Andin keyin həlk Həzirottin yoləqa qikip, Paran qəlidə bargah qurdi.

13 Pərwərdigar Musaqqa səz kilip: — **2** Mən Israillarəqa miras kilip bərgən Qanaan zeminini qarlap kelixkə adəmlərnə əwətkin; hərbiər ata jəmətkə təwə kəbilidin birdin adəm qikirilsun, ular əz kəbilisidiki əmir bolsun, — dedi. **3** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə, ularni Paran qəlidin yoləqa saldi; ularning həmmisi Israillarning baxliri idi. **4** Təwəndikilər ularning isimliri: — Rubən kəbilisidin Zakkurning oqlı Xammuya, **5** Ximeon kəbilisidin Horining oqlı Xafat, **6** Yəhuda kəbilisidin Yəfunnəhning oqlı Kaləb, **7** Issakar kəbilisidin Yüsüpning oqlı Igal, **8** Əfrain kəbilisidin Nunning oqlı Hoxiya, **9** Binyamin kəbilisidin Rafuning oqlı Palti, **10** Zəbulun kəbilisidin Sodining oqlı Gaddiyəl, **11** Yüsüp kəbilisidin, yəni Manassəh kəbilisidin Susining oqlı Gaddi, **12** Dan kəbilisidin Gimallining oqlı Ammiyəl, **13** Axir kəbilisidin Mikailning oqlı Sətur, **14** Naftali kəbilisidin Wofsinig oqlı Nahbi, **15** Gad kəbilisidin Makining oqlı Geuəl. **16** Mana bular Musa qarlap kelinglar dəp Qanaan zeminiəqa əwətkən adəmlərnig ismi. Musa Nunning oqlı Hoxiyani Yəhoxuya dəp atidi. **17** Musa

ularni qarlap kelixkə Kanaanoqa səpərwər kilip: — Silər muxu yərdin Nəgəw qəli tərəpkə qarap menginglar, andin taqlıq rayonoqa qıkinglar. **18** U yərning qandak ikənlikini, u yərdikilərnıng küqlük-ajizlikini, az yaki köplükini kərüp bekinglar; **19** ular turuwatqan yərning qandak ikənlikini, yahxi-yamanlikini kərünglar; ular turuwatqan xəhərlərnıng qandak ikənlikini, bargahlik xəhər yaki sepil-qələlik xəhər ikənlikini; **20** u yərning munbət yaki munbətsiz ikənlikini, dəl-dərəhlirining bar-yoklukini kərüp kelinglar. Yürəklirək bolup, mewə-qiwiliridin aloq kelinglar, — dedi. Bu qaq dəl üzüm pixip qaloqan waqıt idi. **21** Ular xu tərəplərgə qıqip, zeminni Zin qəlidin tartip taki Hamat eqizining yenidiki Rəhobkığə berip qarlasti. **22** Ular jənub tərəptə Həbronqa bardı, u yərlərdə Anakiyların ǝwladliridin Ahıman, Xixay, Talmay degənlər olturuxluk idi. Əslidə Həbron xəhiri Misirdiki Zoan xəhiridin yəttə yil ilgiri yasaloqanidi. **23** Ular «Əxkol jılqisi»qa kəldi, u yərdə bir sap üzümü bar bir üzüm xehini kesip, bir baldaqqa esip ikki adəmgə kətürgüzüp mangdi; ular azrak anar bilən ənjürmu elip qaytip kəldi. **24** Israillar xu yərdə kesiwaloqan əxu üzüm səwəbidin u yər «Əxkol jılqisi» («[üzüm sapıqı jılqisi]») dəp ataldi. **25** Ular kırık kündin keyin u yərlərnı qarlap tügitip, qaytip kəldi. **26** Ular kelip, Paran qəllükidiki Qadəxtə Musa, Hərun wə pütün Israil jamaiti bilən kərüxti. Ular ikkiyləngə həm pütkül Israil jamaitigə məlumat bərdi həm zeminning mewilirini ularoqa kərsətti. **27** Ular Musoqa məlumat berip: — Biz əzliri beringlar degən yərlərgə barduk, rasttinla

süt bilən həsəl ekip turidioqan yər ikən, mana bular xu yərning mewiliri. **28** Birəq u yərdikilər bək küqtünggür ikən, xəhərlər sepillik bolup həm puhta-həywətlik ikən. Uning üstigə, biz u yərdə Anaqiylarning əwladlirininu kərduq. **29** Amaləklər jənub tərəptə turidikən; Hittiylar, Yəbusiylar, Amoriylar taqlarda turidikən; Kanaaniylar dengiz boylirida wə Iordan dəryasi boylirida turidikən, — dedi. **30** Kaləb Musaning aldida kəpqilikni tinqitip: — Biz dərhal atlinip berip u yərni igiləyli! Qünki biz qoqum oqalip kelimiz — dedi. **31** Lekin uning bilən billə qikqan baxqilar bolsa: — Ular bizdin küqlük ikən, xunga ularoqa hujum kilsək bolmaydu, — deyixti. **32** Andin qarlioquqilar əzliri qarlap kəlgən zeminning əhwalidin Israillaroqa yaman məlumat berip: — Biz kirip qarlap ətkən zemin bolsa öz ahalisini yəydioqan zemin ikən; biz u yərdə kərgənlərninğ həmmisi yooqan adəmlər ikən. **33** Biz u yərlərdə «Nəfiliylər» degən [gigant] adəmlərni kərduq (dərwəkə Anaqiylarning əwladliri Nəfiliylərdin qikqandur); biz əzimizgə qarisaq qekətkidək turidikənmiz, biz ularoqimu xundək kərinidikənmiz, — dedi.

14 Xuning bilən barlik jamaət dad-pəryad kətürüp yioqlidi; ular keqiqə yioqa-zar kiliqip qikti. **2** Israillar Musa bilən Hərunoqa tapa-tənə kilip: — Biz baldurla Misirda əlöp kətsək boptikən! Muxu qəl-jəziridə əlöp kətsək boptikən! **3** Pərwərdigar nemixka bizni kiliq astida əlsun, hotun bala-qakilirimiz bulinip, [düxmənninğ] oljisi bolsun dəp bizni bu yərgə baxlap kəlgəndu? Uningdin kərə, Misiroqa kaytip kətkinimiz yahxi əməsmu? — dəp oqotuldaxti. **4** Xuning bilən ular bir-birigə: — Baxkidin

bir baxlik tiklap Misiroqa kaytip ketayli, — deyixti. **5** Musa bilən Hərun pütün Israil jamaiti aldida yikilip düm yatti. **6** Xu yəni qarlap kəlgənlər iqidiki Nunning oqli Yəxua bilən Yəfunnəhning oqli Kaləb kiyimlirini yirtip, **7** pütün Israil jamaətqilikigə: — Biz qarlap kelixkə ətüp barəqan zemin intayin bək yahxi zemin ikən. **8** Əgər Pərwərdigar bizdin səyünsə, bizni xu zeminoqa, yəni həsəl bilən sūt ekip turidioqan xu zeminoqa baxlap berip, uni bizgə beridu. **9** Silər pəkət Pərwərdigarəqa asiylik qilmanglar! U zeminidikilərdin qorqmanglar, qünki ular bizgə nisbətən bir oqizadur; ularning panahdarliri ulardin kətti, Pərwərdigar bolsa biz bilən billə; ulardin qorqmanglar, — dedi. **10** Həlbuki, pütkül jamaət tərəp-tərəptin: — U ikisini qalma-kesək qilip əltürüwetəyli, deyixti. Ləkin Pərwərdigarning julasi jamaət qedirida Israiləroqa ayan boldi. **11** Pərwərdigar Musəoqa: — Bu həlk Meni qaqanoqiqə mənəitməydu? Gərqə ularning otturisida xunqə məjizilik əlamətlərnə yaratqan bolsammu, ləkin ular Manga qaqanoqiqə ixinixməydikən? **12** Mən ularni waba bilən urup yəqitimən, xuning bilən seni ulardin tehimu qong wə qudrətlik bir əl qilimən, — dedi. **13** Musa bolsa Pərwərdigarəqa mundaq dedi: — «Bundaq bolidioqan bolsa bu ixni misirliklər anqlap qalidu, qünki Sən uluq qudriting bilən bu həlkni ularning arisidin elip qiqqaniding; **14** wə Misirliklər bu ixni xu zemindiki həklərgimu eytidu. U zemindiki aqalimu Sən Pərwərdigarning bu həlkning arisida ikənlikingni, Sən Pərwərdigarning ularning aldida yüzmuylüz kərüngənlikingni, Səning buluting daim ularəqa sayə qüxürüp kəlgənlikini, xundakla Səning

kündüzi bulut tüwrükidə, keqisi ot tüwrükidə ularning aldidə mangojanliqningni angliqanidi. **15** Əmdi Sən bu həlkni huddi bir adəmni ɵltürgəndək ɵltürüwətsəng, Sening nam-xəhritingni angliqan əllərninğ həmmisi: **16** «Pərwərdigar bu həlkni Ɖzi ularqə berixkə kəsəm kılqan zeminqə baxlap baralmaydiqanliki üqün, xunga ularni əxu qəl-jəziridə ɵltürüwetiptu» dəp qalidu. **17** Əmdi ɵtünimənki, Rəbbim qudritingni jari kıldurqaysən, Ɖzüngning: **18** «Pərwərdigar asanliqə aqqıqlanmaydu, Uning mehir-muhəbbiti texip turidu; U gunah wə itaətsizlikni kəqüridu, lekin gunahkarlarni hərgiz gunahsız dəp qarimaydu, atilarning kəbihlikini atisidin balisliqə, hətta nəwrə-qəwrilirigiqə ularning üstigə yükləydu» deginingdək kılqaysən. **19** Mehriy-xəpkitingning kəngriliki boyiqə, Misirdiki qaqdin taki həzirliqə daim kəqürüp kəlginingdək, bu həlkning kəbihlikini kəqürgəysən!». **20** Pərwərdigar: — «Boptu, sən degəndək ularni kəqürdüm. **21** Lekin Ɖz həyatim bilən kəsəm kılimənki, pütkül yər yüzi Mən Pərwərdigarning xan-xəripi bilən tolidu. **22** Həlbuki, Meninğ julayimni, Misirda wə qəl-jəziridə kərsətkən məjizilik alamətlirimni kərüp turupmu Meni muxundak on kətimlap sinap yənə awazimoqə kulak salmioqanlar, **23** Mən kəsəm iqip ularning ata-bowiliriqə miras kılıp berimən degən u zeminni hərgiz kərəlməydu; Meni mənsitmigənlərdin birimu u yurtni kərəlməydu. **24** Lekin ɵzidə baxkiqu bir rəhning bolqini, pütün kəlbi bilən Manga əgəxkini üqün qulum Kaləbni u kirgən yərgə baxlap kirimən; uning əwladlirimu u yərgə mirashor bolidu. **25** (xu qaqda Amaləklər bilən

Kanaaniylar [taoqlik] jilolilarda turuwatatti) — Ətə silər yolunglardin burulup, Kizil Dengizə baridioqan yol bilən mengip qəlgə səpər kılinglar» — dedi. **26** Pərwərdigar Musa bilən Hərunə səz kılip mundak dedi: **27** — Mən Mening yaman gepimni kılip oqotuldixidioqan bu rəzil jamaətkə qaanoqıqə qidixim kerək? Israillarning Mening yaman gepimni kıloqanliri, xu [tohtawsiz] oqotuldaxlirining həmmisini anglidim. **28** Sən ularə: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən həyatim bilən kəsəm kılimənki, həp, Mən silərgə kuliqimoqə kirgən səzliringlar boyiqə muamilə kılmaydioqan bolsam! **29** Siləning əlükünglar muxu qəldə yatidu; siləning iqinglarda sanaktin ətküzülgənlər, yəni yexi yigirmidin axkan, Mening yaman gepimni kılip oqotuldioqanlarning həmmisi pütün sani boyiqə **30** Silərgə kol kətürüp [kəsəm kılip], turaloqunglar kılip berimən degən zeminoqə heq kirəlməydu; pəkət Yəfunnəhning oqli Kaləb bilən Nunning oqli Yəxuala kiridu. **31** Siləning kiqik baliliringlar, yəni «Bulinip, düxmənning oljisi bolup qalidu» deyilgənləni Mən baxlap kirimən, ular silər kəmsitkən u zemindin bəhrimən bolidu. **32** Birak silər bolsanglar, silər yikilip, əlükünglar bu qəldə qalidu. **33** Siləning baliliringlar buzukluk-wapasizliqınglarning əlimini tartip, əlükünglar qəldə yoxaloquqə, bu qəldə kırık yil sərgərdan bolup yüridu. **34** Siləning xu zeminni qarlioqan künliringlarning sani boyiqə, kırık künning hər bir künini bir yil hesablap, kəbihlikliringlarni kırık yil öz üstünglarə elip yürisilər; xu qaoqda Mening əzünglardin yatlxqinimning nemə ikənlikini bilip yetisilər» — deyin. **35** Mən Pərwərdigar

xundak deganikənmən, yiqilip Manga qarxi qikqan
bu rəzil həlk jamaitigə Mən qoqum xundak kəlimən;
ular muxu qəl-jəziridə yəwetilidu, xu yərdə əlidu.
36 Musa u zeminni qarlap kelixkə əwətkənlər qaytip
kəlgəndə, u zemin toqruluk yaman həwər elip kelix
bilən pütün jamaətni oqotulditip, Musaning yaman
gepini kəlozuanlar, **37** yəni u zemin toqruluk yaman
həwər əkəlgən bu kixilərnin həmmisi waba kesili tegip
Pərwədigarning aldida əldi. **38** Zeminni qarlap kelixkə
barəjan adəmlər iqidin pəkət Nunning oqli Yəxua bilən
Yəfunnəhning oqli Kaləbla həyat qaldı. **39** Musa bu
gəplərnı pütkül Israil jamaitigə eytiwidi, həmmisi bək
həsərət qəkti. **40** Ular ətigən tang atqanda turup taqqa
qikip: — Mana biz kəlduk! Pərwədigar eytkən yurtqa
qikip hujum kəlayli; qünki biz gunah kilduk, — deyixti. **41**
— Silər yənə nemixkə Pərwədigarning əmrigə hilaplik
kəlisilər? — dedi Musa, — Bu ix oqəlibilik bolmaydu! **42**
Pərwədigar aranglarda bolmioqqa, duxmənnin kəliqi
astida əlup, məqlup bolmaslikənglər üqün hujuməja
qikmanglar. **43** Qünki Amaləklər bilən Qanaaniylar u
yurtta, silərnin aldinglarda turidu; silər kəliq astida əlup
ketisilər; qünki silər Pərwədigardin tenip kəttinlər,
Pərwədigar silər bilən billə bolmaydu. **44** Lekin, gərqə
Pərwədigarning əhdə sandukı wə Musa bargəhtin
kəzoqalmioqan bolsimu, ular yənə öz məyliqə taqqa qikip
hujuməja etti. **45** Xuning bilən Amaləklər bilən xu taqda
turuxluk Qanaaniylar quxup ularni taki Horməhoqıqə
koqlap, bitqit kəlip kəroqin kildi.

15 Pərwərdigar Musoqə səz kəlip mundaq dedi: — **2** Sən Israillaroqə mundaq degin: — Silər makanlixixinglar üqün silərgə təqdim kəlip beridioqan zeminoqə kirgən qeoqinglarda, **3** əgər Pərwərdigarəqə atap otta sunulidioqan, uningəqə huxbuy bolsun dəp birər hədiyə-kurbanlik kəlməqə bolsanglar, kurbanlik kala yaki qoy-əqkə padisidin bolsun. U kəydürmə kurbanlik bolsun, kəsəmnə ada kəlix kurbanliqi bolsun, ihtiyariy kurbanlik yaki silərgə bekitilgən həytlardiki zərür kurbanlik bolsun, **4** kurbanlik sunoquqi kixi Pərwərdigarəqə atioqinioqə bir axlik hədiyəsini qoxup kəltürsun. Kəydürmə kurbanlik yaki baxqə kurbanlik qoza bolsa, undaqtə axlik hədiyəsi zəytun meyidin bir hinning tətətin biri iləxtürülgən esil undin əfahning ondin biri bolsun; uningəqə yənə xarab hədiyəsi süpitidə tətətin bir hın xarabni quxup sunsun. **6** Kurbanlikəng qoqkar bolsa, sən uningəqə axlik hədiyəsi süpitidə üqtin bir hın zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi bolsun **7** wə xarab hədiyəsi süpitidə tətətin bir hın xarabni quxup sunsun; bular Pərwərdigarəqə huxbuy qikərsun dəp sunulsun. **8** Əgər sən Pərwərdigarəqə kəydürmə kurbanlik, yaki kəsəmnə ada kəlix kurbanliqi yaki inaklik kurbanliqi süpitidə torpaq atioqan bolsang, **9** undaqtə torpaqqa axlik hədiyə süpitidə yerim hın zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin üqini, **10** xarab hədiyə süpitidə yerim hın xarabni qoxup sunoqin; bular Pərwərdigarəqə atilip otta sunulup, huxbuy qikərsun dəp kəltürölsun. **11** Hər bir sunuloqan torpaq, qoqkar, qoza yaki oqlakqə nisbətən muxundaq kəlinsun. **12** Silər sunidioqininglarning

sani boyiqə, hərhil kurbanlikning sanioğa qarap xundak kilsilər. **13** Xu zeminda tuquloqlanlarning həmmisi Pərwərdigarğa huxbuy qikarsun dəp, otta sunulidioğan kurbanlik kilməqçi bolsa ənə xundak kilsun. **14** Xuningdək silər bilən billə turuwatқан musapir yaki əwladmu-əwlad silər bilən billə turuwatқанlar bolsa, huxbuy qikarsun dəp otta sunulidioğan kurbanlik kilməqçi bolsa, silər қандақ қилоған bolsanglar, ularmu xundak kilsun. **15** Pütkül jamaətkə, məyli silər bolunglar yaki silər bilən billə turuwatқан musapir bolsun, həmminglar üqün ohxax bir bəlgilimə bolidu; silər üqün dəwrmu-dəwr əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigar aldidə silər қандақ bolsanglar, musapirlarmu xundaqtur. **16** Silərgimu, aranglarda turuwatқан musapirlarəjimu ohxax bir қанун-бəlgilimə, ohxax bir həküm bolsun. **17** Pərwərdigar Musəğa səz қилип mundak dedi: — **18** Sən Israillərgə səz қилип ularəğa mundak deyin: — «Silər Mən silərnə əkiridioğan zeminoğa yetip barəanda, **19** xu yərdin qikқан axlikni yəyidioğan qeəinglarda, Pərwərdigarəğa bir «kətürmə hədiyə» təқdim қilinglar. **20** Silər hərбір yengi hemirdin pixқан nānlardin birini «kətürmə hədiyə» қилип təқdim қilinglar; silər uni təқdim қилоғanda huddi hamanning «kətürmə hədiyə»sigə ohxax bolsun. **21** Dəwrdin-dəwrgə silər dəsləpki қosuldin qikқан hemirdin bir nānni «kətürmə hədiyə» süpitidə Pərwərdigarəğa sununglar. **22** Əgər silər əzünglar bilməy ezip gunah қилип, Pərwərdigarning Musəğa buyruəğan bu barliқ əmirlirogə əməl қilmioğan bolsanglar, **23** yəni Pərwərdigar buyruəğan күndin etibarən barliқ

əwladliringlaroqiə Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən silərgə buyruoqan barliq ixlirioqə əməl kilmioqan bolsanglar, **24** jamaət xundak birər gunahning bilməy etküzülgənlikidin həwərsiz bolsa, undakta pütkül jamaət Pərwərdigaroqə huxbuy qikərsun dəp yax bir torpakni keydürmə kurbanliq süpitidə sunsun həmdə kaidə-nizam boyiqə uningoqə munasiwətlik axliq hədiyə bilən xarab hədiyəni qoxup sunsun, wə uning üstigə bir tekini gunah kurbanliqi süpitidə sunsun. **25** Xu yol bilən kahin pütkül Israil jamaiti üçün kafarət kəltürüp, bu gunah ulardin kəqürüm kilinidu; qünki bu bilməy etküzüp qoyoqan gunah wə ular əzlrining bilməy etküzüp qoyoqan gunahı üçün kurbanliq, yəni Pərwərdigaroqə atap otta sunulidioqan kurbanliq wə gunah kurbanliqini birliktə Pərwərdigar aldioqə sunoqan. **26** Bu gunah pütkül Israil jamaiti bilən ularning arisida turuwatqan musapirlarning həmmisidin kəqürüm kilinidu, qünki bu pütkül həlq bilməy turup etküzüp qoyoqan gunahdur. **27** Əgər bir kixi bilməstin gunah kilip qoyoqan bolsa, u bir yaxliq bir qixi ooqlakni gunah kurbanliqi süpitidə sunsun. **28** Kahin xu yol bilən bilməy gunah kilip qoyoqan adəm üçün kafarət kəltüridu; uning üçün kafarət kəltürsə uning Pərwərdigar aldida bilməy etküzgən gunahı uningdin kəqürüm kilinidu. **29** Bilməy birər səwənlik etküzüp qoyoqan barliq kixilərgə, məyli xu zeminda tuquloqan Israillar bolsun yaki ularning arisida turuwatqan musapirlaroqə bolsun, — silərninğ həmminglaroqə ohxax bir qanun-bəlgilimə tətbiqlinidu. **30** Lekin yüriqini qaptək kilip ix kərgən kixi, məyli u zeminda tuquloqan bolsun yaki musapir

bolsun, Pərwərdigarəja haqarət kəltürgən bolidu; u
haman öz həlkidin üzüp taxlinidu. **31** U Pərwərdigarning
səzini mənsitmigənəkən, Pərwərdigarning əmrigə hilaplik
kilojanikən; xuning üqün u qoqum üzüp taxlinidu;
gunahı özining bexioja qüxidu. **32** Israillar qəl-jəziridiki
waqitlirida, bir kixining xabat künidə otun tərgənliki
bayqaldi. **33** Otun teriwatqanlikini baykap qalojanlar uni
Musa, Hərun wə pütkül jamaətning aldioja elip kəldi. **34**
Uni qandak bir tərəp kilix kerəkliki tehi kərsitilmigəqkə,
ular uni qamap koydi. **35** Pərwərdigar Musaoja: — U adəm
əltürülmisə bolmaydu; pütün jamaət uni bargahning
texioja əpqikip qalma-kesək kilip əltürsun, — dedi. **36**
Andin pütün jamaət u adəmni bargah sirtioja əpqikip,
huddi Pərwərdigar Musaoja buyruoqandək, qalma-kesək
kilip əltürdi. **37** Pərwərdigar Musaoja söz kilip mundak
dedi: — **38** Sən Israillaroja mundak degin, ular əwladmu-
əwlad kiyim-keqəklirining qərisigə quqilarni tutsun həm
burjikidiki quqilirining hər birigə kək xoyna tikip qoysun;
39 bu hil quqilar silərnin uni tikip turuxunglar üqün
bolidu; uni kərgəndə Pərwərdigarning barlik əmrlirini
esinglarda tutup, ularoja əməl kilixinglar üqün bu silərgə
bir əslətmə bolidu; xuningdək silərnin hazırkıdək
əzünglarning kənglünglar wə kəzünglarning kəynigə
kirip, qatirap buzukluk kilip kətməslikinglar, **40** Mening
barlik əmrlirimni əstə tutuxunglar həm uningoja əməl
kilip, Hudayinglarəja atap pak-muqəddəs boluxunglar
üqün bolsun. **41** Mən Hudayinglar bolux üqün silərni
Misir zeminidin elip qikqan Pərwərdigardurmən; Mən
Pərwərdigar Hudayinglardurmən.

16 Lawiyning əwrisi, Kohatning nəwrisi, Izharning oqli Korah və Rubənniŋ əwladliridin Eliabning oqulliri Datən bilən Abiram və Pələtning oqli On 2 Israillar iqidiki jamaət əmirliiri boləŋ, jamaət iqidin saylap qikiləŋ mətivərlərdin ikki yüz əllik kixini baxlap kelip Musaqə qarxi qikti. 3 Ular yiojilip Musaqə qarxi həm Harunoqə qarxi qikip: — Silər həddinglərdin bək axtinglar, pütkül jamaətniŋ həmmisi pak-mukəddəs, Pərwərdigarmu ularniŋ arisida, xundak turuqluk silər nemə dəp əzüŋglərni Pərwərdigarniŋ jamaitidin üstün qoyusilər? — dedi. 4 Musa ularniŋ gepini anglap düm yikilip, Korah bilən uning guruhidikilərgə səz kilip: — Ətə ətigəndə Pərwərdigar kimlərniŋ Əzigə mənəsup ikənlikini, kimlərniŋ pak-mukəddəs ikənlikini ayan kilidu; xu kixini Əzigə yekinlaxturidu; kimni tallioŋ bolsa, uni Əzigə yekinlaxturidu. 6 Silər mundak kilinglar: — Sən Korah və sening guruhingdikilər həmmisi huxbuydanlarni əpkelinglar; 7 ətə Pərwərdigarniŋ aldida huxbuydanlarqə ot yekip, huxbuyni uning üstigə qoyunglar; Pərwərdigar kimni tallisa, xu mukəddəs-pak boləŋ bolsun! Əy silər Lawiylar, həddinglərdin bək axtinglar! — dedi. 8 Musa yənə Korahqa: — I Lawiylar, gepimə kulak selinglar. 9 Israilniŋ Hudasi Pərwərdigar silərni Əziniŋ qediriniŋ ixlirini kilsun dəp həmdə jamaətniŋ aldida ularniŋ hizmitidə bolsun dəp Əzigə yekinlaxturux üqün silərni Israil jamaitidin ayrip qikқан — yəni Pərwərdigar seni və sening həmmə qerindaxliriŋ boləŋ Lawiyniŋ əwladlirini birdək Əzigə yekinlaxturoŋanliki silərqə kiki ixmu? Silər

yənə tehi kahinlik vəzəpisini tama qiliwatamsilər? **11** Xu vəjədin sən və sening guruhəngdikilər həmmisi yiqilip Pərwərdigarə qaxi qikiwetipsilər-də; Hərun nemidi, silər uning üstədin xunqilik aqrinip oqotuldixip kətküdək? — dedi. **12** Musa Eliabning oqlı Datan bilən Abiramni kəqkərip kəlixkə adəm əwətiwidi, ular: — Barmaymiz! **13** Sening bizni süt bilən həsəl aqidiqan zemədin baxlap qəkip bu qəl-jəziridə əltərməkqi boləanliqəningning əzi kəqik ixmu? Sən tehi əzüngni padixah, həsəblap bizning üstiməzədin həkümranlik qilməqqu? **14** Həlbuki, sən bizni süt bilən həsəl aqidiqan yurtqə baxlap kəlməding, etiz və üzümzarliqlərnimu bizgə miras qilip bərməding. Sən bu həqning kəzinimu oyuwalməqqu? Biz barmaymiz! — dedi. **15** Buni anglap Musa qəttik oqəzəplinip Pərwərdigarə: — Ularning sowəqə-qədiyəsigə etibar qilməqaysən; mən ularning həttə birər exikinimu tartiwəlmədim, birər adimigimu həq ziyan-zəhmət yətküzədim, — dedi. **16** Musa Korahqə: — Ətə sən və sening guruhəngdikilər — sən, ular və Hərun Pərwərdigarning əldiqə kəlinglər. **17** Hərbiringlər əzüngləarning huxbuydanliringlərnə əkilip uning üstigə huxbuyni səlinglər; hərbiringlər əzüngləarning huxbuydanliringlərnə, yəni jəmiy ikki yüz əllik huxbuydanni elip uni Pərwərdigarning huzuridə tutup turunglər; sənmu, Hərunmu hərbiringlər əz huxbuydanliringlərnə elip kəlinglər, — dedi. **18** Xuning bilən hərbi adəm əzining huxbuydanini elip, otni yəkip, huxbuy səlīp, Musa və Hərun bilən birliktə jəməət qədirining dərwezisi əldidə turuxti. **19** Korah Musa bilən

Hārunoqa hujum qilqili pütün jamaetni yioqip jamaet qedirining dərwazisi aldioqa keliwidi, Pərwərdigarning julasi pütkül jamaetkə ayan boldi. **20** Pərwərdigar Musa bilən Hārunoqa söz qilip: — **21** Silər bu həlkning arisidin neri turunglar, mən kəz yumup aqquqə ularni yutuwetimən, — dewidi, **22** Musa bilən Hārun düm yikilip: — I Təngrim, barlik ət igilirining rohlirining Hudasi, bir adəm gunah kılsa, oqəzipingni pütün jamaetkə qaqamsən? — dedi. **23** Pərwərdigar Musaoqa söz qilip: — **24** Sən jamaetkə: «Silər Korah, Datan wə Abiramning turar jayliridin ayrilip ulardin neri ketinglar» — dəp buyruk bər, — dedi. **25** Xuning bilən Musa ornidin turup Datan bilən Abiram tərəpkə qarap mangdi; Israil aqsakallirimu uningqa əgixip mangdi. **26** Musa jamaetkə: — Silərdin ətünimən, bu rəzil adəmlərnin qedirliridin yirək ketinglar, ularning barlik gunahliri səwəbidin ular bilən billə wəyran bolmasliqinglar üqün ularning heqnərsisigə qol təgküzmənglar, — dedi. **27** Xuning bilən jamaet Korah, Datan, Abiramning qedirlirining tət ətrapidin neri kətti; Datan bilən Abiram bolsa öz ayallirini, oqul-qizlirini wə bowaklirini elip qikip öz qedirining ixiki aldida turdi. **28** Musa: — Buningdin silər xuni bilisilərki, bu ixlarning həmmisi mening kənglümdin qikқан əməs, bəlki Pərwərdigar meni ularni ada qilixqa əwətkən: **29** — əgər bu adəmlərnin əlumi adəttiki adəmlərnin ələmigə ohxax bolidioqan yaki ularning bexioqa qüxidioqan kismətlər adəttiki adəmlər duqar bolidioqan kismətlərgə ohxax bolidioqan bolsa, Pərwərdigar meni əwətmigən bolatti. **30** Əgər Pərwərdigar

yengi bir ixni qilip, yər aqzini eqip ularni wə ularning pütün nərsisini yutup ketixi bilən, ular tirikla təhtisaraqa qüxüp kətsə, u qaşda silər bu adəmlərnin Pərwərdigarni mənsitmişlikini bilip qalısılər, — dedi. (Sheol h7585)

31 Musaning bu gepi ahirlixixi bilənla ularning puti astidiki yər yerildi. **32** Yər aqzini eqip ularni barlıq ailisidikilər bilən, xuningdək Korahqa təwə həmmə adəmlərni qoymay təllukətliri bilən qoxup yutup kətti. **33** Xundak qilip, ular wə ularning təwəsidikilərnin həmmisi tirikla təhtisaraqa qüxüp kətti, yər ularning üstidə yepildi. Ular xu yol bilən jamaətning arisidin yəkaldi.

(Sheol h7585) **34** Uların ətrapida turoşan Israillarning həmmisi ularning nalisini anglap: «Yər biznimu yutup ketərmikin!» deyixip qeqixti. **35** Andin Pərwərdigarning aldidin bir ot qikip, huxbuy sunuwatqan heliki ikki yüz əllik adəmnimu yutup kətti. **36** Pərwərdigar Musaqə mundaq dedi: — **37** Sən kahin Hərurning oqlı Əliazarqə buyruşin, u huxbuydanlarni ot arisidin teriwelip, qoqlirini yiraklarqə qeqiwətsun, qünki u huxbuydanlar Hudaqə ataloşandur; **38** xunga əzining jenioqə əzi zamin bolşan gunahkarlarınin huxbuydanlirini teriwalşin; ular qurbangahni qaplax üqün soqup nepiz tünikə qilinsun, qünki bu huxbuydanlar əslidə Pərwərdigarning huzurişə sunulup uningşə atalıp muqəddəs qilinoşan. Xundak qilip ular keyin Israillarqə ibrət bolidişan ixarət-bəlgə bolidu. **39** Xuning bilən kahin Əliazar otta köydürüwetilşənlər sunşan mis huxbuydanlarni teriwaldi; ular qurbangahni qaplitixqə nepiz tünikə qilip soquldi. **40** Xuning bilən [qurbangahning bu qaplimisi]

Harunning əwladlirioğa yat adəmlərning huddi Korah bilən uning guruḥidikilərgə ohxax qismətkə qalmasıqı üqün, Pərwərdigarning huzurida huxbuy köydürüxkə yeqinlaxmasıqıoğa Israillar üqün bir əslətmə boldi. Bu Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən Əliazarəğa buyruəanliridur. **41** Ətisi pütkül Israil jamaiti Musa bilən Harunning yaman gepini qilip: — Silər Pərwərdigarning həlkini ɵltürdünglar, — dəp ɵqotuldaxti. **42** Wə xundak boldiki, jamaət Musa bilən Harunəğa hujum qilixqa yiojiliwatqanda, jamaət burulup jamaət qedirioğa qariwidi, wə mana, bulut qedirni qapliwalidi həm Pərwərdigarning julasi ayan boldi. **43** Xuning bilən Musa bilən Harun jamaət qedirining aldioğa berip turdi. **44** Pərwərdigar Musəğa söz qilip: — **45** Mən kəzni yumup aqquqə ularni yokitip taxlixim üqün ikkinglar bu jamaəttin qikip neri ketinglar, — dəp buyruwidi, ikkiylən yikilip yərdə düm yatti. **46** Musa Harunəğa: — Sən huxbuydanni elip uningəğa qurbangahṭiki ottin sal, uningəğa huxbuy qoyup, ular üqün kafarət kəltürüxkə tezliktə jamaətning arisioğa apar; qünki qəhr-əqəzəp Pərwərdigarning aldidin qikti, waba baskili turdi, — dedi. **47** Harun Musaning deginidək qilip, huxbuydanni elip jamaətning arisioğa yügürüp kirdi; wə mana, waba kixilərning arisida baxlanəjanidi; u huxbuyni huxbuydanəğa selip, həlk üqün kafarət kəltürdi. **48** U əlüklər bilən tiriklər otturisida turuwidi, waba tohtidi. **49** Korahning wəqəsi munasiwiti bilən əlgənlərdin baxqa, waba səwəbidin əlgənlər on tət ming yəttə yüz kixi boldi. **50** Harun jamaət qedirining dərwazisi yenida turoqan Musaning yenioğa yenip kəldi; waba tohtidi.

17 Pərwərdigar Musaqə səz kəlip mundaq dedi: — **2** «Sən Israillaroqə səz kəlip, ulardin ata jəməti boyiqə, hər kəbilining əmiridin birdin on ikki həsa aləyin; sən ularning hər birining ismini əzining həsisioqə yezip qoyəyin. **3** Lawiy kəbilisining həsisioqə Hərunning ismini yazəyin, qünki hər bir ata jəmət kəbilə baxlıqı üqün bir həsa wəkil bolidu. **4** Sən bu həsilarni jamaət qediridiki həküm-guwahlik [sandukining] aldioqə, yəni Mən sening bilən kəruxidioqan yərgə qoyəyin. **5** Wə xundaq boliduki, Mən tallioqan kixining bolsa, uning həsisi bih süridu; xundaq kəlip Israillarning silərgə oquduraxqan gəplirini tohtitip Manga anglanmaydioqan kəliwetimən». **6** Xuning bilən Musa Israillaroqə xundaq səz kəldi; ularning həmmə əmirliri uningə birdin həsini, jəmiy bolup on ikki həsini bərdi; hər bir ata jəmətkə bir həsa wəkil boldi, Hərunning həsisimu xularning iqidə idi. **7** Musa həsilarni həküm-guwahlik qedirioqə əkirip Pərwərdigarning huzurioqə qoydi. **8** Wə xundaq boldiki, Musa ətisi həküm-guwahlik qedirioqə kəriwidi, mana, Lawiy jəmətigə wəkil boləqan Hərunning həsisi bih sürüp, oqunqilap, qeqəkləp, badam qüxkənidi. **9** Musa həsilarning həmmisini Pərwərdigarning aldidin elip qikip, Israil həlqigə kərsətti; ular kərgəndin keyin hər kim öz həsilirini elip kətxiti. **10** Pərwərdigar Musaqə: — Xu asiylək kiloquqi balilaroqə bir aqah bəlgisi bolsun dəp Hərunning həsisini həküm-guwahning aldioqə əkirip qoyəyin. Xundaq kəlsang sən ularning oquduraxqan gəplirini tohtitip, Manga anglanmaydioqan kəlisən; ularmu xuning bilən ölüp kətməydu, — dedi. **11** Musa xundaq kəldi; Pərwərdigar

özigə qandax buyruqan bolsa u xundax qildi. **12** Israillar Musaqqa söz qilip: — Biz nəpəstin qalay dəwatimiz, biz tügəxtuk, biz həmmimiz tügəxtuk! **13** Pərwədigarning ibadət qedirioqa yeqinlaxqanlar əlməy qalmaydu, xundax ikən, biz həmmimiz mutlək nəpəstin keliximiz kerəkmü? — deyixti.

18 Pərwədigar Hərunoqa mundax dedi: — Sən, oqulliring wə ata jəmətingdikilər sening bilən birliktə muqəddəs jayqa munasiwətlik bolqan gunahni, xuningdək sən wə oqulliring birliktə kahinlik wəzipisigə munasiwətlik bolqan gunahni üstünglərgə alisilər. **2** Sən qerindaxliring bolqan Lawiy qəbilisidikiləni, yəni atabowiliringning qəbilisidikiləni özüng bilən birləxtür həm ularni hizmitingni qilixi üqün baxlap elip kəl; birax sən bilən oqulliring sening bilən birliktə həkümguwahlik qediri aldida hizmətləni qilsun. **3** Ular sening buyruqliringoqa təyyar turup, xundaxla qedirdiki barlik hizmət-wəzipisini etəydu; pəqət muqəddəs jaydiki qaqakuqa əswablaroqa wə qurbangahqa yeqinlaxmisun; undax qilsa, ularmu, silərmu ölüp ketisilər. **4** Ular sening bilən birlixip, jamaət qediridiki wəzipini etəp, qilidiqan hər bir ixini qilsun; pəqətlə heq yat kixilər silərgə yeqinlaxmisun. **5** Qəhr-əzəp yənə Israillarning bexioqa qüxmisun üqün, silər muqəddəs jaydiki wəzipə bilən qurbangahdiki wəzipini etəxkə məs'ul bolunglar. **6** Mana, Mən Özüm siləning qerindaxliringlar bolqan Lawiyləni Israillar iqidin tallap qıqtım; ular jamaət qedirining ixirini qilixqa Pərwədigaroqa təqdim qilinoqan bolup, silərgə sowqa süpitidə ata qilinoqan. **7** Lekin sən wə oqulliring

sening bilən birlikdə kahinlik vəzipənglərdə turup, qurbangahṭiki barlik ixlarni həm pərdə iqidiki ixlarni bejiringlar; siləning vəzipənglər xundak bolsun. Kahinlik vəzipisini, hizmitimdə boluxunglar üqün silərgə sowoqa kılıp bərdim; yat adəmlər yekinlaxsa, ɵltürüwetilsun.

8 Pərwərdigar Hərunoqa mundak dedi: — Mən Manga sunuloqan kɵturmə hədiyyələni, yəni Israillar Manga mukəddəs dəp atioqan barlik nərsiləni ülüxunglar bolsun dəp, mana mənggölük bəlgilimə bilən sanga wə sening əwladliringoqa təkdım kıldım. **9** Israillar otta sunidioqan, «əng mukəddəs» nərsilərdin silərgə munular qaldurup berilidu: — ularning Manga atap sunoqan barlik nərsiləri, yəni barlik axlik hədiyyələrdin, barlik gunah qurbanlikliridin, barlik itaətsizlik qurbanlikliridin «əng mukəddəs» hesablanoqanliri, sanga wə əwladliringoqa ata kılınıdu. **10** Sən xu [ülüxüngni] «əng mukəddəs» süpitidə yegin, silərdin boluqan hərbiər ər kixi uni yesun; u sanga «əng mukəddəs» dəp bilinsun. **11** Munularmu sening bolidu: — Israillarning sowoqatliri iqidin kɵturmə hədiyyələr, barlik pulanglatma hədiyyələr sening; Mən ularni sanga, xundakla ooqulliring bilən kizliringoqa mənggölük bəlgilimə bilən təkdım kıldım; sening ɵyüngdiki hərbiər pak adəm uningdin yesə bolidu. **12** Zəytun meyidin əng esilini, yengi xarəbtin əng esilini, xundakla axliktin əng esilini, yəni Israillar Pərwərdigaroqa atap sunoqan dəsəpki pixqan məhsulatlarning həmmisini Mən sanga təkdım kılıp bərdim. **13** Ular yərdin elip Pərwərdigaroqa atap əkəlgən dəsəpki pixqan nərsiləning həmmisi sening bolsun; ɵyüngdiki hərbiər

pak adəm uningdin yesə bolidu. **14** Israilda Hudaqqa mutlək atilidioqan hər bir nərsə sening bolidu. **15** Ular Pərwərdigarqqa atap kəltüridioqan barlıq janiwarlarning tunjiliri, məyli insan yaqi ulaq-qarpay bolsun sening bolidu; halbuqi, insanlarning tunjilirini bolsa ularni töləm töləp yanduruwalsun wə napak haywanlarning tunjilirini töləm töləp yanduruwalsun. **16** Töləm töləx kerək boləqlar üqün yexi bir aylıqtin axqanda töləm puli tölənsun; ularqqa sən tohtatqan baqa boyiqə, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə (bir xəkəl yigirmə gərahqur) baqa qoyup, bəx kümüx xəkəl al. **17** Pəqət tunji kala, tunji qoy yaqi tunji oqlaqqa töləm alsang bolmaydu; ularning həmmisi mukəddəstur. Sən ularning qenini kurbangahqa qeqip, meyini Pərwərdigarqqa atap otta sunulidioqan, Uningqqa huxbuy kəltüridioqan kurbanlıq süpitidə keydürgin. **18** Ularning gəxi sening bolidu; huddi «kətürmə hədiyə» qilinoqan təx wə ong arqa putioqqa ohxax, sanga təwə bolidu. **19** Israilar Pərwərdigarqqa atap sunoqan mukəddəs nərsilər iqidiki kətürmə hədiyə-kurbanlıqning həmmisini Mən sanga wə sening bilən billə turuwatqan oql-kizliringqqa mənggülik bəlgilimə bilən təqdim qildim. Bu Pərwərdigar aldidə sanga wə sening bilən billə turuwatqan əwladliring üqün mənggülik tuzluq əhdə bolidu. **20** Pərwərdigar Harunoqqa mundaq dedi: — [Israil] zeminidə sening heqkandaq mirasing bolmaydu, ularning arisidimu heqkandaq nesiwəng bolmaydu; Israilar arisidə manə Mən Özüm sening nesiwəng, sening mirasingdurmən. **21** Lawiylarqqa bolsa, ularning

ötəydioqan hizmətliri, yəni jamaət qediridiki hizmiti
üqün, mana Mən Israilda təqdim qilinoqan barlıq «ondin
bir ülüx»ning həmmisini ularoqa miras qilip bərgənmən.
22 Buningdin keyin, gunahkar bolup ölüp kətməsliki
üqün, Israillar jamaət qedirioqa yəqinlaxmisun. **23** Jamaət
qediridiki hizmətni bolsa, uni ətigüqilər pəqət Lawiylarla
bolidu wə xu ixta boləqan gunahini əzliri üstigə alidu,
bu silər üqün əwladmu-əwlad mənggülük bir bəlgilimə
bolidu; ularning Israillarning iqidə həqkandak mirasi
bolmaydu. **24** Qünki Israillarning Pərwərdigarəqa atap
kətürmə hədiyyə süpitidə sunoqan «ondin bir ülüx»ni
Lawiylaroqa miras qilip təqdim qilidioqan boldum; xunga
Mən ular toqruluk; Israillar iqidə həqkandak mirasi
bolsa bolmaydu, — dedim. **25** Pərwərdigar Musəqə
mundak dedi: — **26** Sən Lawiylaroqa eytkin: «Silər
Israillarning qolidin Mən silərgə miras bolsun dəp təqdim
qiloqan «ondin bir ülüx»ni aloqan ikənsilər, silər xu
ondin bir ülüxning yənə ondin bir ülüxini ayrip, uni
Pərwərdigarəqa atap kətürmə hədiyyə süpitidə sununglar.
27 Bu yol bilən silərnin xu «kətürmə hədiyyə»nglar silərgə
«hamandiki axliqinglar»din həm «xarab kəlqikidiki
tolup taxqan xarabinglar»din ataloqanlar hesablinidu.
28 Bundak boləqanda, silər Israillarning qolidin aloqan
ondin bir ülüxning həmmisidin Pərwərdigarəqa atap
kətürmə hədiyyə sunisilər; silər Pərwərdigarəqa atioqan
xu «kətürmə hədiyyə»ni kahin Hərunəqə beringlar. **29**
Silərgə təqdim qilinoqan barlıq nərsilərdin əng esilini elip
xularni muqəddəs hesablap «Pərwərdigarəqa ataloqan
toluk kətürmə hədiyyə» süpitidə sununglar». **30** Xunga sən

Lawiylarğa eytkinki, «Silər xulardin əng esilini kətürüp
sunsanglar, bu silər Lawiylarning hamandiki axlıqlar
wə xarab kəlkidiki xarabinglarğa ohxax hesablinidu. **31**
Xundak kılqandin keyin silər wə əydikiliringlar xu «ondin
bir ülüx»lərnı halıqan yərdə yesənglar bolidu, qünki bu
silərnıng jamaət qediridiki hizmitinglarning in'ami bolidu;
32 Silər [xu ülüxlərdin] əng esilini kətürüp sunsanglar,
muxu ixinglar səwəbidin gunahkar bolmaysilər. Undak
kilsanglar silər Israillar atıqan mukəddəs nərsilərnı
bulojımaysilər, xuning bilən əlməysilər».

19 Pərwərdigar Musa bilən Hərunğa söz kılıp mundak
dedi: — **2** Mən Pərwərdigar əmr kılqan kanun-bəlgilimə
xuki: — Sən Israillarğa buyruqin, ular bejirim, nuksansız,
boyunturuk selinmiqan kizil yax siyirdin birni sening
yeningğa əkəlsun. **3** Sən siyirni kahin Əliazərğa tapxur,
u uni qedirgahning sirtıqə əpqıksun, andin birsi siyirni
uning aldida boquzlisun. **4** Kahin Əliazar barmikini
kanoğa miləp, jamaət qedirining aldıqə karitip yəttə
mərtəm qaqsun. **5** Andin birsi Əliazarning kəz aldida
pütkül siyirni keydürsun, yəni uning terisi, gəxi, keni wə
tezəklirini keydürsun. **6** Kahin kedir yaqıqi, zofa əsümlüki
wə kizil rəhtni siyir keydürüldıqan otka taxlisun. **7**
Andin kahin öz kiyimini yusun wə bədinini suda yusun,
andin keyin bargahka kirixkə bolidu; lekin kahin kəq
kırğüqə napak sanalsun. **8** Siyirni keydürgən kiximu
kiyimlirini su bilən yuyup, öz bədinini suda yusun, andin
u kəq kırğüqə napak sanalsun. **9** Pak bir adəm siyirning
külını yiojp bargahning sirtidiki pak bir yərgə koysun; u
Israil jamaiti üqün «napaklıknı qıkarıquqi su»ni yasaxka

xu yərdə saklansun, u bir «gunahni paklioquqi»dur. **10** Siyirning külini yiojxturoqan adəm özining kiyimlirini yusun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. Bu Israillaroqə wə ularning arisida turuwatqan musapirlaroqə mənggülik qanun-bəlgilimə bolidu. **11** — Əlükkə, yəni hərqandak əlgən kixining jəsitigə tegip kətkən hər bir kixi yəttə kün napak sanilidu. **12** U adəm üqinqi küni [axu su] bilən özini paklisun, həmdə yəttinqi künimu paklisun, andin u pak sanilidu; əgər u üqinqi küni həmdə yəttinqi küni özini paklimisa, pak sanalmaydu. **13** Hərqandak adəm əlükkə, yəni hərqandak əlgən kixining jəsitigə tegip kətsə, həmdə özini paklimisa, Pərwərdigarning qedirini buloqioqan bolidu; xu kixi Israil arisidin üzüp taxlinidu; qünki «napaklikni qikəroquqi su» uningqə sepilmigəqkə, u napak sanilidu; uning napakliqi tehiqə üstidə turidu. **14** Əgər birər kixi bir qedir iqidə əlöp qaloqan bolsa, u toqruluk qanun-bəlgilimə mundak bolidu: — xu qediroqə kirgən hər birsi wə qedirda turup qaloqanlarning hər biri yəttə kün napak sanilidu. **15** Hər bir oquq turoqan, aqzi yepilmioqan qaqa-kuqilarning həmmisi napak sanilidu. **16** Xuningdək dalada qiliq-xəmxər bilən əltürülgənlərgə, yaki əzi əlöp qaloqanning əlükigə, yaki adəmnin ustininioqə yaki kəbrisigə təgkən hər bir kixi yəttə künigəqə napak sanilidu. **17** Kixilər bu napak kixi üqün «paklanduroquqi qurbanlik»ning külidin azraq elip komzəkkə selip, ularning üstigə eqin su quysun. **18** Andin pak bir kixi zofa əsümlükini elip xu suqə təgküzüp uni qediroqə wə iqidiki barlik qaqa-kuqilaroqə həm xu yərdə turoqan barlik kixilərnin üstigə sepip qoysun, wə

yənə uni ustihanoqa, ɵltürɵlgɵqigə yaki kəbrigə təgkən kixining ɵstigə sepiپ qoysun. **19** ɵqinqi kɵni wə yəttinqi kɵni hɵliki pak adəm [pak bolmioqan adəmlərninq] ɵstigə xu suni sepiپ qoysun; xundak qiloqanda, yəttinqi kɵnigə kəlgəndə u kixi paklanoqan bolidu; andin u kixi kiyimlirini yuyup, bədinini suda yusun, kəq kirgəndə u pak sanilidu. **20** Lekin napak bolup qelip, ɵzini paklimioqan kixi Pərwərdigarning mukəddəs jayini buloqioqini ɵqɵn, jamaət arisidin ɵzɵp taxlinidu; «napaklikni qikaroquqi su» uning ɵstigə sepilmigən, xunga u napak sanilidu. **21** Bu Israillaroqa mənggɵlɵk bəlgilimə bolidu, «napaklikni qikaroquqi su»ni səpkən kixi bolsa ɵzining kiyimlirini yusun wə «napaklikni qikaroquqi su»qa təgkən kixi kəq kirgɵqə napak sanalsun. **22** Napak kixi təgkən hərəqandak nərsimu napak sanilidu; bu nərsilərgə təgkən kixilərmu kəq kirgɵqə napak sanalsun.

20 Birinqi ayning iqidə Israillar, yəni pɵtkɵl Israil jamaiti Zin qɵligə yetip kelip, Qadəxtə turup qaldı; Məryəm xu yərdə wapat boldi wə xu yərgə dəpnə qilindi. **2** Jamaətkə iqidioqanoqa su yok idi, ular yioqilip Musa bilən Hərunoqa hujum qiloqili turdi. **3** Həlk Musa bilən təgixip: — Qerindaxlirimiz Pərwərdigarning aldida ɵlgən qaotda bizmu billə ɵlsək boptikən! **4** Silər nemə ɵqɵn biz wə qarpaylirimizni bu yərdə ɵlɵp kətsun dəp, Pərwərdigarning jamaitini bu qəl-jəzirigə baxlap kədinglar? **5** Silər nemə ɵqɵn bizni Misirdin elip qikip bundak dəhxətlik yərgə əkədinglar? Bu yərdə ya terikqilik qiloqili yər bolmisa, ya ənjɵr, ɵzɵm, anar bolmisa, iqidioqanoqa sumu bolmisa, — deyixti. **6** Xuning bilən Musa

bilən Hərun jamaəttin ayrilip jamaət qedirining dərwezisi aldioğa kelip düm yikiliwidi, Pərwərdigarning julasi u ikkisigə ayan boldi. **7** Pərwərdigar Musaqə səz kilip mundak dedi: — **8** Həsini qolungoğa al, andin sən akang Hərun bilən birliktə jamaətni yioqip, ularning kəz aldidila qoram taxqa buyruk kil; xundak kilsang qoram tax öz süyini qikiridu; xu yol bilən sən ularoğa su qikirip, jamaət wə qarpayliri iqidioqanoğa su berisən. **9** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə Pərwərdigarning huzuridin həsini aldi. **10** Musa bilən Hərun ikkisi jamaətni qoram taxning aldioğa yioqdi wə Musa ularoğa: — Gepimgə kulak selinglar, i asiylar! Biz silərgə bu qoram taxtin su qikirip berəylimu?! — dedi. **11** Andin Musa həsisi bilən qoram taxni ikki kətim uruwidi, nahayiti kəp su ekip qikti, sudin jamaətmu, qarpaylarmu iquxti. **12** Pərwərdigar Musa bilən Hərunoğa: — Silər Manga ixənməy, Israillar aldidə Meni mukəddəs dəp hərmətlimigininglar üqün, ikkinglarning bu jamaətni Mən ularoğa təkdin kilip bərgən zeminə baxlap kirixinglaroğa yol qoymaymən, — dedi. **13** Su qikiriloğan jay «Məribah suliri» dəp ataloğan; Israillar xu yərdə Pərwərdigar bilən takallaxkanliqi üqün, U ularning otturisida Əzining mukəddəs ikənlikini kərsətti. **14** Musa Qadəxtin Edom padixahi bilən kərxüxkə əlqi əwətip uningə: «Qerindaxliri Israil mundak dəydu: — Biz tartiwatқан jəbr-japalarning kəndakliqi əzligə məlum, **15** bizning ata-bowilirimiz Misiroğa qüxkən bolup, biz Misirdə uzaq zaman turup kəttuk; misirliklər bizgimu, bizning ata-bowilirimizəyimu yaman muamilə kildi; **16** biz Pərwərdigarə yeliniweduk, U bizning

zarimizoğa kulaq selip, Pərixta əwətip bizni Misirdin elip qikti. Həzir mana, biz əzlirining qeğrisioğa jaylaxқан Қадəx degən bir xəhərdə turuwatimiz. **17** Əmdi bizning zeminliridin ətüximizgə ruhsət kiloğan bolsila, biz etiz-erik wə üzümzarlıqlardin ətməymiz, kudukliringladin sumu iqməymiz; «Han yoli» bilən mengip qeğriliridin ətüp kətküqə ong-soloğa burulmaymiz» — dedi. **18** Lekin Edomlar uningoğa: «Siləning bizning zeminimizdin ətüxünglərgə bolmaydu, ətimən desənglar kiliq kətürüp silərgə jənggə qikimiz» — dedi. **19** Israillar uningoğa: «Biz «kətürülgən yol» bilən mangimiz, ətimiz wə mallirimiz süyünglarni iqsək, nərhi boyiqə həkkinini berimiz; biz pəkət piyadə ətüp ketimiz, baxқа heq təlipimiz yok» dewidi, **20** Edom padixahı: «Yaq, Ətməysilər!» dedi. Edom [padixahı] nahayiti kəp adimini baxlap qikip Israillaroğa zor həywə kərsətti. **21** Xundak qilip Edomlar Israillarning ularning təwəlikidin ətüxigə ənə xu yosunda yol qoymidi; xuning bilən Israillar Edomlarning aldidin burulup kətti. **22** Ular Qadəxtin yoloğa qikti; pütkül Israil həlki Hər teoqioğa kəldi. **23** Pərwərdigar Edomning qeğrisidiki Hər teoqida Musa bilən Hərunoğa səz qilip mundak dedi: — **24** Hərun əz həlqlirigə qoxulup ketidu; ikkinglar Məribah suliri degən jayda Mening əmrimgə hilaplik kiloqininglar üqün, uning Mən Israillaroğa təkdin qilip bərgən zeminoğa kirixigə bolmaydu. **25** Sən Hərun bilən ooqli Əliazarni elip Hər teoqioğa qikkin; **26** Hərunning kiyimlirini saldurup, ooqli Əliazaroğa kiydürüp qoy; Hərun xu yərdə өлүp, əz həlqlirigə qoxulidu. **27** Musa Pərwərdigarning deginidək kildi, üqəylən pütkül jamaətning kəz aldida Hər teoqioğa

qikti. **28** Musa Ҳарunning kiyimlirini saldurup uning oqli Əliazarəya kiydürüp qoydi; Ҳарun taqning qoққisida əldi. Andin Musa bilən Əliazar taqdin qüxüp kəldi. **29** Pütkül jamaət Ҳарunning əlgənlikini bildi; xuning bilən pütün Israil jəməti Ҳарun üqün ottuz kün matəm tutti.

21 Jənobta turuxluk Arad məmlikitining Qanaaniylardin boləjan padixəhi Israillarning Atarim yoli bilən keliwatqanlikini anglap, qikip ular bilən soқuxup, nəqqəylənni tutkun kilip kətti. **2** Andin Israillar Pərwədigarəya kəsəm iqip: «Əgər bu həlkni bizning qolimizə pütünləy tapxuridiojan bolsang, ularning xəhərlirini wəyran kilip taxlaymiz» — dedi. **3** Pərwədigar Israillarning pəryadini anglap, Qanaaniylarni ularning kəlioja tapxurdi, xuning bilən ular Qanaaniylarni ularning xəhərliri bilən qoxup wəyran kildi; xu səwəbtin ular xu yərnə «Hormah» dəp atidi. **4** Ular Ҳor teqidin yoloja qikip, Edom zeminini aylinip ətux üqün, Qizil dengiz boyidiki yolni boylap mangdi; həlk muxu yol səwəbidin kənglidə tolimu taқətsiz bolup, **5** Hudaəya wə Musaoja qarxi qikip: — Silər nemə üqün bizni qəl-jəziridə əlsun dəp Misir zeminidin baxlap qiqқansilər? Bu yərdə ya axlik, ya su yok, kənglimiz bu ərziməs nannardin bizar boldi, deyixti. **6** Xu səwəbtin Pərwədigar ularning arisioja xəhərlik yılanlarni əwətti; yılanlar ularni qaqti, xu səwəbtin Israillardin nuroqun adəm əlöp kətti. **7** Həlk Musaning aldioja kelip uningəya: — Biz aqzimizni buzup, Pərwədigarəya həm sanga hujum kilip, yaman gəp kilip gunah kilduk; Pərwədigarəya tilawət qilsang, u bu yılanlarni arimizdin elip kətkəy, — dewidi, Musa həlk üqün dua kildi. **8**

Pərwərdigar Musoʻja: — Sən bir zəhərlik yilanning xəklini yasap hadioʻja esip qoyqin; yilan qeqiwaloʻjan hərbiri uningqoʻja qarisi la qayta həyatka erixidu, — dedi.

9 Musa mistin bir yilan yasitip hadioʻja esip koydi; wə xundak boldiki, yilan birkimni qeqiwaloʻjan bolsa, u bu mis yilanoʻja qarisi la, ular həyat qaldi. **10** Israillar yənə yoloʻja qikip Obotka kelip qedir tikti. **11** Yənə Obottin yoloʻja qikip, Moab zeminining udulida kün qikix tərəptiki Iyə-Ibarimoʻja kelip qedir tikti. **12** Ular yənə u yərdin yoloʻja qikip Zərəd jiləjisida qedir tikti. **13** Yənə u yərdin mengip Amoriylarning zeminining qetidin qikip qəl-bayawandin ətüp, ekip turoʻjan Arnon dəryasining u ketida qedir tikti (qünki Arnon dəryasi Moabiylarning qegrisi bolup, Moabiylar bilən Amoriylarning otturisida idi. **14** Xunga «Pərwərdigarning jəngnamisi» degən kitabta: — «Sufahdiki Wahəb wə dərya-wadiliri, Arnon dəryasi wə jiləjilirining yanbaqirliri, Arning turaləjusioʻiqə yetip, Moabning qegrisoʻja qüxidu» dəp pütülgənidi). **16** [Israillar] yənə u yərdin mengip Bəərgə kəldi; «[Bəər]» kuduk degən mənida bolup, ilgiri Pərwərdigar Musoʻja: «Sən həlkni yioʻ, Mən ularqoʻja iqidioʻjan su berəy» degəndə xu kudukni kəzdə tutqan. **17** Xu qaoʻda Israillar munu nahxini eytixkan: — «Ah kuduk, qiksun süyüng bulduqlap, Nahxa eytinglar, kudukka beqixlap: **18** Bu kudukni əmirlər, Həlkning kattiliri qazoʻjan, Qanun qikəroquqining səzi bilən, Hasiliri bilən qazoʻjan». Israillar qəl-bayawandin yənə Mattanaḥka, **19** Mattanaḥtin Naḥəliyəlgə, Naḥəliyəldin Bamotka, **20** Bamottin Moab dalasidiki jiləjoʻja, yənə qəl-bayawan tərəpkə qarap

turoqan Pisgah teoqining qokkisiqqa yetip bardı. **21** Israillar Amoriylarning padixahi Sihonning aldiqqa elqilarni awatip: **22** — Bizning oz zeminliridin otuweliximizga ijasat bergayla; biz silining etizlikliriqqa wa uzumzarlikliriqqa kirmaymiz, kudukliridin sumu iqmaymiz; taweliridin otup katküqqa «Han yoli»din qikmaymiz, — dedi. **23** Sihon Israillarni oz qegrisidin etkili qoymayla qalmastin, aksiqqa u Israillar bilän soquximän döp, ezining barliq halkini yiqip qelga qarap atlandi. U Yahazoqa kelip Israilqqa hujum kildi. **24** Israillar uni kiliq bilän qepip oltürüp, uning yurtini Arnon deryasidin Yabbok deryasiqqa, yäni Ammoniylarning qegrisiqqa igilidi; Ammoniylarning qegrisi bolsa bök mustahkäm idi. **25** Israillar bu yerdiki hämmä xähäni igilidi häm Amoriylarning xähärlirigä, yäni Haxbonqqa wa uningqqa tawä barliq yezä-kixlaklarqimu kirip orunlasti. **26** Qünki Haxbon äslidä Amoriylarning padixahi Sihonning märkiziy xähiri idi; Sihon äslidä Moabning ilgiriki padixahi bilän soquxkan, uning Arnon deryasiqqa bolqan hämmä zeminini tartiwaloqanidi. **27** Xu säwäbtin xairlar: — «Haxbonqqa kelinglar! Mana Sihonning xähiri yengiwxatin qurulsun, Sihonning xähiri mähkäm kilinsun. **28** Qünki Haxbonning özidin qikti bir ot, Sihonning xähiridin bir yalkun yalkunlap, Yutuwxatti Moabtiki Ar xähirini, Arnondiki egiz jaylarning ämirlirini. **29** Way sanga äy Moab! Häy Kemoxning ümmiti, tügäxtinglar! Qünki [Kemox] öz oqullirini qaqkunoqa aylandurdi, Qizlirini äsirlikkә berip, Amoriylarning padixahi Sihonoqa tutup bardi! **30** Biz ularni yikitiwattuk, Haxbon taki Dibonoqqa halak boldi; Biz hatta

Nofahkığə (Nofahın Mədəbağa yetidu) ularning yurtini wəyran kiliwəttuk!» — dəp xeir yezixkanıdi. **31** Xuning bilən Israillar ənə xu tərıkidə Amoriylarning yurtioğa orunlaxti. **32** Musa Yaazərnı qarlap kelixkə qarlıoquqlarnı əwətti; andin Israillar Yaazərnıng yeza-kıxlaklırını ixəal kılıp, u yərlərdiki Amoriylarnı yeridin qoqlıwətti. **33** Xuningdin keyin Israillar burulup, Baxanning yolını boylap mangdi; Baxanning padıxahı Og wə uning barlık həlkı qikip Ədrəydə Israillar bilən jəng kılıxkə səp tüzdi. **34** Pərwərdigar Musəğa: — Qorkma, Mən uni, uning barlık həlkı həm zeminini qolungə tapxurimən; sən uni ilgiri Həxbonda turuxluk Amoriylarning padıxahı Sihonni kıləndək kilisən, — dedi. **35** Xuning bilən ular Og bilən uning oqullirini həm barlık həlkıning birini qoymay kirip taxlıdi wə uning zeminini igilidi.

22 Israillar yənə yolə qikip Moab tüzlənglikliridə, yəni İordan dəryasining xərk tərıpıdə, Yerihoning udulıdada qedir tikti. **2** Israillarning Amoriylarə qıləan ixlirining həmmisini Zipporning oqlı Balak kərüp turəanıdi. **3** Moablar həlkın intayın qorkuxti, qünki ular bək kəp idi; Moabiylar Israillarning səwəbidin bək aləxzadə bolup ketixti. **4** Moabiylar Midiyan əksəkəllirioğa: «Bu bir top adəm ətrapimizdiki həmmə nərsini, huddi kala etizdiki otni yalmioqandək yalmap yəp ketidioqan boldi» — deyixti. U qəoqda Zipporning oqlı Balak Moabning padıxahı idi. **5** U əlqilərnı Beorning oqlı Balaamning aldioğa, Balaamning ana yurtidiki uluq dərya boyidiki Petor xəhırigə berip, Balaamni qakirip kelixkə əwətip: padıxahimiz: — «Qarisila, bir həlk Misirdin qikkanıdi;

mana, ular pütün zeminoğa yamrap kətti, mana ular bizning udulimizğa kelip qüxti. **6** Ular meningdin küqlük boloqaqqa, əmdi əzliri kelip bu həlkni mən üqün bir qarəp bərgən bolsila; bəlkim mən ularni yengip, bu zemindin qoqlap qikirixim mumkin; qünki əzliri kimgə bəht tilisilə xuning bəht quqidioanliqini, kimni qarəsisila, xuning qarəixka qalidioanliqini bilimən» dəydu, dənglar, — dedi. **7** Moabning aqsakalliri bilən Midiyanning aqsakalliri kollirida pal selix in'amlirini elip mangdi; ular Balaamning aldioğa kelip Balakning gəplirini yətküzdi. **8** Balaam ularğa: — Bügün ahxam muxu yərdə qonup kelinglar, mən Pərwərdigarning manga qiloğan səzi boyiqə silərgə jawap yətküzimən, — dedi. Xuning bilən Moabning xu əmirliri Balaamningkidə qonup qaldi. **9** Huda Balaamningkigə kelip: — Sening bilən billə turəğan bu adəmlər kim? — dewidi, **10** Balaam Hudağa: — Moab padixahı Zipporning oqlı Balak əqlilərnı əwətip manga: **11** «Qarisila, Misirdin bir həlk qikqanidi, ular pütün zeminoğa yamrap kətti; bu yərgə kelip mening üqün ularni qarəp bərsilə, xundak qilsila bəlkim ularni yengip, bu yərdin qoqliwetəlixim mumkin» — dedi, — dedi. **12** Huda Balaamoğa: Sən ular bilən billə barsang bolmaydu, u həlkni qarəisangmu bolmaydu, qünki ularğa bəht-bərikət ata qilinoğan, — dedi. **13** Balaam ətigən turup Balakning əməldarlırioğa: — Silər öz yurtunglarğa qaytip ketinglar, qünki Pərwərdigar mening silər bilən billə beriximoğa ruhsət qilmidi, — dedi. **14** Moabning əməldarliri qopup Balakning yenioğa kelip uningoğa: — Balaam biz bilən billə kelixkə unimidi, — dedi. **15** Xuning

bilən Balak tehimu kəp wə tehimu mətiwər əmədlarlarni əwətti, **16** Ular Balaamning aldioğa kelip uningoga: — «Zipporning oqli Balak mundak dəydu: — «Heqnemə silining yenimoğa kelixlirini tosumioğay; **17** qünki mən əzlirini zor xan-xəhrətkə igə kəlimən; nemə desilə məkul dəymən; xunga manga əxu həlkni qarəp bərsilila bolidu», — dedi. **18** Balaam Balakning hizmətkarlırioğa jawabən: — Balak manga əzining altun-kümüxkə lik toloğan əz əyini bərsimu, məyli qong yaki kəqik ix kəlay, Hodayim Pərwərdigarning manga buyruoanliridin həlkəp kətəlməymən. **19** Silərmu bəgün ahxam muxu yərdə kənup kəlinglar, Pərwərdigar yənə xu ixlar toqrisida manga nemə dəydikin, xuni biləy, — dedi. **20** Xu kəqisi Huda Balaamningkigə kelip uningoga: — U kixilər seni təklip kəlip kəlgən bolsa, ular bilən billə barəqin, ləkin sən Məning sanga eytidioanlirim boyiqə ix kəlixing kərak, — dedi. **21** Balaam ətigən turup exikini tokup Moabning əmirliiri bilən billə mangdi. **22** Huda Balaamning mangoanlikidin oğəzəpləndi; Pərwərdigarning Pərixlisi uni tosuqka yolda turatti. U xu qaoğda exikigə minip ikki oqulami bilən billə kətiwatatti. **23** Mada exək Pərwərdigarning Pərixlisining kəlioğa kəliq aloğan həlda yolda turoanlikini kərup, yoldin qikip etizlik bilən mənəwidi, Balaam exəkni yoloğa qikip mənəxkə dumbalap urdi. **24** Pərwərdigarning Pərixlisi ikki tərapi tosmə tam bilən tosaləqan üzümzarliktiki tar bir yolda turuwaldi. **25** Exək Pərwərdigarning Pərixlisini kərup, taməqə kəstilip mənəp, Balaamning putini taməqə kəstəp yəriləndurup kəydi; Balaam exəkni yənə dumbalidi. **26** Pərwərdigarning Pərixlisi bolsa yənə aldioğirək bərip,

ong ya soloqa buruluxqa bolmaydigan tehimu tar bir yerdə kütüp turdi. **27** Exək Pərwərdigarning Pərixtisini kərüp mangmay, Balaamning astida yetiwaldi; Balaam qattik hapa bolup, exəkni ھasisi bilən qattik dumbalap kətti. **28** Bu qaqda Pərwərdigar exəkkə zuwan kirgüzüwidi, exək Balaamoqa: — Meni üq qetim dumbalaydiganqa sanga nemə yamanlik kiptimən? — dewidi, **29** Balaam exəkkə: — Sən meni sətləxtürdüng, qolumda qiliq bolğan bolsa idi, seni qepip ɵltürüwetəttim! — dedi. **30** Exək Balaamoqa: — Mən seningki bolənimdin tartip minip kəlgən exiking mən əməsmu? Ilgiri mən sanga muxundak qilix aditim bolup baqqanmu? — dewidi, — Yak, — dedi [Balaam]. **31** Ənə xu qaqda Pərwərdigar Balaamning kəzlirini aqti, Balaam Pərwərdigarning Pərixtisining qiliqini oqilipidin qikirip, yolda turəjanlikini kərdi; u yərgə bexini qoyup səjdə qildi. **32** Pərwərdigarning Pərixlisi uningqa: — Sən exikingni nemə üqün üq qetim dumbalaysən? Qariqina, mangojan yolung Mening nəzirimdə tətür boləraqqa, seni tosuxqa qikkuqi Mən Özüm idim. **33** Exək Meni kərüp üq qetim Mening aldimdin burulup kətti; əgər exək Mening aldimdin burulup kətmigən bolsa, Mən allıqəqan seni ɵltürüp exəkni tirik qaldurəjan bolattim, — dedi. **34** Balaam Pərwərdigarning Pərixtisigə: — Mən gunahkarmən, ɵzlirining yolda meni tosup turəjanliklirini kərməptimən; mubada əmdi mening berixim nəzərliridə rəzil kərünsə, mən qaytip ketəy, — dedi. **35** Pərwərdigarning Pərixlisi Balaamoqa yənə: — Boptu, bu kixilər bilən billə barəjin, birəq pəqət Mən sanga degən səznila degin, — dedi. Xuning bilən

Balaam Balakning əməldarliri bilən billə mangdi. **36** Balak Balaamni keliwetiptu dəp anglap, qarxi elix üçün Moabning Arnon dəryasining boyidiki, qegrining əng bexidiki xəhriyə kəldi: **37** — Mən silini qakirixka xunqə jiddiy əlqi əwətkənidi, nemə üçün kelixkə unimidila? Mən silini xan-xəhrətkə igə kılalmayttimmi? — dedi Balak Balaamoğa. **38** — Qarisila, mana kəldimoğu, əmdi mən öz aldimoğa birnemə deyələyttimmi? — dedi Balaam, — Huda aqzimoğa nemə gəpni salsa, mən xunila dəymən. **39** Balaam Balak bilən billə yoloğa qikip Kiriət-Huzotka kəldi. **40** Balak kala, qoylarni soyup qurbanlik kılıp, ularning gəxidini Balaam wə uning bilən billə boləqan əmirlərgə əwətip bərdi. **41** Andin Balak ətisi səhərdə Balaamni Baalning egiz jaylirioğa elip qıkti; u xu yərdin Israil həlkining əng qəttiki bir qismini kərdi.

23 Balaam Balakka: — Sili muxu yərgə manga yəttə qurbangah yasitip bərsilə, muxu yərgə yənə yəttə buğa bilən yəttə qoxqarmu hazirlap bərsilə, — dedi. **2** Balak Balaamning deginidək kılıp bərdi; Balak bilən Balaam ikkisi hər bir qurbangahka qurbanlik kılıxka birdin buğa bilən birdin qoxkar sundi. **3** Balaam Balakka: — Sili öz kəydürmə qurbanliklirining yenida tursila, mən aldioğa barimən, Pərwərdigar mening bilən kərixüxkə keləmdikin? U manga nemə dəp kərsətmə bərsə, mən əzlirigə xuni dəp berimən, — dedi wə bir dənggə qıkti. **4** Huda Balaam bilən kərixüti; Balaam Hudağa: — Mən yəttə qurbangah hazirlattim, hər bir qurbangahka qurbanlik süpitidə birdin buğa bilən birdin qoxkar sundum, — dedi. **5** Pərwərdigar Balaamning aqzioğa bir səzni selip:

— Balakning yenioʻqay qaytip berip uningʻoʻqay mundak, mundak degin, — dedi. **6** Xuning bilan u Balakning yenioʻqay qaytip bard. Mana, u wə Moabning barlik əmirli uning kəydürmə kurbanlikining yenida turatti. **7** Balaam kalam sözini aʻozioʻqay elip mundak dedi: — Balak meni Aram degən yurttin, Moab xahı Balak meni məxrik taʻqliridin elip kelip, Mundak dedi: — Kəl, mening üçün Yakupni qarʻoʻqayin. Kəl, Israilni rasa bir səküp əyibligin. **8** Təngri Əzi qarʻoʻqimioʻqay birawni mən kandaq qarʻoʻqay? Pərwərdigar Əzi səküp əyiblimigən birawni mən kandaq səküp əyibləy? **9** Mən qoram taxlarning qokkılirida turup uni kərməktimən, Dənglərdə turup uningʻoʻqay nəzər salmaktimən; Mana, ular yəkkə yaxaydioʻqay bir qowm, Ular baxqa qowmlarning katarida sanalmaydu. **10** Yakupning topilirini kim hesablap qikalaydu? Hətta Israilning tətтин birinimu kim sanap qikalaydu? Mening jenim həkkanıyning ölümidək əlsun, Mening ahirim uningkidək boləy! **11** Balak Balaamoʻqay qarap: — Sən manga nemə kiliwatisən?! Mən seni düxmənlirimni qarʻoʻqap berixkə qakiritkən tursam, mana sən əksiqə pütünləy ularʻoʻqay amət tiliding! — dedi. **12** — Pərwərdigarning aʻozimoʻqay saləqinini yətküzüxkə kəngül qoymisam bolamti? — dəp jawap bərdi Balaam. **13** Balak Balaamoʻqay: — Mening bilən billə baxqa bir yərgə barsila, ularni xu yərdin kəreləyla; birak ularning həmmisini əməs, ularning qegridiki bir kışminila kəreləyla; sili xu yərdə turup ularni mən üçün qarʻoʻqap bərsilə, — dedi. **14** Xuning bilən Balak Balaamni «Zofimning dalasi»ʻoʻqay, Pisgah teʻqining qokkısıoʻqay baxlap berip, xu

yərdə yəttə kurbangah, saldurup, hər bir kurbangahqa kurbanlik süpitidə birdin buqa, birdin qoxqar sundi. **15** Balaam Balakqa: — Sili muxu yərdə əzlrining keydurmə kurbanliklirining yenida turup tursila, mən awu yakqa berip kəruxüp keləy, — dedi. **16** Pərwərdigar Balaam bilən kəruxüp, uning aqzioqa bir səzni selip: — Sən Balakning yenioqa kaytip uningqa mundak, mundak degin, — dedi. **17** Balaam Balakning yenioqa kaytip kəlgəndə, mana, u wə Moabning barlik əmirliri uning keydurmə kurbanlikining yenida turatti. — Pərwərdigar nemə dedi? — dəp soridi Balak. **18** Balaam kalam səzini aqzioqa elip mundak dedi: — «Həy Balak, sən qopup angliqin, Ah, Zipporning oqlı, manga kulak salqin. **19** Təngri insan əməstur, U yaloqan eytmaydu, Yaki adəm balisimu əməstur, U puxayman qilmaydu. U degənikən, ixqa axurmay qalamdu? U səz qiloqanikən, wujudqa qikarmay qalamdu? **20** Mana, manga «bərikətlə» dəp tapxuruldi, U bərikətligənikən, buni mən yanduralmaymən. **21** U Yakupta heq gunah kərmigən, Israilda nahəqlikni uqratmioqan. Hudasi Pərwərdigar uning bilən billə, Padixahning təntənə awazi uning arisididur. **22** Təngri uni Misirdin elip qikqan; Uningda yawa kaliningkidək küq bardur. **23** Qünki Yakuplaroqa əpsun karoqa kəlməydu, Israilaroqimu pal karoqa kəlməydu. Wakti-saiti kəlgəndə, Yakup bilən Israil tooqrisida: — «Təngri nəkədər karamət ix qilip bərgən-hə!» Dəp jakarlanmay qalmaydu! **24** Mana, bu qowm qixi xirdək kopidu, Ərkək xirdək kəddini ruslaydu; Əzi owlioqan owni yemigüqə, Öltürgənlərnin qenini iqmigüqə, Hərgiz yatmaydu!». **25** Balak Balaamoqa:

— Boldi, sili ularni azrakmu qarajimisila, ularoqa amətmu tilimisilə! — dedi. **26** Balaam Balakqa jawab kilip: — Mən siligə: — «Pərwərdigarning manga eytkanlirining həmmisigə əməl kilmisam bolmaydu» degən əməsmidim? — dedi. **27** Balak Balaamoqa: — Kəlsilə, mən silini baxqa bir yərgə apiray, Hudaning nəziridə sili xu yərdə turup ularni qaroxliri muwapik tepilmikini? — dedi. **28** Xuning bilən Balak Balaamni baxlap, qəl-bayawanoqa qaraydioqan Peor teoqining qokkisiyoqa kəldi. **29** Balaam Balakqa: — Sili bu yərdə manga yəttə kurbangah saldurup bərsilə, yəttə buqa bilən yəttə qoxkarmu təyyarlap bərsilə, — dedi. **30** Balak Balaamning deginidək kildi, hər bir kurbangahqa birdin buqa bilən birdin qoqkar sundi.

24 Balaam Pərwərdigarning Israillaroqa bəht-bərikət ata kilixni muwapik kərgənlikini kərüp yetip, aldinki [ikki] kətimkidikidək sehır ixlitixkə barmidi, bəlki yüzini qəl-bayawan tərəpkə qaratti. **2** Balaam bexini kətürüp Israillarning kəbilə boyiqə qedirlarda olturaxlanlikini kərđi, Hudaning Rohi uning üstigə qüxti. **3** Xuning bilən u aozioqa kalam sözini elip mundaq dedi: — «Beorning ooqli Balaam yətküzidioqan kalam səzi, Kəzi eqilmioqan adəmnin eytidioqan kalam səzi, **4** Yəni Təngrining səzlirini angliuqi, Həmmigə Qadirning alamət kərünuxini kərgüqi, Mana əmdi kəzi eqilip düm yikiloqan kixi yətküzgən kalam səzi: — **5** Ah Yakup, qedirliring nəkədər güzəl, Turaloqluring nəkədər güzəl, ah Israil! **6** Goya kəngəygən dərya wadiliridək, Huddi dərya boyidiki baqlardək, Goya Pərwərdigar tikip əstürgən ud dərəhliridək, Dərya boyidiki kedir dərəhliridək; **7**

Sular uning sooqiliridin ekip qikidu, Əwladliri süyi mol jaylarda bolidu; Padixahı Agagdin exip ketidu, Uning padixahlığı üstün kılınıp güllinidu. **8** Təngri uni Misirdin elip qikқан, Uningda yawa buқining küqi bardur; Dүxmən əllərni u yəp ketidu, Ustihanlirini ezip taxlaydu, Okya etip ularni texip taxlaydu. **9** U baқirlap yatsa, ərkək xirdək, Yatsa həm qixi xirdək, Kim uni kozoqitixқа petinar? Kim sanga bəht-bərikət tilisə, bəht-bərikət tapidu. Kim seni qarқisa, qarқixқа ketidu». **10** Balak Balaamқа aqqiklinip, қolini қolioқа urup kətti; Balak Balaamқа: — Mən silini dүxminimni qarқap berixkə kіqkirtқанidim wə mana, sili üq kətim pütünləy ularқа amət tilidilə! **11** Əmdi tezdin yurtliriқа kəqip kətsilə; mən əslidə silining izzət-hərmətlirini katta қilay degənidim, mana Pərwərdigar silini bu katta izzət-hərmətkə nail boluxtin tosup қoydi, — dedi. **12** Balaam Balakқа: — Mən əslidə əzlirining əlқilirigə: **13** «Balak manga əzining altun-kümүxkə liқ toloқan əz əyini bərsimu, Pərwərdigarning buyruқinidin hāқip, əz məylimqə yahxi-yaman ix қilalmaymən; Pərwərdigar manga nemə desə, mən xuni dəymən» degən əməsmidim? **14** Əmdi mən əz hāқimqə қaytimən; kəsilə, mən əzlirigə bu hāқning күnlərnin ahirida silining hāқlirigə қandak muamilə қilidioқanliқini eytip berəy, — dedi. **15** U kalam səzini aқzioқа elip mundaқ dedi: — Beorning oқli Balaam yətküzidioқan kalam səzi, Kəzliri eqilmioқan kixi eytқан kalam səzi, **16** Təngrining səzlirini anglioқuqi, Həmmidin Aliynin wəhiylirini bilgüqi, Həmmigə Qadirning alamət kərүнүxini kərgüqi, Mana əmdi kəzi eqiloқan dүm yikilioқan kixi yətküzidioқan kalam səzi: — **17** Mən Uni

kərimən, lekin hazır əməs; Mən Uningoşa qaraymən, lekin yekün yərdin əməs; Yaquptin qıkar bir yultuz, Kötürülər Israildin bir xahənə hasa; Qeqiwetər u Moabning qekisini, Barlıq Xetləarning bexini yanjiydu. **18** Edom uningoşa təwə bolidu, Yənə tehi düxmini Seirlar uningoşa təwə bolidu; Israil bolsa baturluk kılıdu. **19** Yaquptin qikқан biri səltənət süridu, Xəhərdə qaloqan həmməylənni yoxıtidu». **20** Andin Balaam Amaləkni kərüp, mundak kalam sözini eytti: — «Amalək idi əsli əllər arisida bax, Əmdi həlakəttur təkdir-kismiti». **21** Andin Balaam Keniylərnı kərüp mundak kalam sözini eytti: — «Sening makanıng mustəhkəm bolup, Qanggang qoram tax iqidə bolsimu, **22** Ləkin silər Keniylər həlak kılınıp turisilər; Taki Axur silərni tutkun kılıp kətküqə». **23** Balaam yənə kalam sözini dawam kılıp mundak dedi: — «Ah, Təngri bu ixlarnı kılqan qeqida, Kim tirik kəlixka qadir bolar? **24** Kittim tərəpliridin kemilər kelip, Zulum-zəhmət salidu Axuroşa, Zulum-zəhmət salidu Ebərgə; Ləkin [Kittimdin kəlgüqi] özimu həlakətkə yüzlinər. **25** Xuning bilən Balaam ornidin qopup öz yurtioşa qaytti; Balakmu öz yolioşa mangdi.

25 Israillar Xittimda turoqan məzgildə, həlk Moab qizliri bilən buzukluk kılıxka berilip kətti. **2** U qizlar Israillarnı öz ilahlırioşa ataloqan qurbanlıqlaroşa qatnıxixka qakirdi; [Israillarmu] qurbanlıqlardın yəydiqan, ularning ilahlırioşa birliktə qokunidiqan boldi. **3** Israillar Baal-Peor bilən ənə xu tərıkidə baqlınıp kətkənliki üqün, Pərwərdigarning Israillaroşa aqqıqi kozoqaldi. **4** Pərwərdigar Musaoşa: — Pərwərdigarning kattik oşəzipi Israillaroşa qüxmısun üqün, həlkning əmirilirining

həmmisini tutup, ularni Mening aldimda aptapta esip qoyqin, — dedi. **5** Xuning bilən Musa Israilning sorəqiliriqə: — Silər berip hərbinglar özünglarning Baal-Peor bilən baqlinip kətkən adəmlirini ɵltürüwetinglar, — dedi. **6** Wə Musa pütkül Israil jamaiti bilən jamaət qedirining dərwezisi aldida yiqə-zar kılıp turuwatqanda, mana Israillardin birəylən kelip ularning kəz aldidila Midiyaniy bir kızıni öz kərindaxlirining yeniqə elip mangdi. **7** Kahin Hərurning nəwrisi, Əliazarning oqlı Finihəs buni kərüp, jamaət iqidin qopti-də, qolioqə nəyzə elip, **8** həliki Israil adəmnıng arqisidin qedirning iqlirigə kirip, kız bilən ikkisining karnioqə nəyzə tikiwətti. Israillar arisida tarkaloqan waba ənə xu qaoqdila tohtidi. **9** Xu qaoqda waba tegip ɵlgənlər jəmiy yigirmə tət ming adəmgə yətkənidi. **10** Andin Pərwərdigar Musaoqə mundaq dedi: — **11** — «Kahin Hərurning nəwrisi, Əliazarning oqlı Finihəs Meni dəp wapəsizlikqə boləqan həsitimni öz həsiti bilip, Mening Israillaroqə boləqan ɵəzipimni yandurdi. Xunga gərqə Mən wapəsizlikqə boləqan həsitimdin ɵəzəpləngən bolsammu, Israillarni yəkitiwətmidim. **12** Xunga sən: — «Mana, Mən uningəqə öz aman-hatirjəmlık əhdəmnı təkdim kılımən! **13** Bu [əhdə] uningəqə wə unıng əwladliriqə təwə bolidiqan mənggölük kahınlıq əhdisi bolidu, qünki u öz Hudasini dəp wapəsizlikqə həsət kılıp, Israillar üqün kafarət kəltürdi» — dəp jakarliqin». **14** ɵltürülgən yəni həliki Midiyaniy kız bilən billə ɵltürülgən Israil adəmnıng ismi Zimri bolup, Saluning oqlı, Ximeon kəbilisidiki bir jəmətning əmiri idi. **15** ɵltürülgən Midiyaniy kızning ismi

Kozbi bolup, Zurning kızı idi; Zur bolsa Midiyaniy bir qabilining baxlıkı idi. **16** Pərwərdigar Musaq: — **17** Sən Midiyanıylarqa aram bərməy zərbə bərgin; **18** Qünki ular hiylə-mikir ixlitip silərgə aram bərmigən; Peordiki ixta, xundakla ularning singlisi bolqan Midiyaning bir əmirining kızı Kozbining ixidimu hiylə-mikir ixlitip silərnı azduruqan, — dedi. Kozbi waba tərkaluqan künidə Peordiki ix səwəbidin ɵltürɵldi.

26 Wabadin keyin Pərwərdigar Musa bilən Hərunning oqlı Əliazarqa sız kılıp: — **2** Silər pɵtköl Israillarning jamaiti iqidə yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıkalaydıuqlarnı ata jəməti boyıqə hesablap sanaktin ɵtküzüinglar, — dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən kaqin Əliazar Moab tüzlənglikliridə, yəni Yerihoning yenidiki İordan dəryasining boyıda Israillar bilən sızlixip ularqa: **4** «Pərwərdigarning Musa wə Misirdin qıqqan Israillarqa buyruuqini boyıqə, silərdin yigirmə yaxtin axqanlarning həmmisi [tizimlinip] sanaktin ɵtküzölüxi kerək» dəp uqturdi. [tizimlitoluqan sanlar mundaq boldi]: — **5** Israilning tunji oqlı Rubən idi. Rubənnings əwladliri, yəni Hənuqning nəslidin boluqan Hənuq jəməti; Palluning nəslidin boluqan Pallu jəməti; **6** Həzron nəslidin boluqan Həzron jəməti; Karmi nəslidin boluqan Karmi jəməti. **7** Bular Rubənnings jəmətliri bolup, ulardin sanaktin ɵtküzölginı jəmiy kırık üq ming yəttə yüz ottuz kixi boldi. **8** Palluning oqlı Eliab; **9** Eliabning oqulliri Nimuəl, Datan, Abiram idi. Datan bilən Abiram əslidə jamaət iqidin qaqiriloqan mətiwərlər bolsimu, Korah guruhidikilər Pərwərdigar bilən takallaxqanda, ular bilən birlixip

Musa wə Ҳарун билən takallaxқаниди. **10** Yər aqzini eqip ularni Korah билən birgə yutup kətkən; xu qaqda Korah guruhidikilərninг həmmisi əlgən; baxqilarqə ibrət bolsun dəp, ot uning ikki yüz əllik adimini yutup kətkən. **11** Lekin Korahning əwladliri əlүp kətmigən. **12** Ximeonning əwladliri, jəmət boyiqə, Nəmuəlning nəslidin boləqan Nəmuəl jəməti; Yamin nəslidin boləqan Yamin jəməti; Yaqin nəslidin boləqan Yaqin jəməti; **13** Zərah nəslidin boləqan Zərah jəməti; Saul nəslidin boləqan Saul jəməti. **14** Bular Ximeonning jəmətliri bolup, jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz adəm qıkti. **15** Gad kəbilisidin, jəmət boyiqə, Zəfon nəslidin boləqan Zəfon jəməti; Ҳaggi nəslidin boləqan Ҳaggi jəməti; xuni nəslidin boləqan xuni jəməti; **16** Ozni nəslidin boləqan Ozni jəməti; eri nəslidin boləqan eri jəməti; **17** Arod nəslidin boləqan Arod jəməti; Arəli nəslidin boləqan Arəli jəməti. **18** Bular Gad əwladlirining jəmətliri bolup, ular jəmətliri boyiqə sanaktin ətküzүlgəndə jəmiy kirik ming bəx yüz adəm qıkti. **19** Yəhədaning oqulliri Er билən Onan idi; bu ikkisi Qanaan zeminida əlүp kətkən. **20** Yəhədaning əwladliri, jəməti boyiqə, Xilahning nəslidin boləqan Xilah jəməti; Pərazning nəslidin boləqan Pəraz jəməti; Zərahning nəslidin boləqan Zərah jəməti. **21** Pərazning əwladliri Ҳəzronning nəslidin boləqan Ҳəzron jəməti; Ҳамулning nəslidin boləqan Ҳамул jəməti. **22** Bular Yəhədaning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin ətküzүlgəndə jəmiy yətmix altə ming bəx yüz adəm qıkti. **23** Issakarning əwladliri, jəmət boyiqə, Tolaning nəslidin boləqan Tola jəməti; Puahning nəslidin boləqan Puah jəməti; **24** Yaxubning nəslidin boləqan Yaxub

jəməti; Ximronning nəslidin boləqan Ximron jəməti. **25** Bular Issakarning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanəktin ətəküzülgəndə jəmiy atmix tət ming üq yüz adəm qıktı. **26** Zəbulunning əwladliri, jəməti boyiqə, Sərədning nəslidin boləqan Sərəd jəməti; Elon nəslidin boləqan Elon jəməti; Jahliyəlning nəslidin boləqan Jahliyəl jəməti. **27** Bular Zəbulunning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanəktin ətəküzülgəndə jəmiy atmix ming bəx yüz adəm qıktı. **28** Yüsüpning oqulliri: — jəmət boyiqə, Manassəh bilən Əfraim idi. **29** Manassəhning əwladliri: — Makirning nəslidin boləqan Makir jəməti (Makirdin Gilead tərəlgən), Gileadning nəslidin boləqan Gilead jəməti idi. **30** Təwəndikilər Gileadning əwladliri: — Yəəzərnin nəslidin boləqan Yəəzər jəməti; Hələkning nəslidin boləqan Hələk jəməti; **31** Asriyəlnin nəslidin boləqan Asriyəl jəməti; Xəkəmnin nəslidin boləqan Xəkəm jəməti; **32** Xəmidanın nəslidin boləqan Xəmidə jəməti; Həfərnin nəslidin boləqan Həfər jəməti. **33** Həfərnin oqlı Zəlofihad oqlul pərzənt kərməy kız pərzənt kərgən; Zəlofihadning kızlirinin ismi Maqlah, Noah, Həqlah, Milkah, Tirzah idi. **34** Bular Manassəhning jəmətliri bolup, sanəktin ətəküzülgəndə jəmiy əllik ikki ming yəttə yüz adəm qıktı. **35** Təwəndikilər Əfraimning əwladliri, jəməti boyiqə: — Xutilahning nəslidin boləqan Xutilah jəməti; Bəkərnin nəslidin boləqan Bəkər jəməti; Taħanning nəslidin boləqan Taħan jəməti. **36** Xutilanın əwladliri Eranning nəslidin boləqan Eran jəməti. **37** Mana bular Əfraim əwladlirinin jəmətliri bolup, hərqaysi jəmətlər boyiqə sanəktin ətəküzülgəndə jəmiy ottuz ikki ming bəx yüz adəm qıktı.

Jəmətliri boyiqə, ularning həmmisi Yüsüpning əwladliri idi. **38** Binyaminning əwladliri, jəməti boyiqə, Belaning nəslidin boləqan Bela jəməti; Axbəlning nəslidin boləqan Axbəl jəməti; Aħiramning nəslidin boləqan Aħiram jəməti; **39** Xəfufamning nəslidin boləqan Xufam jəməti; Hufamning nəslidin boləqan Hufam jəməti. **40** Ard bilən Naaman Belaning oqulliri idi; Ardning nəslidin boləqan Ard jəməti; Naamanning nəslidin boləqan Naaman jəməti. **41** Bular Binyaminning əwladliri bolup, jəmət boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming altə yüz adəm qıkti. **42** Təwəndikilər Danning əwladliri bolup, jəmət boyiqə, Xuhamning nəslidin boləqan Xuham jəməti; jəmət boyiqə bular Danning jəmətliri idi. **43** Xuhamning həmmə jəməti sanəktin etküzülgəndə jəmiy atmix tət ming tət yüz adəm qıkti. **44** Axirning əwladliri, jəmət boyiqə, Yimnahning nəslidin boləqan Yimnah jəməti; Yexwining nəslidin boləqan Yexwi jəməti; Beriyahning nəslidin boləqan Beriyah jəməti. **45** Beriyahning əwladliri, jəmət boyiqə, Həbərnıng nəslidin boləqan Həbər jəməti; Malkiəlning nəslidin boləqan Malkiəl jəməti. **46** Axirning kızining ismi Serah idi. **47** Bular Axir əwladlirining jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy əllik üç ming tət yüz adəm qıkti. **48** Naftalining əwladliri, jəmət boyiqə, Yahziəlning nəslidin boləqan Yahziəl jəməti; Gunining nəslidin boləqan Guni jəməti; **49** Yəzərning nəslidin boləqan Yəzər jəməti; Xilləmning nəslidin boləqan Xilləm jəməti. **50** Bular Naftalining jəmətliri bolup, jəmət boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming tət yüz adəm qıkti. **51** Yukirikilər

Israillardin sanakhtin etküzülgənlər bolup, jəmiy altə yüz bir ming yəttə yüz ottuz adəm qıkti. **52** Pərwərdigar Musaoğa səz kılıp mundak dedi: — **53** Zemin muxularoğa royhətkə elinoğan san boyiqə miras kılıp təkşim kılinsun. **54** Mirasni adəm sani kəp kəbililərgə kəprək, adəm sani az kəbililərgə azrak bəl; miras royhəttin etküzülgən adəm sanioğa qarap hərbi adəmgə bəlup berilsun. **55** Həlbuki, zemin qək taxlinix yoli bilən bəlünsun; ular miraskə əzlirining ata jəmət-kəbilisining nami boyiqə warislik kilsun. **56** Miras ularoğa qək taxlax yoli bilən adəm sanining az-kəplükigə qarap hərbi [ailə-jəmətkə] bəlup berilsun. **57** Təwəndikilər ata jəmət boyiqə sanakhtin etküzülgən Lawiylar: — Gərxonning nəslidin boləjan Gərxon jəməti; Kohatning nəslidin boləjan Kohat jəməti; Mərarining nəslidin boləjan Mərari jəməti. **58** Bular Lawiylarning jəmətliri: — Libni jəməti, Həbron jəməti, Mahli jəməti, Muxi jəməti, Korah jəməti. Kohattin Amram tərəlgən. **59** Amramning ayalining ismi Yokəbəd bolup, Lawiyning Misirda tuquloğan kizi idi; u Amramoğa Hərun, Musa wə ularning aqisi Məryəmnə tuqup bərgən. **60** Hərundin Nadab, Abihu, Əliazar, Itamar tərəlgən. **61** Ləkin Nadab bilən Abihu Pərwərdigarning aldioğa qəyriy bir otni sunoqanda əlup kətkən. **62** Lawiylar iqidə bir ayliktin axqan barlik ərkəklər sanakhtin etküzülgəndə jəmiy yigirmə üq ming adəm qıkti. Ular Israillar iqidə sanakhtin etküzülmigən, qünki ularoğa Israillar iqidə heqkəndak miras [zemin] bəlup berilmigən. **63** Yukirida eytiləjan adəmlər Moab tüzlənglikliridə, Yerihoning udulidiki İordan dəryasi boyida Musa bilən kahin Əliazar

təripidin sanaktin etküzülgən Israillardur. **64** Birak bu adəmlər iqidə Musa bilən kahin Hərun ilgiri Sinay qəlidə sanaktin etküzgəndə sanaktin etküzülgən birmu adəm yok idi. **65** Qünki Pərwərdigar ular tooqrisida: «Ular qəldə əlməy qəlməydu» dəp eytkənidi. Xunga, Yəfunnəhning oqlı Kaləb bilən Nunning oqlı Yəxuadin baxqa birimu qəlmioqan.

27 Yüsüpning oqlı Manassəhning nəslidin boləqan jəmətlər iqidə Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərnıng oqlı Zəlofihadning qizliri bolup, ularning ismi Mahlah, Noah, Həqlah, Milkah, wə Tirzah idi. **2** Ular jamaət qedirining dərwezisi aldioqa kelip, Musa bilən kahin Əliazar wə əmirlər bilən pütkül jamaətning aldida turup: **3** — Bizning atimiz qəldə əlöp kətkən; u u yərdə Pərwərdigarəqa hujum qiloqli yioqləqanlardin əməs, yəni Korah guruhidikilərdin əməs; u bəlki əz gunahı iqidə əlgən, wə uning oqlı pərzənti yok idi. **4** Nemə üqün atimizning oqlı yokluğu səwəblik uning nami uning jəmətidin əqürüwetilidu? Əzlirining bizgə atimizning qerindaxliri qatarida miras bəlöp berixlirini ətünimiz, — dedi. **5** Musa ularning bu ixini Pərwərdigarning aldioqa qoydi. **6** Pərwərdigar Musəqa səz qilip mundaq dedi: — **7** Zəlofihadning qizlirining eytkini durus, sən qoqum ularəqa atisining qerindaxliri qatarida miras bər; ularning atisining mirasini ularəqa etküzüp bərgin. **8** Sən Israillərqə eytkin: «Bir adəm əlöp kətkən qəqdə uning oqlı bolmisa, undaqtə silər uning mirasini qizioqa etküzüp beringlar. **9** Qizi bolmisa, mirasini qerindaxlirioqa beringlar. **10** Qerindaxliri bolmisa,

mirasini ata jəmət taqiliriya beringlar. **11** Əgər uning atisining qerindaxliri bolmisa, undakta uning mirasini uning jəmətidiki əng yəkin bir tuqinioya beringlar; u adəm uning mirasiya igə bolsun. Bu Pərwərdigar Musaya buyruqandək, Israillara quxürülgən həküm, kanun-bəlgilimə bolup qalsun». **12** Pərwərdigar Musaya: — Sən mawu Abarim teoya qikip, Mən Israillara təqdim qiləjan zeminoya qarap bak. **13** Kərip boləandin keyin sənmu akang Hərunoya ohxax əz həqliringgə koxulisən. **14** Qünki Zin qelidə, jamaət jedəl qikərojan qaoqda, ikkinglar Mening buyruqimoja asiylik kilip, suning ixida (Zin qelidə, Qadəxtiki «Məribah suliri» degən jayda) Meni jamaətning aldida mukəddəs dəp hərmətlimidinglar, — dedi. **15** Musa Pərwərdigaroya səz kilip: **16** — I Pərwərdigar, barlik ət igilirining rohlirining Hudasi, Əz jamaitining padiqisiz padidək bolup kəlixining aldini elix üqün jamaətni idarə kilidiojan, ularning aldioja kirip qikalaydiojan, ularni baxlap mangalaydiojan bir adəmni tikləp berixingni tiləymən, — dedi. **18** Sən Nunning oqli Yəxuani talliojin, — dedi Pərwərdigar Musaya, — Uningda Rohim bar, sən kolungni uning bexioja koy, **19** uni kahin Əliazar wə barlik jamaətning aldida turoquzup wəzipigə koy. **20** Sən pütkül Israil jamaiti uning gepigə kirixi üqün özüngning izzət-xəhritingdin bir kismini uningoya bərgin. **21** U kahin Əliazarning aldida tursun, [Əliazar] urimning həkümuni wasitə kilip turup, Pərwərdigarning huzurida uning üqün yol sorisun; Israil həlqi, yəni pütkül jamaət uning buyruqi bilən qikidu, uning buyruqi bilən kirixi kerək. **22** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning buyruqi

boyiqə ix kərüp, Yəxuani baxlap kelip, kahin Əliazarning wə barliq jamaətning aldidə turəuzdi; **23** [Əliazar] qolini uning bexioqə koyup, uni Pərwərdigarning Musaning wasitisi bilən buyruqinidək wəzipigə koydi.

28 Pərwərdigar Musaqə səz kilip mundak dedi: — **2** Sən Israillaroqə buyrup: — «Manga sunuloqan hədiyyə-kurbanliklarni, yəni Manga ozuk bolidioqan, huxbuy kəltüridioqan otta sunulidioqan hədiyyə-kurbanliklarni bolsa, silər hər birini bekitilgən kərəlidə sunuxqa kəngül koyunglar» — degin. **3** Sən ularoqə yənə: «Silərnin Pərwərdigarəqə atap otta sunidioqan keydurmə kurbanliqlar mundak bolidu: — hər küni bejirim bir yaxliq ərkək qozidin ikkini daimiy keydurmə kurbanliq qilinglar. **4** Ətigini birni, gugumda birni sununglar; **5** yənə təttin bir hindin sokup qikiriloqan zəytun meyi iləxtürülgən esil undin ondin bir əfahni axliq hədiyyə süpitidə sununglar. **6** Sinay teqida bəlgiləngən, Pərwərdigarəqə atap huxbuy qikarsun dəp, otta sunulidioqan daimiy keydurmə kurbanliq mana xudur. **7** Hər bir qoza üqün uningoqə qoxulidioqan xarab hədiyyəsi təttin bir hin xarab bolidu; eqitma iqimlik boləqan xarab hədiyyəsi mükəddəs jayda Pərwərdigarəqə sunup təkulsun. **8** Sən ikkinqi bir qozini gugumda sunoqin; uni ətigənkidək axliq hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi bilən qoxup sunoqin; u huxbuy kəltürüx üqün Pərwərdigarəqə atap otta sunulidioqan keydurmə kurbanliq bolidu. **9** — Xabat küni bejirim bir yaxliq ikki ərkək qoza sunulsun; uningoqə qoxup zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi axliq hədiyyə süpitidə sunulsun

wə xarab hədiyyəsi sunulsun; **10** bu hər bir xabat künidə sunulidigan xabat künidiki qurbanliktur; uning bilən daimiy keydurmə qurbanlik wə qoxumqə sunulidigan xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **11** — Hər aynıng birinqi küni Pərwərdigarə atilidigan keydurmə qurbanlik sununglar; yəni ikki yax torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bejirim yəttə ərkək qozini sununglar. **12** Hər torpak bexioğa zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin üqi axlik hədiyyə süpitidə, qoxkarəğa zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi axlik hədiyyə süpitidə, **13** hər bir qoza bexioğa zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin biri axlik hədiyyə süpitidə sunulsun; bu Pərwərdigarə otta sunulidigan, huxbuy qikiridigan bir keydurmə qurbanliktur. **14** Ularning xarab hədiyyələri bolsa: — hər bir torpak bexioğa xarabtin yerim hın, qoxkar bexioğa hınning üqtin biri, hər bir qoza bexioğa hınning təttin biri sunulsun. Bu hər ayda sunulidigan aylıq keydurmə qurbanlik bolup, yılning hər eyida xundak qılinsun. **15** Bularning üstigə Pərwərdigarə atilidigan gunah qurbanlik süpitidə bir tekə sunulsun; xularning həmmisi daimiy keydurmə qurbanlik wə qoxumqə xarab hədiyyəsi bilən billə sunulsun. **16** Birinqi aynıng on tətinqi küni Pərwərdigarə ataloğan «ötüp ketix» [qozisi sunulsun]. **17** Xu aynıng on bəxinqi küni həyt baxlinidu; yəttə kün petir nan yeyilsun. **18** Birinqi küni mukəddəs yiqilix etküzülsun, heqkandak ix-əmgək qılmasliqınglar kerək, **19** xu küni otta sunulidigan, Pərwərdigarə ataloğan keydurmə qurbanlik süpitidə yax torpaqtin ikkini, bir qoqkar wə yəttə bir yaxlik ərkək qoza

sununglar; ular aldinglarda bejirim körünsun; **20** xularoqa qoxulidioqan axliq hədiyələri zəytun meyi iləxtürülgən esil un bolup, hər bir torpaq bexioqa əfahning ondin üqi, qoqkar bexioqa əfahning ondin ikkisi, **21** xu yəttə qoza bexioqa əfahning ondin biri sunulsun; **22** xuningdək [gunahinglar] üçün kafarət kəltürüxkə gunah qurbanliqi süpitidə bir tekə sunulsun. **23** Bularning həmmisini ətigənlilik keydurmə qurbanlik, yəni daimiy keydurmə qurbanliqti ayrim sununglar. **24** Silər bu tərqiədə udayəttə kün Pərwərdigarəqa atəp otta sunulidioqan, huxbuy kəltüridioqan axundəq hədiyə-qurbanliqlərni sununglar; xularning həmmisi daimiy keydurmə qurbanlik wə qoxup sunulidioqan xarəb hədiyəsining sirtida sunulidu. **25** Yəttinqi kün müqəddəs yiqilix ətküzüinglar, xu küni həqkandəq ix-əmgək qilixkə bolmaydu. **26** «Dəsləpki orma» küni, yəni «həptilər həyti»nglarda silər yengi axliq hədiyəni Pərwərdigarəqa sunoqan qaoqda müqəddəs yiqilix ətküzüinglar; həqkandəq ix-əmgək qilmanglar. **27** Silər Pərwərdigarəqa atəloqan, huxbuy kəltüridioqan keydurmə qurbanlik süpitidə yax torpaqti ikkini, qoqqardın birni, bir yaxliq ərkək qozidin yəttini sununglar. **28** Xularəqa qoxup sunulidioqan axliq hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hər bir torpaq bexioqa əfahning ondin üqi, qoqkar bexioqa əfahning ondin ikkisi, **29** xu yəttə qoza bexioqa əfahning ondin biri sunulsun; **30** xuningdək silərning [gunahinglar üçün] kafarət kəltürüxkə [gunah qurbanliqi süpitidə] bir tekə sunulsun. **31** Xularning həmmisi daimiy keydurmə qurbanlik wə uning axliq

hədiyyəsigə qoxup (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsun), xarab hədiyyələri bilən billə sunulsun.

29 Yəttinqi ayning birinqi küni silər muqəddəs yiqilix ötküzümlar; [u küni] heqkandak ix-əmgək kılmaslıqlar kerək. Bu silər üqün kanaylar qelinidioqan küni bolidu.

2 Silər Pərwərdigarəğa ataloqan, huxbuy kəltüridioqan köydürmə qurbanlıq süpitidə yax bir torpak, bir qoqkar, yəttə bir yaxlıq bejirim ərkək qozini sununglar. **3**

Xularəğa qoxup sunulidioqan axlıq hədiyyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hər bir torpak bexioqə əfahning ondin üqi, qoqkar bexioqə əfahning ondin ikkisi,

4 xu yəttə qoza bexioqə əfahning ondin biri sunulsun;

5 xuningdək silərning [gunahımlar üqün] kafarət kəltürüxkə gunah qurbanlıq süpitidə bir tekə sunulsun.

6 Xularni ayning birinqi künidiki köydürmə qurbanlıq wə uningəğa qoxumqə boləqan axlıq hədiyyəsi, daimiy köydürmə qurbanlıq, uningəğa qoxumqə boləqan axlıq hədiyyəsi wə bularəğa qoxulidioqan xarab hədiyyələrining sirtida sununglar; bularning həmmisi hər biri bəlgilimə boyiqə Pərwərdigarəğa atap otta huxbuy kəltürsun dəp sunulsun. **7** Yəttinqi ayning oninqi küni silər muqəddəs yiqilix ötküzümlar; nəpsinglarni tartip özümlarni təwən tutunglar. U küni heqkandak ix-əmgək kılıxkə bolmaydu.

8 Silər Pərwərdigarəğa ataloqan, huxbuy kəltüridioqan köydürmə qurbanlıq süpitidə yax bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlıq ərkək qozidin yəttini sununglar (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsun). **9** Xularəğa qoxup sunulidioqan axlıq hədiyyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hər bir torpak bexioqə əfahning ondin üqi,

qoqar bexioa əfahning ondin ikkisi, **10** xu yəttə qoza bexioa əfahning ondin birini, **11** xuningdək gunah qurbanliki süpitidə bir tekə sununglar; ularning həmmisi kafarət künidiki gunah qurbanliki, daimiy keydurmə qurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyyəsi wə bularning xarab hədiyyələri billə sunulsun. **12** Yəttinqi aynıng on bəxinqi küni mukəddəs yiojilix etküzünglar; u küni heqkandak ix-əmgək kilixka bolmaydu. Pərwərdigarəja atap yəttə kün heyət qilinglar; **13** silər Pərwərdigarəja atap, huxbuy kəltürsun dəp otta sunulidiojan keydurmə qurbanlik süpitidə yax torpaqtin on üqni, ikki qoqar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətəni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun). **14** Xularəja qoxup sunulidiojan axlik hədiyyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, on üq torpaq bexioa əfahning ondin üqi, ikki qoqar bexioa əfahning ondin ikkisi, **15** on tət qoza bexioa əfahning ondin birini, **16** xuningdək gunah qurbanliki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydurmə qurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **17** Ikkinqi küni yax torpaqtin on ikkini, ikki qoqar, bir yaxlik ərkək qozidin on tətəni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **18** wə xundakla torpaqlar, qoqarlar wə ərkək qozilarning sanioja qarap bəlgilimə boyiqə qoxumqə sunulidiojan axlik hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar. **19** Xuningdək gunah qurbanliki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydurmə qurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyyəsi wə xularning xarab hədiyyələri billə sunulsun. **20** Üqinqi küni bir yax torpaqtin on birni,

ikki qoqkar, bir yaxlik erkək qozidin on tətnei sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **21** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə erkək qozilarning sanioqa qarap bəlgilimə boyiqə qoxumqə sunulidiqan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **22** xuningdək gunah qurbanliki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydurmə qurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **23** Tətinqi küni yax torpaqtin onni, iki qoqkar, bir yaxlik erkək qozidin on tətnei sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **24** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə erkək qozilarning sanioqa qarap bəlgilimə boyiqə qoxumqə sunulidiqan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **25** xuningdək gunah qurbanliki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydurmə qurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **26** Bəxinqi küni yax torpaqtin tokkuzni, iki qoqkar, bir yaxlik erkək qozidin on tətnei sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **27** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə erkək qozilarning sanioqa qarap bəlgilimə boyiqə qoxumqə sunulidiqan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **28** xuningdək gunah qurbanliki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy keydurmə qurbanlik, uning qoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **29** Altinqi küni yax torpaqtin səkkizni, iki qoqkar, bir yaxlik erkək qozidin on tətnei sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **30** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə erkək qozilarning sanioqa qarap bəlgilimə boyiqə qoxumqə sunulidiqan

axliq hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **31** xuningdək gunah qurbanliqi süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy köydürmə qurbanlik, uning qoxumqə axliq hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun.

32 Yəttinqi küni yax torpaqtin yəttini, ikki qoqkar, bir yaxliq ərkək qozidin on tətəni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **33** wə xundakla torpaqlar, qoqkarlar wə ərkək qozilarning sanioqa qarap bəlgilimə boyiqə qoxumqə sunulidioqan axliq hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **34** xuningdək gunah qurbanliqi süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy köydürmə qurbanlik, uning qoxumqə axliq hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun. **35** Səkkizinqi küni silər mukəddəs yiqilix ötküzünglar; u küni heqkəndək ix-əmgək qilmanglar. **36** Silər Pərwərdigarəqa atap, huxbuy kəltürsun dəp otta sunulidioqan köydürmə qurbanlik süpitidə bir torpak, bir qoqkar wə bir yaxliq ərkək qozidin on tətəni (xular həmmisi bejirim bolsun) **37** həmdə torpak, qoqkar wə ərkək qozilarning sanioqa qarap, bəlgilimə boyiqə qoxumqə sunulidioqan axliq hədiyyələri bilən xarab hədiyyələrini sununglar; **38** xuningdək gunah qurbanliqi süpitidimu bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy köydürmə qurbanlik, uning qoxumqə axliq hədiyyəsi wə xarab hədiyyəsi billə sunulsun.

39 Bəlgiləngən heytliringlarda Pərwərdigarəqa atap sunulidioqan qurbanlik-hədiyyələr ənə xulardur; silərləning kəsəmgə baqlıq yaki ihtiyarən sunidioqanliringlar, köydürmə qurbanlikliringlar, axliq hədiyyəliringlar, xarab hədiyyəliringlar wə inaklik qurbanlikliringlar

bolsa, ularning sirtididur. **40** Xundak qilip, Musa Pärwərdigarning özige buyruqlanirining həmmisini qaldurmay Israillaroqa ukturdi.

30 Musa Israillarning kəbilə baxliklirioqa söz qilip mundak dedi: — Pärwərdigarning buyruqlanliri mundak; — **2** Əgər biraw Pärwərdigarqa kəsəm iqlən bolsa yaki öz özini qəkliməqı bolup kəsəm iqlən bolsa, ləwzidin qaytixka bolmaydu, haman aqlzidin qıkkən həmmə gəp boyiqə ix tutuxi kerək. **3** Kiz bala yax bolup, tehi atisining əyidiki qaqlada, öz-özini qəkləx toqlruluk Pärwərdigarqa kəsəm bərgən bolsa, **4** əmma atisi kizining kəsimini yaki öz-özini qəkləx toqlrisida bərgən wədisini angliqlan wə kizining aldidə ündiməy xük turoqlan bolsa, undakta uning barlik kəsəmliri wə öz-özini qəkləx toqlrisida kılqlan həmmə wədisi inawətlık bolidu. **5** Lekin kizning atisi angliqlan qaqlada uni toskən bolsa, uning kılqlan kəsəmliri yaki öz-özini qəkləx toqlrisida kılqlan wədiliridin hēqbiri inawətlık bolmaydu; atisi uni toskən bolqlaqqa, Pärwərdigarmu uni kəqlüridu. **6** — Əgər u kəsəm kılqlan yaki öz-özini qəkləxkə aqlzida təntəklık bilən wədə kılqlan hələttə ərgə təgkən bolsa, **7** eri xuni angliqlan bolsa, lekin angliqlan küni ündiməy xük turoqlan bolsa, undakta uning kılqlan kəsəmliri yaki öz-özini qəkləxkə kılqlan gəpliri inawətlık bolidu. **8** Əgər eri angliqlan küni uni toskən bolsa, uning kılqlan kəsimini wə öz-özini qəkləx toqlruluk aqlzidin qıkarqlan təntək gəplirini bikar kılsa, undakta ular inawətsiz bolidu; Pärwərdigar uni kəqlüridu. **9** Lekin tul hotun yaki eridin ajrixip kətkən hotunlar kılqlan kəsəm, yəni uning özini qəkləx toqlruluk kılqlan barlik

wədiliri bolsa inawətlik bolidu. **10** Əgər u erining öyidə kəsəm kılğan yaki öz-özini qəkləx tooqruluk kəsəm-wədə iqqən, **11** eri anglap turukluk xük turuwelip tosmioğan bolsa, undaқта uning barlik kılğan kəsəmliri wə öz-özini qəkləx tooqruluk kılğan barlik wədiliri inawətlik bolidu. **12** Lekin uning eri anglap turoğan qaşda uning kəsəm-wədilirini enik rət kılğan bolsa, ayal aşzidin qikarğan wədə berix wə öz-özini qəkləp turux tooqruluk kılğan barlik wədilirining heqkaysisi inawətlik bolmaydu; uning eri bularni rət kılğan bolşaqqa, Pərwərdigar uni kəqüridu. **13** Ayalning bərgən wədisini wə uning qidap turup özümni qəkləymən dəp kılğan kəsəm-wədisini uning eri inawətlikmu kılalaydu, inawətsizmu kılalaydu. **14** Əgər uning eri hərünü uning aldida xük turuwelip gəp kilmisa, undaқта uning bərgən barlik kılğan kəsəmlirini wə öz-özini qəkləp turux tooqruluk kılğan həmmə wədilirini inawətlik kılğanlıki hesablinidu; qünki erining anglap turoğan künidə gəp kilmay xük turoğanlıki uning ayalining kəsəm-wədilirini küqkə igə kılğanlıkidur. **15** Lekin eri ayalining kəsəm-wədilirini anglap nahayiti uzak waktlardan keyin andin uning kəsəm-wədilirini inawətsiz kılşa, undaқта u ayalining gunahini öz üstigə aloğan bolidu. **16** Yukirikilar Pərwərdigarning Musaqqa buyruşanliri, yəni eri bilən ayali, ata bilən öz öyidə turuwatқан, tehi yaxliqida bolşan kizi otturisdiki nizam-bəlgimilərdur.

31 Pərwərdigar Musaqqa söz kılıp: — **2** Sən Midiyanlardan Israillarning intikamini al, andin öz həkliringgə qoxulisən, — dedi. **3** Musa həlkkə mundaқ dedi:

— Aranglardin jənggə qikixka bir türküm adəmlərni qorallandurunglar; andin ular Midiyanlardin Pərwərdigar üçün intikam elixka atlansun. **4** Silər Israillarning hər bir kəbilisidin jəng kilixka mingdin adəm mangdurunglar. **5** Xuning bilən tümənligən Israil həlkəning hər kəbilisidin mingdin, jəmiy on ikki ming adəm jəng kilixka qorallanduruldi. **6** Musa hər kəbilidin mingdin adəmnı jəng kilixka mangdurdi həmdə Əliazarning oqlı Finihəsni ular bilən billə mangdurdi, Finihəsning qolida mükəddəs əswablar wə agah kanay bar idi. **7** Ular Pərwərdigarning Musaqə buyruqini boyiqə Midiyanlar bilən soquxkili qikip, ərkəkləning həmmisini ɵltürüwətti; **8** muxu ɵltürülgənlərdin baxka, yənə Midiyaning Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba degən bəx padixahını ɵltürdi; yənə Beorning oqlı Balaamni kiliq bilən qepip taxlidi. **9** Israillar Midiyanlarning hotun-kizliri wə balilirini tutkun kilip kətti, yənə ularning pütün qarwa malliri, qoy padiliri wə mal-mülüklirini olja kildi; **10** ular turuwatqan yərlərdiki barlıq xəhər wə barlıq bargahlirioqa ot koyuwətti; **11** ular adəm bolsun mal bolsun barlıq ɵəniymət, barlıq oljini elip kətti; **12** ular tutqan əsirlərni həm olja-ɵəniymətni Moab tüzləngliklirigə, İordan dəryası boyioqa jaylaxqan Yerihoning udulidiki bargahka əkilip, Musa bilən kahin Əliazarqə, xundakla Israillarning jamaitigə tapxurdi. **13** Musa, kahin Əliazar wə jamaətning barlıq əmirliri bargahning sirtioqa qikip ularni qarxi aldi. **14** Lekin Musa jəngdin kaytqan hərbiy sərdarlarqə, yəni mingbexi, yüzbexilarqə hapa bolup; — **15** Silər ayallarning həmmisini tirik qaldurdunglarmu? **16** Qaranglar, dəl

xular Balaamning hiylə-məslihəti bilən Peordiki ixta Israillarni Pərwərdigar aldida gunahqə patkuzuxi bilən, Pərwərdigarning jamaitigə waba yaqduruloqan əməsmu?

17 Əmdi silər barliq oqul balilarni ɵltürɵwetinglar, ɵrlər bilən munasiwət ɵtküzgən ayallarni qoymay ɵltürɵwetinglar. **18** Birə yax qızlar, yəni ɵrlər bilən munasiwət ɵtküzmiğənləni bolsa, ɵzliringlarəqa tirik qaldurunglar. **19** Silər bargah sirtida yəttə kün qedir tikip turunglar; adəm ɵltürgən wə ɵlökkə təgkən hərkin üqinqi küni wə yəttinqi küni ɵzini paklisun; silər wə silər əsir qiloqan kixilərninğ həmmisi xundəq qilsun.

20 Barliq kiyim-keqəq, terə əswab üskünilər, tiwitta tokuloqan barliq nərsilər həm yaqəq əswab-üskünilərninğ həmmisini paklanglar, — dedi. **21** Kahin Əliazar jənggə qikip qaytqan ləxkərlərgə: — Mana Pərwərdigar Musaqə buyruoqan qanun-bəlgilimə: **22** altun, kümüx, mis, tɵmür, qələy, qoquxun qatarliq **23** otqə qidamliq nərsilərninğ həmmisini ottin ɵtküzünglar, xundəq qilsanglar pak hesablinidu; xundəqtimu, yənila «napakliqni qikəroquqi su» bilən pakizlanglar; otqə qidamsiz nərsiləni xu sudin ɵtküzünglar. **24** Yəttinqi küni kiyimliringlarni yuyunglar, andin silər pak hesablinisilər; andin keyin bargahqə kirsənglar bolidu, — dedi. **25** Pərwərdigar Musaqə səz qilip mundəq dedi: — **26** Sən kahin Əliazar wə jamaət iqidiki qəbilə kattiliri bilən birliktə elinoqan olja-əqənimətninğ, adəm bolsun, qarpay bolsun, xularning omumiy sanini hesablap qikqin; **27** olja-əqəniymətni ikkiğə bəl, yerimini jənggə qikqanlarəqa bər, qəloqan yerimini barliq jamaətkə bər. **28** Sən yənə qikip jənggə

qatnaxkan ləxkərlər alidioqan adəm, kala, exək yaki qoy padiliridin bəx yūzdin birini Pərwərdigarəqa ataloqan ülüx bolsun dəp ayrioqin; **29** silər xuni ləxkərlərgə təwə boloqan yerimidin elip Pərwərdigarəqa ataloqan «kətürmə hədiyyə» süpitidə kahin Əliazarəqa tapxurunglar. **30** Israillarəqa təwə boloqan yerimining adəm, kala, exək, qoy padiliri, xundakla hərhil həywanlardin əlliktin birini Pərwərdigarning jamaət qedirioqa qaraxqa məs'ul boloqan Lawiylarəqa beringlar. **31** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar Pərwərdigarning Musaqqa buyruoqinidək qildi. **32** Əmdi olja-qəniymət, yəni jənggə qikqan ləxkərlər eliwaləqan nərsilərdin qaloqini qoy jəmiy altə yüz yətmix bəx ming, **33** kala yətmix ikki ming, **34** exək atmix bir ming, **35** ərkəklər bilən munasiwət otküzmigən qizlar ottuz ikki ming qikti. **36** Jənggə qikqanlarning ülüxi, yəni ularəqa təwə yerimi, qoy jəmiy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz; **37** bu qoy padiliridin Pərwərdigarəqa ataloqini altə yüz yətmix bəx boldi; **38** kala ottuz altə ming, buningdin Pərwərdigarəqa ataloqini yətmix ikki boldi. **39** Exək ottuz ming bəx yüz qikti, buningdin Pərwərdigarəqa ataloqini atmix bir boldi. **40** Adəm on altə ming qikti, buningdin Pərwərdigarəqa ataloqini ottuz ikki adəm boldi. **41** Musa Pərwərdigar əzigə buyruoqini boyiqə Pərwərdigarəqa sunulidioqan «kətürmə hədiyyə» boloqan ülüxni kahin Əliazarəqa tapxurup bərdi. **42** Israillarəqa təwə boloqan yerimi, yəni Musa jənggə qikqan kəlgənlərdin elip bəlüp bərgini — **43** jamaətkə təwə boloqan xu yerimi — qoy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz, **44** kala ottuz altə ming, **45** exək ottuz ming bəx yüz, **46** adəm on altə

ming idi. **47** Musa Pərwərdigar əzigə buyruqini boyiqə, Israillaroğa təwə boloğan xu yerimining, məyli adəm yaki həywan bolsun, əlliktin birini ayrip elip Pərwərdigarning ibadət qedirioğa karaxka məs'ul boloğan Lawiylaroğa tapxurdi. **48** Pütkül qoxunning sərdarliri, ming bexi, yüz bexiliri Musa bilən kərüxkili kelip, **49** Musaoğa: — Hizmətkarlırining qol astida jəng qıloğan ləxkərlərləning omumiy sanini sanəktin ətküzsək birimu kəm qıkmidi. **50** Xunga, mana Pərwərdigarning huzurida əzimizning gunahining kafariti üqün hərəkəysimiz erixkənlərləni Pərwərdigarəğa ataloğan hədiyyə qilimiz — altun buyumlar, put-qol zənjirliri, biləzük, möhür üzük, zirə-halka, marjanlarning həmmisini elip kəldük, — dedi. **51** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar ular əkəlgən altunlarni, yəni altunda yasaloğan hərhil buyumlarni aldi. **52** Ularning ming bexi wə yüz bexiliridin aloqini Pərwərdigarəğa ataloğan «kətürmə hədiyyə» süpitidə sunuldi; barlıq altun jəmiy on altə ming yəttə yüz əllik xəkəl qıqti **53** (ləxkərlərləning hər biri əzliri üqün mal-mülükni bulang-talang qilixkanidi). **54** Musa bilən kahin Əliazar ming bexi wə yüz bexilirining qolidin altunni elip, jamaət qedirining iqigə əkirip, uni Pərwərdigarning huzurida Israillar üqün yadnamə qildi.

32 Rubənlərləning əwladlıriri bilən Gadning əwladlırini kala padiliri tolimu kəpəygənidi; ularning Yaazərləning zemini bilən Gileadning zeminiəğa kəzi qüxti; wə mana, xu zemin qarwa beqıxka mas kelidioğan yər idi. **2** Xunga ular Musa, kahin Əliazar wə jamaətləning əmirlirini aldioğa kelip ularəğa: — **3** Atarot, Dibon, Yaazər, Nimrah, Həxbon,

Ələləh, Səbam, Nebo, Bəon degən yərlər, **4** yəni Israil jamaiti aldida Pərwərdigar məqlup kəlip bərgən yərlər bolup, qarwa beqixka bap yərlər ikən, qulliriningmu qarwa meli bar, — dedi **5** wə yənə: — Əgər silining aldilirida iltipatlirioqa erixkən bolsak, bizni Iordan dəryasidin ət deməy, bu yərnı bizgə miras kəlip bərsilə, — dedi. **6** Musa Gadning əwladliri bilən Rubənnıng əwladlirioqa: — Qerındaxliringlar jənggə qıqқан waktida silər muxu yərdə turamtinglar? **7** Silər nemə üqün Israillarning [dəryadin] ətüp Pərwərdigar ularoqa ata kəlip bərgən zeminə kirixigə kəngullirini sowutisilər? **8** Ilgiri mən Qadəx-Barneadin ata-bowiliringlarnı xu zeminni qarlap kelixkə əwətkinimdə ularmu xundak kəlixқанidi. **9** Ular Əxkol jiləsisioqa qıqıp, u zeminni kərüp, Israillarning kənglini Pərwərdigar ata kəlip bərgən zeminə kirixtin sowutқан. **10** Xu qaoqda Pərwərdigarning aqqıqı kelip kəsəm kəlip: **11** «Misirdin qıqқан yigirmə yaxtin yukirilar qin kənglidin Manga əgəxmigəqkə, ular Mən İbrahim, İshak, Yakuplarəqa «Silərgə ata kəlimən» dəp kəsəm kəloqan zeminni kərsə, [Mən Pərwərdigar bolmay ketəy]! **12** Pəkət kənizziylərdin boləqan Yəfunnəhning oqlı Kaləb bilən Nunning oqlı Yəxuala Manga qin kənglidin əgəxkən boləqaqkə, zeminni kərələydu», degənidi. **13** Xuning bilən Pərwərdigarning Israilləroqa aqqıqı kəzoqaləqaqkə, Pərwərdigarning aldida rəzil boləqanni kəloqan əxu bir əwlad ətüp tügigüqə, u ularnı qəl-bayawanda kərik yil sərgərdanlikta yürgüzdi. **14** Əmdi mana, gunahkarlarning əwladliri boləqan silərmu ata-bowanglarning izini besip Pərwərdigarning Israilləroqa boləqan kəttik qəzipini tehimu kəzoqimakqi

bopsilər-də! **15** Əgər silər uningə əgixitin burulup kətsənglar, undakta U [Israillarni] yənə qəl-bayawanə taxliwetidu, bu həlda silər bu barlıq həlkni harab kıləjan bolisilər, — dedi. **16** Ikki kəbilining adəmliri Musaning aldiəja kelip uningəja: — Biz bu yərdə mallirimizəja kətan, balilirimizəja kəl'ə-xəhər salayli. **17** Biz bolsak kəralinip, Israillarni əzigə təwə jaylirəja baxlap barəjuqə səpning aldidə mangimiz; bu zemindiki yat həklər səwəblik, bizning kiqik balilirimiz mustəhkəm xəhərlərdə turuxi kerək. **18** Israillar öz miraslirəja igə bolmiojuqə biz əyimizgə hərgiz kaytmaymiz. **19** Qünki biz ular bilən İordan dəryasining kün petix tərpidiki zeminoja yaki uningdinmu yirəktiki zeminoja təng igidar bolmaymiz, qünki mirasimiz İordan dəryasining bu tərpidə, yəni kün qikixtidur, — dedi. **20** Musa ularəja: — Əgər xundak kilsanglar, yəni Pərwədigarning aldidə kəralinip jənggə qikip, **21** silərdin kəralanəjanlarning həmmisi İordan dəryasidin ətüp, Pərwədigar Əz düxmənlirini ularning zeminidin kəqlap qikirip boləjanda, **22** xu zemin Pərwədigar aldidə boysundurulup boləjanda andin kaytsanglar, silər Pərwədigar wə Israillar aldidə gunəhsiz hesablinisilər; bu zeminmu Pərwədigar aldidə silərgə miras kılıp berilidu. **23** Ləkin bundak kilmisanglar, mana, Pərwədigar aldidə gunəhkar bolisilər; xuni obdan bilixinglar kerəkki, gunəhinglar əzünglarni kəqlap bəxinglarəja qüxidu. **24** Əmdi silər əqzinqlərdin qikqan gepinglar boyiqə ix tutunglar, baliliringlar üqün xəhər, kəy padiliringlar üqün kətan selinglar, — dedi. **25** Gadning əwladliri bilən Rubənni əwladliri Musəja: — Kulliri

oqojam eytkinidək kılıdu. **26** Hotun-bala qaqilirimiz, kalilar wə barlik qarpaylirimiz Gileadning hərəkaysi xəhərliridə qalidu; **27** Lakin kulliri, jənggə təyyarlinip qorallanoqanlarning hərbi oqojam eytkəndək [dəryadin] ətüp Pərwərdigarning aldida jəng kılıdu, — dedi. **28** Xuning bilən Musa ular tooqruluk kaqin Əliazar bilən Nunning oqlı Yəxuaqə wə Israilning barlik kəbilə baxlıqlirioqə tapilap, **29** ularoqə: — Əgər Gadning əwladliri bilən Rubənni əwladliri qorallinip Pərwərdigarning aldida jənggə qikixka silər bilən birliktə İordan dəryasidin ətəsə, u zemin silərnin aldinglarda boy sundurulsa, undakta silər Gilead zeminini ularoqə miras kılıp beringlar. **30** Əgər ular qorallinip silər bilən billə ətəməymiz desə, undakta ularning mirasi aranglarda, yəni Qanaan zeminida bolsun, — dedi. **31** Gadning əwladliri bilən Rubənni əwladliri: — Pərwərdigar kullirioqə kəndək buyruoqan bolsa, biz xundək kılıviz. **32** Biz qorallinip Pərwərdigarning aldida dəryadin ətüp Qanaan zeminioqə kımız, andin İordan dəryasining bu yekidiki zemin bizgə miras kılıp berilidioqan bolidu, — deyixti. **33** Xuning bilən Musa Amoriylarning padixahı Sihonning padixahlığı bilən Baxanning padixahı Ogning padixahlığını, zemin wə təwəsidi xəhərləni, ətəridiki xəhərlər bilən koxup, həmmisini Gadning əwladlirioqə, Rubənni əwladlirioqə wə Yüsüpning oqlı Manassəhning yerim kəbilisigə bərdi. **34** Gadning əwladliri Dibon, Atarot, Aroər, **35** Atrot-Xofan, Yaazər, Yogbihah, **36** Bəyt-Nimrah, Bəyt-Haran katarlik mustəhkəm xəhərləni saldi wə xundəkla kətanlarni saldi. **37** Rubənni əwladliri [yengidin] Həxbon, Ələləh, Kiriataim, **38** Nebo, Baal-

Meon (yukiriki ismlar özgirtilgən) wə Sibmahni saldi; həm ular saloqan xəhərlərgə yengidin nam bərdi. **39** Manassəhning oqli Makirning əwladliri Gileadka yürux kılıp, u yərnı elip, xu yərdə turuxluk Amoriylarnı qoqlıwətti. **40** Xuning bilən Musa Gileadni Manassəhning oqli Makiroqa beriwidi, u xu yərdə turup qaldı. **41** Manassəhning oqli Yair Amoriylarning yeza-qıxlaklırını hujum kılıp elip, bu yeza-qıxlaklarnı Həwot-Yair dəp atidi. **42** Nobah Kinat wə uningqa karaxlık yeza-qıxlaklarnı hujum kılıp elip Kinatni öz ismi bilən Nobah dəp atidi.

33 Təwəndikilər öz qoxunliri boyıqə, Musa bilən Hərurning yetəqıllıki astida Misir zeminidin qıqқан Israillarning mangoqan yolliridur; **2** Musa Pərwərdigarning əmri boyıqə, əzlirining səpər qıloqan yollirini pütüp koydi, ularning səpər qıloqan yolliri mundak; — **3** Birinqi ayning on bəxinqi küni [Israillar] Ramsəs xəhıridin səpərgə qıqtı; ətüp ketix həytining ətisi ular barlık Misirliklarning kəz aldida mərdanilik bilən yoloqa qıqtı. **4** Bu qaoqda Misirliklar ularning arisidiki Pərwərdigar tərıpidin əltürülgənlərnı, yəni barlık tunji oqullirini dəpnə kiliwatkanidi; Pərwərdigar Misirliklarning məbudlirining üstidin həküm qüxürdi. **5** Israillar Ramsəstin yoloqa qıqıp Sukkotqa berip qedir tikti. **6** Ular Sukkottin yoloqa qıqıp qəl-bayawanning ayioqidiki Etamoqa berip qedir tikti. **7** Etamdin yoloqa qıqıp, aylinip Baal-Zefonning udulidiki Pi-Hahirotkə berip Migdolning aldida qedir tikti. **8** Pi-hahirottin yoloqa qıqıp, dengizning otturisidin ətüp, Etam qelidə üq kün yol yürüp Marahda qedir tikti. **9** Marahdin yoloqa qıqıp Elimgə kəldi; Elimdə on ikki bulak bilən

yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə qedir tikti.

10 Elimdin yoloğa qikip Kızıl Dengiz boyıda qedir tikti.

11 Kızıl Dengizdin yoloğa qikip Sin qelidə qedir tikti. **12** Sin qelidin yoloğa qikip Dofkahğa kelip qedir tikti. **13** Dofkahdin yoloğa qikip Aluxğa berip qedir tikti. **14** Andin keyin Aluxtin yoloğa qikip Rifidimoğa kelip qedir tikti, u yərdə həlqə iqidioğan su tepilməy qaldı. **15** Rifidimdin yoloğa qikip, Sinay qeligə berip qedir tikti. **16** Sinay qelidin yoloğa qikip Kibrot-Hattawahğa kelip qedir tikti. **17** Kibrot-hattawahdin yoloğa qikip Hazirotta qedir tikti. **18** Hazirottin yoloğa qikip Ritmahda qedir tikti. **19** Ritmahdin yoloğa qikip Rimmon-Pərzədə qedir tikti. **20** Rimmon-Pərzədin yoloğa qikip Libnahda qedir tikti. **21** Libnahdin yoloğa qikip Rissahda qedir tikti. **22** Rissahdin yoloğa qikip Kəhələtahda qedir tikti. **23** Kəhələtahdin yoloğa qikip Xafir teoqida qedir tikti. **24** Xafir teoqidin yoloğa qikip Həradahta qedir tikti. **25** Həradahdin yoloğa qikip Məhşilotta qedir tikti. **26** Məhşilottin yoloğa qikip Tahatta qedir tikti. **27** Tahattin yoloğa qikip Tərahda qedir tikti. **28** Tərahdin yoloğa qikip Mitkahda qedir tikti. **29** Mitkahdin yoloğa qikip Həxmonahta qedir tikti. **30** Həxmonahtin yoloğa qikip Moxərotta qedir tikti. **31** Moxərottin yoloğa qikip Bənə-Yaakanda qedir tikti. **32** Bənə-Yaakandin yoloğa qikip Hor-Həgidgadğa berip qedir tikti. **33** Hor-Həgidgadtin yoloğa qikip Yotbatahğa kelip qedir tikti. **34** Yotbatahtin yoloğa qikip Abronahğa kelip qedir tikti. **35** Abronahtin yoloğa qikip Əzion-Gəbərgə kelip qedir tikti. **36** Əzion-Gəbərdin yoloğa qikip Zin qelidə, yəni Qadəxtə qedir tikti. **37** Qadəxtin yoloğa qikip Edom zeminining

qegrisidiki Hər teqida qedir tikti. **38** Israillar Misir zeminidin qikqandin keyinki kirikinqi yili bəxinqi ayninq birinqi küni, kahin Hər Pərwərdigarning əmri boyiqə Hər teqioqa qikip xu yərdə əldi. **39** Hər Hər teqida əlgən qeqida bir yüz yigirmə üq yaxta idi. **40** U qaqda, Qanaan zemininq jənubida turuxluk Qanaaniylarning padixahı Arad Israillar keliwetiptu dəp anglioqanidi. **41** Israillar Hər teqidin yoloqa qikip Zalmonahda qedir tikti. **42** Zalmonahdin yoloqa qikip Punonqa kelip qedir tikti. **43** Punondin yoloqa qikip Obotqa kelip qedir tikti. **44** Obottin yoloqa qikip Moabning qegrisidiki İyə-Abarimoqa kelip qedir tikti. **45** İyimdin yoloqa qikip Dibon-Gadqa kelip qedir tikti. **46** Dibon-Gadtin yoloqa qikip Almon-Diblatayimoqa kelip qedir tikti. **47** Almon-Diblatayimdin yoloqa qikip Neboning aldidiki Abarim taqlikioqa kelip qedir tikti. **48** Abarim taqlikidin yoloqa qikip Yerihoning udulida İordan dəryasinq boyidiki Moab tüzlənglikliridə qedir tikti. **49** Moab tüzlənglikliridə İordan dəryasini boylap tikkən qedirliri Bəyt-Yəximottin tartip Abəl-Xittimoqıqə bardı. **50** Pərwərdigar Moab tüzlənglikliridiki İordan dəryasi boyida Yerihoning udulida Musoqa söz kılıp mundak dedi: — **51** Sən Israillaroqa söz kılıp mundak buyruoqin: — «Silər İordan dəryasidin ətöp Qanaan zeminiqə kəlgən qeqinglarda, **52** zemindiki barlik turuwatqanlarni aldinglardin həydiwetinglar, ularning barlik oyma, kuyma butlirini qekip taxlanglar həm barlik «yukiri jay»lirini wəyran kılıp taxlanglar. **53** Silər xu zeminni igiləp makanlixinglar, qunki Mən u zeminni silərgə miras kılıp bərgənmən. **54** Silər jəmət boyiqə qək taxlap, zeminni

özünglǝrgǝ miras kǝlip elinglar; adimi kǝprǝklǝrgǝ kǝprǝk miras bǝlǝp beringlar; adimi azraklarǝǝ azrak miras bǝlǝp beringlar; qǝk taxlanoǝanda kimlǝrgǝ kǝyǝr qǝkǝn bolsa, xu yǝr uning mirasi bolsun; silǝr miraskǝ ata kǝbilǝ-jǝmǝt boyiqǝ warislik kǝlinglar. **55** Hǝlbuki, ǝǝǝr u zeminda turuwatǝanlarni aldinglardin hǝydiwǝtmisǝnglar, ulardin kǝlip kǝlǝǝanlar qoǝum kǝzǝnglǝrgǝ tikǝn, biǝininglarǝǝ yantǝk bolup sanjilidu, turoǝan zemininglarda silǝrni parakǝndǝ kǝlidu; **56** wǝ xundǝk boliduki, Mǝn ǝslidǝ ularǝǝ kǝndǝk muamilǝ kǝlmǝkǝi bolǝǝan bolsam, silǝrgǝ xundǝk muamildǝ bolimǝn».

34 Pǝrwǝrdigar Musaǝǝ sǝz kǝlip mundǝk dedi: —
2 Sǝn Israillarǝǝ sǝz kǝlip mundǝk buyruǝǝin: «Silǝr Kǝnaan zeminiǝǝ kirǝǝn qǝǝǝda, silǝrgǝ miras boluxǝǝ tǝkǝsim kǝlinidǝǝǝn zemin Kǝnaan zemini bolidu; zeminning bekitilǝǝn jay-qǝǝraliri mundǝk bolidu: —
3 Silǝrning jǝnub tǝripinglǝr Zin qǝlidin bǝxlap Edom qǝǝrisiǝǝ tǝǝǝlsun; andin jǝnub tǝrǝptiki qǝǝranglar «Xor dengizi»ning jǝnub tǝripining ǝng ayiǝǝǝǝ yǝtsun;
4 xu yǝrdin qǝǝranglar «Serik Exǝk dawini»ning jǝnub tǝripidin burulup zinoǝǝ ǝtsun; uning ayiǝǝ toptoǝǝra Kǝdǝx-Barneaning jǝnubida bolidu; andin u yǝrdin yǝnǝ Hǝzar-Addarǝǝ berip, Azmonoǝǝ tutixidu; **5** andin qǝǝra Azmondin burulup mengip, Misir ǝkǝniǝǝ baridu wǝ dengizǝǝǝǝ tutixidu. **6** Kǝn petix tǝrǝptǝ qǝǝranglar «Uluǝ dengiz»ning ǝzi bolidu, yǝni uning boyliri bolidu; mana bu silǝrning kǝn petix tǝrǝptiki qǝǝranglar bolidu.
7 Ximal tǝrǝptiki qǝǝranglar mundǝk bolidu: — «Uluǝ dengiz»din bǝxlap hǝr tǝǝǝǝǝǝǝ pasil sizilsun; **8** pasil

siziki Hər teqidin baxlap Hamat eqizioğa sozulup, andin qegra Zədadoğa tutaxsun; **9** qegra yənə Zifronğa ötüp Həzar-Enanda ahirlaxsun; mana bu siləning ximaliy qegranglar bolidu. **10** Andin xərkiy qegrayinglarning pasil siziki Həzar-Enandin Xefaməqiqə sizilsun. **11** Bu qegra Xefamdin Ayinning kün qikix tərpidiki Riblahğa qüxidu; andin qegra xu yərdin qüxüp Kinnərət dengizining dawinidin ötüp kün qikix tərəpkə tutixidu. **12** Andin qegra təwənləp İordan dəryasını boylap qüxüp, Xor Dengizioğiə yətsun. Mana bu qegralar bilən bekitilgən zeminiglar bolidu». **13** Musa Israillaroğa söz kılıp mundak dəp buyrudi: — «Mana bu Pərwərdigar tokkuz kəbilə wə yerim kəbiligə təkdin kılınsun dəp buyruoğan, qək taxlinix arkilik özünglar warislik kildioğan zeminiglar bolidu; **14** qünki Rubən kəbilisidikilər ata jəməti boyiqə wə Gad kəbilisidikilər ata jəməti boyiqə öz mirasioğa allıkağan warislik kılıp uni igiligən, Manassəhning yerim kəbilisimu öz mirasioğa warislik kılıp uni igiligən; **15** Bu ikki kəbilə wə yerim kəbilə Yerihoning udulida, İordan dəryasının xərkiy kiroqikidiki kün qikix tərəptə öz miraslırini elip boləğan». **16** Pərwərdigar Musoğa söz kılıp mundak dedi: — **17** Təwəndikilər zeminni silərgə təksim kılıp bərgüqiləning isimliki: — Kəhin Əliazar wə Nunning oqlı Yəxua. **18** Silərmu yənə zemin təksim kılıxğa yərdəmlixix üqün hər kəbilidin birdin əmir tallap beringlar. **19** Bularning ismi mundak: — Yəhuda kəbilisidin Yəfunnəhning oqlı Kaləb. **20** Ximeon kəbilisidikilərdin Ammihudning oqlı Xəmuəl. **21** Binyamin kəbilisidin Kislonning oqlı Əlidad. **22** Dan kəbilisidikilərdin Yoglining

oqli, əmir Bukki idi. **23** Yüsüpning əwladliridin: — Manassəh kəbilisidikilərdin Əfodning oqli əmir Hənniyəl **24** həm Əfraim kəbilisidikilərdin Xiftanning oqli əmir Kəmuəl. **25** Zəbulun kəbilisidikilərdin Parnəkning oqli əmir Əlizafan; **26** Issakar kəbilisidikilərdin Azzanning oqli əmir Paltiyəl; **27** Axir kəbilisidikilərdin Xelomining oqli əmir Ahihud; **28** Naftali kəbilisidikilərdin Ammihudning oqli əmir Pədəhəl idi. **29** Mana bular Pərwərdigar əmr kəlip Israillaroğa Qanaan zeminidiki miraslrini təkəsim kəlixkə bekitkənlər idi.

35 Pərwərdigar Yerihoning udulida, İordan dəryasining boyidiki Moab tüzənglikliridə Musoğa səz kəlip mundaq dedi: — **2** Sən Israillaroğa mundaq əmr kəl, ular miras kəlip erixkən zemindiki bəzi xəhərlərnə Lawiylarning olturuxioğa bərsun; u xəhərlərnə epqərisidiki yaylaqlarnimu Lawiylaroğa bərsun. **3** Xundaq kəlip ularning turidioğan xəhərliri bolidu wə xu xəhərlərgə təwə yaylaqlaroğa ularning qarpayliri, baxkə mal-mülükliri həmdə barlik həywanliri orunlaxturulidu. **4** Silər Lawiylaroğa beridioğan xəhərlərdiki yaylaqlar sepilidin baxlap hesablioqanda ming gəz bolsun. **5** Silər yənə xəhər sirtidin kün qikix tərəpkə qarap ikki ming gəz, jənub tərəpkə qarap ikki ming gəz, kün petix tərəpkə qarap ikki ming gəz, ximal tərəpkə qarap ikki ming gəz əlqənglər, xəhər otturida bolsun; xəhərlər ətrapidiki muxu yərlər ular üqün yaylaqlar bolsun. **6** Silər Lawiylaroğa bərgən xəhərlər iqidə altə xəhər «panahlik xəhiri» bolsun; silər xularni adəm əltürüp qoyoğan kixilərnə xu xəhərlərgə kəqip beriwelixioğa

bikitinglar; bulardin baxka ularoqa yonə kirik ikki xəhər beringlar. **7** Silər Lawiylaroqa beridioqan xəhərlər jəmiy kirik səkkiz bolup, xu xəhərlər bilən ularoqa təwə yaylaqlar ularoqa berilsun. **8** Silər ularoqa beridioqan xu xəhərlər Israillar miras qiloqan təwəliklərdin bolsun; adimi kəprək bolənlərdin kəprək, adimi azrak bolənlərdin azrak elinglar; hər bir kəbilə özīgə təksim qilinoqan miraska asasən xəhərlərdin bəzilirini elip Lawiylaroqa təksim qilip bərsun. **9** Pərwərdigar Musoqa səz qilip mundaq dedi: — **10** Sən Israillaroqa mundaq degin: «Silər İordan dəryasidin otüp Qanaan zeminioqa kirgininglarda, **11** tasadipiylikdin adəm oltürüp qoyoqların panahlinixi üqün qeqip beriwelixioqa birnəqqə xəhər tallap bekitinglar. **12** Xundaq qiloqanda bu xəhərlər adəm oltürgüqi taki jamaət aldida sorakqa tartiloquqə, qisaskarning oltürüp qoyuxidin panahlinidioqan xəhərlər bolidu. **13** Silər bekitkən bu xəhərlər silərgə panahlinidioqan altə xəhər bolidu. **14** Panahlik xəhəri üqün İordan dəryasining kün qikix tərpidə üq xəhər, Qanaan zeminidimu üq xəhərni ayrip qoyunglar. **15** Bu altə xəhər Israillar, yat ədikilər wə ularning arisida arilixip olturoqan musapirlar üqün panahlik xəhərliri bolsun; tasadipiylikdin adəm oltürüp qoyoqan hər bir kixi xu yərlərgə qeqixka bolidu. **16** — Əgər biraw təmür əswab bilən urup adəm oltürüp qoyoqan bolsa, u kəstən adəm oltürgən qatil bolidu; kəstən adəm oltürgüqi jəzmən oltürülüxi kerək. **17** Əgər biraw qol kətürüp adəm oltürgüdək tax bilən urup adəm oltürüp qoyoqan bolsa, u kəstən adəm oltürgən qatil bolidu; kəstən adəm oltürgüqi jəzmən oltürülüxi kerək. **18** Əgər

biraw adəm ɵltürgüdək kaltək bilən urup adəm ɵltürüp qoyoƣan bolsa, u kəstən adəm ɵltürgən ƣatil bolidu; kəstən adəm ɵltürgüqi jəzmən ɵltürölüxi kerək. **19** Ƙan ƣisas aloquqi kixi xu ƣatilni ɵltürsun; u ƣatilni uqratƣan yeridə ɵltürsun. **20** Əgər biraw ɵqmənlik bilən birsini ittirip yikitiwetip yaki məküp turup birər nərsə etip ɵltürüp qoyoƣan bolsa, **21** yaki ɵqəkixip muxt bilən urup ɵltürüp qoyoƣan bolsa, adəm uroquqi jəzmən ɵltürölüxi kerək, qünki u ƣatil bolidu; ƣan ƣisas aloquqi kixi ƣatilni uqrioƣan yərdə ɵltürüwətsun. **22** Lekin u adəmning ɵqi yok, tasadipiy ittiriwetix yaki məxsətsizla birər nərsə etip, **23** yaki adəm ɵltürgüdək hərƣandək bir taxni adəmni kərməy etip selip, adəm ɵltürüp qoyoƣan bolsa, uning əslidə uningə ƣeqƣandək ɵqi bolmisa, uningə ziyankəxlik ƣilix niyitimu bolmisa; **24** bundək əhwalda, jamaət xu ƣanun-ƣəkümlərgə asasən adəm ɵltürgüqi bilən ƣan ƣisas aloquqi otturisida kesim ƣilsun. **25** Jamaət tasadipiy adəm ɵltürüp qoyoquqini ƣan ƣisas aloquqi kixining ƣolidin jəzmən ƣutƣuzuwalsun; ular uni ƣeqip beriwaloƣan panahlik xəƣirigə [aman-esən] ƣayturup bərsun; andin mukəddəs may bilən məsihləngən bax ƣahin ɵlöp kətküqə u xu xəhərdə tursun. **26** Lekin tasadipiyliktin adəm ɵltürüp qoyoƣan kixi əgər ƣeqip beriwaloƣan panahlik xəƣirining təwəsidin ƣiqip kətkən bolsa, **27** xundəkla ƣan ƣisas aloquqi kixi uni panahlik xəƣirining pasillirining sirtida uqritip ƣelip ɵltürüwətkən bolsa, undəkta ƣan ƣisas aloquqi ƣan təküx gunahini tartmaydu; **28** qünki tasadipiyliktin adəm ɵltürüp qoyoƣan kixi əslidə bax ƣahin ɵlöp kətküqə panahlik xəƣiridə turuxi kerək idi; bax ƣahin

өлүп көткөндөн кейин өз тәуәлики болоған земинға қайтип
barsa болиду. **29** — Bular siler turuxluk һәммә yәrdә
әwladmu-әwlad қанун-бәлгилимиләр bolsun. **30** Baxқа
birsini өлтүргән қатилни bolsa, birnәqqә guwahqining
guwahlıқidin keyin andin өltürүxкә болиду; lekin pәkәt
birla guwahqining guwahlıқı bolsa, u uni өltürүxning
sәwәbi bolmaydu. **31** Ölümgә layıq gunah өtküzgәnlәrgә,
yәni қәstән әdәм өltүrgәnlәр үqün silәр һeqқandақ
tөләм pulini қәt'iy qобul қılmanglar; undақ kixi jәzmән
өltürүlүxi kerәk. **32** Xuningdәk panahlıq xәһәrgә qeqip
beriwalоған kixi үqün bax қahın өlүp ketixtin ilgiri өз
yerigә қaytip keliwelixioға һeqқandақ төләm pulini қәt'iy
qобul қılmanglar. **33** Xundақ қılsanglar, өзүnglar turоған
zeminni bulоqıоған bolmaysilər, qünki қan zeminni
bulоqaydu; zeminda төkülgән қanоға дәl xu қanni төkkән
kixining өз қenidin baxқа һeqқandақ kafarәt көltürүxкә
bolmaydu. **34** Özүnglar olturoğan zeminni, yәni Mән
Өzüm makan қıloğan zeminni bulоqımanglar; qünki Mән
Pәrwәrdigar Israillar arisida makan tutquqidurmән.

36 Yüsüp әwladlırining jәмәtliridin Manassәһning
nәwrisi, Makirning оoqlı Gileadning әwladlırining
jәмәt baxlıqlıri Musa wә Israillarning kattiliri болоған
әmirlәrning aldıoға kelip mundақ dedi: — **2** «Pәrwәrdigar
ilgiri oqоjamоға qәk taxlap zeminni Israil һәlkigә
miras қılıp tәқsim қılıp berixni buyruоған; oqоjammu
Pәrwәrdigarning қerındiximiz Zәlofıһadning mirasini
uning қızlırioға tәқsim қılıp berix toqrisidiki buyruқinimu
aloğan. **3** Lekin, ular Israillarning baxқа қәbilisidikilәrgә
yatlıq bolup көtsә, ularning mirasimu ata-bowilirimizning

mirasidin qikip ularning ərlirining kəbilisining mirasiqə qoxulup ketidu; undak bolqanda biz qək taxlap erixkən miras tügəydu. **4** Israillarning «azadlik yili» kəlgəndə ularning mirasi ularning ərlirining kəbilisining mirasiqə qoxulup ketidu; bundak bolqanda ularning mirasi bizning ata-bowilirimizning mirasidin elip ketilidu». **5** Musa Pərwərdigarning səzi boyiqə Israillaroqə səz kəlip mundaq əmr kəlip: — Yüsüp kəbilisidikilər toqra eytidu. **6** Zəlofiqadning kizliri toqrisida Pərwərdigarning buyruqini mundaq: «Ular əzliri halioqan ərgə yatlik bolsa boluweridu, lekin əz jəməti, əz ata kəbilisidin bolqan birigə yatlik boluxi kerək. **7** Xundak bolqanda Israillarning mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yətkilip kətməydu; Israillarning hər biri əz ata-bowilirining kəbilisining mirasini qing tutup qoyup bərməsliki kerək. **8** Israillarning hər biri əz ata-bowilirining mirasini igiləx üqün Israil kəbililiridin miraskə warislik kəloqan hər bir kiz-ayal əz ata-bowilirining kəbilisidin bolqan birsigə yatlik boluxi kerək. **9** Muxundak bolqanda, Israillarning mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yətkilip kətməydu; qünki Israil kəbililiri əz mirasini qolidin bərməsliki kerək, — dedi. **10** Pərwərdigar Musaqə kəndak əmr kəloqan bolsa, Zəlofiqadning kizlirimu xundak kildi. **11** Zəlofiqadning kizliridin Maqlah, Tirzah, Həqlah, Milkah wə Noahlar əz taqlirining oqluliriqə yatlik boldi. **12** Ular Yüsüpning oqlı Manassəhning əwladlirining jəmətidikilərgə yatlik boldi; ularning mirasi yənəla atisining kəbilisi iqidə qaldi. **13** Bular Pərwərdigar Yerihoqning udulida, Iordan dəryasining boyidiki Moab

tüzlənglikliridə Musaning wasitisi bilən Israillaroğa
buyruqan əmrlər wə həkümlərdur.

Kanun xərhi

1 Təwəndə hatiriləngini Musaning İordan dəryasining xərkiy tərpidiki Paran bilən Tofəl, Laban, Həzirot, Di-Zahəbning otturisida, yəni Sufning udulidiki qəltüzlənglikdə, pütkül Israiloğa eytkən səzliridur: — **2** Hərəb teqədin qikip, Seir teqəning yoli bilən Qadəx-barneağa barəuqə jəmiy on bir künlük yol idi. **3** Həlbuki, Musa bu barlik səzlərni Pərwərdigarning ularni dəp əzigə tapilioqini boyiqə Israiloğa eytkən waqti kirikinqi yili, on birinqi ayninq birinqi küni boldi; **4** bu waqit Musa Həxbonni paytəht kəloğan Amoriylarning padixahi Siħonni wə Axtarot wə Ədrəyni paytəht kəloğan Baxanning padixahi Ogni məqlup kəloğandin keyinki məzgil idi. **5** Xuning bilən İordan dəryasining xərkiy tərpidiki Moab zeminida Musa [pəyoəmbər] bu kanun-təlimni xərhləxkə baxlap, mundaq dedi: — **6** «Pərwərdigar Hudayimiz Hərəb teqəda bizgə səz kilip: — «Silərninq muxu taql ətrapida turoğan waqtinglar yetərlik boldi; **7** əmdi burulup səpərgə atlinip, Amoriylar turuwatқан egizlikkə wə uningə yəkin bolğan barlik jaylarəğa, jümlidin Arabah tüzlənglikigə, taqliklarəğa, oymanlikkə, jənubkə, dengiz boylirioğa, uluql dərya, yəni Əfrat dəryasioqə Qanaaniylarning zeminiəğa həm Liwan zeminiəğa beringlar. **8** Mana, Mən xu zeminni silərninq aldinglarəğa koydum; kiringlar, Pərwərdigar ata-bowiliringlarəğa, yəni İbrahim, İshak, Yəqub wə ularninq əwladlirioğa: «Silərgə berimən» dəp kəsəm kəloğan zeminni igilənglar» — degənidi. **9** Xunga Mən xu qaoqda silərgə: — «Mən yökünglarni yaloquz kətürəlməymən. **10** Pərwərdigar Hudayinglar silərni

kəpəytti; mana, bugün silər asmandiki yultuzlardək nuroqunsilər. **11** Ata-bowanglarning Hudasi boləqan Pərwərdigar dərəkə silərnə hāzirkidin yənə ming həssə kəpəytkəy, xundakla wədə kıləqinidək silərgə bəht-bərikət ata kıləqay! **12** Ləkin mən əzüm yaləquz kəndəkmə silərnəng jəpəliringlarnə, yūqūnglarnə wə talax-tartixinglarnə kətūrələymən? **13** Əzūnglar üqūn hərəkəysi kəbililiringlardin danixmən, yorutuloqan mətiwərlərnə tallənglar, mən ularnə üstūnglərgə yəlbəxqi kıləmə» — dedim. **14** Silər bəlsənglar mənə: — «Sənəng eytkinəng yəxhi gəp bəldi», dedinglar. **15** Xuning bilən mən kəbililiringlardin mənəwəwər adəmlərnə, yəni danixmən həm mətiwər adəmlərnə talləp, üstūnglərgə yəlbəxqi kıləp, mingbexi, yūzbexi, əlləkbexi wə onbexi kıləp təyinləp, kəbililiringlar üqūn hərhi əməllərnə tutuxkə tiklidim. **16** Xu qəqda mən arənglardiki sorəqıləroqə: «Kəringəxliringlar arisidiki ərz-dəwalarnə sorənglar, kəringə bilən kəringəxning otturisida wə pūkrəyng bilən kəxna olturoqan yəqə yurtluklar otturisida ədil həkūm qikiringlar; **17** həkūm qikəroqanda həqkəndə kixinəng yūz-hətirisini kıləmənglar; məyli kiqik bəlsun, qəng bəlsun silər həmmisininglə ixlirini sorənglar. Silər insanlarning səlitidin kərkəmsəlikənglar kərek, qūnki muxu həkūm qikərix ixi Hudəqə təwə ixtur. Silərgə təs qūxidəqan ix bəlsə, mənəng əldiməqə əlip kəlinglar, mən uni əngləymən» — dedim. **18** Əyni qəqda mən kıləxkə kərek boləqan bərləq ixlar toqruluk tapiləqənəmən. **19** Biz Pərwərdigar Hudəyimiz bizgə buyruqəndək Hərebtin qikəp, Amoriylarning təqləqəqə bərdək wə silər xu

yoldiki bipayan, dəhxətlik qəlni kərdunglar; biz uning həmmisidin ətüp, Qadəx-Barneaşa kəldük. **20** Wə mən silərgə: — «Silər Pərwərdigar Hudayimiz bizgə ata kılıdioğan, Amoriylarning teoşioğa yetip kəldük. **21** Mana, Pərwərdigar Hudayinglar bu zeminni aldinglarğa qoydi; ata-bowanglarning Hudasi Pərwərdigar silərgə eytkandək, xu yərgə qikip uni igilənglar; kərkənglar, heq hədukmənglar» — dedim. **22** Xuning bilən silər həmminglar yenimoğa kelip manga: — «Biz zeminə kirixtin ilgiri aldin adəmləni əwətəyli; ular biz üçün u yərnə kəzətip, qikiximiz kərək boləğan yol wə biz uqraydioğan xəhərlər toqrulək həwər yətküzsun» — dedinglar. **23** Bu ix nəzirimgə muwapik kərinüp, mən arənglərdin on ikki adəmnə, yəni hərəkəysi kəbilədin birdin adəmnə tallidim. **24** Ular yolə atlinip taşka berip, Əxkol jiləşioğa quxüp u yərnə təxürüp kərxəti. **25** Ular kəllirioğa xu zemindiki mewilərdin elip bizgə kəltürdi wə məlumat berip: «Pərwərdigar Hudayimiz bizgə təkdə kəloğan bu zemin yaxxidur» — dedi. **26** Həlbuki, silər zeminə qikixkə unimidənglar, Pərwərdigar Hudayinglarning əmrigə kərxi qikip Uningə asiylək kəldinglar **27** wə əz qediringlərdə kəkəp: «Pərwərdigar bizgə əq boləğanlikədin bizni Amoriylarning kəlioğa tapxurup hələk kəlix üçün Misir zeminədin qikəroğan. **28** Əmdə biz nəgə barərmiz? Qünki kərinəxlirərmiz: «Xu yərdiki adəmlər bizdin qong həm egiz bir həlk ikən; ularning xəhərləri intəyin qong, səpilləri asmanə təkxidikən; uning üstigə biz xu yərdə Anakiylərnə baykidük», dəp kənglərmizni parəkəndə kəliwətti» —

dedinglar. **29** Xunga mən silərgə: «Qorkmanglar, ularning aldidə dəkkə-dükkigə qüxmənglar; **30** siləning aldinglarda mangidiqan Pərwərdigar Hudayinglar Misir zeminida kəz aldinglarda barlıq kılqanliridək silər üqün jəng kılidu; **31** silər yənə qəl-bayawandimu barlıq mangojan yolliringlarda muxu yərgə yetip kəlgüqə insan öz oqlini kuqıqida kətürginidək Pərwərdigar Hudayinglarningmu siləni kətürginini kərdunglar. **32** Xuningdək gərqə U yənə keqidə otta, kündüzdə bulut iqidə siləning aldinglarda mengip, bargah tikküdək yərləni izdəp tepix üqün yürgən bolsimu, bu ixta Pərwərdigar Hudayinglaroşa ixənmidinglar. **34** Pərwərdigar bu sözləni kılqan awazinglarni anglap oşəzəplinip: **35** «Bu rəzil dəwrdikilərdin heqbir adəm hərəkəndək yol bilən Mən ata-bowilirioşa təkdım kılıxni kəsəm kılqan bu yahxi zeminni kərgüqi bolmaydu! **36** Pəxət Yəfunnəhning oqlı Kaləb pütün kəlbi bilən Pərwərdigaroşa əgəxkəqkə, xula zeminni kəridu wə u öz puti bilən kezip qıqқан barlıq yəni uningoşa wə uning baliliriqşa berimən» — dəp kəsəm kıldı. **37** Xu qaqda Pərwərdigar siləning səwəbinglardin məndinmu aqqıqlandı wə: «Sənmu xu yərgə kirgüqi bolmaysən. **38** lekin aldingda hizməttə turuwatқан Nunning oqlı Yəxua kirələydu. Uni küqləndürgin, qünki u Israillarni uningoşa miras kılduridu. **39** Xuningdək siləning: «Ular [düxmənləning] oljisi bolup qalidu» degən kiqik baliliringlar, yəni bögünki kündə yahxi-yamanni pərş etəlməydiqan baliliringlar bolsa, kiridu; Mən u yəni ularoşa ata kılımən wə ular uni igiləydu. **40** Lekin silər bolsanglar, burulup Kızıl Dengizə baridiqan

yol bilən qel-bayawanğa qayttinglar» — dedi. **41** Xu qağda silər manga jawab berip: «Biz dərwekə Pərwərdigar aldida gunah sadir kilduk. Xuning üqün biz hazır Pərwərdigar Hudayimiz bizgə kılğan barlıq əmri boyıqə jəng kılqılı qikimiz» — dedinglar. Xuning bilən silərninğ hər biringlar öz beximqilik kılıp koral-yaraqlırlinglarni esip, taqqa qikmaqci boldunglar. **42** Lekin Pərwərdigar manga: Ularğa: — «Qikmanglar, jəng kilmanglar, qünki Mən aranglarda əməsmən; silər qokum düxmənliringlar aldida məqlup bolisilər», deyin, dedi. **43** Mən silərgə söz kildim, lekin silər kulak salmidinglar, bəlki Pərwərdigarning səzigə qarxi qikip asiylik kılıp, öz beximqilik kılıp taqqa qiktinglar. **44** Lekin tağda turoğan Amoriylar silərgə qarxi atlinip, bir top hərildək silərnı taki Hormahəqiqə qoqlap, Seirda silərnı kılıqlap əltürdi. **45** Silər qaytip kelip Pərwərdigar aldida yioğa-zar kətürdünglar, əmma Pərwərdigar pəryadinglarni anglimidi, ya uningğa kulak salmidi. **46** Xuning bilən silər Qadəxtə nuroğun künlər turup qaldinglar — silər qanqə künlər xu yərdə turdunglar!

2 Andin biz burulup, Pərwərdigar manga eytkandək Kızıl dengizğa baridiğan yol bilən səpərgə atlanduk; biz nuroğun künlər Seir teqi ətrapida aylinip yürduk. **2** Pərwərdigar manga söz kılıp: — **3** «Silərninğ muxu taqni aylinip turoğan waqtinglar yetərlik boldi; əmdi ximal tərəpkə burulunglar. **4** Həlkəkə: — Silər Seirda turuwatқан kərindixinglar Əsawlarınğ qegrisidin ətidiğan boldunglar; ular silərdin qorkıdu, xunga bək ehtiyat kılıp, **5** ularğa jəng qozoqimanglar;

qünki mən silərgə ularning zeminidin həтта tapanqilik
yərnimu bərməymən; qünki Seir teoqini Əsawoqa miras
kəlip bərdim. **6** Silər ularoqa pul tələp ozuk-tülük
setiwelinglar, pul tələp su setiwelinglar. **7** Qünki
Pərwərdigar Hudayinglar qolunglardiki barlik əjirni
bərikətləp kəlgən; U silərnin bu bipayan qəl-bayawandin
mengip ətüwatqininglarda həmmi bildi; Pərwərdigar
Hudayinglar bu kırık yil silər bilən billə boldi; heq
nərsidin kəm bolmidinglar» — dedi. **8** Xuning bilən
biz Seirda turuwatqan qerindaxlirimiz Əsawların
zeminidin wə Arabah tüzlänglikidin, xundakla Elat wə
Ezion-Gəbərdin ətüp, burulup Moabdiki qəl-bayawan
yoli bilən mangduk. **9** Pərwərdigar manga: «Moabiylarni
awarə kilmanglar yaki ularoqa jəng qozoqimanglar; qünki
Mən ularning zeminini silərgə miras kəlip bərməymən;
qünki Mən Ar xəhər-zeminini Lutning əwladlirioqa
miras kəlip bərdim» — dedi **10** (Əmiylər əslidə xu
yərdə turatti; ular Anakiylaroqa ohxax küqlük, sani
kəp, egiz boyluk bir həlk idi. **11** Ular Anakiylardək
«gigantlar» dəp həsəblinidu; ləkin Moabiylar ularni
«Əmiylər» dəp ataydu. **12** Seirda əslidə Həriylar turatti;
ləkin Əsawlar Həriylarni zeminidin həydiwetip, ularni
yokətip ornioqa olturaklaxti — huddi Israillar Mənki
Pərwərdigar ularoqa təkdəim kəloqan, ularning təwəliki
boləqan zeminoqa kəloqinioqa ohxax). **13** [Pərwərdigar:
] «Əmdi həzir ornunglardin turup Zərəd əkinidin
ətüinglar» dedi. Buni anglap biz Zərəd əkinidin ətuk. **14**
Qadəx-Barneadin ayrilip Zərəd əkinidin ətükəqə boləqan
kənlər ottuz səkkiz yil boldi; bu dəl huddi Pərwərdigar

ularoqə kəsəm kıləjınidək, u dəwrdiki jəngqilər bargəhtin pütünləy yökətiləquqə boləqan arilikətiki wəqit idi. **15** Dərwəkə Pərwərdigarning kəli ularni bargəhtin yökətip tügətküqə ularni həlak kıləxkə qarxi qikqanidi. **16** Wə xundək boldiki, xu jəngqilər əlöp həlk arisidin pütünləy tügigəndin keyin, **17** Pərwərdigar manga səz kəlip: — **18** «Silər bögün Moabning, yəni Arning qəgrisidin ətisilər. **19** Xuning bilən silər Ammoniylaroqə yəkin kəlisilər; əmma ularni awarə kilmənglər yəki ularoqə jəng qəzəjimənglər; qünki Mən Ammoniylarning zəminini silərgə miras kəlip bərməymən; qünki Mən uni Lutning əwladlırioqə miras kəlip bərdim» — dedi. **20** (bu zəminmu «gigantlarning zəmini» həsəblinidu; qünki ilgiri gigantlar xu yərdə turoqanidi; Ammoniylar ularni «Zamzumlar» dəp ataydu. **21** Ular Anakiylaroqə ohxax küqlük, sani kəp, egiz boyluk, bir həlk idi. Pərwərdigar ularni [Ammoniylarning] aldidə yökətxi bilən [Ammoniylar] ularni zəminidin məhrum kəlip, ularning orniəqə olturəqləxkanidi. **22** Pərwərdigar Seirdə turoqan Əsawlar üqünmu ohxax ix kildi, ularning aldidin Həriylərnə yökətti; xuning bilən Əsawlar ularni zəminidin məhrum kəlip, bögüngə kədər ularning orniəqə olturəqləxkanidi. **23** Wə Gəzə xəhərigiqə kənt-kixləklərdə olturəqləxkən awwiylərnə bolsa, Kaftordin qikqən Kaftoriylar yökətip, ularning orniəqə olturəqləxti). **24** — «Əmdi ornunglərdin qəzəjilinglər, səpiringləroqə qikənglər; Arnon dəryəsədin ətənglər; manə, Mən Həxbənnəng padixəhi Amoriy Siħənnə wə uning zəmininimu qəlungləroqə tapxurdum; ixni bəxlənglər, zəminni igiləxkə, uning bilən jəng

kilixka qikinglar; **25** Mən бүgündin baxlap siləning kərkunqunglar wə wəhxitinglarni pütkül asman astidiki həklər üstigə qüxürimən; ular siləning həwiringlarni anglap siləning tüpəylinglardin titrəp dəkkə-dükkigə qüxidu». **26** Xu qaşda mən Həxbonning padixahı Sihonşə Kədəmot qəlidin əlqiləni əwətip, tinqlik salimi yollap: — **27** «Bizning zeminigdin ətüximizgə yol qoyşaysən; onşə, solşə burulmay, pəkətlə yoldin qikmay mangimiz. **28** Sən mənə ozuk-tülükni pulşə setip berisən, suni pulşə setip berisən; biz pəkətlə piyadə mengip ətimiz, halas. **29** Seirda turuwatқан Əsawlar, Arda turuwatқан Moabiyar bizgə muamilə kiləşandək sənmu biz İordan dəryasidin ətüp, Pərwərdigar Hodayimiz bizgə təkdin kilidişən zeminşə kirgüqə xundək muamilə kiləşaysən» — dedim. **30** Ləkin Həxbonning padixahı Sihonning bizning u yərdin ətüximizgə yol qoyşusi yok idi; qünki Pərwərdigar Hodayinglar uni siləning kolunglarşə tapxurux üqün uning roş-kəlbini kattik, kənglini jəhil kiliwətkən (bügünki əhwal dərwəkə xundək). **31** Pərwərdigar mənə: «Mənə, Mən əldinglarda Sihonni wə uning zeminini silərgə tapxuruxka baxlidim; ixni baxlanglar, uning zeminini igiləş üqün uni ixşəl kilixka kirixinglar» — dedi. **32** Sihon dərwəkə əzi wə barlik həlki biz bilən kərxilixix üqün jəng kilixka Yəhəzşə qikti. **33** Ləkin Pərwərdigar Hodayimiz uni bizning əldimizda kolimizşə tapxurdi; biz uning əzini, oşullirini wə barlik həlkini urup məşqlup kilduk. **34** Xu qaşda biz uning barlik xəhərlirini ixşəl kilip ularni pütünləş həlak kilduk; ulardiki barlik ərkək, kiz-ayal wə balilarni birinimu koymay yokəttuk; ulardin

heqkaysisini tirik qoymiduk. **35** Biz pəket əzlirimiz üçün qarwa mallirini və ixəqal kəloqan xəhərlərdin olja oqəniymət alduk. **36** Arnon dəryasi boyidiki Aroərdin və xu yərdiki jiləqidiki xəhərdin tartip Gileadkiqə heqkəndək xəhər bizgə təng kələlmidi; Pərwərdigar Hədayimiz bizning aldimizda həmmisini məqlubiyətkə uqratti. **37** Həlbuki, silər Ammoniylarning zeminiqə, qəgrisi boləqan pütkül Yabbok wadisioqə, taqədikiki xəhərlərgə yəki Pərwərdigar Hədayimiz bizgə mən'i kəloqan hərəkəysi yərgə yəqinlaxmidinglar.

3 Andin biz burulup, Baxanqə baridiqəqan yol bilən qikip mangduk; Baxanning padixahə Og və barlik həlkə bizgə kərxə jəng kəlixkə Ədrəygə qikti. **2** Pərwərdigar manga: «Uningdin kərkəmiqin; qünki Mən uni, uning həlkə və zemini kəlungəqə tapxurdum; Həxbonda turəqan Amoriylarning padixahə Siqonni nemə kəloqan bolsa, unimu xundək kəlisən» — dedi. **3** Pərwərdigar Hədayimiz dərwəkə Baxanning padixahə Oqni və barlik həlkəni kəlimizəqə tapxurdi; biz uningəqə hujum kəlip ulardin heqkimni kəldurmay kirduk. **4** Xu wəqittə biz uning barlik xəhərlirini ixəqal kilduk; biz uning xəhərliridin igilimigən birsimu kəlmidi. Bular Baxandiki Oqning padixahlikə, yəni pütkül Argəb rayoni bolup, jəmiy atmix xəhər idi. **5** Bu xəhərləarning həmmisi egiz sepillər və baldəkləq kəwukliri bilən mustəhkəm kəlinəqanidi; ularəqə kəraxlik yəzə-kəntlər intayin kəp idi. **6** Biz ularni Həxbonning padixahə Siqonni kəloqinimizdək tələküs yəqəttuk — Barlik xəhərlər, ərlər, əyal-balilərnə qəyməy həmmisini tələküs yəqəttuk. **7** Biz pəket əzlirimiz üçün barlik

qarwa-mallarni wə xəhərlərdin olja qəniymət alduq. **8** Xu qaoqda biz Iordan dəryasining xərk tərripidə turuxluk Amoriylarning ikki padixahining qolidin zeminini, yəni Arnon dəryasidin Hərmon teqioqıqə boləqan zeminini tartiwalduq. **9** (Hərmon teqini Zidoniylar «Sirion», Amoriylar «Senir» dəp ataydu); **10** Biz yənə tüzlängliktiki barlıq xəhərlər, pütkül Gilead wə Baxan padixahı ogning padixahlikidiki Salikah wə Ədrəy xəhərlirigiqə, Baxanning barlıq zeminini igiliduk. **11** (xu qaoqda gigantlarning qalduqidin pəqət Baxanning padixahı Og qaloqanidi; uning kariwiti təmürdin yasaloqanidi; mana, u Ammoniylarning Rabbah xəhiridə sakliniwatmamdu? Uning uzunluqi tokkuz gəz, kəngliki tət gəz. «Gəz» — adəttiki adəmninğ jəyniki əlqəm qilinoqan). **12** Biz xu qaoqda igiligən zemin mundaq: — Arnon dəryasi yenidiki Aroər xəhiridin tartip, Gilead taqlıqıning yerimini wə uningdiki xəhərlərnı Rubən wə Gad kəbilisidikilərgə təkdim qildim; **13** Gileadning qaloqan zemini wə Og padixahning zemini boləqan pütkül Baxanni mən Manassəhning yerim kəbilisigə təkdim qildim (pütkül Argob rayoni, yəni pütkül Baxan «gigantlarning zemini» deyilidu. **14** Manassəhning ooqlı Yair pütkül Argob rayonini, yəni Baxanni Gəxuriylar wə Maakatiylarning qegrisioqıqə igiligən wə uni öz ismi bilən «Həwwot-Yair» dəp atioqan. Bügüngə kədər u xundaq atalmakta). **15** Gileadni bolsa mən Makiroqa təkdim qildim. **16** Rubəndikilər wə Gadtikilərgə mən Gileadtin Arnon dəryasioqıqə (wadining otturisi qegra idi), xundaqla Ammoniylarning qegrasi boləqan Yabbok dəryasioqıqə boləqan zeminni təkdim qildim; **17** yənə

Pisgah taʼoliki astida yatkān Arabah tūzlānglik (taʼolik tūzlānglikning xərkiy tərpidə) wə Iordan dəryasining Kinnərət kəlidin tartip Tuz dengizoiqə boləjan kismini ularəja qegra kəlip bərdim. **18** Mən xu qaojda silərgə: — Pərwərdigar Hudayinglar əzünglarning təəllukatinglar bolsun dəp igilixinglar üqün bu zeminni silərgə ata kələjan; aranglardiki jəngqilər jənggə təyyarlinip kəralanəjan həlda kərindaxliringlar boləjan Israillarning aldidə dəryadin ətünglar; **19** Pəkət bala-qakiliringlar wə mal-qarwiliringlar (mal-qarwiliringlarning kəplikini bilimən) mən silərgə təksim kələjan xəhərlərdə kəlsun; **20** Pərwərdigar kərindaxliringlarəja silərnin aram aləjninglardək aram bərgüqə, ular Pərwərdigar Hudayinglar Iordan dəryasining u tərpidə ularəja təkdin kələjan zeminni igiligüqə ular bilən birgə [jəng kilinglar]; andin silər hərbinglar mən silərgə təksim kələjan əz təəllukatinglarəja kəytisilər» — dəp tapiləjanmən. **21** Xu qaojdimu mən Yəxuaəja: «Sən Pərwərdigar Hudayinglarning muxu ikki padixahkə kələjanlirining həmmisini əz kəzüng bilən kərdüng; Pərwərdigar sən baridəjan yərdiki padixahliklarnimu xuningəja ohxax kəlidu. **22** Silər ulardin kərkənglar; qünki Pərwərdigar Hudayinglar əzi silər üqün jəng kəlidu» — dəp tapiləjanmən. **23** Xu qaojda mən Pərwərdigardin ətünüp: — **24** «I Rəb Pərwərdigar, Sən Əz kəlungəja Əz uluqlukung wə küqlük kəlungni ayan kəlixkə kirixing; qünki məyli asmanlarda yaki zeminda bolsun Sənin kələjanliringəja wə küq-kədringgə təng kəlgüdək xundək ilah barmu? **25** Səndin ətünümənki, meni Iordan dəryasidin ətüp,

xu yərdiki yahxi zeminni — Xu yahxi taoqlikni wə Liwanni kərüxkə nesip kıləaysən», — dedim. **26** Ləkin Pərwərdigar siləning səwəbinglar tüpəylidin manga oʻzəpəlinip iltijayimə kılək salmidi, bəlki manga: «Böldi, bəs! Bu ixni aldimda ikkinqi tilə aloyuqi bolma. **27** Sən Pisgahning qokkisiə qikip bəxingni kətürüp, öz kəzüng bilən məəribkə, ximalə, jənubkə wə məxrikkə tikilip kərə; qünki sən muxu İordan dəryasidin ətməysən. **28** Yəxuaə wəzipini tapiliə, uni rioəbətəndürüp yürəklik kıl; qünki u bu həlkning aldidin ətöp sən kəridiə, xu zeminiə ularni igə kıləuzidu» — dedi. **29** Xuning bilən biz Bəyt-Peorning udulidiki wadida turup kəldük.

4 — Əmdi, i Israil, mən siləgə əgitidiə, muxu bəlgilimiləgə həm həkümləgə kılək selinglar; ularə əmə kilsanglar həyatlik tapisilə wə xundakla atəbowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar siləgə təksim kildiə, zeminiə kirip uni igiləysilə. **2** Mən siləgə tapxuridiə, Pərwərdigar Hudayinglarning muxu əmrlirigə əmə kılixinglar üqün, mən siləgə əmr kılə, səzgə həqnəmini koxmanglar həmdə uningdin həqnəmini qikiriwətmənglar. **3** Silə öz kəzlinrglar bilən Pərwərdigarning Baal-Peorning tüpəylidin kılə, ixlirini kərgənsilə; qünki Baal-Peorə əgəxkənləning həmmisini Pərwərdigar Hudayinglar aranglardin yəkətti; **4** Ləkin Pərwərdigar Hudayinglarə qing bəqləndirə, hər biringlar bəgüngə kədər həyat turuwətsilə. **5** Mana, mən Pərwərdigar Hudayim manga əmr kılə, kılə, kirip igiləydiə, zeminda turə, ularə əmə kılə, dəp siləgə bəlgilimə həm həkümləni

өгəttim. **6** Silər ularni qing tutup əməl qilinglar; qünki xundak qilsanglar bu həkümlərninğ həmmisini angliqan həklərninğ kəz aldida silərninğ dana wə yorutulqan bir həlk ikənlikinğlar ispatlinidu; ular dər wə kə: «Bu uluq əl dər həkikət dana həm yorutulqan bir həlk ikən» — dəydu. **7** Qünki Pərwərdigar Hudayimizning bizning Uningqə nida qilqan hər bir tiləklirimizdə bizgə yəkin turoqinidək, əzigə yəkin turoqan bir Hudasi bolqan bizgə ohxax baxqə bir uluq əl barmu? **8** Mən aldinglarqə qoyqan muxu pütkül qanundikidək adil bəgilimilər həm həkümlərgə igə bolqan silərdək baxqə bir uluq əl barmu? **9** Əz kəzüinğlar bilən kərgən ixlarni untumaslikinğlar, hətta əmrünğlarning barlık künliridə kəlbinqlardin qiqarmaslikinğlar üqün əzüinğlarqə ehtiyat qilinglar wə iklaslık bilən kəlbinqlarni [ezixxin] saqlanglar; xuningdək silər kərgininqlarni baliliringlarqə wə baliliringlarning baliliriqə yətküzünğlar; **10** Silər Hərab teqida Pərwərdigar Hudayinğlarning aldida turoqan küni Pərwərdigar manta: «Həlkni Mening səzlimni anglixinğ üqün yenimqə yiqin; xuning bilən ular səzlimni əginip, yər yüzidiki barlık künliridə Məndin əyminidu wə baliliriqə əgitidu» — degənidi. **11** Silər yəkin kelip taqning tüwidə turduinğlar; bu taqning oti asmanlarning baqriqiqə kəyüp yətti, həmdə qarinquluk, bulutlar wə sür taqni kaplıdi; **12** Pərwərdigar otninğ otturisiyinğ silərgə səz qildi; silər səzlərninğ sadasini anglidinglar, lekin heq xəkilni kərmidinglar; silər pəkət bir awazni anglidinglar. **13** Wə U xu qaqda silərgə əmr qilqan əhdisini, yəni «on əmr»ni ayan qildi wə ularni ikki tax

tahtay üstigə pütüti. **14** Wə xu qaşda Pərwərdigar manga əmr kılıp, silər dəryadin ətüp igiləydiğan zeminda ularni ularoşa əməl kılıxınglar üçün silərgə bəlgilimilər həm həkümlərni ətixni tapilidi. **15** Əzünglaroşa nahayiti ehtiyat kilinglarki (qünki Pərwərdigar Hərəb teşida ot otturisdin silərgə söz kılqanda heqkandaq xəkilni kərmigənsilər), **16** əzünglarni bulqap, məyli ərkək yaki ayal süritidə, məyli yər yüzidiki hərəkandaq həywan yaki asmanda uqidiqan hərəkandaq kux bolsun, məyli yər yüzidə hərəkandaq əmiligüqi həywan yaki yər astidiki sulardiki hərəkandaq belik bolsun, ularning süritidə heqkandaq xəkil-kiyəpəttiki oyma butni əzünglar üçün yasimanglar, **19** yaki xuningdək, bexinglarni kətürüp asmanlaroşa qarap, kuyax, ay, yultuzlar, yəni pütkül samawi qoxunni kərüp, kənglünglar mayil bolup ularoşa bax egip kulluqioşa kirmənglar; qünki Pərwərdigar Hudayinglar bularni pütkül asman astidiki barlik həklər üçün orunlaxturoşan. **20** Ləkin silərni bolsa Pərwərdigar Əz mirasi bolqan bir həlk boluxunglar üçün «təmür tawlox humdani»din, yəni Misirdin elip qıqtı. **21** Ləkin Pərwərdigar siləring wəjənglardin manga qəzəplinip, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras bolux üçün ata kılidiqan yahxi zemin toqrisida: — «Sən xu yərgə kirixkə İordan dəryasidin ətməysən» dəp kəsəm kildi. **22** Xunga mən muxu zeminda əlühüm mukərrər; İordan dəryasidin ətməymən; birək silər bolsanglar uningdin ətüp xu yahxi zeminni igiləysilər. **23** Pərwərdigar Hudayinglarning silər bilən tüzgən əhdisini untumaslıqinglar, xundakla əzünglar üçün Pərwərdigar Hudayinglar silərgə mən'i kılqan

oyma butni yaki hərəkəndə nərsənin xəkil-kiyəpiti
yasımaslıqlar üçün özünqlərə həzi bolunqlar.
24 Qünki Pərwərdigar Hudayinglar həmmi yutquqı
bir ot, wapasizlikka həsət kılquqı bir Hudadır. **25**
Silər pərzəntlər, pərzəntinglarning pərzəntlirini kərüp,
zemində uzak wakit turoqandın keyin, birhil xəkil-
kiyəpəttə bolqan oyma butni yasıqan, xuningdək
Pərwərdigar Hudayinglarni rənjitip uning nəziridə rəzil
bolqanni kılıp özünqlarni buloqan bolsanglar, **26** mən
asman-zeminni üstünqlərə guwahqi boluxka qakirimən,
silər İordan dəryasidin ətüp, igiləydiqan xu zemindin
tezla pütünləy yox kılınisilər; silərnin uningda yaxıqan
künliringlar uzun bolmaydu, silər bəlki uningdın pütünləy
yox kılınisilər. **27** Pərwərdigar silərnin bərlək həklər
arısıqə tarkitidu, Pərwərdigarning silərnin həydixi bilən
silər xu əllər arısında kiqik bir qaldıq bolisilər. **28** Silər
xu yərlərdə turup yaqəqtin yaki taxtin yasaloqan, nə
kərləməydiqan, nə angliyalmaydiqan, nə yeməydiqan,
nə puralmaydiqan, pəkət insanning koline yasıqini
bolqan ilahlarınin kulluqida bolisilər. **29** Silər xu yərlərdə
Pərwərdigar Hudayinglarni izdəysilər; pütün kəlbinqlar
wə pütün jeninglar bilən uni izdisənglar, uni tapisilər.
30 Silər eqir azab-oqubət tartkininglarda, bu ixlarning
həmmisi bexinglərqə qüxkəndə, silər Pərwərdigar
Hudayinglərqə yenip kelisilər wə uning awazıqə kulək
salisilər. **31** Qünki Pərwərdigar Hudayinglar rəhimdil bir
Hudadır; U silərnin taxliwətməydu, nə həlak kılmaydu, nə
ata-bowiliringlar bilən kəsəm iqip tüzgən əhdisini həq
untumaydu. **32** Əmdi, silərdin ilgiri, Huda insanni yər

yüzidə yaratқан künidin tartip ötkən künlər toquruluk sürüxtə qilinglar, xundakla asmanlarning bir qetidin yənə bir qetigiqə sürüxtə qilinglarki, muxuningoşa ohxax uluq bir ix bolup baqqanmu? Uningoşa ohxax bir ixni anglap baqqanmu? **33** Silərgə ohxax, Hudaning ot iqidin qikqan awazini anglap tirik qaloqan baxqa bir həlk barmu? **34** Pərwərdigar Hudayinglar kəz aldinglarda silər üçün Misir zeminida qiloqanliridək, qiyin sinaklar bilən, möjizilik alamətlər bilən, karamətlər bilən, urux bilən, küqlük qol həm uzitiloqan bilək bilən wə dəhxətlik wəhimilər bilən silərdin baxqa bir həlkni yat bir əlning arisidin qikqirip Əzigə has qilix üçün kelip urunup baqqanmu? **35** Pərwərdigarla Hudadur, uningdin baxqa birsi yoxtur, dəp bilixinglar üçün silər bu [uluq] ixlarni kərüxkə muyəssər qilinoqansilər. **36** Silərgə təlim berix üçün U asmanlardin silərgə Əz awazini anglatti; U yər yüzidə Əzining uluq otini kərsətti; silər xu otning otturisidinmu uning awazini angldinglar. **37** Uning üstigə, ata-bowiliringlaroşa baqlioqan muhəbbiti tüpəylidin həmdə ularning keyinki əwladlirini tallioqanliqi üçün, U silərnə Misirdin xəhsən Əzi zor qudriti bilən kütquzup qikardi; **38** U xuningdək silərnə aldinglardin əzünglardin kəp wə küqlük bolqan əllərnə zeminidin həydəp, silərnə uningə kirgüzüp, uni buginke kündikidək silərgə miras qilix üçünmu xundak qiloqandur. **39** Xunga bugin xuni bilip qoyunglarki wə kənglünglarnə xuningə bəlünglarki, Pərwərdigar yukiridiki asmanlarda bolsun, astidiki yər-zeminda bolsun Hudadur; Uningdin baxqa heqbiri yoxtur. **40** Xuningdək silərnə wə keyinki balilar-əwladliringlarning əhwali

yahxi bolux üqün, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə ata kılıdioğan zeminda künliringlarni uzun, hətta mənggülük kılıx üqün mən bügünki kündə silərgə tapılawatқан Uning bəlgilimiliri wə əmrlirini tutunglar». **41** Andin Musa İordan dəryasining xərkiy tərpidə üq xəhərni ayrip bekitti; **42** məqsiti, heqkandaq əq-adawiti bolmay, tasadipiy qoxnisini ɵltürüp qoysa, ɵltürgən kixi xu yərlərgə, yəni xu xəhərlərdin birigə keqip berip aman-esən kəlixitin ibarət idi. **43** Bu xəhərlər bolsa: — Rubənlərnin zeminidin qəl-bayawandiki Bəzər, Gadlarning zeminidin Gileadtiki Ramot, Manassəhlərnin zeminidin Baxandiki Gollandin ibarət idi. **44** Musa Israillarning aldioğa koyoğan qanun mana təwəndikidək: — **45** (bular bolsa Israillar Misirdin qıkkanda Musa [pəyoəmbər] ularoğa jakarlioğan agah-guwahlar, bəlgilimilər həm həkümlərdur; **46** Musa wə Israillar Misirdin qıkkanda Amoriylarning Həxbon xəhiridə turuxluk padixahı Sihonni ɵltürgənidi; Musa bu əmrlərni Sihonning zeminida, İordan dəryasining xərək tərpidə, Bəyt-Peorning udulidiki wadida Israillaroğa jakarlioğan. **47** Xu qaoqda Israillar [Sihonning] wə Baxanning padixahı Ogning zeminini, yəni İordan dəryasining kün petix tərpidiki Amoriylarning ikki padixahining zeminimu igiligənidi; **48** ularning zemini Arnon dəryasining kirojikidiki Aroərdin tartip Sion (yəni Hərmon) teoqioqə, **49** xundakla İordan dəryasining xərək tərpidiki pütkül Arabah tüzləngliki wə Pisgah teoqining baqrioğa jaylaxқан «Tüzləngliktiki dengiz»oqıqə idi).

5 Xuning bilən Musa pütkül Israilni qakirip ularoğa mundaq dedi: — «I Israil, mən bügün kulakliringlaroğa

anglitiwatkan bu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə kulak selinglar, ularni əgininglar, ularqa əməl kəlixkə kəngül bəlünglar! **2** Pərwərdigar Hudayimiz biz bilən Hərəb teqida əhdə tüzdi. **3** Bu əhdini Pərwərdigar atabowilirimiz bilən tüzgən əməs, bəlkə biz bilən, yəni bəgünki kündə tirik qələqan bizlər bilən tüzdi. **4** Taqda ot iqidə turup Pərwərdigar silər bilən yüz turanə söləxkənidi **5** (xu qaqda silərgə Pərwərdigarning söləkalamini jakarlax üqün mən silər wə Pərwərdigarning otturisida turoqanidim; silər otning aldidə qərkup, taqkə qəixni halimidinglar). **6** U mundaq dedi: — «Mən seni Misir zeminidin, yəni «qulluq makani»din qəkarəqan Pərwərdigaring Hudadurmən. **7** Sening Məndin baxkə qəqkəndəq ilahing bolmaydu. **8** Sən əzüng üqün məyli yuqiridiki asmanda bolsun, məyli təwəndiki zeminda bolsun, yəki yər astidiki sularda bolsun, hərəkəndəq nərsining qiyapitidiki qəqkəndəq oyma xəkilni yasima; **9** Sən bundəq nərsilərgə bax urma yəki ularning qulluqəqə kirmə. Qünki Mənki Pərwərdigar Hudaying wapəsizlikkə qəsət qəluqə Hudadurmən. Məndin nəprətləngənlərnəq qəbihliklirini əzlirigə, oqullirioqə, hətta nəwrə-qəwrlirigiqə qüxürimən. **10** Əmma Meni səyidioqan wə əmlirimni tutidioqanlarəqə ming əwladioqə əzgərməs məhrəbanlik kərsitimən. **11** Pərwərdigar Hudayingning namini qalaymikan tiləqə alma; qünki kimdəkim namini qalaymikan tiləqə alsa, Pərwərdigar uni qunahkar qəsəbliməy qəlməydu. **12** Pərwərdigar Hudaying sənə əmr qəloqəndəq xəbat künini muqəddəs dəp bilip tut, uningəqə əməl qil. **13** Altə kün

ixlöp barliq ixliringni tügätkin; **14** lekin yättingi küni Pərwərdigar Hudayingoşa ataloqan xabat künidur. Sən xu küni heqkandak ix qilmaysən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli qizing, məyli qulung, məyli dediking, məyli buqang, məyli exiking, məyli hərəkandak baxqa ulioqing, yaki sən bilən bir yərdə turuwatqan musapir bolsun, heqkandak ix qilmisun; xuning bilən qulung wə dediking səndək aram alalaydu. **15** Sən özüngning əslidə Misir zeminida qul bololanliqingni, Pərwərdigar Hudaying küqlük qoli wə uzatqan biliki bilən seni xu yərdin qikarolanliqini esingdə tut; xu səwəbtin Pərwərdigar Hudaying sanga xabat künini tutuxni əmr qiloqan. **16** Pərwərdigar Hudaying sanga əmr qiloqandək ata-anangni hərmət qil. Xundak qilsang Pərwərdigar Hudaying sanga ata qilmaqqi bololan zeminda uzun əmür kərisən, qaling yahxi bolidu. **17** Qatillik qilma. **18** Həm zina qilma. **19** Həm oqlrilik qilma. **20** Həm qoxnang tooqruluk, yaloqan guwahlik bərmə. **21** Həm qoxnangning ayalini təmə qilma wə nə uning eyi, uning etizi, uning quli, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning exikigə yaki qoxnangning hərəkandak baxqa nərsisigə kəz qiringni salma». **22** — bu səzləрни Pərwərdigar taqda, ot, bulut wə sürlük qarangoqluluk iqidin küqlük awazi bilən siləning pütkül jamaitinglaroşa eytqan wə ularoşa heq baxqa [səzləрни] qoxmioqan; u ularni ikki tax tahtayoşa pütüp manga tapxurdi. **23** Wə xundak boldiki, qarangoqluluktin qikqan awazni angliqininglarda wə otluq taql köyginidə silər, yəni kəbilə baxliqliringlar wə aqsakalliringlar yenimoşa kelip: — **24** «Mana, Pərwərdigar

Hudayimiz öz xan-xəripi wə uluqlukini ayan kildi wə biz uning awazini ot otturisdin angliduk, xuning bilən biz бүгүнкү күндә Huda insanlar bilən sözləxkən bolsimu, ularning tirik qalqanlikini kerdük. **25** Əmdi biz jenimizqə təwəkkül qiliximizning nemə həjiti? Qünki muxu dəhxətlik ot bizni yutuwetidu. Əgər biz Pərwərdigar Hudayimizning awazini anglawərsək ölüp ketimiz. **26** Qünki ət igiliridin həyat igisi Hudaning otning otturisdin səzligən awazini anglap, bizdək tirik turuwatqanlardan kim bar? **27** Sən özüng Pərwərdigar Hudayimizqə yeqinlixip, uning səzligənlirining həmmisini angliqin; andin Pərwərdigar Hudayimiz sanga səzligənlirining həmmisini bizgə eytip berisən; xuning bilən biz uni anglap əməl qilimiz» — dedinglar. **28** Pərwərdigar silərnin bu manga eytkən səzliringlarni anglap manga: «Bu həlkning sanga eytkən səzlirini anglidim; ularning barlıq eytkən səzliri durustur. **29** Kaxki ular da Məndin qorqup, əmrlirimni izqil tutidiqan bir qəlb bolsidi, ularning həli wə baliliringning həli mənggügə yaxşı bolatti! **30** Sən berip ularqə: «Qediringlarqə qaytinglar» — degin. **31** Sən bolsang yenimda turoqin; Mən sening ularqə əgitixing kerək bolqan əmrlər, bəlgilimilər wə həkümlərnin həmmisini sanga eytip berimən; xuning bilən ular Mən ularqə təwəlik qilip beridiqan zeminda turup bularqə əməl qilidiqan bolidu. **32** Əmdi Pərwərdigar Hudayinglar silərgə əmr qiloqandək qilixkə kəngül bəlunglar; uningdin ong wə soloqə taymanglar! **33** Pərwərdigar Hudayinglar silərgə əmr qiloqan barlıq yollirida menginglar; xundək qilsanglar həyatlıq tepip, həlinglar yaxşı bolidu wə silər

igidarqilik kilidioqan zeminda turup künliringlar uzun bolidu».

6 «Mana, bular Pərwərdigar manga silər [dəryadin] ətüp igiləydiğan zeminda turəjininglarda ularəja əməl kiliqinglar üqün silərgə əgitixni tapilioqan əmrlər, bəlgilimilər həm həkümlərdur: — **2** (xuning bilən silər, yəni sən əzüng, oqlung və nəwrəng barliq tirik künliringlarda Pərwərdigar Hudayinglardin qorqup, mən silərgə tapilawatқан uning barliq bəlgilimə və əmrlirini tutisilər, xundakla uzun künləni kərisilər. **3** Sən, i Israil, ularni anglap əməl kiliqxə kəngül koyunglar; xuning bilən ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə deginidək, süt bilən həsəl ekip turidioqan munbət zeminda turup, həlinglar yahxi bolidu və saninglar intayin kəpiyidu): — **4** — Anglanglar, əy Israil: — Pərwərdigar Hudayimiz, Pərwərdigar bir birliktur; **5** sən Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbəng bilən, pütün jening bilən və pütün küqəng bilən səygin. **6** Mən sanga bəgün tapilioqan bu səzlər kəlbəngdə bolsun; **7** Sən ularni baliliringəja singdürüp əgət, məyli əyde olturoqanda, yolda mangoqanda, ornungda yatkanda və ornungdin turuwatqanda hər wəkit ular toqruluk səzligin; **8** ularni qolungəja [əslətmə]-bəlgə kəlip tengiwal, pəxanənggə qaxkidək simwol kəlip ornitiwal; **9** Sən ularni əyüngdiki kexəkliringgə və dərwaziliringəja pütüzgin. **10** Wə Pərwərdigar Hudaying seni kəsəm kəlip ata-bowiliringəja, yəni İbrahim, İshak və Yaqupka wədə qəloqan zeminni sanga ata kəlix üqün seni uningəja baxliqanda, — əzüng qurmioqan uluq və esil xəhərlərgə, **11** əzüng

bisatlik qilmioqan allikaqan esil bisatlik qilinoqan oylargə, özüng kolimioqan, allikaqan kolanoqan quduklaroqə, özüng tikmigən üzümzarlar wə zəytunzarlaroqə muyəssər qilinixing bilən sən yəp toyunoqandin keyin, **12** — əyni qaoqda seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»din qikaroqan Pərwərdigarni untuxtın hezi bol. **13** Sən Pərwərdigar Hudayingdin qorqqin, ibaditidə boləyin wə kəsəm kılsang uning nami bilənla kəsəm iqkin. **14** Silər baxqə ilahlar, yəni ətrapingdiki əllərnin ilahlırini kət'iy izdimənglar; **15** Qünki aranglarda turuwatqan Pərwərdigar Hudaying wapasizlikqə həsət qiloquqi Təngridur. [Əgər xundak kılsang] Pərwərdigar Hudayingning oqəzi pi sanga qozqilip, U seni yər yüzidin yəqatmay qalmaydu. **16** Silər Pərwərdigar Hudayinglarni Massahəta sinioqandək Uni sinimənglar. **17** Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirini, silərgə tapilioqan guwah-həkümliri wə bəlgimilirini kəngül koyup tutunglar. **18** Pərwərdigar Hudayinglarning nəziridə durus wə yahxi boləqanni qilinglar; xundak qiloqanda həlinglar yahxi bolidu wə Pərwərdigar atabowiliringlaroqə berixkə kəsəm qiloqan zeminoqə kirip uni igiləysilər, **19** xundakla Pərwərdigar wədə qiloqandək barlik duxmənliringlarni aldinglardin həydəp qikiriwetisilər. **20** Kəlgüsidə oqlung səndin: — «Pərwərdigar Hudayimiz silərgə tapilioqan agah-guwah, bəlgilimə həm həkümlər nemə?» dəp sorisa, **21** sən oqlungoqə mundaq dəysən: «Biz əslidə Misirdə Pirəwnning qulliri ikənmiz; birak Pərwərdigar bizni Misirdin küqlük bir qol bilən qikaroqan. **22** Pərwərdigar kəz aldimizda uluoq həm dəhəxətlik məjizilik aləmətlər wə karamətlərnəni kərsitip, Pirəwnning üstigə

həm uning barlik ailisidikilərnin üstigə qüxürdi; **23** U ata-bowilirimizə kəsəm iqip wədə kiloğan zeminni bizgə ata kilip, uningə bizni baxlap kirixkə xu yərdin yetəkləp qikarəjan. **24** Pərwərdigar bizgə bu barlik bəlgilimilərnin tutuxni, Pərwərdigar Hudayimizdin kərkuxni tapiloğan; U həlimizning daim yahxi boluxi wə bizning bəgünkidək tirik saklanəqandək, Uning panahida boluximiz üqün xundək tapiloğandır; **25** wə Pərwərdigar Hudayimizning aldidə u bizgə tapiloğandək bu barlik əmrlərgə əməl kilixkə kəngül bəlsək bu biz üqün həkkanilylik bolidu».

7 Pərwərdigar Hudaying seni hazır igiləxkə ketiwatқан zeminoğa baxlap kirgüzgəndin keyin, aldingdin kəp yat əl-millətlərnin, yəni Hittiylar, Girgaxiylar, Amoriylar, Qanaaniylar, Pərizziylar, Həwiylar, Yəbusiylarni — səndin küqlük əl-millətlərnin həydiwetidu. **2** Əmdi Pərwərdigar Hudaying aldingdə ularni kəlungə tapxuruxi bilən sən ularəğa hujum kiləjiningdə, sən ularni tələküs yokitixing kərək; ular bilən həq əhdə tüzixingə wə ularəğa həq rəhim kilixingə bolmaydu. **3** Səning ular bilən nikəhləxixingə bolmaydu; sən kizingni ularning oqullirioğa berixinggimu wə ularning kizini oqlungə elip berixinggimu bolmaydu; **4** qünki ular oqlungni Manga əgixixtin ezikturidu wə xuning bilən oqulliring baxkə iləhləroğa qokunidu; u qəqdə Pərwərdigarning qəzipi silərgə kəzoqilip, silərnin tezla yokitidu. **5** Sən ularəğa xundək muamilə kiləjinki, ularning kurbangəhlirini buzuwetinglar, but tüwrükirini qeqiwetinglar, axərah butlirini kesiwetinglar wə oyma butlirini ot bilən kəydürüwetinglar; **6** qünki silər Pərwərdigar Hudayingləroğa pak-mukəddəs bir

halktursilär; Pärwärdigar Hudayinglar silärni yär yüzidiki barlıq baxqa halklärdin üstün kılıp, Özigä has bir halk boluxqa tallıwaloqan. **7** Pärwärdigarning silärgä mehir quxüp silärni tallıwaloqini silärning baxqa halklärdin köp bololanlıqlar üqün ämäs, ämaliyettä silär barlıq halklar arisida äng az idinglar, **8** Pärwärdigarning silärni seygini säwäbidin wä ata-bowiliringlar aldida bərgän kəsimgä sadıq bololanlıqı üqün Pärwärdigar silärni küqlük qol bilən kutquzup, hərlük bədili tölöp «kulluk makani»din, yəni Misir padıxahı Pirəwnning qolidin qıkarəqan. **9** Xunga silär Pärwärdigar Hudayinglarning bərhək Huda, wədisidə turoquqı Təngri ikənlikini bilixinglar kerək; U Özini seyüp, əmlirini tutqanlarəqə ming dəwrgiqə əzgərməs mehir kərsitip əhdidə turoquqidur; **10** lekin Özigə əqmənlərnin ixlirini əz bexioqə oquq-axkarə quxürüp, ularni yokitidu; Özigə əqmənlərnin hər birigə əzi qıləqan ixlirini ularning bexioqə oquq-axkarə qayturuxqa həyal qılmaydu. **11** Silər Mən bügün silərgə tapıləqan əmr, bəlgilimilər həm həkümlərgə əməl qilix üqün ularni qing tutunglar. **12** Qoqum xundak boliduki, bu bəlgilimilərgə kulak selip, kəngül koyup əməl qilisanglar, Pärwärdigar Hudayinglar ata-bowiliringlarəqə kəsəm bilən wədə qıləqan əhdə wə mehirni silərgə kərsitip turidu; **13** Seni seyüp bərikətləp, ata-bowiliringəqə kəsəm bilən sanga berixkə wədə qıləqan zeminda turoquzup kəpəytidu; xu yərdə pərzəntliringni, yər-tuprikingdiki məhsulatlarni, buqdiyingni, yengi xarabingni, zəytun meyingni, kaliliringning nəslini wə qoyliringning qozilirini bərikətləp kəpəytidu. **14** Sən barlıq əllərdin ziyadə bəht-bərikət kərisən; arangda, ər-

ayal yaki mal-qarwang arisida heq tuoqmaslik bolmaydu;

15 Pərwərdigar səndin barlik kesəllərni neri qilidu wə sən özüng kərgən Misirdiki dəhxətlik wabalardin heqkaysisini üstünggə salmaydu, bəlki sanga eq boləqanlarəqa salidu.

16 Sən Pərwərdigar sanga tapxuroqan barlik həklərnəni yökətitixing kerək; sən ularni kərgəndə, ularəqa heq rəhīm kılmasliking kerək, sən ularning iləhlirining kullukioqa kirməsliking kerək; əgər xundak kılsang, bu ix sanga kıltak bolidu. **17** Əgər sən kənglündə: «Bu əllər məndin küqlük; mən kəndak qilip ularni zeminidin kooqliwetəlmənmən?» — desəng, **18** ulardin kərkəma; Pərwərdigar Hudayingning Pirəwn həm barlik Misirliklərnəni kəndak qıləqanlikini əsligin, **19** — yəni Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin qikirix üqün wasitə kıləqan, əz kəzüng bilən kərgən dəhxətlik həküm-sinəqlər, məjizilik əlamətlər wə karamətlər, küqlük qol wə sozuləqan biləkni məhkəm esingdə tut; Pərwərdigar sən kərkəwatqan barlik həlkənimu xundak qilidu. **20** Uning üstigə Pərwərdigar Hudaying taki ularning səndin yoxurunəqan kəldukliri yökətiləquqə ularning arisioqa serik hərillərni əwətidu; **21** Sən ulardin kərkəmasliking kerək; qünki Pərwərdigar Hudaying arangdidur; U uluq wə dəhxətlik bir Iləhdur. **22** Pərwərdigar Hudaying xu əllərni əldingdin pəydispəy həydəydu; sən ularni birəqlə yökətiwetəlməysən; birəqlə yökətiwətkən təkdirdimu, daladiki həywanlar kəpiyip, üstünggə basturup kelixi mumkin. **23** Ləkin əldingəqə ilgiriləp mangəjiningda Pərwərdigar Hudaying ularni qolungəqa tapxuridu wə ularni parəkəndə qilip, yökətiləquqə dəkkə-dükkigə salidu.

24 U ularning padixahlarini qolungoqa tapxuridu, sən ularning namlirini asman astidin yok kilisən; ularni yokatkuqa heqbir adəm aldingda turalmaydu. **25** Silər ularning oyma butini ot bilən keydürüwetinglar; kez qiringlarni xularning üstidiki altun-kümüxkə salmanglar, ularni almanglar; bolmisa u silərgə kiltak bolidu; qünki u Pərwərdigar Hudaying aldida yirginqlik bir nərsidur. **26** Sən heqkandak yirginqlik nərsini eyünggə elip kəlmə; bolmisa sən uningqa ohxax lənətlik nərsə bolup kalisən; sən uningdin kattik yirgən, uningqa mutlək nəprətlən; qünki u lənətlik bir nərsidur.

8 Mən silərgə bügün tapilıoan bu barlik əmrlərgə əməl kilixkə kəngül qoyunglar; xundak qiloqanda silər hayat bolisilər, kəpiyisilər wə Pərwərdigar ata-bowiliringlaroqa kəsəm kilip wədə qiloqan zeminə kirip uni igiləysilər. **2** Pərwərdigar Hudaying seni təwən kilip, kənglüngdə nemə barlikini, uning əmrlirini tutidioan-tutmaydioanliqingni biləy dəp seni sinax üqün bu kirik yil qəl-bayawanda yetəkligən yolni əsligin. **3** Dərwəkə u seni təwən kilip, seni aq qoyup, sən əslidə bilməydioan, xundakla ata-bowiliring kərüp bəkmioan «manna» bilən ozuklanduroan; U sanga insan pəkət yeməklik bilənla əməs, bəlki Pərwərdigar Hudayingning əqzidin qikқан barlik səzliri bilənmu yaxaydioanlikini bildürüx üqün xundak kildi. **4** Bu kirik yilda kiyim-keqiking konirimidi, putung ixxi kətmidi. **5** Sən xuni bilip qoyqinki, adəm öz oqlini tərbiyiligəndək, Pərwərdigar Hudaying seni tərbiyiləydu; **6** Xunga sən Uning yollirida mengip wə Uningdin qorqup, Pərwərdigar Hudayingning əmrlirini

tutqin. **7** Qünki Pərwərdigar Hudaying seni yahxi bir zeminoğa — erik-ekinliri, bulakliri wə jiloğa-dənglərdə urup qikidioğan uluq suliri bar bir zeminoğa — **8** buqday wə arpa, üzüm talliri, ənjür dərəhliri wə anarliri bar bir zeminoğa, zəytun dərəhliri wə həsəl bar bir zeminoğa, **9** — sən heqnemidin kəmlək tartmay ozukluk yəydioğan bir zeminoğa — taxliri tēmür, taqliridin mis kolaydioğan bir zeminoğa yetəkləp kiridu; **10** sən xu yərdə yəp toyunisən wə Pərwərdigar Hudaying sanga ata kılğan xu yahxi zemin üqün uningğa təxəkkür-mədhiyə eytisən. **11** Mən sanga bügün tapilioğan Pərwərdigar Hudayingning əmliri, bəlgilimiliri həm həkümlirini tutmasliktin, Uni untup kəlixtin həzi bol; **12** bolmisa, sən yəp toyunoğandin keyin, esil öyləni kırıp ularda olturaklaxkandin keyin, **13** kala-koy padiliring kəpiyip, altun-kümüxüng, xundakla sening barliqing kəpəygəndin keyin, **14** kənglüng məqrurlinip seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»din qikirip kütquzoğan Pərwərdigar Hudayingni untuysən; **15** (U seni bipayan wə dəhxətlik qəl-bayawandin, yəni zəhərlik yılanlar wə qayanlar kəpləp kətkən, susirap kəşjirap kətkən bir qəl-bayawandin yetəkləp qikқан, xu yərdə sanga qakmaq texidin su qikirip bərgən, **16** seni əzini təwən tutsun dəp sinap, sanga ahir rəhət-bərikət kərsitix üqün qəl-bayawanda ata-bowiliring kərip bəkmioğan «manna» bilən ozuklanduroğan) **17** — əgər uni untusang, kənglüngdə: «Əz küqüm, əz kolumning kudriti meni muxu dələtkə erixtürgən» deyixing mumkin. **18** Xunga Pərwərdigar Hudayingning Əzi seni dələtkə erixtürgüqi kudrətni bərgüqi ikənlikini əsləp, Uni esingdə

tut; xuning bilən u ata-bowiliringoşa kəsəm kılıp wədə kılğan əhdini bögünki kündikidək məhkəm kılıdu. **19** Əgər sən Pərwərdigar Hudayingni qaşaniki untusang, baxqa ilahlaroşa əgəxsəng, ularning kullukida bolup ularoşa bax ursang, mən silərgə bögün xu ağanı berəyki, xundak boliduki, silər tələküs həlak bolisilər. **20** Pərwərdigar kəz aldinglarda yökitiwatқан əllərdək silərmu yökitisilər; qünki silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioşa kulak salmioşansilər.

9 Angla, i Israil! Sən bögün özüngdin qong wə küqlük əllərgə igə bolux üqün, sepilliri asmanoşa təxişidiğan qong xəhərləni igiləx üqün, Anakiyların qoşlap qikirix üqün İordan dəryasidin ətisən (sən ularnı bilisən, ular tooşruluk «kim Anakiylar aldida turalisun!» dəp anglioşansən). **3** Sən bögünki kündə xuni bilip qoyoşinki, sening aldingda mangoşuqi Pərwərdigar Hudayingning Əzidur, U yalmap yutkuqi ottur; u muxu əlləni həlak kılıdu, aldingda ularnı tezdin yikitidu; sən ularning təwəlikini igiləp, Pərwərdigar sanga eytkandək ularnı tezdin yökitisən. **4** Pərwərdigar ularnı aldingdin həydidəndə sən kənglündə: «Həkkaniylikim səwəbidin Pərwərdigar meni zeminni igiləx üqün uningoşa yetəkləp kirdi» demigin; bəlki xu əlləning rəzilliki tüpəylidin Pərwərdigar sening aldingda ularnı təəllukatidin məhrum kılıdu. **5** Sən ularning zeminişo kirip uni igilixing sening həkkaniy bolğanlikişingdin yaki kənglüngning durusluqidin əməs, bəlki bu əlləning rəzillikidin wə Pərwərdigar ata-bowiliring İbrahim, İshak wə Yakupqa kəsəm kılğan səzişə əməl kılıx üqünmu Pərwərdigar

Hudaying ularni sening aldingda təəllukatidin məhrum kilidu. **6** Əmdi xuni bilip qoyojinki, Pərwərdigar Hudaying bu yaxxi zeminni sanga miras kilojini sening həkkaniylikingdin əməs, qünki sən əsli boyni qattik bir həlksən. **7** Əmdi sening qəl-bayawanda Pərwərdigar Hudayingni qandak oğəzəpləndürgənlikingni esingdə tutkın — Uni untuma. Sən Misir zeminidin qikқан kündin beri taki bu yərgə kəlgüqə Pərwərdigarəja asiylik kilip kəlding. **8** Silər Hərabə teoqida Pərwərdigarni oğəzəpləndürgən wə Pərwərdigar silərgə aqqiklinip, silərni həlak kilmaqqi boldi. **9** Xu qaoqda mən tax tahtaylarni, yəni Pərwərdigar silər bilən tüzgən əhdə tahtaylirini tapxuruwelix üqün taoqka qikқанidim; mən taoqda kirik keqə-kündüz turdum (mən nə tamak yemidim, nə su iqmidim); **10** Xuning bilən Pərwərdigar manga Əz barmiki bilən pütkən ikki tahtayni tapxurdi; ularda Pərwərdigar taoqda ot iqidə silərgə səzligən qaoqda, jamaət yioqiloqan küni eytkən barlik səzlər pütülgənidi. **11** Wə xundak boldiki, kirik keqə-kündüz otüp, Pərwərdigar manga ikki tax tahtay, yəni əhdə tahtaylirini bərdi. **12** Wə Pərwərdigar manga: «Ornungdin turəjin, muxu yərdin qüxkin; qünki sən Misirdin qikqaroqan həlking əzlirini buləjidi; ular tezla Mən ularəja tapilioqan yoldin qətnəp əzlirigə kuyma bir butni yasidi» dedi. **13** Pərwərdigar manga səz kilip: «Mən bu həlkni kərüp yəttim; mana, u boyni qattik bir həlktur. **14** Meni tosmə, Mən ularni yokitimən, ularning namini asmanning tegidin əqürüwetimən wə xundak kilip, seni ulardin qong wə uluq bir həlk kilimən» — dedi. **15** Mən burulup, taoqdin qüxtüm; taoq bolsa ot

bilən yalkunlawatatti; ikki əhdə tahtiyi ikki qolumda idi.

16 Mən kərdüm, mana silər Pərwərdigar Hudayinglar aldida gunah kılıpsilər; silər özünglər üqün quyma bir mozayni yasapsilər; silər tezla Pərwərdigar silərgə tapilioğan yoldin qətnəp ketipsilər. **17** Mən ikki tahtayni ikki qolumoşa elip, qərüp taxlap, ularni kəz aldinglarda qeqiwəttim. **18** Silər Pərwədigarni ʔəzəpləndürüp barlık ətüzgən gunahınglar, yəni Pərwədigarning nəziridə rəzil bolqanni kilqininglar üqün, yənə awwalkidək Pərwədigar aldida yikilip, kırık keqə-kündüz düm yattim (mən heq nərsə yemidim, su iqmictim) **19** qünki mən Pərwədigarning siləni yökıtidioğan kattık ʔəzipi həm kəhridin kərktum. Pərwədigar xu qaoqdimu mening tilikimni anglidi. **20** Pərwədigar Hərundin ʔəzəplinip, unimu yəkətməkqi boldi; mən Hərən üqünmu dua kıldim. **21** Mən siləning gunahınglarni, yəni yasioğan mozayni elip uni otta kəydürdüm wə uni yanjip kukum-talkan kılıp eziwəttim; uning topisini elip taoqdin qüxidioğan erik süyigə qeqiwəttim **22** (silər yənə Tabərah, Massah, Kibrot-Həttawahqdimu Pərwədigarni ʔəzəpləndürdünglər. **23** Pərwədigar siləni Qadəx-Barneadin [Kanaanoşa] mangdurmakqi bolup silərgə: «Qikip, Mən silərgə təkdım kiləğan zeminni igilənglar» — degəndimu, silər Uning səzigə qarxi qikip asiylik kıldinglar, nə Uningoşa ixənmidinglar, nə awazioşa heq kulak salmidinglar. **24** Mən siləni tonuoğan kündin tartip silər Pərwədigar Hudayinglaroşa asiylik kılıp kəldinglar). **25** Xuning bilən mən axu qaoqda Pərwədigar aldida ʔüzümni yərgə etip yənə kırık keqə-kündüz düm

yattim; dərwəkə düm yattim; qünki Pərwərdigar silərgə
karap «ularni yokitimən» degənidi. **26** Xunga mən
Pərwərdigarə dua kilip: «I Rəb Pərwərdigar, Sən Öz
uluqlukung arkilik Özüng üqün hərlük bədili tələp
setiwaləjan, Misirdin küqlük qolung bilən qikərojan
Öz həlking boləjan mirasingni yokatmioaysən; **27** Öz
kulliring İbrahim, İshak və Yakupni esingdə tutkaysən;
bu həlkning baxbaxtaklikioja, ularning rəzilliki yaki
gunahioja karimioaysən; **28** bolmisa, sən bizni elip qikқан
xu zemindikilər: «Pərwərdigar bu həlkni ularəja wadə
kilojan zeminni igiləxkə elip kirəlməydiğanliki üqün və
ularəja nəprətləngini tüpəylidin ularni qəl-bayawanda
yokitixka [Misirdin] qikardı» — dəydu. **29** Qandakla
bolmisun, ular zor küqüng və uzartilojan biliking bilən
[Misirdin] qikərojan həlking və sening mirasingdur» —
dedim.

10 Xu qaojda Pərwərdigar manga: «Özüng üqün
awwalkidək ikki tax tahtayni oyup qikip, taojka yenimoja
kəl. Özünggə yaojaqtin bir sanduk yasiojin. **2** Mən
bu tahtaylarəja sən qeqiwətkən awwalki tahtaylardiki
səzləni yazimən; sən ularni sandukka koyisən» — dedi. **3**
Xuning bilən mən akatsiyə yaojiqidin bir sanduk yasidim,
awwalkidək ikki tax tahtay oyup qiktim; ikki tahtayni
qolumda kətürüp taojka qiktim. **4** Pərwərdigar əslidə ot
iqidin taojda jamaət yiojilojan kündə silərgə eytkən xu on
əmrni awwalki pütüktək tahtaylarəja yazdi; Pərwərdigar
ularni manga tapxurdi. **5** Mən burulup taojdin qüxüp
tahtaylarni özüm yasiojan sandukka koydum; Pərwərdigar
manga tapiliojinidək ular tehi uningda turmakta. **6**

Xu qaoqda Israillar Bəərot-Bənə-Yaakandin Mosərahqa yol elip mangdi; Ҳарун xu yərdə əldi wə xu yərdə dəpnə kilindi; uning oqli Əliazar uning ornini besip kahinlik kildi. 7 Israillar xu yərdin Gudgodaḥqa, andin Gudgodaḥtin Yotbataḥqa səpər kildi (Yotbataḥ erik-ekini mol yərdur). 8 Xu qaoqda Pərwərdigar əhdə sanduḳini kətürüxkə, Pərwərdigarning aldida hizmitidə turup uning namida bəht-bərikət tiləxkə Lawiy kəbilisini əzigə tallap ayridi. Wə bügüngə kədər xundak boluwatidu. 9 Xunga Lawiy kəbilisining [Israil] kərindaxliri iqidə nesiwisi yaki mirasi yoktur; Pərwərdigar uningə eytkandək, Pərwərdigar Əzi uning mirasidur. 10 Mən əmdi awwalki künlərdikidək kirik keqə-kündüz Pərwərdigar aldida taoqda turdum; Pərwərdigar xu qaoqdimu tilikingə kulak saldi; u silərnı yokatmıdi. 11 Pərwərdigar manga: «Ornungdin tur, həlkni baxlap aldida yol aləin; xuning bilən ular Mən ularəqa təkdım kilixqa ata-bowiliriəqa kəsəm kilip wədə kiləqan zeminni igiləx üqün uningə kirsun» — dedi. 12 Əmdi, i Israil, Pərwərdigar Hudaying səndin nemə tələp kilidu? — Ҳaling yahxi bolsun dəp mening bügün silərgə muxu tapilioqanlirimdin baxqa nərsini tələp kilarmu? — Uning tələp kiləqini bolsa Pərwərdigar Hudayingdin kərkup, Uning kərsətkən barlik yollirida mengip, Uni səyüp, pütkül kəlbıng wə pütkül jening bilən Pərwərdigar Hudayingning hizmitidə bolup, Pərwərdigarning əmrliri wə bəlgilimilirini tutuxtin ibarət əməsmu? 14 Mana, asmanlar wə asmanlarning asmini Pərwərdigar Hudayingə mənəsupur; yər yüzi wə uningdiki həmmə nərsilərmu Uningə mənəsupur.

15 Həlbuki, Pərwərdigar pəkət ata-bowiliringlardin səyünüp, ularni səydi wə xuning bilən bügünkidək barlıq əllər arisidin ata-bowiliringlarning keyinki nəslini, yəni silərnı tallıdı. **16** Xunga kənglünglarnı hətnilik qilinglar, boynunglarnı yənə qattıq kılmanglar. **17** Qünki Pərwərdigar Hudayinglar hudalarning Hudasi, rəblərnıng Rəbbi, uluq İlah, Qudrətlik wə Dəhxətlik Boluquqı, insanlarning yüz-hatirisini kılmıquqı, həqkəndək parını almiquqidur; **18** U yetim-yesir wə tul hotunlarning dəwasını soraydu, musapirni səyüp uningqa yemək-ıqmək wə kiyim-keqəkni bərgüqidur. **19** Xunga silərmu musapirni səyüxünglar kerək; qünki silərmu Misir zeminida musapir idinglar. **20** Sən Pərwərdigar Hudayingdin qorqqın; sən Uning ibaditidə bolqın, Uningqa baqlanoqın wə [pəkət] Uning namidila kəsəm iqlin. **21** U sən üqün öz kəzüng bilən kərgən bu uluq wə dəhxətlik ixlarnı qılqın; U sən mədhıyləydiqın, sening Hudayingdur; **22** ata-bowiliring jəmiy yətmix jan Misiroqa qüxkənıdı; wə hazır Pərwərdigar Hudaying seni asmandiki yultuzlardək kəp qıldı.

11 Əmdi sən Pərwərdigar Hudayingni səygin, Uning tapılıqını, bəlgilimilirini, həkümlirini həm əmrlirini izqıl tutqın. **2** Xu ixlarnı bügün esinglarda tutunglar, qünki mən Pərwərdigar Hudayingning jaza-tərbiyisi, uluqluqı, küqlük qoli wə uzartiloqın bilikini, Misir zeminida Misir padıxahı Pirəwngə həm uning pütkül zemini üstigə kərsətkən möjizilik alamətliri wə qılqanlirini kərmigən baliliringlarqa səzliməymən **4** (qünki ular [Pərwərdigarning] Misirning qoxuni, ularning atlırı,

ularning jəng hərwilirioğa kıləjan ixliri, yəni Kızıl Dengizning suliri bilən ularni oğək kılip, üzül-kesil həlak kıləjanlık, **5** Uning silər muxu yərgə kəlgüqə silərgə nemə kıləjanlık, **6** Uning Rubənniŋ əvladi, Eliabning oqulliri Datan wə Abiraməğa nemə kıləjanlık, yəni pütün Israillar arisida yər yüzining aqzini kəndək eqip ularni ailisidikiliri wə qedirliri bilən qoxup barlık təəllukatlıri bilən yutuwtəkənlikini kərmigənidi); **7** [mən bəlki silərgə səz kılımən]; qünki silərning kəzliringlar Pərwərdigar kıləjan barlık uluq ixlarni kərđi. **8** Əmdi, mən silərgə bğün tapiliojan barlık əmrlərni tutunglar; xundək kılənglar küqlinip, hazır ətüp igiliməkqi boləjan zeminəğa kirip uni igiləysilər **9** wə Pərwərdigar ata-bowiliringlarəğa kəsəm kılip ularəğa həm əwladlırioğa berixkə wədə kıləjan zeminda, yəni sūt bilən həsəl ekip turidiojan munbət bir zeminda turup uzun əmür kərisilər. **10** Qünki silər igiləxkə kiridiojan xu zemin silər qikқан Misir zeminidək əməs; u yər bolsa, silər uningəğa uruk qaqқandin keyin putunglar bilən suqiridiojan kəktatlıqtək zemin idi; **11** birək silər igiləxkə ətidiojan xu zemin bolsa taq-jiləniliri boləjan bir zemindur; u asmandiki yamoқurdin su iqidu, **12** u Pərwərdigar Hudaying Əzi əzizləyđiojan bir zemindur; qünki Pərwərdigar Hudayingning kəzliri yilning bəxidini yilning ahirəqiqə üzlüksiz uningəğa tikilidu. **13** Xundək boliduki, silər Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, pütkül kəlbənglar wə pütkül jəninglar bilən uning ibaditidə bolux üqün mən silərgə bğün tapiliojan əmrlərgə kəngül qoyup kulək salsanglar, **14** U: «Mən zəminənglarəğa ət pəslidə yamoқur, yəni dəslepki

wə keyinki yamoqurlarni ata kilmən; xuning bilən axliqliringlar, yengi xarabinglar wə zəytun meyinglarni yioqalaysilər; **15** Mən xundakla mal-waranliring üqün ot-qəp berimən; sən yəp-iqip toyunisən» — dəydu. **16** Kəlbənglar aldinip, baxka ilahlarıning kullukioqa kirip, ularoqa qokunup kətməslikənglar üqün özünglaroqa həzi bolunglar; **17** bolmisa, Pərwərdigarning oqəzipli silərgə kəzoqilip, yamoqur yaqmasliki üqün asmanlarni etiwetip yamoqur yaqdurməydu, tuprak məhsulatirini bərməydu wə Pərwərdigar silərgə ata kilidioqan munbət zemindin yokitiləsilər. **18** Silər mening bu səzlirimni kəlbənglaroqa püküp jeninglarda saklanglar, kəlunglaroqa [əslətmə]-bəlgə kilip tengiwelinglar, pexanənglərgə kaxkidək simwol kilip ornitiwelinglar; **19** Silər ularni baliliringlaroqa əgitiləsilər; əydə olturoqininglarda, yolda mengiwatqininglarda, yatqininglarda wə orundin kəpəninglarda ular tooqruluk səzlənglar; **20** Ular ni əyünglərdiki kexəklərgə wə dərwarziliringlaroqa pütüp qoyunglar. **21** Xuning bilən siləning Pərwərdigar atabowiliringlaroqa berixkə kəsəm kilip wədə kiloqan zeminda turidioqan künliringlar wə baliliringlarning künliri uzun bolidu, yər yüzidiki künliringlar asmanning künliridək bolidu. **22** Mən bügünki kündə silərgə tapilioqan bu pütkül əmrni iklas bilən tutsanglar, yəni Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, uning barliq yollirida mengixinglar bilən uningoqa baqlansanglar, **23** undakta Pərwərdigar siləning kəz aldinglarda bu barliq əlləni zeminidin məhrum kilip həydəydu wə silər özünglardin qong wə küqlük əlləning təəllukatini igiləysilər. **24** Tapininglar

dəssigən hər bir jay silərnin ki bolidu; qeğranglar qəlbayawandin tartip, Liwanəqiqə wə [Əfrat] dəryasidin Ottura Dengizəqiqə bolidu. **25** Heqkim aldinglarda turalmaydu; Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytkinidək, silərdin boləqan kərkunq wə dəhxətni silər dəssigən barliq jaylar üstigə salidu. **26** Mana, mən bəgün aldinglarəqə bəht-bərikət wə lənətni qoyimən; **27** Mən silərgə bəgün tapiləqan Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirigə itaət kilsanglar, bəht-bərikət bolidu; **28** Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirigə itaət kilmisanglar, bəlki silər tonumiləqan baxkə ilahləqə əgixip, mən bəgün tapiləqan yoldin qətnəp kətsənglar, silərgə lənət quxidu. **29** Xundək kiliqinglar kərekki, Pərwərdigar Hudayinglar silərni silər igiləxkə kiridiləqan zeminqə elip kirgəndin keyin, bəht-bərikətni Gərizim tēqi üstidə wə lənətni Əbal tēqi üstidə turup jakarlaysilər. **30** Bu [taqlar] İordan dəryasining qarxi tərpidə, Gilgalning udulidiki Arabah tüzlənglikidə turuwatqan Qanaaniylarning zeminida, məqrəb yolining arkisida, Morəhtiki dub dərəhlirigə yəqin yərdə əməsmu? **31** Qünki silər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə təkdin kiliwatqan zeminni igiləx üqün uninqə kirixkə İordan dəryasidin ətisilər; silər dərəkə uni igiləysilər wə uningda olturaqlixisilər. **32** Silər mən aldinglarəqə qoyəqan bu barliq həkümlər wə bəgilimilərgə əməl kiliqkə kəngül qoyunglar.

12 Ata-bowiliringlarning Hudasi boləqan Pərwərdigar silərnin igilixinglarəqə beridiləqan zeminda turoqanda, yər yuzidiki barliq künliringlarda kəngül qoyup tutuxunglar kərek boləqan bəgilimilər həm həkümlər

mana munulardur: — **2** Silər həydəp qıqarəqan əllərning egiz taqlar, dənglər wə hər bir yexil dərəh astidiki öz ilahlirining kullukida boləqan ibadətgaqlirini təltəküs yoxıtixinglar kerək; **3** Ularning qurbangahlrini buzunglar, but tüwrüklirini qeqinglar wə axəraqlirini ot bilən keydürüwetinglar; ilahlirining oyma məbudlirini kesip taxlanglar; ularning isim-namlirininu xu yərdin yoxıtixinglar kerək. **4** Silər Pərwərdigar Hudayinglarning hizmitidə ulardək qilmanglar, **5** bəlki Pərwərdigar Hudayinglar Öz namini tikləx üqün barlıq kəbililiringlarning zeminliri arisidin tallıqan, Öz turaloqusi boləqan jayni izdənglar, xu yərgə kelinglar; **6** xu yərgə silər keydürmə wə inaklıq katarlıq qurbanlıqinglarni, məhsulatlıringlardin ondin biri boləqan ərirlərni, qolunglardiki kətürmə hədiyələrni, kəsəmgə baqlıq hədiyələrni, ihtiyariy hədiyələrni wə koy-kala padiliringlarning tunji balilirini əkilisilər; **7** Silər ailəngdikilər bilən qoxulup xu yərdə Pərwərdigar Hudayinglarning aldida ziyapət qilinglar, silər Pərwərdigar Hudayinglar silərni bərikətligən qol əmgikinglarning mewisidin xadlinisilər. **8** Silər biz bugün qıləqinimizdək, yəni hər biringlar öz bilgininglarqə qıləqininglardək qılmaslıqinglar kerək; **9** Qünki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiqan aramlıq həm mirasqa tehi yetip kəlmidinglar. **10** Birək silər İordan dəryasidin ətüp, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras qilip beridiqan zeminəqə olturaqlaxqandin keyin, xundakla u silərni ətrapinglardiki barlıq düxmənliringlardin qutkuzup aram bərgəndin

keyin, silər tinq-aman turoqanda, **11** xu qaqda Pərwərdigar Hudayinglar Öz namini qoyidioqan bir jay bolidu; silər xu yərgə köydürmə wə inaklik katarlik qurbanlikinglarni, məhsulatliringlardin ondin biri boləqan əxrilərni, qolunglardiki kətürmə hədiyyələrni wə Pərwərdigarəqa atap kəsəm kıləqan esil hədiyyələrni əkilisilər; **12** wə Pərwərdigar Hudayinglar aldida xadlinisilər, yəni silər, oqul-qizliringlar, qul-dedəkliringlar wə silər bilən bir yərdə turuwatqan Lawiylar (qünki ularning aranglarda heqkandəq nesiwisi yaki mirasi yoktur) həmminglar xadlinisilər. **13** Sən köydürmə qurbanlikliringni udul kəlgən jaylarda kılmaslik üqün kəngül qoyoqin; **14** Pəkət Pərwərdigar həmmə kəbililiringning zeminliri arisidin tallioqan jayda köydürmə qurbanlikliringni kıl wə xu jayda mening sanga barlik tapilioqinimoqə əməl kıl. **15** Həlbuki, sən kənglüng tartkinqə Pərwərdigar Hudaying seni bərikətligini boyiqə xəhər-yeziliringda həlal həywanlarni soyup (huddi jərən yaki keyik gəxidin yegəngə ohxax), gəx yesəng bolidu; məyli pak, məyli napak kixilər bolsun ularning gəxini yesə bolidu. **16** Silər pəkət uni kəni bilən qoxup yeməslikinglar kerək; silər kənini su təkkəndək yərgə təküwetixinglar kerək. **17** Sən axliqtin, yengi xarabtin, zəytun meyidin ondin biri boləqan əxriliringni yaki kala-qoy padiliringning tunji balilirini, yaki kəsəmgə baqlıq hədiyyəliringni, ihtiyariy hədiyyəliringni yaki qolungdiki kətürmə hədiyyəliringni xəhər-yeziliringda yeməsliking kerək; **18** bəlkə bularni Pərwərdigar Hudaying aldida, Pərwərdigar Hudaying tallaydioqan jayda yeyixing kerək, yəni sən, oqlung, kizing, qul-dediking wə sən bilən

bir yerdə turuwatқан Lawiylar birgə yesəng bolidu; wə
 sən Pərwərdigar Hudaying aldidə əmgikingning barlıq
 mewisidin xadlinisən. **19** Özünggə həzi boləinki, sən
 zeminda turoqan barlıq künliringdə Lawiylardin waz
 kəqməsliking kerək. **20** Pərwərdigar Hudaying sanga wadə
 kıləandək qebraliringni kengəytkəndə, sən kənglüng
 tartip: «gəx yəymən» desəng, sən kənglüngning tartkınıqə
 gəx yesəng bolidu. **21** Əgər Pərwərdigar Hudayinglar Öz
 namini qoyuxka tallaydıqan jay səndin bək yırak bolsa,
 sən Pərwərdigar sanga təkdım kıləqan kala-qoylardin
 elip soyisən; mən sanga tapılıqandək ularni soyisən
 wə xəhər-yeziliring iqidə kənglüng tartkınıqə boquzlap
 yəysən. **22** Jərən yaki keyik yegəndək ularni yəysən;
 məyli pak məyli napak kixilər bolsun uning gəxidın
 yesə bolidu. **23** Pəkət xuningdin həzi boləinki, ularning
 kənini yemə; qünki jan degən kəndidur; sən gəxni jan
 bilən qoxup yeməsliking kerək. **24** Sən kənni yeməsliking
 kerək; bəlki uni suni yərgə təkkəndək yərgə təküwət.
25 Sən uni yeməsliking kerək; xundək kilsang həling
 wə səndin keyinki baliliringning həli yahxi bolidu;
 qünki sən Pərwərdigarning nəziridə durus boləanni
 kıləqan bolisən. **26** Birək səndiki Pərwərdigarə qə atıqan
 wə kəsəmgə baqlıq nərsilərnı bolsa, sən ularni elip
 Pərwərdigar tallaydıqan jayə qə apirisən; **27** sən [xu yərdə]
 Pərwərdigar Hudayingning kurbangahı üstidə keydürmə
 kurbanlıqliringni, gəx bilən kənini sunəyin; baxka
 kurbanlıqliringning kəninimu Pərwərdigar Hudayingning
 kurbangahı üstidə kuyəyin wə gəxini yegin. **28** Mən
 sanga tapılıqan bu barlıq səzlərgə kulək selip kəngül

bəlgin. Xundak kılsang, Pərwərdigar Hudayinglarning nəziridə yaxşı wə durus boləanni qıləan bolisən wə öz həling wə səndin keyinki əwladliringning həli yaxşı bolidu. **29** Pərwərdigar Hudaying sən baridiəan yərdiki əllərnin zeminini igilixing üçün ularni sening aldingda yökətidu. Xu qaqda, sən ularning zeminini igiləp xu yərdə turoqiningda, **30** Xu əllər aldingda yökətiləandin keyin, ularning izidin mengixkə ezikəturulmasliqəing üçün özünggə həzi bol wə: — «Bu əllər öz iləhlirining ibaditini kəndək tutkən boləyidi? Mənmə xundək qilip bəqayqu!» dəp ularning iləhlirini həq izdimə. **31** Sən Pərwərdigar Hudayingning hizmitidə boləningda kət'iy ularning yoli boyiqə ix tutmasliqəing kərək; qünki nemə ix Pərwərdigarə yirginqlik bolsa, nemə ix Uningə nəprətlik bolsa, ular öz iləhliri üçün xu ixlarni qıləan; ular həttə öz oqullirini wə qizlirini iləhlirioə atap otta kəydürüp kəlgən. **32** Mən silərgə tapiləanliki əməllərgə əməl qilixkə kəngül bəlunglar; uningə həq nemə qoxmanglar, uningdin həq nərsini qikiriwətmənglar.

13 Əgər arənglərdin pəyoəmbər yəki qux kərgüqi qikip, silərgə məlum bir məjizilik əlamət yəki karamətni kərsitip bərey desə **2** wə u silərgə əldin'ala degən məjizilik əlamət yəki karamət əməlgə axurulsa, əmma xuning bilən munasiwətlik «bəxkə iləhləroə (yəni silər tonumioəan iləhləroə) əgixəyli» wə «ularning qulluqida bolayli» desə, **3** xu pəyoəmbər yəki qux kərgüqining səzliqə qulək salmanglar; qünki xu tapta Pərwərdigar Hudayinglar silərnin uni, yəni Pərwərdigar Hudayinglarni pütün kəlbənglar wə pütün jəninglar bilən

səyidiqan-səyməydiqininglarni bilix üqün sinawatқан bolidu. **4** Silər Pərwərdigar Hudayinglarqə əgixip mengixinglar kerək; silər Uningdin qorқunglar, əmrlirini tutunglar, Uning awaziqə qulak selinglar; silər Uning hizmitidə bolup Uningqə baqlininglar. **5** Xu pəyoqəmbər yaki qüx kərgüqi bolsa əlümgə məhkum qilinixi kerək; qünki u silərni Misir zeminidin qutқuzup qiqaroqan, yəni «qulluқ makani»din hərlük bədili tələp qutқuzoqan Pərwərdigar Hudayinglarqə asiylik qilixni qutratti, xundakla Pərwərdigar Hudayinglar seni mengixқа əmr qiloqan yoldin ezikturuxқа urundi; silər muxundak rəzillikni aranglardin yokitixinglar kerək. **6** Qerindixing, məyli anangning oqlı yaki əz oqlung yaki qizing, jan-jigiring boloqan ayaling yaki jan dostung astirtin seni azdurmaqı bolup: «Baraylı, baxқа ilahların qulluқiqə kirəyli» desə, yəni əzüng yaki ata-bowiliring heq tonumaydiqan, ətrapingdiki əlləring ilahliri bolsun, yeqin bolsun, yirak bolsun, hətta yər yüzining bu qetida yaki u qetida bolsun, xularning qulluқiqə kirəyli desə, **8** undakta sən uningqə qoxulma yaki uningqə qulak salma; sən uni heq ayima, uningqə rəhim qılma wə uning qunahini heq yoxurma; **9** kandaqla bolmisun, uni əltürgin; uni əltürüxkə tunji qol saloquqi sən bol, andin barlıq həlқning qolliri əgixip xundak qilsun. **10** U seni Misir zeminidin, «qulluқ makani»din qutқuzup qiqaroqan Pərwərdigar Hudayingni taxlaxқа ezikturmaqı boldi, xunga sən uni əltürüxüng, qalma-kesək qilixing kerək; **11** Xuning bilən pütkül Israil anglaydu, qorқidu, xuningdin keyin yənə xundak rəzil ixni aranglarda

kilmaydu. **12** Əgər Pərwərdigar Hudaying olturaklixixka sanga təqdim qiləjan məlum bir xəhərdə: «Arimizdin bəzi rəzil adəmlər qikip: «Barayli, baxka ilahlarning kullukida bolayli» dəp silər heq tonumaydiojan ilahləroja əgixixkə öz xəhəridikiləni ezikturdi» degən həwəni anglisang, **14** xu həman təkxürüp sürüxtə qil; rast bolsa, dərwəkə bu yirginlik ix aranglarda yüz bərgənliki ispatlanojan bolsa, **15** undakda sən xu xəhərdikiləni kiliq bilən öltürüp, bu xəhəni wə uning iqidiki barlik nərsiləni, jümlidin mal-waranlirini təltəküs həlak kiliwət. **16** Uningdiki barlik oljini otturidiki qong məydanəja yiojip, xu xəhəni barlik oljisi bilən qoxup Pərwərdigar Hudayingəja atalojan keydurmə kurbanliktək ot bilən keydürüwət; u mənggügə harabilik bolidu — qaytidin kurulmasliki kerək. **17** Təltəküs həlakətkə bekitilgən heqbir nərsə kəlungəja qaplxmisun; xundak qilsang Pərwərdigar oqəzipidin yenip sanga rəhim kərsitidu; U sanga iqini aqritip, atabowiliringəja kəsəm qiləjandək seni kəpəytidu. **18** Sən mən bəgün tapiliojan Pərwərdigar Hudayingning barlik əmrlirini tutup, uning nəziridə durus boləjanni kiliq üqün awazioja kulak salsang, həling xundak yahxi bolidu.

14 Silər Pərwərdigar Hudayinglarning pərzəntliridursilər; əlgənlər üqün bədinənləni heq kəsməsləkinglər kerək wə yaki manglay qeqingləni kirip takir qilmasliqinglər kerək; **2** qünki sən Pərwərdigar Hudayingəja atalojan mukəddəs bir həlktursən; Pərwərdigar yər yüzidiki barlik həklər arisidin Əzining alahidə gəhəri boləjan bir həlk boluxi üqün seni talliojandur. **3** Sən heqkəndək yirginlik nərsini

yeməsliking kerək. **4** Təwəndikilər silər yeyixkə bolidioğan həywanlar: — kala, koy, eqkə; **5** keyik, jərən, buoqa, yawa eqkə, ahu, bəkən, yawa koy, **6** xundakla həywanlar iqidə tuyakliri pütünləy aqimak (tuyakliri pütünləy yerik) həm kəxigüqi həywanlarning hərhilini yesənglar bolidu. **7** Lekin, kəxigüqi yaki aqimak tuyaklik həywanlardin təwəndikilərnı yeməslikinglar kerək: — Təgə, toxqan wə suqur (qünki ular kəxigüqi boləini bilən tuyiqi aqimak əməstur. Xunga ular silərgə haram bolidu). **8** Qoxqa bolsa tuyakliri aqimak boləini bilən kəximigini üqün silərgə haram bolidu. Xundak həywanlarning gəxini yeməslikinglar kerək wə həm əlüklirigə təgməslikinglar kerək. **9** Suda yaxaydioğan janiwarlardin təwəndikilərnı yeyixkə bolidu: — sudiki janiwarlardin qaniti wə qasirakliri boləanlarnı yeyixkə bolidu, **10** lekin qaniti wə qasirakliri bolmioqanlarnı yeməslikinglar kerək; ular silərgə nisbətən haram bolidu. **11** Barlik həlal quxlarnı yesənglar bolidu; **12** birak təwəndiki uqar-qanatlarnı yeməslikinglar kerək: yəni bürküt, tapkux-oqeqirlar, dengiz bürküti, **13** qarlioq kuyrukluq sar, laqin, qorultaz-tapquxlar wə ularning hilliri, **14** həmmə qaoqa-qozoqunlar wə ularning hilliri, **15** müxükyapilak, təgikux, qayka, sar wə ularning hilliri, **16** huwqux, ibis, ak qu, **17** saqiykux, belik'aloquq, qarna, **18** ləylək, turna wə uning hilliri, həpüp bilən xəpərəng degənlər silərgə haram sanalsun. **19** Hər bir qanatlik əmüligüqi həxarətlər bolsa silərgə nisbətən haram bolidu; ularnı yeməslikinglar kerək. **20** Silər barlik həlal quxlarnı yesənglar bolidu. **21** Silər heqkandak əlük janwarnı

yeməslikinglar kerək; silər undağ nərsini xəhər-yezanglar
 iqidə turuwatқан musapirlaroğa beringlar; ular uningdin
 yesə bolidu yaki uni yat əlliklərkə setiwətsimu bolidu;
 qünki sən Pərwərdigar Hudayingoğa ataloğan mükəddəs
 bir həlktursən. Sən oqlakni anisining sütidə kaynitip
 pixursang bolmaydu. **22** Sən jəzmən hər yili etizdiki
 həmmə terikqilik məhsulatliringning ondin birini
 ayrixing kerək; **23** sən xularni, yəni axliqing, yengi
 xarabing, zəytun meyingning ondin birini Pərwərdigar
 Hudayingning aldida, yəni U Əz namini qalduruxқа
 tallaydioğan jayda yə, xundakla kala-qoy padiliridin
 ayriloğan tunji balilirini xu yərdə yə; xundak qilsang
 Pərwərdigar Hudayingdin daim kərkuxni əginisən.
24 Wə Pərwərdigar Hudaying seni bərikətligəndə, U
 Əz namini qalduruxқа tallioğan xu jay səndin intayin
 yirək bolup, məhsulatliringni xu yərgə apiralmiqudək
 bolsang, **25** sən xu qaşda uni puloğa setip, pulni
 kəlungoğa tengip, Pərwərdigar Hudaying tallioğan jayoğa
 baroqin wə **26** wə kənglūng nemə tartsa, məyli kala, qoy,
 məy-xarab, musəlləs bolsun, yaki xuningdək kənglūng
 tartқан hərəkəndə nərsini xu puloğa alsang bolidu;
 andin sən wə əyüngdikilər xu yərdə uningdin yəp-iqip,
 Pərwərdigar Hudaying aldida xad-huram bolisilər. **27**
 Xəhər-yeziliringda turuwatқан Lawiylarni untumasliqing
 kerək, qünki aranglarda uning həqkəndə nesiwisi yaki
 mirasi yok. **28** Hər üq yilning ahirida sən xu yildiki
 məhsulatliringdin ondin birini əxrə kəlip qıqar; sən uni
 xəhər-yeziliring iqidə topla; **29** xuning bilən Lawiylar
 (qünki aranglarda uning həqkəndə nesiwisi yaki mirasi

yok), musafir, yetim-yesirlər wə tul hotunlar kelip uningdin yəp toyunsun; xundak kılsang Pərwərdigar Hudaying qolungdiki barlıq mewini bərikətləydu.

15 Hər bir yəttə yılning ahirida sən bir «halas kılix»ni jakarlıoqin. **2** Bu «halas kılix» mundaq bolidu: — barlıq kərz igiliri qoxnisioqa bərgən kərzni kəqürüm kılixı kerək; uni qoxnisidin yaki kərindixidin tələp kılmaslıkı kerək; qünki Pərwərdigar aldida bir «halas kılix» jakarlandi. **3** Qətəlliktin bolsa tələp kılixka bolidu; lekin kərindixingda boloqan kərzni kəqürüm kılixing kerək. **4** Həlbuki, aranglarda həjətmənlər bolmaydu; qünki Pərwərdigar Hudaying silərgə miras bolux üqün igilixinglaroqa beridioqan xu zeminda turəjiningda seni ziyadə bərikətləydu; **5** Pəqət silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioqa kulak selip, mən silərgə bəgün tapilioqan bu pütün əmrgə əməl kılixka kəngül bəlsənglər xundak bolidu. **6** Qünki Pərwərdigar Hudaying sanga wadə kıloqandək u seni bərikətləydu; sən kəp əllərgə kapalətlık elip kərz berisən, lekin ulardin kərz almaysən; sən kəp əllər üstigə həküm sürisən, lekin ular üstüngdin həküm sürməydu. **7** Pərwərdigar Hudaying sanga beridioqan zeminda xəhər-yezanglar iqidə turuwatqan kərindaxliring arisidin kəmbəqəl bir adəm bolsa, sən uningə kənglüngni qattik kılma yaki həjiti qüxkən kərindixingə qolungni yumuwalma; **8** sən bəlki sehiylik bilən uningə qolungni oquq kil wə uningda nemə kəm bolsa qokum həjitudin qikip uningə ətnə berip tur. **9** Kənglüngdə namrat kərindixingdin aqrinip: Yəttinqi yıl, yəni «halas yili» yəqinlaxti, dəp rəzil oyda boluxtin,

uningõja heq nersə bərməsliktin hezi bol; xundak bolup
 qalsa u sening tooqrangda Pərwərdigarõja pəryad kətürüxi
 bilən bu ix sanga gunah hesablinidu. **10** Sən qokum
 uningõja sehiylik bilən bərgin; uningõja bərginingdə
 kənglüngdə narazi bolma; qünki bu ix üqün Pərwərdigar
 Hudaying seni barlik ixliringda wə qolungdiki barlik
 əmgikingdə bərikətləydu. **11** Qünki kəmbəoqəllər zemindin
 yoka kətməydu; xunga mən sanga: «Sən sehiylik bilən
 zemindiki kərindixingõja, yəni sening namratliringõja
 wə həjətmənliringgə qolungni aqkin» — dəp tapilidim.
12 Sening kərindixing, məyli ibraniy ər yaki ibraniy
 ayal bolsun sanga setiloqan bolsa, u altə yil kullukungda
 bolidu, andin yəttinqi yilida sən uni özüngdin halas kilip
 qoyuwət. **13** Uni qoyuwətkəndə kuruk qol qoyuwətsəng
 bolmaydu; **14** sən qokum koyliringdin, haminingdin wə
 xarab kəlqikingdin təkdin kilixing kerək; Pərwərdigar
 Hudaying seni bərikətligini boyiqə sən uningõja bər.
15 Sening əslidə Misir zeminida kul boləqanliqingni,
 xuningdək Pərwərdigar Hudaying seni hərlük bədili tələp
 qutkuzəqanliqini yadingda tut; xunga mən bügün bu ixni
 sanga tapilidim. **16** Həlbuki, xu kulung sanga: «mən səndin
 kətməymən» desə (qünki u seni wə ailəngdikilərnə səyidu,
 sening bilən həli yahxi bolidu) **17** — xu qaşda sən bigizni
 elip uning kuliqini ixiktə təx. Xuning bilən u mənggügə
 sening kulung bolidu. Xuningdək dedikinggimu xundak
 muamilə kiləqin. **18** [Kulungni] yeningdin qoyuwetix
 sanga eoqir kəlmisun; qünki u kullukungda altə yil
 boləqəqə, kimmiti mədikarningkidin ikki həssə artuk
 bolidu; [uni qoyuwətsəng] Pərwərdigar Hudaying barlik

ixliringda seni bərikətləydu. **19** Kaliliring wə qoyliring arisida tuquloqan barlik tunji ərkək mozay-qoziliringni Pərwərdigar Hudayingoşa ata; kaliliringning tunjisini heqkandak əmgəkkə salma, qoyliringning tunjisini kirkima. **20** Sən wə öyüngdikilər hər yili xu melingni Pərwərdigar Hudaying aldida, Pərwərdigar tallaydioqan jayda yənglar. **21** Birak [xu] haywanlarning bir yeri meyip bolsa, məyli u məjruh, kor yaki uningda hərəkəndak nuqsan bolsa, uni Pərwərdigar Hudayingoşa kurbanlik kılmasliqıng kerək. **22** Bəlki uni xəhər-yezanglar iqidə yesəng bolidu; kixilər məyli pak yaki napak bolsun, uni jərən yaki keyikni yegəndək yesə bolidu. **23** Pəkət sən uning kənini yemə; kənini suni yərgə təkkəndək təküwət.

16 Abib eyini alahidə esingdə tut wə ötüp ketix heyti Pərwərdigar Hudayingoşa atap təbrikligin; qünki Pərwərdigar Hudaying seni Abib eyida Misirdin keqidə qıkaroqan. **2** Sən «ötüp ketix heyti»ning melini (məyli qoy yaki kala padisidin bolsun) Pərwərdigar Hudaying tallap bekitidioqan jayda uningəşa atap kurbanlik kılqın; **3** xundakla sən heqkandak bolduruloqan nanni yeməsliqıng kerək; sən uning bilən yəttə kün petir nan, yəni «külpət neni»ni yeyixing kerək; qünki sən Misir zeminidin aldiraxliqta qıqting; xuning bilən sən ömrüngning barlik künliridə Misir zeminidin qıqқан xu künni yadingda tutkaysən. **4** Yəttə kün qegraliring iqidə, öyüngdə heqkandak eqitqu tepilmisun; sən birinqi küni kəqtə kılqan kurbanlik gəxləni ətigəngə qaldurmasliqıng kerək. **5** Sən ötüp ketix heyti kurbanliqını Pərwərdigar Hudaying sanga təqdim kılidioqan xəhər-yeziliringning

hərəkəndikdə kilsang bolmaydu; **6** bəlkə ötüp ketix heyti kurbanlığını sən Pərwərdigar Hudaying Öz namini turoquzux üçün tallaydıqan jaydila kıl; uni kəqkurun, kün petix wəktidə, yəni Misirdin qıkkəndiki wəktə ohxax wəktidə kılisən. **7** Uni Pərwərdigar Hudaying tallaydıqan jayda pixurup yegin; andin ətigəndə qədirliringə qaytsang bolidu. **8** Sən altə kün petir nan yəysən; yəttinçi künü Pərwərdigar Hudaying aldida təntənilik sorun küni bolidu; sən heqkəndə ix-əmgək kilməysən. **9** Andin yəttə həptini sanaysən; axlıqqa orəqə saləndin baxlap yəttə həptini sanaxkə baxlaysən; **10** andin sən «həptilər heyti»ni Pərwərdigar Hudaying aldida qolungdiki ihtiyariy hədiyə bilən ötküzisən; Pərwərdigar Hudaying sanga bərikətliginə qarap uni ihtiyarən sunisən. **11** Xuning bilən sən Pərwərdigar Hudaying aldida, U Öz namini turoquzuxkə tallaydıqan jayda xadlinisən; sən özüng, oqlung, kizing, kulung, dediking, sən bilən bir yərdə turuwatqan Lawiylar, aranglardiki musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xadlinisilər. **12** Sən xuning bilən əslidə Misirdə kul boləqanlıqıngni esinggə kəltürüp, bu barlıq bəgilimilərnə tutup əməl kıləqin. **13** Sən «kəpilər heyti»ni yəttə kün ötküzisən; sən haman wə xarəb kəlqıkingni yiqəqan qeəqingdə, oqlung, kizing, kulung, dediking, xəhər dərwazisi iqidə turıdıqan Lawiylar, musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xu heyttə xadlinisilər. **15** Pərwərdigar tallaydıqan jayda sən yəttə kün Pərwərdigar Hudaying aldida heyət ötküzisən; qünkü Pərwərdigar Hudaying barlıq məhsulatlıringdə, qolung kıləqan ixlardə seni bərikətləydu wə sən dərwəkə

pütünləy xadlinisən. **16** Yilda üq kətim, petir nan həyti, həptilər həyti wə kəpilər həytida sening barlıq ərəkəkliring Pərwərdigar Hudayingnı aldida, u tallaydioqan jayda hazır boluxı kerək; ular Pərwərdigar aldida quruk qol hazır bolsa bolmaydu; **17** bəlki Pərwərdigar Hudayingning sanga təkdim qılqan bərikiti boyiqə hərbi qılidin kelixiqə sunsun. **18** Həlkning üstidin adalət yürgüzüp adil həküm qıqırax üqün, sən Pərwərdigar Hudayingnı sanga təkdim qılidioqan barlıq xəhər-yeziliring iqidə hərbi qəbilidə soraxı wə əmədlarlarnı bekıtxing kerək. **19** Adalətnı burmilisang bolmaydu; adəmlərgə yüz-hatırə qılsang bolmaydu; para alsang bolmaydu; para bolsa aqılanılərnıng kəzlrini kor qılidu həm adıllarning səzlrini burmilaydu. **20** Sən mutlək adalətnı izdixing kerək; xundak qılsang həyat kərisən həmdə Pərwərdigar Hudayingnı sanga təkdim qılidioqan zeminni igiləysən. **21** Sən əzüng üqün yasaydioqan Pərwərdigar Hudayingning qurbangahıning ətrapıqə «axərah» butı qılindioqan həqkandak dərəh tikməslıking kerək **22** wə əzüng üqün həqkandak but tüwrüki tikləməslıking kerək; undak nərsilər Pərwərdigar Hudayingıqə yirginlıktur.

17 Pərwərdigar Hudayingıqə hərqandak nuqsanı yaki baxqə kəmqıliki bolqan kala yaki qoynı qurbanlıq süpitidə sunmaslıking kerək; qünki undak qılax Pərwərdigar Hudayingıqə yirginlıktur. **2** Pərwərdigar Hudayingnı sanga təkdim qılidioqan xəhər-yezang iqidə ər bolsun, ayal bolsun, birsining Pərwərdigar Hudayingning aldida birər rəzil ixni qılqanlıqı — Uning əhdısigə hilaplıq qılqanlıqı, baxqə ilahlarıqə (məsilən, Mən sanga ibadət qılaxqə mən'i

kiloqan kuyax, ay yaki pütkül samawi koxun bolqan yultuzlarqə), ibadət kılıp ularqə bax uroqanlığı baykəlsa, **4** — xundək bir ixtin həwər tapqan yaki uni angliqan bolsang, undəkta sən əstayidillik bilən sürüxtürqin; bu ix ispatlinip rast qıkəsa, dərəkə Israilda xundək yirginqlik ix kılinoqan bolsa, **5** sən xu rəzil ixni kılıqan ər yaki ayalni dərwasiliringqə elip qikip, xu ər yaki ayalni ölümqə məhkum kılıp qalma-kesək kılıxing kerək. **6** Birsini ölümqə məhkum kılıx üqün ikki-üq guwahqining səzliri boluxi kerək. Birsini birlə guwahqining səzi bilən öltürüxkə bolmaydu. **7** Öltürülidiqanda awwal guwahqılar qol salsun, andin barlıq həlk qol salsun; xundək kilsanglar silər rəzillikni aranglardin həydiwetisilər. **8** Xəhər-yezanglarda həküm qikirixkə sanga təs kelidiqan bir ix qıkəsa, məyli hun dəwasi, hək-tələp dəwasi yaki zorawanlıq dəwasida, hərəkandək talax-tartix bolsa ornunglardin turup Pərwərdigar Hudaying tallaydiqan jayqə beringlar. **9** Silər Lawiy kahinlarning wə xu qaoqda bolidiqan sorəqı bəgning yenioqə barisilər wə ulardin həküm soraysilər; ular silər üqün həküm qikiridu. **10** Silər Pərwərdigar tallaydiqan axu yərdə turoqanlarning silərgə tapxuridiqan həküm səzi boyiqə ijra kılisilər; ularning silərgə kərsətkinining həmmisigə əməl kılıp kəngül bəlüxünglar kerək. **11** Silər ularning silərgə kərsətkən qanun həkümi boyiqə, qikiridiqan qərarı boyiqə kılisilər; ular silərgə tapxuridiqan səzdin ong ya soloqə qətnəp kətmənglar. **12** Wə bəxbəxtəklək kılıp, Pərwərdigar Hudayingning hizmiti üqün xu yərdə turidiqan kahinqə yaki sorəqı bəgkə kulək salmiqan

kixi bolsa, xu adəm ölümgə məhkum bolidu; xuning bilən silər rəzillikni Israildin həydəp qikirisilər. **13** Xundakla, barlıq həlk bularni anglap qorkıdu wə yənə baxbaxtaqlıq qılmaydu. **14** Sən Pərwərdigar Hudaying sanga təkdım qilidiqan zeminə kirip uni igiligəndə, xundakla uningda turoqanda: «Mən ətrapimdiki əllərnıngkidək özümgə bir padixah tikliməqimən» desəng, **15** xu qaşda sən özünggə pəqət Pərwərdigar Hudaying tallaydiqinini tikləysən; üstünggə qerındax bolmioqan qətəllikni bekitməslikıng kerək. **16** [Padixah] bolsa əzi üqün atlarnı kəpəytməslikı yaki atlarnı kəpəytimən dəp həlkni Misiroqə qayturmaslikı kerək; qünki Pərwərdigar silərgə: «Silər xu yol bilən hərgiz qaytmaslikınglar kerək» degənidi. **17** Padixah kəp ayallarnı öz əmrıgə almaslikı kerək; bolmisa uning kəngli ezip ketixi mumkin. U əzi üqün altun-kümüxni kəpəytməslikı kerək. **18** Padixahlıq təhtigə olturoqinida u əzi üqün Lawiy kahınlarnıng aldida muxu qanunni bir dəptərgə kəqürüp pütüxi kerək. **19** Xu dəptər uning yenida daim boluxı wə uni əmrining barlıq künliridə oquxı kerək; xundak qılsa u Pərwərdigar Hudasidin qorkup, muxu qanunıng səzliri wə bəlgilimilirini tutup ularəqə əməl qilixni əginidu. **20** Xundakla uning kəngli qerındaxliri aldida qakawurlixip kətməydu, bu əmrlərdin ong ya soləqə qətnəp kətməydu wə xuningdək Israil arisida uning wə oqullirining padixahlıq künliri kəp bolidu.

18 Lawiy kahınlar wə xuningdək barlıq Lawiyılar qəbilisining Israilda qeqqandak nesiwisi yaki mirasi bolmaydu; ular Pərwərdigarəqə atap otta sunulidiqan

kurbanliklardan və [Pərwərdigarın] mirasidin yeyixə bolidu, **2** Biraq ularning kerindaxliri arisida heqkandak mirasi bolmaydu; Pərwərdigar eytkandək, U Əzi ularning mirasidur. **3** Kahinlarning kurbanlik kilidioan halktin alidioan uluxi mundaq; — (məyli kala yaki qoy bolsun) qol, engək gəxi və üqəy-kerini kahinlarəqa berilidu. **4** Siləning axliqinglardan, yengi xarabinglardan və zəytun meyinglardan dəsəpki pixkan həsulni və qoyliringlardan dəsəpki kirkiloan yungni uningəqa berisilər; **5** qünki Pərwərdigar Hudaying uni və uning əwladlirini Əz namida hizmitidə daim turuxka barlik qəbililiringlar iqidin talliwaloan. **6** Əgər Lawiy boləan bir adəm pütkül Israildiki hərəkandək xəhər-yezidin, yəni əzi makanlaxkan jaydin qikip, Pərwərdigar tallaydioan jayəqa kəlsə **7** və xu yərdə Pərwərdigar aldida turoquqi barlik kerindaxlirioqa ohxax Pərwərdigar Hudasining namida hizməttə turoan bolsa, **8** undakta (məyli u atisidin qaloan mirasini setiwətkən yaki setiwətmigən bolsun) uning yəydioan uluxi kerindaxliriningkidək boluxi kerək. **9** Sən Pərwərdigar Hudaying sanga beridioan zeminoqa kirgən qaəda, sən xu yərdiki əlləning yirginqlik adətlirini əgənməsliking kerək. **10** Aranglarda əz oəli yaki qizini ottin ətküzidioan, palqilik, rəmqilik, əpsaniylik, jadugərlik **11** yaki dəmidiqilik kiləquqi yaki jinkəx, sehirgər yaki əlgənlərdin yol sorioquqi heqkandək kixi bolmisun; **12** qünki bundak ixlarni kilidioan hərəkandək kixi Pərwərdigarəqa nəprətlik bolidu; bu yirginqlik ixlər tüpəylidin Pərwərdigar Hudaying xu əlləni aldinglardan həydəp qikiridu. **13** Sən Pərwərdigar Hudaying aldida

əyibsiz mukəmməl boluxung kerək; **14** qünki sən zemindin həydəydiqan bu əllər rəmqilər wə palqilaroşa kulaq salidu; birak Pərwərdigar Hudaying seni undak kilişka yol qoymaydu. **15** Pərwərdigar Hudaying silər üçün aranglardin, kərindaxliringlar arisidin manga ohxaydiqan bir pəyoşəmbər turoşuzidu; silər uningəşa kulaq selinglar. **16** Bu silər Hərabə teşida yiqiləşan kündə Pərwərdigar Hudayinglardin: «Pərwərdigar Hudayimning awazini yənə anglimayli, bu dəhxətlik otni kərməyli, bolmisa əlup ketimiz» dəp tələp kilişininglarəşa pütünləy mas kelidu. **17** Xu qaqda Pərwərdigar manga: «Ularining manga degən şəzi yahxi boldi. **18** Mən ularəşa kərindaxliri arisidin şanga ohxaydiqan bir pəyoşəmbərni turoşuzimən, Mən Əz şəzlimni uning aşzioşa salimən wə u Mən uningəşa barlik tapilişinimni ularəşa şəzləydu. **19** Wə xundak boliduki, u Mening namimda dəydiqan şəzlimingə kulaq salmaydiqan hərəkandak kixi bolsa, Mən uningdin həşab alimən. **20** Əmma Mening namimda baxbaxtaklik kiliş Mən uningəşa tapilişioşan birər şəzni şəzlişə yaki baxka ilahların şamida şəz kilişioşan pəyoşəmbər bolsa, xu pəyoşəmbər əltürüşun. **21** Əgər sən kənglündə: «Pərwərdigar kilişioşan şəzni kəndak pərək etimiz» desəng, **22** bir pəyoşəmbər Pərwərdigarning şamida şəz kilişan bolsa wə u bəşarət kilişan ix toşra qikmisa yaki əməlgə axurulmisa, undakta bu şəz Pərwərdigardın qikmioşan; xu pəyoşəmbər baxbaxtaklik bilən şəzligən dəp, uningdin kərşma.

19 Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridişan zemindiki taipilərni silərning əldinglardin üzup taxlişan waktida

wə silər xundakla ularning xəhərliri wə öyliridə turojininglarda, **2** silər xu qaoqda Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridioqan zeminda üq xəhərni ayrim qilixinglar kerək; **3** xundakla, adəm öltürgən hər bir kixi xu yərlərgə, xu xəhərləning birigə qeqip beriwalsun dəp yol hazirlap, Pərwərdigar Hudayinglar miras boluxka silərgə beridioqan zeminni üq rayonoqa bəlisilər. **4** Tirik kəlix üqün xu yərlərgə qeqip beriwaloqan, adəm öltürgən kixi toqruluk bəlgilimə mundaq: — u qoxnisini tasadipiyliktin urup öltürüp qoyoqan, xundakla əslidə uningoqa əq-adawiti bolmioqan bolsa, xu yərgə qeqip beriwalsa bolidu. **5** Məsilən, u qoxnisi bilən otun kesixkə ormanoqa kirgən bolup, dərəhni kesixkə paltini kətürgəndə palta bexi sepidin ajrap ketip qoxnisoqa tegip ketip uni öltürüp qoysa, undaqta jawabkar kixi bu xəhərlərdin birigə qeqip beriwelip həyat qalidu; **6** bolmisa, qan kisasi aloquqi oqəzipi qaynioqanda adəm öltürgən kixini qooqlaydu wə yol uzun boləqqa, uningoqa yetixiwelip öltürüwetixi mumkin; əməliyəttə, u kixi ölümə layiq əməs, qünki uning əslidə qoxnisoqa həqkəndə əq-adawiti yox idi. **7** Xunga mən silərgə: «Əzünglar xundak üq xəhərni ayrixinglar kerək» dəp əmr qilimən. **8** Pərwərdigar Hudayinglar ata-bowiliringlaroqa kəsəm qiləjinidək qeqrayinglarni kengəytixni, ata-bowiliringlaroqa wədə qiloqan barliq zeminni silərgə təqdim qilixni halaydu; **9** silər Pərwərdigar Hudayinglarni səyüx wə uning yollirida daim mengix üqün mən silərgə bugin tapilioqan bu əmrni tutsanglarla U xundak qilidu, undaqta silərmu əzünglar üqün bu üq xəhərdin baxka yənə üq xəhərni qoxisilər. **10** Wə xundak

qilsanglar Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras qilip
 təkdim qilidioqan zemin arisida nahək qan təkülməydu
 wə xuningdək gədininglaroqə hun gunahı qüxməydu. **11**
 Lekin birsi qoxnisioqə əq-adawət tutqan bolsa, paylap
 turup uningqə hujum qilip, urup ɵltürüwətsə wə xu
 xəhlərdin birigə keqip beriwaloqan bolsa, **12** undaqta
 uning ɵz xəhridiki aqsakallar adəm əwətip uni xu yərdin
 yandurup kelixi kerək, andin uni ɵltürülsun dəp «qan
 qisasi aloquqı»ning qolioqə tapxuruxi kerək. **13** Sən uni heq
 ayimioqin, xundak qiloqanda Israildin təkülgən gunahsız
 qanning deoqini tazilioqan bolisilər; andin halinglar yahxi
 bolidu. **14** Pərwərdigar Hudaying sanga igiləx üqün
 təkdim qilidioqan zeminda burunkılar miras yeringdə
 bekitkən, qoxnangning pasil texini yətkiməsliking kerək.
15 Məlum jinayət yaki gunah tooqrisida birsigə «U gunah
 qiloqan» dəp ərz-xikayət qilixta yaloquz birlə guwahqi
 bolsa kupayə qilmaydu, bəlki həmmə ix ikki yaki üq
 guwahqining səzi bilən bekitilsun. **16** Birsı tooqruluk
 «palanqi-pokunqi gunah qiloqan» dəp ərz qilidioqan qara
 niyətlik bir guwahqi qıqsa, **17** dəwalixip qaloqan ikki
 adəm Pərwərdigarning aldida, xu künlərdə bolidioqan
 kahınlar wə soraqqi bəqlər aldida hazır bolsun; **18** soraqqi
 bəqlər əstayidillik bilən təxürsun; əgər həliqi guwahqi
 yaloqan guwahqi bolup, ɵz qerindixi tooqruluk yaloqan
 guwahlik bərgən bolsa, **19** undaqta, silər dəl u qerindixioqə
 qilmaqqi boləjiniyək uningəjimu xundak qilinglar. Xundak
 qilsanglar rəzillikni aranglardin yəkitisilər. **20** Qaloqan
 həlkımu bu ixni anglaydu wə qorqıdu wə xundakla,
 aranglarda undak rəzil ixni yənə qilmaydu. **21** Silər heq

rəhım kilmanglar; janoqa jan, kəzgə kəz, qixqa qix, koloqa kəl, putka put elinsun.

20 Əgər sən düxmənliringgə jəng kıləjili qikip, at wə jəng hərwilirini, xundakla özündin kəp boləjan bir əlni kərsəng, ulardin heq kərkma. Qünki seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Pərwərdigar Hudaying Əzi sən bilən billidur. **2** Silər jənggə qikix aldidə kahin əzi aldiə qikip həlkkə səz kılıp **3** ularə: Əy Israil, anglanglar! Silər bəgün düxmənliringlar bilən soquxux aldidə turuwatisilər. Kəngülliringlar jür'ətsiz bolmisun; kərkənglar, titrimənglar, ularning səwəbidin dəkkə-dükkigə qüxmənglar; **4** qünki Pərwərdigar Hudaying Əzi düxmənliringlar üstidin ələlibə kılıxinglar üqün silər bilən billə jənggə qikidu» — dəp eytsun. **5** Xu qaəda əməldarlar həlkkə mundaq desun: — «Aranglarda bir yəngi əy selip, uni [Hudaə] atiməjan birsə barmu? Undakta u əz əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlöp ketip, baxka kixi kelip uni [Hudaə] atixi mumkin. **6** Tək selip üzümzar bərpa kılıp, tehi uning mewisini yemigən birkim barmu? Bar bolsa əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlöp kətsə, baxka kixi kelip uning mewisini yeyixi mumkin. **7** Bir kiz bilən wədiləxkən bolup, tehi uni əz əmrigə alməjan birkim bolsa, u əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlöp kətsə, baxka kixi kelip uni əzigə hotunlukka elixi mumkin». **8** Andin mənsəpdarlar həlkkə yənə səzləp: «Kərkəp kətkən, jür'ətsiz birkim barmu? U əyigə yənip kətsun. Bolmisa kərindaxlirining yürikimu uningkidək jasarətsiz bolup kəlixə mumkin» dəp eytsun. **9** Əməldarlar həlkkə xularni eytkəndin keyin ular

həlkning aldidə yetəkqilik kilişkə qoxunlaroşa sərdarlarni tiklisun. **10** Silər hujum kilişkə məlum bir xəhərgə yeqinlaxkininglarda awwal uningoşa sülhi toqrisida söz qilinglar. **11** Əgər ular sülhini halaymiz, dəp jawab berip öz dərwezilirini silərgə aqsa, undakta uningda turuwatқан həmmə həlk silərgə bekinip kulluq həxarda bolidu. **12** Lekin silər bilən sülhi kilişkə unimay, bəlki silər bilən jəng qilməqçi bolsa silər uni qorxanglar. **13** Pərwərdigar Hudayinglar uni qolunglaroşa tapxuroqanda uningdiki hərbi ərkəni qiliqlap ɵltürüŋlar; **14** lekin ayallar bilən baliliri, kala bilən xəhərdiki həmmə nərsini, yəni barliq ɵəniymətni ɵzüŋlaroşa olja qilip elinglar; Pərwərdigar Hudayinglar ɵz düxmənliringlardin silərgə elip bərgən oljidin yəp səyünisilər. **15** Silərdin yirakta boləŋ, [zəminoşa təwə bolmioqan] əlləring xəhərlirigə xundak qilinglar. **16** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras qilip beridioqan zemindiki əlləring xəhərlirini bolsa, ularning iqidiki tiniki bar həq nərsini tirik qoymay, **17** bəlki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə buyruoqandək Hittiylar bilən Amoriylar, Qanaaniylar bilən Pərizziylər, Hiwiylar bilən Yəbusiylarning həmmisini təltəküs yəkitixinglar kerək. **18** Bolmisa, ular ɵz iləhlirioşa qəkunuxtiki həmmə yirginqlik ixlirini silərgə ɵgitip, Pərwərdigar Hudayinglaroşa gunah qilidioqan bolisilər. **19** Bir xəhərni igiləx üqün uzun wəqit jəng qilip qorxap turuxka toqra kəlsə, uning ətrapidiki dərəhlərnə palta bilən kesip wəyran qilmanglar; qünki ularning mewisini yesəŋlar bolidu. Xunga ularni kəsməŋlar; qünki daladiki dərəhlər qorxiwelix kerək boləŋ adəmmidi? **20** Lekin silər

mewilik dərəh əməs dəp bilgən dərəhlərnı kesip yökıtip, silər bilən soquxqan xəhərni hujum qılıp oqulıtıxqa xu dərəhlərdin istihkam-potəylərni yasisanglar bolidu.

21 Əgər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras qılıp igiləxkə beridioqan zeminda, dalada ɵltürɵlgən bir jəsət tepilsa, əmma uni ɵltürgən adəm məlum bolmisa, **2** aqsakalliringlar bilən soraqı bəgliringlar qikip ɵlük tepiloqan yər bilən ətrapidiki xəhərlərnıng arılıqını ɵlqısun; **3** ɵltürɵlgüqining jəsıtıgə əng yekın xəhərning aqsakalliri bolsa ixkə selinmioqan, boyuntorəkmu selinmioqan inək tepip kəlsun; **4** xu xəhərning aqsakalliri inəkni süyi tohtımay aqıdioqan, həydilip terilmioqan bir jiloqıya elip berip, xu jiloqining ɵzidə inəkning boynını sunduruwətsun; **5** xu qaoqda Lawiynıng əwladlırı bolıqan kaqınlar ularning kexioqə kəlsun; qünkü Pərwərdigar Hudayinglar ularni ɵzining aldida hizməttə bolup, Pərwərdigarning namida bəht-bərikət tiləxkə tallıqandur. Hərbir dəwa wə hər bir tayak jazasi ularning səzi boyıqə kesilsun. **6** ɵltürɵlgüqining jəsıtıgə əng yekın xəhərdiki aqsakallarnıng həmmisi xu jiloqıya kelip, boynı sundurulıqan inəkning üstidə turup, qollirini yuyup **7** guwahlık berip: «Qollirimiz bolsa bu qanni təkmiđi, kəzlirimiz bu ixni kərmidi; **8** əy Pərwərdigar, Sən ɵzüng hərlik bədili tɵləp qutkuzıqan həlqıng Israilni kəqürgəysən wə nahək aqqan qanning gunahını Israil həlqınggə artmioqaysən» — desun; xundak qılıp bu qan gunahıya kafarət kəltürɵlgən bolidu. **9** Silər xundak qılıp Pərwədigarning nəziridə tooqra bolıqanni qılıp nahək təkɵlgən qanning gunahını ɵzünglərdin qıqiriwətkən

bolisilar. **10** Əgər silər düşmənliringlar bilən jəng
 kılqılı qıkkıninglarda Pərwərdigar Hudayinglar ularni
 qolunglarəja bərgəq, ulardin əsir aloqan bolsanglar, **11** bu
 əsirləning arisida qiraylıq bir ayalni kərüp, kənglüng
 uningəja qüxüp, uni əmringgə elixni halisang, **12** undaқта
 uni öyünggə elip barəjin; u qeqini qüxürüp, tirnaqlirini
 yasap, **13** əsirliktə kiygən kiyimlirini selip, öyüngdə
 olturup toluk bir ay ata-anisi üqün matəm totsun; andin
 sən uning kexioja kirip uni özünggə ayal kılıp uningəja
 ər bolsang bolidu. **14** Keyin, əgərdə kənglüng uningdin
 səyünmisə, u kəyəni halisa, barəjili qoyuxung kerək; uni
 puləja satmiojin wə uningəja dedəktək muamilə kilmiojin,
 qünki sən uningəja yekınlıq kılıp uyat kıləansən. **15**
 Əgər birsining ikki ayali bolup ularning birigə amraklik,
 yənə birigə əqlük kıləan bolsa wə amrak wə əq boləan
 hər ikkisidin oqul tuquləan bolsa, tunjisini əq ayalidin
 tapқан bolsa **16** undaқта u kixi oqullirioja barini miras
 üqün üləxtürüp bərgən künidə əq ayalining oqli, yəni
 uning tunji oqlining ornioja amrak ayalining oqlini tunji
 oqullukқа qoyuxқа bolmaydu. **17** U bəlki əq ayalining
 oqlini tunji oqlum dəp etirap kilsun; qünki bu uning
 küq-quwwiti bar waқtidiki dəsləpki mewisidur; tunji
 oqulluk həquқи uningki boləaqқа, atisi barlıq mal-
 mülüktin uningəja ikki ülüx miras bərsun. **18** Əgər
 birsining baxbaxtaқ wə itaətsiz oqli bolsa, u nə atisining
 səzigə, nə anisining səzigə kulak salmay, hətta tayaq-
 tərbiyimu kar kilmay, ularning gepini yənila anglimisa,
19 Uning ata-anisi uni tutup, xəhəning dərwasioja elip
 berip, xəhəning aқsaқallirining kexioja kəltürsun; **20**

ular xəhərning aqsakallirioğa ərz kılıp: — «Bu oşlimiz baxbaxtaklıq və itaətsizlik kılıp, səzimizni anglimay yüridu; u nəpsi yaman, xarabhor bolup qaldı» dəp eytsun.

21 Xuning bilən xəhərning həmmə həlki bir bolup uni qalma-kesək kılıp ɵltürsun. Silər bu yol bilən ɵzünglardin rəzillikni qikiriwetisilər; pütkül Israil bu ixni anglap qorkıdiögan bolidu. **22** Əgər birsi ɵlüm jazasioğa layıq gunah sadir kılıp, ɵltürölgən bolsa və jəsiti bir dərəhkə esip koyoğan bolsanglar, **23** ɵluki keqiqə dərəhtə qalmisun; qandaqla bolmisun, silər dərəhkə esiloquqini xu kündə kɵmüwetinglar (qünkü kimdəkim [dərəhkə] esiloğan bolsa, Huda tərıpidin lənətkə qalduruloğan kixi hesablinidu). Xundak qılsanglar, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp bərgən zeminni bulöimioğan bolisilər.

22 Sən qerındixingning kalisi ya qoyi ezip kətkinini kərsəng, qatıqıng bolmay yürmə; qandaqla bolmisun, uni qerındixingning qexioğa yətküzüp bər. **2** Əgərdə qerındixing sanga yekın olturmisa və yaki igisini tonumisang, xu qaywannı ɵz ɵyünggə elip kelip, qerındixing uni izdəp kəlgüqə ɵzüng saqlap andin unioğa tapxurup bərgin. **3** Sən ohxaxla uning yitkən exiki yaki kiyimlirininimu xundak qıl; xundakla qerındixingning hərqandaq yitkən nərsisini tepiwalsang, unimu xundak qıloqin; sən ɵzüngni bu ixtin qaqurmioqin. **4** Əgər qerındixingning exiki yaki kalisining yolda yikilip qüxkinini kərsəng, sən bu əhqwaldin ɵzüngni qaqurmioqin; qerındixioğa yadəmlixip ulioqini tartip turoquzoqin. **5** Ayal kixi bolsa ərləning kiyimini kiymisun; xuningoğa ohxaxla ər kixi ayal kixining kiyimini kiymisun; qünkü

kimki xundak qilsa, Pərwərdigar Hudayingning aldidā yirginqlik bolidu. **6** Əgər sən yolda ketiwetip, bir dərəhtə yaki yərdə baliliri yaki tuhumliri boloqan kuxning uwisioqā uqrisang, anisi tuhum yaki balilirini besip yatqan bolsa, ana-balilirini birakla almioqin; **7** heq bolmioqanda sən anisini qoyuwetip, balilirinila alsang bolidu; xundak qilsang sanga yahxi bolup uzun ʻomür kərisən. **8** Yengi bir ʻey salsang, ʻegzənggə bir tosmā tam yasioqin; bolmisa birsi uningdin yikilip qūxsə, ʻezünggə qan təkülūx gunahini kəltürüxüŋ mumkin. **9** ʻƏz üzümzarliqıŋoqā ikki hil uruk qaqmioqin; bolmisa terioqiningning həmmisi wə üzümzarliqning məhsulatliri buloqanoqan hesablinidu. **10** Sən kala bilən exəkni birgə koxup yər həydimigin. **11** Yung wə kanaptin ibarət ikki hil yiptin tokoloqan kiyimni kiymigin. **12** Sən yepinoqan tonungning tət burjikigə pəpük koyoqin. **13** Əgər biri hotun elip uningoqā yeqinqilik kıloqandin keyin uningoqā ʻeq bolup, **14** Uning yaman gepini kılip, uningoqā bətnam qaplap, ʻərz kılip: «Mən bu hotunni aldim, lekin uningoqā yeqinqilik kılsam uning kızı əməslikini bildim» desə, **15** undakta kızning ata-anisi kızning paklik ispatini elip xəhər dərwasisida olturoqan xəhərninŋ aqsakallirioqā kəltürsun, **16** andin kızning atisi aqsakallaroqā söz kılip: «Mən kızimni bu kixigə hotunlukqā bərdim, lekin u uningoqā ʻeq bolup qaldı; **17** wə manā, u uning yaman gepini kılip, bətnam qaplap ʻərz kılip: «Kızınŋ kız əməslikini bildim» dəydu. Birak manā kızimning paklik ispatı!» dəp, ispat rəhtni aqsakallarninŋ aldidā yeyip qoysun. **18** U wəqıttā xəhərninŋ aqsakalliri erini tutup uningoqā tayak-tərbiyə berip, **19** Israildiki

bir pak kizning yaman gepini kilip, uningqa bətnam
 qapliding dəp, yüz xəkəl kümux tələtsun; andin ular
 pulni kizning atisioqa bərsun dəp bekitsun. Əmma kiz
 bolsa xu kixining hotuni bolup turiwerixi kerək; ər pütün
 əmridə uni qoyup bərsə bolmaydu. **20** Ləkin bu səz rast
 qikip, kizning paklik ispati bolmisa, **21** kizni atisining
 ɵyining dərwezisi aldioqa aparsun wə atisining ɵyidə
 buzukluk kilip Israilning iqidə xərməndilik kiləanliki
 ɵqun uning xəhiring adəmliri xu yərdə uni qalma-kesək
 kilip ɵltursun. Xundak kiləninglarda silər ɵzünglardin
 rəzillikni qikiriwetisilər. **22** Əgər birsi eri bar hotun bilən
 zina kilip tutulup qalsa, zina kilixkan ər-hotun ikkilisi
 ɵltürulsun. Xundak kiləanda Israilning iqidin rəzillikni
 qikiriwetisilər. **23** Əgər birsi xəhərdə biraw bilən wədilixip
 koyəan bir kizni uqritip, uning bilən billə bolsa, **24**
 ikkilisini xəhəring dərwezisioqa elip qikip qalma-kesək
 kilip ɵltürənglar; kiz bolsa xəhərdə turup warkirimioqini
 ɵqun, ər bolsa baxkisining wədiləxkən kizi bilən yatqini
 ɵqun ɵltürulsun. Xundak kilip, silər ɵzünglardin rəzillikni
 qikiriwetisilər. **25** Əgər ər kixi baxkisi bilən wədiləxkən
 kizni dalada uqritip, uni tutuwelip uning bilən yatsa,
 pəkət kiz bilən yatqan ər kixi ɵltürulsun. **26** Kizəqa bolsa,
 heqnemə kilmənglar, qunki kizning ɵzidə ɵlüməə layik
 heq gunah yok. Bu ix bolsa birsi kəxnisioqa hujum kilip
 uni ɵltürwətkəngə ohxax ixtur. **27** Qunki u baxkisioqa
 wədiləxkən kizni dalada tutuwəloqanda, kiz towlioqan
 bolsimu uni kutkuzəudək kixi tepilmioqan. **28** Əgər birsi
 birər ər bilən wədiləxmigən kizni tutuwelip, uning bilən
 yetip hər ikkisi tutulsa, **29** kiz bilən yatqan adəm kizəqa

yeqinqilik kilip har kilöjini üqün kızning atisioğa əllik xəkəl kümüx berixi kerək; andin kızni özige hotun kilip elixi kerək; u pütkül ömridə uni koyup bərsə bolmaydu.

30 Heqkim atisining hotunini almasliki kerək, atisining yotkinini aqmasliki kerək.

23 Kimki soqulux yaki kesilix tüpəylidin ahta kiliwetilgən bolsa, Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun. **2** Kimki haramdin tuquloğan bolsa Pərwərdigarning jamaitigə kirəlməs; oninqi əwladioiqə mundaklardan heqkim Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun. **3** Heqbir Ammoniy wə ya heqbir Moabiy Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun; oninqi əwladioiqə ulardin heqkim Pərwərdigarning jamaitigə hərgiz kirmisun. **4** Səwəb xuki, silər Misirdin qikqininglarda ular aldinglaroğa yeməklik, su elip qikmidi wə silərgə ziyankəxlik kilixka silərni qarəisun dəp, Aram-Naharaimdiki Petorluk Beorning oqlı Balaamni yallidi. **5** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar bolsa Balaamning sözini anglımay, bəlki silər üqün qarəixni bərikətkə aylanduruwətti; qünki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə muhəbbət baqlıoğan. **6** Silər həmmə künliringlarda [Ammoniylar wə Moabiylar]ning aman-esənliki wə bəhtini hərgiz istimənglar. **7** Lekin Edomiylar qerindixinglar boləaq, ularoğa nəprət bilən qarimanglar. Misirliklarəjimu nəprət bilən qarimanglar, qünki silər ularning zeminida musapir bolup turoqanidinglar. **8** Bularning üqinqi əwladidin tuquloğan balılar Pərwərdigarning ibadət jamaitigə kirsə bolidu. **9** Duxmənlinggə qarxi jənggə qikip qedir tiksəng, hərhil napakliktin ehtiyat kiləjin. **10** Əgər aranglarda keqisi birsi qüxidə Xəytan atlap

napak bolqan bolsa, u qedirgahdin qikip ketsun; qedirgahqa udulla kirmisun; **11** kəqkurun kirgəndə u suqə qüxüp, kün patkanda qedirgahqə yenip kirsun. **12** [Həjitinglar] üçün qedirgahning sirtida bir jayinglar bolsun; tərətkə xu yərgə beringlar. **13** Saymanliring iqidə bir gürjək bolsun; sən sirtta tərətkə oltursang, uning bilən ərək kolap təritingni kəmwət. **14** Qünki Pərwədigar Hudaying seni kütquzuxqa, düxmənliringni aldinglarqə tapxuruxqa qedirgahing otturisida yüridu; xunga sening qedirgahing pak bolsun. Bolmisa U seningkidə birər paskinilik kərsə səndin ayrilip ketixi mumkin. **15** Öz hojisdin keqip yeningqə kəlgən kulni öz hojisioqə tutup bərmigin. **16** U aranglarda silər bilən billə turup, kaysi xəhərning dərwezisi iqidə kaysi yərni tallisa, xu yərdə tursun. Silər uningqə zulum qilmanglar. **17** Israilning qizlirining arisida heqbir pahixə bolmisun, Israilning oqullirining arisida heqbir pahixə həzilək bolmisun. **18** Bir kəsəmnə bəja kəltürmək üçün Pərwədigar Hudayinglarning əyigə pahixining pulini yaki həziləkning pulini kəltürmigini; qünki bu ikkisi Pərwədigar Hudayingning aldidə yirginqliktur. **19** Silər öz kərindixinglardin əsüm almanglar; pulning əsümi bolsun, axliqning əsümi bolsun yaki hərəkəndək əsüm aloqudək baxqə nərsining əsümini alsanglar bolmaydu. **20** Əmma qətəlliktin əsüm alsanglar bolidu, ləkin kərindixinglardin heq əsüm almanglar. Xundək qilsanglar Pərwədigar Hudayinglar silər uni igiləxkə kiridioqan zeminda, qolliringlarning barliq əmgikidə silərgə bərikət beridu. **21** Sən Pərwədigar Hudaying

aldida bir narsini ataxka kəsəm kiloqan bolsang, uningqa əməl kilixka həyal kilma. Bolmisa, Pərwərdigar Hudaying uni səndin tələp kiloqinida gunahkar bolisən. **22** Ləkin əgər sən bir narsini ataxka kəsəm kilmisang, u sanga heq gunah bolmaydu. **23** Aozingdin qikqanoqa əməl kiloqin; Pərwərdigar Hudayingqa kəsəm kilip atioqiningni, yəni aozingning səzi boyiqə ihtiyariy hədiyəngni sunuxung kerək. **24** Sən qoxnangning tallikioqa kirsəng halioqiningqə yəp toyun, əmma kaqa-kuqangoqa elip mangmioqin. **25** Qoxnangning pixkan ziraətlikigə kirsəng, qolung bilən ziraətning bexini üzüp alsang bolidu; əmma qoxnangning ziraətlirigə orqak saloquqi bolma.

24 Əgər birsi bir ayalni əmrigə aloqandin keyin uningda birər sət ixni bilip, uningdin səyünmisə, undakta u talak hetini pütüp, uning qolioqa berixi kerək; andin uni əz əyidin qikiriwətsə bolidu. **2** Ayal uning əyidin qikqandin keyin baxka ərgə təgsə bolidu. **3** Bu ikkinqi ərmu uni yaman kərüp, talak hetini yezip qolioqa berip uni əz əyidin qikiriwətsə yaki uni aloqan ikkinqi eri əlöp kətsə **4** uni koyup bərgən awwalki eri uni napak hesablap, ikkinqi kətim hotunlukqa almisun; qünki undak kilsa, Pərwərdigarning aldida yirginqlik ix bolidu. Sən Pərwərdigar Hudaying sanga miras kilip beridioqan zeminning üstigə gunah yüklimigin. **5** Əgər birkim yengidin hotun aloqan bolsa uningqa nə jənggə qikix, nə baxka birər ixka buyrulmisun; u bəlki aloqan hotunini hux kilix üqün bir yiloqiqə ərkin-azad bolup əyidə oltursun. **6** Heqkim yaroqunqak yaki tügməning üsti texini kapalətkə almisun; qünki bu ix birsining həyatini

kapalətkə aloqandək bolidu. **7** Əgər birkim Israillardin boləjan kərindixining birini bulap kelip, uni kuldək ixlətsə wə yaki uni setiwətsə xu bulangqi ɵltürölsun; silər xundək kəlsanglar aranglardin rəzillikni qikiriwetisilər. **8** Pesə-mahaw wabasi pəyda bolsa, ɵzünglarəja pəhəs bolunglar, Lawiy kahinlarning silərgə barlik kərsətkinini kilinglar; mən ularəja kəndək əmr kiləjan bolsam xuningəja kəngöl koyup əməl kilinglar. **9** Misirdin qikəninglarda Pərwərdigar Hudayinglarning yolda Məryəmgə kəndək kiləjinini əskə elinglar. **10** Əgər sən ɵz buradər-kəoxnangəja kərz bərsəng, kapalət elix üqün ɵyigə kirmigin; **11** bəlki taxkırıda turup tur; sanga kərzdar kixi ɵzi sanga beridəjan kapalətni taxkırəja elip qiksun. **12** Xu kixi yəksul bolsa sən uningdin kapalətkə aloqan [kiyimni] yepinip uhlmioqaysən; **13** Həq bolmioqanda sən bəlki kapalətni kün patkanda uningəja kəyturup bərgin; xundək kəlsang u ɵz tonini yepinip uhlioqanda, sanga bəht-bərikət tiləydu. Xundək kəlsang bu ix sanga Pərwərdigar Hudayingning aldida həkkəniylik sanilidu. **14** Ajiz, namrat mədikarəja nahəklilik kılma, məyli u kərindaxliringlardin bolsun yaki yeza-xəhərliringlarda turoqan musapirlardin bolsun. **15** U namratliktin ɵz həkkigə intizar boləjaqqa, u ixligən xu küni kün petixtin burun həkkini qokum bərgin; bolmisa, u sening tooqrangda Pərwərdigarəja pəryad kətüridu, bu ix gunah bolup bexingəja qüxidu. **16** Balilirining jinayiti üqün ata ɵltürölmisun, balilarmu atining jinayiti üqün ɵltürölmisun; bəlki jinayiti bar boləjan hərbi kixi ɵz gunahı üqün ɵlüm jazasını tartsun. **17** Sən musapir yaki yetim tooqrisidiki həkümni burmilima; tul ayalning

kiyim-keqəklirininu kapalətkə alma, **18** bəlkə özünəning Misirda qul bolup Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin hər qilip qutkuzup kəlgini yadingoşa kəltürgin. Xunga mən sanga buningoşa əməl qiloşin dəp buyruymən. **19** Sən etizlikning hösulini yioşkinəda bir baş ənqini untup qaloşan bolsang, uni elip kelix üqün yenip barmioşin; u ənqə musapir, yetim-yesir wə tul hotunoşa təgsun. Xundak qiloşanda Pərwərdigar Hudaying sening qolliringning barlik əmgikini bərikətləydu. **20** Zəytun dərihingni qakşkinədin keyin xahlirida qaloşanlirini qayta qakma; qalduqliri musapir, yetim-yesir wə tul hotunoşa təgsun. **21** Üzümzarlikning üzümlirini yioşip boləşandin keyin waxang qilmioşin. Qalduqliri musapir, yetim-yesir wə tul hotunoşa təgsun. **22** Özünəning Misir zeminida qul boləşininəni yadingoşa kəltürgin; xunga mən sanga buningoşa əməl qiloşin dəp buyruymən.

25 Əgər ikki kixi birnərsini talixip qəlip, həküm berixni tələp qilip sot aldioşa kəlsə, undakta sorəqilər dəwaşoşa həküm qikirip həkədni hək, gunahı bar adəmnə gunahkar dəp jakarlisun. **2** Əgər gunahkar adəmə dərrigə layik bolsa, sorəqi uni əzining aldida yərgə yatkuzup, uning qiloşan gunahioşa layik sanap dərrilisun. **3** Lekin pəkət qirik dərrila urulsun; xuningdin ziyadə urulmisun, kəp urulsa xu qerindixing kəz aldingda kəmsitilgən bolidu. **4** Sən hamən tepiwatqan kalining əşzini boşmioşin. **5** Əgər bir yərdə turidioşan qerindax aka-inilarning biri bala yüzi kərməy əlöp kətsə, əlgən kixining ayali yat bir kixigə təgmisun; bəlkə uning erining birtuəşkan qerindixi uning qexioşa kirip uni hotunlukka elip,

birtuqkan kerindaxlik burqini ada kilsun; **6** olgan kerindixining ismi Israildin oqurilməsliki üqün ayalning tunji balisioqa uning ismi koyulsun. **7** Lekin əgər bu kixi yənggisini elixni halimisa, yənggisi [xəhər] dərwasidiki aqsakallarning kexioqa berip: «Erimning birtuqkan kerindixi öz kerindixining ismini Israilda qalduruxqa unimidi; u mən üqün birtuqkan kerindaxlik burqini ada kilixqa unimidi», dəp eytsun. **8** Andin uning xəhəridiki aqsakallar uni qakirtip uningqa nəsihət kilsun; əgər u: «Mən uni hotunlukqa elixni halimaymən», dəp qing turuwalsa, **9** yənggisi aqsakallarning kəz aldida uning kexioqa berip, uning putidin kəxini saldurup, yüzigə təkürüp: «Bir tuqkan kerindixi üqün ailə kuruxqa unimioqan kixigə xundak kilinsun!» dəp jakarlisun. **10** Xu kixining nami Israilning iqidə: «Kəxi selinöquqining öyi» dəp atalsun. **11** Əgər ikki adəm bir-biri bilən uruxup qaloqinida birining ayali öz erigə yardəmlixip erini uroquqining kolidin ajratmaqqi bolup, kolini uzitip uroquqining jan yerini tutuwalsa, **12** undakta sən uningqa heq rəhim kilməy kolini kesiwət. **13** Sening haltangda qong-kqiqik ikki hil taraza texi bolmisun. **14** Öyüngdə qong-kqiqik ikki hil əfah saklima. **15** Taraza texing toptooqra, durus bolsun; əfahingmu toptooqra, durus bolsun. Xundak kilsang Pərwərdigar Hudaying sanga beridioqan zeminda ömrüng uzun bolidu. **16** Qünki kimki xundak iqlar kilsa, kimki nahək ix kilsa, Hudaying Pərwərdigarning aldida yirginqlik sanilidu. **17** Misirdin qikip keliwatqininglarda Amaləklərnin silərgə nemə qiloqinini esinglarda tutunglar; **18** ular

Hudadin qorqmay, yolda silərgə uqrap, silər hərıp-qarqap
halinglar qalmioqan qaoqda, kəyninglarda qaloqan ajiz
kixiləni urup yokatmidimu? U Hudadin heq qorqmidi.

19 Xunga, Pərwərdigar Hudaying mirasing bolsun dəp
sanga igiləxkə beridioqan zeminda, Pərwərdigar Hudaying
ətrapingdiki barlıq düxmənliringdin amanlıq bərginidə,
Amaləklərnin namini asmannin tegidə əslənmigüdək
dərijidə eqürüwət; bu ixni unutma.

26 Sən Pərwərdigar Hudaying sanga miras kılıp
beridioqan zeminoq kirip uni özünin kılıp igiləp
olturaklaxkanda, **2** Pərwərdigar Hudaying sanga
beridioqan zeminin hösulini aloqanda, sən yərnin
dəsləpki pixqan mewisini elip, sewətkə selip Pərwərdigar
Hudaying Öz namini qoyuxkə tallaydioqan jayoq elip
berixin kerək; **3** andin xu waqittiki kaqinning kexioq
kəltürüp, uningq: «Pərwərdigar Əzi bizgə berixkə ata-
bowilirimizqə kəsəm qiloqan zeminoq kirdim, bugin
mən Pərwərdigar Hudayingnin aldidə xundak bolqinioq
guwaqmən», dəp eytisən. **4** Kaqin sewətni qolungdin elip
uni Pərwərdigar Hudayingnin kurbangahinin aldidə
qoyidu; **5** andin sən Pərwərdigar Hudayingnin aldidə
söz kılıp mundak dəysən: — «Mənin atam əsli qerib bir
aramiy idi; Misiroq quxüp olturaklaxti; ular xu yərdə sani
az musapir bolsimu, barqanser kəpiyip uluq, küqlük,
qong bir həlk boldi. **6** Ləkin Misirliklər bizgə kattik
qolluk kılıp, zulum selip bizni eqir əmgəkkə saldi. **7**
Əmma biz ata-bowilirimiznin Hudasi Pərwərdigarqə
pəryad qiliwiduk, Pərwərdigar awazimizni anglap biz
tartiwatqan harlik, japa wə zulumoq nəzirini saldi. **8**

Xuning bilən Pərwərdigar küqlük qol wə uzartқан bilək, dəhxətlər wə məjizilik aləmlər wə karamətlər bilən bizni Misirdin qikrip **9** bizni bu yərgə elip kelip bu zeminə, yəni sūt bilən həsəl ekip turidiqan bir zeminə igə kildi! **10** Əmdi mana, əy Pərwərdigar, sən Manga bərgən bu zeminning mewisining dəslepki pixkinini sening kexingə əkəldim», dəysən. Xularni dəp, sewətni Pərwərdigar Hudayingning huzurida qoyup, Pərwərdigar Hudayingning aldida səjdə kilisən; **11** xundak kilip sən wə öyündikilər Pərwərdigar Hudayingning silərgə ata qiləqan həmmə nemətliridin hux bolunglar; özün, Lawiyar wə aranglarda turidiqan musapirlar qoxulup xadlininglar. **12** Sən hər üqinqi yilida, yəni ondin biri boləqan əxrə yilida həmmə həsulungning ondin birini əxrə ayrip boləqandin keyin, sən Lawiy bilən musapirə, yetim-yesir, tul hotunlarə dərwaziliringning iqidə xulardin yəp toyunsun dəp berisən; **13** wə sən Pərwərdigar Hudayingning aldida səz kilip xundak dəysən: «Mən öyümdin [Hudaə] məkəddəs kilinəqan nərsiləni ayrip elip qikip, sən Manga tapiləqan əmr boyiqə bularni Lawiy bilən musapirə, yetim-yesir, tul hotunlarə bərdim; mən Sening əmrliringning heqbirini nə buzmidim, nə heqqaqan unutmidi; **14** matəm tutqanlirimda xulardin heqnemini yemidi, napak hələttə turup buningdin birnemini almidim; əlgən kixigə atap buningdin heqnemə bərmidi, bəlki Pərwərdigar Hudayimning awazini anglap hər ixta Sən manga əmr qiləqining boyiqə kildim. **15** Əmdi Sən məkəddəs makaning boləqan asmanlardin nəzər selip Öz həlqing Israilni, xundakla ata-bowilirimizə kəsəm

bilən qılqan wəđəng boyiqə, həsəl bilən sūt aqidioqan, bizgə bərgən bu zeminni bərikətligəysən». **16** Būgün Pərwərdigar Hudaýing bu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə əməl qilixqə əmr qildi; pütün qəlbing, pütün jening bilən ularni tutup ularoqə əməl qil. **17** Sən būgün Pərwərdigarni əzüngning Hudaýing boluxqə, xundakla Uning yollirida mengixqə, Uning bəlgilimilirigə, Uning əmrlirigə, Uning həkümlirigə əməl qilip Uning awazioqə qulak selixqə qəbul qilding; **18** wə Pərwərdigar bolsa būgün siləрни Əzining has həlqi boluxqə, Uning barliq əmrlirini tutuxqə (U silərgə wədə qiloqandək) siləрни qəbul qildi. **19** Xundak bolsa, U silərgə izzət, nam-xəhrət wə xan-xərəp berip, Əzi yaratqan barliq əllərdin siləрни üstün qilidu. Buning bilən silər Uning eytkinidək, Pərwərdigar Hudaýinglar üqün muqəddəs bir həlk bolisilər.

27 Musa wə Israilning aqsakalliri həlqqə buyrup mundak dedi: — «Mən būgün silərgə tapilioqan bu barliq əmrni tutunglar. **2** Iordan dəryasidin ətüp Pərwərdigar Hudaýinglar silərgə beridioqan zeminoqə kirgən kündə, silər qong-qong taxlarni tikləp ularni hək bilən aqartinglar; **3** andin atabowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə wədə qiləninidək, Pərwərdigar Hudaýinglar silərgə beridioqan, sūt bilən həsəl ekip turidioqan zeminoqə kirixinglar üqün dəryadin ətkeninglərdə, bu qanunning həmmə səzlirini xu taxlaroqə pütüp qoyunglar. **4** Silər Iordan dəryasidin ətüp, mening būgünki əmrim boyiqə xu taxlarni Ebal teoqida tikləp, ularni hək bilən aqartinglar. **5** Silər xu yərdə Pərwərdigar Hudaýinglar üqün təmür əswab

təgmigən taxlardin qurbangah yasanglar; **6** Pərwərdigar Hudayinglarning bu qurbangahı yonulmioqan, pütün taxlardin yasalsun; uning üstidə keydurmə kurbanlıqlarni Hudayinglar Pərwərdigarəja atap sununglar, **7** wə xu yərdə inaklık kurbanlıqlirininimu sununglar, ulardin yəp Pərwərdigar Hudayinglarning huzurida xadlininglar. **8** Silər xu taxlar üstigə bu qanunning həmmə səzlirini enik pütüp qoyunglar». **9** Andin Musa bilən Lawiy kahinlar pütkül Israiləja səz kilip: «Əy Israil, xük turup anglanglar! Silər bugün Pərwərdigar Hudayinglarning həlki boldunglar. **10** Əmdi Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja kulak selip, mən bugün silərgə tapilioqan uning əmrliri wə bəlgilimilirigə əməl kilinglar» — deyixti. **11** Xu küni Musa həlkkə əmr kilip mundaq dedi: — **12** Silər İordan dəryasidin ötkəndin keyin, bular, yəni Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Yüsüp bilən Binyaminlar Gərizim teoqining üstidə turup, həlkkə bəht-bərikət tilisun. **13** Bular, yəni Rubən, Gad, Axir, Zəbulun, Dan bilən Naftali Ebal teoqining üstidə lənət okuxka tursun. **14** U wakitta Lawiyler Israilarning həmmisigə yukiri awaz bilən: — **15** «Kimki hünərwənniing qoli bilən birər oyma yaki quyma məbudni yasap qıksa (Pərwərdigar aldidə yirginqlik ixtur!), uni yoxurunqə tikləp qoysa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **16** «Kimki ata-anisini kəzgə ilmisa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **17** «Kimki qoxnisining pasil texini yətkisə lənətkə qalsun», dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **18** «Kimki bir korni yoldin

azdursa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **19** «Kimki musapir, yetim-yesir wə tul hotun tooqrisidiki həkümni burmilisa, lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **20** «Kimki atisining hotuni bilən yatsa, atisining yotqinini aqқан boləqaqқа lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **21** «Kimki haywan bilən munasiwət qilsa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **22** «Kimki atisining kizi yaki anisining kizi boləqan əz həmxirisi bilən yatsa lənətkə qalsun» — dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **23** «Kimki keynanisi bilən yatsa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **24** «Kimki qoxnisini paylap turup yoxurun ɵltürsə lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **25** «Kimki gunahsiz adəmnı ɵltürüp uning keni üqün hək əlsa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **26** «Kimki bu qanunning səzlırigə kɵngöl bɵlməy, uningə əməl kılıxta qing turmisa, lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun.

28 Əgər sən Pərwərdigar Hudayingning səzini anglap, Uning mən bögün sanga tapxuridioqan əmrlirigə əməl kılıxqa kɵngöl bɵlsəng, Hudaying Pərwərdigar seni yər yüzidiki həmmə əlləning üstigə qong kılıdu; **2** Pərwərdigar Hudayingning səzini anglisang bu həmmə bəht-bərikətlər sanga əgixip üstünggə quxidu: — **3**

Sən xəhərdə bəht-bərikətlik bolisən, səhradimu bəht-bərikətlik bolisən. 4 Baliyatqungning mewisi bilən yeringning mewisi, qarpayliringning mewisi, yəni kalangning nəsiliri wə qoy padiliring tuqkini bolsa, bəht-bərikətlik bolidu. 5 Sewiting bəht-bərikətlik bolidu, təngnəngmu bəht-bərikətlik bolidu. 6 Sən kirsəngmu bəht-bərikətlik bolisən, qıqsangmu bəht-bərikətlik bolisən. 7 Sanga qarxi qıqқан düxmənliringni Pərwədigar aldingda məqlup qilidu; ular bir yol bilən sanga hujuməya kelip, yəttə yol bilən aldingdin qaqidu. 8 Sening ambarliringda wə qolung bilən qilidiqan barlıq ixliringda Pərwədigar üstünggə bəht-bərikət buyruydu; Pərwədigar Hudaying sanga beridiqan zeminda U seni bərikətləydu. 9 Əgər sən Pərwədigar Hudayingning əmrlirini tutup yollirida mangsang, Əzi kəsəm bilən sanga wədə qiloqandək Pərwədigar seni tikləp Əzigə mukəddəs bir həlk qilidu. 10 Xuning bilən yər yüzidiki həmmə həklər sening Pərwədigarning nami bilən atalojiningni kərüp səndin qorkidu. 11 Pərwədigar seni yaxnitidu; sanga berixkə ata-bowiliringoqa kəsəm bilən wədə qiloqan zeminda seni öz bədiningning mewisi bilən qarpayliringning mewisi wə yeringning mewisini mөл wə bərkətlik qilidu. 12 Pərwədigar sening zəminingoqa öz wəktida yamoqur berip qolliringning həmmə ixlirini bərikətləx üqün öz həzinisi boləqan asmanni sanga aqidu; əzüng heq kimdin kərz almaysən, bəlki kəp əllərgə kərz berisən. 13 Pərwədigar seni quyruk əməs, bax qilidu; sən pəkət üsti bolup, asti bolmaysən. Əgər mən silərgə bügün tapilioqan Pərwədigar Hudayingning

əmlirigə kulak selip, ularni tutup əməl kılsang, **14**
xundakla mən bugün silərgə buyruoan həmmə sözlərnin
heq biridin ong yaki soloğa qətnəp kətmisəng, baxqa
ilahlaroğa əgixip kullukioğa kirmisəng, xundak bolidu. **15**
Lekin xundak boliduki, əgər Pərwərdigar Hudayingning
awazioğa kulak salmay, mən bugün silərgə tapilioan
uning barlik əmliri bilən bəlgilimilirini tutmisanglar
həm ularoğa əməl kılmisanglar, bu lənətlərnin həmmisi
sanga əgixip üstünggə qüxidu: — **16** Sən xəhərdə lənətkə
qalisən, səhradimu lənətkə qalisən. **17** Sewiting lənətkə
qalidu, təngnəngmu lənətkə qalidu. **18** Baliyatqungning
mewisi, yeringning mewisi, kalangning nəsiliri wə qoy
padiliringning tuoqini lənətkə qalidu. **19** Sən kirsəngmu
lənətkə qalisən, qıksangmu lənətkə qalisən. **20** Sening
Pərwədigarni taxlioan rəzil kılmixliring üqün u sən
yok kılınoquqə, tezdin həlak kılınoquqə, qolung kıloan
barlik ixliringda sening üstünggə lənət, parakəndilik wə
dəxnəm qüxüridu. **21** Pərwərdigar sən igiləxkə kiridioan
zemindin seni yəkatquqə sanga waba qaplasturidu. **22**
Pərwərdigar seni sil-waba kesili, kezik kesili, yalluqluk
kesili wə bəzgək kesiligə gırıptar kılip, qurəqəqilik,
qawirix apiti wə həl apitigə muptila kılidu. Bu apətlər
sən yok kılınoquqə seni qoqlaydu. **23** Bexingning üstidiki
asman mistək, ayioqingning astidiki yər təmərdək bolidu.
24 Pərwərdigar sening zeminingda yaqidioan yamoqurni
topa-qang wə qum kılidu; ular taki sən həlak boləquqə
asmandin üstünggə qüxidu. **25** Pərwərdigar Əzi seni
düxmənliringning aldida məqlup kılidu. Sən ularoğa qarxi
bir yol bilən berip, ularning aldidin yəttə yol bilən qəqisən;

yər yüzidiki həmmə əllərni dəkkə-dükkigə salidioğan obyekt bolup qalisilər. **26** Əlükliringlar asmandiki barlıq uqar-qanatlar bilən yər yüzidiki haywanlaroğa yəm bolidu; ularni həydiwetidioğan həqkim qıqmaydu. **27** Pərwərdigar seni Misirdiki sakaymas yara-qaqiliri, qıqan-hürreklər, təmrətkə, qıqıxkək bilən uridu. **28** Pərwərdigar seni saranglik, korluk və parakəndilik bilən uridu. **29** Sən küpkündüzdə kor kixi qarangoğuda təmtiligəndək təmtiləp yürisən, barlıq yolliring aqmaydu; sən kündin-küngə pəkət zulum bilən bulangqilikğa uqrioquqi bolisən, seni kütquzidioğan həqkim qıqmaydu. **30** Sən bir hotun bilən wədiləxsəng baxqa bir adəm uning bilən yatidu; əyni salsang uningda olturalmaysən, tək tikkən bolsang mewisini yeyəlməysən. **31** Kalang közliringning aldidə soyulidu, ləkin gəxidən yeyəlməysən; qarap turup exiking səndin bulap ketilidu, sanga yenip kəlməydu. Qoyliring düxmənliringning kəlioğa qüxüp ketidu, ularni yandurup kelixkə yərdəmgə həqkim qıqmaydu. **32** Ooqul bilən qızliring baxqa bir əlning kəlioğa qüxüp, közliring pütүн kün ularoğa təlmürüx bilən qarqaydu; ləkin qolung ularni kütquzuxkə amalsız qalidu. **33** Yeringning məhsulatlıri bilən əmgikingning barlıq mewisini sən tonumaydioğan bir əl yəp ketidu; sən barlıq künliringdə ezilip zulum tartisən; **34** Közliring kərgən ixlərdin sən sarang bolup ketisən. **35** Pərwərdigar seni tapiningdin qokkangoğiqə, tizing bilən paqək-putliringoğiqə sakaymas dəh xətlək yara-qaqılar bilən uridu. **36** Pərwərdigar seni öz üstünggə tikligən padixahingoğa qoxup özüng və ata-bowiliring tonumioğan bir əlgə tutup beridu. Sən xu yərdə turup yaqraq və taxtin

yasalotjan baxka ilahlarotja qokunisən. **37** Sən Pərwərdigar
 seni elip baridiojan həmmə əllər arisida wəhimə, söz-
 qeqək wə tapa-tənining obyektı bolup kalisən. **38** Sən
 etizlikka berip kəp uruk qaqisən, lekin qekətkilər ularni
 yəp ketip, uningdin az yiojip kelisən. **39** Tallarni tikip
 pərwix kilsangmu, ularni kurtlar yəp ketip, nə mewisini
 yiojalmaysən, nə xarab iqəlməysən. **40** Zeminingning
 hər yeridə zəytun baqliring bolsimu, uning meyi bilən
 bədingni məsihləp mayliymaysən; qünki dərəhlərdiki
 mewilər pixmayla qüxüp ketidu. **41** Ooqul wə kız pərzənt
 kərsəngmu, lekin ular yeningda turmaydu; qünki ular
 sürgün bolup ketidu. **42** Sening hər bir dərhiing bilən
 yeringning barlik məhsulatirini qekətkilər əzining kilidu.
43 Aranglarda turuwatқан musapir səndin baroqanseri
 üstün bolup, sən baroqanseri təwən bolup kalisən. **44**
 U sanga kərz bərgüqi bolidu, əmma sən uningotja kərz
 berəlməysən. U bax bolidu, sən kuyruk bolisən. **45**
 Sən Pərwərdigar Hudayingning awaziotja kulak salmay,
 U sanga tapiliojan əmr wə bəlgilimilərnı tutmiojining
 üqün bu lənətlərnıing həmmisi sən həlak kilinoquqə seni
 koqlap yetip, üstünggə qüxidu. **46** Bu lənətlər əzüng wə
 nəslingning üstigə mēnggülik qüxidiojan möjizilik alamət
 wə karamət bolup kalidu. **47** Sən kəngriqilikdə xadlik
 wə kəngül huxlukı bilən Pərwərdigar Hudayingning
 kullukida bolmioaqqa, **48** buning ornioja sən aqlik wə
 ussuzluk, yalingaqlik wə hər nərsining kəmqilikidə bolup
 Pərwərdigar sanga karxi əwətidiojan düxmənliringning
 kullukida bolup kalisən; U seni həlak kılouqə boynungotja
 təmür boyunturukni salidu. **49** Pərwərdigar yiraktin, yəni

yər yüzining qetidin sən tilini bilməydiyən, bürküttək xungəup kelidiyən bir əlni sanga qarxi əwətidu. **50** U əlpazi əxəddiy, kərilarəyə yüz-hatirə kilməydiyən wə yaxlarəyə mehir kərsətməydiyən bir əl bolidu. **51** U sən həlak boləyqə, qarwiliringning nəslilə yeringning məhsulatlirini yəp ketidu; qünki u seni yəkitip bolmıyqə sanga nə axlik, nə yengi xarab, nə zəytun meyi, nə kalangning mozayliri nə qoy padiliringning qoziliridin bir nemini qoymaydu. **52** Sən tayanəyən pütkül zeminigdiki həmmə egiz, məhkəm sepilliring erülüp qüxküqə, u pütkül zeminigdiki barlik dərwasiliring aldiyə kelip, seni qorxiwalidu; u Pərwərdigar Hudaying sanga bərgən zeminigning hər yeridiki həmmə dərwasiliring aldiyə kelip, seni qorxiwalidu. **53** Xu wəqıtta düxmənliringning qıstap kelixliri bilən boləyən kəmal-qıstangning azab-oqubətliri iqidə, Pərwərdigar Hudaying sanga ata kıləyən, öz teningning mewisi boləyən oqulliringning gəxini wə qızliringning gəxini yəysən. **54** Wə xundək boliduki, aranglardiki nazuk, intayin silik-sipayə bir adəm kərindixi, kuqıqidiki ayali, xundəkla tehi tirik baliliridin qızəyən, ularəyə yaman kəzi bilən qaraydu; **55** xunga, düxmənliringning kəmal-iskənjisidə sən öz dərwasiliring iqidə kiynələyningda heqnemə kəlmıyənlik iğün, u əzi yəwatqan balilirining gəxidən ularning heqkəyisıyə azrakmu bərməydu. **56** Aranglardiki əslidə nazuk wə silik-sipayə boləyən, silik-sipayiliki wə nazuklukıyən puti bilən yərgə dəssəxnimu halımaydiyən ayal kuqıqidiki eri, oqul-qız pərzəntliridin qızəyən, ularəyə yaman kəzi bilən qaraydu; qünki düxmənliringning kəmal-

iskənjisi bilən sən öz dərważiliring iqidə kıynaloqiningda heqnərsə qalmioqaqqa, u öz puti arilikidin qikqan bala həmrahı bilən əzi tuoqan balilirini yoxurunqə yəydu. **58** Sən bu kitabta pütülgən bu qanunning barlık sızlirigə əməl kilixkə kəngül bəlmisəng, Pərwərdigar Hodayingning uluoq wə həywətlik namidin qorqmisanq, **59** Pərwərdigar sening üstünggə qüxüridioqan wabalar həm nəslingning üstigə qüxüridioqan wabalarni əjayib qilidu; U dəhxətlik, uzakqə sozulidioqan wabalarni wə eoqir, uzakqə sozulidioqan kesəlləni üstünggə wə nəslinggə qüxüridu; **60** Pərwərdigar sən qorqidioqan, Misirdiki barlık kesəlləni üstünggə qüxürüp, sanga qaplasturidu. **61** Xuningdək bu qanuniy kitabta pütülmigən həmmə kesəl wə həmmə wabanimu Pərwərdigar taki sən həlak boləyduqə üstünggə qüxüridu. **62** Xuning bilən əslidə asmandiki yultuzlardək nuroqun bolsanglarmu, əmdilikdə az bir türküm kixilər bolup qalisilər; qünki silər Pərwərdigar Hodayinglarning awazioqə qulak salmidinglar. **63** Wə xundak boliduki, Pərwərdigar ilgiri silərgə yaxxilik qilip, siləni awutqinidin səyüngəndək, U əmdi siləni yokitip həlak qilidioqinidin səyünidu; xuning bilən silər igiləxkə kiridioqan zemindin yulup taxlinisilər. **64** Pərwərdigar siləni yər yüzining bu qetidin u qetigiqə boləqan həmmə əlləning arisioqə tarkitidu; silər özünqlar yaki atabowiliringlar tonumioqan yaqəy bilən taxtin yasaloqan ilahlarınqə kulluqida bolisilər; **65** Silər u əlləning arisida nə aram tapalmaysilər, nə tapininglar tirəp turoqudək heq məzmut jay bolmaydu; Pərwərdigar bəlki xu yərdə siləning kənglünqlarni oquwalaxturup titritip,

kəzünglarni karangöulaxturup jeninglarni solaxturidu. **66** Silər qarap turup jeninglar kilda esiklikdək turidu; silər keqə-kündüz dəkkə-dükkidə bolup jenimdin ayrilip qalarmənmu? — dəp qorkisilər; **67** kənglüngni başqan wəhimə wə parakəndiqilik wə kəzliring kərgən kərünüxlər tūpəylidin ətigini: «Kaxki kəq bolsidi!», kəqtə bolsa: «Kaxki ətigən bolsidi!» dəysən. **68** Pərwərdigar silərgə wədə kəlip: «Silər bu yolni ikkinqi yənə kərməysilər» degən xu yol bilən silərnə kemigə qūxürüp Misirəyə yanduridu. Silər xu yərdə dūxmənliringlarəyə kəl-dədək boluxkə əzünglarni satisilər, ləkin silərnə ələqili adəm qikməydu.

29 Təwəndikilər Pərwərdigar Israillər bilən əhdə bağlax üqün Moab zeminida Musayəyə tapiləyən səzlərdur. Bu əhdə Pərwərdigar ular bilən Hərebədə kələyən əhdidin baxkə bir əhdə idi. **2** Musa pütkül İsrailləni qakirip ularəyə mundaq dedi: «Silər Pərwərdigarning Misir zeminida Pirəwngə, uning barlik hizmətkarləri wə zeminning həmmə yeridə kəz əldinglərdə nemə ix kələyənini kərdünglər, **3** yəni xu qong apətlər bilən uluq məjizilik əlamət wə karamətlərnə öz kəzünglər bilən kərdünglər. **4** Ləkin Pərwərdigar silərgə bəgüngiqə qūxəngüdək kəngül, kərgüdək kəz wə əngliqudək kələk bərmidi. **5** Mən kırək yil silərnə bayawanda yetəkləp yürdüm; xu wəqitlərdə üstünglərdiki kiyimliringlər konirimidi, putunglərdiki kəxinglərmə konirap kətmidi. **6** Huda Əzining silərnə Pərwərdigar Hudayinglər ikənlikini bilsun dəp, silərgə yeyixkə nan, iqixkə xarab yəki küqlük iqimlik nesip kəlmidi. **7** Silər bu jayəyə yetip kəlgininglərdə Həxbənnə

padixahi Siḥon bilən Baxanning padixahi Og biz bilən jəng qılqılı qıkti; əmma biz ularni urup məqlup qılduk; **8** biz ularning zeminlirini elip Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras qilip bərduk. **9** Əmdi silər həmmə ixliringlarda rawaj tepix üqün bu əhdining sözlirini tutup, ularəə əməl qilinglar. **10** Bütün həmminglar — kəbilə baxliqliringlar, aqşkalliringlar, əməldarliringlar, xuningdək Israilning həmmə ərliri, **11** kiqik baliliringlar, ayalliringlar, qedirgahinglarda turuwatqan musapirlar, xundakla otun kəsküqiliringlar wə su toxuquqiliringlarmu, həmminglar Pərwərdigarning aldida hazır turuwatisilər; **12** məxsət xuki, Pərwərdigar Hudayinglarning əhdisigə, yəni Pərwərdigar Hudayinglar bugün silərgə bərgən kəsimi bilən baqlıoan əhdigə dahil boluxunglar üqündur, **13** Wə xuning bilən təng U silərni bugün Əzigə has bir həlk qilip silərgə wədə qılqinidək, atabowiliringlarəə, yəni İbrahim, İshaq wə Yaqupka qılqan kəsimi boyiqə əzi silərgə Huda boluxtur. **14** Lekin mən bu əhdə wə kəsəmnı yaloquz silər bilənla əməs, **15** bəlki bugün biz bilən bu yərdə Pərwərdigar Hodayimizning aldida turuwatqanlar, xundakla bugün bu yərdə biz bilən birgə bolmioan kixilərnıng həmmisi bilənmu tüzüximən. **16** (qünki silər bizning Misir zeminida qandak turoanlikimiz wə səpirimizdə əllərnıng otturısidin qandak ətüp kəlgimizni obdan bilisilər; **17** Silər ularning arısidiki yirginqlıq nərsilərni, ularning arısidiki yaoq, tax, altun wə kümüxtin yasaloan butlarnı kərdünglar). **18** Əhdining məxsiti bolsa, silərnıng aranglardiki hərbiər, hərbiər ayal, hərbiər ailə wə hərbiər kəbililiringlardin bugün

kəngli Pərwərdigar Hudayimizdin yenip, xu əllərnin
iləhlirinin qulluqıya kirip ketidən heq kixi bolmisun,
xundakla aranglarda ət süyi wə əmən qikiridən yiltiz
pəyda bolup qalmisun üqündur. **19** Dərwəkə xundak
boliduki, xu lənət səzlirini angliqanda öz kənglidə öz-
əzini bəht-bərikətlik sanap: «Mən qanqə baxbaxtaqlıq
bilən mangsammu, tinq-amanlıqta turiwerimən», degüqi
xundak bir kixi bolidu; nətijidə, nəm yərmu qangqak yərgə
ohxaxla wəyran kilidü. **20** Pərwərdigar mundak kixini
əpu qilmaydu, bəlkı Pərwərdigarnın qəzipi bilən otluk
kəhri tütündək xu kixigə qüxidü; bu kitabta pütülgən
həmmə lənətlər uning bexiqa qüxidü; Pərwərdigar
uning ismini asmannın tegidin eqüridu. **21** Pərwərdigar
bu qanun kitabida pütülgən əhdinin həmmə lənətliri
boyıqə Israilning barlıq kəbiliridin uni ayrip qikip,
apətkə muptila kilidu. **22** Kəlgüsi dəwr bolsa, yəni
silərdin keyin qikidən baliliringlar wə xundakla yırak
yurttin kəlgən musapirlar Pərwərdigar xu zeminning
üstigə əwətkən balayı'apətlər bilən kesəllərnı kəridü; **23**
Pərwərdigar qəzipi wə kəhri bilən wəyran qılən Sodom,
Gomorra, Admah wə Zəboimlarning wəyranqılıkidək
zeminning həmmə yeri günggürtlixip, xorlixip, kəyüp
kətkinini, terikqilikmu, həsulmu bolmiqinini, ot-qəpmu
ünmigini kəridü; **24** buni kərgənlər, hətta həmmə
əl-yurt: «Nemixka Pərwərdigar bu zeminə mundak
qılənədu? Nemixka Uning qəzipi xunqə qattıq, əxəddiy
bolənədu?» dəp soraydu; **25** andin ularəja jawab berilip:
«Ular ata-bowilirinin Hudasi Pərwərdigarnın ularnı
Misir zeminidin qutkuzup qıkarəjida ular bilən bekitkən

əhdini taxlap, **26** berip ularning nesiwisi bolmioqan, özimu tonumioqan ilahlarıning kullukioqa kirip, ularoqa qokunoqini üqün xundak boldi. **27** Mana bu sawəbtin Pərwərdigarning oʻzəzi bu zeminoqa tutixip, bu kitabta pütülgən həmmə lənətni uning üstigə kəltürdi. **28** Xuning üqün Pərwərdigar oʻzəzəp, aqqik wə zor kəhr bilən ularni yurtidin yulup, baxka bir yurtka taxlidi» — deyilidu. **29** Hər bir yoxurun sirlar bolsa Pərwərdigar Hudayimizningkidur; lekin hər kəndak axkarilanqan wəhiylər bolsa bu qanunning səzligə əməl qiliximiz üqün əbədgigə biz wə balilirimizningkidur.

30 Wə xundak boliduki, bu barlik ixlar, yəni mən sening aldingda qoyqan bu bərikət bilən lənət bexingqə quxkinidə, Pərwərdigar Hudaying seni həydiwətkən əlləring arisida turup bularni esinggə elip kəngül bəlüp, **2** əzüng wə baliliring Pərwərdigar Hudayingning yenioqa yenip Uning awazioqa kulak selip, mən bügün sanga əmr qilqan barlik ixlaroqa pütün kəlbəng wə pütün jening bilən itaət qilsang, **3** xu qaqda Pərwərdigar Hudaying seni sürgünlüktin qayturup, sanga iqini aqritip, Pərwərdigar Hudaying Əzi həydiwətkən əllərdin yiqip kelidu. **4** Gərqə aranglardin hətta asmanlarning qetigiqimu həydilip kətkənlər bolsimu, Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin yiqip jəm qilip kelidu. **5** Pərwərdigar Hudaying seni ata-bowiliringning təwəliki bolqan zeminoqa kəltüridu wə sən uni igiləysən; U sanga yaxilik qilip ata-bowiliringning sanidin ziyadə kəp qilidu; **6** Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbəng, pütün jening bilən səyüxkə Pərwərdigar Hudaying kəlbəngni wə

nəsiliringning kəlbini hətnə kəlidu; xuning bilən silər həyat yaxaysilər. **7** Xundakla Pərwərdigar Hudayinglar bu həmmə lənətlərnə düxmənliringlarning üstigə, silərgə nəprətlindəqlərlərnə üstigə, silərgə ziyankəxlik kəloqlərlərnə üstigə qūxūridu. **8** Silər bolsanglar yenip kəlip Pərwərdigar Hudayinglarning awazioqlə kəlak səlip, mən bəgūn silərgə tapilioqlə həmmə əmrlirigə əməl kəlisilər. **9** Xundak kəlsanglar, Pərwərdigar Hudayinglar kəlliringlarning həmmə ixida, bədinərlərnə mewisini, qarpay malliringlarning mewisini wə yeringning mewisini awutup silərnə zor yaxnitidu. Qūnki Pərwərdigar silərnə ata-bowiliringlaroqlə yaxxilik kəlixtin səyūngəndək, silərgə yaxxilik kəlixtin səyūnidu. **10** Silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioqlə kəlak səlip, bu kənun kitabida pūtūlgə əmrlər bilən bəlgilimilərnə tutup, pūtūn kəblinglar, pūtūn jeninglar bilən Pərwərdigar Hudayinglarning tərigoqlə burulsanglarla, xundak bolidu. **11** Qūnki mən bəgūn sanga tapilioqlə bu əmr sən ūqūn kəramət ix əməs yəki səndin yirakmu əməs. **12** Bu əmr asmannə ūstidə əməs, sening: «Bizning uningəqlə əməl kəlmikimiz ūqūn kim asmanoqlə qəkip uni elip qūxūp bizgə anglitidu?» deyixingning həjiti bolmaydu. **13** Wə xuningdək bu əmr dengizning u tərigoqlə əməstur, sening: «Bizning uningəqlə əməl kəlmikimiz ūqūn kim dengizdin ətūp, uni elip kəlip bizgə anglitidu» deyixingning həjiti bolmaydu. **14** Qūnki bu səz bolsa uningəqlə əməl kəlmikəng ūqūn sanga bək yəqin, yəni aqzində wə kənglūngdə bardur. **15** Mana, mən bəgūn aldinglarda həyat bilən yaxxilik, əlūm bilən

yamanlikni qoydum; **16** qünki özüm sanga həküm berip: — Silər Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, Uning yollirida mengip, əmriliri, bəlgilimiliri həm həkümlirigə əməl qilinglar, dəp bugün silərgə tapilidim; xundak qilsanglar silər yaxap awup, uni igiləxkə kiridioqan zeminoqə baroqininglarda Pərwərdigar Hudayinglar silərni bərikətləydu. **17** Lekin əgər kənglüngni tətür kilip, kulak salmay azdurulup, baxqə ilahlaroqə bax urup qokunoqili tursang, **18** mən xuni bugün silərgə agahlandurup eytip qoyayki, silər həlak bolmay qalmaysilər; silər uni igiləxkə Iordan dəryasidin ötüp baridioqan zeminoqə kirgininglarda uzun əmür kərləməysilər. **19** Mən bugün həyat bilən ölümni, bərikət bilən lənətni aldingda qoyqinimoqə asman bilən zeminni üstünggə guwah boluxqə qakirimən; əmdi özüng wə nəsling yaxay desənglar, həyatni talliwal; **20** Pərwərdigar Hudayingni səyüp, Uning awazioqə kulak selip, Uningoqə baqlanoqin; qünki U Əzi sening həyating wə əmrüngning uzunluqidur; qünki xundak qilsang Pərwərdigar ata-bowiliring boloqan İbrahim, İshak wə Yaqupqə: «Mən silərgə uni berimən» dəp kəsəm kilip wədə qiləqan zeminda turisən».

31 Andin Musa berip həmmə Israiloqə səz qildi; **2** u mundaq dedi: «Mən bugün bir yüz yigirmə yaxqə kirdim; əmdi silərgə sərdar yaki baxliouqi bolalmaymən. Pərwərdigar manga: Sən bu Iordan dəryasidin etməysən, degənidi. **3** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar Əzi silərni yetəkləp [dəryadin] ötüp, bu əllərni aldinglarda wəyran qilidu; xuning bilən ularning mal-mülkini igiləysilər; Pərwərdigarning eytkinidək, Yəxua silərnin aldinglarda

baxlap [daryadin] etidu. **4** Pərwərdigar Sihon bilən Og degən ikki Amoriy padixahi wə ularning zeminini həlak kıləndək, u bu əllərgimu xundək kılidu. **5** Əmma Pərwərdigar ularni qolunglarəja tapxurojinida, mən silərgə tapiliojan pütkül əmr boyiqə ularəja muamilə kılisilər. **6** Jür'ətlik wə kəysər bolunglar, ularning aldidə titrimənglar, ulardin heq qorqmanglar; qünki silər bilən birgə barəjuqi Pərwərdigar Hudayinglar Əzidur; U silərdin waz kəqməydu, silərni hərgiz taxliwətməydu!». **7** Andin Musa Yəxuani qakirip pütkül Israilning kəz aldidə uningəja səz kılıp: «Sən jür'ətlik wə kəysər boləjin; qünki bu həlk Pərwərdigar ularning ata-bowilirioja kəsəm kılıp berixkə wədə kıləjan zeminəja kirgəndə sən ular bilən billə berixing kerək; sən ularəja uni igilitip miras kıldurisən. **8** Mana, sening aldingdə mangojuqi Pərwərdigar Əzidur; U sən bilən billə bolup səndin waz kəqməydu, seni hərgiz taxliwətməydu! Sən qorqmiojin, parakəndə bolma!» — dedi. **9** Musa bu qanunni yezip bolup, uni Pərwərdigarning əhdə sandukini kətüridiojan Lawiyning əwladı boləjan kaqınlar bilən Israilning barlik aqsakallirioja tapxurup bərđi. **10** Musa ularəja mundək buyrudi: — «Hər yəttə yilning ahirki yilida, yəni azadlik yili dəp bekitilgən waqıtta, «kəpilər həyti» baxlanəjanda, **11** Israilning həmmisi kelip Pərwərdigar Hudayingning huzurida jəm bolux üqün u tallaydiojan jayəja yiojiləjanda, uni anglisun dəp pütkül Israilning aldidə bu qanunni oqup berisən. **12** Xuning üqün [xu qaojda] barlik həlkni, ər bolsun, ayal bolsun, bala bolsun, qowukliringning iqidə turuwatqan musapir bolsun, ularning həmmisi

anglap, o'ginip, Pərwərdigar Hudayinglardin qorkup, bu qanunning barliq so'zlarini tutup uningqa əməl qilsun, dəp ularni yioqin. **13** Xundak bolsa, ularning bu qanunni tonumioqan balilirimu uni anglap o'ginip, silər igiləxkə İordan dəryasidin ətüp baridioqan zeminda yaxioqan barliq künliridə Pərwərdigar Hudayinglardin qorkidioqan bolidu». **14** Andin Pərwərdigar Musaqqa so'z qilib: «Mana sening əlidioqan waqting yeqinlixip qaldi. Əmdi Yəxuani qaqiroqin, ikkinglar jamaət qedirioqan berip xu yərdə hazır bolunglar. Mən uningqa wəzipə tapxurimən» dedi. Xuning bilən Musa bilən Yəxua ikkisi berip, jamaət qedirida hazır boldi. **15** Pərwərdigar bulut tüwrükining iqidə kəründi; bulut tüwrüki qedirning dərwasisining üstidə tohtidi. **16** Pərwərdigar Musaqqa mundak dedi: «Mana, sən ata-bowiliringning qexida uhlax aldida turisən; andin bu həlk qozoqilip, baridioqan zemindiki yat ilahlarqa əgixip buzukqilik qilib, Meni taxlap, Mən ular bilən baqlioqan əhdini buzidu. **17** Xu waqitta Mening o'əzipim ularqa tutixip, Mən ularnimu taxlap, ularin yüzümni yoxurimən. Ular yutuwetilidu, kəp balayi'apət wə külpətlər bexioqan qüxidu wə ular xu waqitta: «Xübhəsisizki, Hudayimiz arimizda bolmioqini üqün, bu balalar beximizqa qüxti» — dəydi. **18** Ləkin Mən ularning baxqa ilahlarqa mayil bolup əgixip, qiloqan həmmə rəzillikliri üqün xu küni yüzümni pütünləy yoxurimən. **19** Əmdi silər əzünglar üqün bu o'əzəlni pütüp, uni İsaillaroqan o'gitinglar; bu o'əzəlning keyin İsaillarning əyibigə Mən üqün guwahqi boluxi üqün uni ularning aqzioqan saloqin. **20** Qünki Mən ularni

Mən ata-bowiliriya kəsəm bilən wadə kiloğan, süt bilən həsəl ekip turidiyan yurtka kirgüzimən; andin ular yəp toyup, səmrigəndə baxka ilahlaroya əgixip, ularning kullukioya kiridu wə Meni közgə ilmay əhdəmni buzidu. **21** Əmma xundak boliduki, kəp balayi'apətlər bilən külpətlər ularning bexioya qüxkinidə, bu oğzəl ularni əyibləp guwah beridu; qünki bu oğzəl ularning əwladlirining aqzida untulmaydu. Qünki Mən ularni ularoya kəsəm bilən wadə kiloğan zeminoya tehi kirgüzməyla ularning nemə hiyal kiliwatqinini obdan bilimən». **22** Xularni dəp, Musa xu küni bu oğzəlni yezip, Israillaroqa oğətti. **23** Andin [Pərwərdigar] Nunning oqlı Yəxuaoya: «Jür'ətlük wə kəysər boləqin, qünki sən Mən Israillaroqa kəsəm bilən wadə kiloğan zeminoya ularni baxlap kirisən wə Mən sən bilən billə bolimən» dəp əmr kildi. **24** Musa bu qanunning səzlirini bir kitabka pütünləy yezip boləqandin keyin **25** u Pərwərdigarning əhdə sanduqini kətürüp mangoğan Lawiylaroqa buyrup mundak dedi: **26** — Bu qanun kitabini silərnin əyibinglərgə guwahqi bolup turuxi üqün Pərwərdigar Hudayinglarning əhdə sanduqining yenioya qoyunglar. **27** Qünki mən silərnin asiy wə boynunglar qattik ikənlikinglarni bilimən. Mana, mən tehi aranglarda tirik tursam Pərwərdigaroya asiylik kəlip kəldinglar; əlümümdin keyin silər tehimu xundak kəlisilər! **28** Mən ularning kulakliriya bu səzlərnin həmmisini anglitixim üqün, xundakla yər bilən asmanni ularning əyibigə guwahqi boluxka qakirixim üqün əmdi mening aldimoqa kəbililiringlarning həmmə aqsakalliri wə əməldarlirini yioqinglar. **29** Qünki əlümümdin keyin

silarning tüptin buzulup, mən silərgə əmr qiləjan yoldin qətnəp ketidiqlarini bilimən. Xuning bilən künlərin ahirida külpətlər bexinglarə qüxidu; qünki silər Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni qilip, qolliringlarning ixliri bilən uning qəzipini qozəysilər». **30** Andin Musa Israillarning pütkül jamaiti aldida bu qəzəlniğ tekistini baxtin-ahiroqlə okup bərdi: —

32 «Quləq selinglar, əy asmanlar, mən səzləy; Aqəzimning səzlrini angla, i yər-zemin! **2** Təlimim bolsa yaməqurdək yaqlidu, Səzlim xəbnəmdək tamidu, Yumran ot-qəp üstigə qüxkən sim-sim yaməqurdək, Kəkzarlıqning üstigə qüxkən hasiyətlik yaməqurdək bolidu. **3** Qünki mən Pərwərdigarning namini bayan qilimən; Əmdi Hudayimizni uluq dəp jakarlanglar! **4** U qorə taxtur, Uning əməlliri mukəmməldur; Uning bərlək yolliri həqqaniydur. U nəhəqliki yok, wəpadar bir Huda, Adil wə diyanətlikdur. **5** Əmma [Əz həlki] uningə buzukluk kildi; Ularning qilmixliri Uning Əz baliliriningkidək bolmidi — mənə bu ularning əyibidur! Ular əgri wə iplas bir nəsilidur! **6** Əy əhmək wə nədan həlk, Pərwərdigarning yaxxılıqini xundək yandurəmsən? U seni bədəl tələp hər qiləjan atəng əməsmu? U seni yaritip, seni tikligən əməsmu? **7** Ətkən künlərnə esinggə aləjin, Dəwrdin-dəwrgiqə ətkən yillərnə oyliqlin; Atəngdin sora, u sanga dəp beridu; Aqsəqəlliringə soal qoy, ular seni həwərləndüridu. **8** Həmmidin aliy boləquqi əllərinig ülūxini ularə qə uləxtürgəndə, Adəm'atining pərzəntlirini bir-biridin bəlginidə, U həlqlərinig qəgrilirini Israil balilirining sanioqə qarəp bekitkən. **9** Qünki Pərwərdigarning nesiwisi

bolsa uningõja has bolõjan hõlkidur; Yakup huddi qõk taxlinip qikkandõk, Uning mirasidur. **10** U uni qõl bir zeminda, Xamal hõwlaydiojan dõhxõtlik bir bayawanda uni tapti; Uni orap õtrapida qõõdap turdi, Uni kõz qariqukidõk saklidi; **11** Huddi bõrkõt õz qanggisini tawritip, Balilirining õstidõ põrwaz kiliþ, Kanatlrini yeyip ularni põylirining õstigõ elip kõtõrginidõk, **12** Põrwõdigarmu uningõja xundõk yalõuz yetõkqilik kildi; Hõqkandõk yat ilah uning bilõn billõ õmõs idi. **13** U uni yõr yõzining egiz jaylirioja mindõrdi, Wõ u etizlikning mõhsulatidin yedi, U uningõja kiya taxtin hõsõl xoritip, Qõkmaq texidin zõytun meyi xoratti; **14** Sanga kala qaymiki bilõn koy sõtini iqkõzõp, Kõzilarning yeõqini, Baxandiki qõqkarlar wõ tekilõrning gõxini yegõzõp, Esil buõdayning esil danliridin yegõzdidi, Sõn bolsang õzõm keni bolõjan sap xarabni iqting. **15** Lekin Yõxurun sõmrip tõpkõk bolup qaldi; Bõrhõk, sõn sõmrip kõtting, Bordilip kõtting, Toyunup kõtting! U õzini yaratkan Tõngrini taxlap, Õz nijatining Kõram Texini kõzgõ ilmidi. **16** Ular bolsa yat ilahlarõja õgixip Uning wapasizlikqa bolõjan hõsitini kõzõqidi, Yirginqlik ixlar bilõn Uning õjõzipini kõtõrdi. **17** Ular Igõ-Tõngrisi õmõs jinlarõja, Õzi bilmõydiojan ilahlarõja, Ata-bowilirimu kõrkmaydiojan, Yengi põyda bolup qalõjan ilahlarõja kurbanlik kildi. **18** Sõn õzõngni tõrõldõrgõn Kõram Taxni kõnglõngdin qikõrding, Seni apiridõ kilõjan Tõngrini untudung. **19** Põrwõdigar buni kõrõp, Oõqul-kizlirining Uning aqqikini kõtõrginidin, ulardin bizar bolup mundõk dedi: — **20** «Mõn ulardin yõzõmni yoxurimõn, Ularining aqiwitini

kөрүп бақай; Қўнки ular iplas bir нәсildur, Қәlbidә wapadarlıkы yok balılardur. **21** Igә-tәngrisi әmәslәр bilән һәsitimni кәлтүрди, Әrzimәs мәbudliri bilән қәһrimni қозоқиди; Xunga «һеқ һәлк әmәs» болоған bir һәлк арқилик ularning һәsitini қозоқaymән, Nadan bir әl арқилик ularning аqqıқини кәлтүrimән. **22** Қўнки Mening оқәzipimdin bir ot tutaxti; U тәһtisаранинг tegigiqә кәyүp бариду, U yәр bilән uning мәһsulatini yәp ketidu, Wә таоqlarning ullirinimu tutaxturidu. (Sheol h7585) **23** Mән ularning үstigә balayı’apәtlәrni dәwilәymән; Ya-оқlirimni birni қоymay ularоға atimән. **24** Ular аqarqiliқtin yegilәp ketidu, Tomuz issiq wә wabaning nәxtәrliri тәripidin yәp ketilidu; Ularоға қарxi yirtқuq һaywanlarning qixlirini, Topida әmiligүqilәrning zәһirini әwәtimән. **25** Taxқirida қiliq ularni musibәtkә salidu, Iqkiridә wәһimә basidu; U yigit bilән қizni, Әmqәktiki bala bilән ақ qаqliқni һәmmisini yokitidu. **26** Mән: «Ularни qepiwetimән, Insanlarning arisidin ularning namini әqүrimән» — dәyttim, **27** Birақ dүxmәnning мәshirә қilixidin қорқtum; Israilning rәқibliri bu ixni hata қүxinip: — Bu ix bizning қolimizning күqlүklүkidin болоған bolsa керәк, Pәrwәrdigar buni һеқ қilmidi» demisun dәp, [bu ixni қilmidim]. **28** Israil нәsiһәttin мәһrum болоған bir әl, Ularning һеқ әқil-pәmi yoktur. **29** Ah, ular данa bolsidi! Xundақ bolsa buni қүxinip, Öz ақiwiti қандақ bolidioқinini oylaytti! **30** Әgәр ularning Қoram Texi ularни setiwәtmigән bolsa, Pәrwәrdigar ularни [dүxmәnlirigә] taxlap bәrmigән bolsa, Bir kixi қандақmu ming kixini өз aldidin һәydiyәlәytti?, Ikki kixi қандақmu on ming kixini қақuralaytti? **31**

Qünki baxqılarning qoram texi bolsa bizning Qoram Teximizdək əməstur. Buningə də düşmənlirimiz əzliri guwahlıq bərsun! **32** Qünki ularning üzüm teli Sodomning üzüm telidin, Gomorraning etizlikliridin qıqkandır; Üzümliri zəhərlik üzümlərdir, Ularining hər bir sapıqı aqqıktur, **33** Xarabi bolsa əjdihələrinin zəhəridir, Kobraların əjəllik zəhəridir. **34** [Pərwərdigar]: «Bularning [həmmisi] Meningkidə saklaklik əməsmu? Öz həzinilirimdə möhürləngən əməsmu? **35** Intikam Meningkidir, Yamanlikni kəyturuxmu xundak, Bular ular putlixidiqan waqitkiqə saklaklik turidu, Qünki ularning balayi'apətlilik küni yekınlaxmakta, Ularining bexioğa qüxidiqan ixlar bolsa tez keliwatidu. **36** Qünki Pərwərdigar ularning küqi tügəp kətkənlikini, ularning [aziyip], həttə ajiz yaki meyiplərningmu qalmioqinini kərgəndə, U Öz həlkinin üstigə həküm qıqiridu, Öz bəndilirigə mehir-xəpkət kərsitidu. **37** U waqıtta U mundaq dəydu: «Qeni, ularning ilahliri? Özigə tayanq kılqan qoram texi əmdi kəyərdidur? **38** Ularining etküzgən qurbanliklirininin yeoqini yegən, Ularining xarab hədiyəliridiki xarabini iqqənlər kəyərgə kətti? Əmdi ular ornidin turup silərgə yardım berip, panahıqlar bolsun! **39** Əmdi Mən Özüm, pəqət Mənla «Xu»durmən, Manga həmrəh heqqəndə ilahning yoklukini kərip bilinqlar. Mən ɵltürüp tirildürimən, Zəhimləndürüp sakaytimən; Wə heqqim Mening qolumdin kutkuzalmaydu. **40** Qünki Mən qolumni asmanlarəqə kətürüp: — «Əbədgiqə həyatturmən» dəp eytip, **41** Qaknap turidiqan kiliqimni ittik kiliqimən, Mening qolum

adalətni qoral kılıp tutidu, Duxmənlimdin intikam alimən, Məndin nəprətləngüqilərnin qıləqlirini ularəqə yandurimən! **42** Mən ya oklırimni qan iqlüzüp məst qilimən, Menin qiliqim gəx yəydu, Mən ularni ɵltürülgənlər bilən əsirlərnin qenini, Duxmənnin sərdarlırının baxlırini yəp-iqidioqan qilimən». **43** Əy əllər, Uning həlqi bilən billə xadlininqlar, Qünki U Əz bəndilirinin qeninin intikamini alidu, Əz duxmənlirigə qisas yanduridu, Əz zemini bilən həlqi üqün kəqürüm-kafarət kəltürüp beridu». **44** Əmdi Musa bilən Nunning oqlı Yəxua kelip bu qəzəlning barlıq səzlirini həlkning aldida okup bərdi. **45** Andin Musa bu həmmə səzlərni barlıq Israil aldida ahirlaxturup **46** ularəqə söz kılıp: «Mən bugin otturanglarda silərni agahlandırup guwahlıq bərgən bu barlıq səzlərgə kəngül bəlunglar; silər bularni baliliringlarəqə tapılap: «Bu qanunning həmmə səzlırigə əməl qilixqə kəngül qoyunglar» dəp buyruxunglar kerək. **47** Qünki bu söz silərgə munasiwətsiz, qurux söz əməs, bəlki silərnin qəyatinqlardur! Silər u zeminni igiləxkə İordan dəryasidin ɵtisilər; ɵtkəndin keyin u zeminda bu söz arqılıq uzun ɵmür kərisilər» — dedi. **48** Yənə xu kuni Pərwərdigar Musəqə söz kılıp mundaq dedi: — **49** Sən uxbu Abarim teoqioqə, yəni Yerihoning utturidiki, Moabning zeminidiki Nebo teoqioqə qikqin wə xu yərdə Mən Israillarəqə əz təwəliki bolux üqün beridioqan Qanaan zeminini kərgin. **50** Andin akang Harun Hər teoqida ɵlöp əz həqlirigə qoxuləqandək, sənmu qikidioqan xu taqda ɵlöp həqliringgə qoxuləqin; **51** qünki silər Zin qəlidiki Məribah-Qadəxning sulirinin

yeniqa baroqanda, ikkinglar Israillarning arisida Manga wapasizlik kersitip, Israillarning arisida Meni «mukəddəs» dəp hərmətlimidinglar. **52** Xunga sən Israillarəqa beridioqan xu zeminni udulungda kərisən, lekin uningəqa kirəlməysən.

33 Hudaning adimi boləqan Musaning ölümidin ilgiri Israillarni bərikətləxkə tiligən bəht-tiləkliri munular: — **2** U mundaq dedi: — «Pərwərdigar Əzi Sinay teoqidin kelip, Seirdin qikip [Israil] üstigə parlidi; Paran teoqidin pəyda bolup qaknidi, U tūmənligən mukəddəslərnin otturisdin qikip kəldi; Ong kolidin Israiləqa ataloqan otluk bir qanun qikti. **3** Dərḥəqikət, U həlkni səyidu; Sening barlik mukəddəs bəndiliring qolungdidur; Ularning hərbi ayioqing aldida olturup, Səzliringgə muyəssər bolidu. **4** Musa bizgə bir qanun buyrup, Buni Yəqubning jamaitigə miras kəlip bərdi; **5** Həlkning sərdarliri jəm bolup, Israilning kəbililiri bir yərgə yioqiloqanda, U Yəxurunin otturida padixahdək boldi. **6** «Rubən bolsa, adəmliri ölüp kətməy, həyat tursun; Uning adəmliri az bolmisun». **7** [Musa]ning Yəhuda toqrisida tiligən bəhti mundaq: — «Yəhudaning awazini anglioqaysən, i Pərwərdigar; Uni əz həlkigə qəbul kilduroqaysən; Uning qolliri ular üqün kürəx kilsun; Əmdi əzini əzgüqilərgə qarxi turuxka uningəqa mədət boləqaysən». **8** U Lawiy toqrisida mundaq dedi: — «Sening urim wə tummim taxliring Sening bu mukəddəs bəndənggə tapxuruloqan; Sən uni Massahda siniding, Məribahning sulirining yenida uning bilən talaxting. **9** U əz ata-anisi toqrisida: «Ularəqa yüz-hatirə kilməymən», dəp eytti, Əz qerindaxlirining

Qanun xərhi

Zəbulun tooʻrisida u mundak dedi: — «Əy Zəbulun, sən qiqqiningda xadlanəyin; Əy sən Issakar, öz qedirliringda hux boloʻyin! **19** Mana ular həkkləni taʻqqa qaqiridu, Xu yərdə ular həkqaniylikning qurbanliklirini sunidu, Qünki ular dengizdiki mol dölətləni, Quməqa kəmülgən gəhərləni sümürüp ularəqa muyəssər bolidu». **20** Gad tooʻrisida u mundak dedi: — «Gadning zeminini kengəytküqigə bəht-bərikət boləqay; Gad bolsa qixi xirdək olturaqlaxti; U bilək həm bax terisini titma-titma qiliwetidu; **21** Xu yərdə u əng esil nesiwini talliwaldi; Qünki xu yərdimu u həküm bekitküqining ülüxi boləqan jay saqlakliktur; U həkning sərdarliri bilən kelip, Israil bilən birgə Pərwərdigarning adaliti bilən həkümlirini yürgüzdi». **22** Dan tooʻrisida u mundak dedi: — «Dan bolsa yax bir xirdur; U Baxandin taqlap ətidu». **23** Naftali tooʻrisida u mundak dedi: — «Əy Naftali, iltipatqa toyunoqansən, Pərwərdigar tərpidin kəlgən bəht-bərikətkə tolup, Məqrip bilən jənubni özünggə mülük qilip igiləysən». **24** Axir tooʻrisida u mundak dedi: — «Axir oqullar bilən bərikətlinidu; U qerindaxliri arisida iltipat kərsun; Puti mayəqa qilansun. **25** Dərwaza baldaqliring təmür bilən mistin bolidu; Künliring qandak bolsa, küqüngmu xuningəqa muwapik təng bolidu». **26** «— Əy Yəxurun, Təngringdək baxqa heqkim yoktur; U sanga yərdəmgə asmanlar üstigə, Zor həywisi bilən bulutlarning üstigə minip kelidu. **27** Əzəliy Huda sening baxpanahingdur, Astingda əbədiy biləklər turidu. U sening aldingdin düxmənni həydəp: — «Ular ni həlak qiləyin!» dəp [sanga] buyruydu. **28** Xuning bilən Israil axlik

bilən yengi xarab mol boləjan bir zeminda turup, Yaloquz aman-esən makan tutidu, Yakupning bulikı ohxaxla aman-esən bolidu; Uning asmanlirimu xəbnəm temitip turidu. **29** Bəhtliksən, i Israil! Səndək Pərwərdigarning Əzi kütəzojan həlktin yənə kim bar? U bolsa sening mədətkar kəlkinin, Həywətlik kiliqingdur! Sening düxmənliring sanga zəiplixip boysunidu; Sən ularning egiz jaylirida dəssəp mangisən».

34 Andin Musa Moabning tüzlənglikliridin qikip Nebo teoqining üstigə, yəni Yerihoning utturisidiki Pisgah teoqining qokkisiqə qikti. Xu yərdə Pərwərdigar uningə pütkül zeminni kərsətti; Gileadtin Danəqiqə, **2** pütkül Naftali bilən Əfraim wə Manassəhning zeminini, Yəhədaning pütkül zemini bilən qoxup məqribtiki dengizəqiqə, **3** jənubtiki Nəgəw zeminini, «Horma xəhəri» dəp atalojan Yeriho wadisidiki tüzlənglikni Zoar xəhərigə kədər, həmmi uningə kərsətti. **4** Andin Pərwərdigar uningə səz kəlip: «Mən kəsəm kəlip: «Bu zeminni sening nəslinggə berimən» dəp İbrahim, İshak wə Yakupka wədə kəlojan zemin mana muxudur. Əmdi sanga uni əz kəzüng bilən kərüxkə nesip kəldim, ləkin sən xu yərgə ətəp kərləməysən» dedi. **5** Andin Pərwərdigarning eytkinidək, Pərwərdigarning kuli Musa xu yərdə, yəni Moabning zeminida wəpat boldi. **6** U uni Moabning zeminidiki taq jiloqisida, Bəyt-Peorning utturisida dəpnə kildi; uning kəbrisining kəyərdə ikənlikini bəgüngiqə həqkim bilməydu. **7** Musa wəpat boləjan wəqıtta bir yüz yigirmə yaxkə kirgənidi, ləkin kəzliri həq torlaxmiojan wə məqduridin həq kətmigənidi.

8 Israillar Musa üçün Moabdiki tüzlängliktə ottuz künqiçə matəm tutti. Xuning bilən Musa üçün matəm tutup yiqalaydıqan künlər tügigənidi. **9** Musa qollirini uning üstigə qoyçaqqa, Nunning oqlı Yəxua danalıq bərgüqi Roh bilən tolağanidi. Xuning bilən Israillar uningə itaət kılıp, Pərwərdigarning Musaqə buyruqinidək kildi. **10** Musadin keyin uningdək Pərwərdigar bilən yüz turanə sözləxkən ikkinqi bir pəyoqəmbər Israil iqidə qıqmidi; **11** Pərwərdigarning uni Misir zeminiqə əwətixi bilən u xu yərdə Pirəwngə, uning hizmətkarliri wə pütkül zeminidikilər aldida kərsətkən həmmə möjizilik alamət wə karamətlərgə, **12** ayan qilinqan xu barlıq uluq qüdrətkə wə Musaning pütkül Israilning kəz aldida kərsətkən barlıq dəhxətlik həywisigə təng turoqudək heqkəndək adəm qıqmidi.

Yəxua

1 Wə Pərwərdigarning kuli boləjan Musa wapat boləjandin keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Musaning hizmətkari, Nunning oqlı Yəxuağa səz kılıp mundak dedi: — **2** Mening kulum Musa wapat boldi. Əmdi sən kəzəjilip, bu həlkning həmmisini baxlap İordan dəryasidin ətüp, Mən ularəja, yəni İsrailəroja təkdım kılıdiojan zeminoja kirgin. **3** Mən Musəja eytkinimdək, putunglarning tapini kəyərgə təgkən bolsa, xu jayni silərgə bərdim; **4** qəgranglar qəl-bayawandin tartip Liwanəqiqə, Hittiylarning zeminini əz iqiğə elip, Əfrat dəryasidin kün petixniki Ottura Dengizəqiqə bolidu. **5** Sening barlik həyat künliringdə həqkim sanga kərxi turalmaydu. Mən Əzüm Musa bilən billə boləjandək sening bilən billə bolup, seni hərgiz taxliwətməymən. **6** Sən jür'ətlik wə kəysər boləjin; qünki sən bu həlkni Mən ata-bowilirioja berixkə kəsəm bilən wədə kıləjan zeminoja mirashor kılıp igilitisən. **7** Mening kulum Musa sanga buyruəjan barlik qanunoja əməl kılıxkə kəngül bəlüp, kət'iy jür'ətlik wə tolimu kəysər boləjin; sən kəyərgila barsang ixliring ələlibilik boluxi üqün uningdin ya ong ya soləja qətnəp kətmə; **8** bu qanun kitabini əz əqzəngdin neri kılmay, uning iqidə pütülgənnəng həmmisini tutup, uni keqə-kündüz zikir kılıp oyla; xundak kılısang yolliringdə ələlibilik bolup, əzüng ronak tapisən. **9** Mana sanga: — Jür'ətlik wə kəysər bol, dəp buyruəjanidimoqu? Xunga həq wəhimigə qüxmə, yürəksiz bolma; qünki kəyərgə barsang Pərwərdigar Hudaying sən bilən birgidur. **10** Xuning bilən Yəxua həlkning baxlirioja buyrup: — **11** Silər qədirğahtin ətüp

həlkə: — Əzənglər üçün ozuk-tülük təyyar qilinglar, qünki üq kün toxqanda silər İordan dəryasidin ötüp Pərwərdigar Hudainglar silərgə beridiqan zeminni igiləx üçün kirisilər, — dənglar, dedi. **12** Yəxua Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisigə söz kiliq: — **13** Hudaning kuli boləqan Musaning silərgə buyrup: — Pərwərdigar Hudainglar silərgə aramlik ata kiliq bu zeminni silərgə bərgən, dəp eytkinini esinglarda tutunglar. **14** Hotun bala-qaqanglar wə qarpayliringlar Musa əzi silərgə təksim kiliqan, İordan dəryasining bu tərpidiki zeminda qalsun, ləkin aranglarda qanqilik batur palwan bolsanglar, silər öz kərindaxliringlarning aldidə səptə turup ularəqə yərdəm berip jəng kilinglar; taki Pərwərdigar Hudainglar kərindaxliringlarəqə silərgə ata kiliqiniqə ohxax aram ata kiliq, kərindaxliringlarəqə u ularəqə miras kiliq beridiqan zeminni igilətgüqə xundək kilinglar. Andin silər təwəlikinglar boləqan zeminni, yəni Hudaning kuli boləqan Musa silərgə təksim kiliqan, İordan dəryasining kün qikix tərpidiki bu zeminni igiləx üçün kəytip beringlar, — dedi. **16** Ular Yəxuaəqə jawab berip: — Sən bizgə əmr kiliqanning həmmisigə əməl kiliq, sən bizni kəyərgə əwətsəng, xu yərgə barimiz. **17** Biz həmmə ixtə Musaning səzigə kulək saləqinimizdək sanga kulək salimiz; birdinbir tilikimiz, Pərwərdigar Hudaing Musa bilən billə boləqandək sening bilənmu billə boləqay! **18** Kimki sening əmringgə itəətsizlik kiliq, sən bizgə buyruqan hərəkəndək səzliringgə kulək salmisa, əltürüdidu! Sən pəkətlə jür'ətlik wə kəysər boləqin, — dedi.

2 Andin keyin Nunning oqli Yəxua ikki qarlıoquqini Xittimdin əwətip ularoqa: — Silər berip u zeminni, bolupmu Yeriho xəhırını qarlap kelinglar, dedi. Xuning bilən ular u yərgə berip, Raḥab atlık bir pahixining öyigə kirip kəndi. **2** Lekin birsi kelip Yeriho padixahioqa: — Būgün keqə Israillardin birnəqqə kixi bu zeminni qarlıoqili kəptu, dəp həwər yətküzdi. **3** Xuning bilən Yeriho padixahı Raḥabning kəxioqa adəm əwətip: — Sening kəxingoqa kelip, öyüggə kirgən xu kixiləni bizgə tapxurup bərgin, qünki ular bu zeminning hər yerini paylıoqili kəptu, — dedi. **4** Lekin u ayal u ikki kixini elip qikip yoxurup koyoqanidi; u jawab berip: — Dərwəkə bu kixilər mening kəximəqa kəldi, lekin mən ularning nədin kəlgənlikini bilmidim; **5** karangoqu qüxüp, kowukni etidioqan wakit kəlgəndə xundak boldiki, bu adəmlər qikip kətti. Mən ularning kəyərgə kətkinini bilməymən. Ular ni tezdin koqlisanglar, qokum yetixiwalisilər, — dedi. **6** Lekin u ayal ularni əgzigə elip qikip, əgzining üstidə rətləp yeyip koyoqan zioqir pahallirining astioqa yoxurup koyoqanidi. **7** U wakitta ularning kəynidin izdəp koqlioquqilar İordan dəryasining yoli bilən qikip dərya keqiklirigiqə koqlap bardi. Ular ni koqlioquqilar xəhərdin qikixi bilənla, xəhərnin kowukı takaldi. **8** Xu wakitta, u ikkiylən tehi uhlaxka yatmioqanidi, Raḥab əgzigə qikip ularning kəxioqa berip **9** ularoqa: — Pərwərdigarning bu zeminni silərgə miras kılıp bərgənlikini, xundakla silərdin boləqan wəhimənglar bizlərgə qüxüp, bu zemindikilərnin həmmisi aldinglarda ḥalidin kətəy deginini bilimən; **10** qünki biz silər Misirdin qikqininglarda Pərwərdigarning aldinglarda

Kızıl Dengizni qorutqanlığını, xundakla silərnin İordan dəryasının u tərpidiki Amoriylərnin ikki padixahı Sihon bilən Ogni kəndə qılqanlıqlarını, ularını mutlək yəqatqanlıqlarını angliduk. **11** Buni anglap yürükimiz su bolup, silərnin səwəbinglərdin hər kəysimizning rohi qikip kətti. Qünki Pərwərdigar Hudayinglar bolsa yukirida, asmanlarning həmdə təwəndə yərnin Hudasıdur. **12** Əmdi silərdin ətünimənki, mən silərgə kərsətkən himmitim üqün silərmu mening atamning jəmətigə himmət kəlixkə Pərwərdigarning nami bilən mənə kəsəm kəlinglar, xundakla ata-anamni, aka-uka, aqa-singil kərinəxlirimni wə ularə qəwə bərləkiə qəkilmaslıqlar, jənimizni tirik kəldurup, əlümə kətkuzuxunlar toqrisida mənə bir kəpələt bəlgisini bəringlar, — dedi. **14** İkkilən uningə: — Əgər sən bu iximizni axkəriləp kəymisəng, silər jəninglərdin ayrilsənglar, bizmu jənimizdin ayriləymiz! Xuningdək xundək boliduki, Pərwərdigar bizgə bu zeminni igə kəlozəqəndə, biz jəzmən silərgə məhrəbanlarqə wə səmimi y muamilidə bolimiz, dedi. **15** Xuning bilən əyal ularını pən jiridin bir tənə bilən qəxürəp kəydi (qünki uning əyi xəhərnin gəpilidə bolup, u gəpilning üstidə ol turətti). **16** Əyal u ikkisigə: — Kəqləqəqlər silərgə uqrəp kəlməsliki üqün, təqlə qikip, u yərdə üq kün yoxurunup turunlar; kəqləqəqlər xəhərgə kəytip kəlgəndin keyin, əndin silər əz yolunlarə mən gənglar bolidu, — dedi. **17** İkkisi əyalə: — Əgər sən bizning dəginimizdək kəlmisəng, sən bizgə kəlozəqən kəsəmdin haləs bolimiz: — **18** Mənə, biz zeminqə kərgən qəqlə, sən bizni qəxürəxkə ixlətkən bu kəzil

tanini pənjirigə baqlap qoyqin; andin ata-anangni, aka-uka qerindaxliringni, xundakla atangning barlik jəmətidikiləni öyünggə, özünggə yiqip jəm kiləin. **19** Xundak boliduki, öyüngning ixikliridin taxkiriqə qikqan hərkimining qeni öz bexida bolidu; biz uningqə məs'ul əməsmiz; lekin biraw öyüngdə sən bilən billə boləan birsining üstigə qol salsa, undakta uning qeni bizning beximizqə qüxkəy! **20** Əgər sən bu iximizni axkarilap qoysang, sən bizgə qiləuzəan bu kəsəmdin halas bolimiz, — dedi. **21** Rəhəb jawab berip: — Siləning degininglərdək bolsun dəp, ularni yolə selip qoydi. Ular kətkəndin keyin, ayal pənjirigə u qizil tanini baqlap qoydi. **22** U ikkisi u yərdin ayrilip, taqqa qikip, qoqluquqlar [xəhərgə] qaytip kətküqə u yərdə üq kün turdi. Qoqluquqlar yol boyidiki həmmə yərnə izdəpmu ularni tapalmidi. **23** Andin bu ikkisi taqdin qüxüp, qaytip mangdi; ular dəryadin ötüp, Nunning oqlı Yəxuaning kexiqə kelip, bexidin kəqürgənlirining həmmisini uningqə dəp bərdi. **24** Ular Yəxuaqə: — Pərwədigar dərəkə barlik zeminni qolimizqə tapxurdi; zeminda turuwatqanlarning həmmisi bizning tüpəylimizdin rohi qikip kətti, — dedi.

3 Yəxua ətisi tang səhərdə turup, pütkül Israil bilən Xittimdin ayrilip İordan dəryasiqə kəldi; ular dəryadin ötküqə xu yərdə bargah tikip turdi. **2** Üq kün toxup, sərdarlar qedirgahtin ötüp, **3** həlkə əmr qilip: — Silər Pərwədigar Hudayinglarning əhdə sandukini, yəni Lawiylarning uni kətürüp mangojinini kərgən həman, turoqan ornunglardin qozqilip, əhdə sandukining kəynidin əgixip menginglar. **4** Lekin uning bilən siləning

arilixinglarda ikki ming gəz arilik qalsun; qaysi yol bilən mangidioqlinglarni bilixinglar üqün, uningqa yeqinlaxmanglar; qünki silər ilgiri muxu yol bilən mengip baxmioqlansilər, — dedi. **5** Yəxua həlkkə: — Əzünglarni pak-mukəddəs qilinglar, qünki ətə Pərwərdigar aranglarda möjizə-karamətlərnə kərsitidu, — dedi. **6** Andin Yəxua kahinlarqa: — Əhdə sanduqini kətürüp həlkning aldida dəryadin ətüinglar, dəp buyruwidi, ular əhdə sanduqini elip həlkning aldida mangdi. **7** Pərwərdigar Yəxuaqa səz qilip: — Həmmə Israilning Mening Musa bilən billə boləqinimdək, sening bilənmə billə bolidioqlanlikimni bilixi üqün bögündin etibarən seni ularning nəziridə qong qilimən. **8** Əmdi sən əhdə sanduqini kətürgən kahinlarqa: — Silər İordan dəryasining süyining boyioqa yetip kəlgəndə, İordan dəryasi iqidə turunglar, — deyin, — dedi. **9** Yəxua Israillarqa: — Bu yaxqa kelinglar, Pərwərdigar Hudayinglarning səzini anglanglar, dedi. **10** Andin Yəxua: — Mana, silər xu ix arkilik mənggölük həyat Təngrining aranglarda ikənlikini, xundakla Uning silərnə aldinglardin Hittiylar, Girgaxiylar, Amoriylar, Qanaaniylar, Pərizziylar, Hiwiylar, Yəbusiylarni həydiwetidioqlanlikini bilisilər — pütkül yər-zeminning igisining əhdə sanduqi silərnə aldinglarda İordan dəryasi iqidin ətüzüldü. **12** Əmdi Israilning qəbililiridin on ikki adəmnə tallanglar, hər qaysi qəbilidin birdin bolsun; **13** xundak boliduki, pütkül yər-zeminning Igisi boləqan Pərwərdigarning əhdə sanduqini kətürgən kahinlarning tapini İordan dəryasining süyigə təgkəndə, İordan dəryasining süyi, yəni bax eqinidin ekip kəlgən

sular üzüp taxlinip, derya kêtürülüp dëng bolidu, — dedi. **14** Əmdi xundak boldiki, hək qediriridin qikip İordan deryasidin ətəkqi boləanda, əhdə sandukini kêtürgən kahınlar həkning aldidə mangdi; **15** əhdə sandukini kêtürgüqilər İordan deryasioğa yetip kelip, putliri suğa tegixi bilənla (orma waktida İordan deryasining süyi deryaning ikki kıroqikidin texip qikidu), **16** yukiri ekindiki sular heli yiraktila, Zarətnning yenidiki Adəm xəhirining yenidə tohtap, dëng boldi; Arabah tüzlənglik boyidiki dengizəğa, yəni «Xor Dengizi»ğa ekip qüxüwatқан keyinki ekimi üzülp qaldı; hək bolsa Yeriho xəhirining udulidin [deryadin] ətüp mangdi. **17** Pütkül İsraıl kuruq yərni dəssəp, barlık hək İordan deryasidin pütünləy ətüp boləuqilik, Pərwərdigarning əhdə sandukini kêtürgən kahınlar İordan deryasining otturisida kuruq yərdə məzmut turdi.

4 Pütkül hək İordan deryasidin tamamən ətüp boləanda, Pərwərdigar Yəxuağa söz kılıp: — **2** Həkning arisidin on ikki adəmni tallioqin, hər kəbilidin birdin adəm bolsun, **3** ularəğa: — Silər İordan deryasining otturisidin, kahınlarning putliri məzmut turoqan jaydin on ikki taxni elip, ularni kêtürüp kelip özünglər bügün keqə bargah tikidioqan yərgə koyunglar, degin, dedi. **4** Xuning bilən Yəxua hər kəbilidin birdin adəmni, yəni İsraıllar arisidin tallioqan on ikki kixini qakirdi; **5** andin Yəxua ularəğa: — Silər İordan deryasining otturisioğa qüxüp Pərwərdigar Hudayinglarning əhdə sandukining aldioğa berip, İsraılning on ikki kəbilisining sanioğa mas həlda birdin taxni elip mürənglərgə koyunglar. **6**

Qünki bu aranglarda bir əslətmə-bəlgə bolidu; kəlgüsidə baliliringlar: — Bu taxlarning silərgə nemə əhmiyiti bar? — dəp sorap qalsa, silər ularoqa: — 7 İordan dəryasining suliri Pərwərdigarning əhdə sandukining aldidə üzüp qoyuldi; [əhdə sandukı] İordan dəryasidin etküzülgəndə İordan dəryasining suliri üzüp qoyuldi; xunga bu taxlar Israillaroqa mənggülik bir əslətmə-bəlgə bolidu, — dəp jawap berisilər. 8 Xuning bilən Israillar Yəxua ularoqa buyruoqandək kildi. Pərwərdigarning Yəxuaqa kıləqan əmri boyiqə İsrailning kəbililirining sanioqa muwapıq İordan dəryasining otturisdin on ikki taxni elip, kənidioqan jayoqa kətürüp berip, xu yərdə koyup koydi. 9 Buningdin baxka Yəxua İordan dəryasining otturisdə əhdə sandukini kətürgən kahinlarning putliri mustəhkəm turoqan jayda on ikki taxni tikləp koydi. Bu taxlar bolsa bügüngiqə xu yərdə turidu. 10 Pərwərdigar Yəxuaqa həlkə eytixka tapilioqan barlıq ixlar orunlanəquqilik, yəni Musa əslidə Yəxuaqa buyruoqanlirining həmmisi bəja kəltürülgüqə, əhdə sandukini kətürgən kahinlar İordan dəryasining otturisdə tohtap turdi. Həlkə xu yərdin tezdin ətüwatatti. 11 Xundak boldiki, barlıq həlkə tamamən ətüp boləqanda, Pərwərdigarning [əhdə] sandukı bilən kahinlar həlkəning aldidin ətti. 12 Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisidikilərmu Musaning ularoqa buyruoqinidək səptə tüzüp Israillarning aldidə dəryadin ətti. 13 jəmiy bolup kırık mingqə qorallanoqan kixi Pərwərdigarning aldidin ətüp, Yeriho tüzləngliklirigə kelip, jəng kılıxka təyyar turdi. 14 U küni Pərwərdigar Yəxuani pütkül İsrailning nəziridə qong kildi; ular

uning pütün ömridə Musadin qorqqandək uningdinmu qorqti. **15** Pərwərdigar Yəxuaşa səz kəlip: — **16** Həkül-guwahlik sandukini kətürgən kahinlarə: — İordan dəryasidin qikənglar, dəp buyruəşin, dedi. **17** Xunga Yəxua kahinlarə: — İordan dəryasidin qikənglar, dəp buyrudi. **18** Xundak boldiki, Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürgən kahinlar İordan dəryasining otturisidin qikip, putlirining tapini kuruklukni dəssixi bilənla, İordan dəryasining süyi yənə öz jayioşa kaytip kəlip, awwalkidək ikki kəroqikəşioşə texip ekixka baxlidi. **19** Həlkə bolsa birinzi aynəng oninzi kuni İordan dəryasidin etüp, Yerihoning xərkəşining əng qət tərpidiki Gilgalə kəlip qedirgah tikti. **20** Ular İordan dəryasidin aloşaq kəlgən on ikki taxni bolsa, Yəxua ularni Gilgaldə tikləp koydi; **21** andin İsrailarə: — Keyin baliliringlar öz atiliridin: — Bu taxlarning əhmiyiti nemə, dəp sorisə, **22** silər baliliringlarə mundaş ukturup koyunglar: — «İsrail ilgiri kuruk yəşni dəssəp İordan dəryasidin etkənidi; **23** qunki Pərwərdigar Hudayinglar biz Kizil Dengizdin etküqə aldimizdə uning sulirini kurutup bərgəndək, Pərwərdigar Hudayinglar silər etküqə aldinglarda İordan dəryasining süyini kurutup bərdi; **24** yər yüşidiki barlik əllər Pərwədigarning kolining kanqilik küqlüklükini bilsun, xundakla siləşning Pərwərdigar Hudayinglardin həmişə qorquxunglar üqün U xundak kildi» — dedi.

5 Xundak boldiki, İordan dəryasining oşərb tərpidiki Amoriylarning həmmə padixahliri bilən dengizning yenidiki Kanaaniylarning həmmə padixahliri Pərwədigarning İsrailar etüp etküqə ularning aldidin

Iordan sulirini qandak kurutup bərginini angliqanda, yürəkliri su bolup, Israillarning səwəbidin ularning rohi qikay dəp qaldi. **2** U waqıtta Pərwərdigar Yəxuaqa söz kılıp: — Sən qakmak taxliridin piqaklarni yasap, Israillarni ikkinqi ketim hətnə kıləin, dedi. **3** Xuning bilən Yəxua qakmak taxliridin piqaklarni yasap, Israillarni «Hətnilik denglüki»də hətnə kildi. **4** Yəxuaning ularni hətnə kılıxining səwəbi xu idiki, Misirdin qikkən jənggə yariojudək həmmə ərkəklər Misirdin qikkəndin keyin qəllükning yolida ölüp tügigənidi. **5** Qünki Misirdin qikkən barlık həlk hətnə kılınəan bolsimu, lekin Misirdin qikip qəllükning yolida yürgən waqıtta Israil arisida tuəuloəanlarning həmmisi hətnisiz qaləanidi; **6** Qünki əslidə Pərwərdigarning awazioəa kulak salmioəan, Misirdin qikkən həlk iqidiki jənggə yariojudək barlık ərkəklər ölüp tügigüqə Israillar kırık yil qəldə yürgənidi; Pərwərdigar ularəa: — Siləрни Mən ata-bowiliringlarəa berixkə kəsəm bilən wədə kıləan zeminni, yəni süt bilən həsəl akidioəan yurtni kərgüqilər kılmaymən, dəp kəsəm kıləanidi. **7** Ləkin Pərwərdigar ularning ornini basturoəan əwladliri bolsa, yolda hətnə kılınmioəaqə, Yəxua əzi ularni hətnə kildi. **8** Barlık həlk hətnə kılınip, sakəyoquqilik qədirlirida, əz orunliridin qikmay turdi. **9** U waqıtta Pərwərdigar Yəxuaqa: — Bügün Mən Misirning ar-nomusini üstünglardin yumilitiwəttim, dedi. Xuning bilən u jayəa «Gilgal» dəp nam kəyulup, taki bügüngiqə xundək atalməkta. **10** Xuning bilən Israillar Gilgaldə qədir tikip turdi. Birinqi ayning on tətinqi küni ahximi Yeriho diyarining tüzlənglikliridə «ətüp ketix həyti»ni

etküzdi. **11** «Ötüp ketix heyti»ning etisi ular xu yarning axliq məhsulatliridin yedi, jümlidin xu küni petir nanlarni wə qomaqlarni yedi. **12** Ular xu zeminning axliq məhsulatliridin yegəndin keyin, etisi «manna»ning qüxüxi tohtidi. Xu wəqittin tartip Israillaroqa heq manna bolmidi; xu yilda ular Qanaan zeminining məhsulatliridin yedi. **13** Əmma Yəxua Yerihoqa yekin kəlgəndə, bexini kətürüp qariwidi, mana uning aldida suquruloqan qiliqni tutup turoqan bir adəm turatti. Yəxua uning kexioqa berip uningdin: — Sən biz tərəptimu, yaki düxmənlirimiz tərəptimu? — dəp soridi. **14** U jawab berip: — Yak, undak əməs, bəlkə Mən Pərwərdigarning qoxunlirining Sərdari bolup kəldim» — dedi. Yəxua yərgə düm yikilip səjdə qilip uningqa: — Rəbbimning qulioqa nemə tapxurukliri barkin? dəp soridi. **15** Pərwərdigarning qoxunining Sərdari Yəxuaqa: — Putungdiki kəxingni saləqin, qünki sən turoqan yər mukəddəs jaydur, dewidi, Yəxua xundak qildi.

6 Yeriho sepilining qowuq-dərwaziliri Israillarning səwəbidin məhkəm etilip, heqkim qiqalmaytti, heqkim kirəlməytti. **2** Pərwərdigar Yəxuaqa səz qilip: — Mana, Mən Yeriho xəhərinini, padixahini həmdə batur jəngqilirini qolungoqa tapxurdum. **3** Əmdi silər, yəni barliq jəngqilər xəhərnə bir qətim aylinip menginglar; altə künqiqə hər küni xundak qilinglar. **4** Həmdə yəttə kahin əhdə sanduqining aldida qoqkar münggüzidən etilgən yəttə burəqini kətürüp mangsun; yəttinqi künigə kəlgəndə silər xəhərnə yəttə qətim aylinisilər; kahinlar burəqilarni qalsun. **5** Xundak boliduki, ular qoqkar burəqiliri bilən

sozup bir awaz qikarətinida, barlik kixilər burətinin awazini anglap, kattik təntənə kəlip towlisun; buning bilən xəhərnin sepilliri tegidin ərülüp qüxidu, hər bir adəm aldiə qərap etilip kiridu, — dedi. **6** Xuning bilən Nunning oqlı Yəxua kahinlarni qakirip ularə: — Silər əhdə sandukini kətürüp menginglar; yəttə kahin Pərwədigarning əhdə sandukinin aldidə yəttə qoqkar burəsinin kətürüp mangsun, dedi **7** U həlkə: — Qikip xəhərnin aylininglar; qorallik ləxkərlər Pərwədigarning əhdə sandukinin aldidə mangsun, dedi. **8** Yəxua buni həlkə buyruəndin keyin, Pərwədigarning aldidə yəttə qoqkar burəsinin kətürgən yəttə kahin aldiə mengip burəsilarni qaldi; Pərwədigarning əhdə sandukisi bolsa ularning kəynidin elip mengildi. **9** Qorallik ləxkərlər burə qeliwatkan kahinlarning aldidə mangdi; əhdə sandukinin arkidin qoqdioquqi qoxun əgixip mangdi. Kahinlar mangoəq burə qalatti. **10** Yəxua həlkə buyrup: — Mən silərgə: «Towlanglar» demigüqə nə towlimganglar, nə awazinglarni qikarmanglar, nə aozinglardin heqbir səzmu qikmisun; ləkin silərgə «Towlanglar» dəgən künidə, xu qaoəda towanglar, — dəgənidi. **11** Xu tərəkidə ular Pərwədigarning əhdə sandukini kətürüp xəhərnin bir aylandi. Halayik qedirəhə qaytip kəlip, qedirəhə qəndi. **12** Ətisi Yəxua tang səhərdə qəpti, kahinlarmu Pərwədigarning əhdə sandukini yənə kətürdi; **13** Pərwədigarning əhdə sandukinin aldidə yəttə qoqkar burəsinin kətürgən yəttə kahin aldiə mengip tohtimay qəlip mangatti; [kahinlar] mangoəq burə qaloəndə, qorallik ləxkərlər ularning aldidə mangdi, arkidin

qoʻrdioʻlquqi qoxun agixip mangdi. **14** Ikkinchi kunimu ular xaharning atrapini bir ketim aylinip, yonə qedirgahqa yenip kaldi. Ular altə kungiqə xundak kilipturdi. **15** Yəttinchi kuni ular tang səhərdə qopup, ohxax haləttə yəttə ketim xaharning atrapini aylandi; pəkət xu künila ular xaharning atrapini yəttə ketim aylandi. **16** Yəttinchi ketim aylinip bolup, kahinlar burəqa qaloqanda Yəxua həlqkə: — Əmdi towlanglar! Qünki Pərwərdigar xahərnə silərgə tapxurup bərdi! **17** Lekin xahər wə uning iqidiki barliq nərsilər Pərwərdigarəqa mutlək ataloqanliqi üqün [silərgə] «haram»dur; pəkət pahixə ayal Rahab bilən uning pütün əyidikilərlə aman qalsun; qünki u biz əwətkən əlqilirimizni yoxurup qoyəqanidi. **18** Lekin silər qandakla bolmisun «haram» dəp bekitilgən nərsilərdin əzünglarni tartinglar; bolmisa, «haram» qilinəqan nərsilərdin elixinglar bilən əzünglarni haram kiliptur, Israilning qedirgahinimu haram kiliptur uning üstigə apət qüxürisilə. **19** Əmma barliq altun-kümüx, mis wə təmürdin boləqan nərsilər bolsa Pərwərdigarəqa mukəddəs kilinsun; ular Pərwərdigarning həzinisigə kirgüzulsun, — dedi. **20** Xuning bilən həlq towlixip, kahinlar burəqa qaldi. Xundak boldiki, həlq burəqa awazini angliəqinida intayin qattik towliwidi, sepil tegidin ərülüp qüxti; həlq uning üstidin ətüp, hərbiəri əz aldioqə atlinip kirip, xahərnə ixəqal qildi. **21** Ular ər-ayal bolsun, kəri-yax bolsun, qoy-kala wə exəklər bolsun xahər iqidiki həmmiini qiliqlap yəqətti. **22** Yəxua u zeminni qarlap kəlgən ikki adəmgə: — Silər u pahixə hotunning əyigə kirip, uningəqa bərgən qəsiminglar boyiqə uni wə uningəqa təwə boləqanlarning həmmisini

elip qiqinglar, dedi. **23** Xuning bilən ikki qarlioquqi yax yigit kirip, Raḥabni ata-anisi bilən qerindaxlirioḡa qoxup ḥəmmə nərsiliri bilən elip qiqti; ular uning barliḡ uruḡ-tuḡqanlirini elip kelip, ularni Israilning qedirḡahining sirtioḡa orunlaxturup qoydi. **24** Halayiq xəḡərni wə xəḡər iqidiki ḥəmmə nərsilərni ot yekip kəydürüwətti. Pəḡət altun-kümüx, mis wə tēmürdin bolḡan ḡaḡa-ḡuḡa əswablarni yioḡip, Pərwərdigarning öyining həziniḡə əkirip qoydi. **25** Lekin Yəxua paḡixə ayal Raḥabni, ata jəmətidikilərni wə uningḡa təwə bolḡanlirining ḥəmmisini tirik saḡlap ḡaldi; u bügüḡḡiqə Israil arisida turuwatidu; ḡünki u Yəxua Yerihoni ḡarlaxḡa əwətkən əlqilərni yoxurup qoyḡanidi. **26** U ḡaḡda Yəxua aḡaḡ-bexarət berip: — Bu Yerihə xəḡirini ḡaytidin yasaxḡa ḡopḡan kixi Pərwərdigarning aldidə ḡarḡix astida bolidu; u xəḡərning ulini salḡanda tunji oḡlidin ayrilidu, xəḡərning ḡowuḡlirini orunlaxturidioḡan ḡaḡda ḡiqiq oḡlidinmu ayrilidu, — dedi. **27** Pərwərdigar Yəxua bilən billə idi; uning nam-xəḡriti pütḡül zeminḡa kəḡg tarḡaldi.

7 Lekin Israil «ḡaram» nərsilər üstidə itaətsizlik ḡildi; ḡünki Yəḡuda ḡəbilisidin bolḡan Zərahning əwrisi, Zabdining nəwrisi, Karmining oḡli Aḡan degən kixi ḡaram dəp beḡitilḡan nərsilərdin aloḡanidi. Buning bilən Pərwərdigarning ḡəziḡi Israilḡa ḡozḡaldi. **2** Yəxua Yerihodin Bəyt-Əlning xərḡ tərḡidiki Bəyt-Awənniḡ yenida bolḡan Ayi xəḡirigə birnəḡḡə adəm əwətip ularḡa: — U yərgə ḡiqip u zeminni ḡarlap kelinglar, dəp buyrudi. Xuning bilən u adəmlər ḡiqip Ayi zeminini

qarlap keldi. **3** Ular qaytip kelip, Yəxuaqqa: — Həmmə həlkning u yərgə berixining həjiti yok ikən, ikki-üq mingqə adəm bolsila ayioqə hujum kilip [uni igiliyələydu;] u yərdə olturuxluk kixilər az boləqəqqa, pütkül həlkni awarə kilip u yərgə əwətmigin, — dedi. **4** Xuning bilən həlkətin üq mingqə kixi u yərgə qikti; lekin bular Ayining adəmliri aldidin qeqip ketixti. **5** Ayining adəmliri ulardin ottuz altiqə kixini urup əltürdi; qələqlarni sepil qowukining aldidin Xəbariməqiqə qoqlap berip, u yərdiki dawanda ularni urup məqlup kildi. Andin həlkning yüriki su bolup, qattik sarasimgə qüxti. **6** Yəxua kiyimlirini yirtip, Israilning aqsakalliri Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldida yərgə düm yikilip, baxliriqə topilarni qeqip, u yərdə kəq kirgüqə yetip qaldi. **7** Yəxua: — Ah, Rəb Pərwərdigar, sən bizni Amoriylarning qolioqə tapxurup həlak kilix üqün, bu həlkni nemixqa İordan dəryasining bu tərripigə ətküzgənsən? Biz İordan dəryasining u tərripidə turuwərgən bolsak boptikən! **8** Əy Rəbbim! Israil öz düxmənlirining aldidin burulup qaqқан yərdə mən nemimu deyələymən? **9** Qanaaniylar, xundakla zeminda barlik turuwatқанlar buni anglisa bizni qapsiwelip yər yüzidin namimizni üzüp taxlaydu; xu qaşda Sən uluq nam-xəhriting üqün nemiləni kilisən?! — dedi. **10** Lekin Pərwərdigar Yəxuaqqa jawab berip mundaq dedi: — «Ornungdin qop! Nemixqa xundak düm yatisən? **11** Israil gunah kildi! Ular yənə Mən ularəqə tapilioqan əhdəmgə hilaplik kilip, haram dəp bekitilgən nərsilərdin elip, oqrilik kilip, aldamqilik kilip həm haram bekitilgənni öz mallirining arisioqə tikip qoydi. **12**

Xunga Israillar dūxmənlrining aldidā tik turalmaydu; ular ʔzlrini «haram» qilip bekitip, mutlək yōqitilixqā yūzləngəqkə, dūxmənlrining aldidin burulup arqisiqā qaqidu. Əgər silər «haram» dəp bekitilgənni aranglardin tamamən yōq qilmisanglar, mundin keyin mən silər bilən billə bolmaymən. **13** Əmdi sən turup həlkni pak-mukəddəs qilip ularqā: — «Ətə üqün ʔzünglarni pak qilinglar; qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar xundak dəydu: — Əy Israil, səndə «haram» dəp bekitilgən nərsə bardur; bu haram nərsini aranglardin yōq qilmioquqilik dūxmənlirlərləning aldidā tik turalmaysilər. **14** Ətə səhərdə silər kəbilə boyiqə hazır qilinisilər; xundak boliduki, Pərwərdigar bekitkən kəbilə jəmət-jəməti boyiqə birdin-birdin aldioqā kəlsun; Pərwərdigar bekitkən jəmət ailə-ailə boyiqə birdin-birdin hazır bolup aldioqā kəlsun; andin Pərwərdigar bekitkən ailidiki ərəkəklər birdin-birdin aldioqā kelip hazır bolsun. **15** Xundak boliduki, haram dəp bekitilgən nərsini ʔz yenidā saqlioqan kixi tepiloqanda, Pərwərdigarning əhdisiqə hilaplik qiloqanliki üqün həm xundakla Israil iqidə rəzillik sadir qiloqini üqün u wə uningqā barlik təwə bolqanlar otta kəydürülsun, — dəydu», dəp eytkin». **16** Yəxua ətisi tang səhərdə turup Israilni aldioqā yioqip, kəbilə-kəbilini hazır qiliwidi, Yəhuda kəbilisi bekitildi; **17** u Yəhudaning jəmətlirini hazır qiliwidi, Zarhiylar jəməti bekitildi. U Zarhiylar jəmətini ailə-ailə boyiqə aldioqā kəltürüwidi, Zabdi degən kixi bekitildi. **18** Zabdi ʔz ailisidiki ərəkəklərnə birdin-birdin hazır qiliwidi, Yəhuda kəbilisidin Zərəhning əwladi, Zabdining nəwrisi, Karmining oqlı Aqan bekitildi. **19**

Xuning bilən Yəxua Aqanoqa: — Əy oqlum, Israilning Hudasi Pərwərdigarə xan-xərapni kayturup berip, [Uning hərmiti üçün] qiloqlanliringni ikrar qiləjin; məndin həqnemini yoxurmay, qiləjiningning həmmisini manga eytkin, dedi. **20** Aqan Yəxuaəqa jawab berip: — Mən dərwəkə Israilning Hudasi Pərwərdigar aldida gunah qilip, mundaq-mundaq kildim: **21** mən oljining arisidin Xinarda qikqan qirayliq bir tonəqa, ikki yüz xəkəl kümüx, əllik xəkəl eqirliktiki altun tahtioqa kəzüm qizirip ularni eliwaldim. Mana, bu nərsiləni qedirimning otturisdiki yərgə kəməp koydum, kümüx ularning astida, — dedi. **22** Xularni dewidi, Yəxua əlqiləni əwətti, ular qediroqa yügürüp bardi wə mana, nərsilər dərwəkə qedirda yoxurukluk bolup, kümüx bularning astida idi. **23** Ular bu nərsiləni qedirdin elip qikip Yəxuaəqa, xundaqla barliq Israillarning qexioqa kəltürüp, Pərwərdigarning aldioqa koydi. **24** Andin Yəxua bilən pütkül Israil jamaiti qopup Zərahning oqli Aqanni, kümüx, ton wə altun tahta bilən qoxup, uning oqulliri bilən qizlirini, uyliri bilən exəkliri, koyliri, qediri bilən barliq təwəliklirini elip Aqor jiloqisioqa kəltürdi. **25** Yəxua Aqanoqa: — Sən beximizoqa qanqilik apət kəltürdüng! Mana, bugün Pərwərdigar sening üstünggə apət kəltüridu, — dedi. Andin pütkül Israil jamaiti uni qalma-kesək qilip əltürdi. Ular ailisidikilərnimu qalma-kesək qilip əltürgəndin keyin, həmmi otta kəydürüwətti. **26** Andin halayik bir qong dəwə taxni uning üstigə dəwiləp koydi. Bügüngə qədər u u yərdə turmaqta. Buning bilən Pərwərdigarning qəzipi yandi. Xuning bilən xu yərgə «Apət jiloqisi»

[«(Akor jilojisi)»] dəp nam koyuldi wə bu künqiqə xundak atalmakta.

8 Pərwərdigar Yəxuaşa: — Sən heq qorkma, həm hədukmioqin. Turup, barlik jəngqilərnə özünq bilən elip, Ayi xəhərigə qikqin. Mana, Mən Ayining padixahı, həlqi, xəhəri wə zeminini qoxup seninq qolunqoşa tapxurdum.

2 Sən Yeriho bilən uninq padixahioşa qandak qiloqan bolsang Ayi xəhəri bilən uninq padixahioşimu xundak kilisən. Pəqət silər bu qetim xəhərdin olja wə qarpaylarni alsanglar bolidu. Əmdi sən xəhərninq kəyni tərıpıgə hujum kilixka pistirma qoyqin, — dedi. **3** Xuning bilən, Yəxua bilən həmmə jəngqilər qozqilip, ayioşa hujum kilixka qikti. Yəxua ottuz ming batur jəngqini ilqap keqidə ularni mangdurdi **4** wə ularoşa mundaq tapilidi: — «Silər agah bolup, xəhərdin bək neri kətməy xəhərninq kəynidə məkünüp turup, həmminglar bəktürmə hujumqoşa təyyar turunglar. **5** Mən özüm bilən qaloqan həmmə kixilərnə elip xəhərgə yeqin barimən; xundak boliduki, ular baldurkidək aldimizqoşa qikqip hujum qiloqanda, biz ularninq aldidin qaqimiz; **6** ular jəzmən bizninq kəynimizdin qoqlaydu; ular: «Israillar baldurkidək aldimizdin keqip kətti» dəp oqlaydu, biz ularni azdurup xəhərdin yirək elip qikimiz. Xuning üqün biz ularninq aldidin qaqimiz. **7** U waqitta silər bəktürmidin qopup qikqip, xəhərnə ixqal qilinglar; qünki Pərwərdigar Hudayinglar bu xəhərnə silərninq qolunglarqoşa tapxuridu. **8** Xəhərnə ixqal qiloqandin keyin Pərwərdigarninq tapilioşini boyiqə u xəhərnə ot yeqip kəydüriwetinglar. Mana, mən silərgə əmr bərdim». **9** Yəxua ularni yoloşa saldi, ular berip Bəyt-əl bilən

Ayining otturisida, Ayining oʻrbi tərpidə bəktürmə selip marap olturdi. Yəxua bolsa u keqisi həlkning arisida kəndi. **10** Ətisi səhər Yəxua kəpup, həlkni yioqip təkxürdi; andin u Israilning aqsakalliri bilən billə həlkning aldidə Ayioqə kərxə mangdi. **11** Uning bilən billə boləqan həmmə jəngqilərmu uning bilən qikip, xəhərnin aldioqə yekən berip, Ayining ximal tərpidə qedir tikti. Ular qüxkən jay bilən Ayining otturisida bir jiloqə bar idi. **12** Yəxua bəx mingqə adəmnə tallap elip berip, Bəyt-Əl bilən Ayining otturisida, xəhərnin oʻrbi tərpidə bəktürmə turəuzəqanidi. **13** Xundək kilip, barlik həlk, yəni xəhərnin ximal tərpidiki bargəhtiki kəxun bilən oʻrbi tərpidiki pistirma kəxun orunlaxturup bəlündi. Xu keqisi Yəxua əzi jiloqining otturisioqə qüxti. **14** Ayining padixahı xu əhwalni kərđi wə xəhərdikilər aldirap səhər kəpuxti; padixah bilən barlik həlk Israil bilən sokuxux üqün bəlgiləngən wəqıtta Arabah tüzənglikigə qikti. Lekin padixahning xəhərnin kəynidiki pistirma kəxundin həwiri yək idi. **15** Yəxua bilən barlik Israil bolsa əzlrini ulardin yəngiləngə selip, qəl tərəpkə kəqti. **16** Xəhərdə bar həlkning həmmisi ularni kəqlaxkə qəkirildi; ular kelip Yəxuani kəqlioqanda, ular əzduzulup xəhərdin yirək kilindi. **17** Ayi bilən Bəyt-Əlnin iqidə Israilni kəqlaxkə qikmioqan həqbir ər kixi kəlmidi; ular xəhərnə oquk kəyup, həmmisi Israilni kəqlap qikip kətti. **18** U wəqıtta Pərwərdigar Yəxuəqə: — Kəlungdiki nəyzini ayioqə kəritip uzatkən; qünki Mən uni sening kəlungəqə tapxurdum, — dēwidi, Yəxua kəlidiki nəyzini xəhərgə kəritip uzatti. **19** U kəlidiki nəyzini uzatkən həman

pistirmida yatkanlar jayidin tezla qikip, yügürginigə xəhərgə etilip kirip, uni ixəjal kīlip xuan ot yekip keydürüwətti. **20** Ayining adəmliri burulup qariwidi, mana xəhərdin asman-pələk ərlewatkən tütünni kərđi, ya u yakka ya bu yakka kaqayli desə, heq hali kəlmioqanidi; qəl tərəpkə kaqkən Israillar burulup əzlirini qoqlap keliwatkanlaroqa hujum kildi. **21** Yəxua bilən barlik Israil pistirma qoxunning xəhərnə elip boləqanlikini, xundakla xəhərdin tütünni ərlep qikkinini kərüp, yenip kelip, Ayining adəmlirini ɵltürgili turđi. **22** Xuning bilən bir wakitta xəhərnə aloqanlarmu xəhərdin qikip ularoqa hujum kildi. Xuning bilən ular Israillarning otturisida, bəziliri bu tərəptin, bəziliri u tərəptin kapsilip qaldı. Israillar ularning heqbirini qoymay, həmmisini ɵltürüwətti. **23** Ular Ayining padixahini tirik tutup, Yəxuaning aldioqa elip bardı. **24** Israil dalada uqrioqan barlik ayiliklarni, yəni əzlirini qəlgiqə qoqlap kəlgənlərnə kirip yəkatkəndin keyin (ularning həmmisi kiliqlinip yəkitiləqanidi), barlik Israil Ayioqa yenip kelip, u yərdikilərnə kiliqlap ɵltürđi. **25** Xundak boldiki, xu künidə ɵltürülgən ər-ayallar, yəni ayiliklarning həmmisi on ikki ming adəm idi. **26** Qünki Yəxua Ayida turuwatkən həmmə adəm yəkitilmioquqə kolidiki uzutup turoqan nəyzisini yioqmioqanidi. **27** Halbuki, Pərwədigarning Yəxuaqa buyruqan səzi boyiqə Israillar xəhərdiki qarpay bilən oljini əzliri üqün alđi. **28** Andin Yəxua Ayi xəhirini keydürüp, uni əbədgiqə Harabilik dəwisigə aylanduruwətti; taki bügüngiqə u xundak turmaqta. **29** Ayining padixahini bolsa, u bir dərəhkə asturup, u yərdə kəqkiqə turoquzđi. Kün patkanda Yəxua

əmr kiliwidi, kixilər uning əlükini dərəhtin qüxürüp, uni xəhərning kowukıning aldıoqa taxlap, üstigə qong bir dəwə taxni dəwiliwətti; bu tax dəwisi bögüngiqə turmaqta. **30** Andin Yəxua Ebal teoqida Israilning Hudasi Pərwərdigarəqa kurbangah yasidi. **31** Pərwərdigarning quli Musaning Israiləqa buyruqini boyiqə, Musəqa nazil qilinoqan qanun kitabida pütülgəndək, kurbangah heqbir tēmür əswab təgküzülmigən pütün taxlardin yasaloqanidi. Uning üstidə həlk Pərwərdigarəqa atap keydurmə kurbanlıqlar wə inaklık kurbanlıqliri sunup turdi. **32** Xu yərdə Yəxua uning taxlirining üstigə pütkül Israilning aldida Musa pütkən qanunni kəqürüp pütüp koydi. **33** Andin pütkül Israil həlqi, ularning aqsakalliri, əməldarliri bilən həkimliri, məyli musapirlar bolsun yaki ularning arisida tuquloqanlar bolsun, həmmisi Pərwərdigarning əhdə sanduqining ikki tərpidə, əhdə sanduqini kətürgən kahinlar boləqan Lawiylarning aldida ərə turdi; Pərwərdigarning quli Musaning dəsəptə buyruqini boyiqə, Israillarning bəht-bərikitini tiləxkə həlkning yerimi Gərizim teoqi aldida, yənə bir yerimi Ebal teoqi aldida turdi. **34** Andin Yəxua qanun kitabida pütülgənni həmmisigə muwapıq qanundiki həmmə səzlərnı, jümlidin bəht-bərikət səzliri wə lənət səzlirini okup bərdi. **35** Yəxua bularnı pütkül Israil jamaitigə, jümlidin ayallar, balılar wə ularning arisida turuwatqan musapirlarəqa okup bərdi; Musaning barlık buyruqanliridin heqbir səzni qaldurmidi.

9 Əmdi xundak boldiki, İordan dəryasining oqərb tərpidiki, yəni taoqlik rayondiki, Xəfələh oymanlıkidiki, Uluq Dengiz boyidiki, Liwanning udulioqıqə sozuləqan

barlik yurtlardiki padixahlar wə xuningdək Hittiylar, Amoriylar, Qanaaniylar, Pərizziylər, Hıwiylar, Yəbusiylarning padixahliri bu ixtin həwər tapqanda, **2** həmmisi bir bolup Yəxua bilən Israiloqa qarxi jəng qiloqili ittipaklaxti. **3** Əmma Gibeon ahaliliri Yəxuaning Yeriho bilən Ayioqa nemə qiloqinini anglioqanda, **4** ular hiylə-mikir ixlitip, əzlirini [uzun] səpərdə boləqandək kərsitip, exəklərgə kona taqar-hurjun bilən kona, yirtik-yamak xarab tulumlirini artip, **5** putlirioqa yamak qüxkən kona kəxlərni kiyip, kona jul-jul eginlərni üstigə orioqan idi; ular səpərgə aloqan nanlarning həmmisi pahtilixip kurup kətkənidi. **6** Ular Gilgal qedirgahioqa berip Yəxuaning kexioqa kirip uning bilən Israillaroqa: — Biz yirək yurttin kəldük; biz bilən əhdə tüzənglar, dedi. **7** Lekin Israillar Hıwiylaroqa jawab berip: — Silər bizning arimizda turuwatqan muxu yərliklər boluxunglar mumkin; undakta biz silər bilən kandaqmu əhdə tüzimiz? — dedi. **8** Ular Yəxuaqa: — Biz sening kulliringmiz, dedi. Yəxua ulardin: — Silər kim, kəyərdin kədinglar? — dəp soridi. **9** Ular uningoqa jawab berip: — Sening kulliring bolsa Pərwərdigar Hudayingning namini anglioqanliki üqün nəhayiti yirək yurttin kəldi. Qünki biz Uning nam-xəhritini wə Uning Misirda qiloqan həmmə ixlirini, **10** xundakla Uning Iordanning u təripidiki Amoriylarning ikki padixahi, yəni Həxbonning padixahi Sihon bilən Axtarotta turukluk, Baxanning padixahi Ogqa nemə qiloqinini anglidük. **11** Xunga əksakallirimiz bilən yurttə turoquqi həmmə həlk bizgə səz qilip: — Qolunglaroqa səpərgə lazimlik ozuk-tülük elip, berip Israillar bilən

kөрүхүп ularoqa: «Biz silarning kullukunglarda bolimiz; xunga biz bilən əhdə tüzünglar», dənglar, dəp bizni əwətti. **12** Silarning kexinglaroqa karap yoloqa qıqқан күнідә biz səpirimiz üqün eyimizdin aloqan nan issik idi, mana hazır u kurup, pahtilixip ketiptu. **13** Bu xarab tulumliri bolsa xarab қақılıoqanda yengi idi, mana əmdi yirtilip ketiptu. Biz kiygən bu kiyimlər wə kəxlər səpərninğ intayin uzunluğidin konirap kətti, — dedi. **14** Xuning bilən Israillar ularning ozuk-tülükidin azrak aldi, lekin Pərwərdigardin yol sorimidi. **15** Xundak kılıp, Yəxua ular bilən sülhı tüzüp, ularni tirik qoyuxқа ular bilən əhd baqlidi; jamaət əmiririmu ularoqa kəsəm kılıp bərdi. **16** Ular əhdə baqlixip üq күndin keyin, bu həkning əzlrigə qoxna ikənlikini, əzlrining arisida olturuxluk ikənliki ularoqa məlum boldi. **17** Israillar səpirini dawamlaxturup üqinqi күni ularning xəhərlirigə yetip kəldi; ularning xəhərliri Gibeon, Kəfirah, Bəərot bilən Kiriat-yearim idi. **18** Jamaətninğ əmirliiri ilgiri Israilning Hudasi Pərwərdigarning nami bilən ularoqa kəsəm қилоqan болоqаққа, Israillar ularoqa hujum қилмиди. Buning bilən pütкүл jamaət əmirilər üstidin oqotuldaxқили turdi. **19** Lekin əmirlərninğ həmmisi pütкүл jamaətkə: — Biz ularoqa Israilning Hudasi Pərwərdigarning [nami] bilən kəsəm қилиp бərgəqкə, ularoqa қол тəgкүzəlməymiz. **20** Biz ularoqa қилоqan kəsəميمiz түpəylidin, üstimizgə oqəzəp қүxməsliki üqün ularni tirik қalduruxmiz керək; ularoqa xundak қилмисақ болмаyду, dedi. **21** Andin əmirilər jamaətkə yənə: — Ularни tirik қoyunglar; halbuki, ular pütкүл jamaət üqün

otun yaroquqi wə su toxuquqilar bolidu, dedi. Bu ix əmirlər jamaətkə degəndək boldi. **22** U waqıtta Yəxua ularni qakirip ularoqa: — Silər arimizdiki yerliklər turup, nemixka biz yiraktin kəlduk, dəp bizni aldidinglar? **23** Buning üçün silər əmdi lənətkə kəlip, aranglarda Hodayimning eyi üçün otun yaridioqan wə su toxuydioqan kul boluxtin birər adəmmu mustəsna bolmaydu, — dedi. **24** Xuning bilən ular Yəxuaqa jawab berip: — Pərwədigar Hodayingning Öz kuli boləqan Musaqə əmr kəlip, barlik zeminni silərgə berixkə, xundakla zeminda turuwatqanlarning həmmisini aldinglardin yokitixka wədə kəloqanliki kulliring boləqan pəkirlaroqa enik məlum kilindi; xunga biz silərninğ tūpəylinglardin jenimizdin jəzmən ayrilip qalimiz dəp wəhimigə qūxūp, bu ixni kəlip salduk. **25** Əmdi biz kəlungə qūxtuk; nəziringgə nemə yahxi wə durus kərünsə xuni kəloqin, — dedi. **26** Yəxua ənə xundak kəlix bilən ularni Israilning kəlidin kutkuzdi; Israillar ularni əltürmidi. **27** Lekin xu küni Yəxua Pərwədigar tallaydioqan jayda jamaət üçün wə Pərwədigarning kurbangahı üçün ularni otun yaroquqilar wə su toxuquqilar dəp bekitti. Ular bəgüngə kədər xundak kəlip kəlməktə.

10 Xundak boldiki, Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Yəxuaning Ayi xəhirini ixəqal kəlip, uni mutlək yokatqanlikini, Yeriho bilən uning padixahioqa kəloqinidək, Ayi bilən uning padixahioqimu xundak kəloqinini, Gibeonda olturoquqilarning Israil bilən sülh tüzup, ularning arisida turuwatqanlikini anglap, **2** u wə həlki kattik kərkəti; qunki Gibeon bolsa Ayidin qong xəhər bolup, paytəht

xəhərliridək idi; uning həmmə adəmliri tolimu batur palwanlar idi. **3** Xuning bilən Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Həbronning padixahı Həhəm, Yarmutning padixahı Piram, Lakixning padixahı Yafiya və Əglonning padixahı Dəbirgə həwər əwətip: — **4** Mening yeniməyə kelip Gibeonlarəyə hujum kəliximiz üqün manga mədət beringlar; qünki ular bolsa Yəxua və Israillar bilən sülh tüzüwalı, — dedi. **5** Xundak kəlip Amoriylarning bəx padixahı, yəni Yerusalemning padixahı, Həbronning padixahı, Yarmutning padixahı, Lakixning padixahı və Əglonning padixahı — ular əzliri barlıq kəxunliri bilən billə qikip, Gibeonning udulıda bargah tikip, uningəyə hujum kəldi. **6** Buning bilən Gibeonlıklar Gilgaldiki qedirgahkə, Yəxuaning kəxiəyə adəm əwətip: — Sən əz kəlliringni taxlıwətməy, dərhal kəximizəyə kelip mədət berip, bizni kətkuzəyin; qünki taqlıq rayonda olturuxluk Amoriylarning barlıq padixahliri birlixip bizgə hujum kəldi, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua barlıq jəngqiləni, jümlidin həmmə batur palwanlari elip Gilgaldin yoləyə qikti. **8** Pərwərdigar Yəxuaəyə: — Ulardin kərkmiəyin; qünki Mən ularni sening kəlungəyə tapxurdum, ularning həqbiri aldingdə put tirəp turalmaydu, — dedi. **9** Yəxua Gilgaldin qikip pütün kəqə mengip ularning üstigə tuyuksiz qüxti. **10** Pərwərdigar ularni Israilning aldidə tiripirən kəldi, Yəxua ularni Gibeondə kəttik məqlup kəlip kərip, Bəyt-Həronəyə qikidioqan dawan yolıdə kəqlap, Azikah bilən Makkədəhkiqə sürüp-tokay kəldi. **11** Ular Israildin kəqip, Bəyt-Həronning dawanidin qüxüwatkəndə, Pərwərdigar taki ular Azikahkə yətküqə

asmandin ularning üstigə qong-qong möldür-taxlarni yaqdurdi. Ular öldi; muxu möldürlər bilən eltürülgənlər Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kəp idi. **12** Andin Yəxua Pərwərdigarə səz kildi, — yəni Pərwərdigar Amoriylarni Israilning aldioğa tapxuroğan künidə u Israilning kəz aldida Pərwərdigarə mundaq dedi: — «Əy kuyax, Gibeon üstidə tohtap tur! Əy ay, Ayjalon jilojisi üstidə tohtap tur!» **13** Xuni dewidi, həlk düxmənlərdin intikam elip boloquqilik kuyax mangmay tohtap turdi, aymu tohtap turdi. Bu wəqə Yaxarning kitabida pütülgən əməsmidi? Kuyax təhminən pütün bir kün asmanning otturisida tohtap olturuxka aldirimidi. **14** Pərwərdigar bir insanning nidasioğa kulak saloğan xundaq bir kün ilgiri bolup bəkmioğan wə keyinmu bolup bəkmidi; qünki Pərwərdigar Israil üqün jəng kildi. **15** Andin Yəxua bilən pütkül Israil Gilgaldiki qedirgahka yenip kəldi. **16** Əmma u bəx padixah bolsa keqip Makkədahtiki oqaroğa yoxuruniwaldi. **17** Xuning bilən birsi Yəxuaəğa məlum kilip: — U bəx padixah tepildi; ular Makkədahtiki oqaroğa yoxuruniwaptu, dedi. **18** Yəxua: — Undaq bolsa oqarning əozioğa qong-qong taxlarni yumilitip koyunglar, andin uning aldida adəmlərnə kəzətkə koyunglar. **19** Lekin silər tohtap qalmay düxmənliringlarni kooqlap kəynidə qaloğanlarni qiringlar; ularni əz xəhərlirigə kirgüzmənglar, qunki Pərwərdigar Hudayinglar ularni qolunglarəğa tapxurup bərdi, — dedi. **20** Andin xundaq boldiki, Yəxua bilən Israillar bularni kirip kattik məqlup kilip yokatti; lekin keqip kutuloğan bir qalduq mustəhkəm xəhərlirigə kiriwaldi. **21** Andin barlik həlk Makkədahtiki

qedirgahka, Yəxuaning kexioqa tinq-salamət yenip kəldi. Heqkim Israillaroqa qarxi eqiz eqixka jür'ət kılalmidi.

22 Yəxua: — Qıarnıng aqızını eqip, u bəx padixahni qıardın qikrip menıng keximoqa elip kelinglar, — dedi. **23** Ular xundak kılip bəx padixahni, yəni Yerusalemning padixahi, Hebronning padixahi, Yarmutning padixahi, Lakixning padixahi wə Əglonning padixahini qıardın qikrip unıng kexioqa elip kəldi. **24** U padixahlar Yəxuaning kexioqa kəltürülgəndə, Yəxua Israilning həmmə adəmlirini qakrip, əzi bilən jənggə qikkan ləxkər sərdarlırioqa: — Kelip putlirlərnı bu padixahlarınıng gədinigə qoyunglar, — dedi. Xundak dewidi, ular kelip putlirini ularning gədənirigə qoydi. **25** Andin Yəxua ularoqa: — Qorkmanglar wə heq hədukmanglar, kəysər wə qəyrətlik bolunglar; qünki Pərwədigar silər hujum kılqan barlık düxmənlirlənglaroqa xundak ixni kılidu, — dedi. **26** Andin Yəxua padixahlarıni kılıqlap əltürüp, jəsətlirini bəx dərəhkə esip qoydi; ular dərəhlərnıng üstidə kəqkiqə esiklik turdi. **27** Kün patkanda Yəxuaning buyruki bilən kixilər əlüklərnı dərəhlərdin qüxürüp, ular ilgiri yoxurunqan qarqoqa taxlap, qarning aqızioqa qong-qong taxlarıni qoyup qoydi. Bu taxlar taki büküngə kədər xu yərdə turmaqta. **28** U küni Yəxua Makkədəhni ixqal kılip, unıng padixahi bilən xəhridiki həmmə həlkning birinimu qoymay kılıqlap mutlək yəqatti; u Yerihoning padixahioqa kılqinidək Makkədəhning padixahioqimu xundak kildi. **29** Andin Yəxua bilən barlık Israillar Makkədəhtin qikrip, Libnahka berip Libnah xəhriqə hujum kildi. **30** Pərwədigar unimu padixahi bilən qoxup

Israilning qoliqqa tapxurup bardi; Yəxua uni qiliq bilən urup, xəhəridiki həmmə həlkning birinimu qoymay qiliqlap oltürdi; u Yerihoning padixahiqqa qiloqinidək uning padixahiqimu xundak qildi. **31** Andin Yəxua bilən barliq Israil Libnahdin qikip, Lakixka berip, uni kamal qilip uningqqa hujum qildi. **32** Pərwərdigar Lakixni Israilning qoliqqa tapxurdi; ular ikkinqi künila uni qiliq bilən elip, dəl Libnahka qiloqinidək, xəhəridiki həlkning birinimu qoymay qiliqlap oltürdi. **33** U waqıtta Gəzərnıng padixahı Həram Lakix xəhərigə mədət berix üqün qikip kəldi; ləkin Yəxua uni barliq adəmliri bilən qoxup urup, ulardin həqkimni tirik qoymay oltürdi. **34** Andin Yəxua bilən barliq Israil Lakixtin qikip, Əqlonqqa berip uni kamal qilip, u xəhərgə hujum qildi. **35** Ular xu küni xəhərnı elip, uningdiki adəmlərnı qiliqlidi; xu küni Yəxua xəhərdiki barliq kixilərnı tələküs yəqatti; u dəl Lakixka qiloqinidək, ularqimu xundak qildi. **36** Andin Yəxua bilən Israilning həmmisi Əqlondin qikip Həbronqqa berip, u xəhərgə hujum qildi. **37** Ular uni elip, dəl Əqlonda qiloqandək uning padixahıni qiliqlap, uningqqa qaraxliq həmmə yeza-kəntlirini elip, ularning iqidə olturuxluk həmmə adəmnıng həqbirini qoymay qiliqlap yəqatti. Yəxua xəhərnı wə iqidiki barliq adəmlərnı mutlək yəqatti. **38** Andin Yəxua bilən barliq Israilar Dəbirgə berip, u xəhərgə hujum qildi. **39** U xəhərnı elip wə uningqqa qaraxliq həmmə yeza-kəntlirini qiliq bilən urup, padixahıni tutup, bulardiki barliq adəmlərnıng həqbirini qoymay tələküs yəqatti. Yəxua Həbronqqa qiloqinidək, Libnahka wə uning padixahiqqa qiloqinidək, Dəbir bilən uning padixahiqimu

xundak kildi. **40** Bu tərīkidə Yəxua xu pütün yurtni, yəni taqlıq rayonni, jənubiy Nəgəw yurtini, Xəfəlah oymanlıqini, dawandiki yurtlarni hujum kilip elip, həmmə yurtni ixəqal kilip barlıq padixahliri bilən məqlup kildi. Israilning Hudasi Pərwərdigar buyruqinidək, u heqkimni qoymay, bəlki nəpəsi barlarning həmmisini mutlək yokatti. **41** Yəxua Qadəx-Barneadin tartip Gazaqlıqə boləqan yurtlarni, xuningdək Goxənning pütkül yurtini taki Gibeonqlıqimu hujum bilən aldi. **42** Bu qetimki uruxta Yəxua bu padixahlarni məqlup kilip, ularning zeminini igilidi. Qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar Israil tərəptə turup jəng kildi. **43** Andin Yəxua bilən barlıq Israil Gilgaldiki qedirgahqa yenip kəldi.

11 Əmma Həzorning padixahı Yabin bularni anglap Madonning padixahı Yobab bilən Ximronning padixahı wə Aqsafning padixahıqə adəm əwətti, **2** xundakla ximaldiki taqlıq rayondiki padixahlarqə, Kinnərotning jənubidiki tüzlənglik, oymanlıq wə qərbətiki Dor egizlikidiki həmmə padixahlarqə əlqi əwətti; **3** U yənə xərək bilən qərb tərəptiki Kanaaniylar, Amoriylar, Hittiylar, Pərizziylər bilən taqlıq rayondiki Yəbusiylar wə Hərmon teqlining etikidiki Mizpah yurtida turuwatqan Hıwiylarni qaqirdi. **4** Ular, yəni padixahliri wə barlıq qoxunliri qıqtı; ularning sani dengiz sahlidiki kumdək kəp idi, ularning nuroqun at wə jəng hərwiliri bar idi. **5** Bu həmmə padixahlar bir bolup yioqilip, Israil bilən jəng kilix üqün Mərom sulirining boyida qedirlarni tikti. **6** Lekin Pərwərdigar Yəxuaqla: — Sən ulardin heq qorkmioqin; qünki Mən ətə muxu waqitlarda ularning həmmisini Israilning

aldida ʔalakətkə tapxurimən. Sən ularning atlirining pəylirini kesip, ʔarwilirini otta keydürüwetisən, — dedi.

7 Buni anglap Yəxua bilən uning həmmə jəngqiliri Mərom sulirining yenioʔa berip, ularning üstigə tuyuksiz qüxüp ʔujum kildi. **8** Pərwərdigar ularni Israilning ʔolioʔa tapxurdi; ularni urup Qong Zidon wə Misrəfot-Mayimoʔiqə, xundakla xərk tərəptiki Mizpah wadisoʔiqə sürüp berip, ulardin ʔeqbirini ʔoymay ʔiliqlap ɵltürdi.

9 Yəxua Pərwərdigarning ɵzigə buyruoʔinidək ʔilip, ularning atlirining pəylirini kesip, ʔarwilirini otta keydürüwətti. **10** Xu ʔaoʔda Yəxua ʔaytip berip, ʔazorni ixoʔal ʔilip, uning padixahini ʔiliqlap ɵltürdi. ʔazor bolsa xu dəwrlərdə axu barlik əllərnin bexi idi. **11** [Israilar] xəʔər iqidə olturuxluk həmmisini ʔiliqlap ɵltürüp, ʔeq nəpəs igisini ʔoymay həmmisini üzül-kesil yoʔatti; ʔazorni Yəxua otta keydürüwətti, **12** Xu padixahlarınin barlik paytəht xəʔərlirini elip, ularning padixahlarınıin məoʔlup kildi; Pərwərdigarning ʔuli boləʔan Musa buyruoʔinidək, u ularni ʔiliqlap üzül-kesil yoʔatti.

13 Lekin egizlikkə selinoʔan xəʔərləni bolsa, Israil keydürmidi; Yəxua ulardin pəkət ʔazornila keydürüwətti.

14 Israilar bu xəʔərlərdiki ɵəniymətləni wə ʔarpaylarni ɵzlirigə olja ʔilip aldi, lekin iqidiki həmmə adəmləni ʔiliqlap yoʔatti; ular birmu nəpəs igisini tirik ʔoymidi. **15** Pərwərdigar ɵz ʔuli boləʔan Musaoʔa nemə buyruoʔan bolsa, Musamu Yəxuaʔa xuni buyruoʔanidi wə Yəxuamu xundak kildi. U Pərwərdigarning Musaoʔa buyruoʔinidin ʔeqnemini ʔaldurmay həmmiini xu boyiqə ada kildi.

16 Xu tərəkədə Yəxua xu zeminning həmmisini, yəni

taʼoliq rayondiki zeminlarni, barlik jənubiy Nəgəw zeminini, barlik Goxən zeminini, oymanliktiki zeminlarni, tüzlängliktiki zeminlarni wə Israilning taʼoliq rayonlirini wə Xəfəlah oymanlikini, **17** Seir dawinioʻiqə sozuləqan Həlak teʼjədin taki Hərmon teʼjəning etikidiki Liwan jiləʼisioʻa jaylaxqan Baal-Gadkiqə boləqan zeminni igilidi; u ularning həmmə padixahlirini tutup ularni ölümgə məhkum qildi. **18** Xu tərəkida Yəxua bu həmmə padixahlar bilən uzun waqit jəng qildi. **19** Gibeonda olturəqlaxqan Həwiylardin baxqə, heqbir xəhər Israil bilən sulh tüzmididi. Israil ularning həmmisini jəng arkilikla aldi. **20** Qünki ularning kənglining qattik qilinixi, Israil bilən jəng qilix niyitida boluxi Pərwədigardin idi; buning məqsiti, ularning üzül-kesil yokitilixi; yəni, ularəqə heq rəhim qilinmay, əksiəqə Pərwədigar Musəəqə buyruəjənidək ularning yokitilixi üqün idi. **21** U waqitta Yəxua kelip Anakiylarəqə hujum qilip ularni taʼoliq rayondin, Həbrondin, Dəbirdin, Anabdin, Yəhudaning həmmə taʼoliq rayoni bilən Israilning həmmə taʼoliq rayonidin yokatti; Yəxua ularni xəhərliri bilən qoxup üzül-kesil yokatti. **22** Xuning bilən Israillarning zeminida Anakiylardin heqbirimu qaldurulmididi; pəqət Gaza, Gat wə Axdodta birnəqqisila qaldi. **23** Xu tərəkida Yəxua Pərwədigar Musəəqə wədə qiləqandək pütkül zeminni aldi; Yəxua uni Israiləqə ularning qoxun-qəbilisi boyiqə miras qilip təqsim qildi. Andin zemin jəngdin aram tapti.

12 Israil Iordan dəryasining u tərəpidə, yəni kün qikix tərəpidə [ikki] padixahni əltürdi. Ular ularning zeminini, yəni Arnon dəryasidin tartip Hərmon taʼoliqəqə tutaxqan

zemin bilən xərək tərəptiki barlik Arabah tüzlənglikini igilidi. Xu [ikki] padixahlar bolsa: — **2** [birsi] Həxbonda turuxluk, Amoriylarning padixahi Sihon; u Aroər (Aroər Arnon dəryasining boyida) wə Arnon jilojisiidiki xəhərdin tartip, Gileadning yerimini öz iqigə aloqan Yabbok dəryasiojiqə (bu Ammoniylarning qegrisi idi) bolqan yərlərdə səltənət qilatti; **3** u səltənət qiloqan zemin yənə xərək tərəptiki Kinnərot dengizidin tartip Arabah dengiziojiqə, yəni Xor dengiziojiqə sozulqan Arabah tüzlənglikini, xundakla xərək tərəptiki Bəyt-Yəximotqa baridioqan yolni wə jənub tərpidə Pisgah teqining dawanlirining qetigiqə sozulqan zeminni öz iqigə alatti. **4** Uningdin baxqa Israil Baxan padixahi Ogning zeminini aldi; u Rəfayilar [deyilidioqan gigantlarning] qaldukidin biri idi (ular Axtarot wə Ədrəydə turatti). **5** U Hərmon teqidiki yurtlaroqa, Salkah wə pütkül Baxan zeminoqa, yəni Gəxuriylar bilən Maakatiylarning qegriziojiqə, xuningdək Gileadning yerimioqa, taki Həxbonning padixahi Sihonning qegriziojiqə səltənət qilatti. **6** Pərwərdigarning quli bolqan Musa bilən Israillar bularoqa hujum qilip məqlup qiloqanidi wə Pərwərdigarning quli Musa xu zeminni Rubənlərgə, Gadlaroqa wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras qilip bərgənidi. **7** Təwəndikilər Yəxua bilən Israillar Iordan dəryasining oərb tərpidə hujum qilip məqlup qiloqan padixahlardur; ularning zeminliri Liwan jilojisiidiki Baal-Gadtin tartip, Seirning dawanlirining yenidiki Həlak teqiojiqə bolqan zeminlardin ibarət idi. Yəxua bu zeminlarni Israilning qoxun-kəbililiri boyiqə ularoqa miras

kilip bardi, **8** jumlidin taqlik yurtni, Xafelah oymanlikini, Arabah tuzlenglikini, egizliktiki dawanlarni, qellukni wə jənubtiki Nəgəw zeminini, Hittiylar, Amoriylar, Qanaaniylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiylarning zeminlirini belüp bardi: — **9** Ularning padixahlırining biri Yerihoning padixahı, biri Bəyt-Əlning yenidiki Ayining padixahı, **10** biri Yerusalemlarning padixahı, biri Hebronning padixahı, **11** biri Yarmutning padixahı, biri Lakixning padixahı, **12** biri Əglonning padixahı, biri Gəzərning padixahı, **13** biri Dəbirning padixahı, biri Gədərning padixahı, **14** biri Hormahning padixahı, biri Aradning padixahı, **15** biri Libnahning padixahı, biri Adullamning padixahı, **16** biri Makkedahning padixahı, biri Bəyt-Əlning padixahı, **17** biri Tappuahning padixahı, biri Həfərning padixahı, **18** biri Afəkning padixahı, biri Laxaronning padixahı, **19** biri Madonning padixahı, biri Həzorning padixahı, **20** biri Ximron-Məronning padixahı, biri Akşafning padixahı, **21** biri Taanakning padixahı, biri Məgiddoning padixahı, **22** biri Kədəxning padixahı, biri Karməlning yenidiki Yokneamning padixahı, **23** biri Dor egizlikidiki Dorning padixahı, biri Goyimning padixahı, **24** biri Tirzahning padixahı bolup, jəmiy ottuz bir padixah idi.

13 Əmma Yəxua yaxinip, yexi heli bir yərgə berip qalojanidi. Pərwərdigar uningəja mundaq dedi: — «Sən əmdi qerip qalding, yexingmu qongiyip qaldi, lekin yənə igilinixi kerək boləqan nuroqun zemin bar. **2** Bu zeminlar bolsa munular: — Filistiyləarning wə Gəxuriylarning barliq yurtliri, **3** yəni Misirning xərək tərpidiki Xiħor

dəryasidin tartip, ximal tərəpidiki Əkron xəhərinin qeğralirioqə sozulğan yərlər (xu yurt Qanaaniylarning zemini hesablinatti), jümlidin Gaza, Axdod, Axkelon, Gat wə Əkronniki bəx Filistiy əmir baxquridioğan yurtlar bilən Awwiylarning jənub tərəptiki yurtliri; Zidoniylarəğa təwə bolğan Məarahdin tartip Afək bilən Amoriylarning qeğrasioqə bolğan Qanaaniylarning barlıq zemini; **5** Gəbaliylarning zemini wə barlıq Liwan zemini, yəni kün qıqix tərəptiki Hərmon teoqining etikidiki Baal-gadtin tartip, Hamat rayonioğa kirix eoqizioqə bolğan zeminlar; **6** Liwandin tartip Misrəpot-Mayimoqə sozulğan taolıqta barlıq olturuwatqanlarning, yəni Zidoniylarning zemini qatarlıqlardin ibarəttur. Bu zemindiki həlkning həmmisini Mən İsraıl aldidin qoqliwetimən. Xunga sən qoqum Mening sanga buyruoqinim boyiqə buni qək taxlap İsrailliklarəğa miras kılıp təksim kılıp berixing kerək. **7** Sən əmdi bu zeminlarni tokkuz kəbilə bilən Manassəhning yerim kəbilisigə miras kılıp bəlgin». **8** Rubənlər bilən Gadlar bolsa, [Manassəhning yerim kəbilisi] bilən birliktə İordan dəryasining u qeti, yəni xərk tərəpidə Musaning ularəğa bərgən mirasioğa igə boldi; buni Pərwədigarning kuli bolğan Musa ularəğa miras kılıp bərgənidi: — **9** Ularning zeminliri Arnon jiloqisining boyidiki Aroərdin tartip, jümlidin jiloqining otturisdiki xəhər wə Dibonoqə sozulğan Mədəbə tüzləngliki, **10** Həxbonda səltənət kılğan, Amoriylarning padixahı Sihonning Ammoniylarning qeğrisioqə bolğan həmmə xəhərliri; **11** Gilead bilən Gəxuriylar wə Maakatiylarning qət yurtliri, Hərmon teoqining həmmisi wə Salkahioqə

sozuloqan barlik Baxan zemini; **12** [gigantlar boloqan] Rəfayiylarning qalduq nəsldin boloqan Axtarot bilən Ədrəydə səltənət qiloqan Ogning Baxandiki pütkül padixahlik zeminidin ibarət idi; muxu zemindikilərnı Musa məqlup qilip, zeminlirioqa igə boldi. **13** Lekin Israillar Gəxuriylar bilən Maakatiylarnı öz yurtliridin qoqlıwətmidi; xunga Gəxuriylar bilən Maakatiylar bögüngiqə Israil arisida turmaqta. **14** Lekin [Musa] Lawiy qəbilisigə heq miras zeminni bərmigən; Israilning Hudasi Pərwərdigar ularoqa eytkinidək, Pərwərdigaroqa atap otta sunulqan qurbanliklar ularning mirasidur. **15** Musa Rubənlər qəbilisigə, jəmət-aililiri boyiqə yurtlarnı miras qilip bərdi. **16** Ularning zemini bolsa Arnon jiloqisining yenidiki Aroərdin tartip, jiloqining otturisidiki xəhər wə Mədəbaning yenidiki pütkül tüzlənglik, **17** Həxbon wə uningqə qaraxlik tüzləngliktiki həmmə xəhərlər, Dibon, Bamot-Baal, Bəyt-Baal-Meon, **18** Yahaz, Kədəmot, Məfaat, **19** Kiriatayim, Sibmah, wə «Jiloqa teoqi»diki Zərət-Xahar, **20** Bəyt-Peor, Pisgah teqidiki dawanlar, Bəyt-Yəximot, **21** tüzləngliktiki barlik xəhərlər wə Həxbonda səltənət qiloqan, Amoriylarning padixahı boloqan Sihonning pütkül səltənitining zeminini öz iqigə aldi. Bu padixah wə uning bilən xu yurtta olturuxluk, [Sihonqə] beqinoqan sərdarlar Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba qatarlik Midiyan əmirliri bolsa Musa tərpidin ɵltürɵlgənidi. **22** Xu waqıtta Israillar ɵltürgənlər iqidə Beorning ooqli palqi Balaammu bar idi; unimu ular qiliqlap ɵltürgənidi. **23** Rubənlərnıng zeminining qegrasi Iordan dəryasining ɵzi idi. Rubənlərnıng jəmət-aililiri

boyiqə ularoqə bəlungən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kixlaqliri idi. **24** Musa yənə Gad kəbilisigə, yəni Gadlarning jəmət-aililiri boyiqə ularoqə miras bəlup bərgənidi. **25** Ularning zeminliri bolsa Yaazər bilən Gileadning barliq xəhərliri, Ammoniylarning zeminining yerimi taki Rabbah aldidiki Aroərgiqə, **26** Həxbondin tartip Ramat-Mizpəh wə Bətonimoqiqə, Maḥanayimdin tartip Dəbirning qəgrisoqiqə, **27** jiloqioqə jaylaxqan Bəyt-Haram, Bəyt-Nimrah, Sukkot wə Zafonlar, Həxbonning padixahı Siḥonning səltənitining İordan dəryasining xərkiy kətidiki qaloqan qismi, dəryani yaqilap Kinnərət Dengizining u bexioqiqə idi. **28** Gadlarning jəmət-aililiri boyiqə ularoqə bəlungən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kixlaqliri idi. **29** Musa Manassəhning yerim kəbilisigimu miras bərgənidi; Manassəhning yerim kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə bu miras bəlup berilgənidi: — **30** zeminliri Maḥanayimdin tartip, pütkül Baxan zemini, Baxanning padixahı Ogning pütkül səltənitining zemini wə Yairning barliq yeza-kəntliri (bu yeza-kəntlər Baxanning əzigə jaylaxqan bolup, jəmiy atmix idi), **31** Gileadning yerimi bilən Baxan padixahı Ogning səltənitidiki Axtarot wə Ədrəy xəhərliri Manassəhning oqlı Makirning əwladioqə təwə qilinoqan bolup, Makirlarning yerim qismioqə jəmət-aililiri boyiqə miras qilip bəlup berilgənidi. **32** Musa İordan dəryasining xərk kətida, Yerihoning udulida, Moabning tüzlənglikliridə boloqan waqtida bəlup bərgən miraslar mana bu zeminlar idi. **33** Ləkin Musa Lawiy kəbilisigə həq miras zeminni təqdim qilmidi; İsrailning

Hudasi Pərwərdigar ularoşa eytkinidək, U Əzi ularning mirasidur.

14 Israillarning Qanaan zeminidin aloşan mirasliri təwəndikidək; Əliazar kahin bilən Nunning oqlı Yəxua wə Israil kəbililiridiki jəmət-ailə baxlıqliri muxu miraslarni ularoşa bəlup bərgən. **2** Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən tokkuz yerim kəbilə toqrisida buyruşinidək, ularning hər birining ülxi qək taxlax bilən bəlup berildi. **3** Qünki qaloşan ikki kəbilə bilən Manassəhning yerim kəbilisining mirasini bolsa Musa İordan dəryasining u tərpidə ularoşa təkşim kılşanidi; lekin u Lawiylaroşa ularning arisida heq miras bərmigənidi **4** (Yüsüpning əwladliri Manassəh wə Əfraim degən ikki kəbiligə bəlungənidi. Lawiylaroşa bolsa, turuxqa bolidişan xəhərlər bekitilip, xundakla xu xəhərlərgə təwə yaylaqlardin qarpaylirini bakişidışan wə mal-müluklirini orunlaxturidişan yərlərdin baxqa ularoşa heq ülxlərnə bərmigənidi). **5** Pərwərdigar Musoşa qandək buyruşan bolsa, Israillar xundək kılip zeminni bəluxüwalidi. **6** Yəhudalar Gilgaloşa, Yəxuaning kexioşa kəldi, Kənizziy Yəfunnəhning oqlı Kaləb Yəxuaşa mundək dedi: — «Pərwərdigar Əz adimi bolşan Musoşa mən bilən sening toqrangda Qadək-Barneada nemə degənlikini bilisənşu; **7** Pərwərdigarning adimi Musa meni Qadək-Barneadin zeminni qarlap kelixkə əwətkəndə, mən kırık yaxta idim; qin [etikadlik] kənglüm bilən uningşa həwər yətküzgənidim. **8** Əmma mən bilən qıqqan kərindaxlirim həlkning kənglini su kiliwətkənidi. Lekin mən bolsam pütün qəlbim bilən Pərwərdigar Hudayimoşa

əgəxtim. **9** U küni Musa kəsəm kılıp: — «Sən pütün kəlbing bilən Pərwərdigar Hudayingoşa əgəxkining üqün, sening putung dəssigən zemin jəzmən əbədgigə sening bilən nəslingning mirasi bolidu» — degənidi. **10** — Mana Israil qəldə sərgərdan bolup yürgəndə, Pərwərdigar Musaoşa xu sözləni degən künidin keyinki kırık bəx yil iqidə Əzi eytkinidək meni tirik saklıdi. Mana mən бүгүн səksən bəx yaxka kirdim. **11** Mən muxu kündimu Musa meni qarlawka əwətkən kündikidək küqlükmən, məyli jəng kilix bolsun yaki bir yərgə beripkelix bolsun, mening yənla baldurkidək küq-dərmanim bardur. **12** Əmdi Pərwərdigar xu künidə wadə kıləjan bu taqlıq yurtni mənə miras kılıp bərgin; qünki u küni sənmu u yərdə Anakiylar turidiqanlikini, xundakla qong həm mustəhkəm xəhərlər barlikini anglidingoşa. Lekin Pərwərdigar mən bilən billə bolsila, Pərwərdigar eytkinidək mən ularni qoqliwetimən». **13** Buni anglap Yəxua Yəfunnəhning oqlı Kaləbkə bəht-bərikət tiləp, Həbronni uningoşa miras kılıp bərdi. **14** Xunga Həbron taki bögüngigə Kənizziy Yəfunnəhning oqlı Kaləbning mirasi bolup turmaqta; qünki u pütün kəlbi bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarəşa əgəxkən **15** (ilgiri Həbron bolsa Kiriət-Arba dəp atilatti. Arba degən adəm Anakiylar arisida əng dangki qıqqan adəm idi). Xundak kılıp zemin jəngdin aram tapti.

15 Yəhudalar kəbilisining mirasi bolsa jəmət-aililiri boyiqə qək taxlinip erixkən zemin bolup, jənubiy tərəpning uqi Edomning qəgrisiəşa wə Zin qəligə tutaxti; **2** jənubiy qəgrisi «Xor dengizi»ning ayioqidin, yəni jənubiy

tərəpkə qoqqiyip qikқан қолтуқтин baxlinip, **3** «Serik Exək dawini»ning jənub tərpidin ətüp, Zinoğa tutaxti; andin Qadəx-Barneaning jənubini yaқilap Həzronğa ətüp, Addarğa berip, Karkaahқа burulup, **4** Azmonğa ətüp Misir ekini bilən qikip, uqi dengizğa taқixatti. Bu ularning jənubiy qegrisi idi. **5** Xərkiy qegrisi bolsa Xor dengizidin Iordan dəryasining dengizğa quyulidioqan eoқizioқə idi; ximaliy qegrisi bolsa dengizning Iordan dəryasining dengizğa quyulidioqan eoқizidin baxlinip, **6** andin Bəyt-Hoqlahğa berip, Bəyt-Arabahning ximalidin ətüp, Rubənniing oolli Boқanning texining kexioқə idi; **7** andin qegra Aқor jiloқisidin Dəbirgə karap ətüp, u yərdin ximal tərpiгə burulup, jiloқining jənub tərpidiki Adummimoğa qikidioqan dawanning udulidiki Gilgalğa yetip berip, andin Ən-Xəməx suliridin ətüp, Ən-Roқəl buliқioğa tutixatti; **8** u yərdin «Bən-Hinnomning jiloқisi»ğa qikip, Yəbusiylar egizlikidin, yəni Yerusalemnning jənub tərpidiki dawandin ətüp, andin Hinnom jiloқisining aldioğa, yəni oқərb tərəpkə, Rəfayiylarning jiloқisining ximaliy bexidiki taoқning qoққisioğa qikti; **9** qegra bu taoқning qoққisidin Nəftoah süyining buliқioğa berip, andin Əfron teoқidiki xəhərlirining yeni bilən qikip, u yərdin Baalah (yəni Kiriāt-Yearim)ğa yetip berip, **10** andin Baalahtin ətüp, oқərb tərpiгə қayrilip Seir teoқioğa berip, Yearim teoқi (yəni Kesalon)ning ximaliy baoқridin ətüp, Bəyt-Xəməxkə qüxüp, Timnahtin etti; **11** andin ximalğa karap Əkronning dawini bilən qikip Xikronğa ətüp, Baalah teoқining yenioğa tutixip, Yabnəəlgə yetip, andin uqi dengizğa taқaxқanidi. **12** Oқərb tərpidiki

qegrisi bolsa dengiz boyliri idi. Yəhudalarning jəmət-aililiri boyiqə ularoşa tohtitiloqan tət tərripidiki qegra mana xu idi. **13** Yəfunnəhning oolli Kaləbgə bolsa, Pərwərdigarning Yəxuaşa bərgən əmri boyiqə, uningoşa Yəhudalarning arisida bir ülūx, yəni Anakning atisi Arbaning xəhəri boləqan Həbron ata kəilindi. **14** Kaləb xu yərdin Xexay, Aħıman wə Talmay degən üq Anakiyini kooqliwətti; ular üqi Anakning əwladi idi. **15** Andin xu yərdin qikip, Dəbirdə turuwatqanlaroşa hujum kildi (ilgiri Dəbirning nami Kiriət-Səfər idi). **16** Kaləb: — Kimki Kiriət-Səfərgə hujum kəlip uni alsa, uningoşa kizim Aksahni hotunlukka berimən, degənidi. **17** Kaləbning ukisi Kenazning oolli Otniyəl uni ixoal kildi, Kaləb uningoşa kizi Aksahni hotunlukka bərdi. **18** Xundak boldiki, kiz yatlik bolup uning kexioşa barar qaoşda, erini atisidin bir parqə yər soraxka ündidi. Aksah exəktin qüxüxigə Kaləb uningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soridi. **19** U jawab berip: — Meni alahidə bir bərikətligəysən; sən manga Nəgəwdin [kaonjirak] yər bərgənəkənsən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən, — dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningoşa üstün bulaklar bilən astin bulaklarni bərdi. **20** Təwəndikilər Yəhuda kəbilisigə ularning jəmət-aililiri boyiqə təgkən miras ülūxlərdur: — **21** Yəhuda kəbilisining əng jənubioşa jaylaxqan, Edom qegrisi tərəptiki xəhərlər: — Kabzəəl, Edər, Yagur, **22** Kinah, Dimonah, Adadah, **23** Kədəx, Həzor, Yitnan, **24** Zif, Tələm, Bealot, **25** Həzor-ħadattah, Keriot-Həzron (yəni Həzor), **26** Amam, Sema, Moladah, **27** Həzar-Gaddah, Həxmon, Bəyt-Pələt, **28** Həzar-Xual,

Bəər-Xeba, Biziotiya, **29** Baalah, Ijim, Ezəm, **30** Əltolad, Kesil, Hormah, **31** Ziklag, Madmannah, Sansannah, **32** Libaot, Xilhim, Ayin və Rimmon qatarliklar jəmiy yigirmə tokkuz xəhər və ularoşa qaraxlik kənt-qixlaklar idi. **33** Xəfəlah oymanlikidiki xəhərlər bolsa Əxtaol, Zoreah, Axnah, **34** Zanoah, Ən-Gannim, Tappuah, Ənam, **35** Yarmut, Adullam, Sokoh, Azikah, **36** Xaarayim, Aditaim, Gədərah və Gədərotaim bolup, jəmiy on tət xəhər və ularoşa qaraxlik kənt-qixlaklar idi. **37** Bulardin baxqa yənə Zinan, Hətaxah, Migdal-Gad, **38** Dilean, Mizpah, Yoktəəl, **39** Lakix, Bozkat, Əglon, **40** Kabbon, Lahmas, Kitlex, **41** Gədərot, Bəyt-Dagon, Naamah və Makkədəh bolup, jəmiy on altə xəhər və ularoşa qaraxlik kənt-qixlaklar idi. **42** Buningdin baxqa yənə Libnah, Etər, Axan, **43** Yəftah, Axnah, Nəzib, **44** Keilah, Akzib və Marəxah bolup, jəmiy tokkuz xəhər və yənə ularoşa qaraxlik kənt-qixlaklarmu bar idi; **45** yənə Əkron bilən uningoşa qaraxlik yeza-kəntlər, **46** xundakla Əkronning oərb tərripidin tartip Axdodning yenidiki həmmə xəhərlər bilən ularning kənt-qixlakliri qoxulup, **47** Axdod və uningoşa qaraxlik yezilar və kənt-qixlaklar, Gaza xəhiri və xundakla Misir ekinişiqə və Uluş Dengizning kiroşiqişiqə, uningoşa qaraxlik yezilar və kənt-qixlaklar bar idi. **48** Taşliq rayondiki xəhərlər: — Xamir, Yattir, Sokoh, **49** Dannah, Kiriya-Sannah (yəni Dəbir), **50** Anab, Əxtəməh, Anim, **51** Goxən, Həlon və Giloh bolup, jəmiy on bir xəhər və ularoşa qaraxlik kənt-qixlaklar idi. **52** Buningdin baxqa yənə Arab, Dumah, Exan, **53** Yanim, Bəyt-Tappuah, Afikah, **54** Həmtah, Kiriya-Arba (yəni Həbron) və Zior

bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə ularoqa qaraxlik kənt-kixlaklar bar idi. **55** Buningdin baxqa yənə Maon, Karməl, Zif, Yuttah, **56** Yizrəəl, Yokdeam, Zanoah, **57** Kayin, Gibeah wə Timnah bolup, jəmiy on xəhər wə ularoqa qaraxlik kənt-kixlaklar bar idi. **58** Buningdin baxqa yənə Həlħul, Bəyt-Zur, Gədor, **59** Maarat, Bəyt-Anot wə Əltəkon bolup, jəmiy altə xəhər wə ularoqa qaraxlik kənt-kixlaklar bar idi. **60** Buningdin baxqa yənə Kiriāt-Baal (yəni Kiriāt-Yearim) wə Rabbah degən ikki xəhər wə ularoqa qaraxlik kənt-kixlaklar bar idi. **61** Qəldiki xəhərlər bolsa: — Bəyt-Arabah, Middin, Səkahah, **62** Nibxan, «Xor Xəhiri» wə Ən-Gədi, jəmiy altə xəhər wə ularoqa qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **63** Lekin Yerusalemda olturukluk Yəbusiylarni bolsa Yəhudalar qoqliwetəlmigən; xunga ta bəgüngiqə Yəbusiylar Yəhudalar bilən Yerusalemda billə turmaqta.

16 Yüsüpning əwladlirioqa qək taxlinip qikқан miras zemin bolsa Yerihoqa tutax boləan İordan dəryasidin tartip, Yerihoning xərқ tərpidiki kəllərgiqə boləan yurtlar wə Yerihodin qikқip, qəldin ətüp Bəyt-Əlning taqlıq rayoniqa sozuləan yurtlar idi. **2** Qegrisi Bəyt-Əldin tartip Luzoqa, andin Arkiylarning qegrisidiki Atarotқа yetip, **3** andin oqərb tərpiqə berip, Yaflətiylərninq qegrisiqa tutixup, Astin Bəyt-Əronning qetiqə qüxüp, Gəzərgə berip dengizda ahirlixatti. **4** Yüsüpning əwladliri, yəni Manassəh bilən Əfraimlar erixkən miras ülüxi mana xu idi. **5** Əfraimlarning jəmət-ailiri boyiqə aloqan zeminining qegrisi təwəndikidək: — miras zeminning xərқ tərəptiki qegrisi Atarot-Addardin tartip üstün Bəyt-Əronoqiqa

17 Manassəh, Yūsūpning tunji oqli bolōaqqa, uning kəbilisigimu qək taxlinip miras berilgən. Manassəhning tunji oqli Makirning [əwladliri] (Makir Gileadning atisi idi) batur palwan bolōaqqa, ularqa Gilead bilən Baxan miras kīlip berildi. **2** Manassəhning kəloqan əwladlirimu, jūmlidin Abiezərlər, Hələklər, Asriəllər, Xəkəmlər, Həfərlər bilən Xemidalar əz jəmət-aililiri boyiqə miras ülūxini aldi. Bular bolsa Yūsūpning oqli Manassəhning ər jəmət aililiri idi. **3** Əmdi Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərnıng oqli Zəlofiħadning oqul pərzəntliri yōk bolup, pəkət kizlirila bar idi. Uning kizlirining isimliri Maħlah, Noah, Hōglaħ, Milkah wə Tirzah idi. **4** Ular kaħin Əliazar bilən Nunning oqli Yəxua wə əmirlərnıng kəxiqə

berip ularoqa: — Pərwərdigar Musoqa biz tooqroluk
qerindaxlirimiz qatarida miras berixkə əmr qiloqanidi,
dedi. Xuni dewidi, [Yəxua] Pərwərdigarning əmri boyiqə
ularning atisining qerindaxliri qatarida ularoqa miras
bərdi. **5** Buning bilən İordan dəryasining u tərpidiki
Gilead bilən Baxan zeminliridin baxqa, Manassəhkə yənə
on ülūx yər berildi. **6** Qünki Manassəhning qizliri uning
oşullirining qatarida miraska igə boləqanidi; Gilead
zemini Manassəhning qaloqan əwladlirioqa təgkənidi. **7**
Manassəhning zeminining qegrisi bolsa Axirdin tartip
Xəkəmnin utturidiki Mikmitatka berip, andin jənub
təripigə qayrilip, Ən-Tappuahda turoquqlarning jayioiqə
tutixatti. **8** Qünki Tappuahning zemini bolsa Manassəhgə
təgkənidi; lekin Manassəhning qegrisidiki Tappuah xəhəri
Əfraimoqa təwə idi. **9** Qegrisi u yərdin Kanaq ekiniəqa
qūxūp, jiləjining jənub təripilən qikti. U yərdiki xəhərlər
bolsa Manassəhning xəhərlirining arisida bolsimu,
Əfraimoqa təgdi. Manassəhning qegrisi jiləjining ximal
təripilən berip dengizə yetip ahirlixatti. **10** Jiləjining
jənub tərpidiki zemin Əfraimoqa, ximal tərpidiki zemin
Manassəhkə təwə idi; qərb tərpinin qegrisi dengiz
idi. Ularning zemini ximal tərpidə Axirning ülūxigiqə
yetip, xərk təripilən Issakarning ülūxigə tutaxqanidi. **11**
Manassəhkimu Issakar bilən Axirning ülūxliri iqidin Bəyt-
Xean wə uningə qaxaxlik kəntlər, İbleam bilən uningə
qaxaxlik kəntlər, Dor aqalisi bilən Doroqa qaxaxlik kəntlər,
Ən-Dor aqalisi bilən Ən-Doroqa qaxaxlik kəntlər, Taanaq
aqalisi bilən Taanaqqa qaxaxlik kəntlər wə Megiddo aqalisi
bilən Megiddoqa qaxaxlik kəntlər, yəni «Üq Egizlik»

degan yurt tagdi. **12** Lekin Manassah bu xahardikilarni qoqliwitalmidi; Kanaaniylar xu yurtlarda turuwerixka niyat baqliqanidi. **13** Israillar barqanseri kuyaygəqə Kanaaniylarni ozlirigə haxarqi kilip bekindurdi, lekin ularni oz yərliridin mutlək qoqliwetalmidi. **14** Yüslər bolsa Yəxuağa: — Bizlər Pərwədigar hazirəiqə xundak bərikətləp kəlgən, qong bir həlk tursak, sən nemixka qək taxlax bilən bizgə pəkət bir ülūx miras, bir parqə yərlə bərding? — dedi. **15** Yəxua ularğa jawab berip: — Əgər silər qong bir həlk bolsanglar, Əfrayimning taqlik yurti silərgə tar kəlgən bolsa, ormanğa berip u yərdiki Pərizziylər bilən [gigant] Rəfayiyar yurtida dərəhlərnə kesip, əzünglər üqün bir jayni qikiriwelinglar, dedi. **16** Lekin Yüslər: — Taqlik yurt bizgə yətməydu; xuning bilən bir waqıtta jiləqida turuwatqanlar, məyli Bəyt-Xeanda wə uningğa qaraxlik kəntlərdə bolsun yaki Yizrəl jiləqisida turuwatqan Kanaaniylar bolsun, həmmisining təmürdin jəng hərwiliri bar ikən, dedi. **17** Xundak dewidi, Yəxua Yüsüp jəməti boləqan Əfrayim bilən Manassəhəgə səz kilip: — Silər dərəkə qong bir həlksilər wə zor küqünglər bardur; xunga silərgə pəkət bir ülūxla miras berilsə bolmaydu; **18** axu pütkül taqlik yurtmu silərgə berilidu; gərqə u ormanlik bolsimu, silər uni kesip boxitisilər wə uning ətraplirəqimu igə bolisilər; Kanaaniylarning təmür jəng hərwiliri bar, xundakla küqlük bolsimu, silər ularni həydəp qikiriwitəlsilər, — dedi.

18 Pütkül Israillar jamaiti Xiləhka yiqilip, u yərdə ibadət qediri tikti. Gərqə zemin ularning aldida boysunduruləqan bolsimu, **2** lekin Israillar arisida oz miras ülūxi tehi

təksim qilinmıqan yəttə kəbilə qaloqanidi. **3** Xunga Yəxua Israilarəqa mundak dedi: — «Ata-bowilirlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə bərgən bu zeminni qolunglarəqa elixka susluk qilip qaqanoqıqə kəynigə sürisilər? **4** Silər özünglər üqün hər kəbilidin üq adəmni tallanglar; mən ularni qozoqilip bu pütkül zeminni aylinip qikip, uni hər bir kəbilə öz miras ülüxigə muwapıq sizip-hatiriləxkə, andin qeximoqa yenip kelixkə əwətimən. **5** Ular zeminni yəttə ülüxkə bəlsun; ləkin Yəhuda kəbilisi bolsa jənubtiki öz ülüx zeminida turıwərsun, Yüsüpning jəmətimu ximal tərəptiki öz ülüx zeminida turıwərsun. **6** Silər zeminni yəttə ülüxkə bəlüp, pasilini hatiriləp sizip yenimoqa kelinglar; andin mən Pərwərdigar Hodayimizning aldida bu yərdə silər üqün qək taxlaymən. **7** Əmma Lawıylarning bolsa, aranglarda ülüxi bolmaydu, qünki Pərwərdigarning kahinliki ularning mirasidur. Gad bilən Rubən wə Manassəh yerim kəbilisi bolsa İordan dəryasining u qeti, xərk tərpidə Pərwərdigarning quli boloqan Musa ularəqa miras qilip bərgən yərləрни allıqəqan aloqandur». **8** [Zeminni hatiriləxkə bekitkən] kixilər qozoqilip yoloqa qikqanda, Yəxua ularəqa kattik jekiləp: — Silər berip zeminni aylinip, uni sizip-hatiriləp mening qeximoqa yenip kelinglar; andin mən muxu yərdə, Xilohning əzidə Pərwərdigarning aldida silər üqün qək taxlaymən, dedi. **9** Xundak dewidi, bu adəmlər berip zeminni aylinip, uni sizip-hatiriləp, xəhərlər boyiqə yəttə ülüxkə bəlüp, hatirigə sizip, Xilohdiki qedirgahka, Yəxuaning qexioqa yenip kəldi. **10** Andin Yəxua Xilohda Pərwərdigarning aldida ular üqün qək taxlidi wə xu

yərdə kəbilə-jəməti boyiqə zeminni Israillaroğa təksim kılıp bərdi. **11** Binyaminlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə qək tartildi; ular qək arkilik erixkən zemin Yəhudalar bilən Yüsüplərnin zemini otturisdiki yurt boldi. **12** Ularning ximaliy qegrisi Iordan dəryasidin baxlap, Yerihoning ximal tərpidiki dawanni yandap, qərb tərpiyə qarap taoqlik yurtka qikip wə Bəyt-Awənnin qəligə tutixatti; **13** andin Luzoğa qikip, luz, yəni Bəyt-Əlnin jənub tərpiyi yandap ətüp, astin Bəyt-Horənnin jənubidiki taoqla yeqin Atarot-Addaroğa qüxti; **14** qegra xu yərdin ətüp qərbitin jənubka qayrilip, Bəyt-Horənnin jənubinin udulidiki taoqdin Yəhudalarning xəhərliridin biri boləqan Kiriya-Baal (yəni Kiriya-Yərim)oğa tutaxti. Bu qərb tərəfinin qegrisi idi. **15** Jənub tərəfinin qegrisi Kiriya-Yərimnin qetidin baxlap qərb tərpiyə mengip, Nəftəhtiki su mənbəsigə tutaxti; **16** qegra andin Rəfayilərnin jiləsinin ximal tərpiyə jaylaxqan Bən-Hinnomnin jiləsinin udulidiki taoqning bexioğa qüxüp, andin Hinnomnin jiləsi bilən yənə qüxüp, Yəbusilərnin egizlikinin jənub tərpiyi bilən mengip, andin Ən-Rogəl buliyoğa yətti; **17** andin ximal tərpiyə qayrilip Ən-Xəməx bulikidin ətüp, Adullam dawininin udulidiki Gəliotka berip, Rubənnin oqli Boənnin texioğa qüxüp, **18** wə Arabah tüzənglikinin ximal tərpidiki egizliktin ətüp, Arabah tüzənglikigə qüxti. **19** Andin qegra ximal tərpiyə qikip Bəyt-Həqləhnin dawinioğa tutixip, Iordan dəryasinin jənubiy eoqizida, yəni Xor dengizinin ximaliy qoltuqida ahirlaxti. Bu jənub tərəfinin qegrisi idi. **20** Xərk qegrisi bolsa Iordan

dəryasining əzi idi. Bu Binyaminlarning ülüxi bolup, ularoşa jəmət-ailiri boyiqə tohtitiloşan miras zeminining qegrisi xu idi. **21** Binyaminlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə təgkən xəhərlər bolsa təwəndikilərdur: — Yeriho, Bəyt-Hoqlah, Emək-Kəziz, **22** Bəyt-Arabah, Zəmarayim, Bəyt-Əl, **23** Awwim, Parah, Ofrah, **24** Kəfar-Əaamonay, Ofni wə Geba bolup, jəmiy on ikki xəhər wə ularoşa qaraxlık kənt-kixlaqlar idi; **25** Buningdin baxqa Gibeon, Ramah, Bəərot, **26** Mizpah, Kəfirah, Mozah, **27** Rəkəm, Irpəəl, Taralah, **28** Zəlah, Əa-Ələf, Yəbusi (yəni Yerusalem), Gibeah wə Kiriath bolup, jəmiy on tət xəhər wə uningoşa qaraxlık kənt-kixlaqlarmu bar idi. Bu bolsa Binyaminlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoşa berilgənidi.

19 İkkinqi qək Ximeonoşa qıktı, yəni Ximeonlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; ularning mirasi bolsa Yəhədalarning miras ülüxining arisida idi. **2** Ularning erixkən mirasi iqidə Bəər-Xeba, Xeba, Moladah, **3** Həzar-Xual, Balah, Ezəm, **4** Əltolad, Bitul, Hormah, **5** Ziklag, Bəyt-Markabot, Həzar-Susah, **6** Bəyt-Libaot wə Xaruhən bolup, jəmiy on üq xəhər wə ularoşa qaraxlık kənt-kixlaqlar idi. **7** Buningdin baxqa yənə Ayin, Rimmon, Etər, Axan bolup, jəmiy tət xəhər wə ularoşa qaraxlık kənt-kixlaqlar **8** Həmdə jənub tərəptiki Baalat-Bəər (yəni jənubdiki Ramah)əqiqə boləşan bu [tət] xəhərnin ətrapidiki həmmə kənt-kixlaqlarmu bar idi. Bular Ximeonlar kəbilisining ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə erixkən mirasi idi. **9** Ximeonlarning miras ülüxi Yəhədalarning ülüxining iqidin elip berildi; qunki Yəhədalarning miras ülüxi əzlrigə kəplük kəloşanidi, xunga Ximeonlarning miras

ülüxi ularning miras ülüxining iqidin berildi. **10** Üqinqi qək Zəbulunlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; ularning miras qegrisi Saridka baratti, **11** qegrisi qərb tərəptə Marealahka berip Dabbəxətkə yetip Yokneamning udulidiki ekinoğa tutixatti; **12** U Saridtin xərk tərripigə kəyirilip, kün qikixka burulup Kislot-Tabor yurtioğa tutixip, Dabiratka ətüp, Yafiyaoğa bardi; **13** andin xu yərdin u xərk tərripigə kün qikixka [yənə] burulup, Gat-Həfər wə Ət-Kazinoğa kelip Neahka sozulğan Rimmon yurtioğa yetip bardi. **14** Andin u yərdin ximal tərəpkə kəyirilip, Hənnatonğa yetip berip, Yiftah-Əlning jilojisida ahirlaxti. **15** Ularning ülüxi yənə Kattat, Nahalal, Ximron, Yidalah wə Bəyt-Ləhəmnimu orap, jəmiy on ikki xəhər wə ularoğa kəraxlik kənt-kixlaklarnimu öz iqigə alatti. **16** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoğa kəraxlik kənt-kixlaklar Zəbulunlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoğa berilgənidi. **17** Tətinqi qək Issakarğa qikti, yəni Issakarlər kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; **18** ularoğa berilgən yurtlar Yizrəlgigə bolup, Kəsullot, Xunəm, **19** Həfarayim, Xion, Anaħarat, **20** Rabbit, Kixion, Ebəz, **21** Rəmət, Ən-Gənnim, Ən-Həddah wə Bəyt-Pəzzəzni öz iqigə aldi; **22** andin qegrisi Tabor, Xəhəzimah wə Bəyt-Xəməxkə yetip, İordan dəryasida ahirlaxti; ularning ülüxi jəmiy on altə xəhər wə ularoğa kəraxlik kənt-kixlaklar idi. **23** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoğa kəraxlik kənt-kixlaklar Issakarlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoğa berilgənidi. **24** Bəxinqi qək Axirlər kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; **25** ularning zemini Həlkət, Həli, Bətən, Aqsaf, **26** Alləmmələk, Amed

wə Mixalni öz iqigə aldi; qegrisi ɔərb tərəptə Karməl
bilən Xiħor-Libnatka tutixip, **27** andin xərķ tərəpkə
kayrilip Bəyt-Dagonoqa berip, Zəbulun [zemini] bilən
Yiftah-Əl jiloisining ximal tərividin ətüp, Bəyt-Emək
bilən Neialgə yetip berip Kabulning ximal tərividigə qikti;
28 Ebron, Rəħob, Һammon wə Kanahni öz iqigə elip
Qong Zidonqa yetip bardi. **29** andin qegrisi Ramah
tərividigə kayrilip, Tur degən mustəhkəm xəħirgə berip,
Hosahka kayrilip, Akzib bilən Həbəlğə tutax bolqan
dengizda ahirlaxti; **30** zemini Ummah, Afək wə Rəħobnimu
öz iqigə aloqan; jəmiy yigirmə ikki xəħər wə ularoqa
karaxliķ kənt-kixlaklarni öz iqigə aloqanidi. **31** Bu bolsa,
yəni bu xəħərlər wə ularoqa karaxliķ kənt-kixlaklar
Axirlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoqa
berilgənidi. **32** Altinqi qək Naftalioqa qikti, yəni Naftalilar
kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; **33** ularning qegrisi
bolsa Hələftin qikiq, Zaanannimdiki dub dərihidin ətüp,
Adami-Nəkəb wə Yabnəəldin qikiq, Lakkumoqa yetip
Iordan dəryasioqa berip ahirlaxti. **34** Andin ɔərb tərəpkə
kayrilip Aznot-Taborqa berip, xu yərdin Һukkokka qikiq,
jənubta Zəbulunning ülüx zeminiqə tutixip, ximalda
Axirning ülüx zeminiqə yetip, kün qikix tərividə Iordan
dəryasining yenida, Yəħudaning ülüx zeminiqə ulaxti. **35**
Naftalining mustəhkəm xəħərliri Ziddim, Zər, Һammat,
Rakkat, Kinnərət, **36** Adamah, Ramah, Һazor, **37** Kədəx,
Ədrəy, Ən-Һazor, **38** Yiron, Migdal-Əl, Һorəm, Bəyt-Anat
wə Bəyt-Xəməxlər bolup, jəmiy on tokkuz xəħər wə
ularoqa karaxliķ kənt-kixlaklar idi. **39** Bu bolsa, yəni bu
xəħərlər wə ularoqa karaxliķ kənt-kixlaklar Naftalilar

kəbilisining miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoqa berilgənidi. **40** Yəttinqi qək Danlarning kəbilisigə qikti; u ularning jəmət-aililiri boyiqə tartildi. **41** Ularning miras zemini bolsa Zoreah, Əxtaol, Ir-Xəməx, **42** Xaalabbin, Ayjalon, Yitlah, **43** Elon, Timnatah, Əkron, **44** Əl-təkəh, Gibbeton, Baalat, **45** Yəhəud, Bənə-Barak, Gat-Rimmon, **46** Mə-Yarkon, Rakkon wə Yafoning udulidiki yurtni öz iqigə aldi. **47** Lekin Danlarning zemini öz qolidin kətkən boləqəqə, Danlar qikip Ləxəmgə hujum kilip uni ixəqal kildi; aqəlisini kiliqlap yəkitip, u yərnə əzining kilip makanlaxti; andin ular Ləxəmgə atisi Danning ismini qoyup, uni Dan dəp atidi. **48** Mana bular, yəni bu xəhərlər wə ularoqa qaraxlik kənt-kixləqlər Danlar kəbilisigə, ularning jəmət-aililiri boyiqə miras kilip berilgənidi. **49** Bu tərəkədə [Israillar] zeminni qegra-qegra boyiqə bəlüp boldi; andin ular Nunning oqlı Yəxuaqə əz arisidin miras bəlüp bərdi. **50** Pərwərdigarning buyruqi boyiqə Yəxua tiliginidək uningoqə Əfrayim taqlıq yurtidiki Timnat-Serəh degən xəhərnə bərdi; buning bilən u xəhərnə qurup qikip, uningda turdi. **51** Mana bular Əliazar kahin bilən Nunning oqlı Yəxua wə Israilning kəbilə-jəmətlirining kattabaxliri bir bolup Xiləhdə, jamaət qedirining dərwasisining aldida turup, Pərwərdigarning aldida qək taxlap bəlüp təksim kıləqan miraslardur. Bu tərəkədə ular zeminning təksimatini tığətti.

20 Pərwərdigar Yəxuaqə səz kilip mundaq dedi: — **2** Sən Israillaroqə mundaq degin: — «Əzüm Musaning wasitisi bilən silərgə buyruqəndək, əzünglər üqün «panəhlik xəhərlər»ni tallap bekitinglər; **3** bilməy, tasadipiyliktin

adəm urup ɵltɵrɵp koyoyan hɵrkandak kixi u xɵhɵrlɵrgɵ
qeqip kɵtsun. Buning bilən bu xɵhɵrlər silɵrgɵ qan
intikamini aloquqidin panahgah bolidu. **4** [Adəmni
xundak ɵltɵrgən] kixi bu xɵhɵrlɵrning birigɵ qeqip
berip, xɵhɵrning kowukioya kelip, xu yɵrdə xɵhɵrning
akşakallirioya ɵz əhwalini eytsun; ular uni ɵzigɵ qɵbul
kilib xɵhɵrgɵ kirgɵzɵp, uning ɵzliri bilən billə turuxioya
uningoya jay bərsun. **5** Əmdi qan kisasini aloquqi uni
qooqlap kəlsə, ular adəm ɵltɵrgən kixini kisaskarning
qolioya tapxurup bərmisun; qɵnki xu kixining burundin
ɵz koxnisioya heq ɵq-adawiti bolmioyan, bəlki tasadipiy
urup ɵltɵrɵp koyoyan. **6** [Adəm ɵltɵrgən] kixi jamaət
aldida sorak qilinoquqə xu xɵhɵrdə tursun; andin xu
wakittiki bax kahin ɵlɵp kɵtkəndə, u xu xɵhɵrdin ayrilip,
ɵz xɵhirigə, yəni qeqip qikqan xɵhɵrdiki ɵyigə yenip
kəlsun. **7** Xuning bilən ular Naftali taqlik yurtidiki
Kədəxni, Əfraimning taqlik yurtidiki Xəkəmni wə
Yəhudaning taqlik yurtidiki Kiriya-Arba, yəni Həbronni,
8 Yerihoning xərək tərpidiki, Iordan dəryasining u kətidiki
Rubən kəbilisining zeminidin tɵzlənglikning qəlidiki
Bəzəni, Gad kəbilisining zeminidin Gileadtiki Ramotni wə
Manassəh kəbilisining zeminidin Baxandiki Golanni tallap
bekitti. **9** Mana bu xɵhɵrlər barlik Israillar wə ularning
arisida turuwatqan musapirlar ɵqɵn panahgah boluxqa
bekitilgən xɵhɵrlərdur; kimki bilməy, tasadipilikdin adəm
ɵltɵrgən bolsa, uning jamaət aldida sorak qilinixidin
burun, qan kisaskarning qolida ɵlməsliki ɵqɵn xu
xɵhɵrlɵrgɵ qeqip ketixkə bu xɵhɵrlər bekitilgən.

21 U waqıtta Lawiy jəmətlirining kattiwaxliri kaħin Əliazar, Nunning oqlı Yəxua wə Israil kəbililirining kattiwaxlirining kexioqa berip, **2** Kanaan zeminidiki Xilohda ularoqa: — Musaning wasitisi arkilik Pərwərdigar biz tooqruluk: «Ularoqa turuxka xəhərləni, malliri üqün yaylaqlarnı qoxup bərgin», dəp eytkən, dedi. **3** Xuni dewidi, Israillar Pərwərdigarning əmri boyiqə öz miras ülüxliridin munu xəhərlər bilən yaylaqlarnı qoxup Lawiylaroqa bərdi: — **4** birinqi taxlanoqan qək Kohat jəmətlirigə qıkti; qək taxlinip, Lawiylar iqidiki kaħin Hərunning əwladlirioqa Yəhuda kəbilisi, Ximeon kəbilisi wə Binyamin kəbilisining zeminliridin on üq xəhər bekitildi; **5** Andin Kohatning qaloqan əwladlirioqa qək taxlinip, Əfraim kəbilə-jəmətlirining zeminidin, Dan kəbilisining zeminidin wə Manassəh yerim kəbilisining zeminliridin on xəhər bekitildi. **6** Gərxonning əwladlirioqa qək taxlinip, Issakar kəbilə-jəmətlirining zeminidin, Axir kəbilisining zeminidin, Naftali kəbilisining zeminidin wə Manassəhning yənə bir yerim kəbilisining zeminidin on üq xəhər bekitildi. **7** Mərarining əwladlirioqa, jəmət-aililiri boyiqə qək taxlinip, Rubən kəbilisining zeminidin, Gad kəbilisining zeminidin wə Zəbulun kəbilisining zeminidin on ikki xəhər bekitildi. **8** Bu tərıkidə Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən buyruqinidək Israillar qək taxlap bu xəhərlər bilən yaylaqlirini qoxup, Lawiylaroqa bərdi. **9** Ular Yəhudaning kəbilisi bilən Ximeonning kəbilisining zeminidin təwəndə tizimlanoqan munu xəhərləni bərdi: — **10** (qək taxlanoqanda, Lawiylarning nəslı boləqan Kohatlar jəmətidiki Hərunning əwladlirioqa birinqi qək

qikqatqa muni xəhərlər berildi): — **11** ularoşa Yəhudaning taotliq rayonidiki Kiriya-Arba (Arba Anakning atisi idi), yəni Həbron bilən ətrapidiki yaylaqlarni qoxup bərdi. **12** Lekin xəhərgə təwə etizlar bilən kənt-qixlaqlarni Yəfunnəhning ootli Kaləbkə miras qilip bərdi. **13** Xundak qilip ular Hərun kahinning əwladlirioşa adəm oltürgən kixilər panahlinidioşan xəhər Həbron wə yaylaqlirini, yənə ularoşa Libnah bilən yaylaqlirini, **14** Yattir bilən yaylaqlirini, Əxtəmoa bilən yaylaqlirini, **15** Holon bilən yaylaqlirini, Dəbir bilən yaylaqlirini, **16** Ayin bilən yaylaqlirini, Yuttah bilən yaylaqlirini, Bəyt-Xəməx bilən yaylaqlirini bərdi; bu ikki kəbilining zeminliridin jəmiy tokkuz xəhərni bərdi. **17** Mundin baxqa ularoşa Binyamin kəbilisining zeminidin Gibeon bilən yaylaqlirini, Geba bilən yaylaqlirini, **18** Anatot bilən yaylaqlirini, Almon bilən yaylaqlirini qoxup jəmiy tət xəhər bərdi. **19** Bu tərəkida kahinlar, yəni Hərunning əwladlirioşa berilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylaqliri bilən berildi. **20** Ular yənə Lawiylarning nəslidin boləşan Kohatning qaloşan jəmətlirigimu xəhərlərni bərdi. Qək taxlax bilən ularoşa bekitilgən xəhərlər munular: — ularoşa Əfraim kəbilisining zeminidin **21** Əfraimning taotliq rayonidiki adəm oltürgən kixilər panahlinidioşan xəhər Xəkəm bilən yaylaqlirini, yənə Gəzər bilən yaylaqliri, **22** Kibzaim bilən yaylaqliri wə Bəyt-Həron bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; **23** buningdin baxqa Dan kəbilisining zeminidin Əltəkəh bilən yaylaqliri, Gibbeton bilən yaylaqliri, **24** Ayjalon bilən yaylaqliri wə Gat-Rimmon bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **25** Buningdin baxqa Manassəh

yerim kəbilisining zeminidin Taanak bilən yaylaqliri, Gat-Rimmon bilən yaylaqliri bolup, jəmiy ikki xəhərnı bərdi.

26 Bu tərıqıdə Kohətlarning qaloqan jəmətlirigə berilgən xəhərlər on boldi; bular ətrapidiki yaylaqliri bilən berildi.

27 Lawıylarning jəmətliridin boloqan Gərxonlaroqa bolsa ular Manassəhning yerim kəbilisining zeminidin adəm ɵltürgən kixilər panahlinidioqan xəhər Baxandiki Golan bilən yaylaqlirini, xundakla Bəəxterah bilən yaylaqlirini, jəmiy ikki xəhərnı bərdi; **28** yənə Issakar kəbilisining zeminidin Kixion bilən yaylaqliri, Dabirat bilən yaylaqliri, **29** Yarmut bilən yaylaqliri wə Ən-Gannim bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhərnı bərdi; **30** buningdin baxqa Axir kəbilisining zeminidin Mixal bilən yaylaqliri, Abdon bilən yaylaqliri, **31** Həlkət bilən yaylaqliri wə Rəhəb bilən yaylaqliri bolup, jəmiy bolup tət xəhərnı bərdi; **32** buningdin baxqa Naftali kəbilisining zeminidin adəm ɵltürgən kixilər panahlinidioqan xəhər Galiliyədiki Kədəx bilən yaylaqlirini, yənə Hammot-Dor bilən yaylaqliri wə Kartan bilən ətrapidiki yaylaqliri bolup, jəmiy üq xəhərnı bərdi. **33** Bu tərıqıdə Gərxonlaroqa berilgən xəhərlər on üq boldi; bular ətrapidiki yaylaqliri bilən berildi. **34** Qaloqan Lawıylaroqa, yəni Mərarilər jəmətlirigə Zəbulun kəbilisining zeminidin Yokneam bilən yaylaqliri, Kartah bilən yaylaqliri, **35** Dimnah bilən yaylaqliri wə Naqalal bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhərnı bərdi. **36** Buningdin baxqa Rubən kəbilisining zeminidin Bəzər bilən yaylaqliri, Yahaz bilən yaylaqliri, **37** Kədəmot bilən yaylaqliri wə Məfaat bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhərnı bərdi. **38** Buningdin baxqa Gad kəbilisining

zeminidin adəm ɵltürgən kixilər panahlinidioqan xəhər Gileadtiki Ramot bilən yaylaqlirini, yənə Maḥanayim bilən yaylaqliri, **39** Həxbon bilən yaylaqliri wə Jaazər bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **40** Bular bolsa qaloqan Lawiylarning jəmətlirigə, yəni Mərarilar jəmətlirigə berilgən barlik xəhərlərdur; ularoqa qək taxlinix bilən berilgən ɵlɵxi on ikki xəhər idi. **41** Israillarning zemini iqidin Lawiylaroqa bekitip berilgən xəhərlər jəmiy kırık səkkiz idi; bular ətrapidiki yaylaqliri bilən berildi. **42** Bu xəhərlərnin hərbirininin ətrapida yaylaqliri bar idi; xəhərlərnin həmmisi xundak idi. **43** Pərwərdigar xu tərıqıdə Israillarning ata-bowilirioqa berixkə kəsəm bilən wədə qıloqan pɵtköl zeminni ularoqa bərdi; ular kelip uni igiləp, u yərdə olturdi. **44** U wəqıtta Pərwərdigar ilgiri ularninin ata-bowilirioqa kəsəm bilən wədə qıloqinidək, ularoqa hərb ətrapida tinq-aramlik bərdi; ularninin dɵxmənliridin heqkandiki ularninin aldidə kəddini ruslap tik turalmaytti; bəlki Pərwərdigar həmmə dɵxmənlirini ularninin qolioqa tapxurdi. **45** Pərwərdigarnin Israilninin jəmətigə wədə qıloqan hımmətliridin heqbiri kaldurulmay əməlgə axuruldi.

22 U wəqıtta Yəxua Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisidikilərnı qakirip ularoqa: — **2** Silər bolsanglar Pərwədigarnin quli Musanınin silərgə buyruqininin həmmisigə əməl qildinglar, menin silərgə əmr qıloqan barlik səzlirimgimu kulak saldinglar; **3** silər bu nuroqun kɵnlərdə taki bɵgɵngə kədər qerindaxliringlarnı taxliwətməy, bəlki Pərwədigar

Hudayinglar [silərgə] əmr qılqan wəzipini tutup kəldinglar; **4** əmdi Pərwərdigar Hudayinglar wədə qılqinidək, qerindaxliringlarqə aramlıq bərdi; xunga silər Pərwərdigarning quli Musa İordan dəryasining u tərpidə silərgə bərgən miras zəmininglarqə, əz qedirliringlarqə qaytip beringlar. **5** Pəqətla Pərwərdigarning quli Musa silərgə buyrup tapxuroqan qanun-əmlərgə əməl qilixqə, yəni Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, Uning barlıq yollirida mengip, əmlirini tutup uningqə baqlinip, pütün qəlbinger wə pütün jan-dilinglar bilən Uning hizmitidə boluxqə ihlas bilən kəngül bəlunglar, — dedi. **6** Xuning bilən Yəxua ularni bəht-bərikət tiləp, yoloqə saldi; ular əz qedirliriqə qaytip ketixti. **7** Manassəh yerim qəbilisigə bolsa Musa ularqə Baxanni miras qilip bərgənidi; yənə bir yerim qəbiligə Yəxua İordan dəryasining bu qeti, yəni oqəb tərpidə ularning qerindaxlirining arisida miras bərdi. Yəxua ularni əz qedirliriqə qaytix yoloqə saloqan waqtida, u ularqimu bəht-bərikət tiləp, **8** ularqə: — İntayin kəp baylıqlar, intayin kəp qarpaylarni, xundakla kəp miqdarda kümüx, altun, mis, təmür wə kiyim-keqəqlərni elip, əz qediringlarqə qaytip beringlar; düxmənliringlardin aloqan oljini qerindaxliringlarqə üləxtürüp beringlar, dedi. **9** U waqtta Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim qəbilisi Qanaan zəminidiki Xilohdin qikip Israillardin ayrilip, Pərwərdigarning Musaning wasitisi bilən qılqan əmri boyiqə ularning təəlluqəti bolqan əz miras zəmini Gilead yurtioqə qarap qaytip mangdi. **10** Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim qəbilisi Qanaan zəminidiki İordan dəryasining boyidiki Gəlilotqə

yetip kəlgəndə, u yərdə İordan dəryasining boyida bir qurbangahni yasidi; qurbangah nahayiti qong wə həywətlik yasaloqanidi. **11** Israillaroqə: «Mana Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Qanaan zeminidiki İordan dəryasining u kətidiki Gəlilotta, yəni Israillarning udulida bir qurbangahni yasaptu» degən həwər anglandi. **12** Israillar bu həwərnı angliqan haman, ularning pütkül jamaiti ular bilən uruxux üqün Xilohqa toplandi. **13** U waqıtta Israillar kahin Əliazarning oqlı Finihasni Gilead zeminidiki Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə mangdurdı **14** wə xundakla uning bilən on əmirni, İsraılning hər bir kəbilisidin jəmət baxlıkı bolqan birdin əmirni uningqə həmrah kılıp əwətti; hər bir əmir hər kəysi ata jəməttiki mingliqan Israillarning kattiwexi idi. **15** Bular əmdi Gilead zeminioqə, Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə kelip ularoqə: — **16** Mana Pərwərdigarning pütkül jamaiti silərgə mundaq dəydu: «Silərnıng Pərwərdigarqə əgixıxtin yenip, əzünglarqə qurbangahni yasap, İsraılning Hudasidin yüz ərüp, Pərwərdigarqə asiylık kılıp ötküzgən bu rəzillikinglar zadi kandaq ix? **17** Peorda burun ötküzgən kəbihlikimiz bizgə yetip axmasmu? Gərqə Pərwərdigarning jamaitining bexioqə waba qüxkən bolsimu, biz tehi bügüngə kədər bu ixtin əzimizni paklandurmiduk. **18** Silər bügün Pərwərdigarqə əgixıxtin yandinglar; xundak boliduki, silər bügün Pərwərdigarqə asiylık kılqan boləaqqa, u jəzmən ətə İsraılning pütkül jamaitigə oqəzəplinidu. **19** Həlbuki, mubada silər miras kılıp alqan zemin napak bolup kəloqan bolsa, Pərwərdigarning təwəliki

bolqan zeminoqa, Uning qediri tiklängän yurtka yenip
 kelip, arimizda miras elinglar. Pəqət Pərwərdigar
 Hodayimizning qurbangahidin baxka özünglar üqün
 qurbangah yasax bilən Pərwərdigarqa wə bizlərgə
 asiylik qilmanglar. **20** Zərahning oqli Aқан haram
 bekitilgən nərsilərdin elip, itaətsizlik qılqan əməsmu?
 Xu səwəbtin kəbihlik üqün yalquz ular əltürölüp
 qalmaq, Pərwərdigarning oqəzi yənə pütkül Israil
 jamaitining üstigə qüxkən əməsmu?». **21** Xuning bilən
 Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi mingliqan
 Israillarning kattiwxlirioqa jawab berip mundak dedi:
 — **22** «İlahlarning ilahı Pərwərdigardur! İlahlarning
 ilahı bolqan Pərwərdigar Əzi buni bilidu, Israilmu uni
 bilgəy! Əgər bu ix asiylik bolsa yaki Pərwərdigarqa
 itaətsizlik bolsa, əmdi bizləni bügun əlümdin ayimanglar!
23 Əgər bizning əzimiz üqün qurbangahni yasiximiz
 Pərwərdigarqa əgixixtin yenix üqün bolqan bolsa,
 xundakla qurbangahning üstidə köydürmə kurbanlik
 sunux, axlik hədiyələrini sunux, inaklik kurbanliklerini
 sunux üqün bolqan bolsa, undakta Pərwərdigar Əzi
 bu ix toqruluk bizdin hesab alsun; **24** əksiqa bu ixni
 qiliximizning səwəbi həqiqətən xuki, kəlgüsidə siləring
 baliliringlar bizning balilirimizqa: «Siləring Israilning
 Hudasi Pərwərdigar bilən qandak munasiwitinglar
 bar? **25** Əy Rubənlər wə Gadlar, Pərwərdigar biz bilən
 siləring otturimizda İordan dəryasini qegra qilip qoyqan
 əməsmu? Xunga siləring Pərwərdigardin heqkandak
 nesiwənglar yoxtur!» deyixidin əndixə qilduk. **26** Xunga
 biz: «Qopup bir qurbangah yasayli; ləkin bu köydürmə

qurbanliklar üqünmu əməs, baxka hil qurbanliklar üqünmu əməs, **27** bəlki kəlgüsidə Pərwərdigarning aldidə köydürmə qurbanliklirimiz bilən baxka hil qurbanliklirimiz wə inaklik qurbanliklirimiz bilən uning ibaditidə boluximiz üqün, silər wə bizning otturimizda, xundakla keyinki dəwrlirimizdə bir əslətmə guwahlik bolsun üqün uni yasiduk; baliliringlarning kəlgüsidə balilirimizə «Pərwərdigardin heqkandak nesiwənglar yok» deməsliki üqün xundak kilduk. **28** Əgər ular kəlgüsidə biz bilən əwladlirimizə xundak desə, biz jawab berip: «Mana, köydürmə qurbanlik sunux üqün yaki baxka hil qurbanliklarni sunux üqün yasalojan əməs, bəlki silər bilən bizning otturimizda bir guwahlik bolsun dəp yasalojan, bu Pərwərdigarning ata-bowilirimiz yasiojan qurbangahining əndizisidur!» deyələymiz. **29** Pərwərdigarə asiylilik kilip, Pərwərdigarə əgixixtin yenip, Pərwərdigar Hudayimizning qedirining aldidə turojan qurbangahtin baxka ikkinqi bir qurbangahni yasap, uning üstidə köydürmə qurbanlik, axlik hədiyələr wə baxka hil qurbanliklarni etküzüx niyiti bizdin neri boləy!». **30** Kahin Finihəs wə uning bilən billə kəlgən jamaət əmirliri, yəni mingliojan Israillarning kattiwaxliri Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlərnin eytkən sözlirini anglioqanda ular xuningdin hux boldi. **31** Əliazarning oqli kahin Finihəs Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlərgə: — Silər Pərwərdigarə bu itaətsizlikni kilmioqininglar üqün Pərwərdigarning otturimizda turuwatkanlikini əmdi bilduk; silər bu ix bilən Israillarni Pərwərdigarning kolidin kütquzdunglar, dedi. **32** Andin Əliazar kahinning oqli

Finihas bilən əmirlər Rubənlər və Gadlarning yenidin, Gilead zeminidin qikip Qanaan zeminioğa Israillarning yenioğa yenip kelip bu həwəni ularoğa dəp bərdi. **33** Bu ix Israillarning nəziridə yaxxi kəründi; Israillar Hudaəğa həmdusana eytip, Rubənlər bilən Gadlaroğa hujum kilip, ular bilən uruxup ularning turuwatқан zeminini wəyran kilayli, degən gəpni ikkinqi tiloğa almidi. **34** Rubənlər bilən Gadlar bu qurbangahқа «Guwahlik» dəp at qoydi; qünki ular: — «U arimizda Pərwərdigarning Huda ikənlikigə guwahtur» dedi.

23 Pərwərdigar Israiloğa ətrapidiki düxmənliridin aram berip uzun zamanlar ətüp, xundakla Yəxua kərip, yeximu qongiyip qaloqanda, **2** Yəxua pütkül Israilni, ularning aqsakallirini, baxlikliri, hakim-sorəqçiliri bilən bəg-əməldarlarini qakirip ularoğa mundaq dedi: — «Mən kərip qaldim, yeximmu qongiyip qaldi. **3** Pərwərdigar Hudayinglarning silər üqün muxu yərdiki barlik taipilərgə qandaq ixlarni qiloqini özünglar kərdünglar; qünki silər tərəptə turup jəng qiloquqi Pərwərdigar Hudayinglar Əzidur. **4** Mana, mən özüm yəkatқан həmmə əllərnin zeminliri bilən qaloqan bu taipilərnin zeminlirini qoxup qəbilə-jəmətinglar boyiqə qək taxlap Iordan dəryasidin tartip kün petix tərəptiki Uluq Dengizə, silərgə miras kilip təksim kilip bərdim. **5** Pərwərdigar Hudayinglar Əzi ularni aldinglardin qoqlap qikirip, kəzünglardin neri kilip, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytkinidək silər ularning zeminioğa igə bolisilər. **6** Xunga silər tolimu kəysər bolup Musaning qanun kitabida pütülgənnin həmmisini tutup, ong ya soloğa qətnəp kətməy, uningə əməl kilixқа kəngül

bөлümlar; **7** xundak qilip, aranglarda kelip qaloqan bu
 taipilar bilan bardi-kaldi qilmanglar; xuningdek ularning
 ilahlarining namlirini tiloqa almanglar yaki ularning
 nami bilan kasesim qilmanglar; ularoqa ibadet qilmanglar,
 ularoqa bax urmanglar; **8** balki bugungiqa qilovininglardak,
 Perwardigar Hudayinglaroqa baqlinip turunglar. **9**
 Qunki Perwardigar aldinglardin qong-qong we kuqluk
 allarni koqlap qikiriwatkendur; bugungiqa heqkandak
 adam aldinglarda put tirap turalmidi. **10** Perwardigar
 Hudayinglar silerga eytkini boyiqe siler tarapta turup
 jeng qilovini uqun silerdin bir adiminglar ularning
 ming adimini tiripirən qilidu. **11** Xunga Perwardigar
 Hudayinglarni sayux uqun oz konglunglaroqa kattik
 sagak bolunglar! **12** Qunki agar siler Uningdin yuz erup
 aranglarda qaloqan bu allar bilan arilixip-baqlinip, ular
 bilan qoda-baja bolup, ular bilan berix-kelix qilsanglar,
13 undakta silerga xu ix ayan bolsunki, Perwardigar
 Hudayinglar aldinglardin bu allarni ikkinqi koqlap
 qikarmaydu, balki bular silerga kapkan we kiltak bolup,
 bikininglaroqa kamqa bolup quxup, kezunglarga tikən
 bolup sanjilidu; ahirda Perwardigar Hudayinglar silerga
 bergən bu yahxi zemindin mahrum bolup yokilisilar.
14 Mana, men bugun barlik adamlar mukerrər besip
 etidigan yolni mangimen; silerning putun dilinglar we
 wujudunglaroqa xu roxənki, Perwardigar Hudayinglarning
 siler toqruluk qilovan mubarak wadilirining heqbiri
 amelge axurulmay kalmidi; həmmisi siler uqun baja
 kalturulup, heqkaysisi yerdə kalmidi. **15** Lekin siler
 Perwardigar Hudayinglarning silerga əmr qilip tohtatkan

əhdisini buzqanda, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə wədə kiloqan həmmə bərikət üstünlərgə qüxürülgəndək, xundak boliduki, Pərwərdigar Hudayinglar siləni Əzi silərgə bərgən zemindin yəkatquqə barlıq aqaq kiloqan ixni qüxüridu; silər berip, [uning əhdisini buzup] baxqa ilahlarəqa ibadət kilip bax ursanglar, Pərwərdigarning oqəzipi silərgə tutixip, siləni Əzi silərgə bərgən yahxi zemindin tezla yəq kilidu».

24 Andin Yəxua Israilning həmmə kəbililirini Xəkəmgə yioqip, Israilning aqsakalliri, baxlikliri, hakim-sotqiliri bilən bəg-əməldarlarini qakirdi; ular əzlarini Hudaning huzurioqa hazir kilqanda **2** Yəxua pütkül həlkəkə: Israilning Hudasi Pərwərdigar: — «Kədimki zamanda ata-bowiliringlar, jumlidin Ibrahim bilən Nahorning atisi Tərah dəryaning u tərpidə olturatti; ular baxqa ilahlarıning kullukida bolatti. **3** Lekin Mən atanglar Ibrahimni dəryaning u tərpidin elip kelip, uni baxlap pütkül Qanaan zeminini aylandurup, uning nəslini awutup uningə Ishakni bərdim. **4** Andin Mən Ishakqa Yəqub bilən Əsawni bərdim; Əsawəqa Seir taqlıq rayonini təwəlik kilip bərdim, Yəqub bilən oqulliri bolsa Misiroqa qüxüp bardi. **5** Keyinrək Mən Musa bilən Hərunni əwətip, Misirliklər arisida əməllirim bilən ularəqa dəhxətlik wabalarni qüxürdum; andin siləni xu yərdin elip qiktim. **6** Mən bu tərکیدə ata-bowiliringlarni Misirdin elip qikip, ular [Kizil] Dengizəqa yetip kəlginidə, misirliklər jəng hərwiliri wə atlik əskərliri bilən ata-bowiliringlarni koqlap dengizəqə kəldi. **7** Israillar xuan Pərwərdigarəqa nida kiliwidi, U silər bilən Misirliklərnin arisioqa tum karangoquluk

qūxūrdi; andin dengizni ularning üstigə basturup
yapti. Silər Öz kəzliringlar bilən Mening Misirda nemə
kilojnimni kərdunglar; andin silər uzun wakitkiqə qəldə
turdunglar. **8** Keyinrək Mən silərni Iordan dəryasining u
təripidə turəqan Amoriylarning zeminiqə baxlap kəldim;
ular silər bilən sokuxkanda mən ularni qolunglarəqə
berip, silər ularning zeminini igilidinglar. Mən ularni
aldinglardin yəkitiwəttim. **9** U wəqitta Moabning padixahı,
Zipporning oolli Balak qəpup, Israil bilən jənggə qūxti
wə silərni qarəqax üqün Beorning oolli Balaamni qakirip
kəldi; **10** lekin Mən Balaamning səzigə kulak salmidim;
xuning bilən u silərgə qayta-qayta bəht-bərikət tilidi
wə Mən silərni [Balakning] kolidin kutkuzdum. **11**
Keyinrək silər Iordan dəryasidin ətüp Yerihoəqə barəqanda
Yerihoning adəmliri Amoriylar, Pərizziylər, Qanaaniylar,
Hittiylar, Girgaxiylar, Hiwiylar wə Yəbusiylar silər
bilən uruxkə qəpkini bilən Mən ularni qolunglarəqə
tapxurup bərdim; **12** Mən aldinglarəqə serik hərini
əwəttim, serik hərə Amoriylarning ikkila padixahini
həydiwətkəndək ularnimu həydiwətti; bu ix silərning
kiliqinglar yaki okyayinglar bilən bolmidi. **13** Mən silərgə
öz qolunglar bilən əmgək singdürmigən bir zeminni,
özünglar yasimioqan xəhərlərni bərdim, wə silər xularda
makan kildinglar; özünglar tikmigən üzümzarliqlar bilən
zəytunzarliqlardin mewilirini yəwətilər» dəydi, —
dedi. **14** — Xunga əmdi silər Pərwərdigardin qərkup
ihlasmənlik wə həqiqət iqidə uning ibaditidə bolunglar;
ata-bowiliringlar dəryaning u təripidə wə Misirda
qəkunoqan ilahlarni taxlap, pəkət Pərwərdigarning

kullukida bolunglar. **15** Lekin əgər Pərwərdigarning ibaditi silərgə yaman kərünsə, kimgə ibadət qilidiqininglarni talliwelinglar — məyli ata-bowiliringlar dəryaning u tərripdə turoqanda qoqunoqan ilahlar bolsun yaki silər turuwatqan zemindiki Amoriylarning ilahliri bolsun, ularni tallanglar; lekin mən bilən öyümdikilər bolsak Pərwədigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **16** Həlkə jawab berip: — Pərwədigarni tərək etip baxqə ilahlarıning ibaditidə bolux bizdin neri bolsun! **17** Qünki biz bilən ata-bowilirimizni «kulluk makani» boləqan Misir zeminidin qikrip, kəzimizning aldida bu qong möjizilik alamətlərnəni kərsitip, kəysi yolda mangmayli, kəysi həlkəning arisidin ətməyli, bizni saqlıoquqi Pərwədigar Hudayimiz Əzidur! **18** Pərwədigar bu zeminda turoqan barlıq taipilərnəni, jümlidin Amoriylarni aldimizdin kəoqliwətti; xunga bizmu Pərwədigarning ibaditidə bolimiz; qünki U bizning Təngrimizdur! — dedi. **19** Yəxua həlkəkə: — Silər Pərwədigarning ibaditidə bolalmaysilər, qünki U muqəddəs bir Hudadır; U wapəsizlikqə həsət kəloquqi bir Təngri boləqəqə, itətsizlikliringlar bilən gunəhliringlarni kəqürəlməydu. **20** Əgər silər Pərwədigarni taxlap, yat ilahlarəqə qoqunoqan bolsanglar Umu silərdin yüz ərüp, silərgə yaxxilik qilip kəlgənnəning ornida silərgə bala kəltürüp yəqitidu, — dedi. **21** Lekin həlkə Yəxuaəqə jawab berip: — Hərgiz undək bolmaydu! Biz Pərwədigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **22** Buni anglap Yəxua həlkəkə: — Əzünglarning Pərwədigarni, Uning ibaditidə boluxni tallioqanlikənglarəqə əz-əzünglarəqə guwahqi boldunglar, dewidi, ular: — Əzimiz guwah! —

dəp jawab berixti. **23** U: — Undak bolsa əmdi aranglardiki yat ilahlarni qikirip taxliwetip, kənglünglarni Israilning Hudasi Pərwərdigarğa intilidigan kilinglar, dedi. **24** Həlk Yəxuağa jawab berip: — Biz Pərwərdigar Hodayimizning ibaditidə bolup, uning awazioqila kulak salidigan bolimiz, dedi. **25** Xuning bilən Yəxua u küni həlk bilən əhdə baqlixip, Xəkəmdə ular üçün həküm-bəlgilimilərnə tohtitip bərdi. **26** Andin Yəxua bu həmmə sözlərnə Pərwərdigarning qanun kitabioğa pütüp, yooqan bir taxni elip kelip, uni Pərwərdigarning mukəddəs jayining yenidiki dub dərihining astioğa tikləp qoydi. **27** Andin Yəxua həlkqə: — Mana bu tax bolsa bizgə guwah bolup turidu; qünki u Pərwərdigarning bizgə kiloqan həmmə sözlirini anglap turdi; u Pərwərdigar Hodayinglardin tanmasliqinglar üçün üstünglarda guwahqi bolup turidu, — dedi. **28** Yəxua xularni dəp həlkni yoloğa selip, hər birini öz miras yerigə yandurdi. **29** Bu ixlardin keyin Nunning ooqli, Pərwərdigarning kuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **30** Ular uni elip berip, Əfrain taqlik rayonida, Gaax teoqining ximal tərpidiki öz miras ülüxi bologan Timnat-Serah degən jayda dəpnə kildi. **31** Yəxuaning pütkül hayat künliridə, xundakla Yəxuadin keyin qalogan, Pərwərdigarning Israil üçün kiloqan həmmə mejjizilik əməllirini obdan bilidigan aqsakallarning pütkül hayat künliridimu Israil Pərwərdigarning ibaditidə bolup turdi. **32** Yüsüpning səngəklirini bolsa, Israillar ularni Misirdin elip kəlgənidi. Ular bularni Xəkəmgə elip berip, Yəqub Xəkəmnin atisi Həmorning ooqulliridin yüz kəsitaq kümüxkə setiwaloqan yərdə dəpnə kildi. Xu yər

Yüsüplarning miras ülxi bolup qaldi. **33** Harning oqli Əliazarmu wapat boldi; ular uni oqli Finihaska miras kiliq berilgan Əfraymning taqliq rayonidiki Gibeah degan jayda dərna qildi.

Batur Ҳакимлар

1 Wə Yəxua wapat boloqandin keyin xundak boldiki, Israillar Pərwərdigardin: — Bizdin kim awwal qikip Qanaaniylar bilən soquxsun? — dəp soridi. **2** Pərwərdigar səz kīlip: — Yəhuda qiqsun; mana, Mən zeminni uning kōliqə tapxurdum, — dedi. **3** U wakitta Yəhuda akisi Ximeonqə: — Sən mening bilən billə Qanaaniylar bilən soquxuxkə, manga qək taxlinip miras kīlinqan zeminqə qiqsang, mənmu sanga qək taxlinip miras kīlinqan zeminqə sən bilən billə qikip [soquximən], dewidi, Ximeon uning bilən billə qikti. **4** Yəhuda u yərgə qikqanda, Pərwərdigar Qanaaniylar wə Pərizziylərnī ularning kōliqə tapxurdi. Xuning bilən ular Bezək degən jayda ularni urup kīrip, on ming adimini əltürdi. **5** Ular Bezəktə Adoni-Bezək degən padixah bilən uqrixip kēlip, uning bilən soquxup Qanaaniylar bilən Pərizziylərnī urup kirdi. **6** Adoni-bezək kaqti, ular koqlap berip, uni tutuwelip, kōllirining qong barmiqi bilən putlirining qong barmiqini kesiwətti. **7** Xuning bilən Adoni-Bezək: — Əyni qaoqda kōllirining qong barmiqi bilən putlirining qong barmiqi kesiwetilgən yətmix padixah dastihinimning tegidiki uwaklarni terip yegənidi. Mana əmdi Huda mening kīloqanlirimni əzūmgə yandurdi, dedi. Andin ular uni Yerusalemqə elip bardi, keyin u xu yərdə əldi. **8** Yəhudalar Yerusalemqə hujum kīlip xəhərnī ixoql kildi; ular u yərdə olturoquqlarni kīliqlap kīrip, xəhərgə ot koyuwətti. **9** Andin Yəhudalar qūxūp, taoqlik rayon, jənubdiki Nəgəw wə Xəfələh oymanlikida turuwatqan Qanaaniylar bilən soquxti. **10** Andin Yəhudalar Həbrondiki Qanaaniylarqə

hujum kilip, Xexay, Ahiman wə Talmaylarni urup kirdi (ilgiri Həbron «Kiriati-Arba» dəp atilatti). **11** Andin ular u yərdin qikip, Dəbirdə turuwatqanlaroqa hujum kildi (ilgiri Dəbir «Kiriati-Səfər» dəp atilatti). **12** Kaləb: — Kimki Kiriati-Səfərgə hujum kilip uni alsa, uningoqa kizim Aksahni hotunlukqa berimən, degənidi. **13** Kaləbning ukisi Kenazning oqli Otniyəl uni ixoqal kildi, Kaləb uningoqa kizi Aksahni hotunlukqa bərdi. **14** Wə xundak boldiki, kiz [yatlik bolup] uning kexioqa barar qaoqda, erini atisidin bir parqə yər soraxka ündidi. Aksah exəktin qüxüxigə Kaləb uningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soridi. **15** U jawab berip: — Meni alahidə bir bərikətligəysən; sən manga Nəgəwdin [kaqjirak] yər bərgənəkənsən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən, dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningoqa üstün bulaklar bilən astin bulaklarni bərdi. **16** Musaning keynatisining əwladliri boləqan Keniylər Yəhudaqa koxulup «Hormilik Xəhər»din qikip Aradning jənub tərpidiki Yəhuda qəligə berip, xu yərdiki həlk bilən billə turoqanidi. **17** Yəhuda bolsa akisi Ximeon bilən billə berip, Zəfat xəhəridə turuwatqan Qanaaniylarni urup kirip, xəhərni mutlək wəyran kildi; xuning bilən xəhərning ismi «Hormah» dəp ataləqan. **18** Andin Yəhudalar Gaza bilən uning ətrapini, Axkelon bilən uning ətrapini, Əkron bilən uning ətrapini igilidi. **19** Pərwərdigar Yəhuda bilən billə boləqaq, ular taqlik yurtni məqlup kilip aldi; lekin jiloqidikilərnəni bolsa, ularning tēmür jəng hərwiliri boləqaqqa, ularni zeminidin kooqliwetəlmidi. **20** Ular Musaning buyruqinidək Həbronni Kaləbkə bərdi. Xuning bilən Kaləb Anakning üq oqlini u yərdin

qoqliwatti. **21** Lekin Binyaminlar bolsa Yerusalemda olturawatqan Yəbusiylarni qoqlap qikiriwetəlmidi; xunga ta bügüngiqə Yəbusiylar Binyaminlar bilən Yerusalemda billə turmakta. **22** Yüsüpning jəməti Bəyt-Əlgə hujum kildi; Pərwərdigar ular bilən billə idi. **23** Yüsüpning jəməti Bəyt-Əlning əhwalini bilip kelixkə qarlıquqılarni əwətti (ilgiri xəhərning nami Luz idi). **24** Qarlıquqılar xəhərdin bir kixining qikip keliwatqinini bayqap uningqə: — Xəhərgə kiridiqan yolni bizgə kərsitip qoysang, sanga xapaət kərsitimiz, — dedi. **25** Xuning bilən xu kixi xəhərgə kiridiqan yolni ularqə kərsitip qoydi. Ular berip xəhərdikilərnı urup kiliqlidi; lekin u adəm bilən ailisidikilərnı aman qoydi. **26** U adəm keyin Hittiylarning zeminiqə berip, xu yərdə bir xəhər bərpa kilip, namini Luz dəp atidi. Ta bügüngiqə uning nami xundak atalmakta. **27** Lekin Manassəhlər bolsa Bəyt-Xeanni wə uningqə qaraxlıq kəntlərnı, Taanakni wə uningqə qaraxlıq kəntlərnı ixqal kilmidi; ular Dor wə uningqə qaraxlıq kəntlərdiki həlkni, Ibleam wə uningqə qaraxlıq kəntlərdiki həlkni, Megiddo wə uningqə qaraxlıq kəntlərdiki həlkni qoqliwətmidi, zeminni almidi; Qanaaniylar xu zeminda turuwerixkə bəl baqliqanidi. **28** Israil barqanseri küqəygəqkə Qanaaniylarnı əzlırigə haxarqi kilip bekindurdi, lekin ularnı əz yərliridin pütünləy qoqliwətmidi. **29** Əfraimlarmu Gəzərdə turuwatqan Qanaaniylarnı qoqliwətmidi; xuning bilən Qanaaniylar Gəzərdə ular bilən billə turiwərdi. **30** Zəbulun nə Qitronda turuwatqanlarnı nə Nahalolda turuwatqanlarnı

qoʻlliwatmidi; xuning bilən Qanaaniylar ularning arisida olturaklixip, ularoʻja haxarqi madikar boldi. **31** Axir bolsa nə Akkoda turuwatqanlarni nə Zidonda turuwatqanlarni qoʻlliwatmidi, xundakla Ahlab, Akzib, Həlbah, Afək Rəhoblarda turuwatqanlarnimu qoʻlliwatmidi. **32** Xuning bilən Axirlar xu zeminda turuwatqanlarning arisida, yəni Qanaaniylarning arisida olturaklixip qaldi; ular Qanaaniylarni öz yeridin qoʻlliwatmidi. **33** Naftalilar nə Bəyt-Xəməxtə turuwatqanlarni nə Bəyt-Anatta turuwatqanlarni qoʻlliwatmidi; xuning bilən ular xu zeminda turuwatqanlarning arisida, yəni Qanaaniylarning arisida olturaklixip qaldi; Bəyt-Xəməx wə Bəyt-Anattiki həlk ularoʻja haxarqi madikar boldi. **34** Amoriylar Danlarni taoqlik rayonoja məjburiy həydəp qikiriwetip, ularni jiloja-tüzlənglikkə qüxüxkə yol qoymidi. **35** Amoriylar Hərəs teqi, Ayjalon wə Xaalbimda turuwerixkə niyət baqlioqanidi; lekin Yüsüp jəmətining qoli küqəygəndə, Qanaaniylar ularoʻja haxarqi madikar boldi. **36** Amoriylarning qegrisi bolsa «Serik Exək dawini»din qoram texioja ətüp yukiri tərripigə baratti.

2 Pərwərdigarning Pərixtsi Gilgaldin Bokimoja kelip: — Mən silərni Misirdin qikirip, ata-bowiliringlaroja kəsəm kilip bərgən zeminoja elip kelip: «Mən silər bilən qiləjan əhdəmnə əbədgiqə bikar kilməymən; **2** Lekin silər bu zeminning həlki bilən heqkandak əhdə baqlimanglar, bəlki ularning kurbangahlırini buzup taxlixinglar kerək» — degənidim; lekin silər Mening awazimoja kulak salmidinglar. Bu silərning nemə qiləjininglar?! **3** Xunga Mən [xu qaojda] silərgə: «[Xundak kilsanglar]

ularni silərning aldinglardin qoqlıwətməymən; ular bikiñinglaroqa yantak bolup sanjilidu, ularning ilahliri silərgə tor-tuzak bolidu» — dəp agahlandırdum, — dedi. **4** Pərwərdigarning Pərixtsi barlıq Israillaroqa bularni degəndə, ular ün selip yioqlap ketixti. **5** Xuning bilən bu jayning nami «Bokim» dəp qoyuldi; ular xu yərdə Pərwərdigarqa atap kurbanlıqlarni sundi. **6** Yəxua həlkni tarkitiwetiwidi, Israillar hərəkaysisi əzlırigə miras kılinoqan zeminni igiləx üqün qaytip ketixti. **7** Yəxuaning pütkül həyat künliridə, xundakla Yəxuadin keyin qaloqan, Pərwərdigarning Israil üqün kılnoqan həmmə karamət əməllirini obdan bilgən aqsakallarning pütkül həyat künliridimu [Israil] həlki Pərwərdigarning ibaditidə bolup turdi. **8** Əmdi Nunning oqlı, Pərwərdigarning quli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **9** Ular uni elip berip, Əfrim taqlıq rayonida, Gaax teqlining ximal tərıpidiki öz miras ülüxi boləqan Timnat-Serah degən jayda dəpnə kildi. **10** Bu dəwrdikilərnıng həmmisi [əlöp] öz ata-bowilirioqa qoxulup kətti; ulardin keyin Pərwərdigarnimu tonumaydioqan, xundakla unıng Israil üqün kılnoqan əməllirini bilmigən bir dəwr pəyda boldi. **11** Xuningdin tartip Israil Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kılıp Baal-butlarning ibaditigə kirixti. **12** Ular əzlırini Misir zeminidin qikırip elip kəlgən ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarni taxlap, ətrapidiki taipilərnıng ilahliridin boləqan yat ilahlarəqa əgixip, ularəqa bax urup, Pərwərdigarning qəzipini qozoqidi. **13** Ular Pərwərdigarni taxlap, Baal wə Axərahlarınıng qulluqioqa kirixti. **14** Buning bilən Pərwərdigarning qəzipi

Israiloqa tutixip, harab qilinsun döp, u ularni talan-taraj qilouqilarning qolioqa taxlap bërdi, yənə ətrapidiki düxmənlirining qolioqa tapxurup bërdi; xuning bilən ular düxmənlirining aldidə bax kətürəlmidi. **15** Ular kəyərgə barmisun, Pərwərdigarning qoli ularni apət bilən urdi, huddi Pərwərdigarning deginidək, wə Pərwərdigarning ularoqa kəsəm qiləninidək, ular tolimu azablik hələtkə qüxüp qaldı. **16** Andin Pərwərdigar [ularning arisidin] batur həkimlarni turoquzdi, ular [Israillarni] talan-taraj qilouqilarning qolidin kutkuzup qikti. **17** Xundaqtimu, ular öz həkimlirioqa kulək salmidi; əksiqa ular yat ilahlaroqa əgixip buzukluk kilip, ularoqa bax urup qokundi; ata-bowilirining mangoan yolidin, yəni Pərwərdigarning əmrlirigə itaət kilix yolidin tezla qikip kətti; ular heq itaət kilmidi. **18** Pərwərdigar kaqaniki ular üqün batur həkimlarni turoquzsa, Pərwərdigar həman xu batur həkim bilən billə bolatti, batur həkimning həyat künliridə ularni düxmənlirining qolidin kutkuzup qikatti; qünki ularni harlap əzgənlər tüpəylidin kətürülgən ah-zarlarni anglioqan Pərwərdigar ularoqa iqini aqritatti. **19** Ləkin batur həkim ölüp ketixi bilənla, ular arkisioqa yenip, yat ilahlaroqa əgixip, ularning kullukioqa kirip, ularoqa bax uruxup, əzlirini ata-bowiliridinmu ziyadə buləyaytti; ular nə xu kilmixliridin tohtimaytti, nə öz jəhil yolidin heq yanmaytti. **20** Xuning bilən Pərwərdigarning qəzipi Israiloqa kattik tutaxti, U: — «Bu həlk Mən ularning ata-bowilirioqa tapilioqan əhdəmnə buzup, awazimoqa kulək salmioqini üqün, **21** buningdin keyin Mən Yəxua əlgəndə bu yurtta qalduroqan taipilərdin heqbirini

ularning aldidin qoʻqliwətməymən; 22 buningdiki məqsət, Mən xular arkilik Israilning ularning ata-bowiliri tutkandək, Mən Pərwərdigarning yolini tutup mangidioʻan-mangmaydioʻanlikini sinaymən» — dedi. 23 Xuning bilən Pərwərdigar xu taipilərnı qaldurup, ularni nə dərḡalla zeminidin məḡrum qilip qoʻqliwətmidi nə Yəxuaning qoliojimu tapxurup bərmigənidi.

3 Təwəndikilər Pərwərdigar Qanaaniylar bilən boləʻan jəngni bexidin ətküzmiḡən Israilning [əwladlirini] sinax üqün qaldurup qoyəʻan taipilər 2 (U Israillarning əwladlirini, bolupmu jəng-uruxlarnı kərip baqmioʻanlarnı pəkət jəngni əḡünsun dəp qalduroʻanidi): — 3 — ular Filistiylərnıng bəx əmirliki, barlıq Qanaaniylar, Zidonluqlar wə Baal-Ḥərmon teʻqidin tartip Hamat eoʻizioʻiqə Liwan taʻqlikida turuwatḡan Ḥiwiylar idi; 4 Ular ni qaldurup qoyuxtiki məqsiti Israilni sinax, yəni ularning Pərwərdigarning Musaning wasitisi bilən ata-bowilirioʻa buyruəʻan əmrlirini tutidioʻan-tutmaydioʻanlikini bilix üqün idi. 5 Xuning bilən Israillar Qanaaniylar, yəni Ḥittiylar, Amoriylar, Pərizziylər, Ḥiwiylar wə Yəbusiylar arisida turdi; 6 Israillar ularning qizlirioʻa əylinip, əz qizlirini ularning oʻqullirioʻa berip, ularning ilaḡlirining kulluqioʻa kirdi. 7 Israillar Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləʻanni qilip, əz Hudasi Pərwərdigarnı untup, Baallar wə Axəraḡlarning kulluqioʻa kirdi. 8 Xuning bilən Pərwərdigarning oʻqəzipi Israiləʻa tutixip, ularni Aram-Naḡaraimning padixaḡi Quxan-Rixataimning qolioʻa tapxurdi. Bu tərıkidə Israillar səkkiz yiləʻiqə Quxan-Rixataimoʻa beḡindi boldi. 9 Israillar

Pərwərdigarə pəryad kətürgəndə, Pərwərdigar ular
üqün bir kütquzoquqini turoquzup, u ularni kütquzdi.
U kixi Kaləbning inisi Kenazning oqli Otniyəl idi. **10**
Pərwərdigarning Rohi uning üstigə qüxüp, u Israilə
həkimlik kildi; u jənggə qikiwidi, Pərwərdigar Aramning
padixahi Quxan-Rixataimni uning qolə tapxurdi;
buning bilən u Quxan-Rixataimning üstidin oqalib kəldi.
11 Xuningdin keyin zeminda kirik yiləiqə amanlik boldi;
Kenazning oqli Otniyəl aləmdin etti. **12** Andin Israillar
yənə Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləanni kildi; ular
Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləanni qiləaqqa, u
Moabning padixahi Əglonni Israil bilən qarixilixixqa
küqləndürdi. **13** U Ammoniylar wə Amaləkiyləni əzigə
tartip, jənggə qikip Israilni urup kirip, «Hərmilik Xəhər»ni
ixəqal kildi. **14** Buning bilən Israillar on səkkiz yiləiqə
Moabning padixahi Əglonə bekindi boldi. **15** Xuning
bilən Israillar Pərwərdigarə pəryad kətürdi; Pərwərdigar
ular üqün bir kütquzoquqi, yəni Binyamin kəbilisidin
boləan Gəraning oqli Əhudni turoquzdi; u solhay idi. Israil
uning qoli bilən Moabning padixahi Əglonə sowəqat
əwətti. **16** Əmdi Əhud əzigə bir gəz uzunlukta ikki bislik bir
xəmxər yasatқанidi; uni kiyimining iqigə, ong yotisining
üstigə kisturuwaldi; **17** U xu hələttə sowəqatni Moabning
padixahi Əglonning aldioqə elip kəldi. Əglon tolimu semiz
bir adəm idi. **18** Əhud sowəqatni təkdin qilip boləandin
keyin, sowəqatni kətürüp kəlgən kixiləni kətküzüwətti;
19 andin əzi Gilgalning yenidiki tax oymilar bar jaydin
yenip, padixahning kəxioqə kəlip: — Əy padixah, məndə
əzlirigə dəydiəqan bir məhpiyətlilik bar idi, — dewidi,

padixah: — Jim tur! — dedi. Xuning bilən ətrapidiki
hizmətkarlarning həmmisi sirtka qikip kətti. **20** Andin
Əhud padixahning aldiqə kəldi; padixah yalquz salkin
balihanida olturatti. Əhud: — Məndə sili üqün Hudadin
kəlgən bir səz bar, dewidi, padixah orunduktin kəpup ərə
turdi. **21** Xuning bilən Əhud sol qolini uzitip ong yotisidin
xəmxərni suqurup elip, uning kərsikiqə tikti. **22** Xundak
kəlip xəmxərning dəstisimu tiqi bilən qoxulup kirip
kətti, semiz eti xəmxərni kisiwaləqəqə, Əhud xəmxərni
kərsikidin tartip qikiriwalmidi; üqəy-pəkə arkədin qikti. **23**
Andin Əhud dalanqə qikip, balihanining ixiklirini iqidin
etip kuluplap qoydi. **24** U qikip kətkəndə, padixahning
hizmətqiliri kəlip qarisa, balihanining ixikliri kuluplaklik
idi. Ular: — Padixah salkin əydə qəng tərətkə olturəqan
bolsa kərək, dəp oylidi. **25** Ular uzun saklap kirmisək
sət bolarmu dəp oylaxti; u yənəla balihanining ixiklirini
aqmiqəndin keyin, aqquqni elip ixiklərni eqiwidi, mana,
hojisining yərdə əlük yatqinini kərdi. **26** Əmdi ular
ikkilənip qarap turəqan waktida, Əhud kəqip qikkəndi; u
tax oymilar bar jaydin ətəp, Seirahqə kəqip kəlgənidi.
27 Xu yərgə yətkəndə, u Əfraim təqlək rayonida kanay
qeliwidi, Israillar uning bilən birgə təqlək rayondin qüxti,
u aldida yol baxlap mangdi. **28** U ularqə: — Manga əgixip
yürənglar, qünki Pərwərdigar duxminənglar Moabiylar
qolənglarqə tapxurdi, — dewidi, ular uningqə əgixip
qüxüp, İordan dəryasining kəqiklirini tosup, həqkimni
ətküzmididi. **29** U wəqitta ular Moabiylardin on mingqə
əskərni əltürdi; bularning həmmisi təmbəl palwanlar
idi; ulardin həqbir adəm kəqip qutulalmidi. **30** Xu küni

Moab Israilning qolida besikturuldi. Zemin saksən yiloqqa aman-tinqlikta turdi. **31** Əhuddin keyin Anatning oqli Xamgar hakim boldi; u altə yüz Filistiyalikni birakla kala sanjiqoq bilən olturdi; umu Israilni kutkuzdi.

4 Əmdi Əhud wapat bolqandin keyin Israillar Pərwədigarning nəziridə yənə rəzil bolqanni qiloqli turdi. **2** Xuning bilən Pərwədigar ularni Qanaaniylarning padixahi Yabinning qoliqqa taxlap bərdi. Yabin Həzor xəhiridə səltənət qilatti; uning qoxun sərdarining ismi Sisera bolup, u Həroxət-Goyim degən xəhərdə turatti. **3** Israillar Pərwədigarqqa nalə-pəryad kəturdi, qunki Yabinning tokkuz yüz təmür jəng hərwi bolup, Israillərqqa yigirmə yildin buyan tolimu zulum kilip kəlgənidi. **4** U waqıtta Lapidotning hotuni Dəborah degən ayal pəyoqəmbər Israilqqa hakim idi. **5** U Əfraim taqlıqidiki Ramah bilən Bəyt-Əlning otturidiki «Dəborahning horma dərihi»ning tüwidə olturatti; barliq Israillar dəwaliri toqrisida həküm sorioqli uning kəxiqqa kəlatte. **6** U adəm əwətip Naftali yurtidiki Kədəxtin Abinoamning oqli Barakni qakirtip kelip, uningqqa: — Mana, Israilning Hudasi Pərwədigar [mundak] əmr qiloqan əməsmu?! U: — Sən berip Naftalilər kəbilisi həm Zəbulun kəbilisidin on ming adəmnı əzüng bilən billə elip Tabor teoqqa qikkin; **7** xuning bilən Mən Yabinning qoxun sərdari Siserani jəng hərwiliri wə qoxunliri bilən qoxup Kixon ekiniy boyiqqa, sening kəxiqqa baroqusi niyətkə selip, uni qolungqqa tapxurimən degən, — dedi. **8** Barak uningqqa: — Əgər sən mən bilən billə barsang, mənmu barimən. Sən mən bilən barmisang, mənmu

barmaymən! — dedi. **9** Dəborah, jawabən: — Maqul, mən sən bilən barsam baray; halbuki, səpiring sanga heq xan-xərəp kəltürməydu; qünki Pərwərdigar Siserani bir ayal kixining qolioğa tapxuridu, — dedi. Xuning bilən Dəborah qopup Barak bilən billə Kədəxkə mangdi. **10** Barak Zəbulunlar wə Naftalilarni Kədəxkə qakirtti; xuning bilən on ming adəm uningoğa əgəxti; Dəborahmu uning bilən qikti **11** (xu qaoqda keniylərdin boləqan Həbər əzini Musaning keynatisi Həbabning nəslidin boləqan keniylərdin ayrip qikip, Kədəxning yenidiki Zaanaimning dub dərihining yenida qedir tikkənidi). **12** Əmdi Siserağa: — Abinoamning oqlı Barak Tabor teoioğa qikiptu, degən həwər yətküzüldi. **13** Xuni anglap Sisera barlik jəng hərwilirini, yəni tokkuz yüz təmür jəng hərwisini wə barlik əskərlirini yioqip, Həroxət-Goyimdin qikip, Kixon ekininin yenida toplidi. **14** Dəborah Barakğa: — Qopkin; bugün Pərwərdigar Siserani sening qolungoğa tapxuridioqan kündür. Mana, Pərwərdigar aldingda yol baxliqili qikti əməsmu?! — dedi. Xuni dewidi, Barak wə on ming adəm uningoğa əgixip Tabor teoidin qüxti. **15** Pərwərdigar Siserani, uning həmmə jəng hərwiliri wə barlik qoxunini qoxup Barakning qiliqi aldida tiripirən kildi; Sisera əzi jəng hərwisidin qüxüp, piyadə qeqip kətti. **16** Barak jəng hərwilirini wə qoxunni Həroxət-Goyimgiqə qooqlap bardi; Siseraoning barlik qoxuni qiliq astida yikildi, birimu qalmidi. **17** Lekin Sisera piyadə qeqip, Keniylərdin boləqan Həbərnin ayali Yəəlning qedirioğa bardi; qünki Həzorning padixahi Yabin bilən Keniylərdin boləqan Həbərnin jəməti otturisida dostluq alakisi bar idi. **18**

Ya'el Sisera ni qarxi elixka qikip uningoga: — Əy hojam, kirginə! Qorkma, meningkigə kirgin, dedi. Xuning bilən Sisera uning qedirioqa kirdi, u uning üstigə yotkan yepip qoydi. **19** U uningoga: — Mən ussap kəttim, manga bir otlam su bərginə, dewidi, ayal berip süt tulumini eqip, uningoga iqlüzüp, andin yənə uni yepip qoydi. **20** Andin Sisera uningoga: — Sən qedirning ixikidə saklap turəyin. Birkim kelip səndin: — Bu yərdə birərsi barmu, dəp sorisa, yok dəp jawab bərgin, — dedi. **21** Əmdi Həbərnin ayali Ya'el qopup, bir qedir qozukini elip, qolida bolqini tutqiniqə xəpə qikarmay uning qexioqa bardi; u hər ip kətkəqkə, kəttik uhlap kətkənidi. Ya'el uning qekisigə qozukni xundak qaktiki, qozuk qekisidin ətüp yərgə kirip kətti. Buning bilən u ərldi. **22** Xu qaoqda, Barak Sisera ni qooqlap kərldi, Ya'el aldioqa qikip uningoga: — Kəlgin, sən izdəp kəlgən adəmnə sanga kərsitəy, — dedi. U uning qedirioqa kirip qariwidi, mana Sisera ərlik yatatti, qozuk tehiqə qekisigə kəkiklik turatti. **23** Xundak qilip, Huda xu kuni Qanaan padixahə Yabinni Israillarning aldida təwən qildi. **24** Xu waqittin tartip Israillar baroqanseri kuyiyip, Qanaan padixahə Yabindin üstünlükni igilidi; ahirda ular Qanaan padixahə Yabinni yəqatti.

5 Xu kuni Dəborah wə Abinoamning ooqli Barak mundak nəzmə okudi: — **2** Israilda yetəkqilər yol baxliqini üqün, Həlk ihtiyarən əzlini pida qiləqini üqün, Pərwərdigarəqa təxəkkür-mədhiyə okunglar! **3** Əy padixahlar, anglanglar, Əy əmirlər, kulak selinglar! Mən, mən Pərwərdigarəqa atap nəzmə okuyman, Mən Israilning Hudasi Pərwərdigarəqa kuy eytimən. **4** I Pərwərdigar, sən Seirdin qikqiningda,

Edomning yaylikidin qikip yürüş kilöiningda, Yər titrəp, asmanlardin sular tamqidi, Xundak, bulutlar yamoqurlirini yaoqdurdi; **5** Taoqlar Pərwərdigarning aldida təwrəndi, Ənə Sinay teqimu təwrinip kətti, Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldida. **6** Anatning oqli Xamgarning künliridə, Həm Yaəlning künliridə, Qong yollar taxlinip kəlip, Yoluqilar əgri-tokay qioqir yollar bilən mangatti; **7** Israilda əzimətlər yoqap kətti, Taki mənki Dəborah qozqilip, Israilda bir ana süpitidə pəyda bolojinimoqə. **8** [Israillar] yengi ilahları tallidi; Urux dərwasilarioqə yetip kəldi. Qırık mingqə Israilikning arisida, Ya bir qalkən ya bir nəyzə tepilisiqu?! **9** Qəlbim Israilning əmirliğə qayildur, Ular həlk arisida əzlrini ihtiyarən pida kildi; Pərwərdigarqə təxəkkür-mədhıyə okunglar! **10** I aq exəklərgə mingənlər, I nəpis zilqilərnıng üstidə olturoqanlar, I yolda yürənlər, kəngül bəlunglar! **11** Su əkilidioqan jaylarda olja bəluxüwatqanlarning juxkun awazilirini anglanglar! Ular xu yərlərdə Pərwərdigarning həkkəniy əməllirini mədhıyiləp, Uning Israildiki əzimətlirining həkkəniy əməllirini təriplixidu. Xu wəqıttə Pərwərdigarning həlki qüxüp dərwasilarqə yetip kəlip: — **12** «I Dəborah, oyqan, oyqan! Oyqan, oyqan, qəzəl eytkin! Ornungdin tur, i Barak, Əsirliringni yalap mang, i Abinoamning oqli!» — deyixidu. **13** Mana həlkning az bir qaldisi aliyjanablarqə əgixix üqün qüxti, Pərwərdigarning həlki yenimoqə palwan kəbi qüxüp kəldi. **14** Mana, Əfraimlardin Amaləktə yiltiz tartip qaloqanlar kəldi; Mana, Binyaminlarmu qowmliringqə qoxulup əgixip

kaldi; Makirdin əmirilər qüxüp kaldi, Zəbulundin sərdarlik
həsisini tutqanlar yetip kaldi. **15** Issakarning əmiriləri
Dəborahəyə qoxuldi; Barak nemə kılqan bolsa Issakarmu
xundak kılıp, Uning kəynidin jiloqıya tap basturup
etilip qüxti! Rubənnıng ailə-jəmətliridikilərnıng arisida
xunqə uluq niyətlər kəlbilirigə pükülgənidi! **16** Sən
nemixkə qotanlarning iqidə turup, Qoylara qelinqan
nəynıng awazini anglaxni halap qaldıng? Rubənnıng ailə-
jəmətliridikilərnıng arisida xunqə uluq niyətlər kəlbilirigə
pükülgənidi! **17** Gileadlar bolsa İordan dəryasining u
təripidə turup qaldi; Danlarmu nemixkə kemilərnıng
yenida tohtap qaldi? Axirlar bolsa dengiz boyida [jim]
olturuwalı, Dengiz koltuqlirida turup qaldi. **18** Zəbulunlar
janlirini əlümgə təwəkkül kildi; Naftalilarmu jəng
məydanidiki yukiri jaylarda həm xundak kildi! **19**
Padixahlar həmmisi kelip, soquxti, Qanaaniylarning
padixahlırimu uruxkə qikti; Taanakta, Megiddonıng su
boylirida uruxti. Ləkin bir'azmu kümüx olja alalmidi!
20 Asmanlarda yultuzlarmu jəng kildi, Orbitiliridin
Siseraqə qarxi jənggə atlandı. **21** Kixon dəryasining
ekini [düxmənni] ekitiپ kətti; Xu kədimiy dərya, u
Kixon dəryasidur! Əy mening jenim, pütün küqüng bilən
aloqə baskin! **22** Ularning atlirining tuwaqliri takirang-
takirang kilmakta, Tolparliri qapmakta, qapmakta. **23**
Mərozqə lənət okunglar, dəydu Pərwədigarning Pərixıtsi,
U yərdə olturuquqılaraqə lənət okunglar, Qattik lənət
okunglar; Qunki ular Pərwədigaraqə yərdəmgə kəlmidi,
Zalimlara qarxi Pərwədigaraqə yərdəmgə kəlmidi.
24 Ayallar iqidə kəniylik Həbərnıng ayalı Yael bəht-

bərikətlənsun, Qedirda turoqan ayallar iqidə u bəht-bərikət tapsun! **25** Sisera su soriwidi, u uningə sūt bərdi, Esilzadilərgə layik bir qaqida qaymak tutti; **26** U sol qolini qedir qozukioqa, Ong qolini tēmürqining bolqisioqa uzatti; Siserani urup, Bax səngükini qeqip, Qekisidin yanjip etküzüwətti. **27** Sisera uning ikki putining arilikioqa kıysaydi, U yikildi, u [ölüktək] yatti, U uning ikki putining arilikioqa kıysaydi, u yikildi, Kıysayqan yərdə u yikilip, jan bərdi. **28** Siseraning anisi pənjiridin sirtka səp saldi, U pənjirining rujikidin tovlap: — «Uning jəng hərwişi nemixka xunqə uzakkiqə kəlməydu? Jəng hərwilirining atlirining tuyak sadasi nemixka xunqə həyal bolidu? — dedi. **29** Uning dedəkliri arisida danalar jawab beridu, Xundakla, u dərəkə öz-əzigə jawab beridu: — **30** «Ular oljilirini yioqip bəlxüwatkan bolmisun yənə?! Hər bir ərkəkkə [ayaq asti kılıxka] bir-ikkidin kız təgkəndu, Siseraoqa rəngdar kiyimlər, Gül kəxtiləngən rəngdar kiyimlərdin olja təgkəndu, Bulangqining boynioqa aldi-kəyni kəxtiləngən rəngdar kiyimlər təgkən bolsa kərək! **31** I Pərwərdigar, Sening barlıq düxmənliring ənə xundak yoxutuləy! Ləkin Seni səygənlər quyaxning ərləwatqandiki kudritidək küqlük boləy!». Xuning bilən zəmin kırık yiloqiqə tinq-amanlıq tapti.

6 Israillar Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kildi; xuning bilən Pərwərdigar ularni yəttə yiloqiqə Midiyaniylarning qolioqa tapxurup bərdi. **2** U wəqıtta Midiyaniylar Israilning üstidin oqalıb kəlip, Israil Midiyaniylarning səwəbidin əzliri üqün taqlardin, əngkürlərdin wə qoram taxlardin panah jaylarni

yasidi. **3** Hər kətim Israillər uruk terioqanda xundak bolattiki, Midiyaniylar, Amaləkiylər və məxriktikilər kelip ularoqa hujum kilatti. **4** Ularoqa hujum kilixka bargahlarıni tikip, zemindiki hosulni wəyran kilip, Gazaqiqə Israiloqa heqkandak axlik kaldurmay, ularning qoy, kala, exəklirinimu elip ketətti. **5** Qünki ular qekətkilərdək kəp bolup, öz mal-qarwiliri və qedirilirini elip kelətti; ularning adəmliri və təgiliri san-sanaksiz bolup, zeminni wəyran kilix üqün tajawuz kilatti. **6** Xuning bilən Israil Midiyaniylarning aldida tolimu har hələtkə qüxüp qaldı; andin Israillər Pərwərdigaroqa nalə-pəryad kətürdi. **7** Midiyaniylarning dəstidin Israil Pərwərdigaroqa pəryad kətürginidə xundak boldiki, **8** Pərwərdigar Israiloqa bir pəyoqəmbərni əwətti. U kelip ularoqa: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən silərni Misirdin qikirip, «qulluk makani»din elip qikkanidim; **9** silərni misirliklarning qolidin, xundakla silərgə barlik zulum kiloquqilarning qolidin kutkuzup, ularni aldinglardin qoqliwetip, ularning zeminini silərgə bərdim **10** və silərgə: «Mana, Mən Pərwərdigar silərnin Hundayinglardurmən; silər Amoriylarning zeminida turoqininglar bilən ularning ilahliridin qorkmanglar» degənidim. Lekin silər Mening awazimoqa kulak salmidinglar», — dedi. **11** Andin Pərwərdigarning Pərixtsi kelip Ofrah degən jayda Abiezər jəmətidiki Yoaxka təwə boloqan dub dərihining tüwidə olturdi. U waqıtta [Yoaxning] oqlı Gideon Midiyaniylarning [bulangqilikidin] saklinix üqün xarab kəlqiki iqidə buqday tepiwatatti. **12** Pərwərdigarning Pərixtsi uningoqa

kөрүнүп: — Әй жасарәтлик palwan, Pәrwәrdigar sән bilән billidur! — dedi. **13** Gideon uningоја jawab berip: — I hojam, әgәр Pәrwәrdigar biz bilән billә bolоjan bolsa, bu kәrgүlүklәр nemixқа üstimizgә kәldi? Ata-bowilirimiz bizgә sөzlәp bәrgән uning barliқ mөjiziliri қeni? Bular tooқrisida ata-bowilirimiz: «Mana, Pәrwәrdigar bizni Misirdin qikirip kәlmigәнmidi?» — dedi. Lekin бүgүnki күндә Pәrwәrdigar bizni taxlap, Midiyanning қolioја tapxurup bәrdi! — dedi. **14** Pәrwәrdigar uningоја қарap: — Sән muxu күqүnggә tayinip, berip Israilni Midiyanning қolidin қutқuzојin! Mana, Mән seni әwәtkән әmәsmu? — dedi. **15** Gideon Uningоја: — I Rәb, mән Israilni қандақ қutқuzalaymән? Mening ailәм bolsa Manassәh қәbilisi iqidә әng namriti, өзüm atamning jәмәtidә әng kiқikidurmән, — dedi. **16** Pәrwәrdigar uningоја: — Mән jәzmән sән bilән billә bolimән; xunga sән Midiyanlarni bir adәмni urојandәk urup қirisән, — dedi. **17** Gideon Uningоја iltija қilip: — Mән nәziringdә iltipat tapқан bolsam, mән bilән sөzlәxküqining һәқikәtән Sән Özüng ikәнlikigә bir alamәt kәrsәtkәysән; **18** әtünimән, mән yenip kelip өз һәdiyә-qurbanlikimni aldingоја қoyоquqә bu yәrdin kәtmigәysән, — dedi. U jawab berip: — Sән yenip kәlgүqә күtimән, dedi. **19** Gideon berip [өygә] kirip bir оoқlakni täyyarlap, bir әfah esil undin petir nan pixurup, gөxni sewәtkә selip, xorpisini korioја usup bularni uning қexioја elip kelip, uningоја sundi (U tehiqә dub dәrihining tüwidә olturatti). **20** Andin Hudaning Pәrixтisi uningоја: — Bu gөx bilән petir nanlarni elip berip, muxu yәrdiki [қoram] taxning üstigә қoyup, xorpini tәkkin, — dewidi,

u xundak qildi. **21** Pərwərdigarning Pərixlisi qolidiki
hasini uzitip uqini gəx bilən petir nanlarəqa təkküziwidi,
[kəram] taxtin ot qikip, gəx bilən petir nanlarni yəp
kətti. Xu həman Pərwərdigarning Pərixtisimu uning
kəzidin oqayib boldi. **22** Xuning bilən Gideon uning
Pərwərdigarning Pərixlisi ikənlikini bilip: — Apla, i Rəb
Pərwərdigar! Qataq boldi, qünki mən Pərwərdigarning
Pərixlisi bilən yüzmuyüz kəruxüp qaldim...! — dedi.
23 Lekin Pərwərdigar uningə: — Hatirjəm boləlin!
Qorqmioqin, əlməysən, — dedi. **24** Xuning bilən Gideon
Pərwərdigarəqa atap u yərdə bir qurbangah yasap, uning
ismini «Yahwəh-xalom» dəp atidi. Bu qurbangah ta
bügüngiqə Abiezər jəmətining Ofrah degən jayida bar. **25**
U keqisi Pərwərdigar uningə: — Sən atangning [qong]
bukisi wə yəttə yaxliq ikkinqi bukisini elip atangəqa
təwə boləqan Baal qurbangahini ərüp, uning yenidiki
Axərah butini kesiwətkin. **26** Andin muxu qoroqanning
üstigə Pərwərdigar Hudayingəqa ataləqan, bəlgiləngən
rəsim boyiqə bir qurbangah yasap, ikkinqi bir bukini
elip, özüng kesiwətkən Axərahning parqilirini otun qilip
qalap, uni kəydürmə kurbanliq qiloqin, — dedi. **27** Xuning
bilən Gideon öz hizmətqiliridin on adəmnini elip berip,
Pərwərdigarning özigə eytkinidək qildi; lekin u atisining
əyidikilərdin wə xəhər adəmliridin qorqqini üqün, u bu
ixni kündüzi qilmay, keqisi qildi. **28** Ətisi səhərdə xəhər
həlki qopup qarisa, mana, Baal qurbangahı ərüwetilgən,
uning yenidiki Axərah buti kesiwetilgənidi wə yengi
yasaləqan qurbangahning üstidə ikkinqi buqə kurbanliq
qilinoqanidi. **29** Buni kərüp ular bir-birigə: — Bu ixni kim

qilqand? — deyixti. Ular sürüxtüriwidi, buni Yoaxning
 oqlı Gideonning qilqanlıkı mälum boldi. **30** Xuning üqün
 xähärning adamliri Yoaxqa: — Oqlungni qikirip bərgin!
 U Baal qurbangahını ərüp, uning yenidiki Axərahni
 kesiwətkini üqün ɵltürölsun! — dedi. **31** Birak Yoax ɵzigə
 qarxilixixqa turoqan kɵpqilikka jawab berip: — Silər Baal
 üqün dəwalaxmaqimusalər? Silər uni kutkuzmakqimu?
 Kimki uning tooqrisida dəwalaxsa ətigə qalmay ɵlümge
 mähkum kilinsun! Əgər Baal dərwekə bir huda bolsa,
 undakta uning qurbangahını birsi ɵröwətkini üqün, u
 xu adəm bilən ɵzi dəwalaxsun! — dedi. **32** Bu səwəbtin
 [atisi] Gideonni «Yərubbaal» dəp atidi, qünki [atisi]:
 «U Baalning qurbangahını ɵröwətkini üqün, Baal ɵzi
 uning bilən dəwalaxsun!» degənidi. **33** Əmma Midiyan,
 Amaləklər wə məxriktikilərnin həmmisi yioqilip, [İordan]
 dəryasidin ɵtöp Yizrəl jiloqisida qedirlirini tikixti. **34**
 U waqıtta Pərwərdigarning Rohi Gideonning üstigə
 qüxti; u kanay qeliwidi, Abiezər jəmətidikilər yioqilip
 uning kəynidin əgixip mangdi. **35** Andin u əlqilərnı
 Manassəhning zeminiqə berip, u yərnı aylinip kelixkə
 əwətiwidi, Manassəhlər yioqilip uningqə əgixip kəldi. U
 Axirlarqə, Zəbulunlarqə wə Naftalilarqə əlqi əwətiwidi,
 ularmu uning aldiqə qikixti. **36** Gideon Hudaqə: —
 Əgər Sən həqiqətən eytkinindək mening qolum bilən
 İsrailni kutkuzidiqan bolsang, **37** Undakta mana, mən
 hamanoqə bir parqə qoy terisi qoyup qoyimən; əgər pəkət
 terining üstigila xəbnəm qüxüp, qərisidiki yərlərnin
 həmmisi quruk tursa, mən ɵzüng eytkinindək mening
 qolum arqilik İsrailni kutkuzmaqı bolqinini bilimən,

— dedi. **38** Ix dərəkə xundak boldi. Ətisi səhərdə Gideon qopup, yungni siqiwiidi, lik bir piyalə xəbnəm süyi qikti. **39** Andin Gideon Hudaqə yənə: Qəzipingni manga kəzoqimioqaysən, mən pəkət muxu bir kətimla dəymən! Səndin ətünəy, mən pəkət yənə bu kətim bu terə bilən sinap bakay; iltija qilimənki, əmdi bu kətim pəkət terə kuruk bolup, qərisidiki yərning həmmisigə xəbnəm qüxkəy, — dedi. **40** Bu keqisimu Huda xundak kildi; dərəkə pəkət terila kuruk bolup, qərisidiki yərning həmmisigə xəbnəm qüxkənidi.

7 Yərubbaal (yəni Gideon) wə əzigə koxuloqan həmmə həlk ətisi səhər qopup, Hərod degən bulakning yenioqə berip qedir tikti. Midiyaniylarning ləxkərgahı bolsa uning ximal tərpidə, Morəh egizlikining yenediki jiloqida idi. **2** Əmdi Pərwərdigar Gideonqə: — Sanga əgəxkən həlkning sani intayin kəp, xunga Mən Midiyaniylarni ularning qolioqə tapxuralmaymən. Bolmisa Israil: «Əzimizni əzimizning qoli kütquzdi» dəp mahtinip ketixi mumkin. **3** Xuning üqün sən əmdi həlkqə: «Kimlər qorkup titrək baskan bolsa, ular Gilead teqidin yenip kətsun» dəp jakarliqin — dedi. Xuning bilən həlkning arisidin yigirmə ikki ming kixi kaytip ketip, pəkət on mingila kəlip qaldi. **4** Pərwərdigar Gideonqə yənə: — Həlkning sani yənila intayin kəp; əmdi sən bularni suning lewigə elip kəlgin. U yərdə Mən ularni sən üqün sinaktin ətküzəy; Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barsun desəm», u sən bilən barsun; ləkin Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barmisun» desəm, u sən bilən barmisun, — dedi. **5** Xuning bilən Gideon həlkni suning lewigə elip kəldi. Pərwərdigar

uningoʻa: — Kimki it su iqkəndək tili bilən yalap su iqsə, ularni ayrim bir tərəptə turoʻuzoʻin; həm kimki tizlinip turup su iqsə, ularnimu ayrim bir tərəptə turoʻuzoʻin, — dedi. **6** Xundək boldiki, oqumini aʻozioʻa təgküzüp yalap su iqkənlərdin üq yüzi qikti. Qaloʻanlarning həmmisi tizlinip turup su ikti. **7** Andin Pərwərdigar Gideonʻoʻa: — Mən muxu suni yalap iqkən üq yüz adəmning qoli bilən silərnı kütquzup, Midiyanni sening qolungʻoʻa tapxurimən; lekin qaloʻan həlk bolsa həmmisi öz jayioʻa yenip kətsun, — dedi. **8** Xuning bilən bu [üq yüz adəm] ozuk-tülük wə kanaylirini qolioʻa elixti; Gideon Israilning qaloʻan barlik adəmlirini öz qediroʻa qayturuwetip, pəkət xu üq yüz adəmni elip qaldi. Əmdi Midiyaniylarning ləxkərgahı bolsa ularning təwən təripidiki jiloʻida idi. **9** Xu keqisi xundək boldiki, Pərwərdigar uningʻoʻa: — Sən qopup ləxkərgahқа qüxkin, qünki Mən uni sening qolungʻoʻa tapxurdum; **10** əgər sən qüxüxtin kərksang, öz hizmətkaring Puraḥni billə elip ləxkərgahқа qüxkin. **11** Sən ularning nemə deyixiwatḳinini anglaysən, andin sən ləxkərgahқа [hujum kılıp] qüxüxkə jür’ət kılalaysən, dedi. Buni anglap u hizmətkari Puraḥni elip ləxkərgahning qetidiki əskərlərnıng yenioʻa bardı. **12** Mana Midiyan, Amalək wə barlik məxriktikilər qekətkilərdək kəp bolup, jiloʻining boyioʻa yeyiloʻanidi; ularning təgiliri kəplikidin dengiz saḫilidiki qumdək həddi-həsabsız idi. **13** Gideon baroʻanda, mana, u yərdə birsi həmraḫioʻa kərgən qüxini səzləp beriwatatti: — Mana, mən bir qüx kərdum, qüxümdə mana, bir arpa tokıqi Midiyanning ləxkərgahioʻa domulap qüxüptudək; u qediroʻa kelip soḳuluptidək,

xuning bilən qedir ərulüp, düm kəmtürülüp ketiptu — dawatatti. **14** Uning həmrəhi jawabən təbir berip: — Buning mənişi xuki, u toқақ Yoaxning oоli, Israillik adəm Gideonning қiliqidin baxқа nərsə əməstur; Huda Midiyan wə uning barlik қoxunini uning қolioқа tapxuruptu, dedi. **15** Xundak boldiki, Gideon bu қuxni wə uning berilgən təbirini anglap, səjdə kildi. Andin u Israilning ləxkərgahioқа yenip kelip: — Қopunglar, Pərwərdigar Midiyanning ləxkərgahini қolunglarоқа tapxurdi, — dedi. **16** Xuning bilən u bu üq yüz adəmnı üq guruppioқа bəlүp, həmmisining қolioқа birdin kanay bilən birdin қuruk komzəkni bərdi; hərбір komzək iqidə birdin məx'əl қoyuldi. **17** U ularоқа: — Silər manga қарap, mening қilојinimdək қilinglar. Mana, mən ləxkərgahning қexioқа barоanda, nemə қilsam, silərmu xuni қilinglar; **18** mən wə mən bilən həmrəh bolup mangoqan barlik adəmlər kanay qalsak, silərmu ləxkərgahning qərisidə turup kanay qelinglar wə: «Pərwərdigar üqün həm Gideon üqün!» dəp towlanglar, — dedi. **19** Keyinki yerim keqilik kəzətning baxlinixida, kəzəтқilər yengidin almaxқanda, Gideon wə uning bilən billə bolоqan yüz adəm ləxkərgahning қexioқа kəldi; andin ular kanay qelip қolliridiki komzəklərni qaqti. **20** Xu һaman üq guruppidikilərnıng һəmmisi kanay qelip, komzəklərni qeqip, sol қollirida məx'əllərni tutup, ong қollirida kanaylarnı elip: — Pərwərdigarоқа wə Gideonоқа ataloqan қiliq! — dəp towlaxқiniqə, **21** ularning hərбіri ləxkərgahning ətrapida, öz jayida turuxti; yaw қoxuni tərəp-tərəpkə petirap, warkіrap-jarkіrioqan peti қaqқili turdi. **22** Bu üq yüz adəm kanay qaloqanda,

Pərwərdigar pütkül ləxkərgahtiki yaw ləxkərlirini bir-birini qiliqlaxқа selip qoydi, xuning bilən yaw qoxuni Zerərahқа baridiqan yoldiki Bəyt-Xittah tərəpkə qaqtı; ular Tabbatning yenidiki Abəl-Məholahning qeğrisioiqə qaqtı. **23** Andin Naftali, Axir wə pütkül Manassəhning qəbiliridin Israillar qaqirip kelindi wə ular Midiyaniylarni qooqlidi. **24** Xuning bilən Gideon Əfraim pütkül taqlıqini arilap kelixkə əqlərnə əwətip Əfraimlaroqa: — «Silər quxup Midiyaniylaroqa hujum qilinglar, Bəyt-Barahqıqə, xundakla İordan dəryasioiqə barlıq eqin keqiklirini igiləp, ularni tosuwelinglar», dedi. Xuning bilən Əfraimning həmmə adəmliri yioqilip, Bəyt-Barahqıqə wə İordan dəryasioiqə barlıq eqin keqiklirini igilidi. **25** Ular Midiyanning Orəb wə Zəəb degən ikki əmirini tutuwaldi; Orəbni ular «Orəb qoram texi» üstidə, Zəəbni «Zəəb xarab kəlkiki»də əltürdi, Midiyaniylarni qooqlap berip, Orəb wə Zəəbning baxlirini elip, İordan dəryasining u tərəpigə Gideonning qexioqa kəldi.

8 (Keyin, Əfraimlar uningoqa: — Sən nemixқа bizgə xundak muamilə qilisən, Midiyaniylar bilən sokuxқа qıkkanda, bizni qaqirmidingoqu, dəp uning bilən qattıq deyixip kətti. **2** U ularoqa jawabən: — Mening qiloqanlirimni kandaqmu silərnəning qiloqininglaroqa təngləxtürgili bolsun? Əfraimning üzümlərnə pasangdioqini, Abieəzərlərnəning üzüm üzginidin artuq əməsmu? **3** Huda Midiyanning əmirliri Orəb bilən Zəəbni qolunglaroqa tapxuroqan yərdə, mening qolumdin kəlgini kandaqmu silərnəning qiloqininglaroqa təngləxtürgili bolsun? — dedi. Xundak dewidi, ularning

uningõja bolõjan aqqiqi yandi). **4** Əmdi Gideon Iordan deryasining boyioja yetip keldi. U wə əzigə həmrəh bolõjan üq yüz adəm hərıp kətkən bolsimu, ular yənıla Midiyaniylarni qoqlap deryadin etti. **5** Gideon Sukkot xəhıridikilərgə: — Manga həmrəh bolup kəlgən kixilərgə nan bərsənglar, qünki ular hərıp-qarqap kətti. Biz Midiyanning ikki padixəhi Zəbah wə Zalmunnani qoqlap ketip barimiz, — dedi. **6** Ləkin Sukkotning qongliri jawab berip: — Zəbah wə Zalmunna həzir sening qolungõja qüxtimu?! Biz sening muxu ləxkərliringgə nan bəramduq?! — dedi. **7** Gideon: — Həp! Xundak bolõjini üqün Pərwərdigar Zəbah wə Zalmunnani mening qolumõja tapxurojanda, ətliringlarni qəldiki yantak wə xoha bilən hamanda tepimən, — dedi. **8** Gideon u yərdin Pənuəlgə berip, u yərdiki adəmlərgimu xundak dewidi, Pənuəldiki kixilərmu uningõja Sukkottikilərdək jawab bərdi. **9** U Pənuəldikilərgə: — Mən qəlibə bilən yenip kəlginimdə, bu munaringlarni ərüwetimən, — dedi. **10** U qaojda Zəbah wə Zalmunna Karkor degən jayda idi; ular bilən mangojan qoxunda on bəx mingqə ləxkər bar idi. Bular bolsa məxriqliklərnin pütkül qoxunidin kəlip qalojanliri idi, qünki ulardın qiliq tutqanliridin bir yüz yigirmə mingi əltürülgənidi. **11** Gideon bolsa Nobah wə Yogbihahning xərkiidiki kəqmənlər yoli bilən qikip Midiyanning ləxkərgahioja hujum kəlip, ularni tarmar kildi; qünki ləxkərgahtikilər tolimu əndixsiz turojanidi. **12** Zəbah wə Zalmunna kəqip kətti; Gideon kəynidin qoqlap berip, Midiyanning bu ikki padixəhi Zəbah wə Zalmunnani tutuwaldi; u pütkül ləxkərgahtikilərnı

alakzadə kilip tiripirən kiliwətti. **13** Andin Yoaxning oqli Gideon Hərəs dawinidin ötüp, jəngdin qaytip kəldi. **14** U Sukkotluk bir yax yigitni tutuwelip, uningdin sürüxtə kiliwidi, yigit uningə Suktotning qongliri wə aqsakallirining isimlirini yezip bərdi. Ular jəmiy bolup yətmix yəttə adəm idi. **15** Andin Gideon Sukkotning adəmlirining kexioğa yetip barəanda: — Silər meni zanglik kilip: «Zəbah wə Zalmunna həzir sening qolungə qüxtimu? Biz sening bilən billə mangoğan muxu hərəin adəmliringgə nan berəmdük?» degənidinglar! Mana, u Zəbah wə Zalmunna degənlər! — dedi. **16** Xuni dəp u xəhərning aqsakallirini tutup kelip, qəldiki yantək bilən xohilarni elip kelip, ular bilən Sukkotning adəmlirini urup ədipini bərdi. **17** Andin u Pənuəlning munarini örüp, xəhərdiki adəmlərni əltürdi. **18** Gideon Zəbah wə Zalmunnani sorək kilip: — Silər ikkinglar Taborda əltürgən adəmlər kəndək adəmlər idi? — dəp soriwidi, ular jawab berip: — Ular sanga intayin ohxaytti; ularning hərbi xəhzadidək idi, — dedi. **19** U buni anglap: — Ular mening bir tuoqanlirimdur, biz bir anining oqullirimiz. Pərwədigarning həyati bilən kəsəm kilimənkə, silər əyni wəqəttə ularni tirik kəyoğan bolsanglar, mən silərni hərgiz əltürməyttim, — dedi; **20** xuning bilən u qong oqli Yətərgə: — Sən kəpup bularni əltürgin, — dedi. Ləkin oqul kiqik boləqəqə kərkup, kiliqini suqurmidi. **21** Xuning bilən Zəbah wə Zalmunna: — Sən əzüng kəpup bizni əltürgin; qünki adəm kəndək bolsa küqimu xundək bolidu, — dedi. Xundək dewidi, Gideon kəpup Zəbah wə Zalmunnani əltürdi. U təgilirining boynidiki hılal ay

xəkillik bezəklərni eliwalidi. **22** Andin Israillar Gideonğa: — Sən bizni Midiyaning qolidin qutkuzoqanikənsən, özüng bizgə padixah bolqin; oqlung wə oqlungning oqlimu bizning üstimizgə həküm sürsun, — dedi. **23** Əmma Gideon ularğa jawab berip: — Mən üstünlərgə səltənət qilmaymən, oqlummu üstünlərgə səltənət qilmaydu; bəlki Pərwərdigar Əzi üstünlərgə səltənət qilidu, dedi. **24** Andin Gideon ularğa yənə: — Silərgə pəkət birlə iltimasim bar: — Hər biringlar öz oljaglardin halka-zerilərni manga beringlar, dedi (Midiyanlar Ismaillardin boləqqa, hərbi altun zirə-halkılarnı taqaytti). **25** Ular jawabən: — Berixkə razimiz, dəp yərgə bir yepinqini selip, hərbi uning üstigə oljisidin zirə-halkılarnı elip taxlidi. **26** U sorap yiqan altun zirələrnin eoqirliki bir ming yəttə yüz xəkəl altun idi, buningdin baxkə Midiyan padixahliri özigə askan hılal ay xəkillik buyumlar, zunnar, uqisioqə kiygən səsün eginlər wə tögilərnin boynioqə askan altun zənjirlərmu bar idi. **27** Gideon bu nərsilərdin bir əfod yasitip, öz xəhiri Ofrahta qoyup qoydi. Nətijidə, pütkül Israil uni izdəp buzukqilik qildi. Buning bilən bu nərsə Gideon wə uning pütün ailisigə bir tor-tuzak boldi. **28** Midiyaniylar xu tərکیدə Israillarning aldida boysundurulup, ikkinqi bax kətürəlmidi; zemin Gideonning künliridə kırık yiloqə tinq-aramlık tapti. **29** Yoaxning oqli Yərubbaal qaytip berip, öz eyidə olturdi. **30** Gideonning ayalliri kəp boləqqa, uning puxtidin yətmix oqlul tərəldi. **31** Xəkəmdə uning bir kenizikimu bar idi; u uningğa bir oqlul tuqup bərdi, Gideon uning ismini «Abimələk» dəp qoydi. **32** Yoaxning

ooqli Gideon uzun ʻomür kërüp, kërüp aləmdin ʻetti. U Abiezərlərgə təwə boləjan Ofrahda, ʻöz atisi Yoaxning kəbrisigə dəpnə k'ilindi. **33** Gideon ʻəlgəndin keyin Israillar kəynigə yenip, Baal butlirioğa ʻəgixip buzukqilik k'ildi wə «Baal-Berit»ni ʻəzlirining ilah'i k'ilip bekitti. **34** Xundak k'ilip Israillar ʻəzlirini ʻətrapidiki barlik d'üxmənlirining qolidin k'utkuzəjan ʻöz Hudasi Pərwərdigarni untudi **35** wə xuningdək Gideonning Israiloğa k'iləjan həmmə yaxiliklirini heq ʻəsliməy, Yərubbaal (yəni Gideon)ning jəmətigə heqbir meħribanlik kərsətmidi.

9 Əmdi Yərubbaalning ooqli Abimələk Xəkəmdiki anisining aka-ukilirining kəxioğa berip, ular wə anisining atisining p'ütkül jəmətidikilərgə: — **2** Silər Xəkəmdiki barlik adəmlərnin k'ulikioğa səz k'ilip ularoğa: «Silər üqün yətmix kixi, yəni Yərubbaalning ooqulliri üstünlərgə həküm sürgini yaximu yaki birlə adəmnin üstünlərdin həküm sürgini yaximu? Esinglarda bolsunki, mən silərnin k'an-kəringlarmən» — degən gepimni yətküzünlər, — dedi. **3** Xuning bilən uning anisining aka-ukiliri u toqruluk bu gəplərnin həmmisini Xəkəmdikilərnin k'ulaklirioğa eytti. Ulərnin kəngli Abimələkkə mayil bolup: — U biznin k'əringimiz ikənoq, diyixip, **4** Baal-Beritnin buthanisidin yətmix xəkəl k'ümüxnə elip, uningə bərdi. Bu pul bilən Abimələk birmunqə bikər tələp lükqəklərnə yallap, ularoğa bax boldi. **5** Andin u Ofrahkə, atisining ʻəyigə berip ʻəzining aka-ukiliri, yəni Yərubbaalning ooqulliri bolup jəmiy yətmix adəmnə bir taxnin üstidə ʻəltürüwətti. Ləkin Yərubbaalnin k'iqik ooqli Yotam yoxuruniwaləqəqə, k'utulup qaldı. **6**

Andin pütkül Xəkəmdikilər wə Bəyt-Millodikilərnin
həmmisi yiqilixip berip Abimələkni Xəkəmdiki dub
dərihinin tüwidə padixah kılıp tiklidi. **7** Bu həwər
Yotamoja yətküzüldi; u berip Gərizim teoqining qoqqisioja
qikip, u yərdə turup yukiri awazda kəpqilikə towlap:
— Əy Xəkəm qongliri, mening səzümgə kulak selinglar,
andin Hudamu silərgə kulak salidu. **8** Künlərdin bir küni
dərəhlər əzlirinin üstigə həküm süridiojan bir dərəhni
məsihləp padixah tikləxkə izdəp qikip, zəytun dərihigə:
— Üstimizgə padixah bolup bərgin, dəptikən. **9** Zəytun
dərihi ularoja jawab berip: — Hudaoja wə insanlaroja
bolojan hərmətni ipadiləydiojan meyimni taxlap, baxka
dərəhlərnin üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? —
dəptu. **10** Buni anglap dərəhlər ənjür dərihinin kexioja
berip: — Sən kelip üstimizgə padixah boləjin, dəp iltija
kiliptu; **11** Ənjür dərihi ularoja jawab berip: — Mən öz
xirnam bilən yaxsi mewəmnini taxlap, baxka dərəhlərnin
üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? — dəptu. **12** Xuning
bilən dərəhlər üzüm tallikənin kexioja berip: — Sən
kelip bizning üstimizgə padixah boləjin, dəptu, **13** üzüm
teli ularoja jawab berip: — Mən Huda bilən adəmlərnini
hux kilidiojan yeni xarabni taxlap, baxka dərəhlərnin
üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? — dəptu. **14** Andin
dərəhlərnin həmmisi azoqanın kexioja berip: — Sən
kelip bizning üstimizgə padixah boləjin, dəptu; **15**
azojan ularoja jawab berip: — Əgər silər meni səmimiy
niyitinglar bilən üstünlərgə padixah kiliqni halisanglar,
kelip mening sayəmnin astida panəhlininglar; bolmisa,
azoqandin bir ot qikidu wə Liwanning kedir dərəhlirini

yap ketidu! — daptu. **16** Əgər silərning Abimələkni padixah kılqıninglar rast səmimiy wə durus niyət bilən bolqan bolsa, Yərubbaal wə uning ailisidikilərgə yaxxilik kılqan, uning kılqan əməlliri boyiqə uningqə qayturoqan bolsanglar — **17** (qünki atam silər üqün jəng kılıp, öz jenini hətərgə təwəkkul kılıp silərni Midiyaning qolidin kütquzdi! **18** Lekin silər bügün atamning jəmətigə qarxi kəzqılıp, uning oqullirini, jəmiy yətmix adəmnı bir taxning üstidə ɵltürüp, uning dedikining oqlı Abimələkni tuqkınınglar bolqını üqün Xəkəm həlkining üstigə padixah kılıp tikləpsilər!) **19** — əmdi əgər silər Yərubbaal wə jəmətigə səmimiy wə durus muamilə kılqan bolsanglar, silər Abimələktin huxallıq tapkaysilər, umu silərdin huxallıq tapqay! **20** Lekin bolmisa, Abimələktin ot qikip, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkini yap kətsun; xundakla, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkidin ot qikip, Abimələkni yap kətsun! — dedi. **21** Yotam kərindixi Abimələktin kərkup, kəqip Bəər degən jayqə berip, u yərdə ɵlturaklıxip qaldi. **22** Abimələk Israilqə üq yil səltənət kildi. **23** Huda Abimələk bilən Xəkəmnıng adəmliri otturisiqə bir yaman roh əwətti; xuning bilən Xəkəmdikilər Abimələkkə asiylik kılıxqə kəzqaldı. **24** Buning məksiti, Yərubbaalning yətmix oqlıqə kılınqan zorawanlıq wə qan kərzni ɵltürgən kərindixi Abimələkning boynıqə qüxürüx, xundakla öz aka-ukilirini ɵltürüxkə uni kəllap-qıwwətlıgən Xəkəmdiki kixilərnıng bexıqə qüxürüxtin ıbarət ıdı. **25** Xəkəmdiki kixilər Abimələkni tutmaqı bolup, taqlarnıng qokkıliriqə paylaqlılarnı bəktürmə kılıp turəquzdi; ɵlar u yərdin

etkən yoluqilarning həmmisini bulang-talang qildi. Bu ix Abimələkkə yetküzüldi. **26** Əbədning oqlı Gaal öz aka-ukiliri bilən Xəkəmgə kəqüp keliwidi, Xəkəmdiki kixilər uningə ixənq baqlap uni öz yar-yəliki qildi. **27** Xundak qilip ular xəhərdin etizlikqə qikip, üzümzarlarning üzümlirini üzüp siqip, xarab yasap, xadliq qilip öz butining ibadəthanisiqə kirip, yəp-iqixip Abimələkning üstidin lənət okuqlı turdi. **28** Əbədning oqlı Gaal: — Abimələk degən kim idi? Xəkəm degən nemə idi, biz nemə dəp uningə hizmət qiləjudəkmiz?! U Yərubbaalning oqlı əməsmu? Zəbul uning nazatətiqisi əməsmu? Silər Xəkəmnin atisi Həmorning adəmlirinin hizmitidə bolsanglar bolidu! Biz nemixqə Abimələkning hizmitidə bolidikənmiz? **29** Kaxki bu həlkə mening qol astimda bolsa idi! U qaqlada mən Abimələkni həydiwtəttim! Mən Abimələkkə: — Öz qoxuningni kəpəytip, jənggə qikqin! — degən boləttim. **30** Əmdi xəhər baxliki Zəbul Əbədning oqlı Gaalning bu səzliqini angliqinida, aqqikə kelip, **31** əqlilərnə Abimələkning qəxiqə yoxurunqə əwətip: «Mana, Gaalning oqlı qerindaxliq bilən Xəkəmgə keliwatidu; mana, xəhərnə siligə qarxi qikixqə kutritiwatidu. **32** Xunga sili adəmlirini elip bəgün keqə [xəhər] ətrapidiki etizlikqə berip marap olturoqlayla; **33** ətə kün qikqan həman qozqlilip xəhərgə hujum qiləqlayla; u wə uning adəmliri siligə qarxi qikqanda, sili əhwaləqlə qarap uningə takabil turoqlayla, — dedi. **34** Buni anglap, Abimələk həmmə adəmlirini elip, keqisi qikip, tət topqə bəlünüp, yoxurunup Xəkəmgə hujum qilixqə marap olturdi. **35** Əbədning oqlı Gaal sirtqə qikip xəhərnin

dərwazisida ərə turoqanda, Abimələk öz adəmliri bilən yoxurunoqan jaydin qikti. **36** Gaal həlkni kərüp Zəbuləja: — Mana taq qokkiloridin adəmlər qüxüwatidu, dedi. Ləkin Zəbul uningəja jawabən: — Taqlarning kələnggisi sanga adəmlərdək kərünidu, — dedi. **37** Gaal yənə səz kəlip: Mana, bir top adəmlər dənglərdin qüxüp kəliwatidu, yənə bir top adəmlər «Palqilarning dub dərhi»ning yoli bilən kəliwatidu, — dedi. **38** Andin Zəbul uningəja: — Səning: «Abimələk dəgən kim idi, biz uning hizmitidə bolattukmu?» dəp qong gəp kəloqan aqlizing həzir kəni? Mana bular sən kəzgə ilmiqan həlk əməsmu? Əmdi qikip ular bilən sokuxup bakkın! — dedi. **39** Xuning bilən Gaal Xəkəmdikilər bilən qikip Abimələk bilən sokuxuxka baxlidi. **40** Ləkin Abimələk uni məqlup kəlip kəqlidi; u uning aldidin kaqti, xundakla nuroqun yarilanqan adəmlər xəhərninq dərwasisiqlə yetixip kətkənidi. **41** Andin Abimələk Arumahda turup kəldi. Zəbul bolsa Gaal wə uning kərindaxlirini kəqlap, ularning Xəkəmdə turuxiqlə yol kəymidi. **42** Ətisi [Gaaldikilər] dalaqlə qikti; bu həwər Abimələkkə yətkəndə **43** u həlkini elip, ularni üq topka bəlip, dalada yoxurunup marap turdi; u qarap turuwidi, Xəkəm həlki xəhərdin qikti. U kəpup ularqlə hujum kəldi. **44** Abimələk wə uning bilən boləjan birinqi top atlinip xəhərninq dərwasisining aldiqlə bəsip bərip, u yərdə turdi; kəloqan ikki top etilip bərip dalada turoqan adəmlərgə hujum kəlip ularni kəriwətti. **45** Xu tərīkidə Abimələk pütün bir kün xəhərgə hujum kəlip, uni elip, uningda turuwatqan həlkni əltürüp, xəhərnə haniwəyran kəlip üstigə tuzlarni qeqiwətti. **46** Xəkəm

munaridiki adamlarning hammisi buni anglap, Berit degən butning ibadethanisdiki qoroqanoqa kiriwalidi.

47 Xəkəm munaridiki adamlar bir yergə yiqiliwaptu, degən həwər Abimələkkə yətti. **48** Xuning bilən Abimələk adamlirini elip Zalmon teoioqa qikti; u kolioqa paltini elip dərəhning bir xehini kesip elip, ʔxnisigə koyup, andin ʔzi bilən boləqan həlqkə: — Mening nemə kiləinimni kərdünglar, ʔmdi silərmu tezdin xundak qilinglar, — dedi.

49 Buni anglap həlkning hərberi Abimələktək birdin xahni kesip elip, uningə ʔgixip berip, xahlarni qoroqanning yenioqa dəwiləp, ot koyup qoroqan wə uningda boləqanlarni kəydürüwətti. Buning bilən Xəkəmnin munaridiki həmmə adamlar, jəmiy mingqə ʔr-ayal ʔldi. **50** Andin Abimələk Təbəzgə berip, u yərdə bargah kurup Təbəzkə qorxap, hujum kilip uni ixəqal kildi. **51** Lekin xəhərnin otturisida mustəhkəm bir munar bar idi; barliq ʔr-ayal, jümlidin xəhərnin həmmə qongliri u yergə qeqip berip, dərwezini iqidin takap, munarning üstigə qikiwalidi. **52** Abimələk munaroqa hujum kilip, uningə ot koyuxka munarning dərwezisioqa yeqinlaxkanda, **53** bir ayal yarəqunqakning üstünki texini Abimələknin bexioqa etip uning bax süngikini sunduriwətti. **54** Andin Abimələk dərhal ʔz yarioqini kətürgüqi yigitni qakirip uningə: — Qiliqingni suoqurup meni ʔltürüwətkin; bolmisa, həlk mening tooqramda: «Bir ayal kixi uni ʔltürüwetiptu» deyixidu, — dedi. Buni anglap yigit uni sanjip ʔltürüwətti.

55 Andin Israilning adamliri Abimələknin ʔlgini kərüp, ʔlarning hammisi ʔz jaylirioqa qaytip ketixti. **56** Xundak kilip Huda Abimələknin ʔzining yətmix aka-ukisini

əltürüp, atisioğa qılqan rəzillikini uning öz bexioğa yandurdi; **57** xuningdək Huda Xəkəmining adəmliri qılqan barliq yamanliqlirininimu ularning bexioğa yandurup qüxürdi. Buning bilən Yərubbaalning oqlı Yotam eytkan lənət ularning üstigə kəldi.

10 Abimələktin keyin Issakar kəbilisidin bolqan Dodoning nəwrisi, Puaqning oqlı Tola degən kixi Israilni kutquzuxka turdi; u Əfraimning taqliridiki Xamir degən jayda turatti; **2** u Israiloğa yigirmə üq yil qakim bolup aləmdin etti wə Xamirda dəpnə qilindi. **3** Uningdin keyin Gileadliq Yair turdi; u Israiloğa yigirmə ikki yil qakim boldi. **4** Uning ottuz oqlı bolup, ular ottuz təhəygə minip yürətti. Ular ottuz xəhərgə igidarqiliq qilatti; bu xəhərlər Gilead yurtida bolup, ta bögüngiqə «Yairning kəntliri» dəp atalmakta. **5** Yair wapat bolup, Kamonda dəpnə qilindi. **6** Lekin Israillar yənə Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qilip, Baal bilən Axərah butlirioğa bax urup, xundakla Suriyəning ilahliri, Zidondikilərninq ilahliri, Moabning ilahliri, Ammoniylarning ilahliri wə Filistiylərninq ilahlirining ibaditigə kirip, Pərwərdigarni taxlap, uningə ibadətə bolmidi. **7** Xuning bilən Pərwərdigarning oqəzipi Israiloğa qozqilip, ularni Filistiylərninq wə Ammoniylarning qolioğa taxlap bərdi. **8** Bular bolsa xu yili Israillarni qattiq besip əzdi; andin ular Iordan dəryasining məxriq tərpidə Amoriylarning zeminidiki Gileadta olturuxluk barliq Israil həlqigə on səkkiz yiloqigə zulum qildi. **9** Ammoniylar yənə Iordan dəryasidin otüp, Yəhuda, Binyamin wə Əfraim jəmətigə qarxi hujum qildi: xuning

bilən pütkül Israil qattik azablandi. **10** Xuning bilən Israillar Pərwərdigarə pəryad kılıp: — Biz sanga gunah kilduk, ez Hudayimizni taxlap, Baal butlirining kullukioğa kirip kəttuk, dedi. **11** Pərwərdigar Israillaroğa: — Mən siləni misirliklərdin, Amoriylərdin, Ammoniylərdin və Filistiyələrdin kütəuzoğan əməsmidim? **12** Zidoniylar, Amaləklər və Maonlar kelip silərgə zulum kıləninida, Manga pəryad kıləninglərdə siləni ularning kolidin kütəuzoğan əməsmidim? **13** Xundaqtimu, silər yənə Meni taxlap, yat ilahlarning kullukioğa kirdinglar. Mən siləni əmdi kütəuzmaymən! **14** Əmdi berip əzünglər talləoğan ilahləroğa pəryad kilinglar, kiyinqilikə qələoğan qeəinglərdə xular siləni kütəuzsun, — dedi. **15** Əmma Israillar Pərwərdigarə yalwurup: — Biz gunah kilduk! Əmdi nəziringə nemə yaxsi kərənsə bizə xundaq kılənin, bizni pəkət muxu bir kətimlə kütəuzwaləyəsən! — dedi. **16** Xuning bilən Israil yat ilahləni əz arisidin qikirip taxlap, Pərwərdigarning ibaditigə kirixti; [Pərwərdigar] Israilning tartiwatқан azab-okubətlirini kərəp, kəngli yerim boldi. **17** Xu wəqəttə Ammoniylar toplinip Gileadta qedirgah tiktə; Israillərmu yiqilip kelip Mizpahəroğa quxup qedirgah tiktə. **18** Gileadtiki həkning qongliri əzərə: — Kim Ammoniylar bilən sokuxuxkə baxlamqi bolsa, u barlik Gileadttikilərgə bax bolidu, dedi.

11 Xu qəoğda Gileadlik Yəftah degən kixi batur palwan idi. U bir pahixə ayalning oqlı bolup, Gileadtin tərəlgənidi. **2** Lekin Gileadning əz ayali uningə birnəqqə oql bala tuəup bərgənidi; bu ayaldin tuəuloğan oqulliri qong boləanda Yəftahni əydin kəoqlap: — Sən baxkə hotundin

bolqan oqul bolqaqqa, atimizning oyidin miraska igə bolmaysən, — dedi. **3** Xuning bilən Yəftah qerindaxliridin qeqip, Tob degən zeminda turup qaldi. Xu yərdə birmunqə bikar tələplər Yəftahning ətrapiqə bir-birləp yioildi. Ular uning bilən kirip-qikip yürətti. **4** Əmma birnəqqə wakıt ətkəndə Ammoniylar Israil bilən sokuxkə qikti. **5** Ammoniylar Israilə hujum kiləanda Gileadning əksəqalliri Yəftahni Tob zeminidin elip kəlməkqi bolup uning yenioqə bardi. **6** Ular berip Yəftahkə iltija kilip: — Bizning Ammoniylar bilən urux kiliximiz üqün sən kelip bizgə sərdar bolup bərgin, — dedi. **7** Yəftah Gileadning əksəqallirioqə jawabən: — Silər meni eq kərüp atamning jəmətidin həydiwətkənidinglarəu, əmdi bexinglarəu balayı’apət qüxkəndə kəndəksigə mening keximoqə kelip qaldinglar, — dedi. **8** Gileadning əksəqalliri Yəftahkə: — Durus, lekin seni biz bilən billə berip Ammoniylarəu qarxi jəng kilip, Gileadta həmmə olturuwatkanlarəu bax bolsun dəp, kexingəu kəlduk, — dedi. **9** Yəftah Gileadning əksəqalliridin: — Əgər silər meni Ammoniylar bilən sokuxuxkə yandurup barəjininglarda, Pərwədigar ularni mening qolumoqə tapxursa, mən silərgə bax bolamdimən? — dəp soridi. **10** Gileadning əksəqalliri Yəftahkə jawab berip: — Eytkiniqdək kilmisak, Pərwədigar Əzi arimizda guwah bolup həküm qikarsun! — dedi. **11** Buni anglap Yəftah Gileadning əksəqalliri bilən bardi; həlk uni əzligə həm bax həm sərdar kilip tiklidi. Yəftah Mizpahəu barəanda həmmə səzlrini Pərwədigarning aldida bayan kildi. **12** Andin Yəftah Ammoniylarning padixahioqə əlqiləni əwətip, uningdin: — Mening zeminimoqə besip

kirip, mən bilən sokuxuxka məndə nemə həkking bar idi?
— dəp soridi. **13** Ammoniylarning padixahi Yəftahning əlqilirigə jawab berip: — Qünki Israillar Misirdin qikip kəlgəndə ular Arnon dəryasidin tartip [ximaldiki] Yabbok ekiniqiqə wə [qərbətə] İordan dəryasioqiqə mening zeminimni bulap igiliwaləjanidi. Əmdi sən bu yərlərnə tinqlıq bilən manga yandurup bər! — dedi. **14** Yəftah əlqilərnə Ammoniylarning padixahining kəxiqə yənə əwətip **15** uningə: — Yəftah söz kılıp mundaq dəydu: «İsrail nə Moabning zeminini nə Ammonning zeminini igilimidi, **16** bəlki ular Misirdin qikip kəlgəndə qəlbayawanda mengip Kızıl dengizdin ətüp, andin Qadax degən jayqə yetip kəlgənidi; **17** xu qaqda İsrailliklar Edom padixahining kəxiqə əlqilər əwətip: «Zeminliridin kesip ətüwelixka ijasət bərgəyla» dəp soriwidi, Edom padixahi unimiojanidi. Xuning bilən ular Moab padixahining kəxiqə [iltija bilən] əlqilərnə əwətsə, umu koxulmiojanidi. Xu səwəbtin Israillar Qadəxtə turup qaləjan; **18** andin ular qəlbayawan bilən mengip Edom zemini bilən Moab zeminini aylinip ətüp, Moab zeminining xərk tərripidin kelip, ahirida Arnon dəryasining xu kətida qedir tikti. Ular Moabning qegrisi iqiğə kirmidi; qünki Arnon dəryasi Moabning qegrasidur. **19** Andin İsrail Amoriylarning padixahi Siħonqə, yəni Həxbonning padixahining kəxiqə əlqilərnə əwətip: «Bizning zeminlirining iqidin ətüp öz jayimizqə beriweliximizqə ijasət bərgəyla» — dedi. **20** Lekin Siħon İsrailqə ixənq kılalmay, yurtidin ətikli qoymidi; u bəlki həklirining həmmisini yioqip, Jahzah degən jayqə qüxüp qedirgah tikip, İsrail bilən uruxti.

21 Əmma Israilning Hudasi Pərwərdigar Siħonni barlik
 həlki bilən qoxup Israilning qolioğa tapxurdi, Israillar
 ularni urup kirdi. Andin Israil xu yərdə olturuxluk
 Amoriylarning həmmə zeminini igilidi. **22** Arnon
 dəryasidin tartip Yabbok ekiniqiqə, qəl-bayawandin
 tartip Iordan dəryasioqiqə Amoriylarning pütkül zeminini
 igilidi. **23** Israilning Hudasi Pərwərdigar Amoriylarni Öz
 həlki boləqan Israilning aldidin qoqlap qikardi, əmdi
 sən xu yurtka igə bolmaqquiməsən? **24** Sening ilahing
 Kəməx sanga igilətkən yərgə əzüng igə boldungoqu?
 Xuningoğa ohxax Pərwərdigar Hodayimiz aldimizdin
 həydəp qikiriwətkən həlkning yerigə bolsa, bizmu
 xuningoğa igə bolimiz. **25** Əmdi sən dərwəkə Moabning
 padixahi boləqan Zipporning oqlı Balaktinmu küqlükmu?
 U qağan Israil bilən tirkəxkən yaki Israil bilən jəng kilixka
 jür'ət kiləqan? **26** Yənə kelip, Israil Həxbon wə uningoğa
 qaraxlik yeza-kixlaklarda, Aroər wə uningoğa qaraxlik
 yeza-kixlaklarda həmdə Arnon dəryasining boyidiki barlik
 xəhərlərdə üç yüz yil makan tutup olturoqan wəqitlarda,
 nemixka silər xu yərləni qayturuwalmidinglar? **27**
 Xunga mən sanga gunah kilmidim, bəlki manga tajawuz
 kilip, yamanlik kiləquqi sən əzüngdursən. Birdinbir
 adalət qikəroquqi Pərwərdigar Əzi bəgün Israillar bilən
 Ammoniylarning otturisida həküm qikərsun!» — dedi. **28**
 Lekin Ammoniylarning padixahi Yəftahning əlqi əwətip
 eytkən səzlirini tingximidi. **29** Xu wəqitda Pərwərdigarning
 Rohi Yəftahning üstigə qüxüp, u [quwwətlinip] Gilead
 bilən Manassəhlərləning yurtidin ətüp Gileadtiki Mizpahka
 berip, andin Gileadtiki Mizpahdin Ammoniylar tərəpkə

mangdi. **30** Xu qaqda Yəftah Pərwərdigarəğa kəsəm
iqip: — Əgər Sən dərwəkə Ammoniylarni qoluməğa tutup
bərsəng, **31** undakta mən Ammoniylarning kexidin tinq-
aman yenip kəlginimdə, əyümning ixikidin qikip manga
tunji yolukqini Pərwərdigarəğa ataloğan bolidu, mən uni
kəydürmə kurbanlıq kəlimən, — dedi. **32** Xuning bilən
Yəftah qikip Ammoniylar bilən sokuxkili ular tərəpkə
ətti; Pərwərdigar ularni uning qolioğa tapxurdi. **33** Xuning
bilən u Aroərdin tartip Minnitkiqə ularni kəttik urup
kərip, yigirmə xəhərni elip, Abəl-Qeramiməqiqimu yetip
bardi. Buning bilən Ammoniylar Israiləğa boysunduruldi.
34 Andin Yəftah Mizpahğa kəytip əyigə kəlgəndə öz kizi
dap qelip ussul oynap uning aldioğa kəruxkili qikti. Bu
uning yaloquz kizi bolup, uningdin baxğa həq oqul-kizi
yok idi. **35** U uni kərgəndə öz iginlirini yirtip: — Ah, ah,
mening kizim! Sən meni intayin yaman hələğa qüxürdung,
meni dərdkə qüxürgüqilərdin biri bolup kəlding; qünki
mən Pərwərdigarəğa aqzimni eqip, eytkən gepimdin
yeniwalalmaymən, — dedi. **36** Kizi uningəğa: — Əy ata,
Pərwərdigarəğa aqzingni eqip wədə kəloğan bolsang,
aqzingdin qikkini boyiqə, manga xuni kəloqin; qünki
Pərwərdigar sening düxmənliring boləğan Ammoniylardin
intikamingni elip bərdi, — dedi. **37** Andin u atisioğa yənə:
— Mening xu iltimasimni qəbul kərginki, manga ikki aylıq
məhlət bərsəng; mən kiz dostlirim bilən berip taqlarda
yürüp, kizlikim üçün matəm tutuwalay, — dedi. **38** Atisi
jawab berip: — Barəqin, dedi. Uningəğa ikki aylıq məhlət
berip dalağa əwətti. U berip, kiz dostlirini elip taqlarəğa
qikip, ikki ayəqiqə əzining kiz peti kəloqinioğa ah-zar

kötürüp yiqilap yürdi. **39** Xundak boldiki, u ikki aydin keyin atisining kexioqa yenip kəlgəndə, atisi uning üstigə qiloqan kəsimini bəja kəltürdi. Bu qiz bolsa heq ər kixigə yeqinlaxmioqanidi. Xuning bilən Israilda xundak bir ərpadət pəyda boldiki, **40** hər yili Israilning qizliri əydin qikip Yəftahning qizini tət kün əsləp hatiriləydiyən boldi.

12 Lekin Əfraimiyar bolsa toplixip Zafon tərəpkə ətüp Yəftahqa soal qoyup: — Sən Ammoniylar bilən jəng qiloqili barqiningda nemixka bizni billə berixka qakirmaysən? Əmdi biz əyüngni əzüng bilən koxup otta kəydürüwetimiz, — dedi. **2** Yəftah ularqa jawab berip: — Mən bilən həlkim Ammoniylarqa qarxi kattik jəng qiliwatqanda, silərni qakirsam, meni ularning qolidin kutkuzmidinglar. **3** Silərnin kelip meni kutkuzmaydiyənlikinglarni kərüp, jenimni alkinimoqa elip qoyup, Ammoniylarqa hujum qilixka atlandim, Pərwərdigar ularni qolumoqa tapxurdi. Əmdi silər nemixka bəgün kelip manga hujum qilmaqisilər? — dedi. **4** Lekin Əfraimlar Gileadlarni [həqəratləp]: — Silər i Gileadlar, Əfraimning arisida wə Manassəhning arisida turuwatqan musapirlar, Əfraimda turuwatqan qaqkunsilər, halas! — dedi. Xuning bilən Yəftah barlik Gileadtikilərnin yiqip Əfraim bilən sokuxti. Ular Əfraimlarni urup kirip məqlup kildi. **5** Andin Gileadtikilər İordan dəryasining keqiklirini tosup, Əfraimlarni ətüzmididi. Xundak boldiki, Əfraimlik birər qaqqon keqikkə kelip: — Meni ətikli qoyqin, desə Gileadtikilər uningdin: — Sən Əfraimiyumu? — dəp soraytti. U kixi «yak» desə, **6** ular uningoqa: — «Xibolət» degin! — dəytti. Əgər u kixi natoqra tələppuz kilip «sibolət»

dəp jawab berip qalsa, ular uni tutup Iordan deryasining keqikining yenida eltürüwetətti. Xu tərīkidə xu wəqıttā kırık ikki mingqə Əfrāimiy eltürüldi. **7** Yəftah altə yil Israiloqa hākim boldi. Andin Gileadlıq Yəftah aləmdin ötüp, Gilead xəhərlirining biridə dəpnə qilindi. **8** Uningdin keyin Bəyt-Ləhəmlıq Ibzan Israiloqa hākim boldi. **9** Uning ottuz oqlı, ottuz kızı bolup, ottuz kızını sırtqa ərgə berip, sırttin ottuz kızını oqullirioqa elip bərdi. U yəttə yiləqiqə Israiloqa hākim boldi. **10** Andin Ibzan ölüp, Bəyt-Ləhəmdə dəpnə qilindi. **11** Uningdin keyin Zəbulun kəbilisidin boləqan Elon Israiloqa hākim bolup, on yil Israilda həküm sürdi. **12** Andin Zəbulun kəbilisidin boləqan Elon ölüp, Zəbulun zeminidiki Ayjalon degən jayda dəpnə qilindi. **13** Uningdin keyin Piratonluq Hılləlning oqlı Abdon Israiloqa hākim boldi. **14** Uning kırık oqlı wə ottuz nəwrısı bar idi. Ular yətmix exəkkə minip mangattı. U Israiloqa səkkiz yil hākim boldi. **15** Andin Piratonluq Hılləlning oqlı Abdon ölüp, Əfrāim zeminida, Amaləklərnıng taqlıq rayonidiki Piraton degən jayda dəpnə qilindi.

13 Lekin Israıllar Pərwərdigarning nəziridə yənə rəzil boləqanni kildi; xuning bilən Pərwərdigar ularnı kırık yiləqiqə Filistiylərnıng qolıoqa taxlap qoydı. **2** Xu qaqlada Zoreah degən jayda, Dan jəmətidin boləqan, Manoah isimlik bir kixi bar idi. Uning ayalı tuqlımas bolup, heq balısı yox idi. **3** Pərwərdigarning Pərixtısi bu ayaloqa ayan bolup uningə: — Mana, sən tuqlımas boləqıning üqün bala tuqlımding; lekin əmdi sən həmilidar bolup bir oqlul tuqlısan. **4** Əmma sən səgək bolup, xarab yaki küqlük həraq ıqmə, heq napak nərsinimu yemigin. **5** Qünki mana,

sən hamilidar bolup bir oqul tuqisən. Bu bala anisining qorsikidiki qaqdin tartip Hudaqa ataloqan «nazariy» bolidioqini uqun, uning bexioqa hargiz ustira selinmisun. U Israilni Filistiylarning qolidin kutkuzux ixini baxlaydu, — dedi. **6** Ayal erining kexioqa berip, uningqa: — Mana, Hudaning bir adimi yenimoqa keldi; uning turki Hudaning Pərixtsidək, intayin dəhxətlik ikən; lekin mən uningdin: «Nədin kəlding» dəp sorimidim, umu öz nam-xəripini manga dəp bərmidi. **7** U manga: — «Mana, sən hamilidar bolup bir oqul tuqisən; u bala anisining qorsikidiki qaqdin tartip əlidioqan künigiqə Hudaqa ataloqan bir nazariy bolidioqan boləqaqqa, əmdi sən xarab yaki küqlük harək iqmə wə heq napak nərsinimu yemigin» dedi, — dedi. **8** Buni anglap Manoah Pərwərdigarqa dua kilip: — Ah Rəbbim, Sən bu yərgə əwətkən Hudaning adimi bizgə yənə kelip, tuqulidioqan balioqa nemə kiliximiz kerəklikini əgitip koysun, dəp iltija kildi. **9** Huda Manoahning duasini anglidi; ayal etizlikta oltuqinida, Hudaning Pərixtsisi yənə uning kexioqa kəldi. Əmma uning eri Manoah uning kexida yok idi. **10** Andin ayal dərhal yügürüp berip, erigə həwər berip: — Mana, həliki küni yenimoqa kəlgən adəm manga yənə kəründi, dewidi, **11** Manoah dərhal qopup ayalining kəynidin mengip, u adəmning kexioqa kelip: — Bu ayaləqa kelip səz qiloqan adəm sənmu? — dəp soriwidi, u jawabən: — Xundək, məndurmən, dedi. **12** Manoah uningqa: — Eytqan səzliring bəja kəltürülgəndə, bala kaysi tərəkida qong kilinixi kerək, u nemə ixlarni kilidu? — dəp soridi. **13** Pərwərdigarning Pərixtsisi Manoahqa jawab berip: — Mən bu ayaləqa eytkən nərsilərnin həmmisidin u həzi

bolup özini tartsun; **14** u üzüm telidin qikқан heqқandak nәrsidin yemisun, xarab yaki küqlük ҳarak iqmisun, heq napak nәrsilәrdin yemisun; mән uningоja barliq әmr қilојinimni tutsun, dedi. **15** Manoah Pәrwәrdigarning Pәrixтisiгә: — Iltipat қilip, kәtmәy tursila, әzlirigә bir оoqlak tәyyarlayli, dewidi, **16** Pәrwәrdigarning Pәrixтisi Manoahқа jawab berip: — Sән Meni tutup қalsangmu, Mән neningdin yemәymән; әgәр sән birәр kәydürmә қurbanliқ sunmaqқи bolsang, uni Pәrwәrdigarоja atap sunuxung kerәk, dedi (uning xundak deyixining sәwәbi, Manoah uning Pәrwәrdigarning Pәrixтisi ikәнlikini bilmigәnidi). **17** Andin Manoah Pәrwәrdigarning Pәrixтisidin: — Әzlirining nam-xәripі nemidu? Eytip bәrgән bolsila, sәzliri әmәlgә axuruloјinida, siligә ҳәrimitimizni bildürәttuk, — dedi. **18** Pәrwәrdigarning Pәrixтisi uningоja jawabән: — Namimni sorap қaldingоqu? Mening namim karamәt tilsimattur, — dedi. **19** Xuning bilән Manoah оoqlak bilән axliқ hәdiyәsini elip berip uni қoram taxning üstidә Pәrwәrdigarоja atap sundi. Pәrwәrdigarning Pәrixтisi ularning kәz aldida аjayip karamәt bir ixni қilip kәrsәtti; Manoah wә ayali қarap turdi. **20** Xundak boldiki, ot yalkuni қurbangahtin asmanoja kәtүrүlgәndә, Pәrwәrdigarning Pәrixтisimu қurbangahtin qikқан ot yalkuni iqidә yukirioja qikip kәtti. Manoah bilән ayali buni kәrүp, әzlirini yәrgә taxlap yүzlrini yәrgә yekip düm yatti. **21** Xuningdin keyin Pәrwәrdigarning Pәrixтisi Manoahқа wә uning ayalioja қayta kәrүнmidi. Manoah xu waқitta uning Pәrwәrdigarning Pәrixтisi ikәнlikini bildi. **22** Andin Manoah ayalioja: — Mana, biz qоқum әlimiz, qünki

biz Hudani kerdük! — dedi. **23** Lekin ayali uningõja jawab berip: — Əgər Pərwərdigar bizni ɵltürɵxkə layik kɵrgən bolsa, undaƙta u keydɵrmə kurbanlik bilən axlik hədiyəni qolimizdin qobul qilmioƙan bolatti, bu ixnimu kɵrsətmigən bolatti wə xundaƙla bundaƙ səzlərnı bizgə eytmioƙan bolatti, — dedi. **24** Xu ixtin keyin ayal bir ooƙul tuoƙdi, uning ismini Ximxon qoydi. Bu bala ɵsɵp, qong boldi wə Pərwərdigar uni bərikətlidi. **25** Zoreah bilən Əxtaolning otturisidiki Maƙanəh-Danda Pərwərdigarning Rohı uningõja ɵz təsirini kɵrsitixkə baxlidi.

14 Bir waƙıttı, Ximxon Timnahƙa qɵxɵp, u yərdə bir ƙızni kɵrdi; u Filistiy ƙızliridin biri idi. **2** U xu yərdin qikip ata-anisining yenioƙa ƙaytip: — Mən Timnahda Filistiy ƙızliridin birini kɵrdüm, uni manga hotunlukƙa elip beringlar, — dedi. **3** Birəƙ ata-anisi uningõja: — Ƙerindaxliringning ƙızlirining iqidə yaki bizning pɵtköl ƙowmimizning arisidin sanga bir ƙız qikmasmu? Nemixƙa hətisiz boləƙan Filistiyələning ƙexioƙa berip, ulardin hotun almaƙqi bolisən? — dedi; əmma Ximxon atisioƙa: — Uni manga elip bərgin, qɵnki u manga bək yaƙti, — dedi. **4** Uning ata-anisi bu ixning Pərwərdigar tərıpidin boləjınnı bilmidi. Qɵnki Filistiyələr xu qaoƙda Israil ɵstidin həküm sɵrɵp turoƙan boləqaƙa, U Filistiyələrgə taƙabil turuxƙa pursət yaratmaƙqi idi. **5** Əmdi Ximxon ata-anisi bilən Timnahƙa qɵxti; ular Timnahdiki ɵzümzarlikləroƙa yetip kəlgəndə, mana bir yax xir həkirigən peti uningõja etildi. **6** Xuan Pərwərdigarning Rohı uning ɵstigə qɵxɵp, u ƙolida həqnemə bolmioƙan hələttə xirni tutup, uni ooƙlakni yırtƙandəƙ yırtip titma-titma ƙiliwətti. Lekin u

bu ixni ata-anisioqa demidi. **7** Andin u [Timnahka] qüxüp, u kız bilən paranglaxti, u kız Ximxonqa bək yarap kətti. **8** Birməzgildin keyin u kızni elip kelix üqün qayta baroqanda, xirning ölükini kərüp baqay dəp yoldin burulup qariwidi, mana xirning iskilitining iqidə bir top həsəl hərili bilən həsəl turatti. **9** U həsəldin oqumioqa elip yəp mangdi; ata-anisining yenioqa kəlgəndə, ularoqimu bərdi, ularmu yedi, ləkin özining həsəlni xirning iskilitining iqidin elip kəlginini ularoqa demidi. **10** Uning atisi [uningoqa həmrəh bolup] qüxüp kızning öyigə kəldi, u yərdə Ximxon bir ziyarət bərdi, qünki burundinla toy qilidioqan yigitlər xundak qilidioqan rəsm-qaidə bar idi. **11** Ular Ximxonni kərüp, uningoqa həmrəh boluxka ottuz yigitni tepip kəldi; ular uningoqa həmrəh boldi. **12** Ximxon ularoqa: — Mən silərdin bir tepixmak soray, əgər silər ziyarət qilinidioqan yəttə kün iqidə uning mənisini manga dəp bərlisənglar, mən silərgə ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürux egin berimən; **13** əgər uni yexip bərləmisənglar, silər manga ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürux egin beringlar, — dedi. Ular uningoqa: — Maqul, undak bolsa tepixmikingni eytkin, kəni anglayli, — dedi. **14** U ularoqa: — Yeyilidioqini yegüqining iqidin qıkti; tatlik küqtünggürning iqidin qıkti, [bu nemə]? — dedi. Ular üq künqiqə bu tepixmakni tapalmidi. **15** Yəttinqi küni xundak boldiki, ular Ximxonning ayalining kəxioqa berip: — Sən eringni aldap-siylap, tepixmakning mənisini bizgə eytip berixkə maqul qiloqin; bolmisa seni atangning öyi bilən qoxup kəydürüwetimiz. Silər bizni yoxsul qilixka bu yərgə qaqiroqanmu?! — dedi. **16** Ximxonning ayali uning aldidə

yioqlap turup: — Sən manga eq, meni pəkət səyməysən; sən mening qowmimning baliliridin bir tepixmakni soriding, əmma manga mənisini eytip bərmiding, dəp yioqliqili turdi. Ximxon uningəja jawabən: — Mana, mən uni ata-anamojimu dəp bərmigən tursam, sanga dəp berəmdim? — dedi. **17** Ziyapət ötküzülgən yəttə künidə u erining aldida yioqlapla yürdi. Xundak boldiki, yəttinqi küni boləanda ayali uni qıstap turuwaloqəqə, uningəja tepixmakning mənisini eytip bərdi. Andin ayal berip öz həlkining adəmlirigə tepixmakning mənisini dəp bərdi. **18** Xuning bilən yəttinqi küni kün patmasta, xəhərning adəmliri uningəja jawab berip: — Həsəldinmu tatlıki barmu? Xirdinmu küqtünggüri barmu? — dedi. U ularəja jawab berip: — Əgər silər mening inikim bilən yər aqdurmioqan bolsanglar, tepixmikimni hərgiz tapalmayttinglar! — dedi. **19** U wəqıttə Pərwərdigarning Rohi uning üstigə qüxti; u Axkelonəja qüxüp, Axkelondikilərdin ottuz kixini öltürüp, ulardin olja elip, oljidin iginlərnı elip kelip, tepixmakning mənisini yexip bərgənlərgə bərdi. Xuningdək Ximxonning oqəzipi kelip, ata-anisining əyigə yenip kətti. **20** Andin Ximxonning ayali Ximxonning həmrahlıridin qəldax boləan yigitkə təwə qilindi.

15 Əmma birnəqqə wəkit ətüp buəday orux məzgili kəlgəndə xundak boldiki, Ximxon bir oqlakni elip öz ayalining əyigə berip: «Mən hotunumning kəxiəja uning hujrisiəja kirimən» dedi. Lekin ayalining atisi uni iqkirigə kirixigə yol qəymidi. **2** Kəynatisi uningəja: — Mən həqıqətən sizni uningəja mutlək eq bolup kətti, dəp oylidim; xunga mən uni sizning qəldixingizəja

beriwatkənidim. Həlbuki, uning kiçik singlisi uningdin tehimu qiraylıkku? Uning orniqa xuni aloqan bolsingiz! — dedi. **3** Əmma Ximxon ularoqa: — Əmdi mən bu kətim Filistiyəlgə ziyan yətküzsəm, manga gunah bolmaydu! — dedi. **4** Xuni dəp Ximxon berip üq yüz qilbərini tutup kelip, otqaxlarni təyyarlap, qilbəriləni jüpləp quyruqlirini bir-birigə qetip, ikki quyriqining otturisiqa birdin otqaxni asti; **5** otqaxlaroqa ot yekip qilbəriləni elip berip, Filistiyələning etizdiki ormiqan ziraətlirigə koyup bərdi. Xuning bilən u dəwə-dəwə əngiləni, orulmiqan ziraətləni, xundakla zəytun baqlirininu keydürüwətti. **6** Filistiyələr buni kərüp: Buni kim kildi, — dəp sorisa, həlk jawab berip: — Timnahlik adəmnig küy'ooli Ximxon kildi; keynatisi uning ayalini uning qoldixioqa beriwətkini üqün xundak kildi, — dedi. Xuning bilən Filistiyələr qikip, u ayal bilən atisini otta keydürüwətti. **7** Ximxon ularoqa: — Silər xundak qiloqininglar üqün, mən silərdin intikam almay boldi kilməymən, — dedi. **8** Xuning bilən Ximxon ularni kir-qap kilip kətl kiliwətti; andin u berip Etam qoram texining əngkiridə turdi. **9** U waqitta Filistiyələr qikip, Yəhuda yurtida qedir tikip, Lehi degən jayda yeyildi. **10** Yəhudalar bolsa: — Nemixka bizgə hujum kilməqci bolisilər? — dewidi, ular jawab berip: — Biz Ximxonni tutup baqlap, u bizgə kəndak qiloqan bolsa, bizmu uningqa xundak kilimiz, dəp qiktuk, — dedi. **11** Xuning bilən Yəhuda yurtdiki üq ming kixi Etam qoram texining əngkirigə qüxüp, Ximxonəqa: — Sən Filistiyələning üstimizdin həküm sürüwatqinini bilməmsən? Xuni bilip turup, sən nemixka bizgə xundak

kilding? — dedi. U ularoʻja: — Ular manga qiloʻandək, mənmu ularoʻja kildim, dəp jawab bərdi. **12** Ular uningoʻja: — Biz seni baolap Filistiylərləning qolioʻja tapxurup berix üqün kəlduk, dewidi, Ximxon ularoʻja: — «Biz özimiz sanga hujum kilip ɵltürməymiz», dəp manga kəsəm qilinglar, dedi. **13** Ular uningoʻja: — Seni ɵltürməymiz; pəkət seni qing baolap, ularning qolioʻja tapxurup berimiz; hərgiz ɵlümɡə məhkum qilmaymiz, dəp jawab bərdi. Xuni dəp ular ikki yengi aroʻamqa bilən uni baolap, qoram taxning üstidin elip mangdi. **14** U Lehigə kəlgəndə, Filistiylər warkiraxkiniqə uning aldioʻja yügürüxüp kəldi. Əmma Pərwədigarning Rohi uning üstigə qüxüp, qollirini baolqoʻan aroʻamqilar ot tutaxkan kəndir yiptək üzölüp, tügüqlər qolliridin yexilip kətti. **15** Andin u exəkning yengi bir engək səngikini kərüp, qolini uzitipla elip, uning bilən ming adəmnı urup ɵltürdi. **16** Ximxon: — «Exəkning bir engək səngiki bilən adəmlərni ɵltürüp, Uları dəwə-dəwə qiliwəttim, Exəkning bir engək səngiki bilən ming adəmnı ɵltürdüm!» — dedi. **17** Buları dəp exəkning engək səngikini taxliwətti. Xuningdək u xu jayoʻja «Ramot-Lehi» dəp nam qoydi. **18** U intayin ussap Pərwədigaroʻja pəryad qilip: — Sən Əz qulungning qoli bilən bunqə qong nusrətnı barliqqa kəltürdüng, əmdi mən hazır ussuluktin ɵlöp, hətnisizlərləning qolioʻja qüxüp qalarmənmu? — dedi. **19** Xuning bilən Huda lehıdiki azgalni yardi, su uningdin uroʻup qikti. Ximxon iqip, rohi uroʻup jan kirdi. Bu səwəbtin bu [bulakqa] «Ən-Hakkorə» dəp nam qoyuldi; ta bögüngiqə u Lehıda bar. **20** Ximxon

Filistiylarning dæwridæ yigirmæ yiløiqæ Israiløqa hækim boldi.

16 Andin Ximxon Gazaøqa bardi, u u yærdæ bir pahixæ ayalni kærøp, kirip uning bilæn yeqinqilik kildi. **2** Lekin Gazaliklar birsining: — Ximxon bu yærgæ kældi, deginini anglap, [xæhærni] kørxap, keqiqæ xæhærning kowukida ün qikarmay marap turdi wæ: Ətæ tang yoruøqanda uni øltürimiz, — deyixti. **3** Ximxon yerim keqigiqæ yatti; andin ornidin turup xæhær kowukining ikki kæniti tutup, uni ikki kexiki wæ baldaq-taqiki bilæn koxup, birakla komurup, øxnisigæ artip Hæbronning udulidiki taoqka elip qikip kætti. **4** Keyin u Soræk jiløisida olturuxluk Dililah isimlik bir ayalni kærøp, uningøqa axik bolup qaldi. **5** Buni bilip Filistiylarning æmirliri u ayalning kexioqa berip uningøqa: — Sæn uni aldap, uning küqtünggürlükining zadi nædin boløanlikini kolap sorap, bizning kandaq kilsak uni yengælæydioanlikimizni, uni baølap boysunduralaydioanlikimizni eytip bærsæng, biz hærbirimiz sanga bir ming bir yüz kümüx tænggæ berimiz, — dedi. **6** Xuning bilæn Dililah Ximxondin: — Sæn küqtünggürlüküning zadi nædin boløanlikini, xundakla kandaq kiløqanda seni baølap boysunduroqili bolidioanlikini eytip bærgin! — dedi. **7** Ximxon uningøqa jawabæn: — Adæmlær meni yættæ tal kurutulmioqan yengi ya kiriqi bilæn baølisa, mæn ajizlap baxka adæmlærdæk bolup kalimæn, — dedi. **8** Xuning bilæn Filistiylarning æmirliri yættæ tal kurutulmioqan yengi ya kiriqini elip kelip, bu ayaløqa beriwidi, u bu kiriqlær bilæn uni baølap koydi **9** (Dililah birnæqqæ adæmni hujrida paylap turuxka yoxurup

qoyqanidi). U Ximxonoqa: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutqili kəldi! — dedi. U qopup kiriqlərni qigə xoyna otta keyüp üzülüp kətkəndək üzüwətti. Xuning bilən uning küqtünggürlükining siri axkarılanmidi. **10** Buni kərüp Dililah Ximxonoqa: — Mana, sən meni aldap, manga yaloqan eytipsən! Əmdi manga seni nemə bilən baqlisa bolidioqanlikini eytip bərgin, — dedi. **11** U jawap berip: — Adəmlər meni heq ixlətmigən yengi aroqamqa bilən baqlisa, mən ajizlap baxqa adəmlərdək bolup qalimən, — dedi. **12** Xuning bilən Dililah yengi aroqamqa elip kelip, uni baqlap: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutqili kəldi! — dedi (əslidə birnəqqə adəm hujrida yoxurunup, uni paylap turuxkanidi). Lekin Ximxon öz qolidiki aroqamqilarni yipni üzgəndək üzüp taxlidi. **13** Buni kərüp Dililah Ximxonoqa: — Sən həziroqiqə meni aldapsən, manga yaloqan eytipsən; əmdi manga seni nemə bilən baqlisa bolidioqanlikini eytip bərgin, — dedi. U jawap berip: — Sən mening beximdiki yəttə erüm qaqni dukandiki erux yip bilən qoxup erüp qoysangla bolidu, — dedi. **14** Xuning bilən [Ximxon uhlioqanda u uning bexidiki yəttə tal qaqni erux yip bilən qoxup erüp], kozukqa baqlap koyup uningqə: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutqili kəldi! — dedi. Ximxon uyqudin oyoqinip, erux yip bilən kozukni birakla tartip yuliwətti. **15** Andin ayal uningqə: — Manga kənglüng yok turup, qandaksigə sanga axik boldum, dəysən? Sən meni üq ketim aldap, küqtünggürlüküngning nədin bolqanlikini manga eytip bərmidingoqu, — dedi. **16** Uning hərəküni səzliri bilən uni qistaxliri wə yalwuxliri bilən Ximxonning elgüdək iqi puxti wə xundak boldiki, **17**

u kənglidiki sirini qoymay uningə axkara kəlip: — Mən anamning qərsikidiki qəşdin tartip Hudaə atəlip nazariy boləninim üqün, bəximə hərgiz ustira selinip bəkmə; əgər mening qeqim qüxürüwetilsə, küqüm məndin ketip, mən əjizləp bəxkə adəmlərdək bolup qəlimən, — dedi.

18 Dililəh uning əzigə kənglidiki həmmə sirini dəp bərginini kərup, Filistiyələning əmiririni qərkərip kəlixkə adəm məngdurup: — «Bu kətim silər yənə bir qəkinglər, qünki Ximxon kənglidiki həmmə sirni mənə axkara kəldi» dedi. Xuning bilən Filistiyələning əmiririni qəllirə qümüxləni elip, uning kəxiə qəkti. **19** Andin Dililəh uni əz yotisiə yətküzup, uhlitip qoyup, bir adəmnini qəkirip kirip uning bəxidiki yəttə ərüm qəqni qüxürüwətti; xundək kəlip u Ximxonning bəzək kəlinixini bəxliə qə boldi. Ximxon küqidin kətkənidi. **20** U: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutqili kəldi! — dewidi, u uyqudin oyoqinip: — Mən ornumdin turup, ilgiri birqə qətimkə, bəxinip kətimən, dəp oylidi. Ləkin u Pərwədigəning əzidin kətkinini bilməytti. **21** Xuning bilən, Filistiyələr uni tutuwəlip, kəzlrini oyup, Gəzə əlip qüxüp, uni mis zənjirlər bilən bəqləp, zindəndə un tartixkə saldi. **22** Ləkin bəxidiki qüxürüwetilgən qeqi yənə əsüxkə bəxlidi. **23** Keyin, Filistiyələning əmiririni əz iləhi bolə Dəgən üqün qəng bir qurbanlıq ətküzüxkə həm təbrikləp xədlinixə yiqildi. Qünki ular: — Mənə, iləhimiz duxminimiz bolə Ximxonni qəlimizə tapxurup bərdi, — deyixti. **24** Həlkə Ximxonni kərgəndə, əz iləhini dāgləp: — İləhimiz bəlsə, yurtimizni wəyran qəluqini, adəmlirimizni kəp əltürgən duxminimizni qəlimizə qüxürüp bərdi! —

deyixti. **25** Ular taza xad-huramlik kəypigə qəmüp: — Ximxon kəltürülsun, u bizgə bir oyun kərsitip bərsun, deyixti; ular Ximxonni zindandin elip qıktı. U ularning aldida oyun kərsətti. Əmdi ular uni ikki tüwrükning otturisida tohtitip qoyqanidi. **26** Xuning bilən Ximxon qolini tutup turoqan yigitkə: — Meni qoyuwət, əyni kətürüp turoqan tüwrüklərni silap, ularqə yəliniwaloqili qoyqaysən, — dedi. **27** U qaqda ey ər-ayallar bilən lik toloqanidi, Filistiyələning əmiriririning həmmisimu xu yərdə idi; əgzidimu Ximxonning kərsitiwatqan oyunini kərüwatqan təhminən üq mingqə ər-ayal bar idi. **28** Ximxon Pərwərdigarqə nida qilip: — Əy Rəb Pərwərdigar, meni yad qilip pəkət muxu bir qetim mangan küq ata qiloqaysən; i Huda, xuning bilən ikki kəzümning intikamini Filistiyələrdin bir yolila aloquzqaysən! — dedi. **29** Ximxon xularni dəp əyni kətürüp turoqan otturidiki ikki tüwrükni tutuwaldi; birini ong qoli bilən, yənə birini sol qoli bilən tutup, ularqə tayinip turdi. **30** Andin: «Filistiyələr bilən birliktə əlöp kətsəm!» dəp bədinini egip küqini yioqip [ittiriwidi], ey ərülüp, u yərdiki əmirilər bilən barlik həlkning üstigə qüxti. Buning bilən öz əlümi bilən əltürgən adəmlər uning tirik wəqtida əltürgəniridin kəp boldi. **31** Andin keyin uning kərindaxliri wə atisining barlik jəməti qüxüp, uni kətürüp, Zoreah bilən Əxtəolning otturisiqə elip berip, atisi Manoahning kəbrisidə dəpnə qildi. U yigirmə yil Israilqə həkim bolqanidi.

17 Əfraimning taqlirida Mikah isimlik bir kixi bar idi. **2** U anisiqə: — Sening həliki bir ming bir yüz kümüx tənggəng ooqrilap ketilgənidi; sən tənggilərni qarqiding wə buni

manga d p b r ding. Mana, k m x məndə, uni mən aloqandim, dewidi, anisi: —  y o qlum, Pərwərdigar seni b rik tlig y!, — dedi. **3** Mikah bu bir ming bir yüz k m x t nggini anisio a yandurup b rdi. Anisi: — Mən  slid  bu pulni sən o qlumni d p P rw rdigar a be jixlap, uning bilən oyma but w  q yuma but yasax a atiwt k nidim;  mdi y nila sanga ber y, dedi. **4** Lekin Mikah kümüxni anisio a qayturup b rdi; anisi uningdin ikki yüz k m x t nggini elip bir z rg rg  berip, bir oyma but bilən bir q yuma but yasatti; ular Mikahning  yig  q yup q yuldi. **5** Mikah deg n bu kixi əslidə bir buthana p yda qil an, xuningd k  zig  bir  fod bilən birnəqqə «t rafim»ni yasio anidi; andin  z o qulliridin birini kahinlik a m hsus t yirl p, uni  zig  kahin kildi. **6** Xu k nl rd  Israilda h q padixah bolmidi; hərkim  z nəziridə yahxi k r ng nni qilatti. **7** Y h da j m tining təwəsidiki B yt-L h md  Lawiy kəbilisidin bol an bir yigit bar idi; u xu y rd  musapir bolup turup qaləanidi. **8** Bu yigit bir jay tepip turay d p, Yəhudalarning yurtidiki B yt-L h m x hiridin qikti. U s p r kilip,  fraitm ta qlikio a, Mikahning  yig  kelip q xti. **9** Mikah uningdin: — Kəyərdin k lding, d p soriwidi, u uning a jawab n: — Mən Yəhudalarning yurtidiki B yt-L h ml k bir Lawiym n, bir jay tepip turay d p qiktim, — dedi. **10** Mikah uning a: — Undak bolsa mən bilən turup, manga həm ata həm kahin bolup bərgin; mən sanga hər yili on k m x t ngg , bir y r x egin w  kündilik yemək-iqmikingni ber y, — dedi. Buni anglap Lawiy kixi uningkig  kirdi. **11** Lawiy u kixi bilən turux a razi boldi; yigit xu kixig   z o qulliridin birid k

bolup qaldi. **12** Andin Mikah bu Lawiy kixini [kahinlikka] mæhsus tæyinlidi. Xuning bilæn [Lawiy] yigit uningqa kahin bolup, Mikahning øyidæ turup qaldi. **13** Andin Mikah: — Bir Lawiy kixi manga kahin boløjini üqün, Pærwærdigarning manga yaxxilik kiliðøjinini bilimæn, — dedi.

18 Xu künlærdæ Israilda heq padixah bolmidi; xundakla xu künlærdæ Danlarning kæbilisi øzligæ olturaklixix üqün jay izdæwatkanidi, qünki xu küngiqæ ular Israil kæbililiri arisida qæk taxlinip bekitilgæn miras zeminoqa erixmigænidi. **2** Xuning bilæn Danlar pütkül jæmætidin Zoreah wæ æxtaolda olturuxluk bæx palwanni zeminni qarlap kelixkæ æwætti wæ ularqa tapilap: — Silær berip zeminni qarlap kelinglar, dedi. Ular sæpær kilið æfrain taoqlik yurtioqa kelip Mikahning øyigæ qüxüp u yærdæ køndi. **3** Ular Mikahning øyining yenida turojinida Lawiy yigitning awazini tonup, uning kexioqa kirip uningdin: — Seni kim bu jayoqa elip kældi? Bu yærdæ nemæ ix kilisæn? Bu jayda nemigæ erixting? — dæp soridi. **4** U ularqa jawabæn: — Mikah manga mundak-mundak kilið, meni yallap øzigæ kahin kildi, dedi. **5** Buni anglap ular uningqa: — Undak bolsa bizning mangojan sæpirimizning onguxluk bolidiojan-bolmaydiojanlikini bilmikimiz üqün, Hudadin sorap bærgin, — dedi. **6** Kahin ularqa: — Hatirjæm beriweringlar. Mangojan yolunglar Pærwærdigarning aldididur, — dedi. **7** Xuning bilæn bu bæx adæm qikið, Laix degæn jayoqa yetip kældi. Ular u yærdiki hælknig tinq-aman yaxawatkinini, turmuxining Zidoniylarning ørp-adætliri boyiqæ ikænlikini, hatirjæmlik wæ rahæt iqidæ

turuwatkinini kordi; xu zeminda ularni har kiloquqi heqkandak hokukdar yok idi; ular Zidoniylardin yirakta turatti, xundakla baxkilar bilanmu heqkandak bardikaldi kilixmaytti. **8** [Bax palwan] Zoreah wə Əxtaoloqa ez qerindaxlirining qexioqa kaytip kaldi. Qerindaxliri ulardin: — Nemə həwər elip kədinglar? — dəp soridi. **9** Ular jawabən: — Biz kopup ularoqa hujum kilayli! Qünki biz xu zeminni qarlap kəldük, mana, u intayin yahxi bir yurt ikən. Əmdi nemixka kimir kilmay jim olturisir? Əmdi dərhal berip, u yurtni elixka əzmənglərni əzmənglar, berip hujum kilip zeminni igilənglar. **10** U yərgə barəqininglarda silər tinq-aman turuwatqan bir həlkni, hər ətrapioqa sozuləqan kəng-azadə bir zeminni kərisilər! Huda u yərni silərning qolunglaroqa tapxuroqandur. U yurttə yər yüzidə tepilidiəqan barlik nərsilərdin heqbiri kəm əməs, dedi. **11** Xuning bilən Danlarning jəmətidin altə yüz adəm jənggə qorallinip, Zoreah wə Əxtaoldin qikip mangdi. **12** Ular Yəhuda yurtidiki Kiriət-Yearim degən jayəqə berip, qedir tikti (xunga bu jay taki bəgüngiqə «Danning ləxkərgahı» dəp atalmakta; u Kiriət-Yearimning arka tərapiqə jaylaxkanidi). **13** Andin ular u yərdin Əfraim təqlik rayonioqa berip, Mikahning əyigə yetip kaldi. **14** Laix yurtioqa qarlaw üqün barəqan bəx kixi ez qerindaxlirioqa: — Biləmsilər? Bu əyde bir əfod toni, birnəqqə tərəfim butliri, bir oyma məbud wə quyma məbud bardur! Əmdi qandak kilixinglar kərəklikini oylixinglar! — dedi. **15** Ular burulup Lawiy yigitning əyigə (Mikahka təwə əygə) kirip uningdin həl soridi. **16** Dan kəbilisidin boləqan jəng qorallirini kətürgən altə yüz

kixi dərwaza aldida turup turdi. **17** U zeminni qarlawğa barıan bəx adəm [buthanıq] kirip, oyma but, əfod toni, tərəfim butliri wə quyma butni elip qıktı. Kaşın jəng qorallirini kətürgən altə yüz kixi bilən billə dərwasida turatti. **18** Bu bəx adəm Mikahning öyigə kirip oyma but, əfod tonini, tərəfim butliri wə quyma butni elip qıqkanda kaşın ulardin: — Bu nemə qıloqınlar?! — dəp soridi. **19** Ular uninqo: — Ün qıqarmay, aqzıngni qolung bilən etip, biz bilən mengip, bizgə həm ata həm kaşın bolup bərgin. Sening pəkət bir adəmning öyidikilərgə kaşın bolqıning yaxımu, yaki Israilning bir jəməti bolqan pütün bir kəbiligə kaşın bolqıning yaxımu? — dedi. **20** Xundak dewidi, kaşınning kəngli hux bolup, əfod, tərəfim butliri wə oyma məbudni elip həlkning arisioğa kirip turdi. **21** Andin ular burulup, u yərdin kətti; ular baliliri wə qarpaylarni wə yuktaklırining həmmisini aldida mangduruwətkənidi. **22** Mikahning öyidin heli yıraklıqanda Mikahning öyining ətrapidiki həklər yioqilip, Danlaroğa qooqlap yetixti. **23** Ular Danlarni towlap qaqirdi, Danlar burulup Mikahğa: — Sanga nemə boldi, bunqiwila kəp həlkni yioqip kelip nemə qılmaqisən?! — dedi. **24** U jawab berip: — Silər mən yasatqan məbudlarni kaşınim bilən qoxup aldinglar, andin kəttinglar! Manga yənə nemə qaldı?! Xundak turukluk silər tehi: «Sanga nemə boldi?» — dəwatisiləroqu! — dedi. **25** Danlar uninqo: — Ünüingni qıqarma, bolmisa aqqıki yaman kixilər seni tutuwelip, seni wə ailəngdikiləni janlıridin juda qılmisun, yənə, — dedi. **26** Bularni dəp Danlar öz yolioğa mangdi; Mikah

ularning özidin küqlük ikənlikini kərüp, yenip öz öyigə kətti. **27** Ular Mikah yasatkuzoqan nərsilər wə uning kahinini elip, Laixka hujum kildi; u yərdiki həlk tinq-aman wə hatirjəm turuwatqanidi; ular ularni kiliqlap kīrip, xəhərni otta kəydürüwətti. **28** Xəhərni kutkuzoqudək heq adəm qikimidi; qünki bu xəhər Zidondin yirakta idi, həlki heqkim bilən bardi-kəldi kilixmaytti. Xəhər Bəyt-Rəhəbning yenidiki jiloqida idi. Danlar xəhərni qaytidin kurup, olturaklaxti. **29** Ular bu xəhərgə Israilning ooqulliridin boləqan, öz atisi Danning ismini qoyup Dan dəp atidi. Ilgiri u xəhərning nami Laix idi. **30** Danlar xu yərdə bu oyma butni əzlirigə tiklidi; Musaning ooqli Gərxomning əwladi Yonatan wə uning ooqulliri bolsa xu zeminning həlki sürgün boluxka elip ketilgən künigiqə Danlarning kəbilisigə kahin bolup turoqanidi. **31** Hudaning öyi Xilohda turoqan barlik waqitlarda, Danlar əzliri üqün tikligən, Mikah yasatkuzoqan oyma məbud [Danda] turoquzuldi.

19 Israilda tehi padixah tiklənmiş xü künlərdə, Əfraim taoqlik rayonining qət tərpidə olturuxluk bir Lawiy kixi bar idi; u Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmlilik bir qizni kenizəklikkə aldi. **2** Lekin u kenizək erigə wapasizlik kilip, uning yenedin qikip, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə atisining öyigə berip, tət ayqə turdi. **3** U waqitta uning eri qopup kenizikigə yahxi gəplərni kilip, kənglini elip yandurup kelixkə kenizikining yenioqə kəldi. U bir hizmətkarini wə ikki exəkni elip bardi. Kenizək erini atisining öyigə elip kirdi; atisi uni kərüp hux bolup qarxi aldi. **4** Uning keynatisi, yəni qizning atisi uni

tutup qaldi, u u yərdə üq künigə yəp-iqip, uning bilən yetip qopti. **5** Tətinqi küni Lawiy kixi səhər qopup mangoili təyyarliniwidi, kenizikining atisi küy'oolioq: — Bir tooqram nan yəp yürikingni quwwətləndürüp andin mangojin, — dedi. **6** Xuning bilən ular ikkisi olturup billə yəp-iqip tamaklandı. Qizning atisi u kixigə: — Səndin ətünəy, bu keqimu qonojin, kənglüng eqilsun, dedi. **7** Bu kixi mangoili qopuwidi, lekin qeynatisi uni zorlap, yənə elip qaldi, u yənə bir kün qondi. **8** Bəxinqi küni u səhər qopup mangoili təyyarlandı, lekin qizning atisi uningə: — [Awwal] yürikingni quwwətləndürgin, dedi. Xuning bilən ular ikkisi kün egilgüqə olturup, billə tamaklandı. **9** Andin bu kixi keniziki wə hizmətkarini elip mangoili təyyarliniwidi, qeynatisi, yəni qizning dadasi uningə: — Mana, kəq kirəy dəwatidu, səndin ətünəy, bu yərdə yənə bir keqini ətüzüinglar; mana, kün məqrikkə egilptu, bu yərdə qonojin, kənglüng eqilsun; andin ətə səhərdə yoloqə qikip, ətüinglərgə ketinglar, — dedi. **10** Lekin u kixi əmdi yənə bir keqə qonuxka unimay, qopup yoloqə qikip Yəbusning, yəni Yerusalemining udulioqə kəldi. Uning bilən billə ikki tokukluk exək wə keniziki bar idi. **11** Ular Yəbuska yeqin kəlgəndə kün olturay dəp qaloqəqə, hizmətkari oqjioqə: — Yəbusiylarning bu xəhərigə kirip, xu yərdə qonayli, dedi. **12** Lekin oqjisi uningə jawab berip: — Biz Israillar turmaydioqan, yat əllər turidioqan xəhərgə kirməyli, bəlki Gibeahqə ətüp ketəyli, dedi. **13** Andin u yənə hizmətkarioqə: — Kəlgin, biz yeqindiki jaylardin birigə barayli, Gibeahda yaki Ramahda qonayli, dedi. **14** Xuning bilən ular mengip, Binyamin yurtidiki

Gibeahning yenioʻla yetip baroʻjanda kün olturoʻjanidi. **15** Ular Gibeahqa kirip, u yerdə qonmaqʻi boldi; xəhərning qong məydanioʻla kirip olturuxti; lekin heqkim ularni qonduruxka öyigə təkliپ qilmidi. **16** Həlbuki, u keqisi qeri bir adəm ixini tūgitip, etizliktin yenip keliwatqanidi. U əslidə Əfraim taoʻliқ rayoniliқ adəm idi, u Gibeahda musapir bolup, olturaklixip qaloʻjanidi; lekin u yərdiki həlqlər Binyaminlardin idi. **17** U bexini kətürüp qarap, bu yoluqining xəhərning məydanida olturoʻjinini kərüp uningdin: — Qəyərdin kəlding? Qəyərgə barisən? — dəp soridi. **18** U jawab berip: — Biz Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdin Əfraim taoʻliқining qət yaқiliriqə ketip barimiz; mən əsli xu jaydin bolup, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə baroʻjanidim; ixlirim Pərwərdigarning öyigə munasiwətlіk idi; lekin bu yerdə heq kim meni öyigə təkliپ qilmidi. **19** Bizning exəklirimizgə beridioʻjan saman wə boʻquzimiz bar, özüm, dedəkliri, xundakla kəminiliring bilən bolqan yigitkimu nan wə xarablar bar, bizgə heq nemə kəm əməs, — dedi. **20** Buni anglap qeri kixi: — Tinq-aman bolqaysən; siləring mohtajliringlarning həmmisi mening üstümgə bolsun, əmma koqida yatmanglar! — dəp, **21** uni öz öyigə elip berip, exəklirigə yəm bərdi. Mehmanlar putlirini yuyup, yəp-iqip oʻizalandi. **22** Ular kənglidə hux bolup turoʻjinida, mana, xəhərning adəmliridin birnəqqəylən, yəni birqanqə lükqək kelip əyni qorxiwelip, ixikni urup-qəkip, əyning igisi bolqan qeri kixigə: — Sening öyünggə kəlgən xu kixini bizgə qiqirip bərgin, uning bilən yeqinqiliқ qilimiz, — dedi. **23** Buni anglap əy igisi ularning qexioʻla qikip ularoʻla: — Bolmaydu, əy

buradərlirim, silərdin ətünüp qalay, mundaq rəzillikni qilmanglar; bu kixi mening øyümgə mehman bolup kəlgənəkən, silər bundak iplaslik qilmanglar. **24** Mana, mening pak bir kizim bar, yənə u kixining keniziki bar. Mən ularni kexinglarəqə qikirip berəy, silər ularni ayaoq asti kilsanglar məyli, nəziringlarəqə nemə hux yaxsa ularni xundaq kilinglar, lekin bu kixigə muxundaq iplaslik ixni qilmanglar, — dedi. **25** Lekin u adəmlər uningə qulak salmidi; yoluqi kenizikini ularning aldiəqə sərəp qikirip bərdi. Ular uning bilən billə bolup kəqtin ətigəngiqə ayaoq asti kildi; ular tang yoruəqanda andin uni qoyup bərdi. **26** Qokan tang səhərdə qaytip kelip, uning əojisi konəqan əyning dərwasisining bosuəjisioqə kəlgəndə yikilip kelip, tang atkuqə xu yərdə yetip qaldı. **27** Ətigəndə uning əojisi kopup əyning ixikini eqip, yoloqə qikmakqi bolup texioqə qikiwidi, mana, uning keniziki boləqan qokan əyning dərwasisi aldida kolliri bosuəjining üstigə koyukluk həlda yatatti. **28** U uningə: — Qopkin, biz mangayli, dedi. Lekin qokan heqbir jawab bərmidi. Xuning bilən u qokanni exəkkə artip, kəzoqilip əz əyigə yürüp kətti. **29** Əz əyigə kəlgəndə, piqakni elip kenizikining jəsitini səngəkliri boyiqə on ikki parqə kəlip, pütkül Israil yurtining qət-yakiliriəqə əwətti. **30** Xundaq boldiki, buni kərgənlərninğ həmmisi: «Israil Misirdin qikқан күндin tartip bğğngiqə bundak ix bolup bakmioqanidi yaki kərölüp bakmioqanidi. Əmdi bu ixni obdan oylixip, kəndak kilix kərəklikini məslihətləxəyli» — deyixti.

20 Xuning bilən Israillarning həmmisi qikip, jamaət Dandin tartip Bəər-Xebaşiqa yiqilip Gilead zeminining həlki bilən qoxulup Mizpaḥda, Pərwədigarning aldiqə kelip bir adəmdək boldi. **2** Pütkül qowmning qongliri, yəni Israilning həmmə kəbilisining baxlikliri Hudaning həlkining jamaiti arisida hazır boldi. Jamaət jəmiy bolup tət yüz ming kiliq tutқан piyadə əskər idi **3** (Binyaminlar Israilning Mizpaḥda jəm boləninidin əmdi həwər tapқанidi). Israillar sürüxtə kiliq: «Bu rəzil ix қандақ yüz бərdi?» — dəp soridi. **4** Əltürülgən qokanning eri Lawiy kixi jawab berip mundaқ dedi: — «Mən bolsam öz kenizikimni elip, Binyaminning Gibeah xəḫirigə qonəqili barənanidim; **5** Gibeahning adəmliri keqidə manga hujum қилмаққи болуп, meni dəp əyni қorxiwaldi. Ular meni əltürüxnə kəstlidi, kenizikimni bolsa ular ayaq asti kiliq əltürüwətti. **6** Xuning bilən mən kenizikimning jəsitini parqə-parqə kiliq, kixilərgə kətürtküzüp Israilning mirasi boləן zeminning hərbiр yurtioqə əwəttim. Qünki ular Israil iqidə pasiklik wə iplaslik қildi. **7** Mana, əy barlik Israillar, silər həmminglar oylinip, məslihət kərsitinglar». **8** Xuning bilən həmmə həlk bir adəmdək қopup: — Arimizdin nə heqkim öz qedirigə barmisun nə heqkim öz əyigə қaytmisun, **9** bəlkə biz Gibeahқа xundaқ қилayliki: — Biz qəк taxlap uningə hujum қилayli; **10** biz Israilning həmmə kəbilisidikilərdin yüzning iqidin onni, mingdin yüzni, on mingdin mingni tallap qikip, ularni həlk üqün ozuқ-talkan yətküzüxkə təyinləyli. Xundaқ kiliq həlk Binyamin yurtidiki Gibeah xəḫirigə berip, ularning Israil iqidə қiləן barlik iplaslikini

ularning öz bexioqa yandursun, — deyixti. **11** Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri bir adəmdək bolup, u xəhərgə hujum kilişkə toplandi. **12** Andin Israil kəbililiri Binyaminning barlik jəmətlirigə əlqi əwətip: — Aranglarda yüz bərgən bu rəzillik zadi nemə ix? **13** Əmdi Gibeahdiki bu lükqəklərnı bizgə tutup beringlar. Xuning bilən biz ularnı əlümgə məhkum kiliş, Israildin rəzillikni yok kilişli, — dedi. Ləkin Binyaminlar öz kərindaxliri boləqan Israillarning səzini tingximidi, **14** bəlki Binyaminlar Israilə qərxi jəng kiliş üqün xəhər-xəhərlərdin keliş Gibeahda yioildi. **15** U wəqıttə Binyaminlardin xəhər-xəhərlərdin tizimlanəqanlar yigirmə altə ming kiliş tutqan ərkək idi. Uningdin baxqə Gibeahdin hillanəqan yəttə yüz əskər bar idi. **16** Bu pütkül qəxun arisida hillanəqan yəttə yüz solhay əskər bolup, saləquəqə taxni selip nixanəqə atsa, kilişimu keyip kətməytti. **17** Binyamin kəbilisidin baxqə, Israilning adəmliri sanəktin ətküzüliwidi, kiliş tutqanlar tət yüz ming ərkək qikti; bularning həmmisi jəngqilər idi. **18** Israil qəpup Bəyt-əlgə qikiş Hudadin: — Bizning arimizdin kim awwal qikiş Binyaminlar bilən sokuxsun, dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Yəhuda [awwal] qiksun, dedi. **19** Xuning bilən Israillar ətisi səhər qəpup Gibeahning udulida qedirgəh tikti. **20** Andin Israilning adəmliri Binyamin bilən uruxuxqə qikiş, Gibeahning yenida raslinip ularəqə qərxi səp tüzdi. **21** Xu küni Binyaminlar Gibeahdin qikiş, Israildin yigirmə ikki ming kixini əltürüp, yərgə yəksan kiliwətti. **22** Ləkin Israilning adəmliri jasarətkə keliş, awwalki küni səp tüzgən jayda ikkinqi küni yənə səp tüzdi. **23** [səp tüzüxtin

awwalki ahximi] Israil Pərwərdigarning aldiqə berip, kəq kirgüqə pəryad kəlip yioqlap, Pərwərdigardin yol sorap: — Biz öz qerindiximiz boləjan Binyamin nəsilliri bilən yənə uruxuxkə qiqsak bolamdu, bolmamdu? — dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Ularqə hujum kilinglar, dedi. **24** Xuning bilən Israillar ikkinqi küni Binyaminlarqə yekin kelip hujum kildi. **25** Binyaminmu ikkinqi küni Gibeahdin qikip Israillar bilən soxuxup, ularning on səkkiz ming adimini ɵltürüp, yərgə yəksan kiliwətti; bularning həmmisi kiliq tutqanlardin idi. **26** Andin Israillarning həmmisi, yəni pütün qoxun qopup Bəyt-Əlgə qikip yioqlap, xu küni Pərwərdigarning aldida kəqkiqə roza tutup, Pərwərdigarning aldida kəydürmə qurbanlik bilən inaklik qurbanliki ɵtküzdi. **27** Xu künlərdə Hudaning əhdə sanduqi xu yərdə bolup, Hərunning əwladi, Əliazarning oqlı Finihəs uning aldida hizmət kılatti; xuning bilən Israillar Pərwərdigardin yol sorap: — Biz öz qerindiximiz boləjan Binyaminning nəsilliri bilən yənə uruxuxkə qikamduq yaki tohtap qalamduq? — dəp soridi; Pərwərdigar jawabən: — Qikinglar, qünki ətə Mən ularni sening qolungqə tapxurimən, dedi. **29** Buni anglap Israil həlqi Gibeahning ətrapioqə əskərlərnı pistirma koydi; **30** üqinqi küni Israillar ilgiriki ikki qetimkidək Binyaminlarqə hujum kiliqkə Gibeahning udulioqə kelip səp tüzdi. **31** Binyamin [Israil] həlqigə qarxi jənggə qikiwidi, həlk ularni xəhərdin azdurup qikti. Ular Bəyt-Əlgə qikidioqan yol wə Gibeahkə baridioqan yolning üstidə həm dalada həlkni ilgiriki ikki qetimkidək urup kiroqlı turdi. Israilning adəmliridin ottuzqə kixini

öldürdi. **32** Binyaminlar: — Ular yənla awwalkidək məqlup boldi, — deyixti. Əmma İsrail: — Bizlər qeqip ularni xəhərdin əgəxtürüp qikip, yollarə elip qikayli, dəp məslihətlixiwəlanidi. **33** Xuning bilən İsrailning həmmə adəmliri öz jayidin kəpup Baal-Tamarə berip səp tüzdi, pistirmida turoqan İsrailarmu öz jayidin, yəni Gebadiki qiməndin qikip kəldi. **34** İsrailning arisidin sərhil on ming kixi Gibeahning udulidin uningə hujum kildi, jəng kəttik boldi. Ləkin Binyaminlar əzlirining üstigə bala yəqinlaxkəninini bilməy kəldi. **35** Pərwərdigar Binyaminlarni İsrailning aldida məqlup kəloqəqə, ular u kəni Binyaminlardin yigirmə bəx ming bir yüz kiliq tutkən adəmnə öldürdi. **36** Əmdi Binyaminlar əzlirining məqlup boləqinini kərdi. İsrailning adəmliri əslidə Gibeahkə qoyəqan pistirmidiki kixilirigə ixənq kəlip, Binyaminlarni əldəp, aldida qekingənidi. **37** U wəqəttə pistirmidikilər tezdin atlinip Gibeahkə hujum kəlip besip kirip, xəhərdikilərnəng həmmisini kəliqləp kirdi. **38** İsrailar əslidə pistirmidikilər bilən əldin'ala nixən üqün bəlgə bekitkənidi, yəni xəhərgə ot kuyup, kəlin tütün tüwrəkining əsmənə kətürüləxini bəlgə kəlixkə kəlixiwəlanidi. **39** Xungə İsrailning adəmliri uruxtin wəktinqə qekingəndə, Binyaminlar İsrailning adəmlirini urup sokup, ottuzqə kixini öldürüp: — Mana, İsrail awwalki jəngdikidək əldimizdə xəksiz tarmar bolidu, — deyixti. **40** Ləkin xəhərnəng iqidin tütün tüwrək ərləp qikkəndə, Binyaminlar kəynigə burulup kəriwidi, manə, pütkül xəhər is-tütək bolup əsmənləre kətürülüp kətiwəttəti. **41** Xu həməni İsrailning adəmliri burulup

yenip kəldi, Binyaminning adəmliri bolsa: Bizgə bala yeqinlaxti dəp, wəhimigə qüxti. **42** Ular Israillarning aldidin burulup qəllükkə mangidiqan yol bilən qeqip kətti; lekin jəng ularning kəynidin iz besip mangdi; ətrapidiki hərqaysi xəhərlərdin adəmlər qikip ularni arioqa elip həlak kildi. **43** Xu tərīkidə ular Binyaminlarni qorxiwaldi, ularni kün qikix təripidiki Gebaning udulioiqə tohtimay qooqlap berip, qəyləp ɵltürdi. **44** Buning bilən Binyaminlardin on səkkiz ming kixi ɵldi, ularning həmmisi batur palwanlar idi. **45** Baxqiliri burulup qəl tərəpkə qeqip, Rimmon qoram texioqa bardi; əmma Israillar yollarda huddi baxak tərgəndək ulardin bəx ming adəmnı ɵltürdi; andin ularning kəynidin Gidomoqıqə qooqlap berip, yənə ikki ming adəmnı ɵltürdi. **46** U küni Binyaminlardin ɵltürülgənlər yigirmə bəx ming adəm idi. Bularning həmmisi palwanlar bolup, qiliq tutqanlar idi. **47** Həlbuki, ulardin pəkət altə yüz adəm qaloqanidi, ular burulup qəl tərəpkə qeqip, Rimmondiki tik yarəqa bardi. Ular Rimmondiki tik yarda tət ay turdi. **48** Israillar yənə Binyaminlarning zeminiəqa yenip kelip, həmmə xəhərlərdiki adəmlərni, qarpaylarnı həm uqrioqlarning həmmisini qiliq bilən kiriwətti, xundakla ot quyup, udul kəlgən xəhərlirining həmmisini kəydürüwətti.

21 Əslidə Israilning adəmliri Mizpahda kəsəm kilixip: — Bizning iqimizdin heqkim öz qızını Binyaminlarəqa hotunluqqa bərmisun, — deyixkənidi. **2** Xuning üqün həlk Bəyt-Əlgə kelip, u yərdə kəq kirgüqə Hudaning aldida pəryad kətürüp kattik yioqlixip: — **3** Əy Israilning Hudasi Pərwədigar, Israilda nemixka xundak ix yüz beridu,

nemixka Israilning qabiliridin biri yoka katsun? — deyixti. **4** Etisi halk sehər kopup, u yerdə kurbangah yasap, koydurmə kurbanlik wə inaklik kurbanlikliri sundi. **5** Israilar ezara: — Israilning harkaysi qabiliridin jamaatka qoxulup Pərwərdigarning aldida hazir boluxka kalmigan kimlər bar? — dəp soraxti, qunki ular kimki Mizpahka Pərwərdigarning aldida hazir bolmisa, u xaksiz olümgə məhkum qilinsun, dəp kattik kəsəm qilixkanidi. **6** Israil öz qerindixi bolqan Binyamin toqruluk puxayman kilip: — Mana, əmdi Israil arisidin bir qabilə üzüwetildi. **7** Biz Pərwərdigarning namida bizning iqimizdin heqkaysimiz öz qizimizni Binyaminlarqa hotunlukka bərməymiz, — dəp kəsəm qilqaniduk; əmdi qandak kilsak ulardin qaloqlirini hotunluk qilalaymiz — deyixti. **8** Ular yənə ezara: — Israil qabiliridin qaysisi Mizpahka, Pərwərdigarning aldioqa qikmidi? — dəp soraxti. Mana, Yabəx-Gileadliqlardin heqkaysisi qedirgahka, jamaatka qoxuluxka kalmiganidi. **9** Qunki halkni sanap kergəndə Yabəx-Gileadning adəmliridin u yerdə heqkim yok idi. **10** Xuning bilən jamaət on ikki ming palwanni u yərgə əwətip, ularqa tapilap: — Yabəx-Gileadta turuwatqanlarni, jumlidin ayallar wə balilarni urup-qirip kiliqlap ɵltürüwetinglar; **11** xundak qilinglarki, barlik ərkəklərnə wə ərlər bilən billə bolqan barlik ayallarni ɵltürüwetinglar, dedi. **12** Ular xundak kilip Yabəx-Gileadtiki halkining iqidə tehi ərlər bilən billə bolup baqmioqan tət yüz qizni tepip, ularni tutup Qanaan zeminidiki Xilohka, qedirgahqa elip kəldi. **13** Andin pütkül jamaət Rimmondiki tik

yardiki Binyaminlaroʻra adəm əwətip, ularoʻra tinqlik salimini jakarlidi. **14** Xuning bilən Binyaminlar qaytip kəldi; Israillar Yabəx-Gileadtiki həyat qaloʻan qizlarni ularoʻra hotunlukka bərdi, lekin bular ularoʻra yetixmidi. **15** Wə həlk Binyamin tooʻruluk puxayman kildi; qünki Pərwədigar Israilning kəbilirining arisida kəmtük pəyda kiliپ qoyoʻanidi. **16** Bu waqıtta jamaətning aksakalliri: — Binyaminning qiz-ayalliri yokuıiwetildi, əmdi biz kandaq kilsaq qaloʻanlirini hotunluk qilalaymiz, — dedi. **17** Andin yənə: — Binyamindin qeqip kutuloʻan qaldisioʻra miras saklinixi kerəkki, Israilning bir kəbilisimu əqüp kətməsliki kerək. **18** Pəqət bizla qizlirimizni ularoʻra hotunlukka bərsək bolmaydu, qünki Israillar: «Öz qizini Binyaminlaroʻra hotunlukka bərgən kixi lənətkə qalsun!» dəp kəsəm kilixqan, — deyixti. **19** Ular yənə: — Mana, Bəyt-Əlning ximal təripidiki, Bəyt-Əldin Xəkəmgə qikidioʻan yolning xərək təripidiki, Libonahning jənub təripidiki Xilohda hər yili Pərwədigarning bir həyti bolup turidu, — dedi. **20** Andin Israillar Binyaminlaroʻra buyrup: — Silər berip, [xu yərdiki] üzümzarliqlaroʻra yoxuruniwelinglar. **21** Kəzitip turunglar, qaqaniki Xilohdiki qizlarning ussul oynioʻili qikkinini kərsənglar, üzümzarliqlardın qikip hərbinglar Xilohning qizliridin birini əzünglaroʻra hotunlukka elip qeqinglar, andin Binyaminning zeminiqə ketinglar. **22** Xundaq boliduki, əgər ularning atiliri ya aka-ukiliri kelip bizgə pəryad kətürsə, biz ularoʻra: «Bizgə yüz-hatirə kiliپ, ularoʻra yol qoyunglar, qünki biz jəngdə ularning həmmisigə hotunlukka toluk birdin qiz alalmiduk; uning üstigə silər bu kətim qizliringlarni öz

ihtiyarlıqlar bilən ularqa bərmidnglar; ihtiyarən bərgən bolsanglar, gunahqa tartilattinglar», dəymiz, — dedi. **23** Binyaminlar xundak qilip sani boyiqə ussul oynaydıqan qızların özliqə hotunluqqa elip qeqip, öz miras zeminioqa qaytip berip, xəhərləni yənə yasap u yərdə turdi. **24** U wəqıttə Israil u yərdin ayrilip, hərbiəri öz qəbililiri wə jəmətiqə yenip bardı, andin hərbiəri öz miras zeminioqa kətti. **25** Xu künlərdə Israilda heq padixah bolmıdi; hərkim öz nəziridə yahxi kərüngənni qilatti.

Rut

1[Batur] Hākimlar hōkūm sūrgān mēzgildā xundak boldiki, zeminda aqarqilik yūz bērdi. Xu wakitta bir adām ayali wē ikki oqlini elip Yēhūda zeminidiki Bēyt-Lēhēmdin qikip, Moabning sēhralirida bir mēzgil turup kelixkē bardī. **2** U kixining ismi Əlimələk, ayalining ismi Naomi, ikki oqlining ismi Maḥlon bilən Kilyon idi. Ular Bēyt-Lēhēmdā olturukluk, Əfrat jēmätidin idi. Ular Moabning sēhrasioqa kelip xu yērdā olturaklaxti. **3** Keyin Naomining eri Əlimələk ēldi; ayali ikki oqli bilən qaldi. **4** Ular Moab kizliridin əzligē hotun aldi. Birining eti Orpah, yēnē birining eti Rut idi. Ular xu yērdā on yildāk turdi. **5** Maḥlon bilən Kilyon hēr ikkisi ēldi; xuning bilən apisi eri hēm oqulliridin ayrilip yaloquz qaldi. **6** Xuning bilən ayal ikki kelini bilən qopup Moabning sēhrasidin kaytip kētməkqi boldi; qūnki u Pērwardigarning Əz hēlkini yoklap, axlik bērgēnliki tooqrisidiki hēwērnī Moabning sēhrasida turup anglioqanidi. **7** Xuning bilən u ikki kelini bilən billē turoqan yeridin qikip, Yēhūda zeminioqa kaytixka yoloqa qikti. **8** Naomi ikki kelinigē: — hēr ikkinglar kaytip əz ananglarning əyigē beringlar. Silərning mārḥumlaroqa wē manga mēḥribanlik kērsətkininglardāk Pērwardigarmu silərgē mēḥribanlik kērsətkēy! **9** Pērwardigar silər ikkinglarni əz eringlarning əyidā aram tapkuzoqay! — dēp, ularni sēyüp koydi. Ular hērkirəp yioqlixip **10** uningōja: — Yak, biz qoqum sening bilən tēng əz hēlkingning yenioqa kaytimiz, — deyixti. **11** Lekin Naomi: — Yenip ketinglar, əy kizlirim! Nemixka mening bilən barmakqisilər? Qorsikimda silərgē ər bolōudāk oqullar barmu? **12** Yenip

ketinglar, əy qizlirim! Qünki mən kərip kətkəqkə, ərgə tegixkə yarimaymən. Dərḥəqikətən bugün keqə bir ərlük boluxkə, xundakla oqulluk boluxkə ümid bar degəndimu, **13** ular yigit boluquqə səwr kəlip turattinglarmu? Ular ni dəp baxkə ərgə təgməy saklap turattinglarmu? Yak, bolmaydu, qizlirim! Qünki Pərwərdigarning kəli manga qarxi bolup meni azablaydioqini üqün, mən tartidioqan dərd-ələm siləringkidin tehimu eəqir bolidu, — dedi. **14** Ular yənə hərkiyəp yioqlaxti. Orpah keynanisini səyüp hoxlaxti, ləkin Rut uni qing kuqaklap turuwaldi. **15** Naomi uningoqə: — Mana, kəlin singling əz həlki bilən iləhlirining yenioqə yenip kətti! Sənmə kəlin singlingning kəynidin yenip kətkin! — dedi. **16** Ləkin Rut jawabən: — Mening sening yeningdin ketiximni wə sanga əgixix niyitimdin yenixni ətünmə; qünki sən nəgə barsang mənmu xu yərgə barimən; sən nədə kənsang mənmu xu yərdə kənimən; sening həlking meningmu həlkimdur wə sening Hudaying meningmu Hodayimdur. **17** Sən nədə əlsəng mənmu xu yərdə əlimən wə xu yərdə yatimən; əlümdin baxkisi meni səndin ayriwətsə Pərwərdigar meni ursun həm uningdin axurup jazalisun! — dedi. **18** Naomi uning əzigə əgixip berixkə kət'iy niyət kəloqinini kərüp, uningoqə yənə eəqiz aqmidi. **19** İkkisi mengip Bəyt-Ləhəmgə yetip kəldi. Xundak boldiki, ular Bəyt-Ləhəmgə yetip kəlgininə pütkül xəhərdikilər ularni kərüp zilziligə kəldi. Ayallar bolsa: — Bu rasttinla Naomimidu? — deyixti. **20** U ularoqə jawabən: — Meni Naomi deməy, bəlkə «Mara» dənglar; qünki Həmmigə Qadir manga zərdab yutkuzdi. **21** Tokkuzum təl hələttə bu yərdin qiktim;

lekin Pərwərdigar meni quruk qaytkuzdi. Pərwərdigar meni əyibləp guwahlik bərdi, Həmmigə Qadir meni harliqanikən, nemixka meni Naomi dəysilər? — dedi. **22** Xundak qilip Naomi bilən kelini Moab kizi Rut Moabning səhrasidin kaytip kəldi; ular ikkisi Bəyt-Ləhəmgə yetip kelixi bilən təng arpa ormisı baxlanqanidi.

2 Naomining erigə tuoqan kelidioqan Boaz isimlik bir adəm bar idi. U Əlimələkning jəmətidin bolup, intayin bay adəm idi. **2** Moab kizi Rut Naomioq: — Mən etizlikqa baray, birəkimning nəziridə iltipət tepip, uning kəynidin mengip arpa baxaklırini tərsəm? — dedi. U uningq: — Baroqin, əy kizim, dedi. **3** Xuning bilən u qikip etizliklarqə kelip, u yərdə ormiqilarning kəynidin baxak tərdi. Bəhtigə yarixa, dəl u kəlgən etizlik Əlimələkning jəməti bolqan Boazning etizliklıri idi. **4** Mana, u waqıtta Boaz Bəyt-Ləhəmdin qikip kelip, ormiqılar bilən salamlixip: — Pərwərdigar silər bilən billə bolqay! — dedi. Ular uningqə jawabən: — Pərwərdigar sanga bəht-bərikət ata qiloqay! — dedi. **5** Boaz ormiqilarning üstigə nazarətkə koyuloqan hizmətkaridin: — Bu yax qokan kimning kizi bolidu? — dəp soridi. **6** Ormiqilarning üstigə koyuloqan hizmətkar jawab berip: — Bu Naomi bilən billə Moabning səhrasidin kaytip kəlgən Moabiy qokan bolidu. **7** U: «Ormiqilarning kəynidin ənqilərnin arisidiki qeqilip kətkən baxaklarıni teriwalaymu?» dəp tələp kildi. Andin u kelip ətigəndin həziroqıqə ixləwatidu; u pəkət kəpidə bir'az dəm aldi, — dedi. **8** Boaz Rutqa: — Əy kizim, anglawatamsən?! Sən baxak tərgili baxka bir kimning etizlikioqə barmioqin, bu yərdinmu kətmə, mening dedəklirim bilən birgə

muxu yərdə turoqin. **9** Dikqət qiləqin, kaysi etizda orma orəqan bolsa, [dedəklərgə] əgixip barəqin. Mən yigitlərgə: Uningə qeqilmanglar, dəp tapilap qoydum! Əgər ussap qalsang berip, idixlardin yigitlirim [kuduqtin] tartqan sudin iqqin, — dedi. **10** Rut əzini yərgə etip tizlinip, bexini yərgə təgküzüp təzim qilip, uningə: — Mən bir biganə tursam, nemixka manga xunqə qəmhorluk qiləqədək nəziringdə xunqilik iltipat tapqanmən? — dedi. **11** Boaz uningə jawabən: — Ering əlöp kətkəndin keyin keynanangə qiləqanliringning həmmisi, xundakla sening ata-anangni wə əz wətiningdin qandak ayrilip, sən burun tonumaydioqan bir həlkning arisəqə kəlgining manga pütünləy ayan boldi; **12** Pərwərdigar qiləqiningə muwapik sangə yanduroqay, sən qanatlirining tegidə panah izdigən Israilning Hudasi Pərwərdigar tərupidin sangə uning toluk in'ami berilgəy, dedi. **13** Rut jawabən: — Əy hojam, nəziringdə iltipat tapqaymən; mən sening dediking boluxqimu yarimisammu, sən manga təsəlli berip, dedikinggə meħribanə sözləni qilding, — dedi. **14** Tamak waqtida Boaz uningə: — Qeni, buyakka kəlgin, nandin yə, nanni sirkigə təgürgin! — dedi. Rut ormiqilarning yenioqə kelip olturdi; Boaz qomaqtin elip uningə tutti. U uningdin toyəquqə yedi wə yənə azrak axurup qoydi. **15** U baxak tərgili qəpkanda, Boaz yigitlirigə buyrup: — Uni hətta ənqilərnin arisida baxak tərgili qoyunglar, uni heq hijaləttə qaldurmanglar. **16** Hətta həm uning üqün azrak baxaklarni ənqilərdin ətəy ayrip, uningə tərgili qüxürüp qoyunglar, uni heq əyiblimənglar, dedi. **17** Xundak qilip u kəqkiqə etizlikta

baxak tərđi, teriwaləjanlirini sokkanda, təhminən bir əfah arpa qıktı. **18** Andin u arpisini elip, xəhərgə kirdi, keynanisi uning tərğən [arpisini] kərđi; u yənə u yəp toyunojandin keyin saklap qoyojinini qikirip uningəja bərđi. **19** Keynanisi uningəja: — Sən bğğn nədə baxak tərđing, nədə ixliding? Sanga əməhorluk kıləjan xu kixigə bəht-bərikət ata kılinojay! — dedi. U keynanisioja kimningkidə ix kıləjinini eytip: — Mən bğğn ixligən etizning igisining ismi Boaz ikən, dedi. **20** Naomi kelinigə: — Tiriklərgimu, əlgənlərgimu meħribanlık kılıxtin bax tartmiojan kixi Pərwədigardin bəht-bərikət kərgəy! — dedi. Andin Naomi uningəja yənə: — U adəm bizning yekın tuəkinimizdur, u bizni kətəuzalaydiojan həmjəmətlərdin biridur, — dedi. **21** Moab kızı Rut yənə: — U manga yənə: «Mening yigitlirim pğğn həsulumni yiojip boləuqə ular bilən birgə boləjin» dedi, — dedi. **22** Naomi kelini Rutka: — Əy kizim, birsining sanga yamanlık kılmaslıkı üqün baxkısının etizlikioja barmay, uning dedəkliri bilən billə qikip ixlisəng yahxidur, dedi. **23** Xuning bilən arpa wə buəday həsuli yiojilip boləuqə, Rut Boazning dedəkliri bilən yğğp baxak tərđi. U keynanisi bilən billə turuwərđi.

3 Xu kğğnlərdə, keynanisi Naomi uningəja: — Əy kizim, həl-əhəwalingning yahxi boluxi üqün, sening aram-bəhtingni izdiməymənmu? **2** Sən dedəkliri bilən ixligən Boaz bizgə tuəqan kelidu əməsmu? Mana, bğğn ahxam u hamanda arpa soruydu. **3** Əmdi sən yuyunup-tarinip, əzğnggə ətirlik may sğğp, [esil] kiyimliringni kiyip, hamanoja qğğkin; ləkin u ər kixi yəp-iqip bolmioqə,

özüngni uningõja kersætmigin. **4** U yatkanda uning uhlaydiojan yerini keriwal. Andin sæn kirip, ayaq tæripini eqip, xu yærdæ yetiwalõjin. Andin u sanga nemæ kilix keræklikini eytidu, — dedi. **5** Rut uningõja: — Sæn nemæ desæng mæn xuni kilimæn, — dedi. **6** U hamanoja quxüp, keynanisi uningõja tapiliojandæk kildi. **7** Boaz yæp-iqip, kænglini hux kilip qæxning ayiojioja berip yatti. Andin Rut xæpæ qikarmay kelip, ayaq tæripini eqip, xu yærdæ yatti. **8** Yerim keqidæ Boaz qeqüp, aldioja engixkændæ, mana bir ayal ayiojida yatatti! **9** Kim sæn?! — dæp soridi u. Rut jawabæn: — Mæn hizmætkaring Rut bolimæn. Sæn mening hæmjæmæt-nijatkarim bolõjining üqün hizmætkaringning üstigæ tonungning etikini yeyip qoyõqaysæn, — dedi. **10** U jawabæn: — Əy kızim, Pærwærdigardin bæht-bærikæt tapkaysæn! Sening keyin kersætkæn sadakæt-mehribanliķing ilgiri kersætkiningdinmu artuķtur; qünki [seni izdigæn] yigitlær, mæyli kæmbæoqæl bolsun, bay bolsun, ularning kæynidin kætmidning. **11** I kızim, æmdi korkmiojin! Deginingning hæmmisini orundap berimæn; qünki pütkül xæhirimizdiki mætiwærlær seni pæzilætlik ayal dæp bilidu. **12** Durus, sanga hæmjæmæt-nijatkar bolõjinim rast; lekin sening mændin yekınrak yænæ bir hæmjæmæting bar. **13** Əmdi keqiqæ bu yærdæ kalõjin; ætæ sæhærdæ ægær u hæmjæmætlik hokukini ixlitip seni elixni halisa, u alsun; lekin hæmjæmætlik hokukı boyiqæ seni almisa, Pærwærdigarning hayati bilæn kæsæm kilimænki, mæn sanga hæmjæmætlik kilip seni alay. Tang atkuqæ bu yærdæ yetip turojin! — dedi. **14** U uning ayiojida tang atkuqæ yetip, kixilær bir-birini tonuõjudæk boluxtin burun

qopti. Qünki Boaz: — bir ayalning hamanoja kəlgini
heqkim bilmisun, dəp eytkanidi. **15** U yənə [Rutqa]: — Sən
kiygən yepinqini eqip turojin, dedi. U uni eqip turuwidi,
Boaz arpudin altə kəmqən kəmləp berip, uning əxnisigə
artip qoydi. Andin u xəhərgə kirdi. **16** Rut keynanisining
yenioja kəldi. U: — Əy qizim, sən hazır kim?! — dəp soridi.
Xuning bilən u keynanisioja u kixining qiləjanlirining
həmmisini dəp bərdi. **17** U: — U bu altə kəmqən arpini
manga bərdi, qünki u: «keynanangning yenioja quruk qol
qaytip barmiojin» dedi, — dedi. **18** Naomi: — Əy qizim, bu
ixning ahirining qandəq bolidiojinini bilgüqə muxu yərdə
təhir qiləjin; qünki u adəm bögün muxu ixni pütküzməy
aram almaydu, dedi.

4 Boaz xəhər dərwazisioja qikip, xu yərdə olturdi. Mana,
u waqıtta Boaz eytkən həliki həmjəmətlik həkukioja
igə kixi keliwatatti. Boaz uningə: — Əy buradər,
kelip bu yərdə olturojin, dewidi, u kelip olturdi. **2**
Andin Boaz xəhərnin əksəkəlliridin on adəmni qakirip,
ularəjimu: — Bu yərdə olturunglar, dedi. Ular olturojanda
3 u həmjəmətlik həkukioja igə kixigə: — Moabning
səhrasidin yenip kəlgən Naomi qerindiximiz əlimələkkə
təwə xu zeminni satmaqqi boluwatidu. **4** Xunga mən
muxu ixni sanga həwərləndürməkqi idim, xundəqlə
muxu yərdə olturojanlarning aldida wə həlqimning
əksəkəllirining aldida «Buni setiwəlojin» deməqjimən.
Sən əgər həmjəmətlik həkukioja əsasən ələy desəng,
əlojin; həmjəmətlik qilməy, əlməymən desəng, manga
eytkin, mən buni biləy; qünki səndin [awwal] bəxqisining
həmjəmətlik həkukqi bolmaydu; andin səndin keyin

mening hokukum bar, dedi. U kixi: — Həmjəmətlik kılıp uni alimən, dedi. **5** Boaz uningoğa: — Undakta yərnı Naomining kolidin aloğan künidə mərhumning mirasioğa uning nami bilən ataloğan birər əwladi qalduruluxı üçün mərhumning ayalı, Moab kızı Rutnimu elixing kerək, — dedi. **6** Həmjəmət kixi: — Undak bolsa həmjəmətlik hokukumni ixlitip [etizni] alsam bolmiojudək; alsam öz mirasimoğa ziyan yətküzgüdəkmən. Həmjəmətlik hokukını sən özüng ixlitip, yərnı setiwaloğın; mən ixlitəlməymən, dedi. **7** Qədimki waqıtlarda Israilda həmjəmətlik hokukioğa yaki almaxturux-tegixix ixioğa munasiwətlik mundak bir rəsim-qaidə bar idi: — ixni kəsmək üçün bir tərəp öz kəxini selip, ikkinqi tərəpkə berətti. Israilda soda-setikni bekitixtə mana muxundak bir usul bar idi. **8** Xunga həmjəmət hokukioğa igə kixi Boazoğa: — Sən uni aloğın, dəp, öz kəxini seliwətti. **9** Boaz aqsakallarğa wə kəpqilikkə: — Silər bugin mening əlimələk kə təwə boloğan həmmını, xundakla Kilyon bilən Maqlonoğa təwə boloğan həmmını Naomining kolidin aloğınimoğa guwahtursilər. **10** Uning üstigə mərhumning nami kerindaxliri arisidin wə xəhırining dərwasisidin əqürülməsliki üçün mərhumning mirasioğa uning nami boloğan [birər əwladi] qaldurulsun üçün Maqlonning ayalı, Moab kızı Rutni hotunlukğa aldim. Silər bugin buningoğa guwahtursilər, dedi. **11** Dərwasida turoğan həmmə həlk bilən aqsakallar: — Biz guwahturmiz. Pərwərdigar sening əyüggə kirgən ayalni Israilning jəmətini bərpa qıloğan Raqlilə bilən Leyah ikkisidək qıloğay; sən özüng Əfratah jəməti iqidə bayaxat bolup, Bəyt-Ləhəmdə

nam-izziting ziyadə boləy; **12** Pərwərdigar sanga bu yax qokandin tapkuzidioğan nəsling tüpəylidin sening jəməting Tamar Yəhudağa tuəp bərgən Pərazning jəmətidək boləy! — dedi. **13** Andin Boaz Rutni əmrigə elip, uningə yəkinlik kildi. Pərwərdigar uningə xapaət kilip, u hamilidar bolup bir oəul tuədi. **14** Kiz-ayallar Naomiğa: — Israilning arisida sanga həmjəmət-nijatkar nəsline üzüp qoymioğan Pərwərdigarə təxəkkür-mədhiyə kayturulsun! Xu nəslingning nami Israilda izzət-abruyluk boləy! **15** U sanga jeningni yengilioquqi həm kəriqiningda seni əzizlioquqi bolidu; qünki seni səyidioğan, sanga yəttə oəuldin əwzəl boləy kəlining uni tuədi, — dedi. **16** Naomi balini elip, baərioğa basti wə uningə bakəuqi ana boldi. **17** Uningə kəxna boləy ayallar «Naomiğa bir bala tuəuldi» dəp, uningə isim kəydi. Ular uningə «Obəd» dəp at kəydi. U Yəssəning atisi boldi, Yəssə Dawutning atisi boldi. **18** Pərazning nəsbnamisi təwəndikidəktur: — Pərazdin Həzron tərədi, **19** Həzrondin Ram tərədi, Ramdin Amminadab tərədi, **20** Amminadabtin Nahxon tərədi, Nahxondin Salmon tərədi, **21** Salmondin Boaz tərədi, Boazdin Obəd tərədi, **22** Obədtin Yəssə tərədi wə Yəssədin Dawut tərədi.

Samu'il 1

1 Əfrim taqlıkdiki Ramataim-Zofimda Əlkanah isimlik bir kixi bar idi. U Əfrimlik bolup, Yərohamning oqlı, Yəroham Elihuning oqlı, Elihu Tohuning oqlı, Tohu Zufning oqlı idi. **2** Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Hannah, yənə birsining ismi Pənninah idi. Pənninahning baliliri bar idi, lekin Hannahning balisi yok idi. **3** Bu adəm hər yili öz xəhridin samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwədigaroqa səjdə qilip qurbanlik sunqlı Xilohqa baratti. U yərdə Əlining Hofniy wə Finihəs degən ikki oqlı Pərwədigarning kahinliri bolup ixləytti. **4** Hər qetim Əlkanah qurbanlik qılqan künidə u [qurbanliqtin] ayali Pənninah wə uning hərbi oqlul-qizlirioqa öz ülūxini berətti. **5** Əmma Hannahqa bolsa u ikki həssilik ülūx berətti; qünki u Hannahni tolimu səyəttil. Lekin Pərwədigar uni tuqlmas qılqanidi. **6** Pərwədigarning uni tuqlmas qılqanlikidin uning kündəx rəqibi [Pənninah Hannahni] azablax üqün uning bilən kattıq qerixatti. **7** Wə hər yili, Hannah hər qetim Pərwədigarning öyigə qıqqanda, [Pənninah] uningqa azar berətti. Pənninah xundə qılqaqqa, u yıqlap heq nemə yeməytti. **8** Ahiri uning eri Əlkanah uningqa: — I Hannah, nemixqa yıqlaysən? Nemixqa birnərsə yeməysən? Nemixqa kənglūng azar yəydu? Mən özüm sanga on oqluldin əwzəl əməsmu?! — dedi. **9** Ular Xilohda yəp-iqkəndin keyin (Əli degən kahin xu qaqda Pərwədigarning ibadəthanisining ixiki yenidiki orundukta olturatti) Hannah dastihandin turdi; **10** u kattıq azab iqidə Pərwədigaroqa dua qilip zarzar yıqlaytti. **11** U kəsəm iqip: — I samawi qoxunlarning

Sərdari boləjan Pərwərdigar, əgər dedikingning dərdigə yetip, meni yad etip dedikingni untumay, bəlki dedikinggə bir oqul bala ata kilsang, uni pütün əmrining künliridə Sən Pərwərdigarə beəixlaymən; uning bexioə ustira heqqaqan selinmaydu, dedi. **12** U Pərwərdigarning aldida duasini dawam kiliwatqanda, Əli uning əozioə qarap turdi; **13** qünki Hənnah duani iqidə kıləaqqa ləwliri midirlawatqini bilən awazi anglanmaytti. Xunga Əli uni məst bolup qaptu, dəp oylidi. **14** Əli uningə: — Qaqanoqıqə məst yürisən? Xarabingni özüngdin neri kıl, dedi. **15** Ləkin Hənnah jawabən: — Undağ əməs, i oqjam! Kəngli sunuq bir məzlummən. Mən xarabmu, hərakmu iqmıdim, bəlki jenim dərdini Pərwərdigarning aldida təktüm; **16** dedəklirini yaman hotun dəp bilmigəyla. Qünki mening zor dərdim wə azablırimdin bu küngiqə xundak nida kiliwatimən, dedi. **17** Əli uningə jawab berip: — Tinq-aman qaytkin; Israilning Hudasi Əzidin tiligən iltijayingni ijabət kıləay, dedi. **18** Hənnah: — Dedəkliri kəz aldilirida iltipət tapqay, dedi. U xularni dəp qikip, oıza yedi wə xuningdin keyin qırayıda ilğirikidək oğəmkinlik kərünmidi. **19** Ular ətisi tang səhərdə ornidin turup Pərwərdigarning huzurıda səjdə kılıp bolup, Ramahdiki əyigə yenip kəldi. Əlkanah ayali Hənnahə yeqinqilik kildi; Pərwərdigar uni əsligənidi. **20** Hənnah həmilidar bolup, wakti-saiti toxup, bir oqul tuədi. U: «Mən uni Pərwərdigardin tiləp aldim» dəp, ismini Samuil qoydi. **21** Uning eri Əlkanah əyidiki həmmisi bilən Pərwərdigarə atidiojan hər yillik kurbanlıqni kıləjili wə kıləjan kəsimini ada kılıx üqün Xiləhə qıkti. **22** Ləkin Hənnah billə

barmay erigə: — Bala əmqəktin ayrıləandila andin mən uning Pərwərdigarning aldidə hazır boluxi üqün uni elip barimən; xuning bilən u u yərdə mənggü turidu, dedi. **23** Eri Əlkanah uningə: — Əzünggə nemə yahxi kərünsə, xuni kıləjin. Uni əmqəktin ayriəuqə turup turojin. Pərwərdigar Əz səz-kalamioə əməl kıləyay, dedi. Ayali əydə kəlip balisi əmqəktin ayrıləuqə emitti. **24** Balisi əmqəktin ayrıləandin keyin u uni elip, xundakla üq buqə, bir əfah un wə bir tulum xarabni elip Pərwərdigarning Xiləhdiki əyigə apardi. Bala bolsa tehi kiqik idi. **25** Ular bir buqini soyup balini əlining kəxioə elip kəldi. **26** Xuning bilən Hənnah [uningə]: — I oəjam, əzliridə həyat rast boləninidək, bu yərdə silining kaxlirida turup Pərwərdigarə nida kıləjan məzlum mən bolimən, dedi. **27** Mən muxu oəul bala üqün dua kildim wə mana, Pərwərdigar mening tiligən iltijayimni ijabət kildi. **28** Əmdi hazır mən uni Pərwərdigarə tapxurup bərdim. Əmrining həmmə künliridə u Pərwərdigarə beəixlanəjan bolidu, dedi. Xuning bilən ular u yərdə Pərwərdigarə səjdə kildi.

2 Hənnah dua kəlip mundak dedi: — «Mening kəlbim Pərwərdigar bilən yayraydu, Mening münggüzüm Pərwərdigar bilən egiz kətürüldi; Aəzim duxmənlirimning aldidə təntəniliktə eqildi; Qünki Sening nijatingdin xadlinimən. **2** Pərwərdigardək mukəddəs boləuqi yəktur; Qünki Səndin baxqə həq kim yəq, Hədayimizdək həq uyultax yəktur. **3** I insanlar, kibirlik səzliringlarni kəpəytiwərmənglar, Yoəjan gəplərnə aəzinglardin qikərmənglar; Qünki Pərwərdigar bilim-

hidayətkə igə Hudadur. İnsanlarning əməlliri Uning tərividin tarazida tartilidu. **4** Palwanlarning ok-yaliri sundurildi; Lekin putlixip yikilənlarning beli bolsa küdrət bilən baqlandi. **5** Korsiki tok bolənlər nan tepix üqün özini yallanmilikğa bərdi; Lekin aq kalənlər hazır aq qalmidi; Hətta tuqlmas ayal yəttini tuqlidu; Lekin kəp balilik bolənlə solixip ketidu. **6** Pərwədigar həm ɵltüridu, həm həyat beridu; U adəmnı təhtisaraqla quxuridu, u yərdin yənə turəqluzidu; **(Sheol h7585)** **7** Pərwədigar adəmnı həm namrat kiliwetidu, həm bay kilidu; U kixini həm pəs kilidu, həm egiz kɵtüridu. **8** U ɵzi miskinni topidin kɵpuridu, Kiolikhtin yəqlsulni kɵtüridu; Ularını esilzadilər arisida təng ɵlturəqluzidu; Ularını xan-xərəplik təhtigə miras kilduridu; Qunki yərləning tıwruqliri Pərwədigarınkidur; U ɵzi dunyani ularınə üstigə saləqlanıdi. **9** ɵz məkəddəs bəndilirləning putlirlini U məzmüt kilidu; Əmma rəzillər bolsa, karəngəqluda xük kiliınıdu; Qunki həqlkim ɵz küdriti bilən nusrət tapmaydu. **10** Pərwədigar bilən karxiləqlənlər parə-parə kiliwetilidu; U ɵzi əsmənlərdin ularqla karxi güldürləydu. Pərwədigar yər yüziniə qətlirigiqə həkülüm qikiridu; U ɵzi tikligən padixəqla küdrət beridu, U ɵzi məsihləginiəning münggüzini egiz kɵtüridu!». **11** Əlkənah bolsa Raməqldiki ɵz ɵyigə yenip bardı. Bala bolsa əliniə kexida Pərwədigarqla hizmət kilip qaldı. **12** Əmma əliniə oqlulliri intayin yamə kixilərdin bolup, Pərwədigarını tonumaytti. **13** Kəqlinlarning həqlklərgə mundaql aditi bolənl: — Birsı kurbənləql kilip, gəx kaynap pixiwatqlanda kəqlinləning hizmətkari

kelip üq tillik qanggakni qolida tutup **14** dax, qazan, dangkan yaki korining iqigə sanjip, qanggakka nemə elinoqan bolsa kahin xuni əzigə alatti. Ularning Xilohəya [qurbanlik kılqili] kəlgən həmmə Israillaroqa xundak aditi boləjan. **15** Xundakla hətta yaoqni kəydürməstə kahinning hizmətkari kelip qurbanlik kiliwatkan adəmgə: — Kahinoqa kawap üqün gəx bərgin, qünki u səndin qaynap pixkan gəx qəbul kilmaydu, bəlki ham gəx lazim, dəytti. **16** Əgər qurbanlik kılquqi uningoqa: — Awwal yeqi kəydürülüp bolsun, andin nemini halisang xuni aloqin, desə, u: — Bolmaydu, manga dərhal bər! Bolmisa məjburiy alimən, dəytti; **17** Xundak kılıp bu ikki yaxning gunahı Pərwədigarning aldida tolimu eqir boləjanidi; qünki uning səwəbidin hək Pərwədigaroqa atioqan qurbanliklar kəzgə ilinmaywatatti. **18** Əmma Samuil narəsida bala bolup kanaptin toquloqan bir əfodni kiyip Pərwədigarning aldida hizmət kılatti. **19** Buningdin baxqa uning anisi hər yilda uningoqa bir kiqik ton tikip, hər yillik qurbanlikni kılqili eri bilən barəjanda aloqay kelətti. **20** Əli Əlkanah wə ayalioqa bəht tiləp dua kılıp: — «Ayalingning Pərwədigaroqa beqixliqininining orniəqa sanga uningdin baxqa nəsil bərgəy, dedi. Andin bu ikkisi əz əyigə yandi. **21** Xuning bilən Pərwədigar Hənnahni yoqlap bərikətləp, u həmilidar bolup jəmiy üq oqul wə ikki kiz tuqdi. Kiqik Samuil bolsa Pərwədigarning aldida turup əsüwatatti. **22** Əli bək qerip kətkənidi. U oqullirining pütkül Israiləqa həmmə kıləjanlirini anglidi həm jamaət qedirining ixikida hizmət kılidioqan ayallar bilən yatqininimu anglidi. **23** U ularəqa: —

Silər nemə üçün xundak ixlarni kilisilər? Qünki bu həlkning həmmisidin silərning yamanlıqlarını anglawatimən, dedi. **24** Bolmaydu, i oqullirim! Mən anglioqan bu həwər yahxi əməs, Pərwərdigarning həlkini azdurupsilər. **25** Əgər bir adəm yənə bir adəmgə gunah kilsa, baxka birsi uning üçün Hudadin rəhim sorisa bolidu; ləkin əgər birsi Pərwərdigarğa gunah kilsa, kim uning gunahını tiliyələydu? — dedi. Ləkin ular atisining səzigə kulak salmidi; qünki Pərwərdigar ularni ɵltürɵxni niyət kioqanidi. **26** Əmma Samuil degən bala ɵsüwatatti, Pərwərdigar həm adəmlərnin aldidə iltipət tapkənidi. **27** Hudaning bir adimi Əlinin yenioğa kelip mundaq dedi: — Pərwərdigar xundak dəydu: «Misirdə, Pirəwnningkidə turoqanda Əzümni atangning jəmətigə oquq ayan kilmidimmi? **28** Mən uni kaħnim bolux, Əz qurbangahimda qurbanlıq kilix, huxbuy yekix wə Mening aldimda əfod tonini keyip hizmət kilixkə Israilning həmmə kəbililiridin tallimioqanidimmi? Xuningdək Mən Israilning otta kɵydüridiqan həmmə qurbanlıqlirini atangoğa tapxurup təkdim kioqan əməsmu? **29** Nemixkə Mən buyruqan, turaloqu jayimdiki qurbanlıkim bilən axlıq hədiyələni dəpsəndə kilisilər? Nemixkə həlkim Israilar kəltürgən həmmə hədiyələrnin esilidin ɵzliringlarni səmritip, ɵz oqulliringlarning hərmitini Meningkidin üstün kilisən?» **30** Uning üçün Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən dərhəqiqət sening wə atangning jəmətidikilər Mening aldimda hizmitimdə mənggü mangidu, dəp eytkənidi; ləkin əmdi Mən Pərwərdigar xuni dəymənki, bu ix hazır

Məndin neri bolsun! Meni hərmət qılqanlarni Mən hərmət qilimən, lekin Meni kəmsitkənlər pəs qarilidu.

31 Mana xundak künlər keliduki, sening bilikingni wə atangning jəmətining bilikini təng kesiwetimən; xuning bilən jəmətingdə birmu qerioqan adəm tepilmaydu!

32 Sən turaloqu jayimda dərd-qayoqu kərisən; Israillar hərəkəndək huzur-bəhtni kərgini bilən, sening jəmətingdə əbədgicə birmu qerioqan adəm tepilmaydu. **33** Wə Mən qurbangahimning hizmitidin üzüp taxlimioqan adiming bar bolsa, u kəzliringning hirəlixixi bilən jeningning azablinixioqə səwəb bolidu. Jəmətingdə tuqulqanlarning həmmisi balaqəttin etməy əlidu. **34** Sanga bu ixlarni ispatlaxkə, ikki oqlung Hofniy bilən Finihasning bexioqə qüxidioqan mundaq bir alamət bexarət bolidu: — ularning ikkilisi bir kündə əlidu. **35** Əmma Əzümgə Rohim wə dilimdiki niyitim boyiqə ix kəridioqan sadik bir kahinni tikləymən; Mən uningqə məzmut bir jəmət qurimən; u Mening məsilə qiloqinimning aldidə mənggü mengip hizmət qilidu. **36** Xundak boliduki, sening jəmətingdikilərdin hər bir tirik qaloqanlar bir sər kümüx wə bir qixləm nan tiləxkə uning aldioqə kelip uningqə təzim qilip: «Qahinlik hizmətliridin manga bir orun bərsilə, yegili bir qixləm nan tapay dəp eytidioqan bolidu» dəydu.

3 Samuil degən bala bolsa əlining aldidə Pərwərdigarning hizmitidə bolatti. Əmdi Pərwərdigarning səzi u künlərdə kəm idi; wəhiylik kərünüxlərmu kəp əməs idi. **2** Wə xundak boldiki, bir küni Əli ornida yatqanidi (uning kəzliri torlixip kərməs bolup qalay degənidi) **3** Hudaning

qirioji tehi oqmigən bolup, Samuil Pərwərdigarning ibadəthanisida, Hudaning əhdə sandukioja yeqinla yərdə yatatti. **4** Pərwərdigar Samuilni qakirdi. U: — Mana mən bu yərdə, dedi. **5** U Əlining kexioja yügürüp berip: — Mana mən, meni qakirdingotu, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakirmidim; kaytip berip yatkın, dedi. Xuning bilən u berip yatti. **6** Pərwərdigar yənə: «Samuil!» dəp qakirdi. Samuil kəpup əlining kexioja berip: Mana mən, meni qakirdingotu, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakirmidim i oqlum, yənə berip yatkın, dedi. **7** Samuil Pərwərdigarni tehi tonumiojanidi; Pərwərdigarning səzi uningəja tehi ayan kılınmiojanidi. **8** Lekin Pərwərdigar yənə üqinqi kətim: «Samuil!» dəp qakirdi; u kəpup əlining kexioja berip: — Mana mən; sən meni qakirding, dedi. U waqıtta Əli Pərwərdigar balini qakiriptu, dəp bilip yətti. **9** Xuning bilən Əli Samuiləja: — Berip yatkın. U əgər seni qakırsa, sən: — I Pərwərdigar, səz kıləlin, qünki kılung anglaydu, dəp eytkin, dewidi, Samuil berip ornida yatti. **10** Wə Pərwərdigar kelip yeqin turup ilgirikidək: — «Samuil, Samuil!» dəp qakirdi. Samuil: — Səz kıləlin, qünki kılung anglaydu, dəp jawab bərdi. **11** Pərwərdigar Samuiləja: — Mana Mən angliəjanlarning ikki kılıkını zingildatkudək bir ixni Israilning arisida kılmaqımən. **12** Xu künidə Mən burun Əlining jəmətidikilər toqrisida eytkinimning həmmisini uning üstigə qüxürimən; baxtin ahiroqıqə ada kılımən! **13** Qünki əzigə ayan boləjan kəbihlik tüpəylidin Mən uningəja, sening jəmətingdin mənggülik həküm qikarmakqımən, dəp eytkənmən: qünki u oqlullirining iplaslikini bilip turup ularni

tosmidi. **14** Uning üqün Əlining jəmətidikilərgə kəsəm kıləqanmənkə, Əlining jəmətidikilərnəng kəbihlikə məyli qurbanlıq bilən bolsun, məyli hədiyyə bilən bolsun kafarət kılınmay, əbədgicə kəqürüm kılınmaydu, dedi. **15** Samuil ətisi tang atquqə yetip, andin Pərwərdigarnəng əyining ixiklirini aqti. Əmma Samuil wəhiylik kərünüxnə Əligə eytixtin kərkti. **16** Ləkin Əli Samuilni qakirip: — I Samuil oqlum, dedi. U: — Mana mən, dəp jawab bərđi. **17** U: — U sanga nemə səz kıldı? Səndin ətünəy, uni məndin yoxurmioqin. Əgər Uning sanga eytkənlirining birini munga eytməy koysang, Huda deginini sening bəxingoqə qüxürsun wə uningdin artuq qüxürsun! — dedi. **18** Xuning bilən Samuil uningə qəqnəmini kəldurməy həmməni dəp bərđi. Əli: — Mana, U Pərwərdigardur; U neməni layıq tapsa, xuni kılun, dedi. **19** Samuil əsüp qong boluwatatti wə Pərwərdigar uning bilən billə bolup, uning eytkən bəxarətlik səzliridin həqkəyisini yərdə kəldurməytti. **20** Xuning bilən pütkül Israil Dəndin tartip Bəər-Xəbaqiqa Samuilning Pərwərdigarnəng pəyoqəmbiri kılıp tikləngənlikini bilip yətti. **21** Xu wəqıttə Pərwərdigar Xilohda Əzini yənə ayan kıldı. Qünki Pərwərdigar Xilohda Əz səz-kalami arkilik Samuilə Əzini ayan kıldı; wə Samuil Uning səzini pütkül Israilə yətküzdi.

4 U wəqıttə Israil Filistiyələr bilən jəng kıləqili qikip Əbən-Əzərgə yeqin jayda bargah-qedirlərnə tikti. Filistiyələr bolsa Afək degən jayda bargah-qedirlərnə tikti. **2** Filistiyələr Israilə bilən soquxkili səp tizip turdi. Jəng kəngəygəndə Israil Filistiyələr əldidə tarmar boldi; Filistiyələr ularning jəng səpliridin tət mingqə adəmnə əltürdi. **3** Halayik

bargahka yenip kəlgəndə, Israilning aqsakalliri: — Nemixka Pərwərdigar bügün bizni Filistiyələr tərripidin tarmar kıldurdi? Biz Xiloədin Pərwərdigarning əhdə sanduqini kəximizə elip kələyli; u arimizda bolsa, bizni düxminimizning qolidin kətkuzidu, dedi. **4** Xu gəptin keyin halayik Xiloəqa adəm mangdurup, xu yərdin kerublarning otturisida olturoqan samawi qoxunlarning Sərdari Pərwərdigarning əhdə sanduqini elip kətürüp kəldi. Xuningdək Əlining ikki oolli Hofniy bilən Finihasmu Hudaning əhdə sanduqi bilən billə kəldi. **5** Wə xundak boldiki, Pərwərdigarning əhdə sanduqi ləxkərgahka elip kelingəndə pütkül Israil yərnə təwrətküdək küqlük bir qukan kətürüxti. **6** Filistiyələr küqlük təntənə awazini anglap: — Ibraniylarning ləxkərgahidin anglanoqan bu küqlük qukan nemə wəjədin qikkəndu, dəp eytixti. Arkədinla ular Pərwərdigarning əhdə sanduqining ularning ləxkərgahioqa kəltürülginini bilip yətti. **7** Xuning bilən Filistiyələr kərkup: — Ilahlar ularning ləxkərgahioqa kəptu, həlimizə way! Mundak ix bu wəkitkiqə həq boləqan əməs, deyixti. **8** Həlimizə way! Bizni bu qədrətlik ilahların qolidin kim kətkuzidu? Mana bayawanda misirliklarni türlük bala-wabalar bilən uroqan ilahlar dəl xulardur! **9** I Filistiyələr, əzliringlarni jəsür kərsitip ərkəktək turunglar. Bolmisa, ibraniylar bizgə kul boləqandək biz ularəqa kul bolimiz; ərkəktək bolup jəng qilinglar! — dedi. **10** Xuning bilən Filistiyələr Israillar bilən jəng kildi. Israil tarmar qilinip, hərbi tərəp-tərəkə əz qedirigə bədər kaqti. Jəngdə kattik qirojinqilik bolup, Israildin ottuz ming piyadə əskər əltürüldi. **11**

Pərwərdigarning əhdə sanduqi olja bolup kətti wə Əlining ikki oqli Hofniy bilən Finihəsmu əltürüldi.

12 Xu küni bir Binyaminlik jəng məydanidin qeqip kiyim-keqəkliri yırtık, üstibexi topa-qang haldə Xilohəqa yügürüp kəldi. **13** U yetip kəlgəndə, mana Əli yolning qetidə əz orundukida olturup takiti-tak bolup kütüwatatti; uning kəngli Pərwərdigarning əhdə sanduqining qemidə pərixan idi. U kixi həwərnə yətküzgili xəhərgə kirgəndə, pütkül xəhər pəryad-qukan kətürdi. **14** Əli pəryad sadasini anglap: — Bu zadi nemə warang-qurung? dəp soridi. U kixi aldirap kelip əligə həwər bərdi **15** (Əli tokəsan səkkiz yaxkə kirgən, kəzliri kətip qaloqan bolup, kərməytti). **16** U kixi Əligə: — Mən jəngdin kaytip kəlgən kiximən, bügün jəng məydanidin qeqip kəldim, dedi. Əli: — I oqlum, nemə ix yüz bərdi? — dəp soridi. **17** Həwərqi jawab berip: — Israil Filistiylərnəng aldidin bədər kaqti. Həlk arisida kattik kiroqinqilik boldi! Səning ikki oqlung, Hofniy bilən Finihəsmu əldi həmdə Hudaning əhdə sanduqimu olja bolup kətti, dedi. **18** Wə xundak boldiki, həwərqi Hudaning əhdə sanduqini tiləqə aloqanda, Əli dərwezining yenidiki orunduktin kəynigə yikilip qüxüp, boyni sunup əldi; qünki u kərip, bədinimu eqirlixip kətkənidi. U kirik yil Israilning hakimi boləqanidi. **19** Uning kelini, yəni Finihəsning ayali həmilidar bolup tuəuxkə az qaloqanidi. U Hudaning əhdə sanduqining olja bolup kətkənliki wə kiyinatisi bilən eriningmu əlgənlik həwirini angliqanda, birdinla kattik toləqak tutup, pükülüp balini tuəydi. **20** U ələy dəp qaloqanda, qərisidə turoqan ayallar: — Qorkmioqin, sən oqlul bala tuədung, dedi. Ləkin u

buningqa jawabmu bərmidi həm kəngül bəlmidi. **21** U: «Xan-xərəp Israildin kətti» dəp baliqqa «Ihabod» dəp isim qoydi; qünki Hudaning əhdə sanduqi olja bolup kətkən həm keyinatisi bilən erimu əlgənidi. **22** U yənə: — Xan-xərəp Israildin kətti; qünki Hudaning əhdə sanduqi olja bolup kətti! — dedi.

5 Filistiyələr Hudaning əhdə sanduqini olja elip, uni Əbənzərdin elip Axdodka bardi. **2** U yərdə Filistiyələr Hudaning əhdə sanduqini elip Dagon buthanisioqa əkirip, Dagon degən butning yenioqa qoydi. **3** Axdoddikilər ətisi səhər qopup kəlsə, mana Dagon buti Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldida yikiloqiniqə düm yatatti. Xunga ular Dagon butni elip yənə öz ornida turoquzup qoydi. **4** Lekin ətisi səhər qopup kəlsə, mana, Dagon Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldida yikiloqiniqə düm yatatti; Dagonning bexi həm kolliri bosuqida qeqiloqanidi; Dagonning pəkət beliksiman teni qaloqanidi. **5** Xunga bügüngə kədər Axdodta ya Dagonning kahinliri bolsun ya Dagonning buthanisioqa kirgüqilər bolsun, Dagonning bosuqisioqa dəssiməydu. **6** Andin Pərwərdigarning qoli Axdoddikilərnin üstigə kattik qüxüp, ularni wəyran kilip, Axdod bilən ətrapidikilərnəni hürək kesili bilən urdi. **7** Axdoddikilər bularni kərüp: — Israilning Hudasining əhdə sanduqi bizlərdə turmisun! Qünki uning qoli bizni wə ilahimiz Dagonni kattik besiwaldi, deyixti. **8** Xuning bilən ular adəm mangdurup Filistiyələrnin həmmə oqojilirini qakirtip jəm kilip ulardin: — Israilning Hudasining əhdə sanduqini qandaq bir tərəp qilimiz? dəp soridi. Ular: — Israilning Hudasining əhdə sanduqi Gatqa qət yol

bilən yetkəlsun, dəp jawab berixti. Xuning bilən ular Israilning Hudasining əhdə sanduqini u yərgə qət yol bilən yetkidi. **9** Wə xundak boldiki, ular uni qət yol bilən yetkigəndin keyin Pərwərdigarning qoli u xəhərgə qüxüp kixiləni kəttik sarasimigə qüxürdi. U kixiklərdin tartip qonglarəqiqə xəhərdikiləni urdi, ular hürək kesiligə gırıptar boldi. **10** Xuning bilən ular Hudaning əhdə sanduqini Əkronəyə əwətti. Ləkin Hudaning əhdə sanduqi Əkronəyə yetip kəlgəndə, Əkrondikilər pəryad kəlip: — Biz bilən həlkimizni əltürəx üqün ular Israilning Hudasining əhdə sanduqini bizgə yetkidi! — dedi. **11** Ular adəm mangdurup Filistiyələning oqojilərinə kəqkərtip jəm kəlip ularəyə: — Biz bilən həlkimizni əltürməsliki üqün Israilning Hudasining əhdə sanduqini bu yərdin əz jayioyə kətküzüinglər, dedi; qünki kəttik wəhimə xəhərnə bəşənidi; Hudaning qoli ularning üstigə tolimu eoqir qüxkənidi. **12** Əlmigən adəmlər bolsa hürək kesili bilən urulup, xəhərnəning pəryadi asmanəyə kətürüldi.

6 Pərwərdigarning əhdə sanduqi Filistiyələning yurtida yəttə ay turdi. **2** Filistiyələr kəşinlər bilən palqilərnə qəkirip ularəyə: — Pərwərdigarning əhdə sanduqini kəndək kəlimiz? Uni kəndək kəlip əz jayioyə əwətələymiz? Yol kərsitinglər, dedi. **3** Ular: — Əgər Israilning Hudasining əhdə sanduqini kəyturup əwətsənglər, kəruk əwətmənglər, həq bolmioqanda uning bilən bir «itaətsizlik kəurbanliqi»ni birgə əwətxinglər zərürdur, dedi. Xundək kəloqanda xipa tapisilər, xundəkla Uning kəlining nemə üqün silərdin ayrilmioqanliqini bilisilər, dedi. **4** Ular: — Biz nemini itaətsizlik kəurbanliqi kəlip əwətimiz? —

dəp soridi. Ular: — Filistiyələrinin oqojilərinin sani bəx; xunga bəx altun hürrek və bəx altun qaxqan yasap əwətinglar; çünki silərgə və oqojanglara ohxaxla bala- qaza qüxti. **5** Hürrekliqlərinin xəklini və zəminlərinin wəyran qilidiqan qaxqanların xəklini nəqix qilip yasap, İsraillərinin Hudasiyə xan-xərəp kəltürənglar. Xuning bilən u bəlkim silərinin, ilahilərimizin və zəminlərinin üstini başqan qolını yeniklilərməyin: — **6** Misirliklər bilən Pərwən öz kəngüllərini qattıq qiləqandək silərmə nemixqə öz kəngüllərinin qattıq qilisilə? U misirliklərə zor qattıq qolluq kərsətkəndin keyin, ular İsraillərin qoyup bərmidimə, ular xuning bilən qaytip kəlmidimə? **7** Əmdi yəngi bir hərwa yasap, tehi boyunturuxqə kəndürülməgən mozayliq ikki inəkni hərwiyə qoxunglar; ulardın mozaylirini ayrip, əydə elip qəlinglar; **8** andın Pərwədigərinin əhdə sanduqını kətürüp hərwiyə selinglar; və uningə əwətidəqan itaətsizlik qurbanliqi qilidiqan altun buyumların bir qapqə selip sanduqə yandap qoyunglar və sanduqni xu peti mangdurunglar; **9** andın qarap turunglar. Əgər hərwa İsraillə qəgrisidiki yol bilən Bəyt-Xəməxə mangsa, bizgə kəlgən xu qong bala-qazani qüxürgüqining əzi Pərwədigər bolidu. Undaq bolmisa, bizni urəqan Uning qoli əməs, bəlkə bizgə qüxkən tasadipilik bolidu, halas, deyixti. **10** Xuning bilən Filistiyələr xundaq qildi. Ular Mozayliq ikki inəkni hərwiyə qoxup, mozaylirini əydə solap qoyup, **11** Pərwədigərinin əhdə sanduqını hərwiyə selip, altun qaxqan və quyma hürreklər qaqilanəqan qapni uningə yandap qoydi. **12** Inəklər Bəyt-Xəməxə

baridoqan yol bilən udul yürüp kətti. Ular kətürülgən yol bilən mangoqəq mərəytti, ya ong tərəpkə ya sol tərəpkə qeyip kətmidi. Filistiylərninq oqojiliri ularning arqisidin Bəyt-Xəməxning qeğrisioqə bardı. **13** Bəyt-Xəməxtikilər jiləqida buqday oruwatatti, ular baxlirini kətürüp əhdə sanduqini kərüp hux boluxti. **14** Hərwa Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizliqəqə kelip, u yərdiki bir qong taxning yenida tohtap qaldı. Ular hərwinı qeqip, ikki inəkni Pərwərdigarəqə atap kəydürmə kurbanlik qildi. **15** Lawiyar Pərwərdigarning əhdə sanduqı bilən altun buyumlar bar kəpni qüxürüp qong taxning üstigə qoydı. Xu küni Bəyt-Xəməxtikilər Pərwərdigarəqə kəydürmə kurbanliqlar wə baxqə kurbanliqlarnı qildi. **16** Filistiylərninq bəx oqojisi bularnı kərüp xu küni Əkronəqə qaytip kətti. **17** Filistiylərninq Pərwərdigarəqə itaətsizlik kurbanliki qilip bərgən altun hürriki: — Axdod üqün bir, Gaza üqün bir, Axkelon üqün bir, Gat üqün bir wə Əkron üqün bir idi. **18** Altun qaxqanlarning sani bolsa Filistiylərninq bəx oqojisioqə təwə barlik xəhərninq sani bilən barawər idi. Bu xəhərlər sepillik xəhərlər wə ularəqə qaraxlik səhra-kəntlərnı, xundakla ular Pərwərdigarning əhdə sanduqini qoyəqan qong qimənzaroqəqə həmmə jayni əz iqigə alatti. Bu qimənzar həzirmu Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizliqəda bar. **19** Əmma Bəyt-Xəməxtikilər əz məyliqə əhdə sanduqining iqigə karioqini üqün Pərwərdigar ulardin yətmix adəmnı, jümlidin qonglardin əllikni urdı. Pərwərdigar həlkni mundaq qattik uroqanliki üqün pütün həlk matəm tutti. **20** Bəyt-Xəməxtikilər: — Bu muqəddəs Huda Pərwərdigarning aldidə kim ərə turalaydu? Əhdə

sandukı bizning bu yərdin kimning kexioqa apirilixi kerək?
— dedi. **21** Andin ular Kiriati-Yearimdikilərgə əlqilərnı
əwıtip: — Filistiyələr Pərwərdigarning əhdə sandukını
kayturup bərdi. Bu yərgə kelip uni əzünglaroqa elip
ketinglar, dedi.

7 Xuning bilən Kiriati-Yearimdiki adəmlər kelip
Pərwərdigarning əhdə sandukını elip qikip, dəngning
üstidiki Abinadabning əyidə koydi wə uning oqlı
Əliazarnı əhdə sandukioqa karaxka Pərwərdigarəqa atap
bekitti. **2** Əhdə sandukı Kiriati-Yearimda koyuləndin
tartip uzun wakit, yəni yigirmə yil etti. Israilning
pütkül jəməti Pərwərdigarnı seqlindi. **3** Wə Samuil
Israilning pütkül jəmətigə: — Əgər pütün kəlbınglar
bilən Pərwərdigarning yenioqa kaytip, yatların ilahliri
bilən Axtarotlarnı əz aranglardın yokitip, kənglünglarnı
Pərwərdigarəqa baqlap, has Uning ibaditidila bolsanglar
U silərnı Filistiyələrnıng kolidin kutkuzidu, dedi. **4**
Xuning bilən Israil Baallar bilən Axtarotlarnı taxlap
has Pərwərdigarning ibaditidila boldi. **5** Andin Samuil:
— Pütkül Israilni Mizpah xəhırigə jəm kılsanglar, mən
silər üqün Pərwərdigarning aldida dua kılay, dedi. **6**
Əmdi ular Mizpahka jəm bolup, u yərdə su tartip
uni Pərwərdigar aldioqa kuydi wə u küni roza tutup:
— Biz Pərwərdigarning aldida gunah sadir kılduk,
dedi. Xuning bilən Samuil Mizpahda Israillarning ərz-
dəwaliri üstidin həküm qıkardi. **7** Filistiyələr Israillarning
Mizpahda jəm boləninini anglidi; Filistiyələrnıng oqliliri
Israil bilən jəng kıloqlı qıkti. Israillar buni anglap
Filistiyələrdin kərkti. **8** Israillar Samuiləqa: — Biz üqün

Pərwərdigar Hudayimiz bizni Filistiyələrlərin qolida
qutquzuxi üqün uningə nida qilixtin tohtimioqin,
dedi. **9** Samuil anisini emiwatqan bir qozini elip toluk
bir keydurmə qurbanliq qilip Pərwərdigarə qə sundi;
Samuil Israilning həkqidə Pərwərdigarə qə pəryad kətürdi;
Pərwərdigar duasini anglidi. **10** Samuil keydurmə
qurbanliq qiliwatqanda Filistiyələr Israil bilən soquxqili
yekinlap kəldi. Lekin Pərwərdigar xu küni Filistiyələrlərin
üstigə kattiq güldürmə güldürliq ularni alakzadə
qiliwətti; xuning bilən ular Israil aldidə tarmar boldi. **11**
Israilar Mizpahtin qikip ularni Bəyt-Karining tüwigiqə
qooqlap kirdi. **12** U waqıtta Samuil bir taxni elip, uni
Mizpah bilən xənnig otturisida tikləp: — «Pərwərdigar
bizgə haziqiqə yardəm beriwatidu» — dəp uni əbən-əzər
dəp atidi. **13** Xuning bilən Filistiyələr besikip Israilning
zeminioqə yənə tajawuz qilmidi; Samuil [həkim] boləqan
barliq künlərdə Pərwərdigarning qoli Filistiyələrlərin
üstigə qarxi boldi; **14** xundak qilip Əkrondin tartip Gatqiqə
Filistiyələr Israildin eliwaləqan xəhərlərlərin həmmisi
Israilə yanduruldi; xəhərlərgə təwə zeminlarnimu Israil
Filistiyələrlərin qolida yandurup aldi. Buningdin baxqə
Israil bilən Amoriylar otturisida tinqliq boldi. **15** Samuil
bolsə pütün əmriddə Israilni soridi. **16** Hər yili u Bəyt-Əl,
Gilgal wə Mizpahları aylinip, muxu yərlərdə Israil üstidin
həqüm yürgüzətti. **17** Andin u Ramahqə yenip barətti;
qünki uning əyi xu yərdə idi həm u u yərdimu Israil
üstidin həqüm yürgüzətti. U u yərdimu Pərwərdigarə qə
bir qurbangah yasioqanidi.

8 Xundak boldiki, Samuil kerioqanda oqullirini Israiloqa hakim kilip qoydi. **2** Uning tunjisining ismi Yoel bolup, ikkinqisining ismi Abiyah idi. Bular Bəər-Xebada hakimlik kildi. **3** Lekin oqulliri uning yollirida yürməytti, bəlki mənəpəətni kəzləp ezip, parilarni yəp, hək-nahəkni astin-üstün kildi. **4** U waqitta Israilning həmmə aqsakalliri Ramahda jəm bolup Samuilning kexioqa kelip **5** uningoqa: — Mana sən keriding, oqulliring bolsa sening yolliringda yürməydu. Barliq əllərdə boloqandək üstimizgə həküm süridioqan bir padixah bekitkin, dedi. **6** Ularning «Üstimizgə həküm süridioqan bir padixah bekitkin» degini Samuilning kəngligə eqir kəldi. Samuil Pərwərdigar oqa dua kiliwidi, **7** Pərwərdigar Samuil oqa jawabən: — Həlk sanga hərnemə eytsa ular oqa kulak sal oqin; qünki ular seni əməs, bəlki «Üstimizgə padixah bolmisun» dəp Meni taxlidi. **8** Mən ularni Misirdin qiqaroqan kündin tartip bögünki küngiqə ular xundak ixlarni kilip, Meni taxlap baxqa ilahlar oqa ibadət kilip kəlgən. Əmdi ular sanga həm xundak kilidu. **9** Xuning üqün ularning səzigə uni oqin. Lekin ularni kattik agahlandurup kəlgüsida ularning üstidə səltənət kilidioqan padixahning ularni qandak baxkuridioqanlikini bildürgin, dedi. **10** Samuil əzidin bir padixah sorioqan həlkqə, Pərwərdigarning eytkinining həmmisini dəp bərdi. **11** U: — Üstünglarda səltənət kilidioqan padixahning tutidioqan yoli mundak bolidu: — U oqulliringlarni əz ixioqa qoyup, jəng hərwilirini həydəxkə, atliq əskərliri boluxqa salidu; ular uning hərwilirining aldida yögüridu; **12** ularni əzi üqün ming bexi wə əllik bexi boluxqa, yerini həydəxkə, həsulini oruxqa, jəng

qoralliri bilən qarwa əswablrini yasaxka salidu. **13** Kizliringlarni ətir yasaxka, tamak etixkə wə nan yekixka salidu. **14** Əng esil zeminliringlar, üzümzarliringlar bilən zəytunlukliringlarni tartiwelip öz hizmətkarlırioğa beridu. **15** U urukunglardin, üzümzarliringlarning həsulidin ondin bir ülüxini özining oqojidarliri wə hizmətkarlırioğa bөлüp beridu. **16** U kulliringlar, dedəkliringlar, əng kelixkən yigitliringlarni wə exəkliringlarni öz ixioğa salidu. **17** U qoyliringlardin ondin bir ülüxini alidu; silər uning kəl-hizmətkarlıri bolisilər. **18** Silər u kündə özünglaroğa tallioğan padixah töpəylidin pəryad kətürisilər; ləkin Pərwərdigar u künidə silərgə kələk salmaydu, dedi. **19** Həlk bolsa Samuilning səzigə kələk salmay: — Yak, bəlki üstimizgə səltənət kəlidoğan bir padixah bolsun, dedi. **20** —Xundək kəlip biz baxkə hər bir əllərgə ohxax bolimiz; bizning padixahimiz üstimizdin həküm qikirip, bizni baxlaydu wə biz üqün jəng kəlidu, dedi. **21** Samuil həlkning həmmə səzlrini anglap, ularni Pərwərdigaroğa yətküzdi. **22** Pərwərdigar əmdi Samuilə: — Sən ularning səzigə kələk selip, ularoğa bir padixah bekitkin, dedi. Samuil Israillaroğa: — Hərbiringlar öz xəhiringlaroğa kaytinglar, dedi.

9 Binyamin kəbilisidin Kix atlık bir kixi bar idi. U Abiəlning oqlı, Abiəl Zerorning oqlı, Zeror Bikoratning oqlı, Bikorat Afiyaning oqlı idi; Afiya bolsa Binyaminlik idi. U əzi batur wə dölətmən kixi idi. **2** Kixning Saul isimlik, esil wə huxhuy bir oqlı bar idi. Israillar arisida uningdin qiraylık adəm yok idi; u xundək egiz boyluk ər idiki, həlkning hər kəndiki uning mürisigimu kəlməytti. **3**

Saulning atisi kixning exəkliri yitip kətkənidi. Buning bilən Kix oqli Sauloʻa: — Sən hizmətkarlardın birini özüng bilən billə elip, exəklərni tepip kəlgın, dedi. **4** Ular berip Əfrayim edirlıqıdın ətüp, Xalixah zeminini kezip, ularni izdəp tapalmidi; ular Xaalim zeminidinmu ətı, exəklər u yərdimu yok idi. Andın Binyamin zeminini kezip ətı, ularni yənə tapalmidi. **5** Ular Zuf zeminiyoʻa yətkəndə Saul ızı bilən kəlgən hizmətkariyoʻa: — Bolə, ıygə yanayli; bolmisa atam exəklərdın ənsirməy, əksiyoʻ bizning ıjemimizni yəp ketərmiki, dedi. **6** Lekin u uningyoʻa: — Mana, bu xəhərdə Hudaning bir adimi bar. U məhtəram bir adəm, hər nemə desə əməlgə axmay qalmaydu. Əmdi u yərgə barayli; u bizgə barıdıoʻan yolimizni kərsitip qoyarmikin, dedi. **7** Xunga Saul hizmətkariyoʻa: — Lekin uning yenioʻa barsak u kixigə nemə berimiz? Qünki hurjunlirimizda nan tügəp qaldı, qolimizda Hudaning adimigə bərgüdək sowoʻitimiz yok. Yenimizda yənə nemə bar? — dedi. **8** Hizmətkar Sauloʻa jawab berip: — Mana qolumda qarək xəkəl kümüx bar. Mangıdıoʻan yolimizni dəp bərsun, Hudaning adimigə xuni bəray, dedi **9** (burun Israilda bir adəm Hudadın yol sorımakqi bolsa: — Kelinglar, aldın kərgüqining kexioʻa barayli, dəytti. Həzir «pəyoʻəmbər» degənni ətəkən zamanda «aldın kərgüqi» dəytti). **10** Saul hizmətkariyoʻa: — Məslıhəting yahxi boldı. Biz mangayli, dedi. Xuning bilən ular Hudaning adimi turoʻan xəhərgə bardı. **11** Ular xəhərgə qıkidıoʻan yolda ketiwatkənda, su tartkili qıkkən birnəqqə kızıoʻa uqrıdı wə ularđın: — Aldın kərgüqi muxu yərdimu? — dəp sorıdı. **12** Ular jawab berip: — Xundak. Mana u aldinglarda turıdu;

tez beringlar, qünki halayik bugün [xəhərning] yukiri jayida qurbanlik qilmaq, xunga u bugün xəhərgə kirdi. **13** U [qurbanliktin] yeyixkə tehi yukiri jayə qikmay turupla, silər uning bilən xəhərdə uqrixisilər. Həlk u kəlmigüqə taam yeməydu, qünki u awwal qurbanlikni bərikətləydu; andin qakiriləqan mehmanlar taamə qəiz tegidu. Həzir qikənglar, qünki bu dəl uni tapkili bolidəqan wəqit, dedi. **14** Ular xəhərgə qikip xəhər mərkizigə kəlgəndə, mana Samuil yukiri jayə qikixkə ularə qərap keliwatatti. **15** Pərwərdigar Saul kelixtin bir kün ilgiri Samuilə: **16** — Ətə muxu wəqitlarda Mən yeningə Binyamin zeminidin bir adəmnə əwətimən. Sən uni Mening həlkim Israilning üstigə əmir boluxkə məsih kiləqin. U Mening həlkimni Filistiyələning kolidin kətkuzidu. Qünki Mening həlkimning pəryadi Manga yətkini üqün ularə iltipət bilən qəridim, — dedi. **17** Samuil Saulni kərgəndə Pərwərdigar uningə: — Mana, Mən sanga səz kiləqan adəmnə muxudur. Bu adəmnə Mening həlkimning üstidə səltənət kilidu, dəp izhər kildi. **18** Saul dərwarzida turoqan Samuilning kəxiə qərip: Silidin soray, əldin kərgüqining əyi nədə, dəp soridi. **19** Samuil Saulə: — Əldin kərgüqi mən əzüm xu. Məndin awwal yukiri jayə qikqin. Bugün silər mən bilən taam yəysilər; ətə seni uzutup qikqanda, kənglündiki hər bir ixləni sanga dəp bəyə, — dəp jawab bərdi. **20** Əmma üq kün burun yitip kətkən exəklərdin bolsa, əndixə qilməqin; ular tēpildi. Əndi Israilning həmmə ərzusi kimə mayil? Sanga wə atəngning pütkül jəmətigə əməsmu? — dedi. **21** Saul jawab bərip: — Mən Israil qəbililəri iqidiki əng kiqik qəbilə

bolqan Binyamindin, jəmətimmu Binyamin kəbilisi iqidiki
 əng kiqiki tursa? Nemə üçün bu sözlərnı mangu dəyla?
 — dedi. **22** Samuil bolsa Saulni wə hizmətkarini baxlap,
 mehmanhana əyigə kirdi wə ularni qakiriloqlarnıng
 arisida tərde olturoquzdi. Ular ottuzqə adəm idi. **23** Samuil
 axpəzgə: — Mən saklap koyojın dəp, sanga tapxuroqlan
 həliki taamni elip kəlgın, dedi. **24** Xuning bilən axpəz
 saklap koyoqlan qong ajritiloqlan kəlni elip Saulning aldiqla
 koydi. Samuil: — Mana, [sanga] saklap koyuloqlını xudur!
 Uni aldingqla elip yegin; qunki u mən həlkni qakiroqlan
 qeoqlımda atayın sanga atap elip koyoqlandın tartip bu
 bekitilgən wəktikiqla saklandı, dedi. Xuning bilən u kuni
 Saul bilən Samuil tamakta billə boldi. **25** Ular yukiri jaydın
 quxup xəhərgə kirdi, [Samuil] əgzidə Saul bilən sözləxti.
26 Ətisi tang xəhərdə orundın turoqlanda Samuil Saulni
 əgzidın qakirip: — Ornungdın tur, mən seni uzutup koyay,
 dedi. Saul orundın turdi wə ikkisi billə qıkti, — həm u
 Samuil bilən billə koqlqla qıkti. **27** Ular xəhərnıng ayioqlqla
 ketiwatqlanda, Samuil Saulqla: Hizmətkarqla aldimızda
 mangoqlaq turoqlın, dəp buyruoqlın, dedi. U xundak kildi.
 Andın Samuil: — Sən turup tur, Pərwərdigarnıng söz-
 kalamini sanga yətküzəy, dedi.

10 Samuil bir may komzikini elip unıng bexioqla təkup uni
 səyup mundak dedi: — «Mana bu, Pərwərdigarnıng seni
 Əz mirasioqla əmir boluxqa məsih kılqlını əməsmu? **2** Sən
 bögün məndın ayriloqlandın keyin Binyamin zeminining
 qegrısidiki Zəlzahqla yetip baroqlınıngda Rəhiləning
 kəbrisining yenida sanga ikki kixi uqraydu; ular sanga:
 «Sən izdəp baroqlan exəklər tepildi, wə mana, atang

exəklərdin oʻtam qilmay, bəlkı silər üqün: Ooqlumni
qandak qılıp taparmən, dəp ənsiriməktə» dəp eytidu. **3**
Sən u yərdin mengip, Tabordiki dub dərihigə yətkəndə
Pərwərdigarning aldioʻa berix üqün Bəyt-Əlgə qikip
ketiwatqan üq kixigə uqraysən. Ulardin biri üq ooqlak, biri
üq nan wə yənə biri bir tulum xarabni kətürüp kelidu. **4**
— Ular sanga salam qılıp ikki nanni sunidu; sən bərginini
qolliridin aloʻin. **5** Andin sən «Hudaʻoʻa [ataloʻan] Gibeah
xəhərigə barisən (u yərdə Filistiyləarning bir ləxkərgahı
bar); sən xu xəhərgə kəlsəng qiltar, təmbur, nəy wə lirılarni
kətürüp yukiri jayidin qüxkən bir bələk pəyoʻəmbərlər
sanga uqraydu. Ular bexarətlik səzlərnı qilidu. **6** Xuning
bilən Pərwərdigarning Rohı sening wujudungoʻa qüxidu,
sən ular bilən birliktə bexarətlik səzlərnı qilisən wə yengi
bir adəm bolisən. **7** Muxu alamətlər sanga kəlgəndə,
qolungdin nemə kəlsə xuni qiloʻin. Qünki Huda sən
bilən billidur. **8** Andin məndin ilgiri Gilgaloʻa qüxüp
barisən. Mana, mən həm yeningoʻa qüxüp keydurmə
qurbanliklar sunux wə inak qurbanliklar qilix üqün
kelimən. Mən yeningoʻa berip, nemə qilixing kerəklikini
uqturmiʻoʻuqə, meni yəttə kün saklap turəʻin». **9** Wə
xundak boldiki, u burulup Samuildin ayriloʻanda Huda
uningoʻa yengi bir qəlb ata kildi; wə bu alamətləarning
həmmisi axu küni əməldə kərsitildi. **10** Ular Gibeahʻoʻa
yetip kəlgəndə mana, bir bələk pəyoʻəmbərlər uningʻoʻa
uqridi; Hudaning Rohı uning wujudioʻa qüxti, buning
bilən u ularning arisida bexarət qilixqə baxlidi. **11** Uni ilgiri
tonuydioʻanlarning həmmisi uning pəyoʻəmbərləarning
arisida bexarət qiloʻinini kərgəndə ular bir-birigə: —

Ular uni izdiwidi, ammo uni tapalmidi. **22** Xunga ular Pərwərdigardın yənə: — U kixi bu yərgə keləmdü? — dəp soridi. Pərwərdigar jawabən: — Mana, u yük-taqlarning arisioğa yoxuruniwaldi, dedi. **23** Xunga ular yügürüp berip uni xu yərdin elip kəldi. U həlkning otturısında turoğanda halayikning boyi uning mürisigimu kəlmidi. **24** Samuil barlıq həlkə: — Əmdi Pərwərdigar tallioğan kixigə qaranglar! Dərwəkə barlıq həlkning iqidə uningə yetidioğan birsi yoxtur, dedi. Wə həlkning həmmisi: — Padixah yaxısun! — dəp towlaxti. **25** Samuil həlkə padixahlik hokuk-kanunlirini ukturdi wə uni oram yazma kılıp yezip qikip, Pərwədigarning aldioğa koydi. Andin Samuil həmmə həlkni, hərkaysisini öz öylirigə kayturdi. **26** Saulmu həm Gibeahdiki eyigə kaytti; kəngülliri Huda tərpidin təsirləndürülgən bir türküm batur kixi uning bilən billə bardi. **27** Lekin birnəqqə rəzil kixi: — Bu kixi kandaqmu bizni kütquzalisun? — dəp uni kəmsitip uningə heq sowəat bərmidi; ammo u anglımaslikka saldi.

11 Xu waqıtta Ammoniy Nahax qikip Yabəx-Gileadni muhasirigə aldi. Yabəxning həmmə adəmliri Nahaxka: — Əgər biz bilən əhdə tüzsəng, sanga boysunimiz, dedi. **2** Lekin Ammoniy Nahax ularə: — Pütkül Israilə dəxnəm kılıx üqün hər biringlarning ong kəzini oyup andin silər bilən əhdə kılal, dedi. **3** Yabəxning aqsakalliri uningə: — Bizgə yəttə kün məhlət bərgin; biz Israilning pütkül yurtioğa əlqiləni mangdurup andin keyin bizni kütquzidioğan adəm qikmisa, özimiz qikip sanga təslim bolimiz, dedi. **4** Əmdi əlqilər Saulning xəhəri Gibeahə

kelip muxu sözlərni həlkning kuliqioya yətküzdi; həmmə həlk pəryad kətürüp yioildi. **5** Wə mana, Saul etizlikidin qikip kalilarni həydəp keliwatatti, u: — Həlk nemə dəp yioılaydu, dəp soridi. Ular Yabəxtin kəlgən kixilərnin sölirini uningoa dəp bərdi. **6** Saul bu sözlərni anglioanda Hudaning Rohi uning üstigə kelip, uning oşəzipi kattik qozoladi. **7** U bir jüp uyni qepip parqilap, parqilirini əlqilərnin koli arkilik pütkül Israil zeminioya tarkitip: — Hər kim kelip Saul bilən Samuiloa əgəxmisa, ularning uylirimu muxuningoa ohxax kilinidu, dedi. Xuning bilən Pərwədigarning qorkunqi həlkning üstigə qüxti; xundak boldiki, ular ittipaklixip bir adəmdək jənggə qikti. **8** Saul ularni Bezək [degən jayda] sanioanda Israillar üq yüz ming, Yəhudaning adəmliri bolsa ottuz ming qikti. **9** Ular kəlgən əlqilərgə: — Gileadtiki Yabəxning adəmlirigə xundak eytinglarki, ətə kün qüx bolioanda nijat silərgə kelidu, dedi. Əlqilər berip xuni Gileadtiki Yabəxliklaroa yətküzdi; ular intayin huxal boluxti. **10** Xuning bilən Yabəxtikilər: — Ətə biz kəxinglaroa qikip [təslim bolimiz], silər bizni qandak qilixka layik kərsənglar, xundak qilinglar, dedi. **11** Ətisi xundak boldiki, Saul həlkni üq bələk kildi; ular keqə tətinqi jəsəktə ləxkərgahoa kirip Ammoniylarni kün qüx bolioquə urup qirdi. Tirik qaloanlar bolsa xundak parakəndə boldiki, ulardin ikki adəmmu bir yərgə keləlmidi. **12** Həlk əmdi Samuiloa: — Bizning üstimizgə Saul padixah bolmisun dəp eytkanlar kimlər? Bu kixilərnə kəltürüp, ularni əltürəyli, dedi. **13** Lekin Saul: — Bügün heqkim əltürülmisun. Qünki бүгүн Pərwədigar Israiloa nusrət bərdi, dedi. **14** Samuil

həlkəkə: — Kəni, Gileadka berip u yərdə padixahlikni yengibaxtin tikləyli, dəp eytti. **15** Xuni dewidi, həmmə həlk Gileadka berip Gileadta Pərwərdigarning aldida Saulni padixah kildi; ular u yərdə Pərwərdigarning aldida inaklik qurbanliklərini kəltürdi. Saul həm xuningdək barlik Israil xu yərdə zor huxallikqa qəmdi.

12 Samuil pütkül Israilə: — Mana, mən siləning barlik eytkən səzliringlarni anglap üstünglərə bir padixah qoydum; **2** Mana əmdi padixah siləning aldinglarda yürməktə, mən bolsam kərip bəxim akardi; mana, mening oqullirimmu aranglarda turidu. Yaxliqimdin tartip bu küngiqə siləning aldinglarda mengip kəldim. **3** Mana bu yərdə turuptimən. Pərwərdigarning aldida wə uning məsih kılinoqinining aldida mənə ərzinglar bolsa dəweringlar; kimning uyini tartiwaldim? Kimning exikini tartiwaldim? Kimning həkəkini yedim? Kimgə zulum kildim? Yaki mən kəzümni kor kılax üqün kimdin para aldim? Xundak bolsa dənglar, wə mən uni silərgə töləp berimən, dedi. **4** Ular jawab berip: — Sən bizning həkəkimizni yemiding, həqkimgə zulum kilmiding wə həq kixining kolidin birər nərsinimu eliwalmding, dedi. **5** U ularə: — Məndə həq həkəklinglar kəlmioqanlikə Pərwərdigar silərgə guwah bolup wə uning məsih kıləqini həm bügün guwahqi bolsun, dewidi, ular: — U guwah tur, dedi. **6** Samuil həlkəkə mundaq dedi: «Musa bilən Hərunni tikləp ata-bowiliringlarni Misir zeminidin qikəroquqi bolsa Pərwərdigardur. **7** Əmdi ornunglardin turunglar, mən Pərwərdigarning aldida Pərwərdigarning silərgə wə ata-bowiliringlərə yürgüzgən həkəkəniy əməllirini

silərnin aldinglaroqa koyuxqa söz qılay. **8** Yaqup Misiroqa kirgəndin keyin ata-bowiliringlar Pərwərdigarqa pəryad qılqanda, Pərwərdigar Musa bilən Hərunni əwətti. Ular ata-bowiliringlarni Misirdin qikirip bu yərdə olturəqlaxturdi. **9** Əmma ular öz Hudasi Pərwərdigarni untudi; xunga u ularni Həzorning qoxunidiki sərdar Siseraning qolioqa, Filistiylərnin qolioqa həm Moabning padixahining qolioqa tapxurup bərdi; bular ular bilən jəng qilixti. **10** Xuning bilən ular Pərwərdigarqa pəryad qilip: «Biz gunah qilip Pərwərdigarni taxlap Baallar wə Axtarotlarning ibaditidə bolduk; əmma əmdi bizni düxmənlirimizning qolidin qutkuzoqin, biz sanga ibadət qilimiz» dedi. **11** Wə Pərwərdigar Yərubbaal, Bedan, Yəftah wə Samuilni əwətip, ətrapinglardiki düxmənliringlarning qolidin silərnə qutkuzdi, xuning bilən tinq-aman turuwatqanidinglar. **12** Lekin Hundayinglar Pərwərdigar Əzi padixahinglar bolsimu, Ammonning padixahi Nahaxning silərgə qarxi qopqinini kərgininglarda silər: Yaq! Bir padixah üstimizgə səltənət qilsun dəp mənqa eyttinglar. **13** Əmdi silər halap tallioqan, silər tiligən padixahqa karanglar; mənqa, Pərwərdigar silərnin üstünglaroqa bir padixah koydi. **14** Əgər silər Pərwərdigardin qorqup, uning kullukida bolup, Uning awazioqa kuləqliringlarni selip, Uning əmrigə asiylik qilmisanglar, silər həm üstünglarda səltənət qiloqan padixah Hundayinglar Pərwərdigarqa əgəxsənglar, əmdi silərgə yahxi bolidu. **15** Lekin Pərwərdigarning səzigə kuləq salmay, bəlkə Pərwərdigarning əmrigə asiylik qilsanglar, Pərwərdigarning qoli ata-bowiliringlaroqa qarxi

bolqandak silərgimu qarxi bolidu. **16** Əmdi turunglar, Pərwərdigar kəzliringlarning aldidə qilidiqan uluq karamətni kəringlar! **17** Būgün buqday oridiqan wəqit əməsmu? Mən Pərwərdigarqə nida qilay, U güldürmama bilən yamoqur yaqduridu. Xuning bilən silərnin bir padixah tiligininglarning Pərwərdigarning nəziridə zor rəzillik ikənlikini kərip yetisilər». **18** Andin Samuil Pərwərdigarqə nida qildi; xuning bilən Pərwərdigar xu küni güldürmama bilən yamoqur yaqdurdi. Həlk Pərwərdigardin wə Samuildin bək kərkəti. **19** Həlkning həmmisi Samuilqə: — Hudaying Pərwərdigarqə bizni əlmisun dəp kəminiliring üqün dua qiloqin; qünki həmmə gunahlimizning üstigə yənə yamanlik axurup əzimizgə bir padixah tiliduk, dedi. **20** Samuil həlkqə mundak dedi: — Kərkənglar; silər dərwəqə bu həmmə rəzillikni qiloqansilər, lekin əmdi Pərwərdigarqə əgixixtin qətniməy, pütkül kəngülliringlar bilən Pərwədigarning ibaditidə bolunglar; **21** adəmgə payda yətküzməydiqan yaki adəmnə kutkuzalmaydiqan bihudə ixlarni izdəp, yoldin ezip kətmənglar; qünki ularning tayini yəktur. **22** Qünki Pərwərdigar Əz uluq nami üqün Əz həlkini taxlimaydu; qünki Pərwərdigar silərnə Əz həlkə qilixni layiq kərgəndur. **23** Manga nisbətən, silər üqün dua qilixtin tohtax bilən Pərwərdigarqə gunah qilix məndin neri bolsun; bəlki mən silərgə yahxi wə durus yolni əgitimən. **24** Pəqət silər Pərwədigardin kərkəp pütkül kəngülliringlar wə həqikət bilən uning ibaditidə bolunglar; qünki silər üqün qiloqan uluq karamətlərgə qarənglar! **25** Ləkin

yamanlik qilsanglar, ham özünglar ham padixahinglar halak qilinisilar».

13 Saul [ottuz] yaxta padixah bolup Israilning üstida ikki yil saltanat qiloadin keyin **2** Özigä Israildin üq ming adəmnı iləp aldı. İkki mingi Mikmaxta wə Bəyt-Əl taqlirida Saulning qexida, bir mingi Binyamin zeminidiki Gibeahda Yonatanning qexida idi. Əmma u qaloan həkning hər birini öz əylirigə kətküziwətti. **3** Yonatan bolsa Filistiyələning Gebadiki ləxkərgahıqə hujum qildi, Filistiyələr bunun din həwər tapti. Saul bolsa: — Pütkül zemindiki ibraniylar anglap oyoqansun dəp, kanay qaldurdi. **4** Pütkül Israil Saulning Filistiyələning ləxkərgahıqə hujum qiləanlikidin həmdə Israilning Filistiyələrə nəprətlinidəanlikidin həwər tapti. Həlk Saulning kəynidin Gilgalə berip yioildi. **5** Filistiyələrin Israil bilən jəng qiləili üq ming jəng hər wisi, altə ming atlik ləxkər wə dengiz sahilidiki kumdək kəp piyadə ləxkər yioildi. Ular kelip Bəyt-Awənniing xərək tərpidiki Mikmaxta bargah tikti. **6** Israilning adəmliri əzlirining kattik hiyim-hətərdə qaloanlikini kərip qarlarəqə, qatqalliklarəqə, kiya taxliklarəqə, yukiri jaylarəqə wə azgallarəqə yoxuruniwelixti; **7** [bəzi] Ibraniylar İordan dəryasidin ətup, Gad wə Gileadning zeminioqə qeqip bardı. Ləkin Saul Gilgalda qaldı, adəmlirining həmmisi uningəqə titrigən halda əgəxti. **8** Əmdi Saul Samuil uningəqə bekitkən wəqitkiqə yəttə kün kütup turdi; ləkin Samuil Gilgalə kəlmidi, həlk uningdin tarilip kətkili turdi. **9** Saul: — Kəydürmə qurbanlik bilən inəqlik qurbanliklirini bu yərgə — yenimoqə elip kelinglar, dedi. Andin u əzi

kəydürmə kurbanlik ötküzdi. **10** Wə xundak boldiki, u
kəydürmə kurbanlikni tügitixi bilənla, mana Samuil kəldi.
Saul uningə salam qiloili aldioğa qikti. **11** Lekin Samuil:
— Nemə ixlarni kildinq?! — dəp soridi. Saul: — Həlk
məndin tarilip kətkənlirini, silining bekitkən wəqitta
kəlmigənlirini, Filistiyələrin Mikmaxta yiqiləninini
kərdum, **12** mən iqimdə: Əmdi Filistiyələr Gilgalə qəxüp
manga hujum kilməq, mən bolsam tehi Pərwərdigarə
iltija kilmidim, dedim. Xunga kəydürmə kurbanlik kəlixkə
özümni məjburlidim, dedi. **13** Samuil Saulə: — Sən
əhməklik kilding; sən Hodaying Pərwərdigar sanga
buyruqan əmrni tutmiding; xundak qiloğan bolsang
Pərwərdigar Israilning üstidiki səltənitəni mənggü
məstəhkəm kəlattı, dedi. **14** Lekin əmdi səltənitə
məstəhkəm turmaydu. Pərwərdigar Əz kənglidikidək
muwəpik bir adəmnı izdəp taptı. Pərwərdigar uni Əz
həlkəning baxlamqisi kildi, qünki sən Pərwərdigar sanga
buyruqanni tutmiding, dedi. **15** Andin Samuil ornidin
turup Gilgaldin ketip Binyamin zeminidiki Gibeahə
bardi. Saul bolsa öz yənidiki adəmlərnı sanıdı; ular altə
yüzqə qikti. **16** Saul bilən oqlı Yonatan wə ularning
kəxida qaloğan həlk Binyamin zeminidiki Gebada kəlip
qaldi, Filistiyələr bolsa Mikmaxta bargah tikkənidi. **17**
Qarakqılar daim Filistiyələrin bargahidin qikip üq
bələkkə bəlünətti. Bir bələk Xual zeminidiki Ofrahə
baridioğan yoloğa atlinətti, **18** bir bələk Bəyt-Horonə
baridioğan yol bilən mangətti, yənə bir bələk qəlning
qetidiki Zəboim jiloqisioğa qaraydioğan zemindiki yoloğa
mangətti. **19** Əmma pütkül Israil zeminida həqbir təmürqi

tepilmaytti; qünki Filistiylər: — Ibraniylar özligigə kiliq yaki nəyzə yasiyalmişun, dəp oylaytti. **20** Bu səwəbtin Israillar həmmisi sapan qixliri, kətmənlirini, paltilirini wə oroqəqlirini bislax üqün Filistiylərninğ kəxiqə baratti. **21** Ular sapan qixliri wə kətmənlər üqün üqtin ikki xəkəl, jotu, palta wə zihlarni bislax üqün üqtin bir xəkəlni tələytti. **22** Xunga urux boləanda Saul wə Yonatanning kəxidiki həlkning heqbiridə kiliq ya nəyzə yok idi; pəkət Saul bilən oqlı Yonatandila bar idi. **23** U wakitta Filistiylərninğ bir qarawullar ətriti Mikmaxtikı dawanəqa qikqanidi.

14 Bir küni Saulning oqlı Yonatan yaraq kətürgüqisigə: — Kəlgın, udulimizdiki Filistiylərninğ qarawullar ətritining yeniqə qikayli, dedi. Əmma u atisiqə heqnemə demidi. **2** Saul bolsa Gibeahning qetidiki Migrondiki anar dərihining tegidə qaldi. Uning kəxidiki həlk altə yüzqə idi **3** (u wakitta əfodni Ahitubning oqlı, Ihabodning akisi Ahiyah kiyətti; u Xilohda turuwatqan, Pərwərdigarning kahini idi. Ahitub Finihəsning oqlı, Finihəs Əlining oqlı idi). Həlk bolsa Yonatanning kətkinlikini bilmigənidi. **4** Yonatan Filistiylərninğ qarawullar ətriti tərəpkə ətməkqi boləan dawanning ikki tərpidə tüwrüktək tik qiya taxlar bar idi. Birining nami Bozəz, yənə birining nami Sənəh idi. **5** Bir qiya tax ximaliy tərpidə bolup, Mihmax bilən qarixip turatti, yənə biri jəbub tərpidə Gebaning udulida idi. **6** Yonatan yaraq kətürgüqisigə: — Kəl, bu hətnisizlərninğ qarawullar ətritigə qikayli; Pərwərdigar biz üqün bir ix qılsa əjəb əməs, qünki Pərwərdigarning qutquzuxi üqün adəmlərninğ kəp yaki az boluxi heq

tosaloju bolmaydu, dedi. **7** Uning yaraql ketürgüqisi uningöja: — Kenglüngdä hər nemə bolsa xuni kılöjin; baröjin, mana, kenglüng nemini halisa mən sən bilən billimən, dedi. **8** Yonatan: — Mana, biz u adəmlər tərəpkə qikip özimizni ularöja körsitəyli; **9** əgər ular bizgə: — Biz silərning kexinglaröja baröjuqə turup turunglar, desə ularning kexioja qikmay öz jayimizda turup turayli; **10** ləkin ular: — Bizning keximizöja qikinglar, desə, qikayli. Qünki xundak bolsa Pərwərdigar ularni kəlimizöja beriptu, dəp bilimiz; muxundak ix bizgə bir bexarət bolidu, dedi. **11** Ikkiylən özini Filistiyələning karawullar ətritigə körsətti. Filistiyələr: — Mana, İbraniylar özini yoxurojan azgallardin qikiwatidu, dedi. **12** Ətrəttikilər Yonatan bilən yaraql ketürgüqisigə: — Bizgə qikinglar, biz silərgə bir nərsini körsitip qoyimiz, dedi. Yonatan yaraql ketürgüqisigə: — Manga əgixip qikkin; qünki Pərwərdigar ularni İsrailning kəlioja bərdi, dedi. **13** Yonatan kəl-putliri bilən əmüləp qikti, yaraql ketürgüqisi kəynidin uningöja əgəxti. Filistiyələr Yonatanning aldida yikilixti; yaraql ketürgüqisi kəynidin kəlip ularni kətl kildi. **14** Xu tunji hujumda Yonatan bilən yaraql ketürgüqisi təhminən yerim koxluk yərdə əltürgənlər yigirmidək adəm idi. **15** Andin ləxkərgəhdikikərnə, dalada turuwatkanlarni, barliq ətrətlərdikilərnə wə bulang-talang kəloquqilarni titrək basti. Ular həm titrəp kərkti, yərmu təwrinip kətti; qünki bu qong kərkunq Huda təripidin kəlgənidi. **16** Əmdi Binyamin zeminidiki Gibeahda turuwatkan paylakqılar kərdiki, mana, ləxkər topliri tarmar bolup uyan-buyan yügürüxüp kətti. **17** Saul kəxidiki həlkə: Adəmlirimizni

sanap kimning bu yərdin kətkənlikini eniklanglar, dedi. Ular saniwidi, mana, Yonatan bilən yaraş kətürgüqisi yok qikti. **18** Saul Ahiyahqa: — Hudaning əhdə sanduqini elip kəlgin, dedi. Qünki u waqıtta Hudaning əhdə sanduqi Israilning arisida idi. **19** Saul kahinoqa söz kiliwatqanda Filistiylərnıng ləxkərgahıda boləqan əşwə barəqanseri küqiyip kətti. Saul kahinoqa: — Qolungni yiołkin, dedi. **20** Andin Saul wə uning bilən boləqan həmmə həlk yiołilip jənggə qikti; wə mana, Filistiylərnıng hərbiəri öz səpdixioqa karxi kiliq kətürüp zor parakəndilik boldi. **21** U waqıttin ilgiri Filistiylərnıng arisida boləqan, ular bilən billə ləxkərgahning ətrapioqa qikqan İbraniylar bar idi; ularmu Saul wə Yonatan bilən billə boləqan Israillaroqa qoxuldi. **22** Xuningdək Əfraim taqlirida əzini yoxuroqan Israillar Filistiylərnıng kaqkinini angliəqanda soquxqa qikip ularni qoołlidi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar u küni Israiləqa nusrət bərdi. Soqux Bəyt-Awənnıng u tərıpiğə ətti. **24** Lekin Israilning adəmliri u küni zor besim astida qaldi. Qünki Saul ularəqa kəsəm iqküzüp: — Mən düxmənlirimdin intikam almioquqə kəq boluxtin ilgiri taam yegən kixigə lənət bolsun, dəp eytkənidi. Xuning üqün həlktin heqkim taam yemidi. **25** Əmma barlıq zemindiki qoxun bir ormanlıkka kirgəndə yər yüzidə həsəl bar idi. **26** Həlk ormanlıkka kirgəndə, mana bu həsəl ekip turatti; lekin heqkim kolini əşzioqa kətürmidi, qünki həlk kəsəmdin kərkətti. **27** Lekin Yonatan atisining həlkə kəsəm iqküzgənlikini anglimioqanıdi. Xunga u qolidiki həsini sunup uqini həsəl kənıkigə tikip qoli bilən əşzioqa saldi. Xundak qilip kəzliri nurlandi. **28**

Əmma həlktin biri: Sening atang həlkə qing kəsəm iquüzü: — Bütün taam yegən kixigə lənət bolsun! dəp eytkənidi. Xuning üçün həlk həlsizlinip kətti, dedi. **29** Yonatan: — Mening atam zeminə azar bərdi; karanglar, bu həsəldin kiqikkinə tetixim bilənla kəzlirimning xunqə nurlanəyini kərmidinglarmu? **30** Həlk bütün düxmənlərdin tartiwələyən oljidin haləyini yegən bolsa Filistiyələning arisidiki qirəyinqilik tehimu zor bolmasmidi? — dedi. **31** Axu küni ular Mikmaxtin tartip Filistiyələri qoqlap Ayjaləyiqə urup kirixti; həlk tola hərəkət kətkenidi. **32** Xuning bilən həlk olja üstigə etilip berip, qoy, kala wə mozaylarni tutup xu yərdilə soydi. Andin həlk gəxni qənni adaliwətməylə yedi. **33** Sauləyə həwər kelip: Mana, həlk qənni adaliwətməylə gəxni yəp Pərwərdigərəyə gunah qiliwatidu, dəp eytili. U: Silər Pərwərdigərəyə asiylək kildinglar! Əmdi bu yərgə yeniməy qong bir taxni domilitip kelinglar, dedi. **34** Saul yənə: Silər həlkning arisəyə qikip ularəy: Hərbiri öz kalisini, öz qoyini qəximəy elip kelip bu yərdə soyup yesun; ləkin gəxni qənni adaliwətməy yəp, Pərwərdigərəyə gunah qilmanglar, dənglar, dedi. Bu keqə həlkning həmmisi hər biri öz kalisini elip kelip u yərdə soydi. **35** Saul bolsa Pərwərdigərəyə bir qurbangah yasidi. Bu uning Pərwərdigərəyə yasəyən tunji qurbangahı idi. **36** Saul: — Bu keqide Filistiyələning peyigə quxup, ətə tang atquqə ularni talap heq birini tirik qoymayli, dedi. Həlk: — Nemə sanga yaxsi kəyinsə xuni qiləy, dəp jawab bərdi. Ləkin kahin sək qilip: — Pərwərdigəyning yeniməy kirip [yolyoruk sorap] qikayli, dedi. **37** Saul Hudadin: — Ya

Filistiylarning kaynidin quxüymu? Sen ularni Israilning qoliqqa tapxuramsen? — dep soridi. Lekin u kuni U uningqqa heq jawab bermidi. **38** Saul: — I halkning hamma qongliri, bu yerga qiqinglar. Bugun kim gunah qilqanlikini eniklap bekinglar. **39** Qunki Israilqqa nusrat bergan Perwardigarning hayati bilan kasesim qilimanki, bu gunah hatta oqlum Yonatanda tepilsimu u jazman eltürölsun, dedi. Lekin pütkül halktin heqkim uningqqa jawab bermidi. **40** Andin u pütkül Israilqqa: — Siler bir terepta turunglar, men oqlum Yonatan yene bir terepta turayli, dedi. Halk uningqqa: — Nema sanga yahxi kerönsa, xuni qilqin, dedi. **41** Saul Israilning Hudasi Perwardigarqqa: — Bu qek bilan ayni ahwalni axkara qilqaysen, dedi. Qek bolsa Saul bilan Yonatanni kersetti, halk kutuldi. **42** Saul: — Mening bilan oqlum Yonatanning otturisiqqa qek taxlanglar, dedi. Xundak kiliwidi, qek Yonatanoqqa qikti. **43** Saul Yonatanoqqa: — Qilqiningni manga eytkin, dedi. Yonatan uningqqa: — Qolumdiki hasa bilan kiqikkinä hasel elip tetip baktim we mana, xuning üqün men ölümgä mehüm boldum! — dep jawab berdi. **44** Saul: — Sen qoqum ölüxüng kerak, i Yonatan; undak kilmisam, Huda manga sening bexingqqa qüxkändinmu artuq qüxürsun! — dedi. **45** Lekin halk Saulqqa: — Israilda bu uluq nusratni qazanoqan Yonatan eltürölömdü? Bundak ix bizdin neri bolqay! Perwardigarning hayati bilan kasesim qilimizki, uning bexidin bir tal qaq yerga qüxmöydu; qünki bügünki ixni u Hudaning yardimi bilan amölgä axurdi, dedi. Xundak kilip halk Yonatanni ölümdin halas kildi. **46** Andin Saul Filistiylärni qoqlaxtin

tohtidi; Filistiylərmu öz jayıoqa kaytip kətti. **47** Xundak kılıp Saul Israilning səltənətini özining kildi; andin u qərisidiki düxmənlirigə, yəni Moablar, Ammoniylar, Edomiylar, Zobaqdiki padixahlar və Filistiylərgə hujum kildi. U kaysi tərəpkə yüzlənsə ojalip kelətti. **48** U zor jasarət kərsitip Amaləklərnı urup Israilni bulang-talang kılouqılardın kütquzdı. **49** Saulning oqullırı Yonatan, Yixwi və Malki-Xua idi; uning ikki kizining ismi bolsa — qongining Merab, kiqikining Mikal idi. **50** Saulning ayalining ismi Ahinoam bolup, u Ahimaazning kızı idi. Saulning koxunining sərdarı Abnər idi; u Saulning taqısı Nərning oqlı idi. **51** Saulning atisi Kix və Abnərning atisi Nər bolsa, ikkisi Abiəlning oqullırı idi. **52** Saul pütkül əmridə Filistiylər bilən kəttik jəngdə bolup turdı. Saul əzi hərkaqan batur ya palwanlarnı kərsə, unı öz hizmitigə salattı.

15 Əmdi Samuil Sauloqa: — Pərwərdigar seni Əz həlki Israil üstigə padixah bolux üqün məsih kılqılı meni əwətkənidi; əmdi Pərwərdigarning səzini angliqin. **2** Samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən Amaləklərnı Israiloqa kılqan muamilisini, yəni Israil Misirdin qıkkanda ularning yolda ularoqa kandaq kərxilik kərsətkənlikini kənglümgə pükkənmən. **3** Əmdi berip Amaləklərnı urup ularning həmmisini wəyran kılıp ularnı həq ayımayla, ər bolsun, ayal bolsun, əsmür bolsun, bowak bolsun, kala-qoy, tögə və ixək həmmisini yəkatqın, dedi. **4** Saul həlkni jəm kılıp ularnı Tələim xəhridə saniwidi, ikki yüz ming piyadə əskər, Yəhuda kəbilisidin on ming adəm

qikti. **5** Saul Amaləklərnin xəhəriyə kəlgəndə xü yərdiki wadida bəktürmə qoydı. **6** Andin Saul Keniylərgə: — Qikip ketinlar, siləni ular bilən qoxup yoxatmasliqim üqün Amaləklərnin arisidin qikip ketinlar; qünki Israil Misirdin qikkanda silər ularning həmmisigə mehribanliq kərsətkənsilər, dedi. Xuning bilən Keniylər Amaləklərdin qikip kətti. **7** Əmdi Saul Amaləklərnin Həwilahdin tartip Misirning udulidiki Xuroqiqə qoqlap urdı. **8** U Amaləklərnin padixahı Agagni tirik tutti, əmma barliq həlkni kiliq bisi bilən pütünləy yoxatti. **9** Lekin Saul bilən həlk Agagni ayidi wə qoy-kala, bordaloqan mal wə qozilardin əng esillərnin həmmisini, jümlidin nemə yaxxi bolsa xuni ayap ularni həlak kilixqə qoli barmidi; lekin nemə yarimas wə zəip bolsa xularning həmmisini ular yoxatti. **10** Xuning bilən Pərwərdigarning səzi Samuiləyə kelip mundaq deyildi: — **11** «Saulni padixah qiloqiniməyə puxayman kildim, qünki u mənə əgixixtin yenip Mənin sözümə əməl qilmidi». Samuil azar qekip pütkül bir keqə Pərwərdigərəyə pəryad kətürdi. **12** Ətisi Samuil Saulning aldioqə qikix üqün tang səhərdila ornidin turdı. Samuiləyə: — Saul Karməlgə bardı wə mənə, u əzigə bir abidə turoquzup andin yenip Gilgaləyə quxüptü, degən həwər berildi. **13** Samuil Saulning kexioqə kəlgəndə Saul uningəyə: — Pərwərdigar seni mubərəkliyə! Pərwərdigarning səzliyə əməl kildim, dedi. **14** Lekin Samuil: — Undaq bolsa kulikiməyə anglanoqan qoyning mərixi bilən mən anglawatqan kalining mərixi zadi nədin kəldi? — dedi. **15** Saul jawab berip: — Ular Amaləklərdin elip kelindi; qünki həlk Hudaqing Pərwərdigərəyə qurbanliq kilix üqün qoy-

kalining esillirini ayap qaldurup qoydi; qalqinini bolsa pütünlqy yokattuk, dedi. **16** Samuil Saulqa: — Qoy, bu gepingni! Mqn Pqrwrdigarning bu keq q manga nem q deginini sanga eytip berqy, dedi. U uningqa: — Eytqn, dedi. **17** Samuil mundak dedi: — Qz nqziringdq kiiqk qesablanoqn waqtingdila Pqrwrdigar seni Israilning qstiq q padixah bolsun dqp, mqsih qilixi bilqn sqn Israil qbilibirining bexi boloqn qmqsmiding? **18** Andin Pqrwrdigar seni: — Sqn berip gunahkar Amalqlarni qalak qilqin; ularni yokatquq q ular bilqn soquxqn, dqp qwtqnidi. **19** Qmdi nemixqa Pqrwrdigarning sqzig q kulak salmay, bqlki olja qstiq q dmq quxqp, Pqrwrdigarning nqzirid q yaman boloqanni qilding? **20** Saul Samuilqa: — Mqn qkqkqtqn Pqrwrdigarning sqzig q kulak saldimuq! Pqrwrdigar meni qwtqn yol bilqn mangdim w q Amalqlarning padixahi Agagni elip kelip Amalqlarning qzini pütünlqy yokattim. **21** Qmma hqlk bolsa oljidin qoy bilqn kala, yqn yokitixqa bekitilqn nqrsilerdin qng esilini elip Hudaying Pqrwrdigarqa Gilgalda qurbanliq qilix qqn elip kaldi, dedi. **22** Samuil: — Pqrwrdigar qyduqm qurbanliqlar bilqn tqxkkqr qurbanliqlirini kqltqrqxtn sqyqnqmdu, ya Pqrwrdigarning sqzig itaq qilixtn sqyqnqmdu? Mana itaq qilmaqliq qurbanliq qilmaqliqtin qwzql, kengql koyux qoqqar yeqini sunuxtn qwzeldur. **23** Qqnki asiyliq bolsa jadugqrlik gunahi bilqn ohxaxtur, Baxpaxtaqliq qbiihlik w q butpqrsliqq barawardur. Sqn Pqrwrdigarning sqzini taxliqining qqn, Pqrwrdigar seni taxlap padixahliqtin mqhrum qildi, — dedi. **24** Saul Samuilqa: — Mqn gunah

sadir kildim, qünki mən Pərwərdigarning əmrinin wə sening sөzüngdinmu qıktım; qünki mən həlktin kərkup ularning sөzigə kirdim. **25** Əmdi gunahımni əpu kıləjin; mening Pərwərdigarə səjdə kılaxim üqün mening bilən kəytip barəjin, dedi. **26** Samuil Saulə: — Mən sening bilən kəytip barmaymən; qünki sən Pərwərdigarning sөzini taxlıəansən, wə Pərwərdigar seni taxlap padixahlıktin məhrum kildi, dedi. **27** Samuil ketixə buruləjinida Saul uning tonining pexini tutuwaldi, u yirtilip kətti. **28** Samuil uningə: — Pərwərdigar bögün Israilning padixahlıqini səndin yirtip elip səndin əwzəl boləjan bir yekiningə tapxurdi. **29** Israilning Janabiy Aliyisi Boləquqi yaləjan sөzliməydu yaki niyitidin yanmaydu; qünki u adəm balisidək niyitidin yanəquqi əməstur, dedi. **30** Saul: — Mən gunah sadir kildim. Ləkin həlkimning əksəallirining wə Israilning aldidə mənə izzət kılip mening bilən yenip barəjin; xuning bilən Hodaying Pərwərdigarə səjdə kılaləymən, dedi. **31** Xuning bilən Samuil Saul bilən yenip bardi wə Saul Pərwərdigarə səjdə kildi. **32** Andin Samuil: — Amaləkləning padixahı Agagni mening aldimə əlip kelinglar, dedi. Agag bolsa huxluk bilən uning kəxiə bardi. Agag kənglidə: — Xübhisizki, əlüm dəhxiti ətöp kətti, dedi. **33** Əmma Samuil: — Sening kiliqing hotunlarni balisiz kıləandək sening anangmu hotunlarning arisidə balisiz bolidu, dewidi, Samuil Agagni Gilgaldə Pərwərdigarning aldidə qanəp parə-parə kildi. **34** Andin Samuil Ramahkə bardi. Saul bolsa «Saulning yurti Gibeah» degən jaydiki əyigə qıkip kətti. **35** Samuil əlgən künigiqə Saul bilən kəyta kərxımidi. Əmma Samuil

Saul üqün qayoturdi. Pərwərdigar Saulni Israilning üstigə padixah kılöanlikidin əpsuslandi.

16 Pərwərdigar Samuilə: — Sən qağanəiqə Saul üqün qayoturup yürisən? Mən uni Israilə səltənət kılıxtin məhrum kılıp taxlıqan əməsmu? Münggüzüingni zəytun meyi bilən toldurup barəin. Mən seni Bəyt-Ləhəmlük Yəssəning kəxiə əwətimən. Uning oşulliridin padixah boluxkə özümgə birni bekittim, dedi. **2** Samuil bolsa: — Mən kandaq barimən? Saul bu ixni anglisa meni ətürüwetidu! — dedi. Pərwərdigar: — Əzüing bilən bir inəkni aloqə berip Pərwərdigarə qurbanlık kılıx üqün kəldim, degin. **3** Yəssəni qurbanlıkqə qakıroin, andin Mən sanga kılıdioiningni ayan kılımən; wə Mən sanga degən birsini Əzüm üqün məsih kıləin, dedi. **4** Samuil Pərwərdigarning deginini ada kılıp Bəyt-Ləhəmgə bardı. Yetip kəlgəndə xəhərning aqsakalliri titrigən həlda qikip: — Bizgə tinq-amanlık elip kəldingmu? — dəp soridi. **5** U: — Tinq-amanlık elip kəldim; Pərwərdigarə qurbanlık sunuxkə kəldim. Silər əzüinglarni haramdin paklap mən bilən billə qurbanlıkqə kelinglar, dedi. Xuning bilən u Yəssə bilən oşullirini həlal kılıp qurbanlıkqə qakirdi. **6** Ular kəlgəndə Samuil Eliabni kərüp iqidə: — Pərwərdigarning məsih kılıdioini xühisizki Əzining aldidə turidu, dedi. **7** Lekin Pərwərdigar Samuilə: — Uning tək-turkioqə yaki boyioqə qarimioin. Mən uni xalliwəttim, qünki Huda insan kərgəndək kərməydu; insan bolsa sirtki kiyapitigə karaydu, lekin Pərwərdigar kəlbə karaydu, dedi. **8** Andin Yəssə Abinadabni qakirip Samuilning aldidin ətüzdi. Əmma Samuil: — Pərwərdigar

buni həm tallimidi, dedi. **9** Andin Yəssə Xammahni uning aldidin etküzdi. Əmma Samuil: — Pərwərdigar buni həm tallimidi, dedi. **10** Xuningəyə ohxax Yəssə oşullirining yəttisini Samuilning aldidin etküzdi. Lekin Samuil Yəssəgə: — Pərwərdigar bularni həm tallimidi, dedi. **11** Samuil Yəssədin: — Barlıq yigitlər muxurlarmu? dəp soridi. U: — Həmmidin kiqiki qaldı. Lekin mana, u qoy bekiwatidu, dedi. Samuil Yəssəgə: — Uni qakirtip elip kəlgin, qünki u kəlmigüqə dastihanda olturmaymiz, dedi. **12** [Yəssə] adəm mangdurup uni kəltürdi. U qirayida qan yügürüp turidiqan, kəzliri qiraylıq wə kelixkən yigit idi. Pərwərdigar: — Qopup uni məsih kıləin, qünki [Mening talliqinim] xudur! dedi. **13** Samuil may münggüzini elip uni kərindaxlirining arisida məsih kildi. U kündin tartip Pərwərdigarning Rohi Dawutning wujudioya qüxti. Samuil bolsa qopup Ramahəyə kətti. **14** Əmdi Pərwərdigarning Rohi Sauldin kətkənidi, wə Pərwərdigar tərpidin bir yaman roh uni pərixan kildi. **15** Saulning hizmətkarliri uningəyə: — Mana Huda tərpidin bir yaman roh seni pərixan kiliu. **16** Əmdi oşojimiz əzliri aldiliridiki hizmətkarlirini dərhal buyruşaylıki, ular qiltar qelixkə usta adəmnı tapsun; wə xundak boliduki, Huda tərpidin yaman roh üstlirigə kəlsə u qiltar qalsun, uning bilən həlliri obdan bolidu, dedi. **17** Saul hizmətkarlirioya: — Mening üqün qiltar qelixkə usta bir adəmnı tepip kəximəyə elip kelinglar, dedi. **18** Oşulamlardin biri uningəyə: — Mana Bəyt-Ləhəmlık Yəssəning qiltarəyə usta bir oşqlını kərdüm. U əzi batur bir jəngqi, gəptə həşyar wə kelixkən adəm ikən, xundakla

Pərwərdigar uning bilən billə ikən, dedi. **19** Xuning bilən Saul Yəssəgə əlqilərnı mangdurup: — Qoy bəkidioqan oqlung Dawutni mənə əwətkin, dəp eytti. **20** Yəssə bir exəkni təyyarlap uningqə nan bilən bir tulum xarab wə bir oqləkni artip, bularnı oqli Dawutning qoli bilən Saulqə əwətti. **21** Xuning bilən Dawut Saulning kexioqə kelip uning aldida turdi. Saul uningqə tolimu amraq idi; u Saulning yaraq kətürgüqisi boldi. **22** Andin Saul Yəssəgə həwər əwətip: — Dawut mening aldimda tursun; qünki u nəzirimgə yaqti, dəp eytti. **23** Əmdi xundək boliduki, u [yaman] roh Huda tərıpidin Saulning üstigə kəlgəndə Dawut qiltarnı elip qoli bilən qaldi. Buning bilən Saul aram tepip həli obdan bolup yaman roh uningdin qikip kətti.

17 Əmma Filistiyələr jəng kiliş üqün qoxunlirini yioqdi. Ular Yəhudaqə təwə Sokohda jəm bolup, Sokoh bilən Azikah otturısidiki Əfəs-Dammimda qedirlarnı tikti. **2** Saul bilən Israillarmu jəm bolup Elah jiloqisida qedirlirini tikip Filistiyələr bilən jəng kılqili səp tüzdi. **3** Filistiyələr bir tərəptiki taqda, Israillar yənə bir tərəptiki taqda turatti; otturısidə jiloqə bar idi. **4** Xu waqıtta Filistiyələrnıng ləxkərgahidin Gatliq Goliat isimlik bir qempiyon palwan qikip kəldi. Uning egizliki altə gəz bir qeriq idi. **5** Bexioqə mis dubuloqə, uqisioqə qasıraklıq sawut kiygənidi. Uning bu mis sawuti bolsa bəx ming xəkəl kelətti. **6** Paqaklırioqə mistin tizlik baqlıoqan, əxnisigə mis atma nəyzə qısturiwalıqanıdi. **7** Uning nəyzisining sepi bolsa bapkarning hadisidək idi; nəyzisining bexi altə ming xəkəl kelətti; qalkən kətürgüqisi uning aldida mangatti. **8**

U ornida turup Israilning qoxunlirioqa mundaq towlaytti:
— «Silər nemixka jəng kilix üqün səp tüzgənsilər? Mən Filistiy əməsmu? Silər bolsanglar Saulning kullirioqu? Aranglardin bir adəmni tallap qiqinglar, u mən bilən elixixka qüxsun! **9** U mən bilən elixip meni urup ɵltürəlsə, biz silərning kulliringlar bolimiz. Lekin mən uni məqlup kilip ɵltürsəm, silər bizning kullirimiz bolup bizning hizmitimizdə bolusilər». **10** Xu Filistiy yənə sɵz kilip: — Mən bögün Israilning qoxunioqa həkərət kildimoqu? Silər bir adəmni qiqiringlar, biz elixayli! — dedi. **11** Saul bilən həmmə Israil bu Filistiyning sɵzlirini anglap, aləzadə bolup bək qorkti. **12** Dawut Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdə olturukluk Yəssə degən Əfratlik adəmning oqlı idi. Yəssəning səkkiz oqlı bar idi. Saulning künliridə u heli yaxinip qaloqanidi. **13** Yəssəning üq qong oqlı Saul bilən jənggə qiqqanidi. Jənggə qiqqan üq oqlulning tunjisining ismi Eliab, ikkinqisining ismi Abinadab wə üqinqisining Xammah idi. **14** Dawut həmmidin kiqiki idi. Üq qong oqlı Sauloqa əgixip qiqqanidi. **15** Bəzidə Dawut Saulning qexidin əz atisining qoylirini bəqix üqün qaytip kələtti. **16** Axu Filistiy bolsa qirik künqiqilik hər ətigən wə kəqtə qiqip turdi. **17** Yəssə oqlı Dawutqa: — Bu əfah qomaqni wə bu on nanni elip ləxkərgahəqa tez berip akiliringəqa bərgin, **18** bu on parqə qurutni ularning mingbexioqa berip akiliringning əhwalini sorap ularning kepil hetini elip kəlgin, dedi. **19** Saul, xu [üq oqlul] wə Israilning həmmə adəmliri Elah jiloqisida turup Filistiyərgə qarxi jəng kilətti. **20** Dawut bolsa ətisi səhər qopup qoylarni bir bəqquqining qolioqa tapxurup, əxliq-tülükni elip Yəssə

uningõja tapiliojandæk, qoxun istihkamioja yatkandæ, jænggæ qikidiojan læxkærlær sêræn kêtürüwatqanidi. **21** Israil wæ Filistiylær bir-birigæ udulmu'udul turup sokuxka sæp tüzdi. **22** Dawut bolsa elip kælgæn nærsilærni yük-taklarõja karioquqining qolioja tapxurup sæp arisioja yügürüp berip akiliridin tinqlik soridi. **23** U ular bilæn sæzlixip turoqanda, Filistiylærdin boloqan Goliat degæn qempion palwan Filistiylærning sepidin qikip yænæ hæliki gæpni kildi; Dawut uni anglidi. **24** Israilning hæmmæ adæmliri bu adæmni kergændæ qeqip ketixti wæ bæk qorkti. **25** Israilning adæmliri bir-birigæ: — Qikiwatqan bu adæmni kerdünglarmu? U Israilõja hækæræt kilix üqün qikidu. Xundæk boliduki, uni ältürgæn adæmgæ padixah kœp mal-mülük in'am kilidu, öz kizini uningõja hotunlukka beridu hæm atisining jæmætini Israil tæwæsida baj-alwandin halas kilidu, dedi. **26** Dawut öz yenida turoqan adæmlærdin: — Bu Filistiyni ältürüp Israilõja kilinoqan xu hækærætni yokatkan kixigæ nemæ kilinidu? Qünki bu hætнисiz Filistiy zadi kim? U kandsigæ mænggü hayat bolõuqi Hudaning qoxunlirioja hækæræt kilixka petinidu? — dedi. **27** halayik uningõja aldinkilærning degæn sæzi boyiqæ jawab berip: — Uni ältürgæn kixigæ mundaq-mundaq kilinidu, dedi. **28** Lekin uning qong akisi Eliab uning u adæmlær bilæn sæzlæxkinini anglap qaldi; Eliabning Dawutka aqqiki kelip: — Nemixka bu yærgæ kælding? Qældiki u azõjinæ qõyni kimgæ taxlap qoydung? Mæn kibirlikingni wæ kænglüngning yamanlikini bilimæn. Sæn alayitæn jængni kergili kælding, dedi. **29** Dawut: — Mæn nemæ kildim? Pækæt bir sæz kilsam bolmamdikæn? —

dedi. **30** Dawut burulup baxqisidin aldinkidək soridi, həlk aldidə eytkəndək uningəja jawab bərdi. **31** Əmma birsi Dawutning eytkən səzlirini anglap kəlip Sauləja yətküzdi; u Dawutni qakirtip kəldi. **32** Dawut Sauləja: — Bu kixining səwəbidin həqkimning yüriki su bolmisun. Silining kulliri bu Filistiy bilən soquxkili qikidu, dedi. **33** Saul Dawutka: — Sən bu Filistiy bilən soquxkili barsang bolmaydu! Sən tehi yax, əmma u yaxlıkidin tartipla jəngqi idi, dedi. **34** Dawut Sauləja: — Kulliri öz atisining koylirini bekıp kəldim. Bir xir yaki eyik kəlip padidin bir kəzini elip kətsə, **35** mən uning kəynidin koqlap uni urup kəzini aqzidin kutkuzup alattim. Əgər kopup mənə hujum kilsa mən uni yaylidin tutuwelip urup əltürəttim. **36** Kulliri həm xir həm eyikni əltürgən; bu hətnisiz Filistiyu ularəja ohxax bolidu. Qünki u mənggü hayat boləuqi Hudaning kəxuniəja həkərət kəltürdi — dedi. **37** Dawut səzini dawam kəlip: — Məni xirning qənggilidin wə eyikning qənggilidin kutkuzəjan Pərwərdigar ohxaxla bu Filistiyning kəlidin kutkuzidu, dedi. Saul Dawutka: — Barəjin, Pərwərdigar sening bilən billə boləy, dedi. **38** Andin Saul Dawutka öz jəng kiyimlirini kiygüzüp, bəxiəja mis dubuləjini takap wə uningəja bir jəng sawutini kiygüzdi. **39** Dawut bolsa Saulning kiliqini kiyimning üstigə esip, mənəgip bakti; qünki u bularni kiyip bəkmioqanidi. Xuning bilən Dawut Sauləja: — Mən bularni kiyip mənəgəlməydikənmən; qünki burun kiyip bəkmioqan, dəp ularni seliwətti. **40** U kəliəja həsisini elip, eriktin bəx silik tax iləp padiqi haltisining yanqukəja saldi; u saləusini kəliəja elip Filistiyə yəkin bardi. **41** Filistiy bolsa qikip Dawutka

yekınlaxtı, kalkan k t rg qisimu uning aldid  mangdi.

42 Filistiy Dawutka birkur səpselip karap məshirə kildi. Q nki u tehi yax, buqday  ngl k w  kelixkən yigit idi. **43** Filistiy Dawutka: — Sən hasa k t r p aldim ya k ps n? Sən meni it d p oylap kəldingmu? — d p  z butlirining namlirini til ya elip Dawutni kar jidi. **44** Filistiy Dawutka yənə: — Bu yakka k l, mən g x ngni asmandiki uqar-k natlar ya w  dalalardiki yirtkuqlar ya y m kilim n, dedi. **45** Dawut Filistiyk : — Sən kiliq, n yz  w  atma nəyzini k t r p manga hujum kil qili k lding; lekin mən sən haq r t kil q n, Israilning k oxunlirining Hudasi bol q n Pərwərdigarning nami bilən alding ya hujum ya qiktim — dedi. **46** «D l b g n Pərwərdigar seni mening k olum ya tapxuridu. Mən seni  lt r p bexingni kesip alimən; mən l xk rg hdiki Filistiyl rning j s tlirininimu asmandiki uqar-k natlar ya w  dalalardiki yirtkuqlirio ya y m kilim n. Buning bilən pütkül jah n Israilda bir Hudaning bar ikənlikini bilidu **47** w  bu pütkül jamaət Pərwərdigarning nusrət berixining kiliq, n yz  bilən  m s ikənlikini bilidu; q nki bu j ng bolsa P rw rdigarningkidur, U seni k olimizo ya tapxuridu». **48** Filistiy Dawutka hujum kil qili k p p yek n kəlgəndə Dawut uning ya hujum kil qili Filistiy k oxunining sepigə karap yügürdi. **49** Dawut k lini haltisio ya tikip bir taxni qikirip sal quo ya selip Filistiyg  karitip atti; tax Filistiyning pexanisigə t gdi. Tax uning pexanisigə petip k tti, u d m q x p y rg  yikildi. **50** Xundək kilip Dawut Filistiyni sal qu w  tax bilən m  ql p kilip uni ur p  lt rdi; Dawutning k lida  eq kiliq yok idi. **51** Dawut

yügürüp berip, Filistiyning üstidə turup, kıliqini kınidin tartip elip uni ɵltürüp, uning bexini aldi. Filistiyler ɵz baturining ɵlginini kɵrɵpla, bədər kaqti. **52** Israillar bilən Yəhudadalar bolsa ornidin kɵpup sərən selixip Filistiylerni jilɵjɵiqə wə Əkron dərwezilirɵjɵiqə kəynidin kooqlap kəldi; ɵltürɵlgən Filistiyler Xaaraimoqa baridioqan yolda Gat wə Əkronoqiqa yetip kətkənidi. **53** Israil Filistiylerni kooqlaxtin yenip kelip ularning ləxkərgahini bulangtalang kildi. **54** Dawut Filistiyning bexini Yerusalemoqa elip bardı; uning yariɵjini bolsa ɵz qedirioqa koydi. **55** Saul Dawutning Filistiyning aldioqa qikkini kɵrgəndə koxunning sərdari Abnərdin: — I Abnər, bu yigit kimning ooqli? — dəp soridi. Abnər: — I padixah, həyating bilən kəsəm kilimənkı, bilməymən, dedi. **56** Padixah: — Bu yigit kimning ooqli ikən dəp sorap bakkın, dedi. **57** Dawut Filistiyni kirip kaytip kəlgəndə Abnər uni padixahning kexioqa elip bardı; Filistiyning bexi tehiqa uning kolida turatti. **58** Saul uningdin: — I yigit, kimning ooqlisən? dəp soridi. Dawut: — Mən silining kulliri Bəyt-Ləhəmlık Yəssəning ooqlimən, dəp jawab bərdi.

18 Dawut bilən Saulning səhbiti ayaoqlaxkanda, Yonatanning kengli Dawutning kengligə xundak baqlandiki, uni ɵz jenidək səydi. **2** Saul bolsa u kuni uni ɵz yenida elip kəlip, uni atisining ɵyigə kaytkili koymidi. **3** Yonatan Dawut bilən əhdə kilixti; qunki u uni ɵz jenidək səyətti. **4** Yonatan uqisidiki tonni selip Dawutka bərdi, yənə jəng kiyimlirini, jümlidin hətta kiliqi, okyasi wə kəmirinimu uningqa bərdi. **5** Saul Dawutni nəgila əwətsə u xu yərgə baratti, xundakla

ixlarni jayida qilatti. Xuning üqün Saul uni ləxkərlərnin
üstigə koydi. Bu ix barlik həlkə wə həm Saulning
hizmətkarlırım yakti. **6** Dawut Filistiyni ɵltüröp
kəpqilik bilən yanqanda Israilning həmmə xəhərliridiki
kiz-ayallar Saulni nahxa eytip ussul oynap qarxi aloqili
qikti; ular huxluk iqidə dap wə üqtar bilən nəqmə qelixti.
7 Kiz-ayallar nəqmə qaloqanda: — Saul minglap ɵltürdi,
wə Dawut on minglap ɵltürdi, dəp okuxatti. **8** Buni
anglap Saul nahayiti hapa boldi; bu sɵz uning kɵngligə
təgdi. U: — Dawutka on minglap hesablandi, əmma
manga pəkət minglap hesablandi; əmdi padixahlıktin
baxka uninqə heqnərsə kəm əməs, dedi. **9** Xu kündin
tartip Saul Dawutni kɵzləp yürdi. **10** Ətisi Huda tərıpidin
qabahətlik bir roh Saulning üstigə qüxti wə u ɵyidə
qalaymıkan jeyligili turdi. Əmdi Dawut baxka wəqittikidək
qoli bilən qiltar qaldi; Saulning qolida nəyzə bar idi. **11**
Saul: — Dawutni tamoqa nəyzə bilən qadiwetimən dəp,
nəyzini atti; lakin Dawut ikki kətim ɵzini daldioqa aldi. **12**
Pərwərdigarning Dawut bilənla bolup, ɵzidin yirəqlap
kətkini üqün Saul Dawuttin qorqatti. **13** Xuning üqün
Saul Dawutni ɵz yenidin ayrip, uni ləxkərlərgə mingbexi
qilip koydi; u ləxkərlərnı elıp jənggə qikıp turatti. **14**
Dawut bolsa həmmə ixlarnı pəm bilən qilatti; qünki
Pərwərdigar uning bilən billə idi. **15** Saul uning pəmlik
ikənlikini kɵröp uningdin bək qorqatti. **16** Əmma pütkül
Israil bilən Yəhuda həlkı Dawutni sɵyətı; qünki u ularnı
yetəkləp jənggə qikatti. **17** Saul Dawutka: — Mana, qong
kizim Merab — mən uni sanga hotunlukqa bərgüm bar.
Sən pəkət hizmitimgə jan-pida bolup, Pərwərdigarning

jəngliridə kürəx kıləin, dedi. Qünki Saul iqidə: — U mening qolum bilən əməs, bəlki Filistiyələarning qoli bilən yökətilsun, dəp hiyal kıləjanidi. **18** Əmma Dawut Saulə: — Mən kim idim, mening atamning jəməti Israil arisida nemə idi, mən kəndəkmə padixahning küy'ooli bolay? — dedi. **19** Ləkin Saulning kızı Merab Dawutkə berilidiəjan wəqəttə, u Məhəlatlik Adriaəlgə hotunlukqə berildi. **20** Əmma Saulning kızı Mikəlning kəngli Dawutkə qüxkənidi. Bəxkılar buni Saulə eytti, bu ixtin Saul hux boldi. **21** Saul: — Kızimni Dawutkə berəy, u uningə bir sirtmək bolup, Filistiyələarning qolida yökətilsun, dəp oylidi. Xuning bilən Saul Dawutkə: — Bügün ikkinji kətim küy'oolum bolisən, dedi. **22** Saul əz oqlamliriə: — Dawutkə astirtin: — Mana, padixah səndin səyünidu, wə həmmə oqlamliri sanga amraq. Xuning üqün padixahning küy'ooli boləin, dəp eytinglar, dəp tapilidi. **23** Saulning oqlamliri bu səzləni Dawutning kulikiəyə yətküzdi. Ləkin Dawut: — Nəziringlarda padixahning küy'ooli bolux kiqik ixmu? Mən bolsam bir kəmbəəqəl wə ətiwarsiz adəmmən — dedi. **24** Saulning oqlamliri Saulə Dawutning degənlirini əz əyni yətküzdi. **25** Saul: — Silər Dawutkə: — Padixah sanga bəxkə toyluk əloqumaydu, pəkət padixah düxmənlikidin intikəm elix üqün yüz Filistiyəning hətnilikinila alidu, dəp eytinglar, dedi (Saulning məxsiti bolsa Dawutni Filistiyələarning qolida yökətitix idi). **26** Oqlamlar bu səzləni Dawutkə yətküzdi; padixahning küy'ooli bolux Dawutkə yəkip qaldı. Əmdi bekitilgən məhlət toxmayla, **27** Dawut turup əz adəmliri bilən qikip ikki yüz Filistiyəni əltürdi. Dawut ularning hətnilikini kesip elip padixahning

küy'ooli bolux üqün bularning hëmmisini padixahqa tapxurdi. Saul kizi Mikalni uningqa hotunlukqa bardi. **28** Saul Pərwədigarning Dawut bilən billə ikənlikini wə öz kizi Mikalning uni səyidiqanlikini kərüp **29** Dawuttin tehimu kərkti. Xuning bilən Saul üzlüksiz Dawutqa düxmən boldi. **30** Filistiyləarning əmirliiri daim sokuxqa qikatti; əmma hər kətim qiksila Dawutning ixliri Saulning həmmə hizmətkarlıriningkidin muwəppəkiyətlilik bolatti; xuning bilən uning nami [halayik] tərıpidin tolimu hərmətkə sazawər bolatti.

19 Saul öz ooli Yonatan wə həmmə hizmətkarlırigə Dawutni ɵltürüxkə buyruk kildi. Lekin Saulning ooli Yonatan Dawutqa bək amrak idi. **2** Yonatan Dawutqa: — Atam Saul seni ɵltürməkqi; əmdi ətə ətigən kattik ehtiyat kılqın, bir məhpiy jayni tepip ɵzüngni yoxurqın; **3** mən ɵzüm qikip sən yoxurunqan etizlikqa berip atamning yenida turup atam bilən sening toqrangda səzlixip bakay; əhwalni enik bilgəndin keyin sanga həwər kılay, dedi. **4** Yonatan atisi Saulqa Dawutning yahxi gepini kılıp: — Padixah öz hizmətkariqa, yəni Dawutqa yamanlik kilmioqay! Qünki u sanga gunah kilmioqan; bəlki uning əməlliri ɵzünggə kəp yaxxiliklarni elip kəlgən: — **5** u öz jenini alqinioqa elip kəpup həliqi Filistiyni ɵltürdi wə xuning bilən Pərwədigar pütkül Israil üqün qong nusrət bardi. Xu qaoqda sən ɵzüng kərüp hux bolqan əməsmu? Əmdilikdə nemixqa Dawutni səwəbsiz ɵltürüp nəhək qan təküp gunahkar bolmaqqi bolisən? — dedi. **6** Saul Yonatanning səzigə kirdi. U: — Pərwədigarning həyati bilən kəsəm kılımənki, u ɵlümgə məhkum kılınmaydu,

dedi. **7** Andin Yonatan Dawutni qakirip, Dawutka bolqan ixlarning h mmisini d p b rdi. Andin keyin Yonatan Dawutni Saulning kexio a elip k ldi w  u ilgirikidək uning hizmitidə boldi. **8**  mma yənə j ng boldi; Dawut qikip Filistiy r bilən j ng kilip, ularni kattik kirip m  qlup kildi; ular uning aldidin b d r keqisti. **9**  mdi Pərwərdigar t ripidin kabah tlik bir roh yənə Saulni basti. U  z  yid  qolida nəyzisini tutup olturatti; Dawut bolsa qoli bilən saz qelip turatti. **10** Saul n yz  bilən Dawutni sanjip tam  a kadap qoymaq i boliwidi, lekin Dawut  zini qaqurowaldi, n yz  tam  a kadilip kaldi. Dawut xu keqisi keqip kutuldi. **11** Saul birnəqqə qaparm nl rni Dawutning  yig   w tip uni paylap turup  tisi tang yoru anda uni  lt r  k  mangdurdy.  mma Dawutning ayali Mik l uning  a: —  g r bu keq  jeningni elip kaqmisang,  t   lt r  lis n, dedi. **12** Xunga Mik l Dawutni p njirdin q   r p qoydi. Xundək kilip u keqip kutuldi. **13** Andin Mik l bir «t rafim» butni elip kariwat a yatkuzup, bexio a  q  yungidin kilino an bir yastukni qoyup,  diyal bilən yepip qoydi. **14** Saul Dawutni tutux üçün qaparm nl rni  w tk nd  Mik l: — U a rip kaldi, dedi. **15** Saul qaparm nl rni [kaytidin]  w tip: — Uni kariwat bilən qoxup elip kelinglar, uni  lt rim n, d p buyrudi. **16** Qaparmənlər kirg nd , mana kariwatta bu but yatatti, bexio a  q  yungidin kilino an yastuk qoyulo anidi. **17** Saul Mik lo a: — Nemix a meni bundək aldap, d  xminimni qaqurowetis n? — dedi. Mik l Saulo a jawab berip: — U: «Meni qoyuw tkin; bolmisa seni  lt r  wetim n» dedi, dedi. **18** Dawut keqip kutulup, Ramah a Samuilning kexio a berip,

Saulning uningõja qilõanlirining hõmmisini dõp bõrdi. Andin u Samuil bilõn Nayotkõ berip olturaklaxti. **19** Birsi Saulõja: — Dawut Ramahdiki Nayotta bar ikõn, dõp hõwõr bõrdi. **20** Saul Dawutni tutup kelixkõ qaparmõnlõrni mangdurdidi. Ɛmma ular yetip barõqanda põyoqõmbõrlõrning bir jamaiti bexarõt beriwatqanlikini wõ Samuilningmu ularning arisida turup ularõja nazarõtqilik qiliwatqanlikini kõrdi; xundak boldiki, Hudaning Rohi Saulning qaparmõnlirining wujudiojimu qũxũp, ularmu hõm bexarõt berixkõ baxlidi. **21** Bu hõwõr Saulõja eytildi; u yõnõ baxkõ qaparmõnlõrni õwõtti, lekin ularmu bexarõt berixkõ qũxti. Andin Saul õqinqi qõtim yõnõ qaparmõnlõrni mangdurdidi. Ular mu hõm bexarõt berixkõ qũxti. **22** Andin Saul õzi Ramahkõ berip, Sõkudiki qong kudukqõ yetip kõlgõndõ, «Samuil bilõn Dawut nẽdõ?» — dõp soridi. Birsi: — Ular Ramahdiki Nayotta bar ikõn, dõp jawab bõrdi. **23** Xunga u Ramahdiki Nayotkõ yetip kõldi; Hudaning Rohi uning wujudiojimu qũxti; xuning bilõn umu piyadõ mengip Ramahdiki Nayotkõ barõquqõ bexarõt berip mangdidi. **24** U hõtta kiyimlirini seliwetip Samuilning aldidõ bexarõt bõrdi; pũtũn bir keqõ wõ pũtũn bir kũndũz u yõrdõ yalingaq yatti. Buning bilõn: — «Saulmu põyoqõmbõrlõrdinmu?» dõydiõqan gõp põyda boldi.

20 Dawut Ramahdiki Nayottin keqip Yonatanning kexioqõ berip uningõja: — Mõn nemõ qiliptimõn? Nemõ kõbihlik qiliptimõn? Atang aldidõ nemõ gunah qiliptimõn, u mening jenimni almakqi boluwatidu? — dedi. **2** U uningõja: — Yoksu, bundak ix neri bolsun! Sõn õlmõysõn. Qong ix

bolsun, kīqīk ix bolsun atam manga deməy qoymaydu. Nemixqa atam bu ixni məndin yoxuridikina? Hərgiz undak bolmaydu, dedi. **3** Lekin Dawut yənə kəsəm kīlip: — Atang sening nəziringdə iltipāt tapqinimni jəzmən bilidu. Xunga u kənglidə: — Yonatan buni bilip qalmisun; bolmisa uningəja azar bolidu, degəndu. Lekin Pərwərdigarning həyati bilən, jening wə həyating bilən aldingda kəsəm kīlimənki, manga ölümning arilikī bir kədəmlə qaldı, dedi. **4** Yonatan Dawutqa: — Kənglūng nemini halisa xuni kīlay, dedi. **5** Dawut Yonatanəja mundak dedi: — Mana ətə «yengi ay» bolidu; mən adəttikidək padixah bilən həmdastihan bolmisam bolmaydu. Lekin meni qoyup bərgin, mən üqinqi kuni ahximioqıqə dalada məkünüwalay. **6** Atang mening sorunda yoxlukimni kərüp sorisa, sən uningəja: «Dawut məndin əz xəhiri Bəyt-Ləhəmgə tezrak berip kelixkə jiddiy ruhsət soridi, qünki u yərdə pütkül ailisi üqün bir yillik kurbanlik ətküzidikən», degin, dedi. **7** Əgər u: — Obdan boptu, desə, kulung tinq-aman bolidu: — Lekin u aqqıqlansa, uning manga yamanlik kīlixni niyət kīloqanlikidin guman kīlmioqin. **8** Sən kulungəja iltipāt kərsətkin; qünki sən əzüng bilən Pərwərdigarning aldida kulungni əhdiləxtürgənsən. Lekin əgər məndə bir yamanlik bolsa sən əzünglə meni əltürgin; meni elip berip atangəja tapxuruxning nemə həjiti? — dedi. **9** Yonatan: — Undak hiyal səndin neri bolsun! Əgər atamning sanga yamanlik kīlidioqan niyiti barlikini bilip qalsam, sanga dəyttim əməsmu? — dedi. **10** Dawut Yonatanəja: — Əgər atang sanga qattik gəp bilən jawab bərsə, kim manga həwər beridu? — dedi. **11** Yonatan

Dawutka: — Kəlgın, dalaqqa qıqaylı, dedi. Xuning bilən ikkisi dalaqqa qıqti. **12** Yonatan Dawutka mundaq dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar manga [guwahki], mən ətə yaki əgünlükkə muxu wəqıttə atamning niyitini bilip, sanga iltipatlıq bolsa, mən adəm mangdurup sanga məlum qılmamdim? **13** Əgər atam sanga yamanlıq qılmakqi bolsa, mən seni tinq-aman yoloqa selix üqün sanga adəm əwətip həwər bərmisəm, Pərwərdigar manga sening bexingoqa qüxkəndinmu artuq qüxürsun; əmdi Pərwərdigar atam bilən billə boləqandək sening bilən billə bolsun. **14** Həyatla bolsam meni əlmisun dəp Pərwərdigarning məhribanlıqini manga kərsətkəysən. **15** Mən əlöp kətkən təkdirdimu, əydikilirimdin həm həq wəqıt məhribanlıqıngni üzmiğəysən; Pərwərdigar sən Dawutning həmmə düxmənlirini yər yüzidin yəkatkəndin keyinmu xundaq qıləysən». **16** Xuning bilən Yonatan Dawutning jəməti bilən əhdə qilixip: — Pərwərdigar Dawutning düxmənliridin hesab alsun, dedi. **17** Andin Yonatan yənə əzining Dawutka boləqan muhəbbiti bilən uningoqa kəsəm qıldurdi; qünki u uni əz jenidək səyətti. **18** Yonatan Dawutka mundaq dedi: — Ətə yengi ay bolidu. Mana sening ornung box qalidu, kixilər sening yəqlukıngəqa dıkkət qilidu. **19** Üqinqi küni sən qüxüp aldinkı kətim bu ixka yolukkıningda əzüngni yoxuroqan jayoqa berip «Ezəl» degən taxning yenida turup turoqın. **20** Nən taxning yenidiki bir jayoqa huddi nixanni qaralıqandək üq pay ya okı atay. **21** Andin oqulamni mangdurup: — «Ya oklırini tepip kəlgın» — dəymən. Əgər mən oqulaməqa: — Ənə, oklar arka tərəptə turidu,

ularni elip kəl, desəm, sən qikip yenimoğa kəlgin; xundak
boloqanda, Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm qilimənki,
sən üçün tinq-amanlik bolidu, heq ix bolmaydu. **22** Lekin
oqulamogʻa: — Ənə, oklar aldingda turidu, desəm, sən kətkin,
qünki undak bolsa, Pərwərdigar seni kətküzüwətkən
bolidu. **23** Əmdilikdə mən bilən sən səzləxkən ix tooqruluk,
Pərwərdigar sən bilən mening otturimda guwahqidur.
24 Xuning bilən Dawut dalada məkünüwalidi. Yengi ay
kəlgəndə, padixah taam yegili dastihanda olturdi. **25**
Padixah bolsa burunkidəkla öz ornida tamning yenediki
tərdə olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abnər Saulning
yenida olturdi. Lekin Dawutning orni box qaldi. **26** Əmma
Saul u küni heqnemə demidi. Qünki u: — Dawutka bir
ix boldi, u napak bolup qaldi. U jəzmən napak bolup
qaptu, dəp oylidi. **27** Lekin Dawutning orni yengi ayning
ətisimu, yəni ayning ikkinqi künimu box idi. Saul oqli
Yonatandin: — Nemixka Yəssəning oqli yaki tünügün
yaki bügün tamakka kəlməydu, dəp soridi. **28** Yonatan
Saulogʻa jawab berip: — Dawut Bəyt-Ləhəmgə baroqli
məndin jiddiy ruhsət sorap: — **29** Mening beriximoğa
ruhsət qiləin, ailimizning xəhərdə bir qurbanlik ixi
boloqaq akam mening beriximni eytiptu; əgər sening
nəziringdə iltipət tapqan bolsam kərindaxlirim bilən
kərixüp kelixkə ruhsət bərgin, dedi. Xunga u padixahning
dastihiniogʻa kəlmidi, dedi. **30** Saulning Yonatanoğa kattik
oqəzipi kelip: — I buzuk, kaj hotunning oqli, nemixka
Yəssəning oqlini əzünggə tallap, əzüngni xərməndə kilip
wə anangni nomuska qoyojiningni bilməmdimən? **31**
Əgər Yəssəning oqli yər yüzidə tirik bolsila, sən həm

sening padixahliking mustahkam bolmaydu. Xunga amdi adəm əwətip uni mening keximoğa elip kəlgin, qünki u ölümgə məhkəmdur! — dedi. **32** Yonatan atisi Saulğa jawab berip: — U nemixka ölümgə məhkum kilinixi kerək? U nemə kiptu? — dedi. **33** Andin Saul Yonatanğa sanjix üqün uningğa nəyzini atti; buning bilən Yonatan atisining Dawutni eltürməkqi bolğanlığını enik bilip yətti. **34** Yonatan bolsa kəttik aqqıqlap dastihandin kəpup kətti wə yengi ayniq ikkinqi küni heq taam yemidi. Qünki atisining Dawutni xundak həkərətlixi uningğa kəttik azar bolğanidi. **35** Ətisi Yonatan daləğa qikip Dawut bilən kelixkən jayğa bardı. Uning bilən bir kiqik oqulam billə bardı. **36** U oqulamğa: — Sən yügür, mən atқан ya oklirini tepip kəlgin, dedi. Oqulam yügürdi, u bir okni uning aldi tərıpigə atti. **37** Oqulam Yonatan atқан ok qüxkən jayğa kəlgəndə Yonatan oqulamni qakirip: — Ok sening aldi tərıpıgda turmamdu? — dedi. **38** Andin Yonatan oqulamni yənə qakirip: — Bol, ittik bol, həyal bolmiqin! — dedi. Yonatanning oqulami ya okni yiqip oqojisioğa elip kəldi. **39** Lekin oqulamning bolğan ixtin həwiri uq idi. Buni yaləuz Yonatan bilən Dawutla bilətti. **40** Andin Yonatan oqulamioğa yaraqlirini berip uningğa: — Ularni xəhərgə elip kətkin, dedi. **41** Oqulam kətkəndin keyin Dawut [taxning] jənub tərıpıdin qikip yərgə yikilip üq kətim təzim kildi. Ular bir-birini səyüxti, bir-birigə esilixip yioqlaxti, bolupmu Dawut kəttik yioqlidi. **42** Yonatan Dawutқа: — Səpiring tinq-aman bolsun; qünki biz ikkimiz: — Pərwərdigar mening bilən sening otturungda wə mening nəslim bilən sening nəsling

otturisida mænggügə guwah bolsun, dəp Pərwərdigarning nami bilən kəsəm iqixkən, dedi. Dawut ornidin qopup mangdi, Yonatanmu xəhərgə kirip kətti.

21 Dawut əmdi Nobka kelip Ahimələk kahinning kexioja bardi. Lekin Ahimələk Dawutni kərgəndə titrəp qorqup uningoja: — Nemixka birimu sən bilən kəlməy yaloquz kəlding? — dedi. **2** Dawut Ahimələk kahinoja: — Padixah, manga məlum bir ixni buyrup: — Mən sanga buyruoqan ix yaki sanga tapiloqan yolyoruk toqrisidin heqkim birnemə bilmisun, degənidi. Əz oqulamlirimni bolsa məlum bir jayoja berixka bekitip qoydum. **3** Əmdi qolungda nemə bar? Bəx nan, yaki nemə bolsa, xuni manga bərgin, dedi. **4** Kahin Dawutka jawab berip: — Qolumda adəttiki nan yok, pəkət mukəddəs nan bar. Əgər oqulamlar ayallaroja yekinxlaxmioqan bolsa yesə rawa bolidu, dedi. **5** Dawut kahinoja jawab berip: — Bərhək, mən baxka waqitlarda qikkini moja ohxax, ayallar bizdin yirək bolqili üq kün boldi. Mən [hərketim] qikkanda, gərqə adəttiki səpər bolsimu, oqulamlarning qaqiliri pak bolidioqan yərdə, bəgün ular wə qaqiliri tehimu pak bolmamdu, dedi. **6** Xuning bilən kahin uningoja mukəddəs nandin bərdi, qünki bu yərdə «təqdim nan»din baxka heqkandak nan yok idi. Bu nan Pərwərdigarning huzurioja yengi issik nan koyuloqan küni almaxturuloqan nanlar idi **7** (lekin u küni Saulning hizmətkarliridin məlum birsi u yərdə Pərwərdigarning huzurida qalduruloqanidi. Uning ismi Doəg bolup Saulning padiqilirining qongi idi). **8** Dawut Ahimələkkə: — Qolungda nəyzə yaki qiliq yokmu? Padixah tapxuroqan ix jiddiy bolqaq yaki qiliq yaki baxka

yaraqlirimni elip kelalmidim, dedi. **9** Kahin: — Sən Elah jiloşida ɵltürgən Filistiy Goliatning kiliqi bu yərdə bar, u əfodning kəynidə, bir parqə rəhtkə oraklik halda turidu. Halisang aloyin, uningdin baxkisi yok, dedi. Dawut: — Bu təngdixi yok kiliqtur, xuni manga bərgin, dedi. **10** Dawut u kuni kopup Sauldin keqip Gatning padixahi Akixning kexioqa bardi. **11** Lekin Akixning hizmətkarliri uningqa: — Bu zeminning padixahi Dawut əməsmu? Uning toqrisida kiz-ayallar bir-birigə: — Saul minglap ɵltürdi, Wə Dawut on minglap ɵltürdi, — dəp nahxa-əyəzəl okuxup ussul oynioqan əməsmu, dedi. **12** Dawut bu səzlərni kəngligə püküp Gatning padixahi Akixtin bək kərkti. **13** Xuning üqün ularning kəz aldida əzining yürüturuxlirini əzgətip, ularning kolidə turoqan waktida əzini sarəngdək kərsətti; u dərwezilarning ixiklirigə jijip, tükürükini sakilioqa akturatti. **14** Akix hizmətkarlirioqa: — Mana bu adəmnin sarənglikini kərməmsilər? Uni nemixka mening aldimoya elip kədinglar? **15** Məndə sarənglar kəmqilmidi? Silər bu kixini aldimoya sarənglik kiliyli elip kədinglarmu? Bu adəm mening ɵyümgə kirixi kərəkmu? — dedi.

22 Dawut u yərdin ketip Adullamdiki qaroya kaqti. Uning kərindaxliri bilən atisining pütkül jəməti buni ənglap uning kexioqa bardi. **2** Ezilgən, kərzdar boləqan wə dərđmənlərnin həmmisi yioqilip uning yenioqa kəldi wə u ularning sədari boldi. Uningqa koxuloqan adəmlər bolsa tət yüzqə idi. **3** Dawut u yərdin qikip Moabdiki Mizpahka berip Moabnin padixahidin: — Hudaning meni nemə kilidioqinini bilgüqə, ata-anamnin bu yərgə

kelip aranglarda turuxioğa yol qoyqayla, dəp tələp kildi.

4 Dawut atisi wə anisini Moabning padixahining kexioğa elip kəldi. Dawut qoroğanda turoğan pütkül künlərdə atanisi uning bilən billə turdi. **5** Əmma Gad pəyqəmbər Dawutqa: — Qoroğanda turmay, bu yərdin qikip, Yəhuda zeminiğa barqin, dedi. Xuning bilən Dawut u yərdin ayrilip, Hərət ormanliqioğa bardı. **6** Saul Dawutning nədə turuwatqanliqidin həwər taptı. Saul bu wəqıtta Ramahdiki Gibeahda egiz bir jayda yuloqun dərihining tüwidə olturatti. Uning qolida nəyzisi bar idi, barlıq hizmətkarliri qərisidə turatti. **7** Saul qərisidə turoğan hizmətkarlirioğa: — I Binyaminliklar, kulak selinglar! Yəssəning oqlı hər biringlaroğa etizlar bilən üzümzarlarnı təksim kilip berəmdü? Həmminglarnı ming bexi wə yüz bexi kılamdu?

8 Silər həmminglar manga kəst kildinglar, öz oqlumning Yəssəning oqlı bilən əhdə kilixqinini heqkim manga uqturmidi. Heq kaysinglar manga iq aqritmidinglar yaki öz oqlumning mening hizmətkarimni manga yoxurun hujum kilixqa kutratkınidin manga həwər bərmidinglar, dedi. **9** Andin Saulning hizmətkarlirining iqigə kiriwaloğan Doəg: — «Mən Yəssəning oqlining Nobqa Ahitubning oqlı Ahimələkning kexioğa kəlgini kərdüm, **10** — Ahimələk uning üqün Pərwərdigardin yol soridi wə uningə ozuk-tülük bilən Filistiy Goliatning kiliqini bərdi» — dedi. **11** Padixah adəm əwətip Ahitubning oqlı kahin Ahimələkni, xundakla uning atisining pütkül jəmətini, yəni Nobdiki kahinlarnimu qakirtip kəldi. Ularning həmmisi padixahning kexioğa kəldi. **12** Saul: — I Ahitubning oqlı anglioqin, dedi. U: — I oqjam, mana

mən, dedi. **13** Saul uningə: — Nemixka silər, sən bilən Yəssəning oqli, manga kəst kilsilər? Sən uningə nan wə kiliq berip, uning üçün Hudadin yol soridingu? Mana əmdi u bugünküdək manga hujum kilməqi bolup paylap yürməktə! — dedi. **14** Ahimələk padixahka jawab berip: — Silining barlik hizmətkarlığının arisida Dawutdək sadıq kim bar? U padixahning küy'oqli, silining məhpiy məsləhətlirigə ixtirak kılquqi wə ordiliri iqidə izzətlik əməsmidi? **15** Mən pəkət uning üçün Hudadin yol soraxni bugünla baxlidimmi? [Asiqlik] kılıx məndin neri bolsun! Padixah öz kulinini wə atamning pütkül jəmətinə əyibkə buyrumioqlayla, qünki kullirining bu ixtin kılqə həwiri yok, dedi. **16** Ləkin padixah: — I Ahimələk, sən əlisən, sən wə atamning pütkül jəməti qoqum əlisilər, dedi. **17** Padixah öz qərisidiki qaparmənlirigə: — Mang, Pərwədigarning kahinlərini əltürənglar! Qünki ular həm Dawutka həmdəm boldi həm uning kaqkinini bilip turup manga həwər bərmidi, dedi. Ləkin padixahning qol astidikiliri Pərwədigarning kahinlərini əltürəxkə qol kətürgili unimidi. **18** Əmdi padixah Doəgkə: — Sən berip kahinləni əltürəwətkin, dedi. Edomluk Doəg berip kahinləni əltürdi; bu küni u kanaptin tokuloqan əfod kiygən səksən bəx adəmnə əltürdi. **19** Andin u kahinləarning xəhəri Nobda olturoquqlarını kirdi, yəni ər wə ayallar, balılar wə bowaklar, kala, exək, qoylar — həmmisini kiliqlidi. **20** Əmma Ahitubning oqli Ahimələkning Abiyatar degən bir oqli kutulup Dawutning kəxiqlə kəqip kəldi. **21** Abiyatar Dawutka Saul Pərwədigarning kahinlərini əltürdi, dəp həwər bərdi. **22** Dawut Abiyatarə: — U küni

Doəgning u yərdə ikənlikini kərüp, uning jəzmən Sauləja həwər beridioqinini bilgənidim. Mən atangning pütkül jəmätining öltürülüxigə zamin boldum, dedi. **23** Mən bilən billə turəjin, heq kərkmioqin. Qünki mening jenimni almakqi boləjanlar sening jeningnimu həm almakqi. Mening kəximda bihətər turisən, dedi.

23 Birsı Dawutkə həwər berip: — Mana Filistiyələr Keilahəja hujum kəlip hamanlarnı bulap-talimakta, dedi.

2 Dawut Pərwərdigardin: — Mən berip bu Filistiyəlgə zərbə berimənmu? — dəp soridi. Pərwərdigar Dawutkə: — Berip Filistiyəlgə zərbə berip Keilahni azad kəloqin, dedi.

3 Lekin Dawutning adəmliri uningəja: — Mana biz Yəhuda zeminida turupmu kərkiwatkan yərdə, Keilahəja berip Filistiyələrnin qoxunlirioja hujum kilsək kəndək bolar? — dedi.

4 Xunga Dawut yənə bir kətim Pərwərdigardin soriwidi, Pərwərdigar uningəja jawab berip: — Sən ornungdin turup Keilahəja barəjin; qünki Mən Filistiyələrnı kəlungəja tapxurimən, dedi.

5 Buning bilən Dawut öz adəmliri bilən Keilahəja berip Filistiyələr bilən sokuxup, mallirini olja kəlip, ularni kəttik kirdi. Dawut xundək kəlip Keilahda turuwatkanlarnı kətkuzdi.

6 Əmdi Ahimələkning ooqlı Abiyatar Keilahəja kəqip kəlip Dawutning kəxioja kəlgəndə, uning kəlida əfod bar idi.

7 Birsı Sauləja, Dawut Keilahəja kəptu, dəp həwər bərdi. Saul: — Əmdi Huda uni mening kəlumoja taxlap tapxurdi. Qünki u dərwaziliri wə takəkliri bar xəhərgə kirgəqkə solunup kəldi, dedi.

8 Əmdi Saul Dawut bilən adəmlirini muhasirigə elix üqün həmmə həlkni Keilahəja berip jəng kəlixkə qəkirdi. **9** Dawut Saulning əzini kəstləydiyənlikini bilip, Abiyatar

kahinoʻa: — Əfodni elip kəlgın, dedi. **10** Andin Dawut: —
 I Israilning Hudasi Pərwərdigar, mənki Sening kʻulung
 Saulning bu xəhərnı menıng səwəbımdın harab kılıx
 üqün Keilahəʻa kelıxkə kəstləwatkanlıkını enıx anglıdı. **11**
 Keilahdikilər meni unıng kəlioʻa tutup berərmu? Saul
 əz bəndəng angliəʻandək bu yərgə kelərmu? I Israilning
 Hudasi Pərwərdigar, Səndın ətünımənki, əz bəndənggə
 bildürgəysən, dedi. Pərwərdigar: — U bu yərgə kelıdu,
 dedi. **12** Dawut yənə: — Keilahdikilər meni wə adəmlirimni
 Saulning kəlioʻa tutup berərmu, dedi. Pərwərdigar: —
 Ular silərni tutup berıdu, dedi. **13** Əmdi Dawut adəmliri
 bilən (təhminən altə yüzqə) ornıdın turup Keilahdin
 qıkip, əzliri baralaydıəʻan tərəpkə kərap kətti. Sauləʻa,
 Dawut Keilahdin kəqıptu dəp həwər berilgəndə u uni
 kəoqlaxkə qıkmıdı. **14** Dawut bolsa qəldiki kəroʻəʻan-
 kiyalarda həmdə Zıf qəlinıng taəqlırıda turdı. Saul uni hər
 küni ızdəytti; ləkin Huda uni unıng kəlioʻa tapxurmıdı.
15 Əmdi Dawut Saulning əzini əltürgili qıkıdıəʻanlıkını
 baykəp qaldı. Xu qəʻəʻda u Zıf qəlidiki bir ormanlıkta
 turattı. **16** Saulning oəʻli Yəʻəʻatən bolsa ormanlıkka qıkip
 Dawutning kəxioʻa berip, uni Huda arkilik riəʻbətəndürüp
 unıngəʻa: — **17** Kərkımıəʻin; qünki atam Saulning kəli seni
 tapalmaydu. Sən bəlki Israilning üstidə padıxəʻ bolısən,
 mən bolsam senıng wəziring bolımən, buni atam Saulmu
 bilıdu, dedi. **18** Andin ular ikkiylən Pərwərdigarning
 aldidə əhdə kılıxtı; Dawut bolsa, ormanlıkta turup qaldı,
 Yəʻəʻatən əz əyigə yenip kətti. **19** Xuningdin keyin
 Zıftikilər Gibeəʻta turuwatkan Saulning kəxioʻa kelip:
 — Mana, Dawut Həkiləʻhning egizlikidiki Yəximəʻnning

Samu'il 1

Hamma hlekot d p ataldi. **29** Dawut bolsa u yərdin qikip  n-G dining ta -qor anlikida turdi.

24 Saul Filistiy l rni  o lap qikipirip yan anda uning a: — Mana, Dawut  n-G didiki q ld  turuwetiptu, deg n h w r berildi. **2** Saul  mdi pütkül Israildin hillan an  q ming ad mni elip Dawut bilən adəmlirini izdigili «Yawa tekil r»  oram taxli   a qikti. **3** U yılning yenidiki  oy  otanlirio a   lg nd , xu y rd  bir  ar bar idi. U t r t  ilix üçün  ar  a kirdi; Dawut bilən ad mliri  arning iqkirisid  olturatti. **4** Dawutning ad mliri uning a: — Mana Pərwərdigarning sanga: —  z d xminingni sening  olung a berimən, nem  sanga layik   r ns  xuni  ilo in, deg n k ni d l muxu k n ikən, dedi. Dawut  opup Saulning tonining pexini tuydurmay kesiwaldi. **5** Lekin Saulning tonining pexini   skini üçün Dawut   nglid   attik  psuslandi. **6** U  z adəmlirigə: — Pərwərdigar meni Pərwərdigar  zi m sih  ilo an  ojam  a bundak  olumni uzartixtin saklisun, q nki u P rw rdigarning m sihliginidur, dedi. **7** Xu s z bil n Dawut  z ad mlirini tosup Saul a q  ilo ili  oymidi. Saul bolsa  opup  ard n qikip  z yolio a k tti. **8** And n Dawutmu turup  ard n qikip Saulning   ynidin: — I  ojam padixah! — d p qakirdi. Saul   ynig   arawidi, Dawut egilip y zini y rg  yak an h lda t zim kildi. **9** Dawut Saul a munda  dedi: — «Mana, Dawut seni   stl x a pursət izd watidu, d ydi an kixil rning s zig  nemix a  ulak salila? **10** Mana b g n  z   zliri bilən   rdiliki, Pərwərdigar b g n  arda silini  z  olum  a bərgənidi. Bəzilər munga uni  lt r w tkin, dedi; lekin mən silini ayap: —  ojam  a  olumni

uzartmaymən, çünki u Pərwərdigarning məsihliginidur, dedim. **11** Qarisila, i ata, qolumdiki tonlirining pexigə. Silini əltürməy tonlirining pexini kəskənlikimdin xuni bilsiləki, kənglümdə siligə ya yamanlıq ya asiylik yok, siligə gunah qiloqinim yok, lekin sili jenimni aloqili paylimaktila. **12** Pərwərdigar mən bilən silining otturimizda həküm qilsun, mening hesabimni silidin Pərwərdigar alsun; lekin mening qolum siligə kətürülməydu. **13** Konilar: — «Rəzillik rəzillərdin qikidu» dəp eytkənən, lekin öz qolum siligə kətürülməydu. **14** Israilning padixahı kimni tutqili qikti? Kimni qoqlap yürüdu? Bir əlük itni, halas! Yaloquz bir bürgini, halas! **15** Pərwərdigar soraqı bolup mən bilən silining otturimizda həküm qikarsun! U hək-naqəni ayrip, dəwayimni sorap meni silining qolliridin halas qilip, adalət yürgürgəy!» — dedi. **16** Dawut Saulqa bu sözləni eytkənda Saul: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut? — dedi. Andin Saul yukiri awaz bilən yioqlap kətti. **17** U Dawutqa: — «Sən məndin adilsən, çünki sən manga yaxilik kayturdung, lekin mən sanga yamanlıq kayturdum. **18** Sən bugün manga yaxilik qiloqanliqingni obdan kərsitip bərding; Pərwərdigar meni qolungoqa tapxuroqan bolsimu, sən meni əltürmidin. **19** Birsə öz duxminini tapsa, uni aman-esən kətkili qoyamdu? Pərwərdigar sening manga bugün qiloqan yaxilik qing üqün sanga yaxilik yanduroqay. **20** Əmdi mana, xuni bildimki, sən jəzmən padixah bolisən, Israilning padixahlığı sening qolungda tiklinidu. **21** Ləkin hazır Pərwərdigar bilən manga kəsəm qiloqinki, məndin keyin mening nəslimni yokatmay, namimni atamning

jəmətidin əqürmigəysən», dedi. **22** Xuning bilən Dawut Sauloğa kəsəm kildi. Saul öz öyigə yenip kətti; Dawut adəmliri bilən qoroqan-kiyoğa qikip xu yərdə turdi.

25 Samuil əldi. Pütkül Israil yiojilip uning üqün matəm tutti; ular uni uning Ramahdiki öyidə dəpnə kildi. Dawut bolsa kopup Paran qeligə bardi. **2** Əmdi tirikqiligi Karməldə bolqan, Maonda olturukluk bir adəm bar idi. Bu kixi bək bay bolup üq ming qoy, bir ming eqkisi bar idi. U öz qoylirini Karməldə kırkiwatatti. **3** U adəmnin ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail idi; ayali həm pəm-parasətlik həm əpt-turki qiraylik, lekin eri kattik qol wə rəzil idi; u Kaləbning əwladidin idi. **4** Dawut qəldə turup Nabalning öz qoylirini kırkiydioqanlikini anglap **5** On yax yigitni u yərgə mangdurup ularoğa: — Silər Karməlgə qikip Nabalning kexioğa berip, məndin uningoğa salam eytinglar. **6** Uningoğa: — «Yaxioğaysən; sizgə tinq-amanlik bolqay, öyingizgə tinq-amanlik bolqay, həmmə barlikingizoğa tinq-amanlik bolqay! **7** Mən kırkiyuqilarning sizdə ix baxlioqanlikini anglidim. Sizning padiqiliringiz biz tərəplərdə turoqanda ularoğa heq zəhmə yətküzmiduk; biz Karməldə turoqan waqitta ularning heq tərsisi yitip kətmidi. **8** Öz yigitliringizdin sorisingiz ular sizgə dəp beridu. Xunga biz kutluk bir künidə kəlduk, xunga yigitlirimiz nəziringizdə iltipət tapsun; öz qolingizoğa nemə qiksa xuni kəminiliringizgə wə oqolingiz Dawutka nemə qiksa xuni bərgəysiz», dənglar, — dedi. **9** Dawutning yigitliri u yərgə berip bu gəplərnin həmmisini Dawutning namida uningoğa eytip andin jim turup saqlidi. **10** Nabal Dawutning hizmətkarlirioğa jawab

berip: — Dawut degən kim? Yəssəning oqlı degən kim?
Bu künlərdə öz oqılirini taxlap ketiwatqan hizmətkarlar tola. **11** Mən özümning yemək-ıqməklirimni wə yung kırququqilirimə soyqan gəxni kəlgən jayı naməlum bolqan kixilərgə berəmdim? — dedi. **12** Dawutning yigitliri kəlgən yoliqə yenip kətti. Yenip kelip ular Dawutqə həmmə gəpni dəp bərdi. **13** Dawut öz adəmlirigə: — Hər biringlar öz qiliqinglarni esinglar, dedi. Xuning bilən hər biri öz qiliqini [tasmisioqə] asti, Dawutmu öz qiliqini asti. Andin tət yüzqə adəm Dawut bilən qıqti, wə ikki yüz kixi jabduqlar bilən qaldı. **14** Əmma Nabalning hizmətkarliridin biri uning ayali Abigailqə: — Dawut əlqilərnı qəldin oqojimizqə salam berixkə əwətkənıkən; lekin u ularni tillap kayip kətti. **15** Bu adəmlər bolsa, bizgə kəp yaxilik qılqan. Biz dalada ularning yenida yürgən wəqitlirimizda bizgə heq yamanlıq kəlmidi, bizning heq nərsimizmu yitip kətmigənidi. **16** Biz ularqə yeqin jayda qoy baqqan wəqitda ular keqə-kündüz bizgə sepildək bolqanidi. **17** Əmdi bu ixtin həwərdar boldila, qandak qilix kerəklikini oylixip baqqayla. Bolmisa, oqojimizqə wə pütkül əydikilirigə bir bala-qaza kəlməy qalmaydu. U xunqə kaj bir adəmki, heqkim uningqə səz qilixqə petinalmaydu, dedi. **18** Abigail dərhal ikki yüz nan, ikki tulum xarab, bəx pixuruloqan qoy, bəx seah qomaq, bir yüz kixmix poxkili, ikki yüz ənjür poxkili elip exəklərgə artip **19** öz yigitlirigə: — Mening aldimda beringlar; mana, mən kəyninglardin baray, dedi. Lekin u öz eri Nabalqə bu ixni demidi. **20** U öz exiqə minip taqning etikidin quxkəndə, mana Dawut adəmliri bilən uning

udulioqə qüxüp uning bilən uqraxti. **21** Dawut əslidə: — Mən bu kixining melini qəldə bikardin bikar qoşdap, uning barlıkidin heqnemini yittürgüzmigənidim; ləkin u yaxxilikning ornida manga yamanlıq kildi. **22** Uning adəmliridin ətigiqə birər ərkəkni kəldurup qoysam, Huda mən Dawutni uningdinmu artuq jazalıqay, degənidi. **23** Abigail Dawutni kərüp, aldirap exəktin qüxüp, Dawutning aldida yikilip yüzini yərgə yekip təzim kildi; **24** uning putlirioqə esilip mundaq dedi: — «I oqjam, bu kəbihlik manga hesabıansun; əmdi xuni ətünimənki, dedəklirining siligə söz kilişioqə ijasət kilip, dedəklirining səzigə kulak saloqayla: — **25** ətünimənki, oqjam bu rəzil adəm Nabaləqə pisənt kilmioqayla; qünki uning mijəzi huddi ismioqə ohxaxtur; uning ismi «kaj», dərwəkə uningda kajlik tolimu eoşirdur. Ləkin mən dedəkliri bolsa oqjam əwətkən yigitlərnı kərmidim. **26** Əmdi i oqjam, Pərwərdigarning həyati bilən wə sening jening bilən kəsəm iqimənki, Pərwərdigar silini öz kolliri bilən kən təküp intikəm elixtin saklıdi. Əmdi düxmənlimu, sili oqjaməqə yamanlıq kilməqə boləqanlarmu Nabaləqə ohxax bolsun. **27** Əmdi dedəkliri oqjaməqə elip kəlgən bu sowəqat bolsa oqjaməqə əgəxkən yigitlərgə təksim kilinsun. **28** Silidin ətünimənki, dedəklirining səwənlikini kəqürgəyła; qünki sili, i oqjam Pərwərdigarning jənglirini kilip kəlgənliri üqün, barlik künliridə silidə yamanlıq tepilmioqini üqün Pərwərdigar jəzmən jəmətlirini məzmut kilidu. **29** Birsi qəpup silini qoşlap janlirini izdisə, sili oqjamning jeni Pərwərdigar Hudalirining kəxidiki tiriklər haltisi iqidə orilip saklinidu, ləkin düxmənlorining janlirini bolsa, u saləqə selip

qerüp taxlaydu. **30** Əmdi Pərwərdigar sili oqjam toqrisida eytqan barlıq yahxi wədilirigə əməl kılıp, silini Israiloqa bax kılqanda xundak boliduki, **31** sili oqjamning nahək qan təkmiğənlikliri yaki öz intıqamlirini almiqanlikliri üqün kəngüllirigə putlikaxang yaki dərd bolmaydu. Wə Pərwərdigar oqjamqə nusrət bərginidə sili öz dedəklirini yad kılqayla». **32** Dawut Abigailoqa: — Seni bögün mening bilən uqrixıqə əwətkən Israilning Hudasi Pərwərdigarqə təxəkkür-mədhiyə qayturuloqay! **33** Əmdi əkil-parasitinggə barikalla, sangimu barikalla! Qünki sən bögün meni öz qolum bilən qan təküp intıqam elixtin tostung. **34** Lekin meni sanga ziyan-zəhmət yətküzüxtin saqlıqan Israilning Hudasi Pərwərdigarning hayati bilən qəsəm kılımənki, sən mening aldimqə tezlinip kəlmigən bolsang, Nabalning adəmliridin heq ərkək ətigiqə tirik qalmas idi, dedi. **35** Andin Dawut uning əzigə kəltürgən nərsilirini qolidin tapxurup elip uningqə: — Tinq-aman öyünggə barqin, mana sölziringgə kılak selip, kənglüngni qobul kıldim, dedi. **36** Abigail Nabalning qexiqə kəldi; mana, u öyidə xahənə ziyapəttək bir ziyapət ötküzüwatatti. Nabal kənglidə huxal idi wə intayin məst bolup kətkənidi. Xunga Abigail ətisi tang atquqə uningqə heq nemə demidi. **37** Lekin ətisi Nabal məstliktin yexilgəndə ayali uningqə bolqan wəqələri dəp beriwidi, uning yüriki ölgəndək bolup, əzi taxtək bolup qaldı. **38** Wə xundak boldiki, təhminən on kündin keyin Nabalni Pərwərdigar urdi wə u öldi. **39** Dawut Nabalning ölginini anglap: — Pərwərdigar mubarəktur. Qünki U mən Nabaldin tartqan haqarət üqün dəwayimni sorap Öz qulini yamanliktin saqlidi; əksiqə

Pərwərdigar Nabalning yamanlikini öz bexioğa yandurdi, dedi. Andin Abigailni öz əmrimgə alay dəp, uningə səs kılqılı əlqi mangdurdi. **40** Dawutning hizmətkarliri Karməlgə Abigailning kexioğa kelip uningə: — Seni əmrimgə alay dəp Dawut sanga səs kılqılı bizni əwətti, dedi. **41** Abigail bolsa qopup yüzini yərgə təgküdək təzim kılıp: — Mana, dediking oqjamning hizmətkarlirining putlirini yuyuxka kıl bolsun, dedi. **42** Andin Abigail xu həman əzigə həmrəh boləqan bəx qərisi bilən exəkkə minip Dawutning əqliririning kəynidin berip, uning ayali boldi. **43** Dawut Yizrəəllik Ahinoamni həm hotunlukka aləqanidi. Xuning bilən bu ikkisi uningə hotun boldi. **44** Lekin Saul Dawutka hotun kılıp bərgən kızı Mıkalni Gallimdiki Laixning oqlı Faltioğa hotunlukka bərgənidi.

26 Əmdi Zifliklər Gibeahəğa Saulning kexioğa kelip: — Dawut Yəximonoğa yəkin Həkilah egizlikigə yoxurunuwaptu əməsmu? — dedi. **2** Saul qopup Israildin hillanoqan üq ming adəmnı elip, Zif qəlidə Dawutni izdigili u yərgə bardı. **3** Saul bolsa yol boyida, Yəximonoğa yəkin Həkilah egizlikidə qedir tikti. Dawut qəldə turuwatatti; u Saulning qəlgə öz kəynidin qıkkınidin həwər tapkanda **4** Dawut paylaqqılarnı mangdurup Saulning rastla kəlgənlikini bildi. **5** Dawut qopup Saul qedir tikkən jayəğa bardı; u Saul bilən koxun sərdari, Nəring oqlı Abnər yatqan yərnı kərđi. Saul bolsa koxun istihkami iqidə uhlap yatqanidi, adəmliri qedirilirini uning ətrapiəğa tikkənidi. **6** Dawut əmdi Hıttiyıldin boləqan Ahimələk wə Yoabning inisi Zəruiyaning oqlı Abixayəğa: — Kim mən bilən ləxkərgahəğa qüxüp, Saulning yenioğa barıdu? — dəp

soridi. Abixay: — Mən sening bilən baray, dedi. **7** Xuning bilən Dawut wə Abixay keqidə qoxun bar yərgə beriwidi, mana Saul qoxun istihkami iqidə uhlap yatkanidi; uning nəyzisi təkiyisining yenida yərgə qadaklıq turatti; Abnər bilən adəmliri uning ətrapida yatatti. **8** Abixay Dawutqa: — Huda bugün düşminingni qolungoşa tapxurdi. Səndin ətünimənkı, manga nəyzə bilən birlə sanjip uni yərgə qadap qoyuxqa ijasət bərgəysən! İkki qetim sanjiximning lazimi yoxtur, dedi. **9** Dawut Abixayoşa: — Uni yoxatmioşin. Kim Pərwərdigarning məsih qiləşiniyoşa qol uzitip gunahşoşa tartilmioşan? — dedi. **10** Dawut yənə: — Pərwərdigarning həyati bilən [kəsəm qilimənkı], Pərwərdigar jəzmən uni uridu; ya uning əlidişan küni kelidu ya u jənggə qüxüp həlak bolidu. **11** Pərwərdigar meni Pərwərdigarning məsihliginigə qol uzitixidin saqlioşay! Əmma uning bexidiki nəyzə bilən su idixini aləşin, andin ketəyli, dedi. **12** Xuning bilən Dawut nəyzə bilən idixni Saulning bexining yenedin elip, ikkisi qikip kətti. Əmma həqkim kərmidi, tuyupmu kəlmidi həm oyoşinip kətmidi, bəlki həmmisi uhlawərđi; qünki Pərwərdigar bir kəttik uyquni ularning üstigə qüxürgənidi. **13** Dawut uduldiki tərəpkə ətüp yirəkrək bir dəngning təpisiđə turdi; ularning arilikı yirək idi. **14** Dawut qoxun bilən nərning oşli Abnərgə toşlap: — Jawab bərməmsən, i Abnər! — dedi. Abnər: — Padixahqa toşlişuqi kim sən? — dedi. **15** Dawut Abnərgə: — Sən batur əməsmu? İsrailda sanga kim təng kelələydu? Nəmişkə oşoşang padixahni qoşdimiding? Qünki həlktin bir kixi oşoşang padixahni həlak qiləşili kiriptu. **16** Sening bundak qiləşining yahxi əməs! Pərwərdigarning

hayati bilən [kəsəm kilimənki], Pərwərdigar məsih kıləjan
ojojanglarni qoşdimiojanliqlar üqün ölümgə layik
boldunglar. Əmdi padixahning nəyzisi wə bexining
yenidiki su idixining kəyərdilikigə qarap beqlar,
dedi. **17** Saul Dawutning awazini tonup: — Bu sening
awazingmu, i oqlum Dawut! — dedi. Dawut: — I oqjam
padixah, bu mening awazimdur, dedi. **18** U yənə: —
Nemixkə oqjam öz kulini mundak qoşlaydu? Mən nemə
kiliptimən? Qolumda nemə yamanliq bar? **19** Əmdi oqjam
padixah öz kulining səzigə kulak saləy. Pərwərdigar
silini manga karxi qozatqan bolsa bir hədiyə-qurbanliq
uning kənglini razi kıləy; lekin insan baliliri bolsa, ular
Pərwərdigarning aldida lənətkə qalsun, qünki ularning
əmdi meni Pərwərdigarning mirasidin bəhrimən boluxtin
məhrum kılıp, meni baxkə ilahlarə ibadət kıl, deqini
bolidu. **20** Əmdi mening kənim Pərwərdigarning huzuridin
yirak yərgə təkülmisun; qünki taqlarda bir kəklikni
owliqandək Israilning padixahi bir yaloquz bürqini izdigili
qikiptu, dedi. **21** Saul: — Mən gunah kildim; yenip kəgin
i oqlum Dawut; mening jenim bögün kəzliringdə əziz
sanaləqini üqün mən sanga bundin keyin heq ziyan-zəhmət
yətküzməymən; mana, əhməklik kildim, bək eziptimən,
dedi. **22** Dawut jawab berip: — Mana padixahning
nəyzisi, oqlamlardin biri kelip uni yandurup alsun. **23**
Pərwərdigar hər adəmning həkkaniyliki bilən sadiklikə
karap yanduroqay. Qünki bögün Pərwərdigar silini
mening qolumə tapxurdi, lekin mən Pərwərdigarning
məsihliginigə qol uzitixni halimidim. **24** Mana, bögün
silining janliri mening kəzlimdə əziz boləandək mening

jenim Pərwərdigarning kəzidə əziz boləyay, u meni həmmə awariqiliktin kütquzəyay, dedi. **25** Saul Dawutqa: — Əy oqlum Dawut, bərikətləngəysən. Sən jəzmən uluql ixlarni kəlisən, ixliring jəzmən rawajlik bolidu, dedi. Andin Dawut əz yolioqa kətti, Saulmu əz jayioqa yenip bardi.

27 Dawut kənglidə: — Həman bir küni Saulning qolida həlak bolidioqan ohxaymən. Xunga Filistiylərnin zeminiəqə tezdin qeqip ketiximdin baxqa amal yok. Xundak kəlsam Saul Israil zemini iqidə meni tepixtin ümidsizlinip, izdəxtin qol üzidu, wə mən uning qolidin kütulimən, dəp oylidi. **2** Xuning bilən Dawut qopup uningəqə əgəxkən altə yüz adəmnə elip Gatning padixahə Maokning oqlu Akixning kəxioqa bardi. **3** Əmdi Dawut wə adəmliri, yəni hərbi əz ailisidikilər bilən billə Gatta Akix bilən turdi. Dawut ikki ayali, yəni Yizrəəllik Ahinoam wə Nabalning tul hotuni Karməllik Abigail bilən billə xu yərdə turdi. **4** Saul: — Dawut Gatqa qeqiptu, degən həwərnə angliqanda, uni yənə izdəp yürmidi. **5** Dawut Akixqa: — Əgər kəzlirining aldida iltipət tapqan bolsam, olturuxum üqün səhradiki bir xəhərdin bizgə bir jay bərgəyła; kulung kəndəkmə xəhanə xəhərdə silining qaxlirida tursun, dedi. **6** U küni Akix uningəqə Ziklag xəhirini bərdi. Xuning üqün Ziklag bəgünki kəngiqə Yəhuda padixahlirioqa təwə bolup kəlməktə. **7** Dawut Filistiylərnin zeminida turoqan wəqit bir yil tət ay boldi. **8** Dawut bolsa əz adəmliri bilən qikip Gəxuriyləroqə, Gəzriylərgə wə Amaləklərgə hujum kəlip, ularni bulang-talang kəlip turatti (qünki ular kədimdin tartip Xuriəqə kirix yolidin tartip Misir zeminiəqə boləqan xu yurtta

turatti). **9** Dawut [hərketim] zemindikilərnı kırıp ər yaki ayal bolsun, birnimu tirik qaldurmaytti wə qoy, kala, exək, tögə wə kiyim-keqəklərnı elip Aqixning yenioğa yenip kelətti. **10** Aqix: — Bügün qaysi jaylarnı bulang-talang qildinglar, dəp soraytti; Dawut: — Yəhuda zeminining jənub tərıpını, Yərahməlliklərnıng jənub tərıpını wə Keniylərnıng jənub tərıpını bulang-talang kilduk, dəytti. **11** Dawut ər yaki ayallarnıng birinimu Gatka tirik elip kəlməytti; qünki u: — Ular bizning toqrimizdin, «Dawut undaq-mundaq kildi» dəp gəp kılıxi mumkin, dəytti. Dawut Filistiyələrnıng zeminida turoğan waqtida u daim xundaq qılatı. **12** Xunga Aqix Dawutqa ixəndi: — «Əmdi u həlqi Israilni əzidin səskəndürüwətti; mening hizmitimdə mənggü kul bolıdu», dəp oylıdı.

28 U künlərdə Filistiyələr Israiloğa qarxi jəng kılıx üqün öz qoxunlirini yioqıdı. Aqix Dawutqa: — Bilixing kerəkki, adəmliringni elip mening bilən jəzmən jənggə qıqixing lazı, dedi. **2** Dawut Aqixqa: — Undaqta sili kullirining nemə kılalaydıoğanlıqını bilip qalıla — dedi. Aqix Dawutqa: — Mana, seni əzümgə mənggülik pasıban qılay, dedi. **3** (Samuil əlgənıdı wə pütkül Israil unıng üqün matəm tutup uni öz xəhıri boloğan Ramahda dəpnə qıloğanıdı. Saul bolsa jinkəxlər bilən palqılarnı zemindin qoqlap qıkardı). **4** Filistiyələr toplıxıp qıqıp Xunəmdə qedir tıkti. Saulmu həm pütkül Israilni yioqıp, Gilboahda qedir tıkti. **5** Saul əmdi Filistiyələrnıng qoxun bargahını kərgəndə qorkup, yüriki su bolup kətti. **6** Saul Pərwərdigardin yol sorıdı; ləkin Pərwərdigar ya qüx bilən ya «urım» bilən ya pəyoqəmbərlər arkilik unıngoğa jawab bərmıdı. **7**

Xuning bilən Saul hizmətkarlirioqa: — Manga palqi jinkəx bir hotunni tepip beringlar, mən berip uningdin yol soray, dedi. Hizmətkarliri uningoqa: — Ən-Dorda jinkəx bir hotun bar ikən, dedi. **8** Saul niqablinip, baxqa kiyimlərni kiyip ikki adəmni həmrəh kəlip bardi. Ular keqisi berip hotunning kexioqa kəldi. U hotunoqa: — Manga jin qakirip pal eqip, mən degən birsini keximoqa kəltürgin, dedi. **9** Hotun uningoqa: — Mana, Saulning kəloqanlirini, yəni zemindin jinkəxlərni wə palqilarni yəkatkanlikini əzüng bilisən; nemixka meni ətürüxkə jenimoqa tuzak kəyisən, dedi. **10** Saul uningoqa Pərwərdigar bilən kəsəm kəlip: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kəlimənki, bu ix üçün sanga jaza bolmaydu, dedi. **11** Hotun: — Sanga kimni qikirimən? — dəp soridi. U: — Manga Samuilni qikəroqin, dedi. **12** Hotun Samuilni kərgəndə kattik awaz bilən qirkiridi, andin Sauloqa: — Nemixka meni gollaysən? Sən əzüng Sauloqu! — dedi. **13** Padixah uningoqa: — Kərkəmioqin! Nemini kərdüng? — dedi. U Sauloqa: — Mən bir ilahning yərdin qikkinini kərdüm, dedi. **14** U: — Uning kiyapiti kəndak ikən? dedi. Hotun: — Keri bir boway qikiwatidu; u yepinqa kiygənəkən, dedi. Saul: — U Samuil ikən, dəp bilip, yüzini yərgə yekip təzim kildi. **15** Samuil Sauloqa: — Nemixka meni awarə kəlip qikərding? — dedi. Saul: — Mən tolimu pərixan boldum; qünki Filistiyələr manga kərxə jəng kiliwatidu, wə Huda məndin yiraklap, manga yaki pəyoqəmbərlər arkilik yaki qüxlər arkilik həq jawab bərməywatidu. Xunga mening nemə kəlixim kəreklikini manga bildürgəysən dəp, seni qakirdim, dedi. **16** Samuil: — Pərwərdigar səndin yiraklap, düxmining

bolqandin keyin nemixka mändin məslihət soraysən? — dedi. **17** —Pərwərdigar Əzi üçün mən arqilik eytkinini qildi; Pərwərdigar padixahlikni qolungdin yirtip elip, qoxnangoqa, yəni Dawutka bərdi. **18** Sən Pərwərdigarning səzigə qulaq salmay, uning Amaləklərgə karatqan qattiq oqəzipini yürgüzmgining üçün Pərwərdigar bugün sanga xu ixni qildi. **19** Pərwərdigar özüng bilən Israilnimu Filistiyələning qolioqa tapxuridu; ətə sən wə oqulliring mening bilən billə bolisilər; wə Pərwərdigar Israilning qoxuninimu Filistiyələning qolioqa tapxuridu, dedi. **20** Saul xuan yərgə düm yikildi, Samuilning səzliridin qattiq qorqup kətti; bir keqə-kündüz tamakmu yemigəqkə, maqdurimu qalmidi. **21** Ayal əmdi Saulning kexioqa berip uning tolimu pərixan bolqinini kərüp, uningqa: — Mana, dedəkliri jenini alqinioqa elip qoyup tapilioqanlirioqa binaən qildim. **22** Əmdi silidin ətünimən, dediklirining səzigə kirgəyla; meni silining aldilirioqa bir qixləm nan kəltürüxkə unioqayla; xuning bilən sili yəp quwwət tepip andin əz yollirioqa kətələyla, dedi. **23** Ləkin u rət qilip: — Yeməymən, dəp unimidi. Uning hizmətkarliri həm ayalmu yeyixni uningqa dəwət qilixti; u yərdin qopup kariwatta olturdi. **24** Ayalning əyidə bir bordaq mozay bar idi. U dərhal uni soydi; həm hemir yuqurup petir nan pixürüp bərdi. **25** U uni Saul bilən hizmətkarlirining aldioqa qoydi. Ular yəp bolup, xu keqisi kətti.

29 Filistiyələr həmmə qoxunlirini yioqip Afəktə jəm qildi; Israilar Yizrəəldiki bulakning yenida qedir tikti. **2** Filistiyələning sərdarliri yüz yaki mingdin əskərnə baxlap, səp tizip kəldi; ularning kəynidin Dawut əz adəmlirini

baxlap Akix bilən qikip səp tüzdi. **3** Filistiyələarning əmirliri: — Bu İbraniylar bu yərdə nemə ix kılıdu? — dedi. Akix Filistiyələarning əmirlirigə: — Bu İsrailning padixahı Saulning hizmətkari Dawut əməsmu? U bu yərdə birnəqqə kün, birnəqqə yillardin beri mən bilən turoqan əməsmu? U manga kəlgən kündin tartip bu künigqə uningdin heq əyib baykimidim, dedi. **4** Əmma Filistiyələarning əmirliri uningqə aqqıqlandı. Filistiyələarning əmirliri uningqə: — Uni qayturuwət! Bu kixi sən özüng uningqə orunlaxturoqan jayoqə kətsun; biz bilən billə soxuxkə qüxmisan, bolmisa, u soxuxta bizgə rəqib bolup kəlixı mumkin. Bu adəm öz oqjisi bilən nemisi arkilik yarixidu? Bu adəmləarning baxlirini elix bilən bolmamdu? **5** Bu qız-ayallar burun uning toqrisida ussul oynap qoxak ketip: — Saul minglap öldürdi, wə Dawut on minglap öldürdi, degən Dawut əməsmu? — dedi. **6** Akix Dawutni qakirip uningqə: — Pərwərdigarning həyati bilən [kəsəm kılıp eytimənki], sən durus adəmsən, sening mening bilən ləxkərgahda hizməttə boluxung kəzlirimdə yahxi ixtur; qünki manga kəlgən künidin tartip bu künigqə səndin heq yamanlik baykimidim. Lekin sən əmirlərgə yakmapsən. **7** Xunga tinq-aman yenip kətkin, bolmisa Filistiyələarning əmirlirini narazi kılıp qoyisən, dedi. **8** Dawut Akixkə: — Mən nemə kildim? Silining qaxliriqə kəlgən kündin tartip bu künigqə kılqan qaysi [yamanlikim] üqün meni oqjam padixahning düxmənliri bilən soxuxkili baroquzmayla? — dedi. **9** Akix Dawutkə jawab berip: — Kəzlirimdə Hudaning bir pərixtisidək manga yahxi ikənlikingni bilimən. Lekin Filistiyələarning əmirliri seni biz bilən billə

jənggə qikmisun dəwatidu, dedi. **10** Xunga ətə səhərdə qopunglar, əzüng wə billə kəlgənlər, yəni mən hojangning hizmətkarliri; səhərdə qopunglar, tang yoruxi bilənla qikip ketinglar, dedi. **11** Xunga Dawut öz adəmliri bilən səhərdə turup Filistiyələrlə zeminioğa mangdi. Filistiyələr bolsa Yizrəlgə qikti.

30 Xundak boldiki, Dawut wə adəmliri üqinqi küni Ziklagğa yetip kəldi; mana, Amaləklər jənub tərəpkə wə Ziklagğa hujum kəlip, Ziklagni wəyran kəlip ot qoyup kəydürgənidi. **2** Ular xəhərdiki qız-ayallarni, qong bolsun, kiqik bolsun, ularning həmmisini əsirgə aldi. Ulardin heqkimni ɵltürməy, həmmisini elip, yolioğa qikqanidi. **3** Dawut öz adəmliri bilən xəhərgə kəlgəndə, mana, xəhər allıkaqan kəyüp tügigənidi; ularning ayalliri wə oqul-qizliri əsirgə elinoqanidi. **4** Əmdi Dawut wə uning bilən billə boləqan həlkə kəttik yioğa-zar kətürüxti, taki maqdurı kəlmioquqə yioqlaxti. **5** Dawutning ikki ayali, Yizrəəllik Ahinoam bilən Karməllik Nabaldin tul qəloqan Abigailmu əsirgə elinoqanidi. **6** Dawut kəttik azablandi; qünki barlıq halayik, hərberi öz oqul-qizliri üqün qəyoqurup oqəzəplini uni qalma-kesək kəlip ɵltürəyli, deyixiwatatti. Əmma Dawut ɵzini Hudasi Pərwərdigərdin küq-qıwwətləndürdi. **7** Dawut Ahimələkning oqqlı kəhın Abiyataroğa: — Əfodni yenimoğa elip kəlgin, dedi. **8** Dawut Pərwərdigərdin: — Bu qoxunni qoqlaymu? Ularoğa yetixələrmənmu? — dəp soridi. U: — Qoqla; sən jəzmən ularoğa yetixiwəlisən həm həmmisini kəyturup kələləysən, dedi. **9** Dawut wə uning bilən billə boləqan altə yüz adəm berip Besor wadisioğa yetip kəlgəndə, kəynidə sərülüp qəloqanlar xu yərdə qəldi.

10 Dawut ʻezi tət yüz adəm bilən dawamlıq qoqlap mangdi; ikki yüz adəm həlsirap kətkəqkə, Besor wadisidin ətəlməy kəynidə qaloqanidi. **11** Ular dalada Misirlik bir adəmnı uqratti. Ular uni Dawutning kexioqə elip kelip, uningqə nan berip yegüzdi, su iqlüzdi; **12** uningqə bir parqə ənjür poxkili bilən ikki kixmix poxkilinimu bərdi. U bularnı yəp, uningqə kaytidin jan kirdi; qünki u üq keqə-kündüz nan yemigən, sumu iqmigənidi. **13** Dawut uningdin: — Sən kimgə təwə? Sən kəyərlıksən? — dəp soridi. U: — Mən Misirlik yigit bolup, bir Amaləkning qulimən. Ləkin mən üq kün ilgiri kəsəl bolup qaloqəqkə, oqojam meni taxliwətti. **14** Biz əslı Kərətiylərnıng yurtıning jənub tərıpiqə wə Yəhuda zemıniqə wə Kaləbning zemıniıng jənub tərıpiqə hujum qilip bulang-talang qilduk; xundəqlə Zıqləgni kəydurüwətkənıduq, dedi. **15** Dawut uningdin: — Bizni u [düxmən] qoxuni tərəpkə baxlap baraləmsən, dedi. U: — Hudanıng nami bilən mən seni ətürməymən, seni oqojangning qolıqımu tutup bərməymən dəp qəsəm qilsıla, silini u qoxunıng kexioqə baxlap baray, dedi. **16** Uni u yərgə baxlap barqənda, mana ular pütkül yərgə yeyilip, yəp-iqip Filistiylərnıng zemıniıdin həm Yəhuda zemıniıdin əloqə qong oljilıridin hux bolup ussul oynixiwatatti. **17** Əmma Dawut xu küni gugumdin tartip ikkinqi küni kəqkiqə ularni urup qirdi. Təgıgə minip bədər qəqқан tət yüz yigittin bəqkə heqbır adəm keqip qutulmıdi; **18** wə Dawut Amaləklər buluwəloqə həmmə nərsini yandurup əldi; əzıniıng ikki əyalinimu qutkuzuwəldi. **19** Amaləklər elip kətkən oqul-qız, mal-mülüklər wə bəqkə həmmə nərsini Dawut uların qəyturuwəldi. Həqnəmə, qong

bolsun kīqīk bolsun qūxūp qālmīoqanidi. **20** [Dawutning adāmlidi] qāyturuwalōqan mallirining aldioqā [oljā aloqan] baxkā koy wə kala padilarni selip hāydəp ketiwatatti. [Uning adāmliri] ketiwetip: — Bular Dawutning oljisi, deyixti; Dawut ularning hāmmisini əzigə aldi. **21** Dawut hālsizlinip əzi bilən billə baralmīoqan Besor wadisining boyida qaldurup kətkən ikki yüz adəmning kexioqā yetip kəldi; ular Dawut wə uning bilən kəlgən adəmlərnin aldioqā qikti, Dawut həkning kexioqā berip ularoqā salam qildi. **22** Lekin Dawut bilən baroqanlarning arisidiki rəzil adəmlər wə ərziməslərnin hāmmisi qopup: — Bular biz bilən barmīoqandin keyin biz yandurup aloqan oljidin ularoqā heq nemə bərməyli. Ular pəkət hər biri öz hotun-balilirini elip kətsun, dedi. **23** Əmma Dawut: — Yak, i buradərlirim; Pərwərdigar bizgə tək sim qiloqanni [ularoqimu tək sim] qilmisak bolmaydu. Qünki U bizni qooqdap bizningkigə tajawuz qiloqanlarni qolimizoqā tapxurdi. **24** Bu ixta kim silərgə maqul dəydu? Qünki sokuxkā qūxkənnin ulūxi kandaq bolsa yük-taqlaroqā qarīoquqilarningmu ulūxi xundak bolidu; hāmmə adəm təng bəluxsun — dedi. **25** Xu kündin tartip bu Israil üqün həküm-bəlgilimə qilip bekitildi. Būgūngiqə hām xundak. **26** Dawut Ziklagkā yetip kəlgəndə, oljidin dostliri bolōqan Yəhuda aqsakallirioqā əwətip: — Mana, Pərwərdigarning dūxmənliridin aloqan oljā silərgə bir sowoqat bolsun, dedi. **27** U oljidin hām Bəyt-Əldikilərgə, jənubiy Ramottikilərgə, Yattirdikilərgə, **28** Aroərdikilərgə, Sifmottikilərgə, Əxtəmoadikilərgə, **29** Raqəldikilərgə, Yərahməəlliklərnin xəhərliridikilərgə wə Keniylərnin

xəhərliridikilərgə, **30** Hormahtikilərgə, Qoraxandikilərgə, Ataktikilərgə, **31** Həbrondikilərgə wə Dawut wə adəmliri billə yürəgən həmmə yərdikilərgə sowoqat əwətti.

31 Əmdi Filistiyələr Israil bilən jəng qıldı. Israilning adəmliri Filistiyələrnin aldidin qeqip, Gilboa teqida kirip yikitildi. **2** Filistiyələr Saul wə uning oqullirini tap besip qoqlawatatti. Filistiyələr bolsa Saulning oqulliri Yonatan, Abinadab, Məlkixuani urup əltürdi. **3** Saulning ətrapini urux qaplidi; okyaqılar Sauloqa yetixti; u ya oki bilən eqir yarilanduruldi. **4** Andin Saul yaraq kətürgüqisigə: — Qiliqingni suqurup meni sanjip əltürüwətkin; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukqa qoyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq kətürgüqisi intayin qorqup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul qiliqni elip üstigə əzini taxlidi. **5** Yaraq kətürgüqisi Saulning əlgini kərüp, umu ohxaxla əzini qiliqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq oqli, yaraq kətürgüqisi wə uning həmmə adəmliri xu kündə birakla əldi. **7** Əmdi wadining u tərpidiki həmdə Iordan dəyasining bu yekidiki Israillar əskərlirining qaqқанliқini wə Saul bilən oqullirining əlgini kərginidə, xəhərlərnə taxlap qaqti, Filistiyələr kelip u jaylarda orunlaxti. **8** Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiyələr əltürülgənlərnin kiyim-keqəklirini salduruwaloqili kəlgəndə Gilboa teqida Saul bilən oqullirining əlük yatқанliқini kərdi. **9** Ular uning bexini kesip sawut-yaraqlirini saldurup bularni Filistiyələrnin zeminining həmmə yərlirigə apirip buthanilirida wə həlkning arisida bu hux həwərnə tarqatti. **10** Ular uning sawut-yaraqlirini Axtarot buthanisida

koyup ölükini Bəyt-Xan xəhridiki sepilə esip koydi. **11**
Əmdi Yabəx-Gileadta olturoquqlar Filistiylərlə Saulə
nemə qıləjinini angliəanda **12** ularning iqidiki həmmə
baturlar atlinip keqiqə mengip, Saul bilən oquillirining
ölüklirini Bəyt-Xandiki sepildin quxürüp, ularni Yabəxə
elip berip u yərdə köydürdi. **13** Andin ularning səngəklirini
Yabəxtiki yuləunəning tüwigə dəpnə qilip yəttə kün roza
tutti.

Samu'il 2

1 Saul elgəndin keyin, Dawut Amaləklərnı qıroqın qılıp yenip kəlgəndə, u Ziklagda ikki kün turdi. **2** Üqinqi küni xundak boldiki, mana Saulning ləxkərgahidin kiyimi yırtıq wə bexioqa topa-qang qaqқан bir adəm kəldi. U Dawutning qexioqa kəlgəndə, yərgə yikilip bax urdi. **3** Dawut uningdin: Nədin kəlding? dəp soridi. U jawap berip: Israilning ləxkərgahidin qeqip kəldim — dedi. **4** Dawut uningdin: Ix қандақ boldi? Manga dəp bərgin, dedi. U: Həlk jəngdin қақti, həlkтин бəк jik kixi soқuxta əldi. Saul bilən oqlı Yonatanmu əldi, — dedi. **5** Dawut həwər elip kəlgən yigittin: Saul bilən oqlı Yonatanning əlginini қандақ bilding? — dəp soridi. **6** Uningoqa həwər bərgən yigit: Mən tasadiپی Gilboa teoioqa qikқанidim, mana Saul nəyzigə yəlinip turuptu; jəng hərwiliri wə atlıqlar uningoqa hujum qılıp uni qooqlawatatti. **7** U kəynigə qarap meni kərüp qakirdi. Mən «Mana mən», dedim. **8** U: Əzüng kim bolisən, dəp məndin soriwidi, mən Amaləklərdinmən, dedim. **9** U yənə manga: Üstümdə turup meni əltürüwətkin; gərqə jenim məndə bolsimu, mən bəк azaplinip ketiwatimən — dedi. **10** Xunga mən uning üstidə turup, uni əltürdüm, qünki, u xu halda yikilsila, tirik қалmaydioқanlıқini biləttim. Andin bexidiki tajni wə bilikidiki biləzükni elip muxu yərgə oqojamoqa elip kəldim, — dedi. **11** Xuan Dawut əz kiyimlirini yırtip, tilma-tilma қiliwətti; uning bilən boloқan barlıқ adəmlərmu həm xundak қildi. **12** Ular Saul bilən oqlı Yonatan üqün, Pərwərdigarning həlқи üqün, xundakla Israilning jəməti üqün matəm tutup aһ-

zar k  t  r  p kəqkiqə roza tutti; q  nki ular kiliq astida yikilip k  za kəloqanidi. **13** Dawut uning   zig   h  w  r bərgən yigittin: Kəyərdin sən? — d  p soridi. U: Mən bir Amal  k musapirning o  lim  n — dedi. **14** Dawut uning  qa: Sən k  ndak  mu Pərwərdigarning məsih kəloqinini həlak k  lixk   kəlungni sozuxtin k  rk  miding? — dedi. **15** Andin Dawut   z o  ulam  liridin birini qəkirip uning  qa: Buy  k   k  l, uning  qa etilip berip, uni   lt  rgin — d  p buyrudi. Xuning bilən u uni uruwidi, [Amal  k]   ldi. **16** Dawut uning  qa: K  n k  rzing bexing  qa q  xsun! Q  nki   z a  zging Pərwərdigarning məsih kəloqinini   lt  rginingg   guwahlik berip   yiblididi, — dedi. **17** Xuning bilən Dawut Saul bilən o  qli Yonatan   q  n matəm tutup mundak bir nəzmə o  kudi **18** (u «O  ya» d  p ataloq  n bu n  zmini pütkül Y  h  da həlkigə əgitinglar, d  p buyrudi. Dərwəkə u «Yaxar» deg  n kitabda p  t  lg  nidi): — **19** — I Israil, sening g  z  l   zizing yukiri jayliringda k  ro  n bolup yatidu! Palwanlar xundak d  h  x  tlik yik  ldio  ! **20** Gat x  hirid   bu h  w  rni b  rm  nglar, Axkelonning koqilirida uni elan k  lmanglar, Filistiyining k  zliri xadlanmisun, H  tnisizl  rning k  zliri t  nt  n   k  lmisun! **21** I Gilboa taoqliri,   st  nglar  qa n   x  bn  m bolmisun, n   yamo  ur q  xm  sun, N   sil  rd   k  t  r  lm   h  diy  l  r   q  n h  sul beridio  n etizlar y  n   k  r  nm  sun! Q  nki u y  rd   palwanlarning k  lkini buloqandi; Saulning k  lkini yao   bilən s  r  lm  y  dio  n boldi. **22** K  rilidio  nlarining k  nini t  km  y, Palwanlarning tenidiki yeo  ini qapmay, Yonatanning okyasi h  q  qaq  n [jəngdin] yanoq  n   m  s, Saulning kiliqi h  q  qaq  n k  nio  qa k  yt  kan   m  s. **23** Saul bilən Yonatan həyat wa  ktida

söyümlük həm yekimlik idi, Ular ölümidimu bir-biridin ayrilmidi; Ular bürkütlərdin qakқан, xirlərdin küqlük idi. **24** I Israil kızliri, Saul üçün yioqlanglar, U silərni bezəp kızoquq kiyimlərni kiydürüp, Kiyimliringlarni altun zibu-zinnət bilən zinnətligənidi. **25** Palwanlar kəskin jəngdə xundak dəhxətlik yikildioqu!? Yonatan yukiri jayliringda kiroqin bolup yatidu! **26** Sən üçün həsrəttə qaldım, i inim Yonatan! Manga xunqə söyümlük iding! Manga boləqan muhəbbiting kaltis idi, Həttə kız-ayallarning muhəbbitidin artuq idi. **27** Palwanlar xundak dəhxətlik yikildioqu! Jəng qoralliri xundak dəhxətlik wəyran qilindioqu!»

2 Andin keyin Dawut Pərwərdigardın yol sorap: Yəhuda xəhərlirining birigə qıqaymu? dedi; Pərwərdigar uningə: — Qıqkın, dedi. Dawut, nəgə qıqay? — dəp soriwidi, U: Həbronə qıqkın — dedi. **2** Xuning bilən Dawut ikki ayali bilən, yəni Yizrəllik Ahinoam wə əsli Karməllik Nabalning ayali boləqan Abigail bilən u yərgə qıqti. **3** Dawut uning bilən birgə boləqan adəmlərnin hər birini həm ularning hər biri öz eyidikilərnini u yərgə elip qıqti; ular Həbronning xəhərliridə olturakıxti. **4** Yəhudaning adəmlirimu u yərgə kelip Dawutni Yəhuda jəmətigə padixah boluxқа məsilh qildi. Dawutқа Saulni dəpnə qiloqanlar Yabəx-Gileadtikilər, dəp həwər berildi; **5** Dawut Yabəx-Gileadtikilərgə əlqilər əwətip ularə: — «Oıojanglar boləqan Saulə xundak yaxxilik qilip, uni dəpnə qiloqinanglar üçün Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata qiloqay. **6** Pərwərdigar silərgimu mehribanlik wə öz wəpalıqini kərsətkəy; silər bundak qiloqinanglar üçün

mənmu bu yaxhilikınglarnı silərgə qayturımən. **7** Əmdi hazır oqəyrətlik bolunglar; qünki oqojanglar Saul əldi, Yəhuda jəməti meni məsih kılıp, əzlirigə padixah kildi» — dəp həwər yətküzdi. **8** Əmma Saulning qoxunining sərdari Nərning oqlı Abnər Saulning uqlı İxboxətni Mağanaimoqa elip berip, **9** uni Gileadqa, Gəxuriylaroqa, Yizrəəlgə, Əfraitmoqa, Binyaminə wə xundakla pütkül İsrailə padixah kildi. **10** Saulning oqlı İxboxət padixah bolqanda kırık yaxqa kirgənidi. U İsrailning üstidə ikki yıl səltənət kildi. Həlbuki, Yəhuda jəməti Dawutqa əgixətti. **11** Dawutning Həbronda Yəhuda jəməti üstidə səltənət kılqan wəktı yəttə yıl altə ay boldi. **12** [Bir kün] Nərning oqlı Abnər Saulning oqlı İxboxətning adəmliri bilən Mağanaimdin qikip Gibeonə bardı. **13** Xu qaqda Zəruiyaning oqlı Yoab bilən Dawutning adəmliri qikip ular bilən Gibeondiki kəlning yenida uqraxtı. Ulardın bir tərəp kəlning u yekida, yənə bir tərəp kəlning bu yekida olturdi. **14** Abnər Yoabqa: Yigitlər qopup aldimizda elixip oynisun — dedi. Yoab: Qopsun — dedi. **15** Ular bekitilgən san boyiqə Binyamin bilən Saulning oqlı İxboxət tərəptin on ikki kixi wə Dawutning adəmliridin on ikki kixi qikip otturə qətti. **16** Ular bir-birining bəxini qamallap tutup hərbi rəqibining bəqinioqa qiliqi bilən sanjixtı, həmmisi yikilip əldi. Xuning bilən u yər «Qiliq bislirining etizi» dəp ataldı; u Gibeondidur. **17** U kündiki bolqan soquxux intayin əxəddiy boldı; Abnər bilən İsrailning adəmliri Dawutning adəmliri tərpidin məqlup qilindi. **18** Xu yərdə Zəruiyaning oqlı Yoab, Abixay wə Asahəl degən üqəylən bar idi. Asahəl huddi daladiki jərəndək qaqqan

idi. **19** Asahəl Abnərning kəyidin qoqlap yügürdi; Abnərgə əgixip ongoğa yaki soloğa burulmay tap besip qoqlidi. **20** Abnər kəynigə qarap: Sən Asahəlmusən? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningoğa: Ya ongoğa ya soloğa burulup yigitlərnin birigə hujum kilip uning yarioqini özünggə tartiwalətin, dedi. Lekin Asahəl uni qoqlaxtin buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yənə: Meni əmdi qoqlimay burulup kətkin; mən seni nemə dəp urup yikitkudəkmən? Undak kilsam akang Yoabning aldida kəndakmu yüzümnə kətüröləymən? — dedi. **23** Lekin Asahəl yənə qoqlaxtin tohtimidi; xuning bilən Abnər nəyisining tutquqini uning qorsikioğa tikiwətti. Nəyzə dümbisini tixip qikti; u xu yərdə yikilip əldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip əlgən yərgə hazır kelidioğan hər bir kixilər u yərdə tohtap qalidu. **24** Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnərni qoqlaxti. Kün patkanda ular Gibeonning qəligə mangidioğan yolning boyioğa, Giah yezisining udulidiki Ammah edirlikioğa yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnərning kəynidə qoxundək səp bolup, bir dəng təpisiyə qikip turdi. **26** Abnər Yoabni qakirip: Qiliq daim adəmlərni yəp turuxi kerəkmu? Bu ixlarning aqiwiti pəkət əq-adawəttin ibarət bolidioğanlikini bilməmsən? Sən kaqanoqigə həklərgə: «Qerindaxlirlərnə qoqlaxtin tohtanglar» dəp buyrumay turiwerisən? **27** Yoab: Hudaning həyati bilən kəsəm qilimənki, əgər sən muxu səzni qilmioğan bolsang, kəpqilikning həqbiri qerindaxlirini qoqlaxtin ətigəngiqimu yanmaytti — dedi. **28** Buning bilən Yoab kanay qaldi; həmmə [Yəhudalar] xuan tohtidi wə qayta

Israilni qoʻllimidi, ular bilən qayta jəng qilixmidi. **29** Abnər bilən adəmliri bolsa keqiqə mengip, Arabah tüzənglikidin qikip, Iordan dəryasidin ətüp Bitron degən pütkül yurtni kezip ətüp, Maḥanayimoḡa yetip kəldi. **30** Yoab Abnərni qoʻqlaxtin yenip barliq adəmlərni jəm kildi. Asahəldin baxḡa Dawutning oʻqulamliridin on tokḡuz adəm yoḡ qikti; **31** Lekin Dawutning adəmliri Binyaminlardin wə Abnərning adəmliridin üq yüz atmix kixini urup əltürgənidi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyt-Ləḡəmdə öz atisining kəbrisidə dəpnə kildi; andin Yoab bilən adəmliri keqiqə mengip, tang atḡanda Ḥəbronḡa yetip kəldi.

3 Ḥəlbuki, Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti ottursidiki jəng uzun waḡitḡiqə dawamlaxti; Dawutning jəməti barḡanseri küqəydi, lekin Saulning jəməti barḡanseri ajizlaxmakḡa idi. **2** Ḥəbronda Dawut bir ḡanḡa oʻqulluḡ boldi, uning tunjisi Amnon bolup, Yizrəəllik Aḡinoamdin tuḡuldi; **3** ikkinḡisi Kileab bolup Karməllik Nabalning ayali bolḡan Abigaildin tuḡuldi. Üḡinqisi Abxalom idi. U ḡəxorning padixahḡi Talmayning ḡizi Maakaḡdin tuḡuloḡanidi, **4** tətinqisi Adoniya bolup Ḥəggittin tuḡuloḡan idi. Bəxinḡisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuḡuloḡan idi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayali əḡlaḡdin tuḡuldi. Dawutning bu altə oʻqlining ḡəmmisi Ḥəbronda tuḡuldi. **6** Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti ottursidiki jəng dawamida, Abnər Saulning jəmətidə öz ḡoḡuḡini küqəytti. **7** Əmdi Saulning bir kiniziki bar idi; u Ayahning ḡizi bolup, ismi Rizpah idi. Bir küni Ixboxət Abnərgə: Nemixḡa atamning keniziki bilən billə boldung? — dedi. **8** Abnər Ixboxətning

bu sōzlarigā intayin aqqiklinip mundaq dedi: — «Mān bōgūnki kūndimu atang Saulning jāmētigā, uning uruqtuqanlirioqā wā dostlirioqā mehribanlik kōrsitip, seni Dawutning qolioqā tapxurmioqan tursam, meni Yāhūdaqā tawā bir itining bexidāk kōrūp, bōgūn bu hotun ūqūn meni gunahqa buyrumaqqimusēn? **9** Mān Pārwardigarning Dawutqa kēsēm bilēn wādē qilōinidāk qilmisam Huda mānki Abnērni qattik ursun wā uningdin artuq ursun! **10** — yēni, padixahlīkni Saulning jāmētidin yōtkāp, Dawutning tāhtini Dandin Bāēr-Xebaōiqā pūtkūl Israil bilēn Yāhūdaning ūstigā tiklimisēm!». **11** Ixboxāt Abnērdin kōrkup, uningōqā jawabēn bir eqiz sōz qilixkimu jūr’āt qilalmidi. **12** Abnēr bolsa ēzi ūqūn əlqilārni Dawutning kexioqā mangdurup uningōqā: Zemin kimningki? Mān bilēn əhdā tūzgin, mening qolum sening təriringdā bolup, pūtkūl Israilni sanga mayil qilimēn — dedi. **13** Dawut jawab berip: — Bolidu, mān sēn bilēn əhdā qilay. Pākāt birla ixni tēlāp qilay; mening keximoqā kəlgəndā Saulning qizi Mīkalni elip kəlmisēng, yūzūmni kərəlməysēn, dedi. **14** Andin Dawut Ixboxātning kexioqā əlqilārni mangdurup: Mān bir yūz Filistiyning hətniliki bədili bilēn alōqan ayalim Mīkalni manga kayturup bərgin — dedi. **15** Ixboxāt adəm əwətip Mīkalni uning eridin, yēni Laixning oqli Paltiyəldin elip kəldi. **16** Lekin uning eri Bahurimoqā uning kəynidin yioqliqan peti əgixip mangdi. Ahir berip Abnēr uningōqā: — Yenip kətkin, dewidi, u kaytip kətti. **17** Əmdi Abnēr Israilning aqsakallirioqā: Silər burun Dawut ūstimizgā padixah bolsun, degən arzu-istəktə boldunglar. **18** Əmdi hāzir hērikət qilinglar; qūnki Pārwardigar

Dawut tooqrisida: — Qul-bəndəm Dawutning qoli bilən Israil həkimi Filistiyələrinin qolidin, xundakla barlik duxmənlirinin qolidin kutkuzimən, — degənidi. **19** Abnər yənə Binyaminlarning kulikiqimu muxu səzləni eytti. Andin Israil bilən Binyaminning pütkül jəmətinin arzu-istəklirini Dawutning kulikiqə eytixə Həbronə bardi. **20** xundak kəlip Abnər yigirmə adəminin həmrəhlikdə Həbronə Dawutning kəxiqə kəlgəndə Dawut Abnər wə uning adəmlirigə bir ziyapət təyyarlidi. **21** Abnər Dawutkə: Mən kəzoqilip pütkül Israilni oqjam padixahning aldiqə jəm kəlay, ular sening bilən əhdə kəlixsun, andin sən əz kənglünq haliqənin barlik ištidin səltənət kəlaydiqən bolisən, dedi. Xuning bilən Dawut Abnəni yoloqə selip kəydi, u aman-esən kəytip kətti. **22** Mana, xu əsnada Dawutning adəmliri bilən Yoab bir yərgə hujum kəlip nuroqun olja elip kəytip kəldi. Lekin Abnər xu qəqdə Həbronda Dawutning kəxida yəq idi; qünki Dawutning uzitip kəyuxi bilən aman-esən kəytip kətkənidi. **23** Yoab wə uning bilən boləqən pütkül kəxun yetip kəlgəndə, hək uninqə: Nərinin oqlı Abnər padixahning kəxiqə kəldi, padixah uni yoloqə selip kəyuxi bilən u aman-esən kəytip kətti — dedi. **24** Andin Yoab padixahning kəxiqə berip: Bu sening nəmə kəloqinin?! Mana, Abnər kəxingə kəptu! Nəmixkə uni yoloqə selip kəyding? U həzir kətiptu! **25** Sən Nərinin oqlı Abnəni bilisənə! Uning kəlix jəzmən seni aldax üqün, sening qikip-kiridiqən yolunqni, xundakla barlik ix-paaliyitingni biliwelix üqündur, — dedi. **26** Yoab Dawutning kəxidin qikixi bilən u həwərqiləni Abnərinin kəynidin mangdurdi. Ular uni Sirah kəduqənin yənidin

yandurup elip keldi; lekin Dawut bu ixtin bihəwər idi.

27 Abnər Hebronəya yenip kəlgəndə Yoab uni xəhər qowukida uqritip, «Sanga dəydiqan məhpiy səzüm bar idi» dəp uni bir qətkə əkilip u yərdə inisi Asahəlning qan kisasini elix üçün qorsiqəya piqaq saldi, xuning bilən u öldi. **28** Keyin, Dawut bu ixni anglap: Mən wə padixahlikim Pərwərdigarning aldida Nərning oqli Abnərning akkan qeni üçün mənggü bigunaqdurmiz;

29 [uning qenini akkuzux] gunahı Yoabning bexiqəya wə atisining jəmətining bexiqəya qaynam bolup qüxsun; Yoabning ailisidin akma yara kesili, yaki mahaw kesili, yaki hasiqə tayanəquqi, qiliqtin əlgüqi yaki ax-tülüksizlər əksümisun! — dedi. **30** Xundak qilip, Abnər Gibeondiki jəngdə ularning inisi Asahəlni əltürgini üçün, Yoab bilən inisi Abixay uni əltürdi. **31** Dawut Yoabqa wə uningəya əgəxkən barlik həlkqə: Kiyimliringlarni yirtinglar! Bəz kiyim kiyinglar! Abnərning [meyiti] aldida matəm tutunglar! dedi. Dawut padixah [Abnərning] jinazisining kəynidin mangdi. **32** Ular Abnərni Hebronda dəpnə kildi, padixah Abnərning kəbrisining yenida awazini kətürüp yioqlidi; həlkning həmmisimu yioqlaxti. **33** Padixah Abnər üçün mərsiyə okup: — «Abnərning əhməktək əlgini toqrimu? **34** Qolliring baqlaqlıq bolmisimu, Putlurung ixkəllik bolmisimu, Lekin sən kixilərnin rəzillərnin qolida yikiləjinidək, yikilip əlgənsən!» — dedi. Xuning bilən həlkning həmmisi uning üçün yənə yioqlaxti. **35** Andin barlik həlk Dawutning yeniqəya kelip, uningəya kün patquqə tamak yeyixni ətündi. Əmma Dawut qəsəm iqip: Mən kün patmasta ya nan ya baxqa hərəkəndək

nərsini tetisam, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun, — dedi. **36** Barlik həlk buni baykap, bu ixtin razi boldi; əməliyəttə padixah kıloqan hər bir ix barlik həlkni razi kılatti. **37** Xuning bilən barlik həlk, xundakla pütkül Israil xu küni Nərning oqlı Abnərning ɵltüröluxining padixahning kɵrsətmisi əməslikini bilip yətti. **38** Padixah ɵz hızmətkarlırioqa: Biləmsilər? Bögün Israilda bir sərdar, uluql bir zat yikildi! **39** Gərqə mən Məsih kılınip padixah tikləngən bolsammı, mən ajiz bir bəndimən. Bu adəmlər, yəni Zəruiyaning oqullirining wəhxiyilikini mən kɵtürəlmigüdəkmən; Pərwərdigar rəzillik kıləuquqining rəzillikini ɵz bexioqa kəytursun! — dedi.

4 Saulning oqlı Abnərning Həbronda ɵlginini angliqanda kəli boxixip kətti, barlik Israil dəkkə-dükkigə qüxti. **2** Saulning oqlining kəxunining əldin yürər kismida ikki sərdari bolup, birining ismi Baanah, yənə birining ismi Rəkab idi. Ular Binyamin kəbilisidin boləqan Bəərotluk Rimmonning oqulliri idi (qünkü Bəərot Binyamin kəbilisigə təwə hesablinatti; **3** ləkin Bəərotluklar Gittaiməqa kəqip berip u yərdə bu künigə musapirdək yaxawatidu). **4** Saulning oqlı Yonatanning bir oqlı bolup, puti əksək idi. Saul bilən Yonatanning ɵlgənliki toqruluk həwər Yizrəəlgə yətkəndə, u bəx yaxka kirgən idi. Inik anisi uni elip kaqti; ləkin xundək boldiki, u əldirap yügürgəqkə, bala quxup ketip, əksək bolup kələqanidi. Uning ismi Məfibəxət idi. **5** Əmdı bir küni Bəərotluk Rimmonning oqulliri Rəkab bilən Baanah qingki qux waqtida Ixbəxətning ɵyigə bardı. Ixbəxət

qüxlük uyquda uhlawatqanidi. **6** Ular buqday alimiz deganni bahana kılıp, oyining iqlirigə kirip, Ixboxətning qorsiqioqa [piqak] sanjidi. Andin Rəkab wə Baanaḥ qeqip kətti **7** (ular Ixboxət hujrisida kariwatta yatqinida, eygə kirip, uni ɵltürgənidi). Ular uning kallisini kesip, andin kallisini elip keqiqə Arabaḥ tüzənglikidin mengip ɵtti. **8** Ular Ixboxətning kallisini Həbronoqa, Dawutning kexioqa elip berip, padixahqa: Mana, bu janablrining jenini izdigən düxmənliri Saulning oqlı Ixboxətning kallisı! Bögün Pərwərdigar oqjam padixahni Saul bilən nəslidin intikam elixka muyəssər kildi — dedi. **9** Dawut Bəərotluk Rimmonning oqulliri Rəkab bilən inisi Baanaḥoqa: Meni barlık kıyinqiliklardin kutkuzoqan Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kılimənki, **10** burun birsi Dawutka hux həwər elip kəldim, dəp oylap, manga: — Mana, Saul ɵldi, dəp kəlgəndə, mən uni elip Ziklagta ɵltürüwəttim. Bərḥək, mana bu uning yətküzgən həwirining mukapati bolənanidi! **11** Əmdi mən xundak kıloqan yərdə, rəzil adəmlər əz ɵyidə orunda yatqan bir ḥəkkaniy kixini ɵltürgən bolsa, mən nemə kılay?! Uning aqqan qan kərzini silərnin qolunqlardin elip, silərni yər yüzidin yəkatmamdim? — dedi. **12** Dawut oqlamlirioqa buyruk kıliwidi, ular bularni kətl kildi. Uların qol-putlirini kesip, ularni Həbrondiki kəlning yenida esip qoydi; ləkin ular Ixboxətning bəxini elip Həbronda Abnərnin qəbrisidə dəpnə kildi.

5 Andin keyin Israilning barlık qəbililiri Həbronoqa Dawutning kexioqa kəlip: Qarisila, biz ɵzlirinin ət-səngəkliridurmiz! **2** Burun Saul bizning üstimizdə səltənət

kiloqandimu Israil həlkigə jənggə qik p-kirixkə yolbaxqi
boloqan  zliri idila; Pərwərdigar silig : Sən Mening həlkim
Israilning padiqisi bolup, ularni bakis n, Israilning əmiri
bolisən, degənidi — dedi. **3** Xuning bilən Israilning
h mm  a sakalliri H bron qa padixahning kəxiəqa k ldi;
Dawut padixah Həbronda, Pərwərdigarning aldida ular
bilən əhdə tüzüxti. Andin ular Dawutni Israil qa padixah
boluxkə məsih k ldi. **4** Dawut padixah boloqanda ottuz
yaxk  kirgən bolup, kirik yil səltənət k ldi. **5** U Həbronda
Yəhudaning  stid  y tt  yil alt  ay səltənət k lip,
Yerusalemda pütkül Israil bilən Yəhudaning  stid 
ottuz  q yil səltənət k ldi. **6** Padixah  z ad mliri bilən
Yerusalemqə qik p, xu zeminda turoq n Yəbusiylar bilən
j ng kiloqili bardi. Ular Dawutkə: Sən bu y rg  kirəlməysən,
b lki həttə korlar bilən a saklar seni qekind ridu! —
dedi. Q nki ular: «Dawut bu y rg  k t'iy kirəlməydu»,
d p oylaytti. **7** Lekin Dawut Zion qor qinini aldi (bu y r
Dawutning x h ri d p atilidu). **8** Dawut u k ni: Kimki
Yəbusiylarni uray desə s ngg q bilən qikixi ker k, andin
u Dawut k n-k nidin  q k ridioq n bu kor, a saklar bilən
[ esablخالaydu], dedi. Xuning bilən «Korlar ya a saklar
 yg  kirmisun» d ydioq n ma  al p yda boldi. **9** Xundək
k lip Dawut qoroqanda turdi w  u y rni «Dawutning
x h ri» d p atidi. Dawut x h rning  trapi qa Millodin
tartip iq t r pkiq  imarət saldi. **10** Dawut bar q nseri
 udr t tapti; samawiy kəoxunlarning Sərdari boloq n
Huda Pərwərdigar uning bilən bill  idi. **11** Turning
padixahi H ram Dawutning kəxiəqa  lqil rni əwətti w  ular
bilən k oxup, kedir yao aqiliri, yao aqqilar w  taxqilarni

əwətti; ular Dawut üçün bir orda yasap bərdi. **12** Dawut Pərwərdigarning özini Israiloşa padixah tikləp, öz həlqi Israil üçün özining padixahlığını gülləndürgənlikini bilip yətti. **13** Dawut Həbrondin kəlgəndin keyin Yerusalemdin yənə ayallarni wə kenizəklərni aldi; xuning bilən Dawutka yənə kəp ooqul-qizlar tuoquldi. **14** Yerusalemda uningdin tuoqulojanlarning isimliri mana mundaq idi: Xammua, Xobab, Natan, Sulayman, **15** Ibhar, Elixua, Nəfəg, Yafiya, **16** Elixama, Eliada wə Elifələt. **17** Filistiyələr Dawutning Israiloşa padixah boluxka məsihlənginini angliqanda, ular həmmisi Dawutni tutkili qikti, Dawut buni anglapla, qoroqanoşa qüxti. **18** Filistiyələr kelip «Rəfayim jilojisi»da yeyilip turdi; **19** Dawut Pərwərdigardin yol sorap: Filistiyəlgə qarxi atlinaymu? Ular ni qolumoşa tapxurarsənmu? — dedi. Pərwərdigar Dawutka: Qikkin! Qünki, Mən Filistiyələri jəzmən qolungoşa tapxurimən — dedi. **20** U waqitta Dawut Baal-Pərazimoşa bardı. U yərdə Dawut ularni tarmar kildi. U: — «Pərwərdigar mening aldimda düxmənlirim üstigə huddi kəlkün yarni elip kətkəndək bəsüp kirdi» — dedi. Xuning bilən u yərdə «Baal-Pərazim» dəp atidi. **21** Filistiyələr u yərdə öz məbudlirini taxlap kətti; Dawut bilən adəmliri ularni elip kətti. **22** Əmdi Filistiyələr yənə qikip «Rəfayim jilojisi»da yeyilip turdi. **23** Dawut Pərwərdigardin yol soridi. Pərwərdigar: Sən u yərgə qikmay, bəlki ularning kəynidin aylinip ətüp üjmə dərəhlirining udulidin hujum qiləjin — dedi, **24** Xundak boliduki, sən üjmə dərəhlikining üstidin ayaoq tiwixini anglixing bilənla dərhal atlan; qünki xu tapta Pərwərdigar Filistiyələrnin qoxunioşa hujumoşa

qikqan bolidu, — dedi. **25** Dawut Pərwərdigarning uningqə əmr qiləqinidək qilip, Filistiylərnə Gibeondin Gəzərgiqə qoqlap qirdi.

6 Dawut Israilning arisidin barliq sərhil adəmlərnə yiqiwiidi, bular ottuz ming qikti. **2** Andin Dawut wə uningqə əgəxkənlərnə həmmisi Hudaning əhdə sanduqini yətkəp kelix üqün Yəhudadiki Baalahqə qikti; sanduq [mukəddəs] nam bilən, yəni kerublarning otturisida olturoquqi samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning nami bilən ataləqanidi. **3** Ular Hudaning əhdə sanduqini dəngdə olturuxluk Abinadabning əyidə yengi bir qarwioqə selip, uni xu yərdin elip qikti. Abinadabning oqulliri Uzzah bilən Ahiyo u yengi qarwini həydidi. **4** Ular qarwini Hudaning əhdə sanduqi bilən dəngdə olturuxluk Abinadabning əyidin elip qikti; Ahiyo əhdə sanduqining aldidə mangdi. **5** Dawut bilən pütkül Israil jəmətidikilər Pərwərdigarning aldidə təntənə qilip küy oqup qiltar, təmbur, dap, daqə-dumbaq wə qanglar qelip ussul oynidi. **6** Lekin ular Nakonning haminioqə kəlgəndə, kalilar aldioqə müdürəp kətkənliki üqün, Uzzah qolini sozup Hudaning əhdə sanduqini tutiwalidi. **7** Pərwərdigarning qəzipi Uzzahqə qozəqaldi; u hata qiləqini üqün, uni Huda xu yərdə urdi. Xuning bilən Uzzah Hudaning əhdə sanduqining yenioqə yikilip əldi. **8** Lekin Dawut bolsa Pərwərdigarning Uzzahning tenini bəskənlikigə aqqiklandi wə u yərnə «Pəraz-Uzzah» dəp atidi; u yər bəgünki künqiqə xundak atilidi. **9** U küni Dawut Pərwərdigardın qorqup: Pərwərdigarning əhdə sanduqini özümningkigə qaysi yol bilən əkelərmən?

— dedi. **10** Xuning üqün Dawut Pərwərdigarning əhdə sandukini «Dawut xəhəri»gə, əziningkigə yetkəxni halimidi; Dawut uni elip berip, Gatlik Obəd-Edomning əyidə qaldurdi. **11** Pərwərdigarning əhdə sandukı Gatlik Obəd-Edomning əyidə üq ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edom wə uning pütkül əyidikilərnı bərikətlidi. **12** Dawut padixahqa: — «Pərwərdigar Əz əhdə sandukı wəjidi Obəd-Edom wə uning barini bərikətlidi» dəp eytilidi. Xunga Dawut Hudaning əhdə sandukini Obəd-Edomning əyidi elip qikip, huxluk bilən Dawutning xəhərigə elip kəldi. **13** Pərwərdigarning sandukini kətürgənlər altə kədəm mengip, xundak boldiki, u bir buqa bilən bir bordak mozayni kurbanlik kildi. **14** Dawut bolsa kanap əfodni kiyip Pərwərdigarning aldida küqining bariqə ussul oynaytti; **15** Dawut bilən Israilning pütkül jəməti təntənə kılıp warkirixip, kanay qelixip Pərwərdigarning əhdə sandukini elip qikiwatatti. **16** Pərwərdigarning əhdə sandukı Dawutning xəhərigə elip kirilginidə, Saulning kizi Mikal derizidin qarap, Dawut padixahning səkrəp Pərwərdigarning aldida ussul oynawatkanlikini kərüp, uni əz kənglidə mənəsitmidi. **17** Ular Pərwərdigarning əhdə sandukini elip kirip, Dawut uning üqün tiktürgən qedirning ottursida qoydi. Andin Dawut Pərwərdigarning aldida kəydürmə kurbanlik bilən inaklik kurbanliklirini sundi. **18** Dawut kəydürmə kurbanlik bilən inaklik kurbanliklirini kəltürüp bolup, halayikqa samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning namida bəht-bərikət tilidi. **19** U pütkül Israil jamaitigə, ər bilən ayallarning hər birigə birdin qoturmaq, birdin horma

poxkili wə birdin üzüm poxkilini təksim qilip bərdi. Andin həlkning hər biri öz öyigə yenip kətti. **20** Dawut öz ailisidikilərnı mubarəkləx üqün yenip kəlgəndə, Saulning kızı Mıkal uning aldıoqa qikip: Bögün Israilning padıxahı özini xunqə xərəplik kərsəttimu, kəndək? U huddi pəs bir adəmning nomussızlaqə özini yalingaqliqiniyoqa ohxax, hizmətkarlırining dedəklirining kəz aldida özini yalingaqlıdidi! **21** Dawut Mıkaləqa: Undək [xadlanoqinim] Pərwərdigar aldida idi. U atang wə uning pütkül jəmətini ərüp, meni Pərwərdigarning həlki boləqan Israil üstigə baxlamqi qilip tiklidi. Xunga mən Pərwərdigarning aldida ussul oynaymən! **22** Əməliyəttə mən özümni tehimu ərziməs qilip, öz nəzirimdə özüm təwən boluxka razimən. Lekin sən eytkən u dedəklərnıng nəziridə bolsa, hərmətkə sazawər bolimən — dedi. **23** Saulning kızı Mıkal bolsa, əlidiqan künigiqə bala tuoqmidi.

7 Padıxah öz ordısında turatti, Pərwərdigar uningəqa ətrapidiki barlık düxmənılriddin aram bərgəndin keyin, **2** padıxah Natan pəyoqəmbərgə: Mana kəra, mən kedir yaqıqidin yasaloqan əydə olturimən, lekin Hudaning əhdə sanduqi bir qidirning iqidə turuwatidu — dedi. **3** Natan padıxahqa jawap berip: Kənglündə nemə oyliqining bolsa, xuni kıləqin; qünki Pərwərdigar sening bilən billidur — dedi. **4** Lekin keqidə xundək boldiki, Pərwərdigarning səzi Natanoqa kelip mundək deyildi: **5** — Berip kulum Dawutka degin: «Pərwərdigar: — «Sən dərwəxə Manga turidiqanoqa oy salmaqquimusən?» — dəydu. **6** — «Mən Israillarnı Misirdin qıkarəqəndin tartip, bu künigiqə bir əydə olturmidim, bəlki bir qedirni makan qilip, kezip

yürdüm. **7** Mən Özüm barlik Israillar bilən yürgən həmmə yərlərdə, həlkim Israilni padiqi bolup bekixka əmr kiloqlanlarə, yəni Israilning hərəkəndə kəbilisining bir [yetəqsisigə]: Nemixka Manga kedir yaqlaqtin bir əy yasimaysilər? — dəp bakқанmu? **8** Əmdi kulum Dawutka mundaq deyin: — Samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar: — Seni həlkim Israilə baxlamqi kəlip tikləx üqün seni yaylaqlardin, qoy bekixtin elip kəldim, — dəydu, **9** — wə məyli kəyərgə barmiqin, Mən həman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlik düxmənliringni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluqlar nam-xəhrətkə igə boləqandək seni uluqlar nam-xəhrətkə sazawər kildim. **10** Mən həlkim boləqan Israilə bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikipləstürimən; xuning bilən ular əz zeminida turidiqlan, parakəndiqiliklə uqrimaydiqlan bolidu. Rəzillər dəsleptidikidək, xundaqla Mən həlkim Israil üstigə həkümrənlilik kəlixka həkimlarni təyinligən künlərdikidək, ularə qaytidin zulum salmaydu. Mən hazır sanga həmmə düxmənliringdin aram bərdim. Əmdi Mənki Pərwərdigar sanga xuni eytip qoyayki, Mən sening üqün bir əyni qurup berimən!» — dəydu. **12** «Künliring toxup, ata-bowiliring bilən [ölümdə] uhləqləningda, Mən əz puxtingdin boləqan nəsləngni sening ornungda turoqluzup, padixəhlikini məzmut kəlimən. **13** Mening namim üqün bir əyni yasəqluqlu u bolidu, wə Mən uning padixəhlik təhtini əbədgiqlə mustəhkəm kəlimən. **14** Mən uningə ata bolimən, u Manga oqlul bolidu. Əgər u kəbihlik kəlsa, uningə insanlarning tayiqi bilən wə adəm balilərləning sawəq-dumbəlxəliri bilən tərbiyə berimən. **15**

Əmma Mən sening aldingda ərüwətkən Sauldin mehİR-
 xəpkitimni juda qİløjinimdək, uningdin mehİR-xəpkitimni
 juda qİlmaymən. **16** Xuning bilən sening øyüŋ wə
 sening padixahlıqİŋ aldingda həmixə məzmut qİlinidu;
 təhtİŋ əbədgiqə məzmut turoquzulidu». **17** Natan bu
 barlıq səzlər wə barlıq wəhiyni heqnemə qaldurmay,
 Dawutka eytip bərdi. **18** Andin Dawut padixah kirip,
 Pərwərdigarning aldida olturup mundak dedi: «I, Rəb
 Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening øyüm nemə
 idi, Sən meni muxu dərijigə kəturğüdək? **19** Lekin, i Rəb
 Pərwərdigar, [mening bu mərtiwəm] Sening nəziringdə
 kiqikkinə bir ix hesablandi; qünki Sən mən qulungning
 øyining yirak kəlgüsi tooqruluk səzliding; bu həmmila
 adəmgə daim bolidioqan ixmu, i, Rəb Pərwərdigar? **20**
 Əmdi Dawut Sanga yənə nemə desun? Sən Öz qulungni
 tonuysən, i, Rəb Pərwərdigar! **21** Sən səz-wədəŋ wəjidin,
 Öz kəŋglüŋdikigə asasən bu uluq İxning həmmisini
 qulung bilsun dəp bekitip qİlqansən. **22** Xunga Sən
 uluqsən, i Pərwərdigar; qulaklirimiz barlıq angliqinidək,
 Sening təŋgdixing yok, Səndin baxka heqkandak ilah
 yoktur. **23** Həlkİŋ Israildək yənə baxka bir əl barmu,
 ular jaqanda alahidə turidu? — Qünki [Sən] Huda ularni
 Misirdin qutquzup Özüŋgə has bir həlk qİlix üqün,
 xundakla nam-xəhrətkə igə bolux üqün, Özüŋ barding;
 Sən Özüŋ üqün Misirdin, əllərdin wə ularning ilahliridin
 qutquzup qİkqan həlkİŋ aldida zemining üqün uluq
 wə dəhxətlik ixlarni qİlding. **24** Sən həlkİŋ Israilni
 Özüŋ üqün əbədgiqə bir həlk boluxka bekitting; Sən, i
 Pərwərdigar, ularning Hudasi boldung. **25** Əmdi hazır, i

Pərwərdigar Huda, Öz kʉlung wə uning ʉyi tooqrisida eytkən wədənggə əbədgiqə məzmut əməl kʉləqin; Sən degənliring boyiqə ixni ada kʉləqaysən! **26** Sening naming əbədgiqə uluqlinip: — Samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Israilning üstidə turidiqan Hudadur, dəp eytilsun, xundakla Öz kʉlungning ʉy-sulalisi sening aldingda məzmut turəquzulsun. **27** Qʉnki Sən, i samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, Israilning Hudasi Öz kʉlungəqə: Mən sanga bir ʉy-sulalə qurup berimən, dəp wəhʉiy kʉlding; xunga kʉlung bu duani sening aldingda kʉlixkə jʉr'ət kʉldi. **28** Əmdi sən, i Rəb Pərwərdigar, birdinbir Hudadursən, Sening səzliring həkʉkəttur wə Sən bu bəht-iltipatni Öz kʉlungəqə wədə kʉlding; **29** xunga kʉlungning ʉy-jəmətini Sening aldingda mənngʉ turuxkə nesip kʉlip bərikətligəysən; qʉnki Sən, i Rəb Pərwərdigar, buni wədə kʉləqansən; bu bəht-iltipating bilən Öz kʉlungning ʉy-jəməti əbədgiqə bəht-iltipatkə nesip bolidu».

8 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiyərgə hʉjum kʉlip, ularni boysundurdi. Xundak kʉlip, Dawut Filistiyərləning kolidin mərkiziy xəhərning həkʉkʉni aldi. **2** U həm Moabiyəqə hʉjum kʉlip, ularnimu məqlup kʉldi. U ularni yərgə yatkuzup, tana bilən əlqəp, ikki tana kəlgənlərnə ɵltʉrdi, bir tana kəlgənlərnə tirik qaldurdi. Moabiyərlə bolsa Dawutkə bekinip, uningəqə selik tapxurdi. **3** Andin Zobaḥning padixahʉ Rəḥəbning oqlʉ Hədad'ezər Əfrat dəryasiqə qikʉp, xu yərdiki həkimiyətnə ɵzigə kaytidin tartiwalməqʉi boləqanda, Dawut uningəqə hʉjum kʉlip, məqlup kʉldi. **4** Dawut

uning qoxunidin bir ming yəttə yüz atlik əskərni wə yigirmə ming piyadə əskərni əsir qildi; Dawut qarwa atlirining piyini kəstürdi, lekin əzigə yüz qarwilik atni qaldurup qoydi. **5** Dəməxktiki Suriylər Zobaḥning padixahı Hədad'ezərgə yardım berix üqün qikti, lekin Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming adəmnı ɵltürdi. **6** Andin Dawut birnəqqə bargah əskərlərni Dəməxktiki Suriylərnin zeminida turoquzdi; xuning bilən Suriylər Dawutqa bekinip uningoqa selik tapxurdi. Dawut kəyərgə barsa, Pərwərdigar uningoqa nusrət berətti. **7** Dawut Hədad'ezərnin oqlamlirioqa təminləngən altun qalkanni tartiwelip, Yerusalemoqa kəltürdi **8** wə Hədad'ezərnin xəhərliri boləqan Bitah bilən Birotay xəhərliridinmu intayin kəp misni qoloqa qüxürdi. **9** Hamatning padixahı Toy Dawutning Hədad'ezərnin pütün qoxunini məqlup qiloqinini anglap, **10** əz oqlı Yoramni Dawutning qalini soraxqa wə Dawutning Hədad'ezər bilən jəng qilip uni məqlup qiloqinioqa uni təbrikləxkə əwətti. Qünki Hədad'ezər daim Toy bilən jəng qilip keliwatatti. Yoram bolsa kümüx, altun wə mis qaqa-buyumlarnı elip kəldi. **11** Dawut padixahı muxularnı wə əzi bekinduroqan həmmə əllərdin, jümlidin Suriylərdin, Moabiyərdin, Ammoniyərdin, Filistiyərdin wə Amaləklərdin olja aləqan altun-kümüxlərni Pərwərdigarəqa atap beqlixlidi. Bular Zobaḥning padixahı Rəḥəbning oqlı Hədad'ezərdin aləqan oljini əz iqigə alidu. **13** Dawut Suriylərni məqlup qilip, yəni on səkkiz ming adəmnı «Xor wadisi»da ɵltürüp yanoqanda, uning nam-dangqi heli qikqanidi. **14** U Edomda əskər bargahlırini turoquzdi; pütün Edomda bargahlarnı

kurdi. Xuning bilən Edomiylarning həmmisi Dawutқа bekindi. Dawut kəyərgə barsa, Pərwərdigar uningə nusrət berətti. **15** Dawut pütkül Israil üstigə səltənət kildi; u pütkül həlkini sorap, adil həkümlər qikirip adalət yürgüzətti. **16** Zəruiyaning oqli Yoab koxunning sədari boldi; Ahiludning oqli Yəhoxafat mirza boldi; **17** Ahitubning oqli Zadok bilən Abiyatarning oqli Ahimələk kaşin boldi; Seraya diwan begi boldi. **18** Yəhoyadaning oqli Binaya Kərətiylər bilən Pələtiylərnin yobaxqisi boldi; Dawutning oqullirimu kaşin boldi.

9 Dawut: Saulning eyidin tirik qaloşan birərsi barmikin, bar bolsa mən Yonatanning hərmidə uningə xapaət kərsitəy? — dedi. **2** Əmdi Saulning ailisidiki Ziba degən bir hizmətkar qaloşanidi. Ular uni Dawutning kəxiqə qakirdi. Kəlgəndə, padixah uningdin: Sən Zibamu? dəp soridi. U: Pəkir mən xu! — dedi. **3** Padixah; Saulning ailisidin birərsi tirik qaldimu? Mən uningə Hudaning xapaitini kərsitəy dəwatimən, — dedi. Ziba padixahқа: Yonatanning bir oqli tirik qaldi; uning ikki puti aqsaydu — dedi. **4** Padixah uningdin: U kəyərdə, dəp soridi. Ziba padixahқа: U Lo-Dibarda, Ammiəlning oqli Makirning eyidə turidu — dedi. **5** Xunga Dawut padixah kixi əwətip uni Lo-Dibardin, Ammiəlning oqli Makirning eyidin elip kəldi. **6** Saulning nəwrisi, Yonatanning oqli Məfiboxət Dawutning aldiqə kəlgəndə, yüzini yərgə yikip, təzim kildi. Dawut: [Sən] Məfiboxətmu? — dəp qakiriwidi, u: Pəkir xu! — dəp jawap qayturdi. **7** Dawut uningə: Korkmioşin, atang Yonatan üqün, sanga xapaət qilmay qalmaymən; bowang Saulning həmmə yər-zeminlirini sanga qayturup berəy,

8 Məfiboxət təzim kılıp: Kəlung nemə idi, məndək bir əlük it aliyli kədirligüdək nemə idim? — dedi. **9** Andin padixah Saulning hizmətkari Zibani qakirip uningə: Saulning wə pütkül ailisining həmmə təəllukatini mana mən oqjangning oqlining kəliqə bərdim. **10** Sən bilən oqulliring wə hizmətkarliring uning üqün xu zeminda terikqilik kılıp, qikqan məhsulatlrini oqjangning oqlıqə yeyixə tapxurunglar. Oqjangning oqli Məfiboxət mən bilən həmixə həmdastihan bolup oqzalinidu, — dedi (Zibaning on bəx oqli wə yigirmə hizmətkari bar idi). **11** Ziba padixahka: Oqjam padixah kullirıqə buyruqanning həmmisigə kəminiliri əməl kılıdu, — dedi. Padixah Dawut [yənə]: Məfiboxət bolsa padixahning bir oqlidək dastihinimdin taam yesun — [dedi]. **12** Məfiboxətning Mika degən kiqik bir oqli bar idi. Zibaning əyidə turuwatqanlarning həmmisi Məfiboxətning hizmətkarliri boldi. **13** Əmdi Məfiboxət Yerusalemda turatti; qünki u həmixə padixahning dastihinidin taam yəp turatti. Uning ikki puti aqsak idi.

Samu'il 2

kəngül sorap adəm əwətiptu, dəp karamla? Dawutning
hizmətkarlırını qaxlırioğa əwətkini xəhərni paylap
uningdin məlumat elix, andin bu xəhərni aqdurux üqün
əməsmu? — dedi. **4** Xuning bilən Hənanun Dawutning
hizmətkarlırını tutup, saqallirining yerimini qüxürüp,
kiyimlirining bəldin təwinini kəstürüp, kətini eqip
kətküzüwətti. **5** Bu həwər Dawutka yətküzüldi; u
ularni kütüwelixka aldioğa adəm mangdurdi; qünki ular
intayin nomus həs kıləjanidi. Padixah ularoğa: Saqal-
burutunglar əskiqlilik Yeriho xəhəridə turup, andin
yenip kelinglar, — dedi. **6** Ammoniylar əzlirining
Dawutning nəpritigə uqrioqanlıqini bilip, adəm əwətip
Bəyt-Rəhəbdiki Suriylər bilən Zobaħdiki Suriylərdin
yigirmə ming piyadə əskər, Maakahning padixahidin
bir ming adəm wə Tobdiki adəmlərdin on ikki ming
adəmni yallap kəldi. **7** Dawut buni anglap, Yoabning
pütkül jənggiwar qoxunini [ularning aldioğa] mangdurdi.
8 Ammoniylar qikip xəhərning dərwasisining aldida səp
tüzidi; Zobaħ bilən Rəhəbdiki Suriylər wə Tob bilən
Maakahning adəmliri dalada səp tüzidi; **9** Yoab jəngning
aldi həm kəynidin bolidiqanlıqioğa kəzi yetip, Israildin
bir kışim sərhil adəmlərni iləp, Suriyələrgə qarxi səp
tüzidi; **10** kələqlarlni Ammoniylaroğa qarxi səp tizəp
dəp inisi Abixayning kəlioğa tapxurp, uningoğa: **11** —
Əgər Suriylər mənə küqlük kəlsə, sən mənə yardım
bərgəysən; əmma Ammoniylar sənə küqlük kəlsə, mən
berip sənə yardım bərey. **12** Jür'ətlik boləp! Əz
həlkimiz üqün wə Hudaıimizning xəhərliri üqün baturluk
kıləyli. Pərwərdigar Əzigə layik kəringinini kıləy! —

dedi. **13** Əmdi Yoab wə uning bilən boləjan adəmlər Suriylərgə hujum kiləjili qikti; Suriylər uning aldida qaqtı. **14** Ammoniylar Suriylərnin qaqkinini kərgəndə, ularmu Abixaydin qeqip, xəhərgə kiriwaldi. Yoab bolsa Ammoniylar bilən jəng kilixtin qekinip, Yerusaleməyə yenip kəldi. **15** Suriylər bolsa əzlirinin Israillərnin aldida məqlup boləjinini kərgəndə, yənə jəm boluxti. **16** Hədad'əzər adəmlərni əwətip, [Əfrat] dəryasining neri tərpidiki Suriylərni [yardəmgə] qakirip, ularni yətkəp kəldi; ular Helam xəhirigə kəlgəndə, Hədad'əzərnin qoxunining sərdari Xobak ularəyə baxqilik kildi. **17** Bu həwər Dawutқа yətkəndə, u pütkül Israilni yioqdurup, İordan dəryasidin ətüp, Helam xəhirigə bardı. Suriylər Dawutқа qarxi səp tizip, uningəyə hujum kildi. **18** Suriylər yənə Israildin qaqtı. Dawut bolsa yəttə yüz jəng hərwilikni, kırık ming atlık əskərni kirdi həm qoxunining sərdari Xobakni u yərdə əltürdi. **19** Hədad'əzərgə bekinəjan həmmə padixahlar əzlirinin Israil aldida yengilginini kərgəndə, Israil bilən sülh kilixip ularəyə bekindi. Xuningdin keyin Suriylər Ammoniylarəyə yənə yardəm birixkə jür'ət kiləlmidi.

11 Xundak boldiki, yengi yılning bexida, padixahlar jənggə atlanəjan wəqitta Dawut Yoabni adəmliri bilən həmdə həmmə Israilni jənggə mangdurdi; ular Ammoniylərnin zeminini wəyran kilip, Rabbah xəhirini muhasirigə aldı. Ləkin Dawut Yerusalemda qaldı. **2** Bir küni kəqtə Dawut kariwattin qopup, padixah ordisinin əgizisidə aylinip yürətti; əgzidin u munqida yuyuniwatқан bir ayalni kərdi. Bu ayal bək qiraylıq idi. **3** Dawut adəm

əwətip, ayalning həwirini soridi; birsi uningə: — Bu Eliamning kızı, Hıttiy Uriyaning ayali Bat-Xeba əməsmu? — dedi. **4** Dawut kixi əwətip, uni kexioğa əkəltürdi (u wəqıttı u adəttin pakliniwatқанidi). U uning kexioğa kəlgəndə, Dawut uning bilən billə boldi; andin u öz əyigə yenip kətti. **5** Xuning bilən u ayal hamilidar boldi, həm Dawutқа: Mening boyumda kaptu, dəp həwər əwətti. **6** Xuning bilən Dawut Yoabқа həwər yətküzü: Hıttiy Uriyani mening keximəğa əwətinglar, dedi. Yoab Uriyani Dawutning kexioğa mangdurdi. **7** Uriya Dawutning kexioğa kəlgəndə, u Yoabning Һalini, Һəlkning Һalini wə jəng əҺwalini soridi. **8** Andin Dawut Uriyaға: Əz əyüggə berip putliringni yuqın, dedi. Uriya padixahning ordisidin qıkkanda, padixah kəynidin uningə bir sowəğa əwətti. **9** Lekin Uriya öz əyigə barmay, padixahning ordisining dərwasısında, oqojisining baxқа kул-hizmətkarlırining arısında yatti. **10** Ular Dawutқа: Uriya öz əyigə barmidi, dəp həwər bərdi. Dawut Uriyadin: Sən yırak səpərdin kəlding əməsmu? Nemixқа öz əyüggə kətmiding? — dəp soridi. **11** Uriya Dawutқа: Mana, əҺdə sanduқи, Israillar wə YəҺudalar bolsa kəpilərdə turup, oqojam Yoab bilən oqojamning hizmətkarliri oquq dalada qedir tikip yetiwatsa, mən yəp-iqip, ayalim bilən yetixқа əyümgə baraymu? Sening jening bilən wə Һayating bilən kəsəm kılıməнки, mən undaq ixni kılmaymən — dedi. **12** Dawut Uriyaға: Bүgün bu yərdə qaloqın, ətə seni kətküzwetimən, — dedi. Uriya u küni wə ətisi Yerusalemda qaldi. **13** Dawut uni qakirip Һəmdastıhan kılıp, yəp-iqküzüp məst kildi. Lekin xu keqisi Uriya öz əyigə barmay, qikip oqojisining

kul-hizmatkarlirining arisida oz kariwitida uhlidi. **14** Otisi Dawut Yoabka hat yezip, Uriyaning aloqag ketixiga bard. **15** Hetta u: Uriyani sokux eng kashin bolidiqan aldinki septa turoquzoqin, andin uning olturuluhi uqun uningdin qekinip turunglar, dap yazoqanidi. **16** Xuning bilan Yoab xaharni kezitip, Uriyani palwanlar [kashin sokuxkan] yerga mangdurdi. **17** Xahardiki adamlar qikip, Yoab bilan sokuxkanda halktin, yani Dawutning adamliridin birnappaqi yikildi; Uriyamu eldi. **18** Yoab adam awatip jangning hamma wexaliridin Dawutka hawar bard. **19** U hawarqiga mundak tapilidi: Padixahka jangning hamma wexalirini dap bolqiningda, **20** agar padixah qezaplinip seningdin: Sokuxkanda nemixka xahar sepiloqa xundak yekin bardinglar? Ularning sepilidin ya atidiqanlikini bilmamtinglar? **21** Yarubbaxatning oqli Abimelakni kim olturginini bilmamsen? Bir hotun sepildin uningqa bir parqa yarqunqak texini etip, u Tabaz xahirida olmidimu? Nemixka sepiloqa undak yekin bardinglar? — Desa, sen: Silining kalliri Hittiy Uriyamu eldi, dap eytkin — dedi. **22** Hawarqi berip Yoab uningqa tapxurup awatkan hawarning hammaisini Dawutka dap bard. **23** Hawarqi Dawutka: Duxmenlar bizdin kuqluk kelip, dalada bizga hujum kildi; lekin biz ularqa zarba berip qekindurup, xaharning derwazisioqqa koqliduk. **24** Andin ya atquqilar sepildin kul-hizmatkarliringqa ya etip, padixahning kul-hizmatkarliridin birnappaqini olturdi. Kalliri Uriyamu eldi — dedi. **25** Dawut hawarqiga: Yoabka mundak degin: — Bu ix neziringda eqir bolmisun, kiliq ya uni ya buni yaydu; xaherga bolqan hujuminglarni kattik kilip, uni

oʻqulitnglar, dāp eytip uni jūr'atləndürgin — dedi. **26** Uriyaning ayali eri Uriyaning əlginini anglap, eri üqün matəm tutti. **27** Matəm künliri ətəkəndə Dawut adəm əwətip uni ordisiqə kəltürdi. Xuning bilən u Dawutning ayali bolup, uningqə bir oʻqul tuqdi. Lekin Dawutning qiloqan ixi Pərwərdigarning nəziridə rəzil idi.

12 Pərwərdigar Natanni Dawutning kexioqə mangdurdi. U Dawutning kexioqə kelip uningqə mundaq dedi: «Bir xəhərdə ikki adəm bar bolup, birsi bay, yənə birsi kəmbəqəl idi. **2** Bayning intayin tola qoy wə kala padiliri bar idi. **3** Lekin kəmbəqəlning əzi setiwelip bakqan kiquk bir saqlıq qozidin baxqə bir nərsisi yok idi. Qoza kəmbəqəlning əyidə baliliri bilən təng əsüp qong boldi. Qoza uning yeginidin yəp, uning iqqinidin iqip, uning kuqıqıdā uhlidi; uning nəziridə u əz kizidək idi. **4** Bir küni bir yoluqi bayningkigə kəldi. Əmma u əzigə kəlgən mehman üqün əzining qoy yaki kala padiliridin birini yegüzüxkə təyyarlaxqə kəzi kiymay, bəlki kəmbəqəlning qozisini tartiwelip soyup, kəlgən mehman üqün təyyarlidi». **5** Dawut buni anglap u kixigə qattıq qəzəpləndi. U Natanoqə: Pərwərdigarning həyati bilən [kəsəm qilimənki], xuni qiloqan adəm əlümgə layıqtur! **6** U həq rəhımdillik kərsətməy bu ixni qiloqini üqün qozioqə tət həssə tələm təlisun — dedi. **7** Natan Dawutqə: Sən dəl xu kixidursən! Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən seni Israilning üstidə padixah bolqili məsih qildim wə Saulning qolidin qutquzdum; **8** Mən oqoqangning jəmətini sanga berip, oqoqangning ayallirini kuqıqıngqə yatquzup, Israilning jəməti bilən

Yəhudaning jəmətini sanga bərdim. Əgər sən buni az kərgən bolsang, Mən sanga yənə həssiləp berəttim; **9** Nemixkə Pərwərdigarning sözini kəzgə ilmay, uning nəziridə rəzil boləjanni kilding? Sən Hittiy Uriyani kiliq bilən ɵltürgüzüp, uning ayalini ɵzünggə ayal kilding, sən uni Ammoniylarning kiliqi bilən kətl kilding. **10** Əmdi sən Meni kəzgə ilmay, Hittiy Uriyaning ayalini ɵzünggə ayal kiliqining üqün, kiliq sening ɵyüngdin ayrilmaydu». **11** Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mana ɵz ɵyüngdin sanga yamanlik kəltürüp, kəzliringning aldida ayalliringni elip, sanga yəkin birsigə berimən, u bolsa küpkündüzdə ayalliring bilən yatidu. **12** Sən bolsang u ixni məhpiy kilding, ləkin Mən bu ixni pütkül İsrailning aldida kündüzdə kəlimən» — dedi. **13** Dawut Natanoja: — Mən Pərwərdigarning aldida gunah kildim — dedi. Natan Dawutkə: Pərwərdigar həm gunahıngdin ɵtti; sən ɵlməysən. **14** Həlbuki, bu ix bilən Pərwərdigarning düxmənligigə kupurluk kəlixkə pursət bərgining üqün, seningdin tuqulojan oqul bala qoqum ɵlidu, — dedi. **15** Xuning bilən Natan ɵz ɵyigə kaytip kətti. Pərwərdigar Uriyaning ayalidin Dawutkə tuqulojan balini xundak urdiki, u kəttik kesəl boldi. **16** Dawut bala həkkidə Hudaqə yelindi. U roza tutup, keqilərdə iqkirigə kirip yərdə düm yatatti. **17** Uning jəmətining aqsakəlliri kəpup uning kəxiqə berip, uni yərdin kəpurmakqi boldi; ləkin u unimidi wə ular bilən tamak yeyixni rət kildi. **18** Yəttinqi küni bala ɵldi. Dawutning hizmətkarliri bala ɵldi, degən həwərnı uningə berixtin kərkup: «Bala tirik wəqitida padixah bizning səzlirimizgə kulak salmidi, əmdi biz

qandakmu uningqa bala oldi, ddp hawar berimiz? U
 ezini zahimlonduruxi mumkin!» — deyixti. **19** Lekin
 Dawut hizmatkarlirining piqirlaxkinini kerup, balining
 elginini ukti. Xunga Dawut hizmatkarliridin: Bala oldimu?
 ddp soridi. Ular: Oldi, — ddp jawab berdi. **20** Xuning
 bilan Dawut yerdin kopup, yuyunup, [huxbuy] may bilan
 masihlinip, kiyimlirini yengguxlap, Pärwärdigarning
 eyiga kirip ibadet kildi; andin oz eyiga kaytip oziga tamak
 akelturup yedi. **21** Hizmatkarliri uningqa: Silining bu
 nemä kilolanliri? Bala tirik qaolda roza tutup yiolidila,
 lekin bala elgandin keyin kopup tamak yedila, — dedi.
22 U: Men: «Kim bilsun, Pärwärdigar manga xapaet
 korsitip, balini tirik kaldurarmikin» ddp oylap, bala
 tirik wakitta roza tutup yiolidim. **23** Lekin amdi u
 elgandin keyin nemixka roza tutay? Men uni yandurup
 alalaymanmu? Men uning yenioqa bariman, lekin u
 yenimoqa yenip kelalmaydu, — dedi **24** Dawut ayali Bat-
 Xebaoqa tasselli berdi. U uning qexioqa kirip uning bilan
 yatti; u bir oqul tuqiwidi, Dawut uni Sulayman ddp
 atidi. Pärwärdigar uni seydi, **25** wa Natan payqambär
 arkilik weliy yetkuzup, uningqa Pärwärdigar uqun
 «Yedidiya» ddp isim koydi. **26** Yoab Ammoniylarning
 xahanä paytæhti Rabbahka hujum kilip uni aldi. **27**
 Andin Yoab hawarqilærni Dawutning qexioqa mangdurup:
 Men Rabbahka hujum kilip, xaharning su bar kismini
 aldim. **28** Hazir sen qalolan askærlærni yiqip, xahærni
 qamal kilip, uni ixqal qiloin; bolmisa men xahærni
 alsam, mening ismim bilan atilixi mumkin — dedi. **29**
 Xunga Dawut hammæ hækni jem kilip, Rabbahka hujum

kilip uni aldi. **30** U ularning padixahining tajini uning bexidin aldi. Uning üstidiki altunning eoqirlioqi bir talant idi, wə uning kəzidə bir gəhər bar idi. Kixilər bu tajni Dawutning bexioqa kiygüzdi, Dawut bolsa u xəhərdin nuroqun olja aldi. **31** Əmma u yərdiki həlkni xəhərdin qikirip ularni hərə, haman tepidioqan tirnilar wə təmür paltılar bilən ixlətti yaki humdanda kattik əmgəkkə saldi; Dawut Ammoniylarning həmmə xəhərliridə xundak kildi; andin Dawut barlik həlk bilən Yerusalemoqa yenip kəldi.

13 Dawutning oqli Abxalomning Tamar degən qirayliq bir singlisi bar idi. Bu ixlardin keyin, Dawutning oqli Amnon uningoqa axik bolup qaldi. **2** Amnon singlisi Tamarning ixkida xunqə dərd tarttiki, u kesəl bolup qaldi. Əmma Tamar tehi kiz idi; xuning bilən Amnonoqa uni bir ix kilix mumkin bolmaydiqandək kəründi. **3** Lekin Amnonning Yonadab isimlik bir dosti bar idi. U Dawutning akisi Ximeahning oqli idi. Bu Yonadab tolimu hiyligər bir kixi idi. **4** U Amnonoqa: Sən padixahning oqli turup, nemixka kündin küngə bundak jüdəp ketisən? Qeni, manga eytip bər, dedi. Amnon uningoqa: Mən inim Abxalomning singlisi Tamaroqa axik boldum, dedi. **5** Yonadab uningoqa: Sən aqrip orun tutup, yetip qaloqan boluwal; atang seni kərgili kəlgəndə uningoqa: Singlim Tamar kelip manga tamak bərsun; uning tamak ətkinini kəruxüm üqün, aldimda tamak etip bərsun, mən uning qolidin tamak yəy, dəp eytkin, dedi. **6** Xuning bilən Amnon yetiwelip özini kesəl kərsətti. Padixah uni kərgili kəlgəndə, Amnon padixahqa: Ətünimən, singlim Tamar bu yərgə kelip, manga ikki qoturmaq təyyar kilip bərsun,

andin mən uning qolidin elip yəy, dedi. **7** Xuning bilən Dawut ordisoğa adəm əwətip Tamaroğa: Səndin ətünimənki, akang Amnonning öyigə berip, uningoğa yegüdək bir nemə təyyarlap bərgin, dəp eytti. **8** Tamar Amnonning öyigə bardı; u yatqanıdı. U un elip yuqurup, qoturmaqlarnı kəz aldidə ətti. **9** Andin u qoturmaqni qazandin elip, uning aldigə qoydı. Ləkin u yigili unimidi; u: — Həmmə adəm mening kəximdin qikip kətsun, dedi. Xuning bilən həmmə kixilər uning kəxidin qikip kətti. **10** Andin Amnon Tamaroğa: Taamni iqkiriki hujrioğa elip kirgin, andin qolungdin elip yəymən, — dedi. Tamar əzi ətkən qoturmaqni iqkiriki hujrioğa, akisi Amnonning kəxioğa elip kirdi. **11** Tamar ularni uningoğa yegüzüp qoymaqni boluwidi, u uni tutuwelip: I singlim, kəl! Mən bilən yatqın! dedi. **12** Ləkin u uningoğa jawab berip: Yaq, i aka, meni nomusqə qoymioğın! Israilda bundək ix yok! Sən bundək pəskəxlik kilmioğın! **13** Mən bu xərməndiqilikni qandəkmu kətürüp yürələymən?! Sən bolsang Israilning arisidiki əhməklərdin bolup qalisən. Ətünüp qalay, pəkət padixahqə desənglə, u meni sanga təwə boluxtin tosimaydu, — dedi. **14** Ləkin u uning səzigə qulək salmidi. U uningdin küqlük kelip, uni zorlap ayaq asti qilip uning bilən yatti. **15** Andin Amnon uningoğa intayin kattik nəprətləndi; uning uningoğa boləqan nəpriti uningoğa boləqan əslidiki muhəbbitidin ziyadə boldi. Amnon uningoğa: Qopup, yokal! — dedi. **16** Tamar uningoğa: Yaq! Meni həydidəqən gunahıng sən həli manga qiloqan xu ixtin bəttərdur, dedi. Ləkin Amnon uningoğa qulək salmidi, **17** bəlki hizmitidiki yax yigitni qakirip:

Bu [hotunni] manga qaplasturmay, sirtka qikiriwət, andin ixikni takap koy, dedi. **18** Tamar tolimu rəngdar bir kənglək kiygənidi; qünki padixahning tehi yatlıq bolmioqan kızliri xundak kiyim kiyətti. Amnonning hizmətkari uni qoqlap qikirip, ixikni taqiwalidi. **19** Tamar bexioqa kül qeqip, kiygən rəngdar kənglikini yirtip, kolini bexioqa koyup yioqliqan peti ketiwatatti. **20** Akisi Abxalom uningqa: Akang Amnon sən bilən yattimu? Həzirqə jim turoqin, singlim. U sening akang əməsmu? Bu ixni kəngluggə almiqin, — dedi. Tamar akisi Abxalomning əyidə kəngli sunuk halda turup qaldi. **21** Dawut padixahmu bolqan barlıq ixlarni anglap intayin aqqıqlandi. **22** Abxalom bolsa Amnonqa ya yahxi, ya yaman heq gəp kılmidi. Qünki Abxalom singlisi Tamarni Amnonning horliqanlıkidin uni eq kərətti. **23** Toluk ikki yıl ətüp, Əfraimoqa yekın Baal-Həzorda Abxalomning kırkıquqiliri koylirini kırkıwatatti; u padixahning həmmə oqullirini təklip kıldi. **24** Abxalom padixahning kexioqa kelip: Mana kulliri koylirini kırkıtiwatidu, padixah wə hizmətkarlırining silining kulliri bilən billə berixini ətünimən, — dedi. **25** Padixah Abxalomqa: Yak, oqlum, biz həmmimiz barmayli, sanga eqirqilik qüxüp qalmisun, — dedi. Abxalom xunqə desimu, u barqili unimidi, bəlki uningqa amət tilidi. **26** Lekin Abxalom: Əgər berixqa unimisila, akam Amnonni biz bilən barqili qoysila, — dedi. Padixah uningdin: Nemixqa u sening bilən baridu?» — dəp soridi. **27** Əmma Abxalom uni kəp zorliqini üqün u Amnonning, xundakla padixahning həmmə oqullirining uning bilən billə berixioqa qoxuldi. **28** Abxalom öz

oʻqulamlirioʻja buyrup: Səgək turunglar, Amnon xarab
iqip hux kəyp bolojanda, mən silərgə Amnonni urunglar
desəm, uni dərhal ɵltürunglar. Korkmanglar! Bularni
silərgə buyruoʻjuqi mən əməsmu? Jür'ətlik bolup baturluk
kərsitinglar — dedi. **29** Xuning bilən Abxalomning
oʻqulamliri Amnonoʻja Abxalom ɵzi buyruoʻjandək kildi.
Xuan padixahning həmmə oʻqulliri kəpup, hər biri ɵz
kəqirioʻja minip kaqti. **30** Xundak boldiki, ular tehi yolda
kəqip ketiwatkanda, «Abxalom padixahning həmmə
oʻqullirini ɵltürdi. Ularning h  q biri k  lmidi» deg  n
h  w  r Dawutka yətküzüldi. **31** Padixah k  pup kiyimlirini
yirtip y  rd   d  m yatti; uning h  mm   k  l-hizmətkarlırini
bolsa kiyimliri yirtik halda yenida turatti. **32**   mma
Dawutning akisi Ximeahning oʻqli Yonadab uning  ja:
— Oʻojam, ular padixahning oʻqulliri bolojan h  mm  
yigitlərni ɵltürdi, d  p hiyal k  lmisila. Q  nki p  k  t Amnon
  ldi; u ix Amnonning Abxalomning singlisi Tamarni har
kəlojan k  ndin baxlap Abxalomning a  zidin q  k  rmiojan
niyiti idi. **33**   mdi oʻojam padixah «Padixahning h  mm  
oʻqulliri   ldi» deg  n oyda bolup kəngüllirini biaram
k  lmisila. Q  nki p  k  t Amnonla   ldi — dedi. **34** Abxalom
bolsa k  qip kətkənidi. [Yerusalemdiki] kəzətqi oʻqulam
kəriwidi, mana, oʻ  rb t  ripidin taoʻning yenidiki yol bilən
nuroʻjun adəmlər keliwatatti. **35** Yonadab padixah  ka: Mana,
padixahning oʻqulliri k  ldi. D  l k  lliri degəndək boldi
— dedi. **36** S  zini t  gitip turiwidi, padixahning oʻqulliri
kelip kattik yio  ja-zar kildi. Padixah bilən hizm  tkarlırimu
kattik yio  laxti. **37** Lekin Abxalom bolsa G  xurning
padixah  , Ammihudning oʻqli Talmayning k  xio  ja bardı.

Dawut oqli üçün hər küni həza tutup kayoqurdi. **38**
Abxalom keqip, Gəxuroğa berip u yərdə üq yil turdi. **39**
Dawut padixahning kəlbi Abxalomning yenioğa berixğa
intizar boldi; qünki u Amnonoğa nisbətən təsəlli tapqanidi,
qünki u əlgənidi.

14 Əmdi Zəruiyaning oqli Yoab padixah kəlbining
Abxalomoğa təlmüriwatqanlıqini bayqidi. **2** Xuning üçün
Yoab Təkoəğa adəm əwətip u yərdin danixmən bir
hotunni əkəldürüp uningoğa: Səndin ətünəy, ətüingni
matəm tutqan kixidək kərsitip qarilik kiyimi kiyip,
ətüingni ətirlik may bilən yaqlımay, bəlki ətüingni əlgüqi
üqün uzun wakit həzidar boləjan ayaldək qilip **3** [Dawut]
padixahning kəxioğa berip uningoğa mundaq degin, —
dedi. Xundaq qilip, Yoab deməkqi boləjanlırini u ayaləğa
əgətti. **4** Xuning bilən Təkoalik bu ayal padixahning
aldioğa berip, təzim qilip, bax urup: I padixahim, meni
qutkuziwəloqayla, — dedi. **5** Padixah uningdin: Nəmə
dərding bar? dəp soridi. U jawap berip: Mən dərwəkə bir
tul hotunmən! Erim əlöp kətti; **6** Dedəklirining ikki oqli
bar idi. Ikkisi etizlikta uruxup kəlip, arioğa qüxidioqan
adəm bolmioqəqqa, biri yənə birini urup ətürüp qoydi. **7**
Mana, hazır pütün əydikilər dedəklirigə qarxi qopup,
inisini ətürginini bizgə tutup bərgin; inisining jenini elip,
kətl qiloqini üçün biz janəğa jan alimiz. Xuning bilənmu
miras əloquqini yokitimiz, dəwatidu. Ular xundaq qilip
yaləquz qəloqan qoqumni əqürüp, erimgə nə nam nə
yər yüzidə əwladmu qəlduroqili qoymaydu, — dedi. **8**
Padixah ayaləğa: Əyüingə barəjin, mən əhwaləğa qarap
sən toqruqluk həküm qikirimən, — dedi. **9** Təkoalik

ayal padixahka: I, oqjam padixah, bu ixta gunah bolsa, həmmisi mening bilən atamning jəməti  stid  bolsun, padixah w  uning t hti bilən munasiwətsiz bolsun, — dedi. **10** Padixah: Bir r kim sanga [bu too ruluk] g p k lsa, uni mening k xim qa elip kəlgin, u seni yənə awar  k lmaydi an bolidu, — dedi. **11** Ayal jawab berip: Unda ta padixah Pərwərdigar Hudalirini yad k lo ayla, kan qa kan int kam alo uq larning o lumni y katmaslik  üçün, ularning həlak k lix qa yol ko ym  ayla, — dedi. Padixah: Pərwərdigarning həyati bilən k s m k lim nki, Sening o lungning bir tal qeqi y rg  q xm ydu, — dedi. **12** Lekin ayal: Ded kliri oqjam padixahka yənə bir s zni degili ko  ayla, dewidi, u: Eyt in — dedi. **13** Ayal yənə munda  dedi:  mdi sili nemixka Hudaning h lk g  xuningəqa ohxax ziyanlik bir ixni niy t k ldila? Padixah xu gepi bilən  zini gunahkar k lip bekitiwatidu, q nki u  zi pal  an kəxini kəyturup  k lmidi. **14** Dərwəkə həmmimiz qo um  l p, y rg  t k lg n, kəytidin y  iwalo ili bolmaydi an sud k bolimiz. Lekin Huda ad mning jenini elixka  m s, b lki  z palan  inini  zig  kəyturup  kilixk  ilaj k lidu. **15**  m liy tt , mening oqjam padixahka xu ix too risidin s z k lo ili keliximning səwəbi, h lk  meni k rkatti. Lekin ded kliri: Bu g pni padixahka eytay! Padixah b lkim  z q risining iltimasini b ja kəltürər, deg n oyda boldi. **16** Q nki padixah anglix  mumkin, qərisini həm o lumni Hudaning mirasidin t ng y katmak i bol an k xining k lidin k tk zup k lar. **17** Xunga ded kliri, oqjam padixahning s zi munga araml k ber r, d p oylidim. Q nki oqjam padixah Hudaning bir p rix sid k

yahxi-yamanni pərķ ætküqidur. Pərwərdigar Hudaliri sili bilən billə boləy! **18** Padixah ayaloğa jawab berip: Səndin etünimənki, mən səndin sorimakqi boləjan ixni məndin yoxurmiəaysən, dedi. Ayal: Ojojam padixah söz kilsila, dedi. **19** Padixah: Bu gəpliringning həmmisi Yoabning kərsətmisimu, kəndak? — dedi. Ayal jawab berip: I, ojojam padixah, silining janliri bilən kəsəm kilmənki, ojojam padixah eytkənliri ongojimu, soləjimu qaymaydiojan həkikəttur. Dərwəkə silining kulliri Yoab manga xuni tapilap, bu səzləрни dedəklirining əqzioğa saldi. **20** Yoabning bundak kilixi bu ixni həl kilix üqün idi. Ojojamning danaliki Hudaning bir pərixtisiningkidək ikən, zeminda yüz beriwatқан həmmə ixlarni bilidikən, — dedi. **21** Xuning bilən padixah Yoabқа: Maqul! Mana, bu ixқа ijasət bərdim. Berip u yigit Abxalomni elip kəgin, dedi. **22** Yoab yərgə yikilip bax urup, padixahқа bəht-bərikət tilidi. Andin Yoab: I ojojam padixah, əz kulungning təlipigə ijasət bərginingdin, əz kulungning sening aldingda iltipət tapkinini bügün bildim, — dedi. **23** Andin Yoab kəzojilip, Gəxuroğa berip Abxalomni Yerusalemoğa elip kəldi. **24** Əmma padixah: — U mening yüzümni kərməy, əz əyigə barsun, degənidi. Xunga Abxalom padixahning yüzini kərməy, əz əyigə kətti. **25** Əmdi pütkül Israil təwəsida Abxalomdək qiraylık dəp mahtalojan adəm yok idi. Tapinidin tartip qəkkusioqiğə uningda həq əyib yok idi. **26** Uning qeqini qüxürgəndə (u hər yılning ahirida qeqini qüxürətti; qeqi eqirlixip kətkəqkə, xunga uni qüxürətti), qeqini padixahning «əlqəm taraza»si bilən tartsa ikki yüz xəkəl qikətti. **27** Abxalomdin üq oqul wə Tamar isimlik

bir qiz tuquldi. Qizi tolimu qiraylik idi. **28** Abxalom padixahning yuzini kormay, Yerusalemda toptooqra ikki yil toxquq turdi; **29** Abxalom Yoabka adəm mangdurup, özini padixahning qexioqa əwətxini ətündi, əmma u kəlgili unimidi. Abxalom ikkinqi ketim uning yenioqa adəm əwətti, lekin Yoab kelixni halimidi. **30** Xuning bilən Abxalom öz hizmətkarlirioqa: — Yoabning meningkigə yandax arpa teriklik bir parqə etizliki bar. Berip uningqa ot koyunglar, dəp buyrudi. Xundak kilip, Abxalomning hizmətkarliri Yoabning bu bir parqə etizlikioqa ot koydi. **31** Andin Yoab kozqilip Abxalomning oyigə kirip uningdin: Nemixka hizmətkarliring etizlikimoqa ot koydi! — dəp soridi. **32** Abxalom Yoabka jawab berip: Mana, mən sanga adəm əwətip: Qeximoqa kəlsun, andin padixahning qexioqa manga wakalitən barquzup uningqa: Mən nemixka Gəxurdin yenip kəlgəndimən? U yərdə qalsam, yahxi bolattikən, dəp eytkuzmaqqi idim. Əmdi padixah bilən didarlaxsam dəymən; məndə kəbihlik bolsa, u meni əltürsun, — dedi. **33** Xuning bilən Yoab padixahning qexioqa berip, uningqa bu həwəni yətküzdi. Padixah Abxalomni qakirdi; u padixahning qexioqa kelip, padixahning aldida təzim kilip bax urdi; padixah Abxalomni səydi.

15 Bu ixlardin keyin Abxalom əzigə jəng qarwisi bilən atlarni təyyarlatti həm öz aldida yügüridioqan əllik əskərnı bekitti. **2** Abxalom tang səhərdə qopup, dərwazioqa baridioqan yolning yenida turatti. Qaqan birsi dəwayimni kəssun dəp, padixahqa ərz tutqili kəlsə, Abxalom uni qakirip: Sən qaysi xəhərdin kəlding, — dəp soraytti. U

kixi: Qulung Israilning palanqi kəbilisidin kəldi, desə,
3 Abxalom uningoja: Mana, dəwayinglar durus wə hək
ikən, lekin padixah tərpidin əzigə wakalitən ərzingni
anglaxka qoyulojan adəm yok, dəytti. **4** Andin Abxalom
yənə: Kaxki, mən zeminda sorəqci kılinsam'idi, hər
kimning ərzi yaki dəwayi bolup, mening kəximəja kəlsə,
uningəja adalət kərsitəttim! — dəytti. **5** Birkim uningoja
təzim kıləqili aldioja barsa, Abxalom qolini uzutup, uni
tutup səyətti. **6** Abxalom xundak kılıp padixahning
həkülüm qikirixioja kəlgən Israilning hərbi adəmlirining
kəngüllirini utuwalatti. **7** Tət yil ətkəndə, Abxalom
padixahka: Mening Həbronda Pərwərdigarəja iqlən
kəsimimni ada kılıxim üqün, xu yərgə berixka ijasət
bərsəng; **8** qünki qulung Suriyədiki Gəxurda turojinimda
kəsəm iqi: Əgər Pərwərdigar meni Yerusaleməja
kəytursa, mən Pərwərdigarəja ibadət kılımən, dəp
eytkanidi, — dedi. **9** Padixah uningoja: Tinq-aman berip
kəlgin, dewidi, u kəzoqilip Həbronəja kətti. **10** Lekin
Abxalom Israilning həmmə kəbililirigə məhpiy əlqilərnə
mangdurup: Buroja awazini angliəjininglarda: «Abxalom
Həbronda padixah boldi!» dəp elan kilinglar, dedi. **11**
Əmdi ikki yüz adəm təklip bilən Abxalom bilən birgə
Yerusalemdin barəjanidi. Ular həkikiy əhwalidin bihəwər
boləqəqka, saddilik bilən barəjanidi. **12** Abxalom kurbanlik
ətküzgəndə, u adəm əwətip Dawutning məslihətqisi
boləjan Gilohluk Ahitofəlni öz xəhəri Gilohdin elip kəldi.
Xuning bilən kəst barəjanseri küqəydi, Abxaloməja
əgəxkənlər barəjanseri kəpüyüwatatti. **13** Dawutka
bir həwərqi kelip: Israilning adəmlirining kəngülliri

Abxalomoğa mayil boldi, — dedi. **14** Xuning bilən Dawut Yerusalemda uning bilən boloğan həmmə qul-hizmətkarlirioğa: Qopup qaqayli! Bolmisa, Abxalomdin qutulalmaymiz. Ittik ketəyli; bolmisa, u tuyuksiz üstimizgə besip kelip, bizgə bala kəltürüp xəhər həlkini kiliq bisi bilən uridu, dedi. **15** Padixahning qul-hizmətkarliri padixahğa: Ojojam padixah nemə bekitsə, xuni qilimiz, dedi. **16** Xuning bilən padixah pütün ailisidikiləni elip, qikip kətti; əmma padixah kenizəkliridin onni ordioğa qaraxğa koydi. **17** Padixah qikip kətkəndə həmmə həlk uningə əğəxti; ular Bəyt-Mərəkta turup qaldi. **18** Həmmə hizmətkarliri uning bilən billə [Kidron ekşinidin] ətüwatatti; barliq Kərətiylər, barliq Pələtiylər, barliq Gatliklar, yəni Gat xəhəridin qikip uningə əğəxkən altə yüz adəm padixahning aldida mangatti. **19** Padixah Gatlik Ittayəğa: Sən nemixğa biz bilən barisən? Yenip berip padixahning kexida turoşin; qünki sən öz yurtungdin musapir bolup palanoşansən. **20** Sən pəkət tünügünla kəlding, mən bugün kəndəksigə seni özüm bilən billə sərsən qılay? Mən bolsam, nəgə baralisam, xu yərgə barimən. Kəşindaxliringni elip yenip kətkin; Hudaning rəhəm-xəpkiti wə həkikiti sanga yar boləy! — dedi. **21** Lekin Ittay padixahğa jawab berip: Pərwədigarning həyati bilən wə oşojam padixahning həyati bilən kəsəm qilimənki, məyli həyat yaki mamat bolsun, oşojam padixah kəyərde bolsa, qulung xu yərdimu bolidu! — dedi. **22** Dawut Ittayəğa: Əmdi sənmu berip [ekşindin] ətkin, dedi. Xuning bilən Gatlik Ittay həmmə adəmliri wə uning bilən mangoşan barliq bala-qakiliri ətüp kətti. **23** Həmmə həlk

ötüwatqanda, pütkül xu yurttikilər qattiq awaz bilən yioqlidi. Padixah özimu Kidron ekinidin ötkəndə, barliq hək qöllük tərripigə qarap yol aldi. **24** Wə mana, Zadok bilən Lawiylarmu Hudaning əhdə sandukini kətürüp billə kəldi; ular Hudaning əhdə sandukini yərdə koydi. Barliq hək xəhərdin qikip ötküqə Abiyatar bolsa, qurbanlıqlarni sunup turatti. **25** Padixah Zadokqa: Hudaning əhdə sandukini xəhərgə yandurup elip kirgin. Mən əgər Pərwərdigarning közliridə iltipat tapsam, U qokum meni yandurup kelidu wə U manga əhdə sandukini wə Öz makanini yənə körgüzidu; **26** lekin U mening tooqramda: Səndin hursənlikim yok, desə, mana mən; U meni qandak kilişni layiq kərsə, xundak kilsun, — dedi. **27** Padixah kaşin Zadokqa: Sən aldin körgüqi əməsmu? Sən wə öz oqlung Ahimaaz wə Abiyatarning oqlı Yonatan, yəni ikkiqlarning ikki oqlunglar sanga həmrəş bolup tinq-aman xəhərgə qaytkin. **28** Mana, mən silərdin həwər kəlgüqə qəldiki ötkəllərdə kütüp turay, — dedi. **29** Xuning bilən Zadok bilən Abiyatar Hudaning əhdə sandukini Yerusalemoqa qayturup berip, u yərdə qaldi. **30** Lekin Dawut Zəytun teoqiqa qikkanda, bexini yepip yalang ayaql bolup yioqlawatatti; uning bilən boləşan həmmə həkning hərbi bexini yepip yioqlap qikiwatatti. **31** Birsı kelip Dawutqa: Ahitofəlmü Abxalomning kəstige katnaxşanlar iqidə ikən, dedi. Xuning bilən Dawut dua kilip: I Pərwərdigar, Ahitofəlning məslihətini əhməkanilikke aylanduroşaysən, dedi. **32** Dawut taqlning qokkisiqlə, yəni adəttə u məhsus Hudaql ibadət kilidiqlan jayqlə yətkəndə, Arkilik Huxay toni yirtik, bexiqlə topa-qang

qeqiløjan haldada uning aldioqada keldi. **33** Dawut uningøqada: Mening bilən barsang, manga yök bolup qalisən; **34** lekin xəhərgə qaytip berip Abxalomøqada: I padixah, mən bügüngə qədar atangning qul-hizmətkari boløandək, əmdi sening qul-hizmətkaring bolay, disəng, sən mən üqün Ahitofəlning məslihətini bikar qiliwetələysən. **35** Mana Zadok wə Abiyatar degən kahinlarmu xu yərdə sən bilən billə bolidu əməsmu? Padixahning ordisidin nemə anglisang, Zadok bilən Abiyatar kahinlarøqada eytkin. **36** mana, ularning ikki oøqli, yəni Zadokning oøqli Ahimaaz bilən Abiyatarning oøqli Yonatanmu xu yərdə ularning yenida turidu. Hərnemə anglisang, ular arkilik manga həwər yətküzgin — dedi. **37** Xuning bilən Dawutning dosti Huxay xəhərgə bardi; Abxalommu dəl xu qaoqada Yerusalemoqada kirdi.

16 Dawut taoqning qokqisidin əmdila øtüxigə Məfiboxətning hizmətkari Ziba ikki yüz nan, bir yüz kixmix poxkili, yüz yazlıq mewə poxkili wə bir tulum xarabni ikki exəkkə artip uning aldioqada qikti. **2** Padixah Zibaoqada: Bularni nemə üqün əkəlding? dedi. Ziba: Exəklərni padixahning ailisidikilər menixi üqün, nanlar bilən yazlıq miwilərni øqulamlarning yeyixi üqün, xarabni qəldə hərıp kətkənlərnin iquxi üqün əkəldim — dedi. **3** Padixah: Ølojangning oøqli nədə? — dəp soridi. Ziba padixahqa jawab berip: U yənila Yerusalemda qaldi, qünki u: Bügün Israil jəmətididikilər atamning padixahlığını manga yandurup beridu, dəp olturidu — dedi. **4** Padixah Zibaoqada: Mana Məfiboxətnin həmmisi sanga təwə bolsun, dewidi, Ziba: Mən siligə təzim qilimən; silining

aldilirida iltipat tapsam, i oqjam padixah, — dedi. **5** Dawut padixah Bahurimoja kalgandə, mana Saulning jəmətidin boləjan, Geraning oqli Ximəy isimlik bir adəm xu yərdin uning aldioja qikti; u bu yakka kalgəq kimdu birini qarəawatatti. **6** U Dawutning əzigə wə Dawut padixahning barlik hizmətkarlirioja qarap taxlarni atti; həmmə həlk bilən barlik palwanlar padixahning ong tərripidə wə sol tərripidə turatti. **7** Ximəy qarəap: Yokal, yokal, həy sən qanhor, iplas! **8** Sən Saulning ornida padixah boldung, lekin Pərwərdigar uning jəmətining kenini sening bexingəja kayturdi; əmdi Pərwərdigar padixahlikni oqlung Abxalomning kəlioja bərdi; mana, əzüngning rəzilliking sening üstünggə qüxti, qünki sən bir qanhorsən! — dedi. **9** Zəruiyaning oqli Abixay padixahka: Nemixka bu əlük it oqjam padixahni qarəisun? U yərgə berip uning bexini kəskili manga ijazət bərgəysən! — dedi. **10** Ləkin padixah: I Zəruiyaning oqulliri, mening bilən nemə karinglar? U qarəisa qarəisun! Əgər Pərwərdigar uningəja, Dawutni qarəiojin, dəp eytқан bolsa, undakta kim uningəja: Nemixka bundak kilisən? — deyəlisun? **11** Dawut Abixayəja wə barlik hizmətkarlirioja: Mana əz puxtumdin boləjan oqlum mening jenimni izdigən yərdə, bu Binyamin kixi uningdin artukrak kilmamdu? Uni qarəiojili koyəjin, qünki Pərwərdigar uningəja xundak buyruptu. **12** Pərwərdigar bəlkim mening dərdlirimni nəzirigə elip, bu adəmning bəgün meni qarəiojanlirining ornida manga yaxilik yandurar, dedi. **13** Xuning bilən Dawut əz adəmliri bilən yolda mengiwərdi. Ximəy bolsa Dawutning

uduldiki taol baqrida mangorjaq qaroraytti ham tax etip topa-qang qaqatti. **14** Padixah wə uning bilən bolqan həkning həmmisi herip, mənzilgə barqanda u yərdə aram aldi. **15** Əmdi Abxalom barliq Israillar bilən Yerusalemoqa kəldi; Ahitofəl uning bilən billə idi. **16** Dawutning dosti arkilik Huxay Abxalomning qexioqa kəlgəndə, u Abxalomoqa: Padixah yaxisun! Padixah yaxisun! — dedi. **17** Abxalom Huxayqa: Bu sening dostungoqa kərsitidioqan himmitingmu? Nemixka dostung bilən barmiding? — dedi. **18** Huxay Abxalomoqa: Yak, undak əməs, bəlki Pərwərdigar wə bu hək həmdə Israillarning həmmisi kimni tallisa, mən uningqa təwə bolay wə uning yenida turimən. **19** Xuningdin baxka kimning hizmitidə bolay? Uning oqlining qexida hizmət qilmamdim? Sening atangning qexida hizmət qilqandək, əmdi sening qexingda hizmət qilay, — dedi. **20** Andin Abxalom Ahitofəlgə: Məslihətlixip yol kərsitinglar; qandak qilsak bolar? — dedi. **21** Ahitofəl Abxalomoqa: Atangning ordisoqa qariorili koyqan kenizəkliri bilən billə yatqin; xuning bilən pütkül Israil sening əzüngni atangoqa nəprətlik qilqanliqingni anglaydu; xundak qilip sanga əgəxkənlərnin qolliri küqləndürülidu, dedi. **22** Xuning bilən ular Abxalom üqün ordininin əgzisidə bir qedir tikti; Abxalom həmmə Israilning kəzliri aldidə əz atisinin kenizəkliri bilən billə boldi. **23** U künlərdə Ahitofəlning bərgən məslihəti huddi kixi Hudadin sorap erixkən səz-kalamdək hesablinatti. Uning Dawutqa wə Abxalomoqa bərgən həmmə məslihətimu ham xundak qarilatti.

17 Ahitofel Abxalomq̃a: Manga on ikki ming adəmnı talliwelıxqa ruhsət bərsəng, mən bügün keqə q̃oz̃q̃ilip, Dawutni q̃oqlay; **2** Mən uning üstigə q̃uxkinimdə u Һerip, q̃olliri ajiz bolidu; mən uni alaq̃zadə q̃iliwetimən, xundakla uning bilən bolq̃an barlıq hək q̃aq̃idu. Mən pəkət padıxahnıla urup ɵltürimən, **3** andin həmmə həkni sanga beq̃ındurup kayturimən. Sən izdigən adəm yəkalsə, həmmə hək sening kexingq̃a kaytidu; xuning bilən həmmə hək aman-esən q̃alidu, dedi. **4** Bu məslıhət Abxalomq̃a wə Israilning barlıq aqsakalliriq̃a yaq̃tı, **5** lekin Abxalom: Arkilik Huxaynimu q̃aq̃iringlar; uning səzinimu anglaylı, — dedi. **6** Huxay Abxalomning kexiq̃a kəlgəndə, Abxalom uningq̃a: Ahitofel mundak-mundak eytti; u degəndək q̃ılaylımu? Bolmisa, sən bir məslıhət bərgin, — dedi. **7** Huxay Abxalomq̃a: Ahitofelning bu waq̃ıtta bərgən məslıhəti yahxi əməs, — dedi. **8** Huxay yənə mundak dedi: «Sən atang bilən adəmlirini bilisənq̃u — ular palwanlardur, Һazir daladiki baliliridin juda q̃ilinq̃an q̃ixi eyiktək pəyli yaman. Atang bolsa Һəq̃ıq̃iy jəngqidur, ɵz adəmliri bilən birgə q̃onmaydu. **9** Mana u Һazir bir q̃arda ya baxqa bir yərdə məkünüwalq̃an bolsa kerək. Mubada u awwal Һəq̃imiz üstigə q̃üxsə xuni angliq̃an Һərkim: Abxalomq̃a əgəxkənlər q̃irəinq̃ilikq̃a uqraptu, — dəydu. **10** U waq̃ıtta Һətta xir yürək palwanlarning yürəklirimu su bolup ketidu; q̃ünki pütkül Israil atangning batur ikənlikini, xundakla uningq̃a əgəxkənlərnıngmu palwan ikənlikini bilidu. **11** Xunga məslıhətim xuki, pütkül Israil Dandin tartip Bəər-Xəbaq̃iq̃a sening kexingq̃a tez yiq̃ilsun (ular

dengizdiki qumlardak kəptur!). Sən özüng ularni baxlap jənggə qıqqın. **12** Biz uni kəyərdə tapsaq, xəbnəm yərgə qüxkəndək uning üstigə qüxəyli. Xuning bilən uning əzi wə uning bilən boləqan kixilərdin heq kimmu qalmaydu. **13** Əgər u bir xəhərgə kiriwalsimu, pütkül Israil xu yərgə aroqamqilarni elip kelip, xəhərnə hətta uningdiki kiqik xeqil-taxlarnimu qaldurmay sərəp əkilip, dərya jiləjisiqə taxliwetimiz». **14** Abxalom bilən Israilning həmmə adəmliri: Arkilik Huxayning məslihəti Ahitofəlning məslihətidin yahxi ikən, deyixti. Qünki Pərwərdigar Abxalomning bexiqə bala kəlsun dəp, Ahitofəlning yahxi məslihətinin bikar qilinixini bekitkənidi. **15** Huxay Zadok bilən Abiyatar kahinlarqə: Ahitofəlning Abxalom bilən Israilning aqsakalliriqə bərgən məslihəti mundak-mundak, əmma mening məslihətim bolsa mundak-mundak; **16** hazır silər dərhal adəm əwətip Dawutqə: Bu keqidə qəlning keqikliridə qonmay, bəlki tez ötüp ketinglar, bolmisa padixah wə uning bilən boləqan həmmə həlq həlak boluxi mumkin, dəp yətküzünglar — dedi. **17** U waqıtta Yonatan bilən Ahimaaz Ən-Rogəldə kütüp turatti; ular baxqılarning kərüp qalmasıliki üqün xəhərgə kirmidi; bir dedəkning qıqıp ularqə həwər berixi bekitildi. Ular berip Dawut padixahqə həwərnə yətküzdi. **18** Ləkin bir yax yigit ularni kərüp qəlip, Abxalomqə dəp qoydi. Əmma bu ikkiylən ittik berip, Baqurimdiki bir adəmning əyigə kirdi. Bu adəmning həyylisida kuduk bar idi; ular xuningqə qüxüp yoxurundi. **19** Uning ayali kudukning aqziqə yapquqini yepip üstigə soquloqan buqdayni təküp qoydi; xuning bilən heq ix axkarılanmidi. **20**

Abxalomning hizmatkarlari o'yg'a kirib ayalning kexio'ga kelip: Ahimaaz bilan Yonatan k'ay'ard'a? — d'ap soridi. Ayal: Ular erik'tin o't'up k'atti, dedi. K'alg'amlar ularni izd'ap tapalmay, Yerusalemo'ga k'aytip k'atti. **21** Ular k'atk'and'in keyin, bu ikkiyl'an kuduktin q'ikip, berip Dawut padixah'ka h'aw'ar b'ardi. Ular Dawut'ka: K'opup, sudin o'tkin; q'unki Ahitof'el seni tutux u'q'un xundak m'aslih'at beriptu, — dedi. **22** Xuning bilan Dawut w'a uning bilan bol'olan barlik h'alk' k'ozoq'ilip Iordan d'aryasidin o'tti; tang atkuq'a Iordan d'aryasidin o'tmig'an h'eqkim k'almidi. **23** Ahitof'el o'z m'aslih'atini k'obul k'ilmi'olanlikini k'or'up exikini tokup, o'z x'ah'iridiki o'yg'a berip, o'yidikil'erg'a w'asiy'at tapxuro'and'in keyin, esilip o'liwal'di. U o'z atisining k'abrisid'a d'apn'a k'ilindi. **24** Xu arilik'ta Dawut Ma'hanaimo'ga yetip k'alg'anidi, Abxalom w'a uning bilan bol'olan Israilning h'amm'a ad'amlirimu Iordan d'aryasidin o't'up bol'olanidi. **25** Abxalom Yoabning ornida Amasani k'oxunning u'stig'a s'ardar k'ilip k'oydi. Amasa bolsa Yitra isimlik bir Israillik kixining o'qli idi. U kixi Nahaxning k'izi Abigail bilan yeqinqilik k'il'olanidi. Nahax Yoabning anisi Z'aruiya bilan aqasingil idi. **26** Israil bilan Abxalom Gileadning zeminida bargah' tikti. **27** Dawut Ma'hanaimo'ga yetip k'alg'and'a, Ammoniylarning Rabbah' x'ah'iridin bol'olan Nahaxning o'qli Xobi bilan Lo-Dibarlik Ammi'elning o'qli Makir w'a Rogelimdin bol'olan Gileadlik Barzillay deg'amlar **28** yotkan-k'orp'a, das, kaqa-kuqa, buo'day, arpa, un, k'omaq, purqak, k'izil max, k'uru'olan purqaklar, **29** h'as'el, kaymak w'a ko'ylarni k'alt'ur'up, kala s'utid'a k'ilino'lan k'urut-irimqik k'atarlik'larni Dawut bilan h'alk'k'a yeyix u'q'un elip k'aldi,

qünki ular: Xübhısızki, həlk qəldə hərıp-eqıp, ussap kətkəndü, dəp oyliqanidi.

18 Dawut əzi bilən bolıqan həlkni yioqıp editlidi wə ularning üstigə mingbexi bilən yüzbexi qoydı. **2** Andin Dawut həlkni üq bələkkə bəlüp jənggə qıqardı; birinqi bələkni Yoabning qol astida, ikkinqi bələkni Zəruiyaning oqlı, Yoabning inisi Abixayning qol astida wə üqinqi bələkni Gatlıq İttayning qol astida qoydı. Padixah həlkqə: Bərhək, mənmu silər bilən jənggə qıqımən, dedi. **3** Ləkin həlk: Sili qıkmisila, əgər biz qasqak düxmən bizgə pərwa qılmaydu; hətta yerimimiz ölüp kətsəkmü bizgə pərwa qılmaydu. Qünki əzliri bizning on mingimizgə barawər bolıla. Yaxisi sili xəhərdə turup bizgə həmdəm boluxqa təyyar turqayla, dedi. **4** Padixah ularqə: Silərgə nemə layıq kərünsə, xuni qilimən, — dedi. Xuning bilən həlk yüzdin, mingdin bolup xəhərdin qıkiwatqanda, padixah dərwezining yenida turdı. **5** Padixah Yoab bilən Abxay wə İttayqə: Mən üqün Abxalomqə yaxı muamilidə bolup ayanglar, dedi. Padixahning [həmmə sərdarlırioqə] Abxalom toqrisida xundak tapiliqinida, barlıq həlk tapiliqinini anglıdı. **6** Andin həlk İsrail bilən soquxqili məydanqə qıqtı; soqux Əfrayimning ormanlıqida boldı. **7** U yərdə İsrail Dawutning adəmliridin məqlup boldı. U künı ular kattıq qıroqin qilindi — yigirmə mingi əldi. **8** Soqux xu zeminqə yeyildi; ormanlıq yəwətkənlər qiliqta əlgənlərdin kəp boldı. **9** Abxalom Dawutning oqlamliri bilən tuyuksız uqrixip qaldı; Abxalom əz qeqirioqə minip, qong dub dərıhining qoyuk xahlirining tegidin ətkəndə, uning bexi dərəh xehioqə kəplixip qelip, u esilip qaldı; u

mingən keçir bolsa aldioğa ketip qaldi. **10** Birsı buni k r p Yoabka h w r berip: Mana, mən Abxalomning bir dub dərihidə sanggilap turo inini k rd m, dedi. **11** Yoab h w r bərgən ad mg : Nem ! Sən uni k r p turup, nemixka uni urup  lt r p y rg  q x rmiding? Xundak k lo an bolsang, sanga on k m x t ngg  w  bir k m r berəttim, — dedi. **12** U adəm Yoabka: K lumo a ming k m x t ngg  təgsimu, k lumni padixa ning o qlio a uzatmayttim! Q nki padixa ning həmmimiz aldida sanga, Abixay a w  Ittay a: Mening  q n hər biringlar Abxalomni ayanglar, d p buyru inini angliduk. **13**  g r m n  z jenimni t w kkul k lip, xundak k lo an bolsam (h rk ndak ix padixa tin yoxurun q lmaydu!) s n meni taxlap, düxmining katarida k r tting, — dedi. **14** Yoab: Sening bil n bundak deyixixk  qolam yok! — dedi-d , k lio a  q n yzini elip d r ht  sanggilaklik  alda tirik turo an Abxalomning y rikig  sanjidi. **15** Andin Yoabning yara  k t rg qisi bolo an on o ulam Abxalomning q risig  yio ilip, uni urup  lt rdi. **16** Andin Yoab kanay qaldi; h lk Israilni k o laxtin yandi; q nki Yoab k oxunni qekinixk  q kirdi. **17** Ular Abxalomni ormanliktiki qong bir azgal a taxlap  stig  nuro un taxlarni d wil p k ydi. Israilar bolsa ke ip h rbiri öz makano a k tti. **18** Abxalom tirik wa tida padixa  wadisida  zig  bir abid  turo uzo anidi. Q nki u: Mening namimni q ldurdio ano a o lum yok d p, u tax abidini  z nami bilən atio anidi. Xuning bilən bu tax b g ng  kədər «Abxalomning yadikari» d p atilidu. **19** Zadokning o li Ahimaaz [Yoabka]: Pərwədigar seni düxmənliringdin kutkuzup sən  q n intikəm aldi, d p

padixahқа ҳәwәр берixкә meni дәрһал mangојuzојin, — dedi. **20** Lekin Yoab uningоја: Sән bügün һәwәр бәрмәysән, бәлки baxқа bir күni һәwәр berisән; padixahning ооли өlgini түpәylidin, bügün һәwәр бәрмәysән, dedi. **21** Xuning bilән Yoab Kuxiyоја: Berip padixahқа көrginingni дәр бәрgin, dedi. Kuxiylik Yoabқа тәzim қилиp yügürүp көtti. **22** Lekin Zadokning ооли Ahimaaz Yoabқа yәнә: Қандақла болmisun bu Kuxiyning көynidin yügürүxкә manga ijazәt бәрgin, — dedi. Yoab: I ооlum, sanga һеққандақ сөyünqi бәrgүdәк һәwәр болmisa, nemixқа yügürүxni halaysән? — dedi. **23** U yәнә: Қандақла болmisun, meni yügүrgүzgin, dedi. Yoab uningоја: Mang, yügүр, dewidi, Ahimaaz Iordan дәryasidiki түzlәnglik bilән yügürүp Kuxiygә yetixip uningdin өtүp көtti. **24** Dawut iқki-taxқи дәрwazining otturisida olturatti. Kөzәtqi дәрwazining өgzisidin sepilning üstigә qikip, bexini көtүрүp қariwidi, mana bir adәмning yügürүp keliwatқinini көrdi. **25** Kөzәtqi warkirap padixahқа һәwәр бәрди. Padixah: Әgәр u yaloқuz bolsa uningda qоқum һәwәр bar, dedi. Hәwәрqi bolsa yeqinlixip keliwatatti. **26** Andin көzәtqi yәнә bir adәмning yügürүp көlginini көrdi. Kөzәtqi дәрwaziwәngә: Mana yәнә bir adәм yaloқuz yügürүp keliwatidu, — dedi. Padixah: Bumu һәwәрqi ikән, dedi. **27** Kөzәtqi: Awwalkisining yügürүxi manga Zadokning ооли Ahimaazning yügүrxidәк көrүndi, — dedi. Padixah: U yahxi adәм, hux һәwәр yәtkүzidu, — dedi. **28** Ahimaaz padixahқа towap: Salam! дәр padixahқа yүzini yәrgә тәgкүzүp тәzim қилиp: Ојоjam padixahқа ziyan yәtkүrүxкә қollirini көtүrgән adәmlәrni

məqlubiyətkə muptila qiloqan Pərwərdigar Hudaliri mubarəktur! — dedi. **29** Padixah: Abxalom salamətmu? — dəp soridi. Ahimaaz jawab berip: Yoab padixahning quli wə peqirlirini mangduroqanda, peqir kixilərninq qong qalaymiqanqilikini kərdum, lekin nemə ix boləqanliqini bilmidim, — dedi. **30** Padixah: Boldi, buyaqta turup turoqin, dedi. U bir tərəpkə berip turdi. **31** Wə mana, Kuxiy yetip kəldi; Kuxiy: Olojam padixah hux həwərninq angliqayla. Pərwərdigar bugin asiyliq kilip qozəqaləqan həmmisidin silini qutkuzup, ulardin intiqam aldi, dedi. **32** Padixah Kuxiyə: Yigit Abxalom salamətmu? dəp soridi. Kuxiy: Olojam padixahning duxmənliri wə silini qəstləxkə qozəqaləqanlarning həmmisi u yigitkə ohxax bolsun! — dedi. **33** Padixah tolimu azablinip, dərwezining təpisidiki balihaniəqə yioqliəqan peti qiqti; u mangəqə: I oqlum Abxalom! I oqlum, oqlum Abxalom! Kaxki, mən sening ornungda əlsəm bolmasmidi! I Abxalom, mening oqlum, mening oqlum! dedi.

19 Birsə Yoabqə: Padixah Abxalom uqun yioqlap matəm tutmaqta, dəp həwər bərdi. **2** Xuning bilən xu kündiki nusrət həlk uqun musibətkə aylandi; qunki həlk xu künidə: Padixah əz oqli uqun qəyoqu-həsərət tartiwatidu, dəp anglidi. **3** U kuni həlk sokuxtin qeqip hijaləttə qəloqan adəmlərdək, oqlriləqə xəhərgə kirdi. **4** Padixah yuzini yepip: I, oqlum Abxalom, i Abxalom, mening oqlum, mening oqlum! — dəp qattiq awaz bilən pəryad kətürdi. **5** Lekin Yoab padixahning əyigə kirip, uninq qəxiəqə kelip: Əz jeningni, oqlulliring bilən qizliringning jeningni, ayalliringning jeni bilən kenizəkliringning jeningni

kutkuzoqan həmmə hizmətkarlarning yüzini sən bugün
hijaləttə qaldurdung! **6** Sən özünggə nəprətlinidioqlarni
səyisən, seni səyidioqlanlaroqa nəprətlinidioqandək qilisən!
Qünki sən bugün sərdarliringni yaki hizmətkarliringni
nəziringdə heqnərsə əməs degəndək kilding! Qünki
bugün Abxalom tirik kəlip, biz həmmimiz əlgən bolsak,
nəziringdə yaxhi bolattikən, dəp bilip yəttim. **7** Əmdi
qikip hizmətkarliringning kəngligə təsəlliyl bərgin; qünki
mən Pərwərdigar bilən kəsəm kilimənki, əgər qikmisang,
bugün keqə heq adəm sening bilən qalmaydu. Bu bala
yaxliqəngdin tartip bugünkü küngiqə üstünggə qüxkən
hərқandək baladin eoqir bolidu, — dedi. **8** Xuning bilən
padixah qikip dərwezida olturdi, həmmə həlkəkə: Mana,
padixah dərwezida olturidu, degən həwər yətküzülgəndə,
ularning həmmisi padixahning kexioqa kəldi. Əmma
Israillar bolsa həmmisi keqip, öz əyigə kaytip kətti. **9**
Əmdi Israil kəbilisidiki həmmə həlkə oquloqula kilixip:
Padixah bizni düxmənlirimizning qolidin azad qiləqan,
bizni Filistiylərnning qolidin kutkuzoqanidi. Əmma, u
həzir Abxalom tüpəylidin zemindin əzini qəquruwatidu.
10 Lekin biz üstimizgə padixah boluxka məsih qiləqan
Abxalom bolsa jəngdə əldi. Əmdi nemixka padixahni
yandurup elip kelixkə gəp qilmaysilər? deyixti. **11** Dawut
padixah Zadok bilən Abiyatar kahinlaroqa adəm əwətip:
Silər Yəhədaning aqsakallirioqa: [Padixah mundaq dəydu]:
— Həmmə Israillarning padixahni ordisioqa kayturup
keləyli, deyixkən təliplrining həmmisi padixahning
qulikioqa yətkən yərdə, nemixka silər bu ixta ulardin
keyin qəlisilər? **12** Silər mening kərinaxlirim, mening

ət-ustihanlirim turup, nemixka padixahni elip kelixtə həmmisidin keyin qalisilər?! — dənglar. **13** Wə xundakla yənə Amasaqimu: Padixah mundak dəydu: — Sən mening ət-ustihanlirim əməsmusən? Əgər seni Yoabning ornida mening keximda daim turidioğan qoxunning sərdari qilmisam, Huda meni ursun həm uningdin artuk jazalisun — dənglar, — dedi. **14** Buning bilən u Yəhudadiki adəmləning kəngüllirini bir adəmnin kənglidək əzigə mayil kildi. Ular padixahka adəm mangdurup: Sən əzüng bilən həmmə hizmətkarliring birgə yenip kelinglar, dəp həwər yətküzdi. **15** Xuning bilən padixah yenip İordan dəryasioqə kəldi. Yəhudadiki adəmlər padixahni İordan dəryasidin ətküzimiz dəp, padixahning aldioğa Gilgalə barəanidi. **16** Bahurimdin qikqan Binyaminlik Geraning oqli Ximəy aldirap kelip, Yəhudadiki adəmlər bilən qüxüp, padixahning aldioğa qikti. **17** Ximəygə Binyamin kəbilisidin ming adəm əgəxti; ular bilən Saulning jəmətidə hizmətkar boləan Ziba, uning on bəx oqli wə yigirmə hizmətkarimu uningə qoxulup kəldi; bularning həmmisi İordan dəryasidin ətüp padixahning aldioğa qikti. **18** Bir kəmə padixahning ihtiyarioğa koyulup, ailə tawabiatlirini ətküzüx üqün uyan-buyan ətüp yürətti. Padixah İordan dəryasidin ətkəndə, Geraning oqli Ximəy kelip uning aldida yikilip turup **19** padixahka: Oqjam qullirioğa kəbihlik sanimioayla; oqjam padixah Yerusalemdin qikqan kündə qullirining qiloğan kəbihlikini əslirigə kəltürmigəyla; u padixahning kəngligə kəlmisun. **20** Qünki qulliri əzining gunah qiloqinimni obdan bilidu; xunga mana, mən Yüsüpning jəmətidin həmmidin awwal

bügün oqjam padixahni qarxi elixqa qiktimmen, — dedi. **21** Zəruiyaning oqlı Abixay buni anglap: Ximəy Pərwədigarning məsih kılqınını qarqıqan tursa, ɵlɵmgə məhkum kılınıx lazım bolmamdu? — dedi. **22** Lekin Dawut: I Zəruiyaning oqullırı, silərnıng menıng bilən nemə karinglar? Bɵgɵn silər manga qarxi qıkməqimusalər? Bɵgɵnki kɵndə Israilda adəmlər ɵlɵmgə məhkum kılınıxı kerəkmı? Bɵgɵn Israilqa padixah ikənlikimni bilməymənmu? — dedi. **23** Andin padixah Ximəygə: Sən ɵlməysən, — dedi. Padixah unıngqa kəsəm kıldı. **24** Əmdi Saulning nəwrısı Məfiboxət padixahni qarxi alobılı kəldi. Padixah kətkən kɵndin tartıp saq-salamət kəytip kəlgən kɵngiqə, u ya putlirining tirniqini almiqan ya saqilini yasımıqan wə yaki kiyimlirini yumıqanıdı. **25** U padixahni qarxi alobılı Yerusalemdin kəlgəndə, padixah unıngdin: I Məfiboxət, nemixqa menıng bilən barmiding? — dəp sorıdı. **26** U: I, oqjam padixah, kullırı aqsəq bolıraqqa, exikimni toqıp, minip padixah bilən billə baray, dedim. Əmma hizmətkarım meni aldap koyuptı; **27** u yənə oqjam padixahıng aldida kullirining ɵəyvitini kıldı. Lekin oqjam padixah Hudaning bir pərixtisidəktur; xuning ɵqɵn siligə nemə layıq kɵrɵnsə, xuni kılıqayla. **28** Qɵnki atamning jəmətining həmmisi oqjam padixahning aldida ɵlgən adəmlərdək idi; lekin sili ɵz kullirini ɵzliri bilən həmdastıhan bolıqanlar arisida koydıla; menıng padixahning aldida pəryad kılıqılı nemə həkkim bar? — dedi. **29** Padixah unıngqa: Nemixqa ixliring toqrisida səzliwerisən? Menıng həkɵmɵm, sən bilən Ziba yərlərnı belɵxiwelinglar, — dedi. **30**

Məfiboxət padixahğa: Ojojam padixah aman-esən öz öyigə kəlgəndin keyin, Ziba həmmisini alsimu razimən! — dedi.

31 Gileadlik Barzillaymu Rogelimdin qüxüp padixahni İordan dəryasidin ötküzüp qoyuxka kelip, padixah bilən billə İordan dəryasidin ötti. **32** Əmdi Barzillay heli yaxanojan bir adəm bolup, səksən yaxka kirgənidi. Padixah Mahanaimda turojan waqıtta, uni qamdiqan dəl muxu adəm idi; qünki u heli katta bir kixi idi. **33** Padixah Barzillayoja: Mening bilən barqin, mən səndin Yerusalemda özümningkidə həwər alimən, dedi. **34** Ləkin Barzillay padixahğa: Mening birnəqqə künlük ömrüm qaloqandu, padixah bilən birgə Yerusalemoja baramdim? **35** Qulliri səksən yaxka kirdim. Yahxi-yamanni yənə pərək etələymənmu? Yəp-iqkinimning təmini tetalamdim? Yigit nəqmıqilər bilən kız nəqmıqilərnıng awazini angliyalamdim? Nemixka qulliri ojojam padixaoja yənə yük bolimən? **36** Qulliri pəkət padixahni İordan dəryasidin ötküzüp andin azrak ızitip qoyay degən; padixah buning üqün nemixka manga xunqə xapaət kərsitidila? **37** Qullirining ölgəndə öz xəqirimdə, atam bilən anamning kəbrisining yenida yetixim üqün qaytip ketixigə ıjazət bərgəyla. Əmdi mana, bu yərdə öz qulliri Kimham bar əməsmu? U ojojam padixah bilən ətüp barsun, uningoja ızlirigə nemə layıq kərünsə xuni qiloqayla, — dedi. **38** Padixah: Kimham mening bilən ətüp barsun; sanga nemə layıq kərünsə uningoja xuni qılay, xundakla sən məndin hər nemə sorisang, sanga qilimən, — dedi. **39** Andin həlkning həmmisi İordan dəryasidin ətti, padixahmu ətti. Andin padixah Barzillayni səyüp uningoja bəht tilidi;

Barzillay öz yurtioqə yenip kətti. **40** Padixah Gilgalə qıkti, Kimham uning bilən bardi. Yəhudadiki barlik adəmlər bilən Israilning həlkining yerimi padixahni dəryadin ötküzüp uzitip qoyqanidi. **41** Andin mana, Israilning barlik adəmliri padixahning kexioqə kelip: Nemixka qerindaxlirimiz Yəhudaning adəmliri oqrilikqə padixahni wə padixahning ailə-tawabiatlirini, xundakla Dawutka əgəxkən həmmə adəmlərni İordan dəryasidin ötküzüxkə muyəssər bolidu? — dedi. **42** Yəhudaning həmmə adəmliri Israilning adəmlirigə jawap berip: Qünki padixah bilən bizning tuqkanqilikimiz bar, nemixka bu ix üqün bizdin hapa bolisilər? Biz padixahningkidin bir nemini yidukmu, yaki u bizgə bir in'am bərdimu? — dedi. **43** Israilning adəmliri Yəhudaning adəmlirigə jawab berip: Qəbilə boyiqə alqanda, padixahning [on ikki] ülüxtin oni bizgə təwədur, silərgə nisbətən bizning Dawut bilən tehimu qongrak buradərqilikimiz bar. Nemixka bizni kəzgə ilmayisilər? Padixahimizni yandurup elip kelixkə awwal təxəbbus qılqanlar biz əməsmiduk? — dedi. Əmma Yəhudaning adəmlirining səzliri Israilning adəmlirining səzliridin tehimu kattik idi.

20 Wə xundak boldiki, xu yərdə Binyamin qəbilisidin, Bikrining oqlı Xeba isimlik bir iplas bar idi. U kanay qelip: — Bizning Dawutta heqkandak ortak nesiwimiz yok; Yəssəning oqlidin heqkandak mirasimiz yok! I Israil, hərbiirlirlərgə öz öyünlərgə yenip kətinglar, — dedi. **2** Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri Dawuttin yenip Bikrining oqlı Xebaqa əgəxti. Lekin Yəhudaning adəmliri İordan dəryasidin tartip Yerusalemoqıqə öz padixahioqə

qing baqlinip, uningqa agaxti. **3** Dawut Yerusalemoqa kelip ordisoqa kirdi. Padixah ordioqa qaraxqa qoyup ketken axu on kenizakni bir eyga kamap qoydi. U ularni bakti, lekin ularoqa yeqinqilik kilmidi. Xuning bilan ular u yerdə tul ayallardək elgüqə kamaloqan peti turdi. **4** Andin padixah Amasoa: Üq kün iqidə Yəhudaning adamlirini qakirip, yioqip kəlgin; özüngmu bu yerdə hazır boləqin, dedi. **5** Xuning bilan Amasa Yəhudaning adamlirini qakirip yioqili bardi. Lekin uning undak kilixi padixah bekitken waqittin keyin qaldi, **6** u waqitta Dawut Abixayoqa: Əmdi Bikrining oqli Xeba bizgə qüxüridioqan apət Abxalomning qüxürginidin tehimu yaman bolidu. Əmdi oqjangning hizmətkarlrini elip ularni qoqlap barəqin. Bolmisa, u mustəhkəm xəhərlərni igiliwelip, bizdin özini qaquruxi mumkin, — dedi. **7** Xuning bilan Yoabning adamliri wə Kərətiylər, Pələtiylər, xundakla barlik palwanlar uningqa agixip qikti; ular Yerusalemdin qikip, Bikrining oqli Xebani qoqliqlili bardi. **8** Ular Gibeondiki qoram taxqa yeqin kəlgəndə Amasa ularning aldioqa qikti. Yoab üstibexioqa jəng libasini kiyip, beligə oqlaplik bir kiliqini askan kəmə bəqləqanidi. U aldioqa mengiwidi, kiliq oqlaptin qüxüp kətti. **9** Yoab Amasadin: Tinqlikmu, inim? — dəp soridi. Yoab Amasani səyməkqi boləqandək ong qoli bilan uni sakilidin tutti. **10** Amasa Yoabning yənə bir qolida kiliq barlioqioqa diqqət kilmidi. Yoab uning qorsikioqa xundak tiktiki, üqəyliri qikip yərgə qüxti. Ikkinqi ketim selixning həjiti qalmioqanidi; qünki u əldi. Andin Yoab bilan inisi Abixay Bikrining oqli Xebani qoqliqlili kətti.

11 Yoabning oʻqulamliridin biri Amasaning yenida turup: Kim Yoab tərəptə turup Dawutni qollisa, Yoabқа əgəxsun, dəytti. **12** Əmma Amasa öz kənida yumilinip, yolning ottursida yatatti; uni kərgən həlkning hərbi tohtaytti. U kixi həmmə həlkning tohtiqlinini kərüp, Amasaning jəsitini yoldin etizliqқа tartip qoydi həm bir kiyimni uning üstigə taxlidi. **13** Jəsət yoldin yətkəlgəndin keyin həlkning həmmisi Bkrining oqlı Xebani qoqlıqlı Yoabқа əgəxti. **14** Xeba bolsa Bəyt-Maakahdiki Abəlgiqə wə Beriylikləarning yurtining həmmə yərlirini kezip Israilning həmmə qəbiliridin etti. [Beriyliklərmu] jəm bolup uningqə əgixip bardi. **15** Xuning bilən Yoab wə adəmliri kelip, Bəyt-Maakahdiki Abəldə uni muhasirigə aldi. Ular xəhərnin qərisidiki sepilning udulida bir istihkam saldi; Yoabқа əgəxkənlərnin həmmisi kelip, sepilni əruxkə bazəqlawatqanda, **16** Danixmən bir hotun xəhərdin toqlap: Qulak selinglar! Qulak selinglar! Yoabni bu yərgə qaqirip kelinglar, mening uning bilən səzləxməqı boləqlinimni uningqə eytinglar, — dedi. **17** U yəkin kəlgəndə hotun uningdin: Sili Yoabmu? — dəp soridi. U: Xundak, mən xu, dedi. Hotun uningqə: Dəklirining səzini angliqayla, dedi. U: Anglawatimən, dedi. **18** Hotun: Konilarda Abəldə məslihət tapqin, andin məsililər həl qilinidu, degən gəp bar; **19** Israilning tinq wə məmin bəndiliridin birimən; sili hazır Israildiki ana kəbi qong bir xəhərni harap qiliwatidila; nemixқа Pərwərdigarning mirasini yəkatmaqı bolila? — dedi. **20** Yoab jawap berip: Undak ix məndin neri bolsun! Məndin neri bolsun! Mening heqnemini yutuwaləqum yaki yəkatqum yəqtur;

21 ix undak əməs, bəlkə Əfraimdeki edirliktin Bıkrining oqlı Xeba degən bir adəm Dawut padıxahqa qarxi qolını kətürüptü. Pəqət uni tapxursanglar, andin xəhərdin ketimən, dedi. Hotun Yoabqa: Mana uning bexi sepildin siligə taxlinidu, — dedi. **22** Andin hotun öz danalığı bilən həmmə həlkkə məslihət saldı; ular Bıkrining oqlı Xebaning bexini kesip, Yoabqa taxlap bərdi. Yoab kanay qaldı, uning adəmliri xuni anglap, xəhərdin ketip, hər biri öz öyigə qayttı. Yoab Yerusalemoğa padıxahning kexioğa bardı. **23** Əmdi Yoab pütkül İsrailning qoxunining sərdari idi; Yəhoyadaning oqlı Binaya bolsa Kərətiylər bilən Pələtiylərnin üstigə sərdar boldı. **24** Adoniram baj-alwanğa bax boldı, Aqıludning oqlı Yəhoxafat bolsa diwan begi boldı; **25** Xewa katip, Zadək bilən Abiyatar kahin idi; **26** Yairlik İra bolsa Dawutqa has kahin boldı.

21 Əmma Dawutning künliridə uda üq yıl aqarqılıq boldı. Dawut uning toqruluk Pərwərdigardin soridi. Pərwərdigar uningğa: Aqarqılıq Saul wə uning qanhör jəmətidikilər səwəbidin, yəni uning Gibeonluklarıni kiroqin qiloqinidin boldı, dedi. **2** Padıxah Gibeonluklarıni qaqirip, ular bilən səzləxti (Gibeonluklar İsrailardin əməs idi, bəlkə Amoriylərnin bir qaldisi idi. İsrail əslidə ular bilən əhdə qilip kəsəm iqqənidi; ləkin Saul İsrail wə Yəhudalarğa bolğan qizəqinliki bilən ularni öltürüxkə intilgənidi). **3** Dawut Gibeonluklarğa: Silərgə nemə qilip berəy? Mən kəndək qilip bu gunahni kafarət qilip yapsam, andin silər Pərwərdigarning mirasiğa bəht-bərikət tiliyələysilər? — dedi. **4** Gibeonluklar uningğa: Bizning Saul wə uning jəmətidikilərdin altun-kümüx

sorax həkķimiz yok, wə bizning səwəbimizdin Israildin bir adəmnimu əlümgə məhkum kildurux həkķimiz yok, dedi.

Dawut: Silər nemə desənglar, mən xundak kılay, dedi. **5**

Ular padixahķa: Burun bizni yokatmaqķi boləqan, bizni Israilning barlik pasilliri iqidə turəqudək yeri qalmisun dəp, bizni həlak kılixķa kəstligən həlikı kixining, **6** hazır uning ərkək nəslidin yəttisi bizgə tapxurup berilsun, biz Pərwərdigarning tallioķini boləqan Saulning Gibeah xəhiridə, Pərwərdigarning aldida ularni əltürüp, esip qoyayli, dedi. Padixahķ: — Mən silərgə qoķum tapxurup berimən, dedi. **7** Ləkin Dawut bilən Saulning oqlı Yonatanning Pərwərdigar aldida iqixkən kəsimi wəjidin padixah Saulning nəwrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxətni ayidi. **8** Padixahķ Ayahning kızi Rizpahning Sauləqə tuəqup bərgən ikki oqlı Armoni wə Məfiboxətni wə Saulning kızi Mıķal Məhəlatlik Barzillayning oqlı Adriəl üqün beķiwəloqan bəx oqlıni tutup, **9** Gibeonluklarning qolioqə tapxurdi. Bular ularni dəngdə Pərwərdigarning aldida esip qoydi. Bu yəttəylən bir kündə əltürüldi; ular əltürülgəndə arpa ormisi aldidiki künlər idi. **10** Andin Ayahning kızi Rizpah bəz rəhtni elip, qoram üstigə yeyip saldi. U orma baxlanəqandin tartip asmandin yamoqur qüxkən wəķitķiqə, u yərdə olturup kündüzi quxlarning jəsətlərnin üstigə qonuxioqə, keqisi yirtķuqlarning ularni dəsəp qəylixigə yol qoymidi. **11** Birsı Saulning keniziki, Ayahning kızi Rizpahning kıloqanlirini Dawutķa eytti. **12** Xuning bilən Dawut Yabəx-Gileadtikilərnin qexioqə berip, u yərdin Saulning wə uning oqlı Yonatanning səngəklirini elip kəldi (Filistiyələr Gilboada Saulni əltürgən

künidə ularning jəsətlirini Bəyt-Xandiki məydanda esip qoyqanidi; Yabəx-Gileadtikilər əslidə bularni xu yərdin oqriliqqa elip kətkənidi). **13** Dawut Saul bilən uning oqlı Yonatanning səngəklirini xu yərdin elip kəldi; ular esip ɵltürɵlgən yəttəylənning səngəklirininu yiqip qoydi, **14** andin xularni Saul bilən oqlı Yonatanning səngəkliri bilən Binyamin zeminidiki Zelada, atisi kixning kəbrisidə dəpnə kildi. Ular padixah əmr qılqandək kildi. Andin Huda [həlkning] zemin toqruluk dualirini ijabət kildi. **15** Filistiyələr bilən Israilning ottursida yənə jəng boldi, Dawut öz adəmliri bilən qüxüp, Filistiyələr bilən soquxti. Əmma Dawut tolimu qarqap kətti; **16** Rafahning əwladliridin bolqan İxbi-Binob Dawutni ɵltürməkqi idi; uning mis nəyzisining eqirliqi üq yüz xəkəl idi; uningqa yənə yengi sawut baqlaklık idi. **17** Ləkin Zəruiyaning oqlı Abixay uningqa yərdəmgə kelip Filistiyni qiliqlap ɵltürdi. Xu kuni Dawutning adəmliri uningqa kəsəm qilip: Sən yənə biz bilən jənggə qikmioqin! Bolmisa Israilning qiriqi eqüp qalidu, — dedi. **18** Bu ixtin keyin xundak boldiki, Gobta Filistiyələr bilən yənə jəng boldi; u wəqitta Huxatlık Sibbikay Rafahning əwladidin bolqan Safni ɵltürdi. **19** Gobta yənə bir qətim Filistiyələr bilən jəng boldi; u qaqda Bəyt-Ləhəmlək Yairning oqlı Əl-Hənan Gatlık Goliyatning inisini ɵltürdi. Uning nəyzisining sepi bəpkarning hadisidək idi. **20** Yənə bir jəng Gatta boldi; u yərdə egiz boyluq bir adəm bar idi, qollirining altidin barmaklıri, putlirining altidin barmaklıri bolup jəmiy yigirmə tət barmiqi bar idi. U həm Rafahning əwladi idi. **21** U Israillarning aldida turup ularni mazak kildi; ləkin

Dawutning akisi Ximiyaning oqli Yonatan uni oltürdi.

22 Bu töt kixi Gatlik Rafahning əwladi bolup, həmmisi Dawutning qolida yaki uning hizmətkarlırining qolida oltürüldi.

22 Pərwərdigar uni barlik düxmənliridin həm Saul padixahning qolidin kütquzoqan küni, u Pərwərdigarəğa bu küyni eytti: — **2** U mundaq dedi: — Pərwərdigar mening hada teoqim, mening qoroqim, mening nijatkarimdur! **3** Huda mening qoram teximdur, mən Uningəğa tayinimən — U mening kalkinim, mening kütquzoquqi münggüzüm, Mening egiz munarim wə baxpanahim, mening kütquzoquqimdur; Sən meni zorawamlardin kütkuzisən! **4** Mədhıylərgə layıq Pərwərdigarəğa mən nida qilimən, Xundak qilip, mən düxmənlirimdin kütkuzulimən; **5** Qünki ölümning asarətliri meni qorxiwaldi, İhlassızlarınıg yamrap ketixi meni qorkitiwətti; **6** Təhtisaraning taniliri meni qirmiwaldi, Ölüm sirtmaqliri aldimoğa kəldi.

(Sheol h7585) **7** Kıynaloqinimda mən Pərwərdigarəğa nida kıldim, Hudayimoğa pəryad kətürdüm; U ibadəthanisidin awazimni anglidi, Mening pəryadim Uning kulikioğa kirdi. **8** Andin yər-zemin təwrəp silkinip kətti, Asmanlarınıg ulliri dəhxətlik təwrəndi, silkinip kətti; Qünki U oqəzəpləndi. **9** Uning dimioqidin is ərlep turatti, Aqzidin qikqan ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kəmur qoqliri qikti; **10** U asmanlarni engixtürüp egip qüxti, Puti astida tum qarangoquluk idi. **11** U bir kerub üstidə pərwaz kıldi, U xamalning kanatlırida kəründi. **12** U qarangoqulukni, xundakla yioqiloqan sularni, Asmanlarınıg qoyuk bulutlırini, Əz ətrapida

qediri kildi. **13** Uning aldida turoqan yorukluktin, Otluk qoqlar qikip etti; **14** Pərwərdigar asmanda güldürlidi; Həmmidin aliy Boloquqi awazini yangratti; **15** Bərhək, U oklirini etip, [dūxmənlirimni] tarkitiwətti; Qakmaklarni qakturup, ularni kiykas-sürəngə saldi; **16** Xuning bilən dengizning təkti kərünüp qaldi, Aləmning ulliri axkarilandi, Pərwərdigarning tənbihi bilən, Dimiojining nəpisining zərbisi bilən. **17** U yukiridin kolini uzitip, meni tutti; Meni uluoq sulardin tartip aldi. **18** U meni küqlük dūxminimdin, Manga əqmənlərdin kutkuzdi; Qünki ular məndin küqlük idi. **19** Külpətkə uqrioqan künümdə, ular manga qarxi hujumə qətti; Birək Pərwərdigar mening tayanqim idi. **20** U meni kəngri-azadə bir jayə elip qikardi; U meni kutkuzdi, qünki U məndin hursən boldi. **21** Pərwərdigar həkkanilylikimə qarap manga iltipət kərsətti; Qolumning həlallikini U manga qayturdi; **22** Qünki Pərwərdigarning yollirini tutup kəldim; Rəzillik kilip Hodayimdin ayrilip kətmidim; **23** Qünki uning barlik həkümliri aldimdidur; Mən Uning bəlgilimiliridin qətnəp kətmidim; **24** Mən Uning bilən oqubarsiz yürdüm, Özümni gunahtin neri kildim. **25** Wə Pərwərdigar həkkanilylikimə qarap, Kəz aldida boləqan həlallikim boyiqə kəloqanlirimni qayturdi. **26** Wapadar-məhribanlarə Əzüngni wapadar-məhriban kərsitisən; Oqubarsizlarə Əzüngni oqubarsiz kərsitisən; **27** Sap dilliklarə Əzüngni sap dillik kərsitisən; Tətürlərgə Əzüngni tətür kərsitisən; **28** Qünki Sən ajiz məmin həlkni kutkuzisən; Birək kəzliringni təkəbbur üstigə tikip, Ularne xərməndə kilisən; **29** Qünki Sən Pərwərdigar mening

qiraoimdursən; Pərwərdigar meni baskan karangojulukni nurlanduridu; **30** Qünki Sən arkilik düxmən qoxuni arisidin yügürüp ettüm; Sən Hodayim arkilik mən sepildin atlap ettüm. **31** Təngrim — Uning yoli mukəmməldur; Pərwərdigarning sözi sinap ispatlanoqandur; U Əzigə tayanolanlarning həmmisigə kalkandur. **32** Qünki Pərwərdigardin baxqa yənə kim ilahtur? Bizning Hodayimizdin baxqa kim qoram taxtur? **33** Təngri mening mustəhkəm koroqinimdur; U yolumni mukəmməl, tüptüz kılıdu; **34** U mening putlirimni keyikningkidək kılıdu; U meni yukiri jaylirimə turoquzidu; **35** Qollirimni urux kılıxka əgitudu, Xunglaxka biləklirim mis kamanni kerəlaydu; **36** Sən mənə nijatingdiki kalkanni bərding, Sening mulayim kəmtərliking meni uluq kildi. **37** Sən kədəmlirim astidiki jayni kəng kilding, Mening putlirim teyilip kətmidi. **38** Mən düxmənlirimni qoqlap yoxattim, Ular həlak bolmioquqə heq yanmidim. **39** Qayta turalmioqudək kılıp, Ular ni həlak kılıp yanjidim, Ular putlirim astida yikildi. **40** Sən jəng kılıxka küq bilən belimni baqliding; Sən mənə hujum kılolanlarni putum astida egildürdüg; **41** Düxmənlirimni mənə arkini kılıp kaqkuzdung, Xuning bilən mən mənə əqmənlərni yoxattim. **42** Ular təlmürdi, birək kütquzidioqan heqkim yox idi; Hətta Pərwərdigarə qariwidi, Umu ularə qawab bərmidi. **43** Mən ularni soqup yərdiki topidək kiliwəttim; Koqidiki patkəktək mən ularni qəyliwəttim; Ularning üstidin petikdiwəttim. **44** Sən meni həlkimning nizaliridin kütquzoqansən; Sən meni əlləning bexi boluxka sakliding; Mənə yat bololan bir həlkə hizmitimdə bolmaqta. **45** Yat

əldikilər manga zəiplixip təslim bolidu; Anglixi bilənla ular manga itaət qilidu; **46** Yat əldikilər qüxxünlixip ketidu; Ular öz istihkamliridin titrigən halda qikip kelidu; **47** Pərwərdigar həyattur! Mening Qoram Texim mubarəklənsun; Nijatim boləqan qoram tax Huda aliydur, dəp mədhəyilənsun! **48** U, yəni mən üqün toluk kisas aloquqi Təngri, Həklərləni manga boysunduruquqidur; **49** U meni düxmənlirim arisidin qikarəqan; Bərhək, Sən meni manga hujum qiloqanlardin yukiri kətürdüng; Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdung. **50** Muxu səwəblik mən əllər arisida sanga təxəkkür eytimən, i Pərwərdigar; Namingni uluqlap küylərləni eytimən; **51** U bolsa Əzi tikligən padixahqa zor kutkuzuxlarni beqixlaydu; Əzi məsih qiloqinioqa, Yəni Dawutqa həm uning nəsligə mənggügə əzgərməs muhəbbətəni kərsitidu.

23 Təwəndikilər Dawutning ahirkı səzliridur: — Yəssəning oqlı Dawutning bexariti, Yukiri mərtiwigə kətürülgən, Yakupning Hudasi tərəpidin məsihləngən, Israilning səyümlük küyqisining bexarət səzliri mana: — **2** Pərwərdigarning Rohi mən arkilik söz kildi, Uning səzliri tilimdidur. **3** Israilning Hudasi söz kildi, Israilning Qoram Texi manga xundak dedi: — Kimki adəmlərləning arisida adalət bilən səltənət qilsa, Kimki Hudadin qorqux bilən səltənət qilsa, **4** U kuyax qikqandiki tang nuridək, Bulutsiz səhərdək bolidu, Yamoqurdin keyin asman süzük boluxi bilən, Yumran maysılar tupraqtin qikidu, mana u xundak bolidu. **5** Bərhək, mening əyüm Təngri aldida xundak əməsmu? Qünki U mən bilən mənggülik əhdə tüzdi, Bu əhdə həmmə ixlarda mupəssəl həm mustəhkəmdur; Qünki

mening barlik, nijatlik, ixlirimni, Həmmə intizarlikimni, U bərk uroquzmamdu? **6** Lekin iplaslarning həmmisi tikənlərdə, Heqkim kolida tutalmioqqa, qəriwetilidu. **7** Ularoqa kol uzatkuqi özini təmür koral wə nəyzə sepi bilən korallandurmisa bolmaydu; Ular haman turoqan yeridə otta keydürüwetilidu! **8** Dawutning palwanlirining ismliri təwəndikidə hatiriləngəndur: — Tahkimonluk Yoxəb-Baxsəbət sərdarlarning bexi idi. U bir kətimlik jəngdə nəyzə oynitip, səkkiz yüz adəmnı ɵltürgənidi. **9** Keyinkisi Ahohiy Dodoning oolli Əliazar idi; Filistiyələr yiojilip jəng kilməqi boldi; xu wəktə Dawut wə uningə həmrəh bolup qikkən üq palwan ularni jənggə qəkirdi; Əliazar xu üqtin biri idi. Lekin Israillar qekindi; **10** u kəzojilip, taki beliki telip, kolı kiliqqa qəplixip kəloquqə Filistiyələri kirdi. U kuni Pərwərdigar Israillarni qong nusrətkə erixtürdi. Həlk uning kexioqa kəytkəndə pəkət olja yiojix ixila kəloqanidi. **11** Wə uningdin keyinkisi Hərarlik Agiyning oolli Xamməh idi. Bir kuni Filistiyələr kəxun bolup yiojilənanidi; yəkin ətrəptə koyuk əskən bir kizil maxlik bar idi. Kixilər Filistiyələning aldidin kəqkənidi, **12** Xamməh bolsa kizil maxlik otturisida məzmət turup, uni kəoqdəp Filistiyələri kirdi; xuning bilən Pərwərdigar [Israillaroqa] oqayət zor nusrət ətə kildi. **13** Ormə wəktə ottuz yəlbəxqi iqidin yənə üqi Adullamning oqarioqa qüxüp, Dawutning yenioqa kəldi. Filistiyələning kəxuni Rəfəyim wədisioqa bərgəh kuroqanidi; **14** u qəoqdə Dawut kəroqəndə idi, Filistiyələning kərawulgəhi bolsa Bəyt-Ləhəmdə idi. **15** Dawut ussəp: Ah, birsi mənə Bəyt-Ləhəmnin dərwezisining yenidiki kuduktin su

əkilip bərgən bolsa yahxi bolatti! — dewidi, **16** bu üq palwan Filistiylərnin ləxkərgahidin bəşüp ətüp, Bəyt-Ləhəminin dərwasisining yenidiki kuduktin su tartti wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqqili unimidi, bəlkı suni Pərwərdigarəta atap təküp: **17** — I Pərwərdigar, bundak ix məndin neri bolsun! Bu üq adəminin öz həyatıəta təwəkkul kilip berip əkəlgən bu su ularning kənıəta ohxax əməsmu! — dedi. Xuning üqün u iqxkə unimidi. Bu üq palwan kıləqan iqlar dəl xular idi. **18** Zəruiyaning oqlı Yoabning inisi Abixay bu üqining bexi idi. U üq yüz adəm bilən kərxilixip nəyzisini pıqiritip ularni ətürgən. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qıkkanıdi. **19** U bu üqəyləninin iqidə əng hərmətlikı idi, xunga ularning bexi idi; lekin u awwalkı üqəyləngə yətməytti. **20** Yəhəyadanin oqlı Binaya Kabzəəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp kəltis iqlarni kıləqan. U Moabiy Ariəlnin ikki oqlini ətürgən. Yənə kəp yaəqan bir künı azgaləta qüxüp, bir xirni ətürgənıdi. **21** U həm küqtünggür bir misirlikni ətürgənıdi. Misirlikning kolidə bir nəyzə bar idi, lekin Binayanin kolidə bir həsilə bar idi. U misirlikning kolidin nəyzisini tartiwelip, öz nəyzisi bilən uni ətürdi. **22** Bu iqlarni Yəhəyadanin oqlı Binaya kıləqan bolup, u üq palwan arisidə nam qıkarəanıdi. **23** U ottuz yolbaxqı iqidə hərmətlik idi. Lekin u awwalkı üq palwanəta yətməytti. Dawut uni əzining pasiban begi kildi. **24** Ottuz yolbaxqı iqidə Yoabning inisi Asahəl, Bəyt-Ləhəmlık Dodonin oqlı Əl-Hanan bar idi. **25** [Buningdin baxkə]: Hərodluk Xammah, Hərodluk Elikə, **26** Patlilık Hələz, Təkoalik İkkəxning oqlı Ira,

27 Anatotluk Abiezər, Huxatlik Mibonnay, 28 Ahohluk Zalmon, Nitofatlik Maħaray, 29 Nitofatlik Baanahning oqli Hələb, Binyaminlardin Gibeahluk Ribayning oqli Ittay, 30 Piratonluk Binaya, Gaax wadiliridin Hıdday, 31 Arbatlik Abi-Albon, Barhumluk Azmawət, 32 Xaalbonluk Əliyahba, Yaxənnıng oqulliri, Ĥararlik Xammahning [oqli] Yonatan, Ĥararlik Xararning oqli Ahıyam, 34 Maakatiy Ahasbayning oqli Əlifələt, Gilonluk Ahıtəfəlning oqli Eliyam, 35 Karməllik Ĥəzray, Arbilik Paaray, 36 Zobahdin boləqan Natanning oqli Igal, Gadlik Banni, 37 Ammoniy Zələk, Bəərotluk Naharay (u Zəruiyaning oqli Yoabning yaraql kətürgüqisi idi), 38 Yıtrilik Ira, Yıtrilik Garəb 39 wə Ĥıttiy Uriya katarliklar bolup, ularning ĥəmmisi ottuz yəttə kixi idi.

24 Pərwərdigarning oqəzipi Israiləya yənə kəzoqladi. Xuning bilən U ularni jazalax üqün Dawutni kəzoqliwidi, u adəm qikrip, ularəya: — Israillar bilən Yəħudalıklarning sanini al, dedi. 2 Padixah öz yenida turəqan kəoxun sərdari Yoabka: Barəqin, Dandin tartip Bəər-Xebaqlıqə Israilning ĥəmmə kəbililirining yurtlirini kəzip, ĥəlkni sanap qikkin, mən ĥəlkning sanini biləy, dedi. 3 Yoab padixahka: Bu ĥəlk ĥazir məyli kənqilik bolsun, Pərwərdigar Hudaying ularning sanini yüz ĥəssə axurəqay. Buni əojam padixah öz kəzi bilən kərgəy! Lekin əojam padixah nemixka bu ixtin ĥux bolidikin? — dedi. 4 Əmma Yoab bilən kəoxunning baxka sərdarliri unimisimu, padixahning yarlıqi ulardin küqlük idi; xuning bilən Yoab bilən kəoxunning baxka sərdarliri Israilning ĥəlkini sanıqlı padixahning kəxidin qikti. 5 Ular İordan

dəryasidin ətüp Yaazərgə yeqin Gad wadisida Aroərdə, yəni xəhərninğ jənub tərripidə bargah tiktı. **6** Andin ular Gileadka wə Tahtim-Hədxining yurtioğa kəldi. Andin Dan-Yaanəğa kelip aylinip Zidonəğa bardı. **7** Andin ular Tur degən qorəjanlıq xəhərgə, xundakla Hıwiylar bilən Qanaaniylarning həmmə xəhərlirigə kəldi; andin ular Yəhuda yurtining jənub tərripigə, xu yərdiki Bəər-Xebaəiqə bardı. **8** Xundak kılıp ular pütkül zeminni kezip, tokkuz ay yigirmə kün ətəkəndin keyin, Yerusaleməğa yenip kəldi. **9** Yoab padixahka həlkning sanini məlum kılıp: Israilda kiliq kətürələydioğan baturdin səkkiz yüz mingi, Yəhudada bəx yüz mingi bar ikən, dedi. **10** Dawut həlkning sanini aloqandin keyin, wijdani azablandı wə Pərwərdigarəğa: Bu kılıqinim eqir gunah boluptu. I Pərwərdigar, kılunğning kəbiqlikini kətürüwətkəysən; qünki mən tolimu əhməkanilik kiptimən, dedi. **11** Dawut ətigəndə turoqanda Pərwərdigarning səzi Dawutning aldin kərgüqisi boləğan Gad pəyoqəmbərgə kelip: **12** — «Berip Dawutka eytkin, Pərwərdigar: — Mən üq [bala-kazani] aldingəğa koyimən, ularning birini tallıwaləqin, mən xuni üstünggə qüxürimən, dəydu — deqin» — deyildi. **13** Xuning bilən Gad Dawutning kəxioğa kelip buni uningəğa dedi. U uningəğa: «Yəttə yiloqigə zeminingda aqarqilik sanga bolsunmu? Yaki düxmənliring üq ayoqigə seni kooqlap, sən ulardin kaqamsən? Wə yaki üq küngiqə zeminingda waba tarkalsunmu? Əmdi sən obdan oylap, bir nemə deqin, mən meni əwətküqigə nemə dəp jawap berəy?» — dedi. **14** Dawut Gadka: Mən tolimu tənglikte kəldim! Səndin ətünəyki, biz Pərwərdigarning kəlioğa

qūxəyli; qūnki Uning rəhimdilliki zordur; insanning
kəliqə pəkət qūxüp kəlmioqəymən! — dedi. **15** Xuning
bilən Pərwərdigar ətigəndin tartip bekitilgən wəkitkəqə
wəba qūxūrdi. Dandin tartip Bəər-Xəbaqəqə yətmix
ming adəm əldi. **16** Əmdi pərixətə kəlini Yerusalemoqə
uzutup xəhərnə həkək kəlay degəndə, Pərwərdigar eoqir
həkūmidin puxayman kəlip, həkni həkək kəliwatqan
Pərixtiqə: Əmdi boldi kəloqin; kəlungni yioqin, — dedi. U
wəqəttə Pərwərdigarning Pərixtiqə Yəbusiy Arawnəhning
haminining yenidə idi. **17** Dawut həkni yəkətiwatqan
pərixtiqə kərgəndə Pərwərdigarqə: Mana, gənəh kəloqan
mən, kəbiqlək kəloquqə məndurmən. Ləkin bu kəylər
bolsə nəmə kəldi? Səning kəlung mənəg üstūmgə
wə atamning jəmətining üstigə qūxsun! — dedi. **18**
Xu kəni Gad Dawutning kəxiqə kəlip uningqə: Berip
Yəbusiy Arawnəhning haminioqə Pərwərdigarqə atəp
bir kərbəngəh yəsiqin, dedi. **19** Dawut Gadning səzi
boyiqə Pərwərdigar buyruqəndək kəldi. **20** Arawnəh kərap
padixəh bilən hizmətkərlərnəg öz təripigə kəliwatqinini
kərip, əldioqə qikəp padixəhning əldidə yūzini yərgə
təkküzüp, təzim kəldi. **21** Arawnəh: Oqəjam padixəh nəmə
ix bilən kəllirining əldioqə kəldilikin? — dəp soridi. Dawut:
Həkning ərisidə wəbani tohtitix üqūn, bu hamanni
səndin setiwəlip, bu yərdə Pərwərdigarqə bir kərbəngəh
yəsiqili kəldim, — dedi. **22** Arawnəh Dawutqə: Oqəjam
padixəh əzliri nəmini halisilə xuni əlip kərbənlək kəlsilə.
Mana bu yərdə kəydürmə kərbənlək üqūn kəlilər bə,
otun kəlixqə hamən tēpidioqan tirnilar bilən kəlilərnəg
boyunturukliri bə. **23** I padixəh, buning həmmisini

mənki [Arawnah] padixahqa təqdim qılay, dedi. U yənə padixahqa: Pərwərdigar Hudaliri silini qəbul qılıp xəpkət kərsətkəy, dedi. **24** Padixah Arawnahqə: Yaq, qandaqla bolmisun bularni səndin əz nərhidə setiwalmisam bolmaydu. Mən bədəl təliməy Pərwərdigar Hudayiməqə keydurmə qurbanlıqlarni hərgiz sunmaymən, — dedi. Andin Dawut haman bilən kalilarni əllik xəkəl kümüxkə setiwaldi. **25** Andin Dawut u yərdə Pərwərdigarəqə bir qurbangah yasap, keydurmə qurbanlıqlar bilən inaklıq qurbanlıqliri qıldı. Pərwərdigar zemin üqün qıləqan dualarni qəbul qılıp, waba Israilning arisida tohtidi.

Padixahlar 1

1 Dawut padixah heli yaxinip qalomanidi; uni yotqan-
adial bilən yapsimu, u issimaytti. **2** Hizmatkarliri
uningoqa: — Oqjam padixah ezliri üqün, aldilirida
turidioqan bir pak qiz tapquzayli; u padixahtin hawer
elip, silining quqaklirida yatsun; xuning bilən oqjam
padixah issiyla — dedi. **3** Ular pütkül Israil zeminini kezip
güzəl bir qizni izdöp yürüp, ahiri Xunamlıq Abixagni
tepip padixahning aldioqa elip keldi. **4** Qiz intayin güzəl
idi; u padixahtin hawer elip uning hizmitidə bolatti,
emma padixah uningqa yeqinqilik kilmaytti. **5** Emma
Haggitning oqli Adoniya martiwisini ketürməkqi bolup:
«Mən padixah bolimən» dedi. U ezigə jəng harwiliri
bilən atlıqlarni wə aldida yüridioqan əllik əskərni təyyar
kildi **6** (uning atisi heqqaqan: «Nemixka bundak kilisən?»
döp, uningqa tənbiq-tərbiyə beripmu baqmioqanidi həm
u nahayiti kelixkən yigit bolup, anisi uni Abxalomdin
keyin tuqkanidi). **7** U Zəruiyaning oqli Yoab wə
kahin Abiyatar bilən məslihət kilixip turdi. Ular bolsa
Adoniyaoqa əgixip uningqa yardım berətti. **8** Lekin kahin
Zadok wə Yəhoyadaning oqli Binaya, Natan pəyoqəmbər,
Ximəy, Rəy wə Dawutning öz palwanliri Adoniyaoqa
əgəxmidi. **9** Adoniya qoy, kala wə bordioqan torpaqlarni
Ən-Rogəlning yenidiki Zohələt degən taxta soydurup,
həmmə aka-ukilirini, yəni padixahning oqulliri bilən
padixahning hizmitidə boləqan həmmə Yəhudalarni
qakirdi. **10** Lekin Natan pəyoqəmbər, Binaya, palwanlar
wə öz inisi Sulaymanni u qakirmidi. **11** Natan bolsa
Sulaymanning anisi Bat-Xebaoqa: — «Anglimidingmu?

Haggitning oqli Adoniya padixah boldi, lekin oqojimiz Dawut uningdin hawərsiz. **12** Əmdi mana, əz jening wə oqlung Sulaymanning jenini kutkuzuxka mening sanga bir məslihət beriximkə ijasət bərgəysən. **13** Dawut padixahning aldioqa berip uningə: — Oqojam padixah əzliri kəsəm kəlip əz kəminilirigə wadə kəlip: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə olturidu» degən əməsmidilə? Xundak turukluk nemixka Adoniya padixah bolidu? — deyin. **14** Mana, padixah bilən səzlixip turoqiningda, mənmu sening kəyningdin kirip səzüngni ispatlaymən, — dedi. **15** Bat-Xeba iqqiri eygə padixahning kexioqa kirdi (padixah tolimu kərip kətkənidi, Xunamlıq Abixag padixahning hizmitidə boluwatatti). **16** Bat-Xeba padixahka engixip təzim kildi. Padixah: — Nemə təliping bar? — dəp soridi. **17** U uningə: — I oqojam, sili Pərwərdigar Hudaliri bilən əz dedəklirigə: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə olturidu» dəp kəsəm kəloqanidila. **18** Əmdi mana, Adoniya padixah boldi! Lekin i oqojam padixah, silining uningdin hawərliri yok. **19** U kəp kalilarni, bordak torpaqlar bilən koylarni soydurup, padixahning həmmə oqullirini, Abiyatar kahinni wə koxunning sədari Yoabni qaqirdi. Lekin kulliri Sulaymanni u qaqirmidi. **20** Əmdi, i oqojam padixah, pütkül Israilning kəzliri siligə tikilməktə, ular oqojam padixahning əzliridin keyin təhtliridə kimning olturidioqanliki toqrisida ularəqa hawər berixlirini kütixiwatidu; **21** bir qararoqa kəlmisilə, oqojam padixah əz ata-bowiliri bilən billə uhlaxka kətkəndin keyin, mən bilən oqlum Sulayman gunahkar

sanilip qalarmizmikini, — dedi. **22** Mana, u tehi padixah bilən səzlixip turoqinida Natan pəyqəmbərmu kirip kəldi. **23** Ular padixahqa: — Natan pəyqəmbər kəldi, dəp həwər bərdi. U padixahning aldioqa kiripla, yüzini yərgə yekip turup padixahqa təzim kildi. **24** Natan: — I oqjam padixah, sili Adoniya məndin keyin padixah bolup mening təhtimdə olturidu, dəp eytkanidilimu? **25** Qünki u bəgün qūxūp, kəp buqa, bordioqan torpaqlar bilən qoylarni soydurup, padixahning həmmə oqullirini, qoxunning sərdarlarini, Abiyatar kahinni qaqirdi; wə mana, ular uning aldidə yəp-iqip: «Yaxisun padixah Adoniya!» — dəp tovlaxmaqta. **26** Lekin qulliri bolqan meni, Zadok kahinni, Yəhoyadaning oqli Binayani wə qulliri bolqan Sulaymanni u qaqirmidi. **27** Oqjam padixah kimning əzliridin keyin oqjam padixahning təhtidə olturidioqanlikini əz qullirioqa uqturmay u ixni buyrudilimu? — dedi. **28** Dawut padixah: — Bat-Xebani aldimqə qiqqiringlar, dedi. U padixahning aldioqa kirip, uning aldidə turdi. **29** Padixah bolsa: — Jenimni həmmə qiyinqiliktin qutquzqan Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm qilimənki, **30** mən əslidə Israilning Hudasi Pərwərdigar bilən sanga kəsəm qilip: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup ornumda mening təhtimdə olturidu» dəp eytkinimdək, bəgünki kündə mən bu ixni qoqum wujudqa qikirimən, — dedi. **31** Wə Bat-Xeba yüzini yərgə yekip turup padixahqa təzim qilip: — Oqjam Dawut padixah əbədiy yaxisun! — dedi. **32** Dawut padixah: — Zadok kahinni, Natan pəyqəmbərni, Yəhoyadaning oqli Binayani aldimqə qaqiringlar, dedi.

Ular padixahning aldioʻra keldi. **33** Padixah ularoʻra: — Oʻojanglarning hizmatkarlarini oʻzimglarga qoxup, Sulaymanni oʻz keqirimga mindurup, Giʻhonoga elip beringlar; **34** u yordə Zadok kahin bilən Natan pəyoʻəmbər uni Israilning üstigə padixah boluxka məsih kilsun. Andin kanay qelip: — Sulayman padixah yaxisun! dəp tovlanglar. **35** Andin u təhtimdə olturuxka bu yərgə kəlgəndə, uningoga əgixip menginglar; u mening ornumda padixah bolidu; qunki mən uni Israil bilən Yəhədaning üstigə padixah boluxka təyinlidim, — dedi. **36** Yəhoyadaning oʻqli Binaya padixahka jawab berip: — Amin! Oʻojam padixahning Hudasi Pərwədigarmu xundak buyrusun! **37** Pərwədigar oʻojam padixah bilən billə boləandək, Sulayman bilən billə bolup, uning təhtini oʻojam Dawut padixahningkidin tehimu uluʻq kiləy! — dedi. **38** Zadok kahin, Natan pəyoʻəmbər, Yəhoyadaning oʻqli Binaya wə Kəratilə bilən Pəlatilə qūxup, Sulaymanni Dawut padixahning keqirioʻra mindurup, Giʻhonoga elip bardı. **39** Zadok kahin ibadət qediridin may bilən toloqan bir mūnggūzni elip, Sulaymanni məsih kildi. Andin ular kanay qaldi. Həlkning həmmisi: — Sulayman padixah yaxisun! — dəp towlaxti. **40** Həlkning həmmisi uning kəynidin əgixip, sunay qelip zor xadlik bilən yər yeriləudək təntənə kilixti. **41** Əmdi Adoniya wə uning bilən jəm boləqan mehmanlar oʻizalinip qikkanda, xuni anglidi. Yoab kanay awazini angliqanda: — Nemixka xəhərdə xunqə kiykəs-sürən selinidu? — dəp soridi. **42** U tehi səzini tūgətməyla, mana Abiyatar kahinning oʻqli Yonatan keldi. Adoniya uningoga: — Kirgin, kəysər adəmsən, qokum bizgə hux həwər elip

kəlding, — dedi. **43** Yonatan Adoniyaga javab berip: — Undak əməs! Oqojimiz Dawut padixah Sulaymanni padixah kildi! **44** Wə padixah əzi uningə Zadok kahinni, Natan pəyoqəmbərni, Yəhoyadaning oqlı Binayani wə Kəratıylər bilən Pələtiylərni həmrəh kılıp əwitip, uni padixahning qeqirioğa mindürdi; **45** andin Zadok kahin bilən Natan pəyoqəmbər uni padixah boluxkə Gihonda məsilə kildi. Ular u yərdin qikip xadlik kılıp, pütkül xəhərni kiykəs-sürən bilən lərzigə saldı. Siz anglawatқан sada dəl xudur. **46** Uning üstigə Sulayman hazır padixahlik təhtidə olturiwatidu. **47** Yənə kelip padixahning hizmətkarliri kelip oqojimiz Dawut padixahkə: «Hudaliri Sulaymanning namini siliningkidin əwzəl kılıp, təhtini siliningkidin uluq kılqay!» dəp bəht tiləp mubarəkləxkə kelixti. Padixah əzi yatkan orunda səjdə kildi **48** wə padixah: — «Bügün mening təhtimgə olturoquqi birsini təyinligən, öz kəzlirimgə xuni kərgüzgən Israilning Hudasi Pərwərdigar mubarəklənsun!» — dedi — dedi. **49** Xuni anglap Adoniyaning barlik mehmanliri həduqup, ornidin qopup hər biri öz yolioğa kətti. **50** Adoniya bolsa Sulaymandin qorqup, ornidin qopup, [ibadət qedirioğa] berip qurbangahning münggüzlirini tutti. **51** Sulaymanğa xundak həwər berilip: — «Adoniya Sulayman padixahtin qorqıdu; qünki mana, u qurbangahning münggüzlirini tutup turup: — «Sulayman padixah бүгün manga xuni kəsəm kilsunki, u öz kulini kiliq bilən əltürməslikkə wədə kılqay» dedi», — deyildi. **52** Sulayman: — U durus adəm bolsa bexidin bir tal qaq yərgə qüxməydu. Lekin uningda rəzillik tepilsa, əlidu, dedi. **53** Sulayman

padixah adəm əwitip uni kurbangahdin elip kəldi. U kelip Sulayman padixahning aldida engixip təzim qildi. Sulayman uningə: — Öz əyüggə kətkin, — dedi.

2 Dawutning əlidioqan waqti yeqinlaxkanda, oqli Sulaymanə tapilap mundak dedi: — **2** «Əmdi yər yuzidikilərninğ həmmisi baridioqan yol bilən ketimən. Yürəklik bolup, ərkəktək boləjin! **3** Sən barlik qiliwatқан ixliringda həmdə barlik niyət qiloqan ixliringda rawaj tepixing üqün Musəqə qüxürülgən qanunda pütülgəndək, Pərwərdigar Hudayingning yollirida mengip, Uning bəlgilimiliri, Uning əmrliri, Uning həkümliri wə agah-guwahliklirida qing turup, Uning tapxurukini qing tutqin. **4** Xundak qiloqanda Pərwərdigar manga: «Əgər əwladliring öz yolioqə kəngül bəlüp, Mening aldimda pütün qəlbi wə pütün jeni bilən həqikəttə mangsa, sanga əwladindin Israilning təhtidə olturuxqə bir zat kəm bolmaydu» dəp eytқан səzigə əməl qilidu. **5** Əmma Zəruiyaning oqli Yoabning manga qiloqinini, yəni uning əzi qandak qilip Israilning qoxunidiki ikki sədarni, yəni Neriyaning oqli Abnər bilən Yətərning oqli Amasani urup əltürüp, tinq məzgildə jəngdə təkülgəndək qan təküp, beligə baqlioqan kəmərgə wə putioqə kiygən kəxigə jəngdə təkülgəndək qan qeqip, daql qiloqanlikini bilisən. **6** Sən uni danalikingə muwapik bir tərəp qilip, uning aq bexining gərgə salamət qüxüxigə yol qoymioqaysən. (Sheol h7585)

7 Lekin Gileadlik Barzillayning oqullirioqə məhribanlik kərsitip, dastihiningdin nan yegüzgin; qünki mən akang Abxalomdin qaqqinimda, ular yenimoqə kelip manga xundak qiloqan. **8** Wə mana Bahurimdin kəlgən Binyamin

kəbilisidin Geraning oqli Ximəy yeningda turidu. U mən Mahanaimoğa baridioğanda, əxəddiy lənət bilən meni qaroyidi. Keyin u Iordan dəryasioğa berip mening aldimoğa kəlgəndə, mən Pərwərdigarning [nami] bilən uningoğa: «Seni kıliq bilən ɵltürməymən» dəp kəsəm kildim. **9** Əmma hazır uni gunahsız dəp sanimioğın. Əzüng dana kixi boləğandin keyin uningoğa kəndəq kılıxni bilisən; hərhalda uning aq bexini qanitip gərgə qüxürgin». (Sheol h7585) **10** Dawut öz ata-bowliri bilən bir yərdə uhlidi. U «Dawutning xəhəri» [degən jayda] dəpnə kılindi. **11** Dawutning Israiloğa səltənət kıləğan waqti kırık yil idi; u Həbronda yəttə yil səltənət kılıp, Yerusalemda ottuz üq yil səltənət kildi. **12** Sulayman atisi Dawutning təhtidə olturdi; uning səltəniti heli mustəhkəmləndi. **13** Əmma Həggitning oqli Adoniya Sulaymanning anisi Bat-Xebaning kexioğa bardı. U uningdin: — Tinqliq məksitidə kəldingmu? — dəp soridi. U: — Xundəq, tinqliq məksitidə, dedi. **14** U yənə: — Səngə bir səzüm bar idi, dedi. U: — Səzüngni eytkin, dedi. **15** U: — Bilisənki, padixahlıq əslidə meningki idi, wə pütün Israil meni padixah bolidu dəp, mənə qaraytti. Ləkin padixahlıq məndin ketip, inimning ilkiğə ɵtti; qünki Pərwərdigarning iradisi bilən u uningki boldi. **16** Əmdi sənə bir iltimasim bar. Məni yandurmioğın, dedi. U: — Eytkin, dedi. **17** U: — Səndin ɵtünimən, Sulayman padixahqə mən üqün eytkinki — qünki u sənə yəq deməydu! — U Xunamlıq Abixagni mənə hotunluqqa bərsun, dedi. **18** Bat-Xeba: — Maqul; sən üqün padixahqə səz kıləy, dedi. **19** Bat-Xeba Adoniya üqün səz kıləyli Sulayman padixahning aldioğa bardı. Padixah

kopup aldioqa berip, anisioqa təzim qildi. Andin təhtigə berip olturup padixahning anisioqa bir təhtni kəltürdi. Xuning bilən u uning ong yenido olturup, uningqa: — **20** Sanga kiqukkinə bir iltimasim bar. Meni yandurmioqin, dedi. Padixah uningqa: — I ana, sorawərgin, mən seni yandurmaymən, dedi. **21** U: — Akang Adoniyaoqa Xunamlik Abixagni hotunlukka bərgüzgin, dedi. **22** Sulayman padixah jawab berip anisioqa: — Nemixka Adoniya üçün Xunamlik Abixagni soraysən? U akam boləjanikən, uning üçün, Abiyatar kahin üçün wə Zəruiyaning oqlı Yoab üçün padixahliknimu sorimamsən! — dedi. **23** Sulayman padixah Pərwərdigar bilən kəsəm kilip mundak dedi: — Adoniya xu səzni kiləqini üçün əlmisə, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun! **24** Mening ornumni mustəhkəm kiləqan, atamning təhtidə olturoquzoqan, Əz wədisi boyiqə manga bir əyni quroqan Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənki, Adoniya bugün əlümgə məhkum kilinidu, dedi. **25** Xuning bilən Sulayman padixah Yəhoyadaning oqlı Binayani bu ixka əwətti; u uni qepip əltürdi. **26** Padixah Abiyatar kahinoqa: — Mang, Anatottiki əz etizlikinqoqa barəqin. Sən əlümgə layıxsən, lekin sən Rəb Pərwərdigarning əhdə sanduqini atam Dawutning aldida kətürgənliking tüpəylidin, wə atamning tartqan həmmə azab-oqubətliridə uningqa həmdərd boləqining üçün, mən hazır seni əlümgə məhkum qilmaymən, dedi. **27** Andin Sulayman Abiyatarni Pərwərdigarqa kahin boluxtin juda kilip həydidi. Xuning bilən Pərwərdigarning Ələning jəməti toqruluk Xiləhdə eytkən səzi əməlgə axuruldi. **28** Buning həwiri Yoabka yətkəndə (qünki Yoab

Abxalomtoja əgəxmigən bolsimu, Adoniyaoja əgəxkənidi) Yoab Pərwərdigarning qedirioja keqip kurbangahning münggüzlrini tutti. **29** Sulayman padixahqa: «Mana, Yoab Pərwərdigarning qedirioja keqip berip, kurbangahning yenida turidu» degən həwər yətküzüldi. Sulayman Yəhoyadanıng oqlı Binayani xu yərgə əwətip: — Mang, uni ɵltürüwətkin, dedi. **30** Binaya Pərwərdigarning qedirioja berip uningoja: — «Padixah seni buyaqqa qıksun!» dedi, dedi. U: — Yak, muxu yərdə ɵlimən, dedi. Binaya padixahning yenioja kaytip uningoja həwər berip: — Yoab mundaq-mundaq dedi, manga xundaq jawab bərdi, dedi. **31** Padixah uningoja: — U ɵzi degəndək kılıp, uni qepip ɵltürgin wə uni dəpnə kıləin. Xuning bilən Yoab təkkən nahək qan məndin wə atamning jəmətidin kɵtürölüp kətkəy. **32** Xundaq kılıp atam Dawut bihəwər əhwalda u ɵzidin adil wə esil ikki adəmni, yəni Israilning qoxunıng sərdari nəring oqlı Abnər bilən Yəhudanıng qoxunıng sərdari Yətərnıng oqlı Amasani kılıqlıoqini üqün, Pərwərdigar u təkkən qanni ɵz bexioja yanduridu. **33** Ularning qeni Yoabning bexi wə nəslıng bexioja mənggü yanojay; ləkin Dawut, unıng nəslı, jəməti wə təhtigə əbədil'əbədgıqə Pərwərdigardin tinq-hatırjəmlık boləjay, dedi. **34** Yəhoyadanıng oqlı Binaya qıqıp uni qepip, ɵlümgə məhkum kıldı. Andin u qəldiki ɵz ɵyidə dəpnə kılindi. **35** Padixah Yəhoyadanıng oqlı Binayani unıng ornioja qoxunıng sərdari kıldı; padixah Abiyatarnıng ornioja Zadokni kahin kılıp təyinlidi. **36** Andin keyin padixah Ximəyni qaqırıp uningoja: — Yerusalemda ɵzünggə bir ɵy selip u yərdə ɵlturoqin. Baxqa heq yərgə

qikipma. **37** Əgər sən qikip Kidron jiloisidin ətəng, xuni enik bilip qoyki, xu kündə sən xəksiz əlisən. Sening kəning əz bexingə qüxidu, dedi. **38** Ximəy padixah: — Olojamning səzi bərhəktur. Olojam padixah eytkəndək kulliri xundak kılıdu, dedi. Xuning bilən Ximəy uzun waqitkiqə Yerusalemda turdi. **39** Üq yildin keyin xundak boldiki, Ximəyning kulliridin ikkisi keqip Maakahning oqlı, Gatning padixahi Akixning kexioqə bardi. Ximəygə: — Mana kulliring Gat xəhiridə turidu, degən həwər yətküzüldi. **40** Ximəy exikini tokup kullirini izdigili Gatka, Akixning yenioqə bardi. Andin u yenip öz kullirini Gattin elip kəldi. **41** Sulaymanoqə: — Ximəy Yerusalemdin Gatka berip kəldi, dəp həwər yətküzüldi. **42** Padixah Ximəyni qakirtip uningoqə: — Mən seni Pərwərdigar bilən kəsəm kildurup: — Xuni enik bilip qoyki, sən kaysi küni qikip birər yərgə baroqan bolsang, sən xu künidə xəksiz əlisən, dəp agahlandurup eytmioqanmidim? Əzüngmu, mən anglioqan səz bərhək, degənidingoqu? **43** Xundak boloqanikən, nemixka əzüng Pərwərdigar aldida kילוqan kəsimingni buzup, mən sanga buyruoqan buyrukumnimu tutmiding? — dedi. **44** Padixah Ximəygə yənə: Sən atam Dawutka kילוqan həmmə rəzillikni obdan bilisən, u kənglünggə ayandur. Mana Pərwərdigar rəzillikingni əz bexingə yanduridu. **45** Lekin Sulayman padixah bolsa bərikətlinip, Dawutning təhti Pərwərdigarning aldida əbədil'əbəəd mustəhkəm kılınıdu, dedi. **46** Andin padixahning buyruki bilən Yəhoyadaning oqlı Binaya qikip uni qepip əltürdi. Padixahlik bolsa Sulaymanning kolidə mustəhkəm kılindi.

3 Sulayman Misirning padixahi Pirawn bilən ittipak tüzüp Pirawnning kızini hotunlukğa aldi. Öz ordisi, Pərwərdigarning öyi wə Yerusalemning qərisidiki sepilni yasap pütüzgüqilik u uni «Dawutning xəhəri»gə apirip turozdi. **2** Xu waqitlarda Pərwərdigarning nami üqün bir ibadəthana yasalmioqini üqün həlk «yukiri jaylar»da qurbanliklerini kilatti. **3** Sulayman Pərwərdigarni səyüp, atisi Dawutning bəlgiligənliridə mangatti. Pəkət «yukiri jaylar»da qurbanlik kilip huxbuy yakatti. **4** Padixah qurbanlik kiloqili Gibeonoqa bardi; qünki u yər «uluq yukiri jay» idi. Sulayman u yərdiki qurbangahda bir ming keydurmə qurbanlik sundi. **5** Pərwərdigar Gibeonda Sulaymanoqa keqisi qüxidə köründi. Huda uningoa: — Mening sanga nemə beriximni layik tapsang, xuni tiligin, dedi. **6** Sulayman jawabən mundaq dedi: — Kulung atam Dawut Sening aldingda həkikət, həkqaniylik wə kənglining səmimiyligi bilən mangoqanliqi bilən Sən uningoa zor meħribanliqni kərsətkəniding; wə Sən xu zor meħribanliqni dawam kilip, bögünki kündikidək öz təhtidə olturoqili uningoa bir oqul bərding. **7** Əmdi i Pərwərdigar Hodayim, kulungni atam Dawutning ornida padixah kilding. Əmma mən pəkət bir gədək bala halas, qikix-kirixnimu bilməymən. **8** Öz kulung Sən tallioqan həlqing, kəplükidin sanap bolmaydioqan həsabsiz uluq bir həlk arisida turidu. **9** Xunga Öz kulungoa həlqingning üstidə həküm kilixqa yahxi-yamanni pərək etidioqan oyoqak bir kəlbni bərgəysən; bolmisa, kim bu uluq həlqing üstigə həküm kilalisun? — dedi. **10** Sulaymanning xuni tilikini Rəbni hux kildi.

11 Huda uningqa: — Sən xuni tiligining üqün — Ya özüng üqün uzun ömür tiliməy, ya özüng üqün dölət-baylik tiliməy, ya düxmənliringning janlirini tiliməy, bəlkə toqra həküm kəloqili oyoqak boluxka özüng üqün əkil-parasətni tiligining üqün, **12** mana, sөzüng boyiqə xundak kildim. Mana sanga xundak dana wə yorutuləqan kəlbni bərdimki, səndin ilgiri sanga ohxaydiqini bolmioqan, səndin keyinmu sanga ohxaydiqini bolmaydu. **13** Mən sən tilimigən nərsinimu, yəni dölət-baylik wə xan-xəhrətni sanga bərdim. Xuning bilən barlik künliringdə padixahlarning arisida sanga ohxax bolidiqini qikmaydu. **14** Əgər atang Dawut mangoqandək Mening yollirimda mengip, bəlgilimilirim wə əmrlirimni tutsang künliringni uzartimən, dedi. **15** Sulayman oyoqanoqanda, mana bu bir qūx idi. U Yerusalemoqa kelip Pərwədigarning əhdə sanduqining aldioqa kelip, ərə turup kəydürmə qurbanliklarni kilip, təxəkkür qurbanliklirini ətüzüp, həmmə hizmətkarlirioqa ziyapət kilip bərdi. **16** Xuningdin keyin ikki pahixə ayal padixahning kexioqa kelip uning aldida turdi. **17** Birinqi ayal: — I oqojam! Mən wə bu hotun bir əydə olturimiz; u mən bilən əydə turoqinida bir balini tuqadum. **18** Mən balini tuqup üq kündin keyin u hotunmu bir bala tuqdi. Biz ikkiylən u yərdə olturduk; əydə bizdin baxka heq yat adəm yok idi, yaloquz biz ikkiylən əydə iduk. **19** Xu keqidə bu hotunning balisi əldi; qünki u balisini besip əltürüp qoyəqanidi. **20** U yerim keqidə qopup dedəkliri uhlap qaloqanda, yenimdin oqlumni elip əz kuqikioqa selip, əzining əlgən oqlini mening kuqikimoqa selip koyuptu. **21** Ətisi qopup balamni

emitay desam mana oluk turidu. Lekin atiganda qarisam, u men tuoqan bala amas idi, dedi. **22** Ikkinchi ayal: — Yak, undak amas. Tirik qalqini mening oqlum, olgini sening oqlung, dedi. Lekin birinchi ayal: — Yak, olgini sening oqlung, tirik qalqini mening oqlum, dedi. Ular xu halotta padixahning aldida talixip turatti. **23** Padixah: — Biri: «Tirik qalqini mening oqlum, olgini sening oqlung» daydu. Emma yana biri: «Yak, olgini sening oqlung, tirik qalqini mening oqlum» daydu, dedi. **24** Padixah: Manga bir kiliq elip kelinglar, dedi. Ular kiliqni padixahqa elip kalganda **25** padixah: Tirik balini otturidin kesip ikki parqa kilip yerimini biriga, yana bir yerimni ikkinchisiga beringlar, dedi. **26** U wakitta tirik balining anisi oz balisoqa iqini aqritip padixahqa: — Ah oqjam! Tirik balini uningqa barsila, hargiz uni olturmigayla! — dep yalwurdi. Lekin ikkinchi: — Uni na meningki na seningki kilmay, otturidin kesinglar, dedi. **27** Padixah jawabon: — Tirik balini uningqa beringlar, uni heq olturmanglar; qunki bu balining anisi xudur, dedi. **28** Putkul Israil padixahning qilqan hekumi tooqrisida anglidi wa ular padixahtin korkti, qunki ular Hudaning adil hekumlarni qikirix danaligining uningda barligini kordi.

4 Sulayman padixah putkul Israilqa padixah boldi. **2** Uning qong amaldarliri munular: — Zadokning oqli Azariya kahin idi; **3** Xixaning oqulliri Elihoraf wa Ahiyah katiplar idi; Ahiludning oqli Yehoxafat diwanbegi idi; **4** Yehoyadaning oqli Binaya qoxunning bax sardari idi. Zadok bilan Abiyatar kahinlar idi; **5** Natanning oqli Azariya nazarat begi, Natanning yana bir oqli Zabud ham

kaħin wə padixahning məslihəťqisi idi. **6** Ahixar ordining
 oťojidari, Abdaning oťli Adoniram baj-alwan begi idi. **7**
 Půtkůl Israil zeminida Sulayman padixahning ezi ũqũn
 wə ordidikiliri ũqũn yemək-iqmək təminləydiťan, on ikki
 nazarəťqi təyinləngənidi; ularning hər biri yilda bir aydin
 yemək-iqmək təminləxkə məs'ul idi. **8** Ularining ismi
 təwəndə hatiriləngən: Əfrait təťlik rayoniťa Bən-Hur;
9 Makaz, Xaalbim, Bəyt-Xəməx wə Elon-Bəyt-Ĥananiťa
 Bən-Dəkər; **10** Arubotķa Bən-Həsəd; u yənə Sokoh wə Həfər
 degən barlik yurtķimu məs'ul idi; **11** yənə Nafat-Doroiťa
 Bən-Abinadab (u Sulaymanning ķizi Tafatni hotunlukķa
 aloťan); **12** Taanak, Məgiddo wə Yizrəəlning təwənki
 tərpidiki Zarəťanning yenida boloiťan půtkůl Bəyt-
 Xaniťa, xundakķla Bəyt-Xandin tartip Abəl-Məĥoləťoiťa,
 Jokneamdin etķiqə boloiťan zeminlaroiťa Aĥiludning oťli
 Baana; **13** Ramot-Gileadķa Bən-Gəbər; u yənə Gilead
 yurtiťa jaylaxķan, Manassəĥning oťli Yairoťa təwə
 boloiťan kəntlər wə ĥəm Baxandiki yurt Argob, jümlidin
 u yərdiki sepili, mis baldaklik ķowukliri boloiťan atmix
 qong xəĥərgimu məs'ul idi. **14** Maĥanaimoiťa Iddoning
 oťli Aĥinadab; **15** Naftaliťa Ahimaaz (u Sulaymanning
 ķizi Basimatni hotunlukķa aloťanidi). **16** Axir wə Alotķa
 Ĥuxayning oťli Baanaĥ; **17** Issakaroiťa Paruaĥning oťli
 Yəĥoxafat; **18** Binyamin zeminiťa Elaning oťli Ximəy; **19**
 Gilead zeminiťa (əslidə Amoriylarning padixahĥi Siĥon
 wə Baxanning padixahĥi Ogning zemini idi) Urining
 oťli Gəbər. U xu yurtķa birdinbir nazarəťqi idi. **20**
 Yəĥuda bilən Israilning adəmliri dengiz saĥilidiki ķumdək
 nuroťun idi. Ular yəp-iqip, ĥuxallik ķilatti. **21** Wə

Sulayman bolsa [Əfrat] daryasidin tartip Filistiyələrinin zeminioğa və Misirning qeğralirioğiə bolğan həmmə padixahlıqlarının üstidə səltənət qılatti. Ular ulpan kəltürüp Sulaymanning pütün ömrində uning hizmitidə bolatti. **22** Sulaymanning ordioğa ketidioğan künlük təminat üçün ottuz kor taskioğan aq un, atmix kor qara un, **23** on bordioğan uy, yaylaqtin kəltürölgən yigirmə uy, yüz koy ketətti; buningdin baxqa buoqlar, jərənlər, kiyiklər və bordioğan tohular lazim idi. **24** Qünki u Tifsahdin tartip Gazağiə, [Əfrat] daryasining bu tərpidiki həmmə yurtlarınin üstidə, yəni [Əfrat] daryasining bu tərpidiki barlıq padixahlarınin üstidə həküm sürətti; uning tət ətrafi tinq idi. **25** Sulaymanning pütkül künliridə Dandin tartip Bəər-Xebağiə Yəhuda bilən Israil adəmlirininin hərbiəri öz üzüm teli və öz ənjür dərihinin tegidə aman-esən olturatti. **26** Sulaymanning jəng hərwilirininin atlıri üçün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi. **27** Məzkur nazarətqilərinin hərbiəri əzigə bekitilgən ayda Sulayman padixahqa və uning dastihinioğa kəlgənlərininin həmmisining yemək-iqməklirini keməytməy təminləytti. **28** Həlkə bolsa hərbiəri əzigə bekitilgən norma boyiə at-qeqirlar üçün arpa bilən samanlari [nazarətiqilər bar] yərgə elip kələtti. **29** Huda Sulaymanoğa dengiz sağılidiki kumdək danalıq, intayin mol pəm-parasət ata qilip, uning kəlbini kəng qilip zor yorutti. **30** Xuning bilən Sulaymanning danalıqi barlıq xərktilərinin danalıqidin və Misirdiki barlıq danalıqtin axti. **31** Qünki u barlıq adəmlərdin, jümlidin əzrahlıq Etan bilən Maholning ooqulliri Həman, Kalkol və Darda

degənlərdin dana idi; wə uning xəhriti ətrapidiki həmmə əllər arisida yeyildi. **32** U eytkən pənd-nəsihət üq ming idi; uning xeir-küyliri bir ming bəx idi. **33** U Liwandiki kedir dərihidin tartip tamda əsidioqan lepəkgülgiqə dərəh-giyahlarıning həmmisini bayan kılıp hatiriligənidi; u yənə mal wə həywanlar, kuxlar, həxarət-əmiligüqilər wə beliklər toqrisida bayan kılıp hatiriligənidi. **34** Sulaymanning danalığını angliqili kixilər barlıq əllərdin kələtti, xundakla uning danalığı toqıruluk həwər tapqan yər yüzidiki həmmə padixahlərdin kixilər kəlməktə idi.

5 Turning padixahı Hıram Sulaymanni atisining orniqə padixah boluxqa məsih kılinoqan dəp anglap, öz hizmətkarlırini uning kexioqə əwətti; qünki Hıram Dawutni izqil səyğüqi idi. **2** Sulayman Hıramoqə adəm əwitip mundaq uqurni yətküzdi: — **3** «Əzüng bilisənki, atam Dawutning düxmənlırini Pərwərdigar uning puti astioqə koyoquqə, u ətrapida hər tərəptə jəng kıləanlığı tüpəylidin Pərwərdigar Hudasing namioqə bir ibadəthana yasiyalmidi. **4** Əmdi hazır Pərwərdigar Hudayim manga həmmə tərəptin aram bərdi; heqbir düxminim yok, heqbir bala-kəza yok. **5** Mana, Pərwərdigarning atam Dawutka: «Mən sening ornungoqə öz təhtinggə olturoquzoqan oqlung bolsa, u mening namimoqə bir ibadəthana yasaydu» dəp eytkinidək, mən Pərwərdigar Hudayimning namioqə bir ibadəthana yasay dəp niyət kildim; **6** əmdi mən üqün [adəmliringgə] Liwandin kedir dərəhlirini kesinglar, dəp yarlıq qüxürgin; mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlıringoqə həmdəmdə bolidu. Sening bekitkining boyiqə hizmətkarlıringoqə berilidioqan ix

həkkini sanga tələymən; çünki özünggə ayanki, dərəh kesixtə arimizda heqkim Zidondikilərdək usta əməs». 7 Hıram Sulaymanning sözini angliqanda intayin huxal bolup: — Bügün bu uluq həlk üstigə həküm sürüxkə Dawutka xundak dana bir oqul bərgən Pərwərdigarəyə təxəkkür eytilsun! — dedi. 8 Hıram Sulaymanoğa adəm əwətip: — Sən mənə qoyqan tələpliringni anglap qobul qıldim. Mən sening kedir yaqıqı və arqa yaqıqı toqruluk arzu qilənliringning həmmisini ada qilimən; 9 Mening hizmətkarlırim xularni Liwandin dengizəyə apiridu; mən ularni sal qilip baqlap, dengiz bilən sən mənə bekıtkən yərgə yətküzimən, andin xu yərdə ularni yəxküzimən. Xuning bilən sən ularni tapxuruwelip, elip ketisən. Buning hesabıqə sən tələplirim boyıqə ordidikilirim üqün yemək-iqmək təminligəysən, — dedi. 10 Xundak qilip, Hıram Sulaymanoğa barlıq təlipi boyıqə kedir yaqlıqı və arqa yaqlıqırini bərdi. 11 Sulayman Hıramoğa ordidikiliringning yemək-iqmikigə yigirmə ming kor buqday və yigirmə bat sap zəytun meyini əwətip bərdi. Hər yili Sulayman Hıramoğa xundak berətti. 12 Pərwərdigar Sulaymanoğa wədə qiləndək uningəyə danalıq bərgənidi. Hıram bilən Sulaymanning arisida inaklıq bolup, ikkisi əhdə tüzüxti. 13 Sulayman padıxah pütün Israildin haxarəyə ixləmqıləni bekitti, ularning sani ottuz ming idi. 14 U bularni nəwət bilən hər ayda on mingdin Liwanoğa əwətətti; xundak qilip, ular bir ay Liwanda tursa, ikki ay əyidə turdi. Adoniram haxarqılaning üstidə turatti. 15 Sulaymanning yətmix ming həmmili, taqlarda ixləydiyən səksən ming taxqisi bar idi. 16 Uningdin baxqə Sulaymanning

mənsəpdarlıridin ix üstigə qoyulğan üq ming üq yüz ix bexi bar idi; ular ixləmqilərnı baxquratti. **17** Padixah yarlıq qüxürüxi bilən ular ibadəthanining ulini selixqa yonulğan, qong wə qımmətlik taxlarnı kesip kəltürdi. **18** Wə Sulaymanning tamqiliri bilən Hıramning tamqiliri wə Gəballıqlar qoxulup taxlarnı oyup, əyni yasax üqün yaqıaq həm taxlarnı təyyarlap qoydi.

6 Israillar Misirdin qıqqəndin keyinki tət yüz səksininqi yili, Sulaymanning Israilning üstidiki səltəniti qıtinqi yilining ikkinqi eyida, yəni Zif eyida u Pərwərdigar qıtı əyini yasaxqa baxlıdi. **2** Sulayman padixah Pərwərdigar qıya yasıqan ibadəthanining uzunluqi atmıx gəz, kəngliki yigirmə gəz wə egizliki ottuz gəz idi. **3** Ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning aldidiki aywanning uzunluqi ibadəthanining kəngliki bilən barawər bolup, yigirmə gəz idi. Ibadəthanining aldidiki aywanning kəngliki on gəz idi. **4** U ibadəthanı qıya rəjəklik derizə-pənjirilərnı ornatti. **5** Ibadəthana temı qıya, yəni mukəddəs jay wə «kalamhana»ning temı qıya yandax [üq kəwətlik] bir imarətnı saldı wə uning iqigə hujrilarnı yasıdi. **6** [Taxqırıqi imarətnı] təwənkı kəwiti qıtı kəngliki bəx gəz, ottura kəwiti qıtı kəngliki altə gəz, üqinqi kəwiti qıtı kəngliki yəttə gəz idi. Qünki ibadəthanining taxqi temida limlarnı ornatqan təxüklər bolmasliqi üqün u tam qıya tək qə qıqırıl qıyanıdi. **7** Ibadəthana pütünləy təyyar qılip elip kelingən taxlardın bina qılın qıyanıdi. Xundə qıl qıyanda, uni yası qıyan wakıttə nə bolqa nə palta nə baxqa təmür əswablarnı qıtı awazi u yərdə qıy anglanmaytti. **8** Təwənkı kəwətnı qıtı hujrilirini qıtı kirix ixiki ibadəthanining ong

təripidə idi; bir aylanma pələmpəy ottura kəwətkə andin ottura kəwəttin üqinqi kəwətkə qıqatti. **9** Xundak kılıp [Sulayman] ibadəthanini yasap püttürdi. Ibadəthanining üstigə har-limlarni bekitip, uni kedir tahtaylar bilən qaplidi. **10** U ibadəthanioğa yandax imarətning kəwətlirining egizlikini bəx gəzdin kildi. Xu imarətning kəwətliri ibadəthanioğa kedir limliri arkilik tutuxukluk idi. **11** Pərwərdigarning səzi Sulaymanoğa kelip mundaq deyildiki: — **12** «Sən Manga yasawatkan bu ibadəthanioğa kəlsək, əgər sən bəlgilimilirimdə mengip, həkümlirimgə riayə kılıp, barlik əmrlirimni tutup ularda mangsang, Mən atang Dawutka sən tooqruluk eytkən sөzümgə əməl kəlimən; **13** Mən Israillarning arisida makan kılıp öz həlkim Israilni əsla taxlimaymən». **14** Sulayman ibadəthanini yasap püttürdi. **15** Ibadəthanining tamlirining iq təripini u kedir tahtayliri bilən yasap, ibadəthanining tegidin tartip torusning limlirioqə yaqəq bilən qaplidi; wə arqa tahtayliri bilən ibadəthanioğa pol yatquzdi. **16** U ibadəthanining arqa temidin yigirmə gəz əlqəp ara tam yasap, iqqiriki hanini hasil kildi; u tegidin tartip torus limlirioqə kedir tahtayliri bilən qaplidi. Bu əng iqqiriki hana bolup, yəni «kalamhana», «əng mukəddəs jay» idi. **17** Uning aldidiki əy, yəni mukəddəs hanining uzunluqi kırık gəz idi. **18** Ibadəthanining iqqi tamlirioğa kapak wə qeqəkning nushiliri nəqix kəlinənanidi. Ibadəthana pütünləy kedir tahtaylar bilən qəplənanidi. Həq tax kərünməytti. **19** Pərwərdigarning əhdə sanduqini u yərdə qoyux üqün, u ibadəthanining iqqiridiki kalamhanini yasidi. **20** Kalamhanining uzunluqi

yigirmə gəz, tooqrisi yigirmə gəz, egizliki yigirmə gəz idi; u uni sap altundin qaplidi, xundakla uning aldidiki kedir yaqıqlıq qurbangahnimu xundak qaplidi. **21** Sulayman ibadəthanining iqini sap altun bilən qaplidi; u iqki kalamhanining aldini altun zənjirlər bilən tosidi; kalamhanini altun bilən qaplidi. **22** Xu tərıqıdə u pütkül ibadəthanini, yəni pütkül ibadəthanining iqini altun bilən toluk qaplıqanıdı. Kalamhanıqı təəlluk bolıqan qurbangahnimu pütünləy altun bilən qaplıqanıdı. **23** Kalamhanıqı u zəytun yaqıqıdın ikki kerubning xəklını yasıdı. Hərbirining egizliki on gəz idi. **24** Bir kerubning bir qanıtinıng uzunluqı bəx gəz wə yənə bir qanıtinıng uzunluqı həm bəx gəz bolup, bir qanıtinıng uqıdın yənə bir qanıtinıng uqıqıqə on gəz idi. **25** İkkinqi kerubning ikki qanıti qoxulup on gəz idi. İkki kerubning qong-kıqıqlıki wə xəkli ohxax idi. **26** Bir kerubning egizliki on gəz bolup, ikkinqi kerubningkimu həm xundak idi. **27** U kerublarnı iqkiriki hanıda qoydı. Kerublarnıng qanatlırı yeyilip turattı. Birsining bir qanıti bir tamıqı tıgıp, ikkinqısining qanıti udulidiki tamıqı tıgıp turattı; ikkisining iqidiki qanatlırı hanining otturisida bir-birigə tıgıxıp turattı. **28** U kerublarnı altun bilən qaplidi. **29** U ibadəthanining tamlirining pütkül iq qərsini, yəni iqkiriki hanining wə həm taxqırıki hanining qərisini kerub bilən horma dərəhlirining xəkilliri wə qeqək nushiliri bilən nəqıx qıldı. **30** Ibadəthanining polini, yəni iqkiriki hanining həm taxqırıki haniningkini altun bilən qaplidi. **31** Kalamhanıng kirix eıjizıqı u zəytun yaqıqıdın etilgən qox ıxıqlərnı yasıdı. ıxıqlərnıng kexəkliri wə bexi öynıng

toʻqrisining bəxtin bir qismi idi. **32** Bu qox ixiklār zəytun yaʻoʻiqidin etilgənidi; u ixiklārning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqək nushiliri nəqix qilinip zinnətləngənidi; u ixiklārni, jümlidin kerub bilən horma dərəhlirining nəqixlirini altun bilən qaplıdi. **33** Ibadəthanining taxqi hanisining ixikining kexəklirini zəytun yaʻoʻiqidin yasidi; ular öyning toʻqrisining tətтин bir qismi idi; **34** qox qanatlık ixik bolsa arqa yaʻoʻiqidin yasaldi. Bir qaniti yeyilip qatlinatti, ikkinqi qanitimu yeyilip qatlinatti. **35** U ularning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqək nushilirini nəqix kildi; andin ularning üstigə, jümlidin nəqixlār üstigə altun qaplıdi. **36** Iqkiriki qoylining temini bolsa u üq qəwət yonuloqan tax bilən bir qəwət kedir yaʻoʻiqidin yasidi. **37** [Sulaymanning səltənitining] tətinqi yilining Zif eyida Pərwərdigarning ibadəthanisining uli selindi. **38** Wə on birinqi yilining Bul eyida, yəni səkkizinqi ayda ibadəthanining qeqyeri qaldurulmay, layihə boyiqə pütünləy tamam boldi. Xundak qilip uning öyni yasixioqə yəttə yil kətti.

7 Sulayman öz ordisini bolsa, on üq yilda yasap püttürdi. **2** U yasioqan bu «Liwan ormini sariyi»ning uzunluqini yüz gəz, kənglikini əllik gəz wə egizlikini ottuz gəz qildi. Kedir yaʻoʻiqi tüwrükidin tət qatar wə tüwrüklərning üstigə kedir limliri qoyuloqanidi. **3** Tüwrüklərning üstidiki lim kətürüp turoqan əgzisimu kedir yaʻoʻiqidin idi. Limlar jəmiy qirik bəx bolup hər qatarda on bəxtin idi. **4** Uning üq qəwət derizisi bar idi, üq qəwəttiki derizilār bir-birigə udulmuʻudul idi. **5** Barlık ixiklār wə kexəklār tət qasilik qilinoqandi; ixiklār üq kəznəklək bolup, ixiklār

bir-birigə udulmu'udul idi. **6** U uzunlukini əllik gəz, toqrisini ottuz gəz kılıp, tüvrüklük bir dəhliz yasidi; uning aldida yənə bir dəhliz bar idi, wə uning aldida yənə tüvrüklük aywan bar idi. **7** Andin keyin u sorak soraydiqan təhti üçün «Sorak dəhlizi» dəp ataloqan yənə bir dəhlizni yasidi. U dəhlizning tegidin tartip torusning limliriojqə kedir yaqıqi bilən qaplanoqanidi. **8** [Sulayman] əzi olturidioqan saray, yəni dəhlizning arka hoylisioqa jaylaxağan sarayning layihisi «[sorak] öyi»ningkigə ohxax idi. Sulayman öz əmrigə aloqan Pirəwnning kızı üçün xu dəhlizgə ohxax bir sarayni yasatti. **9** Bu imarətlərninğ həmmisi iqliriki tamliridin tartip qong hoylining tamliriojqə, ulidin tartip əgzining pəwaziojqə qımmət taxlardin, yəni əlqəm boyiqə oyulup andin iql-texi hərə bilən kesilgən taxlardin yasaloqanidi. **10** Ulliri bolsa qong wə qımmət taxlardin, uzunluqi on gəz wə səkkiz gəz boləqan taxlardin qilinoqanidi. **11** Ullarning üstigə yənə bekitilgən əlqəm boyiqə oyuloqan qımmət esil taxlar wə kedir limliri qoyuloqanidi. **12** Qong hoylining qərisidiki tam üq kəwət oyuloqan tax wə bir kəwət yonuloqan kedir limliridin yasaloqanidi. Pərwədigarning ibadəthanisining iqliriki hoylisining temi wə yənə ordidiki dəhlizining temimu xundak yasaloqanidi. **13** Sulayman padixah adəm əwətip Hıramni turdin kəltürdi. **14** U kixi Naftali qəbilisidin boləqan bir tul hotunning oqlı bolup, atisi turluk bir miskər idi. Hıram miskərqiliktə türlük ixlarni qilixqa tolimu usta, pəm-parasətlık wə bilimlik idi. U Sulayman padixahning qexioqa kelip, uning həmmə ixini qildi. **15** U əzi ikki

tüwrükni mistin yasidi. Hər bir tüwrükning egizliki on səkkiz gəz bolup, aylanmisi on ikki gəz idi. **16** Bu tüwrüklərləning üstigə qoyux üqün mistin ikki tajni kuyup yasap, uning üstigə koydi. Bir tajning egizliki bəx gəz, ikkinji tajning egizlikimu bəx gəz idi. **17** Tüwrüklərləning təpəsidiki tajlar torlarəqə ohxax zinnətləlinip, zənjirlər wə torlanəqan həlkilər bilən tokukluk idi. Bir tajning xundak yəttə qatar tor həlkiliri bar idi, ikkinji tajningmu həm xundak yəttə qur tor həlkiliri bar idi. **18** U yənə anarlarni, yəni tüwrüklərləning üstidiki hər bir tajni yepip turidəqan tor həlkilərləning üstigə ikki qatar anarni yasidi. U birinji wə ikkinji tajoqimu ohxaxla xundak qildi. **19** Aywandiki tüwrüklərləning üstidiki tajliri nilupər xəkillik bolup, egizliki tət gəzdin idi. **20** Ikki tüwrükning tajliridiki tor həlkiliriəqə yəqin tompiyip qikqan jayning üstidə kəwətmu-kəwət qəridigən ikki yüz anar nushisi bar idi. Ikkinji tajning qərisimu ohxax idi. **21** U tüwrüklərləni ibadəthanining aldidiki aywanəqə tiklidi. Ong tərəpigə birni tikləp namini «Yaqin», sol tərəpigə birni tikləp, namini «Boaz» atidi. **22** Tüwrüklərləning üsti nilupər xəklidə yasaloqanidi. Buning bilən tüwrüklərləning ixliri pütəkənidi. **23** U mistin «dengiz» dəp ataloqan yooqan das yasidi. Uning bir girwikidin yənə bir girwikigiqə on gəz kelətti. Uning aylamisi ottuz gəz idi. **24** Dasning girwiki asti qəridəp qapak nushiliri bilən zinnətləngənidi. Bular dasning qərisining hər bir gezigə undin, ikki qatar qoyuloqan idi. Ular das bilən bir wəqitta kuyup qikiriloqanidi. **25** Das on ikki buqə xəkli üstidə turoquzuloqanidi. Bularning üqi ximal tərəpkə, üqi oqərb tərəpkə, üqi jənub tərəpkə, üqi

xərək tərəpkə yüzləngənidi. «dengiz» bularning üstidə idi; ularning arkisi iq tərəpidə idi. **26** Dasning kəlinliki alıqanning kənglikidək bolup, uning girwiki piyalining girwikidək, xəkli eqiloqan nilupərdək idi. Uningoqa ikki ming bat su siqatti. **27** Uningdin baxqa u mistin on təglikni yasidi. Hərbir təglikning uzunluqi tət gəz, kəngliki tət gəz bolup, egizliki üq gəz idi. **28** Bu təgliklər xundak yasaloqanidiki, ularning [rəsimlik] tahtiliri bar idi; tahtiliri ramkilar iqigə ornitiloqanidi. **29** Ramkilarning otturidiki rəsim tahtaylirida wə ramkilarning əzidimu xirlar, buqilar wə kerublarning sürətlik zinnətliri bar idi; xirlar wə buqilarning asti wə üsti zənjirsiman gül qəmbirək xəklidə zinnətləngənidi. **30** Hərbir təglikning mis okliri bilən tət qaqi bar idi; təglikning dasni kətürüp turidioqan tət burjigidə jazisi bar idi; das astidiki putlirining hər tərəpidə torlanoqan kuyma gül xahliri ornitiloqanidi. **31** Hər təglikning iqidə qongkurluqi bir gəz kelidioqan «kiqik təglik» bolup, aqzi dügilək idi; kiqik təglikning uzunluqi bir yerim gəz idi; aqzining ətrapida nəxiylər bar idi; ularning ramkiliri dügilək əməs, bəlki tət qasilik idi. **32** Tət qaqi rəsimlik tahtayliri astida bolup, ularning okliri təglikkə bekitilgənidi. Hərbir qaqning egizliki bir yerim gəz idi. **33** Qaqlarning kurulmisi jəng hərwilirining qakliridək idi. Ularining qazanliri, kəşkanliri, qetikliri wə oklirining həmmisi mistin kuyuloqanidi. **34** Hərbir təglikning tət burjigidə birdin tət tutquqi bar idi; ular təgliktin qikip turatti wə ular təglik bilən təng kuyuloqan. **35** Hərbir təglikning təpəsidə egizliki yerim gəz kelidioqan bir yumilak jaza bar idi. Hərbir təglikning təpəsidə tirək wə

rəsimlik tahtaylar bar idi. Ular təglik bilən təng quyuləan.

36 U muxu tirək wə rəsim tahtayliridiki box orunlarəa kerub, xir wə horma dərəhlirining nushilirini wə qərisigə torlanəan gül xahlirini nəqix kildi. **37** Xu tərəkədə u muxu on təglikni yasap boldi. Həmmisi bir nushida quyulup, ohxax qonglukta wə xəkildə idi. **38** U mistin on das yasəan bolup, hərbi daskə kirik bat su siəatti; hərbi dasning tooqrisi tət gəz idi. On təglikning hərbirining təpisi də birdin das bar idi. **39** U bəx dasni ibadəthanining ong yenida wə bəxni ibadəthanining sol yenida qoydi; mis dengizni ibadəthanining ong tərapi gə, yəni xərkiy jənub tərapi gə qoydi. **40** Hiram xularəa təalluk das, kürək wə qaqa-quqilarnimu yasap təyyar kildi. Xundak kilip Hiram Sulayman padixah üçün Pərwərdigarning əyining barlik qurulus hizmitini pütküzdı: — **41** ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apqursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidiəan ikki torni yasitip püttürdi, **42** xu ikki tor üstigə qayqilaxturuləan tət yüz anarni yasatti. Bir torda ikki qatar anar bolup, tüwrük üstidiki; apqursiman ikki baxni yepip turatti. **43** U on das təglikni wə das təglikigə qoyulidiəan on «yuyux desi»ni, **44** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis buqini yasatkuzdi, **45** qazanlarni, kürəkləni wə qaqa-quqilarnimu təyyar kildi. Hiram Pərwərdigarning əyi üçün Sulayman padixahning əmri bilən yasəan bu həmmə nərsilər parkiraydiəan mistin idi. **46** Padixah ularni Iordan tüzlənglikidə, Sukkot bilən Zarətaning otturisida, [xu yərdiki] seqizlayda qəlip yasap, quydurup qikti. **47** Bu nərsilər xunqə kəp boləaqqa, Sulayman ularning eqirlikini əlqimidi. Xuning

bilən misning eoqirliki məlum bolmidi. **48** Sulayman yənə Pərwərdigarning öyi iqidiki barlıq əswablarni yasatti: — yəni altun huxbuygahni, «təqdim nan» koyulidioqan altun xirəni, **49** Kalamhana aldida turidioqan sap altun qiraqdanlarni (bəxni ong yenida, bəxni sol yenida) yasatti; wə xularning gülsiman zinnətlirini, qiraqlirini, qiraq kışkuqlirini altundin yasatti; **50** das-piyalilirini, piqaqlirini, qaqlirini, təhsilirini wə küldanlarning həmmisini sap altundin yasatti; u iqqiriki hanining, yəni əng mukəddəs jayning kətlididioqan, qox qanatlıq ixiklərnin girəlrini wə öydiki mukəddəs jayning [ixiklirinin] girəlrini altundin yasatti. **51** Sulayman padixah Pərwərdigarning öyi üçün kılduridioqan həmmə quruluşlar tamam bolqanda, u atisi Dawut [Hudaqla] atioqan nərsiləni (yəni kümüş, altun wə türlik baxqa buyumlarni) əkəltürüp Pərwərdigarning öyinin həzinilirigə koydurdi.

8 Xu qaqda Sulayman Pərwərdigarning əhdə sanduqini «Dawut xəhəri»din, yəni Ziondin yətkəp kelix üçün Israil aqsakallirini, kəbilə bəglirini wə Israil jəmətlirinin bəglirini Yerusalemoqla öz yenioqla yioqilixqla qaqirdi. **2** Buning üçün Israilning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi aydiki bekitilgən heyttə Sulayman padixahning kexioqla yioqildi. **3** Israilning həmmə aqsakalliri yetip kəlgəndə Lawiylar əhdə sanduqini kətürüp [mangdi]. **4** Ular Pərwərdigarning əhdə sanduqini, jamaət qediri bilən uning iqidiki barlıq mukəddəs buyumlarni kətürüp elip qiqti. Kahinlar bilən Lawiylar muxularni elip qiqti. **5** Sulayman padixah wə uning aldioqla yioqiloqan barlıq Israil jamaiti əhdə sanduqinin

Padixahlar 1

Өз ақзи билән атам Давутқа вәдә қилоғаниди вә Өз қоли билән уни әмәлгә ахурди. U Давутқа янә: — **16** «Мән Өз һәлқим Исраилни Мисир земинидин елип қикқан күндин буян намим үқүн бу ярдә бир өй салы дәр Исраилнинг һәрқайси қәбиләлирининг хәһәрлирининг һәққайсисини тәллиmidim; бирәк һәлқим болоған Исраилоға һәкүмранлиқ қилсун дәр Давутни тәллиdim» дегәниди. **17** Әмди атам Давутнинг Исраилнинг Худаси Пәрвәрдиғарнинг намioға атай бир өй сәлих арзу-нийти бар иди. **18** Бирәк Пәрвәрдиғар атам Давутқа: «Кәңгүлдә Мәнинг намимioға бир өй ясахқа қилоған ниיתיңг яһхидур; **19** әмма ху өйни сән ясамысан, бәлки сәнинг пүхтүңдин болидioған ооқлунг, u Мәнинг намимioға атай ху өйни сәлиду», дегәниди. **20** Мана әмди Пәрвәрдиғар Өз сөзигә әмәл қилди. Мән Пәрвәрдиғар вәдә қилоғанидәк, атамнинг орнини бәсип, Исраилнинг тәһтигә олтүрдүм; Исраилнинг Худаси Пәрвәрдиғарнинг намioға атай бу өйни сәлдим. **21** Өйдә әһдә сәндуқи үқүн бир јайни рәстлидим; әһдә сәндуқи иқидә Пәрвәрдиғарнинг атай-бәвилirimizни Мисир земинидин елип қикқанда, улар билән түзгән әһдә [таһтилири] бәрду». **22** Андин Сулайман Исраилнинг барлиқ јамәитигә јүзлинип, Пәрвәрдиғарнинг қурбанғәһининг алдидә туруп, қоллирини асманioға қаритип кәтүрүп **23** мундақ дуа қилди: — «I Исраилнинг Худаси Пәрвәрдиғар! Нә јукирікі асманда нә тәвәнки ярдә сәндәк Худә јоқтур; алдингдә пүтүн қәлби билән манғидioған қуллинг үқүн әһдәңгдә туруп өзгәrmәс муһәббитингни кәрсәткүқисән. **24** Қүнки Сән Өз қулунг атам Давутқа бәргән вәдидә турдунг; Сән Өз ақзинг билән ейтқан сөзүңгә мана бүгүнкидәк Өз

qolung bilən əməl qilding. **25** Əmdi hazır, i Israilning Hudasi Pərwərdigar, Öz qulung atam Dawutqa: — «Əgər sening əwladliring öz yollirioja səgək bolup sən Mening aldimda mangoqandək mangidiojan bolsa, sanga əwladindin Israilning təhtidə olturidiojan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə turoqaysən. **26** Əmdi hazır, i Israilning Hudasi, Sən qulung Dawutqa eytkən sözliring əməlgə axuruloqay, dəp ətünimən! **27** Ləkin Huda Əzi rastla yər yüzidə makan qilamdu? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini seni siqduralmiojan yərdə, mən yasiojan bu ətə qandakmu Sening makaning bolalisun?! **28** Ləkin i Pərwərdigar Hudayim, qulungning duasi bilən iltijasioja kulak selip, qulungning bəgün Sanga kətürgən nidası wə tilikini angliqaysən; **29** xuning bilən Öz kəzliringni keqə-kündüz bu ətəgə, yəni Sən: «Mening namim u yərdə ayan bolsun» dəp eytkən jayəja keqə-kündüz tikkəysən; Öz qulungning u jayəja qarap qiləjan duasioja kulak saləqaysən. **30** qulung wə həlqəng Israil bu jayəja qarap dua qiləjan qəəda, ularning iltijisioja kulak selip, Öz makaning qiləjan asmanlardin turup angliqaysən, angliqiningda ularni kəqürgəysən. **31** Əgər birsi öz qəoxnisioja gunah qilsa wə xundakla ixning rast-yaləjanlikini bekitix üqün kəsəm iqküzülsə, bu kəsəm bu ətədikə qurbangahingning aldioja kəlsə, **32** Sən kəsəmnə asmanda turup anglap, amal qilip öz bəndiliring otturida həküm qikəroqaysən; gunahı bar adəmnə gunahqa tartip, öz yolini öz bəxioja yandurup, gunahsiz adəmnə aqlap, öz adillikioja qarap uningəja həkqini bərgəysən. **33** Öz həlqəng Israil Sening aldingda gunah qiləjini üqün dūxməndin

yengilsə, Sanga kaytip bu öydə turup, namingni etirap kılıp, Sanga dua bilən iltija kılsa, **34** Sən asmanda anglap, Öz həlking İsraılning gunahını kəqürüp, ularni Sən atabowiliriya təkdım kılolan zeminoya kayturup kəlgəysən.

35 Ular Sanga gunah kılöjini üqün asman etilip yamoqur yaqmaydıyan kılıwetilgən bolsa, lekin ular bu jayya qarap Sanga dua kılıp namingni etirap kılıp, Sening ularni kıyinqılıkka salöjining tüpəylidin öz gunahidin yenip towa kılsa, **36** Sən asmanda turup kulak selip, kulliringning wə həlking İsraılning gunahını kəqürgəysən; qünki Sən ularya mengix kerək bololan yahxi yolni egitisən wə Öz həlkinggə miras kılıp bərgən zeminning üstigə yamoqur yaqdurisən! **37** Əgər zeminda aqarqılık ya waba bolsa, ya ziraətlər Dan almisa ya hal qüxsə ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkiliri besiwalsa, ya düxmənlər ularning zemindiki xəhərlirining kowukliriya hujum kılıp korxiwalsa, ya hərəkəndək apət ya kesəllik bolsa, **38** Sening həlking bololan İsraıldiki hərəkəndək kixi öz kənglidiki wabani bilip, ulardin hərəkəysi kixi kollarini bu öygə sunup, hərəkəndək dua yaki iltija kılolan bolsa, **39** əmdi Sən turuwatқан makaning asmanda turup anglap, kəqürüm kılöjaysən; Sən hər bir adəmnıng kəlbini bilgəqkə, amal kılıp özining yollarini özigə yandurojaysən (qünki Sənlə, yaloquz Sənlə həmmə insan balilirining kəblirini bilgüqidursən); **40** xundək kılıp, ular Sən atabowilirimizya təkdım kılolan zeminda olturup əmrining həmmə künliridə səndin kərkidiyan bolidu. **41** Öz həlking İsraıldin bolmioyan, Sening uluq naming tüpəylidin yırək-yırəklərdin kəlgən musapir bolsa **42** (qünki ular

Sening uluq naming, kudrätlik qolung wə sozoqan biliking toqrisida angliylaydu), — undak birsi kelip bu oy tərəpkə qarap dua qilsa, **43** Sən turuwatqan makaning bolqan asmanlarda uningqə kulak selip, u musapir Sanga nida qilip tiliginining həmmisigə muwapik qiloqaysən; xuning bilən yər yüzidiki barlik əllər namingni tonup yetip, Öz həlqing Israildək Səndin qorkidioqan bolup, mən yasioqan bu oyniq Sening naming bilən ataloqinini bilidu. **44** Əgər Sening həlqing Sening tapxurukung bilən duxmini bilən jəng kilixkə qikkənda, Sən tallioqan bu xəhərgə, xundakla mən namingqə atap yasioqan bu oy tərəpkə qarap Sən Pərwərdigarqə dua qilsa, **45** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasioqə kulak selip, ularni nusrətkə erixtürgəysən. **46** Əgər ular sanga gunah sadir qiloqan bolsa (qünki gunah qilmaydioqan heqkixi yoxtur) Sən ularqə qəzəplinip, ularni duxmənirining qolioqə tapxuroqan bolsang, bular ularni yirak-yeqinqə, əzlirining zeminqə sürgün qilip elip barqan bolsa, **47** lekin ular sürgün qilinqan yurtta əs-hoxini tepip towa qilip, ozi sürgün bolqan yurtta Sanga: — Biz gunah qilip, qəbihlikkə berilip Səndin yüz örüp kəttuk, dəp yelinsa, **48** — əgər ularni sürgün qiloqan duxmənirining zeminida pütün qəlbi wə pütün jenidin Sening tərpinggə yenip, Sən ularning ata-bowilirioqə təqdim qiloqan zeminqə, Sən tallioqan xəhər tərəpkə wə mən namingqə atap yasioqan bu oy tərəpkə yüzini qilip, Sanga qarap dua qilsa, **49** Sən turuwatqan makaning bolqan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijasini anglap ular üqün həküm qikrip, **50** Öz həlqingning Sanga sadir qiloqan gunahini, Sanga

etküzgən həmmə itaətsizliklərini kəqürüm kılqaysən
wə ularni sürgün kılqanlarning aldida ularqə rəhim
tapkuzoqaysənki, xular ularqə rəhim kilsun **51** (qünki
ular Özüng Misirdin, yəni təmür tawlox peqidin qıqarqan
Öz həlqıng wə Öz mirasingdur); **52** Sening kəzliring Öz
kılungning iltijasıqə wə Öz həlqıngning iltijasıqə oquq
bolqay, ular hər ixta sanga nida kılıp tiliginidə ularqə
kılak salqaysən; **53** qünki Sən ata-bowilirimizni Misirdin
qıkarqıningda Öz kılung Musa arkılık eytkıningdək, Sən
həlqıngni Özünggə has mirasing bolsun dəp, yər yüzidiki
həmmə əllər arisidin ularni ayrim elip talliding, i Rəb
Pərwərdigar!». **54** Sulayman Pərwərdigarqə xu barlık
dua wə iltijalirini kılıp bolqanda, kollarini asmanqə
karaq kətürüp Pərwərdigarning kurbangahıning aldida
tizlinip turqan yərdin kopup, **55** ərə turup Israilning
barlık jamaitigə yukiri awazda bəht tiləp mundak
dedi: — **56** «Uning barlık wadə kılqini boyiqə Öz
həlki Israilqə aram bərgən Pərwərdigar mubarəktur!
U Öz kılı Musaning wasitisi bilən kılqan həmmə
mehribanə wədilərnıng heqbiri yərdə qalmidi! **57**
Pərwərdigar Hodayimiz ata-bowilirimiz bilən bolqandək
biz bilən billə bolqay; U nə bizdin waz kəqmisun nə
bizni taxlimisun; **58** buning bilən U kəlbimizni Uning
yollirida mengixqə, Əzi ata-bowilirimizqə buyruqan
əmlər, bəlgilimilər wə həkümlərnı tutuxqə Əzigə mayil
kılqay; **59** mening Pərwərdigarning aldida iltija kılqan
bu səzlim keqə-kündüz Pərwərdigar Hodayimizning
yenida tursun; xuning bilən Öz kılung üqün toqra
həkül kılıp, həlqıng Israil üqün toqra həkül kılıp,

hər kündiki dərdigə yətkəysən; **60** xuning bilən yər
yüzidiki həmmə əllər Pərwərdigar Əzi Hudadur, Uningdin
baxkisi heqkaysisi yoxtur dəp bilgəy, **61** xundakla бүгүн
qılqıninglaroqa ohxax Uning bəlgilimiliridə mengixka wə
əmlirini tutuxka kəlbınglar Pərwərdigar Hudayimizoqa
mukəmməl boləyay!». **62** Wə padixah pütün Israil bilən
billə Pərwərdigarning aldidə qurbanlıqlarnı kildi. **63**
Sulayman Pərwərdigaroqa inaklıq qurbanlıqı süpitidə
yigirmə ikki ming kala wə bir yüz yigirmə ming qoy
qurbanlıq kildi. Padixah bilən barlıq Israillar xundak qılıp
Pərwərdigarning əyini uningə beoıxlidi. **64** Xu küni
padixah Pərwərdigarning əyining aldidiki hoıylisining
otturisini ayrip mukəddəs qılıp, u yərdə keydurmə
qurbanlıqlar, axlıq hədiyələri wə inaklıq qurbanlıqilirining
yaqlirini sundi; qünki Pərwərdigarning aldidə turəjan
mis qurbangah keydurmə qurbanlıqlar, axlıq hədiyələri
wə inaklıq qurbanlıqilirining yaqlirini qobul qilixka kiqik
kəldi. **65** Xuning bilən u waqıtta Sulayman wə uning
bilən boləjan pütün Israil, yəni Hamat rayoniəqa kirix
eoqizidin tartip Misir ekiniəqiqə həmmə yərlərdin kəlgən
zor bir jamaət Pərwərdigar Hudayimizning aldidə yəttə
kün wə yənə yəttə kün, jəmiy on tət künqıqilik heyət
ətküzdi. **66** Səkkizinqi künidə u həlkni qayturdi; ular
padixahning bəhtini tilidi; andin ular Pərwərdigarning Əz
quli Dawutka wə həlqi Israiləqa qıləjan yaxxilikliri üqün
kəlbidə xad-huram bolup əz əy-qedirlirigə qaytip kətti.

9 Sulayman Pərwərdigarning əyi, padixah ordisi wə
xundakla quruxni arzu qıləjan baxka quruluqlarnı
kənglidikidək pütküzüp boləjanda, **2** Pərwərdigar

Sulaymanoʻja Gibeonda k r ng nd k  mdi ikkinji ketim uning ja k r ndi. **3** Pərwərdigar uning ja mund k dedi: — «Sən Mening aldimda k l jan dua w  iltijayingni anglidim; Mening namim uningda  b dgi a ayan kəlinixi  q n, sən yasio an bu  yni  z mg  mukəddəs kildim. Mening k zlim w  k ngl m xu y rd  həmixə bolidu. **4** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mango inid k, s nmu sanga buyru qinimning həmmisigə muwapik əməl k lix  q n, bəlgilimilirim w  həkümlirimni tutup, pak kəngül w  durusluk bilən aldimda mangsang, **5** Mən  mdi atang Dawut a: «Israilning təhtidə sanga əwladindin olturux a bir zat k m bolmaydu» d p w d  k l jinimd k, Mən padixahlik t htingni Israilning  stid   b dgi a m hk m k lim n. **6** Lekin  z ng ya o qulliring Manga  gixixtin waz keq p Mən aldinglarda k yo an əmrlirim bilən bəlgilimilirimni tutmay, b lki bax a ilah larning k lluk ja kirip ular ja s jd  k lsanglar, **7** xu qa da Mən Israilni ular ja t kdim k l jan zeminidin  z p q kirim n; w   z namimni k rsitix a  z mg  mukəddəs k l jan bu  yni n zirimd n taxlaymən w  Israil h mm  həklər arisida s z-q q k w  tapa-tənining obyekti bolidu; **8** Bu  y g rq  h zir k rk m k r nsimu, xu zamanda uningdin  tk nl rning həmmisi zor həyran k lixip  x irtip: «Pərwərdigar bu zeminəja w  bu  yg  nemix a xundək k ldi?» d p soraydu. **9** K xil r: — Q nki [zemindiki həklər]  z ata-bowilirini Misir zeminidin q k ro an Pərwərdigar Hudasini taxlap,  zlrini bax a ilah lar ja b ql p, ular ja s jd  k lip k lluk da bol anlik   q n, Pərwərdigar bu pütkül külpətni ularning bex ja

qūxūriptu, dēp jawab beridu. **10** Xundak boldiki, yigirmə yil ətüp, Sulayman u ikki ɵyni, yəni Pərwərdigarning ɵyi bilən padixah ɵyini yasap boləqandin keyin, **11** Turning padixahi Hiram Sulaymanoqa barlik tələpliri boyiqə kedir dərəhliri, arqa dərəhliri wə altun təminligini üqün Sulayman padixah uningoqa Galiliyə əlkisidin yigirmə xəhərni bərdi. **12** Hiram Sulayman uningoqa bərgən xəhərlərnı kərüxkə Turdin qıqıp kəldi; ləkin ular uningoqa hēq yaqmıdi. **13** U: — Həy buradirim, sən muxu manga bərgining zadi qandak xəhərlər?! — dedi. U ularni «Kabulning yurti» dēp atıdi, wə ular bügünki künqıqə xundak atılıdu. **14** Hiram bolsa padixahqa bir yüz yigirmə talant altun əwətkənıdi. **15** Sulayman padixah Pərwərdigarning ɵyini, ɵz ɵyini, Milloni, Yerusalemnıng sepilini, Həzorni, Məgıddoni wə Gəzər xəhərlirini yasax üqün haxaroqa tutqan ixligüqilərnıng ixlıri mundak: — **16** (Misirning padixahi Pirəwn qıqıp Gəzərgə hujum qılıp elip, uni otta keydürüp, xəhərdə turuwatqan Qanaaniylarnı kırıp, xəhərni toy sowqısı süpitidə Sulaymannıng hotuni boləqan ɵz kızıoqa bərgənıdi) **17** Sulayman Gəzər bilən təwənki Bəyt-Həronni bina qıldı; **18** u Baalat bilən ɵz zeminidiki qəlgə jaylaxqan Tadmornımu yengıdin yasıdi, **19** xundakla ɵzigə has həmmə ambar xəhərlirini, «jəng qarwısı xəhərliri»ni, «atlıqlar xəhərliri»ni wə Yerusalemda, Liwanda wə ɵzi soraydıoqan barlik zeminda halioqinini bina qıldı. **20** Israillardin bolmioqan Amoriylar, Hıttiylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiylardin [Israil] zeminida qelip qaloqlarnıng həmmısını bolsa, **21** Sulayman bularnı, yəni Israillar pütünləy yökitalmioqan

əllərnin qalduq əwladlirini qulluq ھاxaroqa tutti. Ular
bügünki künqioə xundak bolup kəldi. **22** Ləkin Sulayman
İsraillardin ھاeqkimni kul qilmay, bəlki ularni ləxkər,
hizmətkar, ھاəkümdar-əməldar, ھاərwa bilən atliqlərnin
sərdarliri qildi. **23** Bulardin Sulaymannin ixlirini
baxquridioqan, yəni ixligüqilərnin üstigə qoyuloqan
qong nazarətiqlər bəx yüz əllik idi. **24** Pirəwnnin
qizi Dawutnin ھاəhiridin kəqüp Sulayman uning üqün
yasioqan əydə olturoqinida, u Millo kəl'əsini yasidi. **25**
Sulayman Pərwərdigarəqa yasioqan qurbangahda yilda üq
qetim kəydürmə qurbanliqlar bilən inakliq qurbanliqlirini
sunatti wə Pərwərdigarnin aldidiki [huxbuygahta]
huxbuy yaqatti. Xu tərəkida u ibadəthaninin ixlirini
pütküzdü. **26** Sulayman padixah Ezion-Gəbərdə bir türküm
kemilərnı yasidi. U yər bolsa Edom zeminida, Qizil dengiz
boyidiki Elatning yenida idi. **27** Hiram öz hizmətkarliri,
yəni dengizqilikni obdan bilidioqan nəqqə kemiqilərnı
Sulaymannin hizmətkarlirioqa qoxulup kemilərdə ixləxkə
əwətti. **28** Ular Ofiroqa berip, u yərdin tət yüz yigirmə
talant altunni elip kəlip, Sulayman padixahqa apardi.

10 Xəbaning ayal padixahi bolsa Sulaymannin
Pərwərdigarnin nami bilən baqlinixliq boləqan dangk-
xəhritini anglap, uni qiyin qigix-soallar bilən sinioqili
kəldi. **2** U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wə
yaqut-gəhərlər artiloqan təgilərnı elip, qong dəbdəbə
bilən Yerusalemoqa kəldi. Sulaymannin kəxiəqa kəlgəndə
öz kəngligə pükən ھاəmmə ix toqruluk uning bilən
səzləxti. **3** Sulayman uning ھاəmmə sorioqanlirioqa
jawab bərdi. ھاeqnemə padixahqa qarangoqu əməs idi,

bəlki həmmisidə uningəja jawab bərdi. **4** Xebaning ayal padixahı Sulaymanning danalığıja, yasiojan ordasarayoja, **5** dastihandiki taamlarəja, əməldarlarıning qatar-qatar olturuxlirioja, hizmətkarlırining qatar-qatar turuxlirioja, ularning kiygən kiyimlirigə, uning səkiylirioja wə uning Pərwərdigarning əyidə atap sunojan keydurmə qurbanlıqlirioja qarap, üni iqigə qüxüp kətti. **6** U padixahqa: — Mən öz yurtumda silining ixliri wə danalıqliri toqrisida angliojan həwər rast ikən; **7** Əmma mən kelip öz kəzlirim bilən kərmigüqə bu sözlərgə ixənmigənədim; wə mana, mən yeriminimu anglimiojan ikənmən; silining danalıqliri bilən bərikətbayaxatlıqliri mən angliojan həwərdin ziyadə ikən. **8** Silining adəmliri nemidegən bəhtlik-hə! Həmixə silining aldilirida turup danalıqlirini anglaydiojan bu hizmətkarlar nəqədər bəhtliktur! **9** Silidin səyüngən, silini Israilning təhtigə olturozujan Pərwərdigar Hudaliri mubarəktur! Pərwərdigar Israiləja mənggölük baqliojan muhəbbiti üqün, U silini toqra həküm wə adalət sürgili padixah kildi, dedi. **10** U padixahqa bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp huxbuy buyumlar wə yakut-gəhərlərnı sowoja kildi. Xebaning ayal padixahı Sulayman padixahqa sunojan xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar uningdin keyin həq kərüngən əməs **11** (Hıramning Ofirdin altun əpkelidiojan kemilirimu Ofirdin yənə intayin zor miqdardiki səndəl yaqlıqi wə yakut-gəhərlərnı elip kəldi. **12** Padixah səndəl yaqlıqidin Pərwərdigarning əyi üqün wə padixahning ordisi üqün pələmpəy-salasunlar yasatti həm nəoqmə-nawaqılar üqün qiltarlar wə sazlarnı xuningdin

yasatti. Xu waqittin keyin xundak zor miqdardiki esil sändəl yaoqiqi bu waqitkiqə heq kəltürülmidi ya kərülüp baxmidi). **13** Sulayman padixah Xebaning ayal padixahioğa öz xahənə sahawitidin bərgəndin baxqa, ayal padixahning kəngli tartqan həmmi — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarliri bilən yoloğa qikip öz yurtioğa qaytip kətti. **14** Sulaymanoğa hər yili kəltürülgən altunning əzi altə yüz atmix altə talant idi. **15** Bu kirimdin baxqa, tijarətgilərdin, okətgilərnin sodisidin, barlik Ərəbiyə padixahliridin wə öz zeminidiki əmədlarlardin həm altun kəltürüldi. **16** Sulayman padixah ikki yüz qong siparni soqturdi wə hər siparoğa altə yüz xəkəl altun kətti; **17** xundakla üq yüz kəlkənni yapılaqlanğan altundin yasidi; hər bir kəlkənni yasaxqa üq mina altun ixlitildi; padixah ularni «Liwan ormini sariyi»oğa esip qoydi. **18** Padixah pil qixliridin qong bir təhtni yasap, uni tawlanğan altun bilən qaplatti. **19** Təhtning altə kəwətlik pələmpiysi bar idi. Təhtning bax yələnqiki yumilak bolup, orundukning ikki yenida tayanquqisi bar idi, hər bir tayanquqning yenida birdin ərə turoğan xirning həykili bar idi. **20** Altə kəwətlik pələmpəyning üstidə, ong wə sol tərəpidə ərə turoğan on ikki xirning həykili bolup, hər bir baskuqning ong-sol tərəpidə birdin bar idi; baxqa heqkəndə əldə uningə oħxax yasaloqini yok idi. **21** Sulayman padixahning barlik jam-piyaliliri altundin yasaloğan; «Liwan ormini sariyi»diki barlik qaqa-quqilar tawlanğan altundin yasaloğan; ularning heqkaysisi kümüxtin yasalmioğan; Sulaymanning künliridə kümüx heqnemigə ərziməytti. **22** Qünki padixahqa karaxlik dengizda yüridioğan, Hiramning

kemilirigə qoxulup «Tarxix kemə» ətritimu bar idi; «Tarxix kemə ətriti» üq yilda bir qetim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarni əkelətti. **23** Sulayman padixah yər yüzidiki barlıq padixahlardin baylıqta wə danalıqta üstün idi. **24** Huda Sulaymannıng kəngligə saloqan danalıqni anglax üqün yər yüzidikilər həmmisi uning bilən didarlixix arzusi bilən kelətti. **25** Kəlgənlərnıng həmmisi öz sowoqitini elip kelətti; yəni kümüx qaqa-kuqılar, altun qaqa-kuqılar, kiyim-keqəklər, dubuloqa-sawutlar, tetitkular, atlar wə qeqirlarni elip kelətti. Ular hər yili bəlgilik miqdarda xundak qılatti. **26** Wə Sulayman jəng hərwiliri wə atlık əskərlərnı yioqdi; uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlık əskiri bar idi; u ularni «jəng hərwisi xəhərliri»gə wə əzi turuwatqan Yerusalemoqa orunlaxturdi. **27** Padixah Yerusalemda kümüxni taxtək kəp, kedir dərəhlirini jənubiy tüzləngliktiki üjmə dərəhlirigə ohxax nuroqun qildi. **28** Sulayman aloqan atlar Misirdin wə Kuwədin idi; padixahning tijarətkiliri ularni Kuwədin bekitilgən bahada alatti. **29** Misirdin elip kəlgən bir jəng hərwisining bahasi altə yüz kümüx tənggə, hər at bolsa yüz əllik tənggə idi; wə ular yənə Hittiylarning padixahliri həm Suriyə padixahliri üqünmu ohxax bahada elip qikti.

11 Ləkin Sulayman padixahning kəngli Pirəwnning qizidin baxqa kəp qətəllik ayallaroqa, jümlidin Moabiy, Ammoniy, Edomiy, Zidoniy, Hittiy ayallirioqa qüxkənidi. **2** Pərwərdigar əslidə muxu əllər toqruluk Israillaroqa: «Ularınq qizlirini izdəp barmanglar, wə ularni silərnıngkilərgə kirgüzmənglar; qünki ular

kəngülliringlarni qoqum öz məbudlirioğa azduridu» dəp agahlanduroqan. Birak, Sulaymanning kengli dəl xularoğa baqlandi. **3** Uning yettə yüz ayali, yəni hanixi wə üq yüz keniziki bar idi; ayalliri uning kenglini azdurup buriwətkənidi. **4** Xundak boldiki, Sulayman yaxanoqanda, uning ayalliri uning kenglini baxqa ilahlaroğa azdurup buruwətti; xuning üqün uning kengli atisi Dawutningkidək Pərwərdigar Hudasioğa mutlək sadik bolmidi. **5** Xunga Sulayman Zidoniylarning məbudi Axtarotni, Ammoniylarning yirginqlik məbudi Milkomni izdidi; **6** Xuning bilən Sulayman Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kildi; u atisi Dawut Pərwərdigaroğa əgəxkəndək izqillik bilən əgəxmidi. **7** Andin Sulayman Yerusalem aldidiki edirlikta Moabiylarning yirginqlik məbudi Kemox həm Ammoniylarning yirginqlik məbudi Milkom üqün bir «yukiri jay»ni yasidi; **8** xuningdək özining məbudlirioğa huxbuy yakidioqan wə kurbanlik kilidioqan hər bir yat əllik ayali üqünmu u xundak kildi; **9** Xunga Pərwərdigar Sulaymandin rənjidi; gərqə U uningoğa ikki ketim kərüngən bolsimu, xundakla uningoğa dəl muxu ix toqruluk, yəni baxqa ilahlarni izdiməslikini tapilioqan bolsimu, uning kengli Israilning Hudasi Pərwərdigardin aynip kətti; u Pərwərdigarning tapilioqinioğa əməl kilmidi. **11** Xuning üqün Pərwərdigar Sulaymanoğa mundaq dedi: — «Sən xundak kiliwerip, Mening sanga buyruoqan əhdəm bilən bəlgilirimni tutmioqining üqün, Mən jəzmən padixahlikni səndin yirtiwetip hizmətkaringoğa berimən. **12** Lekin atang Dawutning wəjidin sening öz künliringdə Mən xundak qilmaymən, bəlkə oqlungning kolidin uni

yirtiwetimən. **13** Lekin pütün padixahlikni uningdin yirtiwtəməymən, bəlki kulum Dawutning wəjidin wə Əzüm tallioqan Yerusalem üqün oqlungoqa bir kəbilini qaldurup qoyimən». **14** Əmma Pərwərdigar Sulaymanoqa bir düxmən, yəni Edomluk Hədadni qozqidi, u kixi Edomning padixahining nəslidin idi. **15** Əslidə Dawut Edom bilən [jəng qiləan] wakitta, qoxunning sərdari Yoab Edomning həmmə ərlirini yokatqanidi (qünki Edomdiki həmmə ərlərnı yokatquqə, Yoab bilən barlıq Israillar u yərdə altə ay turoqanidi); u əltürülgənlərnı kəmgili qikqanda **17** Hədad atisining birnəqqə Edomiy hizmətqiliri bilən Misiroqa qeqip kətkənidi. Hədad u qaoqda kiyik bala idi. **18** Ular Midiyan zeminidin qikip Paranoqa kəldi. Ular Parandin birnəqqə adəmnı elip əzlırigə qoxup Misiroqa, yəni Misirning padixahı Pırəwnning kexioqa kəldi. Pırəwn uningqa bir əy təkşim kılıp, ozuk-tülükmu təminlidi həmdə bir parqə yərnımu uningqa təkdim kildi. **19** Hədad Pırəwnning nəziridə kəp iltipət tapqan bolup, u əz hotunining singlisini, yəni Tahpənəs hanixning singlisini uningqa hotun kılıp bərdi. **20** Tahpənəsning singlisi uningqa bir oqlul, Genubatni tuqlup bərdi. Tahpənəs Pırəwnning ordısında uni əzi qong kildi. Andin Genubat Pırəwnning ailisi, yəni Pırəwnning oqlulliri arısında turdi. **21** Hədad Misirda: «Dawut ata-bowilirining arısında uhlap qaldı» wə «Qoxunning sərdari Yoabmu əldi» dəp angliqanda Pırəwngə: — Mening əz yurtumoqa beriximoqa ijazət kiloqlayla, dedi. **22** Pırəwn uningqa: — Sening əz yurtumoqa baray degining nemə degining, mening keximda sanga nemə kəmlik kılıdu? — dedi. U

jawabən: — Heq nərsə kəm əməs, əmma nemila bolmisun meni kətkili kəyoqayla, dedi. **23** Huda Sulaymanoqa yənə bir duxminini kəzoqidi; u bolsa oqojisi, yəni Zəbəhning padixəhi Hədad'ezərning yenidin kəqip kətkən Eliadaning oqlı Rəzon idi. **24** Dawut [Zəbəhliklarnı] kətl kıləqanda Rəzon ulardın bir top adəmnı əzigə toplaş ularning sərdari boldi. Andın keyin bular Dəməxkə berip u yərdə turup, Dəməxk üstidin həküm sürdi. **25** Xuning bilən Hədad İsrailə avarıqilik tuqduroqandın baxkə, Rəzon Sulaymanning barlik künliridə İsrailning duxmini idi; u İsrailni əq kərətti, əzi Suriyə üstidə padixəh idi. **26** Sulaymanning Yəroboam degən bir hizmətkari bar idi. U Zərədəhdin kəlgən Əfrimiy Nibatning oqlı bolup, anisi Zəruah isimlik bir tul ayal idi. Yəroboammu padixəhka qarxi qikti. **27** Uning padixəhka qarxi qikixtiki səwəbi mundaq idi: Sulayman Millo kəl'əsini yasıqanda, atisi Dawutning xəhiridiki sepilning bir bəsükini yasawatatti; **28** Yəroboam kawul kəysər yigit idi; Sulayman yigitning ixqan wə qakқан ikənlikini kərüp, uni Yüsüpning jəmətigə buyruloqan ixning üstigə koydi. **29** Xu künlərdə Yəroboam Yerusalemdin qikiwatqanda, uni izdəwatқан Xiləhluk Ahıyah pəyoqəmbər uni yolda uqratti. Ahıyah yipyengi bir tonni kiywaləqanidi. İkkisi dalada yaləuz qaləqanda **30** Ahıyah üstidiki tonni kəliqə elip, uni yirtip on ikki parqə kılıp **31** Yəroboamoqa mundaq dedi: — «Əzünggə on parqini aləqin; qünki İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mana, padixəhlikni Sulaymanning kolidin yirtiwetip on kəbilini sanga berimən. **32** Birəq Qulum Dawutning wəjidin wə Yerusalemlə, yəni İsrailning həmmə

kəbilitiridin tallioqan xəhər üqün bir kəbilə uningəja
 qalidu. **33** — Qünki ular Meni taxlap Zidoniylarning
 ayal məbudi Axtarotqa, Moabiylarning məbudi Kemoxqa
 wə Ammoniylarning məbudi Milkomoqa səjdə kılıp,
 uning atisi Dawutning kiliqinidək kilmay, Mening
 bəlgilimilirim bilən həkümlirimgə əməl kilmay, nəzirimdə
 durus boləqanni kilmidi, Mening yollirimda mangmidi; **34**
 lekin pütkül padixahlikni uning kolidin tartiwalmaymən;
 qünki Mən tallioqan, Öz əmrlirim wə bəlgilimilirimni
 tutqan kulum Dawutni dəp, uning əmrining barlik
 künliridə uni həküm sürgüqi kılıp qaldurimən. **35** Əmma
 padixahlikni uning oqlining kolidin tartip elip, sanga
 berimən, yəni on kəbilini berimən. **36** Lakin Mening
 namimning xu yərdə boluxioqa Əzüm tallioqan xəhər
 Yerusalemda, Mening aldimda kulum Dawut üqün həmixə
 yoruk bir qiraq bolsun dəp, uning oqlioqa bir kəbilini
 berəy. **37** Mən seni tallap, seni barlik halioqan yərlər
 üstidə həküm sürgüzimən, sən Israiloqa padixah bolisən.
38 Wə xundak boliduki, əgər sən həmmə buyruqanlirimni
 anglap, Mening yollirimda mengip, nəzirimdə durus
 boləqanni kılıp, kulum Dawut kiloqandək Mening bəlgilirim
 bilən əmrlirimni tutsang, əmdi Mən sən bilən billə
 bolimən wə Dawutqa bir jəmət tikliginimdək, sangimu
 mustəhkəm bir jəmət tikləymən wə Israilni sanga təkdin
 kiliyəm. **39** Dawutning nəslini xu ixlar tüpəylidin harlap
 pəs kiliyəm, lekin mənngülük əməs». **40** Xuning üqün
 Sulayman Yəroboamni öltürüxkə pirsət izdəytti. Lakin
 Yəroboam kəqip Misirning padixahi Xixakning kexioqa
 bardi; Sulayman əlgüqə u Misirda turdi. **41** Sulaymanning

baxқа ixliri, uning həmmə qılqan əməlliri wə uning danalığı bolsa «Sulaymanning Əməlliri» degən kitabқа pütülgən əməsmidi? **42** Sulaymanning Yerusalemda İsrailning üstidə həküm sürgən waqti qırıq yıl boldi. **43** Sulayman ata-bowilirining arisida uhlidi wə atisi Dawutning xəhridə dəpnə qılindi. Andin oqlı Rəhoboam ornida padixah boldi.

12 Rəhoboam Xəqəmgə bardı; qünki pütkül İsrail uni padixah tikligili Xəqəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oqlı Yəroboam xu ixni angliqanda, xundak boldiki, u tehi Misirda idi (qünki Yəroboam Sulayman padixahtin keqip Misirda turuwatatti). **3** Əmdi ular adəm əwətip uni qaqirtip kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül İsrail jamaiti kelip Rəhoboamqa səz qılıp: **4** — Silining atiliri boynimizqa salqan boyunturukini eqir qildi. Sili əmdi atilirining bizgə qoyqan qattıq tələpliri bilən eqir boyunturukini yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, deyixti. **5** U ularqa: — Hazırqə qaytip üq kündin keyin andin qeximoqa yənə kelinglar, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhoboam padixah əz atisi Sulayman həyat waqtida uning hizmitidə turqan moysipitlardin məslihət sorap: — Bu həlkqə beridoqan jawabim toqrisida nemə məslihət kərsitisilər? — dedi. **7** Ular uningqa: — Əgər sili razılıq bilən bugin bu həlkning hizmitidə bolimən desilə, (wə dərwəqə ularning hizmitidə bolsila) ularqa yaxxi səzlər bilən jawab qilsila, ular silining barlıq künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Lekin u moysipitlarning kərsətkən məslihətini qayrip qoyup, əzi bilən qong bolqan, aldida hizmitidə boluwatqan

yaxlardin məslihət sorap **9** ularoqa: — Manga «Silining atiliri bizgə saloqan boyunturukni yeniklətkəyla» dəp tiligən bu həlkkə jawab beriximiz toquruluk qandak məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong boloqan bu yaxlar uningqa: — «Silining atiliri boyunturukimizni eoqir kildi, əmdi sili uni bizgə yenik kılqayla» dəp eytkən bu həlkkə söz kılip: — «Mening qimqilak barmikim atamning belidin tomraqtur. **11** Atam silərgə eoqir boyunturukni saloqan, lekin mən boyunturukunglarni tehimu eoqir kılımən. Atam silərgə qamqilar bilən tənbihtərbiyə bərgən bolsa, mən silərgə «qayanlik qamqilar» bilən tənbihterimən», degəyla, — dedi. **12** Rəhoboam padixah ularqa: «Üq kündin keyin andin qeximoqa yənə kelinglar» deginidək, Yəroboam wə barlik həlk üqinqi küni uning qexioqa kəldi. **13** Padixah moysipitlarning uningqa bərgən məslihətini taxlap, həlkkə kattiklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə ularqa: — Atam silərgə eoqir boyunturukni saloqan, lekin mən boyunturukunglarni tehimu eoqir kılımən. Atam silərgə qamqilar bilən tənbihtərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlik qamqilar» bilən tənbihtərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkning sözini anglimidi. Bu ix Pərwərdigar tərpidin boloqan; qünki buning bilən Pərwərdigarning Xiləhluk Ahiyahning wasitidə Nibatning oqlı Yəroboamoqa eytkən sözi əməlgə axurulidioqan boldi. **16** Pütkül Israil padixahning ularning səzigə kulak salmioqinini kərgəndə həlk padixahqa jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssəning oqlida bizning heq mirasimiz yoktur! Öz

öy-qedirliringlaroqa qaytinglar, i Israil! I Dawut, sən öz jəmətinggila igə bol, — dedi. Xuning bilən Israillar öz öy-qedirlirioqa kaytip ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israillaroqa bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhoboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillaroqa əwətti, lekin pütkül Israil uni qalma-kesək kəlip əltürdi. U qaoqda Rəhoboam padixah aldirap, özining jəng hərwisioqa qikip, Yerusalemoqa tikiwətti. **19** Xu tərəkidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə kədər uningoqa qarxi qikip kəldi. **20** Israilning həmmisi Yəroboamning yenip kəlgənlikini angliqanda, adəm əwətip uni həlkning jamaitigə qakirdi. Ular uni pütkül Israilning üstigə rəsmiy padixah kildi. Yəhuda kəbilisidin baxka heqkim Dawutning jəmətigə əgəxmidi. **21** Rəhoboam Yerusalemoqa kaytip kəlip, Israilning jəməti bilən jəng kəlip, padixahlikni Sulaymanning ooqli boləqan əzigə kayturup əkilix üqün Yəhudaning pütkül jəmətidin wə Binyamin kəbilisidin bir yüz səksən ming hillanoqan jənggiwar əskərni toplidi. **22** Ləkin Hudaning səzi Hudaning adimi Xemayaoqa kəlip: — **23** «Yəhudaning padixahi, Sulaymanning ooqli Rəhoboamoqa, pütün Yəhuda bilən Binyaminning jəmətigə wə həlkning kəloqanlirioqa səz kəlip: — **24** «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Həjumoqa qikmanglar, kərindaxliringlar Israillar bilən jəng kilmanglar; hərbinglar öz öyünglaroqa kaytip kətinglar; qünki bu ix Məndindur», degin» — deyildi. Ular Pərwərdigarning səzigə kulək saldi. Pərwərdigarning səzi boyiqə ular əylirigə kaytip kətti. **25** Yəroboam bolsa Əfraim taqlikidiki Xəkəm xəhirini yasap xu yərdə turdi;

keyin u yərdin qikip Pənuəlni yasidi. **26** Rəhoboam kənglidə öz-əzigə: — Əmdi padixahlik Dawutning jəmətigə yenixi mumkin. **27** Əgər bu həlk Pərwədigarning əyidə qurbanlik kilişkə Yerusalemoğa qikşa, bu həlkning kəlbi öz oqojisi, yəni Yəhuda padixahi Rəhoboamoğa yənə mayil bolidu, andin ular meni əltürüp yənə Yəhuda padixahi Rəhoboamning tərripigə yanarmikin, dedi. **28** Padixah məslihət sorap, altundin ikki mozay həykilini yasitip həlkə: — Yerusalemoğa qikix silərgə eqir kelidu. I Israil, mana siləni Misir zeminidin qikarəjan ilahlar! — dedi. **29** Birini u Bəyt-Əldə, yənə birini Danda turoquzup koydi. **30** Bu ix gunahkə səwəb boldi, qünki həlk mozaylirining birining aldida bax urəjili hətta Danəqiqə baratti. **31** U həm «egiz jaylar»da [ibadət] əylirini yasidi wə həm Lawiydin bolmiojan adəmləni kahin kilip təyinləp koydi. **32** Yəroboam yənə səkkizinqi ayning on bəxinqi künini huddi Yəhudaning zeminidiki heytkə ohxax bir heytkilip bekitti. U əzi kurbangah üstigə kurbanlik kiləjili qikti. Xundak kilip u Bəyt-Əldə əzi ətküzgən mozay məbudlirigə kurbanlik ətküzdi. U yənə Bəyt-Əldə saldurojan xu «egiz jaylar» üçün kahinlarni təyinlidi. **33** U Bəyt-Əldə yasiojan kurbangah üstigə səkkizinqi ayning on bəxinqi küni (bu ay-künni u öz məyliqə talliojanidi) kurbanliklarni sunuxkə qikti; xu tərəkida u Israillaroğa bir heytk yaratti; u əzi kurbangah üstigə kurbanliklarni sundi wə huxbuy yakti.

13 Wə mana, Pərwədigarning buyruki bilən Hudaning bir adimi Yəhudadin qikip Bəyt-Əlgə kəldi; xu pəyttə Yəroboam huxbuy yekixkə kurbangahning yenida turatti;

2 xu adəm qurbangahōja qarap Pərwərdigarning əmri bilən qakirip: — I qurbangah, i qurbangah! Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana Dawutning jəmətidə Yosiya isimlik bir oqul tuqulidu. U bolsa sening üstüngdə huxbuy yakkan «yukiri jaylar»diki kahinlarni soyup qurbanlik qilidu; xundakla sening üstüngdə adəm səngəkliri keydürüldü! — dedi. 3 U küni u bir bexarətlik alamətni jakarlap: Pərwərdigarning muxu səzini ispatlaydioqan alamət xu boliduki: — Mana, qurbangah yerilip, üstidiki küllər təkülüp ketidu, — dedi. 4 Wə xundak boldiki, Yəroboam padixah Hudaning adimining Bəyt-Əldiki qurbangahqa qarap jakarlioqan səzini anglioqanda, u qurbangahta turup qolini sozup: — Uni tutunglar, dedi. Lekin uningōja karitip sozoqan qoli xuning bilən xu peti kurup kətti, uni əzigə yənə yioqalmidi. 5 Andin Hudaning adimi Pərwərdigarning səzi bilən eytkan məjizilik alamət yüz berip, qurbangah həm yerilip üstidiki küllər təkülüp kətti. 6 Padixah Hudaning adimidin: — Pərwərdigar Hudayingdin mening həkkimdə ötüngəysənki, qolumni əsligə kəltürgəy, dəp yalwurdi. Hudaning adimi pərwərdigarning iltipatini ötünginidə, padixahning qoli yənə əzigə yioqilip əsligə kəltürüldi. 7 Padixah Hudaning adimigə: — Mening bilən öyümgə berip özüngni kutlanduroqin, mən sanga in'am berəy, dedi. 8 Lekin Hudaning adimi padixahqa jawab berip: — Sən manga ordangning yerimini bərsəngmu, sening bilən barmaymən yaki bu yərdə nan yəp su iqməymən. 9 Qünki Pərwərdigar Əz səzini yətküzüp manga buyrup: «Sən nə nan yemə nə su iqmə, baroqan yolung bilən qaytip kəlmə» degən, dedi. 10 Xuning

bilən u Bəyt-əlgə kəlgən yol bilən əməs, bəlkə baxqa bir yol bilən qayıt kətti. **11** Ləkin Bəyt-əldə yaxanəjan bir pəyoqəmbər turatti. Uning oqulliri kelip Hudaning adimining u küni Bəyt-əldə qıləjan barlıq əməllirini uningə dəp bərdi, xundakla uning padixahqa qıləjan səzlirini atisəyə eytip bərdi. **12** Atisi ulardın, u qaysi yol bilən kətti, dəp soridi; qünki oqulliri Yəhudadin kəlgən Hudaning adimining qaysi yol bilən kətkinini kərgənidi. **13** U oqulliriə: — Manga exəkni tokup beringlar, dəp tapilidi. Ular uningə exəkni tokup bərgəndə u uningə minip **14** Hudaning adimining kəynidin qoqlap kətti. U uni bir dub dərihining astida olturəjan yeridin tepip uningdin: — Yəhudadin kəlgən Hudaning adimi sənmu? — dəp soridi. U: — Mən xu, dəp jawab bərdi. **15** U uningə: — Mening bilən əyümgə berip nan yegin, dedi. **16** U jawabən: — Mən nə sening bilən qaytalmaymən, nə seningigə kirəlməymən; mən nə bu yərdə sening bilən nan yəp su iqləməymən; **17** qünki Pərwərdigar öz səzi bilən manga tapilap: «U yərdə nan yemə, su iqmigin; barəjan yolung bilən qayıt kəlmigin» degən, dedi. **18** [Keri pəyoqəmbər] uningə: — Mən həm səndək bir pəyoqəmbərdurmən; wə bir pərixte Pərwərdigarning səzini manga yətküzüp: — «Uningə nan yegürüp, su iqləzgili əzüng bilən əyünggə yandurup kəl» dedi, dəp eytti. Ləkin u xuni dəp uningə yaləjan eytiwatatti. **19** Xuning bilən [Hudaning adimi] uning bilən yenip əydə nan yəp su iqtı. **20** Ləkin ular dastihanda olturəjanida, Pərwərdigarning səzi uni yandurup əkəlgən keri pəyoqəmbərgə kəldi. **21** U Yəhudadin kəlgən Hudaning

adimini qakirip: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Sən Pərwərdigarning sözigə itaətsizlik qilip, Pərwərdigar Hudayingning buyruoqan əmrini tutmay, **22** bəlkə yenip, U sanga: — Nan yemə, su iqmə, dəp mən'i qiloqan yərdə nan yəp su iqkining tüpəylidin, jəsiting ata-bowiliringning kəbrisidə kəmülməydu», dəp towlidi. **23** Wə xundak boldiki, Hudaning adimi nan yəp su iqip boləanda, uningə, yəni əzi yandurup əkəlgən pəyoqəmbərgə exəkni tokup bərdi. **24** U yoloqə qikti. Ketiwatkinida, yolda uningə bir xir uqrap, uni əltürüwətti. Xuning bilən uning əlüki yolda taxlinip qaldi, exiki bolsa uning yenida turatti; xirmu jəsətning yenida turatti. **25** Mana birnəqqə adəm ətüp ketiwetip, yolda taxlinip qaloqan jəsət bilən jəsətning yenida turoqan xirni kərđi; ular qeri pəyoqəmbər turoqan xəhərgə kelip u yərdə xu həwərnə yətküzdi. **26** Uni yoldin yanduroqan pəyoqəmbər buni anglap: — U dəl Pərwərdigarning sözigə itaətsizlik qiloqan Hudaning adimidur. Xunga Pərwərdigar uni xiroqə tapxurdi; Pərwərdigar uningə qiloqan səzi boyiqə xir uni titma-titma qilip əltürdi, dedi. **27** U ooqullirioqə: — Manga exəkni tokup beringlar, dedi; ular uni tokup bərdi. **28** U yolda taxlaklik jəsət bilən jəsətning yenida turoqan exək wə xirni tapti. Xir bolsa nə jəsətni yemigənidi nə exəknimu talimioqanidi. **29** Pəyoqəmbər Hudaning adimining jəsitini elip exəkkə artip yandi. Qeri pəyoqəmbər uning üqün matəm tutup uni dəpnə qiloqili xəhərgə kirdi. **30** U jəsətni əz kəbristanlikida qoydi. Ular uning üqün matəm tutup: — Aq buradirim! — dəp pəryad kətürdi. **31** Uni dəpnə qiloqandin keyin u əz ooqullirioqə: — Mən əlgəndə

meni Hudaning adimi dāpnā qilinōjan gōrgā dāpnā qilinglar; mening sēngəklirimni uning sēngəklirining yenida kōyunglar; **32** qūnki u Pərwərdigarning buyruqi bilən Bəyt-Əldiki qurbangahqa qarīōjan wə Samariyədiki xəhərlərləning «yukiri jay»liridiki [ibadət] əylirigə qarīōjan, uning jar qilojan səzi əməlgə axurulmay qalmaydu, — dedi. **33** Ləkin Yəroboam bu wəqədin keyinmu öz rəzil yolidin yanmay, bəlki «yukiri jaylar»oqa hərhil həlqtin kaḥinlarni təyinlidi; kim halisa, u xuni «mukəddəs qilip» [kaḥinlik mənəsiyə] beqixlaytti; xuning bilən ular «yukiri jaylar»da [qurbanlik qilixqa] kaḥin bolatti. **34** Xu ix tūpəylidin Yəroboam jəmətining ḥesabioqa gunah bolup, ularning yər yüzidin üzüp elinip ḥalak boluxioqa səwəb boldi.

14 U waqıtta Yəroboamning oqlı Abiyah kesəl bolup qaldi. **2** Yəroboam ayaliq: — Ornungdin kōpup, ḥeqkim sening Yəroboamning ayali ikənlikingni tonumioqudək qilip öz qiyapitingni əzgərtip, Xilohqa barōjin. Mana manga: «Bu həlqning üstidə padixah bolisən» dəp eytkan Ahiyah pəyqəmbər u yərdə olturidu. **3** Qolungoqa on nan, birnəqqə poxkal, bir quta ḥəsəlni elip uning kəxioqa barōjin. U yigitimizning nemə bolidioqanlikini sanga dəp beridu, dedi. **4** Yəroboamning ayali xundak qilip, Xilohqa berip Ahiyahning əyigə kəldi. Ahiyahning kəzliri qeriliqtin kor bolup kərəlməytti. **5** Ləkin Pərwərdigar Ahiyahqa: — Mana, Yəroboamning ayali öz oqlı toqrisida səndin sorioqli kelidu, qūnki u kesəldur. Uningoqa mundak-mundak degin; qūnki u kəlgəndə baxqa qiyapətkə kiriwalōjan bolidu, dəp eytkanidi. **6** U ixiktin kirgəndə

Ahiyah ayaq tiwixini anglap mundak dedi: — «Həy, Yəroboamning ayali, kirgin; nemixka baxka kiyapətkə kiriwolding? Sanga bir xum həwəni berix manga buyruldi. 7 Berip Yəroboamoğa mundak degin: — «Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən seni həlkning arisidin elip kətürüp, öz həlkim Israiloğa həkümran kılıp 8 Padixahliqni Dawutning jəmətidin yirtiwetip, sanga bərdim; lekin sən Mening əmrlirimni tutup, nəzirimdə pəkət durus boləannila kilixta pütün kəlbidin manga əgəxkən kulum Dawutka ohxax bolmiding, 9 Bəlkə əzüngdin ilgiri kəlgənlərninğ həmmisidin artuq rəzillik kılıp, mening oqəzipimni kəzoqap, Meni arkəngəyə taxlap, berip əzünggə oqəyriy ilahlarni, kuyma məbudlarni yasatting. 10 Xuning üqün Mən Yəroboamning jəmətigə bala qüxürüp, Yəroboamning Israildiki handanidin həmmə ərkəkni, hətta ajiz yaki meyip bolsimu həmmisini üzüp taxlaymən, adəmlər pək-tezəklərnin süpürgəndək Yəroboamning jəmətidin kələninini yəq boləuqə süpürimən. 11 Yəroboamdin boləqanlardin xəhərdə əlginini itlar yəydu; səhrada əlginini asmandiki kuxlar yəydu. Qünki Pərwərdigar xundak səz kələqandur. 12 Əmdi sən bolsang, kəpup öz əyünggə barəqin; ayioqinğ xəhərgə kirgən həman, bala əlidu. 13 Pütün Israil uning üqün matəm tutup uni dəpnə kəlidu. Qünki Yəroboamning jəmətidin kəbrigə kəyulidioqan yaləquz xula bolidu; qünki Yəroboamning jəmətininğ arisida Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldidə pəkət xuningdə pəzilət tepildi. 14 Əmdi Pərwərdigar Əzigə Yəroboamning jəmətininğ üzüp taxlaydioqan, Israilning üstigə həküm

süridiqan bir padixahni tikləydu. Dərḥəḳikət, u pat arida bolidu! **15** Pərwərdigar Israilni urup, huddi suda lingxip qaloqan qumuxtək qilip qoyidu, ata-bowilirioqa təkdim qiloqan bu yahxi zemindin qomurup, ularni [əfrat] dəryasining u tərripigə tarkitidu; qünki ular əzigə «Axərah butlar»ni yasap Pərwərdigarning oqəzipini qozioqidi. **16** Yəroboamning sadir qiloqan gunahli tūpəylidin, uning Israilni gunah qilduroqini tūpəylidin, Huda Israilni taxlap beridu!»». **17** Xuning bilən Yəroboamning ayali qopup, yoloqa qikip Tirzahqa qaytip kəldi. U oyining bosuqisidin atlixioqa bala əldi. **18** Ular uni dəpnə qildi. Pərwərdigarning Əz quli Ahiyah pəyoqəmbər arkilik eytqan səzidək, pütün Israil uning üqün matəm tutti. **19** Əmdi Yəroboamning baxqa ixliri, yəni jəngliri wə qandək səltənət qiloqanliri tooqrisida mana, «Israil padixahlrining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **20** Yəroboamning səltənət qiloqan waqti yigirmə ikki yil bolup, u əz ata-bowilirining arisida uhlidi. Oqlı Nadab uning ornida həküm sürdi. **21** Wə Sulaymanning oqlı Rəḥoboam bolsa Yəḥudanin üstigə həküm sürdi. Rəḥoboam padixah bolqanda qirik bir yaxqa kirgənidi; u Pərwərdigarning Əz namini ayan qilix üqün, Israilning həmmə qəbililiri arisidin tallioqan Yerusalemlə xəhiridə on yəttə yil həküm sürdi; uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi. **22** Yəḥudalar bolsa Pərwərdigarning nəziridə yamanlıq qildi; ular əz ata-bowiliri sadir qiloqanliridin ziyadə gunahları qilip, uning həsətlik oqəzipini qozioqanidi. **23** Qünki ular «yukiri jaylar»ni, «but tüwrük»ləni wə həm hər bir egiz dənglər üstidə, hər bir kək dərəhlərinin astida «Axərah»

butlarni yasidi. **24** Wə zeminda kəspiy bəqqiwazlarmu bar idi. Ular Pərwərdigar əslidə Israillarning aldidin həydəp qıkarəjan əllərnin barlik yirginqlik haram ixlirini qılatti. **25** Rəhəboam padixahning səltənətinin bəxinqi yilida xundak boldiki, Misirning padixahi Xixak Yerusalemoja hujum kildi. **26** U Pərwərdigarning əyidiki gəhər-baylıqlarni həm padixahning ordisidiki gəhər-baylıqlarni elip kətti; u həmmisini, jümlidin Sulayman yasatқан altun siparlarnimu elip kətti. **27** Ularning ornida Rəhəboam padixah mistin birmunqə sipar-qalkanlar yasitip, ularni padixah ordisining kirix yolini saklaydiəjan pasiban bəglirining kəlioja tapxurdi. **28** Xundak kəlip, padixah hər kətim Pərwərdigarning əyigə kiridiəjan qəoqda, pasibanlar u sipar-qalkanlarni kətürüp qıkatti, andin ularni yənə pasibanhanioja əkirip kəyuxatti. **29** Əmma Rəhəboamning baxka ixliri wə kəlojinining həmmisi «Yəhuda padixahlrininin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **30** Rəhəboam bilən Yəroboam barlik künliridə bir-biri bilən jəng kəlixip turojanidi. **31** Rəhəboam öz ata-bowilirinin arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də dəpnə kəlindi. Uning anisining ismi Naamah bolup, bir Ammoniy idi. Rəhəboamning oqlı Abiyam atisining ornida padixah boldi.

15 Nibatning oqlı Yəroboam padixahning səltənətinin on səkkizinci yilida Abiyam Yəhudaning üstigə padixah bolup **2** Yerusalemda üç yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kizi idi. **3** Abiyamning kəlbi bowisi Dawutning kənglidək Hudasi Pərwərdigarəja pütünləy beəjixlanəjan əməs idi, bəlki atisi Rəhəboamning

uningdin ilgiri qilogan barlik gunahlarida mangatti. **4** Xundaqtimu Dawutning sawabidin Hudasi Pärwərdigar Yerusalemda uningqa [yoruk] bir qiraoqni qaldurux üqün, Dawutning əwladini uningdin keyinmu tikləp turoquzdi wə Yerusalemnı qoşdidi. **5** Qünki Dawut Pärwərdigarning nəziridə durus bolqanni qilip, Hittiy Uriyaoqa qiloganliridin baxqa əmrining həmmə künliridə Pärwərdigar uningqa əmr qiloganliridin qıqmidi. **6** Əmdi [Abiyamning] pütün əmrində Rəhəboam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng qilixip turdi. **7** Abiyamning baxqa ixliri wə qiloganlirining həmmisi «Yəhuda padixahlarining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? Abiyam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng qilixip turatti. **8** Abiyam öz ata-bowilirining arisida uhlidi; ular uni «Dawutning xəhəri»də dəpnə kildi. Andin oqlı Asa ornida padixah boldi. **9** Israilning padixahı Yəroboam səltənətinin yigirminqi yilida Asa Yəhudaning üstigə padixah bolup **10** Yerusalemda qırıq bir yıl səltənət kildi. Uning qong anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning qızı idi. **11** Asa atisi Dawut qilqandək Pärwərdigarning nəziridə durus bolqanni kildi. **12** U kəspiy bəqqiwazlarnı zemindin həydəp, ata-bowiliri yasatqan həmmə yirginqlıq məbudlarnı yökitiwətti. **13** U yənə qong anisi Maakahni yirginqlıq bir «Axərah» tüwrükni yasıqını üqün hanıxlıq mərtiwisidin qüxürüwətti. Asa bu yirginqlıq butni kesip Kidron jıloısida keydürüwətti. **14** «Yukiri jaylar» yöktilmisimu, Asanın qəlbi əmrinin barlıq künliridə Pärwərdigarqa pütünləy beqıxlanıanıdı. **15** Həm atisi həm u özi [Pärwərdigarqa] atap yasıqan nərsilərnı,

jümlidin kümüx bilən altunni wə türlük qaqa-kuqilarni Pərwərdigarning öyigə kəltürdi. **16** Əmdi Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlıq künliridə bir-biri bilən jəng kilixip turdi. **17** Israilning padixahı Baaxa Yəhudaşa qarxi hujum kildi; heqkim Yəhudaning padixahı Asa bilən bardı-kəldi kilmisun dəp, Ramah xəhirini məhkəm kilip yasidi. **18** U waqıtta Asa Pərwərdigarning öyidiki həzinilərdə qaloğan barlıq altun-kümüx wə padixahning ordısidiki həzinilərdə qaloğan altun-kümüxni elip hizmətkarlırining qolıqə tapxurdi; andin Asa padixah ularni Dəməxktə turuxluk Suriyə padixahı Həzionning nəwrisi, Tabrimmonning oqlı Bən-Hədadqa əwətti wə xular bilən bu həwəni yətküzüp: — **19** «Mening atam bilən silining atilirining arisida boləndək mən bilən silining arilirida bir əhdə bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altundin hədiyə əwəttim; əmdi Israilning padixahı Baaxa bilən boləğan əhdiliridin qollirini üzsilə; xuning bilən u meni qamal kilixtin qol üzsun» — dedi. **20** Bən-Hədad Asa padixahning səzigə kirip, öz qoxunining sərdarlırini Israilning xəhərlirigə hujum kilixka əwətip, Ijon, Dan, Bəyt-Maakaqdiki Abəl, pütkül Kinnərət yurti bilən Naftalining pütkül zeminini beqındurdi. **21** Baaxa bu həwəni anglap, Ramah istihkamini yasaxtin qolini yiqip, Tirzahqa berip turdi. **22** Asa padixah bolsa pütkül Yəhudaning adəmlirini heqbirini qoymay qaqirip yiqdi; ular Baaxa Ramah xəhirini yasaxka ixlətkən taxlar bilən yaqəqlarni Ramahtin toxup elip kətti. Asa padixah muxularni ixlitip Binyamin zeminidiki Gebani wə Mizpahni məhkəm kilip yasidi. **23** Əmdi Asaning baxka ixliri, uning zor qudriti, uning qilojınıning

həmmisi, xundakla yasioqan xəhərlər toqrisida «Yəhuda padixahlirining tarix-təzkiiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? Lekin kəriqanda, uning putida bir kesəl pəyda boldi. **24** Asa öz ata-bowiliri arisida uhlidi wə Dawutning xəhəridə dəpnə kılindi. Andin uning oqli Yəhoxafat ornida padixah boldi. **25** Yəhudaning padixahi Asaning səltənitiining ikkinqi yilida Yəroboamning oqli Nadab Israil üstigə həküm sürüxkə baxlidi; u Israilqa ikki yil padixah boldi. **26** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp atisining yolida mengip, atisining Israilni gunahqa putlaxturoqan gunahlirida mangdi. **27** Lekin Issakar jəmətidin bolqan Ahiyahning oqli Baaxa uningqa kəst kılıp, uni Filistiyələning təwəsidiki Gibbetonda ɵltürdi. Xu qaoqda Nadab pütün Israillar bilən birliktə Gibbetonqa qorxap hujum kiliwatatti. **28** Yəhuda padixahi Asaning səltənitiining üqinqi yilida Baaxa Nadabni ɵltürüp, ɵzi uning ornida padixah boldi. **29** Wə xundak boldiki, u padixah bolqanda Yəroboamning pütkül jəmətini qepip ɵltürdi; Pərwərdigarning kuli Xilohluk Ahiyahning wasitisi bilən eytkən səzi əməlgə axurulup, u Yəroboamning jəmətidin nəpisi barlarni birinimu qoymay pütünləy yokatti. **30** Bu ix Yəroboamning sadir kılqan gunahliri həm uning Israilni gunahqa putlaxturoqan gunahliri tüpəylidin boldi; u xular bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning ɵəzipini kattik kozoqıqanıdi. **31** Nadabning baxqa ixliri bilən kılqanlirining həmmisi «Israil padixahlirining tarix-təzkiiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **32** Asa wə Israilning padixahi Baaxa barliq künliridə bir-biri bilən jəng kılıxip turdi. **33**

Yəhudaning padixahi Asaning səltəniti­ning üqinqi yilida Ahiyahning oqli Baaxa pütün Israil üstigə Tirzahta həküm sürüxkə baxlidi; u yigirmə tət yil səltənət kildi. **34** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi; u Yəroboamning yolida yürüp, Israilni gunahқа patkuzqan gunahıda mangdi.

16 Pərwərdigarning sözi Hənanining oqli Yəhuqa kelip Baaxani əyibləp mundaq deyildi: — **2** «Mana, Mən seni topa-qang iqidin qikirip, həlkim Israilqa həkümran kili­p qoydum. Lekin sən Yəroboamning yolida yürüp həlkim Israilni gunahқа putlaxturdung, ular gunahliri bilən qəzipimni qozqidi. **3** Mana, Mən Baaxani öz jəməti bilən süpürüp yokitip, jəmətingni Nibatning oqli Yəroboamning jəmətigə ohxax kilimən. **4** Baaxadin bolqanlardin xəhərdə əlginini itlar yəydu; səhrada əlginini asmandiki quxlar yəydu». **5** Baaxaning baxқа ixliri wə uning qilqanliri bilən kudriti toqrisida «Israil padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **6** Baaxa öz ata-bowiliri arisida uhlidi wə Tirzahta dəpnə kilindi; andin uning oqli Elah ornida padixah boldi. **7** Baaxaning Pərwərdigarning nəziridə qilqan barliq rəzilliki tüpəylidin, Pərwərdigarning Baaxaning bexioqa wə uning jəmətining bexioqa qüxürgini toqruluk sözi Hənanining oqli Yəhu pəyqəmbər arkilik berilgənidi. Qünki u Yəroboamning jəməti qilqiniqqa ohxax kilip öz qollirining ixliri (jümlidin Yəroboamning jəmətini qepip əltürgənliki) bilən Pərwərdigarning qəzipini qozqidi. **8** Yəhuda padixahi Asaning səltəniti­ning yigirmə altinqi yilida, Baaxaning oqli Elah Tirzahta

Israiloşa padixah bolup, ikki yil sältənət kildi. **9** Lekin uning jəng hərwilirining yerimioşa sərdar boləşan hizmətkari Zimri uningəşa kəst kildi; [Elah] Tirzahta Tirzahtiki ordidiki oşojidar Arzaning əyidə xarab iqip məst boləşanda **10** Zimri kirip uni qepip əltürdi. Bu waqit Yəhədaning padixahi Asaning sältəniti­ning yigirmə yəttinşi yili idi. Zimri Elahning ornida padixah boldi. **11** U padixah bolup öz təhtidə olturuxi bilənla u Baaxaning barliş jəmətini qepip əltürdi; u uning uruq-tuəşanlıri wə dostliridin bir ərkəknimu tirik qaldurmidi. **12** Xundak qilip Zimri Pərwərdigarning Yəhu pəyoşəmbər arkilik Baaxani əyibligən səzini əməlgə axurup, Baaxaning pütkül jəmətini yəqətti. **13** Bu ix Baaxaning barliş gunahlıri bilən uning oşqli Elahning gunahlıri, jümlidin ularning Israilni gunahqa putlaxturoşan gunahlıri, ərziməs butliri bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning oşəzipini kəzoşap, xundak boldi. **14** Elahning baxka ixliri wə qiloşanlırining həmmisi «Israil padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütölğən əməsmidi? **15** Yəhədaning padixahi Asaning sältəniti­ning yigirmə yəttinşi yilida Zimri Tirzahta yəttə kün sältənət kildi. Həlk Filistiylərgə təwə boləşan Gibbetonni qorxiwelip bargah tikkənidi. **16** Bargahda turoşan halayiq: — «Zimri kəst qilip padixahni əltürdi» dəp anglidi. Xuning bilən pütkül Israil xu küni bargahda qoxunning sərdari Omrini Israiloşa padixah kildi. **17** Andin Omri Israilning həmmisini yetəkləp, Gibbetondin qikip, Tirzahni qorxidi. **18** Wə xundak boldiki, Zimri xəhərninş elinoşanlıqini kəşüp, padixah ordidiki qorəşanoşa kirip, ordioşa ot qoyuwətti, əzi kəşüp əldi.

19 Bu ix özining gunahliri üqün, yəni Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kılıp, Yəroboamning yolida yürüp, Israilni gunahқа putlaxturoqan gunahğa mangojini üqün xundak boldi. **20** Zimrining baxқа ixliri wə kəst kılqini toqrisida «Israil padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **21** Əmma Israil həlqi ikkigə bəlünüp, ularning yerimi Ginatning oqlı Tibnini padixah kılıxқа uningqə əgəxti; baxқа yerimi bolsa Omrigə əgəxti. **22** Əmdi Omrigə əgəxkən həlq Ginatning oqlı Tibnigə əgəxkən həlqtin küqlük qıqtı. Tibni əldi; Omri padixah boldi. **23** Yəhüdaning padixahı asaning ottuz birinqi yilida Omri Israilqə padixah bolup on ikki yil səltənət kildi. U Tirzahta altə yil səltənət kildi. **24** U Xəmərdin Samariyə egizlikini ikki talant kümüxkə setiwelip, xu egizlik üstigə quruluqlarni selip bir xəhər bina kılıp, uni egizlikning əsliy igisi Xəmərninq nami bilən «Samariyə» dəp atidi. **25** Omri Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi, ezidin ilqiriki padixahlarning həmmisidin bəttər bolup yamanlıq kildi. **26** U Nibatning oqlı Yəroboamning həmmə yollirida, xundakla jümlidin uning Israilni gunahқа putlaxturoqan gunahı iqidə mangdi; ular ərziməs butliri bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning oqəzipini kəzoqidi. **27** Omrining baxқа ixliri, uning kılqanlirining həmmisi, kərsətkən kudriti toqrisida «Israil padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **28** Omri ata-bowiliri arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kılindi. Andin uning oqlı Ahab ornida padixah boldi. **29** Yəhüda padixahı Asaning səltənitining ottuz səkkizinqi yilida Omrining oqlı Ahab Israilqə

padixah boldi. Omrining oqli Ahab Samariyada yigirma ikki yil Israilning ustida saltanat kildi. **30** Emma Omrining oqli Ahab Pərwərdigarning nəziridə əzidin ilgilənilərninğ həmmisidin axurup yamanlik kildi. **31** Wə xundak boldiki, u Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırida yürux anqə eoır gunah əməstək, u Zidonilərninğ padixahı Ətbaalning kizi Yizəbəlni hotunlukka aldi wə xuning bilən u Baal degən butning kullukida bolup, uningəsa səjdə kildi. **32** U Samariyada yasılan Baalning buthanisi iqiğə Baaləsa bir kurbangah yasidi. **33** Ahab həm bir «Axərah but»nimu yasatti; Ahab xundak kiliپ uningdin burun ətkən Israilning həmmə padixahlırininğ Israilning Hudasi Pərwərdigarning əzəzipini kəzəpılan ixliridin axurup yamanlik kildi. **34** Uning künliridə Bəyt-Əllik Hial Yeriho xəhərinini yasidi; ləkin u uning ulini saləanda tunji oqli Abiram əldi; wə dərwasilərinini saləanda uning kənji oqli Səgub əldi; xuning bilən Pərwərdigarning nunning oqli Yəxua arkilik [Yeriho toqruluk] eytkən səzi əməlgə axuruldi.

17 Əmdi Gileadta turuwatqanlardin boləan Tixbilik Iliyas Ahabka: — Mən hizmitidə turuwatqan Israilning Hudasi Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənki, məninğ səzümsiz bu yillarda nə xəbnəm nə yaməqur qüxməydu, dedi. **2** Andin Pərwərdigarning səzi uningəsa kelip: — **3** Bu yərdin ketip, məxrik tərəpkə berip, İordan dəryasining u tərpidiki kərit əkinining boyida əzüngni yoxurəqin; **4** wə xundak boliduki, sən əkinning süyidin iqişən; mana, sanga u yərdə ozuk yətküzüp berixkə kəsa-kəzəqunlarni buyrudum, deyildi. **5** Xuning bilən u

Pərwərdigar buyruqandək kılıp, İordan dəryasining u tərıpidiki kərit ekınıoqa berıp, u yərdə turdı. **6** Qəoqə-kuzoqunlar ətigəndə nan bilən gəx, hər kəqtə yənə nan bilən gəx yətküzüp berətti. U əzi ekınının süyidin iqətti. **7** Ləkin zemində yamoqur yaoqmıoqını üqün birməzgildin keyin ekın su kırıp kətti. **8** U wəqıttə Pərwərdigarning səzi uningoqa kelıp: — **9** Ornungdin turup Zidondiki Zarəfatka berıp, u yərdə turoqın; mana, Mən u yərdiki bir tul hotunni seni bekixka buyrudum, deyildi. **10** U ornidin turup Zarəfatka berıp, xəhərnin dərwasısıoqa kəlgəndə, mana u yərdə bir tul hotun otun tərıp turatti. U tul hotunni qakırıp: — Ətünimən, kaqıda mənə iqkili azrak su elıp kəlgəysən, dedi. **11** U su aləqili mangoqanda, u yənə: — Ətünimən, mənə kəlungda bir qıxləm nanmu aləqə kəlgəysən, dedi. **12** Əmma u: — Pərwərdigar Hudayingning həyatı bilən, sənə kəsəm kəlimənki, mənə heq nan yok, pəkət idixta bir qənggal un, kəzıda azoqınə may bar, mənə ikki tal otun tərıwatımən; andin berıp özüm bilən oqlumoqa nan etıp, unı yəp əlimiz, dedi. **13** İliyas uningoqa: — Kərkımıoqın; berıp eytkəningdək kəloqın; ləkin əwwal bir kəqik tokaq etıp, mənə elıp kəlgin; andin əzüng bilən oqlungoqa nan ətkin. **14** Qünki İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Pərwərdigar yər yüzigə yamoqur yaoqdurıdoqan künqıqilik idixtiki un tügiməydu wə kəzıdiki may kəməyməydu», dedi. **15** Xuning bilən u berıp, İliyasning eytkənidək kıldı wə u, İliyas wə əyalning əyidikilər heli künlərgiqə yedi. **16** Pərwərdigarning İliyas arkilik eytkən səzi boyıqə, idixtiki un tügimidi wə kəzıdiki maymu kəməymidi. **17** Xu ixlərdin keyin xundaq boldiki,

əyning igisi boləjan bu ayalning oəli kesəl boldi. Uning kesili xundak eoirlixip kəttiki, uningda nəpəs qalmidi.

18 Ayal Iliyaska: — I Hudaning adimi, mening sən bilən nemə alaqəm bar idi? Sən gunahimni yadka kəltürüp, oəlumning jenioəa zamin boluxka kəldingmu? — dedi.

19 U uningəa: — Oəlungni qoluməa bərgin, dəp uni uning kuqikidin elip əzi olturoəan balihanoəa elip qikip əz ornioəa koyup, **20** Pərwərdigarəa pəryad kilip: — I Hudayim Pərwərdigar, mən mehman boləjan bu tul hotunning oəlini əltürüx bilən uning bexiojimu bala qüxürdungmu? — dəp nida kildi. **21** U balining üstigə üq kətim əzini qaplap, Pərwərdigarəa pəryad kilip: — I Pərwərdigar Hudayim, bu balining jeni əzigə yənə yenip kirsun! — dəp nida kildi. **22** Pərwərdigar Iliyasning pəryadini anglidi; balining jeni uningəa yenip kirixi bilən u tirildi. **23** Iliyas balini balihanidin elip qüxüp, əygə kirip, anisioəa tapxurup bərdi. Iliyas: — Mana oəlung tiriktur, dedi. **24** Ayal Iliyaska: — Mən xu ix arkilik əmdi sening Hudaning adimi ikənlikingni, aəzingdin qikəan Pərwərdigarning səzi həkikət ikənlikini bildim, dedi.

18 Uzun wakit ətüp, Pərwərdigarning səzi [kuroəaqilikning] üqinqi yilida Iliyaska kelip: — Sən berip əzüngni Aəabning aldida ayan kiləjin, wə Mən yər yüzigə yamoəur yaoədurimən, deyildi. **2** Xuning bilən Iliyas əzini Aəabning aldida ayan kiləjili qikip kətti. Aəarqilik bolsa Samariyədə kəttik idi. **3** Aəab ordisidiki oəojidar Obadiyani qakirdi (Obadiya tolimu təkwadar kixi bolup Pərwərdigardin intayin qorkətti. **4** Yizəbəl Pərwərdigarning pəyoəəmbərlirini əltürüp

yokitiwatkada Obadiya yüz pəyoqəmbərni elip əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki qarəya yoxurup, ularni nan wə su bilən bakқанidi). 5 Ahab Obadiyaqə: — Zeminni kezip həmmə bulak wə həmmə jiləqilarəya berip bakқin; u yərlərdə at-keqirlarni tirik sakliqudək ot-qəp tepilarmikin? Xundak bolsa bizning ulaqlirimizning bir qismini soymay turalarmiz, dedi. 6 Ular hər biri jaylarəya bəlünüp mangdi; Ahab öz aldioya mangdi, Obadiyamu öz aldioya mangdi. 7 Obadiya öz yolida ketip barəanda, mana, uningəya Iliyas uqridi. U uni tonup yərgə yikilip düm yetip: Bu rast sən, qəjam Iliyasmu? — dəp soridi. 8 U uningəya: — Bu mən. Berip öz qəjangəya: — Iliyas kaytip kəldi! dəp eytkin, dedi. 9 U Iliyaska mundak dedi: — «Sən kandaqsigə kəminəngni əltürgili Ahabning kəliqəya tapxurmakqi bolisən, mən zadi nemə gunah kildim? 10 Öz Hudaying Pərwədigarning həyati bilən kəsəm kilimənki, qəjam adəm əwətip seni izdimigən heq əl wə məmlikət qəlmidi. Xu əl, məmlikətlər: «U bu yərdə yok» desə, padixah ularəya seni tapalmioqanoya kəsəm iqlüzdi. 11 Lekin sən manga hazır: — «Berip qəjangəya: — Iliyas kaytip kəldi! degin» — dəysən! 12 Mən kəxingdin kətkəndin keyin, Pərwədigarning Rohi seni mən bilmigən yərgə elip baridu; xundakta mən Ahabqa həwər yətküzüp, lekin u seni tapalmisa, meni əltüridu. Əməliyəttə, kəminəng yaxliқimdin tartip Pərwədigardin kərkup kəlgənmən. 13 Yizəbəl Pərwədigarning pəyoqəmbərlirini əltürgəndə mening kandaq kəliqinim, yəni mən Pərwədigarning pəyoqəmbərliridin yüzni əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim

ikki o'qaroqa yoxurup, ularni nan wə su bilən təminləp
bakkanlikim sən o'qamotqa məlum qilinotqan əməsmu? **14**
Əmdi sən hazır manga: — «Berip o'qangotqa: — Mana
Iliyas kəldi degin», — deding. Xundak qilsam u meni
əltüridu!». **15** Lekin Iliyas: — Mən hizmitidə turuwatqan
samawi qoxunlarning Sərdari bolotqan Pərwərdigarning
hayati bilən kəsəm qilimənki, mən jəzmən bügün uning
aldida ayan bolimən, dedi. **16** Xuning bilən Obadiya
Ahabning qexioqa berip uningotqa həwər bərdi. Ahab
Iliyas bilən kərüxkili bardi. **17** Ahab Iliyasni kərgəndə
uningotqa: — Bu sənmu, i Israilotqa bala kəltürgüqi?!
— dedi. **18** U jawab berip: — Israilotqa bala kəltürgüqi
mən əməs, bəlkı sən bilən atangning jəmətidikilər!
Qünki silər Pərwərdigarning əmrlirini taxlap Baal degən
butlarotqa tayinip əgəxkənsilər. **19** Əmdi adəm əwətip
Karməl teotqida pütkül Israilni yenimotqa jəm qıl, xundakla
Yizəbəlning dastihinidin otqizalinidiotqan Baalning tət yüz
əllik pəyotəmbiri bilən Axərahning tət yüz pəyotəmbirini
yiotdur, — dedi. **20** Xuning bilən Ahab Israillarning
həmmisigə adəmlərni əwətip, pəyotəmbərlərni Karməl
teotqida yiotdurdi. **21** Iliyas barlik həlkə yəkin kelip:
— Qaqanoqiqə ikki pikir arisida arisaldi turisilər? Əgər
Pərwərdigar Huda bolsa, uningotqa əgixinglar; Baal Huda
bolsa, uningotqa əgixinglar, dedi. Əmma həlk uningotqa
jawab bərməy, ün-tin qikarmidi. **22** Iliyas həlkə: —
Pərwərdigarning pəyotəmbərliridin pəkət mən yaloquz
qaldim. Əmma Baalning pəyotəmbərliri tət yüz əllik
kixidur. **23** Əmdi bizgə ikki buqa berilsun. Ular əzlirigə
bir bukini tallap, soyup parqilap otunning üstigə qoysun,

əmma ot yakmisun. Mənmü baxқа bir buқini təyyar қилип
ot yakmay otunning üstigə қояy. **24** Silər bolsanglar,
öz ilahlıringlarning namini qaqirip nida қilinglar. Mən
bolsam, Pərwərdigarning namini qaqirip nida қилимən.
Қaysi Huda ot bilən jawab bərsə, xu Huda bolsun, dedi.
Həmmə həlk: — Bu obdan gəp, dəp jawab bərdi. **25** Iliyas
Baalning pəyqəmbərlirigə: Silər kəp boləq awwal
əzünglar üçün bir buқini tallap təyyar қilinglar; andin
heq ot yakmay öz ilahınglarning namini қiqқirip nida
қilinglar, dedi. **26** Ular uning deginі boyiqə əzlrigə
berilgən buқini elip uni təyyar қildi. Ətigəndin qüxқiqə
ular Baalning namini қiqқirip: — I Baal, bizgə jawab
bərgin! dəp nida қildi. Lekin heq awaz yaki heq jawab
bolmidi. Ular raslanəqan қurbangah қərisidə tohtimay
səkrəytti. **27** Qüx kirgəndə Iliyas ularni zanglıқ қилип: —
Ünlükrəк қiqқiringlar; qünki u bir ilah əməsmü? Bəlkim
u qongқur hiyaləqə qəməp kətkəndü, yaki ix bilən qiqқip
kətkəndü, yaki bir səpərgə qiqқip kətkəndü? Yaki bolmisa
u uhlawatқan boluxi mumkin, uni oyqitixinglar kerək?!
— dedi. **28** Ular tehimu ünlük qaqirip öz қaidisi boyiqə
қanoqə milinip kətküqə əzlrini қилиq wə nəyzə bilən
tilatti. **29** Qüxtin keyin ular «bexarət beriwatқan» қalətkə
qüxüп kəqlik қurbanlıқ wəқtiqiqə xu қaləttə turdi. Lekin
heq awaz anglanmidi, yaki jawab bərgüqi yaki ijabət
қiloquqi məlum bolmidi. **30** Iliyas həmmə həlkқə: —
Yenimoqə yeqin kelinglar, dedi. Həmmə həlk uningəqə
yeqin kəlgəndin keyin u Pərwərdigarning xu yərdiki
yiqitiloqan қurbangahını қaytidin қurup қiqқti. **31** Iliyas
on ikki taxni aldi. Bu taxlarning sani Pərwərdigarning

«Naming Israil bolsun» degən sözini tapxuruwaloğan Yaqupning oqulliridin qikkən kəbilələning sani bilən ohxax idi. **32** Xu taxlardin u Pərwədigarning nami bilən bir qurbangahni yasidi. U qurbangahning qərisidə ikki seah dan patkudək azgal kolidi. **33** Andin u otunni rastlap, bukini parqilap otunning təpisigə qoydi. **34** U: — Tət idixni suoğa toxkuzup uni kəydürmə qurbanlik wə otunning üstigə təkünglar, — dedi. Andin: Yənə bir qetim kilinglar» — dewidi, ular xundak kildi. U yənə: — Üqinqi mərtiwə xundak kilinglar, dedi. Ular üqinqi mərtiwə xundak kiloğanda **35** su qurbangahning qərisidin ekip qüxüp, kolanoğan azgalnimu su bilən toldurdi. **36** Kəqlik qurbanlikning wakti kəlgəndə Iliyas pəyoğəmbər qurbanlikka yekın kelip mundak dua kildi: — Əy Pərwədigar, İbrahim bilən İshaq wə Israilning Hudasi, Əzüngning Israilda Huda boləjiningni axkara kiloğaysən, xundakla mening Sening kulung bolup bularning həmmisini buyrukung bilən kiloğanlikimni bügün bildürgəysən. **37** Manga ijabət kiloğaysən, əy Pərwədigar, ijabət kiloğaysən; xuning bilən bu həlkə sən Pərwədigarning Huda ikənlikingni həmdə ularning kəlbirini tooğa yoloğa yanduroquqi əzüng ikənlikingni bildürgəysən, dedi. **38** Xuning bilən Pərwədigarning oti qüxüp kəydürmə qurbanlikni, otunni, taxlarni wə topini kəydürüp azgaldiki sunimu yokitiwətti. **39** Həkləarning həmmisi buni kərüpla, ular düm yikilip: — Pərwədigar, u Hudadur, Pərwədigar, u Hudadur, deyixti. **40** Iliyas həlkə buyrup: — Baalning pəyoğəmbərlirini tutunglar, heqkaysini koyup bərmənglar, — dedi. Ular

ularni tutkanda Iliyas ularni kixun jilojisiqqa elip berip, u yərdə kətl kildurdi. **41** Iliyas Ahabqa bolsa: — Qikip yəp-iqkin. Qünki kattik yamojurning xaldirliqan awazi anglanmakta, — dedi. **42** Ahab kopup yəp-iqix üqün qikti. Əmma Iliyas Karməlning qokkisiqqa qikip yərgə engixip, bexini tizining otturisiqqa qoyup tizlinip **43** hizmətkariqqa: — Qikip dengiz tərəpkə kariqin, dedi. U qikip səpselip qarap: — Heqnərsə kərünməydi, dedi. U jəmiy yəttə kətim: — Berip qarap bakkin, dəp buyrudi. **44** Yəttinqi kətim kəlgəndə u: — Mana, dengizdin qikiwatkan, adəm alikinidək kikiq bir bulutni kərdum — dedi. Iliyas uningqqa: — Qikip Ahabqa: — «Harwini kətip təwəngə qüxkin, bolmisa yamojur seni tosuwalidu», dəp eytkin, — dedi. **45** Angoquqə asman bulut bilən tutulup, boran qikip kattik bir yamojur yaqdi. Ahab harwiqqa qikip Yizrəəlgə kətti. **46** Pərwərdigarning qoli Iliyasning wujudida turoqqa, u belini baqlap Ahabning aldida Yizrəəlning kirix eqiziqliqə yügürüp mangdi.

19 Lekin Ahab Iliyasning həmmə kəlojinini, jümlidin həmmə pəyoqəmbərləni kiliqlap əltürginini Yizəbəlgə eytip bərdi. **2** Yizəbəl bolsa Iliyaska bir həwərqi əwətip: — Əgər ətə muxu waqitkiqə sən xularning janliriqqa kəlojiningdək mən sening jeningni ohxax kilmisam, ilahlar mangimu xundak kilsun həmdə uningdinmu ziyadə kilsun! — dəp eytkuzdi. **3** U buni bilgəndə, öz jenini kutkuzmak üqün keqip Yəhuda təwəsidiki Bəər-Xebaqa bardi. U u yərdə öz hizmətkarini kəldurup qoyup, **4** Əzi qəlning iqigə qarap bir kün yol mangdi. U u yərdiki bir xiwaqning kəxiqqa kelip uning astida olturup, əzining

өлümigə tilək tiləp: — I Pərwərdigar əmdi boldi, jenimni aloqin; nemila degənbilən mən ata-bowilirimdin artuk əməsmən, — dedi. **5** U xu xiwaq astida yetip uhlap qaldi. Mana bir pərixta uni noqup uningoa: — Qopup, nan yegin, dedi. **6** U qarisa bexida kizik qoqlarda pixiwatqan bir poxkal wə bir koza su turatti. U yəp-iqip yənə uhliqili yatti. **7** Andin Pərwərdigarning pərixtisi yənə kelip ikkinqi kətim uni noqup uningoa: — Qopup nan yegin. Bolmisa yolungning eqirini kətürəlməysən, dedi. **8** U qopup yəp-iqti. Xu taamdin aloqan kuwwət bilən u kirik keqə-kündüz mengip Hudaning teqi Hərəbgə yetip bardı. **9** U u yərdiki oqaroqa kirip qondi. Wə mana, Pərwərdigarning səzi uningoa kelip mundak deyildi: — I Iliyas, bu yərdə nemə kiliwatisən? **10** U jawab berip: — Samawi qoxunlarning Sədari bolqan Huda Pərwərdigar üqün zor otluq muhəbbət bilən həsət qildim. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahliringni yiqitip, Sening pəyoqəmbərliringni kiliq bilən əltürdi. Mən, yaloquz mənla qaldim wə ular mening jenimni aloqili kəstləwatidu, dedi. **11** U uningoa: — Qikip, Pərwərdigarning aldida taoqda turoqin, dedi. Mana, Pərwərdigar ətöp ketiwatatti; [uning aldida] zor küqlük bir xamal qikip, taoqlarni sundurup, qoram taxlarni parqilap qeqiwətti. Lekin Pərwərdigar xamalda əməs idi. Xamaldin keyin bir yər təwrəx boldi. Lekin Pərwərdigar yər təwrəxtə əməs idi. **12** Yər təwrəxtin keyin bir lawuldioqan ot kətürüldi. Lekin Pərwərdigar otta əməs idi. Ottin keyin boxqina, mulayim bir awaz anglandi. **13** Wə xundak boldiki, Iliyas xuni anglap, yüzini yepinqisi bilən orap oqarning aqzioqa berip turdi. Mana, bir awaz

qikip uningõa: — I Iliyas, sən bu yərdə nemə kiliwatisən?
— dedi. **14** U jawab berip: — Samawi qoxunlarning Sərdari bolõan Huda Pərwərdigar üqün zor otluk muhəbbət bilən həsət kildim. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap qurbangahlıringni yikitip, Sening pəyğəmbərliringni kiliq bilən əltürdi. Mən yaloquz mənla qaldim wə ular mening jenimni aloili kəstləwatidu, dedi. **15** Pərwərdigar uningõa mundak dedi: — Barõin, kəlgən yolung bilən kaytip, andin Dəməxkning qəligə barõin. U yərgə barõanda Həzaəlni Suriyə üstigə padixah boluxka məsih kılõin. **16** Andin Nimxining oõli Yəhuni Israilning üstigə padixah boluxka məsih kılõin; öz ornungõa pəyğəmbər boluxka Abəl-Məholahlik Xafatning oõli Elixanimu məsih kılõin. **17** Wə xundak boliduki, Həzaəlning kiliqidin qeqip kutuloğan hər birini Yəhu əltüridu; Yəhuning kiliqidin qeqip kutuloğan hər birini Elixə əltüridu. **18** Ləkin Israilda yəttə ming kixini, yəni Baalning aldida tizlirini pükmişən wə uningõa aqzini səyğüzmişən hər birini əzümgə saklap qaldurdum, — dedi. **19** U u yərdin qikip, Xafatning oõli Elixani tapti. U qaqda u yər həydəwatatti; uning aldida on ikki jüp uy bar idi, u on ikkinqisi bilən qox həydəwatatti. Iliyas kelip uning üstigə öz yepinqisini taxlap artip qoydi. **20** U uylarni taxlap Iliyasning kəynidin yügürüp kelip: — Meni berip atam bilən anamni səygili qoyõin, andin mən kelip sanga əgixəy, — dedi. U uningõa: — Qaytkin; mən sanga nemə kildim? — dedi. **21** U uningdin ayrilip, əzi ixlətkən bir jüp uyni soyup, ularning jabduqini otun kılıp, gəxini pixurup həlkəqə beriwidi, ular yedi. Andin u ornidin qopup Iliyasning kəynidin əgixip, uning hizmitidə boldi.

20 Suriyoning padixahi Bən-Ḥadad pütkül qoxunini jam kildi; u ottuz ikki padixahni at wə jəng ɣarwiliri bilən elip qikip, Samariyəgə qorxap hujum kildi. **2** U əlqiləni xəhərgə kirgüzüp Israilning padixahi Aḥabning qexioḡa əwətip uningḡa: — **3** «Bən-Ḥadad mundak dəydu: — Sening kümüx bilən altunung, sening əng qirayliḡ hotunliring bilən baliliringmu meningkidur» dəp yətküzdi. **4** Israilning padixahi uningḡa: — I oḡjam padixah, sili eytkanliridək mən özüm wə barliḡim siliningkidur, dəp jawab bərdi. **5** Əlqilər yənə kelip: — «Bən-Ḥadad səz kiliḡ mundak dəydu: — Sanga dər wəḡə: — Sening kümüx bilən altunungni, sening hotunliring bilən baliliringni manga tapxurup berisən, degən həwəni əwəttim. **6** Lekin ətə muxu waḡitlarda hizmətkarlimni yeningḡa əwətimən; ular ordang bilən hizmətkarliringning əylirini ahturup, sening kəzliringdə nemə əziz bolsa, ular xuni ḡolioḡa elip kelidu» — dedi. **7** U waḡitta Israilning padixahi zemindiki həmmə aḡsakallarni qaqirip ularḡa: — Bu kixining ḡandak awariḡilik ḡiḡarmaḡqi bolḡanliḡini bilip ḡelinglar. U manga həwər əwətip məndin hotunlirim bilən balilirim, kümüx bilən altunlirimni tələp ḡiloḡinida mən uningḡa yaḡ demidim, dedi. **8** Barliḡ aḡsakallar bilən həḡkning həmmisi uningḡa: — Ḳulak salmiḡin, uningḡa maḡul demigın, dedi. **9** Buning bilən u Bən-Ḥadadning əlqilirigə: — Oḡjam padixahḡa, sili adəm əwətip, əz kəminiliridin dəsleḡtə sorioḡanning həmmisini ada ḡilimən; lekin keyinkisiḡa maḡul deyəlməymən, dəp beringlar, — dedi. Əlqilər yenip berip xu səzni yətküzdi. **10** Bən-Ḥadad

uningõja yənə həwər əwətip: — «Pütkül Samariyə xəhridə manga əgəxkənlərnin qollirioja oqumliqudək topa kəlip qalsa, ilahlar mangimu xundək kilsun wə uningdin axurup kilsun!» — dedi. **11** Ləkin Israilning padixahı jawab berip: — «Sawut-qorallar bilən jabdunoquqi sawut-qorallardin yexingüqidək mahtinip kətmisun!» dəp eytinglar, — dedi. **12** Bən-Hədad bu səzni angliqanda hərəkəsi padixahlar bilən qədirlirida xarab iqixiwatatti. U hizmətkarlırioja: — Səpkə tizilinglar, dedi. Xuni dewidi, ular xəhərgə hujum kəlixkə tizilixti. **13** U wəqəttə bir pəyoqəmbər Israilning padixahı Ahabning kəxioja kəlip: — Pərwərdigar mundək dəydu: — «Bu zor bir top adəmnı kərdüngmu? Mana, Mən bu küni ularni sening qolungõja tapxurimən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən», dedi. **14** Ahab: — Kimning wasitisi bilən bolidu? dəp soridi. U: — Pərwərdigar mundək dəydu: «Waliylarning oqulamliri bilən bolidu», dedi. U yənə: — Kim hujumni baxlaydu? — dəp soridi. U: — Sən özüng, dedi. **15** U wəqəttə waliylarning oqulamlirini saniwidi, ularning sani ikki yüz ottuz ikki nəpər qıkti. Andin keyin u həmmə həlkni, yəni barlıq Israillarnı saniwidi, ularning sani yəttə ming nəpər qıkti. **16** Israillar xəhərdin qüx wəqtida qıkti. Bən-Hədad bilən xu padixahlar, yəni yərdəmgə kəlgən ottuz ikki padixah bolsa qədirlirida xarab iqip məst boluxkanıdi. **17** Waliylarning oqulamliri yürüxtə awwal mangdi. Bən-hədad adəm əwətiwidi, ular uningõja həwər berip: — «Samariyədin adəmlər kəliwatidu» — dedi. **18** U: — Əgər sülhı tüzüxkə qıqқан bolsa ularni tirik tutunglar, əgər sokuxkili qıqқан bolsimu ularni

tirik tutunglar, dedi. **19** Əmdi waliylarning bu ʔulamliri wə ularning kəynidiki ʔoxun xəhərdin ʔikip, **20** hər biri əzigə uqrioʔan adəmnı ʔepip ɵltürdi. Suriylər ʔaqtı; Israil ularnı ʔoʔlidi. Suriyəning padixahı Bən-Hədad bolsa atʔa minip atliklar bilən ʔeqip ʔutuldi. **21** Israilning padixahı ʔikip həm atliklarnı həm jəng hər wilirini bitqit kilip Suriylərnı ʔattik ʔir-qap kildi. **22** Pəyʔəmbər yənə Israilning padixahining ʔexioʔa kelip uningʔa: — Əzüngni mustəhəmləp, əzüngni obdan dəngsəp, nemə ʔilixing kərəklidin oylap bəʔʔin. Qünki kələr yili ətiyazda Suriyəning padixahı sən bilən jəng ʔiloʔili yənə ʔikidu, dedi. **23** Suriyəning padixahining hizmətkarliri uningʔa mundaʔ dedi: — «Ularning ilahı taoʔ ilahı boləʔaʔʔa, ular bizgə küqlük kəldi. Lekin biz tüzlənglikdə ular bilən soʔuxsak, jəzmən ularʔa küqlük kelimiz. **24** Əmdi xundaʔ ʔiloʔayliki, padixahlarning hər birini əz mənsipidin ʔüxürüp, ularning ornida waliylarnı tikligəyla. **25** Andin sili məhrum boləʔan ʔoxunliriʔa barawər boləʔan yənə bir ʔoxunni, yəni atning ornioʔa at, hərwining ornioʔa hərwa təyyar ʔildurup əz liri gə yioʔkayla; biz tüzlənglikdə ular bilən soʔuxayli; xuning bilən ularʔa küqlük kəlməmdük?». U ularning səzigə ʔulak selip xundaʔ kildi. **26** Keyinki yili ətiyazda Bən-Hədad Suriylərnı editlap toluʔ yioʔip, Israil bilən jəng ʔiloʔili Afək xəhri gə ʔikti. **27** Israillarmu əz lirinı editlap, ozuk-tülük təyyarlap, ular bilən jəng ʔilixʔa ʔikti. Israillar ularning udulida bargah tikliwidi, Suriylərnı aldida huddi ikki top ʔiqik oʔlak padisidək kəründi. Lekin Suriylər pütkül zeminni ʔaplioʔanidi. **28** Əmma Hudaning

adimi Israilning padixahining kexioqa kelip uningqa: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Suriylər: Pərwərdigar taoq ilahidur, jiləjilarning ilahı əməs, dəp eytkini üqün, Mən bu zor bir top adəmning həmmisini sening qolungqa tapxurimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər», dedi. **29** Ikki tərəp yəttə kün bir-birining udulida bargahlırida turdi. Yəttinqi küni soqux baxlandi. Israillar bir kündə Suriylərdin yüz ming piyadə əskərni əltürdi. **30** Qaloqanlar Afək xəhərigə qeqip kiriwalı; ləkin sepili ərülüp ulardin yigirmə yəttə ming adəmning üstigə qüxüp besip əltürdi. Bən-Hədad əzi bədər qeqip xəhərgə kirip iqliridiki bir öygə məküwalı. **31** Hizmətkarliri uningqa: — Mana biz Israilning padixahlırini rəhimlik padixahlar dəp angliduk; xuning üqün bəllirimizgə bəz baqlap baxlirimizqa kula yəgəp Israilning padixahıqa təslimgə qıqaylı. U silining janlırini ayarmikin? — dedi. **32** Xuning bilən ular bəllirigə bəz baqlap baxlırioqa kula yəgəp Israilning padixahining kexioqa berip uningqa: — Kəminiliri Bən-Hədad: «Jenimni ayioqayla», dəp iltija qıldı, dedi. U bolsa: — U tehi həyatmu? U mening buradirim, dedi. **33** Bu adəmlər bu səzni yaxxilikning alamiti, dəp oylap, dərhallə uning bu səzini qing tutuwelip: — Bən-Hədad silining buradərliridur! — dedi. U: — Uni elip kelinglar, dəp buyrudi. Xuning bilən Bən-Hədad uning kexioqa qıqtı; xuning bilən u uni qolidin tartip jəng hərwisioqa qıqardi. **34** Bən-Hədad uningqa: — Mening atam silining atiliridin aloqan xəhərləni siligə qayturup berəy. Atam Samariyədə rəstə-bazarlırini tikligəndək sili əzliri üqün

Padixahlar 1

oʻxlikka qoʻmgan haldagi Samariyaga qaytip ordisoqga kirdi.

21 Bu ixlardan keyin xundak boldiki, Yizrællik Nabotning Yizrældagi, Samariyaning padixahisi Ahabning ordisining yonida bir uzumzarlik bar idi. **2** Ahab Nabotga soʻz qilip: — Oʻz uzumzarlikingni manga bergin, mening oyumga yekin boʻlmaq, uni bir say-kektatlik boʻl qilay. Uning ornida sanga obdanrak bir uzumzarlik beray yoki layik kersang bahasini nak berimən, dedi. **3** Emma Nabot Ahabga: — Pərwədigar meni ata-bowilirimning mirasini sanga setixni məndin neri qilsun, dedi. **4** Ahab Yizrællik Nabotning: «Ata-bowilirimning mirasini sanga bərməymən» dəp eytqan soʻzidin hapa bolup oʻxlikka qoʻmgan haldagi ordisoqga qaytti; u kariwatta yetip yuzini [tam] tərəpkə örüp nanmu yemidi. **5** Hotuni Yizəbəl uning kexioqga kelip: Rohiy kəypiyating nemixka xunqə təwən, nemixka nan yeməysən? — dedi. **6** U uningoga: — Mən Yizrællik Nabotga soʻz qilip: «Uzumzarlikingni manga puloqga bərsəng, yoki layik kersəng uning ornioqga baxka uzumzarlik beray» dedim. Lekin u: «Sanga uzumzarlikimni bərməymən» dedi, — dedi. **7** Hotuni Yizəbəl uningoga: — Sən hazır Israilning üstigə səltənət qiləuqi əməsmu? Qopup nan yəp, kənglūngni hux qiləyin; mən sanga Yizrællik Nabotning uzumzarlikini erixtūrimən, dedi. **8** Andin u Ahabning namida bir hət yezip, üstigə uning məhūrinini besip, hətni Nabotning xəhəridə uning bilən turuwatqan aqsakallar wə mətiwərlərgə əwətti. **9** Həttə u mundaq yazoqanidi: — «Roza tutux kerək dəp buyrup, həlkning arisida Nabotni tərde olturoquzoqin;

10 ikki adəməni, yəni Beliyalning balisini uning udulida olturoquzup, ularni Nabotning üstidin ərz qiloquzup: «Sən Hudaqa wə padixahqa lənət okudung» dəp guwahlik bərgüzünglar. Andin uni elip qikip qalma-kesək kilip ɵltürünglar». **11** Xəhərning adəmliri, yəni uning xəhridə turuwatqan aqsakalar bilən mətiwərlər Yizəbəlning ularqa əwətkən hetidə pütülgəndək kildi; **12** ular rozini buyrup, həlkning arisida Nabotni tərdə olturoquzdi. **13** Andin u ikki adəm, yəni Beliyalning baliliri həlkning aldida Nabot üstidin ərz kilip: «Nabot Hudaqa wə padixahqa dəxnəm kildi» dəp guwahlik bərdi. Xuning bilən ular Nabotni xəhərning taxkiriqa sərəp elip qikip, taxlar bilən qalma-kesək kilip ɵltürdi. **14** Andin ular Yizəbəlgə adəm əwətip: «Nabot qalma-kesək kilip ɵltürüldi» dəp həwər bərdi. **15** Yizəbəl Nabotning qalma-kesək kilinip ɵltürülgənlikini angliqanda Ahabqa: Qopup, Yizrəəllik Nabotning sanga pulqa bərgili unimioqan üzümzarlikini tapxurup aloqin; qünki Nabot həyat əməs, bəlki ɵldi, dedi. **16** Xundak boldiki, Ahab Nabotning ɵlgənlikini anglap, Yizrəəllik Nabotning üzümzarlikini igiləx üqün xu yərgə bərdi. **17** Lekin Pərwərdigarning səzi Tixbilik Iliyaska kelip mundaq deyildi: — **18** «Qopup berip, Samariyədə olturuxluk Israil padixahi Ahab bilən uqraxqin; mana u Nabotning üzümzarlikida turidu; qünki uni igiliwelix üqün u yərgə bərdi. **19** Uningqa: — «Adəm ɵltürdüngmu, yerini igiliwaldingmu?» — degin. Andin uningqa yənə səz kilip: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Nabotning kəninini itlar yalioqan jayda sening kəningnimu itlar yalaydu» — degin». **20** Ahab Iliyaska: — I düxminim, meni taptıngmu?

— dedi. U jawabən mundak dedi: — Rast, mən seni taptim; qünki sən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kılıx üqün özünəni setiwəttin. **21** Pərwərdigar: «Mana, Mən üstünggə bala qüxürüp nəslingni yokitip, sən Ahabning Israilda kaləjan jəmətidiki həmmə ərkəkni, hətta ajiz yaki meyip bolsun, həmmisini üzüp yokitimən; **22** wə sən Mening oqəzipimni qozəp Israilni gunahqa azduqəjining üqün sening jəmətingni Nibatning oqlı Yəroboamning jəməti wə Ahiyahning oqlı Baaxaning jəmətigə ohxax kəlimən» — dəydu, — dedi. **23** — Yizəbəl tooqrisidimu Pərwərdigar səz kilip: «Yizrəəlning sepilining texida itlar Yizəbəlni yəydu. **24** Ahabning jəmətidikilərdin xəhərdə əlgənlərnə itlar yəydu; səhrada əlgənlərnə bolsa asmandiki kuxlar yəydu» dedi **25** (Bərhək, hotuni Yizəbəlning kutritixliri bilən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kiləjili əzini satkan Ahabdək həqkim yok idi. **26** U Pərwərdigar Israilarning aldidin həydəp qoqliwətkən Amoriylarning kiləjində kəlip, yirginqlik butlarəja tayinip əgixip, lənətlik ixlarnə kilətti). **27** Ləkin Ahab bu səzlərnə angliqanda əz kiyimlirini yirtip bədinigə bəz yəgəp, roza tutti. U bəz rəhtə yatətti, jimjit mangətti. **28** U wəqəttə Pərwərdigarning səzi Tixbilik Iliyaska kəlip: — **29** «Ahabning Mening aldimda əzini kəndək təwən tutuwatқанlığını kərdüŋmu? U əzini Mening aldimda təwən tutuwatқанlığı түпəylidin, bu balani uning künliridə kəltürməymən, bəlki uning oqlining künliridə uning jəmətigə kəltürimən» — dəyildi.

22 Üq yiloqıqə Suriyə bilən Israilning otturisida jəŋg bolmioqəqə, ular tinqlıqta ətəti. **2** Üqinqi yilda bolsa

Yəhudaning padixahi Yəhoxafat Israilning padixahini
yoklap bardi. **3** Israilning padixahi öz hizmətkarlırioja:
— Gileadtiki Ramot bizningki ikənlikini bilisiləröu?
Xundak ikən, nemixka biz jim olturup, tehiqə Suriyəning
padixahining kolidin uni almaymiz? — dedi. **4** U
Yəhoxafatka: — Jəng kilöjili mening bilən Gileadtiki
Ramotka berixka maqul bolamdila? — dəp soridi.
Yəhoxafat Israilning padixahioja jawab berip: —
Biz silining-mening dəp ayrimaymiz; mening həlkim
əzlirining həlkidur, mening atlirim silining atliridur, dedi.
5 Lekin Yəhoxafat Israilning padixahioja: — Ətüniməni,
bügün awwal Pərwədigarning sözini sorap kərgəyla,
dedi. **6** Xuning bilən Israilning padixahi pəyoqəmbərləni,
yəni tət yüzqə adəmnı yioqdurup ulardin: — Sokuxkili
Gileadtiki Ramotka qiqsam bolamdu, yok? — dəp soriwidi,
ular: — Qikqin, Rəb uni padixahning kolioja beridu,
deyixti. **7** Lekin Yəhoxafat bolsa: — Bulardin baxka, yol
sorioqudək Pərwədigarning birər pəyoqəmbiri yokmu? —
dəp soridi. **8** Israilning padixahi Yəhoxafatka jawab berip:
— Pərwədigardin yol soraydioqan yənə bir adəm bar; lekin
u mening tooqramda kutlukni əməs, bəlki balayi'apətni
kərsitip bexarət bərgəqkə, mən uni əq kərimən. U
bolsa Imlahning ooqli Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I
aliyliri, sili undak demigəyla, dedi. **9** Andin Israilning
padixahi bir qakirini qakirip uningöja: — Qakqan berip,
Imlahning ooqli Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi. **10**
Əmdi Israilning padixahi bilən Yəhudaning padixahi
Yəhoxafat xahanə kiyimlirini kiyixip, Samariyəning
dərwasisining aldidiki hamanda hərbiəri öz təhtidə

olturuxti. Ularning aldidagi pəyoqəmbərlərləning həmmisi bexarət bərməktə idi. **11** Kənanahning oğlu Zədəkiya bolsa əzi tēmürdin münggüzlərləni yasap qikip: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriylərləni yəkatkuqə üsüp ursila», dedi. **12** Həmmə pəyoqəmbərlər xuningəyə ohxax bexarət berip: «Gileadtiki Ramotqa qikip səsiz muwəppəkiyəət qəzinila; qünki Pərwərdigar uni padixahning qoligə tapxuridikən», deyixti. **13** Mikayani qiqqirəqili barəjan həwərqə uningəyə: — Mana, həmmə pəyoqəmbərlər birdək padixahqə yaxsi həwər bərməktə; əmdi ətünimən, sening səzüngmu ularning səzi bilən birdək bolup, yaxsi bir həwərləni bərgin, dedi. **14** Əmma Mikayə: — Pərwərdigarning həyati bilən qəsəm qilimənki, Pərwərdigar mənə eytsə, mən xuni eytimən, dedi. **15** U padixahning aldigəyə kəlgəndə padixah uningdin: I Mikayə, jəng qiləqili Gileadtiki Ramotqa qiqsəq bolamdu, yəq? — dəp soriwidi, u uningəyə jəwəb berip: — Qikip muwəppəkiyəət qəzinisən; qünki Pərwərdigar xəhərləni padixahning qoligə beridu, dedi. **16** Ləkin padixah uningəyə: — Mən sangə qəngə qətim Pərwərdigarning namida rast gəptin bəxkisini mənə eytməslikqə qəsəm iqqüzüxüm kərək?! — dedi. **17** Mikayə: — Mən pütkül İsrailning təqlərdə padiqisiz qəylərdəq tərilib kətkənləqini kərdüm. Pərwərdigar: «Bulərləning igisi yəq; bulərləning hərbi tinq-aman əz əyigə qəytsun», dedi, — dedi. **18** İsrailning padixahı Yəhəxəfatqə: — Mana, mən siligə «U mənəng təqlərdə qutlukni əməs, bəlki həman balayı’apətni kərsitip bexarət beridu», demigənmidim? — dedi. **19** Mikayə yənə: — Xungə Pərwərdigarning səzini

angliqin; mən Pərwərdigarning öz təhtidə olturoqanlikini, asmanning pütkül qoxunliri uning yenida, ong wə sol tərpidə turoqanlikini kərdüm. **20** Pərwərdigar: «Kim Ahabni Gileadtiki Ramotqa qikip, xu yərdə həlak boluxqa aldaydu?» — dedi. Birsı undak, birsi mundak deyixti; **21** xu wəqıtta bir roh qikip Pərwərdigarning aldida turup: «Mən berip alday», dedi. Pərwərdigar uningdin: «Qandak usul bilən aldaysən?» — dəp soriwidi, **22** u: — «Mən qikip uning həmmə pəyoqəmbərlirining əozida yaloqanqi bir roh bolimən», dedi. Pərwərdigar: — «Uni aldap ilkinggə alalaysən; berip xundak kil» — dedi. **23** Mana əmdi Pərwərdigar sening bu həmmə pəyoqəmbərliringning əozioqə yaloqanqi bir rohni saldi; Pərwərdigar sening tooqrangda balayı'apət kərsitip səzlidi» — dedi. **24** Xuni anglap Kənanahning oqlı Zədəkiya kelip Mikayaning kaqitioqə birni selip: — Pərwərdigarning Rohi kaysi yol bilən məndin ətüp, sanga səz kilixqa bardi?! — dedi. **25** Mikaya jawab berip: — Əzüngni yoxurux üqün iqkiridiki əygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. **26** Israilning padixahi əmdi: — Mikayani elip kayturup berip, xəhər həkimi Amon bilən padixahning oqlı Yoaxqa tapxurup, **27** ularoqə tapilap: «Padixah mundak dəydu: — Uni zindanoqə solap mən tinq-aman yenip kəlgüqilik kiynap nan bilən suni az-az berip turunglar» — degin, dəp buyrudi. **28** Mikaya: — Əgər sən həqikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərwərdigar mening wasitəm bilən səz kilmioqan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət, hərbinglar anglanglar, dedi. **29** Israilning padixahi bilən Yəhudaning padixahi Yəhoxafat Gileadtiki Ramotqa qikti. **30** Israilning

padixahı Yəhoxafatka: — Mən baxka kiyapətkə kirip jənggə qikay; sili bolsila öz kiyimlirini kiyip qikqayla, dedi. Israilning padixahı baxka kiyapət bilən jənggə qikti.

31 Suriyəning padixahı jəng hərwiliri üstidiki ottuz ikki sərdaroqa: — Qongliri yaki kikiqliri bilən əməs, pəkət Israilning padixahı bilən soquxunglar, dəp buyrudi. **32** wə xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarliri Yəhoxafatni kərgəndə: — Uni qoqum Israilning padixahı dəp, uningoqa hujum kiloili buruldi. Lekin Yəhoxafat pəryad kətürdi.

33 jəng hərwilirining sərdarliri uning Israilning padixahı əməslikini kərgəndə uni qoqlimay, burulup ketip kəixiti.

34 Əmma birəylən qarisiqla bir okya etiwidi, oq Israilning padixahining sawutining mürisidin təwənki ulikidin ətüp təgdi. U hərwikexigə: Hərwinini yandurup meni səptin qikarəyin; qünki mən yaridar boldum, dedi. **35** U küni jəng barqanseri qattik boldi. Padixah bolsa Suriylərləning udulida öz jəng hərwisioqa yəlinip ərə turdi. Zəhmidin kəni hərwinəning tegigiqə ekip, kəq kirgəndə u ərldi. **36** Kün patarda qoxun arisida bir qattik sada anglirip: — Hər adəm öz xəhərigə yansun! Hərbiri öz yurtioqa yenip kətsun! — deyildi. **37** Padixah ərldi, kixilər uni Samariyəgə elip kəldi; ular padixahni Samariyədə dəpnə kildi. **38** Birsə padixahning hərwisini Samariyəning kəlidə [yuqanda] (bu kəl pahixə ayallar yuyunidioqan jay idi), Pərwərdigarning eytkən səzi əməlgə axurulup, itlər uning kənini yalidi. **39** Ahabning baxka ixliri, kiloqlanlirining həmmisi, jümlidin uning yasioqan «pil qix sariyi» wə bina kiloqlan həmmə xəhərlər toqruluk «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta

pütülgən əməsmidi? **40** Ahab ata-bowiliri arisida uhlidi. Andin uning oqli Ahaziya ornida padixah boldi. **41** Asaning oqli Yəhoxafat Israilning padixahi Ahabning səltəniti tətinqi yilida Yəhudağa padixah boldi. **42** Yəhoxafat padixah bolqanda ottuz bəx yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə bəx yıl səltənət kildi. Uning anisinin ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. **43** U hər ixta atisi Asaning barlıq yollirida yürüp, ulardin qıkmay Pərwədigarning nəziridə durus bolqanni kılatti. Pəkət «yukiri jaylar»la yökütilmişanidi; halayık yənıla «yukiri jaylar»da qurbanlıq kılıp huxbuy yaqatti. **44** Wə Yəhoxafat bilən Israilning padixahi otturisida tınlıq boldi. **45** Yəhoxafatning baxka ixliri, uning kərsətkən kudriti, kandaq jəng kılqanliri toqrisida «Yəhuda padixahlrining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **46** U atisi asaning künliridə zemindin qoqlıwetilmigən kəspiy bəqqiwazlarni zeminidin həydəp qıkardi. **47** U waqıtta Edomning padixahi yok idi, bəlki bir waliy həküm sürətti. **48** Yəhoxafat Ofirdin altun elip kelix üqün bir «Tarxix kemə» ətritini kurdi. Lekin kemilər heqyərgə baralmidi; qünki ular Əzion-Gəbərdə urulup wəyran bolqanidi. **49** U waqıtta Ahabning oqli Ahaziya Yəhoxafatka: — Mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlıring bilən kemilərdə barsun, dedi. Lekin Yəhoxafat unimidi. **50** Yəhoxafat öz ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də ata-bowilirining kəbrisidə dəpnə kılindi. Andin oqli Yəhoram ornida padixah boldi. **51** Ahabning oqli Ahaziya Yəhudaning padixahi Yəhoxafatning səltəniti tətinqi yilida Samariyədə Israilning üstidə padixah bolup

ikki yil sältənət qildi. **52** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni qilip atisining yolida wə anisining yolida yürüp, xundakla Israilni gunahqa putlaxturoqan Nibatning oqli Yəroboamning yolida mangdi; **53** u atisi qiloqanning həmmisini qilip, Baalning kullukida bolup, uningə səjdə qilip, Israilning Hudasi Pərwərdigarning oəzipini kəzəjidi.

Padixahlar 2

1 **2** Ahaziya Samariyada turoqanda [ordisidiki] balihanining pənjirisidin yikilip qūxūp, kesəl bolup qaldı. U həwərqilərnı əwətip ularoqa: — Əkron xəhıridiki ilah Baal-Zəbubdin mening tooqramda, kesilidin sakıyamdu, dəp soranglar, dedi. **3** Lekin Pərwərdigarning Pərixtsi bolsa Tixbılık İliyaska: — Ornungdin tur, Samariyə padixahning əqlirining aldioqa berip, ularoqa: — Israilda Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol sorioqili mangdinglarmu? **4** Xuning üqün Pərwərdigar hazir mundaq dediki: «Sən qikqan kariwattin qūxəlməysən; sən qoqum əlisən» degin, — dedi. Xuning bilən İliyas yoloqa qikti. **5** Həwərqilər padixahning yenioqa kaytip kəldi; u ulardin: Nemixka yenip kədinglar, dəp soridi. **6** Ular uningoqa: — Bir adəm bizgə uqrap bizgə: — Silərnı əwətkən padixahning yenioqa kaytip berip uningoqa: «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Israilda Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol sorioqili adəmlərnı əwətingmu? Xuning üqün sən qikqan kariwattin qūxəlməysən; sən qoqum əlisən!» dənglar, — dedi. **7** Padixah ulardin: Silərgə uqrap bu səzlərnı kiloqan adəm kandaq adəm ikən? — dəp soridi. **8** Ular uningoqa: U tüklik, beligə tasma baqlioqan adəm ikən, dedi. Padixah: U Tixbılık İliyas ikən, dedi. **9** Andin padixah bir əllikbexini qol astidiki əllik adimi bilən İliyasning kexioqa mangdurdi; bu kixi İliyasning kexioqa baroqanda, mana u bir dəngning üstidə olturatti. U uningoqa: I Hudaning adimi, padixah seni qūxūp kəlsun! dəydu, dedi. **10** Lekin İliyas əllikbexioqa: Əgər mən Hudaning adimi bolsam, asmandin ot qūxūp sən bilən əllik

adimingni keydursun, d p jawab b r di. Xuan asmandin ot q x p, uning  zi bilən  llik adimini keydürüwətti.

11 Xuning bilən padixah yənə bir  llikbexini uning qol astidiki  llik adimi bilən uning  exio a mangdurdi. U uningə: I Hudaning adimi, padixah eytti: Seni d r  al q x p k lsun! — dedi. **12** Lekin Iliyas  llikbexio a: Əgər mən Hudaning adimi bolsam, asmandin ot q x p sən bilən  llik adimingni keydursun, d p jawab b r di. Xuan Hudaning oti asmandin q x p uning  zi bilən  llik adimini keydürüwətti. **13** Padixah  mdi  qinqi bir  llikbexini qol astidiki  llik adimi bilən uning  exio a mangdurdi; əllikbexi berip Iliyasning aldio a qik p, tizlinip uningə yalwurup: I Hudaning adimi, mening jenim bilən sening bu  llik  ulungning janliri nəziringdə  ziz bolsun!

14 D rw   , asmandin ot q x p, ilgiriki ikki  llikbexini ularning qol astidiki  llik adimi bilən keydürüwətti. Lekin  azir mening jenim sening nəziringdə  ziz bolsun, dedi. **15** Pərwərdigarning P ruxtisi Iliyask : Sən q x p uning bilən barəqin; uningdin     mio in, dedi. U ornidin turup uning bilən q x p padixahning  exio a berip **16** padixah  : Pərwərdigar s z  lip: «Israilda w  iy sorio ili bolidio an Huda yok mu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol sorio ili    il rni  w ttingo u? Xuning üçün sən qik  an kariwattin q x  m ys n; sən qo  um əlisən!» d ydu, — dedi. **17** Xuning bilən Iliyas degəndə, Pərwərdigarning s zi boyiqə A aziya  ldi. Uning oo li bolmio aq  , Y  oram uning ornida padixah boldi. Bu Y  oxafatning oo li, Y  uda padixah  Y  oramning ikkinqi yili idi. **18**  mdi A aziyaning bax a ixliri, uning

kiloqan əməlliri bolsa, ular «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

2 Pərwərdigar İliyasni qara quyunda asmanqə ketürməkqi bolqan wəqıttə İliyas bilən Elixə Gilgəldin qikiq ketiwatatti. **2** İliyas Elixəqə: — Səndin ətünimən, bu yərdə qəloqin; qünki Pərwərdigar meni Bəyt-Əlgə mangoquzdi. Elixə: Pərwərdigarning həyati bilən, wə sening həyating bilən qəsəm qilimənki, seningdin hərgiz ayrilməymən! dedi. Xuning bilən ular Bəyt-Əlgə qüxüp kəldi. **3** U wəqıttə Bəyt-Əldiki pəyoqəmbər xagirtliri Elixəning kexioqə kelip uningqə: Biləmsən, Pərwərdigar bügün oqoqangni səndin elip ketidu? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **4** İliyas Elixəqə: — Səndin ətünimənki, bu yərdə qəloqin; qünki Pərwərdigar meni Yerihoqə mangoquzdi. Elixə: Pərwərdigarning həyati bilən, wə sening həyating bilən qəsəm qilimənki, seningdin hərgiz ayrilməymən, dedi. Xuning bilən ular ikkisi Yerihoqə bardı. **5** U wəqıttə Yerihodiki pəyoqəmbər xagirtliri Elixəning kexioqə kelip uningqə: Biləmsən, Pərwərdigar bügün oqoqangni səndin elip ketidu? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **6** İliyas Elixəqə: — Səndin ətünimənki, bu yərdə qəloqin; qünki Pərwərdigar meni İordan dəryasioqə mangoquzdi, dedi. Elixə: Pərwərdigarning həyati bilən, wə sening həyating bilən qəsəm qilimənki, seningdin hərgiz ayrilməymən, dedi, xuning bilən ular ikkisi mengiwərđi. **7** Əmdi pəyoqəmbər xagirtliridin əllik kixi berip, ularning udulida yirəktin qarap turatti. Əmma u ikkiylən İordan dəryasining boyida tohtap turđi. **8** İliyas yepinqisini qətləp, uning bilən suni uriwidi, su

ikkigə bəlünüp turdi; ular ikkisi quruk yoldin etti. **9** Ətöp bolqandin keyin Iliyas Elixaoqa: Mən səndin ayrılmasta, sening əzüng üçün məndin nemə tiliking bolsa, dəwərgin, dedi. Elixə: Sening üstüngdə turoqan Rohning ikki həssisi üstümgə kənsun, — dedi. **10** U: Bu tilikinggə erixmək qiyindur; mən səndin elip ketilgən waqtimda, meni kərüp tursang, sanga xundak berilidu; bolmisa, berilməydu, — dedi. **11** Wə xundak boldiki, ular səzlixip mangoqanda, mana, otluk bir jəng hərwise bilən otluk atlar namayan boldi; ular ikkisini ayriwətti wə Iliyas qara quyunda asmanoqa kətürölüp kətti. **12** Elixə buni kərüp: I atam, i atam, Israilning jəng hərwise wə atliq əskərliri! — dəp wərkiridi. Andin u uni yənə kərəlmidi. U öz kiyimini tutup, ularni yirtip ikki parqə qiliwətti. **13** Andin u Iliyasning uqisidin qüxüp qaloqan yepinqisini yərdin elip, İordan dəryasining qiroqikioqa qaytip kəldi. **14** U Iliyasning üstidin qüxüp qaloqan yepinqisi bilən suni urup: «Iliyasning Hudasi Pərwərdigar nədidur?», dedi. Elixə suni xundak uroqanda su ikkigə bəlündi; Elixə sudin ətöp kətti. **15** Yerihodiki pəyoqəmbər Xagirtliri qarxi qiroqakta turup uni kərđi wə: «Iliyasning rohi Elixaning üstididur» dəp uning aldioqa berip, bax urup təzim qildi. **16** Ular uningoqa: Mana sening kəminiliring arisida əllik əzimət bar; ətünimiz, bular oqojangni izdigili barsun. Pərwərdigarning Rohi bəlkim uni kətürüp taqlarning bir yeridə yaki jiloqlarning bir tərpidə taxlap qoydimiki, dedi. Lekin u: Silər heq adəmnə əwətmənglar, dedi. **17** Əmma ularning uni qistawerixi bilən u hijalət bolup: Adəm əwətinglar, dedi. Xunga ular əllik kixini əwətti; bular üq

kün uni izdidi, lekin heq tapalmidi. **18** Ular Elixaning yenioğa kaytip kəlgəndə (u Yerihoda turuwatatti) u ularoğa: Mən dərəkə silərgə «Izdəp barmanglar!» demidimmu? — dedi. **19** Xəhərdiki adəmlər Elixoğa: Ojoram kərgəndək, xəhər əzi obdan jaydidur, lekin su naqar wə tupraq tuqmastur, dedi. **20** U: Yengi bir koza elip kelip, iqigə tuz qoyup, manga beringlar, dedi. Ular uni elip kelip uningə bərdi. **21** U bulakning bexioğa berip uningə tuzni təkti wə: Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən bu sularni sakayttim; əmdi ulardin qayta ölüm bolmaydu wə yərning tuqmasliki bolmaydu» — dedi. **22** Huddi Elixaning eytqan bu səzidək, u su taki bögüngə kədər pak bolup kəldi. **23** Elixə Yerihodin qikip Bəyt-Əlgə bardi. U yolda ketip baroqanda, bəzi balılar xəhərdin qikip uni zanglik qilip: Qikip kət, i takir bax! Qikip kət, i takir bax! — dəp warkiraxti. **24** U burulup ularoğa qarap Pərwərdigarning nami bilən ularoğa lənət okudi; xuning bilən ormanliqtin ikki qixi eyik qikip, balilardin kirik ikkini yirtiwətti. **25** U u yərdin ketip, Karməl teoqioğa berip, u yərdin Samariyəgə yenip bardi.

3 Yəhuda padixahı Yəhoxafatning səltəniti on səkkizinçi yili, Ahabning oqlı Yəhoram Samariyədə Israiloğa padixah bolup, on ikki yıl səltənət qildi. **2** U əzi Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qilatti, lekin atisi bilən anisi qiloqan dərjide əməs idi. U atisi yasatqan «Baal tüwrüki»ni elip taxlidi. **3** Lekin u Israilni gunahqa putlaxturoqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırida qing turup, ulardin heq yanmidi. **4** Moabning padixahı Mexa nahayiti qong qoyqi idi; u Israilning

padixahioqa yüz ming qoza ҳам yüz ming qoqkarning yungini olpan qilatti. **5** Əmdi xundak boldiki, Ahab ölüp kətkəndin keyin Moabning padixahi Israilning padixahioqa yüz ərüdi. **6** U wakıtta Yəhoram padixah Samariyədin qikip həmmə Israilni [jəng üqün] editlidi. **7** U yənə adəm əwıtip Yəhudaning padixahi Yəhoxafatqa həwər berip: Moabning padixahi məndin yüz ərıdi; Moab bilən sokuxkili qıqamsən? — dedi. U: Qıqımən; bizdə mening-sening dəydiqan gəp yoxtur, mening həlkim sening həlkingdur, mening atlırim sening atlıringdur, dedi. **8** U yənə: Qaysi yol bilən qıqayli, dəp sorıdi. Yəhoram: Biz Edom qəlining yoli bilən qıqayli, dəp jawab bərdi. **9** Andin Israilning padixahi bilən Yəhudaning padixahi Edomning padixahioqa qoxulup mangdi. Ular yəttə kün aylinip yürux qiloqandin keyin, qoxun wə ular elip kəlgən at-ulaqlarqa su qalmıdi. **10** Israilning padixahi: Apla! Pərwərdigar biz üq padixahni Moabning qolioqa qüxsun dəp, bir yərgə jəm qiloqan ohxaydu, dedi. **11** Lekin Yəhoxafat: Pərwərdigardin yol soriximiz üqün bu yərdə Pərwərdigarning bir pəyoqəmbiri yoxmu? — dedi. Israilning padixahining qakarlıridin biri: Iliyasning qolioqa su quyup bərgən Xafatning oqlı Elıxa bu yərdə bar, dedi. **12** Yəhoxafat: Pərwərdigarning səz-kalami uningda bar, dedi. Xuning bilən Israilning padixahi bilən Yəhoxafat wə Edomning padixahi uning kexioqa qüxüp bardı. **13** Elıxa Israilning padixahioqa: — Mening sening bilən nemə karim! Əz atangning pəyoqəmbərliri bilən anangning pəyoqəmbərlirining kexioqa barəjin, dedi. Israilning padixahi: Undak demigin; qünki Pərwərdigar bu

üq padixahni Moabning kolioja tapxurux üqün jəm kıloıan
 ohxaydu, — dedi. **14** Elix: Mən hizmitidə turuwatқан
 Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kılımənki, əgər
 Yəhudaning padixahi Yəhoxafatning hərmıtni kılmiıan
 bolsam, seni kəzgə ilmiıan yaki sanga karimiıan
 bolattım. **15** Lekin əmdi berip bir sazqini manga elip
 kelinglar, — dedi. Sazqi saz qaloıanda, Pərwərdigarning
 kılı uning üstigə qüxti. **16** U: Pərwərdigar söz kılıp: «Bu
 wadining həmmə yerigə ora kolanglar» dedi, — dedi
 andin yənə: **17** — Qünki Pərwərdigar mundak dəydu:
 «Silər ya xamal ya yamoıur kərmisənglarmu, bu wadi
 suıa tolup, əzünglar bilən at-ulaıqliringlar həmmisi su
 iıisilər». **18** Lekin bu Pərwərdigarning nəziridə kikiı ix
 bolup, u Moabnimu silərnıng kılıringlarıa tapxuridu.
19 Silər barlık mustəhkəm xəhərlərnı wə barlık esil
 xəhərlərnı bəsüp ətüp, barlık yahxi dərəhlərnı kesip
 taxlap, həmmə bulaklarını tindurup, həmmə munsət
 ekinzarlıkını taxlar bilən kaplap harab kılısilər» — dedi.
20 Wə ətisi ətigənlik kurbanlık sunuloıan waktida, mana,
 su Edom zemini tərəptin ekip kelip, həmmə yərnı suıa
 toxkuzdi. **21** Əmma Moablarning həmmisi: Padixahlar biz
 bilən jəng kılıılı qikiptu, dəp angliıan bolup, sawut-
 kalkan kətürəligüdək qong-kikiı həmmisi qegrada tizilip
 səptə turdi. **22** Ular ətisi səhərdə kopup karisa, kün nuri
 ularnıng udulidiki su üstigə qüxkənidi; künning xolisida
 su ularıa kəndək kərüнди. Ular: — **23** Bu kan ikən!
 Padixahlar uruxup bir-birini kırııan ohxaydu. I Moablar!
 Dərhal oljining üstigə qüxüp bəlixıwalaylı! dedi. **24** Lekin
 ular Israilnıng ləxkərgahıa yətkəndə, Israilar ornidin

kopup Moablaroqa hujum qilixi bilən ular bədən qaqtı. Israillar ularni sürüp-toqay kiliwətti. **25** Ular xəhərləni wəyran kilip, hər bir adəm tax elip, həmmə munbət ekinzarlıqni tolduruwətküqə tax taxlidi. Ular həmmə bulak-қудuқlarni tindurup, həmmə yahxi dərəhləni kesiwətti. Ular Kir-Ҳarəsət xəhridiki taxlardin baxқа heq nemini қaldurmidi. Xu xəhərgə bolsa, saloqa atқuқilar uningə qərgiləp hujum kildi. **26** Moabning padixahı jəngning əzigə ziyadə қattıқ kəlgini kərip əzi bilən yəttə yüz kiliqwazni elip Edomning padixahioqa hujum kilip bəsüp ətүxkə atlandi; ləkin ular bəsüp ətəlmidi. **27** Xuning bilən təhtigə warisliқ kіloquqı tunji oqlini elip, sepilning təpisiдə uni kəydүrmə qurbanliқ kildi. U waқitta Israil Pərwədigarning қattıқ kəhriгə uқrioqanidi. Xuning bilən bu üq padixah Moab padixahtin ayrilip, hərkəysisi əz yurtioqa ketixti.

4 Pəyoqəmbər xagirtliridin birining tul қaloqan hotuni Elixaoqa pəryad kilip: Sening қulung boləqan mening erim əlüptu. Bilisənki, sening қulung Pərwədigardin қorққан adəm idi. Əmdi kərz igisi mening ikki oqlumni қulluққа aloқili kəldi. **2** Elixə uningdin: Sening üqün nemə қilay? Deginə, əyүngdə neməng bar? — dəp soridi. U: Dedikingning əyidə kіqіk bir koza maydin baxқа heqnərsə yok, — dedi. **3** U: Berip həmmə qəxniliringdin qəgün-koza, yəni box qəgün-kozilarni ətнə aloқin, ular az bolmisun. **4** Andin əzüng bilən oқulliring əygə kirgin, ixikni yepip həmmə qəgün-koziləroqa may қaqilioқin. Toxқanlirini bir qətkə elip qoyoқin, — dedi. **5** Xuning bilən u u yərdin ayrilip oқulliri bilən əygə kirip ixikni yapti.

Ooqulliri qөгүн-kozilarni uning aldioqa elip kәlgәndә,
u may kuydi. **6** Wә xundak boldiki, qөгүн-kozilarning
hәmmisi toloqanda u ooqliqa: Yәnә bir koza elip kәl, dedi.
Әmma ooqli: Әmdi koza qalmidi, dedi. U waqitta may
tohtap qaldi. **7** Әmdi u berip Hudaning adimigә hәwәр
yәtküzdi. U: Berip mayni setiwәt, qәrzingni түgәtkin;
andin qaloqan pul bilән özüng wә ooqulliringning jenini
beqinglar, dedi. **8** Bir küni Elixә Xunәм xәhriqә bardi.
U yәrdә bir bay ayal bar idi wә u uni өз öyidә tamakqa
tutup qaldi. Xuningdin keyin hәrqaqan u yәrdin ötүp
mangsa, u uning öyigә kirip oqizalinatti. **9** Bir küni u
өz erigә: Bu yәrdin daim etidioqan kixi Hudaning bir
mukәddәs adimi ikәнlikini bilip yәttim. **10** Biz өgzidә
uningoqa bir kiqukrәk öy salayli. Uningoqa öydә kariwat,
xirә, orunduk wә qiraqdan täyyarlap berәyli; wә xundak
bolsunki, u qaqanla yenimizoqa kәlsә xu öydә tursun, —
dedi. **11** Әmdi pәyoqәmbәр bir küni u yәrgә kәlgәndә, xu
balihanoqa kirip yetip qaldi. **12** U өз hizmәtkari Gәhazioqa:
Sән u Xunәмlik ayalni qaqiroqin, dedi. U uni qaqiroqanda,
ayal uning qexioqa kәldi. **13** Pәyoqәmbәр hizmәtkarioqa:
Sән uningoqa: «Sili bizning oqemimizni yәp muxundak
өzlirini kәp awarә kildila; mән sili üqün nemә kәlip
berәy? Padixahqa yaki qoxun sәrdarioqa birәр tәlәplirini
yәtküzәymu?» — degin, dedi. Ayal buningoqa jawab berip:
— Mән өз hәlkim arisida yaxawatimән, boldi! dedi. **14**
Әmdi Elixә Gәhazidin, uningoqa nemә kәlip berix kerәk? —
dәp soridi. Gәhazi: Uning ooqul balisi yok ikән, wә erimu
qeri ikән, dedi. **15** U: Uni qaqiroqin, dedi. Ayalni qaqiriwidi,
ayal ixikkә kelip turdi. **16** Pәyoqәmbәр uningoqa: Kelәр yili

təhminən muxu wəqəttə kəvəkəlliridə bir oşulliri bolidu, dedi. U: Yəq, i oşojam! I Hudaning adimi, dedikinggə yaloqan eytmioşin, dedi. **17** Əmdi Elixə uningə degəndək u ayal həmilidar bolup, ikkinşii yili bekətilgən wəqəttə oşul tuşdi. **18** Bala əşup qong boldi. Bir kəşni xundək boldiki, u atisi bar yərgə, ormiqilarning kəşioşə qikiş kətti. **19** U atişioşə: Way bexim, way bexim, dəp waysidi. U hizmətkarişə, uni anişining kəşioşə elip barşin, dedi. **20** U uni kəşürşp anişining yenioşə apirişp kəydi. Bala anişining etikidə qəşkikişə olturdi, andin əlşp kəldi. **21** Andin anisi qikişp, uni Hudaning adimining əyidiki kariwatşə yatşuzup kəyup, ixikni yepişp qikişp kətti. **22** U erini qəşirişp uningəşə: Oşulamlardin birini mangdurşin, u bir exəkni elip kəlsun; mən uni qəpturup, Hudaning adimining kəşioşə dərşəl berip kələş, dedi. **23** Eri uningəşə: Nemixşə uning kəşioşə bşğşn barişən? Bşğşn yə yengi ay yə xəbat kəşni bolmishə, dedi. Ayali uningəşə, Həmmə ix tinqlik — dedi. **24** U exəkni tokutup oşulamioşə: Ittik həydəp mang; mən demigşqə tohtimioşin, dedi. **25** Xuning bilən u Kərməl teşioşə berip Hudaning adimi aldioşə kəldi. Wə xundək boldiki, Hudaning adimi uni yirəktinlə kəşşp əş hizmətkari Gəhəşioşə: Mana Xunəmlik ayal keliwatidu; **26** Sən uning aldioşə yşğşrşp berip uningdin: Sili tinqlikşmu? Ərliri tinqlikşmu? Baliliri tinqlikşmu?» — dəp sorioşin, dedi. — Həmmə ix tinqlik, dəp eytti ayal. **27** Əmdi təşqə qikişp Hudaning adimining kəşioşə kəlgəndə, u uning putlirini kəvəkəllidi. Gəhəş uning yenioşə berip uni ittiriwətməkş boldi; ləkin Hudaning adimi: — Uni əş iştərişioşə kəyoşin; qşnki uning kəngli intayin sunuk wə

Pərwərdigar bu ixni manga deməy yoxuruptu, dedi. **28**

Ayal: Mən oqjamdin bir oqul tilidimmi? Manga yaloqan
söz kılmioqin, dəp səndin ətünmidimmi? — dedi. **29**

Pəyoqəmbər Gəhazioq: — Belingni qing baqlap, mening
hasamni elip mangoqin. Birsigə uqrisang, uningqə salam
kılmioqin, birsi sanga salam kılsa, sən uningqə jawab
bərmigin. Mening hasamni balining yüzigə koyqin, dedi.

30 Balining anisi: Pərwərdigarning hayati bilən wə sening
hayating bilən kəsəm kılimənki, səndin ayrilmaymən,
dedi. Elixə ornidin turup uning kəynidin əgəxti. **31**

Gəhazı ulardin burun berip hasisini balining yüzigə
koyqanidi. Əmma heq awaz yaki tiwix qikmidi. Xuning
bilən u yenip Elixaning aldioqə berip uningqə: Bala
oyoqanmidi, dedi. **32** Elixə ɔygə kelip qarisa, mana, bala
uning kariwitida ɔlük yatatti. **33** U bala bilən ɔzini ayrim
kaldurup, ixikni yepiwetip Pərwərdigarqə dua kıldi. **34**

Andin u kariwatqə qikip balining ɔstigə ɔzini koyup
aɔzini uning aɔzioqə, kəzlirni uning kəzlirigə, kəllirini
uning kəllirioqə yekip yatti. Xuning bilən balining bədini
issixqə baxlıdi. **35** U qıxıq ɔydə u yak-bu yakqə mengip
andin yənə kariwatqə qikip yənə balining ɔstigə egildi. U
wakıtta bala yəttə kətim qıxkürdi, andin kəzlirini aqti. **36**

Pəyoqəmbər Gəhazini qakirip uningqə: Xunəmlık ayalni
qakiroqin, dedi. U uni qakirip koydi. U Elixaning yenioqə
kəlgəndə. U uningqə: Oqullirini kətürüq alsila, dedi.

37 U ɔyigə kırıpla uning ayioqi aldioqə yikilip düm yatti,
bexi yərgə təgküdək təzim kıldi. Andin ɔz oqlini kətürüq
qikip kətti. **38** Elixə Gilgalqə yenip bardi. Xu qaoqda
yurtta aqarqilik bolqanidi. Pəyoqəmbərlərnin xagirtliri

5 Suriyə padixahining qoxun sərdari Naaman öz oqojisining aldida tolimu kədirləndi və izzətləndi, çünki Pərvərdigar uning qoli arkilik Suriyəgə nusrətlər bərgənidi. U batur jəngqi bolqini bilən, ləkin mahaw kesiligə giriptar bolup qaloqanidi. **2** Əmdi Suriylər top-top bolup, bulangqilikqə qikip Israildin bir kiqik qizni tutup kəlgənidi; bu qiz Naamanning ayalining hizmitini qilatti. **3** U hanimoqə: Kaxki, mening oqojam Samariyədiki

pəyoqəmbərnin qəxida bolsidi! U uni mahaw kesilidin saqaytatti, dedi. **4** Naaman berip hojisiqə: — Israilning yurtidin bolqan kiz mundaq-mundaq eytti, dedi. **5** Suriyə padixahı: Yahxi! Sən barqin, mən Israilning padixahıqə bir məktup əwətimən, dedi. Naaman on talant kümux bilən altə ming xəkəl altun wə həm on kixilik kiyimni elip Israilqə bardı. **6** U məktupni Israilning padixahıqə apirip tapxurup bərdi. Məktupta: — «Bu məktup sanga yətkəndə bilgəysənki, mən öz hizmətkarım Naamanni sening qəxingqə mangdurdum. Sən uni mahaw kesilidin saqaytkəysən», dəp pütülgənidi. **7** Israilning padixahı hətni oqup bolup, öz kiyimlirini yirtip-yirti wətti wə: — Mən Hudamu? Kixini ɵltürüp həm tirildürəlmənmu? Nemixqə u kixi: — Bu adəmnı mahaw kesilidin saqaytkin, dəp hawalə qilidu? Qeni, oylinip kərüŋlar, u dər wəqə mən bilən jəŋg qiloqili baqanə izdəydu, dedi. **8** Wə xundak boldiki, Hudaning adimi Elixə Israilning padixahının öz kiyimlirini yirtkinini angliqanda, padixahqə adəm əwıtip: Nemixqə öz kiyimliringni yirtting? U kixi qazir bu yərgə kəlsun, andin u Israilda bir pəyoqəmbər bar ikən dəp bilidu, dedi. **9** Naaman atlırı wə jəŋg qarwisi bilən kelip, Elixaning ɵyining ixiki aldida tohtidi. **10** Elixə bir həwərqini mangdurup Naamanqə: — Berip İordan dəryasida yəttə qetim yuyunup kəlgin; xundak qilsang ətliring əsligə kelip pakiz bolisən, dedi. **11** Lekin Naaman aqqıqlinip yenip kelip: — Mana, u qoqum qikip, mening bilən kərixidu, ɵrə turup Hudasi Pərwərdigarning namıqə nida qilip, [yara] jayning üstidə qolini silkip, mahaw

kesilini sakaytidu, dāp oylap kalgānidim. **12** Dāmāxkning dāryaliri, yāni Abarna bilēn Farpar [dāryasining suliri] Israilning hām mā suliridin yahxi āmāsmu? Mān ularda yuyunsam pakiz bolmamdim? — dedi. U qattik oʻzāplini burulup yolōja qikti. **13** Lekin uning hizmatkarliri uning kexioja berip: — I atam, āgār pāyoqāmbār siligā eoqir bir ixni tapiloqan bolsa, qilmasmidila? Undak bolōqan yārdā, u siligā suoja qūxūp yuyunup, pakiz bolisila, degān bolsa xundak qilmamla? — deyixti. **14** Xunga u qūxūp, Hudaning adimining sōzigā binaēn Iordan dāryasida yōttā ketim qēmūldi. Xuning bilēn uning eti paklinip, kīqik balining etidāk bolup sakaydi. **15** Xuning bilēn u barliq hāmrahiliri bilēn Hudaning adimining kexioja kaytip kelip, uning aldida turup: — Mana āmdi pūtkūl yār yūzidā Israildin baxka yārdā Huda yok ikān, dāp bilip yōttim; āmdi hāzir, ōz kāmīnāngdin bir sowqatni qōbul qilōqin, dedi. **16** Lekin Elixā: Mān hizmitidā turuwatqān Pārwardigarning hāyati bilēn kāsām qilimānki, hēq nemini qōbul qilasmān, dedi. [Naaman] tola qing turuwalsimu, hēq qōbul qilmidi. **17** Andin Naaman mundak dedi: — āgār qōbul qilmisang, kāmīnānggā topidin ikki qeqir yūk berilsun; qūnki kāmīnāng bundin keyin Pārwardigardin baxka hēqkandak ilāhlarōja kōydūrmā qurbanliq yaki inakliq qurbanliqini kēltūmōydu. **18** Lekin Pārwardigar kāmīnāngning xu bir ixini kēqūrūm qilōjay: oqojamning ōzi Rimmonning buthanisioja sōjdā qilmak ūqūn kirgēndā, mening kolumōja yōlānsā mān Rimmonning buthanisida tiz pūksām, muxu amalsiz tiz pūkkīnim ūqūn Pārwardigar mān kāmīnāngni kēqūrgāy,

dedi. **19** Elixaning uningdini: — Sən aman-hatirjəmlitkə kətkin, dedi. U uningdin ayrilip azoqinə yol mangdi. **20** Lekin Hudaning adimi Elixaning xizmətkari Gəhəzi kənglidə: — Mana, u Suriyəlik Naaman elip kəlgən nərsiliridin oqojam heqnemini almay, uni bikar kətküzüwetiptu. Lekin Pərwərdigarning həyatı bilən kəsəm qilimənki, mən uning kəynidin yügürüp berip, uningdin azrak bir nərsə alay, dəp oylidi. **21** Xuni dəp Gəhəzi Naamanning kəynidin bardı. Naaman bir kimning kəynidin yügürüp keliwatqinini kərüp, hərwisidin qüxüp uning aldiqə berip: Həmmə ix tinqlikmu? — dəp soridi. **22** U: — Tinqlik, — dedi, — əmma oqojam meni mangdurup: Mana əmdi Əfraim taqlıqıdın pəyoqəmbərlərnin xagirtliridin ikki yigit kəximə qəldi. Bularqə bir talant kümüş bilən ikki kixlik kiyim bərsilə, dəp eytti, — dedi. **23** Naaman: — Ikki talant kümüşni qəbul qılqın, dəp uni zorlap ikki talant kümüşni ikki haltıqə qegip, ikki kixilik kiyimni qikirip bərdi. Bularni Naaman oqlamliridin ikki yigitkə yüdküzdi; ular Gəhəzinin aldidə bularni kətürüp mangdi. **24** U turoqan dənggə yətkəndə bularni ularning qolliridin elip əyigə tikip qoydi; andin bu adəmlərnı kətküzüwətti. **25** Andin u oqojisining aldiqə kirip turdi. Elixaningdin: — I Gəhəzi, nəgə berip kəlding? — dəp soridi. U jawab berip: Qulung heqyərgə barmidi, — dedi. **26** Elixaning: — Məlum bir kixi hərwisidin qüxüp, kəynigə yenip, sening aldingə qəlgəndə, mening roqim xu qaqda sening bilən birgə barəqan əməsmu? Bu kixilər kümüş bilən kiyim, zəytun baqliri bilən üzümzarlar, qoy bilən kala, malaylar bilən kənzəklərnı qəbul qilidiqan wəqitmu? **27** Lekin

hazir Naamanning mahaw kesili sanga həm nəslinggə m  ngg  g   qaplixidu, — dedi. Xuning bilən u Elixaning   xidin qikkanda kardək a   bolup kaldi.

6 P  yo  mb  rl  rning xagirtliri Elixao  : — Mana bizg   sening aldingda turuwat  an yerimiz tar k  ldi. **2** Iordan dəryasining boyio  a berip, h  rbirimiz birdin yao  aq elip, xu y  rd   turidio  ano  a bir turalo  u   y yasayli, — dedi. — Beringlar, d  p jawab b  rdi u. **3** Ularning biri yənə: — Iltipat kilip kəminiliring bilən birgə baro  in, dedi. U: — Bill   baray, dedi. **4** U ular bilən mangdi. Ular Iordan dəryasioğa berip, d  r  h kesixkə baxlidi. **5** Lekin ularning biri d  r  h kesiwat  kanda paltining bexi suo  a q  x  p k  tti. U wark  rap: — Way oşojam, bu   tn   alo  an palta idi, dedi. **6** Hudaning adimi: N  g   q  xti, d  p soridi. U q  xk  n y  rni k  rsitip b  rdi. U bir xahni kesip, uni suo  a taxliwidi, Paltining bexi ləyləp qikti. **7** U: Uni k  lungo  a alo  in, dewidi, u kixi k  lini uzutup uni tutuwaldi. **8** Suriy  ning padixah  i Israil bil  n j  ng k  liwatatti. U   z hizm  tkarliri bil  n m  slih  tlixip, palanqi-pokunqi y  rd   bargah tikim  n, d  p bekit  tti. **9** Hudaning adimi Israilning padixah  io  a h  w  r   witip: — S  n palanqi-pokunqi y  rg   berixtin e  htiyat k  lo  in, q  nki Suriyl  r u y  rg   q  xm  kqi, dedi. **10** U wa  qitlarda Israilning padixah  i Hudaning adimi   zig   kərsətkən jayo  a adəm   w  tip u yərdiki adəmlirigə e  htiyat k  lixni agah  landurdi. Bundak ix bir  qan   q  tim boldi. **11** Buning səwəbidin Suriy  ning padixah  i k  nglid   kattik aqqik  linip,   z hizm  tkarlarini qak  rip ulardin: — Arimizdin kimning Israilning padixah  i t  ripid   turidio  anlikini manga k  rsitip b  rm  msil  r?! —

dəp soridi. **12** Lekin hizmətkarlırının biri: — I oqjam padixah undak əməs; bəlki Israilda turidiqan Elixə degən pəyoqəmbər sən yatqan hujrangda qılqan səzlirini Israil padixahıqə eytip beridu, — dedi. **13** U: Berip uning nədə ikənlikini paylap kelinglar, mən adəm mangdurup uni tutup keləy, dedi. Ular: — U Dotan xəhəridə ikən, dəp həwər qildi. **14** Xuning bilən u xu yərgə atlıqlar, jəng hərwiliri wə zor bir qoxunni mangdurdi. Ular keqisi yetip kelip xəhəri kərxiwaldi. **15** Hudaning adiminin maliyi səhərdə turup qıqsa, mana, bir atlıqlar wə jəng hərwiliri qoxuni xəhəri kərxiwələnidi. Malay uningə: Apla, i oqjam, qandak qıarmiz? — dedi. **16** Lekin u: Qərkmiqin; mana biz bilən birgə boləqlanlar ular bilən birgə boləqlanların kəptur, dedi. **17** Əmdi Elixə dua qilip: I Pərwərdigar, malayimning kəzlini kərləydiqan qilip aqkaysən, dedi. U wəqıttə Pərwərdigar yigitning kəzlini aqti wə u əyni əhwalni kərdi; mana, pütkül taq Elixani qəridəp turoqan yalkunluk at wə jəng hərwiliri bilən tolənidi. **18** Suriylər qüxüp u tərəpkə kəlgəndə, Elixə Pərwərdigarə dua qilip: Bu həlkni korluk bilən urəqin, dedi. Xuning bilən U Elixəning tiliki boyiqə ularni korluk bilən urdi. **19** Elixə ularə: Bu [silər izdigən] yol əməs wə [silər izdigən] xəhər əməs; mening kəynimdin əgixinglar, siləni silər izdigən adəmning qəxiqə baxlap baray, dəp ularni Samariyəgə baxlap bardı. **20** Wə xundak boldiki, ular Samariyəgə kirgəndə Elixə: I Pərwərdigar, ularning kəzlini kərləydiqan qilip aqkaysən, dedi. Pərwərdigar ularning kəzlini aqti; wə mana, ular Samariyəning otturısında turatti. **21**

Israilning padixahi ularni kergandə Elixadin: I atam, ularni oltürüwetəymu? Ular ni oltürüwetəymu? dəp soridi. **22** U: — Sən ularni oltürmə; həttə özüng kiliq wə okyaying bilən əsir kılqanliringni oltürməydiqan yərdə, bularni oltürüxkə bolamti? Əksiqa, ularning aldioqa nan, su qoyqin; xuning bilən ular yəp-iqip öz oqojisioqa yenip kətsun, dedi. **23** Xundak kılıp, u ularoqa qong ziyapət bərdi; ular yəp-iqip bolqandın keyin, andın ularni yoloqa saldi. Ular oqojisining yenioqa kaytti. Xuningdin keyin Suriyədin bulangqılar xaykiliri Israilning zeminiqoqa kayta besip kirmidi. **24** Keyin xundak boldiki, Suriyəning padixahi Bən-Hədad pütkül qoxunini yioqip Samariyəni muhasirigə aldi. **25** Xuning bilən Samariyədə zor aqarqiliq boldi. Ular uni xunqa uzun qamal kildiki, bir exək bexi səksən xəkəl kümüxkə, wə kəptər mayıqining bir qinisining təttin biri bəx xəkəl kümüxkə yaraytti. **26** Israilning padixahi sepilning üstidin otkəndə, bir ayal uningqoqa: I oqojam padixah, yərdəm bərginə! dəp pəryad kətürdi. **27** U: Əgər Pərwərdigar sanga yərdəm bərmisə, mən sanga qandak yərdəm kılay? Ya hamandin ya üzüm kəlqikidin yərdəm tepilamdu?, — dedi. **28** Padixah əmdi uningdin yənə: Nəmə dərding bar? dəp soridi. U: Mana bu hotun manga: Oqlungni bərgin, biz uni bögün yəyli. Ətə bolsa mening oqlumni yəymiz, dedi. **29** U wəqıttə biz mening oqlumni qaynitip pixurup yeduk. Ətisi mən uningqoqa: Əmdi sən oqlungni bərgin, uni yəyli desəm, u öz oqlini yoxurup qoydi, — dedi. **30** Padixah ayalning səzini anglap kiyimlirini yirtip-yirtiweitti. U sepilda ketiwatqanda, həlk uning kiyimining iqiğə, yəni

etigə bəz kiygənlikini kərüp qaldi. **31** [Padixah]: — Əgər Xafatning oqli Elixaning bexi bugün tenidə qalsa, Huda mening beximni alsun wə uningdinmu artuq jazalisun! — dedi. **32** Əmma Elixə öz əyidə olturatti; aqsakallarmu uning bilən billə olturoqanidi. Padixah uning aldiqə bir adəmni mangduroqanidi. Lekin u həwərqi u yərgə yetip barmayla, Elixə aqsakallarqə: — Mana bu jallatning balisining beximni aloqili adəm mangduroqanlikini kərdünglarmu? Əmdi həwərqi kəlgəndə ixikni qing takap iqidin tiriwelinglar. Mana uning kəynidin kəlgən oqojisining kədimining awazi angliniwatmamdu? — dedi. **33** U ular bilən səzlixiwatqanda, mana həwərqi uning kəxiqə qüxüp kelip: «Padixah: «Mana bu balayı'apətning əzi Pərwərdigar tərpidin kəldi; mən zadi nemə dəp Pərwərdigarqə yənə ümid baqliyalarmən?» dəydu, dedi.

7 Elixə: Pərwərdigarning səzini anglanglar! Pərwərdigar mundaq dəydu: — Ətə muxu wəqıtlarda Samariyəning dərwasisida bir halta aq un bir xəkəlgə wə ikki halta arpa bir xəkəlgə setilidu, — dedi. **2** Əmma padixah belikini tutup mangoqan qoxun əməldari bolsa, Hudaning adimigə: Mana, hətta Pərwərdigar asmanqə tünqlük aqsimu, undaq ixning boluxi mumkinmu?! dedi. U: — Sən öz kəzüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən, dedi. **3** Əmdi dərwasining tüwidə tət mahaw kesili bar adəm olturatti. Ular bir-birigə: Nemə üqün muxu yərdə əlümni kütüp olturimiz? **4** Xəhərgə kirəyli desək, xəhərdə aqarqilik boləqaqqa, u yərdə əlimiz; bu yərdə oltursakmu əlimiz. Qopup Suriylərnin ləxkərgahıqə ketəyli. Ular bizni ayisa tirik qalimiz; bizni əltürəyli

desə əlimiz, halas, — deyixti. **5** Xuni dəp ular kəqkurun Suriylərnin ləxkərgahioğa baroili qopti. Ləxkərgahining kexioğa yetip kəlgəndə, mana heq kixi yok idi. **6** Qünki Pərwədigar Suriylərnin ləxkərgahioğa jəng hərwiliri, atlar wə zor qong koxunning sadasini anglatkənidi. Xuni anglap ular bir-birigə: Mana, Israilning padixahı bixək Hittiylarning padixahlrini wə Misirliklarning padixahlrini üstimizgə hujum kiləyli yalliwaptu, deyixti; **7** kəqkurun kəzəjilip qədirlirini, at bilən exəklirini taxlap ləxkərgahni xu peti kəyup, öz janlrini kətkuzux üqün bədər kəqkənidi. **8** Mahaw kesili bar adəmlər ləxkərgahning yenioğa kəlip, bir qədioğa kirip, yəp-iqip uningdin kümux bilən altunni wə kiyimləni elip yoxurup kəyuxti. Andin ular yenip kəlip, yənə bir qədioğa kirip u yərdiki oljinimu elip yoxurup kəyuxti. **9** Andin ular bir-birigə: Bizning bundak kiləjinimiz durus əməs. Bügün kətluk həwər bar kündur, ləkin biz tinmay turuwatimiz. Səhərgiqə kəlsək bu yamanlik bəximioğa qüxidu. Uning üqün əmdi berip padixahning ordididilərgə bu həwəni yətküzəyli, dedi. **10** Xuning bilən ular berip xəhərnin dərwasidiki pasibanlarni qəkirip ularoğa: Biz Suriylərnin ləxkərgahioğa qiksək, mana heqkim yok ikən, hətta adəmnin xəpəsimu yoktur; bəlki atlar bəqləklək, exəklər bəqləklək bolup, qədirlər əyni peti turidu, dedi. **11** Dərwasidiki pasibanlar xu həwəni towlap elan kilip, padixahning ordioğa həwər yətküzdi. **12** Padixah kəqisi kəpup hizmətkərlirioğa: — Mən Suriylərnin bizgə nemə kilməkqi boləjinini silərgə dəp bəyə. Ular bizning aqərqilikta kələjinimizni bilip,

ləxkərgahdin qikip dalada məkünüwelip: — Israillar xəhərdin qiksa, biz ularni tirik tutup, andin xəhərgə kirələymiz, deyixkən gəp, dedi. **13** Hizmətkarliridin biri jawab berip: — Birnəqqə kixini xəhərdə qaloqan atlardin bəxni elip (ularning aqiwiti bu yərdə qaloqan Israilning barliq kixiliriningkidin, hətta qalak bololanlarningkidin bəttər bolmaydu!), ularni kərüp kelixkə əwətəyli, dedi. **14** Xuning bilən ular ikki jəng qarwisi bilən ularoqa qatidioqan atlarni təyyar qildi. Padixah ularni Suriyləarning qoxunining kəynidin əwətip: — Berip əhwalni kərüp kelinglar, dəp buyrudi. **15** Bular ularning izidin İordan dəryasioqə qooqlap bardı; wə mana, pütkül yol boyi Suriylər aldirap qaqkanda taxliwətkən kiyim-keqək wə qarhil əswab-üskünilər bilən toloqanidi. Əqlilər yenip kelip padixahqa xuni həwər qildi. **16** U wəqıtta həlk qikip Suriyləarning ləxkərgahdin oljilarni talidi; xuning bilən Pərwərdigarning eytkən səzidək, bir halta aq un bir xəkəlgə, ikki halta arpa bir xəkəlgə setildi. **17** Əmdi padixah bilikini tutup mangoqan heliki əməldarni dərwezini baxquruxqa təyinləp qoyoqanidi. Əmdi halayik dərwezidin [etilip qikqanda] uni dəssəp-qəyliwətti wə xuning bilən u əldi. Bu ix padixah Hudaning adimini tutmaqqi bolup, uning aldioqa baroqanda, dəl Elixə eytkəndək boldi. **18** Xuning bilən Hudaning adimi padixahqa eytkən xu səz əməlgə axuruldi: «Ətə muxu wəqıtlarda Samariyəning dərwezisida ikki halta arpa bir xəkəlgə wə bir halta aq un bir xəkəlgə setilidu». **19** Əmma heliki əməldar Hudaning adimigə: — «Mana, hətta Pərwərdigar asmanoqa tünqlük aqsimu, undək bir ixning boluxi mumkinmu?!» degənidi.

U: — «Sən öz көzüңg bilən көrisən, ləkin xuningdin yeməysən», degənidi. **20** Uningoşa həm dəl xundak boldi; qünki həlk uni dərwarzida dəssəp ɵltürgənidi.

8 Elixə ɵzi oqlini tirildürgən ayaloşa nəsihət kılıp: — Sən wə ɵz ɵydikiliring bilən berip, kəyərdə ɵlturoşudək jay tapsang, u yərdə turoşin; qünki Pərwərdigar: — Aqarqilik bolsun, dəp bekitti. Bu aqarqilik zeminda yəttə yiloşiqə tügiməydu, dedi. **2** Xuning bilən u ayal Hudaning adimi eytkandək ɵz ɵydikiliri bilən berip, Filistiylərnəning yurtida yəttə yiloşiqə turdi. **3** Wə xundak boldiki, yəttə yil ɵtkəndə, ayal Filistiylərnəning yurtidin yenip kəldi; u padixahın ɵyi bilən zeminini ɵzigə kəyturup berixni iltimas kılqılı bardi. **4** Xu wəqıtta padixah Hudaning adiməning hizmətkari Gəhəzi bilən səzlixip uningoşa: — Elixə kılqan həmmə uluş ɵməllərnəni mənə bayan kılıp bərgin, dəwatatti. **5** Wə xundak boldiki, u padixahқа Elixəning kəndək kılıp bir ɵlükni tirildürgənlikini dəp beriwatqanda, Elixə oqlini tirildürgən xu ayal padixahın ɵz ɵyi wə zeminini kəyturup berixni iltimas kılqılı kəldi. Gəhəzi: — I padixah oşojam, mənə, bular mən eytkən ayal wə Elixə ɵlümdin tirildürgən oqli dəl xu, dedi. **6** Padixah ayaldin soriwidi, u xu wəkəni uningoşa dəp bərdi. Xuning bilən padixah bir aşwatni bəlgiləp: — Uning həmmə təllukətlirini yandurup bərgin wə xuningdək ɵz yurtidin kətkən kündin tartip bu wəqıtqıqə yeridin qıqқан hşulning barlık kirimini uningoşa bərgin, dedi. **7** Əmdi Elixə Suriyəning padixahı Bən-Hədad kəsəl yatqınida Dəməşkkə kəldi. Padixahқа: Hudaning adimi bu yərgə kəldi, dəp həwər berildi. **8** Padixah Həzəəlgə: — ɵzüңg bir

sowqə elip, Hudaning adimining aldiqə berip uning bilən kəruxüp, u arkilik Pərwərdigardin mening tooqramda: «U bu kesəldin sakiyamdu, sakaymaydu» dəp sorioqin, — dedi. **9** Xuning bilən Hazaəl uning bilən kəruxüxkə bardi. U əzi bilən Dəməxktiki hərhil esil mallardin kırık təgə sowqə elip, uning aldiqə berip: «Ooqlung Suriyəning padixahı Bən-Hadad meni əwətip, bu kesəldin sakiyimənmü, sakaymaymənmü?» dəp soraydu, — dedi. **10** Elixə uningqə: — Berip uningqə: — Qoqum sakiyisən, dəp eytkin. Ləkin Pərwərdigar mənə qəndəklə bolmisun u qoqum əlidu, dəp wəhiy kildi, dedi. **11** Hudaning adimi taki Hazaəl hijil bolup kətküqə uningqə tikilip qərap turdi, andin Hudaning adimi yioqlaxkə baxlidi. **12** Hazaəl: — Olojam nemixkə yioqlayla! dəp soridi. U: — Mən sening Israillərqə kiliديوان yaman ixliringni bilimən; qünki sən ularning qəroqanlirini kəydürüp, yigitlirini kiliq bilən əltürüp, uxxək balilirini qərüp taxlap, həmilidar ayallirining qərnini yeriwetisən, dedi. **13** Hazaəl: — Mənki ittək bir kulung nemə idim, undək uluq ixlərnə kılalamtim? Elixə: — Pərwərdigar mənə sening Suriyəning padixahı bolidiوانlikingni məlum kildi, dedi. **14** U Elixəning kəxidən qikip oqjisining yenioqə bardi. Bən-hadad uningdin: — Elixə sənə nemə dedi, dəp soridi. U: — U mənə silining tooqrilirida, qoqum sakiydu, dəp eytti, dedi. **15** Ətisi Hazaəl bir parqə bəzni elip, suqə qilap padixahning yüzini ətti. Xuning bilən u əldi; wə Hazaəl uning ornida padixah boldi. **16** Israilning padixahı, Ahabning oqlı Yoramning səltənətinəning bəxinqi yilida, Yəhəxəfat tēhi Yəhudaning padixahı wəktida,

Yəhoxafatning oqli Yəhoram Yəhudaning padixahi boldi. **17** U padixah bolqanda ottuz ikki yaxta bolup, Yerusalemda səkkiz yil səltənət qildi. **18** U Ahabning jəməti qiloqandək Israil padixahlrining yolida yürdi (qünki uning ayali Ahabning kizi idi); u Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qildi. **19** Lekin Pərwərdigar Dawutka: — Sening bilən oqulliringoqa «mənggü eqməydiqan qiraq» berimən degən wədisi tūpəylidin u Yəhudani harab qilixni halimidi. **20** Uning künliridə Edom Yəhudaning idarə qilixioqa isyan kətürüp, azad bolup öz aldioqa bir padixahlik tiklidi. **21** Xuning bilən Yoram həmmə jəng hərwiliri bilən yoloqa qikip Zair xəhirigə etti. U keqisi ornidin turup, özini wə jəng hərwilirining sərdarlrini qorxiwalqan Edomlaroqa hujum qilip, ularni məqlup qildi; lekin ahirida [Yəhuda] ləxkərliri öz əylirigə keqip kətti. **22** Xuning bilən Edomlar Yəhudaning həkümranlikidin bügüngiqə azad boldi. U wəqitta Libnahmu isyan kətürüp azad boldi. **23** Əmdi Yoramning baxka ixliri həm qiloqanlrining həmmisi bolsa «Yəhuda padixahlrining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **24** Yoram öz atabowilirini arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də atabowilirining yenida dəpnə qilindi. Oqli Ahaziya uning ornida padixah boldi. **25** Israilning padixahi, Ahabning oqli Yoramning səltənitining on ikkinqi yili, Yəhuda padixahi Yəhoramning oqli Ahaziya Yəhudaqo padixah boldi. **26** Ahaziya padixah bolqanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda bir yil səltənət qildi. Uning anisining ismi Ataliya idi; u Israil padixahi Omrining kizi idi. **27** [Ahaziya] Ahabning jəmətining yolida yürüp Ahabning

jəməti kılqandək, Hudaning nəziridə rəzil bolqanni kildi; qünki u Ahabning küy'ooli bolup uningqa həmjəmət idi. **28** Ahabning ooli Yoram Suriyəning padixahı Hazaəl bilən Gileadtiki Ramotta soxuxkanda Ahaziya uningqa həmdəmlixip soxuxqa qıqqanidi. Suriylər Yoramni zəhimləndürdi. **29** Yoram padixah Ramahda Suriyə padixahı Hazaəl bilən soxuxkanda Suriylərdin yegən zəhimni dawalitix üqün, Yizrəlgə yenip kəldi. Ahabning ooli Yoram kesəl bolqaqqa, Yəhudaning padixahı, Yəhoramning ooli Ahaziya uni yoklıqili Yizrəlgimu bardi.

9 Elixə pəyoqəmbər pəyoqəmbərlərnin xagirtliridin birini qakirip, uningqa: — «Belingni baqlap bu may qaqisini qolungqa elip, Gileadtiki Ramotqa barqin. **2** U yərgə barqanda Nimxining nəwrisi, Yəhoxafatning ooli Yəhuni tepip, öyigə kirip, uni öz buradərliri arisidin ornidin turoquzup, iqqiriki öygə baxlap kir. **3** Andin qaqidiki mayni bexioqa quyup: Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən seni Israilqa padixah boluxqa məsih kildim, degin; xuni dəp bolupla ixikni eqip, qeqip qıqqin, həyal bolma» — dedi. **4** Xuning bilən xu yax pəyoqəmbər yigit Gileadtiki Ramotqa bardi. **5** U yərgə kəlgəndə, mana, qoxunning sərdarlırı u yərdə olturatti. U: — I sərdar, sanga bir səzüm bar, dedi. Yəhu: — Qaysimizqa? — dəp soridi. U: — Sanga, i sərdar, dedi. **6** U qopup öygə kirdi. Yigit bexioqa mayni quyup uningqa mundak dedi: Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən seni Pərwərdigarning həlqigə, yəni Israilqa padixah boluxqa məsih kildim. **7** Sən öz oqjang Ahabning

jəmətini yokitisən; qünki öz kullirim pəyoqəmbərlərləning
kəni üqün wə Pərwərdigarning həmmə kullirining kəni
üqün Yizəbəldin intikəm alay. **8** Ahabning pütkül jəməti
yokilidu; Ahabning jəmətidin Israildiki həmmə ərkəklərnə
həttə ajiz yaki meyip bolsun həmmisini həlak kəlimən. **9**
Mən Ahabning jəmətini Nibatning oqlı Yəroboamning
jəmətidək wə Ahiyahning oqlı Baaxaning jəmətidək yok
kəlimən. **10** İtlar Yizəbəlni Yizrəldiki xu parqə yərdə
yəydu. Həqkim uni dəpnə kəlmaydu». Xuni dəp bolupla
yigit ixikni eqip kəqip kətti. **11** Yəhu öz oqojisining
hizmətkarlırining kexioqə yenip qikqanda, ular uningdin:
— Həmmə ix tinqlıkmı? Bu təlwə seni nemə ix bilən izdəp
kəptu? — dəp soridi. U ularoqə: Silər xu kixi wə uning
səpsətəlrini bilisilər, — dedi. **12** Ular: Yaloqan eytma! Bizgə
dəp bərginə! dewidi, u: — U manga mundaq-mundaq dəp,
Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Seni Israilning üstidə
padixah boluxkə məsih kəldim» dəp eytti — dedi. **13**
Xuning bilən ularning həmmisi tonlirini selip, pələmpəydə
yeyip uningə payandaz kəldi. Ular kanay qelip: «Yəhu
padixah boldi!» dəp jakarlaxti. **14** Xuning bilən Nimxining
nəwrisi, Yəhoxafatning oqlı Yəhu Yoramni kəstliməkqi
boldi. U wəqıttə Yoram bilən barlıq Israillar Gileadtiki
Ramotta turup, u jayni Suriyəning padixahı Hazaəlning
hujumidin muhəpizət kəliwatatti. **15** Əmdi Yoram padixah
Suriyəning padixahı Hazaəl bilən soquxkanda Suriylərdin
yegən zəhmidin səkiyix üqün Yizrəlgə yenip kəlgənidi.
Yəhu bolsa [əzigə əgəxkənlərgə]: Silərgə layik kərünsə,
Yizrəlgə berip həwər bərgüdək həqkimni xəhərdin
kəqurmanglar, degənidi. **16** Yəhu bir jəng hərwisini

həydəp Yizrəəlgə bardi, qünki Yoram u yərdə kesəl bilən yatқанidi (Yəhədaning padixahı Aħaziya Yoramni yokliqili qūxūp kəlgənidi). **17** Əmdi kəzətqi Yizrəəlning munarida turup, Yəhu qatarlıq bir top adəmlərni kərđi. U: «Bir top adəmlərni kərdum» dedi. Yoram: Bir atlık kixini ularning aldioqa əwətinglar, u ulardin: — Həmmə ix tinqlikmu? — dəp sorisun, dedi. **18** Xuning bilən atlık bir kixi ularning aldioqa berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəhu: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup mening kəynimdin mang, — dedi. Kəzətqi [padixahқа] həwər berip: — Həwərqi ularning kexioqa bardi, lekin kaytip kəlmidi» — dedi. **19** Xuning bilən u yənə bir atlık kixini mangdurđi. U ularning aldioqa berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəhu: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup mening kəynimdin mang, dedi. **20** Kəzətqi [padixahқа] həwər berip: — Həwərqi ularning kexioqa bardi, lekin kaytip kəlmidi. Əmdi ularning hərwa həydixi Nimxining ooqli Yəhuning həydixidək ikən, qünki u təlwilərqə həydəydu, dedi. **21** Yoram: — Hərwinini kətinglar, dəp buyruwidi, uning jəng hərwisini kətip təyyarlidi. Andin Israilning padixahı Yoram bilən Yəhədaning padixahı Aħaziya, hərbiəri öz jəng hərwisioqa olturup, Yəhuning aldioqa berixқа qikti; ular uning bilən Yizrəəllik Nabotning etizlikida uqraxti. **22** Yoram Yəhuni kərgəndə, «I Yəhu, həmmə ix tinqlikmu? dəp soridi. U: — Anang Yizəbəlning kıloqan buzukqilikliri wə jadugərliki xunqə jik tursa, kəndakmu tinqlik bolidu?! — dedi. **23** Xuning bilən Yoram hərwinini yandurup Aħaziyaoqa: «I

Ahaziya, asiylik!» dəp warkirap bədən qaçtı. **24** Yəhu okyasini kəlioğa elip, ok selip Yoramning [kəyni tərripidin] uning ikki mürisining ariliqidin attı. Ya oki uning yurikidin texip qıktı wə u öz hərwisioğa yikilip qüxti. **25** Yəhu öz yenidiki əməldari Bidkaroğa: Uni elip Yizrəəllik Nabotning etizlikioğa taxlioğın. Yadingda bolsunki, mən bilən sən uning atisi Ahabning kəynidin billə mangoğanda, Pərwərdigar uning tooğrisida mundaq bir həküm-wəhiyni eytkən: — **26** «Mən tünügün Nabotning kəni bilən uning oqullirining kənini kərdüm, dəydu Pərwərdigar: Mana bu [kan kərzini] dəl bu etizlikta sanga yandurimən, dəydu Pərwərdigar». Əmdi Pərwərdigarning xu səzi boyiqə, uni elip xu yərgə taxlioğın, — dedi. **27** Yəhudaning padixahı Ahaziya buni kərgəndə «Baqdiki rawak yoli» bilən qaçtı. Lekin Yəhu uning kəynidin koqqlap: «Uni etinglar!» dəp buyruwidi, ular uni İbleamning yenida, Gur egizlikigə qikқан yolda attı. U Məgiddooqıqə keqıp u yərdə əldi. **28** Xuning bilən uning hizmətkarliri uning jəsitini jəng hərwisioğa selip, Yerusalemoğa elip berip, «Dawutning xəhəri»də ata-bowilirining yenioğa öz kəbrisidə dəpnə kildi **29** (Ahabning oqlı Yoramning səltənitiuning on birinçi yilida Ahaziya Yəhudoğa padixah bolğanidi). **30** Yəhu əmdi Yizrəəlgə kəldi, Yizəbəl xuni anglap kəzlırigə sürmə sürüp, qaqlirini tarap, derizidin qarap turatti. **31** Yəhu dərwezidin kirgəndə u uningoğa: I Zimri, öz oqjangning katili, həmmə ix tinqlikmu? — dəp soridi. **32** Yəhu bexini kətürüp, derizigə qarap turup: — Mən tərəptə turidioğan kim bar? dəp soriwidi, ikki-üq aqwat derizidin uningoğa qaridi. **33** U: Xu ayalni təwəngə taxlanglar,

deyixigila, ular uni təwəngə taxlidi. Xuning bilən uning k ni həm tam qa həm atlar qa qeqildi. U uni atlirioqa d ssitip üstidin  t p k tti. **34** Andin u  yg  kirip y p-iqk ndin keyin: Bu ləniti ayalning jəsitini t kx r p, uni d pn  kilinglar. Q nki nemila bolmisun u padixahning m likisidir, dedi. **35** Lekin ular uni d pn  kiliwet yli d p beriwidi, uning bax səngiki, ayaqliri w  kəlining alkinidin baxka heq yerini tapalmidi. **36** Ular yenip kelip bu həwərni uning qa degəndə u: — Bu ix Pərwərdigar  z k li Tixbilik Iliyas arkilik eytk n munu s zining əməlgə axuruluxidur: — «Itlar Yizr eldiki xu parq  y rd  Yizəbəlning g xini y ydu. **37** Yizəbəlning  l ki sirtta, Yizr eldiki xu parq  y rd  ki d k yeyilip ketidu w  xuning bilən heqkim: «U Yizəbəl ikən» deyəlməydu» — dedi.

10  mdi Samariy d  Ahabning yətmix o qli bar idi. Y hu h tl rni yezip Samariyəgə, yəni Yizr eldiki  m ldar-aqs kallar qa w  Ahabning jəmətidiki pasibanlar qa  w tti. H tl rd  munda  deyildi: — **2** «Silər bilən bill   ojanglarning o qulliri, j ng harwiliri bilən atlar, k r anlik x h r w  sawut-k rallarmu bardur; xunda  boləandin keyin bu h t silərgə təgkəndə, **3**  z  ojanglarning o qulliridin  ng yahxisini tallap,  z atisining təhtigə olturoquzup,  ojanglarning jəməti  q n so uxka qik nglar!». **4** Lekin ular d kk -dükkigə q x p intayin k rk xup: Mana ikki padixah uning aldid  put tir p turalmioq n y rd , biz k nda mu put tir p turalaymiz? — deyixti. **5** Xuning bilən orda bexi, x h r baxliki, aqs kallar bilən pasibanlar Y hu qa h w r

yatküzüp: Biz sening kulliringmiz; sən hərnemə buyrusang xuni kılımiz; heqkimni padixah kılmaymiz. Sanga nemə muwapik kərünsə xuni kıləjin, dəp eytti. **6** Yəhu ikkinqi hətni yezip, həttə: — «Əgər mən tərəptə bolup, mening səzlirimgə kirixkə razi bolsanglar öz oqojanglarning oqullirining baxlirini elip, ətə muxu wəqıttə Yızrəəlgə, mening keximoğa ularni kəltürünglar. Əmdi padixahning oqulliri yətmix kixi bolup, əzlirini bəkkən xəhərninq uluqqlirining kexida turatti. **7** Hət ularoğa təgkəndə ular xahzadilərnı, yətmixəylənninq həmmisini ɵltürüp, baxlirini sewətlərgə selip, Yızrəəlgə Yəhuoğa əwətti. **8** Bir həwərqi kelip Yəhuoğa: Ular xahzadilərninq baxlirini elip kəldi, dəp həwər bərgəndə, u: Ular ni ikki dəwə kılıp, dərwezining aldida ətə ətigəngiqə kəyunglar, dedi. **9** Ətigəndə u qikip, u yərdə turup pütkül halayikkə: Silər bigunahsilər; mana, mən əzüm oqojamoğa kəst kılıp uni ɵltürdüm; ləkin bularninq həmmisini kim qepip ɵltürdi? **10** Əmdi xuni bilinglarki, Pərwərdigarninq heq səzi, yəni Pərwərdigar Ahabninq jəməti tooqrisida eytkinidin heqbir sız yərdə kəlmaydu. Qünki Pərwərdigar Əz kuli Iliyas arkilik eytkinioğa əməl kildi, — dedi. **11** Andin keyin Yəhu Yızrəəldə Ahabninq jəmətidin kəloqanlarninq həmmisi, uninq tərıpidiki barlık ərbablar, dost-aqıniliri wə kahinlirini heq kimni kəldurməy ɵltürdi. **12** Andin u ornidin turup, Samariyəgə bardi. Yolda ketiwetip «padiqilaroğa təwə Bəyt-Əkəd»kə yətkəndə **13** Yəhu Yəhuda padixahı Ahaziyaninq kərindaxliri bilən uqraxti. U ular din: Silər kim? — dəp soridi. «Ahaziyaninq kərindaxliri, padixahninq oqulliri wə

hanixning oqulliridin hal soriqili barimiz, dedi. **14** U: Ularni tirik tutunglar! dēp buyrudi. Andin adamliri ularni tirik tutti, andin hāmmisini Bāyt-Əkədning kudukining yenida ɵltürüp, ularning heq birini qoymidi. Ular jəmiy qirik ikki adəm idi. **15** U u yərdin ketip baroqanda uning aldioqa qikqan Rəkabning oqli Yəhonadabka yolukti. U uningqa salam kilip: Mening kənglüm sanga sadik bololandək, sening kənglüngmu manga sadikmu? — dedi. Sadik, dedi Yəhonadab. Yəhu: — Undak bolsa kolungni manga bərgin, dedi. U kolini beriwidi, Yəhu uni jəng harwisioqa elip qikip, ɵz yenida jay berip **16** uningqa: Mən bilən berip, Pərwədigaroqa bololan kizojinlikimni kərgin, dedi. Xuning bilən u uni jəng harwisioqa olturoquzup həydəp mangdi. **17** U Samariyəgə kəlgəndə Ahabning jəmətidin Samariyədə kəloqlarining hāmmisini kirip tögətküqə ɵltürdi. Bu ix Pərwədigarning Iliyaska eytkən səzining əməlgə axuruluxi idi. **18** Andin Yəhu hāmmə halayikni yioqdurup, ularqa mundak dedi: — Ahab Baalning hizmitini az kəloqlan, lekin Yəhu uning hizmitini kəp kilidu. **19** Buning üqün Baalning barlik pəyojəmbərlirini, uning kullukida bololanlarning hāmmisi bilən barlik kahinlirini manga qakiringlar; heqkim kəlmisun, qünki Baaloqa qong kurbanlik sunoqlum bar; hərkim hazır bolmisa jenidin məhrum bolidu, dedi. Lekin Yəhu bu ixni baalpərsəslərni yokitix üqün hiyligərlik bilən kildi. **20** Xuning bilən Yəhu: Baaloqa has bir heyət bekitinglar, dewidi, ular xundak elan kildi. **21** Yəhu pütkül Israiloqa təklip əwətkəndə, barlik baalpərsələr kəldi; ulardin heqbiri kəm kəlməy kəldi. Ular Baalning

buthanisiya kirdi; xuning bilən Baalning buthanisi bu bexidin yənə bir bexioya liq toldi. **22** U [murasim] kiyimi begigə: Həmmə Baalpərəslərgə [ibadət] kiyimlirini əqikip bər, dewidi, u kiyimləni ularə əqikip bərdi. **23** Yəhu bilən Rəkabning oqlı Yəhonadab Baalning buthanisiya kirip baalpərəslərgə: Təxxürüp bekinglar, bu yərdə Pərwərdigarning bəndiliridin heqbiri bolmisun, bəlki pəkət baalpərəslər bolsun, dedi. **24** Ular təxəkkür qurbanlikliri bilən keydurmə qurbanliklarni ötküzgili kirdi. Yəhu səksən adimini texida qoyup ularə: Mən siləning ilkinglarə tapxuroyan bu adəmlərdin birsi qolunglardin qeqip kətsə, jenining ornida jan berisilər, dedi. **25** Ular keydurmə qurbanlikni ötküzüp boluxioyla, Yəhu orda pasibanliri wə sərdarlarə: Kirip ularni kətl kilip, heqkimni qikkili qoymanglar, dəp buyrudi. Xuning bilən orda pasibanliri bilən sərdarlar ularni qiliq bisi bilən kətl kilip, əlükləni xu yərgə taxliwətti. Andin Baalning buthanisining iqqirigə kirip **26** but tüwrükləni Baalning buthanisidin elip qikip keydürüwətti. **27** Ular yənə Baalning tüwrük-həykilini qeqip, Baalning buthanisini yikitip uni bügüngə kədər həjəthanoya aylandurdi. **28** Yəhu xu yol bilən Baalni Israil iqidin yok kildi. **29** Yəhu Nibatning oqlı Yəroboamning Israilni gunahqa putlaxturoyan gunahliridin, yəni Bəyt-Əl bilən Dandiki altun mozay butliridin əzini yioqmidi. **30** Pərwərdigar Yəhuə: Sən obdan kilding; Mening nəzirimgə muwapik kəringinini ada kilip, Ahabning jəmətigə kənglumdiki həmmə niyətni bəja kilip pütüzgining üqün, sening oqulliring tətinqi nəsligə Israilning təhtidə olturidu,

dedi. **31** Lekin Yəhu pütün kəlbidin Israilning Hudasi Pərwədigarning mukəddəs qanunida mengixka kəngül bəlmidi; u Israilni gunahka putlaxturoqan Yəroboamning gunahlıridin neri turmidi. **32** Xu künlərdə Pərwədigar Israilning zeminini kesip-kesip azaytixka baxlidi. Qünki Hazaəl İordan dəryasining məxrək tərpidin baxlap Israilning qebraliridin bəşüp ətüp ularoqa hujum kildi; u barlik Gilead yurtini, Arnon jiloşining yenidiki Aroərdin tartip Gileadtin ətüp Baxanəqiqə, Gad, Rubən wə Manassəhning barlik yurtlirini ixqal kildi. **34** Əmdi Yəhuning baxka əməlliri həm qılqanlirining həmmisi, jümlidin səltənətinin həmmə kudriti «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **35** Yəhu öz ata-bowiliri arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə qilindi. Andin oqlı Yəhoahaz uning ornida padixah boldi. **36** Yəhuning Israilning üstidə Samariyədə səltənət qılqan waqti yigirmə səkkiz yıl idi.

11 Əmdi Aħaziyaning anisi Ataliya oqlining əlgini kərgəndə, barlik xah nəslini əltürüxkə kəzoqaldi. **2** Lekin Yoram padixahning kizi, yəni Aħaziyaning singlisi Yəhoxeba əltürüləx aldida turoqan padixahning oqullirining arisidin Aħaziyaning oqlı Yoaxni oqırılıqə elip qikip, uni wə inik anisini yastuq-kirlik ambirioqa yoxurup qoydi. Yoax xu yol bilən Ataliyadin yoxurup qelinip əltürülmidi. **3** Andin keyin [inik anisi] bilən Pərwədigarning əyidə altə yiloqıqə yoxurunup turdi. Xu waqıtlarda Ataliya zeminda səltənət kildi. **4** Yəttinqi yili Yəhojada adəm əwətip Kariylar həm orda pasibanlirining yüzbəxilirini Pərwədigarning əyigə qakırtip kəlip, ular

bilən əhdə kilixti. U ularoqa Pərwərdigarning əyidə kəsəm iquüzüp, padixahning oqlini kərsətti. **5** Andin ularoqa buyrup: Mana silər kilixinglar kerək boləjan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlik nəwiti kəlgən üqtin biri padixahning ordisida pasibanlik kəziti kilsun. **6** Üqtin biri Sür degən dərwazida tursun wə üqtin biri orda pasibanlar həylisining kəynidiki dərwazida tursun; xundak kılıp silər orda üqün pasibanlik kılısılar. **7** Xabat künidə pasibanlik nəwitini kılıp boləjan üqtin ikki kismi Pərwərdigarning əyidə padixahning kexida pasibanlik kilsun. **8** Silər padixahning ətrapida turup, hərbinglar qolunglaroqa öz qoralinglarni elip, kimdəkim sepinglardin ətkili urunsa uni əltürünglar; padixah qikip-kirsə uning bilən billə yürünglar, dedi. **9** Yüzbexilar kahin Yəhoyada barlik tapiloqanlirini bəja kəltürüxti; hər bir yüzbexi öz adəmlirini, həm xabat künidə pasibanlik nəwitigə kəlgənlərnəni həm pasibanlik nəwitidin yanoqanlarni qaldurup qaldi; andin Yəhoyada kahinning kexioqa kəldi. **10** Kahin bolsa Dawut padixahning Pərwərdigarning əyidə saklaklik nəyzə wə qalkanlirini yüzbexilaroqa tarkitip bərdi. **11** Orda pasibanliri tizilip, hər biri öz qolida qoralini tutup, ibadəthanining ong tərəpidin tartip sol tərəpigiqə qurbangah bilən ibadəthanini boylap padixahning ətrapida turdi. **12** Yəhoyada xahzadini otturiqa qikipir uning bexioqa tajni kiygüzüp, uningə guwahnamilərnəni berip, padixah boluxka [huxbuy may bilən] məsih kildi. Həmməylən qawak qelip: — «Padixah yaxisun!» dəp tovlaxti. **13** Ataliya orda pasibanliri bilən həlkning tovlaxlirini angliqanda, Pərwərdigarning

öyigə kirip, kəpçilikning arisiya kəldi. **14** U qariwidi, mana padixah qaidə-rəsim boyiqə tüwrükning yenida turatti. Padixahning yenida əməldarlar bilən kanayqilar tiziloqanidi; barliq yurt həlki xadlinip, kanay qelixatti. Buni kərgən Ataliya kiyimlirini yırtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. **15** Əmma Yəhoyada kahin qoxunoya məs’ul boləyan yüzbexilaroya: Uni səpliringlar otturisidin sirtka qikiriwetinglar; kimdəkim uningoya əgəxsə qiliqlansun, dəp buyrudi. Qünki kahin: — U Pərwərdigarning öyidə əltürülmisun, dəp eytkanidi. **16** Xuning bilən ular uningoya yol boxitip bərđi; wə u padixah ordisiya kiridiyan at yolioya yetip kəlgəndə, ular u yərdə uni əltürdi. **17** Yəhoyada: — «Pərwərdigarning həlki bolayli» dəp Pərwərdigarning wə padixah bilən həlkning otturisida bir əhdə tohtatti; padixah bilən həlkning otturisida həm bir əhdə baqlandi. **18** Andin barliq zemindiki həlk Baalning buthanisiya berip uni buzup taxlidi; uning qurbangahliri bilən məbudlirini qekip parə-parə kilip, Baalning kahini Mattanni qurbangahlarıning aldida əltürdi. Andin keyin [Yəhoyada] kahin Pərwərdigarning öyigə pasibanlarni təyinlidi. **19** Andin u yüzbexilar, Kariylar, orda pasibanliri wə yurtning həmmə həlkini əzi bilən elip kelip, padixahni Pərwərdigarning öyidin baxlap qüxüp, ordidiki «Pasibanlarning dərwazisi»din padixahning ordisiya kirgüzdi; Yoax padixahliq təhtigə olturdi. **20** Yurtning barliq həlki xadlinatti; ular Ataliyani padixahning ordisinin yenida qiliqlap əltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup qaldı. **21** Yəhoax yəttə yaxka kirgəndə padixah boldi.

12 Yəhuning səltəniti yəttinchi yilida Yəhoax padixah boldi; u kirik yil Yerusalemda səltənət kildi. Uning anisi Bəər-Xebalik Zibiyah idi. **2** Yəhoax Yəhoyada kahin uningə nəsihət kilip turoqan barlik künlərdə, Pərwədigarning nəziridə durus boləqanni kildi. **3** Pəxət «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlk yənəla «yukiri jaylar»ə qikip kurbanlik kilip huxbuy yakatti. **4** Yəhoax kahinlarə: — Pərwədigarning əyigə Hudaəə ataloqan həmmə pul, jümlidin royhəttin ətküzülgən hər kixining baj puli, kəsəm iqqənlərnin puli wə hər kim ihtiyari bilən Pərwədigarning əyigə beəixlap əkəlgən həmmə pulni **5** kahinlar həziniqilərdin tapxuruwelip Pərwədigarning əyining kaysi yeri buzuloqan bolsa, xu pulni ixlitip xularni onxisun, dedi. **6** Ləkin Yəhoax padixahning səltəniti yigirmə üqinqi yiliəiqə, kahinlar ibadəthanining buzuloqan yərlirini tehiqə onglimioqanidi. **7** Andin Yəhoax padixah Yəhoyada kahin wə baxka kahinlarni qakirip ularə: — Nemixka ibadəthanining buzuloqan yərlirini onximidinglar? Mundin keyin həziniqilərdin pul almanglar wə əzünglar ibadəthanining buzuloqan yərlirini onglatmanglar, dedi. **8** Xuning bilən kahinlar maqul boluxup: Biz buningdin keyin həlktin pul almaymiz həm əzimiz ibadəthanining buzuloqan yərlirini onximaymiz, dedi. **9** Əmdi Yəhoyada kahin bir sandukni elip qikip, yapquqidin bir təxük texip uni kurbangahning yenioə koydi; kixilər Pərwədigarning əyigə kirgəndə, u ong tərəptə turatti. Dərwəzioə karaydioqan kahinlar Pərwədigarning əyigə kəltürülgən barlik pulni uningə salatti. **10** Wə

xundak bolattiki, ular sandukta k p pul q xx nlikini k rs , padixahning katipi bilən bax kahin ibad thanio a qikip, Pərwərdigarning  yidiki pulni haltio a qigip, sanap qoyatti. **11** Andin ular Pərwərdigarning  yini ongxaydio an ix baxlirioğa  lq p-hesablap berətti. Ular bolsa uni Pərwərdigarning  yini ongxaydio an yao aqqi bilən tamqilar, **12** taxqilar bilən taxtiraxlaro a berətti. Ular muxu pulni Pərwərdigarning  yining buzulo an yərlirini ongxax a lazim bol  an yao aq bilən oyuloğan taxlarni setiwelix a, xuningd k ibadəthanini ongxax a w  h mm  bax a qikimo a ixlit tti. **13** Lekin Pərwərdigarning  yig  k lt r lg n pul ibad thanio a atilidioğan k m  x  a a- uqilar, piq qlar, piyalilər, kanaylar, ya altundin yaki kümüxtin yasalo an bax a hərəkandək n rsil rni yasitix a ixlitilm ytti. **14** Ular b lki xu pulni ix bexilirio a berip, Pərwərdigarning  yini ongxitatti. **15** Ular pulni ix bejirg  qil rning ixl mqil rg  təksim  ilip berixi üçün tapxuratti; lekin uning hesawatini  ilm ytti; q nki bular insap bil n ix  ilatti. **16** Lekin ita tsizlik  urbanli i puli bil n gunah  urbanli io a munasiw tlik pullar P rw rdigarning  yig  elip kelinm ytti; u kahinlaro a t w  idi. **17** U wa itta Suriy  padixah  H za l Gat x hirig  h jum  ilip, uni ixo al  ildi. Andin H za l Yerusalemo a h jum  ilix a y  l ndi. **18** Xuning bil n Y hudaning padixah  Y hoax  z ata-bowiliri bol  an Yəhuda padixah liri Yəhoxafat, Yoram w  Ahaziya P rw rdigar a t  dim  ilo an h mm  mukəddəs buyumlarni, w   zi t  dim  ilo anlirini Pərwərdigarning  yi həm padixahning ordisining h ziniliridin izd p

tapqan barlik altunoqa qoxup, hëmmisini Suriyëning padixahi Hazaëlgë awëtti; andin Hazaël Yerusalemdin qekindi. **19** Yoaxning baxka ëmëlliri hëm kïloqanlirining hëmmisi «Yëhuda padixahlrining tarih-tëzkiriliri» degën kitabta pütülgën ëmësmidi? **20** ëmdi [Yëhoaxning] hizmëtkarliri uningoqa këst kïlip Silla dawini tëripidiki Millo kël'ësidë uni ëltürdi. **21** Uning hizmëtkarliridin Ximeatning ooqli Yozakar wë Xomëring ooqli Yëhozabad uni zëhimlëndürdi, xuning bilën u ëldi. U ëz atabowilirining arisida «Dawutning xëhiri»dë dëpnë kïlindi. Ooqli Amaziya uning ornida padixah boldi.

13 Ahaziyaning ooqli, Yëhudaning padixahi Yoaxning sëltnitining yigirmë üqinqi yili, Yëhuning ooqli Yëhoahaz Samariyädë Israiloqa padixah bolup, Samariyädë on yëttë yil sëltnët kïldi. **2** U Përwërdigarning nëziridë rëzil bolqanni kïlip, Israilni gunahka putlaxturoqan Nibatning ooqli Yëroboamning gunahlriloqa ëgixip mangdi; u ulardin hëq qikmidi. **3** Buning üqün Përwërdigarning oqëzipi Israiloqa kozoqaldi; u ularni Suriyëning padixahi Hazaëlning wë Hazaëlning ooqli Bën-Hadadning kolioqa tapxurup bërdi. **4** Yëhoahaz Përwërdigardin rëhim tilidi; wë Përwërdigar Israilning kisilip qaloqanlikini kërüp duasioqa kulak saldi. Qünki Suriyëning padixahi ularoqa zulüm kiliwatatti. **5** Përwërdigar Israiloqa bir kutkuzoquqi tëyinlidi; xuning bilën ular Suriylëarning kolidin azad bolup kutuldi. Keyin Israil yënë burunkidëk ëz ëy-qedirliridë makanlaxti. **6** Lekin ular Israilni gunahka putlaxturoqan Yëroboam jëmätining gunahlriddin qikmidi; ular yënila xu yolda mangatti. Hëttä Samariyädë bir «Axërah»

butmu kalqanidi. **7** [Suriyaning padixahi] Yəhoahazqa pəqət əllik atlıq ləxkəni, on jəng hərwi bilən on ming piyadə əskirinila qaldurqanidi. Qünki u Yəhoahazning [koxunini] yoxitip hamandiki topa-qangdək kiliwətkənidi.

8 Əmdi Yəhoahazning baxqa ixliri həm kılqanlirining həmmisi, jümlidin səltəniti həmmə kudriti «İsrail padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **9** Yəhoahaz ata-bowilirining arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kılindi. Andin oqlı Yoax ornida padixah boldi. **10** Yəhudaning padixahi Yoaxning səltəniti ottuz yəttinqi yilida Yəhoahazning oqlı Yəhoax Samariyədə İsrailqa padixah bolup, on altə yıl səltənət kildi. **11** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi; u İsrailni gunahqa putlaxturoqan, Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırining heqkaysisini taxlimidi; u xu yolda mangatti. **12** Əmdi Yoaxning baxqa ixliri həm kılqanlirining həmmisi, jümlidin uning Yəhudaning padixahi Amaziya bilən jəng kılıp kərsətkən kudriti «İsrail padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **13** Yoax ata-bowilirining arisida uhlidi wə Yəroboam uning təhtigə olturdi. Yoax Samariyədə İsrailning padixahliri arisida dəpnə kılindi.

14 Elixə öz əjilini yətküzidioqan kəsəl bilən yatti. İsrailning padixahi Yoax uning kexioqa kelip uning yüzigə engixip yioqlap: I atam, i atam, İsrailning jəng hərwi həm atlıq əskərliri!» dəp pəryad kətürdi. **15** Elixə uningqa: Bir ya bilən ya oqlirini kəltürgin, dedi. U ya bilən ya oqlirini kəltürgəndə **16** Elixə İsrailning padixahioqa: Qolungni yaqa selip tutqin, dedi. U qolını qoyqanda Elixamu

kollirini padixahning kollirining üstigə koyup, uningəja: **17** — Məxriq tərəptiki derizini aqkın, dedi. U uni aqkanda Elixə: Atkın, dedi. U etiwidi, Elixə uningəja: Mana bu Pərwərdigarning nusrət ya oki, yəni Suriyəning üstidin nusrət qazinidıqan ya okidur. Sən Suriylərnı yəkətkuqə Afəktə ular bilən jəng kılısən, dedi. **18** Andin u: — Ya oklirini kəlungəja alojin, dedi. Ular nı aloqanda, Elixə İsrailning padixahıja: Ular bilən yərgə urojin, dedi. U üq kətim urup tohtidi. **19** Hudaning adimi uningəja aqqiklinip: Sən bəx-altə kətim uruxungəja toqra kələtti. Xundək kıləqan bolsang, sən Suriylərnı urup yəkıtip üzül-kesil məqlup kıləttı; ləkin əmdi Suriylərnı urup, pəkət üq kətimlə məqlup kıləlaysən, dedi. **20** Elixə əlöp dəpnə kılindi. Əmdi hər yili, yıl bexida Moablərdin top-top bulangqılar yurtkə parakəndiqilik salətti. **21** Bir küni xundək boldiki, həlk bir əlgən adəmnı yərlıkigə koyuwətkəndə, mənə, ular bir top bulangqılərnı kərüp qəldi, ular jəsətnı Elixəning gərigə taxlıdi. Jəsət Elixəning ustihinija təgkəndə, u tirilip, kəpup tik turdi. **22** Əmma Suriyəning padixahı Həzəəl bolsa Yəhoəhəzning həmmə künliridə İsrailəja zalimlik kılətti. **23** Ləkin Pərwərdigar ularəja məhrıban bolup iq əqrıtətti; İbrəhim bilən İshək wə Yəkupkə bəqlıqan əhdisi tıpəylidin U ularəja iltipət kılip, ular nı bögüngə kədər həlak kıləmay, Əz huzuridin qıqiriwətxnı halimıqanidi. **24** Suriyəning padixahı Həzəəl əldi wə oqlı Bən-Hədad uning ornida padixah boldi. **25** Andin keyin Yəhoəhəzning oqlı Yəhoəx Həzəəlning oqlı Bən-Hədadning kəlidin Həzəəl əz atisi Yəhoəhəzdin jəngdə tartıwəloqan xəhərlərnı yənduruwəldi. Yəhoəx

uni urup, üq kətim məqlup kəlip, xuning bilən Israilning xəhərlirini yandurwaldi.

14 Israilning padixahı Yəhoahazning oqlı Yoaxning səltənitining ikkinqi yilida [Yəhudadiki] Yoaxning oqlı Amaziya Yəhudaqla padixah boldi. **2** Padixah bolqlanda u yigirmə bəx yaxka kirgənidi; u Yerusalemda yigirmə tokkuz yıl səltənət kildi. Uning anisi Yerusalemlik Yəhoaddan idi. **3** Amaziya Pərwərdigarning nəziridə durus bolqlanni kəlattı, ləkin əjdadi Dawut kəloqlandək əməs, bəlki atisi Yoaxning barlık kəloqlanliri boyiqə ix kərəttil. **4** Pəkət «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlk yənıla «yukiri jaylar»qla qikip kurbanlık kəlip huxbuy yakattı. **5** Wə xundak boldiki, səltəniti uning kqlida mukim bolqlanda, u padixah atisini əltürgən hizmətkarlırini tutup əltürdi. **6** Ləkin Musaq quxürqlgən kanun kitabida Pərwərdigarning: «Atılarni oqlulliri üqlün əlümgə məhkum kəlixka bolmaydu ya oqlullirini atiliri üqlün əlümgə məhkum kəlixka bolmaydu, bəlki hərbi əz gunahı üqlün əlümgə məhkum kəlinsun» dəp pütqlgən əmri boyiqə, u əltürgüqlərləning balilirini əlümgə məhkum kəlmidi. **7** U «Xor wadisi»da Edomiylardin on ming əskərni əltürdi wə jəng kəlip Selani ixqlal kəlip uni Yoktəəl dəp atidi; bğüngiqə u xundak atilip kəlməktə. **8** Andin keyin Amaziya Israilning padixahı Yəhuning nəwrisi, Yəhoahazning oqlı Yəhoaxning aldiqla əqlqlərni mangdurup: «Kəni, [jəng məydanida] yüz turanə kəruxəyli» dedi. **9** Israilning padixahı Yəhoax Yəhudaning padixahı Amaziyaqla əlqi əwətip mundak səzlərni yətküzdi: — «Liwandiki tikən Liwandiki kədir dərihigə səz əwətip: Əz kizingni oqlumqla hotunlukka bərgin, dedi.

Lekin Liwandiki bir yawayi haywan otüp ketiwetip, tikenni dæssiwatti. **10** Sæn dærwəkə Edomning üstidin oqalibə kilding; kenglüngdə ez-üzüngdin məqrurlinip kəttin. Əmdi yayrap pəhirlən, birak ɔydə qaləqin; nemixka bexinqə külpət kəltürüp, üzüngni wə üzüng bilən Yəhudani balaqə yikitisən?». **11** Əmma Amaziya kulak salmidi. Israilning padixahı Yəhoax jənggə qikti; xuning bilən u Yəhudaning padixahı Amaziya bilən Yəhudadiki Bəyt-Xəməxtə uqrixip soquxti. **12** Yəhudaning adəmliri Israilning adəmliri tərpidin tiripirən kəlinip, hər biri öz ɔyigə keqip kətti. **13** Wə Israilning padixahı Yəhoax Bəyt-Xəməxtə Ahaziyaning nəwrisi, Yəhoaxning oqlı, Yəhudaning padixahı Amaziyanı əsir kəlip, Yerusalemqə elip bardi; u Yerusalemning sepilining Əfrim dərwasidın tartip burjək dərwasisioiqə boləqan tət yüz gəzlik bir bəlikini ərüwətti. **14** U Pərwərdigarning ɔyidin həmdə padixahning ordısidiki həzinidin tepiləqan barlıq altun-kümüx, həmmə qaqa-kuqılarnı bulıwalı wə kepillik süpitidə birnəqqə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **15** Əmma Yəhoaxning baxka ıxliri həm kıləqanlirining həmmisi, jümlidin uning Yəhudaning padixahı Amaziya bilən jəng kəlip kərsətkən kudriti «Israil padixahlirining Tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **16** Yəhoax öz ata-bowilirining arisida uhlidi wə Samariyədə Israilning padixahlirining arisida dəpnə kəlinı. Oqlı Yəroboam uning orniqə padixah boldi. **17** Israilning padixahı Yəhoahazning oqlı Yəhoax ɔlgəndin keyin, Yəhoaxning oqlı, Yəhudaning padixahı Amaziya on bəx yıl əmür kərđi. **18** Əmdi Amaziyaning baxka əməlliri

həm kıloanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarih-t zkiriliri» deg n kitabta p t lg n  m smidi? **19** U Yerusalemda b zil r uni k stl xk  kirixk nidi, Lakix x hirig  keqip k tti; lekin k stlig qil r kəynidin Lakixka adəm  w tip u y rd  uni  lt rdi. **20** Andin ular uni atlarğa artip Yerusalem a elip bardi. U Yerusalemda atabowilirining arisida «Dawutning x hiri»də d pn  k lindi. **21** Yəhudaning barlik h lk i uning on alt  yaxka kirgən o qli Azariyani tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixah k ldi **22** (padixah atisi atabowilirining arisida uhli and n keyin, Elat x hirini kaytidin yasap, Y huda a yənə t w  k loquqi d l Azariya idi). **23** Yəhudaning padixah  Yoaxning o qli Amaziyaning s lt nitining on bəxinqi yilida, Israilning padixah  Y hoaxning o qli Y roboam h k m s r xk  baxlap, Samariy d  kirik bir yil səltənət k ldi. **24** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bol qanni k ldi; u Israilni gunahka putlaxturoqan Nibatning o qli Yəroboamning gunahlirining heqbirini taxlimidi. **25** Israilning Hudasi Pərwərdigarning  z k li Gat-H f rlik Amittayning o qli Yunus [p y  mb r] arkilik eytk n s zi əməlgə axurulup, u [ximalda] Hamat rayoni a kirix   jizidin tartip [j nubta] «Arabah dengizi» iq  Israilning qegralirini kengəytip əsligə kəltürdi. **26** Q nki Pərwərdigar Israilning tart an azablrining intayin kəttik ikənlikini k rdi; ajizlar həm meyiplard n baxka heqkim q lmidi, Israil a mədətkar yok idi. **27** Pərwərdigar: «Israilning namini asmanning astidin yokitimən» deg n  m s idi; xunga U Y hoaxning o qli Yəroboamning k li bilən ularni kutkuzdi. **28**  mdi Yəroboamning

baxқа ixliri ҳам қилоанlirining ҳамmisi, jümlidin uning sältənitining қudriti wə қandақ jəng қilip, əsli Yəhudaqa təwə bolоan Dəməxk bilən Hamatni yanduruwalоanlikі «Israil padixahlirining tarix-təzқiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **29** Yəroboam ata-bowiliri, yəni Israilning padixahlirining arisida uhlidi wə oqlı Zəkəriya uning ornida padixah boldi.

15 Israilning padixahi Yəroboamning sältənitining yigirmə yəttinqi yilida Amaziyaning oqlı Azariya Yəhudaning padixahi boldi. **2** On altə yaxқа kirgəndə padixah bolup Yerusalemda əllik ikki yil sältənət qildi. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, u Yerusalemlіk idi. **3** U atisi Amaziyaning barlıq қилоанliridəк Pərwərdigarning nəziridə durus bolоanni қilatti. **4** Pəқət «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlқ yənila «yukiri jaylar»qa qіkip qurbanlıq қilip huxbuy yakatti. **5** Əmma Pərwərdigar padixahni urup, uning əlümigiqə uni mahaw kesiligə muptila қiloqay, u ayrim eydə turatti wə padixahning oqlı Yotam ordini baxқurup yurtning həlқining üstigə həküm sürətti. **6** Azariyaning baxқа əməlliri həm қилоанlirining ҳамmisi «Yəhuda padixahlirining tarix-təzқiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **7** Azariya ata-bowilirining arisida uhlidi; kixilər uni «Dawutning xəhiri»də ata-bowilirining arisida dəpnə qildi. Oqlı Yotam uning ornida padixah boldi. **8** Yəhuda padixahi Azariyaning sältənitining ottuz səkkizinqi yilida, Yəroboamning oqlı Zəkəriya Samariyədə Israilqa padixah bolup, altə ay sältənət qildi. **9** U ata-bowiliri қiloqandəк Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolоanni қilatti; u Israilni gunahқа putlaxturoqan

Nibatning oqli Yəroboamning gunahliridin qikmidi.

10 Yabəxning oqli Xallum uningoqa kəst kilip, uni həkning aldida urup ɵltürdi wə uning ornida padixah boldi. **11** Zəkəriyaning baxka ixliri həm kıləqanlirining həmmisi «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **12** [Uning ɵltüröluxi] Pərwədigarning Yəhuə: — Sening oqulliring tətinqi nəsligiqə Israilning təhtidə olturidu, degən sözini əməlgə axurdi. Dərwəkə xundak boldi. **13** Yabəxning oqli Xallum Yəhuda padixahi Azariyaning səltənitining ottuz tokkuzinqi yilida padixah bolup, Samariyədə toluq bir ay səltənət kildi. **14** Gading oqli Mənahəm Tirzahdin qikip, Samariyəgə kelip, Yabəxning oqli Xallumni xu yərdə urup ɵltürdi wə uning ornida padixah boldi. **15** Xallumning baxka ixliri, jümlidin uning kəst kilixliri, mana «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **16** Xu qaəda Mənahəm Tipsah xəhorigə hujum kilip, u yərdə turuwatqanlarning həmmisini ɵltürdi; u yənə Tirzahdin tartip uningoqa təwə barlıq zeminlirini wəyran kildi. Ular tən berip dərwazini aqmioqini üqün xəhərgə xundak hujum kildiki, hətta uningdiki jimi həmilidar ayallarning karnini yirtip ɵltürdi. **17** Yəhuda padixahi Azariya səltənitining ottuz tokkuzinqi yilida, Gading oqli Mənahəm Israilə padixah bolup, Samariyədə on yil səltənət kildi. **18** U Pərwədigarning nəziridə rəzil boləanni kilip, pütün əmridə Israilni gunahka putlaxturoqan Nibatning oqli Yəroboamning gunahliridin qikmidi. **19** Asuriyəning padixahi Pul Israil zeminioqa tajawuz kildi; u wakitta

Mənahəm: «Padixahlıqımning mustəhkəmliki üçün mənə yardım qılqayla» dəp uningqa ming talant kümüx bərdi. **20** Mənahəm Asuriyəning padixahıqı beridoğan xu pulni Israilning həmmə bay adəmlirigə baj selix bilən aldi; u hər biridin əllik xəkəl kümüx aldi. Xuning bilən Asuriyəning padixahı qaytip kətti wə bu zeminda turup qalmidi. **21** Mənahəmning baxqa ixliri həm qılqanlirining həmmisi «Israil padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **22** Mənahəm ata-bowilirining arisida uhlidi wə oqlı Pəkahıya ornida padixah boldi. **23** Yəhuda padixahı Azariyaning səltənitining əllikinqi yilida, Mənahəmning oqlı Pəkahıya Samariyədə Israilqa padixah bolup, ikki yıl səltənət qildi. **24** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qilip, Israilni gunahqa putlaxturoğan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahliridin qıqmidi. **25** Wə uning sərdari Rəmalıyaning oqlı Pıkah uningqa kəst qilip uni Samariyədə, padixah ordisidiki qəl'ədə ɵltürdi; xu ixta Argob bilən Ariyə wə əllik Gileadlıq kixi Pıkah tərəptə turdi; u Pəkahıyani ɵltürüp uning ornida padixah boldi. **26** Pəkahıyaning baxqa ixliri həm qılqanlirining həmmisi bolsa, mana «Israil padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **27** Yəhudaning padixahı Azariyaning səltənitining əllik ikkinqi yilida, Rəmalıyaning oqlı Pıkah Samariyədə Israilqa padixah bolup, yigirmə yıl səltənət qildi. **28** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qilip Israilni gunahqa putlaxturoğan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahliridin qıqmidi. **29** Israilning padixahı Pıkahning künliridə Asuriyəning padixahı

Tiglat-Piləsər kelip Iyon, Abəl-Bəyt-Maakah, Yanoah, Kədəx, Həzor, Gilead, Galiliyə, jümlidin Naftalining pütkül zeminini ixəjal kılıp, xu yərdiki həlkni tutkun kılıp, Asuriyəgə elip bardi. **30** Əlahning oqlı Hoxiya Rəmalıyaning oqlı Pıkahqə kəst kılıp uni ɵltürdi. Uzziyaning oqlı Yotamning səltənıtıning yıgırminqi yılıda, u Pıkahning ornıda padıxah boldı. **31** Pıkahning baxka ıxlırı həm kıləqlırınıng həmmisi bolsa, mana «İsrail padıxahlırınıng tarıh-təzkırilırı» degən kitabta pütülgəndur. **32** İsrailning padıxahı Rəmalıyaning oqlı Pıkahning səltənıtıning ikkinqi yılıda, Uzziyaning oqlı Yotam Yəhudaqə padıxah boldı. **33** U padıxah boləqanda yıgırmə bəx yaxka kırıgən bolup, Yerusalemda on altə yıl səltənət kıldı. Uning anısınıng ismi Yəruxa idi; u Zadokning kızı idi. **34** Yotam atısı Uzziyaning barlık kıləqlırıdək Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kılatti. **35** Pəkət «yukırı jaylar»la yökıtilmıdı; həlk yənıla «yukırı jaylar»qə qikip kurbanlık kılıp huxbuy yakatti. Pərwərdigarning əyınıng «Yukırıkı dərwaza»sını yasıəquqi xu idi. **36** Yotamning baxka ıxlırı həm kıləqlırınıng həmmisi «İsrail padıxahlırınıng tarıh-təzkırilırı» degən kitabta pütülgən əməsmıdı? **37** Xu qəqlarda Pərwərdigar Suriyəning padıxahı Rəzin bilən Rəmalıyaning oqlı Pıkahni Yəhudaqə hujum kılıxka kəzəqıdı. **38** Yotam ata-bowilırı arısida uhlıdı wə ata-bowilırınıng arısida atısı Dawutning xəhırıdə dəpnə kılındı. Oqlı Ahaz ornıda padıxah boldı.

16 Rəmalıyaning oqlı Pıkahning on yəttinqi yılıda, Yotamning oqlı Ahaz Yəhudaqə padıxah boldı. **2**

Ahaz padixah bolqanda yigirmə yaxka kirgən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənət qılqanidi. U atisi Dawut qılqandək əməs, əksiqa Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni qılmidi. **3** U Israilning padixahlırining yolida mangatti, hətta Pərwərdigar Israilning aldidin həydəp qıqaroqan əllərnin yirginqlik gunahlırioqa əgixip, öz oqlini ottin etküzüp kəydürdi. **4** U «yukiri jaylar»da, dənglərdə wə hər bir kək dərəhlərnin astida qurbanlık qilip, küjə kəydürətti. **5** Xu wəqıtta Suriyənin padixahı Rəzin bilən Israilning padixahı, Rəmalıyanın oqlı Pıkah Yerusalemoqa hujum qilip, [padixah] Ahazni muhasirigə elip qorxiwaləqini bilən, ləkin uni məqlup qılalmidi. **6** Axu wəqıtta Suriyənin padixahı Rəzin Elat xəhırini Suriyəgə qayturuwalı wə xu yərdə turuwatqan Yəhudalarnı həydiwətti. Andin Suriylər kəlip u yərdə olturaklaxtı; ular bəgüingiqə xu yərdə turmaqta. **7** Ahaz Asuriyənin padixahı Tiglat-Piləsərgə əlqilərnı əwətip: Mən silinin kulliri, silinin oqlulliri bolimən; manga hujum qiliwatqan Suriyənin padixahının qolidin wə Israilning padixahının qolidin qutkuzuxqa qıqqayla, dedi. **8** Xuni eytip Ahaz Pərwərdigarning əyi wə padixahınin ordisidiki həzinilərdiki kümux bilən altunni sowoqa qilip, Asuriyənin padixahioqa əwətti. **9** Asuriyənin padixahı uning təlipigə qoxuldi; xuning bilən Asuriyənin padixahı Dəməxkə hujum qilip uni ixəqal qildi; uningdiki ahalini tutqun qilip Kir xəhırigə elip bardi wə Rəzinni əltürdi. **10** Ahaz padixah əmdi Asuriyənin padixahı Tiglat-Piləsər bilən kəruxkili Dəməxkə bardi wə xundakla Dəməxktiki qurbangahni

kerdi. Andin Ahaz padixah xu qurbangahning rəsimini, uning barlik yasilix təpsilatlrining layihisini sizip, uni Uriya kahinoğa yətküzdi. **11** Xuning bilən Uriya kahin Ahaz padixah Dəməxktin əwətkən barlik təpsilatlar boyiqə bir qurbangah yasidi. Ahaz padixah Dəməxktin yenip kəlməstə, Uriya kahin uni xundak təyyar qiloanidi. **12** Padixah Dəməxktin yenip kelip, qurbangahni kərüp, qurbangahqa berip, uning üstigə qurbanlik sundi; **13** u qurbangahning üstigə köydürmə qurbanlik wə axlik hədiyəsini köydürüp, «xarab hədiyə»sini təküp, «inaklik qurbanliki»ning qenini qaqtı. **14** Xundak qilip u Pərwərdigarning huzurining aldidiki mis qurbangahni elip uni Pərwərdigarning öyi bilən özining qurbangahning otturisdin etküzüp, öz qurbangahning ximal tərripigə qoydurdi. **15** Ahaz padixah Uriya kahinoğa buyruk qilip: Muxu qong qurbangah üstigə ətigənlik köydürmə qurbanlik bilən kəqlik axlik hədiyəsini, padixahning köydürmə qurbanliki bilən axlik hədiyəsini, həmmə yurtning pütün həlkining köydürmə qurbanliki, axlik hədiyə wə xarab hədiyələrini köydürüp sunisən. Köydürmə qurbanliklarning barlik qanliri wə baxqa qurbanliklarning barlik qanlirini uxbu qurbanlikning üstigə təkisən. Mis qurbangah bolsa mening yol sorixim üqün bolsun, dedi. **16** Xuning bilən Uriya kahin Ahaz padixah buyruqanining həmmisini ada qildi. **17** Ahaz padixah das təgliklirigə bekitilgən tahtaylarni kesip ajritip, daslarni təglikliridin eliwətti; u mis «dengiz»ni tegidiki mis uylarning üstidin kətürüp elip, uni tax tahtaylik bir məydanoğa qoydurdi. **18** U Asuriyə padixahini

razi qilix üqün Pərwərdigarning öyigə tutixidioqan «Xabat künidiki aywanlıq yol» bilən padixah taxkiritdin kiridioqan yolni etiwətti. **19** Aħazning baxqa ixliri həm qılqanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **20** Aħaz öz ata-bowiliri arisida uhlidi; u ata-bowilirining arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə qilindi; oqlı Həzəkiya ornida padixah boldi.

17 Yəhudaning padixahı Aħazning səltənitining on ikkinqi yilida, Elahning oqlı Hoxiya Samariyədə Israiloqa padixah bolup, tokkuz yıl səltənət kildi. **2** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qilatti; lekin uningdin ilgiri etkən Israilning padixahlıridək undak rəzillik qilmaytti. **3** Asuriyəning padixahı Xalmanəzər uningoqa hujum qılqılı qıqkanda, Hoxiya uningoqa bekinip sowoqa-salam bərdi. **4** Əmma Asuriyəning padixahı Hoxiyaning asiylıq qılmaqqi bolqinini baykidi; qünki Hoxiya burunqidək Asuriyəning padixahıoqa yillik sowoqa-salam yollımay, bəlki Misirning padixahı sooqa əlqilərnı mangduroqanidi. Uning üqün Asuriyəning padixahı uni tutup, baqlap zindanoqa soliwətti. **5** Andin Asuriyəning padixahı qikip pütkül [Israil] zeminini talan-taraj qilip, Samariyəni üq yiloqiqə qamal kildi. **6** Hoxiyaning səltənitining tokkuzinqi yilida, Asuriyəning padixahı Samariyəni ixoql qilip, Israillarnı Asuriyəgə sürgün qilip, ularnı Halah xəhiri, Gozandiki Habor dəryasining boyliri wə Medialarning xəhərlirigə orunlaxturdi. **7** Mana, xundak iqlar boldi; qünki Israillar əzlirini Misirning padixahı Pirəwnning qolidin qutkuzup, Misir

zeminidin qikaroqan Pərwərdigar Hudasioqə gunah kili
 baxka ilahlardin korkup 8 Pərwərdigar Israillarning
 aldidin həydiwətkən yat əlliklərnin qaidə-bəlgilimiliridə,
 xundakla Israilning padixahliri əzliri qikaroqan qaidə-
 bəlgilimiliridə mangojanidi. 9 Wə Israillar əz Pərwərdigar
 Hudasioqə qarxi qikip, yoxurunlarqə toqra bolmioqan
 ixlarni kildi; ular barlik xəhərliridə kəzət munaridin
 mustəhkəm qoroqanoqə «yukiri jaylar»ni yasidi. 10 Ular
 həmmə egiz denglərdə wə həmmə kək dərəhlərnin
 astida «but tüwrük» wə «Axərah» buti turoquzdi. 11
 Pərwərdigar ularning aldidin həydəp qikaroqan [yat]
 əlliklər kijoqandək, ular həmmə «yukiri jaylar»da huxbuy
 yakatti wə Pərwərdigarning oqəzipini kəltüridioqan hərhil
 rəzil ixlarni kilatti. 12 Gərqə Pərwərdigar ularoqə: —
 «Bu ixni kilmanglar!» degən bolsimu, ular butlarning
 kulluqioqə berilip kətkənidi. 13 Pərwərdigar həmmə
 pəyoqəmbərlər bilən həmmə aldin kərgüqilərnin wasitisi
 bilən həm Israilni həm Yəhudani agahlandurup: Rəzil
 yolliringlardin yenip, ata-bowiliringlaroqə tapilanoqan
 wə kullirim boləqan pəyoqəmbərlər arkilik silərgə
 təstiklioqan pütün qanunoqə boysunup, Mening əmrlirim
 wə Mening bəlgilimilirimni tutunglar, degənidi. 14 Lekin
 ular kulak salmay, Pərwərdigar Hudasioqə ixənmigən
 ata-bowiliri kijoqandək, boyunlirini kattik kildi. 15
 Ular Uning bəlgilimilirini, xundakla U ularning ata-
 bowiliri bilən tüzgən əhdini wə ularoqə tapxuroqan
 agah-guwaqlarni qətkə kəkkan; ular ərziməs nərsilərgə
 əgixip, əzliri ərziməs bolup qikti; Pərwərdigar ularoqə:
 — Ətrapinglardiki əlliklərnin kijoqinidək kilmanglar,

degan dal xu allargə əgixip, rəzillik qilatti. **16** Ular Hudasi boləjan Pərwərdigarning barlıq əmrlirini taxlap, əzliri üqün kuyma məbudlarni, yəni ikki mozayni kuydurdi, bir «Axərah but» kildurdi, asmandiki nurojunlioqan ay-yultuzlarəja bax urdi wə Baalning kullukioja kirdi. **17** Ular öz oqulliri bilən qizlirini ottin etküzdi, palqilik wə jadugərlik ixlətti, xundakla Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni kilix üqün, əzlirini setip Uning oqəzipini qozəjidi. **18** Xuning üqün Pərwərdigar Israiləja intayin aqqiklinip, ularni Öz nəziridin neri qildi; Yəhədaning kəbilisidin baxka heqkaysisi öz [zeminida] qaldurulmidi. **19** Lekin Yəhədamu öz Hudasi Pərwərdigarning əmrlirini tutmidi, bəlkə Israil qikəroqan kaidə-bəlgilimilər iqidə mangdi. **20** Uning üqün Pərwərdigar Israilning barlıq nəslini qətkə qakti; ularni Öz nəziridin taxlioqan künigiqə [zeminida] harlıkka qaldurup, bulangqilarning qolioja tapxurup bərđi. **21** U Israilni Dawutning jəmətidin tartiwəloqanidi. Ular Nibatning oqli Yəroboamni padixah qildi wə Yəroboam bolsa Israilni Pərwərdigarning yolidin yandurup, ularni eoqir bir gunahka patkuzup azdurdi. **22** Israillar Yəroboamning qilioqan həmmə gunahlirida yürüp, ulardin qikmidi. **23** Ahir berip Pərwərdigar Öz kulliri boləjan pəyoqəmbərlərnin wasitisi bilən eytkandək, Israilni Öz nəziridin neri qildi; Israillar öz yurtidin Asuriyəgə elip ketilip, u yərdə bəgüngə kədər turup kəldi. **24** Əmma Asuriyəning padixahi Babil, Kuttah, Awwa, Hamat wə Səfarwaimdin həlkni yətkəp Israilning ornioja Samariyəning xəhərlirigə makanlaxturdi. Ular xuning bilən Samariyəgə igidarqilik qilip xəhərlərdə

olturdi. **25** Wə xundak boldiki, ular u yərdə dəsləptə olturoşinida Pərwərdigardin qorqmioşanidi; Pərwərdigar ularni qiyma-jiyma qilidişan birnəqqə xirlarni ularning arisişqa əwətti. **26** Xuning bilən Asuriyəning padixahişqa həwər yətküzülüp: — Sili yətkəp Samariyəning xəhərliridə makanlaxturoşan həlqlər xu yurtning ilahining qaidə-yosunlirini bilməydu; xunga U ularning arisişqa xirlarni əwətti; mana bular ularni əltürməktə, qünki həlk yurtning ilahining qaidə-yosunlirini bilməydu, deyildi. **27** Xuning bilən Asuriyəning padixahiş əmr qilip: — Silər u yərdin elip kəlgən kahinlarning birini yənə u yərgə apiringlar; u u yərdə turup, ularşqa u yurtning ilahining qaidə-yosunlirini əgətsun, — dedi. **28** Uning buyrukı bilən ular Samariyədin yətkigən kahinlarning biri kelip, Bəyt-Əldə turup Pərwərdigarning qorqunqini ularşqa əgətti. **29** Lekin xu həlqlərnin hər biri öz ilahlərinin butlirini yasap, Samariyəliklər salşan «yukiri jaylar»diki ibadətgaşlar iqigə turoşuzdi; hər bir həlk əzi turoşan xəhərdə xundak qildi. **30** Babildin kəlgənlər Sukkot-Binot degən məbudni yasidi, Kuttin kəlgənlər Nərgal butni, Hamattin kəlgənlər Axima butni, **31** Awwiylar Nibhaz bilən Tartak butlarni yasidi; Səfarwiylar Səfarwaimdiki butliri bolşan Adrammələk bilən Anammələkkə öz balilirini atap otta keydürdi. **32** Ular əmdi muxundak hələttə Pərwərdigardin qorqup, öz arisidiki hər türlük adəmlərnin əzliri üqün «yukiri jaylar»diki buthanilarda qurbanlıqlarni sunidişan kahin qilip bekitkən. **33** Ular Pərwərdigardin qorqatti wə xuning bilən təng qaysi əldin kəlgən bolsa, xu əlning qaidə-yosunlirida öz ilahlərinin

qulluqidimu bolatti. **34** Bügüngə kədər ular ilgiriki adətlər boyiqə mengip kəlməktə; ular Pərwərdigardin qorkmay, Pərwərdigar Israil dəp atioqan Yakupning əwladlirioqə tapilioqan bəlgilimilər wə həkümlər, qanun wə əmrlərgə muwapıq ix kərməydu. **35** Pərwərdigar ular bilən bir əhdə qilixip ularoqə buyrup: — «Baxqə ilahların qorkmay, ularoqə səjdə qilmay yaki ularoqə bax urmay wə ularoqə qurbanlıq qilmanglar — **36** pəqət zor qudrət wə uzatqan biliki bilən siləni Misir zeminidin qiqaroqan Pərwərdigardinla qorkunglar, uningəqə səjdə qilinglar wə uningəqə qurbanlıq sununglar. **37** U silər üqün pütküzgən bəlgilimilər, həkümlər, qanun wə əmrni bolsa, ularni əbədgıqə kəngül bəlüp tutunglar; baxqə ilahların qorkmanglar. **38** Mən silər bilən qiloqan əhdini untumanglar ya baxqə ilahların qorkmanglar, **39** bəlki Hudayinglar Pərwərdigardin qorkunglar; wə U siləni həmmə düxmənliringlarning qolidin kutkuzidu» — degənidi. **40** Lekin ular kulək salmay, ilgiriki qaidə-yosunlarni yürüzətti. **41** Muxu əllər xu tərıqıdə Pərwərdigardin qorkatti həm oyma məbudlarning qulluqıdə bolatti; ularning baliliri bilən balilirining balilirimu xundək qilatti; öz ata-bowiliri qandək qiloqan bolsa, ularmu bügünki künigıqə xundək qilip kəldi.

18 Elahning oqlı, Israilning padıxahı Hoxiyaning səltənıtining üqinqi yilıdə, Yəhıdāning [sabıq] padıxahı Ahazning oqlı Həzəkıya Yəhıdāqə padıxah boldi. **2** U padıxah boləqandə yigirmə bəx yaxta bolup, Yerusalemdə yigirmə tokkuz yil səltənət qildi. Uning anisining ismi Abi idi; u Zəkəriyaning qizi idi. **3** Həzəkıya bolsa

atisi Dawutning barlik qiloqinidək, Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni qilatti. **4** U «yukiri jaylar»ni yokitip, «but tüwrüklər»ni qekip «Axərah»larni kesip taxlap, Musa yasatqan mis yilanni qekip parə-parə qilip (qünki u qaoqiqə Israillar uningqə huxbuy yakatti), uningqə «Nəhuxtan!» dəp isim koydi. **5** Həzəkiya Israilning Hudasi Pərwərdigarqə tayandi. Bu jəhəttə nə uningdin keyin kəlgən nə uningdin ilgiri etkən Yəhuda padixahlirining arisidiki heqbiri uningqə yətməytti. **6** U Pərwərdigarqə qing baqlinip uningqə əgixixtin qikmay, bəlki Pərwərdigar Musaqə buyruqan əmrlərni tutatti. **7** Pərwərdigar uning bilən billə idi; u qaysila ixka qiksa xuningda rawajlik bolatti. U Asuriyə padixahining hakimiyitigə qarxi qikip uningqə bekindi boluxtin yandi. **8** U Filistiyəlgə hujum qilip ularni Gaza xəhəri wə uning ətrapidiki zeminlirioqə, kəzət munaridin mustəhkəm qoroqanoqə besip məqlup qildi. **9** Wə xundak boldiki, Həzəkiya padixahning səltənitining tətinqi yilida, yəni Israilning [sabik] padixahı Elahning oqli Hoxiyaning səltənitining yəttinqi yilida, Asuriyəning padixahı Xalmanəzər Samariyəgə hujum qilip uni qamal qildi. **10** Üq yildin keyin ular xəhərni aldi; Həzəkiyaning səltənitining tokkuzinqi yili, yəni Israil padixahı Hoxiyaning səltənitining tokkuzinqi yilida, Samariyə ixqal qilindi. **11** Andin Asuriyəning padixahı Israillarni Asuriyəgə elip ketip, ularni Halahda, Gozandiki Habor dəryasining boyirida wə Medialarning xəhərliridə makanlaxturdi. **12** Qünki ular öz Hudasi Pərwərdigarning awazioqə itaət qilmidi, bəlki Uning

əhdisigə, yəni Pərwərdigarning kuli Musa buyruqanning həmmisigə hilaplik kildi; ular yaki kulak salmidi, yaki əməl kılmidi. **13** Həzəkiya padixahning səltənitining on tətinqi yili, Asuriyəning padixahi Sənnaherib Yəhədaning barlik qorqanlik xəhərlirigə hujum kilip qikip, ularni ixətal kildi. **14** U waqıtta Yəhədaning padixahi Həzəkiya Lakixka adəm əwətip, Asuriyəning padixahioja: Mən gunahkar! Məndin qekingəyla, üstümgə hərnemə qüxürsilə xuni [tələymən], — dedi. Asuriyəning padixahi Həzəkiyoja üq yüz talant kümük bilən ottuz talant altun tohtitip qoydi. **15** Həzəkiya Pərwərdigarning əyidiki wə padixahning ordisining həzinisidiki barlik kümükni elip bərdi. **16** Xuning bilən bir waqıtta Yəhədaning padixahi Həzəkiya Pərwərdigarning əyining ixikliridin wə əzi əslidə qaplatқан ixik kexəkliridin altunni ajritip elip, Asuriyəning padixahioja bərdi. **17** Xu qaotda Asuriyə padixahi Sənnaherib Tartan, Rab-Saris wə Rab-Xakəhlirini qong qoxun bilən Lakix xəhəridin Yerusalemoja, Həzəkiyaning yenioja əwətti. Ular Yerusalemoja qikip kəldi. Qikkanda, ular kir yuquqılarning etizining boyidiki yolda, yukiri kəlqəkning norining bexioja kelip turdi. **18** Ular padixahni qakiroqanda, Hilkıyaning oqlı, ordini baxkuridiojan Eliakim, ordining diwanbegi Xəbna wə Asafning oqlı, orda mirzibegi Yoahlar ularning yenioja kəldi. **19** Wə Rab-Xakəh ularoja mundaq dedi: — «Silər Həzəkiyoja: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahi sanga mundaq dedi, dənglər: — Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemidi? **20** Sən: «Urux kilixka tədbir-məslihətimiz həm küqimiz bar, dəysən — bu pəkət bir kuruk gəp,

halas! — Sən zadi kimgə tayinip manga qarxi əkətə kəpəsən? **21** Mana əmdi sən yeriki bar axu kəmux hasa, yəni Misirəyə tayinisən. Birsı uningəyə yələnsə, uning kəliyə sanjip kiridu; Misir padixahı Pərwəngə tayanənlarning həmmisi xundak bolidu! **22** Əgər silər manga: «Biz Hədayimiz boləyan Pərwədigarəyə tayinimiz» — desənglar, Həzəkıya əzi Yəhudadikilərgə wə Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu ibadətəğah aldidila ibadət kilixinglar kərək» dəp, uningəyə ataləyan «yukiri jaylar»ni həm kurbangahlarıni yok kiliwəttiyə? Ular axu Pərwədigarning yukiri jayliri əməsmidi? **23** Əmdi həzir hojayinim Asuriyə padixahı bilən bir tohtaməyə kelinglar: — «Əgər silərdə ularəyə minəligədək əskərliringlar bolsa, mən silərgə ikki ming atni bikarəyə berəy!» **24** Silərdə undaklar bolmisa, hojayinimning əməldarlırining əng kiqiki boləyan bir ləxkər bəxini kəndakmu qekindürələysilər?! Gərqə silər jəng hərwiliri wə atlarıni elix üqün Misirəyə tayinisilər! **25** Mən muxu yəni həlak kilix üqün Pərwədigarsiz kəldimmu? Qünki Pərwədigar manga: «Muxu zeminni həlak kilixkə qikqin» — dedi!». **26** Eliakim, Xəbna wə Yoah Rab-Xakəhə: — Pəkirliriyə aramiy tilida səzlisilə; biz buni qüxinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisilə, gəpliri sepilda turoənlarning kulikiyəyə kirmisun! — dedi. **27** Birak Rab-Xakəh; — Hojayinim meni muxu gəpni hojayininglarəyə wə silərgilə eytixkə əwətkənmu? Muxu gəpni silər bilən birliktə sepilda olturoənlarəyə deyixkə əwətkən əməsmu? Qünki ular əz pəkini yegüqi həm əz süydükini iquki bolidu!» — dedi. **28** Andin

Rab-Xakəh ibraniy tilida yukiri awaz bilən: «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahining sözlirini anglap qoyunglar!» — dəp warkiridi. **29** — «Padixah mundak dəydu: — Həzəkiya siləni aldap qoymisun! Qünki u siləni [padixahning] kolidin kutkuzalmaydu. **30** Uning siləni: — «Pərwərdigar bizni jəzmən kutkuzidu; muxu xəhər Asuriyə padixahining kolioqa qüxüp kətməydu» dəp Pərwərdigarəya tayanduruxioya yol qoymanglar! **31** Həzəkiyaəya kulak salmanglar; qünki Asuriyə padixahi mundak dəydu: — Mən bilən sülhəlixip, mən tərəpkə ətünglar; xundak kilsanglar hərbinglar ətünglarning üzüm baringidin həm ətünglarning ənjür dərihidin mewə yəysilər, hərbinglar öz su kəlqikinglardin su iqsilər; **32** ta mən kelip siləni buqdaylik həm xarablik bir zeminoqa, neni, üzümzarliri wə zəytun dərəhliri bar, həsəl qikiridioqan bir zeminoqa, yəni zeminiglarəya ohxax bir zeminoqa apirip qoyuqə yəp-iqiweringlar! Xuning bilən silər tirik kəlip, əlməysilər! Həzəkiya silərgə: — «Pərwərdigar bizni kutkuzidu» desə uningoqa kulak salmanglar! **33** Əl-yurtlarning ilah-butlirining biri öz zeminini Asuriyə padixahining kolidin kutkuzoqanmu? **34** Hamat wə Arpad degən yurtlarning ilah-butliri kəni? Səfarwaim, Hena wə Iwwah xəhərlirining ilah-butliri kəni? Ular Samariyəni mening kolumdin kutkuzoqanmu?! **35** Muxu əl-yurtlarning ilah-butliridin öz zeminini kutkuzoqan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərwərdigar Yerusalemini mening kolumdin kutkuzalamdu?» — dedi. **36** Əmma həlk süküt kəlip uningoqa jawabən heqkandak bir söz kilmidi; qünki padixahning buyrukı xuki: —

«Uningoʻja javab bərmənglar». **37** Andin Hilkıyaning oolli, ordini baxkuridioʻan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning oolli, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yirtixip, Həzəkiyaning yenioʻja kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningoʻja ukturdi.

19 Xundak boldiki, Həzəkiya buni angliqanda, kiyim-keqəklirini yirtip, əzini bəz bilən kaplap Pərwərdigarning ibadəthanisioʻja kirdi. **2** U Hilkıyaning oolli, ordini baxkuridioʻan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kahınlarning aqsakallirini bəz kaplanoʻan peti Amozning oolli Yəxaya pəyoʻəmbərgə əwətti. **3** Ular uningoʻja: — Həzəkiya mundaʻ dəydu: — «Balilar tuoʻulay dəp qaloʻanda anining tuoʻkudək hali qalmioʻandək, muxu kün awariqilik, rəswa kilinidioʻan, mazak kilinidioʻan bir künidur. **4** Əz hojayini boloʻan Asuriyə padixahı tirik Hudani mazak kilixka əwətkən Rab-Xakəhning muxu barlik gəplirini Pərwərdigar Hudaying nəzirigə elip tingxisa, bularni angliqan Pərwərdigar Hudaying xu gəplər üqün uning dəkkisini berərmikin? Xunga kelip qaloʻan qaldisi üqün awazingni kətürüp, bir duayingni bərsəng» — dedi. **5** Xu gəplər bilən Həzəkiyaning hizmətkarliri Yəxayaning aldioʻja kəldi. **6** Yəxaya ularoʻja: — «Hojayininglaroʻja: — Pərwərdigar mundaʻ dedi: — «Asuriyə padixahıning qaparmənlirining sən angliqan axu Manga kupurluk kılouqi gəpliridin qorqma; **7** Mana, Mən uningoʻja bir roʻhni kirgüzimən; xuning bilən u bir ioʻwani anglap, əz yurtioʻja kaytidu. Mən uni əz zeminida turoʻuzup kiliq bilən əltürgüzimən» — dənglar» — dedi. **8** Rab-Xakəh əzi kəlgən yoli bilən

kaytip mangoqanda, Asuriyə padixahining Lakix x hiridin qeking nlikini anglap, Libnah x h rig  karxi j ng kiliwatkan padixahning yenioqa k ldi. **9** Q nki padixah: «Mana, Efiopiyə padixahi Tir akah sizg  karxi j ng kilmaq i bolup yoloqa qikti» deg n həwərni angliotanidi. Lekin u yənə Həzəkiyaqa  lqil rni mundak h t bilən  w tti: — **10** «Silər Yəhuda padixahi Həzəkiyaqa mundak d ngarisaldilar: — «Sən tayinidiotan Hudayingning sanga: «Yerusalem Asuriyə padixahining kolioqa tapxurulmaydu» deginigə aldanma; **11** mana, s n Asuriyə padixahlirining h mm   l-yurtlarni nem  kilotanolirini, ularni  z ilah-butlirioqa atap halak kilotanolikini angliotans n;  mdi  z ng kutkuzulams n? **12** Ata-bowilirim halak kilotanol  ll rning  z ilah-butliri ularni kutkuzotanmu? Gozan, Haran, R z f x hiridikil rniq , Telassarda turotan Ed nl rniq ? **13** Hamat padixahi, Arpad padixahi, Səfarwaim, Hena h m Iwwah x h rlirining padixahliri k ni?». **14** Xuning bil n H z kiya h tni  k lg qil rning qolidin elip okup qikti. Andin u P rw rdigarning  yig  kirip, P rw rdigarning aldioqa h tni yeyip qoydi. **15** W  H z kiya P rw rdigarqa dua kilip mundak dedi: — «I kerublar otturisida turotan P rw rdigar, Israilning Hudasi: — S n  z ngdurs n, jahandiki barlik  l-yurtlarning  stidiki Huda p k t  z ngdurs n; asman-zeminni Yaratkuqis n. **16** I P rw rdigar, kulikingni t w n kilip angliotays n; k z ngni aqkays n, i P rw rdigar, k rg ys n; S nnaheribning ad m  w tip m ngg  hayat Hudani h kar tl p eytk n g plirini angliotays n! **17** I P rw rdigar, Asuriy  padixahliri h kik t n h mm 

yurtlarni, xularoqa bekindi boloqan yurtlarnimu harabə
 kilip, **18** ularning ilah-butlirini otka taxliwatkən; qünki
 ularning ilahliri ilah əməs, bəlki insan qoli bilən
 yasaloqanliri, yaqraq wə tax, halas; xunga asuriylar
 ularni halak kildi. **19** Əmdi, i Pərwərdigar Hudayimiz,
 jahandiki barlik əl-yurtlaroqa Sening, pəkət Seningla
 Pərwərdigar ikənlikingni bildürüx üqün, bizni uning
 qolidin kutkuzoqaysən!». **20** Xuning bilən Amozning
 oqli Yəxaya Həzəkiyoqa səz əwətip mundak dedi: —
 — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: —
 «Sening Manga Sənnaherib toqruluk qiləqan duayingni
 anglidim. **21** Pərwərdigarning uningoqa qarita degən
 səzi xudurki: — «Pak kız, yəni Zionning kızi seni
 kəmsitidu, Seni mazak kilip külidu; Yerusalemning kızi
 kəyninggə karap bexini qaykaydu; **22** sən kimni mazak
 kilip kupurluk kilding? Sən kimgə qarxi awazingni
 kətürüp, Nəziringni üstün kilding? Israildiki Mukəddəs
 Boləuqioqa qarxi! **23** Əlqiliring arkilik sən Rəbni mazak
 kilip; — «Mən nuroqunliəqan jəng harwilirim bilən taq
 qokkisiəq, Liwan taq baqriliriəq yetip kəldimki, Uning
 egiz kedir dərəhlirini, esil qarəyaylirini kesiwetimən;
 Mən uning əng qət turaləusioqa, Uning əng bük-
 baraksan ormanzarlikioqa kirip yetimən. **24** Əzüm kuduk
 kolap yaqa yurtning süyini iqtim; Putumning uqidila
 mən Misirning barlik dərya-əstənglirini kurutiwəttim
 — deding. **25** — Sən xuni anglap bakmioqanmiding?
 Uzundin buyan Mən xuni bekitkənəmənki, Qədimdin
 tartip xəkilləndürgənəmənki, Həzir uni əməlgə axurdumki,
 Mana, sən kəl'ə-qoroqanlik xəhərləni harabilərgə

aylandurdung; **26** Xuning bilən u yərdə turuwatқанlar küqsizlinip, Yərgə karitip qoyuldi, xərməndə qilindi; Ular əsiwatқан ot-qəptək, Yumran kək qəplərdək, Əgzidiki ot-qəplər əsməy qurup kətkəndək boldi. **27** Birək sening olturəjiningni, ornungdin turəjiningni, qikip-kirginingni wə Manga qarxi qaljirlixip kətkiningni bilimən; **28** Sening Manga qarxi qaljirlixip kətkənlikingning, həkawurlixip kətkənlikingning kulikimoqa yətkənliki tüpəylidin, Mən qarmikimni burningdin etküzimən, Yüginimni aqzingoqa salimən, Wə əzüng kəlgən yol bilən seni qayturimən. **29** I [Həzəkiya], xu ix sanga alamət bexarət boliduki, Muxu yili əzlükidin əskən, İkkinqi yili xulardin qikқанlarmu siləring rizkinglar bolidu; Üqinqi yili bolsa teriysilər, orisilər, üzüm kəqətlirini tikisilər; Ulardin qikқан mewiləni yəysilər. **30** Yəhuda jəmətining kəqip kutuloqan qaldisi bolsa yənə təwəngə qarap yiltiz tartidu, Yukirioqa qarap mewə beridu; **31** Qünki Yerusalemdin bir qaldisi, Zion teoqidin kəqip kutuloqanlar qikidu; Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwədigarning otluk muhəbbiti muxuni ada qilidu. **32** Xunga, Pərwədigar Asuriyə padixahı tooqruluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningoqa bir tal okmu atmaydu; Nə qalkanni kətürüp aldioqa kəlməydu, Nə uningoqa qarita qaxalarnimu yasimaydu. **33** U qaysi yol bilən kəlgən bolsa, U yol bilən qaytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu — dəydu Pərwədigar, **34** — Qünki Əzüm üqün wə Mening kulum Dawut üqün uni ətrapidiki sepildək qooqdap kutkuzimən». **35** Xu keqə xundak boldiki, Pərwədigarning Pərixlisi qikip, Asuriyəlikləring

bargahida bir yüz saksən bəx ming əskərnı urdı; mana, kixilər ətigəndə ornidin turoqanda, ularning həmmisining əlgənlikini kərdi! **36** Xunga Asuriyə padixahı Sənnaherib qekinip, yoloqa qikip, Ninəwə xəhırigə qayıtip turdı. **37** Wə xundak boldiki, u öz buti Nisrokning buthanisida uningqa qokunuwatqanda, oqulliri Adrammələk həm Xarezər uni qiliqlap ɵltürüwətti; andin ular bolsa Ararat degən yurtka keqıp kətti. Uning oqlı Esarhaddon uning ornida padixah boldi.

20 Xu künlərdə Həzəkiya əjəl kəltürgüqi bir kesəlgə muptila boldi. Amozning oqlı Yəxaya pəyoqəmbər uning kexioqa berip, uningqa: — «Pərwərdigar mundaq dəydu: — — Əyüing tooqruluk wəsiyət qılqın; qünki əjəl kəldi, yaxımayşən» — dedi. **2** [Həzəkiya] bolsa yüzini tam tərəpkə qilip Pərwərdigarqa dua qilip: — **3** I Pərwərdigar, Sening aldingda mening həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlikimni, nəziring aldingda durus bolqan ixlarni qılqanlikimni əsləp koyqaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yioqlap ekip kətti. **4** Yəxaya qikip ordidiki ottura həylioqa yətməstə, Pərwərdigarning səzi uningqa yetip mundaq deyildi: — **5** Yenip berip həlkimning baxlamqisi Həzəkiyaqa mundaq degin: — «Pərwərdigar, atang Dawutning Hudasi mundaq dəydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxliringni kərdüm; mana, Mən seni sakaytimən. Üqinqi künidə Pərwərdigarning əyigə qikisən. **6** Künliringgə Mən yənə on bəx yil koximən; xuning bilən Mən seni wə bu xəhərni Asuriyə padixahining qolidin kutkuzimən; Əzüm üqün wə kulum Dawut üqün Mən bu xəhərni ətrapidiki sepildək koqdaymən. **7**

(Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili təyyarlanglar, dedi. Ular uni elip kelip, yarisioğa qapliwidi, u sakaydi. **8** Həzəkiya Yəxayadin: Pərwərdigar meni sakaytip, üqinqi küni uning öyigə qikidioğanlikimni ispatlaydioğanğa kandaq bexarətlik alamət bolidu? — dəp sorioğanidi. **9** Yəxaya: — Pərwərdigarning Əzi eytkən ixini jəzmən kildioğanlikini sanga ispatlax üqün Pərwərdigardin xundak bexarətlik alamət boliduki, sən kuyaxning pələmpəy üstigə qüxkən sayisining on baskuq aldioğa mengixi yaki on baskuq kəynigə yenixini halamsən? — dedi. **10** Həzəkiya: Kuyax sayisining on baskuq aldioğa mengixi asan; sayə on baskuq kəynigə yansun, degənidi. **11** Xuning bilən Yəxaya pəyoğəmbər Pərwərdigarğa nida kildi wə U kuyaxning Aħaz padixah kuroğan pələmpəy baskuqiliri üstigə qüxkən sayisini yandurup, on baskuq kəynigə mangdurdi). **12** Xu pəyttə Baladanning ooqli Babil padixahı Merodak-Baladan, Həzəkiyani kesəl bolup yetip kaptu, dəp anglap, hətlər hədiyə bilən əwətti. **13** Həzəkiya bolsa əlqilərnin gepini tingxap, ularğa barlıq həzinə-ambarlirini, kümüxnı, altunni, dora-dərmanlarnı, sərhil maylarnı, sawut-qorallar ambiridiki həmmını wə baylıqlirinin barlıqını kərsətti; ordisi wə pütkül padixahlıki iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularğa kərsətmigən birimu qalmidi. **14** Andin Yəxaya pəyoğəmbər Həzəkiyaning aldioğa berip, uningdin: — «Muxu kixilər nemə dedi? Ular seni yoqlaxqa nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yirək bir yurttin, yəni Babildin kəlgən» dedi. **15** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kərdi?» dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordamda

bar nərsilərnı ular kərđı; baylıqlırımning arısidın mən ularoqa kərsətmıgən bırımu qalmıdı» — dedı. **16** Yəxaya Həzəkiyaqa: Pərwərdıgarning səzını anglap qoyojın: — **17** — Mana xundak künlər kelıduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə kədər ata-bowıliring topla, saklap qoyojan həmmə Babiloqa elıp ketıdı; heqnərsə qalmaydu — dəydu Pərwərdıgar. **18** — Həmdə Babıllıqlar oqullırını, yəni özüngdın bolojan əwladlırını elıp ketıdı; xuning bilən ular Babil padıxahının ordısıda aqwat bolıdı. **19** Həzəkiya əmdi öz-əzıgə «Əz künlirimdə bolsa aman-tınlıq, Hudanın həkikət-wapalıqı bolmamdu?», dəp Yəxayaqa: — «Siz eytkən Pərwərdıgarning muxu səzi yaxı ikən» — dedı. **20** Həzəkiyaning baxqa əməlliri, jümlidin uning səltənıtının kudriti, uning kəndak kılıp xəhərgə su təminləx üqün kəl, xundakla su apırıdıojan nor yasıojanlıqı «Yəhuda padıxahlırının tarıh-təzkıriliri» degən kitabta pütülgən əməsmıdı? **21** Həzəkiya ata-bowılirının arısıda uhlıdı; oqlı Manassəh ornıda padıxah boldı.

21 Manassəh padıxah bolojanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yıl səltənət kıldı. Uning anısınin ismi Həfzıbah ıdı. **2** U Pərwərdıgar Israillarning aldidin həydəp qıqırıwətkən yat əllıklərnin yırinqlık adətlirıgə ohxax ıxlar bilən Pərwərdıgarning nəziridə rəzil bolojanni kıldı. **3** U atısı Həzəkiya buzup yokatқан «yukiri jaylar»ni kaytidin yasattı; u Baaloqa atap qurbangahlarıni saldurup, Israilning padıxahı Ahab kılqandək bir Axərah məbud yasıdı; u asmandiki nuroqunlıojan ay-yultuzlaroqa bax urdı wə ularning kulluqıoqa kirdi. **4** U Pərwərdıgarning

əyidimu kurbangahlarni yasatti. Xu ibadəthana toqʻruluk
Pərwərdigar: Mən Yerusalemda Mening namimni
qoyimən, degənidi. **5** U Pərwərdigarning əyining ikki
həylisida «asmanning qoxuni» oʻq kurbangahlarni atap
yasatti. **6** ʻZ oʻqlini ottin oʻtküzdi; jadugərqlik bilən
palqilik ixlətti, əzigə jinkəxlər bilən əpsunqilarni bekitti;
u Pərwərdigarning nəziridə san-sanaksiz rəzillikni kʻlip
uning oʻəzipini qozʻqidi. **7** U yasatqan «Axərah» oyma
məbudni [Hudaning] əyigə qoydi. Xu əy toqʻruluk
Pərwərdigar Dawutka wə uning oʻqli Sulaymanoʻq: — «Bu
əyda, xundakla Israilning həmmə kəbililirining zeminliri
arisidin Mən tallioʻqan Yerusalemda ʻZ namimni əbədgiqə
qaldurimən; **8** əgər Israil pəkət Mən ularoʻq tapilioʻqan
barlik əmrlərgə, yəni ʻZ kulum Musa ularoʻq buyruoʻqan
barlik qanunoʻq muwapik əməl kʻlixka kəngül qoysila,
Mən ularning putlirini ata-bowilirioʻq təkʻsim kʻloʻqan bu
zemindin qaytidin neri kʻlmaymən», degənidi. **9** Lekin
ular kʻlak salmaytti; xunglaxkʻimu, Manassəh ularni
xundak azdurdiki, ular Pərwərdigar Israillarning aldidin
həlak kʻloʻqan yat əlliklərdin axurup rəzillik kʻlattı. **10**
Xunga Pərwərdigar ʻZ kulliri bolʻqan pəyʻəmbərlərnin
wasitisi arkʻilik mundak dedi: — **11** Yəhədaning padixahı
Manassəh bu yirginlik ixlarni kʻlip, hətta uningdin
ilgiri oʻtkən Amoriylar kʻloʻqan barlik rəzilliktin ziyadə
rəzillik kʻlip, uning butliri bilən Yəhədanimu gunahka
azduroʻqini üqün **12** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak
dəydu: — «Mana, Yerusalemda bilən Yəhədaning üstigə
xundak balayı’apət kəltürimənki, kimki uni anglisila
kʻlakliri zingildap ketidu. **13** Mən Samariyəni əlqigən

tana wə Ahabning jəmətini təxürgən tik əlqigüq yip bilən Yerusalemnı təxürtimən; kixi kaçını qayqap sürtkəndin keyin düm kəmtürüp qoyqandək, Yerusalemnı qayqap ərüymən. **14** Mən mirasımning qaloqliridinmu waz keqip, düxmənlirining qolıqə tapxurimən; ularni həmmə düxmənlirigə bulang-talang obyektı wə olja kılıp berimən; **15** Qünki ular Mening nəzirimdə rəzil bolqanni kılıp, ularning ata-bowiliri Misirdin qıqqan kündin tartıp bğüngiqə ęəzipimni qozqap kəldi». **16** Manassəh əmdi pütkül Yerusalemnı bir qetidin yənə bir qetigiqə qanoqə toldurup, kəp nahək qan təküzdi wə ohxaxla ęzi qiliwatqan gunahı bilən Yəhudalarnı azdurup, ularning Pərwərdigarning nəziridiki rəzillikni qilixıqə səwəb boldi. **17** Manassəhning baxqa ixliri həm qiloqlirining həmmisi, jümlidin u sadir qiloqlan gunah «Yəhuda padixahlırining tarih-təzqiriliri» degən kitabta pütölgən əməsmidi? **18** Manassəh ata-bowilirining arisida uhlidi wə ęz ęyining beqlida, yəni Uzzahning beqlida dəpnə qilindi. Andin oqlı Amon uning ornida padixah boldi. **19** Amon padixah bolqanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda ikki yıl səltənət qildi. Uning anisining ismi Məxulləmət idi; u Yotbahlıq Həruzning qizi idi. **20** Amon atisi Manassəh qiloqlandək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qilatti. **21** U atisi mangoqlan barlıq yollarda mangatti; u atisi qulluqida bolqlan butlarning qulluqida bolup, ularqə səjdə kılıp, **22** Pərwərdigarning yolida yürməy, ęz ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarnı tərək qildi. **23** Əmdi Amonning hizmətkarliri padixahni qəstləp, uni ęz ordisida ęltürdi. **24** Lekin yurt həlqi Amon

padixahni kəstligənlərnin həmmisini əltürdi; andin yurt həlki uning ornida oqli Yosiya padixah kildi.

25 Amonning baxka ixliri həm kılqanlirinin həmmisi «Yəhuda padixahlarınin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **26** U Uzzağning beqida öz kəbrisidə dəpnə kılindi. Andin oqli Yosiya uning ornida padixah boldi.

22 Yosiya padixah bolqanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Yədidah idi; u Bozkatlıq Adayaning kizi idi. **2** Yosiya Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kılıp, hər ixta atisi Dawutning barlıq yolida yürüp, nə onqoqa nə soloqa qətnəp kətmidi. **3** Padixah Yosiya səltənətinin on səkkizinqi yilida, padixah Məxullamning nəwrisi, Azaliyaning oqli katip Xafanni Pərwərdigarning əyigə əwətip: **4** «Bax kahin Hılkiyaning kexioqa qikip xuni buyruqinki, u Pərwərdigarning əyigə elip kelingən, dərwəziwənlər həlktin yioqan pulni sanisun. **5** Andin ular Pərwərdigarning əyini onqxaydioqan ixlarni nazarət kılquqi ixqilaroqa tapxurup bərsun. Bular həm Pərwərdigarning əyidiki buzuloqan yərlərnin ongxaxka əyde ixligüqilərgə, yəni yaqraqqılar, tamqılar wə taxtiraxlaroqa bərsun. Ular muxu pul bilən əyni ongxaxka lazim bolqan yaqraq bilən oyuloqan taxlarni setiwalsun, degin» — dedi. **7** Lekin ularning kolioqa tapxuruloqan pulning həsabi kılınmidi. Qünki ular insap bilən ix kılatti. **8** Bax kahin Hılkiya katip Xafanoqa: — Mən Pərwərdigarning əyidə bir Təwrat kitabini taptım, dedi. Xuni eytip Hılkiya kitabni Xafanoqa bərdi. U uni oqıdi.

9 Andin keyin katip Xafan padixahning kexioqa berip padixahqa hawər berip: — Hizmətkarliri ibadəthanidiki pulni yiqip Pərwərdigarning eyini ongxaydioqan ix bexilirining qollirioqa tapxurup bərdi, dedi. **10** Andin katip Xafan padixahqa: Hilkıya manga bir kitabni bərdi, dedi. Andin Xafan padixahqa uni oqup bərdi. **11** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat kitabining səzlirini angliqanda, öz kiyimlirini yirtti. **12** Padixah Hilkıya kahin bilən Xafanning oqli Ahikamoqa, Mikayaning oqli Akbor bilən Xafan katipqa wə padixahning hizmətkari Asayaqa buyrup: — **13** Berip mən üqün wə həlk üqün, yəni pütkül Yəhudadikilər üqün bu tepiloqan kitabning səzliri tooqrisida Pərwərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowilirimiz bu kitabning səzligə, uningdiki bizlərgə pütülgənlirigə əməl kilixka kulak salmioqanliki tüpəylidin Pərwərdigarning bizgə qozoqaloqan oqəzipi intayin dəhxətlik, dedi. **14** Xuning bilən Hilkıya kahin, Ahikam, Akbor, Xafan wə Asayalar Harhasning nəwrisi, Tikwahning oqli kiyim-keqək begi Xallumning ayali ayal pəyoqəmbər Huldahning kexioqa berip, uning bilən səzləxti. U Yerusalem xəhirining ikkinqi məhəllisidə olturatti. **15** U ularoqa mundaq dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Siləрни əwətkən kixigə mundaq dənglar: — **16** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana Mən Yəhudanəning padixahi oquqan kitabning həmmə səzlirini əməlgə axurup, bu jayoqa wə bu yərdə turoquqilaroqa balayi'apət qüxürimən. **17** Qünki ular Meni taxlap, baxka ilahlaroqa huxbuy yekip, qollirining həmmə ixliri bilən Mening aqqikimni kəltürdi. Uning üqün

Mening kəhrim bu yərgə qarap yandi həm əqürülməydu.

18 Lekin siləрни Pərwərdigardin yol soriojili əwətkən Yəhüdaning padixahioja bolsa xundak dənglar: Sən angliojan səzlər toojisida Israilning Hudasi Pərwərdigar xundak dəydu: — **19** Qünki kənglüng yumxak bolup, muxu jay wə uningda turoquqilarning wəyranə wə lənətkə aylandurulidiojanliki toojisida ularni əyibləp eytkən səzlimni angliojiningda, Pərwərdigarning aldida əzüngni təwən kəlip, kiyimliringni yirtip, Mening aldimda yiojiojining üqün, Mənmü duayingni anglidim, dəydu Pərwərdigar. **20** Buning üqün seni ata-bowiliring bilən yiojilixka, əz kəbrənggə aman-hatirjəmlək iqidə berixka nesip kəlimən; sening kəzliring Mən bu jay üstigə qüxüridiojan barliq külpətləрни kərməydu». Ular yenip berip, bu həwəрни padixahka yətküzdi.

23 Padixah adəmləрни əwətip, Yəhüda bilən Yerusalemining həmmə aksakallirini əz kəxioja qakirtip kəldi. **2** Padixah Pərwərdigarning əyigə qikti; barliq Yəhüdadiki ər kixilər wə Yerusalemda turuwatkanlarning həmmisi, kahinlar bilən pəyoqəmbərlər, yəni barliq həlk, əng kikiqidin tartip qongiojiqə həmmisi uning bilən billə qikti. Andin u Pərwərdigarning əyidə tepilojan əhdə kitabining həmmə səzlrini ularoja okup bərdi.

3 Padixah tüwrükning yenida turup Pərwərdigarning aldida: — Pərwərdigaroja əgixip pütün kəlbim wə pütkül jenim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwahlikliri wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əməl kəlimən dəp əhdigə əzini bəqlidi. Xuning bilən həlkning həmmisimu əhdə aldida turup uningoja əzini bəqlidi. **4**

Andin keyin padixah bax kahin Hilkıya bilən orun basar kahinlarğa wə həm dərwaziwənlərgə: — Baaloğa, Axərah butioğa wə asmannıng barlıq qoxunioğa atap yasaloğan barlıq əswab-üskünilərnı Pərwərdigarning əyidin qikiriwetinglar, dəp əmr kildi; u bularnı Yerusalemnıng sirtida, Kidron etizlikida keydürdi wə küllirini Bəyt-Əlgə elip bardı. **5** U Yəhuda padixahlırining Yəhuda xəhərliridiki «yukiri jaylar»da həmdə Yerusalemnıng ətraplırیدiki «yukiri jaylar»da huxbuy yanduruxqa tikligən but kahinlirini, xuningdək Baaloğa, quyaxqa, ayoğa, yultuz türkümlirigə həmdə asmannıng barlıq qoxunioğa huxbuy yaqquqılarnı ixtin həydiwətti. **6** U Pərwərdigarning əyidin Axərah butni elip qikip Yerusalemnıng sirtioğa elip berip, Kidron jilojısoğa apirip xu yərdə keydürüp kukum-talkan kilip ezip, topisini addiy puqralarning kəbriliri üstigə qeqiwətti. **7** Andin u Pərwərdigarning əyigə jaylaxқан bəqqiwazlarning turaloqlirini qekip oqlatti; bu əylərdə yənə ayallar Axərah butka qedir tokuytti. **8** U Yəhuda xəhərliridin barlıq kahinlarnı qakirtip, əzigə yioqdi. Andin u Gəbadin tartip Bəər-Xəbaqiqə kahinlar huxbuy yakidioğan «yukiri jaylar»ni buzup buloqiwətti; u «dərwazılardiki yukiri jaylar»ni qekip buzdi; bular «Xəhər baxlıki Yəxuanıng kuwiki»ning yenida, yəni xəhər kuwikiğa kirix yolining sol tərəpidə idi **9** (əmdi «yukiri jaylar»diki kahinlarning Yerusalemda Pərwərdigarning qurbangahioğa qikixi qəkləngənidi; lekin ular dawamlıq öz kərindaxlırı bilən birgə pitir nanlardin yeyixigə muyəssər idi). **10** Yosiya heqkim öz oqlı yaki kızini Moləkkə atap ottin

øtküzmisun dæp, Hinnomning oqlining jiløisidiki Toføtnimu buzup buløiwøtti. **11** Pørwørdigarning øyigø kiridioqan yolning øqizida Yøhuda padixahliri kuyaxkø tøkdim kilip koyoqan atlarni xu yørdin yøtkøp, «kuyax hørwiliri»ni otta køydürdi (ular [ibadøthanining] høylilirioqø jaylaxkø, Natan-Møløk degøn aøqwatning øyining yenida turatti). **12** Padixah yønø Yøhuda padixahliri Aqazning balihanisining øgzisidø salduroqan qurbangahlargi wø Manassøh Pørwørdigarning øyining ikki høylisioqø yasatkø qurbangahlargi qeqip kukum-talkø kiliwøtti; u ularning topisini u yørdin elip, Kidron jiløisioqø qeqiwøtti. **13** Israilning padixahø Sulayman Yerusalemning mæxrik tøripigø wø «Hølak teøqi»ning jønubioqø Zidoniylarning yirginqlik buti Axtarot, Moabiylarning yirginqlik buti Kemox wø Ammonlarning yirginqlik buti Milkomoqø atap yasatkø «yukiri jaylar»nimu padixah buzup buløiwøtti. **14** U but tüwrüklørni parqilap, Axørah butlirini kesip yikøtip, ular turoqan yørlørni adøm sengøkliri biløn toldurdi. **15** U yønø Israilni gunahkø putlaxturoqan, Nibatning oqli Yøroboam Bøyt-øldø salduroqan qurbangah biløn «yukiri jay»ni, ularni buzup qakøti, andin keyin «yukiri jay»ni køydürøp kukum-talkø kiliwøtti, Axørah butinimu køydürøwøtti. **16** Yosiyø burulup qarap, taoqdiqi købrilørni kørøp, adøm øwøtip købrilørdiki sengøklørni kolap qikirip, qurbangah østidø køydürdi, xu yol biløn uni buløiwøtti. Bu iqlar Pørwørdigarning kalamini yøtküzøp, døl ularni aldin'ala bexarøt kilip jakarlioqan Hudaning adimining søzining ømølgø axuruluxi idi. **17** Andin Yosiyø: Køz aldimdiki bu

kəbrə texi kimning? — dəp soridi. Xəhərdikilər uningə: Bu Yəhudadin kəlgən, silining Bəyt-Əldiki kurbangahni buzəjan muxu ixlirini bexarət qıləjan Hudaning adimining kəbrisi ikən, dedi. **18** Yosiya: — Uni koyunglar, heqkim uning səngəklirini midirlatmisun, dəp buyrudi. Xuning bilən ular uning səngəkliri bilən Samariyədin kəlgən pəyqəmbərnin səngəklirigə heqkimni təgküzmidi. **19** Andin Yosiya Israilning padixahliri Pərwərdigarning qəzipini qozəjan, Samariyənin xəhərliridə yasatqan «yukiri jaylar»diki barliq əyləni qakti; u ularni Bəyt-Əldə qıləjandək qilip, yəqatti. **20** U u yərlərdiki «yukiri jaylar»əqə has boləjan həmmə kahinlarni kurbangahning üstidə əltürəp, kurbanliq kildi, andin ularning üstigə adəm səngəklirini kəydürdi; u ahirdə Yerusaleməqə yenip bardı. **21** Padixah barliq həlqə yarliq qüxürəp: — Bu əhdə kitabida pütülgəndək, Hudayinglar Pərwərdigarəqə «ətəp ketix heyti»ni ətküzənglar, dəp buyrudi. **22** «Batur hakimlar» Israilning üstidin həküm sürgən künlərdin tartip, nə Israil padixahlirining wəqitliridə nə Yəhuda padixahlirining wəqitliridə undək bir «ətəp ketix heyti» ətküzöləp bəqməjanidi; **23** Yosiya padixahning səltənətinin on səkkizinqi yilida, Pərwərdigarəqə atap bu «ətəp ketix heyti» Yerusalemdə ətküzöldi. **24** Xuningdək Yosiya Yəhuda yurtida wə Yerusalemdə pəyda boləjan jinkəxlər wə palqilarni, tərəfim məbudliri, hərəkandək butlar wə barliq bəxə lənətlik nərsiləni zemindin yəqatti. Uning xundək qilixinin məqsiti, Həlqiya kahin Pərwərdigarning əyidin tapqan kitabta hatiriləngən Təwrattiki səzlərgə əməl qilixtin ibarət idi. **25** Uningdək

Musaoqa qüxürülgən qanunoqa intilip pütün kəlbi, pütün jeni wə pütün küqi bilən Pərwərdigarqa kaytip, özini beoqixliqan bir padixah uningdin ilgiri bolmioqanidi wə uningdin keyinmu uningqa ohxax birsi bolup baqmidi. **26** Lekin Pərwərdigarning aqqiki Manassəhning Özini rənjitkən barlik rəzillikliri tüpəylidin Yəhudaqa tutaxkandin keyin, Özining xiddətlik oqəzipidin yanmidi. **27** Pərwərdigar: — Israilni taxliqandək Yəhudanimu Öz kəzümdin neri qilimən wə Özüm tallioqan bu xəhər Yerusalemnı wə Mən: — «Mening namim xu yərdə bolidu» degən xu ibadəthanini tərək qilimən, dedi. **28** Yosiyaning baxqa əməlliri həm qiloqanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **29** Uning künliridə Misirning padixahı Pirəwn-Nəko Asuriyəning padixahıqə hujum qilqili Əfrat dəryasıqə bardi. U qaqda Yosiyə padixah Pirəwn bilən soquxuxqə qıqti; lekin Pirəwn uni kərüp Məgiddoda uni ɵltürdi. **30** Hizmətkarliri uning ɵlükini jəng hərwisioqə selip Məgiddodin Yerusalemoqə elip kelip, uni ɵz kəbrisidə dəpnə qildi. Yurt həlqi Yosiyəning ooqlı Yəhoahazni məsih qilip, atisining ornida padixah qildi. **31** Yəhoahaz padixah bolqanda yigirmə üq yaxta bolup, üq ay Yerusalemdə səltənət qildi. Uning anisining ismi Həmutal idi; u Libnahlıq Yərəmiyaning qizi idi. **32** Yəhoahaz bowiliri barlik qiloqanliridək, Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qildi. **33** Əmdi Pirəwn-Nəko uning Yerusalemdə səltənət qılmaslıqı üqün, uni Hamat yurtidiki Riblahda solap qoydi wə [Yəhuda] zeminioqə yüz talant kümüş bilən bir talant altun selik qüxürdi. **34**

Andin Pirəwn-Nəko Yosiyanning oqli Eliakimni atisining ornida padixah kılıp, ismini Yəhoakimoğa əzgərtti. U Yəhoahazni əzi bilən Misiroğa elip kətti; Yəhoahaz Misiroğa kelip xu yərdə əldi. **35** Yəhoakim kümüx bilən altunni Pirəwngə bərdi; lekin Pirəwnning xu buyruqini ijra kılıp pulni tapxurux üqün yurtka hər bir adəmnıng qamioğa karap baj-alwan koyoqanidi; altun wə kümüxni u yurtning həlkidin, hər birigə saloqan əlqəm boyiqə Pirəwn-Nəkoğa berixkə yioqkanidi. **36** Yəhoakim padixah bolqanda yigirmə bəx yaxta bolup, on bir yil Yerusalemda səltənət kildi. Uning anisining ismi Zibidah idi; u Rumahlık Pədayaning kizi idi. **37** Yəhoakim bowiliri barlık kılqanliridək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılatti.

24 Uning künliridə Babilning padixahi Nebokadnəsar [Yəhudağa] hujum kılıxka qıkti; Yəhoakim uningğa üq yiloiqə bekindi boldi, andin uningdin tenip uning həkümranlıqioğa karxi qıkti. **2** Xu waqıtlarda Pərwərdigar uningğa hujum kılıxka Kaldiylər bulangqılar xaykisi, Suriylər bulangqılar xaykisi, Moabiylar bulangqılar xaykisi, wə Ammoniylar bulangqılar xaykilirini kozoqidi; u ularni Yəhudani həlak kılıx üqün kozoqidi. Bu ixlər Pərwərdigar Əz kulliri bolqan pəyoqəmbərlər arkilik agah kılqan səz-kalamining əməlgə axuruluxi idi. **3** Dərwəkə Pərwərdigarning eytkinidək, Manassəhning gunahliri tıpəylidin Yəhudani Əz kəzliridin neri kılıx üqün, bu ixlər ularning bexioğa qüxti. **4** Qünki [Manassəhning] nahək qan təküp, Yerusalemmi nahək qanlar bilən tolduroqini tıpəylidin, Pərwərdigar [Yəhudalarni] əpu

kilixka kəngli unimaytti. **5** Yəhoakimning baxka ixliri həm kıloqanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **6** Yəhoakim ata-bowilirining arisida uhildi; oqlı Yəhoakin uning ornida padixah boldi. **7** Misirning padixahi bolsa öz yurtidin ikkinqi qikmidi. Qünki Babilning padixahi «Misir ekini»din tartip Əfrat dəryasioqıqə bolqan Misir padixahioqa təwə zeminni tartiwaloqanidi. **8** Yəhoakin padixah bolqanda on səkkiz yaxta bolup, üq ay Yerusalemda səltənət kildi. Uning anisining ismi Nəhuxta idi; u Yerusalemlıq Əlnatanning kızı idi. **9** Yəhoakin atisining barlık kıloqanliridək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi. **10** Babilning padixahi Nebokədnəsarning sərdarliri Yerusalemoqa jəng kılqili qikip, xəhərni kəmal kildi. **11** Uning sərdarliri xəhərni kəmal kılıp turoqanda Nebokədnəsar əzimu xəhərning sirtioqa qikti. **12** Andin Yəhudaning padixahi Yəhoakin bilən anisi, barlık hizmətkarliri, əməldarliri wə aqlwatliri Babil padixahining aldioqa qikip uningoqa tən bərdi. Xundak kılıp Babilning padixahi öz səltənitining səkkizinqi yilida uni əsir kılıp tutti. **13** Nebokədnəsar Pərwərdigarning əyidiki barlık həzinilər bilən padixahning ordisidiki həzinilərnı elip kətti; Pərwərdigar agah bərginidək, u Israilning padixahi Sulayman Pərwərdigarning ibadəthanisi üqün yasatqan həmmə altun kaqa-əswablarnı kesip səkti. **14** Yerusalemlıning barlık aqlalisini, jümlidin həmmə əməldarlar, həmmə batur palwanlar, jəmiy bolup on ming əsirni wə barlık hünərwənlər wə təmürqilərnımu elip

kətti; yurttiki həlktin əng namratlardin baxka heqkim qalmidi. **15** U Yəhoakinni Babilə elip kətti wə xuningdək padixahning anisini, padixahning ayallirini, uning aqwatliri wə yurttiki mətiwərlərni əsir qilip Yerusalemdin Babilə elip bardi. **16** U batur-palwanlarning həmmisini (yəttə ming idi), hünərwən wə tēmürqilərni (jəmiy bir ming idi) — bularning həmmisi jənggiwar adəmlər bolup, Babilning padixahı ularni əsir qilip, Babilə elip kətti. **17** Andin Babilning padixahı Yəhoakinning taqisi Mattaniyani uning ornida padixah qilip, uning ismini Zədəkiyaə qəzgərtti. **18** Zədəkiya padixah boləqanda yigirmə bir yaxta bolup, on bir yil Yerusalemda səltənət qildi. Uning anisi Libnahlik Yərəmiyaning qizi bolup, ismi Həmutal idi. **19** Zədəkiya Yəhoakimning barlik qiləqinidək, Pərwədigarning nəziridə rəzil boləqanni qilatti. **20** Pərwədigarning Yerusalemə qə hən Yəhudaə qaratqan əqəzi tūpəylidin, Pərwədigar ularni Əz huzuridin həydiwətküqə boləqan arilikta, təwəndiki ixlar yüz bərdi: — awwal, Zədəkiya Babil padixahə isyan kətürdi.

25 Andin xundək boldiki, uning səltənətinə tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künidə Babil padixahı Nebəkədnəsar pütkül qoxunə qəyəqilik qilip Yerusalemə hujum qilixkə kəldi; həmdə uni qorxiwelip bargah qurup, uning ətrapida qaxa-potəylərni quruxti. **2** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinqi yiləqə muhasiridə turdi. **3** Xu yili tətinqi ayning tokkuzinqi künü xəhərdə əqir kəhətkilik həmmi bəskən wə zemindikilər üqünmu heq ax-ozuk qalməqanidi. **4** Xəhər səpili bəsüldi; barlik jənggiwar ləxkərlər qaqmaqci

bolup, tün keqidə bədər tikiwetixti. Ular padixahning baqqisioqa yeqin «ikki sepil» ariliqidiki dərwarzidin ketixti (kaldiylər bolsa xəhərning həryenida turatti). Ular [İordan jiləsidiki] «Arabah tüzənglikini»ni boylap qeqixti. **5** Lekin kaldiyələarning qoxuni padixahni qoqlap Yeriho tüzənglikidə Zədəkiyaqa yetixti; uning pütün qoxuni uningdin tarkilip kətkənidi. **6** Wə ular padixahni tutup, Riblah xəhərigə, Babil padixahining aldioqa apardi; ular xu yərdə uning üstigə həküm qikardi. **7** [Babil padixahi] Zədəkiyaning oqullirini uning kəz aldida kətl kildi; andin Zədəkiyaning kəzlrini oyuwətti; u uni mis kixənlər bilən baqlap, Babilə elip bardı. **8** Wə bəxinqi ayning yəttinqi künidə (bu Babil padixahi Nebokədnəsarning on tokkuzinqi yili idi) Babil padixahining hizmətkari, pasiban begi Nebozar-Adan Yerusalemoqa yetip kəldi. **9** U Pərwərdigarning əyini, padixahning ordisini wə xəhərdiki barlıq əylərni kəydüriwətti; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot qoyup kəydüriwətti. **10** Wə pasiban begi yetəqilidiki kaldiyələarning pütkül qoxuni Yerusalemining ətrapidiki pütkül sepilini ərüwətti. **11** Pasiban begi Nebozar-Adan xəhərdə qaloqan baxqa kixilərni, Babil padixahi tərəpkə qeqip təslim boləqlarni wə qaloqan hənərwənlərni əsir qilip ularni elip kətti. **12** Lekin pasiban begi zemindiki əng namratlarning bir qismini üzümzarlıqlarni pərwix qilixkə wə teriqqilik qilixkə qaldurdi. **13** Kaldiylər Pərwərdigarning əyidiki mistin yasəqlan ikki tüwrükni, das təqliklirini wə Pərwərdigarning əyidiki mistin yasəqlan «dengiz»ni qeqip, barlıq mislrini Babilə elip kətti. **14** Ular yənə [ibadətə ixtilidioqlan] idixlar,

gürjək-bəlgürjəklər, lahxigirlar, piyalə-təhsilər həm mistin yasaloqan barliq əswablarni elip kətti; **15** huxbuydanlar wə qaqılarni bolsa, altundin yasaloqan bolsimu, kümüxtin yasaloqan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **16** Wə Sulayman [padixah] Pərwərdigarning öyi üqün mistin yasatqan ikki tüwrük wə «dengiz»ni, xundakla das təgliklirini elip kətti; bu mis saymanlarning eəqirlikini əlqəx mumkin əməs idi. **17** Birinqi tüwrükning egizliki on səkkiz gəz, uning üstidiki taji bolsa mis bolup, egizliki üq gəz idi; uning pütün aylanmisi tor xəklidə həm anar nushisida bezəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrükmu uningə ohxax bolup, umu anar nushisida bezəlgənidi. **18** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadəthanidiki üq nəpər ixikbakarnimu əsirgə aldi. **19** U xəhərdin ləxkərləni baxkuridioqan bir aəqwat əməldarni, xəhərdin tapqan orda məslihətqiliridin bəxini, yərlik həlkni ləxkərlikkə tizimliəuqi, yəni qəxunning sərdarining katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixini tutti. **20** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularni Babil padixahining aldioq, Riblahəqə elip bardi. **21** Babil padixahı Hamat zeminidiki Riblahda bu kixiləni kiliqlap əltürüwətti. Xu yol bilən Yəhuda əz zeminidin sürgün kılindi. **22** Yəhuda zeminida qaloqan kixiləni, yəni Babil padixahı Nebokədnəsar qalduroqan kixiləni bolsa, u ularni idarə kiliq üqün, ularning üstigə Xafanning nəwrisi, Ahikamning oəqli Gədaliyani təyinlidi. **23** Dalada qaloqan Yəhudaning ləxkər baxlikliri həm ləxkərliri Babil padixahining Xafanning nəwrisi, Ahikamning

oqli Gədalayani zemin üstigə həkümranlik qilixqa bəlgiligənlikini anglap qaldi; xuning bilən [bu ləxkər baxliqliri adəmliri bilən] Mizpah xəhorigə, Gədalayaning yenioqa kəldi; baxliqlar bolsa Nətanianing oqli Ixmail, Kareahning oqli Yohanan, Nətofatlik Tanhumətning oqli Seraya wə Maakat jəmətidin birsining oqli Jaazaniya idi.

24 Gədaluya ular wə adəmlirigə: «Kaldiylərgə bekinixtin qorqmanglar; zeminda olturaxlixip Babil padixahioqa bekininglar, xundax qilsanglar silərgə yaxxi bolidu» dəp kəsəm kildi. **25** Əmdi yəttinqi ayda xundax boldiki, xahzadə Əlixamaning nəwrisi, Nətanianing oqli Ixmail on adəm elip kelip, Gədalayani həm Mizpahda uning yenida turoqan Yəhudiylar wə Kaldiylərnı urup əltürdi.

26 Xuning bilən barlik həlk, kiqik bolsun, qong bolsun, wə ləxkər baxliqliri ornidin turup Misiroqa kirdi; qünki ular Kaldiylərdin qorqatti. **27** Wə xundax boldiki, Yəhuda padixahı Yəhoakin sürgün boləqan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi ayning yigirmə yəttinqi küni munu ix yüz bərđi; Əwil-Merodax Babiləq padixah boləqan birinqi yili, Yəhuda padixahı Yəhoakinning kəddini kətürüp, uni zindandin qıqardı; **28** U uningəqə mulayim səz qilip, uning ornini əzi bilən birgə Babilda turoqan baxqa padixahlarıning ornidin yukiri kildi; **29** Xuning bilən Yəhoakin zindandiki kiyimlirini seliwetip, əmrining qaləqan hərbi künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastihan boluxqa muyəssər boldi. **30** Uning nesiwisi bolsa, [Babil] padixahining uningəqə beqixliəqan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni uningəqə əmrining hərbi künı muyəssər qilinoqan.

Tarih-təzkirə 1

1 Adəm'ata, Xet, Enox, **2** Kenan, Maḥalalel, Yarəd, **3** Hanoh, Mətxələh, Ləməh, **4** Nuḥ. Nuḥtin Xəm, Həm, Yafətlər törəlgən. **5** Yafətning oqulliri Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **6** Gomərning oqulliri Axkinaz, Difət wə Togarmah idi. **7** Yawanning oqulliri Elixah, Tarxix idi, Kittiyar bilən Rodaniylar uning əwladliri idi. **8** Həmning oqulliri kux, Misir, Put wə Qanaan idi. **9** Kuxning oqulliri Seba, Həwilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamaning oqul Xeba wə Dedan idi. **10** Kuxtin yənə Nimrod törəlgən; u yər yüzidə nəhayiti zəbərdəs bir adəm bolup qıktı. **11** Misirning əwladliri Ludiylar, Anamiylar, Ləhəbiylar, Naftuḥiylar, **12** Patrosiylar, Kasluḥiylar (Filistiylər Kasluḥiylardin qıqqan) wə Kaftoriylar idi. **13** Qanaandin tunji oqul Zidon törilip, keyin yənə Hət törəlgən. **14** Uning əwladliri yənə Yəbusiylar, Amoriylar, Girgaxiylar, **15** Həwiylar, Arkiylar, Siniylar, **16** Arwadiylar, Zəmariylar wə Hamatiylar idi. **17** Xəmning oqulliri Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; [Aramning oqulliri] Uz, Həl, Gətər, Məxək idi. **18** Arfahxadtin Xelah törəldi, Xelahtin Ebər törəldi. **19** Ebərdin ikki oqul törəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxıoqan dəwrdə yər yüzi bəlünüp kətkənidi; Pələgning inisining ismi Yoktan idi. **20** Yoktandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **21** Həadoram, Uzal, Diklah, **22** Ebal, Abimaəl, Xeba, **23** Ofir, Həwilah, Yobab törəldi. Bularning həmmisi Yoktanning oqulliri idi. **24** Xəm, Arfahxat, Xelah, **25** Ebər, Pələg, Rəu, **26** Serug, Naḥor, Tərah, **27** andin Abram dunyaoqa kəldi (Abram

bolsa Ibrahımning  zi). **28** Ibrahımning o ulliri Ish k bilən Ismail idi. **29** T w ndikil r ularning  wladliri: Ismailning tunji o li Nebayot bolup,  alo anliri Kedar, Adb  l, Mibsam, **30** Mixma, Dumah, Massa, H dad, Tema, **31** Y tur, Nafix,    mah; bularning həmmisi Ismailning o ulliri idi. **32** Ibrahımning tokili K tura din t r lg n oğullar Zimran, Y   an, Medan, Midiyan, Ixbak w  Xuah idi. Y   anning o ulliri Xeba bilən Dedan idi. **33** Midiyaning o ulliri  fah, Ef r, H n h, Abida,  ldaah idi. Bularning həmmisi K tura ning  wladliri. **34** Ibrahımdin Ish k t r ldi. Ish kning o ulliri  saw bilən Israil idi. **35**  sawning o ulliri Elifaz, Reu l, Y ux, Yaalam w  Korah idi. **36** Elifazning o ulliri Teman, Omar, Z fi, Gatam, Kenaz, Timna w  Amal k idi. **37** Reu lning o ulliri Nahat, Z rah, Xammah bilən Mizzah idi. **38** Seirning o ulliri Lotan, Xobal, Zibion, Anah, Dixon, Ez r w  Dixan idi. **39** H ri bilən H mam Lotanning o ulliri idi (Timna Lotanning singlisi idi). **40** Xobalning o ulliri Alyan, Manahat,  bal, X fi bilən Onam idi. Zibionning o ulliri Ayah bilən Anah idi. **41** Anahning o li Dixon idi. Dixonning o ulliri H mran,  xban, Itran bilən Keran idi. **42** Ez rning o ulliri Bil an, Zaawan, Yaakan idi. Dixanning o ulliri uz bilən Arran idi. **43** Israillaro a həkümranlik  ilidio an padixah bolmio an zamanlarda, Edom zemini a padixah bol anlar munu kixilər: Beorning o li Bela; uning payt hti Din abah d p atilatti. **44** Bela  lg ndin keyin Bozra lik Zərahning o li Yobab uning ornio a padixah boldi. **45** Yobab  lg ndin keyin T manlarning yurtidin bol an H uxam uning ornio a padixah boldi.

46 Huxam o'lgəndin keyin Bedadning o'qli Hədad uning orniqə padixah boldi; Hədad degən bu adəm Moab dalasida Midiyanlarni tarmar qiloqan, uning paytəhtining ismi Awit idi. **47** Hədad o'lgəndin keyin Masrəkahlik Samlah uning orniqə padixah boldi. **48** Samlah o'lgəndin keyin dərya boyidiki Rəhəbottin kəlgən Saul uning orniqə padixah boldi. **49** Saul o'lgəndin keyin Akborning o'qli Baal-Hənan uning orniqə padixah boldi. **50** Baal-Hənan o'lgəndin keyin Hədad uning orniqə padixah boldi. Uning paytəhtining ismi Pay idi. Uning ayalining ismi Məhetəbəl bolup, Məy-Zahəbning nəwrisi, Matrədning qizi idi. **51** Andin Hədad o'ldi. **52** Edomluqlarning qəbilə baxlikliri: Qəbilə baxliki Timna, qəbilə baxliki Aliya, qəbilə baxliki Yətət, qəbilə baxliki Oholibamah, qəbilə baxliki Əlah, qəbilə baxliki Pinon, **53** Qəbilə baxliki Kenaz, qəbilə baxliki Teman, qəbilə baxliki Mibzar, **54** Qəbilə baxliki Magdiyəl, qəbilə baxliki Iram; bularning həmmisi Edomdiki qəbilə baxlikliridur.

2 Israilning o'qulliri Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Zəbulun, **2** Dan, Yüsüp, Binyamin, Naftali, Gad wə Axirdin ibarət. **3** Yəhudaning o'qli Er, Onan wə Xilah idi. Bu üqəylən Qanaanlik Xuyaning qizidin boləqan. Yəhudaning tunji o'qli Er Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanlikidin Pərwərdigar uning jenini aloqan. **4** Yəhudaqə kelini Tamardin Pəraz bilən Zərah tərəlgən. Yəhudaning jəmiy bəx o'qli boləqan. **5** Pərazning o'qulliri Həzron bilən Həmul idi. **6** Zərahning o'qulliri Zimri, Etan, Həman, Kalkol bilən Dara qatarlik bəx idi. **7** Karmining o'qli Akar idi. Akar bolsa Huda lənət

qiloqan narsini elip, «Israilqja bala-qaza kältürgüqi» bolup qikti. **8** Etanning oqlı Azariya idi. **9** Həzrondin tərəlgən oqullar Yərahmiyə, Ram və Kaləb idi. **10** Amminadab Ramdin tərəlgən; Nahxon Amminadabtin tərəlgən; Nahxon Yəhuda kəbilisining baxliqi bolqan. **11** Salmon Nahxondin tərəlgən; Boaz Salmondin tərəlgən. **12** Obəd Boazdin tərəlgən; Yəssə Obəddin tərəlgən. **13** Yəssəning oqullirining tunjisi Eliab, ikkinqisi Abinadab, üqinqisi Ximiya, **14** tətinqisi Nətanəl, bəxinqisi Radday, **15** altinqisi Ozəm, yəttinqisi Dawut idi. **16** Zəruiya bilən Abigail ularning singlisi idi. Zəruiyaning Abixay, Yoab və Asahəl degən üq oqlı bar idi. **17** Amasa Abigaildin tərəldi; Amasaning atisi Ismaillardin bolqan Yətər idi. **18** Kaləb Azubah (Yeriot dəpmu atilidu)tin oqul kərđi; [Azubahtin] bolqan oqulliri Yəxər, Xobab və Ardon idi. **19** Azubah əlgəndin keyin Kaləb yənə Əfratni alđi; Əfrat uningqja Hurni tuqup bərđi. **20** Hurdin Uri tərəldi; Uridin Bəzaləl tərəldi. **21** Keyin Həzron Gileadning atisi Makirning qizini elip bir yastukqa bax koyuwidi (u atmix yaxqa kirgəndə uni aloqan), uningdin Səgub tərəldi. **22** Səgubtin Yair tərəldi; Yairning Gilead zeminida yigirmə üq xəhəri bar idi. **23** Gəxur bilən Aram xu yurttikilərdin «Yairning yeza-qixlaqliri»ni, Kinatni və uningqja qaraxliq yezilar bolup jəmiy atmix yeza-xəhərni tartiwaldi. Yüqirikilarning həmmisi Gileadning atisi Makirning əwladliridur. **24** Həzron Kaləb-Əfratahda əlgəndin keyin, ayali Abiyah uningqja Axhorni tuqđi; Axhor Təkoaning atisi idi. **25** Həzronning tunji oqlı Yərahmiyəning oqulliri Ram, Bunah, Orən, Ozəm və Ahiyah idi. **26** Yərahmiyəning

Atarah degən yənə bir ayali bar idi, u Onamning anisi idi.

27 Yərahmiyəlning tunji oqlı Ramning oqlı Maaz, Yamin wə Ekər idi. **28** Onamning oqlı Xammay bilən Yada idi; Xammayning oqlı Nadab bilən Abixur idi.

29 Abixurning ayalining ismi Abihayil bolup, Abihayildin uningə Aħban bilən Molid tərəldi. **30** Nadabning oqlı Sələd bilən Appayim idi; Sələd ta əlgüqə oqlı pərzənt kərmigən. **31** Yixi Appayimning oqlı; Xexan Yixining oqlı; Ahlay Xexanning oqlı idi. **32** Xammayning inisi Yadaning oqlı Yətər bilən Yonatan idi; Yətər taki əlgüqə oqlı pərzənt kərmigən. **33** Pələt bilən Zaza Yonatanning oqlı idi. Yukirikilarning həmmisi Yərahmiyəlning əwladlıridur. **34** Xexan kiz pərzənt kərüp, oqlı pərzənt kərmigənidi; Xexanning Misirlik Yarha dəydiqan bir maliyi bar idi. **35** Xexan kizini maliyi Yarhaoa hotunluqqa bərgən, uningdin Yarhaoa Attay tərəlgən. **36** Attaydin Natan; Natandin Zabad tərəlgən. **37** Zabadtin Iflal; Iflaldin Obəd tərəlgən. **38** Obədtin Yəhu; Yəhudin Azariya tərəlgən. **39** Azariyadin Hələz; Hələzdin Əlasah tərəlgən. **40** Əlasahın Sismay; Sismaydin Xallum tərəlgən. **41** Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadin Əlixama tərəlgən. **42** Yərahmiyəlning inisi Kaləbning oqlı təwəndikilər: Mixa uning tunji oqlı bolup, Zifning atisi idi; Marixahmu uning oqlı bolup, Həbronning atisi idi.

43 Həbronning oqlı Korah, Tappuah, Rəkəm wə Xema idi. **44** Xemadin Raħam tərəlgən; u Yorkeamning atisi idi; Xammay Rəkəmdin tərəlgən. **45** Maon Xammayning oqlı; Maon Bəyt-Zurning atisi idi. **46** Kaləbning tokili Əfahdin Haran, Moza wə Gazəz tərəlgən. Harandin Gazəz tərəlgən.

47 Yahdayning oqulliri Rəgəm, Yotam, Gəxan, Pələt, Əfah wə Xaafklar idi. 48 Kaləbning tokili Maakahdin Xebər bilən Tirhanah tərəlgən; 49 Uningdin yənə Madmannahning atisi Xaaf, Makbinaning atisi wə Gibeahning atisi Xiwa tərəlgən. Aksah Kaləbning kizi idi. 50 Yukirikilarning həmmisi Kaləbning əwladliri. Əfratahning tunji oqli Hurning oqulliri: Kiriya-Yearimning atisi Xobal, 51 Bəyt-Ləhəminning atisi Salma, Bəyt-Gadərnin atisi Harəf idi. 52 Kiriya-Yearimning atisi Xobalning əwladliri: Harəh həmdə Manahatlarning yerimi idi. 53 Kiriya-Yearim jəmətliridikilər itriylər, putiylar, xumatiylar, mixraiylar bolup, bu jəmətlərdin yənə zoratiylar bilən əxtayoliylar ayrilip qikqan. 54 Salmanın əwladliri Bəyt-Ləhəm bilən Nitofatlar, Atrot-Bəyt-Yoablar, Manahatlarning yerim kismi, zoriylar, 55 Yabəzdə olturaklixip qaləjan Təwrat həttatiri, yəni tiratiylar, ximiyatiylar bilən sukatiylar idi. Bularning həmmisi keniylər bolup, Rəkab jəmətinin bowisi Hamatning əwladliridin idi.

3 Dawutning Həbronda tuquləjan oqulliri: tunji oqli Amnon bolup, Yizrəəlik Ahinoamdin boləjan; ikkinji oqli Daniyal Karməlik Abigaildin boləjan; 2 üqinqi oqli Abxalom Gəxurning padixahi Talmayning kizi Maakahdin boləjan; tətinqi oqli Adoniya bolup, Həggittin boləjanidi; 3 bəxinji oqli Xəfatiya bolup, Abitaldin boləjanidi; altinqi oqli Itriya bolup, uning ayali Əglahdin boləjanidi. 4 Bu altə oqul Dawuttin Həbronda tərəlgən; u Həbronda yəttə yil altə ay, Yerusalemda bolsa ottuz üq yil səltənət kilejan. 5 Yerusalemda uningəja Ammiyəlnin kizi Bat-Xuadin bu tətəylən tərəlgən: ular Ximiya, Xobab, Natan

wə Sulayman idi. **6** Yənə Ibhar, Əlixama, Əlifələt, **7** Nogah, Nəfəg, Yafiya, **8** Əlixama, Əliyada, Əlifələt qatarlik tokkuz oqul bolqan. **9** Bularning həmmisi Dawutning oqulliri idi; uningdin baxqa tokalliridin bolqan oqullar bar idi; Tamar ularning singlisi idi. **10** Sulaymanning oqli Rəhoboam, Rəhoboamning oqli Abiya, Abiyaning oqli Asa, Asaning oqli Yəhoxafat, **11** Yəhoxafatning oqli Yoram, Yoramning oqli Ahaziya, Ahaziyaning oqli Yoax, **12** Yoaxning oqli Amaziya, Amaziyaning oqli Azariya, Azariyaning oqli Yotam, **13** Yotamning oqli Ahaz, Ahazning oqli Həzəkiya, Həzəkiyaning oqli Manassəh, **14** Manassəhning oqli Amon, Amonning oqli Yosiya idi. **15** Yosiyaning oqulliri: tunji oqli Yohanan, ikkinji oqli Yəhoakim, üqinqi oqli Zədəkiya, tətinqi oqli Xallum idi. **16** Yəhoakimning oqulliri: oqli Yəkoniyah bilən oqli Zədəkiya. **17** Sürgün qilinoqan Yəkoniyahning oqulliri: — Xealtial uning oqli idi; **18** yənə Malkiram, Pədayah, Xənazzar, Yəkamiya, Hoxama wə Nəbadiya idi. **19** Pədayahning oqulliri Zərubbabəl bilən Ximəy idi; Zərubbabəlning pərzəntliri: — Məxullam bilən Hənaniya wə ularning singlisi Xelomit idi; **20** Uning yənə Haxubah, Ohəl, Bərəkiya, Həsadiya, Yuxab-Həsəd qatarlik bəx oqli bar idi. **21** Hənaniyaning oqulliri Pilatiya wə Yəxaya idi; uning əwladliri yənə Refayaning oqulliri, Arnanning oqulliri, Obadiyaning oqulliri wə Xekaniyaning oqulliri idi. **22** Xekaniyaning əwladliri munular: uning oqli Xemaya; Xemayaning oqulliri Həttux, Yigeal, Bariya, Neariya, Xafat bolup jəmiy altə idi. **23** Neariyaning oqulliri Əlyoyinay, Həzəkiya, Azrikam bolup jəmiy üq

idi. **24** Əlyoyinayning oʻqulliri Hodawiya, Əliyaxib, Pəlaya, Akkub, Yohanan, Delaya, Anani bolup jəmiy yəttə idi.

4 Yəhədaning oʻqulliri Pəraz, Həzron, Karmi, Hur wə Xobal idi. **2** Xobalning oʻqli Reayadin Jahat tərəldi; Jahattin Ahumay bilən Lahad tərəldi. Bular Zoratiy jəmətidin idi. **3** Etamning oʻqulliri Yizrəəl, Ixma, Idbax idi; ularning singlisining ismi Həzililponi idi. **4** Gədorning atisi Pənuəl; Huxahning atisi Ezər idi; bularning həmmisi Bəyt-Ləhəmmning atisi boləqan Əfratahning tunji oʻqli Hurdin tərəlgən. **5** Təkoaning atisi Axhurning Həlah wə Naarah degən ikki ayali bar idi. **6** Naarah Axhuroja Ahuzzam, Həfər, Təməni, Ahaxtarini tuqup bərđi; bularning həmmisi Naarahning oʻqulliri. **7** Həlahning oʻqulliri Zərət, Zohar bilən Ətnan wə **8** Koz idi; Kozdin Anob, Həzzibiba bilən Harumning oʻqli Aharhəlning jəmətliri tərəldi. **9** Yabəz öz kərindaxliri iqidə həmmidin bək hərmətlik idi, anisi: «Tuquti üstidə bək azaplandim» dəp uningəja Yabəz degən isimni qoyəqan. **10** Yabəz Israilning Hudasioja nida qilip: «Meni nahayiti kəp bərikətligən bolsang, zeminimni kengəytsəng, qolung bilən meni yələp, bala-qazadin saklap, manga azab-oqubətni kərsətmigəysən!» — dəp tilidi. Huda uning tiligini ijabət əylidi. **11** Xuhahning inisi Kelubtin Mehir tərəlgən; Mehir Extonning atisi idi. **12** Extondin Bəyt-Rafa, Paseah wə Ir-Nahaxning atisi Tehinnah tərəldi; bularning həmmisi Rikahliklar idi. **13** Kenazning oʻqli Otniyəl bilən Seraya idi; Otniyəlning oʻqli Hatat bilən Meonotay idi. **14** Meonotaydin Ofrah tərəldi. Serayadin «Hünərwənlər jilojisi»dikilərnəg əjdadi boləqan Yoab tərəldi (ular əslidə

hünərwənlər idi). **15** Yəfunnəhning oqli Kaləbning oqulliri Iru, Elah bilən Naam idi; Elahning oqli Kenaz idi. **16** Yəhalliləhning oqulliri Zif bilən Zifah, Tiriya bilən Asariyəl idi. **17** Əzraning oqulliri: — Yətər, Merəd, Efər wə Yalonlar; Merəd Pirəwnning kızı Bitiyani aldi; u hamilidar bolup Məriyəm, Xammay bilən Extemoaning atisi İxbahni tuqdi. Bular Bitiyadin bolqan oqullar. Merədning Yəhudalardin bolqan ayali bolsa Gəorning atisi Yərədni, Sokohning atisi Həbər bilən Zanoahning atisi Yəkutiyəlni tuqdi. **19** Nahamning singlisi Hodiyaning ayalidin Garmilik Keilahning atisi bilən Maakat jəmətidin bolqan Extemoaning atisi tərəlgən. **20** Ximonning oqulliri Amnon wə Rinnah, Bən-Hənan bilən Tilon idi. Yixining oqulliri Zohət bilən Bin-Zohət idi. **21** Xelah Yəhudaning oqli idi; uningdin tərəlgən Lekahning atisi Er, Marəxahning atisi Laadah wə Bəyt-Axbiyada olturaqlaxqan qəkmən toququqlarning jəmətliri **22** wə yənə Yokim, Kozibaliklar, Yoax bilən Saraf (bular ikkisi Moab yurtioğa həkümranlik qiloqan) wə Yaxubi-Ləhəmlərmu bar idi (bularning həmmisi qədimki hatirilərdur). **23** Bular Netayim wə Gədərahda olturaqlaxqan bolup, kulalqilar idi; ular xu yərdə turup padixahning hizmitidə bolatti. **24** Nəmuəl wə Yamin, Yarib, Zərah bilən Saul Ximeonning oqulliri idi. **25** Xallom Saulning oqli; Mibsam Xallomning oqli, Mixma Mibsamning oqli idi. **26** Mixmaning əwladliri təwəndikilər: — Mixmaning oqli Hammuil; Hammuilning oqli Zakkur; Zakkurning oqli Ximəy idi. **27** Ximəyning on altə oqli, altə kızı bar idi; uning aka-inilirining pərzənti kəp bolmioqqa, ularning hərqaysisining jəmətining

bakqudək otlaq bar idi. **42** Xu qaoqlarda Ximeonlardin yənə bəx yüz kixi Seir teoqioqa qarap mangdi, ularning yobaxqiliri Yixining oqulliri Pilatiya, Neariya, Refaya bilən Uzriəl idi; **43** ular qeqip tirik qaloqan Amaləklərnimu ɵltüröp, bögüngə kədər xu yərdə makanlixip ɵtöwatidu.

5 Israilning tunji oqli Rubənniŋ oqulliri munular: — (Rubən gərqə tunji oqul bolöqini bilən, lekin [atisining tokili bilən] zina qiloqanliqi üqün, uning qong oqulluq hɵkuki Israilning oqli bolöqan Yösüpning oqullirioqa ɵtküzüwetilgən. Xunga nəsbənamə boyiqə u qong oqul hesablanmaydu. **2** Yəhuda qerindaxliri iqidə üstünlükkə igə bolöqan bolsimu wə idarə qiloquqi uningdin qiqqan bolsimu, lekin qong oqulluq hɵkuki Yösüpkə təwə bolup kətkən): — **3** Israilning tunjisi Rubənniŋ oqulliri munular: — Hənoh wə Pallu, Həzron wə Karmi. **4** Yoelning əwladliri munular: — [Yoelning] oqli Xemaya, Xemayaning oqli Gog, Gogning oqli Ximəy, **5** Ximəyning oqli Mikah, Mikahning oqli Reaya, Reayaning oqli Baal, **6** Baalning oqli Bəərah; Bəərah Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər tərpidin tutqun qilip ketilgən. U qaoqda u Rubən qəbilisining baxliqi idi. **7** Uning iniliri nəsbənamisidə hatiriləngəndək, jəmətlirining tarihi boyiqə yobaxqi bolöqan Jəiyəl, Zəkəriya wə Bela dəp pütölgənidi **8** (Bela Azazning oqli, Azaz Xemaning oqli, Xema Yoelning oqli idi). Yoellar Aroərdə, Nebo wə Baal-Meonöqiqə sozulöqan jaylarda turatti. **9** Ular yənə kün qiqixqa qarap taki Əfrat dəryasining bu tərpidiki qəlning kirix eoqizioqa kədər olturaqlaxti; qünki ularning Gilead yurtidiki qarwa malliri kəpiyip kətkənidi. **10** Saulning səltənitiŋ künliridə

ular Həgariylar bilən urux kilixti; Həgariylar ularning qolida məqlup boləqandin keyin ular Gileadning kün qikix tərpidiki pütün zeminda Həgariylarning qedirlirida makanlaxti. **11** Ularning udulida Gadning əwladliri taki Salikaqə qədər Baxan zeminioqə makanlaxqanidi. **12** Baxanda makanlaxqanlardin qəbilə baxliqi Yoel, muawin qəbilə baxliqi Xafam bar idi; yənə Yanay bilən Xafatmu bar idi. **13** Ularning uruq-tuqənliri jəmətnamilər boyiqə Mikail, Məxullam, Xeba, Yoray, Yakan, Ziya wə Ebər bolup, jəmiy yəttə idi. **14** Yukiridikilərnin qəmmisi Abihəyilning oqulliri idi. Abihəyil Hurining oqli, Huri Yaroyahning oqli, Yaroyah Gileadning oqli, Gilead Mikailning oqli, Mikail Yəxixayning oqli, Yəxixay Yəhdoning oqli, Yəhdo buzning oqli idi; **15** Gunining nəwrisi, Abdiəlning oqli Ahi ularning jəmət bexi idi. **16** Ular Gileadqə, Baxanoqə wə Baxanoqə təwə yeza-kəntlərgə, xundakla pütkül Xaron yayliqioqə, taki tət qetigiqə makanlaxqanidi. **17** Bularning qəmmisi Yəhuda padixahı Yotam wə Israil padixahı Yəroboamning səltənitining künliridə nəsbənamilərgə pütülgənidi. **18** Rubən, Gad qəbililirining wə Manassəh yerim qəbilisining batur, kəlkən-kiliq tutalaydioqan, okya atalaydioqan həm jənggə məhir kirik tət ming yəttə yüz atmix jənggiwar adimi bar idi. **19** Ular Həgariylar, Yəturlar, Nəfixlar wə Nodablar bilən jəng qiloqan. **20** Ular jəng qiloqanda mədət tepip, Həgariylar wə ular bilən ittəpəxdaxlarning qəmmisi ularning qolioqə tapxuruloqan; qünki ular jəng üstidə Hudaqə nida qiloqan; ular Uningoqə tayanəqəqə, Huda ularning tiligini ijabət qiloqan. **21** Ular yənə düxmənning qarwa-mallirini, jümlidin əllik ming

təgə, ikki yüz əllik ming qoy, ikki ming exikini olja aləjan wə yüz ming janni əsir aləjan. **22** Bu urux Hudaning niyitidin boləjaqqa, düxməndin əlgənlər nəhayiti kəp boləjan; sürgün qılinoquqə ular xularning yerini ixəqal qilip turəjan. **23** Manassəhning yerim kəbilisidikilər Baxandin Baal-hərmon, Senir, Hərmon teqioqa kədər boləjan zeminda yeyilip makanlaxti. Ular zor kəpəygən. **24** Ularning jəmət baxlıqliri Efər, Ixi, Əliyəl, Azriəl, Yərimiya, Hodawiya wə Yahdiyəl idi; ularning həmmisi nəhayiti batur jəngqilər, məxhür mətiwərlər, xundakla hərəkəysi öz jəmətigə jəmət bexi idi. **25** Ular ata-bowilirining Hudasidin yüz ərüp, buzukluk qilip Huda əslidə əzliri aldida yəkatqan xu yərdiki taipilərnin ilahlırioqa əgixip kətti. **26** Xuning bilən Israilning Hudasi Asuriyə padixahı Pul (yəni Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər)ning rohinı qozəqixi bilən, u ularni, yəni Rubən kəbilisidikilərnı, Gad kəbilisidikilərnı wə Manassəh yerim kəbilisidikilərnı Halah, Habor wə Haraəqa həm Gozan dəryasi boyioqa sürgün qilip elip kətti; ularning əwladlırı taki bəgüngə kədər tehiqə xu yərdə makanlixip turmaqta.

6 Lawiynin oəqulliri Gərxon, Kohat wə Mərari. **2** Kohatning oəqli Amram, Izhar, Həbron wə Uzziəl idi. **3** Amramning pərzəntliri Hərun, Musa wə Məryəm idi. Hərunning oəqli Nadab, Abihə, Əliazar wə Itamar idi. **4** Əliazardin Finihəs, Finihəstin Abixua, **5** Abixuadin Bukki, Bukkidin Uzzi, **6** Uzzidin Zərahıya, Zərahıyadin Merayot, **7** Merayottin Amariya, Amariyadin Ahitub, **8** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Ahimaaz, **9** Ahimaazdin Azariya, Azariyadin Yohanan, **10** Yohananın Azariya (bu

Azariya Yerusalemda Sulayman saloquzoqan mukəddəs
 ʔyda kaqinliq hizmitida boloqan), **11** Azariyadin
 Amariya, Amariyadin Ahitub, **12** Ahitubtin Zadok,
 Zadoktin Xallum, **13** Xallumdin Hilkıya, Hilkıyadin
 Azariya, **14** Azariyadin Seraya, Serayadin Yəhəzadak
 tərəldi; **15** Pərwərdigar Nebokədnəsarning wastisi
 bilən Yəhədadikilər bilən Yerusalemdikilərnı sürgün
 qilidiqan qaoqda, bu Yəhəzadakmu sürgün qilinoqan.
16 Lawiyning oqlı Gərxom, Kohat wə Mərari. **17**
 Gərxomning oqullirining ismi Libni wə Ximəy idi. **18**
 Kohatning oqulliri Amram, Izhar, Həbron wə Uzziəl
 idi. **19** Mərarining oqulliri Maqlı wə Muxi idi. Bular
 Lawiylaroqa mənsub hərəkaysi jəmətlər iqidiki aililər idi.
20 Gərxomning əwladliri təwəndikiqə: Gərxomning oqlı
 Libni, Libnining oqlı Jahat, Jahatning oqlı Zimmah, **21**
 Zimmahning oqlı Yoah, Yoahning oqlı Iddo, Iddoning
 oqlı Zərah, Zərahning oqlı Yiyatiray idi. **22** Gohatning
 əwladliri təwəndikiqə: Gohatning oqlı Amminadab,
 Amminadabning oqlı Korah, Korahning oqlı Assir,
23 Assirning oqlı Əlkanah, Əlkanahning oqlı Ebiasaf,
 Ebiasafning oqlı Assir, **24** Assirning oqlı Tahat, Tahatning
 oqlı Uriəl, Uriəlning oqlı Uzziya, Uzziyaning oqlı Xaul
 idi. **25** Əlkanahning oqulliri Amasay wə Ahimot, **26**
 Ahimotning oqlı Əlkanah, Əlkanahning oqlı Zofay,
 Zofayning oqlı Nahat, **27** Nahatning oqlı Eliab, Eliabning
 oqlı Yəroham, Yərohamning oqlı Əlkanah idi. **28**
 Samuilning oqulliri təwəndikiqə: tunji oqlı Yoel, ikkinji
 oqlı Abiya idi. **29** Mərarining əwladliri təwəndikiqə:
 Mərarining oqlı Maqlı, Maqlining oqlı Libni, Libnining

oqli Ximəy, Ximəyning oqli Uzza, **30** Uzzaning oqli Ximiya, Ximiyaning oqli Haggiya, Haggiyaning oqli Asaya idi. **31** Dawut əhdə sanduqi obdan orunlaxturuloqandin keyin Pərwərdigarning eyidə nəoqmıqilik ixlirioqa məs'ul boluxqa təwəndiki kixiləni qoydi. **32** Ular taki Sulayman Yerusalemda Pərwərdigarning əyini yasatqanoqa kədər, «jamaət qediri»ning aldida küy eytix hizmitini ətəp kəldi. Ular wəzipisini bəlgiləngən tərtipi bilən ətigənidi. **33** Təwəndikilər wəzipə ətigən adəmlər wə ularning əwladliri: — Koħatning əwladliri iqidə: — nəoqmıqi Həman bar idi. Həman Yoelning oqli, Yoel Samuilning oqli idi. **34** Samuil Əlkanahning oqli, Əlkanah Yəroħamning oqli, Yəroħam Əliyəlning oqli, Əliyəl Toahning oqli, **35** Toah Zufning oqli, Zuf Əlkanahning oqli, Əlkanah Maħatning oqli, Maħat Amasayning oqli, **36** Amasay Əlkanahning oqli, Əlkanah Yoelning oqli, Yoel Azariyaning oqli, Azariya Zəfaniyaning oqli, **37** Zəfaniya Taħatning oqli, Taħat Assirning oqli, Assir Ebiasafning oqli, Ebiasaf Korahning oqli, **38** Korah İzħarning oqli, İzħar Koħatning oqli, Koħat Lawiyning oqli, Lawiy Israilning oqli idi. **39** [Həmanning] ong tərəpidə hizməttə turoqan qerindixi Asaf idi. Asaf bolsa Bərəkiyaning oqli, Bərəkiya Ximiyaning oqli, **40** Ximiya Mikailning oqli, Mikail Baasiyaning oqli, Baasiya Malkiyaning oqli, **41** Malkiya Etnining oqli, Etni Zərahning oqli, Zərah Adayaning oqli, **42** Adaya Etanning oqli, Etan Zimmahning oqli, Zimmah Ximəyning oqli, **43** Ximəy Jaħatning oqli, Jaħat Gərxomning oqli, Gərxom Lawiyning oqli idi. **44** [Həman bilən Asafning] sol tərəpidə hizməttə turoqan qerindaxliri

Mərarining əwladliridin Etanlar idi. Etan bolsa Kixining oğlu idi, Kixi Abdining oğlu, Abdi Malluğun oğlu, **45** Malluq Haxabiyaning oğlu, Haxabiya Amaziyaning oğlu, Amaziya Hilkıyaning oğlu, **46** Hilkıya Amzining oğlu, Amzi Banining oğlu, Bani Xəməning oğlu, **47** Xəmə Məhlining oğlu, Məhli Muxining oğlu, Muxi Mərarining oğlu, Mərari Lawiyning oğlu idi. **48** Ularning qalqan Lawiy qerindaxliri bolsa həmmisi Hudaning öyi, yəni ibadət qediridiki [baxqa] xizmətləri bejirixkə atalqanıdı. **49** Hərun və uning əwladliri bolsa Hudaning xizmətkari Musaning tapılıqınıdək köydürmə qurbanlıq sunulidiqan qurbangahda qurbanlıqlar sunup, huxbuygahda huxbuy yekip, muqəddəsgahdiki barlıq xizmətləri ada qılatti, xundakla Israillər üçün kəqürüm-kafarət iqlirini qılatti. **50** Hərunning əwladliri təwəndikiqə: Hərunning oğlu Əliazar, Əliazarning oğlu Finihas, Finihasning oğlu Abixuya, **51** Abixuyaning oğlu Bukki, Bukkining oğlu Uzzi, Uzzining oğlu Zərahıya, **52** Zərahıyaning oğlu Merayot, Merayotning oğlu Amariya, Amariyaning oğlu Ahitub, **53** Ahitubning oğlu Zadok, Zadokning oğlu Ahimaaz idi. **54** Təwəndikilər Hərunning əwladlirining öz zemini iqidə makan tutup olturqan yərliri: — Kohat jəmətinin yərliri bolsa (muxu yərlər qək taxlax arqilik ularqə təksim qılınqan): — **55** Yəhuda zeminidiki Həbron və Həbronning tət ətrapidiki etizlikliri ularqə təksim qılınqan **56** (ləkin bu xəhərnin ətrapidiki otluqlar və xəhərgə qaraxlıq yeza-kəntlər bolsa Yəfunnəhning oğlu Kaləbkə berildi). **57** Hərunning əwladliriqə «panahlıq xəhiri» Həbron berildi; buningdin baxqa Libnah bilən uningqə təwə etizliklər,

Yattir, Extemoa wə uningə tawə etizliklar, **58** Hılən wə uningə tawə etizliklar, Dəbir wə uningə tawə etizliklar, **59** Axan wə uningə tawə etizliklar, Bəyt-Xəməx wə uningə tawə etizliklarmu təksim kılınə; **60** Yənə Binyamin kəbilisidiki zemindin Geba wə uningə tawə etizliklar, Alləmət wə uningə tawə etizliklar, Anatot wə uningə tawə etizliklar bəlöp berilgən. Ular jəmətliri boyiqə erixkən xəhər jəmiy on üq boldi. **61** Kohatning baxkə əwladlirioğa bolsa taxlanə qəkkə qikkini boyiqə, Manassəh yerim kəbilisining zeminidin on xəhər bəlöp berildi. **62** Gərxomning əwladlirioğa, jəmətigə qarap, Issakar kəbilisi, Axir kəbilisi, Naftali kəbilisi wə Baxan yurtidiki Manassəh yerim kəbilisining zeminidin on üq xəhər bəlöp berildi. **63** Mərarining əwladlirioğa, jəmətigə qarap, taxlanə qəkkə qikkini boyiqə, Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Zəbulun kəbilisidin on ikki xəhər bəlöp berildi. **64** Israillar xundak kılıp bu xəhərləni wə ularə tawə etizliklarning həmmisini Lawiyarə bəlöp bərdi. **65** Ular taxlanə qəkkə qikkini boyiqə, yənə yukirida nami atalə xəhərləni Yəhuda kəbilisidin, Ximeon kəbilisidin wə Binyamin kəbilisidin elip ularə bərdi. **66** Kohatning əwladliridin bolə bəzi jəmətlərgə Əfraim kəbilisining zemini təwəsidi xəhərlədin bəlöp berilgənlirimu boldi. **67** Israillar ularə [yənə ikki] «panahlik xəhiri», yəni Əfraim taolikiə jaylaxkən Xəkəm wə uningə tawə etizliklarni wə Gəzər wə uningə tawə etizliklarni bərdi; **68** Yənə Yokmiyam wə uningə tawə etizliklarni, Bəyt-Horon wə uningə tawə etizliklarni, **69** Ayjalon wə uningə tawə etizliklarni, Gat-Rimmon wə uningə tawə

etizliklarni ularoʻja bardi. **70** [Israillar yənə] Manassəh yerim kəbilisidin Aner wə uningʻoʻja təwə etizliklarni, Bileam wə uningʻoʻja təwə etizliklarni Kohatning qaloʻjan jəmətlirigə bardi. **71** Gərxomning əwladlirioʻja Manassəh yerim kəbilisidiki jəmətlərninɡ zeminidin Baxandiki Golan wə Golanʻoʻja təwə etizliklar, Axtarot wə uningʻoʻja təwə etizliklar berildi; **72** Issakar kəbilisidin Kədəx wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Dabirat wə uningʻoʻja təwə etizliklar, **73** Ramot wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Anəm wə uningʻoʻja təwə etizliklar berildi; **74** Axir kəbilisidin ularoʻja Maxal wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Abdon wə uningʻoʻja təwə etizliklar, **75** Hukok wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Rəhob wə uningʻoʻja təwə etizliklar berildi; **76** Naftali kəbilisidin Galiliyədiki Kədəx wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Hammon wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Kiriataim wə uningʻoʻja təwə etizliklarmu berildi. **77** Mərarining qaloʻjan əwladlirioʻja bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Tabor wə uningʻoʻja təwə etizliklar berildi; **78** Yənə Rubən kəbilisiningkidin, Iordan dəryasining u təripidin, Yerihoning xərkiy udulidiki, yəni Iordan dəryasining künqikix boyidiki yərlərdin qəldiki Bəzər wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Yahzah wə uningʻoʻja təwə etizliklar, **79** Kədəmot wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Mefaat wə uningʻoʻja təwə etizliklar berildi; **80** Gad kəbilisidinmu bolsa ularoʻja Gileadtiki Ramot wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Maḥanaim wə uningʻoʻja təwə etizliklar, **81** Həxbon wə uningʻoʻja təwə etizliklar, Yaazər wə uningʻoʻja təwə etizliklar berildi.

7 Issakarning oʻqulliri: — Tola, Puah, Yaxub wə Ximron degən tətəylən idi. **2** Tolaning oʻqulliri: — Uzzi, Refaya, Yeriya, Yahmay, Yibsam wə Samuiddin ibarət, bularning həmmisi jəmət bexi idi. Dawutning zamanida Tolaning adəm sani nəsəbnamilərdə yigirmə ikki ming altə yüz batur jəngqi dəp hatiriləngən. **3** Uzzining oʻqli Izraqiya idi, Izraqiyaning oʻqulliri Mikail, Obadiya, Yoel wə Ixiya idi. Bu bəxəylənning həmmisi jəmət bexi idi. **4** Nəsəbnamilər boyiqə ular bilən billə həsablanənlərdin jənggiwar ottuz altə ming adəm bar idi; qünki ularning hotun, bala-qaqiliri nahayiti kəp idi. **5** Bularning Issakarning barlik jəmətliri iqidiki batur jəngqi kərindaxliri bilən qoxulup, nəsəb boyiqə tizimoqə elinən jəmiy səksən yəttə ming adimi bar idi. **6** Binyaminning Bela, Bəkər wə Yədiyayəl degən üq oʻqli bar idi. **7** Belaning Ezbon, Uzzi, Uzziəl, Yərimot wə Iri degən bəx oʻqli bolup, həmmisi jəmət bexi idi; ularning nəsəbnamilirigə tizimoqə elinən jəmiy yigirmə ikki ming ottuz tət batur jəngqi bar idi. **8** Bəkərnin oʻqulliri Zemirah, Yoax, Əliezər, Əlyoyinay, Omri, Yərimot, Abiya, Anatot wə Alamət idi. Bularning həmmisi Bəkərnin oʻqulliri bolup, **9** Jəmət baxliri idi; ularning nəsəbnamilirigə tizimoqə elinən jəmiy yigirmə ming ikki yüz batur jəngqi bar idi. **10** Yədiyayəlnin oʻqli Bilhan idi; Bilhanin oʻqulliri Yəux, Binyamin, Əhud, Kənaanah, Zetan, Tarxix wə Ahixahar idi; **11** Bularning həmmisi Yədiyayəlnin əwladliri, jəmət baxliri wə batur jəngqilər idi. Ularin nəsəbnamilirigə tizimlanənlərnin jənggə qikilaydiqanliri jəmiy on yəttə ming ikki yüz idi. **12** Xuppiylar wə Huppiylar

bolsa yənə İrning əwladliri idi; Huxiylar Ahərning əwladliri idi. **13** Naftalining oqulliri: Yahziəl, Guni, Yəzər, Xallom; bularning həmmisi Bilhahning oqulliri idi. **14** Manassəhning oqulliri: — Uning Suriyəlik tokilidin Asriəl törəlgən; uningdin yənə Gileadning atisi Makir tuquloqan. **15** Makir Xuppiylar wə Huppiylar arisidinmu ayal aloqan (Makirning singlisining ismi Maakah idi). Makirning yənə bir əwladining ismi Zəlofiḥad idi, Zəlofiḥadning pəkət birnəqqə kizila boloqan. **16** Makirning ayali Maakah oqul tuqup, uningqə Pərəx dəp at qoyoqan; Pərəxning inisining ismi Xərəx idi; Xərəxning oqli Ulam wə Rakəm idi. **17** Ulamning oqli Bedan idi. Bularning həmmisi Gileadning əwladliri; Gilead Makirning oqli, Makir Manassəhning oqli idi. **18** Gileadning singlisi Hammoləkəttin İxḥod, Abiezər wə Maḥalah tuquloqan. **19** Xemidaning oqulliri Ahiyan, Xəkəm, Likhi wə Aniam idi. **20** Əfrainning əwladliri: Uning oqli Xutilah, Xutilahning oqli Bərəd, Bərədning oqli Taḥat, Taḥatning oqli Eliadah, Eliadahning oqli Taḥat, **21** Taḥatning oqli Zabad, Zabadning oqli Xutilah idi (Ezər bilən Eliad Gatliklarning qarwa mallirini bulang-talang kılqili qüxkəndə, xu yərlik Gatliklər tərripidin əltürülgən. **22** Ularning atisi Əfrain bu baliliri üqün heli künlərgiqə matəm tutkaqqa, uning buradərliri uningqə təsəlli bərgili kəlgən. **23** Əfrain ayali bilən billə kayta bir yastukqa bax qoyoqan. Ayali hamilidar bolup, bir oqul tuqқан; Əfrain uningqə ailəm bala-qazaqə yolukti dəp, Beriyah dəp isim qoyoqan. **24** Uning kızı Üstün Bəyt-Ḥoron bilən Təwən Bəyt-Ḥoronni wə Uzzən-Xəərahni bina kılqan). **25** Beriyahning oqli

Refah bilən Rəxəf idi; Rəxəfning oqli Telah, Telahning oqli Taħan, **26** Taħanning oqli Ladan, Ladanning oqli Ammiħud, Ammiħudning oqli Əlixama, **27** Əlixamaning oqli Nun, Nunning oqli Yəxua idi. **28** Əfraimlarning zemini wə makanlaxqan yərliri Bəyt-Əl wə uningqə təwə yeza-kəntlər bolup, künqikix tərripidə Naraan, künpetix tərripidə Gəzər bilən uningqə təwə yeza-kəntlər; Xəkəm wə uningqə təwə yeza-kəntlər, taki Gaza wə uningqə təwə yeza-kəntlərgiqə sozulatti. **29** Manassəh kəbilisining zeminioqə tutaxqan yənə Bəyt-Xean wə uningqə təwə yeza-kəntlər; Taanak wə uningqə təwə yeza-kəntlər; Məgiddo wə uningqə təwə yeza-kəntlər; Dor wə uningqə təwə yeza-kəntlərmu bar idi. Israilning oqli Yüsüpning əwladliri mana muxu yərlərgə makanlaxqanidi. **30** Axirning oqulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah; ularning Serah degən singlisimu bar idi. **31** Beriyahning oqli Həbər bilən Malkiəl bolup, Malkiəl Bircawitning atisi idi. **32** Həbərdin Yaflət, Xomər, Hotam wə ularning singlisi Xuya tərəlgən. **33** Yaflətning oqulliri Pasak, Bimħal wə Axwat; bular Yaflətning oqulliri idi. **34** Xəmərning oqulliri Ahi, Rohgah, Hubbah wə Aram idi. **35** [Xəmərning] inisi Hələmning oqli Zofah, Yimna, Xələx wə Amal idi; **36** Zofahning oqli Suah, Harnəfər, Xual, Beri, Imrah, **37** Bezər, Hod, Xamma, Xilxah, Itran wə Bəerah idi. **38** Yətərning oqulliri Yəfunnəh, Pispah wə Ara idi. **39** Ullaning oqulliri Arah, Hanniəl wə Riziya idi. **40** Bularning həmmisi Axirning əwladliri bolup, hər qaysisi jəmət baxliri, alamət batur jəngqilər, yolbaxqılar idi;

ularning jəmətliri boyiqə nəşəbnamigə tizimlanqanda, jənggə qikilaydioqanliri jəmiy yigirmə altə ming idi.

8 Binyaminning tunji oqlı Bela, ikkinji oqlı Axbəl, üqinqi oqlı Aharah, **2** tətinqi oqlı Nohah, bəxinji oqlı Rafa idi. **3** Belaning oqulliri Addar, Gera, Abihud, **4** Abixua, Naaman, Ahoah, **5** Gera, Xefufan wə Hıram idi. **6** Təwəndikilər Əhudning əwladliri: — Naaman, Ahiyah wə Gera (əslidə ular Gebalıqlarning jəmət bexi idi. Gebalıqlar Manahatka kəqürüwetilgənidi. Bularni kəqürüwətküqi bolsa Gera idi; uningdin Uzza bilən Ahihud tərəlgən). **8** Xaharaim Huxim bilən Baara degən ikki ayalini qoyuwətkəndin keyin Moab diyarida oqlul pərzənt kərgən. **9** Uning Hodəx degən ayalidin Yobab, Zibiya, Mexa, Malkam, **10** Yəuz, Xakiya, Mirmah degən oqullar tərəlgən; uning bu oqullirining həmmisi jəmət bexi bolqanidi. **11** Huximdinmu uningqa Abitub, Əlpaal degən oqullar tərəlgən. **12** Əlpaalning oqulliri Ebər, Mixam wə Xəməd (Xəməd Ono bilən Lod degən ikki xəhərnı wə ularqa təwə yeza-kəntlərnı bina kılqan), **13** Beriyah wə Xema idi. U ikkisi Ayjalondikilər iqidə jəmət baxliri bolup, Gat ahalisini kooqliwətkənidi. **14** Ahiyo, Xaxak, Yərəmot, **15** Zəbadiya, Arad, Edər, **16** Mikail, Ixpah wə Yoha bolsa Beriyahning oqulliri idi. **17** Zəbadiya, Məxullam, Hızıki, Hebər, **18** İxmeray, Yezliya wə Yobablarning həmmisi Əlpaalning oqulliri idi. **19** Yakim, Zikri, Zabdi, **20** Əliyənay, Ziltay, Əliyəl, **21** Adaya, Beraya wə Ximratlar Ximəyning oqulliri idi. **22** İxpan, Ebər, Əliyəl, **23** Abdon, Zikri, Hənan, **24** Hənaniya, Elam, Antotiya, **25** Efdeah wə Pənuəllər Xaxakning oqulliri idi. **26** Xamxiray, Xehariya,

Ataliya, **27** Yaarexiya, Əliya və Zikrilar Yərohamning oqulliri idi. **28** Yukirikilarning həmmisi nəsəbnamilərdə hatiriləngən jəmət bexi idi; bular həmmisi mətiwərlər bolup, Yerusaleməyə məkanlaxqanidi. **29** Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonəyə məkanlaxqanidi; uning ayalining ismi Maakaq idi. **30** Uning tunji oqlı Abdon, qaloqan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nadab, **31** Gedor, Ahiyo, Zəkər və Miklot idi; **32** Miklottin Ximeya tərəlgən. Bularmu qerindaxliri bilən Yerusalemdə qoxna olturuxatti. **33** Nərdin Kix tərəlgən; Kixtin Saul tərəlgən; Sauldin Yonatan, Malkixua, Abinadab və Ex-Baal tərəlgən. **34** Merib-Baal Yonatanning oqlı idi; Mikah Merib-Baaldin tərəlgən. **35** Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tariya və Ahaz idi. **36** Ahazdin Yəhoaddah tərəlgən; Yəhoaddahdin Aləmət, Azmawət və Zimri tərəlgən; Zimridin Moza tərəlgən; **37** Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oqlı Rafa, Rafaning oqlı Eliasah, Eliasahning oqlı Azəl idi. **38** Azəlning altə oqlı bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya və Hənan idi; bularning həmmisi Azəlning oqulliri idi. **39** Azəlning inisi Yexəkning tunji oqlining ismi Ulam, ikkinqi oqlining ismi Yeux, üçinqi oqlining ismi Əlifələt idi. **40** Ulamning oqullirining həmmisi batur jəngqi, okyaqi idi; ularning oqulliri və nəwrliri nəhayiti kəp bolup, jəmiy bir yüz əllik idi. Yukirikilarning həmmisi Binyamin əwladliridin idi.

9 Pütkül Israillar nəsəb boyiqə tiziməyə elinəqanidi. Mana, ular «Israil padixahlrining hatirisi» degən kitabəyə pütülgəndur. **2** Yəhudalar bolsa asiylik qıləqanliqədin Babiləyə sürgün qilinəqan. Həmmidin əwwal qaytip kelip

öz zemini wə öz xəhərlirigə makanlaxқанlar bolsa bir қисим Israillar, қаһинлар, Lawiylar wə ibadəthana хизмətkarlırı idi. **3** Yerusalemqə makanlaxқанlar bolsa Yəhuda қəbilisi, Binyamin қəbilisi, Əfraim қəbilisi wə Manassəh қəbilisidin bir қисimlırı idi. **4** Ularning iqidə Yəhudaning oqlı Pərazning əwladlıridin Utay bar idi; Utay Ammihudning oqlı, Ammihud Omrlining oqlı, Omri Imrlining oqlı, Imri Banining oqlı idi. **5** Xilohning əwladlırı iqidə uning tunji oqlı Asaya wə uning oqlıllırı bar idi. **6** Zərahning əwladlıridin Yəuel wə ularning uruқ-tuqlıqlırlırı bolup jəmiy altə yüz toқsan adəmlar bar idi. **7** Binyaminning əwladlırı iqidə Həssinuahning əwrlisi, Hədawıyaning nəwrlisi, Məxullamning oqlı Sallu bar idi; **8** yənə Yərohamning oqlı Yibniya, Mikrlining nəwrlisi, Uzzining oqlı Elah wə Ibiniyaning əwrlisi, Reuəlning nəwrlisi, Xəfatıyaning oqlı Məxullam **9** həmdə ularning uruқ-tuqlıqlırlırı bar idi; ular nəsəbnamisi boyıqə tizimlanıqanda jəmiy toққuz yüz əllik altə adəmlar idi. Yulqırıda tiloqə elinoqlanlar öz jəmətigə jəmət bexi idi. **10** Қаһинлар iqidə Yədəya, Yəhoyarib, Yaqin wə **11** Azariya bar idi. Azariya Hudaning əyini baxқuroquqlı bolup, Hılқıyaning oqlı, Hılқıya Məxullamning oqlı, Məxullam Zadokning oqlı, Zadok Merayotning oqlı, Merayot Ahitubning oqlı idi. **12** Yənə Malkiyaning əwrlisi, Paxhurning nəwrlisi, Yərohamning oqlı Adaya həmdə Adiyəlning oqlı Maasay bar idi; Adiyəl Yəhzərahning oqlı, Yəhzərah Məxullamning oqlı, Məxullam Məxillemitning oqlı, Məxillemit Immərlining oqlı idi. **13** Ularning qerindaxlırı həmmisi jəmət baxlırı bolup, jəmiy bir ming

yəttə yüz atmix adəm idi; ularning həmmisi Hudaning
əyidiki hizmətlərni qılıxqa bekitilgən iktidarlıq kixilər
idi. **14** Lawiy kəbilisidin Mərarining əwladliri iqidə
Haxabiyaning əwrisi, Azrikamning nəwrisi, Haxxubning
oqlı Xemaya bar idi; **15** Yənə Bakbakqar, Hərəx, Galal
wə Asafning əwrisi, Zikrining nəwrisi, Mikaning oqlı
Mattaniya; **16** yənə Yədutunning əwrisi, Galalning
nəwrisi, Xemayaning oqlı Obadiya həmdə Əlkanahning
nəwrisi, Asaning oqlı Bərəkiya bar idi; bularning həmmisi
Nitofatlıqlarning yeza-kəntlirigə makanlaxkanıdi. **17**
Dərwaziwənlər Xallum, Akqub, Talmon, Ahiman wə
ularning qerindaxliri idi; Xallum ularning bexi idi. **18** Ular
taki həziroiqə xərək tərəptiki «padixahning dərwazisi»da
[dərwaziwənlik] qilip kəlməktə; ular ilgiri Lawiylarning
qedirgahıda dərwaziwənlik qiloqanıdi. **19** Korəning
əwrisi, Ebiasafning nəwrisi, Korahning oqlı Xallum
həmdə uning atisining jəmətidiki qerindaxliri boləqan
Korahiyılar [Hudaning əyining] hizmitini baxquratti,
qedirning ixiklirini bəqatti; ularning ata-bowiliri əslidə
Pərwərdigarning qedirgahını baxquruxqa qoyuloqan,
[ibadət] qedirining ixikini bəqkanıdi. **20** Ilgiri Əliazarning
oqlı Finihəs ularning yolbaxqisi boləqan; Pərwərdigar
uning bilən billə boləqan. **21** Məxələmiyaning oqlı
Zəkəriya bolsa jamaət qedirining dərwaziwəni boləqanıdi.
22 Dərwaziwənliklə tallənoqan bu kixilər jəmiy ikki yüz
on ikki kixi idi; ular əz yeza-kəntliridə, nəsəbliri boyiqə
tizimlənoqan (əslidə Dawut wə aldin kərgüqi Samuil ularni
amanət qilənoqan wəzipilirigə bekitkənidi. **23** Ular wə
ularning əwladliri Pərwərdigarning əyi, yəni muqəddəs

qedirning ixik-dərwazilirini bekixka bekitilganidi). **24** Xərkiy, qərbiy, ximaliy və janubiy ixik-dərwazilirida dərwaziwənlər bekitilganidi. **25** Ularning yeza-kəntlərdə olturuxluk qerindaxliri bolsa hər yəttə kündə nəwət boyiqə kelip ular bilən birgə hizməttə bolatti. **26** Tət dərwaziwən begi Lawiylardin idi; ularoqa tapxuruləqini Pərwədigarning əyidiki ambar-həzinilərnə bekix idi. **27** Bekix məs'uliyiti ularning üstidə boləqəqə, ular keqidə Pərwədigarning əyining ətrapidiki orunlirida turatti həmdə hər küni ətigəndə ixik-dərwazilərnə eqixka məs'ul idi. **28** Ulardin bir qismi [ibadəthana] hizmitidə ixlilitidəqan əswab-üşkünülgə məs'ul idi; ular sanap əpqikip, sanap əpkirip qoyatti. **29** Ularning yənə bir qismi tapxuruləqini boyiqə qəqa-qūqilar və məkəddəs jaydiki barlik əswab-üşkünülər, xundakla aq un, xarab, zəytun meyi, məstiki və huxbuy buyumlaroqa məs'ul idi. **30** Kahinlarning oqulliridin bəzilər huxbuy buyumlardin ətir yasaytti. **31** Lawiylardin Mattitiyah, yəni Korahiyildin Xallumning tunji oqlining wəzipisi qazan neni etixkə məs'ul idi. **32** Ularning qerindaxliri, Kohatning əwladliri iqidə «təqdim nan»oqa məs'ul bolup, hər xabat küni tizidəqanoqa nanlarnə təyyarlaytti. **33** Lawiylarning jəmət baxliri boləqan nəqməqilər ibadəthanidiki əylərdə turup, baxka hizmətlərnə qilməy, keqə-kündüz öz ixliri bilənla bolatti. **34** Yukiridiki kixilərnəqin həmmisi Lawiylar iqidiki yolbaxqilar bolup, həmmisi öz nəsəbi boyiqə jəmət bəxi idi; bularning həmmisi Yerusalemda turatti. **35** Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonoqa məkənləxkanidi. Uning əyalining ismi Maakah idi. **36** Uning tunji oqli Abdon,

qaloqan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nər, Nadab, **37** Gedor, Ahiyo, Zəkəriya və Miklot idi. **38** Miklottin Ximeyam tərəlgən. Bularmu əzlrining kərindaxlirining yenida Yerusalemda qoxna olturuxatti. **39** Nərdin Kix tərəlgən, Kixtin Saul tərəlgən, Sauldin Yonatan, Malkixuya, Abinadab və Ex-Baal tərəlgən. **40** Merib-Baal Yonatanning oqli idi; Merib-Baldin Mikah tərəlgən. **41** Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tahriya və Ahaz idi. **42** Ahazdin Yarah tərəldi; Yarahdin Aləmət, Azmawət və Zimri tərəlgən. Zimridin Moza tərəlgən; **43** Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oqli Refaya, Refayaning oqli Eliasah, Eliasahning oqli Azəl idi. **44** Azəlning altə oqli bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya və Hənan idi; bularning həmmisi Azəlning oqulliri.

10 Filistiyələr Israillaroqa hujum qiliwidi, Israillar Filistiyələrnin aldidin kaqti, ular Gilboa teqida kirip yokitildi. **2** Filistiyələr Saul bilən uning oqullirini tap besip qoqlidi; ular ahiri Saulning oqulliridin Yonatan, Abinadab, malki-xualarni urup oltürdi. **3** Sauloqa qarxi jəng intayin xiddətlik boldi; okyaqılar Sauloqa yetixip okya etip uni yarilandurdi. **4** Andin Saul yaraq kətürgüqisigə: Qiliqingni suqurup meni sanjip oltürüwətkin; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukqa koyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq kətürgüqisi intayin korkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul qiliqni elip üstigə özini taxlidi. **5** Yaraq kətürgüqisi Saulning elginini kərüp, umu ohxaxla özini qiliqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq oqli həm pütün ailisidikilər xu kündə birakla əldi. **7** Əmdi wadida

turoqan Israilar askarlarining qaqanlikini va Saul bilan oqullarining olginini kerginida, ular xaharlarini taxlap qaqti, Filistiyalar kelip u jaylarda orunlaxti. **8** Amdi xundak boldiki, atisi Filistiyalar olturulganelarning kiyim-keqaklarini salduruwaloqili kalganda Gilboa teqida Saul bilan oqullarining oluk yatkanlikini kordi-da, **9** kiyimlarini saldurup, kallisini va sawut-yaraqirini elip katti hamda bularni Filistiyalarning zeminining hamma yerliriga apirip, oz butliriqa va halkka hux hawar yetkuzdi. **10** Ular Saulning sawut-yaraqirini ularning buthanisida koyup, kallisini Dagon buthanisiqa esip koydi. **11** Amdi Yabax-Gileadda olturoquqilar Filistiyalarning Saulqa barlik qilolanlarini angliqanda **12** ularning iqidiki hamma baturlar atlinip, Saul bilan oqullarining jasatlarini elip, ularni Yabaxka kayturup kelip, Yabaxniki dub darihining tuiwiga dapna kildi va yette kun roza tutti. **13** Xuning bilan Saul Perwardigarqa qilolan wapasizliki uqun oldi; u Perwardigarning sez-kalamioqa kirmay va hatta Perwardigardin yol sorimay, balki palqi jinkaxning yenioqa berip uningdin yol sorioqanidi. Xunga Perwardigar uni olturup, padixahlikini Yassening oqli Dawutqa etkuzup bardi.

11 U qaqda barlik Israil jamaiti Hebronqa kelip Dawutning qexioqa yoiqilixip: «Qarisila, biz ozlirining at-sengakliridurmiz! **2** Burun Saul bizning ustimizda saltanat qilqandimu Israil halkiga jengge qikip-kirixka yolbaxqi bolqan ozliri idila. Ozlirining Hudaliri bolqan Perwardigarmu ozliriga: — Sen Mening halkim Israilning padiqisi bolup ularni bakisen va Israilning amiri bolisen,

degənidi» — dedi. **3** Xuning bilən Israil aqsakallirining həmmisi Həbronğa kelip padixah Dawutning qexioğa kelixti; Dawut Həbronda Pərwərdigarning aldida ular bilən bir əhdə tüzüxti. Andin ular Pərwərdigarning Samuilning wastisi bilən eytkini boyiqə, Dawutni Məsih kılıp, Israilni idarə kılıxqa padixah kılıp tiklidi. **4** Dawut bilən barlıq Israil həlki Yerusalemoğa kəldi (Yerusalemlə xü qəşdə «Yəbus» dəp atilatti, zemindiki ahalə bolğan Yəbusiylar xü yərdə turatti). **5** Yəbus ahalisi Dawutqa: «Sən bu yərgə həqqağan kirəlməysən!» dedi. Biraq Dawut Zion degən qorğanı aldi (xü yər «Dawutning xəhiri» dəpmu atilidu). **6** Dawut: «Kim aldi bilən Yəbusiylarğa hujum kilsa, xü kixi yolbaxqi wə sərdar bolidu» dedi. Zəruiyaning oqlı Yoab aldi bilən atlinip qikip, yolbaxqi boldi. **7** Dawut qorqanda turatti, xunga kixilər u qorğanı «Dawut xəhiri» dəp ataxti. **8** Dawut xəhərni Millodin baxlap tət ətrapidiki sepiliqə yengiwaxtin yasatti; xəhərning qaloğan kışmini Yoab yasatti. **9** Dawut künden künge qüdrət tapti, qünki samawi qoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar uning bilən billə idi. **10** Təwəndikilər Dawutning palwanliri iqidə yolbaxqılar idi; ular Pərwərdigarning Israilğa eytqan səzi boyiqə pütkül Israil bilən birlixip, Dawutning padixahlığını mustəhkəm kılıp, birliktə uni padixah kılıxqa küqidi. **11** Təwəndikilər Dawutning palwanlirining tizimlikı boyiqə hatiriləngəndur: — Həqmoniyıldin bolğan Yaxobiam yolbaxqılar iqidə bexi idi; u nəyisini pikiritip bir qetimdila üq yüz adəmnı öltürgən. **12** Uningdin qalsa Ahohiy Dodoning oqlı Əliazar bolup, u «üq palwan»ning biri idi; **13** Ilgiri Filistiyələr Pas-

Dammimda jəng kılıxka yiqiloqanda, u Dawut bilən u yərdə idi. U yərdə arpa əsüp kətkən bir etizlik bolup, həlk Filistiyələning aldidin bədər kaqқанidi; **14** ular bolsa etizlikning otturisida turuwelip, həm etizlikni qoqdiqan, həm Filistiyələni tarmar қилоqan; Pərwərdigar ənə xu yol bilən ularni oqayət zor oqəlibigə erixtürgən. **15** Ottuz yolbaxqi iqidin [yənə] üqəylən Qoram taxliktiki Adullamning oqarioqə qüxüp Dawutning yenioqə kəldi. Filistiyələning qoxuni bolsa «Rəfayim jiloqisi»da bargah quroqanidi. **16** Bu qaoqda Dawut qoroqanda, Filistiyələning qarawulgaqi Bəyt-Ləhəmdə idi. **17** Dawut ussap: «Ah, birsi manga Bəyt-Ləhəmninğ dərwazisining yenidiki quduqtin su əkilip bərgən bolsa yahxi bolatti!» dewidi, **18** bu üq palwan Filistiyələning ləxkərgahidin bəsup ətüp, Bəyt-Ləhəmninğ dərwazisining yenidiki quduqtin su tartti wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iқkili unimidi, bəlki suni Pərwərdigarqə atap təküp: **19** «Hudayim bu ixni məndin neri қилsun! Mən həyatining həwptə қelixioqə қarimioqan bu kixilərninğ қenini iqsəm қандақ bolidu? Qünki buni ular həyatining həwptə қelixioqə қarimay elip kəlgən!» dedi. Xunga Dawut bu suni iқkili unimidi. Bu üq palwan қилоqan ixlar dəl xular idi. **20** Yoabning inisi Abixay üqining bexi idi; u üq yüz adəm bilən қarxilixip nəyзisini pikiritip ularni əltürdi. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami қикқанidi. **21** U muxu «üq palwan» iqidə həmmidin bək hərmətkə sazawər болоqan bolsimu, lekin yənila awwalki üqəyləngə yətməytti. **22** Yəhoyadaninğ oqlı Binaya Kabzəəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp қaltis ixlarni қилоqan. U Moabiy Ariəlning ikki oqlini

oltürgən. Yənə qar yaqlan bir küni azgaloğa qüxüp, bir xirni oltürgənidi. **23** U yənə qolida bapkarning okidək bir nəyzisi bar, boyining egizliki bəx gəz kelidioğan bir Misirlikni kətl kildi; u bir hasa bilən uningə hujum kili, uning nəyzisini qolidin tartiwelip öz nəyzisi bilən oltürdi. **24** Yəhoyadaning oqli Binaya mana bu ixlarni qiloğan. Xuning bilən üq palwan iqidə nam qikarənanidi. **25** Mana, u heliki ottuz palwandinmu bəkrək xəhrət qazanoğan bolsimu, lekin aldinki üq palwanə yətməytti. Dawut uni əzining pasiban begi kili təyinligən. **26** Qoxundiki palwanlar bolsa: — Yoabning inisi Asahəl, Bəyt-Ləhəmlilik Dodoning oqli Əlhanan, **27** Hərorluk Xammot, Pilonluk Hələz, **28** Təkoalik İkkəxning oqli Ira, Anatotluk Abiezər, **29** Huxatlik Sibbəkay, Ahohluk İlay, **30** Nitofatlik Maharay, Nitofatlik Baanahning oqli Hələb, **31** Binyamin əwladliridin Gibeahlilik Ribayning oqli İttay, Piratonluk Binaya, **32** Gaax wadiliridin kəlgən Huray, Arbatlik Abiyəl, **33** Baharumluk Azmawət, Xalbonluk Elyahba, **34** Gizonluk Həxəmining oqulliri, Hərarlik Xagining oqli Yonatan, **35** Hərarlik Sakarning oqli Ahiyam, Urning oqli Elifal, **36** Məkəratlik Həfər, Pilonluk Ahiyah, **37** Karməllik Həzro, Əzbayning oqli Naaray, **38** Natanning inisi Yoel, Həgrining oqli Mibhar, **39** Ammonluk Zələk, Zəruiyaning oqli Yoabning yaraq kətürgüqisi boləğan Bəerotluk Naharay, **40** İtrilik Ira, İtrilik Garəb, **41** Hittiy Uriya, Ahlayning oqli Zabad, **42** Rubən kəbilisidin Xizaning oqli, Rubənlər iqidə yobaxqi boləğan Adina wə uningə əgəxkən ottuz adəm, **43** Maakahning oqli Hənan, Mitnilik Yoxafat, **44** Axtaratlik Uzziya, Aroərlik Hotamning oqli Xama bilən

Jəiyəl, **45** Ximrining oqli Yediyayəl bilən uning inisi tizilik Yoha, **46** Maḥawilik Əliyəl, Əlnaamning oqulliri Yəribay bilən Yoxawiya, Moablik Yitma, **47** Əliyəl, Obəd wə Məzobalik Yaasiyəllərdin ibarət idi.

12 Dawut kixning oqli Saulning besimi səwəbidin Ziklagda yoxurunup yatqan qaşda munu kixilər Dawutning yenioğa kelixti (ularning həmmisi Dawutqa jəng kixixta yardım bərgən baturlardan idi; **2** okya bilən qorallanoğan bolup, ong qoli bilənmu, sol qoli bilənmu okya wə saloğa atalaytti; ular Saulning Binyamin kəbilisidin bolğan tuşqanliri idi): **3** — ularning yobxaxqisi Ahiezər, andin qalsa Yoax bolup, ikkisi Gibeahlik Xemaahning oqli idi; yənə Azmawətning oqli Yəziyə bilən Pələtmu; yənə Bərahah bilən Anatotluk Yəhu, **4** Gibeonluk Yixmayamu bar idi. Yixmaya «ottuz palwan» iqidə batur bolup xu ottuzioğa yetəkqilik kışluqi idi; yənə Yərəmiya, Yəhəziyə, Yohanan wə Gədəratlik Yozabad, **5** Əluzay, Yərimot, Bialiya, Xəmarিয়া, Harufluk Xəfatiya, **6** Korahliklardan bolğan Əlkanah, Yixiya, Azarəl, Yoezər wə Yaxobiamlar; **7** yənə Gədorluk Yəroḥamning oqli Yoelah bilən Zəbadiya bar idi. **8** Gad kəbilisidin bəzilər qəldiki qoroqanoğa berip Dawutqa bekindi. Ularning həmmisi jənggə mahir, qalkən wə nəyzə bilən qorallanoğan batur jəngqilər idi; ularning turki bəəyni xiroğa, qakqanliki bəəyni taqdiki bəkəngə ohxaytti. **9** Ularning birinqisi Ezər, ikkinqisi Obadiya, üqinqisi Eliab, **10** tətinqisi Mixmannah, bəxinqisi Yərəmiya, **11** altinqisi Attay, yəttinqisi Əliyəl, **12** səkkizinqisi Yohanan, tokkuzinqisi Əlzabad, **13** oninqisi Yərəmiya, on birinqisi Makbannay idi. **14** Bularning

həmmisi Gad kəbilisidin, koxun iqidə sərdarlar idi; əng kiqiki yüz ləxkərgə, əng qongi ming ləxkərgə yetəkqi idi.

15 Birinqi ayda, İordan dəryasi texip kiroqaktin axқан qaoqda, dəryadin ətüp, xərkkə wə ətərbkə karaydioqan barliq jilqilardikiləni tiripirən kılıp kaquroqanlar dəl muxu adəmlər idi. **16** Binyamin kəbilisi bilən Yəhuda kəbilisidinmu kixilər koroqanoqa kelip Dawutka bekinqan.

17 Dawut qikıp ularni qarxi elip: «Əgər silər tinqlik niyitidə manga yardım berixkə kəlgən bolsanglar, silər bilən bir jan bir dil bolimən, lekin kollirimda heq nahəklilik bolmioqan meni düxmənlirimgə setiwətməkqi bolsanglar, ata-bowilirimning Hudasi buni nəzirigə elip həküm qikaroqay!» — dedi. **18** Bu qaoqda Hudaning Rohi həlikı ottuz palwanning yobaxqisi Amasayoqa qüxiwidi, u: «Ah Dawut, biz sanga bekindukmiz; Ah Yəssəning oqlı, biz sən bilən billidurmiz; Özünggə aman-tinqlik, aman-tinqlik bolqay! Sanga yardım bərgüqilərgimu aman-tinqlik bolqay! Qünki sening Hudaying sanga mədətkardur» Xuning bilən Dawut ularni elip kelip, «zərbidar ətrət baxliqliri» kildi. **19** Dawut ilgiri Filistiyələr bilən birliktə Saulqa qarxi uruxka atlanqanda, Manassəh kəbilisidiki bəzilər Dawut tərəpkə ətti (lekin ular [Filistiyəlgə] yardım bərmidi, qünki Filistiyələning əmirli: «Dawut öz oqjisi Saul tərəpkə ətüp ketixi mumkin, undakta bəximiz kətməy qalmaydu!» dəp məslihətləxip ularni qayturup kətməkqi bolqanidi). **20** Dawut Ziklagka qaytip barqanda, Manassəh kəbilisidiki Adnah, Yozabad, Yədiyayəl, Mikail, Yozabad, Elihu, Ziltaylar kelip uningoqa koxuldi. Bularning həmmisi Manassəh kəbilisining mingbəxiliri idi. **21**

Ular Dawut qaraxqilaroqa qarxi jəng qiləanda uningoqa yardəmləxti; ularning həmmisi batur palwanlar, qoxundiki yodbaxqilar idi. **22** Qünki xu künlərdə Dawutka yardəm berix üqün hər küni adəmlər kelip qoxulup, huddi Hudaning qoxunidək zor bir qoxun bolup kətkənidi. **23** Pərwərdigarning səz-kalami əməlgə axurulup, Saulning padixahlığını Dawutka elip bərməkqi boləan qorallanoqan jəngqilər yodbaxqiliri bilən Həbronəqa, uning yenioqa kəldi. Ularning sani təwəndikiqə: — **24** Yəhudalardin qalkən wə nəyzə bilən qorallanoqanlar jəmiy altə ming səkkiz yüz kixi bolup, həmmisi jənggə təyyarlanoqanidi. **25** Ximeonlardin jənggə təyyarlanoqan batur jəngqilər jəmiy yəttə ming bir yüz kixi, **26** Lawiylardin jəmiy tət ming altə yüz kixi; **27** Yəhoyada Hərunlarning jəmət bəxi bolup, uningoqa əgəxkənlər jəmiy üq ming yəttə yüz kixi idi. **28** Yənə yax bir batur jəngqi Zadok wə uning jəmətidin yigirmə ikki yodbaxqi bar idi. **29** Binyaminlardin, Saulning uruq-tuqənliridinmu üq ming kixi bar idi; xu qaoqə qədər bularning kəpinqisi Saul jəmətinə qollap kəlməktə idi. **30** Əfrayimlardin, öz jəmətliridə yüz-abroy tapqən batur əzimətlər jəmiy yigirmə ming səkkiz yüz kixi idi. **31** Manassəh yerim kəbilisi iqidə nami pütülgən, Dawutni padixah qilip tikləxkə kəlgənlər jəmiy on səkkiz ming kixi idi. **32** Issakarlardin zaman-wəziyətni qüxinidioqan, Israilning qandək qilixi kərəklikini bilidioqan yodbaxqilar jəmiy ikki yüz kixi idi; ularning həmmə qerindaxliri ularning əmrigə boysunatti. **33** Zəbulunlardin jənggə təyyarlanoqan, hərhil qoral-yaraqlar bilən qorallanoqan, ala kəngüllük qilmaydioqan, Dawutning yardimigə kəlgən

jəmiy əllik ming kixi idi. **34** Naftalilardin yolbaxqi boləqan ming kixi bar idi; ularəqə əgixip qəliqə qalkən wə nəyzə aləqanlar jəmiy ottuz yəttə ming kixigə yetətti. **35** Danlardin jənggə təyyarlanəqan jəmiy yigirmə səkkiz ming altə yüz kixi idi. **36** Axirlardin jənggə qikip qoxun səpigə atlinixkə təyyar boləqan jəmiy qirik ming kixi idi. **37** Iordan dəryasining xərk tərpidiki Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim kəbilisidin qəliqə hərhil qoral-yaraq elip jənggə təyyarlanəqan jəmiy bir yüz yigirmə ming kixi idi. **38** Yukirida tiləqə elinəqan bu əzimətlərləning hərbiy yürüxi təkxi bolup, Dawutni pütkül Israil üstigə padixah qilip tikləx üqün bir jan bir dil bolup, Həbronəqə kelixkənidi; qələqan Israillarmu bir niyət bir məxsəttə Dawutni padixah qilip tikliməkqi boluxkənidi. **39** Ular xu yərdə Dawut bilən üq kün billə yəp-iqip qizalandi, qünki ularning qerindaxliri ularəqə təyyarlap qoyuxkənidi. **40** Ularining əpqürisidiki həklər, həttə Issakar, Zəbulun wə Naftalilərləning zeminidikilər exək, tēgə, keqir wə kalilərəqə artip ularəqə nahayiti kəp ozukluk elip kəlgən; ular zor mikhəddə un, ənjür poxkili, üzüm poxkili, xarab, zəytun meyi wə nuroqun qoy-kalilərləni yətküzüp berixkənidi; pütkül Israil xad-huramlıqkə qəmgənidi.

13 Dawut mingbexi, yüzbexi wə barlıq yolbaxqılar bilən məsləhətləxti; **2** andin pütün Israil ammisioqə: «Əgər silər məqul kərsənglar, xundakla bu ixni Huda-yimiz Pərwərdigardın dəp bilsənglar, biz Israilning zeminlirining hərqaysi jaylirioqə xu yərdə qələqan qerindaxlirimizəqə həmdə ular bilən billə xəhərlərdə wə etizliklirida

turuwatkan kahin ham Lawiylarqa muxu yerga yiqilix toqirulux adem awatayli. **3** Biz Hudayimizning ahda sandukini maxaga yetkep kelayli; qunki Saulning kunlirida heqkaysimiz [ahda sanduki] aldida Hudadin yol sorap bakmiduk» dedi. **4** Bu ixni putun amma toqra tapkaqqa, hammaylan maqul boluxti. **5** Xunga Dawut Misirning Xihor daryasidin tartip Hamat eqizioqqa bolqan putkul Israil halkini qakirtip kelip, Hudaning ahda sandukini Kiriati-Yearimdin yetkep kalmakqi boldi. **6** Andin Dawut bilan putkul Israil Hudaning ahda sandukini yetkep kelix uqun Baalahqa, yani Yehudaqa tawa bolqan Kiriati-Yearimoqa kaldi; ikki kerubning otturisida olturoquqi Perwardigar bu ahda sanduki ustiga Oz namini koyqanidi. **7** Ular Hudaning ahda sandukini Abinadabning oyidin elinqan yengi bir harwioqa koydi; Uzzah bilan Ahiyo harwini haydidi. **8** Dawut bilan barliq Israil jamaiti Hudaning aldida ha dep noqmə-nawa kilip, qiltar, tambur, dap, qanglar wa kanay-sunaylar qalatti. **9** Lekin ular Kidon haminioqa kalganda kalilar aldioqa mudurap ketip yikiloqanda Uzzah ahda sandukini yeliwalay dep kolini uningqa sozdi. **10** Uzzahning ahda sandukioqa koli tagkenliki uqun, Huda uningqa ozeaplinip uni urup olturdi. Xuning bilan Uzzah xu yerdə Hudaning aldida oldi. **11** Lekin Dawut Perwardigarning Uzzahning tenini beskenlikiga aqqiklandi wa u yorni «Perəz-Uzzah» dep atidi; u yer taki haziqiqə xu nam bilan atilip kalmakta. **12** Xu kuni Dawut Hudadin korkup: «Mən zadi kandaq kilip Hudaning ahda sandukini bu yergə yetkep kelələymən?» dedi. **13** Xunga Dawut ahda sandukini ezi turuwatkan

«Dawut xəhəri»gə yetkəp kəlməy, Gatlik Obəd-Edomning öyigə apirip qoydi. **14** Hudaning əhdə sanduqi Obəd-Edomning öyidə üq ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edomning ailisini wə uning barlik təəllukatlrini bərikətlidi.

14 Tur padixahı Hiram Dawut bilən kərüxüxkə əlqiləni, xundakla uning üqün orda selixkə kedir yaşıqı, taxqi wə yaşıqqılarnı əwətti. **2** Bu qaoqda Dawut Pərwərdigarning özini Israil üstigə həkümranlik kildioqan padixah boluxkə jəzmən tikləydiqanlikini kərüp yətti; qünki Pərwərdigar Öz həlki Israil üqün uning padixahlığını gülləndürgənidi. **3** Dawut Yerusalemda yənə birmunqə hotun aldi həmdə yənə oqul-qızlarnı kərđi. **4** Təwəndikilər uning Yerusalemda kərgən pərzəntlrining isimliri: Xammuya, Xobab, Natan, Sulayman, **5** Ibhar, Əlixuya, Əlpələt, **6** Nogah, Nəfəg, Yafiya, **7** Əlixama, Bəəliyada wə Əlifələt. **8** Dawutning məsih kəlinip pütkül Israilning üstigə padixah kəlinioqanlikini anglioqan Filistiyələning həmmisi Dawut bilən qarxilixix pərsitini izləp kəldi; Dawut buni anglap ularoqə qarxi jənggə atlandi. **9** Filistiyələr «Rəfayim jiloqisi»oqə bulang-talang kəloqili kirdi. **10** Dawut Hudadin: «Mən Filistiyələrə qarxi jənggə qiqsam bolamdu? Ular ni mening qolumoqə tapxuramsən?» dəp soriwidi, Pərwərdigar uningə: «Jənggə qik, Mən ularni səzsiz qolungə tapxurimən» dedi. **11** Filistiyələr Baal-Pərazimoqə hujum kəloqili kəlgəndə, Dawut ularni xu yərdə məqlup kildi wə: «Huda mening qolum arkilik duxmənlirim üstigə huddi kəlkün yarnı elip kətkəndək bəsüp kirdi» dedi. Xunga u yər «Baal-Pərazim» dəp ataloqan. **12** Filistiyələr əzlrining butlrini xu yərgə taxlap

қаққанлықтан, Dawut адәмлirigә ularni көydürüwetixni тапилidi. **13** Filistiyләр yәнә һәлиқи jilәjiәә bulang-talang қилојили kiriwidi, **14** Dawut yәнә Hudadin yol soridi. Huda uningәә: «Ularни arkisidin қоқlimay, әgip әtүp, ularәә üjmilikning udulidin һujum қилојин. **15** Sән üjmә dәрәһlirining üstidin ayaәј tiwixini anglixing bilәнla jәnggә atlan; qünki u qaqda Huda sening aldingda Filistiyләрning қоxuniәә һujumәә қикқан болidu» dedi. **16** Xuning bilән Dawut Hudaning degini boyiqә ix tutup, Filistiyләрning қоxuniәә Gibeondin Gәzәrgiqә қоқlap zәrbә bәrdi. **17** Xu sәwәbtin Dawutning xәһriti barlıқ yurt-zeminlarәә pur kәtti, Pәrwәdigar uning қорқunqini barlıқ әllәrning üstigә saldi.

15 Dawut Dawut xәһridә әzigә әy-ordilar saldurdi, һәм Hudaning әһdә sanduқiәә jay һazirlidi wә uningәә qedir tiktürdi. **2** U qaqda Dawut: «Hudaning әһdә sanduқini Lawiyлardin bәläk kixilәrning кәtүrүxigә болmaydu, qünki Pәrwәdigar uni кәtүrүxкә wә мәnggү әzining hizmitidә болuxқа xularни tallioјanidi» dedi. **3** Andin Dawut Pәrwәdigarning әһdә sanduқini һazirlap қоyојan yәrgә yetкәx үqün pүtkүl Israillarnи Yerusalemәә yiәdi. **4** Dawut yәнә Һarunning әwladlirini wә Lawiyлarnи yiәdi: **5** Kohatning әwladliri jәмәt bexи болoјan Uriyәl wә uning қerindaxliri bir yüz yigirmә kixи; **6** Mәrari әwladliridin jәмәt bexи болoјan Asaya wә uning қerindaxliridin ikki yüz yigirmә kixи; **7** Gәrxomning әwladliridin jәмәt bexи болoјan Yoel wә uning қerindaxliri bir yüz ottuz kixи; **8** Әlizafanning әwladliridin jәмәt bexи болoјan Xemaya wә uning қerindaxliri ikki yüz kixи;

9 Həbronning əvladliridin jəmət bexi boləqan Əliyəl wə uning qerindaxliri səksən kixi; **10** Uzziyəlning əvladliridin jəmət bexi boləqan Amminadab wə uning qerindaxliri bir yüz on ikki kixi idi. **11** Dawut kaqinlardin Zadok bilən Abiyatarni, xuningdək lawiliylardin Uriyə, Asaya, Yoel, Xemaya, Əliyəl wə Amminadabni qakirtip kelip ularəqə: **12** «Silər Lawiy jəmətining baxlirisilər; özünglarni wə silərnin qerindaxlirlərnin Israilning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sanduqini mən təyyarlap qoyəqan yərgə kətürüp kelix üqün pak qilinglar. **13** Qünki ilgiri silər xundək qilmay, bəlgiləngən tərtip boyiqə uningdin yol sorimioqinimizdin Hudayimiz Pərwərdigar bizgə zərbə bərgən» dedi. **14** Xuning bilən kaqinlar bilən Lawiylar Israilning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sanduqini kətürüp mengix üqün əzlirini pak qildi. **15** Lawiylar əmdi Musaning Pərwərdigarning səz-kalami bilən tapilioqini boyiqə, Hudaning əhdə sanduqini baldək bilən mürisigə elip kətürdi. **16** Dawut yənə Lawiylarning yobaxqiliriəqə əzlirining qerindaxliridin nəqmiquilərnin təyinləxni buyrudi; ular jümlidin təmbur, qiltar, janglar qatarlik hərhil sazlarni qelip awazini yukiri kətürüp xad-huramlıq iqidə küy eytixqə təyinləndi. **17** Xunglaxqə, Lawiylar Yoelning oqli Həmanni wə uning jəmətidiki Bərekiyaning oqli Asafni həm ularning qerindaxliridin boləqan Mərarilardin Kuxayahning oqli Etanni bəlgilidi. **18** Ular bilən birlikdə yənə qerindaxliridin Zəkəriya, Bin, Yaaziyə, Xemiramot, Yəhiyə, Unni, Eliab, Binayah, Maaseyah, Mattitiah, Əlifələh, Mekniya həm dərəwaziwən Obəd-Edom bilən Jəiyəlni ikkinqi dərəcəlik ətrət qilip

təxkillidi. **19** Nəoqmıqi Həman, Asaf və Etanlar mis qanglar qelip, yangrak awaz qikıřatti; **20** Zəkəriya, Yaaziyəl, Xemiramot, Yəhiyəl, Unni, Eliab, Maaseyah və Binayalar təmbur qelip «Alamot uslubi»da təngkəx kılatti; **21** Mattitiyah, Əlifələh, Mekniya, Obəd-Edom, Jəiyəl və Azaziyalar qiltar qelip baxlamqilik kılıp, «Xəminit uslubi»da təngkəx bolatti. **22** Lawiylarning yolbaşqısı Kənaniya muzikiyə nəhayiti pixxik boləaqqa, məhsus nəoqmə-nawaqilikka məs'ul bolup muzika əğıtətti. **23** Bərəkiya bilən Əlkanah əhdə sanduqiə məs'ul ixikbakarlar idi. **24** Xəbaniya, Yəhoxafat, Nətanəl, Amasay, Zəkəriya, Binaya və Əliezər katarlik kahınlar Hudaning əhdə sanduqi aldida kanay qalatti; Obəd-Edom bilən Yəhiyahmu əhdə sanduqiə məs'ul ixikbakar kılınıp qoyuləanidi. **25** Xuning bilən Dawut Israil əksəkalliri və mingbexi katarliklar bilən birgə Obəd-Edomning əyidin huxallikka qəmgən həlda Pərwədigarning əhdə sanduqini kətürüp qikqili bardi. **26** Wə xundək boldiki, [Dawutlar] Huda Pərwədigarning əhdə sanduqini kətürüp mangoan Lawiylarəya yardım bərgənlikini kərüp, yəttə buka və yəttə qoqkar kurbanlik kildi. **27** Dawut və xundəkla əhdə sanduqini kətüridiəan Lawiylar həmdə nəoqmıqilər həm nəoqmə-nawa bexi boləan Kənaniyalarning həmmisi kanap libas kiyixkənidi; Dawut uning üstigə yənə kanap əfod kiygənidi. **28** Pütkül Israil həlki əmdi xu tərıkidə təntənə kılıp, burəya, kanay, jangjang, təmbur, qiltar katarlik türlük sazlar bilən yukiri awazda muzika qelip, Pərwədigarning əhdə sanduqini kətürüp kelixti. **29** Pərwədigarning əhdə sanduqi Dawut

xəhiringə yetip kəlgəndə Saulning kizi Mikal pənjirdin təwəngə qarap turatti; u Dawutning səkrəp oynap-qelip təntənə kıliwatqinini kərüp iqidə uni zanglik kıldi.

16 Ular Hudaning əhdə sandukini kətürüp kirip Dawut uningə qəzirlap qoyqan qedirning otturisiqə qoyup, andin Hudaning aldidə kəydürmə qurbanlik bilən inaklik qurbanliki sundi. **2** Dawut kəydürmə qurbanliki bilən inaklik qurbanliki sunup bolqandın keyin Pərwərdigarning namida həlqə bəht tilidi. **3** U yənə ər-ayal deməy Israillarning hər birigə birdin nan, birdin horma poxkili, birdin üzüm poxkili üləxtürüp bərdi. **4** Dawut bir kışim Lawiylarə qərwərdigarning əhdə sanduki aldidə hizməttə bolux, yəni dua-tilawət okux, Israilning Hudasi Pərwərdigarə qəxəkkür-rəhmət eytix wə küy-munajat okuxni buyrudi. **5** Ularning yolbaxqisi bolsa Asaf, andin Zəkəriya idi; baxqiliri bolsa Jəiyəl, Xemiramot, Yəhiyə, Mattitiyah, Eliab, Binaya, Obəd-Edom wə Jəiyəllər idi. Ular təmbur-qiltar qelixqə qoyuldi; Asaf bolsa qanglarni qalatti. **6** Binaya bilən Yəhəziyəldin ibarət ikki kahin Hudaning əhdə sanduki aldidə hərdaim kanay qelixqə qoyuldi. **7** Xu küni Dawut Asaf wə qerindaxlirini Pərwərdigarə qəxəkkür-rəhmət eytixqə bəlgiləp ularə qəbirinqidin munu küyni tapxurdi: — **8** «Pərwərdigarə qəxəkkür qilinglar, Uning namini qakirip nida qilinglar, Uning qilqanlirini əllər arisida ayan qilinglar! **9** Uningə qənahxilar eytip, Uni küylənglar, Uning pütkül karamət məjiziliri üstidə seqinip oylininglar. **10** Muxəddəs namidin pəhirlinip danglanglar, Pərwərdigarni izdigüqilərninq kəngli xadlansun! **11** Pərwərdigarni wə Uning qudritini

izdənglar, Uning yüz-huzurini tohtimay izdənglar. **12** Uning yaratqan möjizilirini, Karamət alamətlirini həm aozidin qıqқан һөкүmlirini ǝstǝ tutunglar, **13** I uning quli Israilning nǝsli, Өzi tallıoǝnliri, Yǝkupning ooqulliri! **14** U, Pǝrwǝrdigar — Hudayimiz, Uning һөкүmliri pütkül yǝr yüzididur. **15** U Өzi tüzgǝn ǝhdini ǝbǝdiy yadinglarda tutunglar — — Bu uning ming ǝwladqıqǝ wǝdilǝxkǝn sǝzidur — **16** Ibrahim bilǝn tüzgǝn ǝhdisi, Yǝni Ishǝkqa iǝkǝn qǝsimidur. **17** U buni Yǝkupqımu nizam dǝp jǝzmlǝxtürdi, Israiloǝ ǝbǝdiy ǝhdǝ qilip berip: — **18** «Sanga Qanaan zeminini berimǝn, Uni mirasing bolǝǝn nesiwǝng qilimǝn» — dedi. **19** U qaoǝda silǝr ajiz idinglar, adiminglar az həm u yǝrdǝ musapir idinglar; **20** Bu ǝldin u ǝlgǝ, bir kǝbilidin yǝnǝ bir kǝbiligǝ kǝqüp yürgǝn. **21** Pǝrwǝrdigar һǝrkǝndǝk ǝdǝmning ularni bozǝk qilixioǝ yol qoymidi, Ular ni dǝp padıxǝhlaroǝımu tǝnbih berip: — **22** «Mǝn mǝsih qilǝǝanlaroǝa tǝgmǝ, Pǝyoǝǝmbǝrlirimǝ yaman ix qılma!» — dedi. **23** Pütün jaǝǝn, Pǝrwǝrdigarni küylǝnglar, Nijatini һǝr küni elǝn qilinglar! **24** Uning julasini ǝllǝrdǝ bayan qilinglar, Uning möjizilirini barlık һǝlklǝr arisida jakarlanglar. **25** Qünki Pǝrwǝrdigarimiz uluǝǝdur, Zor һǝmdusanaoǝa layıktur; U barlık ilǝhlǝrdin üstün, Uningdin qorkux kerǝktur; **26** Qünki barlık ǝllǝrning ilǝhliri — butlar halas, Birǝk Pǝrwǝrdigar asman-pǝlǝkni yaratqǝndur. **27** Xǝnuxǝwkǝt wǝ һǝywǝt Uning aldidǝ, Qudrǝt wǝ huxluk Uning jayididur. **28** Pǝrwǝrdigaroǝa tǝǝllükini bǝrgǝysilǝr, i ǝl-kǝbililǝr, Pǝrwǝrdigaroǝa xǝn-xǝrǝp wǝ kudrǝtni bǝrgǝysilǝr! **29** Pǝrwǝrdigarning namioǝa layıq bolǝǝn xǝn-xǝhrǝtni Uningoǝa bǝrgǝysilǝr;

Sowoqa-salam elip Uning aldioqa kiringlar, Pərwərdigarəqa pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə kılinglar; **30** Pütkül yər-yüzi, Uning aldida titrənglar! Dunya məzmut kılinəqan, u təwrənməs əsla. **31** Asmanlar xadlansun, wə yər-jahən hux bolsun, Əllər arisida elan kılinsun: — «Pərwərdigar həküm süridu!». **32** Dengiz-okyan wə uningəqa toloqan həmmə quqan selip jux ursun! Dalilar həm ulardiki həmmə yayrisun! **33** U qaoqda ormandiki pütkül dərəhlər Pərwərdigar aldida yangritip nahxa eytidu; Qünki mana, U pütün jahənni sorəq kılixqa kelidu! **34** Pərwərdigarəqa təxəkkür eytinglar! Qünki U meħribandur, Əbədiydur Uning meħir-muħəbbiti. **35** Wə: Bizni kütquzəqin, i nijatimiz boləqan Huda! Bizni [yeningəqa] yioqiwaləqaysən, Mukəddəs namingəqa təxəkkür kılixqa, Yayrap Seni mədħiyiləxkə, Bizni əllərdin kütquzup qikqaysən! — dənglar! **36** Israilning Hudasi boləqan Pərwərdigarəqa, Əzəldin ta əbədgigə təxəkkür-mədħiyə qayturulsun! Pütkül həlk «Amin!» dedi həmdə Pərwərdigarəqa həmdusana okuxti. **37** [Dawut] xu yərdə, yəni Pərwərdigarning əhdə sanduqi aldida hər kündiki wəzipigə muwapik, əhdə sanduqi aldidiki hizməttə dawamlıq boluxqa Asaf bilən uning qerindaxlirini qaldurup koydi; **38** Ularning iqidə Obəd-Edom bilən uning qerindaxliridin atmıx səkkiz kixi bar idi; xuningdək Yədutunning oqlı Obəd-Edom bilən Hosəh dərwaziwənlikkə koyuldi. **39** Kahin Zadok bilən uning kahin qerindaxliri Gibeon egizlikidiki Pərwərdigarning qediri aldida, **40** Pərwərdigarning Israiləqa tapiloqan qanun-əhqamlirida barlıq yeziloqini boyiqə, hərküni

17 Dawut öz öyidə turuwatқан qeşida, Natan pəyğəmbərgə: «Kara, mən kedir yaşıqıdın yasaloğan öydə turuwatımən, Pərwərdigarning əhdə sanduqi bolsa qedir pərdiliri astida turuwatidu» dedi. **2** Natan Dawutқа: «Könglündə pükkənliringgə əməl kılqın; qünki Huda sən bilən billidur» — dedi. **3** Xu küni keqidə Hudaning sözi Natanğa kelip yətti: **4** «Sən berip kulum Dawutқа mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: Sən Mən üqün turalqu öy salsang bolmaydu. **5** Qünki mən Israillarni baxlap qıqқан kündin tartip bügüngə kədər bir öydə turup baxmioğanmən, pəkət bu qedirdin u qedirğa, bir qedirgahdin baxқа birigə yetkilip yürdüm, halas. **6** Mən Israil həlqi bilən billə məyli kəyərgə barmay, heqқақан Israilning birər həkimiğa, yəni Mening həlqimni bekixni tapilioğan birərsigə: Nemixқа silər Manga kedir yaşıqıdın öy selip bərməysilər? — dedimmu? **7** Əmdi sən kulum Dawutқа mundak degin: — Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar eytiduki, Mən seni əmdi yaylaqlardin,

koylarning arkisidin elip, həlkim Israilning  stiga  mir bolux  q n qakirtip qiktim. **8** M yli k yerg  barmio n, Mən həman sening bilən bill  boldum w  sening aldingdin barlik d xm nliringni yokitip k ldim; y r y zidiki uluqlar nam-xəhrətkə ig  boləjandək seni nam-xəhrətkə sazaw r k ldim. **9** Mən həlkim bol q n Israil ga bir jayni bekitip, ularni xu y rd  tikip əstürimən; xuning bilən ular  z zeminida turidio n, parak ndiqilikk  uqrimaydio n bolidu. Rəzillər d sl ptidikid k w  mən həlkim Israil  stiga həkümranlik k lixk  həkimlarni təyinligən künlərdikidək, ular ga kaytidin zulum salmaydu. Mən barlik d xm nliringni sanga bekind rdim n. W  m nki Pərwərdigar sanga xuni eytip qoyayki, mən sening  q n bir  yni yasap berimən! **11** Sening k nliring toxup, ata-bowiliringning yenio ga kaytk n waktingda sening n slingdin, yəni o qulliringdin birini sening ornungni basidio n k lim n; Mən uning padixahlikini mustəhkəm k lim n. **12** U Manga bir  y yasaydu, Mən uning padixahlik t htini m ngg  mustəhkəm k lim n. **13** Mən uning ga ata bolimən, u Manga o qul bolidu; mehri-xəpkitimni seningdin awwal  tk n [idarə k loquqidin] juda k lo nimd k uningdin hərgiz juda kılmaymən; **14** uni Mening  y md  w  Mening padixahlikimda m ngg  turo uzim n; uning t hti m ngg  m zm t bolup turo uzulidu». **15** Natan bu barlik s zl r w  barlik wəhiyni həqnemə k ldurmay, Dawutkə eytip b rdi. **16** Xuning bilən Dawut kirip Pərwərdigarning aldida olturup munda  dedi: «I Huda Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening  y m nem  idi, Sən meni muxu

dərjigə kəturgüdək? **17** Lekin i Huda Pərwərdigar, [bu mərtiwigə kətürginin] sening nəziringdə kiqikkinə bir ix hesablandi; qünki Sən mən kəlungning öyining yirak kəlgüsi toqruluk səzliding wə meni uluq mərtiwilik zat dəp qariding, i Huda Pərwərdigar! **18** Sən kəminəng üstigə qüxürgən xundak xan-xərəp toqruluk Dawut Sanga nemə diyəlisun? Qünki Sən dərwəkə Öz kəlungni Özüng bilisən. **19** Ah Pərwərdigar, pekir kəlung üqün həmdə Öz kənglündiki niyiting boyiqə bu barlik uluqlukni kərsitip, bu qong ixlarning həmmisini ayan kilding. **20** Ah Pərwərdigar, kulikimiz toluk angliqini boyiqə Sanga təng kəlgüdək heqkim yok; Seningdin bələk heqbir ilah yoktur. **21** Dunyada kaysi bir əl həlking Israilə təng kələlisun? Ularni Özünggə has birdinbir həlk bolux üqün kutulduruxkə barding həmdə Misirdin kutuldurup qikқан həlking aldidin yat əlləni koqlap qikrip, uluqwar wə bəhəywət iqlar arkilik Öz namingni tikliding! **22** Sən həlking Israilni mənggü Özüngning həlking kilding; ah Pərwərdigar, Sənmə ularning Hudasi boldung. **23** Ah Pərwərdigar, əmdi pekir kəlung wə uning öyi toqruluk kəlan wədəng mənggügə əməl kəlinsun; Sən degənliring boyiqə ixni ada kəloyəsən! **24** Amin, wədəng əməl kəlinsun, xundakla naming mənggü uluqlansun, kixilər: «Samawi koxunning Sərdari Pərwərdigar Israilning Hudasi, həkikətən Israilə Hudadır!» desun; wə xundak bolup, pekir kəlung Dawutning öy-jəməti Sening aldingda məzmət turozulsun. **25** Ah Hodayim, Sən pekir kəlungə sanga öy yasaymən, degən wəhiy kəltürdüng; xunga kəlung Sening aldingda muxundak dua kəlixkə jür'ət

kildi. **26** Ah Pərwərdigar, Sən birdinbir Hudadursən, Sən pekir kulungqa muxundak amətni berixni wadə kilding; **27** Əmdi pekir kulungning oy-jəmətigə iltipət kilip, uning Sening aldingda mənggü turuxioqa sakliqaysən. Qünki Sən, ah Pərwərdigar, [pekirning oy-jəmətigə] iltipət kilding wə xuning bilən u mənggügə bəht-iltipatka nesip bolidu».

18 Xu ixtin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiyərgə hujum kilip ularni boysundurup, ularning kolidin Gatni wə uningqa təwə yeza-kəntlərnə tartiwaldi. **2** U yənə Moabiyərgə hujum kildi; Moabiyə uningqa bekinip, olpan tələydiqan boldi. **3** Zobaḥning padixahı Hədad'ezər öz təwəsini Əfrat dəryasıqıqə kəngəytixkə atlinip qikqanda, Dawut taki Hamatka kədər uningqa hujum kildi. **4** Dawut uning ming jəng hərwisini olja aldi, yəttə ming atlıq ləxkirini, yigirmə ming piyadə ləxkirini əsir aldi. Dawut barlıq jəng hərwilirining atlirining peyini kırkitiwetip, pəkət yüz hərwiqə qoxkidək atnila elip kaldı. **5** Dəməxktiki Suriylər Zobaḥning padixahı Hədad'ezərgə yardım berixkə kəldi; Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming əskərnə ɵltürdi. **6** Dawut Suriyədiki Dəməxk rayoniqə qarawul ətrətlirini turoquzuwidi, Suriylər Dawutka bekinip, uningqa olpan tələydiqan boldi. Dawut kəyərgə [jənggə] qikmisun, Pərwərdigar uni qooqdaṭ turdi. **7** Dawut Hədad'ezərninǵ hizmətkarliri ixlitidiqan altun qalkanlarning həmmisini Yerusalemqə elip kaytti. **8** U yənə Hədad'ezərgə təwə Tibḥat bilən kundin ibarət ikki xəhərdin nuroqun mis olja aldi; keyinki zamanlarda Sulayman muxu mislarni ixlitip mis kəl,

mis tüwrüklər wə baxqa barlik mis əswablarni yasatkan.

9 Hamat padixahi Tow Dawutning Zobah padixahi Hədad'ezərning pütün qoxunini məqlup qıqanlığını anglap, **10** Əz oqlı Hədamni Dawutqa salam berip, uning Hədad'ezər bilən jəng qılıp, uni məqlup qılqan qılıbisini təbriləxkə əwətti. Qünki Tow əslidə Hədad'ezər bilən daim uruxup turatti. Hədam hərhil altun, kümüx, mis əswab-jabduqlarni sowqa qılıp əkəldi. **11** Dawut padixah bu əswab-jabduqlarni hərquysi əllərdin, jümlidin Edom, Moab, Ammonlardin, Filistiyələrdin wə Amaləklərdin olja alqan altun-kümüxlər bilən qoxup həmmisini Pərwədigarqa beqlilidi. **12** Zəruyaning oqlı Abixay «Xor wadisi»da Edomiyələrdin on səkkiz ming adəmnı əltürdi. **13** Dawut Edomda qarawul ətrətlirini turoquzdi; Edomlarning həmmisi Dawutqa bekindi. Dawut qəyərgə jənggə qıqmısun, Pərwədigar uni qoqdap turdi. **14** Dawut padixah bolup pütün Israil üstigə həkümranlıq qılıp, barlıq həlqigə adalət wə həqqaniylik bilən muamilə kildi. **15** Zəruyaning oqlı Yoab qoxunoqa sərdar, Ahiludning oqlı Yəhəxəfat mirza, **16** Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarning oqlı Abimələk [bax] kahin, Xawxa katip, **17** Yəhəyadaning oqlı Binaya Kərətiylər bilən Pələtiylərnıng yobaxqisi idi; Dawutning oqlulliri uning yenidiki əmədarlar boldi.

19 Keyinki wəqitlarda xundak boldiki, Ammonlarning padixahi Nahax əldi; oqlı Hanun ornioqa padixah boldi. **2** Dawut: «Nahax manga iltipət kərsətkini üqün, uning oqlı Hanunoqa iltipət kərsitimən» dəp, atisining pətisigə uning kənglini soraxqa Hanunıng yenioqa əqlilərnı əwətti.

Dawutning əlqiliri Ammonlarning zeminəyə yetip kelip, kənglini sorioyli Hənanun bilən kərxməkqi boldi. **3** Ləkin Ammonlarning əmədarliri Hənanunə: «Dawutni rastla atilirining izzət-hərmətinini kəlip siligə kəngül sorioyli adəm əwətipu, dəp kəramla? Uning hizmətkarlırının əzlırının əldiliriə kəlix bu yəni küzitix, əşdurmiqilik kəlix, qarlah üqün əməsmidu?» — dedi. **4** Xuning bilən Hənanun Dawutning hizmətkarlırını tutup, ularning saqal-burutlırını qüxürgüziwetip həm kiyimlırının bəldin təwinini kəstürüwetip əndin ularni kəyüwətti. **5** Bəzilər kelip Dawutkə əlqilərnin əhwalını ukturdi; u ularni kütüwelixkə əldioə adəm əwətti, qünki ular tolimu iza-əhanəttə kələnidi. Xunga padixəh ularə: «Saqal-burutinglar əskiqlik Yeriho xəhəridə turup əndin yenip kəlinglar» dedi. **6** Ammonlar əzlırının Dawutning nəpritigə uqrioənləkını bildi, Hənanun wə Ammonlar Aram-Nəharaim, Aram-Maakəh wə Zobaədin jəng hərvisi wə atlık ləxkər yallaxkə adəm əwətip ming talant kümüx bərdi. **7** Ular ottuz ikki ming jəng hərvisi, xundəklə Maakəh padixəhi bilən uning kəxunini yalliwəldi; ular Mədəbaning əldioə kelip bargəh kərđi. Ammonlarmu jəng kəlix üqün hərkəysi xəhərliridin kelip jəm boluxti. **8** Dawut buni ənglap Yoab bilən barlık əskər kəxunini [ularning əldioə] qikərdi. **9** Ammonlar qikip xəhər dərwəzisining əldida səp tüzüp turdi; jənggə atlinip qikəən padixəhlarmu dalada əyrim səp tüzüp turuxti. **10** Yoab əzının əldi-kəynidin hujuməyə uqraydioənləkını kərüp, pütün İsrəildin bir kəsim sərhil adəmlərnə tallap, Suriylər bilən jəng kəlixkə ularni səptə turəuzdi; **11** u kələən

adamlirini inisi Abixayqa tapxurdi, xuningdök ular
özlirini Ammonlar bilän jäng qilixqa söp kilip täyyarlidi.
12 Yoab Abixayqa: «Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən
manga yardım bərgəysən; əmma Ammonlar sanga küqlük
kəlsə, mən berip sanga yardım berəy. **13** Jür'ətlik boləjin!
Əz həlkimiz üçün wə Hudayimizning xəhərliri üçün
baturluk kilayli. Pərwərdigar Əzigə layik kərüginini
kiləyay! — dedi. **14** Əmdi Yoab wə uning bilän boləjan
adamlər Suriylərgə hujum kiləyli qikti; Suriylər uning
aldidin kaqti. **15** Suriylərnin qaqқанlikini kərgən
Ammonlarmu Yoabning inisi Abixayning aldidin keqip,
xəhərgə kiriwalidi. Andin Yoab Yerusalemoqa kaytip kəldi.
16 Suriylər bolsa özlirining Israillarning aldida məqlup
boləjinini kərgəndə, əlqi əwətip, [Əfrat] dəryasining
u tərpidiki Suriylərnə qakirtip kəldi. Hədad'ezərning
qoxunining sədari boləjan Xofak ularoqa yetəkqi idi. **17**
Buningdin həwər tapқан Dawut pütkül Israil həlkini yiqip
Iordan dəryasidin etüp, Suriylərnin yenioqa kelip ularoqa
karxi söp tüzüp turdi. Dawutning söp tüzgənlikini kərgən
Suriylər jənggə atlandi. **18** Suriylər Israillarning aldidin
kaqti; Dawut Suriylərdin yəttə ming jəng qarwilikni wə
qirik ming piyadə ləxkərnə ɵltürdi wə yənə Suriylərnin
sədari Xofakni ɵltürdi. **19** Hədad'ezərning əmədarliri
Israil aldida yengilginini kərgəndə, Dawut bilän sülh
kilip uningoqa bekindi; xuningdin keyin Suriylər ikkinqi
Ammoniylaroqa yardım berixni halimaydiojan boldi.

20 Xundak boldiki, yengi yilning bexida, padixahlar
jənggə atlanəjan waqıtta, Yoab küqlük kisimni baxlap
kelip, Ammonlarning yərlirini wəyran kilip, andin

Rabbahni muhasirigə aldi. U qaşda Dawut Yerusalemda turuwatatti. Yoab Rabbahğa hujum kilip xəhərni wəyran kilip taxlidi. **2** Dawut ularning padixahining bexidin tajni eliwi (altunining eçirliki bir talant qıkti, uningğa yakutlar kondurulojanidi), kixilər bu tajni Dawutning bexiğa kiydürüp koydi. Dawut xəhərdin yənə nuroşun jəng oşniymətlirini elip kətti. **3** U yənə xəhərdiki həlkni elip qikip hərə, jotu wə palta bilən ixləxkə saldi; Dawut Ammonning hərəkəsi xəhərliridiki həklərnimu xundak ixlətti; andin Dawut kəpqilik bilən Yerusalemğa kaytti. **4** Xu wəşədin keyin [Israillar] Gəşərdə Filistiyələr bilən soşuxti; u qaşda Huxatlik Sibbikay Rəfayiyəldin boləşan Sippay isimlik birini ɵltürüwətti, Filistiyələr tiz pükti. **5** Keyinqə [Israillar] bilən Filistiyələr yənə soşuxti; Yairning oşli Əlhanən Gatlik Goliyatning inisi Lahmini ɵltürdi; bu adəşning nəyşisining dəstisi bapkarning okidək tom idi. **6** Keyinki wəşitlarda Gatta yənə soşux boldi; u yərdə nahayiti bəstlik bir adəş bar idi, uning kolidimu, putidimu altidin barmak bolup, jəmiy yigirmə tət barmiki bar idi; umu Rəfayiyəldin idi. **7** Bu adəş Israillarni tillioşili turuwidi, Dawutning akisi Ximiyaning oşli Yonatan qikip uni ɵltürüwətti. **8** Bular Gatlik Rafaning əwladliri bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırining kolidə ɵldi.

21 Xəytan Israillarğa zərbə berix üqün, Dawutni Israillarni sanaktin ɵtküzüxkə ezikturdi. **2** Xunga Dawut Yoabğa wə həlkning yolbaşqiliriğa: «Silər Bəər-Xebadin Danəşiqə arilap Israillarni sanaktin ɵtküzüp kelip mening bilən kəşüxəşlar, ularning sanini biləş» dedi. **3** Lekin Yoab jawabən: —«Pərwərdigar Əz həlkini həşir məyli

қанқılık bolsun, yüz həssə axuruwətkəy. Lekin i hojam padixahim, ularning həmmisi özüngning hizmitingdə turuwatқанlar əməsmu? Hojam bu ixni zadi nemə dəp tələp қилidu? Hojam Israilni nemixқа gunahқа muptila қилidila?» — dedi. **4** Lekin padixahning səzi Yoabning səzini besip қuxti; xunga Yoab қikip pütün Israil zeminini arilap Yerusalemoқа қaytip кəldi. **5** Yoab sanaktin өtküzүlgən həlkning sanini Dawutқа məlum қildi; pütün Israilda қolida қилиқ kətürəlydioğan adəmlər bir milyon bir yüz ming; Yəhudalardin қolida қилиқ kətürəlydioğan adəmlər tət yüz yətmix ming bolup қikti. **6** Birəқ Lawiyar bilən Binyaminlarla sanəққа kirmidi; qünki padixahning bu buyruқi Yoabning nəziridə yirginqlik idi. **7** Huda bu ixni yaman kərgəqқа, Israilaroқа zərbə bərdi. **8** Dawut Hudaқа: «Mən bu ixni қилиp qong gunah өtküzüptimən; əmdi mənki қulungning bu қəbihlikini kəqürüxingni tiləymən, qünki mən tolimu əhmikənə ix қiptimən» — dedi. **9** Pərwərdigar Dawutning aldin kərgüqisi boloğan Gadқа: **10** Sən berip Dawutқа eytip: «Pərwərdigar mundaқ dəyduki, Mən sanga üq bala-қazani aldingda қoyimən; xuningdin birini talliwal, Mən xuni bexinglaroқа қuxürimən» degin, — dedi. **11** Xuning bilən Gad Dawutning yenioқа kelip: «Pərwərdigar mundaқ dəydu: **12** «Qeni tallioqin: Ya üq yil aқarқilikta қelixtin, ya üq ay düxmənlərnıng aldidin keqip, yawliring təripidin qooqlap қiliqlinixidin wə yaki üq kün Pərwərdigarning қiliqining uruxi — yəni waba kesilining zeminda tərқilixi, Pərwərdigarning Pərixtisining Israilning pütün qegrisini harab қilixidin birini tallioqin». Əmdi oylinip kər, bir

nemə degin; mən meni əwətküqigə nemə dəp jawap berəy?» dedi. **13** Dawut Gadқа: «Mən bək kəttik tənglikdə qaldım; əmdi Pərwərdigarning qolıqə qüxəy dəymən, qünki U tolimu xəpkətlıktur. Pəkət insanlarning qolıqə qüxmısəm, dəymən» dedi. **14** Xu səwəblik Pərwərdigar Israiloqa waba tarkətti; Israillardin yətmix ming adəm öldi. **15** Huda Yerusalemnı wəyran kılıp taxlax üqün bir Pərixtnı əwətti; u wəyran kılıwatqanda, Pərwərdigar əhwalnı kərüp əzi qüxürgən bu bala-qazadın puxayman kılıp qaldı-də, wəyran kılıquqı Pərixtigə: «Bəs! Əmdi qolungnı tart!» dedi. U qaoqda Pərwərdigarning Pərixtnı Yəbusiy Ornanning hamınını yənıdä turətti. **16** Dawut bəxını kətürüp, Pərwərdigarning Pərixtnını asman bılən yərnıng arılıqıdä, kolidiki oqlaptın suqurəqan kılıqını Yerusalemoqa təngləp turəqanlıqını kərđi. Dawut bılən aqsakallarning həmmısı bəz rəhtkə oraləqan qalda yərgə düm yikildi. **17** Dawut Hudaqə: «Həlkning sanını elip qikixnı buyruquqı mən əməsmu? Gunah kılıp bu rəzillik ətküzgüqı məndurmən; bu bir pada qoylar bolsa, zadı nemə kıldı? Ah, Pərwərdigar Hudayım, qolung Əz həlkinggə əməs, bəlki mənə wə mənıng jəmətimgə qüxkəy, wabani Əz həlkingning üstigə qüxürmigəysən!» dedi. **18** Pərwərdigarning Pərixtnı Gadқа: Sən berip Dawutqa eytkin, u Yəbusiy Ornanning hamınıqə qikip Pərwərdigarəqə bir qurbangah salsun, dewidi, **19** Dawut Gadning Pərwərdigarning namıdä eytkını boyıqə xu yərgə qıktı. **20** U qaoqda Ornan buoqday tepıwatətti; Ornan burulup Pərixtnı kərüp, əzi tət oqlı bılən məküwaləqanıdı. **21** Dawut Ornanning yəniqə kəlgəndə,

Tarih-təzkirə 1

korkup, u yarning aldioqa berip Hudadin yol soraxka jür'ät qilalmaytti.

22 Xunga Dawut: «Mana bu Pärwərdigar Hudaning öyi bolidioqan jay, mana bu Israil üqün keydurmə kurbanlıq sunidioqan kurbangah bolidu» — dedi. **2** Dawut Pärwərdigarning öyini saldurux üqün Israil zeminidiki yat əldikilərnı yioqıxni buyrudi həm taxlarnı oyuxka taxqılarnı təyinlidi. **3** İxik-dərwazılaraqı ixlitixkə mik wə girə-baldak yasax üqün nuroqun təmür təyyarlidi; yənə nuroqun mis təyyarlidiki, uning eqirlikini tarazilap bolmaytti; **4** u yənə san-sanaksız kedir yaoqıqı təyyarlidi, qünki Zidonluklar bilən Turluklar Dawutka nuroqun kedir yaoqıqı yətküzüp bərgənidi. **5** Dawut kənglidə: «Oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət halas, Pärwərdigarqı selinidioqan öy nahayıti bəhəywət wə katta boluxı, xan-xəhriti barlıq yurtlarqı yeyilixi kərək; xuning bilən bu öygə ketidioqan materiylarnı hazirlap koyuxum kərək» dəp oylidi. Xunga Dawut əlüxtin ilgiri nuroqun materiyl hazirlap koydi. **6** Dawut oqli Sulaymannı kiqkirip uningqı Israilning Hudasi bolqan Pärwərdigarqı öy selixni tapilidi. **7** Dawut Sulaymanqı mundak dedi: «I oqlum, mən əslidə Pärwərdigar Hodayimning namioqı atap bir öy selixni oylioqan, **8** lekin Pärwərdigarning manga: «Sən nuroqun adəmning kənini təktüng, nuroqun qong jənglərnı kilding; sening Mening namimoqı atap öy selixingqı bolmaydu, qünki sən Mening aldimda nuroqun adəmning kənini yərgə təktüng. **9** Kara, seningdin bir oqlul tərülidu; u aram-tinqlik adimi bolidu, Mən uni hər tərəptiki düxmənliridin aram tapkuzimən; uning

ismi dərwəkə Sulayman atilidu, u təhttiki künliridə Mən Israiloşa aram-tinqlik wə asayixlik ata qilimən. **10** U Mening namimoşa atap öy salidu; u Manga oqul bolidu, Mən uningoşa ata bolimən; Mən uning Israil üstidiki padixahlik təhtini mænggü məzmut qilimən» degən söz-kalami manga yətti. **11** I oqlum, əmdi Pərwərdigar sening bilən billə boləyay! Xuning bilən yolung rawan bolup, Uning sening toqruluk bərgən wədisi boyiqə Pərwərdigar Hudayingning öyini salisən. **12** Pərwərdigar sanga pəm wə əkil bərgəy wə Israilni idarə qilixkə kərsətmə bərgəy, seni Pərwərdigar Hudayingning mukəddəs qanunioşa əməl qilidioğan qiləyay. **13** Xu waqitta, Pərwərdigar Israillar üqün Musoşa tapxuroğan bəlgilimə-həkümlərgə əməl qilsang, yolung rawan bolidu. Kəysər, batur bol! Qorkma, həduqupmu kətmə. **14** Kara, mən Pərwərdigarning öyi üqün japa-müxəkkətlirim arkilik yüz ming talant altun, ming ming talant kümüx wə intayin kəp, san-sanaksiz mis, təmür təyyarlidim; yənə yəşaq wə tax təyyarlidim; buningoşa yənə sən qoxsang bolidu. **15** Buningdin baxkə seningdə yənə tax kəsküqi, tamqi, yəşaqqi həm hərhil hizmətlərni qilalaydioğan nuroşun ustilar bar; **16** altun-kümüx, mis, təmür bolsa san-sanaksiz; sən ixkə tutuxuxkə ornungdin tur, Pərwərdigarim sening bilən billə boləyay!» **17** Dawut yənə Israildiki əməldarlaroşa oqlı Sulaymanoşa yardım berixni tapılap: **18** «Hudayinglar boləyay Pərwərdigar silər bilən billə əməsmu? Hər ətrapınglarda silərgə tinq-aramlik bərgən əməsmu? Qünki U bu zemindiki ahalini qolumoşa tapxurdi; zemin Pərwərdigarning aldida wə həlqining aldida tizginləndi.

19 Əmdi silər pütün kəlbənglər, pütün jeninglər bilən kət'iy niyətkə kelip, Hudayinglər boləqan Pərwərdigarni izlənglər; Pərwərdigarning əhdə sanduqini wə Hudaning mukəddəshanisidiki qaqa-əswablırini Uning namioğa atap selinəqan öyigə apirip qoyux üqün, Pərwərdigar Hudaning mukəddəshanisini selixkə ornunglardin qopunglar!» dedi.

23 Dawut qerip künliri toxay dəp qələqanda, oqlı Sulaymanni Israil üstigə padixah qilip tiklidi. **2** Dawut Israildiki əmədlarlarni, kahınlarni wə Lawıylarni yiqdi. **3** Lawıylardin ottuz yaxtin axqanlarning həmmisi sanaktin etküzüldi; tizimlanəqini boyiqə, ulardin ərlər jəmiy ottuz səkkiz ming kixi idi. **4** Dawut: «Bularning iqidə yigirmə tət ming kixi Pərwərdigarning öyini baxqurux hizmitigə, altə ming kixi əməldar wə sotqilikqə, **5** tət ming kixi dərwaziwənlikkə wə yənə tət ming kixi mən yasəqan sazlar bilən Pərwərdigarəqə həmdusana okux ixioğa qoyulsun» — dedi. **6** Dawut ularni Lawıynıng oqlı Gərxon, Kohat wə Mərari jəmətliri boyiqə guruppılarəqə bəldi: — **7** Gərxoniylardin Ladan bilən Ximəy bar idi; **8** Ladanning oqlı: tunji oqlı Yəhiyə, yənə Zitam bilən Yoeldin ibarət üq kixi idi; **9** Ximəynıng oqlidin Xelomit, Həziyə wə Hərəndin ibarət üq kixi idi; yuqırıkılar Ladanning jəmət baxlıqliri idi. **10** Ximəynıng oqulliri Jahat, Zina, Yəux wə Beriayah, bu tətəylənning həmmisi Ximəynıng oqlı idi. **11** Jahat tunji oqlul, Ziza ikkinqi oqlul idi; Yəux bilən Beriayahning əwladliri kəp bolmioqəqqa, bir [jəmət guruppisi] dəp hesablanəqan. **12** Kohatning oqulliri Amram, İzhar, Həbron wə Uzziyəldin ibarət tət kixi

idi. **13** Amramning oqli Hārun bilən Musa idi. Hārun bilən uning əwladliri əng muqəddəs buyumlarni paklax, Pərwərdigarning aldidā mənggügə [qurbanliklarni] sunux, uning hizmitini kiliş, mənggü uning namidin bəht tiləp dua berixkə ayriloqanidi. **14** Hudaning adimi Musaqā kəlsək, uning əwladliri Lawiy kəbilisidin dəp hesablinip pütülgən. **15** Musaning oqli Gərxom bilən Əliezər idi. **16** Gərxomning oqulliridin Xəbuyəl qong oqli idi. **17** Əliezərning oqli Rəhəbiya idi; Əliezərning baxkə oqli bolmioqan, ləkin Rəhəbiyaning oqulliri nahayiti kəp idi. **18** Izharning tunji oqli Xelomit idi. **19** Həbronning oqulliri: tunji oqli Yeriya, ikkinji oqli Amariya, üqinqi oqli Yahəziyə, tətinqi oqli Jəkamiyam idi. **20** Uzziyəning oqulliri: tunji oqli Mikah, ikkinji oqli Yixiya idi. **21** Mərarining oqli Mahli bilən Muxi idi; Mahlining oqli Əliazar bilən Kix idi. **22** Əliazar əlgəndə oqli yok, kizlirila bar idi; ularning tuqanliri, yəni Kixning oqulliri u kizlarni əmrigə aldi. **23** Muxining Mahli, Edər wə Yərəmot degən üqlə oqli bar idi. **24** Yukirikilarning həmmisi Lawiyning əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə, yəni jəmət baxliri boyiqə yigirmə yaxtin axqan ərkəklər royhətkə elinoqan; ular Pərwərdigarning əyidiki wəzipilərnə ətəxkə ismiliri boyiqə tizimlanoqanidi. **25** Qünki Dawut: «İsrailning Hudasi Pərwərdigar Əz həlkigə aram berip, Əzi mənggü Yerusalemda makan kiliidu; **26** xuning bilən Lawiylarning muqəddəs qedirni wə uning iqidiki hərəkəysi qəqa-əswablarni kətürüp yüruxning həjiti yok» degənidi. **27** Xunga Dawutning jan üzux aldidiki wəsiyiti boyiqə, Lawiylarning yigirmə

yaxtin yukirilirining həmmisi sanaktin ötküzülgənidi.

28 Ularining wəzipisi bolsa Hərunning əwladlirining yenida turup, Pərwərdigarning öyining ixlirini kiliş idi; ular həyla-aramlarni baxqurux, barlik mükəddəs buyumlarni pakiz tutux, kişisi, Pərwərdigarning öyining hizmət wəzipilirini bejirixkə məs'ul idi; **29** yənə «tiziloqan təkdin nan», ax hədiyə unliri, petir qoturmaqlar, qazan namliri wə maylik namlarəla, xundakla hərhil əlqəx əswabliriqlə məs'ul idi; **30** ular yənə hərkiini ətigəndə ərə turup Pərwərdigarəla təxəkkür eytip həmdusana oquytti, hərkiini kəqlikimu xundak qilatti. **31** Yənə xabat kiini, hər yeni ayda, xuningdək bekitilgən heyət-bayramlarda sunulidiqlan barlik kəydürmə qurbanliqlarəla məs'ul idi. Əzliqə qaritiloqan bəlqilimə boyiqə, ular daim Pərwərdigarning aldiqlə bekitilgən sani wə nəwiti bilən hizməttə turatti. **32** Ular jamaət qedirini həm mükəddəs jayni baqatti, xundakla əzliqining Pərwərdigarning əyidiki hizməttə boluwatqan qerindaxliri, yəni Hərunning əwladliriqlə qaraytti.

24 Hərun əwladlirining nəwətiqlikə bəlünüxi təwəndikiqlə: Hərunning oqlı Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamar. **2** Nadab bilən Abihu atisidin burun əlup kətkən həm pərzənt kərmigənidi; xunga Əliazar bilən Itamar kaqinliqni tutatti. **3** Dawut wə Əliazarning əwladliridin Zadok wə Itamarning əwladliridin Ahimələk ularning qerindaxlirini guruppilarəla bəlup, wəzipisi boyiqə ixqa qoydi; **4** Əliazarning əwladliridin jəmət bexi boləqlanlar Itamarning əwladliridin jəmət bexi boləqlanlardin kəp ikənlikini bilip, ularni xuningəla asasən ayrip nəwət-

guruppilaroʻja beldi. Əliazarning əwladliridin jəmət bexi
boloʻanlar on altə kixi idi, Itamarning əwladliridin jəmət
bexi boloʻanlar səkkiz kixi idi; 5 ular qək taxlax yoli
bilən təngxəp nəwət-guruppilaroʻja bəlündi. Xundək kılıp
mukəddəshanidiki ixlaroʻja məs’ul boloʻanlar wə Hudaning
aldidiki ixlaroʻja məs’ul boloʻanlar həm Əliazarning
əwladliridinmu həm Itamarning əwladliridinmu boldi. 6
Lawiy Nətanəlning oʻqli Xemaya katip bolsa padixah,
əməldarlar, kahin Zadok, Abiyatarning oʻqli Ahimələk,
xundəkla kahinlarning wə Lawiylarning jəmət baxlikliri
aldida ularning ismini pütüp koydi. Əliazarning əwladliri
iqidin bir jəmət tallandi, andin Itamarning əwladliri
iqidinmu bir jəmət tallandi. 7 Birinchi qək Yəhoyaribka,
ikkinchi qək Yədayaoʻja, 8 üqinqi qək Hərimoʻja, tətinqi
qək Seorimoʻja, 9 bəxinqi qək Malkiyaoʻja, altinqi qək
Miyaminəoʻja, 10 yəttinqi qək Həkkozəoʻja, səkkizinqi
qək Abiyaoʻja, 11 tokkuzinqi qək Yəxuaəoʻja, oninqi qək
Xekaniyaoʻja, 12 on birinchi qək Əliyaxibka, on ikkinchi qək
Yakimoʻja, 13 on üqinqi qək Huppaəoʻja, on tətinqi qək
Yəxəbiabka, 14 on bəxinqi qək Bilgahka, on altinqi qək
Immərgə, 15 on yəttinqi qək Həziroʻja, on səkkizinqi qək
Həppizəzgə, 16 on tokkuzinqi qək Pitahiyaoʻja, yigirminchi
qək Yəhəzkəlgə, 17 yigirmə birinchi qək Yəkinəoʻja, yigirmə
ikkinchi qək Gamuloʻja, 18 yigirmə üqinqi qək Delayaoʻja,
yigirmə tətinqi qək Maaziyaəoʻja qikti. 19 Mana bu ularning
hizmət tərtpi; bu Israilning Hudasi Pərwərdigar ularning
atisi Hərunning wastisi bilən buyruəan nizam boyiqə,
Pərwərdigarning öyigə kirix nəwiti idi. 20 Lawiyning
qəloʻan əwladliri munular: Amramning əwladliridin

Xubayəl; Xubayəlning əwladliri iqidə Yəhdeya bar idi. **21** Rəhəbiyaəqa kəlsək, uning oəulliri, jümlidin tunji oəli Yixiya bar idi. **22** İzharning oəulliri iqidə Xelomot; Xelomotning oəulliri iqidə Jahat bar idi. **23** Həbronning oəulliri: tunji oəli Yəriya, ikkinqisi Amariya, üqinqisi Yahəziyə, tətinqisi Jəkamiyam idi. **24** Uzziyəning oəulliri: Mikah; Mikahning oəulliridin Xamir bar idi. **25** Mikahning inisi Isxiya idi; Yisxiyaning oəulliri iqidə Zəkəriya bar idi. **26** Mərarining oəulliri: Maḥli wə Muxi; Yaaziyaning oəli Beno idi. **27** Mərarining oəli Yaaziyaadin boləan əwladliri Beno, Xoḥam, Zakkur wə Ibri bar idi. **28** Maḥlining oəli Əliazar idi; Əliazarning oəli yok idi. **29** Kixkə kəlsək, uning oəulliri iqidə Yərahəmiyə bar idi. **30** Muxining oəulliri Maḥli, Edər wə Yərimot idi. Yüqirikilarning həmmisi Lawiyning əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə pütülgənidi. **31** Ular mu ularning kərindaxliri Hərunning əwladliriəqa ohxax, Dawut padixah, Zadok, Ahimələk wə xuningdək kahinlar wə Lawiylarning jəmət baxliklirining aldida qək tartti; hərəkəysi jəmət baxliri wə ularning tuəqanliridin əng kiqiklirimu ohxaxla qək tartti.

25 Dawut bilən qoxunning sərdarliri Asaf, Həman wə Yədutunlarning oəulliriəqimu wəzipə yükləp, ularni qiltar, təmbur wə jang-janglar qelip, bexarət berix hizmitigə koydi. Ulardin wəzipigə koyuləanlarning sani təwəndikiqə: **2** Asafning oəulliridin Zakkur, Yüsüp, Nitaniya wə Axarilah bar idi; Asafning oəullirining həmmisi Asafning kərsətmisigə karaytti; Asaf padixahning kərsətmisi boyiqə bexarət berip səzləytti. **3** Yədutunəqa

kəlgəndə, uning Gədaliya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Həxabiya və Mattitiyah degən altə oqlı bolup, atisi Yədutunning kərsətmisigə karaytti. Yədutun Pərwərdigarə təxəkkür eytip mədhıyə okux üqün qiltar qelip bexarət berətti. **4** Həmannıng bolsa, uning Bukkiya, Mattaniya, Uzziyə, Xəbuyəl, Yərimot, Hənanıya, Hənani, Əliyata, Giddalti və Romamti-Ezər, Yoxbikaxa, Malloti, Hətir və Mahaziot degən oqulliri bar idi. **5** Bularning həmmisi Həmannıng oqulliri bolup, Hudaə boləan mədhıyisini yangritix üqün qoyuləan (Həman bolsa padixahkə Hudaning səz-kalamini yətküzidıəan əldin kərgüqi idi); Huda Həmanə on tət oqlul, üq qız ata qıləanidi. **6** Bularning həmmisi atilirining baxlamqilikida bolup, Pərwərdigarning əyidə nəəlmə-nawa qilix üqün, jang-jang, təmbur və qiltar qelip Hudaning əyidiki wəzipisini ətəytti. Asaf, Yədutun və Həman [bu ixlarda] padixahning kərsətmisigə karaytti. **7** Ular və ularning qerindaxlirining sani jəmiy ikki yüz səksən səkkiz idi (ular həmmisi Pərwərdigarni mədhıyiləx nəəlmə-nawalikida əlahidə təbıyə kərgən, küy eytixkə usta idi). **8** Bular qong-kıqikigə, ustaz-xagirtlikəə qərimay həmmisi birdək qək tartip guruppıəə bəlungənidi. **9** Birinqi qək Asafning oqlı Yüsüpkə, ikkinqi qək Gədaliyəə qıkti; u, uning iniliri və oqulliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **10** üqinqi qək Zakkurəə qıkti; u, uning oqulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **11** tətinqi qək Izriəə qıkti; u, uning oqulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **12** bəxinqi qək Nətanıyəə qıkti; u uning oqulliri və iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **13** altinqi qək Bukkiyəə qıkti; u,

uning oʻqulliri wə iniliri bolup on ikki kixi idi; **14** yəttinqi qək Yəxarilahka qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **15** səkkizinqi qək Yəxayaəqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **16** tokkuzinqi qək Mattaniyaəqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **17** oninqi qək Ximəygə qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **18** on birinqi qək Azarəlgə qikti; u wə uning oʻqulliri, iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **19** on ikkinqi qək Həsabiyaəqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **20** on üqinqi qək Xubayəlgə qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **21** on tətinqi qək Mattitiahka qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **22** on bəxinqi qək Yərimotka qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **23** on altinqi qək Hənaniyaəqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **24** on yəttinqi qək Yoxbikaxəqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **25** on səkkizinqi qək Hənanioqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **26** on tokkuzinqi qək Mallotioqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **27** yigirminqi qək Əliyataəqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **28** yigirmə birinqi qək Hotiroqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **29** yigirmə ikkinqi qək Giddaltioqa qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **30** yigirmə üqinqi qək Mahaziotka qikti; u, uning oʻqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **31** yigirmə tətinqi

qak Romamti-Ezərgə qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi.

26 Dərwəziwənlərnin guruppilini təwəndikidək boldi: Korah jəmətidikilərdin Asafning əwladliri iqidə Korəning oqli Məxələmiya bar idi. **2** Məxələmiyanin birnəqqə oqli bolup, tunjisi Zəkəriya, ikkinqisi Yədiyayəl, üqinqisi Zəbadiya, tətinqisi Yatniyə, **3** bəxinqisi Elam, altinqisi Yəhəhanan, yəttinqisi Əlyoyinay idi. **4** Obəd-Edomning oqulliri: tunji oqli Xemaya, ikkinqisi Yəhəzabad, üqinqisi Yoah, tətinqisi Sakar, bəxinqisi Nətanəl, **5** altinqisi Ammiyə, yəttinqisi Issakar, səkkizinqisi Peultay; dərwəkə Huda Obəd-Edomqa bəht-saadət ata kılənanidi. **6** Uning oqli Xemayamu birnəqqə oqlul pərzənt kərgən bolup, həmmisi ata jəməti iqidə yəlbaxqi idi, qünki ular batur əzimətlər idi. **7** Xemayanin oqulliri: Otni, Refayəl, Obəd wə Əlzabad idi. Əlzabadning iniliri Elihu bilən Səmaqiyanin ikkisi batur idi. **8** Bularnin həmmisi Obəd-Edomning əwladliri bolup, ular wə ularnin oqulliri, kərindaxlirinin həmmisi [Hudanin] hizmitidə kolidin ix kelidiqan adəmlər idi. Obəd-Edomning əwladi jəmiy atmix ikki adəm idi. **9** Məxələmiyanin oqulliri wə kərindaxliri bar idi; həmmisi batur bolup, jəmiy on səkkiz adəm idi. **10** Mərarinin əwladi boləqan Hosahning birnəqqə oqli bar idi, qong oqli Ximri (Ximri əslidə tunji oqlul bolmisimu, atisi uni qong oqlul kılıp tikligən), **11** ikkinqi oqli Hılkiya, üqinqisi Təbaliya, tətinqisi Zəkəriya idi. Hosahning oqulliri wə kərindaxliri jəmiy bolup on üq adəm idi. **12** Yüqirikilərnin həmmisi jəmət baxliri boyiqə dərwəziwənlərnin guruppiləroqə bəlünüxi idi; ularnin

həmmisigə qerindaxliri bilən billə Pərwərdigarning
əyidiki hizmət wəzipisi tapxuruloqanidi. **13** Ular, məyli
qong bolsun yaki kikiq bolsun, əz jəməti boyiqə qək
tartip hərbi dərwasioqə bəlgiləndi. **14** Xərkiy dərwasida
dərwasiwənlik kilişkə qək qikqini Xələmiya boldi; andin
ular uning oqlı Zəkəriya (akilanə məslihətqi idi) üqün qək
tartti; uningoqə ximaliy dərwasining dərwasiwənlik qeki
qikti. **15** Jənubiy dərwasining qeki Obəd-Edomoqə qikti.
Uning oqulliri ambar-həzinilərgə məs'ul boldi. **16** Xuppim
bilən Hosahqa qərb iy dərwasining wə xuningdək dawan
yolidiki Xalləkət dərwasisining qeki qikti; dərwasiwənlər
yandixip turatti. **17** Xərkiy dərwasioqə hərkiyəni altə Lawiy
dərwasiwən məs'ul idi; ximaliy dərwasioqə hərkiyəni tət
adəm, jənubiy dərwasioqə hərkiyəni tət adəm məs'ul idi;
ambar-həzinilərlənin hərbiyəgə ikki adəm bir guruppa
bolup qaraytti. **18** Qərb tərəptiki dəhlizning aldidiki
yolda tət kixi, dəhlizning əzidə ikki kixi pasibanlik qilatti.
19 Yoquridiki kixilər dərwasiwənlərlənin guruppilini
bolup, Korahning wə Mərarining əwladliridin idi.
20 Ularning [baxqa] Lawiy qerindaxliridin Hudaning
əyidiki həzinilərləni wə mukəddəs dəp beqixlanəqan
buyumlar həzinisini baxquruxqa Ahiyah qoyuldi. **21**
Gərxon jəmətidiki Ladanning əwladliridin, Gərxoniy
Ladan jəmətiyə yolbaxqi boləqini: Jəhiyəli idi; **22**
Jəhiyəlinənin oqulliri Zetam bilən uning inisi Yoel idi;
ular Pərwərdigarning əyidiki həzinilərgə məs'ul idi. **23**
Amram jəməti, Izhar jəməti, Həbron jəməti wə Uzziyəl
jəmətidikilərmu [wəzipigə qoyuldi]: **24** Musaning nəwrisi,
Gərxomning oqlı Xibuəl bax həziniqi boldi. **25** Uning

Əliezərdin boloqan qerindaxliri: Əliezərning oqlı Rəhəbiya, Rəhəbiyaning oqlı Yəxaya, Yəxayaning oqlı Yoram, Yoramning oqlı Zikri, Zikrining oqlı Xelomit idi. **26** Muxu Xelomit bilən uning qerindaxliri muqəddəs dəp beqixlanoqan buyumlar saklinidioqan barliq həzinilərnı baxquratti; bu buyumlarnı əslidə Dawut padixah, jəmət baxliqliri, mingbexilar, yüzbexilar wə qoxun sərdarliri beqixlioqanidi. **27** Ular jənggəhlərdə bulang-talang qilip kəlgən mal-mülüklərdin wə oljidin Pərwərdigarning əyini puhta qilixqə beqixlioqanidi. **28** [Bularning iqidimu] aldin kərgüqi Samuil, Kixning oqlı Saul, Nərning oqlı Abnər wə Zəruiyaning oqlı Yoablar muqəddəs dəp ayrioqan nərsilər bar idi; barliq muqəddəs dəp ayrioqan nərsilərnı Xelomit bilən uning qerindaxliri baxquratti. **29** Izhar jəmətidin Kenaniya wə uning oqulliri [muqəddəs əyning] sirtida Israilda mənəpdar wə sotqılar qilip qoyuldi. **30** Həbron jəmətidin Həxəbiya wə uning qerindaxliri, həmmisi batur bolup, İordan dəryasining qərbəy tərpidə Israilda mənəp tutup, Pərwərdigarning hizmitigə wə padixahning ixlirioqə məs'ul boluxqə qoyuloqan. Ular jəmiy birming yəttə yüz kixi idi. **31** Həbron jəməti iqidə, jəmətning nəəbnamisi boyiqə Yəriya jəmət bexi idi. Dawutning səltənitining qirıqinqi yili [nəəbnamilərnı] təqxürüx arqiliq Gileadning Yaazər degən yeridə bu jəməttinmu batur əzimətlər tepildi. **32** Yəriyaning qerindaxliridin yənə jəmiy bolup ikki ming yəttə yüz kixi bar idi; ularning həmmisi batur bolup, xu jəmət baxliri idi; padixah Dawut ularnı Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim

kəbilisidiki Hudağa wə padixahning hizmitigə dair barlıq
ixlarni baxquruxqa qoydi.

27 Təwəndikilər Israillar iqidə padixahning hizmitidə
hərbiy qisimlarğa məs’ul bolğan hərqaysi jəmət baxliri,
mingbexi, yüzbexi wə barlıq mənəpdarlar idi. Ular
saniğa qarap qisimlarğa bəlūngənidi. Ular hər yili
ay boyiqə nəwətlip turatti, hər qisimda yigirmə tət
ming adəm bar idi. **2** Birinçi aydiki birinçi nəwətqi
qoxunğa Zabdiyəlning oqlı Yaxobiam məs’ul bolğan,
uning axu qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **3**
U Pəraz əwladliridin bolup, birinçi aydiki axu qoxun
qismining sərdarlırini baxquratti. **4** İkkinçi aydiki nəwətqi
qoxunğa məs’ul kixi Ahoqluq Doday bolup, uning
qoxunining orunbasar sərdari Miklot bar idi; bu qisimda
yigirmə tət ming adəm bar idi. **5** Üçinçi aydiki üçinçi
nəwətqi qoxunning sərdari kaqin Yəhoşadaning oqlı
Binaya idi; u uning axu qoxunığa bax bolup, uningda
yigirmə tət ming adəm bar idi. **6** Bu Binaya «ottuz
palwan»ning biri bolup, axu ottuz adəmnı baxquratti;
uning qismida yənə uning oqlı Ammizabad bar idi.
7 Tətinçi aydiki tətinçi nəwətqi qoxunning sərdari
Yoabning inisi Asahəl idi; uningdin keyin oqlı Zəbadiya
uning ornini basti. Uning qismida yigirmə tət ming adəm
bar idi. **8** Bəxinçi aydiki bəxinçi nəwətqi qoxunning
sərdari Izrahliq Xamhut idi, uning qismida yigirmə tət
ming adəm bar idi. **9** Altinçi aydiki altinçi nəwətqi
qoxunning sərdari Təkoalıq İkkəxning oqlı İra idi, uning
qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **10** Yəttinçi aydiki
yəttinçi nəwətqi qoxunning sərdari Əfraim əwladlırini

iqidiki Pilonluk Hələz bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **11** Səkkizinqi aydiki səkkizinqi nəwətqi qoxunning sərdari Zərah jəmətidiki Huxatlik Sibbikay bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **12** Tokkuzinqi aydiki tokkuzinqi nəwətqi qoxunning sərdari Binyamin kəbilisidiki Anatotluk Abiazər bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **13** Oninqi aydiki oninqi nəwətqi qoxunning sərdari Zərah jəmətidiki Nitofatlik Maħaray bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **14** On birinqi aydiki on birinqi nəwətqi qoxunning sərdari Əfraim kəbilisidiki Piratonluk Binaya bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **15** On ikkinqi aydiki on ikkinqi nəwətqi qoxunning sərdari Otniyəl jəmətidiki Nitofatlik Həlday bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **16** Israilning hərqaysi kəbililirini idarə kilip kəlgənlər təwəndikilər: Rubəniylar üqün Zikrining oqlı Əliezər kəbilə baxliki idi; Ximeoniylar üqün kəbilə baxliki Maakahning oqlı Xəfatiya; **17** Lawiy kəbilisi üqün Kəmuəlning oqlı Həsabiya kəbilə baxliki idi; Həruniylar üqün jəmət bexi Zadok; **18** Yəhuda kəbilisi üqün Dawutning akisi Elihu kəbilə baxliki idi; Issakariylar üqün Mikailning oqlı Omri kəbilə baxliki idi; **19** Zəbuluniylar üqün Obadiyaning oqlı Yixmaya kəbilə baxliki idi; Naftali kəbilisi üqün Azriyəlning oqlı Yərimot kəbilə baxliki idi; **20** Əfraimiylar üqün Azaziyaning oqlı Hoxiya kəbilə baxliki idi; Manassəh yerim kəbilisi üqün Pidayaning oqlı Yoel kəbilə baxliki idi; **21** Gileadta makanlaxқан Manassəh yerim kəbilisi üqün Zəkəriyaning oqlı Iddo kəbilə baxliki idi; Binyamin

kəbilisi üçün Abnərnin oğlu Yaasiyəl kəbilə baxlığı idi;

22 Dan kəbilisi üçün Yərohamning oğlu Azarəl kəbilə baxlığı idi. Yüqiridikilər İsrail kəbililəri üçün kəbilə baxlığı idi. **23** Dawut İsrailar iqidə yigirmə yaxtin təwənlərni tizimlimioğan; çünki Pərwərdigar İsrailarning sanini asmandiki yultuzdək kəp qilimən degənidi. **24** Zəruiyaning oğlu Yoab sanini elixka kirixkən, ləkin tügimigən; çünki muxu ix wəjidin [Hudaning] oğlari İsrailarning bexioğa yaqduruloğan; xu səwəbtin İsrailarning sani «Dawut padixahning yilnamiləri» degən hatirigə kirgüzülmigən.

25 Padixahning ambar-həziniləri baxkuroquqi Adiyəlnin oğlu Azmawət idi; dala, xəhər, yeza-kənt wə munarlardiki ambar-həziniləri baxkuroquqi Uzzianing oğlu Yonatan idi. **26** Etiz-eriklarda terikqilik qiloquqiləri baxkuroquqi Kelubning oğlu Əzri idi; **27** Üzümzarlıqları baxkuroquqi Ramahlıq Ximəy; üzümzarlıqlardiki xarab ambarlirini baxkuroquqi Xifmilik Zabdi; **28** Xəfəlah tüzlənglikidiki zəytun wə üjmə dərəhlirini baxkuroquqi Gədərlik Baal-Hanan idi; may ambarlirini baxkuroquqi Yoax; **29** Xaronda beqilidioğan kala padilirini baxkuroquqi Xaronluk Sitray; jiləqilardiki kala padilirini baxkuroquqi Adlayning oğlu Xafat; **30** təgiləri baxkuroquqi İsmailardin Obil; exəkləri baxkuroquqi Mironotluk Yəhdiya; **31** koy padilirini baxkuroquqi Hagarlıq Yaziz idi. Bularning həmmisi Dawut padixahning mal-mülkini baxkuroquqi əmədarlar idi. **32** Dawutning taqisi Yonatan məslihətqi bolup, danixmən həm Təwrat həttatqisi idi; Həqmonining oğlu Yəhiyəl padixahning oqullirining ustazi idi. **33** Ahitofəlmə padixahning məslihətqisi idi; Arklik Huxay padixahning

jan dosti idi. **34** Ahitofəldin keyin Binayaning oqli Yəhoyada bilən Abiyatar uning orniqə məslihətqi boldi; Yoab padixahning qoxun sərdari idi.

28 Dawut Israildiki barliq əməldarlarni, hərəkaysi kəbilə baxliqliri, nəwətlixip padixahning hizmitini kilidiqan qoxun bexi, mingbexi, yüzbexi, padixah wə xahzadilərnin barliq mal-mülük, qarwa mallirini baxkuridiqan əməldarlarni, xuningdək məhrəm-oqojidalar, palwanlar wə barliq batur jəngqilərnə Yerusalemqə qakirtip kəldi. **2** Padixah Dawut ornidin turup mundak dedi: — I buradərlirim wə həlkim, gepimgə kulak selinglar: Kənglümdə Pərwərdigarning əhdə sanduqi üqün bir aramqah, Hudayimizning təhtipərisi bolidiqan bir öy selix arzuqum bar idi həmdə uni selixkə təyyarliqmu kərüp qoyqanidim. **3** Lekin Huda mənə: «Sən Məninq namimqə atap öy salsang bolmaydu, qünki Sən jəngqi, adəm əltürüp qan təkkənsən» dedi. **4** Israilning Hudasi bolqan Pərwərdigar atamning pütün jəmətidin mənə əbədil'əbədi Israilqə padixah boluxkə tallidi; qünki U Yəhūdani yobaxqi boluxkə talliqan; U Yəhuda jəməti iqidə atamning jəmətinə talliqan, atamning oqulliri iqidə məndin razi bolup, mənə pütün Israilqə padixah kilip tikligən; **5** məninq oqullirim iqidin (Pərwərdigar dərəkə mənə kəp oqul ata qilqan) U yənə oqlum Sulaymanni Pərwərdigarning padixahliqining təhtigə olturup, Israilqə həkümran boluxkə tallidi. **6** U mənə: «Səninq oqlung Sulayman bolsa Məninq öyüm wə hoylilirimni saloquqi bolidu; qünki Mən uni Əzümqə oqul boluxkə tallidim, Mənmu uningqə ata bolimən. **7** U Məninq əmr-

bəlgilimilirimgə bəgünkidək qing turup riayə qilidioqan
bolsa, uning padixahlikini mənngü mustəhkəm qilimən»
degənidi. **8** Xunga bəgün Pərwədigarning jamaiti pütkül
İsrail həlqining, xundakla Hudayimizning aldida [xuni
eytimən]: — Bu yaxşı yurtqa igidarqilik qilix üqün wə
kəlgüsida baliliringlaroqa mənngülük miras qilip qaldurux
üqün, silər Hudayinglar Pərwədigarning barliq əmrlirini
izdəp tutunglar. **9** — I, sən oqlum Sulayman, atangning
Hudasi boləqan Pərwədigarni bil, sap dil wə pidakarliq
bilən Uning hizmitida boləqin. Qünki Pərwədigar jimi
adəmning kənglini kəzitip turidu, barliq oy-niyətlirini
pərk etidu. Sən Uni izdisəng, U Özini sanga tapkuzidu;
Uningdin tenip kətsəng, seni mənngü üzüp taxlaydu. **10**
Əmdi sən kəngül koyəqin, Pərwədigar məkəddəshana
qilix üqün bir əyni selixka seni tallidi; batur bol, uni
ada qill». **11** Dawut [məkəddəsgahning] dəhlizi, haniliri,
həziniliri, balihaniliri, iqki əyliri wə kafarət təhtidiki
əyining layihisining həmmisini oqli Sulaymanəqa
tapxurdi; **12** [Hudaning] Rohidin tapxuruwaləqini boyiqə
u Pərwədigarning əyining həyliliri, tət ətrapidiki
kiqik əylər, məkəddəshanidiki həzinlər, məkəddəs
dəp beəqxlənoqan buyumlar koyulidioqan həzinilərnin
layihilirini qaldurmay uningəqa kərsətti. **13** Yənə kahinlar
bilən Lawiylarning guruppilixi, Pərwədigarning əyidiki
hərhil wəzipilər, xuningdək Pərwədigarning əyigə
əhtiyajliq barliq əswablar toərisidiki bəlgilimilərnə
kərsətti; **14** wə hərhil ixlarəqa kərəklik altun əswablarni
yasitixka ketidioqan altun, hərhil ixlarəqa kərəklik
kümüx əswablarni yasitixka ketidioqan kümüx, **15** altun

qiraʼtdanlarʼtʼ, ularʼtʼ tʼwʼ altun qiraʼtlarʼtʼ, yʼni
hʼrbir qiraʼtdan wʼ qiraʼtlarʼtʼ ketidioʼan altun; kʼmʼx
qiraʼtdanlarʼtʼ, yʼni hʼrbir qiraʼtdan wʼ xuningʼtʼ
tʼwʼ qiraʼtlar ʼqʼn ketidioʼan kʼmʼxni tapxurup bʼrdi.
U hʼrbir qiraʼtdanʼtʼ ixlitix ornioʼtʼ qarap kerʼklikini
bʼrdi; **16** nan tizidioʼan altun xirʼlʼrni yasitixʼtʼ, yʼni
hʼrbir xirʼ ʼqʼn kerʼklik altun bʼrdi; kʼmʼx xirʼlʼrni
yasitixʼtʼ kerʼklik kʼmʼx bʼrdi; **17** wilka-ilmʼklʼr, tʼhsʼ-
piyalʼ wʼ qʼgʼnʼlʼrni yasaxʼtʼ, altun qinilʼr, yʼni hʼrhil
qinini yasaxʼtʼ kerʼklik bolʼan sap altun bʼrdi; kʼmʼx
qinilʼrni yasaxʼtʼ, yʼni hʼrbir qinʼ ʼqʼn kerʼklik kʼmʼx
bʼrdi; **18** huxbuygah yasaxʼtʼ kerʼklik esil altun bʼrdi. U
yʼnʼ qanatʼlirini kerip Pʼrwʼrdigarning ʼhdʼ sanduʼqini
yepip turidioʼan altun kerublar qaraydioʼan [kafarʼt]
tʼhtining nushisini tapxurup bʼrdi. **19** «Bularning
hʼmmisi, Pʼrwʼrdigar ʼz qolini ʼstʼmgʼ qoyʼanda
manga kʼrsʼtkʼn barʼlʼk, nusha-ʼndizilʼr bolʼaqʼtʼ,
mʼn yezip qoydum» dedi Dawut. **20** Dawut yʼnʼ oʼqli
Sulaymanʼtʼ: «Sʼn batur wʼ jasarʼtʼlik bol, buni ada qʼl;
qʼrkʼma, alakzadimu bolup kʼtmʼ; qʼnki Pʼrwʼrdigar
Huda, mening Hudayim sening bilʼn billʼ bolidu; taki
Pʼrwʼrdigarning ʼyidiki keyinki ibadʼt hizmiti ʼqʼn
tʼyyarʼlʼk ixʼliri tʼgigʼngʼ kʼdʼr U sʼndin hʼq ayrilmaydu
yaki taxlapmu qoymaydu. **21** Qara, Hudaning ʼyidiki
barʼlʼk hizmitini bejiridioʼan kaʼhinlar wʼ Lawiylarning
guruppiliri tʼyyar turidu; sening yeningda hʼrhil hʼnʼrgʼ
usta, hʼrbir hizmʼtkʼ tʼyyar turoʼan hʼnʼrwʼnlʼrmu
razilʼk bilʼn turidu; uning ʼstigʼ ʼmʼldarlar wʼ barʼlʼk
hʼlk sening ʼmringni kʼtidu» dedi.

29 Dawut pütkül jamaətkə söz kılıp mundak dedi:

— Huda Əzi tallioqan oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət, halas, bu kurulux bolsa tolimu qong; qünki bu mukəddəs orda insan üqün əməs, bəlki Pərwərdigar Huda üqün yasilidu. **2** Mən Hodayimning öyi üqün pütün küqümni qikrip, altun bilən yasilidioqanlirioqa altun, kümüx bilən yasilidioqanlirioqa kümüx, mis bilən yasilidioqanlirioqa mis, tēmür bilən yasilidioqanlirioqa tēmür, yaqraq bilən yasilidioqanlirioqa yaqraq təyyarlap qoydum; yənə aq həkik, közlük yaqut, rənglik tax wə hərhil esil taxlarni, yənə nahayiti kəp mərməni yioqip qoydum. **3** Mən Hodayimning öyidin səyünidioqanlikim üqün Hodayimning öyini selixqa təyyarlioqan barlik nərsilərdin baxqa, özümning təəllukatidin altun-kümüxləni Hodayimning öyigə atidim; **4** yəni öyning tamlirini qaplox üqün Ofir altunidin üq ming talant, sap kümüxtin yəttə ming talant təqdim kildim; **5** altundin yasilidioqanlirioqa altun, kümüxtin yasilidioqanlirioqa kümüx wə hünərwənlərnin qoli bilən hərhil yasilidioqanlirioqa kerək boləninini təqdim kildim. Bügün yənə kimlərnin Pərwərdigarqa birnemə atioqusi bar?». **6** Xuning bilən Israil kəbililiridiki hərəkəsi jəmət baxliri, kəbilə baxlikliri, mingbexi, yüzbexi wə padixahning ixlirioqa məs’ul boləqan oqojidarlarmu beoqixlaxqa kirixti. **7** Ular Hudaaning öyidiki ibadət hizmətliri üqün bəx ming talant altun wə on ming darik altun, on ming talant kümüx, on səkkiz ming talant mis wə bir yüz ming talant tēmür təqdim kildi. **8** Yaquti barlar yaqutni Pərwərdigarnin öyining

həzinisigə, yəni Gərxoniy Yəhiyəlniŋ kəliqə tapxurdi. **9** Halayiq kixilərninŋ mundak öz ihtiyarlıqı bilən təqdim kəliqanlıqliridin huxal bolup ketixti; qünki ular qin kəlbidin Pərwərdigarə təqdim kəlixkənidi. Dawutmu alamət hux boldi. **10** Xunga Dawut pütkül jamaət aldida Pərwərdigarə təxəkkür-mədhıyə eytip mundak dedi: — «Ah Pərwərdigar, bowimiz Israilning Hudasi, Sən əbədil'əbədgıqə həmdusanaqə layıqsən. **11** I Pərwərdigar, uluqluq, küq-қudrət, xan-xərəp, xanu-xəwkət wə həywət Sanga mənsuptur; asmandiki wə yərdiki bar-yoqi Seningkidur; i Pərwərdigar, padixahlıq Seningkidur, həmmidin üstün boləqan idarə kəliqəuqisən. **12** Dələt bilən izzət Seningdinla kelidu, Sən həmmigə həkəumdarsən. Küq bilən қudrət Sening қolungda; hərkimni uluq wə қudrətlik kəlix pəqət қolungdindur. **13** Əmdi, ah Hudayimiz, biz Sanga təxəkkür oқuymiz, xan-xərəplik naminəqə mədhıyə oқuymiz! **14** Mana muxundak əzlükümüzdin təqdim kəlalaydiqan boləqan mən kim idim, həlkim nemə idi? Qünki barlıq nərsə Səndin kelidu, biz pəqət Öz қolungdin kəlginidin Əzünggə қayturduk, halas! **15** Biz Sening aldingda yaқа yurtluqlar, barlıq ata-bowilirimizə ohxax musapirmiz, halas; yər yüzidiki künlirimiz goya bir sayə, ümidsiz ətküzülidu. **16** I Hudayimiz Pərwərdigar, biz Sening naminəqə atap əy selixkə təyyarlap yiqan bu baylıq-dunyaning həmmisi Sening қolungdin kəlgən, əsli Seningkidur. **17** I Hudayim, xuni bilimənki, Sən insanning kəlbini sinap, durusluqtin hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bularni ihtiyarən təqdim kəldim; wə bu yərdə hazır turoqan

həlkingningmu Sanga təqdim qiləjinini huxal-huramlıq bilən kərdüm. **18** I Pərwərdigar, ata-bowilirimiz boləqan İbrahim, İshak və İsraılning Hudasi, Əz həlkingning kənglidiki bundak oy-niyətni mənngü mustəhkəm qiləqaysən, kənglini Əzünggə tartkuzəqaysən! **19** Oqlum Sulaymanoqə Sening əmrliring, agah-guwahlikliring və bəlgilimiliringni tutup, həmmi ada kilip, mən hazırlap qoyəqlirimni ixlitip ordini yasaxkə durus bir kəlb bərgəysən». **20** Dawut pütün jamaətkə: «Silər Hudayinglar boləqan Pərwərdigarəqə təxəkkür-həmdusana okup mədhıyılənglar!» dewidi, pütün jamaət ata-bowilirining Hudasi boləqan Pərwərdigarəqə təxəkkür-mədhıyə okup səjdə kildi; ular Pərwərdigar həm padıxah aldida bax urdi. **21** Ətisi ular Pərwərdigarəqə atap qurbanliklər və kəydürmə qurbanlikləri kəltürdi; xu küni ular ming buqə, ming qoqkar, ming qozini xarab hədiyəliri bilən koxup təqdim kildi, xundakla yənə pütün İsraıl üçün nuroqun qurbanlikləri təqdim kildi. **22** Ular xu küni Pərwərdigarning aldida alamət huxal bolup oqızalandi. Ular Dawutning oqlı Sulaymanni ikkinqi kətim padıxah tikləx murasimi ətküzdi; uni Pərwərdigarning aldida xah boluxkə, Zadokni kahin boluxkə məsih kildi. **23** Xuningdin keyin Sulayman Pərwərdigarəqə təwə təhtkə olturup, atisi Dawutning orniəqə padıxah boldi və intayin rawaj tapti; pütkül İsraıl həlki uningəqə itaət kildi. **24** Barlik əməldarlar, palwanlar və xundakla padıxah Dawutning oqullirining həmmisi Sulaymanoqə bekinip boysundi. **25** Pərwərdigar Sulaymanni İsraıl həlki aldida nəhayiti uluəq kildi; U uningəqə ata kiləqan xahanə həywət

xundak yukiriki, uningdin ilgiri etkən hərəkəndak Israil padixahlirida heq bolup baqqan əməs. **26** Yəssəning oqlı Dawut pütün Israiloqa xundak padixah bolqanidi. **27** Uning Israiloqa həkümranlıq kılqan waqti jəmiy kırık yil boldi; u Həbronda yəttə yil, Yerusalemda ottuz üq yil səltənət kıldı. **28** U uzun əmür, dölət-baylıq wə izzət-hərmət kərüp, heli kəp yaxap, aləmdin etti; ornioqa uning oqlı Sulayman padixah boldi. **29** Padixah Dawutning barlıq ixliri, baxtin ahiriqiqə mana aldin kərgüqi Samuilning hatiriliri, Natan pəyoqəmbərning hatiriliri wə aldin kərgüqi Gadning hatiriliridə pütülgəndur. **30** Uning səltəniti, kərsətkən küq-kuwwiti, xundakla uning, Israil wə hərəkaysi dölət-məmlikətlərnin bexidin etkən wəkələrmu xu hatirilərdə pütülgəndur.

Tarih-təzkirə 2

1 Dawutning oʻgʻli Sulaymanning hokumranligi mustahkamlendi; chunki uning Hudasi Pərwərdigar uning bilən billə bolup, uni bək bəyūk kildi. **2** Sulayman pūtkūl Israillarni, mingbexi, yūzbexi, sorəqci wə pūtkūl Israilning kəbilə-jəmət baxlikliri boləqan əməldarlarni qəktirtip ularəqə səz kildi. **3** Sulayman barlik jamaət bilən birlikdə Gibeonning egizlikigə bardi; chunki u yərdə Hudaning «jamaət qediri», yəni Pərwərdigarning kuli Musa bayawanda yasatqan qedir bar idi. **4** Hudaning əhdə sandukini bolsa Dawut Kiriət-Yearimdin elip qikip, əzi uningəqə təyyarlioqan yərgə əkəlgənidi; chunki u Yerusalemda əhdə sanduki üqün bir qedir tiktürgənidi. **5** Hurning nəwrisi, Urining oʻgʻli Bəzaləl yasioqan mis kurbangah, bolsa [Gibeonda], yəni Pərwərdigarning jamaət qediri aldida idi; Sulayman jamaət bilən birlikdə berip, xu yərdə [Pərwərdigardin] tilək tilidi. **6** Sulayman jamaət qedirining aldidiki mis kurbangahning yenioqə, Pərwərdigarning aldioqə kelip, kurbangahda ming malni kəydürmə kurbanlik kildi. **7** Xu keqisi Huda Sulaymanəqə ayan bolup, uningəqə: — Sən nemini tilisəng, xuni berimən, dedi. **8** Sulayman Hudaəqə: — Sən atam Dawutqə zor mehīr-muhəbbət ata kioqan, meni uning ornioqə padixah kilding. **9** I Pərwərdigar Huda, əmdi Sən atam Dawutqə bərgən wədəngni puhta orunlioqaysən; chunki Sən meni yərdiki topidək nuroqun həlkkə hokumranlik kilidioqan padixah kilding. **10** Əmdi Sən manga bu həlkkə yetəqilik kioqudək danalik wə bilim bərgəysən; undək bolmisa Sening munqiwala qong bu həlkinggə

kim həküm sürəlisun? — dedi. **11** Huda Sulaymanoʻa: — Mən seni həkimgə padixah qilib tiklidim. Əmdi sən muxundak niyatkə kelip, nə baylik, mal-mülük, nə izzət-hərmət wə düxmənliringning janlirini tiliməy, nə uzun ʻömür kərūxni tiliməy, bəlkı bu həkimgə həküm sürūxkə danalik wə bilim tiligən ikənsən, **12** Danalik wə bilim sanga təkdim qilindi; wə Mən sanga baylik, mal-mülük wə izzət-hərmətmu berəy; xundak boliduki, seningdin ilgiri ʻətkən padixahlarning heqbiridə undak bolmioʻan, seningdin keyin boloʻusi padixahlardimu undak bolmaydu, dedi. **13** Bu ixtin keyin Sulayman Gibeon egizlikidiki «jamaət qediri»din Yerusalemoʻa qaytip kelip, Israil üstidə səltənət qildi. **14** Sulayman jəng ʻharwiliri bilən atlik ləxkərlərnı toplidi: — uning bir ming tət yüz jəng ʻharwisi, on ikki ming atlik ləxkiri bar idi; u bularnı «jəng ʻharwisi xəʻərliri»gə həm padixahning yenida turux üqün Yerusalemoʻa orunlaxturdi. **15** Padixah Yerusalemda altun-kümüxlərnı taxlardək kəp, kedir dərəhlirini tüzləngliktiki üjmə dərəhliridək kəp qildi. **16** Sulaymanning atliri Misirdin həm kuwədin kəltürölətti; padixahning sodigərliri kuwədin tohtitiloʻan bahasi boyiqə setiwalatti. **17** Ular Misirdin setiwaləʻan ʻhərbir ʻharwining bahasi altə yüz kümüx tənggə, ʻhərbir atning bahasi bir yüz əllik kümüx tənggə idi; at-ʻharwilar yənə Hittiylarning padixahliri wə Suriyə padixahlirioʻimu ənə xu [sodigərlərnıng wastisi] bilən setiwelinatti.

2 Sulayman Pərwərdigarning namioʻa atap bir ʻəy həm padixahlıki üqün bir orda selix niyitigə kəldi. **2** Xuningdin keyin Sulayman yətmix ming adəmnı ʻhammallıqkə,

səksən ming adəmnı taqda tax kesıxkə, üq ming altə yüz kixını nazarətgılıkkə təyınlıdı. **3** Sulayman Tur padıxahı Hıramoqa adəm əwətip: «Əzliri atam Dawutning turaloqusi bolsun dəp orda selixioqa kedir yaqıqı yətküzüp bərgən idilioqu, mangimu xundak qılqayla. **4** Mana, mən əmdi Pərwərdigar Hudayimning namioqa atap bir əy salmaqımən; əy uning aldida huxbuy yeqıx, «təqdim nanlar»ning üzülməy qoyuluxı, hər küni ətə-ahxamlırıda, xabat künlırıda, yengi aynıng birinqi künidə wə Pərwərdigar Hudayimiz bekitip bərgən həyt-ayəmlərdə keydürmə qurbanlıqlarning sunuluxı üqün bolidu. Bu iqlar Israil həlqigə mənggülük bir bəlgilimə bolidu. **5** Mən salmaqı boloqan əy əjayip həywətlik bolidu; qünki bizning Hudayimiz həmmə ilahlardin üstündur. **6** Lekin asmanlar wə asmanlarning üstidiki asmanmu Uni sıqduralmaydıoqan tursa, kim Uningoqa əy salalisun? Mən kim idim, qandakmu Uningoqa əy salduroqudək qüdrətkə igə bolay? Mən pəqət Uning aldida qurbanlıqlarnı keydürgüdəkla adəmmən, halas! **7** Əmdi əzliri manga atam Dawut Yəhüdada wə Yerusalemda təyyarlap qoyoqan ustılar bilən billə ixləx üqün, altunkümüxtə, mis wə təmürdə ixləxkə pixxik, səsün, tok qızıl wə kək rənglik yip ixləxkə puhta həm nəqqaxlıqni bilidioqan bir ustamni əwətkəyla. **8** Həm manga Liwandin kedir, arqa-qarioqay wə səndəl dərəhlirini yətküzüp bərgən bolsila; qünki əzlirining hizmətkarlırining Liwanda yaqıqni kesıxkə ustilikini bilimən; mana, manga köpləp yaqıqlarnı təyyarlap berix üqün mening hizmətkarlırim əzlirining hizmətkarlırı bilən billə ixlisun; qünki mən

salidioqan oy intayin haywätlik wə ajayib karamət bolidu.

10 Mana, mən əzlirining yaqraq kesidioqan hizmətkarlirioqa yigirmə ming kor buqday, yigirmə ming kor arpa, yigirmə ming bat xarab, yigirmə ming bat zəytun meyi berimən» — dedi. **11** Turning padixahı Hıram Sulaymanoqa jawabən məktup yollap: «Pərwərdigar Əz həlkini səyğəqkə U əzlirini ularning üstigə padixah kildi» — dedi. **12** Hıram yənə: «Asman-pələk bilən yər-zeminni yaratqan Israilning Hudasi Pərwərdigaroqa Həmdusana boloqay! Qünki U padixah Dawutqa yorutuloqan, pəm-parasətlik, Pərwərdigar üqün bir oy, uning padixahlığı üqün bir orda salalaydioqan bir danixmən oqul bərdi. **13** Mana mən hazır əzlirigə hünərdə kamalətkə yətkən, əkil-parasət bilən yorutuloqan, Hıram-Abi degən bir adəmnı əwətəy. **14** Uning anisi Dan kəbilisilik bir ayal, atisi Turluq ikən. U altun, kümüx, mis, təmür, taxlar, yaqraqqılıq ixlirioqa mahır, səsün, tok kızıl, aq wə kək rənglik yip ixləxkə puhta, hərhil nəqqaxlıq ixlirioqımu usta, tapxuruloqan hərəkəndə layihigə amalini kılalaydu. Bu kixi əzlirining hünərwənliri bilən wə atiliri boləqan hojam Dawutning hünərwənliri bilən billə ixlisun. **15** Əmdi hojam tiləqə aləqan buqday, arpa, may wə xarab bolsa, bularni öz hizmətkarlirioqa yətküzüp bərgəyla. **16** Biz bolsaq siligə qanqə kerək bolsa Liwanda xunqə yaqraq kesip, sal kılıp baqlap, dengiz arkilik Yoppaoqa yətküzüp berimiz; andin sili u yərdin Yerusalemoqa toxup kətsilə bolidu» dedi. **17** Atisi Dawut Israil zeminida turuxluq yaqə yurtluqlarni sanəqtin ətküzgəndək, Sulaymanmu ularni sanəqtin ətküzdi. Ular jəmiy bir yüz əllik üq ming altə yüz adəm

qikti. **18** U ulardin yətmix ming kixini həmmallıqqa, səksən ming kixini taqda tax kesixkə wə ix kiliwatqanlar üstidin nazarət kılıp turuxkə üq ming altə yüz kixini təyinlidi.

3 Sulayman Yerusalemda Pərwərdigar atisi Dawutka ayan bolqan Moriya teqida, yəni Yəbusiy Ornanning haminida, Dawut təyyar kılıp qoyqan yərdə, Pərwərdigarning əyini selix ixini baxlidi. **2** Sulaymanning səltəniti tətinqi yili, ikkinqi ayniq ikkinqi küni u quruluxni baxlidi. **3** Sulayman salqan Hudaning əyining uli mundaq: — uzunluqi (qədimki zamanda qollanoqan əlqəm boyiqə) atmix gəz, kəngliki yigirmə gəz idi. **4** Əyning aldidiki aywanning uzunluqi yigirmə gəz bolup, əyning kənglikigə toqra kelətti; egizliki yigirmə gəz idi; u iqini sap altun bilən qaplatti. **5** U əyning qong zəliniq tamlirini arqa-qarioqay tahtayliri bilən qaplatti, andin keyin sap altun qaplatti wə üstigə horma dərihining xəkli bilən zənjir nəxiqlirini oyduirdi. **6** U əyni alamət qirayliq kılıp tamlirini yənə esil tax-yakutlar bilən zinnətlətti. U ixlətkən altunlar pütünləy parwayim altuni idi. **7** U pütün əyni, əyning limliri, ixik bosuqə-kexəkliri, barliq tamliri wə ixiklirini altun bilən qaplidi; u taməqa kerublarning nəxiqlirini oyduirdi. **8** Sulayman yənə əng mukəddəs jayni yasatti; uning uzunluqi yigirmə gəz bolup (əyning kəngliki bilən təng idi), kənglikimu yigirmə gəz idi; u uning iqini pütünləy sap altun bilən qaplatti; altun jəmiy bolup altə yüz talalnt idi. **9** Altun miqning eqirliqi jəmiy əllik xəkəl boldi. Balihanilirining iqimu altun bilən qapladi. **10** Əng mukəddəs jay iqidə u ikki kerubning həykilini yasap,

ularni pütünləy altun bilən qaplidi. **11** Ikki kerubning qanitining uzunluqi jəmiy yigirmə gəz idi; bir kerubning bir qanitining uzunluqi bəx gəz bolup, öyning temioqa tegip turatti; ikkinqi tərəptiki qanitining uzunluqimu bəx gəz bolup, ikkinqi bir kerubning qanitiqə yetətti. **12** Yənə bir kerubning qanitining uzunluqimu bəx gəz bolup, umu öy temioqa tegip turatti; ikkinqi bir qanitining uzunluqimu bəx gəz bolup, aldinqi bir kerubning qanitiqə yetətti. **13** Bu ikki kerubning qanatlırı yeyiləqan həlda bolup, uzunluqi jəmiy yigirmə gəz kələtti; ikkila kerub ərə turoquzuləqan bolup, yüzlırı öyning iqiğə qaraytti. **14** Sulayman yənə kək rənglik, səsün rənglik, tok qizil wə aq rənglik yip tokulmiliridin wə nəpis kanaptin [öyning iqidiki] pərdisini yasatti, uning üstigə kerublarni kəxtə qilip tokutti. **15** Öyning aldiqə yənə egizliki ottuz bəx gəz kelidiqan ikki tüwrük yasap koydurdi; hər tüwrükning bexining egizliki bəx gəz kələtti. **16** U yənə (iqki kalamhanidikidək) marjansiman zənjir yasitip, tüwrük baxlırı üstigə ornatti; u yüz danə anar yasitip ularni zənjirlərgə ornatti. **17** U bu ikki tüwrükni öyning aldiqə, birsini ong tərəpidə, birsini sol tərəpidə turoquzdi; u ong tərəptikisini Yaqin, sol tərəptikisini Boaz dəp atidi.

4 Uzunluqi yigirmə gəz, kəngliki yigirmə gəz, egizliki on gəz kelidiqan bir mis qurbangah yasatti. **2** U mistin «dengiz» yasatti; uning xəkli dügilək bolup, u girwikidin bu girwikigiqə on gəz kələtti; egizliki bəx gəz, aylanmisi ottuz gəz idi. **3** «Dengiz»ning sirtqi asta qismi buqining xəkli bilən qərüldürüp bezəlgən bolup, buqılar hər bir gəzgə ondin, ikki qatar qilinip, mis «dengiz» bilən təng

quyup qikiloqanidi. **4** Mis «dengiz»ni on ikki mis buqa ketürüp turatti; uning üqi ximaloqa, üqi oqərbkə, üqi jənubkə, üqi xərkkə qarap turatti. «dengiz» buqining dümbisigə yatkuzuloqan bolup, buqılarning quyruqi iqi tərəptə idi. **5** Mis dengizning kəlinliki bir alkan bolup, qərisi qinining girwikidək nilupər xəklidə kılinoqan, uningoqa üq ming bat su patatti. **6** U yənə on «yuyux desi» yasitip, bəxini mis dengizning ong tərīpigə, bəxini sol tərīpigə koyoquzdi; kəydürmə kurbanliklaroqa ixlitidioqan buyum-əswablırining həmmisi xu daslarda yuyulatti; «dengiz» bolsa kahınlarning yuyunuxi üqün ixlitilətti. **7** U yənə bəlgiləngən xəkildə on altun qıraoqdan yasitip mukəddəs jayning iqiğə ornatti; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə koydurdi. **8** Yənə on xirə yasitip mukəddəs jayning iqiğə koyoquzdi; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə koyoquzdi. U yənə yüz danə altun qinə yasatti. **9** U yənə «kahınlar həylisi», qong həyla wə qong həylining dərwarzilirini yasatti wə dərwarzılarning həmmisini mis bilən kaplattı. **10** U mis «dengiz»ni ibadəthanining ong tərīpigə, yəni xərkiy jənub tərīpigə koyoquzdi. **11** Hıram yənə qazan, kürək wə qaqa-quqılarni ətküzdi. Hıram xu tərīkidə Sulayman padixah, üqün Hudaning əyining barlıq quruluş hizmitini püttürdi, **12** Yəni ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apqursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidioqan ikki torni yasitip püttürdi. **13** Xu ikki tor üstigə kayqılaxturuloqan tət yüz anarni yasatti; bir torda ikki qatar anar bolup, tüwrük üstidiki apqursiman ikki baxni yepip turatti. **14** U on das təgliki wə das təglikigə koyulidioqan on

«yuyux desi»ni, **15** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis bukini yasatkuzdi. **16** Qazan, kürək, wilka-ilməklər, wə munasiwətlik barlik əswablarni Hıram-Abi Pərwərdigarning öyini dəp Sulayman padixahqa parkıraydioğan mista yasitip bərdi. **17** Padixah bularni İordan tüzlänglikidə, Sukkot bilən Zərədatah otturısında, [xu yərdiki] seqiz layda kəlip yasap, kuydurup qıkti. **18** Sulayman yasatkuzoğan bu əswablarning sani intayin kəp idi; kətkən misning eçirlikini əlqəp bolmaytti. **19** Sulayman yənə Hudaning öyi iqidiki barlik əswablarni yasatti — yəni altun huxbuygahni, «təqdim nan» qoyulidioğan xirələri **20** wə sap altunda qilinoğan qıraoqlar bilən qıraqlirini yasatkuzdi; bu qıraqlar bəlgilimə boyiqə iqki «kalamhana» aldidə yandurux üqün boldi. **21** U yənə qıraoqdanning gülliri, qıraoq wə pilik qayqilirining həmmisini altundin kıldurdi (ular sap aldundin idi). **22** U yənə peqaklar, tawaklar, piyalə-qaqa wə küldanlarning həmmisini sap altundin kıldurdi. U öyning ixiklirini, yəni iqidiki əng mukəddəs jayqa kiridioğan iqki katlima ixiklər wə öyning «mukəddəs jay»ining taxkırıki ixiklirini altundin kıldurdi.

5 Xuning bilən Sulayman Pərwərdigarning öyi üqün qilidioğan barlik quruluşlar tamam bolqanda, u atisi Dawut [Hudaqa] atap beqixlioğan nərsiləni (yəni kümüx, altun wə həmmə baxqa buyumlarni) elip kəlip, Pərwərdigarning öyining həzinilirigə qoydurdi. **2** Xu qaoqda Sulayman Pərwərdigarning əhdə sanduqini «Dawut xəhəri»din, yəni Ziondin yətkəp kəlix üqün İsrail aqsakallirini, kəbilə bəglirini wə İsrail jəmətlirining

bəglirini Yerusalemoğa yiqilixka qakirdi. **3** Buning üçün Israilning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi ayda, bekitilgən heyttə padixahning kexioğa yiqildi **4** Israilning həmmə aksåalliri yetip kəlgəndə Lawiylar əhdə sandukini kətürüp [mangdi]. **5** Ular əhdə sandukini, jamaət qediri bilən uning iqidiki barliq mukəddəs buyumlarni kətürüp elip qikti. Kahinlar boloqan Lawiylar muxularni elip qikti. **6** Sulayman padixah wə barliq Israil jamaiti əhdə sandukining aldidə mengip, kəplikidin sanini elip bolmaydioqan san-sanaksiz qoy bilən kalini qurbanliq kiliwatatti. **7** Kahinlar Pərwədigarning əhdə sandukini öz jayioğa, ibadəthanining iqki «kalamhana»sioğa, yəni əng mukəddəs jayioğa elip kirip kerublarning kanatlirining astioğa koydi. **8** Kerublarning yeyilip turoqan kaniti əhdə sandukining orni üstidə boloqaqqa, əhdə sanduqi bilən uni kətürüp turidioqan baldaqlarni yepip turatti. **9** Bu baldaqlar sandukning tutquqliridin nahayiti uzun qikip turoqaqqa, kalamhanining aldidə turup əhdə sandukining yenidiki ikki baldaqning uqlirini kərgili bolatti, birak əyning sirtida ularni kərgili bolmaytti; bu baldaqlar taki bügüngə kədər xu yərdə turmaqta. **10** Əhdə sandukining iqidə Musa pəyoqəmbər Hərab teoqida turoqanda iqigə saloqan ikki tahtaydin baxka heqnərsə yok idi (Israillar Misir zeminidin qikqəndin keyin Pərwədigar ular bilən Hərabdə əhdə tüzgənidi). **11** Kahinlar mukəddəs jaydin qikixti (xu yərdə hazır boloqan barliq kahinlar, öz nəwitigə qarimay əzlrini Hudağa atap pakizlioqanidi; **12** nəoqmə-nawaqi barliq Lawiylar, jümlidin Asaf, Həman, Yədutun wə ularning oqulliri həm kərindaxliri qəkmən tonlirini

kiyixip, qurbangahning xarkida turup qang, tambur wə qiltarlar qelixiwatkanidi; ular bilən billə kanay qeliwatқан yənə bir yüz yigirmə kahin bar idi) **13** wə xundak bolduki, kanayqilar bilən nəqmə-nawaqilar həmmisi birdək qelip, bir awaz bilən Pərwərdigarə qə təxəkkür-həmdusana eytiwatқanda, yəni kanaylar, janglar wə hərhil sazları qelip, yuqiri awaz bilən «Pərwərdigar meħribandur, əzgərməs muħəbbiti əbədil'əbədgiqidur» dəp Pərwərdigarni mədhiyələwatқanda — xu həman ibadəthana, yəni Pərwərdigarning əyi bir bulut bilən tolduruldi; **14** kahinlar əxu bulut tüpəylidin wəzipilirini ətüxkə turalmaytti, qünki Pərwərdigarning julasi Hudaning əyini toldurəjanidi.

6 Bu pəyttə Sulayman: — Pərwərdigar tum qarangəjuluk iqidə turimən, dəp eytkanidi; **2** Lekin, [i Pərwərdigar], mən Səning üqün bir həywətlik makan bolsun dəp, Sən mənggü turidə qan bir əyni yasidim, dedi. **3** Andin padixah burulup barliq Israil jamaitigə bəht tilidi; Israilning barliq jamaiti uning aldida turatti. **4** U mundaq dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigarə qə təxəkkür-mədhiyə bolə qay! U Əz əqzi bilən atam Dawutқа wədə qilə qanidi wə Əz qoli bilən uni əməlgə axurdi. U əslidə Dawutқа: — **5** «Mən Əz həlqim Israilni Misir zeminidin elip qikқан kündin buyan namim üqün bu yərdə bir əy salay dəp Israilning hərқaysi qəbililirining xəhərliridin həqқaysisini tallimidim, yaki həlqim Israilə qə həkümran boluxқа həqқaysi adəmnı tallimidim; **6** həlbuki, Mən namim xu yərdə bolsun dəp Yerusalemnı tallidim wə həlqim bolə qan Israilə qə həkümranliq qilsun dəp Dawutni

tallidim» degənidi. **7** Əmdi atam Dawutning Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioğa atap bir öy selix arzu-niyiti bar idi. **8** Birak Pərwərdigar atam Dawutka: «Kənglündə Mening namimoğa bir öy yasaxka qiloğan niyiting yahxidur; **9** əmma xu əyni sən yasimaysən, bəlki puxtungdin bolidioğan oqlung, u Mening namimoğa atap xu əyni salidu», degənidi. **10** Mana əmdi Pərwərdigar Öz səzigə əməl kildi. Mən Pərwərdigar wadə qiloğınidək, atamning ornini besip, Israilning təhtigə olturdum; Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioğa atap bu əyni saldim. **11** Mən bu əydə əhdə sanduqini qoydum; əhdə sanduqi iqidə Pərwərdigarning Israillar bilən tüzgən əhdə [tahtiliri] bardur» dedi. **12** Andin Sulayman Israilning barlıq jamaitigə yüzlinip, Pərwərdigarning qurbangahining aldida turup kollirini kətürüp: — **13** (qünki baya Sulayman mistin uzunluqi bəx gəz, kəngliki bəx gəz, egizliki üq gəz kelidioğan bir pəxtak yasitip, taxkiriqi həylining otturisiöğa jaylaxturoğanidi. U ənə xu pəxtak üstigə qikip turup, pütkül Israil jamaiti aldida yükünüp olturup, asmanoğa karap oquliqini yayoğanidi) **14** — u mundaq dua kildi: — I Israilning Hudasi Pərwərdigar! Nə asmanda nə zeminda Səndək Huda yoktur; Sening aldingda pütün kəlbi bilən mangidioğan Öz kulliring üqün əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsitisən. **15** Qünki Sən Öz kulung atam Dawutka bərgən wədidə turdung; Sən Öz aqzing bilən eytkən sөzüngni mana bögünkidək Öz kolung bilən wujudka qikarding. **16** Əmdi hazır, i Israilning Hudasi Pərwərdigar, Öz kulung atam Dawutka: — «Əgər sening əwladliring öz yollirioğa səgək

bolup sən Mening aldimda mangoʻandək, qanunumʻoʻja
əməl qilib mangsila, sanga əwladindin Israilning təhtidə
olturidigan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə
turoʻaysən. **17** Əmdi hazır, i Israilning Hudasi, Sən
qulung Dawutqa eytqan soʻzliring əməlgə axuruloʻjay,
dəp ətünimən! **18** Lekin Huda Əzi rastla yər yūzidə
insanlar bilən makan qilamdu? Mana, asmanlar bilən
asmanlarning asmini Seni siʻqduralmaydigan yərdə, mən
yasigan bu ʻoy qandakmu Sening makaning bolalisun?!
19 Lekin i Pərwərdigar Hodayim, qulungning dua wə
iltijasioʻja kulak selip, qulungning Sanga kətürgən nidası
wə tilikini angliʻoʻaysən. **20** Xuning bilən Əz kəzliringni
keqə-kündüz bu ʻoygə, yəni Sən: «Mening namimni u
yərdə ayan qilimən» dəp eytqan jayoʻja keqə-kündüz
tikkəysən; Əz qulungning u jayoʻja qarap qiloʻan duasioʻja
kulak saloʻaysən. **21** Qulung wə həlqıng Israil bu
jayoʻja qarap dua qiloʻan qaoʻda, ularning iltijalirioʻja
kulak selip, Əz makaning qiloʻan asmanlardin turup
angliʻoʻaysən, angliʻojiningda ularni kəqürgəysən. **22** Əgər
birsı ʻəz qoxnisioʻja gunah qilsa wə xundakla ixning
rast-yaloʻanlikini bekitix üqün kəsəm iqqüzülsə, bu
kəsəm bu ʻeydiki qurbangahıngning aldioʻja kəlsə, **23** Sən
kəsəmni asmanda turup anglap, amal qilib Əz bəndiliring
otturisida həküm qıqaroʻaysən; gunahı bar adəmning
gunahini ʻəzigə kayturup, ʻəz yolini ʻəz bexioʻja yandurup,
gunahsız adəmni aqlap ʻəz adillikioʻja qarap uningʻoʻja
həkkini bərgəysən. **24** Əz həlqıng Israil Sening aldingda
gunah qiloʻjini üqün düxməndin yengilsə, yamanlikidin
kaytip bu ʻeydə turup, namingni etirap qilib sanga dua

bilən iltija kılsa, **25** Sən asmanda anglap, Öz həlking
Israilning gunahını kəqürüp, ularni Sən ata-bowilirioğa
wə əzlirigə təkdım kılğan zeminoğa kəyturup kəlgəysən.
26 Ular Sanga gunah kılğını üqün asman etilip yamoqur
yaoımaydıoğan kiliwetilgən bolsa, lekin ular bu jayğa
kərap Sanga dua kılıp namingni etirap kılıp, Sening
ularni kiyinqilikğa saloıining tüpəylidin öz gunahidin
yenip towa kılsa, **27** Sən asmanda turup kılak selip,
kulliringning wə həlking Israilning gunahını kəqürgəysən;
qünki Sən ularğa mengix kərək bolğan yahxi yolni
əgitisən wə Öz həlkinggə miras kılıp bərgən zeminning
üstigə yamoqur yaoıdurisən! **28** Əgər zeminda aqarqilik
ya waba bolsa, ya ziraətlər dan almisa ya hal qüxsə
ya uni qekətkilər yaqi qekətkə liqinkiliri besiwalsa, ya
düşmənlər ularning zemindiki xəhərlirining kowuklirioğa
hujum kılıp kərxiwalsa, ya hərəkəndək apət ya kesəllik
bolsa, **29** undakta barlik həlking Israil bolsun, hərəkəndək
kixi bolsun, əzigə kəlgən apətni wə öz dərdini bilip,
kollirini bu əygə sunup, məyli kəndək dua yaqi iltija
kılsun, **30** əmdi Sən turuwatқан makaning asmanda
turup anglap, kəqürüm kıləyəsən, Sən hərbi adəmnıng
kəlbini bilgəqkə, əzining yollirini əzigə yanduroqaysən
(qünki Sənlə, pəkət Sənlə həmmə insan balilirining
kəlbirini bilgüqidursən); **31** xundək kılıp, ular Sən ata-
bowilirimizğa təkdım kılğan zeminda olturup əmrining
həmmə künliridə Səndin kərkup yolliringda mangidioğan
bolidu. **32** Öz həlking Israildin bolmioğan, Sening uluq
naming, kudrətlik kəlung wə sozoğan biliking tüpəylidin
yırək-yırəklərdin kəlgən musapir bolsa, u kelip bu əy

tərəpkə qarap dua qilsa, **33** Sən turuwatқан makaning bolоqan asmanlarda uningоја kulak selip, u musapir Sanga nida kilip tiliginining hәmmisigә muwapik qilојaysәn; xuning bilән yәр yüzidiki barlık әllәр namingni tonup yetip, Öz hәlқing Israildәk Sәndin қorkidioqan bolup, mән yasioqan bu өyning Sening naming bilән ataloқinini bilidu. **34** Әgәр Sening hәlқing Sening tapxurukung bilән düxmini bilән jәng kilixқа qıkkanda, Sән tallioqan bu xәhәrgә, xundakla mән namingоја atap yasioqan bu өy tərəpkә qarap Sән Pәrwәrdigarоја dua qilsa, **35** Sән asmanlarda turup ularning duasi bilән iltijasioqа kulak selip, ularni nusrәtkә erixtүrgәysән. **36** Әgәр ular Sanga gunah sadir qilоqan bolsa (qünki gunah qilmaydioqan heqkixi yoktur) Sән ularоја ојәzәplinip, ularni düxmәnlirining қolioqа tapxuroqan bolsang, bular ularni yirak-yeqinoqа, өз zeminioqа sürgün kilip elip barоqan bolsa, **37** lekin ular sürgün қilinoqan yurtta әs-hoxini tepip towa kilip, өzi sürgün bolоqan yurtta Sanga: — Biz gunah kilip, қәbihlikкә berilip Sәndin yüz өrүp kәttuk, dәp yelinsa, **38** — әgәр ularni sürgün қilоqanlarning zeminida pütүн қәbi wә pütүн jenidin Sening tәripinggә yenip, Sән ularning ata-bowilirioqа tәқdim қilоqan zeminоја, Sән tallioqan xәhәр tərəpkә wә mән namingоја atap yasioqan bu өy tərəpkә yüzini kilip dua qilsa, **39** Sән turuwatқан makaning bolоqan asmanlarda turup ularning duasi wә iltijalirini anglap ular üqün hәküm қikirip, Öz hәlқingning Sanga sadir қilоqan gunahini kәqürüm qilојaysәn; **40** әmdi i Hudayim, Sәndin өtünimән, bu yәrdә қilоqan dualarоја kәzüng оquk, қulıking ding bolојay! **41** Әmdi

ornungdin turojin, i Pərwərdigar Huda, Sən qudritingning ipadisi boləjan əhdə sandukung bilən, Əz aramgahingoja kirgəysən! Kaşinliring həkkaniylik bilən kiydürülsun, Məmin bəndiliring yaxxilikingdin xadlansun! 42 I Pərwərdigar Huda, Əzüng məsih qiləjiningning yüzini yandurmiojaysən; Qulung Dawutka kərsətkən əzgərməs muhəbbitingni esingdə tutkaysən!».

7 Sulayman duasini tūgitixigila, asmandin ot qūxūp keydurmə kurbanlik həmdə baxka kurbanliklarni qoymay keydürüwətti; Pərwərdigarning xan-xəripə əyni toldurdi. 2 Pərwərdigarning xan-xəripə əyni tolduruwətkəqkə, kaşinlar Pərwərdigarning əyigə kirəlmidi. 3 Ot qūxkənlikini wə Pərwərdigarning xan-xəripə əyning üstidə tohtiojanlikini kərup, Israillarning həmmisi tax yatquzulojan məydanda yūkünup bax urup: «Pərwərdigar məhribandur, Uning əzgərməs muhəbbiti mənggügiqə turidu!» dəp Pərwərdigarəja ibadət qilip təxəkkür-mədhijə oquxti. 4 Padixah wə pütkül həlk Pərwərdigarning aldida kurbanliklirini sundi. 5 Sulayman padixah yigirmə ikki ming kala, bir yüz yigirmə ming qoyni kurbanlik qilip sundi. Xundak qilip padixah wə pütkül həlk Hudaning əyini [Hudaəja] beəjixlidi. 6 Kaşinlar wə xundakla Pərwərdigarəja atiojan sazlarni tutqan Lawiylar əz orunlirida turatti (padixah Dawut bu sazlarni Pərwərdigarning mədhijisidə ixlətkili yasiojanidi, [u Pərwərdigarəja]: «Uning əzgərməs muhəbbiti əbədgigidur» dəp mədhijə oquəjinida ularni ixlitətti); kaşinlar Lawiylarning udulida turup kanay qelixatti; Israillarning həmmisi xu yərdə ərə turuxkanidi.

7 Sulayman Pərwərdigarning əyining aldidiki həylisining otturisini ayrip mukəddəs kılıp, u yərdə kəydürmə qurbanlıqlar wə inaklıq qurbanlıklarining yaqlirini sundi; qünki Sulayman yasatқан mis qurbangah, kəydürmə qurbanlıqlar, ax hədiyliri wə qurbanlıqlarning yaqlirini qəbul kılıxқа kіqіk kəldi. 8 Xuning bilən u wəqıtta Sulayman wə uning bilən boləqan pütün Israil, yəni Hamat rayonıqə kirix eqlizidin tartip Misir ekinioqlqə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət həyt etküzdi. 9 Səkkizinqi küni ular təntənilik bir ibadət yioqlixi etküzdi; ular yəttə kün qurbangahni Hudaqla atap beqlixliqlanidi andin ular yənə yəttə kün həyt etküzdi. 10 Yəttinqi ayninq yigirmə üqinqi küni padixah həlkni öz əy-qedirlirigə qayturdi; ular Pərwərdigarning Dawutқа, Sulaymanqla wə Əz həlkі Israilqla kılqlan yahxilikliri üqün kəlbidə xad-huram bolup qaytip kətti. 11 Xundak kılıp Sulayman Pərwərdigarning əyini wə padixahning ordisini yasap püttürdi. Sulaymanninq kəngligə Pərwərdigarning əyidə wə əzining ordisida nemə kılıx kəlgən bolsa, xu ixlarning həmmisi onguxluk pütти. 12 Andin Pərwərdigar keqidə Sulaymanqla ayan bolup uningqla: «Mən sening duayingni anglidim wə Əzümgimu bu jayni «qurbanlıq əyi» boluxқа tallidim. 13 Əgər Mən asmanni yamoqlur yaqlmaydiqlan kılıp etiwətsəm yaki qekətkilərgə zemindiki məhsulatlarni yəp taxlaxni buyrusam wə yaki həlkim arisqla waba tarkitiwətsəm, 14 [xu qaoqla] namim bilən atalqlan bu həlkim əzini kəmtər tutup, dua kılıp yüzümni izləp, rəzil yolliridin yansa, Mən asmanda turup anglap, ularning gunahini kəqürimən wə zeminini saqaytimən. 15 Əmdi

bu yerdə qilinğan dualarğa Mening kəzlirim oquq wə qulaklirim ding bolidu. **16** Mən əmdi namim mənggü bu yerdə ayan qilinsun dəp bu əyni tallap, uni Özümgə mukəddəs qildim; kəzümmu, kəlbimmu həmixə xu yerdə bolidu. **17** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangoqinidək sənmu sanga buyruqinimning həmmisigə muwapıq əməl qilix üqün bəlgilimilirim wə həkümlirimni tutup aldimda mangsang, **18** Mən əmdi atang Dawutka: «İsrailning təhtidə sanga əwladingdin olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp əhdə qiloqinimdək, Mən sening padixahlıq təhtingni İsrailning üstidə məhkəm qilimən. **19** Biraq əgər silər Meningdin yüz ərüp, Mən silərnin aldinglarda jakarliğan bəlgilimilirim wə əmrlirimni taxlap, baxka ilahlarınin qulluqıya kirip qoqunsanglar, **20** xu qaşda Mən İsrailni ularğa təkdin qiloğan zeminidin yulup taxlaymən; wə Öz namimni kərsitixkə Özümgə mukəddəs qiloğan bu əyni nəzirimdin taxlaymən wə İsrailni həmmə həklər arisida səz-qəqək wə tapa-təninin obyektini qilimən; **21** bu əy gərqə hazır uluq bolsimu, xu zamanda uningdin etkənlərnin həmmisi kattıq həyran qilixip: «Pərwərdigar bu zeminğa wə bu əygə nemixka xundak qiloqandu?» dəp soraydu. **22** Kixilər: — Qünki [zemindiki həklər] ata-bowilirinin Hudasi, yəni ularni Misir zeminidin qıqarğan Pərwərdigarni taxlap, əzlirini baxka ilarhlarğa baqlap, ularğa səjdə qilip qullukida bolğanlıqı üqün, U bu pütkül külpətni ularning bexioğa qüxürüptu, dəp jawab beridu.

8 Xundak boldiki, yigirmə yıl ətüp, Sulayman Pərwərdigarning əyi bilən padixahning əyini yasap

bolqandin keyin, **2** u Hiram o'zigə sowqə qilqan xəhərlərnə qaytidin qurup qıqtı; Israillar xu yərdə olturəqlaxtı. **3** Sulayman Hamat-Zobah xəhərigə berip uni ixqal qıldı. **4** U yənə qəldiki Tadmorni wə əzining Hamatta qurqan barlıq həzinə xəhərlirini yənə onxıtip qurdi. **5** U yənə Üstünki Bəyt-Horon bilən Astınkı Bəyt-Horonni sepil, baldaqlıq qowuqliri bolqan qorqanlıq xəhərlərgə aylandurdi; **6** Baalatni, xundaqla o'zigə has həmmə həzinə xəhərlirini, «jəng hərvisi xəhərliri»ni, atlıqlarni orunlaxturoqan xəhərlərnə wə Yerusalemda, Liwanda wə əzi soraydıqan barlıq zeminda halıqinini bina qıldı. **7** Israildin bolmioqan Hıttıylar, Amoriylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiylardin [Israil] zeminida qelip qaloqanlarning həmmisini bolsa, **8** Sulayman bularni, yəni Israillar pütünləy yəkatmioqan əllərnin qaloqan əwladlirini qulluq həxaqə tutti. Ular bügünki künqığə xundaql bolup kəldi. **9** Ləkin Israilardin Sulayman əz ixliri üqün həqkimni kul qılmay, bəlki ularni ləxkər, həkümdar-əməldar, hərwa bilən atlıqlarning sərdarliri qıldı. **10** Bulardin padixah Sulaymannin ixlıgüqılərnin üstigə qoyqan qong nazarətqiliri bolup, ikki yüz əllik idi. **11** Sulayman Pırəwnnin qızini «Dawutning xəhəri»din əzi uninqə salduroqan ordıqə əkəltürdi; qünki u: «Ayalimning Israil padixahı Dawutning ordısında turuxi muwapıq əməs; qünki Pərwədigarning əhdə sanduqi barqanlıqı jaylarning həmmisi muqəddəstur», — dedi. **12** Sulayman bu qaoqda Pərwədigarning qurbangahıda, yəni [muqəddəs jayning] aywanining aldıqə salduroqan qurbangahda Pərwədigarqə atap kəydürmə kurbanlıq

təqdim qilatti; **13** — yəni Musa pəyoqəmbərnin tapxurukı boyiqə, hər küni, xabat künliridə, aynin birinqi künliridə wə hər yilda üq kətim ətküzüldioqan alahidə heyət künliridə — «petir nan heyti», «həptilər heyti» wə «kəpilər heyti»diki künlərdə bekitilgən burqluq qurbanlıqlarni qilatti. **14** Sulayman yənə atisi Dawutning bəlgiləp bərgini boyiqə kahinlarning hizmətlirinin wə Lawiylarning burqlirinin ada qilinixi üqün nəwət-guruppilarni bekitti; Lawiylarning hər küni mədhıyə oxux wə kahinlarning aldida hizmətlərnı ada qilix burqi bar idi. Sulayman yənə dərwaziwənlərnı nəwiti boyiqə hər dərwezining hizmitini qilixqə bekitti; qünki Hudaning adimi Dawutning buyruki xundak idi. **15** [Kahin-lawiylar] padixahning kahinlaroqə wə Lawiylaroqə buyruqanliridin, məyli qandak ix bolsun yaki həzinilərgə dair ix bolsun heq bax tartmaytti. **16** Pərwərdigarning öyini selixta, öy uli selinoqan kündin tartip pütküqə Sulaymanning barlıq quruluş ixliri puhta tamamladı. Xundak qilip Pərwərdigarning öyi pütüti. **17** Andin Sulayman Edom zeminida [Qızıl] dengiz boyidiki Əzion-Gəbərgə wə Elatqə qarap mangdı. **18** Hıram [padixah] öz hizmətkarliri arkilik kemilər wə dengiz yollirioqə pixxiq adəmlirini Sulaymanning yenioqə əwətti. Ular Sulaymanning hizmətkarliri bilən billə Ofiroqə berip, u yərdin tət yüz əllik talant altun elip, uni padixah Sulaymanning kexioqə yətküzüp kəldi.

9 Xebaning ayal padixahi bolsa Sulaymanning dangk-xəhritini anglap, uni qiyin qigix-soallar bilən sinioqili Yerusalemoqə kəldi. U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wə yaqut-gəhərlər artiloqan təgilərnı elip, qong

dəbdəbə bilən kəldi. Sulaymanning kəxioğa kəlgəndə
öz kəngligə pükkən həmmə ix toquruluk uning bilən
səzləxti. **2** Sulayman uning həmmə soriqanlirioğa jawab
bərđi. Həqnemə Sulaymanoğa kərangotu əməs idi, bəlki
həmmisidə uningğa jawab bərđi. **3** Xebaning ayal padixahı
Sulaymanning danalixioğa, yasioğan orda-sarayoğa, **4**
dastihandiki taamlarğa, əməldarlarning katar-katar
olturuxlirioğa, hizmətkarlırining katar-katar turuxlirioğa,
ularning kiygən kiyimlirigə, uning səkiyliri wə ularning
kiygən kiyimlirigə wə uning Pərwərdigarning öyidə
atap sunoğan kəydürmə kurbanliklirioğa kərap, üni iqigə
qüxüp kətti. **5** U padixahқа: — Mən öz yurtumda silining
ixliri wə danalixliri toqrisida anglioğan həwər rast ikən;
6 əmma mən kelip öz kəzlirim bilən kərmigüqə bu
səzlərgə ixənmigənidim; wə mana, mən hətta yeriminimu
anglimioğan ikənmən; silining danalixliri bilən bərikət-
bayaxatlikliri mən anglioğan həwərdin ziyadə ikən. **7**
Silining adəmliri nemidegən bəhtlik-hə! Həmixə silining
aldilirida turup danalixlirini anglaydioğan bu hizmətkarliri
nəqədər bəhtliktur! **8** Silidin səyüngən, silini əzi üqün
Israilning təhtigə olturoquzoğan Pərwərdigar Hudaliri
mubarəktur! Hudaliri Israilğa baqlioğan muhəbbiti üqün,
ularni mənggü məzmut tursun dəp U silini toqra həküm
wə adalət sürgili ular üstigə padixah kildi, dedi. **9** U
padixahқа bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp
huxbuy buyumlar wə yakut-gəhərlərnı sowoğa kildi.
Xebaning ayal padixahı Sulayman padixahқа sunoğan
xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar xuningdin keyin
həq kərüngən əməs **10** (Ofirdin altunlarnı əpkelidioğan

Huramning hizmatkarliri wə Sulaymanning hizmatkarliri yənə intayin zor miqdardiki səndəl yaşıqini wə yaqut-gəhərlərnimu elip kəldi. **11** Padixah səndəl yaşıqidin Pərwərdigarning əyi üçün wə padixahning ordisi üçün pələmpəylər yasap həm nəəmə-nawaqılar üçün qiltarlar wə sazlarni xuningdin yasatti. Xundak esil səndəl yaşıqi Yəhuda zeminida bu waqitkiqə heq kərülüp baqmioqanidi). **12** Sulayman padixah Xebaning ayal padixahioğa uning əzigə kıləqan sowoqiliridin axurup sowoğa tutti, ayal padixahning kəngli tartqan həmmi — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmatkarliri bilən yoloğa qikip öz yurtioğa qayıp kətti. **13** Sulaymanoğa hər yili kəltürülgən altunning əzi altə yüz atmix altə talant idi. **14** Bu kirimdin baxqa, okətqi-tijarətgilər, barliq ərəb padixahlar wə öz zeminidiki əmədlarlar mu altun-kümüxlərni elip Sulaymanoğa tapxuratti. **15** Sulayman padixah ikki yüz qong siparni soqturdi wə hər siparoğa altə yüz xəkəl altun kətti. **16** Xundakla üç yüz kəlkənni yapılaqlanəqan altundin yasidi; hər bir kəlkənni yasaxqa üç yüz xəkəl altun ixlitildi; padixah ularni «Liwan ormini sariyi»oğa esip qoydi. **17** Padixah pil qixliridin qong bir təht yasap, uni sap altun bilən kaplattı. **18** Təhtning altə kəwətlik pələmpiği bar idi, uning bir altun putpərisi təht bilən tutixip turatti; orundukning ikki yenida tayanəquqisi bar idi, hər bir tayanəquqning yenida birdin ərə turoqan xirning həykili bar idi. **19** Altə kəwətlik pələmpəyning üstidə, ong wə sol tərəpidə ərə turoqan on ikki xirning həykili bolup, hər bir basquqning ong-sol tərəpidə birdin bar idi; baxqa heqkəndak əldə uningəğa

ohxax yasaløjini yok idi. **20** Sulayman padixahning barliq jam-piyaliliri altundin yasaløjān; «Liwan ormini Sarayi»diki barliq qaqa-kuqilar tawlanoqān altundin yasaløjān; Sulaymanning künliridə kümüx heqnemə hesablinatti. **21** Qünki padixahning kemiliri Hıramning hizmətkarliri bilən billə Tarxixqa berip turatti; «Tarxix kemə»lər hər üq yilda bir qetim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarni əkelətti. **22** Sulayman padixah yər yüzidiki barliq padixahlardin bayliqta wə danalıqta üstün idi. **23** Hudaning Sulaymanning kəngligə saloqān danalıqini anglax üqün yər yüzidiki barliq padixahlar uning bilən didarlixix arzusi bilən kelətti; **24** kəlgənlərninğ həmmisi öz sowoqitini elip kelətti; yəni kümüx qaqa-kuqilar, altun qaqa-kuqilar, kiyim-keqəklər, dubuloqā-sawutlar, tetitkular, atlar wə qeqirlarni elip kelətti. Hər yili ular bəlgilik miqdarda xundak qilatti. **25** Wə Sulaymanning jəng hərwisioqā qatidioqān atliri üqün tət ming eoqili bar idi, xuningdək on ikki ming atliq əskiri bar idi; u ularni «jəng hərwisi xəhərliri»gə wə əzi turidioqān Yerusalemoqā orunlaxturdi. **26** Sulayman [Əfrat] dəryasidin Filistiyə zeminioqiqə taki Misirning qegrisioqā kədər boləqān barliq padixahlıqlar üstidin həkümranliq qildi. **27** Padixah Yerusalemda kümüxni taxtək kəp, kedir dərəhlirini jənubiy tüzləngliktiki üjmə dərəhlirigə ohxax nuroqun qildi. **28** Kixilər atlarni Misirdin wə hərqaysi yurtlardin Sulaymanoqā yətküzüp berip turatti. **29** Sulaymanning baxqa əməlliri baxtin ahirioqiqə «Natan pəyoqəmbərninğ bayanliri», «Xilohluk Ahiyahning bixariti», xundakla Nibatning ooqli Yəroboam tooqruluk

«Aldin kergüqi Iddo kergün alamət körünüxlər» degən kitablarğa pütülgən əməsmidi? **30** Sulayman Yerusalemda turup pütün Israilning üstidin kırık yıl sältənət kildi. **31** Sulayman ata-bowiliri arisida uhlidi; halayık uni atisi Dawutning xəhiridə dəpnə kildi; uning oqlı Rəhoboam uning ornioğa padixah boldi.

10 Rəhoboam Xəkəmgə bardı; qünki pütkül Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oqlı Yəroboam xu ixni angliqanda xundak boldiki, Misirdin qayıp kəldi (qünki u Sulayman padixahtin qeqip Misirda turuwatatti). **3** Əmdi halayık adəm əwətip uni qaqirtip kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül Israil kelip Rəhoboamğa: — **4** Silining atiliri boynimizğa saloğan boyunturukini eqir kildi. Sili əmdi atilirining bizgə koyoğan kattık tələpliri bilən eqir boyunturukini yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, deyixti. **5** U ularğa: — Həzirqə qayıp üq kündin keyin andin keximoğa yənə kelinglar, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhoboam padixah öz atisi Sulayman həyat waqtida uning hizmitidə turoğan moysipitlardin məslihət sorap: — Bu həlkqə beridioğan jawabim toqrisida nemə məslihət kərsitisilər? — dedi. **7** Ular uningğa: — Əgər sili razilik bilən bügün bu həlkni hux qilip ularğa meħriban muamilə kərsitip, ularğa yaxxi sözlər bilən jawab qilsila, ular silining barlıq künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Lekin u moysipitlarning kərsətkən məslihətini qayrip qoyup, əzi bilən qong boloğan, aldida hizmitidə boluwatqan yaxlardin məslihət sorap **9** ularğa: — Manga «Silining atiliri bizgə saloğan boyunturukni yeniklətkəyla»

dəp tiligən bu həlkəyə jawab beriximiz toquruluk kəndək məsləhət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong boləyan bu yaxlar uningə: — «Silining atiliri boyunturukimizni eqir kildi, əmdi sili uni bizgə yenik kələyla» dəp eytkən bu həlkəyə söz kəlip: — «Mening qimqilək barmikim atamning belidin tomraqtur. **11** Atam silərgə eqir boyunturukni saləyan, lekin mən boyunturukunglarni tehimu eqir kəlimən. Atam silərgə kəmqilar bilən tənbiq-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlik kəmqilar» bilən tənbiq-tərbiyə berimən», degəyla, — dedi. **12** Rəhəboam padixah ularə: «Üq kündin keyin andin kəximəyə yənə kelinglar» deginidək, Yəroboam wə barlik həlk üqinqi küni uning kəximəyə kəldi. **13** Rəhəboam padixah moysipitlarning məsləhətini taxlap kəpqilikkə kattiklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məsləhəti boyiqə ularə: — Atam silərgə eqir boyunturukni saləyan, lekin mən uni tehimu eqir kəlimən. Atam silərgə kəmqilar bilən tənbiq bərgən bolsa mən silərgə «qayanlik kəmqilar» bilən tənbiq-tərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkning sözini anglimidi. Bu ix Huda tərripidin boləyan; qünki buning bilən Pərwədigarning Xiləhluk Ahiyahning wasitisidə Nibatning oqlı Yəroboaməyə eytkən səzi əməlgə axurulidioyan boldi. **16** Pütkül Israil padixahning ularning səzigə kulək salmioqinini kərgəndə həlk padixahkə jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssəning oqlida bizning həq mirasimiz yəqtur! Hərbiringlar öz əy-qedirliringlarəyə kəytinglar, i Israil! I Dawut, sən öz jəmətinggila igə bol — dedi. Xuning bilən Israilar öz əy-qedirliriəyə kəytip kətxiti. **17**

Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israillaroğa bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhoboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillaroğa əwətti, ləkin pütkül Israil uni qalma-kesək kılıp öltürdi. U qaqda Rəhoboam padixah aldirap, əzining jəng hərwisioğa qikip, Yerusalemoğa tikiwətti. **19** Xu tərəkidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə kədər uningoğa qarxi qikip kəldi.

11 Rəhoboam Yerusalemoğa kelip, Israil bilən jəng kılıp padixahlikni əzigə qayturup əkilix üqün Yəhuda bilən Binyamin jəmətidin bir yüz səksən ming hillanoqan jənggiwar əskərnı toplidi. **2** Ləkin Hudaning səzi Hudaning adimi Xemayaoğa kelip: — **3** «Yəhudaning padixahı, Sulaymanning oqlı Rəhoboamoğa, Yəhuda bilən Binyamindiki Israillaroğa səz kılıp: — **4** «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Hujumoğa qikmanglar, kərindaxliringlar bilən jəng kılmanglar; hərbinglar öz öyünglaroğa kaytip ketinglar; qünki bu ix Məndindur», degin» — deyildi. Wə ular Pərwərdigarning səzligə kulaq saldi, Yəroboamoğa hujum kılıxtin yandi. **5** Rəhoboam Yerusalemda turatti, wə Yəhudada qoroqanlik xəhərlərnı saloquzoqanidi. **6** U Bəyt-Ləhəm, Etam, Təkoa, **7** Bəyt-Zur, Sokoh, Adullam, **8** Gat, Marəxah, Zif, **9** Adorayim, Lakix, Azikah, **10** Zorah, Ayjalon, Həbronni yasatti; bularning həmmisi qoroqanlik xəhərlər bolup, Yəhuda wə Binyaminning zeminida idi. **11** U barlik kəl'ə-qoroqanlarnı mustəhkəmlidi wə ularda sərdarlarnı təyinlidi, zapas axlik, may wə xarablarnı təyyarlidi. **12** U yənə hərqaysı xəhərlərnı kəpligən kalkan wə nəyzilər bilən qorallandurup, alamət

mustahkamliwatti. Yəhuda bilən Binyamin uning tərpidə turatti. **13** Pütkül Israilda turuwatқан kahinlar bilən Lawiylar қaysi yurtta bolmisun uning tərpidə turatti. **14** Qünki Yəroboam bilən uning oqulliri Lawiylarni qətkə qəqip, ularning Pərwədigarning hizmitidə bolup kahinlik өtküzüxini qəkligənliki üqün, ular özlrining otlaklıri wə mal-mülkini taxlap Yəhuda zeminoğa wə Yerusalemoğa kelixkənidi **15** (qünki Yəroboam «yuxiri jaylar»diki hizmət üqün «tekə ilahliri» wə өzi yasioğan mozay məbudlirining qulluqida boluxқа өzi üqün kahinlarni təyinligənidi). **16** Wə bu [Lawiylarоğa] əgixip, Israilning həmmə qəbililiridin kənglidə Israilning Hudasi Pərwədigarni seqinip-izdəxkə iradə tikligənlər ata-bowilirining Hudasi boloğan Pərwədigarоğa qurbanlik қilix üqün Yerusalemoğa kelixti. **17** Xundak қilip ular Yəhuda padixahlikining küqini axurup, Sulaymanning oqli Rəhoboamni üq yil küqləndürdi; qünki [Yəhudadikilər] üq yil Dawutning wə Sulaymanning yolida mangojanidi. **18** Rəhoboam Maqalatni əmrigə aldi. Maqalat Dawutning oqli Yərimotning қizi; uning anisi Yəssəning oqli Eliabning қizi Abihayil idi. **19** Maqalattin Rəhoboamоğa Yəux, Xəməriya wə Zəhəm degən oqullar tərəldi. **20** Keyinki wəqitlarda Rəhoboam yənə Abxalomning [nəwrə] қizi Maakaqni əmrigə aldi; u uningоğa Abiya, Attay, Ziza wə Xelomitlarni tuoqup bərди. **21** Rəhoboam Abxalomning [nəwrə] қizi Maakaqni əmrigə aloğan barlik ayalliri wə kenizəkliridin bəkrək sөyətti; qünki u jəmiy on səkkiz ayal wə atmix kenizəkni əmrigə aloğan; u jəmiy yigirmə səkkiz oqul, atmix қiz pərzənt kərgən. **22**

Rəhoboam Maakahdin boləjan oolli Abiyani qerindaxliri iqidə həmmidin qong xahzadə kılıp tiklidi, qünki u uni padixahlıkka waris kılmaqci idi. **23** Rəhoboam aqılanilik bilən ix kərüp, oqullirini Yəhədaning barlık zeminliri wə Binyaminning barlık zeminliridiki barlık qorəjanlık xəhərlərgə orunlaxturup, ularni nahəyiti kəp zapas ozuk-tülük bilən təminlidi; u yənə ularəja nuroqun hotun elip bərdi.

12 Rəhoboamning padixahlıki mustəhkəm boləjanda, xundakla küqəygəndə, xundak boldiki, u Pərwərdigarning qanun-əhqamlirini tərək kildi wə pütkül Israillarmu uningəja əgixip kətti. **2** Wə ularning Pərwərdigarəja wapəsizlik kıləjini tüpəylidin, Rəhoboam səltəniti-ning bəxinqi yilida xundak boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusalemoja hujum kəzojidi. **3** Xixak bir ming ikki yüz jəng hərəwisi, atmix ming atlık əskərni baxlap kəldi; u əzi bilən billə Misirdin elip qıqқан ləxkərlər, jümlidin Liwiyəliklər, Sukkiylər wə Efiopiylər san-sanaksız idi. **4** U Yəhədaəja təwə boləjan qorəjanlık xəhərləni ixəqal kildi, andin Yerusalemoja hujum kılıxka kəldi. **5** Bu qəjdə Xixak səwəbidin Yəhəda əməldarliri Yerusalemoja yiojilixkanidi; Ximaya pəyoqəmbər Rəhoboam wə əməldarlarning yenioja kelip ularəja: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Silər meningdin waz kəqkininqlar üqün, Mənmu silərdin waz keqip Xixakning qolioja tapxurdum» dəydu, dedi. **6** Xuni anglap, Israil əməldarliri bilən padixah əzlirini təwən kılıp: — Pərwərdigar adildur, deyixti. **7** Pərwərdigar ularning əzlirini təwən kıləjanlıkını kərüp Pərwərdigarning səzi Ximayaəja yetip kelip: —«Ular

əzlirini təwən kiloqanikən, Mən ularni həlak qılmay, bəlki ularoqa azoqinə nijat kərsitimən wə Mening kaynap turoqan oqəzipim Xixakning qoli bilən Yerusalemoqa təkülməydu. **8** Həlbuki, ularning Manga bekinix bilən dunyadiki padixahliklaroqa bekinixning qandak pərki barlikini bilip yetixi üqün, ular Xixakqa bekindi bolidu» — deyildi. **9** Xuning bilən Misir padixahı Xixak Yerusalemoqa hujum kilip, Pərwərdigarning əyidiki həzinə-bayliklar bilən padixahning ordisdiki həzinə-bayliklarni elip kətti. U həmmisini, jümlidin Sulayman yasatqan altun sipar-qalkanlarni koymay elip kətti. **10** Ularining ornida Rəhoboam padixah mistin birmunqə sipar-qalkanlar yasitip, ularni padixah ordisining kirix yolini saklaydiqan pasiban bəglirining qolioqa tapxurdi. **11** Padixah hər qetim Pərwərdigarning əyigə kiridioqan qaoqda, pasibanlar u qalkanlarni elip tutup turatti, andin ularni yənə pasibanhaniqə əkelip qoyuxatti. **12** Xuning bilən padixah özini təwən kiloqandin keyin, Pərwərdigarning oqəzipi uningdin yenip, uni tamamen yokitiwətmidi; Yəhudadikilər iqidimu az-tola yahxi ixlar tepildi. **13** Padixah Rəhoboam Yerusalemda asta-asta kudrət tepip, öz səltənitini sürətti. Rəhoboam təhtkə qikqan qeoqida kirik bir yaxta idi; u Yerusalemda, yəni Pərwərdigar Öz namini tikləx üqün pütkül Israil kəbililiri iqidin tallioqan xəhərdə on yettə yil səltənət kildi; Rəhoboamning anisining ismi Naamah bolup, u Ammoniy idi. **14** Rəhoboam kenglidə Pərwərdigarni izdəxni niyət qilmioqanliki tüpəylidin rəzillik kildi. **15** Rəhoboamning barlik kiloqan ixliri baxtin-ahiriqoqə nəsəb hatiriliridiki «Ximaya pəyoqəmbərnin

səzliri» wə «Aldin kərgüqi Iddoning səzliri»də pütülgən əməsmidi? Rəhəboam bilən Yəroboam otturisida uruxlar tohtimay bolup turatti. **16** Rəhəboam ata-bowiliri arisida uhlidi, «Dawutning xəhəri»gə dəpnə qilindi. Ooqli Abiya uning ornioqa padixah boldi.

13 Padixah Yəroboamning səltənitining on səkkizinqi yili Abiya Yəhədaning üstigə padixah boldi. **2** U Yerusalemda üq yil səltənət qildi; uning anisining ismi Mikaya bolup, u Gibeahlik Uriyəlni kızı idi. Abiya bilən Yəroboam otturisida urux boldi. **3** Abiya jəng qilix üqün hillanoqan jəngqilərdin tət yüz mingni baxlap qıktı; Yəroboammu hillanoqan batur jəngqilərdin səkkiz yüz mingni baxlap qikip, Abiyaoqa qarxi səp tüzüp turdi. **4** Abiya Əfrayim taoqlik rayonidiki Zəmarayim teoqioqa qikip mundak dedi: — «I Yəroboam wə Israil həlqi, gepimgə kulak selinglar! **5** Bilməmsilər, Israilning Hudasi Pərwərdigar «tuzluk əhdə» kılıp, Israilning üstidiki padixahlikni Dawutka wə uning əwladlirioqa mənggügə təkdım qılanoqu? **6** Ləkin Dawutning ooqli Sulaymanning kuli, Nibatning ooqli Yəroboam kozoqilip əz oqojisidin yüz ərıdi. **7** Xuning bilən bəzi muttəhəmlər, «Beliyalning baliliri» uning yenioqa yioqilip, Sulaymanning ooqli Rəhəboam bilən qarxilixixka əzlrini küqləndürdi; Rəhəboam u qaşda tehi yax, səbiy balidək boləaqka, ularəqa təng keləlmidi. **8** Əmdi silər Pərwərdigarning Dawutning əwladlirining qolioqa tapxuroqan padixahlikioqa qarxi qikip «əzimizni kərsitimiz» dəysilər; silərnıng adimınglar dərwəkə kəptur; silərdə yənə Yəroboam silərgə yasap bərgən, ilahlar dəp qarilidioqan altun mozaylar bar. **9** Silər

Pərwərdigarning kaşinliri boləjan Һarunning əwladliri bilən Lawiylarni qoşliwetip, yər yüzidiki baxqa əllər kıləninidək əzliringlarə [haləjanqə] kaşin tikliwaləjan əməsmidinglar? Kimdəkim bir torpak wə yəttə qozini elip kelip əzümni [kaşinlikka] beəixlaymən desə, u Huda bolmiojan butlarə kaşin bolalaydu! **10** Lekin biz bolsak, Pərwədigar bizning Hodayimizdur, biz uningdin waz kəqmıduq; Pərwədigarning hizmitidə boləjan kaşinlar bolsa Һarunning əwladliridur, Lawiylar ularning hizmitidə turmaқта. **11** Ular hər küni ətisi-ahximi Pərwədigarə kəydürmə kurbanlıqlarni sunup, esil huxbuy yaqidu. Pakiz xirəgə «təkdım nanlar»mu tizip qoyulıdu, hər küni kəqtə ular altun qıraşdan üstidiki qıraşlarni yandurulıdu; qünki biz Hodayimiz Pərwədigarning tapxurukıə əməl kılıp keliwatimiz. Birək silər bolsanglar uningdin waz kəqtinglar. **12** Karanglar, Huda bizni Baxlıquqi bolup biz bilən billidur; kollirıə kanay aləjan, silərgə Һujum kılıxka signal qılıxka təyyar turıdıəjan uning kaşinlirimu biz bilən billidur. I Israil baliliri, atabowanglarning Hudasi boləjan Pərwədigar bilən jəng kilmanglar; qünki silər hərgiz qəlibə kazinalmaysilər». **13** Lekin Yəroboam ularning arkışidin Һujum kılmaq üçün bəktürmə koyəjanıdı. Xundakki, Israillar Yəhudalarning aldi tərıpidə idi wə bəktürmə koxun ularning arka tərıpidə saklap turatti. **14** Yəhudalar burulup karisa, mana əzliri aldi-arkıdin Һujumə uqrawatatti; ular Pərwədigarə pəryad kətürdi, kaşinlarmu kanaylarni qaldı. **15** Buning bilən Yəhudalar kattık qukan kətürüxti; wə xundak boldiki, Yəhudalar kattık qukan kətürüxüwatkada,

Huda Yəroboam bilən barlik Israillarni Abiya bilən Yəhudadarning aldidin urup terə-pərəng kildi. **16** Israillar Yəhudadarning aldidin kaqti; Huda ularni Yəhudadarning qolioqa tapxurdi. **17** Abiya bilən uning adəmliri Israillarni kattik kiroqin kildi; Israillardin hillanoqan bəx yüz ming əskər kətl kildi. **18** Bu qaoqda Israillar təwən kildi; Yəhudadikilər ata-bowilirining Hudasi Pərwədigaroqa tayoqanliqi uqun oqəlibə kazandi. **19** Abiya Yəroboamning kəynidin qooqlap mangdi; u uning ilkidin birkanqə xəhirini, yəni Bəyt-Əl wə uningoqa qaraxliq yeza-bazarlarni, Yexanaq wə uningoqa qaraxliq yeza-bazarlarni, Əfron wə uningoqa qaraxliq yeza-bazarlarni tartiwalidi. **20** Yəroboam Abiyaning künliridə qaytidin küqlinəlmidi. Pərwədigarning uni uruxi bilən u əldi. **21** Abiya bolsa əzini kudrət tapkuzdi; u on tət hotun elip, yigirmə ikki oqul, on altə kiz pərzənt kərdi. **22** Abiyaning baxka ixliri, uning mangoqan yolliri wə eytkan səzliri «İddo pəyoqəmbərning təhlili»də pütülgəndur.

14 Abiya ata-bowiliri arisida uhlidi, kixilər uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kildi. Oqlı Asa uning ornioqa padixah boldi. Asa padixah boləqan künlərdə on yil tinq ətti. **2** Asa Hudasi Pərwədigarning nəziridə durus wə toqra boləqanni kildi. **3** U yat əllərdin kəlgən but kurbangəhlirini wə «yukiri jaylar»ni yokitip, «but tüwrük»lərnə örüp qeqip, Axərah butlirini kisip taxlidi, **4** Yəhudalarəqa ata-bowilirining Hudasi boləqan Pərwədigarni izdəxni, mukəddəs qanun-əmlərnə tutuxni əmr kildi. **5** U yənə Yəhuda zeminidiki hərbi xəhərlərdin «yukiri jaylar»ni wə «kün tüwrükliri»ni yokatti. U qaoqda pütün padixahliq

uning həkümranlikida tinq-asayixlikta o'tti. **6** U yənə Yəhuda zeminida birnəqqə qorqanlik xəhərlərni saldurdi, qünki yurt-zemin aramlıqta boldi; Pərwərdigar uningəja aramlıq bərgəqkə, xu yillarda heq urux bolmidi. **7** U Yəhudalarəja: — Zemin aldimizda tinq turəjanda, bu xəhərlərni sepil bilən qorxalojan, munarlik, baldaqlik qowukliri boləjan xəhərlər kəlip qurayli; qünki biz Hudayimiz Pərwərdigarni izdiginimiz üqün U tinqlik bərdi; biz Uni izdəp kəlduk wə U bizning tət ətrapimizda bizgə aramlıq bərdi, dedi. Xuning bilən ular quruluşni baxlidi wə ixliri onguxluk boldi. **8** Asaning qoxuni bar idi; Yəhuda kəbilisidin qalkən wə nəyzə bilən qorallanojan üq yüz ming əskiri, Binyamin kəbilisidin sipar wə okya bilən qorallanojan ikki yüz səksən ming kixilik; ularning həmmisi batur əzimətlər idi. **9** U qaoqda Zərah isimlik bir Efiopiy milyon kixilik qoxuni bilən üq yüz jəng hərwisini baxlap, [Asaqə] hujum kozəjap Marəxahəja kəldi. **10** Asa uning bilən qarxilixxə atlandi; ular Marəxahəja yəkin Zəfatah jiləjisiəja kəlip, bir-birigə qarxi səp tüzüp turuxti. **11** Asa Hudasi Pərwərdigarəja nida kəlip: — I Pərwərdigar, Əz bəndənggə yardəm bərsəng, u küqlük bolsun, ajiz bolsun Sən üqün heqқанqə ix əməs. I Pərwərdigar Hudayimiz, bizgə yardəm kəlojaysən; qünki biz Sanga tayinimiz wə Sening namingda bu zor qoxunəja qarxi atlinip qiktuk. I Pərwərdigar, Sən bizning Hudayimizdursən, insanlar Seningdin əjalip kəlmisun! — dedi. **12** Xuning bilən Pərwərdigar Asa wə Yəhudalar aldida Efiopiyərlərni urup tiripirən kəliwətti, Efiopiyələr qakti. **13** Asa öz adəmliri bilən birliktə ularni taki

Gərarəqiqə qoqlidi; Efiopiylər xundak yikiltidiki, ulardin bir adəmmu tirik qalmidi; qünki ular Pərwərdigarning aldida wə uning qoxuni aldida kukum-talkan kilindi. Yəhudalar oqayət zor jəng oqənimətlirini qolioqa elip kətti. **14** Ular yənə Gərar ətrapidiki barliq xəhərlərgə hujum kilip ixoqal kildi; qünki Pərwərdigardin zor bir qorkunq muxu xəhərlərdikilərnə baskanidi. Yəhudalar yənə həmmə xəhərnə birnimu qoymay bulang-talang kildi, qünki ularda tolimu kəp mal-mülük bar idi. **15** Ular yənə mal bakqan qarwiqilarning qedir-qotanlirioqimu zərb kilip, nahayiti kəp qoy wə təgilərnə elip Yerusalemoqa kaytti.

15 Hudaning Rohi Odədnin oqlı Azariyaning üstigə quxti. **2** Xuning bilən u Asa bilən kərxüxkə qikip uningə: — I Asa, pütkül Yəhudalar wə Binyaminlar, manga kulak selinglar! Silər Pərwərdigar bilən billə boləninglarda, Umu silər bilən billə bolidu. Silər Uni izlisənglar U silərgə tapkuzulidu; lekin silər Uningdin waz kəqsənglar U silərdin waz keqidu. **3** Israillar uzun künlərgiqə həkikiy Huda, təlim beridioqan kahin wə qanun-əhkamlardin juda bolup yürdi; **4** Lekin ular kiyinqilikta qaloqan waqitlarda Israilning Hudasi Pərwərdigarəqa kaytip, Uni izdidi wə U ularəqa əzini tapkuzdi. **5** U waqitlarda qikip-kirip turoqanlarəqa heq aramliq bolmioqan, qünki hərəaysi əl-yurtlar malimanqilik iqidə turatti. **6** Huda ularni hərhil kiyinqilik-malimanqilik iqidə qalduroqaqqa, məmlikət bilən məmlikət, xəhər bilən xəhər əzara sokuxup wəyran boldi. **7** Lekin silər bolsənglar, kəysər bolunglar, məzmut turup

qolliringlarni boxatmanglar, qünki əməlliringlarning
əjir-inami bardur, dedi. **8** Asa bu gəpləni wə
Odəd pəyoqəmbər bərgən bexarətni angliqanda u
dadillixip, pütün Yəhuda wə Binyamin zeminlirida,
xundakla Əfraimning taqlıq rayonlirida koloqa qüxürgən
hərəkəysi xəhərlərdiki yirginqlıq butlarni yokatti wə
yənə Pərwərdigarning əyidiki aywan aldida turəjan
Pərwərdigar kurbangahini yengibaxtin yasatti. **9** U barlıq
Yəhudalar wə Binyaminlarni, xuningdək ularning arisida
olturaklaxkan barlıq Əfraimiy, Manassəhiy, Ximeoniy
musapirlirini yiqdi (qünki nurəjun Israillar Asaning
Hudasi Pərwərdigarning uning bilən billə ikənlikini
kərgən bolup, Israildin qikip Asa tərəpkə ötkənidi). **10**
Asaning səltəniti on bəxinqi yili üqinqi ayda ular
Yerusalemoqa yiqildi. **11** Xu küni ular elip kəlgən jəng
oqanimətliridin yəttə yüz buqa wə yəttə ming qoyni
Pərwərdigarəja atap kurbanlıq kildi. **12** Ular yənə ata-
bowilirining Hudasi boləjan Pərwərdigarni pütün kəlbi
wə bütün jeni bilən izdəxkə bir əhdə tüzüxti; **13** əhdidə,
Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarni izdimigən keri-
yax, ər-ayal deməy həmmisi ɵltürölsun, deyildi. **14** Ular
yukiri awaz bilən warkirax wə kanay həm buroqa qelix
bilən Pərwərdigarəja kəsəm berixti. **15** Pütkül Yəhuda
jamaiti iqkən kəsimidin xadlandi; qünki ular pütün kəlbi
bilən kəsəm iqkən bolup, Pərwərdigarni tolimu təlmüröp
izdidi; wə U ularəja Əzini tapkuzdi. Pərwərdigar ularəja
tət ətrapida aramlıq ata kildi. **16** Asa padixah yənə
qong anisi Maakahni yirginqlıq bir «axerah» tüwrükni
yasioqini üqün hanixlıq mərtiwisidin qüxürüwətti. Asa

bu yirginqlik butni kesip, ayaoq astida qaylidi wə Kidron jilosisida kəydürüwətti. **17** «Yükiri jaylar» yokitilmisimu, Asaning kəlbı [Pərwərdigarə] pütünləy beoixlanənanıdı. **18** Həm atisi həm u əzi Pərwərdigarə atap yasənan nərsilərnı, jümlidin kümüx bilən altunni wə türlük qaqa-kuqılarnı Hudaning əyigə kəltürdi. **19** Xu waqıttın tartıp taki Asaning səltənıtınə ottuz bəxinqi yiləoıqə urux bolup baqmıdı.

16 Asaning səltənıtınə ottuz altinqi yili, Israilning padıxaı Baaxa Yəhudaə qaxı hujum kıldı; heqkim Yəhudaning padıxaı Asa bilən bardı-kəldı kılmsun dəp, Ramah xəhırını məhkəm kılıp yasıdı. **2** U waqıtta Asa Pərwərdigarning əyidiki həzinilərdin wə padıxaıning ordısıdiki həzinilərdin altun-kümüxni elip ularnı Dəməxktə turuxluk Suriyə padıxaı Bən-Hadadqa əwətip wə bu həwərnı yətküzüp: — **3** «Mening atam bilən silining atilırınə arısıda boləandək mən bilən silinə arilırıda bir əhdə bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altun əwəttim; əmdi Israilning padıxaı Baaxa bilən bolənan əhdilırıdın qollırını üzsilə; xuning bilən u meni qamal kılıxtın qol üzsun» — dedi. **4** Bən-hadad Asa padıxaıning səzigə kirip, əz qoxuninə sərdarlırını Israilning xəhərlirigə hujum kılıxqa əwətip, Ijon, Dan, Abəlmayim, Naftalidiki barlıq ambar xəhərlirini bekindurdi. **5** Baaxa bu həwərnı anqlap, Ramah istihkamini yasaxtın qolını yioıp, quruxlarning həmmisini tohtattı. **6** Asa padıxaı bolsa pütkül Yəhudaning adəmlirini baxlap, Baaxa Ramah xəhırını yasaxqa ixlətkən taxlar bilən yaoqaqlarnı Ramahtın toxup elip kətti. U muxularnı

ixlitip Gebani wə Mizpahni məhkəm kilip yasidi. 7 U qaoqda, aldin kərgüqi Hənanı Yəhuda padixahı asaning yenioqa kelip uningqa: — Özüng Pərwərdigar Hudayingqa əməs, bəlkı Suriyə padixahioqa tayanəanlikıng üqün Suriyə padixahıning qoxuni öz qolungdin qutuldi. 8 Efiopiyələr bilən Liwiyəliklər qong bir qoxun əməsmidi? Jəng hərwiliri wə atlık əskərliri intayin kəp əməsmidi? Lekin sən pəqət Pərwərdigarqa tayanəanda, u ularni qolungqa tapxuroqanidi. 9 Qünki Pərwərdigar kəngli Manga tamamən sadıq boləanlarqa yardəmdə bolup, Özümni qudrətlik kərsitəy dəp, kəzlirini pütün yər yüzidə uyan-buyan yügürtidu. Sən bu ixta bək əhməklik kilding. Əmdi buningdin keyin uruxlardin halas bolalmaysən, dedi. 10 Buni anglapla Asa aldin kərgüqigə intayin qəzəplinip, uni zindanoqa solap qoydi; uning bu səzigə kəhri qaynap kətti. U xu wəqıtlarda həlktin bəzilirigə zulum selixqa baxlıəanidi. 11 Mana, Asaning qıləan ixliri baxtin ahirioqıqə «Yəhuda wə Israil padixahlirining tarihnəamisi»da pütülgəndur. 12 Asaning səltənitining ottuz tokquzinqi yilida putida bir kəsəl pəyda boldi; wə kəsili barəanseri eqirlixip kətti; lekin u əqriəandimu Pərwərdigarni izdimidi, bəlkı pəqət tewiplardinla yardəm izdidi. 13 Asa səltənitining qırık birinqi yilida əldi, ata-bowiliri arisida uhlidi. 14 Həqlər uni «Dawut xəhri»də əzigə atap təyyarlitip kolioqan kəbrigə dəpnə kildi. Ular uni əttarlarning usuli bilən təngxəlgən hərtürlük dora-dərmandin boləan bir arilaxma pürkəlgən jinazioqa yatquzdi həmdə uningqa atap nuroqun huxbuy yandurdi.

17 Ooqli Yəhoxafat Asaning ornioqa padixah boldi; u Israil padixahlikioqa takabil turux üqün özini küqəytti. **2** U hərbiy küqlirini Yəhudaning həmmə qorəjanlik xəhərlirigə orunlaxturdi həmdə Yəhuda zeminioqa wə atisi Asa ixəqal qiləjan Əfraidiki hərqaysi xəhərlərgə mudapiə küqlirini turoquzdi. **3** Pərwərdigar Yəhoxafat bilən billə boldi, qünki u atisi Dawutning baxta yürgüzgən yollirida mengip Baal butlirini izdimidi, **4** bəlki atisining Hudasinila izdəp, Uning əmrliridə mengip, Israillarning qilmixlirini dorimidi. **5** Xunga, Pərwərdigar uning padixahliktiki həkümranlikini mustəhkəmlidi; pütkül Yəhudadikilər uningə salam-sowəilarni sunup turdi; xuning bilən uning mal-mülki nəhayiti kəp, xan-xəhriti nəhayiti yukiri boldi. **6** U Pərwərdigarning yollirida mangoaqqa, qəyrətlik boldi; uning üstigə u Yəhuda zeminidin «yukiri jaylar»ni wə Axərah butlirini yokatti. **7** Uning səltənitining üqinqi yili əzining əməldarliridin Bən-Həyil, Obadiya, Zəkəriya, Nətanəl, Mikayalarni Yəhudaning xəhərliridə həlkkə təlim berixkə əwətti. **8** Ular bilən billə barəjanlardin yənə Xemaya, Nətaniya, Zəbadiya, Asahəl, Xəmiramot, Yonatan, Adoniya, Tobiya, Tob-Adoniya qatarlik birqanqə Lawiylar, xundakla yənə Əlixama bilən Yəhəram degən ikki kahinmu bar idi. **9** Ular Pərwərdigarning Təwrat qanuni kitabini aloqəq berip, Yəhuda zeminidiki barlik xəhərlərnə arilap yürüp həlk arisida təlim berətti. **10** Yəhudaning ətrapidiki məmlikətlərnə həmmisini Pərwərdigarning qorkunqi basti wə ular Yəhoxafat bilən urux qilixqə petinalmaytti. **11** Filistiylərdin bəziləri Yəhoxafatqə sowəqə-salamlar

wə kümüx olpanlirini tapxurdi; Ərəblərmu padiliridin uningə yəttə ming yəttə yüz qoqkar, yəttə ming yəttə yüz tekə sowəja kildi. **12** Yəhoxafat barəanseri karamət qudrət tepip, Yəhudada birnəqqə qoroqan wə ambar xəhiri bina kildi. **13** U Yəhudaning hərəkaysi xəhərliridə nuroqun maddiy əxya zapisi təyyarlidi; Yerusalemdimu uning zəbərdəs batur jəngqiliri bar idi. **14** Jəmətliri boyiqə ularning sani təwəndikiqə: — Yəhuda kəbilisidiki mingbaxliri iqidə Adnah sərdar bolup, batur jəngqilərdin üq yüz mingəja baxlamqilik kılatti; **15** Adnahning qol astida Yəhəhənan sərdar bolup, ikki yüz səksən ming adəmgə baxlamqilik kılatti; **16** Yəhəhənananning qol astida Zikrining oqli Amasiya bar idi; u Pərwərdigarəja əzini atiwtəkən adəm bolup, ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqilik kılatti. **17** Binyamin kəbilisi iqidə Eliyada degən batur bir jəngqi bolup, okya wə qalkən bilən qorallanoqan ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqilik kılatti; **18** Eliyadaning qol astida Yəhəzabad bolup, jənggə təyyar qoxundin bir yüz səksən ming adəmgə baxlamqilik kılatti. **19** Bularning həmmisi padixahning hizmitidə hazır turatti; padixahning yənə pütün Yəhuda zeminidiki qoroqanlik xəhərlərgə orunlaxturuloqan adəmliri bolsa, ularning sirtida idi.

18 Yəhoxafatning mal-mülki nəhayiti kəp, xan-xəhriti nəhayiti yukiri boldi; u Ahab bilən kudilixip ittipaklaxti. **2** Birnəqqə yildin keyin u Ahab bilən kərixüxkə Samariyəgə bardi. Ahab bolsa uningəja wə uning həmrahlirioja atap nuroqun kala, qoy soydi; andin u uni Gileadtiki Ramotqa billə hujum kılixqa unatti. **3** Israil padixahı

Ahab Yəhuda padixahi Yəhoxafattin: — Əzliri mening bilən billə Gileadtiki Ramotqa berixka maqul bolamdila? — dəp soriwidi, u: — Biz silining-mening dəp ayrimaymiz; mening həlkim əzlirining həlkidur. Mən əzliri bilən billə jəng kilixka barmay turmaymən, dəp jawap bərdi. **4** Lekin Yəhoxafat Israilning padixahioa: — Ətünimənki, bəgün awwal Pərwərdigarning səzini sorap kərgəyla, dedi. **5** Xuning bilən Israilning padixahi pəyoəmbərlərnə, yəni tət yüz adəmnə yioqdurup ulardın: — Biz jəng kiləjili Gileadtiki Ramotqa qiqsak bolamdu, yok?» dəp soriwidi, ular: «Qikkin, Huda uni padixahning kəlioa beridu, deyixti. **6** Lekin Yəhoxafat bolsa: — Bulardın baxka yol sorioqudək, Pərwərdigarning birər pəyoəmbiri yokmidu? — dəp soridi. **7** Israilning padixahi Yəhoxafatqa jawab berip: — Pərwərdigardın yol soraydioqan yənə bir adəm bar; lekin u mening toqramda kutlukni əməs, bəlki daim balayi'apətni kərsitip bexarət bərgəqkə, mən uni əq kərimən. U bolsa Imlahning oqlı Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I aliyliri, sili undak demigəyla, dedi. **8** Andın Israilning padixahi bir qakirini kiqkirip uningoa: — Qakkan berip, Imlahning oqlı Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi. **9** Əmdi Israilning padixahi bilən Yəhudaning padixahi Yəhoxafat xahanə kiyimlirini kiyixip, Samariyəning dərwasisining aldidiki hamanda hərbi əz təhtidə olturuxti; ularning aldidə pəyoəmbərlərnə həmmisi bexarət bərməktə idi. **10** Kənanahning oqlı Zədəkiya bolsa əzi təmürdın münggüzlərnə yasap: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriylərnə yokatquqə üsüp ursila», dedi. **11** Həmmə pəyoəmbərlər

xuningoʻja ohxax bexarət berip: «Gileadtiki Ramotkə qikip sɔzsiz muwəppəkijət qazinila; qünki Pərwərdigar uni padixahning kəliqə tapxuridikən», deyixti. **12** Mikayani kəqkəroʻjili baroʻjan həwərqı uningəja: — Mana, həmmə pəyoʻəmbərlər birdək padixahkə yahxi həwər bərməktə; əmdi ətünimən, sening sɔzüngmu ularningki bilən birdək bolup, yahxi bir həwərni bərgin, dedi. **13** Əmma Mikaya: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kəlimənki, Hudayim manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, dedi. **14** U padixahning aldioʻja kəlgəndə padixah uningdin: — I Mikaya, jəng kəliqili Gileadtiki Ramotkə qikisak bolamdu, yok? — dəp soriwidi, u uningəja jawab berip: — Qikip muwəppəkijət qazinisilər; qünki [düşmininglar] kəlliringlarəja tapxurulidu, dedi. **15** Lekin padixah uningəja: — Mən sanga kənqə kətim Pərwərdigarning namida rast gəptin baxkisini manga eytmaslikkə kəsəm iqqüzüxüm kərək?! — dedi. **16** Mikaya: — Mən pütkül Israilning taqlarda padiqisiz kəylardək tarilip kətkənlikini kərdüm. Pərwərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbi tinq-aman əz əyigə kəytsun» dedi, — dedi. **17** Israilning padixahi Yəhəxəfatkə: — Mana, mən siligə «U mening toʻqramda kətlukni əməs, bəlki həman balayi’apətni kərsitip bexarət beridu», demigənmədim? — dedi. **18** Mikaya yənə: — Xunga Pərwərdigarning sɔzini angliqin; mən Pərwərdigarning Əz təhtidə olturoʻjanlikini, asmanning pütkül kəxunliri uning yenida, ong wə sol tərpidə turoʻjanlikini kərdüm. **19** Pərwərdigar: «Kim Ahabni Gileadtiki Ramotkə qikip, xu yərdə həlak boluxkə aldaydu?» — dedi. Birsı undak, birsi mundaq deyixti; **20**

xu wakitta bir roh qikip Pərwərdigarning aldida turup:
«Mən berip alday» dedi. Pərwərdigar uningdin: «Qandak
usul bilən aldaysən?» dəp soriwidi, **21** u: «Mən qikip
uning həmmə pəyqəmbərlirining aqzida yaloqanqi bir
roh bolimən», dedi. Pərwərdigar: «Uni aldap ilkinggə
alalaysən; berip xundak qil» — dedi. **22** Mana əmdi
Pərwərdigar sening bu həmmə pəyqəmbərliringning
aqzioqa bir yaloqanqi rohni saldi; Pərwərdigar sening
toqrangda balayi'apət kərsitip səzlidi» — dedi. **23** Xuni
anglap Kənanahning oqli Zədəkiya kelip Mikayaning
kaqitioqa birni selip: — Pərwərdigarning Rohi qaysi yol
bilən məndin otüp sanga səz qilixka bardi?! — dedi. **24**
Mikaya jawab berip: Əzüngni yoxurux üqün iqkiridiki
əygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. **25** Israilning
padixahi əmdi: — Mikayani elip kayturup berip, xəhər
həkimisi Amon bilən padixahning oqli Yoaxka tapxurup,
26 Ularqa tapilap: «Padixah mundaq dəydu: — Uni
zindanoqa solap mən tinq-aman yenip kəlgüqilik kiynap,
nan bilən suni az-az berip turunglar» — dənglar, dəp
buyrudi. **27** Mikaya: — Əgər sən həqiqətən tinq-aman
yenip kəlsəng, Pərwərdigar mening wasitəm bilən səz
qilmioqan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət,
hərbiringlar anglanglar, dedi. **28** Israilning padixahi
bilən Yəhudaning padixahi Yəhoxafat Gileadtiki Ramotqa
qikti. **29** Israilning padixahi Yəhoxafatqa: — Mən baxka
kiyapətkə kirip jənggə qikay; sili bolsila əz kiyimlirini
kiyip qiksila, dedi. Israilning padixahi baxka kiyapət bilən
jənggə qikti. **30** qünki xundak boldiki, Suriyəning padixahi
jəng hərvisi sərdarlırioqa: — Qongliri yaki kiqukliri bilən

əməs, pəkət Israilning padixahı bilən sokuxunglar, dəp buyrudi. **31** Wə xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarliri Yəhoxafatni kərgəndə: — Uni qoqum Israilning padixahı dəp, uningə olixip hujum kilməqı boldi; ləkin Yəhoxafat pəryad kətürdi, Pərwədigar uningə yardım bərdi. Huda ularni uningdin yirəqləxturdi; **32** qünki xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarliri uning Israilning padixahı əməslisini kərgəndə uni qoqlimay, burulup ketip kəlixti. **33** Əmma birəylən kərisioqıla bir okya etiwidi, ok Israilning padixahining sawutining mürisidin təwənkı ulıqıdin ətüp təgdi. U hərwikexigə: Hərwinı yandırıp mənı səptin qıkarəyin; qünki mən yaridar boldum, dedi. **34** U küni jəng barəqanseri kattıq boldi. Padixah kəqkiqə Suriylərnin udulida əz jəng hərwisioqə yəlinip ərə turdi. Kün petixi bilən u ərldi.

19 Yəhuda padixahı Yəhoxafat aman-esən Yerusalemdiki ordioqə kəytip kəldi. **2** Aldin kərgüqi Hənanining ooqlı Yəhu padixah Yəhoxafatnin aldioqə qıqıp: — Sənin rəzillərnin yardımədə bolup, Pərwədigarə əq boləqlarnı səyginin durusmu? Xu səwəbtin Pərwədigarnin əzəzi bəxingə qüxidioqlan boldi. **3** Həlbuki, sən axərah butlirini zemindin yokitip taxlioqının wə Hudani izdəxkə niyətlə kıləqının üqün səndimu yaxilik təpildi, dedi. **4** Yəhoxafat Yerusalemda olturatti; keyinki wəqıtlarda u həlk arisioqə qıqıp, Bəər-Xəbadin tartıp Əfrayim təqlirioqıqə səpər kılıp, həlkni towa kıldurup ata-bowilirinin Hudasi Pərwədigarə yandırđi. **5** U yənə Yəhuda təwəsidi kə barlik qorəqlanlik xəhərlərdə sorəqlilarnı təyinklidi; **6** u sorəqlilərlə:

— Öz qılqanliringlarğa ehtiyatqan bolunglar; qünki silərning həküm qıqirixinglar insan üqün əməs, bəlki Pərwərdigar üqündur; silər həküm qıqarqıninglarda u qoqum silər bilən billə bolidu. **7** Əmdi Pərwərdigarning wəhimisi kəz aldinglarda bolsun; öz qılqanliringlarğa ehtiyatqan bolunglar; qünki Pərwərdigar Hudayimizda nahəklik yok, yüz-hatir kılıx yok, para yeyixmu yoktur, dedi. **8** Yəhoxafat Lawiylardin, kaqınlardin wə Israil jəmətlirining baxliridin bəziləni Yerusalemqə qayturup kelip, ularni Yerusalemdimu Pərwərdigarning həkümlirini qıqirix wə həlkning ərz-dəwalirini bir tərəp kılıxqa təyinlidi. **9** Yəhoxafat ularğa: — Silər bu ixlarni Pərwərdigarning qorqunqida bolup sadəqətlik bilən qin kənglünglardin bejiringlar. **10** Hərkaysi xəhərlərdə turidioqan kərindaxliringlarning aldinglarğa elip kəlgən barlıq ərz-dəwasi, məyli u hun dəwasi bolsun, qanun-əmr wə həküm-bəlgilimilər toqrisidiki ərz-dəwa bolsun, ularning Pərwərdigar aldida gunahkar bolup qalmasıqı üqün, xundakla Pərwərdigarning oqəzipi öz bexinglarğa wə kərindaxliringlarning bexioqə kelip qalmasıqı üqün, ularni qaman aqaqlandurup turunglar; xundak qilsanglar, gunahkar bolmaysilər. **11** Pərwərdigarğa təəlluk ixlarda siləni bax kaqın Amariya baxquridu; padixahqa dair ixlarda, siləni Yəhuda jəmətining yolbaxqisi Ismailning ooqlı Zəbadiya baxquridu; siləning hizmitinglarda turidioqan Lawiylar bar. Jasarətlik bolup ixliringlarni qilinglar wə Pərwərdigar ixni durus qıloquqılar bilən billə bolidul — dedi.

20 Keyinki waqitlarda xundak boldiki, Moabiylar, Ammoniylar wə Maoniylardin bəziliri birlixip kelip Yəhoxafatka hujum kilixka qikti. **2** [Qaparmənlər] kelip Yəhoxafatka: — [Əlük] dengizning u ketidin, yəni Edomdin siligə hujum kiləyli zor bir qoxun qikip kəldi; mana, ular Həzazon-Tamarda, dedi (Həzazon-Tamar yənə «Ən-Gədi» dəpmu atilidu). **3** Buni angliqan Yəhoxafat qorqup, Pərwərdigarni izdəxkə niyət baqlap, pütün Yəhuda təwəsida «roza tutuximiz kerək» dəp jakarlidi. **4** Yəhudalar əmdi Pərwərdigardin yardım tiligili yiqildi; həlk Yəhudaning hərəkəsi xəhərliridin qikip Pərwərdigardin yardım tiləxkə kelixti. **5** Yəhoxafat Yəhuda wə Yerusalemdiki jamaət arisiqə qikip, Pərwərdigar öyining yengi həylisining aldidə ərə turup **6** mundaq dua kilip: — «I Pərwərdigar, ata-bowilirimizning Hudasi, Sən ərxtə turoquqi Huda, barliq əl-məmlikətlərnin üstidin həküm sürgüqi əməsmiding? Senin qolung küq-kudrətkə toloqandur, heqkim Seni tosalmaydu. **7** I Hudayimiz, Sən bu zemindiki ahalini Əz həlking Israillar aldidin qoqlap, uni Əz dostung İbrahimning nəsligə mənngülük miras kilip bərgən əməsmiding? **8** Ular xu yərdə turdi həm xu yərdə Senin naminəyə atəp bir məkəddəshana selip: **9** «Mubada bəximizəyə birər balayə'apət kəlsə, məyli u kiliq, jaza, waba, aqarqilik bolsun, kiyinqilikta qaləyan waqtimizda, muxu əy, yəni Senin aldingda turup, Sanga murajəət kilsək (qünki Senin naminəy muxu əydidur), Sən anglaysən wə kütquzisən» degənidi. **10** Əmdi mana, bu yərgə Ammoniylar, Moabiylar wə Seir teqidikilər besip keliwatidu! İlgiri Israillar Misir

zeminidin qikқан qaoqda Sən Israillarning ularoqa tajawuz kiliqioqa yol qoymioqaniding; u qaoqda Israillar ularni yokatmay u yərdin aylinip ətken. **11** Əmdi kara, hazır ularning yaxxilikimizni kandaq yol bilən kayturmaqqi boluwatqinioqa! Ular bizni Sən bizgə miras kiliq bərgən bu zemindin qooqlap qikarmaqqi boluwatidu. **12** I Hodayimiz, Sən ularning üstidin həküm qikarmamsən? Qünki bizning bizgə hujum kiliqka keliwatқан bu zor qoxun bilən qarxilaxkudək küqimiz yok; nemə kiliqimiznimu bilməy qalduk; lekin bizning kezimiz Sanga tikilip turmaqta» — dedi. **13** Bu qaoqda pütün Yəhuda həlqi, ularning quqaktiki baliliri, hotun bala-qakilirining həmmisi Pərwərdigarning aldidida turatti. **14** Wə xu pəyttə Pərwərdigarning Rohi jamaətning otturisida turoqan Lawiylardin Asafning əwladi bolqan Mattaniyaning qəwrisi, Jəiyəlning əwrisi, Binayaning nəwrisi, Zəkəriyaning oqlı Yəhəziyəlgə qüxti; **15** U: — I pütün Yəhuda həlqi, silər Yerusalemda turuwatқанlar wə padixah Yəhəxafat, kulak selinglar! Pərwərdigar silərgə mundak dəydu: — «Silər bu zor qoxundin qorqup kətmənglar wə alakzadə bolup kətmənglar; qünki bu jəng silərningki əməs, bəlki Hudaning Əziningkidur. **16** Ətə ularoqa hujum kiliqka qiqinglar; mana, ular Ziz dawanidin qikip kelidu wə silər ularni Yəruəl qəlining aldidiki jiloqa eoqizida uqritisilər. **17** Silər bu dərəm jəngdə uruxuxunglarning həjiti bolmaydu; pəkət səpkə tizilip turunglar, silər bilən billə bolqan Pərwərdigarning nijat-nusritini kərünglar! I Yəhuda, i Yerusalemdikilər, qorqmanglar, alakzadəmu bolup kətmənglar; ətə ularoqa hujum kiliqka qiqinglar,

Pərwərdigar qoqum silər bilən billə bolidu!» — dedi.

18 Bu gəpni anglap Yəhoxafat bexini yərgə təgküzüp tizlandi wə barlıq Yəhuda həlki həm Yerusalemdikilər Pərwərdigar aldida düm yikilip Pərwərdigarə qə səjdə kildi. **19** Kohat əwladi wə Korah əwladi iqidiki Lawiylardin boloqanlar orunliridin turuxup intayin küqlük awaz bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarni mədhıyləxti. **20** Pütün həlk ətisi kək səhərdə turup Təkoa qəligə kərap atlandi; ular atlinip ketiwatkənda, Yəhoxafat ornidin turup ularə qə: — I Yəhuda həlki, i Yerusalemdikilər, gepimgə kulaq selinglar! Hundayinglar Pərwərdigarə qə tayininglar, qoqum məzmət turə quzulisilər; Uning pəyoqəmbərlirigə ixininglar, yolunglar qoqum rawan bolidu! — dedi. **21** Andin u həlk bilən obdan məslihətlixip, Pərwərdigarning mukəddəs bəhəywətlikini mədhıyləp, Uningə qə atəp qəzəl-küy eytidioqanlarni: «Silər Pərwərdigarə qə rəhmət-təxəkkür eytinglar, qünki Uning əzgərməs muhəbbiti mənngülük tur!» dəp oquxkə təyinləp, koxunning aldida mangdurdi. **22** Ular təntənə kilip həmdusana oquxi bilən, Pərwərdigar Yəhuda həlkigə hujum kilixkə qikqan Ammoniylar, Moabiylar wə Seir teqidikilərgə pistirma koxunni əwətip, ularni tarmar kildurdi. **23** Xuning bilən Ammoniylar bilən Moabiylar Seir teqidikilərgə hujum kilixkə ətti, ularni birini koymay kəriwətti; ular Seir teqidikilərnə kəriwəp tügətkəndin keyin yənə əzliri bir-birini kəriwəp kilixkə qüxkənidi. **24** Yəhudalar qəldiki kəzətgahkə kelip xu zor koxun tərəpkə kərisə, mana kəqip kutuloqan birmu adəm yok bolup, həmmə yərnə əlük kəplap kətkənidi. **25** Yəhoxafat əzining adəmliri

bilən düxməndin olja bulang-talang kılıxka kəlgəndə, ular əlüklər bilən billə nuroqun mal-mülük wə kəp qimmətlik buyumlarni tapti. Ular salduwaloqlanlirining tolilikidin elip kitəlməy qaldı; olja xunqə kəp boləqəqka, uni yioqiwelixka üq kün kətti. **26** Ular tətinqi küni Bərahə jiloqisoqla yioqilip, Pərwərdigarqla həmdusana oqlup mubərəklidi; xunga u yər taki bügüngə kədər «Bərahə jiloqisi» dəp atilip kəlməktə. **27** Andin barlıq Yəhudadikilər wə Yerusalemdikilər Yəhoxafatning baxlamqilikida huxal-huram bolup Yerusalemqə qaytti; qünki Pərwərdigar ularni düxmənliri üstidin oqlib kılıp huxallıqka qəmdürgənidi. **28** Ular Yerusalemqə təmbur, qiltar wə kanaylar qelip kelip, Pərwərdigarning öyigə kirdi. **29** Barlıq əl-məmlikətlər Pərwərdigarning Israilning düxmənlirigə qarxi qikip jəng qiloqlanlikini angliqlanda, Hudaning wəhimisi ularning üstigə basti. **30** Xuning bilən Yəhoxafatning padixahlıqı tinq-asayixlıqta boldi; uning Hudasi uning tət ətrapini tinq qiloqlanidi. **31** Xundak kılıp Yəhoxafat Yəhuda üstigə həküm sürdi. U təhtkə qikqan qaoqla ottuz bəx yaxta idi; u Yerusalemda yigirmə bəx yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Azubəh bolup, u Xilhining kizi idi. **32** Yəhoxafat qaymay atisi Asaning yolida mengip, Pərwərdigarning nəziridə durus boləqlanni kildi. **33** Pəqət «yukiri jaylar»la yokitilmioqlanidi; həlk təhiqə kəngüllirini ata-bowilirining Hudasiqla mayil kilmioqlanidi. **34** Yəhoxafatning qaloqlan ixliri bolsa, mana baxtin ahiriqligə «Yəhuda wə Israil padixahlirining tarihnəmisioqla kirgüzülgən «Hənanining oqlı Yəhuning bayan səzliri»də pütülgəndur. **35** Bu ixlardin keyin Yəhuda

padixahi Yəhoxafat tola rəzil ixlarni kiloqan Israil padixahi Ahaziya bilən ittipak tüzdi. **36** Yəhoxafat Tarxixka baridioqan kemiləni yasaxka uning bilən xirixləxti; xu kemiləni ular Əzion-Gəbərdə yasatti. **37** U qaoqda Marəxahlik Dodawahuning oqli Əliezər Yəhoxafatni əyibləp uningə bexarət berip: — Ahaziya bilən ittipak tüzgining üçün Pərwərdigar sening yasioqanliringni buzuwetidu» dedi. Dərwəqə, keyinki waqitlarda u kemilər buzəjunqilikka uqrap Tarxixka mangalmidi.

21 Yəhoxafat ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawut xəhiri»də dəpnə kilindi; oqli Yəhəram uning orniə padixah boldi. **2** [Yəhəramning] birnəqqə inisi, yəni Yəhoxafatning Azariya, Yəhiyə, Zəkəriya, Azariyah, Mikail wə Xəfatiya degən oqulliri bar idi; ularning həmmisi Israil padixahi Yəhoxafatning oqulliri idi. **3** Ularining atisi ularə nuroqun altun, kümüx wə kimmətlik buyumlarni, xundakla Yəhuda zeminidiki birqanqə qoroqanlik xəhəni sowə qildi; pəkət padixahlikni bolsa, Yəhəram qong oqli boləqəqka, uningə bərdi. **4** Yəhəram atisining padixahlik təhtigə qikip həkukini mustəhkəmlidi. Andin u barlik inilirini, xundakla Yəhudadiki birqanqə əməldarlarni kiliqlap kətl qildi. **5** Yəhəram təhtkə olturoqinida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənət qildi. **6** U Ahab jəmətidikilərgə ohxax, Israilning padixahliri mangoqan yolda mangdi, qünki u Ahabning qizini əmrigə aloqanidi; u Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni qildi. **7** Birə Pərwərdigar Dawut bilən tüzgən əhdisi səwəblik, Dawutka wə uning əwladlirioqə mənggü əqməydioqan

bir qiraʻ qalduray dēp, wādē qilʻini boyiqā Dawutning jāmātini yok qilip taxlaxni halimidi. **8** [Yəhōramning] səltnitidiki künlərdə Edomlar Yəhudadin ayrilip qikip, əz aldioqā əzlirigə həkümranlik qilidioqan bir padixah tiklidi. **9** Yəhōram, sərdarliri wə barlik jəng hərwiliri [İordan dəryasidin] ətüp, keqidə qozqilip qikip, əzlirini qorxiwaləqan Edomiylarəqā wə jəng hərwişi sərdarlirioqā hujum qilip qalib kəldi. **10** Həlbuki, Edomiylar xuningdin etiwarən Yəhudaəqā qarxi qikip, taki bügüngə kədər Yəhudaning həkümranlikidin ayrilip turdi. Yəhōram ata-bowilirining Hudasi Pərwədigarni taxliqini üqün Libnahliklarmu xu qaqda uningəqā qarxi qikip uning qolidin ayrilip qikti. **11** Uning üstigə, Yəhōram yənə Yəhudaning taqlirida «yukiri jaylar»ni yasitip, Yerusalemda turuwatqanlarni buzukqilikqā putlaxturdi, Yəhudalarnimu xundak azdurdi. **12** Xu waqitlarda İliyas pəyoqəmbər tərpidin yeziləqan bir məktup Yəhōraməqā təgdi, uningda mundak deyildi: «Sening bowang Dawutning Hudasi Pərwədigar mundak dəydu: «Sən atang Yəhoxafatning yollirida mangmay, xuningdək Yəhuda padixahı Asaningmu yollirini tutmay, **13** bəlki İsrail padixahlırining yollirida mengip, Yəhudalarni wə Yerusalemda turuwatqanlarni huddi Ahab jāmətidikilər buzukqiliklər qiloqandək buzukqiliklərəqā putlaxturoqanliqıng üqün, xundakla atangning jāmətidikiləni, yəni əzüngdin yahxi boləqan iniliringni kətl qiləqıng üqün, **14** Pərwədigar sening həlqıngni, hotun bala-qaqıliringni wə barlik mal-mülkünggə alamət zor zərb bilən uridu. **15** U senimu eqir

wabalar bilən urup, üqəy-baqlaringni eqir kesəlgə muptila kılıduki, kesiling künden künge eqirlixip, üqəyliring ekıp qikidu»» deyilgənidi. **16** Keyinki waqitlarda Pərwərdigar Filistiyələning wə Efiopiyləning yenidiki Ərəbləning rohinı Yəhəramoqa karxi kəzoqatti. **17** Xuning bilən ular Yəhuda zeminiə qərb kılıp besip etti wə padixah ordisiidiki barlık mal-mülükni bulang-talang kılıp, oqulliri bilən hotunlirini tutkun kılıp elip kətti; ular kənji oqli Yəhoahazdin bələk oqulliridin birinimu kəldurmidi. **18** Bu wəkədin keyin Pərwərdigar Yəhəramni urup, üqəylirini sakaymas eqir kesəlgə gıriptar kildi. **19** Wə xundak boldiki, uning kesili künden-künge eqirlixip, ikki yil waqit ətüxkə az kəloqanda, kesəllik tūpəylidin üqəyliri texilip qüxti, u tolimu azablinip əldi; uning həlki ata-bowilirini izzətləp ularə qəhuxbuy yakqandək, uningə qəhəqkandək huxbuy yekıp olturmidi. **20** Yəhəram təhtkə qikqan qeqida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənət kildi wə u dunyadin kətkəndə qəhəqkim uningə qəyoqu-həsərət qəkmidi. Halayik uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kildi, lekin padixahlar kəbristanlikiə qə dəpnə kilmidi.

22 Yerusalemda turuwtkanlar Yəhəramning kənji oqli Ahaziyani uning ornio qə padixah kılıp tiklidi; qünki Ərəblər bilən billə bargahqə besip kirgən karakqılar Ahaziyani qəkilirini qəymay ətürüwətkənidi. Xuning bilən Yəhuda padixahı Yəhəramning oqli Ahaziya səltənət kildi. **2** Ahaziya təhtkə qikqan qeqida yigirmə ikki yaxta idi; u Yerusalemda bir yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Ataliya bolup, Omri qə [nəwrə]

kizi idi. **3** Ahaziyamu Ahab jəmətining yollirioqa mangdi; qünki uning anisi uni rəzillikkə ündəytti. **4** U Ahab jəməti qiloqinidək, Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni qildi; qünki uning atisi olgəndin keyin Ahab jəmətidikilər uni həlakətkə elip baridioqan rəzil nəsihətlərnı berətti. **5** U ularning nəsihətigə əgixip, Israil padixahı Ahabning oqlı Yəhəram bilən birliktə Gileadtiki Ramotqa berip Suriyə padixahı Hazaəl bilən soquxti; xu qaoqda Suriylər Yəhəramni zəhimləndürdi. **6** Andin Yəhəram Ramahda Suriyə padixahı bilən soquxqan qaoqdiki jarahətlirini dawalitix üqün Yizrəəlgə qaytti. Andin Yəhəramning oqlı Yəhuda padixahı Azariya Ahabning oqlı Yəhəramning kesəl bolup qaloqanliqi səwəbidin uni yokliqili Yizrəəlgə bardı. **7** Həlbuki, Ahaziyaning Yəhəramni yokliqili baroqini dəl əzini həlakətkə elip baridioqan, Huda bekitkən ix idi. Qünki u baroqandin keyin Yəhəram bilən birliktə Nimxining oqlı Yəhuoqa qarxi soquxuxqa qikti. Muxu Yəhu əslidə Pərwərdigar tərıpidin Ahabning jəmətini yokitix üqün məsih qilinoqanidi. **8** Wə xundək boldiki, Yəhu Huda bekitkən həkümni Ahab jəmətining üstigə yürgüzgən wəqtida, u Yəhudadiki əməldarlarnı wə Ahaziyaning hizmitidə bolqan qerındaxlirining oqlullirini uqritip, ularni qoymay əltürüwətti. **9** Yəhu Ahaziyanimu izdidi; kixilər uni tutuwaldi (u Samariyəgə yoxurunuwaloqanidi). Ular uni Yəhunıng aldioqa apirip əltürdi. Ular uni dəpnə qildi, qünki kixilər: «Bu degən Pərwərdigarnı qin kənglidin izdigən Yəhəxəfatning nəwrisidur» degənidi. Ahaziyaning jəmətidə padixahliqni qolioqa aloqudək

birer adəm qalmidi. **10** Əmdi Aħaziyaning anisi Ataliya oqlining elginini kərgəndə, Yəhuda jəmətidiki barlıq xah nəslini ɵltürüxkə kəzoqladi. **11** Ləkin padixahning kızı Yəhoxebiyat ɵltürülüx aldida turoqan padixahning oqullirining arisidin Aħaziyaning oqli Yoaxni oqrilıqqa elip qikip, uni wə inik anisini yastuq-kirlik ambirioqa yoxurup qoydi. Xundak kılıp padixah Yəhoramning kızı, (yəni Aħaziyaning singlisi), [bax] kahin Yəhuyadaning hotuni Yəhoxebiyat Yoaxni Ataliya ɵltürüwətmisun dəp Ataliyadin yoxurup qoydi. **12** Andin keyin Yoax ular bilən Pərwədigarning ɵyidə altə yil yoxurunup turdi; u qaqlada Ataliya Yəhuda zeminida səltənət kılatti.

23 Yəttinqi yili, Yəhoyada jasarətkə kelip, Yərohamning oqli Azariya, Yəhoəhananning oqli Ismail, Obədninq oqli Azariya, Adayaning oqli Maaseyah wə Zikrining oqli Əlixafat katarlıq birqanqa yüzbəxini qakirip ular bilən əhdə tüzdi. **2** Ular Yəhuda zeminini arılap, Yəhudadiki hərəqaysi xəhərlərdin Lawiylarni wə Israildiki qong yobaxqılarni yiqdi; ular Yerusalemoqa kelixti. **3** Pütkül jamaət Hudaning ɵyidə padixah bilən əhdiləxti. Yəhoyada ularqa: — Padixahning oqli Pərwədigarning Dawutning əwladliri toqruluk wədə kıləqinidək qəqum səltənət kılıdu. **4** Mana silər kılıxinglar kərək boləqan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlıq nəwiti kəlgən kahinlar bilən Lawiylarning üqtin biri hərəqaysi dərwezilarni muəpizət kılısun; **5** üqtin biri padixah ordisini, üqtin biri «Ul dərwezisi»ni muəpizət kılısun; baxqılarning həmmisi Pərwədigar ɵyining həylilirida bolsun. **6** Ləkin kahinlar həm wəzipə ɵəydiğəqan Lawiylardin bələk həqkimni

Pərwərdigarning öyigə kirgüzmisun (kahin-lawiylar pak-mukəddəs dəp hesablanıraqqa kirixigə bolidu). Baxqa həlkning hərbi Pərwərdigar özigə bekitkən jaylarni kəzət kılsun. **7** Lawiylarning hərbi qolıqə qorallirini elip padixahni orap tursun; öz məyliqə mukəddəs öygə kirixkə urunoqan hərkim ɵltürɵlsun; silər padixah kirip-qiki yürginidə uning yenidin ayrilmanglar, — dedi. **8** Lawiylar bilən Yəhudalarning həmmisi kahin Yəhoyadaning barlıq tapiliqanlirini bəja kɵltürɵxti. Lawiylarning hərbi xabat küni nəwətkilikə kirgən wə nəwətkiliktin qüxkənlərnə öz yenida kəldurup kəldi; qünci kahin Yəhoyada həqkimni nəwətkiliktin qüxüxkə qoymidi. **9** Andin Yəhoyada kahin Dawut padixahning Pərwərdigarning ɵyidə saklaklıq nəyzə wə kəlkən-siparlırini yüzbexilarıqə tarkitip bərdi. **10** U yənə kɵpqilikni, hərbi qolıqə öz nəyzisini tutqan qalda, ibadəthanining ong tərpidin tartip sol tərpidiqə, qurbangah bilən ibadəthanini boylap padixahning ətrapida turoqzdi. **11** Andin ular xahzadini elip qiki, uning bexıqə tajni kiygüzüp, uningıqə guwahnamilərnə berip, uni padixah kildi; Yəhoyada wə uning oqulliri [huxbuy may bilən] uni məsih kildi wə «Padixah yaxısun!» dəp tovlaxti. **12** Ataliya həklərnə qepixip yürgənlikini wə padixahni tərpləwatqanlığını anglap, Pərwərdigarning ɵyigə kirip, kɵpqilikning arisıqə kəldi. **13** U qarisa, mana padixah ɵyning dərwasısida, tüwrükning yenida turatti; padixahning yenida əmədarlar bilən kanayqılar tiziloqanidi, barlıq yurtning həlki xadlinip kanay qelixatti, nəqmıqilər hərhil sazlarni qelip, jamaətni baxlap mədhiyə okutuwatatti. Buni kərgən

Ataliya kiyimlirini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dēp warkirdi. **14** Əmma Yəhoyada kahin qoxunoqa mās'ul boləan yüzbexilarni qakirtip ularoqa: — Uni səpliringlar otturisidin sirtka qikiriwetinglar; kimdəkim uningəqa əgəxsə kiliqlansun, dēp buyrudi. Qünki kahin: — Uni Pərwərdigarning əyi iqidə əltürmənglar, dēp eytkanidi. **15** Xuning bilən ular uningəqa yol boxitip bərdi; u ordining «At dərwasisi» bilən padixahning ordisiəqa kirgəndə [ləxkərlər] uni xu yərdə əltürdi. **16** Yəhoyada, pütkül jamaət wə padixah birliktə: «Pərwərdigarning həlki bolayli» degən bir əhdini tüzüxti. **17** Andin barliq həlk Baalning buthanisiəqa berip uni buzup taxlidi; uning kurbangahliri bilən məbudlirini qekip parə-parə kəlip, Baalning kahini Mattanni kurbangahların aldida əltürdi. **18** Andin keyin Yəhoyada kahin Pərwərdigarning əyidiki barliq mās'uliyətlərn Lawiy kəbilisining kahinlirining kəlioqa tapxurdi. Kahinlarni bolsa, əslidə Pərwərdigarning əy ixliriəqa nəwət bilən qaraxka, Pərwərdigarəqa atap keydurmə kurbanlik sunuxka Dawut təyinligənidi. Ular kurbanliklərn Dawutning kərsətmiliri boyiqə, huxal-huramlıq iqidə nəəqmə-nawa okuəan həlda Musəqa tapxuruloəan Təwrat-qanunida pütülginidək sunuxka mās'ul idi. **19** [Yəhoyada] yənə Pərwərdigar əyining hərəkəysi dərwasiliriəqa dərwasiwənlərn təyinlidiki, hərəkəndə ixlərdin napak kəlinəan adəmlər kirgüzülməytti. **20** U yənə yüzbexiliri, əksəngəklər, həlk iqidiki yolbaxqılar wə yurtning həmmə həlkini baxlap kəlip, padixahni Pərwərdigar əyidin elip qüxüp, «Yukiriki dərwaza» arkilik

ordioqa əkirip, padixahlıq təhtigə olturoquzdi. **21** Yurtning barlıq həlqi xadlinatti; ular Ataliyani qiliqlap öltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup qaldı.

24 Yoax təhtkə qikқан qeoqida yəttə yaxta idi, u Yerusalemda kırık yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Zibiyah bolup, Bəər-Xebalıq idi. **2** Yəhoyada kahin həyat künliridə Yoax Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kılatti. **3** Yəhoyada uningqa ikki hotun elip bərđi, u birқанqə oqul-kız pərzənt kərđi. **4** Xuningdin keyin Yoax Pərwərdigarning əyini qayta yasitix niyitigə kəldi, **5** u kahinlarni wə Lawiylarni yioqıp ularqa: — Hudayinglarning əyini onqlitip turux üqün Yəhuda xəhərlirigə berip, barlıq Israillardin yillik ianə toplanglar; bu ixni tezdin bejiringlar! — dedi. Lekin Lawiylar bu ixni bejirixkə anqə aldirap kətmidi. **6** Buni uққан padixah bax kahin Yəhoyadani qakirtip uningqa: — Əzliri nemixқа Lawiylarqa Pərwərdigarning қuli Musa Israil jamaitigə Hudaning guwahlikı saklaklık qedir üqün bəlgiligən bajni Yəhuda wə Yerusalemdin elip kelixkə buyrumidila? — dedi **7** (qünki əslidə rəzil hotun Ataliya wə uning oqulliri Hudaning əyigə bəsüp kirip, Pərwərdigarning əyidiki barlıq muқəddəs buyumlarni elip Baal butlirioqa atap təқdim kiliwətkənidi). **8** Xuning bilən padixah buyruk qüxürüp, bir sanduk yasitip Pərwərdigar əyining dərwasisining sirtioqa qoyquzdi; **9** andin: «Hudaning қuli Musa qəldə Israillarning üstigə bekitkən bajni yioqıp əkilip Pərwərdigarqa tapxurunglar» degən bir uқturux Yəhuda bilən Yerusalem təwəsidə qikırildi. **10** Barlıq əməldarlar wə barlıq həlk huxal həlda bajni

əkilip sanduq toloquqə uningqə taxlidi. **11** Lawiylar pul sanduqini padixah bu ixka məs'ul qiloqan kixining aldiqə əkəlgəndə, ular baj pulining kəp qüxkənlikini kərsə, andin padixahning katipi bilən Bax kahinning adimi kelip pul sanduqini engtürüp qurukdiqandin keyin, yənə əsli orniqə apirip qoyatti. Hərküni xundak bolup turdi; nahayiti kəp pul yiqildi. **12** Padixah bilən Yəhoyada pulni Pərwədigar öyidiki ix bejirgüqilərgə tapxurdi; ular [buning bilən] Pərwədigarning öyini ongxax wə əsligə kəltürüx üqün taxqilar bilən yaoqaqilarni, tēmürqilər bilən miskərləni yallidi. **13** Ixləmqilər tohtimay ixlidi, ongxax ixi ularning qolida onguxluk elip berildi; xundak qilip ular Pərwədigarning öyini əslidiki əlqəm-lahiyəsi boyiqə yasidi, xundakla uni tolimu puhta qilip yasap qikti. **14** Ular ixni püttürgəndin keyin exip qaloqan pulni padixah bilən Yəhoyadaning aldiqə əkilip tapxurdi. Ular buning bilən Pərwədigarning öyi üqün hərhil əswab-buyumlarni, jümlidin ibadət hizmitidiki hərhil buyumlar, kəydürmə qurbanliqlarqə munasiwətlilik qaqa-qıuqa, qazan-təhsilər wə hərhil altun-kümüx baxqa buyumlarni yasatti. Yəhoyadaning barliq künliridə, ular Pərwədigarning öyidə kəydürmə qurbanliqni daim sunup turdi. **15** Yəhoyada qerip, yaxaydiqan yexi toxup əldi; u əlgən qaoqda bir yüz ottuz yaxta idi. **16** Ular uni «Dawut xəhiri»də padixahlar qatarida dəpnə qildi, qünki u Israilqə həm Hudaoqə wə uning öyigə nisbətən nahayiti qong təhpə kərsətkənidi. **17** Yəhoyada əlgəndin keyin Yəhudadiki yolbaxqilar padixahning aldiqə kelip uningqə bax urdi; padixah ular kərsətkən

məslihətəni məqul kərdi. **18** Ular ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarning öyidin waz keqip, Axərah wə butlarning kulluqioğa kirixti. Ularining bu gunahı səwəblik Hudaning oğəzi Yəhuda bilən Yerusalemdikilərnin bexioğa kəldi. **19** Xundak bolsimu, Pərwərdigar ularni Əzigə yandurux üqün yənla ularning arisioğa pəyoğəmbərlərnə əwətti; bu pəyoğəmbərlər gərqə ularni agahlandıroqan bolsimu, ləkin ular yənla kulak salmidi. **20** U qəoğda Hudaning Rohi bax kahin Yəhoyadaning oqlı Zəkəriyoğa qüxti, u həlkənin aldidə ərə turup ularoğa: — Huda mundak dəydu: «Silər nemixkə Pərwədigarning əmirliyə hiləplik kəlisilər? Silər həq rawajlik kərməysilər, qünki silər Pərwədigardin waz kəqtinglar wə Umu silərdin waz kəqti», — dedi. **21** Halayik [Zəkəriyani] ɵltürüxkə kəstlidi; ahir ular uni padixahning əmri boyiqə Pərwədigar ɵyining həylisidə qalma-kesək kəlip ɵltürüwətti. **22** Padixah Yoax Zəkəriyaning atisi Yəhoyadaning ɵzigə kərsətkən xəpkitini yad ətək tögöl, əksiqə uning oqlini ɵltürüwətti. Zəkəriya jan üzük aldidə: — Pərwədigar bu ixni nəzirigə elip, uning hesabini alsun! — dedi. **23** Xu yilning ahiridə Suriyənin qoxuni Yoaxkə həjum kəlip kəldi; ular Yəhudoğa wə Yerusalemoğa təjawuz kəlip kirip, həlk iqidiki yəlbəxqilərnə ɵltürüp, ulardin ələqan pütün urux qəniymətlirini Dəməxk padixahning əldioğa elip bardı. **24** Dərwəkə Suriyə qoxunidin pəkət az bir kəsim əskərlər kəlgən bolsimu, ləkin Yəhudalar ata-bowilirining Hudasi Pərwədigardin waz kəqkənlikə üqün Pərwədigar qong bir qoxunni ularning qolioğa tapxurdi; ular Yoaxkə jəzə ijrə kəldi. **25** Suriylər Yoaxni təxlap kətkən qəoğda

(qünki u kattik aqrip qalqanidi) uning öz hizmatkarliri bax kaqin Yəhoyadaning oqlining qeni üqün intiqam elix kerək dəp uni kəstlidi; ular uni kariwitidila ɵltürüwətti. U xu yol bilən ɵldi; kixilər uni Dawut xəqiridə dəpnə qilqini bilən, biraq padixahlarning kəbristanliqioqə dəpnə qilmidi. **26** Uni kəstligənlər munular: — Ammoniy ayal Ximiyatning oqli Zabad bilən Moabiy ayal Simritning oqli Yəhəzabad idi. **27** Yoaxning oqlulliri, uningqə qaritilqan kattik wə nuroqun aqah bexarətlər, xundakla uning Hudaning ɵyini yengibaxtin selixqə dair ixliri «padixahlarning təzkiriliri» degən kitabning izahliroqə pütülgəndur. Yoaxning oqli Amaziya uning ornioqə padixah boldi.

25 Amaziya təhtkə qikqan qeoqida yigirmə bəx yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə tokkuz yil səltənət qildi. Uning anisining ismi Yəhoaddan bolup, Yerusalemlik idi. **2** Amaziya Pərwərdigarning nəziridə toqra bolqan ixlarni qildi, lekin pütün kəngli bilən qilmidi. **3** Wə xundak boldiki, u padixahlıqini mustəhkəmliwalqandin keyin padixah atisini ɵltürgən hizmatkarlirini tutup ɵltürdi. **4** Lekin Musaqə qüxürülgən qanun kitabida Pərwərdigarning: «Nə atilarni oqlulliri üqün ɵlümgə məhqum qilixqə bolmaydu nə oqlullirini atiliri üqün ɵlümgə məhqum qilixqə bolmaydu, bəlki hərberi öz qunahı üqün ɵlümgə məhqum qilinsun» dəp pütülgən əmri boyiqə, u ɵltürgiqilərninq balilirini ɵlümgə məhqum qilmidi. **5** Amaziya Yəhudalarni yioqip, jəmətlirigə qarap pütün Yəhudalarni wə Binyaminlarni mingbexi wə yüzbexilar astioqə bekitti; u ulardin yigirmə yaxtin

axqanlarning sanini eliwidi, jənggə qıqalaydıoqan, qolıoqa nəyzə wə qalkən alalaydıoqan hil ləxkərdin üq yüz ming adəm qıkti. **6** U yənə bir yüz talant kümüx sərp kılıp Israildin yüz ming batur jəngqi yalliwalıdı. **7** Ləkin Hudaning bir adimi uning alıdıoqa kəlip: — I padıxahım, Israil qoxunini əzliri bilən billə baroquzmıoqayla; qünki Pərwərdigar Israillar yaki Əfrayımlarning heqkaysisi bilən billə əməs. **8** Həttə sili qoqum xundək qılımən, baturanə kürəx qılımən desilimu, Huda əzlirini düxmən alıdı yikıtidu, qünki Huda insanoqa yadəm berıxkimu qadırdur, insanni yikıtıxkimu qadırdur, dedı. **9** Amaziya Hudaning adımıgə: — Əmısə mən Israilning yallanma qoxunıoqa bərgən yüz talant kümüxni qandək qılsam bolıdu? — dəp sorıwıdı, Hudaning adimi uningə: — Pərwərdigar əzlirigə buningdinmu ziyadə kəp berıxkə qadırdur, dəp jawab bərdı. **10** Xuning bilən Amaziya Əfrayımdin əzigə kəltürülgən yallanma qoxunni ayrip qıqıp, əylirigə qayturuwətti; xu səwəbtin ular Yəhudalarəqa bək oqəzəplinip, qattıq kəhr iqidə əylirigə qaytıp ketıxtı. **11** Amaziya jasaritini uroqutup, əzining həlkini baxlap «Xor wadısi»ə berip Seirlardin on ming adəmni yəqətti. **12** Yəhudalar yənə on ming adəmni tirik tutuwəlip, tik yarning lewıoqa apirip, yardin ittiriwıdı, ularning həmmisi parə-parə qilinip taxlandı. **13** Həlbuki, Amaziya əzi bilən billə jəng qılıxqa ruhsət qılmay qayturuwətkən yallanma əskərlər Samariyədin Bəyt-Horunoqıqə boləqan Yəhudaning hərkaysi xəhərlirigə hujum kılıp kirip üq ming adəmni kirip taxlıdı həm nuroqun mal-mülükni bulap kətti. **14** Ləkin xundək boldiki,

Amaziya Edomiylarni mæqlup kīlip qaytip kəlgən qaqda u Seirlarning butlirininu elip kelip, ularni ʔzi ʔqūn mæbud kīlip, ularʔa bax urdi wə ularʔa huxbuy yakti. **15** Xu səwəbtin Pərwədigarning ʔəziʔi Amaziyaʔa kəzəʔaldi, U uning aldiʔa bir pəʔʔəmbərnı ʔwətti. Pəʔʔəmbər uningʔa: — ʔz həlkini sening kəlungdin kutkuzalmıʔan bu həlkning iləhlirini zadi nemə dəp izdəysən? — dedi. **16** Wə xundak boldiki, u padixahka tehi səz kiliwatkada, padixah uningʔa: — Biz seni padixahning məslıhəʔqisi kīlip tikligənmu? Kəy, bu gepingni! ʔlgūng kəldimu nemə? — dedi. Xuning bilən pəʔʔəmbər gəptin tohtidi-də, yənə: — Bu ixni kīʔəning həm nəsihətimgə kulak salmiʔəning ʔqūn Pərwədigar seni yəkıʔixni kərar kildi, dəp bilimən, — dedi. **17** Xuningdin keyin Amaziya məslıhəʔlixip, Israilning padixahi Yəhuning nəwrisi, Yəhəʔahazning oʔli Yoaxning aldiʔa əʔqilərnı mangdurup: «Kəni, [jəng məydanida] yüz turanə kəʔuxəyli» dedi. **18** Israilning padixahi Yoax Yəhədaning padixahi Amaziyaʔa əʔqi ʔwətip mundaʔ səzlərnı yətküzdi: «Liwandiki tikən Liwandiki kedir dərihigə səz ʔwətip: «ʔz kizingni oʔlumʔa hotunlukka bərgin!» — dedi. Lekin Liwandiki bir yawayi həywan ʔtəp ketiwetip, tikənni dəssiwətti. **19** Sən dərwəkə Edomning ʔstidin ʔəlibə kilding; kənglūngdə ʔz-ʔzūngdin məʔrurlinip yayrap kəʔting. Əmdi ʔyūngdə kəʔəning yahxi; nemixka bəxingʔa külpəʔ kəʔtūrip, ʔzūngni wə ʔzūng bilən Yəhədanı baləʔa yikıʔisən?». **20** Əmma Amaziya kulak salmidi. Bu ix Hudadin kəldi; qūnki ular Edomning iləhlirini izdigənidi, Huda ularni [Yoaxning] kəʔiʔa qūxsun dəp

ənə xundak orunlaxturoqanidi. **21** Xuning bilən Israil padixahı Yoax jənggə atlinip qıktı; ikki tərəp, yəni u Yəhuda padixahı Amaziya bilən Bəyt-Xəməxtə, jəng məydanida yüz turanə uqraxti. **22** Yəhudaning adəmliri Israilning adəmliri tərıpidin tirıpirən kılınip, hər biri öz öyigə qeqip kətti. **23** Israil padixahı Yoax Bəyt-Xəməxtə Yəhoahazning nəwrısı, Yoaxning oqlı Yəhuda padixahı Amaziyanı əsir kılıp Yerusalemqə elip bardi; wə u Yerusalemnıng sepilining Əfrayim dər wazisidin tartip burjək dər wazisiqləqə boləqan tət yüz gəzlik bir bəlikini ərüwətti. **24** U Hudaning ɵyidə, Obəd-Edom məs'ul bolup saqlawatqan wə padixahning ordisidiki həzinidin tepiləqan barlıq altun-kümüx, qəqa-qıqılarnı buliwaldi wə kepillik süpitidə birnəqqə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **25** Israil padixahı Yəhoahazning oqlı Yoax ɵlgəndin keyin, Yoaxning oqlı, Yəhudaning padixahı Amaziya on bəx yil ɵmür kərđi. **26** Amaziyanıng qaləqan əməlliri bolsa, mana ularning həmmisi baxtin ahiriqləqə «Yəhuda wə Israil padixahlırınıng tarihnəmisi»da pütülgən əməsmidi? **27** Amaziya Pərwərdigardın waz kəqkəndin baxlapla Yerusalemda bəzilər uni kəstləxkə kirixkənidi; xuning bilən u Lakıx xəhırigə qeqip kətti; ləkin kəstligüqilər kəynidin Lakıxkə adəm əwətip, u yərdə uni ɵltürđi. **28** Andin ular uni atlarəqə artip Yerusalemqə elip bardi. U Yerusalemda ata-bowilirini ng arisida «Yəhudaning xəhıri»də dəpnə kılindi.

26 Yəhudaning barlıq həlki unıng on altə yaxkə kirkən oqlı Uzziyanı tikləp, uni atisi Amaziyanıng ornida padixah kıldı **2** (padixah atisi ata-bowilirini ng arisida

uhliqandin keyin, Elat xəhirini qaytidin yasap, Yəhudaqə yənə təwə qiloquqi dəl Uzziya idi). **3** Uzziya təhtkə qikqan qeoida on altə yax idi; u Yerusalemda jəmiy əllik ikki yıl padixahlik kildi. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, Yerusalemlik idi. **4** U atisi Amaziyaning barlik qiloqanliridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kildi. **5** Huda bərgən alamət kərünüxlər bilən yorutuloqan Zəkəriya Uzziyaqə təlim bərgəqkə, u həyat wəqtida Uzziya Hudani izdidi; wə u Pərwərdigarni izdigən künlərdə Huda uning ixlirini rawan kildi. **6** U qikip Filistiyərgə hujum kildi wə Gatning sepilini, Jabnəhning sepilini wə Axdodning sepilini qakturuwətti. Yənə Axdod ətrapida, xundakla Filistiyələr arisida birnəqqə xəhər bərpa kildi. **7** Huda uning Filistiyələr wə Gur-baalda turuwatqan Ərəblər bilən Maonlarqə qarxi uruxioqə yardım bərdi. **8** Ammoniyələr Uzziyaqə olpan təlidi; Uzziya tolimu qüdrətlik bolup, nam-xəhriti taki Misirning qegrisiqiqə tarkaldi. **9** Uzziya Yerusalemdiki «Burjək dərwasisi»da, «Jilqə dərwasisi»da wə sepilning kayrilidioqan yeridə munarlar saldi wə ularni ajayip mustəhkəm kildi. **10** U yənə qəllərdə birmunqə kəzət munarlirini salquzdi wə kəp quduklarni kolatti; qünki uning Xəfəlah tüzlenglikidə wə egizliktə nuroqun qarwisi bar idi; u yənə terikqilikqə amraq bolqəqqa, taqlarda wə etiz-baqlarda [nuroqun] baqlənlərnə wə üzümqilərnə yallap ixlətti. **11** Uzziyaning yənə uruxqə məhir qoxuni bar idi. Qoxun katip Jəiyəl wə əməldar Maaseyah eniklioqan sanqə asasen kəsim-kəsimlər boyiqə bəlünüp, padixahning sərdarliridin biri bolqan Hananiyaning yetəkqiləki astida səp bolup jənggə qikatti.

12 Bu batur jəngqilər iqidiki hərəkəysi jəmət baxliri jəmiy ikki ming altə yüz kixi idi. **13** Ularning yetəkqiliki astidiki qoxun jəmiy üq yüz yətmix yəttə ming bəx yüz bolup, həmmisi ixta qabil, jəngdə mahir idi, ular padixahqa yərdəmlixip düxməngə hujum qilalaytti. **14** Uzziya pütkül qoxunidiki ləxkərlirini qalkən, nəyzə, dobuloqa, sawut, okya wə saloqilar bilənmu qorallanduroqanidi. **15** U yənə Yerusalemda ustilar ijad qiləqan oq bexi wə yooqan taxlarni atquqi üskünilərnə yəsitiq, ularni sepil munarlırioqa wə burjəklirigə orunlaxturoqanidi. Uning nam-xəhriti yirəq-yirəqlərioqa kətkənidi, qünki u alamət yərdəmlərgə erixkəqkə, karamət qudrət tapqanidi. **16** Lekin u küqəygəndin keyin, məqrurlinip kətti wə bu ix uni həlakətkə elip bardı. U Hudasi Pərwərdigarəqa itaətsizlik qilip, huxbuygah üstidə huxbuy yəkimən dəp Pərwərdigarning öyigə kirdi. **17** Kahin Azariya bilən Pərwərdigarning baxqa kahinliridin səksən əzimət uning arkidın kirdi; **18** Ular padixah Uzziyani tosup: — I Uzziya, Pərwərdigarəqa huxbuy yekix sanga təwə ix əməs, bəlkə huxbuy yekixqa mükəddəs hizmətkə ataloqan kahinlar boləqan, Hərurning əwladlırioqa mənəsuqtur; mükəddəshanidin qikqin, qünki itaətsizlik qilip qoydung; sən Huda Pərwərdigardın izzət tapalmaydıoqan bolup qalisən, dedi. **19** Uzziya qattıq qəzəpləndi; u huxbuy yəkkili turoqan hələttə, qolida bir huxbuydannı tutup turatti; u Pərwərdigarning öyidiki huxbuygahning yenida turup kahinlarəqa qəzəpliniwatqan qaoqda, kahinlarning aldidila uning pixanisiəqa mahaw ərləp qıkti. **20** Bax kahin Azariya bilən baxqa kahinlar qarisa, mana, birdinla

uning pixanisiyoğa mahaw ərlep qikqanidi; ular dərhal uni qikiriwetixkə ittərđi; u özimu qikip ketixkə aldiridi, qünki Pərwərdigar uni uroqanidi. **21** Padixah Uzziyani taki ɵlgüqə mahaw kesili qirmiwaldi; u mahaw kesili boloqaqqa, ayrim bir ɵyđə turdi; xuning bilən u Pərwərdigarning ɵyigə kirixtin məhrum qilindi. Uning oqlı Yotam ordining ixlirini baxqurup, yurt soridi. **22** Uzziyaning baxqa əməlliri bolsa baxtin ahiriqıqə Amozning oqlı Yəxaya pəyqəmbər tərıpidin yezip qalduruloqandur. **23** Uzziya ɵzining ata-bowiliri arisida uhlidi; bəzilər: — «U mahaw boloqan adəm» degəqkə, u ata-bowiliri qatarida yatquzuloqan bolsimu, padixahlar kəbristanliqıqə təwə [qətrək] bir yərlikkə dəpnə qilindi. Andin oqlı Yotam uning orniqə padixah boldi.

27 Yotam təhtkə qikqan qeqlida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yıl səltənət qildi; uning anisining ismi Yəruxa bolup, Zadokning kizi idi. **2** U atisi Uzziyaning barlıq qiloqanliridək Pərwərdigarning nəziridə durus boloqanni qildi (lekin u Pərwərdigarning muqəddəshanisiqə kirmidi). Lekin həlk yənıla buzuk ixlarni qiliwərđi. **3** Pərwərdigar ɵyining yukiriki dərwasisini yasatquqi Yotam idi; u yənə Ofəldiki sepildimu nuroqun quruluqlarni qildi. **4** U Yəhüdaning taoqliq rayonida xəhərlərnı bina qildi, ormanliqlardimu qəl'ə-qoroqanlar wə kəzət munarlırini yasatti. **5** U Ammoniylarning padixahi bilən urux qilip ularni yəngdi; xu yili Ammoniylar uningqə üq talant kümüx, ming tonna buqday, ming tonna arpa olpan bərđi; Ammoniylar ikkinqi wə üqinqi yilimu uningqə ohxax olpan elip

keldi. **6** Yotam Hudasi Pərwərdigar aldida yollirini toqra qilqini üqün kudrət tapti. **7** Yotamning qaloqan ixliri, jümlidin qilqan jəngliri wə tutqan yollirining həmmisi mana «Yəhuda wə Israil padixahlirining tarihnəmisida» pütülgəndur. **8** U təhtkə qikqan qeoqida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil səltənət kildi. **9** Yotam ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»gə dəpnə qilindi; oqlı Aqaz uning ornioqa padixah boldi.

28 Aqaz təhtkə qikqan qeoqida yigirmə yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil səltənət kildi. U atisi Dawutqa ohxax Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni qilmay, **2** Bəlki Israilning padixahlirining yolioqa kirip mangdi; u hətta Baallaroqa atap məbudlarni quyduydi; **3** Pərwərdigar Israillar zeminidin həydəp qiqaroqan əllərnin yirginqlıq gunahlirini dorap, Hinnom jiloqisida küjə köydürdi, əzinin pərzəntlirini ottin ətküzüp köydürdi; **4** Yənə «yukiri jaylar»da, dənglərdə wə hərqaysi kəkərgən dərəh astida köydürmə kurbanlıq kildi wə küjə köydürdi. **5** Xunga, uning Hudasi Pərwərdigar uni Suriyə padixahinin qolioqa tapxurdi; Suriylər uni tarmar kəltürüp, Yəhudadin nuroqun həlkni tutkun qilip Dəməxkqə elip kətti. Huda yənə uni Israil padixahinin qolioqa tapxurdi, Israil padixahı [Yəhudada] qong qiroqinqilik elip bardi. **6** Rəmalıyanin oqlı Pikaq Yəhudada bir kün iqidə bir yüz yigirmə ming adəmnı əltürdi, ularnin həmmisi əzimətlər idi; buning səwəbi, ular ata-bowilirinin Hudasi Pərwərdigardin waz kəqkənidi. **7** Zikri isimlik bir Əfraimiy əzimət bar idi; u padixahnin oqlı Maasiyahani, ordinin bax oqojidari

Azrikam wə padixahning bax wəziri Əlkanahni kətl qildi. **8** Israillar öz qerindaxliridin ikki yüz ming ayal, oqul-qiz balilarni tutkun qilip elip kətti; ular yənə Yəhudadin nuroqun urux oqəniymətlirini bulang-talang qilip Samariyəgə əkətti. **9** Lekin u yərdə Pərwərdigarning Odəd isimlik bir pəyoqəmbiri bar idi; u Samariyəgə qaytip kəlgən qoxunning aldiqə qikip ularqə: — Qaranglar, ata-bowanglarning Hudasi Pərwərdigar Yəhudalarni aqqiqida siləring qolunglarqə tapxurdi wə silər pələkkə yətkən kəhr-i-qəzəp bilən ularni əltürdünglar. **10** Əmdi silər yənə Yəhudalar bilən Yerusalemliklarni məjburiy əzünglarqə qul-didək qilməqə boluwatisilər. Lekin silər əzünglarmu Hudayinglar Pərwərdigar aldida gunah-itaətsizliklər ətküzdünglarqə? **11** Əmdi gepimgə qulək selinglar! Qerindaxliringlardin tutkun qilip kəlgənlərnə qayturuwetinglar, qünki Pərwərdigarning qattik qəziqi bexinglarqə qüxəy dəp qaldi, dedi. **12** Xuning bilən Əfraimlarning birqanqə yəlbaxqiliri, yəni Yoqananning oqlı Azariya, Məxillimotning oqlı Bərəkiya, Xallumning oqlı Həzəkiya wə Hədlayning oqlı Amasa qozqilip qikip jəngdin qaytip kəlgən qoxunni tosuwelip **13** ularqə: — Bu tutkunlarni bu yərgə elip kirsənglar bolmaydu; bizning Pərwərdigarning aldida gunahimiz turup, yənə tehimu kəp gunahlar wə itaətsizliklərnə aynitmaq qiməsilər? Qünki bizning itaətsizlikimiz həlimu intayin əqirdur, Israilning bexiqə otluk kəhr-i-qəzəp qüxəy dəp qaldi, dedi. **14** Xuning bilən ləxkərlər tutkunlar bilən urux oqəniymətlirini yəlbaxqilar wə pütkül jamaət aldida qaldurup qoydi. **15** Yukirida ismi tilqə

elinoqan kixilər qozqilip, tutkunlarni baxlap qikti, urux
oqaniymatliri iqidin kiyim-keqək wə ayaoqlarni ularning
arisidiki barlik yalingaq, yalang ayaoq turoqanlaroqa
kiygüzüp, həmmisini yemək-iqmək bilən oqizalandurdi,
üstibaxlirini maylidi, barlik ajizlarni exəklərgə mindürüp,
həmmisini «Horma dərəhliri xəhəri» dəp atilidioqan
Yerihooqa, öz kerindaxlirining kexioqa apirip koydi,
andin Samariyəgə kaytti. **16** Bu qaoqda Ahaz padixah
Asuriyəning padixahlirioqa yardım tiləp adəm əwətti, **17**
qünki Edomiylar yənə Yəhudaqa hujum kilip nuroqun
adəmni tutkun kilip kətkənidi. **18** Filistiyərmu Xəfəlah
tüzlənglikidiki wə Yəhudaning jənubidiki xəhərlərgə
tajawuz kilip kirip, Bəyt-Xəməx, Ayjalon, Gədərot, Sokoh
wə Sokohqa təwə yeza-kixlaqlarni, Timnah wə Timnahqa
təwə yeza-kixlaqlarni, Gimzo wə Gimzoqa təwə yeza-
kixlaqlarni ixoqal kilip, xu yərlərgə jaylaxkanidi. **19**
Pərwərdigar Yəhudaning padixahi Ahaz tüpəylidin
Yəhudani horlukqa kaldurdi; qünki Ahaz Yəhudani
itaətsilikə ezikturdi wə əzi Pərwərdigarqa eoqir
asiylik kildi. **20** Asuriyəning padixahi Tiglat-Pilnəsər
dərəkə uning yenioqa kəldi, lekin yardım berixning
ornioqa, uningqa kəp awariqilikləni kəltürdi. **21** Qünki
Ahaz Pərwərdigarning eyidin, padixahning ordisidin,
xundakla əməldarlarning əyliridin kəp mal-dunyani
qikirip, Asuriyə padixahioqa bərgən bolsimu, lekin
uningqa heq paydisi bolmidi. **22** Muxundak intayin
müxkül pəyttə bu padixah Ahaz Pərwərdigar aldida
tehimu eoqir kəbihlikə qəküp kətti. **23** U əzini
məoqlup kiləqan Dəməxkning ilahlirioqa kurbanlik sundi,

qünki u: «Suriyəning padixahlirining ilahliri ularoşa yardım kildi, xunga mənmu ularoşa kurbanlıq sunup, ularni mangimu yardım beridioşan kilmən» dedi. Lekin əksişə bu butlar uning özini, xundakla barlıq Israillarni həlakətke elip bardi. **24** Aşaz Pərwərdigarning öyidiki əswab-buyumlarni yioşip elip qikiş, ularni kesipezip parə-parə kiliwətti; wə Pərwərdigarning öyining dərwasilirini peqətlivətti. Həm əzi üqün Yerusalemining hərbi dokmoxida kurbangahlarni saloşuzdi. **25** U yənə Yəhudaning hərşaysi xəşərliridə baxşə iləşləroşa huxbuy yekix üqün «yukiri jaylar»ni saloşuzdi, xundak kiliş ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarning oşəziş kəzoşaldi. **26** Mana, uning kəloşan ixliri, jümlidin barlıq tutşan yolliri baxşin-ahirişiqə «Yəşuda wə Israil padixahlirining tarişnamisi»da pütülgəndur. **27** Aşaz ata-bowiliri arisida uhlidi; kixiləş uni Yerusalemin xəşirigə dəpnə kildi, lekin uni Israil padixahlirining kəbristanlişiqə dəpnə kilmidi. Oşqli Həşəkiya uning ornişə padixəş boldi.

29 Həşəkiya təhtkə qikşan qeoşida yigirmə bəş yaxta idi; u Yerusalemda yigirmə tokşuz yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Abiya bolup, Zəkəriyaning kizi idi. **2** [Həşəkiya] atisi Dawut barlıq kilişanliridə, Pərwərdigarning nəziridə duruş bolşanni kildi. **3** U təhtkə qikşan birinş yilining birinş eyida Pərwərdigariş öyining dərwasilirini aqturup, yengibaxşin yasatti. **4** U kəşinlar bilən Lawiylarni [Hudaning öyigə] qəşirip kelip, [aldinş] həylišining məydanining xərk təripigə yioşip, **5** ularoşa: — I Lawiylar, gepimş kulaş selinlar; özünqlarni Hudəşə atəş pakizlanqlar wə ata-bowanglarning

Hudasi Pərwərdigarning öyini uningəja mukəddəs kəlip pakizlanglar, mukəddəshanidin barlik paskina nərsilərnə qikərip taxlanglar. **6** Qünki bizning ata-bowilirimiz asiylik kəlip, Hundayimiz Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni kəlip, Uningdin waz kəqti, Pərwərdigarning turaləjusidin yüzini ərüp, Uningəja arkini kəldi. **7** Ular aywanning ixiklirini etiwətkən, qiraəjlarnə eqüriwətkən, huxbuy yakmiojanidi wə mukəddəshanida Israilning Hudasioja heq keydürmə kurbanliklarnə sunmaydiojan bolup kətkənidi; **8** Xu səwəbtin Pərwərdigarning əzəzipi Yəhuda bilən Yerusalemdikilərnə üstigə qüxüp, huddi əz kəzünglar bilən kərüp turojininglardək, ularnə dəhxətkə selip, wəhimə boluxkə həm zanglik kəlip ux-ux kəlinidiojan obyektə aylandurup kəydi. **9** Xu səwəbtin ata-bowilirimiz kəliq astida kəldi; oəul-kizlirimiz wə hotunlirimizmu tutkun kəlinidi. **10** Əmdi mən Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarning əzəzipining bizdin yanduruluxi üqün, Uning bilən əhdilixix niyitigə kəldim. **11** I balilirim, əpəil bolmanglar; qünki Pərwərdigar silərnə Əz aldida turup hizmitidə boluxkə, Uning hizmətkari bolup huxbuy yekixkə talliojan, dedi. **12** Xuning bilən Lawiylardin təwəndikilər ornidin turup otturioja qikəti: — Kohətlardin boləjan Amasayning oəli Maəat wə Azariyaning oəli Yoel, Mərarilardin Abdining oəli Kix, Yəəalləəlning oəli Azariya, Gərxonlardin Zimməhning oəli Yoəh, Yoəhning oəli Edən, **13** Əlizafanning əwladliridin Ximri bilən Jəiyəl, Asafning əwladliridin Zəkəriya bilən Mattaniya; **14** Həmannəg əwladliridin Yəəiyəl bilən Ximəy, Yədutunning əwladliridin Xemaya bilən Uzziyəllər.

15 Ular qerindaxlirini yiqip, özlrini [Hudaq] atap paklidi, padixahning tapxurukı, Pərwərdigarning əmri boyiqə Pərwərdigarning öyini pakizlaxka kirdi. **16** Kahınlar Pərwərdigarning öyining iqqirisigə pakizlaxka kirdi; ular Pərwərdigarning mukəddəs jayidin tapqan barlıq napak-nijis nərsilərnı Pərwərdigar öyining həylisioqə toxup qıktı; andin ularnı Lawıylar elip qikip, [xəhər sirtidiki] Kidron jıləsisioqə apirip təkti. **17** Ular birinqi aynıng birinqi künidin baxlap, əyni kəytidin Hudaq atap pakizlaxka kirixip, səkkizinqi künı Pərwərdigar öyining aywinioqə qıktı; ular [yənə] səkkiz kün wəqit sərp kılıp Pərwərdigar öyini pakizlap, birinqi aynıng on altinqi künigə kəlgəndə ixni tügətti. **18** Andin ular Həzəkiya padixahning aldioqə kirip: — Biz Pərwərdigarning pütkül öyini, jümlidin kəydürmə kurbanlıq kurbangahını wə uningdiki barlıq kaqa-kuqa, əswablarnı, «təkdım nan» tizilidioqan xirəni wə xirə üstidiki barlıq kaqa-kuqa, əswablarnı pakizliwəttuk; **19** Ahaz padixah təhttiki qeoida asiylıq kılıp taxliwətkən barlıq kaqa-kuqa, əswablarnı təyyarlap təh kılıp, pakizlap koyduk; mana, ular hazır Pərwərdigarning kurbangahı aldioqə koyuldi, dedi. **20** Həzəkiya padixah ətigəndə tang səhər ornidin turup xəhərdiki əməldarlarnı yiqip Pərwərdigarning öyigə qıktı. **21** Ular padixahlıq üqün, mukəddəshana wə pütün Yəhudalar üqün gunah kurbanlıqı kılıxka yəttə buqa, yəttə qoqkar, yəttə qoza wə yəttə tekə elip kəldi; [padixah] Hərun əwladliri boləqan kahınlarəqə bularnı Pərwərdigarning kurbangahioqə sunuxni buyrudi. **22** Ular buqılarnı boquzlidi, kahınlar kənini elip, kurbangahka

səpti; andin ular qoqarlarnimu boquzlap, qenini qurbangahqa səpti; qozilarnimu boquzlap, ularning qenimiu qurbangahqa səpti. **23** Ahirida gunah qurbanliki qilinidigan tekiləni padixah wə jamaət aldioqa yetiləp keliwidi, [padixah wə jamaət] kollirini tekilə üstigə qoyuxti. **24** Kaqinlar tekiləni boquzlap, qenini barliq Israillarning gunahi üqün kəqürüm-kafarət süpitidə qurbangahqa səpti; qünki padixah: «Kəydürmə qurbanlik wə gunah qurbanliki barliq Israillar üqün sunulsun» degənidi. **25** Padixah yənə Lawiylarni Pərwərdigar əyidə Dawutning, [Dawut] padixahning aldin kərgüqisi gadning wə Natan pəyoqəmbərnin buyruqinidək jangjang, təmbur wə qiltar qatarliq sazlarni tutup, səp bolup turuxqa təyinlidi (qünki əslidə bu əmr Pərwərdigardin, əz pəyoqəmbərlirinin wastisi bilən tapilanoqanidi). **26** Xuning bilən Lawiylar Dawutning sazlirini, kaqinlar kanaylarni tutqan qalda turuxti. **27** Həzəkiya kəydürmə qurbanlik qurbangah üstigə sunulsun, dəp buyrudi. Kəydürmə qurbanlik sunuloqan qaman, Pərwərdigarəqa ataloqan nəoqmə-nawa qilinixqa, kanaylar qelinixqa wə Israilning padixahi Dawutning sazliri təngkəx qilinixqa baxlidi. **28** Pütkül kəydürmə qurbanlik ətküzülüp boluqə, pütkül jamaət səjdigə olturuxti, nəoqmə-nawaqilar nəoqmə-nawa qilixti, kanayqilar kanay qelip turdi. **29** Kəydürmə qurbanlik ətküzülüp boləanda, padixah wə uning bilən qazir boləanlarning həmmisi tizlinip səjdə qilixti. **30** Həzəkiya padixah wə əməldarlar yənə Lawiylarəqa Dawutning wə aldin kərgüqi Asafning xeiliri bilən Pərwərdigarəqa Həmdusana

o'quxni buyrudi; xuning bilən ular huxal-huramlik bilən Pərwərdigarəja həmdusana o'quxup, bax egip səjdə qilixti.

31 Həzəkiya: — Silər əmdi əzünglarni Pərwərdigarəja mukəddəs boluxka beo'xliəjanikənsilər, aldioja kelinglar, qurbanliklar, təxəkkür qurbanliklirini Rəbning əyigə kəltürüp sununglar, dewidi, jamaət qurbanliklar wə təxəkkür qurbanliklirini kəltürüxti; haliojanlar keydurmə qurbanlikini kəltürüxti. **32** Jamaət elip kəlgən keydurmə qurbanliklar təwəndiqə: — yətmix buka, yüz qoqkar, ikki yüz qoza; bularning həmmisi Pərwərdigarəja atap keydurmə qurbanlikka əkilingənidi. **33** Bulardin baxka Pərwərdigarəja atalojan altə yüz buka, üq ming qoymu bar idi. **34** Kahinlar bək az boləjaqka, keydurmə qurbanlik mallirining terisini soyuxka ülgürəlməytti; xunga Lawiy qerindaxliri taki mallar soyulup boləjuqə həm baxka kahinlar əzlrini [Hudaəja] atap paklap boləjuqə yardəmləxti (qünki Lawiyar əzlrini [Hudaəja] atap paklax ixida kahinlarəja nisbətən bəkrək ihlasməni idi). **35** Uning üstigə keydurmə qurbanliklar nahayiti kəp idi, xundakla inaklik qurbanliklirining meyi wə keydurmə qurbanliklarəja qoxulojan xarab hədiyilirimu nahayiti kəp idi. Xundak qilip Pərwərdigar əyidiki ibadət hizmətliri yengibaxtin əsligə kəltürüldi. **36** Huda Əz həlkigə bu ixlarni orunlaxturojanliki üqün Həzəkiya wə pütkül həlkə tolimu huxal boluxti; qünki bu ixlar bək tezla bejirilib boləjanidi.

30 Həzəkiya pütün Israiləja wə Yəhudaəja adəm əwətip həmdə Əfraimlar bilən Manassəhlərgə hət yezip, ularni Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarni seəjinip

«ötüp ketix heyti»ni ötküzüx üqün Yerusalemoğa, Pərwərdigarning öyigə yiojilixni qaqirdi. **2** (Padixah, əməldarliri wə Yerusalemdiki barlıq jamaət bilən billə məslihətlixip, ikkinqi ayda ötüp ketix heytni ötküzəyli dəp qararoğa kelixti. **3** Lekin paklanoğan kaşınlar yetixmigəqkə, həlkmu Yerusalemoğa yiojilip bolmioqqa, heytni waktida ötküzəlmidi). **4** Padixah wə pütkül jamaət bu pilanni nahayiti yahxi boptu, dəp qaridi. **5** Xuning bilən ular pütkül Israilning Bəər-Xebadin Danojiqə barlıq həlkini Yerusalemoğa kelip, Israilning Hudasi Pərwərdigarni seojinip ötüp ketix heytni ötküzüxkə qaqiriknamə əwətəyli, dəp bekitti; qünki ular heytni uzun wakitlardin buyan pütülgən bəlgilimə boyiqə ötküzülmigənidi. **6** Qaparmənlər padixah bilən əməldarlarning hətlirini elip, pütün Israil wə Yəhuda yurtini kezip, padixahning yarlıqi boyiqə mundak həwəni jakarlidi: «I Israillar, Ibrahim, Ishaq wə Israilning Hudasi boləğan Pərwərdigarəğa yenip kelinglar, xundak kilsanglar U Asuriyə padixahlirining qanggilidin kutuloğan qaldinglarning yenioğa yenip kelidu. **7** Ata-bowanglar wə qerindixinglarəğa ohxax bolmanglar; ular öz ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarəğa asiylik qiloqqa, U huddi silər kergəndək ularni harabiqilikkə tapxuroğan. **8** Ata-bowanglarəğa ohxax boynunglarni qattik qilmanglar; Pərwərdigarning otluk oəzipining silərdin kətürölüp ketixi üqün, əmdi silər Pərwərdigarəğa beqininglar, U mənggügə Əzigə has dəp atioğan mukəddəshanioğa kelip, Hudayinglar boləğan Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar. **9** Əgər silər Pərwərdigarəğa kaytsanglar,

qerindaxliringlar wə bala-qaqiliringlar əzlirini tutkun
qiloqlarning aldida rəhim-iltipatqa erixip, bu yurtqa
qaytip kelidu; qünki Hudayinglar bolqlan Pərwədigar
xapaətlık wə rəhimliktur; silər Uning tərıpıgə ətsənglar,
U silərdin yüz ərüməydu». **10** Qaparmənlər xəhərmu-
xəhər berip, taki Zəbulunəqiqə Əfrim wə Manassəhning
yurtlirini kezip qıktı; lekin u yərdikilər ularni zanglik
qilip məshirə qilatti. **11** Həlbuki, Axir, Manassəh wə
Zəbulunlardin bəziliri əzlirini təwən tutup Yerusalemqə
kəldi. **12** Uning üstigə, Hudaning qoli Yəhudalarning üstidə
bolup, ularni bir niyəttə padixahning wə əmədlarlarıning
Pərwədigarıning səzigə əsasən qıqarqlan əmrini ixqa
axuruxqa bir jan bir dil qildi. **13** Xuning bilən ikkinqi
ayda nuroqlan kixilər petir nan həytini ətüzüx üqln
Yerusalemqə yioqlqlanidi; toplanqlan həlk zor bir
türküm adəm idi. **14** Ular qozqlilip Yerusalemqə xəhıridiki
qurbangahlarıni buzup yokitip, isriqgahlarınimu elip
qıqlip, Kidron jilqlisioqla apirip taxlıdi. **15** Ular ikkinqi
ayning on tətinqi küni ətüp ketix həytiqla atalqlan
[qozıqlarni] soydi. Kahınlar bilən Lawıylar bununqla
qarap hijil bolup, əzlirini [Hudaqla] mükəddəs boluxqa
paklap, kəydürmə qurbanlıqlarıni Pərwədigarıning ətıgə
elip kelixti. **16** Ular Hudaning adimi bolqlan Musaqə
qüzürülgən Təwrat qanunioqla əsasən, bəlgilimə boyiqə əz
orunlırioqla kelip turuxti. Kahınlar Lawıylarıning qolidin
qanni elip [qurbangahqa] səpti. **17** Jamaət iqidə paklinip
bolmioqlanlar heli bolqlaqqa, Lawıylar paklanmioqlan barlıq
kixilərnıng ornida ətüp ketix həytiqla beqlıqlanqlan
qozıqlarni Pərwədigarqla atax üqln soyuxqa məs’ul idi.

18 Qünki Əfraim wə Manassəh, Issakar wə Zəbulundin kəlgən kəpinqisi, heli kəp bir türküm kixilər paklanmay turupla, Təwrat bəlgilimisigə hilap həlda ətüp ketix həytiqə atap soyuloqan qoza gəxlirini yeyixkə kirixti; birək Həzəkiya ular həkqidə dua kilip: — Kimki öz ata-bowisining Hudasi boloqan Pərwərdigarni qin kənglidin izləx niyitigə kəlgən bolsa, gərqə ular muqəddəshaniqə ait paklinix bəlgilimisigə muwapik pak kəlinmisimu, mehriban Pərwərdigar ularni əpu kiləyay, dedi. **20** Pərwərdigar Həzəkiyaning duasioqə kulək selip həlkni əpu kildi. **21** Yerusalemda turuwatqan Israillar petir nan həytini yəttə kün xundək huxallik iqidə ətəküzdi; Lawiylar bilən kahinlar hər küni Pərwərdigarqə ataloqan mədhiyə saziri bilən Pərwərdigarqə həmdusana oxuxti. **22** Həzəkiya Pərwərdigarning wəhiylirini qüxəndürüxkə mahir Lawiylarqə ilham berip turdi; həlk yəttə kün həyt kurbanliklirini yedi; ular inaklik kurbanliklirini sunup, ata-bowilirining Hudasi boloqan Pərwərdigarni mədhiyilidi. **23** Barlik jamaət yənə yəttə kün həyt ətəküzüx tooqruluk məslihətləxip, yənə huxal-huramlikqə qəmgən həlda yəttə kün həyt ətəküzdi. **24** Qünki Yəhədaning padixahi Həzəkiya jamaətkə ming buqə wə yəttə ming qoy hədiyə kildi; əməldarlarmu jamaətkə ming buqə, on ming qoy hədiyə kildi. Nuroqun kahinlar əzlirini [Hudaqə] atap paklidi. **25** Pütkül Yəhəda jamaiti, kahinlar, Lawiylar, Israildin qikqan barlik jamaət, jümlidin Israilda turuwatqan musapirlar həmdə Yəhədadada turuwatqan musapirlarning həmmisi alamət huxal boluxti. **26** Yerusalemnı oqayət zor huxallik kəypiyat kaplidi; qünki

Israilning padixahi Dawutning oqli Sulaymanning zamanidin buyan, Yerusalemda mundaq təntənə bolup ba mioqanidi. 27 Ahirida Lawiylardin bolqan ka inlar ornidin qopup, ha k  b ht-bərikət tilidi; ularning sadasi Hudao a anglandi, duasi asmanlar  a, Uning mu  add s tural  usio a y tti.

31 Bu ixlarning ha mmisi t gig ndin keyin, bu y rd  hazir bolqan Israillarning ha mmisi Y  udaning ha  aysi x   rlirig  berip, u yərlərdiki «but t wr k»l rni qeqip, Ax ra  butlirini kesip taxliwətti; yənə Y  uda w  Binyamin zeminda, xunda la Əfraim w  Manass  , zeminining ha  aysi y rliridiki «yukiri jaylar» w  qurbangah larni, ha mmisini buzup y kat u a s k p taxlidi. Xuningdin keyin Israil ha  ining ha  aysisi  z t w likig ,  z x   rlirig  kaytip ketixti. 2 Həzəkiya ka inlar bilən Lawiylarni n w t-guruppilar  a b l p, ka inlar bilən Lawiylarning ha  aysisini  zig  has hizmitigə bekitip, k yd rm  kurbanlik w  inak k qurbanlik liri sunup, Pərwərdigar  yining ho lilirida, ixik-dərwaziliri iqid  w zip   t p, P rw rdigar  a təxəkkür-m d iy  okuydiqan kildi. 3 Padixah yənə  z melidin bir  l xn  elip k yd rm  kurbanlik lar  q n ixlitix  buyrudi; bular Pərwərdigarning Təwrat  anunida p t lgini boyiqə ətigənlik w  kəqlik k yd rm  kurbanlik lar, xabat k ni, yengi ay w   eyt-bayram k nliridiki k yd rm  kurbanlik lar  q n ayrildi. 4 Padixah yənə ka inlar bilən Lawiylarning Pərwərdigarning Təwrat  anunini qing ijra k lix   q n, t  dim k lix a tegixlik  l xn  ular  a beringlar, d p Yerusalemda turuxluk ha k 

buyrudi. **5** Bu buyruk qikirilixi bilənla, Israillar ҳosul-məhsulatlirining dəslepki elinoqan qismi axlik, yengi xarab, [zəytun] meyi wə Һəsəllərnı Һəmdə etizliktin qikqan Һərhil məhsulatlarning Һosulliridin əkilixti, yənə Һərhil nərsilirining ondin birini Һərigə türkümləp əkilixti. **6** YəҺudaning Һərқaysı xəҺərլiridə turuwatqan Israillar bilən YəҺudalarwu qoy-kalilirining ondin birini Һərigə wə Pərwərdigar Hudasioqə ataloqan muqəddəs buyumlarning ondin birini Һərigə əkilip, dəwə-dəwə dəwiliwətti. **7** Üqinqi aydin baxlap dəwilinip, yəttinqi ayqə kəlgəndə tohtidi. **8** Һəzəkiya əməldarlar bilən billə kelip, dəwə-dəwə boloqan bu məhsulatlarnı kərüp Pərwərdigarqə təxəkkür-mədhıyə okudi wə Uning Һəlki boloqan Israillaroqə bəht-saadət tilidi. **9** Һəzəkiya kaҺınlar bilən Lawıylardin bu dəwə-dəwə məhsulatlar toqruluk soriwidi, **10** Zadok jəmətidin boloqan bax kaҺın Azariya uningqə jawap berip: — Һəlk Pərwərdigarning Һıyigə Һədiyə kəltürgili baxlıqandin buyan toyoqudək yeduk, yənə nuroqun exip qaldi. Qünki Pərwərdigar Öz Һəlқini bərikətligən, xunga exip qaloqinimu xunqə kəp, dedi. **11** Һəzəkiya Pərwədigarning Һıyidə ambarlarnı təyyarlıxni buyruwidi, ular xundak qildi. **12** Ular səmimiy-sadakətlık bilən Һədiyələrnı, ondin bir Һərxə wə Hudaoqə alahidə ataloqan nərsilərnı ambarlarqə əkirdi. Lawıylardin boloqan Kononiya bax ambarqı, inisi Ximəy muawin bax ambarqı boldi. **13** Kononiya wə inisi Ximəyning qol astida YəҺiyəl, Azariya, Nahat, Asahəl, Yərimot, Yozabad, Əliyəl, Yismakıya, MaҺat wə Binayalar nazarət qilix hizmitigə məs'ul boldi; bularning Һəmmisini Һəzəkiya padıxaҺ bilən

Hudaning öyining baxkuroquqisi Azariyaning kərsətmisi bilən ixləytti. **14** Xərkiy dərważining dərważiwini Lawiy Yimnahning oolli Korə Hudaəja halis kılinojan hədiyəsowəqatlarəja məs'ul idi; u Pərwərdigarəja sunulojan wə «əng mukəddəs» boləjan nərsilərnı təkşim kılatti. **15** Edən, Minyamin, Yəxua, Xemaya, Amariya wə Xekaniyalar uning kəl astida bolup, ular kahinlarning hərəkəysi xəhərliridə, qong-kiqiklikigə qaralmay, nəwət boyiqə öz kərindaxlirioja bularnı üləxtürüp berixkə təyinləndi; **16** Buningdin baxkə, ular nəsəbnamigə tizimlanəjan üq yaxtin yukiri ərkəklərdin, hər küni nəwiti boyiqə Pərwərdigarning öyigə kirip, yükləngən wəzipisini orunlaydiojanlarning həmmisigimu təkşim kılıp berətti. **17** Ular nəsəbi tizimlanəjan jəmətliri boyiqə kahinlarəjimu həmdə yigirmə yaxtin axkən Lawiylarəja nəwiti wə wəzipisigə qarap təkşim kılıp berətti; **18** nəsəbnamidə «[Lawiy jamaiti]» [dəp], pütülginigə qarap bularning barlik kiqik balilirioja, hotunliri wə oqul-kiz pərzəntlirigimu təkşim kılıp berətti; qünki ular sadəkətlik bilən əzlirini Hudaəja atap paklinip, mukəddəs boluxkə beoixliojanidi. **19** Hərəkəysi xəhərlərnin ətrəplirida olturaklaxkən, Hərinning əwladliri boləjan kahinlarəja bolsa, hərbi xəhərdə məhsus tizimlanəjan adəm koyulojanidi; ular kahinlar iqidiki barlik ərkəklərgə wə xundaklə nəsəbnamidə pütülgən barlik Lawiylarəja tegixlik ülüxlirini berətti. **20** Həzəkiya pütün Yəhuda zeminida xundak kildi; u öz Hudasi boləjan Pərwərdigar aldida yaxi, durus wə hək boləjanni kildi. **21** Məyli Pərwərdigarning öyidiki hizmətlərgə ait ixta bolsun,

məyli Təwrat qanunioqə həm əmrlirigə əməl kilix niyitidə Hudasini izdəxtə bolsun, u pütün kəlbi bilən kildi wə ronak tapti.

32 Bu barlik ixlarni wə sadakətlik əməllərni bejirgəndin keyin, Asuriyə padixahı Sənnaherib Yəhudaqə tajawuz kilip, qorqanlik xəhərlirigə hujum kilip bəsüp kirip, ularni ixqal kilix üçün ularni qorxiwalidi. **2** Həzəkiya Sənnaheribning kəlgənlikini kərüp, uning Yerusalemoqə hujum kilix niyitining barlikini bilgəndə, **3** əməldarliri wə batur əzimətliri bilən xəhər sirtidiki bulak-eriklarni tosuwetix toqruluk məslihətləxti; ular uni qollidi. **4** Xuning bilən nuroqun kixilər yiqilip: «Nemə üçün Asuriyə padixahlirioqə mol su mənbəsini tepiwelixioqə qalduridikənmiz?» dəp barlik bulak kəzlirini etiwətti wə u yurt otturisdin ekip etidioqan erikni tosuwətti. **5** Həzəkiya özini oqəyrtləndürüp, buzulup kətkən sepillarni yengibaxtin onglatti, üstigə qarawulhanilarni saldurdi, yənə bir taxkı sepilmu yasatti həmdə Dawut xəhiridiki «Millo» kəl'əsini mustəhkəmlidi; u yənə nuroqun qoral-yaraq wə qalkanlarni yasatti. **6** U həlkning üstigə sərdarlarni təyinlidi andin ularni xəhər dərwasidiki məydanqə, əz aldioqə yiqidurup, ularqə ilham-riqbət berip: **7** — İradənglarni qing kilip batur bolunglar, Asuriyə padixahidin wə uningqə əgəxkən zor qoxundin qorkmanglar yaki aləqzadə bolup kətmənglar; qünki biz bilən birgə boləuqilar ular bilən birgə boləuqilardin kəptur. **8** Uning bilən birgə boləqini nəhayiti bir insaniy ətlik bilək, halas; lekin biz bilən billə boləuqi bolsa bizgə mədətkar bolup, biz üçün jəng qiloquqi

Hudayimiz Pərwərdigar bardur! — dedi. Həlk Yəhədaning padixahi Həzəkiyaning səzlirigə ixinip tayandi. **9** Xuningdin keyin Asuriyə padixahi Sənnaherib pütkül küq-qoxuni bilən Lakix xəhirini muhasirigə aldi; xu qaoqda u hizmətkarlarini Yerusalemoğa, Yəhədaning padixahi Həzəkiyoğa, xundakla Yerusalemda turuwatқан barliq Yəhədalaroğa əwətip, ularoğa mundaq sözlərni yətküzüp: — **10** «Asuriyə padixahi Sənnaherib: «Yerusalem muhasirə iqidə turukluk, silər zadi nemigə tayinip uningda tehiqə turuwatisilər? **11** Həzəkiya silərgə: «Pərwərdigar Hudayimiz bizni Asuriyə padixahining qanggilidin kutulduridu», dəp ixəndürüp, silərni aqlik wə ussuzluktin ölümgə tapxurmakqi boluwatmamdu? **12** Xu Həzəkiya Pərwərdigaroğa ataloğan «yukiri jaylar»ni həm kurbangahlarıni yok kiliwəttioqu? Andin Yəhədadiki wə Yerusalemdikilərgə: — «Silər birlə kurbangah aldida səjdə kilisilər wə xuning üstigila huxbuy yakisilər» dəp əmr kılğan əməsmidi? **13** Mening wə mening ata-bowilirimning barliq əl həklirigə nemə kılğanlıqini bilməmsilər? Əl-yurtlarning ilah-butliri öz zeminini mening kolumdin kutkuzuxқа birər amal kılalıoğanmu? **14** Mening ata-bowilirim üzül-kesil yokatқан əxu əl-yurtlarning but-ilahlirining kaysibiri öz həlkini mening kolumdin kutkuzalıoğan? Undakta siləring Hudayinglar silərni mening kolumdin kutkuzalamti? **15** Silər əmdi Həzəkiyoğa aldanmanglar, silərni xundak kayil kilixioğa yol koymanglar yaki uningoğa ixinipmu olturmanglar; qünki məyli kaysi əlning, kaysi padixahliqning ilahi bolsun, heqkaysisi öz həlkini mening

qolumdin yaki mening ata-bowilirimning qolidin heq kutkuzup qikalmidi; silarning Hudayinglar silarni mening qanggilimdin tehimu kutulduruwalalmaydu emasmu? — daydu» — dedi. **16** [Sennaheribning] hizmatkarliri dawamlıq yene Pərwədigar Hudani wə Uning hizmatkari Həzəkiyani haqarətləydiqan gəplərnimu kildi. **17** Andin Sennaherib tehi hət yezip, Israilning Hudasi bolqan Pərwədigarni haqarətləp, zanglik kilip: «Huddi hərəkaysi əl-yurtlarning ilahliri öz həlkini mening qanggilimdin kutkuzalmioqandək, Həzəkiyaning Hudasimu Uning həlkini mening qanggilimdin kutkuzalmaydu» dedi. **18** Ular xəhərnı elix qərizidə Yerusalemlə sepilidə turuwatqan həlkni kərkutup, patiparaqqilikka qəmdürüx üqün Yəhudiylə tilidə ünlük towlap turdi. **19** Ular Yerusalemləning Hudasini huddi yər yüzidiki yat həqlərləning insannıng qolida yasaloqan ilahlirioqan ohxitip səzlidi. **20** Xuning tüpəylidin Həzəkiya padixah wə Amozning oqlı Yəxaya pəyoqəmbər dua kilip asmanoqa karap nida kiliwidi, **21** Pərwədigar bir Pərixte əwətti, u Asuriyə padixahi kəxunining ləxkərgahioqan kirip, pütkül batur jəngqilərnı, əməldalar wə sərdarlarnı kəymay kəriwətti. Xuning bilən Asuriyə padixahi xərməndə bolup öz yurtioqan kaytip kətti. Əzining buthanisioqan kirgən qeoqida öz puxtidin bolqan oqlulliri uni kiliq bilən qepip əltürdi. **22** Ənə xu tərıkidə, Pərwədigar Həzəkiyani wə Yerusalemlə əhalisini Asuriyə padixahi Sennaheribning wə baxka barlıq düxmənlərləning qanggilidin kutkuzup kaldi wə ularnı hər tərəptə kooqidi. **23** Nuroqun kixilər hədiyələrnı Pərwədigaroqan atax üqün Yerusalemoqan əkəldi, xundakla nuroqun esil nərsilərnı

əkilip Yəhuda padixahı Həzəkiyaşa sündi; xuningdin etiwarən Həzəkiya barlıq əl-yurtlarning izzət-hərmitigə sazawər boldi. **24** Xu künlərdə Həzəkiya kesəl bolup sakratka qüxüp qaldı; u Pərwərdigarşa tilawət kildi wə Pərwərdigar söz kilip, uningşa bir möjizilik alamət kərsətti. **25** Ləkin Həzəkiya əzigə kərsitilgən iltipatka muwapıq təxəkkür eytmidi; u kənglidə təkəbburlixip kətti. Xunga Hudaning oəzipi uningşa wə xuningdək Yəhuda wə Yerusalemdikilərgə kəzoqaldi. **26** Ləkin Həzəkiya wə Yerusalemdikilər təkəbburlikidin yenip əzlirini təwən tutup yürgəqkə, Pərwərdigarning oəzipi Həzəkiyaning künliridə ularşa qüxmidi. **27** Həzəkiyaning dunyasi tolimu kəp, izzət-hərmiti kəwətlə yukiri idi; u əzigə altun, kümüx, gəhər-yakut, huxbuy dora-dərmək, kalkən wə hərhil kimmətlik buyumlarni saklaydioqan həziniləрни saldurdi; **28** u yənə axlik, yengi xarab wə zəytun meyi saklaydioqan ambarlarni, yənə hər türlük mallar wə padiliri üqün eoqil-qotanlarni saldurdi. **29** U əzigə xəhərlər bina kildurdi wə nuroqun koy-kalilarşa igə boldi, qünki Huda uningşa oqayət kəp dəpinə-dunya ata kılənanidi. **30** Həzəkiyadin ibarət bu kixi Gihon ekininə yukiri ekimidiki suni tosup, suni toptooqra Dawut xəhərinə künpetix tərəpigə ekip kelidioqan kılənanidi. Həzəkiya barlıq kılənan əməlliridə ronək tapti. **31** Həlbuki, Babil əmirlirininə əlqiliri kelip Həzəkiya bilən kərüxüp, Yəhuda zeminida yüz bərgən bu möjizilik alamət toquruluk gəp sorioqan qaqda, uning kənglidə nemə barlıqini məlum kıləxka siniməkqi, Huda uni yaləquz kəldurup, uningdin kətti. **32** Həzəkiyaning kəloqan ixliri wə yahxi əməlliri

bolsa, mana ular «Yəhuda wə Israil padixahlirining tarihnamisi»da, Amozning oqli Yəxaya pəyqəmbərnin kərgən wəhiylik hatirisidə pütülgəndur. **33** Həzəkiya ata-bowiliri arisida uhlidi; ular uni Dawut əwladliri kəbristanliki egizlikidə dəpnə kildi; u əlgən qaşda barlik Yəhuda həlki bilən Yerusalemdikilər uninqə hərmət bildürdi. Uning orniqə oqli Manassəh padixah boldi.

33 Manassəh padixah bolqanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənət kildi. **2** U Pərwədigar Israilarning aldidin həydəp qikiriwətkən yat əlliklərnin yirginqlik adətlirigə ohxax ixlar bilən Pərwədigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi. **3** U atisi Həzəkiya qeqip taxliqan «yukiri jaylar»ni kaytidin yasatti; u Baallarqə atap kurbangahlarıni saldurup, axərah məbudlarıni yasidi; u asmandiki nuroqunliqan ay-yultuzlarqə bax urdi wə ularning kulluqə kirdi. **4** U Pərwədigarning əyidimu kurbangahlarıni yasatti. Xu ibadəthana toqruluk Pərwədigar: «Yerusalemda Menin namim mənggü qalidu» degənidi. **5** U Pərwədigarning əyinin ikki həylisida «asmanning koxuni»qə kurbangahlarıni atap yasatti. **6** U Bən-Hinnomning jiloşida əz balilirini ottin ətküzdi; jadugərqlik, palqlik wə dəmidiqilik ixlətti, əzigə jinkəxlər bilən əpsunqılarni bekitti; u Pərwədigarning nəziridə san-sanaksiz rəzillikni kiliq Uning qəzipini kəzəjidi. **7** U yasatqan oyma məbudni Hudaning əyigə tiklidi. Xu əy toqruluk Pərwədigar Dawutqə wə uning oqli Sulaymanoqə: — «Bu əydə, xundakla Israilning həmmə kəbililirinin zeminliri arisidin Mən talliqan Yerusalemda Əz namimni əbədgiqə kaldurimən; **8** Əgər

Israil pəkat Mən Musaning wasitisi bilən ularoqa tapiljoan barliq əmrlərgə, yəni barliq qanun, bəlgilimilər wə həkümlərgə muwapıq əməl qilixkə kəngül qoysila, Mən ularning putlirini ata-bowilirioqa bekitkən bu zemindin qaytidin neri qilmaymən» — degənidi. **9** Lekin Manassəh Yəhudalarni wə Yerusalemdikiləni xundak azdurdiki, ular Pərwərdigar Israillarning aldidin halak qiljoan yat əllikləarning qilojinihinmu axurup rəzillik qilatti. **10** Pərwərdigar Manassəh wə uning həlqigə agahlandurup səzligən bolsimu, lekin ular kulak salmidi. **11** Xu səwəbtin Pərwərdigar Asuriyə padixahining qoxunidiki sərdarlarni ularning üstigə hujumoqa saldurdi. Ular Manassəhni ilmək bilən elip, mis zənjir bilən baqlap Babiloqa əkəldi. **12** Manassəh muxundak azabkə qüxkəndə Hudasi Pərwərdigaroqa yalwurup, ata-bowilirining Hudasi aldida əzini bək təwən tutti. **13** U dua qiliwidi, [Pərwərdigar] uning duasioqa kulak selip, tilikini qəbul qilip, uni Yerusalemoqa kayturup, padixahliqioqa kaytidin igə qildi. Manassəh xu qaoqdila Pərwərdigarningla Huda ikənlikini bilip yətti. **14** Bu ixlardin keyin Manassəh «Dawut xəhiri»ning sirtioqa, jiloqa otturisdiki Giħonning künpetix tərpidin taki Belik dərwezisi aqzioqiqə, Ofəlni qəridəp sepil yasatti wə uni nahayiti egiz qildi; Yəhudaning hərəkəsi qoroqanliq xəhərliridə qoxun sərdarlarini təyinlidi. **15** U yənə Pərwərdigar əyidin yat əllikləarning məbudliri bilən [əzi qoyjoan] butni, əzi Pərwərdigar əyining teqi bilən Yerusalemda yasatkuzjoan barliq qurbangahlarıni eliwetip, xəhər sirtioqa taxlatkuziwətti. **16** [Manassəh] Pərwərdigar qurbangahini yengibaxtin

tiklitip, qurbangahqa inaklik qurbanliki bilən təxəkkür qurbanliklirini sundi wə Yəhudalarəğa Israilning Hudasi Pərwədigarning hizmitigə kirixni buyrudi. **17** Xundaqtimu, həlk qurbanlikni yənla «yukiri jaylar»da ötküzətti; ləkin ularning qurbanlikliri əzlrining Hudasi Pərwədigarəğıla sunulatti. **18** Manassəhning qaloqan ixliri, jümlidin uning Hudasiəğa qiloqan duasi wə aldin kərgüqilərnəng Israilning Hudasi Pərwədigarning namida uningəğa eytkən gəpliri bolsa, mana ular «Israilning padixəhlirining hatiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **19** Uning duasi, Hudaning uning tiləklirini kandaq ijabət qiloqanliki, uning əzini təwən qilixidin ilgiri qiloqan barlik gunahı wə wapasizliki, xundakla uning kəyərdə «yukiri jaylar» salduroqanliki, Axərah məbudliri həm oyma məbudlarni tikligənliki bolsa, mana həmmisi «Aldin kərgüqilərnəng hatiriliridə» pütülgəndur. **20** Manassəh ata-bowiliri arisida uhlidi; kixilər uni öz ordisiəğa dəpnə kildi; oqlı Amon orniəğa padixah boldi. **21** Amon təhtkə qikqən qeəğida yigirmə ikki yaxta idi; u Yerusalemda ikki yil səltənət kildi. **22** U atisi Manassəh qiloqinidək Pərwədigarning nəziridə rəzil boləğanni kildi. U atisi Manassəh yasatqan barlik oyma məbudlarəğa qurbanlik sundi wə ularning kulluqiəğa kirdi. **23** U əzini Pərwədigar aldida atisi Manassəh əzini təwən tutkandək təwən tutmidi; bu Amonning bolsa gunah-qəbihlikliri barəğanserı exip bardı. **24** Keyin uning hizmətkarliri uni kəstləp öz ordisida əltürüwətti. **25** Ləkin Yəhuda zeminidikilər Amon padixahni kəstligənlərnəng

həmmisini oltürdi; andin yurt həlqi uning ornida oqli Yosiyanı padixah qildi.

34 Yosiya padixah bolqanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yıl səltənət qildi. **2** U Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni qilip, hər ixta atisi Dawutning yollirida yürüp, nə ongqa nə solqa qətnəp kətmidi. **3** Uning səltənitiuning səkkizinqi yılı, u tehi güdək qeqidila, atisi Dawutning Hudasini izləxkə baxlidi; səltənitiuning on ikkinqi yılıqa kəlgəndə Yəhuda bilən Yerusalemdiki «yükiri jaylar», axərah məbudliri, oyma butlar wə kuyma butlarni yokitip, zeminni pakizlaxqa kirixti. **4** Həlk uning kəz aldidila «Baallar»ning qurbangahlrini qekip taxlidi; u qurbangahlarıning üstigə egiz qilip orunlaxturuloqan «kün tüwrükliri»larni kesip taxlidi; u yənə Axərah məbudliri, oyma-kuyma butlarni qekip, uning topisini bu məbudlarqa qurbanlik sunoqlarnıng kəbrilirigə qeqiwətti. **5** [But] kahinlirining ustihanlirini qurbangahlriniung üstidə kəydürüwətti; xundak qilip, u Yəhuda bilən Yerusalemnı pakizlidi. **6** U Manassəh, Əfrayim, Ximeon hətta Naftaliyiqə ularning hərqaysi xəhərliridə wə ətrapidiki harabilərdə xundak qildi; **7** U qurbangahlarıni qekip, axərah məbudliri wə oyma butlarni kokum-talkan qiliwətti, pütün Israildiki «kün tüwrükliri»ning həmmisini kesip taxlap, Yerusalemoqa qaytti. **8** Uning səltənitiuning on səkkizinqi yılı Yəhuda zeminini wə muqəddəshanini pakizlap bolqandin keyin, Azaliyaning oqli Xafan, xəhər baxliki Maaseyah wə Yoahazning oqli təzkiriqi Yoahni Hudasi bolqan Pərwərdigarning əyini onglaxqa

əwətti. **9** Xuning bilən ular bax kahin Hilkıyaning
 aldioğa kelip, uningğa Pərwərdigarning öyigə beoıxlap
 əkəlgən pulni tapxurdi. Bu pulni əslidə dərwaziwən
 Lawiylar Manassəh, Əfraim wə Israilning qaldisidin,
 xuningdək Yəhuda wə Binyamin zeminidikilər wə
 Yerusalemdikilərdin yioqanıdi. **10** Ular Pərwərdigarning
 öyini ongxaydioğan ixlarni nazarət kiloquqi ixqilaroğa
 tapxurup bərdi. Bular həm pulni Pərwərdigarning öyini
 ongxax wə mustəhkəmləxkə ixligüqilərgə bərdi; **11** ular
 bolsa pulni Yəhuda padixahliri harabiləxtürgən öy-
 imarətlərgə lazımlıq kesip-oyuloğan taxlarni wə tüwrük-
 limlaroğa yaqıaq setiwalıxkə yaqıaqqılar bilən tamqılaroğa
 tapxurup bərdi. **12** Bu adəmlər sadakətlik bilən ixlidi.
 Ulni baxquridioğan, nazarətkə məs'ul Lawiy Mərarining
 əwladliridin Jahat bilən Obadiya, Kohatning əwladliridin
 Zəkəriya bilən Məxullam bar idi; bu Lawiylarning
 həmmisi hərhil sazlaroıımu mahir idi; **13** ular yənə
 həmmallar wə hərhil ixlər üstidiki nazarətkilərnı
 baxquratti; Lawiylardin pütüqilərmu, əmədlarlarmu,
 dərwaziwənlərmu bar idi. **14** Ular Pərwərdigar öyigə
 beoıxlap əkəlgən pullarni elip qikidioğan qaşda, Hilkıya
 kahin Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən bərgən
 Təwrat qanuni kitabini tepiwaldi. **15** Hilkıya katip
 Xafanoğa: — Mən Pərwərdigarning öyidə Təwrat-qanuni
 kitabini tepiwaldim, dedi. Xuni eytip, Hilkıya kitabni
 Xafanoğa bərdi. **16** Xafan uni padixahning yenioğa
 apardi wə uningğa: «Hizmətkarliri tapxuruloğan ixlarni
 bolsa, həmmisini ada qiliwatidu. **17** Ular Pərwərdigar
 öyigə [beoıxlanıoğan] pullarni təküp, uni nazarətkilər

wə ixqilarning qolioqa tapxurup bərdi» dəp məlumat bərdi. **18** Xafan katip yənə padixahqa: — Hilkıya kahin yənə manga bir oram kitab bərdi dəp uni padixah aldida okudi. **19** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat qanunidiki sözləni anglap, öz kiyimlirini yirtti. **20** Padixah Hilkıya bilən Xafanning oqlı Ahikamoqa, Mikahning oqlı Abdon bilən Xafan katipqa wə padixahning hizmətkari Asayaqa buyrup: — **21** Berip mən üqün wə Israilda həm Yəhudada qalduruloqan həlk üqün bu tepiloqan kitabning sözliri toqrisida Pərwərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowilirimiz bu kitabta barlıq pütülgənlərgə əməl qılmay, Pərwərdigarning sözini tutmioqanlıqı tıpəylidin, Pərwərdigarning bizgə təküliديوqan oqəzipi intayin dəhxətlik boldi, dedi. **22** Xuning bilən Hilkıya wə padixah təyinligən kixilər ayal pəyoqəmbər Huldahning kexioqa bardi; Huldah Hasrahning nəwrisi, Tokihatning oqlı kiyim-keqək begi Xallumning ayali idi; u əzi Yerusaleml xəhırining ikkinqi məhəllisidə olturatti. Ular uning bilən bu ixlar toqruqluk sözləxti. **23** U ularoqa mundaq dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Siləni əwətkən kixigə mundaq dənglar: — **24** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana Mən Yəhudaning padixahi aldida okuloqan bu kitabtiki barlıq lənətləni əməlgə axurup, bu jayoqa wə bu yərdə turoquqilaroqa balayi'apət qüxürimən. **25** Qünki ular Meni taxlap, baxqa ilahlaroqa huxbuy yekip, kollirining həmmə ixliri bilən Mening aqqiqimni kəltürdi. Uning üqün Mening kəhrim bu yərgə təküliđu, əqürülməydu. **26** Lekin siləni Pərwərdigardin yol sorioqli əwətkən Yəhudaning padixahioqa bolsa, mundaq dənglar:

— Sən angliqan sözlər toqrisida Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — **27** Qünki kənglüng yumxak bolup, Hudaning muxu jay wə uningda turoquqilarni əyibləp eytkən səzlirini angliqiningda, Uning aldida əzüngni təwən kilding, xuningdək əzüngni xundak təwən kılqiningda, kiyimliringni yirtip, Mening aldimda yioqliqining üqün, Mənmə duayingni anglidim, dəydu Pərwərdigar. **28** Mana, seni ata-bowiliring bilən yioqilixka, öz kəbrənggə aman-hatirjəmlək iqidə berixka nesip kılimən; sening kəzliring Mən bu jay üstigə qüxüridioqan barliq külpətlərnə kərməydu». Ular yenip berip, bu həwərnə padixahka yətküzdi. **29** Padixah adəm əwətip, Yəhuda bilən Yerusalemining həmmə aqsakallirini qakirtip kəldi. **30** Padixah Pərwərdigarning əyigə qikti; barliq Yəhudadiki ər kixilə wə Yerusalemda turuwatqanlarning həmmisi, kahinlar bilən Lawiylar, xundakla barliq həlk, əng kiqikidin tartip qongioqiqə həmmisi uning bilən billə qikti. Andin Pərwərdigarning əyidə tepiloqan əhdə kitabining həmmə səzlirini ularqa oqup bərdi. **31** Padixah öz ornida turup Pərwərdigarning aldida: — Pərwərdigarqa əgixip pütün kəlbim wə pütkül jənim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwahlikliri wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əməl kılimən dəp əzini əhdigə baqlidi. **32** Xuning bilən həlkning həmmisimu əhdə aldida turup uningqa əzini baqlidi. U yənə Yerusalemda turuwatqanlarning həmmisini wə Binyamindiki həlknimu bu əhdə aldida turoquzup uningqa əzini baqlatti. Xuning bilən Yerusalemda turuwatqanlar Hudaning, yəni ata-bowilirining Hudasining əhdisi boyiqə ix kildioqan boldi.

33 Yosiya Israillarğa qaraxlıq yurtlardan barlıq yirginlik nәrsilәrni qıqırıp taxlap, Israilda turuwatqanlarning hәmmisini Pәrwәrdigar Hudasining hizmitigә kiridiqan kildi. [Yosiyaning] barlıq künliridә hәlk ata-bowilirining Hudasi bolqan Pәrwәrdigarğa әgixitin hәq yanmidi.

35 Yosiya Pәrwәrdigarni seqinip әtүp ketix heytni Yerusalemda әtküzmaqı boldi; birinqi ayning on tәtinqi küni ular әtүp ketix heytiqә ataloqan qozilarni soydi.

2 Padixah kahınlarning wәzipilirini bәlgilidi, ularni Pәrwәdigarning öyidiki hizmәtni kılıxqa rıqbәtlәndürdi.

3 U yәnә pütkül Israil hәlkiğә özlirini Pәrwәdigarğa atap pak-mukәddәs boluxqa tәlim bәrgüqi Lawiylarğa: — Silәr mukәddәs әhdә sanduqını Israil padixahı Dawutning oqlı Sulayman salduroqan öygә әkirip orunlaxturunglar; әmdi uni mürәnglәrdә kәtүrip yürүx wәzipisi qalmidi. Әmdi silәr Hudayinglar Pәrwәdigarning hizmitidә, xundakla Uning hәlki Israilning hizmitidә bolunglar. **4** Xuning üqün jәmitinglar wә nәwәt-guruppanglar boyiqә, Israilning padixahı Dawutning yazoqini wә uning oqlı Sulaymanning yazoqiniqә asasәn, özünglarni obdan tәyyarlanglar. **5** Silәr öz ata jәмәtliringlarning nәwәt-guruppa tәrtipi boyiqә qerindaxliringlardin ibarәt xu addiy hәlk-pukralar jәмәt-jәмәtlirigә wәkil bolup, mukәddәsgahta turisilәr; hәrbir guruppida Lawiy jәмәtidin birnәqqә adәм bolsun. **6** Silәr әtүp ketix heytiqә ataloqan qozilarni soyusilәr, özünglarni paklanglar, [Israildiki] qerindaxliringlar üqün, yәni ularning Pәrwәdigar Musaning wastisi bilән tapiloqan sөz-kalamıqә bekinixi üqün, hәmmә ixni tәyyar qilinglar, dedi. **7** Yosiya xu yәrdә hәzir bolqan barlıq hәlk-

pukralarning ötüp ketix heytiqə atıqan kurbanliki bolsun dəp, jəmiy ottuz ming qoza wə oqlak, wə yənə üq ming buqa hədiyyə kildi; bu mallarning həmmisi padixahning melidin qikiriloqanidi. **8** Uning əməldarlırimu öz ihtiyarlığı bilən həlkkə wə kahinlar bilən Lawiylarqə kurbanlik meli «kətürmə hədiyyə» kildi; Pərwədigarning əyini baxquruqılardın Hılkiya, Zəkəriya wə Yəhiyəlmü ikki ming altə yüz qoza-əqkə bilən üq yüz buqini kahinlarqə ötüp ketix heytiqə atap kurbanlik kilix üqün hədiyyə kilip tapxurdi. **9** Lawiylarning yolbaxqiliri bolqan Konaniya wə uning qerindaxlıridin Xemaya bilən Nətanəl, xundakla Haxabiya, Jəiyəl wə Yozabadmü bəx ming qoza bilən bəx yüz buqini Lawiylarning heytkə atap kurbanlik kilixiqə «kətürmə hədiyyə» kildi. **10** Xundak kilip, ətolidioqan wəzipilər orunlaxturup bolunqandın keyin, padixahning tapiliqini boyiqə, kahinlar öz ornida turdi, Lawiylarmü əzlirining nəwət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar ötüp ketix heytiqə ataloqan qozılarnı boquzlidi; kahinlar ularning qolidin qanni elip qurbangahqə səpti wə xuning bilən bir wəqıtta Lawiylar kurbanlik malning terisini soydi. **12** Kəydürmə kurbanlikqə sunulidioqan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralarqə wəkil bolqan jəmətlər boyiqə həlkkə bəlüp berip, ularnı Musaning kitabida yeziloqinioqə muwapik, Pərwədigarqə sunuxqə təyyarlidi. Sunulidioqan buqılarnımu xundak kildi. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular ötüp ketix heytiqə ataloqan qoza-əqkilərnı otqə qaklap kawap kildi; baxqə kurbanliklardın qaloqan, yəni Hudaqə ataloqan kisiqlarnı qazanda, dangqanda yaki dasta pixurup tezdin həlk-

pukralaroqa üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzlirigə wə kahinlaroqa qurbanliklardin təyyarlidi, qünki kahinlar, yəni Hərunning əwladliri kəq kirgüqə köydürmə qurbanlik kiliş wə maylarni köydürüş bilən aldirax bolup kətkənidi; xunga Lawiylar əzlirigə wə kahinlar boləqan Hərunning əwladliriojimu qurbanliklardin [gəx] təyyarlap qoyuxti. **15** Nawa-nəoqmiiqlər, yəni Asafning əwladliri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahning aldin kərgüqisi Yədutunni tapxuruqi boyiqə əz orunlirida turuxti; dərwasiwənlər hərqaysisi əz dərwasisi aldidə turdi; ularning ix ornidin ajrixining həjiti bolmidi, qünki ularning kərindaxliri boləqan Lawiylar qurbanliklardin təyyarlap qoyatti. **16** Xundak kiliş, xu bir kün iqidə Yosiya padixahning tapxuruqi boyiqə, ətüp ketix həyti ətüzölüp, Pərwədigarning qurbangahioqa köydürmə qurbanliklər sunuluxi bilən Pərwədigaroqa beoşixlap ətüzölğən ibadət toluk orunlandi. **17** Xu qaşda hazır boləqan Israillar ətüp ketix həytini ətüzüp boləqandin keyin, yəttə kün petir nan həytini ətüzdi. **18** Samuil pəyoəmbərnin zamanidin buyan Israilda ətüp ketix həyti mundaş ətüzölüp baqmioqanidi; Israil padixahlinin heqkaysisimu Yosiya, kahinlar, Lawiylar wə xu yərdə hazır boləqan Yəhudalar bilən Israillar wə Yerusalemda turuwatqanlar ətüzğəndək mundaş ətüp ketix həyti ətüzüp baqmioqanidi. **19** Bu kətimki ətüp ketix həyti Yosiyanin sələnitiinin on səkkizinqi yili ətüzöldi. **20** Yosiya [mukəddəs] əyning həmmə ixini muxundak tərtpkə selip boləqandin keyin, Misir padixahi Nəko Əfrat dəryasining boyidiki Karkemix xəhiridə uruxka qikti,

Yosiya uning aldini toskili qikti. **21** Nəko Yosiyaning aldioqa əlqilərnı əwətip uningəqa: «I Yəhuda padixahı, əzlrining mening bilən nemə karlırı bar? Bütün mən sili bilən uruxkili əməs, bəlki mening bilən urux kiliwatқан jəmət bilən uruxkili qikқанmən; yənə kelip, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudaning silini həlak kiliwətməsliki üqün, Uning ixioqa kaxila kılmisila, qünki U mening bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən qarxilixixitin yanmıdı, əksiqa özini nıqablap uningəqa jəng kılqılı qikti; u Hudaning Nəkonıng wastisi bilən eytkən gepigə kılak salmay, Məgiddo tüzənglikigə kelip Nəko bilən tutuxti. **23** Okyaqılar Yosiya padixahқа oқ etip uningəqa [təgküzdı]; padixah hızmətkarlırioqa: — Mən eoır yarilandim, meni elip ketınglar, dedi. **24** Uning hızmətkarlırı uni jəng hərwisidin yələp qüxürüp, uning ikkinqi jəng hərwisioqa yatquzup Yerusalemoqa elip mengiwıdı, u xu yərdə öldi. U ata-bowilirining kəbristanlıkioqa dəpnə kılındı; barlıq Yəhuda wə Yerusalemdikilər Yosiyaoqa təziyə tutuxti. **25** Yərimiya [pəyoqəmbər] Yosiya üqün mərsiyə oқudı; nəoqmə-nawaqi ər-ayallarning həmmisi taki bügüngiqə Yosiyani təripləp mərsiyə oқup kəlməktə; u ix Israilda bəlgilimigə aylandı. Mana bular «mərsiyələr» degən kitabқа pütülgəndur. **26** Yosiyaning qaloqan ixlırı, uning Pərwərdigarning Təwrat kitabıda yeziloqanlırioqa əgəxkən yaxı əməlliri, **27** qılqanlırı baxtin-ahirioiqə həmmisi «Yəhuda wə Israil padixahlirining Tarih-Təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur.

36 [Yəhuda] zeminidiki həlk Yosiyaning oqlı Yəhoahazni tallap, Yerusalemda atisining ornioqa padixah kılip tiklıdı.

2 Yəhoahaz təhtkə qikқан qeoqida yigirmə üq yaxta idi; u Yerusalemda üq ay səltənət kildi. 3 Misir padixahı uni Yerusalemda padixahlıqtin bikar kildi wə Yəhuda zeminiqə bir yüz talant kümüx, bir talant altun jərimanə qoydi. 4 Andin Misir padixahı Yəhoahazning ornioqə uning inisi Eliakimni Yəhuda bilən Yerusalem üstigə padixah kılıp, uning ismini Yəhoakimoqə əzgərtti; andin Nəko inisi Yəhoahazni Misiroqə elip kətti. 5 Yəhoakim təhtkə qikқан qeoqida yigirmə bəx yaxta bolup, u Yerusalemda on bir yil səltənət kildi; u Pərwərdigar Hudasining nəziridə rəzil bolqanni kildi. 6 Babil padixahı Nebokadnəsar uningqə hujum kılqili qikıp, uni mis zənjir bilən baqlap Babilqə elip kətti. 7 Nebukadnəsar yənə Pərwərdigar əyidiki bir kışim əswab-buyumlarni Babilqə apirip, əzining Babildiki buthanisioqə qoydi. 8 Yəhoakimning qaloqan ixliri, uning yirginqlik ixliri, uningdiki əyiblər bolsa mana, «Israil wə Yəhuda padixahlırining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. Uning oqlı Yəhoakin uning ornioqə padixah boldi. 9 Yəhoakin təhtkə qikқан qeoqida on səkkiz yaxta bolup, u Yerusalemda üq ay on kün səltənət kildi; u Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi. 10 Yengi yil etkəndə, Nebokadnəsar adəm əwətip Yəhoakinni Pərwərdigar əyidiki esil buyumlar bilən birliktə Babilqə əkəldürüp, Yəhoakinning taqisi Zədəkiyani Yəhuda wə Yerusalem üstigə padixah kılıp tiklidi. 11 Zədəkiya təhtkə qikқан qeoqida yigirmə bir yaxta bolup, Yerusalemda on bir yil səltənət kildi; 12 u Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi; Yərəmiya pəyoqəmbər uningqə Pərwərdigarning səzlirini

yatküzgən bolsimu, u Yərəmiyaning aldida özini təwən kilmidi; **13** u özini Hudaning namida [bekinix] kəsimini ičküzgən Nebokadnəsardin yüz əridi; boynini kattik kılıp, Israilning Hudasi Pərwərdigarəja towa kılıp yenixka kənglini jaħil kildi. **14** Uning üstigə, kaħinlarning barlik baxliri bilən həlkning həmmisi yat əlliklərninğ həmmə yirginqlık ixlirini dorap, asiyliklirini axurdi; ular Pərwərdigar Yerusalemda Əzigə atap mukəddəs kıləjan əyni buləjiwətti. **15** Ularning ata-bowilirining Hudasi boləjan Pərwərdigar Əz həlkigə wə turaləjusioja iqini aqritkaqka, tang səhərdə ornidin turup əlqilirini əwətip ularni izqil agahlandırup turdi. **16** Birak ular Hudaning əlqilirini mazak kılıp, səz-kalamlirini mənəitməytti, pəyoəmbərlirini zanglik kılatti; ahir berip Pərwərdigarning kəhri ərlep, kütəuzəjili bolmaydiojan dərijidə həlkining üstigə qüxti. **17** Pərwərdigar xuning bilən kaldiyələrninğ padixahini ularəja hujuməja seliwidi, padixah ularninğ mukəddəs əyidə yaxlirini kiliqlidi; kiz-yigitlər, kərilər, bexi aqarəjanlarəja heq iq aqritip olturmay, həmmiini əltürüwətti; [Huda] bularning həmmisini [Kaldiyə] padixahininğ kəlioja tapxurdi. **18** Kaldiyə padixahı Hudaning əyidiki qəng-kıqik deməy, barlik qaqa-buyumlarni, xundakla Pərwərdigar əyidiki həzinilərnı, xuningdək padixahninğ wə əməldarlırininğ həzinilirini koymay, Babiləja elip kətti. **19** Kaldiyələr Hudaning əyini kəydürüwətti, Yerusaleminğ sepilini qəkiwətti, xəhərdiki həmmə orda-kərojanlarəja ot kəyup kəydürüp, Yerusalemdiki barlik kimmətlik qaqa-buyumlarni qəkip kukum-talkan kildi. **20** Kiliqtin aman

qalʻonlarning hammaisini [Kaldiyə padixahı] Babilqʻa tutkun qilib əkətti; ular taki Pars padixahlıqining səltnitikiqə Babil padixahı wə əwladlirining kulluqida bolup turdi. **21** Bularning həmmisi Pərwərdigarning Yərəmiyaning wastisi bilən [aldin] eytkən [agah] səzi ixka axurulux üqün boldi. Xuning bilən zemin əzigə tegixlik xabat künlirigə muyəssər boldi; qünki zemin yətmix yil toxquqə harabiliktə turup «xabat tutup» dəm elip rahətləndi.

Əzra

1 Pars padixahi Qorəxning birinqi yili, Pərwərdigarning Yərəmiyaning aqzi arkilik eytkan səzi əməlgə axurulup, Pərwərdigarning Pars padixahi Qorəxning rohini qozoxi bilən pütün padixahliki təwəsida u mundaq bir jakarnamə qikardi, xundaqla uni yazma kilip püküp: — **2** «Pars padixahi Qorəx mundaq dəydu: — Asmanlarning Hudasi Pərwərdigar yər yuzidiki barlik padixahliklarning igidarqilikini manga bərdi; u xundaqla meni Yəhuda zeminioja jaylaxkan Yerusalemda Əzigə bir ey selixka buyrudi. **3** Xuning üqün aranglarda Hudaning həlki boləanlardin hərəaysinglarəja bolsa, uning Hudasi [Pərwərdigar] uning bilən billə boləay, u Yəhuda zeminidiki Yerusalemoja qiksun, Israilning Hudasi Pərwərdigarning əyini salsun! U bolsa Hudatur, makani Yerusalemdidur! **4** [Sürgünlüktə] qəloqan həlkə kəyərlərdə makanlaxkan bolsa, [u Yerusalemoja qiksun]; xu yərdiki adəmlər ularəja altun, kümüx, mal-mülük, qarpaylarni təminləp yərdəm bərsun wə xuningdək Yerusalemda jaylaxkan Hudaning xu eyi üqün halis hədiyələrni təqdim kilsun» — dedi. **5** Xuning bilən Yəhuda wə Binyamindiki kəbilə baxlikliri, kaqinlar, Lawiylar, xundaqla Huda tərpidin rohi qozoxitiloqan barlik həlkə orunliridin kopup Yerusalemdiki Pərwərdigarning əyini [yengiwaxtin] selixka berixka təyyarlandi. **6** Ətraptiki kixilərninğ həmmisi kümüx qəqa-kuqa, altun, mal-mülük, qarpaylar wə kimmət bahəlik buyumlar bilən ularni qollap quwwətlidi, buningdin baxka sunulidiloqan hərhil ihtiyariy hədiyə-qurbanlik süpitidə hərhil sowəatlarni təqdim

kildi. **7** Padixah Qorax Pərwərdigarning əyidiki qaqa-kuqilirini, yəni ilgiri Nebokədnəsar Yerusalemdin əkilip öz ilahining buthanisiqə koyup koyqan qaqa-kuqilarni elip qikti. **8** Pars padixahi Qorax həzinə begi Mitrədatni buyrup bu qaqa-kuqilarni aldurup qikti; Mitrədat xularni Yəhudaning əmiri Xəbazarəqa sani boyiqə sanap tapxurup bərdi. **9** Qaqa-kuqilarning sani mundak: — altun das ottuz, kümux das ming, piqak yigirmə tokkuz, **10** altun piyalə ottuz, bir-birigə ohxax bolqan kümux piyalə tət yüz on; baxqa qaqa-kuqilar bir ming. **11** Barlik altun-kümux qaqa-kuqa, bəx ming tət yüz. Sürgün kiliqan həlk Babildin Yerusalemqə elip kelingən qaqda, Xəbazar bu qaqa-kuqilarning həmmisini elip kəlgənidi.

2 Təwəndikilər Nebokədnəsar tərpidin Babilə sürgün kiliqan [Yəhudiya] əlkisidikilərdin, ularning əwladliri qaytip kelip, Yerusalem wə Yəhudiyaqə qikip, hər biri öz xəhirlirigə kətkənlər: — **2** — ular Zərubbabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Seraya, Rəilaya, Mordikay, Bilxan, Mispar, Bigway, Rəhum wə Baanaqlar bilən billə qaytip kəldi. Əmdi Israil həlkining iqidiki ərkəklərnin sani təwəndikiqə: — **3** Paroxning əwladliri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; **4** Xəfatiyaning əwladliri üç yüz yətmix ikki kixi; **5** Arahning əwladliri yəttə yüz yətmix bəx kixi; **6** Paqat-Moabning əwladliri, yəni Yəxua bilən Yoabning əwladliri ikki ming səkkiz yüz on ikki kixi; **7** Elamning əwladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **8** Zattuning əwladliri tokkuz yüz kırık bəx kixi; **9** Zakkayning əwladliri yəttə yüz atmix kixi; **10** Banining əwladliri altə yüz kırık ikki kixi; **11** Bibayning

əwladliri altə yüz yigirmə üq kixi; **12** Azgadning əwladliri bir ming ikki yüz yigirmə ikki kixi; **13** Adonikamning əwladliri altə yüz atmix altə kixi; **14** Bigwayning əwladliri ikki ming əllik altə kixi; **15** Adinning əwladliri tət yüz əllik tət kixi; **16** Həzəkiyaning jəmətidin boləqan Aterning əwladliri tokşan səkkiz kixi; **17** Bizayning əwladliri üq yüz yigirmə üq kixi; **18** Yoraḥning əwladliri bir yüz on ikki kixi; **19** Haxumning əwladliri ikki yüz yigirmə üq kixi; **20** Gibbarning əwladliri tokşan bəx kixi; **21** Bəyt-Ləḥəmlilər bir yüz yigirmə üq kixi; **22** Nitofalilər əllik altə kixi; **23** Anatotluklar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **24** Azmawətlilər qırıq ikki kixi; **25** Kiriya-Arimliklar, Kəfirahliklar və Bəərotluklar bolup jəmiy yəttə yüz qırıq üq kixi; **26** Ramahliklar bilən Gebaliklar jəmiy altə yüz yigirmə bir kixi; **27** Mikmaxliklar bir yüz yigirmə ikki kixi; **28** Bəyt-Əllilər bilən ayiliklar jəmiy ikki yüz yigirmə üq kixi; **29** Neboliklar əllik ikki kixi; **30** Magbixning əwladliri bir yüz əllik altə kixi; **31** ikkinji bir Elamning əwladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **32** Hərimning əwladliri üq yüz yigirmə kixi; **33** Lod, Hədid və Ononing əwladliri jəmiy yəttə yüz yigirmə bəx kixi; **34** Yeriholuklar üq yüz qırıq bəx kixi; **35** Sinaahning əwladliri üq ming altə yüz ottuz kixi. **36** Kaḥinlarning sani təwəndiqə: — Yəxua jəmətidiki Yədayaning əwladliri tokşuz yüz yətmix üq kixi; **37** Imməning əwladliri bir ming əllik ikki kixi; **38** Paxhurning əwladliri bir ming ikki yüz qırıq yəttə kixi; **39** Hərimning əwladliri bir ming on yəttə kixi. **40** Lawiylarning sani təwəndiqə: — Hodawianing əwladliridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyəlning əwladliri

yətmix tət kixi; **41** Oʻzəlkəxlərdin: — Asafning əwladliri bir yüz yigirmə səkkiz kixi. **42** Dərwaziwənlərnin nəsəlidin: — Xallumning əwladliri, Aternin əwladliri, Talmonning əwladliri, Akkubning əwladliri, Hatitanin əwladliri bilən Xobayning əwladliri jəmiy bir yüz ottuz tokkuz kixi. **43** İbadəthana hizmətkarliri təwəndikiqə: — Zihanin əwladliri, Hasufaning əwladliri, Tabbəotning əwladliri, **44** Kiroşning əwladliri, Siyahənin əwladliri, Padonning əwladliri, **45** Libanəhning əwladliri, Həgabəhning əwladliri, Akkubning əwladliri, **46** Həgabning əwladliri, Xamlayning əwladliri, Hənaning əwladliri, **47** Giddəlning əwladliri, Gəhərnin əwladliri, Reayahning əwladliri, **48** Rəzinning əwladliri, Nikodanin əwladliri, Gazzamning əwladliri, **49** Uzzanin əwladliri, Pasiyanin əwladliri, Bisayning əwladliri, **50** Asnəhning əwladliri, Məunimning əwladliri, Nəfussimning əwladliri, **51** Bəkbukning əwladliri, Həkufaning əwladliri, Hərhurnin əwladliri, **52** Bəzlutning əwladliri, Məhədanin əwladliri, Hərxənin əwladliri, **53** Bərkosning əwladliri, Sisəranin əwladliri, Təməhning əwladliri, **54** Nəziyanin əwladliri bilən Hatifaning əwladliri. **55** Sulaymanning hizmətkarlirinin əwladlirinin sani təwəndikiqə: — Sotayning əwladliri, Sofəratning əwladliri, Pirudanin əwladliri, **56** Yaalahning əwladliri, Darkonning əwladliri, Giddəlning əwladliri, **57** Xəfətiyanin əwladliri, Həttilning əwladliri, Pəkərat-Həzzibaimning əwladliri bilən aminin əwladliri. **58** İbadəthana hizmətkarliri wə Sulaymanning hizmətkari boləqlərnin əwladliri jəmiy üç yüz tokşan ikki kixi. **59** Təwəndiki kixilə Təl-Məlah, Təl-Hərxə, Kerub, Addan

wə Immərdin kəlgən bolsimu, lekin ular əzlirining ata jəmətining yaki nəşəbining Israil adimi ikənlikini ispatlap berəlmidi. **60** Bular Delayaning əwladliri, Tobianing əwladliri wə Nikodaning əwladliri bolup, jəmiy altə yüz əllik ikki kixi; **61** kaqınlarning əwladliri iqidə Habyaning əwladliri, Kozning əwladliri bilən Barzillayning əwladliri bar idi; Barzillay Gileadlıq Barzillayning bir qızını aloqaqqa ularning eti bilən ataloqanıdı. **62** Bular jəmətining nəşəbnamisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» hesablinip kaqınlıqın qalduruldi. **63** Waliy ularoqa: — Urim wə tumminni kətürgüqi kaqın arimizda hizməttə boluquqə «əng muqəddəs yiməklilər»gə eoiz təgküzməysilər, dedi. **64** Pütün jamaət jəmiy kırık ikki ming üq yüz atmix kixi; **65** buningdin baxqa ularning yənə yəttə ming üq yüz ottuz yəttə qul-dediki bar idi; yənə ikki yüz ər-ayal qəzəlqisi bar idi. **66** Uların yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kırık bəx qeqiri, **67** tət yüz ottuz bəx təgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi. **68** Jəmət kattiwxliridin bəziliri Yerusalemoqa wə Pərwərdigarning əyigə kəlgən qaoqda, Hudaning xu əyi əsli ornioqa yengiwaxtin selinixi üqün qin kənglidin sowoqlarni təqdim qildi. **69** Ular əzlirining qurbioqa qarap qurulus həzinsigə atmix bir ming darik altun, bəx ming mina kümüx wə yüz qur kaqın toni təqdim qildi. **70** Xuningdin keyin kaqınlar, Lawiylar wə bir qisim həlk qoxulup, qəzəlkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarliri öz xəhərlirigə makanlaxti; qaloqan Israil həlkining həmmisi öz xəhərlirigə makanlaxti.

3 Israil həlki hərəkəysisi öz xəhərliridə makanlaxkanidi; yəttinqi ayoğa kəlgəndə, həlk bir adəmdək bolup Yerusalemoğa yiojildi. **2** Yozadakning oqli Yəxua bilən uning kahin kərindaxliri, Xealtialning oqli Zərubbabəl wə uning kərindaxlirining həmmisi orunliridin qopup, Hudaning adimi Musa pütken kanun kitabida pütülginidək Pərwədigarəğa keydurmə kurbanlik sunux üqün Israilning Hudasing kurbangahini selixka kirixti. **3** Gərqa ular xu yərlik həklərdin qorqsimu, lekin kurbangahni əslidiki uli üstigə selip, uningda Pərwədigarəğa atap ətigənlik wə kəqlik keydurmə kurbanlik ötküzüxkə kirixti. **4** Ular yənə [mukəddəs kanunda] pütülginini boyiqə «kəpilər heyti»ni ötküzüp, hər küni bəlgiləngən tələpkə muwapik san boyiqə künlük keydurmə kurbanlikni sunuxatti. **5** Xuningdin keyin ular yənə hər künlük keydurmə kurbanliklər, yengi ay kurbanliki wə Pərwədigarning barlik mukəddəs dəp bekitilgən heytliri üqün təqdim kilinidioğan keydurmə kurbanliklarni, xuningdək hər bir kixining kənglidin Pərwədigarəğa atap sunidioğan ihtiyariy kurbanliklirini sunup turatti. **6** Xundak kilip ular yəttinqi aynin birinqi künidin baxlap, keydurmə kurbanliklarni Pərwədigarəğa atap sunuxka baxlidi; lekin Pərwədigarning əyining uli tehi selinmidi. **7** Ular taxqilar bilən yaqraqqilarəğa pul tapxurdi wə xundakla Pars padixaşi Qorəxning ijasiti bilən Zidonluklar bilən Turluklarəğa kedir yaqiqini Liwandin [Ottura] dengiz arkilik Yoppaəğa əkəldürüx üqün ularəğa yimək-iqmək wə zəytun meyini təminlidi. **8** Jamaət Yerusalemdiki Hudaning əyigə kəlgəndin keyin ikkinqi yili ikkinqi

ayda Xealtiyəlning oqli Zərubbabəl, Yozadakning oqli Yəxua wə ularning kahin wə Lawiy qerindaxlirining qaldisi, xuningdək sürgünlüktin kaytip Yerusalemoğa kəlgənlərninğ həmmisi quruxta ix baxlidi; ular yənə yigirmə yaxtin axqan Lawiylarni Pərwərdigarning öyini selix quruxioğa nazarətiqilikkə qoydi. **9** Yəxua wə uning oqulliri həm qerindaxliri, Kadmiyə bilən uning oqulliri, yəni Yəhudaning əwladliri Hudaning öyidə ixləydiqan ixqilarni nazarət kilixqə bir niyəttə atlandi; Hənadadning oqulliri, ularning oqullirimu wə qerindax Lawiylar ularoğa yardəmləxti. **10** Tamqilar Pərwərdigarning öyigə ul salidiqan qaoqda kahinlar has kiyimlirini kiyip, kanaylirini qelip, Asafning əwladliri boləqan Lawiylar jangjang qelip, həmmisi qatar-qatar səp bolup turoquzuldi; ular Dawut bəlgiləgən kərsətmilər boyiqə Pərwərdigarəğa Həmdusana oqxuti. **11** Ular Pərwərdigarəğa atap əzara: — «Pərwərdigar məhribandur, uning Israiləğa boləqan məhİR-muəəbbiti mənngülüktur» dəp həmdusana wə rəhmət-təxəkkür eytixti. Bu qaoqda Pərwərdigarning öyining uli selinip boləqəqə, halayik Pərwərdigarni mədhəyiləp tolap tənənə kilixti. **12** Lekin kahinlardin, Lawiylardin wə jəmət baxliqliridin nuroqunliri, yəni əslidə ilgiriqi öyni kərgən nuroqun qeri adəmlər kəz aldida selinqan bu öyning ulioğa qarap, ün selip yioqlap ketixti; nuroqun baxqə kixilər huxal bolup tənənə kilip towlaxti; **13** wə həlkə həttə kimlərninğ tənənə kilixiwatqanliqi bilən kimlərninğ yioqlawatqanliqini ayriwalalmay qaldi; qünki jamaət tənənə kilip kattik towlaxatti; wə bu awaz yirəq-yirəqləroğa anglinatti.

4 Yəhuda və Binyamindiki rəqiblər sürgünlüktin qayıp kəlgənlər Israilning Hudasi Pərwərdigarəyə atap öyni yengiwaxtin salmaqçikən, degən gəpni anglap, **2** Zərubbabəl və jəmət baxlıqliri bilən kəruxüp: — Biz silər bilən billə salayli; qünki bizmu silərgə ohxaxla silərning Hudayinglarni izləp, bizni bu yərgə əkəlgən Asuriyə padixahı Esar-Haddonning künliridin tartip uningoğa qurbanlıq sunup keliwatimiz, deyixti. **3** Ləkin Zərubbabəl, Yəxua bilən Israilning baxka jəmət baxlıqliri ularəyə: — Hudayimizəyə öy selixta silərning biz bilən heqkəndək alakənglar yok; bəlki Pars padixahı Qorəx bizgə buyruəyəndək, pəkət biz özimizlə Israilning Hudasi boləyan Pərwərdigarəyə öy salimiz, deyixti. **4** Xuningdin keyin xu yərdiki ahalə Yəhudaların qolini ajiz qilip, ularning quruluş qilixioğa kaxila tuəydurup turdi. **5** Ular yənə Pars padixahı Qorəxning barlıq künliridin taki Pars padixahı Darius təhtkə olturoyan waqitqığə, daim məslihətqilərnə setiwelip, Yəhudalar bilən qerixip, quruluş nixanini buzuxka urunup turdi. **6** Ahaxwerox təhtkə qikqan dəslepki waqitlarda ular uningoğa Yəhudiyə və Yerusalemlə ahalisi üstidin bir ərznamə yazdi. **7** Xuningdək Artahxaxta künliridə Bixlam, Mitridat, Tabəəl və ularning qaləyan xeriklirimu Pars padixahı Artahxaxtaəyə aramiy tilida bir ərz hetini yazdi; hət aramiy tilidin tərijimə qilindi. **8** Waliy Rəhum bilən diwan begi Ximxay padixahı Artahxaxtaəyə Yerusalemlə üstidin təwəndikidək ərznamə yazdi: — **9** «Məzkur məktupni yazəyanlardin, waliy Rəhum, katip begi Ximxay və ularning baxka həmrəhliri boləyan sorəqçilar, mupəttixlər, mənəpdarlar, katiplar,

arkiwiliklar, Babilliklar, Xuxanliklar, yəni Elamiylar **10** wə uluq janabiy Osnappar Samariyə xəhriyə wə [Əfrat] dəryaning muxu tərpidiki baxka yərlərgə orunlaxturəjan ahalimu bar **11** (mana bu ularning padixahka yazəjan hetining kəqürülmisi) — əzlirining dəryaning muxu tərpidiki hizmətkarlıridin padixah aliliri Artahxaxtaəja salam! **12** Padixah aliylirigə məlum bolsunki, əzliri tərəptin biz tərəpkə kəlgən Yəhudiylar Yerusaleməja kelixti; ular axu asiy wə sesik xəhərni kuruwatidu, ulini yasap püttürdi, sepilni yasap qikti wə sepilning ullirini bir-birigə ulap yasawatidu. **13** Əmdi uluq padixah aliylirigə xu məlum boləjayki, mubada bu xəhər onglansa, sepil pütüzülsə, ular baj tapxurmaydıəjan, olpan təliməydiəjan wə parak tapxurmaydıəjan boluwalidu, bundak ketiwərsə padixahlarıning həzinisigə səzsiz ziyan bolidu. **14** Biz ordining tuzini yəp turup, padixahimizning bundak bihərmət kəlinixioja kərap turuximizəja kət'iy toəja kəlməydi, xu səwəbtin padixahimizəja məlum kəlixka jür'ət kilduk. **15** Xuning üqün [aliylirining] atəbowilirining tarihnamisini sürüxtə kəlixlirini təxəbbus kəlimiz; sili tarihnamidin bu xəhərnin əhwalini bilip, uning padixahlarəjimu, hərəkəysi əlkilərgimu ziyan yətküzüp kəlgən asiy bir xəhər ikənlikini, kədimdin tartip bu xəhərdikilər əqdurməqilik tərəjanlikini bilgəyla; dəl xu səwəbtin bu xəhər wəyran kəlinəjanidi. **16** Xunga biz aliylirioja xuni ukturmakqimizki, əgər bu xəhər qurulsa, sepilliri pütüzülsə, undakta silining dəryaning muxu tərpidiki yərlərgə həqkəndak igidarqilikliri bolmay qalidu». **17** Padixah mundaq jawab yollidi: —

«Waliy Rəhum, diwan begi Ximxayə wə Samariyə həm Dəryaning xu tərpidiki baxka yərlərdə turuxluk həmrəhliringlarə salam! **18** Siləning bizgə yazəqan ərz hetinglar mening aldimda enik kəlip oqup berildi. **19** Təxürüp kərixni buyruwidim, bu xəhəning dərəkə kədimdin tartip padixahlarə qarxi qikip isyan kəzoqəqan, xəhərdə daim asiylik-kəzoqəqan kətürüxtək ixlarning bolup kəlgənliki məlum boldi. **20** Ilgiriki waqitlarda kudrətlik padixahlar Yerusaleməyə həkümranlik kəlip, Dəryaning xu tərpidiki pütün yərləni idarə kəlip kəlgən, ular xularəyə bekinip baj, olpan wə parikini tapxurup kəlgənəkən. **21** Əmdi silər buyruk quxürüp u həlkəni ixtin tohtitinglar, məndin baxka yarlik quxürülmigüqə, bu xəhəni yengiwaxtin kurup qikixka bolmaydiqanliki ukturunglar. **22** Bu ixni ada kəlməy kəlixtin pəhəs bolunglar; padixahlarəyə ziyan kəltüridiqan apət nemixka küqiyiwəridikən?». **23** Padixah Artahxaxtaning yarlikining kəqürülmisi Rəhuməyə, diwan begi Ximxay həm ularning həmrəhlirəyə oqup berilixi bilənla, ular alman-talman Yerusalemdiki Yəhudalarning kəxioqə qikip, hərbiy küq ixlitip, ularni ixni tohtitixka məjbur kildi. **24** Xuning bilən Yerusalemdiki Hudaning əyidiki ixlar tohtidi; ix taki Pars padixahı Darius təhtkə qikip ikkinqi yilioqə tohtaqlıq kəldi.

5 Bu qəqda pəyoqəmbərlər, yəni Həgəy pəyoqəmbər bilən Iddoning oqlı Zəkəriyə pəyoqəmbər Yəhədiyə wə Yerusalemdiki Yəhədiylarəyə bəxarət berixkə baxlidi; ular İsrailning Hudasining namida ularəyə bəxarət berixti. **2** Xuning bilən Xəaltiyəlning oqlı Zərubbabəl

wə Yozadakning oqli Yəxua qopup Yerusalemdiki Hudaning oyini yengiwaxtin selixka baxlidi; Hudaning pəyoqəmbərliri ular bilən billə bolup ularoqa yərdəm bərdi. **3** Xu qaoqda Dəryaning oqərb tərripining bax waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmərahliri ularning yenioqa kelip: «Kim silərgə bu əyni yengiwaxtin selixka, bu qurulusni püttürüxkə buyruk bərdi?» dəp soridi. **4** Ular yənə: «Bu quruluska məs'ul boluquqlarning ismi nemə?» dəp soridi. **5** Lekin Hudaning nəziri Yəhuda aqsakallirining üstidə idi, xunga bax waliy katarliklar padixah Dariuska məlum qiləuqə, xundakla uningdin bu həqta birər jawab yarlik kəlgüqə ularning qurulus ixini tosmidi. **6** Dəryaning oqərb tərripining waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmərahliri, yəni Dəryaning oqərb tərripidiki afarsakliklar padixah Dariuska hət əwətti; hətning kəqürülmisi mana təwəndikidək: **7** Ular padixahka əwətkən məlumatta mundaq deyilgən: «Darius aliylirioqa qongkur aman-esənlik boləyay! **8** Padixahimizə xu ix yetip məlum bolsunki, biz Yəhədiyəgə, uluq Hudaning əyigə berip kərdukki, xu əy yooqan taxlar bilən yasiliwatidu, tamliroqa limlar ətküzülüp selinmaқта; bu qurulus tez sürəttə onguxluk elip beriliwetiptu. **9** Andin biz u yərdiki aqsakallardin: — Kim silərgə bu əyni selixka, bu qurulusni püttürüxkə buyruk bərdi? — dəp soriduk. **10** Wə aliylirioqa məlum bolsun üçün ularning isimlirini soriduk, xuningdək ularning baxliklirining ismilirini pütüp hatiriliməqqi iduk. **11** Ular bizgə: «Biz asman-zeminning Hudasining qulliri, biz hazır buningdin uzun yillar ilgiri selinoqan

o'yni yangiwaxtin seliwatimiz. Muxu o'yni aslida Israilning
 uluq bir padixah'i salduroqanidi. **12** Lekin ata-bowilirimiz
 asmandiki Hudaning o'ezipini kelturup qoyoqqa, Huda
 ularni Kaldiyalik Babil padixah'i Nebokadnəsarning
 qolig'a tapxuroqan; u bu o'yni qakturuwetip, həkni
 Babilga tutkun kilip ətkən. **13** Lekin Babil padixah'i
 Qorəxning birinchi yili padixah Qorəx Hudaning bu o'yni
 yangiwaxtin selixka yarlik quxurgan. **14** Wə Nebokadnəsar
 Yerusalemdiki bu ibadəthanidin elip Babil buthanisig'a
 apirip qoyoqan Hudaning o'ydiki altun-kümüx qaqa-
 kuqilarnimu padixah Qorəx ularni Babil buthanisidin
 əpqikturup, Xəxbazar isimlik bir kixig'a tapxuroqan; u
 uni bax waliy kilip təyinligənidi **15** həm uningqa: — Bu
 qaqa-kuqilarni elip ularni Yerusalemdiki ibadəthanig'a
 apirip qoyoqin; Hudaning o'yi əsli jayig'a yangiwaxtin
 selinsun, dəp buyruqan. **16** Andin xu Xəxbazar degən
 kixi kelip, Yerusalemdiki Hudaning o'yg'a ul saloqan; ənə
 xu waqtin baxlap həziroqig'a yasiliwatidu, tehi pütmidid»
 dəp jawap bərdi. **17** Əmdi aliylirig'a layik kərünsə,
 padixahimizning xu yərdə, yəni Babildiki həzinini ahturup
 beqixini, u yərdə padixah Qorəxning Yerusalemdiki
 Hudaning o'yni yangiwaxtin selix toqrisida quxurgan
 yarlikining bar-yoklukini təkxurup beqixini soraymiz
 həm padixahimizning bu ix toqrisida əz iradisini bizg'a
 bildurup qoyuxini otünimiz».

6 Andin padixah Darius Babildiki dölət-bayliqlar
 saklanoqan «Arhiplar o'yi»ni təkxurup qiqixka yarliklarni
 quxurdi. **2** Media əlkisidiki Ahmeta kəl'əsadin bir oram
 kəoqəz tepildi, uningda mundak bir hatirə pütülgən:

3 «Padixah, Qorəxning birinchi yili, padixah, Qorəx Yerusalemdiki Hudaning əyigə dair mundaq bir yarlıq qüxüridu: — «Kurbanlıq sunulidioğan orun bolux üqün bu əy yengiwxatın selinsun; ulı puhta selinsun, əyning ıgızlıkı atmix gəz, kənglıkı atmix gəz bolsun. **4** Üq kəwət yooğan tax, bir kəwət yengi yaqıaq bilən selinsun, barlıq hirajət padixahlıq həzınısın qıqım kılinsun. **5** Əslidə Nebəqadnəsar Yerusalemdiki ıbadəthanıdın elip Babilə apirip qoyğan, Hudaning əyidiki altun-kümüx qaqa-kuqılarning həmmisi qayturup kelinip, Yerusalemdiki ıbadəthanıqə qaytın yətküzölüp, hər biri öz jayıqə qoyulsun; ular Hudaning əyigə quyulsun!». **6** [Dariustin yarlıq qüxürölüp]: «— Xunga, i dəryanıng xu tərıpınıng bax waliysi Tattınay wə Xetar-Boznay həm silərning həmrəhlirınglar, yəni Dəryanıng xu tərıpıdiki afarsaklıqlar, əmdi silər u yərdin neri ketınglar! **7** Hudaning əyining quruluı bilən karinglar bolmisun; Yəhudiylarning bax waliysi bilən Yəhudiylarning aqsakallirining Hudaning bu əyini əslidiki ornıqə selıxıqə yol qoyunglar. **8** Xuningdək mən Hudaning bu əyining selinixi üqün Yəhudalarning aqsakalliri toqruluk silərgə buyruk qüxürdumki: — Dəryanıng qərb tərıpıdın, padixahlıq həzınısıgə tapxuruloğan baj kırımın silər keqiktürməy xu adəmlərgə toluk hirajət ajritip beringlar, quruluk heq tohtap kalmisun. **9** Ularqə nemə kerək bolsa, jümlidin asmandiki Hudaqə keydürmə qurbanlıq sunuxqa, məyli ərkək torpaq bolsun, qoqkar yaki qozılar bolsimu, xular berilsun; yənə Yerusalemdiki kahınların bəlgiligini boyiqə buqday, tuz, xarab yaki

zəytun maylar bolsun xularning birimu kəm kılınmay, hər küni təmin etip turulsun. **10** Xuning bilən ular asmandiki Hudağa huxbuy qurbanlıqlarnı kəltürüp, padıxağa wə padıxağning əwladlırioğa uzun ɵmür tilisun. **11** Mən yənə buyruymənki, kimki bu yarlıqni ɵzgərtsə, xu kixining ɵyining bir tal limi suquruwelinip tikləngəndin keyin, xu kixi uningğa esip mihlap qoyulsun, ɵyi əhləthaniğa aylanduruwetilsun! **12** Wə Өzining namini xu yərdə qalduroğan Huda muxu Yerusalemdiki ɵyini ɵzgərtixkə yaki buzuxkə qol uzartқан hərқандақ padıxağ yaki həlkni həlak qılsun! Mən Darius muxu yarlıqni qüxürdum, əstayidillik bilən bəja kəltürülsun!» deyildi. **13** Andin Dəryaning qərb tərıpining bax waliysi Tattınay, Xetar-Boznay wə ularning həmrəhliri padıxağ Dariusning əwətkən yolyorukı boyıqə əstayidillik bilən xu ixni bəja kəltürdi. **14** Yəhudiylarning aqsakalliri quruluşni dawamlaxturup, Həgay pəyoğəmbər wə Iddoning oqlı Zəkəriyaning bexarət berıxliri bilən xu ixta ronak taptı. Ular İsrailning Hudasining əmri boyıqə, xundakla Qorəx, Darius wə Artahxaxta qatarlıq Pars padıxağlirining əmri boyıqə ixləp, ɵyni yengiwaxtin qurup qıqıx ixini püttürdi. **15** Bu ɵy Darius padıxağı səltənıtining altinqı yılı, Adar eyining üqinqi küni pütküzüldi. **16** İsaıllar — kağınlar, Lawıylar wə qaloğan sürgünlüktin qaytıp kəlgən həklərləning həmmisi Hudaning bu ɵyini uningğa atax murasimini huxal-huramlıq bilən ɵtküzdi. **17** Өyni Hudaning Өzigə atax murasimida ular yüz torpaq, ikki yüz qoqkar wə tət yüz qoza sundi həm İsrail qəbililirining sani boyıqə barlıq İsrail üqün gunah qurbanlıqı süpitidə on ikki

tekini sundi. **18** Ular yənə Yerusalemdiki Hudaning ibadət-hizmitini ətəxkə, Musaning kitabida yeziloqini boyiqə, kaşinlarni öz nəwiti boyiqə, Lawiylarni guruppiliri boyiqə turoquzdi. **19** Birinqi ayniq on tətinqi küni sürgünlüktin qaytip kəlgənlər «ətüp ketix həyti»ni ətüküzdi. **20** Qünki kaşinlar wə Lawiylar bir niyə bilən birliktə paklinix rəsimplirini ətüküzüp, həmmisi paklandi; andin ular barliq sürgünlüktin qaytip kəlgənlər wə ularning qerindixi boləan kaşinlar wə həm əzliri üqün ətüp ketix həytiqə atiqan [qozilirini] soydi. **21** Sürgünlüktin [yengila] qaytip kəlgən Israillar wə xuningdək Israilning Hudasi Pərwədigarni izdəp, əzlirini zemindiki yat əlliklərninq buləaxliridin ayrip qikqan barliq kixilər qəza gəxlirini birliktə yeyixti. **22** Ular petir nan həytini huxal-huramlıq iqidə yəttə kün ətüküzdi; qünki Pərwədigar ularni huxallıqqa qəmdürdi həm Asuriyə padixahıning kənglini ularqə mayil qilip, Əzining əyini — Israilning Hudasining əyini quruxqə ularning qolini mustəhkəmlidi.

7 Xu ixlardin keyin Pars padixahı Artaxaxta səltənət sürgən məzgildə Əzra degən kixi [Babildin Yerusalemqə qikti]. U Serayaning oqlı, Seraya Azariyaning oqlı, Azariya Hılqiyaning oqlı, **2** Hılqiya Xallumning oqlı, Xallum Zadokning oqlı, Zadok Ahitubning oqlı, **3** Ahitub Amariyaning oqlı, Amariya Azariyaning oqlı, Azariya Merayotning oqlı, **4** Merayot Zərəhiyahning oqlı, Zərəhiyah Uzzining oqlı, Uzzi Bukkining oqlı, **5** Bukki Abixuaning oqlı, Abixua Finihasning oqlı, Finihas Əliazarning oqlı, Əliazar bolsa bax kaşin Hərurning oqlı idi; **6** — Əzra degən bu kixi Babildin qaytip qikti.

U Israilning Hudasi Pərwərdigar Musaqə nazil qiləjan Təwrat qanunioqə pixqan təwratxunas idi; uning Hudasi boləjan Pərwərdigarning qoli uningda boləqəqə, u nemini tələp qilsa padixah xuni bərgənidi. **7** Padixah Artahxaxtaning yəttinqi yili bir qisim Israillar, kahinlar, Lawiylar, qəzəlkəxlər, dərwaziwənlər wə ibadəthana hizmətkarliri uning bilən birliktə Yerusalemoqə qaytip qikti. **8** [Əzra] əmdi padixahning səltənitiuning yəttinqi yili bəxinqi ayda Yerusalemoqə yetip kəldi. **9** Birinqi ayninq birinqi küni u Babildin qikixqə təyyarlandi; Hudaning xəpkətlik qoli uningda boləqəqə, u bəxinqi ayninq birinqi küni Yerusalemoqə yetip kəldi. **10** Qünki Əzra kəngül qoyup Pərwərdigarning Təwrat-qanunini quxinip təhsil qilixqə həm uningə əməl qilixqə wə xuningdək Israil iqidə uningdiki həküm-bəlgilimilərnə oğitixkə niyətlə qiləjanidi. **11** Mana bu padixah Artahxaxta kahin həm Təwratxunas Əzraqə tapxuroqan yarliq hetining kəqürülmisi: — (Əzra Pərwərdigarning əmrlirigə ait ixlarəqə həm Uning Israillarəqə tapxuroqan bəlgilimilirigə pixqan təwratxunas idi): — **12** «Mənki padixahlarning padixahı Artahxaxtadin asmanlardiki Hudaning mukəmməl Təwrat-qanunioqə pixqan təwratxunas kahin Əzraqə salam! **13** Əmdi mən xundəq yarliq quxürimənki, padixahliqimda turuwatqan Israillardin, xundəqlə ularning kahin wə Lawiyliridin kimlər Yerusalemoqə berixni halisa, həmmisi sening bilən billə barsa bolidu. **14** Qünki sən padixah wə uning yəttə məslihətqisi tərripidin təyinləngən ikənsən, qolungdiki Hudaning qanun kitabida eytiləjanliri boyiqə, Yəhədiyə wə Yerusalemoqə təqxürüx-həl soraxqə əwətilgənsən. **15**

Sən padixah və uning məslihətqiliri öz ihtiyari bilən
Israilning Hudasioğa sunoqan altun-kümüxlərni kətürüp
berip uningoğa təqdim qil (uning makani Yerusalemdidur);
16 Xuningdək qolung pütkül Babil əlkisidə qanqilik altun-
kümüxlərni tapalisa, xuni həlk və kahinlar Yerusalemdiki
Hudaning öyigə təqdim qilixka öz ihtiyari bilən bərgən
sowoqatlaroğa qoxup aparəjin. **17** Sən bu pullaroğa
ehtiyoqanlik bilən qurbanliklar üqün torpaq, qoqkar,
qoza və qoxumqə axlik hədiyələri həm xarab hədiyələri
setiwelip, bularni Yerusalemdiki Hodayinglarning öyidiki
qurbangahka sunəjin. **18** Qaloqan altun-kümüxlərni sən
və jəmətingdikilərgə qandaq qilix muwapik kərünsə,
Hodayinglarning iradisi boyiqə xundaq kilinglar. **19** Sening
Hodayingning öyidiki ixlaroğa ixlitixka sanga bərgən qaq-
quqilarni Yerusalemdiki Hudaning aldioğa qoy. **20** Əgər
xuningdək sanga Hodayingning öyidiki qaloqan ixlaroğa
qikim kilidioqanoğa nemə hirajət kerək bolsa, sən padixah
həzinisidin elip ixlətkin. **21** Xuning bilən mənki padixah
Artahxastadin dəryaning xu oqərb tərpidiki barlik
həzinə bəqlirigə xundaq buyruk quxürimənki, asmandiki
Hudaning Təwrat-qanunining alimi boloqan kahin Əzra
silərdin nemini tələp qilsa, silər əstayidillik bilən uning
deginidək bejiringlar. **22** Uning alidioqini kümüx yüz
talantqiqə, buoqday yüz korəqiqə, xarab yüz batqiqə,
zəytun meyi yüz batqiqə bolsun, tuzoğa qək qoyulmisun.
23 Asmanlardiki Huda nemini əmr qilsa, xu asmanlardiki
Hudaning öyi üqün əstayidillik bilən bejirilsun;
nemixka [Hudaning] oqəzipini padixah və oqullirining
padixahliqioğa quxürgüdəkmiz? **24** Biz xunimu silərgə

məlum kilimizki, omumən kahinlar, Lawiylar, qəzəlkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana xizmətkarlırı və Hudaning bu öyidə xizmət kilidioqlarlarınq həqkaysisidin baj, olpan və parak elixka bolmaydu. **25** Əmdi sən əy Əzra, Hudayingning səndə boləqan həkmitigə asasən, Dəryaninq xu qərb tərripidə Hudayingning Təwrat-kanunini bilgən, barlıq həlkning dəwasini soraydioqan, ularni idarə kilidioqan sorəqı və həkimlarni təyinligin; və Təwrat-kanunini bilməydioqlarəqə bolsa, ularəqə bularni əgitinglar. **26** Hudayingning kanunioqə və padixahlıqning kanunioqə riayə kilmaydioqlar bolsa, uninq üstidin adalətlik bilən həküm qikirlsun; u ölümgə, yaki sürgüngə yaki mal-mülkini musadirə kilixka və yaki zindanoqə taxlaxka həküm kilinsun». **27** [Əzra mundak dedi] — Ata-bowilirimizning Hudasi boləqan Pərwərdigarəqə Həmdusana boləqay! Qünki U padixahning kəngligə, Yerusalemdiki Pərwərdigarning öyini xundak kərkəm bezəx niyitini saldi, **28** yənə meni padixah və məslihətkiliri aldida həm padixahning məhtərəm əmiriliri aldida iltipatka erixtürdi. Pərwərdigar Hudayimning qoli məndə bolup, U meni qəyrətləndürgəqkə, özüm bilən billə [Yerusalemoqə] qikixka Israillar iqidin birnəqqə mətiwərlərnı yioqdim.

8 Padixah Artahxaxta səltənət sürüp turoqan waqıtta, Babildin mening bilən billə qaytkanlarning ata jəmət baxlıqliri və ularning nəsbənamiliri təwəndikiqə: — **2** Finihasning əwladliridin Gərxon, Itamarning əwladliridin Daniyal, Dawutning əwladliridin Həttux, **3** Xekaniyaninq əwladliridin, yəni Paroxning əwladliridin Zəkəriya və

uning bilən nəsəbnamidə tizimlanəjan ərəkəklər jəmiy
bir yüz əllik kixi; **4** Paḥat-Moabning əwladliridin
Zərahıyahning oqlı Əlyoyinay wə uning bilən billə
qaytqan ərəkəklər ikki yüz kixi; **5** Xekaniyaning əwladliridin
bolojan Yahaziyəlning oqlı wə uning bilən billə qaytqan
ərəkəklər üç yüz kixi; **6** Adinning əwladliridin Yonatanning
oqlı Əbəd wə uning bilən billə qaytqan ərəkəklər əllik
kixi; **7** Elamning əwladliridin Ataliyaning oqlı Yəxaya
wə uning bilən billə qaytqan ərəkəklər yətmix kixi;
8 Xəfatiyaning əwladliridin Mikailning oqlı Zəbadiya
wə uning bilən billə qaytqan ərəkəklər səksən kixi; **9**
Yoabning əwladliridin Yəhiyəlning oqlı Obadiya wə uning
bilən billə qaytqan ərəkəklər ikki yüz on səkkiz kixi; **10**
Xelomitning əwladliridin Yosifiyaning oqlı wə uning bilən
billə qaytqan ərəkəklər bir yüz atmix kixi; **11** Bibayning
əwladliridin Bibayning oqlı Zəkəriya wə uning bilən
billə qaytqan ərəkəklər yigirmə səkkiz kixi; **12** Azgadning
əwladliridin Həkkatanning oqlı Yoḥanan wə uning bilən
billə qaytqan ərəkəklər bir yüz on kixi; **13** Adonikamning
əwladliridin əng ahirida qaytqanlarning isimliri Əlifələt,
Jəiyəl wə Xemaya bolup, ular bilən billə qaytqan ərəkəklər
atmix kixi; **14** Bigwayning əwladliridin Utay bilən Zabbud
wə ular bilən billə qaytqan ərəkəklər yətmix kixi. **15** — Mən
ularni Ahawaoja aqıdıojan Dəryaning boyioja yioqdim; biz
u yərdə qedir tikip üç kün turduq. Həlkni wə kahinlarni
arilap qarısam u yərdə Lawiylar yok ikən. **16** Xunga
mən baxlıqlardın Əliezər, Ariyəl, Xemaya, Əlnatan, Yarib,
Əlnatan, Natan, Zəkəriya bilən Məxullamlarni wə ularoja
qoxup okumuxluk, alimlardın Yoarib bilən Əlnatanni

qakirtip kelip, **17** ularoqa hawalə kilip Kasifiya degən yərgə, Iddo degən Ataman bilən kəruxüxkə əwəttim. Mən Kasifiya degən yərdə Iddooqa wə uning ibadəthana hizmətkarliri boləqan kərindaxlirioqa dəydiəqan gəplərnı aəzioqa selip, ularning bu yərgə Hodayimizning əyi üqün hizmət kildioqan hizmətqilərnı bizgə əkelixni ətündum.

18 Hodayimizning xapaətlik qoli bizdə boləqəqqa, ular bizgə Israilning əwrısı, Lawiyning nəwrısı Maqlining əwladliri iqidin okumuxluk bir adəmnı, yəni Xərəbiyani wə uning ooqulliri həm kərindaxliri bolup jəmiy on səkkiz kixini baxlap kəldi. **19** Ular yənə Həxabiya wə uning bilən billə Mərarining əwladliridin Yəxaya həm uning kərindaxliri həm ularning ooqulliri bolup, jəmiy yigirmə kixini, **20** Yənə ilgiri Dawut wə uning əmirliri Lawiylarning hizmitidə boluxkə təyinligən «Nətinilər»din ikki yüz yigirmə kixini baxlap kəldi, bularning həmmisi isimliri bilən tizimlandi. **21** Xu qəqda Ahawa dəryasi boyida mən Hodayimizning aldidə əzümizni təwən kilip, əzimiz wə kiqik balilirimiz həm barlik mal-mülkimiz üqün Hodayimizdin aq yol tiləxkə roza tutayli, dəp jakarlidim.

22 Qünki biz əslidə padixəqqa: «Hodayimizning qoli Uni barlik izdigənlərnıg üstigə iltipət kərsitixkə qoyulidu; ləkin Uning qudriti bilən qəzipi Əzini taxlioqanlaroqa zərbə berixkə təyyardur» degəniduk, əmdi yənə uningdin yoldiki düxmənlərgə takəbil turuxkə piyadə wə atlik ləxkərlər təyinləp berixni tələp qiloqanlikimdin hijil bolup qaldim. **23** Xuning bilən biz roza tutup Hodayimizdin xu ix tooqruluk ətünduk, u duayimizni ijabət kildi. **24** Mən kaqlın baxliri iqidin on ikki adəmnı wə Xərəbiya,

Haxabiya wə ular bilən billə boloqan aka-ukiliridin on adəmni tallap, **25** ularoqa altun, kümüx wə qaqa-kuqilarni, yəni padixah, uning məslihətqiliri, əmirliiri wə xuningdək xu yərdə turuwatqan barliq Israillar «kəydürmə hədiyyə» süpitidə Hudayimizning əyigə hədiyyə kılqan sowoqatlarni tapxurdum. **26** Mən kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eoqirliqtiki kümüx qaqa-kuqa, yüz talant altunni ularning kəliqə əlqəp tapxurdum. **27** Ularoqa tapxuroqanlirimdin yənə altun das yigirmə bolup, kimmiti ming darik, süpətlilik wə walildap parkıraydioqan mis qong das ikki bolup, altundək kimmətlilik idi. **28** Mən ularoqa: — Silər Pərwərdigaroqa mukəddəstursilər, qaqa-kuqilarmu mukəddəstur, altun-kümüxlər ata-bowanglarning Hudasi Pərwərdigaroqa ihtiyariy hədiyyə kılinoqan sowoqattur. **29** Taki Yerusalemdiki Pərwərdigarning əyidiki ambar-həzinilərgə yətküzüp, kahınlar wə Lawiylarning baxlıiri wə Israillarning kəbilə-jəmət baxlıqlirining aldida tarazidin ətküzgüqə bularni obdan qarap qooqdanglar, dedim. **30** Xuning bilən kahınlar bilən Lawiylar Yerusalemdiki Hudayimizning əyigə apiridioqan, tarazidin ətküzülgən xu altun-kümüx wə qaqa-kuqilarni tapxuruwalidi. **31** Xuning bilən birinqi ayniq on ikkinqi küni biz Ahawa dəyasining boyidin qozqilip Yerusalemoqa qiqixqa mangduq. Hudayimizning kəli üstimizdə boləqqa, u bizni düxmənlirimizdin wə yolda paylap turoqan qarəqilardinmu kutkuzdi. **32** Biz Yerusalemoqa kelip u yərdə üq kün turduq; **33** tətinqi küni Hudayimizning əyidə altun-kümüx wə qaqa-kuqilar tarazida əlqinip kahin Uriyaning ooqli Məramotning kəliqə tapxuruldi;

uning yenida Finihʻasning oʻqli ʻAliazar, yənə Lawiylardin Yəxuaning oʻqli Yozabad bilən Binnuiyning oʻqli Noadiyahlar bar idi. **34** Həmmə nərsə sani boyiqə wə eoʻirliki boyiqə əlqəndi wə xuning bilən billə hər birining eoʻirliki pütüp qoyuldi. **35** Xu qaʻda əsli elip ketilgənlərnin əwladliri, yəni sürgünlüktin qaytqanlar Israillarning Hudasioqa «kəydürmə qurbanlik» süpitidə pütkül Israil üqün on ikki torpaq, tokʻsan altə qoqkar, yətmix yəttə qoza sundi, yənə gunah qurbanliki süpitidə on ikki tekə sundi; bularning həmmisi Pərwədigaroqa ataloqan kəydürmə qurbanlik idi. **36** Ular padixahning yarlik hətlirini padixahning waliylirioqa wə Dəryanin bu oʻərb tərpidiki həkümdarlaroqa tapxuruwidi, ular həlkqə wə Hudaning eyining ixlirioqa izqil yərdəm bərdi.

9 Bu ixlar pütkəndin keyin əmirlər mening bilən kərüxkili yenimoqa kelip: — Israillar, kahinlar wə Lawiylar əzlrini muxu zeminlardiki taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətliridin ayrip turmidi, — demək, ular Qanaaniylar, Hittiylar, Pərizziylar, Yəbusiylar, Ammoniylar, Moabiylar, Misirliklar wə Amoriylaroqa əgixip mangdi. **2** Qünki ular bu yat taipilərdin əzligə wə oʻqullirioqa hotun elip berip, [Hudaʻoqa] has muqəddəs nəsilni muxu zeminlardiki taipilər bilən arilaxturuwətti; uning üstigə, əmirlər bilən əməldarlar bu sadəqətsizlikning baxlamqiliridur, — deyixti. **3** Mən bu ixni anglapla kənglək bilən tonumni yirtip, qaq-saqallirimni yulup oʻəm-qayoquqa qüxüp olturup kəttim. **4** Wə Israilning Hudasing səzlridin qoʻkup titrigənlərnin hər biri sürgünlüktin qaytip kəlgənlərnin sadəqətsizliki tüpəylidin yenimoqa

kəldi. Mən taki kəqlik kurbanlik sunuloquqə qəm-kayəquə qəməp olturdum. **5** Kəqlik kurbanlik waktida mən özümni təwən kiləqan hələttin turup, kənglək wə tonum yirtik həlda Hodayim Pərwərdigarəqə yüzlinip tizlinip olturup, qollirimni yeyip, **6** dua kilip: — «Aq Hodayim, xərməndilikdə yüzümni sanga qəritixtin iza tartmaqtimən, i Hodayim; qünki kəbihliklirimiz tolilikidin baxlirimizdin axti, asiqlik-itaətsizlikimiz asmanlarəqə takaxti. **7** Ata-bowilirimizning künliridin tartip bəgüngə kədər zor itaətsizlikdə yürüp kəldük, xunga kəbihliklirimiz tūpəylidin biz, bizning padixahlirimiz wə kahinlirimiz huddi bəgünki kündikidək hərəkəysi yurtlardiki padixahlarning qəlioqə qūxūp, kiliqkə, sürgünlükkə, bulang-talangoqə, nomusqə tapxurulduq. **8** Əmndi hazır azəqinə wəqit Hodayimiz kəzlimizni nurlandurup, qulluqimizda bizgə azəqinə aram berilsun dəp, qeqip qutuləqan bir qəldini saqlap qəlip, bizgə əzining muqəddəs jayidin huddi qəqqan qozuqtək muqim orun berip, bizgə Hodayimiz Pərwərdigardin iltipət kərsitildi. **9** Qünki biz hazır qullarmiz; həlbuki, Hodayimiz muxu qulluqimizda yənə bizni taxliwətməy, bəlki Pars padixahlirining aldidə rəhimgə erixtürüp, Hodayimizning əyini selip, harabiləxkən jaylirini yengiwaxtin onqlaxqə bizni roqlandurdi, xundəqlə bizni Yəhədiyə wə Yerusalemdə sepillik qildi. **10** I Huda, biz bu [iltipatlar] aldidə yənə nemə deyələymiz? Qünki biz yənə Səning məmin bəndiliring boləqan pəyqəmbərlər arqilik tapiləqan əmrliringni taxliwəttük; Sən [ular arqilik]: «Silər kirip miras kilip igiləydiəqan zəmin bolsa, xu zəmindiki

taipilarning nijisliki bilən buloqanoqan bir zemin; qünki ular türlük napakliklarni kılıp, yirginqlik adətliri bilən bu zeminni bu qəttin u qetioqə tolduruwətti. **12** Xunga silər kizliringlarni ularning ooqullirioqə bərmənglar, ooqulliringlaroqə ularning kizlirini elip bərmənglar; silər küqiyip, zeminning nazu-nemətliridin yeyixkə, zeminni əbədil'əbəd əwladliringlaroqə miras kılıp qaldurux üqün mənggü ularning aman-tinqliki yaki mənəpəitini hərgiz izdimənglar» — degəniding. **13** Bizning rəzil kilmixlirimiz wə nəhayiti eoqir itaətsizlikimiz tūpəylidin bu həmmə bala-qaza beximizoqə kəlgənidi wə Sən, i Hudayimiz, kəbiqliklirimizgə tegixlik boləqan jazayimizni yeniklitip, bizgə bügünkidək nijatlik iltipatni kərsətkən turukluk, **14** biz qandəkmu yənə əmrliringgə hilaplik kılıp, bundək yirginqlik kaidiləni tutqan bu taipilər bilən nikahliniwerimiz? Mubada xundək kilidioqan bolsək, Sən bizgə oqəzəplinip, bizgə bir qaldi yaki kutuləqudək birsinimu qaldurmay yəqatmay qalamsən? **15** I Israilning Hudasi boləqan Pərwərdigar, Sən həqqaniydursən! Xu səwəbtin biz bügünkidək kutulup qaləqan bir qaldimiz. Qara, biz Sening aldingda itaətsizliklirimizdə turuwatimiz, xunga Sening aldingda həqəysimiz tik turalmay qalduq» — dedim.

10 Əzra dua kılıp, gunahini tonup yioqlap Hudaning əyi aldidə yikilip düm yatqan qaoqda, Israillardin nəhayiti qong bir jamaət, ər-ayallar wə balilar uning yenioqə kelip yioqildi; kəpqilikmu kəttik yioqlap ketixti. **2** Elamning əwladliridin, Yəhiyəlning ooqli Xekaniya əzraoqə: — Biz Hudayimizə sadəqətsizlik kılıp bu zemindiki yat

taipilərdin hotun aptuk. Həlbuki, İsrail üçün yənə ümid bar; **3** biz əmdi Huda yərimiz bilən əhdilixəyli, hojamning wə Huda yərimizning əmrliridin qorqup titrigənlərnin nəsəhitigə əsasən bu hotunlarni wə ulardin tərəlgən pərzəntlərnin yoloqa selip qoyayli. Həmmə ix Təwrat qanuni boyiqə qilinsun. **4** Tur! Bu ix sanga baqlıktur, biz seni qollaymiz; jür'ətlik bolup ixni ada qiləin, — dedi. **5** Xuning bilən Əzra ornidin qorup, kahinlarning Lawiylarning wə pütkül İsrail jamaitining baxlıqlirini xu səz boyiqə ix qilimiz, dəp kəsəm iquxə ündidi, ular kəsəm iqtı. **6** Andin Əzra Huda yənin əyi aldidin qorup Əliyaxibning oqlı Yəhoqananning əyigə kirdi; u u yərgə kəlgəndə qizamu yemidi, sumu iqmidi, qünki u sürgünlüktin qaytip kəlgənlərnin sadəqətsizliki üçün eqinatti. **7** Xuning bilən Yəhudiyə wə Yerusalemda sürgünlüktin qaytip kəlgənlərnin həmmisigə jakarlinip, Yerusalemqə yiqilinglar, **8** əmirlər wə əksəqallarning nəsəhiti boyiqə, kimki üq kün iqidə yetip kəlmisə, uning pütün mal-mülki musadirə qilinidu, sürgündin qaytip kəlgənlərnin jamaitidinmu ayrilidu, dəp, jakarnamə qikirildi. **9** Xuning bilən Yəhuda wə Binyamindiki barlıq ərlər üq künigiqə Yerusalemqə yiqilip boldi. U tokquzinqi aynin yigirminqi küni idi; barlıq həlq Huda yənin əyining həylisidiki məydanoqə kelip olturdi, kəpqilik bu ixtin qorqəqə, xuningdək qattıq yaqlan yəmoqur tūpəylidin, titrəp ketixti. **10** Kahin Əzra ornidin qorup ularoqə: — Silər Hudaqə sadəqətsizlik qilip yat taipilərnin qizlirini hotunluqqa elip İsrailarning itətsizlikini axurdunglar. **11** Əmdi silər ata-bowənglarning Huda yənin boləqan Pərwərdigar

aldida gunahinglarni tonup, uning nəziridə durus bolojanni kilip, ezünglarni bu zemindiki taipilərdin wə bu yat əllik hotunliringlardin arini oquq kilinglar, dedi.

12 Pütün jamaət yukiri awazda jawap berip: — Maqul, biz əzlirining xu gəpliri boyiqə ix kərimiz. **13** Birəq adəmlər bək kəp, yənə kelip yamoqur pəsli boləqəqə talada turalmaymiz; uning üstigə bu degən bir-ikki kündə pütidiqan ix əməs, qünki bizdə bu ixta itaətsizlik kiləqanlar nahayiti kəptur! **14** Hudaning muxu ix tüpəyli kəlgən kəttik qəzipining bizdin kətküqə, baxliklirimiz pütkül jamaətkə wəkil bolup Pərwərdigarning aldida tursun; bizning hərəkəysi xəhərlirimizdə yat əllərdin hotun aləqanlarmu bəlgiləngən wəqitta xu xəhərnin aqsəqəl wə həkimliri bilən birlikdə kelip bu ixni bir tərəp kilsun, — dedi. **15** Bu ixkə pəkət Asəhəlning oqlı Yonatan bilən Tikwəhning oqlı Yahziya qarxi qikti, Məxullam bilən Lawiy Xabbıtay ularni qollidi. **16** Xuning bilən sürgündin kaytip kəlgənlər ənə xundak kildi. Kəhin Əzra wə ata jəmətlirining baxlikliri boləqanlar jəməti boyiqə bu ixkə ayrildi; ularning həmmisi ismiliri boyiqə tizimlandi. Ular oninqi aynin birinqi küni bu ixni təxürüp bir tərəp kilixkə kirixti. **17** Ular yat əllik hotunlarni aləqan ərlərnin sorikini birinqi aynin birinqi küni tügətti. **18** Kəhinlarning əwladliri iqidə yat əllik hotunlarni aləqanlardin muxular qikti: — Yozadakning oqlı Yəxuəning wə uning qerindaxlirining əwladliridin: — Maaseyah, Əliezər, Yarib, Gədaliya. **19** Ular hotunlirimizni yoləqə selip qoyimiz dəp [kəsəm kilip] qol berixti wə gunəhi üqün itaətsizlik qurbanliqi süpitidə qoy

padisidin bir qoʻqarni sundi. **20** Imməning əwladliridin Hənanani bilən Zəbadiya; **21** Hərimning əwladliri iqidə Maaseyah, Eliyah, Xemaya, Yəhiyə wə Uzziya; **22** Paxhurning əwladliridin Əlyoyinay, Maaseyah, Ismail, Nətanəl, Yozabad wə Əlasah. **23** Lawiylar iqidə Yozabad, Ximəy, Kelaya (Kelita»mu deyilidu), Pitahiya, Yəhuda bilən Əliezər; **24** qəzəlkəxlər iqidə Əliyaxib; dərəwaziwənlər iqidə Xallum, Tələm, Uri. **25** Israillardin: — Paroxning əwladliridin Ramiya, Yizziya, Malkiya, Miyamin, Əliazar, Malkiya, Binaya; **26** Elamning əwladliridin Mattaniya, Zəkəriya, Yəhiyə, Abdi, Yərimot bilən Eliyah; **27** Zattuning əwladliridin Əlyoyinay, Əliyaxib, Mattaniya, Yərimot, Zabad bilən Aziza; **28** Bibayning əwladliridin Yohohanan, Hənananiya, Zabbay bilən Atlay; **29** Banining əwladliridin Məxullam, Malluk, Adaya, Yaxub, Xəal bilən Ramot; **30** Paqat-Moabning əwladliridin Adna, Jilal, Binaya, Maaseyah, Mattaniya, Bəzaləl, Binnuiy bilən Manassəh; **31** Hərimning əwladliridin Əliezər, Yixiya, Malkiya, Xemaya, Ximeon, **32** Binyamin, Malluk wə Xəmariya; **33** Haxumning əwladliridin Mattinay, Mattatah, Zabad, Əlifələt, Yəramay, Manassəh wə Ximəy; **34** Banining əwladliridin Maday, Amram, Uəl, **35** Binaya, Bədiya, Keluhay, **36** Waniya, Məramot, Əliyaxib, **37** Mattaniyah, Mattinay, Yaasu, **38** Bani, Binnuiy, Ximəy, **39** Xələmiya, Natan, Adaya, **40** Maknadibay, Xaxay, Xaray, **41** Azarəl, Xələmiya, Xəmariya, **42** Xallum, Amariya, Yüsüp; **43** Neboning əwladliridin Jəiyəl, Mattitiah, Zabad, Zebina, Yadday, Yoel wə Binaya. **44** Bularning həmmisi yat əllik hotunlarni aloqanlar idi,

wə xuningdək ulardin bəzilərnin hotunliri pərzəntmu
kərgənidi.

Nəhəmiya

1 Həqəliyaning oğlu Nəhəmiya xundak bayan kildiki:
— Yigirminqi yili Kisləw eyida, mən Xuxan kəl'əsidə turattim, **2** Öz qerindaxlirimdin biri boləjan Hənanı bilən birnəqqə kixi Yəhədiyədin qikip kəldi; mən ulardın sürgünlüktin kutulup qələjan Yəhəudalar wə Yerusalem toqrisida soridim. **3** Ular manga: — Sürgünlüktin kutulojan həlkəning qaldisi [Yəhədiyə] əlkisidə qattik jəpə-muxəkkət astida wə ahanət iqidə qaldı. Yerusalemning sepili bolsa ərūwetildi, qowuqlirimu kəydürūwetildi, dəp eytip bərdi. **4** Mən bu gəplərnı anglap olturup yioqlap kəttim, birnəqqə küngiqə nalə-pəryad kətürüp, asmanlardiki Huda aldida roza tutup, dua qilip **5** mundaq dedim: — «I asmandiki Huda Pərwərdigar, Əzini səyüp, əmrlirini tutqanlarəqə əzgərməs mehir kərsitip əhdisidə turoquqi uluq wə dəhxətlik Təngri, **6** əmdi Səning aldingda muxu pəyttə kulliring Israillar üqün pəkir qulungning keqə-kündüz qiliwatqan bu duasioqə qulıqıng selinqay, kəzüng oquq boləqay! Mən biz Israillarning Səning aldingda sadir qiləjan gunahlırimizni etirap qilimən; mənmu, atamning jəmətimu gunah qilduk! **7** Biz Səning yolungəqə tətür ix qilip, Sən qulung Musaqə tapilioqan əmrliring, bəlgilimiliring wə həkümliringni həq tutmiduk. **8** Səning Əz qulung Musaqə tapilap: «Əgər silər wəpasizlik qilsanglar, silərnı pütün taipilərnıng arisioqə tarkitiwetimən; ləkin Manga yenip kelip, Məning əmrlirimni tutup əməl qilsanglar, gərqə aranglardın həttə asmanlarning əng qetigə qoqliwetilgənlər bolsimu, Mən ularnı xu yərdin yioqı, Məning namimni tikləxkə

tallioqan jayoqa elip kelimən» degən sözüngni yad qiləyəsən, dəp ətünimən. **10** Bularning həmmisi Sening qulliring wə Sening həlqıng, Əzüngning zor kudriting wə küqlük qolung bilən hərlükkə qutkuzdung. **11** I Rəbbim, qulungning duasioqa həm Sening namingdin əyminixtin səyüngən qulliringningmu duasini qulıqıng tingxiəy; bögün kulungning ixlirini onguxluk qiləyəsən, uni xu kixining aldida iltipatka erixtürgəysən». Xu waqıtta mən padixahning saqiysi idim.

2 Wə xundak boldiki, padixah Artahxaxtaning yigirminqi yili Nisan eyi, padixahning aldioqa xarab kəltürülgənidi; mən xarabni elip padixahka sundum. Buningdin ilgiri mən padixahning aldida heqqaqan qəmkin kərüngən əməs idim. **2** Xuning bilən padixah meningdin: — Birər kesiling bolmisa, qiraying nemixka xunqə qəmkin kərünidu? Kənglüngdə qokum bir dərd bar, dewidi, mən intayin qorkup kəttim. **3** Mən padixahka: — Padixahim mənggü yaxioqayla! Ata-bowilirimning kəbriliri jaylaxkan xəhər harabilikkə aylanoqan, dərwaza-qowuqliri kəydürüwetilgən tursa, mən kandaqmu qəmkin kərünməy? — dedim. **4** Padixah meningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soriwidi, mən asmandiki Hudaqə dua kilip, **5** andin padixahka: — Əgər padixahimning kəngligə muwapik kərünsə, qulliri əzlirining aldida iltipatka erixkən bolsa, meni Yəhədiyəgə əwətkən bolsila, ata-bowilirimning kəbriliri jaylaxkan xəhərgə berip, uni yengiwaxtin qurup qiqsam, dedim. **6** Padixah (xu qaoqda hanix padixahning yenida olturatti) məndin: — Səpiringgə qanqilik waqıt ketidu?

Qaçan qaytip kelisən? — dəp soridi. Xuning bilən padixah meni əwətxni muwapıq kərdi; mənmu uningə qaytip kelidigan bir wakitni bekittim. **7** Mən yənə padixahın: — Aliylirigə muwapıq kərünsə, manga [Əfrat] dəryasının u kətidiki waliylarigə meni taki Yəhudiyəgə barıquqə ətkili qoyux toqruluk yarlıq hətlirini pütüp bərgən bolsila; **8** Wə yənə padixahlıq ormanlıqigə qaraydigan Asafka mükəddəs eygə təwə bolğan kəl'əning dərważiliri, xuningdək xəhərnin sepili wə özüm turidigan eygə kətidigan limlarni yasaxka kərəklik yaqlarni manga berix toqrulukmu bir yarlıqni pütüp bərgən bolsila, dedim. Hodayimning xəpkətlilik qoli üstümdə bolıaqqa, padixah iltipət qilip bularnin həmmisini manga bərdi. **9** Xuning bilən mən dəryanin u kətidiki waliylarnin yenigə berip padixahnin yarlıqlirini tapxurdum. Padixah yənə birnəqqə qoxun sərdarlıri bilən atlıq ləxkərlərnimu manga həmrəh boluxka orunlaxturoqanidi. **10** Həronluk Sanballat bilən Ammoniy Tobiya degən əməldar Israillarnin mənəpətinini izdəp adəm kəptu, degən həwərnini anglap intayin narazi boldi. **11** Mən Yerusalemgə kelip üç kün turdum. **12** Andin keqisi mən wə manga həmrəh bolğan birnəqqə adəm ornımızdin turduk (mən Hodayimning kənglümə Yerusalem üçün nemə ixlarni qilixni salıqlıq toqrısında heqkingə birər nemə demigənidim). Özüm mingən ulaqdin baxka heqkəndə ulaqmu almay, **13** keqisi «Jilə qowuqi»din qıqıp «Əjdihə bulıqı»igə qarap mengip, «Tezək qowuqi»igə kelip, Yerusaleminin buzuwətilgən sepillirini wə kəydürüwətilgən qowuq-dərważilirini

kəzdin kəqürdum. **14** Yənə aldioğa mengip «Bulak qowuqi» bilən «Xağanə kəl»gə kəldim; lekin xu yərdə mən mingən ulaqning ətüxikə yol bək tar kəlgəqkə, **15** keqidə mən jiloğa bilən qikip sepilni kəzdin kəqürüp qiktim. Andin yenip «Jiloğa qowuqi»din xəhərgə kirip, öygə kayttim. **16** Əməldarlarning heqkaysisi mening nəgə barəjanlikimni wə nemə kıləjanlikimni bilməy kəlixti, qünki mən ya Yəhudiylarəğa, kaħinlarəğa, ya əmir-ħakimlarəğa wə yaki baxka hizmət kılidiəjanlarəğa heqnemə eytmiojanidim. **17** Keyin mən ularəğa: — Silər beximizəğa kəlgən balayi'apətni, Yerusalemning harabigə aylanojanlikini, sepil qowuqlirining keydürüwetilgənlikini kərdünglar; kelinglar, həmmimiz haqarətkə kəliwərməslikimiz üqün Yerusalemning sepilini kaytidin yasap qikayli, — dedim. **18** Mən yənə ularəğa Hudayimning xəpkətlik qolining mening üstümdə boləjanlikini wə padixahning manga kıləjan gəplirini eytiwidim, ular: — Ornumizdin turup uni yasayli! — deyixip, bu yahxi ixni kılixka öz qollirini quwwətləndürdi. **19** Lekin Ĥoronluk Sanballat, hizmətkar Ammoniy Tobiya həm ərəb boləjan Gəxəm bu ixni anglap bizni zanglik kilip mənəsitməy: — Silərnin bu kıləjininglar nemə ix? Silər padixahka asiylik kılmaqquimusilər? — deyixti. **20** Mən ularəğa jawab berip: — Asmanlardiki Huda bolsa bizni qələbigə erixtüridu wə Uning qulliri boləjan bizlər qopup qurimiz. Lekin silərnin Yerusalemda heqkəndə nesiwənglar, həkukənglar yaki yadnamənglar yok, — dedim.

3 Xu qaoqda bax kaħin Əliyaxib wə uning kaħin qerindaxliri qopup «Qoy qowuqi»ni yengiwaxtin yasap

qikti; ular qowukning qanatlarini ornitip, uni [Hudaqqa]
atap muqaddas ddp bekitti; ular «Yuzning munari»
bilan «Hananiyalning munari»oqiq bolqan ariliqtiki
sepilni ongxap, uni muqaddas ddp bekitti; **2** Uningqa
tutax kismini Yeriholuklar yasidi; yene uningqa tutax
kismini Imrining oqli Zakkur yasidi. **3** «Belik qowuqi»ni
Sanaahning oqullari yasidi; ular uning lim-kexaklarini
selip, qanatlarini, taqaklarini wa baldaqlarini ornatti. **4**
Uningqa tutax kismini Hakoqning nawrisi, Uriyaning oqli
Maromat yasidi; uningqa tutax kismini Maxazabalnning
nawrisi, Barakiyaning oqli Maxullam yasidi. Uningqa
tutax kismini Baanaqning oqli Zadok yasidi. **5** Uningqa
tutax kismini Təkoaliklar yasidi; lekin ularning qonglari
ez hoqisining ixini zimmisiga ilixqa unimidi. **6** «Kona
qowuk»ni Pasiyaning oqli Yəhoda bilan Besodiyaning
oqli Maxullam yasidi; ular uning lim-kexaklarini selip,
qanatlarini, taqaklarini wa baldaqlarini ornatti. **7** Ular
yenidiki tutax kismini Gibeonluk Məlatiya, Meronotluk
Yadon hamda Dəryaning bu qarbiy taripidiki waliylar
baxquruxi astidiki Gibeonluklar bilan Mizpahliklar
yasidi. **8** Ular
yenidiki tutax kismini zərgərlərdin
bolqan Harqayaning oqli Uzziyal yasidi. Uningqa
tutax kismini huxbuy buyum yasaydiqan atirqilərdin
Hananiya yasidi. Ular Yerusalem [sepilini] taki «Qelin
tam»oqiq ongxap yasidi. **9** Ular
yenidiki tutax kismini
Yerusalemning yerimining qakimi bolqan Hurning oqli
Refaya yasidi. **10** Ular
yenida, Harumafning oqli
Yədaya əzinin əyinin udulidiki kismini yasidi. Ular
yenidiki kismini Haxabniyaning oqli Hattux yasidi. **11**

Hərimning oğlu Malkiya ilə Paḥat-Moabning oğlu Həxxub sepilning başqa bir bəliki ilə «Humdanlar münari»ni yasidi. **12** Ularning yenediki tutax kısmını Yerusaleminin yeriminin hakimi Hallohəxning oğlu Xallom əzi və onun qızları yasidi. **13** «Jiloḡa kowuḡi»ni Hənun ilə Zanoah xəhərinin əhəli yasidi. Ular uni yasap, onun qanatları, taqəkləri və baldəklərini ornatti və yənə «Tezək kowuḡi»əqiqə mənḡ səpilnimu yasidi. **14** «Tezək kowuḡi»ni Bəyt-Həkkərəm yurtının başlıḡı Rəkabning oğlu Malkiya yasidi; ular uni yasap, onun qanatları, taqəkləri və baldəklərini ornatti. **15** «Bulaḡ kowuḡi»ni Mizpaḡ yurtının başlıḡı Kol-Həzəḡning oğlu Xallum yasidi. U uni yasap, əḡzisini yəpip, onun qanatları, taqəkləri və baldəklərini ornatti və yənə xahənə baḡning yenediki Siloam kəlinin sepilini «Dawutning xəhəri»din qüxidəḡan pələmpəyḡiqə yəḡiwaxtin yasidi. **16** Unıḡdin keyinki tutax kısmını Dawutning kəbrilərinin udulidiki və unıḡdin keyinki sün'iy kəlgə həm onun kəynidiki «Palwanların əy»ḡə kədər Bəyt-Zur yurtının yeriminin hakimi, Azbukning oğlu Nəḡəmiya yasidi. **17** Unıḡdin keyinki tutax kısmını Lawıylar — Yəni Banıning oğlu Rəḡum yasidi, onun yenediki tutax kısmını Keiləḡning yerim yurtının hakimi Həxəbiya əz yurtioḡa wəkalitən yasap qıḡti. **18** Unıḡ yenediki tutax kısmını ularınḡ kərindəxləri — Keiləḡning ikkinḡi yeriminin hakimi, Hənədadning oğlu Baway yasidi. **19** Unıḡ yenidə, Mizpaḡning hakimi Yəxuyanın oğlu Əzər kəral-yaraḡ əmbirioḡa qıḡx yəlinin udulidə, sepilning dəkḡuxidiki yənə bir bəlikini yasidi. **20** Zəbbayning

oqli Baruk uningdin keyinki yənə bir bəlikini, yəni sepilning dokmuxidin taki bax kahin Əliyaxibning əyining dərwasioiqə boləqan bəlikini kəngül koyup yasidi.

21 Uning yenida Həkozning nəwrisi, Uriyaning oqli Məramot sepilning Əliyaxibning əyining dərwasisidin taki Əliyaxibning həylisining ahirioiqə boləqan yənə bir bəlikini yasidi. **22** Bulardin keyinki bir qismini İordan tüzənglikidikilər, kahinlar yasidi. **23** Bularning yenida, Binyamin bilən Həxxub öz əyining udulidiki bəlikini yasidi. Ulardin keyin Ananiyaning nəwrisi, Maaseyahning oqli Azariya öz əyining yenidiki qismini yasidi. **24** Uning yenida, Azariyaning əyidin taki sepilning dokmuxioiqə boləqan yənə bir bəlikini Hənadadning oqli Binnuiy yasidi. **25** [Uning yenida], Uzayning oqli Palal padixah ordisinin dokmuxi, xuningdək ordidiki qokqiyip turəqan, zindan həylisining yenidiki egiz munarning udulidiki bəlikini yasidi. Uningdin keyinki bir bəlikini Paroxning oqli Pidaya yasidi. **26** Əmdi Ofəldə turidəqan ibadəthana hizmətkarliri künqikix tərəptiki «Su kowuqi»ning udulidiki wə qokqiyip turəqan munarning udulidiki sepilni yasidi. **27** Qokqiyip turəqan qong munarning udulida Təkoaliklar taki Ofəl sepilioiqə boləqan ikkinqi bir bəlikini yasidi. **28** «At kowuqi»ning yukiri bir bəlikini kahinlar hərbiəri öz əyining udulidiki qismini yasidi. **29** Immərnin oqli Zadok ularning yenida, keyinki qismini, öz əyining udulidiki bir bəlikini yasidi. Uning yenidiki tutax qismini «xərkiy dərwasə»ning dərwasiwəni Xekaniyaning oqli Xəmayə yasidi. **30** Uning yenida, Xələmiyaning oqli Hənanিয়া bilən Zalafning

altinchi oqli Hanun ikkinchi bir belikini yasidi; ularning yenida, Bərekiyaning oqli Məxullam öz qorusining udulidiki bir beləkni yasidi. **31** Uning yenida, xu yərdin tartip ibadəthana hizmətkarliri bilən sodigərlərnin qoruliridin ətüp, «Təxürüx qowuqi»ning udulidiki sepil dokmuxining balihanisioqiə boləjan belikini zərgərlərdin boləjan Malkiya yasidi. **32** Dokmuxning balihanisi bilən «Qoy qowuqi»ning arilikidiki beləkni zərgərlər bilən sodigərlər yasidi.

4 Xundak boldiki, Sanballat bizning sepilni yengiwaxtin ongxawatkanlikimizni anglap qəzəplinip, kəhri bilən Yəhədalarni məshirə kildi. **2** U öz qerindaxliri wə Samariyə qoxuni aldida: — Bu zəip Yəhədalər nemə kiliwatidu? Ular əzlirini xundak mustəhkəmliməqqu? Ular qurbanliklarni sunmaqqu? Ular bir kün iqidə püttürüxməqqu? Topa dəwiliri iqidin keyüp kətkən taxlarni kolap qikirip ularəja jan kirgüzəmdikən? — dedi. **3** Uning yenida turuwatқан Ammoniy Tobiya: — Ular hərқанə yasisimu, bir tülkə sepilning üstigə yamixip qiksa, ularning tax temini ərüwetidu! — dedi. **4** — I Hodayimiz, kulak selip angliəaysən, kəmsitilməktimiz, ularning qiləjan həkərlirini öz bexiəja yanduroəaysun; ularni tutkun kilip elip beriləjan yaka yurtta həkning oljisiəja aylanduroəaysun! **5** Ularning kəbihlikini yapmiəaysən, gunahliri aldingdinmu əqürüwetilmisun; qunki ular sepilni ongxawatkanlarning kəngligə azar bərdi! **6** Xundaktimu sepilni yengiwaxtin ongxawərdük; uni ulap, egizlikini yerimiəja yətküzduk; qunki kəpqilik kəngül qoyup ixlidi. **7** Xundak boldiki, Sanballat,

Tobiya, Ərəblər, Ammoniylar, Axdodluklar Yerusalem sepillirini yengiwaxtin ongxax kuruluxining yənla elip beriliwatkanlığını, sepil bəsüklirining etiwetilgənlikini anglap kattıq oğazəpkə kelixti-də, **8** birliktə Yerusaleməğa hujum kilip uningda kalaymıkanqilik tuqduruxni kəstləxti. **9** Xunga biz Hodayimizəğa iltija kilduk həm ularning səwəbidin keqə-kündüz kəzətqi koyup, əzlimiz uların mudapiələnduk. **10** Bu qaqda Yəhüdiyədikilər: — İxqi-həmmallar halidin kətti, xuningdək qalma-kesək əhlətlər yənla nəhayiti kəp, biz sepilni ongxaxka hətta sepilojimu yekınlixalmiduk! — deyixti. **11** Xuning bilən bir wəqıttə düxmənlimiz: — Ular səzməstə, ular kərməstə, ularning arisioğa kırıwelip ularni ɵltüröp, kuruluxni tohtitiwetimiz! — deyixti. **12** Wə xundak boldiki, ularning ətrapıda turuwatқан Yəhudalar mu yenimizəğa on kətim kelip: — Kaysi tərəpkə kərisanglar, ular xu tərəptin kelip silərgə hujum kilməkqi! — dəp həwər yətküzüxti. **13** Xunga mən həlkni jəmət-jəmət boyiqə, qolioğa kiliq, nəyzə wə okyalirini elip, sepili pəs boləqan yaki hujuməğa oquq turoqan yərlərdə sepilning arkisida karawullukta turuxka koydum. **14** Kəzdin kəqüröp qikkəndin keyin ornumdin kopup mətiwərlər bilən əmədarlar wə baxka həlkə: — Ulardı kərkənglar; uluq wə dəhxətlik Rəbni esinglarda tutunglar, ɵz kəringdaxliringlar, oqul-kizliringlar, ayalliringlar wə ɵy-makaninglar üqün jəng kilinglar, dedim. **15** Xundak boldiki, ɵzlining suyikəstini bilip qəloqanlikimiz düxmənləning kulioğa yetip barəaq, xuningdək Huda ularning suyikəstini bitqit kiləaq, biz həmmimiz sepiləğa kaytip, hər birimiz əsli ix

ornimizda ixni dawamlaxturiwərdük. **16** Ənə xu qaoqdin baxlap hizmətkarlırimning yerimi ix bilən boldi, yerimi qoliqə nəyzə, kalkan, okya tutqan, dobulqə-sawut kiygən qalda yürüxti. Sərdar-əməldarlar sepilni ongxawatqan barlıq Yəhuda jəmətidikilərninq arkisida turdi. Həm yüklərnı toxuwatqanlar həm ularqə yük artiwatqanlarmu bir qolida ixləp, bir qolida yaraqlirini qing tutuxqanidi. **18** Tamqılarninq hərberi bəllirigə qiliq-hənjərlirini asqan qalda [sepilni] yasawatatti; kanayqi bolsa yenimda turatti. **19** Mən mətiwərlər, əməldarlar wə baxqa həlqkə: — Bu quruluq nəhayiti qong, dairisi kəng; biz həmmimiz sepilda bələk-bələklər boyiqə tarkilip ixləp, bir-birimizdin yirəq turuwatimiz. **20** Xunga məyli kəyərdə bolunglar, kanay awazini anglisanglarla, biz bar xu yərgə kelip yiqilinglar; Hundayimiz biz üqün jəng qilidu, — dedim. **21** Biz ənə xu tərıqıdə ixliduk; həlqning yerimi tang atqandin tartip yultuz qıkkuqə nəyzilirini qing tutup turuxti. **22** U qaoqda mən yənə həlqkə: — Həmməylən öz hizmətkari bilən keqini Yerusalemoqə kirip ətküzsun, xundəq bolsa ular keqisi bizning muqapizətkilikimizni qilidu, kündüzi ixləydu, dedim. **23** Xundəq qilip ya mən, nə qerındaxlırim, ya hizmətkarlırim yaki manga əgəxkən muqapizətkilərninq heqkaysisi kiyimlirini selixmidi; hərberi hətta suoqə barəqandimu əzining yaraqlirini eliwalatti.

5 U qaoqda halayiq wə ularning hotunliri öz qerındaxlıri boləqan Yəhudalar üstidin xıqayət qilip qattıq dad-pəryad kətürüxti. **2** Bəzilər: — Biz wə oqul-qizlirimizning jan sanimiz kəp, kün kəqüriximiz üqün toyəqudək

axliq almisak bolmaydu, deyixti. **3** Yənə bəzilər: — Biz aqarqiliqta qaloqan waqtimizda axliq elip yaymiz döp etizlirimiz, üzümzarliqlirimizni wə öylirimizni rənigə berixkə məjbur bolduk, deyixti. **4** Wə yənə bəzilər: — Padixahning etizlirimiz wə üzümzarliqlirimiz üstigə saloqan baj-selikni tapxuruxka pul kərz alduk. **5** Gərqə bədənlimiz kərindaxlirimizning bədənligə, pərzəntlirimiz ularning pərzəntligə ohxax bolsimu, lekin oqul-qizlirimizni kul-dedək boluxka tapxurmay amalimiz bolmidi; əməliyəttə qizlirimizdin bəziliri allıqəqan dedək bolupmu kətti; ularni bədəl tələp hərlükkə qikirixka kurbimiz yətmidi, qünki bizning etizlar wə üzümzarliqlirimiz hazır baxqılarning qolididur, — deyixti. **6** Mən ularning dad-pəryadlirini wə eytkən bu gəplirini angliqəqandin keyin kəttik oqəzəpləndim. **7** Kənglümədə birər qur oyliniwəloqandin keyin, mətiwərlər bilən əməldarlarni əyibləp: — Silər öz kərindaxliringlarəqə kərz berip ulardin əsüm alidikənsilər-hə! — döp tənbiq bərdim. Andin ularning səwəbidin qong bir yiqin eqip **8** ularni: — Biz küqimizning yetixiqə yat taipilərgə setiwetilgən kərindiximiz Yəhəudalarni qayturup setiwəlduk, lekin silər bizni ularni qayturup setiwəlsun döp kərindaxliringlarni yənə setiwətməkqi boluwatamsilər? — döp əyibliwidim, ular dəydiqəqan gəp tapalmay, xük turup qəldi. **9** Andin mən ularəqə yənə: — Silərninq bu qiləqininglar qəmlaxmaptu. Silər düxmənlirimiz boləqan taipilər aldidə bizni aqənətkə qəldurmay, Hudaqimizning qərkunqida mangsanglar bolmasmidi? **10** Mənmu, kərindaxlirim wə hizmətkarlim ularəqə pul wə axliq ətnə berip turup əsüm əlsək əlattuk!

Silərdin ətünimən, mundaq əsüm elixtin waz keqəyli!

11 Өtünüp qalay, silər däl bugün ularning etizlirini, üzümzarlik, zəytunzarlik wə ɵylirini kayturup beringlar, wə xuningdək silər ulardin ündürüwaləqan pul, axlik, yengi məy-xarab wə yengi zəytun maylirining ɵsümini ularəqə kayturup beringlar, dedim. **12** Ular: — Kayturup berimiz, əmdi ulardin heq əsüm almaymiz; sili nemə desilə, biz xundaq kilimiz, deyixti. Mən kahinlarni qakirtip kelip, ularni bu wadə boyiqə xundaq ijra kilixqə kəsəm iqküzdüm. **13** Mən tonumning pexini kekip turup: — Kim muxu wədini ada kilmisa, Huda xu yol bilən uning ɵzini ɵz ɵyidin wə mal-mülkidin məhrum kilip kekiwətsun! Xu yol bilən uning həmmə nemisi qurukdilib qaləuqə kekiwetilsun! — dedim. Pütkül jamaət birdək: «Amin!» deyixti həm Pərwərdigarəqə Həmdusana oxuxti. Andin kəpqilik xu wədisi boyiqə deginidək kilixti. **14** Xuningdək, Yəhədiyyə zeminida ularəqə waliy boluxqə tikləngən kündin buyan, yəni padixah Artahxaxtaning yigirminqi yilidin ottuz ikkinqi yilioiqə boləqan on ikki yil iqidə nə mən, nə mening uruqtuəqanlirim waliylik nenini heq yemiduk. **15** Məndin ilgiri waliy boləqanlar həlkqə ɵqirqilik selip, ulardin [kündilik] axlik, məy-xarab wə xuningdək kirik xəkəl kümüx elip kəlgənikən; hətta ularning hizmətkarlirimu həlkning üstidin həkukwazlik kilip kəlgənikən. Lekin mən Hudadin qorkidioqinim üqün undaq kilmidim. **16** Mən dərwəkə sepilning kuruluxioqila beriləqkə, biz hətta birər etiznimu setiwalmiduk; mening barlik hizmətkarlirimmu quruluxta ixləxkə xu yərgə yioqilatti. **17** Ətrapimizdiki yat

əllərdin bizning yenimizə kəlgənlərdin bələk, mening bilən bir dastihanda oʻza yəydioʻanlar Yəhudiylar wə əməldarlardin bir yüz əllik kixi idi. **18** Hərküni bir kala, hillanoʻan altə koy təyyarlinatti, yənə manga bəzi uqar kuxlar təyyarlinatti; hər on kündə bir kətim hərhil mol məy-xarab bilən təminlinətti. Xundak bolsimu mən yənila «waliy neni»ni tələp kilmidim; qünki quruluş İxi həlkning üstidiki eoʻir yūk idi. **19** — Ah Hodayim, mən muxu həlk üqün kıləan barlik iximni yad ətkəysən, manga xapaət kərsətkəysən!

6 Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, ərəb boləan Gəxəm wə düxmənlimizning qələan kismi mening sepilni yengiwaxtin onxap qikəanlikimni, sepilning əmdi bəsüklirining qəlmioʻanlikini anglap (lekin u qaəda mən tehi sepil kəwuklirining kənatlirini ornatmioʻanidim), **2** Sanballat bilən Gəxəm manga: — Kəlsila, biz Ono tüzənglikidiki Kəfirim kəntidə kərxəyli! — dəp adəm əwətipu. Əməliyəttə ular manga kəst kılmaqci ikən. **3** Xunglaxka mən əqliləni əwətip: — Mən uluq bir ix bilən xuqulliniwatkanlikimdin silər tərəpkə qüxməymən. Mən qandakmu siləning kəxinglarəa barimən dəp, ixni taxlap uni tohtitip qoyay? — dedim. **4** Ular uda tət kətim muxu tərəkədə adəm əwətti, mən hər kətim xundak jawap bərdim. **5** Andin Sanballat bəxinqi kətim xu tərəkədə əz hizmətkariəa pəqətlənmigən hətni kəliəa tutkuzup əwətipu. **6** Həttə: «Hərkəysi əllər arisida mundaq bir gəp tarkilip yüridu, wə Gəxəmmu xundak dəydu: — Sən wə Yəhudalar birgə isyan kətürməqci ikənsilər; xunga sən sepilnimu yengiwaxtin onxaxka

kirixipsən; eytixlaroşa qarışqanda sən özüngni ularoşa padixah, kilmakqikənsən. 7 Sən yənə Yerusalemda özüng toqruluk; «Mana, Yəhüdiyədə özimizning bir padixahimiz bar!» dəp jar selip təxwik kilişkə birnəqqə pəyoşəmbər qoyupsən. Əmdi bu gəplər səzsiz padixahning kulişioşa yetip bayan kilinidu. Xunga, kəlgin, biz birliktə məslihətləxiwalayli» deyilgənəkən. 8 Mən uningə: «Sən eytkən ixlər heqqaqan kilinşan əməs; bular bəlki öz kənglündin oydurup qikarəşining, halas» dəp jawap qayturdum. 9 Əməliyəttə, ular: «Muxundak kilsak ularning kəli məşdursizlinip, quruluş ixi ada kilinmay qalidu!» dəp oylap bizni qorqatmaqqi idi. — «Əmdi mening qolumni ixta tehimu küqləndürgəysən!». 10 Məhətabəlning nəwrisi, Delayaning oşli Xəmayə özini öz əyigə kəmiwəşanidi; mən uning əyigə kəlsəm u: — Biz Hudaning əyidə, ibadəthanining iqidə kərxəyli wə ibadəthanining dərwəza kənatlirini etip qoyayli; qünki ular seni əltürgili kelidu; xübhəşizki, keqisi kelip seni əltürməkqi boldi! — dedi. 11 Mən: — Manga ohxax bir adəm kəndəkmə keqip kətsun? Məndək bir adəm jenimni qutkuzimən dəp kəndəkmə ibadəthanioşa kəriwəşudəkmən? Mən hərgiz u yərgə kəriwəlməymən! — dəp jawap bərdim. 12 Qünki mən qarışam, uning Huda tərşidin əwətilgən əməs, bəlki Tobiya bilən Sanballat tərşidin setiwəlinip, manga zəyan yətküzməkqi bolup bu bəxarət bərgənlikigə kəzüm yətti. 13 Uni setiwəlixidiki məksət, meni qorqutup, xularning deşinidək kilişuzup gunah kilduruxtin ibarət idi. Xundak kilişan bolsam, namimni buloşap meni qarışaxkə xikayət kilişaydişan

bolatti. **14** — «Ah Huda, Tobiya bilən Sanballatni esingda tutup, ularning qiloqanlirioqa yarixa ez bexioqa yanduroqaysən, xundakla meni qorkatmaqqi bolqan ayal pəyoqəmbər Noadiya bilən baxqa pəyoqəmbərlərləningmu qiloqanlirini ez bexioqa yanduroqaysən!». **15** Elul eyining yigirmə bəxinqi küni sepil pütüti, pütün quruluşqa əllik ikki kün waqit kətti. **16** Xundak boldiki, düxmənlerimiz buningdin həwər tapti wə ətrapimizdiki barlıq əllər qorkup ketixiti; öz nəziridə həywiti bək qüxüp kətti wə bu [quruluşni] Hudayimizning Əzi elip barqan ix ikənlikini bilip yətti. **17** Xu künlərdə Yəhədiyyədiki mətiwərlər Tobiyaoqa nuroqun hət yazdi, Tobiyamu ularoqa jawabən daim hət yezip turdi. **18** Qünki Yəhədiyyədə Tobiyaoqa baqlinip kəlip, kəsəm iqlən nuroqun kixilər bar idi; qünki u Arahning oqlı, Xekaniyaning küy'oqlı idi, həmdə uning oqlı Yoqanan Bəraqiyaning oqlı Məxullamning qizini hotunluşqa aloqanidi. **19** Xuningdək ular yənə mening aldimda pat-pat Tobiyaning yahxi ixlirini tiloqa elip qoyuxatti həm mening gəplirimnimu uningqə yətküzüp turuxatti; Tobiya bolsa manga pat-pat təhdit selip hət yezip turatti.

7 Sepil onqxilip bolup, mən dərwazilarni ornitip, dərwaziwənlərnı, oqəzəlkəxlərnı wə Lawiylarni bekitip təyinligəndin keyin xundak boldiki, **2** Mən inim Hənanı bilən qəl'ə sərdari Hənanıyani Yerusalemni baxquruxqa qoydum; qünki Hənanıya ixənqlik adəm bolup, Hudadin qorkuxta kəp adəmlərdin exip ketətti. **3** Mən ularoqa: — Kün issioquqə Yerusalemning qowuqliri eqilmisun; qowuqlarning qanatlırı etilgəndə, baldaqlar taqaloqan

Nəhəmiya

atmix yəttə kixi; **20** Adinning əwladliri altə yüz əllik bəx kixi; **21** Həzəkiyaning jəmətidin boləqan Aterning əwladliri tokşan səkkiz kixi; **22** Həxumning əwladliri üç yüz yigirmə səkkiz kixi; **23** Bizayning əwladliri üç yüz yigirmə tət kixi; **24** Hərifning əwladliri bir yüz on ikki kixi; **25** Gibeonning əwladliri tokşan bəx kixi; **26** Bəyt-Ləhəmlilər bilən Nitofalilər jəmiy bir yüz səksən səkkiz kixi; **27** Anatotluklar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **28** Bəyt-Azmawətlilər kirik ikki kixi. **29** Kiriatiyərmlilər, Kəfirəhlilər və Bəərotluklar bolup jəmiy yəttə yüz kirik üç kixi; **30** Raməhlilər bilən Gebalilər jəmiy altə yüz yigirmə bir kixi; **31** Mikmaxilər bir yüz yigirmə ikki kixi; **32** Bəyt-Əllilər bilən ayilər jəmiy bir yüz yigirmə üç kixi; **33** ikkinji bir Nebodikilər əllik ikki kixi; **34** ikkinji bir Elamning əwladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **35** Hərimning əwladliri üç yüz yigirmə kixi; **36** Yeriholuklar üç yüz kirik bəx kixi; **37** Lod, Hədid və Ononing əwladliri jəmiy yəttə yüz yigirmə bir kixi; **38** Sinaahning əwladliri üç ming tokkuz yüz ottuz kixi. **39** Kəhinlarning sani təwəndikiqə: — Yəxua jəmətidiki Yədayaning əwladliri tokkuz yüz yətmix üç kixi; **40** Immərnin əwladliri bir ming əllik ikki kixi; **41** Paxhurning əwladliri bir ming ikki yüz kirik yəttə kixi; **42** Hərimning əwladliri bir ming on yəttə kixi. **43** Lawiylarning sani təwəndikiqə: — Hodwəhning əwladliridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyəlnin əwladliri yətmix tət kixi. **44** Əzəlkəxlərdin: — Asafning əwladliri bir yüz kirik səkkiz kixi. **45** Dərwaziwənlərinin nəslidin: — Xallumning əwladliri, Aterning əwladliri, Talmonning

əwladliri, Akkubning əwladliri, Hatitaning əwladliri bilən Xobayning əwladliri jəmiy bir yüz ottuz səkkiz kixi.

46 İbadəthana hizmətkarliri təwəndikiqə: — Zihaning əwladliri, Hasufaning əwladliri, Tabbəotning əwladliri.

47 Kiroşning əwladliri, Siyaning əwladliri, Padonning əwladliri, **48** Libanahning əwladliri, Həgabahning əwladliri, Xalmayning əwladliri, **49** Hənaning əwladliri, Giddəlning əwladliri, Gəhəning əwladliri, **50** Reayahning əwladliri, Rəzinning əwladliri, Nikodaning əwladliri, **51** Gazzamning əwladliri, Uzzaning əwladliri, Pasiyaning əwladliri, **52** Bisayning əwladliri, Məunimning əwladliri, Nəfussəsəimning əwladliri, **53** Bəkbukning əwladliri, Həkufaning əwladliri, Hərhurning əwladliri, **54** Bəzlitning əwladliri, Məhədaning əwladliri, Hərxaning əwladliri, **55** Bərkosning əwladliri, Siseraning əwladliri, Temahning əwladliri, **56** Nəziyaning əwladliri bilən Hatifaning əwladliridin ibarət. **57** Sulaymanning hizmətkarlirining əwladlirining sani təwəndikiqə: — Sotayning əwladliri, Sofərətning əwladliri, Peridaning əwladliri, **58** Yaalaning əwladliri, Darkonning əwladliri, Giddəlning əwladliri, **59** Xəfətiyaning əwladliri, Həttilning əwladliri, Pəkərət-Həzzibəimning əwladliri bilən Amonning əwladliridin ibarət. **60** İbadəthana hizmətkarliri wə Sulaymanning hizmətkari bəloqanlarning əwladliri jəmiy üç yüz tokşan ikki kixi. **61** Təwəndiki kixilər Təl-Melah, Təl-Harxa, Kerub, Addon, İmmərdin kəlgən bolsimu, ləkin ular əzlrining ata jəmətinə yəki nəşəbinə İsrail adimi ikənlikini ispatlap bərəlmidi. **62** Bular Delayaning əwladliri, Tobiyanning əwladliri wə Nikodaning əwladliri bolup, jəmiy altə yüz

qiriq ikki kixi; **63** Kaħinlardin Habayaning əwladliri, kozning əwladliri bilən Barzillayning əwladliri bar idi; Barzillay Gileadlik, Barzillayning bir qizini aloqqa ularning eti bilən ataloqanidi. **64** Bular jəmətining nəşəbnəmisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» hesablinip kaħinliktin qalduruldi. **65** Waliy ularoqa: — Urim wə tummimni kətürgüqi kaħin arimizda hizməttə boluquqə «əng muqəddəs yiməklilər»gə eoiz təgküzməysilər, dedi. **66** Pütün jəmət jəmiy qiriq ikki ming üq yüz atmix kixi; **67** Buningdin baxqa ularning yənə yəttə ming üq yüz ottuz yəttə qul-dediki bar idi; yənə ikki yüz qiriq bəx ər-ayal oqəzəlcisi bar idi. Ularning yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz qiriq bəx qeqiri, **69** tət yüz ottuz bəx təgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi. **70** Jəmət kattiwaxliridin bəziliri [ibadəthana] quruluhi üqün hədiyələrini təqdim qildi; waliy həzinigə ming darik altun, əllik das wə bəx yüz ottuz qur kaħin toni təqdim qildi; **71** jəmət kattiwaxliridin bəziliri quruluhi həzinisigə yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx; **72** həlkning qaloqini yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx, atmix yəttə qur kaħin tonini təqdim qildi. **73** Xuningdin keyin kaħinlar, Lawiylar, dərəwəziwənlər, oqəzəlkəxlər wə bir qisim həlk qoxulup, ibadəthana hizmətkarliri, xundakla qaloqan Israil həlkining həmmisi öz xəhərlirigə makanlaxti.

8 Yəttinqi ayoqa kəlgəndə, Israillarning həmmisi öz xəhərlirigə kelip orunlixip boldi. Bu qaoqda pütün halayik huddi bir adəmdək bolup «Su qowuqi» aldidiki məydanəy yioqilip, təwratxunas Əzradin Pərwərdigarning Musaning

wastisi bilən Israiloşa tapilioşan Təwrat-şanon kitabini kəltürüşni tələp kildi. **2** Yəttinqi ayninq birinqi küni kaşin Əzra Təwrat-şanon kitabini jamaətkə, yəni ər-ayallar, xundakla anglap qüşinələydişan barlik kixilərninq aldişa elip qikti; **3** «Su kowuqi»ning aldidiki məydanda, ətigəndin qüşkiqu, ər-ayallaroşa, xundakla anglap qüşinələydişan kixilərgə oşup bərdi. Pütkül jamaətninq kulaklıri Təwrat-şanon kitabidiki səzlərdə idi. **4** Təwratxunas Əzra məhsus muxu ixka hazirlanoşan yaşaq munbərgə qikiş turdi; uninq ong təripidə turoşini Mattitiya, Xema, Anayah, Uriya, Hilkia bilən Maaseyahlar idi; sol təripidə turoşini Pidaya, Mixael, Malkiya, Haxom, Haxbaddana, Zəkəriya bilən Məxullam idi. **5** Əzra pütkül halayikning kəz aldida kitabni aqti, qünki u pütün halayiktn egizdə turatti; u kitabni aqkanda, barlik halayik ornidin koşti. **6** Əzra uluş Huda boluşan Pərwərdigarşa mədhiyələr oşuwidi, barlik halayik koşirini kətürüp jawabən: «Amin! Amin!» deyixti; andin tizlinip, pixanisini yərgə yekip, Pərwərdigarşa səjdə kildi. **7** Andin keyin Lawiylardin Yəxuya, Bani, Xərabiya, Yamin, Akkub, Xabbitay, Hodiya, Maaseyah, Kelita, Azariya, Yozabad, Hanan wə Pelayalar halayikşa Təwrat şanonini qüşəndürdi; jamaət ərə turatti. **8** Ular jamaətkə kitabtn Hudaning Təwrat-şanonini jaranglik oşup bərdi wə oşuloşanni qüşiniwelixi üqün uninq mənisi wə əhmiyiti toşrisida enik təbir bərdi. **9** Waliy Nəhəmiya bilən təwratxunas kaşin Əzra wə həlkşə şanonning mənisini əgitidişan Lawiylar pütkül jamaətkə: — Būğün Hudayinglar boluşan Pərwərdigarşa ataloşan muşəddəs kündur, yioşa-zar kilmanglar! — dedi. Qünki halayikning

həmmisi Təvrat qanunidiki sözləni anglap yioqa-zar qilip ketixkənidi. **10** Andin [Nəhəmiya] ularoqa: — Silər berip nazu-nemətləni yəp, xərbətləni iqinglar, əzigə [yimək-iqmək] təyyarlıymioqanlaroqa yemək-iqmək bəlüp beringlar; qünki bügün Rəbbimizgə ataloqan muqəddəs bir kündür. Qəmkin bolmanglar; qünki Pərwərdigarning xadliqi siləning küqünglardur, dedi. **11** Lawiylarmu: — Bügün muqəddəs kün boləqqa, tinqlininglar, qəmkin bolmanglar! — dəp jamaətni tinqlandurdi. **12** Jamaət qaytip berip, yəp-iqixti, baxqilaroqimu yimək-iqmək üləxtürüp bərđi, xad-huramliqqa qəmdi; qünki ular berilgən təlim səzlirini qüxəngənidi. **13** Ətisi halayiq iqidiki qəbilə kattiwaxliri, kaqinlar wə Lawiylar təwratxunas Əzraning yenioqa yioqilip, Təvrat qanunidiki sözləni tehimu qüxinip pəm-parasətkə erixməkqi boldi. **14** Ular Təvrat qanunida Pərwərdigar Musaning wastisi bilən Israillaroqa yəttinqi aydiki heyta kəpilərdə turuxi kerəkliki pütülgənlikini ukti, **15** xundakla əzliri turuwatqan barliq xəhərlərdə wə Yerusalemda: «Silər taoqqa qikip, zəytun xehi bilən yawa zəytun xahlirini, hadas əjmə xahlirini, horma dərəhlirining xahlirini wə yopurmaqliri baraqsan dərəh xahlirini əkilip, Təwratta yeziləninidək kəpiləni yasanglar» degənlikini tarkitip jarkalaxni buyruoqanliqini ukti. **16** Xuning bilən halayiq qikip xah əkilip əzliri üqün, hərbi əylirining əgziliridə, həyliliridə, Hudaning əyidiki həylilərdə, «Su qowuqi»ning qong məydanida wə «Əfraim dərwezisi»ning qong məydanida kəpiləni yasap tikti. **17** Sürgünlüktin qaytip kəlgən pütkül jamaət kəpiləni yasap tikti wə xundakla

kəpilərgə jaylaxti; Nunning oqlı Yəxuaning künliridin tartip xu küngiqə Israillar undak qilip baxmioqanidi. Həmməylən kattik huxal boluxti. **18** Birinqi kündin ahirki küngiqə [Əzra] hər küni Hudaning Təwrat-kanun kitabini okudi. Ular yəttə kün heyət ötküzdi; səkkizinqi küni bəlgilimə boyiqə təntənilik ibadət yiqilixi ötküzüldi.

9 Xu ayning yigirmə tötinqi küni Israillar roza tutup, boz kiyip, üsti-bexioqa topa qaqқан halda yiqildi; **2** Israil nəsli əzlrini barlıq yat taipilərdin ayrip qıktı, andin ərə turup əzlrining gunahlırini wə ata-bowilirining ötküzgən kəbihliklrini etirap kildi. **3** Ular xu künning təttin biridə öz yeridə turup əzlrining Hudasi boləqan Pərwərdigarning Təwrat-kanun kitabini okudi; künning yənə təttin biridə əzlrining gunahlırini tonudi wə Hudasi boləqan Pərwərdigarə səjdə kildi. **4** Lawiylardin Yəxua, Bani, Kadmiyə, Xəbaniya, Bunni, Xərəbiya, Bani wə Kenanilar pələmpəylərdə turup əzlrining Hudasi boləqan Pərwərdigarə ünlük awaz bilən nida kildi. **5** Lawiy Yəxua, Kadmiyə, Bani, Həxabiniya, Xərəbiya, Hodiya, Xəbaniya wə Pitahiyalar: «Ornunglardin qopup Hudayinglar boləqan Pərwərdigarə əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhiyə qayturunglar» — dedi wə mundak [dua-həmdusana ukudi]: — «[I Huda], insanlar Sening xanu-xəwkətlik namingni uluqlisun! Bərək, barlıq təxəkkür-mədhiyilər namingə yetixməydu! **6** Sən, pəkət Sənla Pərwərdigardursən; asmanlarni, asmanlarning asminini wə ularning barlıq qoxunlrini, yər wə yər üstidiki həmmi, dengizlar wə ular iqidiki həmmi yaratquqidursən; Sən bularning həmmisigə həyatlik

bərgüqisən, asmanlarning barlik qoxunliri Sanga səjdə
kiloquqidur. 7 Sən bərhək Pərwərdigar Hudadursən, Sən
Abramni talliding, uni Kaldiyəning Ur xəhiridin elip
qikting, uningə İbrahim degən namni ata kilding. 8 Sən
uning kəlbining Əzünggə sadik-ixənqilik ikənlikini kərüp,
uning bilən əhdə tüzüp Qanaaniylarning, Hittiylarning,
Amoriylarning, Pərizziyləning, Yəbusiylarning wə
Girgaxiylarning zeminini uning əwladlirioğa təkdim kili
berixni wədə kilding; Sən həkkəniy boləanlikəngdin,
səzliringni ixkə axurdung. 9 Sən ata-bowilirimizning
Misirda jəbir-zulum qekiwatqanlikini kərüp, ularning
Kizil dengiz boyidiki nalisioğa kulək salding. 10 Sən
Misirliklarning ularəğa kəndək yəqəniqilik bilən muamilə
kiloqanlikini bilginingdin keyin Pərwən, uning barlik
hizmətqiliri wə uning zeminidiki barlik həkkə məjizilik
alamət wə karamətləni kərsitip, Əzüng üqün bəgüngə
kədər saklinip keliwatqan uluq bir nam-xəhrətni
tikliding. 11 Sən yənə [ata-bowilirimiz] aldidə dengizni
bölüp, ular dengizning otturisidin kurək yər üstidin
mėgip etti; ularni kəqəlap kəlgənləni qəngkür dengiz
tegiə taxlap qərk kiliwəting, huddi juxkunluk dengizə
taxlanəqan taxtək qərk kilding. 12 Sən ularni kündüzi
bulut tüwrüki bilən, kəqisi ot tüwrüki bilən yətkliding,
bular arkilik ularning mangidioqan yolini yorutup bərding.
13 Sən Sinay teqioğa qüxüp, asmanda turup ular bilən
səzlixip, ularəğa toqra həküm, həkikiy ixənqlik qanunlar,
yahxi bəlgilimilər wə əmrləni ata kilding. 14 Sən ularəğa
Əzüngning mukəddəs xabat kününgni tonuttung, kulung
Musaning wastisi bilən ularəğa əmrlər, bəlgilimilər wə

Təvrat qanunini tapiliding. **15** Sən ularoşa aq qaloqanda yesun dəp asmandin nan, ussioqanda iqsun dəp qoram taxtin su qikirip bərding; Sən ularoşa berixkə qolungni kətürüp kəsəm kılqan əxu zeminni kirip igilənglar, deding. **16** Lekin ular, yəni ata-bowilirimiz məqrulini, boyni qattiklik kılıp əmrliringgə kulak salmidi. **17** Ular itaət kılıxni rət kildi, Sening ularning otturisida yaratqan karamət məjiziliringni yad ətmidi, bəlkı boyni qattiklik kildi, asiylık kılıp, kul kılınqan jayqə kətməkqi bolup, öz aldioşa yodbaxqi tiklidi. Lekin Sən əpuqan, mehqır-xəpkətlik həm rəhımdil, asan qəzəplənməydiyən, zor mehqır-muqəbbətlik Təngridursən; xunga Sən ularni taxliwətmiding. **18** Ular hətta tehi əzlrigə bir quyma mozayni yasap: «Mana bu siləni Misirdin elip qikqan ilah!» degən waktida həm qattik kupurluk kılqinida, **19** Sən tolimu rəhımdil bolqanliqıng üqün ularni yənıla bayawanda taxlap qoymiding; kündüzi bulut tüwrüki ularning üstidin neri kətməy, ularoşa yol baxlidi; keqisi ot tüwrükimu ulardin neri kətməy, ularoşa nur berip, mangidyən yolini kərsətti. **20** Sən Əzüngning mehqıbanə Rohıngni qüxürüp ularoşa təlim bərding; Sən ularning yeyixi üqün «manna»ni ayimiding, ussuzlukıni qandurux üqün suni bərding. **21** Sən ularni bayawanda kırık yıl qamdap kəlding; heqnemisi kəm bolmidi, kiyimliri konirimidi, putlirimu ixximidi. **22** Sən padixahlıqlar wə taipiləni ularning qolioşa bərding, bularni ularning zeminiqə qegralar kılıp bərding. Xuning bilən ular Siqon padixahning zeminini, Həxbonning padixahning zeminini wə Baxan padixahı Ogning

zeminini igilidi. **23** Sən ularning pərzənt-əwladlirini asmandiki yultuzlardək awuttung; Sən ularni atabowiliriqə: «Silər bu zeminni igiləxkə uningəyə kiringlar» dəp təqdim qıləqan zeminqə baxlap kirding. **24** Ularning əwladliri kirip u zeminni igilidi; Sən u zeminda turuwatqan Qanaan aqalisini ularəyə beqindurdung həm zemindiki padixahlarni wə ularning kəbilə-qowmlirini: «Silər ularəyə halioqanqə muamilə qilinglar» dəp ularning qolioqə tapxurdung. **25** Ular mustəhkəm xəhərləni, münbət yərləni ixəqal qilip, hərhil esil buyumlarəyə toloqan əylərgə, kolap qoyuloqan kuduklarəyə, üzümzarlıqlar, zəytunluqlar wə intayin kəp mewilik dərəhlərgə igə boldi; yəp-iqip səmrip, Sening zor məhribanlığingdin səyünüxti! **26** Ləkin ular gədənkəxlik qilip Seningdin yüz ərüp, Təwrat qanunungni arqisiqə taxlidi, ularni yeningəyə yandurmak üqün aqah-guwahlik yətküzgən pəyqəmbərliringni öltürüp əxəddiy kupurluk qildi. **27** Xunga Sən ularni jəbir-zulum saləquqilarning qolioqə tapxurdung, dərəkə ular ularni kiynidi; ular kiynaloqan wəqitlirida Sanga yalwuruxqanidi, Sən asmanlarda turup ularəyə qulək salding, zor rəhimdillikə boyiqə ularəyə qutkuzəquqilarni əwətəttig, ular bularni əzgüqilərnig qolidin qutkuzatti. **28** Ləkin ular aramlikqə erixəndin keyin yənə Sening aldingda rəzillik qilixqə baxliwidi, Sən ularni yənə duxmənlirining qolioqə tapxurdung, ular ularning üstidin həkümranlik qildi; ular yənə Sening aldingda nalə-pəryat qilixiwidi, Sən asmanlarda turup qulək selip, rəhimdillikliring boyiqə ularni yenix-yenixlap qutkuzdung. **29** Sən ularni Əzüngning Təwrat-

qanunungoqa kaytixqa agahlandurdung; lekin ular maqrurlinip, amrliringgə kulak salmidi, hokümliring aldida gunah kildi (insan hokümliringgə əməl kilsa, ular xu səwəbtin hayatta bolidu). Ular jahillik bilən boynini toləp, gədənəkəxlik kilip sanga kulak selixni rət kildi. **30** Ularoqa uzun yil səwr-takət kilding, Rohing pəyoqəmbərliringning wastisi bilən agah-guwahlik bərgən bolsimu, ular yənila kulak salmidi; xunga Sən ularni hərəkəysi əl-yurtlardiki taipilərnin kolioqa tapxurdung. **31** Halbuki, Sən zor rəhımdillikliring tıpəylidin ularning nəslini pütünləy kurutuwətmiding həm ularni taxliwətmiding; qünki Sən mehir-xəpkətlik həm rəhımdil Təngridursən. **32** Əmdi ah Hundayimiz, əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsitidioqan uluq, kudrətlik wə dəhxətlik Təngri, əmdi Seningdin bizning, padixahlirimizning wə əmirlerimizning, kahinlirimizning, pəyoqəmbərlirimizning, ata-bowilirimizning xundakla Özüngning barlik həlkingning Asuriyə padixahining zamanidin buyan bügüngiqə beximizoqa qüxxən barlik azab-oqubətlərnı kiqik ix dəp karımaslikingni ötünimiz. **33** Beximizoqa kəlgən barlik ixta Sən adilsən; qünki Sening kiləqining həkikət boyiqə boldi, bizning kiləqinimiz rəzilliktur. **34** Padixahlirimiz, əmirlerimiz, kahinlirimiz bilən ata-bowilirimizning həmmisi Sening Təwrat qanunungoqa əməl kilmay, amrliringgə wə Sening ularoqa ispatlap bərgən agah-guwahlikliringoqa heq kulak salmidi. **35** Ular Sən ularoqa muyəssər kiləqan padixahlikta turuxtin, ularoqa ata kiləqan zor məmurqiliktin wə xuningdək ularning aldioqa yayoqan bu kəng munbət

zemindiki turmuxtın bəhrimən boluwatқан bolsimu, lekin ular Sening ibadət-hizmitingdə bolmıdı yaqı ɵzlrining rəzil qılmıxliridin yanmıdı. **36** Mana, biz bɵgɵn qullarmız! Sən mewisi bilən nazu-nemətliridin yeyixkə ata-bowilirimizɵa təkdim qılıp bərgən zeminda tursaqmu, biz mana uningda qul bolup qaldıq! **37** [Zemin] Sən bizning gunahlırimiz ɵqɵn bizni idarə qılıxqa bekitkən padıxaqlarɵa mol məhsulatlrini berip turıdu; ular bədnlirimizni həm qarwa mallirimizni ɵz məyliqə baxqurup keliwatıdu; biz zor dərd-ələmdə boldıq». **38** «— Biz mana muxu barlıq ıxlar tɵpəyli məkım bir əhdini tɵzɵp yezip qıqtıq; əmirlerimiz, Lawıylirimiz bilən kaqınlerimiz buningɵa ɵz məhɵrlirini bastı».

10 Buningɵa birinqi bolup məhɵr baskanlar Haqaliyaning oqlı, waliy Nəhəmiya bilən Zədəkiya idi; **2** Andin [kaqınlardin] Seraya, Azariya, Yərəmiya, **3** Paxhur, Amariya, Malkiya, **4** Hattux, Xəbaniya, Malluk, **5** Harim, Mərəmot, Obadiya, **6** Daniyal, Ginniton, Baruk, **7** Məxullam, Abiya, Miyamin, **8** Maaziyaq, Bilgay, Xemayalar; ular kaqınlar idi. **9** Lawıylardin: — Azaniyaning oqlı Yəxua, Hənadadning əwladlrindən Binnui bilən Kadmiyə **10** wə ularning qerindaxlrindən Xəbaniya, Hodiya, Kelita, Pelaya, Hənan, **11** Mika, Rəhob, Həxabiya, **12** Zakkor, Xərəbiya, Xəbaniya, **13** Hodiya, Bani, Beninu idi. **14** Jamaət baxlıqliridin: Parox, Paqat-Moab, Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Bibay, **16** Adoniya, Bigway, Adin, **17** Ater, Həzəkiya, Azzur, **18** Hodiya, Həxum, Bizay, **19** Harif, Anatot, Nebay, **20** Magpiyax, Məxullam, Həzir, **21** Məxəzabəl, Zadok, Yaddua, **22**

Pilatiya, Hənan, Anaya, **23** Həxiya, Hənanıya, Həxxub, **24** Həlləhəx, Pilha, Xobək, **25** Rəhum, Həxabnah, Maaseyah, **26** Ahiyah, Hənan, Anan, **27** Malluk, Hərim, Baanahlar idi. **28** Qələn həlk; — Kəhinlər, Lawıylar, dərwaziwənlər, oşəlkəxlər, ibadəthanining hizmətkarliri və xuningdək əzlirini zeminlardiki taipilərdin ayrip qikip, Hudaning Təwrat qanunioğa kəytkənlarning hərbiəri və ularning ayalliri və oşul-kiz pərzəntliri kətarlik hıdayət tepip yorutulənlarning həmmisi **29** əz kəringəxliri boləqan mətivərlər bilən kəxulup: «Əzimizni kəroqix kəsimi bilən əhdigə baqlap, Hudaning kuli Musa arkilik jakarlıqan Təwrat qanunida mengip, Rəbbimiz Pərwədigarning barlik əmirliri, həküm-bəlgilimilirini tutup əməl kəlimiz; **30** kizlirimizni bu yurttiki yat əlliklərgə yatlik kəlməymiz həm oşullirimizəqimu ularning kizlirini elip bərməymiz; **31** bu yurttiki yat əlliklər xabat künidə mal-tawar və axliklirini əkilip satmakqi bolsa, xabat künliri yaki hərəkəysi baxkə mukəddəs künlərdimu ularin kət'iy həqnemə setiwəlməymiz; hər yəttinqi yili yərnə terikəsiz aq kəldurimiz həm barlik kərzlərnə kəqürüm kəlimiz» — deyixti. **32** Biz yənə əzimizgə hərbiəri adəm hər yili Hədayimizning əyining hizmət hirajiti üqün üqtin bir xəkəl kümux berixkə bəlgilimilərnə bekittuk; **33** bu pul «tizilidioğan təkdim nan»lar, daimiy axlik hədiyələr, daimiy kəydürmə kurbanliklər, xabat künə bilən yengi aylardiki kəydürmə kurbanliklər, kərəli bekitilgən həytlərdə kəlinidioğan kəydürmə kurbanliklər üqün, hərhil mukəddəs buyumlar üqün, Israiləgə kafarət kəltüridioğan gunah kurbanlikliri üqün,

xuningdək Hudayimizning ʻoyidiki barlik hizmatlarning hirajiti ʻuqun ixlitilsun dɛp bɛlgilɛndi. **34** Biz yɛnɛ ata jɛmɛtlirimiz boyiqɛ kaħinlar, Lawiylar wɛ hɛlk arisida qɛk taxlap, hɛr yili bɛlgilɛngɛn kɛrɛldɛ Hudayimizning ʻoyigɛ Tɛwrat kanunida pʻutʻulginidɛk Pɛrwɛrdigar Hudayimizning kʻurbangahida kalax ʻuqun otun yɛtkʻuzʻup berix nɛwɛtlirini bekittuk; **35** yɛnɛ hɛr yili etizimizdiki tunji pixkan ħosulni, ħɛmmɛ mewilik dɛrɛhlarning tunji pixkan mewilirini Pɛrwɛrdigarning ʻoyigɛ yɛtkʻuzʻup berixni, **36** xundakla Tɛwrat kanunida pʻutʻulginidɛk, tunji oqlimizni wɛ kala, koy-oqlak padiliridin tunji qarpiyimizni Hudaning ʻoyigɛ apirip, u ʻeydɛ wɛzipɛ ɛtɛwatkan kaħinlaroqa ɛpkelixni, **37** ħɛrbir yengi hemirning dɛslɛp pixkan nanliridin birni, xundakla barlik «kɛtʻurmɛ ħɛdiyɛ»lirimizni tɛkdim kilixni, ħɛrhil dɛrɛhlɛrdin dɛslɛpki pixkan mewilɛrni, yengi xarab, yengi zɛytun meyini Hudayimizning ʻeyining ħazinɛ-ambarlirioqa apirip berixni, yɛni kaħinlaroqa yɛtkʻuzʻup berixni, xuningdɛk etizlirimizdin qikkan ħosulning ondin biri bolɛqan ɛxrini Lawiylaroqa berixni bekittuk; Lawiylar bizning terikqilikqa tayinidɛqan xɛħɛrlirimizdin qikkan ħosulning ondin biri bolɛqan ɛxrini tapxuruwalsun dɛp bekittuk; **38** xuningdɛk, Lawiylar qikkan ħosulning ondin birini tapxuruwalɛqan qaoqda ħarunning ɛwladliridin kaħin bolɛqan birsi ular bilɛn billɛ bolsun, Lawiylar ɛxu ondin bir ʻulʻuxning yɛnɛ ondin bir ʻulʻuxini ayrip Hudaning ʻoyigɛ, uning ħazinɛ-ambarlirioqa saklaxka tapxursun dɛp bɛlgiliduk. **39** Israillar bilɛn Lawiylar axliktin, yengi xarabtin, yengi zɛytun meyidin «kɛtʻurmɛ ħɛdiyɛ» kilip

mukəddəs jaydiki əswab-üskünilər saklinidioqan həzinə-
ambarlaroqə, yəni wəzipə ətəydioqan kahin, dərwaziwən
wə qəzəlkəxlər turidioqan jayoqə tapxuruxi kerək. Biz
Hudayminizning öyining həjətliridin hərgiz özimizni
tartmaymiz!

11 U qaoqda həlk iqidiki əmirlər Yerusalemda turatti;
qaloqan puqralar qək taxlinix bilən ondin biri mukəddəs
xəhər Yerusalemda olturaqlixip, qaloqan ondin tokkuzi
baxqa xəhərlərdə olturaqlaxti. **2** Öz ihtiyari bilən
Yerusalemda olturaqlixixka otturioqə qikqanlaroqə
bolsa, jamaət ularoqə bəht-bərikət tilidi. **3** Yəhədiyyə
əlkisidin, Yerusalemoqə makanlixip qaloqan bəg-əmirlər
təwəndikidək (Israillar, kahinlar, Lawiylar, ibadəthana
hizmətkarliri wə Sulaymanning hizmətkarlirining
əwladliri Yəhədiyyə xəhərliridə, hər biri öz təwəlikidə
makanlaxqan bolsimu, Yəhədalardin wə Binyaminlardin
bəziliri Yerusalemda makanlaxti): — Bularning iqidə,
Yəhədalardin: — Pərazning əwladidin boloqan Uzziyaning
ooqli Ataya; Uzziya Zəkəriyaning ooqli, Zəkəriya
Amariyaning ooqli, Amariya Xəfatiyaning ooqli, Xəfatiya
Maḥalalelning ooqli idi. **5** Yənə Barukning ooqli Maaseyah;
Baruk Kol-Ḥozəḥning ooqli, Kol-Ḥozəḥ Ḥazayaning
ooqli, Ḥazaya Adayaning ooqli, Adaya Yoaribning ooqli,
Yoarib Zəkəriyaning ooqli, Zəkəriya Xilonining ooqli. **6**
Yerusalemoqə makanlaxqan barlik Pəraz jəmətidikilər
jəmiy tət yüz atmix səkkiz xixi bolup, həmmisi əzimətlər
idi. **7** Binyaminning əwladliridin: — Məxullamning ooqli
Sallu; Məxullam Yoədnin ooqli, Yoəd Pidayaning ooqli,
Pidaya Kolayaning ooqli, Kolaya Maaseyahning ooqli,

Maaseyah Itiyəlning oqli, Itiyəl Yəxayaning oqli. **8** Uningoşa əgəxkənlər, Gabbay wə Sallay idi; xularoşa munasiwətlik jəmiy tokkuz yüz yigirmə səkkiz kixi idi. **9** Zikrining oqli Yoel ularni baxkuridişan əməldar idi; Sinuahning oqli Yəhuda xəhərning muawin həkimi idi. **10** Kahınlardin: — Yoaribning oqli Yədaya bilən Yəqin, **11** xundakla Hudaning əyining bax oşjidari Seraya; Seraya Hılkiyaning oqli, Hılkiya Məxullamning oqli, Məxullam Zadokning oqli, Zadok Merayotning oqli, Merayot Ahitubning oqli idi; **12** yənə uning kərindaxliridin ibadəthanidiki hizməttə bolşanlardin jəmiy səkkiz yüz yigirmə ikki kixi bar idi; yənə Yərohamning oqli Adaya bar idi; Yəroham Pelaliyaning oqli, Pelaliya Amzining oqli, Amzi Zəkəriyaning oqli, Zəkəriya Paxhurning oqli, Paxhur Malkiyaning oqli idi; **13** uning kərindaxlirining həmmisi jəmət baxliki bolup, jəmiy ikki yüz kırık ikki kixi idi; yənə Azarəlning oqli Amaxsay bar idi; Azarəl Ahzayning oqli, Ahzay Məxillimotning oqli, Məxillimot Immərning oqli idi; **14** yənə ularning kərindaxliridin, palwan-əzimətlərdin, jəmiy bir yüz yigirmə səkkiz kixi bar idi; Gedolimning oqli Zabdiyəl ularni baxkuridişan əməldar idi. **15** Lawiylardin: — Həxxubning oqli Xemaya bar idi; Həxxub Azrikamning oqli, Azrikam Həxabiyaning oqli, Həxabiya Bunnining oqli idi; **16** yənə Lawiylarning kəbilə baxliqliri bolşan Xabbıtay bilən Yozabad bolup, Hudaning əyining texidiki ixlaroşa məs’ul idi. **17** Yənə Mikaning oqli Mattaniya dua wəqitlirida təxəkkür-rəhmətlər eytikşə yetəkqilik kılatti; Mika Zabdining oqli, Zabdi Asafning oqli idi; Bakbukiya kərindaxliri iqidə

muawinlik wəzipisini ətəytti; yənə Xammuaning oqlı Abda bar idi; Xammua Galalning oqlı, Galal Yədutunning oqlı idi. **18** Muxəddəs xəhərdə turuwatqan Lawiylarning həmmisi ikki yüz səksən tət kixi idi. **19** Dərwaziwənlərdin: — dərwazilarda kəzəttə turidioqan Akkub bilən Talmon wə ularning kərindaxliri bar idi; ular jəmiy bir yüz yətmix ikki kixi idi. **20** Qaloqan Israillar, kahinlar, Lawiylar Yəhudiya xəhərliridə, hər biri öz mirasida makanlaxti. **21** İbadəthanining hizmətkarliri bolsa Ofəl dəngigə makanlaxti; ibadəthanining hizmətkarlirini Ziha bilən Gixpa baxqurdi. **22** Yerusalemda Lawiylarni baxkuroquqi Banining oqlı Uzzi idi; Bani Haxabiyaning oqlı, Haxabiya Mattaniyaning oqlı, Mattaniya Mikaning oqlı idi — demək, Uzza Asafning əwladliridin, yəni Hudaning əyidiki hizmətkə məs'ul boləqan qəzəlkəxlərdin idi. **23** Qünki padixah ular toqruluk yarlık quxürgən bolup, qəzəlkəxlərnin hər künlük ozuk-tülükini, xundakla ətəydioqan wəzipisini bekitkənidi. **24** Yəhudaning oqlı Zərahning əwladliridin Məxəzabəlnin oqlı Pitaqiya puqralarning barlık ixlirida padixahning məslihətqisi idi. **25** Yeza-qixlarklar wə ularəqə təwə ətrapidiki jaylarda Yəhudalardin bəziliri turatti; Kiriya-Arba wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, Dibon wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, Yəkabziyə wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, **26** xundakla Yəxua, Moladah, Bəyt-Pələt, **27** Həzar-Xual, Bəər-Xeba wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, **28** Ziklag, Mikona wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, **29** Ən-Rimmon, Zorah, Yarmut, **30** Zanoah, Adullam wə bu ikki yərgə təwə qixlaklarda, Lakix

wə uningqə təwə yərlərdə, Azikah wə uningqə təwə yeza-kəntlərdə makanlaxti; ular makanlaxqan yərlər Bəər-Xebadin taki Hinnom jiloqisioqə kədər sozuldi. **31** Binyaminlar bolsa Geba, Mikmax, Ayja, Bəyt-əl wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, **32** bəziliri Anatot, Nob, Ananiya, **33** Həzor, Ramah, Gittaim, **34** Hədid, Zəboim, Niballat, **35** Lod, Ono, xundaqla Hünərwənlər jiloqisida makanlaxqanidi. **36** Əslidə Yəhədiyəgə təyinləngən Lawiylar qisimliridin bəziliri Binyamin qəbilisining zeminiqə makanlaxti.

12 Xealtiyəlning oqlı Zərubbabəl wə Yəxua bilən birliktə [sürgünlüktin] qıqqan kaqın wə Lawiylar təwəndikilər: — [kaqınlar] Seraya, Yərəmiya, Əzra, **2** Amariya, Malluq, Həttux, **3** Xekaniya, Rəqum, Mərəmot, **4** Iddo, Ginnitoy, Abiya, **5** Miyamin, Maadiya, Bilgah, **6** Xemaya, Yoarib, Yədaya, **7** Sallo, Amok, Hılqıya wə Yədaya. Bular bolsa Yəxuəning künliridə kaqın bolqanlar wə ularning qerindaxlirining jəmət baxlıqliri idi. **8** Lawiylardin bolsa Yəxua, Binnuiy, Kadmiyə, Xərəbiya, Yəhuda, Mattaniyalər; Mattaniya wə uning qerindaxliri təxəkkür-rəhmətlər eytixqə məs’ul boldi. **9** Ularning qerindaxliri Bəkbukiya bilən Unni nəwiti boyiqə ular bilən udulmu’udul hizməttə turatti. **10** Yəxuədin Yoyakim tərəldi, Yoyakimdin Əliyaxib tərəldi, Əliyaxibtin Yoyada tərəldi, **11** Yoyadadin Yonatan tərəldi, Yonatandin Yaddua tərəldi. **12** Yoyakimning künliridə kaqınlardin jəmət baxlıqı bolqanlar munular: — Seraya jəmətigə Məraya; Yərəmiya jəmətigə Hənanıya; **13** Əzra jəmətigə Məxullam; Amariya jəmətigə Yəhəhanan; **14** Meliku

jəmətigə Yonatan; Xəbaniya jəmətigə Yüsüp; **15** Hərim jəmətigə Adna; Merayot jəmətigə Həlkay; **16** Iddo jəmətigə Zəkəriya; Ginniton jəmətigə Məxullam; **17** Abiya jəmətigə Zikri; Minyamin bilən Moadiyalarning jəmətigə Piltay; **18** Bilgah jəmətigə Xammua; Xemaya jəmətigə Yəhəonatan; **19** Yoarib jəmətigə Mattinay; Yədaya jəmətigə Uzzi; **20** Sallay jəmətigə Kallay; Amok jəmətigə Ebər; **21** Hilkəiya jəmətigə Həsabiya; Yədaya jəmətigə Nətanəl. **22** Əliyaxib, Yoyada, Yohanan və Yadduaning künliridə Lawiylarning jəmət baxlıqliri tizimlanəqan və ohxaxla, Pars padixahı Darius təhttiki qaoqlarəqiqə kahinlarmu tizimlinip kəlgən. **23** Jəmət baxlıqı boləqan Lawiylar taki Əliyaxibning nəwrisi Yohannanning waqtəqiqə təzkirinamidə tizimlinip kəlgən. **24** Lawiylarning jəmət baxlıqı boləqan Həsabiya, Xərəbiya, Kadmiyəlning oqlı Yəxualar kərindaxlıri bilən udulmu'udul turup, Hudaning adimi Dawutning əmri boyiqə nəwətləxip mədhıyə-munajət, təxəkkür-rəhmətlər eytip turatti. **25** Mattaniya, Bakbukiya, Obadiya, Məxullam, Talmon bilən Akkublar dərəwaziwənlər bolup, sepil kəwuklirining ambarlırioqə karaytti. **26** Bu kixilər Yozadakning nəwrisi, Yəxuaning oqlı Yoyakimning künliridə, xuningdək waliy Nəhəmiya bilən təwratxunas kahin Əzraning künliridə wəzipigə təyinləngən. **27** Yerusalem sepilini [Hudaəq] atap tapxurux murasimi ətküzüldioqan qaoqda, jamaət Lawiylarni turoqan hərəkəysi jaylardin izdəp tepip, ularni təxəkkür-rəhmətlər eytix, oqəzəl okux, qang, təmbur və qiltarlarni qelixqə, huxal-huramlıq bilən atap tapxurulux murasimi ətküzüxkə Yerusalemoqə elip kəldi.

28 Oʻzəlkəxlar Yerusalemlning ətrapidiki tüzlənglikdin, Nitofatliklarning yeza-kəntliridin, **29** Bəyt-Gilgaldin, Geba bilən Azmawət etizlikliridin yiqiloʻqanidi; qünki oʻzəlkəxlar Yerusalemlning tət ətrapiqə əzligə məhəllə-kixlaklar kuruwaloʻqanidi. **30** Kahinlar bilən Lawiylar əzligini paklidi, andin həlkni wə sepil dərwezilirini həm sepilning əzinimu paklidi. **31** Mən [Nəhəmiya] Yəhudaning əmirlirini baxlap sepiloʻqə qikip, təxəkkür-həmdusana oʻquydioʻqan ikki qong ətrət adəmnı uyuxturdum, bir ətrət sepilning ong tərpidə «Tezək kowukı»oʻqə karap mangdi, **32** ularning arkisidin Hoxaya bilən Yəhudaning əmirlirining yerimi mangdi; **33** yənə Azariya, Əzra, Məxullam, **34** Yəhuda, Binyamin, Xemaya, Yərəmiyamu mangdi; **35** xuningdək kahinlarning oʻqulliridin bəziliri kollirioʻqə kanay aloʻqan həlda mangdi: — Ulardin Yonatanning oʻqli Zəkəriya bar idi (Yonatan Xemayaning oʻqli, Xemaya Mattaniyaning oʻqli, Mattaniya Mikayaning oʻqli, Mikaya Zakkurning oʻqli, Zakkur Asafning oʻqli idi). **36** Uning kərindaxliridin Xemaya, Azarəl, Milalay, Jilalay, Maayi, Nətanəl, Yəhuda, Hənanıyalar bar idi; ular kollirioʻqə Hudaning adimi Dawutning sazligini elixkanidi; təwratxunas Əzra ularning bexida mangoʻqanidi. **37** Ular «Bulək kowukı»oʻqə kelip «Dawutning xəhəri»ning pələmpiyigə qikip, «Dawutning ordisi»din ətüp, künqikix tərəptiki «Su kowukı»oʻqə kəldi. **38** Təxəkkür-həmdusana oʻquydioʻqan ikkinqi ətrət sol tərəp bilən mangdi, mən wə jamaətning yerimi ularning arkidin mengip, sepil üstidə «Humdanlar munari»din ətüp, udul «Kəng sepil»oʻqiqə mengip, **39** «Əfraim kowukı», «Kona kowukı», «Belik

qowuqi» üstidin ötüp, «Hananiyəl munari» wə «Yüzning munari»din ötüp, udul «Qoy qowuqi»qa kelip, andin «Karawullar qowuqi»da tohtiduk. **40** Andin təxəkkür-həmdusana okuydioqan ikki ətrət adəm Hudaning öyidə öz orunlirida turdi; mən bilən əməldarlarning yerimimu xu yərdə turduk; **41** kahinlardin Eliakim, Maaseyah, Minyamin, Migaya, Əlyoyinay, Zəkəriya bilən Hananiyalar karnaylirini elip turuxti; **42** yənə Maaseyah, Xemaya, Əliazar, Uzzi, Yəhoəhanan, Malkiya, Elam bilən Ezərmu turuxti; qəzəlkəxlər Yizraqiyaning yetəqililikidə jarangliq qəzəl okuxti. **43** Xu küni jamaət nahayiti qong kələmlik qurbanliqlarni sundi həm bək huxal bolup ketixti, qünki Huda ularni zor xadliq bilən xadlanduroqanidi; ayallar bilən balilarmu xundak xadlandi; Yerusalemdiki bu huxalliq sadaliri yirak-yiraklaroqa anglandi. **44** U qaqda bir kisi kixilər kətürmə qurbanliqlar, dəsəpkə pixqan həsullar wə əxrilərni saqlaydioqan həzinə-ambarlaroqa məs'ul boluxqa təyinləndi; hərəkəsi xəhərlərdiki etizliklərdin, Təwrat qanunida kahinlaroqa wə Lawiylaroqa berixkə bəlgiləngən ülüxlər xu yərdə saqlinatti. Qünki Yəhuda həlki öz hizmitidə turuwatqan kahinlar bilən Lawiylardin huxal idi. **45** [Kahinlar bilən Lawiylar], qəzəlkəxlər bilən dərəwaziwənlərmu, öz Hudasining tapilioqan wəzipisini wə xuningdək paklax wəzipisining həmmisini Dawutning wə uning oqlı Sulaymanning əmri boyiqə ətəytti. **46** Qünki qədimdə, Dawutning wə Asafning künliridə, qəzəlkəxlərgə yetəqilik qilixqə həm Hudaqa təxəkkür-həmdusana küylirini okuxqə yetəqilər boləqanidi. **47**

Zərubbabəlning künliridə və Nəhəmiyaning künliridə oqəzəlkəxlərnin və dərwəziwənlərnin ülüxlirini, hər künlük təminatini pütkül İsrail həlki berətti; ular yənə Lawiylar üçün mükəddəs hesablanğan nərsilərnü üləxtürüp berətti; Lawiylarmu mükəddəs hesablanğan nərsilərdin Hərunning əwladlirioğa berip turatti.

13 Xu kündə Musaning kitabı jamaət aldida oqup berildi, kitabta: Ammoniylar bilən Moabiylar mənggü Hudaning jamaitigə kirmisun, **2** Qünki ular İsrailarnı ozukluk və su əkilip qarxi almay, əksiqa ularnı qarəaxkə Balaamni yalliwaləğan; həlbuki, Hudaıimiz u qarəaxlarnı bəht-bərikətkə aylanduriwətkən, dəp yeziləğan səzlər qıqti. **3** Xundak boldiki, jamaət bu qanun səzlini anglap barlik xaləut kixilərnü iləp qıqiriwətti. **4** Bu ixtin awwal, Hudaıimizning əyining həzinişini baxquruxkə məs'ul kahin Əliıaxib Tobıyaning tuəqini bolup, **5** uningəğa kəngri bir əyni təyyarlap bərgənidi. Xu əydə ilgiri axlik hədiyələr, məstiki, qaqa-kuqa, xuningdək Lawiylar, oqəzəlkəxlər və dərwəziwənlərgə berixkə buyruləğan axlik əxrilər, yengi xarab və yengi zəytun meyi, xundakla kahinlarəğa ataləğan «kətürmə qurbanlik»lar saqlinatti. **6** Bu waqıtlarda mən Yerusalemda əməs idim; qünki Babil padıxağı Artahxaxtaning ottuz ikkinqi yili mən padıxağning yenioğa qaytip kətkənidi; bir məzgildin keyin mən yənə padıxağtin ruhsət elip **7** Yerusalemoğa qaytip barsam, Əliıaxibning Hudaning əyidiki həyılilarda Tobıyaoğa əy həzirlap bərgənlikidək rəzil ixni uktum. **8** Bu ix meni qattik azablidi, mən Tobıyaning əyidiki barlik əy həzirlirini qoımay taləğa taxlatquziwəttim.

9 Mən yenə əmr kılıp, u öylərni paklatkuzup, andin Hudaning öyidiki qaqa-kuqa, axlık hədiyyələr bilən məstikni u yərgə əkirgüzüp koydum. **10** Mən yenə həklərlərlə Lawiyların elixka tegixlik ülüxlirini bərmigənlikini, hətta wəzipigə koyulğan Lawiylar bilən oqəzəlkəxlərlərlə hər birinings öz yər-etizlikioğa keqip kətkənlikini baykidim; **11** xunga mən əməldarlar bilən sokuxup, ularni əyibləp: — Nemixka Hudaning öyi xundak taxliwetildi?! — dəp, [Lawiyların] yioqip ularni ilgiriki ornioğa yengiwxatın turoquzdum. **12** Andin barlık Yəhudiya həlki axlık əxrisini, yengi xarab wə yengi zəytun meyini həzinə-ambarlırioğa elip kelip tapxurdi. **13** Mən həzinə-ambarlaroğa məs’ul boluxka həziniqi-ambarqılarni təyinlidim; ular kahin Xələmiya, təwratxunas Zadok bilən Lawiylardin bolğan Pidaya idi; ularning qol astida Mattaniyaning nəwrəsi, Zakkurning oqqlı Hənan bar idi; qünki bularning həmmisi sadıq, ixənqlik dəp həsəblinatti; ularning wəzipisi qerindaxlırioğa tegixlik ülüxlərni üləxtürüp berix idi. **14** — «Ah Hodayim, muxu ix yüzisidin meni yad əyligəysən, Hodayimning öyi wə uningğa ait hizmətlər üqün kərsətkən məhrimni əqürüwətmigəysən!» **15** Xu künlərdimu mən Yəhudiya bəzilərlərlə xabat künliridə xarab kəlkəklirini qəyləwətkinini, ənqilərlərlə baqlap, bularni wə xuningdək xarab, üzüm, ənjür wə hər hil yüklərlərlə exəklərgə artip, toxup yürgənlikini kərdüm; ular bularni Yerusalemoğa xabat künidə elip kirdi; ularning muxu ax-tülüklərlərlə setip yürgən küni mən ularni guwahlik berip aqahlandurup koydum. **16** Yəne Yəhudiya turuwatқан

bəzi Turluklar belik və hərhil mal-tawarlarni toxup
kelip xabat küni Yəhüdiyəliklərgə satidikən, yənə kelip
bularni Yerusalemda satidikən! **17** Xu səwəbtin mən
Yəhüdiyə əmirliri bilən soxuxup, ularni əyibləp: —
Siləning xabat künini buləp, rəzil ix kıləninglar
nemisi? **18** Ilgiri ata-bowanglar ohxax ixni kıləp
əməsmu, xuning bilən Hodayimiz bizning beximizoğa və
bu xəhərgə hazırkı bu balayı'apətni yaqduroğan əməsmu?
Əmdi silər xabat künini buləp, Israilning bexioğa
Hudaning oqəzipini tehimu yaqduridioğan boldunglar,
dedim. **19** Xunga, xundak boldiki, xabat künidin ilgiri,
gugum sayisi Yerusalem qowuklirioğa qüxkən waktida,
mən xəhər qowuklirini etixni buyrudum və xuningdək
xabat küni etüp kətküqə qowuklarni aqmaslik toqrisida
buyruk qüxürdum. Mən yənə heqkandak yükning toxulup
qowuklardin kirgüzülməsliki üqün hizmətkarlimning
bəzilirini xəhər qowuklirioğa kəzətqi kılıp turəpuzup
qoydum. **20** Xundak bolsimu sodigərlər və hərhil
mal-tawar satidioğanlar bir-ikki kətim Yerusalemning
sirtida tünidi. **21** Mən ularni agahlandurup: — Silər
nemixka sepilning aldida tünəysilər? Yənə xundak
kıldioğan bolsanglar, mən üstünglaroğa qol salimən,
dewidim, ular xuningdin baxlap xabat künidə kəlmidi.
22 Andin xabat küning mükəddəslikini saxlax üqün,
mən Lawiylaroğa: — Özünglarni paklanglar; andin kelip
sepil dərwazilirini bekinglar, dedim. — «I Hodayim,
muxu ix yüzisidinmu meni yad əyligəysən, Özüngning
zor əzgərməs muhəbbiting bilən meni ayioqaysən!»
23 Xu künlərdə mən yənə Axdod, Ammon və Moab

qizlirini hotunlukka aloqan bazi Yehudalarni baykidim. **24**
 Ularning perzentlirining yerimi Axdodqa sozlaydikan
 (wə yaki yukiriki əllərnin birininin tilida sozləydiyən)
 wə Yəhudiylar tilida xəzliyəlməydikan. **25** Mən ularni
 [soquxup] əyiblidim, ularni qarqidim, bir nəqqisini urup
 qaq-saqallirini yuldum, Hudaning nami bilən kəsəm
 iquzup: — Silərnin qizlirlarini ularning oqullirioq
 bərməysilər, oqullirlaroiqimu, əzūglaroiqimu ularin
 qiz almayilər! **26** Israil padixahi Sulayman muxundak
 ixlarda gunah, sadir qiləqan əməsmu? Nuroqun əllər
 arisida unioqə ohxax heqkandak padixah yok idi; u
 əz Hudasi tərpidin səyūlgən, Huda uni pūtkūl Israil
 üstigə padixah kilip tikligən bolsimu, lekin hətta unimu
 yat əllik ayallar azdurup gunahqa patkuzəqan. **27** Əmdi
 silərnin gepinglarəqə kirip bundak qong rəzillik kilip,
 yat əllik qizlarni elip Hudayimioqə wapəsizlik qilimizmu?
 — dedim. **28** Bax kahin Əliyaxibnin nəwrisi, Yoyadanin
 oqulliridin biri Həronluk Sanballatnin küy'ooqli idi;
 mən uni yenimdin qooqliwəttim. **29** — «I Hudayim, Sən
 ularni yadingda tutkaysən, qunki ular kahinlikqə daq
 təgkūgūqilər, kahinlik həm Lawiylarəqə təwə əhdinimu
 buləqioquqildur!». **30** Xuning bilən mən ularni yat
 əlliklərnin buləqaxliridin neri kilip paklandurdum wə
 kahinlar bilən Lawiyların wəzipilərinimu [yengiwxətin]
 bəlgiləp, hərkimni əzining ixioqə igə kildim. **31** Mən yənə
 əz wəktida otun-yaoqəq elip kelinixi wə dəsəlpki həsulni
 yətkūzup turuxqimu adəm orunlaxturdum. «Ah Hudayim,
 meni yadingda tutup, manga xapəət kərsətkəysən!».

Əstər

1 Aħaxwerox (Hindistandin Həbəxistanəyiqə bir yüz yigirmə yəttə əlkigə həkümranlik qılğan Aħaxwerox)ning təhttiki künliridə xundak bir wəqə boldi: — **2** Xu künlərdə, u padixah Aħaxwerox Xuxan kəl'əsidi ki xahənə təhtidə olturoşinida, **3** u səltənət sürüp üqinqi yili barlik əmirliri wə bəg-həkimliri qə ziyapət bərdi; Pars wə Medianing qoxuni, xuningdək hər qaysi əlkilərnin esilzadiliri wə bəglirinin həmmisi uning huzuri qə hazır boldi. **4** U səltənətinin bayliqinin xanu-xəwkiti wə həywitinin katta julasini kəp künlər, yəni bir yüz səksən kün kərgəzmə kildi. **5** Bu künlər ətüp kətkəndin keyin padixah yənə Xuxan kəl'əsidi ki barlik həlqə qong-kiki deməy, ordinin qarbəşidi ki həylidə yəttə kün ziyapət bərdi. **6** U yər aq wə kək kəndir yiptin tokuloğan pərdilər bilən bezəlgən bolup, bu pərdilər mərmər tax tüwrüklərgə bəkitilgən kümüx həlqilərgə aq rənglik kəndir yip wə səşün yungluq xoynilar bilən esiloğanidi; aq qaxtax wə aq mərmər taxlar, sədəp wə qara mərmər taxlar yatkuzuloğan məydan üstigə altun-kümüxtin yasaloğan diwanlar qoyuloğanidi. **7** İqimliklər altun jamlarda tutup iqlətti; jamlar bir-birigə ohximaytti; xahənə məy-xarablar padixahning səltənəti gə yarixə mol idi. **8** Xarab iqi xəidisi boyiqə, zorlaxqə ruhsət qilinmaytti; qünki padixah ordidi ki barlik oşjidarlərgə, hər kimning iqi öz həşixi boyiqə bolsun, dəp bəkitip bərgənidi. **9** Hanix Waxtimu padixah Aħaxweroxning ordisida ayallar üqün ziyapət bərdi. **10** Yəttin qı kün Aħaxwerox padixah xarabtin kəypi qə q bolşinida, aldidə hizmitidə turəğan

Məhüman, Bizta, Hərbona, Bigta, Abagta, Zetar, Karkas degən yəttə hərəm'aqisini **11** hanix Waxtining pukralar wə əmirlərlənin aldidə güzəllikini kərsətsun dəp, uni hanixlik təjini kiyip kelixkə qarqiroqili əwətti; qünki u tolimu qiraylik idi. **12** Ləkin hərəm'aqiliri hanix Waxtiqə padixahning əmrini yətküzgəndə, u kelixni rət kildi; xuning bilən padixah intayin qəzəpəlinip, uning kəhri ərlidi. **13** Xu wəqitlərdə padixahning ixliri toqruluk qanun-əhqamlarini pixxiq bilgənlərdin məsləhət sorax aditi bar idi; xunga padixah wəziyətni pixxiq qüxinidiqan danixmənlərdin soridi **14** (u qaqda danixmənlərdin uning yenidə Karxina, Xetar, Admata, Tarxix, Mərəs, Marsena, Məmurkan qatarlik yəttə Pars bilən Medianing əmirliri bar idi; ular daim padixah bilən kərixüp turatti, padixahlikta ular aldinqi qatarla turatti). **15** Padixah ularin: — Hanix Waxti mənki padixah Aħaxwəroxning hərəm'aqilar arkilik yətküzgən əmrin boyiqə ix qilmioqini üqün uni qanun boyiqə kəndəq bir tərəp qilix kərek? — dəp soridi. **16** Məmurkan padixah wə əmirlərlənin aldidə jawap bərip: — Hanix Waxti aliylirining zitiqə tegiplə qəlməy, bəlki padixahimiz Aħaxwəroxning hərqaysi əlkilliridiki barlik əmirlər wə barlik pukralariningmu zitiqə təgdi. **17** Qünki hanixning xu qiloqini barlik ayallarning kuliqiə yətsə, ular «Padixah Aħaxwərox: «Hanixi Waxtini yenimoqə elip kelinglar» dəp əmr qilsa, u kəlməptu!» dəp əz ərlirini mənəitməydiqan qilip qoyidu. **18** Pars wə Mediadiki məlikə-hanilər hanixning bu ixini anglap, büğünla padixahning barlik bəg-əmirlirigə xuningqə ohxax dəydiqan bolidu, xuning bilən mənəitməslik wə hapilik

üzülməydu. **19** Padixahımə qə muwəpik kərünsə, aliyliridin mundaq bir yarlıq qüxürülsun, xuningdək u Parslar wə Medialarning mənggü əzgətilməydiolan kanun-bəlgilimiliri iqiğə pütülgəyki, Waxti ikkinqi padixah Ahaxweroxning huzuriqə kəlmigəy; uning hanixlik mərtiwisi uningdin yaxsi birsigə berilgəy. **20** Aliylirining jakarlioan yarlıki pütün səltənitiğə yetip anglanoan həman (uning səltənitiğə zəmini bəpəyan bolsimu), ayallarning hərbiəri öz erigə, məyli qong bolsun kiqik bolsun ularə qə hərmət kəlidioan bolidu, — dedi. **21** Məmuranning bu gepi padixah bilən əmirilirini hux kildi; padixah uning gepi boyiqə ix kərđi. **22** U padixahning barlıq əlkilirigə, hərbiəri əlgigə öz yeziki bilən, hər qəysi əl-millətkə öz tili bilən hətlərni əwətip: «Hərbiəri ər kixi öz ailisi iqidə hojayin bolsun, xundakla öz ana tili bilən səzlisun» dəgən əmrni qüxürđi.

2 Bu ixlar ətəp, padixah Ahaxweroxning qəzi pi besiloanda, u Waxtini səqinip, uning kəloqinini həm uning üstidin qikiriləan yarlıki həkqidə əsləp oylinip kəldi. **2** Xu səwəbtin padixahning hizmitidə turoan oqojidarlar uningə: — Aliyliri üqün səhibjamal yax kizlarni izdəp tepip kəltürgəy; **3** aliyliri padixahlıkidiki hər qəysi əlkilərdə barlıq güzəl kizlarni yiqip, Xuxan kəl'əsidi ki hərəmsarayə qə kəltürükə əmədarlarni təyingəy; kizlar ordidi ki kiz-ayallarə qə məs'ul boləan hərəm'aqisi Həgayning kəlio qə tapxuruləy; ularə qə kərəklik upa-əngliklər təminləngəy. **4** Aliylirini səyündürgən kiz Waxtiniğ ornini besip hanix bolsun, dedi. Bu gəp padixahni hux kildi wə u xundak kildi. **5** Xuxan

kəl'əsida Binyamin kəbilisidin, Kixning əwrisi, Ximəyning nəwrisi, Yairning oolli Mordikay isimlik bir Yəhudi bar idi. **6** (Kix bolsa Babil padixahı Nebokadnəsar Yəhuda padixahı Yəkoniyah bilən bir top kixilərnı tutkun kılıp Yerusalemdin əkətkəndə, ular bilən billə əsir kılınıp ketilgənidi). **7** Mordikay özining taqisining kızı Hədasahni (yəni Əstər) bekip qong kılolanıdi, qünki uning ata-anisi yok idi. Bu kız güzəl, təkı-turkı kelixkən idi; ata-anisi elüp kətkən boləaqqa Mordikay uni öz kızı katarıda bekip qong kılolanıdi. **8** Padixahning əmri wə yarlıkı jakarlanəandın keyin nuroqun kızlar Xuxan kəl'əsıgə kəltürölüp Həgayning kəliə tapxuruldi; xundak boldiki, Əstərmu ordıə kəltürölüp ordidiki kız-ayallarəə məs'ul boləan Həgayning kəliə tapxuruldi. **9** Əstər Həgayə yakkan bolup, u uningə iltipət kərsətti; u tezla uningə upa-ənglik wə tegixlik yeməklilərnı təminlidi həm ordidin uningə tallanəan yəttə kenizəkni bərdi; andın uni kenizəkliri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər özining milliti wə tegitəktini heqkimgə eytmidi, qünki Mordikay uningə buni axkarilimaslikni tapiləanıdi. **11** Mordikay Əstərnıng hal-əhwalidin həwər tepix wə uningə kəndak muamilə kılınıdiəanlikini bilix üqün, hərəküni hərəmsarayning həylisi aldida aylinip yürətti. **12** Kızlarəə ait rəsmiyət boyiqə, hər bir kızning ordıə kirip padixah Ahaxwerox bilən billə bolux nəwitidin awwal, on ikki ay bədinini tazilixi kərək idi, qünki kızlarning «tazilix künliri» mundak yol bilən ada kılınatti: — altə ay murməkki meyi bilən, altə ay ətir-ənglik wə xundakla kızlarning

bədinini pakizlaydığını baxқа buyumlar bilən pərdəz
kəlinixi kərək idi. **13** Kiz padixahning huzuriyaya kiridigan
qayda mundaq qayda bar idi: — Ordıya kirgəndə uning
nemə təlpi bolsa, xular hərəmsaraydin uningə berilətti.
14 Kiz ahximi kirip ketip, ətisi ətigəndə qaytip qikkanda
hərəmsarayning «ikkinji bəlum»igə qayturulup, toqal-
kenizəklərgə məs’ul bolan padixahning hərəm’əyisi
Xaaxqazning qolıya tapxurulatti; padixah u kizəyə amrak
bolup kəlip, ismini atap qakirmioyqə, u ikkinji ordıya
kirip padixah bilən billə bolmaytti. **15** Mordikayning
əyisi Abihailning kizi Əstər, yəni Mordikay öz kizi kəlip
bəkiwəlan kizning padixah bilən billə boluxqə kirix
nəwiti kəlgəndə, u kizləyəyə məs’ul bolan padixahning
hərəm’əyisi Həgay əzizə təyyarlap bərgən nərsilərdin
baxqə həcənərsini təlap kilmidi. Əstərni kərgənlərdin
həmmisi uni yaqturup qalatti. **16** Padixah Ahaxwerex
səltənət sürüp yəttinji yilining oninji əyiyəyə, yəni Təbət
əyiyəyə kəlgəndə, Əstər uning bilən billə boluxqə xahənə
ordıya baxlap kirildi. **17** Padixah Əstərni baxqə barlıq
kizlərdin yaxxi kərip qəloyaqqə, xundaqlə Əstər uning
iltipati həm amraklıqıya erixkən boloyaqqə, padixah
hanix təcini uning bəxiyəyə kiydürüp, uni Waxtining ornıya
hanix kəlip tiklidi. **18** Andin padixah əzizning barlıq əmirliri
wə bəg-həkimliriyə Əstərdin izzət-hərmiti üqün katta
ziyapət bərdi; u yənə hərqəysi əlkilərgə bəj-alwandin azad
məzgil bolsun dəp elan qikardi həmdə xahənə bəylilikliridin
sehiylik bilən in’amlarni bərdi. **19** İkkinji kətim kizlər
xundaq yiqiləlan wəqəttə Mordikayning orda dərwasidə
olturidigan ornı bar bolanıdi **20** (Əstər Mordikayning

tapilishini boyiqə, özining milliti və tegi-təktini yanaşı baxkılarəa eytmioqanidi; çünki Əstər Mordikayning gepini ilgiri bakқан waktida angliqandək anglaytti).

21 U künlərdə, Mordikay orda dərwasidiki ornida olturəan waktida, padixahning Bigtan və Tərex degən ikki dərwasiwən hərəm'aqisi padixah Aħaxweroxқа özəpəlinip, uningəa kəl selixni kəstləwatқанidi. **22** Bu suyuqəstni Mordikay sezip kəlip, uni hanix Əstərgə eytti; Əstər bu ixni Mordikayning namida padixahқа səzləp bərdi. **23** Bu ix sürüxtə kəliniwidi, rast bəlap qıktı və u ikkisi darəa esildi. Bu wəqə padixahning kəz aldida tarih-təzkirə kitabida pütüldi.

3 Bu ixlərdin keyin padixah Aħaxwerox Agagiylərdin bələəan Həmmidataning oqlı Həmanning mənəsinini əstürdi; padixah uning ornini əstürəp, əzi bilən billə ixləydiəan barlıq əmirlərninqkidin yuqiri kildi. **2** Padixah uning həkqkidə əmr kələəaqқа, orda dərwasidida turəan padixahning barlıq əmədlərliri Həmanning aldida təzim kəlip bax uratti; ləkin Mordikay bolsa Həmanəa nə təzim kəlmidi, nə bax urmidi. **3** Orda dərwasidida turəan padixahning hizmətkərliri Mordikaydin: — Sili nəmixқа padixahning əmrigə hiləplik kəlidila? — dəp soraytti. **4** Xundəq bəldiki, ular hər küni nəsihət kəlixқан bəlsimu, u kəlak salmioqəndin keyin, ular: — Kəni, Mordikayning kələəan bu ixioqə yol kəyulamdu-yəq, bir kəyəyliq, dəp buni Həmanəa eytti; çünki u ularəa əzining Yəhədiy ikənlikini eytkənididi. **5** Həman Mordikayning əzigə bax urup təzim kəlmioqənləkəni kərup kəttik özəpələndi. **6** Ləkin u «Mordikayning

üstigə qol selixni kiqikkinə bir ix» dəp həsablidi; qünki ular Mordikayning millitini uningə dəp qoyənanidi; xunga Həman Aħaxweroxning pütkül padixahlikidiki Yəhudiylarni, yəni Mordikayning həlkini birakla yokitix yolini izdəp yürdi. **7** Padixah Aħaxweroxning on ikkinqi yili birinqi ayda, yəni Nisan eyida, birsi Həmanni aldidə [kutluk] ay-künni bekitix üqün hər kün, hər ay boyiqə «pur», yəni qək taxliwidi, on ikkinqi ayə, yəni «Adar eyi»ə qikti. **8** Həman padixah Aħaxweroxka: — Padixahliklirining hərqaysi əlkiliridiki əl-millətlər arisida qeqilip yaxawatқан bir həlk bar; ularning qanun-bəlgilimiliri baxka həklərnəngkigə ohximaydu, ular aliylirining qanun-bəlgilimilirigimu boysunmaydu; xunga ularning yaxixioə yol qoyux aliylirioə həq payda yətküzməydu. **9** Əgər padixahioə layiq kərünsə, ularni yokitix tooqruluk yarliq pütüp qüxürgəylə; mana mən öz yenimdin on ming talant kümüxnə aliylirining həzinilirigə selix üqün padixahlikning ixlirini baxquridioə hadimlarning qolioə tapxurimən, dedi. **10** Xuning bilən padixah özining barmiqidin üzükni siyrip qikirip, Yəhudiylarning rəqibi, Agagiy Həmmidataning ooqli Həmanoə berip: **11** — Xu kümüxlərnə özünggə in'am kildim, u həlkənimu sanga tapxurdum, ularni qandə qilixni halisəng, xundə qil! — dedi. **12** Andin birinqi ayniğ on üqinqi küni padixahning mirziliri qəqirilip, yarliq Həmanniğ barliq tapilioəni boyiqə pütüldi; u hərqaysi əlkilərgə öz yezikida, hərqaysi əl-millətkə öz tilida yazdurulup, hər bir əlkilərnəng waliylirioə, hər bir əl-millətniğ əmirliirigə əwətildi;

yarliq padixah Ahaxweroxning namida pütülgän bolup, uning üzük mähüri bilän peqätlendi. **13** Yarliq məktupliri qaparmənlərnıng kəli bilän padixahlıqning hərkäysi əlkilirigə yətküzüldi; uningda bir kün iqidə — On ikkinqi ayning, yəni Adar eyining on üqinqi küni keri-yax, balılar wə ayallar deməy, barlıq Yəhudiylarnı qoymay kırıp, ɵltürüp, nəslı kuruwuwetilsun, ularning mal-mülki olja kılinsun, deyilgənidi. **14** Xu yarliq hər bir əlkidə jakarlinix üqün, xundakla xu küni hər bir həlk xundak kılıxka təyyar bolup turuxı üqün, məktupning kəqürmə nushiliri hər bir əl-millətkə elan kılınmaqı boldi. **15** Qaparmənlər padixahning əmri boyıqə dərhal yolə qıkti; yarliq Xuxan kəl'əsining əzidimu elan kılindi. Bu qaoqda padixah Həman bilən xarab iqixkə ɵlturənanidi. Ləkin Xuxan xəhıridikilər dəkkə-dükkigə qəmüp ketixti.

4 Mordikay boluwatqan ixlardin həwər tapqandin keyin eginlirini yırtıp, üstigə böz artıp, wə usti-bexioqa kül qeqıp, xəhərning ɵtturısiə qikip nəhayiti kattıq wə ələmlik pəryad kɵtürdi. **2** U orda dər wazisi aldioqa kəlip tohtap qaldı; qünki böz yepinoqan hər kəndak adəmnıng orda dər wazisidin kirixigə ruhsət yəq idi. **3** Padixahning əmri wə yarlık yətküzülgən hər käysi əlkilərdə Yəhudiylar arisida kattıq nalə-pəryad kɵtürüldi; ular roza tutup, kəz yexi kəlip, yioqa-zar kildi; nuroqun kixilər böz yepinip küldə əqınap yetixti. **4** Əstərning hizmitidə boləqan dedəkliri wə hər əm'aqiliri bu ixni uningə eytiwidi, hanixning kəngli intayin əqır boldi; Mordikayning bozni taxlap, kiyiwelixioqa kiyim-kəqək qıkartıp bərđi, ləkin Mordikay qəbul kilmidi. **5** Xuning

bilən Əstər özining hizmitidə boluxka padixah təyinləp
əwətkən hərəm'aqiliridin Hataq isimlik birini qaqirip,
uni Mordikayning kexioqa berip, bu ixning zadi kandaq
ix ikənlikini, nemə səwəbtin boluwatқанlikini ting-
tinglap kelixkə əwətti. **6** Xuning bilən Hataq orda
dərwazisi aldidiki məydanqa kelip Mordikay bilən
kərüxti. **7** Mordikay bexioqa kəlgən həmmə ixni, Həman
Yəhudiylarning nəslini kurutuwetix üqün padixahning
həzinilirigə tapxuruxka wadə kiləqan kümüxning sanini
qaldurmay eytip bərdi. **8** Mordikay yənə Hataqqa Xuxanda
jakarlanəqan, Yəhudiylarni yokitix toqrisidiki yarliqning
kəqürmisini Əstərnig kərüp bekixioqa yətküzüp berixkə
tapxurdi həmdə uningə Əstərgə əhwalni qüxəndürüp,
ordioqa kirip padixah bilən kərüxüp öz həlqi üqün
padixahtin ötünüp iltija kilip bekixka ündəxni tapilidi.
9 Hataq qaytip kelip Mordikayning gəplirini Əstərgə
yətküzdi. **10** Əstər Hataqqa Mordikayəq eytidioqan
gəplərnə tapxurup, uni Mordikayning yenioqa yənə əwətti:
— **11** «Padixahning barliq hizmətkarliri wə hərkaysi
əlkə həlqliri, məyli ər bolsun ayal bolsun, qaqirtilmay
turup iqki həyliəqə, padixahning huzuriəqə öz məyliqə
kirsə, padixah uningəq iltipət kərsitip altun həsisini
təngləp əlümdim kəqürüm kilmisa, undakta u kixigə
nisbətən bexioqa qüxidioqan birlə qanun-bəlgilimə bardur:
— u əlüm jazasini tartidu. Həzir mening padixah bilən
kərüxüxkə qaqirtilmioqinimoqa ottuz kün boldi». **12**
Əstərnig səzliri Mordikayəq yətküzülüwidə, **13** Mordikay
munu gəplərnə Əstərgə yətküzüxni həwalə kildi: — «Sən
kənglüngdə mən ordida yaxawatimən, xunga barliq baxka

Yəhudiylardan bihətər bolup qutulimən, dəp hiyal əylimə.

14 Əgər bu qaşda sən jim turuwalsang, Yəhudiylarğa baxqa tərəptin mədət wə nijat qikixi mumkin; ləkin u qaşda sən öz ata jəməting bilən qoxulup yökütilisən. Kim bilsun, sening hanixlik mərtiwisigə erixkinig dəl bügünki muxundak pəyt üqün bolğanmu?». **15** Əstər Mordikayğa mundaq dəp jawab qayturdi: — **16** «Sən berip, Xuxandiki barlik Yəhudiylarni yioşkin; mening üqün roza tutup, üq keqə-kündüz heq yemənglar, heq iqmənglar; mən həm dedəklirimmu xundak roza tutimiz. Andin keyin mən qanunğa hilaplik qilip padixahning huzuriğa kirimən, manga ölüm kəlsə, ələy!». **17** Xuning bilən Mordikay u yərdin ketip, Əstərnig tapilişinidək qildi.

5 Üqinqi küni Əstər xahanə kiyimlirini kiyip, ordining işkiriki həylisioğa kirip, padixahning əylirining udulida turdi; padixah bolsa öz xahanə əyidiki təhtidə, əydin dərwasioğa qarap olturatti. **2** Padixah hanix Əstərnig həylida turoşinini kərđi; hanix uning nəziridə iltipat tapşaq, u qolidiki altun ھاsisini uningğa tənglidi. Əstər aldioğa kelip xahanə ھاsinig uqioğa qolini təgküzdi.

3 Padixah uningdin: — I hanixim Əstər, birər ixing barmidi? Nemə təliping bar? Hətta padixahlikimning yerimini tələp qilsangmu xu sanga berilidu, dedi. **4** — Əgər aliylirioğa layik kərünsə, padixahimning Һamanni elip əzligə təyyarlioğan ziyapitimgə dahil bolup kədəm təxrip qilixlirini ətünimən, — dedi Əstər. **5** Padixah: — Tez berip Һamanni qiqkirip kelinglar, Əstərnig deginidək qilinsun, — dedi. Xuning bilən padixah

Hamanni elip Əstər tayyarliqan ziyapətkə bardi. **6** Dastihan üstidə xarab iqiliwatqanda padixah Əstərgə: — Nemə təliping bar? U sanga berilidu; nemə iltijaying bar? Hətta padixahlikimning yerimini tələp kılsangmu xundak kılinidu, dedi. **7** Əstər uningəja jawab berip: — Mening təlipim wə iltijayim bolsa, — **8** Mubada mən aliylirining nəziridə iltipatka erixkən bolsam, xundakla padixahiməja mening təlimni ijabət kılix həm iltijayimni orundax muwapıq kərünsə, aliylirining Hamanni birgə elip ətə silərgə tayyarlaydiqan ziyapitiməyə yənə bir qetim dahil boluxlirini ətünimən; ətə mən qokum padixahimning əmri boyiqə ix kılimən, — dedi. **9** Xu küni Haman kənglidə yayrap, huxal-huram kaytip qıkti; lekin Mordikayning orda dərwasisida uning aldidə nə ornidin qopmay nə midirlimay olturoqanlikini kərgəndə, kəngli uningəja kattıq kəhr-əzəpkə toldi. **10** Lekin Haman əzəzipini besiwelip, əyigə kəldi-də, dost-aqinilirini wə hotuni Zərəxni qakırtip, **11** əzining baylıqlirining xan-xəripi, pərzəntlirining kəplüki, xundakla padixahning əzini kəndak ətürüp barlıq hərmət-izzətkə sazawər kıloqanliki, əzini kəndak kılip padixahning həmmə əmirli wə əməldarlıridin üstün mərtiwigə igə kıloqanliki toqrisida bir-birləp səzləp kətti. **12** Haman yənə: — Silərgə desəm, hanix Əstər meningdin baxka mehman qillimay, pəkət padixah bilən ikkimiznilə əzi tayyarliqan ziyapətkə qilliqanidi, ətimu meni padixah bilən billə əzi [tayyarləydiqan ziyapətkə] qillidi. **13** Xuqinisi, orda dərwasisida olturoqan həliki Mordikay degən Yəhudiyni kərginimdə, bularning həmmisi manga tolimu

mənisiz tuyulidu, dedi. **14** Andin ayali Zərək wə barliq dost-aqiniliri uningəja jawab berip: — Əllik gəz egizliktiki dardin birni təyyarlap, ətə ətigəndə padixahtin Mordikayni darəja esixni tələp kilsila bolmidimu, xuningdin keyin huxal yayrioqan haldə padixah bilən billə ziyapətkə baridila, deyixti. Bu gəp Həmanni hux kiliwətti, xuning bilən u dar yasitip qoydi.

6 Xu kuni keqisi padixahning uyqusi keqip, tarihtəzkirinamini əkəldürdi wə bular uning aldida oqup berildi. **2** Bir yərdə: «Padixahning Bigtana, Tərək dəydioqan orda dərwasisini bəkidioqan ikki hərəm'aqisi bar idi, ular padixah Aħaxweroxka qol selixka kəstligəndə, Mordikay bu ixni pax kilip həwər yətküzgən, dəp pütülgənidi. **3** Padixah: — Bu ix üqün Mordikayəja qandaq nam-xəhrət wə izzət-ikram nail qilindi? — dəp soridi. — U heq nemigə erixmidi, — dəp jawap berixti padixahning yenidiki hizməttə boləjan oqulamliri. **4** — Orda həylisida kim bar? — dəp soridi padixah. Bu qaoqda Həman padixahtin Mordikayni əzi təyyarlap qoyəjan darəja esixni tələp kıləjili kelip, ordining taxkiriqi həylisioja kirgənidi. **5** — Mana, Həman həylida turidu, — deyixti padixahning oqulamliri uningəja. — Kirsun, — dedi padixah. **6** Həman kiriwidi, padixah uningdin: — Padixah izzət-hərmitini qilixni yahxi kərgən kixigə nemə ixlarni qilixi kerək? — dəp soriwidi, Həman kənglidə: «Padixah izzət-hərmitini qilixni yahxi kərgən kixi meningdin baxka yənə kim bolatti?» — dəp oylidi-də **7** padixahka: — Padixah izzət-hərmitini qilixni yahxi kərgən kixigə **8** padixahim daim kiyidioqan xahənə kiyim-keqək wə

daim minidiqan aroqimak, yəni bexioqa xahənə taj-bəlgə taqaloqan aroqimak elip kelinip, **9** xahənə kiyim bilən aroqimakni padixahning əng muhtərəm əmirliridin birigə tutkuzsun, u kiyimni padixahim izzət-hərmitini qilixni yahxi kərgən kixigə kiygüzüp wə uni aroqimakqa mindürüp xəhər məydan-koqilirini aylandursun wə uning aldida: «Qaranglar! Padixah izzət-hərmitini qilixni yahxi kərgən kixigə muxundak muamilə qilinidu!» dəp jakarlap mangsun, — dedi. **10** Xuning bilən padixah Həmanə: — Tez berip deginingdək xahənə kiyim bilən aroqimakni əpkəl, orda dərwasisining aldida olturoqan awu Yəhədiy Mordikayə dəl səzüngdək qiloqin; sening degənliringning birərsimu kəm bolup qalmisun! — dedi. **11** Xundak qilip Həman xahənə kiyim bilən aroqimakni əkelip, aldi bilən Mordikayə xahənə kiyimni kiygüzdi, andin uni aroqimakqa mindürüp, xəhər məydan-koqilirini aylandurdi wə uning aldida: — «Mana, padixah izzət-hərmitini qilixni yahxi kərgən kixigə muxundak muamilə qilinidu!» dəp jakarlap mangdi. **12** Mordikay yənila orda dərwasisining aldioqa qaytip bardı; Həman bolsa oqəm-qayəuoqa petip, bəxini qümkigən həlda aldirap-tenəp əz əyigə qaytip kətti. **13** Həman hotuni Zərəxkə wə barlıq dost-aqinilirigə bəxioqa kəlgənlirining həmmisini eytip bərđi. Andin uning danixmənliri bilən hotuni Zərəx buni anglap uningə: — Mordikayning aldida yengilixkə baxlaptila; u əgər Yəhədiylarning nəslidin bolsa, uni yengəlməyla, əksiqa səzsiz uning aldida məqlup bolidila, deyixti. **14** Ular tehi Həman bilən səzlixiatqan

qeʻrida, padixahning hərəm'aoʻiliri kelip Ҳamanni Əstər tayyarlioʻqan ziyapətkə berixka aldiratti.

7 Xuning bilən padixah bilən Ҳaman hanix Əstərning ziyapitigə dahil boluxka kəldi. **2** Padixah ikkinqi kətimlik ziyapət üstidə xarab iqiliwatqanda Əstərdin: — I hanix Əstər, nemə təliping bar? U sanga ijabət qilinidu. Nemə iltimasig bar? Həttə padixahlikimning yerimini iltimas qilsangmu xundak qilinidu, — dedi. **3** — Əgər nəzərliridə iltipatkə erixkən bolsam, i aliyliri, wə padixahimoʻja muwapik kərünsə, mening iltimasim öz jenimni ayioʻayla, xuningdək mening təlipim öz həlkimni saqlioʻayla; **4** qünki biz, yəni mən wə mening həlkim birgə yokitilip, qirilib, nəslimizdin qurutuluxka setiwetilduk, Əgər biz kul wə dedəklikkə setiwetilgən bolsak, süküt qiləqan bolattim; lekin padixahimning tartidioʻqan ziyininimu düxmən tələp berəlməytti, — dəp jawap bərdi Əstər. **5** Padixah Aħaxwerəx hanix Əstərdin: — Bunday qilixka petioʻqan xixi kim ikən? U kəyərdə?! — dəp soridi. Əstər jawabən: — **6** Bu düxmən wə zəhərhəndə mana muxu rəzil Ҳaman! — dewidi, Ҳaman padixah bilən hanix aldida xu zamatla dəkkə-dükkigə qüxti. **7** Xuning bilən padixah kəhri-əzəpkə kelip ziyapət-xarab üstidin turdi-də, qaribaoʻqka qikip kətti; Ҳaman bolsa hanix Əstərdin jenini tiləxkə qaldı; qünki u padixahning əzigə jaza bərməy qoymaydioʻqan niyətkə kəlgənlikini kərip yətkənidi. **8** Padixah qaribaoʻqdin ziyapət-xarab dastihinioʻja qaytip kəlginidə Ҳamanning əzini Əstər yələngən diwanəja taxliqiniqə turoʻqinini kərdi-də: — — Qara, uning ordida mening aldimdila hanixka zorluk qiləqiliwatqinini?! —

dewidi, bu söz padixahning aqzidin qikixi bilənla adəmlər Hamanning bax-kəzini qümkəp qoydi. **9** Padixahning aldida turuwatқан hərəm'aqiliridin Hərbona isimlik birsi: — Yənə bir ix bar, mana, Həman aliylirining həyati üqün gəp kılqan Mordikayni esix üqün, əllik gəz igizlikdə yasatқан dar təyyar turidu, u dar hazır muxu Hamanning həylisida, dewidi, padixah: — Hamanni uningqə esinglar! — dedi. **10** Xuning bilən ular Hamanni u Mordikayqə təyyarlap qoyqan darqə asti; xuning bilən padixahning qəziqi besildi.

8 Padixah Ahaxwerex xu küni Yəhudiylarning duxmini Hamanning öy-zeminini iltipat kılıp hanix Əstərgə bərdi; Mordikaymu padixahning huzuriqə kəltürüldi, qünki Əstər özining Mordikay bilən tuqқан ikənlikini padixahqə dəp bərgənidi. **2** Padixah özining Hamandin qayturuwalqan üzükini qikirip Mordikayqə bərdi, Əstərmu Mordikayni Hamanning öy-jayini baxkuruxqə qoydi. **3** Əstər yənə padixahning aldiqə kelip ayioqə yikilip, kəzigə yax alqan həlda padixahtin Agagiylardin bolqan Həman kəltürüp qikқан balayi'apətni həm uning Yəhudiylarni yokitix suyikəstini bikar kiliqnı yelinip etündi. **4** Padixah altun hasisini Əstərgə təngliwidi, Əstər ornidin qopup padixahning aldida turdi. **5** — Əgər aliyliri maqul kərsə, əgər mən padixahning aldida iltipatqə erixkən bolsam, əgər padixahım bu ixni toqra dəp qarisa, xuningdək məndin məmnun bolsa, yarlıq quxürüp Agagiylardin Hammidataning oqlı Həman yazqan məktuplarni, yəni padixahımning hərqaysi əlkisidiki Yəhudiylarni yokitix toqrisidiki

məktuplarni bika kiliđođan bir yarlık yezilixini tiləymən.

6 Qünki mən öz həlkimgə qüxidiđođan bu balayi’apətkə kandađmu qidađ kapa turalaymən? Öz tuođanlirimning yoxitilixiođa kandađmu qidađ kapa turalaymən? — dedi Əstər padixađka.

7 Padixađ Ađaxwerox hanix Əstər bilən Yəđudiy Mordikayođa: — Mana, Həman Yəđudiylarođa ziyankəxlik kilməqi boləqəqə, mən uning əy-zeminini Əstərgə bərdim wə uning əzini ular dərəđə asti.

8 Əmdi silər əzüŋlarning toođra tapđini boyiqə mening namimda Yəđudiylar üqün bir yarlık yezip, mening üzük məhürümni besinglar; qünki padixađning namida yezilođan, padixađning üzük məhüri besilođan yarlıkni həqkim bika kılalmaydu, dedi.

9 Xu qəođa, üqinqi ayda, yəni Siwan eyining yigirmə üqinqi küni, padixađning mirzilirining həmmisi qəkirip kelindi. Ular Mordikayning barlık buyruđini boyiqə yarlık yazdı; yarlık Yəđudalarning ixi toođruluk Hıdistandin Həbəxstanəqiqə bir yüz yigirmə yəttə əlkining waliyliriođa, əlkə baxlıki wə bəglirigə yezilođan bolup, məktuplar hərəaysi əlkigə öz yeziki bilən, hərəaysi əl-millətlərgə öz tili bilən, xundəklə Yəđudiylarođa öz yeziki bilən, öz tilida pütülgənidi.

10 Mordikay yarlıkni padixađ Ađaxweroxning namida yezip, uningə padixađning üzük məhürini basti; yarlık məktuplirini padixađlıkning atlıkliri bilən, yəni toparlarəđə, at qeqirlarəđə wə təgilərgə mingən qəwəndazlar arkilik hərəaysi jaylarəđə yollidi.

11 Yarlıkta: «Padixađ hərəaysi xəhərlərdiki Yəđudiylarning uyuxup, öz həyatini qəođdixiođa, xundəklə əzlirigə duxmənlilik kiliđođan hər millət wə hər əaysi əlkiyərdiki küqləni,

jümlidin ularning bala-qakilirini koymay yokitixioqa, k'irixioqa, nəslini kurutuxioqa, xundakla mal-mülkini olja kilixioqa ijasət berildi; **12** bu ix bir künde, yəni on ikkinqi ayning, yəni Adar eyining on üqinqi küni padixah Ahaxweroxning hərəkaysi əlkilliridə ijra kilinsun» dəp pütülgənidi. **13** Yarlik hərəkaysi əlkigə əwətilip, pərman süpitidə elan kilinsun, Yəhudiylarning əxu küni düxmənloridin intikam elixkə təyyarlinip qoyuxi üqün yarlikning kəqürülmisi hərəkaysi əl-millətlərgə ukturulsun, dəp bekitildi. **14** Xuning bilən qəwəndazlar tolparlaroqa wə qeqirlaroqa minip padixahning buyruki boyiqə jiddiy yoloqa atlandi; yarlik Xuxan kəl'əsidimu jakarlandi. **15** Mordikay kək wə aq rənglik xahanə kiyim kiyip, bexioqa katta altun tajni takap, səsün rəng kəndir yepinqini yepinip, padixahning huzuridin qikti; Xuxan xəhərdiki həlk huxallikqə qəmüp təntənə kilixti. **16** Yəhudiylar yorukluk, xad-huramlik wə izzət-ikramoqa muyəssər boldi. **17** Hərəkaysi əlkə, hərəkaysi xəhərlərdə, padixahning əmr-yarliki yetip baroqanliki yərlərdə, Yəhudiylar xad-huramlikqə qəmüp, ziyapət kilip mubarak bir künni ətküzüxti; nuroqun yərlik ahalilər əzlorini Yəhudiyy deyixiwaldi; qünki Yəhudiylardin qorkux wəhimisi ularni besiwaloqanidi.

9 On ikkinqi ay, yəni Adar eyining on üqinqi küni, padixahning əmri bilən yarliki ijra kilinixkə az qaloqan qaoqda, yəni Yəhudiylarning düxmənlori ularning üstidin oqalib kelixkə ümid kilip kütken küni, əksiqa Yəhudiylarning öz düxmənlorining üstidin oqalib kelidioqan küniyə aylinip kətti. **2** Yəhudiylar

padixah Ahaxweroxning hərkaysi əlkilliridiki əzliri turuxluk xəhərlərdə ularə qəst qılmaqçı boləanlarə qə hujum qilix üqün yioqilixkə baxlidi; heqkim ularning aldida turalmaytti; ulardin boləan qorkunq hər bir əl-millətni bəskənidi. **3** Hər kaysi əlkillərdiki bəglər, waliylar, əlkə baxliqliri, xundakla padixahning ixlirini ijra qiloquqilarning həmmisi Yəhudiylarni kollidi; qünki Mordikaydin boləan qorkunq ularni bəskənidi. **4** Qünki Mordikay degən kixi ordida intayin nopuzluk bolup, nam-xəhriti həmmə əlkillərgə tarkələənidi; uning həkukı barəanseri qongiyip ketiwatatti. **5** Xuning bilən Yəhudiylar əzlirining həmmə düxmənirini qiliqlap, qiroqin qilip yokatti; əzlirigə əq boləanlarə qə kəndə qilixni halisa xundə qildi. **6** Xuxan qəl'əsidi Yəhudiylar bəx yüz adəmnı qətl qilip yokatti. **7** Ular yənə Parxandata, Dalfon, Aspata, **8** Porata, Adaliya, Aridata, **9** Parmaxta, Arisay, Ariday wə Wayizatani qətl qildi; **10** bu on adəm Həmmidataning nəwrisi, Yəhudiylarning düxmini boləan Həmmanning oqlı idi; ləkin ular ularning mal-mülkini olja qilixkə qol salmıdi. **11** Xu küni Xuxan qəl'əsidi qətl qilinoqan adəm sani padixahkə məlum qilindi. **12** Padixah hanix əstərgə: — Yəhudiylar Xuxan qəl'əsidi bəx yüz adəmnı qətl qilip yokitiptu, yənə Həmmanning on oqlını qətl qiptu; ular padixahning bəxkə əlkilliridə nemə qildikin? Əmdi nemə iltimasing bar? U sanga berilidu. Yənə nemə təliping bar? Umu bəja əylinidu, — dedi. **13** — Aliylirioqə muwapıq kərünsə, Xuxandiki Yəhudiylarning ətimu bügünki yarlıkta deyilgəndə ix qilixioqə həmdə Həmmanning on oqlining [jəsətlirini] darə qə esip qoyuxkə

ijazət bərgəyla, dedi Əstər. **14** Padixah xundak qılıxqa buyruk qüxürdi; yarlıq Xuxan kəl'əsində qıqıriloqanda, kixilər Həmanın on oqlını darğa esip qoyuxti. **15** Adar eyining on tətinqi küni Xuxandiki Yəhudiylar yənə yioqilip üq yüz adəmni ɵltürdi; ləkin ularning mal-mülkini olja qılıxqa qol salmidi. **16** Padixahning hərqaysi baxqa ɵlkiliridiki qaloqan Yəhudiylar yioqilip ɵz janlirini saqlaxqa səptə turup ɵzlrigə ɵq boləqanlardin jəmiy yətmix bəx ming adəmni ɵltürdi, əmma ularning mal-mülkini olja qılıxqa qol salmidi. Xuning bilən ular düxmənlriddin qutulup aramlıqqa muyəssər boldi. **17** Bu Adar eyining on üqinqi künidiki ix idi; on tətinqi küni ular aram aldi, xu künni ziyapət berip xadlinidioqan kün qilip bekitti. **18** Ləkin Xuxandiki Yəhudiylar bolsa on üqinqi, on tətinqi künliri toplixip jəng qildi; on bəxinqi küni ular aram aldi, xu künni ziyapət berip xadlinidioqan kün qilip bekitti. **19** Xu səwəbtin səhradiki Yəhudiylar, yəni yeza-qıxlaklarda turuwatqan Yəhudiylar Adar eyining on tətinqi künni ziyapət berip xadlinidioqan mubarək kün bekitip, bir-birigə sowəqa-salam berixidioqan boldi. **20** Mordikay bu wəqələrnı hatiriləp həmdə Ahaxweronning hərqaysi ɵlkilirining yirək-yeqin jaylirida turuwatqan barlıq Yəhudiylaroqa məktuplarnı yollidi. **21** Xundak qilip u ularning arisida həryili Adar eyining on tət, on bəxinqi künni bayram qilip ɵtküzülsun dəp bekitti; **22** u bu ikki künni Yəhudiylarning düxməndin qutulup aramlıqqa erixkən küni süpitidə, xu ayni ularning qayoqu-həsriti xadlıqqa, yioqa-zarliri mubarək küngə aylanoqan ay süpitidə əsləp, bu ikki künni ziyapət qilip

xadlinidioʻan, k p qilik bir-birigə salam-sow ja beridioʻan, k mb      rg  h yr-e san k lidioʻan k n k lixk  buyrudi.

23 Xu s w btin Y   udiy lar d sl p baxli jan xu [ eytni] dawamlaxturuxk  w  xuningd k Mordikayning ular ja yazo anlirininu orunlaydio an ja w d  berixti. **24** Q nki  slid  barlik Y   udiy larning k x ndisi boləjan Agagiy Hammidataning o li Həman Y   udiy larni həlak k lixni k stlig n, xundakla ularni n slidin kurutup y katmakqi bolup «pur», yəni q k taxli janidi. **25** Lekin bu ix padixahning kulik ja yətkəndə, padixah məktuplarni yezip, Həman k stlig n rəzil ix, yəni uning Y   udiy larni k st k l jan ixi uning  z bexi ja yansun, d p yarlik q x rdi; həm kixilər uni w  uning o qullirini darəja asti.

26 Xunglaxk , kixilər «pur» (q k) deg n isim boyiqə bu ikki k nni «Purim bayrimi» d p atidi; xunga Y   udiy lar  xu həttə p t lg nliri boyiqə, həm kərgən, həm baxtin  tk zg nlirig  asasən, **27**  zliri, əwladliri həmdə  zliri bilən birl xk n barlik kixil rning p t lg n   kamni tutup, b lgil ng n wa itt   xu ikki k nni hər yili m ngg  üzöldürməy bayram k lixini qarar k ldi, **28** xundakla bu ikki k n h rbir d wr d , h rbir j m t-ailid , h rk ysi  lk , h rk ysi xəhərdə hatirilinip t brik nip tursun w  «Purim bayrimi» bolidio an muxu k nl rning t brik linixi Y   udiy h lk  iqid  m ngg   z l p k lmisun, hatiril x paaliy tliri ularning uruk-n sli arisidinmu y kap kətmisun, d p qarar k ldi. **29** Andin Abihailning k zi, hanix  st r w  Y   udiy Mordikay Y   udiy lar ja yazo an «Purim bayrimi» to risidiki xu ikkinqi h tni toluk h k ki bilən t kitl p, yənə bir h tni yollidi. **30** Mordikay hatirj mlik

wə həqiqətniñ sɔzlirini yətküzidioqan məktuplarni Aħaxweroxning padixahlıqıdiki bir yüz yigirmə yəttə ɔlkidiki barlıq Yəhudiylarə əwətip, **31** Xu «Purim» künliri bəlgiləngən wəqıtlirida ətüzülsun, xuningdək Yəhudi Mordikay wə hanix Əstərning tapiloqanliri boyiqə, xundakla ularning ɔz-ɔzığə wə nəsligə bekitkənliri boyiqə əyni wəqıttiki tutuloqan rozilar wə kətürülgən nida-pəryadlar əsləp hatirilənsun, dəp təkitlidi. **32** Əstərning yarlıqı «Purim bayrimi»diki xu ixlarni bekitip bərdi; bu ix tarihnamiqımu pütüldi.

10 Padixah Aħaxwerox kurukluk wə dengiz aralliridiki aħalılərnıñ həmmisigə alwan təligüzətti. **2** Uning nopuz-həywiti wə kudritini ayan kıləqan barlıq kıləqan-ətkənliri, xundakla Mordikayning padixahning ətürüxi bilən erixkən katta xəhriti toqrisidiki təpsilatlar Media wə Pars padixahlirining tarih-təzkiriliridə pütülgən əməsmu? **3** Qünki Yəhudi Mordikayning mərtiwisi padixah Aħaxweroxtin keyinla ikkinqi orunda turatti; u daim ɔz həlk-millitining bəhtini kəzləp, barlıq nəslidikilərgə aman-esənlik tilək sɔzlirini kılatti, Yəhudiylarning arisida zor izzət-hərmət tepip, kərindaxlirining kədirlixigə erixkənidi.

Ayup

1 «Uz» degən yurtta, Ayup isimlik bir adəm yaxıoıanıdı. Bu adəm bolsa kúsursız, durus, Hudadin kórkıdıoıan, yamanlıqtın özini yırak tutıdıoıan adəm idi. **2** Uningdin yəttə oıul wə üq kızı tuıuldı. **3** Uning yəttə ming kóy, üq ming tégə, bəx yüz jüp kala, bəx yüz mada exək katarlık mal-mülki bar idi. Uning malayliri bək kəp idi; u xərklıqlər iqudə həmmidin uluıı idi. **4** Uning oıulliri nəwət boyıqə bekitkən kúndə öz öyidə baxkılar üqün dastıhan selip ziyapət kılattı. Bu kúnlərdə ular adəm əwətip üq singlisini ular bilən billə tamaklinixka qakiritattı. **5** Ularınıg xu ziyapət kúnliri ayaıqlıxı bilən Ayup adəm əwətip ularnı Huda aldida paklinixka orunlaxturattı. U tang səhərdə ornidin turup ularnıg sanııa asasən kəydürmə kurbanlıqlarnı kılattı. Qúinki Ayup: «Balilirim gunah kılıp kóyup, kənglidə Hudaıa bıhərmətlik kılıp kóyamdıkin» dəp oylayttı. Ayup hərdəim ənə xundak kılıp turattı. **6** Bir kúni, Hudanın oıulliri Pərwərdigarnıg hüzurııa hazır boldı. Xəytanmu ularnıg arııııa kırıwaldı. **7** Pərwərdigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp sorıdı. Xəytan Pərwərdigarııa jawabən: — Yər yüzini kezip paylap, uyak-buyaklarnı aylinip qərgiləp kəldim, dedi. **8** Pərwərdigar unııııa: — Menıg kulum Ayupka dikqət kılııansən? Yər yüzidə unıııgdək mukəmməl, durus, Hudadin kórkıdıoıan həm yamanlıqtın yırak turıdıoıan adəm yok, — dedi. **9** Xəytan Pərwərdigarııa jawabən: — Ayup Hudadin bıkardın bıkar kórkmııııandı? **10** Əzüııg unııg əzi, aılısidikiliri həm unııg həmmə nərsisining ətrapiııa kaxa kóyııan əməsmu? Sən unııg kılııııa

bərikət ata kilding, xuning bilən uning təəllukəti tərəptin güllinip awumakta. **11** Əgər Sən qolungni sozup, uning həmmə nərsilirigə tegip qoysang, u Səndin yüz örüp, Seni tillimisa [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. **12** Pərwərdigar Xəytanoğa: — Mana, uning həmmə nərsisini sening qolungoğa tutkuzdum! Birak uning əzigə təgküqi bolma! — dedi. Xundak kılıp Xəytan Pərwərdigarning huzuridin qikip kətti. **13** Bir küni, Ayupning oqul-qizliri qong akisining əyidə tamak yəp, xarab iqip olturatti. **14** Bir həwərqi Ayupning yenioğa kelip uningoğa: — Kalilar bilən yər həydəwatattuk, exəklər ətrapta otlawatatti; **15** Xebaliklər hujum kılıp kala-exəklərnı bulap kətti. Ixləwatkan yaxlarnı kiliqlap əltüriwətti. Yaloquz mənla kutulup kəlip, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldi, — dedi. **16** Bu adəmnıng gepi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yügürüp kelip Ayupka: — Asmandin Hudaning oti qüxüp qoylar wə ixləwatkan yaxlarnı kəydüriwətti; yaloquz mənla kutulup qaldim, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldum, — dedi. **17** Bu adəmnıng gepi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yügürüp kelip Ayupka: — Kaldiylər üq tərəptin hujum kılıp təgilərnı bulap elip kətti, ixləwatkan yaxlarnı kiliqlap əltüriwətti; yaloquz mənla kutulup qaldim, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldum, — dedi. **18** Bu adəmnıng gepi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yügürüp kelip Ayupka: — Oqulliri wə qizliri qong akisining əyidə tamak yəp, xarab iqip olturoqinida, **19** tuyuksiz, qəldin kattik bir boran qikip əyning tət bulungini kattik sokup, əy oqulap qüxüp yaxlarnı əltüriwətti; yaloquz mənla kutulup qaldim, siligə həwər yətküzüxkə nesip

boldum, — dedi. **20** Ayup bolsa buni anglap ornidin dəs turup, tonini yirtip, qeqini qüxüriwetip, özini yərgə taxlap Hudağa ibadət kildi: — **21** Mən apamning qorsikidin yalingaq qüxkən, u yərgimu yalingaq kaytimən; həmmini Pərwərdigar [manga] bərgən, əmdi Pərwərdigar [məndin] elip kətti; Pərwərdigarning namioğa təxəkkür-mədhiyə qayturulsun! — dedi. **22** Bularning həmmisidə Ayup gunah qilmidi wə yaki Hudani heqkandak nalayiklik bilən əyiblimidi.

2 Yənə bir küni, Hudaning oqulliri Pərwərdigarning huzurioğa hazır boluxka kəldi. Xəytanmu ularning arisioğa kiriwaldi. **2** Pərwərdigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərwərdigarğa jawabən: — Yər yüzini kezip paylap, uyak-buyaklarni aylinip qərgiləp kəldim, — dedi. **3** Pərwərdigar uningğa: — Mening kulum Ayupka diqqət qilojansən? Yər yüzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin qorkidioğan həm yamanliqtin yirək turidioğan adəm yok. Məyli sən Meni uni bikardin-bikar yutuwetixkə dəwət qiloğan bolsangmu, u yənila sadəqətlikidə qing turuwatidu, — dedi. **4** Xəytan Pərwərdigarğa jawabən: — Hər adəm öz jenini dəp terisini berixkimu razi bolidu, hətta həmmə nemisinimu berixkə təyyardur; **5** Birək Sən hazır qolungni sozup uning səngək-ətlirigə təgsəng, u Səndin yüz ərüp tillimisa [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. **6** Pərwərdigar Xəytanğa: — Mana, u hazır sening qolungda turuwatidu! Birək uning jenioğa təgmə! — dedi. **7** Xundak qilip Xəytan Pərwərdigarning huzuridin qikip, Ayupning bədinini tapinidin bexioqiqə intayin azablik hürmək-hürmək yarilar bilən toxkuziwətti. **8** Ayup bolsa

bədinini tatilax-qiřdax üqün bir sapal parqisini qoliqıa elip, küllükkə kirip olturdi. **9** Ayali uningıa: — Əjəba sən tehiqə öz sadakətlikingdə qing turuwatamsən? Hudani qarıa, əlüpla tığəx! — dedi. **10** Lekin Ayup uningıa: — Sən hamakət ayallardək gəp kıliwatisən. Biz Hudaning yaxılıkını qobul kıloqanikənmiz, əjəba uningdin kəlgən külpətnimu qobul kıliximiz kerək əməsmu? — dedi. İxlarda Ayup eqızda heqkəndək gunah ətküzmidı. **11** Ayupning dostliridin üqəylən uningıa qüxkən külpəttin həwərdar boldı. Ular, yəni Temanlık Elifaz, Xuhalık Bildad wə Naamatlık Zofar degən kixilər bolup, öz yurtliridin qikip, Ayupka hesdaxlık bildürüx həm təsəlli berix üqün uning yenıqıa berixka billə kelixkənidi. **12** Ular kelip yirəktinla uningıa kariwidi, uni toniyalmay qaldı-də, awazlirini kətürüp yıqlap taxlıdı. Hərbiri öz tonlirini yirtiwetip, topa-qanglarnı asmanıa etip öz baxlırıqıa qeqixtı. **13** Ular uning bilən billə daq yərdə yəttə keqə-kündüz olturdi, uningıa heqkim gəp kılmidi; qünki ular uning dərd-əlimining intayın azablık ikənlikini kərüp yətkənidi.

3 [Yəttə kündin] keyin, Ayup eqız eqip [əhqwalıqıa qarita] əzining kərüwatqan künigə lənət okup mundaq dedi: — **3** «Mən tuqıuloqan axu kün bolmioqan bolsa boptikən! «Ooqul bala apiridə boldı!» deyilgən xu keqə bolmioqan bolsa boptikən! **4** Xu künni zulmət kaplıqıan bolsa boptikən! Ərxtə turıqan Təngri kəz aldidin xu künni yökitiwətkən bolsa boptikən, Quyax nuri uning üstigə qüxürülmisə boptikən! **5** Xu künni qarangoqıuluk həm əlümning kələnggisi öz qoynıqıa alsa boptikən! Bulutlar uni yutup

kətsə boptikən, Xu künni kün qarangəulatkıuqılar kərkitip
 kətküziwətkən bolsa boptikən! **6** Xu kəqni — Zulmət
 tutup kətsə boptikən; Xu kün yil iqidiki [baxqa] künlər
 bilən billə xatlanmisa boptikən! Xu kün aynıng bir küni
 bolup sanalmisa boptikən! **7** Mana, xu keqidə tuoqut
 bolmisa boptikən! U keqidə heqkandak xad-huramlıq
 awaz yangrimisa boptikən! **8** Künlərgə lənət kıləuqılar
 xu küngə lənət kılə boptikən! Lewiatanni qozəxaxqa
 petinalaydioqanlar xu küngə lənət kılə boptikən! **9** Xu kün
 tang səhərdiki yultuzlar qarangəulaxsa boptikən! U kün
 kuyax nurini bihudə kütsə boptikən! Xu kün sübhining
 qapaklırining eqilixini bihudə kütsə boptikən! **10** Qünki
 xu kün meni kətürgən baliyatkuning ixiklirini ətmigən,
 Mening kəzlimni dərd-ələmni kərəlməs kılmiəqan.
11 Ah, nemixqa anamning qorsikidin qüxüpla ölüp
 kətmigəndimən?! Nemixqa qorsaktin qıkkandila nəpəstin
 qalmioqandimən? **12** Nemixqa meni qəbul kılidioqan
 etəklər boləqandu? Nemixqa meni emitidioqan əmqəklər
 boləqandu? **13** Muxular bolmioqan bolsa, undakta mən
 mənggü tinq yetip qalattım, Mənggülik uyquəqa kətkən
 bolattım, xu qəqda aram tapqan bolattım. **14** Xu qəqda
 əzliri üqünla hilwət jaylarəqa mazar saləqan yər yüzidiki
 padixahlar həm məslihətqilər bilən, **15** Yaki altun yioqan,
 Əyliri kümüxkə toləqan bəg-xahzadilər bilən bolattım;
16 Qorsaktin məzgilsiz qüxüp kətkən yoxurun balidək,
 Nurni kərməy qaqrap kətkən balidək həyat kəqürmigən
 bolattım. **17** Axu yərdə rəzillər awariqiliktin haliy bolidu,
 Axu yərdə həlidin kətkənlər aram tapidu; **18** Axu yərdə
 əsirlər rahəttə jəm bolidu, Ular əzgüqilərnıng awazini

anglimaydu; **19** O'qiblarimu ҳам uluqlarmu axu yərdə turidu, Kul bolsa hojayinidin azad bolidu. **20** Japa tartquqioqa nemə dəp nur berilidu? Nemixka dərd-ələmgə qəmgənlərgə həyat berilidu? **21** Ular təxnalik bilən əlümni kütidu, Birak u kəlməydu; Ular əlümni yoxurun gəhəni kezip izdigəndinmu əwzəl bilidu, **22** Ular gəni tapkanda zor huxal bolup, Xad-huramlikka qemidu. **23** Öz yoli enixsiz adəmgə, Yəni Təngrining tosiqi selinoqan adəmgə nemixka [nur wə həyat] berilidu? **24** Xunga tamikimning orniqa nalilirim kelidu; Mening kattik pəryadlirim xarkiratmidək xarkiraydu. **25** Qünki mən dəl kərkəkan wəhxət öz bəximəqa qüxti; Mən dəl kərkədioqan ix manga kəldi. **26** Məndə heq aramlik yəktur! Həm heq hatirjəm əməsmən! Heq tinq-amanlikim yəktur! Birak parakəndiqilik haman üstümgə qüxməktə!».

4 Temanlik Elifaz jawabən mundak dedi: — **2** «Birsi sən bilən səzləxməkqi bolsa, eqir alamsən? Birak kim aqzioqa kəlgən gəpni yutuwalaydu? **3** Kara, sən kəp adəmlərgə təlim-tərbiyə bərgən adəmsən, Sən jansiz qollarəqa küq bərgənsən, **4** Səzliring dəldəngxip aran mangidioqanlarni riqbətəndürgən, Tizliri pükülgənləni yəligənsən. **5** Birak hazır nəwət sanga kəldi, Xuninglik bilən həlingdin kəttinq, Balayi'apət sanga tegixi bilən, Sən aləxzadə bolup kəttinq. **6** Ihlasmənliking tayanqing bolup kəlmigənmu? Yolliringdiki durusluk ümidinqning asasi əməsmidi? **7** Esinggə al, kim bigunah turup wəyran bolup bakқан? Duruslarning həyati nədə üzülüp qaloqan? **8** Mən kərginimdək, gunah bilən yər aqdurup awariqilik terioqanlar, Ohxaxla həsul alidu. **9** Təngrining bir nəpisi

bilənla ular gumran bolidu, Uning oʻzippingining partlixi bilən ular yoʻqilip ketidu. **10** Xirning hʻerkirəxliri, Həmə əxəddiy xirning awazi [bar bolsimu], Xir arslanlirining qixliri sundurulidu; **11** Batur xir bolsa ow tapalmay yoʻqilixkə yüzlinidu, Qixi xirning küqükliri qeqilip ketidu. **12** — Mana, manga bir səz oʻjayibanə kəldi, Kulikimoʻja bir xiwirlioʻan awaz kirdi, **13** Tün keqidiki oʻjayibanə kərünüxlərdin qikʻkan oylarda, Adəmlərni qongʻkur uyqu baskanda, **14** Korkunq wə titrəkmə meni basti, Səngək-səngəklirimni titritiwətti; **15** Kəz aldimdin bir roʻh oʻtup kətti; Bədinimdiki tüklim hürpiyip kətti. **16** U roʻh ornida midirlimay turdi, birak turʻkini kərəlmidim; Kəz aldimda bir gəwdə turuptu; Xiwirlioʻan bir awaz anglandi: — **17** «Insan balisi Təngridin həkʻkaniy bolalamdu? Adəm əz Yaratʻquqisidin pak bolalamdu? **18** Mana, U Əz kullirioʻja ixənmiğən, Həttə pərixtilirininu «Nadanlik kijoʻan!» dəp əyibligən yərdə, **19** Uli topilardin boləʻan insanlar, Laydin yasaloʻan əylərdə turoʻquqilar kandaʻk bolar!? Ular pərwanidinmu asanla yanjilidu! **20** Ular tang bilən kəq arilikida kukum-talkan bolidu; Ular həkʻkim nəzirigə almiəʻan halda mənngügə yoʻkilidu. **21** Ularning qedir tanisi yulup taxlanoʻanoʻu? Ular həkʻq danalikʻkə tehi erixməyla əlup ketidu!».

5 Kəni, iltija kilip bak, sanga jawab kiləʻuqi barmikin? Mukəddəslərnin kəyisidini panah tiləysən? **2** Qünki əhməkning aqqiki əzini əltüridu, Kəhri nadanning jeniəʻa zamin bolidu. **3** Mən əz kəzüm bilən əhməkning yiltiz tartʻkanlikini kərgənmən; Lekin xu haman uning makanini «Lənətkə uqraydu!» dəp bildim, **4** Uning

baliliri amanliktin yiraktur; Ular xəhər dərwasida
sot kılinoqanda basturuldi; Ularoqa heqkim himayiqi
bolmaydu. **5** Uning hosulini aqlar yəp tügitidu; Ular hətta
tikən arisida qaloqanlirininimu elip tügitidu; Kiltakqimu
uning mal-mülüklirini yutuwelixka təyyar turidu. **6** Qünki
awariqilik əzəldin topidin ünüp qikmaydu, Külpətmu
yərdin əsüp qikqanmu əməs. **7** Birak uqkun yukirioqa
uqidioqandək, Insan külpət tartixka tuquloadur. **8**
Ornungda mən bolsam, Təngrioqila murajiet kilattim,
Mən iximni Hudayimoqila tapxuriwetəttim. **9** U hesabsiz
karamətlərni, San-sanaksiz möjizilərni yaritidu. **10** U
yərgə yamoqur təkdım kilidu; U dala üstigə su əwətip
beridu. **11** U pəs orunda turidioqanlarning mərtiwisini
üstün kilidu; Matəm tutqanlar amanlikka kətürüldü. **12** U
hiyigərlərnin niyətlirini bikar kiliwetidu, Nətijidə ular
ixini püttürəlməydu. **13** U məkkarlarni öz hiyigərlilikidin
tuzakka alidu; Əgrilərnin nəyrəngliri ekitip ketilidu.
14 Kündüzdə ular karangoqulukka uqraydu; Qüxtə tün
keqidək silaxturup mangidu. **15** Birak u miskinlərnin
məkkarlarning kiliqi wə əqzidin kütquzidu, Ularni
küqlüklərnin qanggilidin kudrətlik qoli bilən kütquzidu.
16 Xunga, əjizlar üqün ümid tuqulidu, Qəbihlik əqzini
yumidu. **17** Kara, Təngri ibrət bərgən adəm bəhtliktur,
Xunga, Həmmigə Qadirninin tərbiyisigə səl qarima jumu!
18 Qünki U adəmnin yarilanduridu, andin yarini tangidu;
U sanjiydu, birak Uning kolliri yənə sakaytidu. **19** U
seni altə kiyinqiliktin kütquzidu; Hətta yəttə külpəttə
heqkandək yamanlik sanga təgməydu. **20** Aqarqilikta U
senin ülüminggə, Uruxta U sanga uruloqan kiliq zərbisigə

nijatkar bolidu. **21** Sən zəhərlik tillarning zərbisidimu baxpanahlik iqigə yoxurunisən, Wəyranqilik kəlgəndə uningdin heq qorqmaydioqan bolisən. **22** Wəyranqilik wə kəhətqilik aldidə külüpla qoyisən; Yər yüzidiki haywanlardinmu heq qorqmaysən. **23** Sən daladiki taxlar bilən əhdidax bolisən; Yawayi haywanlarmu sən bilən inək etidu. **24** Sən qediringning tinq-amanlikta bolidioqanlikini bilip yetisən; Mal-mülküngni editlisəng, həmmə neməngning təl ikənlikini baykaysən. **25** Nəsling kəp bolidioqanlikini, Pərzəntliringning ot-qəptək kəp ikənlikini bilisən. **26** Sən öz waqtidila yetilip yioqiloqan bir baq buqdaydək, Pəkət waqit-saiting pixip yetilgəndila yərlikinggə kirisən. **27** Biz özimiz buni təxxürüp kərgənmiz — ular həqiqətən xundaqtur. Xunga özüng anglap bil, bularni özüggə tətbiqlap oylap baq».

6 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** «Ah, mening dərdlik zarlirim tarazida əlqənsə! Ah, beximəqa qüxkən barlik bala-qaza bular bilən billə tarazilansa! **3** Xundaq kılinsa u hazır dengizdiki kumdin eoqir bolup qıqıdu; Xuning üqün səzlirim təlwilərqə boluwatidu. **4** Qünki Həmmigə Qadirning okliri manga sanjilip iqimdə turuwatidu, Ularining zəhirini rohim iqməktə, Təngrining wəhimiliri manga qarxi səp tüzüp hujum kiliwatidu. **5** Yawa exək ot-qəp tapqanda hangramdu? Kala bolsa yəm-həxək üstidə mərəmdü? **6** Tuz bolmisa təmsiz nərsini yegili bolamdu? Ham tuhumning ekining təmi barmu? **7** Jenim ularəqa təgsimu səskinip ketidu, Ular manga yirginqlik tamak bolup tuyulidu. **8** Ah, mening təxna boləqinim kəlsidi! Təngri intizarimni

ijabət kilsidi! **9** Ah, Təngri meni yanjip taxlisun!
 U qolini qoyuwetip jenimni üzüp taxlaxqa muwapik
 kərsidi! **10** Xundak bolsa, manga təsəlli bolatti, Həтта
 rəhimsiz aəriqlarda qiynalsammu, xadlinattim; Qünki
 Mukəddəs Boləuqining səzliridin tanmioqan bolattim! **11**
 Məndə ölümni kütküdək yənə qanqilik maədur qaldı?
 Mening səwr-takətlik bolup həyatimni uzartiximning
 nemə nətijisi bolar? **12** Mening küqüm taxtək qingmu?
 Mening ətlirim mistin yasaloqanmidi? **13** Əzümgə yardım
 bərgüdək maədurum qalmidi əməsmu? Hərəkəndək əkil-
 tədbir məndin qoəliwetilgən əməsmu? **14** Ümidsizlinip
 ketiwatqan kixigə dosti mehrəbanlıq kərsətmiki zərürdur;
 Bolmisa u Həmmigə qadirdin qərkuxtin waz keqixi
 mumkin. **15** Birək buradərlirim wəqitlik «aldamqi erik»
 süyidək, Manga heligərlik bilən muamilə qilməktə; Ular
 suliri ekip tügigən erikqə ohxaydu. **16** Erigən muz suliri
 erikqə kirgəndə ular qaridap ketidu, Qarlar ularning
 iqidə yəkilip ketidu, **17** Ular pəsilning illixi bilən qurup
 ketidu; Həwa issip kətkəndə, izidin yəkilip ketidu. **18**
 Səpərdaxlar mangoqan yolidin qikip, erikqə burulidu;
 Ular erikni boylap mengip, qəldə ezip əlidu. **19** Temalik
 karwanlarmu erik izdəp mangdi; Xəbalik sodigərlərmu
 ularəqə ümid bilən qaridi; **20** Birək ular ixənginidin
 ümidsizlinip nomusta qaldı; Ular axu yərgə kelixi bilən
 parakəndiqilikqə uqridi. **21** Mana silər ularəqə ohxax
 [manga tayini] yəq bolup qaldinglar; Silər qərkunqluk bir
 wəhimini kərüpla qərkup ketiwatisilər. **22** Mən silərgə:
 «Manga beringlar», Yəki: «Manga mal-mülükliringlardin
 hədiyə qilinglar?» — degənni qəqan dəp bəqқан? **23**

Yaki: «Meni ezitkušining qolidin qutkušunglar!» Yaki
«Zorawanlarning qolidin gөрүgә pul bәrsәnglar!» dәp
bakқанmu? **24** Manga өgitip қoyunglar, süкüt қilimән;
Nәdә yoldin қiққанlikimni manga көrsitip beringlar. **25**
Tooqra sөzlәр nemidegән өtkür-hә! Birақ әyibliringlar
zadi nemini ispatliyalaydu?! **26** Ümidsizlängән kixining
gәpliri өtүp ketidiqan xamaldәk tursa, Pәқәt sөzlәrnila
әyiblimәqimusilәр? **27** Silәр yetim-yesirlarning üstidә
qәk taxlixisilәр! Dost-buradiringlar üstidә sodilixisilәр! **28**
Әmdi manga yüz turanә қарap beқinglar; Aldinglardila
yalqan sөz қilalamdim? **29** Өtünimән, boldi қilinglar,
gunah bolmisun; Rast, қaytidin oylap beқinglar, Qünki
өzümning tooqrilikim [tarazida] turidu. **30** Tilimda hatalik
barmu? Tilim yamanlikni zadi tetiyalmasmu?

7 Insanoqa zeminda jәwrә-japa qekidioqan turmux
bekitilgән әmәsmu? Uning күnliri bir мәdikarningkigә
ohxax әmәsmu? **2** Qul kәqkurunning sayisigә tәxna
boloqandәk, Mәdikar өз әmgikining hәққini күtkәndәk, **3**
Mana bihudә aylar manga bekitilgән, Oqәlikkә toloqan
keqilәр manga nesip қilinoqan. **4** Mән yatқinimda: «Қaqan
қoparmән?» dәp oylaymән, Birақ kәq uzundin uzun
bolidu, Tang atқuqә pütүн bir keqә mән toloqinip yatimән.
5 Әtlirim қurtlar hәм topa-qanglar bilән қaplandi,
Terilirim yerilip, yiringlap kәtti. **6** Kүnlirim bapkarning
mokisidinmu ittik өtidu, Ular ümidsizlik bilән ayaoqlixay
dәp қaldi. **7** [Ah Huda], mening jenim bir nәpәsla halas.
Kөzüm yaxilikni қaytidin көrmәydioqanliқi esingdә
bolsun; **8** Meni Kөrgүqining көzi ikkinqi қetim manga
қarimaydu, Sән nәziringni üstүmgә qүxүrginingdә,

mən yoxaləyan bolimən. **9** Bulut ətayib bolup, qayta kərünmigəndək, Ohxaxla təhtisaraəja qüxkən adəm qaytidin qikmaydu. (Sheol h7585) **10** U yənə öz əyigə qaytmaydu, Öz yurti uni qayta tonumaydu. **11** Xunga mən aqzimni yummay, Rohimning dərd-əlimi bilən səz qılay, Jenimning azabidin zarlaymən. **12** Nemixka Sən üstümdin kəzət kılisən? Mən [hətərlik] bir dengizmu-ya? Yaki dengizdiki bir əjdihəmmən? **13** Mən: «Ah, yatqan ornum manga rahət beridu, Kərpəm nalə-pəryadiməja dərman bolidu» — desəm, **14** Əmdi Sən qüxlər bilən meni kərkətiwətisən, Əjayibanə alamətlər bilən manga wəhımə salisən. **15** Xuning üqün boquluxumni, əlümni, Bu səngəklirimə qarap olturuxtin artuq bilimən. **16** Mən öz jenimdin toydum; Mening mənggügə yaxioqum yok, Meni məylimgə koyiwətkin, Mening künlirim bihudidur. **17** İnsan balisi nemidi? Sən nemixka uni qong bilisən, Nemə dəp uningoja kəngül berisən? **18** Hər ətigəndə uni sürüxtürüp kelisən, Hər nəpəs uni sinaysən! **19** Qaqanojiqə meningdin nəziringni almaysən, Manga qaqanojiqə aqzimdiki serik suni yutuwaləjudək aram bərməysən? **20** Mən gunah qıləjan bolsammu, i insaniyətni Kəzətküqi, Sanga nemə kıliptimən?! Mən Sanga yük bolup qaldimmu? Buning bilən meni Əzünggə zərbə nixani qıləjansənmu? **21** Sən nemixka mening itaətsizlikimni kəqürüm kılip, Gunahimni sakit kılmaysən? Qünki mən pat arida topining iqidə uhlaymən; Sən meni izdəp kelisən, ləkin mən məwjut bolmaymən».

8 Andin Xuhalik Bildad jawabən mundak dedi: — **2** «Sən qaqanojiqə muxulərnı səzləysən? Aqzingdiki səzlər

küqlük xamaldək qağanıqə qıqıdu? **3** Təngri adalətni burmıloquqımu? Həmmigə Qadir adillikni burmilamdu?

4 Sening baliliring Uning aldida gunah kılqan bolsa, U ularnımu itaətsizlikining jazasıqə tapxuroqan, halas.

5 Birək əgər özüng hazır qın kənglüngdin Təngrini izdisəngla, Həmmigə Qadiroqə iltija kılsangla, **6** Əgər sən sap dil həm durus bolqan bolsang, Xübhısızki, U sən üqün oyqınıdu, Qoqum sening həkkaniylikinqə toloqan turaloqungni gülləndürıdu. **7** Sən dəsləptə etibarsız qaraloqan bolsangmu, Birək sən ahırıda qoqum tehimu güllinisən. **8** Xunga səndin ətünəyki, ətəkənkı dəwrlərdin sorap bəkkın, Ularınq ata-bowilirining izdinxlirigımu kəngül qoyqın **9** (Qünki biz bolsak tünügünla tuquloqanmız; Künlirimiz pəkət bir sayə boləqəqə, həqnemini bilməymız). **10** Sanga kərsətmə berip өгətələydıqan ular əməsmu? Ular öz kənglidikini sanga səzliməmdu? **11** Latqə bolmisa yekənlər egiz əsələmdu? Qomuxluktiki ot-qəplər susız əsələmdu?

12 Ular yexil peti bolup, tehiqə orulmioqan bolsımu, Hərəkəndək ot-qəptin tez tozup ketıdu. **13** Təngrini untuqan kixilərninq həmmisining aqiwətliri mana xundəktur; İpləslərninq ümidi mana xundək yəkkə ketər.

14 Qünki uning tayanqını qürük bir nərsə, halas; Uning ixəngini bolsa əmüqükning torıdur, halas. **15** U öz uwisioqə yəlinıdu, birək u məzmut turmaydu; U unı qinq tutuwəloqan bolsımu, birək u bərdəxlik bəəlməydu.

16 U kuyax əstida kəkligən bolsımu, Uning pıləkliri öz beqını kəplioqan bolsımu, **17** Uning yiltizliri tax dəwisigə qirmixip kətkən bolsımu, U taxlar ərisida orun izdigən

bolsimu, **18** Lekin [Huda] uni ornidin yuliwətsə, Axu yər uningdin tenip: «Mən seni kərmigən!» — dəydu. **19** Mana uning yolining xadliqi! Uningdin keyin orniqə baxqiliri tupraqtin ünidu. **20** Kara, Huda durus adəmnı taxlimaydu, Yaki yamanlıq qıloquqılarning qolını tutup ularni yəliməydu. **21** U yənə sening aqzıngni külkə bilən, Ləwliringni xadlıq awazlırı bilən tolduridu, **22** Sanga nəprətləngənlərgə xərməndilik qaplinidu, Əskilərnıng qədiri yökıtilidu».

9 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** Way, seningla tooqra, [dunyani] həqiqətən sən degəndək dəp bilimən! Birak insan balisi kəndak qilip Təngri aldida həqqaniy bolalisun? **3** Həttə əgər birsi uning bilən dəwalixixqa petinalisa, Xu [kixi] məsililərnıng mingdin birigimu jawab berəlməydu. **4** Uning kəlbidə qongkur danalıq bardur, U zor küq-kudrətkə igidur; Kimmu Uningqə qarxi qikip, yurikini tom qilip, Keyin tinq-aman qaloqan? **5** U taoqlarni oqəzipidə oqulatqanda, Ularqə heq bildürməyla ularni yulup taxlaydu. **6** U yər-zeminni təwritip öz ornidin qozqıtidu, Xuning bilən uning tüwrükliri titrəp ketidu. **7** U quyaxqa kətürülmə dəp səz qılsila, u qopmaydu; U [halisa] yultuzlarningmu nurini peqətləp qoyalaydu. **8** Asmanlarni kəng yayoquqi pəkət udur, U dengiz dolqunlırı üstigə dəssəp yuridu. **9** U yəttə qarəqı yultuz, Orion yultuz türkümi wə kəlb yultuz topini, Jənubiy yultuz türkümlirininı yaratqan. **10** U hesablıqıusiz uluq ixlarni, Sanap tügıtməydiqan karamət ixlarni qilidu. **11** Kara, U yenimdin etidu, birak mən Uni kərməymən; U etüp ketidu, birak Uni bayqiyalmaymən. **12** Mana, U elip

ketidu, kim Uni Öz yolidin yanduralisun? Kim Uningdin: «Nemə kiliwatisən» dəp soraxka petinalisun? **13** Təngri oʻzzipini kayturuwalmaydu; Rahabning yordəmqiliri Uning ayioʻqioʻga bax egidu. **14** Xundak turukluk, mən kandaqmu uningoga jawab berələyttim. Mən munazirə kילוudək kandaq səzlərnı tallıyalayttim? **15** Mubada mən həkkaniy bolsammu, Mən yənıla Uningoga jawab berəlməyttim; Mən pəkət sotqimoʻga iltijala kılalayttim. **16** Mən Uningoga iltija kילוan wə U manga jawab bərgən bolsimu, Mən tehi Uning sadayimni angliqanlikioʻga ixənq kılalmioʻan bolattim; **17** U boran-qapkunlar bilən meni ezidu, U yarilirimni səwəbsiz awutmakta. **18** U manga hətta nəpəs elixkimu ruhsət bərməydu, Əksiqə U manga dərd-ələmni yūkliwətti. **19** Kūq-kudrət toʻqrisida gəp kilsak, mana, Uningdin küqlük [yənə baxka kim] bar? Adalətkə kəlsək, kim Uni sotka qakıralisun?! **20** Mən əzümni aqlimakqi bolsam, əz aqzim əzümni gunahka paturar, Qosursiz boləan bolsam, U yənıla meni əgri dəp bekitər. **21** Birak mən əslidə eyibsiz idim. Məyli, əzümning kandaq bolidioʻanlikim bilən pərwayim pələk! Əz jenimdin toydum! **22** Həmmə ix ohxax ikən; xunga mən dəymənki, U duruslarnimu, yamanlarnimu ohxaxla yokitidu. **23** Tuyuksiz bexioʻga kaza kelip əlsə, U bigunahlaroga kılinoʻan bu sinakka karap kılidu. **24** Yər yūzi yamanlarning qolioʻga tapxuruldi; Birak U sotqılarning kəzlirini bu adalətsizlikni kərməydioʻan kılip koyidu; Muxundak kילוquqi U bolmay, yənə kim bolsun? **25** Mening künlirim yəltapanning yūgürüxidinmu tez ətidu; Ular məndin qeqip ketidu, Ularning heqkandaq yahxiliki yoktur. **26**

Ular qomux kemilərdək qapsan ötüp ketidu; Aloqur
 bürküt owni tutqili xungoquəandək tez mangidu. **27**
 Əgər: «Nalə-pəryadtin tohtap, Qirayimni tutuldurmay
 hux qiray bolay» desəmmu, **28** Mən yənla azablırimning
 həmmisidin qorqup yürimən; Qünki Seni meni bigunah
 hesablimaydu dəp bilimən. **29** Mən həman əyiblik adəm
 bolsam, Mən bihudə japa tartip nemə kılay? **30** Həтта
 qar süyi bilən yuyunup, Qolumni xunqə pakizliqan
 bolsammu, **31** Sən yənla meni əwrəzgə qəmüldürisənki,
 Öz kiyimimmu məndin nəprətlidioqan bolidu! **32** Qünki
 U mən Uningoqa jawab berəligüdək, manga ohxax adəm
 əməs. Mening Uning bilən sotta dəwalaxquqilikim yoxtur.
33 Otturimizda hər ikkimizni öz qoli bilən təng tutidioqan
 kelixtürgüqi bolsidi! **34** U Özining tayıqini məndin yirək
 kılsun, Uning wəhimisi meni qorqatmisun; **35** Xundila
 mən Uningdin qorqmay səzliyələyttim; Biraq əhwalim
 undaq əməstur!

10 Mən öz jenimdin nəprətlinimən; Öz dərdimni
 təküwalay; Qəlbimdiki aq-zarimni səzliwalay. **2**
 Mən Təngrigə: «Mening gunahimni bekitmə; manga
 kərsətkinki, Sən zadi nemə üqün mən bilən dəwalixisən?
3 Adəmni əzgining, Öz qolung bilən yaratqiningni qətkə
 qakqining Sanga paydilikmu? Yamanlarning suyikəstigə
 nur qaqqining yahximu? **4** Sening kəzüng insanningkidək
 ajizmu? Sən adəmlər kərgəndək hirə kərəmsən? **5** Sening
 künliring əlidiqan insanning künliridək qəklikmu?
 Sening yilliring insanning yilliridək kışkimu? **6** Sən
 mening rəzil adəm əməslikimni bilip turup, Sening
 qolungdin qutulduroqudək həqkimning yəqlukini bilip

turup, Nemixka mening hatalikimni sorap yürisən?
 Nemixka mening gunahimni sürüxtürisən?» — dəymən.

8 — Sən Öz kolliring bilən meni xəkilləndürüp, bir gəwdə
 kılıp yaratqansən; Bırak Sən meni yoxatmaqdisən! **9** Sən
 layni yasioqandək meni yasioqiningni esingdə tutkaysən,
 dəp yelinimən; Sən meni yənə tuprakka qayturamsən?

10 Sən [ustilik bilən] meni süttək quyup qayqap, Meni
 irimqiktək uyutqan əməsmu? **11** Sən tərə həm ət bilən
 meni kiyindürgənsən, Ustihan həm pəy bilən birləxtürüp
 meni tokuqansən. **12** Sən manga həyat həm mehir-xəpkət
 təkdım kılqansən, Sən səyğüng bilən rohimdin həwər
 alding. **13** Bırak bu ixlar Sening kəlbəngdə yoxurukluk
 idi; Bularning əslidə kəlbəngdə püküklükini bilimən. **14**
 Gunah kılqan bolsam, Sən meni kəzitip yürəng bolatting;
 Sən mening kəbihlikimni jazalimay qoymaytting. **15**
 Rəzil hesablanqan bolsam, manga bala kələtti! Həm
 yaki həkkanıy hesablanımmu, kəttik nomuska qəmüp,
 azabka qəmginimdə, Bəximni yənə kətürüxkə jür'ət
 kılalmayttim; **16** Həttə [bəximni] kətürüxkə jür'ət
 kılımmu, Sən əxəddiy xirdək mening peyimgə qüxəttim;
 Sən manga karamət küqüngni arka-arkidin kərsitəttim.

17 Sən meni əyibləydiyən guwahqiliringni kaytidin
 aldimə kəltürisən; Manga karitiləng oəzipingni zor
 kılisən; Küqliring manga karxi dolqunlap kəlməktə. **18** Sən
 əslidə nemixka meni baliyatqudin qıkarəqansən? Kaxki,
 mən qaqrıp kətkən bolsam, həq adəm meni kərməs idi! **19**
 Mən həqqaqan bolmıqan bolattim! Baliyatqudin biwasitə
 gərgə apirılqan bolattim! **20** Mening azəqinə künlirim
 tügəy degən əməsmu? Xunga mən barsa kəlməs yərgə

baroquqə, — Qarangotuluk, ölüm sayə boləjan zeminoja,
— Zulmət bir zeminoja, yəni qarangotulukning əzining
zeminioja, Ölüm sayisining zeminioja, Tərtipsiz, hətta
öz nuri qapqarangotu qilinojan xu zeminoja baroquqə,
Manga azraq jan kirix üqün, İxingni bir dəqiqə tohtat,
məndin neri boll!».

11 Andin Naamatlik Zofar jawabən mundak dedi: —
2 «Gəp mundak kəp tursa, uni jawabsiz qalduroqili
bolmas? Səzmən kixi əzini aqlisa bolamdu? **3** Sening
səpsətəling kəpqilikning aqzini tuwaqlisa bolamdu? Sən
mazaq qilip səzligəndin keyin, heqkim bu ixni yüzünggə
salmisunmu? **4** Qünki sən: «Mening əkidilirim saptur, Mən
sən [Hudaning] aldida pakmən» — deding. **5** Ah, Təngri
gəp qilsidi! Aqzini eqip seni əyiblisidi! **6** Xundak qilip U
danalikning sirlirini sanga eqip bərsidi! Qünki danalik ikki
tərəpliktur! Təngrining gunahingning heli bir qismini
kətüriwetip, ulardin etidojanlikini obdan bilip koy! **7** Sən
Təngrini izdigən təkdirdimu Uni tüptin tonuyalamsən?!
Həmmigə Qadirning qəksizlikini qüxinip yetələmsən? **8**
[Bundak danalik] asmandin egizdur, [uningəja erixixkə]
nemə amaling bar? U təhtisaradin qongkurdur, sən
nemini bilələysən? (Sheol h7585) **9** Uning uzunlukı yər-
zemindin uzundur, Kəngliki dengiz-okyanlardin kəngdur.
10 U ətüp ketiwetip, adəmni kəmisə, uni sorakqa qakırsa,
kimmu Uni tosalisun? **11** Qünki U sahta adəmlərnı obdan
bilidu, U təkxürməy turupla aldamqilikni allıkaqan kərüp
boləjan. **12** «İnsan tuqulup bir yawa exəkning təhiyigə
aylanəquqə, Nədan adəm dana bolur!». **13** Birək sən
bolsang, əgər kəlbəngni toqrilatsang, Qolungni Hudaəja

qarap sozsang, **14** Qolungdiki kəbihlikni özüngdin neri
kilsang, Qedirliringda heq yamanlikni turozumisangla,
15 Sən u qaoqda yüzüngni kusursiz kətürüp yürisən,
Təwrənməs, qorqunqsiz bolisən; **16** Japayingni untuysən,
Həttə ekip ötüp kətkən suni oylioqandək ularni əsləysən;
17 Künliring qüxtiki nurdin yoruk bolidu, Seni hazır
qarangouluk baskini bilən, tangdək parlak bolisən. **18**
Ümidning bar boləqəqqa, sən himayigə igə bolisən, Sən
ətrapingoqa hatirjəm qarap aram elip olturisən. **19** Rast,
sən yatqiningda, heqkimning wəswəsis bolmaydu, Əksiqa
nurojunlioqan kixilər sening himmitingni izdəp kelidu. **20**
Birək rəzillərnin közliri nuridin ketidu, Ularoqa qeqixqa
heq yol qalmaydu, Ularning ümidi nəpisi tohtaxtin ibarət
bolidu, halas».

12 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** Silər bərhək əl-
əhlisilər! Əlsənglar hekmətmu silər bilən billə ketidu!
3 Meningmu silərdək öz əqlim bar, Əqildə silərdin
qalmaymən; Bunqilik ixlarni kim bilməydu?! **4** Mən öz
dostliriməqa mazək obyektı boldum; Məndək Təngrigə
iltija kılıp, duasi ijabət boləqan kixi, Həkkəniy, durus bir
adəm mazək kılındı! **5** Rahəttə olturəqan kixilər kənglidə
hərkəndək külpətni nəzirigə almaydu; Ular: «Külpətlər
putliri teyilix aldida turoqan kixigila təyyar turidu» dəp
oylaydu. **6** Karəqqlərnin qedirliri awatlixidu; Təngrigə
həkarət kəltüridioqanlar aman turidu; Ular əzining ilahini
öz əqlinida kətüridu. **7** Əmdi həywanlardinmu sorap
bak, Ular sanga əgitidu, Asmandiki uqar-qanatlar
sanga dəydu; **8** Wə yaki yər-zeminəqa gəp kilsangqu, Umu
sanga əgitidu; Dengizdiki beliklər sanga söz kılıdu. **9**

Bularning həmmisini Pərwərdigarning qoli qiloqlanlikini kim bilməydu? **10** Barlik jan igiliri, barlik et igiliri, Jümlidin barlik insanning nəpisi uning qolididur. **11** Eoqizda taamni tetioqandək, Kulakmu səzining toqirilikini sinap bakidu əməsmu? **12** Yaxanoqlarlarda danalik rast tepilamdu? Künlirining kəp boluxi bilən yorutulux keləmdur? **13** Uningdila danalik həm kudrət bar; Uningdila yolyoruk həm yorutux bardur. **14** Mana, U harab kilsa, heqkim kaytidin kurup qikalmaydu; U kamap qoyoqlan adəmnı heqkim qoyuwetəlməydu. **15** Mana, U sularni tohtitiwalsa, sular kurup ketidu, U ularni qoyup bərsə, ular yər-zeminni besip wəyran qilidu. **16** Uningda küq-kudrət, qin hekmətmu bar; Aldioquqi, aldanoquqimu uningoqla təwədur. **17** U məslihətgilərnı yalingaq kildurup, yalap elip ketidu, Sorakqılarnı rəsua qilidu. **18** U padixahlar [əl-əhligə] saloqlan kixənlərnı yexidu, Andin xu padixahlarını yalingaqlap, qatraqılirini lata bilənla qaldurup [xərməndə qilidu]. **19** U kahinlarnı yalingayaoql mangdurup elip ketidu; U küq-hokukdarlarını aqduridu. **20** U ixənqlik qaraloqlan zatlarını aqlzini etidu; Aqsakallarning əqlini elip ketidu. **21** U aqsəngəklərnı üstigə haqarət təkidu, U palwanlarını bəlwəqlini yexip [ularni küqsiz qilidu]. **22** U qarangoqlulukteki qongkur sirlarnı axkarilaydu; U əlümning sayisini yorutidu. **23** U əl-yurtlarnı uluqlaxturidu həm andin ularni gumran qilidu; əl-yurtlarnı kengəytilidu, ularni tarkitidu. **24** U zemindiki əl-jamaətnıng kattiwaxlırınının əqlini elip ketidu; Ularını yolsiz dəxt-bayawanda sərsan qilip azduridu. **25** Ular nursizlandurulup qarangoqlulukta yolni

silaxturidu, U ularni məst bolup qaloqan kixidək galdiguldung mangduridu.

13 Mana, mening közümlərning həmmisini körüp qıqqan; Mening kulikim bularni anglap qüxəngən. **2** Silərləning bilgənlirənglarni mənmu bilimən; Mening silərdin kəlixkuqilikim yox. **3** Biraq mening arzuyum Həmmigə qadir bilən səzlixixtur, Mening Huda bilən munazirə kiləum kəlidu. **4** Silər bolsanglar təhmət qapliqquqılar, Həmminglar yaramsiz tewipsilər. **5** Silər pəkətlə süküttə turoqan bolsanglar'idi! Bu silər üqün danalığ bolatti! **6** Mening munazirəmğə kulak selinglar, Ləwlirimdiki muhakimilərləni anglap bekinglar. **7** Silər Hudaning wakalətiqisi süpitidə boluwəlip biadil səz kilamsilər? Uning üqün hiylə-mikirlik gəp kilmaqquimusilər? **8** Uningoqa yüz-hatirə kilip [huxamət] kilmaqquimusilər?! Uningoqa wakalitən dəwa sorimaqqimusilər? **9** U iq-baqlinglarni ahturup qıqsa, silər üqün yahxi bolattimu? İnsan balisini aldioqandək uni aldimaqquimusilər? **10** Silər yüz-hatirə kilip yoxurunqə huxamət kilsanglar, U qoqum silərləni əyibləydu. **11** Buningdin kərə Uning həywisining silərləni qorqatqini, Uning wəhimisining silərgə qüxkini tüzük əməsmu? **12** Pənd-nəsihətinglar pəkət külgə ohxax səzlər, halas; Silər [ixəng baqlioqan] istihkaminglar pəkət lay istihkamlar, halas. **13** Meni ihtiyarimoqa koyuwetip zuwan sürmənglar, meni gəp kiləqili koyunglar. Beximoqa hərnemə kəlsə kəlsun! **14** Qandakla bolmisun, jenim bilən təwəkkul kilimən, Mən jenimni alqinimoqa elip koyimən! **15** U jenimni alsimu mən yənila Uni kütimən,

Uningoʻya tayinimən; Birak, kandaqla bolmisun mən tutqan yollirimni Uning aldida aqlimakqimən; **16** Bunday qilixim manga nijatlik bolidu; Qünki iplas bir adəm uning aldioʻya baralmaydu. **17** Sözlirimni diqqət bilən anglanglar, Bayanlirimoʻya obdan kulak selinglar. **18** Mana, mən öz dəwayimni tartiplik qilib tayyar kildim; Mən özümning haqiqəten aqlinidioʻqanlikimni bilimən. **19** Mən bilən bəs-munazirə qilidioʻqan qeni kim barkin? Hazir süküt qiləqan bolsam, tiniktin tohtioʻqan bolattim! **20** [Ah, Huda]! Manga pəqət ikki ixnila qilib bərgin; Xunday boləqandila, mən özümni Səndin qaqurmaymən: **21** — Qolungni məndin yirak qiləqin; — Wəhiməng meni qorkatmisun. **22** Andin meni sot qilixka qaqir, mən sanga jawab berimən; Yaki mən Sanga [dəwayimdin] söz kılsam, Sənmə manga jawab berisən. **23** Mening kəbihliklirim həm gunahlırim zadi qanqilik? Itaətsizlikim həm gunahimni manga kərsitip bər! **24** Nemixka didaringni məndin yoxurisən? Nemixka meni Öz düxmining dəp bilding? **25** Uyak-buyakka uquruwetilidioʻqan anqiki bir yopurmaqni wəhimigə salmaqquimusən? Qurup kətkən pahalni qoqlimakquimusən? **26** Qünki Sən mening üstümdin zəhərdək ərləni yazisən, Sən yaxliqimdiki kəbihliklirimni manga qayturuwatisən. **27** Mən qirip kətkən bir nərsə, Mən pəqət küyə yegən bir kiyimla boləqinim bilən, Lekin Sən mening putlirimni kixənləysən, Həmmə yollirimni kəzitip yūrisən; Tapanlirimoʻya mangmaslik üçün qək sizip qoyəqansən.

14 Anidin tuquloqanlarning künliri azdur, Palakət uningə yardur. **2** U güldək dunyaoʻya kelip andin

tozuydu, U [kuyax aldidin] sayigə ohxax qeqip ketidu.

3 Birak Sən tehi xundak bir ajiz boləuqioğa kəzüngni tikip, Meni Öz aldingoğa sorakğa tartiwatamsən? **4** Kim napak nərsilərdin pak nərsini qikiralaydu? — heqkim! **5** [Insanning] künliri bekitilgəndikin, Uning aylirining sani Sening ilkingdə boləandikin, Sən uning ətsə bolmaydioğan qəklirini bekitkəndikin, **6** Uning bir'az dəm elixi üqün uningdin kəzüngni elip qaqkın, Xuning bilən mədikardək uningoğa öz künliridin səyünüx nesip bolsun! **7** Qünki dərəh kesiwetilgəndin keyin, qayta əsüxtin ümid bar; Buninglik bilən uning yumran bihliri tügəp kətməydu; **8** Uning yiltizi yərdə kurup kətkən bolsimu, Uning kətiki topida əlüp kətkən bolsimu, **9** Birak suning puriki bilənla u yənə kəkiridu, Yumran ot-qəptək yeni bihlarni qikiridu. **10** Birak adəm bolsa əlidu, ilajsiz ongda yatidu, bərhək, İnsan nəpəstin qalidu, andin nədə bolidu? **11** Dengizdiki sular parəğa aylinip tügəp kətkəndək, Dəryalar kaəjjirap kurup kətkəndək, **12** Ohxaxla adəm yetip qalsila qaytidin turmaydu; Asmanlar yokimioquqə, ular oyoqanmaydu, uyqudin turmaydu. **13** Ah, təhtisaraəğa meni yoxurup koysang idi, Oğəziping ətüp kətküqə meni məhpiy saklap koysang idi, Meni esinggə alidioğan bir wəqit-səətni manga bekitip bərsəng idi! (Sheol h7585) **14** Adəm əlsə, qayta yaxamdu? Xundak bolsa manga xundak əzgirix wəkti kəlgüqə, Muxu japaəğa toloğan künlirim ətküqə, səwr-takət bilən kütəttim! **15** Xundak bolsa Sən meni qakırsang, jawab berəttim; Sən Öz qolung bilən yaratqiningoğa ümid-arzuyung bolatti. **16** Birak Sən hazır hər bir dəssigən kədəmlirimni sanap,

Gunahimni kezitiwatisənoqu! **17** Itaətsizlikim haltioqa selinip peqətləndi, Gunahlırimni dəwə-dəwə kılıp saklap qoydung. **18** Dərwəkə taoqmu yimirilip yokałoqandək, Tax əz ornidin təwrinip kətkəndək, **19** Sular tax-xeoqillarni upritip yokaţkəndək, Topanlar zemindiki topini süpürüp kətkəndək, Sən adəmning ümidini yok kılısən. **20** Sən mənggügə uning üstidin oqalib kelisən, Xunga u dunyadin ketidu; uning qirayini tutuldurisən, Uni Əz yeningdin yirək kılısən. **21** Uning ooqulliri hərmətkə erixidu, birək u buni bilməydu; Ular pəs kılınsimu, Birək uning bulardinmu həwiri bolmaydu. **22** U [pəkət] əz tenidiki aqrıqıdinla azablinidu, U kənglidə əzi üqünla həsrət-nadamət qekidu.

15 Temanlık Elifaz buningoqa jawabən mundək dedi: — **2** Danixmən kixining kuruk xamaldək səpsətə bilən jawab berixi tooqrımu? [Danixmən] kərsikini issik məxrık xamili bilən toyoquzsa bolamdu? **3** Paydisiz səzlər bilən, Tayini yok gəplər bilən munazirilixixi muwapıqmu? **4** Bərhək, sən iman-ihlasni yok kiliwətməkqisən, Hudaning aldida dua-istikamətkə tosaloqu bolisən. **5** Qünki kəbihliking aqzingoqa səz salidu, Sən məkkarlarning tilini tallap qollinisən. **6** Mən əməs, bəlki əz aqzing əzüngning gunahıngni bekitidu, Əz ləwliring sanga kərxi guwahlık beridu. **7** Sən insanlar iqidə tunji bolup tuoquloqanmu? Sən taoq-dawanlardin awwal apiridə boləqanmu? **8** Təngrining məhpiy kengixini anglap kəlgənmusən? Danalıq sən bilənla qəklinəmdu? **9** Sən bilgənlərni bizning bilməydoqanlirimiz barmu? Sən qüxəngənni bizning qüxənməydoqinimiz barmu? **10** Aqsakallar həm kərilar

bizning tərripimizdə turidu, Ular sening atangdinmu yaxta qongdur. **11** Təngrining təsəlliliri, Yəni sanga mulayimlik bilən eytqan muxu söz sən üqün azlıq qılamdu? **12** Nemixka kəngülning kəynigə kirip ketisən? Kəzüngni nemigə parkiritisən? **13** Xundak qilip sən rohıngni Təngrigə qarxi turoquzdung, Eoqizingdin xundak sözlərnin qikixioqa yol qoyuwatisən! **14** İnsan nemə idi? Öz-özini pakliyaliqudək? Anidin tuquloqan adəm balisi nemə idi? Həkkaniy bolaliqudək? **15** Kara, [Huda] Öz mukəddəslirigimu ixənmigən yərdə, Asmanlarmu uning nəziridə pak bolmioqan yərdə, **16** Yirginqlik boloqan, sesip kətkən, Qəbihlikni su iqqəndək iqidioqan insan balisi zadi qandak bolar? **17** Mən sanga kərsitəy, manga kulak sal; Kəzüm kərgənni bayan qılmaqımən. **18** Danixmənlər ata-bowiliridin bularni angliqan, Yoxurmay bularni bayan qiloqan: — **19** (Pəqət xularoqila, [yəni ata-bowilirioqila] yər-zemin tapxuruloqanidi, Ularning arisidin yat adəm ətüxkə petinalmaytti) **20** — Rəzil adəm barlık künliridə azablinidu, Zalim kixigə yillar sanaklıqla bekitilgəndur. **21** Uning kulikioqa wəhımilərnin awazi kiridu, Bayaxatlıqida bulangqi uning ustigə besip qüxidu. **22** Qarangoquluktin qutuluxka uning kəzi yətməydu, U qiliq bilən qepilixka saklanoqandur. **23** U ax izdəp: «Zadi nədin tepilar?» dəp yolda tenəp yüridu, U zulmət küninin uningqə yəqinlaxqanlığını bilidu. **24** Dərd-ələm həm azab uningqə wəhimə qilidu, Hujumoqə təyyar boloqan padixahtək uning üstidin oqəlibə qilidu. **25** Qünki u Təngrigə qarxi qolini kətürgən, Həmmigə qadiroqə küq kərsətməkqi boloqan, **26** Xunga u boynini qattik qilip, Kəp kəwətlik

qalkanni k  t  r  p uning  qa qarap etilidu. 27 Y  zini
yaoq bask  n bolsimu, Bekinliri s  mr  p k  tk  n bolsimu,
28 U harab   x  h  rl  rd  , Ad  m qon  qusi k  lm  y  dio  n,
Kes  k d  wiliri bolux  a bekitilg  n   yl  rd   yaxaydu;
29 U   eq beyimaydu, Uning mal-mülki bolsa   z  l  p
qalidu, Uning t   lluk  tliri zemin   stid   keng  ym  ydu. 30
U qarango  luluk  tin   eqip qutulalmaydu, Yalkun uning
xahlirini köydürüp kurutidu, [Hudaning] bir n  pisi bil  n
u [dunyadin] ketidu. 31 U sahtilik  qa tayanmisun! U
aldinip k  tk  n, xunga sahtilik  ning   zi uning in'ami
bolidu; 32 Uning küni tehi toxmay turupla, Uning xehi
tehi kəkirip bolmayla, bu ixlar əməlgə axurulidu. 33
  z  m teli silkinip, tong   z  ml  r q  x  r  wetilg  nd  k,
Zəytun dərihining qeqiki eqilipla təkülüp kətkəndək
bolidu. 34 Q  nki iplaslarning jəməti tu  qmas bolidu, Ot
para yeg  nl  rning qedir  lrini k  yd  riwetidu. 35 [Birak]
ular [  rdaim] yamanlik  ni oylap, k  bi  lik tu  qduridu,
K  nglid     aman   iy  l  -mikir təyyarlaydu.

16 Andin Ayup jawab  n mundak dedi: — 2 M  n
muxundak g  pl  rni k  p angli  qanm  n; Sil  r    mminglar
azab y  tk  zid  qan ajayib t  s  lli b  rg  qi ik  nsil  r-  ! 3
Mundak watildap k  lo  n g  pliringlarning qeki barmu?
Sil  rg   mundak jawab berix   zadi nem   qutrat  kuluk
k  ldi? 4 Halisamla   z  m sil  rg   ohxax s  z k  lalayttim; Sil  r
mening ornumda bolid  qan bolsanglar, M  nmu s  zl  rni
ba  qlaxturup eytip, silərgə zərbə k  lalaytim, Beximnimu
silərgə karitip qay  kiyalayttim! 5 Həlbuki, mən əksiqə
a  q  m bilən sil  rni ri  qb  tl  nd  r  ttim, L  wlirimning
təsəllisi silərgə dora-dərman bolatti. 6 Lekin mening

səzləxim bilən azabım azaymaydu; Yaxı gəpimni iqlimə yutuwalisammu, mənə aramqılıq bolsun? **7** Bırak U mənı halsızlandıruwətti; Xundak, Sən pütkül aıləmnı wəyran kiliwətti! **8** Sən mənı qamalliding! Xuning bilən [əhwalım mənə] guwahlıq kilməktə; Məning oruq-qaxxal [bədinim] ornidin turup özümni əyibləp guwahlıq kılıdu! **9** Uning oqəzi pi mənı titmə kılıp, Mənı ow oljisi kılıdu; U mənə qarap qixini oququrlitidu; Məning düxminimdək kəzini alayitip mənə tikidu. **10** [Adəmlər] mənə qarap [mazaq kılıxip] aqlzini aqıdu; Ular nəprət bilən məngzimə kaqatlaydu; Mənə hujum kıləy dəp səp tüzidu. **11** Huda mənı əskilərgə tapxuroqan; Mənı rəzillərnıng kəlioqə taxliwətkənikən. **12** Əslidə mən tinq-amanlıqta turattım, bırak u mənı paqaklıdi; U boynumdin silkip bitqit kiliwətti, Mənı Əz nixani kıləjanikən. **13** Uning okyaqiliri mənı kapsiwaldi; Həq ayımay U üqəy-baqrımni yırtip, Ətümni yərgə təküwətti. **14** U u yər-bu yerimə üsti-üstiləp zəhim kılıp bəsüp kiridu; U palwandək mənə qarap etilidu. **15** Təramnıng üstigə bəz rəht tikip kəydum; Əz izzət-hərmitimni topa-qangoqə selip kəydum. **16** Gərqə kolumda həqkəndək zorawanlıq bolmisimu, Duayım qin dilimdin boləjan bolsimu, Yüzüm yioqə-zaridin kizirip kətti; Kapaklırimni əlüm sayisi bastı. **18** Ah, yər-zemin, kənimni yapmiojin! Nalə-pəryadım tohtaydioqanoqə jay bolmioqay! **19** Bırak mənə, asmanlarda həzırmu mənə xahit Boləquqi bar! Ərxlərdə mənə kapalət Boləquqi bar! **20** Əz dostlırim mənı mazaq kıləjini bilən, Bırak kəzüm tehiqə Təngrigə yax təkəməktə. **21** Ah, insan balisi dostı üqün kəlixtürgüqi boləqəndək, Təngri

bilən adəm otturisidimu kelixtürğüqi bolsidi! **22** Qünki yənə birnəqqə yil ətüxi bilənla, Mən barsa qaytmas yolda mengip qalimən.

17 Mening rohim sunuk, Künlirim tügəy dəydu, Gərlər meni kütməktə. **2** Ətrapimda aldamqi mazak qıloquqlar bar əməsmu? Kəzümning ularning eqitkulukioğa tikilip turuxtin baxqa amali yoxtur. **3** Ah, jenim üçün Özüng halioğan kapalətni elip Özüngning aldida manga borun boləysən; Səndin baxqa kim meni qollap borun bolsun? **4** Qünki Sən [dostlirimning] kənglini yorukluktin qaldurəansən; Xunga Sən ularni qəlibidinmu məhrum kilisən! **5** Qəniymət alay dəp dostlirioğa pəxwa atқан kixining bolsa, Həttə balilirining kəzlirimu kor bolidu. **6** U meni əl-yurtlarning aldida səz-qəqəkkə qoydi; Mən kixilər yüzümgə tüküridioğan adəm bolup qaldim. **7** Dərd-ələmdin kəzüm torlixip kətti, Barlıq əzalirim kələnggidək bolup qaldi. **8** Bu ixlarni kərüp duruslar həyranuhəs bolidu; Bigunahlar iplaslaroğa qarxi turuxqa kəzəjilidu. **9** Birəq həqkanıy adəm öz yolida qing turidu, Qoli pak yüridioğan adəmnin küqi tohtawsiz uləjiyidu. **10** Əmdi qeni, həmminglar, yənə kelinglar; Aranglardin birmu dana adəm tapalmaymən. **11** Künlirim ahirlixay dəp qaptu, Muddialirim, kənglümdiki intizarlar üzüldi. **12** Bu adəmlər keqini kündüzgə aylandurmakqi; Ular qərangəululukqa qarap: «Nur yəqinlixiwatidu» deyixiwatidu. **13** Əgər kütsəm, əyüm təhtisara bolidu; Mən qərangəululukqa ornumni raslaymən. **(Sheol h7585)** **14** «Qirip ketixni: «Sən mening atam!», Qurtlarni: «Apa! Aqa!» dəp qaqirimən! **15** Undaqta ümidim nədə? Xundak, ümidimni kim kərəlisun?

16 Ümidim təhtisaraning təmür pənjiriliri iqiğə qüxüp ketidu! Biz birliktə topioğa kirip ketimiz! (Sheol h7585)

18 Xuhalıq Bildad jawabən mundak dedi: — **2** Səndək adəmlər qağanəqiqə mundak sözləni tohtatmaysilər? Silər obdan oylap bekinglar, andin biz söz kılimiz. **3** Biz nemixka siləning aldinglarda həywanlar hesablinimiz? Nemixka aldinglarda əhmək tonulimiz? **4** Həy əzüngning oşəzipdə əzüngni yırtkuqi, seni dəpla yər-zemin taxliwetiləmdü?! Taoq-taxlar öz ornidin kətürölüp ketəmdü?! **5** Qandakla bolmisun, yaman adəmnıng qirioqi eqürölidu, Uning otuqkunliri yalkunlimaydu. **6** Qediridiki nur karangoşulukka aylinidu, Uning üstigə aşkan qirioqi eqürölidu. **7** Uning məzmut kədəmliri kişilidu, Əzining nəsihətliri əzini mollak atkuzidu. **8** Qünki öz putliri əzini toroşa əwətidu, U dəl torning üstigə dəssəydiğan bolidu. **9** Kiltak uni tapinidin ilıwalidu, Tuzak uni tutuwalidu. **10** Yərdə uni kütidişan yoxurun aroşamqa bar, Yolida uni tutmaqı bolşan bir kəpkan bar. **11** Uni hər tərəptin wəşimilər besip kərkitiwatidu, Həm ular uni iz koşlap koşlawatidu. **12** Maşdurini aqarqilik yəp tığətti; Palakət uning yenida paylap yüridu. **13** Əlümning qong balisi uning terisini yəwatidu; Uning əzalirini xoraydu. **14** U öz qediridiki amanlıqtin yulup taxlinidu, [Əlümning tunjisi] uni «wəşimilərnıng padixahı»ning aldişə yalap apiridu. **15** Əyidikilər əməs, bəlki baxkılar uning qedirida turidu; Turaloşusining üstigə günggürt yəşdurulidu. **16** Uning yiltizi tegidin kurutulidu; Üstidiki xahliri kesilidu. **17** Uning əslimisimu yər yüzidikilərnıng esidin kətürölüp ketidu, Sirtlarda uning nam-abruyi kəlmaydu.

18 U yorukluktin karangoʻlulukka qoʻliwetilgan bolup, Bu dunyadin haydiwetilidu. **19** Əl-yurtta heqkandak pərzəntliri yaki əwladliri qalmaydu, U musapir bolup turoʻan yərlərdimu nəslı qalmaydu. **20** Uningdin keyinkilər uning künigə qarap alakzadə bolidu, Huddi aldinkılarmu qeqüp kətkəndək. **21** Mana, kəbih adəmning makanliri xübhısiz xundak, Təngrini tonumaydioʻan kixiningmu orni qoʻqum xundaqtur.

19 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** «Silər qaqanoʻiqə jenimni azablimaqsisilər, Qaqanoʻiqə meni söz bilən əzməqsisilər? **3** Silər meni on kətim harlidinglar; Manga uwal kilişkə nomus kılmaysilər. **4** Əgər mening səwənlikim bolsa, Mən əmdi uning [dərdini] tartimən. **5** Əgər silər meningdin üstünlük talaxmaqı bolsanglar, Yüzüm aldida xərm-hayani kərsitip meni əyibliməqı bolsanglar, **6** Əmdi bilip qoyunglarki, manga uwal kıləʻan Təngri ikən, U tori bilən meni qirmaxturup tartti; **7** Qara, mən nalə-pəryad kətürüp «Zorawanlik!» dəp warqıraymən, Birək heqkim anglimaydu; Mən warqıraymən, birək manga adalət kəlməydu. **8** U yolumni meni ətüwalmisun dəp qit bilən tosup koydi, Qədəmlirimgə karangoʻluluk saldi. **9** U məndin xan-xəripimni məhrum kıldi, Beximdin tajni tartiwalidi. **10** U manga hər tərəptin buzoʻunqilik kiliwatidu, mən tügəxtim; Ümidimni U dərəhni yuloʻandək yuluwalidi. **11** Oʻəzipini manga karitip kozoʻidi, Meni Əz düxmənloridin həsablidi. **12** Uning qoxunliri səp tüzüp atlandi, Pələmpəylirini yasap manga hujum kıldi, Ular qedirimni qorxawəʻa elip bargah tikiwalidi. **13** U qerindaxlirimni məndin neri kıldi, Tonuxlirimning

mehrini mändin üzdi. **14** Tuoqanlirim mändin yatlixip
 kätti, Dost-buradərlirim meni unutti. **15** Öyümdə turoqan
 musapirlar, hətta dedəklirimmu meni yat adəm dəp
 hesablaydu; Ularning nəziridə mən musapir bolup
 qaldim. **16** Mən qakirimni qakirsam, u manga jawab
 bərməydu; Xunga mən uningoqa aqzim bilən yelinixim
 kerək. **17** Tinikimdin ayalimning kuskusi kelidu, Aka-
 ukilirim sesiklikimdin bizar. **18** Hətta kiqik balilar
 meni kəmsitidu; Ornumdin turmaqci bolsam, ular meni
 haqarətləydu. **19** Mening sirdax dostlirimning həmmisi
 mändin nəprətlinidu, Mən səyğənlər mändin yüz əridi.
20 Ət-terilirim ustihanlirimə qaplixip turidu, Jenim kıl
 üstidə qaldi. **21** Ah, dostlirim, manga iqinglar aqrisun,
 iqinglar aqrisun! Qünki Təngrining kəli manga kelip
 təgdi. **22** Silər nemixka Təngridək manga ziyankəxlik
 kılisilər? Silər nemixka ətlirimgə xunqə toymaysilər! **23**
 Ah, mening səzlirim yezilsidi! Ular bir yazmiqə pütüklük
 boləqan bolatti! **24** Ular təmür kələm bilən qoquxun iqigə
 yezilsidi! Əbədil'əbədx üstigə oyup pütülgən bolatti!
25 Birək mən xuni bilimənki, özümning Həmjəmət-
 Qutkuzəuqim həyattur, U ahirət künidə yər yüzidə turup
 turidu! **26** Həm mening bu terə-ətlirim buzuləqandin
 keyin, Mən yənildə tenimdə turup Təngrini kərimən! **27** Uni
 özümilə əyni həldə kərimən, Baxka adəmninğ əməs, bəlki
 özümning kəzi bilən karaymən; Ah, kəlbim buningəqa
 xunqə intizardur! **28** Əgər silər: «Ixning yiltizi uningdidur,
 Uni kəndək kılıp kistap qoqliwetələymiz?!» — desənglar,
29 Əmdi özünglar kiliqtin kərkəkininglar tüzük! Qünki

[Hudaning] oʻzasi qiliq jazasini elip kelidu, Xuning bilən silər [Hudaning] sotining quruk gəp əməslikini bilisilər».

20 Andin Naamatlik Zofar jawabən mundak dedi: — **2** «Meni biaram qiloqan hiyallar jawab berixkə ündəwatidu, Qünki qəlbim biaramlikta ertənməktə. **3** Mən manga haqarət kəltürüp, meni əyibləydiqan sözlərni anglidim, Xunga mening roh-zəhnim meni jawab berixkə qistidi. **4** Sən xuni bilməmsənki, Yər yüzidə Adəm'atimiz apiridə boləqandin beri, **5** Rəzillərnin qəlibə təntənisi kiskidur, Iplaslarning huxalliqi birdəmliktur. **6** Undak kixining xan-xəripi asmanəqə yətkən bolsimu, Bexi bulutlarəqə taqaxsimu, **7** Yənilə əzinin poqidək yoqap ketidu; Uni kərgənlər: «U nədidur?» dəydu. **8** U qüxtək uqup ketidu, Qayta tapqili bolmaydu; Keqidiki qayibanə alaməttək u həydiwetilidu. **9** Uni kərgən kəz ikkinqi uni kərməydu, Uning turəqan jayi uni qayta uqratmaydu. **10** Uning oqulliri miskinlərgə xəpkət qilixqə məjburlinidu; Xuningdək u hətta əz qoli bilən bayliqlirini qayturup beridu. **11** Uning ustihanliri yaxliq maqdurioqə toloqan bolsimu, Birak [uning maqduri] uning bilən billə topa-qangda yetip qalidu. **12** Gərqə rəzillik uning aqzida tatliq tetioqan bolsimu, U uni til astioqə yoxuroqan bolsimu, **13** U uni yutqusi kəlməy məhrini üzəlmisimu, U uni aqzida qaldursimu, **14** Birak uning qarnidiki tamiki əzgirip, Kobra yilanning zəhərigə aylinidu. **15** U bayliqlarni yutuwetidu, birak ularni yanduridu; Huda ularni axqazinidin qiqiriwetidu. **16** U kobra yilanning zəhərinə xoraydu, Qar yilanning nəxtiri uni ɵltüridu. **17** U qaytidin erik-əstənglərgə həwəs bilən qariyalmaydu, Bal wə

serik may bilən akidioqan dəryalardin huzurlinalmaydu.

18 U erixkənni yutalmay qayturidu, Tijarət qılqan paydisidin u heq huzurlinalmaydu. **19** Qünki u miskinlərne ezip, ularni taxliwətkən; U əzi salmioqan əyni igiliwalqan. **20** U aqkəzlüktin əsla zerikməydu, U arzulioqan nərsiliridin heqkəyisini saklap qalalmaydu. **21** Uningoqa yutuwalqudək heqnərsə qalmaydu, Xunga uning bayaxatliki mənggülik bolmaydu. **22** Uning tokkuzi təl bolqanda, tuyuksiz ksilqilikqa uqraydu; Hərbir ezilgüqining qoli uningoqa qarxi qikidu. **23** U qorsikini toyquziwatqinida, Huda dəhxətlik qəzipini uningoqa qüxüridu; U qizaliniwatqanda [qəzipini] uning üstigə yaqduridu. **24** U tēmür qoraldin qeqip kutulsimu, Birak mis okya uni sanjiydu. **25** Təgkən ok kəynidin tartip qikiriwelginidə, Yaltirak ok uqi əttin qikiriwelginidə, Wəhəmilər uni basidu. **26** Zulmət karangoquluk uning bayliqlirini yutuwetixkə təyyar turidu, İnsan püwlimigən ot uni yutuwalidu, Uning qedirida kəlip qaloqanlirininu yutuwetidu. **27** Asmanlar uning kəbihlikini axkarilaydu; Yər-zeminmu uningoqa qarxi kəzoqilidu. **28** Uning mal-dunyasi elip ketilidu, [Hudaning] qəzəplik künidə kəlkün ulöyip öy-bisatini qulitidu. **29** Hudaning rəzil adəmgə bəlgiligən nesiwisi mana xundaqtur, Bu Huda uningoqa bekitkən mirastur».

21 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** «Gəplirmə qulak selinglar, Bu siləning manga bərgən «təsəlliliringlar»ning ornida bolsun! **3** Səz qiliximoqa yol qoysanglar; Səz qiloqinimdin keyin, yənə mazak qiliweringlar! **4** Mening xikayitim bolsa, insanoqa qaritiliwatamdu? Rohim

қандақму bitaqat bolmisun? **5** Manga obdan қaranglarqu? Silar qoqum ҳayran қalisilar, Қolunglar bilan aqzintlarni etiwalisilar. **6** Mən bu ixlar üstidə oylansamla, wəhimigə qemimən, Pütün ətlirimni titrək basidu. **7** Nemixқа yamanlar yaxiweridu, Uzun ʻmür kəridu, Həтта zor küq-һоқuқluk bolidu? **8** Ularning nəsli ʻz aldida, Pərzəntliri kəz aldida məzmut əsidu, **9** Ularning ʻyliri wəhimidin aman turidu, Təngrining tayiqi ularning üstigə təgməydu. **10** Ularning kaliliri jüplənsə uruqlimay qalmaydu, Iniki mozaylaydu, Moziyininu taxlimaydu. **11** [Rəzillər] kiqik balilirini qoy padisidək talaqa qiqiriweridu, Ularning pərzəntliri taklap-səkrəp ussul oynap yüridu. **12** Ular dap həm qiltaroqa təngkəx қilidu, Ular nəyning awazidin xadlinidu. **13** Ular күnlirini awatqilik iqidə ʻtküzidu, Andin kəzni yumup aqquqila təhtisaraqa qüxüp ketidu. (Sheol h7585) **14** Həm ular Təngrigə: «Bizdin neri bol, Bizning yolliring bilən tonuxkimiz yoxtur!» — dəydu, **15** — «Həmmigə Qadirning hizmitidə boluxning ərzigüdək nəri bardu? Uningoqa dua қilsak bizgə nemə payda bolsun?!». **16** Qaranglar, ularning bəhti ʻz қolida əməsmu? Birak yamanlarning nəsihti məndin neri bolsun! **17** Yamanlarning qiriqi қanqə kətim ʻqidu? Ularni ʻzlrigə layiq күlpət basamdu? [Huda] ʻəzipidin ularoqa dərdlərnı belüp berəmdu? **18** Ular xamal aldidiki engizoqa ohxax, Qara қuyun uqurup ketidioqan pahaloga ohxaxla yoxamdu? **19** Təngri uning kəbihlikini balilirioga qüxürüxkə қalduramdu? [Huda] bu jazani uning ʻzigə bərsun, uning ʻzi buni tetisun! **20** ʻzining ҳalakitini ʻz kəzi bilən kərsun; ʻzi Həmmigə Qadirning kəhrini tetisun!

21 Qünki uning bekitilgən yil-ayliri tügigəndin keyin, U qandakmu yənə öz eydikiliridin huzur-çalawət alalisun?

22 Təngri kattilarning üstidinmu həküm qılqandin keyin, Uningoşa bilim ögitələydioqan adəm barmidur?! 23 Birsı sak-salamət, pütünləy oşam-əndixsiz, azadilikdə yilliri toxqanda əlidu; 24 Bekinliri süt bilən semiz bolidu, Ustihanlirining yiliki heli nəm turidu. 25 Yənə birsi bolsa aqqıq armanda tügəp ketidu; U heqkandak rəhət-paraoşət kərmigən. 26 Ular bilən billə topa-qangda təng yatidu, Qurutlar ularoşa qaplixidu. 27 — Mana, silərnin nemini oylawatqanliqlarını, Meni qarılax niyətliriniqlarını bilimən. 28 Qünki silər məndin: «Esilzadining öyi nəgə kətkən? Rəzillərnin turoşan qədirliri nədidur?» dəp sorawatisilər. 29 Silər yoluqlardın xuni sorimidinglarmu? Uların xü bayanlirioşa kəngül qoymidinglarmu? 30 [Demək], «Yaman adəm palakət künidin saklinip qalidu, Ular oşəzəp künidin qutulup qalidu!» — [dəydu]. 31 Kim [rəzilning] tutqan yolını yüz turanə əyibləydu? Kim uningəşa öz qilmixi üqün tegixlik jazasını yegüzidu? 32 Əksiqə, u həywət bilən yərlikigə kətürüp mengilidu, Uning kəbrisi kəzət astida turidu. 33 Jilərnin qalmiliri uningəşa tatliq bilinidu; Uning aldidimu sansiz adəmlər kətkəndək, Uning kəynidinmu barliq adəmlər əgixip baridu. 34 Silər nemixqə mənə quruk gəp bilən təsəlli bərməkqi? Silərnin jawabliriniqlarda pəkət sahtiliklə tepilidu!

22 Andin Temanliq Elifaz mundaq dedi: — 2 Adəm Hudaşa qandakmu payda kəltürəlisun? Dana adəmlərmu Uningəşa nemə payda kəltürəlisun? 3

Sən həqqaniy bolsangmu, Həmmigə Qadiroğa nemə bəhrə berələytting? Yolliring əyibsiz boləqan təkdi dimu, sən Uningoğa nemə ətəniymətləni elip kelələysən?

4 Uning seni əyibləydiqanliki, Wə Uning sanga xikayətlər yətküzidiqini sening ihlas mən boləqining üçünmu-ya? **5** Sening rəzilliking zor əməsmu? Sening gunəhliring hesabsiz əməsmu? **6** Sən qerindaxliringdin səwəbsiz kepillik aləqansən; Sən yalangtuxlarni kiyim-keqəkliridin məhrum kiliwətkənsən.

7 Həlsizlanəqanlaroğa su bərmiding, Aq qaləqanlaroğa axnimu ayap bərmiding, **8** Gərqə sən yər-zeminlik boləqan qoli uzun adəm bolsangmu, Yər-zemin tutup hərmətlinip kəlgən adəm bolsangmu, **9** Sən tul hotunlarnimu quruk qol yanduroqansən, Yetim-yesirlarning qolnimu yanjitiwətkənsən. **10** Mana xu səwəbtin ətrapingda tuzaklar yatidu, Uxtumtut pəyda boləqan wəhimimu seni basidu. **11** Xu səwəbtinmu seni qarangəjuluk besip kərəlməs kildi, Bir kəlkün kelip seni qərək kildi. **12** Təngri ərxalaning qokqisida turidu əməsmu? Əng egiz yultuzlarning nəqədər aliy ikənlikigə qarap bak! **13** Birək sən: «Təngri nemini bilidu? U rast xunqə zulumət qarangəjulukta birməmini pərək etələmdü?!» dəwətisən.

14 Yənə: «Qoyuk bulutlar uni tosiwalidu, Xunga U pələk üstidə aylinip mangəqinida bizni kərməydu!» — dəysən. **15** Yaman adəmlər mangəqan kona yolni sənmu tutiwerəmsən? **16** Ular wəkti toxmay turupla elip ketilgən, Ularning ulliri kəlkün tərpidin ekətilip ketilgən. **17** Ular Təngrigə: «Bizdin neri bol!» Həmmigə Qadir bizni nemə qiləlisun?» — dəytti. **18** Birək ularning

öylirini esil nərsilər bilən toldurəqan dəl Uning Əzidur,
 Mən bolsam yamanlarning nəsihətidin yıraxlaşqanmən!
19 Həkkaniylar ularning bərbat boləqanlıqini kərüp
 xadlinidu; Bigunahlar ularni mazak kəlip: — **20** «Bizgə
 qarxi qikquqilar xübhəsiz wəyran bolidu, Ot ularning
 bayliklirini yutuwətməmdü?» — dəydu. **21** [Xunga]
 Hudəqə boysunup Uni tonusang, Xu qəqdila sən aman
 bolisən; Xuning bilən sanga amət kelidu. **22** Uning əqzidin
 kəlgən nəsihətnimu qəbul kəil, Uning səzlirini kənglünggə
 püküp koy. **23** Sən Həmmigə Qadirning yenioqə qaytip
 kəlsəng, muqərrərki, Qaytidin quruluq qikəlaysən; Əgər
 sən kəbihlikni qədirliringdin yıraxlaxtursang, **24** Əgər
 sən altunungni topa-qang üstigə taxliyalisang, Ofirdiki
 altunungni xiddətlik ekinning taxlirioqə qoxuwətsəng,
25 Undaqta Həmmigə Qadirning Əzi sanga altun bolidu.
 Sening üqün sərhil kümüxmu bolidu. **26** U qəqda
 sən Həmmigə Qadirdin səyünisən, Yüzüngni Təngrigə
 qarap kətürələysən. **27** Sən Uningəqə dua kəlsang, U
 kulak salidu, Xundakla sənmu iqkən kəsəmliringgə
 əməl kəlisən. **28** Sən qarar kəloqan ix əməlgə axidu,
 Yolliring üstigə nur qüxidu. **29** Adəmlər pəs kəlinəqanda,
 sən ularəqə: «Ornunglardin turunglar!» dəysən, Xuning
 bilən [Huda] qirayi sunəqanlarni kutkuzidu. **30** U hətta
 gunahı bar adəmnimu kutkuzidu, U qəlungdiki həlallıqtin
 kutkuzulidu.

23 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Bügünmu xikayitim
 aqqıqtur; Uning meni baskan qəli aq-zarlirimdinmu
 eəqirdur! **3** Ah, Uni nədin tapalaydioqanlıqimni bilgən
 bolsam'idi, Undaqta Uning olturidioqan jayioqə barar idim!

4 Xunda mən Uning aldida dəwayimni bayan kılattım, Aqzımni munazirilər bilən toldurattım, 5 Mən Uning manga bərməkqi boləjan jawabini bilələyttim, Uning manga nemini deməkqi boləjanlıqini qüxinələyttim. 6 U manga qarxi turup zor küqi bilən mening bilən talixamti? Yak! U qoqum manga kulak salatti. 7 Uning huzurida həkkaniy bir adəm uning bilən dəwalixalaytti; Xundak bolsa, mən öz Sotqim aldida mənggügiqə aqlanəjan bolattım. 8 Əpsus, mən aləja karap mangsammu, ləkin U u yərdə yok; Kəynimə yansammu, Uning sayisinimu kəəlməymən. 9 U sol tərəptə ix kiliwatqanda, mən Uni baykıyalmaymən; U ong tərəptə yoxurunəjanda, mən Uni kəəlməymən; 10 Birak U mening mangidiojan yolumni bilip turidu; U meni tawlioəandin keyin, altundək sap bolimən. 11 Mening putlirim uning kədəmlirigə qing əgəxkən; Uning yolini qing tutup, həq qətnimidim. 12 Mən yənə Uning ləwlirining buyrukidin bax tartmidim; Mən Uning aqzidiki səzləni öz kəngüldikilirimdin kimmətlik bilip kədirləp kəldim. 13 Birak Uning bolsa birla muddiasi bardur, kimmu Uni yolidin buruyalisun? U kənglidə nemini arzu kileəjan bolsa, xuni kilidu. 14 Qünki U manga nemini iradə kileəjan bolsa, xuni bərəkək wujudqə qikiridu; Mana muxu hildiki ixlar Uningda yənə nuroəundur. 15 Xunga mən Uning aldida dəkkə-dükkigə qüximən; Bularni oylisamla, mən Uningdin kərkup ketimən. 16 Qünki Təngri kənglümni əjiz kileəjan, Həmmigə Qadir meni sarasimigə salidu. 17 Həlbuki, mən karəngəjuluk iqidə ujuqturulmidim, Wə yaki yüzümni oriwaləjan zulmət-karəngəjulukkimu həq süküt kilmidim.

24 — Nemixka Həmmigə Qadir [sorak] künlirini bekitməydu? Nemixka Uni tonuoqanlar Uning xu künlirini bikardin-bikar kütidu? **2** Mana, adəmlər pasil qilinəqan taxlarni yetkiwetidu; Ular zorawanlıq bilən baxqılarning padilirini bulap-talap əzliri [oquq-axkara] baqıdu; **3** Ular yetim-yesirlarning exikini bulap həydəp ketidu; Ular tul hotunning kalisini kepillik üçün eliwalidu. **4** Ular miskinlərni yoldin neri ittiriwetidu; Xuning bilən zemindiki ezilgənlərnin həmmisi məküxüwalidu. **5** Mana, ular dəxt-bayawarlardiki yawayi exəklərdək, Tang səhərdə olja izdəx «hizmiti»gə qıqıdu; Janggal ular wə ularning baliliri üçün yeməklilik təminləydu. **6** Ular yamanning [kaliliri] üçün dalada ot-qəp orıdu, Uning üçün axqan-taxqan üzümlirini teriydu; **7** Ular keqini kiyimsiz yalang ətküzidu, Soquqta bolsa yepinəjudək kiyimi yəqtur. **8** Ular taqqa yaqқан yaməqurlar bilən süzmə bolup ketidu, Panahsızlıqıdin taxni quqaxlıxidu. **9** Adəmlər atisiz balılarni əmqəktin bulap ketidu, Ular miskinlərdin [bowaxlarni] kepillikkə alidu. **10** [Miskinlər bolsa] kiyimsiz, yeling ətıdu, Baxqılar üçün buqday baqlirini kətürsimu, yənıla aq qalidu; **11** Ular baxqılarning əyidə zəytunlarni qəyləp yaq qıqarəqan bolsimu, Həylilirida xarab kəlxikini qəyliyən bolsimu, Yənıla usuzluqta qalidu. **12** Xəhərdin adəmlərnin aq-zarliri qıqıp turidu, Qiliq yegənlərnin janlıri nalə-pəryad kətüridu; Bıraq Təngri həqkimning iplaslıqini əyibliməydu. **13** — Nuroqa qarxi isyan kətürıdıqanlarmu bar; Ular nurning yollirini bilməydu, Uning tərıqiliridə turmaydu. **14** Qatil tang nuri kelixi bilən ornidin turup,

Kəmbəoqəllər wə miskinlərni ɵltüridu; Kəqidə u oqridək yüridu. **15** Zinahormu «Meni heq kɵz kɵrməydu» dəp zawal waktini kütidu, Baxkılar meni tonumisun dəp ayalning qümbilini yüzigə tartıwalidu. **16** Qarangəqulukta [oqırılar] ɵyning tamlirini kolap texidu; Kündüzdə ular ɵzlrini ɵz ɵyigə kəmap qoyidu; Ular nurni tonumaydu. **17** Ular üqün tang səhər ɵlüm sayisidək tuyulidu; Ular kəp-karangəqulukning wəhimilirini dost tutidu. **18** Ular sularning yüzidiki kɵpüklərdək yokəp kətsun! Ularning yər-zemindiki nesiwisi lənət kılınəqanki, Xunga ulardin heqkim üzümzarlıkka yənə mangmisun! **19** Kuroqəqilik həm tomuz issik qar sulirinu yəp tügıtidu; Təhtisaramu ohxaxla gunah kıləqanlarni yəp tügətsun! (Sheol h7585) **20** Uni, tuəqan anisimu untusun! Kurt xəlgəylirini ekıtip uni yesun! Əskə heq elinmisun! Xuning bilən həkkaniysizlik dərəhtək kesilsun! **21** U balisi yok tuəqmaslardin olja alidu, U tul hotunlarəqimu heq xəpkət kərsətməydu. **22** Birəq [Huda] Əz kudriti bilən mundaq küq-qəkuqi barlarning [kününi] uzartidu; Ular hətta həyatidin ümidsizlənsimu kəytidin ornidin turidu. **23** [Huda] yənıla ularni amanlıkta mukımlaxturidu, Xunga ular hatırjəm bolidu; U ularning yollirini kəzdə tutqan əməsmu? **24** Ularning mərtiwisi birdəmlik ɵstürölidu, Andin ular yok bolidu; Ular ongda qaldurulidu, andin baxqə adəmlərgə ohxaxla yioqıp elip ketilidu; Ular pəkətlə pixqan sərhil buəqday baxəqliridək kesilip ketidu. **25** Bu ixlar mundaq bolmisa, kəni kim meni yaləqanqi dəp ispatliyalaydu. Mening gəplirimni kim quruk gəp deyələydu?».

25 Xuhalik Bildad jawabən mundak dedi: — **2** «Uningda həkümranlik həm həywət bardur; U asmanlarning kəridiki ixlarnimu tərtpkə salidu. **3** Uning qoxunlirini sanap tügətkili bolamdu? Uning nuri kimning üstigə qüxməy qalar? **4** Əmdi insan balisi kəndakmu Təngrining aldida həkəkaniy bolalisun? Ayal zatidin tuquloqanlar kəndakmu pak bolalisun? **5** Mana, Uning nəziridə hətta aymu yoruk bolmioqan yərdə, Yultuzlarmu pak bolmioqan yərdə, **6** Kurt bolqan insan, Sazang bolqan adəm balisi [uning aldida] kəndak bolar?».

26 Ayup [Bildadka] jawabən mundak dedi: — **2** «Maqđursiz kixigə kaltis yardəmləni beriwəttin! Biləkliri küqsiz adəmi karamət kutkuzuwəttin! **3** Əqli yok kixigə kaltis nəsihətləni kiliwəttin! Wə uningqə alamət bilimləni namayan kiliwəttin! **4** Sən zadi kimning məditi bilən bu sözləni kilding? Səndin qikiwatqini kimning rohi? **5** — «Ərwahlar, yəni su astidikilər, Xundakla u yərdə barlik turuwatqanlar toloqinip ketidu; **6** Bərhək, [Hudaning] aldida təhtisaramu yepinqisiz kərinidu, Həlakətningmu yapquqi yoktur. (Sheol h7585) **7** U [yəning] ximaliy [kutupini] aləm boxlukioqə sozoqan, U yər [xarini] boxluk iqidə muəllək kiloqan; **8** U sularni qoyuk bulutliri iqigə yioqidu, Bulut ularning eqirliki bilənmə yirtilip kətməydu. **9** U ayniq yuzini yapidu, U bulutliri bilən uni tosidu. **10** U sularning üstigə qəmbər sizip qoyqan, Buning bilən U yorukluk həm karangoqulukning qegrasini bekitkən. **11** Asmanlarning tüwrükliri təwrəp ketidu, Uning əyibini anglapla aləqzadə bolup ketidu. **12** U dengizni kudriti bilən tinqlanduridu;

Öz həkmiti bilən Rahabni parə-parə kəlip yanjiwetidu.
13 Uning Roği bilən asmanlar bezəlgən, Uning kəli tez
kəqkən əjdihəni sanjiydu. **14** Mana, bu ixlar pəkət uning
kəloqanlirining kiqikkinə bir kəsmidur, halas; Uning sək-
kalamidin anglawatkənimiz nəhayiti pəs bir xiwirlax,
halas! Uning pütkül zor kudritining güldürməmisini bolsa
kimmu qüxinəlisun?!».

27 Ayup bayanini dawamlaxturup mundaq dedi: — **2**
«Mening həkəkəimni tartiwəloqan Təngrining həyati bilən,
Jenimni aqritkən Həmmigə Qadiring həkəkəi bilən kəsəm
kəlimənki, **3** Tenimdə nəpəs bolsila, Təngrining bərgən
Roği dimioqimda tursila, **4** Ləwlirimdin həkəkəniysiz sək-
kəlməydu, Tilim əldəmqilik bilən həq xiwirliməydu! **5**
Siləringkini toqra deyix məndin yirək tursun! Jenim
kəkkənəqə kədər duruslukumni əzümdin ayriməymən! **6**
Adillikimni qing tutuwerimən, uni kəyup bərməymən,
Wijdanim yaxioqan həqbir künümdə meni əyiblimisun!
7 Mening dükminim rəzillərgə ohxax bolsun, Manga
kərxə kəkkənlər həkəkəniysiz dəp kərəlsun. **8** Qünki Təngri
iplas adəmnə üzüp taxlioqanda, Uning jenini əloqanda,
Uning yənə nemə ümidi kəlar? **9** Balayə'apət uni besip
qüxkəndə, Təngri uning nələ-pəryadini anglamdu? **10**
U Həmmigə Qadirdin səyünəmdü? U hərdəim Təngrigə
iltija kəlalamdu? **11** Mən Təngrining kəlining kəloqanliri
toqrisida silərgə məlumat bəray; Həmmigə Qadirdə nemə
barlikini yoxurup yürməymən. **12** Mana silər əlliburun
bularni kərup kəktinglər; Silər nemixkə əxundək pütünləy
kərukə hiyallik bolup kəldinglər? **13** Rəzil adəmlərnin
Təngri bəkitkən əkiwiti xundəkki, Zorəwanlarning

Həmmigə Qadirdin alidioğan nesiwisi xundakki: — **14** Uning baliliri kəpəysə, kiliqlinix üqünla kəpiyidu; Uning pərzəntlirining neni yetixməydu. **15** Uning əzidin keyin qaloğan adəmliri ölüm bilən biwasitə dəpnə kilinidu, Buning bilən qaloğan tul hotunliri matəm tutmaydu. **16** U kümüxləрни topa-qangdək yiojip dəwilisimu, Kiyim-keqəkləрни laydək kəp yiojsimu, **17** Bularning həmmisini təyyarlisimu, Birak kiyimləрни həkkanıylar kiyidu; Bigunahlar mu kümüxləрни bəluxidu. **18** Uning yasioğan əyi pərwanining oqozisidək, Üzümzarning kəzətgisi əzigə saloğan kəpidək box bolidu. **19** U bay bolup yetip dəm aloğini bilən, Birak əng ahırkı kətim keliduki, Kəzini aqkanda, əmdi tügəxtim dəydu. **20** Wəhimilər kəlkündək bexioğa kelidu; Kəqtə kərə kuyun uni qanggilioğa alidu. **21** Xərk xamili uni uqurup ketidu; Xiddət bilən uni ornidin elip yirakğa etip taxlaydu. **22** Boran uni həq ayımay, bexioğa urulidu; U uning qanggilidin kütulux üqün hə dəp urunidu; **23** Birak [xamal] uningoğa kərap qawak qalidu, Uni ornidin «ux-ux» kəlip kəqliwetidu».

28 — «Xübhısizki, kümüx tepilidioğan kanlar bar, Altunning tawlinidioğan əz orni bardur; **2** Təmür bolsa yər astidin kəziwelinidu, Mis bolsa taxtin eritilip elinidu. **3** İnsanlar [yər astidiki] kərangəqulukğa qək koyidu; U yər kərigiqə qarlap yürüp, Kərangəqulukğa təwə, ölümning sayisidə turoğan taxlarni izdəydu. **4** U yər yüzidikilərdin yirak jayda tik boləğan kudukni kolaydu; Mana xundak adəm ayaoq basmaydioğan, untuloğan yərlərdə ular aroqamqini tutup boxlukta pulanglap yüridu, Kixilərdin yirakta esilip turidu. **5** Axlik qikidioğan

yər, Təkti kolanoqanda bolsayalkundək kərünidu; **6**
 Yərdiki taxlar arisidin kək yakutlar qikidu, Uningda
 altun rudisimu bardur. **7** U yolni heqkandak aloqur kux
 bilməydu, Həтта sarning kəzimu uningəya yətmigən. **8**
 Həkawur yirtkuqlarmu u yərni heq dəssəp bəkmioqan,
 Əxəddiy xirmu u jaydin heqқаqan ətüp bəkmioqan. **9**
 İnsan balisi kolini qakmak texining üstigə təgküzidu,
 U taoqlarni yiltizidin kəmuriwetidu. **10** Taxlar arisidin
 u қanallarni qapidu; Xundak қilip uning kəzi hərhil
 қimmətlik nərsilərnı kəridu; **11** Yər astidiki eqinlarni texip
 kətmisun dəp ularni tosuwalidu; Yoxurun nərsilərnı u
 axkarılaydu. **12** Bırak danalıq nədin tepilar? Yurutuluxning
 makani nədidu? **13** İnsan baliliri uning қimmətliklikini heq
 bilməs, U tiriklərnıng zeminidin tepılmas. **14** [Yər] tegi:
 «Məndə əməs» dəydu, Dengiz bolsa: «Mən bilənmu billə
 əməstur» dəydu. **15** Danalıqni sap altun bilən setiwaloқili
 bolmaydu, Kümüxnımu uning bilən bir tarazida tartқili
 bolmas. **16** Həтта Ofırda qikidioqan altun, aқ heқik yaki
 kək yakut bilənmu bir tarazida tartқili bolmaydu. **17**
 Altun wə hrustalnımu uning bilən selixturoқili bolmaydu,
 Esil altun қақа-қuқilar uning bilən heq almaxturulmas.
18 U ünqə-marjan, hrustalni adəmning esidin qikiridu;
 Danalıqni elix қizil yakutlarnı elixtin əwzəldur. **19**
 Efiopiyədiki serik yakut uningəya yətməs, Serik altunmu
 uning bilən bəslıxəlməydu. **20** Undaқта, danalıq nədin
 tepilidu? Yurutuluxning makani nədidu? **21** Qünki u
 barlıq həyat igilirining kəzidin yoxuruləqan, Asmandiki
 uqar-қanatlardınmu yoxurun turidu. **22** Həlakət wə
 əlüm pəkətlə: «Uning xəhritidin həwər alduқ» dəydu.

23 Uning mangoʻlan yolini qūxinidioʻlan, Turidioʻlan yerini bilidioʻlan pəḳətla bir Hudadur. **24** Qūnki Uning kəzi yərning kərigiqə yetidu, U asmanniḡ astidiki barliḡ nərsilərnı kəridu. **25** U xamallarning küqini tarazioʻla saloʻlanda, [Dunyaḡiḡ] sulirini əlqigəndə, **26** Yamoʻurlaroʻla ḳanuniyət qūxūrginidə, Güldürməmining qəḳmıḳioʻla yolini bekitkinidə, **27** U qaoʻda U danalıḳḳa ḳarap uni bayan ḳiloʻlan; Uni nəmunə ḳilip bəlgiligən; Xundak, U uning bax-ayioʻioʻla ḳarap qıḳip, **28** Insaḡoʻla: «Mana, Rəbdin ḳorḳux danalıḳtur; Yamanlıḳtin yiraklıxix yorutuluxtur» — deḡən».

29 Ayup bayanini dawamlaxturup mundaḳ dedi: — **2** «Aḡ, əḡwalim ilḡiriki aylardikidəḳ bolsidi, Təḡgri məndin həwər aloʻlan künlərdikidəḳ bolsidi! **3** U qaoʻda Uning qirioʻi beximoʻla nur qaqḳan, Uning yorukluḳi bilən ḳarangoʻluluktin ətūp kətkən bolattim! **4** Bu ixlar mən ḳiran waḳtimda, Yəni Təḡgri qedirimda manga sirdax [dost] boləlan waḳtitta boləlanidi! **5** Həmmigə Ḳadir mən bilən billə boləlan, Mening yax balilirim ətrapimda boləlan; **6** Mening baskan ḳədəmlirim serik mayoʻla qəməlgən; Yenimdiki tax mən üqün zəytun may dəryasi bolup aḳḳan; **7** Xəḡər dərwasioʻla qıḳḳan waḳtimda, Kəḡ məydanda ornum təyyarlanoʻlanda, **8** Yaxlar meni kərüpla əyminip əzlrini qətkə alatti, Ḳerilar bolsa ornidin turatti, **9** Xəḡzadilərmu ḡəptin tohtap, Ḳoli bilən aḡzini etiwalatti. **10** Aḳsəḡəḳlərmu tinqlinip, Tilini tangliyioʻla qapliwalatti. **11** Ḳulak səzümnı anglisila, manga bəḡt tiləytti, Kəz meni kərsila manga yaxxi guwaḡlıḳ berətti. **12** Qūnki mən manga ḡimayə bol dəp yelinoʻlan ezilḡüqilərnı, Panaḡsiz

qaloqan yetim-yesirlarnimu qutkuzup turattim. **13** Halak bolay degan xixi manga baht tilaytti; Men tul hotunning konglini xadlandurup nahxa yangratkuzattim. **14** Men haqqaniylikni ton kilip kiyiwaldim, U meni oz gawdisi kildi. Adalatlikim manga yepinqa ham sellə boloqan. **15** Men koroqa kez bolattim, Tokuroqa put bolattim. **16** Yoksullaroqa ata bolattim, Manga natonux kixining dawasinimu taxkurup qikattim. **17** Men adalatsizning hinggayoqan qixlirini qekip taxlayttim, Oljisini qixliridin elip ketattim. **18** Ham: «Mening kunlirim kumdak kep bolup, Oz uwamda rahət iqidə elimən» dayttim; **19** Ham: «Yiltizim sularoqqa tartilip baridu, Xəbnəm pütün keqiqə xehimoqa qaplixip yatidu; **20** Xəhritim hərdaim məndə yengilinip turidu, Qolumdiki okyayim hərdaim yengi bolup turidu» dayttim. **21** Adəmlər manga kulak salatti, kutup turatti; Nəsihətlirini anglay dəp sükut iqidə turatti. **22** Men gəp kiləqandin keyin ular kayta gəp kilmaytti, Səzlirim ularning üstigə xəbnəm bolup quxətti. **23** Ular yamoqurlarni kutkəndək meni kutətti, Kixilər [waqtida yaoqan] «keyinki yamoqur»ni qarxi aloqandək səzlirimni aozini eqip iqətti! **24** Ümidsizlənginidə mən ularoqa qarap külümsirəyttim, Yüzümdiki nurni ular yərgə quxurməytti. **25** Mən ularoqa yolini tallap kərsitip berəttim, Ularning arisida kattiwax bolup olturattim, Qoxunliri arisida turoqan padixahdək yaxayttim, Birak buning bilən matəm tutidioqanlaroqa təsəlli yətküzgüqimu bolattim».

30 — «Birak hazır bolsa, yaxlar meni mazak kilidu, Ularning dadilirini hətta padamni bakidioqan itlar

bilən billə ixləxkə yol qoyuxnimu yaman kərəttim.
2 Ularning maqdurı kətkəndin keyin, Qolidiki küq
manga nemə payda yətküzəlisun? 3 Yoksuzluk həm
aqliqtin yigləp kətkən, Ular uzundin buyan qəldərəp
kətkən dəxt-bayawanda kuruq yərni oʻajaydu. 4 Ular
əmən-xiwakni qatqallar arisidin yulidu, Xumbuyining
yiltizlirini terip əzlrigə nan qilidu. 5 Ular əl-yurtlardan
həydiwetilgən bolidu, Kixilər ularni kərüpla oqirini
kərgəndək warkirap tillaydu. 6 Xuning bilən ular sürlük
jiloqlarda qonup, Taxlar arisida, oqarlar iqidə yaxaxqa
məjbur bolidu. 7 Qatqallıq arisida ular hangrap ketidu,
Tikənlər astida ular dügdiyip olturixidu; 8 Nadanlarning,
nam-abruyisizlarning baliliri, Ular zemindin sürtoqay
həydiwetilgən. 9 Mən hazır bolsam bularning həjwi
nahxisi, Həttə söz-qəqikining dəstiki bolup qaldim! 10
Ular məndin nəprətlinip, Məndin yirək turup, Yüzümgə
tükürüxtinmu yanmaydu. 11 Qünki [Huda] mening
hayat rixtimni üzüp, meni japaqə qəmdürgən, Xuning
bilən xu adəmlər aldimda tizginlirini eliwətkən. 12
Ong yenimda bir top qüprəndə yaxlar ornidin turup,
Ular putumni turəqan yeridin ittiriwətməkqi, Ular
sepilimoqə hujum pələmpəylirini kətürüp turidu; 13 Ular
yolumni buzuwetidu, Ularning heq yələnqüki bolmisimu,
Həlakitimni ilgiri sürməktə. 14 Ular sepilning kəng
bəşük jayidin bəşüp kərgəndək kirixidu; Wəyranilikimdin
paydilinip qong taxlardək domilap kirixidu. 15 Wəhəmilər
burulup meni əz nixani qiloqan; Xuning bilən hərmitim
xamal ətüp yok boloqandək həydiwetildi, Awatqilikimmu
bulut ətüp kətkəndək ətüp kətti. 16 Həzir bolsa

jenim қақидин төкүлүп көткөндөк; Azablik күнлөр meni tutuwaldi. 17 Keqilər bolsa, manga sөngәklimgiqә sanjimaқта; Aqriqlirim meni qixlәp dәм almaydu. 18 [Aqriqlar] zor küqi bilән manga kiyim-keqikimdәk boldi; Ular көnglikimning yaқsidәk manga qaplixiwaldi. 19 Huda meni sazliққа taxliwәtkән, Mән topa-qangoqa wә külgә ohxax bolup қaldim. 20 Mән Sanga nalә-pәryad көtürmәktimән, Birақ Sән manga jawab bәrmәysән; Mән ornumdin tursam, Sән pәkәtla manga қараpla қoyisән. 21 Sән өзgirip manga bir zalim boldung; Қолungning küqi bilән manga zәrbә kiliwatisән; 22 Sән meni көтүрүp Xamaloqa mindүrgәnsән; Boran-qapқunda tәәllukatimni yoқ kiliwәtkәnsән. 23 Qünki Sән meni ahirida әlümgә, Yәni barliқ ҳayat igilirining «yioqilix öyi»gә көltүrүwatisән. 24 U ҳalak қiloqan waқtida kixilәр nalә-pәryad көtürsimu, U қolini uzatқanda, duaning dәрwәкә һeqқandaқ nәtijisi yoқ; 25 Mән күnliri tәs kixi üqün yioqlap [dua қiloqan] әmәsmu? Namratlar üqün jenim azablanmidimu? 26 Mән өзüm yaxilik күtүp yүrginim bilән, yamanliқ kelip қaldi; Nur күtkinim bilән, қarangoқuluk көldi. 27 Iqim қazandәk қaynap, aramliқ tapmaywatidu; Azablik күнлөр manga yүzlәndi. 28 Mән қuyax nurini көrmәymu қaridap yүrmәktimән; Halayiқ arisida mән ornumdin turup, nalә-pәryad көtürimән. 29 Mән қilbәrilәrgә қerindax bolup қaldim, Hуwқuxlarning һәмraһi boldum. 30 Terәм қariyip mәndin ajrap ketiwatidu, Sөngәklim қiziqtin көyүp ketiwatidu. 31 Qiltarimdin matәм mәrsiyәsi қiqidu, Neyimning awazi ҳaza tutқuқilarning yioqisioqa aylinip қaldi».

31 «Mən көзüm bilən əhdiləxkən; Xuning üçün mən kəndəkmə kızlarə həwəs kəlip kəz taxlap yürəy? **2** Undək kəlsəm üstümdiki Təngridin alidiə nəsivəm nəmə bolar? Həmmigə kədirdin alidiə mirasim nəmə bolar? **3** Bu günəhning nətijisi həkkəniysizlərə balakəzə əməsmə? Kəbihlik kələnlərə külpət əməsmə? **4** U məning yollirimni kərup turidu əməsmə? Hərbir kədəmlirimni sanap turidu əməsmə? **5** Əgər sahtilikə həmrəh bolup mənəyən bəlsəm'idi! Əgər putum aldamqilik bilən billə boluxkə aldiriyən bəlsə, **6** (Mən adillik mizaniə kəyuliyən bəlsəm'idi! Undəkə Təngri əyibsizlikimdin həwər alalaytti!) **7** Əgər kədənim yəldin qikqən bəlsə, kənglüm kəzümgə əgixip mənəyən bəlsə, Əgər kələməyə hərəkəndək dəy qəpləxqən bəlsə, **8** Undəkə mən təriyanni bəxkə birsi yesun! Bəhlirim yuləyup taxliwətilsun! **9** Əgər kəlbim məlum bir əyaldin əzduruliyən bəlsə, Xu niyəttə kəoxnamning ixik əldidə pəyləp turiyən bəlsəm, **10** Əz əyalim bəxkəlarıning tüğminini tartidiyən kəngə kəlsun, Bəxkəlar uni əyək əsti kəlsun. **11** Qünki bu əxəddiy nömüslək günəhtur; U sorəqkəlar təripidin jəzəlinixi kərəktur. **12** [Bu günəh] bəlsə ədəmni hələk kələyüqi ottur; U məning bərlək təpəkənlirimni yuləp ələyən bəlattı. **13** Əgər kələmining yəki dēdikimning mənə kəritə ərzə bələyən bəlsə, Ulərləning dəwəsini kəzümgə ilmiyən bəlsəm, **14** Undəkə Təngri mēni sorəkəkə tartixkə ərnidin turiyənədə kəndək kəlimən? Əgər U mēndin soəl-sorək əlimən dəp kəlsə, Mən Uningəyə kəndək jəwəb bərimən? **15** Mēni bəliyətkədə əpiridə kələyüqi ulərnimə əpiridə kələyən əməsmə.

Mən bilən u ikkimizni anilirimizning baliyatkusida
tərəldürgüqi bir əməsmu? **16** Əgər miskinlərnə öz arzu-
ümidliridin toşkan bolsam, Əgər tul hotunning kəz nurini
qarangəqulaxturoqan bolsam, **17** Yaki özümning bir qixləm
nenimni yaloquz yegən bolsam, Uni yetim-yesir bilən
billə yemigən bolsam **18** (Əməliyəttə yax wəktimdin
tartip ooqli ata bilən billə boləqandək umu mən bilən
billə turoqanidi, Apamning qorsikidin qikkəndin tartipla
tul hotunning yələnqüki bolup kəldim), **19** Əgər kiyim-
keqək kəmlikidin həlak bolay degən birigə, Yaki qapansız
bir yoksuloqə qarap olturoqan bolsam, **20** Əgər uning
bəlliri [kiyimsiz kəlip] manga bəht tilimigən bolsa, Əgər u
qozilirimning yungida issinmioqan bolsa, **21** Əgər xəhər
dərwazisi aldida «[Həkülüm qikəroqanlar arisida] mening
yələnqüküm bar» dəp, Yetim-yesirləroqə ziyankəxlik
kəlixkə qol kətürgən bolsam, **22** Undakta mürəm təşiqidin
ajrilip qüxsun! Bilikim ügisidin sunup kətsun! **23** Qünki
Təngri qüxürgən balayi'apət meni qorqunqkə salmaqta
idi, Uning həywididin undak ixlarni kət'iy kəilməyttim.
24 Əgər altunoqə ixinip uni öz tayanqim kəloqan bolsam,
Yaki sap altunoqə: «Yələnqükümsən!» degən bolsam, **25**
Əgər bayliklirim zor boləqanlikidin, Yaki qolum aloqan
oqəniyməttin xadlinip kətkən bolsam, **26** Əgər mən
quyaxning julasini qaqqanlikini kərüp, Yaki ayning
aydingda mangoqanlikini kərüp, **27** Kənglüm astirtin
azduruloqan bolsa, Xundakla [bularoqə qokunup] aqzim
qolumni səygən bolsa, **28** Bumu sorəqqi aldida gunah dəp
həsəblinatti, Qünki xundak kəloqan bolsam mən yuqirida
turoquqi Təngrigə wəpasizlik kəloqan bolattim. **29** Əgər

manga nəprətləngən kixining həlakitigə kəriqinimda xadlinip kətkən bolsam, Bexioqa külpət qüxkənlikidin huxal boloqan bolsam — **30** (Əməliyəttə u tügəxsun dəp qarəqap, uning əlümini tiləp aqzımni gunah ətküzüxkə yol qoymioqanmən) **31** Əgər qedirimdikilər mən toqruluk; «Hojayinimizning dastihinidin yəp toyunmioqan keni kim bar?» demigən bolsa, **32** (Musapirlardin koqida qaləqini əzəldin yoktur; Qünki ixikimni hərdaim yoluqilarəqə eqip kəlgənmən) **33** Əgər Adəm'atimizdək itaətsizliklirimni yapqan, Qəbihlikimni kənglümgə yoxuroqan bolsam, **34** Həmdə xuning üqün pütkül halayiq aldida uning axkarilinoxidin qorqup yürgən bolsam, jəmiyətning kəmsitixliri manga wəhimə qiləqan bolsa, Xuning bilən mən taləqə qikmay yürgən bolsam, ... **35** — Ah, manga kuləq saləquqi birsidi! Mana, imzayimni qoyup berəy; Həmmigə Qadir manga jawab bərsun! Rəqibim mening üstümdin ərz yazsun! **36** Xu ərzni zimməmgə artattim əməsmu? Qoqum tajlardəq beximoqə kiyiwalattim. **37** Mən Uningə qədəmlirimning pütün sanini həsəblap bərəttim; Xəhzadidəq mən Uning aldioqə barattim. **38** Əgər əz etizlirim manga qarxi guwah bolup quqan kətürsə, Uning qünəkliri bilən birgə yioqlaxsa, **39** Qünki qiqəroqan mewisini həq təliməy yegən bolsam, Həddigərləni həlsizlandurup nəpisini tohtatqan bolsam, **40** Undəqta buoqdayning ornida xumbuya əssun! Arpining ornida məstək əssun. Mana xuning bilən [mən] Ayupning səzliri tamam wəssalam!»

32 Xuning bilən bu üq kixi Ayupqə jawab bərixtin tohtidi; qünki ular Ayupning qarixida əzini həqkanıy dəp

tonuydiqanlikini bildi. **2** Andin Buzilik Ramning ailisidin bolqan Barahelning oqli Elihu isimlik yigitning qezipi qozqaldi; uning qezipi Ayupqa karita qozqaldi, qunki u Hudani amas, balki ezini toqra hesabliqanidi; **3** Uning qezipi Ayupning uq dostliriqimu karitildi, qunki ular Ayupqa raddiyə bərgüdək səz tapalmay turup, yənila uni gunahkar dəp bekitkənidi. **4** Birak Elihu bolsa Ayupqa jawab berixni kütkenidi, qunki bu tətəylənning kərgən künliri ezidin kəp idi. **5** Elihu bu uq dostning aqzida heqkandak jawabi yoklukini kərgəndin keyin, uning qezipi qozqaldi. **6** Xuning bilən Buzilik Barahelning oqli Elihu eqiz eqip jawabən mundak dedi: — «Mən bolsam yax, silər bolsanglar yaxanqansilər; Xundak bolqacaqqa mən tartinip, bilgənlirimni silərgə ayan kilixtin qorqup kəldim. **7** Mən: «Yexi qong bolqanlar [awwal] səzlix kerək; Yillar kəpəysə, adəmgə danalixni eqitidu», dəp qarayttim; **8** Birak hər bir insanda roh bar; Həmmigə Qadirning nəpisi uni əkil-idraklik kilip yorutidu. **9** Lekin qonglarning dana boluxi natayin; Qerilarning toqra həküm qikaraliximu natayin. **10** Xunga mən: «Manga kulak selinglar» dəymən, Mənmü öz bilginimni bayan əyləy. **11** Mana, silər toqra səzlərnı izdəp yurgininglarda, Mən səzliringlarnı kütkenmən; Silərnıng munazirənglarqə kulak salattim; **12** Xundak, silərgə qin kənglumdin kulak saldim; Birak silərdin heqkaysinglar Ayupqa raddiyə bərmidinglar, Heqkaysinglar uning səzlrigə jawab bərləmidinglarki, **13** Silər: «Həqiqətən danalix taptuk!» deyəlməysilər; İnsan amas, balki Təngri uningqə raddiyə kilidu. **14** Uning jənggə tizilqan hujum səzliri manga karitilqan amas;

Həm mən bolsam silərnin gəplirinlār boyiqə uninqəjā
jāwāb bərməymən **15** (Bu üqəylən həyrānuhəs bolup,
qaytā jāwāb berixmidi; Həmmə sēz ulardin uqup kətti.
16 Mən kütüp turattim, qünki ulār gəp qilmidi, bəlki
jimjit ərə turup qaytā jāwāb bərmidi); **17** Əmdi özümning
nəwitidə mən jāwāb berəy, Mənmü bilginimni kərsitip
berəy. **18** Qünki dəydiqān sēzlim lik toldi; Iqimdiki
Roh mangan türtkə boldi; **19** Mana, kərsikim eqilmioqān
xarab tulumioqā ohxaydu; Yengi xarab tulumliri partlap
ketidioqāndək partlaydioqān boldi. **20** Xunga mən sēz
qilip iqimni boxitay; Mən ləwlirimni eqip jāwāb berəy.
21 Mən həqkimgə yüz-hatirə qilmaymən; Wə yaki həq
adəmgə huxamət qilmaymən. **22** Mən huxamət qilixni
əgənmigənmən; undək bolidioqān bolsa, Yaratququm
qəqum tezla meni elip ketidu».

33 «Əmdilikdə, i Ayup, bayanlirimə qulək saləqaysən,
Sēzlimning həmmisini anglap qikqaysən. **2** Mana
həzir ləwlirimni aqtim, Aqzimda tilim gəp qilidu.
3 Sēzlim kənglümdək durus bolidu, Ləwlirim sap
boloqān təlimni bayan qilidu. **4** Təngrining Rohi meni
yaratqān; Həmmigə Qadirning nəpisi meni janlanduridu.
5 Jāwābing bolsa, mangan rəddiyə bərgin; Sēzliringni
aldimoqā səpkə koyup jənggə təyyar turoqin! **6** Mana,
Təngri aldida mən sangan ohxax bəndimən; Mənmü
laydin xəkilləndürölüp yasaloqānmən. **7** Bərhək, mən
sangan həq wəhimə salmaqqi əməsmən, Wə yaki mən
saləqān yük sangan besim bolmaydu. **8** Sən dərwəkə
qulikimoqā gəp qildingki, Öz awazing bilən: — **9** «Mən
həq itaətsiz bolmay pak bolimən; Mən sap, məndə

heq gunah yok,... **10** Mana, Huda mändin səwəb tepip
 hujum kilidu, U meni Öz düxmini dəp qaraydu; **11** U
 putlirimni kixənlərgə salidu, Həmmə yollirimni kəzitip
 yüridu» — degənlikni anglidim. **12** Mana, mən sanga
 jawab berəyki, Bu ixta geping tooqra əməs; Qünki Təngri
 insandin uluodur. **13** Sən nemixka uning bilən dəwalixip:
 — U Əzi kılqan ixliri tooqruluk heq qüxəngə bərməydu»
 dəp yürisən? **14** Qünki Təngri həkikətən gəp kilidu;
 Bir kətim, ikki kətim, Ləkin insan buni səzməydu; **15**
 Qüx kərgəndə, keqidiki oqayibanə alaməttə, — (Kattik
 uyqu insanlarni baskanda, Yaki orun-kərpiliridə ügdək
 baskanda) — **16** — Xu qaoqlarda U insanlarning kılıqini
 aqidu, U ularqa bərgən nəsihətni [ularning yürikigə]
 məhürləydu. **17** Uning məqsiti adəmlərnə [yaman]
 yolidin yanduruxtur, Insanni təkəbburluktin saklaxtur;
18 Buning bilən [Huda] adəmnin jenini kəz yətməs
 hangdin yandurup, saklaydu, uning həyatini kiliqlinixtin
 kooqdaydu. **19** Yaki bolmisa, u orun tutup yetip qaloqinida
 aqrık bilən, Səngəklirini əz-ara soxuxturup biaram kiliş
 bilən, Tərbiyə kılınıdu. **20** Xuning bilən uning pütün
 wujudi taamdin nəprətlinidu, Uning jeni hərhil nazı-
 nemətlərdin kaqıdu. **21** Uning eti kəzdin yokilip ketidu,
 Əslidə kərünməydiğan səngəkliri bərtüp qikıdu. **22**
 Buning bilən jeni kəz yətməs hangqa yəkin kelidu,
 Həyati həlak kılquqi pərixtilərgə yəkinlixidu; **23** Bırak,
 əgər uning bilən bir tərəptə turidığan kelixtürğüqi bir
 pərixte bolsa, Yəni mingining iqidə birsi bolsa, — İnsan
 balisığa tooqra yolni kərsitip beridığan kelixtürğüqi
 bolsa, **24** Undaқта [Huda] uningqa xəpkət kərsitip: «Uni

hangdin qüxüp ketixtin kütquzup qoyojin, Qünki Mən
nijat-kutuluxқа kapalət aldim» — dəydu. **25** Buning
bilən uning ətliri balilik waqtidikidin yumran bolidu; U
yaxliqioğa qaytidu. **26** U Təngrigə dua qilidu, U xəpkət
qilip uni qobul qilidu, U huxal-huram təntənə qilip Uning
didarini kəridu, Həmdə [Huda] uning həqqaniylikini
əzigə qayturidu. **27** U adəmlər aldida küy eytip: — «Mən
gunah qildim, Toqra yolni burmilioqanmən, Birəq tegixlik
jaza manga berilmidi! **28** U rohimni hangoğa qüxüxtin
kütquzdi, Jenim nurni huzurlinip kəridu» — dəydu. **29**
Mana, bu əməllərninğ həmmisini Təngri adəmnə dəp,
İkki hətta üq mərtəm ayan qilidu, **30** Məksiti uning jenini
hangdin yandurup kütquzuxtur, Uni həyatlik nuri bilən
yorutux üqündur. **31** I Ayup, manga kulak saloqaysən;
Ününgni qikarma, mən yənə söz qilay. **32** Əgər səzliring
bolsa, manga jawab qiliwərgin; Səzligin! Qünki imkaniyət
bolsila mening seni aqliqum bar. **33** Bolmisa, meningkini
anglap oltur; Süküt qilojin, mən sanga danalığınə өгitip
qoyay».

34 Elihu yənə jawabən mundaq dedi: — **2** «I danixmənlər,
səzlimni anglanglar, I təjribə-sawaklik adəmlər, manga
kulak selinglar. **3** Eoqiz taam tetip bakqandək, Kulak
səzning təmini sinap bakidu. **4** Əzimiz üqün nemining
toqra bolidioqanlikini bayqap tallayli; Arimizda nemining
yahxi bolidioqanlikini biləyli! **5** Qünki Ayup: «Mən
həqqaniyduurmən», Wə: «Təngri mening həqqimni
bulap kətkən» — dəydu. **6** Yənə u: «Həqqimgə ziyan
yətküzidioqan, yaloqan gəpni qilixim toqrimu? Həq
asiylikim bolmioqini bilən, manga sanjiloqan oq zəhmigə

dawa yok» — d ydu, 7 Keni, Ayupka ohxaydi jan kim bar?! Uningo a nisbətən baxk larni ha ar tl x su i k nd k addiy ixtur. 8 U k bihlik k lo uqilaro a həmrah bolup y ridu, U rəzillər bilən bill  mangidu. 9 Q nki u: «Adəm Hudadin səyünsə, Bu uningo a he q and k paydisi yok» dedi. 10 Xunga, i danixmənlər, manga k lak selinglar; Rəzillik Təngridin yir kta tursun! Yamanlik Həmmigə Q dirdin neri bolsun! 11 Q nki U ad mning k lo anlirini  zig  kayturidu, Hər bir ad mg   z yoli boyiqə tegixlik nesiwə tapkuzidu. 12 D rh k k t, Təngri he  əskilik k lmaydu, Həmmigə Qədir həkümni hərgiz burmilimaydu. 13 Kim Uningo a y r-zeminni amanət k lo an? Kim Uni pütkül jahanni baxkurux a t yinlidi? 14 U p k t k nglid  xu niyətni kəlsila,  zining Roh ni həm n pisini  zig  kayturuwalsila, 15 Xuan barlik  t igiliri birgə nəpəstin  alidu, Adəmlər topa-qangoşa kaytidu. 16 Sən danixmən bolsang, buni angla! S zlirimning sadasio a k lak sal! 17 Adal tk   q bol uqi h k m s r l mdu? Sən «H mmidin Adil Boləuqi»ni gunah ar bekit ms n?! 18 U bolsa padixa ni: «Yarimas!», M tiw rl rni: «Rəzillər» deg qidur. 19 U n  əmirlərgə he  y z-hatir  k lmaydu, N  baylarni k mb      rdin yukiri k rm ydu; Q nki ularning h mmisini U  z k li bil n yarat andur. 20 K zni yumup a ku   ular  t p ketidu, T n yerimida h lk  r mu t wrinip dunyadin ketidu; Ad mning k lisiz ulu lar elip ketilidu. 21 Q nki Uning n z ri ad mning yollirining  stid  turidu; U insanning bar k d mlirini k r p y ridu. 22 Xunga k bihlik k lo uqilaro a yoxurun ud k he   arang uluk yəktur, Hətta  l mning sayisidimu ular

yoxurunalmaydu. **23** Qünki Təngri adəmlərni aldioğa həküm kılıxka kəltürüx üqün, Ular ni uzunöiqə kəzitip yürüxining həjiti yəktur. **24** U küqlüklərni təkxürüp olturmayla parə-parə kiliwetidu, Həm baxkılarni ularning ornioğa koyidu; **25** Qünki ularning kıləqanliri uningəğa enik turidu; U ularni keqidə əriwetidu, xuning bilən ular yanjilidu. **26** U yamanlarni halayik aldida kaqatlioqandək ularni uridu, **27** Qünki ular uningəğa əgixixtin bax tartқан, Uning yolliridin heqbirini heq ətiwarlimioğan. **28** Ular xundak kılıp miskinlərnin nalə-pəryadini Uning aldioğa kirküzidu, Xuning bilən U ezilgüqilərnin yalwuxuxini anglaydu. **29** U süküttə tursa, kim aqrinip kaxxisun. Məyli əldin, məyli xəhstin bolsun, Əgər U [xəpkitini kərsətməy] yüzini yoxuruwalsa, kim Uni kərəlisun? **30** Uning məqsiti iplaslar həkümranlik kilmisun, Ular əl-əhlini damioğa qüxürmisun degənliktur. **31** Qünki buning bilən ulardin birsi Təngrigə: «Mən təkəbburluk kıləqanmən; Mən tooqrini yənə burmilimaymən; **32** Əzüm bilmiginimni manga əgitip koyoqaysən; Mən yamanlik kıləqan bolsam, mən kayta kilmaymən» — desə, **33** Sən Uning bekitkinini rət kıləqanliğin üqün, U pəkət sening pikring boyiqila insanning kıləqanlirini Əzigə kayturuxi kərəkmu. Mən əməs, sən qarar kılıxın kərəktur; Əmdi bilgənlirini bayan kilsangqu! **34** Əqli bar adəmlər bolsa, Gepimni anglioğan dana kixi bolsa: — **35** «Ayup sawatsizdək gəp kildi; Uning səzliridə əkil-parasəttin əsər yok» — dəydu. **36** Ayup rəzil adəmlərdək jawab bərgənlikidin, Ahioqığə sinalsun! **37** Qünki u öz gunahının üstigə yənə asiylikni

qoxidu; U arimizda [ahənət bilən] qawak qelip, Təngrigə qarxi sözlərni kəpəytməktə».

35 Elihu yənla jawab berip mundak dedi: — **2** «Sən muxu gepingni, yəni «Həkkaniylikim Təngriningkidin üstündür» deginingni toqra dəp qaramsən? **3** Xundak bolqanliqi üçün sən: «Həkkaniylikning manga nemə paydisi bolsun? Gunah qilmioqinimning gunah qilqinimoqə qarioqanda artuqqiligi nədə?» dəp soriding. **4** Özüm sözlər bilən sanga [jawab berəy], Sanga həm sən bilən billə bolqan ülpətliringgə jawab berəy; **5** Asmanlaroqə qarap bakqin; Pələktiki bulutlaroqə səpsaloqin; Ular səndin yukiridur. **6** Əgər gunah qilqan bolsang, undakta Təngrigə qaysi ziyankəxlikni qilalaytting? Jinayətliring kəpəysimu, undakta uningoqə qandak ziyanlarni salalar iding? **7** Sən həkkaniy bolqan təkdirdimu, Uningoqə nemə berələytting? U sening qolungdin nemimu alar-hə? **8** Sening əskilikliring pəkət səndək bir insanoqila, Həkkaniyliking bolsa pəkət insan balilirioqila təsir qilidu, halas. **9** Adəmlər zulum kəpiyip kətkənlikidin yalwuridu; Küqlüklərnin besimi tūpəylidin ular nalə-pəryad kətüridu. **10** Birak heqkim: «Keqilərdə insanlaroqə nahxa ata qiləuqi yaratququm Təngrini nədin izdixim kerək?» deməydu. **11** Uning bizgə əgitedioqini yər-zemindiki haywanlaroqə əgitedioqinidin kəp, Həm asmandiki uqar-qanatlaroqə əgitedioqinidin artuq əməsmu? **12** Ular nalə-pəryad kətüridu, birak rəzil adəmlərnin həkawurlukining təsiri tūpəylidin, Uni Huda ijabət qilmaydu. **13** Bərhək, Təngri kuruk duaəqə kulak salmioqan yərdə, Həmmigə Qadir muxularoqə əhmiyə

bərmigən yərdə, **14** Sən: «Mən Uni kərəlməymən» desəng, [U kəndək kulaq salsun]? Dəwaying tehi Uning aldida turidu, Xunga Uni kütüp turoyin. **15** Birak U hazır [towa kəlix pərsiti berip], Öz oqəzipini tehi təkmiğən əhwalda, Ayup əzining təkəbburlukini bilməmdioqandu? **16** Qünki Ayup quruk gəp üqün aqzini aqқан, U tuturuqsiz sözlərni kəpəytkən».

36 Elihu sözini dawamlaxturup mundaq dedi: — **2** «Meni birdəm səzligili qoysang, Mən yənə Təngriğə wəkalitən kilidioqan səzümning barlıqini sanga ayan kəlimən. **3** Bilimni yiraqlardin elip kəltürimən, Adəmlərni Yaratquqimni həkəkəniy dəp həsəblaydioqan kəlimən. **4** Mening gəpim həkəkətən yaloqan əməstur; Bilimi mukəmməl birsi sən bilən billə bolidu. **5** Mana, Təngri degən uluqdur, Birak U həqkimni kəmsitməydu; Uning qüxinixi qongkurdur, məksitidə qing turidu. **6** U yamanlarni həyat saklimaydu; Birak ezilgənlər üqün adalət yürğüzidu. **7** U həkəkəniylardin kəzini elip kətməydu, Bəlki ularni mənnggügə padixahlar bilən təhttə olturoquzidu, Xundək kəlip ularning mərtiwisi üstün bolidu. **8** Wə əgər ular kixənləngən bolsa, Japaning asaritigə tutuloqan bolsa, **9** Undəkta U ularoqa kəloqanlirini, Ularining itaətsizliklirini, Yəni ularning kərəngləp kətkənlikini əzlirigə kərsətkən bolidu. **10** Xuning bilən U kulaqlirini tərbiyigə eqip koyidu, Ularни yamanlıqtin kəytixka buyruydu. **11** Ular kulaq selip Uningoqa boysunsila Ular [kəloqan] künlirini awatqiliqta, Yillirini huxlukta ətküzidu. **12** Birak ular kulaq salmisa, kəliqlinip dunyadin ketidu, Bilimsiz həlda nəpəstin tohtap

qalidu. **13** Birak kengligə iplaslikni pükkənlər yənıla adawət saklaydu; U ularoqa asarət qüxürgəndimu ular yənıla tilawət kılmaydu. **14** Ular yax turupla jan üzidu, Ularning hayati bəqqiwazlar arisida tügəydu. **15** Birak U azab tartkuqilarni azablardin boloqan tərbiyə arkilik kutkuzidu, U ular har boloqan waqtida ularning kulikini aqidu. **16** U xundak kilip senimu azarning aqzidin kıstangqilıki yok kəng bir yərgə jəlp kiloqan bolatti; Undakta dastihining mayoqa tolduruloqan bolatti. **17** Birak sən hazır yamanlaroqa karitiloqan tegixlik jazalaroqa tolduruloqansən; Xunga [Hudaning] həkümi həm adaliti seni tutuwaldi. **18** Oqəzipingning kaynap ketixining seni mazakqa baxlap koyuxidin huxyar bol; Undakta hətta zor kapalətmu seni kutkuzalmazdu. **19** Yaki baylikliring, Yaki küqüngning zor tirixixliri, Özüngni azab-oqubəttin neri kilalamdu? **20** Keqigə ümid baqlima, Qünki u qaqlada həlk öz ornidin yokilip ketidu. **21** Huxyar bol, əskilikkə burulup kətmə; Qünki sən [kəbihlikni] dərdkə [səwr boluxning] ornida tallioqansən. **22** Mana, Təngri küq-kudriti tüpəylidin üstündur; Uningdək əgətküqi barmu? **23** Kim Uningoqa mangidioqan yolni bekitip bərgənidi? Wə yaki Uningoqa: «Yaman kilding?» deyixkə petinalaydu? **24** İnsanlar təbrikləydioqan Hudaning əməllirini uluqlaxni untuma! **25** Həmmə adəm ularni kərgəndur; İnsan baliliri yiraktin ularoqa karap turidu». **26** « — Bərhək, Təngri uluqdur, biz Uni qüxinəlməymiz, Uning yillirining sanini təxürüp eniklioqili bolmaydu. **27** Qünki U suni tamqilardin xümürüp qikiridu; Ular paroqa aylinip andin yamoqur bolup yaqlidu. **28** Xundak kilip asmanlar [yamoqurlarni]

quyup berip, Insan baliliri üstigə molqilik yaqduridu.

29 Birak kim bulutlarning tokuluxini, Uning [samawi] qedirining gümbür-gümbür kilidioanlikini qüxinəlisun?

30 Mana, U qakmiki bilən ətrapini yoruk kilidu, Həтта dengiz təktinimu yoruk kilidu. **31** U bular arkilik həklər üstidin həküm qikiridu; Həm ular [arkilikmu] mol axlik beridu. **32** U kollirini qakmak bilən tolduridu, Uningoşa uridioşan nixanni buyruydu. **33** [Hudaning] güldürmamisi uning kelidioanlikini elan kilidu; Həтта kalilarmu sezip, uni elan kilidu.

37 Xundak, yürikimmu buni anglap təwrinip ketiwatidu, Yürikim kəpidin qikip ketəy, dedi. **2** Mana anglioşina! Uning hərkirigən awazini, Uning aqzidin qikiwatқан güldürmama awazini angla! **3** U awazini asman astidiki pütkül yərgə, Qakmikini yərning kərigiqə yətküzidu. **4** Qakmaqtin keyin bir awaz hərkirəydu; Öz həyvitining awazi bilən u güldürləydu, Awazi anglinixi bilənla heq ayanmay qakmaklirininu koyuwetidu. **5** Təngri awazi bilən karamət güldürləydu, Biz qüxinəlməydişan nuroşun qaltis ixlarni kilidu. **6** Qünki u qarşa: «Yərgə yaq!», Həm həl-yeşinoşa: «Küqlük yamoşur bol!» dəydu. **7** U barlik insanni əzining yaratқанlikini bilsun dəp, Həmmə adəmninğ kolini bular bilən tosup koyidu; **8** Yawayi həywanlar öz uwisioşa kirip ketidu, Öz qonaləşusida turoşuzulidu. **9** Boran-qapқun kohiqaptin kelidu, Həm soşuқ-zimistan taratқuqi xamallardin kelidu. **10** Təngrining nəpisi bilən muz hasil bolidu; Bipayan sular kətip qalidu. **11** U yənə koyuқ bulutlaroşa mol nəmlik yükləydu, U qakmak kətüridioşan bulutni

kəng yeyip qoyidu. **12** Ular pütkül yər-zemin yüzidə U buyruqan ixni ijra kılıx üqün, Uning yolyorukliri bilən həryakka burulidu. **13** Yaki tərbiyə tayiqi boluxi üqün, Yaki Öz dünyasi üqün, Yaki Öz rəhimdillikini kərsitix üqün U [bulutlirini] kəltüridu. **14** I Ayup, buni anglap qoy, Təngrining karamət əməllirini tonup yetip xük tur. **15** Təngrining bulutlarni kəndək səptə turoquzotqanlikini biləmsən? Uning bulutining qakmikini kəndək qakturidiotqanlikinimu biləmsən? **16** Bulutlarning kəndək kılıp boxlukta muəllək turidiotqanlikini, Bilimi mukəmməl Boluquqining karamətlirini biləmsən? **17** Həy, Uning kəndək kılıp yər-zeminni jənubdiki xamal bilən tinqlandurup, Seni kiyim-keqikingning ottək issitkinini biləmsən? **18** Sən Uningotqə həmrah bolup asmanni huddi kuyup qikarotqan əynəktək, Mustəhkəm kılıp yayotqanmiding?! **19** Uningotqə nemini deyiximiz kerəklikini bizgə əgitip qoyotqin! Karangoqulukimiz tüpəylidin biz dəwayimizni jayida səpkə qoyalmaymiz. **20** Uningotqə «Mening Sanga gepim bar» deyix yahximu? Undək degüqi adəm yutulmay qalmaydu! **21** Əmdi xamallar kelip bulutlarni tarkitiwetidu, Birək bulutlar arisidiki kuyax nuriotqə adəmlər biwasitə qarap turalmaydu. Kuyaxning altun rənggi ximal tərəptinmu pəyda bolidu; Təngrining huzurida dəhxətlik həywət bardur. Həmmigə Qadirni bolsa, biz Uni məhqərliyəlməymiz; Qudriti kaltistur, Uning adaliti uluotq, həqkaniyliqi qongkur, Xunga U adəmlərgə zulum kilmaydu. **24** Xunga adəmlər Uningdin qorqidu; Kənglidə özini dana qaoqlaydiotqanlarotqə U həq etibar kilmaydu».

38 Andin Pərwərdigar qara kuyun iqidin Ayupka jawab berip mundaq dedi: — **2** «Nəsihətni tuturuqsiz sözlər bilən hirələxtürgən zadi kim? **3** Ərkəktək belingni qing baqla; Xunda Mən səndin soray, Andin sən Meni həwərdar qıl! **4** Mən yər-zeminni apiridə kılqinimda, sən zadi nədə iding? Bularni qüxəngən bolsang, bayan kiliwər. **5** Kim yər-zeminning əlqimini bekitkən? — Sən buni bilməmsən? Kim uning üstigə tana tartip əlqigən? **6** Tang səhərdiki yultuzlar billə küy eytixkan waqtida, Hudaning oqulliri huxallıqtin təntənə kılıxkan waqtida, Yər-zeminning ulliri nəgə paturuloqan? Kim uning burjak texini saloqan? **8** Baliyatqudin qikkandək, dengiz süyi besüp qikkanda, Kim uni dərwezilar iqigə bənd kılqan? **9** Mən bulutni dengizning kiyimi kılqanda, Wə kap-karangotu uning zakisi kılqanda, **10** Mən uning üqün pasil kəskən waqıtta, Uni qəkləp baldaklarni həm dərwezilarni saloqanda, **11** Yəni uningə: «Muxu yərgiqə barisən, pasildin etmə, Sening təkəbbur dolqunliring muxu yərdə tohtisun» degəndə, sən nədə iding? **12** Sən tuquloqandin beri səhərnı «Qıq» dəp buyrup bakkanmusən? Sən tang səhərgə əzi qikidiqan jayini kərsətkənmusən? **13** Sən xundak kılıp səhərgə yər yüzining kərinimu yorutkuzup həküm sürgüzüp, Xundakla rəzillərnı titritip yər-zemindin qoqlatquzoqanmusən? **14** Xuning bilən yər-zemin seqiz layoqa besiloqan məhür izliridək əzgətilidu; Kiygən kiyimdək həmmə enik bolidu; **15** Həm xuning bilən rəzillərnı «nur»i ulardin elip ketilidu; Kötürülgən biləklər sundurulidu. **16** Dengizdiki bulaklaroqa səpər kılıp yətkənmusən? Okyanlarning

kəridə mengip bakқанmusən? **17** Өlümning dərważiliri sanga axkarilanoqanmu? Өlüm sayisining dərważilirini kərgənmusən? **18** Əkling yər-zeminning qonglukioqə yətkənmu? Həmmisini bilgən bolsang enik, bayan kıl! **19** Nur turuxluk jayoqə baridioqan yol nədə? Qarangoqulukning bolsa, əsliy orni nədə? **20** Sən [buni bilip] ularni öz qegrasioqə apiralamsən? Ularining əyigə mangidioqan yollarni bilip yetələmsən? **21** Həə, rast, sən bilisən, qünki sən ularning qaoqliridin ilgiri tuoquloqansən, Künliringning sani dərḥəqikət kəptin kəptur! **22** Qar қақılanoqan həzinilərgə kirip kərdüingmu. Möldür ambirlirini kərüp baқtingmu? **23** Bularni azab-oқubətlilik zamanəqə қaldurdum, Jəng wə urux küni üqün təyyarlap qoydum. **24** Qaqmaq degən kəndəq yol bilən yerilidu? Xərk xamili yər yüzidə kəndəq yol bilən tarkətilidu? **25** Yamoqur kəlkünining qüxidioqan қanilini qepip təyyarlioqan kimdu? Güldürməmining qaqmiki üqün yol təyyarlioqan kimdu? **26** Xundəq қilip yamoqur heq adəm yok boləqan yər yüzigə, Heq adəmzatsiz dəxt-bayawanoqə yaqdurulmamdu? **27** Xuning bilən qəlləxkən, quroqəq tupraqlar қandurulidu, Ot-qəp bih urup kəkləp qiqmamdu? **28** Yamoqurning atisi barmu? Xəbnəmnə kim tuoqkəndu? **29** Muz bolsa kimning baliyatқusidin qiqidu? Asmandiki aқ қirawni bolsa kim dunyaoqə kəltüridu? **30** Xu qaoqda su қetip taxtəq bolidu, Qongқur dengizlarning yüzi қetip tutaxturulidu. **31** «Qəlb yultuzlar topi»ning baqlimini baqliyalamsən? Orionning rixtilirini boxitalamsən? **32** «On ikki Zodiak yultuz türkümliri»ni öz pəslidə

elip qiqiralamsən? «Qong Eyik türkümi»ni Küqükliri bilən yetəkliyələmsən? **33** Asmanning qanuniyyətini bilip yetkənmusən? Asmanning yər üstigə süridioqan həkümlirini sən bəlgiləp qoyqanmu? **34** Sən awazingni kətürüp bulutlaroqə yetküzüp, Yamoqur yaqdurup özüngni kıyan-taxqınlaroqə basturalamsən? **35** Sən qaqmaqlarni buyrup öz yolioqə mangduralamsən? Uning bilən ular: «Mana biz!» dəp sanga jawab berəmdü? **36** Adəmning iq-baqrıoqə danalix beqixlap kirgüzgən kimdu? Əkilgə qüxinix qabiliyitini bərgən kimdu? **37** Bulutlarni danalix bilən sanioqan kim? Asmanlardiki su tulumlrini təkidioqan kim? **38** Buning bilən topa-qanglarni katurup uyul kılduroqan, Qalmilarni bir-birigə qaplasturoquzqan zadi kim? **39** «Qixi xir üqün ow owlap yürəmsən, Xir küqüklirining ixtihasini qanduramsən? **40** Ular uwilirida zongziyip yürgən waktida, Qatqallix iqidə turup tuzak qoyup, [sən ularoqə olja berələmsən]? **41** Yemi kəmqil bolup, ezip ketip yirakqa ketip qaloqanda, Baliliri Təngrigə iltija qilip nalə-pəryad kətürgəndə, Taoq qaoqliri həm baliliri üqün yəmni təminligən kimdu?

39 Sən taoqdiki yawa əqkilərnin qaqan tuqidioqanlıqini biləmsən? Jərənlərnin balilioqanlıqini kəzitip baqqanmusən? **2** Ularning boqaz bolqili nəqqə ay bolqanlıqini saniyalamsən? Ularning balilaydioqan waktidin həwiring barmu? **3** Ular kəddini püküp, yetip balilirini tuqidu, Ular əzidiki toloqakni qiqirip taxlaydu; **4** Ularning baliliri küqlinip yetilidu, Ular dalada əsüp, [anisining] yenidin qiqip qaytip kəlməydu. **5** Yawa exəkni dalaqə qoyuwetip ərkinlikkə qiqaroqan kim? Xax

exəkning nohtilirini yexiwətkən kim? **6** Qəl-bayawanni uning əyi kıləqanmən, Xorluknımu uning turaləqusi kıləqanmən. **7** U xəhərning kiykəs-sürənliridin yırak turup uni mazak kılidu; U exəkqining warkirixinımu anglımaydu. **8** U taoqlarnı öz yaylıqım dəp kezidu, Xu yərdiki həmmə gül-giyahni izdəp yüridu. **9** Yawa kala bolsa hizmitınggə kirixkə razi bolamdu? Sening oqurungning yenida turuxkə unamdu? **10** Yawa kalini tana bilən baqlap, tapkə qüxürələmsən?! U sanga əgixip jiləqlarda mengip tirna tartamdu? **11** Uning küqi zor boləqlıki üqün uningə təyinamsən? Əmgikıngni uningə amanət kılamsən? **12** Danliringni əygə kətürüp əkilixni uningə tapxuramsən? «[Danlirimni] haminimoqə yiojıxturidu» dəp uningə ixənəmsən? **13** Təgikux qanatlırini xadlıq bilən kəkıdu, Bırak bular ləyləkning qanat uqliri həm pəylirigə yetəmdu? **14** U tuhumlırini yərgə taxlap qoyidu, Tuhumlirim topida issitilsun, dəydu. **15** Ularning tasadipiy dəsıilip yanjilidıqlıqini, Dalidiki birər həywanning asanla ularni dəsəp-qəyləydiqlıqini untuydu. **16** Balilirini əzining əməstək baqlrini kəttik kılidu; Uning tuqlutining əjri bıkəqə ketidu, Bırak u pisənt kılmiqləndək turidu. **17** Qünki Təngri uni kəm əkil kıləqan, Uningə danalıqni bərmigən. **18** Həlbuki, u yügürüx aldida məydisini yukiriqlə kətürginidə, At həm atlıqlarnı kəmsitip mazak kılidu. **19** Sən atkə küq beqlıqlıqlanmiding? Sən uning boynıqlə yəlpünüp turidıqlan yaylıni kiygüzgənmidıng? **20** Sən uni həywətlık purkuxlıri bilən adəmni kəkutidıqlan, Qekətkidək səkrəydiqlan

kilalamsən? **21** U əxəddiylilik bilən yər tatilap-zohqup, Öz küqidin xadlinip ketidu, Qorallik qoxun bilən jəng qilixka atlinidu. **22** U qorkunqka nisbətən külüpla qoyidu, Heqnemidin qorkmaydu; Qiliqning bisidin u yanmaydu. **23** Okdan, julalik nəyzə, Gərzimu uning yenida xarəxıydu, **24** U yərni aqqıq həm qəzəp bilən yutuwetidu, [jəng] kanayini bir anglapla həyajanlinip qin-qinioqa patmay ketidu. **25** Kanaylarning awazi bilənla u: «Ayhay!» dəydu, U jəngni yirəktin purap bolidu. U sərkərdilərnin tovlaxlirini, jəngqilərnin warkiraxlirini huxallik bilən anglaydu. **26** Sar senin əkling bilən uqamdu, Qanatlırini jənubka qarap kerəmdü? **27** Bürküt buyrukung bilən yukirioqa pərwaz qilip kətürüləmdü, Uwisini yukirioqa salamdu? **28** U qoram taxning üstidə makanlixidu, U taoqning qokkisiyoqa qonidu, Tik qiyanimu turaloqusi kilidu. **29** Xu yərdin u owni paylap baykiwalidu, Kəzliri yirəq-yirəqlərnı kəzıtidu. **30** Uning baliliri qan xoraydu; Əltürülənlər nədə bolsa, u xu yərdə bolidu».

40 Pərwərdigar Ayupka yənə jawabən: — **2** «Həmmigə Qadir bilən dəwalaxidioqan kixi uningə tərbiyə qilməqımu? Təngrini əyibligüqi kixi jawab bərsun!» — dedi. **3** Ayup bolsa Pərwərdigarə qə jawabən: — **4** «Mana, mən heqnemigə yarıməymən; Səngə qandə qə jawab bərləymən? Qolum bilən əqzimni etip gəptin qalay; **5** Bir qətim dedim, mən yənə jawab bərməymən; Xundə, ikki qətim desəm mən qayta səzliməymən» — dedi. **6** Andin Pərwərdigar qara quyun iqidin Ayupka jawab berip mundaq dedi: — **7** «Ərkəktək belinqni qing baqla, Andin Mən səndin soray; Sən Meni həwərdar

kīloqin. **8** Sən dərəcə Məning həkümimni pütünləy
 bīkarəqə kətküzməkqimusən? Sən özüngni həqqəniy
 qilimən dəp, Məni natooqra dəp əyibliməkqimusən? **9**
 Səning Təngrining bilikidək [küqlük] bir biliking barmu?
 Sən Uningdək awaz bilən güldürliyələmsən? **10** Kəni,
 hazır özüngni xan-xərəp həm salapət bilən beziwal!
 Həywət həm kerkəmlək bilən özüngni kiyindürüp, **11**
 Qəzipingning kəhrini qeqip taxliqin, Xuning bilən hər bir
 təkəbburning kəzigə tikilip qarap, Andin uni pəsləxtürgin.
12 Rast, hər bir təkəbburning kəzigə tikilip qarap, Andin
 uni boysunduroqin, Rəzilləni öz ornida dəssəp yər bilən
 yəksan qıl! **13** Ularni birgə topioqə kəməp qoy, Yoxurun
 jayda ularning yüzlini kepən bilən etip qoyoqin; **14**
 Xundək qilalisang, Mən seni etirap qilip mahtayməni,
 «Ong qolung özüngni qutkuzidu!». **15** Mən səning bilən
 təng yaratqan begemotni kərup qoy; U kalidək ot-
 qəp yəydu. **16** Mana, uning belidiki küqini, Qorsək
 muskulliridiki qudritini hazır kərup qoy! **17** U quyruqini
 kedir dərilihək egidu, Uning yotiliridiki singirliri bir-
 birigə qing tokup qoyuloqan. **18** Uning səngəkliri mis
 turubidəktur, Put-qolliri təmür qoqmaqloqə ohxaydu.
19 U Təngri yaratqan janiwarlarning bexidur, Pəqət uning
 Yaratqusila uningə Öz qiliqini yəqinlaxturalaydu. **20**
 Taoqlar uningə yeməklək təminləydu; U yərdə uning
 yenida daladiki hər bir həywanlar oynaydu. **21** U sədəpgül
 dərəhlikining astida yatidu, Qomuxluk həm sazlikning
 salkinida yatidu. **22** Sədəpgülləklər öz sayisi bilən uni
 yapidu; Əstəngdiki tallar uni orap turidu. **23** Qara, dərya
 texip ketidu, birək u həq hədukmaydu; Hətta İordandək

bir daryamu uning aqzioqa erkəxləp urulsimu, yənıla hatirjəm turiweridu. **24** Uning aldioqa berip uni tutkili bolamdu? Uni tutup, andin burnini texip qülük ötküzgili bolamdu?

41 Lewiatanni qarmaq bilən tartalamsən? Uning tilini aroqamqa bilən [baqlap] basalamsən? **2** Uning burnioqa qomux qülükni kirgüzəlämsən? Uning engikini tēmür nəyzə bilən texələmsən? **3** U sanga arqa-arkidin iltija qilamdu? Yaki sanga yawaxlik bilən söz qilamdu? **4** U sən bilən əhdə tüzüp, Xuning bilən sən uni mənggü malay süpitidə qobul qilalamsən? **5** Sən uni quxqaqni oynatqandək oynitamsən? Dedəkliringning hüzuri üqün uni baqlap qoyamsən? **6** Tijarətgilər uning üstidə sodilixamdu? Uni sodigərlərgə bəlüxtürüp berəmdü? **7** Sən uning pütkül terisigə atarnəyzini sanjiyalamsən? Uning bexioqa qanggak bilən sanjiyalamsən?! **8** Qolungni uningə birlə təgküzgəndin keyin, Bu jəngni əsləp ikkinqi undək qiləuqi bolmaysən! **9** Mana, «[uni boysundurimən]» degən hərəkəndək ümid bihudiliktur; Hətta uni bir kərüplə, ümidsizlinip yərgə qarap qalidu əməsmü? **10** Uning jeniqa tegixkə petinalaydioqan həqkim yoxtur; Undəkta Mening aldimda turmaqqi boləqan kimdur? **11** Asman astidiki həmmə nərsə Mening tursa, Mening aldiməqa kim kelip «manga tegixlikini bərginə» dəp bəqqən ikən, Mən uningəqa qayturuxkə tegixlikmu? **12** [Lewiatanning] əzaliri, Uning zor küqi, Uning tüzüluxining güzəlliki tooqruluk, Mən süküt qilip turalmaymən. **13** Kim uning sawutluk tonini salduruwetəlisun? Kim uning qox engiki iqigə kiriwalalisun? **14** Kim uning yüz dərwazilirini

aqalalisun? Uning qixliri ətrapida wəhimə yatidu. **15** Qasirəklirining səpliri uning pəhridir, Ular bir-birigə qing qaplasturuləanki, **16** Bir-birigə xamal kirməs yekın turidu. **17** Ularning hər biri öz həmrəhlirioğa qaplastıqandur; Bir-birigə ziq yepixturuləan, heq ayrılmastur. **18** Uning qüxkürüxliridin nur qaknaydu, Uning kəzliri səhərdiki kəpəktəktur. **19** Uning əqzidin otlar qikip turidu; Ot uqkunliri səkrəp qikidu. **20** Komux gülhanəğa koyəan kəynawatkan kəzəndin qikkan hərdək, Uning burun təükidın tütün qikip turidu; **21** Uning nəpisi kəmərləni tutaxturidu, Uning əqzidin bir yalkun qikidu. **22** Boynida zor küq yatidu, Wəhimə uning əldida səkrəxip oynaydu. **23** Uning ətliri kət-kət birləxtürülüp qing turidu; Üstidiki [kəsirəkliri] yepixturulup, midirlimay turidu. **24** Uning yüriki bəəyni taxtək mustəhkəm turidu, Hətta tüğmənniğ əsti təxidək məzmət turidu. **25** U ornidin kəzoğalsə, palwanlarmu kərkup kalidu; Uning toloqinip xəwkunlixidin ələkzadə bolup ketidu. **26** Birsı kəliqni uningə təgküzsimu, heq ünümi yok; Nəyzə, atərnəyzə wə yəki qənggək bolsimu bəribir ünümsizdur. **27** U təməurni samandək, Misni por yəoəəqtək qəoqlaydu. **28** Okya bolsa uni kərkətip kəqkuzəlməydu; Səloğa taxliri uning əldida pəhaləğa əylinidu. **29** Tokməklərmu pəhəldək heqnəmə hesablanməydu; U nəyzə-xəxbərniğ tənglinixigə kərap külüp koyidu. **30** Uning əsti kəismi bolsa ətkür səpal parqiliridur; U lay üstigə qəng tirna bilən tatilioəandək iz kəlduridu. **31** U dengiz-okyanlarni kəzəndək kəynitiwetidu; U dengizni kəzəndiki məlhəmdək warəxətidu; **32** U mənğsa mənğəan yəli parkiraydu;

Adəm [buzoʻunlarni kərüp] qongkur dengizni ap’aq qaqlik boway dəp oylap qalidu. **33** Yər yūzidə uning təngdixi yoxtur, U heq qorqmas yaritiloʻan. **34** U bōyūklərnıng həkəndikioʻa [jūr’ət bilən] nəzər selip, qorqmaydu; U barlik məoʻrur həywanlarning padixahidur».

42 Ayup Pərwərdigarəʻa jawab berip mundak dedi:

— **2** «Həmmə ixni qılalaydioʻiningni, Həkəndak muddiayingni tosiwaləʻili bolmaydioʻinini bildim! **3** «Nəsihətni tuturukʻsiz səzlər bilən hirələxtürgən kim?» Bərħək, mən əzüm qūxənmigən ixlarni dedim, Mən əqlim yətməydioʻan tilsimat ixlarni eyttim. **4** Anglap bakqaysən, səzləp berəy; Mən Səndin soray, Sən meni həwərdar qiloʻaysən. **5** Mən kulikim arkilik həwiringni anglioʻanmən, Birak hazır kəzüm Seni kəriwatidu. **6** Xuning üqün mən əz-əzümdin nəprətlanimən, Xuning bilən topa-qanglar wə küllər arisida towa qildim». **7** Pərwərdigar Ayupkə bu səzlərnı qiloʻandın keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Temanlik Elifazəʻa mundak dedi: — «Mening oʻəəzipim sanga həm ikki dostungəʻa qarap qozəʻaldi; qünki silər Mening toʻqramda Əz kulum Ayup toʻqra səzligəndək səzlimidinglar. **8** Birak hazır əzünglar üqün yəttə torpak həm yəttə qoʻqkərnı elip, kulum Ayupning yenioʻa berip, əz-əzünglar üqün kəydürmə qurbanlik sununglar; kulum Ayup silər üqün dua qilidu; qünki Mən uni qəbul qilimən; bolmisa, Mən əz nadanlikliringlarnı əzünglarəʻa qayturup berəy; qünki silər Mening toʻqramda kulum Ayup toʻqra səzligəndək toʻqra səzlimidinglar». **9** Xuning bilən Temanlik Elifaz, Xuhalik Bildad wə Naamatlik Zofar üqəylən berip

Pərwərdigar ularoşa deginidək kildi; həmdə Pərwərdigar Ayupning duasini qəbul kildi. **10** Xuning bilən Ayup dostliri üçün dua kiliwidi, Pərwərdigar uni azab-qiynqılıqliridin qayturup, əsligə kəltürdi; Pərwərdigar Ayupqa burunqidin ikki həssə kəp bərdi. **11** Xuning bilən uning barlıq aka-uka, aqa-singil wə uningoşa ilgiri dost-aşınə bolğanlarning həmmisi uning yenioşa kəldi. Ular uning əyidə olturup uning bilən billə tamaklandı; uningoşa həsdaxlıq kiliqip, Pərwərdigar uningoşa kəltürgən barlıq azab-okubətlər toqrisida təsəlli berixti; həmdə hər bir adəm uningoşa bir tənnggidin kümüx, birdin altun halka berixti. **12** Pərwərdigar Ayupqa keyinki künliridə burunqidin kəprək bəht-bərikət ata kildi; uning on tət ming qoyi, altə ming təgisi, bir ming qoxluk kalisi, bir ming mada exiki bar boldi. **13** Uningdin yənə yəttə oqul, üç qiz tuquldi. **14** U qizlirining birinqisining ismini «Yemimah», ikkinqisining ismini «Kəziyə», üçinqisining ismini «Kərən-hapuk» dəp qoydi. **15** Pütkül zeminda Ayupning qizliridək xunqə güzəl qizlarni tapkili bolmaytti; atisi ularni aka-ukiliri bilən ohxax mirashor kildi. **16** Bu ixlardin keyin Ayup bir yüz kırık yıl yaxap, öz oqullirini, oqullirining oqullirini, hətta tətinqi əwladkıqə, yəni əwrlirininu kərgən. **17** Xuning bilən Ayup yaxinip, künliridin qanaət tepip aləmdin etti.

Zəbur

1 Rəzillərnin gepi boyiqə mangmaydioqan, Gunahkarlarning yolida turmaydioqan, Məshirə kילוquqining ornida olturmaydioqan adəm bəht tapur!
2 Uning hursənliki pəkət Pərwərdigarning təwrat-kanunidilidur; U Pərwərdigarning kanunini keqə-kündüz seqinip oylaydu. **3** U huddi erik boyiqə tikilgən, Öz pəslidə mewisini beridioqan, Yopurmaklıri solaxmaydioqan dərəhtəktur; U nemila kilsa ronak tapidu.
4 Rəzil adəmlər bolsa undak bolmas; Ular huddi xamal uquriwətkən tozandəktur. **5** Xuning üqün rəzillər sorak künidə tik turalmaydu, Gunahkarlar həkəkaniylarning jamaitidə heq bexini kətürüp turalmaydu. **6** Qünki Pərwərdigar həkəkaniylarning yolini kəngligə pükkən; Rəzillərnin yoli bolsa yokilidu.

2 Əllər nemixka quqan salidu? Nemə üqün həklər bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **2** Dunyadiki padixahlar səpkə tizilip, Əməldarlar qara niyət əylixip, Pərwərdigar wə Uning Məsihi bilən qarxilixip: — **3** «Ularning qəklimilirini qerüwetəyli, Ularning asarətlirini buzup taxlayli!» — deyixidu. **4** Asmanda olturoquqi külidu, Rəb ularni mazak kilidu; **5** Həm aqqıqida ularqə səzləp, Qəhri bilən ularni wəhimigə selip: — **6** «Əzüm bolsam Zionda, yəni mukəddəs teqimda, Əzüm məsih kילוqan padixahni tiklidim». **7** «Mən [ərxniki] pərmanni jakarlaymənki, Pərwərdigar manga: — «Sən Mening oqlum; Əzüm seni bügünki kündə tuquldurdum; **8** Məndin sora, Mən sanga miras boluxka əllərnə, Təəllukung boluxka yər yüzini qət-qətlirigiqə berimən; **9** Sən təmür tayak bilən ularni

bitqit kiliwetisən; Sapal qinini kukum-talkan qiləandək, sən ularni parə-parə kiliwetisən» — dedi». **10** Əmdi, həy padixahlar, əkildar bolunglar! Jahandiki sorəqilar sawək elinglar; **11** Pərwərdigardin kərkux bilən uning hizmitidə bolunglar; Titrək iqidə huxallininglar! **12** Ooqulning əzəzipining kəzoqalmasliki üqün, Uni səyünglar; Qünki uning əzəzipi səlla kəynisa, Yolunglardila həlak bolisilər; Uningəya tayanəanlar nəkədər bəhtliktur!

3 Dawut əz ooqli Abxalomdin kəqip yürəgən künlərdə yazəan küy: — I Pərwərdigar, meni kistawatkanlar nəkədər kəpiyip kətkən, Mən bilən kərxilixiwatkanlar nemidegən kəp! **2** Nuroqunlar mən toqruluk: — «Hudadin uningəya həq nijat yəktur!» deyixiwatidu. (Selah) **3** Birək Sən, i Pərwərdigar, ətrapimdiki kəlkəndursən; Xan-xəripim həm bəximni yəligüqidursən! **4** Awazim bilən mən Pərwərdigarəya nida kəlimən, U mukəddəs teəqidin ijabət beridu. (Selah) **5** Mən bolsam yattim, uhlidim; Oyoqandim, qünki Pərwərdigar manga yar-yələk bolidu. **6** Meni kərxap səp tüzgən tükənligən adəmlər bolsimu, Mən ulardin kərkəymən! **7** I Pərwərdigar, ornungdin tur! Meni kətküz, i Hudayim! Mening barlik düxmənlimning təstikigə saləqaysən; Rəzillərnin qixlirini qəkiwətkəysən! **8** Nijatlik bolsa Pərwərdigardindur; Bərikiting Əz həlkəngdə bolsun! (Selah)

4 Nəəmiqilərnin bəxiəya tapxurulup, tarlik sazlar bilən oqulsun dəp, Dawut yazəan küy. — Mən nida kələqinimda, manga jawab bərgəysən, I manga həkkəniylikim ata kələquqi Huda! Bəsim astida kələqanda Sən meni

kəngriqilikka qikarding; Manga mehır-xəpkət kərsitip,
duayimni angla! **2** I insan baliliri, silər mening xan-
xəripimni qaqanoqıqə ahanətkə qaldurısılər? Qaqanoqıqə
bihudilikni səyüp, Yaloqanni izdəp yürısılər? (Selah) **3**
Birək xuni bilip qoyunglarki, Pərwərdigar ihlasmənlərni
Əzigə has qıloqan; Mən Uningoqa nida qıloqinimda,
Pərwərdigar anglaydu. **4** Aqqıqlarə berilip, gunah
qılmanglar; Əz ornunglarda yetip, qəlbınglarda qongkur
oylinip, Süküt qilinglar. (Selah) **5** Həqqaniylik bilən
qurbanlıqlarni qilinglar, Wə Pərwərdigarə tayininglar.
6 Kəp həlk; — «Kim bizgə yaxxilik kərsitəlisun?» —
dəp sorimaqta; Jamalingning nuri üstimizgə qüxsun,
i Pərwərdigar! **7** Axlik wə yengi xarabliri molqilik
boloqanlarning huxallıqıdinmu, Mening qəlbimni bəkrək
huxallıqka toldurdung. **8** Mən yatay, həm hatırjəmlıktə
uhliwalay; Qünki meni bihətərlikdə yaxatquqi pəkətlə
Sən, i Pərwərdigar!

5 Nəqmiqılərnıng bexioqa tapxurulup, nəylər bilən
oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — Mening səzlirimgə
qulək saləqaysən, i Pərwərdigar, Mening aqliriməqa
kəngül bəlgəysən. **2** Kətürgən pəryadlirimni angla,
mening Padixahım, mening Hudayım, Qünki sangila
dua qilimən. **3** I Pərwərdigar, səhərdə Sən awazimni
angləysən; Mən səhərdə əzümni Sanga qaritimən,
Yukirioqa kəz tikimən. **4** Qünki Sən rəzillıktin huzur
aloquqi ilah əmədsursən; Yamanlık hərgiz Sən bilən billə
turmaydu. **5** Poqi-təkəbburlar kəzüng aldida turalmaydu;
Qəbihlik qıloquqılərnıng həmmisi Sanga yirginqlıktur.
6 Yaloqan səzligüqılərnıng həmmisini həlak qilisən;

Pərwərdigar qanhor, aldamqi kixilərgə nəprət kılur. **7** Biraq mən bolsam, mehri-xəpkitingning kəngriqilikidin öyünggə kirimən; Sanga boləjan əyminixtin mukəddəs ibadəthanangoja karap səjdə kılımən; **8** Meni eq kərgənlər tūpəylidin Əz həkkəniyliking bilən meni yetəkligəysən, i Pərwərdigar; Yolungni aldimda tüz kıləjin. **9** Qünki ularning aqzida heqkəndə səminiylik yoxtur; Ularning iqqi dunyasi bolsa pasikliktur, Ularning galliri eqiləjan kəbridək sesiktur, Ular tili bilən huxamət kiliwatidu. **10** Ularning gunahini bekitkəysən, i Huda; Ular öz pilanliri bilən əzliri mollak atsun; Ular ni əzlirining nuroqunliəjan itaətsizlikliri bilən həydəp qikəroqaysən; Qünki ular Sanga asiylik kildi. **11** Xundək kıləjanda Sanga tayanəjanlarning həmmisi xadlinidu; Ular mənggü xadlik bilən təntənə kilidu; Sən ularni qoşdaysən; Səning namingni səyğənlər səningdin yayraydu. **12** Qünki Sən, i Pərwərdigar, həkkəniy adəmgə bəht ata kilisən; Uni xapaiting bilən kəlkan kəbi oraysən.

6 Nəqməqilərləning bəxiəja tapxurulup, tarlik sazlar həm səkkiz tarlik arfa bilən oqulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigar, qəziping tutkanda meni əyiblimə; Kəhring kəlgəndə meni ədəplimə. **2** Manga xapaət kıləjin, i Pərwərdigar, qünki mən zəiplixip kəttim; I Pərwərdigar, meni sakaytkin, qünki mening ustihanlirim wəhimigə qüxti. **3** Mening jenim dəhxətlik dəkkə-dükkigə qüxti; I Pərwərdigar, qəqanoqiqə xundək bolidu? **4** Yenimoja kayt, i Pərwərdigar, jenimni azad kıləqaysən, Əzgərməs muhəbbiting üqün meni kütquzəjin. **5** Qünki əlümdə bolsa Sanga seəjinxlar yox; Təhtisarada kim

Sanga tæxækkürlærni eytsun? (Sheol h7585) **6** Mening ulı tartıxlirimdin maıdudurum qalmidi; Tün boyı orun-körpämni kılqäk kılımän; Yaxlırim bilän kariwıtimni qektürimän. **7** Därdlärdin közüm hirälixip kätti; Barlık küxändilirim tüpäylidin közüm kardin qıkiwatidu. **8** I kəbihlik kılıuqılar, həmminglar mändin neri bolunglar; Qünki Pərwərdigar yiqıa awazimni anglidi. **9** Pərwərdigar tilawitimni anglidi; Pərwərdigar duayimni ijabət kılidu; **10** Düxmənlirimning həmmisi yərgə qarap qalidu, ular zor parakəndiqilikke duqar bolidu; Tuyuksiz kəynigə yenip hijaləttə qalidu.

7 Dawutning «Xiggaon»i: — Kux isimlik bir Binyaminlikning söliri toqruluk eytkan küyi: — I Pərwərdigar, mening Hudayim, mən Sanga tayandim; Ulardin biri xirdək meni titma-titma kiliwətmisun, Qutkuzıuqi yoklukidin paydilinip meni eziwətmisun, Meni barlık qoqlıuqılardın qutkuzıqın, Ulardin halas kılqın; **3** I Pərwərdigar Hudayim, əgər qolumda kəbihlik kılqan bolsam, əgər xundak kılqan bolsam: — **4** Əgər mən bilən inak etküqigə yamanlık kayturuqan bolsam, — (Əksiqə mən bilən bikardin-bikar düxmənləxkənnimu qutkuzdum) — **5** — Undakta, düxmən meni qoqlap tutuwalsun, U jenimni qəyləp yər bilən yəksan kılusun, Xəhritimni tuprakka kəmsun! **6** I Pərwərdigar, qəziping bilən ornungdin turoqın, Meni əzgənlərnin kəhrigə takabil turuxka kəddingni ruslıqın, Wə mening üqün oyoqanoqın; Sən sot wə həkümni bekitkənidingıu! **7** Həlklərdin bolıqan jamaət ətirapingıa olixidu; Sən ular üqün pələktiki ornungıa kaytip barıqaysən. **8**

Pərwərdigar həklərnin üstidin həküm qikiridu; I
Pərwərdigar, öz həkəkəniylikim boyiqə, Wə özümdə
boləjan duruslikim boyiqə, Manga həküm qikəroəysən. **9**
Ah, rəzillərnin yamanliki ahirlaxsun! Həkəkəniy adəmnin
qing turəuzəroəysən; I, adəm kəlbirini həm iqlirini
sinioquqi həkəkəniy Huda! **10** Menin qəlkənim bolsa,
Durus niyətlilərnin kətqəzəroqu Hudadidur; **11** Huda adil
sətkidur, U kün boyi gənəhtin rənjiydioəjan İlahtur; **12**
Birsi [yaman] yolidin yənmisa, U qiliqini biləydu, Ya
oqini tartip bətləp qoyidu. **13** Xundək adəmlər üqün
U əlüm qorallirini təyyarlidi; U oqlirini kəydürgüqi oq
qildi. **14** Mana, muxundək kixilər toloəqta kəbiqlik
tuəmaqqi, Uning boyida qəloqini yamanliktur; Uning
tuəqini bolsa sahtilikdur. **15** U bir orini kolap, uni
qongqur qildi; U əzi kolioəjan orioə yikilip qüxti. **16**
Əzining yamanliki bəxiə qəytip kelidu, Əz zorəwanliki
bolsa öz üstigə qəytip qüxidu. **17** Mən Pərwərdigarni
həkəkəniyliki bilən mədhiyələymən, Həmmidin yuqiri
turəuqi Pərwərdigərnin nəmini yəngritip, küy qilip
eytimən.

8 Nəəmiqilərnin bəxiə tapxurulup, «Gittif»ta
orunlansun dəp, Dawut yazəjan küy: — I, Əz həywəngni
asmanlardinmu yuqiri tikligən Pərwərdigar Rəbbimiz,
Pütkül yər yüzidə nəminə xunqə xərəplikdur! **2**
Əz rəqiblirinin tüpəylidin, Duxmən wə kisasqilərnin
əqzini etixkə, Bowəqlar wə əmgüqilərnin əqzidin
küq tiklidingsən. **3** Mən barməqlirinin yəsiəqini
boləjan asmanlirinoəja, Sən məzmüt bekitkən ay-
yultuzlarəja qərioqinimda, **4** Sən insənni seəqinidikənsən,

Əmdi adəm degən nemə idi? Sən uning yenioğa kelip
yoklaydikənsən, İnsan balisi qanqilik nemə idi? **5** Qünki
Sən uning ornini pərixtilərningkidin azoqinə təwən
bekittingsən, Sən uningə xan-xərəp wə xəhrətlərni
taj kilip bərding. **6** Uni qolungning yasioqanlirini idarə
kilixқа tikliding; Sən barliq nərsilərni uning puti astioğa
qoyqənsən, **7** Jümlidin barliq qoy-kalilar, Daladiki barliq
janiwarlar, **8** Asmandiki uqar-qanatlar, Dengizdiki beliklar,
Dengizlarning yolliridin ötküqilərnin barliqini puti
astioğa qoydung. **9** I Pərwərdigar Rəbbimiz, pütkül yər
yüzidə naming nemidegən xərəplik-hə!

9 Nəqmiqilərnin bexioğa tapxurulup, «Mut-Labbən»
degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: — Mən
Sən Pərwədigarni pütün qəlbim bilən mədhıyələymən;
Mən Sənin qıloğan barliq karamətlirini bayan qılay; **2**
Mən Səndin huxal bolup xadlinimən; Sənin namingni
nahxa qilip eytimən, i Həmmidin Aliy! **3** Mənin
düşmənlirimning kəynigə yenixliri bolsa, Dəl ularning
sənin didaring aldida yiqilip, yökilixidin ibarət bolidu. **4**
Qünki Sən mənin həkkim həm dəwayimni soriding; Sən
təhtkə olturup, həkkaniylarqə sotliding. **5** Sən əllərgə
tənbih berip, rəzillərni həlak qilding; Sən ularning namini
mənggügə eqürüwətkənsən. **6** I düşminim! Həlakətlirini
mənggülik boldi! Sən xəhərlirini yulup taxliwəttin,
Həttə ularning namlirini yökəp kətti; **7** Birə Pərwədigar
mənggügə olturup [həkülüm süridu]; U Öz təhtini sot kilixқа
təyyarlap bekittən; **8** Aləmni həkkaniylik bilən sot qıloquqi
Udur; Həklərnin üstidin U adillik bilən həkülüm qikiridu;
9 Həm U Pərwədigar ezilgüqilərgə egiz panah, Xundakla

azablik künlərdə egiz panahdur. **10** Namingni bilgənlər
bolsa Sanga tayinidu; Qünki Sən, i Pərwərdigar, Əzüngni
izdigənləni hərgiz taxlıoqan əməssən. **11** Zionda turoquq
Pərwərdigarə küyləni yangritinglar! Uning kılənlirini
həklər arisida bayan kilinglar; **12** Qünki [təkülgən]
qanning sorikini kıləuqi udur, U dəl xundak kixiləni
əsləydu, Har kılənlərlə nələ-pəryadlirini U untuqan
əməs. **13** Manga xəpkət kərsətkin, i Pərwərdigar, Mening
əqmənlərdin kərgən horluklirimə nəzər saləinki,
Meni əlüm dərwaziliri aldidin kətürgəysən; **14** Xundak
kıləanda mən Zion qızining dərwazilirida turup, Sanga
təlluk barlik mədhiyəni jakarlaymən; Mən niyatlik-
kətəzuxungda xadlinimən. **15** Əllər bolsa əzliri kıləoqan
orioqə əzliri qüxüp kətti, Əzliri yoxurup kəyoqan torəqə
puti kəpsilip kəldi. **16** Pərwərdigar qikəroqan həkəmi
bilən tonular; Rəzil adəmlər əz kəlidə yasioqini bilən ilinip
kəldi. Higgaon (Selah) **17** Rəzillər, Yəni Hudani untuqan
barlik əllər, Yandurulup, təhtisaraəqə taxlinidu. (Sheol
h7585) **18** Qünki namratlar mənggüə əstin qikəriləydu;
Məminlərlə ümidi mənggü əqməy, turiweridu. **19** I
Pərwərdigar, ornungdin turoqin; Adəm balilirining qəlibə
kəlixioqə yol qəymioqin; Həzurung aldidə barlik əllər
sotlansun. **20** Uləni dəkkə-dükkigə qüxür, i Pərwərdigar;
Əllər əzlirini biz pəkət adəm baliliri halas, dəp bilsun!
(Selah)

10 Nemixka, i Pərwərdigar, yirəktə turisən? Nemixka
azablik künlərdə əzüngni yoxurisən? **2** Rəzil adəmlər
təkəbburluqi bilən əjiz məminləni tap basturup kəqləp
yüridu; Ular əzliri tapqan hiylilər bilən ilinip, bablinidu. **3**

Qünki rəzillər öz arzu-həwəsliri bilən mahtinidu; Aq közlər
üqün bəht tiləydu; Pərwərdigarni bolsa kəzigə ilmaydu. **4**
Ular qirayidin həkawurluk yaqdurup, Hudani izdiməydu;
Ular barlıq hiyallirida: «Həqbir Huda yoktur!» dəydu. **5**
Ularining yolliri həmixə rawan bolidu; Sening həkümliring
ularning nəziridin yırak wə üstün turidu; Ularining
rəqibləri bolsa, ularə qarap «tüfi!» dəp mazaq kılıdu. **6**
[Rəzil adəm] kənglidə: «Mən həq təwrənməy turiwerimən!
Dəwrdin-dəwrgə həq muxəkkətkə uqrimaymən» —
dəydu. **7** Uning aqzi qarəax, aldamqilik həm zuluməya
toloqan; Tili astida əskilik wə kəbihlik yatidu. **8** U
məhəllilərdə yoxurunqə marap olturidu; U pinhan
jaylarda gunahsızlarni ɵltürüwetidu; Kɵzliri yoksullarni
kɵzləydu; **9** U qatqallikida yatqan xirdək yoxurunqə
paylap yatidu; U məminlərnı tutuwelıx üqün yoxurunqə
marap yatidu; Məminlərnı tutuwelip, ularni ɵz torioya
qüxüridu. **10** [Yoksullar] ezilidu, pükülıdu; Dərdmənler
uning yawuzlukliri bilən yikilidu. **11** U kənglidə: «Təngri
buni untup qaldı, U yüzini yepiwelip, qarimaydu; Buni
hərgiz kɵrməydu» — dəydu. **12** Ornungdin turəqin,
ı Pərwərdigar; I Təngrim, qolungni kɵtürgin; Ezilgən
məminlərnı untuma! **13** Rəzil adəm nemixka [Sən]
Hudani kəzigə ilmaydu? U kənglidə: «[Huda] buni
sürüxtürməydu!» — dəydu. **14** Sən buni kərgənsən;
Sən ɵz qolung bilən yamanlıq həm zulumni ɵzlırigə
qayturux üqün, ɵzüng bularni kɵzləp yürisən; Dərdmənler
ɵzlırini Sanga amanət kılıdu; Qünki Sən yetim-yesirlərgə
yar-yələk bolup kəlgənsən; **15** Rəzil, yaman adəmning
bilikini sunduruwətkəysən; Uning rəzillikini birmubir

sürüxtürüp, üzül-kesil yokatqaysən. **16** Pərwərdigar əbədil'əbədgigə padixahdur; [Imansız] əllər bolsa [Pərwədigarning] zeminidin yokılar. **17** Pərwərdigar, Sən ajiz məminlərnin armanlirini anglaysən; Ularning dilini tok kilisən; **18** Yetim-yesirlər wə ezilgüqilər üqün adalətni yaklap, Yər yüzidiki insanlarning [ajiz-məminlərgə] qaytidin wəhimə saləquqi bolmasliki üqün, Qulikingni ding tutisən.

11 Nəşmiqilərnin bexioğa tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Pərwədigarni baxpanahim kildim; Əmdi silər kəndəkmə mənə: «Kuxtək öz təşingəyə uqup kəq! **2** Qünki mənə, rəzillər kəmməni tartip, Qərangəquluktin kəngli durusləyə kəritip atmakqi bolup, Ular oqni kəriqkə selip kəydi; **3** «Ullar həlak kəlinə, Əmdi həkəkəniylər nəmimə kəilər?»» — dəwətilər? **4** Pərwərdigar Əzining mukəddəs ibadəthənisididur, Pərwədigarning təhti asmanləridur; U nəzər salidu, Uning səzgür kəzliri insan balilirini kəzitip, sinaydu. **5** Pərwərdigar həkəkəniy adəmməni sinaydu; Rəzillərgə wə zorəwənləkkə huxtarləyə u iq-iqidin nəprətlinidu. **6** U rəzillərgə kəpkanlar, ot wə günggürtni yəqəduridu; Pizəqirim kizik xəmal ularning kədəhədikə nəsəwisi bolidu. **7** Qünki Pərwərdigar həkəkəniydu; Həkəkəniylik Uning əmrəkədu; Kəngli duruslar Uning didərinə kəridu.

12 Nəşmiqilərnin bexioğa tapxurulup, xəminə bilən oqulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Qutkuzəyəsən, Pərwərdigar, qünki ihləsmən adəm tügəp kətti; Adəmlər ərisidin sadik məminlər əyayip boldi. **2** Hərbərsi öz yəkənlirəyə yələqən əytidu; Huxəmətqi ləwərdə,

alikhöngüllük bilän sözlixidu. **3** Pärwərdigar barlik huxaməti ləwlərni, Həkwurlarqə sözləydiqan tilni kesiwətkəy! **4** Ular: «Tilimiz bilän qəlibə qilimiz; Ləwlimiz bolsa özimizningkidur; Kim bizgə Rəb bolalisun?» — dəydu. **5** «Ezilgüqi ajizlarni başkan zulum wəjidin, Miskinlərnin aqızarlırı wəjidin, Həzirlə ornumdin turay» — dəydu Pärwərdigar, «Mən ularqə, ular zarıqıp kütken azadlıqni yətküzimən». **6** Pärwərdigarning sözliri bolsa sap sözlərdur; Ular yəttə qetim saplasturuloqan, Sapal qazanda tawlanoqan kümüxtəktur. **7** Sən Pärwərdigar, ularni saqlaysən; Sən [məminlərni] muxu dəwrdin mənngügə qoqdaysən; **8** [Qünki] rəzil adəmlər həryanda qadiyip yürüxidu, Pəskəxlik insan baliliri arisida aliyjanablik dəp mahtalmakta!

13 Nəqmıqılərnin bexioqə tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — I Pärwərdigar, qaqanoqıqə? Sən meni mənngügə untumsən? Qaqanoqıqə didaringni məndin yoxurisən? **2** Qaqanoqıqə hər küni qayoturup, qəlbimdə? Qaqanoqıqə duxminim məndin xadlinip qalib yüridu? **3** Manga qara, manga jawab bərgin, i Pärwərdigar Hodayim! Əlüm uyqusi meni besip kəlgüqə, Kəzümni yorutqaysən, **4** Duxminimning: «Mən küqiyip uning üstidin qəlibə qildim» deməsliki üqün, Rəqıblirim səntürülgənlikimni kərüp xadlanmaslıqi üqün, [kəzümni yorutqaysən]! **5** Birəq mən bolsam Sənin əzgərməs muhəbbitinggə özümni tapxurdum; Yürikim Sənin nıjatlıqingdin xadlinidu; **6** Mən Pärwərdigarqə nahxa eytimən; Qünki U manga zor məhribanlıqni kərsətti.

14 Nəşmiqilərnin bexioğa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoğan küy: — Əhmək kixi kənglidə: «Həqbir Huda yok» — dəydu. Ular qiriklixip, Yirginqlik kəbihlikni kixiti; Ularınin iqidə meħribanlik kəloquqi yoktur; **2** Pərwərdigar əxtə turup, adəm balilirini kəziti: «Bu insanlarning arisida insapni qüxinidiğan birərsi barmidu? Hudani izdəydiğanlar barmidu? **3** Həmmə adəm yoldin qikti, Həmmə adəm qiriklixip kətti, Meħribanlik kəloquqi yok, həttə birimu yoktur. **4** Nanni yegəndək Menin həkimi yutuwalğan bu kəbihlik kəloquqılar həqnəmini bilməndu?» — dəydu. Ular Pərwərdigarğa həqbir iltija kilmaydu. **5** Mana ularni oğayət zor kərkunq basti; Qünki Huda həkəniylarning dəwrididur. **6** «Silər ezilgənlərnin kəngligə pükən ümidini yok kilməkqi bolisilər; Birək Pərwərdigar uning baxpanahidur!» **7** Ah, Israilning nijatliki Ziondin qikip kəlgən bolsa idi! Pərwərdigar Əz həkini asarəttin qikirip, Azadlikğa erixtürgən qaoğda, Yəqub xadlinidu, Israil huxallinidu!

15 Dawut yazoğan küy: — Pərwərdigar, kim qediringda turalaydu? Kim pak-mukəddəs teoqingda makanlixidu? **2** Kimki tamamən duruslukta mangsa, Həkəniylikni yürgüzsə, Kənglidə həkikətni səzlisə; **3** Tili bilən gəp toxumisa, Əz yekiniğa yamanlik kilmisa, Kəxnisining əyibini kolap aqmisa, **4** Pəs adəmnin kəzgə ilmisa, Pərwərdigardin əyminidiğanlarni hərmətlisə, Əzigə ziyanlik bolğan təkdiədimu iqnən kəsimini əzgərtmisə, **5** Pulni həklərgə əsümgə bərmisə, Bigunəhlərnin ziyniğa para almisa; Kimki muxularni kilsa, Mənggügə təwrənməs.

16 Dawut yazoqan «Mihtam» küyi: Meni saqlıqin, i Təngri, Qünki mən Sanga tayinimən. **2** Mening jenim Pərwərdigarə: «Sən mening Rəbbimdursən; Səndin baxqa mening bəht-saaditim yoxtur» — dedi. **3** Yər yüzidiki mukəddəs bəndiliring bolsa, Ular aliyjanablardur, Ular mening həmmə huxallıqımdur. **4** Kim baxqa ilahni izdəxkə aldirisa, Ularning dərdliri kəpiyip ketidu. Qəyriy ilahlarə atəp hədiyə qanlirini təkəymən, Ularning namlirini tiliməimu almaymən. **5** Pərwərdigar bolsa mening mirasim həm kədəhimdiki nesiwəmdur; Qək taxlinip erixkən nesiwəmnı özüng saqlaysən; **6** [Nesiwəmnı bəlgiligən] siziklar mənə güzəl yərlərni bekitkəndur; Bərhək, mening güzəl mirasim bardur! **7** Mənə nəsihət bərgən Pərwərdigarə təxəkkür-mədhıyə qayturimən; Həttə keqilərdimu wijdanım mənə ətitudu. **8** Mən Pərwərdigarnı hərdəim kəz aldimdin kətküzməymən; U ətng yənımda boləqaqkə, Mən hərgiz təwrənməymən. **9** Xungə mening kəlbim xadlandı, Mening rəhim tehimu kətürülıdu, Mening tenım aman-esənlikte turidu; **10** Qünki jənımnı təhtisarada qaldurmaysən, Xundakla Sening Mukəddəs Boləquqingni qirixtin saqlaysən. (Sheol h7585) **11** Sən mənə həyat yolını kərsitisən; Həzurungda tolup taxkən xad-huramlik bardur; Əng qəlungda mənggölük bəhrə-ləzzətlərmu bardur.

17 Dawutning duasi: — Həkkəniy tələpni ənglə, i Pərwərdigar, mening nıdayımə qəngül qəyqin; Mening duayımə qulək saləqin, U yaləqənqi ləwlərdin qikqən əməs. **2** Həzurungdin həkümüm qikiriləy! Kəzüng nemə durus ikənlikini pərk ətkəy! **3** Sən mening

kəlbimni sinioʻansən, Sən keqidimu manga yeqinlixip
kəzəttin; Sən meni tawlap kəzüngdin kəqürdingsən,
Meningdin heqbir səwənlik tapalmiding; Kənglümde:
Aqzim itaətsizlik qilmisun! — dəp niyət qildim. **4**
Adəm balilirining həyattiki ixlirida, Ləwliringdin qikqan
səzlər bilən zorawanlarning yolliridin əzümni neri
qildim. **5** Mening kədəmlirim yolliringdin qikmioʻan,
Putlirim teyilip kətmigən. **6** Mən Sanga iltija qildim,
Qünki tiləklirimni ijabət kilisən, i Təngrim; Manga kulak
saləʻin, Səzlirimni angliəʻin. **7** I, Əzünggə tayanəʻanlarni
qarxi qikquqilardin ong qolung bilən Qutkuzəʻuqi,
Karamətliringni kərsitip, əzgərməs muhəbbitingni ayan
qiləʻaysən! **8** Meni kəz kəriqukungdək sakliəʻaysən;
Qanatliring sayisidə meni yoxurəʻaysən; **9** Meni bulimakqi
boləʻan rəzil adəmlərdin, Meni qorxiwəʻəʻan əxəddiy
küxəndilirimdin yoxurəʻin; **10** Ularning baəʻrini may
qaplap, kətip kətkən; Ularning eqizliri təkəbburlarqə
səzləydu; **11** Ular yolimizni toriwelip, Bizni yərgə uruxqə
kəzini alaytip, **12** Oljiəʻə aq kəzlük bilən tikilgən xirdək,
Yoxurun jaylarda marap yüridiəʻan yax xirdəktur. **13**
Ornungdin turəʻaysən, i Pərwərdigar, Uning yolini tosup,
yəʻr bilən yəksən qiləʻaysən, Jenimni rəzil adəmdin
qutkuzəʻin, kiliqing bilən; **14** [Meni] Əz qolung bilən
kixilərdin, Yəni muxu dəwrdiki kixilərdin qutkuzəʻin;
Ularning nesiwisi bolsa muxu dunyadiladur; Sən ularning
qarnini nemətliring bilən toldurisən; Ularning kəngli
pərzəntliri bilən qandi, Baliliriəʻə bayliklirini qalduridu.
15 Mən bolsam, həkqəniylikdə yüzünggə qəriəʻuqi bolimən;
Oyəʻanəʻinimda, Səning didaringdin səyünimən!

18 Nəoqmiqilərnin bexioğa tapxurulup okulsun dəp, Pərwərdigarınin kuli Dawut yazoğan küy; Pərwərdigar uni barlıq düxmənliridin həm Saul padixahning kolidin kütquzoğan küni, u Pərwərdigarğa munu küynin sölirini eytti: — Ah, Pərwərdigarim, mening küq-kudritim, Mən seni səyimən! **2** Pərwərdigar mening hada teoqim, mening qoroqim, mening nijatkarimdur! Mening Təngrim, mening qoram texim, mən Uningdin himayə tapimən; U mening kəkinim, mening kütquzoquqi münggüzüm, mening egiz munarimdur! **3** Mədhıylərgə layıq Pərwərdigarğa nida kəlimən, Xunda düxmənlirimdin kütquzulimən; **4** Öləmnin asarətliri meni qorxiwalı, İhləssizlərinin yamrap ketixi meni qorqitiwətti; **5** Təhtisəranin taniliri meni qirmiwalı, Öləm sirtməkliri aldiməğa kəldi. (Sheol h7585) **6** Kəynəloqimində mən Pərwərdigarğa nida kəldim, Hudayiməğa pəryad kətürdüm; U ibadəthanisidin əwəzimni ənglidi, Mening pəryadim Uning hüzurəğa kəldi, Uning kəlikəğa kirdi. **7** Xu qəol yər-zəmin təwrəp, silkinip kətti, Təolərinin ulliri dəhxətlik təwrəndi, silkinip kətti; Qünki U oqəzəpləndi. **8** Uning dimioqidin is ərləp turətti, Aqzidin qikqan ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kəməy qəoliri qikti; **9** U əsmənlərnə təzim kildurup qüxti, Puti əsti tum kərangəqulək idi. **10** Bir kərubni minip pərwəz kildi, Xəməlnin kənatliridə oquyuləp uqup kəldi. **11** U kərangəquləkni əzinin yoxurunidəqən jəyi kildi, Sələrinin kərangəqusini, Əsmənlərinin kəyək bulutlirini, Əz ətrəpidə qədiri kildi. **12** Uning əldidiki yorukluqtin, Kəyək bulutlar, məldür, otlək qəolər qikip ətti; **13**

Pərwərdigar asmanda güldürlidi; Həmmidin Aliy Boloquqi
 awazini yangratti, Məldür wə otluk qoqlar bilən. **14**
 Bərək, U oklirini etip, [düşmənlirimni] tarkitiwətti;
 Qakmaqlarni qakturup, ularni kiykas-qukanoqa saldi; **15**
 Xuning bilən dengizlarning takti kərünüp kaldi, Aləmning
 ulliri axkarilandi, Tənbihing bilən, Dimioqingdin qikқан
 nəpəsning zərbisi bilən, i Pərwərdigar. **16** U yukiridin qolini
 uzitip, meni tutti; Meni uluq sulardin tartip aldi. **17** U meni
 küqlük düşminimdin, Həm manga əqmənlik kılquqılardin
 kütquzdi; Qünki ular məndin küqlük idi. **18** Külpətkə
 uqrioqan künümdə, ular manga qarxi hujumə qətti; Biraq
 Pərwərdigar mening tayanqim idi. **19** U meni kəngri-
 azadə bir jayə elip qikardı; U meni kütquzdi, qünki U
 məndin hursən boldi. **20** Pərwərdigar həkkanıylikimə qə
 qarap manga iltipət kərsətti; Kolumning halallikini U
 manga qayturdi; **21** Qünki Pərwərdigarning yollirini tutup
 kəldim; Rəzillik kılip Hudayimdin ayrilip kətmidim; **22**
 Qünki Uning barlik həkümliri aldimdidur; Mən Uning
 bəgilimilirini əzümdin neri kilmidim; **23** Mən Uning
 bilən qubarsiz yürdüm, Əzümnü gunahtin neri kildim;
24 Xuning üqün Pərwərdigar həkkanıylikimə qə qarap,
 Kəz aldidiki kolumning halallikimə qarap, kıləanlirimni
 qayturdi. **25** Wapadar-məhribanlarə Əzüngni wapadar-
 məhriban kərsitisən; Qubarsizlarə Əzüngni qubarsiz
 kərsitisən; **26** Sap dilliklarə Əzüngni sap dillik
 kərsitisən; Tətürlərgə Əzüngni tətür kərsitisən; **27**
 Qünki ajiz məmin həkni kütquzuquqi Əzüngdursən;
 Biraq təkəbbur kəzləni xərməndə kilisən; **28** Qirioqimni
 julalik kıləan Səndursən; Pərwərdigar Hudayim meni

baskan karangʻolulukni nurlanduridu; **29** Qünki Sən
 arkilik [düxmən] qoxuni arisidin yügürüp ettüm; Sən
 Hodayim arkilik mən sepildin atlap ettüm. **30** Təngrim —
 Uning yoli mukəmməldur; Pərwərdigarning səzi sinap
 ispatlanoqandur; U Əzigə tayanolanlarning həmmisigə
 qalkandur. **31** Qünki Pərwərdigardin baxqa yənə kim
 ilahtur? Bizning Hodayimizdin baxqa kimmu qoram
 taxtur? **32** Yəni belimni küq-qıwwət bilən orioquqi
 Təngri, Yolumni tüptüz, mukəmməl qiloquqi Təngridur;
33 U mening putlirimni keyikningkidək [uqkur] qilidu,
 Xuning bilən meni egiz jaylirimda turozuzidu; **34**
 Qollirimni urux qilixka egitidu, Xunglaxka biləklirim mis
 kamanni kerələydu; **35** Sən manga nijatliqıng boləjan
 qalkanni ata qilding, Nening ong qolung meni yelidi;
 Sening mulayim kəmtərliking meni uluq qildi. **36** Sən
 kədəmlirim astidiki jayni kəng qilding, Mening putlirim
 teyilip kətmidi. **37** Mən düxmənlirimni qoqlap yəttim;
 Ular həlak bolmioquqə həq yanmidim. **38** Qaytidin
 ornidin turalmas qilip ularni yanjiwəttim, Ular putlirim
 astida yikildi. **39** Sən jəng qilixka küq bilən belimni
 baqliding; Sən manga hujum qiləjanlarni putum astida
 egildürdüng; **40** Düxmənlirimni kəz aldimda arkisioqa
 yandurup qaqkuzdung, Xuning bilən manga eqmənlərnı
 yəqattim. **41** Ular pəryad kətürdi, birək qutkuzidioqan
 həqkim yəq idi; Həttə Pərwərdigarəqa nida qildi, Umu
 ularəqa jawab bərmidi. **42** Mən ularəqa sokka berip,
 xamal uquroqan topidək qiliwəttim; Koqidiki patkaktək,
 ularni təküwəttim. **43** Sən meni həlkning nızaliridin
 qutkuzəqansən; Sən meni əllərnıng bexi qiləqansən; Manga

yat boləjan bir həlkə hizmitimdə bolmaqta. **44** Səzümni anglapla ular manga itaət kəlidu; Yat əldikilər manga biqarilərqə təslim bolidu; **45** Yat əldikilər qüxkünlixip ketidu; Ular öz istihkamliridin titrigən həlda qikip kelidu; **46** Pərwərdigar həyattur! Mening Qoram Texim mubarəklənsun! Nijatlikim boləjan Huda [həmmidin] aliydur, dəp mədhəyilənsun! **47** U, mən üqün toluk kisas aləquqi Təngri, Həklərnəni manga boysundurəjan [Hudadur]; **48** U meni düxmənlirimdin kətkuzəjan; Bərhək, Sən meni manga hujum kələjanlardin yukiri kətürdüng; Zorawan adəmdin Sən meni kətuldukdung. **49** Xuning üqün mən əllər arisida Sanga rəhmət eytimən, i Pərwərdigar; Namingni uluəlap küylərnəni eytimən; **50** [Pərwərdigar] Əzi tikligən padixahkə zor nusrətlərnəni beəixləydu; Əzi məsih kələjiniəja, Yəni Dawutkə həm uning nəsligə mənggügə əzgərməs muhəbbitini kərsitidu.

19 Dawut yazəjan küy: — Ərxlər Təngrining uluəlukəni jakarlaydu, Asman gümbizi Uning kəli yasəjanlirini namayan kəlidu; **2** Ularning səzliri kün-künlər dəryadək ekiwatidu; Keqə-keqiləp ular bilimni ayan kəliwatidu. **3** Tilsiz həm awəzsiz bolsimu, ularning sadasi [aləmgə] anglanmaqta. **4** Ularning əlqəm tanisi yər yüzidə tartılmaqta; Ularning səzliri aləmnəng qetigiqə yətməktə. Ularning iqidə [Huda] kuyax üqün qədir tikkən, **5** [Kuyax] hujrisidin toyəja qikkən yigittək qikidu, Bəygigə qüxidiəjan palwandək xadlinidu; **6** Asmanlarning bir qetidin ərləydu, Jəhənnəng u qetigiqə qərgiləydu, Uning həraritidin həqkəndək məhlukət yoxurunalmaydu. **7** Pərwərdigarning təwrat-kənunəni mukəmməldur, U

insan wujudini yengilaydu; Pərwərdigar bərgən həküm-
guwahlar mukim-ixənqlik, U nadanlarni dana kilidu.
8 Pərwərdigarning kərsətmiliri durus, U kəlbni
xadlanduridu; Pərwərdigarning pərmanliri yorukluktur,
U kəzləni nurlanduridu. **9** Pərwərdigardin əyminix pak
ixtur, u mənngü dawamlixidu; Pərwərdigarning həkümliri
həktur, Hərbiri tamamən həkkanıyəttur. **10** Ular altundin,
bərəkət kəp sap altundin kimmətliktur; Həsəldin, həsəl
jəwhiridin xerindur; **11** Ular bilən kulung oyoqtilidu;
Insan ularə qariyə kilixta qing tursa qong mukapat
bardur. **12** Kim öz hatalıqlirini bilip yetəlisun? Meni bilip-
bilməy kılə qan gunahlırimdin sakit kıləysən; **13** Öz
kul-qakaringni baxbaxta qan gunahlırdin tartkaysən; Bu
gunahlarıni mənə hojayin kıldurmioqaysən; Xuning bilən
mən kusursiz bolimən, Eqlir gunahın haliy boləymən.
14 I Pərwərdigar, mening Qoram Texim wə Həmjəmət-
Nijatkarim, Aqlimdeki səzlər, kəlbimdeki oylinixlar
nəziringdə məqbul boləy!

20 Nəqlimqilərnin bexiqla tapxurulup oqlsun dəp,
Dawut yazqlan küy: — Kəlpətlik kündə Pərwərdigar
sənə iqlət kıləy! Yaqupning Hudasing nemi seni
egizdə aman saklıqlay! **2** U Öz məkəddəs qayidin sənə
mədət əwətkəy, Zindin sənə küq-kıwəwət bərgəy; **3**
Barlıq «axlıq hədiyə»liringni yad kıləy, Kəydürmə
qurbanlıqlingni qəbul kıləy! (Selah) **4** Kənglündiki
təxnalıqlarni sənə ata kıləy, Kənglünggə pükkan barlıq
arzuliringni əməlgə axurqlay. **5** Bizlər qləlibəngni təbrıqləp
təntənə qlimiz, Hudaqlimzning namida tuqlirimizni
tikləymiz; Pərwərdigar barlıq tələpliringni əməlgə

axuroqay! **6** Həzir bildimki, Pərwərdigar Əzi məsih
kiloqinini kətkuzidu; Məqəddəs ərxliridin uningə
qədrətlik kətkuzəquqi kəlini uzartip jawab beridu. **7**
Bəzilər jəng hərwilirəqə, Bəzilər atlarəqə [tayinidu]; Biraq
biz bolsaq Pərwərdigar Hədayimizning namini yad etimiz;
8 Ular tizi püklinip yikildi; Biraq biz bolsaq, qəddimizni
ruslap tik turimiz. **9** I Pərwərdigar, padixahqə qəlibə
bərgəysən; Nida kiloqinimizda bizgə ijabət kiloqaysən!

21 Nəqəmiqilərnəng bəxiqə tapxurulup oqulsun dəp,
Dawut yazəqən küy: — Padixah qədrətingdin xadlinidu,
i Pərwərdigar; Qəlibə-nijatlikəngdin u nəqədər hursən
bolidu! **2** Sən uning kəngül tilikini uningəqə ata
kildəng, Ləwlirining təlipini rət kiloqən əməssən. (Selah)
3 Qünki Sən esil bərikətlər bilən uni qarxi alding;
Uning bəxiqə sap altun taj kiydürdünq. **4** U Səndin
əmür tilisə, Sən uningəqə bərdəng, Yəni uzun künlərni,
taki əbədil'əbədgəqə bərdəng. **5** U Səning bərgən
qəlibə-nijatlikəngdin zor xərəp kuqti; Sən uningəqə
izzət-həywət həm xanu-xəwkət qəndurdəng. **6** Sən
uning əzini mənggülük bərikətlər kildəng; Didaringning
xadliqi bilən uni zor hursən kildəng; **7** Qünki padixah
Pərwərdigarəqə tayinidu; Həmmidin Aliy Boləquqining
əzgərməs muhəbbiti bilən u həq təwrənməydu. **8** Səning
qəlung barliq duxmənlirəngni tepip, axkarə kilidu; Ong
qəlung Səngə əqmənlik kiloqənlərni tepip axkarə kilidu;
9 Səning didaring kəringən kündə, ulərni yalkunluk
humdanəqə saləqəndək kəydürisən; Pərwərdigar dəqəzəp
bilən ulərni yutuwetidu; Ot ulərni kəydürüp tügətidu. **10**
Ulərning tuhumini jəhəndin, Nəsillirini kixilik dunyadin

quritish; **11** Qünki ular Sanga yamanlik qilixka urundi; Ular rəzil bir nəyrəngni oylap qikkini bilən, Əmma qəlibə qilalmidi. **12** Qünki Sən ularni kəynigə buruluxka məjbür qilding; Sən ularning yüzigə qarap okyayingni qənləysən. **13** I Pərwərdigar, Əz küqüŋ bilən uluqluŋuŋni namayan qiloqaysən; Xuning bilən biz nahxa eytip qudritingni mədhıyləymiz.

22 Nəoŋmiqilərnıŋ bexioŋa tapxurulup, «Ayyələt-haxxahar» (tang səhərdə kəlgən mədət) degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazoŋan küy: — «Ah İlahim, İlahim, nemixka məndin waz kəqting? Sən nemixka meni qutkuzuxtin xunqə yirəksən? Nemixka qattik pəryadlirimdin xunqə yirək turisən, **2** Hudayim, kündüzdə nida qildim, ləkin Sən heq jawab qilmaysən; Keqidimu mən xundək pəryad qilixtin aram alalmaymən. **3** Biraq i İsrailning mədhıylirini öz makaning qiloquqi, Sən degən pak-mukəddəstursən! **4** Ata-bowilirimiz seni tayanqi qiloŋan, Ular sanga tayanŋan, sən ularni qutkuzŋan. **5** Ular Sanga nida qilixliri bilən qutuloŋan; Sanga tayinix bilən ularning ümidi heq yərdə qaloŋan əməs. **6** Biraq mən bolsam adəm əməs, bir kurtmən, İnsan tərıpidin [təhmət bilən] rəswayialəm qilinoŋanmən, Halayık tərıpidin kəmsitilgənəmən. **7** Meni kərgənlərnıŋ həmmisi mazək qilip külidu, Baxlirini silkixip aqzilirini pürüxtürüp: **8** «U Pərwərdigarŋa əzini tapxuroŋan əməsmu?! Əmdi Pərwərdigar uni qutkuzsun! Pərwərdigar unıŋdin hursən bolsa əgər, Uni qutulduŋsun!» — deyixidu. **9** Biraq meni apamning qorsıqıdin qıqaroquqi əzüŋgdursən; Həttə əmqəktiki wəktımdimu meni əzüŋggə tayanduroŋansən;

10 Tuquloqinimdin tartipla, mən özümni qoynungoşa taxlioqanmən; Anamning baliyatkusidiki waqtimdila, Sən mening Təngrim bolup kəlgənsən. **11** Məndin yıraqlaxma; Qünki riyazət meni qıstap kəldi; Manga yardəmdə boluquqi yoxtur. **12** Nuroqun buqilar meni qorxiwaldi; Baxanning küqlük buqiliri meni oriwaldi; **13** Ular adəmnı titma qıloquqi hərkiəwatqan xirdək, Aqzilirni qong eqip manga tikilip turidu. **14** Mən təkülgən sudək boldum, Həmmə səngəklirim izidin qikip kətti; Yürikim momdək erip kətti, Iq-baoqrimda zəiplixip erip kətti. **15** Qəojirap kətkən sapal parqisidək məqdurum qalmidi, Tilim tangliyimoşa qaplixip kətti, Sən [Pərwərdigar] meni ölümning topa-qanglirioşa qoyoqansən. **16** Olajir itlar manga olaxti, Bir top rəzillər meni qıstap kelip, Mening qolum wə putumni sanjip təxti. **17** Səngəklirimning həmmisini saniyalaymən, [Ustihanlirim] manga tikilip qarap turoqandək qilidu. **18** Ular kiyimlirimni öz arisida üləxtürüwatidu, Kənglikimgə erixix üqün qək taxlixiwatidu. **19** Birək, i Pərwərdigar, məndin yıraqlaxma! I Küq-Qudritim boluquqim, yardəmgə tez kəlgəysən! **20** Jenimni qiliqtin kutkuzoqin, Mening yaloquz jenimni itning qanggilidin kutulduroqin. **21** Meni xirning aqzidin kutkuzoqin; Xundək, Sən iltijalirimni ijabət qilip yawa kalilarning münggüzliridin kutkuzoqansən! **22** Mən Sening namingni qerindaxlirimoşa elan qilimən; Qong jamaət iqidə turup Sanga boləqan mədhıylirimni jakarlaymən; **23** Pərwərdigardin əyməngüqilər, Uni mədhıylənglar! Yəqupning barlıq nəsiliri, Uningoşa xan-xərəp kəltürənglar! Israilning pütün əwladliri,

Uningdin əymininglar. **24** Qünki U ezilgüqining axu harlinixlirini nəziridin sakit kıloqan əməs, Yaki Uningdin heq yirgəngən əməs; Uningdin Öz wisalini heq yoxuroqan əməs; Bəlki U iltija kılıp awazini kətürginidə, Uningoqa kılak selip angliqan. **25** Qong jamaət iqidə manga okuloqan mədhıylər Özüngdındur, Hudadin əyməngüqilərnin aldida iqqən kəsəmlirimni ixka axurimən; **26** Ajiz məminlər kərsiki toyoquqə tamaklinidu; Pərwərdigarni izdigənlər Uni mədhıyələydu; Silərnin kəlbinqlar mənggü yaxnaydu! **27** Zeminning əng qetidikilərmu bu ixni kəlbidə tutup, towa kılıp Pərwərdigarnin aldiqə kelidu; Əl-millətlərnin barlıq jəmətliri aldingda ibadət kılıdu; **28** Qünki padixahlıq Pərwərdigarqıla təwədur; U əl-millətlər arisida həküm sürgüqidur. **29** Jaḥandiki baylarmu Uning aldidin yəp-iqip, ibadət kılıdu; Tuprakka kirəy dəp qaloqanlarmu, hətta öz jenini sakliyalmaydiqanlarmu Uningoqa səjdə kılıdu; **30** Kəlgüsidiki bir əwlad Uning hizmitidə bolidu; Bu əwlad Rəb üçün Öz pərzəntliri hesablinidu. **31** Keyin ular kelip, xu qaoqda tuqulidiqan bir qowmoqa Uning həkkaniylikini jakarlap xuni elan kılıduki, «U buni əməlgə axurdi!»

23 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigar meni baqquqi Padiqimdur, Mohtaj əməsmən heq nərsigə; **2** U meni yumran qəplərdə yatquzup dəm aldurar; Tinq akidiqan sularni boylitip baqıdu; **3** U wujudumni yengilaydu; U həkkaniylik yolida Öz nami üçün yetəkləydu; **4** Hətta mən ölüm sayisi boləqan jiləqidin ətsəmmu, Heq yamanlıqtin qorqmaymən; Qünki Sən mən bilən billidursən; Sənin ḥasəng həm tayıqıng manga təsəllidur. **5** Meni har

kiloquqilarning k z aldida manga k ng dastihan salisən;
Mening beximni may bilən məsih k lis n; K d him taxidu;
6 Bərhək, barlik künlirimdə yahxil k w   zg rm s xəpkət
manga  gixip həmrah bolidu; M ngg din-m ngg g 
Pərwərdigarning d rgahida yaxaymən!

24 Dawut yazo an k y: — P rw rdigaro a m ns ptur,
jah n w  uningo a tolo an h mm  məwjudatlar; Uningo a
t  lluk tur y r y zi w  uningda turiwat anlarmu; **2** Q nki
jah nning ulini qong ur dengizlar üstigə orunlaxturup,
Y rni sular üstigə ornat an Udur. **3** Pərwərdigarning
teo o a kim qikalaydu? Uning mukəddəs jayio a kim kirip
turalaydu? **4** — K lliri guna tin pakiz, dili sap, K ruk
nərsilərgə t lm r p  arimio an, Yalo an k s m  ilmio an
kixi kir laydu. **5** Bunda  kixi bolsa Pərwərdigardın bəhtni,
 z nijatli i bolo uqi Hudadin h   kaniyli ni tapxuruwalidu
w  [uni] k t r p y ridu; **6** Bu d wr Uni izdigüqi d wrdu,
Yəni Sening didaringni izdigüqilər, i Yakupning [Hudasi]!
(Selah) **7** I  owu lar, bexinglarni k t r nglar! [K ng
eqilinglar]! I m ngg l k ixikl r, k t r l nglar! Xuning
bilən xan-x r p igisi Padixah kiridu! **8** Xan-x r p igisi
Padixah deg n kim? U Pərwərdigardur, u küqlük w 
 udr tliktur! Pərwərdigar, j ng məydanida  udr tliktur!
9 I  owu lar, bexinglarni k t r nglar! K ng eqilinglar!
I m ngg l k ixikl r, bexinglarni k t r nglar! Xuning
bilən xan-x r p igisi Padixah kiridu! **10** Xan-x r p igisi
Padixah deg n kim? Samawiy  oxunlarning Sərdari
bolo an Pərwərdigar bolsa, xan-x r p igisi Padixah tur!
(Selah)

25 Dawut yazoqan küy. Pərwərdigar, jenim Sanga təlmürüp qaraydu; **2** Sanga tayinimən, i Hudayim; Meni yərgə karitip hijaləttə qaldurmioqaysən; Wə yaki düxmənlirimni üstümdin oqalib qilip xadlandurmioqaysən; **3** Bərhək, Seni kütükülərdin heqkaysisi xərməndə bolmas; Birək heqbir səwəbsiz hainlik qiloquqilar xərməndə bolidu. **4** Meni Sening izliringni bilidioqan qiloqaysən, i Pərwərdigar; Yolliringni manga əgitip qoyqaysən. **5** Meni həqiqitingdə mangdurup, manga əgətkəysən; Qünki özüng mening nijatlikim bolqan Hudayimdursən; Mən kün boyi Sanga qarap təlmürimən; **6** Öz rəhimdillikliringni, əzgərməs mehirliringni yadingoqa kəltürgəysən, i Pərwərdigar! Qünki ular əzəldin tartip bar bolup kəlgəndur; **7** Mening yaxliqimdiki gunahlırimni, Xundakla itaətsizliklirimni esinggə kəltürmigəysən; Əzgərməs muhəbbiting, mehribanliqing bilən, meni esinggə kəltürgəysən, i Pərwərdigar; **8** Pərwərdigar mehriban wə durustur; Xunga U gunahkarlarni durus yoloqa salidu. **9** Məminlərni yaxxi-yamanni pərk etixkə U yetəkləydu; Məminlərgə Öz yolini əgitidu. **10** Uning əhdisi wə həküm-guwahlırini tutkanlarning həmmisigə nisbətən, Pərwədigarning barlik yolliri əzgərməs muhəbbət wə həqiqəttur. **11** Öz naming üqün, i Pərwərdigar, Qəbihlikim intayin eoqir bolsimu, Sən uni kəqüriwətkənsən. **12** Kimki Pərwədigardin əymənsə, Huda Əzi tallioqan yolda uningoqa [həqiqətni] əgitidu; **13** Uning jeni azadə-yaxilikta yaxaydu, Uning nəqli yər yüzigə miras bolidu. **14** Pərwərdigar Əzidin əyminidioqanlar bilən sirdaxtur; U ularoqa Öz əhdisini kərsitip beridu.

15 Mening көзlimin һәм хә Пәрвәрдигарға тиклип қарайду; Қўнки U putlimin tordin қикiriwetidu. **16** Manga қарап мейр-хәпкәт көрсәткәйсән; Қўнки мән оғрибанә, дәрмәндурмән. **17** Көңлүмнинг азарлири көпилип кәтти; Мени басқан қисмәкләдин қикароғайсән. **18** Дәрдлиримни, азаблимни нәзирингә алаһин, Барлиқ гунаһлимни кәқүргәйсән! **19** Mening дүхмәнлимни нәзирингә алаһин, Қўнки ular көптур; Ular manga қонғқур оғмәнлик билән нәпрәтlinidu. **20** Jenimni сақлиғайсән, мени қутқузғайсән; Мени хәрмәндilikтә қалдурмиғайсән; Қўнки мән Seni бахпанәһим килдим. **21** Көңүл саплиқи вә дурслук мени қоғдиғай; Қўнки мән Sanga үмид бағлап күтүватимән. **22** I Huda, Israilni барлиқ күлпәтliridin қутқузуп һәрлүккә қикароғайсән!

26 Dawut yazğan küy: — Mән үқүн һәкүм қикароғайсән, i Пәрвәрдигар; Қўнки мән өз дурслукумда туруп манғдим; Мән Пәрвәрдигарға тайинип кәлгәнмән; Мән тейлип кәтмәймән. **2** Мени сапа баққайсән, i Пәрвәрдигар, мени тәкхүрүп баққин; Wijdanimni, қәlbimni тawлиғайсән; **3** Қўнки өзгәрмәс муһәбbitingни көз алдимда тутқанмән; Мән һәқикитини өзүмгә yetәкқи қилип манғдиммән. **4** Mән yaloғanqilar билән һәмдastihan olturmidim; Sahtipәzlәrgә һәмrah boluxқа кirmәймән. **5** Yamanliқ қилоғуqilar jamaitidin yirginimән; Rәzillәr биләнmu olturmaymән. **6** Qollirimni gunahsizliқта yuyimән; Xunda, қurbangahingни aylinip yүрәләймән. **7** Wә һәм tәxәkkүrlәrni anglitimән; Barliқ karamәtliringни jakarlaymән. **8** I Пәрвәрдигар, makaning болоған оғни, Xan-xәriping turoғan jayni сөйүп кәлдим; **9** Jenimni

gunahkarlar bilən, Həyatimni qanhorlar bilən billə elip
kətmigəysən; **10** Ularning qolida suykəstlər bardur, Ong
koli parilərgə toldi. **11** Mən bolsam, duruslukumda mengip
yüriwerimən; Meni hərlükkə qikirip qutkuzoqaysən,
Manga mehır-xəpkət kərsətkəysən. **12** Putum bolsa tüptüz
jayda turidu; Jamaətlər arisida turup Pərwərdigarəja
təxəkkür-mədhıylər qayturimən.

27 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigar mening nurum
wə nijatlikimdur; Mən yənə kimdin qorqay? Pərwərdigar
həyatimning qoroqinidur; Mən kimning aldida titrəy?
2 Yamanlıq qıloquqılar «Uning ətlirini yəyli» dəp
manga hujum qıloqanda, Rəqıblirim, düxmənlirim manga
yekınlaxqanda, Putlixip, yikildi ular. **3** Zor qoxun bargah
kurup meni qorxawoqə alsimu, Qəlbimdə heq qorqunq yok;
Manga urux kozoqisimu, yənıla hatırjəm turiwerimən. **4**
Pərwərdigardin birlə nərsini tiləp kəldim; Mən xuningoqə
intiliməktimənki: — Əmür boyı Pərwərdigarning əyidə
bolsam, Pərwərdigarning güzəllikigə qarap yürsəm, Uning
ibadəthanisida turup, yetəklıxigə muyəssər bolsam,
dəymən. **5** Beximoqə kün qüxkəndə, U meni sayiwini
astioqə alidu; Meni qedirining iqidə aman saklap
yoxuruwalidu. U meni uyultax üstigə mükim turoquzidu.
6 Xunga hazır ətrapimdiki düxmənlirim aldida bexim
yukiri kətürülıdu. Uning mukəddəs qedirida təntənə
qilip kurbanlıqlar sunimən; Nahxa-küylər eytimən,
munajatlarni eytimən Pərwərdigarəja! **7** Nida qıləqinimda
awazimni anglioqaysən, i Pərwərdigar; Manga mehır-
xəpkət kərsitip, ijabət qıloqaysən. **8** Əz kənglüm: «Uning
didarini izdənglar!» dəydu; Didaringni, i Pərwərdigar,

əzüm izdəymən. **9** Məndin Əzüngni qaqurmioʻaysən!
Oʻləzəpləngəndə kulungni neri qoʻqlimioʻaysən; Sən
meningdin yardimingni ayimay kəlding; Sən məndin
ayrilmioʻaysən, meni taxliwətmigəysən, i Nijatkarim
Huda! **10** Ata-anam meni taxliwətsimu, Pərwərdigar
meni quqikioʻa alidu. **11** Manga Əz yolungni egətkəysən,
i Pərwərdigar; Kūxəndilirim [paylap yürməktə], Meni
tüz yoloʻa baxlioʻaysən. **12** Meni rəqiblimning məyligə
tapxurmioʻaysən, Qünki manga qara qaplxmakqi
boloʻan yaloʻanqilar heli kəptur, Ularning nəpəslirimu
zorawanliktur. **13** Ah, Pərwərdigarning meħribanlikini
tirikləarning zeminidə kərūxkə kəzüm yətmigən bolsa...!
14 Pərwərdigarni təlmürüp kütkin! Jigərlik bol, kəlbəing
mərdanə bolsun! Xundak qil, Pərwərdigarni təlmürüp
kütkin!

28 Dawut yazoʻan küy: — I Pərwərdigar, Sanga
nida qilimən; I mening Qoram Texim, manga sūkūt
qilmioʻaysən; Qünki Sən jimjit turuwalisang, Mən qongkur
hangəʻa qūxidioʻanlarəʻa ohxaxla bolimən. **2** Sanga
pəryad kətürginimdə, Sening mukəddəs kalamhanangəʻa
qolumni kətürginimdə, Mening iltijalirimning sadasini
anglioʻaysən! **3** Meni rəzillər wə kəbihlik qiloquqilar
bilən billə taxliwətmigəysən; Ular aqzida yeqinliri
bilən dostanə səzləxsimu, Kənglidə eqmənlik bardur.
4 Ularning qilmixlirioʻa qarap, Ixlirining yamanlikioʻa
qarap ix tutqaysən; Qolining qiloʻanliri boyiqə əzlirigə
yanduroʻaysən; Tegixlik jazani əzlirigə kayturoʻaysən. **5**
Qünki ular nə Pərwərdigarning qiloʻanlirini, Nə qollirining
ixligənlirini heq nəzirigə almaydu, [Pərwərdigar] ularni

oqulitip, kaytidin bax ketürgüzməydu. **6** Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhıyə kəyturulsun; Qünki U mening iltijalirimning sadasini angliəan. **7** Pərwərdigar mening küqüm, mening kəlkənimdur; Mening kənglüm uningəja ixəndi, Xuning bilən yərdəm taptim; Xunga kənglüm zor xadlinidu, Əz küyüm bilən mən Uni mədhıyiləymən. **8** Pərwərdigar Əz [həlkəning] küqidur, Xundakla məsih kəloqiniəja kətkuzəquqi kəroqandur. **9** Əz həlkəngni kətkuzəqaysən, Mirasingni bərikətlik kəloqaysən; Ular ni padıqidək bekip ozuklanduroqaysən, Mənggügə ular ni kətürüp yürgəysən.

29 Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigarəja bərgəysilər, i Kudrətlik Boləquqining pərzəntliri, Pərwərdigarəja xanu-xəwkət, küq bərgəysilər! **2** Pərwərdigarəja Əz namioja layik xanu-xəwkət bərgəysilər; Pərwərdigarəja pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə kilinglar! **3** Pərwərdigarning sadasi qongkur sular üstidə həküm süridu; Xan-xərap igisi boləjan Təngri güldürməmlərni yangritidu; Pərwərdigar büyük dengizlar üstidə həküm süridu. **4** Pərwərdigarning sadasi küqlüktur; Pərwərdigarning sadasi həywətkə toloqandur; **5** Pərwərdigarning sadasi kedir dərəhlirini sunduriwetidu; Bərhək, Pərwərdigar Liwandiki kedirlərni sunduriwetidu. **6** U ular ni mozay oynaklawatkəndək oynaklitidu; Yawa kalining balisi oynaklawatkəndək, U Liwan wə Sirion teqini oynaklitidu. **7** Pərwərdigarning sadasi qakmaklarning yalkunlirini xahlitiwetidu; **8** Pərwərdigarning sadasi qəl-jəzirini zilziligə salidu; Pərwərdigar Kədəxtiki qəl-jəzirini zilziligə salidu;

9 Pərwərdigarning sadasi dub dərəhlirini həryan toloqitidu, Ormanlıqlarni yalingaqalaydu; Uning mukəddəs ibadəthanisida boləjan həmmisi «xanu-xəwkət!» dəp təntənə qilidu. **10** Pərwərdigar topan üstigə həkümranlik qilip olturidu; Bərhək, Pərwərdigar mənggügə padixah bolup həküm sürüp olturidu. **11** Pərwərdigar Öz həlqigə qüdrətni bəhx etidu; Öz həlkini aman-hatirjəmlilik bilən bərikətləydu.

30 Mukəddəs ibadəthanini Hudaoğa ataxni təbrikləp, Dawut yazəjan küy: — Mən Seni aliy dəp uluqlaymən, i Pərwərdigar, Qünki Sən meni pəstin yukiri kətürdüng, Düxmənlimni üstümdin huxallandurmiding. **2** I Pərwərdigar Hudayim, mən Sanga nalə kətürdüm, Sən meni sakaytting. **3** I Pərwərdigar, Sən təhtisaradin jenimni elip qikting, Həngoğa qüxidioqanlar arisidin manga həyat berip sakliding. (Sheol h7585) **4** Pərwərdigarğa küy eytinglar, i Uning ihlasmən bəndiliri, Uning pak-mukəddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar. **5** Qünki Uning oqəzipi dəkikidə ötüp ketidu, Xapaiti bolsa əmürwayət bolidu; Yioğa-zar keqiqə qonup qalsimu, Huxallik tang səhər bilən təng kelidu. **6** Mən bolsam öz rahət-parəqitimdə: «Mənggügə təwrənməy mukim turimən» — dedim. **7** Pərwərdigar, xapaiting bilən, mening teqimni mustəhkəm turoquzəjaniding; Əmma Sən didaringni qaqurup yoxurdung; Mən aləqzadə bolup kəttim; **8** Mən Sanga nalə-pəryad kətürdüm, i Pərwərdigar; Mən [Sən] Rəbkə iltija qildim: — **9** — Mening kənim təkülüp, həngoğa kirsəm nemə paydisi bardur? Topa-qang Seni mədhıyiləmdü? U həkikitingni jakarliyalamdu? **10**

Angliqaysən, i Pərwərdigar, manga xəpkət kərsətkəysən;
I Pərwərdigar, manga yardəmdə boləqaysən! **11** Sən matəm
qayəqusini ussul oynaxlarəqə aylandurdung; [Həzilik] bəz
kiyimimni salduriwetip, Manga huxallikni bəlwəqə qilip
baqliding; **12** Xunga mening rohim süküt qilmay, Sanga
küylər okusun! I Pərwərdigar, mening Hudayim, Sanga
əbədil'əbədgigə təxəkkürləni eytimən!

31 Nəoimiqlərləning bəxiqə tapxurulup okulsun dəp,
Dawut yazəqan küy: — Sən Pərwərdigarni, mən baxpanah
qildim; Meni heqqaqan yərgə karitip qəymioqaysən; Öz
həqqaniylikə bilən meni azad qilip qutkuzəqaysən; **2**
Manga kulək saləqaysən, meni tezrək qutkuzəwaləqaysən;
Manga qoram tax, Özümni qoqdaydioqan qorəqanlik
qəl'ə boləqaysən. **3** Qünki Sən mening uyultexim,
mening qorəqinimdursən; Xunga Öz naming üqün
meni yetəqliqəysən, meni baxliqəysən. **4** Manga
yoxurun selinoqan tuzaktin kədəmlirimni tartqaysən;
Qünki Sən mening baxpanahimdursən. **5** Mən rohimni
qolungəqə tapxurdum; Sən manga nijatlik qilip hərlükkə
qikəroqansən, i Pərwərdigar, hək Təngri. **6** Yaləqan
iləhləroqə qokunidioqanlardin yirginip kəldim; Mən bolsam
Pərwərdigarəqə etikəd qilimən. **7** Əzgərməs muhəbbiting
bilən huxal bolup xadlinimən; Qünki mening harlikimni
kərdüngsən; Jenimning azap-okubətliridin həwər taptinq.
8 Meni düxmənlimning qoligə qüxürmiding, Bəlki
putlirimni kəngri jayəqə turoquzdung. **9** I Pərwərdigar,
manga rəhim-xəpkət kərsətkəysən, Qünki bəximəqə
küləpət qüxti; Dərd-ələmdin kəzüm tügüxəy dəp qaldı,
Jenim, wujudummu xundək. **10** Həyatim kayəqə-həsərət

bilən, Yillirim oəm-əussə bilən uprawatidu. Gunahim tūpəylidin maəqdurum ketəy dəp qaldi, Ustihanlirim sizip kətti. **11** Mən rəqiblərimning iza-ağanitigə qaldim, Yeqinlirim aldida tehimu xundak; Tonuxliriməyimu bir wəhimə boldum; Koqida meni kərgənlərmu məndin dajip kaqidu. **12** Həmməylən meni əlgən adəmdək, kənglidin qikrip taxlaxti; Puquk qinidək bolup qaldim. **13** Qünki nuroqunlarning təhmətlirini anglidim, Wəhimə tərəp-tərəplərdə turidu; Ular manga hujum kilixka məslihətlixiwatidu, Jenimni elixka kəst kilixiwatidu. **14** Birak mən Sanga tayinimən, i Pərwərdigar; «Sən mening Hudayim!» — dedim. **15** Mening künlirim Sening qolungdidur; Meni düxmənlirimning qolidin həm manga ziyankəxlik kəluquqilardin kətkuzəyəsən. **16** Kulungə didaringning jilwisini qüxürgəysən; Əzgərməs muhəbbiting bilən manga nijatlik ata kəluəyəsən. **17** I Pərwərdigar, meni yərgə karitip koyməyəsən; Qünki mən Sanga iltija kildim; Rəzillər yərgə karap kəlsun; Ularning təhtisarada zuwani tutulsun; **(Sheol h7585)** **18** Yəluəan ləwlər zuwandin kəlsun! Ular həkkəniyləni haləuəanqə mazak kilip təkəbburluk bilən səzliməktə! **19** Əzüngni baxpanah kəluəanlar uqün insan balilirining kəz aldida kərsətkən iltipatliring, Yəni Əzüngdin kərkidəuəanlar uqün, sakləuəan iltipət-nemətliring nəkədər moldur! **20** Sən uləni insanlarning suyikəstliridin Əz huzurungdiki yoxurun dalda jayəuəa alisən; Sən uləni til-ağanətlərdin sayiwiningdə yoxurup kəyisən. **21** Pərwərdigarəuəa təxəkkür-mədhəyilər yollansun! Qünki U əzgərməs muhəbbitini zulmətlik bir xəhərdə əjayib niməyən kildi!

22 Qünki mən dəkkə-dükkidə hədukip: — Seni, meni kəzidin qikirip qoydimikin, dəp kərkənidim; Həlbuki, mən nalə kətürüp yelinoqinimda, pəryadimoqə kulak salding. **23** Pərwərdigarni səyünglər, i Uning barlik məmin bəndiliri! Pərwərdigar Əzigə sadıqlarni qoşdaydu, Həm təkəbburluk bilən ix qılquqılarning qilmixlirini öz bexioqə həssiləp qayturidu! **24** I Pərwərdigarni təlmürüp kütkenlər, Jigərlik bol, kəlbəng mərdanə qilinsun!

32 Dawut yazoqan «Maskil»: — Itaətsizlikliri kəqürüm qilinoqan, Gunəhliri yepiloqan kixi bəhtliktur! **2** Pərwərdigar rəzillikliri bilən həsablaxmaydioqan, Rohida həqkəndəq hiylilik yok kixi bəhtliktur! **3** Mən [gunəhimni ikrar qilmay], süküttə turuwaloqanidim, Kün boyi ahu-pioqan iqidə, Səngəklirim qirip kətti; **4** Qünki meni bəşkan qolung manga keqə-kündüz eoqir boldi; Yazdiki qurəqəqiliktək yilikim kəoqjirap kətti. (Selah) **5** Əmdi gunəhimni Səning aldingda etirap qildim, Qəbihlikimni Səndin yoxuriwərməydioqan boldum; Mən: «Pərwərdigarəqə asiylıqlirimni etirap qilimən» — dedim, Xuning bilən Sən mening rəzil gunəhimni kəqürüm qilding. (Selah) **6** Xunga Seni tapalaydioqan pəyttə, Hərbir ihlasmən Sanga dua bilən iltija qilsun! Qong topanlar ərləp, texip kətkəndə, [Sular] xu kixigə hərgiz yəqinlaxmaydu. **7** Sən mening dalda jayimdursən; Sən meni zulumdin sakləysən; Ətrapimni nijatlik nahxiliri bilən qapləysən! (Selah) **8** — «Mən sən mengixqə tegixlik yolda seni yetəkləymən həm tərbiyləymən; Mening kəzüm üstüngdə boluxi bilən sanga nəsihət qilimən. **9** Əqli yok boləqan at yaki exəktək bolma; Ularni qəkləxə

tizginləydiyən yügən bolmisa, Ular hərgiz sanga yekin kəlməydu». **10** Rəzillərgə qüxüdiyən qayoqu-həsərlər kəptur, Birək mehir-xəpkətlər Pərwərdigarə tayanəjan kixini qəridəydu; **11** I həkəkaniylar, Pərwərdigar bilən xadlinip hursən bolunglar; Kəngli duruslar, huxallıktın təntənə kilinglar!

33 Əy həkəkaniylar, Pərwərdigar üqün təntənə kilinglar! Mədhıyləx duruslar üqün güzəl ixtur. **2** Rawab bilən Pərwərdigarni mədhıylənglar; Ontarə təngkəx bolup, uningə küyləni eytinglar. **3** Uningə atəp yəngi bir munajət-nəxini eytinglar; Məhırlıq bilən qəlip, awazınglarni yukıri yangritinglar. **4** Qünki Pərwərdigarning səzi bərhəktur; Uning barlıq ixliri wədilirigə sadəkətlıktur. **5** U həkəkaniyə həmə adalətni yaxı kərgüqidur; Yər-zəmin Pərwərdigarning məhribanlıqı bilən toləndur. **6** Pərwərdigarning səzi bilən asmanlar yaritələjan, Uning əqzidiki nəpəs bilən ularning barlıq qoxunlirimuyaritələndur; **7** U dengizdiki sularni bir yərgə yiqip dəwiləydu; U okyanlarni ambarlar iqidə saklap turidu; **8** Pütkül yər yüzidikilər Pərwərdigardın əymənsun; Dünyardiki pütün jan igiliri Uningdın qorkup, həmətlisun; **9** Qünki Uning bir səzi bilənla ix püttürülgənidi; Uning bir əmri bilənla dəğənliri bərpa kılınəjanidi. **10** Pərwərdigar əllərnıng pilanini tosiwetidu; U qowmlarning hiyallirini bikar kiliwetidu. **11** Pərwərdigarning nəsihəti mənngügə turidu; Qəlbidiki oyliri dəwrdin-dəwrgə ixkə axurulidu. **12** «Pərwərdigar bizning Hıdayimizdur» dəydiyən qowm bəhtlıktur! Yəni Əz mirasi boluxkə tallıəjan həlk bəhtlıktur! **13** Pərwərdigar

ərxtin yərgə nəzər salidu, U pütkül insanlarni kərüp turidu. **14** Turaloqusidin yər yüzidikilərnin həmmisigə qaraydu; **15** U ularning hər birinin kəlbirini Yasioquqidur; Ularning barlıq ixlirini dəngsəp qıqquqidur. **16** Padixah bolsa qoxunlirining köplüki bilən oqalib bolalmaydu; Palwan əzining zor küqi bilən özini qutkuzalmazdu; **17** Tolparoqa tayinip həwp-hətərdin qutkuzulux bihudiliktur, U zor küqi bilən həqkimni qutkuzalmazdu; **18** Mana, ularning jenini ölumdin qutkuzux üqün, Kəhətqilikdə ularni həyat saxlay üqün, Pərwərdigarınin kəzi Əzidin əyminidolanlarınin üstidə turidu, Əzining əzgərməs muhəbbitigə ümid baqlolanlarınin üstidə turidu. **20** Bizning jenimiz Pərwərdigarə təlmüridu; Bizning yardımqimiz, Bizning qalkinimiz U bolidu. **21** Xunga Uning bilən kəlbimiz xadlinip ketidu; Qünki Uning mukəddəs namioqa tayinip ixənduk. **22** I Pərwərdigar, biz Sangila ümid baqlolanimizdək, Sening əzgərməs muhəbbitingmu üstimizdə boləy!

34 Dawut yazoqan küy: — (Dawut Abimələk [padixahning] aldidə yürux-turuxini baxqıqə qiliwaləanda, [Abimələk] uni həydiwətkən wəqıttə yazoqan) Mən hər kəndə wəqıtlərdə Pərwərdigarə təxəkkür-mədhıyə qayturımən; Uni mədhıyiləx əqzımdin qüxməydu. **2** Kəlbim Pərwərdigarni iptiharlinip mədhıyələydu, Məminlər buni anglap xadlıqta bolidu. **3** Mən bilən billə Pərwərdigarni uluqlanglar, Birlikdə Uning namioqa mədhıyilər yangritayli. **4** Pərwərdigarni izdidim, U mening duayimni ijabət qildi, Meni başqan barlıq wəhimə-qorkunqlirimdin qutkuzdi. **5** [Məminlər]

Uningoʻja təlmürüp nurlandi; Yüzliri yərgə karitilmidi. **6**
 [Mən] pekir-biqarə [Uningoʻja] nida kildi, Pərwərdigar
 anglap, meni həmmə awariqiliklərdin kütquzdi. **7**
 Pərwərdigarning Pərixtsi Uningdin əyminidioʻanlarni
 qoʻqdap ətrapiʻoʻja qedirini tikidu, Ularni kütquzidu. **8**
 Pərwərdigarning mehribanlikini tetip, bilgin, Uningoʻja
 ixinip tayanʻoʻjan adəm nemidegən bəhtliktur! **9** I Uning
 mukəddəs bəndiliri, Pərwərdigardin əymininglar! Qünki
 Uningdin əyminidioʻanlarning heq nərsisi kəm bolmas.
10 Küqlük arslanlar ozuksiz kəlip aq qalsimu, Əmma
 Pərwərdigarni izdigüqilərnin heqbir yahxi nərsisi kəm
 bolmas. **11** Kelinglar balilirim, manga kulak selinglar;
 Mən silərgə Pərwərdigardin əyminixni əgitip qoyay.
12 Həyatni ətiwarlaydioʻjan kixi kim? Kimning uzun
 wə yahxi künlərnin kərgüsi bar? **13** Undakta tilingni
 yamanliktin tartip yür, Ləwliring məkkarliktin neri
 bolsun; **14** Yamanliktin ayrilip yirək bolup, güzəl
 əməllərnin kilip yür; Aman-hatirjəmlikni izdəp, uni qoʻqlap
 yür. **15** Pərwərdigarning kəzi həkəkaniylarning üstidə
 turidu, Uning kuliki ularning iltijalirioʻja oquq turidu;
16 Pərwərdigarning qirayi rəzillik kiloquqilaroʻja karxi
 qikar, Ularning hərəkəndək nam-hatirilirini yər yüzidin
 elip taxlar; **17** Həkəkaniylar iltija kilidu, Pərwərdigar
 anglaydu, ularni barlik azab-muxəkətliRIDIN kütquzidu;
18 Pərwərdigar kəngli sunuklaroʻja yəkındur, Rohi
 ezilgənlərnin kütquzidu. **19** Həkəkaniylar duq kəlgən
 awariqiliklər kəptur; Birək Pərwərdigar ularni bularning
 həmmisidin kütquzidu. **20** [U həkəkaniyning] səngəklirini
 sak qalduridu, Ulardin birsimu sunup kətməydu. **21**

Yamanlikning ozi razillarni olturidu; Həkkaniylarəja nəprətlinidiojanlar gunahəta kalidu. **22** Pərwərdigar Öz kullirining janlirini bədəl tələp hərlükkə qikiridu; Uningəja tayanəjanlardin həqkimgə gunah bekitilməydu.

35 Dawut yazəjan küy: — I Pərwərdigar, mən bilən elixəanlar bilən elixəaysən; Manga jəng kiləjanlarəja jəng kiləjaysən! **2** Kolungəja sipar wə kalkan aləjin; Manga yardəmgə ornungdin turəjaysən; **3** Nəyzini suəjurup, meni kəəlawatəanlarning yolini toskəysən; Mening jeniməja: «Mən sening nijatlikəngdurmən!» — degəysən! **4** Mening həyatiməja qang salmakqi boləjanlar yərgə karitilip xərməndə boləjay; Manga kəst əyligənlər kəynigə yandurulup rəsua boləjay. **5** Ular goya xamalda uqəan samandək tozup kətkəy; Pərwərdigarning Pərixəisi ularni tarkitiwətkəy! **6** Ularning yoli karəngəju wə teyiləq boləjay, Pərwərdigarning Pərixəisi ularni kəəqliwətkəy! **7** Qünki ular manga orunsiz ora-tuzak təyyarlidi; Jenimni səwəbsiz elixəa ular uni kolidi. **8** Həlakət tuydurməstin ularning bəxiəja qüxkəy, Əzi yoxurun kuroəjan torəja əzi qüxkəy, Həlakətkə yikiləjay. **9** U qəəjdə jenim Pərwərdigardin səyünidu, Uning nijatlik-kutkuzuxidin xadlinidu! **10** Mening həmmə ustihanlirim: — «I Pərwərdigar, kimmu Səngə təngdəx kələlisun?» — dəydu, — «Sən ezilgən məminlərnə küqlüklərnəng qənggilidin, Ezilgənlər həm yəksullarnə ularni buləjuqilərdin tartiwəlip kutkuzisən». **11** Yawuz, yələjan guwəhqilar kəpup, Həwirim bolmiəjan gunahlar bilən üstümdin xikəyət kilmakəta. **12** Ular mening yaxilikiməja yamanlik kilip, Meni panəhsiz yetim kilip

koyotganidi! **13** Lekin mən bolsam, ular kesəl bolotanda, Bəzni yəgəp kiyiwaldim; Ularni dəp roza tutup, özümni təwən kildim; Əmdi duayim bolsa hazır baotrimotə yenip kəldi! **14** Mən bu ixlardin dost yaki qerindiximning bexiotə qüxkən ixkə ohxax məyüslinip yürdüm, Mən öz anisiotə həza tutkandək, beximni selip yürdüm. **15** Birək mən putlixip kətkinimdə, Ular huxal boluxup kətkənidi, Bir yərgə jəm boldi; Dərwəkə jəm boluxup muxu zorawanlar manga qarxi qikixti, Birək həwirim yok idi. Ular meni parə-parə kilix üqün tohtimay zərbə berixti. **16** Huddi bir qixləm poxkal üstidə qakqak wə talax kilotən hudasizlardək, Ular manga qixlirini otuqurlitip hiris kilixti. **17** I Rəb, kaqanoqiqə pərwa kilmayсэн? Jenimni ularning halakitidin kutkuzotaysən, Mening birdinbir hayatimni [muxu] yirtkuq xirlarning otizidin tartiwaloaysən! **18** Zor jamaət arisida mən Sanga təxəkkür eytimən; Nuroqunliotən həlk arisida Seni mədhiiyləymən. **19** Yaloqən səwəb bilən manga rəqib bolotənlarni üstümdin xadlandurmioaysən; Məndin səwəbsiz nəprətləngənlərnəni otəzə kəz kisixturmioaysən! **20** Ular dostanə səz kilmaydu, Zemindiki tinqlikpərwərlərgə pitnə-iotwa tokumakta. **21** Ular manga qarap otizini yooqən eqip: «Way-way! Kütkünimizni öz kəzimiz bilən kəriwəldük!» — deyixidu. **22** I Pərwərdigar, Sən bularni kəriip qikting, süküt kilmioaysən; I Rəb, məndin Otüzingni yirəqləxturmioaysən; **23** Kəzoqəloaysən, Mən üqün həküm qikirixkə oyoqənoaysən, I mening Hudayim — Rəbbim! **24** Mening ixim üstidə öz həkqəniylikiing boyiqə həküm qikəroaysən, i Pərwərdigar Hudayim; Ularni

mening [onguxsizlikimdin] xadlandurmioqaysən! **25** Ular kenglidə: «Wah! Wah! Əjəb obdan boldi!» — deyixmisun; Yaki: «Uni yutuwəttuk!» — deyixmisun. **26** Mening ziyinimdin huxal boləqanlar yərgə qaritilip xərməndə boləqay; Meningdin əzlrini üstün tutquqılarning kiyim-keqiki hijalət wə nomussuzluk bolsun! **27** Mening həkkaniylikimdin səyüngənlər təntənə kılıp xadlansun! Ular həmixə: «Əz kəlining aman-esənlikigə səyüngən Pərwərdigar uluqlansun!» — degəy. **28** Xu qaşda mening tilim kün boyi həkkaniyliking toqruluk səzləydu, mədhıylərnı yangritidu.

36 Nəşmiqılərnıng bexioqa tapxurulup oqulsun dəp, Pərwərdigarning kuli Dawut yazəqan küy: — Rəzil adəmnıng asiylikı mening kəlbimdə bir bexarətnı pəyda kılıdu: — «Uning nəziridə Hudadin kərkidioqan ix yəktur!». **2** Qünki u əz-əzini mahtayduki, U əz-əzigə: — «Məndə gunah tepilmas, kıləqinim yirginqlık ix əməstur!» — dəydu. **3** Aşzidiki səzlər kəbiqlık wə hiyligərliktur; Pəzilətlık ix kılıx parasitidin u alliburun məhrumdur. **4** U ornida yatqandimu gunahni kəzləydu; U durus bolmioqan yoloqa mengixni iradə kılıdu; Yamanliktin həq nəprətlənməydu. **5** I Pərwərdigar, əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə takixidu; Həkiqət-sadikliking bulutlarəqa yetidu! **6** Həkkaniyliking bükük taqlardək, Həkümliring tilsimatlik qongqur dengizlardəktur. I Pərwərdigar, Sən adəmlər wə haywanlarnı saklıquqidursən; **7** Sening əzgərməs muhəbbiting nəkədər kimmətlıktur, i Huda! Xunga insan baliliri kanatliring sayisidə panahlinidu. **8** Ular əyüngdiki mol dastihandin toyoquqə bəhrimən bolidu; Sən

ularoqə huzur-halawətliringning dəryasidin iquküzisən. **9**
Qünki Səndila bardur həyatlik bulik; Nurungda bolup
nurni kerimiz. **10** Ah, Özüngni tonup, bilgənlərgə
muhebbitingni, Kəngli duruslaroqimu həkəkaniylikingni
kərsitixni dawamlaxturoqaysən. **11** Təkəbburlarning
putining manga hujum kilixioqə yol qoymioqaysən;
Rəzillərnin qoli meni ornumdin qoqliwətmisun; **12**
Mana, yamanlik qiloquqilar yikildi! Oqlitiwetildi, ornidin
qayta turalmaydu!

37 Dawut yazoqan küy: — Yamanlik qiloquqilar tüpəylidin
özüngni keydurmə, Nakəslərgə həsət kilma. **2** Qünki ular
ot-qəplərdək tezla üzup taxlinidu, Yumran əsümlüklərgə
ohxax tozup ketidu. **3** Pərwərdigarə tayan, tirixip
yahxilik kil, Zeminda makanlixip yaxap, Uning wapa-
həqikitini ozuk bilip huzurlan. **4** «Pərwərdigarni
hursənlikim» dəp bilgin, U arzu-tiləkliringgə yətküzidu.
5 Yolungni Pərwərdigarə amanət kil; Uningə tayan, U
qoqum [tilikingni] ijabət kilidu. **6** U həkəkaniylikingni
nurdək, Adalitingni qüxtiki quyaxtək qaknitidu. **7**
Pərwərdigarning aldida tinq bolup, Uni səwrqanlik
bilən küt; Həramdin ronak tapqan adəm tüpəylidin,
Yaman niyətliri ixka axidioqan xixi tüpəylidin özüngni
keydurmə. **8** Aqqikingdin yan, qəzəptin qayt, Özüngni
keydurmə; U pəkət seni yamanlikka elip baridu. **9**
Qünki yamanlik qiloquqilar zemindin üzup taxlinidu;
Pərwərdigarə təlmürüp kütkenlər bolsa, Zeminoqə
igidarqilik kilidu. **10** : Kəzni yumup aqquqila, rəzil
adəm həlak bolidu; Uning makanoqə səpselip qarisanq,
u yok bolidu. **11** Birək yawax-məminlər zeminoqə

miraslik qilidu, Wə qəksiz arambəhxliktin huzurlinidu. **12** Rəzil adəm həkəkaniyoğa kəst qilidu; Uningoğa qixlirini oququrlitip hiris qilidu; **13** Lekin Rəb uningoğa qarap külidu; Qünki [Rəb] uning bexioğa kelidioğan künni kəridu. **14** Yawaxlar wə yoxsullarni yikitix üqün, Yoli duruslarni kirip taxlax üqün, Rəzillər kıliqini oqilipidin suqurup elip, Okyasining kiriqini tartip təyyarlidi. **15** Lekin kıliqi bolsa öz yürikigə sanjilidu, Okyaliri sunduruwetilidu. **16** Həkəkaniylardiki «az», Kəpligən yamanlarning baylıqliridin əwzəldur. **17** Qünki rəzillərnin biləkliri sundurulidu; Lekin Pərwərdigar həkəkaniylarni yələydu; **18** Pərwərdigar kəngli duruslarning künlirini bilidu; Ularning mirasi mənggügə bolidu. **19** Ular eqir künlərdə yərgə qarap qalmaydu; Kəhətqiliktimu ular tok yüridu. **20** Birək rəzillər həlak bolidu; Pərwərdigar bilən qarxilaxquqilar qimənzardiki gül-giyahdək tozup ketidu; Ular tügəydu; Is-tütündək tarkilip tügəydu. **21** Rəzil adəm etnə elip qayturmaydu; Əmma həkəkaniy adəm məhribanlık bilən etnə beridu; **22** Qünki [Pərwərdigar] rəhmət kıloğanlar zeminoğa igə bolidu, Birək uning lənitigə uqrioğanlar üzüp taxlinidu; **23** Mərdanə adəmning kədəmliri Pərwərdigar tərpidindur; [Rəb] uning yolidin hursən bolidu. **24** U teyilip kətsimu, yikilip qüxməydu; Qünki Pərwərdigar uning qolini tutup yələp turidu. **25** Mən yax idim, hazır kərip kəldim; Lekin həkəkaniylarning taxliwetilgənlikini, Yaki pərzəntlirining nan tiligənlikini əsla kərgən əməsmən; **26** U kün boyi mərd-məhriban bolup etnə beridu; Uning əwladlirimu həlqə bərikət yətküzidu. **27** Yamanlıkni taxlanglar, yaxilik kılinglar,

Mənggü yaxaysilər! **28** Qünki Pərwərdigar adalətni səyidu, U Öz məmin bəndilirini taxlimaydu; Ular mənggügə saklinidu; Ləkin rəzillərnin əwladliri üzüp taxlinidu. **29** Həkkaniylar yər-jahanoğa igə bolidu, Əbədil'əbədgiqə uningda makan tutup yaxaydu. **30** Həkkaniy adəmning aqzi danalix jakarlaydu; Uning tili adil həkümlərni səzləydu; **31** Kəlbidə Hudaning [mukəddəs] kanuni turidu; Uning kədəmliri teyilip kətməs. **32** Rəzillər həkkaniy adəmni paylap yüridu; Ular uni öltürgüdək pəytni izdəp yüridu. **33** Ləkin Pərwərdigar uni düxmənning qanggilioğa qüxürməydu; Yaxi həkümdə uni gunahqa pütməydu. **34** Pərwərdigarni təlmürüp küt, Uning yolini qing tutqin; U sening mərtiwəngni kətürüp, zeminoğa igə kilidu, Rəzillər həlak kilinoqanda, Sən buni kərisən. **35** Mən rəzil adəmning zomigərlik kiliwatqinini kərdüm, U huddi aynioqan baraksan yapyexil dərəhtək ronak tapqan. **36** Biraq u ətüp kətti, Mana, u yok boldi; Mən uni izdisəmmu, u tepilmaydu. **37** Mukəmməl adəmgə nəzər sal, Durus insanoğa kara! Qünki bundak adəmning ahir kəridioqini arambəhx hatirjəmlilik bolidu. **38** Itaətsizlər bolsa birlikdə həlak bolixidu; Ularin kələqiki üzülidu; **39** Biraq həkkaniyların nıjatlıkı Pərwərdigardındur; U eoqır künlərdə uların küqlük panahidur. **40** Pərwərdigar yardım kilip ularni saklaydu; U ularni rəzillərdin saklap kutkuzidu; Qünki ular Uni baxpanahı kilidu.

38 Dawut yazoqan küy: — (əslimə üqün) I Pərwərdigar, oqəzipingdə tənbiħ bərmigəysən, Kəhringdə meni jazalimioqaysən! **2** Qünki okliring meni zəhimləndürüp sanjidi, Qolung üstümdin kattik basti. **3** Kattik oqəziping

tüpəylidin ətlirimdə heq saklik yok, Gunahim түpəylidin ustihanlirimda aram yoktur. **4** Qünki gunahlirim boyumdin taxti; Ular kətürəlmigüsiz eqir yüktək meni besiwaldi. **5** Əhməqlikimdin jarahətlirim sesip, xəlwərap kətti. **6** Azabtin bəllirim tolimu pükülüp kətti, Kün boyi oqəmgə petip yürimən! **7** Qatirəklirim otqa toldi, Ətlirimning sak yeri yoktur. **8** Mən tolimu həlsirap, ezilip kəttim; Qəlbimdiki azab-qayəqu түpəylidin hərkirəymən. **9** Rəb, barlik arzuyum kəz aldingdidur; Uq tartixlirim Səndin yoxurun əməs; **10** Yürikim jioqildap, həlimdin kəttim; Kəzlirimning nuri eqti. **11** Yar-buradərlirimmu meni uroqan waba түpəylidin, əzlirini məndin tartti; Yeqinlirimmu məndin yirəq kaqti. **12** Jenimni almakqi boləqanlar tuzəq quridu; Manga ziyanni kəstligənlər zəhirini qaqmaqta; Ular kün boyi hıylə-mikirlərnı oylimakta. **13** Lekin mən gas adəmdək anglımaymən, Gaqa adəmdək əqzimni aqmaymən; **14** Bərhək, mən angliyalmaydioqan gaslardək bolup qaldim; Aqzimda qilidioqan rəddiyə-tənbih yok. **15** Qünki ümidimni Sən Pərwədigaroqa baqlidim; Rəb Hudayim, Sən iltijayimoqa ijabət qilisən. **16** Qünki mən: — «Ular mening üstümgə qikip mahtanmioqay; Bolmisa, putlirim teyilip kətkəndə, ular xadlinidu» — dedim mən. **17** Qünki mən dəldəngxip, tügixəy dəp qaldim, Azabim kəz aldimdin kətməydu. **18** Qünki mən əz yamanliqimni ikrar qilimən; Gunahim üstidə qayoqurimən. **19** Lekin düxmənlirim juxkun həm küqlüktur; Qara qaplap, manga nəprətləngənlərnıng sani nuroqundur. **20** Wapəoqa japa qilidioqanlar bolsa, mən bilən qarxilixidu; Qünki mən yaxxilikni kəzləp, intilimən.

21 I Pərwərdigar, məndin waz kəqmigəysən! I Hudayim, məndin yiraklaşmıqaysən! **22** I Rəb, mening nijatlığım, Manga qapsan yardım kılqaysən!

39 Nəşmiqilərnin bexi Yədutunəqə tapxuruləqan, Dawut yazəqan küy: — «Tilim gunah kilmisun dəp, Yolliriməqə diqqət kilmən; Rəzillər kəz aldimda bolsa, mən aqzıməqə bir kəxək salimən» — degənədim. **2** Mən süküt kılıp, zuwan sürmidim, Hətta yaxxilik toqrisidiki səzlərnimə aqzimdin qıqarmidim; Birək dil azabim tehimə kəzəqaldi. **3** Kənglümde zərdəm kəynidi, Oyləqənsəri ot bolup yəndi; Andin tilim ihtiyarsiz səzləp kətti. **4** I Pərwərdigar, əz əjilimni, Künlirimnin kəngilik ikənlikini manga ayan kıləqin; Ajiz insan balisi ikənlikimni manga bildürəqin. **5** Mana, Sən künlirimni pəkət nəqqə qəriqlə kılding, Sənin əldingdə əmrüm yək hesabididur. Bərhək, barlıq insanlar tik tursimə, pəkət bir tiniklə, halas. (Selah) **6** Bərhək, hər bir insənin həyati huddi bir kələnggidur, Ulərin əldirəp-səldirəxləri bihudə əwəriqiliktur; Ular baylıqlərnə toplaydu, ləkin kəyin bu baylıqlərnə kimnin kəliqə juqlinidəqənlikini bilməydu. **7** I Rəb, əmdi mən nəmini kütimən? Mening ümidim sangilə bəqliktur. **8** Mənə barlıq əsiyliklərimdin kətqəzəqaysən, Mənə həməqətlərnin məshirisigə kəldurməqaysən. **9** Süküt kılıp zuwan sürmidim; Qünki mənə, muxu [jazani] Əzüng yürgüzgənsən. **10** Mənə saləqan wəbəyinqni məndin nəri kıləqaysən; Qünki kələngnin zərbisi bilən tügixəy dəp kəldim. **11** Sən tənbiqlərin bilən kixini əz yəmənləki üqün tərbiyiləginə, Sən huddi nərsilərgə küyə kurti qüxkəndək, uning izzət-qururini yək kiliwətsən; Bərhək,

hər bir adəm bir tiniklə, halas. (Selah) **12** I Pərwərdigar, duayimni angliqaysən, Pəryadimoğa kulaq saloqaysən! Kəz yaxlirimə süküt kılmioqaysən! Qünki mən pütkül atabowilirimdək, Sening aldingda yaqa yurtluk, musapirmən, halas! **13** Manga tikkən kəzüngni məndin neri kıloqaysənki, Mən barsa kəlməs jayə kətküqə, Meni bir'az bolsimu rahəttin bəhrimən kıloqaysən.

40 Dawut yazəqan küy: — Pərwərdigarə təlmürüp, küttüm, küttüm; U manga egilip pəryadimni anglidi. **2** U meni həlakət orikidin, Xundakla patkək laydin tartiwaldi, Putlirimni uyultax üstigə turoquzup, Kədəmlirimni mustəhkəm kıldi. **3** U əqzimə yengi nahxa-munəjatni, Yəni Hodayimizni mədhıyləxlərnı saldı; Nuroqun həlk buni kərip, kərkıdu, Həm Pərwərdigarə tayınidu. **4** Təkəbburlardin yardəm izdiməydiyən, Yəqəncilikqə ezip kətməydiyən, Bəlki Pərwərdigarnı əz tayanqisi kıloqan kixi bəhtliktur! **5** I Pərwərdigar Hodayim, Sening biz üqün kıloqan karamətliring wə oy-niyətliringni barəqanseri kəpəytip, san-sanaksız kıloqansən, Kimmu ularni bir-birləp hesablap Əzünggə [rəhmət qayturup] bolalisun! Ularıni səzləp baxtin-ahir bayan kılay desəm, Ularıni sanap tügıtix mumkin əməs. **6** Nə qurbanlik, nə ax hədiyələr Sening tələp-arzuyung əməs, Bırək Sən manga [səzgür] kulaqlarını ata kılding; Nə kəydürmə qurbanlik, nə gunah qurbanlikini tələp kılmiding; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana mən kəldim!» — dedim. Oram yazma dəsturda mən toqruluk pütülgən: — **8** «Hodayim, Sening kənglündiki iradəng mening hursənlikimdur; Sening Təwrat qanunun qəlbimgə pütüklüktur». **9**

Büyük jamaət arisida turup mən həqqaniylikni jakarlidim;
 Mana bularni özümdə kılqə elip qaloqum yoktur, I
 Pərwərdigar, Özüng bilisən. **10** Həqqaniylikni kəlbimdə
 yoxurup yürmidim; Wapadarlikni wə nijatlikni
 jakarlidim; Özgərməs muhəbbiting wə həqiqitingni büyük
 jamaətkə heq yoxurmastin bayan kildim. **11** I Pərwərdigar,
 mehribanlikliringni məndin ayimioaysən; Özgərməs
 muhəbbiting wə həqiqiting hərdaim meni saklioay!
12 Qünki sansiz külpətlər meni oriwaldi; Qəbihliklirim
 meni besiwelip, kərəlməydiqan boldum; Ular beximdiki
 qeqimdin kəp, Jasaritim tügixip kətti. **13** Meni kutkuzuxni
 tooqra tapkaysən, i Pərwərdigar! I Pərwərdigar, tez kelip,
 manga yardım kילוaysən! **14** Mening hayatimoqa qang
 salmaqı bolqanlar birakla yərgə karitilip rəsua kılinsun;
 Mening ziyinimdin hursən bolqanlar kəynigə yandurulup
 xərməndə bolqay. **15** Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə
 kילוanlar öz xərməndilikidin aləzadə bolup kətsun! **16**
 Birak Seni izdigüqilərnin həmmisi Səndə xadlinip huxal
 bolqay! Nijatlikni səyqənlər həmixə: «Pərwərdigar
 uluqlansun» deyixkəy! **17** Mən ezilqən həm yoxsul
 bolsammu, Birak Rəb yənila meni yad etidu; Sən mening
 Yərdəmqim, mening azad kילוuqim; I Hudayim, keqikməy
 kəlgəysən!

41 Nəqmiqilərnin bexioqa tapxurulup okulsun dəp,
 Dawut yazqan küy: — Qerib-ajizlarqə qəmhərluk kילוan
 kixi nəqədər bəhtlik-qə! Eqlir künlərdə Pərwərdigar
 uninqoqa panah bolidu. **2** Pərwərdigar uni kooqda, uni
 aman saklaydu; U zeminda turup bəhtiyar yaxaydu;
 Sən uni düxmənlirinin ihtiyarqə qüxürməysən! **3**

Orun tutup zəiplixip yatqinida, Pərwərdigar uningqja dərman bolidu; Sən uning yatqan orun-kərpilirini raslap tüzəxtürüp turisən. **4** Mən iltija qilip: — «I Pərwərdigar, manga mehribanlik kərsətkəysən, Jenimoqja xipalik bərgəysən; Qünki mən aldingda gunah qildim» — dedim. **5** Duxmənlim mən tooqruluk: — «U qaqaanmu əlöp, nami-nəsli qurup ketər?» — dəp manga yamanlik tiləydu. **6** Birsı meni kərgili kəlgən bolsa, U aldamqı səzləni qilidu; Ular kəynimdin kənglidə xumluk topla, Andin sirtlarqja qikip xu ixlarni tarkitip po atidu; **7** Manga əq boləlanlarning həmmisi manga qarita əzara kusurlixidu, Ular manga ziyankəxlik kəstidə bolidu. **8** Ular: «Uning bexioqja jin-xəytandin bir kesəl qaplaxti; Əmdi u orun tutup yetip qaldı; U qaytidin turalmaydu» — deyixidu. **9** Həttə sirdixim dəp ixəngən kədinas dostum, Mən bilən həmdastihan bolup tuzumni yegənmu manga put atti. **10** Birək Sən Pərwərdigar, manga rəhim qiləqaysən; Duxmənlimindin intikəm elixqja, Meni turoquzəqaysən; **11** Duxminimning üstümdin ələlibə qilip xadlanmioqjinidin, Seni məndin səyünidu, dəp bilimən. **12** Birək manga kəlsək, durus boləlanlikimdin, sən meni yələysən; Sən meni mənggü Əz huzurungda kəd kətürütüzüp turoquzisən. **13** Israilning Hudasi Pərwərdigarqja əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhiyə qayturuləy! Amin! Amin!

42 Nəqmıqılərnıng bexioqja tapxurulup oqulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziloqan «Maskıl»: — Keyik eriklardiki suqja təxna boləqandək, Jenim sanga təxnadur, i Huda. **2** Mening jenim Hudaqja, həyat Təngrigə intizardur; Ah, mən qaqaanmu Hudaning huzurida

kөрүнүскә мүйәссәр болимән? **3** Mening keqә-kündüz yeginim көз yaxlirim болуп кәлгән; Hәqlәр күн бойи мәндin: «Hudaying кәyәрдә?» дәp soraydu. **4** Ötkән күnlәrni әslәp, Jenimning дәrdlirini tәküwatimән (Mән көpqilik bilән ketiwetip, Hudaning öyigә tәntәнә kilip mengip, Huxalliqta Hәmdusana okup, nahxa eytip, Heytni tәbrikligән top-top қoxundәk, jamaät bilән billә barattim!). **5** — I jenim, Sән tenimdә nemixқа bundәk қayоqurisән? Nemixқа iqimdә bundәk мәyüslinip kәtting? Hudaoqa ümid baqla; Qünki Uning jamalidin қikқан nijatliқtin, Mән Uni yәнila uluqlaymән, — Mening Hudayimni! **6** Jenim iqimdә мәyüslinip kәtti; Xunga mән Seni seқinimән; Hәtta musapirliқta Iordan дәryasi boyidiki wadilarda, Hәрmon taqlirida, Mizar teqidimu Seni seқinimән. **7** Sening xarқiratmiliringning awazliriqa, Qongқur ҳang bilән qongқur ҳang maslixip һәkirimәktә. Sening һәmmә dolқunliring һәм kaynam-taxқinliring meni oқәrk қildi. **8** Kündüzi Pәrwәrdigar özgәrmәs muһәbbitini [manga] buyruydu, Keқiliri Uning nahxisi, Wә һәм һayatim bolоqan Tәngrigә қilоqan dua manga һәмrah bolidu. **9** Mән Қoram Texim bolоqan Hudaoqa: — «Meni nemixқа untup қalding? Mән nemixқа düxmәnning zulumiqa uқrap, Hәmixә azab qeqip yürüwatimән?» — дәymән. **10** Sengәklirimni әzgәndәk rәқiblim meni мәshirә kilip әyiblәydu; Ular күn бойи мәндin: «Hudaying кәyәрдә?» — дәp sorimaқta. **11** I jenim, tenimdә nemixқа bundәk қayоqurisән? Nemixқа iqimdә bundәk мәyüslinip kәtting? Hudaoqa ümid baqla; Qünki mән Uni yәнila мәdhiiylәymән, Yәni

qirayimoqa salamətlik, nijatlik, ata k̇iloquqi Hudayimni
mədhiyiləymən! U mening Hudayimdur!

43 I Pərwərdigar, mən tooqruluk həküm qikarəaysən,
Dəwayimni ək̇idisiz bir həlk̇ aldidə sorioqaysən; Meni
hiyligər həm kəbih adəmdin kutuldurəaysən. **2** Qünki
Sən panahgahim boləjan Hudadursən; Nemixka meni
taxlawətkənsən? Nemixka düxmənni zulumioqa uqrap,
Həmixə azab qekip yūriwatimən?» — dəymən. **3** Öz
həq̇ikiting wə nurungni əwətkin, Ular meni yetəkligəy!
Meni muqəddəs teoqingə, Makaningə elip kəlgəy! **4**
Xuning bilən mən Hudaning kurbangahi aldioqa baray,
Yəni mening qəksiz huxlukum boləjan Təngrining yenioqa
baray; Bərhək, qiltar qelip Seni mədhiyiləymən, i Huda,
mening Hudayim! **5** I jenim, sən nemixka bundak
kayəjurisən? Nemixka iqimdə bundak biaram bolup
ketisən? Hudaəqa ümid baqla! Qünki mən Uni yənila
mədhiyiləymən, Yəni qirayimoqa salamətlik, nijatlik, ata
k̇iloquqi Hudayimni mədhiyiləymən!

44 Nəəmiqilərnin bexioqa tapxurulup oqulsun dəp,
Korahning oqulliri üqün yeziləjan «Maskil»: — I Huda, öz
kulak̇lirimiz bilən angliduk, Atilirimiz bizgə bayan k̇ilip,
Öz künliridə, yəni kədimki zamanlarda Sening k̇iləjan
zor ixliringni ukturəanidi; **2** Sən [ata-bowilirimizning
aldidə] Öz k̇olung bilən yat əlləni k̇oqliwetip, Ulaarning
[zeminioqa ata-bowilirimizni] orunlaxturdung; Yat
k̇owmlarəqa apət qūxürüp, ularni tarkitiwətti. **3**
Bərhək, bowilirimiz zeminni öz k̇iligi bilən aləqini yok, Öz
biliki bilən əzlrini kutkuzəjinimu yok; Bu bəlki Sening
ong k̇olung, Sening biliking wə jamalingning nurining

kılınıdur; Qünki Sən ulardin hursənlik taptı. **4** Sən
 Özünğ mening padixahımdursən, i Huda, Sən Yakup
 üqün qəlibilər buyruquqidursən. **5** Sən arkilik biz
 rəqiblərimizni həydiwetimiz; Naming bilən özimizgə
 qarxi turoqlarni qəyləymiz; **6** Qünki öz okyayimoğa
 tayanmaymən, Kiliqimmu meni kütquzalmaydu. **7**
 Qünki Sən bizni rəqiblərimizdin kütquzdung, Bizgə
 eq boluqlarni yərgə karatting. **8** Hudani kün boyi
 iptiharlinip mahtaymiz; Namingni əbədil'əbədgigə
 mədhıyləymiz. (Selah) **9** Birak Sən [hazir] bizni
 taxlawetip ahanətkə kaldurdung; Qoxunlirimiz bilən
 jənggə billə qikmaysən. **10** Sən rəqiblərimiz aldida bizni
 qekindürdüng; Bizni eqmənəlgə halioqanqə talan-taraj
 kildurdung. **11** Soyuxka tapxuruloqlan qoylardək, bizni
 ularoğa tapxurdung, Əllər arisoğa bizni tarkitiwəttıng. **12**
 Sən Öz həlqıngni bikaroğa setiwəttıng, Uning kimmitidin
 Özünğ heq beyip kətmiding; **13** Sən bizni qoxna əllərnıng
 məshirisigə kalduroqlansən; Ətrapimizdikilərgə ahanət,
 zanglik obyektı kildingsən. **14** Sən bizni əllər arisida səz-
 qeqəkkə koydungsən, Yat qowmlar bizgə bax qaykixip
 qaraxmaqta. **15** Məshirə həm kupurluq eytkuqlarnıng
 awazi tüpəylidin, Düxmənlər wə eq aloquqlar tüpəylidin,
 Kün boyi uyatim aldimdin kətməydu, Yüzümning nomusi
 meni qirmiwalı. **17** Mana bularnıng həmmisi beximizoğa
 qüxti; Birak biz Seni untumiduk, Yaki əhdənggə heq asiylik
 kilmiduk; **18** Kəlbimiz heq yanmıdı, Sanga sadakətsizlik
 kilmiduk, Kədəmlirimiz yolungdin heq ezip kətmıdı.
19 Birak Sən bizni qılberilər makanida əzding, Bizgə
 əlüm sayisini qaplasturdung. **20** Əgər biz Hodayimizning

namini untuqan bolsak, Yaki yat bir ilahqa kol keturgan bolsak, **21** Huda Sen qokum buni suruxta qilmas idingmu, Qalbtiki sirlarni bilip turidiqan tursang? **22** Birak Sen tupaqli biz kun boyi qirilmaktimiz; Boquzlinixni kutup turoqan qoilar kabi hisablanmaktimiz. **23** Oyoqan, i rab! Nemixka uhlap yatisan? Ornungdin tur, bizni manguuga taxlawatmigaysan! **24** Nemixka yuzingni bizdin yoxurisan? Nemixka kulpatlirimizga, uqriqan zulumlirimizga pisant qilmaysan? **25** Qariqina, jenimiz tuprakta beqirlap yuridu; Tenimiz yerga qaplasti; **26** Ornungdin turup bizga yardamda bolqaysan! Ozingning ovgarmas muhabbiting sawabidin, Bizlarni hamlukka qiqaroqaysan!

45 Noqimiqilarning bexioqa tapxurulup, «Niluparlər» degan ahangda okulsun dep, Korahning oqullirioqa tapxuruloqan, «soyumluk yar uqun» degan «Maskil» munajat-nahxa: — Qalbimdin guzel ix tooqrisida sozlar uroqup qikmakta; Padixahqa beqixlioqan munajitimni eytiman; Tilim goya mahir xairning kalimidur; **2** Insan baliliri iqida sen ang guzeldursan; Lawliring xapaat bilan tolduruloqandur; Xunga Huda sanga manguuga rahmat kildi. **3** I buyuk boluqi, Qiliqingni askin yeningoqa, Haywiting wa xanu-xawkiting bilan! **4** Hakiqat, kamtarlik ham adalatni aloqa suruxka atlanqiningda, Xanu-xawkat iqida qaliba bilan aloqa bas! Xuning bilan ong qolung ozungga karamat qorkunqluk ixlarni korsitidu! **5** Sening okliring etkurdur, Ular padixahning duxmamlirining yurikiga sanjilidu; Putun allar ayioqingoqa yiktilidu. **6** Sening tahting, i Huda, abadil'abadliktur;

Padixahliqindiki Xahanə hasang, adalətning hasisidur. 7 Sən həkkəniylikni səyüp, rəzillikkə nəprətləlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni sening Hudaying, seni həmrəhliringdin üstün qilip xadlik meyi bilən məsih qildi. 8 Sening kiyimliringdin murməkki, muəttər wə darqin hidi kelidu; Pil qixi sarayliridiki sazəndilərnin tarlik sazlıri seni hursən qilidu. 9 Padixahlarning məlikiliri hərmətlik kenizəkliringning qatarididur; Hanixing Ofirdiki sap altun [zibu-zinətlərnə] takap ong qolungda turidu; 10 «Angliqin, i qizim, kərgin, səzliringə kulak saləqin; Öz kəbiləng wə ata jəmətingni untup qal! 11 Xuning bilən padixah güzəl jamalingoqa məptun bolidu; U sening hojang, sən uningoqa səjdə qil». 12 Tur xəhirining qizi [aldingda] sowoqa bilən hazır bolidu; Halayik arisidiki baylar sening xapaitingni kütidu; 13 Xahanə qizning iqki dunyasi pütünləy parlaktur, Uning kiyimlirimu zər bilən kəxtiləngən; 14 U kəxtilik kiyimlər bilən padixahning huzurioqa kəltürüldü; Kəynidin uningoqa qoldax kenizəklərmu billə yeningoqa elip kelinidu; 15 Ular huxal-huram, xadlik iqidə baxlap kelinidu; Ular birliktə padixahning ordioqa kirixidu. 16 «Ata-bowiliringning ornioqa oqulliring qikidu; Sən ularni pütkül jahanəqa hakim kilisən. 17 Mən sening namingni əwladdin-əwladqə yad ətküzimən; Xunglaxqə barlik qowmlar seni əbədil'əbədgicə mədhiləydu».

46 Nəqmiquilərnin bexioqa tapxurulup, «Pak qizlar üqün» degən ahangda oqulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziloqan küy: — Huda panahqahimiz wə qudritimizdur; Külpətlər qüxkən həman hazır bolidioqan

bir yordamqidur. **2** Xunga yər-zemin ɔngtūrülüp, taqlar gümürülüp dengiz təglirigə qūxüp kətsimu, Uning dolqunliri xawqunlinip qaynam bolsimu, Ɖrkəxliri bilən taqlar silkinip kətsimu, Qorkmaymiz. (Selah) **4** Hudaning xəhirini — Yəni Həmmidin Aliy Boloquqi makanlaxqan mukəddəs jayni, Hursən qilidiqan eqinliri xahlıqan bir dərya bardur. **5** Huda uning otturisididur; U yər hərgiz təwriməydu; Huda tang etix bilənla uningqə yordəmgə kelidu. **6** [Barliq] əllər qaynap, padixahliqlar titrəp kətti; U awazini qoyuwətkən haman, Yər erip ketidu. **7** Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar biz bilən billə; Yəqubning Hudasi egiz qoroqinimizdur! (Selah) **8** Kelinglar, Pərwərdigarning qiloqanlirini kərünglar! U yər yüzidə qiloqan karamət wəyranqiliklarni kərünglar! **9** U, jaqanning u qetigiqə boloqan uruxlarni tohtitidu; U okyalarni sunduridu, Nəyzilərnı oxtuwetidu, Jəng qarwilirini otta keydürıwetidu. **10** U: «Tohtax, mening Huda ikənlikimni bilip qoyux! Mən pütkül əllər arisida uluqlinimən; Mən yər yüzidə “büyük” dəp qarilimən» — dəydu. **11** Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar biz bilən billə, Yəqubning Hudasi bizning egiz qoroqinimizdur!

47 Nəqmıqılərnıng bexıqə tapxurulup okulsun dəp, Korahning ooqulliri üqün yeziloqan küy: — Barliq qowmlar, Hudani alkixlanglar! Uningqə yukiri awazınglar bilən huxallıq təntənısinı yangritınglar! **2** Qünki Həmmidin Aliy Boloquqi, Pərwərdigar, dəhxətlik wə həywətliktur, Pütkül jaqanni sorıquqi büyük Padixahtur. **3** U bizgə həqlərnı boysundurup, Bizni əl-millətlər üstigə hakim

qilidu. **4** U biz üqün mirasimizni tallap, Yəni Əzi
səygən Yaqubning pəhri boləjan zeminni bekitip bərdi.
(Selah) **5** Huda təntənə sadasi iqidə, Pərwərdigar sunay
sadası iqidə yukirioja kətürüldi; **6** Hudaəja nahxa-küy
eytinglar, nahxa-küy eytinglar! Padixahimizəja nahxa-
küy eytinglar, nahxa-küy eytinglar! **7** Huda pütkül
jahanning padixahidur; Zehninglar bilən uningəja nahxa-
küy eytinglar! **8** Huda əllər üstidə həküm süridu; U
Əzining pak-mukəddəslikining təhtidə olturidu. **9** Əl-
yurtlarning kattiliri jəm bolup, İbrahimning Hudasining
həlkigə qoxuldi; Qünki jahandiki barlıq qalkanlar Hudaəja
təwədur; U nəkədər aliydur!

48 Nəəmiqilərnin bexioja tapxurulup oqulsun
dəp, Korahning oqulliri üqün yezilojan küy: —
Uluədur Pərwərdigar, Hudayimizning xəhridə, Uning
mukəddəsliki turojan taojda, U zor mədhıyələrgə
layıqtur! **2** Egizlikidin kərkəm, Zion teəji, Pütkül
jahanning hursənlikidur; Ximaliy tərəpliri güzəldur,
Büyük padixahning xəhridur! **3** Huda qorojanlirida
turidu, Bu yərdə U egiz panahgah dəp tonulidu; **4**
Mana, padixahlar yiojildi, Ular xəhərnı besip ətüp,
jəm boldi. **5** [Xəhərnı] kərüpla ular alakzadə boldi;
Dəkkə-dükkigə qüxüp bədər qeqixti. **6** U yərdə ularnı
titrək basti, Toloqak yegən ayaldək ular azablandi; **7**
Sən Tarxixtikı kemilərnı xərk xamili bilən wəyran
kiliwəttin. **8** Qulikimiz angliəjanni, Samawi qoxunlarning
Sərdari boləjan Pərwərdigarning xəhridə, Hudayimizning
xəhridə, Biz hazır öz kəzimiz bilən xundak kərduq; Huda
mənggügə uni mustəhkəm qilidu. (Selah) **9** Biz senin

mukəddəs ibadəthanang iqidə turup, i Huda, Özgərməs muhəbbitingni seəjinduk. **10** Namingoə layiktur, Jahanning qət-qətlirigiqə yətküzülgən mədhiiyiliring, i Huda; Sening ong qolung həkkəniylik bilən toloqan. **11** Sening adil həkümliringdin, Zion teəi xadlanoəy! Yəhuda kizliri huxal boləy! **12** Zion teəini aylinip mengip, Ətrapida səyli kilinglar; Uning munarlrini sanap bekinglar; **13** Keyinki əwladka uni bayan kilix üqün, Sepil-istihkamlirini kəngül koyup kəzitinglar, Qorəanlrini kəzdin kəqüringlar. **14** Qünki bu Huda əbədil'əbədə bizning Hodayimizdur; U əmürwayət bizning yetəqimiz bolidu!

49 Nəəmiqilərnəng bexioə tapxurulup okulsun dəp, Korahning oəqulliri üqün yeziloqan küy: — I barlik həklər, kəngül koyup anglanglar! Yər yüzidə turuwatқанlar, kulak selinglar! **2** Məyli addiy pukra, ya esilzadilər, Ya bay, ya gadaylar bolsun, həmminglar anglanglar! **3** Aəqzim danalığın söləydu, Dilim əkilgə uyoqun ixlarni oylap qikidu. **4** Kulikim həkmətlik təmsilni zən koyup anglaydu, Qiltar qelip sirlik səzni eqip berimən. **5** Eəqir künlərdə, meni kiltakka qüxürməkqi boləanlarnəng kəbiqlikliri ətrapimda bolsimu, Mən nemixka qorkidikənmən? **6** Ular bayliklirioə tayinidu, Mal-mülüklirininə zorluqi bilən qongqilik kilidu; **7** İnsan mənggügə yaxap, Gər-həngni kərməsliki üqün, Həqkim öz buradərinəng həyatini pul bilən kayturuwalalmaydu; Wə yaki Hudaəəə uning jenini kutulduroəudək bahəni berəlməydu; (Qünki uning jenining bahəsi intayin kimmət, Wə bu bahə boyiqə boləanda, mənggügə kərz tapxuruxi kərəktur) **10** Həmmigə ayanki, danixməni adəmlərmu əlidu; Həmmə

adəm bilən tēng, nadan wə ḥamakətlər billə ḥalak bolidu, Xundakla ular mal-dunyasini əzgilərgə qaldurup ketidu. **11** Ularning kənglidiki oy-pikirlər xundakki: «Öy-imaritimiz mēnggügə, Makan-turaloqulirimiz dəwrdin-dəwrgiqə bolidu»; Ular öz yərlirigə isimlirini nam qilip qoyidu. **12** Birak insan əzining nam-izzitidə turiwərməydu, U ḥalak boloqan ḥaywanlardək ketidu. **13** Ularning muxu yoli dəl ularning nadanlikidur; Lekin ularning kəynidin dunyaqə kəlgənlər, yənila ularning eytkən səzlirigə apirin okuydu. (Selah) **14** Ular qoylardək təhtisaraqə yatquzulidu; Əlüm ularni öz ozukı qilidu; Ətisi səḥərdə duruslar ularning üstidin ḥəküm yürgüzidu; Ularning güzəlliki qiritilixqə tapxurulidu; Təhtisara bolsa ularning ḥəywətlik makanidur! (Sheol h7585) **15** Birak Huda jenimni təhtisaraning ilkidin qutkuzidu; Qünki U meni qobul qilidu. (Selah) (Sheol h7585) **16** Birsı beyip ketip, ailə-jəmətining abruyi əsüp kətsimu, Qorqma; **17** Qünki u əlgəndə ḥeqnərsisini elip ketəlməydu; Uning xəḥriti uning bilən billə [gərgə] qüxməydu. **18** Gərqə u əmür boyi əzini bəhtlik qaoqliqan bolsimu, (Bərhək, kixilər ronak tapqiningda, əlwəttə seni ḥaman mahtaydu) **19** Ahiri berip, u yənila ata-bowilirining yenioqə ketidu; Ular mēnggügə yoruklukni kərləməydu. **20** İnsan izzət-abruyda bolup, lekin yorutulmisa, Ḥalak bolidioqan ḥaywanlarqə ohxax bolidu, halas.

50 Asaf yazoqan küy: — Qadir Huda, yəni Pərwərdigar eoqiz eqip, Künqikixtin künpetixkiqə yər yüzidikilərgə murajjət qildi. **2** Güzəllikning jəwḥiri boloqan Zion teoqidin, Huda julalidi. **3** Hodayimiz kelidu, U ḥərgizmu

süküt iqidə turmaydu; Uning aldida yəwətküqi ot kelidu; Uning ətrapida zor boran-qapqun kaynaydu. **4** Öz həlkini soraq kiliş üqün, U yukiridin asmanlarni, Yərnimu guwahlikka qaqiridu: — **5** «Mening məmin bəndilirimni, Yəni Mən bilən kurbanlik arkilik əhdə tüzgüqilərnə huzurumoqa qaqirip yioqinglar!» **6** Asmanlar uning həkkanilylikini elan kilidu, Qünki Huda Əzi soraq kילוquqidur! (Selah) **7** «Anglanglar, i həlkim, Mən səz kilaş; I Israil, Mən sanga həkikətni eytip koyayki, Mənki Huda, sening Hudayingdurmən. **8** Həzir əyibliginim sening kurbanlikliring səwəbidin, Yaki həmixə aldimda sunulidioqan köydürmə kurbanlikliring səwəbidin əməş; **9** Mən sening eoqilingdin heqbir əküznə, Qotanliringdin heqbir tekini almaşqi əməsmən. **10** Qünki ormanliklardiki barlik həywanatlar Manga mənsuptur, Minglioqan taoqdiki mal-waranlarmu Meningkidur; **11** Taoqlardiki pütün uqar-qanatları bilimən, Daladiki barlik janiwarlar Meningkidur. **12** Karnim aqsimu sanga eytməymən; Qünki aləm wə unioqa toloqan həmmə nərsilər Meningkidur. **13** Əjəba, Mən əküznə gəxini yəmdimən? Tekinə qənini iqəmdimən? **14** Kurbanlik süpitidə Hudaqa təxəkkürlərnə eyt; Həmmidin Aliy Bolouqioqa kילוqan wədənggə wapa kil. **15** Bexioqa kün qüxkəndə Manga murajiat kil; Mən seni kutuldurimən, Sən bolsang Meni uluqlioqaysən». **16** Ləkin rəzillərgə Huda xundak dəydu: — «Mening əmirlirimni bayan kilişkə nemə həkking bar? Əhdəmni tiloqa alojudək sən kim iding? **17** Sən Mening təlimlirimdin yirgənding, Səzlimni rət kilding əməsmu? **18** Ooqrini kərsəng, sən uningdin zoş alding, Zinahorlar bilən xerik

boldung; **19** Aqzingdin yaman gəp qüxməydu; Tiling yaloqanqilikni tokuydu. **20** Öz kerindixingning yaman gepini kilip olturisən, Anangning oqlloqa təhmət kilisən. **21** Sən bu ixlarni kiləjiningda, Mən ün qikarmidim; Dərwəkə, sən Meni özünggə ohxax dəp oyliding; Lekin Mən seni əyibləp, Bu ixlarni kəz aldingda əyni boyiqə sanga kərsitimən. **22** — I, Təngrini untuoqanlar, buni kəngül qoyup anglanglar! Bolmisa, siləni parə-parə kiliwetimən; Həqkim siləni kutkuzalmaydu. **23** Birək qurbanlik süpitidə rəhmət eytkənlarning hərəkəysi Manga xərəp kəltüridu; Xundək kilip, uningə Öz nijatlikimni kərsitiximgə yol təyyarlioqan bolidu.

51 Nəqmiquiləning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan küy. Bu [küy] Natan pəyojəmbər uning yenioqa kelip, uni Bat-Xeba bilən boləqan zinahorlukı toqruluk əyibligəndin keyin yeziloqan: — Özgərməs muhəbbiting bilən, i Huda, manga mehir-xəpkət kərsətkəysən! Rəhimdillikliringning kəplüki bilən asiyliklirimni əqürüwətkəysən! **2** Meni kəbihlikimdin yiltizimoqıqə yuwətkəysən, Gunahimdin meni tazilioqaysən. **3** Qünki mən asiyliklirimni tonup ikrar kildim; Gunahım həmixə kəz aldimda turidu. **4** Sening aldingda, pəkət Sening aldingdila gunah, ətküzüp, Nəziringdə rəzil boləqan ixni sadir kildim; Xu wəjidin, Sən [meni əyibləp] səzlisəng, adillikıng ispatlinidu; [Meni] sorək kiləjiningda, Özüngning paklikı ispatlinidu. **5** Mana, mən tuquloqinimdila, yamanlikta idim, Anamning kərnida pəyda boləqinimdila mən gunahıta boldum. **6** Bərhək, Sən adəmləning qin

kəlbidin səmimiyyət tələp qilisən; İqimdiki yoxurun
jaylirimda Sən manga danalığıni bildürisən. **7** Meni
[gunahlırimdin] zofa bilən taziliqaysən, Həm mən pak
bolimən; Meni pakpakiz yuqaysən, mən kərdinmu aq
bolimən. **8** Manga xad-huram awazlarıni anglatqaysən;
Xuning bilən Sən əzgən ustihanlirim yənə xadlinidu.
9 Gunahlırimdin qirayingni yoxurup, Yamanlıqlirimni
əqürivətkəysən. **10** Məndə pak kəlb yaratqaysən, i
Huda; Wujumdiki sadıq rəhimni yengiliqaysən. **11** Meni
həzurunğdin qikiriwətmigəysən; Meningdin Məqəddəs
Rəhimni qayturuwalmiliqaysən. **12** Ah, niyatlıqingdiki
xadlıqni manga yengibaxtin həs kilduroqaysən; İtaətmən
roh arqilik meni yəligəysən. **13** Buning bilən mən
itaətsizlərə yolliringni əgitəy, Wə gunahkarlar yeningoqa
qaytidu. **14** Qan təküx gunahidin meni kütulduroqaysən,
I Huda, manga niyatlıq bərgüqi Huda, Xuning bilən
tilim həqqaniyiliqingni yangritip küyləydu. **15** I Rəbbim,
ləwlirimni aqkaysən, Aqzim mədhıyliringni bayan
qilidu. **16** Qünki Sən kurbanlıqni hux kərməysən; Bolmisa
sunar idim; Kəydürmə kurbanlıqlardinmu hursənlik
tapmaysən. **17** Huda qəbul qilidiqan kurbanlıqlar sunuq
bir rohtur; Sunuq wə ezilgən kəlbni Sən kəmsitməysən,
i Huda; **18** Xapaiting bilən Zioñoqa məhribanlıqni
kərsətkəysən; Yerusalemining sepillirini yengibaxtin bina
qiloqaysən! **19** U qaoqda Sən həqqaniyliktin bolqan
kurbanlıqlardin, kəydürmə kurbanlıqlardin, Pütünləy
kəydürülgən kəydürmə kurbanlıqlardin hursənlik tapisən;
U qaoqda adəmlər kurbangahıngoqa buqa-əküzləni təqdim
qilixidu.

52 Nəʼmiqilərnıng bexıʼıa tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoʼan «Maskıl»; Edomluk Doəg Saul padıxahning yenıʼıa berıp: «Dawut Ahımələkning öyigə kirdı» dəp ayıʼıaqqılık kılıʼıandın keyın yezılıʼıan: — I noqı batur, Nemə üqün rəzıllıkingdın mahtınısən? Təngrıning əzgərməs muhəbbıtı mənngülüktur. **2** Ötkür ustıra kəbi, Tiling zəhər qaqmaqçı, U yaloʼanqılık tokıwatıdu. **3** Sən yaxılıkning ornıda yamanlıknı, Hək səzləxning ornıda yaloʼanqılıknı yaxı kərisən; **4** Həman adəmnı nabut kılıdıʼıan səzlərnı yaxı kərisən, ı aldamçı tıl! **5** Bərək, Təngrı ohxaxla seni mənngügə yökıtıdu; U seni tutıwalıdu, yəni əz qedırıngdın tartıp qıkıdu; Tırıklərnıng zeminıdın seni yiltızıngdın kımurup taxlaydu. (Selah) **6** Həkkanıylar bunı kərüp kəkıxıdu, Wə unı məshırə kılıp külüp: — **7** «Kəranglar, Hudanı əz yələnqısı kılmiʼıan adəm, Pəkət əz baylıklırıning kəplükigə tayanıʼıan adəm; U aq kəzlık ıılən küqləndı» — dəydu. **8** Mən bolsam Hudanıng əyıda əskən baraksan zəytun dərəhtəkmən, Mən Hudanıng əzgərməs muhəbbıtıgə mənngügə tayınımən. **9** Mən Sanga əbədil’əbəd təxəkkür eytimən; Qünki Sən bu ıxlarnı kıldıngsən; Məmin bəndilırıng alıda nəmıngıʼıa təlmürüp kütimən; Muxundak kılıx əladur.

53 Nəʼmiqilərnıng bexıʼıa tapxurulup oqulsun dəp, Mahalat ahangıda Dawut yazoʼan «Maskıl»: Əhmək kixı kənglıdə: «Həqbır Huda yok» — dəydu. Ular qırıklıxıp, Nəprətlik kəbıh ıxlarnı kılıxtı; Ularıng ıqıda məhrıbanlık kılıʼıuqı yoktur. **2** Huda ərxətə turup, ısan balılırını kəzıtıp: «Bu ısanlarıng arısıda, ısapnı qüxinıdıʼıan bırərsı barmıdu? Hudanı ızdəydıʼıanlar barmıdu? **3** Həmmə adəm

yoldin qik̄ti, Həmmə adəm qiriklixip kətti, Mehribanlik
kiloquqi yoktur, hətta birimu. **4** Nanni yegəndək Mening
həlkimni yutuwaləjan, Kəbihlik kiloquqilarning bilimi
yok̄midu?» — dəydu. Ular Pərwərdigarəja həqbir iltija
kilmaydu. **5** Korkkudək həq ix bolmisimu, Mana ularni
əjayət zor korkunq basti; Qünki Huda seni kərxawəja
aləjanlarning ustihanlirini parqilap qeqiwətti; Sən ularni
hijillik̄ka koydung; Qünki Huda ularni nəziridin sak̄it
kildi. **6** Ah, Israilning nijatlik̄i Ziondin qikip kəlgən
bolsa idi! Huda Əz həlkini asaritidin qik̄irip, azadlik̄ka
erixtürgən qaojda, Yakup xadlinidu, Israil huxal bolidu!

54 Nəoymiqilərn̄ing bexioja tapxurulup, tarlik̄ sazlar
bilən ok̄ulsun dəp, Dawut yazəjan «Maskil» (Zif
xəh̄iridikilə Saul padixah̄ning yenioja berip: «Dawut
bizning muxu yurtimizəja məküwaləjan, sili bilməmdila?»
dəp ayəjakqilik̄ kiloqand̄in keyin yeziləjan): I Huda,
Əz naming bilən meni kutkuzəjaysən; Zor kudriting
bilən dəwayimni soriojaysən. **2** I Huda, duayimni
angliojaysən; Aəzimdiki səzlərgə kulak̄ saləjaysən.
3 Qünki yat adəmlər manga hujum kilixka ornidin
turdi; Zomigərlər mening jenimni owlimak̄ta; Ular
Hudani nəzirigə həq ilmaydu. (Selah) **4** Kara, Huda
manga yardəm kiloquqidur; Rəb jenimni yələydiojanlar
arisididur. (Selah) **5** U düxmənlimning yamanlik̄ini
əzigə kayturidu; [I Huda], Əz hək̄ik̄iting bilən ularni üzüp
taxliojaysən. **6** Mən Sanga halis kurbanlik̄lar sunimən;
Namingni mədh̄iyələymən, i Pərwərdigar; Xundak̄ kilix
ələdur. **7** Qünki U meni barlik̄ bala-kazalard̄in kutkuzdi;
Düxmənlimning məəjlubiyitini əz kəzum bilən kərdüm.

55 Nəşmiqilərnin bexioğa tapxurulup, tarliq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazoğan «Maskil»: — I Huda, duayimni angliqaysən; Tilikimdin özünin qaqurmiqaysən, **2** Manga kulak selip, jawab bərgəysən; Mən dad-pəryad iqidə kezip, Ah-zar qekip yürimən; **3** Səwəbi düxmənin təhditliri, rəzillənin zulumliri; Ular bexioğa awariqiliklənini təkidi; Ular qəzəplinip manga adawət saklaydu. **4** Iqimdə yurikim toloqinip kətti; Ölüm wəhxətliri wujudumni kaplidi. **5** Qorkunq wə titrək bexioğa quxti, Dəhxət meni qəmküwalidi. **6** Mən: — «Kəptərdək kanitim bolsiqu kaxki, Uqup berip aramgaq tapar idim» — dedim. **7** — «Yirək jaylaroğa qeqip, Qəl-bayawarlarda makanlixar idim; (Selah) **8** Boran-qapqunlardin, Qara kuyundin qeqip, panahgaqoğa aldirar idim!». **9** Ularni yutuwətkəysən, i Rəb; Tillirini bəluwətkəysən; Qünki xəhər iqidə zorawanlik həm jedəhorlukni kərdüm. **10** Ular keqə-kündüz sepillər üstidə qadiyip yürməktə; Xəhər iqini qəbəhət wə xumluk kaplidi. **11** Haram arzu-həwəslər uning iqidə turidu, Sahtilik wə hiylə-mikirlik, koqilardin kətməydu. **12** Əgər düxmən meni məshirə qiloğan bolsa, uningoğa səwr qilattim; Birək meni kəmsitip, özini mahtioğan adəm manga eqmənlərdin əməs idi; Əgər xundək boloğan bolsa, uningdin özümni qaqurattim; **13** Ləkin buni qiloğan sən ikənlikin — Mening buradirim, sirdixim, əziz dostum bolup qikixingni oyliqaptimən! **14** Halayiqkə ketilip, Hudaning öyigə ikkimiz billə mangoqaniduk, Əzəzə xerin paranglarda boloqaniduk; **15** Muxundək [satqunlarni] ölüm tuyuksiz qeqitiwətsun! Ular təhtisarağa tirik quxkəy!

Qünki ularning makanlirida, ularning arisida rəzillik turmaqta. (Sheol h7585) **16** Lekin mən bolsam, Hudaşa nida qilimən; Pərwərdigar meni kütquzidu. **17** Ətigini, ahximi wə qüxtə, Dərdimni təküp pəryad kətürimən; U jəzmən sadayimoşa kulək salidu. **18** U manga kərxi qilinəjan jəngdin meni aman qilidu; Gərqə kəp adəmlər meni qorxawəşa alojan bolsimu. **19** Təngri — əzəldin təhttə olturup kəlgüqi! [U naləmni] anglap ularni bir tərəp qilidu; (Selah) Qünki ularda heq əzgirixlər bolmidi; Ular Hudadin heq qorqməydu. **20** [Həliki buradirim] əzi bilən dost boləjanlarəşa muxt kətürdi; Əz əhdisini buzup taxlidi. **21** Aqzi serik maydinmu yumxək, Birək kəngli jəngdur uning; Uning səzliri yaşdinmu silik, Əməliyəttə suqurup alojan qiliqlardur. **22** Yükingni Pərwərdigarəşa taxlap qoy, U seni yələydu; U həkqaniylarni hərgiz təwrətməydu. **23** Birək, sən Huda axu rəzillərni həlakət həngioşa qüxürisən; Qənhorlar wə hiyligərlər əmrining yeriminimu kərməydu; Birək mən bolsam, sanga tayinimən.

56 Nəşmiqilərnin bəxişə tapxurulup, «Hilwəttiki dub dərəhliridiki pahtək» degən ahangda oqulsun dəp, Dawut yazəjan «Mihtam» küy (Filistiyələr Gat xəhiridə uni əsirgə alojanda yezilojan): — I Huda, manga xəpkət kərsətkəysən, Qünki insanlarning nəpsi yoşinap meni qoşliməkta; Kün boyi ular mən bilən jəng qilip meni basmaqta; **2** Meni kəzligən rəqiblimning nəpsi yoşinap kün boyi meni qoşliməkta; Manga həywə qilip jəng qiloquqilar intayin kəptur! **3** Mən qorqқан künümdə, Mən Sanga tayinimən. **4** Mən səz-kalamini uluq dəp mədhiyələydiəjan Hudaşa, Hudaşila tayinimən; Mən

korkmaymən; Nahayiti bir ət igisi meni nemə qılalisun?
5 Ular kün boyi sözlirimni burmilaydu, Ularning barlik
 oyi manga ziyankəxlik qilixtur; **6** Ular top bolup adəmnı
 kəstilixip, yoxurunidu; Peyimgə qüxüp, jenimni elixni
 kütidu. **7** [Gunah] bilən gunahni yepip qaqsə bolamdu?
 Oləziping bilən əllərni yərgə uroqaysən, i Huda! **8**
 Mening sərsanliklirimni özüng sanap kəlgən; Kəzdin
 akkən yaxlirimni tulumungoqa toplaş sakliqaysən; Bular
 dəptiringdə pütüklük əməsmu? **9** Xuning bilən mən
 Sanga nida qiloqan kündə, Düxmənlirim qekinidu; Mən
 xuni bildimki — Huda mən tərəptidur! **10** Hudani —
 Uning səz-kalamini uluqlaymən! Pərwədigarni — Uning
 səz-kalamini uluqlaymən! **11** Hudanila tayanqim qildim
 — Mən korkmaymən, nahayiti xu bir insan meni nemə
 qılalisun? **12** Sanga qiloqan wədilirimgə wapa qilimən, i
 Huda; Sanga təxəkkür kurbanliklirini sunimən. **13** Qünki
 Sən jenimni ölümün qutuldurəqansən; Sən putlirimni
 putlixixtin saklimamsən? Xuning bilən mən Hudaning
 huzurida, tiriklər turidioqan yoruklukta mangimən.

57 Nəşmiqilərnin bexioqa tapxurulup, «Həlak
 qilmioqaysən» degən ahangda okulsun dəp, Dawut
 yazoqan «Mihtam» küyi, (u Saul padixahtin qeqip,
 əngkürdə yoxurunuwaloqan qaoqda yeziloqan): — I Huda,
 manga xəpkət kərsətkəysən, Manga xəpkət kərsətkəysən,
 Qünki jenim Seni panahim qildi. Muxu balayi'apət etüp
 kətküqə, kənatliring sayisidə panah tapimən. **2** Hudaqə,
 yəni Həmmidin Aliy Boluquqioqə, Özüm üqün həmmi
 orunlaydioqan Təngrigə nida qilimən; **3** U ərxtin yardım
 əwətip meni qutkuzidu; Manga qarap nəpsi yoşinap,

meni qoʻllawatqanlarni U rəswa qilidu; (Selah) Huda
 Öz mehır-xəpkiti wə həkikiti əwətidu! **4** Jenim xirlar
 arisida qaldı; Mən nəpisi yalkun kəbi bolıqanlar arisida
 yatimən! Adəm baliliri — Ularning qixliri nəyzə-oklardur,
 Ularning tili — ötkür kiliqtur! **5** I Huda, ərlərdin yukiri
 uluqlanoqaysən, Xan-xəriping yər yüzini qaplıqay! **6**
 Ular kədəmlirimgə tor kurdi; Jenim egilip kətti; Ular
 mening yolumıya orək kolıqanidi, Lekin əzliri iqigə
 qüxüp kətti. **7** Iradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən
 mədhıyə nahxılarni eytip, Bərhək Seni küyləymən! **8**
 Oyoqan, i rohim! I nəqmə-sazlirim, oyoqan! Mən səhər
 kuyaxinimu oyoqitimən! **9** Mən həlk-millətlər arisida
 seni uluqlaymən, i Rəb; Əllər arisida Seni küyləymən!
10 Qünki əzgərməs muhəbbiting ərlərgə yətküdək
 uluqdur; Həkiqiting bulutlarıya təkaxti. **11** I Huda,
 ərlərdin yukiri uluqlanoqaysən, Xan-xəriping yər yüzini
 qaplıqay!

58 Nəqmıqılərnıng bexıya tapxurulup, «Həlak
 kilmıqaysən» degən ahangda okulsun dəp, Dawut
 yazıqan «Mihtam» küyi: — I kudrət igiliri, silər həkiqətən
 adalətni səzləwatamsilər? I insan baliliri, adil həküm
 qikıramsilər? **2** Yək, silər kənglünglərdə yamanlıq
 təyyarlıysilər; Yər yüzidə öz kolunglar bilən kilidıqan
 zorawanlıqni əlqəwətilər. **3** Rəzillər anisining qorsikidila
 ezip ketidu; Ular tuqlulupla yoldin adixip, yaloqan
 səzləydu. **4** Ularning zəhıri yilanning zəhıridur; Ular
 öz kulikini pütük kılqan gas kobra yilandək, **5** Məyli
 yilanqılar xunqə qıraylıq səhırlisimu, U nəy awazıya
 kət'iy kulək salmaydu. **6** I Huda, ularning aqlıdiki

qixlirini sunduruwatkəysən! Muxu yax xirlarning tongkay qixlirini qeqiwatkəysən, i Pərwərdigar! 7 Ular ekip kətkən sulardək ətüp kətkəy; Ular oklarni qənləp atqanda, Okliri uqsiz bolup kətkəy! 8 Kululə yol mangoqanda izi yokilip kətkəndək, Ular yokap kətsun; Ayalning quxüp kətkən həmilisidək, Ular kün kərmisun! 9 Qazan yantaklarning issikini səzgüqə, (Məyli ular yumran peti, yaki ot tutaxqan bolsun) U ularni tozutiwetidu. 10 Həkkaniy adəm [Hudaning] intikəmini kərgəndə huxal bolidu; Öz izlirini rəzillərnin qenida yuyidu. 11 Xunga adəmlər: «Dərwəkə, həkkaniylar üqün in'am bardur; Dərwəkə yər yüzidə həküm yürgüzgüqi bir Huda bardur» — dəydu.

59 Nəşmiqilərnin bexioqə tapxurulup, «Həlak kilmioqaysən» degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazqan «Mihtam» küyi; (bu [küy] Saul padixah Dawutning eyini kəzləxkə paylaqqilarni əwətip, uni ɵltürüwətməqki bolqan qaoqda yeziloqan): — I Hodayim, duxmənlirimnin qanggilidin kutkuzoqaysən; Manga qarxi turoqanlardin meni egizdə aman saklioqaysən. 2 Meni yamanlik kiloquqilar qanggilidin kutkuzuwaloqaysən, Qanhor adəmlərdin meni kutkuzoqaysən. 3 Qünki mana, ular jenimni elix üqün paylimaqta, Zorawanlar manga qarxi top boluxup kəstləxməktə; Bu [kiloqini] məndə bolqan birər asiylik üqün əməs, Yaki gunahim üqün əməs, i Pərwərdigar; 4 Məndə həq səwənlik bolmisimu, ular yügürüp manga qarxi səp salidu; Mening yardimimgə kelixkə oyoqan, [Həlimni] nəziringgə aloqaysən. 5 I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari bolqan

Huda, Israilning Hudasi, Barlik əl-yurtlarni sotlap-jazalaxka ornungdin turoqaysən; Kəstləxni niyət qiloqılarnıng heqkaysisioqa rəhim kilmioqaysən. (Selah)

6 Ular keqisi kaytip kelip, oqaljir ittək oqaz-oquz kilip, Xəhərnı aylinip laqaylap yurməktə. **7** Kara, ularning aqzidin ekiwatkan xəlgəylirini! Ləwliridin kiliqlar qikip turidu; Ular: «Kim angliyalaydu?» — dəydu. **8** Lekin Sən Pərwərdigar ularni məshirə kilisən; Barlik əllərnı mazak kilisən! **9** I mening küqüm Boləquqi! Mən Sanga təlmürüp qarap yürimən; Qünki Huda mening yukiri panahgahımdur. **10** Manga əzgərməs muhəbbitini kərsətküqi Huda mening aldimda mangidu; Huda manga düxmənlərnıng məqlubiyitini kərsitidu. **11** Birak, [i Huda], bularni kətl kilmay turoqay; Bolmisa mening həlkim Seni untuydu. Əz küqüng bilən ularni sərsan qiloqaysən, Ularning bəxini eqirlaxturoqaysən; I Rəb, bizning kəlkənimiz! **12** Ularning aqzining buzukluğu tüpəylidin, Ləwlirining səzliri tüpəylidin, Ulardın qikiwatkan qarəaxlar həm aldamqiliklar tüpəylidin, Ular əz təkəbburluqi iqidə tuzakka qüxkəy! **13** Qəziping bilən bu ixlarəqa hatimə bərgəysən, Hatimə bərgəysən! Xuning bilən ular yok bolidu; Xuning bilən yər yüznining qət-qətlirigiqə Hudaning həkikətən Yakupka həkümdarlik kildioqanliqi ayan boləqay! (Selah) **14** Dərwəkə, ular həziroqiqə keqisi kaytip kelip, oqaljir ittək oqaz-oquz kilip, Xəhərnı aylinip laqaylap yüridu. **15** Itlardək ular ozuk izdəp hər yərdə katraydu; Karni toymioquqə huwlap yurməktə; **16** Lekin mən bolsam kudritingni küyləymən, Bərhək, səhərlərdə əzgərməs muhəbbitingni nahxa kilip

yangritimən; Qünki Sən mən üqün yukiri qoroqan, Eoqir künlirimdə panahgah bolup kəlgənsən. 17 I mening küqüm Boloquqi, Sanga küylərni eytimən; Qünki Huda mening yukiri qoroqinimdur, Manga əzgərməs muhəbbət kərsətküqi Hodayimdur.

60 Nəoqmiqilərnin bexioqa tapxurulup, «Guwahlik nilupəri» degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazoqan «Mihtam» küyi: — (Dawut Aram-Naharaim wə Aram-Zobahdiki Suriyəliklər bilən jəng qiloqanda, [uning sərdari bolqan] Yoab jənggə kayta berip, «Xor wadisi»da Edomdikilərdin on ikki ming əskərni qiliqliqan qaoqda yeziloqan) I Huda, Sən bizni qətkə kəkting; Bizni parə-parə qiliwətting, Sən bizdin rənjiding; Əmdi bizni yeningoqa qayturoqin! 2 Sən zeminni təwritip yeriwətkəniding; Əmdi uning bəşüklirini saqaytkaysən; Qünki u dəldəngxip kətti! 3 Sən Əz həlqənggə külpət-harliklarni kərgüzdüng; Sən bizgə aləqzadilikning xarabini iqlüzdüng. 4 Sən Əzüngdin əyminidioqanlaroqa tuq tikləp bərgənsən; U həqikətni ayan qilixka kətürüldü. (Selah) 5 Əz səyğənliring niyatlıq tepixi üqün, Ong qolung bilən qutkuzoqaysən, [Duayimni] ijabət qiloqaysən. 6 Huda Əz pak-muqəddəslikidə xundak degən: — «Mən təntənə qilimən, Mən Xəkəm diyarini bəlüp berimən, Sukkot wadisini [təqsim qilixka] əlqəymən. 7 Gilead Manga mənəsuqtur, Manassəhmu Manga mənəsuqtur; Əfrayim bolsa beximdiki dubuloqamdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qiqaroquqimdur; 8 Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edomoqa qorukumni taxlaymən; Filistiyə, Mening səwəbimdin təntənə qilinglar!» 9 Kim Meni bu

mustahkam xaherga baxlap kiralisun? Kim Meni Edomoga elip baralisun? **10** I Huda, Sen bizni rasttinla qatkə kaxtingmu? Qoxunlirimiz bilən billə jənggə qikmamsən? **11** Bizni zulumlardin kutuluxka yardəmləxkəysən, Qünki insanning yardimi bikardur! **12** Huda arkilik biz qokum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum kiloquqilarni qəyliyüqi däl U Özidur!

61 Nəqmıqılərnıng bexioğa tapxurulup, tarlık sazlar bilən okulsun dəp Dawut yazoğan küy: — I Huda, pəryadimni angliqaysən; Duayimoğa kulak saloqaysən! **2** Yərnıng qət-qətliridə turup, Yürikim zəiplixip kətkəndə, Mən Sanga murajiat kılımən: — Sən meni özümdin yukiri Qoram Taxka yetəkləysən! **3** Qünki Sən manga panahgah, Duxminim aldidə mustahkam munar bolup kəlgənsən. **4** Mən qediringni mənggölük turaloqum kılımən; Qanatlıring sayisidə panah tapımən. (Selah) **5** Qünki Sən, i Huda, kəsəmlirimni angliding; Özüngdin əyminidioqanlaroğa təwə mirasni mangimu bərdingsən. **6** Padixahning künlirigə kün qoxup uzartisən; Uning yilliri dəwrdin-dəwrgiqə bolidu. **7** U Hudaning aldidə mənggü həküm süridu; Uni aman saxlaxka muhəbbət wə həkikətni bekitip təminligəysən; **8** Xuning bilən aldingda iqqən kəsəmlirimgə hər küni əməl kılımən; Mən namingni mənggü küyləymən!

62 Nəqmıqılərnıng bexi Yədutunoğa tapxuruloğan, Dawut yazoğan küy: — Jenim Hudaqıla qarap süküttə kütidu; Mening nijatlıkım uningdındur. **2** Pəqət Ula mening qoram texim wə mening nijatlıkım, Mening yukiri qoroqinimdur; Mən unqilik təwrinip kətməymən.

3 Silər qaqanoqıqə xu ajiz bir insanoğa hujum kilisilər?
 Həmminglar kinqoziyip qaloqan tamni, Iroqanglap qaloqan
 qaxani oqulatqandək, uni oqulatmaqisilər? **4** Uni xəhrət-
 həywididin qüxürüwetixin baxqa, ularning heq məslihəti
 yoxtur; Yaloqanqiliklardin hursən ular; Aqzida bəht
 tiligini bilən, Ular iqidə lənət okuydu. (Selah) **5** I jenim,
 Hudaqla qarap süküttə kütkin; Qünki mening ümidim
 Uningdindur. **6** Pəqət U mening qoram texim həm mening
 nijatlikim, Mening yukiri qorəjinimdur; Mən təwrinip
 kətməymən. **7** Nijatlikim həm xan-xəhritim Hudaqla
 baqlıqtur; Mening küqüm boləqan qoram tax, mening
 panahqahim Hudadidur. **8** I halayik, Uningoqla hərdaim
 tayininglar! Uning aldida iq-baqlringlarni təküqlar; Huda
 bizning panahqahimizdur! (Selah) **9** Addiy bəndilər pəqət
 bir tinik, Esilzadilərmu bir aldam səz halas; Taraziqla
 selinsa ularning qilqə salmikı yok, Bir tiniktinmu yeniktur.
10 Zomigərlikkə tayanmanglar; Bulangqiliktin ham hiyal
 kılmanglar, Baylıqlar awusimu, bularoqla kənglüqlarni
 qoytanglar; **11** Huda bir kətim eytkanki, Mundak
 deginini ikki kətim anglidimki: — «Küq-kudrət Hudaqla
 mənsuptur». **12** Həm i Rəb, Sanga əzgərməs muhəbbətmu
 mənsuptur; Qünki Sən hər bir kixigə öz əmiligə yarixa
 qayturişən.

63 Dawut yazoqlan küy (u Yəhudadiki qəl-bayawanda
 boləqan qaoqla yeziloqlan): — I Huda, Sən mening
 ilahimdursən, Təxnalıq bilən Seni izdidim! Mən kuroqak,
 qangqak, susiz zeminda turup, Jenim Sanga intizar, ətlirim
 təlmürüp intilarki — **2** Muqəddəs jayingda Sanga kəz tikip
 qarəjinimdək, Mən yənə zor kudriting wə uluqlukungni

kərsəm! **3** Əzgərməs muhəbbiting həyattinmu əzizdur; Ləwlirim Seni mədhıyləydu; **4** Xu səwəbtin tirik bolsamla, Sanga təxəkkür-mədhıyə oquymən, Sening namingda qollirimni kətürimən. **5** Jenim nazunemətlərdin həm maylıq göxlərdin kənaətləngəndək kənaətləndi; Aqzım eqilip hux ləwlirim Sanga mədhıylərnı yangritidu; **6** Ornumda yetip Seni əsliginimdə, Tün keqilərdə Seni seqinip oylinimən. **7** Qünki Sən manga yardəmdə bolup kəlgənsən; Sening kəniting sayisidə xad-huramlikta nahxılarnı yangritimən. **8** Mening jenim Sanga qing qaplıxip mangidu, Sening ong kəlung meni yəliməktə. **9** Birək jenimni yəkıtıxka ızdəwatqanlar yər təktilirigə qüxüp ketidu. **10** Ularınq kəni kiliq tıoqıda təkülıdu, Ular qılberilərgə yəm bolıdu. **11** Ləkin padıxah Hudadin xadlinidu; Uning nami bilən kəsəm qıləqanlarınq həmmisi rəhlınip xadlinidu; Qünki yaləqan səzligüqılərnıng zuwani tuwəqlınidu.

64 Nəqmiqılərnıng bexıəə tapxurulup oqılsun dəp, Dawut yazəqan küy: — I Huda, əhlirimni kətürgəndə, meni anglıəaysən! Həyatimni düxmənning wəhxilikidin kuədiəaysən! **2** Kəra niyətlərnıng yoxurun suyıkəstlıridin, Yamanlıq əyliğüqi kəəə-kuzəqunlarınq aman qıləaysən. **3** Ular tillirini kiliqtək ətkür bilidi; Mukəmməl adəmni yoxurun jaydin etix üqün, Ular oqını bətligəndək zəhərlik səzini təyyarlidi. Ular qılqə əymənməy tuyuksız oq qikiridu. **5** Ular bətniyəttə bir-birini rıəbətəndürüp, Yoxurun tuzək quruxni məslıhətlıxip, «Bizni kim kəəəlyətti?» — dəyixməktə. **6** Ular kəbihlikkə intilip: — «Biz ızdinip, ətraplık bir

tədbir tepip qiktuk!» — dəydi; İnsanning iq-baəri wə
kəlbi dərwəkə qongkur wə [bilip bolmas] bir nərsidur! **7**
Lekin Huda ularə qə atidu; Ular tuyuksiz zəhimlinidu.
8 Ular öz tili bilən putlixidu; Ulni kərgənlərnin
həmmisi əzini neri tartidu. **9** Həmmə adəmnı kərkunq
basidu; Ular Hudaning ixlini bayan kəlidu, Bərhək, ular
uning kəloqanlirini oylinip sawək alidu. **10** Həkkaniylar
Pərwədigarda huxal bolup, Uningə qə tayinidu; Kəngli
durus adəmlər rəhlinip xadlinidu.

65 Nəqmıqılərnin bexioqə tapxurulup oqulsun dəp,
Dawut yazə qə küy-nahxa: — Zionda, mədhiyə süküt iqidə
Seni kütidu, i Huda; Sanga kəloqan wəd əməlgə axurulidu.
2 I, dua Angliə qə, Sənin əldinqə bərlək ət igiliri kəlidu.
3 Gunəhlək ixlar, əsiyliklirimiz, [Kəlkün bəskəndək] mənədin
əqəlip kəlidu; Lekin Sən ulni yəpəp kəqürüm kəlisən; **4** Sən
təlləp Əzünggə yəkinlaxturoqan kixi nemiđəgən bəhtlik! U
həyliliringda məkənləridu; Bəzlər Sənin məkənlərinin,
yəni məkəddəs ibadəthənlərinin bərikətidin kənaət
təpimiz; **5** Sən həkkəniylikni nəməyan kəlidə qə kəramət
wə dəlxət ixlar bilən bəz gə jəwəb, I nijaqləkimiz bolə qə
Huda, Pütkül yər-dəngizlərinin qət-qətliridikilərgiqə
təyanqı Bolə qə! **6** Bəlin qədrət bilən bəqlənoqan bolup,
Küqəng bilən təqləni bərpə kəloqənsən; **7** Dəngizlərinin
ərkəxləgən xəwqunlirini, Dəqlənlərinin xəwqunlirini,
Həmdə əllərinin qəqlənlirini tənjitkə qə! **8** Jəhənnəmin
qət-qətliridə turuwatqanlar kəramətlərinin kərkə qə;
Sən künqə qəxtikiləni, künqəxtikiləni xadlən dən; **9**
Yər yəzənin [qəmini yəp] yəqləp kəlip, uni suqərisən, Uni
tolimu mən bətləxtürən. Hudaning dəryə-erikliri suqə

66 Nəoqmıqılərlənx bexioə tapxurulup, tarlık sazlar
bilən okulsun dəp, küy-nahxa: — Pütkül jəhən,
huxallik bilən Hudaəə təntənə kilinglar! **2** Uning
namining uluəqlukini nahxa kiling jakarlanglar, Uning
mədhıylirini xəəəplik kilinglar! **3** Hudaəə: «Sening
kilinganliring nəkədər kərkunqluktur! Kədring zor
boləəə, Duxmənliring aldingda zəiplixip təslim bolidu;
4 Barlik yər yüzidikilər Sanga səjdə kiling, Seni küyləp,
nahxa eytixidu; Ular namingni küyləp nahxa kiling
eytidu» — dənglar! (Seləh) **5** Kelinglar, Huda
ning kilinganlirini kəəunglar; İnsan baliliri aldidə kilingan
karamətliri kərkunqluktur. **6** U dengizni kuruqlukəə
aylandurdi; [əjdadlirimiz] dəryadinmu piyədə ətti;
Biz u yərdə uningdin hursən bolduk. **7** U kədriti
bilən mənəggu həküm süridu; Uning kəzliri əlləəni
kəzitipturidu; Asiylik kilinguqilar məəqrurlanmisun!
(Seləh) **8** I kəowmlar, Huda yimizəə təəəkkür-mədhıyə
eytinglar; Uningəə boləəə mədhıyə-həmdusanaləəni

yangritinglar! **9** U jenimizni hayatlik iqigə tikkən, Putlirimizni teyilduruxlaroşa yol qoymaydu. **10** Qünki Sən, i Huda, bizni siniding; Kümüxnı otta tawliqandək bizni tawliding. **11** Sən bizni toroşa qüxürdung; Belimizgə eoşır yükni yükliding. **12** Həklərni beximizəşa mindürdüng; Biz ot wə kəlkünni besip ettuk; Sən ahir bizni kəngriqilikkə qıqarding. **13** Mən köydürmə kurbanlıqlarını elip öyüggə kirəy; Sanga qıloşan kəsəmlirimgə əməl qılimən; **14** Bərək, beximəşa kün qüxkəndə ləwlirim qıkarəşan, Eoşım eytkən wədilirimni əməlgə axurimən. **15** Mən Sanga bordak mallarını köydürmə kurbanlıq qılip sunimən, Qoşkarların yəşini hux puritip köydürimən; Öküz wə əqkilərni əkilip sunimən. (Selah) **16** Hudadin əymingüqi həmminglar, kelinglar, kulak selinglar! Uning mən üqün qıloşan karamətlirini bayan qılimən; **17** Aqşım eqip uningəşa pəryad kətürdüm, Uning uluqlukını jakarlıqşan mədhıylər tilimda boldi. **18** Kənglümde gunahını kəzləp yürgən bolsam, Rəb [duayimni] anglimioşan bolatti. **19** Birək Huda anglidi; U duayiməşa kulak saldi. **20** Hudaəşa təxəkkür-mədhıyə yaqdurulsun! U mening duayimni yandurmidi, Həm məndin əzgərməs muşəbbitini elip kətmidi!

67 Nəşmiqilərnıng bexioşa tapşurulup, tarlıq sazlar bilən qelinsun, dəp yeziloşan küy-nahxa: — Huda bizgə meşir-xəpkət kərsitip, bizni bərikətləp, Öz jamalining nurini üstimizgə qaqşay! (Selah) **2** Xundək qıloşanda yolung pütkül şahanda, Qutuldurux-nijatlıkıng barlıq əllər arisida ayan bolidu. **3** Barlıq qowmlar Seni mədhıyiligəy, i Huda; Barlıq qowmlar Seni mədhıyiligəy! **4** Jimi

qowmlar huxallik bilən təntənə qilip küyliyəy, Qünki
Sən həlk-millətlərgə adillik bilən həküm qikirisən, Yər
yüzidiki taipiləni, Sən yetəkləysən; (Selah) **5** Barlik
qowmlar Seni mədhıyiligəy, i Huda; Barlik qowmlar
Seni mədhıyiligəy! **6** Wə yər-zemin kəklirini ündüridu;
Huda, bizning Hodayimiz, bizni bərikətləydu; **7** Huda
bizni bərikətləydu; Xuning bilən yər yüzndikilər qət-
yakılarəqiqə uningdin əyminixidu!

68 Nəoımiqilərnıng bexioqa tapxurulup oqulsun dəp,
Dawut yazoqan küy-nahxa: — Huda ornidin turdi,
düxmənlinirini tiripirən kiliwetidu! Uningoqa eqmənlar
Uning aldidin bədər qaqudu! **2** Is-tütək uquruloqandək,
ularni uqurup yokitisən, Mom otta eritilgəndək, Rəzillər
Hudaning aldida həlak bolidu. **3** Birək həkəkaniylar
huxallinidu, Ular Huda aldida rohlinip, Təntənə qilip
xadlinidu. **4** Hudaqa küylər eytinglar, Uning namini
nahxa qilip yangritinglar; Qəl-bayawanlarəqa Mingüqigə
bir yolni kətürüp yasanglar; Uning nami «Yah»dur;
Uning aldida xadlininglar. **5** Yetimlarəqa ata boləquqi,
Tul hotunlarning dəwasini sorioquqi, Əz mukəddəs
makanida turoqan Hudadur. **6** Huda qeriblarini əy-
oqaklık qilidu; U məhbuslarni awatlıkka qikiridu; Ləkin
asiylarni kəojjirək yərdə qalduridu. **7** I Huda, Əz
həlkıngning aldida mangojiningda, Qəl-bayawandin etüp
səpər qilojiningda, (Selah) **8** Hudaning huzuri aldida,
Yəni Israilning Hudasining huzuri aldida, Yər-jahan
təwrinip, Asmanlarmu yeoqin yaoqdurdi; Awu Sinay
teoqimu təwrinip kətti. **9** Sən, i Huda, Əz mirasing [boləqan
zemin-həlk] üstigə hasiyətlik bir yamoqur yaoqdurdung;

Ular ھalsizlanoqanda ularni kúqləndúrdúng. **10** Sening
 baqqan padang u yərgə makanlaxti; Mehribanliqıng
 bilən məminlər üqün təyyarlıq kılding, i Huda! **11** Rəb
 əmr kıldı; Uni jakarlıoquqi qız-ayallar nemidegən zor
 bir qoxundur! **12** «Padixahlar həm qoxunliri bədər
 qeqixti, bədər qeqixti!» — [deyixti]; Öydə olturoqan qız-
 ayallar bolsa oljilarni bəlixivalidu; **13** Silər qoy baqqanda
 padılar arisida yatqan bolsanglarmu, Zemininglar əmdi
 qanatlırioqa kümüx səpkən, Pəyliri parkırak altun bilən
 bezəlgən pahtəktək bolidu; **14** Həmmigə Qadir Huda
 padixahlarni zeminda tiripirən kiliwətkəndə, Yər Zalmon
 teoqidiki qardək akirip kətti. **15** Baxan teoqi qudrətlik
 bir taoq, Baxan teoqi egiz qoqqiliri kəp bir taoqdur; **16**
 Əy egiz qoqqilik taoqlar, Nemə üqün Huda Əz makani
 kilixni halioqan taoqqa həsət bilən qaraysilər? Dərwəxə,
 Pərwədigar xu taoqda mənggü turidu! **17** Hudaning
 jəng hərwiliri tımən-tımən, Milyon-milyondur; Rəb ular
 arisida turidu; Sinay teoqidiki mükəddəs jayda turidu. **18**
 Sən yukirioqa kətürüldung, İnsanlarni tutkun qiloquqlarni
 Özüng əsir kilip elip kətting; Yah Huda ularning arisida
 turuxi üqün, Həttə asiqlik qiloqanlar [arisida turuxi]
 üqünmu, Sən insan arisida turup iltipatlarni qobul kılding.
19 Rəb mədhıylənsun; Qünki U hər küni yuklirimizni
 kətürməktə; Yəni nijatlikimiz bolioqan Təngri! (Selah) **20**
 Bizning Təngrimiz birdinbir nijatkar Təngridur; Rəbgə,
 yəni Pərwədigaroqila, ölümgə baqlıq ixlar təwədur.
21 Bərək, Huda Əz düxmənlirining bəxini yaridu,
 Əz gunahlırida dawamlıq ketiweridioqanlarning qaqlik
 kallisini U qaqıdu. **22** Rəb mundaq dedi: «[Əz həlkimni]

Baxan diyaridinmu, Dengizlarning qongkur jayliridinmu
 qayturup kelimən; **23** Xundak qilip [sən həlqim]ning
 puti qanoqa, Yəni duxmənlingning kənoqa milinidu,
 Itliringning tili buningdinmu nesiwisini [yalaydu]». **24** Ular Sening mangoqlanliringni kərdi, i Huda; Yəni
 mening Ilaħim, mening Padixahimning muqəddəs jayioqa
 kirip mangoqlanlirini kərdi; **25** Aldingda munajatqilar,
 kəyningdə qaloquqilar mangdi, Otturisida dapqi qizlar
 bar idi: **26** «Jamaətlərdə Huda Rəbgə təxəkkür-mədhīyə
 eytinglar, — I Israil bulakliridin qikqanlar!» — deyixti.
27 U yərdə ularning baxlamqisi boləqan kikiq Binyamin
 kəbilisi mangidu; Yəhuda əmirli, zor bir top adəmlər,
 Zəbulunning əmirli, Naftalining əmirlimu bar. **28**
 Sening Hudaying küküngni buyrup bekitkən; Özüng
 biz üqün qiləningni mustəhkəmligəysən, i Huda! **29**
 Yerusalemdiki muqəddəs ibadəthanang wəjidin,
 Padixahlar Sanga atap hədiyələri elip kelidu; **30** Ah,
 həliki qomuxluqtiki [yirtquq] janiwarni, Küqlüklərnin
 topini, Taipilərdiki torpaqlarnimu əyibligəysən; Andin
 ularning hərbi kümüx tənggiləni əkilip Sanga tiz
 püküxidu; Uruxhumar həkləni tiripirən qiliwətkəysən!
31 Mətiwər əqlilər Misirdin kelidu, Efiopiya bolsa Hudaqa
 qarap qollirini tezdin kətüridu. **32** I yər yüzidiki əl-yurtlar,
 Hudani nahxa bilən mədhīylənglar; Rəbni mədhīyləp
 küyləni eytinglar! (Selah) **33** Asmanlarning üstigə,
 Qədimdin bar boləqan asmanlarning üstigə Mingüqi
 toqruluk küy eytinglar! Mana, U awazini anglitidu, Uning
 awazi küqlüktur! **34** Hudani küqlük dəp bilip jakarlanglar,
 Uning həywisi Israil üstidə, Uning küqi bulutlarda turidu;

35 I Huda, mukəddəs jayliringdin sürlük kərinisən!
Israilning birdinbir Təngrisi! Həlkə küq-küdrət bərgüqi
bolsa, Udur! Hudağa təxəkkür-mədhıyə okulsun!

69 Nəşmiqilərnıng bexıoğa tapxurulup, «Nilupərlər»
degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazoğan küy:
— Meni kütüzoyaysən, i Huda! Sular jenımdın ətı;
2 Turıudək jay yok qongkur patkaklıkka qöküp
kəttim; Sunıng qongkur yerıgə qüxüp kəttim, Kəlkün
meni ırək kıldı. **3** Pəryadlırımın ılalımın kəttim;
Gallırım kırıup kəttı; Hıdayımğa təlmürüp, kəzümın
ketəy dəp kəldim; **4** Səwəbsız manga əq bolıanlar
qaqılırımınmu kəptur; Meni yokətməkqi bolıanlar,
Kara qaplap mən bilən düxmənlixidıoanlar küqlüktur;
Xu qaoğda əzüm bulımıoğan nərsini kəyturımən. **5**
I Huda, menıng nadanlıkım əzünggə ayan; Menıng
kəbihliklirim Səndin yoxurun əməstur. **6** Menıng
səwəbımın, i Rəb, samawiy koxunların Sərdari bolıan
Pərwədigar, Əzünggə umıd baqlap kütkənlər yərgə
kərap kəlmıoğay; I Israilning Hıdasi, Əzüngni izdigüqilər
menıng səwəbımın xərməndə bolmıoğay; **7** Qünki Seni
dəp mən rəswaqilikka uqridim; Xərməndilik yüzümgə
qaplandı. **8** Mən əz kərındaxlirimğa yat, Anamning
baliliriğa yağa yurtluk boldum. **9** Qünki meni [mukəddəs]
əyünggə bolıan otluk muhəbbət quloquwalıanıdı;
Sanga həkərat kılıanların həkəratlirimu menıng
üstümgə qüxti; **10** Mən yioqlıdım, jenim roza tutti,
Bumu manga əyib dəp kəraldı. **11** Mən bəzni kiyimim
kılıp kiysəm, Xuning bilən ularning səz-qeqikigə
kəldim. **12** Xəhər kowukıda olturoanların tənə gepigə

qaldim, Məyhorlarning nahxisining temisi boldum. **13**
 Birak mən xəpkitəni kərsətkən waktingda duayimni
 sanga nixanlidim, i Pərwərdigar; I Huda, əzgərməs
 muhəbbitingning zorlukidin, Nijatlik ixənqidə manga
 jawab bərgəysən; **14** Meni patkakliktin kutkuzuwaloaysən,
 Meni qəktürmigəysən; Manga əqmən bolənlardin,
 Suning qongkur yeridin kutuldurəysən; **15** Kəlkün
 sulirioqa meni oqərk kildurmioaysən; Dengiz təglirigimu
 meni yutkuzmioaysən; [Tegi] yok hangning meni
 hap etip aqzini yumuwelixioqa yol qoymioaysən!
16 Duayimni ijabət kiloaysən, i Pərwərdigar, Qünki
 əzgərməs muhəbbiting yaxxidur; Mol rəhimdillikning
 bilən manga yüzləngəysən; **17** Jamilingni kulungdin
 yoxurmioaysən; Qünki beximoqa kün qüxti; Tezdin
 manga jawab bərgəysən. **18** Jenimoqa yəqinlaxkaysən,
 Uningoqa həmjamət-kutkuzoquqi boləysən; Düxmənlirim
 aldidə meni hərlükkə qikarəysən; **19** Əzüng mening
 rəsvalikta həm hərmətsizlikta qalənimni, Qandak
 həkərlənginimni biləsən; Rəqiblimning həmmisi
 Əzünggə ayandur. **20** Həkərat kəlbimni parə kildi; Mən
 kayoquqa qəmiüp kəttim; Azəjinə həsdaxlikka təlmürgən
 bolsammu, yok boldi; Təsəlli bərgüqilərnimu izdidim,
 ləkin birsinimu uqritalmidim. **21** Bərhək, ular ozukumoqa
 ət süyi, Ussuzlukumoqa sirkini bərdi. **22** Ularning dastihini
 əzlirigə kiltak, Ularning həlawiti kapkan boləy. **23** Kəzliri
 torlixip kərməydoqan bolup kətkəy; Bəl-putlirini titrəkkə
 saləysən; **24** Kəhringni ularning üstigə qüxürgəysən,
 Qəzipingning otliri ularoqa tutaxkay; **25** Ularning
 makani harabə boləy, Qədirliri qəldərap qaləy; **26**

Qünki ular Sən urəjanəyə tehimu ziyankəxlik kılmaқта;
 Sən zəhimləndürgənlərlə azabioğa gəp bilən azab
 qoxmaқта. **27** Ularning gunahioğa gunah qoxqaysən,
 Həkkaniylikingning nesiwisigə ularni erixtürmigəysən.
28 Ular həyatlik dəptiridin eqürülgəy; Həkkaniylarning
 qatarioğa pütülmigəy. **29** Birak mən bolsam bir ezilgən
 dərdmən; Nijatliking, i Huda, meni yukirioğa kətürüp
 qutkuzəy; **30** Mən munajat okup Hudaning namini
 mədhıyiləymən; Təxəkkürlər bilən uni uluqlaymən;
31 Bu bolsa Pərwərdigarni hursən kılax üqün, Əküz
 təkdım kıləndin əwzəldur; Münggüz-tuyaklıri sak torpak
 bərgəndinmu artuqtur. **32** Yawax məminlər buni kərüp
 huxal bolidu; Hudani izdigənlər — Kəlbınglar yengilinidu.
33 Qünki Pərwərdigar yoksullarning iltijasini anglaydu,
 Əzigə təwə əsir kılinoqlarni u kəmsitməydu; **34** Asman-
 zemın Uni mədhıyilisun! Dengiz-okyanlar həm ularda
 yürgüqi barlık janiwarlar Uni mədhıyiligəy! **35** Qünki
 Huda Zionni qutkuzidu; Yəhudaning xəhərlirini qayta
 bina kılidu; Ular axu yərdə olturaklıxip, igilik tikləydu. **36**
 Uning kullirining nəsiliri uningoğa miras bolidu, Uning
 namini səygənlər u yərlərdə makanlıxidu.

70 Nəqmıqılərlərlə bexioğa tapxurulup, «əslitix üqün»
 okulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigar, meni
 qutkuzuxka aldirioqaysən! Pərwərdigar, tez kelip manga
 yərdəm kıləqaysən! **2** Mening jenimni izdəwatqanlar
 yərgə karitilip rəsua kılinsun; Mening ziyinimdin hursən
 boləjanlar kəynigə yandurulup xərməndə boləqay. **3** Meni:
 — «Wah! Wah!» dəp məshirə kıləjanlar əz xərməndilikidin
 kəynigə yanoqay! **4** Birak Seni izdigüqılərlərlə həmmisi

Səndə xadlinip huxal boləjay! Nijatlığingni səygənlər
həmixə: «Huda uluqlansun» deyixkəy. **5** Birək mən
ezilgənmən, həm yoksulmən; Yenimoğa tezdin kəl, i
Huda! Sən mening yardımqim, mening azad kıləuqim; I
Pərwərdigar, keqikməy kəlgəysən!

71 Səndin, Pərwərdigardin panah tapimən; Meni
hərgiz yərgə kəratmioqaysən. **2** Əz həkəkəniylikində
meni kütuldurəqaysən; Manga kılək saləqaysən, Meni
kütəuzəqaysən! **3** Manga əzüm daim panahlinidəqan
turaləq koram tax boləqaysən; Sən meni kütəuzuxkə
buyruk qüxürgəysən; Qünki Sən egiz texim,
kəroqinimdursən. **4** Hudayim, meni rəzillərning kolidin,
Həkəkəniyətsiz, rəhimsiz adəmdin azad kıləqaysən; **5**
Qünki Sən mening ümidimdursən, i Rəb Pərwərdigar,
Yaxlıqimdin tartipla mening tayanqimdursən; **6**
Baliyatqudiki wəqittin baxlap mən Səngə tayinip
kəldim, Əzüng meni anamning kərnidin qikəroquqisən;
Mədhəyənning temisi bolsa hərdəim Sən toqruluktur.
7 Mən nuroqlarəqə oqəyriy yəki kəramət sanaldim;
Qünki Sən mening mustəhkəm panahqəhimdursən. **8**
Aqlım kün boyi mədhəyiliring həm xən-xəripəngə
tolidu; **9** Əmdi kəriqinimda meni taxlimioqaysən;
Məqdurum kətkinidə, məndin wəz kəqmigəysən. **10**
Qünki duxmənlirim mənə kərxə söləxidu; Jenimni elixkə
kəzləwatqənlər kəstlixip: — **11** «Huda uningdin wəz kəqti;
Uni qoqlap tutuwəlinglar, Qünki kütuldurudəqənlər
yoktur» — deyixidu. **12** I Huda, məndin yirəqləxmioqaysən;
I Hudayim, mənə yardımğə tez kəlgəysən! **13** Jenimoğa
küxəndə boləqənlər xərməndə bolup yokitilisun;

Ziyinimoqa intilgənlər rəswalik həm xərməndiqilik bilən qaplınsun; **14** Birak mən bolsam, izqil ümidtə bolimən, Seni tehimu mədhiyləymən. **15** Həkkaniyliking, nijatliking aqzimda kün boyi bayan kilinidu; Bular san-sanəksizdur, bilginimdin kəp artuqtur. **16** Mən Rəb Pərwədigarning böyük ixlirini jakarlioqan həlda kelimən; Sening həkkaniylikingni yad etip jakarlaymən — Pəkət Seningkinila! **17** I Huda, Sən yaxliqimdin tartip manga əgitip kəlgənsən; Bögüngə kədər Sening kioqan karamət ixliringni jakarlap keliwatimən. **18** Əmdi hazır mən kərip, aq qaqliq boləjinimda, i Huda, Mən bu dəwrgə [küqlük] bilikingni [jakarlioquqə], Kələr əwladning həmmisigə qudritingni ayan kioquqə, [Meni taxliwətmigəysən]! **19** I uluq karamət ixlarni kioqan Huda, Həkkaniyliking pələkkə takaxti; Sanga kimmu ohxax bolalisun! **20** Sən manga kəp həm eoqir külpətlərnə kərsətkənəkənsən, Meni kaytidin yengilaysən, yər təqliridin kayturup elip qikisən; **21** Sən mening izzət-hərmitimni tehimu yukiri kəlip, Hər tərəptin manga təsəlli berisən. **22** Mən Seni rawab qəlip mədhiyləymən, Sening həkikitingni mədhiyləymən, i Hodayim; Qiltar qəlip Seni küyləymən, i Sən, Israilning Mukəddisi! **23** Sanga küylər eytkinimda, ləwlirim təntənə kəlidu, Əzüng hərlükkə qikəroqan jenimmu xundak roqlinip eytidu; **24** Tilim kün boyi həkkaniyliking toqrisida səzləydu; Qünki manga yamanlik kilməqci boləqlanlar yərgə qaritilip rəsua kəlinidu.

72 Sulayman üqün: — I Huda, padixahqa həkümliringni tapxuroqaysən; Padixahning oqlioqa Əz həkkaniylikingni bərgəysən. **2** Xundak boləqlanda u Əz həlqing üqün

həkkaniyyətlik bilən, Sanga təwə ezilgən məminlər üçün
 adillik bilən həküm qikiridu; **3** Taoqlar həlkkə tinq-
 amanlıq elip kelidu, Edirliklarmu həkkaniyyətlik bilən
 xundak kılıdu. **4** Padixah həlk arisidiki ezilgənlərgə
 adil həkümləni qikiridu; U namratlarning balilirini
 kütqüzidu, Zalimləni bitqit kılıdu. **5** Xundak boləanda
 kün wə ay yok bolup kətmisila, Əwladtin-əwladka həlk
 Səndin əyminidu. **6** U bolsa goya yengidin orəan otlaqka
 yaqlan yaməurdək, Yər suqliridiəan həl-yeqlinlərdək
 quxidu. **7** Uning künliridə həkkaniyətlər rənək tapidu; Ay
 yok boləuqə tinq-amanlıq texip turidu. **8** U dengizdin-
 dengizlərlə, [Əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigiqə
 həküm süridu. **9** Qəl-bayawanda yaxawatqlar uning
 aldida bax qoyidu; Uning düxmənli rətopiləni yalaydu. **10**
 Tarixning wə arallarning padixahliri uningə hədiyələr
 təkdin kılıdu, Xəba wə Sebaning padixahlirimu sowəqlar
 sunidu. **11** Dərwəqə, bərlək padixahlar uning aldida səjdə
 kılıdu; Pütkül əllər uning hizmitidə bolidu; **12** Qünki
 u pəryad kətürgən yəksulləni, Panəhsiz ezilgənləni
 kütulduridu; **13** U yəksul-əjizlərlə iqini əqlitidu,
 Yəksullarning jəni kütqüzidu; **14** Ularning jəni zulum-
 zomigərlətin hərlükkə qikiridu, Ularning kəni uning
 nəziridə kimmətləktur. **15** [Padixah] yaxisun! Xəbaning
 altunliridin uningə sunulidu; Uning üçün dua təhtəwsiz
 kəlinidu; Uningə kün boyi bəht tilinidu; **16** Yər yüzidiki
 həsul mol bolidu, Hətta təql qəqliridimə xundak bolidu.
 [Məql-məql] quxkən mēwəllər Liwandiki ormanlərdək
 təwrinidu; Xəhərdikilər bolsa daladiki ot-yexilləktək
 güllinidu; **17** Uning nāmē mēnggügə əqməydu, Uning

nami quyax yoqaloquqə turidu; Adəmlər uning bilən
əzligə bəht tiləydu, Barlik əllər uni bəhtlik dəp atixidu.

18 Israilning Hudasi, Pərwərdigar Hudağa təxəkkür-
mədhiyə boləyay! Karamət ixlarni Yaratquqi yaloquz Udur!

19 Uning xərəplik namioğa mənggügə təxəkkür-mədhiyə
oqulsun! Uning xan-xəhriti pütkül dunyani qapliəyay!

Amin! Wə amin! **20** Yəssəning oqlı Dawutning dualiri
xuning bilən tamam boldi.

73 Asaf yazoqan küy: — Dərwəkə Huda Israiləğa, Qəlbi
sap boləqlarəğa meħribandur; **2** Lekin əzüm bolsam,
putlixip yikilip qüxüxkə tasla qaldim; Ayaoqlirim teyilip
kətkili qıl qaldi; **3** Qünki rəzillərnin ronak tapqanliqini
kərip, Həkawurlarəğa həsət qildim; **4** Qünki ular
ölümidə azablar tartmaydu, Əksiqa teni məzmut wə
saoqlam turidu. **5** Ular insanoğa has jəpani kərməydu,
Yəki həqlərdək balayı'apətkə uqrimaydu. **6** Xunga
məqrurluk marjandək ularəğa esilidu, Zorluk-zomigərlik
tondək ularəğa qaplixidu. **7** Ular səmrip kətkənlikidin
kəzliri tompiyip qikti; Ularning qəlbidiki hiyalətlər
həddidin exip ketidu. **8** Baxqılarni məshirə qilip zəhərlik
səzləydu; Həlini üstün qilip diwinip, dək qilidu. **9**
Ular aqzini pələkkə qoyidu, Ularning tilliri yər yüzini
kezip yüridu. **10** Xunga [Hudanin] həlqi muxularəğa
mayil bolup, Ularning dəgənlini su iqqəndək ahiriəqiqə
iqip: — **11** «Təngri qandək bilələytti?», «Həmmidin
Aliy Boləquqida bilim barmu?» — dəydu. **12** Mana
bular rəzillərdur; Ular bu dunyada rəhət-paraoqətni
kəridu, Baylıqlarni toplaydu. **13** «Ah, həqiqətən bikardin-
bikar kənglümni paklanduruptimən, Gunahsız turup

kolumni artuqqa yuyup kəptimən; **14** Bikarqa kün boyi
japa qekiptimən; Xundimu hər səhərdə [wijdanning]
əyibigə uqrap kəldim!». **15** Birak mən: — «Bundak
[desəm], Bu dəwrdiki pərzəntliringgə asiylik qılqan
bolmamdimən?» — dedim. **16** Ularni kallamdin ötküzəy
desəm, Kəzümgə xundak eoqir kəründi. **17** Təngrining
mukəddəs jayliriqa kirgüqə xundak oylidim; Kirgəndila
[yamanlarning] aqiwitini qüxəndim. **18** Dərwəqə Sən
ularni teyiləqak yərlərgə orunlaxturisən, Ularni yikitip
parə-parə qiliwetisən. **19** Ular kəzni yumup aqquqila
xunqə parakəndə bolidu, Dəhxətlər ularni besip yökitudu!
20 Sən i Rəb, qüxtin oyoqanoqandək oyoqinip, Ornungdin
turup ularning siyakini kəzgə ilmaysən. **21** Yürəklirim
qaynap, Iqlirim sanjiloqandək bolqan qaşda, **22** Özümni
heqnemə bilməydiqan bir hamakət, Aldingda bir haywan
ikənlikimni bilip yəttim. **23** Həlbuki, mən həmixə Sən
bilən billə; Sən meni ong qolumdin tutup yəlidinq; **24**
Əz nəsihəting bilən meni yetəkləysən, Xan-xəripngni
namayan qiloqandin keyin, Ahirida Sən meni əzünggə
qəbul qilisən. **25** Ərxətə Səndin baxqa mening kimim bar?
Yər yüzidə bolsa Səndin baxqa heqkimgə intizar əməsmən.
26 Ətlirim həm qəlbim zəiplixidu, Ləkin Huda qəlbimdiki
qorəm tax həm mənggülik nesiwəmdur! **27** Qünki mana,
Səndin yirək turoqanlar həlak bolidu; Wapasizlik qiloqan
pahixə ayaldək Səndin waz kəqkənlərninq hər birini
yökitisən. **28** Birak mən üqün, Hudaoqa yəqinlixix
əwzəldur! Uning barlik qiloqan ixlirini jakarlax üqün, Rəb
Pərwərdigarni tayanqim qildim.

74 Asaf yazoqan «Maskil»: — I Huda, Sən nemixka mænggügə bizni taxliwætting? Nemixka qəzipingni tütün qikarəqandək Öz yayliqindiki koyliringə qikirisən?

2 Özüng rənə töləp azad kıləqan jamaitingni, Yəni Öz mirasing boluxka kədimdə ularəqə həmjəmət bolup kütquzəqan kəbilini, Özüng makan kıləqan Zion teqini yadingəqə kəltürgəysən! **3** Kədəmliringni muxu mænggülük harabliqlarəqə karatkəysən, Duxmənler mukəddəs jayingda gumran kıləqan barliq nərsilərgə [karəqəysən]; **4** Rəqibliring jamaətgahingning otturisida hər-pər kılıdu; Məjizatlar saklanəqan orunəqə ular öz tuqlirini tikti. **5** Hərbiri əzlrini kərsitixip, palta oynitip orman kəsküqidək, **6** Ular hazır [mukəddəs jayingdiki] nəxixlərni ala qoymay, palta-bolkılar bilən qeqiwətti; **7** Ular mukəddəs jayingəqə ot qoydi; Öz namingdiki makanni buləqap, yər bilən təng kiliwətti. **8** Ular kənglidə: «Biz bularning həmmisini yəkitayli» dəp, Təngrining zemindiki jamaətgahlirining hər birini kəydürüwətti. **9** Bizgə əslətmə boləqan məjizatlarni heq kərəlməymiz; Pəyqəmbərlərmu kəlməskə kətti; Arimizdimu bu ixlarning qaqanoqiqə bolidioqanliqini bilidioqan birsi yəktur. **10** Qaqanoqiqə, i Huda, rəqibing Seni məshirə kılıdu? Duxmən namingni mænggügə həkarətləmdü? **11** Sən qolungni, yəni ong qolungni nemixka tartiwalisən? Qolungni qəynungdin elip, ularni yəkatkəysən! **12** Birək Huda kədimdin padixahim bolup kəlgən, Yər yüzining otturisida kütquzuxlarni elip barəquqi Udur. **13** Sən dengiz süyini küqüng bilən bəldung, Sulardiki əjdihələarning baxlirini yading. **14** Dengizdiki lewiatanning baxlirini qeqip,

Uning gəxini ozuk qilip qəldiki yawayilaroqa bəlup bərding. **15** Yərni yerip bulaklarni, eriklarni akkuzdung, Sən tohtimay ekiwatkan dəryalarni kurutuwəttin. **16** Kün Sening, tünmu Seningkidur; Ay bilən kuyaxni orunlaxturdung. **17** Yər yüzining qebralirini bəlgiliding; Yaz bilən kixni — Sən xəkilləndürdüng. **18** Xuni esingdə tutkaysən, i Pərwərdigar: — Bir düxmən Seni məshirə kildi, Həmakət bir həlkə namingni həqarətlidi. **19** Pahtikingni yirtkuq haywanlaroqa tutup bərmigəysən; Ezilgən məminliringning həyatini mənggü untumiojaysən. **20** Əz əhdənggə kariojaysən, Qünki zemindiki karangoqu bulung-puqkaklar zorluk-zumbulukning turaloquliri bilən toldi. **21** Ezilgüqilərnə nomus bilən yandurmiojaysən; Ezilgənlər, yoksullar namingni mədhıyiligəy. **22** Ornungdin turəjin, i Huda, Əz dəwayingni soriojaysən; Həmakət kixining Əzüngni kün boyi məshirə kiliwatkinini esingdə tutkaysən. **23** Düxmənliringning qukanlirini untumiojaysən; Sanga qarxi kozəloqanlarning dawrangliri tohtimay kətürülməktə.

75 Nəqmiqilərnə bəxioqa «Həlak kilmiojaysən» degən ahangda okulsun dəp tapxuruloqan, Asafning küy-nahxisi: — Sanga təxəkkür eytimiz, i Huda, təxəkkür eytimiz! Qünki naming bizgə yekındur; Buni, qiloqan karamətliring ispatlap jakarlaydu. **2** [Mənki Pərwərdigar]: — «Mən bekitkən wakitni ihtiyarimoqa aləjinimda, Adalət bilən sorak qilimən; **3** Yər həm yərning üstidə turuwatkanlar təwrinip tursimu, Uning tüwrüklirini turəzuzəuqi Əzümdurmən» — dedi. (Selah) **4** Mahtanoqanlaroqa:

— «Mahtanmanglar», Həm rəzillərgə «Münggüzüingni kətürmə» — dedim; **5** «Münggüzüingni yukiri kətürmə; Boynungni kattik qilip qadiyip səzlimə!» **6** Qünki kətürülük xərkətin yaki qərbətin əməs, Yaki jənubtinmu kəlməydu; **7** Qünki Huda sotqidur; U birsini kətüridu, birsini qüxüridu. **8** Qünki Pərwərdigarning qolida bir kədəh turidu; Uningdiki xarab kəpükləxiwatidu; U əbjəx xarab bilən toldi; Huda uningdin təkidu; Dərwəkə yər yüzidiki barlik rəzillər uning duqini qoymay iqiwetidu; **9** Mən bolsam, mənggügə guwahlik berimən: — Yəqubning Hudasiqə küyləni eytimən. **10** «Mən rəzilləarning münggüzlirining həmmisini kesip taxlaymən; Birək həqqaniylarning münggüzli kətürülidu!».

76 Nəqmiqiləarning bexiqə, tarlik sazlarda qelinsun dəp tapxuruloqan, Asafning küy-nahxisi: — Yəhudada Huda tonuloqandur; Uning nami Israilda uluqdur. **2** Uning panahiy jayi Salemda, Zion teqida Uning makani bar. **3** U yərdə U otluq oklarni, Qalkən, qiliq həm jəng qorallirini qekip taxlidi. (Selah) **4** Əzüing ow-olja taqliridin nəkədər xəraplik, nəkədər əlasən! **5** Baturlar bulandi; Ular uzun uyquqə kətti; Palwanlarning həqkaysisi öz qolini kətürəlmidi. **6** Sening əyiblixing bilən, i Yəqubning Hudasi, Jəng qarwisi həm atlar əlüktək uhlitildi. **7** Səndin, Səndin qorqux kerəktur; Qəzəplənginingdə kim aldingda turalisun? **8** Yər yüzidiki barlik yawax məminləni qutkuzux üqün, Sən Huda sorək qilixqə ornungdin turoqan waqtingda, Asmandin həkümni qikirip anglatkuzdung; Yər bolsa wəhimigə qüxüp, süküt qildi. (Selah) **10** Qünki insanlarning kəhri Sanga xəhrət

kəltüridu; Ularning qalqan kəhri Sanga bəlwaoı bolidu. **11**
Pərwərdigar Hudayinglaroıa kəsəm kılıp, əməl kılinglar;
Uning ətrapidiki yurttikilər kərkuxi kərək boləuqioıa
hədiyələr sunsun; **12** U əmirlərnıngmu rəhını sunduridu;
U yər yüzidiki padixahlaroıa dəhxətliktur.

77 Nəoımiqilərnıng bexi Yədutunoıa tapxuruloıan,
Asaf yazoıan küy: — Awazim Hudaıoıa kətürüldi,
mən pəryad kılimən; Awazim Hudaıoıa kətürüldi, U
manga kulak salidu. **2** Beximoıa kün qüxkəndə, mən
Rəbni izdidim; Keqıqə kolumni [duaıoıa] kətürüp,
box kəymidim; Jenim təsəllini halımay rət kıldi. **3**
Mən Hudani əsləp seıındim, ah-zar kıldim; Seıınıp
oylinip, rəhım parakəndə boldi. (Selah) **4** Sən
menıng kəzümni yumdurmiding; Qongkur oıəxlik ilkidə
boləanlıkımdin seıliyəlməyttim. **5** Mən: «Kona zamandiki
kūnlərnı, Qədımki yillarnı hiyal kılimən; **6** Keqılərdə
eytkən nahxamni əsləymən; Kənglümde qongkur hiyal
sürimən» — [dedim]; Rəhım intilip izdiməktə idi; **7**
— «Rəb mənggügə taxliwetəmdü? U kəytidin iltipat
kərsətməmdü? **8** Uning əzgərməs muıəbbiti əmdi
mənggügə tügəp kəttimu? Uning wədisi əwladtin-
əwladkıqə inawətsiz bolamdu? **9** Təngri meıır-xəpkitini
kərsitixni üntudimu? U oıəzəplinip Əz rəhımdillikini
tohtitiwəttimu?». (Selah) **10** Andin mən mundaı dedim:
— «Bundaı desəm bolmaydu, bu [etıkadımning] əjizlikı
əməsmu! Həmmidin Aliy Boləuqıning ong kəlining
yillirini, Yəni Yahning kıləanlirini — yad etimən;
Qədımdin buyankı karamətliringni əsləymən. **12** Sening
barlık ixligənliring üstidə seıınıp oylinimən; Sening

kiloqanliring üstidə istikamət qilimən; **13** I Huda, yolung bolsa pak-muqəddəsliktidur; Hudadək uluq bir ilah barmidur? **14** Məjizilər Yaratquqi İlahdursən; Əl-millətlər ara Sən küqüngni namayan qilding. **15** Öz biliking bilən Öz həlkingni, Yəni Yakup wə Yüsüpning pərzəntlirini hərlükkə qıqaroqansən; (Selah) **16** Sular Seni kərđi, i Huda, sular Seni kərđi; Titrək ularni basti, Dengiz təgliri patiparak boldi. **17** Qara bulutlar sularni təküwətti; Asmanlar zor sadasini anglatti; Bərhək, Sening okliring tərəp-tərəpkə etildi. **18** Güldürməməngning awazi qara quyunda idi, Qaqmaqlar jahanni yorutti; Yər yüzi aləqzadə bolup təwrəndi. **19** Sening yolung okyan-dengizlarda, Qədəmliring qongkur sulardidur, Ayaoq izliringni tapkili bolmaydu. **20** Sən qoy padisini baqqandək, Musa wə Harunning qoli bilən Öz həlkingni yetəkliding».

78 Asaf yazoqan «Maskil»: — I Mening həlqim, təlimimni anglanglar, Aqzimdiki sözlərgə kulək selinglar. **2** Mən aqzimni bir təmsil bilən aqimən, Qədimki tepixmaqlarni elan qilimən. **3** Biz bularni angliqan, bilgən, Ata-bowilirimiz ularni bizgə eytip bərgən. **4** Biz bularni ularning əwladliridin yoxurmaymiz, Kelidioqan dəwrgə Pərwədigarning mədhıylirini, Uning küq-qudritini, Uning kiloqan karamət ixlirini bayan qilimiz. **5** Qünki U Yakupta bir agah-guwahni bekitkən, Israilda bir qanunni ornatqan; U ata-bowilirimizoqə bularni öz pərzəntlirigə əgitixni buyruoqan; **6** Xundək qilip kələr dəwr, Yəni tuqulidioqan balilarmu bularni bilsun, Ualarmu ornidin turup öz balilirioqə bularni əgətsun; **7** Pərzəntliri ümidini Hudaoqə baqlisun, Təngrining kiloqanlirini untumisun,

Bəlkə Uning əmrlirigə kirsun; **8** Ular ata-bowilirioğa ohximisun dəp, Yəni jahıl həm asiy bir dəwr, Öz kəlbini durus kilmioğan, Rohi Təngrigə wapalıqta turmioğan bir dəwrgə ohximisun dəp, U xundak [buyruoqandur]. **9** Mana Əfraimning əwladliri, Qorallanoğan okyaqılar bolsimu, Jəng künidə səptin yandı. **10** Ular Hudaning əhdisini tutmidi, Bəlkə Uning Təwrat-kanunida mengixni rət kildi. **11** Ular Uning kıləqlirini, Əzlrigə kərsətkən karamətlirini untudi. **12** U Misirning zeminida, Zoanning dalasida, Uların ata-bowilirining kəz aldida məjizilərnə kərsətkənidi; **13** U dengizni bəlüwetip, Uların otturisdin ətküzgən; Sularni dəwə-dəwə kılıp tiklidi. **14** U kündüzdə bulut bilən, Keqidə ot nuri bilən ularni yetəklidi. **15** Qəlbayawanda taxlarni yeriwətti, Qongkur surlardin uroqup qıkkəndək iqimlikni mol kildi; **16** U hada taxtin əstəng-əkınlarni həsil kildi, Suni dəryalərdək akkuzdi. **17** Birək ular yənə Uning aldida gunah kiliwərdi, Qəldə Həmmidin Aliy Boloquqioğa asiylik kildi. **18** Ular kənglidə Təngrini sinidi, Nəpsini kənduruxkə yeməklikni tələp kildi. **19** Ular Hudani həkərtləp: — «Təngri qəldəxtə dastihan salalamdu? **20** Mana U qorə taxni uruwidi, Sular uroqup, Əkınlar bulaktək texip qıkti; Əmdi U bizgə nanmu bərləmdu? Öz həlkini gəx bilən təminliyələmdu?» — deyixti. **21** Xuning bilən Pərwərdigar anglap, qəzəpləndi; Yəqupkə ot tutaxti, Israiloğa aqqıki kətürüldi; **22** Qünki ular Hudağa ixənmidi, Uning niyatlıkioğa ular tayanmidi, **23** U ərxin bulutlarni buyrup, Asman dərwazilirini aqkanidi; **24** U ular üstigə «manna»ni yaqdurup, Ularoğa ərxteki axlikni bərgənidi; **25** Xuning bilən insanlar küq igilirining

nenini yegənidi; U ularoşa qanoquqə ozukni əwətkənidi.

26 Əmdi U asmanda xərk xamili qikirip, Küqi bilən jənub xamilinimu elip kəldi; **27** U gəxni qang-tozandək ular üstigə qüxürdi, Dengizlar sahilidiki kumlardək uqar-kanatlarni yaoqdurdi. **28** U bularni ularning bargahining otturisoşa, Qedirlirining ətrapioşa qüxürdi. **29** Ular boluxiqə yəp toyuxti, Qünki ularning nəpsi tartkisini [Huda] ularoşa kəltürgənidi. **30** Lekin ular nəpsi tartkisinin tehi zerikməylə, Gəxni eoşizlirida tehi qaynawatkidila, **31** Hudaning oşəzipi ularoşa karita kəzoşaldi; U ulardin əng kəmətliliklerini kəriwətti, Israilning sərhil yaxlirini yərgə uruwətti. **32** Mana, xundək bolsimu, Ular yənila dawamlıq gunah kiliwərdi, Uning məjizilirigə tehiqila ixənmidi; **33** Xunga U ularning künlirini bihudilikdə, Yillirini dəkkə-dükkilik iqidə tügətküzdi. **34** U ularni əltürgili turoşanda, Andin ular Uni izdidi; Ular yolidin yenip, intilip Təngrini izdidi; **35** Ular Hudaning ularning uyultexi ikənlikini, Həmmidin Aliy Boloquqi Təngrining ularning həmjəmət-kutkuzoquqisi ikənlikini esigə kəltürdi. **36** Birək ular aşzi bilən Uningoşa huxamət kildi, Tili bilən Uningoşa yaloşan səz kildi; **37** Qünki ularning kəngli Uningoşa sadıq bolmidi, Ular Uning əhdisini qing tutmidi. **38** Birək U yənila rəhimdil idi; Kəbihlikini kəqürüp, ularni yəkatmidi; U kəyta-kəyta Əz oşəzipidin yandi, U kəhrini kəzoşioşini bilən həmmiini təkmedi. **39** U ularning pəkət ət igiliri, Kətsə kəytip kəlməs bir nəpəs ikənlikini yad ətti. **40** Ular qəl-dəxttə xunqə kəp kətim Uning aqqikini kəltürdi. Xunqə kəp kətim bayawanda kəngligə azar bərđi! **41** Bərhək, ular kəytidin yoldin

qətnəp Təngrini sinidi, Israildiki Mukəddəs Boləuqining yūrikini zedə kildi. **42** Ular Uning qolını [əslimidi]; Uları zomigərninq qanggilidin hərlükkə kütquzoan künini, Qandak kılıp Misirda karamətlərnı yaritip, Zoan dalasida məjizilərnı kərsətkinini esidin qıqardi. **44** U [Misirliklərninq] dəryalirini, ekınlirini qanoqa aylandurup, Uları iqəlməs kılıp qoydı; **45** Ularning arisioqa nəxtərlik qiwınlarnı top-topı bilən əwətti, Həlak kılar pakılarnı mangdurdı; **46** Ularning ziraətlirini kepinək kurtlirioqa tutup berip, Məhsulatlırını qekətkilərgə bərdi; **47** Üzüm tallirini məldür bilən urdurup, Ənjürlirini kırıaw bilən üxxütiwətti. **48** U kalilirini məldürgə soqturup, Mallirini qakmaq otlirida [kəydüriwətti]. **49** U ularoqa qəzipining dəhxətlikini — Qəhrini, aqqıqını həm eoqır külpətlərnı, Balayı'apət elip kelidioqan bir türkün pərixtilərnımu qüxürdi. **50** U Əz qəzipi üqün bir yolni tüzləp qoydı; Ularning jenini əlümdin ayımay, Bəlki həyatını wabaqa tapxurdı; **51** U Misirda barlıq tunji tuquloqan balılarnı, Həmninq qedirilirida ularninq otururi boləqan tunji oqul balilirini kırıwətti. **52** U padıqidək Əz həlkini Misirdin səpərgə atlandurup, Qəl-bayawandin ularni qoy padisidək baxlap mangdı; **53** Uları aman-esən yetəkligəqkə, Ular qorkunqtin haliy bolup mangdı; Duxmənlirini bolsa, dengiz yutup kətti. **54** U ularni Əz mukəddəs zeminining qegrasioqa, Ong kəli igiliwəloqan bu taqlıqqa elip kəldi. **55** U əllərnı ularninq aldidin qoqlıwetip, Zemin üstigə tana tartkuzup əlqəp, ularoqa təksim kildi; Israil kəbililirini ularninq qedirliroqa olturaklaxturdı. **56** Bırak ular Hudani, Həmmidin Aliy Boləuqini sinap aqqıqlandurdı, Uning

tapxuroqan guwah-agahlorini tutmidi; **57** Bəlki ata-bowliridək yoldin teyip asiylik kildi, Hain okyadək keyip kətti. **58** Ular egizliktə kuroqan ibadətgaqlar bilən Uning oqəzipini kozoqidi, Oyma butliri bilən Uning yurikini ertidi. **59** Huda ularni anglap oqəzəpləndi, Israildin intayin yirgəndi. **60** U Xiloqdiki makanini, Yəni U insan arisida turoqan qedirni taxlap kətti, **61** Əzining kudrət bəlgisini bulap ketixkə, Xan-xəripini ixəqaliyətqilərnin qolioqa bərdi; **62** Əz həlkini kiliqqa tapxurdi, Əzining mirasi boləqanlardin intayin oqəzəpləndi. **63** Ot ularning yigitlirini yalmidi, Kizliri toy nahxilirida mahtalmaytti. **64** Ularin qahinliri kiliq astida yikildi, Lekin tul hotunliri həza tutmidi. **65** Andin Rəb birsı uyqudin oyəqandək oyəqandi, Xarabtin jasarətləngən palwandək tovlidi. **66** U rəqiblorini urup qekindürüp, Ularin tüğiməs rəswoqə qaldurdi. **67** Yüsünin qedirini xallap, rət kildi; Əfrain kəbilisini tallimidi; **68** Bəlki Yəhuda kəbilisini, Yahxi kərgən Zion teəqini tallidi. **69** [Xu yərdə] muqəddəs jayini taoq qokqiliridək, Yər-zeminni əbədiy ornatqandək məzmüt bina kildi; **70** U Əz quli Dawutni tallap, Uni qoy qotanliridin qaqiriwaldi; **71** Qozilirini emitidiəqan saəqliqlarni əgixip beqixtin ayrip, Uni Əz həlqi Yakupni, mirasi boləqan Israilni beqixkə qiqardi. **72** Dawut ularni kəlbidiki durusluqi bilən bəkti, Qolining əpqilliki bilən ularni yetəklidi.

79 Asaf yazəqan küy: — I Huda, əllər Əz mirasingəqə bəsüp kirdi; Ular Sənin muqəddəs ibadəthanangni buləqidi; Yerusalemnı dəwə-dəwə harabilərgə aylandurdi. **2** Ular kulliringnin qəsətlirini asmandiki uqar-qanatlarəqə

yəm kilip, Məmin bəndiliringning ətlirini daladiki
həywanatlarəja taxlap bərdi. **3** Ular həlkingning
qanlirini Yerusalemlə ətrapida sudək akkuzdi, Jəsətlirini
kəmgili birər adəmmu qaldurmidi. **4** Qoxnilirimiz
aldida rəswoja qalduq, Ətrapimizdikilərgə məshirə wə
mazək obyektı bolduq. **5** Qaqanojiqə, i Pərwərdigar?
Sən mənggügə qəzəplinəmsən? Sening yüriking ot
bolup ertiniwerəmdü? **6** Kəhringni Seni tonumiojan
əllər üstigə, Namingni bilmigən padixahliklar üstigə
təkkəysən! **7** Qünki ular Yəqubni yalmap, Uning makanini
harabilikkə aylanduruwətti. **8** Ata-bowilirimizning
kəbihliklirini bizgə həsabləmiojaysən; Rəhimdillikliring
bizning yenimizəja qapsan kəlgəy! Qünki biz intayin
pəs əhwaləja qüxürüldük. **9** Əz namingning xəhriti
üqün bizgə yardım kiləjaysən, i nijatlikimizning Hudasi,
Naming üqün bizni kutkuzəjaysən, gunəhlirimizni
kafarət kilip kəqürgəysən; **10** Əllər nemixkə: «Ularning
Hudasi kəyərdə?» dəp mazək kilixidu? Qulliring təkkən
qan kərzining həsabi əllər arisida, kəz aldimizda
kilinsun. **11** Əsirləarning aq-zarliri aldingəja kəlgəy;
Bilikingning uluqluqi bilən, əlümgə buyrulojanlarni
sakliəjaysən. **12** I Rəb, yat qoxnilirimizning Sanga kiləjan
zor həkaritini yəttə həssə qoxup əzlirigə, Yəni ularning
iqi-baojrioja kayturojaysən; **13** Xundək kilip, Sening
həlking — Əzüng bakqan qoyliring boləjan bizlər, Sanga
mənggügə təxəkkürlər eytimiz, Əwladtin əwladkijə
Sening mədhəyiliringni ayan kilimiz.

80 «Nilupərlər» degən ahangda; bir guwahlik; Asaf
yazəjan küy: — Kulək saləjaysən, i Israilning padiqisi,

Yüsüpni qoy padisidək bekip yetəkligüqi; I kerublar otturida Olturoquqi, Nurlanoqaysən! **2** Əfrim, Binyamin, Manassəhlərləning aldidə kudritingni qozqoqaysən, Bizləni qutkuzoqili kəlgəysən! **3** I Huda, bizni Əz yeningoqa qayturoqaysən! Jamalingning nurini qaqkaysən, xunda biz qutkuzulimiz! **4** I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, Həlkingning dualirioqa boləqan oqəziping qaqanoqiqə yalkunlap turidu? **5** Sən kəz yaxlirini ularoqa ozuk ornida kilding, Kəz yaxlirini qaqaqaqilap ularoqa iqlüzdung. **6** Bizni qoxnilirimizə talaxqa qoydung; Düxmənlirimiz bizni məshirə qilixidu. **7** I samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, Bizni Əz yeningoqa qayturoqaysən! Jamalingning nurini qaqkaysən, xunda biz qutkuzulimiz! **8** Sən Misirdin bir tüp üzüm kəqitini elip kəlding; Yat əlləni həydiwetip, ornioqa uni tikting. **9** Uning aldidə yəni kəng aqting; U qongkur yiltiz tartip, pütün zeminoqa yeyildi. **10** Uning sayisi taoqlarni qaplıdi; Oqolliri kudrətlik kedir dərəhliridək əsti; **11** U xahlirini dengizoqiqə, Piləklirini [Əfrat] dəryasi boylirioqiqə uzartti. **12** Sən nemixqa uning qaxalirini buzup, Mewisini ətüp ketiwatqanlarning üzüp elixioqa yol qoydung? **13** Mana ormanliqtiki yawa tongguzlar uni yeriwatidu, Daladiki həywanatlar uningdin ozuklinidu. **14** I samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, Səndin ətünimizki, Yenimizəqa kaytkaysən! Ərxetin həlimizəqa nəzər saloqaysən, Kelip bu üzüm telidin həwər aloqaysən! **15** Yəni ong qolung tikkən bu yiltizdin, Əzüng üqün məzmüt yetixtürgən bu oqlungdin həwər aloqaysən! **16** Mana u otta kəydürüldi, Kesiwetildi; Yüzüngdiki tənbihiy

qarixingni k r p ular  alak bolmakta; **17**  olungni ong  olungdiki ad mg , Yəni  z ng  q n məzmut yetixt rg n Insan o qlia  onduro ays n; **18** Xundək  ilo anda biz Səndin   rgiz qekinm ymiz; Bizni yengilo ays n, xunda biz namingni qəkirip Sanga iltija  ilimiz. **19** I Pərwərdigar, samawiy  oxunlarning Sərdari bolo an Huda, Bizni  z yeningo a kayturo ays n! Jamalingning nurini qaq ays n, xunda biz  ut uzulimiz!

81 N o miqil rning bexio a tapxurulup «Gittif»ta qelinsun d p, Asaf yazo an k y: — K q- uwwitimiz bolo an Hudao a k y eytip yangritinglar, Y kupning Hudao a xadlinip təntənə  ilinglar! **2** Nahxini yangritip, dapni elip, Y kimlik  iltar   m rawabni qelinglar! **3** Yengi ayda, b lgil ng n wa itta, Bayram- eyt k nimizd  na ra-sunay qelinglar! **4** Q nki bu Israil  q n bekitil n b gilim , Y kupning Hudasining bir p rmanidur. **5** U Misir zeminida y r x  ilo anlirida, ( u y rd  biz q x nm y io an bir tilni anglap y r ttuk) U buni Y s pk  guwah  ilip b rdi; **6** — «Uning m risini y ktin sa it  ildim, Uning  oli sew t k t r xtin azad boldi; **7**  ist  il kta nida  ilding, Mən seni azad  ildim; G ld rmama q   an məhpiy jaydin sanga jawab bərdim; «Məribah» suliri boyida seni sinidim». (Selah) **8** — «Tingxa, h   im, Mən seni guwah lar bilən ag  landurm n; I Israil, Manga  ulak salsang idi! **9** Arangda yat ilah bolmisun, Yat  ldiki ilah a bax  gmigin! **10** Seni Misirdin elip q   an Pərwərdigar Hudayingdurmən; A zingni yo  an a , Mən uni toldurimən. **11** — Bir k h   im sadayimo a  ulak salmidi, Israilning Manga ba lano usi yok idi; **12**

Xunga Mən ularni öz tərsalığığa koyuwəttim; Ular öz məslihətliri bilən mengiwerətti. **13** — Ah, Mening həlqim Manga kulak salsa idi! Israil Mening yollirimda yürsə idi! **14** Ularning düxmənlerini tezla egildürər idim, Qolumni rəqibligə burap, ularni basar idim. **15** Pərwərdigarğa nəprətləngüqilər Uning aldidə zəiplixip boysunar idi; Ularning xu ahiriti mənngügə bolatti; **16** Sanga ax-buqdayning əng esilini yegüzər idim, Bərək, qoram taxtin həsəl akkuzup seni qandurar idim».

82 Asaf yazoqan küy: — Huda Öz ilahiy məjlisidə turup riyasətgilik kilidu, U ilahlar arisida həküm qikiridu; **2** — Qaqanoqığə silər nahək həküm qikirisilər, Qaqanoqığə rəzillərgə yüz-hatirə kilisilər? (Selah) **3** Gadaylar wə yetim-yesirlarning dəwasini soranglar, Ezilgənlər həm həjətmənlərgə adalətni kərsitinglar; **4** Miskinlər həm namratlarni kütquzunglar, Ular ni rəzilləarning qanggildin azad qilinglar! **5** Ular bularni bilməy wə qüxənməy zulməttə kezip yürməktə, Xunga yəarning ulliri təwrənməktə. **6** Mən eyttim: — «Silər ilahlarsilər, Həmminglar Həmmidin Aliy Boluquqining oqulliri silər; **7** Xundak bolsimu silər insanğa ohxax əlisilər, Hərəkəndək əmir-bəgkə ohxaxla yikilisilər». **8** — Turoqin, i Huda, yəryüzini sorak kiləyəsən! Qünki Sən barlıq əllərgə waris boluqisən!

83 Asafning küy-nahxisi: — I Huda, ün qikərməy turuwalma, Jim turuwalma, süküt kilip turuwalma, i Təngrim! **2** Qünki mana, Səning düxmənliring dawrang qilməktə, Sanga əqmənlər bax kətürməktə. **3** Ular kuwluk bilən Səning həlqinggə suyikəst kilidu, Səning himayə

hoyliliriya tuxna bolup, Sevinip hatta halidin ketidu,
Dilim wə ʔtlirim hayat Təngrigə təlmürüp nida kılıdu; **3**
Mana, hatta mubarək quqqaqmu bir makanni tapkan,
Qarlıoqaqmu ʔzigə həm bala tuʔidıoqan uwa yasaydıoqan
jayni tapkan, — Yəni Sening qurbangahlıringdin, I
samawi qoxunlarning Sərdari bolıoqan Pərwərdigar,
— Mening Padıxahım, mening Hudayim! **4** Sening
ʔyüngdə turuwatqanlar bəhtlıktur! Ular üzlüksiz Seni
mədhıylaydu. (Selah) **5** Küq-kudriti Səndin bolıoqan kixi
bəhtlıktur — Qəlbıdə kətürülmə yollar bolıoqanlar; **6**
Yıoqa wadisidin ʔtkəndə, Ular uni bulaklıkqa aylandurar;
Bərhək, küz yamoqurliri uni bərikətlərgə tolduridu. **7**
Ular küqigə-küq ulap mengiweridu; Hərbiri Zionoqa yetip
kelip, Hudaning huzurida hazır bolıdu. **8** I samawiy
qoxunlarning Sərdari bolıoqan Pərwərdigar, duayimni
anglıoqaysən; I Yakupning Hudasi, kulak saloqaysən!
(Selah) **9** Qara, i kalkınımız bolıoqan Huda, ʔzüng
məsilh kılıqınıningning yüzigə iltıpat bilən qarlıoqin! **10**
Qünki Sening hoyliliringda ʔtkən bir kün Baxqa yərdə
ʔtkən ming kündin əladur; Rəzilləarning qədirlirıdə
yaxıoqandın kərə, Hudayimning ʔyining bosuoqısıda
turoqinim yaxıdur. **11** Pərwərdigar Huda kuyax wə
kalkandur, Pərwərdigar xapaət wə xan-xəhrət bəhx
etidu; Durus mangoqanlardın U hərəkəndə iltıpatni heq
ayımaydu; **12** Samawiy qoxunlarning Sərdari bolıoqan
Pərwərdigar, Bəhtlıktur Sanga tayoqan insan!

85 Nəʔmiqıləarning bexıoqa tapxurulup oqulsun dəp,
Korahning oqulliri üqün yezıloqan küy: — Sən ʔz
zeminingoqa iltıpat kərsitip, Yakupni sürgünlüktin

kayturoqaniding, i Pərwərdigar. 2 Həlkingning kəbihlikini kəqürüm kılıp, Barlıq gunahlırini yapqaniding. (Selah) 3 Sən pütün kəhringni iqinggə kayturuwelip, Ɔəzipingning əxəddiyligidin yanoqanidingsən. 4 Əmdi bizni Ɔz yeningoƆa kayturoqaysən, i nijatlikimiz boləqan Huda! Bizgə boləqan aqqıkingoƆa həy bərgəysən! 5 Sən bizgə əbədiy Ɔəzəplinəmsən? Əwladtin-əwladkiqə Ɔəzipingni sozamsən? 6 Həlking Ɔzüngdin xadlinixi üqün, Bizni kaytidin yengilimamsən? 7 Bizgə əzgərməs muhəbbitingni kərsətkəysən, i Pərwərdigar, Bizgə nijatlikingni ata kıləqaysən! 8 Təngri Pərwərdigarning nemiləрни dəydiəlanlıkiqə kulak salay; Qünki U Ɔz həlkigə, Ɔz məmin bəndilirigə aman-hatirjəmlilikni səzləydu; Ular yənə həmakətlikkə kaytmisun! 9 Zeminimizda xan-xəhrətning turuxi üqün, Dərhəkiqət, Uningdin əyminidiəlanlarəqə Uning nijatliki yekındur; 10 Əzgərməs muhəbbət wə həkiqət əzara kərüxti; Həkkəniyət wə aman-hatirjəmlilik bir-birini səyüxti; 11 Həkiqət yərdin ünüp qikmakta, Həkkəniyət ərxlərdin qaraydu. 12 Pərwərdigar bərikət beridu, Zeminimiz həsulini beridu; 13 Həkkəniyət Uning aldida mangidu, Uning kədəmlirigə yol hazirlaydu!

86 Dawutning duasi: Kulıkingni mən tərəpkə tutqın, i Pərwərdigar, mənə jawab bərgəysən; Qünki mən ezilgən wə həjətməndurmən. 2 Jenimni saklıəqaysən, Qünki mən Səngə məmindurmən; I Sən Hudayim, Səngə tayanəqan kulungni kutkuzəqaysən; 3 Məngə məhır-xəpkət kərsətkəysən, i Rəb, Qünki mən kün boyi Səngə nida kılımən. 4 Kulungning jenini xad kıləqın, Qünki jenim Səngə təlmürüp qaraydu; 5

Qünki Sən Rəb, mehriban, kəqürümqan Sən! Özənggə iltija qılqanlarning həmmisigə zor mehır-muhəbbət kərsətküqidursən! **6** Mening duayimqə kulak salqin, i Pərwərdigar, Yelinxlirimning sadasini angliqaysən; **7** Beximqə kün qüxkəndə, Mən Sanga iltija qilimən, Qünki Sən manga jawab berisən. **8** Ilahlar arisida Sening təngdixing yoxtur, i Rəb; Qılqan ixliringningmu təngdixi yoxtur. **9** Sən yaratqan barlıq əllər kelip sening aldingda səjdə qilidu, i Rəb, Namingni uluqlaydu. **10** Qünki Sən nəhayiti büyüxsən, Məjizilərnı Yaratkuqidursən; Sən Hudadursən, yaloquz Sənla. **11** Öz yolungni manga əgətkəysən, i Pərwərdigar, Wə Sening həqıqıtingdə yürimən; Namingqə hərmət-əyminixtə boluxum üqün, qəlbimni pütün qılqaysən. **12** Ya Rəbbim Huda, pütün qəlbim bilən Seni mədhıyləymən, Əbədil'əbəd namingni uluqlaymən. **13** Qünki manga bolqan mehır-muhəbbıting zordur, Sən təhtısaraning təgliridin jenimni kütquzısən; (Sheol h7585) **14** I Huda, təkəbburlar manga qarxi kətürüldi, Əxəddıylərnıng jamaiti jenimni izdiməktə, Ular Seni nəzirigə alməydu! **15** Əmma Sən, Rəb, rəhımdil wə xəpkətlik İlahsən, Asanlıqə aqqıqlanmaysən, Mehır-muhəbbət həm həqıqət-sadıqlıqıng texip turidu. **16** Mən tərəpkə burulup, xəpkət kərsətkəysən; Öz qulungqə küqüngni bərgəysən, Dedikingning oqlını kütquzoqaysən! **17** Manga eqmənlərnıng uni kərüp hijil boluxı üqün, İltipatingni kərsitidıqan bir alamətni manga kərsətkin; Qünki Sən Pərwərdigar, manga yardım kıldıng, Manga təsəlli berip kəlgənsən.

eoqir yktk basti, Barliq dolqunliring bilən meni
 qiyniding. **8** Mndin dost-buradrlirimni yiraqlaxturdung;
 Ulni mndin yirgndrdng; Mən kmalqanmn, heq
 qikalmaymn. **9** Kzlirim azab-oqubttin hirlxti; Hər
 kni Sanga nida qilimən, i Pərwərdigar, Qollirimni Sanga
 ktrp kldim. **10** lklrg mjiz krsitrsnmu?
 Mrumlar ornidin turup Sanga təxəkkür eytarmu? **11**
 zgrms muhbbiting kbrid bayan qilinar mu? Həlakət
 diyarida sadiklik-hkikiting mahtilarmu? **12** Karamtliring
 zlmtt tonular mu? Hkqaniyliking «untulux zemini»də
 bilinrmu? **13** Birq mən bolsam, Prwrdigar, Sanga
 pryad ktrimn, Tang shrd duayim aldinga kiridu.
14 I Prwrdigar, nemig jenimni taxliwtting? Nemig
 jamalingni mndin yoxurdung? **15** Yaxlikimdin tartip mn
 ezilgn, bimardurmn; Whxtliringni krwerip heq
 hlim qlmidi. **16** Qhring stmdin tti; Whimiliring
 meni nabut qildi. **17** Ular kn boyi taxqin suliridk meni
 orawaldi, Tamamn meni qmdrdi. **18** Jan dostlirimni,
 aqinilirimni meningdin yiraqlaxturdung, Mening ziz
 dostum bolsa qarangolktur!

89 zrahlik Etan yazoqan «Maskil»: — Prwrdigarning
 zgrms muhbbitini bdiy kylymn, Aqzimda
 dwrdin-dwrgiq hkikt-sadakitingni ayan qilimn.
2 Qnki mn: zgrms muhbbt mnggg
 tiklinip mangidu, Sn hkikt-sadakitingni rxialada
 musthkmlwatisn — dp bildim; **3** Sn dedingki:
 — «Mən talliwloqinim bilən əhdə tzgnmn; Qulum
 Dawutka ksm qildim: — **4** Səning wladingni
 mngg dawam qildurimən, Thtingni wladtin-

əwladkə qurup qikimən». (Selah) **5** Həm asmanlarmu Sening mejjiliringni təbrikləydu, i Pərwərdigar, Mukəddəslərləning jamaitidə ular həqiqət-sadaqitingni mədhıyləydu; **6** Qünki asmanlarda Pərwərdigarning təngdixi barmu? Qudrət İgisining oqulliri arisida Pərwərdigarə ohxaydioqan kim bar? **7** Təngrining həywisi mukəddəslərləning məjlisidikilərləni kattik titritidu, Uning ətrapidikilərləning həmmisi üqün U qorqunqlıktur. **8** I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, Qudrətlik Yah, Sanga ohxaydioqan kim bar? Ətrapıngda həqiqət-sadaqiting turuklıktur. **9** Dengizning məqrurluqi üstidin həküm sürisən, Dolqunliri ərəkəxlīgəndə, sən ularni tınləndurisən; **10** Raqabni əlgüdək yanjıdingsən, Küqlük biliking bilən düxmənliringni tiripirən kilip tarkitiwəttıng. **11** Asmanlar senıngki, yərmu Seningkidur, Jaqan həm unıngə toloqan həmmıni bərpa kıldıng. **12** Ximal wə jənubni, ularni yaratqansən, Tabor wə Hərmon qokqiliri namingni yangritip küylər. **13** Qudrətlik bilək senıngkidur; Küqlıktur Sening qolung, ong qolung həm kətürüklıktur. **14** Təhtıngning uli həqqaniylik həm adaləttur, Muqəbbət həm həqiqət-sadaqət daim didaring aldidə mangidu. **15** Təntənə sadasini bilgən həlk bəhtlıktur; Ular Sening jamalingning nuridə mangidu, i Pərwərdigar! **16** Ular namingdə kün boyi xad bolar, Həqqaniylikıngdə ular kətürüldi. **17** Qünki ularning küqining xan-xəripi əzüngdursən, Sening iltipating bilən münggüzimiz kətürüldi. **18** Qünki Pərwərdigar bizning qalkınımız, İsraildiki Mukəddəs Boləquqi Xaqımızdur. **19** Sən burun

Öz məmin bəndənggə oʻlayibanə alaməttə kərünüp səz
 qilip xuni degənidingəsən: — «Mən bir əzimət üstigə
 yardımimni qondurdum, Əl arisidin mən talliwaloqan
 birsini kətürdüm; **20** Qulum Dawutni taptim, Mukəddəs
 meyim bilən Mən uni məsih qilip tiklidim. **21** Qolum
 uningoqə yar boluxkə bekitilgən, Bilikim uni küqləndüridu.
22 Düxmən uningdin heq alwan-selik almaydu, Pəskəx
 adəm uni qistimaydu; **23** Bəlki Mən rəqiblərini uning aldida
 yanjiymən, Uni eq kərgənlərni yər bilən yəksan qilimən;
24 Öz həqiqət-sadaqitim həm mehır-muhəbbitim uningoqə
 yar bolar, Həm Mening namim bilən uning münggüzi
 kətürülidu. **25** Mən uning qolini dengiz üstidə, Ong qolini
 dəryalar üstidə qoyimən. **26** U Meni qakirip dəyduki: —
 «Sən mening Atam, mening Təngrim, Nijatlikim boləqan
 qoram teximdursən!». **27** Mən yənə uni Mening tunji
 oqlum dəp, Dunya padixahliridin əng yukurisi qilimən.
28 Mening muhəbbitimni uning üqün əbədiy qaldurimən,
 Mening əhdəm uning bilən məhkəm turidu; **29** Mən
 uning nəslini əbədiyləxtürimən, Uning təhtini asmanning
 künliridək dawam qildurimən. **30** Mubada oqulliri Təwrat-
 qanunumdin qikip, Həkümlirim boyiqə yürmisə, **31**
 Bəlgilimilirimni buzsa, Əmrliringə itaət qilmisa, **32** — U
 wəqıttə itaətsizlikini tayak bilən, Gunahini yara-jarahət
 bilən jazalaymən. **33** Ləkin muhəbbitimni uningdin üzüp
 qoymaymən, Həqiqət-sadaqitimə hiyanət qilmaymən;
34 Mən tüzgən əhdəmni əsla buzmaymən, Ləwlimdin
 qikqanlirini heq əzgərtməymən. **35** Mən bir qetim pak-
 mukəddəslikimgə kəsəm iqtim — Dawutkə qəti yaloqan
 səzliməymən: — **36** «Uning əwladi əbədiy dawamlıxar;

Uning tæhti k  z aldimdiki kuyax k  bi turar; **37** U ay k  bi m  ngg  l  k must  h  k  mlin  r, Asmandiki turo  un guwah  qid  k məzmut turar  . (Selah) **38** Birak Sən bularni q  tk   kek  p, tenip k  tting; Sən məsih k  lo  an padixah  ka kəttik o  z  p  l  nding. **39** Kulung bil  n t  zg  n   hdidin waz k  qting, Uning tajini y  rg   taxlap da   t  gk  z  dung. **40** Uning barlik tam-pasillirini yik  tip, K  l  lirini harabilikk   ayl  ndurdung. **41** Yoldin   t  wat  kanlarning h  mmisi uni bulimak  ta, U barlik k  oxniliri aldid   r  swa boldi. **42** Uni   zg  nl  rning ong k  olini yukiri k  t  rd  ng, Pütkül d  xm  nlirini huxal k  lding. **43** B  rh  k, S  n uning kiliqining bisini k  yriw  tting, J  ngd   uni tik turo  uzmiding. **44** Uning julalikini yok  tip, Uning t  htini y  rg     r  w  ttings  n. **45** Yaxlik künlirini S  n k  skartting, Uni hijal  tk   q  md  rd  ng. (Selah) **46** Kaqano  iq  , i P  rw  rdigar?   z  ngni   b  diy yoxuriwer  ms  n? K  h  ring ot k  bi m  ngg   yanarmu? **47** Manga nisb  t  n,   m  rning k  is ik  nlilikini   st   tut  q  n! Nemix  kimu barlik insan balilirini bih  udilik  ka yarat  kans  n? **48** Keni, k  ysi adəm yaxap   l  mni k  rm  ydik  n? U jenini təhtisaraning qənggilidin k  tk  zalamdik  n? (Selah) **(Sheol h7585)** **49** Sən həkəkət-sadakitingd   Dawut  ka k  s  m i  k  n, Awwalk  i me  hir-mu  h  bb  tl  r kəyərdə k  ldi, ya Rəbbim? **50** K  lliring uqrawat  kan m  shiril  rni yad ətkəysən, i R  b — Mən i  qimd   pütkül küqlük   ll  rning maza  klirini k  t  r  p yürimən — **51** Düxmənliringning   z  ng məsih k  lo  anning kədəmlirini kənqilik m  shiriliginini, I Pərwərdigar, yad   tk  ys  n! **52** P  rw  rdigaro  a m  ngg  g   təxəkkür-m  d  hiy   kəyturulsun! Amin! Amin!

90 Hudaning adimi bolqan Musaning duasi: — Ya Rəbbim, Sən barlik dəwrdə bizgə makan bolup keliwatisən; **2** Taoqlar wujudқа kəlməstin burun, Sən yər wə aləmnı xəkilləndürməstin burun, Əzəldin əbədgıqə Təngridursən. **3** Sən insanni tupraqқа aylandurup: — «Həy, insan baliliri, qaytinglar!» — dəysən. **4** Mana, Sening nəziringdə ming yil — Ətöp kətkən tünügünki bir kün, Tündiki bir jesəktur, halas. **5** Sən adəmlərnı su taxqınidək elip ketisən, Ular ətöp kətkən bir uyqudək, Tang səhərdə ünüp qıqqan ot-qəpkə ohxaydu — **6** Ətigəndə ular kəkirip ünıdu, Keqisi bolsa kesilip, solixip ketər. **7** Qünki biz qəzipping bilən yokəymiz, Kəhring bilən dəkkə-dükkidə qalimiz. **8** Sən kəbihliklirimizni kəz aldingoqa, Yoxurun qilmixlirimizni jamalingning nuri aldioqa qoydung. **9** Barlik künlirimiz dərəzipping astida ətöp ketidu, Yillirimizni bir uq tartix bilənla tügitimiz. **10** Əmrimizning yilliri yətmix yil, Maoqdurimiz bar bolsa səksən yil; Birəq ularning pəhri japa wə bihudiliktur; Həyat tezlik bilən üzər, Mana, biz uqup kəttuk. **11** Sanga bolqan hərmət-əyminixning az-kəplükigə qarap həsəblinidioqan, Aqqıqıngning xidditini kim bilsun? **12** Xunga kənglimizni danalıqқа qoyuximiz üqün, Künlirimizni sanaxni bizgə əgətkəysən! **13** Yenimizoqa kaytkəysən, i Pərwədigar, Seni kaqanoqıqə...?! Qulliringoqa rəhim qıləqaysən! **14** Bizni ətigəndə əzgərməs muhəbbiting bilən kanduroqaysən; Undəqta barlik künlirimizdə küylərnı yangritip xadlinimiz. **15** Sən bizni japaqa qəmgən künlərgə əsasən, Külpətni kərgən yillirimizoqa əsasən yənə hursən qıləqin! **16** Uluq ixliring qulliringoqa kərüngəy, Xanu-xəwkiting

ularning oʻqullirioʻlmu axkara boloʻay! **17** Pərwərdigar Hudayimizning xerin mərhəmiti üstimizdə boloʻay, Qolimizning ixlrini üstimizgə bərikətlik qiloʻaysən, Bərhək, qolimizning ixlrini bərikətlik qiloʻaysən!

91 Əng Aliy Boloʻuqining məhpiy jayida turoʻuqi, Həmmigə qadirning sayisidə aramhuda yaxaydu. **2** Mən Pərwərdigarni: — «Mening baxpanahim, Mening qoroʻjnim; Mening Hudayim, Uningoʻa tayinimən» — dəymən. **3** Bərhək, U qiltəqining tozikidin seni qutulduridu, Xum waba-qazadin həm halas etidu. **4** U pəyliri bilən seni yapidu; Qanatlıri astida panah tapisən; Uning həqiqiti sanga qalkən həm istihkamdur. **5** Sən nə keqidiki wəhimidin, Nə kündüzi uquwatqən oktin, **6** Nə qarangoʻulukta kəzgüqi wabadin, Nə qüx waqtida wəyranqilik qiloʻuqi həlakəttin qorkməysən. **7** Sening yeningda mingi yikilip, Ong yekingda on mingi oʻulap qüxsimu, Lekin bala-qaza sanga yekinxlaxmaydu. **8** Sən pəqət kəzliring bilən bekip, Pasiklaroʻa berilgən jazani kərisən. **9** Pərwərdigarni panahim dəp bilgining üqün, Həmmidin Aliy Boloʻuqini makan qiloʻining üqün, **10** Bexingoʻa heq palakət qüxməydu, Heq waba qediringoʻa yekinxlaxmaydu. **11** U Öz pərixtilirigə sening həkkingdə əmr qilidu, Xuning bilən ular pütkül yolliringda seni saklaydu. **12** Ayioʻing taxqa urulup kətməsliki üqün, Ular seni qollirida kətürüp yüridu. **13** Xir wə kobra yılan üstidin besip ətisən, Arslan wə əjdihəni dəssəp-qəyləysən. **14** «U Manga muhəbbitini baqlioʻanliki üqün, Mən uni qutuldurimən; U namimni tən aloʻini üqün yukirida saklaymən. **15** U Manga nida qilidu, Mən uningoʻa jawab

berimən; Eoʻir kün uni baskanda uning bilən billə bolimən;
Mən uni halas qilip, izzət-hərmətkə sazawər qilimən.
16 Uzak ʻömür bilən uni qandurimən, Həm nijatlikimni
uningʻa kərsitimən».

92 Xabat küni üqün bir küy-nahxa: — Pərwərdigarʻa
təxəkkür eytix, Namingni küyləx əladur, i Həmmidin Aliy
Boloquqi! **2** ʻOzgərməs muhəbbitingni səhərdə, Keqilərdə
bolsa, həqikət-sadaqitingni jakarlax, **3** On tarlik saz
wə rawabni qelip, Qiltar bilən mungluk ahangda qelix
əladur! **4** Qünki Sən Pərwərdigar, ʻOz qilojining arkilik
meni hursən kilding, Qolliringning qiloqanliri bilən mən
rohlinip nahxa eytimən. **5** Pərwərdigar, qiloqan ixliring
nemidegən uluʻdur! Oyliring nahayiti qongkurdur! **6**
Bioʻəm kixi buni bilməs, Həmakət buni qüxənməs, **7**
Rəzillər ot-qəptək aynioʻanda, Kəbihlik qiloquqilarning
həmmisi gülləngəndə, Mənggü həlak bolup ketidioʻanlar
xulardur! **8** Lekin Sən, i Pərwərdigar, əbədil’əbəd üstün
turişən. **9** Qünki mana düxmənliring, i Pərwərdigar, Mana
düxmənliring yokiʻlidu; Barlik kəbihlik qiloquqilar tiripirən
qiliwetilidu! **10** Münggüzümni yawayi buqiningkidək
kətürisən; Bexim yengi may sürkəp, məsih qilinidu. **11**
Meni kəst qiloqanlarning [məʻlubiyitini] ʻəz kəzum kəridu;
Manga qarxilixixka kəzoqaloʻan rəzillik qiloquqilarning
[tən bərgənlikinimu] kulikim anglaydu. **12** Həqkəniy adəm
horma dərihi kəbi gülləp-yaxnaydu; U Liwandiki kedr
dərihidək əsidu. **13** Pərwərdigarning ʻəyigə tikilgənlər,
Hudayimizning həyilirida güllinidu; **14** Ular kərioʻandimu
yənə mewə beridu, Suluk həm yexil ular; **15** Xuning bilən

ular Pərwərdigar durustur, dəp ispatlaydu; U mening
qoram teximdur, Uningda heq nahəklilik yoxtur!

93 Pərwərdigar həküm süridu! U həywətni kiyim kəlip
kiyən; Pərwərdigar kiyinən, U belini qüdrət bilən
baqlıoan; Bərhək, xunga dunya məzmut kəlinəan,
U təwrənməs əsla. **2** Səning təhting qədimdila
bərpə kəlinəan; Sən əzəldin bə bəloquqisən! **3**
Kəlkün-taxkənlər öz sadasini kətürdi, i Pərwərdigar,
Kəlkün-taxkənlər öz sadasini kətürdi! Kəlkün-taxkənlər
uroquqi dolqunlirini yukiri kətürdi! **4** Kəp sularning
xawqunliridin, Dengiz-okyandiki qüdrətlik dolqunlardan,
Üstün turoan Pərwərdigar qüdrətlikdur! **5** Səning
agah-guwahlikliring nemidegən ixənqliktur! Künlər
yox bəloquqə, i Pərwərdigar, Öyünggə pak-mukəddəslik
əbədil'əbəd rawadur.

94 I itikəmlər əloquqi Təngri, Pərwərdigar! I intikəmlər
əloquqi Təngri, parliəaysən! **2** Kətürülgin, Özüngni
kətürgin, i jəhənni Sorəq Kəloquqi, Məqrurləroqə
jəzasini bərgin! **3** Qəqənoqiqə rəzillər, i Pərwərdigar,
Qəqənoqiqə rəzillər təntənə kəlip yüriweridu? **4** Qəqənoqiqə
həqawurlərqə səzləp wələkxiydu, Qəbəhlik kəloquqilərləning
həmmisi yooan gəp kəlip yüridu? **5** Ular hələkingni ezidu,
i Pərwərdigar, Səning mirasingəqə jəbir-jəpə salmaqta. **6**
Tul əyal wə qərip-musapirlərləni kərip, Yetim-yəsirlərləni
əltürüp: — **7** «Yəh kərməydu», «Yəqəpning Hudəsi kəngül
bəlməydu», — dəydu. **8** Silər kəngül qoyunglar, i ələning
həməqətliri! Əhməklər, qəqən dənə bolisilər? **9** Quləkni
tikligüqəning Əzi angliməmdu? Kəzni Yəsəloquqəning Əzi
kərməmdu? **10** Əllərləni tərbiyiligüqi, İnsənoqə əkil-bilim

oʻgʻatkiqining Oʻzi adʻmni oʻyiblimʻmdu? **11** Pʻrwʻrdigar
insanning oy-hiyallirining tutami yoklukini bilidu. **12**
Sʻn tʻrbiyilʻgʻn adʻm bʻhtliktur, i Yah, Yʻni Sʻn
Tʻwrat-qʻnunungdin ʻkil oʻgʻitidioʻan kixi bʻhtliktur!
13 Xundak kʻlip, taki pasiklar uqʻn orʻk kolanʻuqʻ
— Sʻn uni yaman kʻnlʻrdin hatirjʻm saklaysʻn. **14**
Qʻnki Pʻrwʻrdigar Oʻz hʻlkini tʻrk ʻtmʻydu, Yaki Oʻz
mirasidin waz kʻqmʻydu. **15** Qʻnki hʻkʻm-pʻrman
hʻqʻki hʻman adalʻtkʻ kaytidu, Barlik dili duruslar
bolsa, uning kʻynidin mangidu. **16** Mʻn uqʻn yamanlar
bilʻn qʻrxilixikʻ kim ornidin turidu? Mʻn uqʻn kʻbihlik
kʻloquqilar bilʻn qʻrxilixikʻ kim mʻydanʻa qʻkidu?
17 ʻgʻr Pʻrwʻrdigar manga yardʻmdʻ bolmioʻan bolsa,
Jenim baldur qʻkip sʻkʻt diyarida yatar idi. **18** Ayioʻim
putlixay deginidʻ, Oʻzgʻrmʻs muhʻbbiting, i Pʻrwʻrdigar,
meni yʻlidi. **19** Iqimdiki kʻpligʻn oʻʻm-ʻndixilʻr arisida,
Sening tʻsʻlliliring jenimni sʻyʻndʻrdi. **20** Insapsizlikni
qʻanunʻa aylanduridioʻan, Aq kʻz olturoʻan bir tʻht,
Sʻn bilʻn alaqidʻ bolamdu? **21** Ular hʻkʻkaniylarning
jenioʻa hujum kʻlixkʻ yioʻilidu, Bigunah qʻnni tʻkidioʻan
hʻkʻmlʻrni qʻkarmakta. **22** Birak Pʻrwʻrdigar mening
egiz qʻroqʻnim bolidu; Hʻ, mening Hudayim panah Qʻoram
Teximdur. **23** U ularning kʻbihlikini oʻz bexioʻa salidu,
Ularning oʻz yawuzlukliri bilʻn ularni uqʻp taxlaydu,
Bʻrhʻk, Pʻrwʻrdigar Hudayimiz ularni uqʻp taxlar.

95 Kelinglar, Pʻrwʻrdigarni yangritip kʻylyli,
Nijatlikimiz boloʻan Qʻoram Teximioʻa tʻntʻnʻ kʻlayli!
2 Tʻxʻkkʻrlʻr bilʻn uning aldioʻa kʻlyli, Uningʻa
kʻylʻr bilʻn tʻntʻnʻ kʻlayli! **3** Qʻnki Pʻrwʻrdigar —

büyük bir ilahtur, Pütkül ilahlar üstidiki büyük bir Padixahtur. **4** Yərning təgliri Uning qolididur, Taoqlarning qoqqilirimu Uningkidur. **5** Dengiz Uningki, U uni yaratqan; Quruklukni Uning kolliri xəkilləndürdi. **6** Kelinglar, Uningoşa bax urup səjdə kılayli, Pərwərdigar Yaratquqimiz aldida tiz pükəyli! **7** Qünki U bizning Hodayimizdur, Biz bolsaq Uning yaylikidiki həlk, Uning qoli bəkidioşan qoylarmiz. Bütün, əgər Uning awazini anglisanglar, **8** Əyni qaoqlarda Məribahda boləandək, qəl-bayawandiki Massahda boləan kündək, Yürikinglarni jahil kılmanglar! **9** Mana xu yərdə ata-bowiliringlar Meni sinidi, ispatlidi həm kılojinimni kərdi. **10** Mən kırık yıl xu dəwrdin bizar bolup: — «Bular kənglidə adaxqan bir həlktur, Mening yollirimni həq bilip yətmigən» — dedim. **11** Xunga Mən oşəzəplinip kəsəm iqip: — «Ular hərgiz Mening aramgaşimoşa kirməydu» — dedim.

96 Pərwərdigarəşa atap yengi nahxa eytinglar! Pütkül yər yüzi, Pərwərdigarni küylənglar! **2** Pərwərdigarəşa nahxa eytinglar, namioşa təxəkkür-mədhıyə qayturunglar, Nijatlikini hər küni elan kıilinglar! **3** Uning xan-xəhritini əllər arisida, Uning məjizilirini barlik həklər arisida jakarlanglar! **4** Qünki Pərwərdigar uluoş, zor mədhıyələrgə layıktur! U barlik ilahlardin üstün, Uningdin kərkux kərəktur; **5** Qünki barlik həklərnin ilahliri — Butlar halas, Birəş Pərwərdigar asman-pələkni yaratqandur. **6** Xanu-xəwkət wə həywət Uning aldida, Muxəddəs jayida kudrət wə güzəllik kərünidu. **7** Pərwərdigarəşa [təəllukini] bərgəysilər, i əl-kəbililər, Pərwərdigarəşa xan-xəhrət wə kudrətni bərgəysilər! **8** Pərwərdigarəşa

Öz namioqə layiq xan-xəhrətni bərgəysilər; Sowəqə-salam elip həyylirioqə kiringlar! **9** Pərwərdigarəqə pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə qilinglar; Pütkül yər-yüzi, Uning aldida titrənglar! **10** Əllər arisida elan qilinglar: — «Pərwərdigar həküm süridu! Xunga mana, dunya məzmut qilinəqan, u təwrənməs əsla. U adillik bilən həklər üstidə həküm qikiridu. **11** Asmanlar xadlansun, yər-jahən hux bolsun, Dengiz-okyan wə uningəqə toloqan həmmə quqan selip jux ursun! **12** Dalalar həm ulardiki həmmə yayrisun! U qəqda ormandiki pütkül dərəhlər Pərwərdigar aldida yangritip nahxa eytidu; **13** Qünki mana, U kelidu! U jahənni sorəq qilixqə kelidu; U alənni adillik bilən, Həklərnə Öz həkikət-sadaqitidə sorəq qilidu.

97 Pərwərdigar həküm süridu! Yər-zemin hux bolsun, Kəpligən arallar xadlansun! **2** Bulutlar wə qarangoquluk Uning ətrapdidur, Həkkəniyət wə adalət təhtining ulidur; **3** Uning aldida ot yəlkuni yüridu, Ətraptiki düxmənlinirini kəydürüp taxlaydu; **4** Uning qəkməqliri jahənni yorutti, Yər buni kərüp titrəp kətti; **5** Pərwərdigarning aldida, Pütkül zeminning igisining aldida, Taoqlar momdək erip ketidu. **6** Asmanlar Uning həkkəniyitini jakarlaydu, Barlik həklər Uning xan-xəripini kəridu. **7** Oyma həykəllərgə qəkunəqanlar, Butlar bilən mahtinip yürgüqilərnəning həmmisi uyatta qalidu. Barlik iləhlər, Uningəqə səjdə qilinglar! **8** Səning həkümliring səwəbidin, i Pərwərdigar, Zion anglap xadlandi, Yəhuda qizliri hux boldi. **9** Qünki Sən Pərwərdigar pütkül yər yüzi üstidiki əng aliysidursən; Sən barlik iləhlərdin nəqədər yukiridursən! **10** Pərwərdigarni səyqənlər, yamanliktin nəprətlinənglar!

U mōmin bēndilirining jenidin hēwər alidu, Rəzillərnin
qanggilidin halas kīlidu. **11** Həkkaniylar üqün nur, Dili
duruslar üqün xadlik teriloqandur; **12** Pərwərdigardin
xadlininglar, i həkkaniylar, Uning pak-mukəddəslikini
yad etip təxəkkür eytinglar!

98 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigarqa atap yengi
nahxa eytinglar; Qünki U karamət məjizilərnı yaratti;
Uning ong kōli həm mukəddəs biliki Əzigə zəpər-
nijat kəltürdi. **2** Pərwərdigar Əz nıjatlikini ayan kildi;
Həkkaniyitini əllərnin kōz aldida axkara kərsətti.
3 U Israil jəmətigə bolōqan mēhir-muhəbbitini həm
həkkikət-sadakitini esigə aldi, Zeminning qət-yakilirimu
Hudayimizning nıjatlikini kərđi. **4** Pərwərdigarqa
awazinglarnı kətürünglar, pütkül yər yūzi; Təntənə
kīlip awazinglarnı kətürünglar, nahxa eytinglar! **5**
Pərwərdigarqa qiltar qelip nahxa eytinglar, Qiltar bilən,
küynin sadasi bilən! **6** Kanay həm sunay awazlıri bilən,
Padıxah bolōqan Pərwərdigar aldida təntənə kilinglar; **7**
Dengiz-okyan həm uningōqa toloqan həmmə jux urup,
Jaħan həm uningda yaxawatkanlar xawkunlisun! **8**
Kəlkün-taxkinlar qawak qalsun; Pərwərdigar aldida taoqlar
koxulup təntənə kīlip nahxa eytsun; **9** Qünki mana, U
yərni sorak kīlixka kelidu; U aləmnı adillik bilən, Həklərnı
Əz həkkikət-sadakitidə sorak kīlidu.

99 Pərwərdigar həküm süridu! Həklər titrisun! U
kerublar otturisida olturidu; Yər-jaħan zilziligə kəlsun! **2**
Pərwərdigar Zionda büyüktur, U barlik həklər üstidə
turidoqan alıydur. **3** Ular uluq wə sürlük naminin
mədhıyiləydu; U pak-mukəddəstur! **4** Padıxahning

kudriti adalətkə beoixlanəandur; Əzüng duruslukni məhkəm ornatqansən; Sən Yakup arisida adalət wə həkkaniyə yürüzgən. **5** Pərwərdigar Hudayimizni uluqlanglar! Təhtipəri aldida egilip səjdə kılinglar — U mukəddəstur! **6** Uning kahinliri arisida Musa wə Hərun bar idi, Namini qəqiroqlar iqidə Samuilmu hazır idi; Ular Pərwərdigaroğa iltija kılip, qəkırdi, U ularoğa jawab bərdi. **7** Huda bulut tüwrükidə ularoğa səzlidi; Ular U tapxuroqlan aqah-guwahliklaroğa həm nizam-bəlgilimigə əməl kılixatti. **8** I Pərwərdigar Hudayimiz, Sən ularoğa jawab bərding; Yaman kılmixlirioğa yarixa jaza bərgən bolsangmu, Sən ularni kəqürgüqi İlah iding. **9** Pərwərdigar Hudayimizni uluqlanglar! Uning mukəddəs teoqida egilip səjdə kılinglar! Qünki Pərwərdigar Hudayimiz mukəddəstur!

100 Təxəkkür eytix üqün yeziloqlan küy: — I pütkül yər-jahən, Pərwərdigaroğa awazinglarni kətürüqlar! **2** Huxallıq bilən Pərwərdigarning hizmitidə bolunqlar, Huzurioğa təntənə-nahxıqlar bilən yekınlixinglar! **3** Bilip qoyunqlarki, Pərwərdigar hək Hudadur; Bizni yaratqan Uning Əzidur, biz əməs! Biz uning həlkidurmiz, Əz yaylıkida bəqqan qoyliridurmiz. **4** Dərwazilirioğa təxəkkür eytixlar bilən, Həylilirioğa mədhıyələr bilən kiringlar; Uni mədhıyiləp, namioğa təxəkkür-mədhıyə qayturunqlar! **5** Qünki Pərwərdigar məhribandur; Uning məhır-muəbbiti əbədil'əbədgıqə, Uning həkikət-sadakiti əwladtin-əwladkıqidur!

101 Dawut yazoqlan küy: — Mən əzgərməs muəbbət həm adalət tooqruluk nahxa eytimən, Seni, i Pərwərdigar,

nahxilar bilən küyləymən. **2** Mən mukəmməl yolda ehtiyat bilən ix kərimən; Sən qaqanmu yeniməyə kelisən!? Əz əy-ordamda sap kəngül bilən yürimən. **3** Həq pasik nərsini kəz aldiməyə kəltürməymən, Yoldin qətnigənlərnin qilmixliriyə nəprətlinimən; Bundaklar mənə həq yepixmas əsla. **4** Əgri kəngül meningdin yirək ketidu, Həq rəzillikni tonuqum yoxtur. **5** Kimki əz yeqinining kəynidin təhmət qılqan bolsa, Mən uni yoxitimən; Nəziri üstün, dili təkəbbur adəmni mən sioqdurmaymən; **6** Kəzlirim zemindiki məminlərdidur, Ular ordamda mən bilən billə tursun! Kim mukəmməl yolda mangsa, u mening hizmitimdə bolidu. **7** Aldamqilik yürgüzgənlərnin əy-ordamda orni bolmaydu, Yalqan səzligənlər kəz aldimda turmaydu. **8** Pərwərdigarning xəhəridin yamanlik qiloquqilarni üzüp taxlax üqün, Hər səhərdə zemindiki barlik rəzil adəmləni yoxitimən.

102 Ezilgənnin duasi: U halidin kətkəndə, dad-pəryadini Pərwərdigar aldiyə təkkəndə: — Duayimni angliqaysən, i Pərwərdigar; Pəryadim aldingoyə yetip kirsun! **2** Yüzüingni məndin qaqurmiqaysən; Qisilqan künümde mənə qulək salqaysən; Mən nida qılqan künde, mənə tez jawab bəgin! **3** Mənə, künlirim is-tütəktək tügəp ketidu, Ustihanlirim otun-qoqlaroyə ohxək kəydi! **4** Yürükim zəhmə yəp qəplər hazan bolqandək qurup kətti, Həttə nənimni yeyixni untudum. **5** Mən ahuzar tartqanlikimdin, Ətlirim süngəklirimgə qaplixip qaldi. **6** Qəl-bayawandiki səkiyquxtək, Wəyranqilikdə qonup yürgən hıwquxqə ohxaymən. **7** Uhlamay səgək turup kəzəttimən; Əgzidə yalquz qalqan quxqəq kəbimən. **8**

Düxmənlirim kün boyi meni məshirə qılmaqta, Meni
 həkərətligənlər ismimni lənət ornida ixlətməktə. **9**
 Kəhring həm aqqıking tüpəylidin, Külni nan dəp
 yəwatimən, İqimlikimni kəz yexim bilən arilaxturimən;
 Qünki Sən meni kətürüp, andin yərgə urdung. **11** Künlirim
 quyax uzartқан kələnggidək yökulay dəp qaldı, Özüm
 bolsam qəplər hazan bolqandək qurup kəttim. **12** Ləkin
 Sən, Pərwərdigar, əbədiy turisən, Səning nam-xəhriting
 dəwrdin-dəwrgiqidur. **13** Sən ornungdin turisən, Zionqə
 rəhım kilisən; Qünki uningqə xəpkət kərsitix waqti
 kəldi, Hə, waqit-saiti yetip kəldi! **14** Qünki kulliring
 uning taxliridin hursənlik tapidu, Həm tupriqişimu
 iqini aqritudu; **15** Əllər Pərwərdigarning namidin, Yər
 yüzidiki xahlar xan-xəripingdin əyminidu. **16** Mana,
 Pərwərdigar Zionni kaytidin qurqanda, U Əz xan-
 xəripidə kərünidu! **17** U qerib-miskinning duasioqə
 etibar beridu; Ularning duasini hərgiz kəmsitməydu. **18**
 Bular kəlgüsi bir əwlad üqün hatirilinidu; Xuning bilən
 kəlgüsida yaritilidiqan bir həlk Yəhni mədhiyələydu;
19 Qünki U əsirlərnin aq-zarlırini anglay dəp, Əlümgə
 buyruloqlarni azad qılay dəp, Egizdiki mukəddəs
 jayidin engixip nəzər saldı, Ərxlərdin Pərwərdigar
 yərgə qaridi; **21** Xundak qılıp, ular Pərwərdigarning
 hizmitidə bolaylı degəndə, Yəni əl-məmlikətlər jəm
 yiqiloqlan waqtida — Pərwərdigarning nami Zionda,
 Uning xərepliri Yerusalemda jakarlinidu! **23** Biraq U meni
 yolda maqduzsizlandurup, Künlirimni kışkarttı. **24** Mən:
 «Təngrim, əmrümning yerimida meni elip kətmə!» —
 dedim. — «Səning yilliring dəwrdin dəwrgiqidur, **25** Sən

yorni əlmisəktinla bərpa kiloqansən, Asmanlarni həm kolliring yasioqandur; **26** Ular yok bolup ketidu, Birak Sən dawamlıq turiwerisən; Ularning həmmisi kiyimdək konirap ketidu; Ularni kona ton kəbi almaxtursang, Xunda ular kiyim-keqək yənggüxləngəndək yənggüxlinidu. **27** Birak Sən özgərmigüqidursən, Yilliringning tamami yoktur. **28** Kulliringning balilirimu turiweridu, Ularning əvladi huzuringda məzmut yaxaydu!».

103 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigarəqa təxəkkür qaytur, i jenim; I pütün wujudum, Uning mukəddəs namioqa təxəkkür qaytur! **2** Pərwərdigarəqa təxəkkür qaytur, i jenim, Untuma uning barlıq meħrimbanlıq-bərikətlirini; **3** U pütkül kəbihlikliringni kəqüridu, Barlıq kesəlliringgə dawa kılidu; **4** Həyatingni hangdin hərlükkə kutkuzidu, Bexingəqa meħir-muħəbbət həm rəħimdilliklarni taj kılıp kiygüzidu. **5** Kənglüngni nazunemətlər bilən qanduridu; Yaxlıqıng bürkütningkidək yengilinidu. **6** Pərwərdigar barlıq ezilgənlər üqün həkəkaniylik həm adalətni yürgüzidu; **7** U Öz yollirini Musaoqa, Kiloqanlirini Israillaroqa namayan kiloqan. **8** Pərwərdigar rəħimdil wə xəpkətlıktur, U asanlıqqa aqqıqlanmaydu, Uning meħir-muħəbbiti texip turidu. **9** U uzunoqıqə əyibləwərməydu, Yaki ta mənggügə oşəzipidə turiwərməydu. **10** U bizgə gunəhlirimizəqa qarita muamilidə boloqan əməs, Bizgə kəbihliklirimizgə qarita tegixlikini yanduroqan əməs. **11** Asman yərdin qanqilik egiz bolsa, Uningdin qorqidioqanlarəqa boloqan muħəbbitimu xunqilik zordür. **12** Xərk oşərbtin qanqilik yirəkta bolsa, Bizdiki asiylıqlarnimu xunqə yirəqlaxturdi.

13 Ata baliliriqja qandak keyüngen bolsa, Pärwərdigarmu Özidin qorqıdionlarqja xundak mehribandur. 14 Qünki U Özi bizning jismimizni bilidu, Tupraqtin ikənlikimizni U esigə alidu. 15 İnsan bolsa — uning künliri ot-qəpkə ohxaydu, Daladiki güldək ünüp qikip qeqəkləydu; 16 Uning üstidin xamal uqup ətidu, U yok bolidu, əsliy makanimu uni kayta tonumaydu. 17 Lekin Özidin qorqıdionlarqja, Öz əhdisigə wapa kıloqanlarqja, Kərsətmilirini orunlax üqün ularni esidə tutqanlarqja, Pärwərdigarning mehır-muhəbbiti əzəldin əbədgıqə, Həkkaniyiti əwladtin əwladlirigıqidur. 19 Pärwərdigar təhtini ərxtə kuroqan, Uning səltəniti həmmining üstidin həküm süridu; 20 I səzigə kulak saloquqi, Kalamini ijra kıloquqi, kudriti zor bolqan Uning pərixtiliri, Pärwərdigarqja təxəkkür-mədhıyə kayturunglar! 21 I silər, Uning barlık koxunliri, Iradisini ada kıloquqi hizmətkarliri, Pärwərdigarqja təxəkkür-mədhıyə kayturunglar! 22 I, Uning barlık yasioqanliri, Həkülranlıki astidiki barlık jaylarda Pärwərdigarqja təxəkkür-mədhıyə kayturunglar! I mening jenim, Pärwərdigarqja təxəkkür kaytur!

104 Pärwərdigarqja təxəkkür-mədhıyə kaytur, i jenim! I Pärwərdigar Hudayim, intayin uluoqsən; Xanu-xəwkət wə həywət bilən kiyingənsən; 2 Libas bilən pürkəngəndək yoruklukqa pürkəngənsən, Asmanlarni qedir pərdisi kəbi yayoqansən. 3 U yukiriki rawaklırining limlirini sularqja ornatqan, Bulutlarni jəng hərvisi kılip, Xamal qanatlıri üstidə mangidu; 4 U pərixtilirini xamallar, Hizmətkarlırini ot yalkuni kılidu. 5 Yərnı U ulliri üstigə ornatqan; U əsla təwrinip kətməydu. 6 Libas bilən oraloqandək,

uni qongkur dengizlar bilən orioqansən, Sular taoqlar qoqqiliri üstidə turdi. **7** Sening tənbihiŋ bilən sular bədər qaŋti, Güldürmamangning sadasidin ular tezdin yandi; **8** Taoqlar ərlep qikti, Wadilar qüxüp kətti, [Sular] Sən bekitkən jayoqa qüxüp kətti. **9** Ular texip, yərni yənə qaplimisun dəp, Sən ularoqa qəklimə qoyoqansən. **10** [Təngri] wadilarda bulaklarni eqip uruqutidu, Suliri taoqlar arisida aqidu. **11** Daladiki hərbiŋ janiwaroqa ussuluk beridu, Yawayi exəklər ussuzlukini kənduridu. **12** Kəktiki quxlar ularning boyida kənidu, Dərəh xahliri arisida sayraydu. **13** U yukiridiki rawakliridin taoqlarni suqiridu; Yər Sening yasioqanliringning mewiliridin kəndurulidu! **14** U mallar üqün ot-qəplərni, İnsanlar üqün kəktatlarni ətüridu, Xundakla nanni yərdin qikiridu; **15** Adəmninŋ kənglini hux kilidioqan xarabni, İnsan yüzini parkiritidioqan mayni qikiridu; İnsanning yürükigə nan bilən quwwət beridu; **16** Pərwərdigarning dərəhliri, Yəni Əzi tikkən Liwan kedir dərəhliri [su iqip] kənaətlididu. **17** Ənə axular arisioqa quxlar uwa yasaydu, Ləylək bolsa, arqa dərəhlirini makan kilidu. **18** Egiz qoqqilar taoq əqkilirining, Tik yarlar suqurlarning panahı bolidu. **19** Pəsillərni bekitmək üqün U ayni yaratti, Quyax bolsa petixini bilidu. **20** Sən kərangəquluk qüxürisən, tün bolidu; Ormandiki janiwarlarning həmmisi uningda xipir-xipir kezip yüridu. **21** Arslanlar olja izdəp hərkiŋydu, Təngridin ozuk-tülük sorixidu; **22** Quyax qikipla, ular qekinidu, Qaytip kirip uwilirida yatidu. **23** İnsan bolsa əz ixioqa qikidu, Ta kəqkiqə mehnəttə bolidu. **24** I Pərwərdigar, yasioqan hərhil nəsiliring nəkədər kəptur! Həmmisini həkmət

bilən yaratqansən, Yər yüzi ijat-baylıqliring bilən toldi. **25**
 Ənə büyük bipayan dengiz turidu! Uningda san-sanaksiz
 oquz-oquz janiwarlar, Qong wə kiquk haywanlar bar. **26**
 Xu yərdə kemilər katnaydu, Uningda oynaklisun dəp
 sən yasioqan lewiatanmu bar; **27** Waktida ozuk-tülük
 bərgin dəp, Bularning həmmisi Sanga qaraydu. **28** Ularoqa
 bərginingdə, teriwalidu, Qolungni aqkiningdila, ular
 nazunemətlərgə toyidu. **29** Yüzüingni yoxursang, ular
 dəkkə-dükkigə quxidu, Rohlirini alsang, ular jan üzüp,
 Yənə tuprakqa kaytidu. **30** Rohingni əwətkiningdə, ular
 yaritilidu, Yər-yüzi yengi [bir dəwr bilən] almixidu. **31**
 Pərwərdigarning xan-xəhriti əbədiydu, Pərwərdigar Öz
 yaratqanliridin hursən bolidu. **32** U yərgə baqqinida, yər
 titrəydu, Taoqlaroqa təgkinidə, ular tütün qikiridu. **33**
 Hayatla bolidikənmən, Pərwərdigarəqa nahxa eytimən;
 Wujudum bolsila Hudayimni küyləymən. **34** U sürgən
 oy-hiyallirimdin səyünsə! Pərwərdigarda huxallinimən!
35 Gunahkarlar yər yüzidin tügtilidu, Rəzillər yok
 bolidu. I jenim, Pərwərdigarəqa təxəkkür-mədhiyə kaytur!
 Həmdusana!

105 Pərwərdigarəqa təxəkkür eytinglar, Uning namini
 qaqirip iltija qilinglar, Uning qiləanlirini həklər
 arisida ayan qilinglar! **2** Uningəqa nahxilar eytip,
 Uni küylənglar; Uning pütkül karamət mejjiliri
 üstidə seqinip oylininglar. **3** Mukəddəs namidin
 pəhirlinip danglanglar, Pərwərdigarni izdigüqilərnin
 kəngli xadlansun! **4** Pərwərdigarni həmdə Uning küqini
 izdənglar, Didar-huzurini tohtimay izdənglar. **5** Uning
 yaratqan mejjilirini, Karamət-alamətlirini həm aqzidin

qikqan həkümlirini əstə tutunglar, **6** I Uning kuli
Ibrahım nəsli, Əzi tallioqanliri, Yakupning oqulliri! **7**
U, Pərwərdigar — Hudayimiz, Uning həkümliri pütkül
yər yüzididir. **8** Əzi tüzgən əhdisini əbədiy yadida
tutidu — — Bu Uning ming əwladkığə wədixləxkən
səzidir, — **9** Yəni Ibrahım bilən tüzgən əhdisi, Ishakqa
ıqkən kəsimidur. **10** U buni Yakupkımu nizam dəp
jəzmləxtürdi, Israiloqa əbədiy əhdə kilip berip: — **11**
«Sanga Qanaan zeminini berimən, Uni mirasing boləjan
nesiwəng kəlimən», — dedi, **12** — Gərqə xu qaoqda ularning
sani az, Etiwaroqa elinmioqan, xu yərdiki musapirlar
bolsimu. **13** Ular u yurttin bu yurtqa, Bu əldin u kəbiligə
kezip yürdi; **14** U heqkimning ularni ezixigə yol koymidi,
Ular ni dəp padixahlaroqımu tənbiq berip: — **15** Mən
məsiq kəloqanlirimə təgmə, Pəyoqəmbərlirimə yaman
ix kılma! — dedi. **16** U axu yurtqa aqarqilikni buyrudi,
Tirək boləjan ax-nanni kurutuwətti. **17** U ulardin burun
bir adəmnı əwətkənidi, Yüsüp kul kilip setiloqanidi.
18 Uning putliri zənjirdə aqrıdi, Uning jeni təmürgə
kirip kəsildi; **19** Xundakla ta əzigə eytiləjan wəhiy
əməlgə axuruloquqə, Pərwərdigarning səz-kalami uni
sinap tawlidi; **20** Pirəwn adəmlirini əwətip uni boxatkuzdi,
Qowmlarning həkümdari uni hərlükkə qikardi. **21** Uni əz
ordisoqa oqojidar kilip koydi, Pütün mal-mülkigə baxlıq
kilip təyinləp, **22** Əz wəzirlirini uning ihtiyarida bolup
tərbiyilinxkə, Aqsakallirioqa danalıq əgitixkə tapxurdi.
23 Xuning bilən Israil Misiroqa kəldi, Yakuplar Həmnıng
zeminida musapir bolup yaxidi. **24** [Pərwərdigar] Əz
həlkini kəp nəsillik kilip, Əzgüqiliridin küqlük kildi.

25 U [Misirliklarning] kəlbidə Əz həlkigə nəprət hasil kildi, Ular ni Əz kullirioğa hiylə-mikirlik boluxқа mayil kildi. **26** U Əz kuli boloqan Musani, Əzining tallioqini Hərunni yollidi. **27** Ular [Misirda] ilahiy alamətlərni ayan kilip, Həmə zeminida uning məjizilirini ornatti. **28** Pərwərdigar kərangəqulukni əwətip, [Zeminni] zulmətkə kəplitiwətti; [Misirliklər] Uning əmrigə kərxə turoqan əməsmu? **29** U ularning sulirini kənoğa aylandurdi, Beliklirini kurutiwətti. **30** Ular ni yərlirini miz-miz pakılar basti, Xə-əmirilirini hujrilirioqimu ular tolup kətti. **31** U bir səz bilənla, oquz-oquz qiwınlar besip kəldi; Həmmə bulung-puqkəklərdə oqıng-oqıng uqar qümülilər. **32** U yamoqurning ornioğa məldür yaoqdurup, Bu zeminioğa yəlkunluk ot qüxürdi. **33** U üzüm tallirini, ənjur dərəhlirini urdi, Zemindiki dərəhlərni sunduruwətti. **34** U bir səz kilixi bilənla, qəkətkilər kəldi, Sansiz yutkır haxarətlər mizildap, **35** Zeminida bar boləqan giyahlarıni yutuwətti, Etizlarning barlik həsullirini yəp tügətti. **36** [Ahirda] zeminidiki barlik tunji tuquloqanlarıni, Ular ni oqururi boləqan birinqi oqul balilirini kəriwətti. **37** Əz həlkini bolsa, altun-kümüxlərni kətürgüzüp qikardi, Kəbililiridə birsimu yikilip qüxüp kəloqini yok. **38** Ular ni qikkinioğa Misir huxal boldi, Qünki ular ni wəhimisi [Misirlikləroğa] qüxti. **39** U ularoğa bulutni sayiwən boluxқа, Otni tündə nur boluxқа bərdi. **40** Ular soridi, U bədinilərni qikardi, Ular ni samawiy nan bilən kəndurdi. **41** U taxni yardi, sular bulduklap qikti; Kəkaslikdə dəryadək akti. **42** Qünki U bərgən mukəddəs səzini, Əz kuli İbrahimni əstə tutti. **43** U həlkini xad-huramlık bilən, Əz tallioqini xadiyanə

təntənilər bilən [azadlığa] qığardı. **44** U ularoşa əllərnin
zeminlirini berip, Uları həlklərnin əjir-məhnətlirigə
muyəssər kildi, **45** Bu, ularning Uning bəlgilimilirini
tutup, Qanunlirioşa itaət kilişi üçün idi! Həmdusana!

106 Həmdusana! Pərwərdigarəşa təxəkkür eytinglar!
Çünki U məhribandur, əbədiydir Uning məhri-
muəbbiti. **2** Pərwərdigarning qüdrətlik qılqanlirini
kim səzləp bərləydu? Uning bar xan-xəhritini kim
jəkarlap bərləydu? **3** Bəhtlikur adalətni tutqan,
Daim həqqaniylikni yürüzgən kixi! **4** Həlkinggə
bolqan himmiting bilən meni əsligəysən, i Pərwərdigar;
Nijatliqing bilən yeniməşa kelip həwər alqin! **5** Xuning
bilən, Sən talliqanliringning bərikitini kərəy, Öz elingning
xadliqi bilən xad bolay, Öz mirasing [bolqan həlking]
bilən pəhirlinip, yayrap yürəy! **6** Biz ata-bowilirimiz
qatarida gunah ötküzduk, Qəbihlik kilduk, yamanlik
əyliduk. **7** Misirda turoqan ata-bowilirimiz məjiziliringni
nəzirigə almay, Kəp məhribanlikliringni esigə almidi;
Bəlkə dengizda, Qizil Dengiz boyida isyan kətürdi. **8** Birək
U qüdritimni namayan qilay dəp, Öz nami üçün ularni
qutkuzdi. **9** Uning Qizil Dengizəşa tənbih berixi bilən,
U qupquruk boldi; Huddi qəşjirək qəllüktin yetəkləp
mangoşandək, U ularni dengiz təgliridin [quruk] ötküzdi.
10 Uları əq kərgənlərnin qolidin hərlükkə qığardı,
Ularəşa həmjəmət bolup düxmən qənggilidin qutkuzdi.
11 Yawlarıni sular basti, Uların qəqbirsi sak qəlmidi.
12 Xundila ular Uning səzlirigə ixənq kildi; Ular Uni
küylidi. **13** Ular Uning qılqanlirini xunqə tez untudi,
Nəsihətini kütmidi; **14** Bəlkə dalada aq kəzlükkə baladək

berildi, Qel-bayawanda Təngrini sinidi. **15** Xunga U sorioqinini ularoqa bərđi, Birak jüdətküqi bir kesəlni janlirioqa təgküzdı. **16** Ular bargahda Musaoqa həsət kildi, Hudaning mukəddəs bəndisi Hərunnimu kərəlmidi. **17** Yər eqilip Datanni yutuwətti, Abiramni adəmliri bilən kapsiwaldi. **18** Əgəxküqiliri arisida ot yekildi; Yalkun rəzilləni kəydüriwətti. **19** Ular Hərab teqida mozay butni yasidi, Quyma həykəlgə səjdə kilip, **20** Əzlrining pəhir-xəhriti boləuqining ornioqa, Ot-qəp yəydiəan əküzninğ süritini almaxturdi. **21** Misirda uluə ixlarni kərsətkən Nijatkarı Təngrini ular untudi. **22** Dərwəkə, Həm diyarida məjizilər yaratқан, Qizil Dengiz boyida qorқunqluқ ixlarni kərsətkən Hudani [untudi]. **23** U ularni həlak kilimən degənidi — Əz tallioqini Musa kəhrini yandurux üqün Uning aldidə ariqi bolup tik turmioqan bolsa, — Dərwəkə xundak kioqan bolar idi. **24** Ular yənə güzəl zeminni kəmsitip rət kildi, Uning wədisigə ixənmidi; **25** Bəlki qedirlirida qaxxap yürüp, Pərwədigarning awazioqa kulak salmidi. **26** Xunga U ularoqa kəsəm kilip kol kətürüp: — Siləni qəldə yikitip tügəxtürimən — **27** Əwladliringlarnimu əllər arisida yikitip tügəxtürüp, Yaka yurtlar ara tarkitiwetimən» — dedi. **28** Ular Baal-Peor butka əzini etip qokunup, Əlüklərgə atioqan kurbanliklarni yedi. **29** Ular kilmixliri bilən Uning aqqiqini kəltürdi, Ular arisida waba kəzoqaldi; **30** Finihəs turdi-də, həküm yürgüzdi, Xuning bilən waba tosuldi; **31** Bu ix [Finihaska] həqkanıyət dəp hesablandi, Uning nəsligimu əwladidin əwladioqə, əbədiy xundak hesablandi. **32** Ular yənə [Pərwədigarni] meribah suliri

boyida oʻzaroqat keltirdi, Ularning sawabidin Musoqimu zərər yetti; **33** Qünki ular uning rohini teriktürdi, Uning ləwliri bihəstilikdə gəp qilib saldi. **34** Ular Pərwərdigarning əmrigə hiləplik qilib, [Xu] yərdiki qowmlarni yoqatmidi; **35** Bəlkə yat əllər bilən arilixip, Ularning qiliklirini oğəndi; **36** Ularning butlirioqə qoqundi, Bular oʻzligə bir tuzak bolup qikti; **37** Qünki ular oʻz oʻqul-qizlirini soyup, jinlaroqə qurbanlikqə beoqixlidi. **38** Xundak qilib ular bigunah qanni, Yəni Qanaandiki butlaroqə atap qurbanlik qilib, oʻz oʻqul-qizlirining qenini təkdi; Zemini qanoqə buloqinip kətti. **39** Ular oʻz qilmixliri bilən buloqandi; Qilikliri bilən pahixə ayaldək buzuldi. **40** Xunga Pərwərdigar Oʻz həkiddin qattik oʻzəpələndi, U Oʻz mirasidin yirgəndi; **41** Ular ni yat əllərnin qolioqə bərdi, Ularoqə oqmənlər ular üstidin həkümranlik qildi. **42** Duxmənliri ularni əzdi, Ular yaw qoli astida egilip püküldi. **43** Kəp qetim [Pərwərdigar] ularni qutkuzdi; Biraq ular bolsa, oʻz hahixliri bilən Uningoqə asiylik qildi, Ular oʻz qəbihliki bilən pəs qaloqə qüxti. **44** Xundaktimu U ularning nalə-pəryadini anglioqanda, Ularning jəbir-japalirioqə etibar bərdi; **45** Həm ular bilən tüzgən əhdisini əslidi, Zor mehir-xəpkiti bilən, oʻzəpidin yandi, **46** U ularni sürgün qiloqanlarning qəlbida rəhim oyoqattı. **47** Bizni qutkuzoqaysən, i Pərwərdigar Hudayimiz! Mukəddəs namingoqə təxəkkür eytixqə, Təntənə qilib Seni mədhiyiləxkə, Bizni əllər arisidin yeningoqə yioqiwaloqaysən! **48** Israilning Hudasi boləqan Pərwərdigarə, Əzəldin ta əbədgəqə təxəkkür-mədhəyə qayturulsun! Pütkül həlq «Amin» desun! Həmdusana!

107 Ah, Pərwərdigarəyə təxəkkür eytinglar! Qünki U meħribandur, əbədiydir Uning meħir-muħəbbiti! **2** Pərwədigar yaw qolidin kütquzəjanlar, U həmjəmət bolup kütquzəjan həlki buni dawamlıq bayan kılsun — **3** Yəni U xərk bilən ətərbtin, ximal bilən jənubtin, Hərkəysi yurtlardin yioqiwelinojanlar buni eytsun! **4** Ular qəl-bayawanni kezip pinhan yolda adaxti, Adəm makanlaxkan heqbir xəhəni tapalmastin. **5** Aq həmdə ussuz bolup, Jeni qıkay dəp kaldi. **6** Andin Pərwərdigarəyə pəryad kildi, U ularni muxəkkətliridin azad kildi. **7** Makanlaxkudək xəhərgə yətküqə, U ularni tüz yolda baxlidi. **8** Ular Pərwərdigarəyə təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muħəbbiti üqün, İnsan baliliriqə kərsətkən mejiziliri üqün! **9** Qünki U qangkıəjan kəngülni kəndurdi, Aq qələjan janni esil nemətlər bilən toldurdi. **10** Zülməttə, ölüm kələnggisidə yaxiojanlar, Təmür kixən selinip, azab qəkkənləni bolsa, **11** (Qünki ular Təngrining əmirlirigə qarxilik kildi, Həmmidin Aliy Boloquqining nəsihətini kəmsitti) **12** — U ularni japa-muxəkkət tartkuzup kəmtər kildi, Ular putlixip yikildi, ularəyə yərdəmgə birsimu yok idi. **13** Andin Pərwərdigarəyə yelinip pəryad kildi, U ularni muxəkkətliridin azad kildi. **14** Ularni zulmət həm ölüm sayisidin qikirip, Ularning zənjir-əsərlirini sundurup taxlidi. **15** Ular Pərwərdigarəyə təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muħəbbiti üqün, İnsan baliliriqə kərsətkən mejiziliri üqün! **16** Mana U mis dərwaziləni parə-parə kılip, Təmür takaklarıni kesip taxlidi. **17** Həmakətlər əz itaətsizlik yolliridin, Qəbihlikliridin azablarəyə uqraydu; **18** Kənglidə hərhil ozuk-tülüktrin bizar bolup, Ölüm

dərwaziliriqə yəkinlixidu. **19** Andin Pərwərdigarəqə yelinip pəryad kīlidu, U ularni muxəkkətliridin azad kīlidu. **20** U səz-kalamini əwətip, ularni sakaytidu, U ularni zawallikliridin kütquzidu. **21** Ular Pərwərdigarəqə təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üqün, Adəm baliliriqə kərsətkən məjziliri üqün! **22** Kurbənlük süpitidə təxəkkürlər eytsun, Uning kīlqanlirini təntənilik nahxılar bilən bayan kīlsun! **23** Kemilərdə dengizəqə qūxūp kətniəquqılar, Uluq sularda tirikqilik kīlquqılar, **24** Bular Pərwərdigarning ixliriqə guwahqīdur, Qongkur okyanda kərsətkən karamətlərnə kərgüqīdur. **25** Qünki U bir səz bilənla xiddətlük xamalni qikīrip, Dolqunlirini ərəkəxlitidu; **26** Kemiqlər asman-pələk ərլəydu, Sularning təhtilirigə qūxidu, Dəhxəttin ularning jeni erip ketidu. **27** Ular məst adəmdək ələng-sələng irəqanglaydu, Hərəkəndək əkil-qarisi tūgəydu; **28** Andin Pərwərdigarəqə yelinip pəryad kīlidu, U ularni muxəkkətliridin azad kīlidu. **29** U boranni tinqitidu, Su dolqunlirimu jim bolidu. **30** Xuning bilən ular tinqlikidin xadlinidu; U ularni təxna boləqan aramgahiqə yetəkləp baridu. **31** Ular Pərwərdigarəqə təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üqün, İnsan baliliriqə kərsətkən məjziliri üqün! **32** Ular həlkning jamaitidimu Uni uluqlisun, Aksakallar məjlisidə Uni mədhiyilisun. **33** U dəryalarni qəlgə, Bulaklarni kəkəslükə aylanduridu. **34** Ahalisining yamanlikə tūpəylidin, Həsulluk yərnə xorluk kīlidu. **35** U yənə qəl-bayawanni kəlgə, Qəngkək yərnə bulakləqə aylanduridu; **36** Aqlarni xu yərgə jaylaxturup, Ular olturaklaxkən bir xəhərnə bərpa kīlidu; **37** Ular etizlarni həydəp-terip, üzümzarlarnə bərpa kīlidu; Bular

hösul-məhsulatni mol beridu. **38** U ularoşa bərikət beridu, Xuning bilən ularning sani helila exip baridu, U ularning mal-waranlirini heq azaytmaydu. **39** Ular yənə jəbir-zulum, bala-qaşa həm dərd-ələmgə yolukup, Sani aziyip, pükülidu. **40** U esilzadilər üstigə kəmsitixlirini təkidu, Yolsiz dəxt-səhrada ularni sərgərdan qilidu; **41** Ləkin miskin adəmnı jəbir-zulumdin yukiri kətürüp saklaydu, Uning ailə-tawabatini qoy padisidək kəp qilidu. **42** Buni kəngli duruslar kərüp xadlinidu; Pasıqlarning aqzi etilidu. **43** Kimki dana bolsa, bularni bayqisun, Pərwərdigarning mehir-xəpkətlirini qüxənsun!

108 Dawutning küy-nahxisi: — İradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhıyə nahxilirini eytip, Bərhək, Seni küyləymən, pütün rohim bilən! **2** I nəqmə-sazlirim, oyoqan! Mən səhər quyaxinimu oyoqitimən! **3** Həlk-millətlər arisida Seni uluqlaymən, i Pərwərdigar; Əllər arisida Seni küyləymən! **4** Qünki əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdək uluqtur; Həqiqiting bulutlaroşa taqaxti. **5** I Huda, xan-xəhriting ərxlərdin yukiri uluqlanoqay, Xan-xəriping yər yüzini kapliqay! **6** Əz səygənliringning nijatlik tepixi üqün, Ong qolung bilən kütquzoqaysən, Duayimni ijabət qiləqaysən. **7** Huda Əz pak-mukəddəslikidə xundak degən: — «Mən təntənə qilimən, Mən Xəkəm diyarini bəlüp berimən, Sukkot wadisini [təksim qilixqa] əlqəymən. **8** Gilead Manga mənsuptur, Manassəhmu Manga mənsuptur; Əfraim bolsa beximdiki dubuloqamdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qıqaroquqimdur; **9** Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edomoşa qoruqumni taxlaymən; Mən Filistiyə üstidin təntənə qilimən!». **10**

Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisun?
Kim Meni Edoməja elip baralisun? **11** I Huda, Sən bizni
rasttinla qətkə kəktingmu? Qoxunlirimiz bilən billə
jənggə qikmamsən? **12** Bizni zulumlardin qutuluxqa
yardəmləxkəysən, Qünki insanning yardimi bikardur! **13**
Huda arkilik biz qoqum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum
kiloquqilarni qəyliyüqi dəl U Əzidur!

109 Nəqmiquilərnin bexioja tapxurulup oqulsun dəp,
Dawut yazoqan küy: — I mədhiyəmning Igisi Hudayim,
jim turma! **2** Mana rəzillərnin aqzi, məkkarlarning
aqzi kəz aldimda yooqan eqildi; Ular yaloqanqi til bilən
manga qarxi səzlidi. **3** Nəprətlik səzlər bilən meni
quloqap, Ular bikardin-bikar manga zərbə bərməktə. **4**
Muhəbbitim üçün ular manga qarxi xikayəti boldi,
Mən bolsam — duaqa berildim. **5** Yahxilikim üçün
yamanlik, Səygüm üçün nəprət kəyturdi. **6** Hərbirining
üstidə rəzil bir adəm təyinligəysən, Uning ong yenida
bir dəwagər tursun. **7** U sorak kilinoqanda əyibdar
bolup qiqsun, Duasi gunah dəp hesablandsun. **8** Künliri
kışka bolsun, Mənsipini baxkisi igilisun. **9** Baliliri yetim
qalsun, Hotuni tul bolsun. **10** Ooqulliri sərgərdan tiləmqi
bolsun, Turoqan harabilikliridin nan izdəp. **11** Jazanihor
uning igiligi üstigə tor taxlisun, Məhnət əjrini yatlar
bulap-talisun. **12** Uningoqa məhribanlik kərsitidioqan
birsi bolmisun, Yetim qaloqan balilirioja iltipat kiloquqi
bolmisun. **13** Uning nəslı kurotulsun; Kələr əwladida
namliri eqürölsun. **14** Ata-bowilirining kəbihlikining
əyibli ri Pərwərdigarning yadida qalsun, Anisining gunahı
eqürölmisun. **15** Bularning əyibli ri daim Pərwərdigarning

köz aldida bolsun, Xuning bilən U ularning nam-əmilini
yər yüzidin eqürüp taxlaydu. **16** Qünki [rəzil kixi]
mehribanlik kersitixni heq esigə kəltürmidi, Bəlki ezilgən,
yoxsul həm dili sunuqlarni ɵltürməkkə qoqlap kəldi. **17**
U lənət okuxka amrak idi, Xunga lənət uning bexioqa
kelidu; Bəht tiləxkə rayi yok idi, Xunga bəht uningdin
yirak bolidu. **18** U lənətlərnə ɵzigə kiyim kilip kiygən;
Xunga bular aqқан sudək uning iq-baqlrioqa, Maydək,
səngəklirigə kiridu; **19** Bular uningqa yepinoqan tonidək,
Hərdaim baqlanoqan bəlweqlidək qaplansun. **20** Bular
bolsa meni əyibligüqlərgə Pərwərdigarning bekittkən
mukapati bolsun! Mening yaman gepimni qləqlanlarning
in'ami bolsun! **21** Birak Sən, Pərwərdigar Rəbbim,
Əz naming üqün mening tərripimdə bir ix qləqlaysən,
Məhir-muqəbbiting əla boləqlaqka, Meni kutkuzəqlaysən;
22 Qünki mən ezilgən həm qəjətməndurmən, Qəlbim
həstə boldi. **23** Mən kuyax uzartқан kələnggidək
yokilay dəp qaldim, Qekətkə qəkiwetilgəndək qətkə
qəkiwetildim. **24** Roza tutqinimdin tizlirim ketidu, Ətlirim
sizip ketidu. **25** Xunglaxka mən ular aldida rəsua
boldum; Ular mənə qaraxqanda, bəxini silkixməktə.
26 Mənə yardəmləxkəysən, i Pərwərdigar Hudayim,
Əzgərməs muqəbbiting boyiqə meni kutkuzəqlaysən; **27**
Xuning bilən ular buning Sening qəlungdiki ix ikənlisini,
Buni qləqluqining Sən Pərwərdigar ikənlisini bilsun.
28 Ular lənət okuwərsun, Sən bəht ata qləqlaysən;
Ular hujum qlixka turoqanda, hijaləttə qəlsun, Birak
qləlung xadlansun! **29** Meni əyibligüqlər hijalət bilən
kiyinsun, Ular əz xərməndilikini əzlirigə ton qlip

yepinsun. **30** Aqzimda Pərwərdigar oʻra zor təxəkkür-mədhıyə qaytürimən; Bərħək, kəpqilik arisida turup Uni mədhıyləymən; **31** Qünki həjətmənnıng jenini gunahqa bekitməqıı boləqanlardın qutquzux üqün, [Pərwərdigar] unıng ong yenida turidu.

110 Dawut yazəqan küy: — Pərwərdigar menıng Rəbbıngə: — «Mən senıng düxmənlırıngnı təhtıpərıng qıləuqə, Ong yenımda olturoqın» — dedi. **2** Pərwərdigar qıdrıtıngnı kərsıtıdıqan xahənə hasangnı Zıondın uzıtıdu; Düxmənlırıng arisida həküm sürgın! **3** Küqüngnı kərsıtıdıqan kündə, Əz həlqıng halıs qurbanlıq kəbı pıda bolıdu; Muxəddəs həywıtıngdə, Xu yaxlıq dəwringdıkidək, Sanga həzırmu xəbnəmlər səhərning balıyatqıusıdın yengı qıqqandək qüxıdu; **4** Pərwərdigar xundək kəsəm ıqtı, Həm bunıngdın yanmaydu: — «Sən əbədıł'əbədgıqə Məlkızədəkning tıpidıki bır kahındursən». **5** Ong tərıpingdə boləqan Rəb əzıpını kərsətkən kündə padıxahları urup parə-parə qılıwetıdu; **6** U əllər arisida sotlaydu; Jay-jayları jəsətlər bılən toldurıdu; Kəng zeminning bexını yarıdu; **7** U yolda erıktın su ıqıdu; U xunga kixıning bexını yəlıgüqı bolıdu.

111 Həmdusana! Kənglı duruslarınıng məxrıpidə, Həm jamaəttə turup, Pərwərdigar oʻra pütün qəlbım bılən təxəkkür eytimən. **2** Pərwərdigarning yasıqanlırı uluqdur; Bulardın hursən boləqanlar ızdınp ularnı sürüxtürməktə. **3** Unıng əjrı xərpə wə həywəttur, Unıng həqqanıylıqı mənggügə turıdu. **4** U Əz məjızılırını yad ətküzıdu; Pərwərdigar muhəbbətlık həm rəhımdıllıktur. **5** U Əzıdın əymınıdıqanları ax bılən təmınləydu; Əz

əhdisini həmixə yad etidu. **6** U əməlliridiki qudritini Öz həlkigə kərsitip, Baxқа əllərnin miras-zeminini ularoqa təkdin kildi. **7** Uning kəli kəloqanliri həkikət-sadakət wə adilliktur; Uning barlik kərsətmiliri ixənqliktur. **8** Bular əbədil'əbədgigə inawətliktur; Həkikəttə həm duruslukta qikiriloqandur. **9** U Öz həlkigə nijatlik əwətti; Öz əhdisini əmr kəlip mənngügə bekitti; Məkəddəs həm sürlüktur Uning nami. **10** Pərwərdigardin kərkux danalikning baxlinixidur; Uning həkümlirini tutqanlarning həmmisi yorutulqan adəmlərdur; Uning mədhəyisi mənngü turidu.

112 Həmdusana! Pərwərdigardin əyminidioqan, Uning əmrlirini zor hursənlik dəp bilidioqan adəm bəhtliktur! **2** Uning nəslə zeminda turup kük-qudrətlik bolidu; Duruslarning dəwri bəhtlik bolidu. **3** Uning əyidə dələt həm bayliklar bolidu; Həkkaneylik mənngügə turidu. **4** Kərangəululukta turoqan durus adəmgə nur pəyda bolidu; U xəpkətlik, rəhimdil həm həkkaneydur. **5** Həyrhah, ətnə berip turidioqan adəmning bəhti bolidu; U əz ixlirini adillik bilən yürgüzidu. **6** Bərhək, u əbədiy təwritilməydu; Həkkaney adəm mənngügə əslinidu. **7** U xum həwərdin kərkmaydu; Uning kəngli tok həlda, Pərwərdigarəqa tayanəqan. **8** Dili məhkəm kəlinəqan, u kərkmaydu; Ahirida u rəkiblrining məqlubiyitini kəridu. **9** U əziningkini mərdlərqə tarkatqan, Yəksullarəqa beridu; Uning həkkaneylik mənngügə turidu; Uning münngüzi izzət-xəhrət bilən kətürüldu. **10** Rəzil adəm buni kərüp qidimaydu, Qixlirini əujurlitidu, u erip ketidu; Rəzillərnin arzu-həwisi yəqitilidu.

113 Həmdusana! Mədhıylənglar, i Pərwərdigarning
kulliri, Pərwərdigarning namini mədhıylənglar! **2**
Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgıqə, Pərwərdigarning
namioğa təxəkkür-mədhıyə qayturulsun! **3** Kün qıkərdin
kün pataroğa, Pərwərdigarning nami mədhıyilinixkə
layıktur! **4** Pərwərdigar əllərdin yukiri kətürüldi; Xan-
xəripi ərxlərdin yukiridur. **5** Kimmu Pərwərdigar
Hudayimizə təng bolalisun — Öz makani yukirida
bolsimu, **6** Asmanlarəğa həm yərgə qarax üqün,
Əzini təwən kıləuqioğa? **7** Namrat kixini U topa-
qangdin kətüridu; Kioqliktin yoksulni yukirilitidu; **8** Uni
esilzadilər qatarioğa, Yəni Əz həlqining esilzadiliri arisioğa
olturozuidu; **9** U tuqmas ayalni əygə orunlaxturup, Uni
ooqullarning huxal anisi kılıdu. Həmdusana!

114 Israil Misirdin, Yəqub jəməti yat tillik əllərdin
qıkkanda, **2** Xu qaoğa Yəhuda [Hudaning] mukəddəs
jayi, Israil uning səltiniti boldi, **3** Dengiz buni kərüp
bədər qaqtı, İordan dəryasi kəynigə yandı; **4** Taoqlar
koqqlarlədk, Dənglər kəzılədk oynaklıdi. **5** Əy dengiz,
sən nemə boldung, kaqkili? İordan dəryasi, yolungdin
yanəqili? **6** Taoqlar koqqlarlədk, Dənglər kəzılədk
oynakliqili? **7** I yər yūzi, Rəbning jamalidin, Yəqubning
Hudasining jamalidin təwrən; **8** U qoram taxni kəlkəkkə,
Qakmaq texini mol bulak sulirioğa aylanduridu.

115 Bizgə əməs, i Pərwərdigar, bizgə əməs —
Əzgərməs muhəbbiting üqün, həkikət-sadakiting üqün,
Əz namingəğa xan-xərəp kəltürgəysən. **2** Əllər nemixka
«Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp [mazaq] kılıxidu? **3**
Biraq Hudayimiz bolsa ərxlərdidur; Nemini halisa, U xuni

kiləndur. **4** Ularning butliri bolsa pəkət kümüx-altundin ibarət, İnsanning kolliri yasioqinidur, halas. **5** Ularning aozı bar, biraq səzliyəlməydu; Kəzliri bar, kərməydu; **6** Kulaklırı bar, anglimaydu, Burni bar, puriyalmaydu; **7** Kolliri bar, siliyalmaydu; Putliri bar, mangalmaydu; Kaniyidin heqbir sada qıqarmaydu. **8** Ular ni yasioqanlar ularəja ohxaxtur, Ularəja tayanəqanlarmu xundaktur. **9** I Israil, Pərwərdigarəja tayininglar; U silərgə yardəm kiləuqınglar həm kəlkininglardur. **10** I Hərun jəməti, Pərwərdigarəja tayininglar; U silərgə yardəm kiləuqi həm silərnıng kəlkininglardur. **11** Pərdərdigardın əyminidioqanlar, Pərwərdigarəja tayininglar; U silərgə yardəm kiləuqi həm kəlkininglardur. **12** Pərwərdigar bizni əsləp kəldi; U bəht ata kilidu; U Israil jəmətigə bəht ata kilidu; U Hərun jəmətigə bəht ata kilidu; **13** Pərwərdigardın əyminidioqanlarəja, Qonglırı həm kiqiklirigimu bəht ata kilidu. **14** Pərwərdigar silərgə qoxlap beridu, Silərgə həm pərzəntliringlarəja; **15** Silərgə Pərwərdigar tərıpidin bəht ata kilinoqan, Asman-zeminni Yaratkuqidin bərikətləngən! **16** Asmanlar bolsa Pərwərdigarnıng asmanlıridur; Biraq zeminni bolsa insan baliliriəja tapxuroqandur. **17** Əlüklər Yahni mədhıyiliyəlməydu, Süküt diyariəja qıxüp kətkənlərmu xundak; **18** Biraq bizlər həzirdin baxlap Yahqa əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə qayturimiz! Həmdusana!

116 Mən Pərwərdigarnı səyimən, Qünki U mənıng awazımni, yelinıxlırımni angliəjan. **2** Qünki U kulıqini mənəga saldı, Xunə mən barlıq künlirimdə Uningəja iltıja kılıp qakırımən. **3** Əlüm asarətliri mənı

qirmiwaldi; Təhtisaraning dardliri meni tutuwaldi; Mən
 pexkəllikkə yoluktum, ələm tarttim; **(Sheol h7585)** **4**
 Xuning bilən mən Pərwərdigarning namioğa tohtimay
 nida kildim: — «Səndin ətünimən, i Pərwərdigar,
 Jenimni kutuldurəysən! **5** Xəpkətliktur Pərwərdigar,
 həkəkaniydur; Hudayimiz rəhimdildur. **6** Pərwərdigar
 nadanni saklaydu; Mən harab əhwaləğa qüxürüldüm,
 U meni kutkuzdi. **7** Həy jenim, kaytidin hatirjəm bol;
 Qünki Pərwərdigar sehiylik, meħribanlik kərsətti; **8** Qünki
 Sən jenimni əlümdin, kəzlirimni yaxlardin, Ayaoqlirimni
 putlixixtin kutkuzənsən. **9** Mən Pərwərdigar aldida
 tirikləarning zeminida mangimən; **10** İxənginim
 üqün mundak səz kıləqanmən: — «Mən kattik har
 kıləqanmən». **11** Jiddiyləxkinimdin: — «adəmləarning
 həmmisi yaloəanqi!» — Degənmən. **12** Manga kərsətkən
 barlik yaxxiləklirini mən nemə bilən Pərwərdigarəğa
 kayturimən? **13** — Nijatlik kədəhəni koluməğa alimən, Wə
 Pərwərdigarning namini qakirip iltija kılımən; **14** Mən
 kıləqan kəsəmlirimni Pərwərdigar aldida ada kılımən;
 Bərhək, Uning barlik həlki aldida ularni ada kılımən.
15 Pərwərdigarning nəziridə, Əz məmin bəndilirining
 əlümi kimmətlik ixtur! **16** Ah Pərwərdigar, mən bərhək
 Sening kulungdurmən; Mən Sening kulungdurmən,
 dedikingning ooqli ikənmən; Sən mening asarətlirimni
 yəxkənsən; **17** Mən Sanga təxəkkür kurbanliklirini
 sunimən, Pərwərdigarning namini qakirip iltija kılımən;
18 Mən kıləqan kəsəmlirimni Pərwərdigar aldida ada
 kılımən; Bərhək, Uning barlik həlki aldida ularni ada
 kılımən; **19** Pərwərdigarning əyining həyililirida, Sening

otturungda turup, i Yerusalem, [Kəsəmlirimni ada
kəlimən]! Həmdusana!

117 Pərwərdigarni mədhiyələnglər, bərlək əllər; Həmmə
həklər, Uni mahtanglar! **2** Qünki bizgə bəqləqan
əzgərməs muhəbbiti qəlibiliktur; Həm Pərwərdigarning
həqəqət-sadaqəti mənngülüktur! Həmdusana!

118 Pərwərdigarə qəxəkkür eytinglər, qünki U
məhrəbandur; Uning məhr-muhəbbiti mənngüdur! **2**
İsrail: «Uning məhr-muhəbbiti mənngüdur» — desun!
3 Hərun cəməti: «Uning məhr-muhəbbiti mənngüdur»
— desun! **4** Pərwərdigardin qərkidiqlar: «Uning
məhr-muhəbbiti mənngüdur» — desun! **5** Qəstəktə
qəlip Yəhə qə nida qəldim; Yəh cəvəb bərip, mən cəngri-
azadilikdə turoquzdi. **6** Pərwərdigar mən tərəptidur,
mən qərkəymən; İnsan mən nəmə qəlalisun? **7**
Pərwərdigar mənə yərdəm qəloquqlar arisida bolup,
mənə tərəpimdidur; Əqmənlimning məqlubiyitini
kərimən. **8** Pərwərdigarni bəxpanəhim qəlix, İnsanə
təyinxtin əwzəldur; **9** Pərwərdigarni bəxpanəhim qəlix,
Əmirlərgə təyinxtin əwzəldur. **10** Bərlək əllər mənə
qərxiwəldi; Bərlək Pərwərdigarning nəmi bilən ularni həlak
qəlimən; **11** Ular mənə qərxiwəldi; bərhək, qərxiwəldi;
Bərlək Pərwərdigarning nəmi bilən mən ularni həlak
qəlimən; **12** Ular hərilərdək mənə qərxiwəldi; Ular yəqəloqlar
yənək otidək təzlə əqürüldi; Qünki Pərwərdigarning
nəmi bilən mən ularni həlak qəlimən. **13** Sən [dühmə]
mənə zərb bilən ittərding, Yəqəloqlar təs qəldim; Bərlək
Pərwərdigar mənə yərdəmdə boldi. **14** Küküm wə
nəxəmə bəlsə Yəhdur; U mənə nəjətlikim boldi!

15 Həkkaniylarning qedirlirida xadlik və niyatlikning
 təntənilişi yandırılmaqta; Pərwərdigarning onğ qolı
 zəpər quqmaqta! **16** Pərwərdigarning onğ qolı egiz
 kətürülgən! Pərwərdigarning onğ qolı zəpər quqmaqta!
17 Mən əlməymən, bəlkə yaxaymən, Yahnıng qılqanlirini
 jakarlaymən. **18** Pərwərdigar mənə qattıq tərbiyə
 bərgən bolsımu, Bırəq U mənə əlümgə tapxurmidi. **19**
 Həkkaniyə tərwezilirini mənə eqip beringlar; Mən
 kirimən, Yahnı mədhıyləymən. **20** Bu Pərwərdigarning
 tərwezisidir; Həkkaniylar buningdin kiridu! **21** Mən
 sənə təxəkkür eytimən; Qünki Sən mənə jawab
 qayturdung, Həm mənə niyatlikim boldung. **22**
 Təmqilər təxliwətkən təx bolsa, Burjək tēxi bolup
 tikləndi. **23** Bu ix Pərwərdigardındur, Bu kəzimiz aldidə
 karamət boldi. **24** Bu Pərwərdigar yaratqan kündür; Biz
 uningdə xadlinip hursən bolimiz. **25** Qutquzoqaysən, i
 Pərwərdigar, Səndin ətünimən; Səndin ətünimən, bizni
 yaxnatqaysən! **26** Pərwərdigarning nənida Kəlgüqigə
 mubərək bolsun! Biz Pərwərdigarning əyidə turup sənə
 «Mubərək!» dəp tovliduk. **27** Pərwərdigar Təngridur;
 U üstimizgə nur bərgən; Həytlik qurbanlikni tanırlar
 bilən bəqlənglar, — Qurbanahning münggüzlirigə
 ilip bəqlənglar. **28** Sən mənə İlahimdursən, Mən
 sənə təxəkkür eytimən; Mənə Hudayim, mən Seni
 uluqlaymən. **29** Pərwərdigarə təxəkkür eytinglar; Qünki
 U məhribandur; Uning məhr-muəbbiti mənggüdür!

119 (Aləf) Yoldə mukəmməl boləqlar, Pərwərdigar
 Təwrat-qanunida mənqidəqlar bəhtliktur! **2** Uning
 aqah-guəhlirini tutqlar, Uni qin kəlbi bilən izdigənlər,

3 Heqbir həkşizlikni kılmioanlar bəhtliktur! Ular uning yollirida mangidu. 4 Kərsətmiliringgə əstayidil əməl kıliximiz üqün, Özüng ularni bekitkənsən. 5 Ah, yollirimning yənilixi bəlgilimiliringgə əməl kılixqa bekitilgəy! 6 Xuning bilən barlıq əmr-pərmanliringni ətiwarlisam, Mən yərgə qarap qalmaymən. 7 Sening həkkanıy həkümliringni əginip, Durus kəngüldin Sanga təxəkkür eytimən. 8 Mən bəlgilimiliringni qoqum tutimən; Meni pütünləy taxliwətmigəysən! 9 (Bət) Yax bir yigit qandak kılip öz yolini pak turalaydu? Sening səkalamingni anglap əməl kılix bilənla. 10 Pütün kəlbim bilən mən Seni izdidim; Meni əmrliringdin adaxturmioqaysən; 11 Gunah kılip Sanga karxi qikmaslikim üqün, Səzüngni kənglümgə məhkəm püküwaldim. 12 Mubarəkdursən Pərwədigar, Manga Öz bəlgilimiliringni əgətkəysən. 13 Ləwlirim bilən mən bayan kılimən, Aqzingdiki barlıq həkümliringni. 14 Türlük baylıqlardin xadlanoqandək, Agah-guwaqlıqliringoqa əgəxkən yolda xadlandim. 15 Mən kərsətmiliring üstidə seəinip oylinimən; Izliringoqa qarap oylinimən. 16 Bəlgilimiliringni hursənlik dəp bilimən; Səkalamingni untumaymən. 17 (Giməl) Qulungoqa məhrıbanlıkni kərsətkəysən, xuning bilən mən yaxaymən, Kalamingoqa boysunimən. 18 Təwrat-kanununğdin karamət sirlarni kərxüm üqün, Kəzlirimni aqkaysən! 19 Mən bu dunyada musapirmən; Əmrliringni məndin yoxurmioqaysən. 20 Həkümliringgə həkqaqan intizar bolup, Yürikim ezilip ketəy dəp qaldi. 21 Sən lənətkə buyruloqan təkəbburlaroqa tənbiħ berisən, Ular əmrliringdin adixip ketidu. 22 Məndin aħanət

ҳам məshirini yirakka kətküzgəysən; Qünki agah-
 guwahlikliringni tutimən. **23** Əmirlər olturup yaman
 gepimni kilixmakta; Sening kulung bolsa bəlgilimiliring
 üstidə seşinip oylaydu. **24** Sening agah-guawahlikliring
 mening hursənlikim, Mening məslihətqilirimdur. **25**
 (Dalət) Mening jenim tuprakka yepixkan; Səz-kalaming
 boyiqə meni yengilandroşaysən. **26** Öz yollirimni aldingda
 oquq bayan kildim, Sən manga jawab bərding; Manga
 bəlgilimiliringni egətkəysən. **27** Meni kərsətmiliringning
 yolini qūxinidioşan kiləşaysən, Andin mən karamətliring
 üstidə seşinip oylinimən. **28** Jenim kayoşu bilən erip
 ketidu; Səz-kalaming boyiqə meni küqləndürgəysən.
29 Məndin aldamqi yolni neri kiləşaysən; Xəpkət
 kilip manga Təwrat-kanununı beşixlişaysən; **30**
 Mən həqiqət-sadakət yolini talliwaldim; Həküliliringni
 aldimda qoydum. **31** Agah-guawahlikliringni qing tutimən;
 Pərwərdigar, meni uyatka kaldurmioşaysən. **32** Sən
 mening kəlbimni kəng-azadə kilixing bilən, Əmrliring
 yolioşə əgixip yügürimən. **33** (He) I Pərwərdigar,
 bəlgilimiliringning yolini manga ayan kiləşaysən; Mən
 uni ahirişiqə tutimən. **34** Meni yorutkəşaysən, mən
 Təwrat-kanununı tutimən, Xundakla pütün kəlbim
 bilən unioşə əməl kilimən. **35** Meni əmrliringning
 yolida mangidioşan kiləşaysən; Qünki ularni hursənlik
 dəp bilimən. **36** Mening kəlbimni xəhsiy mənşətkə
 əməş, Bəlkə agah-guawahlikliringioşə mayil kiləşaysən.
37 Kəzlirimni sahtini kəruştin yandroşaysən; Meni
 yolungda janlanduroşaysən; **38** Sən kulungioşə bolşan
 wədəngni əməlgə axuroşaysən; Xuning bilən həklər

Səndin əyminidu. **39** Mən qorqqan xərməndilikni neri kətküzgəysən; Qünki Sening həkümliring əladur. **40** Mana, mən kərsətmiliringgə tənna bolup kəldim; Öz həqqaniyitingdə meni janlanduroqaysən; **41** : (Waw) Wə mehır-muhəbbətliring yenimoğa kəlsun, i Pərwərdigar; Wədəng boyiqə nijatliqıng yenimoğa kəlsun; **42** Xunda məndə meni məshirə kiloquqioğa bərgüdək jawab bolidu; Qünki sөzünggə tayinimən. **43** Wə əoqzimdin həkikətning sөzini elip taxlimioqaysən; Qünki həkümliringgə ümid baqlidim; **44** Xunda mən Sening Təwrat-kanunungni hər qaşan tutimən, Bərhək, əbədil'əbədgıqə tutimən; **45** Xunda mən azadilikdə mangimən; Qünki kərsətmiliringni izdidim. **46** Xunda mən padıxahlar aldida aqah-guwahliqliring toqruluk sөzləymən, Bu ixlarda mən yərgə karap qalmaymən. **47** Wə əmrliringni hursənlik dəp bilimən, Qünki ularni sөyüp kəldim; **48** Mən sөyüp kəlgən əmrliringgə qollirimni sozup intilimən, Wə bəlgilimiliring üstidə seqinip oylinimən. **49** (Zain) Sən qulungoğa bərgən sөzüngni, Yəni manga ümid beoqixlioqan kalamingni əsligəysən. **50** U bolsa dərdimgə boləqan təsəllidur; Qünki sөz-wədəng meni janlandurdi. **51** Təkəbburlar əxəddiy həqarətligini bilən, Lekin Təwrat-kanunungdin həq qətnimidim. **52** Qədimdə bekitilgən həkümliringni yadimoğa kəltürdüm, i Pərwərdigar, Xundak qilip özümgə təsəlli bərdim. **53** Təwrat-kanunungni taxliwətkən rəzillər wəjidin, Otluq oqəzəp məndə qaynap taxti. **54** Musapir bolup turoqan jayimda, Kərsətmiliring mening nahxilirim boldi. **55** Keqidə, i Pərwərdigar, nāmingni əsləp yürdüm, Təwrat-kanunungni tutup kəldim. **56** Mən buningoğa nesip

boldum, Qünki mən kərsətmiliringkə itaət kəlip kəldim.

57 (Hət) Əzüng mening nesiwəmdursən, i Pərwərdigar; «Sening səz-kalamingni tutay» — dedim. **58** Mən pütün kəlbim bilən didaringoşa intilip yelindim; Wədəng boyiqə mənə xapaət kərsətkəysən. **59** Mən yolliring üstidə oylandim, Ayaoqlirimni agah-guwahlikliringoşa karitip buridim. **60** Mən aldiridim, heq keqikmidim, Sening əmrliringgə əməl kəlixkə. **61** Rəzillərnin asarətliri meni qirmiwaloqini bilən, Mən Təwrat-kanununni heq untumidim. **62** Həkkəniy həkümliring üqün, Tün keqidə təəkkür eytkili kəpimən. **63** Mən Səndin kərkədioqanlarning, Kərsətmiliringgə əgəxkənlərnin həmmisining ülpitidurmən. **64** Jahan, i Pərwərdigar, Sening əzgərməs muhəbbiting bilən toldi; Mənə bəlgilimiliringni əgətkəysən. **65** (Tət) Səz-kalaming boyiqə, i Pərwərdigar, Əz kəlungoşa məhribanlikni kərsitip kəlgənsən. **66** Mənə obdan pərk etixni wə bilimni əgətkəysən; Qünki mən əmrliringgə ixəndim. **67** Mən azabkə uqraxtin burun yoldin azoqan, Biraq hazır səzüngni tutimən. **68** Sən məhribandursən, məhribanlik kəlisən, Mənə bəlgilimiliringni əgətkəysən. **69** Təkəbburlar mənə kəra qaplasti; Biraq kərsətmiliringgə pütün kəlbim bilən itaət kəlimən. **70** Ularning kəlbə tuymas bolup kətti; Biraq mən bolsam Təwrat-kanununni hursənlik dəp bilimən. **71** Azabkə uqriqinim yahxi boldi, Xuning bilən bəlgilimiliringni əgəndim. **72** Mən üqün aqzingdiki kanun-təlim, Minglioqan altun-kümüx tənggidin əwzəldur. **73** (Yod) Sening kəlliring meni yasioqan, meni mustəhkəmlidi; Meni yorutkəysən,

əmrliringni əginimən. **74** Səndin əyminidioqlar
 meni kərüp xadlinidu; Qünki mən sız-kalaminqa
 ümid baqlap kəldim. **75** I Pərwərdigar, Sening
 həkümliringning həkkanıy ikənlikini, Wapadarlıqingdin
 meni azabka saloqiningni bilimən. **76** Ah, kulungqa
 bərgən wədəng boyiqə, Əzgərməs muhəbbiting təsəlliym
 bolsun. **77** Mening yaxixim üqün, Rəhimdillikliring
 yenimoqa kəlsun; Qünki Təwrat-kanunung mening
 hursənlikimdur. **78** Təkəbburlar hijaləttə kəlsun; Qünki
 ular manga yaloqlanqlıq bilən tətürlük qıloqlan; Mən
 bolsam, kərsətmiliring üstidə seqlinip oylinimən. **79**
 Səndin əyminidioqlar mən tərəpkə burulup kəlsun;
 Agah-guwaqlıqliringni bilgənlərmu xundak bolsun. **80**
 Kənglüm bəlgilimiliringdə mukəmməl bolsun; Xuning
 bilən yərgə qarap qalmaymən. **81** (Kaf) Jenim nijatlıqingqa
 təlmürüp halidin ketəy dəwatidu; Mən sız-kalaminqa
 ümid baqlidim. **82** Kəzüm sız-wədənggə təlmürüp tügixəy
 dedi, «Sən qaqlanmu manga təsəlli bərsən» — dəp. **83**
 Qünki mən islinip kurup kətkən tulumdək boldum, Birak
 bəlgilimiliringni untumaymən. **84** Kulungning künliri
 qanqa bolidu? Manga ziyankəxlik qıloqlanlari qaqlan
 jazalaysən? **85** Təkəbburlar manga orilari kolioqlan; Bu
 iqlar Təwratingqa muhaliptur; **86** Sening barlıq əmrliring
 ixənqlıktur; Ular yolsızlıq bilən meni qıstimakta; Manga
 yardım qıloqlaysən! **87** Ular meni yər yüzidin yəkatqlı qıl
 qaldi; Birak mən bolsam, kərsətmiliringdin waz kəqmidim.
88 Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlanduroqlaysən,
 Wə aqlzingdiki agah-guwaqlıqliringni tutimən. **89**
 (Laməd) Mənggügə, i Pərwərdigar, Sız-kalaminq

ərxlərdə bekitilgəndur. **90** Sening sadəqiting dəwrdin-
 dəwrgiqidur; Sən yər-zeminni muqim bekitkənsən, u
 məwjut bolup turidu. **91** Sening həküm-kanuniyatliring
 bilən bular bügünki kündimu turidu; Qünki barlik
 məwjudatlar Sening hizmitingdidur. **92** Sening Təwrat-
 kanunung hursənlikim bolmioqan bolsa, Azabimda
 yoqap ketər idim. **93** Mən Sening kərsətmiliringni
 hərgiz untumaymən; Qünki muxular arkilik manga
 həyatlik bərding; **94** Mən Seningkidurmən, meni
 kütquzoqaysən; Qünki mən kərsətmiliringni izdəp kəldim.
95 Rəzillər meni həlak kilixni kütməktə; Birək mən agah-
 guwaqliringni kənglümdə tutup oylaymən. **96** Mən
 həmmə mukəmməllikning qeki bar dəp bilip yəttim;
 Birək Sening əmr-kalaming qəksiz kəngdur! **97** (Məm)
 Ah, mening Təwrat-kanunungoqə bolqan muhəbbitim
 nəkədər qongkurdur! Kün boyi u mening seqinip
 oylaydiqinimdur. **98** Əmrliring hərdaim mən bilən
 billə turoqəqə, Meni düxmənlirimdin dana kilidu; **99**
 Barlik ustazlirimdin kəp yorutuloqanmən, Qünki agah-
 guwaqliring seqiniximdur. **100** Mən kərilərdin kəprək
 qüxinimən, Qünki kərsətmiliringgə itaət kilip kəldim.
101 Səz-kalamingə əməl kilixim üqün, Ayaqlirimni
 həmmə yaman yoldin tarttim. **102** Həkümliringdin heq
 qikmidim; Qünki manga əgətkən Sən əzüngdursən.
103 Səzliring tilimoqə xunqə xərin tetiydu! Aqzimda
 həsəldin tatliktur! **104** Kərsətmiliringdin mən yorutuldu;
 Xunga barlik sahta yolni əq kərimən. **105** (Nun) Səz-
 kalaming ayioqim aldidiki qiraq, Yolumoqə nurdur.
106 Kəsəm iqtim, əməl kilimənki, Mən həkəkəniy

hökümliringni tutimən. **107** Zor azab-oqubatlarni qəktim, i Pərwərdigar; Səz-kalaming boyiqə meni janlanduroqaysən. **108** Qobul qiloqaysən, i Pərwərdigar, aqlzimdiki halis qurbanliklarni, Manga hökümliringni oğatkəysən. **109** Jenimni alikininimda daim elip yürimən, Birak Təwrat-kanunungni pəkət untumaymən. **110** Rəzillər mən üçün kiltak qurdi; Birak kərsətmiliringdin adaxmidim. **111** Agah-guwahlikliringni miras kilip mənggügə qobul kildim; Qünki ular kənglümning xadlikidur. **112** Mən kənglümni bəlgilimiliringgə mənggügə [əməl kilixka], Yəni ahirqiqə əməl kilixka mayil kildim. **113** (Samək) Ala kəngülləni əq kərüp kəldim; Səyginim bolsa, Təwrat-kanunungdur. **114** Sən mening dalda jayim, mening qalkanimdursən; Səz-kalamingoqa ümid baqlidim. **115** Mən Hudayimning əmrlirigə əməl kilixim üçün, Məndin neri bolunglar, i rəzillik qilouqilar! **116** Yaxixim üçün, Wədəng boyiqə meni yəligəysən; Ümidimning aldida meni yərgə qaratmioqaysən. **117** Meni qollap quwwətligəysən, xunda mən aman-esən yürimən; Wə bəlgilimiliringni hərdaim kədirləymən. **118** Bəlgilimiliringdin azoqlarning həmmisini nəziringdin sakit kilding; Qünki ularning aldamqiliki quruktur. **119** Sən yər yuzidiki barlik rəzilləni daxkaldək xallap tazilaysən; Xunga mən agah-guwahlikliringni səyimən. **120** Ətlirim Seningdin boləqlan əyminixtin titrəydu; Hökümliringdin qorqup yürimən. **121** (Ayin) Mən durus hökümləni wə adalətni yürgüzdum; Meni əzgüqilərgə taxlap qoymioqaysən; **122** Əz qulung üçün yaxxilikkə kapalət boləqaysən; Təkəbburlaroqa meni əzgüzmigəysən. **123** Kəzüim

nijatlikingorja tæxna bolup, Hæm hækkaniyiting toqruluk wædænggæ tælmürüp tügixæy dæp qaldi; **124** Özgærmæs muhæbbiting bilæn kulungorja muamilæ qiløjaysæn; Bælgilimiliringni manga øgætkæysæn. **125** Mæn Sening kulungdurmæn; Agah-guwahlikliringni bilip yetixim üqün meni yorutkæysæn. **126** Pærwærdigar hærikætkæ kelix wakti kældi! Qünki ular Tæwrat-qanunungni bikar qiliwetidu. **127** Xu sæwæbtin æmrliringni altundin artuk sæyimæn, Sap altundin artuk sæyimæn; **128** Xunga hæmmæ ixlarni baxquridioqan barliq kersætmiliringni toqra dæp bilimæn; Barliq sahta yolni øq kærimæn. **129** (Pe) Agah-guwahlikliring karamættur; Xunga jenim ularorja ægixidu. **130** Sæzliringning yeximi nur elip kelidu; Nadanlarnimu yorutidu. **131** Aøzimni eqip hæsirap kættim, Qünki æmrliringgæ tæxna bolup kældim. **132** Namingni sæygænlærgæ bolqan aditing boyiqæ, Jamalingni mæn tærpækæ karitip xæpkæt kersætkæysæn. **133** Kædæmlirimni sæzüng bilæn toqriløjaysæn; Üstümgæ heq kæbihlikni hæküüm sürgüzmiqæysæn. **134** Meni insanning zulumidin kutuldurøjaysæn, Xuning bilæn Sening kersætmiliringgæ itaæt qilimæn. **135** Jamalingning nurini kulungning üstigæ qaqturøjaysæn; Manga bælgilimiliringni øgætkæysæn. **136** Kæzlirimdin yax erikliri akidu, Qünki insanlar Tæwrat-qanunungorja boysunmaydu. **137** (Tsadæ) Hækkaniydursæn, i Pærwærdigar; Hækümliring toqridur. **138** Sæn agah-guwahlikliringni hækkaniyliqta buyruqan; Ular tolimu ixænqliktur! **139** Otluk muhæbbitim øzümnü yokitidu, Qünki meni har qiløjular sæzliringgæ pisænt qilmaydu. **140** Sæzüng toluk sinap ispatlanøjandur; Xunga kulung uni

söyidu. **141** Mən terikəkturmən, kəmsitilgənmən, Birak kərsətmiliringni untumaymən. **142** Sening həkkəniyiting əbədiy bir həkkəniyəttur, Təwrat-kanunun həkikəttur. **143** Pexkəllik wə azab manga qirmixiwaldi; Birak əmrliring mening hursənliklirimdur. **144** Sening agah-guwahlikliringning həkkəniyliki əbədiydu; Yaxioqin dəp, meni yorutkaysən. **145** (Kof) Mən pütün kəlbim bilən Sanga nida kildim, i Pərwərdigar; Manga jawab bərgəysən; Mən bəlgilimiliringni tutimən. **146** Mən Sanga nida kəlimən; Meni kətkuzəqaysən; agah-guwahlikliringəqə əgiximən. **147** Mən tang atmay ornumdin turup pəryad kətürimən; Səz-kalamingəqə ümid bəqlidim. **148** Wədiliring üstidə seqinip oylinix üqün, Tündiki jəsəklər almaxmay turup kəzüm eqilidu. **149** Əzgərməs muhəbbiting boyiqə awazimni angliqaysən; I Pərwərdigar, həkümliring boyiqə meni janlanduroqaysən. **150** Kəbih, niyətkə əgəxkənlər manga yəkinlaxti, Ular Təwrat-kanunun din yirəktur. **151** I Pərwərdigar, Sən manga yəkin turisən; Barlik əmrliring həkikəttur. **152** Uzundin beri agah-guwahlikliringdin əgəndimki, Ular ni mənnggügə inawətlik kəloqansən. **153** (Rəx) Mening har boləqinimni kərgəysən, meni kətulduroqaysən; Qünki Təwrat-kanunun din untumidim. **154** Mening dəwayimni sorioqaysən, həmjəmət bolup meni kətkuzəqaysən; Wədəng boyiqə meni janlanduroqaysən. **155** Nijətləq rəzillərdin yirəktur; Qünki ular bəlgilimiliringni izdiməydu. **156** Rəhimdillikliring kəptur, i Pərwərdigar; Həkümliring boyiqə meni janlanduroqaysən. **157** Manga ziyənkəxlik kəloquqilar həm meni har kəloquqilar kəptur; Birak agah-guwahlikliringdin

heq qatnimidim. **158** Mən asiylük kılquqılarqə qarap
 yirgəndim, Qünki ular sözüngni tutmaydu. **159**
 Sening kərsətmiliringni xunqə səygənlikimni kərgəysən;
 Özgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlandurəysən, i
 Pərwərdigar. **160** Səz-kalamingni mujəssəmligəndə andin
 həkikət bolur; Sening hər bir adil həkümüng əbədiydu.
161 (Xiyn) Əmirlər bikardin-bikar manga ziyankəxlik
 kılıdu; Birək yürükim kalaming aldidila titrəydu. **162**
 Birsə zor olja tapqandək, Wədəngdin huxallanimən. **163**
 Sahtiliktin nəprətlənip yirginimən; Səyginim Təwrət-
 kanunungdur. **164** Həkkəniy həkümliring tüpəylidin,
 Kündə yəttə kətim Seni mədhəyiləymən. **165** Təwratingni
 səygənlərlənin zor hatirjəmliki bar; Həq nərsə ularni
 putliyalmas. **166** Mən niyətlilikəngə ümid baqlap küttüm,
 i Pərwərdigar, Əmrliringgə əməl kilip. **167** Jenim agah-
 guwahlikliringə əgixidu, Ular ni intayin səyimən. **168**
 Barlik yollirim aldingda boləq, Kərsətmiliring həm agah-
 guwahlikliringə əgiximən. **169** (Taw) Mening pəryadim
 aldingə yəkin kəlsun, i Pərwərdigar; Kalaming boyiqə
 meni yorutqaysən. **170** Yəlinixim aldingə kəlsun; Wədəng
 boyiqə meni kutuldurəysən. **171** Manga bəlgilimiliringni
 əgətxing üqün, Ləwlirimdin mədhəyilər urəp qıqıdu. **172**
 Tilim sözüngni küyləp nahxa eytidu, Qünki əmrliringning
 həmmisi həkkəniydu. **173** Qolung manga yərdəmgə təyyar
 bolsun; Qünki mən kərsətmiliringni talliwaldim. **174** Mən
 niyətlilikəngə təlmürəp təxna bolup kəldim, i Pərwərdigar;
 Sening Təwrating mening hursənlikimdur. **175** Jenim
 yaxısun, u Seni mədhəyiləydu, Sening həkümliring manga
 yərdəm kilsun. **176** Mən yoldin adaxkan qoydək təmtirəp

qaldim; Kulungni izdigəysən; Qünki əmrliringni untup
qalojinim yok.

120 «Yukirioja qikix nahxisi» Beximoja kün qüxkəndə
mən Pərwərdigarə nida qıldim; U mənə jawab bərdi. **2**
I Pərwərdigar, jenimni yalojan səzləydiyən ləwlərdin,
Aldamqi tildin kutulduroəysən. **3** Səngə nemə berilidu,
Səngə nemə koxuluxi kerək, Əy aldamqi til? **4** — Palwan
atqan ötkür oklar, Arqə qoqliri sənə təgsun! **5** Məxək
diyarida musapir bolup yaxiojinimoja, Kedar qedirliri
arisida turojinimoja həlimoja way! **6** Mən tinqlıqqa
əqlər arisida uzundin buyan turuwatimən; **7** Mən
tinqlıqpərwərmən; Biraq gəp qılsam, ular uruximizla,
dəydu.

121 «Yukirioja qikix nahxisi» Kəzlimni taqlar tərəpkə
kötürüp karaymən; Mening yardimim kəyərdin kelur? **2**
Mening yardimim Pərwərdigardındur; Asman-zeminni
Yaratquqidındur. **3** U putungni heq teyildurmaydu;
Seni saklıoquqi heq mügdiməydu! **4** Mana, qara,
İsrailni saklıoquqi həm mügdiməydu, həm uhlımaydu!
5 Pərwərdigar sening saklıoquqingdur; Pərwərdigar
ong yeningdiki sayiwəndur. **6** Quyax kündüzdə, ay
keqidə sənə zərər yətküzməydu; **7** Pərwərdigar barlıq
yamanlıqtin seni saklaydu; U jeningni saklaydu; **8**
Pərwərdigar qikixingni, kirixingni, Buningdin keyin
əbədil'əbədgıqə saklaydu.

122 «Yukirioja qikix nahxisi» Ular mənə:
«Pərwərdigarning öyigə qıqaylı» — deginidə, Xadlandim.
2 Putlirimiz dərwaziliring iqidə turuxqa nesip boldi, i
Yerusalem! **3** I Yerusalem, sən jipsilaxturulup rətlik

selinoqan bir xəhərdursən; **4** Kəbililər u yərgə qikidu, Yahning kəbililiri qikidu; Israiloqa berilgən kərsətmə boyiqə, Pərwərdigarning namioqa təxəkkür eytix üçün qikidu. **5** Qünki u yərdə həküm qikirixka təhtlər selindi, Dawutning jəmətidikilərgə təhtlər selindi. **6** Yerusalemining aman-hatirjəmlikini izdəp dua qilinglar; Seni səyğənlər ronak tapidu. **7** Istihkamliring iqidə aman-hatirjəmlik bolsun, Ordiliring iqidə awat-aramlik bolsun! **8** Kəhindaxlirim həm yar-buradərlirim üçün, Mən: «Aman-hatirjəmlik iqingdə bolsun» — dəymən. **9** Pərwərdigar Hudayimizning əyi üçün, Sening ronak tepixinqoqa intilimən!

123 «Yukirioqa qikix nahxisi» I ərxlərdə Turoquqisən, Sanga bəximni kətürüp qaraymən; **2** Mana, kulliringning kəzi öz hojayinining kollirioqa kəndək kərioqan bolsa, Dedəklərnin kəzi öz səhibəsining kollirioqa kəndək kərioqan bolsa, Bizning kəzimiz Pərwərdigar Hudayimizə xundək qaraydu. Ta bizgə xəpkət kərsətküqə qaraydu. **3** Bizgə xəpkət kərgüzgəysən, i Pərwərdigar, Bizgə xəpkət kərgüzgəysən; Qünki biz yətküqə horluk tartqanmiz. **4** Jenimiz oqojamlarning mazaklirini, Həkawurlarning horluklirini yətküqə tartqandur.

124 «Yukirioqa qikix nahxisi» Əgər biz tərəptə turoqini Pərwərdigar bolmioqan bolsa, — Ah, Israil xundək desun — **2** Biz tərəptə turoqini Pərwərdigar bolmioqan bolsa, Kixilər bizgə hujumoqa kəzoqaloqanda, **3** Ularning oqəzipi bizgə tutaxqanda, — Xu qaoqda ular bizni tirik yutuwetətti; **4** [Xu qaoqda] sular bizni oqərk kiliwetətti; Kəlkün bəximizdin etətti; **5** Dawaloqoqan sular bəximizdin etətti!

6 Pərwərdigarəyə təxəkkür-mədhəyə boləyə! Ularınq qıxlirioyə ow boluxkə bizni qoyup bərmidi. **7** Jenimiz tutkuqılarning basmikiđin qeqip qıqkən qıxtək qaqti; Basmək sundurulup, biz qəqtuk! **8** Erixeən yardimimiz Pərwərdigarning namidiđur, Asman-zemin Yaratkuqıning namidiđur!

125 «Yukirioyə qıqıx nahxisi» Pərwərdigarəyə tayanoqanlar Zion teođidəktur; Uni təwrətkili bolmaydu, U mənqqülük turidu. **2** Yerusalem! Taqlar uning ətrapini oruoqan, Həm Pərwərdigar həzirdin ta əbəđiqə Əz həlqining ətrapini oraydu. **3** Qünki rəzilləning həqıq, həsisi həqkaniylarning nesiwisini baxkurmeydu; Bolmisa həqkaniylarmu qollirini kəbiqlikkə uzartixi mumkin. **4** Pərwərdigar, meħribanlarəyə meħribanlıq qıləyəsən; Kəngli duruslarəyimu xundək bolsun. **5** Birək əgri yollarəyə burulup kətkənləni bolsa, Pərwərdigar ularni kəbiqlik qıləquqlar bilən təng xallaydu. Israiləyə aman-hatirjəmlilik boləyə!

126 «Yukirioyə qıqıx nahxisi» Pərwərdigar Ziondin sürgün boləqanlarni qəyturup kəlgəndə, Biz qüx kərgəndəklə bolduk; **2** Aqzimiz külkigə, Tilimiz xadlinixkə toldi; Xu tapta əllər arisida ular: — «Pərwərdigar ularəyə zor ixlarni qilip bərdi» — deyixti. **3** Pərwərdigar dərəkə biz üqün zor ixlarni qildi, Biz bulardin xadlinimiz. **4** Jənubniki quruk eriklər [xar-xar sularəyə] aylanduruləyəndək, Biz tutkunlarnimu əz ərkimizgə qəyturəyəsən, i Pərwərdigar; **5** Kəz yaxlirini ekitiptirioqanlar xadlık bilən orar; **6** Yioqlap yürüp qaqidiqan

urukni ketürgən kixi, Bərhək, xadliq-təntənə bilən orioqan
baqlirini ketürüp qaytip kelidu.

127 «Yukirioqa qikix nahxisi»; Sulayman yazoqan
küy: — Pərwərdigar Əzi əy salmisa, Saləuqılar
bikardin-bikar uningə əjir singdüridu; Pərwərdigar
xəhəni saklimisa, Kəzətgilər bikardin-bikar oyqak
turidu. **2** Silərnin səhərdə ornunqlardin kəpuxunglar,
Kəq boləanda yetixinglar, Japa-muxəkəkətni nandək
yegininglar bikardin-bikardur; Qünki U Əz səyginigə
uykuni beridu. **3** Mana, balilar Pərwərdigardin boləan
mirastur, Baliyatquning mewisi Uning mukapatidur; **4**
Yaxliqta tapqan balilar, Baturning kolidiki oqlardək bolidu.
5 Oqdeni muxular bilən toloqan adəm bəhtliktur; [Xəhər]
dərwasisida turup düxmənlər bilən səzlixiatkinida, Ular
yərgə qarap qalmaydu.

128 «Yukirioqa qikix nahxisi» Pərwərdigardin
kərkidioqlar, Uning yollirida mangidioqlarning
hərbiri bəhtliktur! **2** Qünki sən öz kəlungning əjrini
yəysən; Bəhtlik bolisən, ronak tapisən; **3** Ayaling bolsa
əyüng iqidə mewilik üzüm telidək bolidu; Baliliring
dastihaningni qəridəp, zəytun dərəhliridək tizilip
olturidu; **4** Mana, Pərwərdigardin kərkidioqlar kixi xundək
bəhtni kəridu. **5** Pərwərdigar sanga Zion teoqidin bəht ata
kəloqay; Sən əmrüng boyiqə Yerusalemining awatliqini
kərgəysən; **6** Pərzəntliringning pərzəntlirini kərgəysən;
Israiləqa aram-tinqliq boləqay!

129 «Yukirioqa qikix nahxisi» «Yaxliqimdin tartip ular
kəp kətim meni har kəlip kəldi» — — Ah, Israil hazır buni
desun — **2** «Ular yaxliqimdin tartip kəp kətim meni har

kilip kəldi, Birak üstümdin oqəlibə kiləqan əməs. **3** Qox həydidüqilər dümbəmdə həydidən, Qənəklirini intayin uzun tartqan». **4** Pərwərdigar həkkanıydu; U rəzillərnin asarətlirini sunduruwətti; **5** Ular xərməndə bolup arkisioqa yandurulsun, Ziondin nəprətlinidiqanlarning həmmisi! **6** Ular əgzidə ünüp qikqan qəptək bolsun; Üzülməy turupla solixip ketidiqan; **7** Ot-qəp orioquqioqa uningdin bir tutammu qikmaydu; Baq baqliquqioqa bir kuqakmu qikmaydu; **8** Ətup ketiwatqanlarmu: «Pərwərdigarning bərikiti üstünlərdə boləqay; Pərwərdigarning nami bilən silərgə bəht tiləymiz!» — degən salamni heq bərməydu.

130 «Yukiriqə qikix nahxisi» Qongkur yərlərdin Sanga pəryad kətürimən, i Pərwərdigar; **2** I Rəb, awazimni angliqaysən; Kuləqliringni yelinix sadayimoqa saləqaysən; **3** Əgər Sən Yah, kəbihliklərnə sürüxtürüp sanisang, Əmdi Rəb, kim tik turalaydu? **4** Birak Səndə məəpirət-kəqürüm bardur; Xunga Səndin əyminixkə bolidu. **5** Pərwərdigarni kütüwatimən; Jenim kütüwatidu; Uning səzigə ümid baqlidim. **6** Tün jesəqilirining səhərgə boləqan təxnasidin artuq, Bərhək, tün jesəqilirining səhərgə boləqan təxnasidin artuq, Jenim Rəbkə təxna bolup kütməktə. **7** I Israil, Pərwərdigarəqə ümid baqlanglar; Qünki Pərwərdigarda əzgərməs muhəbbət bardur; Uningda zor nijatlıqlarmu bar; **8** U Israilni barlıq kəbihlikliridin bədəl tələp kütquzidu.

131 «Yukiriqə qikix nahxisi»; Dawut yazəqan küy: — I Pərwərdigar, kənglüm təkəbbur əməs, Nəzirimmu üstün əməs; Mən qong ixlar bilənmu, Yaki qamim yətməydiqan karamət ixlar bilənmu məxoqul bolmaymən; **2** Bərhək,

anisining quqikida yatkan əmqəktin ayriloqan balidək,
Əz jenimni besiwelip tinqlandurdum; Kənglüm iqimdə
əmqəktin ayriloqan balidəktur. **3** Israil Pərwərdigarəyə
ümid baqlisun; Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgigə!

132 «Yukirioya qikix nahxisi» I Pərwərdigar, Dawut
üqün u tartkan barlik jəbir-jəpalarni yad ətkəysən; **2** U
Pərwərdigarəyə kəndək kəsəm iqqən, Yəquptiki kudrət
İgisigə kəndək wadə kəloqan: — **3** «Pərwərdigarəyə turar
jayni, Yəqupning kudrətlik İgisigə makanni tapmioquqə,
Əyümdiki hujrioğa kirməymən, Kariwattiki kərpəmgə
qikmaymən, Kəzümgə uyquni, Kəpəkliriməyə mügdəxni
bərməymən». **6** Mana, biz uning həwirini Əfratahdə
angliduk; Uni ormanlik etizlardin taptuk; **7** Uning
turar jaylirioğa berip kirəyli, Uning təhtipəri aldida
səjdə kəlayli; **8** Ornungdin turoqin, i Pərwərdigar,
Sən kudritingning ipadisi əhdə sandukung bilən, Əz
aramgəhingoğa kirgin! **9** Kəhinliring həkkəniylik bilən
kiyindürölsun, Məmin bəndiliring təntənilik awazni
yangratsun! **10** Kulung Dawut üqün, Əzüng məsih
kəloqiningning yüzini yandurmioqaysən; **11** Pərwərdigar
Əz həkəkiti bilən Dawutkə xu kəsəmni kildi, U uningdin
həq yanmaydu: — U: — «Əz puxtingdin qikqan mewidin
birsini təhtingdə olturoqumən; **12** Pərzəntliring Mening
əhdəmni, Həm Mən ularəyə əgitidioqan agəh-guwəhlirimni
tutsa, Uların pərzəntliri mənggügə təhtingdə olturidu»
— degən. **13** Qünki Pərwərdigar Zionni tallioqan; U Əz
makani üqün uni halioqan. **14** Mana U: — «Bu mənggügə
bolidioqan aramgəhimdur; Muxu yərdə turimən; Qünki
Mən uni halaymən. **15** Mən uning rizqini intayin zor

133 «Yükürioğa qikix nahxisi»; Dawut yazoğan küy:
— Kəra, mana, kərindaxlar birliktə turux nemidegən
yahxi, nemidegən xerindur! **2** U Hərinning bexioğa
təkülüp, səkilidin aqқан awu qimmətlik maydək, U
Hərinning səkilidin ekip, Kiyim-keqəkning yaqisioğa
qüxkən qimmətlik mayoğa ohxaydu; **3** U yənə Hərmon
teoqidiki xəbnəmning Zion taqlirioğa qüxüxigə ohxaydu;
Qünki xu yərdə Pərwərdigar bərikətni — Yəni mənggülik
hayatni buyruoğan!

135 Həmdusana! Pərwərdigarning namini
mədhiyilənglar, Uni mədhiyilənglar, Pərwərdigarning
kulliri! **2** Uni mədhiyilənglar, Pərwərdigarning əyidə
turoqanlar, Hudayimizning həyililirida turoqanlar! **3** Yəhni
mədhiyilənglar, çünki Pərwərdigar məhribandur; Uning
namioja küy eytinglar; Çünki muxundak kiliş xerindur;

4 Qünki Yah Yakupni Öziningki boluxқа, Israilni Öz mirasi boluxқа talliwaldi. **5** Qünki ezüm bilimänki, Pärwərdigar uluqdur; Rəbbimiz barliq ilahlardin üstündür. **6** Pärwərdigar nemə ixni muwapıq kərgən bolsa, U asmanlarda, Zeminda, Dengizlarda həm uning barliq təgliridimu xuni qılqandur. **7** U yər qətliridin bulut-tumanlarni ərlitidu; Yamoqlarğa qaqmaqlarni həmrəh qilidu; Xamalni Öz həziniliridin qıqiridu. **8** U Misirdiki tunji oqullarni həlak qildi, İnsanlarning bolsun, həywanlarning bolsun həmmi urup həlak qildi. **9** U alamətlərni, möjizilərni aranglarğa əwətti, i Misir; Pirəwn wə uning həmmə kulliri üstigə əwətti. **10** U uluq əllərni uruwətti, Qudrətlik padixahlarni ɵltürüwətti; **11** Amoriylarning padixahı Siħonni, Baxanning padixahı Ognı, Qanaandiki barliq padixahliklarni uruwətti. **12** Ularning zeminini miras qilip, Öz həlqi Israilğa miras boluxқа təkdım qildi. **13** Sening naming, Pärwərdigar, mənggügə, Xəhrət-hatirəng dəwrdin-dəwrgiqidur. **14** Qünki Pärwərdigar Öz həlkining dəwasini soraydu; Öz kullirigə rəhim qilidu. **15** Əlləning butliri bolsa pəqətlə kümüx-altundin ibarəttur, Ularni insanning qolliri yasıqandur, halas. **16** Ularning aqzi bar, birəq səzliməydu; Kəzliri bar, birəq kərməydu; **17** Kuləkliri bar, birəq anglimaydu, Aqzida həq nəpəs yəqtur. **18** Ularni yasıqanlar ularğa ohxap qalidu, Ularğa tayanıqlarmu xundaqtur. **19** Israil jəməti, Pärwərdigarğa təxəkkür-mədhıyə qayturunglar; Hərun jəməti, Pärwərdigarğa təxəkkür-mədhıyə qayturunglar; **20** Lawiy jəməti, Pärwərdigarğa təxəkkür-mədhıyə qayturunglar;

Pərwərdigardın qorkidioqlar, Pərwərdigarğa təxəkkür-mədhıyə qayturunglar! **21** Yerusalemda makanlaxqan Pərwərdigarğa Zıondın təxəkkür-mədhıyə eytilsun! Həmdusana!

136 Pərwərdigarğa təxəkkür eytinglar, U meħribandur; Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **2** İlahlarınq ilahıqqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **3** Rəblərq Rəbbıqə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **4** Zor karamətlərqıı birdınbr Yürgüzquıqə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **5** Əqıl-parasət arqılıq asmanlarkıı Yasıquqıqqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **6** Zemınnı sular üstıdə sozup Turıquzıquqıqqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **7** Uluq nur jisimlırqıı Yasıquqıqqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **8** Kündüzrıı baxqurıdıqan kuyaxrıı Yasıquqıqqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **9** Keqırıı baxqurıdıqan ay həm yultuzlarkıı Yasıquqıqqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **10** Ularınq tunjılrırıı urup, Mısırqqa zərb bərgüqıqə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **11** İsraılrıı ular arısidın qıqarıquqıqqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **12** Küqlük qol həm uzatqan bılək bılən ularrıı Qıqarıquqıqqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **13** Kızil dengızrıı bələk-bələk Belgüqıqə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muħəbbiti mənggülıktur; **14** Həm İsraılrıı unıng

otturisdin Ötküzgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **15** Kızıl dengizda Pirəwnni qoxunliri bilən süpürüp taxliqıuqıoqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **16** Öz həlkini qəl-bayawandin Yetəkligüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **17** Büyük padixahlarni Uruwətküqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **18** Həm məxhur padixahlarni Öltürgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **19** Jümlidin Amoriylarning padixahı Sihonni Öltürgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **20** — Həm Baxan padixahı Ognı Öltürgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **21** Ularning zeminini miras üqün Bərgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **22** Buni bəndisi Israiloqa miras kılıp bərgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **23** Həlimiz harab əhwalda, bizləni Əsligüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **24** Bizni əzgənlərdin kutulduroquqıoqa təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **25** Barlıq ət igilirigə ozuk Bərgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur; **26** Ərxlərdiki Təngrigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggölüktur!

137 Babildiki dərya-eriklar boyida biz olturduk; Zionni əsliginimizdə, bərhək yioqa kətürduk; **2** Qiltarimizni arisdiki səgətlərgə esip qoyduk. **3** Qünki bizni sürgün qılolanlar bizdin nahxa tələp kildi; Bizni zarlatquqılar

bizdin tamaxa tələp qilip: — «Həy, Zion nahxiliridin birni bizgə eytkina» — deyixti. **4** Yaqə yurttə turup Pərwərdigarning nahxisini qandaqmu eytayli? **5** Əy Yerusalem, mən seni untusam, Ong qolum [maħaritin] untusun! **6** Seni əslimisəm, — Yerusalemni əng qong hursənlikimdin əwzəl kərmisəm — Tilim tanglayimoğa qaplixip qalsun! **7** I Pərwərdigar, Edom baliliridin hesab aloqanda, Yerusalemning bexioğa qüxkən künini yadingoğa kəltürgəysən; Qünki ular: «Uni yər bilən yəksan qilinglar, Ulioqə yər bilən yəksan qilinglar!» deyixti. **8** I bulinix aldida turoğan Babil kizi, Bizgə qiloğan qilmixliringni özünggə qayturoquqi bəhtliktur! **9** Bowəqliringni elip taxka atquqi kixi bəhtliktur!

138 Dawut yazoğan küy: — Pütün qəlbim bilən Sanga təxəkkür eytimən; Barliq ilahlar aldida Seni küyləymən. **2** Pak-muqəddəsligingning ibadəthanisioğa qarap bax urimən, Əzgərməs muhəbbiting həm həqiqət-sadaqiting üqün namingni təbrikləymən; Qünki Sən pütün nam-xəhritəngdinmu bəkrək, wədəngdə turidioqiningni uluq qiloqansən. **3** Sanga nida qiloğan künidə, manga jawab bərgənsən; Jenimoğa küq kirgüzüp, meni rioqətləndürgənsən. **4** Aqzingdiki sözləni anglioqanda, i Pərwərdigar, Jahəndiki barliq xahlar Seni mədhəyiləydu; **5** Ular Pərwərdigarning yollirida yürüp nahxa eytidu, Qünki uluqdur Pərwərdigarning xan-xəripi. **6** Qünki Pərwərdigar aliydur; Birəq U həli boxlaroğa nəzər salidu; Təkəbbuləni bolsa U yirəktin tonup yetidu. **7** Zulmət-muxəkkətlər arisida mangoğan bolsammu, Sən meni janlandurisən; Düxmənlirimning oqəzipini tosuxqa

qolungni uzartisən, Ong qolung meni kutkuzidu. **8**
Pərwərdigar manga təwə ixlarni pütküzüdu; Mehīr-
muhəbbiting, i Pərwərdigar, mənggülıktur; Öz kolliring
yasioqanni taxlap kətmigəysən!

139 Nəomiqilərnıng bexioqa tapxurulup okulsun
dəp, Dawut yazoqan küy: — I Pərwərdigar, Sən
meni təkxürüp qıktıng, Həm meni bilip yəttıng; **2**
Əzüng olturoqinimni, turoqinimnimu bilisən; Yırakta
turukluk kənglumdikini bilisən. **3** Baskan kədəmlirimni,
yatqanlirimni ətəkəməngdin ət küzdung; Barlıq yollirim
Sanga ayandur. **4** Bərək, tilimoqa bir söz kelə-kəlməstinla,
i Pərwərdigar, Mana Sən buni əyni boyiqə bilməy
qalmaysən. **5** Sən meni aldi-kəynimdin orap turisən,
Qolungni mening üstümgə konduroqansən. **6** Bundak
bilim manga xunqilik tilsimat bilinidu! Xundak yüksəkki,
mən uni bilip yetəlməydikənmən. **7** Rohıngdin neri
boluxka nələrgimu baralayttim? Huzurungdin özümni
qaqurup nələrgə baralayttim? **8** Asmanlarəqa qıksam,
mana Sən axu yərdə; Təhtisarada orun salsammu, mana
Sən xu yərdə; **(Sheol h7585)** **9** Səhərning qanatlırini elip
uqup, Dengizning əng qət yərliridə tursam, **10** Həтта axu
jayda qolung meni yetəkləydu, Ong qolung meni yələydu.
11 Mən: «Qarangoquluk meni yapsa, Ətrapimdiki yorukluk
qoqum keqə bolidu» — desəm, **12** Qarangoqulukmu
Səndin yoxurunalmaydu, Keqimu Sanga kündüzdək
aydingdur, Qarangoqulukmu [Sanga] yoruktəktur. **13**
Bərək, Sən mening iqlirimni yasioqansən; Anamning
qorsıqıda meni toquqansən; **14** Mən Seni mədhıyıləymən,
Qünki mən sürlük wə karamət yasaləqanmən; Sening

kiloqanliring karamət tilsimattur; Buni jenim obdan bilidu. **15** Mən yoxurun jayda yasalənimda, Yər təgliridə əpqillik bilən tokulup xəkilləndürülginimdə, Ustihanlirim Səndin yoxurun əməs idi. **16** Əzalirim tehi apiridə bolmioqan künlərdə, Ular yasiliwatqan künlərdə, Kəzüng tehi xəkillənmişəm jismimni kərüp yətkənidi; Ularlığın həmmisi alliburun dəptirində yeziloqanidi. **17** Ah Təngrim, oyliring manga nəqədər qimmətliktur! Ularlığın yioğindisi xunqə zordur! **18** Ularni sanay desəm, ular dengizdiki qumlardınmu kəptur; Uykudin kəzümni aqşam, mən yənə Sən bilən billidurmən! **19** Ah, Sən rəzilləni öltürüwətsəng iding, i Huda! Qanhor kixilər, məndin yırax bolux! **20** Qünki ular Sening toqruluk hiylilik bilən səzləydu; Sening xəhərliring ular tərpidin azduruldu. **21** Sanga əqmən bolqanlaroqə, i Pərwərdigar, mənmu əqqu? Sanga qarxi qıqqanlaroqə mənmu yirginimənoqu? **22** Ularoqə qix-tirniqimoqiə əqturmən; Ularni öz düxmənlirim dəp hesablaymən. **23** Meni kəzitip təxürgəysən, i Təngrim! Mening kəlbimni bilip yətkəysən! Meni sinap, qəmlik oylirimni bilgəysən; **24** Məndə [Əzünggə] azar bərgüdək yolning bar-yokluqini kərgəysən; Wə meni mənggölük yolunda yetəkligəysən!

140 Nəqmıqılərləning bexioqə tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — Rəzil adəmdin, i Pərwərdigar, meni azad kiloqaysən; Zorawan kixidin meni saqlıoqaysən. **2** Ular kənglidə yamanlıqlarni oylimaqta; Ular hər küni jəm boluxup urux qıqarmaqqi. **3** Tilini yilanningkidək ittik qilidu; Kobra yilanning zəhəri ləwliri astida turidu; (Selah) **4** Rəzil adəmləning qolliridin meni

aman қилиқaysән, i Пәрвәрдигар; Putlirimni putlaxni қәстләydiқан zorawan kixidin saқlıқaysән. **5** Tәkәbburlar mән üqün қiltak, tanilarni yoxurup tәyyarlidi; Yol boyida tor yaydi, Mән üqün tuzaқlarni saldi; (Selah) **6** Mән Пәрвәрдигарқа: «Sән mening Tәngrimdursән» — dedim; Yelinixlirim sadasiқа қулақ salқaysән, i Пәрвәрдигар; **7** Пәрвәрдигар Rәb nijatliқimning küqidur; Sән jәng күnidә beximni yepip қоқdiқansән. **8** Rәzil adәмning ümidini ijabәt қilmіқaysән, i Пәрвәрдигар; Ularning һiyilirini aққuzmіқaysән; Bolmisa әzlirini qong tutuwalidu. (Selah) **9** Meni қorxiwaloқanlarning bolsa, Lәwliridin қiққан xumluk ularning әz bexiқа қүxsun; **10** Üstigә қоқlar yaқdurulsun; Ular otқа, Қaytidin қiқalmіқudәk һanglarқа taxliwetilsun; **11** Tili qeqimqi adәмning yәр yüzidә orni bolmisun; Balayi'apәt zorawanlarni түgәkküqә owlaydu; **12** Mән bilimәnki, Пәрвәрдигар ezilgәnlәrning dәwasini soraydu, Yоқsulning һәққini elip beridu; **13** Bәrhәk, һәққaniylar namingқа tәxәkkür eytidu; Kәngli duruslar һuzurungda yaxaydu.

141 Dawut yazoқan küy: — Пәрвәрдигар, mән Sanga nida қildim; Yenimoқа tezdin kәlgәysән; Sanga nida қilқinimda awazimni angliқaysән. **2** Duayimni angliқiningda, Sanga sunuloқan huxbuydәk yeqimlik bolsun, Қolumning kәtүrүlүxi sunuloқan kәqlik қurbanliқtәk қobul bolsun. **3** Aoқzim aldida kәzәtqi turoқuzoқaysән, i Пәрвәрдигар; Lәwlirim dәрwazisini saқlıқaysән; **4** Kәnglümni һeqқandақ yaman ixқа, Қәbihlik қiloқuқilarоқа xerik bolup, rәzillik қilixқа mayil қilmіқaysән. Meni ularning nemәtliridin һeq yegүzmigәysән! **5** Hәққaniy adәм

meni ursun — Bu manga mehribanliqdur; Manga tənbiḥ, bərsun — Bu bolsa, bəxim rət qılmaydıqan, quyuloqan esil maydək bolidu. Qünki mening duayim yənila xularning rəzilliklirigə qarxi bolidu. **6** Ularning ḥakimliri tik yarların taxliwetilgəndə, [Həlk] mening səzlirimni anglaydu; Qünki bu səzlər xerindur. **7** Birsı otun yaroqanda yərgə qeqiloqan yerindilardək, Mana, ustihanlirimiz təḥtisara ixiki aldida qeqiwetildi; (Sheol h7585) **8** Bərḥək, kəzlirim Sangila tikilip qaraydu, Pərwərdigar Rəbbim; Sanga tayinimən; Jenimni harab qilip taxliwətmigəysən. **9** Ularning manga saloqan kiltiqidin, Qəbiḥlik qiloquqilarning tuzakliridin meni sakliqaysən; **10** Rəzillər əzining torlirioqa yikilsun, Mən bolsam — ətüp ketimən.

142 Dawut oqarda yoxurunup turoqan waqıtta yazoqan «Maskıl»: — Mən Pərwərdigarəqa awazimni anglitip nalə-pəryad kətürimən; Pərwərdigarəqa awazim bilən yelinimən; **2** Uning aldida dad-zarlirimni təkımən; Uningəqa awariqilikimni eytimən. **3** Rohım iqimdə tügixəy dəp qaloqanda, Xu qaoqda baskan yolumni bilgənsən; Mən mangoqan yolda ular manga kiltak saldi. **4** Ong yenimoqa qarap bakqaysən; Ətrapimda meni tonuydıqan adəm yoktur; Panahqah yokap kətti; Heq adəm jenimoqa kəyünməydu. **5** Mən Sanga pəryad kətürdüm, i Pərwərdigar; Sanga: «Sən mening Baxpanahimsən, Tirikləarning zeminida boləqan Nesiwəmdursən» — dedim. **6** Mening pəryadimoqa kulak saləqaysən; Qünki mən intayin harab əḥwaləqa qüxürüldüm; Meni koqlıoquqilirimdin kutulduroqaysən; Qünki ular məndin küqlüktur. **7** Sening namingni təbriklixim üqün, Jenimni türmidin

qikarøjaysən; Həkkaniylar ətrapimda olixidu; Qünki Sən
manga zor meħribanlik kərsitisən.

143 Dawut yazoƣan küy: — Pərwərdigar, duayimni
angliøjaysən; Yelinixliriməƣa kulaƣ saløjaysən; Həƣikət-
sadaƣitingdə həm həkkaniyitingdə manga jawab
bərgəysən. **2** Öz kəlungni sorəƣƣa tartixƣa turmiojaysən;
Qünki nəziringdə tiriklərnin ƣeqbiri həkkaniy
ispatlanmaydu. **3** Qünki düxmən jeniməƣa ziyankəxlik
ƣilmaƣta, U ƣayətimni dəpsəndə ƣildi; Meni huddi
əlgili uzun boləjanlardəƣ, Ƙarangoƣu jaylarda turuxƣa
məjbur ƣilidu. **4** Xunga roħim iƣimdə tügixəy dəp
ƣaldi; Iƣimdə ƣəlbim sundi. **5** Mən ƣədimki künlərni
əsləymən; Sənin barlik ƣiləjanlirinin üstidə seəinip
oylinimən; Ƙollirinin ixləgənlirini hiyalimdin ətküzimən.
6 Ƙollirimni Səngə ƣarap sozup intilimən; Jenim
qəngəjojan zemindəƣ Səngə təxnədur. (Selah) **7**
Məngə tezdin jawab bərgəysən, i Pərwərdigar; Roħim
ƣalidin ketidu; Didaringni məndin yoxurmiojaysən;
Bolmisa mən ƣəngəƣa ƣüxidiojanlardəƣ bolimən. **8**
Məħir-muħəbbətingni tang səħərdə anglatƣaysən; Qünki
təyənəjinim Sən; Məngixim kəƣək boləjan yolni manga
bildürgəysən; Qünki jenim Səngə təlmürüp ƣaraydu; **9**
Meni ƣutuldurəjaysən, i Pərwərdigar, düxmənlimdin;
Bəxpanah izdəp Sənin yəningəƣa ƣəqimən. **10** Öz
irədgəgə əməl ƣiliximƣa meni əgətkəysən; Qünki Sən
mənin Hudaymdursən; Sənin meħriban Roħin meni
tüptüz zemində yetəkləgəy; **11** Öz nəm-xəħritin üqün
meni janlandurəjaysən, i Pərwərdigar; Öz həkkaniyitingdə
jenimni əwəriqilikdən əzad ƣiləjaysən. **12** Həm meħir-

xəpkitəngdə düxmənlimni üzüp taxliwətkəysən; Jenimni har kəloqanlarning həmmisini həlak kəloqaysən; Qünki mən Səning kəlungdurmən.

144 Dawut yazoqan kəy: — Kəlliriməyə jəng kəlixni, Barməkəlliriməyə uruxni əgitiđioqan, Mening Kəoram Texim Pərwərdigarəyə təxəkkür-mədhəyə kəyturulsun! **2** Mening əzgərməs xəpkitim wə mening kəroqinim, Mening egiz munarim wə nijatkarim, Mening kəlkənim wə tayanəqinim, mən Uningdin həmayə tapimən; U Əz həlkəimni kəol astimda boysunduroquqidur! **3** I Pərwərdigar, Sən uningdin həwər alidikənsən, adəm degən zadi nemə? Uning tooqruluk oylaydikənsən, insan balisi degən nemə? **4** Adəm bolsa bir nəpəsturla, halas; Uning kənliri etüp ketiwatqan bir kələnggidur, halas. **5** I Pərwərdigar, asmanlarni egildürüp qəxkəysən; Taoqlarəyə tegip ulardin is-tütək qəkarəqaysən; **6** Qəkməqlarni qəkkəzup ularni tərkitiwətkəysən; Okliringni etip ularni kəyqas-sürəngə saləqaysən; **7** Yəqiridin kəlliringni uzitip, Meni azad kəloqaysən; Meni uluq suların, Yəqə yurttikilərnəng qənggilidin qəkarəqaysən. **8** Ularnəng əqzi kəruk gəp səzləydu, Ong kəoli aldamqı kəoldur. **9** I Huda, mən Səngə atap yəngi nəxə eytimən; Ontarəyə təngkəx bolup Səngə kəylərnəni eytimən. **10** Sən padixəqlarəyə nijatlıq-əqəlibə beqəixləysən; Kəlung Dawutni əjəllik kəliqtin kətuldurisən. **11** Meni kətulduroqaysən, yat yurttikilərnəng kəolidin azad kəloqaysən; Ularnəng əqzi kəruk gəp səzləydu, Ong kəoli aldamqı kəoldur. **12** Xundək kəlip oqullirimiz yaxlıkida puhta yetilgən kəqətlərgə ohxaydu, Kəzlimiz ordiqə nəqəxləngən

tüwrüklərdək bolidu; **13** Axliq ambarlirimiz toldurulup, Türlük-türlük ozuklar bilən təminləydiqan, Qoylirimiz otlaklirimizda minglap, tümənləp qozilaydiqan; **14** Kalilirimiz boqaz bolidiqan; Heqkim besip kirməydiqan, heqkim [jənggə] qikmaydiqan; Koqilirimizda heq jedəl-oqowqa bolmaydiqan; **15** Əhwali xundak boləqan həlk nemidegən bəhtliktur! Hudasi Pərwədigar boləqan həlk bəhtliktur!

145 Mədhıyə: Dawut yazəqan küy: — Mən Seni mədhıyiləp uluqlaymən, Hodayim, i Padixah; Namingəqa əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə qayturimən. **2** Hərküni Sanga təxəkkür-mədhıyə qayturimən, Namingəqa əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə qayturimən! **3** Uluqdur Pərwədigar, zor mədhıyilərgə layıqtur! Uning uluqlukini sürüxtürüp boləqili bolmas; **4** Bir dəwr yengi bir dəwrgə Sening qıləqanliringni mahtaydu; Ular qüdrətlik qıləqanliringni jakarlaydu; **5** Mən həywıtingning xərəplik julalığını, Wə karamət möjiziliringni seqinip səzləymən; **6** : Xuning bilən ular qorkunqluk ixliringning qüdrıtini bayan qilidu; Mənmü uluql əməlliringni jakarlaymən! **7** Ular zor meħribanlıqıngni əsləp, uni mubarəkləp tarkıtidu, Həqqanlıylıqıng toqruluk yuqiri awazda küyləydu. **8** Pərwədigar meħir-xəpkətlik həm rəħimdildur; Asan qəzəplənməydu, U zor meħir-muħəbbətliktur; **9** Pərwədigar həmmıgə meħribandur; Uning rəħimdillikliri barqə yaratqanlirining üstididur; **10** Sening barlıq yasıqanliring Seni mədhıyiləydu, i Pərwədigar, Sening məmin bəndiliring Sanga təxəkkür-mədhıyə qayturidu. **11** Ular padixahlıqıngning xəripidin

həwər yətküzidu, Küq-kudritingni səzləydu; **12** Xundak
kəlip insan baliliriqə kudrətlik ixliring, Padixahlıkingning
xərəplik həywisi ayan kəlinidu. **13** Sening padixahlıking
əbədiy padixahlıktur, Səltəniting əwladtin-əwladkıqidur.
14 Pərwərdigar yikilay degənlərninğ həmmisini yələydu,
Egilip kələnlarninğ həmmisini turozuzidu. **15**
Həmməylənninğ kəzliri Sanga tikilip kütidu; Ularqə öz
wəktida rizkini təksim kəlip berisən; **16** Kəlungni eqixing
bilənla, Barlik jan igilirining arzusini kəndurisən. **17**
Pərwərdigar barlik yollirida həkəkaniydur, Yasiqanlirining
həmmisigə muhəbbətliktur. **18** Pərwərdigar Əzigə nida
kəloqanlarninğ həmmisigə yekindur, Əzigə həkəikəttə
nida kəloqanlarninğ həmmisigə yekindur; **19** U Əzidin
əyminidiqanlarninğ arzusini əməlgə axuridu; Ularınğ
pəryadini anglap ularni kətkuzidu. **20** Pərwərdigar Əzini
səyqənlərninğ həmmisidin həwər alidu; Rəzillərninğ
həmmisini yəkətidu. **21** Aqzim Pərwərdigarninğ
mədhıyisini eytidu; Barlik ət igiliri əbədil'əbəd uning
mukəddəs namıqə təxəkkür-mədhıyə kəyturoqay!

146 Həmdusana! I jenim, Pərwərdigarni mədhıyilə!
2 Mən həyat bolsamla, Pərwərdigarni mədhıyiləymən;
Wujudum bar bolsila Hudayimqə küy eytimən. **3**
Esilzadilərgimu, İnsan balisıqimu tayanmanglar, Ularda
heq mədət-nijatlik yəktur. **4** Mana, uning nəpisi ketidu,
U öz tupriqıqə kəytip ketidu; Xu kündila arzu-niyətliri
yəkap ketidu. **5** Yəkupninğ Təngrisi mədətkari bolqan
adəm, Pərwərdigar Hudasını öz ümidi kəloqan adəm
bəhtliktur! **6** U asmanlarni, zeminni, Dengizni həm
uningda bar məwjudatlarni yaratkəndur; U həkəikət-

sadakəttə mənggü turidu; **7** Ezilgüqilər üqün U həküm süridu; Aq qaloqlanlaroqa nan beridu. Pərwərdigar məhbəslərləni azad qilidu; **8** Pərwərdigar korlarınə közlirini aqidu; Pərwərdigar egilip qaloqlanlarni turoquzidu; Pərwərdigar həqqaniylərləni səyidu. **9** Pərwərdigar musapirlərdin həwər alidu; Yetim-yesirlərləni, tul hotunni yələydu; Biraq rəzillərlənin yolini əgri-bügri qilidu. **10** Pərwərdigar mənggügə həküm süridu; I Zion, sening Hudaying dəwərdin-dəwərgiqə həküm süridu! Həmdusana!

147 Həmdusana! Yahni mədhəyilənglar! Bərhək, bundak qilix xerindur; Hudayimizni küylənglar! Mədhəyə oxux insanoqa yarixidu. **2** Pərwərdigar Yerusalemləni bina qilməktə; Israilning sürgün qilinəqlərlirini U yiqip kelidu; **3** U kəngli sunuqlərləni dawalaydu; Ularning yarilərlirini tangidu. **4** U yultuzlarning sanini sanaydu; Ularning həmmisigə bir-birləp isim qoyidu. **5** Uluqdur Rəbbimiz, zor qüdrətlikdur; Uning qüxinixi qəksizdur. **6** Pərwərdigar yawax məminlərləni yələp kətüridu; Rəzillərləni yərgiqə təwən qilidu. **7** Pərwərdigaroqa təxəkkürlər bilən nahxa eytinglar; Küylərləni qiltaroqa təngxəp eytinglar! **8** U asmanni bulutlar bilən qaplitidu, Zeminoqa yamoqurni bekitidu, Taqlarda ot-qəplərləni ətüridu; **9** Mallaroqa ozuk, Taql qəqisining qüjiləri zarlıoqanda, ularoqa ozuk beridu; **10** At küqidin U zək almaydu; Adəmlənin qəbdəs putlirini hursənlik dəp bilməydu; **11** Pərwərdigar bəlki Əzidin əyminidəqlanlarni, Əzining əzgərməs muhəbbitigə ümid baqləqlanlarni hursənlik dəp bilidu. **12** Pərwərdigarni mahtanglar, i Yerusalemləni; Hudayingni mədhəyilə, i Zion. **13** Qünki U dərwəzilərləningning təqəqlirini məhkəm qilidu;

Seningdə turuwatқан pərzəntliringgə bəht-bərikət bərdi.

14 U qət-qegraliringda aram-tinqlik yürüzidu, Seni buoqdayning esili bilən qanaətləndüridu. **15** U Öz əmr-bexarətlirini yər yüzigə əwətidu; Uning səz-kalami intayin tez yürüzidu. **16** U aq karni yungdək beridu, Qirawni küllərdək tarkitidu. **17** Uning muzini nan uwəqliridək qilip parqiliwetidu; Uning soquki aldida kim turalisun? **18** U səzini əwətip, ularni eritidu; Uning xamilini qikirip, sularni aqquzidu. **19** U Öz səz-kalamini Yakupka, Bəlgilimilirini həm həkümlirini Israiloqa ayan qilidu; **20** U baxqa heqbir əlgə mundaq muamilə qilmioqandur; Uning həkümlirini bolsa, ular bilip bakқан əməs. Həmdusana!

148 Həmdusana! Pərwərdigarni asmanlardin mədhıyılənglar; Yukiri jaylarda Uni mədhıyılənglar; **2** Uni mədhıyılənglar, barlıq pərixtiliri; Uni mədhıyılənglar, barlıq qoxunliri! **3** Uni mədhıyılənglar, i quyax həm ay, Uni mədhıyılənglar, həmmə parlak yultuzlar; **4** Uni mədhıyılənglar, asmanlarning asmanliri, Asmandin yukiri jaylaxқан sular! **5** Bular Pərwərdigarning namini mədhıyilisun; Qünki U buyruoqan həman, ular yaratiloqandur; **6** U ularni əbədil'əbədgiqə turquzdi; Ular üqün waqti etməydiqan bəlgilimini buyruoqan. **7** Pərwərdigarni zemindin mədhıyılənglar, Dengizdiki barlıq əjdihalar, dengizning barlıq təgliri; **8** Ot, möldüz, qar, tuman, Uning səzigə əməl qilidiqan judunluk xamal; **9** Taoqlar həm barlıq dənglər, Mewilik dərəhlər, barlıq kedir dərəhliri, **10** Yawayi həywanlar, barlıq mal-waranlar, Əmiligüqilər həm uqar-қанatlar; **11** Jaқан padixahliri wə barlıq qowmlar, Əmirlər həm yər yüzidiki

barlik həkım-sotqılar; **12** Həm yigitlər həm kızlar,
Bowaylar wə yaxlar, — **13** Həmmisi Pərwərdigarning
namini mədhiyilisun; Qünki pəkətla Uning nami aliydur;
Uning həywiti yər həm asmandin üstün turidu. **14**
Həm U Öz həlkining münggüzini, Yəni barlik mükəddəs
bəndilirining mədhiyisini egiz kətürgüzgən; Ular Israil
baliliri, Əzigə yəkin bir həktur! Həmdusana!

149 Həmdusana! Pərwərdigarəta atap yengi bir
nahxini okunglar; Məmin bəndilərnin jamaitidə Uning
mədhiyisini eytinglar! **2** Israil öz Yaratquqisidin
xadlansun; Zion oqulliri öz Padixahidin hux boləyay! **3**
Ular Uning namini ussul bilən mədhiyilisun; Uningəta
küyləni dap həm qiltarəta təngxəp eytsun! **4** Qünki
Pərwərdigar Öz həlkidin səyünər; U yawax məminləni
nijatlik bilən bezəydu; **5** Uning məmin bəndiliri xan-
xərəptə rəhlənip xad boləyay, Orunlirida yetip xad awazini
yangratkay! **6** Aqzida Təngrigə yüksək mədhiyiliri bolsun,
Qollirida qox bislik qiliq tutulsun; **7** Xuning bilən ular
əllər üstidin kisas, Həklərgə jaza bəja yürüzidu; **8**
Əllərnin padixahlirini zənjirlər bilən, Aqsəngəklirini
təmür kixənliri bilən baqlaydu; **9** Ulərnin üstigə
pütülgən həkümni bəja kəltüridu — Uning barlik məmin
bəndiliri muxu xərəpkə nesip bolidu! Həmdusana!

150 Həmdusana! Təngrini Uning mükəddəs
jayida mədhiylənglər; Qudriti parlap turidiqan
ərxlərdə Uni mədhiylənglər; **2** Uni qudrətlik ixliri
üqün mədhiylənglər; Qayət uluqluqi üqün Uni
mədhiylənglər; **3** Uni burəta sadasi bilən mədhiylənglər;
Uni rawab həm qiltar bilən mədhiylənglər; **4** Uni dap

həm ussul bilən mədhiyələnglər; Uni tarlıq sazlar həm
nəy bilən mədhiyələnglər; **5** Uni jaranglıq qanglar həm
yangrak qanglar bilən mədhiyələnglər; **6** Barlıq nəpəs
igiliri Yəhni mədhiyəlisun! Həmdusana!

Pənd-nəsihətlər

1 Israil padixahı Dawutning oolli Sulaymanning pənd-nəsihətliri: — **2** Bu pənd-nəsihətlər sanga əkil-parasət, ədəp-əhlakni ögitip, seni ibrətlik sözlərnı qüxinidioğan kılıdu; **3** sanga danalıq, həkkəniylik, pəm-parasət wə durusluğunı yolyoruk-tərbiyisini qəbul kılduridu. **4** Bu [pənd-nəsihətlər] nadanlarnı zerək kılıp, yaxlarnı bilimlik wə səzgür kılıdu; **5** bularoğa kulaq selixi bilən danalar bilimini axuridu, yorutuloğan kixilər tehimu dana məslihətkə erixidu, **6** xundakla pənd-nəsihətlər həm təmsillərnı mənisini, danixmənlərnı həkmətliri həm tilsim sölirini qüxinidioğan kılınıdu. **7** Pərwərdigardın qorkux bilimning baxlinixidur; Əhməklər danalıqni wə tərbiyini közgə ılmaydu. **8** I oolm, atangning tərbiyisigə kulaq sal, anangning söl-nəsihətidin ayrılma; **9** qünki ular sening bexingoğa təqaloğan gül qəmbirək, boynungoğa esiloğan marjan bolidu. **10** I oolm, yamanlar seni azdursa, ularoğa əgəxmigin. **11** Əgər ular: — Yür, tuzak qurup adəm öltürəyli; Yoxuruniwelip, birər bigunah kəlgəndə urayli! **12** Təhtisaradək ularni yutuwetəyli, Sak bolsimu, hangoğa qüxkənlərdək ularni yikıtayli; (Sheol h7585) **13** Ulardın hilmuhil qimmətlik mal-dunyoğa igə bolup, Öylirimizni olja bilən toldurimiz. **14** Biz bilən xerik bol, Həmyanimiz bir bolsun, desə, — **15** I oolm, ularoğa yoldax bolma, Özüngni ularning izidin neri kıl! **16** Qünki ularning putliri rəzillikkə yügüridu, Qolını qan kılıx üqün aldiraydu. **17** Hərəkəndək uqar qanat tuyup qaloğanda tuzak qoyux bikar awariqiliktur; **18** Ləkin bular dəl öz qenini təküx üqün saqlaydu; Öz janlirioğa zamin boluxni kütidu. **19** Nəpsi

yoqinap kətkən hər bir adəmnin yollirinin əkiwiti mana xundak; [Haram mal-dunya] öz igilirinin jəninini alidu. **20** [Büyük] danalığ koqida oquq-axkara hitab kilməktə, Qong məydanlarda sadasini anglatmaktə. **21** Koqa doqmuxlirida adəmlərnə qakirməktə, Xəhər dərwazilirida səzlirini jakarliməktə: — **22** I saddilar, kaqanoqığə muxundak nadanliqqa berilisilər? Məshirə kıləuqular kaqanoqığə məshiriliktin huzur alsun? Əhməklər kaqanoqığə bilimdin nəprətlənsun?! **23** Tənbihlirimgə kulək selip mangojan yolunglardin yanojan bolsanglar idi! Rəhimni silərgə təküp berəttim, Səzlirimni silərgə bildürgən bolattim. **24** Lekin qakırsam, anglimidinglar; Kolumni uzartsam, həqkaysinglar karimidinglar. **25** Nəsihətlirimnin həmmisigə pərwa kilmidinglar, Tənbihimni anglaxni kılqə halimidinglar. **26** Xunga, bexinglarə bala-kaza kəlgəndə kəlimən, Wəhimə silərgə yetixi bilən məshirə kəlimən. **27** Həlakət elip kəlgən wəhimə üstünlərgə qüxkəndə, Wəyranqilik silərgə kuyuntəzdek kəlgəndə, Silər eoqir kayəuə bə azabkə muptila boləninglarda — **28** U qəqdə muxu kixilər məndin ətünüp qakiridu, Mən pərwa kilməymən, Meni təlmürüp izdisimu, tapalmaydu. **29** Ular bilimgə nəprətlənginidin, Pərwərdigardın əyminixni talliməninidin, **30** Mening nəsihətimni kılqə qəbul kıləusi yəklükidin, Tənbihimgimu pərwa kilməninidlərdin, **31** Ular öz bəxini yəydu, Öz kəstliridin toluq azab tartidu; **32** Qünki saddilərnin yəldin qikixi öz jəniə zəmin bolidu; Əhməklər rəhətlik turmuxidin əzlirini həlak kəlidu. **33** Lekin mənə kulək saləjanlar əman-esən yaxaydu,

Bala-kazalardin, oʻtam-əndixlərdin haliy bolup, hatirjəm turidu.

2 I ooplum, əgər səzlirimni qobul kılsang, Nəsihətlirimni kəlbənggə püksəng, **2** Əgərdə danalığa kulaq salsang, Yoruklukka erixixkə kəngül bərsəng, **3** Əgər əkil-parasətkə təxna bolup iltija kılsang, Yoruklukka erixix üçün yukiri awazda yelinsang, **4** Əgər kümüxkə intilgəndək intilsəng, Yoxurun gəhərnə izdigəndək izdisəng, **5** Undaқта Pərwədigardin [həqıkiy] qorquxni bilidioqan bolisən, Wə sanga Hudani tonux nesip bolidu. **6** Qünki Pərwədigar danalığ bərgüqidur; Uning aqzidin bilim bilən yorukluk qıkidu. **7** U durus yaxawatqanlar üçün mol həkmət təyyarlap qoyoqandur, U wijdanlıq adəmlər üçün kəlkəndur. **8** U adillik kılquqılarnıng yollirini asraydu, İhlasmən bəndiliriniyng yolini qoşdaydu. **9** U qaoqda həqqaniylik, adillik wə duruslukni, Xundakla hərəkəndək güzəl yolni qüxinidioqan bolisən. **10** Danalığ kəlbənggə kirixi bilənla, Bilim kənglünggə yekixi bilənla, **11** Pəm-parasət seni qoşdaydu, Yorukluk seni saklaydu. **12** Ular seni yaman yoldin, Tili zəhər adəmlərdin kütquzidu; **13** Yəni toqra yoldin qətnigənlərdin, Qarangoqu yollarda mangidioqanlardin, **14** Rəzillik kılıxni huzur kəridioqanlardin, Yamanlıqning ziyanlırini huxallıq dəp bilidioqanlardin, **15** Yəni əgri yollarda mangidioqanlardin, Qıngoqir yolda mangidioqanlardin kütquzidu. **16** [Danalığ] seni buzuk ayaldin, Yəni xirin səzlər bilən azdurməqqi boləqan naməhrəm ayallardin kütquzidu. **17** [Bundək ayallar] yax wəqtida təgkən jorisini taxlap, Huda aldidiki nikah kəsimini untuoqan wəpasizlardındur. **18** Uning

əyigə baridioqan yol ələmgə apiridioqan yoldur, Uning mangidioqan yolliri adəmnı ərwaqlar makanoqə baxlaydu.

19 Uning kəxioqə baroqanlarning birimu kaytip kəlgini yok, Ulardin birimu hayatlik yollirioqə erixkini yok,

20 [Xularnı qüxənsəng] yahxılarning yolida mangisən, Həkkaniylarning yollirini tutisən. **21** Qünki durus adəm zeminda yaxap qalalaydu, Mukəmməl kixi bu yərdə makanlaxaydu. **22** Lekin rəzillər zemindin üzüp taxlinidu, Wapasizlar uningdin yuluwetilidu.

3 I oqlum, təlimimni untuma, Dəğənlirimni həmixə kənglündə qing tut. **2** Qünki u sanga bərikətlik künlər, uzun əmür və hatirjəmlilik qoxup beridu. **3** Məhrıban və həq-səməmiy boluxtin waz kəqmə, Bularni boynungoqə esiwal, Qəlbınggə pütiwal. **4** Xundak qıloqanda Huda və bəndilərnıng nəziridə iltipatqə layıq bolisən, danixməni hesablinisən. **5** Əz əqlınggə tayanmay, Pərwərdigaroqə qin qəlbıng bilən tayanqın; **6** Qandakla ix qılsang, Pərwərdigarnı tonuxqə intil; U sanga toqra yollarnı kərsitidu. **7** Əzüngni əqillik sanima; Pərwərdigardın əyminip, yamanlıqtın yırak bol. **8** Xundak qıloqaningda, bu ixlar dərdınggə dərman, Ustihanliringoqə yilik bolidu. **9** Pərwərdigarning hərmıtini qılıp mal-dunyayingdin hədiyələrnı sunoqın, Etizingdin tunji qıqqan məhsulatlıringdin Uningoqə atioqın; **10** Xundak qıloqaningda, ambarlıring axlıqqa tolup taxidu, Xarab kəlkəkliringdə yəngi xarab exip-texip turidu. **11** I oqlum, Pərwərdigarning tərbiyisigə bıpərwalıq qılma, Uning tənbihidin bəzmə. **12** Qünki, ata əziz kərgən oqlıoqə tənbiq-tərbiyə bərgəndək, Pərwərdigar

kimni səyğən bolsa uningoğa tənbiḥ-tərbiyə beridu.

13 Danalıqқа muyəssər boləjan kixi, Yoruklukқа igə boləjan kixi nemidegən bəhtlik-hə! **14** Qünki danalıqning paydisi kümüxning paydisidin kəptur, Qimmiti sap altunningkidinmu ziyadidur. **15** U ləəl-yakutlardin qimmətliktur, Intizar boləjan hərқandak nərsəngdin heqbirimu uningoğa təng kəlməstur. **16** Danalıqning ong qolida uzun ɵmür, Sol qolida baylıq wə xəhrət bardur. **17** Uning yolliri sanga hux purak tuyulur, Uning barlıq tərkiḫliri seni aram tapқuzur. **18** U ɵzini tapқan adəmgə «ḫayatlıq dərihi»dur, Uni qing tutқan kixi nemidegən bəhtlik! **19** Pərwərdigar danalıq bilən yərzeminni bərpa kildi, Həkmət bilən asmanni ornatti. **20** Uning bilimi bilən yərning qongқur қatlamliri yerildi, Həmdə bulutlardin xəbnəm qüxti. **21** I oqlum! [Danalıq bilən bilimni] kəzüngdin qıqarma, Pixқan həkmət wə pəm-parasətni qing tut. **22** Xuning bilən ular jeningoğa jan qoxidu, Boynungoğa esilojan esil marjandək sanga güzəllik qoxidu. **23** Xu qaqla yolungda aman-esən mangalaysən, Yolda putlaxmaysən. **24** Yatқanda heq nemidin qorkmaysən, Yetixing bilənla tatlıq uhlaysən. **25** Bexingoğa dəḫxətlik wəḫimə qüxkəndə qorkmioqin, Rəzillərnıng wəyranqilikidin oqəm qilmioqin! **26** Qünki Pərwərdigar sening tayanqingdur, U putungni qapқanlardin neri qilidu. **27** Pəқət qolungdin kəlsila, ḫəjətmənlərdin yaxilikni ayimioqin. **28** Qolum-qoxniliring seningdin ɵtnə sorap kirsə, «Qaytip ketip, ətə kəlgin, ətə berəy» — demigin. **29** Qoxnangoğa ziyankəxlik niyitidə bolma, Qünki u sanga ixinip yeningda hatirjəm yaxaydu. **30** Birsi

sanga ziyan yetküzmiğən bolsa, Uning bilən səwəbsiz majiralaxma. **31** Zulumhor kixigə həsət qılma, Uning yoltədbirliridin heqnemini tallima. **32** Qünki qingoşir yollarni mangidioqanlar Pərwərdigarning nəziridə yirginqliktur, Lekin Uning sirdax dostluqı durus yaxawatқан adəmgə təəlluktur. **33** Pərwərdigarning ləniti rəzillik qıloquqining əydidur, Lekin U həqqaniy adəmnin əyigə bəht ata qılur. **34** Bərək, məşirə qıloquqlarni U məşirə qilidu, Lekin kikiq peil kixilərgə xəpkət kərsitidu. **35** Danalar xəhrətkə warislik qilidu, Lekin həmakətlər rəsəwə qilinidu.

4 I oqullar, atanglarning nəsihətlirini anglanglar, Kəngül qoysanglar, Yoruklukқа erixisilər. **2** Qünki silərgə əgitiديوانلirim yahxi bilimdur, Kərsətmilirimdin waz kəqmənglar. **3** Qünki mənmu atamning yumran balisi idim, Anamning arzuluk yaləuz oqli idim, **4** Atam manga əgitip mundaq dedi: — Səzlirimni esingdə tut; Kərsətmilirimgə riayə qıl, Xuning bilən yaxnaysən. **5** Danalığın aləqin, əkil tap, Eytқан səzlirimni untuma, ulardin qikma. **6** [Danaliktin] waz kəqmə, u seni saklaydu; Uni səygin, u seni qooqdaydu. **7** Danalik həmmə ixning bexidur; Xunga danalikni aləqin; Barliqingni sərp qilip bolsangmu, əkil tapqin. **8** [Danalikni] əzizligin, u seni kətüridu, Uni qing quqakliqanda, seni hərmətkə sazawər qilidu. **9** Bexingə taqaloqan gül qəmbirəktək [sanga güzəllik elip kelidu], Sanga xəhrətlük taj in'am qilidu. **10** I oqlum, kulak saləqin, səzlirimni qobul qiloqin, Xunda əmrüngning yilliri kəp bolidu. **11** Mən sanga danalik yolini əgitəy, Seni durusluk yollirioqə baxlay. **12** Mangojiningda kədəmliring qəklənməydu, Yügürsəng yikilip qüxməysən.

13 Aloqan tərbiyəngni qing tut, Qolungdin kətküzmigin;
 Obdan saklıoqin uni, Qünki u sening həyatingdur. 14
 Yaman adəmlər mangoqan yoləja kirmə, Rəzillərnin izini
 basma. 15 Ularning [yolidin] əzüngni qaqr, [Yoləja]
 yeqin yolima; Uningdin yandap ətüp kət, Neri kətkin. 16
 Qünki [yamanlar] birər rəzillik qilməyqə uhliyalmas,
 Birərsini yikitməyqə uyqusi kəlməs. 17 Yamanlıq
 ularning ozuqidur, Zorawanlıq ularning xarabidur. 18
 Lekin həqqaniylarning yoli goya tang nuridur, Kün
 qüx boləyqə barəqanseri yoruydu. 19 Yamanlarning
 yoli zulmət keqidək kapkarangoq, Ular yikilip, nemigə
 putlixip kətkinini bilməydu. 20 I oqlum, səzlirimni kəngül
 qoyub angla, Gəpliringə kulək sal. 21 Ularni kəzüngdə
 tutqin, Yürikingning kətida kədirləp saklıoqin. 22 Qünki
 səzlirim tapqanlar üçün həyattur, Ularning pütün tenigə
 salamətlitkur. 23 Kəlbəngni «həmmidin əziz» dəp sap tut,
 Qünki barlıq həyat ixliri kəlbətin baxlinidu. 24 Aqzingni
 əgri gəptin yirək tart, Ləwliring ezitkuluktin neri bolsun.
 25 Kəzüngni aldingəja tüz tikkin, Nəziringni aldingəja
 toqra taxla; 26 Mangidioqan yolungni obdan oylanəqin,
 Xundək kilsang ixliring puhta bolidu. 27 Ongəja, soləja
 qayməqin; Kədəmliringni yamanlıq yolidin neri tart.

5 I oqlum, danalıqiməja kəngül qoyəqin, İdraklik
 səzlirimə kulək saləqin. 2 Xundək qiləjiningda ixka
 səzgürlük bilən qaraydioqan bolisən, Ləwliring pəm-
 parasəttin ayrilmaydu. 3 Qünki buzuk hotunning
 aqzidin həsəl tamidu, Ləwliri zəytun yeəjədin siliktur; 4
 Lekin uning aqiwiti kəkridək aqqıq, İkki bislik qiliqtək
 ətür. 5 Uning kədəmliri ölüm girdawioqə elip baridu,

Tutqan yoli gərgə baxlaydu. (Sheol h7585) 6 Həyatlik yolini qılqə bilgüm yok dəp, Baskan kədəmliri turaksiz bolidu, Nəgə baridioqlanlığını heq bilməydu. 7 Xunga, i oqullirim, səzlimni kəngül koyup anglanglar, Mening degənlimdin qıkmanglar. 8 Undak hotundin yirak kaq! İxiki aldioimu yekin yolima! 9 Bolmisa, izzət-abruyungni baxkilaroqa tutkuzup koyisən, [Yaxlik] yilliringni rəhimsizlərlənin kolioqa tapxurisən! 10 Yat adəmlər baylıqliring bilən özini tolduridu, Japalik əjirliringning mewisi yaqa yurtlukning əyigə etüp ketidu; 11 Əjilingdə nalə-pəryad kətürgingində, Əzayi-bədiyənin yəm bolanda, 12 Xu qaşda sən: — «Ah, nəsihətlərdin nemanqə nəprətləngəndimən! Kənglümdə tənbihləri nemanqə kəmsitkəndimən! 13 Nemixka ustazlirimning sözünü anglimioqandimən? Manga təbəyə bərgənlərgə kulak salmioqandimən? 14 jəmiyyətimu, jamaət aldidimu hərhil nomuska qaloqandək boldum!» — dəp kalısən. 15 Əzüngning kəlqingdiki suni iqkin, Əz bulikingdin ekiwatқан sudin huzurlan. 16 Bulakliring urup hər yərgə tarkilip kətsə [bolamdu]? Erikliringdiki sular koqalarda ekip yürsə bolamdu? 17 Bular sangila has bolsun, Yat kixilərgə təgmisun! 18 Buliking bəht-bərikətlik bolay! Yaxlikingda aloqlan hotunun bilən huzurlan. 19 U qixi keyiktək qiraylıq! Jərəndək səyümlük! Uning baqridin həmixə kanaəttə bolaysən, Uning kaynak muhəbbitidin daim huxallıqca patkaysən. 20 I oqlum, nemixka yat ayaloqa xəyda bolısən? Nemixka yat hotunning koynioqa əzüngni atısən? 21 Qünki insanning həmmə kıloqlanliri Pərwədigarning köz aldida axkaridur, U uning həmmə

mangoʻan yollirini tarazioʻa selip turidu. **22** Yaman adəmning öz kəbihlikliri özini tuzakka qüxüridu, U öz gunahı bilən sirtmakka elinidu. **23** U yolyoruktin məhrum boləanlikidin jenidin ayrilidu, Qekidin axqan hamakətliki tüpəylidin yoldin ezip ketidu.

6 I oqlum, əgər dostungə borun boləan bolsang, Yat kixining kərzini tələxə kəl berixip wədə bərgən bolsang, **2** Əgər öz səzüngdin ilinəan bolsang, Öz wədəng bilən baqlinip qalsang, **3** U yekiningning kolioʻa qüxkənliking üqün, Amal kılıp əzüngni uningdin kütquz — Dərhal yekiningning yenioʻa berip, əzüngni kəmtər tutup [xu ixtin] haliy kılıxini ətünüp sora. **4** Jərən xikarqining kolidin kütuluxka tirixkəndək, Kux owqining kolidin qikixka tirixkəndək, Kütulmioquqə uhlap yatma, Həttə ügdəp arammı alma. **6** I hırun, qəmülining yenioʻa berip [uningdin өгən], Uning tirikqilik yollirioʻa karap dana bol. **7** Ularning baxliki, əməldari, həkümdari yok bolsımu, **8** Lekin ular yazda yilning ehtiyaji üqün ax toplıwalidu, Həsul pəslidə ozuk təyyarlıwalidu. **9** I hırun, kaqanoʻiqə uhlap yatisən? Kaqan ornungdin turisən? **10** Sən: — Birdəm kəz yumuwalay, birdəm uhliwalay, Birdəm kolumni koxturup yetiwalay, — dəysən. **11** Lekin uhlap yatkanda, miskinlik karəqıdək kelip seni basidu, Yoksulluk huddi korəllik buləngqidək hıjumoʻa ətidu. **12** Ərziməs, pəyli buzuk adəm həmmila yərdə yəloʻan eytip, pəslıknı səzləydu. **13** U kəz kısıp, Putliri bilən ixarə kılıp, Barmakliri bilən kərsitidu; **14** Kənglidə əldəmqiliklə yatidu, U daim rəzillikning koyida bolidu, Həmmila yərdə jedəl-majira teriydu.

15 Xunga uningõja bekitilgən bala-kaza uni tuyuksiz basidu, U birakla dawaliqusiz yanjilidu. **16** Pərwərdigar nəprətlinidionan altə nərsə bar, Bərḥək, yəttə nərsə Uningõja yirginqliktur. **17** Ular bolsa, Təkəbburluk bilən qaraydionan kəz, Yalõjan səzləydionan til, Bigunahlarning kənini təküzidionan kəl, **18** Suyikəst oylaydionan kəngül, Yamanlik kilişkə tez yügürəydionan putlar, **19** Yalõjan səzləydionan sahta guwahqi, Buradər-kərindaxliri arisiõja bəlgünqilik salõquqi kixidur. **20** I oqlum, atangning əmrigə əməl kil; Anangning kərsətmisidin qikma. **21** Ularining səzini kəlbənggə tengip, Ularni boynungõja marjandək kilip esiwal. **22** Yoloja qikkiningda ular seni yetəkləydu, Uhlioningda ular seni saklaydu, Uykudin oyoqanojiningda ular seni həwərləndüridu. **23** Qünki [Hudaning] pərmani yoruk qiraõj, Uning mukəddəs kanuni nurdur; Tərbioning tənbiḥliri bolsa ḥayalik yolidur. **24** Ular seni buzuk hotundin sakliõquqi, Yat hotunning xerin səzliridin yirak kilõquqidur. **25** Uning guzəllikigə kənglūngni baqlimiojin, Uning kax-kəz oynitixi seni əsirgə almisun. **26** Qünki buzuk ayallar tūpəylidin adəmlər bir parqə nanõjimu zar bolidu, Yat adəmnin [zinahor] ayali bolsa kixining kimmətlik jenini əzigə ow kiliwalidu. **27** Otni koynungõja salsang, Öz kiyiminin kəydürməmsən? **28** Qoõning üstidə dəssəp mangsang putungni kəydürməmsən? **29** Baxkilarin ayali bilən bir orunda yatidionan kixi xundək bolidu; Kim uningõja tegip kətsə akiwitidin kutulalmaydu. **30** Aq kəloqanda kərsikini toyoquzux üqün oqrilik kioqan kixini baxkilar kəmsitməydu; **31** Xundək turukluk u tutulup

qalsa, Igisigə yəttini töləxkə toqra kelidu; U öz öyidiki həmmə nərsisini tapxuridu. **32** Həlbuki, baxqılarning hotuni bilən zina kiloquqi uningdinmu [bəttər bolup], tolimu oqəplətlıktur; Undak kiloquqi öz-özini həlak qilidu. **33** U zəhmət yəydu, xərməndə bolidu, Uning rəsvasi heq eqürülməydu. **34** Qünki künlax oti ərni dəroqəzəpkə kəltüridu, Intikam aləqan künidə u heq rəhım qılmaydu. **35** Tələm puli berəy desəngmu u qəbul qılmaydu, Hərkanqə sowoqa-salam bərsəngmu uni besıkturoqili bolmaydu.

7 I oqlum, səzliringə əməl qıl, Tapxuruklirimni yürikingdə sakla. **2** Tapxurukliriməqə əməl qılsang, yaxnaysən; Təlimlirimni kəz qarıqukungni asrioqandək asra. **3** Ularni barmakliringəqə tengip qoy, Qəlb tahtangəqə yeziwal. **4** Danalıqni, sən hədə-singlim, degin, Pəmparasətni «tuqıqinim» dəp qaqır. **5** Xundak qılsang, ular seni yat hotundin yıraqlaxturidu, Aqzidin silik söz qıkidioqan yoqun ayaldin neri qilidu. **6** [Bir qetım] öyning derizə kəznəkliridin taxqirəqə qarıqinimda, **7** Birnəqqə yax, sadda yigitlərni kərdüm, Ularning iqidin bir əqilsizni kərüp qaldım, **8** U koqa boylap buzuk [hotun turuxluk] dokmuxtın otüp, Andin uning öyi tərəpkə qarap mangdi. **9** Kəqkurun qarangoqu qüxkəndə, Zulmət keqə, ay qarangoqusida [ixiki aldidin etti]. **10** Mana, öydin bir hotun qıqıp uni kütüwalıdı; Kiyimi paqıxə ayallarningkidək bolup, Niyiti hıylə-mikir idi. **11** Aqzi bixəm-hayasız, nəhayiti jaqıl bir hotun, U öyidə turmaydu, **12** Birdə məhəllidə, birdə məydanlarda, U koqılardiki hər dokmuxta paylap yüridu. **13** Həliki yax yigitni tartıp, uni səyüp, Nomussızlarqə uningəqə: —

14 «Öyümdə «inaklik kurbanliqi» gəxi bar, Mən bugün Hudağa kəsəm kiloan kurbanliqni kildim, 15 Xunga mən sizni qakiroqili qıktım, Didaringizə təlpünüp izdidim. Əmdi sizni tepiwaldım! 16 Karwitimə Misirning kəxtilik, yolluq libas yapquqlirini yaptım. 17 Orun-kərpilirimə hux puraq murməkki, muəttər wə kowzak darqinlarni qaqtım. 18 Keling, tang atquqə muhəbbətlixəyli, oynap huzurlinayli, Kənglimiz kənoquqə əzara əyx-ixrət kılayli, 19 Erim əydə yok, yirək səpərgə qikip kətti. 20 U bir həmyan pul elip kətti, Ay toluquqə u əygə kəlməydu» — dedi. 21 Ayal kəp xerin səzliri bilən rasa kızıkturdi, Qirayliq gəpliri bilən uni əsir kiliwalidi. 22 Soyuxka elip mangoqan əküzdək, Həmakət kixi kixən bilən jazəqə mangoqandək, Kiltakka qüxkən kuxtək, Yigit uning kəynidin mangdi. Jigirini ok texip ətmiguqə, U bu ixning həyatioqə zəmin bolidioqanliqini həq bilməydu. 24 I oqullirim, səzlimni kəngül koyup anglanglar, Dəgənlirimə kulək selinglar, 25 Kəlbənglarni bundək hotunning yolioqə kətküzmənglar, Uning əldəm haltisioqə qüxüp kətmənglar. 26 Bundək ayal nuroqun kixiləni yikitip yarilanduroqan, Uning boquzlioqan ədəmliri tolimu kəptur, 27 Uning əyi bolsa təhtisəraning kirix əqizidur, Ədəmni «həlakət məhmanhanisi»ə qüxürüx yolidur. (Sheol h7585)

8 [Kulək sal,] danalıq qakiriwatmamdu? Yorukluk sada qakiriwatmamdu? 2 Yollarning egiz jayliridin, Dokmuxlardin u orun alidu, 3 Xəhərgə kiridioqan kowuqlarning yenida, Hərkəndək dərwəza əqizlirida u murajət kilməkta: — 4 «I mətiwərlər, silərgə murajət kilmən, Həy, ədəm baliliri, sadani silər üqün kilmən,

5 Gədək bolqanlar, zerəklikni əginiwelinglar, Əhmək
 bolqanlar, yoruklukğa erixinglar! **6** Manga kulaq selinglar,
 Qünki güzəl nərsilərnı dəp berimən, Aqzimni eqip, durus
 ixlarnı [silərgə] yətküzimən. **7** Eytqanlirim həqiqəttur,
 Aqzim rəzilliktin nəprətlidur; **8** Səzlirimning həmmisi
 hək, Ularda heqkandak hiyigərlik yaki əgitmilik yəktur.
9 Ularning həmmisi qüxəngənlər üqün enik, Bilim
 alqanlar üqün durus-tooqrıdur. **10** Kümüxkə erixəndin
 kərə, nəsihətlirimni qobul qilinglar, Sap altunni elixtin
 kərə bilimni elinglar. **11** Qünki danalıq ləəl-yakutlardin
 əwzəl, Hərəkandak ətiwarlıq nərsəngmu uningqə təng
 kəlməstur. **12** Mən bolsam danalıqmən, Zerəklik bilən billə
 turimən, Istiqaməttin kelip qıqқан bilimni ayan qilimən.
13 Pərwərdigardin əyminix — Yamanlıqğa nəprətlinix
 deməktur; Təkəbburluk, məqrurluk, yaman yol həm xum
 eoqizni eq kərimən. **14** Məndə obdan məslihetlər, pixқан
 həkmət bar; Mən degən yorukluk, kudrət məndidur. **15**
 Padixahlar mən arqilik həküm süridu, Mənsiz hakimlar
 adil həküm qıqarmas. **16** Mən arqiliklə əmirlər idarə qilidu,
 Aliyjanablar, yər yüzidiki barlıq soraqqılar [tooqra] həküm
 qilidu. **17** Kimki meni səysə, mənmu uni səyimən, Meni
 təlmürüp izdigənlər meni tapalaydu; **18** Məndə baylıq,
 xəhrət, Həttə konirimas, kəqməs dölət wə həkqaniyətmu
 bar. **19** Məndin qıqқан mewə altundin, Həttə sap altundin
 qimmətliktur, Məndin alidiqan daramət sap kümüxtinmu
 üstündur. **20** Mən həkqaniyət yolioqə mangimən; Adalət
 yolining otturisida yürimənki, **21** Meni səygənlərnı
 əməliy nərsilərgə miras qıldurimən; Ularning həzinilirini
 toldurimən. **22** Pərwərdigar ixlirini baxlixidila, Qədimdə

yasioqanliridin burunla, Mən uningqə təwədurmə. Əzəldin tartipla — mukəddəmdə, Yər-zemin yaritilmastila, Mən tikləngənmən. **24** Qongkur hanglar, dengiz-okyanlar apiridə boluxtin awwal, Mən məydanqə qikirilənmən; Mol su urəp turidioqan bulaklar bolmastinla, **25** Egiz taqlar öz orunlirioqə qoyulmastinla, təpiləklər xəkillənməstinla, [Pərwərdigar] bipayan zemin, kəng dalalarni, Aləmning əsliyidiki topa-qanglirininu tehi yaratmastinla, Mən məydanqə qikirilənmən. **27** U asmanlarni bina kiliwatkinida, Dengiz yüzigə upuk sizikini siziwatkinida, Ərtə bulutlarni orunlaxturup, Qongkur dengizdiki bulak-mənbələri mustəhkəmləwatkinida, Dengiz sulirini bekitkən dairidin exip kətmisun dəp pərman qüxüriwatkinida, Bipayan zeminning ullirini quruwatkinida, Mən u yərdə idim; **30** Xu qaqda goya usta bir hünərwəndək Uning yenida turoqanidim, Mən hərdəim Uning aldida xadlinattim, mən Uning kündilik dil'arami idim; **31** Mən Uning alimidin, yər-zeminidin xadlinip, Dünyardiki insanlardin hursənlik tepip yürəttim, **32** Xunga i balilar, əmdi mənə qulaq selinglar; Qünki yollirimni qing tutqanlar nəkədər bəht tapar! **33** Aləqan nəsihətkə əməl kilip, Dana boləqin, uni rət kilma. **34** Səzümgə qulaq selip, Hərküni dərwazilirim aldidin kətməy, İxiklirim aldida meni kütidioqan kixi nəkədər bəhtliktur! **35** Kimki meni tapsa həyatni tapidu, Pərwərdigarning xəpkitigə nesip bolidu. **36** Ləkin mənə günah qiloqan hərkim öz jenioqə ziyan kəltüridu, Meni yaman kərgənlər ölümni dost tutqan bolidu».

9 Danalix, ʻezigə bir ʻey selip, Uning yəttə tüwrükini ornatti. **2** U mallirini soyup, Esil xarablrini arilaxturup təyyarlap, Ziyapət dastihinini yaydi; **3** Dedəklirini [mehman qakirixka] əwətti, ʻƏzi xəhərning əng egiz jaylirida turup: **4** «I saddilar, bu yərgə kelinglar, — dəp qakiriwatidu; Nadanlarə: **5** Keni, nanlirimdin eoiz tegip, Mən arilaxturup təyyarlioqan xarablardin iqinglar; **6** Nadanlar qataridin qikip, həyatka erixinglar, Yorukluk yolida menginglar», — dəwatidu. **7** Həkawurlarə tənbiḥ bərgüqi aḥanətkə uqraydu, Kəbiḥlərni əyibligüqi ʻezigə daq kəltüridu. **8** Həkawurlarni əyiblimə, qünki u sanga əq bolup qalidu; Həlbuki, dana kixini əyiblisəng, u seni səyidu. **9** Dana adəmgə dəwət qilsang, əkli tehimu toluq bolidu; Həqḳaniy adəmgə durus yol kərsətsəng, Bilimi tehimu axidu. **10** Pərwərdigardin əyminix danalixning baxlinixidur, Muxəddəs boləuqini tonux yorukluktur. **11** Mən [danalix] səndə bolsam, künliringni uzartimən, ʻƏmrüngning yilliri kəpiyə. **12** Səndə danalix bolsa, paydini kəridioqan ʻəzüngsən, Danalixni mazaḳ qilsang ziyən tartidioqanmu ʻəzüngsən. **13** Nadan hotun aqzi bisəramjan, əḳilsizdur, Həqnemə bilməstur. **14** U ixik aldida olturup, Xəhərning əng egiz jaylirida orun elip, **15** Udul ʻətüp ketiwatḳanlarə: **16** «Kimki sadda bolsa, bu yərgə kəlsun!» — dəwatidu, Wə əḳilsizlərni: **17** «Oḳriləḳqə iḳkən su tatlik bolidu, Oḳrilap yegən nan təmlə bolidu!» — dəp qarḳiwatidu. **18** Ləkin qakiriləuqi ʻəlülərnəning uning ʻəyidə yatḳanlikidin bihəwərdur, Uning [burunki] mehmanlirining alləḳaqan təḫtisəranəning təḳlirigə quxüp kətkənləkini u səzməs. (Sheol h7585)

10 Padixah Sulaymanning pənd-nəsihətliri: — Dana oʻqul atisini xad qilar; Əkilsiz oʻqul anisini qayotq-u-həsrətkə salar.

2 Haram bayliklarning heq paydisi bolmas; Həkkaniyət insanni əlumdin kutuldurar. **3** Pərwərdigar həkkaniy adəmninɡ jenini aq koymas; Lekin u kəbihlərninɡ nəpsini boʻqup koyar. **4** Hūrunluk kixini gaday qilar; Ixqanlik bolsa bayaxat qilar. **5** Yazda hosulni yioqiwalotuqi — dana oʻquldur; Lekin orma waqtida uhlap yatquqi — hijalətkə kəlduridioqan oʻquldur. **6** Bərikət həkkaniy adəmninɡ bexioqa qūxər; Əmma zorawanlik yamanlarning aʻozioqa urar. **7** Həkkaniy adəmninɡ yadikari mubarəktur; Yamanlarning nami bolsa, sesik qalar. **8** Dana adəm yolyoruk-nəsihətlərnə koʻbul qilar; Kot-kot, nadan kixi əz ayioqi bilən putlixar. **9** Oʻubarsiz yūrgən kixining yūrūx-turuxi turakliktur, Yollirini əgri kiloqanning kiri ahiri axkarilidur. **10** Kəz ixaritini qilip yūridioqanlar adəmnə daʻoqda kəldurar; Kot-kot, nadan kixi əz ayioqi bilən putlixar. **11** Həkkaniy adəmninɡ aʻozə hayatlik bulikidur, Əmma zorawanlik yamanning aʻozioqa urar. **12** Əqmənlik jedəl koʻzoqar; Mehir-muhəbbət həmmə gunahlarini yapar. **13** Əkil-idraklik adəmninɡ aʻozidin danalik tepilar; Əkilsizning dūmbisigə palak tegər. **14** Dana adəmlər bilimlərnə ziyadə toplar; Lekin əhməkning aʻozə uni həlakətkə yekinlaxturar. **15** Mal-dunyaliri goya məzmut xəhərdək bayning kapalitidur; Miskinni həlak kilidioqan ix dəl uning namratlikidur. **16** Həkkaniylarning əjirliri janəqə jan koʻxar, Kəbihlərninɡ hosuli gunahnila kəpəytixtur. **17** Nəsihətnə anglap uni saklioquqi hayatlik yolioqa mangar; Tənbihlərnə rət kiloqan kixi yoldin

azoʻnlardur. **18** Adawət saqlioʻn kixi yaloʻn sɔzlimɔy qalmas; Tɔhmət qaplioʻnlar əhməktur. **19** Gəp kɔp bolup kətsə, gunahtin haliy bolmas, Lekin aɔzioʻa igə bolɔn əkilliktur. **20** Həkkəniy adəmning sɔzi huddi sap kümüx; Yamanning oyliri tolimu ərziməstur. **21** Həkkəniy adəmning sɔzliri nuroʻun kixini kuwwətlər; Əhməklər əkli kəmlikidin ɔlər. **22** Pərwərdigarning ata kioʻn bərikiti adəmni dɔlətmən kilar; U bərikitigə hɔqbir japa-muxəkkət koxmas. **23** Əhmək kəbihlikni tamaxa dɔp bilər; Əmma danalik yorutulɔn kixining [hursənlikidur]. **24** Yaman kixi nemidin kɔrkxa xuningɔa uqrar; Həkkəniy adəmning arzusi əməlgə axurular. **25** Yaman adəm kuyundək ɔtup yokar; Lekin həkkəniy adəm mənggülik uldəktur. **26** Adəm aqqik su yutuwalɔandək, Kəzigə is-tütək kirip kətkəndək, Hurun adəmni ixka əwətkənmu xundək bolar. **27** Pərwərdigardin əyminix ɔmürni uzun kilar, Yamanning ɔmri kiskartilar. **28** Həkkəniy adəmning ümidi hursənlik elip kələr; Lekin rəzilning kütkini yokka qikar. **29** Pərwərdigarning yoli durus yaxawatkanlarɔa baxpanahdur; Kəbihlik kioʻuqilarɔa bolsa halakəttur. **30** Həkkəniylarning orni mustəhkəmdur; Yamanlar zeminda uzun turmas. **31** Həkkəniy adəmning aɔzidin danalik qikar; Lekin xumluk til kesip taxlinar. **32** Həkkəniy adəmning sɔzi kixigə mok huxyakar; Yaman adəmning aɔzidin xumluk qikar.

11 Yaloʻn taraza Pərwərdigarɔa yirginqliktur; Adil jing texi Uni hursən kilar. **2** Təkəbburluk bilən birgə xərməndiqilik əgixip kələr; Lekin danalik kiyik peillarɔa həmrəh bolar. **3** Tooqrilarning səmimiyligi ɔzini yetəklər;

Lekin kazzaplarning əgriligi özini wəyran kılar. **4**
Hudaning oqəzəp künidə mal-dunyaning paydisi bolmas;
Lekin həkəkəniyət adəmnı əlumdin kütquzar. **5** Kamil
adəmnıng həkəkəniyəliki özini tüz yoloqə baxlar; Yaman
adəm öz yamanlikidin yikilar. **6** Durus adəmlərnıng
həkəkəniyəliki əzlirini kütquzar; Lekin kazzaplar öz hiylə-
nəyringidin tutular. **7** Rəzil adəm əlsə, uning ümidi
yokkə qikar; Gunahkərnıng ümidi ahiri quruk qalar. **8**
Həkəkəniy adəm kiyinqiliktin haliy kılinar; Rəzil adəm
uning ornioqə tutular. **9** Munapiklar öz əqzi bilən yekininini
buzar; Lekin həkəkəniylar bilimi bilən kütquzular. **10**
Həkəkəniy adəm ronək tapsa, xəhər hux bolar; Rəzil adəm
həlak bolsa, həlk təntənə kılar. **11** Tooqrılarnıng bərikət
tiləxliri bilən xəhər güllinər; Lekin rəzillərnıng tili bilən
wəyran bolar. **12** Əz yekininini səkidioqan kixi — əkilsizdur;
Əmma yorutuləqan adəm əqzini yioqar. **13** Gəp toxuquqi
məhpiyətlərnı axkarilar; Sadik adəm amanətkə hiyanət
kılməs. **14** Yolyoruk kəm bolsa, əl-yurt yikilar; Uluq bir
məslihətqi bolsa, əl nijat tapar. **15** Yatkə borun boləqan
kixi ziyan tartmay qalmas; Qol berixip kepil boluxni
yaman kərgən kixining kuliki tinq bolar. **16** Xapaətlik ayal
izzət-hərmətni qoldin bərməs; Zorawanlar baylikni qoldin
bərməs. **17** Rəhimdil öz-əzigə bəht yaritar; Rəhimsiz öz
tenini əqritar. **18** Yaman adəmlərnıng aloqan ix həkəkə
ularni aldar, bərikətsiz bolar; Əmma həkəkəniyət terioquqi
adəm əməliy in'am alar. **19** Həkəkəniyət adəmgə həyatlik
tapkuzar; Yamanlikni kəzləp yüridioqan kixi əlümgə yüz
tutar. **20** Niyiti buzuk kixi Pərwərdigarəqə yirginqliktur;
Əmma yoli diyanətlik kixilər uning hursənlikidur. **21** Qol

tutuxup birləxsimu, yamanlar jazağa tartılmay qalmas;
Lekin həkkaniyların nəsli nijat tapar. **22** Qiraylık
əmma tetiksiz hotun, Qoxkıning tumxukıya altun halka
salıqandəktur. **23** Həkkaniyların arzusi pəkət yahxi
mewə elip kələr; Yamanların kütkini qəzəp-nəprəttur.
24 Biraw mərdlərqə tarkətsimu, güllinər; Yənə biraw
berixkə tegixlikini ayisimu, pəkət namratlıxar. **25** Mərd
adəm ətlinər; Baxqılarnı suqaroquqi özimu suqırılar. **26**
Axlıqni satmay besiwalıqan kixi əlning lənitigə uqraydu;
Lekin axlıqni setip bərgüqigə bərikət tilinər. **27** Yahxiliqni
izdəp intilgən adəm xapaət tapar; Yamanlıqni izdigən
adəm əzi yamanlıq kərər. **28** Əz mal-duniyasıya tayanıquqi
yikılar; Həkkaniy kixi yopurməktək kəkirər. **29** Əz öyigə
azarqılıq salıqan kixi xamaloğa miras bolar; Əqilsiz adəm
aqlanining kuli bolup qalar. **30** Həkkaniyning beridiqan
mewisi «hayatlıq dərihi»dur; Dana kixi kəngüllərnı
[hayatlıqqa] mayıl kılar. **31** Qaranglar, həkkaniy adəm bu
dunyada [səwənliki üqün] bədəl təligən yərdə, Rəzillər
bilən gunahkarların aqiwiti kəndək bolar?

12 Kimki tərbiyini kədirlisə, bilimnimu səyğüqidur;
Lekin tənbişkə nəprətləngən nadan-haməkəttur. **2**
Yahxi niyətlık adəm Pərwərdigarning iltipatioğa erixər;
Əmma Pərwərdigar hiylə-mikirlik adəmning gunahını
bekitər. **3** Adəmlər yamanlıq kılip amanlıq tapalmas;
Lekin həkkaniyların yiltizi təwrənməs. **4** Pəzilətlık ayal
erining tajidur; Əmma uni uyatka salıquqi hotun uning
ustihinini qiritər. **5** Həkkaniy adəmning oy-pikri durus
həkülüm qikırar; Yamanların nəsihətliri məkkarlıktur.
6 Yamanların səzliri qan təkidioğan kıltaktur; Lekin

durusing sēzi adēmi kiltaktin kutuldurar. **7** Yamanlar aqdurulup, yoqilar; Lekin hēkkaniylarning ēyi mēzmut turar. **8** Adēm ēz zeriklik bilēn mahtaxqa sazawēr bolar; Əgri niyētlilik kixi kēzgē ilinmas. **9** Pēkir turup hizmətkari bar kixi, Əzini qōng tutup aq yūrgēn kixidin yahxidur. **10** Hēkkaniy adēm ēz uliōinimu asrar; Əmma rēzil adēmning bolsa hētta rēhimdillikimu zalimliktur. **11** Tirixip terikqilik kīloqan dehqanning qōrsikī tok bolar; Əmma ham hiyallaroqa berilgēn kixining əqli yoqtur. **12** Yaman adēm yamanlik kiltikini kēzlēp olturar; Əmma hēkkaniy adēmning yiltizi mewē berip turar. **13** Yaman adēm ēz aqzining gunahidin tutular; Hēkkaniy adēm muxēkkət-kīyinqiliktin kutular. **14** Adēm ēz aqzining mewisidin qanaət tapar; Əz qoli bilēn kīloqanliridin uningōqa yandurular. **15** Əhmək ēz yolini tooqra dēp bilēr; Əmma dēwētkē kulak saloqan kixi aqilanidur. **16** Əhməkning aqqikī kēlsē, tezla bilinēr; Zērək kixi hāqarētkē sēwr kīlar, sētqilikni axkarilimas. **17** Hēkikētni eytkān kixidin adalēt bilinēr; Yaloqan guwahlik kīloquqidin aldamqilik bilinēr. **18** Bēzilērning yeniklik bilēn eytkān gēpi adēmgē sanjiloqan kiliqqa ohxar; Birak aqilanining tili dērdkē dērmandur. **19** Rastqil mēnggū turoquzulidu; Lēwzi yaloqan bolsa birdēmliktur. **20** Yamanlikning koyida yūrgūqining kēnglidē hiylē saklanoqandur; Amanlikni dēwēt kīloquqilar huxallikka qēmār. **21** Hēkkaniy adēmning bexioqa hēq külpēt qūxmēs; Qēbihlēr bala-qazaqa qēmūlēr. **22** Yaloqan sēzlēydiōanning lēwliri Pērwērdigarōqa yirginqliktur; Lekin lēwzidē turoqanlarōqa U apirin eytar. **23** Pēmlik adēm bilimini yoxurar; Birak əhmək nadanlikini jakarlar.

24 Tirixqan qol hokuk tutar; Hurun qol alwanqqa tutular.

25 Kengulning oqam-andixisi kixini mukqaytar; Lekin mehribanə bir söz kixini rohlondurar. **26** Həkkaniy kixi öz dosti bilən birgə yol izdər; Birak yamanlarning yoli əzlirini adaxturar. **27** Hurun əzi tutkan owni pixurup yeyəlməs; Birak ətiwarlik bayliklar tirixqanoqa mənsoptur. **28** Həkkaniylikning yolida hayat tepilar; Xu yolda ölüm körünməstur.

13 Dana oqul atisining tərbiyisigə kengül qoyar; Məshirə qiloquqi tənbiħkə qulak salmas. **2** Adəm durus eqizining mewisidin huzurlinar; Tuzkorlar zorawanlikka həwəs qilip zorawanlikka uqrar. **3** Səzdə ehtiyatqan kixi jenini saklap qalar; Aqzi ittik halakətkə uqrar. **4** Hurunning arzu-tiliki bar, lekin erixəlməs; Lekin tirixqan ətlinər. **5** Həkkaniy adəm yaloqanqiliktin yirginər; Qəbih bolsa sesip, xərməndə bolar. **6** Yoli durusni həkkaniyət qooqdar; Lekin gunahkarni rəzillik yiqitar. **7** Bəzilər özini bay kərsətkini bilən əməliyəttə kuruk sələttur; Bəzilər özini yoxsul kərsətkini bilən zor bayliqliri bardur. **8** Öz bayliqi qerügə tutuloqan bayning jeniqa ara turar; Birak yoxsullar heq wəhimini anglimas. **9** Həkkaniy adəmnin nuri xadlinip parlar; Birak yaman adəmnin qiriqi əqürülər. **10** Kibirliktin pəkət jedəl-majirala qikar; Danalik bolsa nəsihətni angliqanlar bilən billidur. **11** Ixliməy tapkan haram baylik bərikətsizdur; Tər təküp halal tapkan güllinər. **12** Təlmürginigə kütüp erixəlməslik kengülni sunuk qilar, Lekin təxnalikta erixkini «hayatlik dərihi»dur. **13** [Hudaning] kalam-səzigə pisənt qilmiqan adəm gunahning təlimigə qərzdar bolar; Lekin pərmanni

kədirliyən adəm yaxxilik kərə. **14** Aqılanining təlimi həyatlik bərgüqi bulaktur, U seni ölüm tuzaklıridin kutuldurar. **15** Aqılanilik adəmi iltipatka erixtürər; Biraq tuzkorlarning yoli əgri-bügri, japalik bolar. **16** Pəm-parasətlik adəm bilimi bilən ix kərə; Həmakət öz nadanlığını axkarılar. **17** Rəzil aləqiqi bala-qazaqa uqrar; Sadıq əlqi bolsa dərkdə dərmandur. **18** Tərbiyəni rət qıləyan adəm namratlixip uyatka qalar; Əmma tənbihi qəbul qıləyan hərmətkə erixər. **19** Əməlgə axqan arzu kixigə xerin tuyular; Ləkin əhməklər yamanlıqni taxlaxni yaman kərə. **20** Aqılanilər bilən billə yürgən Dan. bolar; Biraq əhməklərgə həmrəh boləyan nalə-pəryadta qalar. **21** Bala-qaza gunahkarlarning kəynidin besip mangar; Ləkin həqqaniylar yaxxilikning əjrini tapar. **22** Yaxxi adəm pərzəntlirining pərzəntlirigə miras qaldurar; Gunahkarlarning yioqan mal-dunyaliri həqqaniylar üqün toplinar. **23** Yoksulning taxlanduq yeri mol həsul bərər, Ləkin adalətsizliktin u wəyran bolar. **24** Tayakni ayioqan kixi ooqlini yaxxi kərməs; Balini səygen kixi uni əstayidil tərbiyiləp jazalar. **25** Həqqaniy adəm kəngli qanaət tapquqə ozuq yər; Yamanning qərsiqi aq qalar.

14 Hər bir dana ayal öz ailisini awat qılar; Əhmək ayal ailisini öz qoli bilən wəyran qılar. **2** Durusluq yolida mangidioqan kixi Pərwərdigardin qərqar; Qingəyir yolda mangoqan kixi [Hudani] kəzgə ilmas. **3** Əhməkning təkəbbur aqzi əzigə tayak bolar; Aqılanining ləwliri əzini qooqdar. **4** Ulaq bolmisa, eoql pak-pakiz turar; Biraq əküznin küqi boləqandila [sangoqa] axlik tolar. **5** İxənqlik guwahqi yaloqan eytmas; Sahta guwahqi

yaloqan gəpni nəpəstək tinar. **6** Həkawurlar danalığ izdəp tapalmas; Birak yorutuloqan adəmgə bilim elix asanoqa qüxər. **7** Birawning aqzida bilim yoqluqini bilip yətkəndə, Uningdin özüngni neri tart. **8** Əqil-parasətlik kixining danalığı öz yolini oylinixtidur; Əhməkləarning əqilsizliki bolsa əzlirining aldinixidur. **9** Əhməklər bolsa «itaətsizlik qurbanliki»ni kəzgə ilmaydu, Həkkaniylar arisida bolsa iltipət tepilar. **10** Kəngüldiki dərdni pəkət əzila kətürələr; Kəngüldiki huxlukqimu baxqilar xerik bolalmas. **11** Yamanning əyi ərülüp qüxər; Həkkaniy adəmnin qediri güllinip ketər. **12** Adəm balisioqa toqridək kərinidioqan bir yol bar, Lekin aqiwiti həlakətkə baridioqan yollardur. **13** Oyun-külkə bolsa kəlbətiki qəm-kayouni yapar, Huxallıq ətüp kətkəndə, qəm-kayou yənila kalar. **14** Toqra yoldin burulup yanqan adəm həman öz yolidin toyar; Yahxi adəm öz ixidin qanaətlinər. **15** Saddilar həmmə gəpkə ixinip ketər; Lekin pəm-parasətlik kixi hərbi kədəmni awaylap basar. **16** Dana adəm ehtiyatqan bolup awariqiliktin neri ketər; Əhmək həkawurluq kılıp, əzigə ixinip aldioqa mangar. **17** Terikkək əhməklik kılar; Nəyrəngwaz adəm nəprətkə uqrar. **18** Saddilar əhməklikqə warislik kılar; Pəm-parasətlilər bilimni öz taji kılar. **19** Yamanlar yaxılarning aldida igilər; Kəbihlər həkkaniyning dərwaziliri aldida [bax urar]. **20** Namrat kixi hətta öz yeqinioqimu yaman kərinər. Bayning dosti bolsa kəptur. **21** Yeqinini pəs kərgən gunahkardur; Lekin miskinlərgə rəhim kıloqan bərikət tapar. **22** Yamanlıq oylioqanlar yoldin adaxqanlardin əməsmu? Birak yaxilik oylioqanlar rəhim-xəpkət,

həqiqət-sadiklikka muyəssər bolar. **23** Həmmə mehnəttin payda qıkar; Birək kuruq paranglar adəmnı mohtajlikta qaldurar. **24** Aqılanilər üqün baylıqlar bir tajdur; Əhməklərnıng nadanlikidin pəkət yənə xu nadanlikla qıkar. **25** Həkkanıy guwahlik bərgüqi kixilərnıng həyatını kütquzar; Yaloqan-yawidak səzləydiqan [guwahqi] yaloqan gəpni nəpəstək tinar. **26** Pərwərdigardin qorkidioqanning küqlük yələnqüki bar, Uning balilirimu himayigə igə bolar. **27** Pərwərdigardin qorkux həyatning bulikidur; U kixini əjəllik tuzaklardin kütquzar. **28** Padixahning xan-xəripi pükərasining kəplikidındur; Pükərasining kəmliki əmirning həlakitidur. **29** Eoqir-besik kixi intayin aqıl kixidur; Qeqiloqak əhməklikni uluqlar. **30** Hatirjəm kəngül tənning səklikidur; Həsərət qekix bolsa səngəklərni qiritar. **31** Miskinni bozək kıləuqi — Pərwərdigarəqa həkərət kıləuqidur; Həjətmənlərgə xapaət kılıx Uni hərmətligənliktur. **32** Yaman öz yamanliqi iqidə yikıtilar; Həkkanıy adəm hətta səkratta yatqəndimu hatirjəm bolar. **33** Yorutuloqan kixining kənglidə danalıq yatar; Birək əhməkning kənglidikisi axkara bolmay qalmas. **34** Həkkanıyət hərəkəysi əlni yukiri kətürər; Gunah hərəkəndək millətni nomusqa qaldurar. **35** Padixahning iltipati əkillik hizmətkarning bexioqa qüxər; Birək uning oqəzipi nomusta qalduroquqi uyatsız hizmətkarining bexioqa qüxər.

15 Mulayim jawab oqəzəpni basar; Qopal söz aqqıqni kəzoqar. **2** Aqılanilərnıng tili bilimni jari kılar; Əhməkning aqzi kuruq gəp təkər. **3** Pərwərdigarning kəzi hər yərdə yürər; Yahxi-yamanlarnı kərüp turar. **4** Xipa yətküzgüqi til huddi bir «həyatlik dərihi»dur; Tili əgrilik kixining

bolqanda muddialar əməlgə axurular. **23** Kixigə jayida
 bərgən jawabidin hux bolar, Dəl waqtida qılqan sēz
 nəkəder yahxidur! **24** Həyatlıq yoli əkillik kixini yukirōqə
 baxlayduki, Uni qongqur təhtisaradin qutquzar. (Sheol
 h7585) **25** Pərwərdigar təkəbburning öyini yuluwetər; Birəq
 U tul hotunlarōqə pasillarni turoquzar. **26** Yamanlarning
 oy-pikri Pərwərdigarōqə yirginqliktur; Birəq sap dilning
 sēzliri sēyümlüktur. **27** Aq kēz kixi öz ailisigə awariqilik
 kəltürər; Para elixkə nəprətləngən kixi kün kərər. **28**
 Həkkəniy adəm kəndəq jawab berixtə qayta-qayta oylinar;
 Yaman adəmnig əqzidin xumluq təkülər. **29** Pərwərdigar
 yaman adəmdin yirəktur; Birəq U həkkəniyning duasini
 anglar. **30** Hux kēzlər kəngülni xadlandurar; Hux həwər
 ustihanlarōqə gəx-may kəndurar. **31** Həyatlıkqə elip
 baridiqan tənbiqkə kuləq saləqan kixi danalarning
 qataridin orun alar. **32** Tərbiyəni rət qılqan öz jenini har
 qılar; Tənbiqgə kuləq saləqan yorutular. **33** Pərwərdigardin
 qorqux adəmgə danəlik əgitər; Awwal kəmtərlik bolsa,
 andin xəqrət kələr.

16 Kəngüldiki niyətlər insanōqə təwədur; Birəq tilning
 jawabi Pərwərdigarning ilkididur. **2** Insan əzining
 həmmə qılqan ixini pak dəp bilər; Lekin qəlbdeki
 niyətləni Pərwərdigar taraziqə selip tartip kərər. **3** Niyət
 qılqan ixliringni Pərwərdigarōqə tapxuroqin, Xundəq
 qılqanda pilanliring pixip qikar. **4** Pərwərdigar barlıq
 məwjudiyətnig hər birini məlum məqsət bilən apiridə
 qılqan; Hətta yamanlarnimu balayı'apət küni üqün
 yaratqandur. **5** Təkəbburlukqə toloqan kəngüllərnig
 hər biri Pərwərdigarōqə yirginqliktur; Qol tutuxup

birləxsimu, jzasiz qalmas. **6** Muhəbbət-xəpkət wə həkikət bilən gunahlar kafarət qilinip yepilar; Pərwərdigardin əyminix adəmlərni yamanlıqtin haliy qilar. **7** Adəmning ixliri Pərwərdigarni hursən qilsa, U hətta düxmənlirininimu uning bilən inaxlaxturar. **8** Həlal aloqan az, Həram aloqan kəptin əwzəldur. **9** İnsan kənglidə öz yolini tohtitar; Əmma kədəmlirini toqrilaydioqan Pərwərdigardur. **10** Hətta padixahning ləwlirigə karitip əpsun oqulsimu, Uning aqzi toqra həkumdin qətniməs. **11** Adil taraza-mizanlar Pərwərdigarəja hastur; Taraza taxlirining həmmisini U yasioqandur. **12** Padixah rəzillik qilsa yirginqlitkur, Qünki təht həkkanıyət bilənla məhkəm turar. **13** Həkkaniy səzligən ləwlar padixahlarıning hursənlikidur; Ular durus səzligüqilərni yahxi kərər. **14** Padixahning kəhri goya əlümning əlqisidur; Biraq dana kixi [uning qəzipini] tinqlandurar. **15** Padixahning qirayining nuri kixigə jan kirgüzər; Uning xəpkiti waqtida yaqқан «keyinki yamoqur»dur. **16** Danalix elix altun elixtin nəkədər əwzəldur; Yorutuluxni tallax kümüxni tallaxtin xunqə üstündur! **17** Durus adəmning egiz kətürülgən yoli yamanlıqtin ayrilixtur; Öz yolioqa ehtiyat qiloqan kixi jenini saxlap qalar. **18** Məqrurluq həlak boluxtin awwal kələr, Təkəbburluq yikilixtin awwal kələr. **19** Kəmtər bolup miskinlər bilən bardi-kəldidə bolux, Təkəbburlar bilən həram mal bəlüxkəndin əwzəldur. **20** Kimki ixni pəm-parasət bilən qilsa payda tapar; Pərwərdigarəja tayoqan bolsa, bəht-saadət kərər. **21** Kəngli dana kixi səgək atilar; Yeqimlik səzlər adəmlərning bilimini axurar. **22** Pəm-parasət əzigə igə boləqanlarəja həyatlikning

bulikidur; Əkilsizlarga təlim bərməkning əzi əkilsizliktur.

23 Aqılanə kixining kəlbi aqzidin əkil qikirar; Uning ləwzigə bilimni ziyadə kilar. **24** Yekimlik səzlər goya həsəldur; Kəngülləni hux kəlip təngə dawadur. **25** Adəm balisiqə tooqridək kərinidioqan bir yol bar, Ləkin aqiwiti həlakətkə baridioqan yollardur. **26** Ixligüqining ixtiyi uni ixka salar; Uning karni uningqə həydəkqilik kilar.

27 Muttəhəm kixi yaman gəpni kolap yürər; Uning ləwliri lawuldap turoqan otka ohxar. **28** Əgri adəm jedəl-majira tuqduroquqidur; Olaywəti yəkin dostlarni ayriwətar. **29** Zorawan kixi yəkin adimini azdurar; Uni yaman yoloqə baxlap kirər. **30** Kəzini yumuwaləqan kixi yaman niyətni oylar; Lewini qixligən kixi yamanlikqə təyyardur. **31** Həkkəniyəti yolida aqaroqan qaq, Adəmnin xəhrət tajidur. **32** Asan aqqiklimaydioqan kixi palwandin əwzəldur; Əzini tutuwaləqan xəhər aləqandinmu üstündur.

33 Qək etəkkə taxlanəqini bilən, Ləkin nətijisi pütünləy Pərwərdigardindur.

17 Kurbənlək gəxlirigə toloqan jedəllək əydin, Bir qixləm kuruq nan yəp, kəngül tinqliktə boləqan əwzəl. **2** Hizmətkar qewər bolsa, hojisining nomusta qoyəuqi oqlini baxkurar; Kəlgüsində u hojining oqlı katarida turup uning mirasni təksim kilar. **3** Sapal kəzan kümüxni tawlar, qanak altunni tawlar, Birək adəmnin kəlbini Pərwərdigar sinar. **4** Kəbih kixi yaman səzlərgə ixinər; Yaloqanqi pitniqilərnin səzigə kulək salar. **5** Miskinləni məshirə kiləuqi, əzini Yaratquqini həkarətligüqidur; Baxqilərnin bəhtsizlikidin huxal boləqan kixi jazasiz qalmas. **6** Kərilərnin nəwrliri ulərnin tajidur; Pərzəntlərnin

pəhri ularning atiliridur. **7** Əhmək yarixıq gəp kılsa uningəya yaraxmas; Mətiwər yaloqan səzlisə uningəya tehimu yaraxmas. **8** Para — uni bərgüqining nəziridə esil bir gəhərdur; Goya uni nəgila ixlətsə muwəppəkiyətkə erixidioqandək. **9** Baxkılarning hatalıqini yoputup kəqürgən kixi mehir-muhəbbətni kəzlər; Kona hamanni sorioqan kixi yekın dostlarni düxmən kılar. **10** Aqılanigə singgən bir eoiz tənbi, Əhməkə uruloqan yüz dərridin ünümlüktur. **11** Yamanlar pəkət asiqlikni kəzlər; Uni jazalaxka rəhimsiz bir əlqi əwətilər. **12** Əhmikanə ix kiliwatkan nadan kixigə uqrap qaloqandin kərə, Baliliridin ayriloqan eyikə yolukup qaloqan yaxxi. **13** Kimki yaxxilikə yamanlik kılsa, İxikidin bala-qaza neri kətməs. **14** Jedəlning baxlinixi tosmi su elip kətkəngə ohxaydu; Xunga jedəl partlaxtin awwal talax-tartixtin qol üzgin. **15** Yamanni aqlioqan, Həkkaniyoqə qara qaplioqan, Ohxaxla Pərwərdigarəya yirginqliktur. **16** Əhməkning kəngli danalikni ətiwarlimisa, Qandakmu uning qolida danalikni setiwaloqudək puli bolsun? **17** [Həkkikiy] dost hərdaim sanga muhəbbət kərsitər, [Həkkikiy] kərindax yaman kününg üqün yadəmgə dunyaəya kəlgəndur. **18** Əkilsiz kixi qol berip, Yekini üqün kepil bolidu. **19** Jedəlgə amraq gunahka amraktur; Bosuoqini egiz kילוqan həlakətni izdər. **20** Niyiti buzuloqan yaxxilik kərməs; Tilida hək-nahəkni astin-üstün kילוquqi balaəya yolukar. **21** Bala əhmək bolsa, ata oqəm-qayoquəya patar; Həmakətning atisi huxallik kərməs. **22** Xad kəngül xipalik doridək təngə dawadur; Sunuk rəh-dil adəmnəng yilikini kurutar. **23** Qirik adəm yəng iqidə parini kəbul kılar; U adalətnəng

yolini burmilar. **24** Danalik yorutuloqan kixining kez aldidida turar; Birak ekilsizning kezi hiyalkexlik kilip kutupta yurer. **25** Galwang bala atini azaboqa salar; Uni tuoqquqiningmu dardi bolar. **26** Hekqaniylaroqa jermana qoyuxka ket'iy bolmas; Emirlarni adaletni qolliqini uqun dumbalaxka bolmas. **27** Bilimi bar kixi kam sezluk bolar; Yorutuloqan adam kaltis eqir-besik bolar. **28** Hetta ehmaqmu az sezlisə dana hesablinar; Tilini tizginligan kixi danixman sanilar.

18 Kerpqiliktin ayrilip yaloquz yurgan kixi haman oz nepsigə qoq tartar; Herkandaq qin hekmətkə haman jan-jəhli bilən qarxi qikar. **2** Ehmaq yorutuluxka kizikmas; Kizikididini pekət oz oyliqanlirini kersitixla, halas. **3** Yaman kixi kəlsə, neprətmu pəyda bolar; Nomussiz ix iza-aqanəttin ayrilmas. **4** Adəmnin sezliri qongkur sularoqa ohxar; Danalik buliki erik süyidək erkəxləp akar. **5** Yamaroqa yan besixka, Sorakta hekqaniyoqa uwal kilixka ket'iy bolmas. **6** Ehmaqning ləwliri uni jedəlgə baxlar; Uning aqzi «Meni dumbala» dəp təklip kilar. **7** Ehmaqning aqzi oz bexioqa halakəttur; Uning ləwliri oz jenioqa kapkandur. **8** Oqəywəthorning sezliri hərhil nazunemətlərdək, Kixining kəlbige qongkur singdürülər. **9** Ixida hurun boləqan kiximu, Buzəqunqi bilən ülpətdax bolidu. **10** Pərwərdigarning nami məzmut munardur; Hekqaniylar uning iqigə yügürüp kirip yukirida aman bolar. **11** Bay adam mal-dunyasini «mustəhkəm xəhirim» dəp bilər; Nəziridə özini saklaydioqan egiz sepildək turar. **12** Bitqit boluxtin awwal, kəngülgə təkəbburluk kələr; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kələr. **13**

Sözni anglimay turup, aldirap jawab bərgən, əhməklikini kərsitip özini hijaləttə qaldurur. **14** Təndiki aqrık azabioqa adəmnıng öz rohı bərdaxlık bərgüzər; Birək rohı sunoqan bolsa uni kim kətürər? **15** Yurutuloqanning qəlbi bilimgə erixməktə, Aqılanining qulaqliri bilimni izdiməktə. **16** Sowəqat öz ıgisigə ixikni daşdam eqip berər; Uni qong ərbablar aldioqa yətküzər. **17** Dəwa qıloqanda, awwal səzligüqining səzliri orunluq kərünər; Lekin qarxi tərəp soal qoyup ixni sürüxtürər. **18** Qək taxlax jedəllərni tügitər; Olojilarning arisidiki ixnimu həl qılar. **19** Rənjigən qerındaxning kənglini elix mustəhkəm xəhərni elixtinmu təs; Jedəl-majira qoroqanning taqək-badaqlirioqa ohxaxtur. **20** Adəm [durus] səzligənlikidin qorsiki tok bolar; Öz kənglidin qıqqan səzlidiridin mol həsul alar. **21** Həyat-mamat tilning ilkididur; Kimki uning təsirini ətiwarlısa uning mewisidin yər. **22** Hotunni tallap aloqan kixi yaxxilik tapidu, U Pərwərdigarning mərhimitigə erixkən bolidu. **23** Miskinlər pəs awazda yelinip səzlər; Bay bolsa qopallik bilən jawab berər. **24** Dostni kəp tutqan kixi harab bolar; Lekin qerındaxtinmu yeqin baqlanoqan bir dost bardur.

19 Pəzilətlik yolda mangoqan kəmbəqəl, Hiyiligər səzlük əhməktin yaxxidur. **2** Yənə, qəyriti bar kixi bilimsiz bolsa bolmas; Aldirangoqu yoldin qıkar. **3** Kixining əhməkliki öz yolini astin-üstün qiliwetər; Xundək turuqluq u kənglidə Pərwərdigardin rənjip aqrinar. **4** Baylıq dostni kəp qılar; Miskinlər bar dostidinmu ayrilip qalar. **5** Yaloqan guwahlik qıloqan jazalanmay qalmas; Yaloqan eytkuqimu jazadin qutulalmas. **6** Tola adəm sehiydin

iltipat kezlär; Sowqat berip turoquqioqa həmmə kixi dosttur. **7** Namratlaxkandin kerindaxlirimu zerikər; Uning dostliri tehimu yirak qa qar; Yalwurup qoqlisimu, ular tepilmas. **8** Pəm-parasətkə erixküqi əzigə keyünər; Nurni sakliqan kixining bəhti bolar. **9** Yaloqan guwahlik kilqan jazalanmay qalmas; Yaloqan eytkuqimu halak bolar. **10** Həxəmətlik turmux əhməkə yaraxmas; Kulning əməldarlar üstidin həküm sürüxi tehimu qamlaxmas. **11** Danixmənlilik igisini asanliqə aqqiklanmaydiqan kilar; Hatalikni yoputup kəqürux uning xəhritidir. **12** Padixahning ojezipi xirning huwlixioqa ohxax dəhxətlik bolar; Uning xəpkiti yumran ot-qəpkə qüxkən xəbnəmdək xerindur. **13** Əhmək oql atisi üqün bala-qazadur; Uruxkak hotunning zarlaxliri tohtimay temip qüxkən tamqə-tamqə yeoqinoqa ohxaxtur. **14** Oy bilən mal-mülük ata-bowilardin mirastur; Birak pəm-parasətlik hotun Pərwərdigarning iltipatidindur. **15** Hurunluk kixini ojeplət uykuqa oer kilar; Bikar tələp aqarqilikning dərdini tartar. **16** [Pərwərdigarning] əmrigə əməl kilqan kixi əz jenini saklar; Əz yolliridin həzi bolmioqan kixi ələr. **17** Kəmbəoəllərgə rəhimdillik kilqan, Pərwərdigarə qərz bərgən bilən barawərdur; Uning xəpkitini [Pərwərdigar] qayturar. **18** Pərzəntingning tərbiyini qəbul kilixioqa ümidwar bolup, Uni jazalap tərbiyə berip turoqin; Ləkin uni əlgüqə har bolsun degüqi bolma. **19** Qəhrlik kixi jaza tartar; Uni kutkuzmakqi bolsang, qayta-qayta kutkuzuxung kerək. **20** Nəsihətni angliqin, tərbiyəni qəbul kilqin, Undak kilqanda keyinki künliringdə dana bolisən. **21** Kixining kənglidə nuroqun niyətlər

bar; Ahirida pəkət Pərwərdigarning dalalət-hidayitidin qikқан ix ақар. **22** Kixining yeqimlikі uning mehir-muhəbbitidindur; Miskin bolux yaloqanqiliktin yaxxidur. **23** Pərwərdigardin əyminix kixini həyatқа erixtürər; U kixi hatirjəm, tok yaxap, bala-қaza qüxürülüxidin haliy bolar. **24** Hurun қolini sunup қақioға tikқini bilən, Qizani aqzioға selixқimu hurunluk қilar. **25** Həkawuroға қilinoqan tayaq jazasi saddioға қilinoqan ibrəttur; Yurutuloqan kixigə berilgən tənbiһ, Uning bilimini tehimu ziyadə қilar. **26** Atisining melini bulioqan, Anisini eyidin həydəp qikaroqan, Rəswalik, iza-aһanət қalduruquqi oоquldur. **27** I oоqul, nəsiһətkə қulikingni yupuruwalsang, Əқilning təlimliridin yiraklaxқiningdur. **28** Pəskəx guwahqi adalətni mazaq қiloquqidur; Yaman adəmnining aqzi rəzillikni yutar. **29** Həkawurlar üqün jazalar təyyardur, Əhməklərnining dümbisigə uridioqan қamqa təyyardur.

20 Xarab kixini rəswa қilar, Həraq kixini oqaljirlaxturar; Kimki uningға berilip ezip kətsə, əқilsizdur. **2** Padixahning oqəzipi xirning hərkirixigə ohxax қorkunqluқtur; Uning aqqikini kəltürgən, öz jenioға jaza qüxürər. **3** Əzini majiradin neri қilix kixining izzitidur; Birəq hərbi əhməq əzini basalmas. **4** Hurun adəм қixta yər həydiməs; Yioqim waқtida yokluқта қelip axliқ tilər. **5** Kixining kənglidiki oy-niyətliri qongқur suoға ohxaxtur; Yurutuloqan adəм ularni tartip alalaydu. **6** Əzini sadıq dəydioqanlar kəptur; Birəq ixənqliк bir adəmnı kim tapalisun? **7** Həққaniy adəм diyanətlіk yolda mangar; Uning pərzəntlirigə bəht-bərikət қaldurular! **8** Padixah adalət təhtidə olturoqanda, Həmmə yamanliқni kəzi bilən

qoqalaydu. **9** Kim özini gunahdin tazilandim, Wijdanim paklandi, deyələydu? **10** Ikki hil taraza texi, Ikki hil kürə ixlitix, Ohxaxla Pərwərdigarəya yirginqliktur. **11** Həttə bala öz hisliti bilən bilinər; Uning kıləanlirining pak, durus yaki əməsliki hərəkətliridin kərünüp turar. **12** Kəridioqan kəzni, anlaydioqan kılakni, Hər ikkisini Pərwərdigar yaratti. **13** Uyquəya amrak bolma, namratlıkka uqraysən; Kəzüngni eqip oyqak bol, nening mөл bolar. **14** Heridar mal aləanda: «Naqar ikən, naqar ikən!» dəp kəkxaydu; Elip kətkəndin keyin [«Esil nərsə, ərzan aldim» dəp] mahtinidu. **15** Altun bar, ləəl-yakutlarmu kəptur; Birək bilimni beqixlioqan ləwlər nemidegən kimmətlik gəhərdur! **16** Yatkə kepil boləqan kixidin kərzgə tonini tutup aləin; Yat hotunəya kapalət bərgən kixidin kapalət puli al. **17** Aldap erixkən tamək tatlıktur; Keyin, uning yegini xeqil bolar. **18** Pılanlar məslihət bilən bekitilər; Pixqan kərsətmə bilən jəng kıləin. **19** Gəp toxuquqi sirlarni axkarılar; Xunga waləktəkkür bilən arilaxma. **20** Kimki ata-anisini həkərat kılsa, Uning qiriəyi zilmət karəngəyusida əqər! **21** Tez erixkən miras həman bərikətlik bolmas. **22** Yamanlıkka yamanlık kayturay demə; Pərwərdigarəya tayinip küt, U dərdinggə yetər. **23** Ikki hil taraza texi Pərwərdigarəya yirginqliktur; Sahta əlqəm kət'iy yarimas. **24** İnsanning həyatlık kədəmlirini Pərwərdigar bəlgiləydu; Undakta insan öz musapisini nədin bilsun? **25** Bir nərsisini yeniklik bilən «[Hudaəya] ataləan!» dəp wədə berix, Kəsəmlərdin keyin ikkilinip kayta oylinix, Öz jenini kıltaqka qüxürgəngə barawər. **26** Dana padixah yamanlarni topanni soruəandək soruwetidu, Həman

təpkəndək tuluk bilən yanjiwetər. **27** Adəmning roh-wijdani — Pərwərdigarning qiriqidur, U kəlbning hər bir təglirini təxürüp pərk etər. **28** Mehır-xəpkət wə həkikət padixahni saklaydu; U mehır-xəpkət bilənla öz təhtini mustəhkəmləydu. **29** Yax yigitlərnin kəwulluqi ularning pəhridir; Kərilarning izziti aq qaqiridur. **30** Tərbiyə yariliri yamanlikni tazilap qikirar, Tayak izliri iq-baoirni taza kilar.

21 Padixahning kəngli eriklardiki sudək Pərwərdigarning kolididur; [Pərwərdigar] kəyərgə tooqrilisa, xu tərəpkə mangidu. **2** İnsan əzining həmmə kıləqan ixini tooqra dəp bilər; Ləkin Pərwərdigar kəlbdeki niyətlərnə taraziqə selip tartip kərər. **3** Pərwərdigarning nəziridə, Həkkəniyəlik bilən adalət yürgüzüx kurbanlik kilixtin əwzəldur. **4** Təkəbbur kəzlər, məqrur kəlb, yamanlarning qiriqi — həmmisi gunahur. **5** Əstayidil kixilərnin oyliri ularni pəkət bayaxatlikqə yetəklər; Qeqilangoqlarning oyliri bolsa, ularni pəkət yoksuzlukqila yetəklər. **6** Yaqlima til bilən erixən bayliklar, Əlümni izdəp yürgənlər koqlap yürgən bir tütünla, halas. **7** Yamanlarning zalimliqi əzlrini qirmiwalər; Qünki ular adalət yolida mengixni rət kıləqan. **8** Jinayətkar mangidəqan yol nəhayiti əgridur; Sap dil adəmning hərəkiti tüptüzdur. **9** Sokuxkək hotun bilən [azadə] əydə billə turoqandin kərə, Əgzining bir bulungida [yaləuz] yetip kəpkan yahxi. **10** Yaman kixining kəngli yamanlikqila hərisməndur; U yekiniqimu xapaət kərsətməs. **11** Həkawurnin jazaqə tartilixi, bilimsizgə ibrət bolar; Dana kixi kəbul kıləqan nəsihətlərdin

tehimu kəp bilim alar. **12** Həkkaniy Boləuqi yamanning
əyini kəzlər; U həman yamanlarni yamanlikka qoyup
yikitar. **13** Miskinlərnin nalisioqa kulikini yoputup kari
bolmioquqi, Ahiri əzi pəryad kətürər, Birak heqkim
pərwa kılmas. **14** Yoxurun sowəqat qəzəpni basar; Yəng
iqidə berilgən para kəhr-qəzəpni pəsəytər. **15** Adalətni
bəja kəltürüx həkkaniylarning huxallikidur, Birak
yamanlik kıləuqilarəqa wəhimidur. **16** Həkmət yolidin
ezip kətkən kixi, Ərwahlarning jamaiti iqidikilərdin
bolup qalar. **17** Tamaxəqa berilgən kixi namrat qalar;
Yaq qaynaxka, xarab iquxkə amrak beyimas. **18** Yaman
adəm həkkaniy adəm üqün gərü pulining ornida qalar;
[Ezilgən] duruslarning ornioqa iplaslar qalar. **19** Sokuxkak
wə terikkək ayal bilən ortak turoqandin, Qəl-bayawanda
yaləuz yaxioqan yahxidur. **20** Aqılanining əyidə baylik
bar, zəytun may bar; Birak əhməklər tapqinini utturluk
buzup-qaqar. **21** Həkkaniyə, mehribanlikni izdigüqi
adəm, Həyat, həkkaniyə wə izzət-hərmətkə erixər.
22 Dana kixi küqlüklər xəhirining sepilioqa yamixar,
Ularning tayanqi boləqan kəroqinini qulitar. **23** Əz tilioqa,
aqzioqa igə boləqan kixi, Jenini awariqiliklərdin saklap
qalar. **24** Qongqilik kıləqanlar, «Hakawur», «həli qong»,
«mazakqi» atilar. **25** Hərun kixi əz nəpsidin həlak bolar,
Qünki uning kəli ixka barmas; **26** Nəpsi yaman bolup
u kün boyi təmə kılip yürər; Birak həkkaniy adəm
heqnemini ayimay sədikə kılar. **27** Yaman adəmning
kurbanliki Pərwərdigarəqa yirginqliktur; Rəzil qərəzdə
əpkelingən bolsa tehimu xundaktur! **28** Yaləqan guwahlik
kıləuqi həlak bolar; Əyni əhwalni anglap səzligən

kixining sözi əbədiqə aqar. **29** Yaman adəm yüzini kelin kılar; Durus kixi yolini oylap puhta basar. **30** Pərwərdigarə qarxi turalaydioqan heqkəndə danalix, əkil-parasət yaki tədbir yoxtur. **31** Atlar jəng küni üçün təyyar kilinqan bolsimu, Birə qəlibə-nijat pəkət Pərwərdigardındur.

22 Yahxi nam zor bayliqqa igə boluxtin əwzəl; Qədir-qimmət altun-kümüxtin üstündur. **2** Gaday bilən bay bir zeminda yaxar; Hər ikkisini yaratqan Pərwərdigardur. **3** Zərək kixi bala-qazani aldin kərüp qaqar; Saddilar aldioqan berip ziyan tartar. **4** Özini təwən tutup, Pərwərdigardin əyminixning bərikiti — bayaxatliq, izzət-hərmət wə həyattur. **5** Həyligərlərnin yolida tikənlər, tuzaklar yatar; Öz yolioqan həzi bolqan kixi ulardin yirək bolar. **6** Balioqan kiqikidə mijəzigə qarap durus tərbiyə bərsəng, Qong bolqanda u xu yoldin qikmas. **7** Baylar miskinləni baxkurur; Kərzdar kərz igisinin kulidur. **8** Nahəkliq urukini qaqkanning alidioqan həsuli balayi'apəttur; Uning əzəp-həywisi qüxər. **9** Sehiy adəm bərikət tapar; Qünki u miskinlərgə öz nenidin bəlüp bərgüqidur. **10** Həkawurni qoqliwətsəng, jedəl-majira besilar; Kelixməslilər wə xərməndiqiliklər tügər. **11** Pak niyətni qədirləydiyqan kixining səzliri güzəldur; Xunga padixah uning bilən dost bolar. **12** Pərwərdigarning kəzi ilim-həqikətni saqlar; U iplaslarning səzlirini eqip taxlap bikar kılar. **13** Hərun adəm: «Taxkırida bir xir turidu, Koqioqan qiqsam əltürülimən!» — dəydu. **14** Zinahor ayalning aqzi qongkur bir oridur; Pərwərdigar narazi bolqan kixi uningə qüxüp kətar. **15** Nədanliq səbiy balilarning qəlbigə baqlaqlıqtur;

Birak tərbiyə tayikı buni uningdin yirak kılar. **16** Miskinləni ezix bilən bay bolıqan, Wə baylarqıa sowqat sunidiqan kixi, Ahiri pəkət yoksullukta qalar. **17** Kulak sal, sanga aqılaniləning sızlrini ęgitəy; Kęgöl kıoyup bilimimni ęęęgin. **18** Ularıni kəlbingdə qing tutsang, Ular sanga xerın bolar, Ləwliringdə səp bolup təyyar turidu. **19** Qin kəlbing bilən Pərwədigarqıa tayinixing üqün, Bögün [bu həkmetlik sızlärni] baxka birsigə əməs, Bəlki sanga yətküzdum. **20** Uningdin mana ottuzni yazdim, Buning iqidə nəsihətlər hēm bilim bar. **21** Bular bilən həkikətning sızlrining dərəkə həkikət ikənlikini bilələysən, Wə xundak kılip seni əwətküqilərgə həkikətning sızliri bilən jawab kıyturalaysən. **22** Yoksuldin bulap alma, u kəmbəqəl tursa, Ajiz məminləni sorak ornida bozək kıılma. **23** Qünki Pərwədigar ularning dəwasini kətürər, Ulardın bulap aloqanlardın bulap alar. **24** Mijəzi ittik adəm bilən dost bolma, Kəhrlik adəm bilən arilaxma, **25** Bolmisa, uning yaman yolini ęginip kəlip, kıltakka qüxisən. **26** Baxkılarqıa [kepil bolup] kol bərgüqilərdin bolma, Kərzlärni tələxkə kapalət bərgüqilərdin bolma; **27** Sening kıyturaliqudək nərsəng bolqan bolsa, Ular orun-kərpiliringni bikardın-bikar astingdin elip kətmigən bolatti! **28** Ata-bowiliring pasılını bəlgiləp bərgən kona qegra taxlırini yətkimə. **29** İxni əstayidil wə qakqan bejiridiqan kixini kərgənmidin? U pəs adəmləning hizmitidə bolmas; Padixahlarning aldida turar.

23 Kattaərbab bilən həmdastihan bolsang, Aldingdiki kim ikənlikini obdan oylan. **2** İxtiyinğ yaman bolsa, Gelingqıa piqak təngləp turoqandək özünğni tart. **3** Uning

nazunemətlirini tama qılma, Ular adəm aldaydioqan
 tamaklardur. **4** Bay bolimən dəp özüngni upratma;
 Özüngning zehningni bu ixka qaratma. **5** [Bayliklaroqa]
 kəz tikixing bilənla, ular yok bolidu; Pul-mal dərwəkə
 özīgə qanat yasap, Huddi bürküttək asmanoqa uqup ketər.
6 Aq kəzning nenini yemə, Uning esil nazunemətlirini
 tama qılma; **7** Qünki uning kəngli kəndək boləandək,
 özimu xundək. U aqzida: — Kəni, alsila, iqsilə! —
 desimu, Birək kənglidə seni oyliqini yok. **8** Yegən bir
 yutum taamnimu kusuwetisən, Uningoqa qiloqan qiraylik
 səzliringmu bikaroqa kətkən bolidu. **9** Əhməkəkə yol
 kərsitip salma, Qünki u əkil səzliringni kəzgə ilmas.
10 Kədimdə bekitkən yərning pasil taxlirini yətkimə,
 Yetimlarning etizlirioqimu ayaq basma; **11** Qünki ularning
 Həmjəmət-Qutkuzoquqisi intayin küqlüktur; U Əzi ular
 üqün üstüngdin dəwa qılar. **12** Nəsihətkə kəngül koy, Ilim-
 bilimlərgə kulək sal. **13** Balangoqa tərbiyə berixtin erinmə;
 Əgər tayək bilən ursang, u əlöp kətməydu; **14** Sən uni tayək
 bilən ursang, Bəlkim uni təhtisaradin qutkuziwalisən.
(Sheol h7585) **15** I oqlum, dana bolsang, Mening kəlbim
 qanqə hux bolar idi! **16** Aqzingda orunluk səzlər bolsa,
 iq-iqimdin xadlinimən. **17** Gunah sadir qiloquqilaroqa rəxk
 qılma, Hərdaim Pərwərdigardin əyminixtə turoqin; **18**
 Xundək qiloqiningda jəzmən kəridioqan yahxi kününg
 bolidu, Arzu-ümidning bikaroqa kətməs. **19** I oqlum,
 səzümgə kulək selip dana bol, Kəlbini [Hudaning]
 yolioqa baxlioqin. **20** Məyhorlaroqa arilaxma, Nəpsi yaman
 gəxhorlar bilən bardi-kəldi qılma; **21** Qünki hərəkkəx
 bilən nəpsi yaman ahirida yoksullukta kəlar, Oqləpət

uykusiyoqa patkanlaroqa jəndə kiyimni kiygüzər. **22** Seni tapkan atangning sözini angla, Anang kerioqanda uningqa hərmətsizlik kılma. **23** Həqiqətni setiwal, Uni hərgiz setiwətmə. Danalığ, tərbiyə wə yorutuluxnimu al. **24** Həkkaniy balining atisi qong huxallığ tapar; Dana oşulni tapkan atisi uningdin hursən bolar. **25** Ata-anangni səyündürüp, Seni tuoqan anangni hux kıl. **26** I oşlum, kəlbəngni manga tapxur; Kəzliringmu həyatlıq yolliriməqa tikilsun! **27** Qünki pəhixə ayal qongqur oridur, Buzuk yat ayal tar zindandur; **28** Ular kəraqıdək məküwelip, İnsaniyə arisidiki wapasizlarni kəpəytər. **29** Kimdə azab bar? Kimdə dərd-ələm? Kim jedəl iqidə qalar? Kim nalə-pəryad kətürər? Kim səwəbsiz yarilinar? Kimning kəzi kizirip kətər? **30** Dəl xarab üstidə uzun olturoqan, Əbjəx xarabtin tetixqa aldirioqan məyhorlar! **31** Xarabning əjayib kizillikioqa, uning jamdiki julalikioqa, Kixining gelidin xundak silik ətəkənlığə məptun bolup qalma! **32** Ahirida u zəhərlik yilandək qeqiwalidu, Oq yilandək nəxtirini sanjiydu. **33** Kəz aldingda oşlitə mənzirilər kərinidu, Aşzingdin qalaymıkan səzlər qıkidu. **34** Huddi dengiz-okyanlarda ləyləp qaloqandək, Yəlkənlığ kemining moma yaşiqi üstidə yatkəndək bolisən. **35** Sən qoqum: — Birsı meni urdi, ləkin mən yarılanmidim! Birsı meni tayak bilən urdi, birak aşriqini səzmidim!» — dəysən. Birak sən yənə: «Hoxuməqa kəlsəmla, mən yənıla xarabni izdəymən! — dəysən.

24 Yamanlarəqa rəxk kılma, Ular bilən bardi-kəldi kılaxni arzu kılma; **2** Qünki ularning kəngli zorawanlıqnila oylar; Ularning aşzi azar yətküzüxni səzlər. **3** ailə bolsa danalığ

asasida bərpa qilinar; Qüxinix bilən mustəhkəmlinər.
4 Bilim bilən öyning haniliri hərhil qimmətlik, esil
 gəhərlərgə toldurular. **5** Dana adəm zor küqkə igidur;
 Bilimi bar adəm kudritini axurar. **6** Puhta nəsihətlər
 bilən jəng qiləin; Oləlibə bolsa Birdinbir Uluq Məslihətqi
 bilən bolar. **7** Danalıq əkilsiz adəmgə nisbətən tolimu
 egiz, qüxiniksizdur; [Qonglar] xəhər dərwezisi aldioğa
 yiojiloqanda u zuwan aqalmas. **8** Əskilikni niyətligən adəm
 «suyikəstqi» atilar. **9** Əhməkliktin boləjan niyət gunahdur;
 Həkawur kixi adəmlərgə yirginqliktur. **10** Bexingoğa eoqir
 kün qüxkəndə jasarətsiz bolsang, Küqsiz hesablinisən. **11**
 [Səwəbsiz] əlümgə tartiloqanlarni kutkuzəin; Boəuzlinix
 həwpidə turoqanlardin yardəm kolungni tartma; **12** Əgər
 sən: «Bu ixtin həwirimiz yəktur» desəng, Hər adəmning
 kənglini tarazioğa Saləquqi buni kərməsmu? Jeningni
 həyat Saklioquqi uni bilməsmu? U hərbi insən balsining
 öz qiloqanliri boyiqə ularning əzigə yandurmasmu? **13**
 I ooqlum, həsəl [tapsang] istimal qil, u yaxxidur. Hərə
 kənikipidin aloqan həsəl bolsa tatlik tetiydu; **14** Danalıq
 bilən tonuxsang, umu kənglünggə xuningdək bolar; Uni
 tapqiningda jəzmən yaxxi kəridioqan kününg bolidu, Arzu-
 ümidəng bikaroğa kətməs. **15** I rəzil adəm, həkqaniyning
 əyigə yoxurun hujum qilixni kütmə, Uning turaləusini
 bulioquqi bolma! **16** Qünki həkqaniy yəttə kətim yikilip
 qüxər, Birəq ahiri yənə ornidin turar. Ləkin rəzil kixi
 külpət iqigə putlixip qüxər. **17** Rəqibəng yikilip kətsə hux
 bolup kətmə, Duxminəng putlixip qüxsə xadlanma; **18**
 Pərwədigar buni kərgəndə, Bu qilikəngni yaxxi kərməy,
 Bəlkim oqəzipini rəqibənggə qüxürməsliki mumkin. **19**

Yamanlar [rawaj tapsa], biaram bolup kətmə; Rəzillərgə rəxk qılma. **20** Qünki yamanlarning keləqiki yoxtur, Uning qiriqimü eqürülər. **21** I oqlum, Pərwərdigardin qorqqin, padixahnimü hərmət qıl. Qutratquqılar bilən arilaxma. **22** Bundak kixilərgə kelidioqan balayi'apət uxtumtut bolar, [Pərwərdigar bilən padixahning] ularni qandak yokitidioqanlikini biləmsən? **23** Bularmu aqılanilərnin söliridur: — Sot qiloqanda bir tərəpkə yan besix kət'iy bolmas. **24** Jinayətgigə: «Əyibsiz sən» dəp həküm qikarəqan kixigə, Həklər lənət eytar; Əl-yurtlar uningdin nəprətlinər. **25** Birak ular jinayətgining gunahini eqip taxlioqan kixidin hursən bolar, Ular uningə bəht-saadət tilixər. **26** Durus jawab bərgüqi, Goyaki kixining ləwlirigə səygüqidur. **27** Awwal sirtta ixliringning yolini hazirlap, Etiz-erikliringni təyyarla, Andin əyüingni saləjin. **28** Yeqiningə qarxi asassiz guwahlik qılma; Aqzingdin heq yaloqanqilik qikarma. **29** «U manga qandak qiloqan bolsa, mənmu uningə xundak qilimən, Uning manga qiloqinini əzigə yandurimən», degüqi bolma. **30** Mən hurunin etizlikidin əttim, Əqilsizning üzümzarliqi yenidin mangdim, **31** Mana, hər yeridin tikənlər əsüp qikqan, Hohilar yər yüzini besip kətkən, Qoruk temi ərülüp kətkən! **32** Ular ni kərgəq, obdan oylandim; Kərginimdin sawak aldim: — **33** Sən: «Yənə birdəm kəzümni yumuwalay, Yənə birdəm uhliwalay, Yənə birdəm put-qolumni almap yetiwalay» — desəng, **34** Namratlik bulangqidək seni besip kələr, Həjətmənlik qalkanlik əskərdək sanga hujum qılar.

25 Təwəndə bayan kılınıdiqanlirimu Sulaymanning pənd-nəsihətliri; bularni Yəhudaning padixahı Həzəkiyaning ordisidikilər kəqürüp hatiriligən: — **2** Pərwərdigarning uluqluqi — Özining kılqan ixini axkarilimiqinida; Padixahlarning uluqluqi — bir ixning sirini yexəliginidə. **3** Ərxning egizlikini, Zeminning qongkurlukini, Wə padixahlarning kənglidikini məlqərləp bilgili bolmas. **4** Awwal kümüxning poqi ayrilip tawlansa, Andin zərgər nəpis bir qaqa yasap qıqar. **5** Awwal padixahning aldidiki rəzil hizmətkarliri qoqliwetilsə, Andin uning təhti adalət üstigə qurular. **6** Padixahning aldida əzüngni həmmining aldi kılıp kərsətmə, [Uning aldidiki] ərbablarning ornida turuwalma; **7** Ornungni əzüngdin yukiri janabqa berip, uning aldida pəgahqa qüxürülginədin kərə, Əzgilərnin seni tərğə təklip kılqini yaxidur. **8** Aldirap dəwaqə barmioqin, Mubada berip, yeqining [üstün qikip] seni lət kılsa, kəndək kilisən? **9** Yeqining bilən munaziriləxsəng, Baxkılarınin sirini aqma. **10** Bolmisa, buni bilgüqilər seni əyibləydu, Sesik namdin qutulalmaysən. **11** Wəkti-jayida kılinoqan səz, Kümüx ramkilarəqə tiziloqan altun almilardur. **12** [Kulakqa] altun halka, nəpis altundin yasaloqan zinnət buyumi yaraxkəndək, Aqılanining aqahlanduruxi kəngül qoyoqanınin kulikioqə yarixar. **13** Huddi orma wəktidiki tomuzda [iqkən] qar süyidək, İxənqlik əlqi əzini əwətküqilərgə xundək bolar; U hojayinlirininin kəksi-karnini yaxartar. **14** Yamoquri yök bulut-xamal, Yaloqan sowoqatni wədə kılıp mahtanoquqioqə ohxaxtur. **15** Uzunoqiqə səwr-təkət kılinsa, həkümdarmu qayil

kilinar, Yumxak til sängəklərdinmu ətər. **16** Sən həsəl tepiwaldingmu? Uni pəkət toyoquqıla yə, Kəp yesəng yanduruwetisən. **17** Koxnangning bosuqisiqə az dəssə, Ular səndin toyup, ət bolup qalmisun. **18** Yaloqan guwahlik bilən yeqiniqə kara qapliqı, Huddi gürzə, kiliq wə ətür okqa ohxaxtur. **19** Sunuq qix bilən qaynax, Tokur put [bilən mengix], Külpət künidə wapasiz kixigə ümid baqlıqandəktur. **20** Qix künidə kixilərnin kiyimini salduruwetix, Yaki suda üstigə aqqıq su kuyux, Qayquluk kixinin aldidə nahxa eytkandəktur. **21** Duxminin qorsiki aq bolsa, Nan bər; Ussiqan bolsa su bər; **22** Xundak qilsang, bexiqə kəmür qoqini topla saloqan bolisən, Wə Pərwərdigar bu ixni sanga yanduridu. **23** Ximal tərəptin qikqan xamal kattik yamoqur elip kəlgəndək, Qeqimqi xum qirayni kəltürər. **24** Sokuxkak hotun bilən [azadə] əydə billə turoqandin kərə, Əgzinin bir bulungida [yaloz] yetip-qopkan yahxi. **25** Ussap kətkən kixigə muzdək su berilgəndək, Yirak yurttin kəlgən hux həwərmu ənə xundak bolar. **26** Petikdilip süyi leyip kətkən bulak, Süyi buləiwetilgən kuduk, Rəzillərgə yol qoyqan həkkanıy adəmgə ohxaxtur. **27** Həsəlni həddidin ziyadə yeyix yahxi bolmas; Birak uluqlukni izdəxning ət uluq ixtur. **28** Əzini tutalmaydiqan kixi, Wəyran bolqan, sepilsiz qaloqan xəhərgə ohxaydu.

26 Yazda qar yeqix, Orma waqtida yamoqur yeqix qamlaxmioqandək, Izzət-hərmət əhməkkə layıq əməstur. **2** Ləyləp uqur yürgən kuqqaqtək, Uqkan qarlioqay yərgə qonmioqandək, Səwəbsiz qarqix kixigə ziyan kəltürəlməs. **3** Atka qamqa, exəkkə nohta lazim boləininək, Əhməkning

dümbisigə tayak layıktur. **4** Əhməkning əhmikanə gepi boyiqə uningəja jawab bərmigin, Jawab bərsəng əzüng uningəja ohxap kəlixing mumkin. **5** Əhməkning əhmikanə gepi boyiqə uningəja jawab bərgin, Jawab bərmisəng u əzining əhməklikini əkillik dəp qaqlar. **6** Əz putini kesiwətkəndək, Əz bexioja zulmət tiligəndək, Əhməktin həwər yollaxmu xundək bir ixtur. **7** Tokurning karəja kəlmigən putliridək, Əhməkning aqzioja selinojan pənd-nəsihətmu bikar bolur. **8** Saləjoja taxni baqlap atqəndək, Əhməkə hərmət bildürüxmu əhmikanə ixtur. **9** Əhməkning aqzioja selinojan pənd-nəsihət, Məstning kəlioja sanjilojan tikəndəktur. **10** Əz yəqinlirini qarisiəja zəhimləndürgən okyaqidək, Əhməkni yaki udul kəlgən adəmnı yallap ixlətkən hojayinmu ohxaxla zəhimləndürgüqidur. **11** It aylinip kelip əz kəsükini yalıəandək, Əhmək əhməklikini qaytilar. **12** Əzini dana qaqlap məmnun boləjan kixini kərdüingmu? Uningəja ümid baqlıməktin əhməkə ümid baqlımək əwzəldur. **13** Hürun adəm: — «Taxkırıda dəhxətlik bir xir turidu, Koqida bir xir yüridu!» — dəp [əydin qıqmas]. **14** Əz mujukıda eqilip-yepilip turəjan ixikkə ohxax, Hürun kariwatta yetip u yak-bu yakə ərülməktə. **15** Hürun kəlini sunup kaqioja tikkini bilən, Əizani aqzioja selixtinmu erinər. **16** Hürun əzini pəm bilən jawab bərgüqi yəttə kixidinmu dana sanar. **17** Koqida keliwetip, əzigə munasiwətsiz majiraəja ariləxkən kixi, Itning kulikini tutup sozojanəja ohxax hətərgə duqar bolar. **18** Əz yəqinlirini aldap «Pəkət qəqəqə kilip koydum!» dəydiəjan kixi, Otkəxlərnı, oqlərnı, hərhil əjəllik qorəllərnı atkən təlwigə ohxaydu. **20** Otun

bolmisa ot eqar; Olaywat bolmisa, jedal besilar. **21** Qoqlar ustiga qaqkan komurdak, Ot ustiga qoyqan otundak, jedalqi jedalni ulqaytar. **22** Olaywathorning sozliri harhil nazunematlardak, Kixining kalbiga qongkur singduriilar. **23** Yalkunluk lawlar razil kongullerga qoxuloqanda, Sapal xaqioqa kumux hal bergangə ohxaxtur. **24** Adawat saklaydioqan adam eqini gapliri bilan yapsimu, Konglide kat-kat suyikast saklaydu. **25** Uning sozi qiraylik bolsimu, ixinip katmigin; Kalbida yette kat iplaslik bardur. **26** U eqmanlikini qiraylik gap bilan yapsimu, Lekin razilliki jamaatning aldida axkarilinar. **27** Kixiga ora kolioqan ozi quxar; Taxni domilatqan kixini tax dumilap qaytip kelip uni yanjar. **28** Sahta til ozi ziyankexlik qilqan kixilerga nepratinar; Huxamat qilouqi eqiz adomni halakatkə ittirar.

27 Etiki kunung tooqruluk mahtanma, Qunki bir kuni nemə bolidioqiningnima bilməysən. **2** Seni baxqilar mahtisun, əz aqzing mundaq qilmisun, Yat adam seni mahtisun, əz lawliring undaq qilmisun. **3** Tax eqir, qum heli jing basar, Birak əhmək kəltüridioqan hapiqilik ikkisinin tehimu eqirdur. **4** Oləzəp rəhimsizdur, Qəhr bolsa kəlkündək adəmni eqitip ketər, Birak kim həsəthorluk aldida takabil turalisun? **5** Axkara əyibləx yoxurun muhəbbəttin əladur. **6** Dostning qolidin yegən zəhimlər sadıqlıqtin bolidu; Birak düxmənni səyüxliri hiyligərliktur. **7** Tok kixi həsəl kənikidinmu bizardur, Aq kixiga hərəkəndək aqqıq nərsimu tatlıq bilinər. **8** Yurt məkanidin ayriloqan kixi, Uwisidin ayrilip yürgən quxqa ohxar. **9** Ətir wə huxbuy kəngülni aqar, Jan kəyər

kixi arkililik bilinər. 20 Təhtisara wə ɣalakət hərgiz
toymioɣandək, Adəmning [aq] kəzliri ɣanaət tapmas.

Adəm bolsa mahtaloqanda sinilar. **22** Əhməkni buoqday
bilən birgə səndəldə talkan kəlip soxsangmu, Əhməklik

yənıla uningda turar. **23** Padiliringning əhwalini obdan
bilip tur, Mal-waranliringdin yahxi həwər al; **24** Qünki

bayliqning mænggü kapitali bolmas, Taj-təhtmu dəwrdin-dəwrgiqə turamdu? **25** Kuruşan qəplər oruluşandin

keyin, Yumran qəplər əsüp qıkkanda, Taqı baqıridinmu yawayi qəplər yioıloqanda, **26** Xu qaşda kızıların yungliri kırkılip kiyiming bolar; Əqkiləni satqan puloqa bir etiz kelər, **27** Həmdə əqkiləning sütliri sening həm ailidikiliringning ozuklukini, Dedəkliringning korsiğini təminləxkimu yetər.

28 Yamanlar heqkim koqlimisimu kaqar; Birak həkkaniylar xir yürək batur kelər. **2** Yurtta gunahlar kəpəysə, uning əmirliri kəp almixar, Lekin uni sorioquqi yorutuloqan wə bilimlik bolsa, yurt aman-mukim uzun turar. **3** Miskinlərgə zulum seliwatqan bir kəmbəşəl, Huddi [ziraətləni] yatquzup denini koymaydioqan kara yamoquroqa ohxaydu. **4** Təwrat qanunidin waz kəqkənlər yamanlarni yahxi dəp mahtar; Birak qanunni tutquqilar ularoqa qarxi kürəx kılar. **5** Rəzillər adalətni qüxənməs; Birak Pərwərdigarni izdigüqilər həmmə ixni qüxinər. **6** Pəzilətlük yolda mangoqan miskin kixi, Sahta, ikki yüzlimə bay adəmdin yahxidur. **7** Təwrat-qanunioqa itaət kıloqan yigit əkillik oquldur; Birak nan kəpilaroqa həmrəh boluquqi atisini nomuska kəldurar. **8** Jazanihorluk kılip yukiri əşüm arkilik bayliklar tapqan kixi, Ahirida bularni miskinlərgə həyrihəhlik kıloquqining kəlioqa ətküzüx üqün toplioqandur. **9** Kimki Təwrat-qanunini anglimaymən dəp kulikini yopursa, Hətta dualirimu ləniti bolup kəlar. **10** Kimki duruslarni yaman yoloqa azdursa, Əzi kəlioqan orisioqa əzi qüxər; Birak pak-diyənətlük adəm yaxilikqa mirashor bolar. **11** Bay dərwəkə əzini dana sanar; Birak yorutuloqan miskin uni həman kərüp yetər. **12** Həkkaniylar oqalibiyətlük bolsa, Jahanni təntənə kəplər;

Birak yamanlar mərtiwigə qıksa, halayik əzlirini qaqurar.

13 Öz gunahlırini yoxuroqan kixi ronak tapmas; Birak ularni tonup ikrar kilip, ulardin waz kəqkən kixi rəhim-xəpəkətkə erixər. **14** [Pərwərdigardin] hərdaim qorqup yürgən kixi xunqə bəhtlikdur! Birak kənglini tax kiləqan balayi'apətkə kəlar. **15** Hərkirəp turoqan xir, Yaki [owni izdəp] keziwatqan eyik kəndək bolsa, Yoksul pukralarning üstidiki rəzil həkimmu xundəktur. **16** Yorutulmioqan əmir həman zor bir zalim bolup qıkar, Birak haram baylikləroqə nəprətlənsə, təhtidə uzun olturar. **17** Qan təkən kixi kərz bilən həngəqə qarap yügürər; Uni həqkim tosmisun! **18** Səmimiy, diyanətlik yolda mangoqan kutular; Ikki yolda mangoqan sahta kixi ularning biridə həman yikilip quxər. **19** Öz yerigə tirixip ixligən dehqanning neni yetip axar; Birak bikar yürüp ham hiyallarni qoqlioqan kixining yoksulluqi mol bolar! **20** Rastqil kixining bəhti kəpiyər; Birak bay boluxkə aldirioqan kixi jazadin keqip kutulalmas. **21** Birigə yan besix kət'iy bolmas; Qünki bəzilər hətta bir burda nan üqünmu gunah ətküzər. **22** Nəpsi toymas kixi bayliklarni kəzləp aldiraydu, U namratlikning öz bexioqə quxidiqinidin bihəwərdur. **23** Baxqılarning hatalikini oquq əyibligən kixi, Həman huxamət kiloquqioqə karioqanda kəprək iltipət tapar. **24** Ata-anisining təəllukatini oqrilap, «Bu həqkəndək gunah əməs» degən kixi, Həlak kiloquqining xerikidur. **25** Nəpsi toymioqur kixi jedəl-majira teriydu; Birak Pərwərdigarəqə tayanoqan kixi ətlinər. **26** Əzining kəngligə ixəngən kixi əhməktur; Birak danalik bilən mangoqan nijat tapar. **27** Namratlarəqə həyrhəhlik kilidioqan kixi mohtajlik

tartmas; Lekin həjətmənni kərsimu kərməskə saloqan kixi kəpligən kərojixkə uqrar. **28** Yamanlar mərtiwigə qiksa, halayik əzlrini qaqurar; Lekin ular zawal tapsa, həkəkaniylar rawaj tapar.

29 Kayta-kayta əyiblinip turup yənə boyni kəttiklik kəloqan kixi, Tuyuksizdin dawalıoqusiz yanjilar. **2** Həkəkaniylar güllənsə, pəkraliri xadlinar, Kəbihlər həkuk tutsa pəkra nalə-pəryad kətürər. **3** Danalıknı səygən ooqul atisini hux kilar; Birək pəhixilərgə həmrah boloqan uning mal-mülkini buzup-qaqar. **4** Padixah adalət bilən yurtini tinq kilar; Birək baj-selik saloqan bolsa, uni wəyran kilar. **5** Əz yekinioqa huxamət kəloqan kixi, Uning putlirioqa tor təyyarlap koyoqandur. **6** Rəzil adəmnin gunahı əzigə kəpkan yasap kurar; Birək həkəkaniy kixi nahxilar bilən xadlinar. **7** Həkəkaniy kixi miskinning dəwasioqa kəngül bəlür; Birək yamanlar bolsa bu ixni qüxənməs. **8** Həkawur kixilər xəhərnı kutritip dawaloqutar; Birək aqilanilər aqqik oqəzəplərni yandurar. **9** Dana kixi əhmək bilən dəwalaxsa, Əhmək hürpiyidu yaki külidu, nətijisi həman tinqlik bolmas. **10** Kənhorlar pak-dıyanətliklərgə nəprətlinər; Duruslarınin jəninı bolsa, ular kəstlər. **11** Əhmək hərdaim iqidiki həmmını axkara kilar; Birək dana əzini besiwalar. **12** Həkümdar yaloqan səzlərgə kulək salsa, Uning barlik hızmətkarliri yaman əgənməy kəlmas. **13** Gaday bilən uni əzgüqi kixi bir zeminda yaxar; Hər ikkisining kəzini nurlənduroquqi Pərwərdigardur. **14** Yoksullarnı diyanət bilən sorioqan padixahning bolsa, Təhti mənggügə məhkəm turar. **15** Tayək bilən tənbiq-nəsiqət balilaroqa danalıq yətküzər; Birək əz məyligə koyup berilgən bala

anisini hijalətkə qaldurar. **16** Yamanlar güllinip kətsə, nahəklilik kəpiyə; Ləkin həqqaniylar ularning yikiloqinini kərə. **17** Oqlungni tərbiyəlisəng, u seni aram tapkuzar; U kənglüngni səyündürər. **18** [Pərwərdigarning] wəhiysi bolmioqan əlning pukraliri yoldin qikip baxpanahsiz qalar; Ləkin Təwrat-qanunioqa əməl qilidioqan kixi bəhtlikdur. **19** Qulni səz bilənla tüzətkili bolmas; U səzüngni qüxəngən bolsimu, etibar qilmas. **20** Aqzini basalmaydioqan kixini kərgənmu? Uningdin ümid kütəkəndin, əhməktin ümid kütüx əwzəldur. **21** Kimki öz qulini kiqikidin tartip öz məyligə koyup bərsə, Künlarning biridə uning bexioqa qikar. **22** Terikkək kixi jedəl-majira qozqap turar; Asan aqqiklinidioqan kixining gunahliri kəptur. **23** Məqrurluk kixini pəs qilar, Biraq kəmtərlik kixini hərmətkə erixtürər. **24** Oqri bilən xerik bolqan kixi öz jeniqa düxməndur; U sorəqining [guwah berixkə] agahlanduruxini anglisimu, ləkin rast gəp qilixqa petinalmas. **25** İnsan balisidin qorqux adəmnı tuzakqa qüxüridu; Biraq kimki Pərwərdigarəqa tayanqan bolsa, u bihətər kətürülər. **26** Kəp kixilər həkümdardın iltipət izdəp yürər; Biraq adəmnıng hək-rizki pəkət Pərwərdigarningla qolididur. **27** Nahəklər həqqaniylarəqa yirginqlikdur; Durus yolda mangoqan kixilər yamanlarəqa yirginqlikdur.

30 Təwəndikilər Yakəhning oqlı Aguroqa wəhiy bilən kəlgən sözlərdur: Bu adəm İtiyəlgə, yəni İtiyə bilən Ukaləqa mundaq sözlərni degən: — **2** Mən dərwəkə insanlar arisidiki əng nadini, həywanəqa ohxaxurmən; Məndə insan əqli yox. **3** Danalıqni həq əgənmidim; Əng Pak-Mukəddəs Boləquqi həkqidimu sawatim yoxdur. **4**

Kim ərxcə kətürülgən, yaki ərxtin qüxcən? Kim xamalni
 qollirida tutqan? Kim sularni Öz tonioğa yögəp qoyoğan?
 Kim yər-zeminning qegralirini bəlgiligən? Uning ismi
 nemə? Uning Oqlining ismi nemə? Biləmsən-yox? **5**
 Təngrining hər bir sözi sinilip ispatlinip kəlgəndur; U Özigə
 tayanqanlarning həmmisini qoqdaydioğan qalkəndur.
6 Uning səzligə heq nərsə qoxma; Undaq kilsang,
 U seni əyibləydu, Sening yaloqanqiliqing axkarilidur.
7 I [Hudayim], Səndin ikki nərsini tiləymən; Mən
 əlgüqə bularni məndin ayimioqaysən: — **8** Sahtilik wə
 yaloqanqilikni məndin yirak qiloqaysən; Meni gadaymu
 qilmay, baymu qilmay, bəlki ehtiyajimoğa layiqqla rizik
 bərgəysən. **9** Qünki ziyadə toyup kətsəm, Səndin yenip:
 «Pərwərdigar degən kim?» — dəp qelixim mumkin. Yaki
 gaday bolup qalsam, oqrilik qilip, Sən Hudayimning
 namioğa daq qəltürüxim mumkin. **10** Hojayinining
 aldidə uning quli üstidin xikayət qilma, Bolmisa u
 seni qarqap lənət qilidu, əyibkar bolisən. **11** Öz atisini
 qarqaydioğan, Öz anisioğa bəht tiliməydioğan bir dəwr bar,
12 Özini pak qaqalaydioğan, əməliyəttə məynətiqilikidin
 heq yuyulmioğan bir dəwr bar, **13** Bir dəwr bar — ah,
 kibirlikidin nəziri nemidegən üstün, Həqawurluqidin qali
 nemidegən qong! **14** Uning əjizlar wə yoxsullarni yalmaq
 yutuwetidioğan qixliri qiliqtək, Ezik qixliri piqəqtək
 bolqan bir dəwr bar! **15** Zülükning ikki qizi bar,
 ular hərdəim: «Bərgin, bərgin» dəp towlixar. Hərgiz
 toyunmaydioğan üq nərsə bar, hərgiz qanaətlənməydioğan
 tət nərsə bar, ular bolsimu: — **16** Gər, tuqmas hotunning
 qarni, Suqə toyunmioğan quroqə Yər. Wə hərgiz «boldi,

toydu» demaydigan ottin ibarət. (Sheol h7585) **17** Atisini məshirə kildigan, Anisini kəmsitidigan kəzni bolsa, Qəza-quzonlar qoqular, Bürkütning balilirimu uni yər. **18** Mən üqün intayin tilsimat üq nərsə bar; Xundak, mən qüxinəlməyigan tət ix bar: — **19** Bürkütning asmandiki uqux yoli, Yilanning taxta beqirlap mangidigan yoli, Kemining dengizdiki yoli wə yigitning kizə axik boluxtiki yolidur. **20** Zinahor hotunning yolimu xundaktur; U bir nemini yəp bolup aqzini sürtiwətkən kixidək: «Mən heqkəndək yamanlikni kilmidim!» — dəydu. **21** Yər-zemin üq nərsə astida biaram bolar; U kətürəlməyigan tət ix bar: — **22** Padixah bolə qul, Tamakka toyə qan hamakət, **23** Nəprətkə patkan, ərgə təgkən hotun, Öz haniminin ornini baskan dedək. **24** Yər yüzidə teni kikiq, lekin intayin əkillik tət hil janiwar bar: — **25** Qəmülilər küqlük həlk bolmisimu, birək yazda ozuk təyyarliwelixni bilidu; **26** Suqurlar əzi ajiz bir qowm bolsimu, hada taxlarning arisə qə salidu; **27** Qekətkilərnin padixahı bolmisimu, lekin qatar tizilip rətlik mangidu; **28** Kəslənqükni qol bilən tutuwəqili bolidu, Lekin han ordilirida yaxaydu. **29** Qədəmliri həywətlik üq janiwar bar, Kixigə zək berip mangidigan tət nərsə bar: — **30** Həywanatlar iqidə əng küqlük, heq nemidin qorqmas xir, **31** Zilwa bəygə iti, Tekə, Wə pıqraliri qollaydigan padixahdur. **32** Əgər sən əhməklik kilip əzüngni bək yukiri orunə qoyuwəqan bolsang, Wə yaki təlwə bir oyda bolə qan bolsang, Qolung bilən aqzingni yum! **33** Kala süti qoqulsa serik may qıqar; Birining burni mijilsa, qan qıqar; Adawət qozəp intikam oylisa jedəl-majira qıqar.

31 Təwəndikilər, padixah Ləmuəlgə uning anisi arkilik wəhiy bilən kəlgən sözlərdur; anisi bu sözlərni uningə wəhətkən: **2** I oqlum, i mening amrikim, kəsəmlər bilən tiligən arzulukum, mən sanga nemə dəy? **3** Küq-kuwwitingni ayal-hotunlar tərripigə sərp qilmioqin; Yaxi padixahlarnimu wəyran qilidioqan ixlarə wə berilgüqi bolma! **4** I Ləmuəl, xarab iqix padixahlarə wə layiq əməs, Əmirlərgimu hərəkkə humar bolux yaraxmas. **5** Bolmisa ular xarab iqip, [mukəddəs] bəlgilimilərnə untup, Bozək bəndilərnə həkkinə astin-üstün qiliwetixi mumkin. **6** Küqlük hərəkkə əlgüsü kəlgənlərgə, həsərəkə qəmgənlərgə berilsun! **7** Ular xarabni iqip, miskinlikini untup, Qaytidin dər-dəlimini esigə kəltürmisun! **8** Əzliri üqün gəp qilalmaydioqanlarə wə aqzingni aqkin, Hələk bolay dəgənlərnə dəwasidə gəp qil. **9** Süküt qilma, ular üqün lilla həküm qil, Ezilgənlərnə wə miskinlərnə dərdigə dərman bol. **10** Pəzilətlik ayalni kim tapalaydu? Uning qimmiti ləəl-yakutlardinmu zor exip qüxidu. **11** Erining kəngli uningə wə tayinip hatirjəm turidu, U boləwərkə erining ələwə oljisi kəm əməstur! **12** U əmür boyi erigə wəwədar bolup yaxxilik qilidu, Uni ziyanə wə uqratmaydu. **13** U qoy yungi wə kəndir tepip, Əz qoli bilən jan dəp əjir qilidu. **14** U soda kemilirigə ohxax, [ailini bəxixitiki] ozuq-tülüklərnə yirək jaylardin toxuydu. **15** Tang yorumasta u ornidin turidu, ailisidikilərgə yeməklik təyyarlaydu, Hizmətkar-dədəklərgə nesiwisini təksim qilidu. **16** U bir parqə etizni əzi kərüp alidu; Qoli bilən yioqan daraməttin u bir üzümzar bina qilidu. **17** [Ixqə qarap] u belini küq bilən baqlar, Biləklirini küqləndürər;

18 Öz ixining paydiliklikioğa kəzi yetər, Keqiqə qiriqini
əqürməy ix kılar. **19** U kolliri bilən qakni qərər, Barmaklıri
yip urqukini tutar. **20** Ajizlaroğa yardım kolini uzitar;
Hajətmənlərgə kollirini sozar. **21** Kər yaşqanda u ailisi
toqruluk əndixə kılmaydu, Öyidikilərninğ həmmisigə
kizil kiyimlər kiydürülgən. **22** Kariwat yapquqlirini
əzi tokuydu; Özining kiyim-keqəkliri kanap wə səsün
rəhttindur. **23** Erining xəhər dərwazilirida abruyi bar; Xu
yərdə u yurttiki aksakallar kataridin orun alidu. **24** U nəpis
kanaptin kiyim-keqək tikip uni satidu; Bəlwaoqlarni tikip
sodigərlərnin təminləydu. **25** Kiyimi küq-kudrət wə izzət-
hərməttur; U keləqəkkə ümid bilən külüp qaraydu. **26**
Aqzini aqsila, dana söz kılidu, Tilida meħribanə nəsihətlər
bar. **27** ailisidiki ixlardin daim həwər alidu, Bikaroğa nan
yeməydu. **28** Pərzəntliri ornidin turup uningə bəht-
bərikət tiləydu; Erimu mubarəkləp uni mahtap: — **29**
«Pəzilət bilən yaxioğan ayallar kəptur, Birək sən ularning
həmmisidinmu exip qüxisən» — dəydu. **30** Güzəllik seħri
aldamqidur, Həsən-jamalmu pəkət bir kəpük, halas, Pəkət
Pərwərdigardin qorkidioğan ayalla mahtilidu! **31** U öz
mehnitining mewiliridin bəħrimən bolsun! Əjirliri uni
dərwazilarda hərmət-xəhrətkə erixtərsun!

Həkmət toplioquqi

1 Yerusalemda padixah boləqan, Dawutning oolli «Həkmət toplioquqi»ning səzliri: — **2** «Bimənilik üstigə bimənilik!» — dəydu «Həkmət toplioquqi» — «Bimənilik üstigə bimənilik! Həmmə ix biməniliktur!» **3** Kuyax astida tartqan jəpaliridin insan nemə paydioqa erixər? **4** Bir dəwr ətidu, yənə bir dəwr kelidu; Birəq yər-zemin mənngügə dawam kəlidu; **5** Kün qikidu, kün patidu; Wə qikidioqan jayoqa kərap yənə aldirap mangidu. **6** Xamal jənubkə kərap soqidu; Andin burulup ximaloqa kərap soqidu; U aylinip-aylinip, Hərdaim öz aylanma yolioqa kəytidu. **7** Barlik dəryalar dengizoqa kərap aqidu, birəq dengiz tolmaydu; Dəryalar kəysi jayoqa aqqan bolsa, Ular yənə xu yərgə kəytidu. **8** Barlik iqlar japoqa toloqandur; Uni eytip tügətküqi adəm yoxtur; Kəz kəruxtin, Kulək anglaxtin hərgiz toymaydu. **9** Boləqan iqlar yənə bolidioqan iqlardur; Kəloqan iqlar yənə kəlinidu; Kuyax astida həqkandək yengilik yoxtur. **10** «Mana, bu yengi ix» degili bolidioqan ix barmu? U bəribir bizdin burunkə dəwrlərdə allıqəqan bolup ətəkən iqlardur. **11** Burunkə iqlar həzir həq əslənməydu; Wə kəlgüsidə bolidioqan iqlarmu ulardin keyin yaxaydioqların esigə həq kəlməydu. **12** Mənki həkmət toplioquqi Yerusalemda Israiloqa padixah boləqanmən; **13** Mən danalək bilən asmanlar astida barlik kəlinəqan iqların kətirkinip izdəxkə kəngül koydum — Hulasəm xuki, Huda insan balilirining öz-özini bənd kəlip upritix üqün, ularoqa bu eoqir jəpani təkdim kəloqan! **14** Mən kuyax astidiki barlik kəlinəqan iqların kərup qıktım, — Mana, həmmisi bimənilik wə

xamalni qoʻlloqandak ixtin ibarattur. **15** Əgrini tüz qiloqili bolmas; Kəmnı toluk dəp sanioqili bolmas. **16** Mən öz kənglumdə oylinip: «Mana, mən uluoqlinip, məndin ilgiri Yerusalemlə üstigə barlıq həküm sürgənlərdin kəp danalıqqa erixdim; mening kənglüm nuroqun danalıq wə bilimə erixdi» — dedim. **17** Xuning bilən danalıqni bilixkə, xuningdək təwilik wə əhmikanilikni bilip yetixkə kəngül koydum; muxu ixnimu xamal qoʻlloqandak ix dəp bilip yəttim. **18** Qünki danalıqning kəp boluxi bilən azab-oqubətmu kəp bolidu; bilimini kəpəytküqining dərđ-əlimimu kəpiydu.

2 Mən kənglumdə: «Kəni, mən özümə tamaxining təmini tetioquzup bəkimən; kənglüm eqilsun!» — dedim. Birəq mana, bumu biməniliktur. **2** Mən külkə-qəqqəqqa «Təwilik!» wə tamaxioqə «Uning zadi nemə paydisi?» — dedim. **3** Kənglumdə öz bədinimni xarab bilən qandəq rohlənduroqili bolidioqanlikini (danalıq bilən özümni yetəkligən qaldə) bilixkə berilip izdəndim, xuningdək «sanəqlik künliridə insan balilirioqə yaxxilik yətküzidioqan nemə paydilik iqlar bar?» degən tügünni yəxsəm dəp əhmikanilikni qandəq tutup yetixim kərəklikini intilip izdidim. **4** Mən uluoq quruluqləroqə kirixdim; özüm üqün əylərnı saldim; özüm üqün üzümzərlərnı tiktim; **5** Özüm üqün xəqənə bəq-bəqqlərnı yasidim; ulardə hərhil mēwə beridioqan dərəhlərnı tiktim; **6** Özüm üqün ormandiki barəqsən dərəhlərnı obdan suqirix üqün, kəqəklərnı yasəp qiqtim; **7** Qulləroqə wə dedəklərgə igə boldum; əyümdə ulərdin tuquloqənlərmu meningki idi; Yerusalemdə məndin ilgiri boləqlənlərnı

həmmisiningkidin kəp mal-waranlar, kəy wə kala padilirim bar boldi. **8** Əz-əzümgə altun-kümüxlərnı, padixahlarning həm hərəkəysi əlkillərnıng hərhil ətiwarlık alahidə gəhərlirini yiqdim; kiz-yigit nahxiqlarəyə həmdə adəm balilirining dilkəyərlirigə, yəni kəpligən güzəl kenizəklərgə igə boldum. **9** Uluq boldum, Yerusalemda məndin ilgiri boləqanlarning həmmisidin ziyadə ronak taptim; xundak boləqini bilən danalıqim məndin kətmidi. **10** Kəzlirimgə nemə yakқан bolsa, mən xuni uningdin ayimidim; əz kənglümgə həqқandak huxallıqni yak demidim; qünki kənglüm barlık əjrimdin xadlandi; mana, bular əz əjrimdin boləqan nesiwəm idi. **11** Andin əz qolum yasəqanlirining həmmisigə, xundakla singdürgən əjrimning nətijisigə qarısam, mana, həmmisi bimənilik wə xamalni qəşliqəndək ix idi; bular kuyax astidiki həq paydisi yok ixlardur. **12** Andin zəhnimni yiqip uni danalıqқа, təwilik wə əhmikanilikкə qaraxқа qoydum; qünki padixahtin keyin turidioqan adəm nemə kılalaydu? — kilsimu allıqəqan kılinoqan ixlardin ibarət bolidu, halas! **13** Xuning bilən nur qarangoquluktin əwzəl boləqəndək, danalıqning bioqərəzliktin əwzəllikini kərup yəttim. **14** Dana kixining kəzliri bexididur, əhmək bolsa qarangoqulukta mangidu; birak ularəyə ohxax birlə ixning bolidioqanlıqini qüxinip yəttim. **15** Kənglümde: «əhməkkə bolidioqan ix mangimu ohxax bolidu; əmdi mening xundak dana boluxumning zadi nemə paydisi?!» — dedim. Andin mən kənglümde: «Bu ixmu ohxaxla biməniliktur!» — dedim. **16** Qünki mənggügə dana kixi əhməkkə nisbətən həq artuқ əslənməydu; qünki kəlgüsidiki künlərdə həmmə

ix allıqazan untulup ketidu; əmdi dana kixi qandaq əlidu?
— Əhmək kixi bilən billə! **17** Xunga mən həyatqa əq
boldum; qünki quyax astida qilinoqan ixlar manga əqir
kelətti; həmmisi bimənilik wə xamalni qoqlıoqandək
ix idi. **18** Xuningdək mən quyax astidiki barlıq əjrimgə
əq boldum; qünki buni məndin keyin kəlgən kixigə
qaldurmaslıqqa amalim yox idi. **19** Uning dana yaki
əhmək ikənlikini kim bilidu? U bəribir mən japalıq bilən
singdürgən həmdə danalıq bilən ada qiloqan quyax astidiki
barlıq əjrim üstigə həküm süridu. Bumu biməniliktur. **20**
Andin mən rayimdin yandim, kənglüm quyax astidiki
japa tartqan barlıq əjrimdin ümidsizlinip kətti. **21** Qünki
əjrini danalıq, bilim wə əp bilən qiloqan bir adəm bar;
birəq u əjrini uningə qə qəqlimigən baxqə birsining
nesiwisi boluxqə qalduruxi kerək. Bumu bimənilik wə
intayin aqqıq külpəttur. **22** Qünki insan quyax astida
əzini upritip, əzining barlıq əmgikidin wə kənglining
intilixliridin nemigə igə bolidu? **23** Qünki uning barlıq
kūnliri azablıktur, uning əjri qəqlıktur; həttə keqidə
uning kəngli qəql aram tapmaydu. Bumu biməniliktur. **24**
Insan üqün xuningdin baxqə yahxi ix yoxki, u yeyixi, iqixi,
əz jenini əz əjridin quzur alduruxidin ibarəttur; buni
Hudaning qolidindur, dəp kərüp yəttim. **25** Qünki uningsiz
kim yeyəlisun yaki besip ixliyəlisun? **26** Qünki u əz nəzirigə
yaxıdıoqan adəmgə danalıq, bilim wə xadlıqni ata qilidu;
birəq qunahqar adəmgə u mal-mülük yioqip-toplaxqə
japalıq əmgəkni beridu, xuningdək u yioqip-toplioqinini
Hudaning nəziridə yahxi boləqanoqə tapxurıdıoqan qilidu.
Bumu bimənilik wə xamalni qoqlıoqandək ixtin ibarəttur.

3 Hər bir ixning muvapiq pəsli bar, asmanlar astidiki
həmmə arzuning öz waqtimu bar; **2** Tuquluxning bir
waqti bar, eluxningmu bir waqti bar; Tikix waqti bar,
tikilgənni səkux waqti bar; **3** Öltürux waqti bar, sakaytix
waqti bar; Buzux waqti bar, kurux waqti bar; **4** Yioqlax
waqti bar, külux waqti bar; Matəm tutux waqti bar,
ussul oynax waqti bar; **5** Taxlarni qeriwetix waqti bar,
taxlarni yioqip-toplax waqti bar; Kuqaklax waqti bar,
kuqaklaxtin özini tartix waqti bar; **6** Izdax waqti bar,
yokaldi dəp waz keqix waqtimu bar; **7** Yirtix waqti bar,
tikix waqti bar; Süküt kəlix waqti bar, söz kəlix waqti bar;
8 Səyux waqti bar, nəprətləlinix waqti bar; Urux waqti bar,
tinqlik waqti bar. **9** Ixligən öz ixliginidin nemə payda
alidu? **10** Mən Huda insan baliləriqə yükləgən, ixləp
japa tartix kerək boləqan ixni kərgənmən. **11** U hər bir
ixning waqti kəlgəndə güzəl bolidiqanlikini bekitkən; u
yənə mənggülikni insanlarning kəngligə saləqan; xunga,
insan Hudaning öz həyatıqə baxtin ahıroqıqə nemini
bekitkənlikini bilip yətməstur. **12** Insanlarqə həyatida
xadlinix wə yaxxilik kəlixtin baxkə əwzəl ix yok ikən
dəp bilip yəttim. **13** Xundakla yənə, hər bir kixining
yeyix-ıqixi, əzining barlik əjridin huzur elixi, mana
bu Hudaning sowəjisidur. **14** Hudaning kəloqanlirining
həmmisi bolsa, mənggülik bolidu, dəp bilimən; uningqə
heqnərsini koxuxkə wə uningdin heqnərsini eliwetixkə
bolmaydu; Hudaning ularni kəloqanlirining səwəbi insanni
Əzidin əymindürüxtur. **15** Həzir boləqanliri ətkəndimu
boləqandur; kəlgüsidə bolidiqan ix allıqəqan boləqandur;
Huda ətkən ixlarni soraydu. **16** Mən kuyax astida

yənə xu ixni kərdümki — sorak ornida, xu yərdə həlihəm rəzillik turidu; həkəkəniylik turux kerək boləqan jayda, mana rəzillik turidu! **17** Mən kənglümdə: «Huda həkəkəniy həm rəzil adəmni sorakka tartidu; qünki hər bir arzu-məksət wə hər bir ixning öz wakti bar» — dedim. **18** Mən kənglümdə: — Bundak boluxi insan balilirining səwəbidindur; Huda ularni sinimakqi, [bu ixlar] ular əzlrining pəkət həywanlarəqə ohxax ikənlikini kəruxi üqün boləqan, dəp oylidim. **19** Qünki insan balilirining bexiəqə kelidiəqini həywanlarəqimu kelidu, ularning kəridiəqini ohxax bolidu. Ulardin aldinkisi qandak əlgən bolsa, keyinkisimu xundak əlidu, ularda ohxaxla birlə nəpəs bardur. İnsanning həywanlardin heq artuq qiləki yok; qünki həmmə ix bimənilitur. **20** Ularning həmmisi bir jayəqə baridu; həmmisi topa-qangdin qikəqan, həmmisi topa-qangəqə qaytidu. **21** Kim adəm balilirining rohinə bilidu? U yuqirəqə qikəmdu, buni kim bilidu? Həywanlarning rohi, u yər tegigə qüxəmdu, kim bilidu? **22** Xuning bilən mən insanning öz əjridin huzurlinixidin artuq ix yoktur, dəp kərdum; qünki mana, bu uning nesiwisidur; qünki uni əzidin keyin bolidiəqan ixlarni kəruxkə kim elip kelidu?

4 Andin mən qaytidin zəhnimni yiqip kuyax astida daim boluwatqan barlik zorluk-zumbulukni kərdüm; mana, ezilgənlərnin göz yaxliri! Ularəqə heq təsəlli bərgüqi yok idi; ularni əzgənlərnin küqlük yələnqüki bar idi, birak ezilgənlərgə heq təsəlli bərgüqi yok idi. **2** Xunga mən allikaqan əlöp kətkən əlgüqilərnə tehi həyat boləqan tiriklərdin üstün dəp təriplidim; **3** xundakla bu ikki

hil kixilərdin bəhtliki tehi apiridə bolmioqan kixidur;
qünki u kuyax astida qilinöqan yamanliqlarni heq körüp
bakmioqan. **4** Andin mən barliq əjir wə barliq hizmətning
utukliridin xuni körüp yəttimki, u insanning yeqinini
kərəlməslikidin bolidu. Bumu bimənilik wə Xamalni
qoşliqandək ixtur. **5** Əhmək qol qoxturup, öz gəxini
yəydu. **6** Japa qekip xamalni qoşlap oqumini toxkuzimən
degəndin, qanggilini toxkuzup hatirjəmliktə bolux əladur.
7 Mən yənə zəhnimni yiqip, kuyax astidiki bir bimənilikni
kərdum; **8** birsi yaloquz, tikəndək bolsimu, xundakla nə
oqli nə aka-ukisi bolmisimu — birək uning japasining
ahiri bolmaydu, uning kəzi bayliqlarəqa toymaydu. U:
«Mən bundək japalik ixləp, jenimdin zadi kimgə yaxxilik
qaldurimən?» — degənni sorimaydu. Bumu bimənilik
wə eqir japadin ibarəttur. **9** Ikki birdin yaxxidur; qünki
ikki bolsa əmgikidin yaxxi in'am alidu. **10** Yikilip kətsə,
birsi həmrəhini yələp kətüridu; birək yaloquz hələttə
yikilip kətsə, yəligüdək baxka birsi yok bolsa, bu kixining
həliəqa way! **11** Yənə, ikkisi billə yatsa, bir-birini illitidu;
lekin birsi yaloquz yatsa qandək illitilsun? **12** Yənə, biraw
yaloquz bir adəmnı yengiwəloqan bolsa, ikkisi uningəqa
taqəbil turalaydu; xuningdək üq qat aroqamqa asan
üzülməs. **13** Kəmbəəqəl əmma aqil yigit yənə nəsihətning
ətiwarini qilmaydioqan kəri əhmək padixəhtin yaxxidur;
14 Qünki gərəqə u bu padixəhning padixəhlikida kəmbəəqəl
bolup tuşuloqan bolsimu, u zindandin təhtkə olturuxqa
qikti. **15** Mən kuyax astidiki barliq tirikləarning axu
ikkinqini, yəni [padixəhning] ornini baskuqini, xu yigitni
qollaydioqanliqini kərdum. **16** Barliq həlk, yəni ularning

aldida turoqan barlik pukralar sanaksiz bolsimu, birak ulardin keyinkilər yigittinmu razi bolmaydu; bumu bimənilik wə xamalni qoqlıoqandək ixtur.

5 Hudaning öyigə baroqanda, awaylap yürgin; əhməklərqə qurbanlıqlarni sunux üçün əməs, bəlkı anglap boysunux üçün yekinlaxqın; qünki əhməklər rəzillik kiliwatqini bilməydu. **2** Aoqzingni yeniklik bilən aqma; kənglüng Huda aldida birnemini eytixka aldirmisun; qünki Huda ərxlərdə, sən yər yüzididursən; xunga səzliring az bolsun. **3** Qünki ix kəp bolsa qüxmu kəp boloqandək, gəp kəp bolsa, əhməkning gepi bolup qalidu. **4** Hudaqə kəsəm iqsəng, uni ada kiliqni keqiktürmə; qünki U əhməklərdin huzur almaydu; xunga kəsimingni ada kılqın. **5** Kəsəm iqip ada kilmioqandin kərə, kəsəm iqməsliking tüzüktur. **6** Aoqzing teningni gunahning ihtiyariqə koyuwətmisun; pərixtə aldida: «Hata səzləp saldim» demə; nemixka Huda gepingdin qəzəplinip kolliring yasioqanni halak kılidu? **7** Qünki qüx kəp bolsa bimənilikmu kəp bolidu; gəp kəp bolsimu ohxaxtur; xunga, Hudadin qorqqın! **8** Sən namratlarning ezilgənlikini yaki yərlik mənsəpdarlarning həq-adalətni zorawanlarqə qayrip koyoqanlikini kərsəng, bu ixlardin həyran qalma; qünki mənsəpdardin yukiri yənə birsi kəzliməktə; wə ulardinmu yukirisimu bardur. **9** Birak nemila bolmisun yər-tupraq həmmə adəmgə paydiliqtur; hətta padixahning özimu yər-tupraqka tayinidu. **10** Kümüxkə amraq kümüxkə qanmas, baylıqlarqə amraq öz kirimigə qanmas; bumu biməniliktur. **11** Mal-mülük kəpəysə, ularni yegüqilərmu kəpiyidu; mal igisigə ularni kəzləp, ulardin huzur elixtin

baxka nemə paydisi bolsun? **12** Az yesun, kəp yesun, əmgəqning uyqusi tatlıktur; biraq bayning toklukı uni uhlatmas. **13** Mən quyax astida zor bir külpətni kərdüm — u bolsimu, igisi əzigə ziyan yətküzidioqan baylıqlarni toplaxtur; **14** xuningdək, uning baylıqliri balayi'apət tüpəylidin yökilixidin ibarəttur. Undak adəmnıng bir oolı bolsa, [oolıning] kolioqa qalduroqudək heqnemisi yok bolidu. **15** U apisining korsikidin yalingaq qikip, kətkəndimu yalingaq peti ketidu; u əzining japalıq əmgikidin kolioqa aloqudək heqnemini epkətəlməydu. **16** Mana bumu eoqir ələmlık ix; qünki u qandak kəlgən bolsa, yənə xundak ketidu; əmdi uning xamaləqa erixix üqün əmgək kıləqinining nemə paydisi? **17** Uning barlıq künliridə yəp-iqkini qarangoqlulukta bolup, oəxlıki, kesəllıki wə hapılıkı kəp bolidu. **18** Mana nemining yaramlıq wə güzəl ikənlikini kərdum — u bolsimu, insanning Huda uningəqa təkdim kıləqan əmrining hər bir künliridə yeyix, iqix wə quyax astidiki barlıq mehnitidin huzur elixtur; qünki bu uning nesiwisidur. **19** Huda hər birsini baylıqlarəqa, mal-dunyaəqa igə boluxka, xuningdək ulardin yeyixkə, əz rizqini qobul kılıxka, əz əmgikidin huzur elixka muyəssər kıləqan bolsa — mana bular Hudaning sowoqitidur. **20** Qünki u əmridiki tez etidioqan künliri üstidə kəp oylanmaydu; qünki Huda uni kənglining xadlıkı bilən bənd kılidu.

6 Quyax astida bir yaman ixni kərdum; u ix adəmlər arisida kəp kərülidu — **2** Huda birsigə baylıqlar, mal-dunya wə izzət-hərmət təksim kildi, xuning bilən uning əz kəngli halioqinidin heqnərsisi kəm bolmıdi; biraq Huda

uningõja bulardin huzur elixka muyæssar qilmidi, balki yat
bir adəm ulardin huzur alidu; mana bu bimənilik wə eoqir
azabtur. **3** Birsı yüz bala kərüp kəp yil yaxixi mumkin;
birak uning yil-künliri xunqilik kəp bolsimu, uning jeni
bəhtni kərmisə, hətta gərni kərmigən bolsimu, tuoqulup
qaqrap kətkən bowak uningdin əwzəldur dəymən. **4** Qünki
qaqrioqan bala bimənilik bilən kelidu, karangoqulukta
ketidu, karangoquluk uning ismini qaplaydu; **5** U künnimu
kərmigən, bilmigən; birak heq bolmioqanda u birinqisigə
nisbətən aram tapqandur. **6** Bərək, heliki kixi hətta
ikki həssə ming yil yaxioqan bolsimu, birak bəhtni
kərmisə, əhwalı ohxaxtur — hər bir kixi ohxax bir jayõja
baridu əməsmu? **7** Adəmning tartqan barlıq japasi öz
aõzi üqündur; birak uning ixtihasi hərgiz qanmaydu.
8 Xundakta dana kixining əhməktin nemə artuqçilıki
bolsun? Namrat kixi baxqılar aldida qandak mengixni
bilgən bolsimu, uning nemə paydisi bolsun? **9** Kəzning
kəruxi arzu-həwəsning uyan-buyan yüruxidin əwzəldur.
Bundak qilixmu bimənilik wə xamalni qoqlıoqandək ixtur.
10 Ətöp kətkən ixlarning bolsa allıqaoqan nami bekitilip
ataloqan; insanning nemə ikənlikimu ayan bolõqan; xunga
insanning əzidin qudrətlik bolõuqi bilən qarxilixixioja
bolmaydu. **11** Qünki gəp qanqə kəp bolsa, bimənilik xunqə
kəp bolidu; buning insanoja nemə paydisi? **12** Qünki
insanning əmridə, yəni uning sayidək tezla etidioqan
mənisiz əmridiki barlıq künliridə uningõja nemining
paydilıq ikənlikini kim bilsun? Qünki insanoja u kətkəndin
keyin kuyax astida nemə ixning bolidioqanlıqini kim dəp
berəlisun?

7 Yahxi nam-abroy qimmatlik tutiyadin əwzəl; adəmnin
əlūx küni tuqulux künidin əwzəldur. **2** Matəm tutux
əyigə berix ziyapət-toy əyigə berixtin əwzəl; qünki axu
yərdə insanning aqiwiti ayan qilinidu; tirik boləlanlar
buni kəngligə püküxi kerək. **3** Qəxlik külkidin əwzəldur;
qünki qirayning pərixanliki bilən qəlb yaxxilinidu. **4**
Dana kixining qəlb matəm tutux əyidə, birək əhməkning
qəlb tamaxining əyididur. **5** Əhməklərnin nahxisini
angliqandin kərə, dana kixining tənbihi angliqin; **6**
Qünki əhməkning külkisi qazan astidiki yantaqlarning
paraslixidək, halas; bumu biməniliktur. **7** Jəbir-zulum
dana adəmni nadanoqa aylanduridu, Para bolsa qəlbni
həlak qilidu. **8** İxning ayioqi bexidin əwzəl; Səwr-
təktlik rəh təkəbbur rəhtin əwzəldur. **9** Rəhinda
həpə boluxqa aldirima; Qünki həpilik əhməklərnin
bəqridə qonup yatidu. **10** «Nəmixqa burunqi künlər
həzirqi künlərdin əwzəl?» — demə; qünki sening bundək
sorioqining danaliktin əməs. **11** Danalək mirəskə ohxax
yahxi ix, quyax nuri kərgüqilərgə paydiliktur. **12**
Qünki danalək pul panəh boləandək, panəh bolidu;
birək danaləkning əwzəlliki xuki, u əz igilirini həyatqa
erixtūridu. **13** Hudaning qiloqlirini oylap kər; qünki
U əgri qiloqlanni kim tüz qilalisun? **14** Awat künidə
həzur al; wə yaman künidimu xuni oylap kər: —
Huda ularning birini, xundəklə yənə birinimu tənq
yaratqəndur; xuning bilən insan əzi kətkəndin keyin
bolidoqlan ixlarni bilip yetəlməydu. **15** Mən buning
həmmisini bimənə künlirimdə kərüp yəttim; həqkəniy
bir adəmnin əz həqkəniyliki bilən yəkilip kətkənlikini

kərdüm, xuningdək rəzil bir adəmning öz rəzilliki bilən
 օmrini uzaratqanlikini kərdüm. **16** Өzüngni dəp həddidin
 ziyadə həqqaniy bolma; wə Өzüngni dəp həddidin ziyadə
 dana bolma; sən Өz-Өzüngni aləzadə qılməqimusən? **17**
 Өzüngni dəp həddidin ziyadə rəzil bolma, yaki əhmək
 bolma; Өz əjiling toxmay turup օlməqimusən? **18**
 Xunga, bu [agahni] qing tut, xuningdin u [agahnimu]
 qolungdin bərmigining yahxi; qünki Hudadin qorkidioqan
 kixi hər ikkisi bilən utukluk bolidu. **19** Danalik dana
 kixini bir xəhəni bəxquridioqan on həkümrandin ziyadə
 küqlük qilidu. **20** Bərhək, yər yüzidə daim mehribanlik
 yürgüzidioqan, gunah sadir qilmaydioqan həqqaniy adəm
 yəktur. **21** Yənə, həqləning həmmila gəp-səzlirigə
 anqə diqqət qilip kətmə; bolmisa, Өz hizmətkaringning
 sanga lənət okuqanlikini anglap qelixing mumkin.
22 Qünki kənglüngdə, Өzüngningmu xuningoqa ohxax
 bəxqilaroqa kəp qetim lənət qiloqanlikingni obdan bilisən.
23 Bularning həmmisini danalik bilən sinap bəqtim;
 mən: «Dana bolimən» desəmmu, əmma u məndin
 yirəq idi. **24** Barlik yüz bərgən ixlar bolsa əqlimizdin
 yirəq, xuningdək intayin sirliktur; kim uni izdəp bilip
 yetəlisun? **25** Mən qin kənglүmdin danalik wə əqliy
 bilimni bilixkə, sürüxtürüxkə wə izdəxkə, xundəqla
 rəzillikning əhməqlikini, əhməqlikning təwilik ikənlikini
 bilip yetixkə zəhnimni yioqdim. **26** Xuning bilən kəngli
 tor wə qiltak, qolliri asarət boloqan ayalning օlүmdin
 aqqiq ikənlikini bayqidim; Hudani hursən qilidioqan
 kixi uningdin օzini qaquridu, birəq gunahkar adəm
 uningoqa tutulup qalidu. **27** Bu bayqioqanliriməqa qara, —

dəydu həkmət toplıoquqi — pakitlarni bir-birigə baqlap selixturup, əkil izdidim; **28** mening kəlbim uni yənila izdiməktə, birak tehi tapalmidim! — Ming kixi arisida bir durus ərkəkni taptim — birak xu ming kixi arisidin birmu durus ayalni tapalmidim. **29** Mana kərgin, mening baykıoanlirim pəkət muxu birla — Huda adəmnı əsli durus yaratkan; birak adəmlər bolsa nurojunlioan hiylə-mikirlərnı izdəydu.

8 Kim dana kixigə təng kelələydu? Kim ixlarnı qüxəndürüxnı bilidu? Kixining danalıki qirayini nurluk kilidu, yüzining sürini yorutidu. **2** Padixahning pərmanioqa kulak selixingni dəwət kilimən; bolupmu Huda aldida iqqən kəsəm tüpəylidin xundak kiləjin. **3** Uning aldidin qikip ketixkə aldirima; yaman bir dəwani kollaxta qing turma; qünki padixah nemini halisa xuni kilidu. **4** Qünki padixahning səzi hokuktur; kim uningoqa: «Əzliri nemə kilila?» — deyəlisun? **5** Kim [padixahning] pərmanini tutkan bolsa heq yamanlikni kərməydu; dana kixining kəngli həm pəytıni həm yolni pəmliyələydu. **6** Qünki hər bir ix-arzuning pəyti wə yoli bar; insan keyinki ixlarnı bilmigəqkə, uning dər-dəlimi əzini kattik basidu. Kim uningoqa kəndak bolidioanlikini eytalısun? **8** Heqkim əz rohiəqa igə bolalmas, yəni heqkimning əz rohinı əzidə kaldurux hokuki yoktur; heqkimning əlüh künini əz qolida tutux hokuki yoktur; xu jəngdin keqixka ruhsət yoktur; rəzillik rəzillikkə berilgüqilərnı kutkuzmas. **9** Bularning həmmisini kərip qiktım, xundakla kuyax astida kilinoan hər bir ixka, adəmnı adəm üstigə hokuk tutkanlikı bilən ularəqa ziyan yətküzidioan muxu

wakitka kengül koydum. **10** Xuningdäk rəzillərninǵ dəpnə kılinoǵanlıǵını kərdüm; ular əslidə muǵəddəs jayǵa kirip-qikip yürətti; ular [muǵəddəs jaydin] qikipla, rəzil ixlarni kılǵan xu xəhər iǵidə mahtilidu tehi! Bumu biməniliktur!

11 Rəzillik üstidin həküm tezdin bəja kəltürülmigəqkə, xunga insan balilirining kəngli rəzillikni yürǵüzüxkə pütünləy berilip ketidu. **12** Gunahkar yüz kətim rəzillik kılıp, künlirini uzartsimu, Hudadin qorǵıdıǵanlarninǵ əhwali ulardin yahxi bolidu dəp bilimən; qünki ular uning aldida qorǵıdu. **13** Birəq rəzillərninǵ əhwali yahxi bolmaydu, uning künliri sayidək tezla ətüp, künliri uzartilmaydu, qünki u Huda aldida qorǵmaydu. **14** Yər yüzidə yürǵüzülgən bir bimənilik bar; bexioǵa rəzillərninǵ kılǵını boyiqə kün qüxıdıǵan həqǵaniy adəmlər bar; bexioǵa həqǵaniy adəmlərninǵ kılǵını boyiqə yaxxilik qüxıdıǵan rəzil adəmlərmu bar. Mən bu ixnimu bimənilik dedim. **15** Xunga mən tamaxini təriplidim; qünki insan üqün kuyax astida yeyix, iqix wə huzur elixtin yahsi ix yoktur; xundəq kılıp uning əmgikidin bolǵan mewə Huda təqdim kılǵan kuyax astidiki ɵmrining barlıq künliridə ɵzigə həmrəh bolidu. **16** Kənglümni danalıǵını wə yər yüzidə kılinoǵan ixlarni bilip yetix üqün koyǵanda, xundəqlə Huda kılǵan barlıq ixlarni kərginimdə xuni bayǵıdim: — İnsan hətta keqə-kündüz kəzlırigə uyǵuni kərsətmisimu, kuyax astidiki barlıq ixni bilip yetəlməydu; u uni qüxinixkə ǵanqə intilsə, u xunqə bilip yetəlməydu. Hətta dana kixi «Buni bilip yəttim» desimu, əməliyəttə u uni bilip yətməydu.

9 Mən xularning həmmisini eniklax üqün kəngül qoydum; xuni baykədimki, məyli həkkanıy kixi yaki dana kixi bolsun, xundakla ularning barlıq kıləanliri Hudaning kolididur, dəp baykədim; insan əzigə muhəbbət yaki nəprətning kelidəanlığını heq bilməydu. Uning aldida hərəkəndə ix boluxi mumkin. **2** Həmmə adəmgə ohxax ixlar ohxax peti kelidu; həkkanıy wə rəzil kixigə, mehrıban kixigə, pak wə napak, kurbanlıq kıləuqi wə kurbanlıq kılmiəuqiəimu ohxax kismət bolidu; yahxi adəmgə kəndə bolsa, gunahkarə xundə bolidu; kəsəm iquqigə wə kəsəm iquxtin qorququqımu ohxax bolidu. **3** Mana həmmigə ohxaxla bu ixning kelidəanlığı kuyax astidiki ixlar arisida külpətlik ixtur; uning üstigə, insan balilirining kəngülliri yamanlıqka toləan, pütün həyatida kənglidə təwilik turidu; andin ular əlgənlərgə qoxulidu. **4** Qünki tiriklərgə qoxuləan kixi üqün bolsa ümid bar; qünki, tirik it əlgən xirdin əla. **5** Tiriklər bolsa əzlirining əlidəanlığını bilidu; birə əlgənlər bolsa heqnemini bilməydu; ularning heq in'ami yənə bolmaydu; ular hətta adəmnin esidin kətürölüp ketidu, qayta kəlməydu. **6** Ularınin muhəbbiti, nəpriti wə həsəthorlukımu allıqəan yəqələan; kuyax astida kılınəan ixlarınin heqkaysisidin ularning mənggügə qayta nesiwisi yəktur. **7** Barəin, neningni huxallıq bilən yəp, xarəingni huxhuyluk bilən iqukin; qünki Huda allıqəan mundaq kılixingdin razi boləan. **8** Kiyim-keqəkliring hərdaim ap'ak bolsun, huxbuy may bexingdin kətmisun. **9** Huda sanga kuyax astida təksim kıləan bimənə əmrüngning barlıq künliridə, yəni bimənilikdə ətküzgən barlıq künliringdə, səyümlük

ayaling bilən billə həyattin huzur aloqin; qünki bu sening həyatingdiki nesiwəng wə kuyax astidiki barlik tartқан japayingning əjridur. **10** Qolung tutқanni barlik küqüing bilən қiləqin; qünki sən baridoqan təhtisarada heq hizmət, məqsət-pilan, bilim yaki həkmət bolmaydu. **(Sheol h7585)** **11** Mən zehnimni yioqip, kuyax astida kərdumki, musabiqidə qəlibə yəltapanoqə bolmas, ya jəngdə qəlibə palwanoqə bolmas, ya nan dana kixigə kəlməs, ya bayliqlar yorutuləqanlarəqə kəlməs, ya iltipət bilimliklərgə bolmas — qünki pəyt wə tasadipiylik ularning həmmisigə kelidu. **12** Bərһək, insanmu öz waқti-saitini bilməydu; beliklar rəһimsiz torəqə elinoqandək, kuxlar tapan-tuzakқа ilinoqandək, bularəqə ohxax insan baliliri yaman bir kündə tuzakқа ilinidu, tuzak bexioqə qüxidu. **13** Mən yənə kuyax astida danalіkning bu misalini kərdum, u meni qongқur təsirləndürdi; **14** Kіqіk bir xəһər bar idi; uningoqə қarxi bۈyۈk bir padixah qіqіp, uni қorxap, uningoqə һujum қilidoqan yooqan potəylərnі kۈrdi. **15** Biraқ xəһərdin namrat bir dana kixi tepilip қaldi; u uni öz danalіqi bilən қutuldurdi; biraқ keyin, heqkim bu namrat kixini esigə kəltürmidi. **16** Xuning bilən mən: «Danalіk küq-қudrəttin əwzəl» — dedim; biraқ xu namrat kixining danalіqi keyin kəzgə ilinmaydu, uning səzliri anglanmaydu. **17** Dana kixining jimjitliқta eytқан səzliri əhməqlər üstidin һoқuқ sürgüqining warkіraxliridin eniқ anglinar. **18** Danalіq urux қoralliridin əwzəldur; biraқ bir gunahқar zor yaxxilіқni һalak қilidu.

10 Huddi əlۈk qiwınlər əttarning ətirini sesitiwetidoqandək, azraqқinə əhməқlik tarazida danalіq

wə izzət-hərməttinmu eoʻir tohtaydu. **2** Danalikning kengli ongoʻa mayil, əhməkningki soloʻa. **3** Əhmək kixi hətta yolda mengiwatkandimu, uning əkli kəm boləʻaqqa, u əhmək ikənlikini həmmigə ayan kılıdu. **4** Həkümdarning sanga aqqıki kəlsə, ornungdin istepa bərmə; qünki tinq-səwriqanlik hata-səwənliktin boləʻan zor hapilikni tinqitidu. **5** Quyax astida yaman bir ixni kərdumki, u həkümdardın qıqқан bir hata ixtur — **6** əhməklər yukiri mənsepta, xuning bilən təng baylar pəs orunda olturidu; **7** mən qullarning atqa mingənlikini, əmirləarning qullardək piyadə mangəʻanlikini kərdum. **8** Orini kolioʻan kixi uningəʻa yikilixi mumkin; tamni buzəʻan kixini yılan qeqixi mumkin; **9** taxlarni yetkigən kixi tax tərıpıdın yarılınıxi mumkin; otun yarıdıəʻan kixi həwpkə uqraydu. **10** Palta gal bolsa, birsi tiəʻini bilimisə, paltini kükəp qepixқа tooʻra kelidu; birak danalik adəmmi utuk-muwəppəkıyətke erixtūridu. **11** Yılan oynitilmay turup, yılanqini qaksa, yılanqioʻa nemə payda? **12** Dana kixining səzliri xəpkətlıktur; birak əhməkning ləwliri əzini yutidu. **13** Səzlirining bexi əhməklik, ayioʻı rəzil təlwıllıktur; **14** əmma əhmək yənıla gəpni kəpəytidu. Birak həqkim kəlgüsini bilməydu; uningdin keyinki ixlarni kim uningəʻa eytalısun? **15** Əhməklər japasi bilən əzlrini upritidu; qünki ular hətta xəhərgə barıdıəʻan yəlnımu bilməydu. **16** I zemin, padıxahıng bala bolsa, əmirliring səhərdə ziyapət ətküzsə, həlıngəʻa way! **17** I zemin, padıxahıng mətiwəʻarning oəli bolsa wə əmirliring kəyp üqün əməs, bəlki əzini kuwwətləx üqün muwapıq waktıda ziyapət ətküzsə, bu sening bəhtıng! **18** Hurunluktin

o'yni torusi o'qulay d'ep qalidu; qollarning boxlukidin
o'ydin yamoqur o'tidu. **19** Ziyap'et k'ulka uqun t'ayyarlinar,
xarab hayatni hux qilar; lekin pul h'amm'a ixni h'al qilar!
20 Padixahqa l'en'et qilma, h'atta oyungdimu tillima;
hujrangdimu baylarni tillima; q'unki asmandiki bir qux
awazingni taritidu, bir qanat igisi bu ixni ayan qilidu.

11 Nanliringni sularoqa o'wat; k'ep k'ünl'erdin keyin uni
qaytidin tapis'en. **2** Bir uluxni y'atta kixiga, s'akkizigimu
b'ergin; q'unki y'ar y'üzid'a nem'a yamanlik bolidioqanlikini
bilm'ays'en. **3** Bulutlar yamoquroqa toloqan bolsa, o'zlrini
zemin u'stig'a boxitidu; d'ar'ah ximal t'ar'epka o'r'uls'a,
yaki j'anub t'ar'epka o'r'uls'a, qaysi t'ar'epka q'üxk'an bolsa,
xu y'ard'a qalidu. **4** Xamalni k'ozitidioqanlar teriq'qilik
qilmaydu; bulutlaroqa qaraydioqanlar orma ormaydu.
5 S'en xamalning yolini bilmiginingd'ek yaki boyida
barning h'amilisining ustihanlirining baliyatq'uda q'andak
o'sidioqanlikini bilmiginingd'ek, s'en h'amm'ini yasioquqi
Hudaning q'iloqinini bilm'ays'en. **6** S'ah'ard'a urukungni
terioqin, k'eqtimu q'olungni ixtin q'aldurma; q'unki nem'a
ixning, u yaki bu ixning paydilik bolidioqanlikini w'a yaki
h'ar ikkisining ohxaxla yahxi bolidioqanlikini bilm'ays'en.
7 Nur xerin bolidu, aptapni k'eruxmu h'uzurluk ixtur. **8**
Xunga birsi k'ep yil yaxioqan bolsa, bularning h'ammisidin
h'uzur alsun. H'albuki, u y'en'a q'arang'oquluk k'ünlirini
esid'a tutsun, q'unki ular k'ep bolidu; k'elg'usidiki ixlarning
h'ammisi bim'ani'liktur! **9** Yaxliq'ingdin h'uzur al, i
yigit; yaxliq'ing k'ünlirid'a k'engl'ung o'z'üngg'a huxallikni
y'atk'üzg'ay; k'engl'ung halioqini boyiq'a w'a k'ozliring k'ergini
boyiq'a y'urgin; birak xuni bilginki, bularning h'ammisi

üqün Huda seni sorakka tartidu. **10** Əmdi kənglündin
oşxlikni elip taxla, teningdin yamanlikni neri qil; qünki
balilik wə yaxliqmu biməniliktur.

12 Əmdi yaman künlər bexingə qüxmigüqə, xundakla
sən: «Bulardın heq huzurum yoxtur» degən yillar
yekinlaxmioquqə yaxliqingda Yaratquqingni esingdə qing
tut; **2** kuyax, yorukluk, ay wə yultuzlar karangəulixip,
yamoşurdin keyin bulutlar kaytip kəlmigüqə uni esingdə
tutqin. **3** Xu küni «əyning kəzətqiliri» titrəp ketidu;
palwanlar egilidu, əzgüqilər azlikidin tohtap qalidu,
derizilərdin sirtka karap turəquqılar oşwalixip ketidu; **4**
koqioqə karaydioqan ixiklər etilidu; tügmanning awazi
pəsiydu, kixilər kuxlarning awazini anglisila qəqüp ketidu,
«nahxiqi qızlar»ning sayraxliri sus anglinidu; **5** kixilər
egizdin kərkidu, koqilarda wəhimilər bar dəp kərkup
yüridu; badam dərihi qiqəkləydu; qekətkə adəmgə yük
bolidu, xindir mewisi solixidu; qünki insan mənggülük
makaniəqə ketidu wə xuning bilən təng, matəm tutquqılar
koqida aylinip yüridu; **6** kümüx tana üzülgüqə, altun
qinə qekiloquqə, aptuwa bulak yenida parə-parə boləquqə,
kuduktiki qak kardin qikkuqə, **7** topa-qang əsli tuprakka
kaytkuqə, roh əzini bərgən Hudaəqə kaytkuqə — Uni
esingdə tutqin! **8** Bimənilik üstigə bimənilik!» — dəydu
hekmət toplioquqi — «Bimənilik üstigə bimənilik! Həmmə
ix biməniliktur!» **9** Xuningdək, hekmət toplioquqi dana
bolupla qalmastin, u yənə həlkəqə bilim əgitətti; u
oylinip, kəp pənd-nəsihətlərnə taraziəqə selip, rətləp
qikti. **10** Həkmət toplioquqi yekimlik səzlərnə tepixka
intilgən; uxbu yeziləqini bolsa durus, həqiqət səzliridin

ibarəttur. **11** Dana kixining sözliri zihka ohxaydu, ularning yiqindisi qing bekitilgən mihtəktur. Ular Birla Padiqi tərpidin berilgəndur. **12** Uning üstigə, i oqlum, bulardin sirt hərəkəndə, yezilənlardin pəhəs bol; qünki kəp kitablarning yezilixining ayiqi yok, xuningdək kəp əginix tənni upritidu. **13** Biz pütün ixka diqqət qılaylı; Hudadin qorqın wə uning əmr-pərmanlırioğa əməl qıləin; qünki bu insanning toluq məburiyitidur; **14** qünki adəm qıləan hər bir ix, jümlidin barlıq məhpiy ixlər, yaxşı bolsun, yaman bolsun, Huda ularning sorıqını qılidu.

Küylarning küyi

1 «Küylarning küyi» — Sulaymanning küyi. **2** «U otluk aqzi bilən meni sөysun; Qünki sening muhəbbiting xarabtin xerindur. **3** Huxpuraktur sening ətirliring; Quyuloqan puraklik may sening namingdur; Xunglaxqa kızlar seni sөyidu. Kənglümni özüggə məhliya qiloaysən — Biz sanga əgixip yügürəyli! — Padixah meni öz hujrilirioqa əkirgəy!» **4** «Biz səndin huxal bolup xadlinimiz; Sening muhəbbətliringni xarabtin artuq əsləp tərirləymiz». **5** «Ular seni durusluk bilən sөyidu». — «Qara tənlik bolənim bilən qiraylikmən, i Yerusalem kızliri! Bərək, Kedarliklarning qedirliridək, Sulaymanning pərdiliridək qərimən. **6** Manga tikilip qərimanglar, Qünki qəridurmən, Qünki aptap meni köydürdi; Anamning oqulliri məndin rənjigən; Xunga ular meni üzümzarlarni baqquqi kildi; Xunga öz üzümzarimni baqalmioqanmən». **7** «Həy, jenim sөyginim, deginə, Padangni qəyərdə baqisən? Uni kün qiyamida qəyərdə aram aloquzisən? Həmrəhliringning padiliri yenida qümpərdilik ayallardək yürüxümning nemə həjiti?» **8** «I kız-ayallar arisidiki əng güzili, əgər sən buni bilmisəng, Padamning başkan izlirini besip mengip, Padiqining qediri yenida öz oqlakliringni ozuklanduroqin». **9** «I sөyümlüküm, mən seni Pirəwnning jəng hərwilirioqa ketiloqan bir baytaloqa ohxattim; **10** Sening məngziliring tiziloqan munqaqlar bilən, Boynung marjanlar bilən güzəldur. **11** Biz sanga kümüx közlər quyuloqan, Altundin zibu-zinnətlərnı yasap berimiz». **12** «Padixah toy dastihinida olturoqinida, sumbul məlhənim purak qaqidu; **13** Mening sөyümlüküm,

u manga bir monək murmækkidur, U kœkslirim arisida
kœnup kǎlidu; **14** Mening sœyümlüküm manga Ən-Gædidiki
üzümzarlarda œskæn bir œunqæ henæ gülidæktur». **15**
«Mana, sæn güzæl, amrikim! Mana, sæn xundak güzæl!
Kœzliring pahtæklærningkidæktur!» **16** «Mana, sæn güzæl,
sœyümlüküm; Bærhæk, yekimlik ikænsæn; Bizning œrun-
kœrpimiz yexildur; **17** Őyimizdiki limlar kedir dærihidin,
Wasilirimiz arqilardindur.

2 Mæn bolsam Xarun otlikidiki zæpiran, halas; Jilojilarda
œskæn bir nilupær, halas!» **2** «Tikæn-jioanlar arisidiki
nilupærdæk, Mana insan kizliri arisida mening amrikim
xundæktur!». **3** «Ormandiki dæræhlær arisida œskæn alma
dærihidæk, Oœul balilar arisididur mening amrikim. Uning
sayisi astida dilim alæmqæ sœyünüp olturdum; Uning
mewisi manga xerin tetidi; **4** U meni xarabhanioœa elip
kirdi; Uning üstümdæ kœtürgæn tuœi muhæbbættur. **5**
Meni kixmix poxkallar bilæn kuwwætlænglar; Almilar bilæn
meni yengilandurunglar; Qünki muhæbbættin zæiplixip
kættim; **6** Uning sol kœli bexim astida, Uning ong kœli
meni silawatidu. **7** I Yerusalem kizliri, Jærænlær wæ
daladiki marallarning hœrmiti bilæn, Silærgæ tapilaymænki,
Muhæbbætning wækit-saiti bolmioquqæ, Uni oyœatmanglar,
kœzoœimanglar!» **8** «Sœyümlükümning awazi! Mana,
u keliwatidu! Taoœlardin sækræp, Edirlardin oynaklap
keliwatidu! **9** Mening sœyümlüküm jæræn yaki yax
buœjidæktur; Mana, u bizning œyning temining kœynidæ
turidu; U derizilærdin kæraydu, U pænji-ræ-pænji-rilærdin
marap bakidu». **10** «Mening sœyümlüküm manga
sœz kiliþ mundak dedi: — «Ornungdin tur, amrikim,

mening güzilim, mən bilən kətkin; **11** Qünki mana, kix ətüp kətti, Yamoqur yeoqip tügidi, u ketip qaldı; **12** Yər yüzidə güllər kərüندی; Nahxilar sayrax waqti kəldi, Zeminimizda pahtəkning sadasi anglanmaqta; **13** Ənjür dərihi kixlik ənjürlirini pixurmaqta, Üzümlə talliri qeqəkləp öz purikini qaqmaqta; Ornungdin tur, mening amrikim, mening güzilim, mən bilən kətkin! **14** Ah mening pahtikim, Qoram tax yeriki iqidə, Qiya daldisida, Manga awazingni anglatkaysən, Qünki awazing xerin, jamaling yekimliktur!» **15** «Tülkiləni tutuwalayli, Yəni üzümzarlarni buzoquqi kixik tülkiləni tutuwalayli; Qünki üzümzarlirimiz qeqəkliməktə». **16** «Söyümlüküm meningkidur, mən uningkidurmən; U nilupərlər arisida padisini bekiwatidu». **17** «Tang atquqə, Kəlanggilər keqip yoxioquqə, Manga qarap burulup kəlgin, i söyümlüküm, Hijranlik taqliri üstidin səkrəp kelidioqan jərən yaki buqıdək boləjin!».

3 «Orun-kərpəmdə yetip, keqə-keqilərdə, Jenimning səyginini izdəp təlmürüp yattim; Izdidim, birək tapalmayttim; **2** Mən hazır turup, xəhərnı aylinay; Koqılarda, məydanlarda, Jenimning səyginini izdəymən» — dedim; Izdidim, birək tapalmayttim; **3** Xəhərnı qarlıoquqi jəsəkqilər manga uqrıdı, mən ulardın: — «Jenimning səyginini kərdünglarmu?» — dəp sorıdım. **4** — Ulardın ayrılıpla jenimning səyginini taptım; Uni anamning öyigə, Öz kərsikida meni hamilidar boləqanning hujrisioqa elip kirmigüqə, Uni tutuwelip kət'iy koyup bərməyttim». **5** «I Yerusalem kizliri, Jərənlər wə daladiki marallarning hərmiti bilən, Silərgə

Küylarning küyi

5 «Mən öz beoqimoqa kirdim, Mening singlim, mening jərəm; Murməkkəmnı tetitkūlirim bilən yioqdim, Hərə kənıkimni həsilim bilən yedim; Xarabımnı sütlirim bilən iqtım». «Dostlirim, yənglar! İqinglar, kənglūnglər halioqanqə iqinglar, i axik-məxuklar!» **2** «Mən uhlawatattım, birək kənglūm oyoqak idi: — Səyümlükümnıng awazi! Mana, u ixikni kəkıwatidu: — «Manga eqip bər, i singlim, i amrikim; Mening pahtikim, mening oqubarsizim; Qūnki bexim xəbnəm bilən, Qaqlirim keqidiki nəmlik bilən həl-həl bolup kətti!» **3** «Mən təkək kiyimlirimni seliwətkən, Qandəkmu uni yənə kiyıwalay? Mən putlirimni yudum, Qandəkmu ularni yənə buloqay?» **4** Səyümlüküm qolini ixik təkükidin tikti; Mening iq-baoqrilirim uningoqa təlmürüp kətti; **5** Səyümlükümgə eqixkə koqtum; Qollirimdin murməkki, Barmaklirimdin suyuq murməkki temidi, Taqəkning tutkuqliri üstigə temidi; **6** Səyümlükümgə aqtım; Birək səyümlüküm burulup, ketip qaloqanıdi. U söz kılqanda rohim qikip kətkənidi; Uni izdidim, birək tapalmidim; Uni qakirdim, birək u jawab bərmidi; **7** Xəhərni aylinidioqan jesəkqilər meni uqritip meni urdi, meni yarilandurdi; Sepillardiki kəzətqilər qūmpərdəmnı məndin tartıwalıdi. **8** I Yerusalemlı kizliri, səyümlükümnı tapsanglar, Uningoqa nemə dəysilər? Uningoqa, səygining: «Mən muhəbbəttin zəiplixip kəttim! — dedi, dənglar». **9** «Sening səyümlüküngning baxkə bir səyümlüktin qandək artuq yeri bar, I, ayallar arisidiki əng güzili? Sening səyümlüküngning baxkə bir səyümlüktin qandək artuq yeri bar? — Sən bizgə xundək tapilioqanoqu?». **10** «Mening

söyümlüküm ap'ak wə parkirak, yürəklik əzimət, On ming arisida tuqđək kərünərliktur; **11** Uning bexi sap altundindur, Budur qaqłiri atning yaylıdək, Taoı kəqisidək kəra. **12** Uning kəzliri ekınlar boyidiki pahtəklərdək, Süt bilən yuyuloıan, Yarixikida kəyuloıan; **13** Uning məngziliri bir təxtək puraklık əsümlüktəktur; Aynioıan yekimlik güllüktək; Uning ləwliri nilupər, Ular suyuı murməkkini temitidu; **14** Uning kəlliri altun turubilar, Iqigə beril yakutlar kuyuloıan. Kərsiki nəkixlik pil qixliridin yasaloıan, Kək yakutlar bilən bezəlgən. **15** Uning putliri mərmər tüwrüklər, Altun üstigə tikləngən. Uning salapiti Liwanningkidək, Kedir dərəhliridək kərkəm-həywətliktur. **16** Uning aqzi bəkmə xerindur; Bərək, u pütünləy güzəldur; Bu mening söyümlüküm, — Bərək, bu mening amrikim, I Yerusaleml kizliri!»

6 «Sening söyümlüküing nəgə kətkəndu, Kiz-ayallar arisida əng güzəl boluıuı? Sening söyümlüküing kəyərgə burulup kətti? Biz sən bilən billə uni izdəyli!» **2** «Mening söyümlüküm öz beqioıa qüxti, Tetitku otyaxlıklarəıa qüxti. Baqlarda ozuklinixka, Nilupərləni yioıixka qüxti. **3** Mən mening söyümlükümningkidurmən, Wə söyümlüküm meningkidur; U öz padisini nilupərlər arisida bəkıdu» **4** «Sən güzəl, i söyümlüküm, Tirzəı xəhiridək güzəl; Yerusalemdək yekimlik, Tuqlarni kətürgən bir kəxundək həywətliktursən; **5** Ah, kəzliringni məndin kətküzgin! Qünki ular mening üstümdin əıalib keliwatidu; Qaqłiring Gilead teqi baqlrida yatқан bir top əqkilərdəktur. **6** Qixliring yengila yuyuluxtin qikқан kirkiloıan bir top kəylərdək; Ularning həmmisi kəxkezək

tuqʻanlardindur; Ular arisida heqbiri kəm əməstur; 7 Qümbiling kəynidə qekiliring parqə anardur. 8 Atmix hanix, səksən kenizəkmü bar; Qızlar sanaksız; 9 Birak mening pahtikim, oqubarsizim bolsa birdinbirdur; Anisidin tuquloqanlar iqidə təngdaxsiz boloquqi, Özini tuqquqining tallioqinidur. Qızlar uni kərüp, uni bəhtlik dəp ataxti, Hanixlar wə kenizəklərmü kərüp uni mahtaxti». 10 «Tang səhər jahanoqə karioqandək, Aydək güzəl, aydingdək roxən, Illik kuyaxtək yoruk, Tuqlarni kətürgən qoxunlardək həywətlik boloquqi kimdur?» 11 «Meoqizlar beoqioqə qüxtüm, Jiloqidiki gül-giyahlarni kərüxkə, Üzüm telining bihlioqan-bihlimioqanlikini kərüxkə, Anarlarning qeqəkligən-qeqəklmigənlikini kərüxkə; 12 Birak bilə bilməy, Jenim meni kətürüp, Esil həlkimning jəng hərwiliri üstigə qoyoqanikən». 13 «Kaytkin, kaytkin, i Xulamit — Kaytkin, kaytkin, bizning sanga karioqumiz bardur!» «Silər Xulamitning nemisigə karioqunglar bar?» «“Ikki bargah” ussulə qüxkən waqtidikidək uningoqə qaraymiz!»

7 «I xahzadining kizi, Kəxliringdə sening kədəmliring nemidegən güzəl! Toloqioqan yampaxliring gəhərlərdək, Qewər hünərwən qolining hüniridur. 2 Kindiking yumulak bir kədəhtur; Uning əbjəx xarabi kəm əməs; Qorsikinq buoqday dəwisidur, Ətrapioqə nilupərlər olixidu. 3 Ikki kəksüing ikki maraldək, jərənning qoxkezikidur; 4 Boynung pil qixliridin yasaloqan munardur; Kəzliring Bat-Rabbim qowuqi boyidiki Həxbon kəlqəkliridək, Burnung Dəməxkqə karaydioqan Liwan munaridəktur; 5 Üstüingdə bexing Karməl teoqidək turidu; Bexingdiki ərümə qaqiliring səsün rəngliktur, Padixah büdür

qaqliringning məhbusidir. **6** I səyginim, huzurlar üçün xunqə gözəl, xunqə yekimliktorsən! **7** Sening boyung palma dərihidək, Kəksüng üzüm oqunqiliridəktur. **8** Mən: — «Palma dərihi üstigə qikimən, Xahlirini tutup yamiximən; Kəksiliring dərwəkə üzüm tal oqunqiliridək, Burnungning purikə almilardək, tanglayliringning təmi əng esil xarabdəktur...». **9** «...mening səyümlükümning gelidin silik ətüp, Ləwlər, qixlardin teyilip qüxsun...! **10** Mən mening səyümlükümningkidurmən, Uning təkəzzasi manga kəritilidu». **11** «I səyümlüküm, kələyli, Etizlarəqə qikayli; Yezilarda tünəp kələyli, **12** Üzümzarlikqə qikixqə baldur orundin turayli, Üzüm tallirining bihlioqan-bihlimioqanlikini, Qeqəklərnin eqiloqan-eqilmioqanlikini, Anarlarning bərk uroqan-urmioqanlikini kərəyli; Axu yərdə muhəbbətlirimni sanga beoqixlaymən. **13** Muhəbbətgüllər axu yərdə öz purikini puritidu; İxiklirimiz üstidə hərhil esil mewə-qiwilər bardur, Yengi həm konimu bardur; Sən üçün ularni topla təyyarlidim, i səyümlüküm!»

8 «Ah, apamning kəksini xorioqan inimdək bolsang'idi! Seni talada uqritar bolsam, səyəttim, Wə heqkim meni kəmsitməytti. **2** Mən seni yetəkləyttim, Apangning öyigə elip kərəttim; Sən manga təlim bərətting; Mən sanga tetitqu xarabidin iquzəttim; Anarlirimning xərbitidin iquzəttim. **3** Uning sol qoli bəxim astida bolatti, Uning ong qoli meni silaytti!». **4** «Silərgə tapilaymənki, i Yerusalem kıziri — «Uning wəqit-saiti bolmioquqə, Silər muhəbbətni oyoqatmanglar, qozqimanglar!» **5** «Daladin qikiwatqan bu zadi kim? Öz səyümlükigə yəlinip?» «Mən alma dərihi astida seni oyoqatqanidim; Axu yərdə

apang toloqak yəp seni dunyaqə qıqarəqanidi; Axu yərdə seni tuoqquqi toloqak yəp seni qıqarəqanidi». **6** «Meni kənglūnggə məhūrdək, Bilikinggə məhūrdək baskaysən; Qūnki muhəbbət əlümdək küqlüktur; Muhəbbətning qızoqinixi təhtisaradək rəhımsız; Uningdin qıqqan ot uqkunliri, — Yəhning dəhxətlik bir yalkunidur! (Sheol h7585)

7 Kəp sular muhəbbətni eqürəlməydu; Kəlkünlər uni oqərk qılalmaydu; Birsı: «Əy-təəllukatlırimning həmmisini berip muhəbbətkə eriximən» desə, Undaqta u adəm kixining nəziridin pütünləy qūxūp ketidu». **8** «Bizning kiqik singlimiz bardur, Bıraqq uning kəksi yoqqtur; Singlimizəqə əlqilər kəlgən künidə biz uning üqūn nemə qilimiz?» **9** «Əgər u sepi bolqa, Biz uningəqə kümūx munar salimiz; Əgər u ixik bolqa, Biz uni kedir tahtaylar bilən qaplaymiz».

10 «Əzüm bir sepildurmən, Həm mening kəksilirim munarlardəktur; Xunga mən uning kəz aldida hatirjəmlilik tapqan birsidək boldum». **11** «Sulaymanning Baal-Hamonda üzümzari bar idi, Üzümzarini baəwənlərgə ijarigə bərdi; Ularning həmmisi mewisi üqūn ming tənggə apirip berixi kərk idi; **12** Əzümning üzümzarim mana mening aldimda turidu; Uning ming tənggisi sanga bolsun, i Sulayman, Xuningdək ikki yüz tənggə mewisini baqquqilarəqə bolsun». **13** «Həy baqlarda turoquqi, Həmrəqlar awazingni angliəusi bar; Mangimu uni anglatkuzəqaysən». **14** «I səyümlüküm, tez bolə, Jərən yaki yax buəqidək bol, Tetitkular taqliri üstidə yügürüp!»

Yəxaya

1 Uzziya, Yotam, Ahaz və Həzəkiyalar Yəhudağa padixah bolqan waqitlarda, Yerusalem və Yəhuda toqrisida, Amozning oqli Yəxaya kərgən oqayibanə wəhiy-alamətlər: — **2** «I asmanlar, anglanglar! I yər-zemin, kulaq sal! Qünki Pərwərdigar səz eytti: — «Mən balilarni beqip qong kildim, Birəq ular Manga asiylik kildi. **3** Kala bolsa igisini tonuydu, Exəkmü hojayinining okuriqə [mangidiqan yolni] bilidu, Birəq Israil bilməydu, Öz həlkim heq yorutulqan əməs. **4** Ah, gunahkar «yat əl», Qəbihlikni toplap əzigə yükligən həlk, Rəzillərning bir nəslı, Nijis bolup kətkən balılar! Ular Pərwərdigardin yirəqlixip, «Israildiki Mukəddəs Boluquqi»ni kəzigə ilmidi, Ular kəynigə yandi. **5** Nemixka yənə dumbalanqunglar kelidu? Nemixka asiylik kiliwerisilər? Pütün baxliringlar aqrip, Yürikinglar pütünləy zəiplixip kətti, **6** Bexinglardin ayiqinglaroqiqa sak yeringlar kalmidi, Pəqət yara-jarahət, ixxiq və yiring bilən toldi, Ular tazilanmioqan, tengilmioqan yaki ularoqə heq məlhəm sürülmigən. **7** Wətininglar qəlləxti; Xəhərliringlar keyüp wəyranə boldi; Yər-zemininglarni bolsa, yatlar kəz aldinglardila yutuveliwatidu; U yatlar tərıpidin dəpsəndə kəlinip qəllixip kətti. **8** Əmdi üzümzarəqə selinqan qəllidək, Tərhəməklikkə selinqan kəpidək, Muhasirigə qüxkən xəhərdək, Zionning kizi zəip kalduruldi. **9** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar bizgə azoqinə «kaldisi»ni kaldurmioqan bolsa, Biz Sodom xəhirigə ohxap qalattuk, Gomorra xəhirining qalıqə qüxüp qalattuk. **10** I Sodomning həkümranliri, Pərwərdigarning səzini anglap qoyunglar, «I Gomorraning

həlki, Hudayimizning qanun-nəsihitigə kulak selinglar!

11 Silər zadi nemə dəp Manga atap nuroqunliqan qurbanliklarni sunisilər?» — dəydu Pərwərdigar. — «Mən keydurmə qoqkar qurbanliqlərdin, Bordak malning yaqliridin toyup kəttim, Buqilar, paqlanlar, tekilərnin qanliridin heq hursən əməsmən. **12** Silər Mening aldiməja kirip kəlgininglarda, Silərdin həyla-aywanlirimni xundak dəssəp-qəyləxni kim tələp qiloqan? **13** Bihudə «axliq hədiyə»lərnə elip kelixni boldi qilinglar, Huxbuy bolsa Manga yirginqlik bolup qaldi. «Yengi ay» həytliri wə «xabat kün»lirigə, Jamaət ibadət sorunlirioja qaqirilixlarəja — Kiskisi, kəbihlikte ötküzülgən daşduqilik yiqilixlarəja qidiqulilikim qalmidi. **14** «Yengi ay» həytinglərdin, bekitilgən həyt-bayriminglərdin kəlbim nəprətlidü; Ular manga yük bolup qaldi; Ularne kətürüp yürüxtin qarqap kəttim. **15** Qolunglarni kətürüp duaəja yayəjininglarda, Kəzümni silərdin elip qaqimən; Bərhək, kəpləp dualarni qilojininglarda, anglimaymən; Qünki qolliringlar qanoja boyaldi. **16** Əzünglarni yuyup, paklininglar; Qilmixliringlarning rəzillikini kəz aldimdin neri qilinglar, Rəzillikni qilixtin qolunglarni üzünglar; **17** Yahxilix qilixni əgininglar; Adillikni izdənglar, Zomigərlərgə tənbiq beringlar, Yetim-yesirlərnə nahəqliktin halas qilinglar, Tul hotunlarning dəwasini soranglar. **18** Əmdi kelinglar, biz munazirə qilixayli, dəydu Pərwərdigar, Silərnin gunahinglar qip-qizil bolsimu, Yənila qardək aqiridu; Ular qizil quruttək tok qizil bolsimu, Yungdək ap'aq bolidu. **19** Əgər itaətmən bolup, anglisanglar,

Zemindiki esil məhsulattin bəhrimən bolisilər; **20** Birak rət kılıp yüz ərısənglar, Kılıq bilən ujukturulisilər» — Qünki Pərwərdigar Öz əqzi bilən xundak degən. **21** Sadıq xəhər qandakmu pəhixə bolup qaldı!? Əslidə u adalət bilən toloqanidi, Həkkaniylik uni makan kılqanidi, Birak hazır qatillar uningda turuwatidu. **22** Kümüxüng bolsa daxqaloqa aylinip qaldi, Xarabingqa su arilixip qaldi; **23** Əmiriliring asiylıq kılqıuqılar, Oqırılaraq ılıpət boldi; Ularning hərberi parıqa amrak bolup, Soqa-salamlarni kəzləp yürməktə; Ular yetim-yesirlər üqün adalət izdiməydu; Tul hotunlarning dəwasi ularning aldiqa yətməydu. **24** Xunga — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigar — Yəni Israildiki qudrət İgisi eytidu: — Mən küxəndilirimni [jazalap] puhadin qikimən, Duxmənlimdin kisas alimən; **25** Qolumni üstünggə təgküzüp, Seni tawlap, səndiki daxqalni təltəküs tazılaymən, Səndiki barlıq arılaxmilarni elip taxlaymən. **26** Həküləran-sorəqıliringlarni awwalkidək, Məslihətqıliringlarni dəsləptikidək qaloqa kəltürimən. Keyin sən «Həkkaniylikning Makani», «Sadıq Xəhər» — dəp atilisən. **27** Əmdi Zion adillik bilən, Wə uningqa kaytip kəlgənlər həkkaniylik bilən kütquzulup hər kılınıdu. **28** Birak asiylar wə gunahkarlar birdək ujukturulidu, Pərwərdigardin yüz ərıgüqilər bolsa qalak bolidu. **29** Xu qaqlada silər təxna bolqan dub dərəhliridin nomus kılisilər, Tallıqan baqlardin hijil bolisilər. **30** Qünki özünglar huddi yopurmaklıri qurup kətkən dub dərıhidək, Susiz quruq bir baqlək bolisilər. **31** Xu küni küqi barlar otqa xam piliki, Ularning əjri bolsa, uqkun bolidu; Bular

hər ikkisi təngla kəyüp ketidu, Ular ni əqürüxkə heqkim qıkmaydu.

2 Bular Amozning oqli Yəxaya Yerusalem wə Yəhuda toqrisida kərgən kalamdur: — **2** Ahir zamanlarda, Pərwərdigarning öyi jaylaxkan taql taqlarning bexi bolup bekitilidu, Həmmə dəng-egizlktin üstün kılıp kətürülidu; Barlıq əllər uningqa qarap ekıp kelixidu. **3** Nuroqun həlk-millətlər qıqıp bir-birigə: — «Kelinglar, biz Pərwərdigarning teqligə, Yəqubning Hudasing öyigə qıkkaylı; U Öz yolliridin bizgə əgitudu, Biz Uning tərakiliridə mangimiz» — deyixidu. — Qünki qanun-yolyoruk Ziondin, Pərwərdigarning səz-kalami Yerusalemdin qıkidioqan bolidu. **4** U əllər arisida həküm qıqiridu, Nuroqun həklərninğ hək-nahəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular kiliqlirini sapan qixliri, Nəyzilirini orıqak kılıp sokuxidu; Bir əl yənə bir əlgə kiliq kətürməydu, Ular həm yənə uruxni əgənməydu. **5** — «I Yəqub jəmətidikilər, Kelinglar, Pərwərdigarning nurida mangaylı!». **6** — Sən Öz həlqinğ bolıqan Yəqub jəmətinı taxlap koydung; Qünki ular xərktiki hurapatlar bilən tolduruldi; Ular Filistiyələrdək pal salidu; Ular qətəlliklər bilən qol tutuxidu; **7** Zemini bolsa altun-kümüxkə tolup kətti; Baylıqliri tügiməs; Yər-zemini atlarqımu tolup kətti, Jəng hərwiliri həm tügiməs; **8** Zemini butlar bilənmu liq bolup kətti; Ular öz kolliri bilən yasıqanlirigə, Barmaklıri bilən xəkilləndürgənlirigə səjdə kılıxidu. **9** Xuning bilən pıkralar egildürülidu, Mətiwərlərmu təwən kılınidu; Sən ularning kəddini ruslimaysən həm heq kəqürüm kılımayşən. **10** Əmdi Pərwərdigarning

wəhxitidin, Həywisining xan-xəripidin əzüngni qaqur,
 [Hada] taxlar iqiğə kiriwal, Topa-qanglar iqiğə məküwal!

11 Qünki adəmning təkəbbur kəzliri yərgə qaritilidu, İnsanlarning həkawurluqi pəs qilinidu; Xu künidə yaloquz Pərwərdigarla üstün dəp mədhıyilinidu. **12** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning xundak bir küni təyyar turidu: — Xu küni hərbi təkəbbur wə məmədanlarning üstigə, Əzini yukiri sanioqanlarning üstigə quxidu (Xuning bilən ularning həmmisi pəs qilinidu!), **13** Xuningdək Liwanning egiz, pələkkə yetidioqan barliq kedir dərəhlirining üstigə, Baxandiki barliq dub dərəhlirining üstigə, **14** Egiz taqlarning həmmisigə, Yukiri kətürülgən barliq denglərnig üstigə, **15** Hərbi həywətlik munarning üstigə, Hərbi mustəhkəm sepilning üstigə, **16** Tarxitektiki hərbi soda kemisining üstigə, Xundakla barliq güzəl kemə gəwdisining üstigə xu küni quxüxkə təyyar turidu. **17** Adəmlərnig kərəngliki təwən qilinip quxürülüp, İnsanlarning təkəbburliqi pəs qilinidu, Xu künidə yaloquz Pərwərdigarla üstün dəp mədhıyilinidu. **18** Butlar bolsa həmmisi kəzdin yökilidu. **19** Pərwərdigar yərni dəhxətlik silkindürüxkə ornidin turidioqan qaoqda, Ular əzlirini Uning wəhxitidin, Uning həywisining xan-xəripidin qaqurup, Hada tax qarlırining iqiğə, Yər yüzidiki əngkürlərgə kiriwalidu; **20** Xu künidə kixilər əzigə qokunuxqa yasioqan kümüx butliri wə altun butlirini qarlıq qaxqanlarəqə wə xəpərənglərgə taxlap beridu; **21** Pərwərdigar yərni dəhxətlik silkindürüxkə ornidin turidioqan qaoqda, Ular əzlirini Uning wəhxitidin, Uning həywisining xan-xəripidin qaqurup, Hada tax

qaklirining iqigə, Yarlarning yeriklirioğa kiriwalidu;
22 Ümidinglarni nəpisi dimioqidila turidioğan insandin
üzünglar, Qünki insan zadi nemə idi?!

3 Qünki, qara! Samawi qoxunlarning Sərdari boləğan
Rəb Pərwərdigar, Yerusalem wə Yəhudağa quwwət
wə yələnqük boləğan [barlik nərsiləni yok kilidu], —
Yəni quwwət boləğan pütkül ax-nan, Yələnqük boləğan
həmmə su, **2** Palwan wə ləxkər, Sotqi wə pəyoqəmbər,
Palqi wə aqsakal, **3** Əllik bexi, mətiwər wə məslihətqi,
Hünərwən ustilar wə jadu kəluquqilarni yok kilidu. **4** —
«[Ularning ornioğa] yaxlarni əməldar kəlimən, Bəthuy
balilar ularning üstidin idarə kilidu. **5** Puqralar bir-
birini ezidu, Hərbiri qoxnisi tərupidin ezilidu; Balilar
kəriləroğa, Muttəhəmlər mətiwərlərgə ədəpsizlik kilidu;
6 Xu künə birsi ata jəmətidiki kərindixini tutuwəlip,
uningoğa: — «Sizning kiyim-keqikingiz bar; bizgə yetəkqi
bolung, bu harabilər qolingiz astida bolsun», — dəydu;
U jawabən kolini kətürüp [kəsəm iqip]: «Dərdinglaroğa
dərman bolalmaymən; Öyümdimu ya ax-nan ya kiyim-
keqək yok; Meni həlkkə yetəkqi kilmanglar!» — dəydu. **8**
Qünki Yerusalem putlixidu-qüxkünlixidu, Yəhuda bolsa
yikilidu; Səwəbi, ularning tili wə illətliri Pərwərdigaroğa
kərxi qikip, Xərəp İgisining kəzliri aldida isyankarlik
kildi. **9** Ularning qirayi əzlirigə kərxi guwahlik beridu;
Ular Sodom xəhridək gunahini heq yoxurmay, Oquq-
axkara jakarlaydu. Ularning jenioğa way! Ular yamanlikni
öz bexioğa qüxürgən! **10** Həkkəniyləroğa eytkinki, Ular
aman-esənlikdə turidu, Ular öz əmlirining mewisini
yəydu; **11** Rəzillərgə way! Bexioğa yamanlik qüxidu,

Qünki öz qoli bilən qiloqanliri öziga yanidu. **12** Mening həkımdə bolsa, balılar ularni har qilidu, Ayallar ularni idarə qilidu; I həkım! Silərni yetəkləwatqanlar silərni azduridu, Ular mangidioqan yolliringlarni yok qilidu. **13** Pərwərdigar Öz dəwasini soraxqa orun alidu, Həlk-millətlər üstidin həküm qikirixqa ərə turidu; **14** Pərwərdigar Öz həlqining aqsakalliri wə əmirliri bilən dəwalixip, ularoqa: — Üzümzarni yəp tügətkənlər silər əzünglar, Ajiz məminlərdin aloqan olja ɵyünglarda yatidu, dəydu. **15** — Silərning həlkımnı axundak ezip, Ajiz məminlərnıng yüzlirigə dəssəp zadı nemə qılqıninglar? — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigar. **16** Pərwərdigar yənə mundaq dedi: — «Zion qız-ayalliri təkəbburluq qilip, Qax-kirpiklirini süzüp, Kəzlirini oynitip, naz qilip taytanglixip, Putlirini jildirlitip mengip yürixidu; **17** Xunga Rəb Zion qız-ayallirining bax qokqilirini taz qilidu, Pərwərdigar ularning uyat yərlirini eqiwetidu». **18** Axu küni Rəb ularni güzəllikidin məhrum qilidu; — Ularınq oxuq jildiraklirini, Bax jiyəklirini, ay xəkillik marjanlirini, **19** Həlkilirini, biləzüklirini, qümpərdə-qaqwanlirini, **20** Romallirini, oxuq zənjirlirini, potilirini, ətirdanlirini, tiltumarlirini, **21** Üzüklirini, burun həlkilirini, **22** Heytlik tonlirini, yopuqlirini, pürkənjilirini, həmyanlirini, **23** Əynəklirini, ap'aq iq kəynəklirini, səllilirini wə tor pərdilirining həmmisini elip taxlaydu. **24** Əmdi xundak boliduki, Ətir purikining ornioqa bətbuyluq; Potining ornida aroqamqa, Qiraylik yasioqan qaqilirining ornida taz bexi, Kelixkən tonning ornida bəz rəhtlər, Güzəllikining ornida daqmal tamqisi bolidu. **25** Sening

yigitliring kiliqlinip, Baturliring jəngdə yikilidu. 26 [Zionning] kowukliri zar kətürüp matəm tutidu; U yalingaqlanəjan həlda yərgə olturup qalidu.

4 Xu küni yəttə ayal bir ərni tutuwelip, uningdin: — «Biz öz nenimizni yəymiz, öz kiyim-keqəklirimizni kiyimiz; pəkət bizni rəsvalıqtin halas kiliq üqün, bizni namingizəja təwə kiliqingizni ətünimiz!» — dəydu.

2 Xu küni «Pərwərdigarning xehi» uning güzəlliki həm xəripini kərsətküqi bolidu, Zemin bərgən mewə bolsa, Keqip kutulojan Israildikilərgə xəhrət wə güzəllik kəltüridu. **3** Həm xundak ix boliduki, Zionda qəlanlar, Yerusalemda tohtitilojanlar, Yəni Yerusalemda həyat dəp tizimlanəjanlarning həmmisi pak-mukəddəs dəp atilidu. **4** Xu qəqda Rəb adalət yürgüzgüqi roh həm keydürgüqi roh bilən, Zion kizlirining pasiklikini yuyup, Yerusaleming qan daqlirini tazilaydu. **5** Xu qəqda Pərwərdigar kündüzdə Zion teqিদiki hər bir əy, Xundakla barlik ibadət sorunlarning üstigə is-tütək wə bulut, Kəqtə bolsa ot yalkunining julasini yaritidu; Qünki xan-xərapning üstidə sayiwən bar bolidu. **6** Xu küni, kündüzdə tomuz issikqa sayə kilidiojan, Hətərdin panahlinidiojan, boran-yamoqurlarəja dalda bolidiojan bir sayiwənlik kəpə bolidu».

5 Mən öz səygən yarimoja, Mening səyümlüküm üqün öz üzümzari toqruluk bir küy eytip berəy; Səyümlükümning munbət bir dəng üstidə üzümzari bar idi; **2** U həmmə yerini kolap taxlarni elip taxlidi, Əng esil üzüm teli tikti; U üzümzar otturisoja kəzitix munari saldi, Üzümzar iqidimu xarap kəlqiki kazdi, Andin üzümdin yaxxi həsul

kütti; Birak buning ornioqa, üzümzar aqqik üzümlərnila bərdi. **3** Kəni, i Yerusalemdikilər wə Yəhədaning adəmliri, Mən bilən üzümzarimning otturisidin həküm qikiringlar! **4** Mening üzümzarimda kiloqudək yənə nemə ixim qaldı? Yahxi üzümlərni kütkinimdə, Nemixqa pəkət aqqik üzümnila qikirip bərdi? **5** Əmdi hazır Əz üzümzarimni nemə kilidiqinimni silərgə eytip berəy: — Uning qitlaklirini elip taxlaymən, u yutuwetilidu; Uning tamlirini qeqip qulitimən, u qəylinidu. **6** Mən uni qəllükkə aylandurimən; Həqkim uni qatap-putap, pərwix kılmaydu; Jioqanlar wə tikənlər uningda əsüp qikidu; Bulutlaroqa uning üstigə həq yamoqur yaqdurmanqlar dəp buyruymən. **7** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning üzümzari — Israil jəməti, Uning huxallıki boləqan əsümlük bolsa — Yəhədadikilərdur; U adalət mewisini kütken, Birak mana əmdi zulüm kərdi; Həqkaniylikni kütken, Birak mana əmdi nalə-pəryad boldi! **8** Həklərgə həq orun qaldurmay əyni-əygə, etizni-etizoqa ulioqanlaroqa way! Əzünglarni yaloquz zeminda qaldurmaqimusalər? **9** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mening kulikimoqa mundaq dedi: — «Kəpligən əylər, Dərwəkə həywətlik, həxəmətlik əylər adəmzatsiz, harab bolidu. **10** Bərhək, kırık moluk üzümzar pəkət altə küp xarab beridu, Ottuz kürə dan bolsa pəkət üq kürə həsul beridu. **11** Məy iqixkə aldirap tang atqanda ornidin turoqanlaroqa, Qarangoqu qüxixigə qarimay, xarabtin kəyp boləquqə besip olturoqanlaroqa way! **12** Ularning ziyapətliridə qiltar wə lira, təmbur wə nəy, xarabmu bar; Birak ular Pərwərdigarning kiloqanlirioqa wə

qol ixlirioqa heq etiwar kilmaydu. **13** Xu səwəbtin öz həlkim
 bilimdin həwərsiz boləqanlıki tüpəylidin sürgün bolup
 ketidu; Esilzadiliri eqirkixip, Pukraliri ussuzluktin kurup
 ketidu. **14** Xunga təhtisara nəpsini yoqinitip, Aqzini hang
 aqidu; Ularning xəhrətliri, top-top adəmliri, kikas-sürən
 kətürgüqiliri wə nəqmə oynioquqiliri birakla iqigə qüxüp
 ketidu. **(Sheol h7585)** **15** Pukralar egildürülidu, Mətiwərlərmu
 təwən kılınidu, Təkəbburlarning kəzliri yərgə karitilidu;
16 Birak samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar
 adalət yürgüzginidə üstün dəp mədhıyılınidu, Pak-
 mukəddəs boləquqi Təngri həkkaniylikidin pak-mukəddəs
 dəp bilinidu. **17** Xu qaşda kəzilar öz yaylaklirida
 turoqandək otlaydu, Musapirlarmu baylarning wəyrənə
 əyliridə ozuklinidu. **18** Kəbihlikni aldamqilikning yipliri
 bilən, Gunahni hərwa arəqamqisi bilən tartқанlarəqa way!
19 Yəni: «[Huda] aldirisun! Ixlirini Əzi ittirkək ada kilsun,
 Xuning bilən biz uni kərələymiz! «Israildiki Mukəddəs
 Boləquqi»ning niyət kıləqini yekinxip ixka axuruloqay,
 Biz uni biliwalayli!» — degənlərgə way! **20** Yamanni yahxi,
 yaxhini yaman degüqilərgə, Karangoqulukni nurning,
 nurni karangoqulukning orniəqa kəyoquqilarəqa, Aqqikni
 tatlikning, tatlikni aqqikning orniəqa kəyoquqilarəqa
 way! **21** Əzlirini dana dəp qəqliəqanlarəqa, Əz nəziridə
 əzlirini əkillik dəp kəriəqanlarəqa way! **22** Xarab iqixkə
 batur boləqanlarəqa, Hərakni əbjəx kilixta kəhriman
 boləqanlarəqa, **23** Yəni para üqün rəzillərnı aqlap, Xuning
 bilən həkkaniylarning adalitini rət kıləquqilarəqa way!
24 Xunga, ot yalkunliri samanlarnı yutuwtəkəndək,
 Yalkunlarda mənggənlər solixip yəkaləqandək, Ularning

yiltizliri qirip ketidu, Gül-qeqəkliri qang-tozangdək tozup ketidu; Qünki ular samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning yolyoruk-kanunini qətkə qakqan, Israildiki Mukəddəs Boluquqining səz-kalamini kəzgə ilmiqanidi. **25** Xunga Pərwərdigarning qəzipi Əz həlkiyə qarap qaynaydu, U ularqə qarap qolini kətürüp, ularni urup yikididu. Taoqlar təwrinip ketidu; Əlüklər əhlətlərdək koqlar otturisida dəwə-dəwə bolidu. Muxundak iqlar bolsimu, Uning qəzipi yənila yanmaydu, Sozoqan qoli yənila qayturulmay turidu. **26** U yiraktiki əllərnə qakirip tuqni kətüridu, U yər yüzining qət yaqisidin bir əlni üxkirtip qakiridu; Mana ular tezdin aldirap kelidu! **27** Ulardin heqbiri qarqap kətməydu, Putlixipmu kətməydu. Heqbiri mügdiməydu, uhlamaydu, Baqlioqan bəlwəqliridin heqbiri boximaydu, Qoruklirining boqluqliridin heqbiri üzülməydu; **28** Ularning oqliri ittik, Barliq okyalirining kiriqliri tartilip təyyar turidu, Atlirining tuyakliri qakmak, texidək bolidu, [Jəng hərwilirining] qakliri qoyuntəzdək aylinidu; **29** Ularning hərkirəxliri xirningkidək bolidu, Ular arslanlardək hərkirixidu, Dərwəqə, ular owoqə erixkəndə qaz-quz kilip hərpiyixidu; Owni kutkuzoqudək heqkim bolmay, Ular uni elip ketidu. **30** Xu küni ular dengizlər hərkiyəgəndək owoqə hərkirixidu; Əgər birərsi yər-zeminə qariqudək bolsa, Pəkət karangoqluk, dərd-ələmnə kəridu! Hərqandək nur bulut-tuman tərripidin quwalixidu.

6 Uzziya padixah, ələmdin ətkən yili mən Rəbni kərdüm; U intayin yuqiri kətürülgən bir təhtə olturatti; Uning

toni mukəddəs ibadəthanioğa bir kəlgənidi. **2** Uning üstidə saraflar pərwaz qilip turatti; Hərbirining altə tal qaniti bar idi; Ikki qaniti bilən u yüzini yapatti, Ikki qaniti bilən u putini yapatti, Wə ikki qaniti bilən u pərwaz qilip turatti. **3** Ulardin biri baxqa birsigə: — «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur! Barliq yər yüzi uning xan-xəripigə tolojan!» — dəp tolawatatti. **4** Towliqunin awazidin dərważining kexəkliri təwrinip kətti, Əy istütək bilən qaplandi. **5** Xuning bilən mən: — «Əzümgə way! Mən tügəxtim! Qünki mən ləwliri napak adəmmən həm napak ləwlik həlk bilən arilixip turup, əz kəzüm bilən Padixahqa, yəni samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarə qaridim!» — dedim. **6** Xuning bilən saraflardin biri qolida qurbangahtin bir qooqni lahxigiroğa qisip elip, yenimoğa uqup kəldi; **7** u uni aqzimoğa təgküzüp: — «Mana, bu ləwliringgə təgdi; sening kəbihliking elip taxlandi, gunahing kafarət bilən kəqürüm qilindi» — dedi. **8** Andin mən Rəbning: — «Mən kimni əwətimən? Kim Bizgə wəkil bolup baridu?» degən awazini anglidim. Xuning bilən mən: — «Mana mən! Meni əwətkəysən» — dedim. **9** Wə U: «Barəjin; muxu həlkə mundak dəp eytkin: — «Silər anglaxni anglaysilər, birak qüxənməysilər; Kərxni kərsilər, birak bilip yətməysilər. **10** Muxu həlkning yürükini tax qilojin; Ularning qulaqlirini eqir, Kəzlirini kor qilojin; Bolmisa, ular kəzliri bilən kəraləydiojan, Quliki bilən angliyalaydiojan, Kəngli bilən qüxinəydiojan qilinip, Yolidin yandurulup sakaytiləjan bolatti». **11** Andin mən:

— «Rəb, bu əhwal qağanəqiqə dawamlıxıdu?» — dəp sorıwıdım, U jawabən: — «Ta xəhərlər harab kılınıp ahalısız, Əylər adənzatsız, Zemin pütünləy qəlgə aylinip boləuqə, **12** Pərwərdigar adəmlirini yıraklarəy yətkəp, Zemindiki taxliwetilgən yərlər kəp boləuqə bolidu» — dedi. **13** «Həlbuki, zeminda adəmlərnıng ondin birila qalidu; Ular [zeminəy] qaytip kelip yənə yutuwetilidu, Kesilgən bir dub yaki arar dərihining kətikidək bolidu; Kətək bolsa «mukəddəs nəsil» bolur.

7 Yəhuda padıxahı Aħaz (Uzziyaning nəwrısı, Yotamning oqlı) təhtkə olturəy künliridə, mundaq ix boldi: — Suriyəning padıxahı Rəzin wə Israil padıxahı Rəmalıyaning oqlı Pıkah Yerusaleməy qarxi jəng kildi, ləkin üstünlükkə erixəlmidi. **2** Dawutning jəmətigə: — «Suriyə Əfraim bilən ittipaklıxıp birləxmə qoxun qurdi» — degən həwər kəldi. Xuning bilən padıxah jəmətidikilərnıng kəngli wə həlkıning kəngli ormanlar xamalda silkinip kətkəndək silkinip kətti. **3** Andin Pərwərdigar Yəxayaəy mundaq dedi: — «Sən wə oqlung Xear-Jaxub qikıp, kir yuəuqılarnıng etizining boyidiki yoləy, yukiri kəlgək nörining bexiəy berip, axu yərdə Aħaz bilən kərüxkin. **4** Sən uningəy: — «Sən ehtiyat bilən kənglünğni tok tut! Bu ikki kəyməs otkaxning kətikidin, yəni Rəzin həm Suriyəning wə Rəmalıyaning oqlıning dəxti-əzəpliridin qorqma, yürəkzadi bolup kətmə! **5** Qünki Suriyə, Əfraim wə Rəmalıyaning oqlı seni kəstləp: — **6** «Biz Yəhudaəy besip kirip, parakəndiqilik tuədurup, əzimiz üqün talan-taraj kılıp, uningəy bir padıxahni, yəni Tabəəlning oqlını tikləylil!» degənidi. **7** Xunga

Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Bu söz aqmaydu, heq əməlgə axmaydu; **8** Qünki Suriyəning bexi Dəməxk xəhəri wə Dəməxk xəhərinin bexi Rəzindur, halas; Wə atmix bəx yil iqidə Əfraim xundaq bitqit boliduki, ularni «bir həlk» degili bolmaydu; **9** Wə Əfraimning bexi Samariyə xəhəridur, Samariyə xəhərinin bexi Rəməliyaning oqlidur, halas; Silər bularqə ixənmisənglar, mustəhkəmlənməysilər» — degin». **10** Pərwərdigar yənə Ahəzoqə söz kilip: — **11** «Əzüng üqün bexarət sora; məyli yərning tegidə yaki pələkning kəridə bolsun sorawər» — dedi. **(Sheol h7585)** **12** Birəq Ahəz jawabən: «Mən həm sorimaymən həm Pərwərdigarni sinəkta qoymaymən» — dedi. **13** Andin [Yəxaya]: — Əmdi i Dawut jəmətidikilər, anglap qoyunglar, adəmlərnin səwr-təkitini qoymioqiniqlarni az dəp, silər Hudaıymning səwr-təkitinimu qoymioqiliwatamsilər? **14** Xunga Rəb Əzi silərgə bir bexarət beridu: — Mana, pak kiz həmilidar bolup bir oqlul tuqıdu; u uning ismini «Immanuel» dəp ataydu. **15** Yəhxilikni tallap, yamanlikni rət kilixni bilgüqə u pixlak wə bal yəydu. **16** Qünki bu yax bala yəhxilikni tallap, yamanlikni rət kilixni bilgüqə, sən nəprətlinidiqan bu ikki padixahning yər-zeminliri taxlinip qalidu. **17** Qünki Pərwərdigar sening wə atangning jəmətigə Əfraim Yəhədadin ayriqan kündin buyan bolup bəkmioqan qattik künlərnə qüxüridu. U künlər bolsa Asuriyəning padixahidin ibarəttur! **18** Xu küni Pərwərdigar Misirning pinhan erikliridiki paxilarni wə Asuriyədiki hərilərnə üxkirtip qaqiridu; **19** ularning həmmisi kelip hər bir hilwət jilqilarqə, taxlarning hər bir araqlirioqə, həmmə

yantaklaroqa wə həmmə yaylaklaroqa oquzzidə konuxidu.

20 Axu küni, Rəb Əfrat dəryasining nerisidin ijarigə aloqan bir ustira bilən, yəni Asuriyə padixahı bilən qaq qüxüridu; muxu ustira baxning qeqini, putning tüklerini wə sakalnimu qüxürüp oqirdaydu; **21** xu künlərdə bir kixi yax bir siyir wə ikki qoy baqıdu, **22** ularning xunqə kəp süt bərginidin u serik may yəydu; dərwəkə, zeminda qaloqlarning həmmisi serik may wə bal yəydu. **23** Wə xundak boliduki, hər teli bir kümüx tənggigə yaraydıqan, ming teli bar üzümzarlıq bolqan hər bir jay jioqlanlığa wə tikkənlikkə aylinip ketidu; **24** Axu yərgə adəmlər pəkət okya kətürüp kelidu, qünki pütkül zemin jioqlanlığa wə tikkənlikkə aylinip ketidu. **25** Ilgiri kətmən qepiloqan hər bir taqlıq jioqlarğa bolsa, — ular u yərlərgə jioqlarlardin wə tikkənlərdin qorkup barmaydu; Bu yərlər pəkət kalilarni otlitidıqan, Qoylar dəssəp-qəyləydiyqan jaylar bolup qalidu, halas.

8 Pərwərdigar manga: — «Qong bir tahtayni qolungoqa elip, enik hərplər bilən: — «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp yazoqlin» — dedi. **2** Mən xundak qilip özümgə «ixənqlik guwahqılar» süpitidə muxuni hatiriləxkə kaqin bolqan Uriya wə Yərabəkiyaning oqlı Zəkəriyani qakiriwaldim. **3** Andin mən ayal pəyoqəmbər bilən billə yattim. Xundak qilip u qamilidar bolup, bir oqlul tuqlıdi. Xuning bilən Pərwərdigar manga: — «Uning ismini «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp atioqlin; **4** qünki bala «Dada, apa» dəp qakirixni bilgüqə, Dəməxk baylıqliri wə Samariyədiki olja Asuriyə padixahı tərripidin bulap elip ketilidu» — dedi. **5** Pərwərdigar yənə manga səz qilip mundaql dedi: — **6**

«Muxu h  lk Xiloah   stingidiki l  rzan ekiwatkan sularni r  t k  lip, Ularning ornida R  zin w   R  maliyaning o  llidin hursən bolo  aqqa, **7** Xunga mana, R  b ularning   stiga dolk  nlap akidio  an,   lw  k   frat d  ryasining sulirini, — Y  ni Asuriy  ning padixahini tolu   h  yw  -x  hriti bil  n elip kelidu; U d  ryad  k barlik erik-  st  ngliridin texip ketidu, H  mm   k  ro  aq  lrini b  s  p taxlaydu; **8** U taki Y  h  da  qiq   xidd  t bil  n texip, h  t  ta boynio  qiq   kelidu; U k  natlirini yayo  anda p  tk  l zeminingo  a say   bolup q  xidu, i Immanuel! **9** — O  z  pliniweringlar, i   ll  r, birak sundurulisil  r! Jah  nning barlik q  t jayliri k  lak selinglar! [J  ng   q  n] belinglarni ba  laweringlar, sundurulisil  r! [J  ng   q  n] belinglarni ba  laweringlar, sundurulisil  r! **10** Pilaninglarni t  ziweringlar, u bikaro  a ketidu; M  slih  tinglarni k  liweringlar, umu akmaydu; S  w  bi — Immanuel!». **11** Q  nki Pərwərdigar küqlük k  olini manga təgküzüp, Mening bu həlkning yolida mangmaslikim  a yolyoruk berip, munda   s  z k  ldi: — **12** «Muxu kixilər k  p ixlarda «suyikəst bar» desə, silər bolsanglar «suyikəst bar» d  p y  rm  nglar; Ularning k  rk  kinidin silər k  rk  manglar, Yaki heq w  h  mig   qüxmənglar; **13** P  k  t samawi kəoxunlarning Sərdari bolo  an P  rw  rdigarnila h  mmidin üstün d  p bilinglar; U sil  rning K  rkid  qininglar bolsun, Sil  rning w  h  m  nglar bolsun! **14** U bir mukəddəs panah  ga bolidu, Həmdə Israildiki ikki j  m  t   q  n putlikaxang tax, ad  mni yikitid  o  an k  oram tax, Yerusalemdikilər   q  nmu kıltak w   tapantuzak bolidu; **15** Ulardın k  pl  r [Uningo  a] putlixip, yikilip, yanjilip, k  ltak  a q  x  p,   sir  ga elinidu».

16 — «Bu guvahnadini yögəp, Təvrat qanunini mening muhlislirim arisida peqətləp qoyojin. **17** Mən bolsam, yüzini Yakup jəmətidin yoxuruwatqan Pərwərdigarni kütimən; Wə mən Uni təlmürüp saklaymən. **18** Karanglar, manga wə Pərwərdigar manga bərgən balilaroqə, Biz Zion teojini Əz makani qiloqan samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Israilda namayan qiloqan bexarət wə karamətlərləning süpitidurmiz». **19** — Baxqilar silərgə: — «Biz wiqir-wiqir, gudung-gudung kilidiqan «ərwahlarni qaqiroquqi»lar wə dahanlardin yol sorayli» — desə, silər jawab berip: — «Bir həlkning öz Hudasini izdəp yol sorixi kerək əməsmu? Tiriklərləning əlüklərdin yol sorixi toqrimu?!» — dənglar. **20** — Təvrat qanuni wə guvahnamə əsas qilinsun! Muxularni əsas qilip səz qilmisa, ularoqə tang nuri qüxməydu! **21** Əksiqa, ular kisiloqan, aq həlda zeminni kezip yürixidu; aq qaloqan qaoqda, ular oqəzəplinip asmanoqə qarap, padixahini həm Hudasini qarəp tillaydu; **22** ular yərgə qarisa, mana, japa-muxəkkət, karangoqu-zulmət, həsrət-nadamət wə parakəndiqilik turidu; Ular qap-qarangoqulukqə həydiwetilidu.

9 Birə, həsrət-nadamətkə qaloqanlaroqə zulmət boliwərməydu; U otkən zamanlarda Zəbulun zeminini wə Naftali zeminini har kilduroqan; Birə kəlgüsidə U muxu yərnə, yəni «yat əllərləning makani» Galiliyəgə, jümlidin «dengiz yoli» boyidiki jaylar wə Iordan dəryasining qarxi qiroqəqlirioqə xan-xəhrət kəltüridu; **2** Karangoqulukqə mengip yürgən kixilər zor bir nurni kərdi; Əlüm sayisining yurtida turoquqilaroqə bolsa, Dəl ularning üstigə

nur parlidi. **3** — Sən əlni awuttung, Ularning xadlikini ziyadə kilding; Həklər həsul waqtida xadlanəndək, Jəng oljisini üləxtürgən waqıtta huxallıqqa qəmgəndək, Ular aldingda xadlinip ketidu. **4** Qünki Midiyaning [üstidin oqəlibə kəloqan] künqə ohxax, Sən uningə selinqan boyunturukni, Mürisigə qüxxən əpkəxni, Ular ni əzgüqining tayiqini sundurup taxliwəttung. **5** Qünki [ləxkərləning] uruxta kiygən hər bir ətükliri, Qanoqə miləngən hər bir tonliri bolsa pəkətlə ot üqün yekəloqə bolidu. **6** Qünki biz üqün bir bala tuquldi; Bizgə bir oqul ata kilindi; Həkülranlıq bolsa uning zimmisigə qoyulidu; Uning nami: — «Karamət Məslihətqi, Qudrətlik Təngri, Mənggülik Ata, aman-hatirjəmlilik Igisi Xahzadə» dəp atilidu. **7** U Dawutning təhtigə olturoqanda wə padixahlikə həkümranlıq kəloqanda, Xu qaoqdin baxlap ta əbədil'əbədgiqə, Uni adalət həm həkəkaniylik bilən tikləydu, xundakla məzmut saklaydu, Uningdin kelidioqan həkümranlıq wə aman-hatirjəmlilikning exixi pütməs-tügiməs bolidu. Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning otluk muhəbbiti muxularni ada kilidu. **8** Rəb Yakup jəmətigə bir səz əwətti, U pat arida Israilə qüxidu, **9** Barlıq həlk, yəni Əfrayim wə Samariyədikilər xu [səzning] toqrilikini bilgən bolsimu, Ləkin kənglidə təkəbburlixip yooqanlıq kəlip, ular: — **10** — «Hixlar qüxüp kətti, Birək ularning ornioqə yonuloqan taxlar bilən qayta yasaymiz; Erən dərəhliri kesilip boldi, Birək ularning ornida kədir dərəhlirini ixlitimiz» — deyixidu; **11** Xunga Pərwərdigar Rəzinning küxəndilirini [Israiləqə] qarxi küqləndürdi, [Yakupning] duxmənlirini

kozojidi. **12** Xærktin Suriyæliklær, oqaræbtæ Filistiyælær, Ular aqozini hængdæk eqip Israilni yutuwalidu. Ixlar xundak deyilgændæk bolsimu, Uning oqæzipi yænila yanmaydu, Sozoqan qoli yænila qayturulmay turidu. **13** Birak hælk øzlrini Uroquqining yenioqæ tehi yenip kælmidi, Ular samawi qoxunlarning Særdari boloqan Pærwærdigarni izdimæywatidu. **14** Xunga Pærwærdigar bir kün iqidæ Israilning bexi wæ quyrukini, Palma xehi wæ qomuxini kesip taxlaydu; **15** Moysipit wæ mæhtæramlær bolsa baxtur; Yaloqanqilik øgitidioqan pæyoqæmbær — quyruktur. **16** Qünki muxu hælkning yetækqiliri ularni azduridu, Yetæklængüqilær bolsa yutuweliniq yokilidu. **17** Xunga Ræb ularning yigitliridin hursænlik tapmaydu, Yetim-yesirliri wæ tul hotunlirioqæ ræhim qilmaydu; Qünki hærbiri iplas wæ ræzillik qiløquqi, Hæmmæ eoqizdin qikqini pasikliktur. Hæmmisi xundak bolsimu, Uning oqæzipi yænila yanmaydu, Sozoqan qoli yænila qayturulmay turidu. **18** Qünki ræzillik ottæk køyidu, U jioqan wæ tikænlærni yutuwalidu; U ormanni baraksan jayliri arisida tutixidu, Ular is-tütæklik tüwrük bolup purqirap yukirioqæ ørlæydu; **19** Samawi qoxunlarning Særdari boloqan Pærwærdigarning dæroqæzipi bilæn zemin køydürüp taxlinidu, Hælk bolsa otning yekiloqusi bolidu, halas; Heqkim øz qerindixini ayap ræhim qilmaydu. **20** Birsu ong tæreptæ gøx kesip yæp, toymaydu, Sol tæreptin yalmap yæpmu, qanaætlænmaydu; Hærkim øz bilikini yæydu; **21** Mænassæh, Əfraimni, Əfraim bolsa mænassæhni yæydu; Uning üstigæ ikkisimu Yæhudaoqæ qarxi turidu. Hæmmisi

xundak bolsimu, Uning oʻzasi yənla yanmaydu, Sozoʻan kʻoli yənla qayturulmay turidu.

10 Kəbiḥlik qanunlirini tüzgüqilərgə, Azablik pərman-
həkümlərni yazoquqilaroʻa way! **2** Tul hotunlarni
oljimiz qilayli, Yetim-yesirlarni bulap-talayli dəp, Ular
miskinlərgə adalətni bərməy, Həlkimdeki ajiz-beqarilərdin
həqūqni bulap ketidu. **3** Həsab alidiʻoʻan künidə, Yəni
yirəktin kəlgən tuyuksiz balayi’apət künidə, Nemə
kilisilər? Kimdin baxpanahlik izdəp yūrisilər? Baylik-
xəḥritinglarni nəgə amanət qoyisilər? **4** Ularoʻa əsirlər
arisida zongziyip olturuxtin, Yaki ɵltürɵlgənlər arisida
yikilixtin baxkə heqnemə qəlmidi! Həmmisi xundak
bolsimu, Uning oʻzasi yənla yanmaydu, Sozoʻan kʻoli
yənla qayturulmay turidu. **5** Kʻoliʻoʻa oʻzəzipimning tokmiki
tutkuzuloʻan, ɵzümning dəroʻzəzipimning tayiki bolʻoʻan
Asuriyəlikkə way! **6** Mən uni hudasiz bir «yat əl»gə,
Dəroʻzəzipim qaritiloʻan həlkimgə zərbə berixkə əwətimən;
Uningoʻa olja tutuwelixkə, Ɔəniymətni bulaxkə,
[Həlkimni] koqilardiki lay-patkaklarni dəssigəndək
dəssəxkə buyruymən. **7** Birək [Asuriyəlikning] kəzdə
tutkini muxu əməs, U xundak heq oylioʻan əməs. Uning
oylioʻini wəyran kilix, Kəp dölətlərni yokitixtin ibarəttur.
8 U: — «Mening sədarlirimningmu həmmisi padixahlaroʻa
barawər əməsmu? **9** Kalno xəḥiri Karkemix xəḥirigə,
Hamat xəḥiri Arpad xəḥirigə, Samariyə xəḥiri Dəməxk
xəḥirigə ohxax əməsmu? **10** Məbudliri Samariyəning
wə Yerusaleminingkidin uluʻol bolʻoʻini bilən, Mening
qolum muxu məbudkə təwə bolʻoʻan padixahliklaroʻa
igə boluxkə yətküdək tursa, **11** Samariyə wə uning

məbudlirini qandak qiloqan bolsam, Yerusalem wə uning məbudlirini ohxaxla xundak qilmamdimən?» — dəydu. **12** Birak Rəb Zion teqi wə Yerusalemda pütkül jaza ixini pütüzüp bolqandin keyin, U: — «Mən Asuriyə padixəhining kənglidiki baxbaxtaklikning aqiwitini [uningqa qüxürimən], Uning kəzliridiki kibirlik nəzərlirini jazalaymən» dəydu. **13** Qünki u: — «Bu ixlarni öz kolumning küqi bilən, Öz danalığım bilən mən qiloqanmən; Qünki mən əkillikturmən; Mən əllərnin pasillirini yokəttim, Ularning həzinilirini buliwəldim, Təhtkə olturoqanlarni batur kəbi qüxürüp taxlidimmən; **14** Mən kolumni bir qux uwisioqa uzatqandək əllərnin bayliklirioqa uzattim, Birsə taxliwetilgən tuhumlarni tərgəndək mən pütkül dunyani yioqanmən; Ulardin heqbirimu kanatlirini palaklatmidi, Tumxukini aqmidi, Yaki quk-quk qilip awaz qikərmidi» — dəydu. **15** Palta əzini ixlətküqisigə lap atsa bolamdu? Hərə hərədigüqigə poqilik qilsa bolamdu? Xundak ix ikən, huddi tayak əzini kətürgüqisini oynitalisa bolidiqandək, Huddi həsa yaoqəq əməs boluqini kətürgəndək bolatti əməsmu?! **16** Xunga samawə koxunlarning Sərdari boləqan Rəb Pərwərdigar xu [Asuriyəlkning] palwanliri arisioqa oruklitix kesilini əwətidu, Uning xan-xəripinin astida lawulda yalkunlaydiqan bir otni yaqidu. **17** «İsrailning Nuri»ning Əzi ot, Uningdiki Mukəddəs Boluqu yalkun bolidu, U bir kün iqidə uning jioqanliri wə tikənlirini kəydürüp, yutuwalidu. **18** Həm uning ormanzarlik wə baq-etizlirinin xan-xəripini, jan wə tenini kəydürüp kül kiliwetidu; Ular bəəyni jüdəp ketiwatqan kəsəl

Үәхaya

taklirini koyup koyidu; **29** Ular bosuqqa-dawandin etkən, Gebada konup qalidu; Ramah titrəp ketidu; Saulning yurti Gibeahdikilər bolsa keqip kətkən; **30** I Gallimning kizi, pəryadingni kətür! Həy Laix, anglap qoy! I biqarə Anatot! **31** Madmənah bolsa kaqti; Gebimdikilər bədar kaqti; **32** Xu kün etməgüqə ular Nob dengidə tohtap qalidu; Axu yərdə u Zion kızining teqioqa, Yəni Yerusalemdiki dənggə karap muxtini oynitidu. **33** Mana, samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Rəb Pərwərdigar qong xahlarni xiddət bilən kesiwetidu; Xuning bilən egiz əskənlər kesip yiqitilidu; Həli üstünlər pəsləxtürülidu. **34** U təmür [qorallar] bilən ormanlıqning Baraksan yərlirini kesip qaqaslıq kiliwetidu; Liwan bolsa uluq birsi tərpidin yiqitilidu.

11 Wə bir tal nota Yəssəning dərihining kətikidin ünüp qikidu; Uning yiltizidin ünüp qikqan bir xah kəp mewə beridu. **2** Wə Pərwərdigarning Rohi, Yəni danalıqning wə yorutuxning Rohi, Nəsihət wə küq-qudrətning Rohi, Bilim wə Pərwərdigardin əyminixning Rohi uning üstigə qüxüp turidu; **3** Uning hursənliki bolsa Pərwərdigardin əyminix ibarət bolidu; U kəzi bilən kərginigə əsasən həküm qikarmaydu, Yaki kuliki bilən angliqiniqqa əsasən kesim qilmaydu. **4** U namratlarqqa həkqaniylik bilən həküm qikiridu, Yər yüzidiki miskin-məminlər üqün adalət bilən kesim qilidu. U jəhənni aqzidiki zakon tayiqi bilən uridu, Rəzilləni ləwliridin qikqan nəpəsi bilən əltüridu. **5** Uning bəlwəqi həkqaniylik, Qatraklıqi bolsa sadıqlıq bolidu. **6** Bərə bolsa qoza bilən billə turidu, Yilpiz oqlak bilən billə, Mozay, arslan wə bordak kala bilən billə yatidu; Ularni yetiligüqi kiqik bir bala bolidu. **7** Kala eyiq

bilən billə ozuklinidu, Ularning baliliri billə yetixidu, Xir bolsa kalidək saman yəydu. **8** Əmməydiqan bala kobra yilanning təkükigə yekın oynaydu, Əmqəktin ayriloqan bala qolını zəhərlik yilanning owisioqa tikidu; **9** Mening mukəddəs teqimning həmmə yeridə heq ziyankəxlik bolmaydu; Heq buzoqunqilik bolmaydu; Qünki huddi sular dengizni qaplioqandək, Pütkül jaħan Pərwədigarni bilix-tonux bilən qaplinidu. **10** Xu künidə «Yəssəning Yiltizi» hərkaysi əl-millətlər üqün tuoq süpitidə kətürölüp turidu; Barlıq əllər Uni izdəp kelip yioqilidu; Wə U aramgaħqa tallioqan jay xan-xərpəkə tolidu. **11** Xu küni Rəb ikkinqi kətim Öz həlqining saklanoqan qəldisini qəyturux üqün, yəni Asuriyə, Misir, Patros, Kux, Elam, Xinar, Hamat wə dengizdiki yirək arallardin qəyturux üqün Öz qolını yənə uzartidu. **12** U əllərni qəkirix üqün bir tuoq kətüridu; xundək qilip U yər yüzining qət-qətliridin Israilning qeriblrini jəm qilip, Yəhudadin tarkilip kətkənlərni yioqidu. **13** Xuning bilən Əfraimoqa boləqan həsəthorluk yokəydu, Yəhudani harlioqanlarmu üzüp taxlinidu; Əfraim Yəhudaqa həsət qilməydu, Yəhuda bolsa Əfraimni horliməydu. **14** Birək ular qərb tərəptə Filistiyələning mürisigə uqup qüxidu; Ular birliktə xərktiki həlqlərdin olja alidu; Ular Edom wə Moab üstigə kollirini uzartidu; Ammoniylarmu ularəqə beqinidu. **15** Pərwədigar Misirdiki dengizning «tili»ni yok qilidu; U küqlük pizəjirin xamal bilən [Əfrat] dəryasining üstigə qolını beqirilitip uquridu, Uni adəm ayioqi kuruk həlda mengip ötküdək yəttə erik qilip uridu; **16** Xuning bilən Öz həlqining qəldisi üqün, Misirdin qikqan künidə Israil üqün təyyarlioqan yoloqa

ohxax, Asuriyədə qalqanlar üqün axu yərdin kelidiqan
bir kətürülgən egiz yol bolidu.

12 — Wə xu küni sən: — — I Pərwərdigar, mən
Seni mədhıyləymən; Sən manga qəzəpləngining bilən,
Qəziping məndin yetkilip kətti, Wə sən manga təsəlli
bərding. **2** Mana, Təngri mening nijatimdur; Mən
Uningoşa tayinimən, qorqmaymən, Yah Pərwərdigar
mening küqüm wə nahxamdur; U yənə mening nijatim
boldi, — dəysən. **3** — Xadlıq bilən silər nijatlıq quduklıridin
su tartisilər. **4** Xu künidə silər: — «Pərwərdigaroşa rəhmət
eytinglar, Uning namini qaqirip nida qilinglar; Uning
əməllirini həklər arisida ayan qilinglar, Uning namining
zor abruy tapqanlığını jakarlanglar. **5** Pərwərdigaroşa
küylər eytinglar, Qünki U uluq ixlarni qiloqan; Mana bu
pütkül jahanoşa ayan qilinsun! **6** Ziondikilər, təntənə
qilip jar selinglar; Qünki aranglarda turoqan Israildiki
Mukəddəs Boloquqi büyüktur!» — dəysilər.

13 Amozning oqli Yəxaya kərgən, xundakla uningosa
yükləngən Babil toqrisidiki wəhiy: — **2** [Babil]
aqsəngəklirining kowuklardin otüp kirixi üqün, Qakas
taq üstidə tuq kətürüinglar, Ularni yukiri awazda
qaqiringlar, Qolunglarni pulanglitip ixarət qilinglar. **3** Mən
bolsam, məhsus talliqanlirimosa buyruk qüxürgənmən,
Əz palwanlirimni, yəni təkəbburluktin yayrap kətkən
adəmlirimni qəzipimni bəja kəltürüxkə qaqirdim. **4**
Anglanglar, büyük bir əlning adəmliridək top-top
adəmlərnin taqlarda yangratqan qiyqas-sürənlirini,
Həmmə əl-yurtlar wə padixahlıqlar [jənggə] yiqilip
dolkunlatqan qaynam-taxqinlikni! Samawi qoxunlarning

Sərdari boləjan Pərwərdigar qoxunlarni jənggə yiojıdu. **5** Ular, yəni Pərwərdigar wə Əz ətəzipining qoralliri, Yırak yurttin, həttə asmanlarning kəridinmu pütkül jahanni həlak kılıxka kəlgən. **6** Pəryad qekip hıwlanglar! Qünki Pərwərdigarning küni yəqinlaxti; U Həmmigə kədirdin kelidıjan həlakəttək kelidu. **7** Buningdin hər bir qol boxixip ketidu, Həmmə adəmining yüriki erip ketidu. **8** Ular wəhımigə qüxidu; Azab-okubət wə kəyoqu-həsərət ularni qaplaydu, Tolıqı tutkan ayaldək ular toləjinip ketidu, Ular bir-birigə wəhımə iqidə tikilip qarixidu; Yüzliri bolsa yalkundək kızirip ketidu. **9** Mana Pərwərdigarning küni kelidu, Xu kün jimi yər-jahanni wəyran kılıxka, Rəhımsiz bolup, ətəzəp wə kəhr bilən toləjandur; U gunahkarlarni jahandin yokitidu. **10** Qünki asmandiki yultuzlar həm yultuz türkümliri nurini bərməydu; Kuyax bolsa qıkipla karangoqulixidu, Aymu heq yorumaydu. **11** Mən dunyani rəzilliki üqün, Kəbihlərni gunahliri üqün jazalaymən; Həkawurlarning təkəbburlukini tügəl yokitimən; Zorawanlarning kibirlirini pəs kılımən. **12** Mən insanlarni sap altundin az kılımən, Adəmni həttə Ofirdiki altundin az kılımən. **13** Xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning ətəzipidə, Uning qaynıjan kəhrlik künidə, Mən [Huda] asmanlarni təwritimən, Yər bolsa ətərnidin yətkilidu; **14** Xunga owlanəjan bir jərəndək, Həqkim yiojmaydıjan bir padidək, Hərbirsi ətə-jamaitini izdəp kətməkqi bolidu, Hərbiri ətə yurt-makanıja qaqmaqqi bolidu; **15** Kəqip tutuləjanlarning həmmisi sanjip ətürülıdu; Əsirgə qüxkənlərmu kılıqlinidu. **16** Ularning balilirimu kəz aldida

parə-parə kılınidu; Ularining öyliri bulang-talang kılınidu, Ayallirimu ayaoq asti kılınidu. **17** Mana, Mən ularoqa qarxi turuxka Medialiklarni qozoyaymən, Ular kümüxlərgə heq karımaydu, Altundin bolsa ular zoq almaydu. **18** Ularining okyaliri yigitləni etmə-təxük kiliwetidu, Ular baliyatquning mewisigə heq rəhim kilmaydu, Kəzliri balilarni heq ayımaydu. **19** Padixahliklarning gəhəri, Kaldiyləning pəhirlinidiqan güzəlliki bolqan Babil bolsa, Hudaning Sodom wə Gomorra xəhərlirini örüwətkinigə ohxax bolidu. **20** U yərdə heqkim hərgiz turmaydu, Dəwrdin-dəwrgiqə u adəmzatsız qalidu. Ərəblər bolsa xu yərdə qedir tikməydu, Malqılar padilirini xu yərdə yatquzmaydu. **21** Birəq qəl-bayawandiki janiwarlar xu yərdə qonidu, Ularining [harab] öylirigə hıwlaydiqan məhluklar tolidu, Hıwquxlar xu yərdə makanlixidu, «Əqkə jin»lar səkrəp oynəqlixidu. **22** Yawayi itlar kəl'ə-qorəqlarda, Qilbərilər uning həxəmətlik ordilirida hıwlixidu, Bərək, uning wəkti toxuxka az qaldi, Uning künliri uzunoqa barmaydu.

14 Qünki Pərwərdigar Yəqubka rəhimdillik kərsitidu, Yənə Israilni tallaydu; U ularni öz yurt-zeminida makanlaxturidu. Xuning bilən yat adəmlər ular bilən birlixip, Yəqub jəmətigə qoxulidu. **2** Hərəkaysi əl-millətlər ularni elip öz yurtioqa apiridu; Israil jəməti bolsa Pərwərdigarning zeminida ularoqa kul wə dedək süpitidə igidarqilik kılidu; Ular əzlirini tutkun qiloqlarni tutidu; Əzlirini əzgənləning üstidin idarə kılidu. **3** Wə xundəq boliduki, Pərwərdigar silərgə azəbtin, sarasimidin wə əsir bolup məjburlanqan muxəkkətlük kulluktin aramlıq

bərgən künidə, **4** Silər Babil padixahı toqrisida mundak
 maqal-təmsilni eytisilər: — «Qara, bu jazanihor kandaq
 halak boldi, Talan-taraj kilip altun toploquqi kandaq
 yokaldi! **5** Pərwədigar rəzillərnin ھasisini, ھakimlarning
 zakon tayikini, **6** Yəni həlk-millətlərnin aqqiqi bilən
 üzüksiz uroqanni, Əllərgə ətəzəp kilip tizginsiz ziyankəhlik
 kıləqanni sunduruwətti. **7** Pütkül yər yüzi aram tepip
 tinqlinidu; Ular nahxa eytip təntənə kilidu. **8** Qariqaylar
 bolsa ھalingdin xadlinidu, Liwandiki kedirlarmu: —
 «Sən gərüngdə yatquzuloqandin keyin, ھeqbir kəsküqi
 bizni kərkətmaydu!» — dəydu. **9** Sən qüxüxüing bilən
 təhtisaradikilər seni qarxi elixka sarasimə bolup ketidu;
 Sən üqün əlüklərnin rohliri, Jahandiki jimiki «əqka
 jinlar» kəzoqilidu; Əllərnin ھəmmə padixahliri təhtliridin
 turoquzulidu; **(Sheol h7585)** **10** Ularning ھəmmisi sanga karap
 mundak dəydu: — «Səning ھalingmu bizlərnin kədikək
 boxap kəttimu? Bizgə ohxax bolup kəldingmusən?!» **11**
 Səning xanu-əyiwiting qiltariliringning awazliri bilən
 billə təhtisaraqa qüxürülüp tügidi; Astingda qiwın kurti
 mizildap ketidu, Üstüngni sazanglar kaplap ketidu.
(Sheol h7585) **12** I Qolpan, Səhər balisi, Sən kandaq kilip
 asmandin yikilip qüxkənsən! I tehi ətəkəndila əllərnin
 yərgə yikitkuqi, Sən yər yüzigə taxliwetilding! **13**
 Sən əslidə kənglüngdə: — «Mən asmanlaraqa qikimən,
 Təhtimni Hudaning yultuzliridin üstün kilimən; Mən
 jamaətnin teqida, Yəni ximal tərəplərdimu olturimən;
14 Mən bulutlarning egiz jayliridin yukiriqa ərլəymən;
 ھəmmidin Aliy bilən təng bolimən!» — deding. **15**
 ھəlbuki sən təhtisaraqa, Qongkur ھangning tegilirigə

qüxürüldung». (Sheol h7585) 16 Seni kərgənlər sanga yekindən sinqilap qarap: — «Jaḥanni zilziligə kəltürgən, padixahlıqlarni titrətkən adəm muxumidu? 17 Yər yüzini qəl-bayawan kəlip, Uningdiki xəhərləni oqulatқан, Tutқан əsirləni öz yurtioqa həq koyup bərmigən muxumidu?» — deyixidu. 18 Mana əllərnin xahliri birimu qalmaq «xan-xərap»tə, [karangoquluktiki] öz əyidə yetixidu, 19 Biraқ sən kəmsitilgən [qirigən] bir xah kəbi, Əltürülgənlərnin dəwisi astida, Kiliq bilən sanjiloqan, hangning təhtigə qüxidioqanlaroqa ohxax, Ayaoq astida dəssəp-qəyləngən əlüktək, Əz gərüngdin məhrum bolup taxliwetilding. 20 Sən axu padixahlar bilən birgə dəpnə kəlinmaysən, Qünki öz yurtungni wəyran kəloqansən, Əz həlқingni əltürüwətkənsən; Rəzillik kəloquqilarning nəslə hərgiz yənə tiloqa elinmaydu. 21 Ata-bowilirining kəbihlikliri tüpəylidin, Uning oqullirini kətl kəlixқа təyyar kəlinglar; Xundaq kəloqanda, ular ornidin turup yər-jahanni ixoqal kəlmaydu, Yər yüzini xəhərgə toxkuzuwetəlməydu. 22 Qünki Mən ularoqa qarxi qikimən, — dəydu samawi kəoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar, — Mən Babildin uning namini wə uning kəlduklirini, nəsil-pərzəntlirini üzup taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar, 23 — Wə uni huwkuxning makaniqə, sazliqlaroqa ayləndurimən; Həlakət süpürgisi bilən uni süpürup taxlaymən, — dəydu samawi kəoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar. 24 Samawi kəoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar mundaқ kəsəm iқkənki, — Mən kəndaq oylisam, xundaq bolidu; Kəndaq məqsətni kənglümgə püksəm, xu tiklinidu, 25 Məksitim Əz

zeminimda Asuriyalikni qiyma-qiyma qilixtin ibarət; Öz taqlirimda uni dəsəp-qəyləymən; U saloqan boyunturuk həlkimning boynidin, U artқан yük mürisidin elip taxlinidu. **26** Mana bu pütkül yər yüzi toqruluk iradə qilinqan məxsəttur, Mana bu barlik əllərnin üstigə uzartilqan qoldur. **27** Pərwərdigar mundaq məxsətni pükənəkən, Kim uni tosalisun? Uning qoli uzartilqanikən, kim uni yanduralisun? **28** Ahaz padixah əlgən yilida mundaq wəhiy yükləndi: — **29** I Filistiyə, həmminglar, «Bizni uroqan tayak sundi» dəp xadlanmanglar; Qünki yilanning yiltizidin zəhərlik bir yilan qikidu, Uning nəslə bolsa dəhxətlik uqar yilan bolidu. **30** Xuning bilən yoxsullarning tunji baliliri ozuklinidu, Məminlər bolsa tinq-amanlikta yatidu; Birak Mən yiltizingni aqarqilik bilən yoxitimən Qaloqan qismingmu u tərəptin əltürüldü. **31** Xunga i qowuk, nalə kətürgin, I xəhər, pəryad qəkkini! I Filistiyə, sən bolsang erip kətkənsən! Qünki ximal tərəptin is-tütəklik bir tüwrük ərləydu; Uning yioqiloqan qoxunlirida heqkim səpsiz qalmaydu. **32** Əmdi bu əlnin əqlilirigə qandak jawab berix kerək? — «Zionni tikligüqi Pərwərdigardur; Uning həlqi iqidiki ezilgüqilər uningdin baxpanah tapidu» — degin!»

15 Moab toqrisida yükləngən wəhiy; Həlakətlik bir kəqtila, Moabtiki Ar xəhəri wəyran qilinidu; Həlakətlik bir kəqtila, Moabtiki Kir xəhəri yox qilinidu; **2** Yioqazarlar kətürük üqün, Mana u buthanisioqa, Dibonoqa, xundakla [barlik] egizliklirigə qikti; Moab Nebo wə Mədəba xəhərliri üqün pəryad kətüridu; Həmmə baxlar takir kərinidu, Jimiki sakallar kesilip qüxürüldi. **3** Koqilarda

ular bəz kiyidu; Əgziliridə, məydanlirida, hər bir adəm kəz yaxlirini yaqdurup pəryad kətüridu. **4** Həxbənoqa, Elealah xəhərlirigə yioqa olixidu, Awazliri Yahəz xəhərigimu yetip baridu. Xunga Moabning əskərlirimu nida kəlidu; Uning wujud-baqrini titrək basidu. **5** Mening kəlbimmu Moab üqün yioqa-zar kətüridu; Ularning kaqkunliri Zoarqa həm Əglat-Xeli-Xijaqa bədər kaqidu; Mana ular toplixip, yioqlioqan peti Luhitka qikidioqan dawan yoli bilən yukirioqa mangidu, Həronaimoqa qüxidioqan yolda turup həlakəttin nalə-zar kətüridu. **6** Qünki Nimrimdiki sular qurup ketidu, Ot-qəplər solixip, Gülgiyah tügəp ketidu; Həq yap-yexillik qalmaydu. **7** Xunga ular baylikliri, tapqan-tərginini yioqip «Tərək wadisi»din ətməkqi bolidu; **8** Ularning kətürgən yioqisi Moabning qeğrasioqa, Ağu-zarliri əglaimoqa, Pioqanliri Bəər-elimoqa yetidu. **9** Dimonning suliri qanoqa tolup ketidu, Qünki Dimonning üstigə tehimu kəp balayi'apətni toplaymən; Qünki Moabning kaqkunliri həm zeminida qaloqanliriningmu üstigə bir xirni əwətimən.

16 «Əmdi [oşəllə-parak] kəzisini Sela [rayondin] elip, Qəl-bayawandin ətöp zeminlarning həkümranioqa, Yəni Zion kizining teoqioqa əwətkin!» **2** Uwisidin quwulup patiparak bolup kətkən kuxlardək, Moab kizliri Arnon dəryasining keqikliridə [alakzadə] yüridu. **3** «Parasət bilən həküm kilinglar!» **4** «[I Zion kizi], sayingizni qüxürüp qüxtiki yoruklukni tün qarangoşusidək kiling, Xu qeriblarni yoxurup koyoqaysiz; Koşlanoqanlarni axkarilap koymioqaysiz! Mening Moabdiki musapirlirimni əzingiz bilən billə turoquzoqaysiz, Ular üqün wəyran kəloquqining

aldida baxpanah boləysiz!». 5 «[Ətünüxüŋlar tooŋra], qünki əzgüqi yokilidu, Həlakət yok bolidu, Əzgüqilərninŋ həmmisi zemindin yokilidu. Əzgərməs mehir-xəpkət bilən bir təht tiklinidu; «Dawutning qediri» iqidiki xu təht üstidə birsi olturidu. U bolsa, həqiqətən adalət yürüzidioŋan, xundakla adalətni izdəydioŋan, Həkkaniylikni ilgiri süridioŋan bolidu. 6 — Biz Moabning həkawurluqi tooŋrisida angliduk (u intayin həkawur!), Yəni uning həkawurluqi, təkəbburluqi, noqilik kilidioŋanliqi tooŋrisida angliduk; Birak uning qong gəpliri bikar bolidu! 7 Xunga Moab Moab üqün zar yioŋlaydu; Ularning həmmisi zar-zar yioŋlaydu; Qayoŋu-həsərtkə qəmüp Kir-Hərəsətning «kixmix poxkalliri» üqün zar-zar yioŋlanglar! 8 Həxbon rayonidiki etizlar, Sibmahdiki üzüm tallirimu yigləp ketidu; Əllərninŋ əmirliri uning sərhil əsümlüklirini buzup qəyləydu; Ular əslidə Yaazərgiqə yetip, qəl-dalalarni kəzgənidi; Peləkliri sozulup, «[Əlük] Dengiz»ning nerisioŋa yətti. 9 Xunga Mən Yaazərning zar-yioŋisi bilən billə Sibmahning üzüm teli üqün yioŋlaymən; I Həxbon, Elealah, Əz kəz yaxlirim bilən silərnə suqirimən! Qünki yazlik mewiliringgə, həsulung üstigə təntənə bir sada yangritilidu. 10 Huxallik mewilik baqlardin məhrum kəlinip, Xadlikmu yok kəlinidu; Üzümzarliklarda nə nahxa awazliri anglanmaydu, Nə təntənə kəlinmaydu; Dəssigüqilər üzüm kəlqəklirini qəyliməydu. Qünki Mən üzüm kəlqəkliridiki huxal warkiraxlarni tohtattim. 11 Xunga iq-baqlirilirim Moab üqün qaloŋan qiltardək aqlrip mungluk yangraydu, Iqim Kir-Hərəsdikilər üqünmu xundak; 12 Xundak boliduki, Moab əzini upritip dua

kilojili ezining «yukiri orni»ga qikip kalganda, Yaki dua kilojili «mukaddas eyi»ga kirganda, U muwappakiyatkə erixəlməydu. **13** Mana muxu sezlərni Pərwərdigar Moab toqruluk burun eytkan. **14** Birak hazir Pərwərdigar xundak dəydu: — «Üq yil iqidə mədikar hesabliqandək, Moabning kepligən qoxun-aqalisi bolqini bilən, Uning pəhirləngən xəhriti yəksan bolidu; Ularining qalduqliri bolsa intayin az wə qalsiz bolidu».

17 Dəməxk toqruluk yūkləngən wəhiy: — Mana, Dəməxk xəhər bolup turuwərməy, naqayiti bir dəwə harabilikqa aylandurulidu. **2** Aroərdiki xəhərlər adəmzatsiz bolup, Qoy padiliriqa qaldurulidu, Ular tinq-aman yatidu, Ularini qorkutqudək heqbir adəmmu kərünməydu. **3** Əfraimda bolsa, qoroqanlik xəhərlər yəqilidu, Dəməxkning xahənə qokuki, Suriyəning qalduqliri yəqilidu; Ular «Israilning xəhriti»dək yəq bolidu. — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar. **4** Xu küni xundak boliduki, Yəqubning xəhriti suslixip, Tenidiki semiz ətlər sizip ketidu. **5** Ularining qali bolsa ormiqi buqday orqandin keyin, Yəni biliki bilən yiqip orqandin keyin, Həttə Rəfayim jiloqisida adəmlər baxaqlarni tərgəndin keyinki qalətkə ohxax, [qalqini yəq deyərlik bolidu]; **6** Qalbuki, yənə azraq tərgüdək baxak, Zəytun dərihi silkingəndin keyin, Əng uqida ikki-üq tal mēwə, Kəp mēwiligən xahlirida tət-bəx tal mēwə qaldurulidu, — dəydu Israilning Hudasi bolqan Pərwərdigar. **7** — Xu küni insan bolsa Yaratquqisiqa nəzirini tikidu, Kəzi Israildiki Mukaddas Boluqida bolidu. **8** Ular əz qurbangahliroqa, yəni əz qoli bilən yasioqanliroqa, Yaki barmakliri bilən

xəkilləndürgənligigə heq qərimaydu, Nə «Axərah»larəja nə «kün tüwrükliri»gə heq ümid baqlimaydu. **9** Xu künidə uning qoroqanlik xəhərliri, Əslidiki Israillarning aldida qatqallıqqa wə takir taqlarəja aylanduruloqan harabə xəhərlərdək, Həmmisi wəyran bolup ketidu. **10** Qünki nijating boloqan Hudani untup qalding, Küqüng boloqan «Qoram Tax Boloquqi»ni əslimiding; Xunga sən «sərhil» əsümlüklərnı tikip qoyqining bilən, Wə yaqa yurttiki üzüm tallirini tikkining bilən, **11** Ularıni tikkən künila yaxartqining bilən, Tikkən ətisila ularıni qeqəqlətkining bilən, Həsulioja erixkən künidə, u pəqət bir patman dawalıqusiz qayqıu-həsərət bolidu, halas! **12** Həy! Kəp həlqlərnıng quqan-sürənliri! Ular dengiz-okyanlarnı uroqutup dolqunlardək xawqunlarnı kətüridu, Ah, əllərnıng qaynam-taxqinliri! Dolqunlanoqan küqlük sulardək ular qaynam-taxqinlarnı kətüridu. **13** Əllər uluq sularnıng qaynam-taxqinliridək dolqunlinip ketidu; Birəq U ularnıng dəkkisini berixi bilənla, ular yirəqqa bədər qeqip ketidu. Ular taqdiki ot-qəplərnıng topa-topanliri xamalda yirəqlarəja uquruwetilgəndək, Qara quyun aldida qang-tozanglar quyun boloqandək həydiwetilidu! **14** Kəqtə — wəhimə! Tang səhərdə — yox birəq! Mana bizni bulap kətkənlərnıng nesiwisi, Bizdin olja-qəniymət eliwaləqanlarnıng əkiwitidur!

18 Ah, Efiopiyə dəryalirining boyliridiki qanatlarınıng wızıldioqan awazliri bilən qaplanəjan yər-zemin! — Sən qomux kemilər üstidə əlqilərnı dengizdin ətküzüp əwətisən; — I yəl tapan həwərqilər, Egiz boyluq həm silik terilik bir əlgə, Yirəq-yeqinlarəja qorkunq bolidioqan bir

millətkə, Zemini dəryalar tərripidin bөлüngən, Küqlük, tajawuzqi bir əlgə [kaytip] beringlar! 3 Jahanda turuwatqanlarning həmmisi, Jimiki yər yüzidikilər! Taoqlarda bir tuoq kətürülgəndila, Kərünglar! Kanay qelinoqandila, Anglanglar! 4 Qünki Pərwərdigar manga mundak dedi: — Mən tinqlikta turimən, Nur üstidə yalildap turoqan issiktək, Issik həsul məzgilidiki xəbnəmlik buluttək, Öz turaloqumda kəzitimən; 5 Qünki həsul elix aldida, Üzüm qeqəkligəndin keyin, Qeqəklər üzüm bolqanda, U putioquqi piqaklar bilən bihlarni kesip, Həm xahirini kesip taxlaydu. 6 Ular yiojixturulup taoqdiki aloqur quxlaroqa, Yər yüzidiki haywanlaroqa qaldurulidu. Aloqur quxlar ulardin ozuklinip yazni etküzidu, Yər yüzidiki haywanlar ular bilən qixni etküzidu. 7 Xu künidə samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigaroqa bir sowoqat elip kelinidu; Yəni egiz boyluk həm silik terilik bir milləttin, Yirak-yeqinlaroqa qorkunq bolidioqan bir əldin, Zemini dəryalar tərripidin bөлüngən, Küqlük, tajawuzqi bir milləttin berilidu; Samawi qoxunlarning Sərdari Pərwərdigarining nami bolqan jayoqa, Yəni Zion teoqioqa elip kelinidu.

19 Misir tooqruluk yükləngən wəhiy: — Mana, Pərwərdigar tez uqidioqan bulut üstigə minip, Misiroqa yetip kelidu; Misirdiki butlar uning aldida təwrinip ketidu, Misirning yüriki bolsa iqidin erip ketidu. 2 — «Wə Mən Misirliklarni bir-birigə qarxi qutritimən; Ularning həmmisi öz qerindaxlirioqa qarxi turixidu, Öz qoxniliri bilənmü soqixidu; Xəhər bilən xəhər, Padixahlik bilən padixahlik bir-birigə qarxi urixidu;

3 Wə Misirning rohi öz iqidin yoka ketidu; Mən ularni məslihətsiz qaldurimən; Xunga ular butlarni wə ərwahlarni, Ərwahlarni qakiroquqlarni həm palqilarni izdəp məslihət soraydu; **4** Mən Misirliklarni rəhimsiz bir həkümranlığın kolioğa tapxurimən; Əxəddiy bir padixah ularning üstidin həkümranlıq kılıdu» — dəp jakarlaydu samawi qoxunlarning Sərdari bolğan Rəb Pərwədigar; **5** Həm sular «dengiz»din yokaıdu, Dəryasi qaojirap pütünləy kurup ketidu; **6** Dəryalarni sesikqilik kaplaydu, Misirning ətəng-kanalliri qaojirap tögəydu; Komuxlar həm yekənlər solixidu; **7** Nil dəryasi boyidiki yərlər, Nil dəryasining kuyulux aqızidiki yərlər giyahsız qalidu, Nil dəryasi boyidiki ziraətlərninğ həmmissi kurup, tozup, yokilidu. **8** Belikqılar bolsa zar kakxaydu; Nil dəryasioğa karmak taxlioquqlarninğ həmmissi nalə kətüridu; Sularninğ üstigə tor yayoquqlarninğ bexi sanggilap ketidu. **9** Ziqrqılar həm libas tokuoquqlar hijalətkilikdə qalidu, **10** jəmiyətninğ «tüwrük»liri parə-parə bolup, Mədikarlarninğ kənglimu yerim bolidu. **11** Tolimu əhmək Zoan xəhərininğ əməldarliri! Pirəwnninğ əng dana məslihətkiləridin əhmikanə məslihətlər qikidu! Silər kandaqmı Pirəwnğə: — «Mən bolsam danalarninğ əwladi, Qədimki padixahlarninğ nəslidurmən!» — dəwatqansilər tehi? **12** [Misir], seninğ danixmənlirinğ hazır kəni? Ular danixmən bolsa, samawi qoxunlarninğ Sərdari bolğan Pərwədigarninğ Misir toqruluk nemiləni kəngligə pükəkənlikini sanga ayan kilsun! **13** Zoan xəhərininğ əməldarliri nadanlaxti, Məmfis xəhərininğ əməldarliri aldinip kətti; Misir kəbililərininğ «burjək tax»liri bolsa

ularni ezikturup qoydi. **14** Pərwərdigar ularning arisiqə bir qaymuktuquqi rəhni arilaxturiwətti; Xunga birsi məst bolup öz kusakida teyilip ələng-sələng boləndək, Ular Misirdikiləni hər bir ixida ələng-sələng kiliwətti. **15** Xuning bilən Misirə, Bax, quyruk, palma xehi yaki qomuxlar kılaliqudək heqkəndək amal qalmaydu. **16** Xu küni Misirdikilər qız-ayallərə ohxap qalidu, Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar qolini ularning üstigə tənglix bilən titrəp qorkidu, **17** Həmdə Yəhuda zemini bolsa Misirə wəhimə bolup qalidu; Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Rəb Pərwərdigarning bekitkən iradisi tūpəylidin, Yəni Uning əzlrigə qaritiləqan iradisi tūpəylidin, Kimgə Yəhudaning gepi kılinsila xu qeqüydu. **18** Xu küni Qanaanning tili səzləydiyəqan, Wə samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarə bekinip sadiklik kəsimi kılidiyəqan Misirning bəx xəhiri bolidu; Ulardin biri «Həlak xəhiri» dəp atilidu. **19** Xu küni Misirning zemini otturida Pərwərdigarə ataləqan bir qurbangah, Həm qegrasida Pərwərdigarə ataləqan bir tüwrük bolidu. **20** Bular bolsa samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarə həm bəlgə həm xəhit bolidu; Qünki əzgüqilər tūpəylidin ular Pərwərdigarə nalə kətürgən bolidu; U ularni ərkinlikkə qikirdiyəqan bir qutkuzəquqi həm qəqdioquqini əwətidu. **21** Pərwərdigar Misirliklərə tonutulup ayan kılididu; Xu küni Misir Pərwərdigarni tonuydu; Ular uningə qurbanlik axlik hədiyəliri bilən ibadət kılidu; Ular Pərwərdigarə kəsəm iqidu wə uningə əməl kılidu. **22** Pərwərdigar Misirni uridu; U ularni uridu həm sakaytidu; Xuning bilən

ular Pərwərdigarning yenioğa qaytidu, U ularning dua-tilawitini qobul kilip ularni sakaytidu. **23** Xu küni Misirdin Asuriyəgə mangidioğan, egiz kətürülgən tüz yol eqilidu; Asuriyəliklər Misiroğa kiridu, Misirliklər Asuriyəgə kiridu; Misir Asuriyə bilən billə [Hudaning] hizmət-ibaditidə bolidu. **24** Xu küni Israil Misir wə Asuriyə bilən bir bolup, Üqisi, yər yüzidikilərgə bəht yətküzgüqilər bolidu. **25** Samawi qoxunlarning Sərdari boləğan Pərwərdigar ularoğa bəht ata kilip: — «Həlkim boləğan Misiroğa, Öz qolumning ijadi boləğan Asuriyəgə Wə Öz mirasim boləğan Israiloğa bəht yar bolsun!» — dəydu.

20 Asuriyəning [sərdari boləğan] «Tartan» Axdod xəhriyə kelip muhasirə kiləğan yili Asuriyə padixahı Sargon uni əwətkən (u Axdodqa qarxi jəng kilip uni ixətal kildi): — **2** — Xu qaoğda Pərwərdigar Amozning oqlı Yəxaya arkilik səz kiləganidi. U unioğa: — «Qatrikingdin bəz iq tambilingni seliwət, putungdiki kəxingni seliwət» — degənidi; U xundak kildi; yalingaq wə yalang ayaql mengip yürdi. **3** Wə Pərwərdigar ahirida mundaq dedi: — «Mening kulum Yəxaya Misir wə Efiopiyə toqruluk həwər beridioğan bexarət həm karamət süpitidə bolux üqün yalingaq həm yalang ayaql üq yil mengip yürəndək, **4** Ohxaxla Misirlik əsirlər wə Efiopiyəlik sürgünlər yax bolsun, kəri bolsun, yalingaq həm yalang ayaql, kasisi oquq həlda Asuriyə padixahı tərripidin Misirni xərməndilikdə qaldurup, yalap epketilidu. **5** Ular bolsa qorkuxup, öz tayanqisi boləğan Efiopiyədin wə pəhri boləğan Misirdin ümidsizlinip ketidu. **6** Xuning bilən bu dengiz boyidikilər: — «Mana bu Asuriyə padixahining wəswəsidin qorkup

baxpanahlik izdop baroqan tayanqimizoqu, bizlar amdi kandakmu kutulalaymiz?» — deyixidu»».

21 «Dengizning qol-bayawini» tooqrisida yuklangan bir wahiy: — «Jenub tarapta koyuntazlar otup ketiwatkandak, Daxxatlik zemindin bir nemilar keliwatidu!». **2** — Azablik bir wahiy-korunux manga ayan qilindi; Hain hainlik kiliwatidu, Bulangqi bulangqilik kiliwatidu. «I Elam, ornungdin tur, qik! Media, muhasira kilip xorxiwal!» Uning sawabidin koturulgän hamma nalə-pəryadlarni tugitiwattim. **3** — Xunga iq-baoqrim aqriq-azab bilən toldi, Toloqi tutqan ayalning azablidək, Kergänlirimdin toloqinip kattim, Angliqinimdin parakəndə boldum. **4** Xunga kenglüm parakəndə bolup hasirap kattim, Meni daxxat qorkunq basti; U mən zoq alidioqan keqini sarasimə bolidioqan keqigə aylandurdi. **5** Ular dastihan wə giləm-kərpilərnimu salidu; Ular yeyixidu, iqixidu; «Həy esilzadilər, ornunglardin turup kalkanni maylanglar!» **6** Qünki Rəb manga: — «Baroqin, kergänlirini əyni boyiqə eytidioqan bir kəzətgini təhləp koyoqin» — degənidi. **7** — «U jəng harwilirini, jüp-jüp atlik əskərlərnə, Jəng harwilirini exəklər bilən, Jəng harwilirini təgilər bilən kərgəndə, U diqqət bilən, nahayiti diqqət bilən kəzətsun!» **8** U jawabən xirdək towlidi: — «Rəb, mən kəzət munarida üzüksiz kün boyi turimən, Hər keqidə kəzəttə turimən; **9** — Wə mana, u jəng harwiliri jüp-jüp atlik əskərlər bilən keliwatidu!» Wə yənə jawab berip xundak degən: — Babil bolsa yikildi, yikilip quxti, Wə U ularning ilahlrining hər bir oyma məbudlirini yərgə taxlap parə-parə kiliwətti!». **10** — I Mening tepilgän danlirim, Mening

haminimdiki buoʻdaylirim, Israilning Hudasi, samawi
qoxunlarning Sərdari boloʻan Pərwərdigardin angliʻoanni
silərgə eytip bərdim! **11** «Dumah» tooʻruluk yūkləngən
wəhiy; Birsı Seirdin kelip məndin: — «I kəzətqi, keqining
qanqiliki ətqi? I kəzətqi, keqining qanqiliki ətqi?» — dəp
soraydu. **12** Kəzətqi jawabən mundaq dəydu: — «Səhər
kelidu, keqimu kelidu; Yənə soriʻoing bolsa, yənə kelip
sora; Yolungdin qaytip manga yeqin kəl!» **13** Ərəbiyəning
keqisi tooʻruluk yūkləngən wəhiy: — «I Dedanliqlarning
karwanliri, silər Ərəbiyədiki janggalda qonup qalisilər;
14 Ussap kətkənlərgə su apirip beringlar! I Temadikilər,
nanliringlarni elip qaqqanlarni kütüwelinglar! **15** Qünki
ular kiliqlardin, Oʻilaptin elinoʻan kiliqtin, Kerilgən
okyadin, Uruxning azabidin qaqidu. **16** Qünki Rəb manga
xundaq degən: — Bir yil iqidə mədikar hesabliʻoandək,
Andin Kedarning bar xəripi yoqilidu, **17** Okyaqilarning
qaldukliri, Yəni Kedarning palwan-batur boloʻan oʻqulliri
az qalidu; Qünki Pərwərdigar, Israilning Hudasi xundaq
səz qilʻoan».

22 Alamət kərünüx berilgən jiloʻa tooʻrisida yūkləngən
wəhiy: — Silər həmminglar əgziləning üstigə
qikiwəloʻininglar zadi nemə kiloʻininglar? **2** Silər
huxallik dəbdəbisini kətüridioʻan, Warang-qurungʻoʻa
toloʻan yurt, Xadlinidioʻan xəhər; Silərdin ətürülgənlər
kiliq bilən qepiloʻan əməs, Yaki jənglərdə əlgən əməs;
3 Əmirliringlarning həmmisi birakla keqixti; Ular
okyasiz əsir boldi; Yirakka qaqqan bolsimu, Silərdin
tepiwelinoʻanlarning həmmisi birliktə əsir boldi. **4** Xunga
mən: — «Nəziringlarni meningdin elinglar; Meni kattik

yioʻlaxka qoyunglar; Həlkimning bulinip ketixi toʻqiruluk
manga təsəlli berixkə aldirap əzünglarni upratmanglar»
— dedim. **5** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan
Rəb Pərwərdigardin «Alamət kərünüx berilgən jiləja»ning
bexioja bir kün qüxidu, U bolsa awariqilik bolidiojan, Ayaq
asti qilinip petikdiliojan, Adəmlər qaymukʹturulidiojan,
Sepil soqulup qeqilidiojan, Taoqlarəja qarap yalwurup
qirki-raydiojan bir küni bolidu. **6** Elam jəng hərwiliri
wə adəmliri bilən, atliq əskərliri bilən oqʹdanni kətürüp
kelidu, Kir bolsa qalkanni eqip təyyar qilidu. **7** Wə xundak
boliduki, Əng güzəl jiloqiliring jəng hərwiliri bilən tolup
ketidu, Atliq əskərlər dər-wazang aldida səp tartip turidu.
8 Ular Yəhədaning üstidiki qalkanni elip taxlaydu; Birak
sən [Zion] xu künidə «Orman sarayi»diki qorallərəja ümid
baqliojansən; **9** Silər Dawutning xəhirining bəsülgən
jaylirining kəp ikənlikini kərüp, Pəstiki kəlqək sulirini bir
yərgə yiojip su ambiri qildinglar; **10** Yerusalemdiki öylərni
sanap, ulardin bəzilirini buzup sepilni mustəhkəmləx
üqün ixləttinqlar, **11** Xundakla kona kəlqəktiki sularni
ikki sepil otturisoja yiojip ambar qildinglar; Birak
muxularni Yaratquqioja həq qarimidinglar, Burundin
burun bularni Xəkilləndürüp Bekitküqigə həq ümid
baqlimidinglar! **12** Xu küni samawi qoxunlarning Sərdari
boləjan Rəb Pərwərdigar silərni yioqlap matəm tutuxka,
Qaqni qüxürüp paynəkbax boluxka, Bəz kiyim kiyixkə
murajjət qildi. **13** Birak bularning ornida, mana huxallik
wə xadlik, Kalilarni soyux, qoylarni boqʹuzlax, Gəxlərni
yeyix, xarablarni iqix, «yəyli, iqəyli, qünki ətə dunyadin
ketimiz» — deyixlər boldi! **14** Samawi qoxunlarning

Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar tərīpidin kəlīkīməja ayan kīlindiki, «Bərḥək, muxu gunah, silər əlmigüqə kəqürülməydu» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar. **15** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar mana xundak dəydu: — «Barəjin, muxu oqojidar, Ordini baxquridiojan muxu Xəbnaning yenioja kirgin, uningəja: — **16** Sanga muxu yərdə nemə bar? Yaki muxu yərdə kiming bar? Birsī egizlikkə əzi üqün bir gər kəzoqandək, Əzi qoram taxtin bir qonaləquni yonuqandək, Əzüng üqün bir gər kolidingmu? **17** Mana həy palwan, Pərwərdigar seni əz qənggilioja elip, qing siqimdap, **18** Andin pomdaktək seni bipayan, yirək bir zeminoja taxliwetidu. Sən axu yərdə əlisən, Həm axu yərdə həywətlik jəng hərwiliringmu qalidu, I oqjangning jəmətigə xərməndilik kəltürgüqi! **19** Mən seni mənsipəngdin eliwetimən, Xuning bilən seni ornungdin qüxüriwetimən. **20** Xu künimu xundak boliduki, Mən Hilkīyaning oqlı Əz kulum boləjan Eliakimni qaqirimən; **21** Sening tonungni kiydürimən, Sening potang bilən uning belini qing kīlimən; Həkümranliqıngni uning qolioja tapxurimən; Xuning bilən u Yerusalemdikilərgə wə Yəḥuda jəmətigə ata bolidu. **22** Dawut jəmətining aqquqini mən uning mürisidə qoyimən; U aqsa, heqkim etəlməydu, ətsə, heqkim aqalmaydu. **23** Mən uni muqim bir jayəja kozuk kīlip bekitimən; U bolsa atisining jəməti üqün xərəplik hokuk-təht bolidu; **24** Həlk uning üstigə atisining jəmətining barlik xəhrətlirini yükləydu; Yəni barlik uruk-nəsillirini, Barlik kiqik qaqa-quqilarni, Piyalə-jamlardin tartip barlik küp-idixlarəqiqə asidu. **25** Xu

künidə — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan
Pərwərdigar: — muqim jayoqa bekitilgən qozuq bolsa,
egilip ketidu wə kesip taxlinidu; Uning üstigə esiloqan
yüklər üzüp taxlinidu», — Qünki Pərwərdigar xundak
degənidi.

23 Tur tooqruluk yükləngən wəhiy: — — I Tarxixniki
kemilər, aḥ-zar kətürüŋlar! Qünki u harab qilindi, Xu
yərdə əy yok, portmu yok. Seprus arilidin bu həwər
[kemidikilər]gə ayan qilinidu. **2** Zidondiki sodigərlər
dengizdin ötüp silərni təminləp kəldi, i araldikilər, Əmdi
xük bolunglar! **3** Xihordiki bipayan sular üstidin yetkigən
danlar, Yəni Nil dəryasining ḥosuli Turning daramiti
bolqanidi; U əllərnin baziri bolqanidi! **4** I Zidon, hijalət
bol, Qünki dengiz — yəni Turqə qoroqan bolqan dengiz
dəyduki: — «Məndə heq toloqak bolmidi, heq tuoqmidim,
Yigitlərnə yaki qizlarnə heq baqmioqandəkmən!» **5** Muxu
həwər Misiroqə yətkəndə, Ularmu bu həwər huddi
turoqə kəlgəndək kattıq azablinidu. **6** — Silər dengizdin
ötüp Tarxixka kətinglar! I dengiz boyidikilər, aḥ-zar
kətürüŋlar! **7** Silərnin kədim əyyamdin bar bolqan,
Xad-huramliqka toloqan xəḥiringlar muxumu?! Mana
ularning putliri əzlirini musapir qilixka yiraklarqə
kətürüp baridu! **8** Tajlarni iltipət qiloquqi bolqan,
Sodigərliri əmirlər bolqan, Dəllalliri jahanda abruyluklar
ḥesablanoqan turning bu təoqdirini kim bekitkən? **9**
— Bularni bekitküqi samawi qoxunlarning Sərdari
Pərwərdigardur! Məqsiti bolsa xan-xəḥrəttin kelip qikqan
jimi təkəbburlukni rəswa qilix, Jahandiki jimiki yüz-
abruyluklarni pəsləxtürüxtin ibarət! **10** Tarxixning

kizi, Nil daryasidək öz zeminida erkin-azadə yayra!
 Qünki [Turdin] kəlgən tizgin hazır yok. **11** Qünki
 Pərwərdigar qolini dengiz üstigə uzitip, Dələtlərn
 təwritidu. U Qanaan tooqruluk əmr kılqan, Uningdiki
 kəl'ə-koroqlarni yokutulsun dəp pərman qüxürgən.
12 Wə: — «I baskunqilikqə uqrioqlan Zidon kizi, Sən
 ikkinqi heq təntənə kilmaysən, Ornungdin turup, Seprus
 ariloqla ətüp kətkin, Həttə xu yərdə sən heq aram
 tapmaysən» — dedi. **13** Qaranglar, Babil-kaldiylərn
 zeminini! Bu yərning həlqi bolup bəkmioqlandək kılidu;
 Asuriyə uni qəl-bayawan janiwarliri üqün makan kılqan;
 Potəylərn yasap, ularning saray-ordilirini wəyran kılıp,
 harabilikkə aylanduruwətkən. **14** I Tarxixniki kemilər, aq-
 zar kətüringlar! Qünki qoroqlinglar harab kılindi. **15** Wə
 xu küni boliduki, Padixahning künlərn hesabliqlinidək,
 Tur yətmix yil untulidu. Yətmix yil ətəkəndin keyin,
 Turning əhwalı pəhixə ayalning nahxisidək bolidu; **16**
 Qiltarni elip, xəhərn aylinip yür, I untuloqlan pəhixə ayal!
 Özünggə yənə həkning dikqitini tartay desəng, Yekimlik
 bir pədə qelip, kəprək nahxılarni eyt! **17** Əmdi xundək
 boliduki, Yətmix yilning ətüxi bilən, Pərwərdigar Turni
 yoklaydu; Xuning bilən u yənə özini ijarigə berip, Yər
 yüzidiki həmmə padixahliklar bilən yənə buzukqilik
 kılidu; **18** Xuning bilən uning malliri wə özini setip,
 tapqan puli bolsa Pərwərdigarqla atilip mukəddəs bolidu;
 U həzinigə selinmaydu yaki toplanmaydu, Qünki uning
 muxu sodisi bolsa Pərwərdigarning aldida turoqlanlar
 üqün ayrim kılindi; U ularqla qanoquqla yəp-iqixkə,
 xundəqla ularning esil kiyim-keqəkliri üqün ixlitilidu.

24 Mana, Pərwərdigar yər yüzini bərbat, wəyran qilip, Uni astin-üstün qiliwetip, Uningda turuwatqanlarni tərəp-tərəpkə tarkitidu; **2** Xu waqitta xundak boliduki, Həlqlər qandak bolsa, kahin xundak bolidu; Kul qandak bolsa, hojayini xundak bolidu; Dedək qandak bolsa, ayal hojayini xundak bolidu; Setiwaloquqi qandak bolsa, setiwatküqi xundak bolidu; Ətnə aloquqi qandak bolsa, ətnə bərgüqi xundak bolidu; Əsüm aloquqi qandak bolsa, əsüm bərgüqi xundak bolidu. **3** Yər yüzi pütünləy bərbat qilinidu, Pütünləy bulang-talang qilinidu; Qünki Pərwərdigar muxu sözni qildi. **4** Yər yüzi matəm tutidu, u zəiplixidu, Jahān həlsizlinip zəiplixidu, Yər yüzidiki bəg-tərilərmu həlidin ketidu. **5** Yər-zemin əzidə turuwatqanlar tərpidin buloqinidu; Qünki ular kərsətmə-qanundin qətligən; [Təbiətning] kanuniyət-tərtipini əzgərtiwətkən, Mənggülik əhdinimu yökə qiqiriwətkən. **6** Xunga lənət yər yüzini yutuwalidu, Uningda turuwatqanlar «gunəhi bar» dəp həsəblinidu, Xunga yər yüzidikilər yutuwelinidu, İnsanlar az qalidu. **7** Yengi xarab tügəy dəp qaldı, Üzüm talliri bolsa solixip ketidu; Kəyplictin kəngli hux adəmlərmu uq tartixidu; **8** Dapların xoh sadaliri tohtaydu, Kəngül eqiwatqanların warang-qurunglirimu tügəydu, Qiltarning xadlıq munglirimu tohtaydu. **9** Xarab iqqənlərnin mu nahxisi yökəydu; Həraq iqqənlərgə həraq aqqıq tuyulidu. **10** Tərtipsiz, mənisiz xəhər buzulidu; Həqkim kirmisun dəp həmmə öylər etilidu; **11** Koqılarda xarab üqün nalə-pəryad kətürülidu; Bar xad-huramlıq tütəkkə aylinidu; Yər-zemindiki xadlıq yökəydu. **12** Xəhərdə pəkət wəyranqiliklə qalidu, Dərwaza

Үәхaya

qalidu; Künmu hijil bolup körünməydu; Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Zion teqida, yəni Yerusalemda səltəniti yürgüzidu; Uning xan-xəripi Əz aqsakalliri aldida parlaydu!

25 Pərwərdigar, Sən mening Hudayim; Mən Seni üstün dəp mədhiyləymən, Mən Sening namingni mubərəkləymən, Qünki Sən karamət ixlarni, Sadiklik wə həqiqət iqidə kədimdin buyan kəlbənggə pükkenliringni bəja kəltürgənsən. **2** Qünki Sən xəhərni harabilik, Kəl'ə-qorəqlik yurtni harab, Yatlarning ordisini xəhər bolalmas kələqənsən, U ikkinqi hərgiz qurulmaydu. **3** Xunga həliki küqlük həlk Seni uluqlaydu, Əxəddiy əllərnin həliki xəhiri Səndin qorqidu; **4** Qünki Sən miskinlərgə qorəqan, Yoxsullarning dərdi-həjitigə qorəqan, Boranoqə dalda, Issikqə sayə boləqənsən; Qünki əxəddiyələrnin zərbə dolquni taməqə uruloqan borandək, Qəojirək yərnin başqan issik həwadək boldi. Biraq issik həwa bulut sayisi bilən tosuloqandək, Sən yatlarning quqan-sürənlirini pəsəytisən; Əxəddiyələrnin oqəlibə nahxisi pəs kəlinidu. **6** Wə muxu taqda samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar barliq qowmlar üqün ziyapət kəlidu — Mayliq yeməkliklər, Süzdürülgən kona xarablar, Yiliki tok mayliq yeməkliklər, Süzdürülgən, yaxhi saqlanoqan kona xarablardin boləqan ziyapət bolidu; **7** Wə U muxu taqda həmmə qowmlarni yapidiqan qümpərdini, Barliq əllərnin yapidiqan yapquqni yökətidu; **8** U əlümni mənngügə yutup yökətidu! Rəb Pərwərdigar hərbi yüzdiki yaxlarni sürtiwetidu; Pütkül yər-zemin aldida Əz həlqənin xərməndilikini elip taxlaydu; Qünki

Pərwərdigar xundak eytkan. **9** Wə xu künidə deyiliduki: — «Mana, Hodayimiz muxu, biz Uningoşa təlmürüp kəlgən, U bizni kütquzidu; Mana, muxu Pərwərdigardur, biz Uningoşa təlmürüp kəlgən, Biz xadlinip Uning nijat-kutulduruxidin hursən bolimiz». **10** Qünki muxu taşqa Pərwərdigarning kəli kəonup turidu; Wə saman azgaldə tezək bilən qəyləngəndək, Moab Uning putliri astida qəylinidu; **11** [Moab] axu [tezəklik] azgaldin üzüp qikix üqün kəlini keridu, Biraq uning kəli qəwər boləini bilən, [Rəb] uning təkəbburlukini pəs kəlidu. **12** U sepilliringning egiz mudapiəlik kəroqanlirini oqulitip, Yər bilən yəksan kəlip, Topa-qangoşa aylanduridu.

26 Xu künidə Yəhədaning zeminida munu nahxa eytilidu: — «Mustəhkəm bir xəhirimiz bar; U nijatlikni uningəşa sepil wə tirəklər kəlip bəkitip qoyidu. **2** Wapadarlikta qing turoqan həkəkəniy əlning kirixi üqün, Dərwazilarni eqip beringlar! **3** Kim əzining əkidə, oy-hiyali Sanga bəqləqan bolsa, Sən uni mutlək hatirjəmliktə sakləysən; Qünki u Sanga ixənq-etikad bəqləqandur. **4** Mənggügə Pərwərdigarəşa tayininglar; Qünki Yah Pərwərdigar həkəkətən əbədil'əbədlilik bir qorə taxtur. **5** Qünki U yukirida turoqanlarni pəskə qüxüridu; Axu aliy xəhərnə, U pəs kəlidu; Uni yərgə qüxürüp, Topa-qangoşa aylanduridu. **6** U put bilən qəylinidu; U məminləarning putliri, Miskinləarning kədəmliri bilən qəylinidu! **7** Həkəkəniyning yoli bolsa tüzdur; I Əng Tüz Yolluk Boləuqi, Sən həkəkəniy adəm üqün uning yolini ong kəlisən. **8** I Pərwərdigar, biz dərhəkəkət Səning həkümliringning yolida mēgip, Seni kütüp

kəlduk; Jenimizning təxnalikı xudurki, naming wə xəhriting axsun! **9** Wujudum bilən keqilərdə Sanga təxna boldummən; Bərhək, tang səhərlərdimu rohim bilən iq- iqimdin Seni izdidim; Qünki həkümliring yər yüzidə kərüngən bolsa, Yər yüzidikilər həkqaniylikni əginidu. **10** Rəzil adəmgə rəhim kərsitilsimu, U yənıla həkqaniylikni əgənməydu; Hətta durusluk turoqan zemindimu u yənıla adilsizlik kiliweridu, Pərwərdigarning xanu-xəwkitini kərməydu. **11** I Pərwərdigar, qolung kətürüldi, Birək ular kərməydu. Həlbuki, Əz həlkinggə boləqan otluk muhəbbitingni ular kəridu həm hijil bolidu; Kuxəndiliring üqün [təyyarlanəqan] ot ularni bərhək yutuwetidu. **12** I Pərwərdigar, Sən bizgə hatirjəmlilik nesip kilisən; Qünki bizning əməllirimizning həmmisini əzüng wujukə qikəroqansən. **13** Dərwəkə, i Pərwərdigar Hudayimiz, ilgiri Səndin baxkə «rəblər» üstimizdin həkümrənlilik kəloqan; Əmdilikdə pəkət Sanga tayinipla namingni əsləp tiləqə alimiz. **14** Ular bolsa əldi, kəytidin yaximəydu; Ərwah bolup kətti, kəyta tirilməydu; Qünki Sən ularni jazalap yəkatting, Ular ni adəmlərnəng esidimu kəlqə kəldurmiding. **15** Sən əlni uləyatkənsən, i Pərwərdigar; Əlni uləyatkənsən, Əzünggə xən-xərap kəltürgənsən; Zeminning qəgrəlrini hərtərapkə uzartkənsən. **16** I Pərwərdigar, ular dərd-ələm iqidə kəloqanda, Seni izdidi; Tərbiyilik jazalixing ularning bəxiəqə qüxkəndə, Ular aq urup, piqirlap bir duani kildi: — **17** «Boxinix aldida turoqan, toloqıki tutup, aqriktin wərkirioqan bir həmilidar ayaldək, Biz Səning aldingda xundək bolduk, i Pərwərdigar. **18** Biz ikki kət bolup, Toloqəkə

qüxtük, Birak pəkət yəlla qıkarduk; Yər yüzidikilər
 üqün heq nijat-kutkuzuxni yətküzmiduk; Dunyadiki
 adəmlər heq tuqulmidi». **19** «Sanga təwə əlgən
 adəmlər yaxaydu; Mening jəsitimning [tirilixi bilən təng]
 ularmu tirilidu. I topa-qangda yatқанlar, oyqinip nahxa
 yangritinglar! Xəbniming tang səhərninğ xəbnimidəktur;
 Yər-zemin əzidə əlgənlərnı tuqup beridu. **20** I həlkim,
 kelinglar, Əyünglaroqa kirip, kəyninglardin ixiklərnı etip
 qoyunglar; Mening dərəcəzipim ətəküqə, əzüngni bir
 dəmlik yoxuruwal. **21** Qünki qara, Pərwərdigar Əz jayidin
 qikip, Yər yüzidikilərninğ gunahını əzlrigə qayturmaqqi;
 Yər bolsa üstigə təkülgən qanlarnı axkarılaydu, Əzidə
 əltürülgənlərnı həman yepiwərməydu.

27 Xu künidə Pərwərdigar Əzining dəhxətlik, böyük
 wə küqlük xəmxiri bilən uqkur yılan lewiatanni, Yəni
 toloqanoquqi yılan lewiatanni jazalaydu; U yənə dengizda
 turoqan əjdihəni əltüridu. **2** Xu küni sap xarab beridoqan
 bir üzümzar bolidu! U tooqruluk nahxa eytinglar! **3**
 Əzüm Pərwərdigar uni saklaymən; Mən hər dəqiqə uni
 suqirimən; Birsı uningoqa ziyan yətküzmisun dəp keqə-
 kündüz saklaymən. **4** Ojəzəp Məndə qalmidi; Ah, Manga
 qarxi jəng qilidoqan tikənlər yaki jioqanlar bolsaidi! Undak
 bolsa Mən ularoqa qarxi yürux qilattim, Ularını yioqixturup
 kəydürüwetəttim! **5** Bolmisa u Meni baxpanahlıq qilip
 tutsun; U Mən bilən birliktə hatirjəmliktə bolsun,
 Dərəcəqikət, u Mən bilən birliktə hatirjəmliktə bolsun!
6 Kəlgüsi künlərdə, Yəqub yiltiz tartidu; Israil bihlinip,
 qeqəkləydu, Ular pütkül yər yüzini mewə-qewə bilən
 qaplaydu. **7** [Pərwərdigar Israilni] uroqanlarnı uroqanqilik

[Israilni] urup bakkanmu? U qiroqanlardak [Israil] kirilip bakkanmu? **8** Sən ularni əyibligəndə əlqəmdin təwən jazalap ularni paliwətkənsən; Xərk xamili qikkən künidə U Uning zərblik xamili bilən ularni qoqliwətkən. **9** Əmdi xu yol bilən Yəqubning kəbihliki kəqürüm kiliniduki, — Uning gunahining elip taxlanoqanliqining pixqan mewisi xu boliduki: — U qurbangahtiki həmmə taxlarni kukum-talkən kilidu, «Axərah»larni wə «kün tüwrükliri»ni zadila turoquzmaydu. **10** Qünki mustəhkəmləngən xəhər oqrib bolup qalidu, Adəmzatsiz makan həm taxliwetilgən bayawandək bolidu; Xu yərdə mozay ozuklinidu, Xu yərdə yetip, uning xahlirini yəydu. **11** Uning xahliri solixix bilən üzülidu; Ayallar kelip ularni otun kilip köydüriwetidu. Qünki bu bir yorutulmioqan həlk; Xunga ularni Yaratquqi ularoqa rəhim kilmaydu; Ular ni Xəkilləndürgüqi ularoqa xəpkət kərsətməydu. **12** Wə xu küni xundak boliduki, Pərwərdigar Əfrat dəryasining ekimliridin tartip Misir wadisioiqə hər yərnə silkiydu, Wə silər bir-birləp terip yioqiwelinisilər, I Israil baliliri! **13** Wə xu küni xundak boliduki, Büyük kanay qelinidu; Xuning bilən Asuriyə zeminida tügixəy dəp qaloqanlar, Wə Misir zeminida musapir boloqanlar kelidu; Ular Yerusalemda muqəddəs taq üstidə Pərwərdigaroqa ibadət kilidu.

28 Əfrəimdiki məyhorlarning bexidiki təkəbburluq bilən taqiwaləqan güllük tajiqa way! Munbət jiloqining bexioqa taqiwaləqan, Yəni ularning solixip qaloqan «pəhri» boloqan güligə way! I xarabning əsiri boloqanlar! **2** Mana, Rəb bir küq wə qudrət igisini həzirlidi; U bolsa, möldürlük judun həm wəyran qiloquqi borandək, Dəhxət bilən taxqan

kəlkün suliridək, Əxəddiylərqə [tajni] yərgə uridu. **3** Əfraindikə məyhorlarning bexidiki təkəbburluq bilən taqiwaləjan güllük taji ayaq astida qəylinidu; **4** Wə munbət jiləjining bexida taqiwaləjan, Ularınq «pəhri» boləjan solixip qaləjan güli bolsa, Baldur pixqan ənjürdək bolidu; Uni kərgən kixi kərüpla, Qolioqa elip kap etip yutuwalidu. **5** Xu künidə, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar Əz həlqining qaldisi üqün xərəplik bir taj, Xundakla kərkəm bir qəmbirək bolidu. **6** U yənə həküm qikirixka olturoqanlarəja toqra həküm qikəroquqi Roh, Wə dərwazida jəngni qekindürgüqigə küq bolidu. **7** Birəq bularmu xarab arqilik hatalaxti, Həraq bilən ezikip kətti: — Həm kahin həm pəyoqəmbər həraq arqilik ezikip kətti; Ular xarab tərripidin yutuwelinoqan; Ular həraq tüpəylidin ələng-sələng bolup ezikip kətti; Ular aldın kərüxtin adaxti, Həküm kilixta ezixixti; **8** Qünki həmmə dastihan box orun qalmaq kusuk wə nijasət bilən toldi. **9** «U kimgə bilim əgətməqqudu? U zadi kimni muxu həwərnə qüxinidioqan qilməqqudu?» **10** Eoqizlanduruloqanlarəja əməsmu?! Əmqəktin ayriloqan bowəqləroja əməsmu?! Qünki həwər bolsa wəzmuwəz, wəzmuwəzdur, Qurmuxur, qurmuxurdur, Bu yərdə azraq, Xu yərdə azraq bolidu... **11** Qünki duduklaydioqan ləwlər wə yat bir til bilən U muxu həlqə səz qilidu. **12** U ularəja: — «Mana, aram muxu yərdə, Həli yəqlərnə aram aldurunglar; Yəngilinix muxudur» — degən, Birəq ular həqnəmini anglaxni halimioqan. **13** Xunga Pərwərdigarning səzi ularəja: — «Wəzmuwəz, wəzmuwəzdur, Qurmuxur, qurmuxurdur. Muxu yərgə azraq, Xu yərgə azraq bolidu; Xuning

bilən ular aldiqə ketiwetip, Putlixip, ongda qūxidu, Sundurulup, Tuzakqa qūxūp tutulup qalidu. **14** — Xunga həy silər mazak kılquqılar, Yerusalemda turoqan muxu həlkni idarə kılquqılar, Pərwərdigarning sözini anglap qoyunglar! **15** Qünki silər: — «Biz əlüm bilən əhdə tüzduk, Təhtisara bilən billə bir kelixim bekittuk; Qamqa taxkindək ötüp kətkəndə, U bizgə təgməydu; Qünki yaloqanqilikni baxpanahimiz kilduk, Yaloqan sözlər astida məkünüwalduk» — dedinglar, **(Sheol h7585)** **16** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Zionda ul bolux üçün bir Tax, Sinaktin ötküzülgən bir tax, Qimmətlik bir burjek texi, İxənqlik həm mukim ul texini saloquqi Mən bolimən. Uningoqa ixinip tayanqan xixi heq hoduqmaydu, aldirimaydu. **17** Wə Mən adalətni əlqəm tanisi kılımən, Həqkaniylikni bolsa tik əlqigüq yip kılımən; Məldür baxpanahı boloqan yaloqanqilikni süpürüp taxlaydu, Wə kəlkün məküwaloqan jayini texip əpketidu. **18** Xuning bilən əlüm bilən tüzgən əhdənglar bikar kiliwetilidu; Silərnin təhtisara bilən bekitkən keliximinglar akmaydu; Qamqa taxkindək ötüp kətkəndə, Silər uning bilən qəyliwetilisilər. **(Sheol h7585)** **19** U ötüp ketixi bilənla silərni tutidu; Həm səhər-səhərlərdə, Həm keqə-kündüzlərdimu u ötüp turidu, Bu həwərnı pəkət anglap qūxinixning əzila wəhimigə qūxūx bolidu. **20** Qünki kariwat sozulup yetixka kiskilik kılidu, Yotqan bolsa adəm tügülüp yatsimu tarlik kılidu. **21** Qünki Pərwərdigar Əz ixini, Yəni Əzining qəyriy əmilini yürgüzüx üçün, Əzigə yat boloqan ixni wujudka qikixirix üçün, Pərazim teqida turoqinidək ornidin turidu, U Gibeon jiloqisida qəzəplənginidək qəzəplinidu; **22** Xunga

mazak qiloquqilar bolmanglar; Bolmisa, kixanliringlar qing bolidu; Qünki mən samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Rəb Pərwərdigardin bir həlakət tooqrisida, Yəni pütkül yər yüzigə kət'iylik bilən bekitkən bir həlakət tooqrisidiki həwəni anglioqanmən. **23** — Kulak selinglar, awazimni anglanglar; Tingxanglar, sözlirimni anglanglar. **24** Yər həydegüqi dehқан terix üqün yərni kün boyi həydəmdü? U pütün kün yərni aqdurup, Qalmilarni ezəmdü? **25** U yərning yüzini təxiligəndin keyin, Qarakəz bədiyanni taxlap, Zirini qeqip, Buqdayni taplarda selip, Arpini terixka bekitilgən jayqə, Qara buqdayni etiz qirlirioqə terimamdu? **26** Qünki uning Hudasi uni tooqra həküm qilixka nəsihət kilidu, U uningqə əgitidu. **27** Bərək, karakəz bədiyan qixlik tirna bilən tepilməydu; Tuluk zirə üstidə həydəlməydu; Bəlki karakəz bədiyan bolsa qamqa bilən sokulidu, Zirə bolsa tēmür-tayak bilən urulup dan ajritilidu. **28** Un tartixka dannı ezix kerək, əmma [dehқан] uni mənggügə tepewərməydu; U qarwa qakliri yaki at tuyakliri bilən uni mənggügə tepewərməydu; **29** Muxu ixmu samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigardin kelidu; U nəsihət berixtə karamət, Danalıqta uluqdur.

29 Ariəlgə, Dawut öz makani qiləqan Ariəlgə way! Yənə bir yil yillaroqə qoxulsun, Həyt-bayramlar yənə aylinip kəlsun; **2** Birək Mən dərd-ələmni Ariəlgə kəltürimən; Dad-pəryadlar kətürölüp anglinidu; U Manga həqikətən bir «Ariəl» bolidu. **3** Qünki Mən seni qapsap qedirlar tiktürüp, Seni qamal qilip muhasirə istihkamlirini salimən, Potəyliri bilən seni qorxiwalimən. **4** Xuning bilən

pəs kilinisən, Sən yər tegidin sözləydioğan, Gəpliring pəstin, yəni topa-qangdin kelidioğan, Awazing ərwahlarıni qaqıroquqiningkidək yər tegidin qikidu, Səzliring topa-qangdin xiwirlap qikqandək bolidu; **5** Xu qaşda düxmənliringning topi huddi yumxak topa-qanglardək, Yawuzlarning topi xamal uqurup taxlaydioğan topandək tozup ketidu. Bu ix birdinla, tuyuksiz bolidu! **6** Əmdi samawi qoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar sening yeningoğa kelidu; Güldürməmə, yər təwrəx, küqlük xawqun, kuyuntaz, boran wə yutuwaləuqi ot yalkunlar bilən səndin hesab alidu. **7** Xundak kilip Ariəlgə qarxi jəng kilidioğan, Yəni uningə wə kəl'ə-qoroqanlik mudapiələrgə jəng kiliwatkan barlik əllərnin nuroqunlioğan qoxunliri keqisi kərgən qüxtiki kərünüxtək yəqap ketidu. **8** Aq qaloğan birsi qüx kərgəndə, Qüxidə bir nemə yəydu; Birak oyoğansa, mana qorsiki kuruk turidu; Qangkiəğan birsi qüx kərgəndə, Qüxidə su iqudu; Birak oyoğansa, mana u qalidin ketidu, U yənila ussuzlukqa təxna bolidu; Mana Zion teoqoğa qarxi jəng kiliwatkan əllərnin nuroqunlioğan qoxunliri dəl xundak bolidu. **9** Əmdi arisaldi boliwerip, Qaymukup kətinglar! Əzünglarni qarəu kilip, qarəu bolunglar! Ular məst boldi, birak xarəbtin əməs! Ular ilənglixip qaldi, birak qarəktin əməs! **10** Qünki Pərwərdigar silərgə qəplət uyqusi basquqi bir roqni təküp, Kəzünglarni etiwətti; U pəyoqəmbərlər wə bax-kəzünglar bolğan aldin kərgüqilərnimu qümkiwətti. **11** Muxu kərgən pütkül wəhiy bolsa, silər üqün peqətlitətilgən bir yəgimə kitabdək bolup qaldi; Hək kitabni sawatlik birsigə berip: — «Okup berixingizni etünimən» — desə,

u: — «O'quyalmaymən, qünki peqiti bar ikən» — dəydu.

12 Kitab sawatsiz birsigə berilip: — «O'qup berixingizni ətünimən» — deyilsə, u: — «Mən sawatsiz» — dəydu.

13 Wə Rəb mundaq dəydu: — «Muxu həlk aqzi bilən Manga yekinlaxkanda, Tili bilən Meni hərmətligəndə, Birəq kəlbi bolsa Məndin yirək turoqəqqa, Məndin boləqan qorquxi bolsa, pəkət insan balisining pətiwaliridinla bolidu, halas; **14** Xunga mana, Mən muxu həlk arisida yənə bir karamət kərsitimən; Karamət bir ixni karamət bilən qilimən; Xuning bilən ularning danixmənlorining danalığı yokilidu; Ularining aqillirining əkilliri yoxurunuwaləqan bolidu». **15** Əzining pükən niyətlirini Pərwərdigardin yoxurux üqün astin yərgə kiriwaləqan, Əz ixlirini qarangəqulukta qilidiəqan, Wə «Bizni kim kəridu» wə «Kim bizni bilgən» degənlərgə way! **16** Ah, silərning tətürlüküqlər! Sapalqini seəqiz layəqə ohxatqili bolamdu? Xundakla ix əzini Ixligüqigə: «U meni ixlimigən», Yaki xəkilləndürülgən əzini Xəkilləndürgüqigə: «Uning əqli yok» desə bolamdu?! **17** Qünki kışka wəqit iqidila, Liwan mewilik baəqə aylandurulmamdu? Mewilik baəqə bolsa orman həsəblanmamdu? **18** Xu künidə gaslar xu yəgimə kitabning sezlirini anglaydiəqan, Qariəqlar zulmət həm qarangəquluktin qiqip kəzliri kəridiəqan bolidu; **19** Məminlər bolsa Pərwərdigardin tehimu hursən bolidu; İnsanlar arisidiki miskinlər Israildiki Mukəddəs Boləquqidin xadlinidu. **20** Rəhimsiz boləquqi yokaydu, Mazək qiləquqi əyayib bolidu; Qəbihlik pursitini kütidiəqanlarning həmmisi həlak qilinidu; **21** Mana [muxundək adəmlər] adəmnı bir səz üqünla jinayətqi

kilidu, Dərwazida turup rəzillikkə tənbiḥ bərgüqi üqün tuzak təyyarlap qoyidu, Həkkəniy adəmninḡ dəwasini səwəbsiz bikar kiliwetidu. **22** Xunga İbraḥim üqün bədəl töləp qutkuzoḡan Pərwərdigar Yaqupning jəməti toḡruluk mundaḡ dəydu: — «Həzir bolsa Yaqup hijillikkə qalmaydu, Həzir bolsa u tit-tit bolup qirayi tatirip kətməydu; **23** Qünki [Yaqup] qolumning ixligən əmili bolḡan, əz arisida turoḡan əwladlirini kərgən waḡtida, Ular namimni muḡəddəs dəp uluḡlaydioḡan, Yaqupning Muḡəddəs Boluquqisini pak-muḡəddəs dəp bilidioḡan, İsrailning Hudəsidin qorḡidioḡan bolidu. **24** Rohi ezip kətkənlər yorutulidioḡan, Qaxxap yürgənlər nəsiḡət-bilim qəbul qilidioḡan bolidu.

30 «Asiy oḡullarning əḡwəlioḡa way!» — dəydu Pərwərdigar, — «Ular pilanlarni tüzməkqi, birəḡ Məndin almaydu; Ular mudapiə toḡukini bərpa qilidu, Birəḡ u Meninḡ Rohim əməs; Xundaḡ qilip ular ḡunəḡi üstigə ḡunəḡ qoxuwalidu. **2** Ular Məndin heḡ sorimayla Misiroḡa yol aldi; Pirəwnning qaniti astidin panəḡ izdəp, Misirning sayisigə ixinip tayinidu yənə! **3** Qünki Pirəwnning qaniti bolsa silərnə yərgə taxlap lət qilidu. Misirning sayisigə ixinip tayinix silərgə bax qətimqilik bolidu. **4** Pirəwnning əmirliḡi Zoan xəḡiridə bolsimu, Uning əlqiliri Hənəs xəḡirigə hərdəim kelip tursimu, **5** Awam həmmisi əzigə paydisi bolmaydioḡan, Heḡ yardimi wə paydisi təḡməydioḡan, Bəlki lət qilip yərgə taxlaydioḡan, Həttə rəsəwə qilidioḡan bir həlḡtin nomus qilidioḡan bolidu. **6** Nəḡəwdiki uləḡlar toḡrisida yükləngən wəḡiy: — Ular japəlik, dərd-ələmlik zemindin ətidu; Xu yərdin

qixi xirlar wə ərkək xirlar, Qar yılan wə wəhxiy uqar yılanmu qikidu; Ular bayliklerini exəklərnin dūmbisigə, Gəhərlirini tögə lokkilirioğa yükləp, Əzlirigə heq payda yətküzməydiəqan bir həlkning yenioğa kətürüp baridu.

7 Misir!? Ularning yardimi bikar həm quruktur! Xunga Mən uni: «Heqnemini kilip bərməydiəqan Raḥab» dəp atioqanmən. **8** — Əmdi bu səznin kəlgüsi zamanlar üqün, Guwahlik süpitidə əbədil'əbədgə turuwerixi üqün, Həzir berip buni həm tax tahtioğa həm yəgimə kitabқа yezip kəyoqin. **9** Qünki bular bolsa asiy bir həlk, Nəhli oqullar, Pərwərdigarning Təwrat-tərbiyisini anglaxni halimaydiəqan oqullardur. **10** Ular aldin kərgüqilərgə: — «Wəhiyni kərmənglar!», Wə pəyoqəmbərlərgə: «Bizgə tooqra bexarətlərnə kərsətmənglar; Bizgə adəmnə azadə kilidiəqan, yaloqan bexarətlərnə kərsitinglar; **11** Sənlər [durus] yoldin qikix, Tooqra tərəkidin ayrilix! Israildiki Mukəddəs Boləquqini aldimizdin yok kilix!» — dəydu. **12** — Əmdi Israildiki Mukəddəs Boləquqi mundaq dəydu: — «Qünki silər muxu həwərnə qətkə kəkip, Zulumni yələnqük kilip, burmilanoqan yoloğa tayanəqininglar tūpəylidin, **13** Xunga muxu kəbihlik silərgə egiz tamning bir yerikidək bolidu, Tam pultiyip qaloqanda, u birakla uni qəkiwetidu; **14** Huddi sapal qinə heq ayimay qəkiwetilgəndək U uni qəkiwetidu; Uningdin hətta oqaktin qoq aloqudək, Baktin su usqudək birər parqisimu qalmaydu». **15** Xunga Rəb Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs Boləquqi mundaq dəydu: — «Yenimoğa towa bilən kaytip kelip aram tapisilər, qutquzulisilər; Hatirjəmliktə həm aman-esənliktə küq alisilər!», — Birak silər rət qiloqansilər. **16** Silər: — «Yak,

biz atlarğa minip qaquimiz» — dedinglar, Xunga silər
 rast qaquisilər! Wə «Biz qapkur ulaqlarğa minip ketimiz»
 — dedinglar; — Xunga silərni qoqlıqluqlarmu qapkur
 bolidu. **17** Minginglar birining wəhimisidin qaquisilər;
 Bəxining wəhimisidə [həmminglar] qaquisilər; Qeqip,
 taql üstidiki yeganə bayraq hadisidək, Dəng üstidiki
 tuqldək qalisilər. **18** Wə xunga silərgə mehir-xəpkət
 kərsitimən dəp, Pərwərdigar kütidu; Xunga U silərgə
 rəhim qilimən dəp ornidin qozqlilidu; Qünki Pərwərdigar
 həküm-həqikət qıqarqluqi Hudadur; Uni kütkenlərnin
 həmmisi bəhtliktur! **19** Qünki halayıq yənla Zionda,
 yəni Yerusalemda turidu; Xu qaqlda silər yənə həq
 yıqlimaysilər; Kətürğən naləngdə U Əzini sanga intayin
 xəpkətlık kərsitidu; U naləngni anglisila, jawab beridu.
20 Rəb silərgə nan üqün müxküllükni, Su üqün azab-
 oqlubətni bərsimu, Xu qaqlda senin Ustazing yənə
 yoxuruniwərməydu, Bəlki kəzüng Ustazingni kəridu;
21 Silər onq tərəpkə burulsanglar, Yaki sol tərəpkə
 burulsanglar, Qulıqınq kəyningdin: — «Yol mana muxu,
 uningda menginglar!» degən bir awazni anglaysən. **22**
 Xu qaqlda silər oyulqlan məbudliringlarğa berilğən
 kümüx həlğə, Quyma məbudliringlarğa berilğən altun
 həlğimu daql təgküzisilər; Silər ularni adət latisini
 taxlıqlandək taxliwetip: — «Neri tur» — dəysilər. **23** U
 sən teriydiqlan urukung üqün yamqlur əwətidu; Yərdin
 qıkidıqlan axlıq-məhsulat həm küq-quwwətlık həm
 mol bolidu; Xu küni malliring kəng-azadə yaylaqlarda
 yaylaydu; **24** Yər həydidən kala wə exəklər bolsa, Gürjək
 wə ara bilən soruqlan, tuzlanqlan hələp yəydu. **25**

Qong kirojinqilik boloqan küni, Yəni munarlar ərülgən küni, Hərbir uluq taqda wə hər bir egiz dəngdə bolsa, Ənharlar wə eriklar bolidu. **26** Pərwərdigar Öz həlqining jarahitini tangidioqan, Ularning qamqa yarisini saqaytqan xu künidə, Ay xolisi quyax nuridək bolidu, Quyax nuri bolsa yəttə həssə küqlük bolidu, Yəni yəttə kündiki nuroq barawər bolidu. **27** Mana, Pərwərdigarning nami yiraqtin kelidu, Uning kəhri yalkunlinip, Qoyuk is-tütəkliri kətürüldü; Ləwliri qəzəpkə tolup, Tili yutuwaluquqı yanqin ottək bolidu. **28** Uning nəpəsi huddi texip boyunqə yetidioqan kəlkündək bolidu, Xuning bilən U əllərni bimənilikni yəkatquqı qəlwir bilən taskaydu, Xundakla həlk-millətlərnin aqzioqə ularni azduridioqan yügən salidu. **29** Muxəddəs bir həyt ətüzülgən keqidikidək, kənglünglardin nahxa uruqup qikidu, Israilqə uyultax boloqan Pərwərdigarning teqioqə nəy nawasi bilən qikqan birsining huxallikidək, kənglünglar huxal bolidu. **30** Pərwərdigar həywətlik awazini yangritidu; U qaynioqan kəhri, yutuwaluquqı yalkunluk ot, güldürmamilik yamqur, boran-xawqun, möldürlər bilən Öz bilikini sozup kərsitidu. **31** Qünki Pərwərdigarning awazi bilən Asuriyə yanjilidu, — Baxqılarni urux tayiqi [boloqan Asuriyə] yanjilidu! **32** Wə Pərwərdigar təyyarlioqan kaltək bilən hər ketim uni uroqanda, Buningqə daplar həm qiltarlar təngkəx qilinidu; U qolini oynitip zərb qilip uning bilən kürəx qilidu. **33** Qünki Tofət kədimdin tartip təyyar turoqanidi; Bərhək, padixah üqün təyyarlanqan; [Pərwərdigar] uni qongqur həm kəng qiloqan; Otunliri kəp yalkunluk bir

gülhan bar, Pərwərdigarning nəpəsi bolsa günggürt
ekimidək uni tutaxturidu.

31 — Yardəm izdəp Misiroğa baroqlarning həlioğa way!
Ular atlaroğa tayinip, Kəp boləqlanliqidin jəng hərwilirioğa,
Intayin küqlük boləqlanliqidin atliq əskərlərgə ixinip
kətti! Birək İsraildiki Məkəddəs Boləquqioğa kərimaydu,
Pərwərdigarni izdiməydu. **2** Birək Umu danadur! U
küləpət elip kelidu, Dəgənlirini kəyturuwalmaydu; U
buzukqlarning jəmətigə, Xundakla kəbihlilik kəloquqlarəğa
yardəmdə boləqlanlarəğa kərxə ornidin kəzoqlididu. **3**
Misirliklər Təngri əməs, adəmlər halas; Ularınəg atliri
bolsa rohtin əməs, əttin halas; Pərwərdigər bolsa kəlini
uzartidu, Yardəm bərgüqi bolsa putlixidu; Yardəm
berilgüqi bolsa yikilidu; Ular həmmisi birəkla yokilidu.
4 Qünki Pərwərdigər mənəgə mundaq dəgən: — «Owni
tutuwaləqlan xir yaki arslanni bir tərəp kəlixkə top-
top padiqilar qəkiriləqlanda, Xir yaki arslan ularning
awazliridin həq kərkəmay, Xawkənliridin həq həduqəmay,
Bəlki owni astioğa besiwelip əqlar-əqlur talioqlinidək, Samawi
kəoxunlarınəg Sərdari boləqlan Pərwərdigərmu ohxaxla
Zion teoqlə wə egizlikliri üqün qüxüp jəng kəlidu. **5** Üstidə
pərwəz kəlidioqlan kuxlardək samawi kəoxunlarınəg Sərdari
boləqlan Pərwərdigər Əz kənitə astioğa Yerusalemnə aliidu;
Kənitə astioğa elip, Zionni kətkuzidu; Uning «ətüp kətixi»
bilən Zion niyatliqkə erixidu. **6** Silər dəhəxətlik asiqlik
kəloqlan İgənglərnəg yenioğa towa kəlip kəytinglər, I İsraill
baliliri! **7** Qünki xu künidə insanlar hərbiəri əzi üqün əz
kəli bilən yasioqlan kümüx butlarni wə altun butlarni:
— «Gunahtur!» dəp taxliwetidu». **8** «Xu qəoqla Asuriyə

kiliq bilən yikilidu, Birak baturning kiliqi bilən əməs;
Bir kiliq uni yutuwalidu, birak kiliq adəttiki adəmninški
bolmaydu; U jenini elip kiliqtin qaqlmaqqi bolidu, Arisidiki
yigitliri alwanəja selinidu. **9** Wəhimidin uning «ul texi»
yokaydu; Uning sərdarliri jəng tuəjidin aləzadilixidu»
— dəp jakarlaydu Zionda oti kəyiwatqan, Yerusalemda
humdeni yalkunlawatqan Pərwədigar.

32 Mana, həkkanıylık bilən həkümranlık kıləuqi bir
padixah qikidu; Əmirlər bolsa toəra həküm qikirip
idarə kilidu. **2** Həm xamaləja dalda boləudək, Boranəja
panah boləudək, Qəojirak jayəja erik-sulardək, Qangkap
kətkən zeminəja qoram taxning sayisidək boləjan bir
adəm qikidu. **3** Xuning bilən kərgüqilərnin kəzliri
həq torlaxmaydu, Anglaydioənlərnin kuliki enik
tingxaydu; **4** Bəngbaxning kəngli bilimni tonup yetidu,
Kekəqning tili tez həm enik səzləydu. **5** Pəsəndilər əmdi
pəzilətlik dəp atalmaydu, Piksik iplaslar əmdi mərd dəp
atalmaydu, **6** Qünki pəsəndə adəm pəslikni səzləydu,
Uning kəngli buzukqilik təyyarlaydu, Iplaslik kilixka,
Pərwədigarəja daə kəltürüxkə, Aqlərnin korsikini aq
qalduruxka, Qangkiənlərnin iqimlikini yokitiwetixkə
niyətlinidu. **7** Bərhək, iplas adəmnin tədbirliri kəbihtur;
U kəstlərnı pəmləp olturidu, Məminlərnı yaləjan gəp bilən,
Yoksulning dəwasida gəp kilip uni wəyran kilixni pəmləp
olturidu. **8** Pəzilətlik adəmnin kıləjan niyətliri bərhək
pəzilətlıktur; U pəziləttə mukim turidu. **9** Ornunglardin
turup, i hatirjəm ayallar, awazimni anglanglar! I əndixisiz
kızlar, səzlimgə kulak selinglar! **10** Bir yil ətə-ətməyla, i
biəjəm ayallar, Parakəndə kilinisilər! Qünki üzüm həsuli

bikaroğa ketidu, Mewə yioix yok bolidu. **11** I hatirjəm ayallar, titrənglar! I əndixisiz qızlar, patiparak bolunglar! Kiyiminglarni seliwetinglar, özünlarni yalang kilinglar, qatrikinglarğa bəz baqlanglar! **12** Güzəl etiz-baqlar üqün, Mewilik üzüm talliri üqün məydənglarğa urup həsrət qekinglar! **13** Üstidə tikən-yantaklar əsidioğan öz həlkimning zemini üqün, Xad-huram öylər, warang-qurung kılıp oynaydioğan bu xəhər üqün qayoturunglar! **14** Qünki orda taxlinidu, Adəmlər bilən liq toloğan xəhər adəmzatsiz bolidu, Istihkam wə kəzət munarlıri uzun zamanıqə pəkətlə yawayi exəklər zoq alidioğan, Qoy padiliri ozuklinidioğan boz yərlər bolidu. **15** Taki Roh bizgə yukiridin təkülgüqə, Dalalar mewilik baql-etizlar bolıuqə, Mewilik baql-etizlar ormanzar dəp hesablanıuqə xu peti bolidu. **16** Xu qaoqda adalət dalani, Həkkaniylik mewilik baql-etizlarni makan kılıdu. **17** Həkkaniyliktin qikidioqini hatirjəmlik bolidu, Hatirjəmlikning nətijisi bolsa mənggüqə bolidioğan aram-tinqlik wə aman-esənlik bolidu. **18** Xuning bilən mening həlkim hatirjəm makanlarda, İxənqlik turalıularda wə tinq aramgahlarda turidu. **19** Orman kesilip yikıtiloqanda məldür yaqsimu, Xəhər pütünləy yər bilən yəksan kiliwetilsimu, **20** Su boyida uruq terioquqılar, Kala wə exəklərnı kəng dalaqə qoyuwetidioğanlar bəhtliktur!

33 I özüng bulang-talang kılınmioğan, baxqılarnı bulang-talang kılıuqı, Baxqılar sanga asiylıq kılınmioğan, Özüng asiylıq kılıuqı, Sening həlingə way! Sən bulang-talangni boldi kılıxing bilən, Özüng bulang-talang kılınısən; Sən asiylıqni boldi kılıxing bilən, Özüng

asiylikka uqraysən; **2** I Pərwərdigar, bizgə mehīr-xəpkət kərsətkəysən; Biz Seni ümid bilən kütüp kəldük; Ətünimizki, Sən hər səhər [Israilə] küqlük bilək-kol, Kiyinqilik pəytliridə nijatimiz boləysən. **3** Top-top adəmlərnin oqowə-qukanliridin həklər bədər qaqudu; Sən [Huda] kəddingni tik kəlixing bilən əllər pitirap ketidu; **4** Qekətkə liqinkiliri ot-kəklərni yioqip yəwaləqandək, Silərgə bekitip berilgən olja yioqiwelinidu; Qekətkilər uyan-buyan yügürgəndək adəmlər olja üstidə uyan-buyan yügürüxidu. **5** Pərwərdigar üstün turidu, Bərhək, Uning turaləqusi yukirididur; U Zionə adalət wə həkkaniylik toldurdi; **6** U bolsa künliringlarning tinq-amanliqi, nijatlik, danalik wə bilimning baylikliri bolidu; Pərwərdigardin kərkux Uning üqün gəhərdur. **7** Mana, ularning palwanliri sirtta turup nalə-pəryad kətüridu; Sülh-əhdə tüzgən əqlilər kattik yioqlixidu; **8** Yollar adəmsiz qaldi; Ətkünqi yolqılar yok boldi; U əhdini buzup taxlidi; Xəhərlərni kəzigə ilmaydu, Adəmlərni heq ətiwarlimaydu. **9** Zemin matəm tutidu, zəiplixidu; Liwan hijaləttin solixidu; Xaron qəl-bayawanə aylandi; Baxan wə Karməl bolsa kirip taxlandi. **10** Mana hazır ornumdin turimən, — dəydu Pərwərdigar, — Hazır Əzümni üstün kərsitimən, Hazır kəddimni kətürimən. **11** — Silərnin boyunglarda kuruk ot-qəpla bar, Pahal tuqisilər; Əz nəpəsliringlar ot bolup əzünglarni yutuwetidu; **12** Əllər bolsa hək kəydürülgəndək kəydürilidu; Oruləqan jioqan-tikənlərdək otta kəydürüwetilidu. **13** — I yirəktikilər, Mənin qioqanlirimni anglanglar; Yəkindikilər, Mənin küq-kudritimni tonup yetinglar. **14** Ziondiki gunahkarlar

korkidu; Wəhimə iplaslarni besivalidu. [Ular]: «Arimizdiki kim mænggülik yutkur Ot bilən billə turidu? Kim əbədil'əbəd yalkunlar bilən bir makanda bolidu?» — dəydu. **15** — «Həkkəniylik yolida mangidioğan, Durus-lilla gəp kilidioğan, Zalimliktin kəlgən haram paydioğa nəprətlididioğan, Parilarni sunoquqılarni qolini pulangxitip rət kilidioğan, Qanning gepi bolsila kulikini yopurup anglimaydioğan, Pəslik-rəzillikkə qaraxni rət kilip, kəzini qaquridioğan; **16** U yukirini makan kilidu; Qoram taxlar uning qorəini bolup, Yukiri uning baxpanahı bolidu; Öz riski uningə berilidu, Uning süyi kapalətlik bolidu». **17** — «Kəzliring Padixahni güzəllikidə kəridu; Kəzliring uzunoğa sozulğan zeminə nəzər salidu. **18** Kənglüng wəhimə tooqrisida qongkur oyoğa patidu; Royhəti bəg kəni? Oljini əlqəydioğan taraziqi bəg kəni? Istihkam-munarlarni sanioquqi bəg kəni? **19** Qaytidin əxəddiy həlkni kərməysən, — Sən angqıralmaydioğan, boquzida səzləydioğan, Duduklap gəp kilidioğan, gepini qüxinəlməydioğan bir həlkni ikkinqi kərməysən. **20** İbadət həytlirimiz ötküzüldioğan xəhər Zionə qara; Səning kəzüng Yerusəlemning tinq-aman makan boləanlikini, Qozukliri hərgiz yulunmaydioğan, Taniliri hərgiz üzülməydioğan, İkkinqi yətkəlməydioğan qedir boləanlikini kəridu; **21** Xu yərdə Pərwərdigarning xan-xəripi bizgə kərünidu, — U Əzi dəryalar, kəng əstənglər ekip turidioğan bir jay bolidu; Palaklar bilən həydəlgən heqkəndə kəmə u jayda kətnimaydu, Wə yaki heq həywətlik kəmə u jaydin etməydu; **22** Qünki Pərwərdigar bizning nijatkar-həkimimiz,

Pərwərdigar bizgə qanun Bərgüqidur, Pərwərdigar — bizning Padixahimiz, U bizni kütquzidu! **23** Sening tana-arəqamqiliring boxioqan bolsimu, [Israil] yəlkən hadisining turumini mustəhkəm qilalmisimu, Yəlkənni yeyip qikıralmisimu, U qaşda zor bir olja üləxtürüldü; Həttə aqsak-tokurlarmu oljini alidu. **24** Xu qaşda xu yərdə turoşuqi: «Mən kesəl» deməydu; Xu jayni makan qiloqan həlkning gunahlıri kəqürüm qilinidu.

34 Yəqin kelinglar, i əllər, anglanglar! I kowm-həklər, qulaq selinglar! Yər-zemin wə uningdiki barlıq məwjudatlar, Jimi aləm wə uning iqidin qikқан həmmə məwjudatlar, Tingxanglar! **2** Qünki Pərwərdigarning barlıq əllərgə karita şəziqi bar, Uning dəroşəziqi ularning barlıq qoxunlirioşə karxi turidu; U ularni həlakətkə pütüp qoyoşan, Ular ni kiroşinqilikğa tapxuruwətkən; **3** Ulardin əltürülgənlər sirtğa taxliwetilidu, Jəsətliridin sesikqilik puraydu, Taoşlar ularning qeni bilən eritilidu; **4** Asmanlardiki jimiki jisim-qoxunlar qirip yok bolidu, Asmanlar yəgimə kitabdək türüldü; Üzümlə telining yopurmaqliri hazan bolup, solixip qüxkəndək, Yigləp kətkən ənjür xehidin qüxkəndək, Ular ni jimiki jisim-qoxunliri yikilidu; **5** Qünki xəmxirim asmanlarda [qan bilən] şuoşuruldi; Qaranglar, xəmxirim Mening həlakət lənitimgə uqrioşan həlkqə, Yəni Edom üstigə jazalax üqün qüxidu; **6** Pərwərdigarning bir xəmxiri bar; U qanoşə boyaldi; U yaşlıq nərsilərləning yəşə bilən, Əqkə-qozilərləning qeni bilən, Qoşqar bərikinəning yəşə bilən ozuklandıruşoşan; Qünki Pərwərdigarning Boşrah xəşiridə bir qurbanlıqi, Edomda zor bir kiroşinqiliqi bar.

7 Muxu kirojinqiliklar bilən yawayi kalilar, Torpaklar wə küqlük buqilarmu yikilidu. Ularning zemini xanoqa qemulidu, Topa-qangliri yaol bilən maylixip ketidu. **8** Qünki Pərwərdigarning xisas alidoqan bir küni, Zion dəwasidiki hesab alidoqan yili bar. **9** [Edomdiki] ekinlar xarimayoxa, Uning topiliri günggürtkə aylandurulidu; Zemini bolsa keyüwatқан xarimay bolidu. **10** Uning oti keqə-kündüz eqürülməydu; Is-tütəkliri mənggügə ərլəydu; U dəwrdin-dəwrgiqə harabiliktə turidu; Heqkim ikkinqi u yərgə ayaoı basmaydu. **11** Qəl hıwqxuxi wə qirkirioquqi hıwqxuxlar uni igiliwalidu; Qong hıwqxux wə xaoxa-xuzoqunlar xu yərdə uwilaydu; Huda uningoxa «tərtipsizlik-bimənilikni əlqəydiqan tana»ni, Wə «kux-kuruklukni əlqəydiqan tik əlqigüq»ni tartidu. **12** Birsı kelip [Edomning] esilzadilirini padixahlıqini [idarə kılıxka] qakırsa, Ulardin heqkim bolmaydu; Uning əmirliiri yok kiliwetilgən bolidu. **13** Ordilirida tikənlər, Kəl'ə-xoroqanlirida qakxak-jioqanlar əsüp qikidu; U qılberiləarning makani, «Hıwqxuxlarning ordisi» bolidu. **14** Xu yərdə qəl-bayawandiki janiwarlar, yawayi itlar jəm bolidu; Hərbir «eqkə jin» əz kərindixioqa towlaydu; Tün məhluklıiri xu yərdə makanlixidu, Uni əzigə aramgaı kılıp turidu. **15** «Ok yılan» xu yərdə uwilaydu, Uning sayisidə tuhumlaydu, Balilirini yioip bakidu. Qorultaz-tapxuxlar hərbiiri əz jüpi bilən xu yərdə toplinidu; **16** Pərwərdigarning yəgimə kitabidin izdəp okup bakkın; Ulardin heqbiri qüxüp qalmaydu; Heqkaysisining əz jorisi kəm bolmaydu; Qünki Əzining aolzi ularoxa buyruoqan; Uning Əz Rohı ularni toplioqan. **17** Qünki [Pərwərdigar] Əzi

ular üqün qək taxlap, Öz kəli bilən zeminoğa tana tartip ularoğa təkşim kəlip bərgən; Ular uningoğa mənggügə igidarlik kəlidu, Dəwrdin-dəwrgiqə xu yəni makan kəlidu.

35 — Dala həm kaəjirap kətkən jaylar ular üqün huxal bolidu; Qəl-bayawan xadlinip zəpirandək qeqəkləydu; **2** U bərk urup qeqəkləydu, Xadlikka xadlik kəxulup təntənə kəlidu; Liwanning xan-xəripi, Karməl wə Xarondiki güzəllik wə sür uningoğa berilidu; Ular Pərwərdigarning xan-xəripini, Hudayimizning güzəlliki wə həywitini kəridu. **3** Ajiz kəllarni küqləndürüŋlar, Egilip mangidioğan tizlarni qingitinglar, **4** Yüriki aəqanlaroğa: — «Qing turunglar! Kərkənglar! Mana, Hudayinglaroğa kərap bəkinglar; Kəsas kəlidu — Hudaning həsəb elix küni kəlidu! U Əzi kəlidu, siləni kətkuzidu!» — dəŋ! **5** Andin kərioquning kəzi eqilidu, Gasning kəlakliri oquq kəlinidu, **6** Andin aksək-təkurlar keyiktək oynəklap səkrəydu; Gaqining tili nahxa eytidu; Qünki dalada sular, Qəl-bayawarlarda dərya-əkənlər uroqup taxidu; **7** Pizəjirin qəl-jəzirə kəlkəkkə, Qəŋkəioğan yərlər buləkəlaroğa aylinidu; Qilbərələrninŋ makani — ular yatқан jay, Kəmux wə yəkənlər əsüp, qimənlikkə aylinidu. **8** Xu yərdə egiz kətürülgən bir yol, Tüptüz bir yol bolidu; U «pək-mukəddəslikning yoli» dəp atilidu; Napaklar uningdin ətükə bolmaydu, Xu yol məhsus xular üqün bəkitilip yasaloqanki, — Həttə nadanlarmu uningda ezip kətməydu; **9** Xu yərdə xir bolmaydu, Uning üstigə həq yirtkuq həywan qikəmaydu; (Ular xu yərdə həq tēpilməydu) — Nijat arkilik hərlükə qikənlər xu yərdə mangidu! **10** Pərwərdigarning bədəl tələp

kutkuzoqanliri qaytip kelidu, Küylərni eytip Zionqa yetip kelidu; Ularning baxlirioqa mænggölük xad-huramlıq qonidu; Ular huxallıq wə xadlıqqa qəmgən bolidu; Qayqu- həsərət həm ulı-nadamətlər bədən qaqıdu.

36 Həzəkiyaning on tötinqi yili xundak boldiki, Asuriyə padixahı Sənnaherib Yəhədaning barlıq qəl'ə-qorqanlıq xəhərlirigə hücum kilip qikip, ularni ixqal kildi. **2** Andin Asuriyə padixahı «Rab-Xakəh» [degən sərdarni] qong bir qoxun bilən Lakix xəhəridin Yerusalemoqa əwətti. U Kir yuquqılarning etizining boyidiki yolda, yukiri kəlkəkning nörining bexioqa kelip turdi. **3** Xuning bilən Hilkıyaning oqlı, ordini baxkuridioqan Eliakim, ordining diwanbegi bolqan Xəbna wə Asafning oqlı, orda mirzibegi bolqan Yoahlar uning yenioqa kəldi **4** wə Rab-Xakəh ularqa mundaq dedi: — Silər Həzəkiyoqa: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahı sanga mundaq dedi, dənglər: — «Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemitı? Sən: (u pəkət gəpla, halas!) — «Urux kılıx tədbir-məslihitimiz həm küqimiz bar» — dəysən; sən zadi kimgə tayinip manga qarxi əktə kopisən? **6** Mana, sən yeriki bar axu qomux hasa, yəni Misiroqa tayinisən! Birsi uningqa yələnsə, uning qolioqa sanjip kiridu; mana Misir padixahı Pirəwngə tayanqanlarning həmmisi xundak bolidu! **7** Əgər sən manga: «Biz Hudayimiz bolqan Pərwərdigarqa tayinimiz» — desəng, Həzəkiya əzi Yəhədadikilərgə wə Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu ibadətgaq aldidila Pərwərdigarqa ibadət kılıxinglar kerək» dəp, xu [Pərwərdigarqa] ataloqan «yukiri jaylar»ni həm qurbangahlarıni yəq kiliwəttioqu?

Ular axu Pərwərdigarining yukiri jayliri əməsmidi? **8** Əmdi hojam Asuriyə padixahı bilən bir tohtamoğa kəl: — «Əgər səndə atqa minəligüdək əskərliring bolsa, mən sanga ikki ming atni bikaroğa berəy!» **9** Səndə undaklar bolmisa, hojamning əməldarlırining əng kiqiki boloğan bir ləxkər bexini kəndəkmü qekindürələysilər?! Sən jəng hərwiliri wə atlarni elix üqün Misiroğa tayinisən tehi! **10** Mən əmdi muxu zeminni həlak kəlix üqün Pərwərdigarsiz kəldimmü? Pərwərdigar dər wəkə manga: «Muxu zeminni həlak kəlixkə qikkin!» — dedi!» **11** Eliakim, Xəbna wə Yoah Rab-Xakəhgə: — «Pəkirlirioğa aramiy tilida səzlisilə; biz buni qüxinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisilə, gəpliri sepilda turoğanlarning kəlikioğa kirmisun!» — dedi. **12** Biraq Rab-Xakəh: — «Hojam meni muxu gəpni hojənglaroğa wə silərgila eytixkə əwətkənmu? Muxu gəpni silər bilən birliktə sepilda olturoğanlaroğa deyixkə əwətkən əməsmü? Qünki ular silər bilən birliktə öz pəkini yegüqi həm öz süydükini iqqüqi bolidu!» — dedi. **13** Andin Rab-Xakəh ibraniy tilida yukiri awaz bilən: — «Uluoğ padixah, yəni Asuriyə padixahining səzlirini anglap kəyunglar!» — dəp warkiridi. **14** «Padixah mundaq dəydu: — «Həzəkia siləni aldap kəymisun! Qünki u siləni kətkəzəlməydu. **15** Uning siləni: — «Pərwərdigar bizni jəzmən kətkəzəydu; muxu xəhər Asuriyə padixahining kəlioğa qüxüp kətməydu» dəp Pərwərdigaroğa tayənduruxioğa yol kəymənglar!». **16** Həzəkia oğa kəlak səlmənglar; qünki Asuriyə padixahı mundaq dəydu: — «Mən bilən sülhəlixip, mən tərəpkə ətənglar; xundaq kəlsənglar hər birənglar ətənglarning üzüm bəringidin həm ətənglarning ətjür dər ihidin mēwə

yəysilər, hər biringlar öz su kəlqikinglardin su iqisilər;
17 ta mən kelip siləni buqdaylik həm xarablik bir
zeminə, neni bar həm üzümzarliri bar bir zeminə, —
zeminlargoə ohxax bir zeminə apirip qoyuqə yəp-
iqiweringlar! 18 Həzəkiyaning silərgə: — «Pərwərdigar
bizni kətquzidu» dəp ixəndürüxigə yol qoymanlar! Əl-
yurtlarning ilah-butlirining biri öz zeminini Asuriyə
padixahning qolidin kətquzoqanmu? 19 Hamat wə
Arpad degən yurtlarning ilah-butliri keni? Səfarwaim
xəhiring ilah-butliri keni? Ular Samariyəni mening
qolumdin kətquzoqanmu?! 20 Muxu əl-yurtlarning
ilah-butliridin öz zeminini kətquzoqan zadi kim bar?
Xundak ikən, Pərwərdigar Yerusalemini mening qolumdin
kətquzalamdu?». 21 Angliqulilar süküt kilip uningə
jawabən heqkəndak bir söz kilmidi; qünki padixahning
buyruki xuki: — «Uningə jawab bərmənglar». 22 Andin
Hilkiyaning oqli, ordini baxkuridioqan Eliakim, orda
diwanbegi Xəbna wə Asafning oqli, orda mirzibegi
Yoahlar kiyim-keqəklirini yirtixip, Həzəkiyaning yenioqə
kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningə ukturdi.

37 Xundak boldiki, Həzəkiya buni angliqanda, kiyim-
keqəklirini yirtip, özini bəz bilən kaplap Pərwərdigarning
əyigə kirdi. 2 U Hilkiyaning oqli, ordini baxkuridioqan
Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kahinlarning
akşakallirini bəz yepinqaklioqan peti Amozning oqli
Yəxaya pəyqəmbərgə əwətti. 3 Ular uningə: —
«Həzəkiya mundaq dəydu: — «Balilar tuqulay dəp
qaloqanda anining tuqkudək hali qalmioqandək, muxu
kün külpət qüxidioqan, rəsua wə mazak kilinidioqan

bir kündur. **4** Öz hojisi bolqan Asuriyə padixahi tirik Hudani mazak qilixqa əwətkən Rab-Xakəhning gəplirini Pərwərdigar Hodaying nəzirigə elip tingxisa, bularni angliqan Pərwərdigar Hodaying xu gəplər üqün uning dəkkisini berərmikin? Xunga kəp qaloqan qaldilar üqün awazingni kətürüp, bir duayingni bərsəng» — dedi. **5** Xu gəplər bilən Həzəkiyaning xizmətkarliri Yəxayaning aldiqə kəldi. **6** Yəxaya ularqə: — «Hojayininglarqə: — «Pərwərdigar mundaq dedi: — «Asuriyə padixahining qaparmənlirining sən angliqan axu manga kupurluk qiloquqi gəpliridin kərkma; **7** Mana, Mən uningqə bir rohnı kirgüzimən; xuning bilən u ioqwani anglap, öz yurtioqə kaytidu. U öz zeminida turoqanda uni kiliq bilən ɵltürgüzimən» — dənglar» — dedi. **8** Rab-Xakəh kəlgən yoli bilən kaytip mangoqanda, Asuriyə padixahining Lakix xəhiridin qekingənlikini anglap, uning yenioqə kəldi; Asuriyə padixahi Libnah xəhirigə qarxi jəng kiliwatqanidi. **9** Andin padixah: «Efiopiyə padixahi Tirhakah sizgə qarxi jəng qilmaqci bolup yolqə qikti» degən həwərnı anglidi. Xu həwərnı angliqanda u yənə Həzəkiyaoqə əlqilərnı mundaq hət bilən əwətti: — **10** «Silər Yəhuda padixahi Həzəkiyaoqə mundaq dənglar: — «Sən tayinidioqan Hodayingning sanga: «Yerusalem Asuriyə padixahining kolioqə tapxurulmaydu» deginigə aldanma; **11** Mana, sən Asuriyə padixahlirining həmmə əl-yurtlarnı nemə qiloqanlirini, ularni ilah-butlirioqə atap həlak qiloqanlikini angliqansən; əmdi əzüng qandaqmu qutkuzulisən? **12** Ata-bowilirim həlak qiloqan əllərnı bolsa, ularning ilah-butliri qutkuzoqanmu? Gozan, Həran, Rəzəf

xəhridikilərniqu? Telassarda turoqan Edənlərniqu? **13** Hamat padixahı, Arpad padixahı, Səfarwaim, Hena həm Iwwah xəhərlirining padixahliri keni?»». **14** Həzəkiya hətni əkəlgüqilərnəning qolidin elip oqup qıktı. Andin u Pərwərdigarnəning əyigə kirip, Pərwərdigarnəning aldiqə hətni yeyip qoydi. **15** Həzəkiya Pərwərdigarqə dua qilip mundaq dedi: — **16** «I kerublar otturisida turoqan, samawi qoxunlarnəning Sədari boləqan Pərwərdigar, Israilnəning Hudasi: — Sən Əzüngdursən, jahandiki barliq əl-yurtlarnəning üstidiki Huda pəqət Əzüngdursən; asman-zeminni Yaratquqisən. **17** I Pərwərdigar, kulikingni təwən qilip angliqaysən; kəzüngni aqkaysən, i Pərwərdigar, kərgəysən; Sənnaheribnəning adəm əwətip mənggü hayat Hudani həkərtləp eytkən həmmə gəplirini angliqaysən! **18** I Pərwərdigar, Asuriyə padixahliri həkikətən həmmə yurtlarni wə xularqə bekindi boləqan yurtlarnimu harabə qilip, **19** Ularnəning ilah-butlirini otka taxliwətkən; qünki ularnəning ilahliri ilah əməs, bəlki insan qoli bilən yasaloqanlar, yaoqə wə tax, halas; xunga Asuriyəliklər ularni həlak qildi. **20** Əmdi, i Pərwərdigar Hodayimiz, jahandiki barliq əl-yurtlarqə Səning, pəqət Səningla Pərwərdigar ikənlikəngni bildürüx üqün, bizni uning qolidin kutkuzəqaysən!». **21** Xuning bilən Amoznəning oqlı Yəxaya Həzəkiyaqə səz əwətip mundaq dedi: — — Israilnəning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Sən Manga Sənnaherib tooqruluq dua qilixəng bilən, **22** Pərwərdigarnəning uningqə qarita degən səzi xudurki: — «Pak qız, yəni Zionnəning qizi seni kəmsitidu, Seni mazək qilip külidu; Yerusalemnəning qizi kəyninggə qarap

bexini qaykaydu; **23** Sən kimni mazak qilip kupurluk kilding? Sən kimgə qarxi awazingni kətürüp, Nəziringni üstün kilding? Israildiki Mukəddəs Bolquqioqa qarxi! **24** Qulliring arkilik sən Rəbni mazak qilip: — «Mən nuroqunliqan jəng hərwilirim bilən taq qokqiliriqqa, Liwan taq baqirliriqqa yetip kəldimki, Uning egiz kedir dərəhlirini, esil qarqaylirini kesiwetimən; Mən uning əng yukiri egizlikigə yamixip qikip, Uning əng bük-baraxsan ormanzarliqioqa kirip yetimən. **25** Özüm quduk kolap su iqtim; Putumning uqidila mən Misirning barliq dərya-əstənglirini qurutuwəttim — deding. **26** — Sən xuni anglap bəqmioqanmiding? Uzundin buyan Mən xuni bekitkənəmənki, Qədimdin tartip xəkilləndürgənəmənki, Həzir uni əməlgə axurdumki, Mana, sən kəl'ə-qoroqanliq xəhərləni harabilərgə aylandurdung; **27** Xuning bilən u yərdə turuwatqanlar küqsizlinip, Yərgə qaritip qoyuldi, xərməndə qilindi; Ular etizdiki ottək, Yumran kək qəplərdək, Əgzidiki ot-qəplər əsməy qurup kətkəndək boldi. **28** Birək sening olturoqiningni, ornungdin turoqiningni, qikip-kirginingni wə Manga qarxi qaljirlixip kətkiningni bilimən; **29** Manga qarxi qaljirlixip kətkənlikningning, həkawurlixip kətkənlikningning qulikimoqa yətkini tüpəylidin, Mən qarmiqimni burningdin ötküzimən, Yüginimni aqzinqoqa salimən, Əzüng kəlgən yol bilən seni qayturimən. **30** I [Həzəkiya], xu ix sanga alamət bəxarət boliduki, — Muxu yili əzlükidin əskən, İkkinqi yili xulardın qikqanlarmu rizqinglar bolidu; Üqinqi yili bolsa teriysilər, orisilər, üzüm kəqətlirini tikisilər; Ulardın qikqan mewiləni

yəysilər. **31** Yəhuda jəmətidiki kutulojan kəldisi bolsa yənə təwəngə qarap yiltiz tartidu, Yukirioja qarap mewə beridu; **32** Qünki Yerusalemdin bir kəldisi, Zion teoidin qeqip kutulojanlar qikidu; Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada kəlidu. **33** Xunga Pərwərdigar Asuriyə padixahı toqruluk mundaq dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningəja bir tal okmu atmaydu; Nə qalkanni kətürüp aldioja kəlməydu, Nə uningəja karita qaxalarnimu yasimaydu. **34** U qaysi yol bilən kəlgən bolsa, Xu yol bilən qaytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu, — dəydu Pərwərdigar. **35** — Qünki Əzüm üqün wə Mening kulum Dawut üqün bu xəhəni ətrapidiki sepildək qoqdap kutquzimən». **36** Xuning bilən Pərwərdigarning Pərixlisi qikip, Asuriyəliklərləning bargahida bir yüz səksən bəx ming əskəni urdi. Mana, kixilər ətigəndə ornidin turoqanda, ularning həmmisining əlgənlikini kərdi! **37** Xunga Asuriyə padixahı Sənnahərib qekinip, yoloja qikip, Ninəwə xəhərgə qaytip turdi. **38** Xundak boldiki, u əz buti Nisroqning buthanisida uningəja qokunuwatqanda, oqulliri Adrammələk həm Xarezər uni qiliqlap əltürüwətti; andin ular Ararat degən yurtqa qeqip kətti. Uning oqli Esarhaddon uning ornida padixah boldi.

38 Xu künlərdə Həzəkiya əjəl kəltürgüqi bir kesəlgə muptila boldi. Amozning oqli Yəxaya pəyoqəmbər uning qexioja berip, uningəja: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — — Əyüng toqruluk wəsiyət qiloqin; qünki əjəl kəldi, yaximaysən, — dedi. **2** Həzəkiya yüzini tam tərəpkə qilip

Pərwərdigarəğa dua qılıp: **3** — I Pərwərdigar, Sening aldingda həqiqət wə pak dil bilən mengip yürənləkimni, nəziring aldingda durus boləjan ixləni qıləjanləkimni əsləp qoyəjaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yiqlap ekip kətti. **4** Andin Pərwərdigarning səzi Yəxayaəğa yetip mundaq deyildi: — **5** Berip Həzəkiyaəğa mundaq deyin: — Pərwərdigar, atang Dawutning Hudasi mundaq dəydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxliringni kərdüm; mana, künliringgə yənə on bəx yil qoximən; **6** Xuning bilən Mən seni wə bu xəhəni Asuriyə padixəning qolidin kətkuzimən; Mən sepil bolup bu xəhəni qoşdaymən. **7** Xuning bilən Pərwərdigarning Əzi eytkən ixini jəzmən qilidəjanləkini sanga ispatlax üqün Pərwərdigardin mundaq bəxərətlik aləmət boliduki, **8** Mana, Mən quyaxning Ahaz padixə qırojan pələmpəy üstigə qüxkən sayisini on kədəm kəynigə yandurimən». Xuning bilən quyaxning qüxkən sayisi on bəşuq kəynigə yandı. **9** Yəhuda padixə Həzəkiya kəsəl bolup, andin kesilidin əsligə kəlgəndin keyin mundaq hatiriləni yazdı: **10** — «Mən: «Əmrümning otturida təhtisəraning dərweziliriəğa beriwətimən, Qaləjan yillirimdin məhrum boldum» — dedim. (Sheol h7585) **11** Mən: — «Tirikləarning zeminida turup Hodayim Yahni, Yahni kərləməydiəjan, Xundakla «həmmə nərsə yok boləjan» jayda turojanlar bilən billə turup, insannimu kərləməydiəjan boldum» — dedim. **12** Mening turaləqum qarwiqining qediridək özümədin yətkilip kətti; Mən bəpkar öz toquəninini türüwətkinidək həyatimni türiwəttim; U meni toqux dəstigəhidin kəsiwətti; Tang bilən kəq arilikida Sən

[Huda] jenimni alisən; **13** Tang atquqə mən kütüp, özümni tinqlandurup yürimən, Birak U xiroqa ohxax həmmə səngəklirimni sunduroqandək qilidu; Tang bilən kəq ariliqida Sən [Huda] jenimni alisən. **14** Mən qarlioqə yaki turnidək wiqirlap yürimən; Pahtəktək ah-uh urimən; Kəzlirim yukirioqa qarax bilən ajizlixip ketidu; I rəb, meni zulum basti! Jenimoqa kepil boloqin! **15** Nemə desəm bolar? Qünki U manga səz qildi wə Əzi muxu ixni qildi! Jenim tartqan azab tüpəylidin mən bar yillirimda kədəmlirimni sanap besip awaylap mangimən. **16** I Rəb, adəmlər muxundak sawaqlar bilən yaxixi kerək; Rohim muxu sawaqlardin hayatini tapidu; Sən meni əslimgə kəltürüp, meni hayat qilding! **17** Mana, özümning bəht-tinqlikim üqün azab üstigə azab tarttim; Manga boloqan səygüng tüpəylidin jenimni həlakət hangidin qikardingsən; Sən həmmə gunahlırimni kəyninggə qerüwəttingsən. **18** Qünki təhtisara Sanga rəhmət eytalmaydu; Ölüm Seni mədhıyiliyəlməydu; Hangoqa qüxiwatqanlar Sening həqiqət-wapalıkingoqa ümid baqliyalmaydu. (Sheol h7585) **19** Özüm bügün qiləqinimdək Sanga rəhmət eytidioqanlar tiriklər, tiriklərdur; Ata boləquqi oqullirioqa həqiqət-wapalıkingni bildüridu. **20** Pərwərdigar meni kutquzuxqa niyət baqlioqandur; Biz bolsak, qaloqan əmrimizdə hər küni Pərwərdigarning əyidə saz qelip mədhıyə nahxlirimni eytimiz!». **21** (Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili təyyarlap, yarisioqa qaplanglar, u əsligə kelidu», degənidi **22** wə Həzəkiya: — «Mening Pərwərdigarning əyigə qikidioqanlikimni ispatlaydioqan qandək bexarətlilik alamət berilidu?» dəp sorioqanidi).

39 Xu pəyttə Baladanning oq̃li Babil padixahı Merodak-Baladan Həzəkiyaning kesəl bolup yetip qalqanlığını həm əsligə kəlgənlikini angliqaqqa, Həzəkiyaq̃a hətlərni hədiyə bilən əwətti. **2** Həzəkiya əlqilərni huxallıq bilən kütüp, uning həzinə-ambarlırıda saklanqan nərsilirini kərsətti; yəni kümüxnı, altunni, dora-dərmanlarnı, sərhil maylarnı, sawut-qorallarnı saklaydıqan əyning həmmisini wə baylıqlirining barlıqını kərsətti; uning ordisi wə yaki pütkül padixahlıqı iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularq̃a kərsətmigən birimu qalmidi. **3** Andin Yəxaya pəyoq̃əmbər Həzəkiyaning aldıq̃a berip, uningdin: — «Muxu kixilər nemə dedi? Ular seni yoqlaxqa nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yirək bir yurttin, yəni Babildin kəlgən», dedi. **4** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kərđi?» dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordamda bar nərsilərni ular kərđi; baylıqlirimning arisidin ularq̃a kərsətmigən birimu qalmidi» — dedi. **5** Yəxaya Həzəkiyaq̃a mundaq dedi: — Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning səzini anglap qoyq̃in: — **6** — Mana xundaq künlər keliduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə qədər atabowiliring topla, saklap qoyq̃an həmmə nərsə Babilq̃a elip ketidı; heqnərsə qalmaydu — dəydu Pərwərdigar, **7** — həmdə [Babilliklar] oq̃ulliringni, yəni əzüngdin bolqan əwladliringni elip ketidı; xuning bilən ular Babil padixahıning ordisida aq̃wat bolidı. **8** Xuning bilən Həzəkiya əz-əzigə: «Əz künlirimdə bolsa aman-tinqlik, [Hudaning] həkikət-wapalıqı bolidikənoqu» dəp,

Yəxayaqa: — «Siz eytkən Pərwərdigarning muxu sözi yahxi ikən» — dedi.

40 Həlkimgə təsəlli beringlar, təsəlli beringlar, dəpla yüridu Hudayinglar; **2** Yerusalemning kəlbigə söz kılıp uningoğa jakarlanglarki, Uning jəbir-japalik waqti ahirlaxti, Uning kəbihliki kəqürüm kılindi; Qünki u Pərwərdigarning kolidin barlik gunahlırining ornioğa ikki həssiləp [məhır-xəpkitini] aldi. **3** Anglanglar, dalada birsining towlioğan awazini! «Pərwərdigarning yolini təyyarlanglar, Qəl-bayawanda Hudayimiz üqün bir yolni kətürüp tüptüz kilinglar! **4** Barlik jilojılar kətürülidu, Barlik taq-dənglər pəs kılınıdu; Əgri-tokaylar tüzlinidu, Onqoqul-dongoqul yərlər təkxilinidu. **5** Pərwərdigarning xan-xəripi kərinidu, Wə barlik tən igiliri uni təng kəridu; Qünki Pərwərdigarning Əz aqzi xundak söz kılğan!». **6** — Anglanglar, bir awaz «jakarla» dəydu; Jakarliquqi bolsa mundaq sorap: — «Mən nemini jakarlaymən?» — dedi. [jawab bolsa: —] «Barlik tən igiliri ot-qəptur, halas; Wə ularning barlik wapaliki daladiki gülgə ohxax; **7** Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, Qünki Pərwərdigarning Rohi üstigə püwləydu; Bərhək, [barlik] həlkmu ot-qəptur! **8** Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu; Birak Hudayimizning kalam-səzi mənggügə turidu!» **9** — I Zionğa hux həwər elip kəlgüqi, yukiri bir taqqa qikkın; Yerusalemoğa hux həwərni elip kəlgüqi, Awazingni küqəp kətürgin! Uni kətürgin, kərkmiqin! Yəhədaning xəhərlirigə: — «Mana, Hudayinglarğa karanglar» degin! **10** Mana, Rəb Pərwərdigar küq-kudritidə keliwatidu, Uning biliki Əzi üqün həkuk yürgüzidu; Mana, Uning aloğan mukapati Əzi

bilən billə, Uning Özining in'ami Özigə həmrah bolidu.

11 Koyqidək U Öz padisini bakidu; U kızıları bilək-kolıoqa yıoıdu, ularni kuqaklap mangidu, Emitküqiləni U mulayimlik bilən yetəkləydu. **12** Kim dərya-okyanlarning sulirini oqumida əlqəp bəlgiləgən, Asmanlarni ətəriqlap bekitkən, Jahanning topa-qanglirini miskallap saloan, Taoqlarni tarazida tarazilap, Dəngləni jingda tartip ornatkən? **13** Kim Pərwədigarning Rohıoqa yolyoruk bərgən? Kim Uningoqa məslihətqi bolup əgətkən? **14** U kim bilən məslihətləxkən, Kim Uni əkillik kılıp tərbiyələgən? Uningoqa həküm-həkiqət qikirix yolida kim yetəkləgən, Yaki Uningoqa bilim əgətkən, Yaki Uningoqa yorutulux yolini kim kərsətkən? **15** Mana, Uning aldida əl-yurtlar Uningoqa nisbətən qələktə qaloan bir tamqa sudək, Tarazida qaloan topa-qangdək hesablinidu; Mana, U arallarni zərriqə nərsidək kolıoqa alidu; **16** Pütkül Liwan bolsa [kurbangah] otıoqa, Uning haywanlıri bolsa bir kəydürmə kurbanlıqqa yətməydu. **17** Əl-yurtlar uning aldida heqnərsə əməstur; Uningoqa nisbətən ular yokning arilikida, Kuruk-mənisiz dəp hesablinidu. **18** Əmdi silər Təngrini kimgə ohxatmaqısilər? Uni nemigə ohxitip selixturısilər? **19** [Bir butkımu?!] Uni hünərwən kəlipka kuyup yasaydu; Zərgər uningoqa altun həl beridu, Uningoqa kümüx zənjirləni sokup yasaydu. **20** Yoksullarning beoıxlıoqudək undak hədiyliri bolmisa, qiriməydiyən bir dərəhni tallaydu; U lingxip qalmıoqudək bir butni oyup yasaxka usta bir hünərwən izdəp qakıridu. **21** Silər bilməmsilər? Silər anglap bakmioanmusilər? Silərgə əzəldin eytilmioanmıdu? Yər-

zemin apiridə boləqəndin tartip qüxənməywatamsilər?

22 U yər-zeminning qəmbirikining üstidə olturidu, Uningda turuwatqanlar uning aldida qəqıqırlardək turidu; U asmanlarni pərdidək tartidu, Uarni huddi makan kılıdıqan qədirdək yayidu; **23** U əmirlərni yökqə qıqıridu; Jahəndiki sotqi-bəglərni artuqqa kılıdu. **24** Ular tikildimu? Ular terildimu? Ularning oqoli yiltiz tarttimu? — Bırak U üstigila püwləp, ular solixip ketidu, Quyun ularni topandək elip taxlaydu. **25** Əmdi Meni kimgə ohxatmaqisilər? Manga kim təngdax bolalisun?» — dəydu Muxəddəs Boləuqi. **26** Kəzliringlarni yukırıoqa kətürüp, qarənglar! Muxu məwjudatlarni kim yaratqəndu? Uarni kim türküm-türküm qoxunlar kılıp tərтіplik əpqıqıdu? U həmmisini nami bilən bir-birləp qaqıridu; Uning küqining uluqluqi, kudritining zorluqi bilən, Ulardin birimu kəm qəlməydu. **27** — Nemixqa xuni dəwerisən, i Yakup? Nemixqa mundaq səzləwerisən, i Israil: — «Mening yolum Pərwərdigərdin yoxurundur, Hodayim mening dəwayimoqa erən qılmay ətıweridu!»?

28 Silər bilmigənmusilər? Anglap bəqmioqanmusilər? Pərwərdigar — Əbədil’əbədlik Huda, Jahənniing kərilirini Yaratquqidur! U ya həlsizlanməydu, ya qarqımaydu; Uning oy-biliminin tegigə hərgiz yətkili bolməydu. **29** U həlidin kətkənlərgə kudrət beridu; Maqdursizlaroqa U bərdaxlıkni həssiləp awutidu. **30** Hətta yigitlər həlidin ketip qarqap kətsimu, Bətlər bolsa putlixip yikilsimu, **31** Bırak Pərwərdigəroqa təlmürüp kütəkənlərnin küqi yengilinidu; Ular bürkütlərdək qanat kerip ərլəydu; Ular yügürüp, qarqımaydu; Yolda mēgip, həlidin kətməydu!

41 — «I arallar, süküt kılıp Mening aldiməyə kelinglar; Həlkəlmə küqini yengilisun! Ular yeqin kəlsun, söz kılsun; Toəyə həküm kılix üqün əzəyə yeqinlixayli!» **2** «Kim xərkətiki birsini oyoqıtıp, Uni həkəkəniylik bilən Əz hizmitigə qəkirdi? U əlləni uning kəliyə tapxuridu, Uni padixəhlar üstidin həkümranlik kılduridu; Ular ni uning kiliyə tapxurup toya-qəngəyə aylanduridu, Ular ni uning okyəsı aldida xamal uqurəyan pahal-topəndək kılidu. **3** U ular ni kəşliwetip, Putini yərgə təgküzməy degüdək mangidu, aman-esənlik iqidə ətıweridu; **4** Əlmisəktin tartip dəwrləni «Barlıkka kəl» dəp qəkirip, Bular ni bekitip ada kileyan kim? Mən Pərwədigar Awwal Bələuqidurmən, Ahiri bələyanlar bilənmu billə Bələuqidurmən; Mən degən «U»durmən. **5** Arallar xu ixləni kərip kərkixidu; Jəhənnəng qət-qetidikilər titrəp ketidu; Ular bir-birigə yeqinlixip, əldiyə kelidu; **6** Ular ni hərbiri əz kəxnisiyə yərdəm kılip, Əz kərinđixiyə: «Yürəklik bol!» — dəydu. **7** Xuning bilən nəkkəxqi zərgəni riqbətəndüridu, Metalni yapıləkləp bolka oynatkuqi səndəl ni bəzəyan bilən sokkuqini riqbətəndürüp: «Kəpxərligini yaxxi!» dəydu; Xuning bilən uni lingxip kəlmisun dəp butni putini mihlar bilən bekitidu. **8** Biraq sən, i kulum Israil, I Əzüm talliyəyan Yəqub, İbrahım Mening dostumni əwladı: — **9** Mən jəhənnəng kəridin elip kəlgən, Yənnəng əng qətliridin qəkiriqinim sən ikənsən; Mən sanga «Sən mening kulumdursən, Mən seni talliyəyan, Seni hərgiz qətkə kəkməymən» — degənidi. **10** — Kərkəmə; qünki Mən sən bilən billidurmən; Uyan-buyan kərap hədukmənglar; Qünki Mən sənəng Hədəyindəurmən; Mən

seni küqəytimən, Bərək, Mən sanga yardəmdə bolimən!
Bərək, Mən Özümning həkəkaniylikimni bildürgüqi
ong kolum bilən seni yələymən. **11** Mana, sanga qarap
oqaljirlixip kətkənlərninğ həmmisi hijil bolup xərməndə
bolidu; Sanga xikayət kəloquqilar yok dəyərlik bolidu,
həlak bolidu. **12** Sən ularni izdisəng, həq tapalmaysən; Sən
bilən dəwalaxquqilar — Sanga qarxi urux kəloquqilar yok
dəyərlik, həq bolup bəkmioqandək turidu. **13** Qünki Mən
Pərwərdigar Hudaying ong kəlungni tutup turup, sanga:
— «Qərkma, Mən sanga yardəmdə bolimən!» dəymən. **14**
Qərkma, sən kurt boləqan Yəqub, Israilning baliliri! Mən
sanga yardəmdə bolimən!» — dəydu Pərwərdigar, yəni
seninğ Həmjəmət-Qutkuzəquqing, Israildiki Məqəddəs
Boləquqi. **15** Mana, Mən seni kəp həm ətkür qixlik
yengi bir dan ayrəquqi tirna kəlimən; Sən təqlərninğ
yanjip, ularni parə-parə kəliwətisən, Dənglərnimu kəküm-
talkənoqə aylanduruwətisən. **16** Sən ularni soruysən,
Xəmal ularni uqurup kətidu, Quyun ularni tərkitiwətidu;
Wə sən Pərwərdigar bilən xədlinisən, Israildiki Məqəddəs
Boləquqini iptiharlinip mədhəyələysən. **17** Bozəklər wə
yoxsullar su izdəydu, ləkin su yok; Ularinğ tili ussuzluktin
kəojirap kətidu; Mən Pərwərdigar ularni ənglaymən;
Mən Israilning Hudasi ulardin wəz kəqməymən. **18** Mən
kəkəs əgizliklərdə dəryalərninğ, Jiləqilar iqidə buləqlərninğ
əqimən; Daləni kəlqəkkə aylandurimən, Tətirəng yərdin
sulərninğ uroqutup su bilən kəpləp bərimən. **19** Dalada kədir,
akətsiyə, hədas wə zəytun dərəhlirini əstürəp bərimən;
Qəl-bayəwanda ərqə, kəriəqay wə bəksus dərəhlirini birgə
tikimən; **20** Xundək kəlip ular bulərninğ kərüp, bilip, oylinip:

— «Pərwərdigarning qoli muxularni qiloqan, Israildiki Mukəddəs Boloquqi uni yaratqan!» dəp təng qüxinixidu.

21 — Muḥakimilirlərləni otturıqqa qoyunqlar, dəydu Pərwərdigar; — Küqlük səwəblirlərləni qıqırlar, dəydu Yaqupning Padixahı. **22** — [Butlirlərlər] elip kirilsun, Bizgə nemilərləning yüz beridıqanlıqını eytsun; İlgiriki ixləni, ularning üjür-büjürlirigiqə kəz aldimizda kərsətsun, Xundaqla bulardın qıqıdıqan nətijilərləni bizgə bildürüx üqün eytip bərsun; — Yaki bolmisa, kəlgüsidiki ixləni anglap biləyli; **23** Silərləning ilahlıq ikənliklərləni biliximiz üqün, Keyinki yüz beridıqan ixləni bizgə bayan qilinglar; Qandaqla bolmisun, Bizni ḥang-tang qilip uni təng kəridıqan qilix üqün, Birər yahxi ix yaki yaman bir ixni qilinglar! **24** Mana, silər yəqning arilikıda, İxlərləninglərlərmu yəq ixtur; Silərləni tallıoquqi bir lənitudur. **25** Birsini ximal tərəptin qozıqıdım, u kelidu; U künqıqıxtin Mening namimni jakarlap kelidu; U birsi ḥaq layni dəssigəndək, sapalqi lay qəyligəndək əməldərlərlərləning üstigə ḥujum qilidu; **26** Bizgə ukturux üqün, kim mukəddəmdin buyan buni eytqan? Yaki Bizni «U ḥəqıqəttur» degüzüp bu ixtin burun uni aldin'ala eytqan? Yəq, ḥeqkim eytmaydu; Bərhək, ḥeqkim bayan qilmaydu; Səzünlərləni angliyaliqıqı bərhək yəqıttur! **27** Mən dəsləptə Zionqa: — «Muxu ixlərlərqə kəz tikip turunqlar! Kəz tikip turunqlar!» dedim, Yerusalemqə ḥux həwərləni yətküzgüqini əwətip bərdim. **28** Mən qarısam, xular arisida ḥeqkim yəq — Məsliḥət bərgüdək ḥeqkim yəq, Xulardın sorısam, jawab bərgüdək ḥeqkimmu yəq.

29 Karanglar, ular həmmisi quruk; Ularning yasioqanliri
yok ixtur, Kuyma məbudliri quruk xamaldək mənisizdur.

42 Karanglar, mana Mən yələydiyən Öz kulumo! Jenimning huxallığı bolən Mening talliqinim; Mən Öz Rohimni uning wujudioğa kondurimən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həqiqətni yətküzüp beridu. **2** U nə warkirap-jarkirimaydu, nə qukan kətürməydu nə awazini koqilarda anglatmaydu. **3** Taki u oqəlibə bilən toqra həkümlərnə qikəroquqə, Yanjiloqan komuxni sundurmaydu, Tütəp oqəy dəp qəloqan pilikni oqürməydu; **4** Həküm-həqiqətni yər yüzidə tiklimigüqə, U həlsizlanmaydu, kəngli yanmaydu; Arallarmu uning pərman-qənunini təlmürüp kutidu. **5** Asmanlarni yaritip ularni kərgən, Yər-zeminni həm uningdin qikqanlarni yayoqan, Uningda turuwatqan həlkqə nəpəs, Uning üstidə mengiwatqanlaroğa roh bərgüqi Təngri Pərwərdigar mundaq dəydu: — **6** Mənki Pərwərdigar seni həkqəniylik bilən xuningoğa qəqiroqanmənkə, — Sening qolungni tutimən, Seni qooqdap səqləymən, Həm seni həlkqə əhdə süpitidə, Əllərgə bir nur qilip berimən; **7** Qərioqu kəzlərnə eqixqə, Zindandin məhbuslarni, Türmidə qərangəquluk iqidə olturoqanlarni kutquzuxqə seni [əwətimən]. **8** Mən Pərwərdigardurmən; Mening namim xudur; Xə-xəripimni bəxqə bərsigə, Manga təwə boləqan mədhəiyini oyma məbudlaroğa bərməymən. **9** Mana, əldinqi iqlar bolsa əməlgə axuruloqan; Silərgə yəngi iqlarni jakərləymən; Ular tehi yüz bərmigüqə, Mən ularni silərgə bəyan qilimən. **10** — Pərwərdigaroğa yəngi nəxə eytinglar, I dengizdə yürgənlər həm uning iqidiki

həmmə məvjudatlar, Arallar həm ularda turəjanlarmu,
Jahanning qət-qətliridin Uni mədhəyilənglar! **11** Dala
həm uningdiki xəhərlər, Kedar kəbilisidikilər turəjan
kəntlər awazini kətürsun, Seladikilər yukiri awazda
nahxa eytsun, Taoqlarning qokkiliridin təntənə kilsun!
12 Ular Pərwərdigarni uluqlisun, Uning mədhəyiliri
arallardimu jakarlansun. **13** Pərwərdigar palwandək
qikidu, Batur ləxkərdək otluk muhəbbitini kəzoqaydu;
U warkiraydu, bərhək xirdək hərkirəydu; Duxmənliri
üstigə zor kük-qudritini kərsitidu. **14** — «Mən əbədil'əbəd
süküttə turup kəldim; Jim turup özümni besiwelip
kəldim; Birək hazır toloqiki tutқан ayaldək inqiklap
towlaymən; Həm hasiraymən həm ingraymən! **15**
Mən taoqlarni həm dənglərni qəldəritimən, Ularning
həmmə yexilliklirini kurutiwetimən; Dəryalarni arallarəja
aylanduruwetimən; Kəlqəklərnimu kəojjiritimən. **16**
Kərioqlarni əzi bilmigən bir yol bilən apirip kəoyimən,
Ulni ular bilmigən yollarda yetəkləymən; Ularning
aldida kərangəjulukni nur, Əgri-tokay yərlərnə tüptüz
kəlimən. Mən muxu ixlarni kəlməy kəlməymən, Ulardin
heq waz kəqməymən. **17** Oyma məbudlarəja tayanəjanlar,
Kuyma məbudlarəja: «Silər iləhlirimizdur» degənlər bolsa,
Ular yoldin yandurulmay kəlməydu, Kəttik xərməndə
kəlinidu. **18** — «Anglanglar, i gaslar! Kərioqlar, kərix
üqün kəranglar! **19** Mening kulumdin bəxkə yənə kim
kərioqu? Mening əwətkən «əlqim»din bəxkə yənə kim
gas? Kim Mən bilən əhdiləxkəndək xunqə kərioqudu?
Kim Pərwərdigarning kəlidək xunqə kərioqudu? **20** Sən
nuroqun ixlarni kərgining bilən, Birək nəzirənggə heq

almaysən; Uning kuliki eqiloqini bilən, U anglimaydu». **21** Pərwərdigar Əz həkkəniyliki üqün layik kərdiki, Təwrat-kanunini uluq həm xan-xərəplik dəp kərsətti. **22** Birak xular bolsa olja elinoqan həm bulang-talang qilinoqan bir həlktur; Ularining həmmisi ora-tuzakta tutuloqan, Gündihanilarda kamilip oqayib bolidu; Ular oqəniymət bolidu, Həqkim kutkuzmaydu; Ular olja bolidu, Həqkim: «Qayturup berix!» deməydu. **23** Birak aranglarda kim buningoqa kulak salsun? Kim bularni anglap kəlgüsi zamanlaroqa kəngül qoysun? **24** Əmdi kim Yakupni olja qiloqan? Kim Israilni bulangqilaroqa tapxurup bərgən? Buni qiloqini bolsa, biz gunah qilip kəmsitkən Pərwərdigar əməsmu? Qünki ular Uning yollirida mengixni halimaytti; Yaki Uning kanunioqa itaət qilmaytti. **25** Xunga U ular üstigə oqəzəp-qəhrini, Uruxning zorawanlikini təküp qüxürdi; Bular uning ətrapioqa ot tutaxturdi; Birak u tonup yətmidi; Bular uni kəydürdi, birak u həq sawak almidi.

43 Birak həzir i Yakup, seni Yaratquqi Pərwərdigar, I Israil, seni Xəkilləndürgüqi mundaq dəydu: — «Qorkma; qünki Mən sanga həmjəmət bolup seni kutkuzoqan; Seni Əz namim bilən atioqanmən; Sən Meningkidursən! **2** Sən sulardin etkiningdə, Mən sən bilən billə bolimən; Dəryalardin etkiningdə, ular seni oqərk qilmaydu; Sən otta mengip yürginəgdə, sən kəyməysən; Yalkunlar üstüəgdə ot almaydu. **3** Qünki Mən bolsam Hudaying Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs Boləquqi, Kutkuzoquqingdurmən; Seni kutuldurux üqün Misirni bədəl qilip bərdim, Ornungoqa Efiopiyə həm Sebani almaxturdum. **4** Sən nəzirimdə

qimmətlik boləqəqə, Mən sanga izzət-hərmət kəltürgən
həm seni səygən; Xunga Mən yənə ornungə adəmlərni,
Jeningə həklərni tutup berimən; **5** Qorqma, qünki
Mən sən bilən billədurmən; Mən nəslingni xərktin, Seni
qərbtin yiqip əpkelimən; **6** Mən ximalə: — «Tapxur
ularni!» Wə jənubqə: — «Ular ni tutup qalma! Oqullirimni
yirəktin, qizlirimni jəhəning qət-qətliridin əpkelip
bər; **7** Mening namim bilən ataloqan hər birsini, Mən Əz
xan-xəripim üqün yaratqan hər birsini əpkelip bər!» —
dəymən, «Mən uni xəkilləndürdüm, Mən uni apiridə
qildim!»». **8** U «kəzi bar» qariqə həlkni, Yəni «kuliki
bar» gaslarni aldioqə elip kəldi. **9** — «Barliq əllər yiqilsun,
Həklər jəm bolsun! Ulardin kimmu mundaq ixlarni
jəkarliyalisun? Yəni kim muxundaq «ilgiri ixlər»ni
[aldin'ala] bizgə anglitip baqqan? Bar bolsa, əzlini
ispatlaxqə guvəhqilirini aldioqə kəltürsün; Bolmisa, ular
bu ixlarni angliqəndin keyin: — «Bu bolsa həqiqət!» dəp
etirəp qilsun! **10** Silər [həlkim] Mening guvəhqilirim, Həm
Mən tallioqan qulum [mən üqün] guvəhqidur, Xundaq
ikən, silər Meni tonup, Manga ixinip, Həm qüxinip
yətəysilərki: — «Mən degən «U»durmən, Məndin ilgiri
heq ilah xəkillənmiş, Həm Məndin keyinmu heq
xəkillənməydu; **11** Mən, Mən Pərwərdigardurmən; Məndin
baxqə Qutquzoquqi yəqtur». **12** — Aranglarda «yat ilah»
bolmioqan wakitta, Mən [məksitimni] jəkarlioqan, Mən
qutquzoqan həm xu ixlarning dangkini qiqəroqanmən;
Xunga silər Mening Təngri ikənlikimgə guvəhqisilər,
— dəydu Pərwərdigar. **13** «Bərək, əzəldin buyan
Mən degən «U»durmən, Mening qolumdin heqkim

heqkimni kutkuzalmaydu; Mən ix kilsam, kim tosalisun?

14 Həmjəmət-Qutkuzuquinglar boləqan Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs Boləquqi mundak dəydu: — Silərni dəp Mən Babilni jazalatquzup, Ularning həmmisini, jümlidin kaldıylərni, Kaqkun süpitidə əzliri huxallıq bilən pəhirləngən kemilərgə olturuxka qüxüriwetimən. **15** Mən bolsam Pərwərdigar, silərgə Mukəddəs Boləquqi, Israilni Yaratquqi, siləning Padixahinglardurmən. **16** Dengizdin yolni qıkarəquqi, Dawaləquqan sulardin yol aqquqi Pərwərdigar mundak dəydu: — **17** (U jəng hərwisini wə atni, koxun-küqlərni qıkarəquqidur: — Ular birakla yikilidu, turalmaydu; Ular əqüp kələqan, qıraəq pilikidək əqürülgən) **18** — Muxu ətkən ixlarni əslimənglar, Qədimki ixlər tooqrulukmu oylanmanglar; **19** Qünki mana Mən yengi bir ixni qilimən; U hazırta barlıqqa kelidu; Silər uni kərməy qalamsilər?! Mən hətta dalalardimu yol aqimən, Qəl-bayawanda dəryalarni barlıqqa kəltürimən! **20** Daladiki həywanlar, qılberilər həm huwxuxlar Meni uluəqlaydu; Qünki Mən Əz həlkim, yəni Əz tallıəqiniməqa iqimlik təminləxkə, Dalalarda sularni, Qəl-bayawanlarda dəryalarni qikirip berimən. **21** Mən muxu həlkni Əzüm üqün xəkilləndürgənmən; Ular Manga boləqan mədhıylərni eytip ayan qilidu. **22** Birək, i Yakup, sən namimni qakıroqining bilən Əzümni izdimiding, I Israil, əksiqa sən Məndin kənglüng yenip hərsinding; **23** Sən elip kəlgən «kəydürmə kurbanlıq» qoyliringni Manga kıləqan əməs, «Inak kurbanlıq»liring bilən Meni hərmətligən əməssən; Mən «axlık hədiyə»ni qilix bilən seni «kulluk»ka qoymaqqi əməsmən, Huxbuy

yekip seni ҳarsindurmakqi bolojan amasmən! **24** Sən pulni həjləp Manga heq egir elip kəlmigənsən, Sən «Inak kurbanlik»liringning yeqi bilən Meni razi kilip kənaətləndürgən aməssən; Əksiqa sən gunahliring bilən Meni kullukqa koymakqi bolojansən, Itaətsizliking bilən Meni hərsindurdung. **25** Mən, Mən Özüm üqünla sening asiylikliringni eqüriwətküqimən, Mən sening gunahliringni esimgə kəltürməymən. **26** Əmdi etmüxüng toqruluk Meni əslitip koyojin, Munazirə kilixayli, Özüngni aqlijudək geping bolsa dəwərgin! **27** Birinqi atang gunah kilojan; Sening xərhqiliring bolsa Manga asiylik kildi. **28** Xunga Mən ibadəthanamdiki yetəkligüqilərnı napak kilimən, Həmdə Yakupni həlak lənitigə uqraxqa, Israilni rəswaqilikta kəlduruxqa bekittim.

44 Birak, hazır, i Yakup Mening kulum, I Mening tallioqinim Israil, angla! — **2** Seni yasiojan, baliyatqudin tartipla seni xəkilləndürgən, sanga yərdəmdə boləquqi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Korkma, i Mening kulum Yakup, I Mening tallioqinim «Yəxurun», korkma! **3** Qünki Mən ussap kətkənning üstigə suni, Kəşjirək yərnig üstigə kəlkünlərnı kuyup berimən; Nəslig üstigə Rohimni, Pərzəntliring üstigə bərikitimni kuyimən; **4** Ular yumran qəplər arisidin, Erik-əstənglər boyidiki məjnun tallardək əsidu; **5** Birsı: «Mən Pərwərdigarəqa təwəmə» — dəydu, Yənə birsi bolsa Yakupning ismi bilən əzini ataydu; Yənə baxqa birsi qoli bilən: «Mən Pərwərdigarəqa təwəmə» dəp yazidu, Xundakla Israilning ismini əzining ismigə yandax koxidu. **6** Israilning padixahı Pərwərdigar, Yəni Israilning həmjəmət-

kütküzoquqisi, samawi qoxunlarning Sərdari bolqan
 Pərwədigar mundaq dəydu: — «Mən bolsam Tunji həm
 Ahiridurmən; Məndin baxqa heq ilah yoxtur. 7 Keni,
 kim Mening kədimki həlkimni tikləp bekitkinimdək
 bir ixni jakarlap, aldin'ala bayan qilip, andin uni
 Mening aldimqə Məndək tikləp qoyalaydu? Keni, kim
 keyinki ixlarni, kəlgüsidə bolidioqan ixlarni aldin'ala
 bayan qilalisun! 8 Qorqmanglar, sarasimigə qüxüp
 kətmənglər! Mən ilgiri muxularni silərgə anglitip, aldin
 bayan qiloqan əməsmu? Muxu tooqruluk silər Mening
 guwahqilirimdursilər. Məndin baxqa ilah barmu? Bərhək,
 baxqa Qoram Tax yox; heqbiridin həwirim yoxtur. 9
 Oyuloqan məbudni xəkilləndürgənlərninğ həmmisining
 əhmiyiti yox; Ularınğ ətiwarlioqan nəsilirininğ heq
 paydisi yoxtur; Muxularoqə bolqan «guwahqilar» bolsa,
 əzliri qarioq, heqnemini bilməs; Dərwəkə nətijisi
 ularninğ əzlirigə xərməndilikdur. 10 Kim bir «ilah»ni
 xəkilləndürgən bolsa, Heq paydisi yox, bir məbudni
 kuyoqan, halas! 11 [Məbudning] barliq həmrahliri
 xərməndə bolidu; Məbudni yasioquqilar bolsa adəmdur,
 halas; Ularınğ həmmisi yioqilip, ornidin turup kərsun,
 Ular qorqxup, xərməndiqilikdə qalidu. 12 Mana təmürqi
 saymanlirini [kolioqə elip], Qooqlar üstidə [muxu nərsini]
 bazoqanliri bilən soqup xəkilləndüridu; Andin u küqlük
 qoli bilən uningqə ixləydu; Birak uning korsiki eqip
 maqduridin qalidu; Su iqməy u həlsizlinip ketidu. 13
 Yaqaqqi bolsa yaqaq üstigə əlqəx yipini tartidu; U qələm
 bilən üstigə əndizə sizidu; Uni rəndə bilən rəndiləydu; U
 yənə pərka bilən sizip jijaydu; Ahirda u uni adəmning

güzəllikigə ohxitip insan tək-turkini xəkilləndüridu;
Xuning bilən u öydə turuxka təyyar kəlinidu. **14** Mana u
bir küni əzi üçün kədir dərəhlirini kesixkə qıqıdu! (U
əslidə arqa wə dub dərəhlirini elip əzi üçün ormanlik
arisoğa tikip qong kəloqanidi; U kərioqaymu tikkənidi,
yamoqur uni ündürdi). **15** Muxu yaoqqlardin otun elinidu;
Birsi uningdin elip, issinidu; Mana, u ot yekip, nan
yekiwatidu; U yənə uningdin elip bir ilahni yasaydu həm
uningoğa ibadət kəlidu; Uni oyuloqan məbud kəlip uningoğa
bax uridu. **16** Demək, yerimini otta kəydüriwetidu; Yerimi
bilən gəx yəydu; U kawab kəlip kənoquqə yəydu; Bərhək,
u issinip, öz-əzigə: — «Ah, rahatlinip issindimmən, otni
kəriwatimən!» — dəydu. **17** Biraq kəloqini bilən u bir ilahni
yasaydu; Bu uning məbudi bolidu; U uning aldioğa yikəlip
ibadət kəlidu; U uningoğa dua kəlip: «Meni kətkuzoqaysən;
Qünki sən mening ilahimdursən» — dəydu. **18** Bu [kixilər]
heq bilməydu, heq qüxənməydu; Qünki u ularni kərmisun
dəp kəzlrini, Ular ni qüxənmisun dəp kənglini suvaq bilən
suwiwətkən. **19** Ulardin heqbiridə muxularni kəngligə
kəltürüp: — «Yaoqaqning yerimini mən otta kəydürdüm,
Yeriminin qoqliri üstidə mən nan yaqtim; Mən kawabmu
kəlip yəwaldim; Kəloqinini bir lənətlik nərsə kəlamtim?
Mən bir parqə yaoqaqka bax uramtim!» — degudək heq
bilim yaki yorutulux yoktur. **20** Uning yegini küllərdur!
Uning kəngli ezikturuloqan! U öz-əzini azdurdy! Xuning
bilən u əzining jenini kətkuzalmazdu, Yaki: «Mening
ong kolumda bir sahtilik bar əməsmu?» — deyəlməydu.
21 Muxu ixlarni esingdə tut, i Yəqub, i Israil, qünki sən
Mening kulumdursən; Mən seni yasap xəkilləndürdüm;

45 Pərwərdigar Əzi «məsih kılqını»qa, Yəni əllərni
uningqa bəkindurux üqün Əzi ong qolidin tutup yəligən

Qorəxkə mundak dəydu: — (Bərək, Mən uning aldida padixahlarning tambilini yəxtürüp yalingaqlitimən, «Qox qanatlıq dərważilar»ni uning aldida eqip berimən, Xuning bilən qowuqlar ikkinqi etilməydu) — **2** «Mən sening aldingda mengip egizliklärni tüz kılımən; Mis dərważilärni qeqip taxlaymən, Təmür takaklırini sunduruwetimən; **3** Wə sanga qarangoşuluktiki gəhərlärni, Məhpiy jaylarda saklanğan yoxurun baylıqlärni berimən; Xuning bilən özünggə isim koyup seni qaqırquqini, Yəni Mən Pərwərdigarni Israilning Hudasi dəp bilip yetisən. **4** Mən Öz kulum Yakup, Yəni Öz tallioqinim Israil üqün, Ismingni özüm koyğan; Sən Meni bilmigining bilən, Mən yənila sanga isim koydum. **5** Mən bolsam Pərwərdigar, Məndin baxqa biri yok; Məndin baxqa Huda yoktur; Sən Meni tonumioqining bilən, Mən belingni baqlap qingittimki, **6** Künqixixtin künpetixkiqə bolğanlarning həmmisi Məndin baxqa heqkandak birining yokluqini bilip yetidu; Mən bolsam Pərwərdigar, baxqa biri yoktur. **7** Nurni xəkilləndürgüqi, qarangoşulukni Yaratkuqidurmən, Bəht-hatirjəmlilikni Yasioquqi, balayi'apətni Yaratkuqidurmən; Muxularning həmmisini kילוquqi Mən Pərwərdigardurmən». **8** — «I asmanlar, yukiridin yaoqdurup beringlar, Bulutlarmu həkkəniylik təküp bərsun; Yər-zemin eqilsun; Nijat həm həkkəniylik mewə bərsun; Zemin ikkisini təng əstürsun! Mən, Pərwərdigar, buni yaratmay qoymaymən». **9** — «Öz Yaratkuqisining üstidin ərz kilməqki bolğanəşə way! U yər-zemindiki qinə parqiliri arisidiki bir parqisi, halas! Şeqiz lay özini xəkilləndürgüqi sapalqioşə: — «Sən

nemə yasawatisən?» desə, Yaki yasiojining sanga: «Sening qolung yok» desə bolamdu? **10** Öz atisioja: «Sən nemə tuqdurmaqçi?» Yaki bir ayaloja: — «Seni nemining tolojiki tutti?» — dəp soriojana way! **11** Israildiki Mukəddəs Boloquqi, yəni uni Yasioquqi Pərwərdigar mundak dəydu: — Əmdi kəlgüsi ixlar toqruluk sorimaqquimusilər yənə? Öz oqullirim toqruluk, Öz qolumda ixluginim toqruluk Manga buyruk bərməqquimusilər!? **12** Mən pəkətlə yərzeminni yasiojan, uningoja insanni Yaratquqidurmən, halas! Öz qolum bolsa asmanlarni kərgən; Ularining samawi qoxunlirininim səpkə saləjanmən. **13** Mən uni həqqaniylik bilən turoquzojan, Uning barlik yollirini tüz kildim; U bolsa xəhirimni quridu, Nə hək nə in'am sorimay u Manga təwə boləjan əsirlərni qoyup beridu» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **14** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Misirning məhsulatlıri, Efiopiyəning wə egiz boyluklar boləjan Sabiyliklarning malliri sanga ətidu; Ular əzliri seningki bolidu, Sanga əgixip mangidu; Əzliri kixən-zənjirləngən peti sən tərəpkə ətidu, Ular sanga bax urup səndin iltija bilən ətünüp: — «Bərhək, Təngri səndə turidu, baxka biri yok, baxka heqkəndə Huda yoktur» dəp etirap kilidu. **15** «I Israilning Hudasi, Nijatkar, dərəkəqət Əzini yoxuruwaloquqi bir Təngridursən!». **16** Ular həmmisi istisnasiz hijil bolup, xərməndə bolidu; Məbudni yasiojanlar xərməndə bolup, birliktə ketip qalidu; **17** Israil bolsa Pərwərdigar tərpidin mənggülik nijat-qutulux bilən qutkuzulidu; Əbədil'əbədgicə hijil bolmaysilər, Heq xərməndiqilikni kərməysilər. **18** Qünki asmanlarni yaratqan, yərzeminni

xəkilləndürüp yasıoqan, uni məzmut kılqan Huda bolqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — (U uni quruk-mənisiz boluxka əməs, bəlki adəmzatning turaloqusi boluxka yaratqanidi) «Mən bolsam Pərwərdigar, baxka biri yoxtur; **19** — Mən məhpiy həlda yaki zemindiki birər qarangəju jayda səz kılqan əməsmən; Mən Yaqupka: «Meni izdixinglar bihudilik» degən əməsmən; Mən Pərwərdigar hək səzləymən, Tüz gəp kılımən; **20** Yiqilinglar, kelinglar; I əllərdin kaqқанlar, jəm bolup Manga yekinlixinglar; Əzi oyoqan butni kətürüp, heq kutkuzalmaydioqan bir «ilah»ka dua kılıp yüridioqanlarning bolsa heq bilimi yoxtur. **21** Əmdi ular öz gəplirini bayan kılıx üqün yekın kəlsun; Məyli, ular məslihətlixip baksun! Kim muxu ixni kədimdinla jakarliqanidi? Kim uzundin beri uni bayan kılqan? U Mən Pərwərdigar əməsmu? Dərwəka, Məndin baxka heq ilah yoxtur; Həm adil Huda həm Kutkuzoquqidurmən; Məndin baxka biri yoxtur. **22** I yər-zeminning qət-yakiliridikilər, Manga təlpünüp kutkuzulunglar! Qünki Mən Təngridurmən, baxka heqbiri yoxtur; **23** Mən Əzüm bilən kəsəm iqkənmən, Muxu səz həkkanıylik bilən aqzimdin qikti, hərgiz kaytmaydu: — «Manga barlik tizlar pükülidu, Barlik tillar Manga [itaət iqidə] kəsəm iqidu». **24** Xu qaşda: «Həkkanıylik wə küq bolsa pəkət Pərwərdigardidur» — deyilidu, Kixilər dəl Uningla kexioqa kelidu; Qaljirlixip, uningqa şəzəpləngənlərninğ həmmisi xərməndə bolidu. **25** Israilning əwladlirininğ həmmisi Pərwərdigar tərripidin həkkanıy kılınidu, Wə ular Uni danglixidu.

46 Bəl bolsa tiz pükti, Nebo engixiwatidu; Ularining məbudliri ulaoqlarning zemmisigə, kalilarning zimmisigə qüxti; Silər kətürgən nərsiliringlar əmdi ulaoqlaroğa artiloğan bolup, Həlsiz ulaoqlaroğa eoqir yük bolidu!

2 Ular engixidu, birliktə tiz pükixidu; Ular muxu yükni kütquzalmaydu, Bəlki əzliri əsirgə qüxidu.

3 I Yakupning jəməti, Xundakla Israil jəmətinin qaldisi, Ananglarning korsiqidiki qaoqdin tartip üstümgə artiloğanlar, Baliyatqudiki qaoqdin tartip kətürülüp kəlgənlər, — Manga kulak selinglar! **4** Silər kəriqoquqimu Mən yənila xundakturmən, Qeqinglar akəroquqimu Mən silərnı yüdüp yürimən; Silərnı yasioğan Məndurmən, silərnı kətürimən; Silərnı yüdüp kütquzimən. **5** Əmdi Meni kimgə ohxatmaqı, Yaki kimni Manga təng qilməqıqisilər? Uni Manga ohxax dəp, Silər kimni Mən bilən selixturnəqıqisilər? **6** Ular bolsa həmyanidin altunni qeqip berip, Kümüxnımu tarazioğa salidu, Bir zərgərnı yalliwalidu, U bir məbudni yasap beridu; Ular yikilidu, dərwəkə qokunidu! **7** Ular uni mürisigə artidu, Uni kətürüp, öz ornioğa qoyidu; Andin u axu yərdə ərə turidu; U ornidin kəzoqılalmaydu; Birsı uningoğa yelinip tiləydu, Lekin u jawab bərməydu; U kixini awariqilikidin kütquzmaydu. **8** Muxu ixlarnı esinglarda tutunglar; Xundakla əzünglarnı həqıkiy ərəkəklərdək kərsitinglar; I, itaətsizlər, Buni esinglaroğa kəltürünglar; **9** Ilgiriki ixlarnı, yəni kədimdin boləqan ixlarnı esinglaroğa kəltürünglar; Qünki Mən Təngridurmən, baxka biri yəqıtur; Mən Hudadurmən, Manga ohxaxlar yəqıtur; **10** Mən: «Mening bekitkinim orunlinidu, Kənglümgə barlıq pükkenlərnı

əməlgə axurmay qoymaymən» dəp, İxning nətijisini baxtila, Aldin'ala tehi qilinmioqan ixlarni ayan qilip eytkuqidurmən; **11** Künqikixtin yirtkuq bir kuxni, Yəni kənglüməgə pükkinimni ada qiloquqi bir adəmnı yırak yurttin qaqiroquqidurmən. Bərək, Mən söz qiloqan, Bərək, Mən uni qoqum əməlgə axurimən; Buni niyə qiloqanmən, Bərək, Mən uni wujudka qikirimən. **12** I həkkaniyliktin yırak kətkən jahıllar, Manga kulak selinglar: — **13** Mən həkkaniylikimni yekin qilimən, U yıraklaxmaydu; Xuningdək Mening nijatim həm keqikməydu; Mən Zionqa nijat yətküzüp, Israilqa julalik-güzəllikimni tikləp berimən».

47 «I Babilning pak qizi, kelip topa-qangoqa oltur; I kaldiylərnıng qizi, təhtsiz bolup yərgə oltur! Qünki sən «latapətlik wə nazuk» dəp ikkinqi atalmaysən. **2** «Tügmən texini qərüp, un tart əmdi, Qümpərdəngni eqip taxla, Kənglikingni seliwət, Paqıkingni yalingaqla, Dəryalardin su keqip öt; **3** Uyatlikıng eqilidu; Bərək, nomusungqa tegilidu; Mən intikam alimən, Həqkimni ayap qoymaymən. **4** Bizning Həmjəmət-Qutkuzoquqimiz bolsa, «Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar» Uning nami; U Israildiki Muxəddəs Boluquqidur. **5** I kaldiylərnıng qizi, süküt qelip jim oltur, Qarangoqulukqa kirip kət; Qünki buningdin keyin ikkinqi «səltənətlərnıng hanixi» dəp atalmaysən. **6** Mən Öz həlkımdin qəzəpləndim, Xunga Özümning mirasimni buloqiwəttim, Xuning bilən ularni qolungqa tapxurup bərdim; Sən bolsang ularqa həqkandak rəhim kərsətmiding; Yaxanoqlarning üstigimu boyunturuklarni intayin eqir qilip salding; **7**

Xuning bilən sən: — «Mən mənggügə hanix bolimən» dəp, Muxu ixlarni kənglündin heq ötküzmidin; Ularning aqiwitini heq oylap bakmidingsən. **8** Əmdi hazır, i əndixisiz yaxap kəlgüqi, Öz-əzigə: «Mənla bardurmən, məndin baxqa heqkim yoxtur, Mən hərgiz tul ayalning japasini yaki balilardin məhrum boluxning japasini tartmaymən» — degüqi, I sən əyx-ixrətkə berilgüqisən, Xuni anglap qoy: — **9** «Dəl muxu ikki ix, — Balilardin məhrum bolux wə tulluq — Bir dəqiqidə, bir kün iqidila bexingəyə təng qüxidu; Nuroqunlioqan jadugərlikliring tüpəylidin, Bək kəp əpsunliring üqün ular toluq bexingəyə kelidu. **10** Qünki sən özüngning rəzillikəngə tayanəqansən, Sən «Heqkim meni kərməydu» — dedin; Səning danalığın wə biliminə özünəni ezikturup, Sən kənglündə: — «Mənla bardurmən, məndin baxqa biri yoxtur» — dedin. **11** Birək balayı'apət seni besip kelidu; Sən uning kelip qikixini bilməysən; Həlakət bexingəyə qüxidu; Sən heqkəndək «hamiy puli» bilən uni tosalmaysən; Sən heq kütmiş wəyranqilik tuyuksiz seni besip qüxidu. **12** Əmdi kəni, yaxlığindin tartip özünəni upritip kəlgən əpsunliringni, Xundakla nuroqunlioqan jadugərlikliringni hazır oqup turıwər; Kim bilsun, sən ulardin payda kərüp qalamsən? Birər nemini təwritip qoyalarsən hərqaqan?! **13** Sən aloqan məslihətliring bilən həlsizlinip kətting; Əmdi asmanlarəyə qarap təbir bərgüqilər, Yultuzlarəyə qarap palqilik kıləquqılar, Yəngi aylarni kəzitip munəjjimlik kılıp ixlarni «aldin'ala eytkuqılar» ornidin təng turup bexingəyə qüxidioqanlardin seni kütquzsun! **14** Mana, ular pəhəldək bolup ketidu; Ot ularni kəydüriwetidu; Ular

özlerini yalqunning qolidin kutkuzalmaydu; Birak ularda adəmni issitkudək heq kəmür, Yaki adəm issinoqudək heq gülhan yoktur! **15** Seni awarə qiloqan, Yaxliqingdin tartip səndə soda qiloqanlar sanga muxundak paydisiz bolidu; Hərbiri öz yolini izdəp ketip qalidu; Seni kutkuzoqudək heqkim yoktur.

48 I Yakupning jəməti, «Israil»ning ismi bilən ataloqanlar, «Yəhuda bulaklıri»din qikqansilər, Pərwərdigarning namini ixlitip kəsəm qiloquqisilər, Israilning Hudasini tiloqə aloquqisilər, Birak bular həqiqət həm həqqaniyliktin əməs! Munularni anglap qoyunglar: — **2** (Qünki ular «mukəddəs xəhər»ning namini ixlitip özligə isim kilidu, Tehi Israilning Hudasioqə «tayinar»mix! Uning nami bolsa samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigardur!) **3** Mən burunla «ilgiriki ixlar»ni aldin'ala bayan kildim; Ular Öz əqzimdin qikqan, Mən ularni anglattim; Mən bularni tuyuksiz wujudkə qikirip, Ular əməlgə axuruldi; **4** Qünki Mən sening jahilliqingni, boynungning pəylirining təmür, Yüzüngning daptək ikənlikini bildim; **5** Sening: «Mening butum muxularni kildi», Yaki «Oyma məbudum, quyma məbudum bularni buyrudi» — deməsliking üqün, Xunga Mən baldur muxularni sanga bayan kildim; Ix yüz bərgüqə ularni sanga anglitip turdum. **6** Sən bularni anglioqansən; Əmdi ularning həmmisini kərüp baq! Buni rast dəp etirap qilmamsilər? Mən bayatin «yengi ixlar»ni, yəni saklinip yoxurunoqan ixlarni bayan kildim, Sən bularni bilgən əməssən. **7** Sening: «Dərwəqə, mening ulardin baldur həwirim bar idi» deməsliking üqün, Ular burun əməs, həzirlə yaritilidu; Muxu kündin ilgiri

sən ularni anglap bakmioqansən. **8** Bərḥək, sən qulak salmiding, Bərḥək, sən həwərmu almiding, Bərḥək, sening quliking heli burunla eqilmay etiklik qaldi; Qünki Mən sening wapaszlik qiliweridioqanlikingni, Baliyatqudiki qeoqingdin tartip «asiy» dəp atilidioqanlikingni bildim. **9** Öz namim üqün oqəzipimni keqiktürimən, Xəḥritim üqün seni üzüp taxlimaymən dəp oqəzipimni besiwaldim; **10** Qara, Mən seni tawlidim, Birak kümüxni tawlioqandək tawlandurmidim; Mən azab-oqubətning humdanida seni talliwaldim; **11** Öz səwəbimdin, Öz səwəbimdin Mən muxuni qilimən; Mening namimoqa daq təgsə qandaq bolidu? Mən Özümning xan-xəḥritimni baxqa birsigə ötküzüp bərməymən. **12** I Yakup, I qaqiroqinim Israil! Manga qulak saloqin; Mən «U»durmən; Mən Tunjidurmən, bərḥək həm Ahirkidurmən; **13** Mening qolum yər-zeminning ulini saloqan, Ong qolum asmanlarni kərgən; Mən ularni qaqirsamla, ular jəm bolup ornidin turidu. **14** Həmminglar, jəm bolup yioqilinglar, anglap qoyunglar; [Butlar] arisida qaysisi muxundaq ixlarni bayan qiləqan? Pərwərdigar yahxi kərgən kixi bolsa uning kənglidiki ixlarni Babilda ada qilidu, Uning bilək-qoli kaldiyələning üstigə zərb bilən qüxidu; **15** Mən, Mən səz qiləqanmən; Dərḥəqikət, Mən uni qaqirdim; Mən uni aldioqa qiqiriwaldim; Uning yoli muwəppəkiyətlilik bolidu. **16** — Manga yeqin kelinglar, muxuni anglap qoyunglar; Mən əzəldin səzümni yoxurun qiləqan əməs; [Səzüm] əməlgə axuruloqinidimu yənla xu yərdə boləqanmən; Həzir bolsa Rəb Pərwərdigar wə Uning Rohi Meni əwətti! **17** Həmjəmət-nijatkarıng Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs

Boloquqi mundaq deydu: — «Əzünggə payda bolsun dəp sanga Əgətküqi, Sanga tegixlik boloqan yolda seni yetəkligüqi Mən Pərwərdigar Hudayingdurmən; **18** Sən Mening pərmanlirimə qulak saloqan bolsang'idi! Undak boloqanda bəht-hatirjəmliking dəryadək, Həkkəniyliking dengiz dolkunliridək bolatti! **19** Səning nəsling bolsa uning kumliridək, Iq-kəarningdin qikkən pərzəntliring kum danqiliridək sansiz bolatti! Ularning ismi Mening aldimda hərgiz əqürüwetilməydiqan yaki yəkitiwetilməydiqan bolatti! **20** Babildin qikinqlar, kaldiylərdin keqip ketinqlar! Nahxa awazlirini yangritip muxuni jakarlanglar, Bu həwəni anglitinglar, Jaħanning qət-yəkilirioqə uni yətküzüp mundaq dənglar: — «Pərwərdigar Əz kuli Yəqupni həmjəmətlik kəlip kətquzdi! **21** Ular qəlbəyawanlardin ətkəndə heq ussap kəlmidi; U sularni taxtin əkkuzup bərdi; Bərhək, U taxni yarəquzdi, sular uningdin uroqup qikti!». **22** «Rəzillər üqün» — deydu Pərwərdigar, «bəht-hatirjəmlik yəktur».

49 «I arallar, mening gepimni anglanglar, Yirəktiki əl-yurtlar, manga kulaq selinqlar! Baliyatqudiki qeəimdin tartip Pərwərdigar meni qəkirdi; Apamning kərsikidiki qeəimdin tartip U mening ismimni tiləqə aldi; **2** U aəzimni ətkür kiliqtək kildi; Əz kəlining sayisi astida meni yoxurup kəldi, Meni siliklənoqan bir ok kildi; U meni okdenioqə selip saklıdi, **3** Wə manga: «Sən bolsang əzüngdə Mening güzəllik-juləlikim ayan kəlinidiqan Əz kulum Israildursən» — dedi». **4** Əmma mən: — «Mening əjrim bikəroqə kətti, Həqnemigə erixməy küq-məoqdurumni quruk sərp kildim; Xundəktimu bəħəlinixim

bolsa Pərwərdigardindur, Mening əjrimnimu Hudayiməja tapxurdum» — dedim; **5** Əmdi meni Əz kuli boluxka, Yakupni towa kilip uning yenioja qayturuxka meni baliyatquda xəkilləndürgən Pərwərdigar mundak dəydu: — (Israil qayturulup yenioja toplanmiojan bolsimu, Mən yənila Pərwərdigarning nəziridə xan-xərəpkə igə boldum, Xuningdək Hudayim mening küqümdur) **6** — U mundak dəydu: — «Sening Yakup kəbililirini [gunahtin kutkuzup] turozuxka, Həmdə Israildiki «saklanəjan sadiklar»ni bəhtkə qayturuxka kulum boluxung sən üqün zərriqilik bir ixtur; Mən tehi seni əllərgə nur boluxka, Yər yüzining qət-yakiliriəiqə nijatim boluxung üqün seni atidim». **7** Əmdi Israilning həmjəmət-kutkuzəuqisi, uningdiki Mukəddəs Boləuqi Pərwərdigar mundak dəydu: — Adəmlər iq-iqidin nəprətlidiojan kixigə, Yəni kəpqilik lənitiy dəp kariojan, Əmədarlarəja kul kiliojan kixigə mundak dəydu: — «Səzidə turoquqi Pərwərdigar, Yəni seni talliojan Israildiki Mukəddəs Boləuqining səwəbidin, Padixahlar kəzlirini eqip kərüp ornidin turidu, əmədarlarmu bax uridu; **8** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Xapaət kərsitilidiojan bir pəyttə duayingni ijabət kilixni bekitkənmən, Nijat-kutkuzulux yətküzülidiojan bir künidə Mən sanga yərdəmdə boluxumni bekitkənmən; Mən seni qəoqdaymən, Seni həlkimgə əhdə süpitidə berimən; Xundak kilip sən zeminni əsligə kəltürisən, [Həlkimni] harabə bolup kətkən mirasliriəja warislik kildurisən, **9** Sən məhbuslarəja: «Buyakka kelinglar», Qarangəululukta olturojanlarəja: «Nuroja qikinglar» — dəysən; Ular yollar boyidimu otlap yüridu, Həttə hər bir

takir taoqlardin ozukluk tapidu; **10** Ular aq qalmaydu, ussap ketmaydu; Tomuz issikmu, quyax taptimu ularni urmaydu; Qünki ularoqa rəhim Kiloquqi ularni yetəkləydu, U ularoqa bulaklarni boylitip yol baxlaydu. **11** Xuningdək Mən barliq taoqlirimni yol kilimən, Mening yollirim bolsa egiz kətürüldü. **12** Mana, muxu kixilər yiraktin keliwatidu, Mana, bular bolsa ximaldin wə ərəbtin keliwatidu, Həm muxular Sinim zeminidinmu keliwatidu. **13** Huxallıqtin towanglar, i asmanlar; I yər-zemin, xadlan; Nahxılarni yangritinglar, i taoqlar; Qünki Pərwərdigar Öz həlkigə təsəlli bərdi, Özining har boləqan pəkir-məminlirigə rəhim kilidu. **14** Biraq Zion bolsa: — «Pərwərdigar məndin waz kəqti, Rəbbim meni untup kətti!» — dəydu. **15** Ana əzi emitıwatқан bowıqını untuyalamdu? Öz kərsikidin tuoqan oqlıoqa rəhim kilmay turalamdu? Həttə ular untuoqan bolsimu, Mən seni untuyalmaymən. **16** Mana, Mən seni Öz alkanlirimə oyup pütkenmən; [Harabə] tamliring hərdaim kəz aldimdidur. **17** Ooql baliliring [kaytixka] aldirıwatidu; Əslidə seni wəyran kıləqanlar, harab kıləqanlar seningdin yirak ketıwatidu; **18** Bexingni egiz kətürüp ətrapingə qarap baq! Ularning həmmisi jəm bolup kəxingəqa kaytip keliwatidu! Öz həyatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Pərwərdigar, Sən ularni özünggə zibu-zinnətlər kılıp kiyisən; Toyi bolidıoqan kizdək sən ularni taqaysən; **19** Qünki harabə həm qəldərəp kətkən jayliring, Wəyran kılinoqan zemining, Həzir kelip, turmaqı boləqanlar tüpəylidin sanga tarqilik kilidu; Əslidə seni yutuwaləqanlar yiraklap kətkən bolidu. **20** Seningdin juda kılinoqan baliliring bolsa sanga: — «Muxu jay

turuxumğa bək tarqılıq kılıdu; Manga turoqudək bir jayni boxitip bərsəng!» — dəydu; **21** Sən kənglündə: — «Mən balilirimdin ayrılıp qalğan, Qerib-musapir wə sürgün bolup, uyan-buyan həydiwetilgən tursam, Kim muxularni manga tuqup bərdi? Kim ularni bekip qong kildi? Mana, mən qerib-yaloquz qalduruloqanmən; Əmdi muxular zadi nədin kəlgəndur?» — dəysən. **22** Rəb Pərwədigar mundaq dəydu: — «Mana, Mən əllərgə qolumni kətürüp ixarət qilimən, Əl-millətlərgə kərinidiqan bir tuqni tikləymən; Ular oqulliringni quqıqida elip kelixidu; Ular qizliringni hapax qilip kelidu. **23** Padixahlar bolsa, «Ataq dadiliring, » Hanixlar bolsa inik'aniliring bolidu; Ular sanga bexini yərgə təgküzüp təzim qilip, Putliring aldidiki qang-topinimu yalaydu; Xuning bilən sən Mening Pərwədigar ikənlikimni bilip yetisən; Qünki Manga ümid baqlap kütkenlər hərgiz yərgə qarap qalmaydu. **24** Oljini baturlardan eliwaloqili bolamdu? Həqkanıyət jazasi səwəbidin tutqun qilinoqan bolsa qutuldurloqili bolamdu? **25** Qünki Pərwədigar mundaq dəydu: — Hətta baturlardan əsirlərnimu qayturuwaloqili, Əxəddiylərdin oljini qutkuziwaloqili bolidu; Wə sən bilən dəwalaxqanlar bilən Mənmu dəwaliximən, Xuning bilən baliliringni qutkuzup azad qilimən. **26** Seni əzgüqilərnə öz gəxi bilən özini ozuklandırımən; Ular yengi xarab iqkəndək öz qeni bilən məst bolup ketidu; Xundak qilip barlıq ət igiliri Mən Pərwədigarning sening Qutkuzoquqing həm Həmjəmət-Nijatkarıng, Yəquptiki qudrət Igisi ikənlikimni bilip yetidu.

50 Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən qoyuwətkən ananglarning talak hetı keni? Manga kərz bərgüqılərnıng qaysısıoqa silərnı setiwətkənmən? Mana, silər öz gunahlırlınglar arkılık öz-özünlərnı setiwətkənsilər; Silərnıng asıylıqlırlınglar tüpəylidin ananglar qoyuwetılğənıdı. **2** Mən silərdinmu soraymən: Mən kəlgınimdə, nemixka heq adəm qıkmıdı? Mən qakıroqınimdə, nemixka heqkim «Mana mən» dəp jawab bərmıdı? Hərlükkə qıqırıxka qolum kışkılık qılamdu? Qutkuzojudək küqüm yokmıdı? Mana, Mən bir əyibləpla dengizni kurutup, Dəryalərnı qəlgə aylanduruwetimən; Su bolmioqaqka ularnıng belıqlırlı sesip ketıdı, Ussuzluktin əlıdı; **3** Asmanlərnı qarılık bilən kiydürimən, Ularını kiyim-keqəklırlı [kara] bəzdin qılimən». **4** «Rəb Pərwərdigar menıng japa qəkkənlərnıng kənglini yasaxni bilixim üqün manga təlim-tərbiyə aloquqılərnıng tilini təkdım kıldı; U meni hər səhər oyoqıtıp turıdı, Tərbiyiləngənlərnıng qatarıda menıng kulıqımni oyoqıtıdı. **5** Rəb Pərwərdigar kulıqımni aqti; Mən bolsam itaətsizlik qılmidim, Yaki yolidin bax tartmidim. **6** Dümbəmni sawıoquqıləroqa, Məngzlırlımnı tük yuloquqıləroqa tutup bərdim; Horluk həm tükürüxlərdin yüzümni qaqurmidim; **7** Birək Rəb Pərwərdigar yardımında bolidu; Xunga mən yərgə karap qalmaymən; Xunga mən [niyitimni kət'iy qılıp] yüzümni almasək qıng kıldim; Hıjillıqka qaldurulmaydıoqanlıqımni bilimən. **8** Meni Aklıoquqi yenımdıdur; Kim manga ərz-xıkayət qılalısun? Bar bolsa birlıktə dəwalıxaylı; Kim menıng üstümdin əyibliməkqi

bolsa, Aldimoja kəlsun! **9** Manga yardəmdə boloquqi Pərwərdigardur; Əmdi meni ərz kılalaydiojan kimkən? Ularning həmmisi bir tal kiyimdək əskirəp ketidu; Pərwənilər ularni yutuwetidu». **10** — «Aranglarda Pərwərdigardin kərkidiojan, Uning kulinəg səzigə itaət kıldiojan kim bar? Kərangəqulukta mangidiojan, yoruklukı bolmiojan kixi bolsa, Pərwərdigarning namioja ixinip hatirjəmlənsun, Hudasioja yələnsun! **11** Mana, əzliri üqün ot yakidiojan, Ətrapinglarni məx'əllər bilən oraydiojan həmminglar! Kəni, əz otunglarning nurida, Əzünglar yakkan məx'əllər arisida menginglar; Birək silər xuni kolumdin alisilərki: — «Azab-həsərət iqidə yatisilər!».

51 «I həkkəniylikka intilgüqilər, Pərwərdigarni izdigüqilər, Manga kulək selinglar: — Silərni yonup qikərojan taxka, Silərni kolap qikərojan orəkkə nəzər selinglar; **2** Atanglar İbrahimioja, silərni tuəup bərgən Sarəhka nəzər selinglar; Qünki Mən uni yaloquz qeoqida qakirdim, Uningoja bəht ata kıldim, Həm uni awundurdum. **3** Qünki Pərwərdigar Zionoja təsəlli bərməy koymaydu; Uning barlik harabə yərlirigə qoquz təsəlli beridu; U qoquz uning janggallirini Erən baəqisidək, Uning qəl-bayawanlirini Pərwərdigarning beəqidək kıldidu; Uningdin huxallik həm xad-huramlik, Rəhmətlər həm nahxa awazliri tepilidu. **4** Mening həlkim, gepimni anglanglar, Əz elim, manga kulək selinglar; Qünki Məndin bir kənun-təlim kelidu, Wə Mən həküm-həkkikitimni əl-yurtlar üqün bir nur kılıp tikləymən. **5** Mening həkkəniylikim silərgə yəkin, Mening nijatim

yoloqa qikti; Mening biləklirim əl-yurtlaroqa həküm-
həqiqətni elip kelidu; Arallar Meni kütüp umid baqlaydu,
Ular Mening bilikimgə tayinidu. **6** Bexinglarni kətürüp
asmanlaroqa, Astinglarda turoqan yər-zeminöjimu qarap
beqinglar; Qünki asmanlar is-tütəktək oqayib bolidu,
Yər-zemin bolsa bir tal kiyimdək konirap ketidu;
Uningda turuwatqanlarmu ohxaxla əlidu; Birək nijatim
bolsa əbədil'əbədgqidur, Mening həqqaniylikim hərgiz
yanjilmaydu. **7** I həqqaniylikimni bilgənlər, Kəngligə
qanun-təlimimni pükkən həlk, Manga kulək selinglar;
Insanlarning həkərətlikridin qorqmanglar, Ulardiki
kupurluq wə oqaljirlaxlardin patiparak bolup kətmənglar;
8 Qünki küyə ularni kiyimni yəwaləqandək yəwalidu,
Kurt yung yəwaləqandək yəwalidu; Birək həqqaniylikim
əbədil'əbədgqidur, Mening nijatim dəwrdin-dəwrgqidur.
9 Oyoqan, oyoqan, küqni əzünggə kiyim kəlip kiygəysən,
i Pərwərdigarning Biliki! Qədimki wəqitlarda, Ətkən
zamanlardiki dəwrlərdə oyoqanoqiningdək oyoqan!
Rahəbni kiyma-qiyma kəlip qepiwətkən, Əjdihəni sanjip
zəhimləndürgən əsli Sən əməsmu? **10** Dengizni, dəhxətlik
hanglardiki sularni kurutiwetip, Dengizning tegilirini Sən
həmjəmətlik kəlip qutkuzoqanlarning ətux yoli kəloqan
Əzüng əməsmu? **11** Xunga Pərwərdigar bədəl tələp
qutkuzoqanlar kaytip kelidu, Ular nahxilarni eytip Zionoqa
yetip kelidu; Ularning baxlirioqa mənggölük xad-huramlıq
qonidu; Ular huxallıq wə xadlıqqa erixidu; Qayoqu-
həsərət həm uq-nadamətlər bədər kaqidu. **12** Silərgə
təsəlli bərgüqi Əzüm, Əzümdurmən; Əlüh aldida turoqan
bir insandin, Teni ot-qəplərgə aylinip ketidioqan insan

balisidin qorqup k tkining nemisi? **13** Asmanlarni kərgən, Y r-zeminning ulini saloqan Yasioquqing Pərwərdigarni untup y ris n, Xundakla k n boyi  alak t y rg zm kqi boloqan zalimning kəridin tohtawsiz qorqup y ris n;  mdi zalimning k  ri k ni? **14** Bax  gk n əsir bolsa tezdin boxitilidu; U  ango a q xm ydu, xuning bilən  lm ydu, Uning riskimu t g p qalmaydu. **15** M n bolsam dengizni qozoqap, d l unlarni   rkir tk qi P rw rdigar Hudayingdurm n; «Samawi qoxunlarning S rdari boloqan P rw rdigar» Mening namimdur; **16** W  asmanlarni tikl xk , Y r-zeminning ulini selixk , W  Ziono a: «S n Mening h lk mdur» deyixk , M n s z mni a zinqo a kuyoqanm n, S n [kulumni] kolumning sayisi bil n yapqanm n. **17** I P rw rdigarning k lidiki k  rlik k d  ni iqiw tk n Yerusalem, Oyoqan, oyoqan, ornungdin tur; Ad mni w  imig  saloquqi jam-k d  ni s n iqting, birakla k t riw tting; **18** Uning tuoqup b rg n barlik baliliri arisida uni yet klig d k  eqkim yok, Uning bekip qong kiloqan barlik baliliridin uning kolini tutup y lig d k  eqbirimu yok. **19** Bu ikki ix bexinqo a q xti — (Kim s n  q n iq a ritip yioqlar?!) — Bulangqilik   m w yranqilik, Aqarqilik   m kiliq; M nmu sanga təsəlli ber l ym nmikin? **20** Sening baliliring h lsizlinip  oxidin k tti, Toro a q xxk n jərəndək   rbir koqining dokmuxida yatidu; Ular Pərwərdigarning k  ri bilən, Hudayingning t nbi i bilən tolduruldi; **21** Xunga  azir buni anglap koy, i har boloqan, — Məst boloqan, birak xarab bilən  m s: — **22**  z h lk ining dəwasini yürgüzgüqi R b ing Pərwərdigar, Yəni sening Hudaying mundak

dəydu: — «Mana, Mən qolungdin adəmnı wəhımıgə salıdıqan jam-kədəhni, Yəni kəhrımgə toloqan kədəhni elıwıldım; Sən ikkıncı unıngdın heq ıqməysən; **23** Mən unı senı harlıwatqanlarınıg qolıoqa tutqızımən; Ular sanga: «Biz üstüngdın dəssəp ətımız, egılıp tur» dedı; Xuning bılən sən tenıngnı yər bılən təng kılip, Üstüngdın ət küqılər üqün özüngnı koqidiki yol kıldıng».

52 — Oyoqan, oyoqan, ı Zion, küqüngnı kıyıwal, ı Yerusalemlə, mükəddəs xəhər, güzəl kıyım-keqəklırıngnı kıyıwal; Qünkı bundın baxlap sünnət kılinmıoqanlar yaki napaklar ıqınggə ikkıncı kırməydu. **2** Topa-qangdın qıkip özüngnı silkiwət; Ornungdın tur, olturuwal, ı Yerusalemlə; Özüngnı boynungdiki zənjırlərdın boxıtiwətkin, ı tutqun bolıoqan Zion kızı! **3** Qünkı Pərwərdıgar mundaq dəydu: — «Sılər özünglarnı pulsız setiwətkənsılər; Pulsız qayturup setiwelınısılər». **4** Qünkı mundaq dəydu Rəb Pərwərdıgar: — Həlkım dəsləptə Misırıoqa musapır süpitidə qüxkənıkən, Xundaqla yekında Asuriyə ularnı əzgən yərdə, **5** (Əmdi hazır həlkım pulsız elıp kelinginidə, — dəydu Pərwərdıgar) Menıng karım bolmamdikən? Ular üstıdın həkümranlıq kıloquqılar ularnı zar qaxxatqan, — dəydu Pərwərdıgar, — Xundaqla namım bolsa kün boyı tohtawsız haqarətləngən tursa, Menıng karım bolmamdikən?!» **6** Xunga Əz həlkım Menıng namımın bilidu; Xunga xu küni ular Menıng «U» ıkənlikimni, xundaqla ularıoqa: «Kər, Menı!» dəydıoqanlıkimni bilidu. **7** Taoqlar üstidə hux həwər elıp kəlgüqıning ayaqlırı nemidegən güzəl-hə! U aram-hatırjəmlıknı jakarlaydu, Bəhtlik hux həwərnı elıp kelidu, Nıjat-kutuluxnı elan kılidu, U Zionıoqa: «Hudaying

həmmigə həküm süridu!» **8** Kəzətqiliringning awazini angla! Ular awazini kətüridu, Nahxilarni yangritip towlaydu; Qünki Pərwərdigar Zionni elip kaytkanda, ular öz kəzi bilən kəridu! **9** I Yerusalemning harabiliri, nahxilarni yangritip təntənə qilinglar! Qünki Pərwərdigar Öz həlkigə təsəlli bərgən, U Yerusalemni həmjəmətlik qilip kütquzoqan! **10** Pərwərdigar əllərnin həmmisining aldida Öz muqəddəs Bilikini eqip ayan qiloqan; Xuning bilən yər-zeminning barliq qət-yakiliri Hudayimizning nijat-qutuluxini kəridu. **11** Qikip ketinglar, qikip ketinglar; Həq napak nərsigə təgməy xu yərdin qikip ketinglar; Uning otturisdin qikip ketinglar; Pərwərdigarning muqəddəs qaqa-kuqilirini kətürgüqilər, əzünglarni pak tutunglar; **12** Qünki silər aldirioqan peti əməs, Patiparak qaqqan peti əməs qikip ketisilər; Qünki Pərwərdigar aldinglarda mangidu, Israilning Hudasi arqa muhəpizətqinglar bolidu. **13** « — Kərünglarki, Mening kulum danalix bilən ix kəridu, U [aləm aldida] kətürülidu, yukiri orunoqa qikirilidu, nahayiti aliy orunoqa erixtürülidu. **14** Lekin nuroqun kixilər seni kərüp, intayin həyran kəlixidu, — Qünki uning qirayi baxqa hərəkəndikiningkidin kəp zəhimləngən, [Kulning] kiyapiti xu dərijidə buzuwetilgənki, uningda hətta adəm siyakımu kəlmioqan! **15** U xu yol bilən nuroqun əllərnin üstigə [kən] qaqidu. Hətta xah-padixahlarmu uning karamitidin aqzini tutupla qalidu; Qünki əzligə əzəldin eytilmioqanni ular kərələydu, Ular əzəldin anglap bəkmioqanni qüxinələydu.

53 Bizning həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərwərdigarning Biliki» boləquqi kimgimu ayan

kilinoʻan? **2** U bolsa [Pərwərdigarning] aldida huddi yumran maysidək, Yaki huddi qəojjirək tupraqta tartqan bir yiltizdək əsidu; Uningda jəzbidarlik yaki həywə yok bolidu, Biz uni kərginimizdə, uning bizni jəlb qilojudək tək-turkimu yok bolidu. **3** U kixilər tərpidin kəmsitilidu, ular uningdin yiraklixidu; U kəp dərd-ələmlik adəm bolup, Uningoʻa azab-oʻqubət yar bolidu; Xuning bilən uningdin yūzlər qəqurulidu; U kəmsitilidu, biz uni heq nərsigə ərziməs dəp həsabliduk. **4** Birək əməliyəttə bolsa, U bizning qəyoʻu-həsritimizni kətürdi, Azab-oʻqubətlirimizni əz üstigə aldi. Biz bolsək, bu ixlarni u wabaoʻa uqrioʻanlikidin, Huda tərpidin jazalinip uruloʻanlikidin, Xundakla qiyin-qistakka elinoʻanlikidin dəp qariduk! **5** Lekin u bizning asiyliklirimiz tūpəylidin yarilandi, Bizning gunahlirimiz ūqūn zəhimləndi; Uning jazalinix bədiligə, biz aram-hatirjəmlik taptuk, Həm qamqidin boləan yariliri arkilik biz xipamu taptuk. **6** Həmmimiz huddi qoylardək yoldin ezip, Hərbirimiz əzimiz halioʻan yoloʻa mangoʻaniduk; Birək Pərwərdigar həmmimizning kəbihlikini uning üstigə yioʻip yūklidi. **7** U qiyinlip, azab qəkkən bolsimu eoʻiz aqmidi; U huddi boʻquzlaxka yetiləp mengiloʻan paklandək boʻquzlaxka elip mengildi, Xundakla yung kirkioʻuqilar aldida qoy ūn-tinsiz yatqandək, u zadila eoʻiz aqmidi. **8** U qamap qoyulup, hək soraktin məhrum bolup elip ketildi, Əmdi uning əwladini kimmu bayan qilalisun?! Qūnki u tirikləarning zeminidin elip ketildi, Mening həlkimning asiyliki ūqūn u waba bilən uruldi. **9** Kixilər uni rəzillər bilən ortək bir gərgə bekitkən bolsimu, Lekin u əlūmidə

bir bay bilən billə boldi, Qünki u heqqaqan zorawanlik
kılıp bakmioqan, Uning aqzidin birer eoizmu hiylə-
mikirlik sez tepilmas. **10** Birak uni ezixni layik kergan
Pərwərdigardur; U uni azabka qəməldürgüzdi. Gərqə u öz
jenini gunahni yuyidioqan kurbanlik kılqan bolsimu, Lekin
u ezining uruk-əwladlirini qoqum kərüp turidu, Xundakla
uning kəridioqan künliri uzartilidu; Wə Pərwərdigarning
kəngli səyünidioqan ixlar uning ilkidə bolup, rawaj
tepip əməlgə axurulidu. **11** U əzi tartkan japaning
mewisini kərüp məmnun bolidu; Həkkəniy boluquqi
Mening kulum ezining bilimliri bilən nuroqun kixilərgə
həkkəniylikni yətküzidu. Qünki u ularning kəbihliklirini
əzigə yūkliwalidu. **12** Bu ixliri üqün Mən xu «nuroqun
kixilər»ni uningqa hədiyyə kılıp nesiwisi kılımən, Xuning
bilən u əzi küqlüklərnə oənimət süpitidə üləxtürüp
beridioqan bolidu; Qünki u ta əlūxkə kədər «[xarab
hədiyyə]»ni təkkəndək, öz jenini tutup bərdi, Xundakla
ezining asiylük kılquqılarning katarida sanilixioqa yol
koydi. Xuning bilən u nuroqun kixilərnə gunahni öz
üstigə aldi, Əzini asiylük kılquqılarning ornioqa koyup
ular üqün dua kildi».

54 — Təntənə kıl, i pərzənt kərmigən tuqmas ayal!
Nahxılarni yangrat, xadlinip towla, i toləqak tutup
bakmioqan ayal! — Qünki oerib ayalning baliliri eri
bar ayalningkidin kəptur! — dəydu Pərwərdigar, —
2 Qediringning ornini kəngəytip, Turaloquliringning
etiklirini ular yaysun; Küqüngni heq ayimay qedir
taniliringni uzartkın, Kozukliringni qingaytkın; **3** Qünki
sən ong wə sol tərəpkə kengiyisən; Sening əwladıng

baxka əllərni igələydu; Ular oqerib xəhərlərni ahalilik
kildu. **4** Korkma, qünki sən heq hijaləttə bolmaysən,
Heq uyatka qaldurulmaysən, Qünki yərgə heq qaritilip
qalmaysən, Qünki yaxliqindiki hijilqanliqni untuysən,
Tullukungning ahanitini heq esinggə kəltürəlməysən. **5**
Qünki seni yaritip Xəkilləndürgüqing bolsa sening ering,
Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar Uning
nami; Həmjəmət-Qutkuzoquqing bolsa Israildiki Muxəddəs
Bolquqi, U barliq yər-zeminning Hudasi dəp atilidu. **6**
Qünki Pərwərdigar seni qakirdi, — Huddi eri əzidin waz
kəqkən, kəngli sunuk bir ayaldək, Yaxliqida yatliq bolup
andin taxliwetilgən bir ayalni qakiroqandək qakirdi»
— dəydu sening Hudaying; **7** Mən bir dəqiqə səndin
ayrilip kəttim, Birak zor kəyümqanliq bilən seni yenimoqa
yioimən; **8** Oləzipimning texixi bilən Mən bir dəqiqila
yüzümni səndin yoxurup qoydum; Birak mənggülük
məhır-muhəbbitim bilən sanga kəyümqanliq kərsitimən»
— dəydu Həmjəmət-Qutkuzoquqing Pərwərdigar. **9** Muxu
ixlar huddi Nuh [pəyoəmbər] dəwridiki topan suliridək
bolidu — Mən Nuh dəwridiki sular ikkinqi yər yüzini besip
ətməydu dəp kəsəm iqkinimdək, — Mən xundak kəsəm
iqkənənki, Səndin ikkinqi oəzəplənməymən, Sanga
ikkinqi tənbiə bərməymən. **10** Qünki taoqlar yokilidu,
Dənglərmu yetkilip ketidu, Birak məhır-muhəbbitim
səndin hərgiz kətməydu, Sanga aram-hatirjəmlilik bərgən
əhdəmmu səndin neri bolmaydu» — dəydu sanga
kəyümqanliq kiloquqi Pərwərdigar. **11** I har bolqan,
boranda uyan-buyan qayqaloqan, heq təsəlli qilinmioqan
[kiz], Mana, Mən taxliringni rəngdar semont lay bilən

qirlaymən, Kək yaqutlar bilən ulungni salimən; **12**
Parkirak munarliringni ləəllərdin, Dərwaziliringni qaknak
yaqutlardin, Barliq sepilliringni jawahirlatlardin kilip
yasaymən. **13** Sening baliliringning həmmisi Pərwərdigar
təripidin oğitilidu; Baliliringning aram-hatirjəmliki zor
bolidu! **14** Sən həkəkaniylik bilən tiklinisən; Sən zulumdin
yirak, (Qünki sən heq qorkmaysən) Wəhxəttinmu yirak
turoquqi bolisən, Qünki u sanga heq yeqinlaxmaydu. **15**
Mana, birərsi haman yioqilip sanga hujum kilsa, (Birak
bu ix Mening ihtiyarimda boləqan əməs), Kimki yioqilip
sanga hujum kilsa sening səwəbingdin yikilidu. **16**
Mana, kəmür otini yəlpütüp, Əzigə muwapıq bir qoralni
yasioquqi təmürqini Mən yaratqanmən, Həm har kilix
üqün həlak kiloquqinimu Mən yaratqanmən; **17** Sanga
qarxi yasaloqan heqkandak qoral karəqə kəlməydu; Sanga
ərz-xikayət kiloquqi hərbi tilni sən mat kilisən. Mana
xular Pərwərdigarning kullirining alidioqan mirasidur!
Ularning həkəkaniyliki bolsa məndindur!

55 Həy! Barliq ussap kətkənlər, Suəqə kelinglar! Puli
yoklar, kelinglar, ax-nan setiwelip yənglar; Mana
kelinglar, nə pul nə bədəl təliməylə xarab həm sūt
setiwelinglar; **2** Nemixkə həkəkiy ax-nan bolmaydioqan
nərsigə pul həjləysilər? Əjiringlarni adəmnə heq
qanaətləndürməydioqan nərsilər üqün sərp kilisilər?
Gepimni kəngül qoyup anglanglar, yahxisidin yənglar,
Kənglünglar molqiliktin qanaətlidur; **3** Manga kulak
selinglar, yeniməqə kelinglar; Anglanglar, jeninglar
həyatqə erixidu; Wə Mən silər üqün mənggülük bir
əhdə tüzüp berimən: — Xu əhdə — Dawutqə wədə

kilinoqan mehır-xəpkətlərdur! 4 Mana, Mən uni əl-yurtlaroqa guwahqi süpitidə, Əl-yurtlaroqa yetəkqi həm sərkərdə süpitidə təqdim kildim — 5 — «Mana, sən özünggə yat bir əlni qakirisən, Seni bilmigən bir əl yeningoqa yügürüp kelidu; Səwəbi bolsa Pərwərdigar Hudaying, Israildiki Mukəddəs Boləquqining Əzidur; Qünki U seni uluqlap sanga güzəllik-julalikni yar kildi». 6 — Izdənglar Pərwərdigarni, U Əzini tapkuzmaqqi boləqan pəyttə; U yekın turoqan waktida uningə nida kilinglar! 7 Rəzil adəm öz yolini, Nahək adəm öz oyihiyllirini taxlisun, Pərwərdigarning yenioqa kaytip kəlsun, U uningə rəhimdillik kərsitidu; Hodayimizning yenioqa kaytip kəlsun, U zor kəqürüm kilidu. 8 Qünki Mening oylioqanlirim siləring oylioqanliringlar əməs, Mening yollirim bolsa siləring yolliringlar əməstur; 9 Qünki asman yərdin kəngə yukiri boləninidək, Mana Əz yollirim siləring yolliringlardin, Mening oylioqanlirim siləring oylioqanliringlardin xunqə yukiridur. 10 Yamoqur həm kər asmandin quxüp, Yər yüzini suqirip uni kəkərtip, qeqəklitip, Terioquqioqa urukni, yegüqigə ax-nanni təminligüqə kaytmaydioqandək, 11 Mana Mening aqzimdin qikqan səz-kalamim xundaktur; Əz kənglümdikini əməlgə axurmioquqə, Uni əwətx məksitimgə toluk yətmigüqə, U Əzümgə bikardin-bikar kaytmaydu. 12 Qünki silər xad-huram həlda qikisilər; Aram-hatirjəmliktə yetəklinip qikisilər; Taoqlar həm dənglər siləring aldinglarda nahxa yangritidu, Dalalardiki barlıq dəl-dərəhlər qawak qelixip təntənə kilidu; 13 Yantəkləkning ornida kərioqay, Jioqanlıkning

ornida hadas dārihi ʻsidu; Muxular bolsa Pərwərdigarʻja bir nam kəltūridu, Mənggügə üzūlməs karamət bolidu.

56 Pərwərdigar mundak dəydu: — Adalət həm hīdayəttə qing turunglar, Həkkəniylikni yūrgūziweringlar; Qūnki Mening nijatim yeqinlaxti, Həkkəniylikim ayan kīlinay dəwatidu, **2** Muxularni kīlōuqi kixi, Muxularda qing turoquqi insan balisi — Xabat kūnini bulōimay pak-mukəddəs saklōuqi, Qolini hərəkəndak rəzilliktin tartkuqi kixi nemidegən bəhtliktur! **3** Əzini Pərwərdigarʻja baqlōjan yat yurtluk adəm: — «Pərwərdigar qoqum meni əz həlkədin ayriwetidu!», Yaki aqlwat bolōan kixi: — «Mana, kəkkəl bir dərəhmən!» degūqi bolmisun. **4** Qūnki Pərwərdigar: — Mən Əz «xabat kūnlirim»ni saklaydiōan, Kənglūmdiki ixlarni talliōan, Əhdəmdə qing turidiōan aqlwatlarʻja mundak dəymənki: — **5** Mən ularʻja Əz əyūmdə, Yəni Əz tamlirim iqidə orun həm nam-atak ata kīlimən; Muxu nam-atak oqlul-kizliri barlarningkidin əwzəldur; Mən ularʻja üzūlməs, mənggūlūk namni berimən. **6** Pərwərdigarning hizmitidə boluxkə, Uning namioja seqlinixkə, Uning qulliri boluxkə Pərwərdigarʻja əzini baqlōjan, Xabat kūnini bulōimay pak-mukəddəs saklōjan, Əhdəmnə qing tutkən yat yurtlukning pərzəntlirini bolsa, **7** Ularnimu Əz mukəddəs teqlimoja elip kelimən, Mening duagəh bolōan əyūmdə ularni huxal kīlimən; Ularning kəydürmə kurbənlīkliri həm təxəkkür kurnənlīkliri Mening kurbəngəhim üstidə qəbul kīlinidu; Qūnki Mening əyūm «Barlīk əl-yurtlar ūqūn dua kīlinidiōan əy» dəp atilidu. **8** Israildin tarkīlip kətkən qleriblarni yioqlp kəyturidiōan Rəb Pərwərdigar: —

Mən yenə uningə baxqılarni, Yəni yiqilip boləjanlarəja baxqılarnimu qoxup yiqimən! — dəydu. **9** — I dalalardiki barlıq haywanlar, kelip ozuktin elinglar, Ormanlıqtiki barlıq haywanlar, kelinglar! **10** [Israilning] kəzətgiliri həmmisi qarıq; Ular heq bilməydu; Həmmisi qawaxni bilməydiğan gaqa itlar, Qüxəkəp yatıdiğan, uyquəja amraklar! **11** Muxu itlar bolsa nəpsi yaman, toyəjanni bilməydu, Ular bolsa [həlkimni] «bakquqı»larmix tehi! Ular yorutuluxni heq bilməydu, Ularning həmmisi halıqanqə yol tallap keyip kətkən, Birsimu qalmay hərbi öz mənəitini kəzləp yürğüqilər! **12** Ular: «Kəni, xarab kəltürimən, Həraqni qanoquqə iqəyli; Ətimu bolsa bğğnkidək bolıdu, Tehimu molqilik bolıdu yənə!» — dəwerıdu.

57 Həkkəniy adəm aləmdin ətidu, Həqkim buningəja kəngül bəlməydu; Mehriban adəmlər yiqip elip ketilıdu, Birək həqkim oylap qüxinəlməyduki, Həkkəniy adəmlər yaman künlərni kərmisun dəp yiqip elip ketilıdu. **2** U bolsa aram-hatırjəmlik iqigə kirıdu; Yəni əzlrining durus yolıda mangojan hərbi kixi, Əz ərniyə yetip aram alıdu. **3** Birək sənələr, i jadugər ayalning baliliri, Zinahor bilən pəhixə ayalning nəslı; Buyakqa yekın kelinglar; **4** Silər kimni mazək kiliwətilər? Yaki kimgə qarxi əqzınglarni kalqaytip, Tilinglarni uzun qıqırılər? Silər bolsanglar əsiyliktin tərəlgən balılar, Aldamqilikning nəslı əməsmusilər? **5** Hərbi qong dərəh əstidə, Hərbi yexil dərəh əstidə xəhwəniylik bilən kəyüp kətküqi, Kiqik balılarni jiləjarəja həm hadə taxlarning yeriklirəja elip soyoquqılər! **6** Eriktiki

siliklanoqan taxlar arisida sening nesiwəng bardur; Xular, xularla sening təksimatingdur; Xundak, sən ularoqa atap «xarab hədiyyəsi»ni quyup, Ularoqa «axlik hədiyyə»nimu sunup bərdingoqu; Əmdi muxularoqa razi bolup Özümni besiwalsam bolamti? 7 Sən yukiri, egiz bir taoq üstidə orun-kərpə selip qoydung, Sən axu yərdimu qurbanliklarni kilixka qikting. 8 Ixiklarning kəynigə wə kəyni kexəklirigə «əslətmiliring»ni bekitip qoydung, Qünki sən Məndin ayrilding, Sən yalingaqlinip ornungoqa qikting; Orun-kərpəngni kengəytip [heridarliring] bilən özüng üçün əhdiləxting; Ularning orun-kərpisigə kənglüng qüxti, Sən ularda küq-hökükni kərip qalding. 9 Sən zəytun meyi hədiyyisini elip, Ətirliringni üstibexinggə boluxioqa qeqip, Padixahning aldioqa barding; Əlqiliringni yirakka əwətip, Həttə təhtisaraqa yətküqə özüngni pəs kilding. (Sheol h7585) 10 Sən besip mangoqan barlik yolliringda qarqioqining bilən, Yənə: «Pok yəptimən, boldi bəs!» dəp qoymiding tehi, Ezip yürüxkə yənila küqüngni yioqding, Heq jak toymiding. 11 Sən zadi kimdin yürəkzadə bolup, qorqup yürisən, Yaloqan gəp kilip, Meni esinggə heq kəltürməy, Kənglüngdin heq ötküzmiding. Mən uzunoqiqə süküttə turup kəldim əməsmu? Sən yənila Məndin heq qorqup bakmiding! 12 Sening «həkkaniylikəng»ni həm «təhpiliring»ni bayan kilimən: — Ularning sanga heq paydisi yoxtur! 13 Qirkirioqanliringda sən yioqip toplioqan [butlar] kelip seni qutkuzsun! Birak xamal püw kilip ularning həmmisini uqurup ketidu, Bir nəpəsla ularni elip ketidu; Birak Manga tayanocuqi zeminoqa miraslik kilidu, Mening mukəddəs teoqimoqa igidarqilik

kilidu. **14** [Xu qaoqda]: — «Yolni ketüringlar, ketüringlar, uni tayyarlanglar, Həlkimning yolini boxitip barlik putlikaxanglarni elip taxlanglar» deyilidu. **15** Qünki nami «Mukəddəs» Boləuqi, Yukiri həm Aliy Boləuqi, Əbədil'əbədgiqə həyat Boləuqi mundaq dəydu: — «Mən yukiri həmdə mukəddəs jayda, Həm xundaqla rohi sunuk həm kiqik peil adəm bilən billə turimənki, Kiqik peil adəmning rohini yengilaymən, Dili sunukning kənglini yengilaymən. **16** Qünki Mən hərgiz mənggügə ərz kilip əyibliməymən, Həm əbədil'əbədgiqə qəzəplənməymən; Xundaq kılsam insanning rohi Mening aldimda suslixip yokaydu, Özüm yaratqan nəpəs igiliri tügixidu. **17** Uning öz nəpsaniyyətlik kəbihlikidə Mən uningdin qəzəplinip, uni uroqanmən; Mən uningdin yoxurun turup, uningqə qəzəpləngənlikim bilən, U yənila arkisioqə qekinginiqə öz yolini mengiwərdi; **18** Mən uning yollirini kərüp yətkən təkdirdimu, Mən uni sakaytimən; Mən uni yetəkləymən, Mən ləwlərləning mewisini yaritimən, Uningqə wə uningdiki həsrət qəkküqilərgə yənə təsəlli berimən; Yırak turuwatqanoqə, yəqin turuwatqanoqimu mutlək aram-hatirjəmlilik bolsun! Wə Mən uni sakaytimən! **20** Birək rəzillər bolsa tinqilinixni heq bilməydiqan, Dolqunliri laylatqilarni uroqutuwatqan, Dawaləuwatqan dengizdəktur. **21** Rəzillərgə, — dəydu Hodayim — heq aram-hatirjəmlilik bolmas.

58 — Nida kilip jakarlioqin, Awazingni qoyup berip boluxiqə towla, Awazingni kanaydək kətür, Mening həlkimgə ularning asiylikini, Yakupning jəmətigə gunahlırini bayan qiləqin. **2** Birək ular Meni hər

küni izdəydiqan, Həkkaniylikni yürgüzidiqan, Mening yollirimni bilixni huxallik dəp bilidiqan, Hudasining həküm-pərmanlirini taxliwətməydiqan bir əlgə ohxaydu; Ular Məndin həkkaniylikni bekitidiqan həküm-pərmanlarni soraydu; Ular Hudaqa yekinxixni hursənlik dəp bilidu. **3** [Andin ular]: — «Biz roza tuttuk, Əmdi nemixka sən közünggə ilmidin? Biz jenimizni kiyniduk, Əmdi nemixka buningdin həwiring yok?» — [dəp soraydu]. — Qaranglar, roza küni öz kənglünglardikini kiliwerisilər, Hizmətqiliringlarni kattik ixlitisilər; **4** Siləning roza tutuxliringlar jənggi-jedəl qikirix üqünmu? Qəbih kolliringlar muxt bilən adəm uruxni məxsət kiloqan ohximamdu? Həzirki roza tutuxliringlarning məxsiti awazinglarni ərxlərdə anglitix əməstur! **5** Mən tallioqan xu roza tutux küni — Adəmləning jenini kiynaydiqan künmu? Bexini qomuxtək egip, Astioqa bəz wə külləni yeyix kerək boloqan künmu? Silər muxundak ixlarni «roza», «Pərwərdigar qəbul kילוjudək bir kün» dəwatamsilər? **6** Mana, Mən tallioqan roza muxuki: — Rəzillik-zulumning asarətlirini boxitix, Boyunturukning tasmilirini yexix, Ezilgənləni boxitip hər kilix, Hərqandak boyunturukni qeqip taxlax əməsmidi? **7** Ax-neningni aqlaroqa üləxtürüxüng, Həjətmən musapirlarni himayə kilip öyünggə apirixing, Yalingaqlarni kərginingdə, uni kiydürüxüng, Özüngni özüng bilən bir jan bir tən boloqanlardin qaqurmasliqingdin ibarət əməsmu? **8** Xundak kילוqanda nurung tang səhərdək wallidə eqilidu, Salamətliqing tezdin əsligə kelip yaxnaysən; Həkkaniyliqing aldingda mangidu, Arqangdiki

muḥapizətqing bolsa Pərwərdigarning xan-xəripi bolidu.

9 Sən qakırsang, Pərwərdigar jawab beridu; Nida kılisən, U: «Mana Mən!» dəydu. Əgər aranglardin boyunturukni, Təngləydiyən barmakni, Həm təhmət gəplirini yok kılsang, **10** Jeningni aqlar üqün pida kılsang, Ezilgənlərnin həjətliridin qıksang, Xu qaşda nurung qarangojulukta kətürüldü; Zulmiting qüxtək bolidü; **11** Həm Pərwərdigar sening daimlik yetəkligüqing bolidü, Jeningni kuroqakqilik boləqan waqtidimu kamdaydu, Ustihanliringni küqəytidü; Sən suqirilidyən bir baş, Suliri uroqup tügiməydiyən, adəmnı aldimaydiyən bir bulak bolisən; **12** Səndin tərəlgənlər kona harabilərni qaytidin kurup qikidu; Nuroqun dəwrlər kəldurəqan ullarnı qaytidin kətürisən, Xuning bilən «Bəsülgən tamlarnı qaytidin yasıoquqi, Koqa-yol wə turaləqularnı əsligə kəltürgüqi» dəp atilisən. **13** Əgər sən xabat künidə kədəmliringni sanap mangsang, Yəni Mening muqəddəs künümdə əzüngningki kənglündikilərni kılmay, Xabatni «huxallıq», Pərwərdigarning muqəddəs künini «hərmətlik kün» dəp bilsəng, Həm Uni hərmətləp, Əz yolliringda mangmay, Əz bilginingni izdiməy, Quruk parang salmisang, **14** Undakta Pərwərdigarnı kənglüngning huxallıqi dəp bilisən, Həm Mən seni yər yüzidiki yukiri jaylarəqə mingüzüp mangdurimən; Atang Yakupning mirasi bilən seni ozuklandurimən — Qünki Pərwərdigar Əz aqzi bilən xundak səz kıldı.

59 — Qaranglar, Pərwərdigarning qoli qutkuzalmoqudək küqsiz bolup qaləqan əməs; Yaki Uning kulıqi anglimoqudək eqir bolup qaləqan əməs; **2** Birak silərning

kəbihliklaringlar silərnı Hudayinglardin yıraqlaxturdi,
 Gunahınglar Uning yüzini silərdin qaqurup Uningoşa
 tilikınglarnı anglatkuzmidi. **3** Qünki kolliringlar qan bilən,
 Barmakliringlar kəbihlik bilən miləngən, Ləwliringlar
 yaloqan gəp eytkən, Tilinglar kaldirlap kərixip səzligən; **4**
 Həkkaniylik tərəptə səzligüqi yoxtur, Həqiqət tərəptə
 turidoqan həküm sorioquqi yoxtur; Ular yox bir nərsigə
 tayinip, aldamqilik qılmakta, Ularning kərsikidikisi
 ziyandax, Ularning tuquwatqini kəbihlik; **5** Ular
 qar yilanning tuhumlirini tərəldüridu, Əmüqükning
 torini torlaydu, Kim uning tuhumlirini yesə əlidu;
 Ulardin biri qeqılsa zəhərlik yılan qıqıdu. **6** Ularning
 torliri kiyim bolalmaydu; Əzliri ixligənliri bilən əzlirini
 yapalmaydu; Ixligənliri bolsa kəbih ixlardur; Ularning
 qolida zorawanlik turidu; **7** Kədəmliri yamanlik tərəpkə
 yügüridu, Gunahsız qanni təküxkə aldiraydu, Ularning
 oyliri kəbihlik toqrisidiki oylardur; Baroqanla yərdə
 wəyranqilik wə həlakət tepilidu. **8** Tinqlik-aramlik
 yolini ular heq tonumaydu; Yürüxliridə heq həqiqət-
 adalət yoxtur; Ular yollirini əgri-toqay qiliwalıdi; Kim
 bularda mangoqan bolsa tinq-aramlikni kərməydu. **9** —
 Xunga həqiqət-adalət bizdin yıraqlı turidu; Həkkaniylik
 yetip bizni qümkiqən əməs; Nurni kütimiz, birak yənıla
 qarangoquluk! Birlə oqıl-pal parlioqan yorukluknımu
 kütimiz, Yənıla zulməttə mangimiz. **10** Qarioqlardək biz
 tamni silaxturup izdəymiz, Kəzsiz boləqandək silaxturimiz;
 Gugumda turəqandək qüxtimu putlixip ketimiz, Qət
 yaqılarda əlüklərdək yürimiz. **11** Eyıqlardək nəərə tartimiz,
 Pahtəklərdək kattik aq urimiz; Biz həküm-həqiqətni

kütüp qaraymiz, biraq u yok; Nijat-kutuluxni kütimiz, biraq u bizdin yiraqtur; **12** Qünki itaətsizliklirimiz aldingda kəpiyip kətti, Gunahlirimiz bizni əyibləp guwahlik beridu; Qünki itaətsizliklirimiz hərdaim biz bilən billidur; Kəbihliklirimiz bolsa, bizgə roxəndur: — **13** Qünki Pərwərdigarə itaətsizlik qilməktimiz, wapasizlik qilməktimiz, Uningdin yüz əriməktimiz, Zulumni həm asiylikni tərəp qilməktimiz, Yaloqan sözləni oydurop, iq-iqimizdin səzliməktimiz; **14** Adalət-halislik bolsa yoldin yenip kətti; Həkkaniylik yiraqta turidu; Qünki həqiqət koqida putlixip ketidu; Durus-diyanətningmu kirgüdək yeri yoxtur. **15** Xuning bilən həqiqət yokay dəp qaldi; Özümni yamanliqtin neri kilay degən adəm həkning olja nixani bolup qaldi! **16** Həm Pərwədigar kərđi; Həküm-həqiqətning yokluğu Uning nəziridə intayin yaman bilindi. Wə U [amal kiloqudək] birmu adəmnin yokluğu kərđi; [Gunahkarlarə] wəkil bolup dua kiloquqi heqkimning yokluğu kərüp, azablinip kəngli parakəndə boldi. Xunga Uning Öz Biliki əzigə nijat kəltürđi; Uning Öz həkkaniyliki Əzini kollap qidamlıq kildi; **17** U həkkaniylikni kalkan-sawut kildi, Bexioqə nijatlik dubuloqisini kiydi; Kisas libasini kiyim kildi, Muhəbbətlik kizəqinlikni ton kilip kiydi. **18** Adəmlərnin kiloqanliri boyiqə, u ularəqə kayturidu; Rəqiblirigə kəhr qüxüridu, Duxmənligə ixlirini kayturidu, Qət arallardikilərgimu u ixlirini kayturidu. **19** Xuning bilən ular qərbətə Pərwədigarning namidin, Künqikixta Uning xan-xəripidin kərkiđi; Duxmən kəlkündək besip kirginidə, Əmdi Pərwədigarning Rohi uningəqə karxi

bir tuoʻni ketürüp beridu; **20** Xuning bilän Hämjämät-Qutkuzoquqi Zionoʻja kelidu, U Yakup jämätidikilər arisidin itaätsizliktin yenip towa qiloqanlaroʻja yekinlixidu, — dāydu Pärwärdigar. **21** Män bolsam, mana, Mening ular bilän bolqan ähdäm xuki, — dāydu Pärwärdigar — «sening üstünggä qonup turoqan Mening Rohim, xundakla Män sening aqzingoʻja kuyqan söz-kalamim bolsa, Buningdin baxlap äbädil'äbädgiqä öz aqzingdin, näslingning aqzidin yaki näslingning näslining aqzidin hërgiz qüxmāydu! — dāydu Pärwärdigar.

60 — Ornungdin tur, nur qaq! Qünki nurung yetip kēldi, Pärwärdigarning xan-xäripi üstüngdä ketürüldi! **2** Qünki qarangöjuluk yär-zeminni, Qapqara zulmät älyurtlarni basidu; Biräq Pärwärdigar üstüngdä ketürüldi, Uning xan-xäripi seningdä kërünidu; **3** Häm ällär nurung bilän, Padixahlar sening ketürülgän yoruklukung bilän mangidu. **4** Bexingni ketür, ätrapingoʻja qarap bak; Ularning hämmisi jäm bolup yioqilidu; Ular yeningoʻja kelidu, — Ooqulliring yiräktin kelidu, Qizliring yanpaxlaroʻja artilip ketürüp kelinidu. **5** Xu qaoqda kërisän, Këzliring qaknap ketidu, Yüräkliring tipqäkläp, iq-iqinggä patmay qalisän; Qünki dengizdiki bayliklar sän täräpkä burulup kelidu, Ällärning mal-dunyaliri yeningoʻja kelidu. **6** Top-top bolup kätkän tögilär, Häm Midiyan häm äfahdiki taylaklar seni kaplaydu; Xebadikilärning hämmisi kelidu; Ular altun häm huxbuy elip kelidu, Pärwärdigarning mädhiiyilirini jakarlaydu. **7** Kedarning barlik qoy padiliri yeningoʻja yioqilidu; Nebayotning qoqqarliri hizmitingdä bolidu; Ular Mening

kəbul kılıxımoğa erixip kurbangahımoğa qikirilidu;
Xuning bilən güzellik-julalığımni ayan kılıdioğan öyümni
güzəlləxtürimən. **8** Kəptərhaniliriğa kaytip kəlgən
kəptərlərdək, Uqup keliwatқан buluttək keliwatқан
kimdu? **9** Qünki arallar Meni kütidu; Xular arisidin
oşulliringni yiraқtin elip kelixkə, Öz altun-kümüxlirini
billə elip kelixkə, Tarxitekti kemilər birinqi bolidu.
Ular Hudaying Pərwərdigarning namioğa, Israildiki
Mukəddəs Boloquqining yenioğa kelidu; Qünki U sanga
güzəllik-julalığ kəltürdi. **10** Yat adəmlərnin baliliri
sepilliringni quridu, Ularning padixahliri hizmitingdə
bolidu; Qünki qəzipimdə Mən seni urdum; Birəq
xapaitim bilən sanga rəhim-məhribanlıq kərsəttim. **11**
Dərwaziliring hərdəim oquq turidu; (Ular keqə-kündüz
etilməydu) Xundəq qılqanda əllərnin baylıqlirini sanga
elip kəlgili, Ularning padixahlirini aldingoğa yetəkləp
kəlgili bolidu. **12** Qünki sanga hizməttə boluxni rət
kılıdioğan əl yəki padixahlıq bolsa yəqilidu; Muxundəq
əllər pütünləy bərbat bolidu. **13** Mening mukəddəs
jayimni güzəlləxtürüxkə, Liwanning xəripi, — Arqa,
qarioqay wə boksus dərəhlirininin həmmisi sanga kelidu;
Xundəq qılıp ayioqim turoğan yərnə xərəplik qılımən. **14**
Seni harlioqanlarning baliliri bolsa aldingoğa egilginiqə
kelidu; Seni kəmsitkənlərnin həmmisi ayioqingoğa bax
uridu; Ular seni «Pərwərdigarning xəhiri», «Israildiki
Mukəddəs Boloquqining Zioni» dəp ataydu. **15** Sən
taxliwetilgən həm nəprətkə uqrioqanlığın üqün, Həqkim
zəminingdin etməgən; Əmdilikdə Mən seni mənngülük bir
xan-xəhrət, Əwlad-əwladlarning bir hursənliki qılımən.

16 Əllərnin sütüni emisən, Padixahlarning əmqikidin əmgəndək [mehir-xəpkitigə] erixsən; Xuning bilən sən Mən Pərwərdigarni əzüngnin Nijatkaring həm Həmjəmət-Qutkuzoquqin, «Yakuptiki qudrət Igisi» dəp bilisən. **17** Misning ornioqa altunni, Təmürning ornioqa kümüxnə əpkelip almaxturimən; Yaoqanin ornioqa misni, Taxlarning ornioqa təmürni əpkelip almaxturimən; Sening həkimplirini bolsa tinq-aramlik, Bəglirini həkkanilik qilimən. **18** Zeminin da zorawanlikning heq sadasi bolmaydu, Qegralirini iqidə wəyranqilik wə halakətmu yox bolidu; Sən sepillirini «nijat», Dərwazilirini «mədhijə» dəp ataysən. **19** Nə kuyax kündüzdə sanga nur bolmaydu, Nə aynin julasi sanga yorukluk bərməydu; Bəlkə Pərwərdigar senin mənggülik nurung bolidu, Sening Hudaying güzəl julalikin bolidu. **20** Sening kuyaxin ikinji patmaydu, Eying tolunlukidin yanmaydu; Qünki Pərwərdigar senin mənggülik nurung bolidu, Həsərət-kayotuluk künlirine hatimə berilidu. **21** Sening həlkinin həmmisi həkkanilik bolidu; Yər-zeminə mənggügə igidarqilik qilidu; Ularinin Mening güzəl julalikinmi ayan qilixi üqün, Ular Öz qolum bilən tikkən maysa, Öz qolum bilən ixliginim bolidu. **22** Səbiy bala bolsa minqə, Əng kiqiki bolsa uluq əlgə aylinidu, Mənki Pərwərdigar bularni öz waqtida tezdin əməlgə axurimən.

61 «Rəb Pərwərdigarinin Rəhi menin wujudumda, Qünki Pərwərdigar meni əjiz ezilgənlərgə hux həwərlər yətküzüxkə məsihligən. U meni sunuq kəngüllərnə yasap sakaytixkə, Tutkunlarə azadlikni, Quxəp koyulənanlarə

zindanning eqiwetilidioxanlikini jakarlaxka əwətti;
2 Pərwərdigarning xapaət kərsitidioxan yilini, Həm
Hudayimizning kisaslik künini jakarlaxka, Barlik kayoxu-
həsərət qəkkənlərgə təsəlli berixkə meni əwətti. 3
Ziondiki həsərət-kayoxu qəkkənlərgə, Külləning orniyə
güzəllikni, Həsərət-kayoxuning orniyə sürkilidioxan xad-
huralıq meyini, Oxlık-məyüslük rohinıng orniyə,
Mədhıyə tonini kiydürüxkə meni əwətti; Xundak kılıp
ular «həkkaniylikning qong dərəhliri», «Pərwərdigarning
tikkən maysiliri» dəp atilidu, Ular arkılık uning güzəllik-
julaliki ayan kilinidu. 4 Ular kədimki harabzarlıqlarni
kaytidin kuridu, Əslidə wəyran kılinoxan jaylarni kaytidin
tikləydu, Harabə xəhərlərnı, dəwrdin-dəwrgə wəyranlıqta
yatқан jaylarni yengibaxtin kuridu; 5 Yaka yurtluklar
turozuzulup, padiliringni bakidu; Yatlarning baliliri
koqxiliringlar, üzümqiliringlar bolidu. 6 Birak silər
bolsanglar, «Pərwərdigarning kahinliri» dəp atilisilər;
Silər toqraglarda: «Ular Hudayimizning hizmətkarliri»
deyilidu; Ozukliringlar əllərnıng baylıkliri bolidu, Silər
ularning xan-xəraplirigə ortak bolisilər. 7 Horlinip,
xərməndilikdə qaloxınlarning orniyə ikki həssə
nesiwənglər berilidu; Rəsua kılinoxanlikning orniyə
ular təksimatida xadlinip təntənə kılidu; Xuning
bilən ular zeminoxu ikki həssiləp igidarqilik kılidu;
Mənggülik xad-huralıq ularningki bolidu. 8 Qünki
Mən Pərwərdigar toqra həküm, həkikətni əzizləymən;
Kəydürmə kurbanlıq kılıxta hərəkəndak bulangqilik wə
aldamqilikka nəprətlinimən; Mən ularəu həkikət bilən
tegixlikini kayturup berimən; Mən ular bilən mənggülik

bir əhdini tüzimən. **9** Xundak kılıp ularning nəslining dangki əllər arisida, Pərzəntlirining dangki həlki-ələm arisida qikidu; Ular ni kərgənlərnin həmmisi ularni tonup etirap kılıduki, «Ular bolsa Pərwərdigar bəht ata kılıqan nəsil dur»». **10** — «Mən Pərwərdigarni zor xad-huramlik dəp bilip xadlinimən, Jenim Hudayim tüpəylidin huxallinidu; Qünki toy kılıdioqan yigit əzigə «kahinlik səllə» kiyiwaləqandək, Toy kılıdioqan kız ləəl-yakutlar bilən əzini pərdazlıqandək, U niyatlikning kiyim-keqikini manga kiydürdi, Həkkəniylik toni bilən meni pürkəndürdi. **11** Qünki zemin əzining bihini qıkarəqinidək, Baq əzidə teriloqanlarni ündürginidək, Rəb Pərwərdigar ohxaxla barlik əllərnin aldidə həkkəniylikni həm mədhini ündürdu».

62 — «Taki Zionning həkkəniylikini julalinip qaknap qıkkuqə, Uning niyati lawuldawatkan məx'əldək qıkkuqə, Zion üçün heq aram almaymən, Yerusalemlə üçün hərgiz sükut kilməymən; **2** Həm əllər sening həkkəniylikini, Barlik padixahlar xan-xəripini kəridu; Həm sən Pərwərdigar Əz əqzi bilən sanga kəyidioqan yengi bir isim bilən atilisən, **3** Xundakla sən Pərwərdigarnin qolida turoqan güzəl bir taj, Hudayingning qolidiki xahənə bax qəmbiriki bolisən. **4** Sən ikkinqi: «Ajraxkan, taxliwətilgən» dəp atalmaysən, Zemining ikkinqi: «Wəyran kılıp taxliwətilgən» dəp atalmaydu; Bəlki sən: «Mening huxallikim dəl uningda!», dəp atilisən, Həm zemining: «Nikahlanəqan» dəp atilidu; Qünki Pərwərdigar səndin huxallik alidu, Zemining bolsa yatlik bolidu. **5** Qünki yigit kızıqə baqlanəqandək, Ooqullirni sanga baqlinidu;

Toy yigiti qizdin xadlanoqandək, Hudaying seningdin xadlinidu. **6** Mən sepilliringda kəzətqiləni bekitip qoydum, i Yerusalem, Ular kündüzmu həm keqisimu aram almaydu; I Pərwədigarni əslətküqi boləqanlar, süküti qilmanglar! **7** U Yerusalemni tikligüqə, Uni yər-jahanning otturisida rəhmət-mədhıyıləning səwəbi qıləuqə, Uningə qə heq aram bərmənglar!». **8** Pərwədigar ong qoli həm Əz küqi boləqan biliki bilən mundaq kəsəm iqtı: — «Mən ziraətliringni düxmənliringgə ozuq boluxqə ikkinqi bərməymən; Japə tartip ixligən yengı xarabnimu yatların pərzəntliri ikkinqi iqməydu; **9** Ziraətləni orup yioqanlar əzlirila uni yəp Pərwədigarni mədhıyıləydu; [Üzümləni] üzgənlər mukəddəs əyümning səynalirida ulardin iqidu». **10** — Ətünglar, dərwazılardin ətünglar! Həlkning yolini tüz qilip təyyarlanglar! Yolni kətürünglar, kətürünglar; Taxlarni elip taxliwetinglar; Həlk-millətlər üqün [yol kərsitidiəqan] bir tuəqni kətürünglar. **11** Mana, Pərwədigar jahanning qət-yakıliriəqə mundaq dəp jakarlidi: — Zion kizioqə mundaq dəp eytkin: — «Qara, sening nijat-qutuluxung keliwatidu! Qara, Uning Əzi aləqan mukapiti Əzi bilən billə, Uning Əzining in'ami Əzigə həmrəh bolidu. **12** Wə həqlər ularni: «Pak-mukəddəs həlk», «Pərwədigar həmjəmətlilik qilip qutkuzəqanlar» dəydu; Sən bolsang: «Intilip izdəlgən», «Həq taxliwetilmigən xəhər» dəp atilisən.

63 «Bozrah xəhıridin qikqan, üstibexi kənıq kizil rənglik, Kiyim-keqəkliri kaltis-karamət, Zor küq bilən qol selip mengiwatqan, Edomdin muxu yərgə keliwatkuqi kim?» «Həkkaniyilik bilən səzligüqi Mən, Qutkuzuxqə küq-

қудратқа Ігә Болуқидурмән». 2 «Üstibexingdikisi
 nemixқа қızıl, Қандақsigә кiyim-keqәkliring xarab
 кәлqikini қәyligüqiningkigә ohxap қалди?». 3 «Mән yaloқuz
 xarab кәлqikini қәylidim; Bar әl-yurtlardin һeqkim Mән
 bilән billә болоқini yok; Mән ularni оәzipimdә қәylidim,
 Қәһrimдә ularni дәssiwәttim; Ularning қанliri кiyim-
 keqәklirim üstigә qaқridi; Mening pütүн üstibexim
 boyaldi; 4 Qünki қәlbimgә қisas күni pükүlgәnidi,
 Xundақla Mән һәмjәмәtlirimni қutқuzidioқan yil
 кәldi; 5 Mән қarisam, yаrdәм қилоудәк һeqkim yok
 idi; Heqkimning қollimaydioқanlikini көrүp azablinip
 көnglüm parakәndә boldi; Xunga Öz bilikim Özүmgә nijat
 көltürdi; Öz қәһrim bolsa, Meni қollap Manga qidam бәрди;
 6 Xuning bilән әl-yurtlarni оәzipimdә дәssiwәtkәнmән,
 Қәһrimдә ularni мәst қiliwәttim, Қанlirini yәrgә
 төküwәttim». 7 «Mән Pәrwәdigarning xәpқәtliri
 тоqruluk әslitip sөzlәymән; Pәrwәdigarning мәdhiyәgә
 layıq қилоқanliri, Uning rәһimdilliklirioқа اساسән, Uning
 nurоқunlioқan xәpқәtlirigә اساسән, Pәrwәdigarning bizgә
 қилоқan iltipatliri, Israil jәмәtigә iltipat қилоқan zor
 yahxilikliri тоqruluk әslitip sөzlәymән; 8 U ularni: —
 «Ular Mening һәlkim, Aldamқilik қilmaydioқan balilar»
 дәp, Ularning Қutқuzoқuqisi boldi. 9 Ularning барliқ
 дәrdlirigә Umu дәrddax idi; «Uning yүzidiki Pәrixтisi»
 bolsa ularni қutқuzoқan, U Öz muһәbbiti һәм rәһimdillikі
 bilән ularni һәмjәмәtlik қilip қutқuzoқan; Axu қәdimki
 барliқ күnlәrdә ularni Özigә artip көtүrgән; 10 Birақ ular
 asiylik қilip Uning Muқәddәs Rohioқа azar бәрди; Xunga
 ulardin yүz өrүp U ularning дүxminigә аylinip, Ularоқа

qarxi jəng kildi. **11** Birak U: — «Musa pəyoəmbirim! Mening həlkim!» dəp əyni künlərnə əsləp tohtidi. Əmdi Öz [padisi boləanlarni] padiqiliri bilən dengizdin qikiriwaləuqi kəni? Əzining Mukəddəs Rohini ularning arisioə turozuzup kəyoquqi kəni? **12** Uning güzəl xərəplik biliki Musaning ong kəli arkilik ularni yetəkligüqi boldi, Əzi üqün mənggülik bir namni tikləp, Ular aldida sularni bəlüwətküqi, **13** Ular dalada ərkən kezip yüridioəan attək, Həq putlaxturmay ularni dengizning qongkur yərliridin ətküzgüqi kəni? **14** Mallar jiloioəa otlaxkə qüxkəndək, Pərwədigarning Rohi ularəa aram bərdi; Sən Əzüng güzəl-xərəplik bir naməa erixix üqün, Sən muxu yollar bilən həlkingni yetəkliding. **15** Ah, asmanlardin nəziringni qüxürgin, Sening pak-mukəddəsliking, güzəllik-xəriping turoəan makaningdin [həlimizəa] karap bak! Kəni otluk muhəbbiting wə küq-kudriting!? Iqingni aəritixliring, rəhimdillikliring kəni? Ular mənəa kəlgəndə besilip kəldimu? **16** Qünki gərqə İbrahim bizni tonumisimu, Yaki İsrail gərqə bizni etirap kilmisimu, Sən həman bizning Atimiz; Sən Pərwədigar bizning Atimizdursən; Əzəldin tartip «Həmjəmət-Kutkuzəuqimiz» Sening nəmingdur. **17** I Pərwədigar, nemixkə bizni yolliringdin əzdurəansən? Nemixkə Əzüngdin kərkuxtin yandurup kənglimizni tax kəloəansən?! Kulliring üqün, Əz mirasing boləan kəbililər üqün, Yənimizəa yənip kəlgəysən! **18** Mukəddəs həlking pəkət əzojinə wəkitlə [təwəlikigə] igə boləlioəan; Düşmənlirimiz mukəddəs jayingni ayəə asti kildi; **19** Xuning bilən biz uzundin buyan Sən idarə kəlip bəkmioəan,

Sening naming bilən atilip bəkmioğan bir həktək bolup
qaldıq!

64 Ah, Sən asmanlarnı yırtıwetip, Yərgə qüxkən
bolsang'idi! Taoqlar bolsa yüzüñg aldidə erip ketətti!
Mana muxundak boləanda tuturukka ot yakəkandək,
Ot suni kaynatkandək, Sən namingni düxmənliringgə
ayan kəloğan bolatting, Əllər yüzüñgdinla titrəp ketətti! **3**
Sən biz kütmiğən dəhxətlik ixlarnı kəloğan waktingda,
Sən qüxkəniding; Yüzüñgdin taoqlar rastla erip kətti! **4**
Səndin baxka Əzigə təlmürüp kütkenlər üqün ixligüqi
bir Hudani, Adəmlər əzəldin anglap bəkmioğan, Kulakka
yetip bəkmioğan, Kəz kərüp bəkmioğandır! **5** Sən
həkkəniylikni yürgüzüxni hursənlik dəp bilgən adəmnin,
Yəni yolliringda mengip, Seni seqinənlərinin həjitidin
qikkuqi həmrəhdursən; Biraq mana, Sən şəzəptə boldung,
Biz bolsaq gənəhtə bolduq; Undak ixlər uzun bolıwərdi;
Əmdi biz kütquzulamduq? **6** Əmdi biz napak bir nərsigə
ohxax bolduq, Kəliwatkan barlik «həkkəniyətlirimiz»
bolsa bir əwrət latisiqlə ohxaydu, halas; Həmmimiz
yopurmakək hazan bolup kəttuk, Kəbiqliklerimiz
xamaldək bizni uqurup taxlıwətti. **7** Sening namingni
qakirip nida kəloquqi, İltipatingni tutuxka kəzəloquqi həq
yoktur; Qünki Sən yüzüñgni bizdin kaqurup yoxurdung,
Kəbiqliklerimizdin bizni solaxturoquzdung. **8** Biraq hazır,
i Pərwərdigar, Sən bizning Atimizdursən; Biz seqiz
lay, Sən bizning sapalqimizdursən; Həmmimiz bolsaq
kolungda yasəloğandır; **9** İ Pərwərdigar, bizgə karatkan
şəzipingni zor kəlmioğaysən, Kəbiqlikni mənngügiqə
əsləp yürmigin; Mana, kəriqlin, həmmimiz Sening

həlkingdurmiz! **10** Mukəddəs xəhərliring janggal, Zionmu janggal bolup qaldı; Yerusalem wəyran boldı; **11** Atabowimiz Seni mədhıyiləgən jay, Pak-mukəddəslik, güzəlpərləklik turaloqusi boləgən əyimiz bolsa ot bilən kəyüp kül boldı; Kədir-kimmətlik nərsilirimizning həmmisi wəyran kiliwetildi. **12** Muxu ixlar aldida Əzüngni qətkə alamsən, i Pərwərdigar? Süküt kılıp turamsən? Bizni boluxiqə har kılıp uriwerəmsən?»

65 Əzəldin Meni izdimigənlərgə Meni sorax yolini aqtim; Mən Əzümgə intilmigənlərgə Əzümni tapkuzdum. Mening namim bilən atalmioqan yat bir əlgə Mən: — «Manga qara, Manga qara» — dedim. **2** Birək yaman yolda mangidioqan, Əzining pikir-hiyalioqə əgixip mangidioqan, Asiylik kıləquqi bir həlqkə bolsa Mən kün boyi qolumni uzitip intilip kəldim. **3** Yəni baqlarda kurbanlik kılıp, Ularni hixlik supilar üstidimu kəydürüp, Kəz aldimdila zərdəmgə tegidioqan bir həlk; **4** Ular kəbrilər arisida olturidu, Məhpiy jaylardimu tünəp olturidu; Ular qoxkə gəxini yəydu, Qazan-qaqilirida hərəkəndək yirginqlik nərsilərnin xorpisi bar. **5** Ular: «Əzüng bilən bol, Manga yəqinlaxkuqi bolma; Qünki mən səndin pakmən» — dəydu; Muxular dimioqimoqə kirgən is-tütək, Kün boyi əqməy turidioqan ottur! **6** Mana, Mening aldimda pütüklük turiduki: — Mən süküt kılıp turmaymən — dəydu Pərwərdigar — Bəlki həm silərnin kəbihlikliringlarni, Xundakla taql qokkilorida isrik yakkən, Dənglər üstidimu Meni həkərətligən atabowiliringlarning kəbihliklirini birliktə kəyturimən, — Xularni əz kuqaklirioqə kəyturimən; Bərhək, Mən ilgiriki kıləqlirini əz kuqaklirioqə əlqəp kəyturimən. **8**

Pərwərdigar mundaq dəydi: — Sapaq üzümning «sarkindi xirna»si kərüngəndə, Həklərnin: «Uni qəyliwetip wəyran qilmisun, qünki uningda bərikət turidu» deginidək, Mən Öz qullirimning səwəbidinla xundak qilimənki, Ularning həmmisini wəyran qilmaymən. **9** Xundak qilip Mən Yaquptin bir nəsilni, Yəhudadinmu taqliriməqa bir igidarni qikirimən; Xuning bilən Mening tallioqanlirim [zeminəqa] igə bolidu, Mening qullirim xu yərdə makanlixidu. **10** Meni izdigən həlkim üqün, Xaron bolsa yənə qoy padiliriəqa qotan, Ahor bolsa kala padiliriəqa qonaloqu bolidu. **11** Birak Pərwədigarni taxlap, Muqəddəs teqimni untuquqi, «Tələy» [degən but] üqün dastihan saloquqi, «Təkdir» [degən but] üqünmu əbjəx xarabni quyup qaqlarni tolduroquqisilər, **12** Mən silərni qiliqqa «təkdir» qildim, Silərnin həmminglar qiroqinqilikta bax egisilər; Qünki Mən qaqirdim, silər jawab bərmidinglar; Mən söz qildim, silər kulak salmidinglar; Əksiqa nəzirimdə yaman boloqanni qiliwatisilər, Mən yaqturmaydioqanni tallioqansilər. **13** Xunga, Rəb Pərwədigar mundaq dəydi: — Mana, Mening qullirim yəydi, Silər aq qalisilər; Mana, Mening qullirim iqudu, Birak silər ussuz qalisilər; Mana, Mening qullirim xadlinidu, Silər xərməndilikta qalisilər; **14** Mana, kənglidiki xad-huramliktin qullirim nahxa eytidu, Silər kəngüldiki azabtin zar-zar yioqlaysilər, Roh-qəlb sunuqlukidin nalə-pəryad kətürisilər. **15** Isminglarni Mening tallioqanliriməqa lənət boluxqa qaldurisilər. Rəb Pərwədigar seni əltüridu, Həm uning qulliriəqa baxqa bir isimni qoyup beridu. **16** Xuning üqün kimki əzigə bir bəhtni tilisə, «Amin» degüqi Hudaning nami bilən

axu bəhtni tiləydu; Kimki kəsəm iqməkqi bolsa, Əmdi «Amin» degüqi Hudaning nami bilən kəsəm iqudu; Qünki burunqi dərd-ələmlər untuloqan bolidu, Qünki ularni kəzümdin yoxurdum. **17** Qünki qaranglar, Mən yengi asmanlarni wə yengi zeminni yaritimən; Ilgiriki iqlar heq əslənməydu, Həttə əskə kəlməydu. **18** Əksiqa silər Mening yaritidioqanliqimdin huxallininglar; Mənggügə xad-huramliqta bolunglar, Qünki Mən Yerusalemni xad-huramliq, Uning həlkini huxalliq bərgüqi qilip yaritimən. **19** Əzümmu Yerusalemdin xad-huramliqta bolimən, Xundakla Əz həlqimdin huxallinimən; Uningda nə yioqa awazi, Nə nalə-pəryadlar ikkinqi anglanmaydu; **20** Uningda yənə birnəqqə künlük qaqrap kətkən bowaq bolmaydu, Yaki waqti toxmay waqitsiz kətkən boway bolmaydu; Yüz yaxka kirgən bolsa «yigit» sanilidu, Xuningdək gunahkar yüz yaxka kirip əlgən bolsa «Hudaning lənitigə uqrioqan» dəp hesablinidu. **21** Ular öylərnə salidu, ularda turidu; Ular üzümzarlarni bərpa qilidu, ulardin mewə yəydu; **22** Ular yasioqan öylərdə, baxka birsi turmaydu; Tikilgən üzümzarlardin, baxka birsi mewə elip yeməydu; Qünki həlqimning künləri dərəhning əmridək bolidu; Mening tallioqanlirim əzləri əz qoli bilən yasioqanliridin əz əmridə toluk bəhrimən bolidu. **23** Ularning qiloqan əmgiki bikaroqa kətməydu; Yaki ularning baliləri tuoquloqanda keləqiki toqruluk wəhimə məwjut bolmaydu; Qünki ular Pərwərdigar bəht ata qiloqan nəsildur, Ularning pərzəntlirimu xundak. **24** Wə xundak boliduki, Ular nida qilip qaqirmastinla, Mən ijabət qilimən; Ular dua qilip səzləwatkinidila, Mən ularni anglaymən.

25 Bərə həm paklan bilən billə ozuklinidu; Xir bolsa kalidək saman yəydu; Yilanning rizki bolsa topa-qangla bolidu. Mening mukəddəs teqimning həmmə yeridə həq ziyankəlik bolmaydu; Həq buzəunqilik bolmaydu, dəydu Pərwərdigar.

66 «Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayaqliriməyə təhtipərimdur, Əmdi Manga kandaq əy-imarət yasimakqisilər? Manga kandaq yər aramgaḥ bolalaydu? 2 Bularning həmmisini Mening qolum yaratqan, ular xundaq boləqkila barlikka kəlgən əməsmidi? — dəydu Pərwərdigar, — Lekin Mən nəzirimni xundaq bir adəmgə salimən: — Məmin-kəmtər, roḥi sunuk, Səzlirimni angliəanda qorqup titrək basidioḡan bir adəmgə nəzirimni salimən. 3 Kala soyəḡan kixi adənmimu əltüridu, Qozini qurbanlik kəḡan kixi itning boynini sundurup əltüridu; Manga hədiyə tutkuqi qoxka kənini tutup bərməkqidur; Duasini əslitixkə huxbuy yakkuqi məbudkimu mədhəyə okuydu; Bərhək, ular əzi yaqturidioḡan yollirini tallioḡan, Kəngli yirginqlik nərsiliridin hursən bolidu. 4 Xunga Mənmu ularning külpətlirini tallaymən; Ular dəl qorqidioḡan wəḡimiləni bəxiəyə qūxürimən; Qünki Mən qəqirənimda, ular jawab bərmidi; Mən səz kəḡənimda, ular kulak salmidi; Əksiə nəzirimdə yaman boləḡanni kildi, Mən yaqturmaydioḡanni tallidi». 5 «I Pərwərdigarning səzi aldida qorqup titrəydioḡanlar, Uning deḡinini anglanglar: — «Siləni namiməyə [sadiq boləḡanlikəḡlar] tūpəylidin qətkə kəḡḡanlar bolsa, Yəni silərdin nəprətlinidioḡan qerindaxlirəḡlar silərgə: — «Kəni Pərwərdigarning

uluqluki ayan qilinsun, Xuning bilən xadliqlarini
 kərələydiqan bolimiz!» — dedi; Birak xərməndilikdə
 qalqanlar əzliri bolidu. **6** Anglanglar! — xəhərdin kəlgən
 quqan-sürənlər! Anglanglar! — ibadəthanidin qikqan
 awazni! Anglanglar! — Pərwərdigar Əz düxmənlirigə
 [yamanliqlirini] qayturuwatidu!» **7** — Toləqi tutmayla u
 boxinidu; Aqlriki tutmayla, oqlul bala tuqlidu! **8** Kimning
 muxundak ix toqlruluk həwiri bardu? Kim muxundak
 ixlarni kərip bakqan? Zemin bir həlkni bir kün iqidila
 tuqlidiqan ix barmu? Dəqiqə iqidila bir əlning tuqluluxi
 mumkinmu? Qünki Zionning əmdila toləqi tutuxiqa, u
 oqlul balilirini tuqlidi! **9** Birsini boxinix qəlitigə kəltürgən
 bolsam, Mən balini qikərləzmay qalamtim? — dəydu
 Pərwərdigar, Mən Əzüm tuqlurəqluqi tursam, baliyatquni
 etiwetəmdimən? — dəydu Hudaying. **10** Yerusalem
 bilən billə xad-huramliqta bolunglar; Uni səyqūqlər,
 uning üqün huxallininglar! Uning üqün qəyqlu-həsərlət
 qəkkənlər, Uning bilən billə xadliq bilən xadlininglar!
11 Qünki silər uning təsəlli beridiqan əmqəkliridin
 emip qənaətlinisilər; Qünki silər qənoqluqə iqip qikisilər,
 Uning xan-xəripining zorluqidin kənglūnglar hursən
 bolidu». **12** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən
 uningə taxqan dəryadək aram-hatirjəmləknə, Texip
 kətkən əqlmədək əllərnə xan-xərləqlirini sunup berimən;
 Silər emisilər, Silər yanpaxqə elinip kətürūlisilər, Etəktə
 əklitiləsilər. **13** Huddi ana balisəqlə təsəlli bərgəndək, Mən
 xundaq silərgə təsəlli berimən; Silər Yerusalemda təsəlligə
 igə bolisilər. **14** Silər bularni kərgəndə kənglūnglar
 xadlinidu, Səngəqliringlar yumran ot-qəptək yaxnap

ketidu; Xuning bilən Pərwərdigarning qoli Əz kullirioğa ayan kilinidu, U düxmənlikigə kəhrini kərsitidu. **15** Qünki qəzipini kəhr bilən, Tənbihini ot yalkunliri bilən qüxürüxi üqün, Mana, Pərwərdigar ot bilən kelidu, U jəng hər wiliri bilən kuyundək kelidu. **16** Qünki ot bilən həm kıliq bilən Pərwərdigar barlık ət igilirini sorak kilip jazalaydu; Pərwərdigar əltürgənlər nuroqun bolidu. **17** «Başqılar» oğa kirix üqün pakizlinip, Əzlirini ayrim tutup, Otturida turoquqining gepigə kirgənlər, Xundaqla qoxka gəxini, yirginlik bolqanni, jümlidin qaxqanlarıni yəydiqanlar bolsa jimisi təng tügixidu — dəydu Pərwərdigar. **18** Qünki ularning qılqanliri həm oyliqanliri Mening aldimdidur; Birak barlık əllər, həmmə tilda səzləydiqanlarıning yiqilidiqan waqtı kelidu; Xuning bilən ular kelip Mening xan-xəri pimni kəridu; **19** Wə Mən ularning arisida bir karamət bəlğini tikləymən; Həm ulardin keqip qutulqanlarıni əllərgə əwətimən; Nam-xəhritimni anglimi qan, xan-xəri pimni kərüp baqmı qan Tarxıxqa, Liwiyəgə, okyaqilikta dangkı qıqqan Ludqa, Tubal, Gretsiyəgə həm yirak qətlərdiki arallaroğa ularıni əwətimən; Ular əllər arisida Mening xan-xəri pimni jakarlaydu. **20** Xuning bilən Israillər «axlık hədiyyə» ni pakiz qağılaroğa koyup Pərwərdigarning öyigə elip kəlgəndək, Xular bolsa, Pərwərdigar oğa atap beqiqliqan hədiyyə süpitidə kerindaxlırlarıning həmmisini əllərdin elip kelidu; Ularni atlaroğa, jəng hər wilirioğa, sayiwənlik hərwa-zəmbillərgə, keqirlaroğa həm nar təgilərgə mindürüp mukəddəs teqimoğa, yəni Yerusalemoğa elip kelidu, — dəydu Pərwərdigar. **21**

Həm Mən ulardin bəzilirini kahinlar həm Lawiylar boluxqa tallaymən — dəydu Pərwərdigar. **22** Qünki Mən yaritidiqan yengi asmanlar həm yengi zemin Özümning aldidə daim turoqandək, Sening nəsling həm isming turup saqlinidu. **23** Həm xundək boliduki, yengi aymu yengi ayda, Xabat künimu xabat künidə, Barliq ət igiliri Mening aldiməğa ibadət kılqılı kelidu — dəydu Pərwərdigar. **24** — Xuning bilən ular sirtқа qıqıp, Manga asiyliq kılqan adəmlərninğ jəsətlirigə karaydu; Qünki ularni yəwatqan qurtlar əlməydu; Ular ni keydürüwatqan ot əqməydu; Ular barliq ət igilirigə yirginqlik bilinidu.

Yərəmiya

1 Binyamin kəbilisi zeminidiki Anatot yezisida turuwatқан kahinlardin bolоqan Hilkıyaning oоli Yərəmiyaning sөzliri [tөwəndə hatirilinidu]: — **2** Yəhuda padixahı, Amonning oоli Yosıyaning künliridə, yəni u təhtkə olturoqan on üqinqi yilida [Yərəmiyaоqа] Pərwərdigarning sөzi kəldi; **3** Yəhuda padixahı Yosıyaning oоli Yəhoakimning künliridə həmdə Yəhuda padixahı Yosıyaning oоli Zədəkiyaning on birinqi yilining ahiriоiqə, yəni xu yilning bəxinqi eyida Yerusalemdikilər sürgün kılinoquqə uningоqа Pərwərdigarning sөzi yənə kelip turdi. **4** Pərwərdigarning sөzi mаngа kelip: **5** — Anangning qorsikida seni apiridə kılıxtin ilgirila Mən seni biləttim; sən baliyatқudin qıqıxtin burun seni Özümgə atаp, əllərgə pəyoqəmbər boluxқа tiklidim, — deyildi. **6** Mən bolsam: — Apla, Pərwərdigar! Mən gəp kılıxni bilməymən; qünki mən gədək balidurmən, dedim. **7** Ləkin Pərwərdigar mаngа: — Özüngni gədək bala, demə; qünki Mən seni kimgə əwətsəm, sən xularоqа barisən; wə Mən seni nemə də dəp buyrusam, sən xuni dəysən. **8** Ulardin kоrkma; qünki seni qutқuzux üqün Mən sən bilən billidurmən, — dedi. **9** Wə Pərwərdigar qolini sozup aоqzimoqа təgküzdi; Pərwərdigar mаngа: Mana, Öz sөzlirimni aоqzingоqа qoydum; **10** Qara, muxu küni Mən seni yulux, sөküx, həlak kılıx wə өrүx, qurux wə terip өstүrүx üqün əllər wə padixahlıqlar üstigə tiklidim, — dedi. **11** Wə Pərwərdigarning sөzi mаngа kelip: «Yərəmiya, nemini kөрüwatisən?» — deyildi. Mən: «Badam dərihining xehini kөрüwatimən» — dedim. **12** Pərwərdigar

manga: «Kergining yahxi boldi; qünki Mən sözümning əməliylixixi üçün sözümni kəzitim turimən» — dedi. **13** Wə Pərwərdigarning sözi manga ikkinqi kətim kelip: «Nemini kəriwatisən?» — deyildi. Mən: «Poruk-poruk kəynawatkan, aqzi ximal tərpidin kiysayqan bir kəzanni kərdüm» — dedim. **14** Pərwərdigar manga: — Külpət ximal tərəptin kelip bu zeminda turuwatkanlarning həmmisi üstigə bəsüp kelidu — dedi. **15** — Qünki mana, Mən ximaliy padixahlıqlarning barlıq jəmətlirini qakirimən, — dəydu Pərwərdigar; — ular kelidu, padixahlar hərbi öz təhtini Yerusalemlə qowuqliri aldiqə selip, həmmə sepillaroqə wə Yəhudaning barlıq xəhərlirigə hujuməqə təyyarlinidu; **16** xuning bilən Mən [Yəhudadikilərnin] barlıq rəzillikliri üçün ularning üstidin həkümləni jakarlaymən; qünki ular Məndin wəz kəqip, baxqə ilahlarəqə huxbuy yeqip, öz qolliri yasəqanlirəqə qokundi. **17** Sən əmdi belingni baqlap ornungdin turup, sanga buyruqanlirimning həmmisini ularəqə eyt; ular aldida həduqup kətmigin; bolmisa Mən seni ular aldida hədukturimən. **18** Qara, Mən bügün seni Yəhudaning padixahlirəqə, əmiririgə, kahinlirəqə həm pütkül zemin həlkigə qarxi turoquqi mustəhkəm xəhər, təmür tüwrük wə mis sepillardək tiklidim. **19** Ular sanga qarxi jəng kəlidu, ləkin sening üstüngdin qəlibə kəlməydu — Qünki Mən seni qutkuzux üçün sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar.

2 Əmdi Pərwərdigarning sözi manga kelip mundaq deyildi: — **2** Berip Yerusalemdikilərnin qulaqlirəqə mundaq jar saləqin: — «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən sening yax wəktindiki wəpədarlıqingni, yəni

kizning axiqioja bolqan muhəbbitidək sening qel-bayawanda, yəni terilmioqan yərlərdə Manga əgixip yürgənliringni sening üqün əsləymən. **3** Xu qaşda Israil həlki Pərwərdigarəja pak, alahidə ataloqan, ular uning əz həsulining tunji mewisi dəp qaraloqanidi; ularni yəwalməqəji bolqanlarning həmmisi gunahkar dəp hesablanioqanidi həm ularning baxlirioja balayi'apət qüxkənidi, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigarning sözini anglanglar, i Yakupning jəməti, Israil jəmətining barlik ailə-tawabiatliri: — **5** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Ata-bowiliringlar Məndə zadi qandaq adalətsizliklərni bayqaptu, ular Məndin xunqə yirəqlixidu? Ular nemixqa bimənə butlarəja bax urup, əzliri bimənə bolup kətti? **6** Ular həqqaqan: «Bizni Misir zeminidin kütquzup qikirip, bayawandin, yəni qel-dəxt wə tik azgallar bilən kaplanoqan jaylardin, qurəqəqlilik wə əlüm sayisi orap turoqan yərlərdin, adəmzat ətməydioqan həmdə insan turmaydioqan xu bayawandin bizni ətküzgən Pərwərdigar kəni?» dəp sorap qoyuxmaptioqu? **7** Mən silərni mewisi həm molqilikdin huzurlinix üqün munbət bir zeminoja elip kəlgənmən; silər kelip zeminimni bulədinglar, Mening mirasimni yirginqlik bir nərsigə aylandurup qoydunglar. **8** Kahinlar: «Pərwərdigar kəni?» dəp həq sorap qoymidi; Təwrat-qanun ijqəiliri meni həq tonumidi; həlk padiqiliri manga asiqlik kildi; pəyoqəmbərlər bolsa Baalning namida bexarət bərdi, ularning həmmisi həq paydisiz bimənə nərsilərgə əgixip kətti. **9** Xunga silər bilən dəwaləxməqimən, baliliringlar həm baliliringlarning baliliri bilən dəwaliximən, — dəydu

Pərwərdigar; **10** — silər Siprustiki dengiz boyliroğa
 ətüp bekinglar, Kedarğa təxürüxkə adəm əwətip
 bekinglar — muxundak bir ix zadi bolup bakkanmu-
 yok dəp kərüp bekinglar — **11** Kaysi bir əl öz ilahlirini
 (ular heq ilah əməs, əlwəttə) əzgərtkənmu? Ləkin
 Mening həlkim əzlirining xan-xəripi Boluquqisini bolsa
 paydisiz-bimənə bir nərsigə almaxturoğan. **12** Buningğa
 əjəblineqlar, i asmanlar; ھاڭ-tang bolunglar! Sarasimigə
 qüxünglar! Qəqünglar! — dəydu Pərwərdigar, **13** — qünki
 Mening həlkim ikki rəzil ixni kildi; ular həyatlik su
 mənbəsi bolğan Məndin waz kəqti; andin əzliri üqün
 su azgallirini, yəni su turmaydioğan yerik su azgallirini
 yonup qikti. **14** Israil əsli kulmidi? U hojayinning
 əyidə tuquloğan kulmidi? Nemixka əmdi u oljiğa
 aylinip qaldi? **15** Yax xirlar uni olja kilip hərkiridi;
 ular awazini qoyuwətti; ular [Israil] zeminini wəyranə
 kildi; xəhərliri kəydürüldi, adəmzatsiz qaldi. **16** Uning
 üstigə hətta Nof wə Tahpanəs xəhəridikilərmu qoqqangni
 yeriwətti. **17** Bu ixlarni əzüng kəltürüp qıqaroğan
 əməsmu? — Qünki sanga yol baxlawatqinida Pərwərdigar
 Hodayingdin waz kəqkəniding. **18** Əmdi bügünki kündə
 yənə Xiħor dəryasining süyini iqix üqün Misirning yolini
 baskining nemisi? [Əfrat] dəryasining süyini iqix üqün
 Asuriyəning yolini baskining nemisi? **19** Əz rəzilliking
 əzünggə sawak elip kelidu, əzüngning yenimdin qətnəp
 kətkining əzünggə tənbiħ bolidu; əmdi sening Pərwərdigar
 Hodayingdin waz kəqkining wə Mening kərkunqumning
 səndə bolmasliqining intayin rəzil həmdə zərdapka
 toloğan ix ikənlikini bilip qoy, — dəydu Rəb, samawi

qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar. **20** Qünki sən kədimdinla Mən sanga saloqan boyunturukni buzup, uning rixtini üzüp taxliwətkənsən; sən: «Qullukungda bolmaymən!» deding. Qünki barlik dəng-egizlikdə wə barlik yexil dərəh astida sən pahixə ayaldək kerilip yatqənsən. **21** Lekin Mən bolsam seni əsli esil sortluk üzüm telidin, sərhil uruktin tikkənidim; sən Manga nisbətən qandakmu yat wə yawa bir sesik üzüm telioqə aylinip qalding? **22** Qünki sən xulta bilən yuyunsangmu, kəp aqartkuq sopun ixlətsəngmu sening kəbihliking Mening aldimda tehi daoq bolup turidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **23** Sən qandakmu: «Mən heq buloqanoqan əməsmən, mən «Baallar»oqə heq əgəxmictim!» deyələysən? Jiloqida mangoqan yolungni kərüp bak, qilmixliringni ikrar qil — sən öz yollirida uyan-buyan katrap yüridioqan qakqak hinggandursən! **24** Sən qəl-bayawanoqə adətləngən, həwisi qozqaloqanda xamalni purap yüridioqan bir yawayi mada exəksən! Küyligəndə kim uni tosalisun? Uni izdigən hanggilar əzlirini heq upratmaydu; xu wəqitlarda uni izdəp tapmaq asandur. **25** [I Israil], [bikar yügürüp], putungni ayaqsiz, gelingni ussuluksiz qilip qoyma! Lekin sən buningoqə: «Yaq! Ham hiyal qilma! Qünki mən bu yat [iləhlarni] yahxi kərüp qaldim, ularning kəynidin mangimən!» — deding. **26** Ooqri tutulup kəlip hijalətkə qaloqandək, Israil jəmətimu hijalətkə qalidu — yəni əzliri wə ularning padixəhliri, kəhinliri wə pəyoqəmbərliri — **27** ular yaoqə qətikigə: «Atam!» wə taxqə: «Sən meni tuqdurdung!» dəydu; qünki ular yüzini Manga qarətməy, əksiqə Manga arqisini kildi; lekin külpət bəxioqə qüxkəndə

ular: «Ornungdin turup, bizni kutkuzoʻaysən!» deydu. **28**
 Əmdi əzünggə yasioʻan ilahʻliring keni!? Külpət bexingʻoʻa
 qüxkəndə seni kutkuzalaydiʻoʻan bolsa, ular ornidin
 tursun! — Qünki xəhərʻliring kəngə kəp bolsa butliringmu
 xunqə kəptur, i Yəhuda! **29** Nemixka silər Mən bilən
 dəwaʻoʻa qüxməkqisilər? Silər həmminglar Manga asiylük
 kılʻoʻansilər, — deydu Pərwərdigar. **30** Baliliringni bikardin
 bikar urup koydum; ular heq tərbiyini qəbul kilmidi. Əz
 kiliqing yirtkuq xirdək pəyoʻəmbərʻliringni yəwətti. **31** I bu
 dəwr kixiliri! Pərwərdigarning səzigə kəngül qoyunglar!
 Mən Israilʻoʻa qəl-bayawan yaki kapkarangʻoʻuluk başkan
 zemin bolup baqqanmu? Mening həlkim nemixka: «Nəgila
 barsaq əz ərkimiz; əmdi yeningʻoʻa yənə kəlməymiz!»
 — deydu? **32** Kız zibu-zinnətlirini untuyalamdu? Toy
 kılidiʻoʻan kız toy kiyimʻlirini untuyalamdu? Lekin əz
 həlkim san-sanaksiz künliridə Meni untudi. **33** Sən
 ixk izdəp baridiʻoʻan yollarʻoʻa xunqə mahir bolup
 kəttin! Bərək, həttə əng buzuk ayallarʻoʻa yolliringni
 kərsəttin. **34** Uning üstigə tonungning pəxliridə gunahsiz
 namratlarning keni bar! Sən ularni temingni texip
 oʻqrilikka kirgini üqün əltürdingmu?! Ixlarning həmmisi
 xundak tursimu, **35** sən tehi: «Məndə gunah yok;
 [Rəb] məndin rənjiwərməydu!» dəysən. Bilip qoy! Mən
 üstüngdin həküm qikirimən, qünki sən: «Mən gunah sadir
 kilmidim!» — dəwerisən. **36** Sən nemixka bunqiwala uyan-
 buyan kətrap ala kəngüllük kilisən? Sən Asuriyə tərpidin
 yərgə kəritiləndək Misir tərpidinmu yərgə kəritilisən.
37 Bərək, sən Misirdin qolliringni bexingʻoʻa alʻoʻan peti

qikisən; qünki Pərwərdigar sən yələnqük qiloqanlarni qətkə kəkti; sən ulardin heq payda kərməysən.

3 Xundak deyiliduki, birsi ayalini qoyuwətsə, ayal uningdin ajraxsa wə keyin u baxqa ərgə yatlık bolqan bolsa, birinqi eri uning bilən qayta yarixiwalsa bolamdu? Bundak ix bu zeminni mutlək buloqimamdu? Lekin sən xunqə kəp axniliring bilən buzukluk kilip turup yənə yenimoqa kaytay dəwatamsən tehi? **2** Bexingni kətürüp yuqirioqa qarap bak; — Sən zadi nədə yat ilahlar bilən buzukluk ötküzmigənsən?! — Sən qəlbayawanda kütüp olturoqan ərəbdək ularni yollar boyi kütüp olturoqansən; zeminni buzuklukliring wə rəzilliking bilən buloqioqansən. **3** Xuning üqün kattik yamoqurlar tutup kəlinip sanga berilmidi həmdə «keyinki yamoqurlar» yaqmidi. Lekin səndə tehi pahixə ayalning kəlin yüzi bar, iza tartixni heq bilgüng yoktur. **4** Həтта sən bayatin Manga: «I Atam, yaxliqimdin baxlap manga yetəkqi həmrəh bolup kəlding!» — dəysən, wə: — **5** «U hərdaim oqəzipini saklamdu? U oqəzipini ahioqiqə tutamdu?» — dəysən. Mana, sən xundak degining bilən, lekin sən kolungdin kelixiqə rəzillik qiloqansən. **6** Yosiya padixahning künliridə Pərwərdigar manga: «Wapasiz Israilning nemə qiloqanliqini kərdüngmu? U barlik egiz taoqka qikip həm barlik yexil dərəh astioqa kirip xu yərlərdə pahixidək buzukluk qiloqan» — dedi. **7** — «Mən: U bularning həmmisini qiloqandin keyin, qoqum yenimoqa kaytip kelidu, — dedim; lekin u kaytip kəlmidi. Uning asiy singlisi, yəni Yəhuda buni kərdi; **8** lekin wapasiz Israilning barlik zina qiloqanliri tüpəylidin uningoqa talak

hetini berip uni qoyuwatkinimni k r p, asiy singlisi Yəhuda k rkmidi, b lki  zimu berip pahixilik kildi. **9** Xundak boldiki,  z buzukqilikini xunq  k q k ix d p k rio aq a, u hətta yao aq w  tax bilən zina k lip zeminni bulo iw tti. **10** Bularning həmmisigə karimay Israilning asiy singlisi Yəhuda tehi pütün kəngli bilən  m s, p k t sahtilik bilən yenimo a kaytip kəlgəndək boluwaldi, — d ydu Pərwərdigar. **11** Pərwərdigar manga mundak dedi: — «Wapasiz Israil  zini asiy Yəhudadin həkəkaniy k rs tti. **12** Baro in, ximalo a karap bu s zl rni jakarlap mundak degin: — «Kaytip k l, i yoldin q k quqi Israil, — d ydu Pərwərdigar — w  Mən sanga k p k imni k yta t rm ym n; q nki Mən rəhimdil, — d ydu Pərwərdigar — Mən o  zipimni m ngg g  saklap turmaymən. **13** P k t sening k bih likingni, — Pərwərdigar Hudayingo a asiylik k lo anlikingni, uyan-buyan k trap y r p  z ngni h rbir yexil d r h astida yat ilah laro a beo ixlio anlikingni, xuningd k awazimoğa heq kulak salmio anlikingni ikrar k lsangla [M ndin rəhim-xəpəkət k ris n] — d ydu Pərwərdigar. **14** Kaytip kelinglar, i yoldin q k quqi balilar, — d ydu Pərwərdigar — q nki M n sil rni həkəkiy s yg qidurm n; [silər xundak k lsanglarla] M n silərdin tallio anlarni, y ni h rk ysi x h rdin birdin, h rk ysi j m ttin ikkidin pu rani Ziono a k yturup kelim n. **15** M n sil rg  k ngl mdikid k h lk padiqilirini t ksim k lim n; ular sil rni danalik-bilim,  k l-paras t bil n be ip ozuklanduridu. **16** Xundak boliduki, xu k nl rd  sil r zeminda k piyip, k p p rz ntlik bolo ininglarda, — d ydu P rw rdigar, — sil r: «P rw rdigarning  hd  sandu i!»

dəp yənə tiloqa almaysilər; u heq esinglaroqa kəlməydu, uni heq əsliməysilər wə uni heq seəqinimaysilər; silər baxqa bir sanduqmu yasimaysilər. **17** Xu tapta ular Yerusalemnı «Pərwərdigarning təhti» dəp ataydu; barlıq əllər uningə yioqilidu, — yəni Pərwərdigarning namioqa, Yerusalemoqa yioqilidu; ular kəlbidiki rəzil jahillikioqa kaytidin heq əgixip mangmaydu. **18** Xu künlərdə Yəhuda jəməti Israil jəməti bilən birləktə mangidu; ular ximal zeminidin billə qikip Mən ata-bowilirioqa miras boluxqa təqdim qiləjan zeminə kelidu. **19** Mən: «Mən seni balilirim qatirioqa qoyup, sanga güzəl zeminni, yəni kəpligən əllərnin zeminliri arisidiki əng kərkəm jayni miras qilip ata qilixni xunqilik halayttim!» — dedim, wə: «Sən Meni «mening atam» dəysən, wə Məndin yüz ərüməysən!» — dedim. **20** Ləkin bərhək, asiylək qiloqan ayal əz jərisidin ayriləqandək, silər Manga asiylək qiloqansilər, i Israil jəməti, — dəydu Pərwərdigar. **21** Yukiri jaylardin bir awaz anglinidu! U bolsa Israil jəmətidikilərnin yioqa-pəryadliri; qünki ular əz yolini burmiləqan, Pərwərdigar Hudasini untuəjan. **22** — Qaytip kelinglar, əy yoldin qikkuqi balilar; Mən silərnin yoldin qikip ketixinglarəqa xipa bolimən. — «Mana, biz yeningə barimiz; qünki Sən Pərwərdigar Hodayimizdursən» — dənglar! **23** — Bərhək, egizliklərdə həm taqlarda anglitiloqan [butpərəslikning] kiykəs-sürənliri bihudə ixtur! Bərhək, Israilning kutkuzux-nijati Pərwərdigar Hodayimizdinladur. **24** Ləkin yaxlıkimizdin tartipla, ata-bowilirimizning əjrini, yəni ularning kala-qoy padilirini, qiz-oqullirini axu uyat-nomus yəp kətkən; **25** Nətijidə biz uyat-hijillək iqidə yattuk, qalaymıqanqilik

wə aləqzadilik bizni qəpliwalidi; qünki yaxliqimizdin tartip bögünki küngə kədər biz wə ata-bowilirimiz həmmimiz Pərwərdigar Hudayimiz aldida gunah sadir kəlip kəldük, Pərwərdigar Hudayimizning awaziqə heq kulək salmidük.

4 — «Bu yollirimdin burulay!» desəng, i Israil — dəydu Pərwərdigar — Əmdi Mening yeniməqə burulup qaytip kəl! Əgər bu yirginqlikliringni kəzümdin neri qəlsang, wə xundakla yoldin yənə tenəp kətmisəng, **2** — əgər sən: «Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp qəsəm iqkiningdə, u qəsəm həqiqət, adalət wə həqqaniylik bilən bolsa, undakta yat əllərmu Uning namida əzlirigə bəht tilixidu wə Uni əzining pəhir-xəhriti kəlidu. **3** Qünki Pərwərdigar Yəhudadikilər wə Yerusalemdikilərgə mundaq dəydu: — «Boz yeringlarni qəpip aqdurunglar; tikənlik arisiqə uruk, qaqmanglar! **4** Əzliringlarni Pərwərdigarning yolida sünnət qilinglar; kəlbənglarni sünnət qilinglar, i Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlar! — Bolmisa, Mening kəhərim partlap ot bolup siləni kəydüriwetidu; qəlmixliringlarning rəzilliki tüpəylidin uni əqürələydiqan heqkim qəkmaydu. **5** — Yəhudadada muxularni elan kəlip, Yerusalemda: — «Zemin-zeminda kanay qelinglar!» — dəp jakarlanglar; «Yioqilinglar! Mustəhkəm xəhərlərgə qəqip kirəyli!» — dəp nida qilinglar! **6** Zionni kərsitidiqan bir tuqni tiklənglar; dərhal qeqinglar, keqikip qəlmanglar! Qünki Mən külpət, yəni zor bir həlakətni ximaldin elip kelimən. **7** Xir əz qatqalliqədin qəkti, «əlləni yəqatquqi» yoloqə qəkti; u əz jayidin qəqip zeminəni wəyran kəlixqə kəlidu; xəhərliring wəyran kəlinip, adəmzatsiz bolidu.

8 Bu səwəbtin əzliringlarəja bəz kiyim oranglar, dad-pəryad kətürüp nalə qilinglar! Qünki Pərwərdigarning qattik qəzipi bizdin yanmidi! **9** Xu küni xundak boliduki, — dəydu Pərwərdigar, — padixahning yüriki, əmirlərnin yürikimu su bolup ketidu, kaşınlar alağzadə bolup, pəyoqəmbərlər təəjjüplinidu. **10** — Andin mən: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Bərhək Sən bu həlkni, jümlidin Yerusalemini: «Silər aman-tinq bolisilər» dəp aldidin; əməliyəttə bolsa kiliq janoja yetip kəldi, dedim. **11** — Xu qaoqda bu həlkə wə Yerusalemoja mundak deyilidu: «Qəl-bayawandiki egizliklərdin qikқан issik bir xamal həlkimning kizining yolioja qarap quxidu; lekin u haman soruxka yaki dan ayrixka muwapik kəlməydu! **12** — Buningdin əxəddiy bir xamal Məndin qikidu; mana, Mən hazır ularoja jaza həkümlirini jakarlaymən. **13** Mana, u top bulutlardək kelidu, uning jəng hərwiliri kara kuyundəktur, uning atliri bürkütlərdin tezdur! — «Həlimizoja way! Qünki biz nabut bolduq!» **14** — «I Yerusalem, öz kütuluxung üqün kəlbini rəzilliktin yuyuwət; kaqanoqiqə kənglünggə bihudə oy-hiyallarni püküp turisən? **15** Qünki Dan diyaridin, Əfrayimdiki egizliklərdinmu azab-külpətni elan kilidioqan bir awaz anglitilidu: — **16** Ular: Əllərgə elan qilinglar, Yerusalemojimu anglitinglar: — Mana, qorxawoja aloquqilar yirak yurttin keliwatidu! Ular Yəhuda xəhərlirigə qarxi jəng quқанlirini kətürüxkə təyyar! — dəydu. **17** Etizlikni mudapiə kiliwatқанlardək, ular Yerusalemini qorxiwalidu; qünki u Manga asiylik kiloqan, — dəydu Pərwərdigar. **18** Sening yolung wə kilmixliring muxularni öz bexingoja quxürdi; bu rəzillikingning

aqiwitidur; bərhək, u azabliktur, yürikinggimu sanjiydu!».

19 — [Mən]: «Ah, iq-baoqrim! Iq-baoqrim! Toloqakça qüxtüm! Ah, kənglüm azablandi! Yürikim düpüldəwatidu, süküt kılıp turalmaymən; qünki mən kanayning awazini anglaymən; jəng quqanliri jenimoqa sanjidi. **20** Apət üstigə apət qüxti! Pütkül zemin wəyran boldi; qedirlirim dəqiqidə bərbar kılındi, pərdilirim həyt-huytning iqidə yırtıp taxlandi! **21** Qaqanoqıqə tuoqqa qarap turuxum, jəng awazlirini anglıxım kerək?» — [dedim]. **22** — «Qünki Mening həlkim nadandur; ular Meni heq tonumioqan; ular əqli yox balılar, ular heq yorutulmioqan; rəzillikkə nisbətən ular danadur, əmma yaxxilikqə nisbətən ular bilimsizdur».

23 — «Mən yər yüzigə qaridim; mana, u xəkilsiz wə kup-quruk boldi; asmanlaroqımu qaridim, u nursız qaldı; **24** taoqlaroqa qaridim, mana, ular zilziligə kəldi, barlıq dənglər əxəddiy silkinip kətti. **25** Qarap turuwərdim, wə mana, insan yox idi, asmandiki barlıq uqar-qanatlarımı əzlirini daldioqa aldı. **26** Mən qaridim, mana, baoq-etizlar qəl-bayawanoqa aylandı, barlıq xəhərlər Pərwərdigar aldida, yəni uning qattıq oqəzipi aldida wəyran boldi. **27** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Pütkül zemin wəyran bolidu; əmma Mən uni pütünləy yoxatmaymən. **28** Buning tüpəylidin pütkül yər yüzi matəm tutidu, yukirida asman qarılıq bilən qaplinidu; qünki Mən xundaq söz qıldım, Mən xundaq niyətkə kəlgənmən; Mən uningdin əkünməymən, uningdin heq yanmaymən; **29** atlıqlar wə okyalıqlarning xawkun-sürəni bilən hər bir xəhərdikilər qeqip ketidu; ular qatqallıqlaroqa kirip məküwalidu, taxlar üstigə qiqiwalidu; barlıq xəhərlər taxlinip adəmzatsiz

qalidu. **30** — Sən, i həlak boluquqi, nemə qılmaqqsən? Gərqə sən pərəng kiyimlərnı kiygən bolsangmu, altun zibu-zinnətlərnı taqıoqan bolsangmu, kəz-qaxliringni osma bilən pərdazlıoqan bolsangmu, əzüngni yasıoqining bikardur; sening axıqliring seni kəmsitidu; ular jeningni izdəwatidu. **31** Qünki mən toloqakka qüxkən ayalningkidək bir awazni, tunji balini tuoqandikidək azabda bolıoqan Zion qızining awazini anglawatimən; u qollirini sozup: «Həlimoqa way! Bu qatillar tüpəylidin həlimdin kəttim!» dəp həsirimakta.

5 [Pərwərdigar]: — Yerusalemning rəstə-koqilirida uyan-buyan aylinip yügürüglar, obdan kərüp biliwelinglar; məydanlıridin izdəp kərüglar; adalət bilən ix kəridioqan, wədisidə turuxka intilidioqan birlə adəmni tapsanglar, xunda mən bu [xəhərnı] kəqürimən! **2** Gərqə ular: «Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp kəsəm i qkən bolsimu, ular yaloqandin səzləydu, [dedi]. **3** — I Pərwərdigar, kəzüng adalət-bitərəplikni izdəp yüridu əməsmu? Sən bularnı urdung, ləkin ular azablanmaydu; Sən ularni nabut qilip tügəxtürdüng, ləkin ular tərbiyə qəbul qilixni rət qilip kəldi; ular yüzlirini taxtin qattıq qildi, ular yolidin yenixni rət qilidu» **4** — mən: «Xübhisizki, bundak qıloqanlar pəkət namratlar, ular nadanlar; qünki ular Pərwərdigarning yolini, Hudasining həküm-kərsətmilirini bilməydu» — dedim. **5** — «Mən mətiwərlərnıng yenioqa berip ularoqa səzləymən; qünki ular Pərwərdigarning yolini, Hudasining həküm-kərsətmilirini bilidu». Biraq ularmu boyunturukni üzül-kesil buzup, rixtilirini üzüp taxlıoqan. **6** — Xunga ormandin qikqan bir xir ularni əltüridu,

bayawandin qikqan bir bərə ularni wəyran kilidu; yilpiz
 xəhərlərgə qarap paylaydu; xəhərlərdin qikqan hərbi
 titma-titma kilinidu; qünki ularning asiylikliri kəpiyip,
 wapasizlikliri awuydu. **7** Mən zadi nemigə اساسən seni
 kəqürimən? Sening baliliring Məndin waz keqip, Huda
 əməslərgə kəsəm iqməktə; Mən həmmə həjətliridin qikqan
 bolsammu, lekin ular zinahorluk kılıp, pahixilərnin
 əyigə top-top bolup mengiwatidu. **8** Ular səmrigən
 ixkwaz ayoqirlar, ular hərbi öz yekininin ayaliqə həwəs
 kılıp kixnəwatidu. **9** Bu ixlar tüpəylidin ularni jazalimay
 qoyamdim? — dəydu Pərwərdigar, — Mening jenim
 muxundaq bir əldin kisas almay qoyamdu? **10** Uning üzüm
 qünəkliridin ətüp, tallirini wəyran kilinglar; lekin ularni
 pütünləy nabut kilmanglar; xahlirini kirip taxlanglar,
 qünki ular Pərwərdigarə təwə əməstur; **11** qünki Israil
 jəməti wə Yəhuda jəməti Manga mutlək wapasizlik kildi, —
 dəydu Pərwərdigar. **12** Ular: «U heqnemə kilmaydu! Bizgə
 heq apət qüxməydu; nə kiliq nə kəhətqilikni kərməymiz!»
 — dəp Pərwərdigardin tenip kətti. **13** Pəyojəmbərlər bolsa
 pəkət bir xamaldin ibarət bolidu, halas; [Pərwərdigarning]
 səz-kalami ularda yoktur; ularning səzliri öz bexiqə
 yansun! **14** Xunga Pərwərdigar, samawi koxunlarning
 Sədari boləan Huda manga mundaq dəydu: — Bu
 həlk muxu səzni kiləjini üqün, mana, Mən aqzinqə
 saləan səzlimni ot, bu həlkni otun kilimənki, ot ularni
 kəydürüp taxlaydu. **15** — Mana, Mən yiraktin bir əlni elip
 kelimən, i Israil jəməti, — dəydu Pərwərdigar, — U küqlük
 bir əl, kədimiy bir əl, tilini sən bilməydiyən wə gəplirini
 sən heq qüxənməydiyən bir əl bolidu; **16** ularning

okdeni yooqan eqiloqan bir gerdur; ularning hëmmisi batur palwanlardur. **17** Ular hösulingni wë neningni yëp ketidu, ooqul-qizliringni yëp ketidu, kala-koy padiliringni yëp ketidu, üzüüm talliringni wë änjur dërëhliringni yëp ketidu; ular sën tayanöqan mustähkëm xähërliringni kiliq bilën wëyran kilidu. **18** Halbuki, — dëydu Përwërdigar, — xu künlërdimu silëрни pütünlëy tügëxtürmëymën. **19** Xu qaoqda [hëlkinq]: «Përwërdigar Hudayimiz nemixka muxu ixlarning hëmmisini beximizöq qüxürgën?» — dëp sorisa, әmди sën [Yërәmiya] ularöq: «Silër Mëndin yüz өrүp, өз zeminiglarda yat ilahlarning kullukida bolöqininglardäk, silër өз wätininglar bolmioqan bir zeminda yat bolöqanlarning kullukida bolisilër» — degin. **20** — Yakupning jәмәtidә xuni jakarliöqinki wë Yәhüda arisida xuni elan kilöqinki, **21** «Buni anglanglar, i nadan wë әkli yok, közi turup көrmәydiyöqan, kuliki turup anglimaydiyöqan bir hëlk; — **22** Mëndin көrkмamsilër? — dëydu Përwërdigar, — Dengiz süyi üqün sahilni mөnggүlүk qәklimә kilip, «Bu yөrdin өtmә» dëp bekitkән Mening aldimda täwrimәmsilër? Mana, dolқunliri өrkәxligini bilën ular sahil üstidin heq öqelibә kilmaydu; xawқunliöqini bilën bu qәktin hәrgiz hәlkip өtәlmәydu. **23** Lekin bu hëlkning jahil wë asiylik көngli bardur; ular yoldin qikip өз beximqilik kilip көtti. **24** Ular көnglidә: «Өz waқtida yamoқurlarni, yәni awwalki hәм keyinki yamoқurlarni Bөrgүqi, bizgә hösul pәslini bekitip aman-esән Sakliöquqi Përwërdigar Hudayimizdin әyminәyli» degәнni heq demәydu. **25** Silërning қәbihlikliringlar muxu ixlarni silërgә nesip kilmioqan; silërning gunahliringlar silërdin

bərikətni məhrum qılmaq. **26** Qünki həlkim arisida rəzillər bardur; ular pistirmida yatqan kıltaqqılardək paylap yürüdü; ular tuzak selip, adəmlərni tutuwalidu. **27** Tutqan quxlaroqa toloqan kəpəstək, ularning öyliri aldamqılıqtin erixkən mallar bilən toloqan; ular xu yol bilən büyük həm bay bolup kətti. **28** Ular səmrip, parkirap kətti; bərhək, ular rəzil ixlarni qilixqa mahir bolup kətti; ular öz mənpəətini kəzləp həklərnin dəwasini, yetim-yesirlərnin dəwasini sorimaydu; namratlarning həkukini qoşdaydıqan həkümnü ular qıqarmaydu. **29** Bu ixlər tüpəylidin ularni jazalimay qoyamdim?! — dəydu Pərwərdigar, — Menin jenim muxundak bir əldin kisas almay qoyamdu? **30** Zeminda intayin qorqunqluk və yirginqlik bir ix sadir qilinoqanki — **31** Pəyoəmbərlər yaloqan-sahta bexarətlərni bərməktə; kahinlar bolsa öz həkuk dairisini kengəytip həkümrənlik qilməktə; Menin həlkimmü bu ixlarni yaqturidu. Lekin bularning aqiwitidə qandak qilisilər?

6 Jeninlarni qutkuzux üçün Yerusalemlə xəbiridin qeqinglar, i Binyamin jəmətidikilər! Təkoa yezisida kanay qelinglar! Bəyt-Həkkərəmdə is signalini kətürünglar! Qünki balayı'apət, yəni dəhxətlik həlakət ximal tərəptin pəyda bolidu. **2** Zion kizi, yəni nazinin səhibjamalni, mən nabut qilimən. **3** Yerusalemoqa qarxi qikiwatqan pada bəqquqilarmü öz padilirini epkelidu; ular Yerusalemnü qorxawoqa elip qedirlirini tikidu; ularning həmmisi əzi igiligən jayda pada bəkidu. **4** [Ular]: «Uningoqa qarxi jənggə təyyarlininlar! Turunglar, qux waqtidin paydilinip hujum qilayli!», «Apla! Kün patay dəp qaptu, kəqtiki

sayilər uzirawatidu!» — [dəydu], [andin]: **5** «Xunga, keqiqə hujum kilip qikayli, uning mustəhkəm ordilirini yokitayli!» — dəydu. **6** — Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar ularəqə mundaq dəydu: — Dərəhlərnə kesip, ular bilən Yerusalemlə ətrapida dəng-potəylərnə yasanglar; qünki u jazalanmisa bolmaydioqan xəhərdur; uningda barlik ixlar zulum-zomigərlikdur. **7** Quduk öz sulirini uroqutup qikəroqandək, umu rəzilliklirini uroqutup qikərməktə; uningdin zulmət-zorəwanlik wə həlakət sadaliri anglanmaktə; mening kəz aldimda həmixə əqrək-kesəllər həm yarilənoqanlar pəyda bolmaktə. **8** I Yerusalemlə, təlim-tərbiyə qəbul kil; bolmisa jenim səndin wəz keqidu, — bolmisa, Mən seni harəbilitik, adəmzətsiz bir zəmin kiliwetimən. **9** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mənə mundaq dəydu: — Ular üzüm telini pasangdioquqilərdək İsrailning qəldisini pasangdaydu; xunga sən üzüm üzgüqidək üzüm telidiki xəhlər üstidin yənə bir qətim qəlungni ətküzgin! **10** [Mən]: — Mən hazır kimgə səz kilip aqəhlənduray? Ulərdin angliəqudək zədi kim bar? Mənə, ulərnin quləqliri sünnət qilinmioqan, ular həq angliyalmaydu. Mənə, Pərwərdigərnin səzi ularəqə əqir kelidu; ularəqə həq huxyakmaydu, — [dedim]. **11** — Qəlbim Pərwərdigərnin qəzəp otliri bilən tolup taxti; uni iqimgə siəqduruxtin həlsirəp kəttim; uni koqidiki balilər, yigitlərnin məxrəp sorunlirioqə təkkəysən. Ər-ayallar, qərilər həm yaxənoqanlarmu buningdin mustəsna bolmisun! **12** — Ulərnin əyliri, etizliri ayalliri bilən billə əzgilərgə tapxurulidu; qünki Mən qəlungni

zemindikilərgə sozimən, — dəydu Pərwərdigar. **13** — Qünki əng kiqikidin qongioiqə ularning həmmisi aqkəzlükkə berilgən; pəyoəmbərdin kahinoiqə həmmisi ohxaxla aldamqilik kılıdu; **14** ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning kızining yarisini susluk bilən qol uqida qala tengip qoydi. Lekin aman-esənlik yoktur! **15** Ular yirginlik ixlarni sadir kılöinidin hijil boldimu? — Yak, ular heq hijil bolmidi, hətta kızirixnimu ular heq bilməydu. Xunga ular yikilip ölgənlər iqidə yikilip ölidu; ularni jazalaxka kəlginimdə ular putlixip ketidu, — dəydu Pərwərdigar. **16** Xunga Pərwərdigar [Əz həlkigə] mundaq dəydu: — Silər tət aqa yolda turuwatisilər; xunga yolunglarni obdan kərüp koyunglar, kədimki, yaxxilikka elip barəjan yollarni sorap, ularda menginglar; xundaq kılöanda jeninglar obdan aram tapidu. Lekin ular: «Biz xularda mangmaymiz!» — dəydu. **17** Mən: Silərgə «Kanayning agah sadasioqa kulak selinglar!» dəydiəjan agah bərgüqi kəzətqilərnə tiklidim; lekin silər: «Kulak salmaymiz» dedinglar. **18** Xunga i əllər, anglanglar; guwahqılar bolup ular arisida bolidiəjan ixlarni bilip koyunglar! **19** Angla, i yər-zemin! Kara, Mən bu həlkning bexioqa külpət, yəni ularning oy-hiyallirining aqiwitini qüxürimən; qünki ular səzliringə kulak salmiojan; Mening Təwrat-qanunumni bolsa, ular qətkə kəkkan. **20** — Əmdi zadi nemə məxsəttə Xebadin qikkan huxbuy, yirak yurttin elip kelingən egir Manga sunulidu? Kəydürmə qurbanliqliringlar qobul kılarlik əməs, silərnə «təxəkkür qurnanlik»liringlar Meni hursən kılmaydu. **21** Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən bu həlk aldioja

putlikaxanglarni salimən; xuning bilən həm atilar həm ooqullar billə putlixidu; qoxnilar wə dostlar ohxaxla nabut bolidu. **22** Pərwərdigar mundak dəydu: — Qara, ximaliy zemindin bir həlk kelidu, yər yüzining əng kəriliridin uluq bir əl kəzoqilidu; **23** ular okya wə kiliq bilən qorallinidu; ular zalim, heq rəhim kilmaydu; ularning awazi dengiz dolkunidək xawkunlaydu; ular atlarəqa minidu, jənggiwar adəmlərdək səp-səp bolup turidu; ular sanga qarxi jəng kilixka kelidu, i Zion kizi! **24** «Biz ular tooqruluk həwər angliduk; qolimiz boxixip kətti; oqəxlik, toloqakta qaloqan ayaldək azab bizni tutti» — [dedim]. **25** «Dalaəqa qikmanglar, yollar bilən mangmanglar, qünki düxmənning kiliqi bar, tərəp-tərəplərnə wəhimə basidu. **26** I həlkimning kizi, sən əzünggə bəz kiyim kiyiwal, küllər iqidə eqinap yat; əzüngning bir tal oqlungdin juda boləndək kattik, yioqlap matəm tut; qünki bulang-talang kילוquqi bizgə qarap tuyuksiz kelidu». **27** [Pərwərdigar manga]: — Mən seni roda sinioquqi kilip tiklidim, həlkim bolsa huddi təkxürüldioqan rodidək bolidu; seni ularning yollirini kəzitip sinaxka tiklidim, — [dedi]. **28** — Ularining hərbi asiyning asiysi, ular təhmət qaplap uyan-buyan qatrap yürməktə; ular mis wə təmürning əzidur, həmmisi qirip kətkəndur; **29** təmürqining kərükimu kəyüp kətti, qooquxun bolsa otta yəm boldi; rodini eritip tawlax bikar boldi; həlkim yamanlardin haliy bolmidi. **30** Ular «daxkal kümüx» dəp atilidu; qünki Pərwərdigar ularni rət kildi.

7 Pərwərdigardin Yəramiyaəqa mundak bir səz kəldi: — **2** Pərwərdigarning əyidiki dərwezida turup muxu səzni jakarlap: «Pərwərdigarning səzini

anglanglar, i Pərwərdigarəja ibadət kilix üqün muxu dərwezilərdin kiriwatқан barlıq Yəhūdalar!» — deyin. **3** — «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Yolliringlar həm kilmixliringlarni tüzitinglar; xundak boləjanda Mən siləni muxu yərdə muqim turozımən. **4** «Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi dəl muxudur!» dəp aldamqi səzlərgə tayinip kətmənglar. **5** Əgər silər həqiqətən yolliring həm kilmixliringlarni tüzətsənglar, — əgər kixilər wə qoxnanglar arisida adalət yürğüzənglar, **6** — əgər silər musapir, yetim-yesir həm tul hotunlarni bozək kilixtin, muxu yərdə gunahsız qanlarni təküxtin, — xundakla özünqlarəja ziyan yətküzüp, baxқа ilahqlarəja əgixip ketixtin qol üzənglar, — **7** xundak qiloqininglarda Mən siləni muxu yərdə, yəni Mən ata-bowiliringlarəja kədimdin tartip mənggügiqə təqdim qiloqan bu zeminda muqim turidioqan qilimən. **8** Lekin mana, silər heqқandak payda yətküzməydioqan aldamqi səzlərgə tayinip kətkənsilər. **9** Əmdi nemə degülük?! Oqrilik, qatillik, zinahorluk qilip, sahta kəsəm iqip, Baaloqa isriq yeqip wə silər heq tonumioqan yat ilahqlarəja əgixip, **10** andin Mening namimda ataloqan muxu eygə kirip Mening aldimda turup: «Biz qutқuzuloqan!» dəmsilər?! Muxu lənətlik ixlarda turuwerix üqün qutқuzuloqanmusilər?! **11** Mening namimda ataloqan muxu ey siləning nəziringlarda bulangqilarning uwisimu?! Mana, Mən Özüm bu ixlarni kərgənmən, — dəydu Pərwərdigar. **12** Xunga, Mən

əslidə Öz namimda turaloqu qiloqan Xiloq degən jayqə berip, həlkim Israilning rəzilliki tüpəylidin uni nemə qiliwətkənlikimni kərüp bekinglar! **13** Əmdi hazır, silər muxundak qilmixlarni sadir qiloqininglar tüpəylidin, — dəydu Pərwərdigar, — Mən silərgə tang səhərdə ornumdin turup söz qilip kəldim, lekin silər heq qulak salmidinglar; Mən silərni qakirdim, lekin silər Manga jawab bərmidinglar — **14** əmdi Mən Xiloqdiki əyni qandak qiloqan bolsam, silər tayanqan, xundakla namim qoyuloqan bu əyni wə Mən silərgə həm atabowiliringlarqə təqdim qiloqan bu zeminnimu xundak qilimən; **15** Mən silərnin barlik qerindaxliringlar, yəni Əfrayimning barlik nəslini həydiwətkinimdək silərnimu kəzümdin yirak həydəymən. **16** Əmdi sən, [Yərəmiya], bu həlkə üqün dua qılma, ular üqün naləpəryad kətürmə yaki tilək tilimə, Mening aldimda turup ularning [gunahlırini] heq tilimə, qünki Mən sanga qulak salmaymən. **17** Ularning Yəhuda xəhərliridə wə Yerusalemlə koqiliridə nemə qiloqanlirini kəruwatmamsən? **18** Balılar otun teridu, atılar ot qalaydu, ayallar kəstən Meni rənjitixkə «Asmannin Hanixi» üqün poxkallarni selixkə hemirni yuquridu, xuningdək yat ilahlarqə «xarab hədiyə»lərnə kuyidu. **19** Azablinip qəzəplinidiqini Mənmu? — dəydu Pərwərdigar; — Öz yüzlirigə xərm qaplap, azablinidiqini əzliri əməsmu? **20** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mening qəzipim wə kəhrim muxu jayqə təkülidu; insan üstigə, haywan üstigə, daladiki dərəhlər üstigə, tupraktiki mewilər üstigə təkülidu; u həmmi kəydüridu, uni heq əqürəlməydu.

21 Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar
 — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Beriwerinqlar,
 kəydürmə kurbanliqliringlarni baxqa kurbanliqlarəqə
 qoxup qoyunglar, barliq gəxlirini yəwelinglar! **22** Qünki
 Mən ularni Misir zeminidin kutkuzup qikəroqan künidə
 ata-bowiliringlarəqə «kəydürmə kurbanliq»lar yaki
 baxqa kurbanliqlar toqrisida gəp kilmioqan wə yaki
 əmr bərmigənidim; **23** bəlki Mən ularəqə mundaq əmr
 kiliq: «Awazimoqə kuləq selinqlar, xundaq kiliq Mən
 silərninq Hudayinglar bolimən, silər Mening həlqim
 bolisilər; Mən əzünglarəqə yaxxilik bolsun dəp buyruqan
 barliq yolda menginglar» — dəp buyruqanidim. **24** Lekin
 ular heq anglimioqan, Manga heq kuləq salmioqan, bəlki
 əz rəzil kənglidiki jahilliki bilən əz hiyal-həxixlirioqə
 əgixip mengiwərgən; ular aldioqə əməs, bəlki kəynigə
 mangoqan. **25** Ata-bowiliringlar Misir zeminidin qikqandin
 tartip bügüinqi küngə kədər Mən kullirim boləqan
 pəyoqəmbərlərnini yeninglarəqə əwətip kəldim; Mən
 hərəküni tang səhərdə ornumdin turup ularni əwətip
 kəldim. **26** Lekin həlqim anglimioqan, heq kuləq salmioqan;
 ular boynini kattik qiloqan; rəzilliktə ata-bowiliridin exip
 kətkən. **27** Sən bu sözlərnini ularəqə eytisən; lekin ular sanga
 kuləq salmaydu; sən ularni [towa kilixqa] qakirisən, lekin
 ular jawab bərməydu. **28** — Sən ularəqə: — «Pərwərdigar
 Hudasining awazini anglimioqan wə heq tüzitixni qəbul
 kilmioqan həlq dəl muxu!» — dəysən. Ulardin həqiqət-
 wapaliq yokəp kətti; bu ularning əqizidinmu üzülüp
 kətti. **29** Qeqingni qüxürüp uni taxliwət; yukiri jaylarda
 bir mərsiyə oquqin; qünki Pərwərdigar Əz oqəzipini

qüxürməkqi bolıan bu dāwrni rət kılip, uningdin waz kəqti. **30** Qünki Yəhudadikilər kəz aldimda rəzillik kıloan, — dāydu Pərwərdigar, — ular Mening namimda ataloan öygə yirginqlik nərsilərnı əkirip uni buloıoan; **31** wə öz ooql-kızlırını otta kurbanlık kılip kəydürüx üqün «Hınnomning ooqlı»ning jiləsidiki Tofətning yukiridiki jaylarnı kuroan; bundak ixni Mən heq buyrumioanmən, u oyumoqa heq kirip bakmioqandur. **32** Xunga, mana, xundak künlər keliduki, — dāydu Pərwərdigar, — «Tofət» yaki «İbn-Hınnomning jiləjisi» əmdi heq tiləə elinmaydu, bəlki «Kətl jiləjisi» deyilidu; qünki ular Tofəttə jəsətlərnı yər kəlmioquqə kəmidu. **33** Bu həlkning jəsətliri asmandiki uqar-kənatlarning wə zemindiki janiwarlarning taami bolidu; ularnı əlüklərdin kərkəutup həydəydioan heqkim bolmaydu. **34** Mən Yəhuda xəhərliridin həm Yerusalemlə xəhərliridin oyun-tamaxining sadasini, xad-huramlıq sadasini wə toyi boluwatқан yigit-kızining awazini məhrum kılimən; qünki zemin wəyanə bolidu.

8 Xu qaoqda, — dāydu Pərwərdigar, — ular Yəhudanıng padixahlirining ustihanlırını, ularning əmirliirining ustihanlırını, kəhınlarning ustihanlırını, pəyoqəmbərlərnıng ustihanlırını wə Yerusalemda turoanlarning ustihanlırını gərliridin elip qikiridu; **2** xundak kılip ular bularnı kuyax, ay wə asmanlardiki barlıq jisimlar astida yayidu; qünki ular bularnı səygən, bularning kullukıda boləan, bularoqa əgəxkən, bularnı izdigən, bularoqa qokunoan; ularning jəsətliri bir yərgə heq yioqilmaydu, heq kəməlməydu; ular zemin yüzidə ooqut bolup yatidu. **3** Mən bulardın kəloanlırını həydidən

jaylarda, bu rəzil jəməttin barlik tirik qaloqanlar həyatning orniqə mamatni tallaydu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar. **4** Əmdi sən ularqə mundak degin: Pərwərdigar mundak dəydu: — Adəmlər yikilsa qaytidin turmamdu? Birsı yoldin qikip kətsə qaytip kəlməmdu? **5** Nemixqə Yerusalemdiki bu həlkə həmixə yoldin qiqix bilənla yenimdin yıraqlap ketidu? Ular aldamqilikni qing tutidu, yenimoqə qaytip kelixni rət qilidu. **6** Mən kəngül qoyup anglidim; lekin ular durusluqni səzliməydu; ularning rəzillikliridin: «Mən zadi nemiləрни qilip qoydum?!» dəp towa qilidioqan həqkim yok; at jənggə burulup etiloqandək hər birsi öz yolioqə burulup etilidu. **7** Həttə asmandiki ləyləkmü əzigə bekitilgən waqtilirini bilidu; pahtək, qarlioqə wə turnilarmü kəqüp kelidioqan waqtilirini esidə tutidu; lekim Mening həlkim Mən Pərwərdigarning ularqə bekitkənlirimni həq bilməydu. **8** Silər qəndakmü: «Biz danadurmiz, Pərwərdigarning Təwrat-qanuni bizdə bardur!» dəysilər? Mana, bərəkək, əlima-kəqürgüqilərnin yaloqanqı kəlimi uni burmilioqan. **9** Danixmənlər hijil bolidu, ular yərgə qarap qaldi; mana, ular Pərwərdigarning səzini qətkə kəqkəndin keyin, ularda zadi nemə danalığ qalidu? **10** Xunga Mən ularning ayallirini bəxqilaroqə, ularning etizlirini yengi igilirigə tapxurup berimən; qünki əng kiqikidin qongioiqə ularning həmmisi aqkəzlükkə berilgən; pəyoqəmbərdin kahinoiqə həmmisi sahta ix kəridu. **11** Ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning qizining yarisini susluq bilən qol uqida qala tengip qoydi. Lekin aman-esənlik yoktur! **12** Ular

yirginlik ixlarni sadir qiloinidin hijil boldimu? — Yak, ular heq hijil bolmidi, hətta kızirixnimu ular heq bilməydu. Xunga ular yikilip elgənlər iqidə yikilip elidu; ularni jazalaxka kəlginimdə ular putlixip ketidu, — dəydu Pərwərdigar. **13** Mən ularning həsulini elip taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar; üzüm telida üzümlər, ənjür dərihidə ənjürlər heq qalmidi; yopurmaklıri solixip kətti; Mən ularoqa nemə beqixlioqan bolsam, əmdi xular ulardin etküzüwelinidu. **14** «Biz nemixka muxu yərdə bikar olturuwerimiz? Yiqilayli, mustəhkəm xəhərlərgə kirip xu yərlərdə [kürəx kilip] tügixəyli! Qünki Pərwərdigar Hudayimiz bizni tügəxtürüp, bizgə ət süyini bərdi; qünki biz Pərwərdigar aldida gunah sadir kilduk. **15** Aman-tinqlikni ümid kilip kütüp kəlduk, lekin heq yaxilik bolmidi; xipa waqtini küttuk, lekin mana, wəhimə basti! **16** Duxmən atlirining hartildaxlıri Dan zeminidin tartip anglanmakta; ayqirlirining kixnəxliri pütkül zeminni qorqitip təwrətməktə. Ular zemin wə uningda turuwatқан həmmi, xəhərnə wə uningda turuwatқанlarning həmmisini yokitixka kelidu!». **17** — Mana, Mən aranglaroqa yılanlarni, yəni heqkim sehirliyəlməydioqan zəhərlik yılanlarni əwətimən, ular silərnə qaqidu» — dəydu Pərwərdigar. **18** [Mən]: «Mening dərd-əlimim dawalıoqusiz! Yürikim zəyiplixip kətti!» — [dedim]. **19** «Mana, həlkimning kızining intayin yirək yurttin kətürülgən pəryadining sadasi! [Ular] — «Pərwərdigar Zionda əməsmu? Zionning padixahı u yərdə turmamdu?!» — [dəydu]». «Nemixka əmdi ular Meni oyma məbudlıri bilən, ərziməs yat nərsilər bilən

oʻzəpləndüridu?!» 20 — «Orma waḳti ətüp kətti, yaz tügidi, lekin biz bolsak yənila ḳutḳuzulmiduḳ!» 21 «Həlkimning ḳizining sunuḳ yarisi tüpəylidin özüm sunuḳmən; matəm tutimən; Dəkkə-dükkə meni besiwaldi, — 22 Gileadta tutiya tepilmamdikən? U yərdə tewip yoxmikən? Nemixḳa əmdi mening həlkimning ḳizioḳa dawa tepilmaydu?!».

9 Ah, mening bexim suning bexi, Kəzüm yaxning buliḳi bolsiidi! Undaḳta həlkimning ḳizi arisidiki əltürülgənlər üqün keqə-kündüz yioḳlayttim! 2 Ah, mən üqün qəl-bayawanda yoluḳlar qüxkidək bir turaloḳu bolsiidi! Undaḳta həlkimni taxlap, ulardin ayriloḳan bolattim! Qünki ularning həmmisi zinahorlar, Munapikḳlarning bir jamaitidur!» 3 — Ular okyaḳi ləxkərlər okyayini egildürgəndək tilini yaloḳanḳilikḳa egildürüxkə təyyarlioḳan; ular zeminda üstünlük ḳazanoḳan, biraḳ bu səmimiylilik bilən boloḳan əməs; ular rəzillik üstigə rəzillik ḳiloḳan, Meni heq tonup bilmigən» — dəydu Pərwərdigar. 4 — Hərbiringlar öz yəḳininglardin hezi bolunglar, ḳerindaxliringlaroḳa heq tayanmanglar; qünki hər bir ḳerindax pəkətlə aldioḳuḳi, halas, hər bir yəḳinliring bolsa təhməthorlukta yürməktə. 5 Ular hər biri öz yəḳinlirioḳa aldamḳilik ḳilmaḳta, heḳkim həḳiḳətni səzliməydu; ular öz tilini yaloḳan səzləxkə өгitidu, ular kəbiḳliktə öz lirini upritidu. 6 Ular jəbir-zulum üstigə jəbir-zulum ḳilmaḳta, aldamḳiliḳtin yənə bir aldamḳilikḳa ətəməktə; ular Meni tonuxni rət ḳilidu, — dəydu Pərwərdigar. 7 Xunga samawi ḳoxunlarning Sərdari boloḳan Pərwərdigar mundaḳ dəydu: — Mana, Mən ularni eritip tawlap sinaymən; həlkimning

kizining rəzillikigə Manga baxқа yol qalimidimu? **8**
 Ularning tili əjəl okıdur; u aldamqılıqni səzləydu; hər bir
 eoqiz səzidə yekini bilən tinq-amanlıqni səzləydu, ləkin
 kənglidə kıltak təyyarlaydu. **9** Bu ixlar tüpəylidin
 ularni jazalimay qoyamdim? — dəydu Pərwərdigar, —
 Mening jenim muxundak bir əldin kisas almay qoyamdu?
10 «Taoqlardiki yaylaqlar üqün yioqa wə nalə-pəryad
 kətürimən, Daladiki otlaklar üqün mərsiyə oquymən;
 Qünki ular kəyüp kəttiki, heqkim u yərdin etməydu;
 Kalilarning hərkirəxliri anglanmaydu; Həm asmandiki
 uqar-kanatlar həm haywanatlar mu kəqip, Xu yərdin
 kətti!». **11** — Mən Yerusalemnı harablaxқан top-top dəwə,
 qılberilərnıng bir turaloqusi qilimən; Yəhuda xəhərlirini
 adəm turmaydioqan dərıjıdə wayranə qilimən. **12** — Kim bu
 ixlarnı qüxinixkə danixmən bolıdu? Kim Pərwərdigarnıng
 aqzıdın söz elip bularnı qüxəndürələydu? Nemixқа
 zemin wəyranə, heqkim etməigüdək, kəyüp qəl-
 bayawandək bolup kətti? **13** Pərwərdigar dəydu, —
 Qünki ular Mən ular aldioqa koyoqan Təwrat-kanunni
 taxliwətkən, Mening awazimoqa kulak salmioqan wə
 unıngda mangmioqan, **14** Bəlki öz kəlbıdiki jahıllıqқа
 əgəxkən, ata-bowiliri ularoqa əgətkəndək Baallarnıng
 kəynigə əgixip kətkən, **15** Xunga samawi qoxunlarnıng
 Sərdari boloqan Pərwərdigar, Israilnıng Hudasi mundak
 dəydu: — Mana, Mən bu həlkqə kəkrini yegüzimən,
 ularoqa ət süyini iqküzimən, **16** ularnı ular yaki ata-
 bowiliri ilgiri heq tonumaydioqan əllər arısqoqa tarkitimən;
 Mən ularnı yəkatquqə ularnıng kəynidin qoqlaxқа
 qiliqni əwətimən. **17** Samawi qoxunlarnıng Sərdari

bolqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Kəngül qoyunglar,
 matəmqi ayallarni kelixkə qaqiringlar, yioqlaxkə əng usta
 bolqan qız-ayallarni qaqirip kelixkə adəm əwətinglar!
18 — Bərhək, ular tez kəlsun, biz üqün zor yioqa
 kətürsunki, bizning kəzlirimizdinmu yaxlar taramlap
 təkülsun, qanaqlirimizdinmu yax tamqiliri aqsun — **19**
 qünki Ziondin yioqa awazi anglinip: — «Biz qanqilik
 bulang-talang qilinduk! Qanqilik xərməndə bolduk! Ular
 turaloqlirimizni erüwətti, biz zeminimizni taxliduk!»
 — deyilidu. **20** Pərwərdigarning sözini anglanglar, i
 ayallar, Uning aqzidiki sözgə kulak selinglar; Qizinglaroqa
 yioqlaxni egitinglar, Hərbiringlar yekininglaroqa mərsiyə
 okutunglar; **21** Qünki ölüm bolsa derizilirimizdin yamixip
 kirgən, Orda-istihkamlirimizə qimu kirgən; U balilarni
 koqilardin, Yigitlerni rəstə-məydanlardin yulup taxlioqan.
22 [Yekinliringlaroqa] ukturup: «Pərwərdigar mundaq
 dəydu: — Bərhək, jəsətlər dalada tezəktək yikilidu; Ular
 ormiqining oroqikining astioqa yikiloqan, Lekin heqkim
 yioqmaydioqan baxaktək yərgə qeqilidu!» — dənglar!
23 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Dana kixi danaliki
 bilən, küqlük kixi küqlüklüki bilən, bay bayliqliri bilən
 pəhirlinip mahtanmisun; **24** pəhirlinip mahtioquqi bolsa
 xuningdin, yəni Meni, yər yüzidə mehir-muhəbbət,
 adalət və həqqaniylikni yürgüzgüqi Mən Pərwədigarni
 tonup yətkənlikidin pəhirlinip mahtansun; qünki Mening
 hursənlikim dəl muxu ixlardindur, — dəydu Pərwərdigar.
25 Mana, xundaq künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar,
 — Mən hətnə qilmioqanlarni hətnə qilinoqanlar bilən billə
 jazalaymən; **26** yəni Misir, Yəhuda, Edom, Ammoniylar

wə Moabiylar, jümlidin qəl-bayawanda turuwatқан, qekə qaqılrını qüxürüwətkən əllərni jazalaymən; qünki bu əllərning həmmisi hətnisizdur; Israilning barlıq jəmətimu kənglidə hətnisizdur.

10 Pərwərdigarning silərgə eytkən səzigə kulaq selinglar, i Israil jəməti: — **2** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Əllərning yollirini əgənmənglar; gərqə əllər asmandiki hədisə-alamətlərdin qorkup dəkkə-dükkigə qəmgən bolsimu, silər bulardin heq qəqüp kətmənglar. **3** Qünki əllərning kaidə-yosunliri biməniliktur; həmmisi ormanlıqtin kesilgən dərəhtin, yaqəqqining iskinisi bilən oyuloqan nərsigə asaslanoqandur. **4** Ular buni altun-kümüx bilən həlləydu; uni yikilmisun dəp ular bolqa, mihlar bilən bekitidu. **5** Bundaq butlar tərhaməklikdə turidioqan bir qaranquktur, halas; ular heq səzliyəlməydu; ular baxqılar tərripidin kətürülüxi kerək, qünki ular mangalmaydu. Ulardin qorkmanglar; qünki ular rəzillik qılalmaydu, ularning qolidin yaxxilik qilixmu kəlməydu. **6** — Sanga ohxaydioqan heqkim yok, i Pərwərdigar; Sən uluq, küq-qudriting bilən naming uluqdur. **7** Kim Səndin qorkmay turalisun, i barlıq əllər üstigə həkümran padixah!? Qünki bu Sanga tegixliktur; qünki əllərdiki danixmənlər arisida wə barlıq padixahlıqlar arisida Sanga ohxax heqkim yoktur. **8** [Əllərning] həmmisi istisnasiz əqli yok, nadanlardur; bu ərziməslər yaqəqtur, halas! Ular təlim berələmdu!? **9** Səqup yalpaqlanoqan kümüx Tarxixtin elip kelinidu; altunmu Ufazdin elip kelinidu; andin hünərwən wə zərgərlərning qoli bu yasioqinioqa kək wə səsün rəht bilən kiyim kiygüzidu

— bularning həmmisi xübhəsizki, danixmən ustilarning əjridur! **10** Ləkin Pərwərdigar Hudaning Əzi həqiqəttur; U həyat Hudadır, mənggülikning Padixahıdır; Uning oşəziplə aldida yər-zemin titrəydu; əllər Uning kəhrini kətürəlməydu. **11** Ularoşa mundaq deyin: «Asman bilən zeminni yaratmioşan ilahlar, ular zemin yüzidin wə asman astidin yokəydu!». **12** [Pərwərdigar bolsa] yər-zeminni küq-kudriti bilən yasioşan, Aləmnə danalıki bilən bərpa kioşan, Asmanlarni əkil-parasiti bilən yayoşuqidur. **13** U awazini koyuwətsə, asmanlarda sular xawkūnlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanlarni ərlitidu; U yaməşurlarəşə qakmaklarni həmrəş kiliş bəkitidu, Wə xamalni əz həziniləridin qikəridu. **14** Muxu kixilərninğ hərbiş əkiləş, biləmdin məşrumlardur; Zərgərlərninğ hərbiş əşliri oşəşan but tərəpidin xərməndigə qalidu; Qūnki uning kuşyma həşkili yaləşanqilik, ularda həq tinik yoktur. **15** Ular bimənəşlərdur, mazaş obyektidur; Jazalinix waşti ularninğ üstigə kəlgəndə, ular yokitilidu. **16** Yəşupninğ Nəşiwəş Boloşuqi bulardəş əməştur, Qūnki barlik məşjudatni yasioşuqi Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirasi boloşan kəşbilidur; Samawə kəşunlarninğ Sərdari boloşan Pərwərdigar Uning namidur. **17** Zeməndin qikixka yūktakinğni yioşixturup al, i muşasirigə elinoşuqi kiz; **18** qūnki Pərwərdigar mundaş dəydu: — «Manə, Mən bu waşkitta zemindikilərnə elip u yərdin qəriwetimən wə ularninğ kəngli tonup yətküqə azar bərimən!». **19** Jaraşitim üqūn həliməşə way! Məninğ yarəş dawalıəşusizdur! Biraş əşlidə mən: «Bu pəkət bir kəşəllik, haləş, uningəşə qidioşudəkmən» — dəptikənmən. **20** Məninğ qədirim

halak boldi, barlik tanilirim üzüldi; balilirim mändin juda bolup, ular yok boldi; qedirimni kaytidin sozup tikküdäk, qedir pərdilirini askudək heqkim kalmidi. **21** Qünki hək padiqiliri əkilsiz bolup, Pərwərdigarni izdəp yol sorimaydu; xunga ular danixmənlərdək ix kərəlməydu, ularning barlik padisi tarkilip kətti. **22** Anglanglar! Bir gəpning xəpisi! Mana, u kelidu, ximaliy zemindin qikқан zor bir quқан-sürən! Yəhudaning xəhərlirini bir wəyrənə, qilbərılərnıng turaloqusiqa aylanduroquqi keliwatidu! **23** Bilimənki, i Pərwərdigar, insanning öz yolini bekitixi öz kolidə əməstur; mengiwatқан adəmning əzidə kədəmlirini haliqanqə taxlax kudriti bolmastur; **24** Pərwərdigar, meni tüzigəysən, lekin qəziping bilən əməs, adil həküming bilən tüzigəysən; bolmisa Sən meni yokқа barawər kilisən. **25** Kəhringni Seni tonumaydiqan əllər həmdə namingoqa nida kılmaydiqan jəmətlər üstigə təkkəysən; qünki ular Yakupni yəp kətkən; bərhək, ular uni yutup tügəxtürüp, turoqan jayini mutlək wəyrən qiloqan.

11 Yəramiyaqa Pərwərdigardın kəlgən səz mundak idi: **2** — Bu əhdining səzligə kulaq selinglar; xundakla Yəhuda kixilirigə, Yerusalemda turuwatқанlaroqa ularni yetküzünglar, **3** — sən Yəramiya ularoqa mundak eytkin: — — Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu əhdining səzligə kim boysunmisa u lənəttə qalidu; **4** Mən bu əhdini ata-bowiliringlarni Misir zeminidin, yəni tēmür tawlaydiqan humdandın kutkuzup qıkaroqan künidə ularoqa tapılap: «Awazimoqa kulaq selip, bu səzlərgə, yəni Mən silərgə tapxuroqan barlik əmrlərgə əməl kıilinglar;

xundak qılqınlarda, silər Mening həkım bolisilər, Mən silərning Hudayıqlar bolimən; 5 xundak bolqınida Mən ata-bowilirlarqa: «Silərgə sūt həm bal ekip turidiqlan bir zemin təkdim qılımən» dəp iqlən kəsəmni əməlgə axurimən» — degənidi. Silər bğğnki kğndə dəl xu zeminda turuwatısilər! Mən bolsam jawabən «Amin, Pərwərdigar!» — dedim. 6 Pərwərdigar manga mundak dedi: — Yəhədaning xəhərliridə, Yerusalemining koqilirida bu səzlərni jakarla: — Bu əhdining barlıq səzlrigə kulak selip əməlgə axurunglar! 7 Qğnki Mən ata-bowilirlarqa Misir zeminidin kutkuzup qıkarqlan kğnidin bğğnki kğngiqə «Mening awazimqla kulak selinglar!» dəp jekiləp aqaqlandurup keliwatimən; Mən tang səhərdə ornumdin turup ularni aqaqlandurup kəldim. 8 Lekin ular heq anglimqlan yaki kulak salmiqlan; ularning hərberi rəzil kəngğlliridiki jaqlillikqla əgixip mangoqlan; xuning bilən Mən bu əhdidiki barlıq səzlərni ularning bexiqla qğxğrdğm; Mən bularning həmmisini ularqla tapilqlanmən, lekin ular heq əməlgə axurmqlan. 9 Pərwərdigar manga mundak dedi: — Yəhədadikilər wə Yerusalemda turuwatqlanlarning arisida bir suyikəst bayqaldi; 10 ular səzlrimni anglaxni rət qılqlan ata-bowilirlining kəbiqliklirigə kaytip kətti; ularning ibaditidə bolayli dəp baxqla ilaqlarqla əgixip kətti. Israil jəməti həm Yəhəda jəməti ata-bowiliri bilən tğzgən əhdəmni buzdi. 11 Xunga Pərwərdigar mundak dğydu: — Mana, Mən ularning üstigə heq qutulalmas apət qğxğrimən; ular Manga pəryad kətğridu, lekin Mən ularni anglimaymən. 12 Andin Yəhədaning xəhərliri wə Yerusalemda turuwatqlanlar isriql

yekip qokunoqan butlarni izdap ularoqə pəryad kətüridu; lekin apət qüxxən waqtida ular bularni heq kutkuzmaydu.

13 Qünki xəhərliring qanqə kəp boləqanseri, butliring xunqə kəp boldi, i Yəhuda; Yerusalemning koqiliri qanqə kəp boləqanseri, silər «yirginqlik boləquqi»oqə xunqə kurbangahlarıni kurdunglar, yəni Baaloqə isrik yekix üqün kurbangahlarıni bərpa kildinglar. **14** Əmdi sən, [i Yərəmiya], bu həlk üqün dua kılma, ular üqün heq pəryad yaki tilawət kılma; qünki apət bexioqə qüxüxi bilən ular Manga nida kıləqan waqtida Mən ularni anglimaymən. **15** — Mening səyümlük həlkimning əyümdə turuxioqə nemə həkqi? Qünki kəpinqinglar əzünglarning rəzil məxsətlirigə yetixkə orunisilər; silər rəzillikinglar əməlgə axkanda hursən bolsanglar, undaқта «mukəddəs gəxlər» muxu asiylikinglarni silərdin elip taxliyalamdu? **16** Pərwərdigar ismingni «Yapyexil, mөл mewilik, barəksan zəytun dərihi» dəp atioqanidi; lekin [Pərwərdigar] dərəhkə xawkunlaydioqan zor bir otni salidu wə xahliri yok kılınidu. **17** Qünki seni tikkən samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar sanga qarap külpət bekitip jakarliqan; səwəbi, Israil jəməti wə Yəhuda jəməti əzining mənəpəətini kəzləp rəzillik kılıp, Baaloqə isrik yekip, Mening qəzipimni kəltürdi. **18** «Pərwərdigar manga həwər yətküzdi, xuning bilən mən qüxəndim; U manga ularning kilmixlirini ayan kildi; **19** mən bolsam huddi boquz laxkə yetiləp mangoqan kənük pakləndək idim; mən əsli ularning manga qarap: «Dərəhni mewisi bilən yokitayli, uning ismi qayta əskə heq kəltürülmisun, uni tiriklər zeminidin üzüp taxlayli»

degən kəstlirini heq bilməyttim; **20** lekin Sən, i adil həküm Qıqaroquqi, adəmning wijdan-kəlbini Sinioquqi, samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, Sening ularning üstigə qüxüridioqan kisasıngni öz kəzüm bilən kərüxkə nesip kıləqaysən; qünki dəwayimni Sangila ayan kılıp tapxurdum». **21** Xuning bilən Pərwərdigar [manga] mundaq dedi: — «Pərwərdigarning namida bexarət bərmə, bolmisa jening qolimizda tügixidu» — dəp sanga dok kılıp yürgən Anatottiki adəmlər jeningni izdəp yüridu. Əmdi ular toqrisida mundaq səzüm bar: — **22** — bu ixqa qarap samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundaq dedi: — Mana, Mən ularni jazalaymən; yigitlər kiliq bilən əlidu, oqul-kizliri bolsa kəhərqilik bilən əlidu. **23** Ulardin heqbir qaldisi qalmaydu; qünki Mən ular jazalinidioqan yilida, xu Anatottiki adəmlər üstigə apət qüxürimən.

12 Mən dəwayimni aldingoqa elip kəlsəm, adil bolup kəlding, i Pərwərdigar; lekin Sən bilən Öz həkümliring toqruluk səzləxməkqimən; nemixqa rəzilləning yoli ronak tapidu? Asiylik kıləquqılarning həmmisi nemixqa kəngri-azadilikdə turidu? **2** Sən ularni yər yüzigə tikkənsən, ularmu yiltiz tartqan; ular əsüp güllinidu, ular mewiləydu; Sən ularning aqzioqa yəkin ohxaysən, lekin wijdanidin yirəqsən; **3** lekin Sən, i Pərwərdigar, meni bilisən; Sən meni kərip kəlgənsən, Əzünggə boləqan sadıqlıqimni sinioqansən. Ular ni boquzlaxqa bekitilgən qoylardək ayrip sərəp qıkkaysən, ularni kətl künigə ayrioqaysən. **4** Zemin qaqanoqıqə qəojiraydu, etizdiki ot-qəplər qaqanoqıqə quroqan hələttə turidu? Zeminda

turuwakanlarning rəzilliki tüpəylidin həywanlar həm uqar-qanatlar qağanəqiqə yəqap tögəydu? Qünki bu həlk: «[Huda] aqiwitimizni heq kərməydu» dəwatidu.

5 — Sən yögürgən ləxkərlər bilən bəsləxkəndə, ular seni həlsiratқан bolsa, əmdi sən atlar bilən bəsləxsəng қандақ болар? Sən pəqət aman-tinqliqta turoqan zemindila hatirjəm bolup [Manga] ixinisən, əmdi İordan dəryasi boyidiki қойуқ қатқаллықларда қандақ yürисән? **6** Qünki hətta öz kərindaxliring, atangning jəmətimu sanga asiyliқ қилоған. Ular mu seni yəqitix üqün awazini қойуқ бəргən. Gərqə ular sanga mehirlik səzlərnı қилоған bolsımu, ularəqa ixənmə!»

7 — Əzüm ailəmdin waz keqimən, mirasimni taxliwetimən, jan-jigirimni duxmənlinirining қolioqa tapxurimən. **8** Mening mirasim [boləqan həlk] bolsa Manga ormanlıqtiki bir xirgə ohxax bolup қалди; ular Manga қарxi awazini kətürди; xunga Mən ularni yaman kərimən. **9** Mening mirasim Manga sar-bürküt yaki қилбəridəқ болуқ қалди əməsmu? Lekin uning ətrapioqa baxқа sar-bürkütlər olaxmaqta! Beringlar, ularni yəwetixkə barlıқ daladiki həywanlarnı yiojip kelinglar!

10 Nuroqunliəqan həlk padiqiliri üzümzarimni həlak қилidu, ular Mening nesiwəmnı ayaoq astı қилidu, ular Mening yeqimlıқ nesiwəmnı qerib bir qəl-bayawanəqa aylanduridu; **11** ular uni qerib қiliwetidu; u Mening aldimda qerib həm қəojjirəқ turidu; pütkül zemin qerib қалidu; əmma heq adəm bununəqa kənglinı bəlməydu. **12** Qəl-bayawandiki barlıқ egizliklər üstigə həlak қилоquqılar oquzuldap қіқip kelidu; qünki Pərwərdigarning қилиqi zeminning bir qetidın yənə bir qetigiqə həmmını yutidu;

heq ət igisining tinq-hatirjəmligi bolmaydu. **13** [Həlkim] buqdayni terioqan bolsimu, lekin tekənlərnəni oriydu; ular əzlrini upratkəni bilən, payda kərməydu; xunga [naqar] məhsulatliringlar tüpəylidin, Pərwərdigarning kəttik qəzipti tüpəylidin, yərgə qarap qəlisilər. **14** Mənki Pərwərdigar Əz həlkim Israilni waris qəloqan mirəşqə qəngə saloqan, zəminimning həmmə rəzil qəxniliri toquruluq mundaq dəymən: — Mana, Mən ularni əz zəminidin yulup alimən, xuningdək Yəhuda jəmətinəni ular arisidin yuluwalimən; **15** lekin xundaq boliduki, ularni yuluwaləndin keyin Mən bu yoldin yenip, ularqə iqimni aqritimən, ularning hərbinəni əz mirəşiqə, hərbinəni əz zəminiqə qəyturimən. **16** Xundaq qəlip, əgər (ular ətkəndə həlkimə Baalning ismiqə qəşəm iqixni əgətkəndə) kəngül qəyup həlkimning yollirini əgənsə, jümlidin Məning namimiqə qəşəm iqixni əgənsə, — əmdi ularqə həlkim arisidin [mukim] orun berilip, ular gülləndürüldi. **17** Biraq ular anglimisa, Mən xu əlni mutlək yulup taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar.

13 Pərwərdigar munga mundaq dedi: — Barəjin, kanap iq tambalni al, belingə baqla; lekin uni suqə qilima. **2** Xunga Pərwərdigar munga degəndə mən bir iq tambalni aldim wə belingə baqlap qəydum. **3** Əmdi Pərwərdigarning səzi ikkinqi qətim munga kelip mundaq deyildi: — **4** «Sən puloqə aloqan, belingə baqlanoqan iq tambalni elip, ornungdin tur, Fratqə berip xu yərdə taxning yeriqə yoxurup qəy». **5** Xunga mən bardim wə Pərwərdigar munga buyruqəndə uni Fratqə yoxurup qəydum. **6** Kəp künlər ətkəndin keyin, Pərwərdigar

manga: «Ornungdin tur, Fratka berip, Mən sanga xu yərgə yoxuruxka buyruoan iq tambalni qolungo al» — dedi. **7** Xunga mən Fratka bardim; mən yoxuroan yərdin iq tambalni kolap qikirip qolumo aldim; mana, iq tambal sesip qirip kətkənidi, pütünləy kiygüsiz bolənanidi. **8** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Yəhədaning pəhrini wə Yerusalemining qong pəhrini muxu həlda yokitimən; **10** Mening səzlimni anglaxni rət kəloan, kənglidiki jahillikida mangidioan, baxka ilahlarıning kullukida bolup, ularoə ibadət kəlixka intilidioan bu rəzil həlk pütünləy kardin qikқан bu iq tambaloə ohxax bolidu. **11** Qünki huddi iq tambal adəmining qatirikioə qing baqlanoəandək, ularmu Manga [yekin] bir həlk bolsun, Manga nam-abruy, mədhəyə wə xan-xərap kəltürsun dəp, Mən Israilning pütkül jəmətinə wə Yəhədaning pütkül jəmətinə Əzümgə qing baqlanduroanmən — dəydu Pərwərdigar, — lekin ular həq kulak salmidi. **12** Ularoə muxu səzni degin: — Israilning Hudasi bolənan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerək». Ular sanga: «Əjəbə, həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerəklikini obdan bilməmdük?» — dəydu; **13** Sən ularoə mundak dəysən: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, mən bu zeminda barlik turuwatqanlarni, Dawutka wəkil bolup uning təhtigə olturoan padixahlarni, kahinlarni wə pəyoqəmbərləni həmdə Yerusalemda barlik turuwatqanlarni məstlik-bihoxluk bilən toldurimən. **14** Mən ularni bir-birigə, yəni ata bilən oqullirininu ohxaxla

bir-birigə soxuxka salimən, — dəydu Pərwərdigar; —
 Mən ularoşa iqimni aqritymaymən, ularni ayimaymən,
 ularoşa rəhim kılmaymən; ularni nabut kılixka heqnərsə
 meni tosumaydu. **15** Anglanglar, kulak selinglar, həli
 qong bolmanglar; qünki Pərwərdigar söz kıloşan. **16**
 Əmdi U bexinglaroşa zulmət qüxürğiqa, putunglar
 zawal qüxkən taoqlarda putlaxkandək putlaxkuqa, U
 silər izdigən nurni ölüm sayişioşa, kəpkərangəşulukka
 aylanduroşuqa, Pərwərdigar Hudayinglaroşa layik xan-
 xərəp kayturunglar! **17** Buni anglimisanglar, silərning
 həkawurlukunglar tüpəylidin jenim yoxurunqa yioqlaydu;
 aqqik yioqlap kəz yaxlirim ekıp taxidu; qünki silər, i
 Pərwərdigarning padisi, sürgün kılinisilər. **18** Padixah
 wə hanixka: «Təhtinglardin qüxüp yərgə olturunglar;
 qünki kərkəm tajliringlar bexinglardin qüxürülidu» —
 degin. **19** Jənubdiki xəhərlər kərxiewnıp takilidu; ularni
 aqidioşan heqkim bolmaydu; pütkül Yəhuda sürgün
 bolidu; ularning həmmisi əsirgə qüxüp sürgün bolidu. **20**
 Bexingni kətür, [i Zion], ximaldin qikқанlaroşa kara; sanga
 tapxuruloşan pada, yəni yekimlik padang nəgə kətkəndü?
21 [Pərwərdigar] seni baxkuruxka dostliringni bekitkinidə
 sən nemə deyələytting? Əsli əzüng ularoşa baxkuruxni
 əgətkən tursang! Xu tapta toloşak tutқан ayaldək azab-
 oқubətlər seni tutmamdu? **22** Sən əgər kənglündə: Bu
 ixlar nemixka beximoşa qüxti? — dəp sorisang, bu ixlar
 kəbiqliking intayin eoqir boləşanlikidin boldi — kəyniking
 saldurup taxlandi, yotiliring zorəşanlikta axkarilandi.
23 Efiopiyəlik kara terisini əzgərtələmdü? Yaki yilpiz
 qipar tənggilirini əzgərtələmdü? Undək boləşanda silər

rəzillikni kılıxka kəngənlərmu yaxxilikni kılalaydıqan bolisilər! **24** Əmdi qəl-bayawandiki xamal həydiwətkən samandək Mən siləni həydəp qaqimən. **25** Bu sening aqiwiting bolidu, Mən sanga bekitkən nesiwəng, — dəydu Pərwərdigar; qünki sən Meni untuqansən, yaloqanqilikka tayanqansən. **26** Xunga Mən keynikingning pəxlirini yüzüing üstigə kətürüp taxlaymən, nomusung kərülidu. **27** Ah, sening zinaliring, ayqırningkidək pohur kixnəxliring, egizliklərdə wə etizlarda boloqan buzukqilikliringning pəskəxlili! — Barliq yirginqlikliringni kərdum! Həlingoqa way, i Yerusalem! Sən pak kılınıxni qaqañoiqə rət kılmaqisən?!

14 Yərəmiyaqa qüxkən, Pərwərdigarning kuroqakqiliklar tooqruluk səzi: — **2** Yəhuda matəm tutidu, uning dərwasiliri zawaloqa yüz tutmaqta, həlk yərgə qaplixip qarilik tutidu; Yerusalemdin nalə-pəryad kətürülməktə. **3** Mətiwərliri qaparmənlirini su əkilixkə əwətidu; ular su azgallirioqa baridu, lekin heq su tapalmaydu; ularning küpliri quruk qaytip kelidu; ular yərgə qarap qalidu, sarasimigə qüxidu; ular bəxini yepip təwən sanggilitidu. **4** Heq yamoqur bolmioqqa yər yüzi yerilip kətti; yər həydiğüqilər yərgə qarap bəxini yepip təwən sanggilitidu. **5** Maral bolsa dalada bala qozilaydu, andin qozisidin waz keqidu; qünki ot-qəp yok. **6** Yawa exəklər egizliklərdə turup qilbərildək həsirap ketidu; ozuk izdəp kəzliri qarangoqulixip ketidu, qünki ozuk yok. **7** — I Pərwərdigar, kəbihliklirimiz bizni əyibləp guwahlik bərgini bilən, Əzüngning naming üqün bir ixni kıləysən! Qünki bizning yolungdin qikip ketiximiz intayin kəptur; biz Sening

al dingda gunah sadir kilduk. **8** I Israilning Arzusi, külpət qüxkəndə ularning kutkuzoquqisi Boləuqi, Sən nemixka bizgə zeminimizdiki musapirdək, bir keqila qonmaqci boləjan bir yoluqidək bolisən? **9** Nemixka heq amalsiz kixidək, heqkimni kutkuzalmaydiojan bir palwanəja ohxax bolisən? Lekin Sən, i Pərwərdigar, arimizda turisən, biz Sening naming bilən ataləjandurmiz; bizdin waz keqip kətmə! **10** Pərwərdigar muxu həlkəkə mundaq dəydu: — Ular dərəkəkət [məndin] tezip, kezixkə amraktur; ular kədəmlirini [yaman yoldin] heq tizginliməydu; Pərwərdigarning ulardin heqkandaq hursənliki yok; əmdi hazır ularning kəbihlikini esigə kəltürüp ularning gunahlırini jazalaydu. **11** Andin Pərwərdigar manga: — Bu həlkəning bəht-bərikiti üqün dua qılma — dedi. **12** — Ular roza tutkanda, pəryadini anglimaymən; ular kəydürmə kurbanlıqlarni axlık hədiyələr bilən sunəjanda, Mən ularni qəbul qılmaymən; Mən ularni kiliq, kəhətqilik wə wabalar arkilik yəkitimən. **13** Mən bolsam: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Mana, pəyqəmbərlər ularəja: «Silər qiliqni heq kərməysilər, kəhətqilikkimu duq kəlməysilər; qünki Mən bu yərdə silərnin aman-esənlikinglarəja kapalətlik qilimən» dəydu, — dedim. **14** Əmdi Pərwərdigar manga mundaq dedi: — Pəyqəmbərlər Mening namimda yaləjan bexarətlər beridu; Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruəjan əməsmən, wə ularəja gəp qiləjinim yok. Ular silərgə sahta kərünüx, palqilik, ərziməs nərsilər toqruluk əz kənglidiki ham hiyallarni eytip bexarət bərməktə. **15** Xunga Pərwərdigar: — Mening namimda bexarət beriwatqan, Mən əwətmigən, yəni: «Qiliq wə kəhətqilik

bu zeminoqə heq kəlməydu» dəydiqan pəyoqəmbərlər toqruluk: — bu pəyoqəmbərlər kiliq wə kəhətqilik bilən yokitilidu; **16** ular bexarət bərgən həlkning bolsa, kiliq wə kəhətqilik tüpəylidin jəsətliri Yerusalem koqilirioqə taxliwetilidu; ularning əzlrini, ayallirini, kiz-ooqullirini kəmgüdək heqkim qəlməydu; Mən ularning rəzillikini əz bexioqə təkimən. **17** Sən ularoqə xu səzni eytisən: — «Kəzlimdin keqə-kündüz yax tohtimisun; qünki mening pak kizim bolqan həlkim yarisi bəsülgəndək qəttik bir zərb yəp, intayin eoqir yarilandi», — dəydu. **18** Mən dalaqə qiqsam, mana kiliqtin əltürülgənlər; xəhərgə kirsəm, mana kəhətqiliktin solixip kətkənlər! Qünki pəyoqəmbər həm kahin hər ikkisila bilimsiz-nadan bolup, ular zeminda əz sodisi bilənla bolup kətti. **19** Sən Yəhudadin nemixqə waz kəqting? Jening Ziondin Zeriktimu? Sən nemixqə bizni xunqə dawaliqusiz dərjida uroqaniding? Biz aram-tinqlikni küttuk, lekin heq kutluk künlər yoktur; xipalik bir wəqitni küttuk, lekin mana dəkkə-dükkə iqididurmiz! **20** I Pərwərdigar, rəzillikimizni, ata-bowilirimizning kəbihlikini tonup ikrar qilimiz; qünki Sening aldingda gunah sadir kilduk. **21** Əzüng naming üçün [Yerusalemni] kəzünggə ilmay koymioqaysən; xan-xərəplik təhting bolqan jayni rəsua qilmioqaysən; əhdəngni esinggə kəltürgəysən, uni buzmioqaysən! **22** Əllər qokunidioqan «ərziməslər» arisida yamoqur yaqduroquqi barmidu? Yeoqinni asmanlar əzlrila berəmdu? [Bularni əməldə kərsətküqi] Sən əməsmu, i Pərwərdigar Hudayimiz! Xunga Seni təlpünüp kütimiz; qünki Sənla bularni qiloquqidursən.

15 Pərwərdigar manga mundak dedi: — «Musa yaki Samuil [pəyoqəmbərlər] aldimda turoqan bolsimu, kənglüm bu həlqkə heq qərimaytti. Ularni kəz aldimdin kətküzüwət! Ular Məndin neri qikip kətsun! **2** Əgər ular səndin: «Biz nəgə qikip ketimiz?» desə, sən ularoqə: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Əlümgə bekitilgənlər əlümgə, kiliqkə bekitilgənlər kiliqkə, kəhətqilikkə bekitilgənlər kəhətqilikkə, sürgün boluxkə bekitilgənlər sürgün boluxkə ketidu» — dəysən. **3** Qünki Mən tət hil jaza bilən ularning üstigə qüximən, — dəydu Pərwərdigar, — əltürüx üqün kiliq, titma-titma kiliq üqün itlar, yutux wə həlak kiliq üqün asmandiki uqar-qanatlar wə yər-zemindiki həywanatlarni jaza boluxkə bekittim; **4** Yəhuda padixahı Həzəkiyaning oqlı Manassəhning Yerusalemda qılqanliri tüpəylidin Mən ularni yər yüzidiki barlıq padixahlıqlar arisida wəhəmigə saloquqi bir obyekt qilimən. **5** Qünki kim sanga iqini aqritidu, i Yerusalem? Kim sən üqün aq-zar uridu? Kim əhwalingni soraxkə yolda tohtap yeningoqə baridu? **6** Sən Meni taxliwətkənsən, — dəydu Pərwərdigar, — sən qekinip kətting; Mən üstünggə qolumni sozup seni nabut kiliqkə turdum; Mən [sanga] iqimni aqritixtin həlsirap kəttim. **7** Xunga Mən ularni zemindiki xəhər qowuklirida yəlpügüq bilən soriwetimən; Mən ularni balilardin juda qilimən wə həlqimni nabut qilimən; ular əz yolliridin heq yanmidi. **8** Kəz aldimda ularning tul hotunliri dengiz qumlriddin kəpiyip ketidu; qüx waqtida Mən ularoqə, yəni yigitlərnin anisioqə bir həlak qiloquqini elip kelimən; Mən uxtumtut ularning bexioqə dərd wə wəhimə qüxürimən. **9** Yəttə

balini tuoqkan ana solixip tinikidin kalay ddp qalidu; kdpkdpnddpd bu anining quyaxi tuyuksiz [mæoqipkæ] patidu; u xærmændæ bolup horluk-hæqarætlærgæ uqraydu. Ulardin qaloqlarni bolsa Mæn ddpxmænlar aldida qiliqqa tapxurimæn, — dæydu Pærwærdigar. **10** Ah, ana, qalimoqa way, qdpki sæn meni pdpkdp zemin bilæn qarixilixididoqlan bir adæm, ular bilæn elixididoqlan bir adæm sdpitidæ tuoqkansæn! Mæn ularoqa æsdpmgæ qærzmu bærmidim, yaki ulardin æsdpmgæ qærzmu almidim; lekin ularning hærbiri meni qaroyaydu! **11** Pærwærdigar mundaq dedi: — Bærhæk, Mæn bæhtinggæ seni azad qilimæn; kdpdpæt wæ balayi'apæt boloqlan kdpnidæ Mæn sanga ddpxmænni qirayliq uqraxturimæn. **12** Tæmür sunamdu? Ximaldin qikqan tæmür, yaki mis sunamdu? **13** Bæлки qidoqlan barliq gunahliring dpdpylidin, u qetingdin bu qetinggiqæ Mæn bayliqliring hæm hæziniliringni olja boluxqa hæksiz tapxurimæn; **14** Mæn seni ddpxmænliring bilæn billæ sæn heq bilmæyidoqlan bir zeminoga ætküzimæn; qdpki oqæzipimdp bir ot kozoqladi, u dpstüinggæ qdpdp seni keydpuridu. **15** I Pærwærdigar, Sæn qalimni bilisæn; meni esingdp tutqaysæn, manga yeqin kelip mændin hæwær aloqaysæn wæ manga ziyankæxlik qiloquqilardin intikamimni aloqaysæn; Sæn ularoqa sæwr-takæt kersætküing bolsimu, meni yokatmioqaysæn! Mening Seni ddp horliniwæqanliqimni bilgæysæn. **16** Sæzliringgæ erixip, ularni yæwaldim; sæzliring hæm meni xadlanduroquqi wæ qælbimning huxalliqi boloqlan; qdpki mæn Sening naming bilæn ataloqlanmæn, i Pærwærdigar, samawi qoxunlarning Sædari boloqlan Huda! **17** Mæn bæzmæ qiloquqilarning sorunida oynap-kdpdp

olturmidim; Sening meni tutkan kolung tüpəylidin yaloquz olturdum; qünki Sən meni [ularning qiloqanliri bilən] kattik oqəzəpləndürdüng. **18** Mening azabim nemixka tohtimaydu, mening yaramning dawasi yok, nemixka xipa tapmaydu? Sən manga huddi «aldamqi erik» wə tuyuksiz oqayib bolidioqan sulardək bolmaqisən? **19** Xunga Pərwədigar mundaq dəydu: — Sən hazırki halitingdin yenip yenimoqa kaytsang, Mən kaytidin seni aldimdiki hizməttə turuxka yandurup kelimən; sən qimmətlilik [səzlər] bilən əziməs [səzlərni] pərqləndürəlisəng, sən yənə aqizimdək bolisən; bu həlk sən tərəpkə kaytip kəlsun, lekin sən ularning tərripigə hərgiz kaytmasliqəng kerək; **20** Wə Mən seni bu həlkkə nisbətən mistin kopuruloqan, mustəhkəm bir sepi kəlimən; ular sanga hujum kilidu, lekin ular üstüngdin oqəlibə kiləlmaydu; qünki Mən seni qutkuzuxka, ulardin halas kilixka sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwədigar. **21** — Bərhək, Mən seni rəzillərnin qanggilidin qutkuzimən; əxəddiylərnin qanggilidin qutkuzidioqan nijatkəring bolimən.

16 Pərwədigarın səzi manga kelip mundaq deyildi: — **2** Sən ayal zatini əmringə almaysən, xundaqla muxu zeminda oqul-qiz pərzənt tapmaysən. **3** Qünki Pərwədigar bu yərdə tuquloqan oqul-qizlar, bu zeminda ularni tuqkan anilar wə ularni tuqduroqan atilar toqrisida mundaq dəydu: — **4** Ular ələmlilik kesəllər bilən əlidu; ular üqün heq matəm tutulmaydu, ular kəməlməydu; əlükliri tezətkə tupraq yüzidə yatidu, ular kiliq, kəhətkilik bilən yəp ketilidu; jəsətliri asmandiki uqar-qanatlar wə zemindiki həywanatlar üqün ozuk

bolidu. **5** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Sən [Yərəmiya], həza boluwatqan heqbir eygə kirmə, yaki elgənlər üqün aq-zar kətürüx yaki ökünüxkə barma; qünki Mən bu həlktin hatirjəmlikimni, mehir-muəbbitimni wə rəhəmdillikirimni elip taxlidim, — dəydu Pərwərdigar. **6** Uluqlardin tartip pəslərgiqə bu zeminda əlidu; ular yərgə kəməlməydu; heqkim ular üqün aq-zar kətürməydu, yaki ularni dəp, ya ətlirini tilmaydu, ya qaqirini qüxürüwətməydu; **7** ular qarilik tutqanlarni yoqlap, nan oxtumaydu, elgənlər üqün kəngül sorimaydu; ata-anisi elgənlər üqün heqkim təsəlli kədəhəni sunmaydu. **8** Sən bolsang əl-yurt bilən billə yəp-iqixkə toy-bəzmə boləqan eygimu kirmə; **9** qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən öz künliringlarda wə öz kəz aldinglarda, bu yərdin tamaxining sadasini, xad-huramlik sadasini wə toyi boluwatqan yigit-qizning awazlirini tohtitimən. **10** Xundaq boliduki, sən bu həlkə bu səzləning həmmisini eytkiningda, ular səndin: «Nemixkə Pərwərdigar muxundaq zor bir külpətni beximizə qüxürüxkə bekitkən? Bizning qəbihlikimiz zadi nemə? Pərwərdigar Hudayimiz aldidə zadi sadir qiləqan nemə gunəhimiz bardu?» — dəp soraydu. **11** Əmdi sən ularəqə mundaq dəysən: — Qünki ata-bowiliringlar Məndin waz kəqkən, — dəydu Pərwərdigar, — həmdə baxqə iləqləqə əgixip ularning kullukida boləqan, ularəqə qəqunəqan; ular Məndin waz kəqkən, Təwrat-qanunumni heq tutmıqan; **12** silər bolsanglar, ata-bowililiringlardin tehimu bəttər qiləqansilər; mana, hərbinglar öz rəzil

konglidiki jahillikning kaynigə kirip, Manga heq kulak salmiqansilər; **13** Xunga Mən silərni bu zemindin elip, silər yaki ata-bowiliringlar heq bilməydioqan baxka bir zeminoqa taxlaymən; silər xu yərdə keqə-kündüz baxka ilahların qulluqida bolisilər; qünki Mən silərgə heq mehırnı kərsətməymən. **14** Xunga mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «Israillarnı Misir zeminidin qutkuzup qıqarqan Pərwərdigarning hayati bilən!» degən kəsəm kaytidin ixlitilməydu, **15** bəlki [xu künlərdə] «Israillarnı ximaliy zeminidin wə Əzi ularni həydidən barlıq zeminlərdin qutkuzup qıqarqan Pərwərdigarning hayati bilən!» dəp kəsəm iqilidu. Qünki Mən ularni ata-bowiliriqə təkdım qılqan zeminiqə qayturimən. **16** Həlbuki, mana hazır bolsa, Mən nuroqun belıqılarnı əwətip ularni tutkuzuxka qaqirimən, — dəydu Pərwərdigar; — andin nuroqun owqılarnı əwətip ularni qooqlap owlaxka qaqirimən; ular ularni hər bir taqdin, hər bir egizliktin, qiya taxlarning qar-qisilqaklıridin tepiwalidu. **17** Qünki kəzlırim ularning barlıq yolliri üstidə turidu; ular aldimda heq suqunalmidi, ularning kəbihlikı kəzlırimdin heq yoxurulmidi. **18** Lekin Mən awwal ularning kəbihlikini wə gunahını bexioqa həssiləp qayturimən; qünki ular zeminimni yirginqlıq nərsilərnin əlükliri bilən buloqıqan, Mening mirasimni lənətlık nəsiliri bilən tolduroqan. **19** — I Pərwərdigar, Sən mening küqüm wə qoroqinimsən, azab-okubət künidə baxpanahimsən. Əllər bolsa yər yüzining qət-qətliridin yeningoqa kelidu wə: «Bərək, ata-bowilirimiz yaloqanqılık həm bimənılikkə mirashorluk qılqan; bu nərsilərdə

heq payda yoktur. **20** İnsanlar öz-özige hudalarni yasiyalamdu?! Lekin yasioqini Huda əməstur!» — dəydu.

21 — Xunga, mana, Mən bu qetim [bu rəzil həlkə] xuni obdan bildürimən, — ularəqa Mening qolum wə küq-qudritimni obdan bildürimən; xuning bilən ular Mening namimning Pərwərdigar ikənlikini bilidu!

17 Yəhədaning gunahı almas uqluk təmür qələm bilən taxtahtay kəbi yürəklirigə wə qurbangahlıridiki münggüzlərgə oyuləqan; **2** balirimu yexil dərəhlər boyida tikləngən, egiz dənglər üstidə yasioqan [butlirining] qurbangahlırini wə «Axərah»lırini hərdaim seqinidu. **3** Mən taoqliringlarda wə etizliringlarda, həm baylıqliringni həm həziniliringni, — sening «yukiri jaylar»ingmu buning sirtida əməs — bu qetingdin u qetinggiqə boləqan gunahing tüpəylidin olja boluxqa tapxurimən; **4** Əzüngning xori, Mən sanga təqdim qıləqan mirasing qolungdin ketidu; Mən sən tonumaydioqan bir zeminda seni düxmənliringning kulluqioqa tapxurimən; qünki silər qəzipimgə ot yekip uni kozəqioqansilər; u mənggügə kəyidu. **5** Pərwərdigar mundaq dəydu: — — Adəmgə tayanəqan, adəmninğ ət-küqini tayanqı qıləqan, qəlbi Pərwərdigardin qətnigən adəmninğ həlioqa lənət bolsun! **6** U qəl-bayawanda əskən qara arqa qatqilidək bolidu; bəht-yahxilik kəlsimu u buni kərməydu; u bəlki qəldiki qəojirək yərlərdə, adənzatsiz xorluk bir zeminda turidu. **7** Pərwərdigarəqa tayanəqan, Pərwərdigarni tayanq qıləqan adəm bəht-bərikətlik bolidu! **8** U sular boyida tikləngən, erik boyida kəng yiltiz tartqan dərəhdək; pizəjirim issiktin u qorkmaydu; uning yopurmaklıri həmixə

yexildur; kuroqakqilik yili u solaxmaydu wə mewə berixtin qalmaydu. **9** Qəlb həmmidin aldamqi, uning dawasi yoxtur. Kimmu uni qüxinəlisun? **10** Mənki Pərwədigar insan qəlbini kəziti təxürimən; hər birsigə öz yolliri boyiqə, qiloqan əməllirining mewisi boyiqə təksim kilix üqün, insan wijdanini sinaymən. **11** Huddi əzi tuqmioqan tuhumlarni besiwaloqan kəkliktək, haramdin bayliqlarəqə erixkən kiximu xundək bolidu; künlirining yerimi etməyla erixkinidin ayrilidu, u ahirida əhmək bolup qikidu. **12** Xan-xərəplik bir təht, əzəldin yukirioqə tikləngən, dəl bizning baxpanahimiz boləqan jaydur; **13** i Pərwədigar, Sən Israilning ümidisən! Səndin waz kəqkən həmməylən yərgə qarap qalidu; Səndin yirəqlaxqanlar tupraqta yatqanlar arisida tizimlinidu; qünki ular həyatlik sulirining mənbəsi boləqan Pərwədigardin waz kəqkən. **14** Meni sakaytqin, i Pərwədigar, mən xuning bilən jəzmən sakaytilimən! Meni kutkuzoqin, xuning bilən jəzmən kutkuzulimən! — Qünki Əzüng mening mədhıyəmdursən! **15** Mana, ular manga: — Pərwədigarning səz-bexariti keni?! Kəni, u əməlgə axurulsun!» — dəydu. **16** Ləkin mən bolsam, Səngə əgəxkinimdə «pada bəqquqi» boluxtin həq qəqkan əməsmən, wə əjəl künini həq arzu qilmioqanmən, — Sən bilisən! Aqzimdin barliq qikqanlar Səning yüz aldingda boləqan. **17** Manga wəhimə bolmioqaysən; külpətlik künidə Sən mening baxpanahimdursən. **18** Manga ziyankəxlik qiloquqilar yərgə qarap qalsun, ləkin meni yərgə qaratmioqaysən! Ular dəkkə-dükkigə qüxsun, ləkin meni dəkkə-dükkigə qüxürmigəysən; ularning bəxioqə külpət künini qüxürgəysən; ularni ikki həssilik həlakət

bilən üzül-kesil paqaklap taxliqaysən! **19** Pərwərdigar manga mundak degən: — Baroqin, Yəhuda padixahliri xəhərgə kiridioqan wə qikidioqan «Həlkning baliliri» degən dərwarzida, həmdə Yerusalemning barlik dərwarzilirida turoqin, ularoqa mundak degin: — **20** Pərwərdigarning sözini anglanglar, i muxu dərwarzilardin kiridioqan Yəhudaning padixahliri, barlik Yəhuda wə Yerusalemda turuwatqan halayik! **21** Pərwərdigar mundak dəydu: — Öz jeninglaroqa həzi bolunglar! «xabat» künidə heqkandak yükni kətürmənglar, Yerusalemning dərwarziliridin heqnərsini epkirmənglar; **22** xabat künliridə öyliringlardin heq yükni kətürüp elip qikmənglar, wə heqkandak əmgək kilmənglar; bəlki Mən ata-bowiliringlaroqa buyruqinimdək, xabat künini Özümge ataloqan mukəddəs bir kün dəp qaranglar. **23** Lekin ular heq anglimioqan yaki kulak salmioqan, bəlki anglimaslikka həm tərbiyini qəbul kilməslilikka boynini kattik qiləqan. **24** Xundak boliduki, silər awazimni kəngül qoyup anglisanglar, — dəydu Pərwərdigar, — yəni xabat künidə xəhər dərwarziliridin heq yükni elip kirmisənglar wə heq əmgək kilməslilik arkilik xabat künini Manga pak-mukəddəs bir kün hesablisanglar, **25** bu xəhər dərwarziliridin Dawutning təhtigə olturidioqan padixahliri wə əmirliri jəng hərwilirioqa olturup wə atlaroqa minip kiridu; ular, ularning əmirliri, Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarmu kirip-qikixidu; bu xəhər mənggü awat bolidu. **26** Xundak kilsanglar, həklər Yəhuda xəhərliridin, Yerusalem ətrapidiki yezilardin, Binyaminning zeminidin, [qərəbtiki] «Xəfələh» egizlikidin, jənubtiki [taqlıktin],

Yəhudadiki jənubiy bayawanlardin Pərwərdigarning
əyigə «kəydürmə kurbanlik»lar, «inaklik kurbanlikliri»,
«axlik hədiyyə»lər wə huxbuylarni tutup, [Pərwərdigarəja
boləjan] rəhmətlirini eytixə kiridiojan bolidu. **27**
Lekin silər Manga kulək salmisanglar, yəni xabat
künini Əzümgə pak-mukəddəs hesablimay, xabat künidə
Yerusalemning dərwasiliridin yük kətürüp kirsənglar,
əmdi Mən dərwasilarəja bir ot yaqimən, u Yerusalemdiki
ordilarni yəwetidu, uni həq əqürəlməydu.

18 Bu səz Pərwərdigardin Yərəmiyaəja kelip, mundək
deyildi: — **2** «Ornungdin tur, sapalqining əyigə qüxkin,
Mən sanga səzlirimni anglitimən». **3** Xunga mən
sapalqining əyigə qüxtum; wə mana, sapalqi oqaltək üstidə
bir nərsini yasawatқанidi. **4** U seqiz laydin yasawatқан
қақа turup-turup қолі astida buzulatti. Xu qaoqda sapalqi
xu laydin əzi layik kərgən baxқа bir қақini yasaytti. **5**
Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundək deyildi:
— **6** «I Israil jəməti, bu sapalqi қілоқandək Mən sanga
қіlalmamdim? — dəydu Pərwərdigar. — Mana, seqiz
layning sapalqining қолida boləjiniəja ohxax, silər Mening
қolumdisilər, i Israil jəməti. **7** Bəzidə Mən məlum bir
əl, məlum bir məmlikət toqruluk, yəni uning yulunuxi,
buzuluxi wə həlak қіlinixi toqruluk səzləymən; **8** xu qaoq
Mən aqaqlandurojan xu əl yamanlikidin towa қіlip yansa,
Mən ularəja қіlməқqi boləjan yamanliқtin yanimən. **9** Mən
yənə bəzidə məlum bir əl, məlum bir məmlikət toqruluk,
yəni uning қuruluxi wə tikip əstürülүxi toqruluk
səzləymən; **10** xu qaoq xu əl kəz aldimda yamanliқ қіlip
awazimni anglimisa, Mən yənə ularəja wədə қілоқan, ularni

bərikətliməkqi boləjan yahxiliktin yanimən. **11** Əmdi
həzir Yəhudadikilərgə wə Yerusalemda turuwatқанlarəja
mundak degin: — «Pərwərdigar mundak dəydu: —
Mana, Mən silərgə yamanlıq təyyarlawatimən, silərgə
qarxi bir pilan tüziwatimən; xunga hərbinglar rəzil
yolunglardin yeninglar, yolliringlarni wə qilmixliringlarni
tüzitinglar. **12** — Lekin ular: «Yaq! Ham hiyal qilma! Biz
öz pilanlirimizəja əgixiwerimiz, öz rəzil kenglimizdiki
jahillikimiz boyiqə kiliwerimiz» — dəydu. **13** Xunga
Pərwərdigar mundak dəydu: — Əllər arisidin: «Kim
muxundak ixni anglap bakқан?!» dəp soranglar. «Pak
qiz» Israil dəhxətlik yirginqlik ixni qiləjan! **14** Liwan
qarliri aydaladiki qiyaliktin yəqap ketəmdu? Uning
yiraktin qüxkən muzdək suliri qurup ketəmdu? **15**
Lekin Mening həlqim bolsa Meni untuəjan; ular yəq
bir nərsilərgə huxbuy yaqidu; mana, bular ularni
yaxawatқан yolidin, yəni kədimdin boləjan yollardin
putlaxturup, kətürölüp tüz qilinmioəjan bir yolda
mangduəjan. **16** Xuning bilən ularning zeminini dəhxət
basidioəjan həm daim kixilər ux-ux qilidioəjan obyekt
qilidu; uningdin ətüwatқанlarning həmmisini dəhxət
besip, bexini qayqixidu. **17** Mən huddi xərktin qikқан
xamaldək ularni düxmən aldida tarkitiwetimən; Mən
balayi'apət künidə ularəja yüzümni əməs, bəlki arqamni
qilimən». **18** Kixilər: «Kelinglar, Yərəmiyaəja kəst qilayli;
qünki ya kahinlardin qanun-tərbiyə, ya danixmənlərdin
əkil-nəsihət ya pəyoəmbərlərdin səz-bexarət kəmlik
qilmaydu. Kelinglar, tilimizni bir qilip uning üstidin
xikayət qilayli, uning səzliridin heqkaysisioəja kulak

salmayli» — deyixti. **19** — I Pərwərdigar, manga kulak saloqaysən; manga qarxilixidioqlarning dəwatqanlirini angliqaysən. **20** Yahxilikkə yamanlik qilix bolamdu? Qünki ular jenim üqün ora kوليوان; mən ularoqa yahxi bolsun dəp, oʻazipingni ulardin yandurux üqün Sening aldingda [dua kilip] turoqanlikimni esingdə tutqaysən. **21** Xunga baliliringni kəhətiqilikkə tapxuroqaysən, kiliqning bisioqa elip bərgəysən; ayalliri baliliridin juda kilinip tul qalsun; ərliri waba-ölüm bilən yokalsun, yigitlər jəngdə kiliqlansun. **22** Ularning üstigə basmiqilarni elip kəlginingdə əyliridin nalə-pəryad anglansun; qünki ular meni tutuxka ora kوليوان, putlirim üqün qismaklarni yoxurun saloqan. **23** Əmdi Sən, i Pərwərdigar, ularning meni kətl qilixka boloqan kəstlirining həmmisini obdan bilisən; ularning kəbihliklirini kəqürmigəysən, ularning gunahlirini kəzüng aldidin yumioqaysən; bəlkı ular Sening aldingda yikitilsun; oʻaziping qüxkən künidə ularni bir tərəp kilioqaysən.

19 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Baroqin, sapalqidin bir sapal kozini aloqin; andin əlning aqsakalliridin wə kahınlarning aqsakalliridin birnəqqini apirip, **2** «Sapal parqiliri» dərwasioqa yəkin boloqan «Hinnomning oqlining jiloqisi»oqa berip xu yərdə Mən sanga eytidioqan sözləni jakarlioqin. **3** Mundaq degin: — Pərwərdigarning sözini anglanglar, i Yəhudaning padixahliri wə Yerusalemdikilər! Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən muxu yərgə balayi’apətni qüxürimənki, kimki uni anglisila kulakliri zingildap ketidu. **4** Qünki bu həlk

Məndin waz keqip, bu yərni Manga «yat» qiloqan, uningda nə əzliri, nə ata-bowiliri, nə Yəhuda padixahliri heq tonumioqan baxka ilahlaroqa huxbuy yakkan; ular bu yərni gunahsizlarning kanliri bilən tolduroqan. **5** Ular Baaloqa öz balilirini keydurmə kurbanliklar süpitidə keydürüx üqün Baalning «yükiri jaylar»ini kuroqan; Mən bundak bir ixni heqqaqan buyrup bakmioqan, heq eytmioqan, u hərgiz oyumoqa kirip bakmioqan. **6** Xunga mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — bu yər kəlgüsində «Tofət», yaki «Hinnomning oqlining jilojisi» dəp atalmaydu, bəlki «Kətl jilojisi» dəp atilidu. **7** Mən bu yərdə Yəhuda həm Yerusalemining pilan-tədbirlirini quruk qiliwetimən; Mən ularni düxmənlirining kiliqi bilən, yəni janlirini izdigüqilərnin kolidə yikitimən; Mən jəsətlirini asmandiki uqar-kanatlaroqa wə yər-zemindiki haywanatlaroqa ozuk boluxka beriwetimən. **8** Mən bu xəhərni dəhxət basidioqan həm kixilər ux-ux qilidioqan obyekt qilimən; uningdin ötöwatkanlarning həmmisi uning barlik yara-wabaliri tüpəylidin dəhxət besip üxkırtidu. **9** Mən ularni düxmənlirining həm janlirini izdigüqilərnin kattik kıstaydioqan kərxawining besimi astida oqullirining gəxini həm kızlrining gəxini yəydioqan qilimən, ularning hərberi öz yekininin gəxini yəydu. **10** Əmdi sən özün bilən billə aparəqan həmrəhliringnin kəz aldida həlikə kozini qeqiwətkin; **11** xundak qilip ularoqa mundaq degin: — Samawi qəxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Birsı sapalqining kozisini kaytidin heq yasiyalmiqudək dərijidə qeqiwətkinidək Mənmə bu həlk wə bu xəhərni

xundak qeqiwetimən. Ular jəsətlirini Tofəttə kəmidu, hətta kəmgüdək yər qəlmioquqə. **12** Mən bu yərni wə buningda turuwatqanlarnimu muxundak qilimən, — dəydu Pərwərdigar, — bu xəhərni Tofətkə ohxax qilimən. **13** Yerusalemdiki öylər wə Yəhuda padixahlirining öyliri, — yəni ularning əgziliridə turup asmandiki barlıq yultuz-səyyarilərgə huxbuy yaqqan wə Məndin baxka yat ilahlarəqə «xarab hədiyə»lərni təkkən barlıq öyliri huddi Tofət degən jaydək buləqanəqan jaylar bolidu. **14** Wə Yərəmiya Pərwərdigar uni bexarət berixkə əwətkən Tofəttin kaytip kelip, Pərwərdigarning öyining həylisiəqə kirip turup barlıq həlkkə mundaq dedi: **15** — Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən bu xəhər wə uning barlıq xəhərlirigə qarap eytkən balayi'apətning həmmisini ularning bexiəqə qüxürimən; qünki ular boynini qattik qilip Mening səzlirimni həqqaqan anglimioqan.

20 Əmdi Immərning oqlı, kahin Paxhur — u Pərwərdigarning öyidə «amanlıq saxlax begi»mu idi, Yərəmiyaning bu bexarətlərni bərgənlikini anglidi. **2** Paxhur Yərəmiya pəyoqəmbərni urəquzdi wə uning putini Pərwərdigarning öyidiki «Binyaminning yukiri dərwezisi»ning yenidiki taqakqə saldi. **3** İkkinqi küni, Paxhur Yərəmiyani taqaktin boxatti; Yərəmiya uningəqə: — Pərwərdigar ismingni Paxhur əməs, bəlki «Magor-missabib» dəp atidi, dedi. **4** — Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən seni özünggə wə barlıq aqiniliringgə wəhimə saləquqi obyekt qilimən; ular düxmənlirining qiliqi bilən yikilidu; sən öz kəzüng bilən

buni kərisən; Mən barlik Yəhūdani Babil padixahining qolioğa tapxurimən; u ularni Babiloğa sürgün qilip elip ketidu həmdə ularni qiliq bilən uridu. **5** Mən bu xəhərning həmmə baylıqliri — barlik məhsulatliri, barlik qimmət nərsiliri wə Yəhuda padixahirining barlik həzinilirini düxmənlirining qolioğa tapxurimən; ular ularni olja qilip buliwelip Babiloğa elip ketidu. **6** Sən bolsang, i Paxhur, həmmə eydikiliring birgə sürgün bolup ketisilər; sən Babiloğa kelisən; sən xu yərdə dunyadin ketisən, xu yərgə kəmülisən; sən həm sening yaloğan bexarətliringgə qulak saloğan aqiniliringmu xundak bolidu. **7** I Pərwərdigar, Sən meni qayil qilip [pəyoəmbərlikkə] kəndürdüng, mən xundakla kəndürüldüm; Sən məndin zor kəlding, xundakla oqəlibə kilding; mən pütün kün tapa-təning obykti bolimən; həmmə kixi meni mazak qilidu. **8** Mən qağanla səz qılsam, «Zorawanlik həm bulangqilik kelidu» dəp jakarlixim kerək; xunga Pərwərdigarning səzi meni pütün kün ahanət wə məshirining obykti qilidu. **9** Lekin mən: «Mən uni tiloğa almaymən, wə yaki Uning nami bilən ikkinqi səz qılmaymən» desəm, Uning səzi qəlbimdə lawulda ot bolup, səngəklirimgə kapsaloğan bir yalkun bolidu; iqimgə siqduruxka qalim qalmay, eytmay qidap turalmaymən. **10** Xundak, qiliwerimən, gərqa mən nuroqun kixilərninq piqirlaxqan qəstlirini anglisammu; tərəp-tərəplərnə wəhimə basidu! «Uning üstidin ərz qilinglar! Uning üstidin ərz qılayli!» dəp, barlik ülpət-həmrahlirim putlixip ketiximni paylap yürməktə; ular «U bəlkim aldinar, xundak bolqanda biz uning üstidin oqəlibə qilimiz, uningdin intikam alalaymiz»

deyixiwatidu. **11** Lekin Pərwərdigar bolsa qudrətlik wə dəlxətlik bir palwandək mən bilən billidur; xunga manga ziyankəxlik qılquqılar putlixip oqəlibə qılalmaydu; ular muwəppəkiyə qazanmioqəqqa, qattiq hijil bolup yərgə qarap qalidu; ularning bu rəswaqiliki mənggölük bolup, hərgiz untulmaydu. **12** Əmdi Sən, i həqqaniylarni sinaydiqan, insanning wijdani wə qəlbini kəridiqan samawi qoxunlarning Sədari bolqan Pərwərdigar, ularning üstigə bolqan qisasingni manga kərgüzgəysən; qünki mən dəwayimni aldingoqa qoyqanmən. **13** Pərwədigarni küy eytip mahtanglar, Uni mədhıylənglər; qünki U namrat kixini rəzillik qılquqılardin qutkuzqan. **14** Mening tuquloqan künümge lənət bolsun; apam meni tuqkan küni mubarak bolmisun! **15** Atamoqa həwər elip: «sanga oqul bala tuquldi!» dəp uni alamət xadlanduroqan adəmgə lənət bolsun! **16** Bu adəm Pərwərdigar rəhim qılmay oqulatkan xəhərlərdək bolsun; u ətigəndə nalə, qüxtə aləqzadilik qukanlirini anglisun — **17** qünki u meni baliyatkudin qüxkinimdila əltürüwətmigən; apam mening gərum bolsiidi, uning qorsiqi mən bilən təng həmixə qong bolsiidi! **18** Nemixqa mən japa-muxəkkət, azab-oqubətni kərüxkə, künlirimni hijalət-aqanət iqidə ətküzüxkə baliyatkudin qıqqandimən?

21 Padixah Zədəkiya Malkiyaning oqlı Paxhurni həm Maaseyahning oqlı, kahin Zəfaniyani əwətkəndə, Yərəmiyaqa Pərwədigardin təwəndiki munu bir səz kəldi: — **2** ([Ular]: «Biz üqün Pərwədigardin yardım sorioqin; qünki Babil padixahi Nebəqadnəsar bizgə hujum qilidu; Pərwədigar Əzining [ətkənki] karamət

kiloqan ixliri boyiqə, bizgimu ohxax muamilə qilip, uni yenimizdin yandurarmikin?» — [dəp soridi]. **3** Yərəmiya ularoqə: — Zədəkiyaoqə mundək dənglar, — dedi) **4** — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana, Mən kolliringlar tutqan, silərnı koxiwaloqan Babil padixahı həm kaldıylərgə sepil sirtida jəng qilixqə ixlitidiqan, jəng qoralliringlarnı qayriwetimən wə bularnı bu xəhərnıng otturisida yiojiwalimən; **5** Mən Əzümму sozulqan qolum wə küqlük bilikim bilən, oqəzipim bilən, kəhrim bilən wə həssiləngən aqqiqim bilən silərgə jəng qilimən! **6** Mən bu xəhərdə turuwatqanlarnı, insan bolsun, haywan bolsun urimən; ular dəhxətlik bir waba bilən əlidu. **7** Andin keyin, — dəydu Pərwərdigar, — Yəhuda padixahı Zədəkiyani, hizmətkarlırını, həlkni, yəni bu xəhərdə wabadin, qiliqtin wə kəhətqiliktin kəlip qaloqanlar bolsa, Mən ularnı Babil padixahı Nebokədnəsarnıng qolioqə, ularnıng düxmənlirini qolioqə wə jenini izdigüqilərnıng qolioqə tapxurimən; Nebokədnəsar ularnı qiliq tioqi bilən uridu; u nə ularnı ayimaydu, nə ularoqə iqini heq əqritmaydu, nə rəhim qilmaydu. **8** Lekin sən bu həlkqə mundək deyixing kərək: «Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana, Mən aldinglarda hayat yoli wə mamat yolini salimən; **9** kim bu xəhərdə qalməqqi bolsa, qiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlidu; lekin kim xəhərdin qiqip, silərnı koxiwaloqan kaldıylərgə təslim bolsa, u hayat qalidu; unıng jeni əzigə aloqan oljidək bolidu. **10** Qünki Mən bu xəhərgə yaxxilik üqün əməs, bəlkı yamanlıq qilix üqün yüzümni qaratquzdum, — dəydu Pərwərdigar; u Babil padixahıning qolioqə

tapxurulidu, u uni ot selip keydürüwetidu. **11** Wə Yəhuda padixahining jəməti tooqruluk Pərwərdigarning sözini anglanglar: — **12** I Dawutning jəməti, Pərwərdigar mundak dəydu: — hər ətigəndə adalət bilən həküm qikiringlar, bulanoqan kixini əzgüqining qolidin kutkuzunglar; bolmisa, qiloqanliringlarning rəzilliki tüpəylidin, kəhrim partlap, ottək həmmiini keydüridu; uni eqürələydiqan heqkim bolmaydu; **13** Mana, Mən sanga qarxidurmən, i jiloqa üstidə, tüzləngliktiki kiyada olturoquqi, yəni «Kim üstimizgə quxüp hujum qilalisun, kim öylirimizgə besip kirəlisun?!» degüqi, — dəydu Pərwərdigar. **14** Mən silərnin qilmixinglarning mewisi boyiqə silərgə yəqinlixip jazalaymən, — dəydu Pərwərdigar; wə Mən uning ormanlikida bir ot yaqimən, u bolsa uning ətrapidiki həmmiini keydürüp tügitudu.

22 Pərwərdigar manga mundak dedi: «Barqin, Yəhuda padixahining ordisoqa quxüp bu sözni xu yərdə qiloqin: — **2** Pərwərdigarning sözini angla, i Dawutning təhtigə olturoquqi, Yəhuda padixahı — Sən, ələmdar-hizmətkarliring wə muxu dərwazilardin kirip-qikididqan həlqin, — **3** Pərwərdigar mundak dəydu: Adalət wə həqkaniylik yürgüzünglar; bulanoqan kixini əzgüqining qolidin kutkuzunglar; musapirlarni, yetim-yesirlərnı wə tul hotunlarnı heq harlimanglar yaki bozək qilmanglar, gunahsız qanlarnı bu yərdə təkmənglar. **4** Silər bu əmrlərgə həqikətən əməl kılsanglar, əmdi Dawutning təhtigə olturoqan padixahlar, yəni ular, ularning əməldar-hizmətkarliri wə həlqi jəng qarwilirioqa olturup wə atlaroqa minip bu əyning dərwaziliridin kirip qikixidu. **5**

Birak silər bu sözlərni anglimisanglar, Mən Öz namim bilən kəsəm iqqənki, — dəydu Pərwərdigar, — bu orda bir harabə bolidu. **6** Qünki Pərwərdigar Yəhuda padixahining öyi toqruluk mundak dəydu: — Sən Manga huddi Gilead, Liwanning qokkisiyək bolqining bilən, bərhək Mən seni bir qəl-bayawan, adəmlər waz kəqkən xəhərlərdək qilimən. **7** Mən hərbiyəri yaxsi qorallanoqan wəyran qiloquqilarni sanga qarxi əwətimən; ular «esil kedirliringni» kesiwetip, otqa taxlaydu. **8** Nuroqun əllər bu xəhərdin otup, hərbiyəri yeqinidin: «Nemixka Pərwərdigar bu uluq xəhərni bundak qiloqandu?» dəp soraydu. **9** Wə ular jawabən: «Qünki ular Pərwərdigar Hudasing əhdisidin waz keqip, baxka ilahlarqə qokunup ularning qulluqioqə kirgən» — dəydu. **10** Əlginigə yioqlimanglar, uning üqün aq-zarlimanglar; bəlkə sürgün bolqini üqün kattik yioqlanglar, qünki u öz yurtioqə heqqaqan qaytip kəlməydu. **11** Qünki Yəhuda padixahə Yosiyaning oqlı, yəni atisi Yosiyaning ornioqə təhtigə olturoqan, bu yərdin sürgün bolqan Xallum toqruluk Pərwərdigar mundak dəydu: U hərgiz bu yərgə qaytmaydu; **12** qünki u əsir qilinip apiriloqan yurtta əlidu, u bu zeminni ikkinqi kərməydu. **13** Əyini adilsizlik bilən, balihana-rawaqlirini adalətsizlik bilən kuroqanning halioqə way! U qoxnisini bikar ixlitip, əmgikigə heqkandak hək bərməydu; **14** u: «Əzümgə kəngtaxa bir ordini, azadə rawaqlar bilən qoxup salimən; tamliroqə derizilərnə kəng qiqirimən; tamliirini kedir tahtaylar bilən bezəymən, əylirini pəreng sirlaymən» — dəydu. [Uning halioqə way!] **15** Sən kedir yaqıqidin yasaloqan tahtaylarni qaplap, [ata-bowiliring]

bilən bəsləxsəng kandaqmu padixah boluxka layiq bolisən? Sening atang yəp-iqixkə təxəkkür eytip, adalət wə durus ixlarni yürgüzgən əməsmu? Xunga u buning yaxxilikini kərgən. **16** U məminləarning wə namratlarning dəwasini tooqra sorioqan; xunga həlkning əhwali yaxxi idi. Bundaq ix Meni tonuxtin ibarət əməsmu?» — dəydu Pərwərdigar. **17** — Birə kəzüng wə kənglüng bolsa pəkət öz jazanə-mənpəətinggə erixix, gunahsizlarning kənini təküx, zorluq-zumbuluk wə bulangqilik kilix pəytini kəzləp tikilgəndur. **18** Xunga Pərwərdigar Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhoakim tooqruluk mundaq dəydu: — Həlk uning əlümidə: «Ah, akam! Ah, singlim!» dəp ah-zarlar kətürməydu; yaki uning üqün: «Ah, begim! Ah, uning həywisi!» dəp ah-zarlar kətürməydu; **19** u exəkning dəpnisidək kəməlidu, jəsiti Yerusalem dərwezilirining sirtioqa qərüp taxlinidu. **20** Liwanə qikip pəryad kil, Baxanda awazingni kətür, Abarimning qokqiliridinmu nalə kətür; qünki sening «axniliring»ning həmmisi nabut kilindi. **21** Mən aman-esən turojiningda sanga agahlandurdum; lekin sən: «Anglimaymən!» — deding. Yaxliqingdin tartipla bundaq kilip Mening awazimoqa kulak salmaslik dəl sening yolung bolup kəlgən. **22** Xamal barlik «bakkuqi»liringə «bakkuqi» bolup ularni uqurup ketidu, xuning bilən axniliring sürgün boluxka qikidu; bərək, sən xu qaqda barlik rəzilliking tüpəylidin hijil bolup rəsua bolisən. **23** I «Liwan»da turoquqi, kedir dərəhliri üstigə uwilioquqi, sən toloqak tutkan ayalning azablidək, dərd-ələmlər bexingoqa qüxkəndə qanqilik ingrap kətersən! **24** Öz hayatim bilən kəsəm iqimənki, —

dəydu Pərwərdigar, — sən Yəhoakimning oğlu Koniya
həttə ong qolumdiki məhürlük üzük bolsangmu, Mən
seni xu yərdin yulup taxlaymən; **25** Mən seni jeningni
izdigüqilərnin qolıqə wə sən qorqqan adəmlərnin
qolıqə, yəni Babil padixahı Nebokadnəsarnin qolıqə wə
kaldıylərnin qolıqə tapxurimən. **26** Mən seni həm seni
tuqkan anang ikkinglarni özünglər tuqulmioqan yat bir
yurtqa qəriwetimən; silər xu yərdə əlisilər. **27** Jeninglər
qaytip kelixkə xunqə təxna bolqan bu zeminqə bolsa,
silər hərgiz qaytip keləlməysilər. **28** Koniya degən bu kixi
qeqilqan, nəzərgə elinmaydioqan sapal kozimu? Heqkim
qarimaydioqan bir qaqimu? Əmdi nemixkə ular, yəni u wə
uning nəslı bolqanlar qəriwetilgən, ular tonumaydioqan
bir yurtqa taxliwetilidu? **29** I zemin, zemin, zemin,
Pərwərdigarnin sözini anglə! **30** Pərwərdigar mundak
dəydu: — Bu adəm «pərzəntsiz, öz künidə heq qəlibə
qılalmioqan bir adəm» dəp yazqin; qünki uning nəslidin
heqkəndak adəm qəlibə qilip, Dawutning təhtigə olturup
Yəhuda arisida həküm sürməydu.

23 Mening yayliqimdiki qoylarni həlak qıloquqi wə
tarkitiwətküqi pada bəqquqılarnin həliqə way! —
dəydu Pərwərdigar. **2** Xunga Israilning Hudasi bolqan
Pərwərdigar Əz həlkini xundak bekiwatkan bəqquqılərqə
mundak dəydu: «Silər Mening padamni tarkitiwətkənsilər,
ularni həydiwətkənsilər wə ularni izdimigənsilər wə
ulardin heq həwər almioqansilər; mana, Mən silərnin
qilmixliringlarnin rəzillikini əz bexinglarqə qüxürimən,
— dəydu Pərwərdigar — **3** wə padamning qəldisini
bolsa, Mən ularni həydiwətkən barliq padixahlıqlardin

yiqimən, ularni öz yaylaklirioğa qayturimən; ular awup köpiyidu. **4** Mən ularning üstigə ularni həqiqiy bəkidioğan bəkkūqilarni tikləymən; xuning bilən ular ikkinqi qorqmaydu yaki parakəndə bolmaydu, ulardin heqkaysisi kəm bolmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **5** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Dawut üqün bir «Həkkəniy Xah»ni ətürüp tikləymən; u padixah bolup danalığ bilən həküm sürüp, zeminda adalət wə həkkəniylik yürgüzidu. **6** Uning künliridə Yəhuda kütquzulidu, Israil aman-tinqliqta turidu; u xu nami bilən atiliduki — «Pərwərdigar Həkkəniylikimiz». **7** Xunga mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «Israillarni Misir zeminidin kütquzup qikəroğan Pərwərdigarning həyati bilən!» degən kəsəm kaytidin ixlitilməydu, **8** bəlki xu künlərdə «Israillarni ximaldiki zemindin wə Əzi ularni həydegən barlıq padixahlıqlardin kütquzup qikəroğan Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp kəsəm iqlididu. Andin ular öz yurtida turidu. **9** Pəyoqəmbərlər tooqruluk: — Mening kənglüm iq-baoqrimda sunuqtur; səngəklirimning həmmisi titrəydu; mən məst boləğan adəm, xarab tərripidin yengilgən adəmgə ohxaymən; bundak boluxum Pərwərdigar wə Uning pak-mukəddəs səzliri tüpəylidindur; **10** qünki zemin bolsa zinahorlarəğa toləğan; ularning yügürüxliri tooqra yolda əməs; ularning həkukı həkkəniylik yolida əməs. Xunga [Pərwərdigarning] ləniti tüpəylidin zemin kəoqjiraydu; daladiki ot-qəp solixidu; **11** qünki həm pəyoqəmbər həm kahin haram boldi; hətta Əz əyümdimu ularning rəzil kilmixlirini baykidim, — dəydu Pərwərdigar.

12 — Xunga ularning yoli əzlirigə karangoʻlulukta mangidioʻan, teyiloʻaq yollardək bolidu; ular bu yollarda putlixip, yikilidu; qünki ular jazalinidioʻan yilida Mən ularning bexioʻa yamanlik qüxürimən, — dəydu Pərwərdigar. **13** Mən awwal Samariyədiki pəyoʻəmbərlərdə əhməklīkni kərgənmən; ular Baalning namida bexarət berip, həlkim Israilni azduroʻan; **14** birak Yerusalemdiki pəyoʻəmbərlərdimu yirginqlik bir ixni kərdum; ular zinahorluk kilidu, yaloʻanlikta mangidu, rəzillik kiləuqilarning kolini küqəytiduki, nətijidə heqkəysisi rəzillikidin yanmaydu; ularning həmmisi Manga Sodomdək, [Yerusalemda] turuwatқанlar Manga Gomorrədək boldi. **15** Xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləan Pərwərdigar pəyoʻəmbərlər toʻqruluk mundak dəydu: — Mana, Mən ularni əmən bilən ozuklandurimən, ularoʻa ət süyini iquküzimən; qünki Yerusalemdiki pəyoʻəmbərlər haramlikning mənbəsi bolup, haramlik ulardin pütkül zeminoʻa tarkilip kətti. **16** Samawi qoxunlarning Sərdari boləan Pərwərdigar mundak dəydu: — Silərgə bexarət beriwatқан pəyoʻəmbərlərləning səzlirigə kulak salmanglar; ular silərni bimənilikkə yetəkləydu; ularning səzliri Pərwərdigarning aqzidin qikқан əməs, bəlki əz kənglidə təsəwwur kiləan bir kərünüxni səzləwatidu. **17** Ular Pərwərdigarning səzini kəzigə ilmaydioʻanlaroʻa: «Silər aman-tinqlikta turisilər» dəydu wə əz kənglining jahillikida mangidioʻanlarning hər birigə: «Heqkəndak yamanlik bexinglaroʻa qüxməydu» — dəydu. **18** Birak ulardin kəysi birsi Pərwərdigarning kengixidə Uning səz-kalamini baykap qüxinix wə anglax üqün

turoqan? Ulardin kim Uning sözini kulak selip angliqan?

19 Mana, Pərwərdigardin qıqқан bir boran-qapқun! Uningdin kəhr qıkti; bərhək, dəhxətlik bir qara қuyun qıqıp kəldi; u pırқırap rəzillərnıng bexioқа qüxidu. **20** Uning kənglidiki niyətlirini ada қilip toluk əməl қiləuqə, Pərwərdigarning oјəzipi yanmaydu; ahırқı künlərdə silər buni obdan qüxinip yetisilər. **21** Mən bu pəyoјəmbərlərni əwətmigənmən, ləkin ular həwərnı jar қilixқa қatrioқan; Mən ularoқа səz қilmidim, ləkin ular bexarət bərgən. **22** Həlbuki, ular Mening kəngiximdə turoqan bolsa, Mening həlқimgə səzlirimni anglatқuzoқan bolsa, əmdi həlқimni rəzil yolidin wə қilmixlirining rəzillikidin yanduroqan bolatti. **23** Mən pəқət bir yərdila turidioqan Hudamu? — dəydu Pərwərdigar, — Mən yırəқ-yırəқlardiki hərjayda turidioqan Huda əməsmu? **24** Birsı yoxurun jaylarda məküwalsa Mən uni kərəlməmdimən? — dəydu Pərwərdigar; — asman-zemin Mən bilən tolduruloқan əməsmu? — dəydu Pərwərdigar. **25** Mən Mening namimda yaloqan bexarətlər beridioqan pəyoјəmbərlərnıng: «Bir qüx kərdüm! Bir qüx kərdüm!» degənlirini anglidim; **26** bundəқ pəyoјəmbərlər yaloqan bexarətlərni beridu, ular əzining kənglidiki ezitқu təsəwwurliridin pəyoјəmbərlər boluxiwəloqan. Əmdi ular bundəқ ixlərni қaqanoқiqə kəngligə pükidu? **27** Ular hərbiři қaqanoқiqə əz yekiniоқа eytқan qüxliri арқilik (huddi ata-bowilirining Baaloқа qoқunup namimni untuoјiniоқа ohxax) həlқimgə namimni untulduruxni pəmləydu? **28** Qüxni kərgən pəyoјəmbər, qüxni eytip bərsun; Mening səzümni anglioқan kixi bu səzümni əstayidillik bilən səzlisun; pahalning buoјday

bilən selixturoquqilik nemisi bardu? — dəydu Pərwərdigar.

29 — Mening səzüm huddi keydürgüqi bir ot wə taxni qakıdıoqan bazoqan əməsmu? — dəydu Pərwərdigar. **30** Xunga mana, Mən pəyoqəmbərlərgə qarxidurmən, — dəydu Pərwərdigar, — ularning hər biri öz yekininin «Mening səzirim»ni oqrilap doramqilik kılıdu. **31** Mana, Mən pəyoqəmbərlərgə qarxidurmən, — dəydu Pərwərdigar, — ular öz tillirini qaynap: «[Pərwərdigar] dəydu...» dəp bexarət beridu. **32** Mana, yaloqan qüxlərni bexarət kılıp bularni yətküzüp, yaloqanqilik wə baxbaxtaklıqi bilən Mening həlkimni azduroqanlaroqə qarxidurmən, — dəydu Pərwərdigar; — Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruqan əməsmən; ular bu həlkə heqkandəq payda yətküzməydu, — dəydu Pərwərdigar. **33** Əmdi yaki bu həlk, yaki pəyoqəmbər, yaki kahin səndin: «Pərwərdigarning sanga yükligən səzi nemə?» dəp sorisa, sən ularoqə: «Kaysi yük?! Mən silərni Özümdin yirək taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar. **34** «Pərwərdigarning yükligən səzi» dəydiqan hər kaysi pəyoqəmbər, kahin yaki həlk bolsa, Mən bu kixini eyidikilər bilən tənq jazalaymən. **35** Əmdi silərninq hər biringlar öz yekininin wə hər biringlar öz qerindixidin muxundəq; «Pərwərdigar nemə jawab bərdi?» wə «Pərwərdigar nemə dedi?» dəp sorixinglar kerək. **36** Silər «Pərwərdigarning yükligən səzi» degənni qaytidin aqzinqlaroqə almaysilər; qünki hər biringlarning öz səzi əzigə yük bolidu; qünki silər Hudayimiz, samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar, tirik Hudaning səzlrini burmilioqansilər. **37** Hər biringlar pəyoqəmbərdin muxundəq; «Pərwərdigar sanga nemə dəp

jawab bərdi?» wə «Pərwərdigar nemə dedi?» dəp sorixing kerək. **38** Lekin silər: «Pərwərdigarning yükligən səzi» dəwərgininglar tüpəylidin, mana Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki silər: «Pərwərdigarning yükligən səzi» dəwerisilər wə Mən silərgə: ««Pərwərdigarning yükligən səzi» demənglər» dəp həwər əwətkənmən, **39** xunga mana, Mən silərni pütünləy untuymən, Mən silərni silərgə wə ata-bowiliringlaroqa təkdin qiloqan xəhər bilən təng yüzümdin yirək taxlaymən; **40** Mən üstünglaroqa mənggü rəsəwəqilik wə hərgiz untulmaydioqan mənggülik xərməndilikni qüxürimən!

24 Babil padixahı Nebokədnəsar Yerusalemdin Yəhoakimning ooqlı, Yəhuda padixahı Yəkoniya, Yəhuda əmir-xahzadiliri, hünərwənlər wə tēmürqilərni əsirgə elip Babiloqa sürgün qiloqandin keyin, Pərwərdigar manga Öz ibadəthanisi aldidiki ikki sewət ənjürni «mana kər» dəp kərsətkən. **2** Bir sewəttə dəsəlpki pixkan ənjürdək intayin yahxi ənjürlər bar idi; ikkinqi sewəttə yegili bolmaydioqan, intayin naqar ənjürlər bar idi. **3** Andin Pərwərdigar manga: «Nemə kərdüng, Yərəmiya?» — dəp soridi. Mən: «Ənjürlərni kərdüm; yahxiliri bolsa intayin yaxhikən; naqarliri yegili bolmaydioqan, intayin naqar ikən» — dedim. **4** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **5** Israilning Hudasi bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Yəhudadin sürgün bolqanlarni, yəni Mening bu yərdin kaldiylərnin zeminioqa əwətkənlirimni bu yahxi ənjürlərdək yahxi dəp qaraymən; **6** Mən ularoqa yahxi bolsun dəp kəzümni ularoqa tikimən wə ularni bu zeminioqa qayturimən;

Mən ularni oqulitip taxlimaymən, bəlkı ularni qurımən; ularni yulup taxlimaymən, bəlkı tikip ɵstürımən. **7** Mən ularoqa Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilidioqan, Meni tonuydioqan bir kəlbni təkdım qilımən; xuning bilən ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolımən; qünki ular pütün kəlbi bilən yenimoqa qaytidu. **8** Lekin naqar ənjürlər, yəni yegili bolmaydioqan, intayin naqar ənjürlər qandak bolqan bolsa, — dəydu Pərwərdigar, — Bərək, Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyani, əmir-xahzadilirini wə Yerusalemdikilərnıng qaloqan qismini, bu zeminda qaloqanlarnı wə Misirda turuwatqanlarnı xuningoqa ohxax qilımən; **9** Mən ularni yər yüzidiki barlıq padixahliklaroqa wəhimə saloquqi bir obyekt boluxqa, külpətkə qüxüxkə tapxurımən; mən ularni həydiwətkən barlıq jaylarda ularni rəswaqilikning obyektı, sız-qeqək, tapa-tənining obyektı wə lənət səzliri boluxqa tapxurımən. **10** Mən ularoqa həm ata-bowiliriqa təkdım qiloqan zemindin yökıtiloquqə ular arisioqa qiliq, qəhətkilik wə wabani əwətimən.

25 Yosıyanıng ooqlı, Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinqi yilida (yəni Babil padixahı Nebokədnəsarning birinqi yilida) Yəhudanıng barlıq həlkı tooqruluk Yərəmiyaqa kəlgən sız, — **2** Bu səzni Yərəmiya pəyoqəmbər Yəhudanıng barlıq həlkı wə Yerusalemda barlıq turuwatqanlaroqa eytip mundak dedi: — **3** Amonning ooqlı, Yəhuda padixahı Yosıyanıng on üqinqi yilidin baxlap bögünki küngiqə, bu yigirmə üq yil Pərwərdigarning səzi manga kelip turoqan wə mən tang səhərdə ornumdin turup uni silərgə səzləp kəldim, lekin

silər heq kulaq salmidinglar; **4** wə Pərwərdigar silərgə barlik hizmətkarliri boləqan pəyoqəmbərlərnə əwətip kəlgən; U tang səhərdə ornidin turup ularni əwətip kəlgən; lekin silər kulaq salmay heq anglimidinglar. **5** Ular: «Silər hərbinglar yaman yolunglardin wə kilmixliringlarning rəzillikidin towa kəlip yansanglar, Mən Pərwərdigar silərgə wə ata-bowiliringlarəqə kədimdin tartip mənggügiqə təkdim kəloqan zeminda turuwerisilər. **6** Baxkə ilahlarəqə əgixip ularning kullukida bolup qokunmanglar; Meni kəlliringlar yasəqanlar bilən qəzəpləndürmənglar; Mən silərgə heq yamanlik kəltürməymən» — dəp jakarlioqan. **7** Lekin silər Manga kulaq salmidinglar, Meni kəlliringlar yasəqanlar bilən qəzəpləndürüp əzünglarəqə ziyan kəltürdünglar, — dəydu Pərwərdigar. **8** Xunga samawi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Silər Mening səzliringə kulaq salmioqan boləqəqə, **9** mana, Mən ximaldiki həmmə jəmətlərnə wə Mening kulumni, yəni Babil padixahı Nebəkədnəsarni qəkırtimən, ularni bu zeminoqə, uningda barlik turuwatqanlarəqə həmdə ətraptiki həmmə əllərgə kərxilixixkə elip kelimən; Mən [muxu zemindikilər wə ətraptiki əllərnə] pütünləy wəyran kəlip, ularni tolimu wəhimilik kəlimən həm ux-ux obyekt, daimlik bir harabilik kəlimən; **10** Mən ulardin tamaxining sadasini, xad-huramlıq sadasini, toyi boluwatqan yigit-kizining awazini, tüğmən texining sadasini wə qiraq nurini məhrum kəlimən; **11** bu pütkül zemin wəyranə wə dəhxət saləquqi obyekt bolidu, wə bu əllər Babil padixahining yətmix yil kullukida bolidu. **12** Wə xundak boliduki, yətmix yil toxkanda, mən

Babil padixahining wə uning elining bexioʻja, xundakla Kaldiylarning zemini ustiga ʻoz kəbiʻhlikini qūxūrūp, uni mənggūgə harabilik qilimən. **13** Xuning bilən Mən xu zemin ustiga Mən uni əyibligən barlik səzlirimni, jümlidin bu kitabta yeziloʻanlarni, yəni Yərəmiyaning barlik əllərni əyibligən bexarətlirini qūxūrimən. **14** Qūnki kəp əllər həm uluʻq padixahlar [bu padixah həm qowmlirininimu] kul kilidu; Mən ularning qilʻoʻan ixliri wə kolliri yasiloʻanliri boyiqə ularni jazalaymən. **15** Qūnki Israilning Hudasi Pərwərdigar manga [alamət kərūnūxtə] mundak dedi: — Mening kolumdiki ʻoʻəzipimgə toloʻan kədəʻhni elip, Mən seni əwətkən barlik əllərgə iqküzgin; **16** ular iqudu, uyan-buyan iroʻanglaydu wə Mən ular arisioʻja əwətkən kiliq tūpəylidin sarang bolidu. **17** Xunga mən bu kədəʻhni Pərwərdigarning kolidin aldim wə Pərwərdigar meni əwətkən barlik əllərgə iqküzdüm, **18** — yəni Yerusalemoʻja, Yəʻhudaning xəhərlirigə, uning padixahliroʻja wə əmir-xahzadilirigə, yəni ularni bügūnki kündikidək bir harabə, wəʻhimə, ux-ux obykti boluxkə həm lənət səzliri boluxkə kədəʻhni iqküzdüm; **19** Misir padixahı Pirəwngə, hizmətkarliroʻja, əmir-xahzadiliroʻja həm həlkigə iqküzdüm; **20** barlik xaloʻut əllər, uz zeminidiki barlik padixahlar, Filistiylarning zeminidiki barlik padixahlar, Axkelondikilər, Gazadikilər, Əkrondikilərgə wə Axdodning kalduklirioʻja iqküzdüm; **21** Edomdikilər, Moabdikilər wə Ammoniylar, **22** Turning barlik padixahliri həm Zidonning barlik padixahliri, dengiz boyidiki barlik padixahlar, **23** Dedandikilər, Temadikilər, Buzdikilər wə qekə qaqirini qūxūrūwətkən

əllər, **24** Ərəbiyədiki barlik padixahlar wə qəl-bayawanda
 turuwatқан xaloqut əllərning barlik padixahliri, **25**
 Zimridiki barlik padixahlar, Elamdiki barlik padixahlar,
 Medialiklarning barlik padixahliri, **26** ximaldiki barlik
 padixahlaroqa, yiraktiki bolsun, yekindiki bolsun, bir-
 birləp iқküzdum; jahandiki barlik padixahliklaroqa
 iқküzdüм; ularning arkidin Xexakning padixahimu
 [kədəhni] iқidu. **27** Andin sən ularoqa: «Israilning
 Hudasi, samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar
 mundak dəydu: — Iqinglar, məst bolunglar, qusunglar,
 Mən aranglaroqa əwətkən kiliq tüpəylidin yikilip kaytidin
 dəs turmanglar» — degin. **28** Wə xundak boliduki, ular
 qolungdin elip iқixni rət kilsa, sən ularoqa: «Samawi
 qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar mundak
 dəydu: — Silər qoқum iқisilər!» — degin. **29** Qünki
 mana, Mən Əz namim bilən ataloqan xəhər üstigə apət
 qüxürgili turoqan yərdə, silər jazalanmay qalamsilər?
 Silər jazalanmay qalmaysilər; qünki Mən yər yüzidə barlik
 turuwatқanlarning üstigə kiliqni qüxüxkə qaqirimən, —
 dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar.
30 Əmdi sən [Yərəmiya], ularoqa muxu bexarətning
 səzlrining həmmisini jakarliqin: — Pərwərdigar yukiridin
 xirdək hərkirəydu, Əz muқəddəs turaloқusidin U awazini
 qoyuwetidu; U Əzi turuwatқan jayi üstigə hərkirəydu;
 U üzüm qəyligüqilər towliqandək yər yüzidə barlik
 turuwatқanlarni əyibləp towlaydu. **31** Sadasi yər yüzining
 qətlirigiqə yetidu; Qünki Pərwərdigarning barlik əllər
 bilən dəwasi bar; U ət igilirining həmmisi üstigə həküm
 qikiridu; Rəzillərni bolsa, ularni kiliqқа tapxuridu; —

Pərwərdigar xundak dəydi. **32** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydi: — Mana, balayi'apət əldin əlgə həmmisi üstigə qikip tarkilidu; Yər yüzining qət-qətliridin dəhxətlik buran-qapqun qikidu. **33** Pərwərdigar əltürgənlər yərning bir qetidin yənə bir qetigiqə yatidu; ularqə matəm tutulmaydu, ular bir yərgə yioqilmaydu, heq kəmülməydu; ular yər yüzidə tezəktək yatidu. **34** I bakquqilar, zarlanglar, nalə kətürünglar! Topa-qang iqidə eoqininglar, i pada yetəkqiliri! Qünki kiroqin kılınix künliringlar yetip kəldi, Mən silərni tarkitiwetimən; Silər ərülgən esil qinidək parqə-parqə qekilisilər. **35** Pada bakquqilirining baxpanahı, Pada yetəkqilirining qaqr yoli yokap ketidu. **36** Bakquqilarning azablıq pəryadi, Pada yetəkqilirining zarlaxliri anglinidu; Qünki Pərwərdigar ularning yaylaklirini wəyran kılay dəwatidu; **37** Pərwərdigarning dəhxətlik qəzipi tüpəylidin, Tinqlik qotanliri harabə bolidu. **38** Pərwərdigar Öz uwisini taxlap qikқан xirdəktur; Əzgüqining wəhxiylıki tüpəylidin, Wə [Pərwərdigarning] dəhxətlik qəzipi tüpəylidin, Ularning zemini wəyranə bolmay qalmaydu.

26 Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhoakim təhtkə oltuqan məzgilning bexida xu səz Pərwərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərwərdigar mundak dəydi: — Sən Pərwərdigarning əyining həyylisida turup ibadət kılıx üqün Pərwərdigarning əyigə kirqən Yəhudaning barlıq xəhərliridikilərgə Mən sanga buyruqan hərbi səzlərni jakarlıqın; əynən eytkin! **3** Ular bəlkim anglap koyar, hərbi öz rəzil yolidin yanar; xundak kılsa, Mən kilmixlirining rəzilliki tüpəylidin bexioqə

külpət qüxürməkqi boləjan niyitimdin yanımən. **4** Sən ularəja mundaq degin: — «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Manga kulaq salmay, Mən silərnin aldinglarəja qoyəjan Təwrat-kanunumda mangmisanglar, **5** Mən tang səhərdə ornumdin turup əwətkən hizmətkarlırim boləjan pəyoqəmbərlərnin səzlirini anglimisanglar (silər ularəja heq kulaq salmay kəlgənsilər!), **6** undaqa, Mən Xiləhni kandaq qiləjan bolsam, əmdi bu əynimu xuningəja ohxax qilimən, bu xəhərnə yər yüzidiki barlıq əllərgə lənət səzi qilimən». **7** Xuning bilən kaqınlar, pəyoqəmbərlər wə barlıq həlq Yərəmiyaning bu səzlirini Pərwərdigarning əyidə jakarlıəjanlıqini anglidi. **8** Xundak boldiki, Yərəmiya barlıq həlqə Pərwərdigar uningəja tapiləjan bu səzlərnin həmmisini eytip bərgəndin keyin, kaqınlar wə pəyoqəmbərlər wə barlıq həlq uni tutuwelip: «Sən qəqum əlühəng kərək! **9** Sən nemixqa Pərwərdigarning namida bəxarət berip: «Bu əy Xiləhdək bolidu, bu xəhər harabə, adəmzatsiz bolidu!» — deding?» — dedi. Xuning bilən Pərwərdigarning əyidiki barlıq həlq Yərəmiyaəja dək qilip uni oriwelixti. **10** Yəhəda əmirliri bu ixlarni anglidi; ular padixahlıq ordisidin qikip Pərwərdigarning əyigə kirdi, Pərwərdigarning əyidiki «Yengi dərwaza»da sotqa olturdi. **11** Kaqınlar wə pəyoqəmbərlər əmirlərgə wə həlqə səzləp: «Bu adəm əlühəngə layiq, qünki silər əz kulaqliringlar bilən angliəjandək u muxu xəhərnə əyibləp bəxarət bərdi» — dedi. **12** Andin Yərəmiya barlıq əmirlərgə wə barlıq həlqə səzləp mundaq dedi: — «Pərwərdigar meni bu əyni əyibləp, bu xəhərnə əyibləp, silər angliəjan bu

barlik, sözlər bilən bexarət berixkə əwətkən. **13** Həzır yolliringlarnı wə qılmixinglarnı tüzitinglar, Pərwərdigar Hodayinglarning awazını anglanglar! Xundak bolıqanda, Pərwərdigar silərgə jakarlıqan külpəttin yanidu. **14** Ləkin mən bolsam, mana, qolliringlardimən; manga kəzünglərgə nemə yaxşı wə durus kərülsə xundak qilinglar; **15** pəkət xuni bilip qoyunglarki, meni ɵltürüwətsənglər gunahsız qanning jazasını ɵz bexinglarıq, bu xəhərgə wə uningda turuwatqanlarning bexıqı qüxürisilər; qünki deginim hək, Pərwərdigar həkikətən bu sözləring həmmisini kulaklıringlarıq deyixkə meni əwətkən». **16** Əmirlər wə barlik həlkə kahınlarıq wə pəyqəmbərlərgə: «Bu adəm ɵlümge layik əməs; qünki u Pərwərdigar Hodayimizning namida bizge sözlidi» — dedi. **17** Andin zemindiki bəzi aqsakallar ɵrnidin turup həlkə kengixigə mundak dedi: — **18** «Morəxətlik Mikah Yəhuda padixahı Həzəkiyaning künliridə barlik Yəhuda həlkigə bexarət berip: — «Samawi qoxunlarning Sərdari bolıqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Zion teqi etizdək aqıdurulidu, Yerusalem dəng-təpilər bolup qalidu, «Əy jaylaxqan taq» bolsa, Ormanlıqning otturidiki yuqiri jaylarla bolidu, halas» — degənidi. **19** Yəhuda padixahı Həzəkiya wə barlik Yəhuda həlkı Mikahni ɵlümge məhkum qılıqanmu? Həzəkiya Pərwərdigardin qorqup, Pərwərdigardin ɵtüngən əməsmu? Wə Pərwərdigar ularıq qılmakqi bolup jakarlıqan külpəttin yanıqan əməsmu? Biz [bu yoldin yanmisak] ɵz jenimiz üstigə zor bir külpətni qüxürgən bolmamdimiz?». **20** (Pərwərdigarning namida Yərəmiyaning barlik degənliridə bu xəhərni

wə bu zeminni əyibləp bexarət bərgən, Kiriya-Yearimlik Xəmayaning oğlu Uriya isimlik yənə bir adəm bar idi. **21** Padixah Yəhoakim wə barlik palwanliri, barlik əmirli uning səzlirini angliqanda, padixah uni öltürüxkə intilgən; ləkin Uriya buni angliqanda qorqup, Misiroqa kaqti. **22** Ləkin Yəhoakim qaparmənlərnə, yəni Akborning oğlu Əlnatan wə baxqılarni Misiroqa əwətkən; **23** ular Uriyani Misirdin elip qikip padixah Yəhoakimning aldiqə aparqan; u uni kiliqlap, jəsiti ni pıkrələrnin gərlükigə taxlıwətkən.) **24** — Həlbuki, xu qaqda Xafanning oğlu Ahikam ularning Yərəmiyani ölümgə məhkum kilip həlqning qolıqə tapxurmaslikı üqün, uni qollidi.

27 Yəhuda padixahı Yosiyaning oğlu Zədəkiyaning təhtkə olturoqan dəsəpki məzgilidə, xu səz Yərəmiyaqə Pərwərdigardin kelip mundaq deyildi: — **2** Pərwərdigar munga mundaq dedi: — Asarətlər wə boyunturuklarni yasap əz boynungə sal; **3** bu boyunturuklarni Edomning padixahıqə, Moabning padixahıqə, Ammoniylarning padixahıqə, Turning padixahıqə wə Zidonning padixahıqə Yerusalemqə, Yəhuda padixahının aldiqə kəlgən ularning əz əlqilirinin qolı arkilik əwətkin; **4** hər birini əz hojayinliriqə xundaq bir həwərnı yətküzüxkə buyruqin: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Əz hojayinliringlarəqə mundaq dənglər: — **5** Mən zemin wə zemin yüzidə turuwatqan adəmlər wə həywanlarni zor qudritim wə sozuləqan bilikim bilən yaratqanmən; wə kim kəzümgə layıq kərünsə, bularni xularəqə təqdim qilimən. **6** Həzir Mən bu

zeminlarning həmmisini Babil padixahi, Mening kulum
 boləan Nebəkadnəsarning kəliəa tapxurdum; hətta
 daladiki haywanlarnimu uning kullukida boluxka təkdin
 kildim. **7** Barlik əllər uning, oəlining həm nəwrisining
 kullukida bolidu; andin öz zeminining wakti-saiti
 toxkanda, kəp əllər wə uluə padixahlar unimu kullukka
 salidu. **8** Xundak boliduki, kaysi əl yaki padixahlik
 Babil padixahi Nebəkadnəsarning kullukida boluxni,
 yəni boynini Babil padixahining boyunturuki astiəa
 kəyuxni rət kilsa, Mən xu əlni Nebəkadnəsarning kəli
 arkilik yəkatkəzəuə qəlik, kəhətqilik wə waba bilən
 jazalaymən, — dəydu Pərwədigar. **9** — Silər bolsanglar,
 «Babil padixahining kullukida həq bolmaysilər»
 degən pəyəmbərliringlarəa, palqiliringlarəa, qūx
 kərgūqiliringlarəa, rəm aqkuqiliringlarəa yaki
 jadugərliringlarəa kulak salmanglar; **10** qūnki ular siləgə
 yaləanqilik kilip bexarət beridu; [gəplirigə kirsənglar],
 silərni öz yurtunglardin sürgūn kilidu; qūnki Əzūm silərni
 yurtunglardin həydəymən, silər nabut bolisilər. **11** Ləkin
 kaysi əl boynini Babil padixahining boyunturuki astiəa
 kəyup kullukəa kirsə, xu əlni öz yurtida turəuzimən,
 ular uningda terikqilik kilip yaxaydu. **12** — Mən Yəhuda
 padixahi Zədəkiyəəjimu xu səzlər boyiqə mundaq dedim:
 «Boynunglarni Babil padixahining boyunturuki astiəa
 kəyup uning wə uning həlkəning kullukida bolsanglar,
 hayat kəlisilər. **13** Əmdi nemixka Pərwədigarning Babil
 padixahining kullukəa boysunmioəan hərəkəsi əllər
 toərisida deginidək, sən wə həlkəning kəlik, kəhətqilik wə
 waba bilən əlməkqi bolisilər? **14** Pəyəmbərləning:

«Babilning kullukida bolmaysilər» degən sözlirigə kulaq salmanglar; qünki ular silərgə yaloqanqiliqtin bexarət kilidu. **15** Mən ularni əwətkən əməs, — dəydu Pərwərdigar, — lekin ular Mening namimda yaloqandin bexarət beridu; bu sözlərnin aqiwiti xuki, Mən silərni yurtunglardin həydiwetimən, xuningdək nabut bolisilər; silər wə silərgə bexarət bərgən pəyoqəmbərlər nabut bolisilər». **16** Andin Mən kahinlarə wə bu barliq həlqə mundaq dedim: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silərgə bexarət beridioqan pəyoqəmbərlərnin: «Mana, Pərwərdigarning əyidiki kimmətlik qaqa-kuqilar pat arida Babildin qayturulidu» degən sözlirigə kulaq salmanglar; qünki ular silərgə yaloqanqiliqtin bexarət kilidu. **17** Ularə qulaq salmanglar; Babil padixahining kullukida bolsanglar, hayat qalisilər; bu xəhər nemixə wəyran bolsun? **18** Əgər bular həkikətən pəyoqəmbərlər bolsa həm Pərwərdigarning səzi ularda bolsa, ular hazır Pərwərdigarning əyidə, Yəhuda padixahining ordisida wə Yerusaleminin əzidə qaloqan kimmətlik qaqa-kuqilar Babilə elip ketilmisun dəp samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarə dua-tilawət kilsun! **19** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar ikki [mis] tüwrük, [mis] «dengiz», das hərwiliri wə bu xəhərdə qaloqan [kimmətlik] qaqa-kuqilar toqruluk mundaq dəydu: — **20** (bularni bolsa Babil padixahi Neboqadnəsar Yəhoakimning oqlı Yəhuda padixahi Yəkoniyahni Yəhudadiki wə Yerusalemdiki barliq esilzad-əmirlər bilən tənq Yerusalemdin Babilə sürgün qiloqanda u elip kətmigənidi) **21** Bərhək, Israilning Hudasi

Pərwərdigarning ʔyidə, Yəhuda padixahining ordisida wə Yerusalemda qaloqan [kimmətlik] qaqa-kuqilar tooqruluk samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — **22** ularmu Babiloqa elip ketilidu; ular Mən ulardin qaytidin həwər alidioqan küngiqə xu yərdə turidu, — dəydu Pərwərdigar: — xu waqit kəlgəndə, Mən ularni elip bu yərgə qayturup berimən.

28 Xu yilda, Yəhuda padixahı Zəkəriya təhtkə olturoqan dəsəpki məzgildə, yəni tətinqi yili, bəxinqi ayda, Azzurning oqlı, Gibeon xəhıridiki Hənanıya pəyqəmbər, kahınlar wə barlıq halayıq aldida Pərwərdigarning ʔyidə manga: — **2** Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — «Mən Babil padixahining boyunturukini sunduriwəttim! **3** Babil padixahı Nebokadnəsar muxu yərdin epkətkən, Babiloqa aparəqan, Pərwərdigarning ʔyidiki qaqa-kuqılarning həmmisini bolsa, ikki yil ətəyła Mən muxu yərgə qayturup epkelimən; **4** wə Mən Yəhuda padixahı, Yəhoakimning oqlı Yəkonıyahni Yəhudadin Babiloqa sürgün qılinoqanlarning həmmisi bilən təng muxu yərgə qayturup berimən, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən Babil padixahining boyunturukini sundiriwetimən!» — dedi. **5** Andin Yərəmiya pəyqəmbər kahınlar wə Pərwərdigarning ʔyidə turoqan barlıq halayıq aldida Hənanıya pəyqəmbərgə səz qildi. **6** Yərəmiya pəyqəmbər mundaq dedi: «Amin! Pərwərdigar xundaq qilsun! Pərwərdigar sening bexarət bərgən səzliringni əməlgə axursunki, U ʔzining ʔyidiki qaqa-kuqilar wə Yəhudadin Babiloqa sürgün qılinoqanlarning həmmisini

muxu yergə qaytursun! **7** Lekin öz kulikingoşa wə
 barlik həlkning kulikioşa selip koyulidioşan mening
 bu sezümni angla! **8** — Mening wə seningdin burun,
 qədimdin tartip bolşan pəyoşəmbərlərmu nuroşun
 padixahliklar wə uluş dölətlər toşruluk, urux, apət
 wə wabalar toşruluk bexarət berip kəlgən; **9** tinqlik-
 awatlik toşruluk bexarət bərgən pəyoşəmbər bolsa, xu
 pəyoşəmbərnin şəzi əməlgə axuruloşanda, u həkikətən
 Pərwərdigar əwətkən pəyoşəmbər dəp tonuloşandur!». **10**
 Andin Hənanিয়া pəyoşəmbər Yəşəmiya pəyoşəmbərnin
 boynidiki boyunturukni elip uni sunduriwətti. **11**
 Hənanিয়া həlk aldida şəz kiliş: «Pərwərdigar mundak
 dəydu: — Mən xuningoşa ohxax, ikki yil ətməyla
 Babil padixahi Nebokədnəşarnin boyunturukni barlik
 əllərnin boynidin elip sunduriwetimən!» — dedi.
 Xuning bilən Yəşəmiya pəyoşəmbər qikiş kətti.
12 Hənanিয়া pəyoşəmbər Yəşəmiya pəyoşəmbərnin
 boynidiki boyunturukni elip uni sunduriwətkəndin
 bir'az keyin, Pərwərdigarnin şəzi Yəşəmiyaşə kelip
 mundak deyildi: — **13** Barşin, Hənanিয়াşə mundak
 degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Şən yaşəqatin
 yasaloşan boyunturukni sunduroşinin bilən, lekin
 uning ornioşa tēmürdin bolşan boyunturukni selip
 kəyduş! **14** Qünki samawi kəşunlarnin Şərdari
 bolşan Pərwərdigar — Israilnin Hudasi mundak
 dəydu: — Mən xuningoşa bu barlik əllərnin boynioşa
 tēmürdin yasaloşan boyunturukni salimənki, ular Babil
 padixahi Nebokədnəşarnin kullukida bolidu; bərhək,
 ular uning kullukida bolidu; Mən uningə hətta

daladiki haywanlarnimu takdim qilganman». **15** Andin Yeramia payqambar Hananiya payqambarga: «Kulak sal, Hananiya! Parwardigar seni awatkan amas! Sen bu halkni yalqanqilikka ixandurgansan! **16** Xunga Parwardigar mundaq deydu: Mana, Men seni yer yuzidin awatiwetimen! Sen dal muxu yilda elisan, qunki sen adamlarni Parwardigarqa asiylik qilixka dawet qilgansan». **17** Hananiya payqambar dal xu yili yettinchi ayda eldi.

29 Yeramianing Yerusalemdin surgun bolganlar arisidiki hayat qalqan aksakallarqa, kahinlarqa, payqambarlarga wa Nebokadnesar asir kilip Babilqa elip katkan barlik halkqa Yerusalemdin yolliqan het: — **2** (het padixah Yekoniyah, hanix, wazirlar, Yehuda wa Yerusalemdiki xahzade-amirlar wa hunarwamlar Yerusalemdin katkandin keyin, **3** Xafanning oqli alasahning wa Hilkiyaning oqli Gemarkianing qoli bilan yollanoqan — Yehuda padixahi Zedekiya bu kixilarni Babil padixahi Nebokadnesarning aldiqa yolliqan). Yolliqan het mundaq: — **4** Samawi qoxunlarning Sardari bolgan Parwardigar — Israilning Hudasi Yerusalemdin Babilqa surgungah awatkanlarning hammisigah mundaq deydu: — **5** Oylarni kurunglar, ularda turunglar; baqlarni berpa kilinglar, ularning mewisini yanglar; **6** oylininglar, oqul-kizlik bolunglar; oqulliringlar uqun kizlarni elip beringlar, kizliringlarni arlarga yatlik kilinglar; ularmu oqul-kizlik bolsun; xu yarde kopyinglarki, aziyip kاتمanglar; **7** Men silarni surgungah awatkan xaharning tinq-awatlikini izdanglar, uning uqun Parwardigarqa dua kilinglar;

qünki uning tinq-awatlikı bolsa, silermu tinq-awat bolisilär. **8** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Aranglardiki pəyoqəmbərlər wə silərnıng palqiliringlar silərnı aldap qoymisun; silər ularəja kərgüzgən qüxlərgə kulaq salmanglar; **9** qünki ular Menıng namimda yaloqandin bexarət beridu; Mən ularnı əwətkən əməsmən, — dəydu Pərwərdigar. **10** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Babiləja bekitilgən yətmix yil toxkanda, Mən silərnıng yeninglarəja kelip silərgə iltipət kərsitimənki, silərnı muxu yurtka qayturuxum bilən silərgə qıləjan xapaətlık wədəmnı ada qılimən; **11** Qünki Əzümning silər toqruluk pılanlirimni, apət elip kelidiəjan əməs, tinq-awatlik elip kelidiəjan, ahirda silərgə ümidwar keləqəkni ata qilidiəjan pılanlirimni obdan bilimən, — dəydu Pərwərdigar. **12** Xuning bilən ilər Manga nida qilip, yeniməja kelip Manga dua qilisilər wə Mən silərnı anglaymən. **13** Silər Meni izdəysilər wə Meni tapisilər, qünki silər pütün kəlbınglar bilən Manga intilidiəjan bolisilər. **14** Mən Əzümni silərgə tapkuzimən, — dəydu Pərwərdigar — wə Mən silərnı sürgünlüktin qayturup əsligə kəltürimən, Mən silərnı həydiwətkən barlik əllərdin wə həydiwətkən barlik jaylardin yiqimən, — dəydu Pərwərdigar, — Mən silərnı elip, əslı sürgün qilip ayriəjan yurtka qayturimən. **15** Silər: «Pərwərdigar bizgə Babilda pəyoqəmbərlərnı tiklidi» desənglar, **16** əmdi Pərwərdigar Dawutning təhtigə olturojan padixah wə bu xəhərdə turuwatқан barlik həlk, yəni silər bilən billə sürgün qilinmiəjan kərindaxliringlar toqruluk xuni dəydu: —

17 Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularni azablaydiqan kiliq, kəhətqilik wə waba əwətimən; xuning bilən ularni huddi sesioqan, yegili bolmaydiqan naqar ənjürlərdək qilimən; **18** ularni kiliq, kəhətqilik wə waba bilən qoqlaymən, ularni yər yüzidiki barliq padixahliklarqə həydəp apirimən; ularni xu əllərgə wəhimə, lənət, dəhxət, ux-ux qilinidiqan wə rəsua qilinidiqan obyekt qilimən. **19** qünki Mən tang səhərdə ornumdin turup, hizmətkarlim bolqan pəyoqəmbərlərnə əwətip səzlimni ularqə eytkinim bilən, ular kulak salmiqan; silər [sürgün bolqanlarmu] heq kulak salmiqansilər, — dəydu Pərwərdigar. **20** Lekin i silər sürgün bolqanlar, Mən Yerusalemdin Babilqə əwətkənlər, Pərwərdigarning səzini anglanglar: — **21** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mening namimda silərgə yaloqandin bexarət beridiqan Kolayaning oqli Ahab toqruluk wə Maaseyahning oqli Zədəkiya toqruluk mundak dəydu: — Mana, Mən ularni Babil padixahi Nebokədnəsarning qolioqə tapxurimən, u ularni kəz aldinglarda əlümə məhküm qilidu; **22** xuning bilən ular misal qilinip Babilda turoqan Yəhudadiki barliq sürgün qilinoqanlarning aqzida: «Pərwərdigar seni Babil padixahi Nebokədnəsar otta kawab qiloqan Zədəkiya wə Ahabdək kilsun!» degən lənət səzi bolidu; **23** qünki ular Israil iqidə iplaslik qiloqan, qoxnilarning ayalliri bilən zina qiloqan wə Mening namimda yaloqan səzlərnə, Mən ularqə heq tapilmioqan səzlərnə qiloqan; Mən bularni Bilgüqi wə guwah Boluquqidurmən, — dəydu Pərwərdigar.

24 «Sən Yərəmiya Nəhəlamlik Xemayaoqa mundaq degin:
— **25** Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar
— Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Qünki sən öz
namingda Yerusalemdiki barlik həlkə, kahin boloqan
Maaseyahning oqli Zəfaniyaoqa wə barlik kahinlaroqa
hətlər yollioqining tüpəylidin, — **26** ([sən Zəfaniyaoqa
mundaq yazoqan]: «Pərwərdigar seni kahin Yəhuyadaning
ornioqa kahin tikligən əməsmu? U seni Pərwərdigarning
əyidə xuningoqa nazarətqi kiloqanki, bexarət beridioqan
pəyoqəmbər boluwaloqan hərbi təlwinini besix üqün
puti wə boynioqa takək selixing kerək. **27** Əmdi sən
nemixka silərgə özini pəyoqəmbər kiliwaloqan Anatotluk
Yərəmiyani əyiblimiding? **28** Qünki u hətta Babilda
turuwatқан bizlərgimu: «Xu yərdə boloqan waqtinglar
uzun bolidu; xunga öyləni selinglar, ularda turunglar,
baqlarni bərpa qilinglar, ularning mewisini yənglar»
dəp hət yollidi!») **29** — Zəfaniya muxu hətni Yərəmiya
pəyoqəmbər aldida oqudi. **30** Andin Pərwərdigarning sözi
Yərəmiyaoqa kelip mundaq deyildi: — **31** Barlik sürgün
boloqanlaroqa hət yollap mundaq degin: — Pərwərdigar
Nəhəlamlik Xəmaya toqruluk munak dəydu: Qünki Mən
uni əwətmigən bolsammu, Xəmayaning silərgə bexarət
berip, siləni yaloqanqilikka ixəndürgənliki tüpəylidin, **32**
Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Nəhəlamlik
Xəmayani nəslə bilən billə jazalaymən; muxu həlkə arisida
uning heqkəndək nəslə tepilmaydu; u Mən Öz həlkim
üqün qilməkqi boloqan yaxilikni heq kərməydu, —
dəydu Pərwərdigar: — qünki u adəmləni Manga asiylikka
kutratti.

30 Pərwərdigardin Yəreмияoqa kəlgən səz: — 2

Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən sanga hazır dəydiqan muxu barlıq səzlirimni yazmioqa yazqin; 3 Qünki mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən həlkim Israil həm Yəhudani sürgünlüktin qayturup əsligə kəltürimən, ularni atabowilirioqa təkdım qıloqan zeminioqa qayturimən, ular uningioqa igə bolidu. 4 Pərwərdigarning Israil toqruluk wə Yəhuda toqruluk degən səzliri təwəndikidək: — 5 Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Anglitolidu aləqzadilik həm qorkunqlukning awazi, Bolsun nədə aman-tinqlik! 6 Soranglar, xuni kərüp beqinglarki, ər bala tuqamdu? Mən nemixka əmdi toloqakka qüxkən ayaldək hər bir ər kixining qatirikini qoli bilən tutqanlikini kərimən? Nemixka yüzliiri tatirip kətkəndu? 7 Ayhay, xu küni dəhxətlıktur! Uningioqa həqkəndak kün ohximaydu; u Yəqubning əzab-oqubət künidur; ləkin u uningdin qutkuzulidu. 8 Xu künidə əməlgə axuruliduki, — dəydu samawı qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, — Mən uning boyunturukini boynungdin elip sunduruwetimən, əsarətliringni buzup taxlaymən, yat adəmlər uni ikkinqi kullukka qüxürməydu. 9 Xuning ornida ular Pərwərdigar Hudasing həm də Mən ular üqün qaytidin tikləydiqan Dawut padıxəning kullukida bolidu. 10 Əmdi sən, i qulum Yəqub, qorkma, — dəydu Pərwərdigar; — ələqzadə bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yırək yərlərdin, sening nəslingni sürgün bolqan zemindin qutkuzimən; Yəqub qaytip kelidu, əram tepip əzadə turidu wə həqkim uni qorkutmaydu. 11 Qünki Mən seni qutkuzux üqün

sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar; — Mən seni tarkitiwətkən əllərninğ həmmisini tügəxtürsəmmu, ləkin seni pütünləy tügəxtürməymən; pəkət üstüngdin həküm qikirip tərbiyə-sawak berimən; seni jazalimay qoyup qoymaymən. **12** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: Sening zedəng dawalıoqusiz, seninğ yarang bolsa intayin eoqirdur. **13** Sening dəwayingni soraydioqan heqkim yok, yarangni tangəquqi yoktur, sanga xipalik dorilar yoktur; **14** seninğ barlik axniliring seni untuqan; ular seninğ qalingni heq sorimaydu. Qünki Mən seni düxməndək zərb bilən urəqanmən, rəhimsiz bir zalimdək sanga sawak bolsun dəp urəqanmən; qünki seninğ kəbihlikinğ həddi-həsabsiz, gunahlıring həddidin ziyadə boləqan. **15** Nemixka zedəng tüpəylidin, dərd-əliminğ dawalıoqusiz boləqanliki tüpəylidin pəryad kətürisən? Kəbihlikinğninğ həddi-həsabsiz boləqanlikidin, gunahlıring həddidin ziyadə boləqanlikidin, Mən xularni sanga kıləqanmən. **16** Ləkin seni yutuwaləqanlarınğ həmmisi yutuwelidid; seninğ barlik küxəndiliring bolsa sürgün bolidid; seni buləqanlarınğ həmmisi bulang-talang kılidid; seni ow kıləqanlarınğ həmmisini owlididəqan kılidid. **17** Qünki Mən sanga tengik tengip qoyimən wə yariliringni sakaytimən — dəydu Pərwərdigar; — qünki ular seni: «Qerib-biqarə, heqkim qalini sorimaydioqan Zion dəl muxudur» dəp haqarətligən. **18** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən Yəqubning qedirilirini sürgünlüktin qayturup əsligə kəltürimən, Uning turaləquliri üstigə rəhim kılidid; Xəhər harabiliri ul kılidid qaytidin qurulidid, Orda-kəl'ə öz jayida yənə adəmzatlik bolidid.

19 Xu jaylardin təxəkkür küyliri wə xad-huramlıq sadaliri anglinidu; Mən ularni kəpəytimənki, ular əmdi azaymaydu; Mən ularning hərmətini axurimən, ular heq pəs bolmaydu. **20** Ularning baliliri qədimdikidək bolidu; ularning jamaiti aldimda məzmut turoquzulidu; Ular ni horliqlanlarning həmmisini jazalaymən. **21** Ular bexi əzliridin bolidu, Ularning həküm sürgüqisi əzliri otturisdin qıqıdu; Mən uni öz yeniməyə kəltürimən, xuning bilən u Manga yeqin kelidu; Qünki yeniməyə kəlgüqi [jenini] təwəkkül qılquqi əməsmü? — dəydu Pərwərdigar. **22** — Xuning bilən silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərlə Hudainglar bolimən. **23** Mana, Pərwərdigardın qıqқан bir boran-qapқun! Uningdin kəhr qıqtı; Bərhək, dəlxətlik bir qara қuyun qıqıp kəldi; U pırқırap rəzillərlə bexiəyə qüxidu. **24** Kənglidiki niyətlirini ada qılıp toluq əməl qılquqə, Pərwərdigarning qattıq qəziyi yanmaydu; Ahırkı künlərdə silər buni qüxinip yetisilər.

31 Xu wəqıtta, — dəydu Pərwərdigar, — Mən İsrailning jəmətlirining Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. **2** Pərwərdigar mundaқ dəydu: — Qiliqtin aman qaloқan həlk, yəni İsrail, qəl-bayawanda iltipatқа igə boloқan; Mən kelip ularni aram tapқuzimən. **3** Pərwərdigar yırақ yurttа bizgə kərinüp: «Mən seni mənggü bir muhəbbət bilən sөyüp kəldim; xunga Mən əzgərməs məhribanlıq bilən seni Əzümgə tartıp kəlgənmən. **4** Mən seni qaytidin qurimən, xuning bilən sən qurulisən, i İsrail qizi! Sən qaytidin dapliringni elip xad-huram qıloқanlarning usulliriəyə qıqısən. **5** Sən qaytidin Samariyəning taqliri üstigə

üzümzarlar tikisən; ularni tikküqilər əzliri tikip, mewisini əzliri yəydu. **6** Qünki Əfrainming egizlikidə turoqan kəzətqilər: «Turunglar, Pərwərdigar Hodayimizə ibadət qilixqa Zionə qikayli!» — dəp nida kətüridioqan küni kelidu. **7** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Yakup üçün xad-huramlıq bilən nahxa eytinglar, Əlləning bexi boluquqi üçün ayhay kətürünglar; Jakarlanglar, mədhiyə okup: «I Pərwərdigar, Sening həlkingni, Yəni Israilning qaldisini kutkuzoqaysən!» — dənglar! **8** Mana, Mən ularni ximaliy yurtlardin epkelimən, Yər yüzining qət-qətliridin yioimən; Ular arisida əmalar wə tokurlar bolidu; Hamilidar wə tuoqay degənlər billə bolidu; Ular uluq bir jamaət bolup kaytip kelidu. **9** Ular yioqə-zarlar kətürüp kelidu, Ular dua-tilawət qiloqanda ularni yetəkləymən; Mən ularni erik-əstənglər boyida, heq putlaxmaydioqan tüz yol bilən yetəkləymən; Qünki Mən Israilə ata bolimən, Əfrain bolsa Mening tunji oqlumdur. **10** Pərwərdigarning sezini anglanglar, i əllər, Dengiz boyidiki yirək yurtlarə: — «Israilni tarkatkuqi uni kaytidin yiojidu, Pada bakkuqi padisini bakqandək U ularni bakidu; **11** Qünki Pərwərdigar Yakupni bədəl tələp kutulduroqan, Uningə Həmjəmət bolup əzidin zor küqlük boluquqining qanggilidin kutkuzoqan!» — dəp jakarlanglar. **12** Ular kelip Ziondiki egizliklərdə xad-huramlıqta towlaydu, Pərwərdigarning iltipatidin, yəni yengi xarabtin, zəytun meyidin, mal-waranning qoziliridin bərək uridu; Ularning jeni huddi mol suqiriloqan baqdək bolidu, Ular ikkinqi heq solaxmaydu. **13** Xu qaqda qizlar ussulda xadlinidu, Yigitlər wə moysipitlarmu təng xundak bolidu; Qünki

Mən ularning ah-zarlrini xad-huramlıqqa aylandurimən;
Mən ularoşa təsəlli berip, dərd-əlimining ornioşa ularni
xadlıqqa qəmdürimən. **14** Mən kahınlarni molqilik bilən
toyoyuzimən, Həlkim iltipatioşa qanaət kilidu, — dəydu
Pərwərdigar. **15** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Ramah
xəhridə bir sada, Aqqıq yioşa-zarning pioşani anglinidu,
— Bu Raşiləning öz baliliri üçün kətürgən ah-zarliri;
Qünki u baliliri bolmioşaqqa, təsəllini qəbul qılmay
pioşan kətüridu. **16** Pərwərdigar [uningoşa] mundaq
dəydu: — Yioşa-zaringni tohtat, kəzliringni yaxlardin tart;
qünki munu tartkan japayingdin mewə bolidu, — dəydu
Pərwərdigar; — ular düxmənning zeminidin qaytidu; **17**
bərhək, kələqiking ümidlik bolidu, — dəydu Pərwərdigar;
— wə sening baliliring yənə öz qeğrisidin kirip kelidu.
18 Mən dərwəkə Əfraimning əzi toqruluk əkünüp: «Sən
bizgə xax torpaqqa tərbiyə bərgəndək sawaq-tərbiyə
bərding; Əmdi bizni towa kilduroşaysən, Biz xuning
bilən towa kilip qaytip kelimiz, Qünki Sən Pərwərdigar
Hudayimizdursən; **19** Qünki biz towa kilduruluximiz bilən
həqıqətən towa kilduk; Biz özimizni tonup yətkəndin
keyin, yotimizni urduk; Biz yaxlıqimizdiki [qilmixning]
xərm-hayasi tüpəylidin nomus kilip, hijaləttə kalduk!»
— degənlikini anglidim. **20** — Əfraim Manga nisbətən
jan-jigər balam əməsmu? Qünki Mən uni əyibligən
təkdirdimu, uni hərdaim kənglümdə seşinimən; Xunga
iq-başırim uningoşa aşrıwatidu; Mən uningoşa rəhim
qilmisam bolmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **21** — Xunga
əzünggə yol bəlgilirini bekitip koyojin; Sən sürgüngə
mangoşan yoloşa, xu kətürülgən yoloşa kəngül koyup

dikkət kiloqin; Həzir xu yol bilən kaytip kəl, i jan-jigirim
Israil kizi, Muxu xəhərliringə qarap kaytip kəl! **22** Sən
qaqanoqə tenəp yürisən, i yoldin qikkuqi kizim? Qünki
Pərwərdigar yər yüzidə yengi ix yaritidu: — Ayal kixi
baturning ətrapida yepixip həwər alidu! **23** Samawi
qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Israilning
Hudasi mundaq dəydu: — Mən ularni sürgünlüktin
kayturup əsligə kəltürginimdə Yəhədaning zeminida
wə xəhərliridə həklər yənə [Yerusalem toqruluk]:
«Pərwərdigar seni bəhtlik kiloqay, i həkkaniylik turoqan
jay, pak-mukəddəslikning teqi!» dəydiqan bolidu. **24**
Xu yərdə Yəhuda — xəhərliridikilər, dehqanlar wə pada
bakkuqi kəqmən qarwiqilar həmmisi billə turidu. **25**
Qünki Mən hərıp kətkən jan igilirining həjitidin qikimən,
hərbir həlidin kətkən jan igilirini yengilandurimən. **26** —
Mən [Yərəmiya] buni anglap oyoqandim, ətrapka qaridim,
nahayiti tatlik uhlaptimən. **27** Mana, xu künlər keliduki,
— dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəmətidə wə Yəhuda
jəmətidə insan nəslini wə haywanlarning nəslini terip
əstürimən. **28** Xundak boliduki, Mən ularni yulux, səküx,
həlak kilix, aqdurux üqün, ularəqə nəzirimni saləqandək,
Mən ularni kurux wə tikip əstürüx üqünmu ularəqə
nəzirimni salimən, — dəydu Pərwərdigar. **29** Xu künlərdə
ular yənə: «Atilar aqqiq-qüqük üzümləni yegən, xunga
balilarning qixi kəriş sezilidu» degən muxu məqalni heq
ixlətməydu. **30** Qünki hərirsə öz gunahı üqün əlidu;
aqqiq-qüqük üzümləni yegənləning bolsa, əzining qixi
kəriş sezilidu. **31** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu
Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhuda jəməti bilən

yengi əhdə tüzimən; **32** bu əhdə ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əhdigə ohximaydu; xu əhdini Mən ata-bowilirini qolidin tutup Misirdin qutkuzup yetəkliginimdə ular bilən tüzgənədim; gərqə Mən ularning yoldixi boləqan bolsammu, Mening ular bilən tüzüxkən əhdəmni buzoqan, — dəydu Pərwərdigar. **33** Qünki xu künlərdin keyin, Mening Israil jəməti bilən tüzidioqan əhdəm mana xuki: — Mən Öz Təwrat-qanunlirimni ularning iqigə salimən, Həmdə ularning kəlbəgimu yazimən. Mən ularning İlahi bolimən, Ular mu Mening həlkim bolidu. **34** Xundin baxlap həqkim öz yeqinioqə yaki öz qerindixioqə: — «Pərwərdigarni tonuoqin» dəp əgitip yürməydu; qünki ularning əng kikiqidin qongioqə həmmisi Meni tonup boləqan bolidu; qünki Mən ularning kəbiqlikini kəqürimən həmdə ularning gunahini hərgiz esigə kəltürməymən, — dəydu Pərwərdigar. **35** Quyaxni kündüzdə nur bolsun dəp bərgən, ay-yultuzlarni keqidə nur bolsun dəp bəlgiligən, dolqunlirini xarkiritip dengizni qozoqaydioqan Pərwərdigar mundaq dəydu (samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Uning namidur): — **36** — Muxu bəlgiligənlirim Mening aldimdin yoqap kətsə, — dəydu Pərwərdigar, — əmdi Israilning əwladlirimu Mening aldimdin bir əl boluxtin mənggügə qeləxi mumkin. **37** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Yukirida asmanlar məlqərlənsə, təwəndə yər ulliri təkxürülüp bilənsə, əmdi Mən Israilning barliq əwladlirining qiloqan həmmə qilmixliri tüpəylidin ulardin waz keqip taxlioquqi bolimən, — dəydu Pərwərdigar. **38** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — xəhər məhsus Manga atilip

«Hananıyelning munari»din «Dokmux dərwarzasi»oqiqa kaytidin qurulidu; **39** əlqəm tanisi kaytidin əlqəx üçün xu yərdin «Garəb dəngi»giqa, andin Goatqa burulup sozulidu; **40** jəsətlər wə [qurbanlıq] külliri taxlinidioqan pütkül jiloqa, xundakla Kidron dəryasioqiqa həm xərkəə qaraydioqan «At dərwarzisi»ning dokmuxioqiqa yatqan etizlarning həmmisi Pərwərdigarəqa pak-mukəddəs dəp həsəblinidu; xəhər kaytidin heq yulup taxlanmaydu, hərgiz kaytidin əqdurup taxlanmaydu.

32 Yəhuda padixahı Zədəkiyaning oninqi yili, Yərəmiyaəqa Pərwərdigardin kəlgən səz təwəndə hatiriləngən (xu yil Nebokədnəsarning on səkkizinqi yili idi; **2** Xu qaəda Babil padixahining qoxuni Yerusəlemni qorxuwaləjanidi; Yərəmiya pəyoqəmbər bolsa Yəhuda padixahining ordisidiki qarawullarning həoylisida qamap qoyuləjanidi. **3** Qünki Yəhuda padixahı Zədəkiya uni əyibləp: «Nemixka sən: «Mana, Mən bu xəhərni Babil padixahining qolioqa tapxurimən; u uni ixəqal qilidu; Yəhuda padixahı Zədəkiya kaldiylərnin qolidin qeqip qutulalmaydu; qünki u Babil padixahining qolioqa tapxurulmay qalmaydu; u uning bilən yüz turənə səzlixidu, əz kəzi bilən uning kəzigə qaraydu. U Zədəkiyani Babiləqa apiridu, u mən uningəqa yəqinlixip toluk bir tərəp qiloquqə xu yərdə turidu, dəydu Pərwərdigar; silər kaldiylər bilən qarxiləxsanglarmu oqəlibə qiləlməysilər! — dəydu Pərwərdigar» — dəp bəxərət berisən?» — dəp uni qamap qoyəjanidi). **6** Yərəmiya: — Pərwərdigarning səzi mənə kelip mundaq deyildi — dedi: — **7** Mana, taəqang Xəllumning oqlı Hənaməəl yeningəqa kelip:

«Özüng üqün Anatottiki etizimni setiwal; qünki uni setiwelixka sening hëmjëmätlik hëqëkëung bar» — dëydiqan bolidu. **8** Andin Përwërdigarning deginidëk taqamning oqli Hënamëäl, qarawullarning hëylisida yenimoqa kelip manga: «Binyaminning zeminidiki mening Anatottiki etizimni setiwalqaysën; qünki hëmjëmät hëqëki seningkidur; özëng üqün setiwal» — dedi; andin mën buning hëqëkëtën Përwërdigarning sözi ikënlëkini bilip yëttim. **9** Xunga mën taqamning oqli Hënamëäldin Anatottiki bu etizni setiwaldim; pulni, yëni on yëttë xëkäl kümüxnë girgë selip ëlqidim. **10** Mën tohtam hetigë imza qoyup, üstigë mëhürni besip peqätlidim; buningqa guwahqilarni guwah bërgüzdüm, kümüxnë tarazioqa saldim; **11** tohtam hetini qolumqa aldim, — birsidë soda tüzümi wë xërtliri hatirilinip peqätlëngän, yënë birsi peqätlënmigënidë — **12** wë mën taqamning oqli Hënamëälning këz aldida, bu soda hetigë imza qoyoqan guwahqilar wë qarawullarning hëylisida olturoqan Yëhüdiylarning hëmmisi aldida hëtlërni Maaseyahning nëwrisi, Neriyaning oqli bolqan Barukqa tapxurdum. **13** Ularning aldida mën Barukqa mundak tapilap dedim: — **14** Samawi qoxunlarning Sërdari bolqan Përwërdigar — Israilning Hudasi mundak dëydu: — Bu hëtlërni, yëni peqätlëngän wë peqätlënmigän bu tohtam hëtlirini elip, bular uzun wäkitqigë saqlansun dëp sapal idix iqigë salqin; **15** Qünki samawi qoxunlarning Sërdari bolqan Përwërdigar — Israilning Hudasi mundak dëydu: — Këlgüsidë bu zeminda hëm ëylër, hëm etizlar, hëm üzümzarlar qaytidin setiwelinidu. **16** Mën tohtam

hetini Neriyaning oqli bolqan Barukka tapxuroqandin keyin, Pərwərdigarqa dua qilip mundak dedim: — **17** «Ah, Rəb Pərwərdigar! Mana, Sən asman-zeminni Özüngning zor qudriting wə sozulqan biliking bilən yasıqansən; Sanga heqkandak ix təs əməstur; **18** Sən mingliqan kixilərgə rəhim-xəpkət kərsitisən həmdə atilarning kəbihlikining jazasimu keyin balilirining qoynioqa qaytursən; ah Sən uluq, Qudrət Igisi Təngridursən — Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar Sening namingdur; **19** oy-nixanliringda uluq, qiloqan ixliringda qudrətliksən; kəzliring bilən insan balilirining əz yolliri wə qiloqanlirining mewisi boyiqə hər birigə [inam yaki jaza] qayturux üqün, ularning barliq yollirini kəzligüqidursən; **20** — Sən bügünki künigqə Misir zeminida, Israil iqidə həm barliq insanlar arisida məjizilik alamətlərni həm karamətlərni ayan qilip kəlgənsən; xunglaxka bügünigqə Sening naming eojizdin-eojizqə tarkilip kəlməktə. **21** Sən məjizilik alamətlər, karamətlər qudrətlik qolung, sozulqan biliking wə dəhxətlik wəhxət arkilik Öz həlqing Israilni Misir zeminidin qıqaroqansən; **22** Sən ularqə ata-bowilirioqa təkdım qilimən dəp kəsəm qiloqan, süt həm bal ekip turidioqan bu zeminni təkdım qiloqansən. **23** Ular dərwəkə zeminoqa kirip uningqə igə bolqan; lekin ular Sening awazingqə kulak salmioqan, Təwrat-qanunungda mangmioqan; ularqə əmr qiloqanlarning heqkaysisioqa əməl qilmioqan; xunga Sən bu külpətlərninğ həmmisini ularning bexioqa qüxürgənsən. **24** Mana, xəhərni besip kirix üqün sepiloqa selip qikiriloqan dənglük-potəylərgə qarioqaysən! Qiliq, kəhətiqilik wə

waba tüpəylidin xəhər hujum kiliwatkan kaldıylərnıng kəliqə tapxurulmay qalmaqdu; Sən aldin'ala eytkining hazır əməlgə axuruldi; mana, Əzüng kərisən. **25** Ləkin Sən, i Rəb Pərwərdigar, gərqə xəhər kaldıylərnıng kəliqə tapxurulıdıqan bolsımu, manga: «Əzüng üqün etizni kümüxkə setıwal wə buni guwahqılarəqə kərgüzgin!?» — deding». **26** Andin Pərwərdigarnıng səzi Yərəmiyaəqə kəlip mundaq deyildi: — **27** Mana, Mən Pərwərdigar, barlıq ət igilirining Hudasidurmən; Manga təs qüxıdıqan birər ix barmıdu? **28** Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən bu xəhərnı kaldıylərnıng kəliqə wə Babil padıxaı Nebəqadnəsarnıng kəliqə tapxurımən; ular uni igiliwalıdu. **29** Bu xəhərgə hujum kiliwatkan kaldıylər unıngəqə besip kirip ot qoyup uni kəydüriwetıdu; ular xəhərdikilərnıng əylirınu kəydüriwetıdu; ular bu əylərnıng əgziliri üstidə Meni əzəpləndürüp Baaləqə isrik yakkan, yat ilahlarəqə «xarab hədiyə»lərnı kuyəqan. **30** Qünki Israıllar wə Yəhəudalar yaxlıkidin tartip kəz aldimda pəkət rəzillikla kəlip kəlməktə; Israıllar pəkətlə əz qəlliri yasıqanlar bilən əzəzipimni kəzəqıqəndin baxka ix kilmıqan, — dəydu Pərwərdigar. **31** Qünki bu xəhər quruloqan künidin tartip bügünki kungiqə Mening əzəzipim wə kəhrimni xundaq kəzəqıquqi bolup kəldiki, Mən uni Əz yüzüm aldidin yəkatmisam bolmaqdu. **32** Israıllar wə Yəhəudalar — ular wə ularning padıxahliri, əmiriliri kahinliri, pəyqəmbərliri, Yəhəuda adəmliri wə Yerusalemda turuwatkanlarnıng meni əzəpləndürgən barlıq rəzilliki tüpəylidin [xəhərnı yəkitimən]. **33** Ular Manga yüzini qaratkan əməs, bəlki

Manga arkisini kilip tətür kariqan; gərqə Mən tang səhərdə ornumdin turup ularqa əgətkən bolsammu, ular anglimay təlim-tərbiyini qəbul kilixni rət qiləqan. **34** Ular Əz namim bilən ataləqan əydə yirginqlik butlirini selip uni buləqəqan; **35** ular əz oəul-kizlirini ottin ətküzüp «Mələk»kə atəp kurbanlik kilix üqün «Hinnomning oəqlining jiləqisi»diki, Baaləqə beəqixlənəqan «yukiri jaylar»ni qurup qikqan; Mən ularning bundak ix kilixini zadi buyrup bəqmioəanməni; ularning Yəhudani gunahqa patkuzup, muxundak lənətlik ix kilsun degən oy-niyəttə heəqəqan bolup bəqmioəanməni. **36** Silər muxu xəhər toəqruluk; «Dərəhəqikət, u kiliq, kəhətqilik wə waba arkilik Babil padixahining kolioə tapxurulidu!» — dəwətilər; ləkin Pərwərdigar — Israilning Hudasi muxu xəhər toəqruluk həzir mundaq dəydu: — **37** Mana Mən, Mən ularni əəəzipim, kəhrim wə zor aəqikim bilən həydiwətkən barlik padixahliklərdin yioəimən; Mən ularni qaytidin muxu yərgə epkelimən, ularni amantinqlikdə turoəuzimən. **38** Ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **39** Mən ular wə ulardin keyin boləqan balilirini barlik künliridə Məndin əyminip yaxilik kərsun dəp, ularəqə bir kəlb, bir yolni ata kilimən. **40** Mən ularəqə iltipət kilixtin qolumni ikkinqi üzməslikim üqün ular bilən mənəggülük bir əhdə tüzimən; ularning kaytidin yenimdin qətliməsliki üqün Mən kəlbigə qorəunqumni salimən. **41** Mən ularəqə yaxilik ata kilixtin həzur elip xadlinimən wə pütün kəlbim, pütün jenim bilən ularni muxu zeminəqə tikip turoəuzimən! **42** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən huddi bu

həlkəning bəxiyə bu dəhşətlik külpətnin həmmisini qüxürginimdək, Mən ular toquruluq wadə qılğan barlıq bəht-bərikətləri ularning üstigə qüxürimən; **43** Silər muxu zemin toquruluq; «U wəyranə, adəmzatsiz wə həywanatsizdur; kaldiylərnin qoligə tapxuruloğan!» dəysilər. Ləkin kəlgüsidə uningdə etizlər qaytidin setiwelidü! **44** Binyaminning yurtida, Yerusalemining ətrapidiki yezilirida, Yəhudaning xəhərliridə, [jənubtiki] taqlıq xəhərliridə, qərbətiki «Xəfələh» egizlikidiki xəhərlərdə, [Yəhudaning] jənubiy bayawanliridiki xəhərlərdimü kixilər qaytidin kümüxkə etizləri setiwəlidü, tohtam hətlirigə imza qoyidu, möhürləp, guwahqılarni guwahqə hazır qilidu; qünki Mən ularni sürgünlüktin qayturup əsligə kəltürimən — dəydu Pərwərdigar.

33 Yərəmiya tehi qarawullarnin həylisida qamap qoyuloğan wəqtida, Pərwərdigarnin sözi uningə ikkinji qətim kəlip mundaq dəyildi: — **2** İxni qılquqi Mən Pərwərdigar, ixni xəkilləndürgüqi həm uni bekitküqi Mənki Pərwərdigar mundaq dəymən — Pərwərdigar Mənin namimdur — **3** Manga iltija qıl, Mən sanga jawab qayturimən, xundaqla sən bilməydiğən, böyük həm tilsimat ixlarni sanga ayan qilimən. **4** Qünki [düxmənnin] dəng-potəylirigə həm qiliqigə təkəbil turuxqə istihkamlar qilix üqün qeqiloğan bu xəhərdiki öylər wə Yəhuda padixəhlirinin ordiliri toquruluq, İsraılning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — **5** «Kaldiylər bilən qarxiliximən» dəp xəhərgə kirgənlərnin həmmisi, pəkət Mən qəzipim wə kəhrimdə uriwətkənlərnin jəsətliri

bilən bu öylərni toldurux üçün kəlgənlər, halas. Qünki Mən ularning barlik rəzilliki tüpəylidin yüzümni bu xəhərdin örüp yoxurəjanmən. **6** Həlbuki mana, Mən bu xəhərgə xipa kılıp dərdigə dərman bəlimən; Mən ularni sakaytimən, ularə qəksiz arambəhx həm həkikətni yexip ayan kəlimən. **7** Mən Yəhədanı həm İsrailni sürgündin qayturup əsligə kəltürimən; ularni awwalkidək kurup qikimən. **8** Mən ularni Mən bilən qarxilixip gunahqa petip sadir kəlojan barlik kəbihlikidin paklandurimən, Mening aldimda gunahqa petip, Manga asiylik kəlojan barlik kəbihliklirini kəqürimən; **9** yər yüzidiki barlik əllər Mən ularə yətküzgən barlik iltipatni anglyaydu, xuning bilən bu [xəhər] kixini xadlandurup, Özümgə mədhıyələrni kəzoqap, xan-xərəp kəltürüp nam-xəhrət hasil kəlidu; əllər Mən ularə yətküzgən barlik iltipat wə arambəhxliktin [Məndin] kərkup titrəydiyən bolidu. **10** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silər muxu yər tooqruluk; «U bir harabilik, adəmzatsiz wə həywanatsiz boldi!» dəysilər — durus. Ləkin harabə boləjan, adəmzatsiz, ahalisiz, həywanatsiz boləjan Yəhədaning xəhərliridə wə Yerusalem koqilirida **11** yənə tamaxining sadasi, xad-huramlıq sadasi wə toyi boluwatqan yigit-kizning awazi anglinidu, xundakla Pərwərdigarning əyigə «təxəkkür kurbanlikliri»ni aparəjanlarning «Samawi kəoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarə təxəkkür eytinglar, qünki Pərwərdigar məhribandur, uning muhəbbiti mənggölüktur» dəydiyən awazliri kaytidin anglinidu; qünki Mən sürgün boləjanlarni qayturup zemindiki awatlikni əsligə kəltürimən, — dəydu

Pərwərdigar. **12** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Harabə boləjan adəməzsiz wə həywanatsiz boləjan bu yərdə wə uning barlik xəhərliridə qoy baqquqılarning öz padilirini yatkuzidiojan qotanliri kaytidin bar bolidu. **13** [Jənubiy] taqlıktiki xəhərlərdə, [qərbtki] Yəhudaning «Xəfəlah» egizlikidiki xəhərlərdə, jənubiy bayawanlardiki xəhərlərdə, Binyaminning yurtida, Yerusalemning ətrapidiki yezilirida wə Yəhudaning xəhərliridimu qoy padiliri ularni sanioquqining qoli astidin kaytidin ətidu, — dəydu Pərwərdigar. **14** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəmətigə həm Yəhuda jəmətigə eytkən xəpkətlik wədəmgə əməl qilimən. **15** Xu künlər wə u qaqda Mən Dawut nəslidin «Həkkəniy Xah»ni zeminda əstürüp qikirimən; U zeminda toqra həküm wə həkkəniylik yürüzidu. **16** Xu künlərdə Yəhuda kütquzulidu, Yerusalem arambəhtə turidu; [xu qaqda] Yerusalem: «Pərwərdigar həkkəniylikimizdur» degən nam bilən atilidu. **17** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Dawutning Israil jəmətining təhtigə olturuxqa layıq nəslı üzülüp qalmaydu, **18** yaki Lawiylardin boləjan kahinlardin, «kəydürmə qurbanlıq», «axlıq hədiyə» wə baxqa qurbanlıqlarni Mening aldimda daim sunidiojan adəm üzülüp qalmaydu. **19** Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqə kelip mundaq deyildi: — **20** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silər Mening kündüz bilən tüzgən əhdəməni wə keqə bilən tüzgən əhdəməni buzup, kündüz wə keqini öz waqtida kəlməyidiojan qilip qoysanglar, **21** xu qaqda Mening Qulum Dawut bilən tüzgən əhdəm buzulup, uningə:

«Öz tähtinggə həküm süridioqan bir oqlung daim bolidu» deginim əməlgə axurulmaydu və hizmətkarlırim, kahınlar boloqan Lawiylar bilən tüzgən əhdəm buzuloqan bolidu. **22** Asmanlardiki qoxunlar boloqan yultuzlarni sanap bolqili bolmioqandək, dengizdiki kumlarni əlqəp bolqili bolmioqandək, mən kulum Dawutning nəslini və Özümgə hizmət kilidioqan Lawiylarni kəpəytimən. **23** Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **24** Bu həlkning: «Pərwərdigar Əzi tallioqan bu ikki jəməttin waz keqip, ularni taxlidi» deginini baykimidingmu? Xunga ular Mening həlkimni: «Kəlgüsidə heq bir əl-dələt bolmaydu» dəp kəzgə ilmaydu. **25** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening kündüz və keqini bekitkən əhdəm əzgirip kətsə, yaki asman-zemindiki qanuniyətlərnə bekitmigən bolsam, **26** Mən Yəqubning nəslidin və Dawutning nəslidin waz keqip ularni taxlaydioqan bolimən, xuningdək İbrahim, İshak və Yəqubning nəslə üstigə həküm sürüx üqün [Dawutning] nəslidin adəm tallimaydioqan bolimən! Qünki bərhək, Mən ularni sürgünlüktin qayturup ularni əsligə kəltürimən, ularqə rəhimdillik kərsitimən.

34 Babil padixahı Nebokadnəsar, pütün qoxuni və həkümranlıqıqə beqinoqan barlıq padixahlıqlar və əllərnə həmmisi Yerusalemqə və uning ətrapidiki barlıq xəhərlərgə jəng qiləqan wəqtida, Pərwərdigardin Yərəmiyaqə kəlgən səz: — **2** İsraılning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Zədəkiyanəq yenioqə berip uningqə mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, bu xəhərnə Babil padixahıning qolioqə tapxurimən,

u uningʻoʻta ot qoyup keyduriwetidu. **3** Sən bolsang, uning qolidin qaqalmaysən; balki sən tutulup uning qoliʻoʻta tapxurulisən; sening kəzliring Babil padixahining kəzlirigə qaraydu, uning bilən yüz turanə səzlaxisən wə sən Babilʻoʻta sürgün bolup ketisən. **4** Lekin, i Yəhuda padixahı Zədəkiya, Pərwədigarning səzini angla; Pərwədigar sening tuʻrangda mundaq dəydu: — Sən kiliq bilən əlməysən; **5** sən aman-tinqliqta əlisən; atabowiliring bolʻoʻan əzüngdin ilgiriki padixahlar üqün matəm tutup huxbuy yaqqandək ular ohxaxla sən üqünmu [huxbuy] yaqıdu; ular sən üqün: «Ah, xahim!» dəp matəm tutıdu; qünki Mən xundak wədə kılʻoʻanmən, — dəydu Pərwədigar. **6** Andin Yərəmiya pəyʻoʻəmbər bu səzləarning həmmisini Yəhuda padixahı Zədəkiyaʻoʻta Yerusalemda eytti. **7** Xu qaʻoʻda Babil padixahining qoxuni Yerusalemda wə Yəhudadiki qalʻoʻan xəhərlərdə, yəni Lakixta wə Azikahta jəng kiliwatatti; qünki Yəhudadiki mustəhkəm xəhərlər arisidin pəkət bularla ixʻoʻal bolmioʻanidi. **8** Padixah Zədəkiya [kullirimizʻoʻta] azadlik jakarlayli dəp Yerusalemdikiləarning həmmisi bilən əhdini kesip tüzgəndin keyin, Pərwədigardin təwəndiki bu səz Yərəmiyaʻoʻta kəldi **9** (əhdə boyiqə hər biri öz ibraniy kullirini, ər bolsun, kiz-ayal bolsun, qoyuwetixi kerək idi; heqkaysisi öz qerindixi bolʻoʻan Yəhudiyni kullukta qaldurmasliki kerək idi. **10** Əhdigə qoxulʻoʻan barlik əmirlər wə barlik həlk xuningʻoʻta, yəni hər qaysimiz öz kuli yaki dedikini qoyuwetəyli, ularni kullukta qalduruwərməyli degən səzigə boysundi. Ular boysunup ularni qoyuwətti. **11** Lekin uningdin keyin ular bu yoldin

yenip qoyuwatkən kul-dedəklərni əzigə qayturuwal-di. Ular bularni qaytidin məjburiy kul-dedək kiliwal-di). **12** — Xu qa-qda Pərwərdigar-ning səzi Yə-rə-mi-ya-qa kelip munda-q deyildi: — **13** Israil-ning Hudasi Pərwərdigar munda-q dəydu: — Mən ata-bowiliring-lar-ni Misir-ning zeminidin, yəni «kullu-q öyi»-din qı-qar-ə-nim-da, ular bilən əhdə tüz-gə-nidim; **14** [xu əhdə boy-i-qə] hər-bir-ing-lar yə-ttin-qi yilida silərgə əzi-ni sat-qan hər-qaysi qer-in-dix-ing-lar bo-lə-qan ibraniy kixiliri-ni qoyu-wet-i-xing-lar kə-rək; u kullu-qung-da altə yil bo-lə-qan-din keyin, sən uni azad-li-q-qa qoyu-wet-i-xing kə-rək, de-gə-nidim. Lekin ata-bowiliring-lar bu-ni angli-may he-q kul-a-q sal-mi-o-qan. **15** Lekin silər bolsang-lar, [xu ya-man yoldin] yenip, kəz aldimda durus ix-ni kə-rüp, hər-bir-ing-lar əz yek-i-ni-o-qa «azad bol» dəp jakar-lid-ing-lar, xuning-dək Əz namim bilən atalə-qan əy-də əhdə tüzü-ding-lar; **16** lekin silər yənə yenip Mening namim-ə-qa da-q kəltür-üp, hər-bir-ing-lar əz ray-i-ə-qa qoyu-watkən kul-ni həm ihti-yari-ə-qa qoyu-watkən dedək-ni qaytu-ru-welip qaytidin əzüng-lar-ə-qa kul-dedək bolux-qa məjburlid-ing-lar. **17** Xunga Pərwərdigar munda-q dəydu: — Silər mən-gə kul-a-q sal-mid-ing-lar, hər-bir-ing-lar əz qer-in-dix-ing-lar-ə-qa, hər-bir-ing-lar əz yek-i-ni-ng-lar-ə-qa azad bolung-lar dəp he-q jakar-li-mid-ing-lar; mana, Mən silərgə bir hil azad-li-q-ni — yəni kili-q-qa, wa-ba-ə-qa wə kəh-ət-qil-ikkə bo-lə-qan bir azad-li-q-ni jakar-lay-mən; silər-ni yər yüzidiki bar-li-q padixah-li-q-lar-ə-qa bir wəh-xət bas-qu-qi ki-li-mən. **18** Xuning bilən Mən əhdəm-ni bu-zə-qan, kəz aldimda kesip tüz-gən əhd-i-ning səz-lir-i-gə ə-məl ki-lmi-o-qan kixilər-ni bolsa, ular əz-liri soyup ikki par-qə ki-lip, ot-tu-risid-in ət-kən hə-li-q-i mo-zay-dək ki-li-mən; **19** Yəhü-dan-ning ə-mir-liri wə

Yerusalemning əmirliyi, ordidiki ələmdarlar, kahinlar, xuningdək mozaýning ikki parqisining otturisidin ətən barlıq həlkəni bolsa, **20** Mən ularni düxmənlirining kəliyə, jəni izdigüqilərnin kəliyə tapxurimən; xuning bilən jəsətliri asmandiki uqar-kənatlarəyə və zemindiki həywanlarəyə ozuk bolidu; **21** Yəhuda padixahı Zədəkiya və uning əmirlerinimu düxmənlirining kəliyə, jəni izdigüqilərnin kəliyə, xundakla silərgə hujum kilixtin qikinip turoqan Babil padixahının kəxunining kəliyə tapxurimən. **22** Mana, Mən əmr kilimən, — dəydu Pərwədigar, və ular bu xəhər aldioyə yənə kelidu; ular uningəyə hujum kilip ot koyup keydüriwetidu; və Mən Yəhudanın xəhərlirini wəyranə, heq adəmzatsiz kilimən.

35 Yəhuda padixahı Yosiyanın oqlı Yəhoakimnin künliridə, Pərwədigardin Yərəmiyəyə söz kelip: — **2** «Rəkabnin jəmətidikilərnin yenioyə berip ular bilən səzlixip ularni Pərwədigarnin əyigə apirip, uning kiqik əylirinin birigə təklip kilip ularnin aldioyə xarab tutqin» — deyildi. **3** Xuning bilən mən Habazziniyanın nəwrisi, Yərəmiyanın oqlı Jaazaniyanı, uning ukilirini və barlıq bala-qakilirini, xuningdək Rəkabnin pütkül jəmətinə elip kelixkə qiktim; **4** Mən ularni Pərwədigarnin əyigə, Igdaliyanın oqlı, Hudanın adimi boləqan Hənanın oqullirioyə təwəlik əygə apardim; bu əy əmirlərnin əyinin yenidə, Xallumnin oqlı, ixikbəkər Maaseyahnin əyinin üstidə idi; **5** mən Rəkabnin jəmətidikilərnin aldioyə xarabkə lik toləqan piyalilər və kədəhlərnə koyup ularəyə: «Xarabkə əqiz teginglar!» — dedim. **6** Ular

manga mundak dedi: «Biz xarabni iqməymiz; qünki əjdadimiz Rəkabning oqli Yonadab bizgə: «Silər wə oqul-əwladliringlar zadi xarab iqmənglar; 7 yənə kelip öylərni kurmanglar, nə uruk terimanglar, nə üzümzarlarni tikmənglar, nə bulardin heqkaysisioqa zadi igə bolmanglar; barlik künliringlarda qedirlarda turunglar; xuning bilən silər turuwatқан zeminda uzun künlərni kərisilər» — dəp əmr qalduroqan. 8 Xuning bilən bizning əjdadimiz Rəkabning oqli Yonadabning: «Barlik kününglərdə zadi xarab iqmənglar» degən awazioqa kulak selip, biz wə bizning ayallirimiz həm oqul-qizlirimiz uning əmrigə toluk əməl kilip kəlgənmiz; 9 biz yənə turoqudək öylərni salmioqan; bizdə heq üzümzar, etiz, uruk degənlər yok; 10 bəlki biz qedirlarda turup kəlduk, əjdadimiz Yonadabning bizgə barlik əmr kiloqanlirioqa əməl kilip kəlduk. 11 Lekin Babil padixahı Nebokədnəsar zeminoqa besip kirgəndə, xundak ix boldiki, biz: «Barayli, Kaldiylərnin qoxuni həm Suriyənin qoxunidin qeqip Yerusalemlə xəhiringə kirəyli» — deduk. Mana xu səwəbtin Yerusalemda turuwatimiz». 12 Andin Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqa kelip mundak deyildi: — 13 «Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Barqin, Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatқанlaroqa mundak degin: — Buningdin tərbiyə almamsilər, xuningdək Mening səzliringə kulak salmamsilər? — dəydu Pərwərdigar. 14 — Mana, Rəkabning oqli Yonadabning oqul-pərzəntlirigə «xarab iqmənglar» dəp tapilioqan səzlirigə əməl kəlinip kəlgən; bügünki künigə ular heq xarab iqip bəkmioqan, qünki ular atisining əmrigə

itaət qiləjan. Lekin Mən tang səhərdə ornumdin turup silərgə səz kilip kəlgən bolsammu, silər Manga heq kulak salmioqansilər. **15** Mən tang səhərdə ornumdin turup qullirim boləjan pəyoəmbərlərnəni əwətip: «Hərbiringlar hazır əz rəzil yolunglardin yenip, qilmixinglarni tüzitinglar, baxqa ilahlarəja əgixip qəqunmanglar; xundak qilsanglar Mən ata-bowiliringlarəja təkdin qiləjan zeminda turuwerisilər» dəp kəlgənmən; lekin silər Manga kulak salmay heq anglimioqansilər. **16** Bərhək, Rəkabning oqlı Yonadabning əwladliri atisining ularəja tapilioqan əmrigə əməl qiləjan; lekin bu həlk Manga heq kulak salmioqandur. **17** Xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən Yəhudaning üstigə həm Yerusalemining üstigə Mən aldin'ala eytkən barlik balayi'apətni qüxürimən; qünki Mən ularəja səz qiləjan, lekin ular anglimioqan; Mən ularni qaqiroqan, lekin ular jawab bərmigən». **18** Andin Yərəmiya Rəkab jəmətigə mundaq dedi: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Qünki silər atanglar Yonadabning əmrigə itaət kilip, barlik yolyoruklirini tutup, silərgə tapilioqanlirining həmmisi boyiqə ix kərüp kəlgənsilər, — **19** əmdi samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Rəkabning oqlı Yonadabning nəslidin aldimda hizmət qiloquqi hərgiz üzülüp qalmaydu.

36 Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhoakimning tətinqi yili, Yərəmiyaəja Pərwərdigardin təwəndiki səz kəldi: — **2** Əzünggə oram kəqəz aləqin; uningəja

Yosiyaning künliridə sanga söz kılöinimdin tartip
bügünki küngiqə Mən Israilni əyibligən, Yəhudani
əyibligən həm barlıq əlləni əyibligən, sanga eytkən
sözlərninğ həmmisini yazöjin. **3** Yəhudaning jəməti bəlkim
Mən bexioğa qüxürməkqi boləjan barlıq balayi'apətni
anglap, hərbiəri əzlirining rəzil yolidin yanarmikin; ular
xundak kılsa, Mən ularning kəbihlikini wə gunahını
kəqürüm kılımən. **4** Xuning bilən Yərəmiya Neriyaning
oqlı Barukni qakirdi; Baruk Yərəmiyaning aqzidin
qikқанlirini anglap Pərwərdigarning uningəya eytkən
səzlirining həmmisini bir oram kəqəzgə yezip bərdi.
5 Yərəmiya Barukқа tapılap mundak dedi: — Özüm
kəmap koyuləjanmən; Pərwərdigarning əyigə kiriximğə
ruhsət yok; lekin əzüng berip kirgin; **6** Pərwərdigarning
əyidə roza tutқан bir künidə, sən aqzimdin qikқанlirini
anglap yazəjan, Pərwərdigarning bu oram yazmida
hatiriləngən səzlirini həlkning kulaklırioğa yətküzgin;
həmmə xəhərlərdin kəlgən Yəhudadikilərninğ kulikiojimu
yətküzgin. **7** Ular bəlkim Pərwərdigar aldioğa dua-
tilawitini kılıp hərbiəri əzlirining rəzil yolidin yanarmikin;
qünki Pərwərdigarning bu həlkqə agahlandırojan qəzipi
wə kəhri dəlxətlıktur. **8** Neriyaning oqlı Baruk Yərəmiya
pəyojəmbər uningəya tapiliojinining həmmisini ada
kılıp, Pərwərdigarning əyidə Pərwərdigarning səzlirini
okup jakarlidi. **9** Yəhuda padixağı Yosiyaning oqlı
Yəhoakim təhtkə olturojan bəxinqi yili tokkuzinqi ayda
xundak boldiki, barlıq Yerusalemdikilər həmdə Yəhuda
xəhərliridin qikqip Yerusalemoğa kəlgən barlıq həlk üqün,
Pərwərdigar aldida bir məzgil roza tutuximiz kerək

dəp elan qilindi. **10** Xu waqit Baruk Pərwərdigarning
əyigə kirip, pütükqi Xafanning oqli Gəməriyaning
əyidə turup, Yərəmiyaning səzlirini barlik həlkning
külükioğa yətküzüp okudi; bu ey Pərwərdigarning eyining
yukirikə həylisidiki «Yengi dərwaşa»oğa jaylaxkanidi.
11 Xafanning nəwrisi, Gəməriyaning oqli Mikah bolsa
yazmidin Pərwərdigarning səzlirining həmmisigə kulak
saldi. **12** Andin u padixahning ordişioğa qüxüp pütükqining
əyigə kiriwidi, mana, əmirlərnin həmmisi xu yərdə
olturatti; pütükqi Əlixama, Xəmayanın oqli Delaya,
Akborning oqli Əlnatan, Xafanning oqli Gəməriya wə
Hənanıyaning oqli Zədəkiya katarlik barlik əmirlər
xu yərdə olturatti. **13** Xuning bilən Mikah Barukning
səzligənlirini həlkning külükioğa yətküzüp okuqanda əzi
angliqan barlik səzləni ularoğa bayan kildi. **14** Xuning
bilən barlik əmirlər Kuxinin əwrisi, Xələmiyaning
nəwrisi, Nətanıyaning oqli Yəhudiyni Barukning yenioğa
əwətip uningə: «Sən həlkning külükioğa yətküzüp
okuqan oram yazmini qolungə elip yenimizə kəl» —
dedi. Xuning bilən Neriyaning oqli Baruk oram yazmini
qolioğa elip ularning yenioğa kəldi. **15** Ular uningə:
«Oltur, uni külükimizə yətküzüp okup bər» — dedi.
Baruk uni ularoğa anglitip okudi. **16** Xundak boldiki,
ular barlik səzləni angliqanda, aləzadə bolup bir-
birigə qarixip: «Bu səzlərnin həmmisini padixahqə
yətküzmisək bolmaydu» — dedi. **17** Andin Baruktin: «Bizgə
degin əmdi, sən bu səzlərnin həmmisini kəndək yazding?
Ular ni Yərəmiyaning əz əqzidin angliqingmu?» — dəp
soridi. **18** Baruk ularoğa: «U bu səzlərnin həmmisini

öz aqlı bilən manga eytti, mən oram kəşəzge siyah
 bilən yazdim» — dedi. **19** Əmirlər Barukka: «Barəin,
 sən wə Yərəmiya məküwelinglar. Kəyərdə bolsanglar
 heqkingə bildürmənglar» — dedi. **20** Xuning bilən ular
 oram yazmini pütükqi Əlixamaning əyigə tikip qoyup,
 ordioğa kirip padixahning yenioğa kelip, bu barlıq sözlərni
 uning kulikioğa yətküzdi. **21** Padixah Yəhudiyni yazmini
 elip kelixkə əwətti, u uni Əlixamaning əyidin epkəldi.
 Yəhudiyni uni padixahning kulikioğa wə padixahning yenida
 turoğan barlıq əmirlərnin kulaklirioğa yətküzüp okudi.
22 Xu qaoq tokkuzinqi ay bolup, padixah «kixlik əy»idə
 olturatti; uning aldidiki oqakta ot qalaklik idi. **23** Xundak
 boldiki, Yəhudiyni uningdin üq-tət səhipini okuqanda,
 padixah kələmtiraxi bilən bu kışmini kesip, yazminin
 həmmisini bir-birləp otta keyüp yokişuqə oqaktiki otka
 taxlidi. **24** Ləkin bu barlıq sözlərni angliqan padixah
 yaki hizmətkarlırının heqkaysisi kərkəmidi, ulardın
 kiyim-keqəklirini yirtkanlar yok idi. **25** Uning üstigə
 Əlnatan, Delaya wə Gəmarıyalar padixahtin oram yazmini
 keydürməslirini etüngənidi, ləkin u ularoğa kulak salmıdi.
26 Padixah bolsa xahzadə Yerahməəl, Azriəlning oqlı
 Seraya wə Abdəəlning oqlı Xələmiyani pütükqi Barukni
 wə Yərəmiya pəyoqəmbərni koloğa elixkə əwətti; ləkin
 Pərwərdigar ularni yoxurup saklidi. **27** Padixah Baruk
 Yərəmiyaning aqlızidin anglap yazğan sözlərni hatiriləğan
 oram yazmini keydürüwətkəndin keyin, Pərwərdigarning
 səzi Yərəmiyaoğa kelip mundaq deyildi: — **28** Yənə bir
 oram kəşəznı elip, uningə Yəhuda padixahı Yəhoakim
 keydürüwətkən birinqi oram yazmida hatiriləğan barlıq

sözlərni yazojin. **29** Wə Yəhuda padixahı Yəhoakiməja mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən bu oram yazmini keydürüwəttin wə Mening tooqruluk; Sən buningəja: «Babil padixahı qokum kelip bu zeminni wəyran kilidu, uningdin həm insanni həm haywanni yokitidu» — dəp yezixka kandaqmu petinding?» — deding. **30** Xunga Pərwərdigar Yəhuda padixahı Yəhoakim tooqruluk mundak dəydu: — Uning nəslidin Dawutning təhtigə olturuxka heq adəm bolmaydu; uning jəsiti sirtka taxliwetilip kündüzdə issikta, keqidə kırawda oquk yatidu. **31** Mən uning wə nəslining bexioja, hizmətkarlırining bexioja kəbihlikining jzasini qüxürimən; Mən ularning üstigə, Yerusalemda turuwatkanlarning üstigə həm Yəhudaning adəmliri üstigə Mən ularəja agahlandırojan barlik külpətlərni qüxürimən; qünki ular Manga heq kulak salmiojan. **32** Xuning bilən Yərəmiya baxka bir oram kəqəznə elip Neriyaning oqlı Barukka bərdi; u Yərəmiyaning aqzioja karap Yəhuda padixahı Yəhoakim otta keydürüwətkən oram yazmida hatiriləngən həmmə sözlərni yazdi; ular bu sözlərgə ohxaydiojan baxka kəp sözlərnimə koxup yazdi.

37 Babil padixahı Nebokadnəsar Zədəkiyani Yəhudaning zeminiəja padixah kildi; xuning bilən u Yosiyaning oqlı Yəhoakimning oqlı Koniyaning ornioja həküm süridi. **2** U, yaki hizmətkarliri, yaki zemindiki həlk Pərwərdigarning Yərəmiya pəyoqəmbər arkilik eytkən sözlirigə heq kulak salmidi. **3** Padixah Zədəkiya Xələmiyaning oqlı Yəhukalni həm kahin Maaseyahning oqlı Zəfaniyani Yərəmiya pəyoqəmbərnin yenioja əwətip uningəja: «Pərwərdigar

Hudayimizoga biz üqün dua qiløaysən» — degüzdi
4 (xu qaøda Yərəmiya zindanda kamaklik əməs idi;
u həlk arisioğa qikip-kirixkə ərkin idi. 5 Pirəwnning
koxuni Misirdin qikkənidi; Yerusalemdi korxiwaløan
Kaldiylər bularning həwirini anglap Yerusalemdin qekinip
kətkənidi). 6 Andin Pərwərdigarning səzi Yərəmiya
pəyoəmbərgə kelip mundaq deyilidi: — 7 Israilning
Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silərni manga
iltija kildurup izdəxkə əwətkən Yəhuda padixahioğa
mundaq dənglar: — Mana, silərgə yardım berimiz dəp
qikip kəlgən Pirəwnning koxuni bolsa, öz zeminiøğa, yəni
Misiroğa qaytip ketidu. 8 Andin Kaldiylər bu xəhərgə
qaytip kelip jəng kilip uni ixøal kilidu, uni ot koyup
kəydüriwetidu. 9 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Öz-
özünqlarni aldap: «Kaldiylər bizdin qekinip kətkən»
— demənglar; ular kətkən əməs! 10 Qünki gərqə
silər özünqlaroğa jəng kilidioğan Kaldiylərnin toluk
koxunini uruwətkən bolsanglarmu wə ularningkidin pəkət
yarilanoğanlarla qaløan bolsimu, ularning hərbi yənila
öz qediridin turup bu xəhərnə ot koyup kəydürüwətkən
bolatti. 11 Pirəwnning koxuni tüpəylidin Kaldiylərnin
koxuni Yerusalemdin qekinip turoğan wəqitta, xu wəkə
yüz bərdi: — 12 Yərəmiya Binyamindiki zeminøğa yol elip,
xu yərdiki yurtdaxliri arisidin öz nesiwisini igiləx üqün
Yerusalemdin qikkənda, 13 u «Binyamin dərwasisi»øğa
yətkəndə, Hənanianing nəwrisi, Xələmiyaning oqlı kəzət
begi Iriya xu yərdə turatti; u: «Sən Kaldiylərgə qekinip
təslim bolmaqisən!» dəp uni tutuwaldi. 14 Yərəmiya:
«Yaløan! Mən Kaldiylər tərəpkə kəqip təslim bolmaqci

əməsmən!» — dedi. Lakin u uningə qulaq salmidi; Iriya Yərəmiyani qoloğa elip uni əmirlər aldioğa apardi. **15** Əmirlər bolsa Yərəmiyadin oğəzəplinip uni uroquzup, uni diwanbegi Yonatanning öyidiki kəmakəhanioğa solidi; qünki ular xu öyni zindanoğa aylanduroqanidi. **16** Yərəmiya zindandiki bir gundihanoğa kəmilip, xu yərdə uzun künlər yatqandin keyin, **17** Zədəkiya padixah adəm əwətip xu yərdin ordioğa elip kəldi. U xu yərdə astirtin uningdin: «Pərwərdigardin səz barmu?» dəp soridi. Yərəmiya: «Bar; sən Babil padixahining qolioğa tapxurulisən» — dedi. **18** Yərəmiya Zədəkiya padixahқа iltija kəlip: — «Mən sanga yaki hizmətkarliringoğa yaki bu həlkə nəmə gunah kəlojinimoğa, bu zindanoğa kəmap kəyduqlar? **19** Silərgə bəxarət berip: «Babil padixahı sanga yaki bu zeminə jəng kəlixқа qikmaydu!» degən pəyoqəmbərliringlar kəni?» — dedi **20** — «Əmdi i padixah təkisir, səzliringə qulaq selixingni ötünimən; iltijayim aldingda ijabət bolsun, dəp ötünimən; diwanbegi Yonatanning öyigə meni kəytkuzmioqaysən; sən undak kəlsang, xu yərdə əlimən». **21** Zədəkiya padixah pərman qüxürüp, Yərəmiyani kərawullarning həylisida turoquzuxni, xuningdək xəhərdiki həmmə nan tügəp kətmisila, uningə hər küni «Naway koqisi»din bir nan berilixni tapilidi; xuning bilən Yərəmiya kərawullarning həylisida turdi.

38 Mattanning oqlı Səfatiya, Paxhurning oqlı Gədaliya, Xəməliyaning oqlı Jukal wə Malkiyaning oqlı Paxhurlar bolsa Yərəmiyaning həlkə: — **2** «Pərwərdigar mundak dəydu: — Bu xəhərdə kəlip kəloqan adəmlər bolsa

kiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlidu; lekin kimki qikip Kaldiylərgə təslim bolsa həyat qalidu; jeni əzigə oljidək qalidu; u həyat qalidu. **3** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Bu xəhər qoqum Babil padixahining qoxunining qolioğa tapxurulidu, u uni ixəjal qilidu» — dəwatқан səzlirini anglidi. **4** Əmirlər padixahqa: «Silidin ətünimiz, bu adəm əlümgə məhkum qilinsun; qünki nemixqa uning bu xəhərdə kəlip qaloğan jənggiwar ləxkərlərnin qollirini wə həlkning qollirini ajiz qilixioğa yol qoyulsun? Qünki bu adəm həlkning mənəpəətini əməs, bəlki ziyinini izdəydu» — dedi. **5** Zədəkiya padixah: «Mana, u silərnin qolliringlaroğa tapxuruldi; silərnin yolunglarni toskudək mən padixah qanqilik bir adəm idim?» — dedi. **6** Xuning bilən ular Yərəmiyani tutup qarawullarning həylisidiki xahzadə Malkiyaning su azgilioğa taxliwətti; ular Yərəmiyani aroqamqilar bilən uningə qüxərđi; azgalda bolsa su bolmay, pəkət patqakla bar idi; Yərəmiya patqakqa petip kətti. **7** Əmma padixahning ordisidiki bir aqwat Efiopiyəlik Əbəd-Mələk Yərəmiyaning su azgilioğa kəmap qoyuloğanlikini anglidi (xu qaoqda padixah bolsa «Binyamin dərwasisi»da olturatti). **8** Əbəd-Mələk ordidin qikip padixahning yenioğa berip uningə: **9** «I padixahi'aləm, bu adəmlərnin Yərəmiya pəyoqəmbərgə barlıq qiləini, uni su azgilioğa taxliwətkini intayin əsəbiy rəzilliktur; u axu yərdə kəhətqiliktin əlöp qalidu; qünki xəhərdə ozuk-tülük qalmidi» — dedi. **10** Padixah Efiopiyəlik Əbəd-Mələkkə buyruk berip: «Muxu yərdin ottuz adəmni əzüng bilən elip berip, Yərəmiya pəyoqəmbərnə əlöp kətməsliki üqün su azgilidin elip

qikarəjin» — dedi. **11** Xuning bilən Əbəd-Mələk adəmlərni elip ularəqa yetəkqilik kəlip, padixahning ordisidiki həzinining astidiki əygə kirip xu yərdin lata-puta wə jul-jul kiyimlərni elip, xulərni tanılar bilən azgaloqa, Yərəmiyaning yenioqa qüxürüp bərdi. **12** Efiopiyəlik Əbəd-Mələk Yərəmiyaəqa: — Bu lata-puta wə jondak kiyimlərni koltukliring həm tanılar arisioqa tikip koyəjin — dedi. Yərəmiya xundak kildi. **13** Xuning bilən ular Yərəmiyani tanılar bilən tartip, su azgilidin qikardi; Yərəmiya yənila qarawullarning həylisida turdi. **14** Padixah Zədəkiya adəm əwətip Yərəmiya pəyoqəmbərni Pərwərdigarning əyidiki üqinqi kirix ixikigə, əz yenioqa aparəquzdi. Padixah Yərəmiyaəqa: — Mən səndin bir ixni sorimakqimən; uni məndin yoxurmioqaysən — dedi. **15** Yərəmiya Zədəkiyaəqa: «Mən uni sanga ayan kilsam, sən meni jəzmən əlümgə məhkum kilmamsən? Mən sanga məslihət bərsəm, sən anglimaysən!» — dedi. **16** Padixah Zədəkiya Yərəmiyaəqa astirtin kəsəm iqip uningəqa: «Bizgə jan-tinik ata kiloqan Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm iqimənki, mən seni əlümgə məhkum kilmaymən, yaki seni jeningni izdigüqi kixilərnin kəlioqa tapxurmaymən» — dedi. **17** Yərəmiya Zədəkiyaəqa: Samawi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Sən ihtiyarən Babil padixahning əmirlirining yenioqa qikip təslim bolsang, jening həyat kalidu wə bu xəhər otta kəydürüwetilməydu; sən wə əydikiliring həyat kalisilər. **18** Lekin sən qikip Babil padixahning əmirlirigə təslim bolmisang, bu xəhər kaldiyələrnin kəlioqa tapxurulidu, ular uningəqa ot koyup

kəydürüwetidu, sən ularning qolidin qaqalmaysən — dedi. **19** Padixah Zədəkiya Yərəmiyağa: «Mən Kaldiylərgə qikip təslim bolqan Yəhudiylardin qorkimən; Kaldiylər bəlkim meni ularning qolıqə tapxuruxi, ular meni kiyin-qıstəq kılıxi mumkin» — dedi. **20** Yərəmiya mundaq dedi: — Ular seni tapxurmaydu. Səndin ətünimənki, gepimgə kirip Pərwərdigarning awazıqə itaət kılqaysən; xundaq kılısang sanga yahxi bolidu, jening həyat qalidu. **21** Lekin sən qikip təslim boluxni rət kılısang, Pərwərdigar manga ayan kılqan ix mundaq: — **22** mana, Yəhuda padixahining ordısında qalqan barlıq qız-ayallar Babil padixahining əmirlirining aldiqə elip ketilidu. Xuning bilən bu [qız-ayallar] sanga [tənə kılıp]: «Sening jan dostliring seni ezıkturdi; ular sening üstüngdin qəlibə kildi; əmdi hazır putliring patkəqkə pitip kətkəndə, ular yüz ərüp sanga arqısını kildi!» — dəydu. **23** Sening barlıq ayalliring həm baliliring kaldiyərgə elip ketilidu. Sən özüng ularning qolidin qaqalmaysən; qünki sən Babil padixahining qoli bilən tutuwelinisən, xundaqla sən bu xəhərning otta kəydürüwetilixigə səwəbqi bolisən. **24** Zədəkiya Yərəmiyağa mundaq dedi: — Sən bu səhbitimizni baxqə həqkimgə qandurmıqin, xundila sən ılməysən. **25** Əmirlər mening sən bilən səzləxkinimni anglap yeningqə kelip səndin: «Sening padixahqə nemə degənliringni, xundaqla uning sanga qandəq səzləрни qılqanlığını bizgə eyt; uni bizdin yoxurma; xundaq kılısang biz seni əltürməymiz» desə, **26** undəqta sən ularqə: «Mən padixahning aldiqə: «Meni Yonatanning ıyigə kaytkuzmıqaysən, bolmisa, mən xu yərdə ılımən» — degən iltijayimni qoyqanmən»

— dāysən. **27** Dərwəkə əmirlərninğ həmmisi Yərəmiyaninğ yenioğa kelip xuni soridi; u ularoğa padixah buyruoan bu barlik səzlər boyiqə jawab bərdi. Xuning bilən ular jimip ketip uning yenidin qikip kətti; qünki bu ix heqkingə qandurulmioanidi. **28** Xundak kīlip Yerusaleml ixoqal kīlinioquə Yərəmiya kərawullarinğ həylisida turdi.

39 Yerusaleml ixoqal kīlinioqanda təwəndiki iqlar yüz bərdi: — Yəhuda padixahi Zədəkiyaninğ tokkuzinqi yili oninqi ayda, Babil padixahi Nebokadnəsar wə barlik qoxuni Yerusalemoğa jəng kīlixka kelip uni muhasirigə aldi; **2** Zədəkiyaninğ on birinqi yili, tətinqi ayninğ tokkuzinqi künidə, ular xəhər sepilidin bəsüp kirdi. **3** Xuning bilən Babil padixahininğ əmirlirininğ həmmisi, yəni Samgarlik Nərgal-Xarəzər, bax həziniqi Nebu-Sarsekim, bax sehırgər Nərgal-xarəzər wə Babil padixahlikininğ baxka əmədarliri kirip «Ottura dərwaza»da olturdi. **4** Yəhuda padixahi Zədəkiya wə barlik jənggiwar ləxkərlər ularni kərüp qaqlmaqqi bolup, tün keqidə xəhərdin bədar tikiwetixti; u padixahninğ baqqisi arqilik, «ikki sepil» arilikidiki dərwazidin qikip [Iordan jilojisiidiki] «Arabah tüzləngliki»gə kərap keqixti. **5** Kaldiylərninğ qoxuni ularni qoqlap Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiyağa yetixip uni qoloğa elip Hamat zeminidiki Riblah xəhirigə, Babil padixahi Nebokadnəsarninğ aldioğa apardi; u xu yərdə uning üstidin həküm qikardi. **6** Babil padixahi Riblah xəhiridə Zədəkiyaninğ oqqullirini kəz aldidə əltürüwətti; Babil padixahi Yəhudadiki barlik mətiwərlərnimu əltürüwətti. **7** U Zədəkiyaninğ kəzlrini oyup, uni Babiloğa apirix üqün mis kixənlər bilən kixənləp

koydi. **8** Kaldiylər padixahning ordisini wə puqralarning
öylirini ot koyup köydürüp Yerusalemning sepillirini
kəmürüp taxlidi. **9** Xahənə karawul begi Nebuzar-Adan
xəhərdə kelip qaloqan baxqa həlkni, özigə təslim bolup
qikqanlarni, yəni qaloqan həlkning həmmisini qoloqa elip,
Babiloqa sürgün kildi. **10** Halbuki, karawul begi Nebuzar-
Adan Yəhuda zeminida heq təwəliki bolmioqan bəzi
namratlarni qaldurdi; xu qaqda u ularoqa üzümzarlar wə
etizlarni təksimləp bərdi. **11** Babil padixahi Nebokadnəsar
Yərəmiya toqruluk karawul begi Nebuzar-Adan arkilik;
«Uni tepip uningdin həwər al; uningqa heq ziyan
yətküzmə; u nemini halisa xuni uningqa kilip bər»
— dəp pərman qüxürgənidi. **13** Xunga karawul begi
Nebuzar-Adan, xundakla bax həziniqi Nebuxazban, bax
sehırgər Nərgal-Xarəzər wə Babil padixahining baxqa
bax əməldarlırining həmmisi adəm əwətip **14** Yərəmiyani
«Karawullarning həylisi»din elip Xafanning nəwrisi,
Ahikamning oqlı Gədalıyaning öz öyigə apirixi üqün
uning qolioqa tapxuroquzdi. Lekin Yərəmiya puqralar
arisida turdi. **15** Yərəmiya «Karawullarning həylisi»da
qamap koyuloqan waqtida, Pərwərdigarning səzi uningqa
kelip mundaq deyilgənidi: — **16** Baroqin, Efiopiyəlik Əbəd-
Mələkkə mundaq deyin: «Samawi qoxunlarning Sərdari
boloqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu:
— Mana, Mən öz səzlirimni muxu xəhər üstigə qüxürimən;
awat-ħalawət əməs, bəlki balayi’apət qüxürimən; xu
küni bu ixlar öz közüng aldida yüz beridu. **17** Lekin xu
küni Mən seni qutkuzimən, — dəydu Pərwərdigar; —
Sən qorkidioqan adəmlərnin qolioqa tapxurulmaysən; **18**

qünki Mən qokum seni kutkuzimən; sən kiliqlanmaysən, bəlki öz jening özünggə oljidək qalidu; qünki sən Manga tayinip kəlgənsən — dəydu Pərwərdigar».

40 Qarawul begi Nebuzar-Adan uni Ramah xəhīridin qoyuwətkəndə, Pərwərdigar Yəramiyaoğa söz kildi. U qaoğda Nebuzar-Adan Yerusalemlə həm Yəhūdādiki barlıq əsirlərnı elip Babiloğa sürgün kilməqci idi; Yəramiyamu ularning arisida zənjir bilən baqlanoğan haldə elip mengiloğanidi. **2** Qarawul begi Yəramiyani bir qətkə tartip uningoğa mundaq dedi: «Pərwərdigar Hudaying muxu yərgə balayı’apət qüxürimən dəp aqahlandırdi; **3** Mana, Pərwərdigar Öz degini boyiqə xundaq kiliq uni kəltürdi; qünki silər Pərwərdigar aldida gunah sadir kılqansilər wə uning awazioğa kulək salmioqansilər; xunga bu ix bexinglaroğa qüxti. **4** Lekin mən qolungni ixkəlləngən zənjirlərdin yexip seni qoyuwetimən; mən bilən billə Babiloğa berix sanga muwapıq kərünsə, qeni kəl, mən səndin həwər alimən; əmma mən bilən billə Babiloğa berixni muwapıq əməs dəp qarısang, kərək yok. Mana, pütkül zemin aldingda turidu; kəyərgə berix sanga layıq, durus kərünsə xu yərgə barəjin». **5** Yəramiya tehi yenidin mangmay turup, Nebuzar-Adan uningoğa: «Boldi, Xafanning nəwrisi, Ahikamning ooqli Gədalıyaning yenioğa qayt; Babil padixahı uni Yəhūdādiki xəhərlərgə həkümranlıq kiliq bəlgiligən; həlk arisida uning bilən billə turiwər, yaki hərəkəndə baxkə yərgə baray desəng xu yərgə barəjin» — dedi. Xuning bilən qarawul begi uningoğa ozuk-tülük həmdə bir sowəqat berip uni qoyuwətti. **6** Xuning bilən Yəramiya

Mizpah xəhriyə, Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqli Gədalıyaning yenioğa kəldi; u uning bilən billə, pıkralar arisida turdi. 7 Dalada qalğan Yəhüdaning ləxkər baxlıqliri həm ləxkərliri Babil padixahıning Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqli Gədalıyani zemin üstigə həkümranlıq kılıxka bəlgiligənlikini, xuningdək uningğa Babilğa sürgün bolmioğan zemindiki yoksul ər-ayallar bala-qakılliri bilən tapxuruloğanlıqini anglap qaldı; 8 xuning bilən bu ləxkər baxlıqliri adəmliri bilən Mizpah xəhriyə, Gədalıyaning yenioğa kəldi; baxlıqliri bolsa Nətanıyaning oqli İxmail, Kareahning oqulliri Yohanan həm Yonatan, Tanhumətning oqli Seraya, Nətofatlıq Əfayning oqulliri wə Maakatlıq birsining oqli Yəzaniya idi. 9 Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqli Gədalıya ular wə adəmlirigə: «Kaldiylərgə bekinixtin kərkənglar; zeminda olturaklıxip Babil padixahıya bekinənglar, xundak kilsənglar silərgə yaxı bolidu. 10 Mən bolsam Kaldiylər zeminoğa kəlgəndə [silərgə] wəkil bolup ularning aldida turux üqün Mizpah xəhridə turimən; silər bolsənglar, xarab, ənjür-hormılar wə zəytun meyi məhsulatlirini elip küp-idixinglarğa koyunglar, əzünglar tutқан xəhərlərdə turiweringlar» — dəp kəsəm iqtı. 11 Ohxaxla Moabda, Ammoniylar arisida, Edomda həm baxka hər bir yurtlarda turoğan Yəhüdiylarmu Babil padixahı Yəhüdada həkning bir qaldisini kalduroğan wə ular üstigə həkümranlıq kılıxka Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqli Gədalıyani bəlgiligən dəp anglidi; 12 xuning bilən barlıq Yəhüdiylar həydəp tarkitiwetilgən həmmə jay-yurtlardın qaytip, Yəhüda zeminoğa, Mizpah

xəhiringə, Gədalıyaning yenioğa kəldi. Ular xarab, ənjür-hormılarning məhsulatlirini zor kəngriqiliktə aldi. **13** Kareahning oqli Yohanan wə dalada qaloqan ləxkərlərləning barliq baxliqliri Mizpah xəhiringə, Gədalıyaning yenioğa kelip uningoğa: **14** «Sən Ammoniylar padixahi Baalis Nətanıyaning oqli İxmailni seni ɵltürüxkə əwətkənlikini bilməmsən?» — deyixti. Lekin Ahikamning oqli Gədalıya ularning gepigə ixənmidi. **15** Kareahning oqli Yohanan Mizpahda Gədalıyoğa astirtin sɵz qilip: «Manga ruhsət qiloqaysən, baxqılar uningdin həwər tapquqə mən berip Nətanıyaning oqli İxmailni ɵltürəy; heqkim buni bilməydu. Uning seni ɵltürüp, xuning bilən ətrapingoğa yiqiloqan Yəhudadikilərləning həmmisi tarkitiwetilip, Yəhudaning qaldisi yɵkitiwetilixining nemə həjiti bar? — dedi. **16** Birəq Gədalıya Kareahning oqli Yohananəğa: «Sən undəq qılma; qünkü sən İxmail toqruluk yaloqan eytiwatisən» — dedi.

41 Əmdi yəttinqi ayda xundəq boldiki, xəhzadə, xundəqla padixahning bax əməldarlıridin biri boləqan Əlixamaning nəwrisi, Nətanıyaning oqli İxmail on adəm elip Mizpahəğa, Ahikamning oqli Gədalıyaning yenioğa kəldi; ular xu yərdə, yəni Mizpahda nan oxtup ɵizalanoqanda, **2** Nətanıyaning oqli İxmail həm u epkəlgən on adəm ornidin turup, Ahikamning oqli Gədalıyoğa qiliq qapti; ularning xundəq qilixi Babil padixahi Yəhuda zemini üstigə həkümranlıqqa bəlgiligənni ɵltürüxtin ibarət idi. **3** İxmail Mizpahda Gədalıyoğa həmrah boləqan barliq Yəhudiylar wə xu yərdə turuwatqan barliq Kaldiy jənggiwar ləxkərlərləni ɵltürüwətti. **4** Xundəq boldiki,

Gədaliyani ɵltür w tk ndin keyin, ikkinqi künigiqə heqkim tehi uningdin h w r tapmioqanidi, 5 mana X k m, Xiloh həm Samariyədin səksən adəm yetip k ldi. Ular sa ilini q x rg n, kiyimlirini yirtk n, ətlirini tiloqan, Pərwərdigarning  yig  sunuxkə k lida hədiyələrni həm huxbuyni tutk n h lda k lg nidi. 6 Nətaniyaning ooqli Ixmail ularni karxi elixkə mang liniq  yioqlioqanoq  selip Mizpah din qikti; ularoqə: «Mərhəmət, A ikamning ooqli Gədaliya bilən kərüxüxkə apirimən» — dedi. 7 Xundak boldiki, ular x h r otturisiə yətkəndə, Nətaniyaning ooqli Ixmail w  uning bilən bill  boloqan adəmlər ularni  lt r p jəsətlirini su azgili   taxliwətti. 8 Həlbuki, ular arisidin on adəm Ixmailoq : «Bizni  lt r w tm , q nki dalada bizning yoxurup k yoqan buo day, arpa, zəytun meyi w  h s l kətarlik ozuk-t l kimiz bar» — dedi. Xunga u k lini yioqıp, buradərliri arisidin ularni  lt rmidi. 9 Ixmail  lt rg n ad ml rning jəsətlirini taxliwətkən bu azgal bolsa, intayin qong idi; uni  sli padixah Asa Israil padixahi Baaxadin k rk p kolap yasioqanidi. Nətaniyaning ooqli Ixmail bu azgalni jəsətlər bilən toldurdi. 10 Ixmail Mizpah ta turoqan h lk ning k ldisining h mmisini, j umlidin karawul begi Nebuzar-Adan A ikamning ooqli G daliyoq  tapxuroqan padixahning kizliri w  Mizpah da k loqan barlik kixil rni  sirg  elip k tti; Nətaniyaning ooqli Ixmail ularni  sirg  elip Ammoniylarning kexioə  t xk  yol aldi. 11 Kareah ning ooqli Yoh nanan w  uning kexidiki h mm  ləxkər baxlikliri Nətaniyaning ooqli Ixmail sadir k loqan barlik rəzilliktin h w r tapti; 12 xuning bilən ular barlik adəmlirini elip Nətaniyaning

oqli Ixmailoqa jəng kilixka qikti; ular Gibeondiki qong kəl boyida uning bilən uqraxti. **13** Ixmailning qolida turoqan barlik həlk Kareahning oqli Yoħanan həm uning həmrəhliri boləqan barlik ləxkər baxliklirini kərgəndə huxal boldi. **14** Ixmail Mizpahdin elip kətkən barlik həlk yoldin yenip, Kareahning oqli Yoħananning yenioqa kəldi. **15** Lekin Nətaniyaning oqli Ixmail səkkiz adimi bilən Yoħanandin qeqip, Ammoniyar tərripigə ətüp kətti. **16** Andin Kareahning oqli Yoħanan həm uning həmrəhliri boləqan barlik ləxkər baxlikliri Nətaniyaning oqli Ixmail Ahikamning oqli Gədalayani əltürgəndin keyin Mizpahdin elip kətkən həlkning qaldisininin həmmisini əz qexioqa aldi; u ularni, yəni jənggiwar ləxkərlər, qiz-ayallar, balilar wə orda əməldarlırini Gibeondin elip kətti. **17** Ular Kaldiyilərdin əzlırini qaqurux üqün Misiroqa qarap yol elip Bəyt-Ləhəmgə yeqin boləqan Gerut-Qimhamda tohtap turdi. **18** Səwəbi bolsa, ular Kaldiylərdin qorqatti; qünki Babil padixahı zemin üstigə həkümranlıqqa bəlgiligən Ahikamning oqli Gədalayani Nətaniyaning oqli Ixmail ətürüwətkənidi.

42 Barlik ləxkər baxlikliri, jümlidin Kareahning oqli Yoħanan həm Hoxayaning oqli Yəzaniya wə əng kikiqidin qongioqə barlik həlk **2** Yəreəmiya pəyoqəmbərnin yenioqa kelip uningdin: «Təlipimizni ijabət qiləqaysən, Pərwərdigar Hudayingoqa həlkning qaldisi boləqan bizlər üqün dua qiləqaysənki (kəzüng kərginidək burun kəp boləqan bizlər hazır intayin az qalduq), **3** Pərwərdigar Hudaying bizgə mangidioqan yol, qilidioqan ixni kərsətkəy» — dəp iltija qildi. **4** Yəreəmiya pəyoqəmbər ularoqa: «Maqul! Mana,

mən Pərwərdigar Hudayinglaroşa sōzliringlar boyiqə dua
qilimən; xundak boliduki, Pərwərdigar silərgə qandak
jawab bərsə, mən uni silərgə heqnemisini qaldurmay
toluqi bilən bayan qilimən» — dedi. **5** Ular Yəramiyaoşa:
«Pərwərdigar Hudaying seni əwətip bizgə yətküzidiqan
sözning həmmisigə əməl qilmisak, Pərwərdigar bizgə
həqiqiy, gepidə turudiqan guwahqi bolup əyiblisun!»
— dedi. **6** «Biz seni Pərwərdigar Hudayimizning yenioşa
əwətimiz; jawab yahxi bolsun yaman bolsun, uning
awazioşa itaət qilimiz; biz Hudayimizning awazioşa itaət
qiloşanda, bizgə yahxi bolidu». **7** Xundak boldiki, on
kündin keyin, Pərwərdigarning sözi Yəramiyaoşa kəldi.
8 U Kareahning oqli Yoşanan, ləxkər baxliqlirining
həmmisi wə əng kiqikidin qongioşiqə barliq həlkni qakirip
9 ularoşa mundaq dedi: — «Silər meni təlipinglarni
Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldioşa yətküzüxkə
əwətkənsilər. U mundaq dedi: — **10** «Silər yənila muxu
zeminda turiwərsənglarla, Mən silərni qurup qikimən;
silərni oqulatmaymən; Mən silərni tikip əstürimən,
silərni yulmaymən; qünki Mən bexinglaroşa qüxürgən
balayi'apətkə ökünimən. **11** Silər qorqidioşan Babil
padixahidin qorqmanglar; uningdin qorqmanglar, —
dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silərni qutkuzux
üqün, uning qolidin qutuldurux üqün silər bilən
billə bolimən. **12** Mən silərgə xundak rəhimdillikni
kərsitimənki, u silərgə rəhim qilidu, xuning bilən silərni
öz zemininglaroşa qaytixqa yol qoyidu. **13** Birak silər
Pərwərdigar Hudayinglarning awazioşa kulak salmay
«Bu zeminda qət'iy turmaymiz» — desənglar **14** wə:

«Yaq, biz Misir zeminioqa barayli; xu yərdə nə uruxni kərməymiz, nə kanay-agah signalini anglimaymiz, nə nanəqa zar bolmaymiz; xu yərdə yaxaymiz» — desənglar, **15** əmdi Pərwərdigarning səzini anglanglar, i Yəhədaning bu qaldisi boləjan silər: Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — «Silər Misiroqa kirip, xu yərdə olturaklixixka kət'iy niyətkə kəlgən bolsanglar, **16** əmdi xundaq boliduki, silər qorkidioqan qiliq Misirda silərgə yetixiwalidu, silər qorkidioqan kəhətgilik Misirda silərgə əgixip qoqlap baridu; xu yərdə silər əlisilər. **17** Xundaq boliduki, Misiroqa kirip xu yərdə turayli dəp kət'iy niyət qiloqan adəmləarning həmmisi qiliq, kəhətgilik wə waba bilən əlidu; ularning heqkaysisi tirik qalmaydu wə yaki Mən bexioqa qüxüridioqan balayi'apəttin kutulalmaydu. **18** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Qəzipim wə kəhrim Yerusalemdikiləarning bexioqa qüxürülgəndək, silər Misiroqa kirgininglarda, kəhrim bexinglarəqa qüxürülidu; silər lənətkə qalidioqan wə dəhxət basidioqan obyekt, lənət səzi həm rəsəqilikning obyektı bolisilər wə silər bu zeminni qaytidin heq kərməysilər. **19** Pərwərdigar silər, yəni Yəhədaning qaldisi toqruluk: «Misiroqa barmanglar!» — degən. — Əmdi xuni bilip qoyunglarki, mən bügünki künidə siləni aqahlandurdum!». **20** — Siləning meni Pərwərdigar Hudayinglarning yenioqa əwətkininglar «Pərwərdigar Hudayimizəqa biz üqün dua qiloqaysən; Pərwərdigar Hudayimiz bizgə nemə desə, bizgə yətküzüp bərsəng biz xuning həmmisigə əməl

kilimiz» degüzgininglar өзünqlarni aldap jeninglaroqa zamin boluxtin ibarət boldi, halas. **21** Mən bügünki künde silərgə Uning deginini eytip bərdim; lekin silər Pərwərdigar Hodayinglarning awazioqa wə yaki Uning meni silərləning yeninglaroqa əwətkən heqkaysi ixta Uningoqa itaət kilmidinglar. **22** Əmdi hazır xuni bilip qoyunqlarki, silər olturaqlıxayli dəp baridiqan jayda kiliq, kəhətiqlilik wə waba bilən əlisilər».

43 Xundak boldiki, Yəramiya ularning Hudasi Pərwərdigarning həmmə səzlirini barliq həlkkə eytip tığətti (Hudasi Pərwərdigar Yəramiyani ularoqa bu barliq səzlərləni eytiş üçün əwətkən), — **2** xuning bilən Hoxiyaning oqlı Azariya wə Kareahning oqlı Yoħanan wə xundakla barliq həli qong adəmlər Yəramiyaoqa mundak dedi: — «Sən yaloqan eytiwatisən! Hodayimiz Pərwərdigar seni bizgə: «Silər Misirda olturaqlıxix üçün barmanglar!» deyixkə əwətkən əməs; **3** bəlki Neriyaning oqlı Baruk qoqum seni bizgə karxilaxturup, bizni Kaldiylərləning kəlioqa tapxuruxkə küxkürtməktə; xuning bilən ular bizni əlümgə məhkum kilidu yaki bizni Babilə sürgün kilidu». **4** Xuning bilən Kareahning oqlı Yoħanan, ləxkər baxliqlirining həmmisi wə barliq həlk Pərwərdigarning: «Yəhuda zeminida turup kəlinglar» degən awazioqa kulak salmidi; **5** bəlki Kareahning oqlı Yoħanan wə barliq ləxkər baxliqliri həydiwətilgən barliq əllərdin Yəhuda zeminida olturaqlıxixkə kaytip kəlgən Yəhudaning pütün kaldisini, **6** yəni ərlər, kiz-ayallar, balilər wə padixahning kizlirini, jümlidin karawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqlı Gədalıyaoqa tapxuroqan hər bir

kixini ҳамdә Yәrәmiya pәyoqәmbәр һәм Neriyaning oqli Barukni elip, **7** Misir zeminioqa kirip kәldi; ular Pәrwәrdigarning әmrigә itaәt qilmidi. Ular Tahpanәs xәhirigә yetip kәldi. **8** Pәrwәrdigarning sәzi Yәrәmiyaqa Tahpanәstә kelip mundaq deyildi: — **9** Yәhudiylarning kәz aldidila, qolungoqa birnәqqә qong taxlarni elip Pirәwnning Tahpanәstiki ordising kirix yolining yenidiki hixlik yoldiki seqiz layoqa kәmüp yoxurup, **10** ularoqa mundaq degin: — Samawi qoxunlarning Sәdari boloqan Pәrwәrdigar — Israilning Hudasi mundaq dәydu: — Mana, Mәn Mening kulum boloqan Babil padixahi Nebokadnәsarni qaqirip epkelimәn, u mәn kәmüp yoxuroqan bu taxlar üstigә öz tәhtini salidu; ularning üstigә xahanә qedirini yeyip tikidu. **11** U kelip Misir zeminida jәng qilidu; әlүmgә bekitilgәnlәр әlidu; sürgün boluxqa bekitilgәnlәр sürgün bolidu; qiliqqa bekitilgәnlәр qiliqlinidu. **12** Mәn Misirdiki butlarning әylirigә ot yaqturoqumәn; u ularni kәydürüp, butlirini elip sürgün qilidu; qoy padiqisi öz tonini kiygәndәk Nebokadnәsarmu Misir zeminini әzigә kiyiwalidu; u xu yәdin aman-esән qikidu. **13** U Misir zeminidiki «Quyax ibadәthanisi»diki tüwrüklәrni qeqiwetidu; u Misirdiki butlirining әylirigә ot qoyup kәydüriwetidu.

44 Misirda turoqan, yәni Migdolda, Tahpanәstә, Nofta wә [Misirning jәнubiy tәripi] Patros zeminida turoqan barlik Yәhudiylar toqruluk bu sөz Yәrәmiyaqa kelip mundaq deyildi: — **2** «Samawi qoxunlarning Sәdari boloqan Pәrwәrdigar — Israilning Hudasi mundaq dәydu: — Mәn Yerusalem һәм Yәhudadiki һәmmә xәhәrlәр

üstigə qüxürgən barlıq balayi'apətni kərgənsilər; mana, ularning sadir qıloqan rəzilliki tüpəylidin bögünki kündə ular harabilik bolup, adəmzatsız qaldı; qünki ular nə əzliri, nə silər, nə ata-bowiliringlar bilməydiqan yat ilahlarqə qokunuxkə, huxbuy yeqixkə berip, Meni qəzəpləndürgən. **4** Mən tang səhərdə ornumdin turup qullirim bolqan pəyqəmbərlərnı silərgə əwətip: «Mən nəprətlidıqan bu yirginxlik ixni qıloquqı bolmanglar!» — dəp agahlandıroqanmən. **5** Lekin ular itaət qilmıqan, heq kulək salmıqan; ular rəzillikidin, yat ilahlarqə huxbuy yeqıxtın qolını zadı üzmiqən. **6** Xuning bilən qəhrim həm qəzipim [ularqə] təkülgən, Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemdiki rəstə-qoqılarda yeqilqan, kəygən; ular bögünki kündə wəyranə wə harabilik bolup qaldı. **7** Xunga samawı qoxunlarning Sərdari bolqan Huda Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundək dəydu: — Silər nemixkə öz-özünglarqə zor külpət kəltürməkqisilər, özünglarqə heqkəndək qaldı qaldurmay özünglardin, yəni Yəhudaning iqidin ər-ayal, bala-bowəqlarnı üzməkqisilər!? **8** Nemixkə öz qolliringlarning yasıqını bilən, silər olturaqlaxqan Misir zeminida yat ilahlarqə huxbuy yeqip Meni qəzəpləndürisilər? Xundək qilip silər həlak bolup yər yüzidiki barlıq əllər arisida lənət səzi wə rəsua qilinidıqan bir obyekt bolisilər. **9** Silər Yəhuda zeminida həm Yerusalemning rəstə-qoqilirida sadir qilinqan rəzillikni, yəni ata-bowiliringlarning rəzillikini, Yəhuda padixəhlirining rəzillikini wə ularning ayallirining rəzillikini, silərnıng öz rəzillikıqlarnı həm ayalliringlarning rəzillikini untup qaldıqlarmu? **10**

Bügünki küngə kədər həlqınglar özini heq təwən tutmıdı, Məndin heq qorkmıdı, ular Mən silərnıng aldinglaroqa həm ata-bowiliringlarning aldioqa koyoqan Təwrat-kanunumda yaki bəlgilimilirimdə heq mangoqan əməs. **11** Xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bexinglaroqa külpət qüxürüp, barlıq Yəhüdani həlak kıləuqə silərgə yüzümni qaritimən; **12** Mən Misir zeminioqa xu yərdə olturaklıxaylı dəp kət'iy niyət kıləqan Yəhüdanıng qaldisioqa qol salimən, ularning həmmisi Misir zeminida tügixidu; Misir zeminida yikilidu; ularning əng kikiqidin qongioqə kiliq bilən, kəhətqilik bilən əlidu; ular kiliq bilən wə kəhətqilik bilən əlidu, ular lənət okulidioqan wə dəhxət baskuqi obyekt, lənət sözi həm rəsua kılınıdioqan bir obyekt bolidu. **13** Mən Misir zeminida turuwatqanlarnı Yerusalemnı jazalıoqandək kiliq bilən, kəhətqilik bilən wə waba bilən jazalaymən; **14** xuning bilən Misir zeminida olturaklıxaylı dəp xu yərgə kirkən Yəhüdanıng qaldisidin Yəhüda zeminioqa qaytixka heqkaysisi qaqalmaydu yaki heqkim qalmaydu; xu yərgə qaytip olturaklıxixka intizar bolsimu, qaqalıoqan az bir qismidin baxkıliri heqkaysisi qaytmaydu». **15** Andin əz ayallirining yat ilahlaroqa huxbuy yakidioqanlıqini bilgən barlıq ərlər, wə yenida turoqan barlıq ayallar, — zor bir top adəmlər, yəni Misirning [ximaliy tərıpi wə jənubiy tərıpi] Patrostin kəlgən barlıq həlk Yərəmiyoqa mundak jawab bərdi: — **16** «Sən Pərwərdigarning namida bizgə eytkən səzgə kəlsək, biz sanga heq kulak salmaymız! **17** Əksiqa biz qokum əz əqzimizdin qikqan

barlik sözlərgə əməl qilimiz; özimiz, ata-bowilirimiz, padixahlirimiz wə əmirlerimiz Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemdiki rəstə-koqilarda qiloqinidək bizlər «Asmanlarning hanixi»oqa huxbuy yeqiwerimiz wə uningoa «xarab hədiyə»ləni quyuwerimiz; qünki əyni qaoqda bizning nenimiz pütün bolup, tokkuzimiz təl, heq külpətni kərməy etkən. **18** Əmma «Asmanlarning hanixi»oqa huxbuy yeqixni wə uningoa «xarab hədiyə»ləni quyuxni tohtatkinimizdin baxlap, bizning həmmə nərsimiz kəm bolup, qiliq bilən həm kəhətqilik bilən həlak bolup kəldük. **19** Biz ayallar «Asmanlarning hanixi»oqa huxbuy yaqqinimizda wə uningoa «xarab hədiyə»ləni quyoqinimizda, bizning uningoa ohxitip poxkallarni etiximizni həm uningoa «xarab hədiyə»ləni quyuximizni ərlirimiz qollimioqanmu?». **20** Yərəmiya barlik həlkkə, həm ərlər həm ayallaroa, muxundak jawabni bərgənlərnin həmmisigə mundaq dedi: — **21** — «Pərwərdigarning esidə qəlip kəngligə təgkən ix dəl silər, ata-bowiliringlar, padixahliringlar, əmiriringlar xundakla zemindiki həlknin Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemdiki rəstə-koqilarda yaqqan huxbuyi əməsmu? **22** Ahirida Pərwərdigar silərnin qilmixinglarning rəzillikigə həm sadir qiloqan yirginqlik ixliringlaroa qidap turalmioqan; xunga zemininglar bəgünki kündikidək harabilik, adəmnə dəhxət baskuqi, lənət obyektə wə adəmzatsiz boləqan. **23** Səwəbi, silər huxbuy yaqqansilər, Pərwərdigarning aldidə gunah sadir qilip, Uning awazioqa qulak salmay, Uning nə Təwrat-qanunida, nə bəlgilimiləridə nə agah-guwahləqlirida

heq mangmioqansilər; xunga bügünki kündikidək bu balayi'apət bexinglaroqa qüxti». 24 Yərəmiya barlıq həlkə, bolupmu barlıq ayallaroqa mundaq dedi: — «I Misirda turoqan barlıq Yəhuda Pərwərdigarning sözini anglanglar! 25 Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Silər ayallar öz aozinglar bilən: «Biz «Asmanlarning hanixi»oqa huxbuy yekix, uningqa «xarab hədiyyə»lərnı kuyux üqün iqkən kəsəmlirimizgə qoqum əməl kılımız» degənsilər wə uningqa öz kəlliringlar bilən əməl kılqansilər. Əmdi kəsiminglarda qing turiweringlar! Kəsiminglaroqa toluk əməl kılıweringlar! 26 Lekin xundak bolqanda, i Misirda turoqan barlıq Yəhuda Pərwərdigarning sözini anglanglar! Mana, Mən Özümning uluq namim bilən kəsəm kılqanmənki, — dəydu Pərwərdigar, — Misirning barlıq zeminida turuwatqan Yəhudalıq heqkaysi kixi Mening namimni tilqa elip: «Rəb Pərwərdigarning hayati bilən!» dəp kəytidin kəsəm iqməydu. 27 Mana, Mən ularning üstigə awat-həlawət əməs, bəlki balayi'apət qüxürük üqün ularni kəzləwatimən; xunga Misirda turuwatqan Yəhudadiki barlıq kixilərnıng həmmisi tügigüqə kiliq wə kəhətqilik bilən həlak bolidu. 28 Kiliqtin kutulup kaqқанlar bolsa intayin az bir top adəmlər bolup, Misir zeminidin Yəhuda zeminiqa kəytip kelidu; xuning bilən Misir zeminiqa olturaklıxayli dəp kəlgən Yəhudaning kəldisi kimning səzining, Meningki yaki ularning inawətlik bolqanlıkını ispatlap bilip yetidu. 29 Mening silərni bu yərdə jazalaydioqanlıqimoqa, Mening səzlirimning qoqum silərgə külpət kəltürməy

qoymaydiganlikini bilixinglar üqun silərgə xu aldin'ala bexarət boliduki, — dəydu Pərwərdigar, **30** — Mana, Mening Yəhuda padixahı Zədəkiyani uning düxmini, jenini qoqlap izdigən Babil padixahı Nebokədnəsarning qolioğa tapxuroqinimdək Mən ohxaxla Misir padixahı Pirəwn Hofrani öz düxmənlrining qolioğa həmdə jenini izdigən kixilərnin qolioğa tapxurimən — dəydu Pərwərdigar».

45 Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinqi yili, Neriyaning oqlı Baruk Yərəmiyaning aqlzioğa qarap bu səzləni oram kəqləzgə yazqlinida, Yərəmiya pəyoqləmbər uningqla bu səzni eytkən: — **2** «İsrailning Hudasi Pərwərdigar sən Baruk toqlruluk mundak dəydu: — **3** Sən: «Həlimqla way! Qünki Pərwərdigar kayoqlumqla dərd-ələm koxup koydi; mən ah-zarlar kilixtin qarqidim, zadila aram tapalmidim!» — deding. **4** — [Yərəmiya], sən uningqla mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kurup qikқанlirimni həzir oqlulitimən, Mən tikkənlirimni, yəni bu pütkül jəhənni həzir yulup taxlaymən. **5** Mən bundak kioqlan yərdə sən əzüng üqün uluql ixləni izdixingqlə toqlra kələmdü? Bularni izdimə; qünki mana, Mən barlik ət igiliri üstigə balayı'apət qüxürimən, — dəydu Pərwərdigar, — ləkin jəningni sən baridqlan barlik yərlərdə əzüngqlə olja kiliplə berimən».

46 Yərəmiya pəyoqləmbərgə kəlgən Pərwərdigarning əllər toqlruluk səzi təwəndə: — **2** Misir toqlruluk; Əfrat dəryasi boyidiki Karkemix xəhirining yenida turuwatқан, Pirəwn-Nəqloning koxuni toqlruluk (bu koxunni Babil padixahı Nebokədnəsar Yəhuda padixahı

Yəhoakimning tətinqi yili bitqit qılqan): — **3**
«Qalkən-siparlarni elip səpkə qüxünglər! Jənggə qikixka
təyyarlininglər! **4** Atlarni hərwilarqə kətinglər!
Atliringlarqə mininglər! Bexinglarqə dubuloqə selip səptə
turunglər! Nəyziliringlarni biləp ittiklitinglər! Sawut-
kuyaklarni kiyiwelinglər! **5** Ləkin Mən nemini kərimən?!
— dəydu Pərwərdigar; — Mana, muxu [ləxkərlər] dəkkə-
dükkigə qüxüp qekinidu; batur-palwanliri bitqit qilinip
kəynigə qərimay bədər kaqidu! Tərap-təraplarni wəhimə
basidu! — dəydu Pərwərdigar. **6** — Əmdi əng qakqanlarmu
qaqalmaydu, batur-palwanlarmu aman-esən qutulup
qalmaydu; mana, ximal tərripdə, Əfrat dəryasi boyida
ular putlixip yikilidu! **7** Suliri dəryalardək əzlirini
dolkunlitip, Nil dəryasi [kəlkün kəbi] kətürülgəndək
əzini kətürgən kimdur!? **8** Suliri dəryalardək əzlirini
dolkunlitip, Nil dəryasidək əzini kətürgən dəl Misir
əzidur; u: «Mən əzümni kətürüp pütkül yər yüzini
qaplaymən; mən xəhərlər həm ularda turuwatqanlarni
yokitimən!» — dəydu. **9** Etilinglər, i atlar! Hə dəp aləqə
besip qepinglər, i jəng hərwiliri! Qalkən kətürgən Efiopiyə
həm Liwiyədikilər, okyalirini egildürgən Lidiyədikilər,
palwan-baturlar jənggə qiksun! **10** Ləkin bu kün bolsa
samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning
künüdur; u qisaslik bir kün, yəni Əz yawliridin qisas
alidiqan küni bolidu; Uning qiliqi kixilərnə toyquqə
yutidu; u qanoquqə ularning qanlirini iqudu; qünki samawi
qoxunlarning Sərdari boləqan Rəb Pərwərdigarning
ximaliy zeminda, Əfrat dəryasi boyida qilməqə boləqan
bir qurbanliqi bar! **11** Gileadka qikip tutiya izdəp tap,

i Misirning kizi! Lekin sən özünggə nuroqun dorilarni alsangmu bikar; sən üçün heq xipalik yoktur! **12** Əllər hijaliting toqruluk anglaydu, sening peryadliring pütkül yər yüzigə pur ketidu; palwan palwanəğa putlixidu, ikkisi təng məqlup bolup yikilidu! **13** Pərwərdigarning Babil padixahi Nebokadnəsarning Misir zeminioğa tajawuz kəlip kirixi toqruluk Yəramiya pəyğəmbərgə eytkən sözi: — **14** Misirda jakarla, Migdolda elan kıl, Nofta wə Tahpanəstimu elan kıl: Qıng tur, jənggə bəl baoqla; qünki kiliq ətrapingdikiləni yutuwatidu; **15** Sening baturliring nemixka süpürüp taxlinidu? Ular qıng turalmaydu; qünki Pərwərdigar ularni səptin ittirip yikitiwetidu. **16** U ulardin kəplirini putlaxturidu; bərhək, ular kaqkanda bir-birigə putlixip yikilidu; xuning bilən ular: «Bolə, turayli, zomigərnin kiliqidin kəqip öz həlkimizgə wə ana yurtimizəğa kəytip kətəyli!» — dəydu; **17** Xu yərgə [kəytkanda] ular: «Misir padixahi Pirəwn pəkət bir kiykas-sürən, halas! U pəytni bilməy ətküziwətti!» — dəydu. **18** Öz həyatim bilən kəsəm kəlimənki, — dəydu Padixah, nami samawi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, — taqlar arisida Tabor teqi boləqandək, Karməl teqi dengiz boyida [asmanəğa takixip] turoqandək birsi kelidu. **19** Əmdi sən, i Misirda turuwatқан kız, sürgün boluxka layik yük-taklarni təyyarlap koy; qünki Nof harabə bolup kəydürüldü, heq adəmzatsiz bolidu. **20** Misir bolsa qiraylik bir inəktur; lekin uni nixan kəloqan bir kəküyün kəliwatidu, ximaldin kəliwatidu! **21** Uning arisidiki yallanma ləxkərlər bolsa bordak torpaqlardək bolidu; ularmu arkioğa burulup, birliktə kəqixidu; ular

qing turuwalmaydu; qünki külpätlik kün, yəni jazalini
küni ularning bexioğa qüxkən bolidu. **22** [Misirning]
awazi yilanningkidək «küx-küx» qilip anglinidu; qünki
[düxmən] qoxunliri bilən atlinip, otun kəsküqilərdək
uningoğa qarxi paltilarni kətürüp kelidu. **23** Ormanliqi
qoyuqluqidin kirgüsiz bolsimu, ular uni kesip yiktidu, —
dəydu Pərwərdigar, — qünki kəsküqilər qekətkə topidin
kəp, san-sanəksiz bolidu. **24** Misirning qizi hijaləttə
qaldurulidu; u ximaliy əlning qolioğa tapxurulidu. **25**
Samawi qoxunlarning Sərdari boləan Pərwərdigar —
Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən No
xəhridiki but Amonni, Pirəwnni, xundaqla Misir wə uning
iləhliri bilən padixəhlirini jazalaymən; bərhək, Pirəwn
wə uningə tayanəanlarning həmmisini jazalaymən; **26**
Mən ularni ularning jenini izdigüqilər, yəni Babil padixəhi
Nəboqədnəsarning qolioğa həm hizmətkərlirining qolioğa
tapxurimən. Biraq keyin, [Misir] kədimki zamanlardək
qaytidin əhalilik bolidu — dəydu Pərwərdigar. **27** Ləkin
sən, i qulum Yəqub, qorqma, ələkzadə bolma, i Israil;
qünki mana, Mən seni yiraq yurttin, nəslingni sürgün
boləan zemindin qutkuzup qikirimən; xuning bilən
Yəqub qaytip, hatirjəmlilik wə arambəhxtə turidu, həqkim
uni qorqutmaydu. **28** Qorqma, i qulum Yəqub, — dəydu
Pərwərdigar, — qünki Mən sən bilən billidurmən; Mən
seni tarkitiwətkən əlləning həmmisini tügəxtürsəmmu,
ləkin seni pütünləy tügəxtürməymən; pəkət üstüngdin
həqüm qikirip tərbiyə-sawəq berimən; seni jazalimay
qoymaymən.

47 Pirəwn Gaza xəhriyə zərbə berixtin ilgiri, Yərəmiya pəyoqəmbərgə kəlgən, Pərwərdigar Filistiyələr toqrisidiki səzi: — **2** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, ximaldin [dolkunluk] sular ərլəydu; ular texip bir kəlkün bolidu; u zemin wə uningda turəqan həmmiuning üstidin, xəhər wə uningda turuwatqanlarning üstidin taxkin bolup basidu; xuning bilən uning adəmliri nalə-pəryad kətüridu, zeminda barliq turuwatqanlar [azabtin] nalə-zar kəlidu; **3** tolparlirining tuyaklirining tarakxixlirini, jəng hərwilirining taraklaxlirini, qaklirining güldürləxlirini anglap, atilar öz baliliridin həwər elixkimu kolliri boxap, arkiqəimu qərimaydu. **4** Qünki barliq Filistiyələri nabut kəlidioqan kün, həm Tur wə Zidonni ularəqə yadəmdə boləudək barliq qəloqan adəmlərdin məhrum kəlidioqan kün yetip kəldi; qünki Pərwərdigar Filistiyələri, yəni Kret arilidin qikəp kəlgənlərləning qəldükini nabut kəlidu. **5** Gazaning üsti təkirlik bolidu; Axkelon xəhridikilər dang qətip qəlidu; qəqənoqəqə ətliringlelarni tilisilər, i Filistiyə küqliridin aman qəloqanlar? **6** Apla, i Pərwərdigarning kəliqi, sən qəqənoqəqə tinməysən? Əz qəningəqə qəytkin, aram elip tinqlənoqin! **7** Ləkin u qəndəkmə tohtiyəlisun? Qünki Pərwərdigar uningəqə pərman qəxürgən; Axkelon xəhriyə həm dengiz boyidikilərgə zərb kəlixqə uni bəkitkəndur!

48 Moab toqruluk; Samawi qəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Neboning həlioqə way! Qünki u harabə kəlinidu; Kiriətəyim hijəltkə qəldurulup, ixəqal kəlinidu; yuqiri qəroqan bolsa hijəltkə qəldurulup ələkzadə bolup kətti. **2** Moab

yənə heq mahtalmaydu; Həxbonda kixilər uningə: «Uni əl qataridin yökıtaylı» dəp suyikəst kılidu; sənmu, i Madmən, tügəxtürülisən; kiliq seni qoqlaydu. **3** Həronaimdin ah-zarlar kətürüldü: — «Ah, wəyranqilik, dəhxətlik patiparaqqilik!» **4** Moab bitqit kılindi! Uning kiqukliridin pəryadlırı anglinidu. **5** Bərhək, Luhitka qikidioqan dawan yolidin tohtimay yioqlar kətürüldü; Həronaimə qüxidioqan yolda həlakəttin azablıq nalə-pəryadlar anglinidu. **6** Keqinglar, jeninglarni elip yügüringlar! Qəldiki bir qatqal bolunglar! **7** Qünki sən öz kılənliringə wə baylıqliringə tayanənlıking tüpəylidin, sənmu əsirgə qüxisən; [butung] Kemox, uning kahınlırı həm əmirliri bilən billə sürgün bolidu. **8** Wəyran kıləuqi hər bir xəhərgə jəng kılidu; xəhərlərdin heqkaysi keqip kutulalmaydu; Pərwərdigar degəndək jiləjimu harabə bolidu, tüzlənglikmu həlakətkə yüzlinidu. **9** Daldioqə berip keqix üqün Moabka kənatlarni beringlar! Qünki uning xəhərliri harabilik, adəmzatsiz bolidu **10** (Pərwərdigarning hizmitini kəngül koyup kilmioqan kixi lənətkə qalsun! Kiliqini qan təküxtin qalduroqan kixi lənətkə qalsun!). **11** Moab yaxlıkidin tartip kəng-kuxadə yaxap arzanglırı üstidə tinoqan xarabək əndixisiz bolup kəlgən; u heqqaqan küptin küpkə quyuloqan əməs, yaki heq sürgün boləqan əməs; xunga uning təmi birhil bolup, puriki heq əzgərmigən. **12** Xunga, — dəydu Pərwərdigar, — Mən uning yenioqə ularni öz küpidin təkidioqan təkkuqılərnı əwətimən; ular uning küplirini kurukdaydu, uning qəgünlirini qeqiwetidu. **13** Ətkəndə Israil jəməti öz tayanqisi boləqan Bəyt-Əl

Yərəmiya

27 Qünki sən [Moab] Israilni mazak qiləjan əməsmu?
 U oqrılar qatarida tutuwelinoqanmu, sən uni tiləja
 alsangla bexingni qayqaysən?! **28** Xəhərlərdin qikip tax-
 qiyalar arisini turaləju qilinglar, i Moabda turuwatqanlar;
 qar aqzida uwilioqan pahtəktək bolunglar! **29** Biz
 Moabning həkawurluqi (u intayin həkawur!), yəni uning
 təkbəburluqi, həkawurluqi, kənglidiki məqrur-kərəngliki
 toqrisida angliduk. **30** Mən uning noqilik qilidioqanliqini
 bilimən, — dəydu Pərwərdigar, — birək [noqiliki] karəja
 yarimaydu; uning qong gəpliri bikar bolidu. **31** Xunga
 Mən Moab üçün zar yioqlaymən, Moabning həmmisi üçün
 zar-zar kətürimən; Kir-Harəsəttikilər üçün ah-pioqan
 anglinidu. **32** I Sibmahtiki üzüm teli, Mən Yaazərning
 zar-yioqisi bilən təng sən üçün yioqlaymən; sening
 peləkliring sozulup, əslidə «Ölük dengiz»ning neriəja
 yətkənidi; ular əslidə Yaazər xəhorigiqimu yətkənidi.
 Ləkin sening yazlık mewiliringgə, üzüm həsulung üstigə
 buzoquqi besip kelidu. **33** Xuning bilən xadlık və
 huxallıq Moabning baq-etizliridin və zeminidin məhrum
 qilinidu; Mən üzüm kəlqəklərdin xarabni yəkitimən; üzüm
 qəyligüqilərnin təntənə awazlıri qaytidin yangrimaydu;
 awazlar bolsa təntənə awazlıri əməs, jəng awazlıri
 bolidu. **34** Qünki nalə-pəryadlar Həxbondin kətürölüp,
 Yəhəzoqıqə və Elealahəqıqə yetidu; nalə awazlıri Zoardin
 kətürölüp, Həronaiməqıqə və Əglat-Xelixiyaəqıqə yetidu;
 həttə Nimrimdiki sularmu qurup ketidu. **35** Mən
 Moabta «yukiri jaylar»da qurbanlık qıloquqılarni və
 yat iləhləroqə huxbuy yəqquqılarni yəkitimən, — dəydu
 Pərwərdigar. **36** — Xunga Mening kəlbim Moab üçün

nəydək mungluk mərsiyə kətüridu; Mening kəlbim Kir-
Hərəstikilər üqünmu nəydək mungluk mərsiyə kətüridu;
çünki u igiliwaləjan baylik-həzinilər yəqap ketidu. **37**
Həmmə bax takir kildurulojan, həmmə saqal qüxürülgən;
həmmə qol titma-titma kesilgən, həmmə qatirakça
bəz kiyilgən. **38** Moabning barlik əy əgziliri üstidə wə
məydanlarda matəm tutuxtin baxça ix bolmaydu; çünki
Mən Moabni həqkimgə yəqmaydiojan bir qaqidək qeqip
taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar, **39** — ular pioqandin
zarlixidu; [Moab] xunqilik parə-parə kiliwetiliduki, u
hijaləttin kəpqilikkə arkisini kilidu; Moab ətrapidiki
həmmə təripidin rəsua qilinidiojan, wəhimə saləquqi
obyekt bolidu. **40** Çünki Pərwərdigar mundaq dəydu: —
Mana, birsi bürküttək qanatlırini kerip [pərwaz kilip],
Moab üstigə xungəqup qüxidu. **41** Xəhərliri ixəqal bolidu,
istihkamlar igiliweliduki; xu küni Moabdiki palwanlarning
yüriki toloqakça qüxkən ayalning yürikidək bolidu. **42**
Moab əl qataridin yəqitilidu; çünki u Pərwərdigar aldida
həqawurluk qilojan; **43** wəhxət, ora wə kiltak bəxinglarəja
qüxüxnə kütməktə, i Moabda turuwatqanlar, — dəydu
Pərwərdigar. **44** — wəhxəttin qaqқан oriəja yiqilidu;
oridin qiqқан kiltakça tutulidu; çünki uning üstigə,
yəni Moab üstigə jazalinix yilini qüxürimən — dəydu
Pərwərdigar. **45** Qaqқанlar Həxbon [sepilining] daldisida
turup amalsiz qalidu; çünki Həxbondin ot, həm [məhrum]
Siħon [padixah]ning zemini otturisdin bir yalkun partlap
qikidu wə Moabning qekilirini, soquxkak həlkning bax
qokqilirini yutuwalidu. **46** Həlingəja way, i Moab! Kəmoxka
təwə boləjan əl nabut boldi; oqulliring əsirgə qüxidu,

kizliring sürgün bolidu. **47** Lekin, ahirkı zamanlarda Moabni sürgünlükidin qayturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. Moab üstigə qıqiridioqan həküm muxu yərgiqə.

49 Ammoniylar tooqruluk, Pərwərdigar mundaq dəydu: — Israilning pərzəntliri yokmikən? Uning mirashorliri yokmidu? Əmdi nemixka Milkom Gadning zeminiqə warislik kildi, Milkomqə təwə bolqan həlk, nemixka Gadning xəhərliridə turidu? **2** Xunga mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Ammoniylarning Rabbah xəhiridə jəng sadalirini anglitimən; u harabilik dəng bolidu; təwə xəhərliri ot qoyup küydürülidu; Israil qaytidin əzlrini igiliwalqanlarqə igidarqilik kildu, — dəydu Pərwərdigar. **3** — Zarlanglar, i Həxbon! Qünki Ayi xəhiri harabə kilinoqan! Rabbah kizliri, əzünglarqə bəz rəhtni baqlap matəm tutunglar; sepil iqidə uyan-buyan patiparaq yügürünglar; qünki Milkom wə uning kahinliri, uningqə təwəlik əmirliri sürgün bolidu. **4** Nemixka küq-həywitingni danglaysən? Sening küqüng ekıp ketiwatidu, i: «Kim manga yəkinlixixka petinalisun?» dəp əz bayliqliringqə tayanqan, asiylik kilquqi kiz! **5** Mana, Mən barlik ətrapıngdikilərdin wəhxət qıqirip üstünggə qüxürimən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigar, — xuning bilən silər hərbinglar həydiwetilisilər, aldi-kəybinggə qarimay qaqisilər; qaqqanlarni yənə yioqquqi həqkim bolmaydu. **6** Lekin keyinki künlərdə, Ammoniylarni sürgünlükidin qayturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. **7** Edom tooqruluk: Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan

Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: —
Temanda hazır danalığ tepilmamdu? Danixmənlikidin
nəsihət yoxap kəttimu? Ularning danalığını dat besip
qaloqanmu?! **8** Burulup qeqinglar, pinhan jaylardin
turaloqu tepip turunglar, i Dedanda turuwatqanlar!
Qunki Mən Əsawoqa tegixlik balayi'apətni, yəni uni
jazalaydioqan künini bexioqa qüxürimən. **9** Üzüm üzgüqilər
yeningoqa kəlsimu, ular azrak wasanglarni qalduridu
əməsmu? Ooqlilar keqiləp yeningoqa kirsimu, ular əzlrigə
quxlukla buzup, ooqlilaydu əməsmu? **10** Mən Əsawni
yalinqaqliwetimən, u yoxurunotudək jay qalmioquqə dalda
jaylirini eqip taxlaymən; uning nəslı, kərındaxlırı həm
qoxniliri yoxaydu; u əzi yok bolidu. **11** Lekin yetim-
yesirliringni qaldur, Mən ularning həyatini saqlaymən;
tul hotuninglar Manga tayansun. **12** Qunki Pərwərdigar
mundak dəydu: — Mana, [oəzipimning] kədəhidin
iqixkə tegixlik bolmioqanlar qokum uningdin iqməy
qalmaydioqan yərdə, sən jazalanmay qalamsən? Sən
jazalanmay qalmaysən; sən qokum uningdin iqisən. **13**
Qunki Əz namim bilən kəsəm iqnəmənki, — dəydu
Pərwərdigar, — Bozrah dəhxət basidioqan həm rəswa
kılınıdioqan bir obyektı, harabilik wə lənət səzi bolidu;
uning ətrapidiki xəhərliri daimlik harabilik bolidu. **14**
Mən Pərwərdigardin xu bir həwəni anglaxqa muyəssər
boldum, — wə bir əlqi əllər arisioqa əwətilgənidi — U:
«Uningoqa hujum kılıxqa yiojilinglar! Uningoqa jəng kılıxqa
ornunglardin turunglar!» — dəp həwər beridu. **15** Mana,
Mən seni əllər arisida kiqik, İnsanlar arisida kəmsitilgən
kılımən. **16** Sening əzgilərgə dəhxət salidioqanlıqıng,

Kənglündiki təkəbburlukung özüngni aldap qoydi; Həy tik kıyaning yerikliri iqidə turoquqi, Turaloqung egizlikning yukiri tərpidə boluquqi, Gərqə sən qanggangni bürkütningkidək yukiri yasisangmu, Mən xu yərdin seni qüxüriwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **17** — Wə Edom tolimu wəhimilik bolidu; Edomdin ətidoqanlarning həmmisi uning barlıq yara-wabaliri tüpəylidin wəhimigə qüxüp, ux-ux kılıdu. **18** Sodom, Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərliri bilən birgə ərüwetilgəndək Edommu xundak bolidu, — dəydu Pərwərdigar, — heqkim xu yərdə turmaydu, insan baliliri xu yərdə olturaklaxmaydu. **19** Mana, İordan dəryasidiki qawar-qatqallıktın qikip, daim ekip turidioqan xu sular boyidiki yaylaqtiki [koylarni] tarkatqan bir xirdək Mən [Edomdikilərni] bədar kaqkuzimən. Əmdi kimni halisam Mən uni Edomning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng kelələydu? Kim Meningdin hesab elixka Meni qakıralaydu? Mening aldimda turalaydioqan pada bakkuqi barmu? **20** Xunga Pərwərdigarning Edomni jazalaxniki məksitini, xuningdək Temandikilərni jazalax niyitini anglanglar: ularning kikiqlirimu tartip epketilidu; bərhək, kılmixliri tüpəylidin Pərwərdigar uning yaylıqini wəyranə kılıdu. **21** Ularning yikilip kətkən sadasini anglap yər yüzidikilər təwrinip ketidu; nalə-pəryadlırı «Kızıl dengiz»oqi qə anglinidu. **22** Mana, birsi bürküttək kanat yeyip pərwaz kılıp, Bozrah üstigə xungəp qüxidu. Xu küni Edomdiki palwanlarning yüriki toloqakka qüxkən ayalning yürikidək bolidu. **23** Dəməxk toqruluk: — Hamat, Arpad xəhridikilər hijalətkə qaldurulidu; qünki ular xum həwər anglaydu; ularning

yüriki su bolup ketidu; dawulopup kətkən dengizdək ular heq tinqlinalmaydu. **24** Dəməxk zəipləxti, qeqixka burulidu; uni wəhimə basidu; azablar toloqakka qüxkən ayalni tutkandək, azab wə dərd-kayotu uni tutidu. **25** Namdangki qikқан yurt, Mən huzur aloqan xəhər xu dərijidə taxliwetilgən bolidu! **26** Xunga uning yigitliri koqilirida yikilidu, jənggiwar palwanlar xu küni yokitilidu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar; **27** — həm Mən Dəməxkning sepiligə bir ot yaqimən, u Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidu. **28** Babil padixahı Nebokədnəsar yənggən Kedar tooqruluk həm Həzorning padixahlikliri tuquluk söz: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Ornungdin tur, Kedarqa hujum kilip, xərtiki adəmlərni bulang-talang kil!» — deyilidu; **29** Hujum kiloqanlar ularning qedirliri həm padilirini elip ketidu; ularning qedir pərdiliri, barlik qaqa-kuqa, təgilirini bulap ketidu; hək ularqa: «Təp-təp-lərni wəhimə basidu!» dəp warkiraydu. **30** Qeqip ketinglar, bədar tikip pinhan jaylardin turalou tepip turunglar, i Həzordikilər, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Babil padixahı Nebokədnəsar silərgə jəng kilixka kəst kiloqan, silərgə karap niyiti buzuloqan. **31** — Ornungdin tur, sepil-dərwazilarqa igə bolmioqan aramhuda yaxap, tinq-aman turoqan əlgə jəng kilixka qik; ular yaloquz turidu — dəydu Pərwərdigar, **32** — ularning təgiliri olja, top-top mal-waranliri qəniymət bolidu; Mən qekə qaqilirini qüxürgənlərni tət xamaloqa tarkitimən, ularning bexioqa hər ətrapidin külpət qüxürimən, — dəydu Pərwərdigar; **33** — Həzor bolsa qilbərılərnin turaloqusi, mənggügə wəyrənə bolidu. Həqkim xu yərdə turmaydu,

insan baliliri xu yərdə olturaqlaxmaydu. **34** Yəhuda padixahi Zədəkiya təhtkə olturoqan dəslepki waqitlirida, Yərəmiya pəyoqəmbərgə kəlgən Pərwərdigarning səzi mundaq idi: — **35** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən Elamning oqolluq küqi boləqan okyasini sundurimən. **36** Asmanlarning tət qetidin tət xamalni qikirip Elamning üstigə qüxürimən; Mən ularni bu tət xamaləqa tarkitimən; xuning bilən Elamdin həydəlgənlərnin barmaydioqan əl-məmlikətlər qalmaydu. **37** Mən Elamni düxmənliri aldida həm jenini izdigüqilərnin aldida dəkkə-dükkigə qüxürimən; dəhxətlik oqəzipimni bexioqa təküp, külpətlərnin qüxürimən; ularni bərbat qiləquqə Mən qiliqni ularning kəynidin qoqlaxqa əwətimən. **38** Mən Əz təhtimni Elamda tikləymən, xu yərdin padixahi wə xahzadilirini yəq qilimən, — dəydu Pərwərdigar. **39** — Lekin ahirqi zamanlarda, Mən Elamni sürgünlükidin qayturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar.

50 Pərwərdigar Yərəmiya pəyoqəmbər arkilik Babil tooqruluq, yəni Kaldiylərnin zemini tooqruluq eytqan səz: — **2** Əllər arisida xu həwərnin elan qilip jakarlanglar, tüq kətürünglar; jakarlanglar, uni yoxurmanglar! — «Babil ixəqal qilindi; Bəl bolsa hijalətkə qalduruldi, Marduk patiparaq bolup kətti; Babilning oyma butliri hijalətkə qalduruldi, yirginqlik nərsiliri patiparaqqilikqa qüxti!» — dənglar. **3** Qünki ximaldin uningəqa jəng qilməqci boləqan bir əl kelidu; u uning zeminini wəyran qilidu, həqkim xu yərdə turmaydu; insan həm həywanmu qeqip ketidu, ular yəq bolidu. **4** Xu künlərdə, xu qaqda, — dəydu

Pərwərdigar, — Israil həlki kelidu, ular həm Yəhuda həlki bilən billə kelidu, ular yiqilqan halda mengip Pərwərdigar Hudasini izdəxkə kelidu. **5** Ular Zionning yolini soraydu, yüzlirini uningqa karitip: «Hərgiz untulmas mənggülük bir əhdə bilən özimizni Pərwərdigarqa baqlayli» — dəydu. **6** — Mening həlkim azoqan qoylardur; ularning bakquqiliri ularni azduroqan, ularni taqlarda tenitip yürgən; ular taqdin dənggə kezip yürüp, öz aramqahini untuqandur. **7** Ular uqratqanlarning həmmisi ularni yəp kətkən, küxəndiliri ular tooqruluk; «Bizdə [bu ixlarda] heq gunah yok, qünki ular ata-bowilirining ümidi bolqan Pərwərdigar, yəni həkkanilikning yaylaqturaloqusi bolqan Pərwədigarning aldida gunah sadir qilqan!» — degən. **8** [I həlkim], Babil otturisdin qeqinglar, kaldiylərnin zeminini taxlap qiqinglar, padini yetəkligüqi tekilərdək bolunglar. **9** — Qünki mana, ximaliy zemindin Babilqa hujum qilmaqqi bolqan zor bir top uluq əllərni qozoqaymən; ular əzlirini uningqa qarxi səpkə qoxidu; xuning bilən Babil xu yərdin qiqqanlar tərpidin əsirgə qüxidu. Ularin oklirininin həmmisi batur mərgənlərnin kidək bolidu; ularnin heqkaysisi jəngdin kuruq kol kəlməydu. **10** Kaldiyə bolsa olja bolidu; olja aloqan barlik buloquqilar uningdin qanaətlidü, — dəydu Pərwərdigar; **11** — Qünki silər xadlanqansilər, silər yayrap kətkənsilər, i mirasim bolqan [həlkimni] bulang-talang qilqular! Qünki silər qeməndə turoqan mozaylərdək səkrigənsilər, ayqirlərdək huxallıqtin kixnigənsilər! **12** Əmdi ana [yurtung] zor hijalətkə qaldurulidu; rəsqaqilik seni tuqoquqini qaplaydu; mana,

u əllərnin daxkili, — bir janggal, kaşjirak yər wə qəl-bayawan bolup qalidu. **13** Pərwərdigarning oşəzipi tūpəylidin, uning heq ahalisi bolmaydu, bəlki toluk taxliwetilgən bolidu; Babildin ətidiqanlarning həmmisi uning barliq yara-wabaliri tūpəylidin wəhimigə qūxūp ux-ux kīlidu. **14** Babilə jəng kīlix ūqūn uning ətrapida səpkə tizilinglar, barliq okyaqilar; uningə etinglar, oklarni heq ayimanglar; qūnki u Pərwərdigar aldida gunah sadir kīloqan. **15** Uning ətrapida jəng qukanlirini kətürünglar; u təslim bolup qol kətüridu; munarlıri ərūlidu, sepilliri oqulitilidu; qūnki bu Pərwərdigarning aloqan kīsasidur. Uningdin kīsas elinglar; u baxkīlarə nemə kīloqan bolsa uningəimu xuni kīlinglar. **16** Babildin uruk terioquqi həm həsul waqtidiki orəqak saləquqilarni yok kīlinglar; zulumkarning kīliqining kōrkunqi tūpəylidin bularning hərbiəri əz eligə kaytip, hərbiəri əz ana yurtioqa kaqsun! **17** Israil tarkītiwetilgən kōy padisidur; xirlar ularni həydiwətkən; dəsleptə Asuriyənin padixahī ularni yəp kətkən, ahirida bu Babil padixahī Nebokadnəsar uning ustihanlirini ezip oşajilioqan. **18** Xunga samawi kōxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən Asuriyənin padixahīnin yenioqa kelip, uni jazalioqinimdək, mən Babil padixahīni həm zeminini jazalaymən. **19** Mən Israilni kaytidin əz yaylikioqa kayturimən, u Karməl teoqida, Baxan zeminida ozuklinidu, uning jeni Əfraim teoqi ūstidə həm Gilead zeminida kənaətlinidu. **20** Xu kīnlərdə, xu qaoqda, — dəydu Pərwərdigar, — Israilning kəbihlik iždəlsə, heq tepilmaydu; Yəhudaning gunahliri

izdəlsə, heq tepilmaydu; qünki Mən kalduroqan kəldisini
kəqürüm kəlimən. **21** — Merataimning zeminiqə zərb
bilən jəng kəlixqə, Pekodta turuwatqanlarqimu jəng
kəlixqə qikənglar; ularni wəyran kəlinglar, kəldükənimu
həlak kəlinglar, — dəydu Pərwərdigar, — Mən nemini
sanga buyruqan bolsam xuni ada kəlinglar. **22** Jəng sadaliri
[Babil] zeminida anglinidu; u zor həlakətning sadasidur!
23 Əslidə pütkül yər yüzini uroqan bazoqan xu dərijidə
sundurup qeqiwetildiöu! Babil əllər arisida xunqə bir
dəhxət baskuqi bolup qikqantioqu! **24** Mən sanga tuzak
kurdum; sən, i Babil, heq bilməyla uningqə tutuldung;
Pərwərdigar bilən kərxilixixing tüpəylidin sən tepilip
tutuldung. **25** Pərwərdigar kəral ambirini eqip, qəzipidiki
kərallirini elip qikardi; qünki samawi kəxunlarning
Sərdari boloqan Rəb Pərwərdigar kəldiylərnəning zeminida
kəldioqan ixi bardur. **26** Uning hər qət-qətliridin kelip
uningqə hujum kəlinglar, ambarlirini eqiwetinglar;
ənqilərnə dəwiligəndək uni harabə-harabə kəlip dəwiləp
wəyran kəlinglar; uning heqnemisini kəldurmanglar! **27**
Uning barliq torpaqlirini əltürüwetinglar! Ular soyuluxqə
qüxsun! Ularning həlioqə way! Qünki ularning küni, yəni
jazalinix waqti yetip kəldi. **28** Anglanglar! Zionqə kelip,
Pərwərdigar Hudayimizning kəsasini, yəni ibadəthanisi
üqün aloqan kəsasini jakarlaydioqan, Babil zeminidin
kəqқан panah izdigüqilərnəning awazini anglanglar! **29**
Babilqə hujum kəlix üqün okyaqilarni, yəni barliq
kamanni əgküqilərnə qakiringlar; Babilning ətrapida
bargah kurup kərxiwelinglar; heqkimni kəqkuzmanglar;
öz kəlmixini öz bexioqə qüxürünglar; u nemilərnə kəloqan

bolsa, uningojimu xuni qilinglar; qünki u Pərwərdigarəja — Israildiki Mukəddəs Boləuqioja qarxi kərəngləp kətkənidi. **30** Xunga uning yigitliri koqilirida yikilidu; xu künidə uning barlik jəngqi palwanliri yoqitilidu, — dəydu Pərwərdigar. **31** Mana, Mən sanga qarxidurmən, i kərəngləp kətkuqi, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — qünki sening kününg, yəni Mən yeningəja yəqin kelip jazalaydiojan kün yetip kəldi; **32** kərəngləp kətkuqi putlixip yikilidu, heqkim uni qaytidin yələp turoquzmaydu; bərhək, Mən uning xəhərlirigə ot yakimən, u uning ətrapidikilərninğ həmmisini kəydürüp yutup ketidu. **33** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Israilar Yəhudalar bilən billə ezilip horlukni kərgən; ularni əsir qilojanlar ularni kattik qamap tutqanidi; ularni qoyuwetixni rət qilojan. **34** Lekin ularning Həmjəmət-Qutkuzoquqisi küqlüktur; samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar ularning dəwasini əstayidillik bilən soraydu, xuning bilən U ularning zeminioja aramlıq beridu, Babildikilərgə aramsizlik yətküzidu. **35** Kaldiylər üstigə, Babilda turuwatqanlar üstigə həmdə Babilning əmirliri wə danixmənliri üstigə qiliq qüxidu, — dəydu Pərwərdigar; **36** qiliq palqılar üstigə qüxkəndə, ular həmakət-əhməklərdək kərünidu; qiliq ularning palwanliri üstigə qüxüp, ular patiparak bolup ketidu; **37** qiliq ularning atliri üstigə, jəng hərwiliri üstigə, ularning səpliridə turojan barlik yat ləxkərlər üstigə qüxidu, ular ayallardək bolidu; qiliq həziniliri üstigə qüxidu, ular bulang-talang qilinidu. **38** Quroqəqilik ularning

suliri üstigə qüxüp, ular kurup ketidu; bularning səwəbi zemini oyma butlarəja tolup, ular qorkunqluk məbudlar tüpəylidin təlwixip kətkən. **39** Xunga qəldiki janiwarlar wə qılberilər birliktə xu yərdə turidu; xu yərdə hıwqxıqlar makanlıxidu; u mənggügə adəmzatsız bolidu, dəwrdin-dəwrgə heq ahalilik bolmaydu. **40** Huda Sodom wə Gomorrani ətrapidiki xəhərliri bilən billə ərüwətkinidək, heqkim xu yərdə turmaydu, insan baliliri xu yərdə olturaqlaxmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **41** — Mana, ximaldin bir həlk, uluq bir əl qıqıp kelidu; yər yüzining qət-qətliridin nuroqun padixahlar kəzoqilidu. **42** Ular okya həm nəyzini tutup qorallinidu; ular wəhxiy, heq rəhim kərsətməydiğan bolidu; atlırioja mingəndə ularning awazlıri dengizdək xawqunlaydu; ular jənggə atlatqan adəmlərdək səp-səp bolup, sanga hujum kılmaqci, i Babil kızı! **43** Babil padixahi ularning həwirini anglapla qolliri titrəp boxap ketidu; oqəm-kayoqu uni tutidu, toloqakqa qüxkən ayaldək azablar uni besiwəlidu. **44** Mana, İordan dəryasi boyidiki qawar-qatqallıktin qıqıp, daim ekip turıdiğan xu sular boyidiki yaylaqtiki qoylarni tərkatqan bir xirdək Mən Babildikilərnı bədər kaqkuzimən. Əmdi kimni halısam Mən uni uning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng kelələydu? Kim Meningdin hesab elixqa Meni qaqlıralaydu? Mening aldimda turalaydiğan pada baqquqi barmu? **45** Xunga Pərwərdigarning Babilni jazalaxtıki məqsitini, xuningdək kaldıylərnıng zeminini jazalax niyitini anglanglar: Ularning kiqlirimu tartip epketilidu; bərhək, qılmıxliri tüpəylidin [Pərwərdigar] uning yaylıqını wəyranə qilidu. **46** Babilning ixoqal

kilinoqanlikini anglap yər yüzi təwrinip ketidu; uning nalə-pəryadi barlik əllərgiqə anglinidu.

51 Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Babilni soqidioqan həm «Ləb-kamay»da turuwatqanlarni soqidioqan bitqit kiləuqi xamalni qozoqap qikirimən; **2** Mən Babilə yat adəmlərni əwətimən; ular uni soruwetidu, zeminini yər bilən yəksan kiliwetidu; uning bexioqə külpət qüxkən künidə ular uningə tərəp-tərəptin qarxilixixkə kelidu. **3** Uning okyaqilirioqə kirqni tartkudək, ornidin turoquqilarəqə dubuloqasawut kiygüdək pirsət bərmənglar; uning yigitlirining heqkaysisini ayap qoymanglar; uning pütkül qoxunini bitqit qilinglar. **4** Kaldiylərnin zeminida sanjiloqanlar, koqilirida kiliqlanoqanlar yikilsun! **5** Qünki Israil yaki Yəhudamu öz Hudasi tərripidin, yəni samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar tərripidin taxliwetilgən əməs; qünki [Babilning] zemini Israildiki Muqəddəs Boloquqi aldida sadir kiləqan gunah bilən toloqandur. **6** [Barlik əllər], Babil iqidin keqinglar, öz jeninglarni elip bədər keqinglar! Uning kəbihlikigə qetilip kəlip həlak bolmanglar; qünki bu Pərwərdigarning kisas alidioqan waqtidur; U kilmixini öz bexioqə kayturidu. **7** Babil Pərwərdigarning qolidiki pütkül jəhənni məst kiləuqi altun kədəh boləqan; əllər uning xaribidin iqkən; əllər xuning bilən sarang bolup kətkən. **8** Babil tuyuksiz yikilip bitqit bolidu; uningə aq-zar kətürənglar! Uning azabliri üqün tutiya elinglar; u bəlkim saqaytilarmikin? **9** — «Biz Babilni saqaytməqquduk, ləkin u saqaymidi; uningdin waz keqip həmmimiz öz yurtimizəqə kaytayli; qünki uning üstigə qikirilidioqan həküm jazasi

asmanoqa takixip, k  kk   yetidu». **10** — «Pərwərdigar h  k  kaniylikimizni barlik  ka k  lt  rg  ndur; keləyli, Zionda Pərwərdigar Hudayimizning k  l  jan ixini jakarlayli!» **11** — O  klarni uqlanglar! K  l  kanlarni tutunglar! P  rw  rdigar Medianing padixah  lirining ro  hini ur  tutti; q  nki Uning niyiti Babil  qa k  rxidur, uni b  rbat k  lix üqündur; bu P  rw  rdigarning k  sasidur, y  ni Uning ibad  thanisi   q  n alo  jan k  sasidur. **12** Babilning sepillirio  qa k  aritip j  ng tu  qini k  t  r  nglar; k  z  tni tehimu qingrak kıilinglar, k  z  tq  l  rni [Babilni q  riditip] s  pt   turo  quzunglar; b  kt  rm   koyunglar; q  nki P  rw  rdigar Babildikil  rning jazasi too  ruluk nemil  rni deg  n bolsa, U xuni k  nglid   p  ml  p, uni ada k  lidu. **13** — I   lw  k sular   stid   turo  quqi, baylik  liri nuro  un bolo  quqi,   jiling yetip k  ldi, jening   lqinip   z  l  x wak  ti toxti. **14** Samawi k  oxunlarning S  rdari bolo  jan P  rw  rdigar   zi bil  n k  s  m k  lip: «Top-top qek  tkil  rd  k M  n seni ad  ml  r bil  n toldurim  n; ular sening üstüngdin o   lib   t  nt  nilirini k  t  ridu» dedi. **15** — U bolsa y  r-zeminni k  q-k  driti bil  n yasap, Al  mni danalik   bil  n b  rpa k  lip, Asmanlarni   k  l-parasiti bil  n yay  quqidur; **16** U awazini k  oyuw  ts  , asmanlarda sular xaw  kunlaydu; U y  r q  tliridin bulut-tumanlarni   rlitidu; U yamo  qurlar  qa q  kma  klarni həmrah k  lip bekitidu, Xamalni   z h  ziniliridin q  k  ridu. **17** Bu [butp  r  sl  rning] h  rbiri   k  lsiz, bilimdin m  h  rumlardur; H  rbir zərgər   zi oyo  jan but t  ripidin x  rm  ndig   k  lidu; Q  nki uning kuyma h  y  kili yalo  janqilik, Ularda heq tinik yəktur. **18** Ular bim  nil  rdur, mazak obyektidur; Ularning   stig   jazalinix wak  ti kəlgəndə, ular y  k  tilidu. **19** Y  k  pning nesiwisi

Boləuqi bulardək əməstur; Qünki həmmi yasioquqi
 Xudur; Israil bolsa Uning Öz mirasi boləqan kəbilisidur;
 Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Uning
 namidur. **20** Sən [Israil] Mening gərzəm, Mening jəng
 koralimdursən; Sening bilən Mən əlləni bitqit kəlimən,
 Sening bilən padixahliklarni tarmar kəlimən; **21** Sening
 bilən həm at həm at mingüqini bitqit kəlimən; Sening
 bilən həm jəng hərwişi həm həydiğüqisini bitqit kəlimən;
22 Sening bilən həm ər həm ayalni bitqit kəlimən; Sening
 bilən həm kəri həm yaxlarni bitqit kəlimən; Sening bilən
 həm yigit həm kizni bitqit kəlimən; **23** Sening bilən həm
 padiqi həm koy padisini bitqit kəlimən; Sening bilən
 həm dehkan həm boyunturukqa kətiləqan kalilirini bitqit
 kəlimən; Sening bilən həm waliylar həm həkümranlarni
 bitqit kəlimən. **24** — Mən kəz aldinglarda Babilning həm
 barlik kalidiylərnin Zionda kələqan barlik rəzillikini öz
 bexioqa qüxürüp yandurimən, — dəydu Pərwərdigar. **25** —
 Mana, Mən sən [Babilə] kərximən, i pütkül yər yüzini
 həlak kələuqi taə; Mən kolumni üstünggə sozup, Seni tik
 yarladin oqulitip, Domilitip qüxürüp, seni kəyüp tügigən
 bir yanar taə kəlimən, — dəydu Pərwərdigar. **26** Xuning
 bilən ular səndin bürjək qikirix üqünmu tax tapalmaydu,
 Yaki ul üqünmu həqyərdin tax tapalmaydu; Qünki sən
 mənggügə bir wəyrənə bolisən, — dəydu Pərwərdigar. **27**
 — Zeminda jəng tuoqini kətürüqlar, Əllər arisida kanay
 qelinglar; Babilə jəng kəlixkə əlləni təyyarlanglar;
 Ararat, minni wə Axkinaz padixahliklirini qakirip
 yioqlinglar; Uningə hujum kələuqi koxunlarə bir
 sərdar beketinglar; Atlarni top-top qekətkə leqinkiliridək

zeminlarga türkümləp qikiringlar; **28** Uningoşa jəng kilixka
 əllərnı təyyarlanglar, — Medialıqlarning padixahlıri,
 waliylıri wə barlıq həkümdarlirini, xundakla u həküm
 sürgən zeminlarning barlıq adəmlirini təyyarlanglar!
29 Xuning bilən yər yüzi təwrinip azablinidu; qünki
 Pərwərdigarning Babiloşa qarxi baqlıoan niyətliri, yəni
 Babilning zeminini heq adəm turmaydioan qəl-bayawan
 kiliwetix niyiti əməlgə axmay qalmaydu. **30** Babildiki
 palwanlar uruxtin kəl üzidu; Ular qorəanlirida amalsız
 olturidu; Ularning dərmanı qalmaydu, Ular ayallardək
 bolup qalidu; Uning turaloqlirioşa ot qoyulidu; Dərwaza
 salasunliri sundurulidu. **31** Yügürüp keliwatқан bir
 qaparmən yənə bir qaparməngə, bir həwərqi yənə bir
 həwərqiğə Babil padixahining aldidila uqrixip kəlip
 uningoşa: — «Silining pütkül xəhərliri u qəttin bu qətkiqə
 ixəqal kilindi; **32** Dərya keqikliri igiliwelindi, Qomuxluklar
 otta kəydürüldi, Palwanliri dəkkə-dükkigə qüxüxti!»
 — dəp jakarlixidu. **33** Qünki samawi qoxunlarning
 Sərdari boləan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak
 dəydu: — Babilning kizi təkxilinip qingdilidioan waqti
 boləan hamandək besilidu; Birdəmdila, uning həsuli
 orulidioan waqti yetip bolidu! **34** Zionda turoquqi kiz:
 — «Babil padixahı Nebokədnəsar meni yutup, Meni
 oqajilap əzgən; U iqimni boxitiloan kaqidək kəlip qoyəan;
 U əjdihədək meni yutup, Əzini nazu-nemətlirim bilən
 toyoquzoan, Meni kurukdəp pak-pakiz kiliwətkən. Manga,
 mening tenimgə kiloan zorawanlıkı Babilning bexioşa
 qüxürülsun» — dəydu, Wə Yerusalem: «Mening qanlirim
 Kaldiyədə turoquqılarning bexioşa təkülsun» — dəydu.

36 Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən sening dəwayingni soraymən, Sən üqün kisas alimən; Mən uning dengizini kurutimən, bulikini qaşjiritimən.

37 Babil bolsa dəwə-dəwə harabilər, Qilbərılərnıng turaloşu bolidu; Zemini adəmni dəhxət basidioşan həm daim ux-ux kılınıdioşan obyekt bolidu, Heq adəm xu yərdə turmaydu. **38** Ularning həmmisi yax xirlərdək hıwlıxidu, Arslanlardək bir-birigə hiris kılıxidu; **39** Ularning kəyپییاتی kızıp kətkəndə, Mən ularoşa bir ziyapət təyyarlap qoyimənki, ularni məst kılıwetimən; xuning bilən ular yayrap-yaxnap ketidu, — andin mənggügə uyşuoşa oşərk bolup, kəytidin heq oyoşanmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **40** Boşuzlaxka yetiligən kəzilərdək wə billə yetiləngən kəşkarlar həm tekilərdək Mən ularni boşuzlaxka qüşürimən. **41** Xəşəkning ixəşəl kılinoşanlıkişoşa kara! Pütkül yər yüzining pəhrining tutuloşanlıkişoşa kara! Babilning əllər arisida adəmni dəhxət basidioşan obyektı boləşanlıkişoşa kara! **42** Dengiz Babil üstidin ərləp kətti; U nurəşunlioşan dolşunlar bilən oşərk boldi. **43** Uning xəşərliri adəmni dəhxət basidioşan obyekt, Qəşjirək yər, bir qəl, heqkim turmaydioşan zemin boldi; Heqşandək insan balisi kəytidin xu yərlərdin ətməydu. **44** Mən Babilda Bəlni jazalaymən; Mən uning əşzidin yutuwaləşinini yanduriwalimən; Əllər kəytidin uningoşa karap ekıp kelixməydu; Bərhək, Babilning sepili oşulap ketidu. **45** Uning otturisidin qikınglar, i həlkim! Hərbiringlar Pərwərdigarning kəttik oşəzipidin əz jeninglarni elip bədər kəqinglar! **46** Silər zeminda angliniwatşan pitnə-işwadin yürikinglarni

su qilmanglar wə qorkmanglar; Bu yil bir pitnə-ioqwa, kelər yili yənə bir pitnə-ioqwa qiqidu; Zeminda zulum-zorawanlik partlaydu, həkümdarlar həkümdarlaroşa qarxi qiqidu. **47** Xunga mana, xu künlär keliduki, Mən Babildiki oyma məbudlarni jazalaymən; Xuning bilən uning pütkül zemini hijalətkə qaldurulidu, Uningda öltürülgənlər uning iqidə yikilidu; **48** Xuning bilən asman wə zemin wə ularda bar boləqlar Babil üstidin xadliqtin yangraydu; Qünki ximaldin həlak qiloquqlar uningoşa jəng qilixqa kelidu — dəydu Pərwərdigar. **49** Babil tüpəylidin pütkül yər yüzidiki öltürülgənlər yikiləndək, Babil Israilda öltürülgənlər tüpəylidin Babil yikilmay qalmaydu. **50** Qiliqtin qaqqanlar, yirək kətinglar, həyal bolmanglar; Qət yərlərdin Pərwərdigarni seqininglar, Yerusalemlə esinglaroşa kəltürünglar. **51** «Biz hijalətkə qalduq, qünki həqarətkə uqriduk; Xərməndiqilikdin yüzimiz təküldi; Qünki yat adəmlər Pərwərdigarning əyidiki muqəddəs jaylaroşa besip kirdi!». **52** Xunga xu künlär keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən uningdiki oyma məbudlarni jazalaymən; Uning pütkül zemini boyida yarilinip jan həlkumida ingrixidu. **53** Babil asmanlaroşa kətürülgən bolsimu, Uning yukiri istihkam-koroqini mustəhkəmləngən bolsimu, Ləkin Menəngdin uningoşa həlak qiloquqlar yetip baridoqlan boldi, — dəydu Pərwərdigar. **54** Babildin nalə-pəryadning awazi, Kaldiylərdin zeminidin zor həlakətnin sadasi kətürüldi. **55** Qünki Pərwərdigar Babilni həlak qilməqci bolidu; U uningdin warəng-qurunglirini yökətidu; Sularning dolqunliri ərkəxləwatqan sulardək xərki raydu,

Ularning awazi xawqunlap kelidu. **56** Qünki halak kılquqi uningqa, yəni Babilqa jəng kılıxqa kelidu, Xuning bilən uning palwanliri əsirgə qüxidu; Ularning okyaliri sundurulidu; Qünki Pərwərdigar — kisaslar aloquqi Təngridur; U yamanlıqni yandurmay qalmaydu. **57** — Mən uning əmirliri, danixmənliri, waliyliri, həkümdarliri wə palwanlirini məst kılımən; Ular mənggügə uhlaydu wə qaytidin heq oyoqanmaydu — dəydu Padixah, — Nami samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar. **58** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Babilning kəng sepilliri yər bilən yəksan kılınidu, Uning egiz dərwaziliri pütünləy kəydürülidu; Xuning bilən əllərnin jan tikip tapqan mehniti bihudə bolidu, Əl-yurtlarning əzlirinin japalıq əjiri pəkət otqa yekiləq bolidu. **59** Yəhuda padixahı Zədəkiya təhtkə olturoqan tətinqi yili, Babilqa barəqinida Məhseyahning nəwrisi, Neriyaning oqlı Seraya Zədəkiyaqa həmrəh bolup barəqan (Seraya bax oqjidar idi). Yərəmiya pəyoqəmbər uningqa səz tapiloqan. **60** Yərəmiya oram kəqəzqə Babilning bexiqə qüxidoqan barlıq külpətlərnı, — yəni Babil tooqruluk pütüklük bu barlıq səzlərnı yazoqanidi; **61** wə Yərəmiya Serayaqa mundaq dedi: — Sən Babilqa yetip barəqanda, bu səzlərnin həmmisini oqup qikip wə: — **62** «Pərwərdigar, Sən bu jay tooqruluk; — Mən uni yəksan kılımənki, uningda heqkim, nə insan nə haywan turmaydioqan, mənggügə bir wəyrənə bolidu — degənsən» — dəysən; **63** xundaq kılip bu yazmini oqup qikqandin keyin, uningqa tax tengip, Əfrat dəryasining otturisiqa qəriwət, **64** wə: «Mən uning üstigə qüxürməkqi

boloqan külpətlər tüpəylidin, Babil [xu taxqa] ohxaxla oqərk bolup qaytidin ərliməydu; ular həliddin ketidu» — dəysən. Yəreəmiyaning səzliri muxu yərdə tügidi.

52 Zədəkiya Yəhudaqə padixah, boloqanda yigirmə bir yexida idi; u Yerusalemda on bir yil həküm sürdi. Uning anisi Libnahlik Yəreəmiyaning qizi bolup, ismi Həmutal idi. **2** U [padixah] Yəhoakimning kəloqinidək, Pərwədigarning nəziridə rəzil ixlarni kildi. **3** Pərwədigarning Yerusalemqə həm Yəhudaqə karatqan oqəzipi tüpəylidin, Pərwədigar ularni Əz huzuridin həydiwətküqə boloqan arilikta, təwəndiki iqlar yüz bərđi. Birinqidin, Zədəkiya Babil padixahiqə isyan kətürdi. **4** Xundək boldiki, uning səltənitiəning tokkuzinqi yili oninqi ayninq oninqi künidə Babil padixahı Nebokədnəsar pütkül qoxuniqə yetəkqilik kəlip Yerusalemqə hujum kəlixkə kəldi; ular uni qorxiwelip bargah qurup, uning ətrapida qaxa-potəylərnə kəruxti. **5** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinqi yiliqə muhasiridə turdi. **6** Xu yili tətinqi ayninq tokkuzinqi küni xəhərdə eqir kəhətqilik həmmiəni bəskən wə zemindikilər üqünmu həq ax-ozuk qalmioqanidi. **7** Xəhər sepili bəsüldi; barlıq jənggiwar ləxkərlər qəqmaqqi bolup, tün keqidə xəhərdin bəđər tikiwetixti. Ular padixah bəoqisiqə yeqin «ikki sepil» arilikidiki dərwezidin ketixti (Kaldiylər bolsa xəhərning həmmə tərripidə bar idi). Ular [İordan jiloqisidiki] «Arabah tüzləngliki»ni boylap kəqixti. **8** Ləkin Kaldiylərninq qoxuni padixahni qəoqlap Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiyaqə yetixti; uning pütün qoxuni uningdin tarkəlip kətkənidi. **9** Wə ular padixahni tutup, Hamat zeminidiki Riblah

xəhərigə, Babil padixahining aldiqə apardı; u [xu yərdə] uning üstidin həküm qıqardı. **10** Babil padixahı Zədəkiyaning oquullirini uning kəz aldida kətl kildi; u Yəhədaning barlıq əmiririninu Riblah xəhəridə kətl kildi; **11** andin Zədəkiyaning kəzlrini oyuwətti; Babil padixahı uni mis kixənlər bilən baqlap Babilə elip kelip, əlgüqə zindanoqə kəmap koydi. **12** Bəxinqi ayning oninqi künidə (bu Babil padixahı Nebokadnəsarning on tokkuzinqi yili idi) Babil padixahining hizmitidə boləqan, pasiban begi Nebuzar-Adan Yerusalemoqə yetip kəldi. **13** U Pərwədigarning əyini, padixahning ordisini wə xəhərdiki barlıq əyləni kəydüriwətti; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot koyup kəydüriwətti. **14** Wə pasiban begi yetəqilidiki Kaldiyləning pütkül koxuni Yerusalemning ətrapidiki pütkül sepilini əriwətti. **15** Pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namrat kixilərdin bir qismini, xəhərdə qəloqan baxqə kixiləni, Babil padixahı tərəpkə qeqip təslim boləqanlarni wə qəloqan hünərwənləni əsir qilip ularni elip kətti. **16** Lekin pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namratlarning bir qismini üzümzarlıqlarni pərwix qilixqə wə teriqqilik qilixqə qəldurdi. **17** Kaldiylər Pərwədigarning əyidiki mistin yasəloqan ikki tüwrükni, das təgliklrini wə Pərwədigarning əyidiki mistin yasəloqan «dengiz»ni qeqip, barlıq mislrini Babilə elip kətti. **18** Ular yənə [ibadətə ixlitilidioqan] idixlar, gürjək-bəlgürjəklər, lahxiqirlər, qaqılar, piyalə-təhsilər həm mistin yasəloqan barlıq əswəblarni elip kətti; **19** daslar, huxbuydanlar, qaqılar, küldanlar, qiraqdanlar, piyalilər wə jam-kədəhləni bolsa, altundin yasəloqan bolsimu,

kümüxtin yasaloqan bolsimu, ularning hëmmisini pasiban begi elip këtti. **20** Sulayman padixah Përwërdigarning öyi üqün mistin yasatqan ikki tüwrük wë «dengiz», xundakla uning tægiliki bolqan on ikki buqini u elip këtti; qünki bu mis saymanlarning eöjirlikini ëlqëx mumkin ëmës idi. **21** Ikki tüwrük bolsa, hërbirining egizliki on sëkkiz gëz, aylanmisi on ikki gëz kelëtti; hërbirining iqi kawak bolup, misning kelinliki tët barmak idi. **22** Tüwrükning üstidiki bexi bolsa mis bolup, egizliki bëx gëz idi; uning pütün aylanmisi tor xëklidë hëm anar nushisi bilën bezëlgënidï, hëmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrükmu uningqä ohxax bolup, umu anar nushisi bilën bezëlgënidï. **23** Hërbir tüwrükning bexining yanlirida toksan altë anar nushisi bar idi; torda jëmiy bolup yüz anar nushisi bar idi. **24** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zëfaniya wë ibadëthanidiki üq nöpër ixikbaqarnimu ësirgë aldi. **25** U xëhërdin lëxkërlëрни baxquridioqan bir aqwat ëmëldarni, xëhërdin tapqan orda mëslihëtgiliridin yëttini, yërlük hëlkni lëxkërlikkë tizimlioquqi, yëni qoxunning sërdarining katipini wë xëhërdin atmix nöpër yërlük kixini tutti. **26** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularni Babil padixahining aldioqä, Riblahqä elip bardi. **27** Babil padixahï Hamat zeminidiki Riblahda bu kixilëрни qiliqlap ëltürüwëtti. Xu yol bilën Yëhüda öz zeminidin sürgün qilindi. **28** Nebokadnësar sürgün qiloqan kixilëarning sani mundaq idi: — yëttinqi yili üq ming yigirmë üq Yëhudiy; **29** Nebokadnësarning on sëkkizinqi yili u Yerusalemdin sëkkiz yüz ottuz ikki kixini sürgün kildi; **30** Nebokadnësarning yigirmë üqinqi

yili pasiban begi Nebuzar-Adan Yəhudiylardin yəttə yüz kırık bəx kixini sürgün qildi; jəmiy bolup sürgün qilinolanlarning sani tət ming altə yüz kixi idi. **31** Xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhoakin sürgün bololan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi ayniq yigirmə bəxinqi küni xu ix yüz bərdi: Əwil-Merodak Babilə padixah bololan birinqi yili, u Yəhuda padixahı Yəhoakinning qəddini kətürüp, uni zindandin qıqardi; **32** u uningə mulayim səz qilip, uning ornini Babilda uning bilən birgə turojan baxqa padixahlarning ornidin yukiri qildi; **33** xuning bilən Yəhoakin zindandiki kiyimlirini seliwetip, əmrining qalojan hər bir künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastihan boluxqa muyəssər boldi. **34** Uning nesiwisi bolsa, Babil padixahining uningə beqixliqan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni u uningə taki aləmdin ətkiqə əmrining hər bir küni muyəssər qilinolan.

Yəramiyaning yiqqa-zarliri

1 (Aləf) Ah! Ilgiri adamlar bilən lək toloqan xəhər, Həzir xunqə yiganə olturidu! Əllər arisida katta boluquqi, Həzir tul hotundək boldi! Əlkilər üstidin həküm sürgən məlikə, Həxarəqə tutuldi! **2** (Bət) U keqiqə aqqıq yiqqa kətürməktə; Məngzidə kəz yaxliri taramliməktə; Axniliri arisidin, Uningəqə təsəlli beridiqan həqbiri yəqtur; Barlıq dostliri uningəqə satkənlik kildi, Ular uningəqə düxmən bolup kətti. **3** (Giməl) Yəhuda jəbir-japa həm eəqir kulluk astida, Sürgünlukkə qıktı; U əllər arisida musapir boldi, Həq aram tapmaydu; Uni kəqliqquqlarınə həmmisi, Uningəqə yetixiwəlip, uni tar yolda kistaydu; **4** (Dalət) Həqkim həytlarəqə kəlmigənlik tūpəylidin, Zionəqə baridiqan yollar matəm tutmaqtə. Barlıq kəwukliri qəldərəp kəldi, Kəhinliri aq-zar kətürməktə, Kizliri dərd-ələm iqididur; Əzi bolsa, Kəttik əzəblanmaqtə. **5** (He) Kuxəndiliri uningəqə həjayin boldi, Düxmənliri ronək tapmaqtə; Qünki uning kəpligən əsiylıkliri tūpəylidin, Pərwərdigar uni jəbir-japaəqə kəydi. Uning baliliri kəlməskə kətti, Kuxəndisigə əsir bolup sürgün boldi. **6** (Waw) Barlıq hərmət-xəhriti Zionning kizidin kətti; Əmirliri yaylakni tapalmiqan kiyiklərdək boldi; Ularning əwqidin əzini kəqurəqudək həq dərməni kəlmidi. **7** (Zain) Hərlənoqan, sərgərdan boləqan künliridə, Həlkə kuxəndisining kəliəqə quxkən, Həqkim yərdəm kəlini sozməqan qəqda, Yərusəlem kədimdə əzigə təwə boləqanlirini, Kimmətlik bayliklirini yadiəqə kəltürməktə; Kuxəndiliri uningəqə məshirilik kəraytti; Kuxəndiliri uning nəbut boləqanlikini məshirə kəlixti. **8** (Hət) Yərusəlem əxəddiy eəqir gunəq sadir

qilqan; Xuning bilən u haram boldi; Uning yalingaqligini kergəqkə, Uni hərmətligənlər hazır uni kəmsitidu; Uyatta, uq tartqiniqə u kəynigə buruldi. **9** (Tət) Uning öz həyzliri etəklirini buloqiwətti; U aqiwitini heq oylimioqandur; Uning yikilixi ajayib boldi; Uningoqa təsəlli bərgüqi yoktur; — «Ah Pərwərdigar, harlanoqinimoqa kara! Qünki düxmən [həlimdin] mahtinip kətti!» **10** (Yod) Kuxəndisi qolini uning qimmətlik nərsiliri üstigə sozdi; Əzining mukəddəs jayioqa əllərnin besip kirgənlikini kərdi; Sən əsli ularni ibadət jamaitingə «kirixkə bolmaydu» dəp mən'i qilqanoqlu! **11** (Kaf) Bir qixləm nan izdəp, Uning həlqining həmmisi uq tartmaqta; Jenini saqlap kəlix üqünla, Ular qimmətlik nərsilirini axliqqa tegixti. «Ah Pərwərdigar, kara! Mən ərziməs sanaldim. **12** (Laməd) Əy ətüp ketiwatqanlar, Bu silər üqün heq ix əməsmu? Qarap bak, mening dərd-əlimimdək baxqa dərd-ələm barmidu? Pərwərdigar otluq qəzipini qüxürgən künidə, Uni mening üstümgə yüklidi. **13** (Məm) U yukiridin ot yaqdurdi, ot səngəklirimdin ətüp kəydürdi. U ularning üstidin qəlibə kildi. U putlirim üqün tor-tuzaqni qoyup qoydi, Meni kəynimgə yandurdi, U meni nabut kildi, Kün boyi U meni zəipləxtürdi. **14** (Nun) Asiyliqlirim boyunturuk bolup boynumoqa baqlandi; Qolliri tanini qing qigip qəmbərqaş kiliwətti; Asiyliqlirim boynumoqa artildi; U dərmanimni məndin kətküzdi; Rəb meni mən qarxilik kərsitəlməydioqlarların qollirioqa tapxurdi. **15** (Samək) Rəb barliq baturlirimni otturumdila yərgə uruwətti; U mening hil yigitlirimni ezixkə, Üstümdin həküm qikirixqa kəngəx qaqirdi. Rəb goya üzüm kəlqikidiki üzümlərni

qəyliyəndək, Yəhədaning pak kızini qəyliwətti. **16** (Ayin) Muxular tüpəylidin taramlap yioqlimaqtimən; Mening kəzlirim, mening kəzlirimdin su ekiwatidu; Manga təsəlli bərgüqi, jenimni əsligə kəltürgüqi məndin yiraktur; Balilirimning kəngli sunuktur, Qünki düxmən oqəlibə kildi. **17** (Pe) Zion qolini sozmaqta, Lekin uningqa təsəlli bərgüqi yok; Pərwədigar Yəqub tooqruluk pərman qüxürdi — Qoxniliri uning küxəndiliri bolsun! Yerusalem ular arisida nijis nərsə dəp qaraldi. **18** (Tsədə) Pərwədigar həqqaniydur; Qünki mən Uning əmrigə hilaplik kildim! Əy, barlik həklər, anglanglar! Dədlirimgə qaranglar! Pak kızlirim, yax yigitlirim sürgün boldi! **19** (Kof) Axnilirimni qakirdim, Lekin ular meni aldioqanidi; Jan sakliqjudək ozuk-tülük izdəp yürüp, Kahinlirim həm aksakallirim xəhərdə nəpəstin qaldi. **20** (Rəx) Qara, i Pərwədigar, qünki azar qekiwatimən! Həddidin ziyadə asiylük qiloqinim tüpəylidin, Iq-baoqrim kiyniliwatidu, Yürikim ərtilip kətti. Sirtta qiliq [anisini balisidin] juda kildi, Əylirimdə bolsa əlüm-waba həküm sürməktə! **21** (Xiyn) [Həklər] ah-zarlirimni anglidi; Lekin təsəlli bərgüqim yoxtur; Düxmənlirimning həmmisi külpitimdin həwərdar bolup, Bu qiloqiningdin huxal boldi; Sən jakarlioqan künni ularning bexioqa qüxürgəysən, Xu qaoqda ularning həli meningkidək bolidu. **22** (Taw) Ularnd barlik rəzillikini kəz aldingqa kəltürgəysən, Barlik asiyləklirim üqün meni qandaq qiloqan bolsang, Ularoqimu xundak qiloqaysən; Qünki ah-zarlirim nuroqundur, Qəlbim azabtin zəiplixip kətti!

2 (Aləf) Rəb ʔəzəp buluti bilən Zion qizini xundak qaplidi! U Israilning xərəp-julasini asmandin yərgə qərüwətti, ʔəzipi qüxkən künidə ʔz təhtipərini heq esidə qaldurmidi. **2** (Bət) Rəb Yəqubning barliq turaloqulirini yutuwətti, heq ayimidi; U kəhri bilən Yəhudanin qizining qəl'ə-qoroqanlirining həmmisini ʔulatti; U padixahliqni əmirliqi bilən nomusqa koyup, Yər bilən yəksan qiliwətti. **3** (Giməl) U kattiq ʔəzəptə Israilning həmmə münggüzlirini kesiwətti; Düxmənni tosuqan ong qolini Uning aldidin tartiwaldi; Lawuldaq keygən ʔz ətrapini yəp kətküqi ottək, U Yəqubni keydürüwətti. **4** (Dalət) Düxməndək U okyasini kərdi; Uning ong qoli etixqa təyyarlanəqanidi; Kəzigə issiq kərüngənlərnin həmmisini küxəndisi kəbi kirdi; Zion qizining qediri iqidə, Qəhrini ottək yəqdurdi; **5** (He) Rəb düxməndək boldi; U Israilni yutuwalidi, Ordilirining həmmisini yutuwalidi; Uning qəl'ə-qoroqanlirini yəqatti, Yəhudanin qizida matəm wə yioqa-zarlarni kəpəytti. **6** (Waw) U Uning kəpisini baʔqini paqəqlatqandək paqəqlatti; U ibadət sorunlirini yəqitiwətti; Pərwərdigar Zionda həyt-bayramlar həm xabatlarni [həlkənin] esidin qikiriwətti; ʔəzəp oti bilən padixah həm kahinni qətkə qəkiwətti. **7** (Zain) Rəb qurbangahini taxliwətti, Mukəddəs jayidin waz kəqti; U Ziondiki ordilarning sepillirini düxmənnin qoliqə tapxurdi; Həttə Pərwərdigarning ʔyidə, Ular həyt-ayəm künidikidək təntənə qilixti! **8** (Hət) Pərwərdigar Zion qizining sepilini qəkiwetixni qarar qiloqan; U uningə [həlak] əlqəm tanisini tartip koyəqan; U qolini qəqixtin heq üzmididi; U həm istihkamlarni həm sepilni

zarlatt; Ikkisi teng həlsirap qayoturmaqta. **9** (Tət) Uning dərważiliri yər tegigə qərək bolup kətti; U uning tēmür-taqəqlirini parə-parə qiliwətti. Padixahi həm əmiriliri əllər arisioqa palandi; Təwrattiki tərbiyə-yolyoruk yoxap kətti, Pəyoqəmbərliri Pərwərdigardin wəhiy-kərinüxlərnı izdəp tapalmaydu. **10** (Yod) Zion qizining aqsakalliri, Yərdə zuwan sürməy olturmaqta; Ular baxlirioqa topa-qang qeqixti; Ular beligə bəz yəgiwelixti; Yerusalemining pak qizlirining baxliri yərgə kirip kətküdək boldi. **11** (Kaf) Mening kəzlim taramlioqan yaxlirimdin həlidin kətti; Iqi-baqrilirim zərdapoqa toldi; Jigirim yər yüzigə təkülüp parə-parə boldi, Qünki həlkimning qizi nabut qilindi, Qünki xəhər koqilirida narsidilər həm bowaqlar həxsiz yatmaqta. **12** (Laməd) Ular xəhər koqilirida yarilanoqanlardək həlidin kətkəndə, Anilirining kuqikida yetip jan talaxkanda, Anilirioqa: «Yemək-iqmək nədə?» dəp yalwuruxmaqta. **13** (Məm) Mən dərdinggə guwahqi bolup, seni nemigə ohxitarman? Seni nemigə selixturarmən, i Yerusalemin qizi? Sanga təsəlli berixtə, nemini sanga teng qilarmən, i Zionning pak qizi? Qünki sening yarang dengizdək qəksizdur; Kim seni sakaytalisun? **14** (Nun) Pəyoqəmbərliringning sən üqün kərgənliri bimənilik həm əhməkliktur; Ular sening kəbihlikingni həq axkarə qilmidi, Xundək qilip ular sürgün boluxungning aldini almidi. Əksiqə ularning sən üqün kərgənliri yaloqan bexarətlər həm ezitkuluklardur. **15** (Samək) Yeningdin ətüwatqanlarning həmmisi sanga qarap qawaklixidu; Ular üxkırtip Yerusalemining qizioqa bax qayqaxmaqta: — «Güzəllikning jəwhiri, pütkül jəhənnəmining hursənliki» dəp

ataloqan xəhər muxumidu?» **16** (Pe) Barlik düxmənliring sanga qarap aqzini yooqan eqip [mazak qilmakta], Ux-ux kilixip, qixlirini oququrlatmakta; Ular: «Biz uni yutuwalduk! Bu bərhək biz kütken kündür! Biz buni öz kəzimiz bilən kərüxkə muyəssər bolduk!» — deməktə. **17** (Ayin) Pərwərdigar Öz niyətlirini ixka axurdi; Qədimdin tartip Əzining bekitkən səzigə əməl kildi; U heq rəhim qilmay oqulatti; U düxmənni üstüngdin xadlandurdi; Kuxəndiliringning münggüzini yukiri kətürdi. **18** (Tsadə) Ularning kəngli Rəbgə nida qilmakta! I Zion kizining sepili! Yaxliring dəryadək keqə-kündüz aksun! Əzünggə aram bərmə; Yax tamqiliring taramlaxtin aram almisan! **19** (Kof) Tün keqidə ornungdin tur, Kəqtə jesək baxlinixi bilən nida kil! Kənglüngni Rəbning aldioqa sudək tək; Narsidiliringning həyati üqün uningə qolliringni kətür! Ular barlik koqiliring doqmuxida kəhətqiliktin həlidin kətməktə. **20** (Rəx) Qara, i Pərwərdigar, oylap bakqaysən, Sən kimgə muxundak muamilə kilip bakqan?! Ayallar öz mewiliri — ərkə bowaklirini yeyixkə bolamdu? Kahin həm pəyoqəmbərnə Rəbning mukəddəs jayida əltürüxkə bolamdu?! **21** (Xiyn) Yaxlar həm kərilar koqilarda yetixmakta; Pak kizlirim wə yax yigitlirim kiliqlinip yikildi; Ularni qəziping qüxkən künidə kirdingsən; Ularni heq ayimay soydungsən. **22** (Taw) Sən həyt-bayram künidə jamaətni qakiroqandək, Meni tərəp-tərəplərdin besixkə wəhimilərnə qakirding; Pərwərdigarning qəzəp künidə qaqqanlar yaki tirik qaloqanlar yok idi; Əzüm ərkilitip qong qiloqanlarni düxminim yəp kətti.

3 (Aləf) Mən uning oʻzəp tayikini yəp jəbir-zulum kərgən adəmdurmən. **2** Meni U həydiwətti, Nuroʻa əməs, bəlki qarangoʻulukka mangdurdi; **3** Bərək, U kün boyi qolini manga kayta-kayta hujum kildurdi; **4** (Bət) Ətlirimni wə terilirimni kakxal kiliwətti, Səngəklirimni sunduruwətti. **5** U manga muhasirə kurdi, Ət süyi wə japa bilən meni kapsiwaldi. **6** U meni əlgili uzun bolənlardək kapkarangoʻu jaylarda turuxka məjbur kildi. **7** (Giməl) U meni qikəlməydiənlə qilip qitlap qorxiwaldi; Zənjirimni eəqir kildi. **8** Mən warkirap nida kilsammu, U duayimni heq ixtimidi. **9** U yollirimni jipsilaxkan tax tam bilən tosuwaldi, Qioqir yollirimni əgri-toqay kiliwətti. **10** (Dalət) U manga paylap yatkan eyiktək, Pistirmida yatkan xirdəktur. **11** Meni yollirimdin burap tetma-titma kildi; Meni tügəxtürdi. **12** U okyasini kerip, Meni okining qarisi kildi. **13** (He) Okdenidiki oklarni bəraklirimgə sanjitkuzdi. **14** Mən əz həlkingə rəswa obyekt, Kün boyi ularning məshirə nahxisining nixani boldum. **15** U manga zərdabni toyoquqə yutkuzup, Kəkrə süyini toyoquqə iqukuzdi. **16** (Waw) U qixlirimni xeoqil taxlar bilən qekiwətti, Meni küllərdə tügüldürdi; **17** Jenim tinq-hatirjəmliktin yirəqləxturuldi; Arambəhxning nemə ikənlikini untup kəttim. **18** Mən: «Dərmanim qəlmidi, Pərwərdigardin ümidim qəlmidi» — dedim. **19** (Zain) Mening har qilinoqanlirimni, sərgədan bolənlərimni, Əmən wə ət süyini [yəp-iqkinimni] esinggə kəltürgəysən! **20** Jenim bularni hərdaim əsləwatidu, Yərgə kirip kətküdək bolmaqta. **21** Lekin xuni kənglüməgə kəltürüp əsləymənki, Xuning bilən ümid qaytidin yanidu, — **22**

(Hət) Mana, Pərwərdigarning əzgərməs mehribanlikliri! Xunga biz tügəxmıduq; Qünki Uning rəhımdilliklirining ayıqı yoxtur; **23** Ular hər səhərdə yengilinidu; Sening həkikət-sadıqlıqıng tolimu moldur! **24** Əz-əzümgə: «Pərwərdigar mening nesiwəmdur; Xunga mən Uningoşa ümid baqlaymən» — dəymən. **25** (Tət) Pərwərdigar Əzini kütkenlərgə, Əzini izdigən jan igisigə mehribandur; **26** Pərwərdigarning nijatini kütüx, Uni süküt iqidə kütüx yaxıdur. **27** Adəmning yax waqtıda boyunturukni kətürüxi yaxıdur. **28** (Yod) U yeganə bolup süküt kılıp oltursun; Qünki Rəb buni uningoşa yüklidi. **29** Yüzini topa-tupraqqa təgküzsun, — Ehtimal, ümid bolup qalar? **30** Məngzini urıquqıoşa tutup bərsun; Til-ağanətlərnı toyıuqə ixitsun! **31** (Kaf) Qünki Rəb əbədil-əbəd insandin waz kəqməydu; **32** Azar bərgən bolsımu, Əzgərməs mehribanliklirining molluqi bilən iqini aqrıtidu; **33** Qünki U insan balilirini har kılıxni yaki azablaxni haliqan əməstur. **34** (Laməd) Yər yüzidiki barlıq əsirlərnı ayaql astıda yanjıxqa, **35** Həmmidin Aliy Boloquqining aldida adəmni əz həkqidin məhrum kılıxqa, **36** İnsanoşa əz dəwasıda uwal kılıxqa, — Rəb bularning həmmisigə guwaqı əməsmu? **37** (Məm) Rəb uni buyrumıoşan bolsa, Kim deginini əməlgə axuralısun? **38** Külpətlər bolsun, bəht-saadət bolsun, həmmisi Həmmidin Aliy Boloquqining aqzidin kəlgən əməsmu? **39** Əmdi tirik bir insan nemə dəp aqrınidu, Adəm balisi gunahlırining jazasidin nemə dəp waysaydu? **40** (Nun) Yollirimizni təxürüp sinap biləyli, Pərwərdigarning yenioşa yənə qaytaylı; **41** Qollirimizni kənglimiz bilən billə ərxtiki Təngrigə kətürəyli! **42** Biz

itaʼtsizlik kilip səndin yüz ʻeriduk; Sən kəqürüm kilmiding.

43 (Samək) Sən ʻezüngni ʻəzəp bilən kaplap, bizni kooqliding; Sən ʻəltürdüng, heq rəhim kilmiding. **44** Sən ʻƏzüngni bulut bilən kapliʻənsənki, Dua-tilawət uningdin heq ʻətəlməs. **45** Sən bizni həklər arisida daxkal wə nijasət kilding. **46** (Pe) Barlik düxmənlerimiz bizgə qarap aʻqzini yooqan eqip [mazak kildi]; **47** Üstimizgə qüxti alakzadilik wə ora-tuzak, Wəyranqilik həm həlakət. **48** Həlkimning kizi nabut boloqini üqün, Kəzümdin yaxlar ʻəstəng bolup aqmaqta. **49** (Ayin) Kəzüm yaxlarni üzülməy təküwatidu, Ular heq tohtiyalmaydu, **50** Taki Pərwərdigar asmanlardin təwəngə nəzər selip [həlimizə] kəriʻəuqə. **51** Mening kəzüm Rohimə azab yətküzməktə, Xəhirimning barlik kizlirining Həli tūpəylidin. **52** (Tsadə) Manga səwəbsiz düxmən boloqanlar, Meni kuxtək hədəp owlap kəldi. **53** Ular orida jenimni üzməkqi bolup, Üstümgə taxni qeridi. **54** Sular beximdin texip aqti; Mən: «Üzüp taxlandim!» — dedim. **55** (Kof) Həngning tüwliridin namingni qakirip nida kildim, i Pərwərdigar; **56** Sən awazimni angliding; Kutulduruxka nidayimə kuliqingni yupuruwalmioqin! **57** Sanga nida kiloqan künidə manga yekin kəlding, «Korkma» — deding. **58** (Rəx) I rəb, jenimning dəwasini ʻəzüng soriding; Sən manga həmjəmət bolup həyatimni kütquzdung. **59** I Pərwərdigar, manga boloqan uwallikni kərdüngsən; Mən üqün həküm qikəroʻaysən; **60** Sən ularning manga kiloqan barlik ʻəqmənliklirini, Barlik kəstlirini kərdüngsən. **61** (Xiyn) I Pərwərdigar, ularning ahanətlirini, Meni barlik kəstligənlirini anglidingsən, **62** Manga karxi turoqanlarning xiwirlaxlirini, Ularning kün

boyi kəynimdin kusur-kusur kılıxkanlirini anglidingsən.
63 Olturoqanlirida, turoqanlirida ularoqa qarışaysən! Mən
ularning [məshirə] nahxisi boldum. **64** (Taw) Ularning
qolliri qılqanliri boyiqə, i Pərwərdigar, bexioqa jaza
yanduroqaysən; **65** Ularning kəngüllirini kaj qılqaysən! Bu
sening ularoqa qüxidioqan ləniting bolidu! **66** Oqəzəp bilən
ularni qoqlıqaysən, Ular ni Pərwərdigarning asmanliri
astidin yokaşkaysən!

4 (Aləf) Ah! Altun xunqə julasiz bolup kətti! Sap altun
xunqə tutuq bolup kətti! Muqəddəs öydiki taxlar hər bir
koqining bexioqa təkülüp qeqildi! **2** (Bət) Zionning oqulliri
xunqə qimmətlik, Sap altunoqa tegixküsiz idi, Həzir sapal
kozilardək, Sapalqining qoli yasioqanliri qilikmu [qimmiti
yok] dəp qariliwatidu! **3** (Giməl) Həttə qılberilər əmqikini
tutup berip balilirini emitidu; Lekin mening həlqim
qəldiki təgixuxlaroqa ohxax rəhimsiz boldi. **4** (Dalət)
Bowakning tili usuzluktin tangliyioqa qaplixawatidu;
Kiqik balilar nan tiliməktə, Həqkim ularoqa oxtup
bərməywatidu. **5** (He) Nazunemətlərni yəp kəngənlər
koqılarda sarəyiyip yüridu; Səsün kiyim kiydürülüp qong
qilinoqanlar tezəklikni quqaklap yetiwatidu. **6** (Waw)
Həlqimning kızining kəbihlikigə qüxkən jaza Sodomning
gunahining jazasidin eoqirdur; Qünki Sodom birakla
ərüwetilgənidi, həq adəmning qoli uni qiyinmioqanidi.
7 (Zain) Həlqimning «Nazariy»liri bolsa kardın sap,
süttin ak, teni kızıl yakutlardin parkıraq idi, Təki-turki
kək yakuttək idi. **8** (Hət) Həzir qirayliri kurumdin
qara; Koqılarda kixilər toniyalmioqudək bolup qaldi; Bir
terə-bir ustihan bolup qaldi; U qakxallixip yaşıqtək

bolup kətti. **9** (Tət) Qiliqta ɵltɵrɵlgɵnlər kəhətqilikta ɵlgɵnlərdin bəhtliktur; Qɵnki ular kəkxal bolup kətməktə, Tuprakning mewiliri bolmioaqqa yikətilmakta. **10** (Yod) Baoqri yumxak ayallar ɵz kolliri bilən balilirini kaynitip pixurdi; Həlkimning kizi nabut kilinɵinida balilar ularning gɵxi bolup kəldi. **11** (Kaf) Pərwərdigar kəhrini qɵxɵrɵp pioqandin qikti, Otluk ɵəzipini təkti; Zionda bir ot yekip, Uning ullirini yutuwətti. **12** (Laməd) Yər yɵzidiki padixahlar wə jahanda barlik turuwatqanlar bolsa, Nə kɵxəndə nə dɵxmənning Yerusalemning kowukliridin bɵsɵp kiridioqanliqioqa ixənməytti. **13** (Məm) Həlbuki, pəyɵəmbərlirining gunahliri tɵpəylidin, Kahnlirining kəbihlikliri tɵpəylidin, Ularining [Zionda] həkkaniylarning kanlirini tɵkkənliki tɵpəylidin, — Bu ix [bexioqa] qɵxti! **14** (Nun) Həzir ular kəroqlardək koqilarda tenəp yɵrməktə, Ular kənoqa buloqanoqanki, Həqkim kiyimlirigə təgkɵqi bolmaydu. **15** (Samək) Hək ularoqa: «Yokulux! Napaklar! Yokulux! Yokulux, bizgə təgkɵqi boluxma!» dəp warkirixmakta. Ular kəqip tərəp-tərəpkə sərgərdan bolup kətti; Lekin əllər: «ularning arimizda turuxioqa bolmaydu!» — dəwatidu. **16** (Pe) Pərwərdigar ɵzi ularni tarkitiwətti; U ularni kayta nəzirigə almaydu; Kahnlarning hərmiti kilinmidi, Yaxanoqlarmu həq mähribanlik kərmidi. **17** (Ayin) Kəzimiz yardəmni bihudə kɵtɵp həlidin kətti; Dərwəkə bizni kutkuzalmioqan bir əlni kɵtɵp kəzət munarlirimizda turup kəlduk. **18** (Tsadə) Dɵxmənlimiz izimizdin koqlap yɵrdi; Xunga koqilarda yɵrəlməyttuk; Əjilimiz yekinlaxti, kɵnlirimiz toxti; Qɵnki əjilimiz kəldi! **19** (Kof) Peyimizgə qɵxkənlər

asmandiki bürkütlərdin ittik; Taoqlardimu bizni qoqlap
yügürdi, Bayawandimu bizni bəktürmidə paylaxti. **20**
(Rəx) Jenimizning nəpisi boləqan, Pərwərdigarning Məsih
kiloqini ularning ora-tuzaklirida tutuldi; Biz u tooqrisida:
«uning sayisida əllər arisida yaxaymiz» dəp oyliduk! **21**
(Xiyn) I uz zeminida turoquqi, Edomning kizi, huxal-huram
yayrioqin! Lekin bu [jaza] kədəhi sangimu etidu; Sənmü
məst bolisən, yalingaqlinisən! **22** (Taw) Kəbihlikning
jazasioqa Hatimə berilidu, i Zion kizi; U seni sürgünlükkə
qayta elip kətməydu; Lekin, i Edom kizi, u sening
kəbihlikningni jazalaydu; U gunahlingni eqip taxlaydu!

5 Beximizə qüxkənlərnı esinggə kəltürgəysən, i
Pərwərdigar; Kara, bizning rəswaqilikta qaloqinimizni
nəziringgə aloqaysən! **2** Mirasimiz yatlarəqə, Öylirimiz
yaqa yurtluqlarəqə tapxuruldi. **3** Biz yetim-yesirlər,
atisizlar bolup qalduq; Anilirimizmu tul qaldi. **4** Iqidiəqan
suni setiweliximiz kerək; Otunni pəkət puləqə aloqili
bolidu. **5** Bizni qoqliquqilar tap basturup keliwatidu;
Həlsirap, həq aram tapalmaymiz. **6** Jan sakliəqudək
bir qixləm nanni dəp, Misir həm Asuriyəgə kol berip
boysunoqanmiz. **7** Ata-bowilirimiz gunah sadir kilip
dunyadin kətti; Biz bolsak, ularning kəbihlikining jazasini
kətürüxkə qalduq. **8** Üstimizdin həküm sürgüqilər
qullardur; Bizni ularning qolidin azad kiloquqi yoktur.
9 Dalada qiliq tüpəylidin, Nenimizni tepixka jenimizni
təwəkkul kilməktimiz. **10** Terimiz tonurdək kizik, Aqlik
tüpəylidin kizitma bizni basmaqta. **11** Zionda ayallar,
Yəhuda xəhərliridə pak kizlar ayaq asti qilindi. **12**
Əmirlər qolidin darəqə esip qoyuldi; Aqsakəllarning

hərmiti heq kilinmidi. **13** Yax yigitlər yaroqunqakta
japa tartmakta, Ooqul balilirimiz otun yükləni yüdüp
dəldəngxip mangmakta. **14** Aksakallar xəhər dərwazisida
olturmas boldi; Yigitlər nəoqmə-nawadin qaldi. **15** Xad-
huralıq kenglimizdin kətti, Ussul oyniximiz matəmgə
aylandi. **16** Beximizdin taj yikildi; Həlimizə way! Qünki
biz gunah sadir kilduk! **17** Buning tüpəylidin yürəklirimiz
mujuldi; Bular tüpəylidin kəzlirimiz qarangoqulaxti — **18**
— Zion teoqioqa qarap kəzlirimiz qarangoqulaxti, Qünki
u qəldərəp kətti, Qilbəre uningda paylap yürməktə. **19**
Sən, i Pərwərdigar, mənggügə həküm sürisən; Təhting
dəwrdin-dəwrgə dawamlixidu. **20** Sən nemixka bizni daim
untuysən? Nemixka xunqə uzunqiqə bizdin waz keqisən?
21 Bizni yeningoqa qayturoqaysən, i Pərwərdigar! Xundak
bolqanda biz kaytalaymiz! Künlirimizni kədimkidək
əsligə kəltürgəysən, **22** — Əgər sən bizni mutlək qətkə
kəkmioqan bolsang, Əgər bizdin qəksiz oqəzəplənmigən
bolsang!

Əzakiyal

1 Ottuzinchi yili, tətinqi aynıng bəxinchi künidə, mən Kewar dəryasioğa sürgün qılinoqanlar arisida turoqan məzgildə, mana asmanlar eqilip, mən Hudaning alamət kərünüxlirini kərdüm. **2** Tətinqi aynıng bəxinchi küni — Yəhoakinning sürgün boləqanlıqining bəxinchi yili idi — **3** Kaldiylərnıng zeminida, Kewar dəryasi boyida, Buzining oqlı Əzakiyal kaqinoğa Pərwərdigarning səzi kəldi — xu yərdə Pərwərdigarning qoli unıng wujudioğa qondı. **4** Mən kərdüm, mana! Ximaldin boran-qapqun kətürüldi; yooqan bir bulut wə uni orap turoqan bir ot, unıng ətrapida bir yorukluk julalinip turatti; otturisidin, yəni xu ot iqidin, issiktin julalanoqan parkirak mistək bir kərünux kəründi. **5** Yənə unıng otturisidin, tət həyat məhluk kəründi; ularning kərünuxi xundak idiki: — ular da insanning qiyapiti bar idi; **6** ularning hər birining tət tin yüzi bar idi; hər birining tət tin qaniti bar idi. **7** Ular nıng tüptüz putliri bar idi; tapanliri bolsa mozayning tuyaklirioğa ohxaytti; ular parkiritiloqan mistək parlap turatti. **8** Tət yenida, qanatlıri astida insanningkidək birdin qoli bar idi; tətisining hər birining tət tin yüzi wə tət tin qaniti bar idi; **9** ularning qanatlıri bir-birigə tutax idi; ular yürgəndə heqyakka burulmaytti; ular həmmisi udul aldioğa yürətti. **10** Ular nıng yüz kərünüxliri insanningkidək idi; u tətisining ong tərpidə xirningkidək yüzi bar idi; tətisining sol tərpidə buqiningkidək yüzi bar idi; tətisining bürkütningkidək yüzimu bar idi. **11** Ular nıng yüzlıri ənə xundak idi. Qanatlıri yukirida kerilip turatti; hər birining ikki qaniti ikki tərpidiki

məhlukning kanitioqa tutixatti; yənə ikki kaniti öz tenini yepip turatti. **12** Ularning hər biri uduloqa qarap mangatti; ularda boloqan roh nəgə barimən desə, ular xu yərgə mangatti; ular mangoqanda heqkaysi tərəpkə burulmaytti. **13** Həyat məhluklarning kiyapiti bolsa, keyüp yalkunlap turoqan otning qooqidək, məx'əllərdək idi; muxu ot uyan-buyan aylinip məhluklar arisida yürətti; ot intayin yalkunluk idi, ottin qakmaklar qekip turatti; **14** həyat məhluklar qakmaktək pal-pul kilip uyaktin-buyakka yügürüp turatti. **15** Mən həyat məhluklaroqa qaridim, mana həyat məhluklarning hər birining yenida yərdə turidioqan, ularning yüzigə udullanqan birdin qak turatti; **16** qaklarning xəkli wə yasilixi beril yakutning kərünuxidə idi; tətisining birhilla kərünuxi bar idi; ularning xəkli wə yasilixi bolsa, qakning iqidə qak bardək idi. **17** Məhluklar mangoqanda, ular yüzləngən tət tərripining həmmisigə udul mangatti; mangoqanda ular heq burulmaytti. **18** Qaklarning ultangliri bolsa, intayin egiz həm dəhxətlik idi; ular tətisining ultanglirining pütün ətrapi közlər bilən toloqanidi. **19** Həyat məhluklar mangoqanda, qaklar ularoqa yandixip mangatti; həyat məhluklar yərdin kətürülgəndə, qaklarmu kətürülətti. **20** Roh nəgə mang desə, ular xu yərgə mangatti — demək, ularning rohi [Rohka] əgixip mangatti. Qaklar ular bilən təng kətürülətti; qünki məhluklarning rohi qaklirida idi. **21** Məhluklar mangoqanda, qaklarmu mangatti; məhluklar tohtioqanda, qaklarmu tohtaytti; ular yərdin kətürülginidə, qaklarmu ularoqa qoxulup təng kətürülətti; qünki həyat məhluklarning rohi qaklarda idi. **22** Həyat

məhluklarning baxliri üstidə bir yooqan kəz yətküsiz gümbəzgə ohxaydioqan bir nərsə turatti; u hrustaldək dəhxətlik parkirap, ularning bexi üstidə yeyilip turatti. **23** Bu gümbəzdək nərsining astida ularning qanatliri kerilip, bir-birigə tegixip turatti; hər bir məhlukning öz tenining ikki yenini yapidioqan ikkidin qaniti bar idi. **24** Ular mangoqanda, mən qanatlirining sadasini anglidim — u uluq sularning xarkirioqan sadasidək, Həmmigə Qadirning awazidək — qoxunning yürux qiliwatqan qaoqdiki sürən-xawkunlirining sadasidək idi; ular tohtap turoqan qaoqlarda, ular qanatlirini təwəngə qüxürətti. **25** Wə ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidin bir awaz anglandi. Ular tohtap turoqan qaoqlarda, ular qanatlirini təwəngə qüxürətti. **26** Ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidə, kək yakut kəbi bir təhtning siymasi turatti; bu təht siymasining üstidə, tolimu yukirida, insan qiyapitidə kərüngən bir zat turatti. **27** Wə mən bu zatni belining üsti tərripining turki mistək parkiroqan, ətrapini ot orap turoqan qiyapəttiki bir kərünüxtə kərdüm; wə belining asti tərripining turki, otning qiyapitidə idi, uning ətrapida küqlük yorukluk turatti. **28** Bu ətrapida turoqan küqlük yoruklukning kərünüxi bolsa, yaməqurluk künidiki bulutta pəyda boləqan həsən-həsənni kərünüxidək idi. Bu bolsa Pərwərdigarning xan-xəripining qiyapitining kərünüxi idi. Buni kəripla mən düm yikildim; wə mən sözləwatqan birsining awazini anglidim.

2 Wə U manga: I insan oqli, ornungdin dəs tur, wə Mən sanga səz kilimən, — dedi. **2** U manga səz kiloqanda, Roh

manga kirip, meni dəs turoquzdi; wə mən manga söz
qıloquqining awazini anglap turdum. **3** Wə U manga: — «I
insan oqli, Mən seni Israil baliliriqə, yəni Manga asiylik
qıloqan asiy «yat əllər»gə əwətimən; bügüngə kədər həm
ular həm ularning ata-bowliri Manga yüz ərüp asiylik
qılıp kəlməktə», — dedi. **4** — «Bu balilar bolsa nomussız
wə kəngli kattıktur; Mən seni ularqə əwətimən; sən
ularqə: «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu!» — deyin — **5**
xuning bilən ular məyli qulak salsun, salmisun (qünki
ular asiylik qilidiqan bir jəmət) — əzliri arisida həqiqiy
bir pəyoqəmbərning turoqanlığını tonup yetidu. **6** Əmdi
sən, i insan oqli, gərqə sanga tikən-jioqanlar həmrəh
bolsimu, wə sən qayanlarning arisida tursangmu, ulardin
qorkma, wə səzliridinmu qorkma; xundak, ularning
səzliridin qorkma, wə zərdilik qaraxliridin dəkkə-dükkigə
qüxmə; qünki ular asiy bir jəməttur. **7** Sən ular tingxisun,
tingximisun Mening səzlimni ularqə yətküz; qünki ular
asiylik qıloquqılardur. **8** Wə sən, i insan oqli, sanga eytkən
səzlimgə qulak sal; bu asiy jəməttək tətür bolmioqin;
aqlingni eqip, Mən sanga bərginimni yegin». **9** — Mən
qarisam, mana manga sozulqan bir qol turuptu; wə
mana, uningda bir oram yazma turuptu. **10** U kəz aldimda
uni eqip yeyip qoydi; uning aldi-kəynining həmmə yerigə
hət yeziloqanidi; uningqə yeziloqanliri mərsiyə, matəm
səzliri wə dərd-ələmlərdin ibarət idi.

3 Wə U manga: — I insan oqli, erixkinigini yegin; bu
yazmini yəp, berip Israil jəmətigə söz qıloqin, dedi. **2**
Xuning bilən mən aqlimni aqtım, U manga yazmini
yegüzdi. **3** U manga: — I insan oqli, qorsıkingni tok qılıp,

iqi-bao'ringni Mən sanga bərgən bu oram yazma bilən
tolduro'jin, — dedi. Xuning bilən mən yedim, aq'zimda u
həsəldək tatlık idi. 4 Wə U munga mundaq dedi: «I insan
oqli, baro'jin, Israil jəmətigə baro'jin, Mening səzlirimni
ularo'ja yətküzgin. 5 Qünki sən o'qayriy yeziktiki yaki tili təs
bir əlgə əməs, bəlki Israil jəmətigə əwətilding; 6 — o'qayriy
yeziktiki həm tili təs, səzlirini qüxəngili bolmaydio'jan
kəp əllərgə əwətilmiding; Mən seni xularo'ja ətətkən
bolsam, ular sanga kulək salatti! 7 Birək Israil jəməti
sanga kulək salmaydu, qünki ularning heqbiri Manga
kulək selixni halimaydu; qünki pütün Israil jəmətining
kəpiki tong wə kəngli kəttiktur. 8 Mana, Mən yüzüingni
ularning yüzlirigə kərxı taxtək, wə sening pexanəingni
ularning pexanilirio'ja kərxı taxtək kildim. 9 Bərhək,
sening pexanəingni qəkmaq texidin kəttik, hətta almasək
kildim. Ularđın kəkma, wə ular tüpəylidin dəkkə-dükkigə
qüxmə; qünki ular asiy bir jəməttur». 10 Wə U munga:
— I insan oqli, Mening sanga eytməkqi boləjan həmmə
səzlirimni kənglünggə püküp koyəjin, ularni kəngül
koyup angliəjin. 11 Wə hazır barəjin, sürgün boləjanlarəja,
yəni əz elingdikilərgə sək kıl, ular anglisun, anglimisun
ularəja: «Rəb Pərwərdigar xundək dəydu!» — degin! —
dedi. 12 Xuning bilən Roh meni kətürdi, mən arkamdin zor
xarkirio'jan bir awazni anglidim — «Pərwərdigarning xan-
xəripigə təxəkkür-mədhiyə əz jaylirida okulsun!» — 13 —
Hayat məhluklarınıng kənatlirining bir-birigə tegixkən
awazi, wə ularning yenidiki qaklarınıng awazliri bəhəywət
xarkirək bir sada idi. 14 Wə Roh meni kətürüp, yirəkka
apardi; wə mən kəttik əzab, rohimdiki o'qəzəp bilən bardim,

wə Pərwərdigarning qoli mening wujudumda küqlük idi.

15 Xuning bilən mən Təl-Abib xəhridə sürgün bolqanlar, yəni Kewar dəryasi boyida turoqanlarning yenioqa yetip kəldim; mən ular turoqan jayda olturdum; ularning arisida yəttə kün hang-tang ketip olturdum. **16** Mana yəttə kün toxup, Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi: — **17** «I insan oqli, Mən seni Israil jəməti üçün kəzətqi kılıp tiklidim; sən Mening aqzimdin sözni anglap, ularoqa Məndin bolqan agahni yətküzgin. **18** Mən rəzillərgə: «Sən jəzmən əlisən» — desəm, birak sən uni agahlandurmisang — yəni bu rəzil adəmnı həyatka erixsun dəp rəzil yolidin yandurup, uni həyatka erixsun dəp agahlandurmisang, xu rəzil adəm öz kəbihlikidə əlidu; birak Mən uning keni üçün səndin hesab alimən. **19** Birak sən axu rəzil adəmnı agahlandursangmu, u rəzillikidin, yəni öz rəzil yolidin yanmisa, u öz kəbihlikidə əlidu; lekin sən öz jeningni kütquzup qalisən. **20** Yaki bolmisa bir həkkəniy adəm öz həkkəniylikidin yenip, kəbihlik kildioqan bolsa, uning aldioqa qomak salsam, u əlidu; qünki sən uni agahlandurmiding, u öz gunahida əlidu, wə u qiloqan həkkəniy ixlar əslənməydu; birak uning keni üçün səndin hesab alimən. **21** Wə əgər sən həkkəniy adəmnı gunah sadir qılma dəp agahlandurup tursang, wə u gunah sadir qılmisa, u qaşda u jəzmən həyat qalidu, qünki u agahqa kəngül koydi; xuning bilən sən öz jeningni kütquzup qalisən». **22** Wə Pərwərdigarning qoli mening wujudumda turatti; U manga: — Ornungdin tur, tüzlənglikkə barəjin, Mən xu yərdə sən bilən səzliximən, — dedi. **23** Xuning bilən mən ornumdin turup, tüzlənglikkə qıqtım; wə

mana, mən Kewar daryasi boyida turup kərgən xan-xərəptək, Pərwərdigarning xan-xəripi xu yərdə turatti; kərüpla mən düm yikildim. **24** Wə Roh iqimgə kirip meni tik turozuzdi; U manga səz kəlip mundak dedi: — «Barəjin, əygə kirip əzüngni bənd kəlojin. **25** Wə sən, i insan oqli, mana, ular arojamqilarni üstünggə selip, ular bilən seni baqlaydu; buning bilən sən talaoqa qikəlməy, əl-yurt iqigə heq kərləməysən. **26** Xundakla ularoqa tənbiq bərgüqi bolmasliqning üqün, Mən seni gaqa kəlip, tilingni tangliyingoqa qaplasturimən; qünki ular asiy bir jəməttur. **27** Wə Mən sən bilən səzləxkinimdə, aqzingni eqip, sən ularoqa: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəysən; kim anglaymən desə anglisun, kim anglimaymən desə anglimisun; qünki ular asiy bir jəməttur.

4 Əmdi sən, i insan oqli, bir kesəkni elip öz aldingoqa kəyojin; uning üstigə bir xəhərni — yəni Yerusalemnə oyup kəyojin. **2** Andin uni muhasirigə elip, uningə potəylərnə kurup, sepiloqa qikidolan bir dənglük yasap, uning ətrapioqa bargəhlərnə tikip wə sepilni bəsküqi bazolanlarnə tikləp kəyojin. **3** Bir təmür tahtini elip, uni əzüng bilən xəhərnə arisioqa tiklə; yüzüngni uningə kəritip tiklə; u muhasirigə elinidu, sən əzüng uni muhasirigə alisən; bu ixning əzi Israil jəmətigə bəxarət bolidu. **4** Wə sən, sol yeningə yanpaxlap yatqin; Israil jəmətining kəbihlikini öz üstünggə kəy; soloqa yanpaxlap kəngə kün yatsang, sən xunqə kün ularning kəbihlikini kətürisən. **5** Mən sanga yetix kərkə bololan künlərnə ularning kəbihlik kəlojan yilliri boyiqə, yəni üq yüz tokşan kün kəlip bekitkənmən; xuning bilən sən Israil

jəmətining kəbihlikini kətürisən. **6** Bu künlər tügigəndin keyin, sən yənə ong yanpaxlap yetip, Yəhuda jəmətining kəbihlikini kətürisən; sanga kırık künni bekıtkənmən, hər bir kün bir yılını ipadıləydu. **7** Wə sən yüzüingni Yerusalemining muhasirisigə karitip, yengingni türğan halda, uni əyibləp bexarət berisən; **8** wə mana, Mən üstüinggə arəamqılarnı salimənki, sən muhasirining künlirini tügətmigüqə uyan-buyanoqə heq erülməysən. **9** Wə sən əzüinggə buoqday, arpa, purqak, kızıl max terik wə qara buoqdaylarnı elip bir idix iqiğə sal; wə buningdin əzüing üqün tamak təyyarlaysən; sən buni yanpaxlap yatqan künlərdə, yəni üq yüz tokşan künde yəysən; **10** sən yəydiqan tamak bolsa miqdari boyiqə hər küni yigirmə xəkəldin boluxı kerək; sən uni bəlgiləngən waqıtlarda yəysən; **11** wə [hər küni] sunimu norma boyiqə, yəni altidin bir hın iqisən; [hər kündiki] bəlgiləngən waqıtlarda iqisən. **12** Sən uni arpa kəmiqi xəkliyə qilip yəysən; sən uni ularning kəz aldida insan nıjasiti üstidə pixurisən». **13** Pərwərdigar: «İsraillər Mən ularnı həydəp qikiridiqan əllər arisida turup xu haram yolda öz nənini haram yəydu» — dedi. **14** Andin mən: «I Pərwərdigar! Mən əzümni heqqaqan buloqap qoymidim, wə yaxlıkımdin tartip bügüingə kədər mən əzi əlgəndin, yaki yirtkuqlar boqup qoyqan nərsidin heq yemigənmən; heqkandak yirginqlıq gəxkə aqzım tegip bəkmioqan!» — dedim. **15** Wə U mənə: «Mana, Mən sanga insanning nıjasitining ornioqə kalining tezikini bərdim; sən neningni xuning üstidə pixurisən» — dedi. **16** Wə U mənə: «I insan oqlı, mana Mən Yerusalemda ularoqə yələnqük bolqan nannı

qurutiwetimən; ular nanni tarazioqa selip, uni təxwix
iqidə yəydu, suni əlqəm bilən alakzidilik iqidə iqudu; **17**
Qünki nan wə su ulardin qalidu; ular bir-birigə qarixip
dəhxət basidu, öz kəbihlikidin qurup ketidu».

5 «Wə sən, i insan oqlı, özüng ötkür bir qiliqni al; uni
ustira süpitidə ixlitip, qeqing wə saqilingoqa sürtüp qoy;
andin tarazini elip aloqan qaqlarnı təng bəlgin. **2** Muhəsirə
künliri tügigəndə, üqtin birini xəhər iqidə köydürgin;
yənə üqtin birini elip xəhər ətrapioqa qepiwətkin;
yənə üqtin birini xamaloqa soriwətkin; Mən bir qiliqni
suqurup ularni qoqlaymən. **3** Sən yənə ulardin birnəqqə
talni elip tonungning pexigə tikip qoyoqin; **4** bulardin
yənə nəqqə talni elip ot iqidə taxlap köydüriwətkin;
bulardin pütün Israil jəmətigə ot tutixip ketidu». **5** Rəb
Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, bu Yerusalem;
Mən uni əllərnin dəl otturisiyoqa orunlaxturdum;
baxqa məmləkətlər uning əpqrəsidə turidu; **6**
Biraq u Mening həkümlirimgə qarxilixip rəzilliktə
əllərdinmu axuruwətti, bəlgilimilirimgə qarxilixixta
əpqrəsidiki məmləkətlərdinmu axuruwətti; qünki Mening
həkümlirimni ular rət kildi, Mening bəlgilimilirim
bolsa, ularda aqmaydu. **7** Xunga Rəb Pərwərdigar
mundaq dəydu: — Qünki silər əpqrənglərdiki
əllərdinmu bəkrək baxbaxtaqlıq qiloqanlıqlıqlardin,
Mening bəlgilimilirimdə mangmasliqlıqlardin wə
həkümlirimni tutmasliqlıqlardin, hətta əpqrənglərdiki
əllərnin həkümliridimu mangmasliqlıqlar tüpəylidin, **8**
Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mana, Mən
Özümkə sanga qarximən, [i Yerusalem]; sening arangoqa

əllərnin kəz alidila jazalarni yürgüzimən; **9** Wə senin barlıq yirginlikliring tüpəylidin arangda Əzüm kılıp bəkmioğan həmdə kəlgüsi ikkinqi kılmaydioğan ixni kılımə. **10** Xuning bilən atılar öz balilirini yəydioğan bolidu, balılar öz atilirini yəydioğan bolidu; wə Mən sanga jazalarni yürgüzimən, wə senin barlıq qaloanliringning həmmisini hər tərəptin qıqқан xamaloğa soriwetimən. **11** Xunga, Mən hayatim bilən kəsəm kılımə, — dəydu Rəb Pərwərdigar — qünki sən Menin muqəddəs jayimni əzüngning barlıq lənətlik nəsiliring həm barlıq yirginlikliring bilən buloqioğining tüpəylidin, bərhək, Mən siləni kiroqin kılımə; kəzüm sanga rəhim kılmaydu, iqimnimu sanga aqritmaymən. **12** Xəhərdikilərdin üqtin bir qismi waba kesili bilən əlidu həmdə aranglarda bolidioğan aqarqiliqtin bəxini yəydu; üqtin bir qismi əpqərənglərdə kiliqlinidu; wə Mən üqtin bir qismini hər tərəptin qıqқан xamaloğa soriwetimən, andin bir kiliqni oqlaptin suqurup ularni qoqlaymən. **13** Xuning bilən Menin oqəzipim besikidu, Menin kəhrimni ularning üstigə quxürüp qonoquzup, pioqandin qikimən; Mən Əz kəhrimni ular üstigə təküp tügətkəndin keyin, ular Mən Pərwərdigarning rəzillikkə qidimaydioğan otumdin səz kılqanliqimni tonup yetidu. **14** Wə Mən senin əpqərəngdiki əllər arisida həmdə ətöp ketiwatqanlarning kəz aldida seni wəyrənə kılımə wə məshirə obykti kılımə; **15** senin üstünggə oqəzəp həm kəhr wə kəhrlik əyiblər bilən jazalarni yürgüzginimdə sən əpqərəngdiki əllərgə horluq wə tapa-tənining obykti, bir ibrət həm aləqzadilik qıqarəuqi bolisən; qünki Mən Pərwərdigar

xundak söz kildim! **16** Mən ularoşa həlakət elip kəlgüqi, aqarqilik zəhərlik oklirini yaqduroqinimda, silərnin üstünlardiki aqarqilikni küqəytimən, wə yələnqük boləan neningni kurutiwetimən. **17** Wə üstünlaroşa öz balilirlərnin özünlərdin juda kildioşan aqarqilik həm yirtquq həywanlarni əwətimən; waba kesilliri wə qan təkküqilər aranglaroşa yamrap ketidu; üstünlaroşa kiliq qüxürimən; Mənki Pərwərdigar söz kildim!».

6 Pərwərdigarnin sözi mənə kelip mundaq deyildi: — **2** I insan oqlı, İsrailnin taqlirioşa yüzüni qaritip ularni əyibləp mundaq dəp bəxərət bərgin: — **3** «İsrailnin taqliri, Rəb Pərwərdigarnin sözini anqlap qoyunqlar: Rəb Pərwərdigar taqlar wə egizliklərgə, wadilar wə jiləyləroşa mundaq dəydu: — Mənə, Mən üstünlaroşa bir kiliqni qüxürüp, «yukiri jay»lirlərnin wəyran kiliimən. **4** Xuning bilən silərnin qurbangahlirlənglar wəyranə bolidu, «kün tüwrük»lirlənglar buzulidu; silərdin əltürülgənlərnin butlirlənglarnin aldioşa taxlaymən. **5** İsrailərdin boləan əlüklərnin öz butliri aldioşa yatquzimən; qurbangahlirlənglar ətrapioşa ustihənlirlini qeqiwetimən. **6** Silər turoşan bərlək jaylarda xəhərlər yər bilən yəksən kiliidü, «yukiri jaylar» wəyranə bolidu; xuning bilən qurbangahlirlənglar həlak bolidu, butlirlənglar qeqilip yökilidu, «kün tüwrük»lirlənglar kesilip qulitilidu, wə həmmə yəsiqinlənglar yök kiliwetilidu; **7** Wə əltürülgənlər aranglarda yökilixi bilən, silər Mənin Pərwərdigar ikənləkimni tonup yetisilər. **8** Bərlək Mən silərdin bir qaldini qaldurimən; qünki yat məmləkətlərgə tərkitiwetilənginlənglarda, silərdin əllər

arisida kiliqtin kutulup qalqanlar bolidu. **9** Wə silərdin [kiliqtin] kutulup qalqanlar sürgün qilinqan məmlikətlərdə Məndin yanoqan wapəsiz qəbliri wə butliriqə pəhixiwazlardək həwəs qilqan kəzliri bilən baqrimni parə-parə qilqanlikini esigə kəltüridu; xuning bilən ular qilqan rəzillikliri həm yirginqlik qilmixliri tūpəylidin öz-əzliridin nəprətlinidu. **10** Wə ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; Mən muxu külpətni silərninq bexinglarqə qūxūrimən degənlikim bikardin-bikar əməs». **11** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Aliqiningni-alikiningqə urup, putung bilən yərnə təpkin: «Israil jəmətining barliq kəbih, yirginqlik qilmixliri üqün way! Qūnki ular kiliq, aqarqiliq wə waba kesili bilən yikilidu» — degin! **12** Yirakta turoqan wabadin əlidu; yeqinda turoqan kiliq bilən yikilidu; həm tirik qalqan, yəni muhasirigə qūxkən kixi aqarqiliqtin əlidu; xuning bilən mening ularqə bolqan kəhrimni qūxūrūp piqəndin qikimən. **13** Əmdi ulardin əltürülgənlər öz butliri arisida, ularninq qurbangəhliri ətrapida, öz butliriqə huxbuy yakqan hər bir egiz dəng üstidə, taq qoqqilirida, barliq yexil dərəh wə barəksan dub astida yatqan qaqda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **14** Wə Mən Öz qolumni ularninq üstigə sozimən, ular hər turoqan jaylirida zeminni Diblattiki qəl-bayawandin bəttər wəyran qiliwetimən. Andin ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

7 Pərwərdigarninq səzi manga kelip mundaq deyildi: — **2** «Sən angla, i insan oqlı, Rəb Pərwərdigar Israil zeminiqə mundaq dedi: Hatimə! Zeminning tət bulungioqə hatimə

berilidu! **3** Sanga hazır hatimə berilidu! Öz oʻzippingni
bexingʻoʻya qūxūrimən, oʻz yolliring boyiqə ūstūnggə həkūm
qikīrip jazalap, oʻzūngning barlik yirginqlik ixliringni oʻz
bexingʻoʻya yandurimən. **4** Mening kōzūm sanga rəhīm
qilmaydu hēm iqimnīmu sanga aʻqritmaymən; əksiqə
oʻz yolliringni bexingʻoʻya yandurimən, oʻz yirginqlikliring
oʻz arangda bolidu; andin silər Mening Pərwərdigar
ikənlikimni tonup yetisilər». **5** Rəb Pərwərdigar mundak
dēydu: — «Balayīʻapət! Həq bolup baqmioʻqan balayīʻapət
kelidu! Mana, u kəldi! **6** Hatimə, hatimə! U sanga qarxi
kōzʻoʻaldi! Mana, u keliwatidu! **7** Həlakət yeningʻoʻya
kəldi, i zeminda turoʻuqi; waqīt-saiti toxti, axu kūn
yekīnlaxti; huxallik warkīraxliri əməs, bəlki dawaloʻuluk
bir kiykəs-sūrən taʻoʻlarda anglīnidu. **8** Mən tezla kəhrimni
ūstūnggə tēkūp, sanga karatqan oʻzipping bilən piʻoʻandin
qikīmən; Mən oʻz yolliring boyiqə ūstūnggə həkūm qikīrip
jazalap, oʻzūngning barlik yirginqlikliringni bexingʻoʻya
qayturup qūxūrimən. **9** Mening kōzūm sanga rəhīm
qilmaydu hēm iqimnīmu sanga aʻqritmaymən; Mən
oʻz yolliringni bexingʻoʻya yandurimən, wə oʻz yirginqlik
ixliring oʻz arangʻoʻya qūxidu; xuning bilən silər oʻzūnglarni
uroʻuqining Mən Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.
10 Mana, axu kūn! Mana u kəldi! Həlakət qikīp yūriwatidu!
— tayak bihlandi, həkawurluk qeqəklidi! **11** Zorawanlik
yetilip rəzillik tayiki bolup qikti; ularningkidin həqnərsə
qalmaydu — ularning adəmlər topidin, dələt-baylikliridin
yaki həywisidin həqnemə qalmaydu. **12** Waqīt-saiti
kəldi, kūni yekīnlaxti; aloʻuqi huxal bolup kətmisun,
satkuqi matəm tutmisun; qūnki kattik oʻzəp muxu bir

top kixilarning hammaisining üstigə qūxidu. **13** Qūnki gərqə aloquqi bilən satquqi tirik qalsimu, satquqi əzi setiwətkinigə qaytidin igə bolmaydu; qūnki bu top kixilər tooqruluk kəringən bexarət inawətsiz bolmaydu; ulardin heqkaysisi kəbihliki bilən əz hayatini sakliyalmaydu. **14** Ular kanayni qelip həmmiini təyyarlidi, birak heqkim jənggə qikmaydu; qūnki Mening oqəzipim muxu bir top kixilarning hammaisigə qaritiloqan. **15** Talada kiliq, iqidə waba wə aqarqilik turidu; dalada boləqan kixini kiliq, xəhərdə boləqan kixini bolsa, waba wə aqarqilik uni yutuwetidu. **16** Wə ulardin kutulup kəlip bulardin kaqkanlar taoqlarda yürüp hərbiiri əz kəbihliki üqün jiləjidiki pahtəklərdək bukuldap matəm tutidu. **17** Hərbirining kəli dərmansizlinidu, tizliri süydük bilən qilik-qilik həl bolup ketidu; **18** Ular əzigə bəz kiyimini baqlaydu, wəhxət ularni basidu; hərəkəysining yüzidə hijalət, baxliri takir kərinidu. **19** Ular əz kümüxlirini koqilarəqa taxlaydu, ularning altunliri buləqanoqan nərsidək bolidu; ularning altun-kümüxliri Pərwərdigar oqəzipini kərsətkən künidə ularni kutkuzmaydu; ular bulardin aqliqini qanduralmaydu, qərsikini tolduralmaydu, qūnki bu nərsilər ularəqa adəmləрни putlaxturidioqan kəbihlik boldi. **20** U Uning güzəl bezəkini həywə bilən tiklidi; birak ular uning iqidə yirginqlik məbudlarni həmdə lənətlik nərsilirini yasidi; xunga Mən uni ular üqün paskinqilikqə aylandurimən. **21** Mən uni olja süpitidə yat adəmləarning kəliəqa, oqənimət kəlip yər yüzidiki rəzillərgə tapxurimən; ular buni buləqaydu. **22** Mən yüzümni ulardin ərüymə, wə kixilər Mening əziz jayimni buləqaydu; zorawanlar kirip u

yərni buloqaydu. **23** Zənjirni təyyarlanglar; qünki zemin
kanlik jinayətlərgə, xəhər zorawanlikka toloqan. **24** Xunga
Mən əllər iqidiki əng rəzilini kəltürimən, ular ularning
əylirigə igə bolidu; Mən zomigərlərləning həkawurlukini
yokitimən; ularning «mukəddəs jayliri» buləjinidu. **25**
Wəhəxət keliwatidu! Ular tinq-amanlikni izdəydiqan
bolidu, biraq heq tapalmaydu. **26** Apət üstigə apət, xum
həwər üstigə xum həwər kelidu; ular pəyoqəmbərdin
bexarət soraydu, biraq kahinlardin Təwratning bilimi,
aqsakallardin, moysipitlərdin nəsihət yokap ketidu. **27**
Padixah matəm tutidu, xahzadə ümidsizlikkə qəmülidu,
zemindiki həlklərləning qolliri titrəp ketidu; Mən ularni
öz yolliri boyiqə bir tərəp qilimən, öz həkümliri boyiqə
ularoqa həküm qikirip jazalaymən; xuning bilən ular
Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

8 Altinqi yili, altinqi ayning bəxinqi künidə xundak
əməlgə axuruldiki, mən öz əyümdə olturəjinimda,
Israilning aqsakallirimu mening aldimda olturəjinida,
Rəb Pərwərdigarning qoli wujudumoqa qüxti. **2** Mən
qaridim, mana, otning qiyapitidə bir zatning kərünüxi
turatti; belining təwini ot turkıda turatti; belining üsti
bolsa julalıqan yorukluk, kizitiloqan mis parkirioqandək
kərünüx turatti. **3** U qolning kərünüxidək bir xəkilni
sozup, beximdiki bir tutam qaqni tutti; Roh meni
asman bilən zemin otturisiqə kətürüp, Hudaning alamət
kərünüxliridə Yerusalemoqa, yəni ibadəthanining ximaloqa
qaraydiqan iqki dərwasisining bosuqisiqə apardi.
Axu yər «pak-mukəddəslikkə qarxlaxqan məbud», yəni
Hudaning pak-mukəddəs qəzipini qozqaydiqan məbud

turoqan jay idi. **4** Mana, mən tüzlənglikdə kərgən alamət kərinüxtək, Israilning Hudasing xan-xəripi xu yərdə turatti. **5** U manga: — I insan oqli, bexingni kətürüp ximal tərəpkə qarap bak, dedi. Mən beximni kətürüp ximal tərəpkə qaridim, mana, kurbangahning dərwasising ximaliy tərpidə, bosuqida xu «pak-muqəddəslikkə qarxilaxkan məbud» turatti. **6** Wə u manga: — I insan oqli, ularning bundak qilmixlrini — Israil jəmətining Meni muqəddəs jayimdin yirək kətküzidioqan, muxu yərdə qiloqan intayin yirginqlik ixlirini kərdüngsən? Birək sən tehimu yirginqlik ixlarni kərisən, — dedi. **7** Wə U meni ibadəthana hoylisining kirix eqizioqa apardi, mən qaridim, mana, tamda bir təxük turatti. **8** U manga: — I insan oqli, tamni kolap təxkin, dedi. Mən tamni kolap təxtim, mana, bir ixik turatti. **9** U manga: — Kirgin, ularning muxu yərdə qiloqan rəzil yirginqlik ixlirini kərüp bak, dedi. **10** Mən kirip qaridim, mana, ətrapidiki tamlarəqa nəqix qilinoqan hərhil əmiligüqi həm yirginqlik haywanlarni, Israil jəmətining həmmə butlirini kərdüm. **11** Wə bularning aldida Israil jəmətining yətmix aqsakili turatti. Ularining otturisida Xafanning oqli Jaazaniya turatti; ularning hərbi qolida öz huxbuydenini tutup turatti; huxbuy kuyuk buluttək ərləp qiqti. **12** Wə U manga: — I insan oqli, Israil jəmətidiki aqsakallarning qarangoqulukta, yəni hərbirining öz məbud nəqix qilinoqan hujrisida nemə qiloqanlikini kərdüngmu? Qünki ular: «Pərwərdigar bizni kərməydu; Pərwərdigar zeminni taxlap kətti» — dəydu, — dedi. **13** Wə U manga: — Birək sən ularning tehimu yirginqlik qilmixlrini kərisən, dedi.

14 U meni Pərwərdigarning əyining ximaliy dərwazisining bosuqisioğa apardi; mana, xu yərdə «Tammuz üçün matəm tutup» yioqlawatқан ayallar olturatti. **15** Wə U manga: — I insan ooqli, sən muxularni kərdungmu? Birak sən tehimu yirginqlik ixlarni kərisən, — dedi. **16** Wə U meni Pərwərdigarning əyining iqki həylisioğa apardi. Mana, Pərwərdigarning ibadəthanisining kirix yolida, pexaywan wə kurbangahning otturisida, yigirmə bəx adəm, Pərwərdigarning ibadəthanisioğa arkisini kilip xərkkə qarap kuyaxka qokuniwatatti. **17** Wə U manga: — I insan ooqli, sən muxularni kərdungmu? Yəhuda jəməti əzi muxu yərdə kıloqan yirginqlik kilmixlrini yenik dəp, ular yənə buning üstigə zeminni jəbir-zulum bilən toldurup mening aqqikimni kəyta-kəyta kəzoqatsa bolamdu? Wə mana, ularning yənə xahni burnioğa tutiwatқinioğa kara! **18** Xunga Mən kəhr bilən ularni bir tərəp kilmən; Mening kəzüm ularoğa rəhim kilmaydu, iqimnimu ularoğa aqritmaymən; ular kulikimoğa yukiri awazda nida kilsimu, ularni anglimaymən, — dedi.

9 U kulikimoğa küqlük bir awazda tovlap: — Yəkin kelinglar, xəhərgə məs'ul boluquqilar, hərbinglar öz həlakət koralinglarni qolunglaroğa tutunglar, — dedi. **2** Wə mana, altə kixining [ibadəthanining] ximalioğa karaydioqan «Yukiri dərwaza» tərəptin keliwatқinini kərdüm. Hərbirisi qolida bitqit kıləuqi koralini tutқан; ularning otturisida yenioğa pütükqining siyahdeni esiklik turoqan, kanap kiyimlərni kiygən birsi bar idi; wə ular [ibadəthanioğa] kirip, mis kurbangahning yenida turdi. **3** Xu qaoqda Israilning Hudasining xan-xəripi əsli turoqan

kerubtin k  t  r  l  p   yning bosu  qisida turdi. Pərwərdigar yenio  a pütükqining siyah  deni esiklik turo  an, kanap kiyiml  rni kiyg  n kixini qaqirip uning  a: — **4** X  h  rning otturisdin, yəni Yerusalemning otturisdin   t  p, x  h  r iqida   tk  z  lg  n barlik yirginqlik ixlar t  p  ylidin ah-nadamət q  kk  n kixil  rning pexanlirig   bir b  lg   saləjin, — dedi. **5** W   munga anglitip bax  a kixilərgə: — Bu kixining kəynidin xəhərni kezip, adəmlərni k  ringlar; k  z  nglar r  h  m k  lmisun, ular  a iqinglarni a  ritmanglar! **6** Birnimu qoymay h  mmi — kərilar, yax yigit-kizlar, bowaq-balilar w   ayallarni qoymay   lt  r  wetinglar; p  k  t b  lg   qoyuloğan kixilərgə yek  nlaxmanglar; bu ixni   z mukəddəs jayimdin baxlanglar, — dedi. Xunga ular Hudaning   yi aldid  a turo  an h  elik  i a  sakallardin baxli  an. **7** W   U ular  a: —   yni bul  anglar, h  ylilirini   lt  r  lg  nl  r bilən toldurunglar;   mdi beringlar! — dedi. Xuning bilən ular qik  p x  h  r boyiqə adəmlərni kirix  a baxlidi. **8** W   xundək boldiki, ular adəmlərni k  ro  nida, mən yaloşuz k  ldim;   z  mni y  rg   d  m taxlidim w  : — Ah, R  b Pərwərdigar! Sən Yerusalemo  a k  ritilo  an k  h  ringni təkkəndə Israilning barlik k  ldisini h  alak k  lams  n? — dedim. **9** W   U munga: — Israil w   Y  h  da j  m  tining k  bih  liki intayin rəzil; q  nki ular: «Pərwərdigar zeminni taxlap k  tti; Pərwərdigar bizni k  rm  ydu» — d  ydu. **10** «Mən bolsam, Mening k  z  m ular  a r  h  m k  lmaydu, iqimnimu ular  a a  ritmaym  n; Mən ularning yolini   z bexio  a q  x  rim  n, — dedi. **11** W   mana, yenio  a pütükqining siyah  denini as  an, kanap kiyiml  rni kiyg  n

kixi qiloqan ixni mälum qilip: «Manga Sän buyruoqan ixni orundidim» — dedi.

10 Män qaridim, mana, kerublarning bexi üstidiki gümbüz üstidä, kök yaqutning kiyapitidäk bir tähtning körünüxi turatti; **2** Wə [tähtkə Olturoquqi] kanap kiyimlärni kiygän kixigä: «Kerublarning astidiki qaqlarning arisioqa kir, qolliringni kerublar arisida köyüwatқан qoqlarqa toldurup, ularni xähär üstigä qeqiwät» — dedi. Män qaridim, u xundak qilixқа baxlidi. **3** Bu kixi kirgändä kerublar öyning ong täripidä turatti; [xan-xäräplik] bulut öyning iqki höylisini toldurdi. **4** Wə Pärwärdigarning xan-xäripi kerub üstidin qikip, öyning bosuqisioqa kälgänidi; öy bulutқа toldi, höyla bolsa Pärwärdigarning xan-xäripining julalikioqa qömгән. **5** Kerublarning қanatlırining sadasi hämmidin қadırning sözligән qaoqdiki awazidäk bolup, sirttiki höyliqqa anglinip turatti. **6** Wə xundak boldiki, [Rəb] kanap kiyimlärni kiygän kixigä: «Qaqlar arisidin, yäni kerublar arisidin ot aloqin» — döp buyruoқinida, u kirip bir qaqning yenida turdi. **7** Wə kerublardin biri öz қolini kerublar otturisidiki otқа sozup uningdin ot elip, kanap kiyimlärni kiygän kixining қollirioqa saldi; u buni elip qikip kätti **8** (kerublarning қanatlıri astida, adämning қollirining kiyapiti körünüp turatti). **9** Män qaridim, mana, kerublarning yenida töt qaq bar idi, bir kerubning yenida bir qaq, yänä bir kerubning yenida yänä bir qaq turatti; qaqlarning kiyapiti bolsa beril yaqutning körünüxidä idi. **10** Ularning xäkli bolsa, tötisining ohxax idi, yäni qaq iqidä qaq bardäk körünätti. **11**

Kerublar mangoʻanda, ular yūzləngən tətīla tərəpkə udul qarap mangatti; mangoʻanda ular hēq burulmaytti, bəlki bexi qaysi tərəpkə qarīoqan bolsa, ular xu tərəpkə mangatti; ular mangoʻanda hēq burulmaytti. **12** Ularning pūtūn teni, dūmbiliri, qolliri, qanatlıri wə ularning qaklırimu, yəni tētisiğə tawə qaklarınig ətrapi kəzlər bilən toloqanidi. **13** Qaklarıni bolsa: «pırkıraydıoqan qaklar!» — dəp atioqinini əz kulikim bilən anglidim. **14** Hər bir kerubning tət yūzi bar idi; birinçisi kerubning yūzi, ikkinçisi adəmnig yūzi, üçinçisi xirning yūzi, tətinqisi bürkütning yūzi idi. **15** Kerublar yukirioqə ərlidi. Bular dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən həyat məhluklar idi. **16** Kerublar mangoʻanda, qaklarmu ularoqə yandixip mangatti; kerublar yərdin ərləxkə qanatlırini kətürginidə, qaklarmu ularning yenidin burulup kətməytti. **17** Ular turoqanda, qaklarmu turatti; ular kətürülgəndə, qaklarmu ular bilən kətürülətti; qünki həyat məhluklarınig rohi qaklarda idi. **18** Wə Pərwərdigarning xan-xəripi əyning bosuqişi üstidin qikip, kerublar üstidə turdi; **19** Kerublar qanatlırini kerip, kəz aldimda yərdin kətürüldi; ular əydin qikkanda, qaklarmu ularning yenida idi; ular Pərwərdigarning əyining xərkiy dərwasisida turatti; Israilning Hudasining xan-xəripi ularning üstidə yukiri turatti. **20** Bular bolsa dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən, Israil Hudasining astida turoqan məhluklar idi; ularning kerublar ikənlikini bildim. **21** Ularning hər birining təttin yūzi, hər birining təttin qaniti, qanatlıri astida insan qoli siyakidiki qolliri bar idi. **22** Ularning yūzlirining kiyapiti bolsa, ular mən Kewar dəryasi boyida

kərgən yüzlər idi; ularning turki wə yüzleri mən kərgəngə ohxax idi; ularning hər biri öz udulioğa qarap mangatti.

11 Roh meni kətürüp, Pərwərdigarning öyining xərkiy, yəni xərkkə karaydioğan dər wazisioğa apardi; wə mana, dər wazining bosuoqisida yigirmə bəx adəm turatti; mən ularning otturisida awamning aqsakili boloğan, Azzurning oqli Jaazaniya həm Bənananing oqli Pilatiyani kərdüm. **2** Wə U manga: — I insan oqli, kəbihlikni oylap qikkuqi, muxu xəhərdə rəzil məslihət bərgüqi adəmlər dəl bulardur. **3** Ular: «Öyləni selix waqti yeqinlaxti əməsmu? Bu xəhər bolsa qazan, biz bolsaq, iqidiki gəx» — dəydu. **4** Xunga ularni əyibləp bexarət bərgin; — Bexarət bərgin, i insan oqli! — dedi. **5** Xuning bilən Pərwərdigarning Rohi wujudumoğa urulup qüxüp, manga səz qiloğan: «Pərwərdigar mundak dəydu» — degin. «Siləring xundak degininglarni, i Israil jəməti; kənglünglərgə pükkən oy-pikringlarni, Mən bilimən. **6** Silər muxu xəhərdə adəm əltürüxnə kəpəytkənsilər; silər rəstə-koqilarni əltürülgənlər bilən tolduroqansilər». **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər əltürgən kixilər bolsa, dəl xu gəxtur, xəhər bolsa qazandur; birak silərnə bolsa uningdin tartiwalimən. **8** Silər kiliqtin kərkup kəlgənsilər, wə Mən üstüngləroğa bir kiliq qüxürimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** «Xuning bilən Mən silərnə xəhərdin tartiwelip, yat adəmləring qolioğa tapxurimən, siləring üstünglərdin həküm qikrip jazalaymən. **10** Silər kiliqlinip yikilisilər; Israil qegralirida üstüngləroğa həküm qikrip jazalaymən; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni

tonup yetisilär. **11** Bu xəhər silər üçün «kazan» bolmaydu, həm silərmu uningki «gəx»i bolmaysilär; Mən Israil qeğralirida üstünlərdin həküm qikirip jazalaymən. **12** Wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilär; silər Mening bəlgilimilirimdə yürmigən, həkümlirim boyiqə mangmioqansilär, bəlki əpqərənglardiki əllərlərin həkümləri boyiqə mangoqansilər». **13** Xundak boldiki, Mən bexarət beriwatqinimda, Bənanəning oqlı Pilatiya jan üzdi. Mən düm yikildim: «Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Israilning qaldisini pütünləy yəqatmaqquiməsən?» — dəp kəttik awazda nida kildim. **14** Pərwərdigarning sözi mənə kelip mundaq deyildi: — **15** I insan oqlı, Yerusalemda turuwatqanlarning: «Pərwərdigardin yirək ketinqlər! Qünki muxu zemin bizgila miras qilip təkdim qilinğan!» degən gepi, sening qerindaxliring, yəni sening qerindaxliring bolğan sürgünlərgə həm Israilning pütkül jəmətigə qaritip eytilğan. **16** Xunga ularğa mundaq deyin: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydi: Gərqə Mən ularni yirək yərlərgə, əllər arisioğa yətkiwətkən həm məmləkətlər iqigə tarkitiwətkən bolsammu, ular barğan yərlərdimu Mən Özüm ularğa kiqikkinə bir pak-muqəddəs baxpanah bolimən». **17** Xunga mundaq deyin: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydi: «Mən siləni əllərdin yioqimən, tarkitiwetilgən məmləkətlərdin siləni jəm qilimən, andin Israil zeminini silərgə qayturup təkdim qilimən. **18** Xuning bilən ular u yərgə qaytip kelidu, ular barlik lənətlik nərsiləni həm barlik yirginqlik ixlirini u yərdin yəq kildu. **19** Mən ularğa bir qəlbni berimən, iqinglarğa yengi bir rohni salimən; Mən

ularning tenidin taxtək kəlbni elip taxlaymən, ularoqa mehrlik bir kəlbni berimən. **20** Xuning bilən ular Mening bəlgilimilirimdə yüridu, Mening həkümlirimni qing tutup ularoqa əməl kəlidu. Ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **21** Birək kəngülliri lənətlik nərsilərgə wə yirginqlik kilmixlirioqa beoqixlanəqanlar bolsa, Mən ularning yollirini əz bexioqa qüxürimən», — dəydu Rəb Pərwərdigar». **22** Kerublar qanatlirini yaydi, ularning qakliri əz yenida turatti; Israilning Hudasing xan-xəripi ular üstidə yukiri turatti; **23** wə Pərwərdigarning xan-xəripi xəhərnin otturisdin qikip, xəhərnin xərk tərpidiki taoq üstidə tohtidi. **24** Xuning bilən Roh meni kətürüp, Hudaning Rohi bərgən bu kərünüxtə meni Kaldiyəgə, yəni sürgün boləqanlaroqa apardi; xuan mən kərgən bu kərünüx məndin kətti. **25** Xuning bilən mən sürgün boləqanlaroqa Pərwərdigar manga kərsətkən barlik ixlarni səzləp bərdim.

12 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **2** I insan ooqli, sən asiy bir jəmət arisida turisən; ularning kərüxkə kəzi bar əmma kərməydu, anglaxka kuliki bar, əmma anglimaydu, qünki ular asiy bir jəməttur. **3** Wə sən, i insan ooqli, sürgün boləquqining yük-taklirini təyyarlap qoyəqin; wə kündüzdə ularning kəz aldida sürgün boləquqidək əz jayingdin baxka jayəqə barəqin. Gərqə ular asiy bir jəmət bolsimu, ehtimalliki yok əməski, ular qüxinip yetidu. **4** Kündüzdə ularning kəz aldida sürgün boluxka təyyarlıəqan yük-taklardək yük-takliringni elip qik; andin kəq kirəy degəndə ularning kəz aldida sürgün bolidioqan kixilərdək jayingdin qikip kətkin; **5** tamni kolap

texip, yük-taqliringni elip qikkin; **6** ularning көз aldida buni mürüנגgә elip, gugumda көтүрүp qikip көtkin; yәrni көrәlmәsliking үqün yüzüנגni yapkin; qünki Mән seni Israil jәмәtigә bexarәt kildim. **7** Wә mән buyrulоqan boyiqә xundak kildim; күndүzdә mән sürgүн boloquqi kixidәk yük-taqlirimni elip qiktim; wә көq kirgәndә қolum bilән tamni kolap texip, yül-taқilirimni qikirip, gügүmdә ularning көз aldida mürәmgә elip көтүрүp mangdim. **8** Әtigәndә Pәrwәrdigarning sözi manga kelip mundaқ deyilidi: — **9** «I insan oқli, Israil jәмәti, yәni asiy bir jәмәt, sәndin: «Bu nemә қilоjining» dәp soriоqan әmәsmu? **10** Ularоqа: «Rәb Pәrwәrdigar mundaқ dәydu: Bu yүklәngән wәһiy Yerusalemdiki xahzadә һәм xu yәrdiki barliқ Israil jәмәtidikilәр toқruluktur» — degin. **11** Ularоqа: «Mән silәр үqün bexarәt. Mән қандақ қilоqan bolsam, әmdi ularоqimu xundak ixlar қildurulidu; ular әsir bolup sürgүн bolidu» — degin. **12** Ular arisidiki xahzadә өз yük-taqlirini gugumda mürisidә көтүрүp qikidu; ular tamni kolap texip tәxüktin nәrsilirini qikiridu; u өз yüzini yepip zeminni көrәlmәydiоqan bolidu. **13** Xuning bilән Öz torumni uning üstigә yayimән, u Mening қiltikimda tutulidu; Mән uni Kaldiylәrning zemini boloqan Babilоqа apirimән, biraq u u yәrni өз көzi bilән көrmәydu; u xu yәrdә әlidu. **14** Uningоqа yadәmlәxkән әpқәrisidikilәrning һәmmisini һәм barliқ қoxunlirini Mән barliқ xamaloqа tarkitiwetimән; Mән қiliqni оқilaptin suоqurup ularni қооqlaymән. **15** Mән ularni әllәр arisioqа tarkitiwәtkinimda, мәmlikәtlәр iqigә taratқinimda ular Mening Pәrwәrdigar ikәнlikimni tonup yetidu. **16** Biraq

ularning iqidiki az bir qismini, qiliq, aqarqilik ham waba kesilidin halas qilimən; məxsitim xuki, ularoqa əzliri baridoqan əllərdə əzlirigə yirginqlik qilmixlirini etirap qilduruxtin ibarət; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». **17** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **18** «İnsan oqlı, öz neningni titrigən halda yegin, süyüngni dir-dir kilip ənsirigən halda iqqin; **19** həm xu zemindiki kixilərgə mundak dəp eytkin: «Rəb Pərwərdigar Yerusalemdikilər wə İsraıl zeminidə turuwatqanlar tooqruluk mundak dəydu: «Ular öz nenini ənsirəx iqidə yəydu, süyini dəkkə-dükkidə iqudu; qünki zemində turuwatqanlarning jəbir-zulumi tüpəylidin, u yər həmmisi yəksan qilinidu. **20** Aqalilik xəhərlər harabə bolup, zemin wəyranə bolidu; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər». **21** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **22** «I insan oqlı, İsraıl zeminidə: «Künlər uzartilidu, hərbi əlamət kərünüx bikaroqa ketidu» degən məqaləni eytkini nemisi? **23** Əmdi ularoqa: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən bu məqaləni yəq qilimən; İsraılda bu məqalə ikkinqi ixlitilməydu; sən əksi qə ularoqa: «Künlər yəqinlaxti, hərbi əlamət kərünüxning əməlgə axuruluximu yəqinlaxti» — degin. **24** Qünki İsraıl jəmətidə yaloqan «alamət kərünüx» yəki adəmnı uqurudioqan palqiliklər qayta bolmaydu. **25** Qünki Mən Pərwərdigardurmən; Mən səz qilimən, həm qiloqan səzüm qoqum əməlgə axurulidu, yənə keqiktürülməydu. Qünki silərnıng künliringlarda, i asi yəmət, Mən səz qilimən həm uni əməlgə axurimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar».

26 Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi:

— **27** «I insan oqli, mana, Israil jəmətidikilər sening toqruluk; «U kərgən alamət kərünüxlər uzun künlərdin keyinki waqitlarni kərsitidu, u bizgə yirak kəlgüsi toqruluk bexarət beridu» — dəydu. **28** Xunga ularqa: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mening səzlirimdin heqkaysisi yənə keqiktürülməydu, bəlkı kıləjan səzüim əməlgə axurulidu, dəydu Rəb Pərwərdigar» — degin».

13 Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi:

— **2** «I insan oqli, sən Israilning bexarət bərgüqi pəyoqəmbərliri, yəni öz təsəwwuri bilən bexarət bərgüqilərnı əyibləp bexarət berip: «Pərwərdigarning səzini anglanglar!» — degin. **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Öz rohiə qəgixip mangidiəjan, heq wəhiyni kərmigən hamakət pəyoqəmbərlərnıng həliə qə way! **4** I Israil, sening pəyoqəmbərliring huddi harabilər arisida yürüwatқан tülkilərdək boldi. **5** Silər bəsülgən jaylarə qə qikmioqansilər, uning Pərwərdigarning künidə bolidiəjan jəngdə puhta turuxi üqün Israil jəmətining buzuloqan temini heq yasimidinglar. **6** «Pərwərdigar mundak dəydu» degüqilər bolsa pəkət sahta bir kərünüxnı wə yaloqan palni kərgənlərdin ibarəttur; Pərwərdigar ularni əwətmigən; birak ular öz səzining əməlgə axuruluxini ümid kılıdu. **7** Silər «Pərwərdigar mundak dəydu» degininglarda, Mən heq səz kilmioqan tursam, silər sahta bir «alamət kərünüx»ni kərgən, yaloqan palni eytkən əməsmu? **8** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər oydurma səzligininglar, yaloqan «alamət kərünüx»lərnı kərgininglar tüpəylidin, əmdi mana, Mən

silərgə qarximən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, **9** — Mening qolum sahta «alamət kərünüx»ni kərgən wə yaloqan palni eytkən pəyoqəmbərlər bilən qarxilixidu; ular öz həlqimning kengixidə olturmaydu, ular Israil jəmətining nəsəbnamisiidə hatirilənməydu; ular Israilning zeminiqə heq kirgüzülməydu; xuning bilən silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** Bərək, ular tinq-amanlik bolmioqandimu «tinq-amanlik!» dəp jar selip, həlqimni ezikturoqanliki üqün, birsi nepiz ara tamni qopursa, ular kelip pəkət uni hək suwak bilən aqartip qoyoqanliki üqün — **11** Tamni hək suwak bilən aqartiwatqanlarqə: «Bu tam yikilidu!» degin! Kəlkündək bir yamoqur yaoqidu! I yooqan məldürlər, silər qüxisilər! Dəhxətlik bir xamal qikidu; **12** wə mana, tam ərülüp qüxkəndə, hək silərdin: «Silər bu tamni suwioqan hək suwak kəni!» dəp sorimamdu? **13** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Əz kəhrim bilən dəhxətlik bir xamal partlitip qikirimən; Mening aqqikimdin kəlkündək bir yamoqur wə həmmiini həlak kilidioqan kəhrlik məldürlər yaoqidu. **14** Xuning bilən Mən silər hək suwak bilən aqartqan tamni oqulitip, uning ulini axkarə kilip, uni yər bilən yəksan kilimən; u oqulap qüxkəndə, silər uning arisida həlak bolisilər; wə Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **15** Xundak kilip Mən kəhrimni tam həm uni hək suwak bilən aqartqanlarning üstigə qüxürüp pioqandin qikimən; wə: «Tam yok boldi, xundakla uni hək suwak bilən aqartqanlar, yəni Yerusalem tooqruluk bexarət bərgüqi, heq tinq-amanlik bolmioqandimu u tooqruluk tinq-amanlikni kərsətkən «alamət kərünüx»ni kərgən

Israilning pəyojəmbərlirimu yok boldi» — dəymən». **17** «Əmdi sən, i insan oqlı, öz təsəwwuri boyiqə bexarət bərgüqi öz həlkingning kızliriqə yüzüngni karitip, ularni əyibləp bexarət berip mundak degin: — **18** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Öz beqixlirining hər birigə [sehirlilik] biləzükləni qadap, janlarni tuzakğa elix üqün hər kəndak egiz-pakar adəmlərnin bexiqə pərənqini yasioqanlarqə way! Əmdi silər öz həlqimning janlirini tuzakğa qüxürüp, janliringlarni sak qaldurimiz dəwatamsilər? **19** Nəqqə tutam arpa, nəqqə qixləm nanni dəp silər Manga kupurluk kılıp, yaloqan səzgə kulak salidiqan Mening həlqimğə yaloqanqiliqlar arkilik əlməskə tegixliklirini əltürüp, tirik qalmaslikğa tegixliklirini həyat qaldurmakqimusilər? **20** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən silərnin quxlarni tuzakğa qüxürgəndək kixiləni tuzakğa qüxürgüqi sehirlilik «tengik»liringlarqə qarximən, Mən ularni bilikinglardin yirtip taxlaymən; xuning bilən silər quxlarni tuzakğa qüxürgəndək tutqan kixiləni ərkinlikkə uquriwetimən. **21** Mən silərnin pərənqiliringlarnimu yirtip taxliwetip, həlqimni qolunglardin qutquzimən; ular yənə qolunglarda olja bolup turmaydu; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **22** Silər yaloqanqilik bilən, Özüm azar bərmigən həqqaniy adəmlərnin kəngligə azar bərgənlikinglar üqün, xundakla rəzil adəmlərnin həyatini saklap qutquzuxğa ularni rəzil yolidin yandurmay, əksi qə ularning qolini küqəytkininglar üqün, **23** silər quruk «alamət kəzünux»ləni ikkinqi bolup kərməysilər, yaki yaloqan palqilik kılmaysilər; Mən Öz həlqimni qolunglardin

qutquzimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər».

14 Israil aqsaqallirining bəziliri Mening yenimoğa kelip aldimda olturuxti. **2** Wə Pərwərdigarning sözi munga kelip mundaq deyildi: — **3** «I insan oqli, muxu adəmlər öz butlirini kəngligə tikləp, adəmlərni putlaxturidioğan öz kəbihlikini kəz aldioğa qoyqanidi. Əmdi ularning Meni izdəp Məndin yol sorixini qəbul qılamdimən? **4** Əmdi ularoğa söz qilip mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Israil jəmətidiki kənglidə öz butlirini tikləp, adəmlərni putlaxturidioğan öz kəbihlikini kəz aldioğa qoyup, andin pəyoqəmbər aldioğa kelidioğan hər bir adəmnı bolsa, Mənki Pərwərdigar uningə butlirining kəplüki boyiqə jawab qayturimən. **5** Xundaq qilip Mən Israil jəmətining kənglini Əzümgə igildurimən; qünki ular barlıq butliri bilən Munga yat bolup kətti». **6** — Xunga Israil jəmətigə mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Towa qilinglar! Butliringlardin yenip [yenimoğa] qaytip kelinglar! Barlıq yirginqlıq qilmixinglardin yüzünlarnı ərünglar! **7** Qünki Israil jəmətidiki əzlirini Məndin ayrip, öz butlirini kənglidə tikləp, adəmlərni putlaxturidioğan öz kəbihlikini kəz aldioğa qoyup, andin Məndin sorax üqün pəyoqəmbərning aldioğa kelidioğan hər kəysi adəm yaki xuningə ohxax Israilda turuwatqan hər kəysi musapirlar bolsa, Mənki Pərwərdigar Əzüm ularoğa jawab qayturimən; **8** Mən muxu kixini bir aqaq bexariti qilip uni söz-qeqəkkə qalduruxqa yüzümni uningə qarxi qilimən; Mən həlqimning arisidin uni üzüp taxlaymən;

xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **9** Birak pəyoqəmbər əzi ezikturulup, bir bexarətlik söz qıləjan bolsa, u qaoqda Əzüm Pərwərdigar xu pəyoqəmbərni ezitkuoqa uqratkanmən; Mən uningəja qarxi qolumni uzartip, uni həlqim arisidin həlak qilimən. **10** Ular kəbihlikining jazasini tartidu; pəyoqəmbərgə berilidiəjan jaza bilən sorioquqioja berilidiəjan jaza ohxax bolidu. **11** Xuning bilən Israil jəməti yənə Məndin qətnəp kətməydu, yaki yənə asiylikliri bilən əzlirini buləjimaydu; ular Mening həlqim, wə Mən ularning Hudasi bolimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar». **12** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **13** «I insan oqli, məlum bir zemin Manga asiylik qilip gunah qiloqanda, Mən xuning bilən qolumni uningəja qarxi uzartip, ularning yələnqūki boləjan nenini qurutuwetip, uning üstigə aqarqilikni əwətimən həm insan wə həywanlarni uningdin üzimən; **14** əmdi u qaoqda Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatқан bolsimu, ular öz həkqəniyliki tūpəylidin pəkət öz janlirinila sakliyaləjan bolatti — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Əgər Mən zemindin yirtkuq həywanlarni ətküzsəm, ular uni baliliridin juda kilsa, həywanlar tūpəylidin uningdin ətküqi heqbir adəm bolmay, u wəyranə bolsa, **16** əmdi Mən öz həyatim bilən kəsəm qilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üq həzrət uningda turuwatқан bolsimu, ular nə öz oqulliri nə kızlirini kutkuzalmaytti; ular pəkət öz janlirini kutkuzalaytti, zeminning əzi wəyranə peti qalatti. **17** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja qiliqni qūxūrup, uningdin insan həm həywannı üzüwətkən bolsam, **18** əmdi həyatim

bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üq həzrət uningda turuwatқан bolsimu, ular nə öz oqulliri nə qizlirini saqlap qutқuzalmaytti; ular pəқət öz janlirini qutқuzalaytti. **19** Yaki bolmisa Mən xu zeminoқа waba kesilini qūxūrup, Öz kəhrimni қan təktūrulūxi bilən ūstigə təksəm, uningdin insan həm haywannı ūzūwətkən bolsam, **20** əmdi hayatim bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatқан bolsimu, ular nə öz oqlini nə qizini qutқuzalmaytti; ular pəқət həққaniyliқi bilən öz janlirini qutқuzalaytti. **21** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaқ dəydu: — Əmdi xundaқ boloқandin keyin, insan həm haywannı ūzūwetix ūqūn Yerusalemoқа tət jazayimni, yəni қiliq, aqarқilik, yirtқuq haywan wə waba kesilini qūxūrsəm қandaқ bolar? **22** Birақ mana, uningda қelip қaloқanlar bolidu, yəni oql-kizlar uningdin қikirilip qutқuzulidu; mana, ular silərninq yeninglaroқа қikip, silər ularninq yolliri həm қilmixlirini kərūp yetisilər; xuning bilən silər Mən Yerusalemoқа qūxūrgən қūlpət, yəni uningoқа qūxūrūlgən barliқ ixlar toqruluk təsəlli alisilər; **23** əmdi silər ularninq yolliri həm қilmixlirini kərgininqlarda, ular silərgə təsəlli epkelidu; silər Mening uningda barliқ қiloқan ixlirimni bikardin-bikar қilmioқanliқimni tonup yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar».

15 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaқ deyildi: — **2** «I insan oqlı, ūzūm teli yaοiqining baxқа dərəh yaοaqliridin nemə artuқqiliқi bar, uning xehining ormandiki dərəhlər arisida nemə alaқidiliki bar? **3**

Uningdin birər jabdukni yasaxka materiyal aloqanning paydisi barmu? Uningdin qinilərnı askudək kızıukni yasıoılı bolamdu? **4** Mana, u otka yekıloqu bolıanda, ot uning ikki uqini kızıdürgəndə, otturisimu yerim kızıgəndə, əmdi uni birər ıxka ıxlətkili bolamdu? **5** Mana, u sak bolıanda, heqkandak ıxka ıxlətkili bolmioqan yərdə, əmdi ot uni kızıdürüp yəp kətkəndə, uni birər ıxka ıxlətkili bolamdu? **6** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dızıdu: «Mən ormandiki dərəhlər arısidiki üzüm telining yaşıqini otka tapxurojınimdək, Yerusalemda turuwatqanlarnı otka tapxurımən. **7** Yüzümni ularıqa qarxi kılıp karitimən; ular bir ottin qıkısa, baxka bir ot ularnı yəwetidu. Öz yüzümni ularıqa qarxi bolup karatqanda, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **8** Ularning kılıqan wapasızlikliri tüpəylidin mən zeminni wəyrənə kılımən» — dızıdu Rəb Pərwərdigar».

16 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **2** I insan ooılı, əzining yirginqlik kılımixlirini Yerusalemnıng yüzigə selip mundaq degin: — **3** Rəb Pərwərdigar Yerusalemoqa mundaq dızıdu: «Sening əsliy zating wə tuquluxung Kanaaniylarning zeminida bolıan; senıng atang Amoriy, apang Hittiy kızı idi. **4** Sening tuquluxuıqa kəlsək, sən tuquloqan kününgdə kindiking kesilmigən, sən suda yuyulup pakiz kılınmioqan; heqkim sanga tuz sürkmigən yaki seni zakilimioqan. **5** Heqkimning kızı muxu ıxlar üqün sanga rəhım kılımioqan yaki iqini sanga aşritmioqan; əksiqə sən dalaıqa taxliwetilgənsən, qünki tuquloqan kününgdə kəmsitilgənsən. **6** Xu qaoıda Mən yeningdin otüp ketiwetip, seni öz keningda eoınap

yatqiningni kergən; wə Mən öz keningda yatqan ھalitingdə sanga: «Yaxioqin!» — dedim. Bərھək, sən öz keningda yatqan ھalitingdə Mən sanga: «Yaxioqin!» — dedim. 7 Mən seni daladiki ot-qəplərdək aynittim; sən əsüp heli boy tartip qiraylık bezilip wayioqa yəttim; kəksiliring xəkilləndi, qaqiliring üzün ətisti; birak sən tehi tuqma-yalinqaq iding. 8 Mən yənə yeningdin ətüwetip sanga qaridim; mana, ixk-muھəbbət məzgiling yetip kəldi; Mən tonumning pexini üstünggə yeyip qoyup, yalinqaqlıqıngni əttim; Mən sanga kəsəm iqip, sən bilən bir əhdə tüzdum, dəydu Rəb Pərwərdigar, wə sən Meningki boldung. 9 Mən seni su bilən yuyup, keningni teningdin yuyuwetip, sanga puraklık mayni sürttüm. 10 Mən sanga kəxtilik kəngləkni kiygüzüp, ayioqıngqa dəlfın terisidin tikkən kəxlərnı saptim; seni nepis kanap bilən orap, yipək bilən yepip qoydum. 11 Seni zıbu-zınnətlər bilən pərdazlidim, qolliringoqa biləzüklərnı, boynungoqa marjanni takap qoydum; 12 burnungoqa ھalkını, kulakliringoqa zirilərnı, bexingoqa güzəl tajni kiygüzdum. 13 Xundak qılıp sən altun-kümüx bilən pərdazlanding; kiyim-keqəkliring nepis kapap, yipək wə kəxtilik rəhttin idi. Yegining aq un, bal ھəm zəytun meyi idi; sən intayin güzəl bolup, hanix mərtiwisigə kətürüldung. 14 Güzəlliking tüpəylidin əllərdə dangking qıktı; qünki Mən sanga kərkəmlikimni beqıxlixim bilən güzəlliking kamalətkə yətti, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 15 — Birak sən güzəllikinggə tayinip, dangkingdin paydilinip pəhıxə boldung; sən ھərbir ətüküqi kixigə pəhıxə muھəbbətliringni təktüng; güzəlliking uning boldi! 16 Sən kiyim-keqəkliringdin elip özüng

üqün rənggarəng bezəlgən «yukiri jaylar»ni yasap, andin ularning üstidə buzukluk kıləqansən. Bundak ixlar yüz berip bəkmioqan, wə ikkinqi yüz bərməydu! **17** Sən Mən sanga beoixlioqan güzəl zibu-zinnətlirim wə altun-kümüxüm bilən ərkək məbudlarni yasap ular bilən buzukluk kıləqansən. **18** Sən öz kəxtilik kiyimliringni elip ularəqə kiygüzdüng; Mening meyim wə Mening huxbuyumni ularəqə sunup beoixliding; **19** Mən özünggə bərgən nenimni, Mən sanga ozukka bərgən aq an, zəytun meyi wə balni bolsa, sən ularning aldioqə huxpurak hədiyə süpitidə atap sundung: ixlar dəl xundak idi! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **20** — Uning üstigə sən Özümgə tuəp bərgən kiz-oəulliringni elip, məbudlarning ozuki bolsun dəp ularni kurbanlik kılding. Sening buzuklukung azlik kıləqandək, **21** sən Mening balilirimni soyup ularni ottin ətküzüp məbudlarəqə atap kəyduŋəqə? **22** Sening barlik yirginlik kilmixliring həm pəhixə buzuklukliringda, sən yaxlikingda tuəma-yalingaq bolup öz keningda eoīnap yatqan künliringni həqqaqan esinggə kəltürmiding. **23** Əmdi sening bu rəzillikliringdin keyin — (Way, həlingəqə way! — dəydu Rəb Pərwərdigar) **24** sən yənə əzüng üqün bir pəxtak kurup, hər bir məydanəqə bir «yukiri jay»ni yasiding; **25** sən hər bir koqining bexida «yukiri jay»ingni salding; sən öz güzəllikingni yirginlik kīlip, teningni hər bir ətküqigə tutup, putungni eqip əzüngni berip pəhixə buzuklukungni kəpəytting. **26** Sən ixkwaz ərliki qong kəxnang boləqan Misirliklar bilən buzukluk ətküzdüng; Mening aqqikimni kəzoqap, pəhixə buzuklukungni kəpəytting. **27** Wə mana, Mən Öz kolumni

üstüנגə uzartip, sening nesiwəngni azaytip qoydum. Mən seningdin nəprətlidioqan, buzuk yolungdin nomus qilip qeqigənlərnin, yəni Filistiylərnin qizlirinin qolioqə tapxurdum. **28** Sən yənə qanmay yənə Asuriyliklər bilən buzukluk otküzdung; buzukluk otküzgəndin keyin yənə qanaət qilmiding. **29** Xunga sən sodigərning zemini, yəni Kaldiya bilən boloqan buzuklukungni kəpəytip, buningdin yənə qanaət qilmiding. **30** Muxundak barlik ixlarni, yəni nomussiz pahixə ayalning ixlirini kilisən, nemanqə suyuq sening qəlbinq! — dəydu Rəb Pərwərdigar, **31** Özüngning pəxtikinqni hər koqining bexida quridioqan, hər bir məydanda «yukiri jay»ingni yasaydioqan! Uning üstigə sən pahixə ayaldək əməs iding, qünki sən həkni nəziringgə almaytting! **32** I wapəsiz ayal, erining ornida yat adəmlərgə kəngül beridioqan! **33** Həklər pahixə ayaloqə həmixə hək beridu; birak sən axniliringni buzukluk muhəbbətliridin huzur elixqə həryandin yeningoqə kəlsun dəp ularning həmmisigə üstək berip in'am kilisən; **34** buzuklukta sən baxqə ayallarning əksisən, qünki heqkim sening buzuk muhəbbitingni izdəp kəlmidi; sən üstək bərding, heq hək sanga berilmidi — sən həkikətən ularning əksisən! **35** Xunga, i pahixə ayal, Pərwərdigarning sözini angla! **36** — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Sening tənggiliring təkülüp, axniliring bilən boloqan buzuklukliring bilən sening uyat yering axkarilanoqanliqi tüpəylidin, barlik yirginqlik məbudliring tüpəylidin, ularoqə atap sunoqan baliliringning kəni tüpəylidin — **37** xunga mana, Mən sening özüנגə əyx-ixrət mənbəsi qiloqan, barlik səygən həm barlik

nəprətləngən axniliringni yiojimən — Mən ularni sanga qarxi qikirip ətirapingdin yiojip, sening uyat yeringni ularoqa axkarə kilimən, ular sening barlik uyat yeringni kəridu. **38** Xuning bilən seni buzukluk kiləqan həm qan təkən ayallarni jazaliqandək jazalaymən; Mən kəhr bilən, ottək oşəzipimning təlipi bilən üstünggə qanlik jazani qüxürimən; **39** Wə Mən seni ularning qoliqə tapxurimən; ular sening pəxtəkliringni oqulitidu, sening «yukiri jay»liringni qeqip taxlaydu; ular kiyim-keqikingni üstüngdin saldurup taxlap, güzəl zibu-zinnətliringni bulap-talap, seni tuqma-yalingaq qalduridu. **40** Ular sanga qarxi bir top kixiləni yiojip epkelidu, ular seni qalma-kesək kilidu həm seni kiliqliri bilən qepiwetidu. **41** Ular öyliringni ot bilən kəydüridu, kəp ayallarning kəz aldida üstünggə jazalarni qüxüridu; xuning bilən Mən seni pahixə ayal boluxtin qaldurimən; sən yənə heqkandək «muhəbbət həkki»ni bərməysən. **42** Xuning bilən Mən sanga qaratqan kəhrimni tohtitimən, Mening mukəddəslikimdin qikkən oşəzəp səndin ketidu; Mən tinqlinip qayta aqqiklanmaymən. **43** Sən yaxlik künliringni esinggə kəltürmiding, əksiqa muxu kilmixliring bilən Meni oşəzəpləndürdüg; xunga mana, öz yolungni öz bexingə qayturimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — xuning bilən bu buzuklukni baxqə yirginqlik kilmixliring üstigə qoxup ikkinqi kilməysən. **44** Mana, məqəllarni ixlitidioqlarning həmmisi sən toqruluk; «Anisi qandək bolsa, qizi xundək bolar» degən bir məqəlni tilə qə alidu. **45** Sən öz eri həm baliliridin nəprətləngən anangning kizidursən; həm öz ərliri həm baliliridin nəprətləngən aqa-singilliringning

arilikidikisən; sening anang bolsa Ҳittiy, sening atang Amoriy idi. **46** Sening aqang bolsa sol təriringdə turoqan Samariyə, yəni u wə uning qizliri; singling bolsa ong təriringdə turoqan Sodom wə uning qizliri. **47** Sən nə ularning yolliridida mangmioqan, nə ularning yirginqlik qilmixliri boyiqə ix qilmioqansən; Yak! Bəlki kışkıqinə bir waqit iqidə sən barliq yolliringda ulardin buzuk bolup kətting. **48** Öz həyatim bilən kəsəm qilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — singling Sodom, yəni u yaki qizliri sən yaki sening qizliringning qilmixliridək qilmidi; **49** Mana, muxu singling Sodomning kəbihliki — u wə qizlirining təkəbbuluki, nanliri mol, əndixisiz azadilik künliridə ajiz-namratlarning kolini heq küqəytmigənliki idi. **50** Ular təkəbburlixip, Mening aldimda yirginqlik ixlarni qildi; Mən buni kərginimdə, ularni yokattim. **51** Samariyə bolsa sening gunahlıringning yerimidəkmü gunah sadir qilmidi; həlbuki, sən bolsang yirginqlik qilmixliringni ularningkidin kəp awutup qilding; xundak qilip sən yirginqlik qilmixliring tüpəylidin aqa-singlingni huddi həkəkaniydək kəründürgəniding. **52** Sən əslidə öz aqa-singlingning üstidin həküm kıləuqi iding; əmdi sənmu, öz xərməndilikingni kətürüp yür! Sening ularningkidin tehimu nəprətlik gunahlıring tüpəylidin ular səndin həkəkaniy kərünidu; xunga sənmu aqa-singlingni həkəkaniy kərsətkining tüpəylidin hijalətkə kəlip xərməndilikingni kətürüp yür! **53** Wə mən ularni sürgündin, yəni Sodom həm qizlirini sürgündin, Samariyə həm qizlirini sürgündin qikirip, xundakla ularning arisioqa sürgün boləanliringni qikirip sürgünlüktin əsligə kəltürimən; **54** xuning bilən

ularoqə təsəlli bərginingdə, sən öz xərməndilikingni kətürisən, sening barlıq qılmixliring tüpəylidin hijalətkə qəlisən. **55** Sening aqa-singling, Sodom həm qızlırı əsli həlioqə, Samariyə həm qızlırimu əsli həlioqə kelidu; sənmu wə sening qızliring əsliy həlinglaroqə kelisilər. **56** Sening rəzilliking pax kəlinmay, təkəbburlukta yürəgən kününgdə, singling Sodom aqzingda səz-qəqək boləqan əməsmidi? Əmdi həzir sən özüng Suriyə qızlırı wə uning ətrapidikilərnəg həmmissi həmdə Filistiyə qızlırı, yəni seni kəzgə ilmaydioqan ətrapəngdikilərnəg mazək obyektı bolup qəlding. **58** Sən buzuklukung, yirginqlik qılmixliringnəg jazasini kətürisən, dəydu Pərwərdigar. **59** Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Öz qıləqanliring, yəni iqqən kəsəmingni kəmsitip, əhdini buzoqanliqəg boyiqə seni bir tərəp qilimən; **60** Həlbuki, Mən sening bilən yaxlıq künliringdə tüzgən əhdəmnı əsləymən, həm sən bilən mənggölük bir əhdə tüzimən. **61** Xuning bilən sən özüngdin qong aqiliring həmdə seningdin kiqik singilliringni tapxuruwaləqiningdə, sən yolliringni esinggə kəltürüp hijalətkə qəlisən; qünki muxu [aqa-singilliringni] sanga qızlar süpitidə tapxurimən; birək bu iqlar seningdiki əhdə tüpəylidin bolmaydu. **62** Mən Öz əhdəmnı sən bilən tüzimən, sən Mening Pərwərdigar ikənləkimni bilisən; **63** xuning bilən seni kəqürüm qıləqinimda, sən qılmixliringni esinggə kəltürüp hijil bolup, xərməndiliking tüpəylidin qəytidin aqzingni həq aqmaysən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

17 Wə Pərwərdigarnəg səzi manga kelip xundək deyildi: — **2** I insan oqlı, bir tepixmakni otturiqə qoyup, Israil

jəmətigə bir təmsilni səzləp berip mundak degin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kəng qanatlik, ziq rənggarəng uzun pəylik qong bir bürküt Liwanoğa kelip, xu yərdiki egiz kedir dərihining uqidiki xahni aldi; **4** U əng yukiri yumran bihini üzüwelip, uni sodigərning zeminiğa apirip, tijarətgilərnin xəhriyə tiktı. **5** U yənə zemindin baxka urukni elip baqlıq bir etizğa tiktı; uni mol sular boyida selip, sügət telidək tiklidi. **6** U əsüp, kəng yeyilip, pəs boyluq üzüm teli bolup qıktı; uning xahliri [bürküt] tərəpkə qarap əsti, yiltizlirimu uning astığa sozuldi. Xu yol bilən u üzüm teli bolup, xahlandi, bihlendi. **7** Əmdi kəng qanatlik, ziq pəylik yənə bir qong bürküt pəyda boldi; wə mana, bu üzüm teli «U meni suqarsun» dəp, tikilgən qənəkliridin yiltizlirini uningğa qarap tarttı, xahlirini uningğa qarap sozdi; **8** Mana, u obdan xahlap mewə bərsun, esil üzüm teli bolsun dəp munbət etizda, mol sular boyığa tikilgənidi». **9** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «U ronak tapamdu? Uni kaxxal kiliwetix üqün [bürküt] yiltizlirini yulup, mewisini kesiwətməmdü? Uning yumran yopurmaklıri hazan bolidu; xu qaşda uni yiltizliridin yuluwelixka küqlük bir bilək yaki nuroqun həklərnin heq keriki bolmaydu. **10** Əmdi hətta kaytidin tikilgən bolsa, ronak tapamdu? Xərk xamili uningğa təgkəndila taza kaşjirap kətməmdü? U tikilip əskən qənəkliridə kaşjirap ketidu». **11** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **12** «Asiy jəməttin: «Muxu ixlarning mənisini biləmsilər?» dəp sorap, ularğa mundak degin: «Mana, Babil padixahi Yerusalemoğa kelip, uning padixahi həm xahzadilirini elip əzi bilən Babilğa

qayturup apardi. **13** Xu wakitta u padixahning naslidin bir kixini elip uning bilən əhdə tüzüp uningə qəsəm ičküzdi. U yənə zemindiki esil-mətiwər boloqlarni uning bilən elip kətti; **14** məqsət, padixahlikning təwən ajiz hələttə bolup, kəddini rusliyalmay, pəkət uning əhdisini tutuxi bilən jenini jan ətküzüx üçün idi. **15** Biraq u Misir bizgə atlar həm qong qoxunni təminlisun dəp əlqilirini xu yərgə əwətip, uningə asiylük kildi. Əmdi u ronak tapamdu? Mundaq ixlarni kılquqi tirik qalamdu? U əhdini buzup tirik qalamdu? **16** Mən həyatim bilən qəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — bərhək u özini padixah kılqan padixahning zeminidə, — yəni uning qəsimini kəmsitkən, əhdisini buzqan həliki padixahning zeminidə, — uning yenida, Babilning otturisida əlidu. **17** Bolidioqan jəngdə, ular kelip nuroqun kixiləni kiritx üçün [sepiloq] qikidioqan dənglüləni selip, potəyləni quroqanda, Pirəwn küqlük qoxun həm nuroqunlioqan əskərləni baxlap kəsimu, uning üçün həqnemə kılıp berəlməydu. **18** U qəsəmni kəmsitip, əhdini buzdi; mana, u qol elixip səz bərdi, biraq u muxu ixlarni kildi; xunga u tirik qeqip kutulalmaydu». **19** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən həyatim bilən qəsəm kılımənki, bərhək, u kəmsitkən qəsimum həmdə buzqan əhdəmni bolsa, bularni öz bexioqə kiygüzimən. **20** Mən Əz torumni üstigə yeyip taxlaymən, u Mening kiltikimda tutulidu; Mən uni Babilə apirimən həmdə xu yərdə Manga kılqan mutlək wapəsizlik üçün uning üstigə həküm qikiritp jazalaymən. **21** Uning bilən billə barlik qaqqanlar, barlik qoxunliri kiliq bilən yikilidu;

bulardin qaloqlar har bir xamaloqa tarkitilidu; xuning bilan siler Menki Perwardigarning sez qilolanlikini tonup yetisiler». **22** Rab Perwardigar mundak daydu: «Menmu egiz kedirning uqidin bih elip tikimen; uning yapyax xahqilirining uqidin yumran birsini uzup, egiz haywotlik taoj ustiga tikimen; **23** Israil egizlikidiki taojqa Men uni tikimen; u obdan xahlap, mewə berip, esil kedir derihi bolidu; uning astioqa harqandak uqar-qanatlar konidu; uning xahlirining sayisida ular konup turidu; **24** xuning bilan daladiki barliq dərəhlər biliduki, Menki Perwardigar egiz dərəhni pəs kildim, pəs dərəhni egiz kildim, yexil dərəhni qaojirattim, qaxxal dərəhni kəkərtip baraxsan kildim; Menki Perwardigar mundak sez kildim wə xuni ada qilimen».

18 Wə Perwardigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** «Israil zemini tooqruluk siler: «Atilar aqqiq-qüqük üzümlərni yesə, balilarning qixi kerik sezilidu» degən muxu maqalni ixlitidioqan kixilər zadi nemə deməqisiler? **3** Mən hayatim bilən kəsəm qilimənki, daydu Rab Perwardigar, siler Israil iqidə muxu maqalni qaytidin ixlətməysiler. **4** Mana, barliq janlar Meningkidur; atining jeni Meningkidək, balining jenimu Meningkidur; gunah sadir qilouqi jan igisi bolsa, u elidu. **5** Birsı həkkanıy bolsa, adillik wə adalət yürgüzidioqan bolsa, **6** — u nə taoqlar üstidə butqa ataloqan taamni yemigən, nə Israil jəmətidiki butlaroqa bax kətürüp ulardin tilimigən, nə qoxnisining ayalini heq buzmiqan, nə ay kərgəndə ayaloqa yeqin kəlmigən **7** nə heqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən, bəlki

kərdardin kapalət aloqanni qayturidioqan, bulangqilik
qilmioqan, öz nenini aq qaloqanlaroqa təksim kilip
bərgən, yeling-yalingaqqa kiyim kiygüzgən; **8** pulni
əsümgə bərməydioqan, jazanə almaydioqan, bəlki qolini
qəbihlikdin tartip, ikki adəm arisida durus həküm
qikiridioqan; **9** Mening bəlgilimilirimdə mangidioqan,
baxqilaroqa adil muamilə kilix üçün həkümlirimni
tutidioqan bolsa — mana muxu kixi həqqaniy, u jəzmən
hayat bolidu, dəydu Rəb Pərwərdigar. **10** Əgərdə öz puxti
boloqan, zorawanlik qiloquqi, qan təkkuqi boloqan, xundak
yamanliklarning birini öz kerindixioqa qiloqan, həmdə
yukirikqi yaxxilikning heqqaysisini qilmioqan, bir oqli
bolsa, — yəni taqlar üstidə butqa ataloqan taamni yegən,
qoxnisining ayalini buzoqan, **12** ajiz-namratlaroqa zulum-
zumbuluk ixlətkən, bulangqilik qiloqan, kərdardin kapalət
aloqanni qayturmioqan, butlaroqa bax kətürüp ulardin
tiligən, yirginlik ixlarni qiloqan, **13** pulni əsümgə bərgən,
jazanə aloqan bir oqli bolsa — əmdi u hayat qalamdu?
U hayat qalmaydu; u muxundak yirginlik qilmixlarni
qiloqini üçün u jəzmən elidu; uning öz qeni öz bexi üstigə
quxidu. **14** Biraq mana, muxu kiximu bir oqlul tapsa, u
atisining sadir qiloqan barlik gunahlarini kərgən bolsimu,
həm kərgini bilən xundak qilmisa **15** — yəni taqlar üstidə
butqa ataloqan taamni yemigən, Israil jəmətidiki butlaroqa
bax kətürüp ulardin tilimigən, qoxnisining ayalini
buzmioqan, **16** heqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən,
kərdardin kapalət elixni heq əzigə tutmioqan, bulangqilik
qilmioqan, öz nenini aq qaloqanlaroqa təksim kilip
bərgən, yeling-yalingaqqa kiyim kiygüzgən, **17** öz qolini

kəbihlikdin tartidioqan, pulni ʔsümgə bərmigən, ʔsüm-jazanə almioqan, bəlki Mening həkümlirimgə əməl qilidioqan, bəlgilimilirimdə mangidioqan bolsa — u ʔz atisining kəbihliki tüpəylidin ʔlməydu, u jəzmən həyat bolidu. **18** Uning atisi bolsa, zulum-zumbuluk ixlətkən, ʔz kərindixioq bulangqilik qiloqan, ʔz həlki arisida natoqra ixlarni qiloqanliki tüpəylidin, mana u ʔz kəbihliki iqidə ʔlidu. **19** Silər: «Nemixkə oqul atisining kəbihlikining jazasini kətürməydu?» dəp soraysilər; birəq oqul adillik həm adalətni yürgüzgən, Mening barlik bəlgilimilirimni tutup ularoqə əməl qiloqan; u jəzmən həyat bolidu; **20** gunah sadir qiloquqi jan igisi ʔlidu. Oqul atisining kəbihlikining jazasini kətürməydu, wə yaki ata oqlining kəbihlikining jazasini kətürməydu; həkəkəniy kixining həkəkəniyliki ʔz üstidə turidu, rəzil kixining rəzilliki ʔz üstidə turidu; **21** wə rəzil kixi barlik sadir qiloqan gunahlıridin yenip towa qilip, Mening barlik bəlgilimilirimni tutup, adillik həm adalətni yürgüzidioqan bolsa, u jəzmən həyat bolidu, u ʔlməydu. **22** Uning sadir qiloqan barlik itaətsizlikliri uning hesabioqə əslənməydu; u qiloqan həkəkəniyliki bilən həyat bolidu. **23** Mən rəzil adəmnin ʔlümidin huzur aləmdimən? — dəydu Rəb Pərwərdigar. Əksiqə, məndiki huzur uning ʔz yolidin yenip towa qiloqanlikidin əməsmu? **24** Həkəkəniy kixi ʔz həkəkəniylikidin yenip, kəbihlik qiloqan, rəzil adəmlərnin yirginqlik kilmixliri boyiqə ix qiloqan bolsa, u həyat qalamdu? Uning qiloqan həkəkəniylikliridin heqkəysisi əslənməydu; ʔtküzgən asiyligi, sadir qiloqan gunah iqidə, u ʔlidu. **25** Əmma silər: «Rəbning yoli adil əməs» dəysilər; əmdi, i Israil jəməti, anglanglar; Mening yolum adil

əməsmu? Silərnin yolliringlar adilsizlik əməsmu? **26** Həkkəniy kixi həkkəniylikidin yenip, kəbiqlikni ötküzgən bolsa, u əlidu; ötküzgən kəbiqliki bilən u əlidu. **27** Həm rəzil adəm ötküzgən rəzillikidin yenip towa kəlip, adillik həm adalət yürüzüdiyən bolsa, u öz jənini həyat saklaydu. **28** Qünki u oylinip, barlik ötküzgən itaətsizlikliridin yandı; u jəzmən həyat bolidu, u əlməydu. **29** Ləkin İsrail jəməti «Rəbning yoli adil əməs» dəydu; i İsrail jəməti, Məning yollirim adil əməsmu? Adil bolmıyını silərnin yolliringlar əməsmu? **30** Xunga Mən üstüngləyə, yəni hərbiynglarni öz yolliringlar boyiqə həküm qikərip jazalaymən, i İsrail jəməti, dəydu Rəb Pərwərdigar. Kəytip yeniməyə kəlinglar, barlik itaətsizlikliringlardin yenip towa kəlinglar; xuning bilən kəbiqlik silərgə kiltak bolmaydu. **31** Əzünglardin barlik ötküzgən itaətsizlikliringlarni taxliwetinglar, əzüngləyə yəngi kəlb wə yəngi rohni tiklənglar; nemixkə əlməkqisilər, i İsrail jəməti? **32** Qünki əlidiyən kixining əlümidin mənəyə hüzur yoxtur, dəydu Rəb Pərwərdigar; xunga yolunglardin yenip towa kəlip həyat bolunglar!».

19 — «Əmdi sən, İsrail xahzadilirigə bir mərsiyəni aqzıngəyə elip mundaq dəp oquyin: — **2** «Xirlar arisida anang kəndək bir qixi xir idi! U yax xirlar arisida yatqan, u arslanlirini bekip kuwwətlidi. **3** U arslanliridin birini qong kildi, u yax xir bolup qikti; U owni tutup yirtixni əgəndi; U adəmlərnimu yəwətətti. **4** Əllər uningdin həwər anglidi; U ularning ora tozikida tutuwelindi; Ular uning burniəyə ilməkni selip, Misir zeminiəyə epkətti. **5** Qix xir əzining arminini bikar kütkinini, Ümidning

yokaloqanlikini k r p, U baxqa bir arslinini elip, Uni bek p yax xir qildi; **6** U xirlar arisida uyan-buyan k zdi; U yax xir bolup, Owni tutup yirtixni  g ndi; U ad ml rnimu y wet tti. **7** U ularning istih amlirini buzup, Ularining x   rlirini harab  qiliw tti; Zemin w  uning  stidiki h mmisi uning h rkirig n awazi bil n d kk -d kkig  q xti. **8** Andin  ll r uning  trapidiki rayonlardin kelip uning qa qarxi qikti; Ular uning  stig  torini yeyip taxlidi; U ularning ora tozikida tutuwelindi. **9** Ular burnioqa ilm k selip k p sk  solidi; Uni Babilning padixahioqa apardi; Ular uni torlirioqa eliwaldi; Xuning bilən uning awazi Israil taoqlirida qaytidin anglanmaydu. **10** Sening anang  z mzaringda bir  z m teli idi; U su boyida tikl ng nidi; Sularning molluqidin, U intayin mewilik, k p xahlik boldi. **11** Uning küqlük xahliri bar idi, H k m s rg qil rning xah n  hasilirioqa layik idi; Uning boyi bulutlardinmu egiz k kk  takaxti, U egizliki w  xahlirining nuro unliki bilən kərünərlik idi; **12** Birak u k  r bilən yulundi, U y rg  taxlandi, X rk xamili mewisini qurutiw tti; Uning küqlük xahliri sunduruldi, qəojirap k tti; Ot ularni yutuwaldi. **13** Hazir u q l-bayawanda, Qang ak, susiz bir y rd  tikildi; **14** Uning xahlirining birsidin ot qik p, Uning bihliri həm mewisini yutuwaldi; Xuning bilən uningda h k mdarning xah n  hasisi bolo ud k küqlük xehi q lmidi. Bu s zl r m rsiy dur, bular p k t mərsiyə üqünla ixlitilidu».

20 Y ttingi yili, bəxinqi ayning oninqi k ni xundak boldiki, Israilning bəzi a sak lliri Pərwərdigarni izd p uningdin sorioqli mening aldiməqa kelip olturdi. **2** W  Pərwərdigarning s zi manga kelip mundak deyildi: — **3**

I insan oqli, Israilning aksakallirioqa s6z k6lip mundak
degin: — R6b P6rw6rdigar mundak d6ydu: — Sil6r M6ndin
sorioqili k6ldinglar? 6z h6yatim bil6n k6s6m k6lim6nki,
— d6ydu R6b P6rw6rdigar — M6n sil6rning M6ndin
sorixinglaroqa yoloqa koymaym6n. 4 6mdi ularning 6stiga
h6k6m qik6rams6n, i ad6m balisi, h6k6m qik6rams6n?
Ularoqa ata-bowilirining yirginqlik k6lmixlirini ayan k6lip
ularoqa mundak degin: — 5 R6b P6rw6rdigar mundak
d6ydu: — M6n Israilni tallioqan k6nida, Yakup j6m6tining
n6slig6 qol k6t6r6p k6s6m k6lip, Misir zeminida 6z6mni
ularoqa ayan k6loqinimda, y6ni ularoqa qol k6t6r6p k6s6m
k6lip ularoqa: «M6n P6rw6rdigar sening Hudayingdurm6n»
deginimda 6 — xu k6ni M6n ularni Misir zeminidin
qik6rip ular 6q6n alahida izd6p tapqan s6t h6m bal 6kip
turidioqan, h6mm6 zemin arisidiki 6ng g6z6l zeminning
g6li bol6qan zemin6qa kirg6z6x 6q6n, qol k6t6r6p k6s6m
k6ldim; 7 M6n ularoqa: «H6rbiringlar 6z k6z6nglar
aldidiki n6pr6tlik n6rsil6rni taxliwetinglar, Misirning
butliri bil6n 6z6nglarni bul6qimanglar; M6n P6rw6rdigar
Hudaynglardurm6n» — dedim. 8 Lekin ular Manga asiyl6k
k6lip Manga kulak selixni halimaytti; h6qkaysisi n6 6z k6zi
aldidiki n6pr6tlik n6rsil6rni taxliw6tmidi, n6 Misirning
butliridin h6q ayrilmidi. Andin M6n k6h6rimni Misir
zemini iqida ularoqa t6k6p, ularoqa karatqan aqq6kimni
basim6n, dedim — 9 halbuki, namimning ular turoqan
6ll6r arisida bul6qanmaslik6 6q6n, 6z namim 6q6n
h6rik6t k6ldim; q6nki M6n bu 6ll6rning k6z aldida ularni
Misirdin qik6rixim bil6n 6z6mni ayan k6loqanidim; 10
xunga M6n ularni Misir zeminidin [toluk] qik6rip, q6l-

bayawanoja apardim. **11** Wə Mən bəlgilimilirimni berip, Öz həkümlirimni ularoja ayan kildim — ularoja əməl qilidiojan kixi ularning səwəbidin həyatka erixidu. **12** Özüm həm ular arisidiki bexarət bolsun dəp, Mening ularni pak-muqəddəs qilidiojan Pərwərdigar ikənlikimni bilixi üçün «xabat kün»lirimni ularoja beoixlidim; **13** lekin Israil jəməti qəl-bayawanda Manga asiylik kildi; qünki ular Mening bəlgilimilirimdə mangmidi, Mening həkümlirimni qətkə kəkəti (əgər adəmlər bu əmrlərgə əməl qilsa, u ularning səwəbidin həyatka erixidu) wə Mening «xabat kün»lirimni kəttik buləjidi; Mən ularning üstigə qəl-bayawanda ular həlak qilinoquqə kəhrimni təkimən dedim — **14** həlbuki, namimning əllər arisida buləjanmasliki üçün, Öz namim üçün hərəkət kildim; qünki Mən bu əllərnin kəz aldida ularni Misirdin kətkəzup qikərojanmən. **15** Mən yənə qəl-bayawanda ularoja sūt həm bal ekip turidiojan, həmmə zeminning güli boləjan zeminoja kirgüzməymən dəp, kolumni kətürüp kəsəm qilimən dedim **16** (qünki ularning kəlbi butlirioja əgixip kəkəkə, Mening bəlgilimilirimni qətkə kəkəjan, Mening həkümlirimdə mangmiojan, Mening «xabat kün»lirimni buzəjan); — **17** həlbuki, kəzüm ularoja rəhim qilip ularni həlak qilmidim yaki ularni qəl-bayawanda tügəxtürmidim. **18** Mən qəl-bayawanda ularning balilirioja mundaq dedim: «Ata-bowiliringlarning bəlgimiliridə mangmanglar, nə ularning həkümlirini tutmanglar nə butliri bilən əzünglarni buləjimanglar. **19** Mən Pərwərdigar Hudainglardurmən; Mening bəlgilimilirimdə mengip, Mening həkümlirimni

tutup ularoqa əməl qilinglar; **20** Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlanglar; u silərnin Mening Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilixinglar üçün Mən wə silər otturimizdiki bir bexarəttur. **21** Ləkin balilirimu Manga asiylik qildi; ular nə Mening bəlgilimilirimdə mangmioqan nə Mening həkümlirimni tutmioqan (birsə ularoqa əməl qilsa, u ular bilən həyatqa erixidu) ular Mening «xabat kün»lirimni buloqoqan; xunga Mən kəhrimni ular üstigə təküp ularoqa qaratqan aqqikimni qüxürüp pioqandin qikimən, dedim; **22** ləkin jazadin qolumni tartip, namimni əllərnin kəz aldida buloqanmisun dəp Əz namim üçün hərəkət qildim; Mən bu əllərnin kəz aldida ularni Misirdin qutkuzup qiqaroqanmən. **23** Qəl-bayawanda Mən qolumni kətürüp ularoqa silərnə əllər arisioqa tarkitimən, məmləkətlər iqigə taritimən dəp kəsəm qilimən, dedim; **24** qünki ular Mening həkümlirimni ada qilmioqan, bəlgilimilirimni qətkə kəkqan, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan; ular kəzlirini ata-bowilirinin butlirioqa tikməktə idi; **25** xunga Mən ularoqa yaxhi bolmioqan bəlgilimilərnə, ularni həyatqa elip barmaydioqan həkümlərnə beoqixlidim; **26** wə ularni əz-əzidin səskəndürüp, Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetixi üçün, Mən ularni əz hədiyəliəri arkilik buloqidim, qünki ular hədiyə süpitidə barlik tunji balilirini atap koyatti. **27** Xunga, i insan ooqli, Israil jəmətigə səz qilip mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Ata-bowiliringlar xu ixtimu Manga kupurluq qiloqanki, ular Manga wapaszilik qiloqan; **28** ular Mən Əz qolumni kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm qiloqan

yərgə kirgəndə, ular xu yərdiki udul kəlgən hər bir yukiri dəng həm barəkşan dərəhni kərüpla xu jaylarda ular qurbanlıqlirini kılıp, Meni aqqıqlanduridioğan hədiyyələni kılatti; ular xu yərdimu «huxpurak hədiyyə»lirini puritip, «xarab hədiyyə»lirini təkətti; **29** xuning bilən Mən ulardin: «Silər qıqıdioğan bu yukiri jay degən nemə?» dəp soridim; xunga bügüngə kədər uning ismi «Bamah»dur. **30** Xunga Israil jəmətigə mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Silər ata-bowiliringlarning yolida əzliringlarnimu buləjimakqimusilər? Ularning nəprətlik kilmixlirioğa əgixip buzukluk kilmakqimusilər? **31** Əmdi silər hədiyyəlirlərnini sunup, öz oqullirlərnini ottin ətküzgəndə, silər yənəla bügüngə kədər əzünglərnini barlik butlirlənglər bilən buləjawatisilər; əmdi Mən silərnin Meni izdəp sorixingləroğa yol qoyamdimən, i Israil jəməti?! Mən həyatim bilən kəsəm kəlimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən silərnin Meni izdəp sorixingləroğa yol qoymaymən! **32** Xuningdək silərnin kənglünglərdiki «Biz yat əllərdək, baxka yurtlardiki jəmətlərdək yaqraq həm tax məbudləroğa qokunimiz» degən koyunglar əməlgə axurulmaydu! **33** Mən həyatim bilən kəsəm kəlimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, Mən bərhək küqlük qol, uzartқан bilikim həm təküp yaqduroğan kəhrim bilən üstünglərdin həkümranlik kəlimən. **34** Mən küqlük qol, uzartқан bilikim həm təküp yaqduruloğan kəhr bilən silərnini əllərdin qikirip epkelimən, tarkitiloğan məmlikətlərdin silərnini yiojımən; **35** silərnini əllərgə təwə boləğan qəl-bayawanoğa kirgüzüp, xu yərdə üstünglərdin yüz turanə həküm qikirip jazalaymən;

36 ata-bowiliringlarning üstidin Misir zeminidiki qəlbayawanoqa həküm qikirip jazaloqinimdək, silərləning üstüinglərdin yüz turanə həküm qikirip jazalaymən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **37** Mən silərləni həsa astidin ötküzüp, əhdining rixtisigə baqlandurimən. **38** Mən aranglərdin Manga wapəsizlik kıləqan asiylərləni xallap qikirimən; ularni turuwatqan jaylərdin qikirimən, birəq ular Israil zeminioqa kirməydu; xuning bilən silər Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **39** — Əmdi silər bolsanglar, i Israil jəməti, Rəb Pərwərdigar silərgə mundaq dəydu: — Manga kulaq salmaymiz desənglar, beriweringlar, hərbinglar öz butliringlarəqa qəquniweringlar! Birəq silər yənə hədiyəliringlar həm məbudliringlar bilən Mening namimni ikkinqi buləqimaysilər! **40** Qünki Mening muqəddəs teəqimda, yəni Israilning egizlikidiki taəqda, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — barlik Israil jəməti, ularning həmmisi Manga zemində turup hizmət kılıdu; Mən u yərdə ularni qəbul kılımən wə u yərdə Mən silərlədin «kətürmə hədiyə»liringlərləni, tunji həsul boləqan kəktat-mewiliringlərləni, xundaqla barlik muqəddəs dəp ayrip beəqixliəqan nəsriliringlərləni tələp kılımən. **41** Mən silərləni əllər arisidin qikirip, məmlikətlərdin elip yiqəkinimda, esil huxbuydək silərləni qəbul kılımən; xuning bilən əllərləning kəz aldida aranglərdə Özümning pak-muqəddəs ikənlikimni kərsitimən. **42** Ata-bowiliringlarəqa qəlumnı kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm kıləqan Israil zeminioqa silərləni kirgüzginimdə, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **43** Silər u yərdə öz yolliringlərləni wə əzüinglərləni buləqəqan

barlik qilmixlirlinglarni əsləysilər; xuning bilən etküzgən rəzil ixliringlar tüpəylidin silər öz-özünlarni kəzgə ilməysilər, öz-özünlərdin nəprətlinisilər. **44** Mən rəzil yolliringlarə qasasən əməs, yaki buzuk qilmixliringlarə qasasən əməs, bəki Öz namim üqün silərgə xəpkətlik muamilə qiloəndin keyin, i Israil jəməti, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **45** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **46** I insan oqlı, yüzüingni Teman xəhriyə qaritip, jənubtikiləni əyibləp, Nəgəw ormanlik dalasini əyibləydiə qan bexarət berip, — **47** Yəni Nəgəw ormanlik dalasioə qan mundak degin: — Pərwərdigarning səzini angla; Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga bir ot yəkimən; u səndiki həmmə yexil dərəhni həmdə həmmə qaxxal dərəhni yəwetidu; yəlkunluk ot heq əqməydu, jənubtin ximaləqiqə pütkül yər yüzi uning bilən kəyüp ketidu; **48** barlik ət igiliri Mənki Pərwərdigar uni yəqəqləkimni kərip yetidu; u heqəqə qan əqürülməydu!». **49** Wə mən: — Ah, Pərwərdigar! Ular mən toqruluk: «U pəqət təmsillərnə sezləwatidu» dəydu! — dedim.

21 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzüingni Yerusalemə qaritip, «mukəddəs jaylar»ni əyibləp, Israil zeminini əyibləp bexarət berip, **3** Yəni Israil zeminioə qan mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga qaxxidurmən; qiliqimni oqlaptin suəqurup, səndin həm həqəqaniylar həm rəzilləni üzüp taxlaymən. **4** Mən səndin həm həqəqaniylar həm rəzilləni üzüp taxliməq qan boləqinim üqün, qiliqim barlik ət igiliri, yəni jənubtin ximaləqiqə

bolon həmməylən bilən qarxilixiq  o ilaptin qikidu; **5**
xuning bilən barliq  t igiliri M nki Pərwərdigarning  z
kiliqimni o ilaptin su uro anlikimni tonup yetidu; kiliq
o ilap a kaytidin yenip kirm ydu. **6**  mdi u  tart in,
i insan o li; iq-bao ring eqix ud k d rd- l m bil n
ularning k z aldida u -zar kil. **7** W  xund k boliduki,
ular s ndin: «Nemix a u  tartis n?» d p sorio anda, s n
ularo a: «Bolon xum h w r t p ylidin! Mana, u kelidu!
Barliq y r kl r erip, barliq kollar boxap ketidu, barliq
roh lar z iplixip, barliq tizlar s y d k bil n qilik-qilik h l
bolup ketidu; mana u keliwatidu! U yetip k ldi! — d ydu
R b Pərwərdigar» — de in. **8** W  Pərwərdigarning s zi
manga kelip xundək deyildi: — **9** I insan o li, bexar t
berip mund k de in: — R b Pərwərdigar mund k d ydu:
— Mana, bir kiliq, bir kiliq, bislan n, parkiritilo n!
10 U zor kiro inqilik üçün bislan n, uni yaltirax a
parkirat n;  z o lumning xah n   asisi h rkand k
addiy tayak ni k msit nliki t p ylidin, huxal bolup
ketiximizg  too ra kel mdu? **11** U kiliq ni parkiritilix a,
kol bilən tutux a bekit n; Kiliq bil ng n, parkiritilo n,
K tl kilou qining kolio a tutkuzux a t yyarlan andur! **12**
Nalə-pəryad k t r p pio n q kk n, i insan o li, Q nki
[kiliq] Mening h lkim g  karxi qik  n; U Israilning barliq
xah zadilirig  karxi qik  n; Ular  z həlkim bilən t ng
kiliq a tapxurul n; Xunga yanpixinio a kəttik urup
 oy  n! **13** Q nki sinək k ldi;  mdi bu «xah n   asa »
bax a yao aqlarni k msit kini bilən, u bəribir tügixidu
  smu?! — d ydu R b Pərwərdigar. **14** —  mdi sən, i
insan o li, bexar t bərgən, qawak qalın! Kiliq ikki ketim,

üq kətim urup kirsun! U kiroquqi kiliq, ularni hər tərəptin
 kərxiwaloqan zor kətl kəloquqi kiliqtur! **15** Ular
 yürəklirini erisun dəp, ulardin nuroqunliri putlixip kətsun
 dəp, Mən ularning barliq dərwasiliriqə təhdit saloquqi
 kiliqni kəritip koydum. Way! U qakmakək parkiritiloqan,
 u kərixkə suoquruloqan; **16** i kiliq, ong tərəpkə ətkür bol!
 Sol tərəpkə burulup qap! Bisingni kəyərgə kəratkən bolsa
 xu yərgə qap! **17** Mənki Pərwərdigar Əz kolum bilən qawak
 qalimən, Əz kəhrimni təküp piqəndin qikimən; Mənki
 Pərwərdigar xundək səz kildim. **18** Wə Pərwərdigarning
 səzi mənə kelip xundək deyildi: — **19** Sən i insan oqlı,
 Babil padixəhining kiliqining mənəxiqə təyyarlanəqan
 ikki yolni bəkitip koyəqin; ikkilisi bir zemindin qikidiəqan
 bolsun; [Yerusalem] xəhərigə mənəgidieqan yolning bəxida
 bir yol bəlgisini tikləp koyəqin; **20** yəni kiliqning yetip
 kəlix i üqün Ammoniylarning Rabbəh xəhərigə bir yol
 həmdə Yəhudaəqə, yəni istihkəmi məstəhkəm Yerusalem
 xəhərigə yənə bir yolni bəkitip koyəqin; **21** qünki Babilning
 padixəhi əqə yolda, yəni ikki yolning bəxida pal əqkuzidu;
 u oqlarni silkiydu, «kəqmə məbudlar»din soraydu,
 jigərn i təkxüridu. **22** Əmdi sepilni bəsküqi bəzoqlarni
 tikləxni, kən təküxkə pərman kəlixni, jəng elən kəlip
 toxləxni, dərwasilarəqə uruloquqi bəzoqlarni tikləxni,
 sepiləqə qikidiəqan dənglülərn i yasəxni, potəylərn i
 kəruxni, Yerusalemni [muhəsirigə elixni] kərsitidiəqan
 pal uning ong kəliqə qüxidu; **23** gərqə bu pal ularəqə
 yəloqan kərüngini bilən, ular i qkən kəsəmlər tüzəylidin,
 Yəhudadikilərn i qənggilioqə əlsun dəp padixəh ularning
 kəbihlikini esigə kəltüridu. **24** — Xungə Rəb Pərwərdigar

mundak dæydu: Silærning asiyliqinglar axkarilinip, barliq kilmixliringlarda gunahlinglar kërüngəqkə, kəbihliqinglarni əskə kəltürgininglar tüpəylidin — yəni əzünglar pax kilinip əskə elinqininglar tüpəylidin, silər qoloqa elinislər. **25** Əmdi sən, i Israilning munapik həm rəzil xahzadisi, kəbihliqingning jazalinix waqti-saiti toxkinida, kəridioqan küning kelidu! **26** Rəb Pərwərdigar mundak dæydu: — Səllini uningdin eliwət, tajni eliwət; ixlar öz petida turiwərməydu; pəs turoqanni egiz kil, egiz turoqanni pəs kil; **27** uning [təhtini] erüwət, erüwət, erüwət! Uning hokukining Igisi kəlmigüqə, u yənə məwjut bolmaydu; Mən uni Uningoqa təkdinim kilimən. **28** Əmdi i insan oqlı, bexarət berip mundak deyin: — Rəb Pərwərdigar Ammoniylar wə ularning mazakliri toqrisida mundak dæydu: «Bir kiliq, bir kiliq kətl kilixqa suquruloqan; u adəmnı yəwetixkə, qakmaqtaq yaltiraxqa parkiritiloqan!» — deyin! **29** Qünki palqılar sən kiliq toqrunqda qurux alamət kərünüxlərni kərüp, sən üqün yaloqandin bir pal salidu; rəzillərning kəridioqan küni kəlgəndə, kəbihlikning jazalinix waqti-saiti toxkanda, bular seni xu kiritiloqan rəzillərning boyunliri üstigə qoxup yatkuzidu! **30** Bu kiliqni öz oqlapioqa kayturup sal! Mən sening üstünggə əzüng yaritiloqan jayda, yəni sən tərülğan jayda həküm qikirip jazalaymən. **31** Xuning bilən Mən üstünggə kəhrimni təküp yaqdurup, Qəzipimning oti kilip püwləymən; Mən seni qatillikqa mahir yawuz adəmlərning qolioqa tapxurup berimən; **32** Sən otqa yekiloqu bolisən; Sening qening öz zeminingdə təkülidu;

Sən qaytidin əslənməysən; Qünki Mənki Pərwərdigar sən kıləjan.

22 Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi:

— **2** Əmdi sən, i insan oqlı, kanlık xəhər üstigə həküm qıqarmamsən? Həküm qıqarmamsən? Əmdi uning yirginqlık kılmixlirini yüzigə selip mundak degin: —

3 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Əz jaza künining kelixi üçün əz iqidə kan təkküqi xəhər, özini buləxax üçün özigə məbudlarnı yasəjan xəhər — **4** Sən təkkən

kan tıpəylidin gunahkar boldung, yasəjan məbudlar tıpəylidin özüngni buləqiding; sən əz jaza künliringni yekınlaxturdung, yilliringni toxturdung; xunga Mən seni

əllərgə rəsua, barlık məmləkətlərgə mazakning obyektı kıldim. **5** Sanga yekındikilər həmdə səndin yiraktikilər seni mazak kılidu, i kıya-qıyaqa toləjan bətnamlik xəhər!

6 İsrailning xahzadiliri, hər birining həkukidin paydiliniq iqingdə kandaq kan təkkənlikigə kara! **7** Sening iqingdə ular ata-anisini közgə ilmiəjan; aranglarda

musapirlarəja zulum-zumbuluk kıləjan, yetim-yesirlər həm tul hotunlarəja uwal kıləjan; **8** Mening pak-mukəddəs nərsilirimni sən kəmsitkən, Mening «xabat kün»lirimni buləp buzojansən;

9 sening iqingdə kanəja təxna təhməthor adəmlər boləjan; ular taqlar üstidə butpərəslik exini yegən; sening iqingdə ular buzukluk pəsəndilik kıləjan;

10 səndə əz atisining nomusioja təgkənlər bar; ay kərgən kız-ayallarnı ayaoj astı kıləjanlarmu bar. **11** Birsı kəxnisining ayalı bilən yirginqlık buzukluk kıləjan;

yənə birsi əz kelinini buzup xəhwaniyət kıləjan; səndə boləjan yənə birsi əz singlisioja, yənə atisining kızioja

baskunqilik qilgan. **12** Ular kan tøkux üqün arangda «sowqatlar»ni qobul qilgan; sən ösüm-jazanə aloqan; sən öz qoxniliringdin haramni məjburiy yuluwelip, Meni untuqansən — dəydu Rəb Pərwərdigar. **13** Wə mana, Mən haramni məjburiy yuluwelixingə wə sən öz arangda tökkən qanlarə qarap qolumni-qolumə urdum! **14** Mən seni bir tərəp qilidiqan künlərdimu yüriking yənla tok, qolliring qing turiwerəmdü? Mənki Pərwərdigar söz qildim, Özüm uni ada qilimən. **15** Mən seni əllər arisio qə tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən, otturangda bolə pəsəndilikingə hatimə berimən. **16** Əmdi sən özüng arkilik əllərnin kəz aldida buləjinisən, andin Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **17** Pərwərdigarning sözi mənə kelip xundək deyildi: — **18** I insan oqlı, Israil jəməti Mənə huddi daxqal bolup qıktı; ularning həmmisi humdanda qəloqan mis, qələy, təmür wə qəoquxunlardur; ular kümünin pəki bolup qıktı. **19** Xunə Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Həmminglar daxqal bolup qıqqaqqa, mənə əmdi Mən siləni Yerusalemlə otturisiə yioqimən; **20** kixilər üstigə ot püwləp, ularni eritip tawlox üqün kümün, mis, təmür, qəoquxun wə qələyni humdan iqigə yioqandək, Mən qəzipim wə qəhrim bilən siləni yioqı [xəhər] iqigə selip siləni eritimən. **21** Xundək, Mən siləni yioqı, qəzipimning otini üstünlərgə püwləymən, silər uning otturisiə erip ketisilər; **22** kümün humdanda eritilgəndək, silər xəhər otturisiə eritilisilər; wə silər Mənki Pərwərdigarning Öz qəhrimni üstünlərgə tökkənlikimni tonup yetisilər. **23** Pərwərdigarning sözi mənə kelip xundək deyildi: — **24** I

insan oqli, xahergə mundak degin: — Oʻzəp qūxkən kündə sən paklandurulmıoqan, yamoqur qūxmıgən bir zeminsən. **25** Öz oljisini titma kılidioqan, hərkirəydiqan xirdək ularning pəyoqəmbərliri uningda suyikəst ixlitidu; ular janlarni yəwetidu; həzinilərnı, kimmətlik nərsilirini buliwalidu; ular uning otturısıdiki tul hotunlarni kəpəytməktə. **26** Uning kahinliri Təwrat-kanunumni buzup taxlap, pak-mukəddəs nərsilirimni buloqıoqan; ular pak-mukəddəs bilən addiy nərsilərnı pərk kılmaydu; ular «xabat kün»lirimgə kəzini yumup yūridu; xuning bilən ular arisida Manga bətnam qaplinidu. **27** Uning iqidiki xahzadilər huddi oljisini titma kılidioqan bərilərdək; ular kan təkūxidu, janlarni nabut kılixidu, haram mənəpətni bulixidu. **28** Uning pəyoqəmbərliri ularning [kılmixlirini] «hak suwak» bilən akartkan, «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəp sahta kərūnūxlərnı kərūwelip, pal selip yaloqanqilik yətküzidu; lekin Pərwərdigar ularoqa səz kılıoqan əməs. **29** Zemindiki addiy pukralarmu jəbir-zulum kılixip, bulang-talang kılidu; ular ajiz-namratlarni bozək kılip, musapirlaroqa zulum selip uwal kılidu. **30** Mən ular arisidin tamni kaytidin yasitip beridioqan, Meni ularning zeminini wəyran kıliximdin yanduridioqan, uning yerikini ətküdək, Mening aldimda turidioqan ariqi bir əzimətni izdəp kəldim; birək heqbirni tapalmidim. **31** Xunga Mən kəhrimni üstigə təkımən; oʻzəzipimning oti bilən Mən ularni halak kılımən; Mən ularning yollirini öz bexioqa kayturımən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

23 Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqli, bir anidin tuquloqan ikki ayal bar

ikən; **3** ular Misir zeminidə pəhixilik qıləqan; ular yaxliqta pəhixilik qıləqan; xu yərdə ularning kəksiliri mijiklinip, qizlik əmqək topqiliri silanoqan. **4** Ularining isimliri bolsa, qongining Oholah, kiqikining Oholibah idi; ular Meningki idi; ular oqul-qizlarni tuqkan. Samariyə bolsa Oholah, Yerusalemlə Oholibahdur. **5** Oholah Meningki boləqan təkirdimu yənə buzukluk qıləqan — u axiklirioq, yəni qoxniliri boləqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərdə boləqan; **6** kək kiyim kiygən, əməldar-həkümdarlar, həmmisi kelixkən yigitlər, atqa mingən qəwəndazlar idi. **7** U öz buzuklukini ularning üstigə beqixlioqan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzadiliri idi; öz arzu-həwəslirini barlik qozoqatqanlar bilən wə ularning barlik məbudliri bilən u özini buləqioqan. **8** U yənila Misirda boləqan pəhixilikliridin waz kəqmidi; qünki uning yaxliqida axu yərdikilər uning bilən billə yatti, qizlik kəksilirini silap, öz buzukluklirini uning üstigə təkhti. **9** Xunga Mən uni öz axnilirining, yəni uning arzu-həwəslirini qozoqatqan Asuriylərləning qolioqə tapxurdum; **10** ular uning nomusini axkarilap, uning oqul-qizlirini elip ketip, uni qiliqlap ɵltürüwətti; u ayallar arisida [yaman] atakqa qaldı; uning üstigə həküm qikirilip jazalandı. **11** Uning singlisi Oholibah buni kɵröp turupmu, arzu-həwəsliridə hədisidin tehimu buzuk, pəhixilikliri hədisiningkidin kɵp bolup kətti. **12** U öz qoxniliri boləqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərləni qozoqatqan; ular əməldar-həkümdarlar, həxəmətlilik sawut, formilarni kiygən, atqa mingən qəwəndazlar, ularning həmmisi kelixkən yigitlər idi. **13** Mən uning buləqinip kətkənlikini kɵrdum; ular

ikkilisi bir yolluk idi. **14** U uning pahixiliklirini axurdi; qünki u tamda pərəng bilən sürətləngən adəmlərni, yəni Kaldiylərnin rəsimlirini kərđi; **15** ularning bəlliri potilar bilən oraləqan, bexioqa quyruqluk səllilər kiyilgən; ularning həmmisi ləxkər bexidək, yəni tuquloqan yurti Kaldiyədiki Babilliklarning qiyapitidə idi. **16** U xuan ularəqə qarap ularning xəhwaniy həwsini qozəqəqan, xuning bilən ularni izdəp Kaldiyəgə əlqilərni əwətkən. **17** Xuning bilən Babilliklar uningəqə, yəni uning axnilik orun-kərpilirigə yeqin kelip, uni öz zinaliri bilən buləqəqan; u əzini ular bilən billə buləqəqandin keyin ulardin bizar boldi. **18** U öz buzukluklirini oquq kəlip, nomusini axkarilixi bilən, jenim hədisidin yirgəngəndək uningdinmu yirgəndi. **19** Birək u yənə əzining yaxliq künlirini, yəni Misir zeminida buzukluk pahixilik kələqan künlirini esigə kəltürüp öz buzukluklirini tehimu kəpəytti. **20** Uning ərliki exək mədəkliridək, məniysi atlarningkidək boləqan Babilning pahixiwaz ərkəklirigə qarap həwəsliri qozəqaldi. **21** Sən yaxliqingdiki buzuklukliringəqə, yəni yaxliqingda Misirliklarning əmqəkliringni siləqəqiniəqə yənə təxna bolup təlmürdung. **22** Xunga, i Oholibah, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mana, Mən jening hazır bizar boləqan axniliringni əzünggə qarxi qozəqəqimən, ularni sən bilən qarxilixixkə həmmə təripingdin elip kelimən; **23** Babilliklar, barliq Kaldiylər, Pekodlar, Xoalar, Koallar həmdə Asuriylərnin həmmisini ular bilən təng qozəqəymən; ularning həmmisi kelixkən yigitlər, əməldar-həkümdarlar, uluəq bəqlər wə janablar, həmmisi atqə mingən qəwəndazlardur; **24** ular kəral-yaraqlar, jəng

hərwiliri, y k hərwiliri həm zor bir top həklər bilən sanga k rxi qikidu; ular  zlirini h mm  t ripingd  sipar-k k nlar w  dubul jalarni kiyip sanga k rxi s pras bolidu; bexing ja q xidioq n tegixlik jazani ular ja tapxurim n, ular öz h k mliri boyiq  jazalaydu. **25** M n muk dd slikimdin qikşan      ni sanga karitim n; xuning bil n ular k  r bil n seni bir t r p kilidu. Ular sening burnung w  kul kliringni kesiwetidu; s ndin ahir i k   anlar kiliqlinidu; ular o ul-kizliringni elip ketidu, s ndin y nila k   anlar otta yutuwetilidu. **26** Ular səndin kiyim-keq kliringni eliwelip, g z l zibuzinn tliringni bulaydu. **27** Xuning bilən Mən s nd  Misir zeminida baxlan q n buzuklukliringni w  pahixilikliringni tohtitimən; sən bu ixlar ja yənə t lm rm ys n, Misirni qayta  slim ys n. **28** — Q nki R b Pərwərdigar mund k d ydu: — Mana, Mən seni  z ng n pr tl ng nl rning kəliəja, yəni jening yirg ng nl rning kəliəja tapxurim n; **29** ular seni  qm nlik bilən bir tərəp kilip, barlik  jirliringni elip ketip, seni tu ma-yalingaq k ldurup, pahixilikliringning nomusini axkarilaydu. Sən əllər bilən pahixilik k   anlik ng, ularning məbudliri bilən  z ngni bul    anlik ng t p ylidin, sening buzuklukliring həm pahixilikliring bularni bexingəja q x rdi. **31** H d ngning yolida  z ng mango ans n; xunga Mən uningdiki k d  ni sening k lung jimu tutkuzdum. **32** — R b Pərwərdigar mund k d ydu: — H d ngning k d  ni, qongkur w  qong bir k d  ni s nmu iqisən; sən r swa bolup maz k k linis n, q nki uning h jimi qongdur; **33** sən d    tlik w  həlakət k d  i, yəni h d ng Samariyəning k d  i

bilən məstlik həm dərd-ələmgə toldurulisən; **34** sən uni iqiwetip yənə yalaysən, hətta uning parqilirininu oqajilaysən, andin kəksiliringnima yulup taxlaysən; qünki Mən xundak söz kildim, dəydu Rəb Pərwərdigar. **35** Xuning üçün Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Qünki sən Meni untup arqangoqa taxliwətkənliking üçün, xunga öz buzuklukung həm pahixilikliringning jazasini kətürisən. **36** Wə Pərwərdigar manga mundaq dedi: — I insan oqlı, sən Oholəh wə Oholibaməh üstigə həküm qikiraməsən? Əmdi ularoqa öz yirginqlık kilmixlirini ayan kılıp kərsətkin. **37** Qünki ular buzukluk kildi; kolliri qan boldi; ular öz butliri bilən buzukluk kılıp, uning üstigə Manga tuoqan öz balilirini ularning ozukı süpitidə qurbanlık kılıp ötküzüp beoixlidi. **38** Uning üstigə ular Manga xundak ix kiloqanki, ohxax bir kündə ular Mening mukəddəs jayimni buloqap, «xabat kün»lirimni buzoqan. **39** Qünki ular öz balilirimni butlirioqa soyoqan qaoqda, ular ohxax bir kündə mukəddəs jayimni buloqaxka kirdi; mana, ular Mening oyüm otturisida xundak kiloqan. **40** Uning üstigə adəmlərnı yiraqtin qakirdi, ularni elip kelixkə əlqi əwətti; mana, ular kəldi; sən ularni dəp yuyunup, kəz-qaxliringoqa osma qoyup, özüngni zibu-zinnətlər bilən pərdazliding; **41** həxəmətlık bir diwanda olturdung, uning aldioqa üstigə Mening huxbuyum həm zəytun meyim koyuloqan dastihanni koydung; **42** oqəmsiz yürgən bir top kixilərnıng awazi uningda anglandi; qüprəndə adəmlər bilən billə qəl-bayawandin Sebaiylarmu elip kelindi; ular [hədə-singilning] kollirioqa biləzükələr, bexioqa qiraylık tajlarnı saldi. **43** Əmdi Mən zina-buzukluklar

bilən uprap keriojan pahixə toqruluk; «Ular əmdi uning bilən buzukluk kiliwərsun; qünki u həkikətən [pahixə]» — dedim. **44** — Xuning bilən ular pahixə ayaləja yekınlaxkəndək uningəja yekın berip billə yatti; ular xundak kılıp Oholah wə Oholibamah bu ikki buzuk ayaləja yekınlixip billə yatti. **45** Birak həkəkaniy adəmlər ularni zinahor ayallarni wə kan təkkuqi ayallarni jazalıəjanəja ohxax, ularning üstigə həküm qikirip jazalaydu; qünki ular zinahor ayallar, ularning kolliri kandur. **46** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Bir top adəmlərni ularəja qarxi qikirip elip kelimən, ularni həryanəja həydiwetixkə wə bulangqilik kılıxkə tapxurimən. **47** Bu top kixilər ularni taxlar bilən qalma-kesək kılıp, kiliqliri bilən qepip soyidu; ular ularning oqul-qızlırini ɵltüridu, ɵylirini ot bilən kəydüriwetidu. **48** Xuning bilən Mən zemində buzuklukka hatimə berimən; xuning bilən barlık ayallar silərdin sawak elip silərnin buzuklukliringni dorimaydu. **49** Ular buzuklukungni ɵz bexingəja qayturup qüxüridu, wə silər məbudliringlarəja qetixlik boləjan gunahlarıni kətürisilər; silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

24 Tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künidə, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bu künni, dəl muxu künnin qislasini yeziwaləjin; qünki dəl muxu kündə Babilning padixahı Yerusalemini muhasirigə aldi. **3** Asiy jəmətnin aldioja bir təmsilni koyup mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kazanni otning üstigə koyunglar, ot üstigə koyunglar, uningəja su koyunglar; **4** gəx parqiliri,

hərbir esil gəx parqilirini, put wə qolini uningəya yiqip selinglar; esil ustihanlarnimu qoxunglar; **5** qoy padisidin əng esillirini elinglar; ustihanlarni pixuruxka uning astioqa otun topla qoyunglar; uni kattik qaynitinglar, uningdiki ustihanlar obdan qaynisun. **6** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qanhor xəhərning həlioqa, yəni dat baskan qazanoqa, heq deti kətməydiqan qazanoqa way! Uningdiki həmmi birdin-birdin al; uningəya nesiwə qeki taxlanmisun! **7** Qünki u təkkən qan uning otturisida turidu; u qanni topa bilən kəmgili boləudək yərgə əməs, bəlki takir tax üstigə təkti. **8** Kəhrimni qozəx, intikam elix üqün, u təkkən qanning yepilmasliki üqün takir tax üstigə qaldurdum. **9** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qanhor xəhərning həlioqa way! Mənmə uning otun dəwisini yooqan qilimən! **10** Otunni dəwilənglar, otni yikip quhqulanglar, gəx obdan pixsun, dora-dərməkləni qoxunglar, ustihanlar kəyüp kətsun! **11** Andin qazanni qizitip, uningdiki misni kipqizil qilinglar, iqidiki daq-kirlar eritilip, uning deti qikiriwetilix üqün uni quruk peti qoqlar üstigə qoyunglar! **12** Uning qiloqan awariqilikliri Meni upratti; Lekin uning qelin deti uningdin kətmidi; Xunga uning deti otta turiwərsun! **13** Sening paskiniqilikində buzuk pəhixilik bardur; Mən seni pakizlimaqqi boldum, lekin sən paskiniqiliktin pakizlandurulmaymən deding; əmdi kəhrimni üstünggə təküp tohtatmioquqə sən paskiniqiliktin pakizlandurulmaysən. **14** Mənki Pərwərdigar xundak səz qildim; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada qilimən; Mən nə buningdin yanmaymən, nə heq

sanga iqimni aqritmaymən, nə uningdin ökünməymən;
ular sening yolliring wə kılmixliring boyiqə üstünggə
həkülüm qikirip jazalaydu — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15**
Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —
16 «I insan ooqli, Mən sening səyümlük kəz kəriqukungni
bir urux bilən səndin elip ketimən; birak sən heq
matəm tutma, heq yioqlima, heq kəz yexi kılma; **17**
süküt iqidə uq-zar tartisən; ölgüqi üqün heq həza
tutma; səlləngni bexingoqa orap, kəxliringni putungoqa
baqlioqin; yüzüingning təwinini yepiwətmə, adəmlər
epbərgən nandin yemə». **18** Xuning bilən Mən ətigəndə
həlkə səz kıldim; kəqkırunda ayalim əldi. Ikkinqi
küni ətigəndə mən buyruloqini boyiqə ix kıldim. **19**
Əmdi halayik manga: «Sening bu kıloqan ixliringning
nemini kərsətkənlikini deməmsən?» dedi. **20** Mən
ularoqa mundak dedim: — Pərwərdigarning səzi manga
kelip xundak deyildi: — **21** Israil jəmətigə mundak
degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən Öz
mukəddəs jayimni, yəni sən pəhirləngən küq-tayanqingni,
kəzünglarni huxal kıloquqi, jeninglar təxna boləqan
nərsini buləqay dəwatimən; silərləning kəyninglarda
qaləqan kız-ooqullar kıliq bilən yokilidu. **22** Xu tapta
silər Mən [Əzakiyal] hazır kıloqinimdək kılisilər; silər
yüzüinglarning təwinini yapmaysilər, adəmlər epbərgən
nandin yeməysilər; **23** səllənglar bexinglarda, kəxinglar
ayaqliringda boliweridu; silər heq matəm tutmaysilər
yaki heq yioqlimaysilər; silər kəbiqlikliringlar iqidə
solixip, bir-biringlaroqa qarixip uq-zar tartisilər. **24**
Xundak kılip Əzakiyalning əzi silərgə bexarət bolidu;

u qandak qiloqan bolsa, silər xundak qilisilər; bu ix əməlgə axuruloqanda, silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **25** — Wə sən, i insan oqli, Mən ulardin küq-istihkamini, ular pəhriləngən güzək gəhrini, səyümlük köz qariquqlirini, jan-jegiri bolqan qiz-ooqullirini ulardin məhrum qilidioqan künidə, **26** — yəni xu künidə, sanga bu həwərnı qulikingoqa yətküzüx üqün bir qaqkun yeningoqa kəlməmdü? **27** Xu künidə aqzing eqiloqan bolidu, sən bu qaqkun bilən səzlixisən, yənə heq gaqa bolmaysən; xundak qilip ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

25 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:
— **2** I insan oqli, yüzüingni Ammoniylaroqa qaritip, ularni əyibləp bexarət berip mundak degin: — **3** — Ammoniylaroqa mundak degin — Rəb Pərwərdigarning səzini anglanglar! Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening muqəddəs jayim buloqanoqanda, Israil zemini wəyran qilinoqanda, Yəhuda jəməti sürgün qilinoqanda sən ularoqa qarap: «Wah! Yahxi boldi!» degining tüpəylidin, **4** əmdi mana, Mən seni xərktiki əllərnıing igidarqilikioqa tapxurimən; ular sening arangda bargah kurup, arangda qedirlirini tikidu; ular mewiliringni yəp, sütüingni iqidu. **5** Mən Rabbah xəhırini təgilər üqün otlak, Ammoniylarning yerini qoy padiliri üqün aramgah qilimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **6** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Israil zeminiqo qarap qawak qelip, putungni tepqəklitip, qəlbingdiki pütün əqmənlik bilən hux bolqanliqing tüpəylidin, **7** əmdi mana, Mən üstüinggə qolumni uzartip,

seni əllərgə olja boluxka tapxurimən; Mən seni həklər
iqidin üzimən, məmlikətlər iqidin yokitimən; Mən seni
həlak qilimən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar
ikənlikimni tonup yetisən. **8** Rəb Pərwərdigar mundak
dəydu: — Qünki Moab wə Seirning: «Yəhuda pəkət
barlik baxka əllər bilən ohxax, halas» degini tüpəylidin,
9 xunga mana, Mən Moabning yenini — qebrasidiki
xəhərlərni, zeminining pəhri boləqan Bəyt-Yəximot, Baal-
Meon wə Kiriatayim xəhərliridin baxlap yerip aqimən; **10**
ularni Ammoniylarning zemini bilən billə xərktiki əllərgə
tapxurimən; Mən Ammoniylarning yənə əllər arisida
əslənməsliki üqün, ularning igidarlikqə tapxurimən; **11**
wə Moab üstigə həküm qikirip jazalaymən; ular Mening
Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **12** Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: — qünki Edom Yəhuda jəmətidin əq
elip yamanlik qilip, xuningdək eqir gunahkar boləqini
tüpəylidin, intikam aləqnini tüpəylidin, **13** — əmdi Rəb
Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Edomqə kolumni
sozimən; xuning bilən uni zeminidin adəmlər həm
həywanlardin məhrum qilimən; Mən uni Teman xəhiridin
tartip wəyran qilimən; ular Dedan xəhirigiqə kiliq
bilən yikilidu. **14** Xuning bilən Mən həlkim Israilning
qoli arkilik Edom üstidin Əz intikamimni alimən; ular
Mening aqqikim həm kəhrim boyiqə Edomda ix kilidu;
Edomiylar Mening intikamimning nemə ikənlikini bilip
yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: — Filistiylər intikam niyiti bilən hərəkət
qilip, kona əqmənliki bilən Yəhudani yokitayli dəp iq-
iqidin əq aləqini tüpəylidin, **16** Xunga Rəb Pərwərdigar

mundak deydu: — Mana, Mən Filistiyəning üstigə
qolumni uzartimən; Mən Kərətiyləni kiritimən, dengiz
boyidikilərləning qaldıqlarınımı wəyran qilimən. **17** Mən
ulərləning üstigə qəhrilik tənbiqlərləni qūxūrup qattıq
intıqam alimən; ulərləning üstidən intıqam aləqinimda ular
Məning Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

26 On birinçi yili, aynı birinçi künidə xundak boldıki,
Pərwərdigarning səzi mənə kelip mundak deyildi: —
2 I insan oqlı, Turning Yerusalemləni toqrulıq: «Wah!
Yahxi boldı! Əllərləning dərwezisi bolıquqı wəyran boldı!
U mənə qarap qayrilip eqildi; uning wəyran qilinixi
bilən əzümni toyoquzimən!» degini tūpəylidin, **3** —
Xunga Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — Mana, i Tur,
Mən sənə qarximən, dengiz dolqunlarnı qozıqıqandək,
kəp əllərləni sən bilən qarxilixqə qozıqaymən; **4** ular
Turning sepillirini bərbat qilip, uning mınarlırını qeqip
yokitidu. Uning üstidiki topilirini qirip taxlap, uni təkir
tax qilip qoyimən. **5** U pəkət dengiz otturidiki torlar
yeyilidiqan jay bolidu; qūnki Mən xundak səz qildim,
deydu Rəb Pərwərdigar; u əllər üqün olja bolup qalidu.
6 Uning quruklıqta qaloqan qizliri qiliq bilən qirilidu;
xuning bilən ular Məning Pərwərdigar ikənlikimni tonup
yetidu. **7** — Qūnki Rəb Pərwərdigar mundak deydu:
— Mana, Mən Tur bilən qarxilixixqə Babil padixahı
Nəboqadnəsar, yəni «padixahların padixahı»ni, atlar,
jəng hərəwili bilən, atlıq qəwəndazlar, qoxun wə zor
bir top adəmlər bilən ximal tərpidin qikirip epkelimən.
8 U quruklıqta qaloqan qizlirini qiliq bilən soyidu,
sənə muhasirə potəylirini quridu, sepiloqə qikididiqan

dönglükni yasaydu, sanga qarap kalkanlirini këtüridu. **9**
U sepilliringoqa böküqi bazoqlarni qaritip tiklâydu,
qoral-paltirini bilên munarliringni qekip oqlutidu. **10**
Uning atlirining köplükidin ularning këtürgän qang-
topisi seni qaplaydu; sepilliri bösülgän bir xähärgä bösüp
kirkändäk u sening köwükliringdin kirkändä, sepilliring
atliq äskärlärning, qaklarning häm jäng härwilirining
sadası bilên täwrinip ketidu. **11** Atlirining tuyakliri bilên
u barliq rästä-koqlirini qäylâydu; u pükräliringni kiliq
bilên kiridu, küqlük tüwrükliring yärgä yikilidu. **12** Ular
bayliqlirini olja, mal-tawarlirini öjanimät kilidu;
ular sepillirini buzup oqlutip, häxämätlik öylirini
harabä kilidu; ular sening taxliring, yaoq-limliring
wä topa-qanglirini dengiz suliri iqigä taxlaydu. **13**
Män nahxliringning sadasini tügitimän; qiltarliringning
awazi qaytidin anglanmaydu. **14** Män seni takir tax
kilimän; sän torlar yeyilidiqan bir jay bolisän, halas; sän
qaytidin kurulmaysän; qünki Mänki Pärwärdigar xundäk
degänmän, dâydu Rüb Pärwärdigar. **15** Rüb Pärwärdigar
Turoqa mundaq dâydu: — Sän oqlap kätkinigä,
yarilanoqlar ah-zarlıqinida, otturungda kiroqlin-qapqun
kilinoqlanda, dengizning qät yakliri täwrinip kätmämdu?
16 Dengizdiki xähzadilər tähtliridin qüxüp, tonlirini
biryakqa taxlap, kextilik kiyim-keqäklirini seliwetidu; ular
özlirini körkünq-titräk bilên pürkâydu; ular yärgä olturup,
heq tohtawsiz titröp, sanga qarap sarasimigä qüxidu. **17**
Ular sän üqün bir märsiyäni okup sanga mundaq dâydu:
— «I ahaläng dengizdikilärdin bolöqlän, dangki qikqan,
Dengiz üstidin küqlük häküm sürgän, Öz wähxätlirini

barlik dengizda turuwatqanlarğa saloan xəhər! Sən wə sənda turuwatqanlar nəkədər həlak bolğan! **18** Həzir sening oqulap kətkən kününgdə, Dengiz boyidikilər titrəp ketidu; Dengizdiki arallar wə kiroqaktikilər sening yok bolup kətkiningdin dəkkə-dükkigə qüxüp qaldı». **19** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən seni adəmzatsiz xəhərlərdək, harabə xəhər kıləninimda, Mən üstünggə dengiz qongkurluqlirini qikirip seni qəkürginimda, Uluq sular seni besip yapqanda, **20** Xu tapta Mən seni hangoğa qüxkənlər bilən billə qüxürimən, Qədimki zamandikilərnin katarioğa qüxürimən; Seni yərnin tegiliridə turoquzimən; Seningdə kəytidin adəmzat bolmasliki üqün, Seni qədimki harabilər arisioğa, Hangoğa qüxkənlər bilən billə boluxka qüxürimən; Birak tiriklərnin zeminida bolsa güzəllik tikləp koyimən; **21** Mən seni baxqılarğa bir aghı-wəhxət kılımən; Sən kəytidin heq bolmaysən; Ular seni izdəydu, birak sən mənggügə tepilmaysən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

27 Pərwərdigarnin sözi manga kelip mundak deyildi: — **2** Sən, i insan oqlı, Tur tooqruluk bir mərsiyəni aqzingoğa elip uningoğa mundak degin: — **3** I dengizlarning kirix aqzida turukluk, dengiz boyliridiki kəp əllər bilən sodilaxkuqi, Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «I Tur, sən «Mening güzəllikim kamalətkə yətti!» deding. **4** Sening qegraliring bolsa dengizlarning otturisida idi; Seni yasioqanlar güzəllikini kamalətkə yətküzdi. **5** Ular barlik tahtayliringni Senirdiki karioqaylardin yasioqan; Sanga moma üqün ular Liwandin kedir dərini epkəlgən; **6** Palakliringni Baxandiki dub dərəhliridin yasioqan;

Palubangni səmxit dərəhliridin yasap, Kupros dengiz boyidiki pıl qixi bilən nəqixligən. **7** Yəlkining Misirdin kəltürülgən kəxtilik libastin yasaloqan, u sanga tuq bolqan; Sayiwining bolsa dengiz boyidiki Elixahdiki kək wə səsün rəhtlərdin idi; **8** Zidondikilər həm Arwadtikilər sening palak uroquqiliring idi; Səndə bolqan danixmənlər, i Tur, sening yol baxliqquqiliring idi. **9** Gəbaldiki aqsakallar wə uning danixmənliri səndə bolup, kawakliringni etətti; Dengiz-okyandiki barlik kemilər wə ularning dengizqiliri mal almaxturuxka yeningoqa kelətti. **10** Parslar, Ludtikilər, Liwiyədikilər qoxunoqa tizimlinip, sening ləxkərliring bolqan; Ular qalkān-dubuloqilirini üstünggə esip, seni həywətlik qiloqan; **11** Arwadtikilər qoxuning bilən hər təripingdə sepilliringda turup kəzəttə bolqan; Gammadtikilərmu munarliringda turoqan; Ular qalkān-qorallirini ətrapingoqa, sepilliringoqa esip koyoqan; Ular güzəllikingni kamalətkə yətküzgən; **12** Tawarliringning mol bolqanlikidin Tarxix sanga heridar bolqan; Məhsulatliringoqa ular kümüx, tēmür, kələy, qooxuxun tegixip bərgən. **13** Jawan, Tubal wə Məxək sən bilən soda qiloqan; Ular tawarliringoqa adəmlərnin janliri, mis qaqa-qazanlarni tegixkən. **14** Torgamah jəmətidikilər məhsulatliring üqün atlar, jəng atliri wə qeqirlarni tegixip bərgən. **15** Dedandikilər sən bilən sodilaxqan; Dengiz boyliridiki kəp həlk sanga heridar bolqan; Ular sanga dəndan, əbnus yaqiqini təligən; **16** Suriyə qol hünərliringning mol bolqanlikidin sanga heridar bolqan; Ular məhsulatliringoqa mawi yaqutlar, səsün rəhtlərni, kəxtilərni, nəpis kanap rəhtlərni, marjanlarni,

kızıl yakutlarni tegixip bərgən. **17** Yəhuda və Israil zeminidikilərdinmu sən bilən sodilaxquqılar bolıqan; Tawarliringoqa ular Minnitning buoqdayliri, peqinilər, həsəl, zəytun meyi, məlhəm dorilarni tegixip bərgən. **18** Dəməxk qol hünərliringning mol bolıqanlığıdin, Hərhil baylıqliring tüpəylidin sanga heridar bolup sanga Həlbəonning xarablırini, aq yunglarni tegixip bərgən. **19** Wedan və Uzaldin qıqqan Jawandikilər məhsulatliringoqa sokuloqan tēmür, qowzakdarqin, egirni tegixkənidi. **20** Dedan sanga at tokumlirini tegixip bərgən; **21** Ərəbistan və Kedardiki barlıq xahzadilər sanga heridar boldi; Sanga pahanlar, qoqqarlar və əqkilərnı tegixip bərgən. **22** Xeba həm Raamahdiki sodigərlər sən bilən tijarət kıloqan; Məhsulatliringoqa ular hərhil sərhil tetitkular, kımmətlik jawahıratlar və altun almaxturup bərgən. **23** Həran, Kannəh, Edəndikilər və Xeba, Axur, Hilmadtiki sodigərlər sən bilən tijarət kıloqan; **24** Ular sanga həxəmətlik kıyim-keqək, səşün rəhtlər və kəxtilər, rəngmurəng giləmlərnı tegixip bərgən; Bularning həmmisi tügünqəklinip tana-arəqamqılar bilən qing baqlinip, bazaringoqa kirdi. **25** Tarxıxtiki kemilər tawarliringni kətürgən karwanlardək bolıqan; Xuning bilən sən dengiz-okyaning baqlrida mal bilən toldurulup, intayin əqlirlixip kətkənsən; **26** Sening palak orəquqliring seni uluq sularoqa apardi; Xərk xamili seni dengiz-okyaning baqlrida parə-parə kıliwətti; **27** Sening mal-mülükliring, bazarliring, dengizqliring və yol baxlıəquqliring, Kawakliringni ətküqilər, sən bilən sodilaxqan sodigərlər, səndə bolıqan barlıq ləxkərliring, Jümlidin arangda toplanəqan adəmlərnıing həmmisi

sən ərülüp kətkən kününgdə ərülüp dengiz-okyanning
 qoynioğa oğark bolup ketidu. **28** Yol baxlioquqiliringning
 ah-zarlriridin daladikilər təwrəp ketidu. **29** Palak
 oroquqilarning həmmisi, Dengizqılar, dengizda barlik
 yol baxlioquqılar öz kemiliridin qūxidu; Ular kuruklukta
 turidu; **30** Ular sanga qarap awazini anglitip, Kattik ah-
 zar kətüridu; Ular topa-qang qikirip bexioğa qaqudu;
 Ular küllər iqidə eoınaydu. **31** Ular seni dəp qaqlirini
 qūxürüp əzlrini taz kīlip, bəz kiyimlərgə oraydu; Ular
 kattik matəm tutup sən üqün zor dərd-ələm iqidə
 yioqlaydu. **32** Ular ah-zarlririni kətürginidə sən üqün bir
 mərsiyəni okup, sən toqruluk həza kīlip mundaq dəydu:
 — «Tur dengiz-okyanlar otturisida, hazır jimjit kīlinoğan!
 Əsli kim uningoga təng kelələytti? **33** Məhsulatliring
 dengiz-okyanlardan otüp kətkəndə, Sən kəp həklərn
 kənaətləndürgən; Baylikliring wə tawarliringning molluqi
 bilən yər yūzidiki padixahlarni beytkənsən. **34** Sən
 sularning qongkur tegidə dengiz-okyanlar tərripidin parə-
 parə kīlinoğanda, Tawarliring həm arangda boləqan top-
 top adəmliringmu ərülüp oğark bolup kətti. **35** Barlik
 dengiz boyidikilər sanga qarap aləzadə boləqan; Ularning
 padixahliri dəhxət kərkup, ularning yūzlrini sur bəskən.
36 Həklər arisidiki sodigərlər sanga qarap «ux-ux» kildi;
 Sən əzüng bir wəhxət iding, əmdi kəytidin bolməysən».

28 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi:
 — **2** I insan oqlı, turning xəzadəsisigə mundaq degin:
 — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Sening əzüngni
 qong tutup: «Mən bir iləhturmən; Mən Hudaning təhtigə,
 yəni dengiz-okyanlarning bəqrida olturimən», degənsən;

(Biraq sən insan, Huda əməssən!) Sən öz kənglüngni Hudaning kəngli dəp oylap qalding. **3** Mana, sən Daniyaldin danasən; Heqkəndək sir səndin yoxurun əməs; **4** Danalıqıng wə əqling bilən sən baylıqlarəja igə boldung, Altun-kümüxni həziniliringgə toplaş koydung; **5** Tijaşəttə boləjan zor danalıqıng bilən baylıqliringni awuttung; Baylıqliring tüpəylidin əzüngni qong tuttung: — **6** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaş dəydu: — Sən öz kənglüngni Hudaning kəngli dəp oylap kətkənlikingdin, **7** Əmdi mana, Mən yat adəmlər, Yəni əllərninğ dəhxitini üstünggə epkelimən; Ular danalıqıngning parlaqlıqini yökətitixka kiliqlirini suqurup, Xan-xəripingni buləydu; **8** Ular seni haşgəja qüxüridu; Xuning bilən sən dengiz-okyanlarning qəynida əltürülgənlərninğ əlümidə əlisən. **9** Əmdi seni əltürgüqining aldida: «Mən Huda» — dəmsən? Biraq sən əzüngni sanjip əltüridioqanning qəli astida Təngri əməs, insan bolup qikisən. **10** Sən yat adəmlərninğ qəlida hətnə kilinmioşanlarəja layıq boləjan əlüm bilən əlisən; Qünki Mən xundaş səz kiləjan», — dəydu Rəb Pərwərdigar. **11** Pərwərdigarning səzi masha kelip mundaş deyildi: — **12** I insan oqlı, Turning padixahı toquruluq awazingni kətürüp bu mərsiyəni aqzinqəja elip uninqəja mundaş degin: — Rəb Pərwərdigar mundaş dəydu: — «Sən, kamalətninğ jəwqiri boləjan, Danalıqka toləjan, güzəlliktə kamalətkə yətkəniding; **13** Sən Erəm baqışi, yəni Hudaning baqışisida boləjansən; Hərbir kimmətlilik taxlar, yəni kızıl yaqut, serik gəhər wə almas, beril yaqut, aq həkik, anartax, kək yaqut, zumrət wə kək qaxtax sanga yəgək boləjan; Yaqut kəzliring wə nəkkaxliring altun iqiğə

yasaloqan; Sən yaritiloqan kününgdə ular təyyarlanoqanidi.

14 Sən bolsang məsihləngən muhəpizətqi kerub idingsən, Qünki Mən seni xundak bekitkənidim; Sən Hudaning mukəddəs teqida boloqansən; Sən otluk taxlar arisida yürəttin; **15** Sən yaritiloqan kündin beri, səndə kəbihlik pəyda boluqə, yolliringda mukəmməl bolup kəlgəniding.

16 Qiloqan sodiliringning kəp boloqanlikidin sən zorluk-zumbuluk bilən tolup, gunah sadir qiloqan; Xunga Mən seni Hudaning teqidin haram nərsə dəp taxliwətkənmən; Mən seni, i muhəpizətqi kerub, otluk taxlar arisidin həydəp yəkatkənmən; **17** Səning kənglünq güzəllikinq bilən təkəbburlixip kətti; Parlakliqinq tūpəylidin sən danalikingni buloqoqansən; Mən seni yərgə taxliwəttim; Padixahlar seni kərup yetixi üqün Mən seni ular aldida yatkuzdum. **18** Səning kəbihlikliringning kəplüki tūpəylidin, Qiloqan sodangning adilsizliqi tūpəylidin, Əz mukəddəs jayliringni buloqoqansən; Mən əzüngdin bir otni qikardim, U seni kəydürüp yəwətti; Xuning bilən sanga qarap turoqanlarning həmmisining kəz aldida, Mən seni yərdə qaloqan küllərgə aylanduruwəttim. **19** Seni tonuqanlarning həmmisi sanga qarap sarasimide qalidu; Sən əzüng bir wəhxət bolup qaldinq, əmdi qaytidin bolmaysən». **20** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **21** I insan oqlı, yüzüngni Zidonqa qaritip uni əyibləp bəxarət berip mundaq deyin: — **22** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mana, Mən sanga qarxi, i Zidon; Əzüm arangda uluqlinimən; Mən uning üstigə həküm qikirip jazalioqinimda, Əzümni uningda pak-mukəddəs ikənlimni kərsətkinimdə, Ular Mening

Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **23** Mən ularəja wabani əwitiṗ, rəstə-koqilirida qan aḱkuzimən; Uningəja qarxi qikkən kiliqning hər ətrapida boləjanlikidin otturisida əltürülgənlər yikilidu; Xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; **24** Ular yənə Israil jəmətini kəzgə ilmiəjan ətrapidikilər arisida, Israil üqün adəmni sanjioquqi jiojan yaki dərd-ələmlik tikən bolmaydu; Xuning bilən ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». **25** Rəb Pərwərdigar mundaḱ dəydu: «Mən ular tarkitilojan əllər arisidin Israil jəmətini qaytidin yioḱkinimda, ularda əllərninḱ kəz aldida Əzümning pak-muḱəddəs ikənlikimni kərsətkinimda, əmdi ular Mən Əz ḱulum boləjan Yəḱupḱa təḱdim ḱilojan, əzining zeminida olturidu; **26** ular uningda tinq-amanlik iqidə yaxap, əylərnə selip üzümzarlarnə tikidu; Mən ularnə kəzgə ilmaydiojan ətrapidikilərninḱ həmmisining üstigə həḱüm qikiriṗ jazalioḱnimda, ular tinq-amanlik iqidə turidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar, ularning Hudasi ikənlikimni bilip yetidu».

29 Oninqi yili, oninqi ayning on ikkinqi künidə Pərwərdigarninḱ səzi mənə kelip mundaḱ deyildi: — **2** I insan ooḱli, yüzüḱḱni Misir padixahḱ Pirəwnḱə qaritiṗ uni wə Misirninḱ barlik əḱlini əyibləṗ bexarət berip munu səzlərnə deḱin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundaḱ dəydu: — «I əz-əzigə: «Bu dərya əzümningḱi, mən uni əzüm üqün yaratḱanmən» degüqi boləjan, əz dəryaliri otturisida yatḱan yoojan əjdiḱa Misir padixahḱ Pirəwn, manə, Mən sənə ḱarximən! **4** Mən ḱarməḱlarnə engəḱliringḱə selip, dəryaliringdiki beliklarnə əz ḱasirəḱliringəja qaplasturup

seni deryaliring otturisdin qikirimən; deryaliringdiki barliq beliklar kasirakliringoqa qaplixidu. **5** Mən seni, yəni sən wə deryaliringdiki barliq beliklarni qəlbayawanoqa taxlaymən; sən dalaqqa qüxüp yikilisən. Heqkim seni yioqmaydu, dəpnə kılmaydu; Mən seni yər yüzidiki həywanlar, asmandiki uqar-qanatların ozuqi boluxka təkdım kılimən. **6** Xuning bilən Misirda barliq turuwatqanlar Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; qünki ular Israil jəmətigə «komux hasa» boləqan. **7** Ular seni qol bilən tutqanda, sən yerilip, ularning pütkül mürilirini tiliwəttinq; ular sanga tayanqanda, sən sunup, pütkül bəllirini mitkut kıliwəttinq». **8** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mana, Mən üstünggə bir kıliq qikirip, səndiki insan wə həywanlarni kiriwetimən. **9** Misir zemini wəyrənə wə harabilər bolup qalidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; qünki Pirəwn: «Nil deryasi meningki, mən uni yaratqanmən» degənidi. **10** Xunga mana, Mən sanga həm sening deryaliringoqa qarximən; Mən Misir zeminini Migdoldin Səwəngiqə, yəni Efiopiyəning qegrasiqiqə pütünləy harabə-wəyrənə kıliwetimən. **11** Kıriq yil iqidə, insanning yaki həywanning ayioqi uni besip ətməydu wə uningda heq adəm turmaydu. **12** Mən Misir zeminini wəyran kılinəqan zeminlar arisida wəyran kılimən; wə uning xəhərliri harabə kılinəqan xəhərlər arisida kıriq yil wəyran bolidu; Mən Misirliklarni əllər arisioqa tarkitiwetimən, ularni məmlikətlər arisioqa taritimən». **13** Birəq Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Kıriq yilning ahirida Mən Misirliklarni tarkitiləqan

əllərdin yiqip qayturimən; **14** Mən Misirni sürgündin əsligə kəltürüp, ularni Patros zeminioğa, yəni tuquloğan zeminioğa qayturimən; ular xu yərdə təwən dərijilik bir məmlikət bolidu. **15** U məmlikətlər arisida əng təwən turidu; u qaytidin özini baxqa əllər üstigə kətürməydu; Mən ularni pəsəytimənki, ular qaytidin baxqa əllər üstidin həküm sürməydu. **16** [Misir] qaytidin Israil jəmətining tayanqisi bolmaydu; əksiqa ular daim Israil üçün uningdin panah izdəx gunahining əslətmisi bolidu; andin ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu». **17** Yigirmə yəttinqi yili, birinqi ayninq birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Babil padixahı Nebokadnəsar Turoğa jəng qılıxta qoxunini qattıq japalıq əmgəkkə saldı; xuning bilən hər bir bax takir bolup kətti, hər bir müre sürkilip yeqlir bolup kətti; biraq nə u nə qoxuni Tur bilən qarxılaxkan əmgəktə heqkəndak həkə almidı; **19** xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Misir zeminini Babil padixahı Nebokadnəsaroğa təqdim qilimən; u uning baylıqlirini elip, oljisini bulap, qənimitini tutup elip ketidu; bular uning qoxuni üçün ix həkqi bolidu. **20** Mən uningğa [Turoğa] jəng qılqanının ix həkqi üçün Misir zeminini təqdim kildim; qünki ular Meni dəp əjir qildi, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **21** — Mən xu kündə Israil jəməti üçün bir münggüz əstürüp qıqirimən, wə sən [Əzakiyalning] aqlingni ular arisida aqimən; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu.

30 Pərwədigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bexarət berip: — Rəb Pərwərdigar

mundak deydu: — «Silər dad-pəryad selip: «Way xu küni!» — dənglar!» — degin. **3** Qünki kün yeqinlaxti; bərħək, Pərwərdigarning küni, bulutlar kaplanoqan kün yeqinlaxti; u əllərnin bexioqə qüxidioqan kündur. **4** Xuning bilən bir kıliq Misir üstigə qüxidu; ɵltürɵlgənlər Misirda yikiloqanda, uning zor bayliqliri bulinip kətkəndə, uning ulliri ɵrɵlɵp qüxkəndə, Efiopiyəliklər dərd-ələm tartidu. **5** Efiopiyə, Put, Lud, barliq Ərəbiyə, Liwiyə wə əhdə kilinoqan zemindikilərmu Misir bilən billə kıliqlinidu. **6** Rəb Pərwərdigar mundak deydu: — Misirni kollaydioqanlar yikilidu; uning küqidin boloqan pəhri yərgə qüxidu; Migdoldin Səwəngiqə boloqan həlk kıliqlinidu, — deydu Rəb Pərwərdigar. **7** — Ular wəyran kilinoqan zeminlar arisida wəyran kilinidu; uning xəhərliri harabə kilinoqan xəhərlər arisida yatidu. **8** Xuning bilən, Mən Misiroqə ot saloqinimda, uning yardimidə boloqanlar sunduruloqanda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; **9** Xu küni əlqilər Efiopiyəni kɵrkətitəx üqün kemilərdə olturup məndin qikidu; Misirning bexioqə qüxkən kündək ularoqimu azab-oqubət qüxidu; mana, u keliwatidu! **10** Rəb Pərwərdigar mundak deydu: «Mən yənə Misirning top-top adəmlirini Babil padixəji Nebokədnəsarning kəli bilən tögitimən. **11** U wə uning bilən kəlgən həlkə, yəni əllərnin arisidiki əng dəhəxtəliki zeminni həlak kilixkə elip kelinidu; ular Misir bilən qərxilixkə kıliqlarni suoqurup, zeminni ɵltürɵlgənlər bilən tolduridu. **12** Mən Nil dəryalirini qurutimən, Wə zeminni rəzil adəmlərnin qəlioqə setiwetimən; Zemin wə uningda turoqan həmmiini yat adəmlərnin qəlida

wəyrənə kəlimən; Mənki Pərwərdigar xundak söz kəlojan».

13 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Nof xəhəridin butlarni yəkitimən, oyəjan məbudlarnimu yəkitimən; Misir zeminidin kəydidin xəhzadə bolmas; Mən Misir zeminini kərkunqka qəxərimən. **14** Mən Patros xəhəriini wəyrənə kəlip, Zoan xəhəridə ot salimən, No xəhəri üstidin həküm qəkirip jazalaymən. **15** Misirning istihkami boləjan Sin xəhəriining üstigə kəhərimni təkimən; No xəhəriining top-top adəmlirini kəriwetimən. **16** Mən Misirda bir ot salimən; Sin azablardin toləjinip ketidu; No xəhəri bəsülidu, Nof xəhəri hər küni yawlarəja yəzlinidu. **17** Awən wə Pibəsət xəhərliridiki yigitlər kəliqlinidu; bu xəhərlər sürgün kəlinidu. **18** Mening xu yərdə Misirning boyunturuklirini sundurəjinimda, Tahpanəs xəhəridə kün karangəqulixidu; uningda əz kəqidin boləjan pəhri yəkilidu; bir bulut uni kəplaydu; uning kəzliri sürgün kəlinidu. **19** Mən xundak kəlip Misir üstidin həküm qəkirip jazalaymən; wə xular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». **20** On birinji yili, birinji ayning yəttinji künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kəlip mundak dəyildi: — **21** I insan oəqli, Mən Misir padixəhi Pirəwnning bilikini sundurdum; wə mana, u dawalinixka tengilmidi, yəki kəliq tutuxka tengik bilən kəqəytilmidi. **22** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Misir padixəhi Pirəwngə kərximən; Mən uning biləklirini, həm kəqlük boləjinini həm sunduruləjan bilikini üzəwetimən; xuning bilən kəliqini kəlidin qəxərmən; **23** Misirliklarni əllərgə tarkətiwetimən, məmlikətlər arisəja taritimən. **24** Mən

Babil padixahining qolini küqəytip, qiliqimni uning qolioğa tutkuzimən; Mən Pirəwnning biləklirini sundurimənki, u Babil padixahı aldida əjili toxkan yarilanoğan adəmdək ah-zarlar bilən ingraydu. **25** Mən Babil padixahining biləklirini küqəytimən, wə Pirəwnning biləkliri sanggilap qalidu; Mən Öz qiliqimni Babil padixahining qolioğa tutkuzojinimda, u uni Misir zemini üstigə sozojinida, ular Mening Pərwərdigar ikənlimni tonup yetidu; **26** wə Mən Misirliklarni əllər arisioğa tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən; wə ular Mening Pərwərdigar ikənlimni tonup yetidu».

31 On birinçi yili, üqinqi ayning birinçi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, Misir padixahı Pirəwngə wə uning top-top adəmlirigə mundak deyin: — Əmdi sən bütüklüküngdə kim sən bilən təng bolalaydu? **3** Mana, Asuriyəmu Liwandiki bir kedir dərihi idi; uning ormanlıqqa sayə bərgən güzəl xahliri bolup, u intayin egiz boyluk idi; uning uqi bulutlaroğa takaxkanidi; **4** Sular uni yooğan kılıp, qongkur bulaklar uni egiz kılıp əstürgəndi; erikliri uning tüwidin, ətrapidin ekip etətti, ular öz əstənglirini daladiki barlıq dərəhlərgigə əwətkənidi. **5** Xuning bilən, u bihlanoğan wakitta, mol sular bilən egizliki barlıq dərəhlərdin egiz boloğan, uning xahliri kəpəygən wə xahqiliri uzun boloğan; **6** asmandiki barlıq uqar-qanatlar uning xahlirida uwilioğan, xahqiliri astida daladiki barlıq janiwarlar balilioğan; uning sayisi astida barlıq uluq əllər yaxioğan. **7** Xundak bolup uning xahliri kengiyip, u bütüklükidə güzəlləxkən;

qünki uning yiltizliri mol sularoşa yətkən. **8** Hudaning baqqisidiki kedir dərəhlərmu uni tosalmaytti; qarışaylar uning xahliridək, qinar dərəhliri uning xahqiliridəkmu kəlməytti; Hudaning baqqisidiki heqkandək dərəh güzəlliktə uningəşa ohximaytti. **9** Mən uni xahlirining köplüki bilən güzəl qılğanmən; Hudaning baqqisida bolğan barlıq dərəhlər, yəni Erəmdiki dərəhlər uningdin həsət qılğanidi. **10** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Qünki u özini egiz kətürüp, uqini bulutlaroşa taqaxturup uzartқанliqi, egizlikidin kənglining təkəbburlaxқанliqi tüpəylidin, **11** əmdi Mən uni üzül-kesil bir tərəp qilixқа uni əllərnin arisidiki mustəbitning qolioşa tapxurdum; Mən uni rəzilliki tüpəylidin həydəp qətkə kəkkənidim. **12** Yat adəmlər, yəni əllər arisidiki əng wəhxilər uni kesip taxlidi. Xahliri taoqlar wə barlıq jiləqalaroşa yiqilip, uning xahqiliri zemindiki barlıq jiralaroşa sundurulup yatidu; yər yüzidiki həklər uning sayisidin qikip uningdin neri kətti. **13** Uning yiqiloğan oqoli üstigə asmandiki barlıq uqar-qanatlar qonup yaxaydu; daladiki barlıq janiwarlar xahliri üstidə turidu. **14** Buning məqsiti, sulardin suqirilidioğan dərəhlərnin heqbiri özini egiz kətürmisun, yaki uqini bulutlaroşa taqaxturmisan, yaxxi suqirilidioğan dərəhlərnin heqbiri undək egizlikkə kətürülmisan üqündur; qünki ularning həmmisi ölümgə bekitilgən — yərnin tegilirigə qüxüxkə bekitilgənlərnin, əlidioğan adəm balilirinin, hangoşa qüxidioğanlarnin qatarididir. **15** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — U təhtisaraşa qüxkən künidə, Mən ünin üqün bir matəm tutkuzoğanmən; qongqur sularni etiwetip

uning bulak-eriklirini tosuwatkənmən; xuning bilən uning uluq suliri tizginləngən. Mən Liwanni uning üqün qarilik kiygüzdüm; uning üqün daladiki barlik dərəhlər solixip kətti. (Sheol h7585) 16 Mən uni ھاڭoۋa qüxidioۋanlar bilən billə təhtisaraۋa taxliwətkinimdə, uning yikiloۋan qaoۋdiki sadasi bilən əllərni təwritiwəttim; xuning bilən Erəm baۋqisidiki barlik dərəhlər, Liwandiki sərhil wə əng esil dərəhlər, yaxxi suۋiriloۋan həmmə dərəhlər yər tegiliridə turup təsəlli tapqan. (Sheol h7585) 17 Uning sayisidə turoۋanlar wə əllər arisida uni qollaydioۋanlar uning bilən təng təhtisaraۋa, kiliq bilən ەلتۈرۈلگەنلەرنىڭ يەنيۋا قۈخكەن. (Sheol h7585) 18 Kəni eytə, Erəm baۋqisidiki dərəhlərnin kaysisi xan-xərəp wə güzəlliktə sən [Misiroۋa] təng keləyətti? Birəq sənmu Erəm baۋqisidiki dərəhlər bilən təng yər tegilirigə qüxürülisən; sən hətnə qilinmioۋanlar arisida, kiliq bilən ەلتۈرۈلگەنلەر bilən billə yatisən; mana bu Pirəwn wə uning top-top adəmlirininin həmmisining nesiwisidur, dəydu Rəb Pərwərdigar.

32 On ikkinqi yili, on ikkinqi ayning birinqi künidə xundəq boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip xundəq deyildi: — 2 I insan oۋli, Misir padixahı Pirəwn üqün bir mərsiyəni aۋzingoۋa elip uningoۋa mundaq deyin: — Sən əzüngni əllər arisida bir xiroۋa ohxatkənsən, birəq sən dengiz-okyanlar arisidiki bir əjdihasən, halas; sən paləqlixip eriklirini exip taxturup, sulirini ayaoqliring bilən qaloۋitip, dəryalirini leyitip koydung. 3 — Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Kəp əllərnin top-top adəmliri aldida Əz torumni üstünggə yeyip

taxlaymən; ular seni torumda tutup tartixidu. **4** Mən seni kuruklukta qaldurup, dalaqə taxlaymən; asmandiki barlik uqar-qanatlarni üstünggə kondurup, yər yüzidiki janiwarlarni seningdin toyundurimən; **5** gəxüingni taqlar üstigə qoyimən, jiloqlarni pütkül əzaying bilən toldurimən; **6** Mən keningning ekixliri bilən zeminni hətta taqlarəqiqimu suqirimən; jiralar sən bilən toxup ketidu. **7** Nurungni eqürginimdə, Mən asmanlarni tosuwetimən, yultuzlarni kara qilimən; kuyaxni bulut bilən kaplaymən, ay nur bərməydu. **8** Asmanlardiki barlik parlaydioqan nurlarni üstüngdə kara kilip, zemininggə karangoqulukni kaplaymən, dəydu Rəb Pərwədigar. **9** Mən əllər arisioqə, yəni sən tonumioqan məmlikətlər arisioqə sening həlakatin [qaloqan adəmliringni] elip kətkinimdə, kəp əllərnin yürikini biaram qilimən; **10** Mən kəp əllərnə sən bilən alakzadə qilimən, ularning padixahliri sanga qarap dəhxətlik qorkixidu; Mən kiliqimni ularning kəz aldida oynatqinimda, yəni sening yikiloqan küningdə ularning hərbi əz jan qayqusida hər dəqiqə təwrinidu. **11** — Qünki Rəb Pərwədigar mundaq dəydu: — «Babil padixahining kiliqi üstünggə qikidu. **12** Palwanlarning kiliqliri bilən Mən sening top-top adəmliringni yikitimən; ularning həmmisi əllər arisidiki mustəbitlərdur; ular Misirning pəhrini yokitidu, uning top-top adəmliri kurutuwetilidu. **13** Mən zor sular boyidin barlik həywanlirininimə həlak qilimən; insan ayioqi qaytidin ularni qaloqatmaydu, həywanlarning tuyakliri qaytidin ularni leyitmaydu. **14** Xuning bilən Mən ularning sulirini tindurimən; ularning eriklirini süpsüzük maydək aqturimən, dəydu Rəb Pərwədigar.

15 — Mən Misir zeminini wəyranə kılənimda, zemin özining barlıqıdin məhrum boləninida, Mən uningdiki barlıq turuwatqanlarni uruwətkinimdə, əmdi ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. 16 — Bu bir mərsiyə; ular uni okuydu — Əllərnin qızlıri matəm kılıp uni okuydu; mərsiyəni ular Misir wə uning barlıq top-top adəmlirigə okuydu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 17 On ikkinqi yili, aynin on bəxinqi künidə [yənə] xundak boldiki, Pərwərdigarnin səzi manga kelip xundak deyildi: — 18 I insan ooqlı, Misirnin top-top adəmliri üqün ah-zar qəkkın; xuningdək ularni, yəni uni küqlük əllərnin qızlıri bilən billə təwəngə, hangə qüxidiəanlarə qəmrəh boluxkə yər tegilirigə qüxürüp taxliwət; 19 güzəlliktə sən kimdin artuk idin? Əmdi qüxüp, hətnə kılınmioqan bilən billə yat! 20 Ular kiliq bilən ɵltürülgənlər arisioqə yikilidu; kiliq suəuruldu; u wə uning top-top adəmlirininin həmmisi sərəp apiriwetilsun! 21 Əmdi palwanlarnin arisidiki batur-əzimətlər təhtisəranin otturisida turup [Misir] wə uni qolliəanlarə qəz kılıdu: —«Mana, ular qüxti, ular jim yatidu — hətnə kılınmioqanlar, kiliq bilən ɵltürülgənlər!». (Sheol h7585) 22 — Mana, xu yərdidur Asuriyə wə uning yioqiloqan qoxuni; uning gərliri əz ətrapididur; mana ularnin həmmisi ɵltürülgən, kiliqlənoqan. 23 Ularin gərliri qongkur hangnin tegididur; uning yioqiloqan qoxuni əz gəri ətrapida turidu; ular tiriklərnin zeminida adəmlərgə wəhəxət saləanlar — bularnin həmmisi ɵltürülgən, kiliqlənoqan. 24 Mana Elam wə uning gərinin ətrapida turoqan uning barlıq top-top adəmliri; ularnin həmmisi ɵltürülgən,

қилиқланған, ular һәтнә қилинмиған peti yәр tegilirigә
 қүхкәнләр — yәni tiriklärning zeminida adämlärgә өз
 wәһxitini saloğanlar! Biräq һazir ular һangoğa qүхкәнләр
 bilән billә iza-aһanәtkә qөmidu. **25** Kixilär uning üqün
 өltürүlgәнләр arisida, top-top adämliri arisida bir orun
 raslioğan; һәlkining gөрliri uning әtrapididur; ularning
 һөmmisi һәтнә қилинмиғанлар, қилиқланғанлар; xunga ular
 һangoğa qүхкәнләр bilән billә iza-aһanәtkә қalidu; ular
 өltürүlgәнләр arisioğa yatқuzulidu — gөрqә tiriklärning
 zeminida ularning wәһxiti adämlärgә selinoğan bolsimu!
26 Mana xu yәrdә Mәxәk bilән Tubal barliқ top-top
 adämliri bilән turidu; ularning gөрliri өз әtrapididur;
 ularning һөmmisi һәтнә қилинмиғанлар, қилиқланғанлар
 — gөрqә ular tirik turuwatқanlarning zeminida өз
 wәһxitini adämlärgә saloğan bolsimu! **27** Ular jәng
 қoralliri bilән tähtisarağa qүхкән, қiliqliri өз bexi astioğa
 қoyuloğan, һәтнә қilinmay turup yikiloğan palwanlar
 arisida yatmaydu; ularning қәbihlikliri өз ustihanliri
 üstidә bolidu — gөрqә ular tiriklärning zeminida
 baturlarоjimu wәһxәt saloğan bolsimu! (Sheol h7585) **28** Sән
 [Pirәwnmu] һәтнә қилинмиғанлар arisida tarmar bolup,
 қiliq bilән өltürүlgәнләр arisida yatisән. **29** Mana xu yәrdә
 Edom, uning padixahliri, barliқ xahzadilirimu; ular küqlük
 bolsimu, қiliқланғанлар bilән billә yatқuzulidu; ular һәтнә
 қilinmiғанлар arisida, һangoğa qүxidiоғанлар bilән billә
 yatidu. **30** Mana ximaldiki xahzadilär, һөmmisi; mana
 barliқ Zidondikilär, өltürүlgәнләр bilән billә qүхкән; gөрqә
 өз küqi bilән wәһxәt saloğan bolsimu, ular һazir hijalәttә
 қaldi; ular һәтнә қилинмиған bolup, қiliқланғанлар arisida

yetip, Һағоға қуғидоғанлар билән билә һияләткә қалиду.

31 Пирәwn бularни кәриду, хунигдәк өзиниң қилиқланған топ-топ адәмлiri тоғрулуқ, яғни өзи вә қохуни тоғрулуқ ularдин тәсәлли алиду, — дәйду Рәб Пәрвәрдигар. **32** — Гәрқә Мән унинг вәһхитини тiriк турuwатқанларниң земиниға салдуоған болсамму, бирәқ u һәтнә қилинмиоғанлар арисиға, қилиқ билән өлтүрүлгәнләр арисиға ятқузалиду, — яғни Пирәwn вә унинг барлиқ топ-топ адәмлiri, — дәйду Рәб Пәрвәрдигар.

33 Вә Пәрвәрдигарниң сәзи мана келип хундақ дейлиди: — **2** I инсан оғли, әл-йуртунгдикиләргә сөз яткүзүп ularға мундақ дегин: — Мән қилиқни мәлум бир земин үстигә қикарәқинимда, земиндики һәлқ өз арисидин бир адәмни тепип уни кәзәтқи бекәтсә, — **3** u қилиқниң земин үстигә қикқанлиқини көрүп, канай қелип һәлқни ағаһландурса, **4** кимдиким канай аwазини ағлап, ағаһни алмиса, қилиқ келип уни елип кәтсә, әмди унинг қени өз бәxi үстигә болиду. **5** U канай аwазини ағлап, ағаһни алмиоған; хунга унинг қени өзигә болиду; u ағаһ алоған болса, јенини қутқузоған болатти. **6** Бирәқ кәзәтқи қилиқниң келиватқинини көрүп, канай қалмай, һәлқни ағаһландурмиса, әмди қилиқ келип ular арисидин бирәwnи елип кәтсә, ундақта u өз қәбиһликидә елип кетилиду; бирәқ унинг қени үқүн Мән кәзәтқидин һесаb алимән. **7** Әмди, i инсан оғли, Мән сәни Исраил јәмәти үқүн кәзәтқи дәp бекиткәнмән; сән Мениң ағзимдин һәwәр ағлап, ularға Мәндиң ағаһ яткүзисән. **8** Мән рәзил адәмгә: «I рәзил адәм, сән қоқум өлисән» десәм, вә өзүң бу рәзилни yolидин яндурuxқа сөз қилмай уни ағаһландурмисаң, u рәзил өз қәбиһликидә өлиду;

birak uning qeni üqün sændin hesab alimən. **9** Birak sən rəzilni yolidin yenix tooqruluk agahlandursang, u yolidin yanmisa, u öz kəbihlikidə əlidu; birak özüng öz jeningni kutkuzup qalisən. **10** Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmətigə söz kilip: — Silər: «Bizning itaətsizliklerimiz wə gunahlerimiz beximizdidur, biz ular bilən zəiplixip ketiwatimiz; əmdi biz qandakmu hayatka eriximiz?» dəysilər. **11** Ularoqa səzümni yətküzüp: «Mən hayatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən rəzil adəmning ölümidin heq hursənlikim yoktur; pəkət ularni rəzil yolidin yenip hayatka erixsun dəymən; rəzil yolliringlardin yeninglar, yeninglar! Nemixka əlgünglar kelidu, i Israil jəməti?!» — degin. **12** Wə sən, i insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə mundaq degin: — Həkkəniy adəmning həkkəniyliki asiylik kıləqan künidə uni kutkuzmaydu; həm rəzil adəm bolsa, u öz rəzillikidin yanoqan künidə rəzillikidin yikilmaydu; həkkəniy adəm gunah sadir kıləqan künidə, u əslidiki həkkəniyliki bilən hayatta turiwərməydu. **13** Mən həkkəniyoqa: «Sən bərəkə hayatkə erixsən» deginimdə, u öz həkkəniylikioqa tayinip kəbihlik sadir kilsa, əmdi uning həkkəniy ixliridin heqkaysisi əslənməydu; əksiqa u ətküzgən kəbihliki tüpəylidin əlidu. **14** Əmdi mən rəzilgə: «Sən qokum əlisən» desəm, birak u gunahidin yenip, kəz aldimda adalət wə həkkəniylikni yürgürsə — **15** Rəzil adəm kərzgə kapalətkə aloqan nərsini kayturup bərsə, — bulangqilikta aloqanni kayturup bərsə — kəbihlik sadir kilmay, hayat bəlgilimiliridə mangsa — əmdi u bərəkə hayatkə igə bolidu, u əlməydu. **16** Uning sadir kıləqan gunahliridin heqkaysisi əslənməydu; u adalət wə

həkkaniylikni yürgürgan — u bərhək həyatka igə bolidu. **17** Birak əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydu; əməliyəttə ularning yoli bolsa həmmigə barawər əməs. **18** Həkkaniy adəm öz həkkaniylikidin yenip, kəbihlikni sadir kılsa, u buningda əlidu. **19** Rəzil adəm öz rəzillikidin yenip, adalət wə həkkaniylik yürgürsə, bu ixlardin həyatka igə bolidu. **20** Lekin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəysilər; i Israil jəməti, Mən hərəkaysinglarə əz yolliringlar boyiqə üstünlərgə həküm qikirimən! **21** Wə xundak boldiki, sürgün boləqan on ikkinqi yili, oninqi ayning bəxinqi künidə, Yerusalemdin kaqқан birsi yeniməqa kelip: «Xəhər bəsüldi!» — dedi. **22** Əmdi kaqқан adəmning yetip kelixining aldinki ahximida Pərwərdigarning qoli mening wujuduməqa kənoqanidi; xuning bilən U aqzimni eqip koydi; aqzim eqilip, mən yənə gaqa bolmidim. **23** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **24** I insan oqlı, Israil zeminidiki harabə jaylarda turuwatқанlar: «İbrahim pəkət bir adəm turupmu bu zeminoqa miras boləqanidi; birak biz kəp adəmmiz; əmdi zemin bəribir bizgə təqdim kilindi» — dəp eytiwatidu. **25** Xunga ularəqa mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər gəxni qan bilən yəysilər; silər əz məbudliringlarni bax kətürüp izdəysilər; silər qan təküwatisilər; əmdi silər zeminoqa miras bolamsilər? **26** Silər kıliqinglarəqa tayinisilər, silər yirginqlik ixlarni qikirisilər, hərbinglar əz kəoxnisining ayaliəqa buzukqilik qilidu. Əmdi silər zeminoqa miras bolamsilər?». **27** Ularəqa mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak

dəydu: Mən həyatim bilən kəsəm qilimənki, bərək, harabə jaylarda turuwatqanlar qiliqlinip yikilidu; dalada qaloqanni yawayi haywanlarning yəwetixkə tapxurimən; istihkamlar wə oqlarlarda turoqlanlarmu waba kesilidin əlidu. **28** Mən zeminni wəyranə wə qəl-bayawan qilimən; uning küqidin boləqan pəhri yokilidu; Israilning taqliri wəyranə boliduki, ulardin ətküqi heqbir adəm bolmaydu. **29** Ularning yürgüzgən yirginqlik qilmixliri tüpəylidin Mən zeminni wəyranə wə qəl-bayawan qiləjinimda ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». **30** — Əmdi sən bolsang, i insan oqlı, əl-yurtungdikilər hərdaim seni aqlzoqla elip əylirining tamlirining yenida wə dərwezilarda səzləp bir-birigə həm hərbiəri öz qerindixioqla sən tooqlruluk: «Qeni berip, Pərwərdigardin nemə səz barkin, anglap keləyli!» — dəydu. **31** Ular jamaət süpitidə yeningoqla kelip, Mening həlqimning süpitidə aldingda olturidu; ular səzliringni anglaydu, birak ularoqla əməl qilmaydu; ular aqlzi bilən sangə muhəbbət kersitidu, birak kəngli haram mənəpətkə tartidu; **32** mana, sən ular üqün pəkət yeqimlik awaz bilən, sazlıri obdan təngxilip eytiləqan muhəbbət nahxisisən, halas; ular səzliringni anglaydu, birak ularoqla əməl qilmaydu. **33** Əmdi buning həmmisi əməlgə axuruloqlinida (u bərək əməlgə axurulidu!) ular bir pəyoqləmbərning ularning arisida boləqanliqlini tonup yetidu».

34 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bexarət berip Israilni bakquqlı padiqilarni əyibləp mundak deqlin: — Padiqilaroqla mundak deqlin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —

Əzlininla bekiwatkan Israilning padiririning halioqa way!
Padiqilarning padisini ozuklandurux kerak əməsmu?
3 Silər yeoqini əzünglər yəysilər, yungini əzünglər
kiysilər; bordaloqan esil malni soyusilər; lekin qoylarni
bakmaysilər. **4** Ajizlarni küqəytmidinglar, kesəllərn
sakaytmidinglar, zəhimləngənlərn tengip qoymidinglar,
tarkilip kətkənlərn kayturup əkəlmidinglar, ezip
kətkənlərn izdəp barmidinglar; əksiqa silər zorluk-
zumbuluk wə rəhimsizlik bilən ular üstidin həküm
sürüp kəlgənsilər. **5** Ular padiqisiz bolup tarkilip kətti;
ular tarkilip ketip daladiki barlik haywanlaroqa ozuk
bolup kətti. **6** Mening qoylirim barlik taoqlar arisidin,
hər yukiri egizlik üstidə tenəp kətti; Mening qoylirim
pütkül yər yüzigə tarkip kətti, birak ularni tepixka
tirixkuqi yaki izdigüqi yok idi. **7** Xunga, i padiqilar,
Pərwədigarning sözini anglanglar: — **8** Mən hayatim
bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwədigar, —
Qoylirimning padiqisi bolmioqaqqa, ular ow bolup qaldi,
daladiki hər bir haywanoqa ozuk boldi; qünki Mening
padiqilirim Öz padamni izdiməydu, ular pəkət əzlini
bakidu, Mening qoylirimni bakmaydu. **9** — Xunga, i
padiqilar, Pərwədigarning sözini anglanglar! **10** Rəb
Pərwədigar mundaq dəydu: — Mana, Mən padiqilaroqa
karximən; Mən Öz qoylirimning hesabini ulardin alimən,
wə ularni padini bekixtin tohtitimən; xuning bilən
padiqilar əzlinimu bakmaydu; wə Mən qoylirimni
ularoqa yənə ozuk bolmisun üqün ularning aqzidin
kutuldurimən. **11** Qünki Rəb Pərwədigar mundaq dəydu:
— Mana, Mən Özüm öz qoylirimni izdəp ularning halini

soraymən; **12** padiqi özining qoyliri arisida, tarap kətkən qoylarni tepip baqqandək, Mənmü qoylirimni izdəp bəkimən; ular bulutluk qarangoju kündə tarilip kətkən hər bir jaylardin Mən ularni qutuldurimən. **13** Mən ularni həklərdin epkelimən, ularni məmlikətlərdin yiqimən, öz zeminiqə apirimən; Mən ularni Israil taqliri üstidə, erik-üstənglər boyida və zemindiki barliq turaloju jaylarda bəkimən; **14** Mən ularni esil qimənzarda bəkimən; Israil taqliri ularning yayliqi bolidu; ular xu yərdə obdan yaylaqta yatidu; Israil taqliri üstidə, münbət qimənzarda ozuklinidu. **15** Mən Özüm Öz padamni bəkimən, ularni yatkuzimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **16** — Mən yoldin tenəp kətkənlərni izdəymən, tarkilip kətkənlərni qayturimən; zəhimləngənlərni tengip qoyimən, ajizlarni küqəytimən; biraq səmrigənlər və küqlüklərni yokitimən; padamni adalət bilən bəkimən. **17** Əmdi silərgə kəlsəm, i Mening padam, Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən qoy və qoy arisida, qoqkarlar və tekilər arisida həküm qikirimən. **18** Əmdi silərnin yaxhi qimənzarni yegininglar azliq kilip, qiməndiki qaloqan ot-qəplərni ayaqliringlar bilən qəyliwetixinglar kerəkmü? Silər süpsüzük sulardin iqqəndin keyin, qaloqinini ayaqliringlar bilən leyitiwetixinglar kerəkmü? **19** Xunga Mening qoylirimə qəyliwetixinglar qəyliwetkənni yeyixtin, ayaqliringlar dəsəp leyitiwetkənni iquxtin baxqa amal yok. **20** Xunga Rəb Pərwərdigar ularə qə mundaq dəydu: — Mana Mən, Mən Özüm səmrigən qoylar və oruq qoylar arisida həküm qikirimən. **21** Qünki silər mürə-yanpaxliringlar bilən ittirip, münggüzliringlar

bilən ularni tərəp-tərəpkə tarkitiwətküqə üsisilər, **22**
— Mən ularni yənə ow obyektı bolmisun dəp Öz
padamni qutkuzimən; wə Mən qoy wə qoy arisida
həkim qikirimən. **23** Mən ularning üstigə bir padiqini
tikləymən, u ularni bəkidü; u bolsa Mening kulum Dawut;
u ularni bekip, ularqa padiqi bolidü; **24** wə Mənki
Pərwədigar ularning Hudasi bolimən, Mening kulum
Dawut ular arisida əmir bolidü; Mənki Pərwədigar
xundak söz kildim. **25** Mən ular bilən aman-hatirjəmlük
beqixlaydioqan əhdini tüzüp, yirtquq həywanlarni
zemindin tügitemən; ular bihətər bolup janggalda turidu,
ormanliklarda qonup uhlaydu. **26** Mən ularni həm
egizlikim ətrapidiki jaylarni bərikətlik kəlimən; yamoqur-
yeqinlarni öz pəslidə yaqdurimən; bular bərikətlik
yamoqurlar bolidü. **27** Daladiki dərəhlər mewilirini,
tupraq ündürmilirini beridu; ular öz zeminida bihətər
turidu; Mən ularning boyunturuk-asarətlirini sundurup,
ularni kullukqa tutqanlarning kolidin kutulduroqinimda,
ular Mening Pərwədigar ikənlikimni bilip yetidu. **28**
Ular yənə əllərgə ow bolmaydu, yer yüzidiki həywanlar
yənə ularni yəwətməydu; ular bihətər turidu, heqkim
ularni qorqatmaydu. **29** Mən ular üqün dangki qikqan
alahidə bir bostanlik jayni təminləymən; ular kaytidin
zeminda aqarqilikta yigləp qalmaydu, yaki kaytidin
əllərnin mazaq obyektı bolmaydu. **30** Andin ular Mənki
Pərwədigar Hudasining ular bilən billə bolidioqanlikimni
wə əzlirining, yəni Israil jəmətinin Mening həkim
bolidioqanlikini bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwədigar.
31 — Əmdi silər bolsanglar, i Mening koylirim, Mening

qimənzarimdiki qoylirim, insnlardursilər, halas; Mən bolsam silərnıng Hudayinglardurmən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

35 Wə Pərwərdigarnıng səzi mnga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzüngni Seir teqlıqə karitip, bexarət berip uni əyibləp mundak degin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, i Seir teqlı, Mən sanga qarximən; Mən qolumni üstünggə uzartip, seni bir wəyrənə wə qəl-bayawan qilimən. **4** Mən xəhərliringni harabə qiliwetimən, wə sən wəyrənə bolisən; andin sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **5** Qünki sən mənggügə eqmənlik saklap kəlgənsən, Israillarnıng bexıqə külpət qüxkən künidə, kəbihlikning jazalinix waqti-saiti toxkanda, ularni qiliq küqigə tapxurup bərgənlikıng tüpəylidin, **6** Xunga Mən həyatim bilən kəsəm qilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən sanga qan təkülüxnı bekittim; qan seni qoqlaydu. Sən qan təküxtin nəprətlənmigənlikıng tüpəylidin, əmdi qan seni qoqlap yüridu. **7** Mən Seir teqlını wəyrənə wə qəl-bayawan qilip, unıngdin besip ötküqi həm unıngqla qaytquqını üzüp taxlaymən. **8** Mən unıng taqlirini öltürülgənliri bilən toldurimən; sening egizlikliringdə, sening jılqliliringdə, sening barlıq jiraliringdə qiliq bilən öltürülgənlər yikilidu. **9** Mən seni mənggügə wəyrənə qilimən; sening xəhərliring adəmzatsız bolidu; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** — Qünki sən: «Bu ikki əl, ikki məmlikət Meningki bolidu, biz ularqla igə bolimiz» degining tüpəylidin — gərqlə Mən Pərwərdigar xu yərdə bolqlan bolsammu —, **11**

əmdi Mən həyatim bilən kəsəm kəlimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən sening nəpritingdin qıqқан aqqıqıng boyıqə wə həsiting boyıqə sanga muamilə kəlimən; Mən üstüנגə həküm qıqırıp jazalixim bilən, Mən ular arisida Əzümni kərsitimən. **12** Xuning bilən sening İsrail taqlirioqa qarap: «Ular wəyran boldi, ular bizgə yəm boluxқа təkdım kəlini» degən barlıq həqarətliringni Mən Pərwərdigarning angliqinimni sənler tonup yetisilər. **13** Uning üstigə aqlinglarda silər Manga qarxi qıqıp əzünglarni qong kərsitip, Manga kupurluk kəloqan səzünglərnı kəpəytkənsilər; Mən ularni anglidim. **14** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Pütkül yər yüzi xadlinip kətkinidə, Mən seni wəyranə kəlimən. **15** İsrail jəmətining mirasi wəyran kəlinoqanda buningdin sən xadlanqiningdək, Mənmu sanga xundak kəlimən; sənmu, i Seir teqlı wə barlıq Edom — silərnıng barlıqlıqlar wəyranə bolidu; wə [Edomiylar] Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

36 Əmdi sən, i insan oqlı, İsrail taqlirioqa bexarət berip mundaq degin: — İsrail taqliri, Pərwərdigarning səzini anglanglar: — **2** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Duxmənnıng silərgə qarap: «Wah! Mənggü yukiri jaylar bizgə təəlluk boldi!» degini tūpəylidin, **3** xunga bexarət berip mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Bərək, qünki ular silərnı wəyranə kəlip, əllərdin qəloqanlirioqa təwə kəlixқа həryəndin silərnı əzgənliki tūpəylidin, wə silər əllər arisida səz-qəqək wə təhmət obyektı bolup qəloqanlıqlıqlardın, **4** əmdi xunga, i İsrail taqliri, Rəb Pərwərdigarning səzini anglanglar: — Rəb

Pərwərdigar əllərdin qaloqanlirioqa olja həm mazak obyektı bolup qaloqan taoqlar, egizliklər, jiralar və jiloqlaroqa, wəyran bolqan harabilər və taxliwetilgən xəhərlərgə mundak dəydu: — **5** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Huxal boluxup kəlbidiki pütün eqmənliki bilən Mening zeminimni əzlirigə təəlluk boluxka bekitip, uni bulang-talang kiliwalayli degən əllərdin qaloqanlirioqa və Edomdikilərninğ həm misigə bərhək, Mən [Əz həlkimgə] bolqan kizojinlikimdin qikqan aqqik otida səz kildim: — **6** Israil zemini toqruluk bexarət berip, taoqlar, egizliklər, jiralar və jiloqlaroqa səz kilip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Əz [həlkimgə bolqan] kizojinlikimdin kəhrim bilən səz kildim — qünki silər əllərninğ mazak-ağanətlirini yegənsilər. **7** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən kolumni kətürüp xundak kəsəm iqqənki, bərhək, ətrapinglardiki əllər əzining mazak-ağanətlirini əzi ixitidu. **8** Ləkin silər, i Israil taoqliri, xahlinisilər, həlkim Israiloqa mewə berisilər; qünki ular pat arida qaytip kelidu. **9** Qünki mana, Mən silər təriringlardidurmən; Mən silərgə qaraymən, silər yumxitisilər həm terilisilər. **10** Və Mən üstünlərdə adəmlərnı, yəni Israilning pütkül jəmətinı, ularning barlıqını kəpəytimən; xəhərlər aqalilik bolidu, harabilər qaytidin qurulidu. **11** Mən üstünlərdə adəm həm haywanlarnı kəpəytimən, ular awup nəsil kəridu; Mən ətkən zamanlardikidək silərnı olturaqlıq qilimən; bərhək, qalinqlarnı əslidikidin əwzəl qilimən; silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **12** Mən üstünlərgə adəmlərnı, yəni həlkim

Israilni mangdurimən; ular silərgə igidarqilik qilidu, silər ularning mirasi bolisilər; silər yənə ularni baliliridin juda qilmaysilər. **13** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Qünki ularning silərgə: «Silər adəmlərni yəysilər, öz elinglarni balilardin juda qiloqansilər!» degini tüpəylidin, **14** əmdi silər yənə adəmlərni yeməysilər, öz elinglarni baliliridin yənə juda qilmaysilər, dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** — Mən silərgə yənə əlləning mazək-ağanətlirini anglatkuzmaymən; silər əlləning tapa-tənisini yənə kətürməysilər, silər öz elinglarni qaytidin yikitmaysilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **16** Pərwərdigarning sözi manga kelip xundaq deyildi: — **17** I insan oqlı, Israil jəməti öz zeminida turoqan qaoqlarda, ular öz yoli həm qilmixliri bilən uni buloqioqan; Mening aldimda ularning yoli ay kərgən ayalning napaklikioqa ohxax. **18** Xunga zeminioqa təkən kən üçün, zeminni məbudliri bilən buloqioqanlikı üçün, Mən kəhrimni ular üstigə təktum; **19** Mən ularni əllər arisioqa tarkitiwəttim, ular məmlikətlər iqigə tarilip kətti; Mən ularning yolliri həm qilmixliri boyiqə ularning üstigə həküm qikardim. **20** Ular baridioqan hərəkəysi əllərgə kəlgəndə, ular tooqrisida: «Bular Pərwərdigarning həlki, birək ular Uning zeminidin qikqan!» — deyilgəndə, ular yənəla Mening pak-mukəddəs namimni buloqioqan; **21** Birək Mən Israil jəməti baroqan hərəkəysi əllər arisida buloqanoqan pak-mukəddəs namim üçün kəngül bəldüm. **22** Xunga Israil jəmətigə mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən bu ixni silərni dəp əməs, i Israil jəməti, bəlki silər baroqan hərəkəysi əllər arisida silər buloqioqan öz pak-mukəddəs namim üçün qilimən. **23**

Mən əllər arisida buloqanoqan, Özümning büyük namimni pak-muqəddəs dəp kərsitimən; namimni dəl silər ular arisida buloqanoqan; ularning kəz aldida Mən Özümni silərnin aranglarda pak-muqəddəs kərsətkinimdə, əllər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **24** Mən silərnə əllər arisidin elip, məmlikətlər iqidin yiqip, silərnə öz zəminlənqarə qayturimən. **25** — Mən süpsüzük suni üstünlənqarə qaqimən, buning bilən silər pak bolisilər. Silərnə həmmə paskiniliklənqarə wə butlirlənqarə paklaymən. **26** Mən silərgə yengi kəlb berimən, iqlənqarə yengi bir rəh salimən; teninglərdiki tax yürəkni elip taxlap, məhrlik bir kəlbni ata qilimən. **27** Mening Rəhimni iqlənqarə kirqüzüp, silərnə əmr-pərmanlirim boyiqə mangoquzimən, həkümlirimni tutquzimən, xuning bilən ularə qəmə qilisilər; **28** silər Mən ata-bowilirlənqarə təqdim qiloqan zəmində yaxaysilər; Mening qowmim bolisilər, Mən silərnin Hudayinqlar bolimən. **29** Mən silərnə barlik paskiniqiliktin qutquzimən; Mən buqdayni awun boluxqə buyruymən; üstünlərgə həq aqarqilikni qoymaymən; **30** Mən dərəhlərnin mewisini wə etizdiki məhsulatlarni awutimənki, silər aqarqilik tūpəyldin əllər arisida xərməndə bolmaysilər. **31** Silər rəzil yollirlənqarə wə naqar qilmixlirlənqarə əsləp, kəbihliklirlənqarə wə yirginqlik qiloqanlirlənqarə üqün öz-özünqlərdin yirginisilər. **32** Silərgə məlum bolsunki, bu ixni qilixim silər üqün əməs, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — öz yollirlənqarə üqün hijil bolup xərməndə bolunqlar, i Israil jəməti. **33** — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən kəbihliklənqarə

pakliqan künidə, Mən xəhərlərnı aħalılik qilimən, harabə qaloqan jaylarmu qaytidin qurulidu. **34** Wəyran qilinoqan zemin ətüp ketiwatqan hər birining kəz aldida wəyranə kərünsimu, u qaytidin terilidu. **35** Xuning bilən ular: «Bu wəyran qilinoqan zemin huddi Erəm baqısidək boldi; harabə, wəyran qilinoqan xəhərlər hazır mustəhkəmləndi, aħalılik boldi» — dəydu. **36** Wə ətrapida qaloqan əllər Mənki Pərwərdigarning buzuloqan jaylarnı quruquqi həm wəyranə qilinoqan yərlərnı qaytidin terioquqi ikənlikimni bilip yetidu; Mənki Pərwərdigar səz qildim, buningə qə əməl qilimən. **37** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən yənıla İsrailning jəmətining bu ixlarnı tiləydioqan dua-tilawətlirigə ijabət qiloquqi bolimən; Mən qoy padisidək ularning adəmlirini awutimən; **38** Muxəddəs dəp ayriloqan qurbanlıq qoy padisidək, bekitilgən həyt-bayramlırioqə beqıxlanəqan qoy padisi Yerusalemoqə tolduruloqandək, harabə boləqan xəhərlər qaytidin adəm padiliri bilən toldurulidu; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu.

37 Pərwərdigarning qəli wujudumoqə qəndi; Pərwərdigar meni Rohi bilən kətürüp qıqıp, bir jiloqining otturisiəqə turoquzdi; u yər səngəklərgə toldi. **2** U meni səngəklər ətrapidin uyak-buyakqə ətüzdi; mana, bu oquq jiloqida [səngəklər] intayin nuroqun idi; wə mana, ular intayin qurup kətkənidi. **3** U məndin: — I insan ooqlı, bu səngəklər qaytidin yaxnamdu? — dəp soridi. Mən: — I Rəb Pərwərdigar, sən bilisən, — dedim. **4** U mənə: I insan ooqlı, bu səngəklər üstigə bexarət berip mundaq deyin: «I quruk səngəklər, Pərwərdigarning səzini anglanglar! **5**

Rəb Pərwərdigar bu səngəklərgə mundaq dəydu: — Mana, Mən silərgə bir roq-nəpəs kirgüzimən, wə silər həyat bolisilər. **6** Mən üstünglərgə pəy-singirləni salimən, siləni terə bilən yapimən, silərgə roq-nəpəs kirgüzimən; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər». **7** Xunga mən buyruləqini boyiqə bexarət bərdim; mən bexarət beriximgə, bir xawqun kətürüldi, mana jalak-julak bir awaz anglandi, səngəklər jipsilixip, bir-birigə qoxuldi. **8** Mən kərdum, mana, pəy-singirlər wə ət ularning üstigə kelip ularni qaplidi; birak ular da heq roq-nəpəs bolmidi. **9** U manga: — I insan oqlı, roq-nəpəskə bexarət berip mundaq degin: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: Tət tərəptin xamal kəlgəysilər, i roq-nəpəs, wə muxu əltürülgənlər tirilsun üqün ularning üstigə püwənglər» — dedi. **10** Xunga mən buyruləqandək bexarət beriwidim, roq-nəpəs ularəqə kirdi-də, ular həyat bolup tik turdi — bükük bir qoxunəqə aylandi. **11** Wə U manga: — I insan oqlı, bu səngəklər bolsa Israilning pütün jəmətidur. Mana, ular: «Bizning səngəklirimiz qurup kətti, ümidimiz üzüldi; biz tükəxtuk!» — dəydu. **12** Xunga bexarət berip ularəqə mundaq degin: «Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən gərüngləni eqip, siləni gərünglərdin qikirimən, i Mening həlqim, siləni Israil zeminiəqə elip kirimən; **13** Mən gərüngləni aqkinimda, siləni gərünglərdin qikarəqinimda, i Mening həlqim, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **14** Wə Mən Əz Rohimni silərgə kirgüzimən, silər həyat bolisilər; wə Mən siləni əz zemininglarda turoquzimən; silər Mənki Pərwərdigarni xundaq səzni qilip, xuni ada qildi, dəp bilip

yetisilər». **15** Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi: — **16** I insan oqli, bir tayakni elip, uning üstigə «Yəhuda wə uning həmrəhliri boləjan Israillar üçün» dəp yazəjin; yənə bir tayakni elip, uning üstigə «Əfraim wə uning həmrəhliri boləjan pütün Israil jəmətidikilər üçün» dəp yazəjin; **17** wə ularni bir-birigə ulap qoy; ular qolungda bir bolsun. **18** Həlkimdikilər səndin: «Bu ixlər bilən nemini qüxəndürməkqi bizgə dəp bərməmsən?» dəp sorisa, **19** ularəja: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Əfraimning wə uningəja həmrəh boləjan Israil kəbililirining qoli tutqan Yüsüpning tayikini elip, uni Yəhudaning tayiqəja qoxup ulap, ularni birlə tayak qilimən; ular Mening qolumda bir tayak bolidu. **20** Sən yazəjan tayaklarni ularning kəz aldida qolungda tutup ularəja xundak degin: — **21** «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mana, Mən Israil balilirini barəjan əllər arisidin elip, ularni həryəndin yiqip öz zəminiqə epkelimən. **22** Mən ularni Israil taqlirining üstidə bir əl qilimən; bir padixah ularning həmmisigə padixah bolidu; ular qaytidin ikki əl bolmaydu, yaki qaytidin ikki padixahlıqqa həq bəlünməydu. **23** Ular əzlirini qaytidin ularning məbudliri, lənətlək ixliri yaki asiylıqlirining həqkayisisi bilən həq buləjimaydu; Mən ularni gunah ətküzgən olturaqlaxqan jayliridin qutkuzup, ularni paklandurimən; ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **24** Wə mening qulum Dawut ularəja padixah bolidu; ularning həmmisining birlə padiqisi bolidu; ular Mening həkümlirimdə mengip, Mening bəlgilimilirimni tutup ularəja əməl qilidu. **25** Ular Mening qulum Yakupqa

təqdim qiləjan, ata-bowiliringlar turup kəlgən zeminda turidu; ular uningda turidu — ular, ularning baliliri, wə balilarning baliliri mənggü turidu — Mening qulum Dawut ularning xahzadisi bolidu. **26** Mən ular bilən aman-hatirjəmlik beqixlaydiojan bir əhdə tüzimən; bu ular bilən mənggülik bir əhdə bolidu; Mən ularni jayida makanlaxturup awutimən; wə Mening mukəddəs jayimni ular arisioja mənggügə tikləymən. **27** Mening turaloju jayim ularda bolidu; Mən ularning Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. **28** Mening pak-mukəddəs jayim ular arisida mənggügə tikləngəndə, əmdi əllər Özüm Pərwədigarning Israilni pak-mukəddəs qiloquqi ikənlikimni bilip yetidu».

38 Pərwədigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** İnsan ooqli, yüzüingni Magog zeminidiki Rox, Məxək wə Tubalning əmiri Gogka qaritip uni əyibləp bexarət berip xundak degin: — **3** Rəb Pərwədigar xundak dəydu: «Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga qarximən; **4** Mən seni arkingoja yandurup, engikinggə ilməklərni selip, sən wə pütün qoxunungni — atlar wə atlik əskərlərni, həmmisi toluq qorallanojan, sipar-qalkənlərni kətürgən, qiliq tutqan top-top kixilərni jənggə qikirimən; **5** Pars, Efiopiyə wə Put, həmmisi qalkəndubuloja bilən qorallinidu **6** — Gomer wə uning barliq top-top adəmliri, ximalning əng kəridin kəlgən Torgamah jəməti wə uning barliq top-top adəmliri, bu kəp əllər sanga həmrah bolup billə bolidu. **7** Əzüingni təyyarla; sən wə sanga yioqilojan barliq top-top adəmliring təyyarlanojan petida bol; sən ularoja nazarətgilik qilisən.

8 Kəp künlərdin keyin sən [jənggə] qaqirilisən; sən ahirki yillarda qiliqtin qutkuzuloqan, kəp əllərdin yioqiloqan həlkning zeminiqə, yəni uzundin beri wəyran kelinip kəlgən Israil taqlirioqə hujum qilisən; uning həlki əllərdin yioqiloqan bolup, ularning həmmisi aman-esən turiweridu; **9** sən, barliq top adəmliring wə sanga həmrah boləqan nuroqun əllər bilən billə aləqə besip, boran-qapqundək kelisən; sən yər yüzini qaplioqan buluttək bolisən». **10** — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Xu küni xundaq boliduki, kənglünggə baxqıqə hiyallar kirip, sən rəzil hiylə-nəyrəngni oylap qikisən; **11** sən: «Mən sepilsiz yeza-kəntlər jaylaxqan zeminoqə besip kirimən; mən aman-esən turuwatqan bir həlkkə yeqinliximən — ularning həmmisi sepilsiz, takəksiz wə dərwasiziz turuwatidu», dəysən, — **12** «Xuning bilən oljilarni elip, bulang-talang qilimən; qolumni əslidə wəyran bolup əmdilikdə makanlik boləqan jaylarəqə, əllərdin yioqiloqan, mal-dunyaəqə igə boləqan, dunyaning kindikidə yaxawatqan həlkkə qarxi qilimən». **13** Xu tapta Xeba, Dedan, Tarxixitiki sodigərlər barliq yax xirliri bilən səndin: «Sən olja elixqə kəldingmu? Sən top-top adəmliringni bulang-talang qiliwelixqə — altun-kümüxni elip ketixqə, mal-dunyani elip ketixqə, zor bir oljoqə erixiwelixqə yioqdingmu?» — dəp soraydu. **14** Xunga bexarət bərgin, i insan oqlı, Gogqə xundaq degin: — Rəb Pərwərdigar xundaq dəydu: — Mening həlkim Israil aman-esən bolidioqan künini, sən bilip yətməmsən? **15** Sən öz jayingdin, yəni ximalning əng qət jayidin qikisən, sən wə sanga həmrah boləqan nuroqun əllər, həmmisi atlik bolup, top-top adəmlər, qong qoxun bolisən. **16** Sən yər

yüzini qapliqan buluttək həlkim Israiloqa qarxi qikisən — bu ahirkı zamanlarda bolidu — Mən seni öz zeminimoqa qarxilixixka qikirimən; xundak qilip Mən sən arkilik, i Gog, əllərnıng kəz aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkəndə, ular Meni tonuydu». **17** — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mən kədimki zamanlarda qullirim boləqan Israildiki pəyoqəmbərlər arkilik bexarət qiloqan birsi sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundakla kəp yillardin beri, Mening seni həlkimgə qarxilixixka qikiridioqanlikim toqruluk bexarət bərgən əməsmu? **18** Wə xu küni, yəni Gog Israil zeminioqa qarxi qikqan küni xundak boliduki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — oqəzipim bilən Mening kəhrim ərlep qikidu. **19** Mening [Əz həlkimgə] boləqan qizəpinlikimdin, oqəzəp bilən xundak səz qiloqanmənkı, Israil zeminida zor yər təwrəx bolidu; **20** xuning bilən dengizdiki beliklar, asmandiki uqar-qanatlar, daladiki həywanlar, yər yüzidiki əmiligüqi həywanlar wə yər yüzidə turoqan barlik insanlar Mening yüzüm aldida təwrinip ketidu; taoqlar ərülöp, tik yarlar oqlap ketidu, barlik tamlar yərgə ərülöp qüxidu. **21** Mən barlik taoqlirimda uning bilən qarxilixixka bir qiliq qakirimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — hərbridsining qiliqi öz qerındixigə qarxi qikidu. **22** Mən waba kesili wə qan təküx bilən uningə qəkülüm qikirip jazalaxka kiriximən; Mən uningə, uning qoxunliri üstigə, uningə həmrəh boləqan nuroqun əllər üstigə dəlxətlik yamoqur, zor məldür taxliri, ot wə güngürt yaqdurimən; **23** Mən Əzümni uluqlap, Əzümni pak-mukəddəs dəp kərsitimən;

wə nuroqun əllərning kəz aldida namayan bolimən, ular
Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

39 «Əmdi sən, i insan oqlı, Gogni əyibləp bexarət
berip xundak degin: — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu:
— Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri,
Mən sanga kərximən; **2** Mən seni arkingoqa yandurup,
yetkiləp, seni ximalning əng kəridin qikirimən, Israilning
taqliri üstigə tajawuz kildurimən; **3** Mən okyayingni
sol qolungdin urup taxliquziwetimən, okliringni ong
qolungdin qüxüriwetimən; **4** sən Israil taqlirining
üstigə yikilisən; sən wə sening barlik qoxunliring, sanga
həmrəh boləqan əllər yikilislər; Mən seni barlik yirtquq
uqar-qanatlarəqa gəx, daladiki barlik həywanlarəqa ow
boluxkə təkdım kildim. **5** Sən dalada yikilisən; qünki
Mən xundak səz kildim, — dəydu Rəb Pərwərdigar.
6 Mən Magog üstigə wə dengiz boyida aman-esən
turoqanlarəqa ot yaqdurimən; ular Mening Pərwərdigar
ikənlikimni tonup yetidu. **7** Mening pak-mukəddəs
namimni həlkim Israil arisida tonutimən; pak-mukəddəs
namimning kaytidin buləjinixkə kət'iy yol qoymaymən;
əllər Mening Pərwərdigar, Israilda turoqan Mukəddəs
Boloquqisi ikənlikimni bilip yetidu. **8** Mana, u kelidu!
Bu ixlar qokum bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar,
— bu dəl Mən eytkən künidur. **9** Israil xəhərliridə
turuwatkanlar qikip qorallarni, jümlidin sipar-qalkənlər,
okyalər, tokmaklər wə nəyzilərnı köydürüp ot qalaydu —
ular bular bilən yəttə yil ot qalaydu. **10** Daladin həq otun
elinmaydu, ormanlardin həq yaqəq kesilməydu; qünki
ular qorallarni ot qalaxkə ixlitidu; ular əzliridin olja

tutqanlarni olja tutidu, oʻzlarini bulang-talang qiloqanlarni bulang-talang qilidu, — dāydu Rəb Pərwərdigar. **11** Wə xu künidə xundak boliduki, Israil zeminidin, yəni dengizning xərkiy qiroʻqikidin oʻtidioqanlarning jiloʻisidin Gogqa bir yərlik boluxi üqün bir orunni berimən; bu yərlik bolsa oʻtküqilərnin yolini tosidu; ular xu yərdə Gog wə uning barlik top-top adəmlirini kəmidu; u «Həmon-Gog jiloʻisi» dəp atilidu. **12** Israil jəməti zeminini həlal qilix üqün, ularni yəttə ay kəmidu; **13** zemindiki barlik həlk ularni yərlikkə qoyidu; xuning bilən Özüm uluqʻlanoqan muxu künidə bu ix ularoqə xərəp bolidu, — dāydu Rəb Pərwərdigar. **14** Ular birnəqqə adəmnini zeminini dawamlıq arilap, tajawuzqilarning zemin yüzidə qaloqan jəsətlirini kümüxtək alahidə ixni qilix üqün ayriydu; ular xu yəttə ay tügigəndə, andin jəsətlərnini izdəx hizmitini baxlaydu. **15** Bu «zemindin oʻtküqilər» aylinip yüridu; əgər birsi adəmnin ustihinini kərgən bolsa, u uning yenioqə bir bəlgə tikləydu; «izdəp kəmgüqilər» uni Həmon-Gog jiloʻisioqə dəpnə qiləuqə bəlgə turidu **16** ([jiloʻida] «Həmonah» dəp ataloqan bir xəhər bolidu). Ular xu yol bilən zeminini paklaydu». **17** — «Wə sən, i insan oqʻli, Rəb Pərwərdigar xundak dāydu: — Hərəkəndak uqar-qanatlar, daladiki barlik haywanlaroqə mundak degin: «Yioqilixip kelinglar, Mən silərgə qilməqʻi boləqan qurbanlikiməqə, yəni Israil taoqliri üstidə qilinəqan qong qurbanlikqə həryəndin jəm bolunglar! Silər xu yərdə gəx yəp, qan iqisilər. **18** Silər baturlarning gəxini, yər yüzidiki xəhzadilarning qenini — qoqʻqarlarning, oqʻqilərnin, torpaqlarning qenini iqisilər — ularning

həmmisi Baxandiki bordaloqan mallardur! **19** Silər Mən silərgə kilməqçi boloqan qurbanlıqimdin, toyoquqə may yəp, toyoquqə qan iqisilər! **20** Silər dastihininmda atlar wə jəng hərwisidikilər, baturlar, barlıq jəngqi palwanlar bilən toyunisilər» — dəydu Rəb Pərwərdigar. **21** — wə Mən Əz xan-xəripimni əllər arisiqə kərsitimən, barlıq əllər Mening yürgüzgən jazalirimni wə ularning üstigə qoyoqan qolumni kəridu. **22** Wə xu kündin tartip Israil jəməti Mening Pərwərdigar, ularning Hudasi ikənlikimni bilip yetidu. **23** Əllər Israil jəmətining kəbihliki, Manga asiylik kiloqanliki tüpəylidin sürgün boloqanlikini bilip yetidu; mana, Mən yüzümni ulardin yoxurup, ularni düxmənlirining qolioqə tapxurdum; ularning həmmisi kiliqlinip yikildi. **24** Ularning paskiniqiligi wə asiylikliri boyiqə Mən ularni bir tərəp kildim, yüzümni ulardin yoxurdum». **25** Xunga Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Mən hazır Yakupni sürgün boloqanlikidin əsligə qayturup, pütkül Israil jəməti üstigə rəhim kilip, Əz pak-mukəddəs namim üqün otluk kizojinlikimni kərsitimən. **26** Əz zeminida aman-esən turoqinida, heqkim ularni qorqutmaydioqan qaoq kəlgəndə, Mən ularni əllərdin qayturup, düxmənlirining zeminliridin yioqkinimda, wə kəp əlləning kəz aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkinimdə, xu qaoqda ular hijalitini wə Məndin yüz örüp kiloqan asiylikining barlıq gunahini kətüridu; **28** ular Mening ularni əllər arisiqə sürgün kilduroqanlikim tüpəylidin, wə andin ulardin heqkaysisini xu yərdə qaldurmay əz zeminioqə yioqkanlikim tüpəylidin, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu; **29** wə

Mən yüzümni ulardin qayta heq yoxurmaymən; qünki
Mən Israil jəməti üstigə Öz Rohimni quyəqan bolimən, —
dəydu Rəb Pərwərdigar.

40 Bizning sürgün boləqanlığımızning yigirmə bəxinqi
yili, yilning bexida, aynıq oninqi künidə, yəni xəhər
bəşülgəndin on tət yil keyin — dəl axu künidə
Pərwərdigarning qoli mening wujuduməqə qondi, wə U
meni [xəhərgə] apardi. **2** Hudaning alamət kərünüxliridə
U meni Israil zeminiəqə apirip, intayin egiz taq üstigə
orunlaxturdi; taqning jənubiy tərpidə xəhərdək bir
quruluş turatti. **3** U meni xu yərgə apardi; mana
qolida kanap tanisi wə əlqəm hadisini tutqan, misning
kərünüxidə boləqan bir kixi; u dərwarzida turatti. **4** Bu kixi
manga: «Insan oqlı, kəzliring bilən kərüp, qulıqıng bilən
anglap, kənglüngni mən sanga kərsitidiəqan barlıq ixlarəqə
baqlıqı; qünki buning sanga kərsitilixi üqün sən muxu
yərgə elip kelinding. Israil jəmətigə barlıq kərginingni
ayan qıl». **5** Wə mana, ibadəthanining həmmə tərpidə tam
bar idi. U kixining qolida altə gəzlik əlqəm hadisi bar idi;
xu qaoqdiki «bir gəz» bir gəz bir alıqanoqə tooqra kelətti. U
tamning kənglikini əlqidi, bir «hada» qıqti; egizliki bolsa,
bir «hada» qıqti. **6** U xərkqə qaraydiəqan dərwarzioqə
kelip, uning pələmpəylirigə qıqti; uning bosuoqisining
kənglikini əlqidi, u bir hada qıqti. Yənə bir tərpining
kəngliki bir hada qıqti. **7** [Dərwarzining iqidiki] hər bir
«oyuk əy»ning uzunluqı bir hada, kəngliki bir hada idi;
oyuk əylərning ariliqı bəx gəz idi; dərwarzining iqidiki
bosuoqə, yəni iqqirigə qaraydiəqan dəhlizning aldidiki
bosuoqining [ikki tərpining] uzunluqı [ayrim-ayrim]

bir «hada» qikti; **8** u dərważining iqlirigə qaraydiqan dahlizni elqidi, [uzunluqi] bir hada qikti. **9** U dərważining dalinining uzunluqini elqidi, səkkiz gəz qikti; uning kexikining yenidiki tamning kelinliqi ikki gəz qikti. Muxu dalan iqlirigə qaraytti. **10** Xərkkə qaridqan dərważining iqidə, u tərpidə üqtin, bu tərpidə üqtin oyuk öylər bar idi. Üqilisi ohxax elqəmdə idi; üq öyning ikki yan temi ohxax kelinlikta idi. **11** U dərważini elqidi, kəngliki on gəz qikti; uning jəmiy uzunluqi on üq gəz idi. **12** Bu yandiki oyuk öylərlənin aldidə bir gəz kelinliktiki bir tosmə tam bar idi, wə u yandiki oyuk öylərlənin aldidə bir gəz kelinlikta bir tosmə tam bar idi; hər yandiki oyuk öylərlənin kəngliki altə gəz idi. **13** U dərważining jəmiy kənglikini, yəni bu tərptiki oyuk öyning əgzisining [arqa lewidin] u tərptiki oyuk öyning əgzisining [arqa lewiqə] yigirmə bəx gəz qikti; bu tərptiki oyuk öyning ixiki bilən u tərptiki oyuk öyning ixiki bir-birigə qarixatti. **14** U iqlə hōyliqə kirix eqlizidiki tūwruqlərni elqidi; ularning egizliki atmix gəz qikti; dərważə temi bu hōylining tūwruqlirini orap turoqanidi. **15** Dərważining tūwidin dalanning iqlə eqlizəqə əllik gəz qikti. **16** Oyuk öylərlənin hər birinin udul temidə, xundəqlə oyuk öylərlənin ariliqida, dalanning yenidə ohxaxlə rojəqlər bar idi; muxu rojəqlər sirtiqə qarap tariyip mangoqan idi; hər bir ariliqtiki tam-tūwruqlərgə palma dərəhliri nəqqixləngənidi. **17** U meni sirtki hōyliqə apardi; manə, kiqlik hanilər, wə sirtki hōylini qəridəp yasaloqan tax tahtayliq supə; supinin üstigə ottuz kiqlik hanə selinoqan. **18** Bu tax tahtayliq supə hōylidiki dərważilərqə tutaxqan,

uning kəngliki ularning uzunluqioğa barawər idi; bu «pəs tax supa» idi. **19** U təwənki dərważining iqi tərīpidin iqki hōylining sirtki temioiqə boloqan arilikni əlqidi; xərkwə ximal tərəplərningmu yüz gəz qıkti. **20** Andin sirtki hōylioğa kiridioqan, ximaloğa qaraydioqan dərważining uzunluqi wə kənglikini əlqidi. **21** Uning bu tərīpidə üqtin oyuk əy, u tərīpidə üqtin oyuk əy bar idi; uning tüwrükliri, dalanliri birinqi dərważiningkigə ohxax idi; uning uzunluqi əllik gəz, kəngliki yigirmə bəx gəz. **22** Uning deriziliri, dalanliri, palma dərəh nəxiyliri xərkkə qaraydioqan dərważiningkigə ohxax idi; kixilər uning yəttə baskuqluq pələmpiyi bilən qıqatti; uning dalini iqkirigə qaraytti. **23** Iqki hōylida ximal wə xərktiki dərważilaroğa udul birdin dərważə turatti; u dərważidin dərważioiqə əlqidi, yüz gəz qıkti. **24** U meni jənub tərəpkə apardi; mana, jənubkimu qaraydioqan bir dərważa bar idi; u uning tüwrükliri, dalanlirini əlqidi, ular baxkiliroğa ohxax idi. **25** Dərważining wə dalinining ətrapidiki derizilər baxkiliroğa ohxax idi; uning uzunluqi əllik gəz, kəngliki yigirmə bəx gəz idi. **26** Uningoğa qıkidioqan yəttə baskuq bar idi; uning dalini iqkirigə qaraytti; uning tüwrükliridə palma dərīhining nəxiyi bar idi, u tərəptə biri, bu tərəptə biri bar idi. **27** Iqki hōylioğa kiridioqan, jənubqə qaraydioqan bir dərważa bar idi; u jənubiy tərəptə dərważidin dərważioğa əlqidi, yüz gəz qıkti. **28** U meni iqki hōylioğa jənubiy dərważidin əkirdi; wə jənubiy dərważini əlqidi; uning əlqəmliri baxqə dərważilərningkigə ohxax idi. **29** Uning oyuk əyliri, arilik tamliri, dalinining əlqəmliri baxkiliiriningkigə ohxax idi; uning wə dalinining

ətraplirida derizilər bar idi; uning uzunluğu əllik göz, kəngliki yigirmə bəx göz idi. **30** Ətrapida uzunluğu yigirmə bəx göz, kəngliki bəx göz ətrapida dalini bar idi. **31** Uning dalini bolsa sirtki həyliyə qaraytti; uning kirix eqizidiki ikki yan tüvrükidə palma dərəhlərnin nəkixi bar idi; uning qıqix yolining səkkiz baskuqluk pələmpiyi bar idi. **32** U meni iqki həylida xərk tərəpkə apardi; u tərəptiki dərwezini elqidi; uning elqəmliri baxkiliroya ohxax idi. **33** Uning oyuk əyliri, arilik tamliri, dalinining elqəmliri baxkiliroynin kigə ohxax idi; uning wə dalinining ətraplirida derizilər bar idi; uning uzunluğu əllik göz, kəngliki yigirmə bəx göz idi. **34** Uning dalini bolsa sirtki həyliyə qaraytti; uning [kirix eqizining] u wə bu tərəpidiki tüvrükidə palma dərəhlərnin nəkixi bar idi; uning qıqix yolining səkkiz baskuqluk pələmpiyi bar idi. **35** U meni ximaliy dərwezioya apardi, wə uni elqidi; uning elqəmliri baxkiliroya ohxax idi. **36** Uning oyuk əyliri, arilik tamliri, dalanliri [baxkiliroya] ohxax idi; ətrapida derizilər bar idi. Uning uzunluğu əllik göz, uning kəngliki yigirmə bəx göz idi. **37** Uning dalinidiki tüvrüklər sirtki həyliyə qaraytti; uning [kirix eqizidiki] ikki yan tüvrükidə palma dərəhlərnin nəkixi bar idi; uning qıqix yolining səkkiz baskuqluk pələmpiyi bar idi. **38** Hər bir dərweza [ikki] tüvrükünün yenida ixiklik kiçik ey bar idi; ular xu əylərdə köydürmə qurbanlıqlarni yuyatti. **39** Dərwezining dalinida uyanda ikkidin xirə, buyanda ikkidin xirə bar idi; ular xirələrnin üstidə köydürmə qurbanlik, gunah qurbanliki wə itaətsizlik qurbanlıqlirini soyidu. **40** Ximaliy dərwezining dalinining kirix eqizidiki

pələmpəyning bir yenida ikki xirə bar idi; dalanning kirix eoqizining yənə bir yenida ikki xirə bar idi. **41** Xuningdək dərważining u yenida tət xirə, bu yenida tət xirə bar idi — jəmiy səkkiz joza bar idi; ular ularning üstidə qurbanlıqlarni soyidu. **42** Yənə taxtin yonup yasaloqan, uzunluqi bir yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz, egizliki bir gəz kelidioqan tət xirə bar idi; ularning üstigə keydurmə qurbanlıqlar wə baxqa qurbanlıqlarni soyidioqan qoral-əswablar qoyulidu. **43** Dərważa iqidə, tamliri üstigə bir alıqan uzunluqtiki jüp ilməklilik kanarlar bekitilgən. Xirələr üstigə qurbanlıq gəxliri qoyulidu. **44** Iqki həyola iqidə wə iqki dərważining sirtida mədhıyə nahxiqiliri üqün ikki kiqik öy bar idi; biri ximaliy dərważining yenida, jənubqa yüzləngən; yənə biri jənubiy dərważining yenida, ximaloqa yüzləngənidi. **45** U manga: «Jənubqa yüzləngən öy kahınlar, yəni ibadəthanioqa məs’ullar üqündür. **46** Jənubqa yüzləngən öy kahınlar, yəni qurbangah wəzipisigə məs’ullar üqündür. Bular bolsa Zadəkning jəmətining ooqul pərzəntliri; xularla Lawiy jəmətidilər arisidin Pərwərdigarning yenioqa hizmitidə boluxqa kirələydu» — dedi. **47** U həyolini əlqidi; uzunluqi yüz gəz, kəngliki yüz gəz, tət qasilik idi; qurbangah bolsa mukəddəshana aldida turatti. **48** U meni mukəddəshanining dalinioqa apardi; u dalan eoqizining ikki yenidiki tamlarning uzunluqini əlqidi; bir tərəptikisi bəx gəz, yənə bir tərəptikisi bəx gəz qikti; dalan eoqizining [əzi on tət gəz idi]; dalan eoqizidiki tamning [iqki tərəpining] kəngliki bu tərəpi üq gəz, u tərəpi üq gəz idi. **49** Dalanning kəngliki yigirmə gəz, uzunluqi on bir gəz idi; uningə qikidioqan pələmpəy bar

idi; tüwrükimu bar idi, u yenida biri, bu yenida biri bar idi.

41 U meni [mukəddəshanidiki] mukəddəs jayning aldiya apardi; u jayning kirix eqizining ikki tərpidiki yan tamni əlqidi, hər ikkisinin kəlinliki altə gəz qıktı. **2** Kirix eqizining kəngliki bolsa on gəz idi; mukəddəs jayning kirix eqizidiki toqra tamning iqki tərpinin kənglikini əlqidi, hər ikkisi bəx gəz qıktı; u mukəddəs jayning uzunluğunu əlqidi, kırıq gəz qıktı; uning kəngliki yigirmə gəz qıktı. **3** U iqlirigə qarap mangdi, əng mukəddəs jayya kirix eqizidiki toqra tamning kəngliki ikki gəz; eqizining kəngliki altə gəz idi; [ikki tərəptiki] toqra tamning uzunluğu bolsa, yəttə gəz idi. **4** U mukəddəs jayning kəynidiki «əng mukəddəs jay»ning uzunluğunu əlqidi, yigirmə gəz qıktı; kənglikimu yigirmə gəz idi. U mangan: «Bu əng mukəddəs jay» — dedi. **5** U mukəddəshanining temini əlqidi, kəlinliki altə gəz qıktı; yandiki kiçik hanilarning bolsa, kəngliki tət gəz idi; kiçik hanilar mukəddəshanini qəridəp selinənidi. **6** Yenidiki kiçik hanilar üç kəwətlik, bir-birigə üstiləklik idi, hər kəwəttə ottuzdin hana bar idi; kiçik hanilarning limliri mukəddəshanining temiyə qıqıp qalması üçün, limlar kiçik hanilarning sirtki temiyə bekitilənidi. **7** Yukiriliqanseri mukəddəshanining ətrapidiki kiçik hanilar kengiyip barənidi; çünki mukəddəshanining ətrapida quruluş bolənliktin bina egizligənseri hanilar kengəygən. Xu səwəbtin mukəddəshanimu egizligənseri kengəygən. Təwəndiki kəwəttin yukiridiki kəwətkiyə otturidiki kəwət arqilik qıqıdın pələmpəy bar idi.

8 Mən mukəddəshanining egiz ulluk supisi barlikini kərdum; u həm yenidiki kiqik hanilarning uli idi; uning egizliki toptooqra bir «hada» idi, yəni altə «qong gəz» idi. 9 Yenidiki hanilarning sirtki temining kelinliki bəx gəz idi. Mukəddəshanining yenidiki kiqik hanilar bilən [kahinlarning] hujriliri arilikidiki box yərning kəngliki yigirmə gəz idi; bu box yər mukəddəshanining həmmə tərpidə bar idi. 11 Yenidiki kiqik hanilaroqa kirix eoizi bolsa box yərgə karaytti; bir kirix eoizi ximaloqa, yənə biri jənubka karaytti. Supa üstidiki hanilarni qeridigən box yərning kəngliki bəx gəz idi. 12 Ojərbkə jaylaxқан, box yərgə karaydioqan binaning uzunluqi yətmix gəz idi; binaning sirtki temining kelinliqi bəx gəz; uning kəngliki tokşan gəz idi. 13 Həliqi kixi mukəddəshanining əzini əlqidi; uning uzunluqi yüz gəz idi. Box yərning kəngliki [yüz gəz idi], binaning tamliri qoxulup jəmiy kəngliki yüz gəz idi. 14 Mukəddəshanining aldi tərpi wə xərkkə jaylaxқан həylisining kəngliki yüz gəz idi. 15 U [mukəddəshanining] kəynidiki box yərgə karaydioqan binaning kənglikini, jümlidin u wə bu tərpidiki karidorni əlqidi, yüz gəz qikti. Mukəddəshanining «mukəddəs jay»i bilən iqki «əng mukəddəs jay»i wə sirtka karaydioqan dalini bolsa, yaqraq tahtaylar bilən bezəlgən; uning bosuoqiliri, iqidiki üq jayning ətrapidiki rojəkliri həm dəhlizliri bolsa, bosuoqisidin tartip həmmə yər, poldin derizilərgiqə yaqraq tahtaylar bilən bezəlgən (derizilər əzi rojəklik idi). 17 Dalandin iqki «əng mukəddəs jay»oqi qə boləqan torus, iqki wə sirtki «mukəddəs jay»ning tamlirining həmmə yeri kerub wə palma dərəhliri bilən

өлqəmlik nəxirləngənidi. Hər ikki kerub arisida bir palma dərihi nəxirləngənidi; hər bir kerubning ikki yūzi bar idi. **19** Kerubning insan yūzi bu tərəptiki palma dərihi nəxirigə karaytti; xir yūzi u tərəptiki palma dərihi nəxirigə karaytti; pütkül mukəddəshanining [iqki] həmmə tərīpi xundak idi; **20** dalanning poldin tartip torusioiqə, xuningdək «mukəddəs jay»ning tamlirioqə kerublar wə palma dərəhliri nəxir qilinoqan. **21** «Mukəddəs jay»ning ixik kexəkliri bolsa, tət qasilik idi; «əng mukəddəs jay» aldidiki ixik kexəklirimu ohxax idi. **22** «[Mukəddəs jay]»[ning] egizliki üq gəz, uzunluqi ikki gəz boləqan qurbangahı yaoqatın yasaloqan; uning burjəkliri, yūzi wə tamlirining həmmisi yaoqatın yasaloqan; heliki kixi manga: «Bu bolsa Pərwərdigarning aldidida turidioqan xirədur» — dedi. **23** [Mukəddəshanining] «mukəddəs jay» həm «əng mukəddəs jay»ining hər birining qox qanatlik ixiki bar idi. **24** Hər bir qanitining ikki qatlimi bar idi; bu ikki qatlam qatlinatti; bu tərəptiki qanitining ikki qatlimi bar idi; u tərəptikisiningmu ikki qatlimi bar idi. **25** Ularning üstigə, yəni «mukəddəs jay»ning ixikliri üstigə, tamlarning üstini nəxirigəndək, kerublar wə palma dərəhliri nəxirləngənidi; sirtki dalanning aldidida yaoqatın yasaloqan bir aywan bar idi. **26** Dalanning u wə bu tərīpidə rojəklər wə palma dərəh nəxirliri bar idi. Mukəddəshanining yenidiki kikiq hanilar wə aldidiki aywanning xəklimu xundak idi.

42 U meni sirtki həylioqə, ximal tərīpigə apardi; u meni yənə «box yər»gə tutaxqan, ibadəthanining ximaliy udulioqə jaylaxqan kikiq hanilaroqə apardi. **2** Hanilarning

jəmiy uzunluğu yüz gəz idi; ularning kirix yoli ximaloqa qaraytti; [hanilarning] jəmiy kəngliki əllik gəz idi.

3 Hanilar iqqi həyliqə təwə yigirmə gəz kəngliktiki «box yər»gə qaraytti, xundakla sirtki həyliqə təwə «tax tahtayliq supa»ning udulida idi. Üq kəwətlik hanilarning karidorining bir tərəpidiki hanilar yənə bir tərəpidiki hanilarning udulida idi.

4 Hanilarning aldida on gəz kəngliktə, yüz gəz uzunluqta bir karidor bar idi. Hanilarning ixikliri ximaloqa qaraytti; **5** yukiridiki hanilar təwəndiki wə otturisdiki əylərdin tar idi; qünki karidorlar kəp orunni igiliwaləqanidi.

6 Hanilar üq kəwətlik idi; birak həyliqə tutax hanilarningkidək tüwrükliri bolmioqəqə, üqinqi kəwəttiki hanilar astinki kəwəttiki wə otturidiki hanilardin tar idi.

7 Sirttiki hanilarning yenidiki, yəni həylini hanilardin ayrip turidioqan sirtki tamning uzunluğu əllik gəz idi.

8 Sirtki həyliqə tutaxkan hanilarning bolsa, jəmiy uzunluğu əllik gəz idi; mana, mukəddəshanioqə qaraydioqan tərəpining uzunluğu yüz gəz idi.

9 Bu hanilar astida, sirtki həylidin kiridioqan, xərək tərəpkə qaraydioqan bir kirix yoli bar idi.

10 İbadəthanining jənubiy tərəpidə, xərkiy tərəpigə qaraydioqan iqqi həylidiki tamning kəngliki bilən təng boləqan, «box yər»gə tutaxkan, ibadəthanining əzigə qaraydioqan hanilar bar idi; **11** Ularning aldidimu bir karidor bar idi; ular ximaloqa qaraydioqan hanilaroqə ohxaytti. Ularning uzunluğu wə kəngliki, barliq qiqix yolliri, xəkli wə ixikliri ohxax idi.

12 Jənubqə qaraydioqan bir yürux hanilarning ixiki aldidiki karidorning bexida bir kirix yoli bar idi; bu kirix yolimu xərkkə qaraydioqan

tamning yenida idi. **13** Wə u manga: «[ibadəthanining hōylidiki] «box yər»gə tutaxlik bu ximaliy wə jənubiy yürüx hanilar bolsa, mukəddəs hanilardur; Pərwədigarəja yekınlخالaydioqan kaqınlar xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr»ni yəydu. Ular xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr»ni, yəni axlik hədiyələni, gunah qurbanliklirini wə itaətsizlik qurbanliklirini qoyidu; qünki xu yərlər mukəddəstur. **14** Kaqınlar Huda aldioqan kirgəndin keyin, ular «mukəddəs jay»din biwasitə sirtki hōyliqə qikmaydu, bəlki xu yərgə hizmət kiyimini selip qoyidu, qünki bu kiyimlər mukəddəstur. Ular pəkət baxqa kiyimləni kiyip, andin jamaət turoqan yərgə qikidu» — dedi. **15** U xundak qilip ibadəthanining iqki kəlimini əlqigəndin keyin, u meni xərkkə qaraydioqan dərwezidin qikardi wə ətrapidiki tamni əlqidi. **16** U xərkiy tərini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qikti. **17** U ximaliy tərini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qikti. **18** U jənubiy tərini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qikti. **19** U oqərbiy tərini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qikti. **20** U tət tərini əlqidi; ətrapida awam bilən pak-mukəddəs boləjan jaylarni ayrip turidioqan, uzunluqi bəx yüz [hada], kəngliki bəx yüz [hada] tam bar idi.

43 U meni dərwezioqan, yəni xərkkə qaraydioqan dərwezioqan apardi; **2** Mana, Israilning Hudasing xan-xəripi xərək tərəptin kəldi; Uning awazi uluq sularning xərkiroqan sadasidək idi; yər yüzi uning xan-xəripi bilən yorutuldi. **3** Mən kərgən bu alamət kərinüx bolsa, u xəhərni həlak qilixqa kəlgən kətimda kərgən

alamət kərünüxtək boldi; alamət kərünüxlər yənə mən
Kewar dəryasi boyida turup kərgən alamət kərünüxtək
boldi; mən düm yikildim. **4** Pərwərdigarning xan-
xəripi xərkkə qaraydıqan dərwaşa arqılıq ibadəthanioğa
kirdi; **5** Roh meni kətürüp, iqqi həyliqə apardı; mana,
Pərwərdigarning xan-xəripi ibadəthanini toldurdi. **6**
Həliqi kixi yenimda turqanda, ibadəthanining iqidin
Birsining səzligən awazini anglidim; **7** U manga: — I insan
ooqli, bu Mening təhtim selinqan jay, Mən ayaq basidinqan,
Mən Israillar arisida mənggügə turidinqan jaydur; Israil
jəmətidikilər — ularning əzliri yaki padixahliri buzukluğu
bilən yaki «yukiri jaylar»da padixahning jəsətliri bilən
Mening pak-mukəddəs namimni yənə heq bulojimaydu.
8 Ular öz bosuqisini Mening bosuqimning yenioğa, ixik
kexikini Mening ixik kexikimning yenioğa salqan, ular
bilən Meni pəqət bir tamla ayrip turatti, ular Mening pak-
mukəddəs namimni yirginqliliri bilən bulojinqan. Xunga
Mən oqəzipim bilən ularni yokitiwəttim. **9** Əmdi hazır
ular buzuklukini, padixahlarning jəsətlirini Məndin yirək
qilsun; wə Mən ular arisida mənggügə turimən. **10** — Əmdi
sən, i insan ooqli, Israil jəmətining öz kəbihlikliridin hijalət
boluxi üqün bu əyni ularoğa kərsitip bərgin; ular kallisida
ibadəthanini əlqəp bəqsun. **11** Əgərdə ular öz kılqanliridin
hijil bolsa, əmdi sən muxu əyning xəklini, uning selinixini,
qikix yollirini, kirix yollirini wə barlıq layihisini wə
barlıq bəlgilimilirini, — xundak, barlıq xəklini wə barlıq
qanunlirini ayan kılıp bərgin; ularning pütkül xəklini
esidə tutuxi həm uning bəlgilimilirigə əməl kılıxi üqün,
uni ularning kəz aldioğa yazoqin. **12** Ibadəthanining qanuni

xundak bolidu: U turoqan taolning qoqqisining bekitilgan pasiloqqa bolqan dairisi «ang mukaddas» bolidu; mana, bu ibadathanining kanunidir. **13** Kurbangahning «[qong] gaz»da elqang an elqamliri xundak idi: — bu gaz bolsa bir gaz qoxulqan bir alikan bolidu. Kurbangahning atrapidiki ulining egizliki bir gaz, kangliki bir gaz, atrapidiki girwiki bolsa bir alikan idi. Mana bu kurbangahning uli idi. **14** Uning ulidin astinki takqigiq ikki gaz, kangliki bir gaz idi; bu «kikik takqa»din «qong takqa»giga tot gaz, kangliki bir gaz idi; **15** kurbangahning ot supisining egizliki tot gaz idi; ot supisida tot mungguz qoqqiyip qikip turatti. **16** Kurbangahning ot supisining uzunluqi on ikki gaz, kangliki on ikki gaz bolup, u tot qasilik idi. **17** Yukiri takqigiqimu tot qasilik idi, uzunluqi on tot gaz, kangliki on tot gaz; atrapidiki girwiki bolsa yerim gaz idi; astining kangliki bir gaz idi; uningqa qikidioqan pelpiyyi xarkka karaytti. **18** U manga xundak dedi: — I insan oqli, Rab Perwardigar xundak daydu: Bu kurbangah ustiga keydurm kurbanliklarni sunux wa ustiga kan sepix uqun uni yasioqan kunida, xular uning belgilimiliri bolidu: — **19** san Lawiy kabilisidin bolqan, yani Mening hizmitimda bolux uqun Manga yekinxidioqan Zadok nalsidikilerdin bolqan kahinlarqa gunah kurbanliki supitida yax bir torpakni berisan; **20** san uning kenidin azrak elip kurbangahning mungguzligiga, qong takqining tot burjikiga ham atrapidiki girwkliri ustiga surisan; xuning bilan san uni pakizlap wa uningqa kafarat kilisan. **21** San gunah kurbanliki bolqan torpakni elip uning jositini «mukaddas jay»ning sirtida bolqan, ibadathanidiki

alahidə bekitilgən jayda köydürisən; **22** ikkinji künidə sən gunah qurbanliki süpitidə bejirim bir tekini sunisən; ular qurbangahni torpaq bilən paklanduroqandək tekə bilən uni paklaydu. **23** Sən uni pakliqandin keyin, sən bejirim yax bir torpaq, qoy padisidin bejirim bir qoqkarni sunisən; **24** sən ularni Pərwərdigarning aldioğa sunisən; kaħinlar ularning üstigə tuz sepidu wə ularni Pərwərdigarğa atap köydürmə qurbanlik süpitidə sunidu. **25** Yəttə kün sən hər küni gunah qurbanliki süpitidə bir tekini sunisən; ular bejirim yax bir torpaqni, qoy padisidin bejirim bir qoqkarnimu sunidu. **26** Ular yəttə kün qurbangah üqün kafarət kilip uni paklaydu; xuning bilən ular uni pak-mukəddəs dəp ayriydu. **27** Bu künlər tügigəndə, səkkizinji küni wə xu kündin keyin, kaħinlar siləring köydürmə qurbanlikliringlarni wə inaklik qurbanlikliringlarni qurbangah üstigə sunidu; xuning bilən Mən silərnı qobul qilimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

44 Wə u meni ibadəthanining xərkkə qaraydioğan dərwasioğa apardi; u etiklik idi. **2** Pərwərdigar manga: — Bu dərwaza etiklik turidu; u eqilmaydu, heqkim uningdin kirməydu; qünki Pərwərdigar, Israilning Hudasi uningdin kirgən; xunga u etiklik qalidu. **3** Pəqət xahzadə, xahzadilik süpiti bilən xu dərwasining [karidorida] olturup Pərwərdigar aldida nan yeyixkə bolidu; u [dərwasnining] dalinidin kiridu wə xu yoldin qikidu, — dedi. **4** U meni ximaliy dərwasidin qikirip ibadəthanining aldioğa apardi; mən kərdum, mana, Pərwərdigarning xan-xəripi Pərwərdigarning öyini

toldurdi; mən düm yikildim. **5** Pərwərdigar manga xundak dedi: — İnsan ooqli, Mening sanga Pərwərdigarning öyining barlik bəlgilimiliri həm kanunliri tooqruluk eytidioqanlirimning həmmisini kəngül qoyup kəzüng bilən kər, kuliking bilən angla; ibadəthanining kirix yoli wə mukəddəs jayning qikix yollirini kəngül qoyup esingdə tut. **6** Andin asiylaroqa, yəni Israil jəmətigə xundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Yirginqlik qilmixliringlaroqa boldi bəs, i Israil jəməti! **7** Silər barlik yirginqlik qilmixliringlardin sirt, Manga nan, kurbanlik meyi wə kənini sunoqininglarda, silər yat adəmlərni, kəlbidə hətnə qilinmioqan, tenidə hətnə qilinmioqanlarni mening mukəddəs jayimda, yəni Mening öyümdə turup uni buloqxka kirgüzdunglar; ular əhdəmni buzdi. **8** Silər Mening pak-mukəddəs nərsilirimgə məs'uliyət bilən sadıq bolmay, bəlki mukəddəs jayimda özünglarning ornioqa məs'ul boluxka [yat adəmlərni] ixka koydunglar». **9** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Israil arisida turoqan yat adəmlərdin, yəni kəlbidə hətnə qilinmioqan, tenidə hətnə qilinmioqan hərəkəndə yat adəmning Mening mukəddəs jayimoqa kirixigə bolmaydu **10** lekin Israilning Məndin ezip ketixi bilən, Məndin yiraklixip azoqan, məbudlirioqa intilgən Lawiy jəmətidikilər öz kəbihlikining jazasini tartidu; **11** həlbuki, ular yənila mukəddəs ornumda, öy dərwezilirida nəzarətqilik qilidioqan wə öy hizmitidə bolidioqan hizmətkarlar bolidu; ular həlk üqün keydurmə wə baxka kurbanliklarni soyidu; ular həlkning hizmitidə bolup ularning aldida turidu. **12** Əmma həlk məbudlirioqa qokunoqanda, ular həlkning xu ixlirida, ularning hizmitidə

bolqanliki, xuning bilan Israil jamatini kabihlikka elip baridioqan putlikaxang bolqanliki tupaylidin, xunga Men ularoqa qolumni keturup kasam iqqanmanki, — daydu Rab Perwardigar, — ular kabihlikining jazasini tartidu. **13** Xunga ular Men uqun kahnlik wazipisini etaxka Mening yenimoqa yekin kalmaydu, yaki Mening mukaddas narsilirimga, «ang mukaddas» narsilirimga yekin kalmaydu; ular balki oz hijalitini wa yirginqlik qilmixlirining jazasini tartixi kerak. **14** Birak Men ularni oynig oyzining mulazimitiga, uning barlik hizmitiga wa uningda qilinidioqan barlik ixlaroqa mas'ul qilimen. **15** Birak Israil Mandin ezip katkanda, Oz mukaddas jayimoqa qaraxka sadik kahnlar, yani Lawiylar bolqan Zadokning awladilir — ular hizmitimdə boluxka yenimoqa yekin kelidu; ular qurbanliqlarning meyini wa kenini sunuxka Mening aldimda turidu, — daydu Rab Perwardigar. **16** Ular mukaddas jayimoqa kiridu, Mening hizmitimdə boluxka dastihiniyoqa yekin kelidu; ular Mening tapxurukumoqa mas'ul bolidu. **17** Wa xundak boliduki, ular iqki hoyla derwaziliridin kirganda, kanap kiyimni kiyixi kerak; iqki hoyla derwazilirida yaki mukaddashana aldida hizmetta bolqanda, ularda harkandak yungdin bolqan narsə bolmaydu; **18** bexioqa kanaptin tikilgen sellə, belining təwinigə kanaptin tambal kiyidu; ular adəmnı tərlitidioqan heqqandak narsini kiyməsliki kerak. **19** Ular həkning aldioqa sirtki hoyleyoqa qikkanda, ular hizmet kiyimlirini seliwetip, ularni mukaddas «kikiq hanilar»yoqa qoyup qoyidu; ular həkning bu kiyimlirining pak-mukaddəslikigə tegip ketip ziyanoqa uqrimasliki

üqün baxka kiyimlarni kiyixi kerək. **20** Ular qaqlirini qüxürüwätmäsligi, yaki qaqlirini uzun qoyuwätmäsligi lazim; ular pəkət kışka qaq qoyuxi kerək. **21** Iqki həyliqə kirgəndə heqkaysi kahin xarab iqməsligi kerək. **22** Ular tul yaki ajraxkan ayalni öz əmrigə almasliki kerək; ular Israil nəslidin boləqan pak kızıni, yaki kahindin tul qələqan ayalni elixka bolidu. **23** Ular həlkingə pak-mukəddəs bilən addiyning pərkini egitudu, ularəqə həlal bilən həramni qandək pərək etixni kərsitudu. **24** Ərz-dəwalarda ular həküm qikirix ornida bolidu; ular bularning üstigə öz həkümirim boyiqə həküm qikiridu; Mən bekitkən barliq həyt-bayramlirim toqrisidiki qanun-bəlgilimilirimni tutidu; ular Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlixı kerək. **25** Əzini napak qılmasliki üqün ular əlükning yeniqə heq barmasliki kerək; həlbuki, əlgən atisi, anisi, oqlı, kızı, aka-ukisi yaki eri yok aqa-singlisi üqün ular əzini napak qilixka bolidu. **26** Əzini paklanduroqandin keyin, uningəqə yənə yəttə kün sanilixi kerək; **27** u mukəddəs jayəqə kirgəndə, yəni mukəddəs jayda hizməttə boluxka iqki həyliqə kirgən xu künidə, u əzi üqün gunah qurbanlikini sunuxi kerək, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **28** Bu ularəqə miras bolidu: — Mən Əzüm ularəqə miras bolimən; silər ularəqə Israil zeminidin heqkandək igilikni təksim qilmaysilər; Mən ularning igiliki bolimən. **29** Ular axliq hədiyə, gunah qurbanliki wə itaətsizlik qurbanlikliridin yəydu; Israilda məhsus Hudaəqə ataləqan hərəkandək nərsə ularningki bolidu. **30** Tunji qikқан hərəkandək məhsulatlarning esili, barliq wə hərəkandək «kətürmə hədiyə»lər kahinlar üqün bolidu.

Silər [arpa-buoqdiyinglarning] hosulining tunji hemirini kahinoqa takdim qilixinglar kerak; xuning bilən bəht-bərikət öyünglərgə ata qilinidu. **31** Kahinlar əzlügidin əlgən, yaki yirtquqlar boqup koyoqan heqkandak haywan yaki uqar-qanatlardin yeyixkə bolmaydu.

45 Silər zeminni miras kilip bəlux üqün qək taxlap təksim qiləninglarda, silər «kətürmə hədiyə» süpitidə zemindiki mukəddəs bir ülüxnı Pərwədigaroqa atap sunisilər. Uning uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki yigirmə ming [hada] bolidu. Bu parqə yər hər tərəptiki qigrisioqiə mukəddəs hesablinidu. **2** U yərdin bəx ming [hada] uzunluqtiki, bəx ming [hada] kəngliktiki tət qasilik yər mukəddəs jayqa ayrilidu; uning ətrapida box yər bolux üqün əllik gəzlik kəngliktiki yər bəlinidu. **3** Bu ülüxtin sən uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] boləqan yərni əlqəp bəlisən; buning iqi mukəddəs jay, əng mukəddəs jay bolidu. **4** Bu yər zeminning mukəddəs ülüxi bolidu; u mukəddəs jayning hizmitidə boləqan, yəni Pərwədigarning hizmitidə boluxkə yenioqa yeqin kelidioqan kahinlar üqün bolidu; u ularning əyliri üqün, xundakla mukəddəs jayning orunlixixi üqün mukəddəs orun bolidu. **5** Uningdin sirt yənə uzunluqi yigirmə bəx ming gəz, kəngliki on ming gəz boləqan yər, əyning hizmitidə bolidioqan Lawiylarning igiliki, yəni əzliri turidioqan xəhərliri üqün bolidu. **6** Silər bu «kətürmə hədiyə» boləqan mukəddəs ülüxnıng yenidin xəhər üqün kəngliki bəx ming [hada], uzunluqi yigirmə bəx ming [hada] yərni bəlup bekisilər. Bu pütkül Israil jəməti üqün bolidu. **7** Xəzadining ülüxi bolsa, bu

mukəddəs ülüxning ikki tərīpigə tutixidu, xundakla xəhərgə təwə jayning ikki tərīpigə tutixidu, yəni ətərbīy tərīpi ətərbkə kəraydīqan, xərək tərīpi xərkkə kəraydīqan ikki parqə yər bolidu; bu parqə yərlərnīng jəmiy uzunluqi kəbililərnīng ülüxining uzunluqi bilən parallel bolidu. **8** Bu yər xahzadining Israil zeminidiki igiliki bolidu; wə Mening xahzadilirim həlqimni yənə heq əzməydu; zemin Israil jəmətigə, kəbililiri boyiqə bəlup təksim kīlinidu. **9** Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Boldi bəs, i Israil xahzadiliri! Jəbir-zulum wə bulang-talangni əzünglərdin neri kīlip, tooqra həküm qikīrip adalət yürgüzüŋlar; Mening həlqimni qayta yeridin həydiwətküqi bolmanglar, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **10** Silərdə tooqra mizan, tooqra əfah, tooqra «bat» bolsun. **11** «əfah» wə «bat» bolsa bir əlqəm bolsun; xuning bilən bat homirning ondin birigə, əfah homirning ondin birigə barawər bolsun; homir bolsa ular ikkisi üçün əlqəm bolsun. **12** Bir xəkəl bolsa yigirmə «gərah» bolsun. Yigirmə xəkəl, yigirmə bəx xəkəl, on bəx xəkəl qoxulup silərgə «mina» bolidu. **13** Bu silərnīng [xahzadə üçün] «kətürmə hədiyə»nŋlar bolidu; bir «homir» buqdaydin altidin bir əfah buqday, bir «homir» arpīdin altidin bir əfah arpa sunisilər; **14** zəytun meyi bolsa, «bat» bilən əlqīnidu, hər bir «kor»din ondin bir bat sunisilər (bir «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidu, qünki on bat bir homir bolidu). **15** Israilning süyi mol yaylaqliridin, hər ikki yüz tuyak padioqə birdin pahlān sunisilər — bular bolsa, «axliq hədiyə», «kəydürmə qurbanliq», «ināqliq qurbanliq»lar bolup, Israillar üçün kafarət kīlix üçün bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **16**

Zemindiki h  lk  ning h  mmisining Israilning xahzadisiga sunoqan bu «k  t  rm   hədiyə»g   t  hpisi bolidu. **17** Xahzadining wəzipisi bolsa, heytl  rg  , «yengi ay»laro  , «xabat k  n»l  rg  , jümlidin Israil j  m  tining barli   «ibadət sorun»lirio  a k  yd  rm   k  rbanli  lar, axli   h  diy  l  r w   xarab hədiyələrni t  minl  xtin ibarət; Israil jəməti   q  n kafarət elip kelidioqan gunah k  rbanli  ki, axli   hədiyə, k  yd  rm   k  rbanli   w   inakli   k  rbanli  klirini təminligüqi d  l xu bolidu. **18** R  b Pərwərdigar xundak d  ydu: — Birinçi ayning birinçi k  nida sən bejirim yax bir torpakni alisən, uning bilən sən mukəddəs jayni paklays  n. **19** Kah  n bu gunah k  rbanli  kining k  nidin elip ibadəthanining ixik kex  klirig  , k  rbangahning yukiri t  kqisidiki t  t burj  kk   w   iqki h  ylining dərwazisining kirix yolining kex  klirig   süridu; **20** xuningd  k yoldin azoqanlar yaki nadanlar   q  n sən xu ayning y  ttin  i k  nida ohxax ix k  lixing ker  k; xuning bilən sən ibadəthana   q  n kafarət k  lis  n. **21** Birinçi ayning on t  tin  i k  nida silər «  t  p ketix» h  yti, y  tt   k  nl  k bir h  ytni   tk  zisil  r; petir nanni yeyix ker  k. **22** Xu k  ni xahzadə   zi w   zemindiki barli  k h  lk     q  n gunah k  rbanli  ki süpitida bir torpakni sunidu. **23** H  ytning y  tt   k  nining h  rbirida u P  rw  rdigaro  a k  yd  rm   k  rbanli  kni, yəni y  tt   künning h  rbirida y  tt   torpak w   y  tt   ko  q  rni, h  mmisini bejirim h  lda sunidu; hər k  ni gunah k  rbanli  ki   q  n bir tekini sunidu. **24** U h  rbir torpak  a bir   fah axli   hədiyəni, h  rbir ko  q  ro  a bir   fah axli   hədiyəni ko  xup sunidu; h  rbir   fah uno  a u bir hin zəytun meyini ko  xup sunidu. **25** Y  ttin  i ayning

on bəxinqi künidə baxlanoqan heyttə, heytning yəttə künining hərbridə u muxundak gunah qurbanlikliri, köydürmə qurbanliklar, axlik hədiyyələri wə zəytun meyi qatarliklarni ohxax sunuxi kerək.

46 Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — İqki həylining xərkə qaraydioqan dərwezisi altə «ix küni»də etiklik bolidu; biraq xabat künidə u eqilidu; wə «yengi ay» boləqan künliridə u eqilidu. **2** Xahzadə sirttin xu dərwezining dalinining yoli bilən kiridu, u kirix eqizining kexək temi tüwidə turidu; kaqınlar bolsa uning üqün köydürmə qurbanlikini, inaklik qurbanliklirini sunidu; u dərwezining bosuqisida səjdə qilidu andin qiqidu; biraq dərwaza kəqkiqə etilməydu. **3** Zemindiki həlkmu xabat künliridə wə «yengi ay»larda xu dərwezining kirix eqizining tüwidə turup Pərwərdigar aldidə səjdə qilidu. **4** Xabat künidə xahzadə Pərwərdigarə sunəqan qurbanlik bolsa altə bejirim pahlə, bir bejirim qoqkar bolidu. **5** Bularə qoxulidioqan axlik hədiyyələr qoqkarə bir əfə, pahlənlə qamining yetixiqə bolidu; hər bir əfə unə u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. **6** «Yengi ay»ning künidə u sunəqan qurbanlik yax bir bejirim torpaq, altə pahlə, bir qoqkar bolidu; ularning həmmisi bejirim bolidu. **7** Bularə axlik hədiyyələri quxup sunidu; torpaqə bir əfə, qoqkarə bir əfə, pahlənlə qamining yetixiqə bolidu; hər bir əfə unə bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. **8** Xahzadə kirgəndə, dərwezining dalini bilən kiridu, wə xu yol bilən qiqidu. **9** Zemindiki həlk heytn künliridə bekitilgən «ibadət sorun»lirioqə Pərwərdigar aldioqə kirgəndə, səjdə

kilixka ximaliy dərwazidin kirgən kixi jənubiy dərwazidin qikidu; jənubiy dərwazidin kirgən kixi ximaliy dərwazidin qikidu; u kirgən dərwazidin qikmaydu, bəlki uduliqə mengip qikidu. **10** Həlk kirgəndə xahzadə ular bilən billə kiridu; ular qikqanda, billə qikidu. **11** Həyt-bayramlarda wə «ibadət sorun»lirida bolsa, u qoxumqə sunoqan axlik hədiyyələr torpakka bir əfah, qoqqaroqə bir əfah, pahlanlaroqə bolsa qamining yetixiqə bolidu; hər bir əfah unoqə u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. **12** Xahzadə Pərwərdigarə halis keydurmə qurbanlikni yaki halis inaklik qurbanliklirini sunmaqci bolsa, əmdi xərkkə qaraydioqan dərwaza uning üqün eqilidu; xabat künidə kiloqandək, u öz keydurmə qurbanlikini wə inaklik qurbanliklirini sunidu; u qaytip qikidu; qikqandin keyin dərwaza etilidu. **13** Hər kündə sən Pərwərdigarə keydurmə qurbanlik süpitidə bir yaxlik bejirim pahlanni sunisən; sən hər ətigini təyyarlap berisən. **14** Hər ətigəndə sən uningə qoxup axlik hədiyyə, yəni undin altidin bir əfah wə unni maylaxka zəytun meyidin üqtin bir hin təyyarlaysən; bu Pərwərdigarə əbədiy bəlgilimə bilən bekitilgən axlik hədiyyə bolidu. **15** Ular hər ətigəndə pahlanni, uning axlik hədiyyəsini zəytun meyi bilən əbədiy keydurmə qurbanlik süpitidə sunidu. **16** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Xahzadə öz mirasidin oqullirining birsigə sowqə kiloqan bolsa, əmdi u yənə axu oqlining öz oqul-əjdadliri üqün bolidu; miras yoli boyiqə u ularning igiliki bolidu. **17** Birə u öz mirasidin uning hizmətkarlirining birigə sowqə bərgən bolsa, u uningki «halas kilix yili»oqiqə bolidu; xu qaoqda u xahzadigə

qayturulidu; [xahzadining mirasi] asli öz oqullirioqila mənsub bolidu. **18** Wə xahzadə həlqkə jəbir-zulum selip, ularni mirasidin həydiwətməydu; u oqullirioqa öz igilikidin miras təksim qilidu; xuning bilən Mening həlqim öz igilikidin tarkitilmaydu. **19** Andin [həliki kixi] meni ximaloqa qaraydioqan, kahinlar üqün boləqan mükəddəs «kiqik hanilar»oqa dərwezining yenidiki kirix yoli bilən apardi; mana, uning oqərb tərpidə məhsus bir jay bar idi; **20** u manga: «Bu kahinlar itaətsizlik qurbanliklirini wə gunah qurbanliklirini qaynitidioqan həm axlik hədiyələni pixuridioqan jaydur; bu jayni bekitixitiki məxsət, həlkning bu axlarning pak-mükəddəslikigə tegip ketip ziyanəqa uqrimasliki üqün, ular bu [axlarni] sirtki həyliəqa elip qikmaydu. **21** U meni sirtki həyliəqa apirip, meni həylining tət bulungidin ötküzdi; mana, həylining hərbi bulungida [kiqik] həyla bar idi. **22** Həylining tət bulungida, uzunluqi kirik gəz, kəngliki ottuz gəz boləqan tosmə tamlik həylilar bar idi; bu tət həylining əlqəmliri ohxax idi. **23** Bu tət həyla iqidə ətrapida tax tahtaylik təkqə bar idi; təkqə astida həmmə ətrapida qazan qaynitidioqan [ot qalaydioqan] jayliri bar idi. **24** U manga: «Bular «gəx qaynitix əyliri», muxu yərlərdə əyning hizmitidə boləqanlar həlkning qurbanliklirini qaynitidu» — dedi.

47 [Həliki kixi] meni əyning dərwezisioqa qayta apardi. Mana, ibadəthanining bosuoqisidin sular xərkkə qarap ekip qikiwatatti; qünki əyning aldi xərkkə qaraytti. Sular əyning astidin, ong tərpidin, qurbangahning jənubiy tərpidin ekip qüxətti. **2** U meni ximaloqa qaraydioqan dərwezisidin qikardi; u meni aylandurup

xərkkə qaraydioqan dərwarzining sirtioqə apardi; mana, sular ong tərripidin ekip turatti. **3** Həlikə kixi qolida əlqigüq tanini tutup, xərkkə qarap mangdi; u ming gəz əlqidi, andin meni sulardin etküzdü; sular adəmnin oxukioqə qikatti. **4** U yənə ming gəz əlqidi; andin meni sulardin etküzdü; sular adəmnin tizlirioqə yətti. U yənə ming gəz əlqidi; andin meni sulardin etküzdü; sular adəmnin beligə qikatti. **5** U yənə ming gəz əlqidi; u mən ətəlməydioqan dərya bolup qikti; qünki sular ərlep kətti; uningda su üzgili bolatti, u ətəli bolmaydioqan dərya bolup qikti. **6** U məndin: «İnsan ooqli, buni kərgənsən?» dəp soridi; andin meni dəryanin kiroqioqə qayturup apardi. **7** Kiroqakka qayttim, mana, dəryanin kiroqikida, u wə bu qetida, intayin kəp dərəhlər bar idi. **8** U mənə mundaq dedi: «Bu sular yurtning xərkiyə qikidu; xu yərdin ular Arabah tüzənglikigə qüxüp, andin dengizə kiridu. Ular dengizə ekip kirixi bilən, dengiz suliri sakaytilidu. **9** Wə xundaq boliduki, bu «jüp dərya» kaysi yərgə ekip kəlsə, xu yərdiki barlik su üzidioqan janiwarlar yaxaydu; dengizdə nuroqun beliklər bolidu; qünki sular xu yərgə ekip kelidu, wə dengiz suliri sakaytilidu; dərya nəgə aqsa, xu yərnin həmmisi həyatqə igə bolidu. **10** Wə xundaq boliduki, belikqilar dengiz boyida turidu; Ən-Gədidin Ən-Əglaimgiqə ularning torliri yeyilidioqan jayliri bolidu; dengiz beliklirinin «Ottura dengiz»dikidək bək kəp sortliri bolidu; **11** birək uning zəy-sazlikliri sakaytilmaydu; ular xorluq boluxqə tapxurulidu. **12** Dərya boyida, u wə bu qetida, ozuq bolidioqan hərhil dərəhlər əsidu. Ularin yopurmaqliri solaxmaydu, ular mewisiz qalmaydu; ular

hər ayda yengidin mewiləydu; qünki uni suqiridiqan sular muqəddəs jaydin qıqıdu; ularning mewisi ozuk, ularning yopurmaklıri dora-dərmanlar bolıdu. **13** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Təwəndə İsrailning on ikki kəbilisigə zemin miras süpitidə bəlünüp təksim kılınip qegrallar ayrılıdu; Yüsüpning kəbilisigə ikki ülüx bəlünıdu. **14** Mən kolumni kətürüp ata-bowiliringlarqə kəsəm iqqəndək, silər bir-biringlarqə barawərlik bilən zeminni miras boluxqa bəlisilər; u silərgə miras bolıdu. **15** Zeminning [tət] tərıpining qegrasi mundaq: Ximaliy tərıpi, «Ottura dengiz»din baxlinip Hətlonning yolını boylap, Zədad xəhırining kirix eqizioqıqə bolıdu; **16** u Hamat, Berotah, Sibraim (Dəməxk bilən Hamatning qegrısının otturisida), Həwranning qegrısında bolqan Hazar-Həttikon xəhərlirini öz iqiqə alıdu; **17** xuningdək «Ottura dengiz»din baxlanqan qegra Hazar-Enanoqıqə sozulıdu; u Dəməxkning qegrisini boylap, Hamatning ximaliy rayonining qegrasioqə tutıxıdu; bu bolsa ximaliy tərıpi bolıdu. **18** Xərk tərıpining qegrisi, Həwrən bilən Dəməxkning otturısidin baxlinip, Gilead wə İsrail zeminini bəlöp turıdiqan İordan dəryasi bolıdu. Silər buningdin «Əlük dengiz»oqıqə miraslarnı bəlöp əlqəysilər. Bu bolsa xərk tərıpi bolıdu. **19** Jənubiy tərıpi bolsa, Tamar xəhırıdin Meribah-Qədəx dəryasining eqinlirioqıqə, andin Misir wadisidin «Ottura dengiz»oqıqə sozulıdu. Bu jənubiy qegra bolıdu. **20** Qərbıy tərıpi bolsa «Ottura dengiz»ning əzi, Hamat rayonıqə kirix eqizioqıqə bolıdu; bu qərbıy qegrisi bolıdu. **21** Silər bu zeminni İsrailning kəbilisi boyıqə əz-aranglarda ülüxüxünglar kerək. **22** Xundaq bolux kerəkki,

silər öz-aranglar və aranglarda olturaqlaşkan, aranglarda balilik bolğan musapirlarğa uni miras boluxğa qək taxlap belisilər; ular silərgə nisbətən wətinidə tuqulğan Israilarğa ohxax boluxi kerək. Ular silər bilən təng qək taxlap Israil kəbililiri arisidin miras alsun. **23** Musapir kaysi kəbilə arisida olturaqlaşkan bolsa, silər xu yərdin uningğa miras təksim kilisilər, dəydu Rəb Pərwərdigar.

48 Təwəndə kəbililər nami boyiqə tizimlinidu; ximal tərpidə Dan kəbilisining bir ülüxi bar. Uning qegrisi Israil zeminining ximaliy qegrisimu bolidu; u Hətlonning yolini boylap, Hamat rayonioğa kirix eçizioiqə və Həzar-Enan xəhriqiqə sozulğan (Həzar-Enan Dəməxk qegrisioğa yandax bolup, Dəməxkning ximaliy tərpidiki Hamat xəhriqining yenida). Uning ülüxi xərktin qərbkioqə sozulqandur. **2** Danning qegrisioğa yandax bolğan, xərktin qərbkə sozulğan zemin Axir kəbilisining bir ülüxidur. **3** Axirning qegrisioğa yandax bolğan, xərktin qərbkə sozulğan zemin Naftali kəbilisining bir ülüxidur. **4** Naftalining qegrisioğa yandax bolğan, xərktin qərbkə sozulğan zemin Manassəh kəbilisining bir ülüxidur. **5** Manassəhning qegrisioğa yandax bolğan, xərktin qərbkə sozulğan zemin Əfrim kəbilisining bir ülüxidur. **6** Əfrimning qegrisioğa yandax bolğan, xərktin qərbkə sozulğan zemin Rubən kəbilisining bir ülüxidur. **7** Rubənning qegrisioğa yandax bolğan, xərktin qərbkə sozulğan zemin Yəhuda kəbilisining bir ülüxidur. **8** Yəhudaning qegrisioğa tutaxkan, xərktin qərbkioqə sozulğan zemin, silərnin «kətürmə hədiyə»nglar bolidu; uning kəngliki yigirmə bəx ming [hada], uning uzunluqi

kəbililərgə təksim qilinğan ülüxtikidək bolidu; mukəddəs jay uning dəl otturisida bolidu. **9** Silər Pərwərdigarəğa alahidə atiqan «kətürmə hədiyyə» bolsa, uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] bolidu. **10** Bu mukəddəs «kətürmə hədiyyə» kağılar üqün bolidu. Ximaliy tərripining uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], qərbiy tərripining kəngliki on ming [hada], xərkiy tərripining kəngliki on ming [hada], jənubiy tərripining uzunluqi yigirmə bəx ming [hada] bolidu; Pərwərdigarning «mukəddəs jay»i uning dəl otturisida bolidu. **11** Bu yər Zadok əwladliridin bolğan, pak-mukəddəs dəp ayrilğan kağınlar üqün bolidu. Israil ezip kətkəndə, ular Lawiylar ezip kətkəndək ezip kətmigən, bəlki Mən tapxuroğan məs'uliyətkə sadıq bolğanidi. **12** Xuning bilən bu alahidə «kətürmə hədiyyə» bolğan yər bolsa pütün «kətürmə hədiyyə» bolğan zeminning iqidin bolup, ularəğa nisbətən «əng mukəddəs bir nərsə» dəp bilinsun. U Lawiylarning ülüxigə tutaxқан bolidu. **13** Kağınlarning ülüxining qegrisioğa tutax bolğan yər Lawiylarning ülüxi bolidu. Uning uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada]. Pütkül uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] bolidu. **14** Ular uningdin yərni heq satmaydu yaki almaxturmaydu. Ular bu zeminning esilini baxqılarəğa heq ötküzməydu; qünki u Pərwərdigarəğa mukəddəs dəp atalğan. **15** Qalğan yər, kəngliki bəx ming [hada], uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], adəttiki yər bolup, xəhər üqün, yəni əylər wə ortak box yər üqün bolidu. Xəhər uning otturisida bolidu. **16** Xəhərninğ əlqəmliri mundaq bolidu; ximaliy tərripi tət ming bəx yüz

[hada], jənubiy tərifi tət ming bəx yüz [hada], xərkiy tərifi tət ming bəx yüz [hada], wə ətərbiy tərifi tət ming bəx yüz [hada] bolidu. **17** Xəhərning box yərliri bolsa, ximalə qaraydioqan tərifi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə, jənubqə qaraydioqan tərifi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə, xərkkə qaraydioqan tərifi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə, ətərbkə qaraydioqan tərifi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə bolidu. **18** Qaləqan ikki parqə yər mukəddəs «kətürmə hədiyə» boləqan yərgə tutixip uningə parallel bolidu. Ularning uzunluqi xərkkə qaraydioqan tərifi on ming [hada], ətərbkə qaraydioqan tərifi on ming [hada]; bular mukəddəs «kətürmə hədiyə» boləqan yərgə tutixidu; bularning məhsulatliri xəhərning hizmitidə boləqanlarni ozuklanduridu. **19** Uni teriydioqanlar, yəni xəhərning hizmitidə boləqanlar Israilning barlik kəbililiri iqidin bolidu. **20** Pütkül «kətürmə hədiyə» bolsa uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki yigirmə bəx ming [hada] bolidu; silər bu tət qasilik mukəddəs «kətürmə hədiyə»gə xəhərgə təwə jaylarnimu koxup sunisilər. **21** Mukəddəs «kətürmə hədiyə» bilən xəhərning igidarqilikidiki yərning u wə bu tərifidiki qaləqan zeminlər xahzadə üqün bolidu. «Kətürmə hədiyə»gə yandax xərktin xərkkə sozuləqan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər wə ətərbtin ətərbkə sozuləqan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər [kəbililərnin]gə ülüxlirigə parallel bolup, bular xahzadə üqündur; mukəddəs «kətürmə hədiyə», jümlidin ibadəthanining mukəddəs jayi ularning otturisida, **22** xuningdək Lawiylarning ülüxi wə xəhərning igilikimu xahzadining təwəlikining otturisida bolidu. Yəhudaning

qegrisi wə Binyaminning qegrising otturisida bolōan bu zeminlar xahzadə üqün bolidu. **23** Qaloqan kəbililərninğ ülüxliri bolsa: — Binyamin kəbilisi üqün xərktin qərb tərəpkə sozulōan bir ülüxi bolidu. **24** Binyaminning qegrisoqə yandax bolōan, xərktin qərbkə sozulōan zemin Ximeon kəbilisining bir ülüxidur. **25** Ximeonning qegrisoqə yandax bolōan, xərktin qərbkə sozulōan zemin Issakar kəbilisining bir ülüxidur. **26** Issakarning qegrisoqə yandax bolōan, xərktin qərbkə sozulōan zemin Zəbulun kəbilisining bir ülüxidur. **27** Zəbulunning qegrisoqə yandax bolōan, xərktin qərbkə sozulōan zemin Gad kəbilisining bir ülüxidur. **28** Gadning yan tərīpi, yəni jənubiy tərīpi, pütkül zeminning jənubiy qegrisi Tamar xəhīridin Meribah-Qədəx dəryasining ekīnlirioqə, andin [Misir] wadisini boylap «Ottura dengiz»oqə sozulidu. **29** Bu silər Israilning kəbililirigə miras boluxkə qək taxlap bəlidioqan zemin bolidu; bular ularning ülüxliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **30** Təwəndə xəhərninğ qikix yolliri bolidu; uning ximaliy tərīpininğ kənglik tət yüz əllik [hada] bolidu; **31** xəhərninğ kowukliri Israilning kəbililirininğ nami boyiqə bolidu; ximaliy tərīpidə üq kowuk bolidu; biri Rubənninğ kowukī bolidu; biri Yəhudaning kowukī bolidu; biri Lawiyning kowukī bolidu; **32** xərkiy tərīpininğ kənglik tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Yüsüpning kowukī bolidu; biri Binyaminning kowukī bolidu; biri Danning kowukī bolidu. **33** Jənubiy tərīpininğ əlqimi tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Ximeonning kowukī bolidu; biri Issakarning kowukī bolidu; biri Zəbulunning

qowuqi bolidu. **34** Xarkiy taripining kangliki tet yuz ellik [hada], uningda uq qowuk bolidu; biri Gadning qowuqi bolidu; biri Axirning qowuqi bolidu; biri Naftalining qowuqi bolidu. **35** jamiy bolup uning aylanmisi on sakkiz ming [hada] bolidu; xu kundin baxlap xaharning nami: «Pärwərdigar xu yərdə» bolidu.

Daniyal

1 Yəhuda padixahı Yəhoyakim təhtkə olturup üqinqi yili, Babil padixahı Nebokadnəsar Yerusalemoğa hujum kılıp uni muhasirə kiliwalidi. **2** Rəb Yəhudaning padixahı Yəhuyakimni, xundakla Hudanin əyidiki qaqa-kuqılarning bir qismini uning qolioğa tapxurup bərdi. U əsirlərni Xinar zeminiyə, əzi qokunidiyan məbudning buthanisiyə elip bardi və bulap kəlgən qaqa-kuqılarni buthanining həzinisigə koydi. **3** Padixah Nebokadnəsar bax aqwat oqojidari Axpinazoğa əsirgə qüxkən Israillar iqidin han jəmətidikilərdin və esilzadə yigitlərdin birnəqqidin tallap elip qikixni buyrudi. **4** Bu yaxlar nuqsansız, kelixkən, danixmən-uqumuxluk, mol bilimlik, mütəpəkkur, orda hizmitidə boluxkə layəkətlik, yənə kelip kaldiyələrinin ilim-pənlirini həm tilini əginələydiyan boluxi kerək idi. **5** Padixah ular toqrisida ular üq yiləyə hər künü padixah yəydiyan nazu-nemətlər və xarablar bilən ozuklandırulsun, muddət toxkanda padixahning aldida hizməttə bolsun dəp bekitti. **6** Tallanəyan Yəhuda kəbilisidiki yaxlardin Daniyal, Hənanিয়া, Mixael və Azariyalar bar idi. **7** Aqwat bexi ularəyə yeni isimlar, yəni Daniyaləyə Bəltəxasar, Hənanियाəyə Xadrak, Mixaeləyə Mixak, Azariyaəyə Əbədnəgo degən isimlarni koydi. **8** Daniyal padixah bəlgiligən nazu-nemətlər və xahənə xarabliri bilən əzini [Huda aldida] napak kılmaslikkə bəl baqlidi; xunga u aqwat bexidin əzining napak kılınmaslikkəyə yol koyuxini iltimas kildi. **9** Əmdi Huda aqwat bexini Daniyaləyə iltipat və xapaət kərsitidiyan kıləyanidi. **10** Ləkin aqwat bexi Daniyaləyə: — Mən

öz oqjam padixahtin qorkimən. Silərning yemək-
iqmikinglarni u əzi bəlgiligən; u əgər silərni baxqa qurdax
yigitlərdək saqlam qiray əməs ikən dəp qarisa, undakta
silər padixahqa mening kalamni alduroquqi bolisilər, —
dedi. **11** Xuning bilən Daniyal kelip aqlwat bexi əzigə wə
Hananiya, Mixael wə Azariyalarəqə təyinligən oqjidadin
tələp qilip: **12** — Kəminilirini umaq, kəktat wə su bilənla
bekip on künlük sinək qilsila. **13** Andin bizning qirayimiz
bilən padixahning esil tamikini yegən yigitlərnin qirayini
selixturup baxsila, andin kəzitixliri boyiqə kəminilirigə ix
kərgəyla! — dedi. **14** Oqjidad ularning gepigə kirip, ularni
on kün sinap kərixkə maql boldi. **15** On kündin keyin
qarisa, ularning qirayliri padixahning nazu-nemətlirini
yegən yigitlərnin kidinmu nurluk wə toloqan kəründi.
16 Xuningdin keyin oqjidad ularəqə padixah bəlgiligən
nazu-nemətlərni wə iqixkə bəlgiligən xarabni bərməy,
ularning ornida umaq, kəktatlarni berixkə baxlidi. **17** Bu
tət yigitni bolsa, Huda ularni hərhil ədəbiyat wə ilim-
məripəttə danixmən wə uqumuxluk qildi. Daniyalmu
barlik oqayibanə alamətlər bilən qüxlərgə təbir berixkə
parasətlilik boldi. **18** Padixah bəlgiligən muddət toxkinida,
aqlwat bexi yigitlərnin həmmisini Nebəqadnəsərnin
aldioqə elip bardi. **19** Padixah ular bilən bir-birləp səzləxti;
yax yigitlərnin həqkaysisi Daniyal, Hananiya, Mixael wə
Azariyalarəqə yətmidi. Xunga bu tətəylən padixahning
hizmitidə qaldi. **20** Padixahqa danalix-həkmət kərək
boloqanda yaki yorutux kərək boloqan hərəkəndə məsiligə
jawab izdigəndə, ularning jawabi uning səltənətidiki barlik
rəmqi-palqi yaki pir-ustazliriningkidin on həssə toqra

qikatti. **21** Daniyal Pars padixahı Qorax təhtkə olturoqan birinqi yiləiqə ordida dawamlıq turdi.

2 Nebokadnəsar təhtkə olturup ikkinqi yili, birnəqqə qüx kərđi; uning rohi parakəndə bolup, uykusi kaqti.

2 Xunga padixah rəmqi-palqi, pir-ustaz, jadugər wə kaldiy munəjjimlərni qüxlirigə təbir berixkə qakirixni buyrudi. Ular kelip padixahning aldida turdi. **3** Padixah ularəqa: — Mən bir qüx kərdüm, bu qüxning mənisini bilixkə kənglüm nəhayiti tit-tit boluwatidu, — dedi. **4**

Andin kaldiylər padixahqa (aramiy tilida): — Aliyliri mənggü yaxioqayla! Kəni kəminlirigə qüxlirini eytkayla, biz təbir berimiz, — dedi. **5** Padixah kaldiylərə: — Məndin buyruk! Silər awwal kərgən qüxümüni eytip andin təbir berixinglar kərək. Undak qilmisanglar kiyma-qiyma kiliwetilisilər, öyünglar həjəthaniəqa aylanduruwetilidu! **6** Lekin qüxümüni eytip, uningəqa təbir berəlisənglar məndin sowəqatlar, in'amlar wə aliy izzəttin muyəssər bolisilər. Əmdi qüxümüni eytinglar, təbir beringlar! — dedi. **7** Ular padixahqa yənə bir kətim: — Aliyliri qüxlirini eytkayla, andin əzlrigə təbirini eytip berimiz, — dedi. **8** Bu qəqdə padixah jawabən:

— Xübhəsisiziki, silər pərmanimdin qaytmaydiəqinimni bilgəqkə, wəqitni kəynigə sürüwətililər. **9** Lekin qüxümüni eytip bərmisənglar, silərgə pəkət buyrukumla qalidu. Qünki silər wəqit əhwalni əzgərtidu, dəp bilip əzara til biriktürüp, yaləqanqilik kiliq meni aldimakqi bolisilər. Xunga qüxümüni eytsanglar, andin qüxümgə həkikətən təbir berələydiəqanliqinglarni xu qəqdila bilimən, — dedi. **10** Kaldiylər padixahqa jawabən: — Dunyada

aliylirining soriqan ixini eytip berələydiqan heqbir adəm yoktur. Heqkandak padixah, uning kandaq uluq yaki küqlük boluxidin kət'iynezər, rəmqi-palqi, pir-ustaz yaki kaldiy munəjjimlərgə mundaq tələpni qoyqan əməs. **11** Qünki aliylirining soriqanliri həqiqətən alamət müxkül, ilahlardin baxqa heqkim uni ayan kılalmaydu. Lekin ilahlarning makani insanlar arisida əməs, — dedi. **12** Padixah kattik qəzəplinip aqqıqlanqan qalda, Babil ordisidiki barlıq danixmənlərnı ɵltürüxnı əmr kıldı. **13** Xuning bilən padixahning barlıq danixmənlərnı ɵltürüx toqrısidiki buyrukı qüxürüldi. Xunga [hızmətkarlırı] Daniyal wə uning dostlirinu ɵltürüx üqün izdidi. **14** Xu qaqda Daniyal Babildiki danixmənlərnı ɵltürüx əmrini ijrə kılqılı qıkkən padixahning hususiy muqapizətqilər baxlıkı Ariokqa aqılanə wə danixmənlərqə jawab kayturup **15** uningdin: — Padixahning qüxürgən pərmanı nemə üqün xunqə jiddiy? — dəp soridi. Ariok əqwalni Daniyalqə eytip bərđi. **16** Daniyal dərhal padixah aldiqə kirip, padixahın qüxigə təbir bərgüdək wəqit berixni tələp kıldı. **17** Andin Daniyal ɵyigə kaytip, əqwalni dostlırı Hənanıya, Mixael wə Azariyalaraqə eytip bərđi. **18** U ulardin ərxıtki Hudadin bu qüxnıng siri toqruluk rəhım-xəpkət iltija kılıp, mən Daniyal wə dostlirim tətımızning Babildiki baxqa danixmənlər bilən billə qalak kılınmaslıqımızni tiləqlər, dəp tələp kıldı. **19** Andin keqidə Daniyalqə qayıbanə kərünüxtə xu sirning yeximi wəhiy kılindi. Xuning bilən Daniyal ərxıtki Hudaqə həmdusanalar okup mundaq dedi: **20** «Hudaning nami əbədil'əbəd mədhıyıləngəy! Qünki danalıq wə küq-

kudrät Uningkidur. **21** U wakıt, pəsillərni Özgərtküqidur; U padixahlarni yikıtidu, Wə padixahlarni tikləydu; U danalaroşa danalıq, aqılanılaroşa həkmət beridu. **22** U qongkür wə sirlik ixlarni axkarılıquqidur, Karangoşulukğa yoxurunıoşan ixlarni yahxi bilgüqidur, Nur həmixə Uning bilən billidur. **23** I manga danalıq wə küq bərgən atabowilirimning Hudasi, Sanga xükür wə həmdusanalar eytay! Sən hazırıla biz dua kılıoşan ixni manga axkariliding, Padixahning sorıoşan ixini bizgə kərsitip bərding». **24** Andin Daniyal padixah Babildiki danixmənlərni ɵltürüxkə təyinligən Ariokning aldıoşa berip uningoşa: — Babildiki danixmənlərni ɵltürmigəyla. Meni padixahning aldıoşa baxlap kirgəyla, mən padixahning qüxigə təbir berəy, — dedi. **25** Ariok xuan Daniyalni padixah Nebokadnəsarning aldıoşa baxlap kirip, padixahğa: — «Mən Yəhüdiy əsirlər iqidin aliylirining qüxigə təbir berələydıoşan bir kixini taptım» — dedi. **26** Padixah Daniyal (Bəltəxasar dəpmu atilidu)oşa: «Sən mening kərgən qüxümüni ayan kılıp, uningoşa təbir berələmsən? — dedi. **27** Daniyal padixahning aldida turup xundak jawab bərdi: — I aliyliri, sili sorıoşan bu sirni danixmən, pir-ustaz, rəmqi-palqi wə munəjjimlar əzlırigə yexip berəlməydu. **28** Birak ərxte sirlarni axkarılıquqi bir Huda bar. U bolsa aliylirioşa ahırkı zamanning künlıridə nemə ixlarning bolıdıoşanlıqını ayan kıldı. Əmdi əzlırining qüxini, yəni aliyliri uhlawatkada kərgən oşayıbanə alamətlərni eytip berəy: — **29** — I aliyliri, sili uhıaxğa yatkada kəlgüsidiki ixlarni oylap yattıla. Sirlarni birdinbir Axkarılıquqi əzlırigə yüz berıdıoşan ixlarni kəsətti. **30** Manga kəlsək, bu sirning manga ayan

kilinojini mening baxka jan igiliridin artuk hekmatka igə
boloqanlikimdin əməs, bəlkı bu qüxning təbirini, xundakla
xah aliylirining kəngülliridiki oylirini əzlrigə məlum
kılıx üqündur. **31** — Əy aliyliri, sili oqayibanə alaməttə
əzlrining aldilirida turəqan gigant bir həykəlni kərdilə. Bu
həykəl nəhayiti gəwdilik bolup, zor nur qaknap turidioqan
həywətlık həm kərkunqluk idi. **32** Həykəlning bexi esil
altundin, kəkriki wə qolliri kümüxtin, bəl wə saqriliri
mistin, **33** Yuta-paqıki təmürdin, puti təmür bilən
layning arilaxmisidin yasaloqan. **34** Əzliri uni kərüwatqan
qaoqlirida, adəm kəli bilən kəzilmioqan bir tax kəlip
həykəlgə urulup uning təmür bilən layning arilaxmisidin
yasaloqan putini qəkiwətti. **35** Uningdiki təmür, lay,
mis, kümüx, altunlar xuan parqə-parqə kəlinip, xamal
ularni bəəyni yazlık hamandiki topilarni uquroqandək,
kayta heq tepilmioqudək kəlip uquriwətti. Ləkin həlikı
tax yooqınap, pütkül jəhənni kəplioqan oqayət zor bir
taoqka aylandi. **36** Kərgən qüxliri mana xudur. Əmdi biz
əzlrigə bu qüxning mənisini yexip berimiz. **37** Əy aliyliri,
əzliri pütkül padixəhlarning bir padixəhi, əxtiki Huda
siligə padixəhlik, nopuz, küq wə xəhrət ata kildi. **38** İnsan
baliliri, həywanatlar, uqar-qanatlar məyli kəyərdə tursun,
Huda ularni kəllirioqə tapxurup silini ularning həmmisigə
həkim kildi. Sili u həykəlning altun bexidursila. **39**
Əzlriddin keyin yənə bir padixəhlik kəlidu. Ləkin u silining
padixəhliklirioqə yətməydu. Uningdin keyin üqinqi bir
padixəhlik, yəni mis padixəhlik kəlip pütkül yər yüzigə
həkim bolidu. **40** Uningdin keyinki tətinqi padixəhlik
bolsa təmürdək mustəhkəm bolidu. Təmür barlık baxka

nərsilərnı qeqıwetıp boysunduroqınidək, xuningoqa ohxax bu tēmūr padıxahlıq öz aldınkı padıxahlarning həmmisini ezip qeqıwetidu. **41** Əzliri kərgəndək tēmūr bilən seqiz layning arılaxmisidin yasaloqan put wə barmaqıar bu padıxahlıqning bəlünmə bolup ketidioqınini kərsitidu. Bırak bu padıxahlıq tēmürdək küqkə igə bolidu, qünki sili kərgəndək, tēmūr bilən lay arılaxqan. **42** Tēmūr bilən layning arılaxmisidin yasaloqan putning barmaqıari u padıxahlıqning bir qısmining küqiyidioqanlıqını, bir qısmining ajizlixidioqanlıqını kərsitidu. **43** Əzliri tēmūr bilən layning arılaxqanlıqını kərdilə. Bu u [padıxahlıqning həkūmdarliri padıxahlıqning] pıkraliri bilən ittipakıaxmaqıi bolıqanlıqını kərsitidu. Ləkin tēmūr lay bilən arılaxmioqandək, birlıxıp ketəlməydu. **44** U [ahırkı] padıxahlar təhttə olturoqan məzgildə, ərxıtki Huda yimirilməs bir padıxahlıq bərpa qılıdu. Bu padıxahlıq hərgiz baxqıa bir həlqkə etməydu; əksiqə u bu baxqıa padıxahlıqlarıni üzül-kesil gumran qılıp, əzi mənnggü məzmut turidu. **45** Əzliri adəm qılı bilən kəzilmioqan bir taxning taoqđin qıqqınini wə uning həyqəldiki tēmūr, mis, lay, kümüx, altunni qeqıwətkənlikini kərdilə. Xunga uluq Huda aliylirioqa kəlgüsidə yüz beridioqan ıxlarıni bildürgən. Kərgən qüxliri qoqum əməlgə axidu, berilgən təbir mutlək ıxənqlıktur. **46** Andin padıxah Nebokadnəsar əzini yərgə etip Daniyalıqa səjdə qıldı wə uningıqa hədiyə berip hıxpıraq-ısrıq selixni əmr qıldı. **47** Padıxah uningıqa: — Dərwəqə, sening Hudaying ilahlar ıqıdə əng uluq İlah, padıxahlarning hojisi wə sırlarıni axkarıliıquqi ikən, qünki sən bu sirni yəxtıng! — dedi. **48** Andin

padixah Daniyalning mərtiwisini yukiri kilip, uningqa nuroqun esil sowqatlarni təqdim kildi. U uni pütkül Babil elkisigə hakim boluxqa təyinlidi wə uni Babildiki danixmən-əkilərlarning bax aqsakili kildi. **49** Daniyalning padixahtin tələp kilixi bilən, padixah Xadrak, Mixak wə Əbədnegolarni Babil elkisining məmuriy ixlirini idarə kilixqa təyinlidi. Daniyal əzi orda hizmitidə qaldı.

3 Padixah Nebokadnəsar altundin egizliki atmix gəz, kəngliki altə gəz kelidiqan bir həykəl yasap, Babil elkisining Dura tüzlənglikigə ornatti. **2** Padixah barlıq wəzir, waliy, hakim, məslihətqi, həziniqi, sotqi, sorəqqlarni xundakla hərəkəysi əlkilərdiki baxqa əməldarlarıning həmmisini padixah Nebokadnəsar ornatqan bu altun həykəlni öz ilahioqa atax murasimioqa kətnixixqa pərman qüxürdi. **3** Xuning bilən wəzirlər, waliylar, hakimlar, məslihətqilər, həziniqilər, sotqılar, sorəqqılar, xundakla hərəkəysi əlkilərdiki baxqa əməldarlarıning həmmisi atax murasimioqa jəm boldi. Ular həykəlning aldida turdi. **4** Jakarqi yukiri awaz bilən: — Əy hərəkəysi əl-yurt, hərəkəysi taipilərdin kəlgənlər, hər hil tilda səzlixidiqan qowmlar, **5** silər sunay, nəy, qalun, lira, ziltar, bulman wə baxqa hərhil sazlarning awazini angliqan haman, yərgə bax urup padixah Nebokadnəsar ornatqan altun həykəlgə səjdə kilinglar. **6** Kimki bax urup səjdə kilmisa, xuan dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanəqa taxlinidu, — dəp jakarlidi. **7** Xunga, sunay, nəy, qalun, lira, ziltar, bulman wə baxqa hərhil sazlarning awazini angliqan haman hərəkəysi əl-yurt, hərəkəysi taipilərdin kəlgən, hərhil tilda səzlixidiqan qowm yərgə

bax urup Nebokadnəsar ornatqan altun həykəlgə səjdə
kılıxti. **8** U qaoqda, bəzi kaldiyələr aldioqə qikip Yəhudiylar
üstidin ərz kildi. **9** Ular padixah Nebokadnəsarə: — I
aliyliri, mənggü yaxioqayla! **10** Aliyliri sunay, nəy, qalun,
lira, ziltar, bulman wə baxqə hərhil sazlarning awazini
anglioqan həman həmməylən yərgə bax urup altun
həykəlgə səjdə kilsun, **11** xundakla kimki yərgə bax urup
səjdə kilmisa, u dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanəqə
taxlansun dəp pərman kילוanidila. **12** Sili Babil əlkisining
məmuriy ixlirini baxquruxqə təyinligən birnəqqə Yəhudiy,
yəni Xadrak, Mixak, Əbədnegolar bar; i aliyliri, bu
adəmlər siligə hərmətsizlik kiliwatidu. Ular padixahning
ilahlirining ibaditidə bolmidi yaki padixah ornatqan
altun həykəlgimu səjdə kilmaydu, — dedi. **13** Xuni anglap
padixah Nebokadnəsar dərəzəp bolup, Xadrak, Mixak,
Əbədnegolarni öz aldioqə kəltürüxnə əmr kildi. Xuning
bilən ular bu üqəylənni padixah aldioqə əpkəldi. **14**
Nebokadnəsar ularə: — Xadrak, Mixak, Əbədnego, silər
rasttin mening ilahlirimning hizmitidə bolmidinglarmu
həm mən ornatqan altun həykəlgə səjdə kilmidinglarmu?
15 Həzir silər sunay, nəy, qalun, lira, ziltar, bulman wə
baxqə hərhil sazlarning awazini anglioqan həman, mən
yasatqan həykəlgə səjdə kiliqə təyyar tursanglar, yahxi.
Lekin səjdə kilmisanglar, silər dərhal dəhxətlik yalkunlap
turoqan humdanəqə taxlinisilər. Xu qaoqda kəndə ilah
kelip silərnə qənggilimdən kütquzuwalidikin, kəni?! —
dedi. **16** Xadrak, Mixak, Əbədnegolar padixahqə jawabən:
— I Nebokadnəsar, bu ixta biz əzimizni əqliximiz həjətsiz.
17 Biz səjdə kiliq keliwatqan Hodayimiz bizni dəhxətlik

yalkunlap turoqan humdandin kutkuzalaydu; i aliyliri, U qoqum ozlirining ilkidin bizni kutkuzidu. **18** Lekin bizni kutkuzmioqan takdirdimu, aliylirigə məlum bolsunki, biz yənıla ilahlrining hizmitidə bolmaymiz wə sili ornatqan altun həykəlgə səjdə kilmaymiz, — dedi. **19** Buni angliqan haman padixah Nebokadnəsarning təri buzulup, Xadrak, Mixak, Əbədnegolaroqa kattik qəzəpləndi. Xuning bilən adəmlirigə humdanni adəttikidin yəttə həssə kattik kizitixni buyrudi. **20** U qoxunidiki əng qawul palwanlaroqa Xadrak, Mixak, Əbədnegolarni baqlap, dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanroqa taxlaxni buyrudi. **21** Xuning bilən ular tonliri, ixtanliri, səlliliri wə baxqa libas kiyimliri selinmioqan həlda baqlinip dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanroqa taxlandi. **22** Padixahning əmrining kattiklik bilən humdandiki ot intayin yalkunlap yenip turatti, xunglaxqa humdandin qikiwatqan yalkun Xadrak, Mixak, Əbədnegolarni kətürgən əskərlərnə kəydürüp taxlidi. **23** Xundak qilip Xadrak, Mixak, Əbədnegolaroqa baqlaklik həlda dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanroqa qüxüp kətti. **24** Andin Nebokadnəsar qəqügən həlda ornidin qaqrap turup, məslihətqi wəziriridin: — Biz baqlap ot iqigə taxliqinimiz üq adəm əməsmu? — dəp soridi. — Ular jawabən «Xundak, i aliyliri! — dedi. **25** Padixah jawabən: — Mana, mən tət adəmning baqlaksiz həlda ot iqidə ərkin mengip yürüwatkinini kərwatimənoqu, ular qilqə kəygəndək əməs; həmdə tətinqi kixi ilahlarınə oqlidək turidu! — dedi. **26** Xuning bilən Nebokadnəsar dəhxətlik yalkunlap turoqan humdanə aqzioqa yəkin kelip: — Xadrak, Mixak,

Əbədnegolər! Həmmidin Aliy İlahning kulliri, qiqinglar, mayakka kelinglar! — dəp towlidi. Xuning bilən Xadrak, Mixak və Əbədnegolər ottin qikti. 27 Barliq vəzirələr, waliylar, hakimlar və padixahning məslihətqi vəzirliyi yiqilip kelişip bu üqəyləngə tikilişip qaxtı; ularning qılqə kəygən yeri yox idi, qaq-saqallirimi kəymigən, kiyim-keqəklirimi xu peti idi, üsti-bexidimi is-tütünni puriqi yox idi. 28 Nebokadnəsar mundaq dedi: — Xadrak, Mixak, Əbədnegolərlə Hudasioqa xükür-sanalar boləy! U öz pərixisini əwətip, Əzigə tayanəqan kullirini qutkuziwaldi. Ular əzliirini ilahidin baxqa heqkəndə ilahqa hizmət qılmasliq üqün və yaqi bax urup səjdə qılmasliq üqün, pəkət öz Huda yimizningla ibaditidə bolimiz dəp padixahning pərmanioqa hiləpliqlik qilip həyatini təwəkkul qildi. 29 Əmdi mən xundaq pərman qüxürimənki: Qaysi əl-yurt bolsun, qaysi taipilərdin kəlgən bolsun, qaysi tilda səzlixidioqanlar bolsun, Xadrak, Mixak, Əbədnegolərlə Hudasioqa qara qaplaydikən, pütün teni qiyma-qiyma qilinsun, əyliri həjəthənioqa aylandurulsun! Qünki bundaq qutkuzalaydioqan baxqa ilah yox. 30 Xuning bilən padixah Xadrak, Mixak, Əbədnegolər üqəylənni əstürüp, Babil əlkisidə yuqiri mənəspkə təyinlidi.

4 «Mənki padixah Nebokadnəsardin yər yüzidiki hər bir əl-yurtqa, hər qaysi taipilərgə, hər hil tillarda səzlixidioqan qowmlarəqa aman-esənlik exip-texip turəy! 2 Həmmidin Aliy Huda mənə qərsətkən əlamətlərnə və karamətlərnə jakar laxni layiq taptim. 3 Uning qərsətkən məjizilik əlamətliri nemi degən uluq! Uning karamətliri nemi degən kaltis! Uning padixahlığı pütməs-tügiməstür,

Uning ҳakimlikī dāwrdin-dāwrgiqə dāwamlixidu! **4**
Mənki Nebokadnəsar əyümdə biharaman olturoqinimda,
ordamda bayaxat turmux kəqūriwatqinimda, **5** meni
intayin qorkitiwətkən bir qūxni kərdüm, ornumda
yatqinimda beximdiki oylar wə kallamdiki qayibanə
alamətlər meni aləzadə kildi. **6** Babildiki barlik
danixmənlərni aldiməqə qəkirixkə pərman berip, ularning
qūxümgə təbir berixini buyrudim. **7** Xuning bilən barlik
rəmqi-palqi, pir-ustaz, kaldiylər wə munəjjimlar kelixti.
Mən qūxümüni eytip bərdim, lekin ular manga təbirini
berəlmidi. **8** Lekin ahirda Daniyal kirdi (uning yənə
bir ismi Bəltəxasar bolup, mening ilahimning namioqə
asasən qoyuloqan). Mukəddəs ilahlarning rohi uningda
ikən. Mən qūxümüni eytip, uningə: **9** — Əy palqilarning
baxliki Bəltəxasar, mukəddəs ilahlarning rohi səndə
ikənlikini, sanga heqkandəq sir təs kəlməydiyənlikini
bildim, xunga mening kərgən qūxümdiki qayibanə
alamətlərni qūxəndürgəysən, xundəqlə uningə təbir
bərgəysən, — dedim. **10** — Mən ornumda yatqinimda
kallamda mundaq qayibanə alamətlərni kərdüm: Mana,
yər yüzining otturisida bir tüp dərəh bar ikən; u tolimu
egizmix. **11** U barəqanseri qong həm məzmut əsüp,
asmanəqə təxixiptu, u dunyaning qətlirigimu kərünidikən.
12 Uning yopurmakliri qiraylik, mewisi intayin mol
ikən. Uningda pütkül dunyaoqə yətküdək ozuk bar ikən.
Uning astida daladiki həywanlar sayidaxidikən, xahlirida
asmandiki uqar-qanatlar makan kildidikən; mewisidin
barlik ət igilirimu ozuklinidikən. **13** Ornumda yetip,
kallamda kərgən qayibanə alamətlərni kəruwatimən,

mana, asmandin bir kəzətqi muəkkəl, yəni mukəddəs bir pərixətə qüxüp, **14** mundaq jakarlidi: — «Dərəhni kesip, xahlirini kırkıp, yopurmaklirini wə mewilirini kəkıp qüxürüp qeqiwetinglar. Dərəh tüwidiki yawayi haywanlar uningdin yiraqlaxsun, uning xahliridiki kuxlar tezip kətsun. **15** Yərdə pəkət kətükinila yiltizi bilən, mis wə təmür bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada qaldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup tursun. Uning nesiwisi ot-qəp yəydiyən yawayi haywanlar bilən billə bolsun. **16** Adəmiy əklidin məhrum kılınip, uningəya yawayi haywanlarning əkli berilsun, xundakla xu hələttə «yəttə wəqit» tursun. **17** Dunyadiki jan igiliri Həmmidin Aliy Boləuqining insanlarning padixahlığının həmmisini idarə kılidiyənliki, xundakla uning padixahlıq həkukini əzi talliyən kixi (məyli u həqnemigə ərziməs adəm bolsimu)gə beridiyənlikini bilsun dəp, bu həküm kəriyüqi muəkkəllərnin pərmani bilən, yəni mukəddəs pərixtilərnin qərar buyruki bilən bəlgiləngəndur». **18** — Mən padixah Neboədnəsar mana xundak qəxni kərdum. Əy Bəltəxasar, qüxümgə təbir bərgəysən. Padixahlıqimdiki danixmənlər iqidə mən üqün buningəya təbir bərləydiyən birmu adəm qıqmidi. Ləkin sən təbir bərləysən, qünki əng mukəddəs ilahlarning rohi səndə ikən. **19** Xuning bilən Bəltəxasar dəpmu ataloyən Daniyal bir həza həyranlıqta aləxzadə boldi wə qüx toqrisida oylap tolimu biaram boldi. Padixah: — Əy Bəltəxasar, bu qüx wə uning təbiri seni aləxzadə kılmişun, — dedi. Bəltəxasar jawabən: — I aliyliri, bu qüx silidin nəprətləngənlərgə bolsun, uning təbiri əzlrigə

əməs, düxmənligigə qüxkəy! **20** Barqanseri əsüp məzmut bolqan, egizliki asmanqə takixidioqan, pütkül dunyaqə körünidioqan, yopurmaqliri qiraylik, mewisi intayin mol bolqan, pütkül dunyaqə yətküdək ozuk bolidioqan, sayisida yawayi haywanlar turidioqan, xahlirida uqar quxlar makan kilidioqan dərəh bolsa, yəni sən kərgən dərəh — dəl əzliridur, i aliyliri! — Qünki sili qong wə məzmut əstila; silining həywətliri exip pələkkə yətti; həkümranliqliri yər yüzining qətlirigə yetip bardi. **22** — Qünki sili qong wə məzmut əstila; silining həywətliri exip pələkkə yətti; həkümranliqliri yər yüzining qətlirigə yetip bardi. **23** Aliyliri qarap turoqan waqitlirida asmandin bir qariquqi, yəni bir mukəddəs pərixta qüxüp: «Bu dərəhni kesip, harab qilinglar. Halbuki, yərdə kətükinila yiltizi bilən qaldururp, mis wə təmür bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada qaldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup tursun. «Yəttə waqit» bexidin etkiqə uning nesiwisi ot-qəp yəydioqan yawayi haywanlar bilən billə bolsun, — dəptu. **24** — I aliyliri, qüxlirining mənisi mana xu — Bular bolsa Həmmidin Aliy Boluquqining pərmani bilən hojam padixahning bexioqə qüxidioqan ixlar — **25** Əzliri kixilər arisidin həydiwetilip, yawayi haywanlar bilən billə yaxaydila, kalilardək ot-qəp bilən ozuklandurulidila, dalada asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup turidila. Taki sili Həmmidin Aliy Boluquqining pütkül insan padixahliqini idarə kilidioqanliqini wə Uning hokukini Əzi tallioqan hərqandək kixigə beridioqanliqini bilip yətküqə, yəttə waqit baxliridin etidu. **26** «Dərəhning kətikini yiltizi bilən yərdə

kaldurunglar» dēp buyruloqanikēn, ʔzliri ʔrxlʔrning hēmmiini idarē qilidioqannlikini bilip yʔtkēndin keyin padixahlilikliri ʔzligʔ kʔyturulidu. **27** Xunga i aliyliri, mening nʔsihitim siligʔ layik kʔrʔlgʔy, gunahliridin kʔl ʔzgʔyla, ixta hʔkqaniy bolʔayla, kʔbihlikliridin tohtap kʔmbʔʔʔllʔrgʔ rʔhimdillik qilʔayla. Xundak qilʔandila bʔlkim dawamlilik gʔllʔp yaxnimamdila? **28** Bu ixlarning hēmmisi padixah Nebʔkadnʔsarning bexioqʔ qʔxti. **29** On ikki aydin keyin, u Babildiki padixahlilik ordisinin ʔgzisidʔ sʔylʔ kʔliwetip: **30** — Qaranglar, mʔn ʔz izzitim wʔ xan-xʔhritim namayan qilinsun dʔp, xahʔnʔ ordamning jaylixixi ʔqʔn zor kʔqʔm bilʔn yasioqʔn hʔywʔtlik Babil xʔhiri muxu ʔmʔsmu? — dedi. **31** Uning sʔzi aʔqzidin tehi ʔzʔlmʔyla, asmandin bir awaz qʔxʔp: — ʔy padixah Nebʔkadnʔsar, bu sʔz sanga kʔldi: Padixahlilik sʔndin elindi. **32** Sʔn kixilʔr arisidin hʔydiwetilip, yawayi hʔywanlar bilʔn billʔ makan kʔlisʔn wʔ kalilardʔk ot-qʔp yʔysʔn; sʔn Hʔmmidin Aliy Bolʔuqining insan padixahlilikini idarē qilidioqanlikini wʔ Uning hʔʔkʔkʔni ʔzi tallioqʔn hʔrkʔndak kixigʔ tutkuzidioqanlikini bilip yʔtkʔqʔ yʔttʔ wakʔt bexingdin ʔtʔp ketidu — deyildi. **33** Bu sʔz Nebʔkadnʔsarda xuan ʔmʔlgʔ axti. U kixilʔr arisidin hʔydiwetilip, kalilardʔk ot-qʔp yʔp, teni xʔbnʔmdin qilik-qilik hʔl bolup kʔtti. Uning qaqʔliri bʔrkʔtning pʔyliridʔk, tirnaqliri qʔxning tirnaqliridʔk ʔsʔp kʔtti. **34** ʔmdi xu kʔnlʔr toxkʔnda, mʔn Nebʔkadnʔsar asmanoqʔ kʔz tikip qʔriwidim, ʔkil-hʔxum ʔsligʔ kʔldi. Mʔn Hʔmmidin Aliy Bolʔuqioqʔ hʔmdusana eytip, Mʔnggʔ Hʔyat Turoqʔqini mʔdhʔyilʔp,

hərmət əylidim. Uning hakimliki mənggülük hakimliktur;
Uning padixahlığı əwladtin-əwladkıdur. **35** Uning aldida
yər yüzidiki barlıq insanlar heqnemə hesablanmaydu;
Ərxtiki qoxunlar wə zemindiki insanlar arisida U nemə
qilixni halisa xuni qilidu; Uning qolini kim tosalisun yaki
Uningdin «Nemə qilisən?» dəp soraxka jür'ət qilalisun?
36 Xuanla əkil-hoxum əsligə kəldi; padixahlığımning xan-
xəripı, izzitim, padixahlıq həywəmmu əsligə kəltürüldi.
Məslihətqi wəziririm wə əmir-esilzadilirim meni izdəp
kəldi. Padixahlığım mustəhləmləndi; burunqidinmu
zor həywigə yengibaxtin igə boldum. **37** Əmdi mənki
Nəboqədnəsar ərxtiki Padixahqa həmdusana oquymən,
Uni tehimu uluqlaymən wə Uni izzətləymən: —
Uning qiloqanliri həktur, Uning yolliri tooqridur; Uning
təkəbburluq yolida mangoqanlarning həywisini qüxürüx
qudriti bardur!».

5 Bir küni padixah Bəlxazar əmir-esilzadilərdin ming
kixini təklip qilip katta ziyapət berip, ularning aldida
xarab iqip, əyx-ixrət kəypini sürdi. **2** Padixah Bəlxazar
xarabni tetip kərüp, əzi, əmir-esilzadiliri, öz hotun-
kenizəkling xarabni atisi Nəboqədnəsar Yerusalemdiki
mukəddəs ibadəthanidin oljioqa aloqan altun-kümüxtin
yasaloqan jam-qaqılarda iqixigə xu jam-qaqılarni elip
qikixni buyrudi. **3** [Nəwkərlər] dərhal berip Hudaning
Yerusalemdiki mukəddəs ibadəthanisidin elip kelingən
altun jam-qaqılarni elip qikti; padixahning əzi, əmir-
esilzadiliri, uning hotunliri wə kenizəkliri ularda xarab
iqti. **4** Ular xarab iqqəq, altun, kümüx, mis, təmür,
yaqraq wə taxlardin yasaloqan butlarni mədhiyiləxti.

5 Dəl xu pəyttə adəm qolining bəx barmiki pəyda bolup, qiraqđanning udulidiki ordining tam suwıqıoqa hət yezixka baxlidi. Padixah hət yazoqan qolning kərüngən kışmini kərüp, 6 qirayi tatirip, kənglidə intayin alaqzadə bolup kətti. Put-qolliri boxixip, putliri titrəp kətti. 7 Padixah kattik warkirap, pir-ustazlar, kaldiyler wə munəjjimlarni qaqirixni buyrudi. Babildiki danixmənlər kəlgən haman padixah ularoqa: — Kimki tamdiki bu hətlərni okup mənisini manga dəp berəlisə, uningoqa səsün rənglik bir ton kiygüzülüp, boynioqa altun zənjir esilip, padixahlıqta üqinqi mərtiwə berilidu, — dedi. 8 Padixahning danixmənlirining həmmisi ordioqa hazır boldi; lekin ular nə hətlərni okuyalmaytti nə padixahka mənisini qüxəndürüp berəlməytti. 9 Bəlxazar tehimu alaqzadə bolup, qirayi tehimu tatirip kətti. Əmir-esilzadilərmu qandak qilixni biləlməy qaldi. 10 Padixah wə əmir-esilzadilərnin warkiraxkan awazini anglioqan hanix ziyapət zalioqa kirip, padixahka mundak dedi: — I aliyliri, mənggü yaxioqayla! Alaqzadə bolup kətmigəyla, qirayliri tatirap kətmigəy. 11 Padixahlıqlirida bir kixi bar, uningda mükəddəs ilahların rohi bar, atiliri təhttiki wəqtida, bu kixidə yorukluk, danalix wə əkil-parasət, yəni ilahlaroqa has əkil-parasət namayan qilinəjanidi. Atiliri Nebəqadnəsar, yəni padixah atiliri uni pütün rəmqi-palqılar, pir-ustazlar, kaldiyler wə munəjjimlarning bexi qilip təyinligən. 12 Bu kixidə alahidə bir rohiy hususiyət, bilim, həkmət, qüxlərgə təbir berələydioqan, tepixmaqlarni yexələydioqan wə tügün-sirlarni aqalaydioqan qabiliyət bar idi. Xu kixining ismi

Daniyal bolup, padixah uningqa Bəltəxasar dəpmu isim qoyqan. Xunga bu Daniyal qaqirtilsun, u qoqum bu hətlərləning mənisini yexip beridu. **13** Xuning bilən Daniyal padixahning aldioqa elip kelindi, padixah Daniyaldin: — Padixah atam Yəhuda əlkisidin sürgün qilip kəlgən Yəhudiylar iqidiki həliqi Daniyal sənmu? — dəp soriwidi, **14** — Sən tooqruluk həwirim bar, səndə mukəddəs ilahların rohi, xundakla yorukluk, danalik wə alahidə əkil-paraset bar ikən dəp anglidim. **15** Əmdi danixmənlər wə pir-ustazlarni tamdiki hətni oqup, mənisini manga qüxəndürüp bərsun dəp aldimoqa qaqirtip kelindi; lekin bu ixning sirini həqkaysisi yexip berəlmidi. **16** Birak sən tooqruluk angliqanməni, sən sirlarni qüxəndürələydikənsən wə tügünlərnə yexələydikənsən. Əgər bu hətlərnə oqup, mənisini qüxəndürüp berəlisəng, sanga səsün rənglik ton kiygüzüldi, boynungoqa altun zənjir esilidi, padixahlikta üqinqi dərjilik mərtiwigə erixisən, — dedi. **17** Daniyal padixahqa mundak jawab bərdi: — Aliylirining in'amliri əzliridə qalsun, mukapatlirini baxqa kixigə bərgəyla. Əmdilikta mən aliylirioqa bu hətni oqup, mənisini qüxəndürüp berəy. **18** — I aliyliri, Həmmidin Aliy Huda atiliri Nebokadnəsarəqa padixahlik, uluqluk, xan-xərəp wə həywət bərdi. **19** Uningoqa berilgən uluqluktin hərəkaysi əl-yurt, hərəkaysi taipilər wə hərhil tilda səzlixidioqan qowmlarning həmmisi uning aldida titrəp qorqup turatti; u kimni halisa xuni əltürətti, kimni halisa xuni tirik qoyatti; kimni halisa xuni mərtiwilik qilatti, kimni halisa xuni pəs qilatti. **20** Lekin u kənglidə təkəbburlixip, roq-

kəlbidə məqrurlinip mijəzi tərsalixip, padixahlıq təhtidin qüxürülüp, izzitidin məhrum kılindi. **21** U kixilər arisidin həydiwetilip, uningoğa yawayi həywanlarning əkli berildi. U yawa exəklər bilən billə makanlixip, kalilardək ot-qəp yegüzüldi, teni xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup kətti, taki u Həmmidin Aliy Hudaning insan padixahlığını idarə kili dioqanlığını və U padixahlığning hokukını Əzi tallioqan hərəkəndə kixigə beridioqanlığını bilip yətküqə xu hələttə boldi. **22** Əy Bəlxazar, Nebokədnəsarning oqlı turup əzliri bularning həmmisidin həwərliri bolsimu, ləkin əzlirini təwən kilmidila. **23** Əksi qə təkəbburlixip əxtiki Rəbgə qarxi turdila. Sili Uning mükəddəs ibadəthanisidin olja aloqan jam-qaqılarni elip kelip, əzliri, əmir-esilzadiliri, əz hotunliri və kenizəklirimu ularda xarab iqtınglar andin kərməy dioqan, anglimay dioqan və həqnəmini qüxənəy dioqan altun, kümüş, mis, təmür, ya oqaq və taxlardin yasaloqan butlarni mədhıyilidilə. Həlbuki, silining nəpəslirini Əz kolidə tutqan və silining barlıq hərəkətlirini Əz ilkidə tutqan Hudani uluqlimidila. **24** Xunga, Huda bu kəlning kərüngən kışmini əwətip bu hətlərnı yazdurdi. **25** Bu hətlər: «Mene, mene, təkəl, uphərsin» degəndin ibarət. **26** Buning qüxəndürülüxi: — «Mene» — Huda silining padixahlıqlirining hesabini kılıp, uni ayəqlaxturdi. **27** «Təkəl» — sili tarazida tartiliwidila, kəm qıqtila. **28** «Pərəs» — padixahlıqliri parqilinip, Medialıqlar bilən Parslar oğa təwə kılindi. **29** Xuning bilən Bəlxazar dərhal nəwkərlirigə əmr kiliwidi, ular Daniyal oğa səsün rənglik tonni kiydürüp, boynioğa altun zənjirni esip koydi; u u toqruluk: «Padixahlıq iqidə üqinqi

dəriylilik mərtiwigə igə bolsun» dəp jakarlidi. **30** Xu keqə kaldiyələning padixahı Bəlxazar ɵltɵrɵldi. **31** Padixahlıq bolsa Medialıq Dariusning kɵliɵa ɵtti. U təhminən atmıx ikki yaxta idi.

6 Padixah Darius pɵtɵn padixahlıknı idarə kılıx ɵqɵn bir yɵz yigirmə wəzirni hərəksı yurtlarnı baxkuruxka təyınləxnı muwapıq kɵrdi. **2** Buningdin baxka u bu wəzirlərnı nazarət kılıp, bu wəzirlərnıng hesabını elix, xundakla padixahning hɵkɵk-mənpəəti ziyanɵa uqrimisun dəp Daniyal wə baxka ikki kixini nazarətqilikkə təyınlidi. **3** Daniyalda alahidə bir rohiy hususiyət bar bolɵaqka, u baxka nazarətqilərdin wə wəzirlərdin iktidarlık qıkti. Xunga padixah uni pɵtkɵl padixahlıknı idarə kılıxka təyınliməkqi boldi. **4** Xuning bilən baxka nazarətqi wə wəzirlər unıng padixahlıktiki məmuriy ixliridin səwənlik izdidi. Lekin ular ərz kılɵudək heqkandak bahənə-səwəb yaki səwənlik tapalmidi. Qɵnki Daniyal diyanətlik wə ixənqlik bolup, unıngdin kılqə kəmqlik yaki səwənlik qıkiralmıɵanıdi. **5** Xunga xu adəmlər əzara: — Daniyalning Hudasining kənuniɵa munasiwətlik ixliridin baxka, unıngdin əyibligɵdək heqkandak bahənə tapalmaymız, — deyixti. **6** Xunga ular əzara til biriktɵrup padixahning aldiɵa kirip: — Padixah Darius aliyliri mənggɵ yaxıɵayla! **7** Aliylirining padixahlıkliridiki barlık nazarətqi, waliy, wəzir, məslıhətqi, həkım wə əməldarlar birliktə məslıhətləxtuk; hərəkandak kixi ottuz kɵn iqidə hərəkandak ilahka hərəkandak dua-tilawət kılıxka wə yaki hərəkandak kixidin bir nərsə tiləxkə ruhsət bolmisun, i aliyliri, pəkət

silidinla tilixi ruhsət bolsun degən xahənə yarlıqning qüxürüluxini layıq kərduq. Bu pərman kət'iy bolsun, kimki bu pərmanoğa hilaplıq kılsa, u xirlar engkürigə taxlansun! **8** Əmdi, i aliyliri bu pərmanni bekitip qüxürgəyla, uning əzgərtilməsliki üçün yarlıqnamigə imza qoyoqayla; qünki Media wə Pars kanuni boyiqə, pərman qikirilixi bilənla əzgərtixkə bolmaydu, — dedi. **9** Xuning bilən Darius pərmanni bekitip yarlıqnamioğa qol koydi. **10** Daniyal bu yarlıqnamigə imza koyuloqanlikini anglap, oyigə qaytti. Uning eyining egzisiyə bir balihana bolup, derizisi Yerusalemoğa qaraydioqan bolup, oquq turatti. U aditi boyiqə derizining aldida tizlinip olturup, hər küni üq qetim Hudağa dua-tilawət qilip xükür eytatti. **11** Lekin həliki adəmlər billə kelip Daniyalning Hudağa dua wə tilawət qiliwatqinini kərđi. **12** Andin ular birliktə padixahning aldioğa berip pərman toqrisida gəp eqip: — I aliyliri, əzliri: Ottuz kün iqidə əzliridin baxqa hərqandə ilahdin yaki hərqandə insandin birər nemini tiligən hərqandə kixi xirlar engkürigə taxlansun, degən bir pərmanoğa imza qoyoqan əməsmu? — dəp soridi. Padixah: — Dərwəkə xundə qildim, Media wə Pars kanuni boyiqə pərmanni əzgərtkili bolmaydu, — dedi. **13** Andin ular padixahqa jawabən: — Yəhudadin əsir elip kelingən kixilərdin həliki Daniyal, i aliyliri, silini wə sili imza qoyoqan pərmanni kəzgə ilmaydu, bəlki hər kündə üq qetim öz dua-tilawitini qiliwatidu, — deyixti. **14** Buni angliqan padixah öz-əzigə kayip, kəngül koyup Daniyalni qutquxuxqa amal tapmaqqi bolup, u kün patquqə hərhil qutquzux amali üstidə izdinip yürdi. **15** Lekin ahirda u

kixilər yənə əzara til biriktürüp padixahning aldiqə jəm bolup uningqə: — I aliyliri, əzligə məlumki, Medialar wə Parslarning qanuni dəl xuki, padixahning bekitkən hərəkəndə qərarı yəki pərmanini əzgərtixkə bolmaydu, — deyixti. **16** Xuning bilən padixahning əmr qilixi bilən Daniyal tutup kelinip, xirlər əngkürigə taxlandı. Padixah Daniyalqə: — Sən üzöldürməy ibadət qilidiqən Hudaying seni qutquziwalidu! — dedi. **17** Bir tax elinip, əngkürning aqzi uning bilən etildi; Daniyalning ixlirioqə həqkim arilaxmisun dəp uni padixah öz məhəri wə uning əmir-əməldarlırining məhürliri bilən məhürlidi. **18** Andin padixah ordioqə qaytip kəlip kəqini roza tutup ötküzdi; əzining toqal-kənzəkliridin həqkəysisini öz yenioqə kəltürmidi, u kəqiqə uhlıyalmidi. **19** Tang etixi bilənla padixah ornidin turup, aldirap xirlər əngkürigə bardi. **20** Padixah əngkürgə yəqinlixip əzablanoqən həlde Daniyalni qəqirip: — Əy Daniyal, Mənggü Həyat Hudaning kuli, sən üzülməs ibadət qilidiqən Hudaying seni xirlərdin qutquziwalimidimu? — dəp tovlidi. **21** Daniyal jawabən: — I aliyliri, mənggü yaxioqayla! **22** Hudayimning pərixtisini əwətip xirlərdin aqzini yumduruxi bilən ular mənə həq ziyan-zəhmət yətküzəlmidi; qünki U məndin həqkəndə əyib kərmidi. Aliylirining aldidimu mən həqkəndə ziyan yətküzgüdək ix qilmidim, — dedi. **23** Buni anglap padixah intayin huxal bolup, adəmlirini Daniyalni əngkürdin elip qiqixni buyrudi. Xuning bilən ular Daniyalni əngkürdin elip qikti. Uningdin qılqə zədə-zəhmət tapalmidi; qünki u Hudasioqə tayanqənidi. **24** Andin padixah buyruq quxürdi, [nəwkərliri] Daniyalning üstidin xikəyət qiloqənlərdin

həmmisini tutup, ularni bala-qaqiliri wə hotunliri bilən qoxup xirlar əngkürigə taxliwətti. Ular əngkür tegigə qüxüp bolmayla xirlar etilip kelip, ularning ustihanlirininu qaynap qiyma-qiyma qiliwətti. **25** Xu ixtin keyin Darius padixah yər yüzidə turuwatқан hərқaysi əl-yurt, həmmə taipilər, hər tilda səzlixidioqan qowmlarning həmmisigə mundaқ pütük qüxürdi: — «Həmminglaroқа amanliқ exip-texip turoқay! **26** Mən uxbu yarliқni qüxürimənki, padixahliқimdiki hərbir yurttiki puқralar Daniyalning Hudasi aldida titrəp qorқsun! — Qünki U Mənggü Həyat Hudadur, Mənggü mustəhkəm əzgərməstur, Uning padixahliқi həlak qilinmas, Uning həkimiyiti əbədil'əbədgigə bolidu. **27** U bala-qazadin qooқdaydu wə qutқuzidu, U asmanlardimu, yər yüzidimu alamət-karamətlərnı yaritidu, U Daniyalni xirlarning qanggilidin qutқuzdi». **28** Daniyalning bolsa xu ixlardin keyin Darius həküm sürgən məzgildə, xundaқla Pars padixahı Qurəx həküm sürgən wəqıtlarda ixliri rawan yürüxti.

7 Bəlxazar Babiloқа padixah boloqan birinqi yili Daniyal ornida yetip qüxidə birnəqqə oqayibanə alamətlərnı kərди. U qüxidə kərgənlirini mundaқ yəkünləp hatiriliwaldi: — **2** Keqidə kərgən oqayibanə kərünüxtə mənki Daniyal xuni kərdümki, asmannıng tət tərıpıdin xamal qıqıp, «Uluq Dengiz» yüzigə urulmaқта idi. **3** Dengizdin xəkilliri bir-birigə ohximaydioqan tət zor məhluk qıqti. **4** Birinqi məhluk xiroқа ohxaytti, lekin bürkütning qaniti bar idi. Mən uningoқа qarap turoқinimda, qanatlıri yulundi; andin u yərdin kətürölüp, ikki puti yərgə dəssitilip

adəmdək turoquzulup, uningqə insaniy bir kəlb berildi. **5** Mana yənə bir məhluk, yəni ikkinqisi eyikqə ohxaytti. Uning bir tərifi ikkinqi bir tərifidin egizlitildi. Uning qixliri üq kowuroqini qixləp turatti, bir awaz uningqə: «Ornungdin tur, gəxni yeyixingqə yəwall!» — dedi. **6** Qarap turoqinimda, mana yənə bir məhluk pəyda boldi. U yilpizəqə ohxaytti, dümbisidə kuxningkidək tət kaniti bar idi; uning bexi tət idi. Uningqə həkimlik həkukə berildi. **7** Uningdin keyin keqidiki qəyibanə kərünüxlərdə qarap turoqinimda, mana tətinqi bir məhluk pəyda boldi. U intayin kərkunqluk, dəhətlik wə əjayib küqlük idi. U yooqan təmür qixliri bilən owni qaynap ezip yutup, kəldukini putliri bilən dəssəp-qəyləytti. U aldinqi barlik məhlukqə ohximaytti; uning on münggüzü bar idi. **8** Mən bu münggüzləni kəzitiwatqinimda, mana münggüzləning arisidin yənə bir kiqik münggüz əsüp qikti. Bu kiqik münggüzning aldidə əslidiki münggüzlərdin üqi yuluwetildi. Bu kiqik münggüzning adəmninqkidək kəzi wə qong səzləydiyən əqzi bar idi. **9** Mən qarap turoqinimda, u yərgə birnəqqə təhtning kəyuloqanlıqini kərdüm; ularning biridə, «Əzəldin Bar Boləquqi» orun elip olturuptu. Uning kiyimliri kardək ap'ak, qəqliri ap'ak kəza yungidək idi. Uning təhti ot lawuldap turoqan yəlkunlar bolup, lawuldap kəyüwatqən ot qəqlirining üstidə idi. **10** Uning aldidin goya rawən ekip turoqan dəryadək ot yəlkuni lawuldap ekip turatti; Uning hizmitidə turoquqilar tümən minglioqan idi, Uning aldidə yüz milyonlioqan hazır turoquqilar bar idi. Sorəq bəxlənoqanlıqə jakarlinip, dəsturlar eqildi. **11** Həlikə kiqik münggüzning

yoʻqan gəplərnı kılıwatkan awazidin dıkkıtım xuningəja tartılıp qarap turattım. Qarap turojınimda, tətinqi məhluk ɵltürölüp, uning jəsiti həlak kılınıp, ɵtka taxlap kɵydürölüxkə tapxuruldi. **12** Kaloqan üq məhluk bolsa, həkimiyitidin məhrum kılindi, ləkin ularning ɵmri yənə bir məzgil uzartildi. **13** Keqidiki ɵjayibanə kɵrünüxlərdə mana, mən goya İnsan Oqlıoja ohxax bir zatning asmandiki bulutlar bilən kəlginini kərdüm. U «Əzəldin Bar Boloquqi»ning yenioja berip, uning aldioja hazır kılindi. **14** Hər əl-yurt, hər taipə, hər hil tilda səzlixidioqan qowmlar uning hizmitidə bolsun dəp, səltənət, xəhrət wə padixahlıq həkukı uningəja berildi. Uning səltəniti mənggü solaxmas səltənəttur, uning padixahlıqı mənggü həlak kılınmas. **15** Mənki Daniyalning wujudum, dil-rohım bək biaramlikka qəmdi, kallamdiki ɵjayibanə alamətlər meni intayin aləxzadə kıldı. **16** Mən yeqın turoquqılardın birining aldioja berip, bu ɵjayibanə alamətlərnıng həkikiti toqruluk soridim. U mənə təbir berip qüxəndürüp mundaq dedi: — **17** «Bu tət zor məhluk kəlgüsidə dunyada bax kətüridioqan tət padixahni kərsitidu. **18** Ləkin Həmmidin Aliy Boloquqining mukəddəs bəndiliri padixahlıq həkukını kəbul kılidu, ular uningəja mənggü igidarqilik kılidu, əbədil'əbədgıqə xundaq bolidu». **19** Mən baxka üq məhlukka ohximaydioqan tətinqi məhluk, yəni zor qorkunqluk, təmur qixlik, mis tirnaklik, owni qaynap ezip yutup, andın qalduklirini ayaqliri bilən dəssəp-qəyləydioqan həlikı məhluk toqrisidiki həkikətne, **20** xundaqla uning bexidiki on münggüzining wə keyin ɵsüp qikқан kıqıq münggüz toqrisidiki həkikətne tehımu

enik bilməkqi boldum — uning, yəni həliki kiqikining aldidə əslidə bar boləjan baxқа üq münggüz yuluwetilgən, kəzliri wə yoojan gəp kildiojan aqzi bar bolup, ənə baxқа münggüzlərgə kariojanda tehimu həywətlik idi. **21** Qarap turojinimda, u kiqik münggüz Hudaning mukəddəs bəndiliri bilən jəng kiliپ ulardin üstünlükkə igə boldi; **22** «Əzəldin Bar Boləuqi» kəlgəndə, həküm kilix həkukı Həmmidin Aliy Boləuqining mukəddəs bəndilirigə berildi. Xuning bilən bekitilgən waқti kelip, [Hudaning] mukəddəs bəndiliri padixahlıқ həkukını ötküziwaldi. **23** [Təbir bərgüqi] qüxəndürüp yənə mundaқ dedi: — «tətinqi məhluk kəlgüsi dunyada bax kətüridiojan tətinqi bir padixahlıқ bolup, u baxқа hərқandaқ padixahlıқlarəja ohximaydu. U pütkül dunyani yutup, uni ayaq asti kiliп, kukum-talkan kilidu. **24** On münggüz bolsa, bu padixahlıқtin qıkidiojan həkümranlıқ kildiojan on padixahni kərsitidu. Keyin yənə bir padixah məydanəja qıkidu, u ilğiriki padixahlarəja ohximaydu; u üq padixahni əzigə boysunduridu. **25** U Həmmidin Aliy Boləuqioja qarxi kupurluқ səzlərnı kilidu həmdə Həmmidin Aliy Boləuqining mukəddəs bəndilirini həlsizlanduridu. U kalendarnı, həyt-ayəmlərnı wə mukəddəs qanunlarnı əzgərtiwetixni kəstləydu. Hudaning mukəddəs bəndiliri «üq yerim waқit» uning həkümranlıқioja tapxurulidu. **26** Andin Hudaning soti eqilidu, buning bilən uning idarə kilix həkukı tartiwelinip, mənggülik üzül-kesil yöktilidu. **27** Lekin uning padixahlıқining həkukı, yəni dunyadiki hərқaysı padixahlıқlarning səltəniti wə xəhriti Həmmidin Aliy Boləuqining mukəddəs bəndilirigə, yəni

Hudaning Öz həlkigə  tk z lidu. Uning padixahlikə m ngg  bir padixahliktur, dunyadiki pütün h k mdarlar Uning hizmitidə bolup uning ya itaət kilidu». **28** Bu ix mana muxu yərgiqə boldi. M nki Daniyal,  z oylirim  z mni alakzad  kildi, qirayim tatirip k tti. Birak bu ixni kəlbimdə p k p saklidim.

8 Padixah Bəlxazar təhtkə olturup  qinqi yili, m nki Daniyal ikkinqi bir  ayiban  alamətni k rd m. **2**  ayiban  k r n xt ,  z mni Elam  lkisidiki Xuxan k l' sid  k rd m. K r n xt  mən Ulay qong  stingi boyida idim. **3** Beximni k t r p karisam, ikki münggüzi bar bir  oq arning qong əstəng aldida turo anlikini k rd m. Uning münggüzi egiz bolup, bir münggüz yənə biridin egiz idi; egizrək bolo an münggüz yənə birsidin keyinrək  s p qik anidi. **4** Mən  oq arning   rb, ximal w  j nub tərəplərgə  s wat kinini k rd m. H q and k  aywan uning ya t ng kel lm ytti w  h q im h q imni uning qanggilidin k tkuzalmaytti. U nem  kilixni halisa, xuni kilatti, bar anseri   yw tlik bolup ketiwatatti. **5** Mən bu too ruluk oylawatattim, mana,   rb tərəptin bir tek  putliri y rg  təgmigən  alda pütün jahanni kezip y g r p k ldi. Uning ikki k zi aris  a kərünərlik qong bir münggüz  s p qik anidi. **6** U mən d sl p kərgən  elik  əstəng boyida turo an ikki m ngg zl k  oq ar ya karap k  ri bilən xiddətlik etildi. **7** Mən uning  oq ar ya y  in kelip,   z p bilən  oq arni  s p ikki münggüzini sunduriw tk nlikini k rd m.  oq arning karxilik k rs tk d k madari k lmi anidi, tek  uni y rg  yik tip, d ss p-q ylidi,

tekining qanggilidin uni kutkuziwalidioqan adəm qikmidi.

8 Tekə baroqanseri həywətlik bolup kətti; lekin u heli küqiyip bolqanda, qong münggüzi sunup qüxüp, əslidiki jayidin asmandiki tət xamaləqə qarap turidioqan, kəzgə kərünərlik tət münggüz əsüp qikti. **9** Bu tət münggüzning iqidiki biridin yənə bir münggüz əsüp qikti. U kiqik münggüz əsüp intayin həywətlik boldi, jənub, xərək tərəplərgə wə «güzəl zemin»oqə qarap təsir küqini kengəytti. **10** U intayin həywətlik bolup, hətta samawiy qoxundikilərgə hujum kiloqudək dərjigə yətti, samawiy qoxundikilərdin wə yultuzlardin birmunqisini yərgə taxlap, ularning üstigə dəssidi **11** (u tolimu məqrurlinip, hətta samawiy qoxunning Sərdari bilən təng bolmaqqi bolup, ibadəthanida Sədarəqə atap kündilik qurbanlik sunuxni əməldin qaldurdi, həmdə Sərdarning ibadəthanisidiki «mukəddəs jay»ni wəyran kiliwətti. **12** Asiylik tüpəylidin Hudaning həlqi wə kündilik qurbanlik qong münggüzgə tapxurulidu). U həqikətni ayaq asti qilidu; uning barlik ixliri nəhayiti onguxluk boldi. **13** Kəynidin, bir mukəddəs [pərixtning] səz qiloqanlikini anglidim, xuning bilən yənə bir mukəddəs [pərixte] səz qiloqan [pərixtidin]: — Oləyibanə alaməttə kərüngən bu wəkələr, yəni «wəyran qiloquqi» asiylik, kündilik qurbanlikning əməldin qalduruluxi, həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning həm Hudaning həlkining ayaq asti qilinixi qanqilik wəqit dawamlixidu? — dəp sorioqanlikini anglidim. **14** Həliqi pərixte manga jawabən: — Bu iqlar ikki ming üq yüz keqə-kündüz dawamlixidu. Bu məzgildin keyin

mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay» pakizlinip əsligə kəltürülidu, — dedi. **15** Bu oqayibanə kərünüxnı kərgəndin keyin, mənki Daniyal uning mənisini oylawatqinimda, mana, aldimda adəmning kıyapitidə birsi pəyda bolup ərə turdi. **16** Ulay əttingining otturisdin: — Əy Jəbrail, bu adəmgə oqayibanə alamətni qüxəndürüp bər, — degən bir adəmning küqlük awazini anglidim. **17** [Jəbrail] yeniməqa kəldi. Kəlgəndə, mən nəhayiti kərkup ketip yərgə yikilip düm qüxtüm. U mənə: — Əy insan oqlı, sən xuni qüxinixing kərəkki, bu oqayibanə alamət ahir zaman toqrisididur, — dedi. **18** U gəp kiliwatqanda mən bihöx həlda yərdə düm yatattim. Ləkin u mənə xundək bir yenik tegiplə mənı turəquzdi wə mənə mundaq dedi: — **19** «Mən hazır sənə [Hudanin] qəzipi kəlgən məzgildə keyinki ixlarning kəndək bolidiqanlığını kərsitip bərəy. Qünki bu oqayibanə alamət zamanlarning bekitilgən ahirki nuktisi toqrisididur. **20** Sən kərgən ikki münggüzlük qəqkar Media bilən Pars padixahlirini kərsitidu. **21** Yawa tekə bolsa Gretsiyə padixahlıqı bolup, kəzining otturisdiki kəzgə kərünərlik münggüz bolsa, uning birinqi padixahidur. **22** U münggüz sunup kətkəndin keyin ornidin əsüp qikqan həlikı tət münggüz bu əlning tət padixahlıqqa bəlünidiqanlığını kərsitidu. Biraq ularning küqi birinqi padixahlıqqa yətməydu. **23** Bu padixahlıqlarning ahirki məzgilidə, asiylıq kıləuqılarning gunahı toxuxi bilən tolimu nomussız, qigix məsililərnı bir tərəp kılalaydiqan bir padixah məydanəqa qikidu. **24** Uning küqi heli zor bolidu, ləkin əməliyəttə bu küq əzlükidin qikməydu; u misli kərülmigən wəyranqılıqnı kəltürüp qikiridu.

Uning ixliri jəzmən onguxluk bolup, nemini halisa xuni kılalaydu. U küqlüklərni wə [Hudaning] mukəddəs məmin həlkini yokitidu. **25** Əz ustatliki bilən uning nazariti astida hərəkəndə hiylə-mikirlik heli ronak tapidu. U kənglidə təkəbburlixip özini qong tutidu; baxkılarning əzlrini bihətər həs kıləqan wəktidin paydilinip tuyuksiz zərb kılıp nuroqun kixilərnə həlak kılidu; u həttə oquktin oquq «Əmirlərnin Əmiri»gə qarxi qıqıdu. Ləkin u ahirdə insanlarning kəlisiz həlak kılınıdu. **26** Sanga ayan kılinoqan, ahxamdin ətigəngiqə dawamlaxkən bu oqayibanə əlamət əməlgə axmay qalmaydu. Ləkin sən uni wəktinqə məhpiy tut. Qünki u kəp künlər keyinki kəlgüsi həkkididur». **27** Mənki Daniyal məqdurumdin kəlip, birnəqqə kün əqrip yetip qaldim. Keyin ornumdin turup yənə padixahning ixlirida boldum. Ləkin bu oqayibanə əlamət kənglümni parakəndə kiliwətkənidi. Uning mənisini yexələydiqan adəm yok idi.

9 Medialıq Ahaxweroxning oqlı Dariusning birinqi yilida (u kaldıylərnin zeminiqə padixah kılindi) **2** Yəni təhtkə olturoqan birinqi yili mənki Daniyal mukəddəs yazmilərnə oquxum bilən Pərwərdigarning Yərəmiya pəyoqəmbərgə yətküzgən kalam-bəxariti boyiqə, Yerusəlemning harab bolıdiqan jəzə məzgili yətmix yil ikənlikini qüxinip yəttim. **3** Xuning üqün mən Rəb Hədayimoqə roza tutup, bəz rəhtkə yəginip, kül-topida olturup, uningqə yelinip dua-tilawət kılax bilən izdinixkə bəl baqlidim. **4** Mən Pərwərdigar Hədayimoqə dua kılıp, gunəhlirimizni ikrar kılıp mundaq dedim: — «Ah Rəb, i Seni Əz əmrlirənggə itaət kıləquqıləroqə wədə-əhdəngdə wəpədar bolup, əzgərməs

mehringni üzlüksiz kərsətküqi uluq, sürlük Təngrim!

5 Biz gunah sadir kilduk, kəbihlik kilduk; rəzillik bilən Sening əmr-həkümliringdin waz keqip, Sanga asiylik kilduk, **6** Xundakla Sening naming bilən padixahlirimiz, əmirlerimiz, ata-bowilirimiz wə pütkül zemindiki həlkə səz-kalamingni yəküzgən kulliring boləan pəyoəmbərlərgə zadi kulak salmiduk. **7** I Rəb, həkkaniyət Səndila tepilidu, lekin Sanga asiylik wə wapaszlik kıləanlikimiz tüpəylidin, bizgə, yəni Yəhudalarə, Yerusalemdikilərgə wə barlik Israillərə, yekinda bolsun, yirakta bolsun, Sən bizləni sürgünlükkə həydiwətkən barlik yurtlarda bolsun, pəkət bugünküdək yüzimizni kətürəlmigüdək xərməndilikla qaldi. **8** I Rəb, bizgə, yəni padixahlirimizə, əmirlerimizgə wə ata-bowilirimizəyimu yüzimizni kətürəlmigüdək xərməndilik qaldi; qünki biz Sening aldingda gunah sadir kilduk. **9** I Rəb Hudayimiz, biz Sanga asiylik kıləan bolsakmu, Səndin yənila rəhimdillik wə məşpirət-kəqürümlər tepilidu. **10** Biz Sən Pərwədigar Hudayimizning awazioğa kulak salmay, kulliring boləan pəyoəmbərlər arkilik aldimizə qoyəan qanun-həkümliringdə heq mangmiduk. **11** Pütkül Israil Sening Təwrat-qanunungə hıləplik kılip, awazingə kulak salmay Seningdin yüz əridi. Dərwəkə, Sening kulung Musə qüxürülgən Təwrat-qanunida pütülgən lənət həmdə uning kəsəmyadidiki jazalar üstimizgə yaqduruldi; qünki biz Sening aldingda gunah sadir kilduk. **12** Sən Əzüng bizgə wə üstimizdin həkümdarlik kıləuqimizə qarita degənliringgə əməl kılip bizgə zor əqir külpətni kəltürdüng; qünki Yerusalemda kıləəan

ixlar asman astidiki h rkandak baxka yurtta əzəldin
k lino an  m s! **13** Musao a tapilano an Təwrat-kənunida
pütülgəndək, bu pütün k lp t bizg  q x r lg n bolsimu,
i Pərwərdigar Hudayimiz, lekin biz k bi liklirimizdin
 ol  z p, h k k tingni q xinip yetidio an k lo ays n
d p tehiq  Səndin iltipatingni  t nmiduk. **14** Dərwəkə
Sən Pərwərdigar xu külpətni t yyarlap saklap, bizning
 stimizg  qüxürdung; q nki Sən Pərwərdigar Hudayimiz,
barlik k lo an ixliringda adil bolup k lding; birak
awazingo a k lak salmiduk. **15**  mdi,  z küqlük
 lung bilən h l kingni Misirdin elip q k ing, xunglax a
b g nkid k  z ngg  nam-x  r t tikliding, i R b
Hudayimiz, — biz gunah sadir k lduk, biz r zillik
k lduk! **16**  t nim n, i R b, pütkül h k k niyl kingo a
uyğun, Yerusalem x hiringg , yəni mukəddəs teo ing a
bolo an k  r-  zipingni tohtatk ys n! Q nki bizning
 tk zg n gunah lirimiz w  ata-bowilirimizning k lo an
k bi liklirining wəjidin, Yerusalem w  h l king barlik
 traptikilirimizning həkarət obykti bolup k lduk. **17**
 mdi i Hudayimiz, k lungning dua w  t l plirig  k lak
sal ays n,  z ng  q n wəyran k lino an mukəddəs
jayingni jamalingni k rsitip yorut ays n. **18** I Hudayim,
k lak selip anglio ays n! Bizning w  Sening naming
bilən atalo an x  r ning bexio a k lg n k lp tl rg 
nəzər sal ays n! Bizning Sanga iltija k lo inimiz
 zimizning kandaktur həkəkəniy ix k lo anlikimizdin  m s,
b lki Sening zor r  imdill kliringo a tayan anlikimiz
s wibidindur. **19** I R b, anglio ays n! I R b, kəqürgəysən!
K lak selip anglap amal k lo ays n!  z ngning nam-

xəhriting üçün əmdi təhir qılmiqaysən! Qünki Sening bu xəhiring wə bu həlking Öz naming اساسida ataloqanidi!». **20** Mən duayimni dawamlaxturup, ezüm wə həlkim İsrailning gunahlırini ikrar kılıp həmdə Hodayimning mukəddəs teqi üçün Pərwərdigar Hodayimoğa yelinip, **21** tehi dua qiliwatqinimda, dəsləptə manga oqayibanə alaməttə kərüngən Jəbrail degən zat yenimoğa kelip manga qolini təgküzdi. Mən xu qaşda tolimu qarqap kətkənidim. U kəqlik kurbanlik sunux waqti idi. **22** Jəbrail manga əkil berip mundaq dedi: — «I Daniyal, mən seni yorutup, ixlarni qongkur qüxinələydiqan kilişka kəldim. **23** Sən Hudağa iltija kilişka baxlixing bilənla, jawab-kalam berildi; sən intayin səyülgən adəm boləqəqə, mən sanga uning jawab-kalamini yətküzgili kəldim. Əmdi bu jawab-kalam üstidə puhta oylanqin, oqayibanə kərünüxni kəngül qoyup qüxəngin: **24** — «[Huda] tərpidin «yətmix həssə «yəttə waqit»» sening həlking bilən mukəddəs xəhiring üstigə bekitilgən. Bu waqitlar itaətsizliklərnə tizginləx, gunahlarıni tügətiş, kəbişlik üçün kafarət kəltürüx, mənggülik həşşəniylikni üstün orunoğa qoyux, bu oqayibanə alamət bilən pəyoqəmbərlərnəng səz-kalamlırini əməlgə axurux həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «əng mukəddəs jay» yengibaxtin məsişlinix üçün bekitilgəndur. **25** Xuni bilixing wə qüxinixing kerəkki, Yerusalemi yengibaxtin əsligə kəltürüp bina kiliş buyruqi jakarlanəandin tartip, Məsiş degən əmir məydanə qikkuqə yəttə həssə «yəttə waqit» qoxuloqan atmix ikki həssə «yəttə waqit» ətidu. Yerusalemi xəhiri yengibaxtin bina qilinip, məydan-koqılar wə sepil-

istihkam barlikka kältürüldü, əmma bu bisərəmjan künlərdə bolidü. **26** Bu atmix ikki «yəttə wakit» məzgili ötkəndin keyin Məsih üzüp taxlinidu, uningda heqnərsə qalmaydu. Kəlgüsidə bolidioqan əmirning həlki bu xəhər bilən muqəddəs ibadəthanini gumran qilidu. Bu aqiwət kəlkündək besip kelidu; ahiriqiqə jənglər dawamlixidu; u yərdə bolidioqan wəyranqiliklər bekitilgəndür. **27** U [əmir Hudaning] həlqining kəp qismi bilən ahirki bir «yəttə wakit»ta bir [dostluk] əhdisni takamul qilidu, ləkin bu «yəttə wakit»ning yerimioqa kəlgəndə, u [ibadəthanidiki] kurbanlik wə axlik hədiyələri sunuxni əməldin qalduridu. U qaoqda «wəyran qiloquci yirginqlik nomussizlik» [muqəddəs ibadəthanining] əng egiz jayioqa qoyulidu. Taki balayi'apət, [yəni Huda] bekitkən külpət wəyran qiloquci kixining bexioqa yaqduruloquqə xu yərdə turidu».

10 Kərəx Parsqa səltənət qiloqan üqinqi yili, Daniyal (yənə bir ismi Bəltəxasar boləan)qa bir həwər wəhiy qilindi. U həwər ixənqliktur — ləkin nəhayiti kəttik jəng judunliri toqrisididur. Daniyal bu həwərnı qüxəndi wə oqayibanə əlamət toqrisida qüxəngiqə igə boldi. **2** U qaoqda mənki Daniyal toluq üq həptə aq-zar kətürüp matəm tuttum. **3** Üq həptigiqə heqkəndə nazu-nəmət yemidim, gəx yemidim, xarab iqmıdim wə tenimgə puraklıq may sürmidim. **4** Birinqi ayning yigirmə tətinqi küni, mən uluq dərya, yəni Dijlə dəryasining boyida turup, **5** bəximni kətürüp kəzümni asmanoqa tiktım, kanap kiyip, beligə Ufəzdiki sap altun kəmər baqlioqan bir adəmnı kərdüm. **6** Uning teni serik yaquttək juləlinip, yüzliri

qakmaktæk yaltirlap, közliri yenip turoqan ottæk qaknaytti;
uning put-kolliri parkirap turidioqan mistæk walildaytti;
awazi zor bir top adəmning awazidæk jaranglaytti. 7
Olayibanə körünüxni yaloquz mənki Daniyalla kərdüm,
yenimdikilər alamətni kərmigənidi. Əmma zor bir wəhimə
ularni besip, intayin titrəp ketixti, məkünüwaləqudək
yərni izdəp keqip kətti. 8 U yərdə özüm yaloquz kəlip bu
karamət olayibanə körünüxni kərdüm. Qılqə maqdurum
qalmidi, qirayim kattik, əzgirip əlük adəmdək bolup
qaldim, put-kollirimda bir'azmu maqdur qalmidi. 9
Lekin uning awazini anglidim. Uning awazini angliqan
haman yərgə yikilip düm qüxtüm, həxumdin kəttim. 10
Mana, tuyuksiz bir qol manga təgdi, meni xuan yələp
yərgə tət putluk qilip turoquzdi. 11 Xu zat manga: —
Əy Daniyal, intayin səyülgən adəm! Səzlimni kəngül
qoyup anglap qüxəngin, ərə turoqin! Qünki mən sening
yeningoqa əwətildim, — dedi. U bu səzni qilixi bilən,
mən titrigən həlda ornumdin turdum. 12 Xuning bilən
u manga mundak dedi: — «Əy Daniyal, kərkma; qünki
sən Hudayingning aldida qüxinixkə erixixkə, əzüngni
təwən tutuxka kəngül qoyoqan birinqi kündin buyan
sening dua-tilawiting ijabət qilindi; eytkanliring üqün
mən yeningoqa əwətildim. 13 Lekin, «Pars padixahliqining
əmiri» manga qarxi qikip yolumni yigirmə bir kün
tosuwaldi. Mən Pars padixahlirining yenida özüm
yaloquz qaloqaqqa, bax əmirlərdin biri Mikail manga
yardəm qiloqili kəldi. 14 Mən sanga ahirki zamanlarda
həlkingning bexioqa kelidioqan ixlarni qüxəndürgili
kəldim. Qünki bu olayibanə alamət kəp künlər keyinki

kəlgəsi tooqrisididur». **15** U manga bu gəpni kiliwatqanda, pəkətlə yərgə qarəqinimqə zuwan sürəlməy turup qaldim. **16** Mana, goya adəmgə ohxaydioqan birsi qolini uzitip ləwlirimni silap qoywidi, mən aqzimni eqip aldimda turoquqioq: — Təksir, bu oqayibanə kərünüxtin iq-iqimdin azablinimən, maqdurumdin kəttim. **17** Təksirimning kəminə qulliri kandaqmu sili təksirim bilən səzlixixkə petinalayttim? Qünki qazirla maqdurum tügəp, nəpəsim üzülidu, — dedim. **18** Andin goya adəmgə ohxaydioqan biri meni yənə bir qetim silap, maqdur kirgüzdi **19** wə: — I intayin səyülgən adəm, qorkma! Sanga aman-hatirjəmlilik boləy. Qəyrətlik bol, əmdi qəyrətlik bol! — dedi. U xu səzni deyixi bilənla manga tehimu maqdur kirdi. Mən: — Təksir yənə səz qiləyayla, qünki sili manga maqdur kirgüzdila, — dedim. **20** U mundaq dedi: — «Mening qəxingoqə nemigə kəlgənlikimni biləmsən? Mən əmdi qaytip berip, «Parstiki əmir» bilən jəng qilimən; mən u yərgə barəqandin keyin, «Gretsiyədiki əmir» məydanə qikidu. **21** Lekin mən berixtin awwal həqikətning kitabida pütülgən wəhiylərnə mən sanga bayan qilimən. Bu ixlarda silərnəning əmiringlar Mikaildin baxqa, manga yardəm beridioqan həqkim yok.

11 Mən Medialiq Darius padixah boləqan birinqi yilidila, uni mustəhkəmləx həm küqəytix üqün ornumdin qozəqaloqanidim. **2** Əmdi mən sanga həqikətne eytip berəy: — Buningdin keyin Parsqa yənə üq padixah həkümranlikqa qikidu; keyin tətinqi padixah qikip, baxqa padixahlard inmu kəptin kəp mal-dunyani toplaydu; u mal-dunyaliridin qudrət tepip, həmmə yurtlarni

Gretsiyəgə jəng kılıxka qozəydu. **3** Uningdin keyin küqlük bir padixah məydanə qıqıdu. U zor padixahlıqni idarə kılıp, nemini halisa xuni kılıdu. **4** Ləkin u həkuk yürğüzüwatqinida, padixahlıqı parqılınıp asmanın tət xamal tərıpıgə bəlünüp ketıdu. Uning təhtıgə əwladlırı warısıq kılalmaydu, keyinki padixahlıq u həküm sürgən waqtıdıkıdək küqlük bolmaydu; qünki uning padixahlıqı aşıdurulup, baxqılarınə təwə bolup ketıdu. **5** Uningdiki sərdarlarning ıqıdın biri «jənubiy padixah» bolup küqıyıdu; ləkin yənə bir sərdar uningdinmu küqlük bolıdu wə əzınıng tehimu qong padixahlıqını soraydu. **6** Birnəqqə yıl ətəkəndin keyin, [jənubiy padixah ximaliy padixah] bilən ittipaq tüzıdu; jənubiy padixahning kızı xu ittipaqni mustəhkəmləx üqün ximaliy padixahning yenıəqə barıdu. Ləkin keyin bu kızı erıxkən həkukıdın məhrum kılınıdu; ximaliy padixah əzımu həkukını qolıda tutalmay, məzmut turalmaydu. Bu kızı wə unı elıp kəlgənlər, uning balısı həm xu waqıtlarda unı qollıquqılarning həmmısıgə satqunluk kılınıdu. **7** Həlbuki, uning [ata jəmət] tuşqınidin biri qoxunıng həkukını qolıəqə elıp [padixah bolup], ximaliy padixahning qorəqınıəqə besıp kırıp, ularəqə qarxi hujum kılıp qong əqəlibə kılıdu. **8** U ularıng ilah-butlırı, quyma məbudlırı wə buthanılırıdiki altun-kümüxtin yasələqan jam-qaqılarnı Misirəqə elıp ketıdu. U birnəqqə yıl ximaliy padixahın əzını neri kılıdu. **9** Ximaliy padixah jənubiy padixahning zemınıəqə besıp kırıdu, ləkin ahırı əz yurtıəqə qekinıdu. **10** Ximaliy padixahning xahzadılırı qozəyılıp, zor qoxun təxkilləydu. Xahzadılərdin biri kəlkündək kelıp jənubka besıp kırıdu. Keyin u yənə jəng kılıp, düxmən

qorqiniyoqimu besip kiridu. **11** Jənuhiy padixah kattik oʻzəptə qoxun tartip jənggə atlinip, ximaliy padixahka hujum kilidu. Ximaliy padixah zor bir qoxunni jənggə salidu, lekin uning xu zor qoxuni məqlup bolup əsirgə elinidu. **12** Xu zor qoxunning əsirgə elinixi bilən jənuhiy padixah intayin məqrurlinidu. U tūmənligən adəmlərni yokitidu, birə uning oʻlibisi uzun dawamlaxmaydu. **13** Qūnki ximaliy padixah yurtioʻa qaytip, burunqidinmu kəp wə küqlük qoxun təkilləydu. Bekitilgən yillar toxkandin keyin u zor qudrətlik qoxunni kəp təminatlar bilən qoxup baxlap kelidu. **14** U qaoʻda nuroʻun kixilər jənuhiy padixahka qarxi turup uningə qarxi qozqilang kətüridu. [I Daniyal —] sening həlking iqidiki zorawanlar muxu oʻayibanə alaməttiki bexarətni əməlgə axurmakqi bolup, yooʻanqilik qilidu, lekin ular məqlup bolidu. **15** Ximaliy padixah potəy selip mustəhkəm xəhərni muhasirə hujumi kilip besiwalidu. Jənubdiki küqlər, həttə əng hil qoxunlarmu bərdaxlik berəlməydu, ularning qarxilik qiləudək küqi qalmaydu. **16** Ximaldiki tajawuzqi bolsa əzi halioʻanqə ix qilidu, uningə heqkim qarxilik qiləlməydu. U «güzəl zemin»ni ixqal qilidu; uning qolida uni wəyran qiləuqi küq bolidu. **17** [Ximaliy padixah] bəl baqlap padixahlikidiki barlik küqlərni səpərwər kilip [Misiroʻa] yol alidu; u [Misir] bilən əhdə tüzidu, əzi əhdidə turoʻandək qilidu. Birə [Misirning] həkimiyitini aqdrurux üqün u ayallirining bir qizini [Misir] padixahioʻa beridu. Lekin [kizi] atisi tərəptə turmaydu, uni qollimaydu. **18** Keyin u dengiz boyidiki yurtlarə hujum kilip, nuroʻun adəmlərni əsirgə alidu. Lekin yat bir sədar uning kixilərni har

kilixlirini qəkləydu wə əksiqa, uning bu harlaxlirini özigə yanduridu. **19** U öz yurtidiki qoroqlanlarğa qekinip kelidu. Lekin ahirida u putlinip yoki lip ketidu. **20** Keyin uning ornioğa yənə bir padixah təhtkə olturidu; u padixahlikning əng xan-xərəplik jayioğa bir zalim alwangbegini əwətidu. Lekin u uzun ətəməylə, malimanqilikmu bolmay, jəngmu bolmay ɵltürölidu». **21** — «Xuningdin keyin pəs bir adəm uning ornioğa qiki p ximaliy padixahlikni alidu; əmma padixahlikning hərmət-xəhriti uningğa heq təwə bolmaydu, dəp qarilidu; lekin u həlkning asayixlik pəytidin paydilinip, yalakqilik wasitiliri bilən hakimiyətni tartiwalidu. **22** Zeminiğa kəlkündək besip kirgən küqlərni u həm kəlkündək hujum kilip yokitidu, xuningdək u həttaki «[Hudaning] əhdisidə bekitilgən əmir»nimu yokitidu. **23** Xərtnamə tüzüx arkilik u baxqa yurtlarni aldaydu; adəmliri ki qik bir qoxun bolsimu, lekin uning küqi awup-awup, kudrət tapidu. **24** U halayikning asayixlik pəytidin paydilinip, əng bay elkilərgə tajawuz kilip kirip, atiliri yaki atilirining atiliri zadi kilip bəqmioğan ixlarni kilidu, yəni u oljini, qənimətlərni wə nuroqun bayliqlarni qol astidikilirigə ɵləxtürüp beridu; məlum bir məzgilgiqə qoroqlanlarqimu hujum kilix kəstidə bolidu. **25** U öz küqini ixka selip qong qəyrət bilən kozoqilip, zor qoxunni baxlap, jənubiy padixahka hujum kilidu. Jənubiy padixahmu nahayiti zor kudrətlik bir qoxun bilən jənggə atlinidu. Lekin jənubiy padixah hainlarning yoxurun suyikəstigə uqrap, muwəppəkiyə qazinalmaydu. **26** Qünki uning nazu-nemətlirini yegənlər uni yiki tidu. Uning qoxuni həmmə yərgə tarkilidu; nuroqunliri ɵltürölidu. **27** Keyin,

bu ikki padixah bir-birini kəstlixip, yaman niyət bilən bir dastihanda tamak yeyixip, bir-birigə yaloqan gəp qilixidu; lekin bu ixlar heqkingə payda yətküzməydu, qünki bu ixlarning ahiri pəkət bəlgiləngən waqittila bolidu. **28** [Ximaliy padixah] nuroqun mal-mülüklərni elip öz yurtioqa kaytidu. U kənglidə Hudaning həlki bilən tüzgən mukəddəs əhdigə qarxi turidu; xuning bilən u əhdigə qarxi hərəkətlərni qilip, andin öz yurtioqa kaytidu. **29** Bəlgiləngən waqitta ximaliy padixah yənila jənubqa tajawuz qilidu; lekin bu kətimki əhwal ilgirikigə wə yənə kelip əng ahirki kətimkisdiki bilənmu ohximaydu. **30** Qünki Kittim arilidin qikqan kemilər hujum qilip kelidu. Xunga u dərd-ələm bilən qekinidu wə [Hudaning] Əz həlki bilən tüzgən mukəddəs əhdisigə qarap intayin oşəzəplinidu, uningə qarxi halioqinini qilidu; xundakla qekinip yanoqanda mukəddəs əhdigə asiqlik qiloquqlarni ətiwarlaydu. **31** Uning tərpidə turoqan birnəqqə küqlər qoroqan boləqan mukəddəs ibadəthanini buləydu, «kündilik qurbanlik»ni əməldin qalduridu wə «wəyran qiloquqi yirginqlik nomussizlik»ni uning ornioqa koyidu. **32** U mukəddəs əhdigə hainlik qiloquqlarni huxamət-hiyliqərlilik bilən qirikləxtüridu; lekin öz Hudasini dost tutquqi həlq bolsa kəysərlik bilən hərəkət qilidu. **33** Həlq iqidiki aqillar nuroqun kərindaxlirioqa təlim yətküzidu; lekin birnəqqə künlər ularning bəziliri qiliqta yikilidu, otta kəydürülüp əltürülidu, zindanoqa qüxidu yaki bulang-talangoqa uqraydu. **34** Yikiloqan waqitlirida, Hudaning həlki azoqinə yardəmgə igə bolidu. Əmma nuroqun kixlər ularning qatirioqa huxamət-hiyliqərlilik bilən soqunup

kiridu. **35** Bəzi aqilllar yikilidu. Lekin ularning yikilixi
əzlirining sinilixi, tawlinix-tazilinixi, kıyamət künigiqə
paklinixi üqündur. Qünki ahirət Huda bəlgiligən wakittıla
kelidu. **36** Ximaliy padixah öz məyliqə kıliweridu; u
təkəbburlixip, özini hərəkəndə ilahlardinmu uluqlap
üstün qoyup, hətta həmmə ilahlarning ilahı Boluquqıqə
ajayib kupurluk söz kılidu; taki Hudaning qəzipi toluk
təkülgən künigiqə u dawamlıq zor ronak tapidu. Qünki
Hudaning bekitkini əməlgə axmay qalmaydu. **37** Bu
padixah ata-bowiliri qokunoqan ilahlaroqımu pisənt
kılmaydu, ayallaroqımu heqkəndə həwəs kılmaydu.
Əməliyəttə u hərəkəndə ilahni hərmətliməydu, qünki u
özini hərəkəndə ilahın uluq dəp karaydu. **38** Bularning
ornida u «küqlər ilahı»ni hərmətləydu; uning ata-
bowilirimu əzəldin qokunmioqan bu ilahni bolsa u altun,
kümüx, yaqut və bəxkə kimmətlıq sowaqlarnı təkdım
kılip hərmətləydu. **39** U əng mustəhkəm qoroqlarnı
xundə bir qəyriy ilahkə tayınıp igiləydu. Kimki uning
həkülranlıqıqə bekinsə, u xularoqə xərəplik mənsəp
beridu, ularnı kəpqilikni bəxkuridiqan kılidu və in'am
süpıtidə yər-zeminni təksım kılip beridu. **40** Ahir
zaman kəlgəndə, jənubiy padixah əskər qikırip uningqə
hujum kılidu. Ximaliy padixah jəng hərwiliri, atlıq
əskərlər və nuroqun kemilər bilən quyundək uningqə
qayturma zərbə beridu. U bərlıq yurtlarqə təjawuz
kılip, kəlkündək texip kəng yər-zemınlarnı basidu. **41**
U hətta «güzəl zemin»qə besip kiridu; nuroqun əllər
azdurulup yikıtilidu. Lekin bular, yəni Edomlar, Moablar
və Ammonlarning qongliri uning qolidin qutulup qalidu.

42 Ximaliy padixah barlik dōlōtlōrgō qōlini sozidu, Misir zeminimu qeqip qutulalmaydu. 43 U Misirning altun-kūmūx bayliqliri wə baxqā qimmōt baqalīq buyumlirini talan-taraj qilidu. Liwiylīklōr wə Efiopiyilīklōr uningōqā boysunup āgixidu. 44 Keyin xērk wə ximaldin kēlgān xēpilōr uni alakzadē qilidu. U tehimu dēroqēzēp bolup nuroqun kixini kiroqinqilīq qilip ēltūrimēn dēp jēng qozōqaydu. 45 Wə dengizlarning otturisida, kōrkām mukāddēs taoq tēripigē orda qedirlirini tikidu. Lekin uning ējili xu yōrdē toxidu wə hēqkim uni qutkuzmaydu».

12 — «U qaoqda, qerindaxliringni «qoqdioquqi uluq amir» Mikail mēydanōqā qikidu. Bir azabliq mēzgil bolidu; yurt-dōlōt barliqqā kēlgāndin buyan, xundāq qong balayī'apōtlik mēzgil bolup baqmioqan. Birāq xu qaoqda hēlqīng qutkuzulidu; ularning iqidiki nami qayatlīq dēptirigē pūtūlgānlōrning hēmmissi nijatliqqā erixidu. 2 Tupraqta yatqān ēlūklōrdin nuroqunliri tirilidu. Ular mēnggūlūq qayattin bēhrimēn bolidu; qaloqanliri nomusta hēm mēnggūlūq rēsraqilīqqā tirilidu. 3 Aqillār asmandiki gūmbūzdēk parlāq julalinidu; nuroqun kixilōrni hēqqaniyliq yoliqā baxlap kirgēnlōr yultuzlarōqā ohxax ēbēdil'ēbēd parlāp turidu». 4 U mēngā yēnē: — I Daniyal, sēn ēmdi bu sōzlōrni tohtat; mēzkur kitabning taki dunyaning ahirqi kūnlirigiqē xu peti turuxi ūqūn uni piqōtlēp mēhqūrliwōtkin. Nuroqun kixilōr uyan-buyan yūridu wə bilim axidu, — dedi. 5 Mēnki Daniyal kōrdūmki, mēnā ikki zat, biri dēryaning bu tēripidē, yēnē biri dēryaning u tēripidē turuptu. 6 Ulardin biri dērya sūyi ūstidē turoqān āq kanāp kiyim kiygān zattin: — Bu karamōt

ixlar tügigiqə qanqilik waqit ketidu? — dəp soridi. **7** U dərya süyi üstidə turoqan, kanap kiyim kiygən zat ong wə sol qolını asmanqə qaritip kətürüp, Mənggü Həyat Boloquqining nami bilən kəsəm kılıp: — Bir waqit, ikki waqit, qoxumqə yerim waqit ketidu. [Hudaning] mukəddəs həlkini parqılıquqi horluk ahirlaxqanda, bu ixlar tügəydu, — dedi. **8** Uning sözini angliqan bolsammu, mənisini qüxənmidim. Xunga mən: — Təksir, bu ixlarning aqiwiti qandax bolidu? — dəp soridim. **9** U manga mundax dedi: — «Əy Daniyal, yolungqə mang, qünki bu sözlər ahir zamanqiqə məhpiy tutulup yepiklik turidu. **10** Nuroqun kixilər tazilidü, paklinidü wə tawlinidü. Rəzillər bolsa, dawamlıq rəzillik qiliweridu; ulardin heqkim buni qüxinəlməydu, birax aqıllar qüxinidü. **11** Kündilik qurbanlıq sunuxni əməldin qalduroqan kündin tartip, yəni «wəyran qıloquqi yirginqlik nomussizlik» qoyuloqan waqittin baxlap, bir ming ikki yüz tokısan kün ətidu. **12** Ahirqiqə sadıq bolup, bir ming üq yüz ottuz bəx künni kütüp ətüzgənlər nemidegən bəhtlik-hə! **13** Əmma sən bolsang, ahirqiqə yolungda mengiwərgin. Sən aram tapisən, wə künlərnin ahirida nesiwənggə muyəssər boluxqa qayta tirilisən».

Hoxiya

1 Pərwərdigarning kalami — Uzziya, Yotam, Ahaz wə Həzəkiyalar Yəhudaqə, Yoaxning oquli Yəroboam Israilqə padixah boləqan waqitlarda, kalam Bəərinəng oquli Hoxiyəqə kəldi; **2** Pərwərdigarning Hoxiya arkilik kəlgən səzinəng baxlinixi — Pərwərdigar Hoxiyəqə: «Barəqin, pəhixilikə berilgən bir ayalni əmringgə aləqin, pəhixiliktin boləqan balilarni əz qəlungəqə aləqin; qəunki zemin Pərwərdigardin wəz kəqip pəhixilikə pütənləy berildi» dedi. **3** Xuning bilən u berip Diblaimning qizi Gomərnə əmrigə aldi; ayal uningdin həmilidar bolup bir oqul tuəqdi. **4** Pərwərdigar uningəqə: «Uning ismini «Yizrəəl» dəp qəyoqin; qəunki yənə əzoqina waqit ətkəndə, Mən «Yizrəəl»ning kəninəng intiqəmini Yəhuning jəməti üstigə qəyimən wə Israil jəmətinəng padixahlikəqə hatimə berimən. **5** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, Mən Israilning okyasini Yizrəəl jiləqisida sundiriwetimən». **6** [Gomər] yənə həmilidar bolup, qiz tuəqdi. Pərwərdigar Hoxiyəqə: «Uning ismini «Lo-ruhamah» dəp qəyoqin; qəunki Mən Israil jəmətigə ikkinqi rəhəim qilməymən, ularni kət'iy kəqürüm qilməymən; **7** Birəq Yəhuda jəmətigə rəhəim qilimən wə ularning Hudasi boləqan Pərwərdigar arkilik ularni kutquzimən; ularni okyasiz, qiliqsiz, jəngsiz, atlarsiz wə atlik əskərsiz kutquzimən» — dedi. **8** Gomər Lo-ruhamahni əmqəktin ayrəqəndin keyin yənə həmilidar bolup oqul tuəqdi; **9** [Rəb]: «Uning ismini: «Lo-ammi» dəp qəyoqin; qəunki silər Mening həlkim əməs wə Mən silərgə [Pərwərdigar] bolməymən» dedi. **10** — Birəq Israilning balilirinəng sani dengizdiki qumdək

bolup, uni elqigili yaki sanioqili bolmaydu; «Silər mening həlkim əməssilər» deyilgən jayda xu əməlgə axuruliduki, ularoqa: «[Silər] tirik Təngrining oqulliri!» — deyilidu. **11** Israil baliliri wə Yəhuda baliliri birgə yioqilidu, əzlirigə birlə baxni tikləydu wə turoqan zemindin qikidu; qünki «Yizrəəlni küni» uluqdur! Aka-ukiliringlaroqa «Ammi! ([Mening həlkim]!)» wə singilliringlaroqa «Ruhamah! ([rəhim qilinoqan]!)» — dənglar!

2 — Ananglaroqa dəwayimni yətküzüp, uning bilən dəwalixinglar; qünki u Mening ayalim əməs wə Mən uning eri əməs; u paqixilik turkini qirayidin, zinahorluk hələtlirini kəksining arisidin yəqətsun! **3** Bolmisa, Mən uni kəp-yalingaq kəlip qoyimən, tuquloqan künidikidək anidin tuqma kəlip qoyimən; Mən uni huddi qəl-bayawanəqa ohxax kəlimən, Uni bir kəqəjirək yərgə aylandurimən, Uni ussuzluk bilən əltürimən; **4** Uning baliliriəqa rəhim qəlməymən, Qünki ular paqixiliklərdin tərəlgən balilardur. **5** Qünki ularning anisi paqixilik qəloqan, Ular ni kərnida kətürgüqi nomussizlik qəloqan; Qünki u: «Mən manga nan wə süyümni, yung wə kanəpimni, zəytun meyim wə iqimlik-xarəblirimni təminligüqi axniliriməqa intilip ularni kəqəliximən» — dedi. **6** — Xunga mana, Mən yolungni tikən-jioqanliklar bilən qitlap kərxiwəlimən, [Israilning] ətrapini tam bilən tosimən, u qioqir yollirini tapəlməydioqan bolidu. **7** Xuning bilən u axnilirini kəqəlaydu, birək ularəqa yetixəlməydu; Ular ni izdəydu, tapəlməydu; Xungləxkə u: «Mən berip birinqi erimni tepip, uning yenioqa kəytimən; qünki əhwalim bügünkidin yəxhi idi» — dəydu. **8** — U ziraətlərni, yengi xarəb wə

zəytun meyini təminligüqining Mən ikənlikimni, Əzliri «Baal» butlarni yasaxça ixlətkən kümüx-altunni kəp kıləuquning Mən ikənlikimni zadi bilmidi. **9** Xunga Mən qaytip kelimən, uningdiki ziraətlirimni öz wəqtida, Yengi xarablimni öz pəslidə elip ketimən, Özümdiki ularning yalingaqlığını yepixça kerəklik yung-kanaplimni bərməy qayturup ketimən; **10** Həzir Mən uning nomussizliğini axnilirining kəz aldida axkarilaymən, Həqkim uni qolumdin qutkuzalmaydu. **11** Xundak qilip uning tamaxalirioqa hatimə berimən; Uning həytlirioqa! Uning «yengi ay»lirioqa! Uning «xabat»lirioqa! Kiskisi, uning barlıq «jamaət ibadət sorun»lirioqa hatimə berimən! **12** Wə Mən uning üzüm tallirini wə ənjür dərəhlirini wəyran qilimən; U bularni: «Bular bolsa axnilirim manga bərgən ix həqqilirimdur!» degənidi; Mən bularni janggaləya aylandurimən, yawayi həywanlar ularni yəp ketidu. **13** Mən uning bexioqa «Baal»larning künlirini qüxürimən; Qünki u [xu künliridə] ularəya isriq salatti, U özini üzükliri wə zibu-zinnətliri bilən pərdazlap, Axnilirini qoqlixip, Meni untudi — dəydu Pərwərdigar. **14** Xunga mana, Mən uning kənglini alimən, Uni dalaəya elip kelimən, kəngligə sözləymən. **15** Xundak qilip Mən uningoqa xu yərdə üzümzarlirini qayturimən, «Aqor jiləjisi»ni «ümid ixiki» qilip berimən; Andin u xu yərdə yaxlıq künliridikidək, Misir zeminidin qikqan künidək küy-nahxa eytidu. **16** Wə xu küni əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərwərdigar —«Sən Meni «erim» dəp qaqirisən, Ikkinqi Meni «Baal»im deməysən. **17** Qünki Mən «Baal»larning namlirini sening aqzıngdin elip taxlaymən, Ular bu nami bilən ikkinqi

heqqandak aslänməydu. **18** Xuning bilən Mən ular üqün daladiki haywanlar, asmandiki uqar-qanatlar wə yər yüzidiki ömüligüqilər bilən əhdə tüzimən; Mən okya, kiliq wə jəngni sundurup zemindin elip taxlaymən; [həlkimni] aman-esən yatquzimən. **19** Xundak kiliq Mən seni əbədil'əbəd Özümgə baqlaymən; həkkanilylikta, mehir-muhəbbəttə, rəhim-xəpkətlərdə seni Özümgə baqlaymən; **20** Sadakətlikta seni Özümgə baqlaymən, xuning bilən sən Pərwərdigarni bilip yetisən. **21** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, «Mən anglaymən» — dəydu Pərwərdigar, — «Mən asmanlarning təlipini anglaymən, bular yər-zeminning təlipini anglaydu; **22** Yər-zemin ziraətləarning, yengi xarab wə zəytun meyining təlipini anglaydu; wə bular «Yizrəəl»ning təlipini anglaydu! **23** Wə Mən Özüm üqün uni zeminda teriyəmən; Mən «Lo-ruhamah»qa rəhim kiliyəmən; Mən «Lo-ammi»qa: «Mening həlkim!» dəyəmən; wə ular Meni: «Mening Hudayim!» — dəydu.

3 Wə Pərwərdigar manga: — Yənə barəjin, axnisi tərripidin səyülgən, zinahor bir ayalni səygin; gərqi İsrailar yat ilahlar tərripigə eəip kətkən, «kixmix poxkal»larni səygən bolsimu, [Mən] Pərwərdigar ularqa kərsətkən səyğümdək sən uni səygin, — dedi **2** (xunga mən on bəx kümüx tənggə, bir homir buəday wə yerim homir arpiəqa uni özümgə qayturuwaldim; **3** Mən uningə: «Sən mən üqün uzun künlər kütisən; sən pəhixilik qilmaysən, sən baxqa ərningki bolmaysən; mənmu sən üqün ohxaxla seni kütimən» — dedim). **4** — «Qünki İsrailar uzun künlər padixəsiz, xəzadisiz, qurbanlıqsiz, «tüwrük»siz,

«əfod»siz wə heq əy butlirisiz kütüp turidu. **5** Wə keyinrək, Israil baliliri qaytip kelidu wə Pərwərdigar boləqan Hudasini həm Dawut padixahini izdəydu; künləarning ahirida ular təwrinip əyminip Pərwərdigarning yenioqə, xundakla Uning meħribanliqioqə qarap kelidu».

4 Pərwərdigarning sözini anglanglar, i Israil baliliri; qünki Pərwərdigarning zeminda turuwatqanlar bilən qilidioqan dəwasi bar; qünki zeminda heq həqiqət, heq meħribanlik, Hudani heq bilix-tonux yoxtur; **2** Qarəqax-tillax, yaləqanqilik, qatillik, oqrilik, zinahorluc – bular zeminda yamrap kətti; qan üstigə qan təkülidu. **3** Mana xu səwəbtin zemin matəm tutidu, uningda turuwatqanlarning həmmisi jüdəp ketidu; ular daladiki haywanlar həm asmandiki uqar-qanatlar bilən billə jüdəp ketidu; bərhək, dengizdiki beliklarmu yəp ketilidu. **4** Əmdi heqkim dəwa qilixmisun, heqkim əyibləxmisun; qünki Mening dəwayim dəl sən bilən, i kahin! **5** Sən kündüzdə putlixip yikilisən; pəyqəmbərmu sən bilən keqidə təng putlixip yikilidu; wə Mən anangni həlak qilimən. **6** Mening həlkim bilimsizliktin həlak qilindi; wə sənmu bilimni qətkə qəqkanikənsən, Mənmü seni qətkə qəkimənki, sən Manga yənə heq kahin bolmaysən; Hudaingning qanun-kərsətmisini untuqanliqing tüpəylidin, Mənmü sening baliliringni untuymən. **7** Ular kəpəygənsəri, Manga qarxi kəp gunah sadir qildi; Mən ularning xan-xəripini xərməndiqilikə aylanduruwetimən. **8** Ular həlkimning gunahini yəydioqan boləqəqə, Ularning jeni [həlkimning] qəbihlikigə intizar bolidu. **9** Wə həlkim qandək bolsa, kahinlarmu xundək bolidu; Mən [kahinlarning] tutqan

yollirini öz üstigə qüxürimən, öz qilmixlirini bexioqa qayturimən. **10** Ular yəydu, birak toymaydu, Ular pahixilik qilidu, birak heq kəpəyməydu; Qünki ular Pərwərdigarni tingxaxni taxlap kətti, **11** Əzlirini pahixilik, xarab wə yengi xarabka beqixlidi; Bu ixlar adəmning əkil-zəhnini bulap ketidu. **12** Həlkim öz tayikidin yolyoruk soraydu, Ularning hasisi ularoqa yol kərsitərmix! Qünki pahixilikning rohi ularni azduridu, Ular Hudasining himayisi astidin pahixilikkə qikip, **13** Taoq qokkilirida qurbanlik qilidu, Dəng-egizliklərdə, xundakla sayisi yahxi boləaqqa dub wə terək wə kariyaəqqlar astidimu isriq salidu; Xunga qizliringlar pahixilik, kelinliringlarmu zinahorluk qilidu. **14** Mən qizliringlarni pahixilikliri üqün, Yaki kelinliringlarni zinahorlukliri üqün jazalimaymən; Qünki [atiliri] əzlirimu pahixilər bilən sirtka qikidu, «Buthana pahixə»liri bilən billə qurbanlik qilidu; Xuning bilən yorutulmioqan bir həlk yiketilidu. **15** Sən, i Israil, pahixilik qilixing bilən, Yəhuda gunahka qetilip qalmisun! Nə Gilgalə kəlmənglar, nə «Bəyt-Awən»gə qikmanglar, Nə «Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp kəsəm qilmanglar. **16** Qünki tərsa bir kisir inəktək, Israil tərsalik qilidu; Pərwərdigar kandaqmu pahlanni bakqandək, ularni kəng bir yaylakta ozuklandursun? **17** Əfraim butlarəqa qaplaxti; Uning bilən heqkimning kari bolmisun! **18** Ularning xarabi tügixi bilənla, Ular əzlirini pahixilikkə beqixlaydu; Ularning esilzadiliri nomussizlikka əsəbiylərqə məptun boldi. **19** Bir xamal-roh ularni qanatlıri iqigə oriwaldi, Ular qurbanlikliri tüpəylidin iza-ağanətkə qalidu.

5 Buni anglanglar, i kahinlar, Tingxanglar, i Israil jəməti, Qulak selinglar, i padixahning jəməti; Qünki bu həküm silərgə bekitilgən; Qünki silər Mizpah xəhridə bir kıltak, Tabor teqida yeyiləjan bir tor boləqansilər. **2** Asiy adəmlərnu kirojin-qapqunoja qəküp kətti; Birək Mən ularning həmmisini jazalioquqi bolimən. **3** Əfraimni bilimən, Israil məndin yoxurun əməs; Qünki i Əfraim, sən hazır pahixilik kilding, Israil buləjanəndur. **4** Ularning kılmixliri ularni Hudasining yenioja kaytixioja qoymaydu; Qünki pahixilikning rohi ular arisididur, Ular Pərwədigarni heq bilməydu. **5** Israilning təkəbburluki əzigə qarxi guwahlik bərməktə; Israil wə Əfraim əz kəbihliki bilən yikilip ketidu; Yəhudamu ular bilən təng yikilidu. **6** Ular qoy padiliri wə kala padilirini elip Pərwədigarni izdəxkə baridu; Birək ular Uni tapalmaydu; qünki U Əzini tartip ulardin yirəqlaxti. **7** Ular Pərwədigaroja asiylik kildi, Qünki ular balilarni haramdin tuədurojan; Əmdi «yengi ay» ularni nesiwiliri bilən yəp ketidu. **8** Gibeahda sunayni, Ramahda kanayni qelinglar; Bəyt-awəndə agah signalini anglitinglar; Kəyningdə! Qara, i Binyamin! **9** Əfraim əyiblinidiojan künidə wəyrənə bolidu; Mana, Israil kəbililiri arisida bekitilgən ixni ayan kildim! **10** Yəhudaning əmirliri pasil taxlarni yətkigüqigə ohxaxtur; Mən ular üstigə qəzipimni sudək təküwetimən. **11** Əfraim horlanəjan, jazayimda ezilgən, Qünki u əz beximqilik kilip «paskinilik»ni qoqlap yürdi. **12** Xunga Mən Əfraimə küyə kurti, Yəhuda jəmətigə qiritküq bolimən. **13** Əmdi Əfraim əzining kesilini, Yəhuda əz yarisini kərgəndə, Əfraim Asuriyəlikni izdəp bardi,

«Jedəlhər padixah» oʻq təlipini yollidi; Birak u hām silərni sakaytalmaytti, Hām yaranglarnimu dawaliyalmaytti. **14** Qünki Mən Əfraymoʻja xirdək, Yəhuda jəmətigə arslandək bolimən; Mən, yəni Mənki, ularni titma-titma kiliwetip, ketip kəlimən; Ular ni elip ketimən, kutkuzalaydioʻan hēqkim qikmaydu; **15** Mən ketimən, ular gunahini tonup yetip, yüzümnı izdimigüqə öz jayimoʻja kaytip turimən; Bexioʻja kün qüxkəndə ular Meni intilip izdəydu.

6 «Kelinglar, Pərwərdigarning yenioʻja kaytayli; Qünki U titma-titma kiliwətti, birak sakaytidu; Uruwətti, birak bizni tengip qoyidu. **2** U ikki kündin keyin bizni janlanduridu; Üqinqi küni U bizni tirildüridu, Biz Uning yüzi aldida həyat yaxaymiz! **3** Wə biz Uni bilidioʻan bolimiz! Biz Pərwərdigarni tonux hām bilix üqün intilip qoʻqlaymiz! Uning bizni kutkuzuxka qiqixi tang səhərning boluxidək muqərrər; U yenimizə yamoʻqurdək, yərzeminni suoqiridioʻan «keyinki yamoʻqur»dək qüxüp kelidul». **4** I Əfrayim, seni kəndək kilsam bolar? I Yəhuda, seni kəndək kilsam bolar? Qünki yaxxilikinglar səhərdiki bir parqə buluttək, Tezdin yoqap ketidioʻan xəbnəmdəktur. **5** Xunga Mən pəyoʻqəmbərlər arkilik ularni qepiwətkən; Aqzimdiki səzlər bilən ularni öltürüwətkənmən; Mening həkümüüm tang nuridək qikidu. **6** Qünki Mən kurbanliklardin əməs, bəlki mehir-muqəbbəttin, Kəydürmə kurbanliklardin kərə, Hudani tonux hām bilixtin hursənlik tapimən. **7** Birak ular Adəm’atidək əhdigə itaətsizlik kioʻan; Ular mana xu yol bilən Manga asiylik kioʻan. **8** Gilead bolsa kəbiqlik kioʻuqilarning xəhiri; U qan bilən boyaloʻan. **9** Qarakqilar

adəmni payliqandək, Kahinlar topi Xəkəmgə baridiqan yolda qatillik qilmakta; Bərək, ular iplaslik qilmakta. **10** Israil jəmətidə yirginlik bir ixni kərdüm; Əfrayimning paħixiliki xu yərdə tepilidu, Israil buloqandi. **11** Yənə sangimu, i Yəhuda, teriqan [gunahlıriningning] hosuli bekitilgəndur!

7 Mən Öz həlqimning asaritini buzup taxlap, azadlıqqa erixtürəy degəndə, Mən Israilni saqaytay degəndə, Əmdi Əfrayimning qəbihliki, Samariyəning rəzillikimu axkarilididu; Qünki ular aldamqilik qilidu; Ooqrılar bolsa bəsüp kiriwatidu, Qaraqqılar topi sirtta bulangqilik qiliwatidu. **2** Ular kənglidə Mening ularning barlik rəzilliklirini esimdə tutqanlikimni oylimaydu; Həzir ularning qilmixliri əzlirini qistawatidu; Bu ixlar kəz aldimdidur. **3** Ular padixahni rəzillikliri bilən, Əmirlərni yaloqan gəpliri bilən hursən qilidu; **4** Ularning həmmisi zinahorlar; Ular naway ot saloqan tonurdək; Naway hemirni yuqurup, hemir boluquqə uning otini yənə uloqaytmaydu; **5** Padixahimiz [təbrikləngən] künidə, əmirlər xarabning kəypi bilən əzlirini zəipləxtürdi; [Padixah] bolsa mazək qiloquqılar bilən qol elixixka intildi! **6** Qünki ular kənglini tonurdək qizitip suyikəst püküp qoyoqanidi; Keqiqə ularning oqəzipi qoqlinip turidu; Səhərdila u yanoqan ottək yalkunlap ketidu. **7** Ularning həmmisi tonurdək qiziktur, ular öz sorəqqlirini yəp ketidu; Ularning barlik padixahliri yikildi — Ulardin heqkim meni nida qilip qəqirmaydu! **8** Əfrayim yat qowmlar bilən arilixip kətti; U «ərülmigən bir qoturmaq»dəktur. **9** Yat adəmlər uning küqini yəp kətti, birək u heq

səzməydu; Bərək, [bexining] u yər-bu yeridə aq qaqlar
kөрünidu, birak u heq bilməydu; **10** Xuning bilən
Israilning təkəbburluqi özige qarxi guwah beridu; Ular
Pərwərdigar Hudasining yenioja qaytmaydu; Yaki xundak
ixlar [bexioja] qüxkən bolsimu, yənila Uni izdiməydu. **11**
Əfrim heq əqli yok nadan bir pahtəktək; Misiroja qarap
sayraydu, Asuriyeni izdəp baridu; **12** Ular barəanda,
ularning üstigə torumni taxlaymən; Huddi asmandiki
uqar-qanatlarni torəja qüxürgəndək ularni qüxürimən;
[Bu həwər] ularning jamaitigə yetixi bilənla, ularni
jazalaymən. **13** Ularəja way! Qünki ular Məndin yirəqlixip
tenip kətti! Ular həlak bolsun! Qünki ular Manga
wapasizlik kildi! Mən ularni kutkuzup hərlükkə qikiray
degəndə, Ular Mən toqruluk yaləjan gəp kilidu! **14**
Ular ornida yetip nalə kiləanda, Manga kənglidə heq
nida kilmidi; Ularning jamaətkə yiojilixi pəkət ax wə
yengi xarab üqündur, halas; Ular Məndin qətləp kətti.
15 Bərək, Mən əsli ularni tərbiyiligənmən, Ularning
biləklirini qenikturup küqəytküzgənidim; Birak ular
Manga qarxi yamanlik kəstləwatidu. **16** Ular buruldi —
birak buruluxi Həmmidin Aliy Boloquqioja qaytix üqün
əməs; Ular aldamqi bir okyaəja ohxax. Ularning əmirliri
əzlirining əlaljiranə til-ahənətliri wəjidin kiliqlinidu; Bu
ix Misir zeminida ularni məshirigə kəlduridu.

8 Kanayni əqzingəja saləjin! Pərwərdigarning əyi üstidə
bir qorultaz aylinip yüridu! Qünki ular Mening əhdəmmi
buzəjan, Təwrat-qanunumoja itaətsizlik kiləjan. **2** Ular
Manga: «I Hodayim, biz Israil həlqi Seni tonuymiz!» dəp
warkiraydu. **3** Israil yaxilik-məhribanlikni taxliwətkən;

Xunga düxmən uni qoşlaydu. **4** Ular əzliri padixahlarni tikligən, birak Mən arkilik əməs; Ular bəziləni əmir qiləjan, birak uningdin həwirim yok; Ular öz jenioqa zamin bolux üçün, Əzlirigə butlarni kümüx-altunliridin yasiojan.

5 I Samariyə, sening moziying seni taxliwətti! Mening oşəzipim ularoqa kozoşaldi; Ular kaqanoşiqə pakliktin yirak turidu? **6** Xu nərsə Israildin qikқанoşu — Uni bir hünərwan yasiojan, halas; u Huda əməs; Samariyəning moziyi dərwəkə parə-parə qeqiwetilidu! **7** Qünki ular xamal teridi, xunga kara kuyunni oridu! Ularning xadisida heq baxaklar yok, u heq ax bərməydu; Həтта ax bərgən bolsimu, yat adəmlər uni yutuwaləjan bolatti. **8** Israil yutuwelindi; Ular yat əllər arisida yarimas bir kaqa bolup qaldi; **9** Qünki ular yaloşuz yürgən yawayi exəktək Asuriyəni izdəp qikti; Əfraim «axna»larni yalliwalidi. **10** Gərqə ular əllər arisidin «yalliwaləjan» bolsimu, əmdi Mən ularni yioşip bir tərəp kilimən; Ular tezla «Əmirləning xahı»ning besimi astida toloşinip ketidu. **11** Əfraim «gunah kurbanlik»liri üçün kurbangahlarıni kəpəytkini bilən, Bular gunah kozoşaydiojan kurbangahlar bolup qaldi. **12** Mən uning üçün Təwrat-kanunumda kəp tərəplimə nərsiləni yazəjan bolsammu, Ular yat bir nərsə dəp hesablanmakta. **13** Ular kurbanliklarəqa amrak! Ular Manga kurbanliklarıni kilip, gəxidən yəydu, Birak Pərwədigar bulardin heq hursənlik almaydu; U ularning kəbihlikini hazır esigə kəltürüp, Gunahlırini öz bexioqa qüxüridu; Ular Misiroqa kaytidu! **14** Qünki Israil öz Yasioşuqisini untup, «ibadəthana»larni quridu; Yəhuda bolsa istihkamlaxturulojan xəhərləni kəpəytkən; Birak

Mən ularning xəhərliri üstigə ot əwətimən, Ot bularning qəl'ə-ordilirini yəp ketidu.

9 I Israil, yat əl-yurtlardək huxal bolup xadlinip kətmənglar; Qünki sən Hudayingdin qətnəp pahixilikkə berilding; Hərbir hamanda sən pahixə həkkigə amraq bolup kətting. **2** Haman wə xarab kəlqiki ularni baqalmaydu; Yengi xarab uni yərgə qaritip koyidu. **3** Ular Pərwərdigarning zeminida turiwərməydu; Əfraim bəlki Misiroqa kaytidu, Ular Asuriyədə haram tamakni yəydu. **4** Ular Pərwərdigarqa heq «xarab hədiyə»lərni kuymaydu, Ularning kurbanlikliri uningqa heq hursənlik bolmaydu; ularning neni matəm tutquqlarning nənidek bolidu; Uni yegən hərkim «napak» bolidu; Bu nan hərgiz Pərwərdigarning öyigə kirməydu. **5** Əmdi «jamaətlərnin [ibadət] sorunliri» künidə, «Pərwərdigarning həyti» boləqan künidə qandək qılarsilər? **6** Qünki mana, ular hətta həlakəttin qaqqan bolsimu, Misir ularni yiojiwelip, Andin Memfis xəhəri ularni kəmüp koyidu. Ularning kədirlik kümüx buyumlirini bolsa, qakqaklar igiliwalidu; Ularning qedirilirini yantək-tikənlər basidu. **7** Əmdi hesablixix künliri kəldi, Yamanlik qayturidioqan künlər kəldi; Israil buni bilip yətsun! Sening kəbihlikningning kəplüki tüpəylidin, Zor nəpriting boləqini tüpəylidin, Pəyoqəmbər «əhmək», rohqa təwə boləquqi «sarang» dəp hesablinidu. **8** Pəyoqəmbər bolsa Əfraim üstigə Hudayim bilən billə turoqan kəzətidur; Birək uningqa barlik yollirida kiltaklar koyuloqan, Hudasining öyidimu nəprət uni kütməktə. **9** Gibeahning künliridikidək ular əzlrini qongqur buləqioqan, U ularning kəbihlikini esigə

kəltüridu, Ularning gunahlarini jazalaydu. **10** — Qəlbayawanda üzüm uqrap qaloqandək, Mən sən Israilni tapkan; Ənjür dərihidə tunji pixkan mewini kərgəndək, ata-bowilirlərləni yaxşı kərgənmən; Andin ular «Baal-Peor»ni izdəp bardi, Əzlirini axu nomusluk nərsigə beoqlidi, Ular əzlirining «səyğüqisi»gə ohxax yirginqlik boldi. **11** Əfrayimning bolsa, xan-xəripi quxtək uqur ketidu — Huddi tuqulux bolup bəkmioqandək, Həmilə bolup bəkmioqandək, Boyida apiridə bolux bolup bəkmioqandək! **12** Həttə ular pərzəntlərini qong qiloqan bolsimu, Mən lekin ularni birini qaldurmay juda qilimən; Bərhək, ulardin ayrilip kətkinimdən keyin, ularning həlioqə way! **13** Mən kərginimdə, Əfrayimning əhwali qimənzarda tikləngən bir «Tur xəhəri»dək idi; Biraq Əfrayim balilərləni kətl qiloquqioqə qikirip beridu. **14** Ularoqə bərgin, i Pərwərdigar — zadi nemə bərginining tüzük? — Ularoqə bala quxup ketidioqan baliyatku, qurux əmqəklərləni bərgin! **15** Ularning barliq rəzillikini Gilgaldin tapqili bolidu; Qünki Mən xu yərdə ulardin nəprətləndim; Ularning qilmixlirining rəzillikə tūpəylidin, Ularəni əyümdən həydiwetimən; Mən ularni yənə səyməymən; Ularning əmirlirining həmmisi tərsalik qilidu. **16** Əfrayim əmdi uruwetildi; Ularning yiltizi qəojirap kətti, ular həq mewə bərməydu; Həttə ular mewə bərsimu, Baliyatqusining səyümlük mewilərləni əltürəwetimən. **17** Mening Hodayim ularni qətkə qakti, Qünki ular uningə quləq salmidi; Ular əllər arisida sərsən bolidu.

10 Israil barəqsən bir üzüm telidur; U əzi üqün mewə qikiridu; Mewisi kəpəygənsəri u qurbəngəhlərlənimu kəpəytkən; Zeminining esillikədin ular «esil»

but tüwrüklirini yasidi. **2** Ularning kengli ala; Ularning gunahkarliqi hazir axkarilididu; U ularning qurbangahlarini qekip oqulitidu, Ularning but tüwrüklirini buzuwetidu. **3** Qünki ular pat arida: «Bizdə padixah yok, qünki Pərwərdigardin qorkmiduk; Padixahimiz bar bolsimu, u bizgə nemə qilip beridu?» — dəydiqan bolidu. **4** Ular gəplərni qiliweridu, əhdini tüzüp qoyup yaloqandin kəsəm iqidu; Xunga ular arisidiki dəwalixixlar etizdiki qenəklərgə xumbuya ünüp kətkəndək bolidu. **5** Samariyədə turuwatqanlar «Bəyt-Awən»ning moziyi üqün oəm-əndixigə qüxidu; «[Bəyt-Awən]»[dikilər] dərwekə uning üstigə matəm tutidu, Uning «butpərəs kahin»lirimu uning üqün xundak qilidu; Ular «Bəyt-Awən»ning «xan-xəripı» üqün azablinidu, Qünki u sürgün qilindi! **6** Bərhək, xu nərsə «Jedəlhör padixah» üqün hədiyyə qilinip, Asuriyəgə kətürülüp ketilidu; Əfraim iza-ağanətkə qalidu, Israil öz «əkli»din hijil bolidu. **7** Samariyəning bolsa, padixahi dengiz dolqunliri üstidiki həxətkək yokilip kətti; **8** «Awən»diki «yukiri jaylar», yəni «Israilning gunahi» bitqit qilinidu; Qurbangahlarini tikənjioqanlar basidu; Ular taqlaroqa: «Üstimizni yepinglar!», denglüklərgə: «Üstimizgə örülüp qüxünglar!» — dəydu. **9** — I Israil, Gibeahning künliridin baxlap sən gunah qilip kəlding; İxlar xu peti turiwərdi; Rəzillikning baliliri üstigə qilinoqan jəng ularni Gibeahda besiwətmidimu? **10** Mən halioqinimda ularni jazalaymən; Ular ikki gunahi tüpəylidin əsirgə qüxüxkə tooqra kəlgəndə, Yat qowmlar ularoqa hujum qilixkə yioqilidu. **11** Əfraim bolsa kəndürülgən bir inəktur, U haman tepixkə amrak;

Mən uning qiraylik gədinini upraxtin ayap kəldim;
Birak hazır uningə boyunturuk selip həydəymən;
Yəhuda yər həydisun! Yakup əzi üçün yərni tirnilixi
kerək. **12** Əzünglarəqa həkəkaniylik bilən teringlar,
Mehir-muhəbbət iqidə həsul alisilər; Boz yeringlarni
qanap eqinglar; Qünki Pərwərdigarni izdəx waqti kəldi,
— Ta U üstünglarəqa həkəkaniylikni yaqduruqə! **13**
[Birak] silər rəzillikni aqduzdunglar, Kəbihlik həsulini
ordunglar, Yaloqanqilikning mewisini yedinglar; Qünki
sən öz yolungəqa, yəni baturliringning kəplükigə
ixinip tayanding; **14** Kowmliring arisida quқан-sürən
kətürüldi; Xalman jəng künidə Bəyt-Arbəlni bərbat
kiloqandək, Barlik qorəanliring bərbat kəlinidi; (xu
küni [Bəyt-Arbəldiki] ana-balilar təngla parə-parə
kəliwetilmigənmu?) — **15** Əmdi uqioqa qikқан rəzillikning
təpəylidin, Ohxax bir kün sening bəxingəqa qüxürüldi, i
Bəyt-Əl! Tang səhərdila Israilning padixəhi pütünləy
üzüp taxlinidi.

11 Israil bala qeoqida, Mən uni səydüm, Xuning bilən
oqlumni Misirdin qikixқа qakirdim. **2** Birak ular
[həlkimni] qakiriwidi, Ular dərhal huzurumdin qikip
kətti; Ular «Baal»larəqa kurbanlik kəlixқа baxlidi, Oyma
məbudlarəqa isrik saldi. **3** Əfraiməqa mengixni əgətküqi
Əzüm idim, Uning kəlini tutup wə yələp — Birak əzini
sakaytquqining Mən ikənlikimni ular bilmidi. **4** Mən
adimətkilikning kəyünux rixtiliri bilən, Səygüning tarliri
bilən ularning kənglini tartiwaldim; Mən ularəqa huddi
engikidin boyunturukni eliwətküqi bərsidək boləqanmən,
Egilib Əzüm ularni ozuklandıroqanmən. **5** Ular Misirəqa

qaytidioqan bolmamdu? Asuriyolik dər wə kə ularning
 padixahı bolidioqan əməsmu? — Qünki ular yenimoqə
 qaytixni rət kildi! **6** Kiliq uning xəhərliridə həryan
 oynitilidu; [Dərwazisidiki] tēmür baldaqlarni wəyran
 kili p yəp ketidu; Bu əz əkillirining kasapitidur! **7** Bərhək,
 Mening həlqim Məndin qətləp ketixkə məptun boldi;
 Ular Həmmidin Aliy Boləuqioqə nida kili p qakirsimu,
 Lekin həqkim ularni kətürməydu. **8** Mən kandaqmu
 seni taxlap koyimən, i Əfrim? Mən kandaqmu seni
 [dūxməngə] tapxurimən, i Israil?! Kandaqmu seni
 Admah xəhiridək kili mən?! Seni kandaqmu Zəboim
 xəhiridək bir tərəp kili mən?! Qəlbim iq-baərimda kaynap
 ketiwatidu, Mening barlik rəhimdillikim kəzoqiliwatidu!
9 Oləzipimning kəhrini yürgüzməymən, Ikkinqi yənə
 Əfrimni yokətməymən; Qünki Mən insan əməs,
 Təngridurmən, — Yəni arangda boləqan pak-mukəddəs
 Boləuqidurmən; Mən dərəzəp bilən kəlməymən. **10** Ular
 Pərwədigarning kəynidin mangidu; U xirdək hərki rəydu;
 U hərki rigəndə, əmdi baliliri qərbtin titrigən həlda kelidu;
11 Ular Misirdin kuxtək, Asuriyə zeminidin pahtəktək
 titrigən həlda qikip kelidu; Xuning bilən ularni əz əylirigə
 makanlaxturimən, — dəydu Pərwədigar. **12** Əfrim Meni
 yaləqan gəpliri bilən kəməwetidu; Yəhudamu Təngrigə,
 yəni ixənqlik, Pak-Mukəddəs Boləuqioqə tuturuksiz boldi.
12 Əfrimning yegini xamaldur, U xər k xamilini
 kəoqlap yūridu; U künləp yaləqanqilik, zulum-zorlukni
 kəpəytməktə; Ular Asuriyə bilən əhdə tüzidu,
 Xuningdək Misiroqə may «soqiliri» kətürəp apirilidu.
2 Pərwədigarning Yəhuda bilənmu bir dəwasi bar; U

Yakupni yolliri boyiqə jazalaydu; Uning kılmixlirini öz üstigə qayturidu. **3** U baliyatquda turup akisini tapinidin tutuwaloqan, Öz küqi bilən Huda bilən elixkan; **4** U bərħək Pərixta bilən elixip, oqəlibə kildi; U yioqlidi, Uningoqa dua-tilawət kildi; [Huda] uni Bəyt-Əldə tepiwaldi, Wə xu yərdə bizgə səz kildi; **5** — Yəni Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, — «Pərwərdigar» bolsa Uning hatirə namidur! **6** Xunga sən, Hudaying arkilik, Uning yenioqa qayt; Mehribanlik wə adalətni qolungdin bərmə, Hudayingoqa ümid baqlap, Uni izqil kütkin. **7** Mana bu sodigər! Uning qolida aldamqilik tarazisi bar; U bozək qilixqa amraqtur. **8** Əfraim: «Mən dərwəkə beyidim, Əzümgə kəp bayliqlarni toplidim; Birək ular barlik əjirlirimdə məndin heq gunahiy kəbihlikni tapalmaydu!» — dəydu. **9** Birək Misir zeminidin tartip Mən Pərwərdigar sening Hudaying boləqanmən, Mən seni yənə «[kəpilər] heyti»dikidək qedirlarda turoquzimən! **10** «Mən pəyoqəmbərlərgə səz qiloqanmən, Alamət kərinüxləni kəpəytkənəmən, Xundakla pəyoqəmbərlər arkilik təmsilləni kərsətkənəmən. **11** Gilead kəbihmu? Ular bərħək pəkət yarimaslardur! Ular Gilgalda torpaqlarni qurbanlik qilidu; Ularning qurbangahliri dərwəkə etiz qirliridiki tax dəwiliridək kəptur! **12** (Yakup Suriyəgə keqip kətti, Xu yərdə Israil hotun elix üqün ixligən; Bərħək, hotun elix üqün u qoylarni baqqanidi). **13** Pərwərdigar yənə pəyoqəmbər arkilik Israilni Misirdin qikirip qutkuzoqan, Pəyoqəmbər arkilik uningdin həwərmu aloqan. **14** Əfraim [Hudaning] kəhrini intayin kattik qozəjoqan; Uning Rəbbi u təkkən qan kərzni uning

gədinigə artidu, Xərməndilik-ağanətini öz bexioğa
qayturidu.

13 [Burun] Əfrayim söz qiloqanda, kixilər hərmətləp titrəp
ketətti; U Israil qəbililiri arisida kətürülgən; Birəq u
Baal arkilik gunah qilip əldi. **2** Ular hazır gunahning
üstigə gunah sadir qilmakta! Əzlirigə kümüxliridin
quyma məbudlarni, Əz əqli oylap qıqқан butlarni yasidi;
Bularning həmmisi hünərwənniğ əjri, halas; Bu kixilər
toqruluk; «Həy, insan qurbanlikini qiloquqilar, mozaylarni
səyüp qoyunglar!» deyilidu. **3** Xunga ular səhərdiki bir
parqə buluttək, Tezdin oqayip bolidioqan tang səhərdiki
xəbnəmdək, Hamandin qara quyunda uqқан pahaldək,
Tünglükting qıqқан is-tütəktək [tezdin] yəqap ketidu. **4**
Birəq Misir zeminidin tartip Mən Pərwərdigar sening
Hudaying boləqanmən; Sən Məndin baxқа heq İlahni
bilməyidioqan bolisən; Məndin baxқа kütquzəquqi yəqtur.
5 Mən qəl-bayawanda, qurəqəqilikning zeminida sən
bilən tonuxtum; **6** Ular ozuklandurulup, toyunoqan,
Toyunoqandin keyin kənglidə təkəbburlixip kətkən; Xunga
ular Meni untuoqan. **7** Əmdi Mən ularəqə xirdək bolimən;
Yilpizdək ularni yol boyida paylap kütimən; **8** Küqükliridin
məhrum boləqan eyiktək Mən ularəqə uqrap, Yürək
qawisini titiwetimən; Ularni qixi xirdək nəq məydanda
yəwetimən; Daladiki həywanlar ularni yirtiwetidu. **9**
Sening həlakiting, i Israil, dəl Manga qarxi qıqқанliking,
Yəni Yardəmqinggə qarxi qıqқанlikingdin ibarəttur. **10**
Əmdi barlik xəhərliringdə sanga kütquzəquqi bolidioqan
padixahing kəni? Sening sorəqqi-həkimliring kəni? Sən
bular toqruluk; «Manga padixah wə xəhzadilarni təqdim

kilojaysən!» dəp tiligən əməsmu? — **11** Mən oşəzipim bilən sanga padixahni təkdīm kilənmən, Əmdi uni oşəzipim bilən elip taxlidim. **12** Əfrayimning kəbihlik qing orap-kaqılanə; Uning gunahı juşlinip sakılanə; **13** Toləqak başkən ayalning azabliri uningə qūxidu; U əkilsiz bir ooşuldur; Qūnki baliyatquning aşızi eqiləanda, u həzir bolmioqan! **14** Mən bədəl tələp ularni təhtisaraning kūqidin kutuldurimən; Ularə həmjəmət bolup ölūmdin kutkuzimən; Əy, ölūm, sening wabaliring keni?! Əy, təhtisara, sening həlakətliring keni?! Mən buningdin puxayman kilmaymən! (Sheol h7585) **15** [Əfrayim] kərindaxliri arisida «mewilik» bolsimu, Xərktin bir xamal qikidu, Yəni Pərwərdigarning qəl-bayawandin qikқан bir xamili kelidu; [Əfrayimning] bulikı kurup ketidu, uning su bexi kaşjirap ketidu; U [xamal] həzinisidiki barlik nəpis kaqa-kuqılarni bulang-talang kilidu. **16** Samariyəning əz gunahı əz zimmisigə kəyulidu; Qūnki u əz Hudasiə boynini kattik kilə; Ular kiliq bilən yikilidu, Bowakliri parə-parə kilip qekiwetilidu, Həmilidar ayalliri yeriwetilidu.

14 I Israil, Pərwərdigar Hudayingning yenioşə ikkilənməy kaytip kəl! Qūnki əz kəbihliking bilən putlixip yikilənsən. **2** Əzünglar bilən billə səzləрни epkelinglar, Pərwərdigarning yenioşə kaytinglar; Uningə: — «Barlik kəbihlikni kəqürgəysən, Xapaət bilən bizni kəbul kiləjaysən, Xuning bilən biz Sanga ləwlirimizdiki «buqa [kurbanliklar]»ni tutimiz — dənglar. **3** — «Asuriyə bizni kutkuzmaydu, Atlarə minməymiz; Biz hərgiz əz kolimiz yasioşiniə: — «Hudayimiz!» deməymiz; Qūnki Səndinla yetim-yesirlar rəhim-xəpkət tapidu». **4** — Mən ularni

«arkioqa qekinixliri»din saqaytimən, Mən ularni qin kenglümdin halap səyimən; Qünki Mening oqəzipim uningdin yandi. **5** Mən Israiloqa xəbnəmdək bolimən; U nilupərdək bərk uridu, Yiltizliri Liwan [kedir] dərihidək yiltiz tartidu; **6** Uning bihliri xahlap yeyilidu, Uning güzəlliki zəytun dərihidək, Purikı Liwan [kediriningkidək] bolidu. **7** Həlk qaytip kelip, uning sayisi astida olturidu; Ular ziraətlərdək yaxnaydu, Üzüm telidək qeqəkləydu; Liwanning xarabliri [aəqzida qaləandək], esidə xerin qalidu. **8** Əfraim: «Mening butlar bilən yənə nemə karim!» — dəydiqan bolidu. «Mən uningoqa jawab berimən, uningdin həwər alimən! «Mən yapyexil bir qarioqaydurmən». «Sening mewəng Məndindur!» **9** Kim dana bolup, bu ixlarni qüxinər? Qeqən bolup, bularni bilər? Qünki Pərwərdigarning yolliri durustur, Həqəqaniylar ularda mangidu; Birəq itaətsizlər ularda putlixip yikilidu.

Yo'el

1 Pərwərdigarning Petuelning oqli Yoeləğa qüxkən sezi:
— **2** «I kerilar, anglanglar; Zeminda barlıq turuwatқан һəmməylən, kulaq selinglar; Öz künliringlarda yaki ata-bowiliringlarning künliridimu xundak bir ix bolup baqqanmu? **3** Baliliringlarəğa xuni eytip beringlar, Baliliringlar öz balilirioğa eytsun, Ular mu kelər dəwrgə eytsun: — **4** «Qixligüqi kurt» kalduroqanni qekətkə yəp boldi, Qekətkə kalduroqanni qekətkə liqinkiliri yəp boldi, Qekətkə liqinkiliri kalduroqanni «wəyranqi kurt»lar yəp boldi. **5** Əy, hərəkəxlər, oyoqinip kattıq yioqlanglar, Huwliringlar, i xarab iquqılər, Yengi xarab tüpəylidin — Qünki u aqzingdin elip taxlandi. **6** Qünki bir həlk, küqlük, sansizlioqan həlk, Zeminim üstigə besip kəldi; Uning qixliri bolsa xirning qixliri, Uningda xirning hınggang qixliri bardur; **7** U Mening üzüm tallirimni wəyranə kiliwətti, Ənjür dərihimning kowzaklırini siyriwətti, Ular ni yalingaqlap, taxliwətti; Ular nıng xahliri aqliwetildi. **8** Yaxlıkidiki eri üqün matəm tutup bəz kiyimlərgə oranəqan nəwjuwandək kattıq pioqan qekinglar; **9** Pərwərdigarning əyi «axlık hədiyə»din həm «xarab hədiyə»lərdin məhrum qilindi; Kəhinlar, yəni Pərwərdigarning hizmətqiliri matəm tutidu. **10** Etizlar qəldərəp kətti, Zemin matəm tutidu; Qünki ziraətlər oqazan boldi, Yengi xarab kurup kətti, Zəytun meyi kəqjiridi. **11** Həy dehqanlar, uyulunglar; Buqdaylar həm arparlar üqün yalwurunglar, i üzümqilər, Qünki etizlarning hosulliri kurup kətti. **12** Üzüm teli kəqjirap kətti, Ənjür dərihi solixip qaldi, Anar dərihi, horma

palmisi həm alma dərihimu, Daladiki barlik dərəhlər solixip kətti; Bərək, xadlikmu adəm balilirida solixip kətti. **13** Belinglarni baqlanglar, pəryad okunglar, i kaşınlar; Hıwlanglar, i kurbangahning hizmətqiliri; Keqiqə bəz kiyimləni kiyip düm yetinglar, i Hudaning hizmətqiliri; Qünki Hundayinglarning əyidin «axlıq hədiyyə» həm «xarab hədiyyə» üzülüp qaldı. **14** «Roza tutaylı» dəp [Hudaqə] məhsus bir məzgilni ayinglar, Jamaətkə məhsus yiqilimiz, dəp jakarlanglar; Aksakallarni, zeminda turuwatqanlarning həmmisini Pərwərdigar Hundayinglarning əyigə yiqip, Pərwərdigarə qə nələ kətürünglar! **15** «Ah, xu kün! Qünki Pərwərdigarning küni yeqinlaxtı, U Həmmigə Qadir tərpidin həlakət bolup kelidu. **16** Mana, qizə kəz aldimizdin elip taxlandi əməsmu? Xadlik, huxallik Hundayimizning əyidin elip taxlandi əməsmu? **17** Uruklar topa-qalmilar astida qirip kətti, Ambarlar harabiləxti, Booquzhanilar oqulap qüxti; Qünki ziraətlər qazang boldi. **18** Qarpaylar xundak hərkişip kətti! Kala padiliri patiparak boldi, Otlakni tapalmioq; Qoy padilirimu əzi «gunahimiz bar» degəndək məyüsləndi; **19** Ah, Pərwərdigar, nida qilimən Sanga; Qünki ot yalkunliri janggaldiki ot-qəpləni yəwətti, Yalkun daladiki barlik dərəhləni kəydürüwətti. **20** Daladiki həywanlarmu Sanga nida qilidu, Qünki erik-əstənglər kurup kətti, Ot-yalkun janggaldiki ot-qəpləni yəwətti.

2 Zion teqida kanay qelinglar, Muxəddəs teqimda aqah signalini anglitiglar; Zeminda turoquqı həmməylən dir-dir titrisun; Qünki Pərwərdigarning küni kelidu,

u yekindidur. 2 U kün bolsa qarangoju həm sür kün, Bulutlar qaplanojan həm kapqarangoju zulmät kün, — tang səhər taoqlar üstigə yeyiloqandək, Zor həm küqlük bir həlk kelidu; Ularoja ohxax boluquqilar bolup bəkmiojan, Ulardin keyinmu, dəwrdin-dəwrgə yənə bolmaydu. 3 Ularning aldida köydürgüqi ot mangidu, Ularning kəynidə bolsa bir yalkun köydürüp ətidu; Kelixtin burun zemin «Erən baqıqisi»dək, Birək ularning tapini təgkəndin keyin gül-giyahsız qəl-bayawan bolidu; Bərək, ulardin heqnemə keqip kutulalmaydu. 4 Ularning kiyapiti atka ohxaydu, Atlik ləxkərdək qapidu. 5 Jəng hərwiliri güldürligəndək sada bilən ular taoq qoqqiliridin səkrəp ətidu; Pahalni paraslap köydürgən ot awazidək taraslap mangidu, Dəbdəbilik səp tüzəp turojan küqlük qoxundək yüridu, 6 Ularning aldida əllər kəttik azablinidu, Həmmə qiray tatirip ketidu. 7 Ular palwanlardək yügüridu; Jəngqilərdək sepildin artilip ətidu; Həmmisi öz aldioja qarap yürux kilidu; Səplirini heq buzmaydu. 8 Heqkaysisi öz qerindixini kistimaydu; Hərəkaysisi öz yolida mangidu; Qorallaroja etilsimu, yarılanmay ətüp mangidu; 9 Xəhərnin həmmə yerigə qepixidu; Sepil üstidə yügürüp yüridu; Öylərgə yamixip qikidu; Derizilərdin oqridək kiridu. 10 Ular aldida yər-zeminni titrək basidu, Asmanlar təwrinip ketidu; Quyax həm ay qarangoqulixip ketidu, Yultuzlar julasini kayturuwalidu. 11 Pərwərdigar Öz qoxuni aldida awazini qoyuwetidu, Qünki Uning bargahı payansizdur; Uning sözini orunliquqi küqlüktur; Qünki Pərwərdigarning küni uluq, intayin dəhxətlikdur; Kim uni kətürəlisun? 12 Birək hətta həzirmu, — dəydu Pərwərdigar,

— Qin kənglünglər bilən, rozılar bilən, yioqılar bilən
matəm tutup Mening yenimoqa kaytip kelinglar; **13**
Kiyim-keqikinklarni əməs, bəlkə yürək-baəringlarni
tilip, Pərwərdigar Hudayinglarning yenioqa kaytip
beringlar; Qünki U mehir-xəpkətlik həm rəhimdil, Asan
oşəzəplənməydu, zor mehir-muəbbətliktur, Yamanliqti
yanidioqan [Huda]dur. **14** Kim bilidu, U jazalaxtin yenip,
rəhim kəlip birər bərikətni, Pərwərdigar Hudayinglaroqa
sunoqudək birər «axlik hədiyə» həm «xarab hədiyə»ni
qaldurup ketəmdü tehi? **15** Zion teoqida kanay qelinglar,
«Roza tutayli» dəp [Hudaq] məhsus bir məzgilni
ayringlar, Jamaətkə məhsus yioqilimiz, dəp jakarlanglar;
16 Əlni yioqinglar, jamaətni paklandurunglar, Aksakəllarni
jəm kilinglar, balilarni, emiwatqanlarnimu yioqinglar;
Toy kiliwatqan yigit öz əyidin, Yatlik bolidioqan kiz
hujrisidin qiqsun; **17** Kahinlar, yəni Pərwərdigarning
hizmətqiliri aywan bilən qurbangah otturisida yioqa-zar
kətürsun, Ular eytsunki, «I Pərwərdigar, Öz həlkinggə
iqingni aqritkaysən, Öz mirasingni horluqti saklap,
Ulni əllərgə səz-qəqək boluxkə qoymioqaysən; Əl-
yurtlar arisida: «Ulni Hudasi kəni?» deyilmisun». **18**
Andin Pərwərdigar Öz zeminiqə otluk muəbbəti, Öz
həlkigə rəhim-xəpkətni kərsətti; **19** Pərwərdigar jawabən
Öz həlkigə mundaq dedi: — «Mana, Mən silərgə buoqday,
yengi xarab wə zəytun meyini əwətimən, Silər bulardin
qandurulisilər; Wə Mən siləni kaytidin əllər arisida
xərməndə kəlip qoymaymən; **20** Həm ximaldin kəlgüqini
silədin yirək kəlip, Uning aldi qismini xərkəy dengizoqa,
Kəyni qismini oşərbəy dengizoqa qoqliwetimən; Uni qəl

bir zeminoqa həydiwetimən; Uning sesiklikı purap turidu,
 Pasikı hıdı qıkıdu; Qünki u «qong ixlarnı kılquqımən» dəp
 özini uluq kılmaqı bolıdu. **21** Korkma, i zemin; Xadlinip
 huxal bol; Qünki Pərwərdigar uluq ixlarnı kılqan. **22** I
 daladiki həywanlar, korkmanglar; Qünki qəllüktiki ot-
 qəplər bərk urmaqta; Dərəh mewisini bərməktə, Ənjür
 dərihi, üzüm teli toluk hosul beridu. **23** Həm silər, Zionning
 baliliri, xadlinip Pərwərdigar Hodayinglardin hursən
 bolunglar; Qünki U həkkaniylik boyiqə silərgə «awwalkı
 yamqurlar»ni beridu; U silərgə həl-yeqin beridu, Yəni
 baxta bolqandək «awwalkı yamqurlar» həm «keyinki
 yamqurlar»ni yaqduridu. **24** Hamanlar buqdayoqa
 toloqan bolıdu, Idix-küplər yengi xarab həm maylaroqa
 tolup taxıdu. **25** Wə Mən silərgə qekətkilər, qekətkə
 liqinkiliri, «wəyranqı kurt»lar, «qixligüqi kurt»lar, Yəni
 Mən aranglaroqa əwətkən uluq koxunum yegən yillarnı
 qayturup berimən; **26** Silər boluxiqə yəp, qandurulisilər,
 Xuningdək silərgə karamət ixlarnı kərsətkən Pərwərdigar
 Hodayinglarning namini mədhıyıləysilər; Xuning bilən
 Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə qalmaqdu. **27** Silər
 Mening Israil iqidə turqanlikimni, Xundakla Mənki
 Pərwərdigar silərnıng Hodayinglar ikənlikimni, Məndin
 baxqa heqkim bolmaydioqanlikini bilisilər; Xuning bilən
 Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə qalmaqdu. **28** Həm
 keyin, Mən Öz Rohimni barlik ət igiliri üstigə quyimən;
 Silərnıng oqul-kizliringlar bexarət beridu, Qeriliringlar
 alamət qüxlərnı kəridu, Yigitliringlar oqayibanə alamət
 kərünüxlərnı kəridu; **29** Bərhək, xu künlərdə qullar
 üstigimu, dedəklər üstigimu Rohimni quyimən. **30** Mən

asmanlarda, zemində karamətlərni, Qan, ot, is-tütək tüvrüklirini kərsitimən. **31** Pərwərdigarning uluq həm dəhxətlik küni kəlmigüqə, Quyax karangoqlulukqa, Ay qanoqa aylandurulidu. **32** Həm xundak əməlgə axuruliduki, Pərwərdigarning namini qaqirip nida qiloqlarning həmmisi kutkuzulidu; Qünki Pərwərdigar deginidək, Zion teqida həm Yerusalemda, Həmdə Pərwərdigar qaqirmakqi boloqan «qaldisi»lar üqün kutkuzux-nijat bolidu.

3 Qünki mana, xu künlərdə, xu pəyttə, Mən Yəhuda həm Yerusalemnı asarəttin qutuldurup, azadlıqqa erixtürginimdə, **2** Mən barlıq əllərnimu yiqip, Ularını «Yəhoxafat jiloqisi»qa qüxürimən; Xuning bilən ularning həlqimni əllər arisioqa tarkitiwətkənlikidin, Zeminimni bəlüp parqiliwətkənlikidin, Ularını axu yərdə Mening mirasim, yəni həlqim Israil tüpəylidin sorakqa tartimən. **3** Uning üstigə ular Mening həlqimni dooqa tikip qək taxlioqan; Bir yigitni bir pahixə ayaloqa almaxturoqan, Bir qizni «xarab iqimiz» dəp xarab üqün almaxturoqan. **4** Həy, Tur həm Zidon, Filistiyəning barlıq rayonliri, Mən silərni nemə kiliptimən? Silər Məndin eq almakqimusilər? (Birək Məndin eq alimiz desənglar, eqni tezla öz bexinglaroqa qayturup berimən!) **5** Kümüxlirim, altunlirimni buliwaləqininglar tüpəylidin, Güzəl gəhərlirimni öz buthaniliringlaroqa aparəqininglar tüpəylidin, **6** Yəhuda baliliri həm Yerusalemnı balilirini öz qegrasidin yirək qilmək üqün ularını Greklarə setiwetkininglar tüpəylidin, **7** Mana, Mən ularını silər setiwətkən jayda ornidin turoquzimən, Həmdə qiloqininglarnı öz bexinglarə

qayturimən. **8** Oqul-qizliringlarni Yəhuda balilirining
koliqə setiwetimən, Ular xularni yiraktiki bir əlgə,
yəni Xabiyaliklarəqə setiwetidu; Qünki Pərwərdigar söz
kiloqan. **9** Xuni əllər arisida jakarlanglarki, «Jənggə
təyyarlininglar, Palwanlarni kozoqanglar, Jəngqilərnin
həmmisi yəkinlaxsun, Jənggə hazır bolsun; **10** Sapan
qixlirini kiliq kilip, Oroqqliringlarni nəyzə kilip
soqxunglar; Ajiz adəmmu: «Mən küqlük» desun; **11**
Ətraptiki həmmə əllər, tezdin kelinglar, Həmminglar
xu yərgə jəm bolunglar!». «Əzüngning küqlükliringni
axu yərgə qüxürgəysən, ah Pərwərdigar!» **12** «Əllər
kəzoqilip «Yəhəxafat jilojisi»əqə kəlsun; Qünki Mən
xu yərdə olturup ətraptiki həmmə əllərnə sorakqə
tartimən. **13** Oroqakni selinglar, Qünki ziraət pixti;
Kelinglar, qüxüp qəylənglar, Qünki xarab kəlqəkliri
lik tuxuktur, Idix-küplər tolup taxidu. Qünki ularning
rəzilliki zordur» **14** Ah, nuroqun, nuroqun kixilər «Qərar
jilojisi»də! Qünki Pərwərdigarning küni «Qərar jilojisi»əqə
yəkinlaxti. **15** Quyax həm ay karangoqulixip ketidu,
Yultuzlar öz julasini qayturuwalidu. **16** Pərwərdigar
Ziondin hərkiyədu, Yerusalemdin awazini qoyuwetidu;
Asmanlar, zeminlar silkinidu; Lekin Pərwərdigar Əz
həlkigə baxpanah, Israil baliliriqə küq-himayə bolidu.
17 Xuning bilən silər Mənki Pərwərdigarning silərnin
Hudayinglar ikənlikimni, Əz muqəddəs teqim Zionda
turidioqanlikimni bilisilər; Yerusalemlə pak-muqəddəs
bolidu, Uningdin heq yat adəmlər yənə etməydu. **18**
Həm xu küni əməlgə axuruliduki, Taoqlar yəngi xarabni
temitidu, Dəng-egizliklərdin süt aqıdu, Yəhudadiki

barlik erik-östənglərdə lik su akidu; Pərwərdigarning
əyidin bir bulak qikidu, Xittim jilojisini suqiridu.
19 Misir bolsa bir qəllük, Edom adəmzatsiz bir qəl-
bayawan bolidu, Ularning Yəhuda baliliriqə qiloqan
zulum-zorawanlikı tüpəylidin, Ular bularning zeminida
bigunah qanlarni təkkənlikı tüpəylidin. **20** Birak Yəhuda
mənggügə turidu, Yerusalemləwrdin-dəwrgiqə qalidu;
21 Həm Mən ularni təkkən qanlarning paklandurulmiqan
gunahlıridin paklandurimən; Qünki Pərwərdigar Zionda
makanlaxqandur.

Amos

1 Uzziya Yəhudaqqa, Yoaxning oqli Yəroboam Israilqqa padixah bolqan waqitlarda, yər təwrəxtin ikki yil ilgiri, Təkoadiki qarwiqlar arisidiki Amosning Israil toqruluk eytkən səzliri: — **2** U: «Pərwərdigar Zion teqidin hərkirəydu, Yerusalemdin awazini qoyuwetidu; Padiqilarning otlakliri matəm tutidu, Karməl qokqisi oqazanglixidu» — dedi. **3** Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Dəməxkning üq gunahı, bərəkət tət gunahı üqün, uningqqa qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki ular Gileadtikilərnı tēmür tirnilik sərəmlər bilən sokqanidi; **4** Xundaqla Həzaəlnıng eyigə bir ot əwətimən, U Bən-Hədadnıng ordilirini yutuwalidu. **5** Dəməxk dərwasidiki tēmür baldakni sunduriwetimən, Awən jiləsisida turoquqini, Bəyt-Edəndə xahanə hasisini tutquqini üzüp taxlaymən; Suriyəning həlki əsirgə qüxüp kiroqqa elip ketilidu, — dəydu Pərwərdigar. **6** Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Gaza xəhırining üq gunahı, bərəkət tət gunahı üqün, uningqqa qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki ular Edomqqa tapxurup berixkə, barlıq tutkunlarnı əsir kılıp elip kətti. **7** Həm Mən Gazanıng sepilioqqa ot əwətimən, U unıng ordilirini yutuwalidu; **8** Mən Axdodta turoquqini, Axkelonda xahanə hasini tutquqini üzüp taxlaymən, Əkron xəhırigə qarxi qol kətürimən; Filistilərnıng qalduki yoki lıdu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Turning üq gunahı, bərəkət tət gunahı üqün, uningqqa qüxidioqan jazani yandurmaymən, Qünki ular barlıq tutkunlarnı Edomqqa tapxuruwətti, Xundaqla qerındaxlıq əhdisini esigə almidi.

10 Həm Mən Turning sepilioğa ot əwətimən, Ot uning ordilirini yutuwalidu. **11** Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Edomning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningğa qüxidioğan jazani yandurmaymən, Qünki u barlıq rəhim-xəpkətni taxliwetip, Kiliq bilən öz kerindixini qoqlıoğan; U yiriləşudək oşəzəptə bolup, Dəroşəziptə boləğan həlitini həmixə saklaydu; **12** Həm Mən Teman xəhirigə ot əwətimən, Ot Bozrahning ordilirini yutuwalidu». **13** Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Ammonning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningğa qüxidioğan jazani yandurmaymən, Qünki ular qegrimizni kengəytimiz dəp, Gileadtiki həmilidar ayallarning kərsaklırini yeriwətti. **14** Həm Mən Rabbahning sepilioğa ot yakimən, Jəng künidə kiya-qiyalar iqidə, Kara kuyunning künidə kattik boran iqidə, Ot uning ordilirini yutuwalidu; **15** Həm ularning padixahı əsirgə qüxidu, — U əmirliri bilən billə əsirgə qüxidu, — dəydu Pərwərdigar.

2 Pərwərdigar mundaq dəydu: —«Moabning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningğa qüxidioğan jazani yandurmaymən, Qünki u Edomning padixahining ustihanlırini kəydürüp hək kiliwətti. **2** Həm Mən Moab üstigə ot əwətimən, Ot Keriotning ordilirini yutuwalidu; Wə Moab quqan-sürənlər bilən, kiya-qiyalar bilən, kanay sadasi bilən əlidu. **3** Wə Mən ularning həkimini arisidin üzüp taxlaymən, Uning əmirlirini uning bilən billə əltürüwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Yəhədaning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningğa qüxidioğan jazani yandurmaymən, Qünki ular Pərwərdigarning Təwrat-

kanunini kamsitti, Uningdiki bəlgilimilərgə əməl qilmidi;
Ularning sahtilikləri özlerini adaxturup qoydi; ularning
ata-bowilirimu bularqa əgixip mangojanidi. **5** Həm
Mən Yəhuda üstigə ot əwətimən, Ot Yerusalemning
ordilirini yutuwalidu. **6** Pərwərdigar mundaq dəydu:
— Israilning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uni
jazasidin qayturmaymən, Qünki ular həkkaniylarni
kümüxkə setiwətti, Yoksul adəmni bir jüp qorukqa
setiwətti; **7** Ular namratlarning bexidiki qang-topilirini
box qoyuwətməydu, Ajiz məminləarning nesiwisini
qayriwalidu; Ata-bala ikkisi Mening mukəddəs namimni
buləp, ohxax bir qızning yenioqa təng baridu. **8** Ular
[qızlarni] həmmə kurbangahning yenioqa elip berip,
Kərzgə rəniqə qoyoqan kiyim-keqəklər üstidə ular bilən
yatidu; Ular öz ilahining əyidə jərimanə bilən aləqan
xarabni iqməktə. **9** Birəq Mən Amoriylarni ularning
aldidin həlak qiloqanmən, Amoriylar kedir dərihidək
egiz, dub dərihidək küqlük boləqan bolsimu, Mən üstidin
uning mewisini, astidin yiltizlirini həlak kildim. **10**
Həm Amoriylarning zeminini igilixinglar üqün, Silərni
Misir zeminidin elip qikip, Qirik yil qəl-bayawanda
yetəklidim. **11** Siləarning oqulliringlardin bəzilirini
pəyoqəmbər boluxqa, Yigitliringlardin bəzilirini «Nazariy»
boluxqa turoquzdum. Xundaq əməsmu, i Israil baliliri? —
dəydu Pərwərdigar. **12** Birəq silər Nazariylarqa xarab
iqküzdunglar, Həm pəyoqəmbərlərgə: «pəyoqəmbərlik
qilmanglar» — dəp buyrudunglar. **13** Mana, Mən silərni
basimən, Huddi lik ənqə besiloqan hərwa yərnə baskandək,
silərni besip turimən; **14** Həm qapqurlarningmu qaqar

yoli yokaydu, Palwan öz küqini ixlitəlməydu, Zəbərdəs batur öz jenini qutquzalmaydu. **15** Okyani tutquqi tik turalmaydu; Yəltapan qaqalmaydu, Atka mingüqi öz jenini qutquzalmaydu. **16** Palwanlar arisidiki əng jigərlik baturmu xu künidə yalingaq qeqip ketidu, — dəydu Pərwərdigar.

3 Pərwərdigar silərnə əyibləp eytkən bu söz-kalamni anglanglar, i Israil baliliri, Yəni Mən Misir zeminidin elip qıqarəən bu pütkül jəmət: — **2** «Yər yüzidiki barlıq jəmətlər arisidin pəkət silərnə tonup kəldim; Xunga üstüngləroja barlıq kəbihlikliringlərnə [jazasini] qüxürimən». **3** İkki kixi bir niyəttə bolmisa, kəndəkmə billə mangalisun? **4** Oljisi yok xir ormanda hərkiyəmdü? Arslan həqnəmini almiyəən bolsa uwisida həwlamdu? **5** Tuzakta yəmqük bolmisa kux yərgə yikilamdu? Aloğudək nərsə bolmisa, kışmak yərdin etilip qıqamdu? **6** Xəhərdə [əgah] kaniyi qelinsa, həlk kərkəməmdü? Pərwərdigar kilməyəən bolsa, xəhərgə yamanlıq qüxəmdü? **7** Rəb Pərwərdigar Əz kulliri boləən pəyəməbərlərgə awwal axkariləmay turup, U həq ix kilməydu. **8** Xir hərkiyəən tursa, kim kərkəməydu? Rəb Pərwərdigar söz kiləənda, kim [Uning] bəxəritini yətküzməy turalaydu? **9** Axdədtiki kəl'ə-ordilərdə, Xundəklə Misirdiki kəl'ə-ordilərdə elən kilip: — «Samariyə təqliri üstidə yiqilinglər, Uning otturisidiki zor kiykəs-sürənlərnə, Uning iqidiki jəbir-zulumlərnə kərip bəkinglər» — dənglər. **10** — Ular hək ix kilixni bilməydu — dəydu Pərwərdigar, — Ular ordiləriəəə zulum-zorəwənlə bilən tartiwələənlirini həm oljilərnə juqliqəuqılar! **11** Xunga Pərwərdigar mundaq

dəydu: — «Mana bir yaw! U zeminni qorxiwaldi! U mudapiəngni elip taxlaydu, Qəl'ə-ordiliring bulang-talang qilinidu. **12** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Padiqi xirning aqzidin qoyning ikki putini yaki kulikining bir parqisini kutkuzup aloqandək, Samariyidə olturoqan Israillarmu xundaq kutkuzulidu, — Xəhərdə pəkət kariwatning bir burjiki, Diwandiki bir parqə Dəməxk libasila qalidu! **13** — Anglanglar, Yəqubning jəmətidə guwahlik beringlar, — dəydu Rəb Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, **14** — Mən Israilning asiyliklirini öz bexioqə qüxürgən künidə, Bəyt-əl xəhərinin qurbangahlrinimu jazalaymən; Qurbangahning burjekliridiki münggüzlər kesiwetilip yərgə qüxürülidu. **15** Mən «Qixlik Saray» wə «Yazlik Saray»ni birakla uruwetimən; Pil qixi əylərmu yokilip ketidu, Kəpligən əylər tügixidu, — dəydu Pərwərdigar.

4 | Baxandiki inəklər, Samariyə teqida turup, namratlarni harlawatqan, miskinlərni eziwatqanlar, Hojilirioqə: «[Xarabni] elip kelinglar, biz iqimiz» dəydioqanlar, Bu səzni anglanglar: — **2** Rəb Pərwərdigar Öz pak-mukəddəsliki bilən kəsəm iqqənki, Mana, bexinglarəqə xundaq künlər qüxiduki, U silərni ilməklər bilən, Nəslinglarni qanggaklar bilən elip ketidu. **3** Həm silər [ayallar] hərbinglar sepilning xoraliridin kişilip ətüp, Udul mengip tikiwetisilər; Wə silər Hərmən tərəpkə qerüwetisilər, — dəydu Pərwərdigar. **4** Əmdi Bəyt-Əlgə kelinglar, asiylik qilinglar! Gilgaldimu asiylikni kəpəytinglar! Ətigəndə qurbanlikliringlarni, Hər üqinqi küni silərnin «ondin bir» ülüx əxriliringlarni elip

kelinglar, **5** «Təxəkkür qurbanliqi»ni hemirturuq bilən
billə köydürümlar — Silər «halis qurbanliqlar»inglarni
jakarlap mahtinip yürümlar; Qünki bundak kiliqqa
amrakşilər, i Israillar! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **6** «Mən
həmmə xəhərliringlarda «qixning pakizliqi»ni qüxürdüm,
Həmmə yeringlarda siləni ax-nanoqa boləqan həjətmən
kildim; Birak silər yənila yenimoqa kaytmidinglar, —
dəydu Pərwərdigar; **7** Həsuləqa üq ayla qələqan bolsimu,
silərdin yamoqurni tartiwelip bərmidim; Bir xəhər üstigə
yamoqur yaoqdurdum, Yənə bir xəhərgə yaoqdurmidim;
Bir parqə yər üstigə yamoqur yaoqdi; Yənə bir parqə
yər yamoqursiz qəojirap qaldi; **8** Xuning bilən ikki,
üq xəhərninq [pukraliri] su tiləp baxqa bir xəhərgə
ələngxip bardi, Lekin qanmidi; Birak silər yenimoqa
yənila kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **9** Mən
siləni judun həm qal apiti bilən urdum; «Qajilioquqi
qurt»lar nuroqunlioqan beqinglar, üzümzarliringlar, ənjür
dərəhliringlar həm zəytün dərəhliringlarni yəp kətti;
Birak silər yenimoqa yənila kaytmidinglar, — dəydu
Pərwərdigar; **10** Mən aranglarəqa Misiroqa qüxürülgən
apətlərdək apətni əwəttim; Yigitliringlarni kiliq bilən
əltürgüzdum, Atliringlarni olja boluxqa qoyuwəttim;
Mən qarargahinglardin [jəsətlərninq] sesiqqiləqini
purutuwəttim, Uni dimioqinglarəqimu kirgüzdum, Birak
silər yenimoqa yənila kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar;
11 Mən aranglardin bəziləni Huda Sodom wə Gomorra
xəhərlirini ərühətkinidək ərühəttim, Xuning bilən
silər ottin tartiwelinoqan bir ququla otundək bolup
qaldinglar; Birak yenimoqa yənila kaytmidinglar, — dəydu

Pərwərdigar; **12** Xunga Mən sanga xundak qilixim kerək dəwatimən, i Israil; Mən buni sanga qilidiqanlığım tūpəylidin, Hudaying bilən kərxüxkə təyyarlan, i Israil! **13** Qünki mana, taqlarni Xəkilləndürgüqi, Xamalni Yaratquqi, Insanoqa əzlirining oy-pikrining nemə ikənlikini Ayan Qiloquqi, Tang səhərnə qarangoqulukqa Aylanduroquqi, Yər yūzidiki yūqiri jaylarning üstidə dəssəp yūrgüqi dəl Xudur, Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Huda Uning namidur!

5 I Israil jəməti, bu səzni, Yəni Mən sən toqruluk okuydiqan bir mərsiyəni anglap qoy: — **2** «Pak qiz Israil yikildi; U qaytidin ornidin turmaydu; U öz tupriqioqa taxlanəqan, Uni turoquzup yəligüqi yoktur». **3** Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — [Israilning] ming [ləxkər] qikqan bir xəhirining yüz [ləxkirila] tirik qalidu; Yüz ləxkər qikqan bir xəhirining Israil jəməti üqün on [ləxkirila] tirik qalidu; **4** Qünki Pərwərdigar Israil jəmətigə mundaq dəydu: — Meni izdənglar, həyatqa erixisilər; **5** Bəyt-Əlni izdimənglar, Gilgaləqimu barmənglar, Bəər-Xəbaqa səpər qilmənglar; Qünki Gilgal əsirgə elinip sürgün qilinmay qalmaydu, Bəyt-Əl yokqa qikidu. **6** Pərwərdigarni izdənglar, həyatqa erixisilər; Bolmisa U Yūsüp jəməti iqidə ot kəbi partlap, uni yəp ketidu, Həm Bəyt-Əldə otni əqürgüdək adəm tepilmaydu. **7** I adalətni əməngə aylanduroquqi, Həkkəniylikni yərgə taxliəquqilar, **8** Silər Orion yultuz türkümü wə Qəlb yultuz topini Yaratquqi, Əlüm kələnggisini tang nuriə Aylanduroquqi, Kündüzni qarangoquluk bilən keqigə Aylanduroquqi, Dengizdiki sularni qaqirip, ularni yər yūzigə Quyəquqini

izdənglar; Pərwərdigar Uning namidur. **9** U baturlar üstigə tuyuksiz həlakətni partlitidu, İstihkam üstigə həlakət qüxüridu. **10** Xu [İsraillər] xəhər dərwazisida tənbiş beridioqanlaroşa eq, Durus səzləydiğanlardin yirginidu. **11** Əmdi silər namratlarni ezip, Ulardin buoqday «hədiyyə»lərnı aldinglar! Oyuloqan taxlardin öylərnı saldinglar, Birək ularda turmaysilər; Silər güzəl üzümzarlarnı bərpa qıloqansilər, Birək ularning xarabini iqəlməysilər. **12** Qünki silərnıng asiylikliringlarning qanqilik köplükini, Silərnıng gunahınglarning qanqilik zor ikənlikini obdan bilimən; Ular həkkanıy adəmnı ezidu, Ular para yəydu, Xəhər dərwazisida miskinlərnıng həkkanı qayriwalidu. **13** Xunga bundək dəwrdə «pəmlik adəm» süküt qilidu; Qünki u rəzil bir dəwrdur. **14** Həyat yaxax üqün yamanlikni əməs, məhribanlik-yahxilikni izdənglar; Xundək boləanda silər degininglardək, Samawi qoxunlarning Sərdari boləan Pərwərdigar həkqikətən silər bilən billə bolidu. **15** Yamanliktin nəprətlininglar, məhribanlik-yahxilikni səyünglar, Xəhər dərwazisida adalətni ornitinglar; Xundək qıloqanda Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləan Huda bəlkim Yüsüpning qəldisioşa xapaət kərsitər. **16** Xunga Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləan Huda Rəb mundək dəydu: — «Barlik kəng rəstə-bazarlarda aq-zarlar anglinidu; Ular həmmə koqılarda «Way... way!...» dəp awazini kətüridu; Ular dehqanlarnımu matəm tutuxqa, Aq-zarlar kətürgüqi «ustılar»ni yioqlaxqa qaqiridu. **17** Həm barlik üzümzarlardımu aq-zarlar kətürüldü; Qünki Mən Özüm aranglardin ətüp ketimən»

— dəydu Pərwərdigar. **18** Pərwərdigarning küniyə təkəzzar boləyan silərgə way! Pərwərdigarning küni silərgə kəndək aqiwətləni kəltürər? U yorukluk əməs, bəlkə karangoquluk elip kelidu. **19** U küni birsi xirdin qeqip, eyikkə uqrap, Andin əyigə kirip, kəli bilən taməyə yələngəndə, Yılan uni qakqəndək bir ix bolidu! **20** Pərwərdigarning küni yorukluk əməs, bəlkə karangoqulukla elip kelidu əməsmu? Uningda pəkət karangoqulukla bolup, yorukluk həq bolmaydiyu?! **21** Həytliringlarəyə nəprətlənimən, ulardin bəzar boldum, İbadət sorunliringlarning purikini purioqum yok. **22** Qünki silər Manga «kəydürmə kurbanlik»lar həmə «ax hədiyə»liringlarni sunup atisanglarmu, Mən ularni qəbul qilməymən; Silərnin bərdək malliringlar bilən qəloqan «inəklik kurbanlikliringlar»əyə qəriməymən. **23** Məndin munajatliringlarning sadalirini epketinqlar, Qiltarliringlarning küylirini angliməymən; **24** Buning ornida adalət huddi xərkəratmidək, Həkkəniyəlik əbədiyə aqidiqan ekimdək dolqunlisun! **25** Silər qəl-bayawandiki qirik yilda qəloqan kurbanlik-hədiyiləni Manga elip kəldinglarmu, i İsrail jəməti?! **26** Bərhək, silər «Sukkot» degən padixəinglar, həmə «Qəiun» degən butliringlarni, yəni «Yultuz iləhi»nglarni kətürüp mangdinglar! **27** Əmdi Mən siləni əsir qəlip, Dəməxktin yirəqləyə sürgün qəldurimən, — dəydu «Saməwi qəxunlarning Sərdari boləyan Huda» degən nam bilən atəloqan Pərwərdigar.

6 I Zionda hatirjəm olturəyanlar həmə Saməriyə təqəioyə təyinip amən-esən yaxiəyanlar! I əllərnin kattisining ərbəbliri! İsrail jəməti siləni izdəp kelidu — — Silərnin həlingləyəyə way! **2** [Silər həlkəkə]: — «Kəlnəh xəhərigə

berip k r nglar; Xu yərdin «b y k Hamat» x hirig  beringlar, Andin Filistiyl rning x hiri Gatka q x p bekinglar; Bular sil rning ikki padixahlik nglardin  wz lmu? Ularning qegrisi sil rningkidin k ngmu?» — [d p mahtinip s zl ysil r]. **3** I yaman k nni keqikt rm kqi boloqanlar! Sil r j bir-zulumning h k mranlikini ornitip, uni  z nglaro a yekin k lmaq i bolisil r, **4** Pil qixida n k xl ng n kariwatlar  stid  yatisil r, Diwanliringlar  stid  kerilip yatisil r, Pada topidin pahlanlarni, Kala k tanliridin mozayni tallap y ysil r, **5** Qiltar a angio a təngkəx k lip eytisilər, Dawutt k  z nglaro a sazlarni ijad k lisil r, **6** Xarabni qinil p-qinil p iqisilər,  z nglaro a sərhil maylik  tirl rni s risil r, — Bir k k ngl nglar Y s p j m tining ziyan-z hmiti  q n h q azablanmaydu! **7** Xunga ular tunji  sirg  q xxk nl r arisida  sirg  elinidu; Kerilip yat anlarning  yx-ixriti ahirlixidu. **8** R b Pərwərdigar  z h yati bil n kısım k lo anki, — d ydu P rw rdigar, samawi k oxunlarning S rdari boloqan Huda, — M n Y kupning  jururidin bizar boldum, Uning orda-istih amliridin n pr tlinim n; M n bu x h rni, xundakla uningdiki h mmi ni d xm ng  t ngla ötküzüp berim n; **9** W   m lg  axuruliduki, Bir  yda on adım bolup çalsa, bu on yl nmu  lidu. **10**  g r m lum bir  lg q ning tuo q ni, y ni  lg q ning j sitini k yd r xk  m s’ul kixi ustihanlarni kötürüp  ydin q kiwetip,  y iqidiki y n  birsidin: — « exingda y n  birsi barmu?» d p sorisa, u «Yok» d ydu, Andin [tuo q ni] y n : «S k t! P rw rdigarning namini tiloğa eliximizo a bolmaydu!» — d ydu. **11** S w bi, P rw rdigar buyruk qüxüridu,

Wə qong əyni parə-parə kıliwetidu, Kıqıq əynimu qak-qekidin yerip qeqıwetidu. **12** Atlar tax üstidə qapalamdu? Adəmlər axu yərni kalılar bilən aqđuralamdu? Bırak silər adalətni ət süyigə, Həkkaniylikning mewisini əməngə aylanduroqansilər — **13** — Yok bır nərsidin xadlinip kətkənsilər, «Əz küqimizgə tayinip kudrətkə igə boləqanmız» — degənsilər. **14** Qünki mana, i Israil jəməti, — dəydu Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Huda, — Mən silər bilən qarxilixidiqan bır əlni turoquzimən; Ular Hamat xəhırining dawinidin Arabah ekimioqıqə silərni harlaydu.

7 Rəb Pərwərdigar manga kərsəttiki — Keyinki ot-qəp bax tartqan waqtida, mana U qekətkilərni yasidi (bu padixah əzigə ot-qəp orəqandin keyinki, ikkinqi kətimlik ot-qəp əskən waqıt idi) **2** həm xundak boldiki, qekətkilər zemindiki ot-qəpni qaldurmay yəwətkəndin keyin, mən: — «I Rəb Pərwərdigar, ətünüp qalay, kəqürgəysən! Yaqup qandakmu qidiyalaydu? U kıqik tursa!» — dedim. **3** Pərwərdigar əmdi undak qilixtin yandi: «Əmdi undak bolmaydu» — dedi Pərwərdigar. **4** Rəb Pərwərdigar manga kərsətti — Mana, Rəb Pərwərdigar [həlki] bilən kürəx qilixqa otni qakirdi; Ot hətta qongqur dengiznimu qurutti, Miras boləqan zeminnimu yəp kətti; **5** Əmdi mən: — «I Rəb Pərwərdigar, ətünüp qalay, tohtiəqaysən! Yaqup qandakmu qidiyalaydu? U kıqik tursa!» — dedim. **6** Pərwərdigar xundak qilixtin yandi: «Əmdi undak bolmaydu» — dedi Rəb Pərwərdigar. **7** Əmdi U manga [mundak bır ixni] kərsətti — Wə mana, Rəb tik əlqigüq yip bilən qopuruloqan tam tüwidə, Qolida tik əlqigüq yipni

tutkiniqə turatti; **8** wə Pərwərdigar məndin: — «Amos, nemini kərdung?» dəp soridi. Mən: «Tik əlqigüq yipni» — dedim. Rəb: «Mən yənə Əz həlkim Israil otturisiqə tik əlqigüq yipni tikləymən; Mən yənə ularni jazalimay ətüp kətməymən; **9** Həm Ishakning «yukiri jayliri» həlak bolidu, Israilning tawapqahliri wəyran kəlinidu; Yəroboam jəmətigə kiliq bilən hujum kəlixkə ornumdin turimən» — dedi. **10** Xuning bilən Bəyt-Əldiki kahin Amaziya Israil padixahi Yəroboamoqə həwər yollap: — «Amos Israil jəməti arisida turupmu siligə suyikəst kildi; zemin uning kəloqan barlik gəplirini kətürəlməydu. **11** Qünki Amos: — «Yəroboam kiliqta əlidu, Israil əsirgə elinip əz zeminidin sürgün bolmay kəlməydu!» — dəydu» — dedi. **12** Andin Amaziya Amoskə: — Həy aldin kərgüqi! Bəs, yokal, Yəhuda zeminiqə kəq, axu yərdə bexarət berip, xu yərdə nan tepip yə! **13** Biraq Bəyt-Əldə yənə bexarət bərmə; qünki u padixahning tawapqahi, xahlıq əydur, — dedi. **14** Amos Amaziyaqə jawab berip mundaq dedi: — «Mən əsli pəyoqəmbər əməs idim, yaki pəyoqəmbərnin oqlimu əməsmən; bəlki mən bir qarwiqi, xundaqla erən dərəhlirining mewisini tərgüqi idim. **15** Biraq pada bekiwatqan qeoqimda Pərwərdigar meni Əz ilkiqə aldi wə manga: «Barəqin, həlkim Israilə bexarət bər» — dedi. **16** Əmdi, i Amaziya, Pərwərdigarning səzigə kulak sal! Sən manga: «Israilni əyibləydiqan bexarətlərnə bərmə, Ishak jəmətinə əyibləydiqan səzlərnə eytma», deding. **17** Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Sening ayaling xəhərdə pahixə bolidu, oqlul-kizliring kiliq bilən kərilidu wə zemining əlqəx tanisi tartilixi bilən parqilinidu; sən

napak bir zeminda ʻelisən; wə Israil ʻsirgə elinip ʻz zeminidin sürgün bolmay qalmaydu»».

8 Rəb Pərwərdigar manga mundak bir ixni kərsətti; mana, bir sewət yazlık mewə. **2** Andin U məndin: Amos, nemini kərdung? — dəp soridi. Mən: «Bir sewət yazlık mewini» — dedim. Pərwərdigar manga: Əmdi həlkim Israilə qəzəwət yətti; Mən yənə ularni jazalimay ətüp kətməymən, — dedi. **3** — Xu küni ordidiki qızlarning nahxiliri qıya-qiyalarə qəylinidu, — dəydi Rəb Pərwərdigar; — Jəsətlər kəp bolidu; ular jay-jaylarda sirtqə taxlinidu. Süküt! **4** Buni anglanglar, həy miskinlərni əzgüqilər, Zemindiki əjiz məminlərni yəqətməqə bolə qanlar — **5** «Axliqimizni satmaqə iduk, yengə ay qə qanmu ahirlə qar, Buə qday yaymisini ə qattuk, xə bət küni qə qan tğər?» — dəydi qanlar, — Xundə qə «ə fəh»ni ki qik qilip, «xəkəl»ni qong elip, Aldəmqilik ü qün tarəzini yə lə qan qilə qanlar! **6** — Nəmrətlə rni kü mükə, Miskin ə dəmni bir jüp qorukqə setiwəlmə qə bolə qanlar, Buə qdayni sü püründisi bilən qoxup satmaqə bolə qanlar! **7** Pərwərdigar Yə qupning qururi bilən xundə qəsəm qildiki, — Bərhək, Mən hərgiz ularning qilə qanliridin hə qbirini untuməymən! **8** Zemin bu ixlə rdi təwrinip kətmə mdu? Wə uningdə turuwətkənlə rning hə mmisi mə təm tutmə mdu? U Nil də ryəsidək ər lə p ketidu, U Misir də ryəsidək ər kə x lə p, andin qə kü p ketidu. **9** Xu küni xundə q ə m ə l g ə axuruliduki, — dəydi Rəb Pərwərdigar, — Quyə xni qüxtə pətkuzimən, Zeminni xu oquq kündə qə rə ngə qulə xturimən. **10** Hə ytliringle rni müsibətkə, Hə mmə nahxiliringle rni ə h- zərlə rə qə ay lə nduriwətimən; Hə mmə ə dəmning qə triki

üstini bəz rəht bilən orioquzimən, Hər bir adəmning
bexida takirlik pəyda qilimən; Bu matəmni yəkkə-yeganə
bir oqulning matimidək, Heytning ahirini dərd-ələmlik
bir kün qiliwetimən. **11** Mana, xundak künlər keliduki, —
dəydu Rəb Pərwərdigar, Zeminə qəhətqilikni əwətimən,
— — Nanəqə boləqan qəhətqilik əməs, yaki suqə boləqan
qangxaxmu əməs, bəlki Pərwərdigarning səz-kalamini
anglaxqə boləqan qəhətqilikni əwətimən. **12** Xuning
bilən ular dengizdin dengizəqə, ximaldin xərkqə kezip
mangidu, Ular Pərwərdigarning səz-kalamini izdəp uyan-
buyan yürüp, uni tapalmaydu. **13** Xu küni güzəl qızlar
həm yigitlərmu usuzluqtin həliddin ketidu; **14** Həm
Samariyəning gunahining [nami] bilən kəsəm iqqənlər,
Yəni «İlahingning tiriklik bilən, i Dan», yaki «Bəər-
Xebadiki [ilahi] tirik yol bilən!» dəp kəsəm iqqənlər bolsa
— Ular yikilidu, ornidin hərgiz qaytidin turalmaydu.

9 Mən Rəbning kurbangahning yenida turoqinini
kərdum; U mundaq dedi: — — Tüwrüklərnin
baxlirini urunglar, bosuqilar silkingiqə urunglar,
Ular ni [ibadəthanidikilərnin] baxlirioqə qüxürüp, parə-
parə qilinglar! Mən xu [butpərəslər]din əng ahirda
qəlanlirininu qiliq bilən ɵltürimən; Ulardin qəqay
dəgənlər qəqalmaydu, Ulardin qutulay dəgənlər qutulup
qiqəlmaydu. **2** Ular təhtisara iqqə texip kirsə, qolum
axu yərdin ularni tartip qikiridu; Ular asmanəqə yamixip
qiksa, Mən xu yərdin ularni tartip qüxürimən; **(Sheol**
h7585) **3** Ular Karməl qəkkisioqə məküwalsimu, Mən ularni
izdəp xu yərdin alimən; Ular dengiz tegidə nəzirimdin
yoxurunuwəlan bolsimu, Mən yilanni buyruymən, u

ularni qaqidu; **4** Duxmənligigə əsirgə qüxkən bolsimu,
 Mən xu yərdə kıliqni buyruymən, u ularni ɵltüridu;
 Mən yaxilikni əməs, bəlki yamanlikni yətküzüx üqün
 kɵzlirimni ularoqa tikimən. **5** Samawi koxunlarning
 Sərdari boloqan Rəb Pərwərdigar, Zeminoqa təgküqi bolsa
 dəl Uning Əzidur; U tegixi bilənla, zemin erip ketidu,
 uningda turuwatqanlarning həmmisi matəm tutidu;
 Zemin Nil dəryasidək ɵrləp ketidu — Misirning dəryasidək
 [ɵrkəxləp], andin qəküp ketidu. **6** Rawaklırini ərxlərgə
 selip, asman gümbizini yər yüzigə bekitküqi Xudur;
 Dengizdiki sularni qakirip, ularni yər yüzigə kuyoyuqi
 Udur; Pərwərdigar Uning namidur. **7** Silər Manga nisbətən
 Efiopiyə baliliriqə ohxax əməsmu, i Israil baliliri? Mən
 Israilni Misirdin elip qıkarəqan əməsmu? Filistilərnı Kret
 arilidin, Suriyəliklərnı Kir xəhıridin qıkarəqan əməsmu?
8 Qaranglar, Rəb Pərwərdigarning kəzi «gunahkar
 padixahlik» üstigə qüxti — Mən yər yüzidin uni yökıtimən;
 Lekin Mən Yakup jəmətinı toluk yökıtiwətməymən, —
 dəydu Pərwərdigar. **9** Qünki qaranglar, Mən buyruk
 qüxürimən, Xuning bilən huddi bırsı dınnı ɵəlwırdə
 taskıoqandək, Israil jəmətinı əllər arisida taskaymən,
 Bırak ulardın əng kıkıkimu yərgə qüxüp kətməydu. **10**
 [Həlbuki], həlkimning barlik gunahkarlırı, yəni: «Külpət
 bizgə hərgiz yekınlaxmaydu, beximizəqə qüxməydu»
 degüqilər kıliq tegidə ɵlidu. **11** Xu küni Mən Dawutning
 yikıloqan kəpisini yengibaxtin tikləymən, Uning yeriklırını
 etimən; Uni harabilıktın ongxap, Əyni zamandiki petidək
 qurımən. **12** Xuning bilən ular Edomning qaldısıəqə həmdə
 namim bilən ataloqan barlik əllərgə igidarqilik kılidu,

— dəydu buni bejirgüqi Pərwərdigar. **13** Mana xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Yər həydigüqi həsul yiqəquqioqa yetixiwalidu, Üzümlərnı qəyliyüqi uruk qaqquqioqa yetixiwalidu; Taqlar yengi xarabni temitip, Barlıq dəng-egizliklər erip ketidu. **14** Wə həlkim İsrailni asarəttin kutuldurup, azadlıqqa erixtürimən; Ular harab xəhərlərnı qayta qurup, ularda makanlixidu; Ular üzümzarlarnı tikip, ularning xarabini iqudu; Ular baqlarnı bərpa qilip, mewisini yəydu. **15** Mən ularnı öz zemini üstigə tikimən, Ular Mən ularoqa ata qiloqan zemindin hərgiz kaytidin yuluwetilmaydu — dəydu Pərwərdigar sening Hudaying.

Obadiya

1 Obadiya kergən alamət körünüx: — Rəb Pərwərdigar Edom tooqruluk mundak dəydu: — (Biz Pərwərdigardin bu həwərnı anglaxka muyəssər bolduk) — «Bir əlqi əllər arisioqa əwətildi; U: «Ornunglardin turunglar, biz uningoja qarxi jəng kilix üqün turayli!» — dəp həwər beridu. **2** Mana, Mən seni əllər arisida kiqik kildim; Sən [əllər arisida] kattik kəmsitilgən həlk bolisən! **3** Həy tik kıyaning yerikliri iqidə turəuqi, Turaləjusi yukiri boləuqi, Kənglündə: «Kim meni yərgə qüxürəlisun?!» degüqi, Kənglündiki təkəbburluk əzüngni aldap qoydi! **4** Sən bürküttək əzüngni yukiri kətürsəngmu, Qənggəngni yultuzlar arisioqa tizsəngmu, Mən xu yərdin seni qüxürüwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **5** Buləngqılar kəxingoja kəsimu, Ooqrılar keqiləp yeningoja kirsimu, (Həy, xunqə üzüp taxlinisən!) Ular əzlirigə quxlukla ooqrilaytti əməsmu? Üzüm üzgüqilər yeningoja kəsimu, azrak wasənglarni qalduridu əməsmu? **6** Birək Əsəwning təəllukati kəndək ahturuldi! Uning yoxurun baylikliri kəndək tepip qikildi! **7** Barlik ittipakdaxliring seni qəgrayingəqiqə həydiwetidu; Sən bilən inək ətkənlər seni aldap, üstüngdin oqəlibə kilidu; Neningni yegənlər sanga kiltək kuridu; [Sən] dərəkə yorutulmioqandursən! **8** Mən xu küni, — dəydu Pərwərdigar, — Edomdin danixmənlərnı, Əsəwdin əkil-parasətnı yəkatmamdimən? **9** Xuning bilən palwanliring parakəndə bolidu, i Teman, Xuning bilən Əsəwning teqidiki hərbi adəm kirojinqilikta kətl kilinidu. **10** Ukəng Yəqupka kıləqan zulum-zorəwənlıking tüpəylidin, İza-ahənət seni qaplaydu; Sən mənggügə üzüp taxlinisən. **11**

Sən bir qəttə [pərwəsiz] qarap turoğan küni, Yəni yaqa yurttikilər [buradiringning] mülkini bulap kətkən küni, Taipilər uning dərweziliridin kirip Yerusalem üstigə qək taxlıoğan küni, Sən ularning bir əzasioğa ohxax boləənsən.

12 Birəq kərindixingning apətlik künigə pərwəsiz qarap turmaslikiŋ kərək idi, Yəhudaning balilirining həlakət künidə huxal bolup kətməslikiŋ kərək idi; Külpətlik künidə aqzingni yooğan kılmaslikiŋ kərək idi; **13** Öz həlkiŋni apət başqan künidə, ularning dərwezisioğa kirməslikiŋ kərək idi; Ular ni apət başqan künidə ularning dərd-ələmigi erənsiz qarap turmaslikiŋ kərək idi, Apət başqan künidə qolungni mal-mülkiŋə sozmaslikiŋ kərək idi; **14** Sən xəhərdin keqip kutuloğanlarni üzüp taxlax üqün aqa yolda turmaslikiŋ kərək idi; Külpət başqan künidə uningdin kutulup qaloğanlarni düxməngə tapxurmaslikiŋ kərək idi. **15** Qünki Pərwərdigarning küni barliq əllər üstigə qüxüxkə yeqin qaloqandur; Sening baxqılaroğa qıləningdək, sangimu xundəq kılınıdu; Sanga tegixlik jaza öz bexingoğa qüxıdu; **16** Qünki sən Öz mukəddəs teoŋimda [əzəzipimni] iŋkiningdək, Barliq əllərmu xundəq tohtawsiz iŋıdu; Bərhək, ular iŋıdu, yutıdu, Andin ular heq məwjut əməstək yokaŋ ketıdu. **17** Birəq Zion teoŋi üstidə panah-qutkuzulux bolıdu, Taŋ pak-mukəddəs bolıdu; Yəqub jəmətining təəllukatlıri əzigi təwə bolıdu; **18** Wə Yəqub jəməti ot, Yüsüp jəməti yalkun, Əsaw jəməti ularoğa pahal bolıdu; [Ot wə yalkun] Əsaw jəməti iŋidə yeqilip, ularni yutup ketıdu; Əsaw jəmətidin heqbirsi qalmaydu; Qünki Pərwərdigar xundəq səz qıləğan. **19** [Yəhudaning] jənubidikilər Əsawning teoŋioğa iŋə bolıdu;

Xəfəlah tüzlənglikidikilər Filistiylərnin zeminioğa igə bolidu, Bərək, ular Əfrainning dalasi həm Samariyənin dalasioğa igə bolidu; Binyamin Gileadқа igə bolidu; **20** Sürgün bolənlardin kəlip qaləan İsrailardin tərkiб tapқан bu qoxun Qanaandikilərgə təwə boləan zeminioğa Zarəfatқиə igə bolidu; Səfaradta sürgündə turəan Yerusalemdikilər bolsa jənubtiki xəhərlərgə igə bolidu. **21** Andin Zion teqi üstigə kütquzoquqilar qıqıdu, Ular Əsaw teqi üstidin həküm sürıdu; Xuning bilən padixahlıq Pərwərdigarə təwə bolidu!

Yunus

1 Pərwərdigarning səzi Amittayning oqli Yunuska yetip kelip mundaq deyildi: — **2** «Ornungdin tur, dərhal Ninəwə degən axu böyük xəhərgə berip, awazingni kətürüp u yərdikilərnı agahlanduroqin; qünki ularning rəzillikliri Mening kəzümgə qadilip turidu». **3** Birak Yunus ornidin turup Pərwərdigarning yüzidin əzini qaqurux üqün Tarxix degən yurtka kətməkqi boldi. Xunga u Yoppa xəhərigə berip, Tarxixka baridioqan kemə tepip, kirasini töləp uningə qüxti wə kemiqilər bilən birliktə Tarxixka berip, Pərwərdigarning yüzidin əzini qaqurmakqi boldi. **4** Pərwərdigar bolsa zor bir boranni dengizə taxlidi; xunga dengizda dəhşətlik qara boran qikip, kemə parqilinip kəttili tas qaldı. **5** Kemiqilər bolsa bək qorqup ketip, hərqaysisi əz ilahlırioğa hitab kilip dua kilixti; ular kemini yeniklisun dəp uningdiki yük-taklarnı dengizə taxliwətti. Birak Yunus bolsa, kemining asti kəwitə qüxüwelip, xu yərdə əlüktək uhlawatqanidi. **6** Kemə baxliqi uning yenioğa kelip uningə: «Əy, uhlawatqan kixi, bu qandaq kilioqining? Ornungdin tur, ilahingni seqinip nida kil! Kim bilidu, ilahingning nəziri qüxüp bizni qalakəttin qutquzup qalamdu tehi?» — dedi. **7** Ular bir-birigə: — Kelinglar, bu külpətning kimning wəjidin beximizə qüxkənlikini bekitix üqün qək taxlayli, — deyixti. Xundaq kilip ular qək taxlaxti; ahirda qəktə Yunus qikip qaldı. **8** Ular uningdin: — Qeni, eyt, beximizə qüxkən bu külpət kimning səwəbidin boluwatidu? Sening tirikqiliking nemə? Nədin kəlding? Qaysi əl, qaysi milləttin sən? — dəp soridi. **9** U ularə: — Mən bolsam ibraniy

millitidin, ʻarxlərdiki Hudadin, yəni dengizni, yər-zeminni yaratqan Pərwərdigardin qorqquqimən, dedi. **10** Bu səz ularni intayin qorqutiwətti. Ular: «Sən zadi nemə ix qiloqan?» — dəp soridi [qünki ular uning Pərwərdigarning yüzidin qaqқанlikini bilgənidi, qünki ular buni uning əz aqızidin angliqanidi]. **11** Ular uningdin: — Əmdi biz seni qandaq qilsaq dengiz biz üçün tinqlinidu? — dəp soridi; qünki dengiz dolquni baroqanseri əwj elip ketiwatatti. **12** U ularoq: — Meni kətürüp dengizoqə taxliwetinglar, xu qaqda dengiz silər üçün tinqlinidu; qünki bilimənki, bu zor boran mening səwəbimdin silərgə qüxti, — dedi. **13** Birəq bu adəmlər küqəp paləq urup qiroqakqə yetixə tirixti; əmma yetəlmidi, qünki dengiz qerixqandək tehimu dolqunlap ketiwatatti. **14** Ular Pərwərdigarəqə iltija qilip pəryad kətürüp: — Ah Pərwərdigar, Səndin ətünimiz, bu adəmning jenini aloqanliqimizni bizdin kərmigəysən! Bigunah bir adəmning qenini təküxning gunahini üstimizgə qoymioqaysən! Qünki Sən Pərwərdigar Əzüngning halioqiningni kilding! — dəp nida kildi. **15** Xuning bilən ular Yunusni kətürüp elip dengizoqə taxliwətti; dengiz dolqunlinixtin xuan tohtidi. **16** Xuning bilən bu adəmlər Pərwərdigardin qattiq qorqti; ular Pərwərdigarəqə atap qurbanliq qilip kəsəm iqixti. **17** Birəq Pərwərdigar Yunusni yutuwelixqə yooqan bir beliqni əwətkənidi. Yunus bolsa bu beliqning qarnida üq keqə-kündüz turdi.

2 Yunus beliqning qarnida turup Pərwərdigarəqə mundaq dua kildi: — **2** «Mən dərd-əlimimdin Pərwərdigarəqə pəryad kətürdum, U mənə ijabət kildi. Mən təhtisaraning

təktidin pəryad kildim, Sən awazimoğa kulak salding. (Sheol h7585) **3** Qünki Sən meni dengiz təktigə, dengiz qarnioğa taxliwəttig, Kəlkün ekınliri meni arisioğa eliwaldi, Sening barlıq dolqunliring həm ərəkəxliring üstümdin ətüp kətti; **4** Wə mən: «Mən nəziringdin taxliwetilgənmən; Bırak mən yənıla mukəddəs ibadəthanangoğa karap ümid bilən təlmürimən» — dedim. **5** Sular meni yutup kətküdək dərijidə oriwaldi, Dengiz təkti meni qəpsiwaldi; Dengiz qəpliri beximoğa qirmixiwaldi. **6** Mən taoqlarning təglirigiqə qüxüp kəttim; Yər-zemin tegidiki takaklar meni əbədil'əbədkiqə qamap koydi; Həlbuki, Sən jenimni hang iqidin qıqarding, i Pərwərdigar Hudayim. **7** Jenim iqimdə halidin kətkəndə Pərwərdigarni esimgə kəltürdum, Duayim Sanga yetip, Mukəddəs ibadəthanangoğa kirip kəldi. **8** Bimənə ərziməs butlaroğa qokunoqanlar əzigə nesip bolqan meħribanlıqtin məħrum bolidu. **9** Bırak mən bolsam təxəkkür sadayim bilən Sanga kurbanlıq qilimən; Mən iqqən kəsəmlirimni Sening aldingda ada qilimən. Nijat-kutkuzux Pərwərdigardindur!» **10** Pərwərdigar belikqə buyrudi, belik Yunusni kuruklukqə kəy kildi.

3 Pərwərdigarning səzi ikkinqi kətim Yunusqə yetip mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, Ninəwə degən axu büyük xəhərgə berip, Mən sanga tapxuroqan həwərnı ularoğa jakarla». **3** Yunus ornidin turup Pərwərdigarning səzi boyiqə Ninəwə xəhırigə bardı. Ninəwə bolsa nahayiti büyük bir xəhər bolup, xəhərning əzıla üq künlük yol idi. **4** Yunus xəhər iqigə kirip bir kün mangdi, u: — Qırık kündin keyin, Ninəwə xəhıri wəyran qilinidu! — dəp jakarlidi. **5** Ninəwədikilər Hudaning səzigə ixəndi.

Ular roza tutulsun d p elan qilip, m tiw rl rdin tartip  ng k q kigiq  ularning həmmisi b z kiyim kiydi. **6** Bu söz padixah a yətkəndə, umu təhtidin turup, tonini taxlap b z kiyim kiyip k ll kk  kirip olturdi. **7** U yənə əmri arkilik pütkül Ninəwə x hirig  munularni jakarlidi: — «Padixah  həm a s ng kl rning yarliqi boyiqə, Ninəwə xəhiridiki heq kanda  adəm, at-ula , kala, qoy padiliri heqn rsig  eqiz təgmisun; heqnərsini yemisun, sumu iqmisun. **8** H rbir adəm w  haywan b z kiysun, h rbiri Huda qa  attiq pəryad kətürsun; h rbiri yaman yoldin yansun, h rbiri qolini zorawanli tin  zsun; **9** kim bilidu, buning bilən Huda  attiq   zipidin yenip bizni halak qilmasmikin?». **10** Xuning bilən Huda ularning əməllirini, yəni yaman yollardin yan qanli ini k r p, ular qa  arat an bala- azani q x r xtin yenip, xu baliy  azani q x rmidi.

4  mma bu ix Yunusni intayin narazi qilip, uni  attiq   z pl nd rdi. **2** U P rw rdigar a: — «Ah, Pərwərdigar,  z yurtumdiki qa da Sening xunda  qilidi anli ingni demig nmidim? Xunga mən  slid  Tarix a  aqmaq i bol q nm n; q nki mən bilim nki, Sən meh r-x p  tlik, rəhimdil, asan   z pl nm y di an, qong ur meh ribanli  a tolo an, kixil rning bexi a k lp t q x r xtin yan quqi Hudadursən. **3**  mdi Pərwərdigar, jenimni m ndin elip k t,  l m mən  q n yaxaxtin  wz l» — dedi. **4** Pərwərdigar uningdin: — Bundak aqqi lan jining too rimu? — d p soridi. **5** Andin keyin Yunus x   rdin q qip, x   rning x r iy t ripig  berip olturdi. U xu y rd   zig  bir q ll  yasap, x   rd 

zadi nemə ixlər bolarkin dəp uning sayisidə olturdi.

6 Pərwərdigar Huda Yunusni öz parakəndiqilikidin kütquzux üçün, uning bexioğa sayə qüxsun dəp uningəyə bir kiçik dərəhni östürüp təyyarlidi. Yunus kiçik dərəhtin intayin hursən boldi. **7** Birəq ikkinqi küni tang atkanda Huda bir kurti təyyarlap əwətti. Kurt bu kiçik dərəhni pilikigə zərbə kəlip uni kurutuwətti. **8** Kün kızaroğanda, Huda intayin issik bir xərk xamilini təyyarlidi; kün təptini Yunusning bexioğa qüxürdi, uni həlidin kətküzdi. U özigə ölüm tiləp: — Ölüm mən üçün yaxaxtin əwzəl, — dedi. **9** Birəq Huda uningdin: — Sening axu kiçik dərəh səwəbidin xundəq aqqiklinixing toqrimu? — dəp soridi. U jawab berip: — Həə, həttə əlgüdək aqqikim kəlgini toqridur, — dedi. **10** Pərwərdigar uningəyə mundaq dedi: — «Sən həq əjringni singdurmigən həm özüng östürmigən bu kiçik dərəhkə iqingni aqritting; birəq u bir keqidila əzi əsüp, bir keqidila kurup kətti; **11** Əmdi Mening ong qoli bilən sol qolini pərk etəlməydiğan yüz yigirmə ming adəm olturəqlaxqan, xundəqla nuroğun mal-waranlirimu boləqan Ninəwədək bundəq böyük xəhərdikilərgə iqimni aqritip rəhim kəliximəyə toqra kəlməmdu?».

Mikah

1 Pərwərdigarning səzi — Yotam, Ahaz və Həzəkiya Yəhudağa padixah boləjan künlərdə Morəxətlik Mikahğa kəlgən: — U bularni Samariyə və Yerusalemlə toqrisida kərgən. **2** Anglanglar, i həklər, həmminglar! Kulak sal, i yər yüzi və uningda boləjan həmminglar: — Rəb Pərwərdigar siləni əyibləp guwahlik bərsun, Rəb mukəddəs ibadəthanisidin siləni əyibləp guwahlik bərsun! **3** Qünki mana, Pərwərdigar Öz jayidin qıkidu; U qıxüp, yər yüzidiki yukiri jaylarni qəyləydu; **4** Uning astida taqlar erip ketidu, Jiloqlar yerilidu, Huddi mom otning aldida erigəndək, Sular tik yardin təkülgəndək bolidu. **5** Buning həmmisi Yakupning itaətsizliki, Israil jəmətidiki gunahlar tūpəylidin bolidu; Yakupning itaətsizliki nədin baxlanəjan? U Samariyədin baxlanəjan əməsmu? Yəhudadiki «yukiri jaylar»[ni yasax] nədin baxlanəjan? Ular Yerusalemdin baxlanəjan əməsmu? **6** Xunga Mən Samariyəni etizdiki tax dəwisidək, Üzüm talliri tikixkə layik jay kiliwetimən; Mən uning taxlirini jiloqla domilitip taxlaymən, Uning ullirini yalingaqlaymən; **7** Uning barlik oyma məbudliri para-para qeqiwetilidu; Uning pəhixiliktin erixkən barlik hədiyəliri ot bilən kəydürülidu; Barlik butlirini wəyrənə kiliwən; Qünki u pəhixə ayalning həkqi bilən bularni yiqip toplidi; Ular yənə pəhixə ayalning həkqi bolup qaytip ketidu. **8** Bular üqün mən ah-zar kətürimən, Mən huwlaymən; Yalingayak, yalingaq degüdək yürimən; Mən qilbərildək huwlaymən; Huwkuxlardək matəm tutup yürimən. **9** Qünki uning yariliri dawaliqusizdur, U

həttə Yəhudaşiqimu yetip, Həlkimning dərwazisiqə, yəni Yerusalemoşiqə yamridi. **10** Bu [apətni] Gat xəhəridə səzlimənglar, Kət'iy yioqlimənglar; Bəyt-lə-Afrah xəhəridə topa-qangda eoşinanglar! **11** I Xafirda turuwatқан kız, yalingaqlıq wə xərməndilik iqidə [əsirlikkə] ət; Zaananda turuwatқан kızlar taləşə heq qıqқан əməs; Bəyt-Ezəl aḥ-zarlar kətürməktə; «[Huda] səndin muqim jayingni elip ketidu!» **12** Marotta turuwatқан kız yahxilikқа təlmürüp tit-tit boluwatidu; Biraқ yamanlıq Pərwərdigardin Yerusalem dərwazisiqə qüxti. **13** Tulparni jəng ḥarwisiqə kat, i Lakixta turuwatқан kız; (Lakix bolsa, Zion kizişə gunahning baxlanşan yeri idi!) Qünki səndə Israilning itaətsizliki tepilidu. **14** Xunga sən huxlixix hədiyilirini Morəxət-Gat xəhərigə berisən; Akzibning dukandarlıri Israil padixahlırişə yaloşanqilik yətküzidu; **15** Mən tehi sanga bir «mirashor» əpkelimən, i Marəxah xəhəridə turuwatқан kız; Israilning xan-xəripi Adullamoşimu qüxüp kelidu. **16** Əzüngni takirbax kıl, Zokung bolşan balılar üqün qeqingni qüxürüwət; Qorultazdək aydingbaxlıqingni kengəyt, Qünki ular səndin ayrilip sürgün boluxқа kətti.

2 Ornida yetip kəbihlikni oylaydişanlarşə wə yamanlıq əyligüqilərgə way! Pəkət ularning qolidin kəlsila, ular tang etixi bilənla uni ada kılidu; **2** Ularning aqkəz kəzi etizlarşə qüxsila, ular zorawanlıq kılıp buliwalidu; Əylərgimu kizikipla qalsa, bularnimu elip ketidu; Ular batur kixinimu jəməti bilən bulaydu, Adəmnəi öz miraslıri bilən qoxup qanggilişə kirgüziwalidu. **3** Xunga Pərwərdigar mundaқ dəydu: — Mana, Mən bu ailigə

qarap, boyunliringlardin qikiralmaydigan yaman bir [boyuntururkni] oylap tayyarliwatimən; Silər əmdi gidiyip mangmaysilər; Qünki xu künlər yaman künlər bolidu. **4** Xu küni ular silər toqranlarda təmsilni tilqə elip, Eqinixlik bir zar bilən zarlaydu: — «Biz pütünləy bulang-talang qilinduk!; U həlkimning nesiwisini baxqilarqə bəlüwətti; Uni məndin xunqə dəhxətlik məhrum qildi! U etizlirimizni munapikqə təksim qilip bərdi! **5** Xunga Pərwərdigarning jamaiti arisidin, Silərdə qək taxlap zemin üstigə tana tartip nesiwə bəlgüqidin birsimu qalmaydu. **6** Ular: «bexarət bərmənglar!» — dəp bexarət beridu! Əgər [pəyoqəmbərlər] bu ixlar toqruluk bexarət bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydu! **7** I Yakup jəməti, «Pərwərdigarning Rohi səwr-təqətsizmu? Bu ixlar rast Uning qiloqanlirimu?» — degili bolamdu? Mening səzlim durus mangoquqoqə yaxilik kəltürməmdü? **8** Birəq tünügünla Mening həlkim hətta düxməndək ornidin qozqaldi; Silər hatirjəmliktə yoldin ötüp ketiwatqanlarning tonini iq kiyimliri bilən salduwalisilərki, Ular ni huddi uruxtin qaytqanlardək [kiyimsiz] qaldurisilər. **9** Həlkim arisidiki ayallarni əzlining illik əyliridin qoqlaysilər; Ularning yax balilirini silər Mening güzəl gəhirimdin mənggügə məhrum qilisilər. **10** Ornunqlardin turup neri ketinqlar; Qünki həlakətni, Yəni azablik bir həlakətni kəltüridigan napaklik tüpəylidin, Bu yər silərgə təwə aramqah bolmaydu. **11** Əgər bihudilikdə, yaloqanqilikdə yürgən birsi yaloqan gəp qilip: — «Mən xarab wə həraqqə tayinip silərgə bexarət berimən» — desə, Mana, u xu

həlkəyə pəyğəmbər bolup qalidu! **12** Mən qoqum seni bir pütün kılıp uyuxturimən, i Yakup; Mən qoqum Israilning qaldisini yiojimən; Mən ularni Bozrahdikı qoylardək, Öz yaylıkida yioqıloqan bir padidək jəm kılıimən; Ular adiminıng köplükidin warang-qurunglukğa tolidu. **13** Bir «bəşüp ətüküqi» ularning aldioğa qikip mangidu; Ular bəşüp qikip, kowukğa yetip berip, uningdin qikti; Ular bəşüp qikti, Yəni kowukğa yetip berip, uningdin qikti; Ularning Padixahı ularning aldida, Pərwərdigar ularning aldioğa ətüp mangidu.

3 Mən mundaq dedim: «Anglanglar, i Yakupning həkımliri, Israil jəmätining əmirliiri! Adil həkümni bilix silərgə has əməsmu? **2** I yaxxilikni əq kərgüqi, Yamanlıkni yaxxi kərgüqilər — Silər Öz həlkimdin terisini, Ustihanliridin gəxini yulidioqan, Ularning gəxini yəyidioqan, Terisi soyuloquqə üstidin sawaydioqan, Ustihanlirini qakidioqan, Ularıni kəzanəğa təyyarlıoqandək, Daxkazandiki gəxni toqrioqandək toqraysilər! **4** Buningdin keyin ular Pərwərdigarəğa nida kılıdu, Birək U ularni anglimaydu; Ularning kilmixliridiki hər türlük kəbihliki üqün, U qaoqda U yüzini ulardin kaqurup yoxuridu!». **5** Pərwərdigar Öz həlkini azduroquqi pəyğəmbərlər toqruluk mundaq dəydu: — (Ular qıxliri bilən qıxləydu, «Aman-tinqlik!» dəp warkıraydu, Kimərkim ularning gelini maylimisa, Xularəğa qarxi urux həzirləydu!) **6** — Xunga silərni «alamət kərünüx»ni kərməydioqan bir keqə, Pal saloqili bolmaydioqan qarangoquluk basidu; Pəyğəmbərlər üqün kuyax patidu, Kün ular üstidə kara bolidu; **7** «Alamət kərünüxni

kərgüqilər» xərməndə bolidu, Palqılar yərgə qaritilidu; Ularning həmmisi kalpuklirini tosüp yüridu; Qünki Hudadin heq jawab kəlməydu. **8** Birak mən bərhəq Pərwərdigarning Rohidin küqkə toloqanmən, Yakupqa əzining itaətsizlikini, Israiləja uning gunahini jakarlax üqün, Toqra həkümlərgə həm qudrətkə toloqanmən. **9** Buni anglanglar, ətünimən, i Yakup jəmətining hakimliri, Israil jəmətining əmirliri! Adil həkümgə əq boloqanlar, Barliq adalətni burmilaydioqanlar, **10** Zionni qan təküx bilən, Yerusalemnı həqkanıyətsizlik bilən quridioqanlar! **11** [Zionning] hakimliri parilar üqün həküm qikiridu, Kaqınlar «ix həqki» üqün təlim beridu; «Pəyoqəmbərlər» pul üqün palqilik qilidu; Birak ular «Pərwərdigarəja tayinar»mix tehi, Wə: — «Pərwərdigar arimizda əməsmu? Bizgə heq yamanliq qüxməydu» — deyixidu. **12** Xunga silərnıng wəjənglardin Zion teqi etizdək aqdurulidu, Yerusalemdəng-təpilik bolup qalidu, «Əy jaylaxqan taq» bolsa ormanliqning otturisdiki yukiri jaylardəkla bolidu, halas.

4 Birak ahirki zamanda, Pərwərdigarning əyi jaylaxqan taq taqlarning bexi bolup bekitilidu, Həmmə dəng-egizliktin üstün qilinip kətürülidu; Barliq həqlər uningəja qarap ekıp kelixidu. **2** Nuroqun qowm-millətlər qikip bir-birigə: — «kelinglar, biz Pərwərdigarning teqioja, Yakupning Hudasining əyigə qikip kəlayli; U əz yolliridin bizgə əgitidu, Wə biz uning izlirida mangimiz» — deyixidu. Qünki qanun-yolyoruk Ziondin, Pərwərdigarning səz-kalami Yerusalemdin qikidioqan bolidu. **3** U bolsa kəp həlk-millətlər arisida həküm qikiridu, U küqlük əllər, yirakta

turoqan əllərnin hək-nahəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular öz kiliqlirini sapan qixliri, Nəyzilirini oroqak kılıp soxuxidu; Bir əl yənə bir əlgə kiliq kətürməydu, Ular həm yənə urux kiliqni əgənməydu; **4** Bəlkə ularning hər biri öz üzüm teli və öz ənjür dərihi astida olturidu, Və heqkim ularni qorqatmaydu; Qünki samawiy qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar Öz aqzi bilən xundak eytti. **5** Barliq həklər öz «ilah»ining namida mangsimu, Birak biz Hədayimiz Pərwədigarning namida əbədil'əbədgigə mangimiz. **6** Xu künidə, — dəydu Pərwərdigar, — Mən meyip boluquqlarni, Həydiwetilgənlərnə və Əzüm azar bərgənlərnə yioqimən; **7** Və meyip boluquqini bir «qaldi», Həydiwetilgənni küqlük bir əl qilimən; Xuning bilən Pərwərdigar Zion teqida ular üstidin həküm süridu, Xu kündin baxlap mənggügiqə. **8** Və sən, i padini kəzətküqi munar, — Zion qizining egizliki, [padixahlıq] sanga kelidu: — — Bərhək, sanga əslidiki həkuk-həkümranlıq kelidu; Padixahlıq Yerusalemlə kizioqə kelidu. **9** Əmdi sən hazır nemixkə nida kılıp nalə kətürisən? Səndə padixah yoxmidi? Sening muxawiringmu həlak bolqanmidi, Ayalni toloqak tutkandək azablar seni tutuwalqanmidi? **10** Azabkə qüx, toloqak tutqan ayaldək tuquxkə toloqinip tirixkin, i Zion qizi; Qünki sən hazır xəhərdin qikisən, Həzir dalada turisən, Sən həttə Babilqimu qikisən. Sən axu yərdə kutkuzulisən; Axu yərdə Pərwərdigar sanga həmjəmət bolup düxmənliringdin kutkuzidu. **11** Və hazır nuroqun əllər: — «U ayaq asti qilinip bulqansun! Kəzimiz Zionning [izasini] kərsün!» — dəp sanga qarxi jəng kiliqkə yioqilidu; **12** Birak ular Pərwədigarning

oylirini bilmaydu, Uning nixanini qüxənməydu; Qünki
ənqilərnı hamanoqa yioqkandək U ularnı yioqıp qoydı.
13 Ornungdin turup hamanni təp, i Zion kızı, Qünki
Mən münggüzüingni tēmür, tuyaklıringni mis kılimən;
Nurəun əllərnı soqup parə-parə kıliwetisən; Mən ularning
oqənimıtını Pərwərdigarəqa, Ularning mal-dunyalirini
pütkül yər-zemin İgisigə beoqıxlaymən.

5 Əmdi əzüinglar qoxun-qoxun bolup yioqilinglar, i qoxun
kızı; Qünki birsi bizni muhasirigə aldı; Ular İsrailning
həkim-soraqqsining məngzigə həsa bilən uridu; **2**
(Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki mingliqan
[xəhər-yezılar] arisida intayin kiqik boləqan bolsangmu,
Səndin Mən üqün İsrailəqa Həkim Boləquqi qıqıdu;
Uning [huzurumdin] qıqıxliri kədimdin, Yəni əzəldin
bar idi) **3** Xunga toləqak tutqan ayal tuəup boləquqə,
U ularnı [düxmənlirigə] taxlap qoyidu; Xu qaoqda
Uning kərindaxliri boləqan kəldisi İsrailarning yenioqa
qaytip kəlidu. **4** U bolsa Pərwərdigarning küqi bilən,
Pərwərdigar Hudasining namining həywidə padisini
bəqıxka ornidin turidu; Xundak kılip ular məzmut turup
qalidu; Qünki U xu qaoqda yər yüzining kərilirigiqə uluq
dəp bilinidu. **5** Wə bu adəm aram-hatirjəmlikimiz bolidu;
Asuriyəlik zeminimizəqa bəşüp kirgəndə, Ordilirimizni
dəssəp qəyliğəndə, Biz uningəqa qarxi yəttə həlk
padiqisini, Səkkiz qəbiliyətlük yetəkqini qıqırimiz; **6**
Ular Asuriyə zeminini kıliq bilən, Nimrodning zeminini
ətkəlliridə harabə kılidu; Wə Asuriyəlik zeminimizəqa
bəşüp kirgəndə, Qəgrimiz iqini qəyliğəndə, U adəm bizni
uning qolidin qutkuzidu. **7** Wə Yakupning kəldisi nurəun

halklar arisida Pərwərdigardın qüixkən xəbnəmdək bolidu, Qəp üstigə yaqқан yamoqurlardək bolidu; Bular insan üqün keqikməydu, Adəm balilirining [əjrini] kütüp turmaydu. **8** Yaqubning qaldisi əllər arisida, Yəni nuroqun halklar arisida ormandiki haywanlar arisidiki xirdək bolidu, Qoy padiliri arisidiki arslandək bolidu; Xir etkəndə ularning arisidin, Heqkim qutkuzup alalmioqudək qəyləp dəssəydu, Titma-tit qilip yirtiwetidu. **9** Qolung küxəndiliring üstigə kətürülidu, Barliq düxmənliring üzüp taxlinidu. **10** Xu künidə xundək boliduki, — dəydu Pərwərdigar, Mən aranglardın barliq atliringni üzüp taxlaymən, Jəng hərwiliringni həlak qilimən. **11** Zeminingdiki xəhərliringni yokitimən, Barliq istihkamliringni oqulitimən. **12** Şəhirlərnı qolungdın üzüp taxlaymən; Silərdə palqılar bolmaydu. **13** Mən oyma məbudliringni, «But tüwrük»liringlarnı otturungdın üzüp taxlaymən; Sən öz qolungning yasioqinioqə ikkinqi bax urmaysən. **14** Arangdın «Axeraq»liringni yuluwetimən, Wə xəhərliringni həlak qilimən; **15** Wə [Manga] kulək salmioqan əllərnıg üstigə aqqıq wə dəroqəzəp bilən intıqamni yürgüzimən.

6 Pərwərdigarning nemə dəwatqinini hazır anglanglar: — «Ornungdın tur, taqlar aldida dəwayingni bayan qil, Egizliklərgə awazingni anglatqın». **2** «I taqlar, Wə silər, yər-zeminning əzgərməs ulliri, Pərwərdigarning dəwasini anglanglar; Qünki Pərwərdigarning Öz həlqi bilən bir dəwasi bar, U Israil bilən munazilixip əyibini kərsətməkqi; **3** I həlqim, Mən sanga zadi nemə qildim? Seni nemə ixta bızır qiliptimən? Mening hatalıqim toqruluk

guvahlıq berixkin! **4** Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qıqardım, Seni kulluk makanidin hərlükkə kütquzdum; Aldingda yetəkləxkə Musa, Hərun və Məryəmlərni əwəttim. **5** I həlkim, Pərwərdigarning həkəkaniyliklərini bilip yetixinglar üqün, Moab padixahı Balakning kəndək niyitining barlıqini, Beorning oqlı Balaamning uningə qəndək jawab bərgənlikini, Xittimdin Gilgalə qə nemə ixlar boləanlıqini hazır esinglarə qə kəltürünglar. **6** — Mən əmdi nemini kətürüp Pərwərdigar aldı qə kelimən? Neməm bilən Həmmidin Aliy Boləu qə Hudaning aldida egilimən? Uning aldı qə kəydürmə kurbanlıqlarını, Bir yillik mozayları elip kələmdim? **7** Pərwərdigar minglə qə kə qəqlərdin, Tümanlı gən zəytun meyi dəyaliridin huzur alamdu? İtaətsizlikim üqün tunji balamni, Tenimning puxtini jenimning gənə qə atəmdimən!? **8** I insan, U sənə nemə ixning yaxşı ikənlikini kərsətti, Bərhək, Pərwərdigar səndin nemə tələp kələanlıqini kərsətti — Adalətni yürgüzüx, Məhrəbanlıqni səyüx, Səning Hudaying bilən billə kəmtərlik bilən mengixtin bax qə yənə nemə ixing bolsun? **9** Pərwərdigarning əwazi xəhərgə hitab kəlip qə qiridu; (Pəm-danalıq bolsa nəmingə qə hərmət bilən qəraydu!) Əmdi həküm palıqini və uni Bəkitkinini anglanglar: — **10** Rəzil adəminin əyidə rəzilliktin alə qə baylıqlar yənə barmidu? Kəm ələ qəydı qə yirginqlik ələ qə yənə barmidu? **11** Biadil taraza bilən, Bir halta sahta taraza taxlıri bilən pak bolalamdim? **12** Qünki xəhərnin baylıri zorəwanlıq bilən tolə qə, Uning əhalisi yələ qə gəp kəlidu, Ularning əqlidiki tili aldam qidur. **13** Xungə Mən seni urup kəsəl kəlimən, Gənəhlirinq tüpəylidin seni harəbə

qilimən. **14** Yəysən, birak toyunmaysən, Otturangda aq-boxluk qalidu, Sən mülküngni elip yetkiməkqi bolisən, Birak sakliyal-maysən; Saklap qalduroqining bolsimu, uni qiliqqa tapxurimən. **15** Teriysən, birak hosul almaysən; Zəytunlarni qəyləysən, birak əzüngni meyini sürtüp məsih qilalmaysən, Yengi xarabni qəyləp qikirisən, Birak xarab iqəlməysən. **16** Qünki «Omrining bəlgilimiliri»ni, «Ahabning jəmətidikilər qiloqanliri»ni tutisən; Sən ularning nəsihətliridə mangisən, Xuning bilən Mən seni harabə, Səndə turuwatqanlarning həmmisi iski-tix obyekt qilimən; Sən həlqimdiki xərməndiqilikni kətürisən.

7 Mening həlimoqa way! Qünki mən huddi yazdiki mewilər yioqilip, Üzüm hosulidin keyinki wasangdin keyin aq qaloqan birsigə ohxaymən, Yegüdək sapak yoxtur; Jenim təxna boloqan tunji ənjür yoxtur! **2** Ihlas-mən kixi zemindin yoxap kətti, Adəmlər arisida durus birsimu yoxtur; Ular-ning həmmisi qan təküxkə paylimakta, Hərbiri öz qerindixini tor bilən owlaydu. **3** Rəzillikni puhta qilix üqün, Ikki qoli uningoqa təyyarlanoqan; Əmir «inam»ni soraydu, Soraqqimu xundak; Mətiwər janab bolsa öz jenining nəpsini axkara eytip beridu; Ular jəm bolup rəzillikni tokuxmakta. **4** Ular-ning əng esili huddi jioqandək, Əng durusi bolsa, xohilik tosuktin bəttərdur. Əmdi kəzətqiliring [qorkup] küt-kən kün, Yəni [Huda] sanga yeqinlap jazalaydioqan küni yetip kəldi; Ular-ning aləxzadə bolup ketidioqan wakti hazır kəldi. **5** Ül-pitinggə ixənmə, Jan dostungoqa tayanma; Aqzıngning ixikini qıuqıngda yatkuqidin yepip yür. **6** Qünki oqul atisioqa bihərmətlik qilidu, Qiz anisioqa, Kəlin qeyn anisioqa qarxi

qozqilidu; Kixining duxmamliri oz oyidiki adamliridin
 ibarət bolidu. **7** Birak mən bolsam, Pərwərdigarə qarap
 ümid baqlaymən; Nijatimni bərgüqi Hudani kütimən;
 Mening Hudayim manga kulak salidu. **8** Manga qarap hux
 bolup kətmə, i duxminim; Gərqə mən yikilip kətsəmmu,
 yənə qopimən; Qarangqulukta oltursam, Pərwərdigar
 manga yorukluk bolidu. **9** Mən Pərwərdigarning qəzipigə
 qidap turimən — Qünki mən Uning aldidə gunah
 sadir kildim — U mening dəwayimni sorap, mən üqün
 həküm qikirip yürüzgüqə kütimən; U meni yoruklukqa
 qikiridu; Mən Uning həqqaniylikini kərimən. **10** Wə
 mening duxminim buni kəridu, Xuning bilən manga:
 «Pərwərdigar Hudaying keni» degən ayalni xərməndilik
 basidu; Mening kəzüm uning [məqlubiyitini] kəridu;
 U koqidiki patkəktək dəssəp qəylinidu. **11** — Sening
 tam-sepilliring kurulidə qan künidə, Xu künidə sanga
 bekitilgən pasiling yiraklarə qətkilidu. **12** Xu künidə
 ular yeningə qəlidu; — Asuriyədin, Misir xəhərliridin,
 Misirdin [Əfrat] dəryasioiqə, dengizdin dengizə qə wə
 taqədin taqə qəlidu. **13** Birak yər
 yüzi bolsa əzining üstidə turuwatqanlar tūpəylidin, Yəni
 ularning qilmixlirining mewisi tūpəylidin harabə bolidu.
14 — Əz həlkingni, yəni ormanda, Karməl otturisida yaloquz
 turuwatqan Əz mirasing bolə qəadini, Tayak-qasang
 bilən ozuklanduroqaysən; Qədimki künlərdikidək, Ular
 Baxan həm Gilead qimənzarlirida qəytidin ozuklansun!
15 — Sən Misir zeminidin qikqan künlərdə bolə qəandək,
 Mən ularə qə karamət ixlarni kərsitip berimən. **16** Əllər
 buni kərip barlik həywisidin hijil bolidu; Qolini aqzi

üstigə yapidu, Qulakliri gas bolidu; **17** Ular yilandək topa-qangni yalaydu; Yər yüzidiki əmiligüqilərdək öz təxükliridin titrigən peti qıkidu; Ular qorqup Pərwərdigar Hudayimizning yenioğa kelidu, Wə sening tüpəylingdinmu qorqidu. **18** Qəbihlikni kəqüridioğan, Öz mirasi boləanlarning qaldisining itaətsizlikidin etidioğan Təngridursən, U aqqıqini mənggügə saklawərməydu, Qünki U mehır-muhəbbətəni huxallıq dəp bilidu. Kim sanga təngdax ilahdur? **19** — U yənə bizgə qarap iqini aqrıtidu; Qəbihliklirimizni U dəsəp qəyləydu; Sən ularning barlıq gunahlırini dengiz təglirigə taxlaysən. **20** — Sən qədimki künlərdin beri ata-bowilirimizə qəsəm qıloğan həqiqət-sadakətəni Yəqupqa, Əzgərməs muhəbbətəni İbrahiməyə yətküzüp kərsitisən.

Nahum

1 Ninəwə xəhəri tooşrisida yükləngən wəhiy — Əlkoxluk Nahum kərgən alamət kərünüx hatiriləngən kitab. **2** Pərwərdigar otluk, muhəbbətlik, intikam aləuqi bir Hudadur; Bərək, Pərwərdigar bir intikam aləuqi, Dəroəzəp İgisidur; Pərwərdigar yawliridin intikam alidu, Düşmənləri üçün adawət saklaydu. **3** Pərwərdigar asanlıqə aqqıqlanmaydu, Kük-qudrəttə uluqdur, Gunahı barni heq aqlımaydu; Pərwərdigar — Uning yoli qara kuyunda wə borandidur, Bulutlar Uning ayaoqliri purkıratqan qang-tozangdur. **4** U dengizə tənbiş berip uni quruk qıladı, Barlıq dəryalarni kurutiwetidu; Baxan qəojirap ketidu, Karməlmə həm xundak bolidu; Liwandiki gül-giyahı qəojiraydu. **5** Taqlar uning aldida titrəp ketidu, Dənglər erip ketidu, Yər yüzi Uning huzuri aldiqə kətürüldü, Jahən həm uningda barlıq yaxawatqanlarmu xundak bolidu. **6** Kim Uning qəzipləri aldida tik turalisun? Kim Uning aqqıqlıqı dəxtidə kəddini kerip turalisun? Uning dəroəzipləri ottək təküldü, Uning aldida taxlar yerilidu. **7** Pərwərdigar meşribandur, külpətlilik kündə baxpanahdur; Əzizə tayanqanlarni U bilidu. **8** Birək exip taxqan kəlkün bilən xu yərni pütünləy tügəxtüridu, Qarangoşluk uning düşmənlirini qəojlaydu. **9** Silər Pərwərdigar bilən qarxılıxip nemə oylawatisilər? U ixlirintlarni pütünləy tügəxtüridu; Yamanlıq silərdin ikkinqi kətim qıqmaydu. **10** Ular qəmoqəttək bir-birigə qirmixiwəloqan bolsimu, Əz hərəqliridin süzmə bolup kətkən bolsimu, Ular quruk pəhəldək pütünləy yəp ketilidu. **11** Səndin Pərwərdigarə rəzillik oyloquqi

qikqanidi, U Iblisning bir nāsihətgisidir. **12** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Ularining təyyarlikliri toluk, sani zor kəp bolsimu, Ular ohxaxla üzüp taxlinidu, Xundakla kəlməskə ketidu; Mən sanga azar qilojinim bilən, [i həlkim], Qaytidin sanga azar qilmaymən. **13** Həzir Mən uning boyunturukini boynungdin sundurup eliwatimən, Wə asarətliringni bəşüp taxlaymən. **14** Pərwərdigar sən tooqruluk pərman qüxürgənki, Sening naming qaytidin terilməydu; Butungning əyidin Mən oyma həykəl, quyma həykəlni yökətimən; Mən kəbrəngni təyyarlawatimən, Qünki sən pəsəndidursən. **15** Mana taoqlar üstidə, hux həwəni elip kəlgüqining ayaoqlirioqa, Aram-hatirjəmlilikni jakarlioquqining ayaoqlirioqa kara! Həytliringni təbriklə, i Yəhuda, i qəkən kəsəmliringni ada qil; Qünki u rəzil boluquqı zəminəngdin ikkinqi etməydu; U pütünləy üzüp taxlanəqan bolidu.

2 Bitqit qilidioqan birsi kəz aldingəqila kəldi; Əmdi istihkam üstidə kəzət qil, Yoloqa kara, belingni baqla, küqliringni yioqıp təhimu küqəyt! **2** (Qünki Pərwərdigar Yəqubning xan-xəripini əsligə kəltürdi, Uni Israilning xan-xəripigə layik dərjida əsligə kəltürdi; Qünki qurukdioquqlar ularni qurukdap qoyoqanidi, Ularining üzüm tal xahlirini wəyran qiloqanidi). **3** [Bitqit qiloquqining] palwanlirining qalkənliri qizil boyaldi, Uning baturliri pərəngdə kiygüzüldi; Təyyarlik künidə, jəng hərwiliri polatning julasida yaltirap ketidu, Nəyzilər oynitilidu; **4** Jəng hərwiliri koqılarda güldürləxip qəpixiwatidu; Kəng yollarda bir-birigə soqulidu; Ularining qiyapiti məx'əllərdək bolidu, Ular

qakmaklardək yögürüxidu. **5** [Sərdar] əmirliğə əmr qüxüridu; Ular yürüx qılqınida aldiriqinidin bir-birigə putlixip mangidu; Ninəwəning sepilioğa qarap aldiraydu, [Baxlirioğa] bolsa «muhasirə qalkini» təyyarlinidu. **6** «Dəryalarning dərważiliri» eqilidu, [Padixahning] ordisi erip ketidu. **7** Huzzabning bolsa uyatliri eqilidu — [Düxmən] tərpidin yalap epketilidu, Dedəkliri huddi pahtəklərninğ sadasidək aq-uh tartip, Məydirini urup ketidu. **8** Ninəwə apiridə bolqandın beri kəl süyidək [tinq] bolup kəldi, Birəq ular həzir qeqip ketidu... Əy tohta! Əy tohta! — Birəq həqkim kəynigə qarimaydu. **9** Kümüxlərnı buliwelinglar, altunlarnı buliwelinglar; Qünki uning xəwkətlik həzinisidiki qimmət qaq-qıqılirining sani yəqtur. **10** U qurukdaləqan, wəyran qılinoqan, bərbat boləqan! Yüriki erip ketidu, Tizliri bir-birigə jaləqlap təgməktə; Bəlliri toloqəq tutqandək toloqinidu, Barlıq yüzlər tatirip ketidu. **11** Qeni, xirlarning uwisi? Yax xirlar ozuklinidioqan jay, Xir, qixi xir, xir arslini həqkimdin qorqməy yürgən jay qeni? **12** Xir öz arslanlirini qanduruxqə owlarnı titma-titma qıləqanidi, Qixi xirliri üqün owlarnı boqқанidi; Əngkürilirini ow bilən, uwilirini olja bilən toxquzəqanidi. **13** Mana, Mən sangə qarximən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar; Mən seninğ jəng hərwiliringni is-tütəkkə aylandurup kəydüriwetimən; Qiliq yax xirliringni yəwatidu, Owangni yər yüzidin elip taxlaymən; Əlqiliringning awazliri qayta həq anglanmaydu.

3 Qanlıq xəhərgə way! U yaləqanqilik, zulum-zorəwanlıq bilən toloqan, U olja elixtin həq qol üzgən əməs! **2** Ah,

kamqining qarsildaxliri! Qaklirining daqangxiwatkan,
 Atlarning qapqiwatkan, Pingildap ketiwatkan jang
 harwilirining sadaliri! **3** Kara, atlik laxkərləning
 kangqixliri, Kiliqlarning walildaxliri, Nəyziləning
 palildaxliri, Öltürülgənləning köplüki, Ölüklər dəwə-
 dəwə! Jəsətləning sani yoktur; Ular jəsətlərgə putlixidu.
4 — Şəhirləning piri u, — Əlləni pəhixiwazliqi, Jəmətləni
 şəhirliri bilən setiwetidu; Sən xerinsuhən pəhixining
 nuroqun pəhixilikliri tüpəylidin, **5** Mana, Mən sanga
 qarxilixip qikqanmən, — — dəydu samawiy qoxunlarning
 Sərdari boləqan Pərwərdigar, Kənglikingning etikini
 kayrip yüzünggə yepip, seni axkarilaymən, Əllərgə uyat
 yərliringni, Padixahlıqlarəqə nomusungni kərsitimən.
6 Üstünggə nijasətni taxlaymən, Seni xərməndiqilikdə
 qaldurimən, Seni rəswa qilimən. **7** Wə xundak boliduki,
 Seni kərgənləning həmmisi səndin qeqip: — «Ninəwə
 wəyran qilindi! Uning üqün kim həza tutidu?» — dəydu;
 Mən sanga təsəlli bərgüqiləni nədin tepip berimən?
8 Sən dəryalarning otturisida turoqan, Ətrapida sular
 boləqan, İstihkami dengiz boləqan, Sepili dengiz boləqan
 No-Amon xəhəridin əwzəlmusən? **9** Efiopiyəmu, Misirmu
 uning küq-qudriti idi, Ularning küqi qəksiz idi; Put
 həm Liwiyəliklər uningəqə yardəmqi idi; **10** Umu elip
 ketilip, əsirlikkə qüxkən; Barlıq koqa bexida bowakliri
 qərüp taxliwetildi; Ular uning mətiwərliri üqün qək
 taxlidi, Uning barlıq ərbabliri zənjirdə baqlanoqanidi. **11**
 Sənmu məst bolisən; Sən məkünüwalisən; Sən düxməndin
 himayə izdəp yürisən; **12** Səning barlıq istihkamliring
 huddi tunji mewigə kirgən ənjür dərihining ənjürlirigə

ohxaydu; Birla silkisə, ular yegüqining aqzioqa qüxidu.

13 Mana, həlqıng xəhıringdə kız-ayallardək bolup qaldı; Zemıningning kowuklırı düxmənlıringgə kəng iqılıdu; Ot tēmür taqaklıringni yəp ketıdu. **14** Əmdı muhasırığə təyyarlıq kılıp su tartıp koy! Qorəjanlıringni mustəhkəmlə! Seəiz topıdın lay etıp, Hək layni qəyləp koy! Humdannı raslap koy! **15** Ot seni xu yərdə yəp ketıdu; Kılıq seni üzüp taxlaydu; U seni qekətkə liqinkisidək yəwatıdu; Əmdı əzüngni qekətkə liqinkilıridək kəp kıl, Qekətkidək əzüngni zor kəp kıl! **16** Sən sodıgərlıringni asmandıki yultuzlardın kəp kıldıng; Mana, qekətkə liqinkisi qanat qıqırıp, uqup ketıdu! **17** Senıng ərbablıring qekətkılərdək, Sərdarlıring mijir-mijir qaqqıkızlardək bolidu; Mana ular sooquk künidə qıtlar iqıgə kırıwelıp makan kılıdu; Qıyax qıkkanda, ular qeqıp ketıdu, Barəjan yerini tapkılı bolmaydu. **18** Qopanlıring mügdəp qaldı, i Asuriyəning padıxahı; Senıng əksəngəklıring jim yatıdu; Həlqıng taoqlar üstıgə tarkılıp kətti, Həqkim ularni yioqmaydu; **19** Senıng yarang dawasız, Senıng zəhming eoıırdur; Həwıringni angliəjanlarning həmmisi üstüngdın qawak qalıdu; Qünki tohtawsız rəzillıking kimning bexioqa kəlmıgəndu?

Habakkuk

1 Habakkuk pəyoğəmbər kərgən, uningəyə yükləngən wəhiy: — **2** Ah Pərwərdigar, qağanəqiqə mən Sanga nida qilimən, Sən anglimaysən? Mən Sanga: «Zulum-zorawanlik!» dəp nalə-pəryad kətürimən, Birək Sən kütquzmaysən. **3** Sən nemixka manga kəbihlikni kərgüzisən, Nemixka japa-zuluməyə karap turisən? Qünki bulangqilik, zulum-zorawanlik kəz aldimdidur; Jənggi-jedəllər bar, Dəwalar kəpəyməktə. **4** Xunga qanun paləq bolup qaldı, Adalət məydanəyə həq qikmaydu; Qünki rəzillər həqqaniy adəməni kistimakta; Xunga həkümlər burmilinip qikirilidu. **5** Əllər arisida bolidiəyan bir ixni kərüp bekınglar, obdan karanglar, həyranuhəs kelinglar! Qünki siləring dəwringlarda bir ix qilimənki, Birsı silərgə bayan qiləyan təəqdirdimu silər ixənməyttinglar. **6** Qünki mana, Mən həliki mijəzi osal həm aldiraksan əl kaldıylərnı ornidin turəuzimən; Əsli əzigə təwə əməs makanlarnı igiləx üqün, Ular yər yüzining kəngri jaylirini besip mangidu; **7** Ular əzlirining deginini hesab qilidu həm əzini halıəyanqə yukiri tutidu; **8** Ularning atliri yilpizlardin ittik, Kəqtə owəyə qikidiəyan bərilərdin əxəddiydur; Atlik ləxkərlər atlirini məəqruranə qapqitidu; Atlik ləxkərlər yirəktin kelidu, Ular owəyə xungəquəyan bürküttək uqup yüridu. **9** Ularning həmmisi zulum-zorawanlikka kelidu; Ularning top-top adəmliri yüzlirini aldiəyə bekitip, aləyə basidu, Əsirlərnı kumdək kəp yiojidu. **10** Bərək, u padixahlarnı mazək qilidu, Əmirlərnımu nəzirigə almaydu; U həmmə istihkamlarnı məshirə qilidu, Qünki u topa-tupraklarnı dəwə-dəwə qilip, ularnı ixəyal qilidu.

11 Xundak kılıp u xamaldək oıuyulɗap ətıdu, Həddıdın exıp ɗunaıkar bolıdu; Uning bu küq-kudriti ətıgə ilah bolup sanılıdu. **12** Sən Əzəldin Bar Bolıuqı əməsmu, i Pərwərdigar Hudayim, mening Muıəəddəs Bolıuqım? Biz əlməymiz, i Pərwərdigar; Sən uni jazayingni bəja kəltürüx üqün bekitkənsən; Sən, i Qoram Tax Bolıuqı, uni [bizgə] ibrət kılıp tüzitixkə bəlgiligənsən. **13** Sening kəzüng xunqə oıubarsız idiki, Rəzillikkə qarap turmaytting; Əmdi nemixkə Sən munapıkkı kıləanlarəja qarap turısən, Rəzillər ətızın adil boləjan kixini yutuwaləjinida, nemixkə süküt kılısən? **14** Sən adəmlərnı huddi dengizdiki beliklardək, Huddi ətłiri üstidə heq yetəklıgüqisi yok əmilıgüqı haywanlarəja ohxax kılısən; **15** Xu [kaldiy kixi] ularning həmmisini qanggikioja ilındurıdu, Ularıni ət tori bilən tutuwalıdu, Ularıni yioıma torioja yioıdu; Xuning bilən huxal bolup xadlinıdu; **16** Wə torioja kurbanlık sunıdu, Yioıma torioja isrik salıdu, Qünki xular arkilik uning nesiwisi mol, Nemətliri ləzzətlik boldi. **17** Əmdi u xu tərıkidə torini tohtawsız boxitiwərsə, Xu tərıkidə əllərnı heq rəıim kılmay kırıwərsə bolamdu?

2 «Əmdi mən ət kəzitimdə turiwerimən, Əzümnı munar üstidə dəs tikləymən, Uning manga nemə dəydiəjanlıkini, Xuningdək ətüm bu dad-pəryadım tooıruluk kəndak tegixlik jawab tepixim kərəklikini bilixni kütüp turımən».

2 Həm Pərwərdigar jawabən manga mundak dedi: — «Oıuəjanlar yügürsun üqün, Bu kərüngən alamətnı yeziwal; Uni tahtaylar üstigə enik oyup qıq; **3** Qünki bu kərüngən alamət kəlgüsidiki bekitilgən bir waıt üqün, U adəmlərgə ahirətnı təlpündürıdu, U yaləjan

gəp qılmaydu; Uzunöjqə kəlməy qalsimu, uni kütkin;
 Qünki u jəzmən yetip kelidu, heq keqikməydu. **4**
 Qara, təkəbburlixip kətküqini! Uning kəlbi öz iqidə tüz
 əməs; Birəq həqkəniy adəm öz etikad-sadiklikı bilən
 həyat yaxaydu. **5** Bərək, xarab uningə satkənlük
 kəlidu, — — U təkəbbur adəm, əydə tinim tapmaydu,
 Həwisini təhtisaradək yooqan kəlidu; U əlümdək heqkaqan
 kənməydu; Əzigə barlik əlləni yioqıdu, Həmmə həlkni
 əzigə qaritiwalıdu. (Sheol h7585) **6** Bularning həmmisi keyin
 u toqruluk təmsilni səzləp, Kinayilik bir tepixmakni tiləqə
 alıdu: — «Əzining əməsni mening dəp koxuwaləquqıqə
 way! ([Bundək ixlar] kaqanəjqə bolıdu?!) Gərügə koyəqan
 nərsilər bilən əzini qingdiəquqıqə way!» **7** Səndin
 jazanə-kərz ələquqılar birəkla kəzəqalmamdu? Seni
 titrətküqilər birəkla oyəqanmamdu? Andin sən ularəqə
 olja bolmamsən? **8** Sən nuroqun əlləni bulang-talang
 kəloqanlikıng tüpəylidin, Həm kixilərnıng kənliri, zemin,
 xəhər həm uningda turuwatқан həmməyləngə kəloqan
 zulum-zorawanlikıng tüpəylidin, Saklinip kəloqan əllər
 seni bulang-talang kəlidu; **9** Həlakət qanggilidin kutulux
 üqün, Uwamni yukirıqə salay dəp, Nəpsi yooqınəp öz
 jəmətigə haram mənəpət yioqkuqıqə way! **10** Nuroqun
 həklərnı wəyran kəlip, Əz jəmətinggə ahanət kəltürdüng,
 Əz jeningəqə qarxi gunah sadir kildıng. **11** Qünki tamdin
 tax nida kəlidu, Yaoqqlardın lim jawab berıdu: — **12** Yurtni
 kən bilən, Xəhərnı kəbihlik bilən kuroquqıqə way!» **13**
 Mana, həklərnıng jan tikip tapқан mehnitining pəkət
 otka yekiloqu kəlinəqanlikı, Əl-yurtlarning əzlrini bihudə
 həlsiratқанlikı, Samawi koxunlarning Sərdari boləqan

Pərwərdigardin əməsmu? **14** Qünki huddi sular dengizni
 qaplıoqandək, Pütün yər yüzi Pərwərdigarni bilip-tonux
 bilən qaplinidu. **15** Əz yeqiningoşa hərakni iqbüzgüqigə
 — — Uning uyat yerigə qarixing üqün, Tulumungdin
 quyup, uni məst qıloquqi sanga way! **16** Xan-xərəpning
 ornida xərməndiqilikkə tolisən; Əzüngmu iq, Hətniliking
 ayan bolsun! Pərwərdigarning ong qolidiki kədəh sən
 tərəpkə burulidu, Xan-xərəpningning üstini rəswayipəslik
 basidu. **17** Liwanoşa qıloqan zulum-zorawanlıq, Xundakla
 həywanlarni qorkitip ularoşa yətküzgən wəyranqilikmu,
 Kixilərnin qanliri, zemin, xəhər həm uningda turuwatqan
 həmməyləngə qıloqan zulum-zorawanlıq tüpəylidin, Bular
 senin mijikəngni qikiridu. **18** Oyma məbudning nemə
 paydisi, Uni uning yasıoquqisi oyup qikqan tursa? Quyma
 məbudningmu wə uningəşa təwə sahta təlim bərgüqining
 nemə paydisi — — Qünki uni yasıoquqi əz yasıoqinioşa
 tayinidu, Demək, zuwansız «yok boləqan nərsilər»ni
 yasaydu? **19** Yaoşaqqa «Oyoşan!» degən adəmgə, Zuwansız
 taxqa «Turə!» degəngə way! U wəz eytamdu? Mana, u
 altun-kümüx bilən həlləndi, Uning iqidə həq nəpəs yəktur.
20 Biraq Pərwərdigar Əz muqəddəs ibadəthanisididur!
 Pütkül yər yüzi Uning aldida süküt qılsun!

3 Həbakkuk pəyoqəmbərning duasi, «Xiggaon» ahangida:
 — **2** «Pərwərdigar, mən həwiringni anglidim,
 əyminip qorktum. I Pərwərdigar, yillar arisida ixingni
 qaytidin janlanduroşaysən, Yillar arisida ixingni
 tonutqaysən; Dəroşəzəptə boləqiningda rəhimdillikni
 esinggə kəltürgəysən! **3** Təngri Temandin, Pak-Muqəddəs
 Boləquqi Paran teoqidin kəldi; (Selah) Uning xan-

xəripi asmanlarni qaplidi, Yər yūzi uning mədhiyiliri bilən toldi; **4** Uning parkirakliki tang nuridək boldi, Qolidin qakmak qakqandək ikki nur qikti; Xu yərdə uning küq-kudriti yoxurunup turidu. **5** Uning aldidin waba, Putliridin qoqdək yalkun qikmakta idi; **6** U turup yər yüzini məlqərlidi; U qariwidi, əllərnı dəkə-dükkigə saldi; «mənggü taoqlar» parə-parə kılindi, «əbədiy dəng-egizliklər» egildürüldi, Uning yolliri bolsa əbədiydur. **7** Mən Kuxan kəbilisining qediririning parakəndiqilikdə boləanlikini, Midiyan zeminidiki pərdilərnı titrək baskanlikini kərdum. **8** Pərwərdigar dəryalarə qaqiklandimikin? Sening əzəziping dəryalarə karitildimikin? Kəhring dengizə qakaritildimikin? Atliringə, nijat-kutkuzuxni epkelidio qan jəng hərwiliringə minip kəlgənə qusən! **9** Sening okyaying ayan kılindi, Səzəng boyiqə, [Israil] kəbililirigə iqkən kəsəmliring üqün ayan kılindi! (Selah) Sən yər yüzini dərya-kəlkünlər bilən ayriwəting. **10** Taoqlar Seni kərüp, azablinip tolə qinip kətti; Dolqunlap akqan sular kəlkündək ətöp kətti; Qongkur dengiz awazini qoyuwetip, Qollirini yukirio qa ərlətti. **11** Etilə qan okliringning parkirək nurini kərüp, Palidio qan nəyzəngning yoruklukini kərüp, Quyax həm ay əz turalə qusida jim turdi. **12** Sən aqqiqingda yər yüzidin ətöp yürük kılding; Əllərnı əzəzipingdə ziraətni sokqandək soktung; **13** Əz həlkingning nijat-kutkuzuluxi üqün, Sən Əz Məsihi qing bilən billə nijat-kutkuzux üqün qikting; Ulini boynio qiqə eqip taxlap, Rəzilning jəmətining bəxini urup-yanjip, uningdin ayriwəting; (Selah) **14** Sən uning nəyziliri bilən sərdaririning bəxiə qa sanjiding;

Ular dəhşətlik qara quyundək meni tarkitiwetixkə qıktı,
Ularning huxallığı ajiz məminlərnı yoxurun jayda yalmap
yutuxtın ıbarəttur! **15** Sən atlırınq bılən dengızdın, Yəni
dəwə-dəwə qılınqan uluq sulardın ətüp mangding!
16 Mən bularnı anglıdım, ıqı-baqrımni tıtrək bastı;
Awaznı anglap kalpuklirim dır-dır qıldı, Ustıhanlirim
qırıp kətkəndək boldı, Putlirimni tıtrək bastı; Qünki
mən külpətlik künidə, Yəni öz həlkimgə tajawuz qılquqı
besip kırıgən künidimu, Səwr-hatırjəmlikdə turuxum
kerək. **17** Qünki ənjür dərihi qeqəklimisimu, Üzüm
tallırıda mewə bolmisimu, Zəytun dərihigə qılqan əjir
yokqa qıqqan bolsimu, Etizlar həq həsul bərmigən
bolsimu, Qotandın qoy padisi üzülgən bolsimu, Eqlılda
kala padisi yok bolsimu, **18** Mən həman Pərwərdigardın
xadlinimən, Manga nıjatımni bərgüqi Hıdayımdın
xadlıkqa qəmülimən, **19** Pərwərdigar, Rəb, mening
küq-kudritımdur; U mening putlirimni keyikningkidək
qılıdu; Meni yukiri jaylirimda mangoquzıdu! (Bu küy
nəqmıqılərnıng bexioqa tapxurulup, tarlıq sazlar bılən
oqlısun).

Zəfaniya

1 Amonning oqli Yosiya Yəhudaqa padixah bolgan vaqitlarda, Həzəkiyaning qəwrisi, Amariyaning əwrisi, Gədalıyaning nəwrisi, Kuxining oqli Zəfaniyaqa yətkən Pərwərdigarning səzi: — **2** Mən yər yüzidin həmmi ni kuruwetimən, — dəydu Pərwərdigar; **3** — İnsan həm haywanni kuruwetimən, Asmandiki uqar-kanatlar həm dengizdiki beliklarni, Barlik putlikaxanglarni rəzil adəmlər bilən təng kuruwetimən, İnsaniyətni yər yüzidin üzüp taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar. **4** — Xuning bilən Mən Yəhuda üstigə, Barlik Yerusalemdikilər üstigə kolumni sozimən; Muxu yərdə «Baal»ning kəldükini, «Kəmar»larning namini kahınlar bilən billə üzüp taxlaymən; **5** Xundakla əgzidə turup asmandiki jisimlarəqa bax uridioqlarni, Pərwərdigarəqa bax urup, xundakla Uning nami bilən kəsəm kəlip turup, «Malkam»ning nami bilənmu kəsəm kəlidioqlarni, **6** Pərwərdigardin təzgənlərnə, Pərwərdigarni izdiməydioqlar yəki Uningdin yol sorimioqlarnimu üzüp taxlaymən. **7** Rəb Pərwərdigarning huzuri aldida süküt kilinglar; Qünki Pərwərdigarning küni yəkındur; Qünki Pərwərdigar kurbanlikni təyyarlidi, U mehmanlarni «taharət kildurup» həlal kildi; **8** Pərwərdigarning kurbanlikəning künidə xundak boliduki, Mən əmirlərnə, padixahlarning oqullirini wə yat əllərnə kiyimlirini kiyiwəloqlarning həmmisini jazalaymən; **9** Xu küni Mən bosuəqidin dəssiməy atlaydioqlarni, Yəni zulum-zorəwanlik həm əldəmqilikə təyinip, hojayinlirining əylirini tolduridioqlarni jazalaymən. **10** Xu künidə, —

dəydu Pərwərdigar, «Belik dərwazisi»din «Waydad», «İkkinqi məhəllə»din hərkirəxlər, Dəng-egizliklərdin oqayət zor «gum-gum» kılıp wəyran kılinoqan awazlar anglinidu. **11** «Hərkirənglar, i «Oymanlik məhəllisi»dikilər; Qünki «sodigər həlk»ning həmmisi kılıqlandi, Kümüx bilən qingdaloqanlar kırıldi!» **12** — Wə xu qaoqda xundak boliduki, Mən Yerusalemnı qıraqlar bilən ahturimən, Arzangliri üstidə tinoqan xarabək turoqan əndixisiz adəmlərni, Yəni kənglidə: «Pərwərdigar heq yaxxilikni kılmaydu, yamanliknimu kılmaydu» degənlərni jazalaymən. **13** Əmdi baylıqliri olja, Öyliri bərbat bolidu; Ular öylərni saloqini bilən, Ularda turmaydu; Üzümzarlarnı bərpa kıloqini bilən, Ularning xarabini iqməydu. **14** Pərwərdigarning uluoq küni yekındur; Bərək yekındur, intayin tez yetip kelidu; Angla, Pərwərdigarning küning sadasi! Yetip kəlgəndə palwanmu ələmlik warkıraydu. **15** Xu küni kəhr elip kelidioqan bir kün, Külətlük həm dərd-ələmlük bir kün, Wəyranqilik həm bərbatlık qüxidioqan bir kün, Zulmətlük həm sürlük bir kün, Bulutlar həm kap-karangoquluk bilən kaplanoqan bir kün, **16** Istihkamlaxqan xəhərlərgə, sepilning egiz potəylirigə hujum kılidioqan, Kanay qelinidioqan, agah signali kətürülidioqan bir kün bolidu. **17** Mən adəmlər üstigə külətlərni qüxürimən, — Ular qarıoqulardək yüridu; Qünki ular Pərwərdigarəqa qarxi gunah kildi; Ularning kanliri topa-qangdək, Ularning üqəy-kərinliri poqtək təküldu; **18** Pərwərdigarning kəhri qüxkən künidə altun-kümüxliri ularni kutkuzalmaydu; Bəlki pütkül jaqan Uning oqəzəp oti tərıpidin yəwetilidu;

Qünki U barlıq yər yüzidikilərnin üstigə mutlək bir həlakət, dəhşətlik bir həlakət qüxüridu.

2 Yiqılınqlar, özünqlarni yiqılınqlar, i nomussiz «yat əl», **2** Yarıq qıqquqə, Kün topandək tez ətüp kətküqə, Pərwərdigarning aqqıq ətəzipi üstünqlərgə qüxküqə, Pərwərdigarning ətəzipini elip kelidiqan kün üstünqlərgə qüxküqə, **3** Pərwərdigarni izdənglar, i Uning həkümlirini ada qılqan zemindiki kəmtərlər; Həqqaniyliqni izdənglar, kəmtərlikni izdənglar; Ehtimal silər Pərwərdigarning ətəzipi bolqan künidə panah tapqan bolisilər. **4** Qünki Gaza taxlanqan bolidu, Axkelon wəyrənə bolidu; Ular Axdodtikilərnə qüx bolmayla həydiwetidu; Əkron yulup taxlinidu. **5** Dengiz boyidikilər, yəni Kərat elidikilərgə way! Pərwərdigarning səzi sanga qarxidur, i Qanaan, Filistiyələrnin zemini! Ahaləng qalmioquqə Mən seni həlak qilimən. **6** Dengiz boyi padiqılar üqün qimənzar, Qoy padiliri üqün qotanlar bolidu; **7** Dengiz boyi Yəhuda jəmətinin qaldisi igidarqilikidə bolidu; Axu yərdə ular ozuklinidu; Axkelonning ətəziridə ular kəq kirgəndə yatidu, Qünki Pərwərdigar Hudasi ularning yenioqa berip ulardin həwər elip, Ular ni asarəttin azadlıqqa erixtüridu. **8** Mən Moabning dəxnimini, Ammoniyələrnin həqarətlirini anglidim; Ular xundak qilip Menin həlkimni mazaq qilip, Uların qegralirini paymal qilip mahtinip kətti. **9** Xunga Mən Əz həyatim bilən kəsəm qilimənki, — dəydu samawi qoxunlarınin Sərdari bolqan Pərwərdigar, Israilninin Hudasi, Moab jəzmən huddi Sodomdək, Ammoniyələr huddi Gomorrədək bolidu — Yəni qakqaklar wə xorluklar qaplanqan jay,

daim bir qəl-jəzirə bolidu; Həm həlqimning kaldisi ulardin olja alidu, Qowmimning qaloqlari bularoqa igə bolidu. **10** Ularning təkəbburlukidin bu ix bexioqa kelidu, Qünki ular samawi qoxunlarning Sərdari boləan Pərwərdigarning həlkini mazak qilip mahtinip kətti. **11** Pərwərdigar ularoqa dəhşətlik bolidu; Qünki U yər yüzidiki butlarning həmmisini qurutiwetidu; Xuning bilən əllər, barliq qət araldikilər hər biri öz jayida Uningoqa ibadət qilidu. **12** I Efiopiylər, silərmu Mening qiliqim bilən əltürülsilər. **13** U qolini sozup ximaloqa təgküzüp, Asuriyəni həlak qilidu, Ninəwə xəhirini wəyanə, qəl-bayawandək kəhətqilik jay qilidu. **14** Uning otturisida qarwa padiliri, Xundakla həyanlarning hərhilliri yatidu; Qəl hıwquxi, qırqirioquqi hıwquxlar uning tüwrük baxlirida qonidu; Deriziliridin sayraxlar anglinidu; Bosuqilirida wəyanilik turidu; Qünki U buning kedir yaqəaq nəqixlirini oquqçilikta qalduridu; **15** Mana bu əndixsiz yaxap kəlgüqi xad-huram xəhər, Kənglidə: «Mənla bardurmən, məndin baxqa biri yoxtur» deyə xəhər — U xunqilik bir wəyanə, həyanlarning bir qonaləusi bolup qaldioqu! Uningdin ətiwatqanlarning həmmisi üxqirtidu, Qolini silkiydu.

3 Asiylik qiloquqi, buləanoqan, jəbir-zulum yətküzgüqi xəhərgə way! **2** U awazni anglimidi, tərbiyini qəbul qilmidi; Pərwərdigarə tayanmidi, Hudasioqa yeqinlaxmidi. **3** Uning otturisida boləan əmirlirining həmmisi hərkiyədioqan xirlər, Uning sorəqçiliri bolsa kəqliki owlaydioqan, ətigini əajilioqudək həqnərsə qaldurmaydioqan bərilərdur; **4** Uning pəyoqəmbərliri wəzinsiz, asiy kixilər; Uning kəhinliri muqəddəs

ibadathanini buloqaydioqanlar, Təwrat-qanunioq
buzoqunqilik qilidioqanlar. **5** Həkkaniy Pərwərdigar
uning otturisidur; U heq həkkaniyətsizlik qilmaydu;
Hər ətigəndə adil həkümünü ayan qilidu; Həkümidə
kəmçilik yoxdur; Biraq namərd adəm heq nomusni
bilməydu. **6** — Mən əllərni üzüp taxliwətkənmən,
Uların istihkam potəyliri wəyanidur; Koqilirini heqbir
adəm ətmişdək qilip harabə qiloqanmən; Xəhərliri
adəmzatsiz, heq turəuqisi yok qilinip həlak boləqan.
7 Mən: «Pəqət Məndin kərkunqlar, tərbiyini qəbul
qilinglar» — dedim. Xundək boləqanda uningəqə həmmə
bekitkənlirim qüxürülməy, makani heq haniwəyan
bolmas. Biraq ular baldurla ornidin turup, həmmə
ixlirini haram qiliwətti. **8** Xunga Meni kütüqlar, —
dəydu Pərwərdigar, Mən guwahlik berixkə ornumdin
kəzoqaloqan künqigə — Qünki Mening qərarim — əllərni
yioqix, Padixəliklarni jəm qilixtin ibarətki, Uların
üstigə kəhrimni, Həmmə dəhxətlik aqqiqimni bəxiqə
təkuş üqündur. Qünki yər yüzining həmmisi aqqiq
qəzipimning oti bilən kəydürüwətilidu. **9** Qünki xu tapta
barlik əllərnin Pərwərdigarining namioqə nida qilip
qəkirixi üqün, Uning hizmitidə bir jan bir tən boluxi
üqün, Mən ularning tilini sap bir tiləqə aylandurimən,
10 Qünki Efiopiya dəryalirining nerisidin Mening dua-
tilawətkilirim, Yəni Mən tərkatqanlarning kizi, Manga
sunuloqan hədiyəni epkelidu. **11** Xu küni sən Manga
asiylik qiloqan barlik qilmixliring tüpəylidin iza tartip
qəlmaysən; Qünki xu tapta Mən təkəbburlukungdin
huxallinip kətkənlərni arangdin elip taxlaymən, Xuning

bilən sən mukəddəs teoqim tüpəylidin həlingni ikkinqi qong qilmaysən; **12** Wə Mən arangda kəmtər həm miskin bir həlkni qaldurimən, Ular Pərwərdigarning namioğa tayinidu. **13** Israilning qaldisi nə qəbihlik qilmaydu, Nə yaloğan səzliməydu, Nə ularning aqzidin aldamqi til tepilmaydu; Ular bəlki ozuklinip, yatidu, Həqkim ularni qorkutmaydu. **14** Yayrap-yaxna, i Zion kizi! Təntənə qilip warkira, i Israil! Pütün qəlbing bilən huxal bolup xadlan, i Yerusalemninq kizi! **15** Pərwərdigar seni jazalaydioğan həkümlərni elip taxlidi, Duxmininqni qayturuwətti; Israilning padixahı Pərwərdigar arangdidur; Yamanlıqnı ikkinqi kərməysən. **16** Xu küni Yerusalemoğa eytiliduki, «Qorkma, i Zion! Qolliring boxap, sanggilap kətmisun! **17** Pərwərdigar Hudaying arangda, Qutkuzidioğan qudrət Igisidur! U xadlıq bilən üstüngdə xadlinidu; Öz mehir-muhabbitidə aram alidu; Üstüngdə nahxılar eytip yayrap-yaxnaydu. **18** jəmiyə sorunliridiki nomussiz ibadət tüpəylidin aranglardin azablanoğanlarnı yioqimən; Bularning xərməndilikliri ularoğa eqir kelətti. **19** Mana, Mən xu tapta seni harlioğanlarning həmmisini bir tərəp qilimən, Aqsak bolğan qizni qutkuzimən; Talağa həydiwetilgən qizni yioqimən; Dəl ular horlanoğan barlıq zeminlarda ularni [Əzümgə] mədhiyə kəltürgüqi, xəhrət boluqi qilip tikləymən. **20** Mən xu tapta, yəni silərni yioqan wəqitta, silərni [əygə] epkelimən; Qünki Mən kəz aldinglarda silərni asarəttin azadlıqqa qiqarəqinimda, Silərni yər yüzidiki barlıq əllər arisida xəhrətlik, [Əzəmgə] mədhiyə kəltürgüqi qilimən, — dəydu Pərwərdigar.

Hagay

1 Darius padixahning ikkinchi yili, altinchi aynning birinchi kuni, Pərwərdigarning sözi Hagay pəyoqəmbər arkilik Xealtəlning oqli, Yəhədaning waliyisi Zərubbabəlgə həm Yəhəzadakning oqli, bax kahin Yəxuaşa kəldi: — **2** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Bu həlk: «Wakti kəlmidi, Pərwərdigarning əyini qurux wakti tehi kəlmidi» — dəydu. **3** Wə Pərwərdigarning sözi Hagay pəyoqəmbər arkilik kelip mundaq deyildi: — **4** Bu əy tehiqila harabə tursa, bu silər tahtaydin bezəlgən əyliringlarda yaxaydiəqan wakıtmu? **5** Mana, Pərwərdigar mundaq dəydu: — — Kiliwatqininglar üstidə kəngül koyup oylininglar! **6** Teriəqininglar kəp, yiojiwalidioqininglar az; Yəysilər, birək toymaysilər; Iqisilər, birək qanmaysilər; Kiyisilər, birək heqkəndək illimaysilər; İx həkki aləquqi bolsa, Huddi ix həkkinə təxük həmyanəqə saləqanəqə ohxaxtur. **7** — Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Kiliwatqininglar üstidə kəngül koyup oylininglar! **8** Taoqə qikip, yaəqəqni elip kelinglar, əyni qurunglar; xundək qilsanglar Mən uningdin hursən bolimən, xan-xərapkə eriximən, — dəydu Pərwərdigar. **9** — Silər kəpni küttünglar, mana, erixkinənglar az boldi; uni əygə epkəlgininglarda, Mən uni püwləp yokəttim; bu nemə üqün? — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — — Qünki Mening əyümning harabə boləqinioqə qərimay, əz əyünglarni [selixqə] yügürüxüp yürüwətilər. **10** Xunga üstünglarda asmanlar xəbnəmni bərməydu, zeminmu həsulini bərməydu; **11** Mən zeminəqə,

taqqa, ziraatlarga, yengi xarablarqa, zaytun meyoqa, tupraqning undürmiliriga, insanlarqa, mal-waranlarqa wə kollardiki barlik əjirlarga kuroqakqilikni qakirdim. **12** Xuning bilən Xealtielning ooqli Zərubbabəl həm Yəhozadakning ooqli bax kahin Yəxua wə həlkning qaldisining həmmisi Pərwədigar Hudasining awazioqa, xuningdək Pərwədigar Hudasining Həgay pəyoqəmbərni əwətixi bilən, uning səzlirigə kulak saldi; həlk Pərwədigar aldidə qorqti. **13** Andin Pərwədigarning əlqisi Həgay Pərwədigarning həwirini həlkqə yətküzüp: — «Mən silər bilən billidurmən» — dəydu Pərwədigar, — dedi. **14** Wə Pərwədigar Xealtielning ooqli, Yəhudaning waliyisi Zərubbabəlning rohini, xundakla Yəhozadakning ooqli, bax kahin Yəxuaning rohini həm həlk qaldisining hər birining rohini qozoqidi; ular samawi qoxunlarning Sədari boləqan Pərwədigar Hudasining əyigə kelip ixlidi. **15** Bu Darius padixahning ikkinqi yili, altinqi ayninq yigirmə tətinqi küni idi.

2 Yəttinqi ayninq yigirmə birinqi küni, Pərwədigarning səzi Həgay pəyoqəmbər arkilik kelip mundaq deyildi: **2** — «Xealtielning ooqli, Yəhudaning waliyisi Zərubbabəlgə, Yəhozadakning ooqli, bax kahin Yəxuaqa həmdə həlkning qaldisioqa səz qilip ulardin: — **3** «Aranglardin əyni qaqdiki xan-xəreptə boləqan bu əyni kərgənlərdin kim bar? Silər hazır uningə qandaq qaraysilər? Nəziringlarda u həqnemigə ərziməydu, xundakmu?» — dəp sorioqin. **4** — Birəq hazır, i Zərubbabəl, jasarətlik bol, — dəydu Pərwədigar, — Yəhozadakning ooqli, bax kahin Yəxua, jasarətlik bol; zemindiki barlik həlk, jasarətlik bolup

ixlänglar, — dæydu Pərwərdigar. — qünki Mən silər bilən billidurmən, — dæydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **5** — Misirdin qikқан waқtinglarda silərgə əhdə kıləjan səzüm wə Mening Rohim aranglarda turup kəldi; hərgiz qorkmanglar. **6** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dæydu: — — Yənə pəkət azəjina waқittin keyin Mən asmanlar, yər yūzi, dengiz həm quruklukni təwritimən; **7** Mən barlik əllərni təwritimən; nətijidə əllərnin sərhil ətiwar nərsiləri elip kelinidu. Mən muxu əyni xan-xərpəkə toldurimən, — dæydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **8** — Kümux Meningki, altun Meningki, — dæydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **9** — Bu əyning keyinki xan-xəripi əslidikidin zor bolidu, — dæydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — wə Mən muxu yərdə aramlıkhətirjəmlıknı ata kılımən, — dæydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar». **10** Darius padixahning ikkinqi yili, tokkuzinqi ayning yigirmə tətinqi küni, Pərwədigarning səzi Həgay pəyqəmbər arkilik kəlip mundak deyildi: — **11** «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dæydu: — Kəhinlarəja səz kılıp ulardin Təwrat-qanuni toqruluk; — **12** «Birsi tonining etikidə «[Hudaəja] ataləjan gəx»ni kətürüp ketiwatqinida, uning etiki nanoja, umaqqa, xarabqa, zəytun mayəja yaki hərəkəndək ax-ozukqa mundakla tegip kətsə, undakta u nərsilər «[Hudaəja] ataləjan» bolamdu?» — dəp sorioqin». Kəhinlar jawabən: «Yak» — dedi. **13** Wə Həgay: «Birsi jəsətkə tegip «napak» boləjan bolsa,

u bu ax-ozukning kaysibirigə təgsə, undakta ax-ozuk napak bolamdu?» — dəp soridi. Kaşinlar jawabən: «U napak bolidu» — dedi. **14** Andin Həgay jawabən mundak dedi: —«Pərwərdigar: «Əmdi bu həlk, bu «yat əl» Mening aldimdimu xundaktur, ularning kollirida ixləngənlirining həmmisimu xundaktur, xuningdək ularning xu yərdə Manga hərbi sunoqanlirimu napaktur» — dəydu. **15** — Əmdi hazır kəngül qoyup oylininglar — Bүgүndin baxlap, muxu waqittin tartip kərünglar — taki Pərwərdigarning ibadəthanisidiki tax üstigə yənə bir tal tax qoyuluqə, **16** xuningdin iliriki künlərdə, birsi «yigirmə kürə»lik bir dəwə axliqni aloqili kəlgəndə, mana pəkət on kürila qıkti; birsi xarab küpidin əllik komzək aloqili kəlsə, mana pəkət yigirmə komzək qıkti. **17** Mən kolliringlar bilən ixligən barlik ixliringlarda siləni judun, hal wə mөldür apətliri bilən urup kəldim; birak silər yenimoqə qaytmidinglar. **18** Əmdi ətünimənki, kəngül qoyup oylininglar — bu kün, yəni tokkuzinqi ayning yigirmə tətinqi künidin baxlap, muxu waqittin tartip, — yəni Pərwərdigarning ibadəthanisining qayta quruluşini baxloqan künidin keyinki ixlaroqə kəngül qoyup oylininglar; **19** danlar ambaroqə yioqildimu? Üzüm talliri, ənjür, anar həm zəytun dərəhliri heq mewə bərmidi. Birak Mən bu kündin baxlap siləni bərikətləymən». **20** Wə Pərwərdigarning səzi xu ayning yigirmə tətinqi küni Həgayoqə ikkinqi qətim kelip mundak deyildi: — **21** — Yəhudaqə waliy bolqan Zərubbabəlgə sөz qilip mundak degin: — — «Mən asmanlarni, zeminni təwritixkə təmxiliwatimən; **22** Padixahlıqlarning təhtini ərüwetimən, əllərnin

padixahliklirining küqini yokitimən; jəng hərwiliri həm uning üstidə olturoqanlarni ərüwetimən; atlar wə atlik əskərlər, ularning hər biri öz qerindixining qiliqi bilən mollaq atquzulidu. 23 Xu künidə — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Mən seni, yəni Xealtialning oqlı Zərubbabəlni alimən, — dəydu Pərwərdigar — andin seni huddi məhürlük üzükümdək qilimən; qünki Mən seni talliwaldim, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar».

Zəkəriya

1 Darius padixahning ikkinchi yili səkkizinchi ayda, Pərwərdigarning sözi Iddoning nəwrisi, Bərekiyaning oqli Zəkəriya pəyoqəmbərgə kelip mundaq deyildi: — **2** — «Pərwərdigar ata-bowiliringlardin intayin kattik oqəzəpləndi. **3** Xunga sən ularoqə: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar: — «Mening yenimoqə qaytip kelinglar, Mən silərnin yeninglaroqə qaytip kelimən» dəydu», — degin. **4** — Ata-bowiliringlardək bolmanglar; qünki ilgiri pəyoqəmbərlər ularoqə: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar: — Rəzil yolliringlardin, rəzil qilmixliringlardin yenip towa qilinglar, degən», — dəp jakarliqan. Birək ular Manga kulək salmioqan, boysunmioqan, — dəydu Pərwərdigar. **5** — Silərnin ata-bowiliringlar qazir qeni? Pəyoqəmbərlər bolsa, mənngü yaxamdu? **6** Lekin Mening pəyoqəmbərlərgə buyruqan səzlirim wə bəlgilimilirim, ata-bowiliringlarning bexioqimu qüxkən əməsmidi?». Xuning bilən ular yolidin yenip: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar yollirimiz wə qilmixlirimiz boyiqə bizni qandaq qilimən desə, xundaq qildi, — degən. **7** Darius padixahning ikkinchi yili, on birinchi ay, yəni «Xəbat eyi»ning yigirmə tətinqi küni, Pərwədigarning kalami Iddoning nəwrisi, Bərekiyaning oqli Zəkəriya pəyoqəmbərgə kəldi. U mundaq bexarətni kərdi: — **8** Mən keqida [alamət kərünüxlərni] kərdüm; mana, toruk atqa mingən bir adəmni kərdüm; u qongkur oymanliktiki hadas dərəhliri arisida turatti; uning kəynidə toruk, ala-taqil wə aq atlar bar idi. **9** Mən uningdin: «Təksir,

bular nemə?» — dəp soridim. Mən bilən səzlixwatқан пәrixтә manga: «Mən sanga bularning nemə ikənlikini kərsitimən» — dedi. **10** Hadas dərəhliri arisida turoqan zat jawabən: «Bular Pərwərdigarning yər yüzini uyan-buyan kezixkə əwətkənliri» — dedi. **11** Bu atlar hadas dərəhliri arisida turoqan Pərwərdigarning Pərixтisigə jawab kəlip: «Biz yər yüzidə uyan-buyan kezip kəlduk; mana, pütkül yər yüzi tiptinq, aramlikта turuwatidu» — dedi. **12** Pərwərdigarning Pərixтisi jawabən: «I samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, qaqanoqiqə sən bu yətmix yildin beri aqqiklinip keliwatқан Yerusalem wə Yəhədaning xəhərlirigə rəhim qilmaysən?» — dedi. **13** Pərwərdigar mən bilən səzlixwatқан пәrixтigə yekimlik səzlər, təsəlli bərgüqi səzlər bilən jawab bərdi. **14** Xuning bilən mən bilən səzlixwatқан пәrixтә manga mundak dedi: «Sən mundak jakarlioqin: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar: «Yerusalem wə Zionəqə boləqan otluk muhəbbitimdin yürükim lawildap kəyidu! **15** Xuning bilən Mən ərkin-azadilikта yaxawatқан əllərgə kattik qəzəplanimən; qünki Mən [həlkimgə] səlla qəzəplinip koyiwidim, ular həddidin exip [həlkimgə] zor azar kildi», dəydu. **16** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Yerusaleməqə rəhim-xəpkətlər bilən kaytip kəldim; Mening öyüm uning iqidə qurulidu» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, — «wə Yerusalem üstigə «əlqəm tanisi» yənə tartilidu». **17** — Yənə mundak jakarlioqin: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundak dəydu: Mening xəhərlirim yənə awatlixidu, Pərwərdigar yənə Zionəqə

təsəlli beridu wə Yerusalemni yənə talliwalidu». **18** Andin mən beximni kətürdüm, mana tət münggüzni kərdüm. **19** Mən bilən səzlixiwatқан pərixtidin: «Bular nemə?» dəp soridim. U manga: «Bu Yəhuda, Israil wə Yerusalemni tarkitiwətkən münggüzlərdur» — dedi. **20** Wə Pərwərdigar manga tət hünərwənni kərsətti. **21** Mən: «Bu [hünərwənlər] nemə ix kiloqili kəldi?» dəp soridim. U: «Mana bular bolsa Yəhudadikilərnə heqkim kəddini rusliyalmoqudək dərijidə tarkitiwətkən münggüzlər; birək bu [hünərwənlər münggüzlərnə] dəkkə-dükkigə qüxürgili, yəni əllərnə Yəhudanə zeminini tarkitiwetix üqün kətürgən münggüzlirini yərgə taxliwətkili kəldi!» — dedi.

2 Andin mən beximni kətürüp, mana qolida əlqəm tanisini tutқан bir adəmnə kərdüm **2** wə uningdin: «Nəgə barisən?» dəp soridim. U manga: «Mən Yerusalemni əlqigili, unə kənglikə wə uzunlukini [əlqəp] bilgili barimən» — dedi. **3** Mana, mən bilən səzlixiwatқан pərixte qikti; yənə bir pərixte unə bilən kərixüxkə qikti **4** wə uningqə mundaq dedi: — Yügür, bu yax yigitkə səz qil, uningqə mundaq degin: — «Yerusalem əzidə turuwatқан adəmlərnə wə mallarnə kəplükidin sepilsiz xəhərlərdək bolidu. **5** — wə Mən Pərwərdigar unə ətrapioqə ot-yalkun sepili, unə iqidiki xan-xəripə bolimən. **6** — Həy! Həy! Ximaliy zemindin kəqinglar, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silərnə asmandiki tət tərəptin qikқан xamaldək tarkitiwətkən, dəydu Pərwərdigar». **7** «— Həy! I Babil kizi bilən turoquqə Zion, kaqkın! **8** Qünki samawə koxunlarnə Sərdari bolқан Pərwərdigar mundaq dəydu: — Əz xan-xəripini

dəp U Meni siləni bulang-talang qılqan əllərgə əwətti; qünki kim silərgə qeqilsa, xu Əzining kəz qariqoqioğa qeqılqan bolidu. **9** Qünki mana, Mən Əz qolumni ularning üstigə silkiymən, ular əzlırigə qul qılinoquqılaroğa olja bolidu; xuning bilən silər samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. **10** Nahxılarni yangritip xadlan, i Zion qızı; qünki mana, keliwatimən, arangda makanliximən, dəydu Pərwərdigar, **11** — wə xu künidə kəp əllər Pərwərdigaroğa baqlinidu, Manga bir həlk bolidu; arangda makanliximən wə silər samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər; **12** xuningdək Pərwərdigar Yəhudani Əzining «mukəddəs zemini»da nesiwisi boluxqa miras qilidu wə yənə Yerusalemnı tallıwalidu. **13** Barlıq ət igiliri Pərwərdigar aldida süküt qılsun! Qünki U Əzining mukəddəs makanidin qozqaldi!»

3 Andin u manga Pərwərdigarning Pərixtsi aldida turuwatqan bax kahin Yəxuani, xuningdək Yəxuani onğ tərpidə uning bilən düxmənlixixkə turqan Xəytanni kərsətti. **2** Pərwərdigar Xəytanoğa: «Pərwərdigar seni əyiblisun, i Xaytan! Bərhək, Yerusalemnı tallıwalqan Pərwərdigar seni əyiblisun! Bu [kixi] ottin tartiwelinqan bir ququla otun əməsmu?» — dedi. **3** Yəxua bolsa paskina kiyimləni kiygən qalda Pərixtni aldida turatti. **4** U Uning aldida turuwatqanlaroğa: «Bu paskina kiyimni uningdin salduriwetinglar» — dedi wə uningoğa: «Qara, Mən kəbiqlikingni səndin elip kəttim, sanga heytlıq kiyim kiygüzdüm» — dedi. **5** Mən: «Ular bexioğa pakiz bir səllini orisun!» — dedim. Xuning bilən ular pakiz bir səllini uning

bexioqa orap, uningqja kiyim kiydürdi; Pərwərdigarning Pərixlisi bir yanda turatti. **6** Wə Pərwərdigarning Pərixlisi Yəxuaqja mundak jekilidi: — **7** «Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Əgər yollirimda mangsang, tapiliqinimni qing tutsang, Mening əyümni baxqurisən, həyllilirimqja qaraydiqan bolisən; sanga yenimda turuwatqanlarning arisida turux hokukini berimən. **8** — I bax kaqin Yəxua, sən wə sening aldingda olturoqan həmrahliring anglanglar (qünki ular bexarətlik adəmlər): — Mana, Mən «Xah» dəp ataloqan qulumni məydanqja qikirimən. **9** Mana, Mən Yəxuaning aldiqja qoyoqan taxqa qara! — Bu bir taxning üstidə yəttə kəz bar; mana, Mən uning nəqixlirini Əzüm oyimən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, — wə Mən bu zeminning qəbihlikini bir kün iqidila elip taxlaymən. **10** Xu küni, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, — hərbinglar öz yeqininglarni üzüm teli wə ənjür dərihi astiqja olturuxqa təklip qilisilər».

4 Andin mən bilən səzlixiwatqan pərixlə qaytip kelip meni oyoqitiwətti. Mən huddi uyqusidin oyoqitiwetilgən adəmdək bolup qaldim; **2** U məndin: «Nemini kərdüŋ?» dəp soridi. Mən: «Mana, mən pütünləy altundin yasalqan bir qiraqjanni kərdüm; uning üsti tərpidə bir qaja, yəttə qirioqi wə yəttə qiraqja tutixidiqan yəttə nəyqə bar ikən; **3** uning yenida ikki zəytun dərihi bar, birsi ong tərəptə, birsi sol tərəptə», dedim. **4** Andin jawabən mən bilən səzlixiwatqan pərixtidin: «I təqsir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Mən bilən səzlixiwatqan pərixlə mənqa

jawabən: «Bularning nemə ikənlikini bilməmsən?» — dedi.

Mən: «Yak, təksir» — dedim. **6** Andin u manga jawabən mundak dedi: «Mana samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning Zərubbabəlgə qiloqan səzi: «Ix küq-kudrət bilən əməs, iqtidar bilən əməs, bəlki Mening Roqim arkilik pütidu! — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar. **7** — I büyük taq, sən zadi kim? Zərubbabəl aldida sən tüzlənglik bolisən; u [ibadəthanining] əng üstigə jipsima taxni qoyidu, xuning bilən uningə: «Iltipatlik bolsun! Iltipat uningə!» degən toxlaxlar yangrap anglinidu». **8** Andin Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **9** «Zərubbabəlning qoli muxu əyning ulini saldi wə uning kolliri uni püttüridu; xuning bilən silər samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwədigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. **10** Kim əmdi muxu «kiqik ixlar boləqan kün»ni kəzgə ilmisun? Qünki bular xadlinidu, — bərək, bu «yəttə» xadlinidu, — Zərubbabəlning qoli tutqan tik əlqəm texini kərgəndə xadlinidu; bu «[yəttə]» bolsa Pərwədigarning pütkül yər yüzigə səpselip qaratqan kəzliridur». **11** Mən jawabən pərixtidin: «Qiraqdaning ong wə sol tərəpidə turəqan ikki zəytun dərihi nemə?» dəp soridim; **12** wə ikkinqi qətim soalni qoyup uningdin: «Ularning yenidiki ikki altun nəyqə arkilik əzlikidin «altun» quyuwatqan xu ikki zəytun xehi nemə?» dəp soridim. **13** U məndin: «Bularning nemə ikənlikini bilməmsən?» dəp soridi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **14** U manga: «Bular pütkül yərzeminning Igisi aldida turuwatqan «zəytun meyida məsih qilinəqan» ikki oqul balidur» — dedi.

5 Andin mən yenə beximni kətürüp, mana bir uqar oram yazmini kərdüm. **2** U məndin: «Nemini kərdüng?» dəp soridi. Mən: «Bir uqar oram yazmini kərdüm; uzunluğu yigirmə gəz, kəngliki on gəz ikən» — dedim. **3** U manga: «Bu bolsa pütün zemin üstigə qikiriləqan lənəttur; qünki hər bir oqrılıq kıləuqi bu tər ipigə yeziləqini boyiqə üzüp taxlinidu; wə kəsəm iqlükilərninğ hər biri u tər ipigə yeziləqini boyiqə üzüp taxlinidu». **4** — «Mən bu [yazmini] qikirimən» — dəydu samawi qoxunlarınğ Sərdari boləqan Pərwərdigar, «wə u oqrininğ əyigə həmdə namim bilən yaləqandin kəsəm iqlükininğ əyigə kiridu wə xu əydə qonup uni yaqəq-taxliri bilən qoxupla yəwetidu». **5** Andin mən bilən səzlixiatqan pərixte qikip manga: «Əmdi bexinğni kətürğin, nemininğ qikiatqinini kərüp baq» — dedi. **6** Mən: «U nemə?» — dəp soridim. U manga: «Bu qikiatqan «əfah» sewitidur», wə: «Bu bolsa [xu rəzillərninğ] pütün zemindiki qiyapitidur» — dedi. **7** Əfah sewitininğ aqzidin dumi laq bir qoquxun kətürüldi, mana, əfah sewiti iqidə bir ayal olturatti. **8** U: «Bu bolsa, rəzillik»tur» — dəp, uni əfah sewiti iqidə qayturup taxlap, əfahninğ aqzioqə eqrir qoquxunni taxlap qoydi. **9** Beximni kətürüp, mana ikki ayalninğ qikqanliqini kərdüm; xamal ularninğ qanatlırini yəlpütüp turatti (ularninğ ləyləkningkidəq qanatlıri bar idi); ular əfahni asman bilən zeminning otturisiqə kətürdi. **10** Mən bilən səzlixiatqan pərixtidin: «Ular əfahni nəgə kətürüp mangidu?» — dəp soridim. **11** U manga: Ular əfah üqün «Xinar zemini»da bir əy selixqə kətti; əy bərpa

kilinoʻandin keyin, əfah sewiti xu yərdə öz turaloʻusioʻja qoyulidu, — dəp jawab bərdi.

6 Andin mana, mən yənə beximni kətürüp, ikki taoʻ otturisdin tət jəng ʻarwisining qikʻkanlikini kərdüm. Taoʻlar bolsa mis taoʻlar idi. **2** Birinʻi jəng ʻarwisidiki kizil atlar idi; ikkinʻi jəng ʻarwisidiki qara atlar idi; **3** üqinqi jəng ʻarwisidiki aq atlar, tətinqi jəng ʻarwisidiki küqlük qipar atlar idi. **4** Mən jawabən mən bilən səzlixiwatqan pərixtidin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Pərixte manga jawabən: «Bular pütkül yər-zeminning Igisining ʻuzuridin qikʻkan asmanlarning tət roʻhi. **6** Qara atlar kətiloʻan ʻarwa ximaliy zeminlar tərəpkə kiridu; aqlar ularning kəynidin mangidu; qiparlar bolsa jənubiy zeminlar tərəpkə mangidu. **7** Andin muxu küqlük atlar qikip yər yüzidə uyak-buyak kezixkə aldiraydu» — dedi. U ularoʻja: «Menginglar, yər yüzidə uyak-buyak menginglar» — dedi; ular yər yüzidə uyak-buyak mangdi. **8** Wə U manga ünlük awazda: «Qara, ximaliy yər-zeminlar tərəpkə mangoʻanlar Mening Rohimdiki aqqikni ximaliy zemin tərəptə besikturdi» — dedi. **9** Pərwədigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **10** Sürgün bolup kəlgənlərdin, yəni Həlday, Tobiya wə Yədayadin sowoʻatlarni qobul qiləin; xu küni ular Babildin kelip qüxkən əygə, yəni Zəfaniyaning oʻqli Yosiyaning əyigə kirgin; **11** xundaq, kümüx wə altunni qobul qiləin, bulardin qəmbərsiman bir tajni tokup wə tajni Yəhozadakning oʻqli bax kaʻin Yəxuaning bexioʻja kiygüzgin; **12** wə Yəxuaʻja: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləan Pərwədigar mundaq dəydu: Qaranglar, «Xah» dəp ataloʻan insan! U öz tüwidin

ornida xahlinip, Pərwərdigarning ibadəthanisini quridu» — degin. **13** «Bərḥək, Pərwərdigarning ibadəthanisini qurquqi dəl xu bolidu; u xu xahənə xan-xərəpni zimmisigə elip, öz təhtigə olturup həküm süridu; u təhtkə olturidioqan kahin bolidu; hatirjəmlilik-aramlikni elip kelidioqan həmkarlik ular ikkisi arisida bolidu. **14** Muxu qəmbərsiman taj Pərwərdigarning ibadəthanisida Hələm, Tobiya, Yədayalarəqa wə Zəfaniyaning oqlining mehribanliqioqa bir əslətmə üqün qoyulidu. **15** Wə yirakta turuwatqanlar kelip Pərwərdigarning ibadəthanisini qurux hizmitidə bolidu; xuning bilən silər samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər; əgər Pərwərdigarning awazini kəngül qoyup anglisanglar bu ix əməlgə axurulidu».

7 Darius padixahning tətinqi yili tokkuzinqi ay, yəni «Hisləw»ning tətinqi küni, Pərwərdigarning səzi Zəkəriyaoqa kəldi. **2** Xu qaoqda Bəyt-Əl xəhəridikilər Xerəzər wə Rəgəm-Mələklərnə Pərwərdigardın iltipət soraxqa əwətkənidi. **3** Bəyt-Əldikilər: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning əyidiki kahinlardin, xuningdək pəyoqəmbərlərdin: «Hərbirimiz kəp yillardin beri qiloqinimizdək, bəxinqi ayda hərbirimiz yənəla əzimizni baxqılardin ayrip, yioqa-zarəqa olturuximiz kerəkmü?» — dəp soranglar» dəp tapilioqanidi. **4** Pərwərdigarning səzi mənəgə kelip mundaq deyildi: — **5** «Zemindiki barlik turuwatqan həlkəqə həm kahinlarəqa səz qilip mundaq sorioqin: — «Silər muxu yətmix yildin beri bəxinqi ay wə yəttinqi aylarda roza tutup yioqa-zar qiloqininglarda, silər mənəgə, həqikətən mənəgə roza

tuttunglarmu? **6** Yegininglar, iqkininglar, bu pəkət
özünglar üqünla yəp-iqkininglardin ibarət boldi əməsmu?
7 Bular Yerusalem wə uning ətrapidiki xəhərliri ahalilik
bolojan, taza awatlaxқан qaqlarda, jənubiy Yəhuda wə
təwən tüzlənglik ahalilik bolojan qaqlarda, Pərwərdigar
burunki pəyoğəmbərlər arkilik jakarliojan səzlər əməsmu?
8 Pərwərdigarning səzi Zəkəriyaqa kelip mundak deyildi:
— **9** «Samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar
mundak dəydu: — «Həqiqiy adalətni yürgüzünglar,
bir-biringlaroqa mehır-muhəbbət wə rəhim-xəpkət
kərsitinglar, **10** tul hotun wə yetim-yesirlarni, yat adəmlər
wə namratlarni bozək qilmanglar; heqkim öz kərindixioqa
kənglidə yamanlik oylimisun. **11** Birak [ata-bowiliringlar]
anglaxni rət qilojan, ular jahillik bilən boynini toloqap,
anglimaska kulaklirini eqir qilojan; **12** ular Təwrat
qanunini wə samawi qoxunlarning Sərdari bolojan
Pərwərdigarning Öz Rohi bilən burunki pəyoğəmbərlər
arkilik əwətkən səzlirini anglimaslik üqün kənglini
almastək kattik qilojanidi; xunga samawi qoxunlarning
Sərdari bolojan Pərwərdigardin intayin kattik oğəzəp
qüxkən; **13** xundak boldiki, Mən ularni qaqiroqanda
ular anglaxni rət qilojandək, ular qaqiroqanda Mənmu
anglaxni rət kildim» — dəydu samawi qoxunlarning
Sərdari bolojan Pərwərdigar, **14** — «wə Mən ularni ular
tonumaydiojan barlik əllər arisioqa kara kuyun bilən
tarkitiwəttim; ularning ketixi bilən zemin wəyran bolojan,
andin uningdin ətkənlərmu, qaytқанlarmu bolojan əməs;
qünki ularning səwəbidin illik zemin wəyranə qilinojan».

8 Wə samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —
2 «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: «Mening Zionəja baqlıoqan otluk muhəbbitim qaynap taxti; Mening uningəja baqlıoqan otluk muhəbbitim tüpəylidin [uning düxmənligigə] oqəzipim qaynap taxti. **3** Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Zionəja qaytip kəldim, Yerusalemning otturısında makanliximən; Yerusalem «Həqiqət xəhəri» dəp atilidu, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning teqi «Muxəddəs Taoq» dəp atilidu. **4** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: «Keri boway-momaylar yənə Yerusalemning koqilirida olturidioqan bolidu; künliri uzun bolup, hər biri qasisini qolida tutup olturidu; **5** xəhərnin koqiliri oynawatqan oqul-qiz balilar bilən liq tolidu. **6** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Bu ix xu künlərdə bu həlkning qaldisinin közigə ajayib karamət kərinidioqini bilən, u Mening közümgə karamət kərinəmdü?» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **7** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən Öz həlkimni xərkıy zeminlərdin, qərbiy zeminlərdin qutkuzimən; **8** Mən ularni elip kelimən, ular Yerusalemda makanlixidu; ular Mening həlkim, Mən həqiqət wə həkqaniylikta ularning Hudasi bolimən». **9** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning əyinin uli selinoqan künidə hazır

bolqan pəyoqəmbərlərnin aqzidin muxu künlərdə bayan
 qiliniwatqan munu sözlərnı ıxitiwatisilə, muqəddəs
 ıbadəthanining kuruluxıqə qolunglar küqlük qilinsun! **10**
 Qünki xu künlərdin ilgiri insan üqün ıx həkqi yok, at-
 ulaq üqünmu ıx həkqi yok idi; jəbir-zulum tüpəylidin
 qıqquqi yaki kirgüqi üqün aman-esənlik yok idi; qünki
 Mən hər bir adəmnı öz yeqinioqə düxmən ləxtürdüm; **11**
 birəq Mən bu həlkning qaldisioqə burunqi künlərdikidək
 bolmaymən, dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan
 Pərwərdigar; **12** qünki uruk qosulluk bolidu, üzüm
 teli mewiləydu, tupraq ündürmilirini beridu, asmanlar
 xəbnəmlirini beridu; xuning bilən mən bu həlkning
 qaldisioqə muxularning həmmisini igə qildurimən. **13**
 Xundəq əməlgə axuruliduki, silər əllər arisida lənət
 bolup qələninglarning əksiqə, i Yəhuda jəməti wə
 İsrail jəməti, Mən silərni qutkuzimən, silər [ularoqə]
 bəht-bərikət bolisilər; qorkmanglar, qolliringlar küqlük
 qilinsun! **14** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari
 bolqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silərnin ata-
 bowiliringlar Meninq oqəzipimni qozıqıqanda Meninq
 silərgə yamanlik yətküzüx oyida bolqinim wə xu [jaza]
 yolidin yanmioqinimdək — dəydu samawi qoxunlarning
 Sərdari bolqan Pərwərdigar — **15** Mən hazır, muxu
 künlərdə yənə Yerusalemlə wə Yəhuda jəmətigə yaxxilik
 yətküzüx oyida boldum; qorkmanglar. **16** Muxu ıxlaroqə
 əməl qilinglar: — Hərbiringlar öz yeqininglaroqə həkikətnı
 sözlənglar; dərwaziliringlarda həkikətkə, aman-tinqliqqa
 uyoqun həkümlərni yürgüzünglar; **17** heqkim kənglidə
 öz yeqinioqə yamanlik oylimisun; heqkandəq yaloqan

kəsəmgə xerik bolmanglar; qünki Mən däl bularning hëmmisigə nəprätlinimən, dëydu Pərwərdigar. **18** Wə samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning səzi mangu kelip mundak deyildi: — **19** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dëydu: — «Tətinqi aydiki roza, bəxinqi aydiki roza, yəttinqi aydiki roza wə oninqi aydiki roza Yəhuda jəmətigə huxallik wə xad-huramlık, bəhtlik ibadət sorunliri bolidu; xunga həkikət wə hatirjəmlık-tinqlikni səyünglar. **20** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dëydu: — «Nurojun qowmlar wə kəp xəhərləning ahalisi yənə muxu yərgə kelidu; **21** bir xəhərdə turuwatқанlar baxқа bir xəhərgə berip ularəja: «Pərwərdigardin iltipat tiləxkə, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarni izdəxkə tez barayli; mənmu barimən!» — dëydiəjan bolidu. **22** Kəp qowmlar wə küqlük əllər Pərwərdigardin iltipat tiləxkə, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarni izdəxkə Yerusalemoja kelidu. **23** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dëydu: — «Xu künlərdə hərhil tilda səzləydiəjan əllərdin on nəpər adəm qikip Yəhüdiy bir adəmning tonining etikini tutuwelip uningəja: «Biz sən bilən barayli; qünki Hudani sən bilən billidur, dəp angliduk» — dëydu.

9 Pərwərdigarning səzidin yükləngən bexarət — Hadrak zemini wə Dəməxk üstigə qonidu (qünki Pərwərdigarning nəziri adəmlər wə Israilning barlık kəbililiri üstididur); **2** U bularəja qegridax boləjan Hamatқа, Tur wə Zidon üstigimu qonidu. Tur tolimu «dana» boləjaqқа, **3** əzi üqün

qorqan qurqan, kümüxnı topıdäk, sap altunni koqılardiki patqaktäk dëwilöp qoyqan. 4 Mana, Rəb uni mal-dunyasidin ayriwetidu, uning küqini dengizda yox qılıdu; u ot tərıpidin yəp ketilidu. 5 Axkelon buni kərüp qorqıdu; Gazamu kərüp azablinip toloqinip ketidu; Əkronmu xundak, qünki uning arzu-ümidı tozup ketidu; padıxah Gazadin yoxap ketidu, Axkelon adəmzatsız qalıdu. 6 Xuning bilən Axdotda haramdin bolqan bırsı turidu; Mən Filistıylərning məqrurluqı wə pəhrini yoxıtimən. 7 Mən aqızidin qanlarnı, uning haram yegən yirginqlık nərsılərni qıxlırı arısidin elip ketimən; andin qelip qaloqanlar bolsa, ular Hodayimizöqə təwə bolup, Yəhudada yolbaxqı bolidu; Əkronning orni Yəbus qəbilısidikilərgə ohxax bolidu. 8 Mən qoxun tüpəylidin, yəni ətüp kətküqi wə qaytip kəlgüqi tüpəylidin Əz öyüm ətrapıda qedirimni tiktürimən; əzgüqi qaytidin uningdin ətməydu; qünki Əz kəzüm bilən kəzitimən. 9 Zor xadlan, i Zion qızı! Təntənəlik nıda qıl, i Yerusalemlə qızı! Qaranglar, padıxahıng yeningöqə kelidu; U həqqanıy wə nıjatlıq bolidu; Kəmtər-məmin bolup, Mada exəkkə, yəni exək təhiyigə minip kelidu; 10 Xuning bilən Mən jəng qarwilirini Əfraidin, Atlarnı Yerusalemdin məhrum qiliwetimən; Jəng okyasımu elip taxlinidu. U bolsa əllərgə hatırjəmlık-tinqlıqni jakarlap yətküzidu; Uning həkümranlıqı dengizdin dengizöqıqə, [Əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigiqə bolidu. 11 Əmdi seni bolsa, sanga qüxürülgən əhdə qeni tüpəylidin, Mən arangdiki məhbıslarnı susız orəktin azadlıqqa qıqırımən. 12 Mustəhkəm jayöqə qaytip kelinglar, i arzu-ümidning məhbıslırı! Bögün

Mən jakarlap eytimənki, tartқан jazaliringning əksini
ikki həssiləp sanga qayturimən. **13** Qünki Əzüm üqün
Yəhudani okyadək egildürdüm, Əfraimni ok kılıp okyaqə
saldım; Mən oqul baliliringni ornidin turoquzimən, i
Zion — ular sening oqul baliliringqə qarxi jəng kılıdu, i
Gretsiyə! I Zion, Mən seni palwanning kolidiki kiliqtək
kylimən. **14** Pərwərdigar ularning üstidə kərünidu; Uning
oqi qakmaqək etilip uqıdu. Rəb Pərwərdigar kanayni
qalidu; U jənubtiki dəhxətlik kara kuyunlarni billə elip
yürüx kılıdu. **15** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan
Pərwərdigar ular üqün mudapiə bolidu; ular saləqə
taxlirini kukum kılıp, dəsəp qəyləydu; ular iqiwelip,
xarab kəypini sürgənlərdək kiyqas-sürən kətüridu;
ular [kanoqə] miləngən kurbangahning bürjəkliridək,
[kanoqə] tolduruləqan kaqılardək bolidu. **16** Xu küni
Pərwərdigar boləqan ularning Hudasi ularni Əzüm bakқан
padam boləqan həlkim dəp bilip kutkuzidu; qünki ular
taj gəhərliridək Uning zemini üstidə kətürülidu. **17**
Xunqə zordur Uning mehribanliqi, xunqə kaltistur
Uning güzəlliki! Ziraətlər yigitlərni, yengi xarab kızlarni
yaxnitidu!

10 Pərwərdigardin «keyinki yamoqur» pəslidə yamoqurni
tələp kilinglar; Pərwərdigar qakmaqlarni qakturup,
ularəqə mol yamoqurlarni, xuningdək hər birigə etizda ot-
qəplərni beridu. **2** Qünki «əy butliri» bimənə gəplərni
eytқан, palqılar yaləqan «alamət»lərni kərgən, tuturuqsız
qüxlərni səzligən; ular kurux təsəlli beridu. Xunga həlk
qoy padisidək tenəp kətti; ular padiqisi bolmioqəqə,
azar yeməktə. **3** Mening qəzipim padiqilarəqə kəzoqaldi;

Mən muxu «tekə» [yetəkqilərnı] jazalaymən; qünki samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar Öz padisidin, yəni Yəhuda jəmətidin həwər elixka kəldi; U jəngdə ularni Əzining həywətlik etidək qilidu. **4** Uningdin [yəni Yəhudadin] «Burjək Texi», uningdin «Qozuk», uningdin «Jəng Okyasi», uningdin «Həmmigə həkümranlik Qiloquqi» qikidu. **5** Xuning bilən ular jəngdə, [düxmənlərnı] koqılardiki patkəkni dəssigəndək qəyləydiqan palwanlardək bolidu; ular jəng qilidu, qünki Pərwərdigar ular bilən billidur; ular atlik əskərlərnımu yərgə karitip qoyidu. **6** Mən Yəhuda jəmətinı küqəytimən, Yüsüpning jəmətinı kutkuzimən; Mən ularni qaytidin olturaqlıxixka qayturimən; qünki Mən ularoqa rəhim-xəpkətnı kərsitimən. Ular Mən heqqaqan taxliwətmigəndək bolidu; qünki Mən ularning Hudasi Pərwərdigarmən; Mən ularoqa jawab berimən. **7** Əfraymdikilər palwandək bolidu, kəngülliri xarab kəypini sürgənlərdək huxallinidu; ularning baliliri buni kərüp huxallinidu; ularning kəngli Pərwərdigardın xadlinidu. **8** Mən üxkırtip, ularni yioqimən; qünki Mən ularni bədəl tələp hərlükkə qikirimən; ular ilgiri kəpiyip kətkəndək kəpiyidu. **9** Mən ularni əllər arisida uruqtək qaqimən; andin ular Meni yirək jaylarda əsləydu; xuning bilən ular baliliri bilən həyat qəlip, qaytip kelidu. **10** Mən ularni qaytidin Misir zeminidin elip kelimən, Asuriyədinmu qikirip yioqimən; ularni Gilead wə Liwan zeminioqa elip kirgüzimən; yər-zemin ularni patkuzalmay qalidu. **11** Xundək qilip, U jəbir-japa dengizidin ətüp, dengizdiki dolqunlarnı uridu; Nil dəryasining təgliri qurup ketidu;

Asuriyoning maojrurluki wə pəhri pəs kīlinidu, Misirdiki xahənə həsimu yokiḷidu. **12** Mən ularni Pərwərdigar arkilik küqəytimən; ular Uning namida mangidu, dəydu Pərwərdigar.

11 I Liwan, ot sening kedir dərəhliringni yəp ketixi üqün, dərwasiliringni aq! **2** Waysanglar, i qarioaylar, qünki kedir yikildi, esil dərəhlər wəyran kīlindi; waysanglar, i Baxandiki dub dərəhliri, qünki barakşan orman yikitildi! **3** Padiqilarning waysioqan awazini angla! Qünki ularning xəripi [boloqan qimən-yaylak] wəyran kīlindi; arslanlarning hərkirigən awazini angla! Qünki İordan dəryasining pəhri boloqan [bük-barakşanliq] wəyran kīlindi. **4** Pərwərdigar Hudayim mundaq dəydu: — Boquzlaxqa bekitilgən padini baqqin! **5** Ular ni setiwaloqanlar ularni boquzliwətkəndə heq gunahkar dəp qaralmaydu; ularni setiwətkənlər: «Pərwərdigarəqa xükri! Qünki beyip kəttim!» — dəydu; ularning öz padiqiliri ularəqa iqini heq aqritmaydu. **6** Qünki Mən zeminda turuwatqanlarəqa yənə iqimni heq aqritmaymən, dəydu Pərwərdigar; — wə mana, Mən adəmlərni, hər birini öz yeqinining qolioqa wə öz padixəhining qolioqa tapxurimən; mana, bular zeminni harab kīlidu, Mən ularni bularning qolidin heq qutkuzmaymən. **7** Xunga mən «boquzlaxqa bekitilgən pada»ni bekip turdum, bolupmu padining arisidiki miskin məminlərne baqtim. Mən özümgə ikki tayakni aldim; birinqisini «xapaət», ikkinqisini «rixət» dəp atidim; xuning bilən mən padini baqtim. **8** Xuningdək Mən bir ay iqidə üq padiqini həlak kīldim; Mening jenim bu [həlkətin] bizar boldi wə ularning jeni Meni

oq kordi. **9** Mən: «Mən silərni bakmaymən; oləy dəp qaloqanliri olüp kətsun; həlak bolay dəp qaloqanliri həlak bolsun; tirik qaloqanlarning həmmisi bir-birining gəxini yesun» — dedim. **10** Mən «xapaət» degən tayıqimni elip sunduriwəttim, xuningdək Mening barlıq əllər bilən boləqan əhdəmni sunduruwəttim. **11** Əhdə xu küni bikar qiliwetildi; xunga pada arisidiki manga dikqət qiloqan miskin məminlər buning Pərwərdigarning sözi ikənlikini bilip yətti. **12** Wə mən ularə: «Muwapıq kərsənglar, mening ix həqqimni beringlar; bolmisa boldi qilinglar» — dedim. Xunga ular mening ix həqqimgə ottuz kümüx tənggini tarazioğa saldı. **13** Wə Pərwərdigar manga: «Mana bu ular Manga bekitkən qaltis baqa! Uni sapalqining aldioğa taxlap bər!» dedi. Xuning bilən mən ottuz kümüx tənggini elip bularni Pərwərdigarning öyidə, sapalqining aldioğa qəriwəttim. **14** Andin mən Yəhuda bilən Israilning kərindaxlıqini üzüx üqün, ikkinqi tayıqimni, yəni «rixətə»ni sunduruwəttim. **15** Andin Pərwərdigar manga mundaq dedi: «Sən əmdi yənə ərziməs padiqining qorallirini al. **16** Qünki mana, Mən zeminda bir padiqini ornidin turoquzimənki, u həlak bolay degənlərdin həwər almaydu, tənəp kətkənlərni izdiməydu, yarılanəqlarni sakaytmaydu, saqlamlarnimu bakmaydu; u bəlki səmrigənlərnin gəxini yəydu, hətta tuyaklirini yirip yəydu. **17** Padini taxliwətkən ərziməs padiqining həlioğa way! Qiliq uning biliki wə ong kəzigə qüxidu; uning biliki pütünləy yigiləydu, uning ong kəzi pütünləy qarangoqlulixip ketidu.

12 Pərwərdigarning Israil tooqroluk, sөzidin yөkləngən bexarət: — Asmanlarni yayoquqi, yərning ulini saloquqi, adəmnıng rohinı unıng iqidə Yasioquqi Pərwərdigar mundak dəydu: — **2** Mana, Mən Yerusalemnı ətrapidiki barlıq əllərgə kixilərnı dəkkə-dükkıgə salıdıoqan apkur kılımən; Yerusalemoqə qüxıdıoqan muhasirə Yəhudaşımu qüxıdu. **3** Xu küni əməlgə axurulıduki, Mən Yerusalemnı barlıq əllərgə eoqır yök boləqan tax kılımən; kim uni əzigə yöklisə yarılanmay kəlməydu; yər yüzıdiki barlıq əllər unıngoqə jəng kılıxkə yioqılıdu. **4** Xu küni Mən həmmə atlarnı sarasımıgə selip, atlıklarnı sarang kılıp urımən; biraq Yəhuda jəmətinı kəzümdə tutımən; əllərdiki hər bir atnı bolsa korluk bilən uruwetımən. **5** Xuning bilən Yəhudaning yobaxqiliri kənglidə: «Yerusalemda turuwatqanlar samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, ularning Hudasi arkilik manga küq bolıdu» dəydu. **6** Xu küni Mən Yəhudaning yobaxqilirini otunlar arısidiki otdandək, ənqilər arısidiki məx'əldək kılımən; ular ətrapidiki barlıq əllərnı, yəni ong wə sol təripidikilərnı yəwetıdu; Yerusalemdikilər yənə öz jayıda, yəni Yerusalem xəhıridə turıdıoqan bolıdu. **7** Pərwərdigar awwal Yəhudaning qedirlirini kütquzıdu; səwəbi — Dawut jəmətinıng xan-xəripı həm Yerusalemda turuwatqanlarning xan-xəripı Yəhudaningkidin uluqlanmaslıkə üqündur. **8** Xu küni Pərwərdigar Yerusalemda turuwatqanlarnı qooqdaydu; ularning arısidiki ələngxip qaloqanlarmu xu küni Dawuttək palwan bolıdu; Dawut jəməti bolsa Hudadək, yəni ularning aldidiki Pərwərdigarning Pərixtisidək küqlük bolıdu. **9**

Xu küni əməlgə axuruliduki, Yerusalemoğa jəng qilixka kəlgən barliq əllərnı ɣalak qilixka kiriximən. **10** Wə Mən Dawut jəməti wə Yerusalemda turuwatqanlar üstigə xapaət yətküzgüqi wə xapaət tiligüqi Rohni quyimən; xuning bilən ular əzliri sanjip ɵltürgən Manga yənə qaraydu; birsining tunji oqlı üqün matəm tutup yioqa-zar kɵtürgəndək ular Uning üqün yioqa-zar kɵtüridu; yəkkə-yeganə oqlidin juda boləuqining dərd-ələm tartqinidək ular uning üqün dərd-ələm tartidu. **11** Xu küni Yerusalemda oqayət zor yioqa-zar kɵtürölidu, u Məgiddo jiləsidiki «Hadad-Rimmon»da kɵtürölgən yioqa-zardək bolidu. **12** Zemin yioqa-zar kɵtüridu; hər bir ailə ayrim ɣalda yioqa-zar kɵtüridu. Dawut jəməti ayrim ɣalda, ularning ayalliri ayrim ɣalda, Natan jəməti ayrim ɣalda, ularning ayalliri ayrim ɣalda; **13** Lawiy jəməti ayrim ɣalda, ularning ayalliri ayrim ɣalda; Ximəy jəməti ayrim ɣalda, ularning ayalliri ayrim ɣalda; **14** barliq tirik qaləqan aililər, yəni hər bir ailə ayrim-ayrim ɣalda wə ularning ayalliri ayrim ɣalda yioqa-zar kɵtüridu.

13 Xu küni Dawut jəməti həm Yerusalemda turuwatqanlar üqün gunahni wə paskinilikni yuyidiəqan bir bulaq eqilidu. **2** Xu küni xundək boliduki, — dəydu samawi qəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, — Mən məbudlarning namlirini zemindin yəqitimənki, ular yənə heq əslənməydu; wə Mən pəyoqəmbərlərnı wə paskina rohnımu zemindin qikirip yətkiwetimən. **3** Xundək əməlgə axuruliduki, birəylən yənıla pəyoqəmbərqilik qilip bexarət berəy desə, uning əzini tuəqan ata-anisi uningə: «Sən ɣayat qalmaysən; qünki Pərwərdigarning

namida yaloqan gəp kıliwatisən» dəydu; andin özini tuoqan ata-anisi uni bexarət beriwatqinidila sanjip ɵltüridu. **4** Xu küni xundak boliduki, pəyoqəmbərlərninğ hər biri ɵzliri bexarət beriwatqanda kərgən kɵrünüxtin hijil bolidu; ular həkni aldax üqün ikkinqi qupurluq qapanni kiyməydu; **5** U: «Mən pəyoqəmbər əməs, mən pəkət terikqimən; qünki yaxlıqımdin tartip tupraq bilən tirikqilik kıliwatimən» — dəydu. **6** Əmdi birsi uningdin: «Həy, əmdi seninğ məydəngdiki bu zəhmətlər nemə?» — desə, u: «Dostlirimning ɵyidə yarilinip qaldım» — dəp jawab beridu. **7** Oyoqan, i kıliq, Meninğ padıqimoqa, yəni Meninğ xerikim boləqan adəmgə qarxi qıq, — dəydu samawi qoxunlarınğ Sərdari boləqan Pərwərdigar; — Padıqini uruwət, qoylar patiparaq bolup tarkitiwetilidu; Mən qolumni kiqik peillarning üstigə qüxürüp turoquzimən. **8** Zeminda xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərwərdigar, — üqtin ikki qismi qirilib ɵlidu; birəq üqtin bir qismi uningda tirik qalidu. **9** Andin Mən üqinqi qismini otqa kirgüzimən, ularni kümüx tawlıoqandək tawlaymən, altun sinaləqandək ularni sinaymən; ular Meninğ namimni qaqirip nida qilidu wə Mən ularəqa jawab berimən; Mən: «Bu Meninğ həlqim» dəymən; ular: «Pərwərdigar meninğ Hudayim» — dəydu.

14 Mana, Pərwərdigarəqa has kün kelidu; [u küni] arangdin mal-mülküng bulang-talang qilinip bɵlүxüwelinidu. **2** Mən barlıq əllərnı Yerusalemoqa jəng qilixqa yioqimən; xəhər ixəqal qilinidu, ɵylər bulang-talang qilinip, qız-ayallar ayaq-asti qilinidu; xəhərninğ yerimi əsirgə qüxüp sürgün qilinidu; tirik qaloqan həlq xəhərdin

elip ketilmaydu. **3** Andin Pərwərdigar qikip xu əllər bilən uruxidu; U Uning jəng qıləqan künidikidək uruxidu. **4** Uning putliri xu küni Yerusalemining xərkıy tərıpining əng aldi boləqan Zəytun teqida turidu; xuning bilən Zəytun teqi otturidin xərk wə qərb tərəpkə yerilidu; zor yoaqan bir jilə pəyda bolidu; taqning yerimi ximal tərəpkə, yerimi jənub tərəpkə yetkilidu. **5** Wə silər Mening taqlirimning dəl muxu jiləqisi bilən qaqsilər; qünki taqlarning jiləqisi Azəlgıqə baridu; silər Yəhuda padixahı Uzziyaning künliridə boləqan yər təwrəxtə qaqlıninglardək qaqsilər. Andin Pərwərdigar Hodayim kelidu; həmdə Sən bilən barlıq «mukəddəs boləquqılar»mu kelidu! **6** Xu küni xundək boliduki, nur tohtap qalidu; parlək yultuzlarmu qarangoqlıxip ketidu; **7** Birək u Pərwərdigarə məlum boləqan alahidə bir kün, ya keqə ya kündüz bolmaydu; xundək əməlgə axuruliduki, kəq kirgəndə, aləm yorutulidu. **8** Xu küni xundək boliduki, həyatlıq suliri Yerusalemdin ekıp qıkidu; ularning yerimi xərkıy dengizə, yerimi qərbıy dengizə qarap aqıdu; yazda wə qıxta xundək bolidu. **9** Pərwərdigar pütkül yər yüzi üstidə padixah bolidu; xu küni pəkət bir «Pərwərdigar» bolidu, [yər yüzidə] birdinbir Uningla nami bolidu. **10** Gebadin Yerusalemining jənubidiki Rimmonəqıqə boləqan pütün zemin «Arabah»dək tüzlənglikkə aylandurulidu; Yerusalembə «Binyamin dərwezisi»din «Birinqi dərwaza»əqıqə wə yənə «Burjək dərwezisi»əqıqə, «Hənanıyəlning munari»din padixahning xarab kəlkəklirigıqə yuqiri kətürülidu, ləkin xəhər yənıla öz jayida xu peti turidu; **11** Adəmlər yənə uningda

turidu. «Həlak pərmani» yənə heq qüxürülməydu; Yerusalem hatirjəmlıktə turidu. **12** Wə Pərwərdigar Yerusalemoğa jəng kıləqan barlıq əllərnı uruxkə ixlətkən waba xundak boliduki, ular ərə bolsila gəxliri qirip ketidu; kəzliri qanaklırıda qirip ketidu; tilliri aqzıda qirip ketidu. **13** Xu küni xundak boliduki, ularning arisoğa Pərwərdigardin zor bir aləqzadilik qüxidu; ular hərbi öz yeqinining qolını tutuxidu, hərbi ularning qoli yeqinining qolıoğa qarxi kətürülidu. **14** Yəhudamu Yerusalemda jəng kılidu; ətrapıdiki barlıq əllərnı mal-mülükliri jəm kılıp yiqılidu — san-sanaksız altun-kümüx wə kiyim-keqəklər bolidu. **15** At, keqir, tögə, exək, xundakla ularning bargahlırıda boləqan barlıq mal-waranlar üstigə qüxkən waba yuqırıki wabəoğa ohxax bolidu. **16** Xundak əməlgə axuruliduki, Yerusalemoğa jəng kılıxkə kəlgən həmmə əllərdin barlıq tirik qələqanlar hər yili Yerusalemoğa, padıxahkə, yəni samawi qoxunların Sərdari boləqan Pərwərdigarğa ıbadət kılıxkə wə «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qıqıdu. **17** Xundak boliduki, yər yüzidiki qowm-jəmətlərdin padıxahkə, yəni samawi qoxunların Sərdari boləqan Pərwərdigarğa ıbadətke qıqmıoqanlar bolsa, əmdi ularning üstigə yamoqur yaqmaydu. **18** Misir jəməti qıqıp hazır bolmisa, ularoqımu yamoqur bolmaydu; biraq Pərwərdigar «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qıqmaydıoqan barlıq əllər üstigə qüxürıdıoqan waba ularoqımu qüxürülidu. **19** Bu Misirning jazasi, xundakla «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qıqmaydıoqan barlıq əllərnı jazasi bolidu. **20** Xu küni atların qongəuraklırı üstigə «Pərwərdigarğa atılıp pak-

mukəddəs bolsun!» dəp yezilidu; Pərwərdigarning əyidiki barlıq qaqa-kuqilarmu kurbangah aldidiki qaqilaroşa ohxax hesablinidu; **21** Yerusalemdiki wə Yəhudadiki barlıq qaqa-kuqilarmu Pərwərdigaroşa atilip pak-mukəddəs bolidu; kurbanlıq qılquqılar kelip ularni elip kurbanlıq gəxlirini pixuridu; xu küni samawi qoxunlarning Sədari bolqan Pərwərdigarning əyidə «qanaanlıq-sodigər» ikkinqi bolmaydu.

Malaki

1 Pərwərdigardın Malakiyə yükləngən wəhiy, u arqilik
Israiləyə kəlgən: — **2** — Mən siləni səyüp kəldim —
dəydu Pərwərdigar, — birək silər: «Sən bizni qandakmu
səyüp kəlding?» — dəysilər. Əsaw Yəqubka aka boləyan
əməsmu? — dəydu Pərwərdigar, — birək Yəqubni səydüm,
3 Əsawəyə nəprətləndim; uning təqlirini qəl kildim,
mirasini qəl-bayawandiki qılberilərgə tapxurup bərdim.
4 Edom: «Biz wəyran qılinduk, birək biz harabiləxkən
jaylarni qaytidin qurup qikimiz» — desə, samawi
qoxunlarning Sərdari boləyan Pərwərdigar mundək
dəydu: — — Ular quridu, birək Mən ərüymən; həqlər
ularni «Rəzillikning zemini», «Pərwərdigar mənggügə
qəzəpliniyəyan əl» dəp ataydu. **5** Siləning kəzliringlar
buni kərüp: «Pərwərdigar Israil qəgrasining sirtida
uluqləndi!» — dəysilər. **6** — Oqlul atisini, qul igisini
hərmətləydu; əmdi Mən ata bolsam, hərmətim kəni?
İgə bolsam, Məndin boləyan əyminix kəni? — samawi
qoxunlarning Sərdari boləyan Pərwərdigar silərgə xundək
dəydu, i Mening namimni kəmsitkən kəhinlər! Birək silər:
«Biz nemə qilip nəmingni kəmsitiptuk?» — dəysilər. **7**
Silər qurbangahim üstigə buləyanəyan ozukni sunisilər;
əndin silər: «Biz nemə qilip seni buləyap qoyduk?» —
dəysilər; əməliyətə silər: «Pərwərdigarning dastihininin
tayini yəktur» — dəysilər. **8** Kor malni qurbanliqqa
sunsanglar, bu kəbihlik əməsmu? Tokur yaki kəsəl malni
qurbanliqqa sunsanglar, bu kəbihlik əməsmu? Həzir
buni sening waliyinqəyə sunup bək; u səndin hursən
bolamdu? Səngə yüz-hatirə qilamdu? — dəydu samawi

qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **9** — Əmdi, keni, silər Təngridin bizgə xəpkət kərsətkəysən dəp ətünüp bekinglar; qolunglardin muxular kəlgəndin keyin, U silərdin hərəkəndikəinglarni qəbul qilamdu? — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **10** — Aranglardin dərważilarni etip qoyqudək birsi qıqmamdu? Xundəq boləjanda silər kurbangahimda bikardin-bikar ot qalap yürməyttinglar. Mening silərdin heq hursənlikim yok, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — wə qolunglardin heqkəndəq «axliq hədiyyə»ni qəbul qilmaymən. **11** Kün qıkərdin kün patarəja Mening namim əllər arisida uluq dəp qarilidu; hər bir jayda namiməja huxbuy selinidəjan bolidu, pak bir «axliq hədiyyə» sunulidu; qünki namim əllər arisida uluq dəp qarilidu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **12** Birəq silər bolsanglar: «Pərwərdigarning dastihini buləjanəjan, uning mewisi, yəni ax-ozuki nəprətlıktur» — degininglarda, silər uni haram qilisilər; **13** wə silər: «Mana, nemidegən awariqilik!» dəysilər wə Manga qarap dimiojinglarni qəkisilər, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — silər yarıləjan, tokur həm kesəl mallarni elip kelisilər. Qurbanliq-hədiyyilərnı xu peti elip kelisilər; Mən buni qolunglardin qəbul qilamdimən? — dəydu Pərwərdigar. **14** Bərək, padisida qoqkar turup, Rəbkə qıləjan kəsimini ada qilix üqün buləjanəjan nərsini qurbanliq qilidəjan aldamqi lənətkə qalidu; qünki Mən uluq Padixəhdurmən, namim əllər arisida hərmətlinidəjan bolidu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar.

2 — Əmdi, həy kahinlar, bu əmr-pərman silərgə qüxti: —
2 Silər anglimisanglar, namiməyə xan-xərəp kəltürüxkə
kəngül qoymisanglar, — dəydu samawi qoxunlarning
Sərdari boləqan Pərwərdigar, — Mən aranglarəyə lənətni
qüxürüp əwətimən; silərnin bərikətliringlarəyimu lənət
kəlimən. Bərhək, Mən allikəqan ularəyə lənət oqudum,
qünki silər [xəripimgə] kəngül qoymidinglar. **3** Mana, Mən
urukliringlarəyə tənbiḥ berimən, silərnin yüzünlərgə
pok, həytinglardiki pokni sürimən; birsi silərni xu
pok bilən billə apirip taxlaydu. **4** Xuning bilən silər
Mənin silərgə bu əmrni əwətkənlikimni bilisilər, məxsət,
Mənin Lawiy bilən tüzgən əhdəmnin sakliniwerixi
üqündur, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan
Pərwərdigar. **5** — Mənin uning bilən tüzgən əhdəm
həyatlik həm aram-hatirjəmlik elip kelidu; uni Məndin
qorqsun dəp bularni uningəyə bərdim; u Məndin qorqup
namim aldida titrigənidi. **6** Aqzidin həqiqətnin təlim-
təbiyisi qüxmigən, ləwliridin nəhəklik tēpilmioqan; u
aramlik-hatirjəmlik həm duruslukta Mən bilən billə
mangoqan, nuroqun kixilərni kəbiḥliktin yanduroqan. **7**
Qünki kahinning ləwliri ilim-bilimni saklixi kerək, həklər
uning aqzidin Təwrat-qanunini izdixi lazim; qünki u
samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning
əlqisidur. **8** — Birək silər yoldin qətnəp kətinglar; silər
nuroqun kixilər üqün Təwrat-qanunini putlikaxangəyə
aylanduruwətinglar; silər Lawiy bilən tüzülgən əhdini
buzəqansilər — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari
boləqan Pərwərdigar, **9** — xunga Mən silərnimu pütün
həlkə aldida nəprətlik wə pəskəx kəldim, qünki silər

yollirimni tutmioqan, xundakla Təwrat-kanunini ijra qiløjanda bir tərəpkə yan baskan. **10** — Bizdə bir ata bar əməsmu? Bizni Yaratquqi pəqət birlə Təngri əməsmu? Əmdi nemixka hər birimiz öz kərindiximizə wapəsizlik qilip, ata-bowilirimiz bilən tüzgən əhdisini buləymiz? **11** Yəhuda wapəsizlik qildi, Israilda həm Yerusalemda yirginlik bir ix sadir qilindi; qünki Yəhuda Pərwədigar səygən mukəddəs jayini buləp, yat bir ilahning kizini əmrigə aldi. **12** Undak qiləuqi, yəni azduroquqi bolsun, azduruloquqi bolsun, samawi kəxunlarning Sərdari boləp Pərwədigarə «axlik hədiyə»ni elip kəlgüqi bolsun, Pərwədigar ularni Yəqubning qədirliridin üzüp taxlaydu. **13** Silər xuningdək xundak kilisilərki, kurbangahni kəz yaxliri, yioqə, ah-zarlar bilən kəpləysilər — qünki U kurbanlik-hədiyilərgə heq kərimaydioqan boldi, uningdin heq razi bolmay kəlunglardin kəbul kilmaydioqan boldi. **14** Birak silər: «nemixka?» dəp sorəysilər. — Qünki Pərwədigar sən wə yaxlikingda aləp ayaling otturisida guwahqi boləpənidi; sən uningə wapəsizlik kilding, gərqə u sening həmrəhing wə sən əhdə tüzgən ayaling bolsimu. **15** Huda [ər-ayalni] bir kiləpən əməsmu? Xundakla, buningə Rohini kəlduroqan əməsmu? [Huda] nemixka ularni bir qildi? Qünki U ulardin ihlasmən pərzənt kütəkənidi. Əmdi hər biringlər öz kəlb-rohinglərə dikqət qilinglar, heqkəyisi yaxlikta aləp ayaliə wapəsizlik kilmisun! **16** Qünki Mən talak kilixka əqturmən, dəydu Israilning Hudasi Pərwədigar, — xuningdək öz toniə zomburluk qəpləxturuwaləuqiə əqmən, — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləpən Pərwədigar. —

xunga qalb-rohinglaroqa diqqat qilinglar, heqkaysinglar wapasizlik qilmanglar! 17 — Silər sēzliringlar bilən Pərwərdigarning səwr-takitini qoymidinglar, andin silər: «Biz nemə qilip Uning səwr-takitini qoymaptuk?» — dəysilər. Səwr-takitini qoymioqanliqinglar bolsa dəl: «Rəzillik qiloquqi Pərwərdigarning nəziridə yaxxidur, U ulardin hursən bolidu»; yaki «Adalətni yürgüzgüqi Huda zadi nədidur?» — degininglərdə bolmamdu!

3 — Mana əmdi Mən Əz əlqimni əwətimən, u Mening aldimda yol təyyarlaydu; silər izdigən Rəb, yəni silər hursənlik dəp bilgən əhdə əlqisi Əz ibadəthanisioqa tuyuksiz kiridu; mana, U keliwatidu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar. 2 — Birəq Uning kəlgən künidə kim qidiyalisun? U kərüngəndə kim turalisun? Qünki U tawlioquqining oti, kirqining aqartquq xoltisidək bolidu; 3 U kümüxni tawlioquqi həm erioqdioquqidək tawlap olturidu; Lawiyning balilirini saplaxturidu, ularni altun-kümüxni tawlioqandək tawlaydu; xuning bilən ular Pərwərdigarəqa həqqaniylikta qilinoqan kurbanlik-hədiyəni sunidu. 4 Andin Yəhuda həm Yerusalemning kurbanlik-hədiyiliri Pərwərdigarəqa kona zamanlardikidək, ilgiriki wəqitlardikidək xerin bolidu. 5 Mən hesab elixka silərgə yəqin kelimən; Mən sehırgərlərgə, zinahorlarəqa, yaloqan kəsəm iqqüqilərgə, mədikarlarning həqqini tutuwelip bozək qiloquqilarəqa, tul hotunlar həm yetim-yesirlarni harlioquqilarəqa, yat adəmlərnı öz həqqidin ayriwətküqilərgə, xuningdək Məndin heq kərkmioqanlarəqa tezdin əyibligüqi guwahqi bolimən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari

bolqan Pərwərdigar. **6** Qünki Mənki Pərwərdigar
 əzgərməsturmən; xunga silər, i Yakupning oqulliri,
 tügəxmigənsilər. **7** — Ata-bowiliringlarning künliridin
 tartip silər bəlgilimilirimdin qətnəp, ularni heq
 tutmioqansilər. Mening yenimoqa kaytip kelinglar, Mən
 yeninglaroqa kaytimən, — dəydu samawi qoxunlarning
 Sərdari bolqan Pərwərdigar, — birak silər: «Biz qandakmu
 kaytip kelimiz?» — dəysilər. **8** Adəm Hudaningkini bulisa
 bolamdu? — Birak Manga Meningkini bulap kəldinglar.
 Silər yənə: «Biz qandaksigə Sanga bulangqilik kiliwatimiz»
 — dəysilər. Silər «ondin bir» ülūx əxriliringlarni həm
 «kətürmə hədiyyələr»ni sunoqininglarda xundak kilisilər! **9**
 Silər eqir bir lənətkə kəldinglar, qünki Manga bulangqilik
 kiliwatisilər — silər bu pütkül «yat əl» xundak kiliwatisilər!
10 Əmdi əyümdə axlik bolux üçün pütkül «ondin bir»
 ülūx əxrini ambaroqa elip kelinglar wə xundakla Meni
 sinap bekinglar, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari
 bolqan Pərwərdigar — Mən asmanning derizilirini
 qong eqip silərgə patkuzalmioqudək bir bərikətni təküp
 beridioqanlikimni kərüp bakmamsilər? **11** Xundak
 bolqandila Mən silərni dəp yənə yalmioquqini əyibləymən,
 u toprikinglardiki mewilərni wəyran kilməymən; silərning
 baq-etizliringlardiki tal üzümlər wəqitsiz təkülüp
 kətməydu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bolqan
 Pərwərdigar. **12** — Xuning bilən barlik əllər silərni bəhtlik
 dəp ataydu, qünki yeringlar adəmnə huzurlanduridioqan
 bir zemin bolidu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari
 bolqan Pərwərdigar. **13** — Silərning səzliringlar Manga
 kattik təgdi, dəydu Pərwərdigar, — birak silər yənə: «Biz

sən bilən qarxilixidioğan nemə sız kılduq?» — dāysilər.

14 — Silər: «Hudaning hizmitidə bolux biħudiliktur»

həm: «Uning tapxurukini qing tutuximiz wə samawi
qoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar aldida matəm
tutqan kixilərdək yürüximizning nemə paydisi?» —

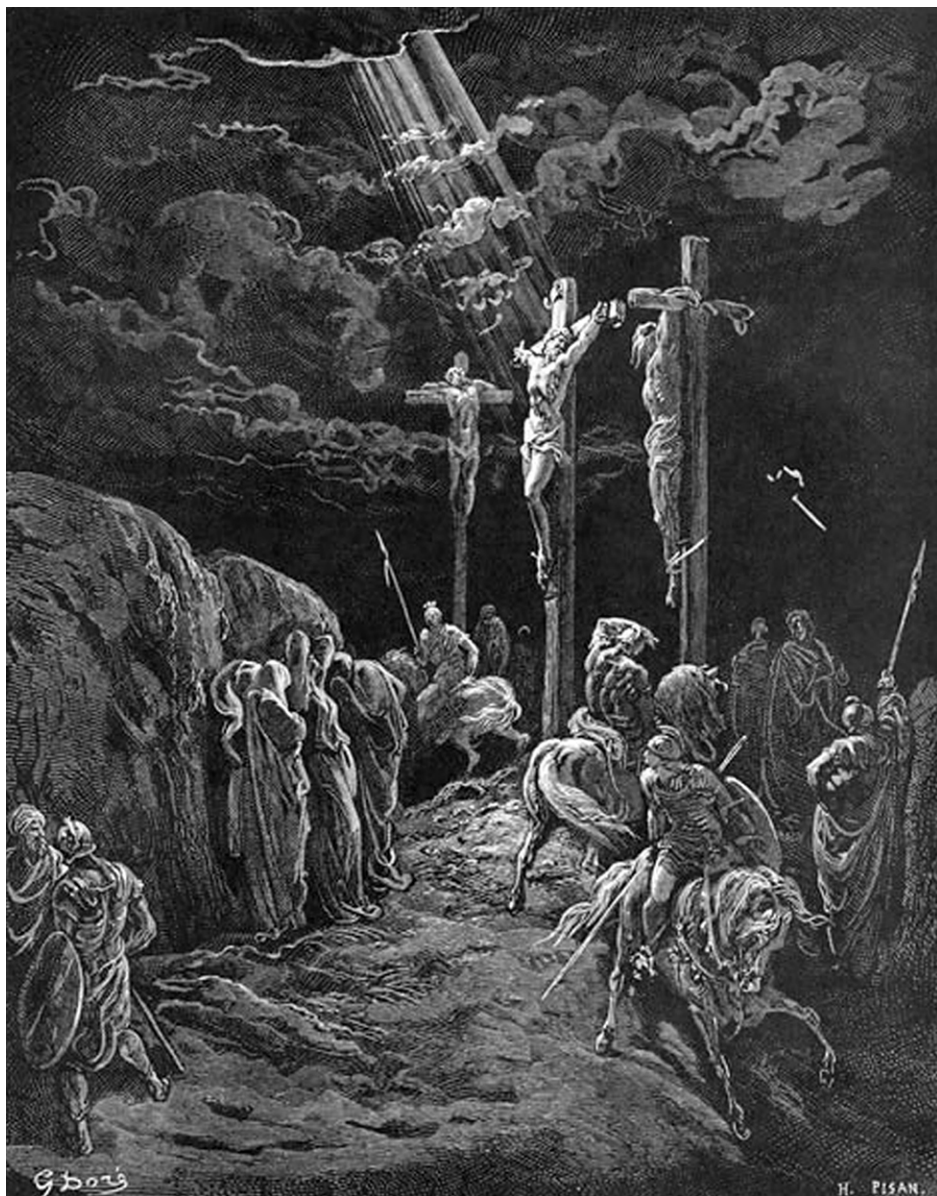
dāysilər, **15** həm xuningdək: «Təkəbburlarni bəhtlik dəp
ataymiz; rəzillik kılquqılar ronak tapidu; ular bərħək
Hudani sinaydu, birak qutulup ketidu» — dāysilər.

16 Pərwərdigardin əyminidioğanlar [buni anglap] pat-
pat bir-biri bilən mungdaxti; Pərwərdigar uni nəzirigə
aldi, səzlirini anglidi. Xuning bilən Pərwərdigarning
aldida Uningdin qorqup, Uning namini seqinoğanlar
üqün əslətmə bolğan bir hatirə kitab yezildi. **17** —
Bu kixilər bolsa Özümning alahidə gəhərimni yioqan
künidə Meningki bolidu — dəydu samawi qoxunlarning
Sərdari bolğan Pərwərdigar — wə Mən huddi adəm
öz hizmitidə bolğan oqlıoqa iqini aqlritkandək ularoqa
iqimni aqlritimən. **18** Silər qaytip kelisilər wə həkqaniylar
bilən rəzilləni, Hudaning hizmitidə bolğanlar bilən
bolmioğanlarni pərk etələysilər.

4 — Qünki mana xu kün, humdandək kəydürgüqi
kün kelidu; hərbi təkəbburluq kılquqi həm hərbi
rəzillik kılquqi pahaldek bolidu; xu kelidioğan kün
ularni kəydüriwetidu, — dəydu samawi qoxunlarning
Sərdari bolğan Pərwərdigar, — ularoqa nə yiltiz nə
xah qaldurulmaydu. **2** Lekin namimdin əyminidioğan
silər üqün, qanatlırida xipa-dərman elip kelidioğan,
həkqaniyliqni parlitidioğan Quyax ornidin turidu; silər
taloqa qikip bordak mozaylardək kiyəqitip oynaysilər; **3**

silər rəzillərni qəyləp dəssiwetisilər; ular Mən təyyarlıqan künidə tapininglar astida kül bolidu, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar. **4** — Mən Hərəb teqida pütkül Israil üqün qulum Musaqə buyruqan kanunni, yəni bəlgilimilər həm həkümlərni yadinglarda tutunglar. **5** — Mana, Pərwərdigarning uluq həm dəhəxtlik küni kelixtin awwal Mən silərgə Ilyas pəyoqəmbərni əwətimən. **6** U atilarning kənglini balilaroqə mayil, balilarning kənglini atilaroqə mayil qilidu; undaq bolmioqanda Mən kelip yər yüzini qarəqax bilən uruwetimən.

NEW TESTAMENT

Əysa: — I Ata, ularni kəqürgin, qünkü ular özining nemə kiliwatqanlıqini bilməydu, — dedi.
[Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini bəlüxüwəldi.
Lukə 23:34

Matta

1 Bu Ibrahımning oqli wə Dawutning oqli bolıan Əysa Məsihning nəsəbnamə kitabidur: — **2** Ibrahımdin Ishak tərəldi, Ishaktin Yakup tərəldi, Yakup Yəhuda wə uning aka-ukilirining atisi boldi; **3** Yəhudadin Tamar arkilik Pəraz wə Zərah tərəldi; Pərazdin Həzron tərəldi, Həzrondin Ram tərəldi, **4** Ramdin Amminadab tərəldi, Amminadabdin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **5** Salmondin Raḥab arkilik Boaz tərəldi, Boazdin Rut arkilik Obəd tərəldi, Obədtin Yəssə tərəldi, **6** Yəssədin Dawut padixah tərəldi. Dawuttin Uriyaning ayali arkilik Sulayman tərəldi, **7** Sulaymandin Rəḥoboam tərəldi, Rəḥoboamdin Abiya tərəldi, Abiyadin Asa tərəldi, **8** Asadin Yəḥoxafat tərəldi, Yəḥoxafattin Yəḥoram tərəldi, Yəḥoramdin Uzziya tərəldi, **9** Uzziyadin Yotam tərəldi, Yotamdin Aḥaz tərəldi, Aḥazdin Həzəkiya tərəldi, **10** Həzəkiyadin Manassəḥ tərəldi, Manassəḥdin Amon tərəldi, Amondin Yoxiya tərəldi; **11** Babilə sürgün qilinıanda Yoxiyadin Yəkoniyaḥ wə uning aka-ukiliri tərəldi. **12** Babilə sürgün bolıandın keyin, Yəkoniyaḥdın Xealtıəl tərəldi, Xealtıəldin Zərubbabəl tərəldi, **13** Zərubbabəldin Abihud tərəldi, Abihuddin Eliakim tərəldi, Eliakımdin Azor tərəldi, **14** Azordin Zadok tərəldi, Zadoktin Akim tərəldi, Akımdin Əlihud tərəldi, **15** Əlihudtin Əliazar tərəldi, Əliazardin Mattan tərəldi, Mattandın Yakup tərəldi, **16** Yakuptin Məryəmning eri bolıan Yüsüp tərəldi; Məryəm arkilik Məsiḥ atalıan Əysa tuıuldi. **17** Xundak bolup, Ibrahımdin Dawutkıqə bolıan arilikta jəmiy on tət əwlad bolıan; Dawuttin

Babiloʻja sürgün qilinotiqə jəmiy on tət əwlad boləʻan; wə Babiloʻja sürgün qilinixtin Məsih kəlgüqə jəmiy on tət əwlad boləʻan. **18** Əysa Məsihning dunyaoʻja kelixi mundak boldi: — Uning anisi Məryəm Yüsüpkə yatliq boluxka wədə qilinotanidi; lekin tehi nikah qilinmayla, uning Mukəddəs Rohtin hamilidar boləʻanliki məlum boldi. **19** Lekin uning [boləʻusi] eri Yüsüp, durus kixi bolup, uni jəmiyət aldida hijalətkə qalduruxni halimay, uningdin astirtin ajrixip ketixni niyət qildi. **20** Əmma u muxu ixlarni oylap yürginidə, mana Pərwərdigarning bir pərixlisi uning qüxidə kərünüp uningəʻja: — Əy Dawutning oolli Yüsüp, ayalinq Məryəmnı öz əmringgə elixtin qorqma; qünki uningda boləʻan hamilə Mukəddəs Rohtin kəlgən. **21** U bir oolul tuotidu, sən uning ismini Əysa dəp qoyotin; qünki u öz həlqini gunahlıridin qutkuzidu» — dedi. **22** Mana bularning həmmisi Pərwərdigarning pəyotəmbər arqilik degənlirining əməlgə axurulux üqün boləʻan, demək: — **23** «Pak qiz hamilidar bolup bir oolul tuotidu; ular uning ismini Immanuel (mənişi «Huda biz bilən billə») dəp ataydu». **24** Yüsüp oyotinip, Pərwərdigarning xu pərixlisining degini boyiqə qilip, Məryəmnı əmrigə aldi. **25** Lekin Məryəm boxanoquqə u uningəʻja yekinlaxmidi. Bu Məryəmnıng tunjisi idi; Yüsüp uningəʻja Əysa dəp isim qoydi.

2 Əysa Hərod padixah həküm sürgən künlərdə Yəhudiya əlkisining Bəyt-Ləhəm yezisida dunyaoʻja kəlgəndin keyin, mana bəzi danixmənlər məxriktin Yerusalemoʻja yetip kelip, pukralardin: **2** Yəhudiylarning [yengidin] tuotuloʻan padixahı kəyərdə? Qünki biz uning yultuzining

kötürülgənlikini kərduq. Xunga, uningəja səjdə kıləqili kəlduk, — deyixti. **3** Buni angliəjan Hərod padixah, xuningdək pütkül Yerusalemlə həkəmu aləqzadilikə qüxti. **4** U pütkül bax kahinlar wə həkning Təwrat ustazlirini qaqirip, ulardin «Məsih kəyərdə tuəquluxi kərək?» — dəp soridi. **5** Ular: «Yəhədiyədiki Bəyt-Ləhəm yezisida boluxi kərək, — qünki pəyoəmbər arkilik xundək pütülgən: — **6** «I Yəhədiyə zeminidiki Bəyt-Ləhəm, Həkning Yəhədiyə yetəkqilirining arisida əng kiqiki bolmaydu; Qünki səndin bir yetəkqi qikidu, U həkim Israillarning bəqquqisi bolidu» — deyixti. **7** Buning bilən, Hərod danixmələni məhpiy qaqirtip, yultuzning qəqan pəyda boləqanlikini sürüxtürüp biliwalidi. **8** Andin: «Berip balini sürüxtə kəlip tepinglar. Tapqan həqan qəytip mənə həwər kilinglar, mənmu uning aldiəq berip səjdə kəlip kələy» — dəp, ularni Bəyt-Ləhəmgə yoloə salidi. **9** Danixmənlər padixahning səzini angləp yoloə qikti; wə mənə, ular xərktə kərgən həliki yultuz ularning aldidə yol bəqlap mənədi wə bala turoqan yərgə kəlip tohtidi. **10** Ular həliki yultuzni kərginidin intayin kəttik xadlinixti **11** həm əygə kirip, balini anisi Məryəm bilən kərup, yərgə yikilip uningəja səjdə kəlixti. Andin, həzinilirini eqip, altun, məstiki, murməki kətarlik sowəqatlarni sunuxti. **12** Ularəja qüxidə Hərodning yenioə barməslik toərisidiki wəhiy kəlgənlikə üqün, ular bəqkə yol bilən əz yurtioə qəytxti. **13** Ular yoloə kətkəndin keyin, Pərwərdigarning bir pərixtişi Yüsüpning qüxidə kərünüp: Ornungdin tur! Bala wə anisi ikkisini elip Misiroə qəq. Mən sənə ukturoquə u yərdə turoqin. Qünki Hərod balini yəqitixkə

izdəp kelidu — dedi. **14** Xuning bilən u ornidin turup, xu keqila bala wə anisi ikkisini elip Misiroğa qarap yoloğa qikti. **15** U Hərod əlgüqə xu yərdə turdi. Xundak boldiki, Pərwərdigarning pəyoqəmbər arkilik aldin eytkən: «Ooqlumni Misirdin Mən qakirdim» degən sözi əməlgə axuruldi. **16** Hərod bolsa danixmənlərdin aldanıqanlıqini bilip, kattıq oqəzəpləndi. U danixmənlərdin eniklioqan wəqitkə asasən, adəmlərnı əwətip Bəyt-Ləhəm yezisi wə ətrapidiki ikki yax wə uningdin təwən yaxtiki ooqul balılarning həmmisini ɵltürguzdi. **17** Xu qaoqda Yəreəmiya pəyoqəmbər arkilik eytiloqan munu sɵz əməlgə axuruldi: — **18** «Ramaq xəhıridə bir sada, Aqqıq yioqa-zarning piqani anglınar, Bu Raqıləning baliliri üqün kɵtürgən aq-zarliri; Balilirining yox qiliwetilgini tɵpəylidin, Təsəllini qobul qılmay piqan kɵtüridu». **19** Əmdi Hərod əlgəndin keyin, Hudaning bir pərixtsi Misirda turoqan Yüsüpning qüxide kɵrünüp uningqə: — **20** Ornungdin tur! Bala wə anisini elip Israil zeminiqə qayt! Qünki balining jenini almakqi boləqanlar əldi, — dedi. **21** Buning bilən Yüsüp ornidin turup bala wə anisini elip Israil zeminiqə qaytti. **22** U Arhelausning atisi Hərod padıxaqning orniqə təhtkə olturup Yəhudiya əlkisigə həkümranlıq qiliwatqinidin həwər tepip, u yərgə qaytixtin kɵrkti; wə qüxide uningqə bir wəhiy kelip, Galiliya zeminiqə berip, **23** Nasarət dəp atilidioqan bir yezida olturaqlaxti. Xuning bilən pəyoqəmbərlər arkilik: «U Nasarətlik dəp atilidu» deyilgini əməlgə axuruldi.

3 Xu qaoqlarda, qəməldürgüqi Yəhya Yəhudiyaediki qəl-bayawanoqə kelip **2** kixilərgə: — Towa qilinglar!

Qünki ər x padixalıqı yekınlıxıp qaldı! — dəp jakarlaxqa baxlıdı. **3** Qünki [qəmüldürgüqi Yəhya] bolsa ilgiri Yəxaya pəyoqəmbər bexarıtıdə kərsətkən kixıning dəl əzi bolup: — «Bayawanda towlaydıoqan bir kixıning: Rəbning yolını təyyarlanglar, Uning qioqır yollirini tüptüz qilinglar! — degən awazi anglinidu». **4** Yəhya [pəyoqəmbər] tögə yungidin qilinöqan kiyim kiygən, beligə kən tasma baqlıoqanıdı. Yəydiyini bolsa qekətkilər bilən yawa həərə həsili idi. **5** Əmdi Yerusalemlə xəhəri, pütün Yəhudiya əlkisi wə pütkül İordan dərya wadisining ətrapıdiki kixilər uning aldioqə kelixip, **6** gunahlırını ikrar qilixti wə uning əzlırını İordan dəryasida qəmüldürüxini qəbul qilixti. **7** Ləkin Pərisiy wə Saduqi məzhəpidikilərdin kəplirining uning qəmüldürüxini qəbul qiləqili kəlgənlikini kərginidə u ularoqə: — Əy yılanlarning baliliri! Kim silərnı [Hudaning] qüxüx aldida turoqan oqəzipidin qeqinglar dəp agahlandırdı?! **8** Əmdi towioqə layıq mewini kəltürünglar! **9** Wə əz iqinglarda: «Bizning atimiz bolsa İbrahımdur!» dəp hiyal qilip yürmənglar; qünki Mən xuni silərgə eytip qoyayki, Huda İbrahımoqə muxu taxlardinmu pərzəntlərnı apiridə qilalaydu. **10** Palta allıqəqan dərəhlərnıng yiltizioqə təngləp qoyuldi; yahxi mewə bərməydiyöqan hərəkəysi dərəhlər kesilip otqə taxlinidu. **11** Mən dər wəkə silərnı towa qilixinglar üqün suqə qəmüldürimən. Ləkin məndin keyin kəlgüqi zat məndin kudrətliktur. Mən hətta uning kəxini kətürüxkimu layıq əməsmən; u silərnı Muxəddəs Rohqa həm otqə qəmüldüridu. **12** Uning soruquqi küriki qolida turidu; u əz haminini [topa-samandin] təltəküs tazilaydu, sap buqdayni ambaroqə yioqıdu, əmma topa-

samanni eqmäs otta köydürüwetidu, — dedi. **13** Xu waqıtta, Əysa Yəhyadin qemüldürülüşni qobul qilix üçün Galiliyə əlkisidin İordan dəryası boyıqə, uning yenıqə kəldi. **14** Birək Yəhya qemüldürüşkə unımay unı tosup: — Əsli qemüldürülüşni mən səndin qobul qilixim kerək idi, birək sən mening aldimıqə kəpsənıqə? — dedi. **15** Lekin Əysa unıqəjawabən: — Həzirqə xuningqə yol qoyıqin; qünki həkəkəniylikning barlik [tələplirini] əməlgə axurux üçün, xundək qiliximizqə toqra kelidu, — dedi. Xuning bilən, Yəhya unıqəyol qoydı. **16** Wə Əysa qemüldürülöp bolupla, sudin qıktı; u sudin qıqıxi bilən mana, ərxlər unıqəeqilip, Hudaning Rohı kəptər kıyapitidə ərxtin qüxöp, üstigə konuwatқанlikini kərđi. **17** Wə mana, ərxtin bir awaz: — «Bu Mening səyümlük oqlum, Mən uningdin toluk hursənəmən!» — dəp anglandı.

4 Andin Əysa Rohning yetəkqilikidə İblisning sinək-azduruxlırıqə yüzlinix üçün qəl-bayawanıqə elip berildi. **2** U kırık keqə-kündüz roza tutkəndin keyin, uning kərsikı eqip kətkənidi. **3** Əmdi azduroquqi uning yenıqə kelip unıqəyol: — Əgər sən rasttinla Hudaning Oqlı bolsang, muxu taxlarni nanıqəaylinixkə buyruıqin! — dedi. **4** Lekin u jawabən: — [Təwratta]: «İnsan pəkət nan bilənla əməs, bəlki Hudaning əqlizidin qıkқан hər bir söz bilənmu yaxaydu» dəp pütülgən, — dedi. **5** Andin İblis unı muqəddəs xəhərgə elip berip, ibadəthanining əng egiz jayıqəturoquzup unıqəyol: **6** — Hudaning Oqlı bolsang, özünqni pəskə taxlap bəkkin! Qünki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtilirigə sening həkəkındə əmr qilidu»;

wə «putungning taxka urulup kətməsliki üqün, ular seni kollirida kətürüp yüridu» dəp pütülgən — dedi. **7** Əysa uningə: «Təwratta yənə, «Pərwərdigar Hudayingni sinioquqi bolma!» dəpmu pütülgən — dedi. **8** Andin, Iblis uni nahayiti egiz bir taqqa qikirip, uningə dunyadiki barliq padixahliklarni xərəpliri bilən kərsitip: **9** Yərgə yikilip manga ibadət kilsang, bularning həmmisini sanga beriwetimən, — dedi. **10** Andin Əysa uningə: — Yokal, Xəytan! Qünki [Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingəyla ibadət kil, pəkət Uningla ibadət-hizmitidə boll» dəp pütülgən, — dedi. **11** Buning bilən Iblis uni taxlap ketip qaldi, wə mana, pərixtilər kelip uning hizmitidə boldi. **12** Əmdi [Əysa] Yəhyaning tutkun qilinəanlikini anglap, Galiliyəgə yol aldi. **13** U Nasarət yezisini taxlap, Zəbulun wə Naftali rayonidiki [Galiliyə] dengizi boyidiki Kəpənahum xəhirigə kelip orunlaxti. **14** Xundak kilip, Yəxaya pəyoəmbər arkilik eytiləan xu bexarət əməlgə axuruldi, demək: — **15** «Zəbulun zemini wə Naftali zemini, Iordan dəryasining neriki tərpidiki «dengiz yoli» boyida, «Yat əlləning makani» boləan Galiliyədə, **16** Qarangəulukta yaxioəan həlk parlak bir nurni kərđi; Yəni əlüm kəlēnggisining yurtida olturoquqilarəa, Dəl ularning üstigə nur qüxti». **17** Xu wəqittin baxlap, Əysa: «Towa qilinglar! Qünki ərx padixahliki yekinxlixip qaldi!» — dəp jar kilixka baxlidi. **18** [Bir küni], u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, ikki aka-uka, yəni Petrus dəpmu atiləan Simon isimlik bir kixini wə uning inisi Andiriyasni kərđi. Ular beliqqi bolup, dengizə tor taxlawatatti; **19** u ularəa: — Mening kəynimdin menginglar — Mən siləni

adəm tutquqi belikqi kilmən! — dedi. **20** Ular xuan belik torlirini taxlap, uningqa əgixip mangdi. **21** U xu yərdin ötüp, ikkinqi bir aka-ukini, yəni Zəbədiyning oqulliri Yəqub və inisi Yuhannani kərđi. Bu ikkisi kemidə atisi Zəbədiy bilən torlirini ongxawatatti. U ularnimu qağırdi. **22** Ular dərhal kemini atisi bilən qaldurup uningqa əgixip mangdi. **23** Wə Əysa Galiliyəning həmmə yerini kezip, ularning sinagolirida təlim berip, Hudaning padixahlığının hux həwirini jakarlaytti, həlk arisida hərhil kesəllərni və ajiz-meyiplərni sağıaytti. **24** U toqruluk həwər pütkül Suriyə əlkisigə tarkaldi; u yərdiki halayik hərhil bimarlarıni, yəni hərtürlük kesəllər və aqrık-silaklarıni həmdə jin qaplaşkanlarıni, tutqaklık və paləq kesiligə gırıptar boləqanlarıni uning aldiəqə elip kelixti; və u ularni sağıaytti. **25** Galiliyə, «on xəhər» rayoni, Yerusalemlər, Yəhudiyyə və İordan dəryasining u qetidin kəlgən top-top adəmlər uningqa əgixip mangdi.

5 Muxu top-top adəmlərni kərüp u bir taşqa qıkti; u u yərdə olturoqinida, muhlisliri uning yenioqə kəldi. **2** U aqızini eqip ularəqə təlim berixkə baxlıdi: — **3** Mubarək, rohta namrat boləqanlar! Qünki ərx padixahlığı ularəqə təwədur. **4** Mubarək, piəqan qəkkənlər! Qünki ular təsəlli tapidu. **5** Mubarək, yawax-məminlər! Qünki ular yər yüzigə mirashordur. **6** Mubarək, həqqaniylikqa aq və təxnalar! Qünki ular toluq toyunidu. **7** Mubarək, rəhimdillər! Qünki ular rəhim kəridu. **8** Mubarək, kəlbi pak boləqanlar! Qünki ular Hudani kəridu. **9** Mubarək, tinqlik tərəpdarliri! Qünki ular Hudaning pərzəntliri dəp atilidu. **10** Mubarək, həqqaniylik yolida

ziyankəxlikkə uqriqanlar! Qünki ərx padixahliki ularqə təwədur. **11** Mubarək, mən üqün baxqılarning həkərət, ziyankəxlik wə hərtürlük təhmitigə uqrisanglar; **12** xad-huram bolup yayranglar! Qünki ərxlərdə katta in'am silər üqün saklanmaqta; qünki silərdin ilgiriki pəyoqəmbərlərgimu ular muxundak ziyankəxliklərnə kılqan. **13** Silər yər yüzidiki tuzdursilər. Həlbuki, əgər tuz öz təmini yoxətsa, uningqə qaytidin tuz təmini qandaqmu kirqüzgili bolidu? U qaqda, u heqnemigə yarimas bolup, taxlinip kixilərnə ayioqi astida dəssilixtin baxqə heq ixqə yarimaydu. **14** Silər dunyaning nuridursilər. Taq üstigə selinqan xəhər yoxurunalmaydu. **15** Heqkim qiraqni yeqip qoyup, üstigə sewətni kəmtürüp qoymas, bəlki qiraqdanning üstigə qoyidu; buning bilən, u əy iqidiki həmmə adəmlərgə yorukluk beridu. **16** Xu tərəkida, silər nurunglarni insanlar aldidə xundak qaknitinglarki, ular yahxi əməlliringlarni kərüp, ərxniki atanglarni uluqlisun. **17** Meni Təwrat qanunini yaki pəyoqəmbərlərnə yazoqlirini bikar kılqili kəldi, dəp oylap qalmanglar. Mən ularni bikar kılqili əməs, bəlki əməlgə axuroqlili kəldim. **18** Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, asman-zemin yoximioquqə, uningda pütülgənlər əməlgə axurulmioquqə Təwrattiki «yod» bir hərp, həttə birər qekitmu bikar kılınmaydu. **19** Xu səwəbtin, Təwrat qanunining əkidilirigə, həttə uning əng kiqikliridin birini bikar kılip, wə baxqılarqə xundak kılixni əgıtidioqan hərkim ərx padixahlikida əng kiqik hesablinidu. Əmma əksiqə, Təwrat qanuni əkidilirigə əməl kılqanlar wə baxqılarqə xundak kılixni əgətküqilər

bolsa ər x padixahlikida uluq hesablinidu. **20** Qünki mən silərgə xuni eytip qoyayki, həkkaniylikinglar Təwrat ustazliri wə Pərisiylərnəngkidin axmisa, ər x padixahlikioğa həqqaqan kirəlməysilər. **21** Burunkılaroğa «Qatillik qılma, qatillik qılğan hər kəndə adəm sorəqqa tartilidu» dəp buyruloğanlikini angliqansilər. **22** Birə mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki, öz kərindixioğa bikardin-bikar aqqıqlanoğanlarning hər birimu sorəqqa tartilidu. Öz kərindixini «əhmək» dəp tillioğan hər kim aliy kengəxmide sorəqqa tartilidu; əmma kərindaxlirini «təlwə» dəp həkarətligən hər kim dozahnəng otioğa layiq bolidu. **(Geenna g1067)** **23** Xuning üqün, sən qurbangah aldioğa kelip [Hudağa] hədiyə atimaqqi boləningda, kərindixingning senəngdin aqrinoğan yeri barliqi yadingoğa kəlsə, **24** hədiyəngni qurbangah aldioğa koyup turup, awwal kərindixing bilən yarixiwal, andin kelip hədiyəngni ata. **25** Əgər üstəngdin dəwa qılmaqqi bolə birsi bolsa, uning bilən birgə yolda boləningda uning bilən tezdin yarixip, dost bolənin. Bolmisa, u seni sorəqqiğa, sorəqqi bolsa gundipayoğa tapxuridu, sən zindanoğa solitiwetilisən. **26** Mən sanga xuni bərhək eytip qoyayki, [kərzəngning] əng ahirki bir tiyininimu qoymay təlimigüqə, xu yərdin qikalmaysən. **27** Silər «Zina qılmanglar» dəp buyruloğanlikini angliqansilər. **28** Birə mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki, birər ayaloğa xəhwaniy niyət bilən qarioğan kixi kənglidə u ayal bilən allıkaqan zina qiloğan bolidu. **29** Əgər əmdi ong kəzüng seni gunahqa azdursa, uni oyup taxliwət. Qünki pütün bədinəngning dozahqa taxlanoğininidin kərə, bədinəngdiki

bir əzaying yok kılinoqini kəp əwzəl. (Geenna g1067) 30 Əgər ong qolung seni gunahqa azdursa, uni kesip taxliwət. Qünki pütün bədiningning dozahqa taxlanoqinidin kərə, bədiningdiki bir əzaying yok kılinoqini kəp əwzəl. (Geenna g1067) 31 Yənə: — «Kimdikim ayalini talak kılsa, uningqə talak hetini bərsun» dəpmu buyruloqan. 32 Birak mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki, kimdikim öz ayalining buzukluk kılmixidin baxqa [hərəkəndak ixni bahənə kılip] uni talak kılsa, əmdi uni zinaqə tutup bərgən bolidu; talak kılinoqan ayalni əmrigə aloqan kiximu zina kılnoqan bolidu. 33 Silər yənə burunkılarqə «Kəsimingdin yanma, Pərwərdigarqə kılnoqan kəsiminggə əməl kı» dəp buyruloqanlığını angliqansilər. 34 Birak mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki, kət'iy kəsəm kılmanglar; ərxni tiloqə elip kəsəm kılmanglar, qünki ərx Hudaning təhtidur; 35 yaki yərnı tiloqə elip kəsəm kılmanglar, qünki yər yüzi Hudaning təhtipəridur. Yerusalemni tiloqə elipmu kəsəm kılmanglar, qünki u yər uluq padıxəning xəhıridur. 36 Həttə öz bexınglarnı tiloqə elipmu kəsəm kılmanglar, qünki silərnıng qeqınglarnıng bir telinimu ak yaki kara rənggə əzgərtix qolunglardın kəlməydu. 37 Pəkət degıninglar «Bolidu», «bolidu», yaki «Yak, yak, bolmaydu» bolsun. Buningdın ziyadısı rəzil boləquqıdın kelidu. 38 Silər «Kəzgə kəz, qıxqa qıx» dəp buyruloqınını angliqansilər. 39 Birak mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki, əski bilən təng bolmanglar. Kimdəkim ong məngzinggə ursa, sol məngzingnımu tutup bər; 40 wə birsi üstüngdın dəwa kılip, kənglikıngnı almaqıı bolsa, qapıningnımu bər. 41 Birsi sanga [yük-takını yüdküzüp]

ming kədəm yol yürüxkə zorlisa, uning bilən ikki ming kədəm mang. **42** Birsı səndin tilisə, uningoğa bər. Birsı səndin ətne-yerim qılmaqçı bolsa, uningoğa boynungni tolojıma. **43** Silər «Qoxnangni səygin, duxmininggə nəprətlən» dəp eytiloğanni angliğan. **44** Birək mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki, silərgə duxmənlik bolğanlaroğa mehır-muhəbbət kərsitinglar, silərdin nəprətləngənlərgə yaxılık qilinglar, silərgə ziyankəxlik qiloğanlaroğa dua qilinglar. **45** Xundak qiloğanda, ərxtiki Atanglarning pərzəntliridin bolisilər. Qünki U kuyaxining nurini yaxılaroğımı və yamanlaroğımı qüxüridu, yamoğurnimu həqqaniylaroğımı, həqqaniyətsizlərgimi yaqduridu. **46** Əgər silər özümləroğa muhəbbət kərsətkənlərgilə mehır-muhəbbət kərsətsənglar, buning qandakmu in'amioğa erixküqilici bolsun? Həttə bajgırlarmu xundak qiliwatmamdu? **47** Əgər silər pəkət kərindaxlıringlar bilənla salam-səhət qilixsanglar, buning nemə pəziliti bar? Həttə yat əlliklərmu xundak qilidioqu! **48** Xunga, ərxtiki Atanglar mukəmməl boləğinidək, silərmu mukəmməl bolunglar.

6 Həzi bolunglarki, həyr-sahawətlik ixliringlarni baxqılarning aldida kəz-kəz qilmanglar. Bundak qilsanglar, ərxtiki Atanglarning in'amioğa erixəlməysilər. **2** Xunga həyr-sahawət qiloğiningda, dawrang salma. Sahtipəzlərlə sinagoglarda və koqılarda adəmlərnin mahtixioğa erixix üqün xundak qilidu. Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, ular kəzligən in'amioğa erixkən bolidu. **3** Ləkin sən, həyr-sahawət qiloğiningda ɔng qolungning nemə qiliwatqinini sol qolung bilmisun. **4** Xuning bilən həyr-

sahawiting yoxurun bolidu wə yoxurun ixlarni kərgüqi Atang sanga buni qayturidu. **5** Dua qıloan waqtingda, sahtipəzlərdək bolma; qünki ular baxqılaroqa kəz-kəz qılıx üqün sinagoglar yaki tət koqa eçizida turuwelip dua qılıxqa amraqtur. Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, ular kəzligən in'amioqa erixkən bolidu. **6** Ləkin sən bolsang, dua qıloan waqtingda, iqqiri öygə kirip, ixikni yepip, yoxurun turoquqi Atangoqa dua qilinglar; wə yoxurun kərgüqi Atang buni sanga qayturidu. **7** Dua-tilawət qılonda, [butpərəs] yat əlliklərdikidək kuruk gəplərnı təkrlawərmənglar. Qünki ular degənlirimiz kəp bolsa [Huda] tiliginimizni qoqum ijabət qilidu, dəp oylaydu. **8** Xunga, silər ularni dorimanglar. Qünki Atanglar silərnıng ehtıyajınglarnı silər tiliməstin burunla bilidu. **9** Xuning üqün, mundaq dua qilinglar: — «I asmanlarda turoquqi Atimiz, Sening naming mukəddəs dəp uluqlanoqay. **10** Padıxahlıqıng kəlgəy, İradəng ərxte ada qılinoqandək yər yuzidimu ada qılinoqay. **11** Bügünki nenimizni bügün bizgə bərgəysən. **12** Bizgə kərzdar bololanlarnı kəqürginimizdək, Sənmü kərzlirimizni kəqürgəysən. **13** Bizni azduruluxlaroqa uqratkuzmioqaysən, Bəlki bizni rəzil boluquqıdin kutulduroqaysən». **14** Qünki silər baxqılarnıng gunah-səwənliklirini kəqürsənglar, ərxteki Atanglarmu silərnı kəqüridu. **15** Bırak baxqılarnıng gunah-səwənliklirini kəqürmisənglər, ərxteki Atanglarmu gunah-səwənlikliringlarnı kəqürməydu. **16** Roza tutqan waqtinglarda, sahtipəzlərdək tatirangoqu qıyapətkə kırıwalmanglar. Ular roza tutqınini kəz-kəz qılıx üqün qıraylirini soloqun qıyapəttə kərsitidu. Mən silərgə xuni

bərhək eytip qoyayki, ular kəzligən in'amioğa erixkən bolidu. **17** Əmdi sən, roza tutqiningda, qaqrliringni maylap, yüzüingni yuyup yür. **18** Xu qaşda, roza tutqining insanlarğa əməs, bəlki pəkət yoxurun turoşuqi Atangoşila kəşinidu; wə yoxurun kərgüqi Atang uni sanga kayturidu. **19** Yər yüzidə əzüinglarğa bayliqlarni toplimanglar. Qünki bu yərdə ya küyə yəp ketidu, ya dat basidu yaki oşrilar tam texip oşrilap ketidu. **20** Əksiqa, ərxətə əzüinglarğa bayliqlar toplanglar. U yərdə küyə yeməydu, dat basmaydu, oşrimu tam texip oşrilamaydu. **21** Qünki bayliqing kəyərdə bolsa, kəlbəingmu xu yərdə bolidu. **22** Təning qirişqi kəzdur. Xunga əgər kəzüing sap bolsa, pütün wujudung yorutulidu. **23** Lekin əgər kəzüing yaman bolsa pütün wujudung kərangəşu bolidu. Əgər wujudungdiki «yorukluk» əməliyəttə kərangəşuluk bolsa, u kərangəşuluk nemidegən kərkunqluk-hə! **24** Həqkim [birlə wəqittə] ikki hoşayinning kullukida bolmaydu. Qünki u yaki buni yaman kəşip, uni yahxi kəşidu; yaki buningəşə başlinip, uningəşə etibarsiz kəşaydu. [xuningəşə ohxax], şiləning həm Hudaning, həm mal-dunyaning kullukida boluxunglar mumkin əməs. **25** Xunga mən şilərgə xuni eytip qoyayki, həyatinglarğa kəşəklik yemək-iqmək yaki uqanglarğa kiyidioşan kiyim-keqəkning şemini kilmanglar. Həyatliq ozuktin, tən kiyim-keqəktin əziz əməşmu? **26** Asmandiki uqar-kəşatlarğa kəşanglar! Ular terimaydu, ormaydu, ambarlarğa yioşmaydu, lekin ərxetiki Atanglar ularnimu ozuklanduridu. Şilər axu kuxlardin kəş əziz əməşmu? **27** Aranglarda kəşsinglar şəm-kəşəşu bilən əmrüinglarni birər şəət uzartalaysilər? **28** Şiləning

kiyim-keqakning o'jemini qilixinglarning nemə hajiti?! Daladiki nelupərlərləning qandak əsidioqanlıkiqə qarap bekinglar! Ular əmgəkmə qilmaydu, qak egirməydu; **29** lekin silərgə xuni eytayki, həttə Sulayman toluk xan-xərəptə turəqandimu uning kiyinixi nilupərlərləning bir güliqilikmu yok idi. **30** Əmdi Huda daladiki bugün eqilsa, ətisi kurup oqakqa selinidioqan axu gül-giyahlarni xunqə bezigən yərdə, silərləni tehimu kiyindürməsmu, əy ixənqi ajizlar! **31** Xunga «nemə yəymiz», «nemə iqimiz», «nemə kiyimiz?» dəp o'əm qilmanglar. **32** Qünki yat əldikilər mana xundak həmmə nərsigə intilidu, əmma ərxтики Atanglar silərləning bu həmmə nərsilərgə mohtajlikinglarni bilidu; **33** xundak ikən, həmmidin awwal Hudaning padixahlığı wə həkəkaniylikioqə intilinglar. U qaoqda, bulərləning həmmisi silərgə qoxulup nesip bolidu. **34** Xuning üqün, ətining o'jemini qilmanglar. Ətining o'jemi ətigə qalsun. Hər künning dərdi xu künqə tuxluk bolidu.

7 Baxqilərləning üstidin həküm qilip yürmənglar. Xundakta [Hudaning] həkümigə uqrimaysilər. **2** Qünki silər baxqilər üstidin qandak baqa bilən həküm qilsanglar, [Hudamu] silərləning üstünglərdin xundak baqa bilən həküm qikiridu. Silər baxqilərləni qandak əlqəm bilən əlqisənglar, [Hudamu] silərləni xundak əlqəm bilən əlqəydu. **3** Əmdi nemə üqün buradiringning kəzidiki qilni kərüp, öz kəzüngdiki limni bayqiyalmaysən?! **4** Sən qandakmu buradiringoqə: «Kəni, kəzüngdiki qilni eliwetəy!» deyələysən? Qünki mana, əzüngning kəzidə lim turidu!? **5** Əy sahtipəz! Awwal əzüngning kəzidiki limni eliwət, andin enik kərüp, buradiringning kəzidiki qilni eliwetələysən. **6** Mukəddəs

Matta

mewiliridin tonuwalalaysilər. **21** Manga «Rəbbim, Rəbbim» degənlərləning həmmisilə ərx padixahlıqıqə kirəlməydu, bəlkə ərxte turoquqı Atamning iradisini ada qıləqlanlarla kirələydu. **22** Xu künidə nuroqun kixilər manga: «Rəbbim, Rəbbim, biz sening naming bilən wəhiy-bexarətlərləni yətküzduk, sening naming bilən jinlarni qoqliduk wə naming bilən nuroqun məjizilərləni kərsəttuk» dəydu. **23** Həlbuki, u qəqlə mən ularəql: «Silərləni əzəldin tonumaymən. Kəzümdin yəqlilinglar, əy itətsizlərlə!» dəp elən qilimən. **24** Əmdə hərbi bu səzlirimni anglap əməl qıləqlan bolsa, u əz əyini qorə tax üstigə saləqlan pəmpərəsətlik kixigə ohxaydu. **25** Yəqləqlur yioqlip, kəlkün kəlip, borən qikip soqlsimu, u əy ərülmidə; qünki uning uli qorə taxning üstigə seləqlan. **26** Bərləql səzlirimni anglap turup, əməl qilməydiqlan hərbi əyini qumning üstigə qurəqlan əhməkkə ohxaydu. **27** Yəqləqlur yəqləqləndə, kəlkün kəlgəndə, borən qikləqləndə xu əy ərülüp kətti; uning ərüluxi intəyən dəqlxətlik boldi! **28** Wə xundəql boldiki, əysə bu səzlirini əhirləqlturəqləndin keyin, bu top-top hələyik uning təlimlirigə həyranəqləs boluxti. **29** Qünki uning təlimliri Təwrat ustəqlziriningkigə ohximəytti, bəlkə tolimu nopluzluk idi.

8 U təqləqlin qüxləqləndə, top-top kixilər uningəql əqlgixip mənqlədi. **2** Wə mənəql, məqləql kesili bərləqlan bərləql kixi uning əqldiqləql kəlip, bəqlini yəqlgə urup tizlinip: — Təqlsirləql, əqlgərl həqlisingiz, mənəql kesilimdin pəql qiləqlaysiz! — dēdi. **3** əysə uningəqləql qəqlini təqlküzüp turup: — Həqləymən, pəql bəqləqlin! — dēwidi, bu əqləmning məqləql kesili xuan pəql bolup səqləydi. **4** əysə uningəqləql: — Həqləql bu ixni həqlqiməqləql

eytma, balki udul berip kahinoga özüngni kersitip, ularda bir guvahlilik bolux üqün, Musa bu ixta əmr qiləjan hədiyyə-kurbanlikni sunəjan, — dedi. **5** U Kəpərnahum xəhriyə barəanda, [rimlik] bir yüzbəxi uning aldioğa kelip, uningdin yelinip: **6** — Təksir, qakirim paləq bolup kəlip, bək azablinip əydə yatidu, — dedi. **7** Mən berip uni sakaytip qoyay, — dedi Əysa. **8** Yüzbəxi jawabən: — Təksir, torusumning astioğa kirixingizgə layik əməsmən. Pəkət bir eqizla səz kilip qoysingiz, qakirim sakiyip ketidu. **9** Qünki mənmu baxқа birsining hokukı astidiki adəmmən, mening kol astimda ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu. Kulumoğa bu ixni kil desəm, u xu ixni kilidu, — dedi. **10** Əysa bu gəpləni anglap, həyran boldi. Əzi billə kəlgənlərgə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, bundak ixənqni hətta Israillar arisidimu tapalmiojanidim. **11** Silərgə xuni eytayki, nuroqun kixilər künqikix wə künpetixtin kelip, ərx padixahlıqida İbrahim, İshak wə Yaquplar bilən bir dastihanda olturidu. **12** Ləkin bu padixahlıqning öz pərzəntliri bolsa, sirtta karangoqulukқа taxlinip, u yərdə yioğa-zarlar kətüridu, qixlirini oququrlitidu, — dedi. **13** Andin, Əysa yüzbəxiogə: — Əyünggə kayt, ixənginingdək sən üqün xundak kilinidu, dedi. Həlikı qakarning kesili xu pəyttə sakaytildi. **14** Əysa Petrusning əyigə barəanda, Petrusning keynanisining kizip orun tutup yetip qaloqinini kərdi. **15** U uning kolini tutiwidi, uning kizitmisi yandi. [Ayal] dərhal ornidin turup, Əysani kütüxkə baxlidi. **16** Kəq kirgəndə, kixilər jin qaplaşqan nuroqun adəmləni uning aldioğa elip kelixti. U bir eqiz səz bilənla jinlarni

həydiwətti wə barlıq kesəllərni sakaytti. **17** Buning bilən, Yəxaya pəyoqəmbər arkılıq yətküzülgən: «U əzi aqrıksılaklırimizni kətürdi, kesəllirimizni üstigə aldı» degən söz əməlgə axuruldi. **18** Əysa özini oriwaləqan top-top kixilərni kərüp, [muhlisliriqə] dengizning u kətiqə ətüp ketixni əmr kildi. **19** Xu qaşda, Təwrat ustazliridin biri kelip, uningə: — Ustaz, sən kəyərgə barsang, mənmu sanga əgixip xu yərgə barimən, — dedi. **20** Əysa uningə: — Tülkilərning əngkürliri, asmandiki kuxlarning uwiliri bar; birak İnsan'oolining bəxini qoyşudək yerimu yok, — dedi. **21** Muhlisliridin yənə biri uningə: — Rəb, mening awwal berip atamni yərlikkə qoyuxuməqə ijasət bərgəysən, — dedi. **22** Birak Əysa uningə: — Manga əgəxin, wə əlüklər öz əlüklirini yərlikkə qoysun, — dedi. **23** U kemigə qüxti, muhlisirimu qüxüp billə mangdi. **24** Wə mana, dengiz üstidə kattik boran qikip kətti; xuning bilən dolqunlar kemidin halkip kemini qərək kiliwetəy dəp qaldi. Lekin u uhlawatatti. **25** Muhlisar kelip uni oyqitip: — I ustaz, bizni kutuldurəqaysən! Biz həlakət aldida turimiz — dedi. **26** — Nemixka qorkisilər, i ixənqi ajizlar! — dedi u wə ornidin turup, boran-qapqunəqə wə dengizəqə tənbiş beriwidi, həmmisi birdinla tinqidi. **27** Muhlisar intayin həyran bolup, bir-birigə: — Bu zadi kəndək adəmdü? Həttə boran-qapqunlar wə dengizmu uningə boysunidikən-hə! — dəp ketixti. **28** Əysa dengizning u kətidiki Gadaralıqlarning yurtiqə barəjinida, jin qaplaşkan ikki kixi gərliridin qikip uningə aldioqə kəldi. Ular xunqə wəhxiy idiki, heqkim bu yərdin ətüxkə jür'ət kılalmaytti. **29** Uni kərgəndə ular:

— I Hudaning Ooqli, sening biz bilən nemə karing! Sən waqit-saiti kəlməyla bizni qiyniojili kəldingmu? — dəp towlidi. **30** Xu yərdin heli yirakta qong bir top tongguz padisi otlap yürətti. **31** Jinlar əmdi uningə: — Əgər sən bizni qoqliwətməkqi bolsang, bizni tongguz padisi iqigə kirgüzüwətkəysən, — dəp yalwuruxti. **32** U ularə: — Qiqinglar! — dewidi, jinlar qikip, tongguzlarning tenigə kiriwalidi. Mana, pütkül tongguz padisi tik yardin etilip qüxüp, sularda ojarq boldi. **33** Lekin tongguz baqquqilar bədar keqip, xəhərgə kirip, bu ixning bax-ahirini, jümlidin jin qaplxan kixilərnin kəqürmixlirini halayıqqa eytip berixti. **34** Wə mana, pütün xəhərdikilər Əysa bilən kərxkili qikti. Ular uni kərgəndə, uning əzlirining xu rayonidin ayrilip ketixini ətündi.

9 Xuning bilən u kemigə qüxüp dengizdin ətüp, ətzi turojan xəhərgə kaytip kəldi. **2** Wə mana, kixilər zəmbilgə yatquzulojan bir paləqni uning aldioja elip kəldi. Əysa ularning ixənqini kərip həliqi paləqə: — Ooqlum, yürəklik bol, gunəhliring kəqürüm kılindi, — dedi. **3** Andin mana, Təwrat ustazliridin bəziliri kənglidə: «Bu adəm kupurluq kiliwatidu!» dəp oylidi. **4** Ularning kənglidə nemə oylawatқанlikini bilgən Əysa ularə: — Nemə üqün kənglünglarda rəzil oylarda bolisilər? **5** «Gunəhliring kəqürüm kılindi» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? — dedi wə yənə ularə: — **6** Əmma hazır silərnin İnsan'ooqlining yər yüzidə gunəhlarni kəqürüm kiliş həkukioja igə ikənlikini bilixinglar üqün, — u paləq kəsəlgə: — Ornungdin tur, orun-kərpəngni yioixturup ətünggə kayt, — dedi. **7** Həliqi adəm ornidin

turup öyigə kaytti. **8** Buni kərgən top-top adəmlər kərkuxup, insanlarəja bundak həkukni bərgən Hudani uluqlaxti. **9** Əysa u yərdin qikip aldiəja ketiwetip, baj yiojidiəjan orunda olturojan, Matta isimlik bir [bajgiri] kərđi. U uningəja: — Manga əgəxkin! — dedi. Wə Matta ornidin turup, uningəja əgəxti. **10** Wə xundak boldiki, Əysa [Mattaning] əyidə mehman bolup dastihanda olturojanda, nurojun bajgirlar wə gunahkarlarmu kirip, Əysa wə uning muhlisliri bilən həmdastihan boldi. **11** Buni kərgən Pərisiylər uning muhlisliriəja: — Ustazinglar nemixka bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturidu?! — dedi. **12** Bu gəpni angliəjan Əysa: — Saqlam adəmlər əməs, bəlki bimarlar tewipka mohtajdur. **13** Silər berip [mukəddəs yazmilardiki]: «İzdəydiəjinim qurbanliklar əməs, bəlki rəhim-xəpkət» deyilgən xu səzning mənisini əgininglar; qünki mən həkəkaniylarni əməs, bəlki gunahkarlarni qakiroqili kəldim, dedi. **14** Xu waqitlarda, Yəhya [pəyoəmbərnin] muhlisliri Əysaning yenioja kelip uningəja: — Nemixka biz wə Pərisiylər patpat roza tutimiz, lekin sizning muhlisliringiz tutmaydu? — dəp soraxti. **15** Əysa jawabən: — Toyi boluwatkan yigit tehi toyda həmdastihan olturojan qaojda, toy mehmanliri həza tutup oltursa kəndak bolidu!? Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu kündə roza tutidu. **16** Həqkim kona kəngləkkə yengi rəhttin yamak salmaydu. Undak kilsa, yengi yamak [kirixip], kiyimni tartip yirtiwetidu. Nətijidə, yirtik tehimu yoojinap ketidu. **17** Xuningdək, həqkim yengi xarabni kona tulumlarəja qaqilimaydu. Əgər undak kilsa, [xarabning eqixi bilən]

tulumlar yerilip ketidu-də, xarabmu təkülüp ketidu həm tulumlarmu kardin qıqıdu. Xuning üqün kixilər yengi xarabni yengi tulumlaroqa қақılaydu; xundak қıloqanda, hər ikkilisi saқlinip қalidu. **18** U [Yəhyaning muhlislirioqa] bu sözlərni қiliwatқан waқtida, mana bir həkүmdar kelip, uning aldioqa bax urup: — Mening қizim hazirla өlүp kәtti; әmma siz berip uningoqa қolingizni tәgкүzүp қоysingiz, u tirilidu, dedi. **19** Әysa ornidin turup, muhlisliri bilән billә uning kәynidin mangdi. **20** Wә mana, yolda hun tәwrәx kesiligә gırıptar bolojinioqa on ikki yil bolqan bir ayal Әysaning arқisidin kelip, uning tonining pexini silidi. **21** Qünki u iqidә «Uning tonini silisamla, qoқum saқiyip ketimән» dәp oylioqanidi. **22** Әmma Әysa kәynigә burulup, uni kәrүp: — Қizim, yүrәklik bol, ixәнqing seni saқaytti! dedi. Xuning bilән u ayal xu saәttә saқaydi. **23** Әmdi Әysa həliқи həkүmdarning өyigә kirgәndә, nəy qeliwatқан wә haza tutup waysawatқан kixilər topini kәrүp, **24** ularoqa: — Qıqip ketinglar, bu қiz өlmidi, bәlki uhlawatidu, dedi. [Xuni anglap] kәpqilik uni mәshirә қildi. **25** Kixilər qıқiriwetilgәndin keyin, u қizning yenioqa kirip, uning қolini tutiwidi, қiz ornidin turdi. **26** Bu tooqrisidiki həwәр pütүн yurtta pur kәtti. **27** Әysa u yәrdin qıққanda, ikki қarioqu uning kәynidin kelip: — I Dawutning oқli, bizgә rәһim қiloqaysiz! — dәp nida қilixti. **28** U өygә kirgәndin keyin, xu ikki қarioqu uning aldioqa kәldi. Әysa ulardin: — Silәр mening bu ixқа қadir ikәнlikimgә ixinәmsilər? — dәp soridi. — I Rәbbim, ixinimiz, — dәp jawab bәrdi ular. **29** U қolini ularning kәzligә tәgкүzүp turup: — Ixәнqinglar boyiqә bolsun! dewidi, **30** Ularining kәzliri eqildi. Әysa

ularoqa: Bu ixni heqkinga eytmanglar! dap kattik tapilidi.

31 Lekin ular u yerdin qikipla, uning nam-xehritini putkul yurtka yeyiwetti. **32** Ular qikip ketiwatkanda, kixilar jin qaplxkan bir gaqini uning aldioqa elip kaldi. **33** Uningoqa qaplxkan jinning haydilixi bilanla, heliki adam zuwanoqa kaldi. Halayik intayin hayranuhes bolup: — Bundak ix Israilda zadi kerulup bakmioqan, — deyixti. **34** Lekin Përisiylar: — U jinlarni jinlarning amiriga tayinip qoqlaydikän, deyixti. **35** Wə əysa barliq xəhər wə yeza-kixlaklarni kezip, ularning sinagoglirida təlim berip, ərx padixahlikidiki hux həwəni jakarlidi wə hərhil kesəlləni wə hərhil meyip-ajizlarni sakaytti. **36** Lekin u top-top adəmləni kerup ularoqa iq aqritti, qunki ular harlinip padiqisiz koy padiliridək panahsiz idi. **37** Xuning bilən u muhlisliroqa: — Hosul dər wəkə kəp ikən, birak [hosul elix üqün] ixləydioqanlar az ikən. **38** Xunga hosulning Igisidin, Əz hosulingni yiojiwelixka ixləmqiləni jiddiy əwətkəysən, dəp tilənglar, — dedi.

10 U on ikki muhlisini yenioqa qakirip, ularoqa napak rohlarni qoqlax wə hər bir kesəllikni həm hər bir meyip-ajizni sakaytix hokukini bərdi. **2** On ikki rosulning isimliri təwəndikiqə: Awwal Petrus dəpmu atilidioqan Simon wə uning inisi Andiriyas, andin Zəbədiyning oqlı Yakup wə uning inisi Yuhanna, **3** Filip wə Bartolomay, Tomas wə bajgir Matta, Alfayning oqlı Yakup wə Ləbbaus dəpmu atilidioqan Taday, **4** millətpərwər dəp ataloqan Simon wə keyin Əysaoqa satkunluk kiləqan Yəhuda Ixkariyot. **5** Əysa bu on ikkisini [həlkning arisioqa] mundak tapilap əwətti: — Yat əllikləarning yollirioqa qikmanglar,

yaki Samariyëliklärning xähärlirigimu kirmänglar, **6** bälki tenigän qoy padiliri bolğan Israil jәмәtidikilär arisiqä beringlar. **7** Barğan yeringlarda: «Ərx padixahlıki yekinxixip qaldı!» döp jakarlanglar. **8** Aqriq-silaklarni sakaytinglar, ölüklärni tirildürünglar, mahaw kesällirini sakaytinglar, jinlarni häydiwetinglar. Silärgä xapaät halis berilgändur, silärmu halis iltipat qilinglar. **9** Bälweqinglarğa altun, kümüx wə mis pullarni baqlap elip yürmänglar. **10** Səpär üqün birlä yäktäktin baxqa nə hurjun, nə kəx, nə həsa eliwalminglar. Qünki hizmətkar öz ix həqqini elixqa həqliktur. **11** Hərkäysi xähär yaki yezioğa barğan waqtinglarda, aldi bilən xu yärdä kimning hərmətkä layıq mətiwər ikənlikini soranglar; xundak kixini tapqanda, u yärdin kətküqə uning öyidila turunglar. **12** Birär öygä kirgininglarda, ularğa salam beringlar. **13** Əgär u ailidikilär [hərmətkä] layıq mətiwər kixilər bolsa, tiligän amanliqinglar ularğa ijabət bolsun; əgär ular layıq bolmisa, tiligän amanliqinglar özünglarğa qaytsun. **14** Silärni qobul qilmioğan, sözliringlarni anglimioğan kimdəkim bolsa, ularning öyidin yaki xu xähärdin kətkininglarda, ayioqinglardiki topini qeqiwetinglar. **15** Mən silärgä xuni bərhək eytip qoyayki, qiyamət künidä Sodom wə Gomorra zeminidikilärning həli xu xähərdikilärningkidin yenik bolidu. **16** Mana, mən silärni qoylarni bərilärning arisiqä əwətkəndək əwətimən. Xunga, yilandək səzgür, pahtəktək sap dillik bolunglar. **17** Insanlardin pəhəs bolunglar; qünki ular silärni tutuwelip sot məhkimilirigə tapxurup beridu, sinagoglirida qamqilaydu. **18** Ular wə xundakla yat əlliklər

üqün bir guwahlik boluxka, silər mening səwəbimdin əmirlər wə padixahlar aldioğa elip berilip sorakğa tartilisilər. **19** Lekin ular silərni sorakğa tartkan waktida, kandaq jawab berix yaki nemə jawab berixtin ənsirəp kətmənglar. Qünki xu wakti-saitidə eytix tegixlik sözlər silərgə təminlinidu. **20** Qünki sözligüqi өзünqlar əməs, bəlki Atangların rohi silər arkilik sözləydu. **21** Qerindax qerindixioğa, ata balisioğa hainlik kılıp, ölümge tutup beridu. Balıllarmu ata-anisioğa karxi qikip, ularni ölümge məhkum kılduridu. **22** Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmnin nəpřitigə uqraysilər. Lekin ahıroqıqə bərdaxlik bərgənlər bolsa kütquzulidu. **23** Ular silərgə bu xəhərdə ziyankəxlik kılsa, yənə bir xəhərgə keqip beringlar. Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, İnsan'ooli kaytip kəlgüqə silər Israilning barlik xəhərlirini arilax [wəzipinglar] tügiməydu. **24** Muhlis ustazidin, kul hojayinidin üstün turmaydu. **25** Muhlis ustazioğa ohxax bolsa, kul hojayinioğa ohxax bolsa razi bolsun. Ular öyning igisini «Bəəlzibul» dəp tillioğan yərdə, uning eyidikilirini tehimu kattik həkarətliməmdü? **26** Xunga ulardin qorkmanglar; qünki heqkandaq yepik koyuloğan ix axkarılanmay qalmaydu, wə heqkandaq məhpiy ix ayan bolmay qalmaydu. **27** Mening silərgə karangoquda eytidioanlirimni yorukta eytiweringlar. Kulikinglaroğa piqirlap eytiloanlarni əgzilərdə jakarlanglar. **28** Tənni ɵltürsimu, lekin adəmnin jan-rohını ɵltürəlməydioanlardin qorkmanglar; əksiqə, tən wə jan-rohni dozahta halak kılıxka qadir boləuqidin qorkunglar. (Geenna g1067) **29** Ikki kuxkaqni bir tiyingə

setiwalojili bolidu? Lekin ulardin birimu Atanglarsiz yergə qüxməydu. **30** Əmma silər bolsanglar, həтта hər bir tal qeqinglarmu sanaloqandur. **31** Xunga, qorkmanglar. Silər nurojunlioqan quxkaqtinmu qimmətliktursilər! **32** Xunga, meni insanlarning aldida etirap qiləanlarning hər birini mənmu ərtiki Atamning aldida etirap qilimən; **33** Birəq insanlarning aldida məndin tanoqanlarning hər biridin mənmu ərtiki Atam aldida tanimən. **34** Mening dunyaqa keliximni tinqlik elip kelix üqündur, dəp oylap qalmanglar. Mən tinqlik əməs, bəlkı qiliqni yürgürüxkə kəldim. **35** Qünki mening kelixim «Ooqlni atisioqa, qizni anisioqa, kelinni qeynanisioqa qarxi qikirix» üqün bolidu. **36** Xuning bilən «Adəmning düxmənliri öz ailisidiki kixilər bolidu». **37** Ata-anisini məndinmu əziz kəridioqanlar manga munasip əməstur. Öz ooql-qizini məndinmu əziz kəridioqanlarmu manga munasip əməs. **38** Əzining krestini kətürüp, manga əgəxmigənlərmu manga munasip əməs. **39** Əz həyatini ayaydioqan kixi uningdin məhrum bolidu; mən üqün öz həyatidin məhrum boləan kixi uningəqa erixidu. **40** Silərni qəbul qiləanlar menimu qəbul qiləan bolidu; meni qəbul qiləanlar bolsa meni əwətküqinimu qəbul qiləan bolidu. **41** Bir pəyoqəmbərnı pəyoqəmbərlik saləhiyitidə qəbul qiləan kixi pəyoqəmbərgə has boləan in'aməqa erixidu. Həqqəniy adəmnı u həqqəniy ikən dəp bilip qəbul qiləanlar həqqəniy adəmgə has boləan in'aməqa erixidu. **42** Mən silərgə xunı bərhəq eytip qəyayki, mening bu xəqiqiklirimdin əng kiqiki birini mening muhlisim dəp bilip uningəqa həтта pəkət birər

qinə sooquk su bərgən kiximu jəzmən əzigə layıq in'amdin məhrum bolmaydu.

11 Əysa on ikki muhlisiyə bu ixlarni tapilap boləndin keyin, əzimu xu yərdiki hərəkəysi xəhərlərdə təlim berix wə [Hudaning kalamini] jakarlax üqün u yərdin kətti. **2** Zindanoğa solanoğan Yəhya [pəyoqəmbər] Məsihning kıləğan əməllirini anglap, muhlislrini əwətip, ular arkılıq Əysadin: **3** «Kəlixı məkərrər zat əzüngmu, yaki baxkə birsini kütüximiz kəkəmu?» — dəp soridi. **4** Əysa ularoğa jawab berip mundaq dedi: — Yəhyaning yenioğa kəytip berip, əz anglawatkanliringlarni wə kərüwatkanliringlarni bayan kılıp — **5** Korlar kərələydiəğan wə tokurlar mangalaydiəğan boldi, mahaw kesili boləğanlar sakəytildi, gaslar angliyalaydiəğan boldi, əlgənlərmu tirildürüldi wə kəmbəqəllərgə hux həwər jakarlandi» — dəp eytinglar **6** wə [uningoğa yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhtliktur!» dəp qoyunglar, — dedi. **7** Ular kətkəndə, Əysa top-top adəmlərgə Yəhya toqruluk səzləxkə baxlidi: — «Silər əsli [Yəhyani izdəp] qəlgə barəqininglarda, zadi nemini kərgili bardinglar? Xamalda yəlpünüp turoğan qomuxnimu? **8** Yaki esil kiyingən bir ərbabnimu? Mana, esil kiyimlərni kiygənlər han ordiliridin tepiliduqu! **9** Əmdi silər nemə kərgili bardinglar? Bir pəyoqəmbərnimu? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip qoyayki, [bu bolsa] pəyoqəmbərdinmu üstün bir boləquqidur. **10** Qünki [mukəddəs yazmılardiki]: — «Mana, yüz əldingəyə əlqimni əwətimən; U sening əldingdə yolungni təyyarlaydu» — dəp pütülgən səz dəl uning toqrisida pütülgəndur.

11 Mən silərgə xuni bərəkət eytip qoyayki, ayallardin tuqulğanlar arisida qəmüldürgüqi Yəhyadinmu uluqi turozuloqini yok; əmma ərx padixahlikidiki əng kikiq bolqinimu uningdin uluq turidu. **12** Əmma qəmüldürgüqi Yəhya otturiqə qikqan künlərdin bugünkü küngiqə, ərx padixahliqə kirix yoli xiddət bilən eqildi wə kixilər uni xiddət bilən tutuwalidu. **13** Qünki barliq pəyoqəmbərlərdin bexarət berix hizmiti, xundakla Təwrattiki yazmilar arkilik bexarət yətküzülük hizmiti Yəhya bilən ahirlixidu. **14** Wə əgər xu səzni qəbul qilalisanglar, «[kaytip] kelixi muqərrər bolqan Ilyas [pəyoqəmbər]» bolsa, [Yəhyaning] əzidur. **15** Angliqudək quliki barlar buni anglisun! **16** Lekin bu dəwrdiki kixilərdi zadi kimlərgə ohxitay? Ular huddi rəstə-bazarlarda olturwelip, bir-birigə: **17** «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmü, ussul oynimidinglar», «Matəm pədisigə qelip bərsəkmü, yioqə-zar qilmidinglar» dəp [qaxxaydiqan tuturuqsiz] balilarqə ohxaydu. **18** Qünki Yəhya kelip ziyapəttə olturmaytti, [xarab] iqməytti. Xuning bilən, ular: «Uningqə jin qaplixiptu» deyixidu. **19** İnsan'ooli bolsa kelip həm yəydu həm iqidu wə mana, ular: «Taza bir toymas wə bir məyhor ikən. U bajgırlar wə gunahkarlarning dosti» deyixidu. Lekin danalix bolsa öz pərzəntliri arkilik durus dəp tonulidu». **20** Andin u əzi kəp məjizilərdi kərsətkən xəhərlərdə turuwatqanlardi towa qilmioqanliki üqün əyibləp, mundaq dedi: — **21** Halinglarqə way, əy Qorazinliklar! Halinglarqə way, əy Bəyt-Saidaliklar! Qünki silərdə kərsitilgən məjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər

heli burunla bəz kiyimigə yəginip, külgə milinip towa
kiloqan bolatti. **22** Mən silərgə xuni eytip qoyayki,
qiyamət künidə Tur wə Zidondikilərnin kəridioqini
silərnin kidin yenik bolidu. **23** Əy ərxkə kətürülgən
Kəpənahumluklar! Silər təhtisaraqa qüxürülsilər. Qünki
aranglarda yaritiloqan möjizilər Sodomda yaritiloqan
bolsa, u xəhər bögüngiqə həlak bolmioqan bolatti.
(Hadēs g86) **24** Əmma mən silərgə xuni eytip qoyayki,
qiyamət künidə Sodom zeminidikilərnin kəridioqini
silərnin kidinmu yenik bolidu. **25** Xu waqitlarda, Əysa bu
ixlarqa qarap mundaq dedi: — Asman-zemin Igisi i Ata!
Sən bu [həqiqətlərni] danixmən wə əkilliklərdin yoxurup,
səbiy balilarqa axkarilioqanliqinğ üqün Sanga mədhjiylər
oquymən! **26** Bərħək, i Ata, nəziringdə bundaq kiliş rawa
idi. **27** Həmmə manga Atamdin təqdim kilindi; Ooqulni
Atidin baxqa heqkim tonumaydu, wə Atinimu Ooqul wə
Ooqul axkarilaxni layiq kərgən kixilərdin baxqa heqkim
tonumaydu. **28** Əy japakəxlər wə eoqir yük yükləngən
həmminglar! Mening yenimoqa kelinglar, mən silərgə
aramliq berəy. **29** Mening boyunturukumni kiyip, məndin
əgininglar; qünki mən məmin wə kəmtərmən; xundaq
kiloqanda, kənglünglar aram tapidu. **30** Qünki mening
boyunturukumda bolux asan, mening artidioqan yüküm
yeniktur.

12 Xu qaoqlarda bir xabat küni, Əysa buoqdayliqlərdin
ötüp ketiwatatti. Qorsiqi eqip kətkən muhlisliri baxaqlarni
üzüp, yeyixkə baxlidi. **2** Lekin buni kərgən Pərisiylər
uningoqa: — Qara, muhlisliring xabat küni Təwratta
qəkləngən ixni kiliwatidu, deyixti. **3** Birəq u ularoqa:

— Dawut wə uning h mrahlirining aq  aloqanda nem  k loqanlikini [mukəddəs yazmilardin] o umioqanmusil r?

4 U Hudaning  yig  kirip, [Huda o a] ataloqan, xundakla  zi w  h mrahlirio a nisbətən Təwrat  anuni boyiqə yeyixkə bolmaydioqan «t kdim nanlar»ni [sorap elip], ularni [həmrahliri] bilən bill  yeg n.  slid  bu nanlarni p   t kahınlarning yeyixigila bolatti. **5** Silər T wrattin xuni o up bakmioqansil rki, ibadəthanida ixl ydioqan kahınlar xabat k nliri ixl p xabat t rtipini buzsimu, gunah a buyrulmaydu. **6** Bir k mən xuni silərgə eytip  oyayki, bu y rd  ibad thanidinmu ulu  birsi bar. **7**  mdilik  əgər silər [Hudaning]  [mukəddəs yazmilarda]: «Izd y dioqinim  urbanliklar  m s, b lki rəhim-x p  t» deyilgən xu s zining m nisini bilgən bolsanglar, bigunah  ixil rni gunah ar d p bekitm yttinglar. **8** Q nki Insan' oqli xabat k nining I sidur. **9** U u yərdin ayrilip, ularning sinagogioğa kirdi. **10** W  mana, u y rd  bir  oli yegil p  aloqan bir adəm bar idi. Ular uning üstidin ərz  ilix a s w b tapmaq i bolup uningdin: — Xabat k ni kes l sak ytix Təwrat  anunio a uyğunmu? — d p soridi. **11** Lekin u ularo a munda  jawab b rdi: — Bir rsinglarning  oyi xabat k ni orio a q x p k ts , uni d rh l tartip q  iriwalmaydioqan adəm barmidu? **12** Insan bolsa  oydin xunq   tibarliktur! Xunga, xabat k ni yaxilik  ilix Təwrat  anunio a uyğundur. **13** Andin u h li i kesəlgə: —  olungni uzat, — dedi. U  olini uzitixi bilənla  oli ikkin i  olio a ohxax əsligə kəltürüldi. **14** Bir k Pərisiylər tax irio a q  ip, uni  anda  yokitix h   id  m sli  t  ilixti. **15**  mma  ysa buni biliwelip u yərdin ayrildi.

Top-top kixilər uningqa əgixip mangdi. U ularning həmmisini sakaytti; **16** andin ularqa əzining salahiyitini axkarilimaslikni kattik tapilidi. **17** Buning bilən Yəxaya pəyoqəmbər arkilik yətküzülgən munu səzlər əməlgə axuruldi: **18** — «Qaranglar, mana Mən tallioqan Əz kulum! Mening səyümlükim, dilimning səyüngini! Mən Əz Rohimni uning wujudioqa kondurimən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həqiqətni jakarlaydu. **19** U nə talax-tartix qilmaydu nə quqan kətürməydu, Koqilarda uning kətürgən awazini heq angliouqi bolmaydu. **20** Taki u oqəlibə bilən toqra həkümlərnə qikərouqə, Yanjiloqan qomuxni sundurmaydu, Tütəp oqəy dəp qəloqan pilikni oqürməydu; **21** Wə əllər uning namioqa ümid baqlaydu». **22** Xu qaqda, uning aldioqa jin qaplixawaləqan kor wə gaqa biri elip kelindi. U uni sakaytti, kor gaqini səzliyələydiqan wə kərələydiqan qildi. **23** Barlik halayik həyran boluxup: — Əjəbə, bu Dawutning oqlimidu? — deyixti. **24** Lekin Pərisiylər bu səzni anglap: — U pəkət jinlarning əmiri boləqan Bəlzibubkə tayinip jinlarni qoqliwetidikən, deyixti. **25** Lekin u ularning nemə oylawatqanlıqini bilip ularqa mundaq dedi: — Əz iqidin bəlünüp əzərə sokuxqan hərqəndəq padixəhlik wəyran bolidu; hərqəndəq xəhər yəki ailə əz iqidin bəlünüp əzərə sokuxsa zawallıqqa yüz tutidu. **26** Əgər Xəytan Xəytanni qoqlisa, u əz-əzigə qarxi qikqan bolidu. Undaqta, uning padixəhlikə qəndəqmu put tirəp turalisun? **27** Əgər mən jinlarni Bəlzibuloqa tayinip qoqlisam, silərnəg pərzəntliringlar kimgə tayinip jinlarni qoqlaydu?! Xunga ular silər toqruluk həküm qikərsun! **28** Lekin mən Hudaning Rohioqa tayinip jinlarni

qoʻlloqan bolsam, undaʼta Hudaning padixahliki dər wə kə
üstünglaroʻja qüxüp namayan boldi. **29** Bir xixi küqtünggür
birsining öyigə kirip, uning mal-mülkini qandaq bulap
ketəlisun? Pəqət u xu küqtünggürni awwal baʻqliyalisa,
andin öyini bulang-talang qilalaydu. **30** Mən tərəptə
turmioqanlar manga qarxi turoquqidur. Mən tərəpkə
[adəmlərni] yioqmioquqilar bolsa tozutu wətküqidur. **31**
Xuning üqün mən silərgə xuni eytip qoyayki, insannarning
ətküzgən hərtürlük gunahliri wə qiloqan kupurluklirining
həmmisini kəqürüxkə bolidu. Birəq Muqəddəs Rohqə
kupurluk qilix heq kəqürülməydu. **32** İnsan'ooqlioʻja
qarxi səz qiloqan kimdəkim bolsa kəqürümgə erixələydu;
lekin Muqəddəs Rohqə qarxi gəp qiloqanlar bolsa bu
dunyadimu, u dunyadimu kəqürümgə erixəlməydu. (aion
g165) **33** Dərəh yahxi bolsa, mewisimu yahxi bolidu —
yaki dərəh por bolsa, mewisimu naqar bolidu; qünki
hərkandaq dərəh öz mewisidin bilinidu. **34** Əy yillannarning
pərzəntliri! Silər rəzil tursanglar, aqzinqlardin qandaqmu
yahxi səz qiqsun? Qünki adəmnin qəlbida nemə tolup
taxqan bolsa eoqizdin xu qiqidu. **35** Yahxi adəm öz
yahxi həzinisidin yahxi nərsilərni qiqiridu. Yaman adəm
yaman həzinisidin yaman nərsilərni qiqiridu. **36** Mən
silərgə xuni eytip qoyayki, insannlar qiloqan hər bir eoqiz
quruk səzi üqün sorəq küni həsəb beridu. **37** Qünki öz
səzliring bilən ya həqqaniy ispatlinisən, ya səzliringlar
bilən gunahkar dəp bekitilisən. **38** Xu qaoqda bəzi
Təwrat ustazliri wə Pərisiylər uningoʻja jawəbən: Ustəz,
səndin bir məjizilik əlamət kərgümüz bar, — dedi. **39**
Lekin u ularoʻja mundaq jawəb bərdi: — Rəzil həm

zinahor bu dāwr bir «alamət»ning kəristilixini istəp yūridu. Biraq bu dāwrdikilərgə «Yunus pəyoqəmbərdə kərülgən məjizilik alamət»tin baxka həqkandə məjirilik alamət kərsitilməydu. **40** Qünki Yunus pəyoqəmbər yooqan belikning kərsikida üq keqə-kündüz yatkandək, İnsan'ooqlimu ohxaxla üq keqə-kündüz yərning baqrida yatidu. **41** Sorəq küni Ninəwə xəhridikilər bu dāwrdikilər bilən təng qopup, bu dāwrdikilərnin günəhlirini bekitidu. Qünki ular Yunus [pəyoqəmbər] jakarlioqan həwəni anglap, [yamanliqidin] towa kəlioqan; wə mana, muxu yərdə Yunus [pəyoqəmbər]dinmu uluq birsi turidu! **42** Sorəq küni «Jənubtiki ayal padixah»mu bu dāwrdikilər bilən təng tirilip, ularning günəhlirini bekitidu. Qünki u Sulaymanning dana səzlirini anglax üqün yər yüzining qetidin kəlgən; wə mana, hazır muxu yərdə Sulaymandinmu uluq birsi turidu. **43** Napak roq birawning tenidin qikiriwetilgəndin keyin, u qurəq dalalarni qərgiləp yürüp, birər aramgahni izdəydu, biraq tapalmaydu **44** wə: «Mən qikқан makaniməqə qəytay» dəydu. Xuning bilən qəytip kəlip, xu makanining yənəla box turəqanliqini, xundəqlə pakiz tazilanəqanliqini wə rətləngənlikini bayqəydu-də, **45** berip əzidinmu bəttər yəttə jinni baxlap kəlidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən həliqi adəmnin keyinki həli burunqidinmu təhimu yaman bolidu. Bu rəzil dāwrdikilərnin həlimu mana xundəq bolidu. **46** U toplaxqan halayiqqə dawamlıq səzləwatqanda, mana, anisi bilən iniliri kəlip, uning bilən səzləxməqə bolup taxqirida turuxti. **47** Xuning bilən birəylən uningə: — Aningiz wə iniliringiz siz

bilən səzliximiz dəp taxkırida turidu, — dedi. **48** Lekin u jawabən xu həwərnı yətküzgən kixidin: «Kim mening anam, kim mening inilirim?» — dəp soridi. **49** Andin u qolını sozup muhlislrini kərsitip: — Mana mening anam, mana mening inilirim! **50** Qünki kim ərxtiki Atamning iradisini ada qılsa, xu mening aka-inim, aqa-singlim wə anamdur, — dedi.

13 Xu küni Əysa əydin qikip, dengiz boyida olturatti. **2** Ətrapiqə top-top adəmlər olixiwaləqəqə, u bir kemigə qikip olturdi. Pütkül halayık bolsa dengiz boyida turuxatti. **3** U ularəqə təmsillər bilən nurəqun həkmətlərni eytip birip, mundaq dedi: — Mana, uruq qaqquqi uruq qaqkili [etizəqə] qikiptu. **4** Uruq qaqqanda uruqlardın bəziliri qiojir yol üstigə qüxüptu, kuxlar kelip ularni yəp ketiptu. **5** Bəziliri texi kəp, topisi az yərlərgə qüxüptu. Tupriki qongkur bolmioqəqə, tezla ünüp qikiptu, **6** lekin kün qikixi bilənla aptapta kəyüp, yiltizi bolmioqəqə kurup ketiptu. **7** Bəziliri tikənlərnin arisioqə qüxüptu, tikənlər əsüp maysilarnı boquwaptu. **8** Bəziliri bolsa yahxi tupraqqə qüxüptu. Ularınin bəziliri yüz həssə, bəziliri atmix həssə, yənə bəziliri ottuz həssə həsul beriptu. **9** Quliki barlar buni anglisun! **10** Muhlisiri kelip, uningdin: — Sən nemə üqün ularəqə təmsillər arqilik təlim berisən? — dəp soridi. **11** U ularəqə mundaq jawab bərdi: — Silər ərş padixəhlikinin sirlirini bilixkə muyəssər qilindinglar, lekin ularəqə nesip qilinmidi. **12** Qünki kimdə bar bolsa, uningəqə tehimu kəp berilidu, uningda molqilik bolidu; əmma kimdə yox bolsa, həttə uningda bar boləqanlirimu uningdin məhrum qilinidu. **13** Ularəqə təmsil bilən

sözlərimizin səwəbi xuki, ular qarisimu kərməydu, anglisimu tingximaydu həm həqiqiy qüxənməydu. **14** Buning bilən Yəxaya pəyoqəmbər eytkən bexarəttiki munu sözlər əməlgə axuruldi: — «Silər anglaxni anglaysilər, biraq qüxənməysilər; Qaraxni qaraysilər, biraq kərməysilər. **15** Qünki muxu həlkning yürükini may qaplap kətkən, Ular angliqanda kulaklırini eoqir qiliwaləqan, Ular kəzlirini uhliqandək yumuwaləqan; Undək bolmisidi, ular kəzliri bilən kərüp, Kuliki bilən anglap, Kəngli bilən qüxinip, Öz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularni sakaytkən bolattim. **16** Lekin, kəzliringlar bəhtliktur! Qünki ular kəridu; kulikinglar bəhtliktur! Qünki ular anglaydu. **17** Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, burunki nuroqun pəyoqəmbərlər wə həqqaniy adəmlər silərning kərgininglarni kərüxkə intizar boləqan bolsimu ularni kərmigən; silərning angliqininglarni anglaxkə intizar boləqan bolsimu ularni anglimioqan. **18** Əmdi uruk qaqquqi toqrisidiki təmsilning mənisini anglanglar: **19** Əgər biri [ərx] padixahlığining söz-kalamini anglap turup qüxənmişə, Xəytan kelip uning kəngligə qeqiləqan sözni elip ketidu. Bu dəl qioqir yol üstigə qeqiləqan uruklardur. **20** Taxlıq yərlərgə qeqiləqan uruklar bolsa, ular söz-kalamni anglap, huxallıq bilən dərhal qəbul qiləqanlarni kərsitidu. **21** Həlbuki, kəlbidə həq yiltiz bolmioqəqə, pəkət wəqitlik məwjut bolup turidu; söz-kalamning wəjədin qiyinqilik yaki ziyankəxlikkə uqrioqanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidu. **22** Tikənlərnin arisioqə qeqiləqini xundək adəmlərnin kərsətkənki, ular söz-kalamni angliqini bilən, lekin bu dunyaning əndixiliri wə baylıqning

eziqturuxi [kəlbidiki] səz-kalamni boquwetidu-də, ular
 hosulsiz qalidu. (aīōn g165) **23** Lekin yahxi yərgə qeqiloqan
 uruqlar bolsa — səz-kalamni anglap qūxəngən adəmlərn
 kərsitidu. Bundak adəmlər həsul beridu, birsi yüz
 həssə, birsi atmix həssə, yənə birsi ottuz həssə həsul
 beridu. **24** U ularning aldida yənə bir təmsilni bayan
 kildi: — Ərx padixahlığı huddi etizioqə yahxi urukni
 qaqқан bir adəmgə ohxaydu. **25** Əmma kixilər uyquqə
 qəmgən qaqda, dūxmini kelip buqday arisioqə kürmək
 uruqlirini qeqiwetip, ketiptu. **26** Əmdi maysilar əsüp,
 baxak qıqarqanda, kürməkmə axkarlinixkə baxlaptu.
27 Hojayinning qakarlıri kelip uningqə: — «Əpəndi, siz
 etizingizqə yahxi uruk qaqқан əməsmidingiz? Kürməklər
 nədin kelip qaldı?» dəptu. **28** Hojayin: «Buni bir dūxmən
 qiloqan» — dəptu. Qakarlar uningdin: «Siz bizni berip
 ularni otiwetenglar deməqimu?» — dəp soraptu. **29**
 «Yak, » — dəptu hojayin, «undak qiloqanda kürməklərn
 yuloqanda, buqdaylarnimu yuluwetixinglar mumkin. **30**
 Bu ikkisi orma waqtioqə billə əssun, orma waqtida,
 mən ormiqilarqə: — Aldi bilən kürməklərn ayrip yioqip,
 baqlap kəydürüxkə qoyunglar, andin buqdaylarni yioqip
 ambirimqə əkiringlar, dəymən» — dəptu hojayin. **31**
 U ularqə yənə bir təmsilni eytti: — Ərx padixahlığı
 huddi bir adəm qolioqə elip etizioqə qaqқан qıqə uruqioqə
 ohxaydu. **32** Qıqə urukı dərwekə barlıq uruqlarning iqidə
 əng kiqik bolsimu, u hərқandaқ ziraəttin egiz əsüp, dərəh
 bolidu, hətta asmandiki quxlarmu kelip uning xahlirida
 uwulaydu. **33** U ularqə yənə bir təmsilni eytti: — Ərx
 padixahlığı huddi bir ayal qolioqə elip üq jawur unning

arisioqa yoxurup, taki pütün hemir boloquqə saklıoqan
 eqitkuqa ohxaydu. **34** Əysa bu ixlarning həmmisini
 təmsillər bilən kəpqilikkə bayan kildi. U təmsilsiz
 həqkandak təlim bərməytti. **35** Buning bilən pəyoqəmbər
 arkilik aldin'ala eytiloqan munu sözlər əməlgə axuruldi:
 — «Aqzimni təmsil sözləx bilən aqimən, Aləm apiridə
 boləndin beri yoxurunup kəlgən ixlarni elan kəlimən». **36**
 Xuningdin keyin, u kəpqilikni yoloqa seliwetip əygə kirdi.
 Muhlisiri yenioqa kelip uningdin: — Etizliktiki kürmək
 toqrisidiki təmsilni bizgə xərhləp bərsəng, — dəp ətündi.
37 U əmdi ularoqa jawab berip mundaq dedi: — Yahxi
 urukni qaqқан kixi İnsan'oolidur. **38** Etizlik bolsa — dunya.
 Yahxi uruk bolsa [ərx] padixahlikining pərzəntliridur,
 lekin kürmək rəzil boləquqining pərzəntliridur. **39** Kürmək
 qaqқан düxmən — Iblisur. Orma orux wakti — zaman
 ahiridur. Ormiqilar — pərixtilərdur. (aiōn g165) **40** Kürməklər
 yulunup, otta kəydürüwetilginidək, zaman ahiridimu
 ənə xundaq bolidu. (aiōn g165) **41** İnsan'ooli pərixtilirini
 əwətip, ular insanlarni gunahқа azduruquqlarning
 həmmisini, xundaqla barlik itaətsizlik kəloquqlarni öz
 padixahlikidin xallap qikip, **42** humdanning lawuldap
 turoqan otioqa taxlaydu. U yərdə yioqa-zarlar kətürülidu,
 qixlirini oququrlitidu. **43** U qaoqda həqқaniylar Atisining
 padixahlikida huddi kuyaxtək julalinidu. Angliqudək
 kəlikə barlar buni anglisun! **44** — Ərx padixahlikə huddi
 etizda yoxuruloqan bir həzinigə ohxaydu. Uni tepiwəloquqi
 həzinini kəytidin yoxurup, həzinining xad-huramlıqı
 iqidə bar-yoқini setiwetip, xu etizni setiwalidu. **45**
 Yənə kelip, ərx padixahlikə esil ünqə-mərwayitlarni

izdigən sodigərgə ohxaydu. **46** Sodigər nahayiti qimmət bahalığ bir mərwayitni tapqanda, qaytip berip bar-yokini setiwetip, u mərwayitni setiwalidu. **47** — Yənə kelip, ərǝ padixahlığı dengizə taxlinip hərhil beliklarni tutidiǝan torəǝa ohxaydu. **48** Tor toxqanda, [belikqilar] uni kiroqakka tartip qikiridu. Andin olturup, yahxi beliklarni iloǝiwelip, ƙaqilarəǝa ƙaqilap, ərǝziməslərnə taxliwetidu. **49** Zaman ahirida xundaƙ bolidu. Pərixtilər qikip, rəzil kixilərnə həƙƙaniy kixilər arisidin ayriydu (**aiōn g165**) **50** wə humdanning lawuldap turoǝan otioǝa taxlaydu. U yərdə yioǝa-zarlar ƙətürülide, qixlirini oququrlitidu. **51** Əysa ulardin: — Bu ixlarning həmmisini qüxəndinglarmu? dəp soridi. Qüxənduk, — dəp jawab bərđi ular. **52** Andin u ularəǝa: — Xunga, ərǝ padixahlığining təlimigə muyəssər bolup muhlis boləǝan hərbi Təwrat ustazi huddi həzinişidin yengə həm ƙona nərsilərnə elip qikip tarkatƙuqi əy hojayinioǝa ohxaydu, — dedi. **53** Əysa bu təmsillərnə səzləp boləǝandin ƙeyin, xundaƙ boldiki, u yərdin ayrilip, **54** əz yurtioǝa ƙətti wə əz yurtidiki sinagogta həlƙƙə təlim berixƙə kirixti. Buni angliəǝan halayik intayin həyran boluxup: — Bu adəmnəning bunqiwała danalığı wə məjizə-karamətliri nədin ƙəlgəndu? **55** U pəƙət həliki yaəǝaqqining ooqli əməsmu? Uning anisining ismi Məryəm, Yəƙup, Yüsüp, Simon wə Yəhədalar uning iniliri əməsmu? **56** Uning singillirining həmmisi bizning arimizdioqu? Xundaƙ ikən, uningdiki bu ixlarning həmmisi zadi nədin ƙəlgəndu? — deyixətti. **57** Xuning bilən ular uningəǝa həsət-bizar bilən ƙaridi. Xunga Əysa ularəǝa mundaƙ dedi: — Hərkandaƙ pəyoǝəmbər baxƙa yərlərdə

hərmətsiz qalmaydu, pəkət öz yurti wə öz əyidə hərmətkə sazawər bolmaydu. **58** Ularning iman-ixənqsizlikidin u u yərdə kəp məjizə kərsətmidi.

14 U qaoqlarda, Hərod həkim Əysaning nam-xəhritidin həwər tepip, **2** hizmətkarlırigə: — Bu adəm qəmüldürgüqi Yəhya bolidu, u əlümdin tirilgən bolsa kerək. Xuning üqün muxu alahidə qüdrətlər uningda küqini kərsətməktə, — dedi. **3** Hərodning bundak deyixining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayali Hərodiyəning wəjidin Yəhyani tutkun qilip, zindanoğa taxlıoqanidi. **4** Qünki Yəhya Hərodka [tənbih berip]: «Bu ayalni tartiwelixing Təwrat qanunioğa hilaptur» dəp kəlgənidi. **5** Hərod [xu səwəbtin] Yəhyani əltürməkqi boləjan bolsimu, birək halayıktin qorqқанidi, qünki ular Yəhyani pəyoqəmbər, dəp bilətti. **6** Əmma Hərodning tuəuləjan küni təbrikləngəndə, ayali Hərodiyəning kizi otturiə qikip ussul oynap bərdi. Bu Hərodka bək yaqti; **7** xuning üqün u uningə: — Hərnemə tilisəng xuni sanga berəy, dəp kəsəm qildi. **8** Lekin kiz anisining küxkürtüxi bilən: — Qəmüldürgüqi Yəhyaning kallisini elip, bir təhsigə qoyup əkəlsilə, — dedi. **9** Padixah buningə həsrət qəkkən bolsimu, kəsəmliri tüpəylidin wə dastihanda olturoqanlar wəjidin, [kallisini] elip kelinglar, dəp buyrudi. **10** U adəm əwətip, zindanda Yəhyaning kallisini aldurdi. **11** Xuning bilən kallisi bir təhsigə qoyulup, kizning aldioğa elip kelindi. Kiz buni anisining aldioğa apardi. **12** [Yəhyaning] muhlisliri bolsa berip, jəsətni elip dəpnə qildi; andin berip Əysəğa bu ixlarni həwər qildi. **13** Əysa bu həwərnı anglap, əzi yaləquz pinhan bir jayə ketəy dəp bir kemigə olturup u yərdin

ayrildi. Halayik buning hawirini tapkanda, atraptiki xaharlardin kelixip, uning kaynidin piyade mangdi. **14** U [kiroqakka] qikip katchinida, zor bir top adamlarni koruwidi, ularqa iq aqritip, ularning aqriqlirini sakaytti. **15** Keq kirganda, muhlisliri uning yenioqa kelip: — Bu qel bir jay ikən, waqitmu bir yergə berip qaldi. Halayikni yoloqa seliwatkən bolsang, andin ular kəntlərgə berip əzlirigə ozuk setiwalsun, — dedi. **16** Lekin Əysa ularqa: — Ularining ketixining hajiti yok, əzünglar ularqa ozuk beringlar, — dedi. **17** Lekin muhlislar: — Bizdə bəx nan bilən ikki danə beliktin baxka heq nərsə yok, — deyixti. **18** U: — Ular ni manga elip kelinglar, dedi. **19** U halayikni qəplükning üstidə olturuxka buyruqandin keyin, bəx nan bilən ikki belikni qolioqa elip, asmanoqa karap [Hudaqa] təxəkkür eytti. Andin nanlarni oxtup muhlislirioqa bərdi, muhlisliri halayikka üləxtürüp bərdi. **20** Həmməylən yəp toyundi. [Muhlislar] exip qaloqan parqilarni lik on ikki sewətkə teriwaldi. **21** Ozuklanoqanlarning sani ayallar wə balilardin baxka təhminən bəx ming kixi idi. **22** Arkidila, u muhlislirioqa: Əzüm bu halayikni yoloqa seliwetimən, angouqə silər kemigə olturup, dengizning qarxi qiroqioqa otüp turunglar, dəp buyrudi. **23** Halayikni yoloqa seliwətkəndin keyin, u dua kilix üqün əzi hilwət taqka qikti. Kəq kirgəndimu u yərdə yaloquz qaldi. **24** Bu qaşda, kemə qiroqaktin heli kəp qaqirim yürgənidi, lekin xamal qarxi yənlixitin qikiwatkaqka, kemə dolqunlar iqidə qaykilip turatti. **25** Keqə tətinqə jesək waqtida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri tərəpkə kəldi. **26** Muhlislar uning dengizning üstidə

mengip keliwatkanlikini k r p, alakzad  bolup: — Alwasti ikən! — d p qərkup qukan selixti. **27** Lekin  ysa d r al ular  : — Yürəklik bolunglar, bu mən, q rk manglar! — dedi. **28** Petrus buning  a jawab n: — I R b, bu sən bolsang, su  stid  mengip yening  a berixim  a əmr k l  ays n, — dedi. **29** K l, — dedi u. Petrus kemidin q   p, su  stid  mengip,  ysa  a qarap ketiwatatti; **30** lekin boranning kattık q  iwatkanlikini k r p qərkup, su  a q    k  baxlidi: — R b, meni kutkuzuwal  ays n! — d p wark ridi. **31**  ysa d r al k lini uzitip, uni tutuwaldi w  uning  a: —  y ixənqi ajiz b nd , nemix a guman k lding? — dedi. **32** Ular kemigə q   anda, xamal tohtidi. **33** Kemidə olturo anlar uning aldi  a kelip s jd  k lip: — Bərhək, sən Hudaning O li ik ns n, — deyixti. **34** Ular dengizning qarxi t ripig   tk nd , Ginnisar t yurtida [ urukluk  a] q  ti. **35** U yərdiki adəmlər uni tonup k lip, ətraptiki barlik jaylar  a h w r əwətti; xuning bilən kixilər barlik bimarlar ni uning aldi  a elip k ldi; **36** ular uningdin bimarlarning  eqbolmi anda uning tonining pexigə bolsimu k lini t gk   welix  a yol k yuxini  t ndi. Uning  a k lini t gk    nl rning   mmisi səllimaza sak ydi.

15 Bu qao da, Təwrat ustazliridin w  Pərisiylərdin bəziliri Yerusalemdin kelip Əysaning aldi  a berip: **2** — Muhlisliring nemix a ata-bowilirimizning  n' nilirig  hilaplik k lidu? Q nki ular k llirini yumay tamak y ydik no u, — dedi. **3** Lekin u ular  a mundak jawab b rdi: — Sil rqu, silər nemix a  n' nimizni sak laymiz d p Hudaning  mrig  hilaplik k lilisil r? **4** Q nki Huda: «Ata-

anangni hõrmõt kıl» wə «Atisi yaki anisini hãkarõtligõnlər ɵlɵmgə mǝhkum kılinsun» dǝp ɵmr kılõan. **5** Lekin silər: — Hərķandak kixi «Atisi yaki anisioǝa: — Mǝn silərgə yardǝm bərgüdək nǝrsilərnı allıķaqan [Hudaǝǝa] atiwǝttim — desila, **6** uning ata-anisioǝa hõrmõt-wapadarlık kılıx mǝjburiyiti qalmaydu, — dǝysilər. Buning bilǝn ǝn'ǝnǝnglarnı dǝp, Hudaning ɵmrını yokķa qıķiriwǝttinglar. **7** Ɔy sahtipǝzlər! Yǝxaya pǝyǝǝmbər bərgǝn muxu bexarət toptooǝra silər tooǝruluk ikǝn: — **8** «Muxu hǝlk aǝzida meni hõrmõtligını bilǝn, Birak ķǝlbı mǝndin yirak. **9** Ular manga bihudǝ ibadət kılidu. Ularńing ɵgǝtkǝn tǝlimliri pǝķət insannardın qıķķan pǝtiwalarla, halas». **10** Andin u halayıķnı yenioǝa qakirip, ularǝa: — Kılak selinglar hǝm xuni qũxininglarki, **11** Insanni napak kılidioǝını aǝzidin kiridioǝını ǝmǝs, bǝlki aǝzidin qıķidioǝınıdur, — dedi. **12** Keyin muhlisliri uning aldioǝa kelip: — Sening bu sǝzũngni Pǝrisiylər anglap, uningdin bizar bolup rǝnjigǝnlikini bildingmu? — dedi. **13** Lekin u mundak jawab kayturdi: — Ɔrxtiki Atam tikmigǝn hərķandak ɵsũmlũk yiltizidin yulunup taxlinidu. **14** Silər ularǝa pisǝnt kılmanǝlar; ular korlarǝa yol baxlaydioǝan korlardur. Ɔǝr kor korǝa yol baxlisa, hǝr ikkisi orioǝa qũxũp ketidu. **15** Lekin Petrus uningǝa: — Baya eytkǝn tǝmsilni bizǝ qũxǝndũrũp bərgǝysǝn, — dedi. **16** Lekin u: — Silǝrmu tehiqǝ qũxǝnqigǝ eriximidinglar?! — dedi. **17** Eǝǝizǝa kirǝn barlık nǝrsilǝrńing axķazan arkilik tǝrət bolup qıķip ketidioǝanlıkını tehi qũxǝnmǝmsilər? **18** Lekin eǝǝizdin qıķidioǝını ķǝlbtin qıķidu, insanni napak kılidioǝınımu xudur. **19** Qũnki yaman oylar, ķatillik,

zinahorluk, buzukqilik, oqirilik, yaloqan guwahlik wə təhmət katarliklar kəlbti qikidu. **20** Insanni napak qilidioqanlar mana xulardur; yuyulmioqan qollar bilən tamak yeyix insanni napak qilmaydu. **21** Əysa u yərdin qikip, Tur wə Zidon xəhərlirining ətrapidiki yurtlarəja bardi. **22** Mana, u qət yərlərdin kəlgən kənanıy bir ayal uning aldioja kelip: — I Rəb! Dawutning oqlı, həliməja rəhim qilojaysiz! Kiziməja jin qaplixiwaləjanikən, kiynilip ketiwatidu! — dəp uningəja nida qilip zarlıdi. **23** Lekin u u ayaləja bir eojizmu jawab bərmidi. Muhlisłiri uning yenioja kelip: — Bu ayalni yoloja salsang! Qünki u kəynimizdin əgixip yalwurup nida qiliwatidu, — dedi. **24** Əmdi u jawab berip: — Mən pəkət yoldin tenigən koy padiliri boləjan İsrail jəmətidikilərgə əwətilgənmən, — dedi. **25** Əmma həliki ayal uning aldioja kelip səjdə qilip: — Rəb, mənəja yardəm qilojaysən! — dəp yalwurdi. **26** U uningəja: — Balılarning nenini kiki itlarəja taxlap berix yaxxi əməs, — dedi. **27** Lekin həliki ayal: — Durus, i Rəb, birək həttə itlarmu hojayinining dastihinidin qüxkən uwaklarni yəydioju, — dedi. **28** Xuning bilən Əysa uningəja: — Əy hanim, ixənqing küqlük ikən! Tiliginingdək bolsun! — dedi. U ayalning kizi xuan sakijip kətti. **29** Əysa u yərdin qikip, Galiliyə dengizining boyidin ətüp, taqka qikip olturdi. **30** Uning aldioja top-top halayik yioildi. Ular tokur, qarioju, gaqa, qolak wə nurojun baxka hil kesəllərnimu elip kelip, uning ayioji aldioja koyuxti; u ularni sakaytti. **31** Xuning bilən halayik gaqılarning səzliyələydiojan boləjanlikini, qolaklarning sakayojinini, tokurlarning mangəjanlikini wə qariojularning kəridiojan

bolonlikini k r p, həyran boldi w  Israilning Hudasini ulu lidi. **32** Andin  ysa muhlislrini yenio a qakirip: — Bu halayik a iqim a riydu; q nki ular    k ndin beri yenimda boldi, yegüdək bir n rsisimu   lmidi. Ularni  ylirig  aq kayturuxni halimaymən, yolda  alidin ketixi mumkin, — dedi. **33** Muhlislar uning a: — Bu   ld  bunqiwala ad mni toy uzo ud k k p nanni n din tapimiz? — deyixti. **34**  ysa ulardin:  anq  neninglar bar? — d p soridi. — Y tt  nan bilən birnəqqə tal k q k belik  bar, — deyixti ular. **35** Buning bilən u halayik ni y rd  olturux a buyrudi. **36** Andin, y tt  nan bilən belik larni  olio a elip [Huda  a] təxəkkür eytip, ularni oxtup muhlislrino a b rdi, muhlislar halayik a   l xt rdi. **37** H mm yl n toy uq  yedi; andin [muhlislar] exip   l n parqilarni yio ip y tt  qong sewətni tox uzdi. **38** Tam k yeg nl rning sani balilar w  ayallardin bax a t t ming kixi idi. **39** U halayik ni yolo a salo andin keyin, kemigə q   p, Magadan yurtining q t yərlirigə bardi.

16  mdi pərisiylər bilən Sadu iylar uni sinax m  situd  yenio a kelip, uningdin bizg  asmandin m jizilik bir alamət kərsətsəng, d p t l p  ilixti. **2** Bir k  ysa ular a mund k dedi: — K q kurun silər  izil x p  ni kərgininglarda, « awa  t  oq k bolidu» d ysil r **3** w   tig nd : «B g  n boran q  idu, q nki asmanning rənggi  izil həm tutu », d ysil r. Asman rənggi-royini p rk  t l ysil r-yu, lekin bu zamanda y   beriwat an alamətlərni p rk  t lm ysil r! **4** Rəzil həm zinahor bu d wr «m jizilik bir alamət»ning k ristilixini ist p y ridu. Bir k bu [d wr kil rg ] «Yunus p y  mb rd 

kөрүлгән мөјзилік аламәт»din baxқа һеққандақ мөјзилік аламәт көрситilmәydu. Andin u ularni taxlap qıqıp kәtti. **5** Muhlisleri [dengizning] u кәtiqә әtkinidә, nan eliwelixni untuqanidi. **6** Әysa ularqә: — Hoxyar bolunglar, Pәrisiylәr bilән Saduqiylarning eqitkusidin ehtiyat қilinglar, — dedi. **7** [Muhlislar] өзara mulahızilixip: — Nan әkәlmigәnlikimiz üqün buni дәwatsa kerәk, — deyixti. **8** Әysa ularning nemә [deyixiwatқанlikini] bilip mundaq dedi: — Әy ixәнqi әjizlar! Nemә üqün nan әkәlmigәnlikinglar tooqrisida mulahızә қilisilәr? **9** Tehiqә qüxәнmidinglarmu? Bәx nan bilән bәx ming kixining [toyquzuloqanlıқı], қanqә sewәt ozuқ yioqiwalоqanlıқinglar esinglardin қıqtimu? **10** Yәttә nan bilән tәt ming kixining [toyquzuloqanlıқı], yәнә қanqә qong sewәt ozuқ yioqiwalоqanlıқinglarmu esinglardin қıqtimu? **11** Silәr қандақmu mening silәrgә: «Pәrisiylәr bilән Saduqiylarning eqitkusidin ehtiyat қilinglar» deginimning nan tooqruluk әmәslikini qüxәнmәysilәr? **12** Muhlislar xundila uning nandiki eqitқudin әmәs, bәlki Pәrisiylәr bilән Saduqiylarning tәlimidin ehtiyat қilixni eytқанlikini qüxinip yәtti. **13** Әysa Qәysәriyә-Filippi rayonioqә kәlginidә, u muhlisleridin: Kixilәr mән İnsan'oqlini kim дәp bilidikән? — дәp soridi. **14** Muhlisleri: — Bәzilәr seni qәmüldürgüqi Yәhya, bәzilәr Ilyas [pәyoqәmbәr] wә yәнә bәzilәr Yәrәmiya yaki baxқа pәyoqәmbәrlәrdin biri дәp bilidikән, — дәp jawab bәrdi. **15** U ulardin: — Әmdi silәrqu? Silәr meni kim дәp bilisilәr? — дәp soridi. **16** Simon Petrus: — Sән Mәsih, mәnggүlүk ҳayat Hudaning Oqlı ikәnsән, — дәp jawab bәrdi. **17** Әysa uningqә: — Bәhtliksән, i Yunus oqlı

Simon! Buni sanga ayan qilouqi heq at-kan igisi əməs, bəlkə ərxtiki Atamdur. **18** Mən sanga xuni eytayki, sən bolsang Petrusdursən. Mən jamaitimni bu uyultax üstigə qurimən. Uning üstidin təhtisaraning dərważilirimu oqalib keləlməydu. **(Hadēs g86)** **19** Ərx padixahlığının aqquqlirini sanga tapxurimən; sən yər yüzidə nemini baqlisang ərxtimu baqlanqan bolidu, sən yər yüzidə nemini qoyup bərsəng, ərxtimu qoyup berilgən bolidu, — dedi. **20** Bu sözləni eytip bolup, u muhlislirioğa özining Məsih ikənlikini heqkingə tinmaslıqni tapilidi. **21** Xu wəqittin baxlap, Əysa muhlislirioğa özining Yerusalemoğa ketixi, aqsakallar, bax kaşınlar wə Təwrat ustazliri tərripidin kəp azab-oqubət tartixi, ɵltürɵlɵxi mukərrər bolqanlikini, xundakla ɵqinqi kɵni tirildürɵlidioqanlikini ayan qilixqa baxlidi. **22** Xuning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləp: — Ya Rəb, sanga rəhim qilinoqay! Bexingoğa bundak iqlar kət'iy qūxməydu! — dedi. **23** Lekin u burulup Petrusqa qarap: — Arkamoğa ɵt, Xəytan! Sən manga putlikaxangsən, sening oyliqanliring Hudaning ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. **24** Andin Əysa muhlislirioğa mundaq dedi: Kimdəkim manga əgixixni halisa, əzidin waz keqip, özining krestini kɵtürɵp manga əgəxsun! **25** Qɵnki ɵz jenini kɵtkɵzmaqci bolqan kixi qoqum jenidin məhrum bolidu, lekin mən ɵqɵn ɵz jenidin məhrum bolqan kixi uningoğa erixidu. **26** Qɵnki bir adəm pɵtɵn dunyoğa igə bolup jenidin məhrum qalsa, buning nemə paydisi bolsun?! U nemisini jenoğa tegixsun?! **27** Qɵnki Insan'ooqli Atisinin xan-xəripi iqidə pərixtiliri bilən kelix aldida turidu; wə u həmmə adəmning ɵz

əməllirigə tuxluk jawab kayturidu. **28** Mən silərgə xuni bərħək eytip qoyayki, bu yərdə turoqanlarning arisidin ölümning təmini tetixtin burun jəzmən İnsan'oolining öz padixahlığı bilən kəlgənlikini kəridioqanlar bardur.

17 Wə altə kündin keyin, Əysa Petrus, Yakup wə Yakupning inisi Yuhənnani ayrip elip, egiz bir taqqa qıktı. **2** U yərdə uning siyaqi ularning kəz aldidila əzgirip, yüzi kuyaxtək parlidi, kiyimliri nurdək ap'ak bolup qaknidi. **3** Wə mana, [muhlislaroqa] Musa wə Ilyas [pəyoqəmbərlər] uning bilən səzlixiwatqan həlda kəründi. **4** Xuning bilən Petrus Əysaoqa: — I Rəb, bu yərdə boləqinimiz nemidegən yahxi! Halisang, birini sanga, birini Musaoqa, yənə birini Ilyaska atap bu yərgə üq kəpə yasayli! — dedi. **5** Uning gepi tügiməyla, mana nurluk bir bulut ularni kapliwalidi. Mana, buluttin: «Bu Mening səyümlük Oqlumdur, Mən uningdin hursənmən. Uningoqa kulak selinglar!» degən awaz anglandi. **6** Muhlislar buni anglap əzlirini yərgə taxlap düm yetip wəhimigə qüxti. **7** Birak Əysa kelip, ularoqa kolini təgküzüp: Kəpunglar, kərkənglar, — dedi. **8** Ular bəxini kətürüp kəriwidi, Əysadin baxqa həqkimni kərmidi. **9** Taqdin qüxüwetip, Əysa ularoqa: — İnsan'ooli ölümədin tirildürülmigüqə, bu alamət kərünüxni həqkingə eytmənglar, — dəp tapilidi. **10** Andin muhlisliri uningdin: — Təwrat ustazliri nemə üqün: «Ilyas [pəyoqəmbər Məsih kelixtin] awwal kaytip kelixi kərək» deyixidu? — dəp soraxti. **11** U ularoqa jawabən: — Ilyas [pəyoqəmbər] dərwekə [Məsihtin] awwal kelidu, həmmə ixni orniqə kəltüridu. **12** Əmma mən silərgə xuni eytip qoyayki, ilyas allıkaqan kəldi, ləkin kixilər uni tonumidi, bəlki

uningorja halioqanqə muamilə kildi. Xuningorja ohxax, Insan'oolimu ularning qollirida azab qekix aldidat turidu, — dedi. **13** Xu qaoqda muhlislar uning qəməldürgüqi Yəhya toorjisida səzləwatқанlikini qüxəndi. **14** Ular halayikning yenioqa barəjinida, bir kixi uning aldioqa kelip, tizlinip: **15** Rəb, oololumorja iqingni aorritkaysən! Qünki uning tutkəklik kesili bar boləqaqqa, zor azab qekiwatidu; qünki u daim otning yaki suning iqigə qüxüp ketidu. **16** Uni muhlisliringorja elip kəlgənidim, sakaytalmidi, — dedi. **17** Əysa jawabən: — Əy etikadsiz wə tətür dəwr, silər bilən kaqanoqiqə turay?! Mən silərgə yənə kaqanoqiqə səwr kəlay? — Balini aldimorja elip kelinglar — dedi. **18** Xuning bilən Əysa [jinoqa] tənbiħ beriwidi, jin balidin qikip kətti, balimu xuan sakaydi. **19** Keyin, Əysa ayrim qaloqanda, muhlislar uning yenioqa kelip: — Biz nemə üqün jinni qooqliwetəlmiduk? — dəp soraxti. **20** U ularorja: — Ixənqinglar bolmioqanliqi üqün. Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, silərdə kiqa urukidək zərriqə ixənq bolsila, silər awu taoqqa: «Bu yərdin u yərgə kəq» desənglar, kəqidu; xundakla silərgə mumkin bolmaydioqan heq ix bolmaydu. **21** Birək, bundək jinlarni dua kəlix wə roza tutux bilən bolmisa həydigili bolmaydu — dedi. **22** Ular Galiliyə əlkisidə aylinip yürginidə, Əysa ularorja: — Insan'ooli [satkənluktin] insanlarning qolioqa tapxurulidu; **23** ular uni əltüridu, lekin üqinqi küni u tirilidu, — dedi. Buni anglap muhlislar eoqir oqəm-qayəuoqa qəməp kətti. **24** Andin ular Kəpərnahum xəhərigə kəlginidə, [ibadəthana] «ikki drakma» [bejini] yioqquqilar Petrusning yenioqa kelip: — Ustazinglar

«ikki drakma»ni töləmdü? — dəp soridi. **25** Tələydu, — dedi Petrus. Lekin u öygə kirgixigila, tehi bir nemə deməstila Əysa uningdin: — Simon, seningqə bu dunyadiki padixahlar kimlərdin baj alidu? Öz pərzəntliridinmu, yaki yatlarınmu, — dəp soridi. **26** Petrus uningqə: Yatların, — dewidi, Əysa uningqə: — Undakta, pərzəntlər [bajdin] haliy bolidu. **27** Birak [baj yioŋkuqilarqə] putlikaxang bolmaslikimiz üçün, dengizqə berip karmakni taxla. Tutkan birinqi belikni elip, aqzini aqsang, tət drakmilik bir tənggə pul qikidu. Uni elip mən wə sən ikkimizning [beji] üçün ularqə bər, — dedi.

18 Bu qaqda, muhlislar Əysaning yenioqə kelip: Ərx padixahlikida kim əng uluq? — dəp soridi. **2** Əysa yenioqə kikiq bir balini qakirip, uni otturida turozuzup, mundak dedi: **3** — Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, öz yolunglardin yenip, kikiq balilardək səbiy bolmisanglar, ərx padixahlikioqə hərgiz kirəlməysilər. **4** Əmdi kim özini bu kikiq balidək kikiq peil tutsa, u ərx padixahlikida əng uluq bolidu. **5** Bundak kikiq bir balini mening namimda qobul kilsa, u meni qobul qilqan bolidu. **6** Lekin manga etiqad qilqan bundak kikiqlərdin birini [gunahqa] putlaxturoqan hərəkəndak adəmnı, u boynioqə yooqan tūgmən texi esiloqan haldə dengizning tegigə qəktürüwetilgini əwzəl bolatti. **7** İnsanni gunahqa putlaxturidioqan ixlar tūpəylidin bu dunyadikilərnıng haliqə way! Putlaxturidioqan ixlar muqərrər bolidu; lekin xu putlaxturoquqi adəmnıng haliqə way! **8** Əgər əmdi qolung yaki putung seni gunahqa putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki qolung yaki ikki putung

bar ҳалда dozahtiki otka taxlanõiningdin kera, qolak
yaki tokur ҳалда ҳayatlikka kirgining awzaldur. (aiōnios
g166) 9 Əgər kəzüng seni gunahka putlaxtursa, uni
oyup özüngdin neri taxliwət. Ikki kəzüng bar ҳалda
dozahtiki otka taxlanõiningdin kera, birla kəzüng bilən
bolsimu ҳayatlikka kirgining awzaldur. (Geenna g1067)

10 — Bu səbiy kiquklərning heqbirigimu səl karaxtin
hezi bolunglar. Qünki xuni silərgə eytayki, ularning
ərxniki pərixtiliri ərxniki Atamning jamalini hərdaim
kərüp turidu. 11 Qünki Insan'ooli həlakətkə azoqlarni
kütquzõili kəldi. 12 Qandak karaysilər? Birawning yüz
tuyak qoyi bolup, uningdin biri ezip toptin qüxüp qalsa,
u tokşan tokkuz koyni taqlarõa koyup koyup, heliki
azoqlan koyini izdəydiõu? 13 Wə əgər uni tepiwalsa, mən
silərgə xuni bərhək eytip koyayki, u koy üqün bolõan
huxalliki azmioqlan tokşan tokkuziningkidin zor bolidu. 14
Xuningõa ohxax, bu səbiy kiquklərning hərқandikining
həlakətkə ezip qeliki ərxniki Atanglarning iradisi əməstur.

15 — Əmdi əgər kərindixing sanga ziyan selip gunah qılsa,
uning yenioqla berip ikkinglar haliy qaoqla səwənlisini
kərsitip koy. Kərindixing səzüngni anglisa, uni [ezixitin]
qayturuwaloqlan bolisən. 16 Lekin anglimisa, yənə bir-ikki
[guwahqini] elip, uning yenioqla barõin. Xundak qilip,
həmmə ix ikki-üq guwahqining səzi bilən qilinsun. 17
Lekin əgər [kərindixing] ularning səzigimu kulak salmisa,
əhwalni jamaətkə yətküzüp eytkin. Əgər u jamaəttikilərgə
kulak salmisa, uni yat əllik yaki bajgir qatarida kərunglar.

18 Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, silər yər yüzidə
nemini baqlisanglar, ərxtimu xu baqlanoqlan bolidu wə

silər yər yüzidə nemini qoyup bərsənglar, ərxtimu qoyup berilgən bolidu. **19** Mən yənə xuni silərgə bərhək eytip qoyayki, yər yüzidə aranglardin ikkisi əzliri tiligən bir ix tooqruluk kəlbi bir bolup hərəkəndə nərsini tiləp dua qilsa, ərxtiki Atam ularning tilikini ijabət qilidu. **20** Qünki ikki yaki üqəylən mening namim bilən kəyərdə yioqiloqan bolsa, mən xu yərdə ularning arisida bolimən. **21** Andin Petrus uning aldioqə kelip: — I Rəb, qerindiximning manga ziyan selip otküzgən qanqə qetimlik gunahini kəqürüxüm kerək? Yəttə qetimmu? — dedi. **22** Əysa uningə mundaq dedi: —Mən sanga xuni eytip qoyayki, yəttə qetim əməs, yətmix həssə yəttə qetim! **23** Ərx padixahlıqı qakarlıri bilən hesab-kitab qilməqı bolqan bir padixahqə ohxaydu. **24** Hesab-kitabni baxliqinida, uningə on ming talant pul kərzdar bolqan bir qakar kəltürölüptu. **25** Qakarning təligüdək həqnərsisi bolmioqəqə, hojisi qakarning əzini, hotun bala-qəqisi wə bar-yokini setip, kərzini tələxini buyruptu. **26** Xunga qakar uning aldidə yərgə yikilip bax urup: «Hojam, manga kəngqilik qiloqayla, mən pütün kərzimni qoqum tələymən» dəp yalwuruptu. **27** Qakarning hojisi uningə iq əqrutip, uni qoyup berip, kərzini kəqürüm qiliptu. **28** Lekin qakar u yərdin qikip, əzigə yüz dinar kərzdar bolqan yənə bir qakar buradirini uqritiptu. Uni tutuwelip, boynini boqup turup: «Kərzni tələ!» dəptu. **29** Buning bilən bu qakar buradiri yərgə yikilip uningdin: «Manga kəngqilik qıl, kərzni qoqum qayturimən» dəp yalwuruptu. **30** Lekin u unimaptu wə: «Pütün kərzni təlimigüqə zindanda yatisən» dəp uni zindanoqə taxlitiptu. **31** Bundaq ixning yüz bərgənlikini

kərgən baxqa qakarlar intayin azablinip hojisining aldiqə berip, əhwalni baxtin-ahir səzləp beriptu. **32** Buning bilən hojisi həliki qakarni qakirtip: «Əy rəzil qakar! Manga yelinoqanliqəng üqün xunqə kəp kərzinqning həmmisini kəqürdüm. **33** Mən sanga iq aqritkənimdək, sənmu qakar buradiringgə iq aqritixinqə toqra kəlməmdü?!» dəptu. **34** Buning bilən hojisi qəzəplinip uni pütün kərzini tələp boluqə adəm kiynoquqi gundipaylarning qolida turuxqa tapxurup beriptu. **35** Xuningə ohxax, əgər hərbinglar öz kərindaxliringlarni qin dilinglardin kəqürmisənglar, ərxiki Atammu silərgə ohxax muamilə qilidu.

19 Xundak boldiki, Əysa bu səzləni eytip boləqandin keyin, Galiliyə əlkisidin ayrilip, Yəhədiyyə əlkisining qət yərlirigə, yəni İordan dəryasining u kətidiki yurtlarəqə bardı. **2** Top-top adəmlər uningə əgixip kəlgən bolup, u ularni xu yərdila saqaytti. **3** Əmdi bəzi Pərisiylər uning yenioqə kelip uni qiltakqə qüxürüx məqsitidə uningdin: — Bir adəmning hərəkəndə səwəbtin ayalini qoyuwetixi Təwrat qanunioqə uyoqunmu? — dəp soridi. **4** Xuning bilən u jawabən mundaq dedi: — [Təwrattin] xuni okumidinglarmu, muqəddəmdə insanlarni Yaratkuqi ularni «Ər wə ayal qilip yaratti» wə **5** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrilidu, ayali bilən birlixip ikkisi bir tən bolidu». **6** Xundak ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlki bir tən bolidu. Xuning üqün, Huda qoxqanni insan ayrimisun. **7** Pərisiylər uningdin yənə: — Undaqta, Musa [pəyoqəmbər] nemə üqün [Təwrat qanunida] ər kixi öz ayalioqə talak hetini bərsila andin uni qoyuwetixkə bolidu, dəp buyruqan? — dəp soraxti. **8** U ularəqə: —

Tax yürəkliklarninglardin Musa [pəyoəmbər] ayalliringlarni talak qilixka ruhsət qiləjan; lekin aləmnin baxlimida bundak əməs idi. **9** Əmdi xuni silərgə eytip qoyayki, ayalini buzukluqtdin baxka birər səwəb bilən talak kilip, baxka birini əmrigə aləjan hərəkəndak kixi zina qiləjan bolidu. **10** Muhlislar uningə: — Əgər ər bilən ayali otturisdiki əhwal xundak bolsa, undakta əylənəmslik yaxsi ikən, — dedi. **11** U ularə: — Bu səzni həmmila adəm əməs, pəkət nesip kilinəjanlarla qəbul kilalaydu. **12** Qünki anisining baliyatqusidin tuəma bəzi əqwatlar bar; wə insan tərpidin ahta kilinəjan bəzi əqwatlar mu bar; wə ərx padixahlıki üqün əzini əqwat kiləjanlarmu bar. Bu səzni qəbul kilalaydiəjanlar qəbul kılsun! — dedi. **13** Qolungni təgküzüp dua kiləjaysən dəp, bəzilər kiqik balilirini uning aldiə elip kəldi. Birək muhlislar elip kəlgənləni əyib lidi. **14** Əmma Əysa: — Balılar mening aldimə kəltürülsun, ularni tosmanglar. Qünki ərx padixahlıki dəl muxundaklarə təwədur, — dedi. **15** Wə qollirini ularə təgküzgəndin keyin, u u yərdin ayrildi. **16** Mana, bir küni birsi uning aldiə kelip: — Ustaz, mən kəndak yaxsi ixni kılsam, mənggülik həyatka eriximən? — dəp soridi. (aiōnios g166) **17** U uningə: — Nemixka məndin yaxsilik tooqrisida soraysən? «Yaxsi boləquqılar» bolsa pəkət birila bar. Əmma həyatlikka kirimən desəng, əmrlərgə əməl kil, — dedi. **18** Kaysi əmrlərgə dəysən? — dəp soridi u. Əysa uningə: — «Katilik kilma, zina kilma, oqrilik kilma, yaləjan guwahlik bərmə, **19** ata-anangə hərmət kil wə qəxnangni əzüngni səygəndək səy» — dedi. **20** Yax yigit uningə: — Bularning həmmisigə

əməl kılıp keliwatimən. Əmdı manga yənə nemə kəm?
 — dedi. **21** Əysa uningə: — Əgər mukəmməl boluxni
 halısang, berip bar-yokungni setip, pulini kəmbəqəllərgə
 bərgin. Xuning bilən ərxtə həzinəng bolidu. Andin kelip
 manga əgəxkin, — dedi. **22** Yigit muxu səzni anglap,
 qayəqə qəməp u yərdin ketip qaldı. Qünki uning
 mal-mülki nəhayiti kəp idi. **23** Əysa muhlislirio: —
 Mən silərgə xuni bərhək eytip qəyayki, baylarning ər
 padixahlıqə kirixi təsliktila bolidu. **24** Wə yənə xuni
 silərgə eytayki, təgining yingnining kəzidin ətüxi bay
 adəmning Hudaning padixahlıqə kirixidin asandur!
 — dedi. **25** Muhlislar buni anglap intayin bək həyran
 boluxup: — Undakta, kim nijatka erixələydu? — dəp
 soraxti. **26** Əmma Əysa ularə qərap: — Bu ix insan bilən
 wujudka qikixi mumkin əməs, ləkin Hudaə nisbətən
 həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **27** Buning bilən
 Petrus uningə: — Mana, biz həmmidin waz keqip sanga
 əgəxtuk! Biz buning üqün nemigə eriximiz? — dəp soridi.
28 Əysa ularə mundak dedi: — Mən silərgə xuni bərhək
 eytip qəyayki, aləmdiki həmmə qaytidin yengilanəninida,
 İnsan'ooli xanlik təhtidə olturoqan waktida, manga
 əgəxkən silər on ikki təhtə olturup, Israillarning on ikki
 kəbilisigə həküm qikirisilər. **29** Mening namim dəp əylər,
 aka-uka, aqa-singil qerindaxliri, ata-anisi, ayali, baliliri
 yaki yər-zeminlardin waz kəqkənlərnin həmmisi ularə
 yüz həssə artuk erixidu wə mənəggülük həyatka miras
 bolidu. **(aiōnios g166)** **30** Ləkin xu qəqda nuroqun aldidə
 turoqanlar arqio ətidu, nuroqun arqida turoqanlar aldioqə
 ətidu.

20 — Qünki ər x padixahlıki bir yər igisigə ohxaydu. Igisi üzümzarlıkida ixləxkə adəmlərni yallax üqün tang səhərdə sirtka qikiptu. **2** U ixləm qilər bilən künlüki üqün bir kümüx dinardin berixkə kelixip, ularni üzümzarlıkiqə əwətiptu. **3** Saət tokkuzlarda u yənə sirtka qikip, bazarda bikar turoqan baxka kixilərni kərüptu. **4** Ularqə: «Silərmu üzümzarlıkiqə beringlar, həkkinglarqə tegixlikini berimən» — dəptu. **5** Ular üzümzarlıkka beriptu. Qüxtə wə saət üqtimu u yənə qikip yənə xundak kiliptu. **6** Ləkin [kəqkurun] saət bəxlərdə qikkənda u yərdə turoqan yənə baxkılərni kərüp, ulardin: «Nemə üqün bu yərdə kün boyi bikar turisilər?» dəp soraptu. **7** Ular: «Bizni həqkim yallimidi» dəp jawab qayturuptu. U ularqə: «Undakta, silərmu üzümzarlıkiqə berip ixlənglar» — dəptu. **8** Kəq boləanda, üzümzarlık igisi ətəjidariqə: «İxləm qilərni qakirip, əng ahirida kəlgənlərdin baxlap əng awwal kəlgənlərgiqə həmmisining ix həkkinini bər» dəptu. **9** Awwal kəqkurun saət bəxtə ixka kəlgənlər kelip, hər biri bir kümüx dinardin eliptu. **10** Əng awwal yallap kelingənlərnin nəwiti kəlgəndə, ular: Tehimu kəp ix həkki alimizə, dəp oylixiptu; biraq ularmu bir kümüx dinardin eliptu. **11** Ular ix həkkinini aləqini bilən yər igisidin aqrinip: **12** «Bu ahirda kəlgənlər pəkət bir saətlə ixlidi, biraq siz ularni kün boyi japalıq wə kattik issikni qəkkən bizlər bilən barawər hesablıdinqə, dəp ətədurixiptu. **13** Ləkin [yər igisi] ularning birigə jawab qayturuq: «Buradər, sanga nəhəklik kıləqinim yok! Sən bilən bir kümüx dinarqə kelixmigənmiduk? **14** Həkkingni elip qaytip kətkin. Bu ahirda kəlgəngimu sanga

ohxax bərgüm bar. **15** Əzümningkini əzüm bilgənqə
ixlitix hōqūqum yokmu? Sehiy bolōanlikimōja kēzüng
qiziriwatamdu? **16** Xundak qilip «Aldida turojanlar
arkioja etidu, arkida turojanlar aldioja etidu»; qünki
qakirilojanlar kēp, əmma tallanojanlar az bolidu. **17**
Əysa Yerusalemoja qikiwetip, yolda on ikki muhlisini
bir qətkə tartip, ularoja mundak dedi: **18** — Mana biz
həzir Yerusalemoja qikip ketiwatimiz. İnsan'ooli bax
kahinlar wə Təwrat ustazlirioja tapxurulidu. Ular uni
ölümgə məhkum kilidu **19** andin uni məshirə qilip,
qamqilap wə krestləxkə yat əlliklərgə tapxuridu. Ləkin
u üqinqi küni qayta tirilidu. **20** Xu qaojda, Zəbədiyning
oqullirining anisi ikki oqlini elip, Əysaning aldioja
kelip uningdin bir ixni tələp kılmakqi bolup səjdə kildi.
21 Nemə təliping bar? — dəp soridi u. Ayal uningoja:
— Xuni əmr kıloaysənki, sening padixahliqingda bu
ikki oqlumdin biri ong yeningda, biri sol yeningda
oltursun, — dedi. **22** Əysa ularoja jawabən: — Silər
nemə tələp kıliwatqininglarni bilməywatisilər. Mən
iqixkə təmxəlgən kədəhni iqələmsilər? Iqələymiz, —
deyixti ular. **23** U ularoja: — Silər həkikətənmə mening
kədəhimdin ortaq iqisilər. Biraq ong yaki sol yenimda
olturux nesiwisi mening ihtiyarimda əməs, bəlki Atam
kimlərgə təyyarliojan bolsa, xularoja nesip bolidu. **24**
[Qalojan] on muhlis buningdin həwər tapqanda, ikki
qerindixidin hapa boldi. **25** Ləkin Əysa ularni yenioja
qakirip, mundak dedi: — Silərgə məlumki, əllərdiki
həküləranlar qol astidikidikilər üstidin buyruqwazlıq
qilip həkimiyət yürgüzidu, wə ularning hōqūqdarliri

ularni hojayinlarqə idarə qilidu. **26** Birəq silərning aranglarda xundəq bolmisun; bəlki silərdin kim üstün boluxni halisa, silərning hizmitinglarda bolsun; **27** wə kim aranglardikilərning aldinkisi boluxni halisa, silərning qulunglar bolsun. **28** İnsan'ooqlimu dər wəxə xu yolda kəpqilik hizmitimdə bolsun deməy, bəlki kəpqilikning hizmitidə bolay wə jenimni pida qilix bədiligə nuroqun adəmlərni hər lükkə erixtürəy dəp kəldi. **29** Ular Yeriho xəhiridin qikkanda, zor bir top adəmlər uningqə əgixip mangdi. **30** Wə mana, yol boyida olturoqan ikki əma Əysaning u yərdin ətüp ketiwatkinini anglap: — I Rəb, Dawutning ooqli, bizgə rəhim qiloqaysən, — dəp towlidi. **31** Kəpqilik ularni «Ün qikərmanglar!» dəp əyiblidi. Lekin, ular: — Ya Rəb, i Dawutning ooqli, bizgə rəhim qiloqaysən! — dəp tehimu kattiq towlidi. **32** Əysa kədimini tohtitip, ularni qəqirip: — Silər üqün nemə ix qilip beriximni halisilər? — dəp soridi. **33** Ya Rəb, kəzlimiz eqilsun! — deyixti ular. **34** Əysa ularqə iq aqritip, qolini ularning kəzligə təgküziwidi, kəzliri xuan əsligə kelip kəridioqan boldi; ular dərhal uningqə əgixip mangdi.

21 Ular Yerusalemqə yəqinlixip, Zəytun teqining etikidiki Bəyt-Fəgi yezisioqə kəlginidə, Əysa ikki muhlisioqə munularni tapilap aldin əwətti: **2** — Silər udulunglardiki yezioqə beringlar. Barsanglarla, baqlakliq bir exək wə uning yenidiki bir təhəyni kərisilər. Ular ni yexip aldimqə yetiləp kelinglar. **3** Əgər birsi silərgə bir nemə desə, «Rəbning bularqə həjiti qüxti» dənglar, u dərhal ularni qoyup beridu. **4** Bu pütün wəxə pəyqəmbər arkilik eytiloqan munu səzlərni əməlgə axurux üqün boldi: — **5**

«Zion kizioqa eytinglar: — Mana, Padixahing keliwatidu, Kəmtər-məmin bolup, minip bir exəkkə, Boyunturukluk exəkning təhiyigə, Keliwatidu yeningoqa sening». **6** Əmdi həliki ikki muhlis berip Əysaning tapilişinidək qildi. **7** Exək bilən təhəyni yetiləp kelip, üstigə yepinqa-qapanlirini saldı və u üstigə mindi. **8** Əmdi top-top kixilər yepinqa-qapanlirini yoloqa payandaz qilip saldı; yənə bir qismi dərəh xahlirini kesip yoloqa yayattı. **9** Aldida mangoqan və kəynidin əgəxkən top-top halayik: — «Dawutning oqlioqa həsanna boləyay! Pərwərdigarning namida kəlgüqigə mubərək bolsun! Ərxialada təxəkkür-həsannalar oqulsun!» — dəp warkirixatti. **10** U Yerusalemoqa kirgəndə, pütkül xəhər lərzigə kəldi. Kixilər: — Bu zadi kimdu? — deyixətti. **11** Halayik: — Bu Galiliyə əlkisidiki Nasarətlik pəyoqəmbər Əysa, dəp jawab berixətti. **12** Əmdi Əysa ibadəthana həyliliriqə kirip, u yərdə elim-setim kiliwatqanlarning həmmisini həydəp qikardı. Pul tegixküqilərnin xirəlrini və pahtək-kəptər satquqilarning orunduklirini ərüp, **13** ularoqa: — [Muxəddəs yazmilarda] [Hudanin]: «Mening əyüm dua-tilawəthana dəp atilidu» degən səzi pütülgən; lekin silər uni bulangqilarning uwisioqa aylənduruwapsilər! — dedi. **14** İbadəthana həylilirida boləanda karioqu və tokurlar uning aldioqa kəldi, u ularni saqaytti. **15** Ləkin bax kaqinlar bilən Təwrat ustazliri uning yaratqan məjizilirini kərüp və balilarning ibadəthanida: «Dawutning oqlioqa həsanna-təxəkkürlər boləyay!» dəp towlişinini anglap oqəzəpləndi. **16** Ular uningə: — Bu balilarning nemə dəwatqanliqini anglawatəmsən? — dəp soridi. U ularoqa:

— Anglawatimən! Silər [mukəddəs yazmilardin] xuni oqup
 baqmioqanki, «Əzünggə kikiq balilar wə bowaqlarning
 tilliridin mədhıyə səzlirini mukəmməl kilding»» dedi.

17 Andin u ulardin ayrilip, xəhərdin qikiq Bəyt-Aniya
 yezisioqa berip, xu yərdə qondi. **18** Əmdi səhərdə, xəhərgə
 qaytip ketiwatqanda, uning qorsiki aqқанidi. **19** U yol
 boyidiki bir tüp ənjür dərihini kərüp, uning yenioqa bardi.
 Lekin dərəhtin yopurmaktin baxqa heq nərsə tapalmay,
 uningqa qarap: — Həzirdin baxlap səndin mənggü mewə
 bolmisun! — dewidi, ənjür dərihi xuan qurup kətti. (aion
 g165) **20** Muhlislar buni kərüp təəjüplinip: — Ənjür dərihi
 nemanqə tezla qurup kətti! — dedi. **21** Əysa ularqa jawab
 bərdi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, əgər
 heq guman bolmay ixənqinglar bar bolsa, ənjür dərihidə
 boləan ixlar bolupla qalmay, bəlki silər hətta bu taqqa:
 «Bu yərdin kətürölüp dengizoqa taxlan!» desənglar, u
 xundak bolidu, dedi. **22** Dua kilip nemini tilisənglar,
 ixənqinglar bolsila, xularqa erixisilər. **23** U ibadəthana
 həylilirioqa kirgəndin keyin, kixilərgə təlim beriwatqanda,
 bax kaqınlar wə aqsakallar uning aldioqa kelip: — Sən
 kiliwatkan bu ixlarni qaysi hokukqa tayinip kiliwatisən?
 Sanga bu hokukni kim bərgən? — dəp soraxti. **24** Əysa
 ularqa jawab berip: — Mən awwal silərgə bir soal koyay.
 Əgər silər jawab bərsənglar, mənmu bu ixlarni qaysi
 hokukqa tayinip kiliwatkanlikimni eytimən. **25** Yəhya
 yürgüzgən qəmüldürux nədin kəlgən? Ərxitinmu, yaki
 insanlardinmu? — dəp soridi. Ular əzara mulahizə kilixip:
 — Əgər «Ərxitin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər
 nemə üqün uningqa ixənmidinglar?» dəydu. **26** Əgər:

«Insanlardin kəlgən» desək, həlktin qorqimiz, qünki ular həmmisi Yəhyani pəyoqəmbər dəp bilidu — deyixti. **27** Buning bilən, ular Əysaoğa: Bilməymiz, — dəp jawab berixti. — Undakta, mənmu bu ixlarni kəysi həkukqə tayinip kiliwatkanlıqimni eytmaymən, — dedi u ularoğa. **28** Əmdi bu ixkə kəndək qəraysilər? Bir adəmnin iki oqlı bar ikən. U birinji oqlining yenioğa kelip: «Oqlum, bəgün üzümzarlıqimoğa berip ixligin» dəptu. **29** «Barmaymən» dəptu u, lekin keyin puxayman kılıp yənıla beriptu. **30** U ikkinji oqlining yenioğa kelip uningojimu xundək dəptu. U: «Hop əpəndim, baray» dəptu-yu, lekin barmaptu. **31** Bu ikkiylənnin kəysisi atisining iradisini ada kıləqan bolidu? — Birinji oqlı, — dəp jawab bərdi ular. Əysa ularoğa mundaq dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, bajgirlar bilən pəhixilər Hudaning padixahlıqioğa silərdin burun kirməktə. **32** Qünki gərqə Yəhya [pəyoqəmbər] silərgə həkkəniyət yolini ayan kıləqili kəlgən bolsimu, silər uningəğa ixənmidinqlar; lekin bajgirlar bilən pəhixilər uningəğa ixəndi. Silər buni kərup turup, həttə keyinki wəqitlarda yolunglardin puxayman kılmay uningəğa ixənmidinqlar. **33** Yənə bir təmsilni anglanqlar: Bir yər igisi bir üzümzarlıq bərpa kılıp, ətrapini qitlaptu. U uningda bir xarab kəlqiki kəziptu wə bir kəzət munari yasaptu. Andin u üzümzarlıqni baqwənlərgə ijarigə berip, əzi yəqə yurtkə ketiptu. **34** Üzüm pəsli yəqinlaxkənda, əzigə tegixlik həsulni eliwelx üqün kullirini baqwənlərnin yenioğa əwətiptu. **35** Lekin baqwənlər kullirini tutup, birini dumbalaptu, birini əltürüwetiptu, yənə birini qalma-kesək kiliptu. **36** U yənə bir kətim aldinkidinmu

köp küllirini əwətiptu, birak baqwənlər ularqımu ohxax muamilə kılıptu. **37** Ahirda, u «Oqlumnioqu hərmət kılar» dəp, oqlını əwətiptu. **38** Lekin baqwənlər oqlını kərüp, əzara: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni ɵltürüwetip mirasini igiliwalaylı» deyixiptu. **39** Xuning bilən ular uni tutup üzümzarlıkning sirtioqa taxlap ɵltürüwetiptu. **40** Əmdi üzümzarlıkning igisi kəlgəndə, xu baqwənlərni kəndək kılar? **41** Ular uningə: — Bu rəzil adəmlərni wəhxiylik bilən yokitidu. Üzümzarlıkni bolsa mewilirini əz wəktida əzigə tapxuridioqan bəxkə baqwənlərgə ıjarigə beridu, — dəp jawab berixti. **42** Əysa uların soridi: — Məkəddəs yazmılardiki munu səzlərni oqup bəkmioqanmusilər?: — «Tamqılar taxliwətkən tax bolsa, Burjek texi bolup tikləndi. Bu ix Pərwərdigardındur, Bu kəzimiz aldida karamət bir ixtur». **43** Xu səwəbtin silərgə xuni eytip koyayki, Hudaning padixahlıki silərdin tartiwelinip, uningə muwapik mewilərni beridioqan bəxkə bir əlgə ata kılınıdu. **44** Bu «tax»kə yikiloqan kixi parə-parə bolup ketidu; lekin bu tax hərkimning üstigə qüxsə, uni kukum-talkan kiliwetidu. **45** Bəx kahınlar wə Pərisiylər uning eytkən təmsillirini anglap, ularni əzlirigə karitip eytkanlıkını qüxəndi. **46** Uni tutux yolini izdigən bolsimu, lekin halayik uni pəyoqəmbər dəp karioqəqkə, uların kərkuxti.

22 Əysa ularə yənə təmsillər bilən mundaq dedi: **2** Ərx padixahlıki huddi əz oqlı üqün toy ziyapitini təyyarlıoqan bir padixəhkə ohxaydu. **3** U qakarlırini toy ziyapitigə təklip kılinoqanlarıni qəkirixkə əwətiptu, lekin ular kelixkə uniməptu. **4** U yənə bəxkə qakarlırini

əwətip, ularoşa tapilap: «Qaqiriloşanlaroşa: — Mana, mən ziyapitimni təyyar kildim; mening torpaklirim, bordak mallirim soyuldi, həmmə nərsə təyyar. Ziyapətkə mərhəmət kıləy, dəydu, dəp eytinglar, — dəptu. **5** Birak ular təklipini etibarəşə almay, birsi etizlikioşa kətsə, yənə biri sodisioşa ketiptu. **6** Qaloşanliri bolsa [padixahning] qakarlirini tutuwelip, horlap əltürüwetiptu. **7** Padixah buni anglap kattik oşəzəplinip, əskərlirini qikirip, u qatillarni yokitip, ularning xəhərigə ot koyuwetiptu. **8** Andin u qakarlirioşa: «Toy ziyapiti təyyar boldi, lekin qaqiriloşanlar [məhmanlikka] munasip kəlmidi. **9** Əmdi silər aqa yollarəşə berip, udul kəlgən adəmlərninğ həmmisini toy ziyapitigə təklip kilinglar» dəptu. **10** Buning bilən qakarlar yollarəşə qikip, yahxi bolsun, yaman bolsun, udul kəlgənliki adəmlərninğ həmmisini yioşip əkəptu. Toy soruni məhmanlar bilən liş toluptu. **11** Padixah məhmanlar bilən kəruşkili kirgəndə, u yərdə ziyapət kiyimi kiymigən bir kixini kəruştu. **12** Padixah uningdin: «Buradər, ziyapət kiyimi kiyməy, bu yərgə qandak kirding?» dəp soraptu, birak u kixi jawab berəlməy qaptu. **13** Padixah qakarlirioşa: «Uni put-qolliridin başlap, texidiki qarangoşulukka aqikip taxlanglar! U yərdə yioşazlar kətürülidu, qixlirini oşuqurlitidu» dəptu. **14** Qünki qaqiriloşanlar kəp, lekin tallanoşanlar azdur. **15** Buning bilən Pərisiylər u yərdin qikip, qandak kiliş uni əz səzi bilən tuzakka qüxürüx həkəkide məslihətləxti. **16** Ular muhlislrini Hərodning tərəpdarlrini bilən billə uning yenioşa əwətip: — Ustaz, silini səmimiy adəm, kixilərgə Hudaning yolini sadiklik bilən əgitip keliwatidu

wə adəmlərgə kət'iy yüz-hatirə qılmaý heqkimgə yan basmaydu, dəp bilimiz. **17** Kəni, kəndəy oylayla? [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat kanunioğa uyoqunmu-yok? — deyixti. **18** Lekin Əysa ularning rəzil niyitini bilip: — Əy sahtipəzlər, meni nemixka sinimakqisilər? **19** Kəni, bajoğa tapxurulidioğan bir tənggə manga kərsinglar, — dedi. Ular bir dinar pulini əkəldi. **20** U ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. **21** Kəysərning, — dəp jawab bərdi ular. U ularoğa: — Undək bolsa, Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudaning həkkini Hudağa tapxurunglar, — dedi. **22** Ular bu səzni anglap, həyran bolup kəlixti-də, uning yenidin ketip qaldı. **23** Xu küni, «Əlgənlər tirilməydu» dəydiğan Saduqiylar uning aldioğa kelip qıstap soal qoydi: **24** — Ustaz, Musa [pəyoğəmbər Təwratta]: «Bir kixi pərzəntsiz əlöp kətsə, uning aka yaki inisi tul yənggisini əmrigə elip, qerindixi üqün nəsil qalduruxi lazim» dəp tapilioğan. **25** Burun arimizda yəttə aka-uka bar idi. Qongi əyləngəndin keyin əlöp kətti. Pərzənt kərmigənliktin, ayalini ikkinqi qerindixining əmrigə qaldurdi. **26** Birək ikkinqisidiki əhwalı uningkiyə ohxax boldi, andin bu ix üqinqisidə taki yəttinqi qerindaxkiyə ohxax dawamlaxti. **27** Ahirda, u ayalı əlöp kətti. **28** Əmdi tirilix künidə bu ayal yəttə aka-ukining qaysisining ayali bolidu? Qünki uni həmmisi əmrigə aloğan-də! **29** Əysa ularoğa mundaq jawab bərdi: — Silər nə muqəddəs yazmilarni nə Hudaning qudritini bilmigənlikinglar üqün azoqansilər. **30** Qünki əlümdin tirilgəndə insanlar əylənməydu, ərgə təgməydu, bəlki Hudaning ərxтики pərixtilirigə ohxax bolidu. **31** Əmdi

өлümdin tirilix məsilisi haqqında Hudaning silərgə eytkən:
32 «Mən İbrahim, İshak və Yaquplarning Hudasideymən!»
degən xu sözini okumidingermu? Huda ölüklərnin
əməs, bəlki tiriklərnin Hudasideur!». **33** Bu sözni angliqan
həlk uning təlimidin həyranuhəs kəlixti. **34** Pərisiylər
uning Saduqiylarning aqzini tuwakliqanliqini anglap,
bir yərgə jəm boluxti. **35** Ularning arisidiki bir Təwrat-
qanun ustazi uni sinax məksitidə uningdin: **36** — Ustaz,
Təwrat qanunidiki əng muhim əmr qaysi? — dəp qistap
soridi. **37** U uningoğa mundaq dedi: — «Pərwərdigar
Hudayingni pütün kəlbinq, pütün jening, pütün zehning
bilən səygin» **38** — əng uluq, birinqi orunda turidiqan
əmr mana xu. **39** Uningoğa ohxaydiqan ikkinqi əmr bolsa
«Qoxnangni özüngni səygəndək səy». **40** Pütün Təwrat
qanuni və pəyoqəmbərlərnin sözliri bu ikki əmrgə
esiloqan həlda mangidu. **41** Pərisiylər jəm bolup turoqan
wakitta, Əysa ulardin: **42** — Məsih toqrisida qandaq
oylawatisilər? U kimning oqlı? — dəp soridi. Dawutning
oqlı, — deyixti ular. **43** U ularoğa mundaq dedi: Undaqa,
nemə üqün [Zəburda] Dawut uni Rohta «Rəbbim» dəp
atap, — **44** «Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: —
«Mən sening düxmənliringni ayioqing astida dəssətküqə,
Ong yenimda olturoqin!» — dəydu? **45** Dawut [Məsihni]
xundaq «Rəbbim» dəp atioqan tursa, əmdi u qandaqmu
Dawutning oqlı bolidu? **46** Və heqkim uningoğa jawabən
bir eoizmu söz qayturalmidi; xu kündin etibarən, heqkim
uningdin soal soraxkimu petinalmidi.

23 Bu sözlərdin keyin, Əysa top-top halayiqqa və
muhlisliroğa mundaq dedi: **2** — Təwrat ustazliri və

Pərisiylər Musa pəyğəmbərnin [höküm qikirix] ornida olturoqan bolidu. **3** Xunga, ularning silərgə eytkan həmmə sezligə kəngül koyup, dēgənlirini qilinglar. Lekin ularning qiloqanliridək qilmanglar; qünki ular əzlirining deginigə əzliri əməl qilmaydu, **4** Bəlki ular kətürəlmigüdək eoqir yüklərnə baqlap adəmlərnin zimmisigə artip koyidu. Əmma əzliri bu yüklərnə kətürüxkə birmu barmiqini midirlitixni huxyakmaydu. **5** Ular həmmə əməllirini insanlarə kəz-kəz qilix üqünla qilidu; qünki ular «ayət qapliri»ni kəng qilip qigiwelip, tonlirining quqilirini uzun sanggilitip koyidu; **6** ular ziyapətlərdə tərdə, sinagoglarda aldinqi orunlarda olturuxqa, **7** bazarlarda kixilərnin ularə boləqan [uzun] salamlirioqə wə əzlirini «Ustaz, ustaz» dəp ataxlirioqə amraq kelidu. **8** Birəq silər bolsanglar «Ustaz» dəp atilixni qəbul qilmanglar; qünki silərnin yaloquz birlə ustazinglar bar wə həmminglar qerindaxtursilər. **9** Yər yüzidə heqkandəq kixini «Atam» demənglar, qünki pəkət birlə Atanglar, yəni ərxətə Turoquqı bardur. **10** Silər «muəllim» dəp atilixnimu qəbul qilmanglar, qünki pəkət birlə muəllim, yəni Məsihnin əzi bardur; **11** bəlki aranglarda əng mərtiwilik boləqan kixi silərnin hizmitinglarda bolidu. **12** Əzini yuqiri tutmaqı boləqini təwən qilinidu, əzini təwən tutqini yuqiri qilinidu. **13** Birəq həlinglarəqə way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər ərx padixəhlikinin ixikini insanlarəqə takap keliwatisilər! Ya əzünglar kirməysilər, ya kirixni istigənlərnin kirixigə yol qoymaysilər. **14** Həlinglarəqə way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər

tul ayallarning mal-dunyasini yəwatisilər, xundaqtimu baxqılar aldida təkwardar kərünsək dəp, uzundin-uzun dua kılisilər. Xunga, silər tehimu eqir jazaqa tartilisilər.

15 Halinglaroqa way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər birlə adəmnı etikadinglaroqa kirgüzüx üqün, dengiz wə kuruklukni kezip qikisilər. Birak u kixi kirgüzülgəndin keyin, silər uni əzliringlardin ikki həssə bəttər boləqan dozahnıng pərzənti kılıp yetixtürüp qikisilər. **(Geenna g1067)**

16 Halinglaroqa way, əy karioqu yolbaxqılar! Silər: «Hərəkəndək kixi ibadəthana bilən kəsəm kılsa, heqnemisi yok, birak ibadəthanidiki altunni tiləqə elip kəsəm kıləqanlar kəsimidə turuxkə kərzdar bolidu» dəysilər. **17** Əy əhməklər, korlar! Altun uluqmu yaki altunni mukəddəs kıləqan ibadəthanimu? **18** Silər yənə: «Hərkim kurbangah bilən kəsəm kılsa, heqnemisi yok, birak kurbangah üstidiki hədiyəni tiləqə elip kəsəm kıləqanlar kəsimidə turuxkə kərzdar bolidu» dəysilər. **19** Əy korlar! Hədiyə uluqmu yaki hədiyini mukəddəs kıləqan kurbangahmu? **20** Xunga, kurbangahni tiləqə elip kəsəm kıləquqi bolsa həm kurbangah bilən həm uning üstidiki barlıq nərsilər bilən kəsəm kıləqan bolidu. **21** Ibadəthanini tiləqə elip kəsəm kıləquqimu həm ibadəthanini, həm «ibadəthanida Turoquqi»ni tiləqə elip kəsəm kıləqan bolidu. **22** Ərxni tiləqə elip kəsəm kıləquqi Hudaning təhti wə təhtə olturoquqining nami bilən kəsəm kıləqan bolidu. **23** Halinglaroqa way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Qünki silər hətta yalpuz, arpibədiyan wə zirilərnıng ondın bir ülüxini əxrə kılıp Hudaqə ataysilər-yu, birak Təwrat kanunıning

tehimu wəzinlik tərəpliri boləjan adalət, rəhimdillik wə sadıqlıqni etibarəja həq almaysilər. Awwal muxu ixlarni orundixinglar kerək, andin xu ixlarnimu ada qilmay qoymasliqinglar kerək. **24** Əy qarioju yolbaxqilar! Silər [qinənglərdiki] paxini süzüp eliwetisilər, lekin birər tegini pütün peti yutuwetisilər! **25** Halinglarəja way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər qinə-qaqılarning texinila yuyup pakizliqininglar bilən ularning iqi hərtürlük hərislik wə ixrətpərəslikkə tolojan. **26** Əy qarioju Pərisiy! Awwal qinə-qaqining iqini pakla, xundakta teximu pak bolidu! **27** Halinglarəja way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər aqartip qoyulojan, sirti qiraylıq kərünidiəjan lekin iqi əlüklərnin ustihanliri wə hərhil napak nərsilərgə tolojan kəbrilərgə ohxaysilər. **28** Xuningdək texinglardin insanlarning aldida həqqaniy adəmlərdək kərünisilər, lekin iqinglar sahtipəzlik wə itaətsizlik bilən tolojan. **29** Halinglarəja way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Qünki silər pəyoqəmbərlərnin kəbrilirini yasap keliwatisilər, həqqaniylarning mazarlirini bezəp keliwatisilər **30** wə silər: «Ata-bowilirimizning zamanida yaxiojan bolsak iduk, ularning pəyoqəmbərlərnin kənini təküxlirigə xerik bolmayttuk» — dəysilər. **31** Xunga silər öz səzünglar bilən əzünglarning pəyoqəmbərləni əltürgənlərnin əwladliri ikənlikinglarəja guwahlik bərdinglar. **32** Undakta, ata-bowiliringlar baxliəjan qilmixlirini toluqlanglar! **33** Əy yılanlar! Zəhərlik yılanlarning nəsilliri! Dozah jazasidin qandakmu kutulalarsilər? (Geenna g1067) **34** Xunga mana, silərgə pəyoqəmbərlər, danixmənlər wə alimlarni əwətip

turimən. Silər ularning bəzilirini krestləp öltürisilər, bəzilirini sinagogliringlarda dərrigə basisilər, xəhərdin xəhərgə qoqlaysilər. **35** Xundak kılıp, həkəkaniy Həbilning kən kərzidin tartıp taki silər ibadəthanidiki mükəddəs jay bilən kurbangahning arilikida öltürgən Bərəkiyaning oqlı Zəkəriyaning kən kərzigiqə, həkəkaniylarning yər yüzidə ekıtiloqan barlik kən kərzliri bu dəwrning bexioqə qüxürülıdu. **36** Mən silərgə bərək xuni eytip qoyayki, xu kilmixlarning jazasining həmmisi muxu dəwrning bexioqə qüxıdu. **37** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoqəmbərləni öltürıdıoqan, ızıgə əwətilgən əlqıləni qalma-kesək kılıdıoqan xəhər! Mekıyan qüjilirini kənat astioqə yioqəndək pərzəntliringni kənqə ketim koynuməqə almakqi boldum, lekin silər unimidinglar! **38** Mana, əmdi ızıinglar silərgə harabə bolup qalıdu! **39** Qüinki mən xuni silərgə eytip qoyayki, silər: «Pərwədigarning namida kəlgüqigə mubarak bolsun!» demigüqə, silər meni kəytidin heq kərlməysilər.

24 Əysa ibadəthanidin qikip, aldıoqə ketiwatkənda, muhlisliri yenioqə kelip uning dikqitini ibadəthana binalirioqə tartmaqqi boldi. **2** U ularəqə: — Mana bularning həmmisini kərüwatamsilər? Mən silərgə bərək xuni eytip qoyayki, bu yərdə bir tal taxmu tax üstidə qəlmaydu, həmmisi qəldurulmay gumran kılınıdu, — dedi. **3** U Zəytun teoqida olturoqənda, muhlisliri astioqına uning yenioqə kelip: — Bizgə eytkinqü, bu degənliring kəqan yüz berıdu? Sening [kəytıp] kelixing wə zamanning ahirini kərsitıdıoqan kəndək əlamət bolıdu? — dəp soraxtı.

(aĩōn q165) **4** Əysa ularəqə jawabən mundaq dedi: —

Hezi bolunglarki, heqkim silərni azdurup kətmisun. **5** Qünki nuroqun kixilər mening namimda kelip: «Məsih mən bolimən» dəp, kəp adəmlərni azduridu. **6** Silər urux həwərliri wə urux xəpilirini anglaysilər, bulardin aləqzadə bolup kətmənglər; qünki bu ixlarning yüz berixi muqərrər. Lekin bular ahirət əməs. **7** Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxқа qikidu, bir padixahlik yənə bir padixahlik bilən uruxқа qikidu. Jay-jaylarda aqarqilik, wabalar wə yər təwrəxlər yüz beridu. **8** Lekin bu ixlarning yüz berixi «tuqutning toloqikining baxlinixi» bolidu, halas. **9** Andin kixilər silərni tutup azab-oqubətkə selip, ɵltüridu, mening namim wəjidin pütkül əllər silərdin nəprətlinidu. **10** Xuning bilən nuroqunlar etiqadidin tanidu, bir-birini tutup beridu wə bir-birigə ɵqmənlik kilidu. **11** Nuroqun sahta pəyoqəmbərlər məydanə qikip, nuroqun kixilərni azduridu. **12** Itaətsizlik-rəzilliklərnin kəpiyixi tūpəylidin, nuroqun kixilərdiki mehır-muhəbbət sowup ketidu. **13** Lekin ahirəqiqə bərdaxlik bərgənlər kutkuzulidu. **14** Barlik əllərgə agah-guwaqlik bolsun üqün, [Hudaning] padixahliki həqqidiki bu hux həwər pütkül dunyaoğa jakarlinidu; andin zaman ahiri bolidu. **15** Daniyal pəyoqəmbər kəyt kiloğan «wəyran kiloquqi yirginqlik nomussizlik»ning mukəddəs jayda turoqinini kərginiglarda (kitabhan bu səznin mənisini qüxəngəy), **16** Yəhudiyə ɵlkisidə turuwatqanlar taoqlaroğa qaqsun; **17** ɵgzidə turoqan kixi ɵyidiki nərsə-kerəklirini aloqili qüxməyla [qaqsun]. **18** Etizlikta turoqan kiximu qapinini aloqili ɵyigə yanmisun. **19** U künlərdə hamilidar ayallar wə bala emitiwatqanlarning

haliqə way! **20** Qaqidioqan waqtinglarning kix yaki xabat künigə tooqra kelip qalmasıliki üqün dua qilinglar. **21** Qünki u qaoqda dunya apiridə boləqandin muxu qaoqkiqə kərülüp bəqmioqan həm kəlgüsidimu kərülməydiqan dəhxətlik azab-oqubət bolidu. **22** U künlər azaytilmisa, heqkəndək ət igisi qutulalmaytti; ləkin [Hudaning] Əz tallioqanliri üqün u künlər azaytilidu. **23** Əgər u qaoqda birsi silərgə: «Qaranglar, bu yərdə Məsih bar!» yaki «[Məsih] ənə u yərdə!» desə, ixənmənglar. **24** Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyoqəmbərlər məydanə qıkidu, qaltis məjizilik alamətlər wə karamətlərnı kərsitidu; xuning bilən əgər mumkin bolidioqan bolsa, həttə [Huda] tallioqanlarnimu azduratti. **25** Mana, mən bu ixlar yüz berixtin burun silərgə uqturup qoydum. **26** Xuning üqün, birsi silərgə: «Qaranglar, u qəl-bayawanda!» desə, u yərgə barmanglar. «Qaranglar, u iqkiridiki əylərdə!» desə, ixənmənglar. **27** Qünki qakmak xərktin oqərbkə yalt-yult qilip qandək qakqan bolsa, İnsan'ooqlining kelixi xundək bolidu. **28** Qünki jəsət qaysi yərdə bolsa, u yərdimu quzoqunlar toplixidu! **29** U künlərdiki azab-oqubətlər ətöp kətkən həman, kuyax qariyidu, ay yoruklukini bərməydu, yultuzlar asmandin təkülüp qüxidu, asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **30** Andin İnsan'ooqlining alamiti asmandin kərünidu; yər yüzidiki pütkül qəbililər yioqə-zar kətürüxidu. Ular İnsan'ooqlining küq-qudrət wə uluq xan-xərəp iqidə asmandiki bulutlar üstidə keliwatqanlıqini kəridu. **31** U pərixtilirini zor jaranglıq bir kanay sadasi bilən əwətidu, ular uning tallioqanlirini dunyaning tət bulungidin, asmanın bir

qetidin yənə bir qetigiqə həryərdin yiqip bir yərgə jəm kılıdu. **32** Ənjür dərihidin mundak təmsilni biliwelinglar: — Uning xahliri kəkirip yopurmak qıqaroqanda, yazning yeqinlap qaloqanliqini bilisilər. **33** Huddi xuningdək, [mən baya degənlirimning] həmmisini kərgininglarda, uning yeqinlap qaloqanliqini, hətta ixik aldida turuwatqanliqini biliwelinglar. **34** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu alamətlərnıng həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr ətəməydu. **35** Asman-zemin yokılıdu, birək mening səzlim hərgiz yokalmaydu. **36** Lekin xu küni wə wakit-saitining həwirini bolsa, həqkim bilməydu — hətta ərxtiki pərixtilərmu bilməydu, uni pəkət Atamla bilidu. **37** Əmdi Nuh pəyoqəmbərnıng künliridə qandək boləqan bolsa, İnsan'ooli [kaytip] kəlgəndimu xundək bolidu. **38** Qünki topan kelixidin ilgiri künlərdə, Nuh kemigə kirip olturoqan küngiqə, [xu zamandiki] kixilər yəp-iqip, əylinip wə yatlık bolup kəlgənidi. **39** Topan tuyuksiz kelip həmmisini ətək kılıquqə, kixilər bu ixning uningdin həwərsiz bolup turoqanoqə ohxax, İnsan'oolining kaytip keliximu xundək bolidu. **40** U küni, etizda ikki kixi turoqan bolidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri qaldurulidu; **41** ikki ayal tügmən bexida turup un tartiwatqan bolidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri qaldurulidu. **42** Xuning üqün, həxyar bolunglar, qünki Rəbbinglarning kaytip kelidiqan wakti-saitini bilməysilər. **43** Lekin xuni bilinglarki, əgər əy igisi oqrining keqisi qaysi jesəktə kelidiqanliqini bilgən bolsa, səgək turup oqrining əyni texip kirixigə hərgiz yol qoymaytti. **44** Xuningə ohxax, silərmu təyyar turunglar. Qünki

Insan'ooli silər oylimioqan wakıt-saəttə kaytip kelidu!
45 Hojayini öz eyidikilərgə məs'ul kılıp, ularoqa ozuk-
tülükini wakıti-waktida təksim kılıp berixkə təyinligən
ixənqlik və pəmlık qakar kim bolidu? 46 Hojayin [əyigə]
kaytkanda, qakirining xundak kiliwatkinining üstigə
kəlsə, bu qakarning bəhtidur! 47 Mən silərgə bərhək xuni
eytip koyayki, hojayin uni pütün igilikini baxkuruxka
koyidu. 48 Lekin mubada xu qakar rəzil bolup kənglidə:
«Hojayinim həyal bolup qalidu» dəp oylap, 49 baxka
qakar buradərlirini bozək kilixka və hərəkəxlərgə
həmrəh bolup yəp-iqixkə baxlisa, 50 xu qakarning
hojayini kütülmigən bir küni, oylimioqan bir wakıtta
kaytip kelidu 51 və uni kesip ikki parqə kılıp, uning
nesiwisini sahtipəzlər bilən ohxax təkdirdə bekitidu. Xu
yərdə yioqa-zarlar kətürülıdu, qixlirini oququrlitidu.

25 U wakıtta, ərx padixahlıki huddi kollirioqa qiraolarni
elip toyi boloqan yigitni qarxi elixka qikqan on kiz
qoldaxka ohxaydu. 2 Bu kizlarning bəxi pəmlık, bəxi bolsa
pəmsiz. 3 Pəmsiz kizlar qiraolirini aloqan bolsimu, yenioqa
may eliwalmaptu. 4 Pəmlık kizlar bolsa qiraoliri bilən
billə kaqilirida maymu eliwaptu. 5 Yigit keqikip kəlgəqkə,
ularning həmmisini uyku besip uhlap kaptu. 6 Yerim
keqidə: «Mana, yigit kəldi, qarxi elixka qikinglar!» degən
awaz angliniptu. 7 Buning bilən bu kizlarning həmmisi
ornidin turup qiraolirini pərləptu. 8 Pəmsiz kizlar pəmlık
kizlaroqa: «Qiraolirimiz eqüp qalojiliwatidu, meyinglardin
beringlarqu» dəptu. 9 Birak pəmlık kizlar: «Yak, bolmaydu!
Bərsək, bizgimu həm silərgimu yətməsliki mumkin.
Yahxisi, özünglar [may] satquqilarning yenioqa berip

setiwelinglar!» dæptu. **10** Lekin ular may setiwaloqili ketiwatqanda, yigit kelip qaptu, tæyyar bolup boloqan qizlar uning bilæn birliktæ toy ziyapitigæ kriptu. Ixik takiliptu. **11** Keyin qaloqan qizlar qaytip kelip: «Oqojam, oqojam, ixikni eqiwatkæyla!» dæptu. **12** Birak u: «Silærgæ bærhæk eytayki, mæn silærni tonumaymæn» dæp jawab beriptu. **13** Xuning üqün sægæk bolunglar, qünki næ Insan'oqlining kelidioqan künini næ saitini bilmæysilær. **14** [Ærx padixahliki] huddi yaqa yurtqa qikmaqçi bolup, öz qakarlarini qakirip dunyasini ularqa tapxuroqan adæmgæ ohxaydu. **15** U adæm hærbir qakarning qabiliyitigæ qarap, birsigæ bæx talant, birisigæ ikki talant, yænæ birsigæ bir talant kümüx tænggæ berip, yaqa yurtqa yol aptu. **16** Bæx talant tænggæ aloqan qakar berip oqæt kiliptu, yænæ bæx talant tænggæ payda tepiptu. **17** Xu yolda ikki talant tænggæ aloqinimu yænæ ikki talant tænggæ payda aptu. **18** Lekin bir talant tænggæ aloqini bolsa berip yærni kolap, hojayini bærgæn pulni këmüp yoxurup qoyuptu. **19** Əmdi uzun wakit òtkændin keyin, bu qakarlarning oqojisi qaytip kelip, ular bilæn hæsablixiptu. **20** Bæx talant tænggæ aloqini yænæ bæx talant tænggini koxup elip kelip: «Oqojam, sili manga bæx talant tænggæ tapxuroqandila. Qarsila, yænæ bæx talant tænggæ payda aldim» dæptu. **21** Hojayini uningqa: Obdan boptu! Yahxi wæ ixænqlik qakar ikænsæn! Mæn sanga hawalæ qilqan kiqukkinæ ixta ixænqlik bolup qikting, seni kœp ixlarqa koyimæn. Kæl, hojayiningning huxalliqqa ortak bol!» dæptu. **22** Ikki talant tænggæ aloqinimu kelip: «Oqojam, sili manga ikki talant tænggæ tapxuroqandila. Qarsila, yænæ ikki talant

tənggə payda aldim» dəptu. **23** Hojayini uningə: «Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga həwalə kıləan kiqukkinə ixta ixənqlik bolup qikting, seni kəp ixlarə qoyimən. Kəl, hojayiningning huxallikə ortalək bol!» dəptu. **24** Andin, bir talant tənggə aləinimu kelip: «Olojam, silining qing adəm ikənliklərini biləttim, qünki əzliri terimioqan yərdin həsulni oruwalalayla, həmdə uruk qaqmioqan yərdinmu haman alila. **25** Xunga kərkup, silining bərgən bir talant tənggilirini yərgə kəmüp yoxurup qoyəanidim. Mana pullirini alsila» dəptu. **26** Olojisi uningə: «Əy, rəzil, hurun qakar! Sən meni terimioqan yərdin oruwalidioqan, uruk qaqmioqan yərdin haman alidioqan adəm dəp bilip, **27** həq bolmioqanda pulumni jazanihorlarə amanət qoyuxung kerək idioqu! Xundək kıləan bolsang mən kaytip kəlgəndə pulumni əsümi bilən aloqan bolmamtim?! **28** Xunga, uning kolidiki talant tənggini elip, on talant tənggə bar boləanoqə beringlar! **29** Qünki kimdə bar bolsa, uningə tehimu kəp berilidu, uningda molqilik bolidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar boləanlirimu uningdin məhrum kilinidu. **30** Bu yaramsiz qakarni texidiki karangəulukqə aqikip taxlanglar! U yərdə yioqə-zarlar kətürülidu, qixlirini oququrlitidu» dəptu. **31** İnsan'ooli öz xan-xəripi iqidə barlik pərixtiliri bilən billə kəlginidə, xərəplik təhtidə olturidu. **32** Barlik əllər uning aldioqə yioqilidu. Padiqi qoylarni əqkilərdin ayrioqinidək u ularni ayriydu; **33** u qoylarni ong yenioqə, əqkilərnə sol yenioqə ayriydu. **34** Andin Padixah ong yenidikilərgə: «Əy Atam bəht ata kıləanlar, kelinglar! Aləm apiridə boləandin beri

silər üçün təyyarlanan padixahlığa waris bolup igə bolunglar! **35** Qünki aq qaloqinimda silər manga yeməklik bərdinglar, ussuz qaloqinimda ussuluk bərdinglar, musapir bolup yürginimdə öz öyünlərgə aldinglar, **36** yalingaq qaloqinimda kiydürdinglar, kesəl bolup qaloqinimda qalimdin həwər aldinglar, zindanda yatqinimda yoklap turdunglar» — dəydu. **37** U qaşda, həkkəniy adəmlər uningə: «I Rəb, biz seni qaşan aq kərüp ozuk bərduq yaki ussuz kərüp ussuluk bərduq? **38** Seni qaşan musapir kərüp öyümizgə alduq yaki yalingaq kərüp kiygüzduq? **39** Sening qaşan kesəl boləqinini yaki zindanda yatqinini kərüp yoklap bərduq?» dəp soraydu. **40** Wə Padixah ularə: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxu kərindaxlirimdin əng kişikidin birəsigə xularni qaloqinilərmu, dəl manga qaloşan boldunglar» dəp jawab beridu. **41** Andin u sol yenidikilərgə: «Əy lənətilər, kəzumdin yokilinglar! Xəytan bilən uning pərixtilərigə həzirlənan mənngü əqməs otka kiringlar! (aiōnios g166) **42** Qünki aq qaloqinimda manga ozuk bərmidinglar, ussuz qaloqinimda ussuluk bərmidinglar; **43** musapir bolup yürginimdə öz öyünlərgə almidinglar, yalingaq qaloqinimda kiydürmidinglar, kesəl boləqinimda wə zindanda yatqinimda yoklimidinglar» dəydu. **44** U qaşda, ular: «I Rəb, seni qaşan aq, ussuz, musapir, yalingaq, kesəl yaki zindanda kərüp turup hizmitində bolmiduk?» dəydu. **45** Andin padixah ularə: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxulərdin əng kişikidin birəsigə xundak qilməqinilar mənngim qilməqan boldunglar» dəp jawab beridu. **46** Buning bilən ular

mənggüllük jazağa kirip ketidu, lekin həkkaniylar bolsa
mənggüllük həyatğa kiridu. (aiōnios g166)

26 Əysa bu sözləni kəlip boləndin keyin, muhlisliroğa:

2 — Silərgə məlumki, ikki kəndin keyin «ətüp ketix
həyti» bolidu, xu qaoğda İnsan'ooli krestlinix üqün tutup
berilidu, — dedi. **3** Bax kahinlar wə aqsakallar Qayafa
isimlik bax kahinning sariyida jəm boluxti. **4** Ular Əysani
kəndək kəlip həylə-nəyrəng bilən tutup əltürüx toqrisida
məsləhət kəlixti. **5** Biraq ular: — Bu ix həyt-ayəm künliri
kəlinmisun. Bolmisa, həlk arisida malimanqilik qikixi
mumkin, — deyixti. **6** Əmdi Əysa Bəyt-Aniya yezisida,
«Simon mahaw»ning əyidə boləninida, **7** bir ayal uning
yenioğa kirdi. U aq kəxtexi xexidə nəhayiti kəmmətlik
ətirni elip kəlgən bolup, Əysa dastihanda olturoğanda,
ətirni uning bexioğa kuydi. **8** Lekin muhlislar buni kərüp
həpə boluxup: — Zadi nemixka bundək israpqilik kəlinidu?
9 Qünki bu ətirni kəp puloğa setip, pulini kəmbəoqəllərgə
sədikə kəlsa bolattioqu! — deyixti. **10** Lekin Əysa ularning
kənglidikini bilip ularoğa: — Bu ayalning kənglini nemə
dəp aqritisilər? Qünki u mən üqün yaxxi bir ixni kəldi. **11**
Qünki kəmbəoqəllər daim silərnin aranglarda bolidu,
lekin mening aranglarda boluxum silərgə daim nesip
boliwərməydu! **12** Bu ayalning bu ətirni bədinimgə kuyuxi
mening dəpnə kəliniximoğa təyyar boluxum üqün boldi.
13 Mən silərgə bərhək xuni eytip kəoyayki, bu hux həwər
pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip,
uning kəloğan bu ixi təriplinidu, — dedi. **14** Bu ixtin
keyin, on ikkiyləndin Yəhuda İxkariyot isimlik biri bax
kahinlarning aldioğa berip: **15** — Uni tutup bərsəm,

manga nemə berisilər? — dedi. Ular uning aldiqə ottuz kümüx tənggə qoydi. **16** Yəhuda xuningdin etibarən uni tutup berixkə muwapıq pürsət izdəxkə baxlidi. **17** Petir nan heyting birinqi küni, muhlislar Əysaning yeniqə kelip: — Ətöp ketix heyting tamikini yeyixing üqün kəyərdə təyyarliximizni halaysən? — dəp soridi. **18** U ularqə: — Xəhərgə kirip palanqining əyigə berip uningqə: «Ustaz: — Wəqit-saitim yəkinlixip qaldı, ətöp ketix heyti muhlisirim bilən birliktə sening əyüngdə ətküzəy — dəydu» dəp eytinglar, — dedi. **19** Muhlislar Əysaning tapiliqinidək ətöp ketix heyting tamikini xu yərdə təyyarlidi. **20** Kəqkurun, u on ikkiylən bilən dastihanda olturdi. **21** Ular qizaliniwatqanda u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, aranglardiki birəylən manga satkunluk qilidu, — dedi. **22** [Buni anglap] ular intayin qayoquqə qəmüp, bir-birləp uningdin: — Ya Rəb, mən əməstimən? — dəp soraxkə baxlidi. **23** U jawabən: — Qolidiki nanni mən bilən təng tawəqkə təgürgən kixi, manga satkunluk qiloquqi xu bolidu. **24** İnsan'oqlı dərəkə [mukəddəs yazmilarda] əzi toqrisida pütülginidək [əlümqə] ketidu; birək İnsan'oqlining tutup berilixigə wasitiqi boləqan adəmning həliqə way! U adəm tuqulmiqəqan bolsa yahxi bolatti! — dedi. **25** Uningqə satkunluk qilidiqəqan Yəhuda: — Ustaz, mən əməstimən? — dəp soridi. U uningqə: — Əzüng deding jumu, — dedi. **26** Ular qizaliniwatqanda, Əysa bir nanni qolioqə elip [Hudaqə] təxəkkür-həmdusana eytkəndin keyin, uni oxtup, muhlisliroqə üləxtürüp bərdi wə: —Elinglar, yənglar, bu mening tenim, — dedi. **27** Andin, qolioqə

jamni elip [Hudaqqa] təxəkkür-həmdusana eytip, uni muhlislirioqa tutup: — Həmməylən buningdin iqinglar. **28** Bu mening nuroqun adəmlərləning gunahlırlarının kəqürüm kılınıxi üqün təküldioqan, yengi əhdini tüzidioqan kənimdur. **29** Ləkin mən xuni silərgə eytayki, Atamning padixahlıqıda silər bilən birlikdə yengidin xarabtin iqmigüqə, üzüm telining xərbətini hərgiz iqməymən, — dedi. **30** Ular mədhiyə küyini eytkəndin keyin talaqqa qikip, Zəytun teqioqa kərap ketixti. **31** Andin əysa ularoqa: — Būgün keqə silər həmminglar mening tūpəylimdin tandurulup putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: — «Mən padiqini uruwetimən, Padidiki qoylar patiparak bolup tarkitiwetilidu» dəp pütülgən. **32** Ləkin mən tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barimən, — dedi. **33** Petrus uningqqa javabən: — Həmməylən sening tūpəylingdin tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **34** Əysa uningqqa: — Mən sanga bərhək xuni eytip qoyayki, būgün keqə horaz qillaxtin burun, sən məndin üq kətim tanisən, — dedi. **35** Petrus uningqqa: — Sən bilən billə əlūxüm kərək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Qaloqan muhlislərləning həmmisimu xundak deyixti. **36** Andin əysa ular bilən billə Getsimanə degən yərgə kəldi. U muhlisləroqa: «Mən u yakqa berip dua-tilawət kılıp kəlgüqə, muxu jayda olturup turunglar» dedi. **37** U Petrusni, xundakla Zəbədiyning ikki oqlini birgə elip mangdi wə kəttik azablinip, kəngli tolimu pərixan boluxqa baxlidi. **38** U ularoqa: — Jənim əldioqandək bəkmə azablanmaqta. Silər bu yərdə kəlip, mən bilən birlikdə oyqak turunglar, — dewidi, **39** Wə səl

nerirək berip, özini yərgə etip düm yetip dua kılıp: — I Atam, mumkin bolsa, bu kədəh məndin ötüp kətsun! Ləkin bu ix mən haliqandək əməs, sən haliqandək bolsun, — dedi. **40** U muhlislarning yenioğa kaytip kəlginidə, ularning uhlap kəloqanlığını kərüp, Petruska: — Mən bilən billə birər sətmə oyoqak turalmidinglarmu?! **41** Ezikturuluxtin saklinix üqün, oyoqak turup dua kilinglar. Roh pidakar bolsimu, ləkin kixining ətliri ajizdur, — dedi. **42** U ikkinqi kətim berip, yənə dua kılıp: — I Atam, əgər mən bu kədəhni iqmisəm u məndin kətmisə, undakta sening iradəng ada kılinsun, — dedi. **43** U ularning yenioğa [kaytip] kəlginidə, yənə uhlap kəloqanlığını kərdi, qünki ularning kəzliri uyquğa ilinoqanidi. **44** Xuning bilən u ulardin ayrilip üqinqi kətim berip, yənə xu səzlər bilən dua kildi. **45** Andin u muhlislarning yenioğa kelip ularoğa: — Silər tehiqə uhlawatamsilər, tehiqə dəmə eliwatamsilər? Mana, wəkit-saiti yəkinlaxti; Insan'ooli gunahkarlarning kəlioğa tapxurulidu. **46** Kəpunglar, kətəyli; mana, manga satkənlük kılıdioğan kixi yəkin kəldi! — dedi. **47** Uning səzi tehi tüğiməyla, on ikkiyləndin biri boləğan Yəhuda kəldi; uning yenida bax kahinlar wə həlk əksakəlliri tərpidin əwətilgən, kiliq-tokmaqlarni kətürgən zor bir top adəm bar idi. **48** Uningoğa satkənlük kəloquqi ular bilən alliburun ixarətni bəkitip: «Mən kimni səysəm, u dəl xudur. Silər uni tutunglar» dəp kəlixkənidi. **49** U udul əysaning aldioğa berip: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **50** Əysa uningə: — Aqinəm, nemə dəp kəlding? — dedi. Xuning bilən, həliki adəmlər yopurulup kelip, əysəğa kəl selip, uni tutkən kildi. **51** Wə

mana, Əysaning yenidikilərdin birəylən kiliqini suqurup, bax kahinning qakiriqə uruwidi, uning kulikini xilip quxürüwətti. **52** Əysa uningqə: — Kiliqingni kiniqə sal, kiliq kətürgənlər kiliq astida həlak bolidu. **53** Yaki meni Atisqə nida kilalmaydiqan boldi, dəp oylap qaldingmu?! Xundak kilsamla U manga xuan on ikki kisiqindin artuq pərixte mangdurmamdu? **54** Birak mən undak kilsam, muqəddəs yazmilardiki bu iqlar muqərrər bolidu degən bexarətlər qandakmu əməlgə axurulsun? — dedi. **55** Xu pəyitə Əysa toplaxqan adəmlərgə qarap: — Bir qarəqini tutidiqandək kiliq-tokmaqlarni kətürüp meni tutkili kəpsilərqə? Mən hər küni ibadəthana həyililirida silər bilən billə olturup təlim berəttim, ləkin silər u qaqda meni tutmidinglar. **56** Ləkin bu pütün iqlarning yüz berixi pəyqəmbərlərnin muqəddəs yazmilirida aldin eytqanlirining əməlgə axuruluxi üqün boldi, — dedi. Bu qaqda, muhlislarning həmmisi uni taxlap kəqip ketixti. **57** Əmdi Əysani tutqun kiliqanlar uni bax kahin Qayafaning aldiqə elip berixti. Təwrat ustazliri bilən aqsakallarmu u yərdə jəm boluxqanidi. **58** Petrus uningqə taki bax kahinning sariyining [həylisiqiqə] yirəktin əgixip kəlip, iqlning aqiwetini kərux üqün iqlirigə kirip, qarawullarning arisida olturdi. **59** Bax kahinlar, aqsakallar wə pütün aliy kengəxmə əzaliri Əysani ölüm jazasiqə məhkum kilix üqün, yaloqan guwah-ispət izdəytti. **60** Nuroqun yaloqan guwahqilar otturiqə qikqan bolsimu, ular bulardin heqkandak ispatqə erixəlmidi. Ahirda, ikki yaloqan guwahqi otturiqə qikqip: **61** — Bu adəm: «Mən Hudaning ibadəthanisini buzup taxlap, üq kün iqidə qayta

qurup qiqalaymən» degən, dedi. **62** Bax kahin ornidin turup, uningoa: — Keni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi qandak guwahlıqlarni beriwatidu? — dedi. **63** Lekin Əysa süküt qilip turiwərdi. Bax kahin uningoa: — [Mənggü] hayat boluquqi Huda bilən sening kəsəm qilixingni buyruymənki, bizgə eyt, Hudaning Ooqli Məsih sənmu?» — dedi. **64** Əysa mundaq jawab qayturdi: — Xundak, sening degingindək. Lekin xunimu silərgə eytayki, buningdin keyin silər İnsan'ooqlining Qadir Boluquqining ong yenida olturidiqinini wə köktiki bulutlar üstidə kelidiqinini kərisilər. **65** Xuning bilən bax kahin tonlirini yirtip taxlap: — U kupurluk qildi! Əmdi baxka hərqandak guwahqining nemə hajiti? Mana, özünglar bu kupurlukni anglidinglar! **66** Buningoa nemə dəysilər? — dedi. — U ölüm jazasioqa layıktur! — dəp jawab qayturuxti ular. **67** Buning bilən ular uning yüzigə tükürüp, uningoa muxt atkili turdi. Bəziliri uni kaqatlap: **68** — Əy Məsih, pəyoəmbərqlik qilmamsən, eytip baqqina, seni kim urdi? — deyixti. **69** Əmdi Petrus sarayning taxkiriqi həylisida olturatti. Bir dedək uning yenioqa kelip: — Sən Galiliyəlik Əysa bilən birgə idingou, — dedi. **70** Lekin u həmməylənning aldidə inkar qilip: — Sening nemə dəwatqanlığingni qüxənmidim! — dedi. **71** Andin u dalanoqa qikkanda, uni kərgən yənə bir dedək u yərdə turoqanlaroa: — Bu adəmmu Nasarətlik Əysa bilən birgə idi, — dedi. **72** U yənə inkar qilip: — Mən u adəmmi tonumaymən! — dəp kəsəm iqtı. **73** Bir'azdin keyin, u yərdə turoqanlar Petrusning yenioqa kelip uningoa: — Xübhısizki, sən ularning biri ikənsən, qünki tələppuzung

seni pax qilidu, — deyixti. **74** [Petrus] kattik qaroxlar bilən kəsəm qilip: — U adəmni zadi tonumaymən! — deyixigila horaz qillidi. **75** Petrus Əysaning: «Horaz qillaxtin burun, sən məndin üq ketim tanisən!» degən sözini esigə aldi. U taxkiriqə qikip, kattik yiqə-zar kətürdi.

27 Tang atqandila, pütün bax kahinlar bilən həlk aqsakalliri Əysani ölümgə məhkum kildurux üqün məslihətləxti. **2** Ular uni baqlap apirip, waliy Pontius Pilatuska tapxurup bərdi. **3** Uningoşa satkunluk qiloqan Yəhuda uning ölümgə həküm qilinolanlikini kərüp, bu ixlaroşa puxayman kildi wə bax kahinlar bilən aqsakallarəşa ottuz kümüx tənggini qayturup berip: **4** — Mən bigunah bir janning qeni təkülüxkə satkunluk qilip gunah ötküzdüm, — dedi. Buningoşa bizning nemə karimiz? Əz ixingni bil! — deyixti ular. **5** Yəhuda kümüx tənggiləni ibadəthanining iqigə qəriwətti wə u yərdin ketip, taləşə qikip, esilip ölüwalidi. **6** Bax kahinlar kümüx tənggiləni yiqiwelip: — Bu hun tölümi boləşan [tənggilərdur], ularni ibadəthanining həzinisigə qoyux haram, — deyixti. **7** Ular əzərə məslihətləxip, bu pullar bilən yaqə yurtluqlarəşa yərlik bolsun dəp, sapalqining bir parqə etizlikini setiwaldi. **8** Xunga bu yər həziroqigə «qanlik etiz» dəp atilip kəlməktə. **9** Xu ix bilən Yərəmiya pəyoqəmbər tərpidin burun eytiləşan munu bexarət əməlgə axuruldi: — «Israil həlqi uning üqün baqaləşan bekitkən baqasini, Yəni ottuz kümüx tənggini ular elixti, **10** Wə Pərwərdigar mənə kərsətkəndək, Sapalqining etizini setiweləşkə həjləxti». **11** Əmdi Əysa waliyning

aldioqə turoquzuldi. Waliy uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimu? — dəp soridi. Eytqiningdək, — dedi Əysa.

12 Lekin bax kahinlar və aqsakallar uning üstidin ərxikayət qiloqanda, u bir eoqizmu jawab bərmidi. **13** Buning bilən Pilatus uningqə: — Ularning sening üstüngdin qiloqan xunqə kəp xikayətlirini anglimaywatamsən? — dedi. **14** Birəq u [Pilatusqə] jawabən [xikayətlərlərlə] birsigimu jawab bərmidi. Waliy buningqə intayin həyran qaldı. **15** Hər ketimlik [ətüp ketix] həytida, waliyning halayiq tələp qiloqan bir məhbusni ularqə qoyup berix aditi bar idi. **16** Əyni wəqıttə, [rimliklərlərlə] Barabbas isimlik atiqi qıqqan bir məhbusi [zindanda] idi. **17** Halayiq jəm boləqanda, Pilatus ulardin: — Kimni silərgə qoyup beriximni halaysilər? Barabbasnimu yəki Məsih dəp ataləqan Əysanimu? — dəp soridi **18** (qünki u [bax kahin qatarliklərlərlə] həsəthorluqi tüpəylidin uni tutup bərgənlikini bilətti). **19** Pilatus «sorəq təhti»də olturoqanda, ayali uningqə adəm əwətip: — U həqqəniy kixining ixioqə ariləxmioqin. Qünki tünügün keqə uning səwəbidin qüxümdə kəp azab qəktim, — dəp həwər yətküzdi. **20** Lekin bax kahinlar və aqsakallar bolsa halayiqni məqul qilip, Barabbasni qoyup berixni və Əysani yəkitixni tələp qildurdi. **21** Waliy jawabən ulardin yənə: — Silərgə bu ikkisinə qəyisini qoyup beriximni halaysilər? — dəp soridi. Barabbasni, — deyixti ular. **22** Pilatus əmdi: — Undəq bolsa, Məsih dəp ataləqan Əysani qəndəq bir tələp qiləy? — dedi. Həmməylən: — U krestlənsun! — deyixti. **23** Pilatus: — Nemixqə? U zadi nemə yamanliq ətküzüptu? — dəp soridi. Birəq ular tehimu qəttik wərkirixip: U

krestlənsun! — dəp turuwelixti. **24** Pilatus səzliwerixning bihudə ikənlikini, bəlki buning ornioğa malimanqilik qikidioğanlikini kərüp, su elip, kəpqilikning aldida qolini yuoaq: — Bu həkəkaniy adəmnıng kənioğa mən jawabkar əməsmən, buningoğa əzünglar məs’ul bolunglar! — dedi.

25 Pütün həlk jawabən: — Uning kəni bizning üstimizgə wə balilirimizning üstigə qüxsun! — deyixti. **26** Buning bilən Pilatus Barabbasni ularoğa qikirip bərdi. Əysani bolsa kəttik kəmqlatqəndin keyin, krestləxkə [ləxkərlirigə] tapxurdi. **27** Andin waliyning ləxkərliri Əysani uning ordioğa elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərgə uning ətrapioğa yioqdi. **28** Ular Əysani yalingaqlap, uqisioğa pərəng rənglik ton kiydürüxti. **29** Tikənlik xəhqilarni ərüp bir taj yasap, bexioğa kiydürdi wə ong qolioğa bir kəmuxni tutkuzdi. Andin uning aldioğa tizlinip: «Yaxioqayla, Yəhudiylarning padixahil!» dəp mazək kilixti.

30 Uningoğa tükürüxti, kəmuxni elip uning bexioğa uruxti. **31** Uni xundək mazək kioqəndin keyin, tonni saldurup, uqisioğa əz kiyimlirini kiydürdi wə krestləx üqün elip mengixti. **32** Ular taxkirioga qikkinida, Kurini xəhirilik Simon isimlik bir kixini uqritip, uni tutup kelip Əysaning krestini uningoga məjburiy kətürgüzdi. **33** Ular Golgota, yəni «Bax səngək» degən yərgə kəlgəndə, **34** [Əysaoğa] iqix üqün kəkrə süyi arilaxturuloğan aqqik xarab bərdi; ləkin u uni tetip bəkkəndin keyin, iqkili unimidi. **35** Ləxkərlər uni krestligəndin keyin, qək taxlixip kiyimlirini əzara bəlüxüwalidi. **36** Andin u yərdə olturup uningoga kəzətkilik kildi. **37** Ular uning bəxining yukiri tərapiyə «Bu Əysa, Yəhudiylarning padixahidur» dəp yeziloğan xikayətnamə

tahtiyini bekitti. **38** [Əysa] bilən təng ikki qarakqimu krestkə mihlanoqan bolup, biri ong tərripidə, yənə biri sol tərripidə idi. **39** Bu yərdin ətkənlər baxlirini qaykixip, uni həkərətləp: **40** — Kəni, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə kəytidin yasap qikidiqan adəm, əmdi əzüngni kütqüzə! Hudaning Oqlı bolsang, kresttin qüxüp bəkkina! — deyixti. **41** Bax kəhirlərmu, Təwrat ustazliri wə aqsakallar bilən birgə uni məshirə kəlip: **42** — Bəxkəilərnə kütqüzuptikən, əzini kütqüzəlməydu. U İsrailning padixəhimix! Əmdi kresttin qüxüp bəksunqu, andin uningə etiqad kəlimiz. **43** U Hudaqə tayanəqan! Huda uni əzizlisə, həzir kütqüzup bəkkəy! Qünki u: «Mən Hudaning Oqlı» degənidi, — deyixti. **44** Uning bilən təng krestləngən qarakqilərmu uni xundək həkərətləxti. **45** Əmdi künning altinqi saitidin tokkuzinqi saitigiqə pütkül zeminni kərangəqulək basti. **46** Tokkuzinqi səətlərdə Əysa yəkiri awazda: «Eli, eli, ləmə sawəktəni?» yəni «Hudayim, Hudayim, mənə nemixkə taxliwəttinq?» dəp kəttik nida kəildi. **47** U yərdə turoqanlarning bəziliri buni anglap: Bu adəm İlyas [pəyoqəmbər]gə murəjiət kəliwatidu, — deyixti. **48** Ularning iqidin birəylən dərhal yügürüp bərip bir parqə bulutni əkelip, uni aqqik xarəbkə qilap, kəmuxning uqioqə selip uningə iqküzüp kəydi. **49** Bəraq bəxkəilə: — Tohta! Kərap bəqəyli, İlyas [pəyoqəmbər] kəlip uni kütqüzup kələrmikin? — deyixti. **50** Əysa yəkiri awaz bilən yənə bir wərkiridi-də, rəhini kəyuwətti. **51** Wə mənə, xu dəkəkidə ibadəthanining [iqkiri] pərdisi yəkiridin təwəngə ikki parqə bəlup yirtildi. Yər-zəmin təwrinip, taxlar yerilip, **52** Kəbrilə qildi (U tirilgəndin keyin,

[өлümdə] uhlawatқан нуроюн муқәддәс бәндиләрниң тәнлириму тирildi; ular қәбриләрдin қикти wә муқәддәс хәһәргә кирip, u yәрдә нуроюн кixиләргә көрүнди). 54 Әмди Әйсани көзәт қилиwatқан yүzbexi һәм yenidiki ләхкәrlәр yәрning тәwrixini wә baxқа yүз бәргән һәdisilәрни көрүp, intayin қорқuxup: — U һәқикәтән Hudaning Ooqli ikән! — deyixti. 55 U yәрдә yәнә bu ixlarоја yiraktin қарap turоjan нуроюн ayallarmu bar idi. Ular әslidә Әysaning hizmitidә bolup, Galiliyәdin uningоја әgixip кәlgәнidi. 56 Ularning arisida Magdallik Mәryәм, Yakup bilән Yүсүpning anisi Mәryәм, Zәbәdiyning ooqullirining anisimu bar idi. 57 Kәqқurun, Arimatiyalik Yүсүp isimlik bir bay кәldi. Umu Әysaning muhlisliridin idi. 58 U Pilatusning aldioја berip, Әysaning jәsitini тәләp қildi. Pilatus jәsәtni uningоја tapxuruxқа әmr қildi. 59 Yүсүp jәsәtni elip, pakiz kanap rәht bilән orap кepәнlidi 60 wә uni әzi üqün қiyada oydurojan yengi қәbrisigә қoydi. Andin қәbrining aоziоја yoojan bir taxni domilitip қoyup, ketip қaldi 61 (xu qaoјаda Magdallik Mәryәм bilән yәнә bir Mәryәmmu u yәрдә, қәbrining udulida olturatti). 62 Әmди әtisi, yәni «Tәyyarlarx күni» өtkәndin keyin, bax қahınlar bilән Pәrisiylәр jәм boluxup Pilatusning aldioја kelip: 63 — Janabliri, һelikі aldamқining һayat waқtida: «Mән өlүp üqinqi күni tirilimән» degini esimizdә bar. 64 Xuning üqün, қәbri üqinqi күnigiqә mәһkәм қоoқdilixi üqün әmr бәргәysiz. Undaq қilinmisa, muhlisliri kelip jәsәtni oоқrilap ketip, andin һәlkқә: «U өlүmdin tirildi» deyixi mumkin. Bundaq aldamқilik aldinkisidinmu бәттәр bolidu, — deyixti. 65 Pilatus ularоја: — Bir guruppa көзәtqi

ləxkəni silərgə tapxurdum. Qəbrini qurbinglarning yetixiqə məhkəm qoşdanglar, — dedi. **66** Xuning bilən ular [kəzətqi ləxkərlər] bilən billə berip, taxni peqətləp, qəbrini muhəpizət astioğa qoydi.

28 Xabat küni ətüp, həptining birinqi küni tang atay degəndə, Magdallik Məryəm bilən yənə bir Məryəm qəbrini kərüxkə kəldi. **2** Wə mana, yərlər tuyuksiz qattik təwrəp kətti; qünki Pərwərdigarning bir pərixtsi asmandin qüxüp, [qəbrigə] berip, taxni bir qətkə domilitip, üstidə olturoqanidi. **3** Pərixtning kiyapiti qaqmaqək, kiyimliri qardək ap'aq idi. **4** Kəzətkilər uningdin xunqə qorquxtiki, titrixip, əluktək qətipla qaldı. **5** Pərixte ayallaroğa qarap: — Qorqmanglar! Siləning krestləngən Əysani izdəwatqininglarni bilimən. **6** U bu yərdə əməs; u əzi eytkəndək tirildürüldi. Kelinglar, Rəb yatqan jayni kərünglar; **7** andin dərhal berip uning muhlislirioğa: «U ələmdin tiriliptu. Wə mana, u silərdin awwal Galiliyəgə baridikən, uni xu yərdə kəridikənsilər» dənglar. Mana mən bularni silərgə eytip bərdim, — dedi. **8** Xunga ayallar həm qorqunq həm zor huxallik iqidə qəbridin dərhal ayrilip, uning muhlislirioğa həwər berixkə yügürüxti. **9** Ular muhlislirini həwərləndürüxkə mangoqanda, mana Əysa ularning aldioğa qikip: — Salam silərgə! — dedi. Ularmu aldioğa berip, uning putioğa esilip, uningə səjdə qildi. **10** Andin Əysa ularoğa: — Qorqmanglar! Berip qerindaxliriməğa: Galiliyəgə beringlar, dəp ukturunglar, ular meni xu yərdə kəridu, — dedi. **11** Ayallar tehi yolda ketiwatqanda, mana kəzətkilərnin bəziliri xəhərgə kirip, boləqan wəqələrnin həmmisi tooqrisida bax kahinlaroğa

həwər qildi. **12** [Bax kaşınlar] aqsakallar bilən bir yərgə yiqilip məslihətləxkəndin keyin, ləxkərlərgə bək kəp pul berip: **13** — Silər: «Uning muhlisliri keqisi kelip, biz uhlawatqanda uning jəsitini oqrilap əketiptu» — dənglar. **14** Əgər bu həwər waliyning kulikioğa yetip qalsa, biz uni qayıl qilip silərni awariqiliktin saqlaymiz — dedi. **15** Xundak qilip, ləxkərlər pulni aldi wə əzlirigə tapilanəqandək qildi. Xuning bilən bu gəp bögüngiqə Yəhudiylar arisida tarkilip kəlməktə. **16** On bir muhlis Galiliyəgə berip, əysa ularəqə bekitkən taqqa qiqixti. **17** Ular uni kərginidə uningəqə səjdə qilixti; lekin bəziliri gumanlinip qaldi. **18** Əysa ularning yenioğa kelip, mundak dedi: — Ərxtə wə yər yüzidə barlik həkuk manga berildi. **19** Xuning üqün, berip pütkül əllərni [əzümgə] muhlis qilip yetixtürünglar, xundakla ularni Ata, Oqul wə Mukəddəs Rohning namioğa təwə qilip qəmüldürüp, **20** ularəqə mən silərgə tapilioğan barlik əmrlərgə əməl qilixni əgitinglar. Wə mana, mən zaman ahirioqiğə hər küni silər bilən billə bolimən. (aiōn g165)

Markus

1 Hudaning oʻgʻli Əysa Məsihning hux həwirining baxlinixi: **2** Yəxaya pəyoʻəmbərnin yazmisida hatiriləngəndək: — «Mana, aldingda əlqimni əwətimən. U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu. **3** Anglanglar, dalada birsining towlioqan awazini! U: «Pərwərdigarning yolini təyyarlanglar, Uning üqün qioqir yollirini tüptüz kilinglar!» — dəydu». **4** Kixiləni qəməldürüx elip baridioqan Yəhya [pəyoʻəmbər] qəl-bayawanda pəyda bolup, gunahlaroqə kəqürüm elip kelidioqan, towa kixixni bildüridioqan [suoqə] «qəməldürüx»ni jakarlaxqə baxlidi. **5** Pütün Yəhudiyo əlkisidikilər wə pütkül Yerusalem xəhridikilər uning aldioqə qikip, gunahlirini ikrar kilixi bilən uning təripidin İordan dəryasida qəməldürüldi. **6** Yəhya bolsa tēgə yungidin kilinoqan kiyim kiygən, beligə kən tasma baqlioqanidi; yeməkliki qekətkə bilən yawa hərə həsili idi. **7** U mundaq dəp jakarlaytti: — Məndin qüdrətlik boləqan biri məndin keyin kelidu. Mən hətta engixip kəxlirining boqluqini yexixkimu layiq əməsmən! **8** Mən siləni suoqila qəməldürimən, lekin u siləni Mukəddəs Rohqə qəməldüridu. **9** Xu künlərdə xundaq boldiki, Əysa Galiliyo əlkisining Nasarət xəhridin kelip, Yəhya təripidin İordan dəryasida qəməldürüldi. **10** U sudin qikkandila, asmanlarning yerilip, Rohning kəptər qiyapitidə qüxüp, öz üstigə konuwatqanlikini kərđi. **11** Xuning bilən asmanlardin: «Sən Mening səyümlük Oqlum, Mən səndin toluq hursənmən!» degən bir awaz anglandi. **12** Wə Roh dərhal uni qəl-bayawanoqə süyləp qikardi. **13** U qəldə kirik kün turup, Xəytan təripidin

sinilip turatti. U xu yərdə yawayi həywanlar bilən billə idi; xu künlərdə pərixtilər uning hizmitini qildi. **14** Əmdi Yəhya solanoqandin keyin, Əysa Galiliyə əlkisigə berip: «Wəqit-saiti toxti, Hudaning padixahlığı yeqinlaxti! Towa qilinglar, hux həwərgə ixininglar!» dəp Hudaning padixahlığının hux həwirini jakarlaxqa baxlidi. **16** [Xu künlərdə] u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, Simon bilən inisi Andriyasni kərdi. Ular beliqqi bolup, dengizə tor taxlawatatti. **17** Əysa ularə: — Mening kəynimdin menginglar, mən siləni adəm tutquqi beliqqi qilimən! — dedi. **18** Ular xuan torlirini taxlap, uningə əgixip mangdi. **19** U xu yərdin bir'az ətüp Zəbədiyning oqlı Yəqubni inisi Yuhanna bilən kərdi. Bu ikkisi kemidə turup torlirini onxawatatti. **20** U xuan ularnimu qaqirdi. Ular atisi Zəbədiyni mədikarlar bilən billə kemidə qaldurup, əzliri uning bilən mangdi. **21** Ular KəpərNahum xəhorigə kirdi. Xabat küni u udul sinagogqa kirip, təlim berixkə baxlidi. **22** Halayiq uning təlimigə həyranuhəs boluxti. Qünki uning təlimliri Təwrat ustazliriningkigə ohximaytti, bəlki tolimu nopuzluk idi. **23** Sinagogta napak roh qaplxan bir adəm bar idi. U: **24** — I Nasarətlik Əysa, biz bilən karing bolmisun! Sən bizni yəqatqili kəldingmu? Mən sening kimlikingni bilimən, sən Hudaning Muxəddəs boluqisisən! — dəp towlaytti. **25** Ləkin Əysa [jinoqə] tənbiq berip: — Aqzingni yum, bu adəmdin qiq! — dedi. **26** Napak roh həliqi adəmining tenini tartixturup, qattiq wəqirioqiniqə uningdin qiqip kətti. **27** Halayiq həmmisi buningdin intayin həyran bolup, əzara oquloqula qilixip: — Bu qandəq ix? Yəngi bir təlimə! Qünki u həqəq bilən

həttə napak rohlarəjimu buyruk qılalaydikən, ularmu uning səzigə boysunidikən, — deyixti. **28** Buningdin uning xəhriti xu həman pütün Galiliyə əlkisining ətrapiəja pur kətti. **29** Ular sinagogdin qikipla, Yakup və Yuhanna bilən Simon və Andriyasning əyigə bardi. **30** Əmma Simonning keynanisi kizitma iqidə yetip qalojanidi. Ular dərhal uning əhwalini [əysəja] eytti. **31** U ayalning kexioja berip, qolidin tutup, yələp ərə turoquzdi. Uning kizitmisi dərhal yandi və u ularni kütüxkə kirixti. **32** Kəqkurun kün patqanda, kixilər barlik əşriqlarni və jin qaplaşxanlarni uning aldiəja elip kelixti. **33** Pütün xəhərdikilər ixik aldiəja toplaxkanidi. **34** Xuning bilən u hər türlük kesəllərgə giritər boləjan nurojun kixilərnə sakaytti və nurojun jinlarni kixilərdin həydiwətti. Ləkin u jinlarning gəp qilixkə yol qoymidi, qünki ular uning kim ikənlikini bilixətti. **35** Ətisi ətigən tang tehi atmastinla, u ornidin turup, [xəhərdin] qikip, hilwət bir jayəja berip dua-tilawət kildi. **36** Simon bilən uning həmrəhləri uni izdəp qikti. **37** Uni tapqanda: — Həmmə adəm seni izdixiwatidu! — deyixti. **38** U ularəja: — Baxkə yərlərgə, ətraptiki yezilarəjimu səz-kalamni jakarlixim üqün barayli. Qünki mən dəl muxu ix üqün kelixim, — dedi. **39** Xundak qilip, u pütkül Galiliyə əlkisini aylinip, sinagoglirida səz-kalamni jakarlaytti həmdə jinlarni kixilərdin həydiwetətti. **40** Mahaw kesili bar bir kixi uning aldiəja kelip yelinip, tizlinip turup: — Əgər halisingiz, meni kesilimdin pak qılalaysiz! — dəp ətündi. **41** Əysa iqi əşriəjaq qolini sozup uningəja təgküzüp turup: — Halaymən, pak qilinojin! — dewidi, **42** xu səz bilənla mahaw kesili dərhal bimardin

ketip, u pak qilindi. **43** U uningõja: — Håzir bu ixni heqkingõ eytma, bõlki udul berip [mås'ul] kaõinõja õzüngni kõrsitip, kaõinlarda guwahlik bolux üqün, Musa bu kesõldin paklanõjanlarõja õmr qilõjan [õurbanliklarni] sunõjin, — dõp uni kãttik agahlandurup yoloõja saldi. **45** Birak u adõm qikip, bu ixni kõp yõrlõrdõ jar selip, kõng yeyiwõtti. Xuning bilõn õysa heqkandak xõhõrgõ oquk-axkara kirõlmõy, bõlki xõhõrlõr sirtidiki hilwõt jaylarda turuxka mõjbur boldi; halayik hõr tårõptin uning yenioõja toplixatti.

2 Birnõqqõ kündin keyin u kaytidin Kõpõrnaõumõja kirdi. U õydikõn, degõn hõwõr tarkiliwidi, **2** xunqõ kõp adõm u yõrgõ yioqildiki, hõtta ixik aldidimu put dõssigüdõk yõr qõlmiõjanidi. U ularõja sõz-kalam yõtküzüwatatti. **3** Mana xu õsnada, birnõqqõ adõm uning aldioõja bir palõqni elip kõldi; uni ulardin tõti kõtürüp õkõlgõnidi. **4** Adõmning kõplükidin uningõja yekinlixalmay, ular uning üstidin õgzini texip, tõxük aqkandin keyin palõqni zõmbil bilõn [õysaning aldioõja] qüxürdi. **5** Õmdi õysa ularning ixõnqini kõtüp palõqkõ: — Balam, gunahõliring kõqürüm qilindi, — dedi. **6** Lekin u yõrdõ olturoõjan bõzi Tõwrat ustazliri kõnglidõ gumaniy soallarni qõyup: **7** «Bu adõm nemõ üqün mundaõ dõydu? U kupurluk qiliwatidioqu! Hudadin baxka kimmu gunahõlarni kõqürüm qilalisun?» deyixti. **8** õysa xuan roõida ularning kõngülliridõ xundaõ gumaniy soallarni qõyuwatõanlikini bilip yetip, ularõja mundaõ dedi: — Silõr kõngüldõ nemixka xundaõ soallarni qõyisilõr? **9** Muxu palõqkõ: «Gunahõliring kõqürüm qilindi!» deyix asanmu, yaki «Ornungdin tur, zõmbil-

kərpəngni yiqixturup mang!» deyix asanmu? **10** Əmma hazır silərnin İnsan'oolninq yər yüzidə günəhlərn kəqürüm kiliş həkukioğa igə ikənlikini bilixinglər üqün, — U paləq kesəlgə: **11** — Sanga eytayki, ornungdin tur, zəmbil-kərpəngni yiqixturup öyünggə kəyt! — dedi. **12** U dərhal ornidin dəs turup, zəmbil-kərpisini yiqixturdi wə həmməylənning kəz aldida [öydin] qikip kətti. Həmməylən kəttik həyran kəlip Hudani uluqlixip: — Muxundək ixni əzəldin kərüp bəkmioqaniduk, — deyixti. **13** U yənə dengiz boyioğa kərap mangdi. Kixilər topi uning ətrəpioğa olixiwaldi. U ularoğa təlim bərđi. **14** U yoldin ətüp ketiwatqanda, bəj alidioğan orunda olturoğan Alfayning oolli Lawiyini kərüp, uningə: — Manga əgəxkin, — dedi. U ornidin turup, uningə əgəxti. **15** Wə xundək boldiki, u [Lawiyning] öyidə dastihanda olturoqanda, nuroqun bəjgirlar wə günəhkarlar Əysa wə uning muhlisliri bilən həmdastihan boldi. Bundək kixilər heli kəp idi, ularmu uningə əgəxkənidi. **16** Əmdi Təwrat ustəzliri wə Pərisiylər uning günəhkarlar wə bəjgirlar bilən bir dastihanda olturoqanlıqini kərüp, muhlislirioğa: — U nemixkə bəjgir wə günəhkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturidu?! — deyixti. **17** Buni angliogan Əysa ularoğa: — Saqlam adəm əməs, bəlki bimarlar tewipkə mohtəjdur. Mən həkqaniylərn əməs, bəlki günəhkarlarni qəkiroqili kəldim, — dedi. **18** Əmdi Yəhyaning muhlisliri bilən Pərisiylər roza tutuwatətti. Bəzilər uning aldioğa kəlip: — Nemixkə Yəhyaning muhlisliri wə Pərisiylərninq muhlisliri roza tutidu, ləkin sening muhlisliring tutmaydu? — dəp sorəxti. **19** Əysa

jawabən mundak dedi: — Toyi boluwatkan yigit tehi toyda
 həmdastihan olturoqan qaşda, mehmanliri roza tutup
 oltursa qandak bolidu!? Toyi boluwatkan yigit toyda
 bolsila, ular heqkandak roza tutalmaydu. **20** Əmma xu
 künlər keliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu kündə
 roza tutidu. **21** Heqkim kona kəngləkkə yengi rəhttin
 yamak salmaydu. Undak kilsa, yengi yamak [kirixip],
 kona kiyimni tartixturup yirtiwetidu. Nətijidə, yirtik
 tehimu yooqinap ketidu. **22** Heqkim yengi xarabni kona
 tulumlarəqa qaqilimaydu. Əgər undak kilsa, xarabning
 [eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidu-də, xarabmu təkülüp
 ketidu həm tulumlarmu kardin qikidu. Xuning üqün yengi
 xarab yengi tulumlarəqa qaqilinixi kerək. **23** Bir xabat
 küni xundak boldiki, u buşdayliqlardin ətüp ketiwatatti.
 Uning muhlisliri yolda mengiwatkanda baxaqlarni üzixkə
 baxlidi. **24** Pərisiylər uningə: — Qara, ular nemixka
 xabat küni [Təwratta] qəkləngən ixni kilidu? — deyixti.
25 U ularə: — [Padixah] Dawutning əzi wə həmrəhliri
 həjətmən boləanda, yəni aq qaləanda nemə qiloanliqini
 [mukəddəs yazmilardin] oqumioqanmusilər? **26** — Demək,
 Abiyatar bax kahin boləan waqtida, u Hudaning əyigə
 kirip, Hudaəqa ataləan, Təwratta pəkət kahinlarning
 yeyixigila bolidioqan nanlarni [sorap] yegən, xundakla
 həmrəhlirioqimu bərgən? — dedi. **27** U ularəqa yənə: —
 İnsan xabat küni üqün əməs, xabat küni insan üqün
 yaritildi. **28** Xuning üqün, İnsan'ooli xabat küningmu
 Igisidur, — dedi.

3 U yənə sinagogka kirdi. Xu yərdə bir qoli yigiləp
 kətkən bir adəm bar idi. **2** [Pərisiylər] Əysaning

üstidin ərz qılayli dəp xabat künidə kesəl sakaytidioqan-sakaytmaydioqanlikini paylap yürətti. **3** Əysa qoli yigiləp kətkən adəmgə: — Ornungdin turup, otturioqə qikqin! — dedi. **4** Andin, sinagogdikilərdin: — Təwrat qanunioqə uyğun boləqini xabat küni yahxilik qilixmu, yaki yamanlik qilixmu? Janni qutquzuxmu yaki həlak qilixmu? — dəp soridi. Lekin ular zuwan sürüxmidi. **5** U qəzəp bilən ətrapioqə nəzər selip ularoqə kəz yügürtüp, ularning tax yürəklikidin qayoqurdi. Andin u kesəlgə: — Qolungni uzat, — dedi. U qolini uzitiwidi, qoli əsligə kəltürüldi. **6** Əmdi Pərisiylər dərhal sirtkə qikqip, uni qandəq yokitix toqrisida Hərod [padixahning] tərəpdarliri bilən məslihət qilixkə baxlidi. **7** Andin Əysa muhlisliri bilən billə u yərdin ayrilip dengiz boyioqə kətti; Galiliyə əlkisidin qong bir top adəmlər uningə əgixip bardi; xundəqlə uning qiloqan əməllirini anglioqan həman, pütün Yəhədiyyə əlkisidin, Yerusalemlə xəhridin, Idumiya əlkisidin, Iordan dəryasining qarxi tərəpidin, Tur wə Zidon xəhərlirining ətrapidiki jaylardin zor bir top adəmlərmu uning yenioqə kelixti. **9** U adəmlərnin kəplikidin əzini qistap qoymisun dəp muhlislirioqə kikiq bir kemining uningə yeqin turuxini tapilidi. **10** Qünki u nuroqun bimarlarini sakaytkini tüpəylidin hərəkəndəq waba-kesəlliklərgə giritpar boləqlarining həmmisi uningə [qolumni] bir təgküzwəlsam dəp qistixip kelixkənidi. **11** Napak roqlar [qaplixiwaləqlar] qaqanla uni kərsə, uning aldioqə yikilip: «Sən Hudaning Oqlisən!» dəp wərkirixatti. **12** Lekin u [napak roqlaroqə] əzining kim ikənlikini axkarilimaslikkə kattik tənbiq berip aqahlanduratti. **13** U

taoqqa qikip, ʔzi halioqan kixilʔrni yenioqa qakirdi; ular uning yenioqa kelixti. **14** U ulardin on ikkisini ʔzi bilʔn billʔ boluxqa, sʔz-kalamni jakarlaxqa, **15** kesʔllʔrni saqaytix wʔ jinlarni hʔydʔx hʔokukioqa igʔ boluxqa tallap bekitti. **16** U [bekitkʔn on ikki kixi]: Simon (u uningʔa Petrus dʔp isim kʔyoqan), **17** Zʔbʔdiyning oʔqli Yakup wʔ uning inisi Yuhanna, (u ularni «Binni-Rʔgaz», yʔni «Gʔldʔrmama oʔulliri» dʔpmu atioqan), **18** Andriyas, Filip, Bartolomay, Matta, Tomas, Alfayning oʔqli Yakup, Taday, millʔtpʔrwʔr dʔp ataloqan Simon **19** wʔ uningʔa satkʔnluk kʔloqan Yʔhuda Ixkariyotlardin ibarʔt. **20** U ʔygʔ kaytip kʔlgʔndin keyin, u yʔrgʔ yʔnʔ xunqʔ nuroqun adʔmlʔr toplandiki, ularning hʔtta ʔizalanʔjudʔkmu wakʔti qikmidi. **21** [ʔysaning] ailisidikilʔr buni anglap, uni tutup kelixkʔ berixti. Qʔnki ular uni «ʔkʔlini yokitiptu» degʔnidi. **22** Yerusalemdin qʔxkʔn Tʔwrat ustazliri bolsa: «Uningda Bʔʔlzibub bar», wʔ «U pʔkʔt jinlarning ʔmirigʔ tayinip jinlarni kʔʔliwetidikʔn», deyixʔtti. **23** Xuning ʔqʔn u [Tʔwrat ustazlirini] yenioqa qakirip, ularʔa tʔmsillʔrni ixlitip mundaq dedi: — Xʔytan Xʔytanni kʔndʔkmu kʔʔlisun? **24** ʔgʔr padixahʔlʔk ʔz iqidin bʔlʔnʔp ʔzara sokuxkʔn bolsa xu padixahʔlʔk put tirʔp turalmaydu; **25** xuningdʔk ʔgʔr bir ailʔ ʔz iqidin bʔlʔnʔp ʔzara sokuxsa xu ailʔ put tirʔp turalmaydu. **26** ʔgʔr Xʔytan ʔz-ʔzigʔ kʔrxi qikip bʔlʔnsʔ, u put tirʔp turalmay, yokʔlmay kʔlmaydu. **27** Hʔeqkim kʔqtʔnggʔr birsining ʔyigʔ kirip, uning mal-mʔlkini bulap ketʔlmʔydu — pʔkʔt u xu kʔqtʔnggʔrni awwal baʔqliyalisa andin ʔyini bulang-talang kʔlalaydu. **28** Xuni silʔrgʔ bʔrhʔk eytip kʔoyayki, insan baliliri

etküzgən türlük gunahlırining həmmisini, xundakla ular
kiloğan kupurluqlirining həmmisini kəqürüxkə bolidu.

29 Birək kimdikim Mukəddəs Rohka kupurluq kilsa,
əbədil'əbədgıqə heq kəqürülməydu, bəlki mənggülük
bir gunahning həkümi astida turidu. (aiōn g165, aiōnios

g166) **30** [Əysaning bu səzi] ularning «uningoşa napak
roh qaplixıptu» degini üçün [eytiloşanıdi]. **31** Xu wəqıtta
uning anisi bilən iniliri kəldi. Ular sirtida turup, uni
qakirixka adəm kirgüzdi. **32** Bir top halayık uning ətrapida
olturatti. Ular: — Mana, aningiz, iniliringiz sizni izdəp
sirtta turidu, — deyixti. **33** Əysa ularoşa jawabən: — Kim
mening anam, kim mening inilirim? — dedi. **34** Andin,
u əpqürisidə olturoşanlaroşa qarap mundaq dedi: Mana
bular mening anam wə inilirim! **35** Qünki kimki Hudaning
iradisini ada kilsa, xu mening aka-inim, aqa-singlim wə
anamdur.

4 U yənə dengiz boyida [həlkəkə] təlim berixkə baxlıdi.
Uning ətrapioşa zor bir top adəmlər olixiwaləşaqka,
u bir kemigə qikip dengizda olturdi; pütkül halayık
bolsa dengiz kiroşıkida turuxatti. **2** U ularoşa təmsil
bilən nuroşun ixlarni əgətti. U təlim berip mundaq
dedi: **3** — Qulək selinglar! Uruk qaqkuqi uruk qaqkili
[etizoşa] qikiptu. **4** Uruk qaqkanda uruklardin bəziliri
qioşir yol boyioşa qüşüptu, kuxlar kelip ularni yəp
ketiptu. **5** Bəziliri tupriki az taxlık yərgə qüşüptu. Topisi
qongkur bolmioşanlıktin, tezla ünüp qikiptu, **6** lekin
kün qikix bilənla aptapta kəyüp, yiltizi bolmioşaqka
qurup ketiptu. **7** Bəziliri tikənlərnin arisioşa qüşüptu,
tikənlər əşüp maysilarni boşuwelip, ular heq həşul

bərməptu. **8** Bəziliri bolsa, yaxşı tuprakğa qüxüptu. Ular əsüp awup qong bolqanda həsul beriptu. Ularning bəziliri ottuz həssə, bəziliri atmix həssə, yənə bəziliri yüz həssə həsul beriptu. **9** — Angliqudək kuliği barlar buni anglisun! — dedi u. **10** U uning ətrapidikilər həm on ikkiylən bilən yalquz qalqanda, ular uningdin təmsillər toqruluk soraxtı. **11** U ularqə mundağ dedi: — Hudaning padixahliqining sirini bilixkə silər nesip boldunglar. Lekin sirttikilərgə həmmə ix təmsillər bilən ukturulidu; **12** buning bilən: «Ular qaraxni qaraydu, birak kərməydu; Anglaxni anglaydu, birak qüxənməydu; Xundağ bolmisidi, ular yolidin yanduruluxi bilən, Kəqürüm kilinatti» [degən söz əməlgə axurulidu]. **13** Andin u ularqə: — Silər muxu təmsilnimu qüxənmidinglarmu? Undağta, qandağmu baxqə hərhil təmsillərni qüxinələysilər? — dedi. **14** Uruk qaqquqi söz-kalam qaqidu. **15** Üstigə söz-kalam qeqiloğan qiqir yol boyi xundağ adəmlərni kərsətkənki, ular söz-kalamni angliqan həman Xəytan dərhal kelip ularning kəlbigə qeqiloğan söz-kalamni elip ketidu. **16** Buningqə ohxax, taxliq yərlərgə qeqiloğan uruqlar bolsa, söz-kalamni angliqan həman huxalliq bilən qəbul kəloğanlarni kərsitidu. **17** Həlbuki, kəlbidə heq yiltiz bolmioqəqə, pəkət wəqitlik turidu; söz-kalamning wəjidin kiyinqilik yəki ziyankəxlikkə uqrioğanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidu. **18** Tikənləring arisioğə qeqiloğini xundağ bəzi adəmlərni kərsətkənki, bu adəmlər söz-kalamni angliqini bilən, **19** lekin kəngligə bu dunyaning əndixiliri, bayliqləring ezikturuxi wə baxqə nərsilərgə bolqan həwəslər keriwelip, söz-kalamni boquwetidu-də, u heq həsul qiqarmaydu.

(aiōn g165) **20** Lekin yahxi tuprakka qeqiloqan uruklar bolsa — sɔz-kalamni anglixi bilən uni qobul qiləqan adəmlərni kərsitidu. Bundak adəmlər həsul beridu, birsi ottuz həssə, birsi atmix həssə, yənə birsi yüz həssə həsul beridu. **21** U ularəqə yənə mundaq dedi: — Qiraəq sewət yaki kariwat astioqə qoyulux üqün kəltürüləmdü? U qiraəqdanning üstigə qoyulux üqün kəltürülməmdü? **22** Qünki yoxuruloqan həqkəndak ix axkarilanmay qalmaydu, xuningdək hərəkəndak məhpiy ix yüz bərgəndin keyin ayan bolmay qalmaydu. **23** Angliəudək kuliki barlar buni anglisun! **24** Angliəanliringlarəqə kəngül bəlunglar! Qünki silər [baxqilarəqə] kəndak əlqəm bilən əlqisənglar, silərgimu xundaq əlqəm bilən əlqəp berilidu, hətta uningdinmu kəp qoxup berilidu. **25** Qünki kimdə bar bolsa, uningəqə tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningdə bar boləqanlirimu uningdin məhrum qilinidu. **26** U yənə mundaq dedi: — Hudaning padixahliki yənə birsining tuprakka uruk qaqkinoqə ohxaydu: **27** u uhlaydu, orundin turidu, keqə-kündüzlər ətüwerip, uruk bih urup əsidu. Lekin qaqkuqi kəndak yol bilən əsidoqanlıkini bilməydu. **28** Tuprak əzlükidin həsul beridu; uruk awwal bih uridu, keyin bax qikiridu, ahirda baxaklar toluk dan tutidu. **29** Dan pixkəndə, [qaqkuqi] dərhal orəqə salidu, qünki həsul wakti kəlgən bolidu. **30** U yənə mundaq dedi: — Hudaning padixahlisini nemigə ohxitimiz? Yaki kəndak bir təmsil bilən sürətləp berələymiz? **31** U goya bir tal kiqa uruqioqə ohxaydu. U yərgə teriloqəndə, gərqə yər yüzidiki barlik uruklarning iqidə əng kiqiki bolsimu, **32** teriloqəndin keyin, hərəkəndak

ziraəttin egiz əsüp xundak qong xahlayduki, asmandiki kuxlarmu uning sayisigə konidu. **33** U xuningə ohxax halayik anglap qüxinəligüdək nuroqun təmsillər bilən söz-kalamni yətküzdi. **34** Lekin təmsil kəltürməy turup ularəqə heqkandak söz kilmaytti. Lekin öz muhlisliri bilən yaloquz qaloqinida, ularəqə həmmi qüxəndürüp berətti. **35** Xu küni kəq kirgəndə, u ularəqə: — Dengizning u qetioqə ətəyli, — dedi. **36** Ular halayikni yoloqə seliwətkəndin keyin, uni kemidə olturoqan peti elip yürüp ketixti. Ular bilən billə mangoqan baxkə kemilərmu bar idi. **37** Wə mana, əxəddiy kəra kuyun qikip kətti; xuning bilən dolqunlar kemini urup, su həlkip kirip, kemigə toxay dəp qaloqanidi. **38** Lekin u kemining ayaq tərpidə yastukqə bax koyup uyquəqə kətkənidi. Ular uni oyoqitip: — I ustaz, həlak boluwatkinimizəqə karing yokmu? — dedi. **39** U ornidin turup, boranoqə tənbiə berip, dengizəqə: «Tinqlan! Jim bol!» dewidi, boran tohtap, qongkur bir jimjitlik həküm sürdi. **40** — Nemixkə xunqə qorkisilər? Silərdə kəndəksigə tehiqə ixəng bolmaydu? — dedi u ularəqə. **41** Ular ni intayin zor bir qorkunq basti, ular bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu? Həttə xamal wə dengizmu uningəqə itaət kildikən-hə! — dəp ketixti.

5 Ular dengizning u qetioqə, Gadaralıqlarning yurtioqə yetip bardi. **2** U kemidin qüxüxi bilənla, napak roq qaplxan bir adəm gər əngküriridin qikip, uning aldioqə kəldi. **3** U adəm əngkürələri makan kioqan bolup, uni heqkim həttə zənjirlər bilənmə baqliyalmaytti. **4** Qünki kəp qetim put-qolliri kixən-zənjirlər bilən baqlanoqan bolsimu, u zənjirləri üzüwetip, kixənləri qeqiwətkənidi;

heqkim uni boysunduralmiqanidi. **5** U keqə-kündüz mazarlikta wə taoqlar arisida tohtawsiz warkirap-jarkirap yürətti, öz-özini taxlar bilən kesip yarilanduratti. **6** Lekin u Əysani yirəktin kərüp, uning aldioğa yügürüp berip, səjdə kildi **7** wə kattik awazda warkirap: — Həmmidin aliy Hudaning Ooqli Əysa, sening mening bilən nemə karing! Huda həkqi, səndin ətünüp qalay, meni kiynima! — dedi **8** (qünki Əysa uningə: «Həy napak roh, uningdin qik!» degənidi). **9** U uningdin: — Isming nemə? — dəp soridi. — Ismim «koxun» — qünki sanimiz kəp, — dəp jawab bərdi u. **10** Wə u Əysadin ularni bu yurttin həydiwətmigəysən, dəp kəp ətünüp yalwurdı. **11** Taoq baqrida qong bir top tongguz padisi otlap yürətti. **12** Jinlar uningə: — Bizni muxu tongguzlarə əwətkin, ularning iqigə kirip ketixkə yol qoyəysən, — dəp yalwuruxti. **13** Əysa dərhal yol qoydi. Xuning bilən napak rohlar qikip, tongguzlarning tenigə kirixi bilənla, tongguzlar tik yardin etilip qüxüp, dengizə qərək boldi. Ular ikki mingə yəkin idi. **14** Tongguz bakkuqilar bolsa u yərdin keqip, xəhər-yezilarda bu ixlarni pur kildi. Xu yərdikilər nemə ix yüz bərgənlikini kərgili qikixti. **15** Ular Əysaning yenioğa kəldi wə ilgiri jinlar qaplixiwəloqan həliki adəmnin kiyimləni kiyip, əs-hoxi jayida olturoqinini — yəni «koxun jinlar» qaplxқан xu adəmnı kərüp, kərkup ketixti. **16** Bu wəkəni kərgənlər jinlar qaplxқан adəmdə nemə yüz bərgənlikini wə tongguzlarning aqiwitini həlkə bayan kilip bərdi. **17** Buning bilən halayik Əysə: Yurtlirimizdin qikip kətkəysən, dəp yalwuruxқа baxlidi. **18** U kemigə qikiwatqanda, ilgiri jinlar qaplxқан həliki

adām uningdin: Mənmə sən bilən billə baray, dəp ətündi.

19 Ləkin u buningəyə unimay: — Əz ətədikiliring wə yurtdaxliringning yenioğa berip, ularəyə Pərwərdigarning sanga xunqilik uluə ixlarni kəlip bərgənlikini, Uning sanga rəhīm-xəpkət kərsətkənlikini həwərləndürgin, — dedi. **20** U kəytip berip, Əysaning əzigə kəndək uluə ixlarni kəloğanlikini «On xəhər rayoni»də jar kəlixkə baxlıdi. Buni angliəanlarning həmmisi tolimu həyran kəlixti. **21** Əysa kəytidin kəmə bilən dengizning u kətiəyə ətəkəndə, zor bir top halayik uning yenioğa yioğildi; u dengiz boyida turattı. **22** Mana, məlum bir sinagogning qongi Yairus isimlik bir kixi kəldi. U uni kərüp ayioğioğa yikilip: — Kiqik kizim ələy dəp kəldi. Berip uningəyə kəlliringizni təgküzüp kəysingiz, u sakiyip yaxioğay! — dəp kəttik yelindi. **24** Əysa uning bilən billə bardı. Zor bir top halayikmə olixip kistaxkən həlda kəynidin mengixti. **25** Hun təwrəx kesiligə giriptar boləninioğa on ikki yil boləyan bir ayal bar bolup, **26** u nuroqun tewiplarning kəlida kəp azab tartip, bar-yəkini həjləp tügətkən bolsimu, həqkəndək ünümi bolmay, təhimu eqirlixip kətkənidi. **27** Bu ayal Əysa həkəkidiği gəplərnı anglap, halayikning otturisiyin kistilip kəlip, arka tərəptin uning tonini silidi. **28** Qünki u kənglidə: «Uning tonini silisamla sakaymay kəlməymən» dəp oyliəanidi. **29** Hun xuan tohtap, ayal kəsəl azabidin sakaytiləğanlikini əz tenidə səzdi. **30** Əysa dərhal wujudidin kudrətning qikəğanlikini sezip, halayikning iqidə kəynigə burulup: — Kiyimimni silioğan kim? — dəp soridi. **31** Muhlisiri uningəyə: — Halayikning əzüngni kistap mengiwatəğanlikini kərüp turukluk, yənə:

«Meni siliqan kim?» dəp soraysənəu? — deyixti. **32** Birəq Əysa əzini siliquqini tepix üqün tehiqə ətrapioqə qaratattı. **33** Əzidə nemə ixning yüz bərgənlikini səzgən ayal qorqup-titrigən həlda kelip uning aldioqə yiqildi wə uningə həkikiy əhwalni pütünləy eytti. **34** U uningə: — Qizim, ixənqing seni sakaytti! Tinq-hatirjəmliktə qayt! Kesilingning azabidin sakayətin, — dedi. **35** U bu səzni kiliwatqanda, sinagogning qongining əyidin bəzilər kelip uningə: Qizingiz əldi. Əmdi ustazni nemixkə yənə awarə kilisiz?! — deyixti. **36** Lekin Əysa bu sözlərni anglap dərhal sinagogning qongioqə: Qorqmioqin! Pəkət ixənqtə bol! — dedi. **37** U pəkət Petrus, Yakup wə Yakupning inisi Yuhanna bilən yoloqə qikti; baxkə heqkimning əzi bilən billə berixioqə yol qoymidi. **38** U sinagogning qongining əyi aldioqə kəlgəndə, kiykəs-qukanni, halayikning kattik nalə-pəryad wə ah-zar kətürgənlikini kərip, **39** əygə kirip ularəqə: — Nemixkə kiykəs-qukan wə ah-zar kətürisilər? Bala əlməptu, uhlap qaptu, — dedi. **40** Ular uni məshirə kilixti; lekin u həmməylənni taxkiriəqə qikiriwetip, balining ata-anisini wə əz həmrəhlirini elip, bala yatqan əygə kirdi. **41** U balining kolini tutup, uningə: «Talita kumi» dedi. Bu səzning mənisi «Qizim, sanga eytimənki, ornungdin tur» degənlik idi. **42** Qiz dərhal ornidin turup mangdi (u on ikki yaxta idi). Ular bu ixkə mutlək həyran kəlixti. **43** U ularəqə bu ixni heqkingə eytmaslikni kattik tapilidi, xundaklə kizəqə yegüdək birnemə berixni eytti.

6 U u yərdin ketip, əz yurtioqə kəldi. Uning muhlisirimu uningə əgixip bardı. **2** Xabat küni kəlgəndə, u sinagogda təlim berixkə kirixti. Təlimini anglioqlarndin

köp adəm intayin həyran boluxup: — Bu adəm bularoşa nədin erixkəndu? Uningoşa muxundak danalığ kəndak berilgən? Uning qolida muxundak möjizilər kəndak yaritilidiyoqandu? **3** U həliki yaşaqqı əməsmu, Məryəmning oqılı, xundakla Yəqub, Yosə, Yəhuda və Simonlarning akisioqu? Uning singillirimu bu yərdə arimizda turuwatmamdu? — deyixti. Xuning bilən ular uningəşa həsət-bizarlıq bilən qaridi. **4** Xuning bilən Əysa ularoşa: — Hərəkəndak pəyğəmbər baxka yərlərdə hərmətsiz qalmaydu, pəkət öz yurti, öz uruq-tuqənliri arisida və öz əyidə hərmətkə sazawər bolmaydu, — dedi. **5** Xuning bilən qollirini birqanqə bimarning üstigə təgküzüp, ularni sakaytkəndin baxka, xu yərdə u həqkəndak möjizə yaritalmidi. **6** Wə u ularning iman-ixənqsizlikidin həyran qaldı. **7** Andin u ətraptiki yeza-kəntləni aylinip təlim bərdi. U on ikkiylənni yenioşa qaqirdi və [həlk arisioşa] ikki-ikkidin əwətixkə baxlidi. U ularoşa napak rohlarni həydəx həqəukini bərdi; **8** və ularoşa: — Səpərdə yeninglaroşa həsidin baxka nərsə eliwalmanglar, nə hurjun nə nan eliwalmanglar, bəlwəoşka pulmu salmanglar, **9** putunglaroşa kəxləni kiyinglar, birək ikki yəktək kiyiwalmanglar, — dəp tapilidi. **10** U yənə: — [Bir yurtka barəqininglarda], kimning əyigə [qəbul qilinip] kirsənglar, u yurttin kətküqə xu əydila turunglar. **11** Qaysi yərdikilər siləni qəbul qilmisa, xundakla səzünglarni anglimisa, u yərdin kətkininglarda, ularoşa aqaş-guwaş bolsun üqün ayioqinglardiki topini qəkiwetinglar! — dedi. **12** Xuning bilən ular yoloşa qikiş, kixiləni gunəhlirioşa towa qilixka jar selip ündidi. **13**

Ular nuroqun jinlarni həydidi, nuroqun bimarlarni zəytun meyi bilən məsih qilib saqaytti. **14** Uning nami məxhur boləqəqə, Hərod padixah uning həkkidə anglap: «Bu adəm [qoqum] əlümdin tirilgən Qəməldürgüqi Yəhyadur. Xuning üqün muxu alahidə qüdrətlər uningda küqini kərsitidu» dəytti. **15** Baxqilar: «U Ilyas [pəyoqəmbər]» desə, yənə bəzilər: «Burunki pəyoqəmbərlərdək bir pəyoqəmbər bolsa kerək» deyixətti. **16** Birək bularni angliqan Hərod: — Mən kallisini aloqan Yəhyaning əzi xu — u əlümdin tirilptul — dedi. **17** Hərodning bundək deyixining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayali Hərodiyəning wəjidin adəm əwətip Yəhyani tutup, zindanoqə taxliqanidi. Qünki u xu ayal bilən nikahlanəqanidi; Yəhya Hərodqə [tənbih berip]: «Akanqning ayalini tartiwelixing Təwrat qanunioqə hilap» dəp qayta-qayta degənidi. **19** Xuning üqün Hərodiyə Yəhyaqə adawət saqlaytti; uni əltürməkqi boləqan bolsimu, ləkin xundək qilalmaytti. **20** Qünki Hərod Yəhyani diyanətlik wə mükəddəs adəm dəp bilip, uningdin qorqatti, xunglaxqə uni qoşdaytti; u uning səzlrini angliqan qəqlirida ələkzadə bolup ketətti, ləkin yənə səzlrini anglaxqə əmrək idi. **21** Əmma [Hərodiyə kütəkən] pəyt əhir yetip kəldi; Hərod tuquloqan künidə əz əməldarliri, mingbexiliri wə Galiliyə əlkisidiki katta ərbablarni ziyapət bilən kütüwalidi; **22** həliqi Hərodiyəning qizi sorunoqə qüxüp ussul oynap bərdi. Bu Hərod wə həmdastihan boləqanlaroqə bəkmə yarap kətti. Padixah qizəqə: — Məndin nemə tələp qilsang, xuni berimən, — dedi. **23** Andin u kəsəm qilib yənə: — Məndin nemə tələp qilsang, həttə padixahlikimning yerimini desəngmu

xuni berimən, — dedi. **24** Kiz sirtka qikip, anisidin: — Nemə tələp qılay? — dəp soriwidi, anisi: — Qəmüldürgüqi Yəhyaning kallisini tələp qıl, — dedi. **25** Kiz dərhal padixahning aldioğa aldirap kirip: — Qəmüldürgüqi Yəhyaning kallisini hazirla bir təhsigə qoyup əkilixlirini halaymən, — dedi. **26** Padixah buningoğa nahayiti həsrət qəkkən bolsimu, kəsəmliri tüpəylidin wə dastihanda olturoqanlar wəjidin, uningoğa bərgən səzidin yanoqusi kəlmidi. **27** Xunga padixah dərhal bir jallat əwətip, uning kallisini elip kelixni əmr qildi. Jallat zindanoğa berip Yəhyaning kallisini elip, **28** uni bir təhsigə qoyup, kizning aldioğa elip kelip uningoğa bərdi. Kiz uni anisioğa tapxurdi. **29** Bu ixni angliqan Yəhyaning muhlisliri kelip, jəsətni elip ketip bir kəbrigə qoydi. **30** Qaytip kəlgən rosullar Əysaning yenioğa yiqildi, nemə qılqanliri həm nemə təlim bərgənlirini uningoğa məlum qilixti. **31** Kelip-ketiwtəkanlar nahayiti kəplikidin ularoğa tamaklinixkimu wəqit qıqmidi. Xunga u ularoğa: — Yürüŋlar, mən bilən hilwət bir jayoğa berip, birdəm aram elinglar, — dedi. **32** Buning bilən ular kemigə qüxüp, hilwət bir qəl yərgə qarap mangdi. **33** Birək nuroqun kixilər ularning ketiwtəkanlikini bayqap, ularni tonuweliwidi, ətraptiki barlıq xəhərlərdin piyadə yoloğa qikip, yügürüp, ulardin burun u yərgə berip yiqilixti. **34** Əysa kemidin qüxüp, zor bir top adəmnı kərüp, ularning padiqisiz koy padisidək boləanlikioğa iq aqritti. Xunga u ularoğa kəp ixlarnı əgitixkə baxlidi. **35** Kəq kirip qaloqanda, muhlisliri uning yenioğa kelip: — Bu qəl bir jay ikən, kəq kirip kətti. **36** Halayıqni yoloğa seliwətkən bolsang, ular ətraptiki kənt-

kixlaklaroʻja berip, oʻzligigə nan setiwalsun; qünki ularda yegüdək nərsə yok, — dedi. **37** Lekin u ularoʻja jawabən: — Ularoʻja oʻzünglar ozuk beringlar, — dedi. Muhlislar uningdin: — Ikki yüz kümüx dinaroʻja ularoʻja nan əkelip ularni ozuklanduramduq? — dəp soridi. **38** Əysa ularoʻja: — Qanqə neninglar bar? Berip qarap bekinglar, — dedi. Ular qarap bakqandin keyin: — Bəxi bar ikən, yənə ikki belikmu bar ikən, — deyixti. **39** U ularoʻja kixiləzni top-top kilip yexil qiməndə olturoʻzuxni buyrudi. **40** Halayik yüzdin, əlliktin səp-səp bolup olturuxti. **41** U bəx nan bilən ikki belikni kolioʻja elip, asmanoʻja qarap [Hudaʻoʻja] təxəkkür-mədhiyə eytti, andin nanlarni oxtup, kəpqilikkə tutup berix üqün muhlislirioʻja berip turatti; ikki beliknimu həmməyləngə tarkitip bərdi. **42** Həmməylən yəp toyundi. **43** [Muhlislar] exip qaloʻjan nan wə belik parqilirini lik on ikki sewətkə teriwaldi. **44** Nanlarni yegən ərləning sanila bəx mingqə idi. **45** Bu ixtin keyinla, u muhlislirioʻja oʻzüm bu halayikni yoloʻja seliwetimən, angəʻiqə silər kemigə olturup, dengizning qarxi kiroʻqikidiki Bəyt-Saida yezisioʻja oʻtup turunglar, dəp buyrudi. **46** Ularni yoloʻja seliwətkəndin keyin, u dua-tilawət kilix üqün taʻoʻqə qikti. **47** Kəq kirgəndə, kemə dengizning otturisioʻja yətkənidi, u oʻzi yaloʻquz quruklukta idi. **48** U muhlislirining palakni küqəp uruwatqanlikini kərdi; qünki xamal tətür yənilixtə qikqanidi. Keqə tətinqi jesək waqtida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri tərəpkə kəldi wə ularning yenidin oʻtup ketidioʻqandək qilatti. **49** Lekin ular uning dengizning üstidə mengip keliwatqanlikini kərup, uni alwasti ohxaydu, dəp oylap quqan selixti. **50** Qünki ularning həmmisi

uni k r p sarasimig  q xti. Lekin u d r al ular  a: — Y r klik bolunglar, bu m n, k rk manglar! — dedi. **51** U kemig , ularning yenio a qik andila, xamal tohtidi. Ular buningdin  oxidin k tk d k d rijid  k ttik   yran k lixip, nemini oylaxni bilm ytti; **52** q nki ular nan berix [m jizisini] tehiq  q x nmig nidi, ularning k lbi bihud  al tt  turatti. **53** Ular dengizning k rxi t ripig   t p, Ginnisar t deg n yurtta [k ruk luk a] qik p, kemini ba lap k ydi. **54** Ular kemidin q x xi bil nla, [halayi'k] uni d r al tonuwelip, **55**  traptiki   mm  jaylar a y g r x p bardi w  «U palanqi y rg  qüxüptu» d p anglix bilənla, bimarlar ni z mbilg  selip, xu y rg  [uning aldio a] elip berixti. **56** U m yli yeza, m yli x   r yaki k xlak lar a barsun, h lk   rikl r ni bazarlar a elip qik p yatk zatti; ular uningdin   rikl r   q bolmio anda sening yepinqangning pexigə bolsimu k lini t gk z walsak d p  t ndi. Uning a k lini t gk zg nl rning   mmisi sakaydi.

7 Bu q   da, Pərisiylər w  Təwrat ustazliridin bəziliri Yerusalemdin kelip uning aldio a yio ildi; **2** xu Pərisiylər w  Təwrat ustazliri uning muhlisliridin bəzilirining tamak ni k lini yumay, yəni «napak»  alda y wat anlikini k r p, uningdin: — Muhlisling nemix a ata-bowilirimizning  n' nilirig  riay  kılmay, b lki yuyulmio an k lliri bilən tamak  y ydu? — d p soraxti (q nki Pərisiylər w  pütün Y  udiyl r ata-bowiliri t ripidin k ldurulo an  n' nini qing tut aq a, awwal k llirini əstayidillik bilən yumisa, tamak  yeməydu. Xuningd k bazardin kəytip k lg ndimu, ular k l yumay

birnərsə yeməydu. Uningdin baxka, piyalə-kədəh, das-qөгүн wə mis kaqilar wə diwanlarni yuyux tooqrisida tapxuruloqan nuroqunliqan ən'ənilərdimu qing turidu). **6** U ularoqa jawab berip mundaq dedi: — Yəxaya pəyoqəmbər silər sahtipəzlər tooqranglarda aldin'ala toptooqra bexarət bərgən! [uning] yazmisida pütülgəndək: — «Muxu həlk aqzida Meni hərmətligini bilən, Birak kəlbi Məndin yirak; **7** Ular Manga bihudə ibadət kılıdu. Ularning өгətkən təlimliri pəkət insanlardin qıkkən pətiwalarla, halas». **8** Qünki silər Hudaning əmrini taxlap qoyup, insanlarning ən'ənisini qing tutiwalidikənsilər — das-qөгүн, piyalə-kədəhləni yuyux wə xuningoqa ohxap ketidiqan nuroqan baxka ixlarni ən'ənə kılıp yürisilər. **9** U ularoqa yənə mundaq dedi: — Silər əzliringlarning ən'ənisini qing tutimiz dəp Hudaning əmrini əpqillik bilən bir qətkə qayrip koydunglar! **10** Qünki Musa [pəyoqəmbər]: «Ata-anangni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini haqarətligənlər өлümgə məhkum kılinsun» dəp əmr kılqan. **11** Ləkin silər: — Birsı «Atisi yaki anisoqa: — Mən silərgə yardəm bərgüdək nərsiləni allıkaqan «kurban kılıp» Hudaqqa atiwəttim — desila, **12** xu kixining ata-anisining halidin həwər elixq bolmaydu, dəp өгitisilər. **13** Xundak kılıp, silər [əwladliringlarqqa] tapxuroqan ən'ənəngləni dəp Hudaning əmrini yökka qıqiriwəttinqlar, wə xuningoqa ohxax kəp ixlarni kılisilər. **14** Andin halayıqni yənə yenioqa qakirip, ularoqa: — Həmminglar manga kulak selinqlar wə xuni qüxininglarki, **15** insanning sirtidin iqiğə kiridiqan nərsiləning heqkandiki uni napak kılmaydu, bəlki əz iqidin qıkidioqan nərsilər bolsa, ular

insanni napak qilidu. **16** Angliqudək kuliki barlar buni anglisun! — dedi. **17** U halayiktin ayrilip eygə kirgəndə, muhlisliri uningdin bu təmsil həkkidə soridi. **18** U ularoqa: — Silərmu tehiqə qüxənməy yürüwatamsilər?! Sirttin insanning iqigə kiridioqan hərəkəndə nərsining uni napak qılalmaydioqanlığını tonup yətməywatmamsilər? **19** [Sirttin kirgən nərsə] insanning kəlbigə əməs, axkaziniqə kiridu, andin u yərdin tərəf bolup taxlinidu, — dedi (u bu gəpni deyix bilən, həmmə yeməkliklərnəni həlal qiliwətti). **20** U yənə söz qilip mundaq dedi: — Insanning iqidin qikidioqinila, insanni napak qilidu. **21** Qünki xular — yaman niyətlər, zinahorluk, jinsiy buzukluklar, qatillik, ooqrilik, aqkezlük, rəzilliklər, aldamqilik, xəhwaniylik, həsəthorluk, til-ahənət, təkəbburluk və həməqətliliklər insanning iqidin, yəni uning kəlbidin qikidu **23** — bu rəzil ixlarning həmmisi insanning iqidin qikip, özini napak qilidu. **24** U ornidin turup u yərdin ayrilip, Tur və Zidon ətrapidiki rayonlaroqa bardi və bir eygə kirdi. Gərqə u buni heqkim bilmisun degən bolsimu, lekin yoxurup qalalmidi. **25** Dərwəkə, napak roh qaplaşqan kiqik bir qizning anisi uning tooqrisidiki həwərnəni angliqan həman yetip kelip, uning ayioqioqa yikildi **26** (ayal Yunanlik bolup, Suriyə əlkisidiki Fənikiy millitidin idi). U uningdin qizidin jinni həydiwetixni ətündi. **27** Lekin Əysa uningə: — Aldi bilən balılar qorsikini toyquzsun; qünki balilarning nenini kiqik itlarəqa taxlap berix tooqra əməs, — dedi. **28** Lekin u buningə jawabən: — Durus, i Rəb, birək həttə itlarmu üstəl astida turup balilardin qüxkən nan uwəqlirini yəydioqu, — dedi. **29** Əysa uningə: — Sening

muxu sözüng tüpəylidin yolungoşa qayt, jin kızingdin qikip kətti, — dedi. **30** Ayal öyigə qaytip kəlgəndə, mana kız kariwatta yatatti, jin uningdin qikip kətkənidi. **31** Əysa yənə Tur wə Zidon xəhırining ətrapidiki rayonlardin qikip, «On xəhər» rayoni otturisidin ətüp, yənə Galiliyə dengizioşa kəldi. **32** Halayık uning aldioşa tili eoqir, gas bir adəmni elip kelip, uning uqisioşa qolungni təgküzüp qoysang, dəp ətünüxti. **33** U u adəmni halayıktin ayrip bir qətkə tartip, barmaklırini uning kulaklırioşa tikti, tükürüp, [barmikini] uning tilioşa təgküzdi. **34** Andin u asmanoşa qarap uh tartip horsinoşandin keyin, u adəmgə: «Əffata» (mənisı «eqil») dedi. **35** U adəmning kulaklırı dərhal eqilip, tilimu eqilip rawan gəp kilixkə baxlıdi. **36** Əysa ularoşa buni həqkimgə eytmaslıkni tapilidi. Ləkin ularoşa hərkanqə tapilioşan bolsimu, bu həwərnı yənıla xunqə kəng tarkitiwətti. **37** Halayık [bu ixkə] mutlək həyran kəlixip: — U həmmə ixlarnı kaltis kilidikən! Həttə gaslarnı anglaydioşan, gaqılarnı səzləydioşan kilidikən, — deyixti.

8 Xu künlərdə, yənə zor bir top halayık yioşiləşanidi. Ularning yegüdək həqnemisi bolmioşaqkə, u muhlislrini yenioşa qakirip: **2** — Bu halayıkqə iqim aşrıydu. Qünki ular mening yenimda turəşili üq kün boldi, ularda yegüdək həqnərsimu qalmidi. **3** Ularnı əylirigə aq qorsak qaytursam, yolda həlidin ketixi mumkin. Qünki bəziliri yiraktin kəlgənikən, — dedi. **4** Muhlisliri buningoşa jawabən: — Bundak hilwət bir jayda bu kixilərnı toyduroşudək nannı nədin tapkili bolsun? — deyixti. **5** — Qanqə neninglar bar? — dəp soridi u. Yəttə, — deyixti

ular. **6** Buning bilən u həlkni yərdə olturuxka buyrudi. Andin yəttə nanni qolioqa aldi wə [Hudaqqa] təxəkkür-mədhiyə eytip oxtup, kəpqilikkə tutuxka muhlislirioqa bərdi. Ular halayikqa üləxtürüp bərdi. **7** [Muhlislar]da yənə birqanqə kiqik belikmu bar idi. U Hudaqqa təxəkkür eytip ularni bərikətləp, muhlislirioqa üləxtürüp berixni eytti. **8** Halayik toyquqə yedi; ular exip qaloqan parqilarni yəttə sewətkə teriwalidi. **9** Yegənlər tət mingqə kixi idi. U ularni yoloqa saldi, **10** andin muhlisliri bilən billə dərhal kemigə qüxüp, Dalmanuta tərəplirigə bardi. **11** Pərisiylər qikip, uni sinax məqsitidə uningdin bizgə asmandin bir məjizilik alamət kərsətsəng, dəp tələp qilixip, uning bilən munaziriləxkili turdi. **12** U iqidə bir uluq-kikiq tinip: — Bu dəwr nemixka bir «məjizilik alamət»ni istəp yüridu? Xuni silərgə bərəkət eytip qoyayki, bu dəwrgə həqkandək məjizilik alamət kərsitilməydu, — dedi. **13** Andin ulardin ayrilip, yənə kemigə qikip, dengizning u qetigə ətüp kətti. **14** Muhlislar nan elip kelixni untuqan bolup, kemidə bir tal nandin baxka yəydiqini yok idi. **15** U ularni agahlandurup: — Ehtiyat qilinglar, Pərisiylərnin eqitkusi wə Hərodning eqitkusidin həzi bolunglar, — dedi. **16** Muhlislar əzara mulahizilixip: — Uning bundək deyixi nan əkəlmigənlikimizdin bolsa kerək, — deyixti. **17** Əysa ularning nemə [deyixiwatqanliqini] bilip: — Nemixka nan yoklukı tooqrisida mulahizə qilisilər? Silər tehiqə pəm-parasət yaki qüxənqigə igə bolmidinglarmu? Qəbliringlar tehimu bihudlixip ketiwatamdu? **18** Kəzünglar turup kərməywatamsilər? Qulikinglar turup anglimaywatamsilər? Esinglarda yokmu? **19** Bəx ming

kixigə bəx nanni oxtuqinimda, parqilaroşa liq toloşan
qanqə kişik sewətni yioşiwaldinglar? — dedi. — On
ikkini, — jawab bərdi ular. **20** — Yəttə nanni tət ming
kixigə oxtuqinimda, parqilaroşa liq toloşan qanqə sewətni
yioşiwaldinglar? — dedi u. — Yəttini, — Jawab bərdi
ular. **21** U ularoşa: — Undakta, qandaksigə silər tehi
qüxənməysilər? — dedi. **22** Ular Bəyt-Saida yezisioşa
kəldi; halayik bir kor adəmnin uning aldioşa elip kelip,
uningoşa kolungni təgküzüp qoysang, dəp ətündi. **23**
U kor adəmnin qolidin tutup yezining sirtioşa yetiləp
bardi; uning kəzlirigə tükürüp, üstigə kollirini təgküzüp:
— Birər nərsə kəruwatamsən? — dəp soridi. **24** U bəxini
kətürüp: — Kixilərn kəruwatimən; ular huddi mengip
yürüwatqan dərəhlərdək kərunüwatidu, — dedi. **25** Andin
u qaytidin kollirini u adəmnin kəzlirigə təgküzdi. U
kəzlirini eqiwidi, kəzliri əsligə kelip, həmmə nərsini enik
kərdi. **26** Əysa uni əyigə qayturup: — Yezioşimu kirmə, yaki
yezidiki həqkimgə bu ixni ukturma, — dəp tapilidi. **27** Əysa
muhlisiri bilən qikip Kəysəriyə-Filippi rayonioşa qaraxliq
kənt-yezilaroşa bardi. Yolda u muhlislrinin: — Kixilər
meni kim dəydu? — dəp soridi. **28** Ular uningə: — Bəzilər
seni Qəməldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoşəmbər] wə
yənə bəzilər iliriki pəyoşəmbərlərdin biri dəp qaraydikən,
— dəp jawab berixti. **29** U ulardin: — Əmdi silərqu, silər
meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawabən:
— Sən Məsihdursən, — dedi. **30** U ularoşa əzi toşruluk
həqkimgə tinmasliqni jiddiy tapilidi. **31** Xuning bilən u
İnsan'ooşlining nuroşun azab-oşubət tartixi, aqsakallar,
bax kaşinlar wə Təwrat ustazliri tərripidin qətkə kəkilixi,

öltürülüxi wə üq kündin keyin tirildürülüxi muqərrər ikənlikini [muhlisliriqə] əgitixkə baxlidi. **32** U bu ixni oquq-axkara səzləp bərdi. Buning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləxkə baxlidi. **33** Lekin u burulup muhlisliriqə qarap, Petrusni əyibləp: — Arqamoqa ət, Xəytan! Sening oyliqanliring Hudaning ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. **34** Andin muhisliri bilən halayiqnimu qaqirip mundaq dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyət kilsa, əzidin keqip, əzining krestini kətürüp manga əgəxsun! **35** Qünki kimdəkim öz jenini qutkuzay desə, qoqum uningdin məhrum bolidu; lekin kimdəkim mən üqün wə hux həwər üqün öz jenidin məhrum bolsa, uni qutkuzidu. **36** Qünki bir adəm pütkül dunyaqə igə bolup, jenidin məhrum qalsa, buning nemə paydisi bolsun?! **37** U nemisini jeniqə tegixsun?! **38** Qünki kimdəkim zinahor wə gunahkar bu dəwr aldidə məndin wə mening səzlimdin nomus kilsa, İnsan'ooqlimu atisining xan-xəripi iqidə muqəddəs pərixtilər bilən billə kəlginidə, uningdin nomus qilidu.

9 U ularəqə yənə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, bu yərdə turəqanlarning arisidin ölümning təmini tetixtin burun jəzmən Hudaning padixahlığining küq-kudrət bilən kəlgənlikini kəridioqanlar bardur. **2** Wə altə kündin keyin, Əysa Petrus, Yaqup wə Yuhənnani ayrip elip, egiz bir taqqa qikti. U yərdə uning siyaxi ularning kəz aldidila əzgirip, **3** kiyimliri yər yüzidiki heqbir akartquqimu akartalmioqudək dərjiddə parkirap qardək ap'ak boldi. **4** Ularning kəz aldidə Musa wə Ilyas [pəyoəmbərlər] tuyuksiz kəründi; ular Əysa bilən

sözlixiwatkanidi. **5** Petrus bu ixka jawabən Əysağa: — Ustaz, bu yərdə boləjinimiz intayin yahxi boldi! Birini sanga, birini Musaga, yənə birini Ilyaska atap bu yərgə üq kəpə yasayli! — dedi **6** (qünki Petrus nemə deyixini bilməy kələnidi, qünki ular kərkunqka qəmüp kətkənidi). **7** Tuyuksiz bir parqə bulut ularni kəpliwalidi wə buluttin: «Bu Mening səyümlük Oqlumdur; uningə qulak selinglar!» degən awaz anglandi. **8** Ular lappidə ətrapiğa kərixiwidi, lekin yənə heqkimni kərmidi, əz yenida pəkət Əysanila kərdi. **9** Ular taqdin qüxüwatqanda, Əysa ularğa, İnsan'ooli əlümdin tirildürülmigüqə, kərgənirini heqkingə eytmaslikni əmr kəlip tapilidi. **10** Ular uning bu sözini kəngligə püküp, «əlümdin tirilix» degənning zadi nemə ikənliki həkqidə əzara muləhiziləxti. **11** Ular uningdin yənə: — Təwrat ustazliri nemə üqün: «Ilyas [pəyoqəmbər Məsih kelixtin] awwal kaytip kelixi kərak» deyixidu? — dəp soraxti. **12** U ularğa jawabən: — Ilyas [pəyoqəmbər] dərwekə [Məsihtin] awwal kelidu, andin həmmə ixni ornioğa kəltüridu; əmdi nemixka mukəddəs yazmilarda İnsan'ooli kəp azab-okubət qekidu wə horlinidu, dəp pütülgən? **13** Lekin mən silərgə xuni eytayki, Ilyas [pəyoqəmbər] dərəkəqət kəldi wə dəl mukəddəs yazmilarda u həkqidə pütülgəndək, kixilər uningə nemini halisa xundak kildi. **14** Ular muhlislarning yenioğa kaytip barəjinida, zor bir top adəmlərnin ularning ətrapiğa olixiwələqlinini, birnəqqə Təwrat ustazlirining ular bilən munazirə kəlixiwatqanlikini kərdi. **15** Uni kərgən pütün halayik intayin həyran boluxti wə yügürüp kəlip uning bilən salamlaxti. **16** U ulardin: —

Ular bilən nemə toʻruluk munazirə qilixiwatisilər, — dər soridi. **17** Halayiktin birəylən uningə: — Ustaz, mən oʻqlumni sening aldingə elip kəldim, qünki uningə gaqa qiləuqi bir roh qaplixiwaləan. **18** Hər kətim roh uni qirmiwaləsa, uni tartixturup yikitidu, xuning bilən balining aʻqzi kəpüklixip, qixliri kirixip ketidu; kəxəxal bolup qalidu. Muhlisliringdin jinni həydiwətkəysilər dər tilidim, birək ular qilalmidi, — dedi. **19** U jawabən: — Əy etikadsiz dər, silər bilən kaqanoʻiqə turay?! Mən silərgə yənə kaqanoʻiqə səwr qilay? — Balini aldimə elip kelinglar — dedi. **20** Ular balini uning aldio elip kəldi. Əysani kərux bilənla roh balining pütün bədinini tartixturuwətti. Bala yikilip, aʻqzidin kəpük qikқан peti yərdə yumilap kətti. **21** U balining atisidin: — Bu ix bexio kaəginigə kaqə uzun boldi? — dər soridi. U: — Kiqikidin tartip xundək, **22** jin uni həlak qilix üqün kəp kətim otka wə suə taxlidi. Əmdi bir amal qilalisang, bizgə iq aʻqritip xapaət qiləaysən! — dedi. **23** Əysa uningə: — «Qilalisang!» dəysənoqu! Ixənqtə boləan adəmgə həmmə ix mumkindur! — dedi. **24** Balining atisi dərhal: — Mən ixinimən; ixənqsizlikimgə mədət qiləaysən! — dedi yioqlap nida qilip. **25** Əmdi Əysa kəpqilikning yügürüxüp kəlgənlikini kərüp, həliki napak rohka tənbiə berip: — Əy adəmnı gas wə gaqa qiləuqi roh! Buyruk qilimənki, uningdin qik, ikkinqi kirgüqi bolma! — dedi. **26** Xu həman jin bir qirkiridi-də, balini dəhxətlik tartixturup, uningdin qikip kətti. Bala əlüktək yetip qaldi, halayikning kəpinqisi «U əldi!» deyixti. **27** Lekin Əysa balini kolidin tutup yelidi, bala ornidin turdi. **28** Əysa əygə

kirgəndin keyin, muhlisliri uning bilən yaloquz qaloqanda uningdin: — Biz nemə üqün jinni həydiwetəlmiduk? — dəp soraxti. **29** U ularoqə: — Bu hil [jin] dua wə rozidin baxqə yol bilən qikirilmas, — dedi. **30** Ular xu yərdin ayrilip, Galiliyədin ətüp ketiwatatti. Birəq u buni həqkimning bilixini halimaytti. **31** Qünki u muhlislirioqə: — İnsan'ooli insanlarning qolioqə tapxurulup, ular uni əltüridu. Əltürölüp üq kündin keyin u tirilidu, — degən təlimni beriwatatti. **32** Lekin [muhlislar] bu səzni qüxənmidi həmdə uningdin soraxqimu petinalmidi. **33** U KəpərNahum xəhərigə kəldi. Əygə kirgəndə u ulardin: — Yolda nemə tooqrisida mulahəziləxtinqlar? — dəp soridi. **34** Lekin ular xük turdi, qünki ular yolda qaysimiz əng uluq dəp bir-biri bilən mulahəziləxxənidi. **35** U olturup, on ikkəylənni yenioqə qəqirip, ularoqə: — Kim birinqi boluxni istigən bolsa, xu həmməylənni əng ahirkisi wə həmməylənni xizmətkari bolsun, — dedi. **36** Andin u kikiq bir balini otturida turoquzdi wə uni kuqikiqə elip turup, ularoqə mundaq dedi: **37** — Kim mening namimda muxundaq kikiq balini qəbul qilsa, meni qəbul qiloqan bolidu. Kim meni qəbul qilsa, u meni əməs, bəlki meni əwətküqini qəbul qiloqan bolidu. **38** Yuhanna uningqə: — Ustaz, sening naming bilən jinlarni həydəwatqan birsini kərduq. Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxxənlərdin bolmioqəqə, uni tostuk, — dedi. **39** Lekin əysa: — Uni tosmanglar. Qünki mening namim bilən bir məjizə yaratqan birsi arqidinla mening üstümdin yaman gəp qilixi mumkin əməs. **40** Qünki bizgə qarxi turmioqanlar bizni qolioqanlardur. **41** Qünki mən silərgə xuni bərhəq eytip

koyayki, Məsihkə mənsub boləjanlıqlar üqün, mening namimda silərgə hətta birər piyalə su bərgən kiximu öz in'amioğa erixməy kəlməydu. **42** Lekin manga etiqa kəlojan bundak kiqlərdin birini gunahqa putlaxturojan hərəkəndak adəmnə, u boynioğa yoojan tūgmən texi esilojan həlda dengizə taxliwetilgini əwzəl bolatti. **43** Əgər əmdi kəlung seni gunahqa putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki kəlung bar həlda dozahqa, yəni əqürülməs otka kirginingdin kərə, qolək həlda həyatlıkka kirgining əwzəldur. (Geenna g1067) **44** Qünki dozahta xularni [yəydiəjan] kurt-kəngəuzlar əlməydu, yəlkunluk ot eqməydu. **45** Əgər əmdi putung seni [gunahqa] putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki putung bar həlda dozahqa, yəni əqürülməs otka taxlanəjiningdin kərə, tokur həlda həyatlıkka kirgining əwzəl. (Geenna g1067) **46** Qünki dozahta xularni [yəydiəjan] kurt-kəngəuzlar əlməydu, yəlkunluk ot eqməydu. **47** Əgər kəzüng seni [gunahqa] putlaxtursa, uni oyup taxliwət. Ikki kəzüng bar həlda otluk dozahqa taxlanəjiningdin kərə, singlar kəzlük bolup Hudaning padixəlikioğa kirgining əwzəl. (Geenna g1067) **48** Qünki dozahta xularni [yəydiəjan] kurt-kəngəuzlar əlməydu, yəlkunluk ot eqməydu. **49** Həmmə adəm ot bilən tuzlinidu wə hər bir kurbanlık tuz bilən tuzlinidu. **50** Tuz yahxi nərsidur. Həlbuki, əgər tuz öz tuzlukini yəkətsa, unioğa kəytidin tuz təmini kəndəkmə kirgüzgili bolidu? Əzünglərdə tuz tepilsun wə bir-birənglər bilən inəqlikta ətənglər.

10 U u yərdin kəzoqilip, Yəhədiyə əlkisi tərəpliridin ətəp, İordan dəryasining u kətidiki rayonlarəjimu bardi.

Top-top adamlar yənə uning ətrafıya oxiwalıanıdı. U aditi boyıqə ularıya təlim berixkə baxlıdı. **2** Bəzi Pərisiylər uning yenıya kelip uni kiltakka qüxürüx məksitidə uningdin: — Bir adəmnıng ayalını talak kılıxi Təwrat qanunıya uyoqunmu? — dəp sorıdı. **3** Ləkin u jawabən: — Musa [pəyoqəmbər] silərgə nemə dəp buyruqan? — dedı. **4** Ular: — Musa [pəyoqəmbər] kixınıng ayalını bir parqə talak hetı yezıpla talak kılıxiya ruhsət kılqan, — deyıxtı. **5** Əysa ularıya: — Tax yürəklikınglərdin u silərgə bu əmrni pütken; **6** ləkin Huda aləm apiridə bolqınıda [insanlarıni] «Ər wə ayal kılıp yarattı». **7** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrılıdı, ayalı bilən birlixip **8** ikkilisi bir tən bolıdı». Xundak ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlki bir tən bolıdı. **9** Xuning üqün, Huda qoxqanıni insan ayrimisun, — dedı. **10** Ular öygə qaytip kelip kirgəndə, muhlisliri uningdin bu həktə sorıdı. **11** U ularıya: — Ayalını talak kılıp, baxka birini əmrıgə alqan kixi ayalıya gunah kılıp zina kılqan bolıdı. **12** Erini qoyuwetip, baxka ərgə təgkən ayalmu zina kılqan bolıdı, — dedı. **13** Qolungni təgküzgəysən dəp, kixilər kişik balilirini uning aldiya elip keliwatattı. Birak muhlislar elip kəlgənlərni əyiblıdı. **14** Buni kərgən Əysa aqqiklinip, muhlisliriya: Balılar aldimıya kəlsun, ularni tosmanglar. Qünki Hudanıng padıxahlıki dəl muxundaklarıya təwədur. **15** Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, Hudanıng padıxahlıkini səbiy balidək qəbul kılmissa, uningıya hərgiz kirəlməydu, — dedı. **16** Xuning bilən u balılarıni kuqikiya elip, ularıya kollirini təgküzüp bəht tilidi. **17** U yolıya qıkkanda, birsi uning aldiya yügürüp kelip, uning aldida tizlinip uningdin: —

I yahxi ustaz, mən qandak kılsam mənggölük həyatqa miraslıq kılimən? — dəp soridi. (aiōnios g166) **18** Ləkin Əysa uningə: — Meni nemixka yahxi dəysən? Pəqət biridin, yəni Hudadin baxka heqkim yahxi əməstur. **19** Sən Təwrattiki «Zina kılma, qatillik kılma, oqrilik kılma, yaloqan guwahlik bərmə, hiyanət kılma, ata-anangni hərmət kıl» degən pərhiş-pərzləni bilisən, — dedi. **20** U adəm jawabən: — Ustaz, bularning həmmisigə kiqikimdin tartip əməl kılip keliwatimən, — dedi. **21** Əysaning uningə qarap muhəbbiti qozəldi wə uningə: — Səndə yənə bir ix kəm. Berip pütün mal-mülkingni setip, pulini yoksullarə qərgin wə xundak kılsang, ərxtə həzinəng bolidu; andin kelip krestni kətürüp manga əgəxin! — dedi. **22** Ləkin muxu səzni anglap, uning qirayi tutulup, qəyoqə qəmüp u yərdin kətti. Qünki uning mal-dunyasi nəhayiti kəp idi. **23** Andin Əysa qərisigə səpselip qarap, muhlisliroqə: — Mal-dunyasi kəpləning Hudaning padixahlıqə kirixi nemidegən təsliktə bolidu-hə! — dedi. **24** Muhlislar uning səzliroqə intayin həyran boluxti, ləkin Əysa ularə yənə jawabən: — Balilirim, mal-mülukkə tayanəqlar üqün Hudaning padixahlıqə kirix nemidegən təs-hə! **25** Təgining yingnining kəzidin ətüxi bay adəmning Hudaning padixahlıqə kirixidin asandur! — dedi. **26** Ular buni anglap intayin bək həyran boluxup, bir-biridin: Undakta, kim nijatka erixələydu? — dəp soraxti. **27** Əysa ularə qarap: — Bu ix insan bilən wujudka qıqıxi mumkin əməs, ləkin Huda üqün mumkin əməs bolmaydu; qünki Hudaə nisbətən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **28** Buning bilən Petrus

uningõja: — Mana, biz bolsak, hëmmi taxlap sanga
ägëxtuk!? — degili turdi. **29** Əysa uningõja jawabën
mundak dedi: — Mën silërgë bër'hëk xuni eytip qoyayki,
mën üqün wë hux hëwër üqün öyi, aka-ukiliri, aqa-
singilliri, atisi, anisi, ayali, baliliri yaki yër-zeminliridin
waz këqkënlërnëng hëmmisi **30** bu zamanda bularning
yüz hëssisigë, yëni öy, aka-uka, aqa-singil, ana, balilar
wë yër-zeminlarõja (ziyankëxliklër qoxulõqan hãlda)
muyëssër bolmay qalmaydu wë kelidion zamandimu
mënggülik hãyatka erixmëy qalmaydu. (aiōn g165, aiōnios
g166) **31** Lekin xu qaoqda nuroqun aldida turoqanlar arkioja
ëtidu, nuroqun arkida turoqanlar aldioja ëtidu. **32** Ular
Yerusalemoja qikidion yolda idi, Əysa hëmmining
aldida ketiwatatti. [Muhlisiri] bëk hëyran idi hëmdë
uningõja ägëxkënlërmu qorkunq iqidë ketiwatatti. Əysa
on ikkëylënni yënë öz yenioja tartip, ularõja öz bexioja
qüxidionlirini ukturuxka baxlap: **33** — Mana biz
hazir Yerusalemoja qikip ketiwatimiz. İnsan'ooli bax
kahinlar wë Tëwrat ustazlirioja tapxurulidu. Ular uni
ölümgë mëhkum kilidu wë yat ëlliklërgë tapxuridu. **34**
Ular bolsa uni mëshirë kilip, qamqilap, uning üstigë
tëküridu wë uni ëltüridu. Lekin üq kündin keyin u qayta
tirilidu, — dedi. **35** Zëbëdiyning oqulliri Yakup bilën
Yuhanna uning aldioja kelip: — Ustaz, sëndin nemë
tilisäk orundap bërsëng, dëp ëtünimiz, — deyixti. **36** U
ularõja: — Silërgë nemë kilip beriximni halaysilër? —
dedi. **37** — Sën xan-xëripingdë bolõjiningda, birimizni
ong yeningda, birimizni sol yeningda olturoquzõqaysën,
— deyixti ular. **38** Əysa ularõja jawabën: — Nemë tälöp

kiloqanliqlarning bilmaywatisilar. Mən iqidioqan kədəhni iqələmsilər? Mən qobul kilidioqan qemüldürüxni silərmu qobul kilalamsilər? **39** — Qilalaymiz, — deyixti ular. Əysa ularqa: — Dərwəqə, mən iqidioqan kədəhimni silərmu iqisilər wə mən qobul kilidioqan qemüldürülük bilən qemüldürülisilər. **40** Birəq ong yaki sol yenimda olturuxka nesip bolux mening ilikimdə əməs; bəlki kimlərgə təyyarlanəqan bolsa, xularqa berilidu, — dedi. **41** Buningdin həwər tapqan [qaloqan] on [muhlis] Yəqub bilən Yuhənnadin hapa boluxka baxlidi. **42** Lekin Əysa ularni yenioqa qaqirip, mundaq dedi: — Silərgə məlumki, yat əllər üstidiki həkümran dəp hesablanəqanlar qol astidiki həlk üstidin buyruqwazlik kilip həkimiyət yürgüzidu, wə həqəqdarliri ularni həjayinlarqə idarə kilidu. **43** Birəq silərnin aranglarda bundəq ix bolmaydu; bəlki silərdin kim mərtiwilik boluxni halisa, u silərnin hizmitinglarda bolsun; **44** wə kim aranglarda birinqi boluxni istisə, u həmmə adəmnin quli bolsun. **45** Qünki İnsan'ooqlimu dərwəqə xu yolda kəpqilik mening hizmitimdə bolsun deməy, bəlki kəpqilikning hizmitidə bolay wə jenimni pida kilix bədiligə nuroqun adəmlərnin hərlikkə qiqiray dəp kəldi. **46** Ular Yeriho xəqirigə kəldi. [Əysa] muhlisliri wə zor bir top adəmlər bilən billə Yerihodin qiqqan wəqitda, Timayning Bartimay isimlik qarioqu ooqli yol boyida olturup, tiləmqilik kiliwatatti. **47** U «Nasarətlik Əysa»ning u yərdə ikənlikini anglap: — I Dawutning ooqli Əysa, manga rəhim kiloqaysən! — dəp towlaxka baxlidi. **48** Nuroqun adəmlər uni «Ün qiqarma» dəp əyiblidi. Lekin u: — I Dawutning ooqli, manga rəhim kiloqaysən, — dəp

tehimu ünlük towlidi. **49** Əysa tohtap: Uni qakiringlar, — dedi. Xuning bilən ular qarışquni qakirip uningqa: — Yürəklik bol! Ornungdin tur, u seni qakiriwatidu! — deyixti. **50** U adəm qapinini selip taxlap, ornidin dəs turup Əysaning aldiqa kəldi. **51** Əysa jawabən uningdin: — Sən meni nemə qıl dəysən? — dəp soridi. Qarışqu: — I igəm, qayta kəridioqan bolsam'idi! — dedi. **52** Əysa uningqa: — Yologqa qaytsang bolidu, etiқading seni sakaytti, — dewidi, u xuan kəraləydiqan boldi wə yol boyi Əysaqa əgixip mangdi.

11 Ular Yerusalemqə yekinxip, Zəytun teqining etikidiki Bəyt-Faqi wə Bəyt-Aniya yezilirioqə yekinx kəlginidə, u ikki muhlisioqə aldinx mangdurup ularqa: — Silər udulunglardiki yezioqə beringlar. Yezioqə kiripla, adəm balisi minip baqmioqan, baqlaklik bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglar. **3** Əgər birsi silərdin: «Nemixqa bundaq kəlisilər?» dəp sorap qalsa, «Rəbning buningqa həjiti quxti wə u həlila uni bu yərgə əwətip beridu» — dənglar, — dəp tapilidi. **4** Ular ketip aqa yol üstidiki əyning dərwezisi sirtida baqlaqlıq turoqan bir təhəyni kərđi. Ular tanini yəxti. **5** U yərdə turoqanlardin bəzilər: — Təhəyni yexip nemə kəlisilər? — deyixti. **6** Muhlislar Əysaning buyruqinidəqə jawab bərđi, həliki kixilər ularqa yol qoyđi. **7** Muhlislar təhəyni Əysaning aldiqa yetiləp kelip, üstigə əz yepinqa-qapanlirini taxlıđi; u üstigə mindi. **8** Əmdi nuroqun kixilər yepinqa-qapanlirini yoloqə payandaz qilip salđi; baxqiliri dərəhlərdin xah-xumbilarni kesip yoloqə yayđi. **9** Aldida mangoqan wə kəynidin əgəxkənlər: «Həsanna! Pərwərdigarning

namida kəlgüqigə mubarək bolsun! **10** Atimiz Dawutning kelidioʻan padixahlikioʻa mubarək bolsun! Ərxialada təxəkkür-ḥosannalar okulsun!» — dəp warkirixatti. **11** U Yerusalemoʻa berip ibadəthana ḥoylilirioʻa kirdi; wə ətrapidiki həmmiini kəzdin kəqürgəndin keyin, waqit bir yərgə berip qaloʻaqqa, on ikkəylən bilən billə yənə Bəyt-Aniyaoʻa qikti. **12** Ətisi, ular Bəyt-Aniyadin qikqanda, uning qorsiki eqip kətkənidi. **13** Yiraktiki yopurmaqlik bir tüp ənjür dərihini baykap, uningdin birər mewə tapalarmənmikin dəp yenioʻa bardi; lekin tüwigə kəlgəndə yopurmaktin baxka heq nərsə tapalmidi. Qünki bu ənjür pixidioʻan pəsil əməs idi. **14** U dərəhkə səz qilip: — Buningdin keyin mənggü heqkim səndin mewə yemigəy! — dedi. Muhlisirimu buni anglidi. **(aiōn g165)** **15** Ular Yerusalemoʻa kəldi; u ibadəthana ḥoylilirioʻa kirip, u yərdə elim-setim qiliwatqanlarni həydəxkə baxlidi wə pul tegixküqilərnin xirəlirini, pahtək-kəptər satquqilarning orunduklirini ərüwətti; **16** wə heqkimning heqkandak mal-buyumlarni ibadəthana ḥoyliliridin kətürüp ətüxigə yol qoymidi. **17** U həlkqə: — Mukəddəs yazmilarda: «Mening øyüm barlik əllər üqün dua-tilawəthana dəp atilidu» dəp pütülgən əməsmu? Lekin silər uni bulangqilarning uwisioʻa aylanduruwəttinqlar! — dəp təlim baxlidi. **18** Bax kaḥinlar wə Təwrat ustazliri buni anglap, uni yokitixning qarisini izdəxkə baxlidi; pütkül halayik uning təlimigə təəjjuplinip qaloʻaqqa, ular uningdin qorqatti. **19** Kəqkurun, u [muhlisliri] [bilən] xəhərnin sirtioʻa qikip kətti. **20** Ətisi səhərdə, ular ənjür dərihining yenidin ətüp ketiwetip, dərəhning yiltizidin

qurup kətkənlikini bayqaxti. **21** [Dərəhni həliti] esigə kəltürgən Petrus: — Ustaz, qara, sən qarəqioqan ənjür dərihi qurup ketiptu! — dedi. **22** Əysa ularəqə jawabən mundak dedi: — Hudaning ixənqidə bolunglar. **23** Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, kimdəkim bu taqqa: Bu yərdin kətürölüp dengizəqə taxlan!» desə wə xundakla kəlbidə heq guman qilmay, bəlkə eytkinining əməlgə exixioqə ixənq bar bolsa, u eytkən ix uning üqün əməlgə axidu. **24** Xu səwəbtin mən silərgə xuni eytimənki, dua bilən tiligən hər bir nərsə bolsa, xuningəqə erixtim, dəp ixininglar. Xunda, tiligininglar əməlgə axidu. **25** Wə ornunglardin turup dua qiləqininglarda, birərsigə quminglar bolsa, uni kəqürünglar. Xuning bilən əxtiki Atanglarmu silərnin gunəhliringlarni kəqürüm qilidu. **26** Lekin silər baxqilarni kəqürüm qilmisanglar, əxtiki Atanglarmu silərnin gunəhliringlarni kəqürüm qilmaydu. **27** Ular Yerusalemoqə qaytidin kirdi. U ibadəthana həylilirida aylinip yürgəndə, bax kahinlar, Təwrat ustazliri wə aqsakallar uning yenioqə kelip: **28** — Sən qiliwatqan bu ixlarni qaysi həqəqəqə tayinip qiliwatisən? Sanga bu ixlarni qilix həqəqəqə kim bərgən? — dəp soridi. **29** Əysa ularəqə jawabən: — Mənmə silərdin bir soal soray. Silər uningəqə jawab bərsənglar, mənmə bu ixlarni qaysi həqəqəqə tayinip qiliwatqanliqimni eytip berimən: **30** — Yəhya yürgüzgən qəmüldürüx bolsa, ərxinmə, yaki insanlardinmə? Manga jawab bərsənglarqu! **31** Ular əzara müləhizə qilixip: — Əgər «ərxin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üqün Yəhyaəqə ixənmidinqlar?» dəydu. **32** Əgər: «Insanlardin kəlgən» desək, ... bolmaydu! — deyixti (qünki barliq

həlk Yəhyani pəyojəmbər dəp kəriqəqqa, ular həlktin kəkətti). **33** Buning bilən, ular Əysəqə: — Bilməymiz, — dəp jawab berixti. — Undəqta, mənmu bu ixlarni kəysi həkəkəqta tayinip kiliwatqanlikimni eytməymən, — dedi u ularəqə.

12 Andin, u ularəqə təmsillər bilən səzləxkə baxlidi: — Bir kixi bir üzümzarlik bərpa kəlip, ətrapini qitlaptu; u bir xarab kəlqiki kəziptu wə bir kəzət munarini yasaptu. Andin u üzümzarlikni baqəwənlərgə ijarigə berip, əzi yəqə yurtqə ketiptu. **2** Üzüm pəsli kəlgəndə, baqəwənlərdin üzümzarliktiki mewilərdin [tegixlikini] əkelix üqün bir kəlini ularning yenioqə əwətiptu. **3** Lekin ular uni tutuwelip dumbalap, kəruk kəl kəyturuptu. **4** Hojayin yənə bir kəlini ularning yenioqə əwətiptu. Uni bolsa ular qalma-kesək kəlip, bax-kəzini yerip, həkəratləp kəyturuptu. **5** Hojayin yənə birsini əwətiptu. Lekin uni ular əltürüptu. U yənə tola kəllarni əwətiptu, lekin ular bəzilirini dumbalap, bəzilirini əltürüptu. **6** Hojayinning yenida pəkət uning səyümlək bir oqlila kəloqəqqa, ular oqlumnioqu həkəmət kəlar dəp, u uni əng ahiri bolup baqəwənlərnin yenioqə əwətiptu. **7** Lekin xu baqəwənlər əzəra: «Bu bolsa mirashor; kəlinglar, uni əltürüwətəyli, xuning bilən mirasi bizningki bolidu!» deyixiptu. **8** Xunga ular uni tutup əltürüp, üzümzarlikning sirtioqə taxliwetiptu. **9** Əmdi üzümzarlikning hojayini kəndək kəlidu? U əzi kəlip baqəwənlərnə əltüridu wə üzümzarlikni baxkəlarəqə beridu. **10** Əmdi silər mukəddəs yazmilərdin munu ayətni okup bəkmiqənmusilər? — «Tamqilar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. **11** Bu ix

Pərwərdigardındur, Kəzimiz aldida karamət bir ixtur»

12 Ular uning bu təmsilni əzlirigə karitip eytkanlıqini qüxəndi; xunga ular uni tutux yolini izdəxti; həlbuki, halayıktin qorkuxup, uni taxlap ketip qaldı. **13** Xuningdin keyin, ular birnəqqə Pərisiy wə Hərodning tərəpdarlırini uni əz səzi bilən kiltakka qüxürüx məksitidə uning aldioğa əwətti. **14** Ular kelip uningoğa: — Ustaz, silini səmimiy adəm, adəmlərgə kət'iy yüz-hatirə qılmaydu, həqkimgə yan basmaydu, bəlki kixilərgə Hudaning yolini sadıqlıq bilən əgitip keliwatidu, dəp bilimiz. [Siliqə], [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat qanunioğa uyoğunmu-yok? **15** Zadi baj tapxuramduk-tapxurmamduk? — deyixti. Lekin u ularning sahtipəzlikini bilip ularoğa: — Nemixka meni sinimakqisilər? Manga bir «dinar» pulni əkelinglar, mən kərüp bakay, — dedi. **16** Ular pulni elip kəldi, u ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. — Kəysərning, — deyixti ular. **17** Əysa ularoğa jawabən: — [Undak bolsa], Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudaning həkkini Hudağa tapxurunglar, — dedi. Xuning bilən ular uningoğa intayin həyran kəlixti. **18** Andin «Əlgənlər tirilməydu» dəydiqan Saduqiylar uning aldioğa kelip qıstap soal qoydi: **19** — Ustaz, Musa [pəyoqəmbər] Təwratda bizgə: «Bir kixi əlöp ketip, ayali tul qelip, pərzənt kərmigən bolsa, uning aka yaki inisi tul qaloqan yənggisini əmrigə elip, qerindixi üqün nəsil qalduruxi lazim» dəp yazoqan. **20** Burun yəttə aka-uka bar idi. Qongi əylinip pərzənt qaldurmayla əldi. **21** İkkinqi qerindixi yənggisini əmrigə elip, umu pərzənt kərməy əldi. Üqinqisining əhwalimu uningkigə

Markus

jeni wə pütün küqi bilən səyüxi həm qoxnisinimu özini səygəndək səyüxi barlıq köydürmə qurbanlıqlar həm baxqa qurbanlıq-hədiyyələrdinmu artuktur. **34** Əysa uning aqılanilik bilən jawab bərginini kərüp: — Sən Hudaning padixahlıqidin yırak əməssən, — dedi. Xuningdin keyin, heqkim uningdin soal soraxqa petinalmidi. **35** İbadəthana həylilirida təlim bərgəndə, Əysa bularoqa jawabən mundak soalni otturioqa qoydi: Təwrat ustazlirining Məsihi «Dawutning oqli» deginini kəndak qüxinisilər? **36** Qünki Dawut əzi Mükəddəs Rohta mundak degənoqu: — «Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: — «Mən sening düxmənliringni təhtipəring kıləquqə, Mening ong yenimda olturoqin!». **37** Dawut [Məsihi] xundak «Rəbbim» dəp atioqan tursa, əmdi [Məsihi] kəndakmu [Dawutning] oqli bolidu? U yərdiki top-top həlk uning sözini hursənlik bilən anglaytti. **38** U ularoqa təlim bərginidə mundak dedi: — Təwrat ustazliridin həxyar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwəloqan həlda kerilip yürüxkə, bazarlarda kixilərnin ularoqa boləqan [uzun] salamlirioqa, **39** sinagoglarda aldinki orunlarda, ziyapətlərdə tərde olturuxqa amrak kelidu. **40** Ular tul ayallarning barlıq əy-besatlirini yəwalidu wə kəz-kəz kılip yəloqandin uzundin-uzun dualar kılidu. Ularning tartidioqan jazasi tehimu eqir bolidu! **41** U ibadəthanidiki sədikə sandukining udulida olturup, uningoqa pullirini taxlawatqan halayikqa qarap turatti. Nuroqun baylar uningoqa heli kəp pul taxlaxti. **42** Namrat bir tul ayalmu kelip, tiyinning təttin biri kimmitidiki ikki ləptonni taxlidi. **43** U muhlislrini yenioqa qaqirip, ularoqa mundak dedi: — Mən silərgə bərhək xuni eytip

koyayki, bu namrat tul ayalning ianə sandukioğa taxlioqini baxqilarning həmmisining taxlioqliridın köptur. **44** Qünki baxqılar əzlirining exip taxqanliridın sədikə kildi; ləkin bu ayal namrat turupmu, əzining bar-yoqini — tirikqilik qilidioqinining həmmisini sədikə qilip taxlidi.

13 U ibadəthanidin qikiwatqanda, muhlisliridin biri uningoğa: — Ustaz, qara, bu nemidegən həywətlik taxlar wə imarətlər-hə! — dedi. **2** Əysa uningoğa jawabən: — Sən bu həywətlik imarətlərnı kərdüngmu? Bir tal taxmu tax üstidə qalmaydu, həmmisi qaldurulmay gumran qilinidu, — dedi. **3** U Zəytun teoqida, yəni ibadəthanining udulida olturoqanda, Petrus, Yaqup, Yuhanna wə Andriyaslar uningdin astioqina: **4** — Bizgə eytkinqu, bu iqlar qaqan yüz beridu? Bu barlıq wəqələrnıng yüz beridioqlıqini kərsitidioqlan nemə alamət bolidu? — dəp soraxti. **5** Əysa ularoğa jawabən söz baxlap mundaq dedi: — Həzi bolunqlarki, heqkim silərnı azdurup kətmisun. **6** Qünki nuroqun kixilər mening namimda kelip: «Mana özüm xudurmən!» dəp, kəp adəmlərnı azduridu. **7** Silər urux həwərliri wə urux xəpilirini anglioqinıqlarda, bulardın alaqzadə bolup kətməqlar; qünki bu iqlarnıng yüz berixi muqərrər. Ləkin bu zaman ahiri yetip kəlgənliki əməs. **8** Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxqa qıqıdu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxqa qıqıdu. Jay-jaylarda yər təwrəqlər yüz beridu, aqarqılıqlar wə qalaymiqanqılıqlar bolidu. Mana bu iqlarnıng yüz berixi «tuqutning toloqikining baxlinixi» bolidu, halas. **9** Silər bolsanglar, əzüqlarəğa pəhəs bolunqlar; qünki kixilər silərnı tutqun qilip sot məhkimilirigə tapxurup beridu,

sinagoglarda qamqilinisilär. Silär mening säwäbimdin ämirilər wä padixahlar aldioğa elip berilip, ular üqün bir guwahlik bolsun döp sorakğa tartilisilär. **10** Lekin bulardin awwal hux häwär pütkül ällärgä jakarlinixi keräk. **11** Ämdi ular silärni apirip [sorakğa] tapxuroğanda, nemä deyix häqkıdä nä ändixä nä mulahizä kılmanglar, bälki xu wäqıt-saitidä silärgä qaysi gäp berilsä, xuni eytinglar; qünki sözligüqi silär ämäs, Mukäddäs Rohıtur. **12** Qerindax qerindixioğa, ata balisioğa hainlik kılip ölümgä tutup beridu. Balilarmu ata-anisi bilän zitlixip, ularni ölümgä mähkum kılduridu. **13** Xundakla silär mening namim tüpäylidin hämmä adämning näpritigä uqraysilər, lekin ahıroqıqä bärdaqlik bärğänlär qutkuzulidu. **14** «Wäyran kıloquqi yirginqlik nomussızlik»ning özi turuxqa tegixlik bolmioğan yärdä turoğınini kergininglarda, (kitabhan bu sözning mänisini qüxängäy) Yähudiyä ölkisidä turuwatқанlar taoqlaroğa qaqsun. **15** Ögzidä turoğan kixi öyigä qüxmäy yaki öyidiki birär nemini aloqili iqigä kirmäy [qaqsun]. **16** Etizlarda turuwatқан kixi bolsa qapınini aloqili öyigä yanmisun. **17** U künlärdä hamilidar ayallar wä bala emitiwatқанlarning halioğa way! **18** [Qaqıdioğan] wäqıtinglarning kıxqa tooqra kelip qalmasıliki üqün dua kılinglar. **19** Qünki u qaoğda Huda yaratқан dunyaning apiridä kılınoğandin buyan muxu qaoğkıqä kërölüp baqmioğan häm kəlgüsidimu kërölmäydiogan zor azab-oqubät bolidu. **20** Äğär Pärwärdigar u künlärni azaytmisa, heqkandak ät igisi kutulalmaydu. Lekin U Öz tallioğanlırı üqün u künlärni azaytidu. **21** Äğär u qaoğda birsi silärgä: «Qaranglar, bu yärdä Məsih bar!»

yaki «Qaranglar, u ənə u yərdə!» desə, ixənmənglar. **22** Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyqəmbərlər məydanə qıqıdu, məjizilik alamətlər wə karamətlərnı kərsitidu; xuning bilən əgər mumkin bolidioqan bolsa, ular hətta [Huda] tallioqanlarnı həm azduridu. **23** Xuning üqün, silər həoxyar bolunglar. Mana, mən bu ixlarning həmmisini silərgə aldin'ala ukturup qoydum. **24** Əmdi xu künlərdə, xu azab-okubət ətüp kətkən həman, quyax qariyidu, ay yoruklukını bərməydu, **25** yultuzlar asmandin təkülüp qüxidu, asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **26** Andin kixilər İnsan'ooqlining uluq küq-kudrət wə xan-xərəp bilən bulutlar iqidə keliwatqanlığını kəridu. **27** U öz pərixtilirini əwətidu, ular uning tallioqanlirini dunyaning tət tərripidin, zeminning qətliridin asmannıng qətlirigiqə yioqıp jəm qilidu. **28** — Ənjür dərihidin mundaq təmsilni biliwelinglar: — Uning xahliri kəkirip yopurmak qıqarəqanda, yazning yəqinlap qaloqanlığını bilisilər. **29** Huddi xuningdək, [mən baya degənlirimning] yüz beriwatqanlığını kərginiglarda, uning yəqinlap qaloqanlığını, hətta ixik aldida turuwatqanlığını biliwelinglar. **30** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu alamətlərnıng həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr ətəydu. **31** Asman-zemin yokilidu, biraq mening səzlim hərgiz yokalmaydu. **32** Ləkin xu küni yaki wəqit-saiti toqruluk həwərnı həqkim bilməydu — hətta nə ərxtiki pərixtilərmu bilməydu, nə ooqul bilməydu, uni pəkət Atila bilidu. **33** Həoxyar bolunglar, səgək bolup dua qilinglar, qünki u wəqit-səətning qaqan kelidioqanlığını bilməysilər. **34** Bu huddi yaqa yurtqa qıqmaqqi boləqan adəmnıng əhwalioqə ohxaydu. Yoloqə

qikidiqan qaʼda, u kullirioʻa ʻoz hʻokukini bekitip, hʻarbirigʻ ʻoz wʻazipisini tapxuridu wʻ dʻarwaziwʻanningmu sʻagʻak boluxini tapilaydu. **35** Xuningdʻak, silʻermu sʻagʻak bolunglar; qʻunki ʻoyning igisining [kʻaytip] kelidiqan waqtining — kʻaʻqkurunmu, tʻun yerimimu, horaz qilliqan waqitmu yaki sʻahʻar waqtimu — uni bilʻalmʻaysilʻar; **36** u tuyuksiz kʻalgʻandʻa, silʻarning uhlatʻatʻkininglarning ʻustigʻa qʻuxmisun! **37** Silʻargʻa eytkʻinimni mʻan hʻammʻaylʻangʻa eytimʻan: Sʻagʻak turunglar!

14 «ʻOtʻup ketix» hʻeyti wʻ «petir nan hʻeyti»ʻoʻa ikki kʻun kʻaloʻanidi. Bax kaʻhinlar wʻ Tʻawrat ustazliri uni hʻiylʻa-nʻayrʻang bilʻan tutup ʻoltʻurʻuxning qarisini izdʻaytti. **2** Qʻunki ular: — Bu ix hʻeyt-ayʻam kʻunliri kʻilinmisun. Bolmisa, hʻalʻk arisida malimanqilik qikʻixi mumkin, — deyixʻatti. **3** ʻʻmʻdi u Bʻayt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning ʻoyidʻa dastihanda olturoʻanda, aʻk kʻaxtexi xixidʻa nahayiti kʻimmʻatlik sap sumbul ʻatirni kʻotʻurʻup kʻalgʻan bir ayal uning yenioʻa kirdi. Ayal aʻk kʻaxtexi xexini qekʻip, ʻatirni ʻʻysaning bexioʻa kuydi. **4** Lekin bʻazilʻar buningʻoʻa hapa boluxup, bir-birigʻa: — Bu ʻatir nemʻa dʻap xundak israp kʻilinidu? **5** Qʻunki bu ʻatirni ʻuq yʻuz dinardin artuk puloʻa satkʻili bolatti, puli kʻambʻʻoʻqʻallʻargʻa sʻadikʻa kʻilinsa bolmamti! — deyixti. Ular ayaloʻa xundak tapa-tʻanʻa kʻiloʻqili turdi. **6** Lekin ʻʻysa ularʻoʻa: — Uning ihtiyarioʻa kʻoyunglar, nemʻa dʻap uning kʻonglini aʻqritisilʻar? U mening ʻustʻumgʻa yahxi ix kʻildi. **7** Qʻunki kʻambʻʻoʻqʻallʻar daim aranglarda bolidu, halioʻan waqʻitinglarda ularʻoʻa hʻayr-sahawʻat kʻersitʻalʻaysilʻar; lekin mening aranglarda boluxum silʻargʻa daim nesip boliwʻarmʻaydu! **8** Ayal qamining yetixiqʻa

kildi; u mening bədinimning dəpnə qilinixioğa aldın'ala
təyyarlik qilip, uningōa ətir-may quyup qoydi. **9** Mən
silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu hux həwər pütkül
dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning
qiloğan bu ixi təriplinidu, — dedi. **10** Xu waqıtta, on
ikkiyləndin biri bolōan Yəhuda İxkariyot uni ularōa
tutup berix məksitidə bax kaħinlarning aldioğa bardi. **11**
Ular buni anglap huxal bolup kətti wə uningōa pul berixkə
wədə qilixti. Yəhuda uni tutup berixkə muwapik pursət
izdəp yürətti. **12** Petir nan heyting birinqi küni, yəni
ətüp ketix heyting kurbanlik [kəzisi] soyulidioğan küni,
muhlislar uningdin: — Ətüp ketix heyting [tamikini]
yeyixing üqün bizning kəyərgə berip təyyarliximizni
halaysən? — dəp soridi. **13** U muhlisliridin ikkiylənni
aldin mangozup ularōa: — Xəhərgə kiringlar, u yərdə
kozida su kətürüwalōan bir ər kixi silərgə uqraydu.
Uning kəynidin menginglar. **14** U adəm nəgə kirsə xu
əyning igisigə: «Ustaz: Muhlisirim bilən ətüp ketix
heyting tamikini yəydioğan mehmanhana kəyərdə?—
dəp sorawatidu» — dənglar. **15** U silərnı baxlap üstünki
kəwəttiki rətləngən sərəmjanlaxturuloğan qong bir eoiz
əyni kərsitidu. Mana xu yərdə bizgə təyyarlik qilip
turunglar, — dedi. **16** Muhlislar yoloğa qikip xəhərgə
kirip, yolukқан ixlarning həmmisi u eytkəndək boldi.
Xu yərdə ular ətüp ketix heyting tamikini təyyarlaxti.
17 Kəq kirgəndə, u on ikkəylən bilən əygə kəldi. **18**
Ular dastihanda olturup oqizalanoqanda əysa: — Mən
silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, aranglardiki birəylən,
mən bilən billə oqizaliniwatқан birsi manga satkunluk

qilidu, — dedi. **19** Ular [bu sөzdin] qaytuoqa qөmүp, bir-birlөp uningdin: — Mən əməstimən? — dəp soridi. Yənə birsi: — Mən əməstimən? — dedi. **20** Ləkin u ularoqa: — [Xu kixi] on ikkəylənnin biri, yəni qolidiki nanni mən bilən təng tawakka tögürgüqi bolidu. **21** İnsan'ooli dərwəkhə əzi toqrisida [mukəddəs yazmilarda] pütülgəndək aləmdin ketidu; birə, İnsan'oolinin tutup berilixigə wasitiqi bolə, adəmnin haliə, way! U adə, tuqulmioqan bolsa uningə, yahsi bolatti! — dedi. **22** Ular oqizaliniwatqanda, əysa bir nanni qolioə elip təxəkkür eytkəndin keyin, uni oxtup, muhlisliroə, üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, bu mening tenim, — dedi. **23** Andin u qolioə jamni elip [Hudaə] təxəkkür eytkəndin keyin, uni muhlisliroə sundi. Ulərinin həmmisi uningdin ixi. **24** U ularoqa: — Bu mening kənim, nuroqun adəmlər üqün təküldioqan, yəngi əhdini tüzidioqan kənimdur. **25** Mən silərgə bərhə, xuni eytip qoyayki, Hudənin padixəlikidə yəngidin xərbətin iqidioqan künigə, üzüm telinin xərbətinə hərgiz iqməymən, — dedi. **26** Ular bir mədhiyə küyini eytkəndin keyin talə, qikip, Zəytun təoqə qarə ketixi. **27** Andin əysa ularoqa: Silər həmminglar tandurulup putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Mən padiqini uruwetimən, Qoylar patiparə, bolup tarkitiwetilidu» dəp pütülgən. **28** Ləkin mən tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barimən, — dedi. **29** Ləkin Petrus uningə: — Həmməylən tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **30** əysa uningə: — Mən sangə bərhə, xuni eytip qoyayki, bugin, yəni bugin kəqə horəz ikki kətim qillioqə, sən məndin üç kətim

tanisən, — dedi. **31** Lekin Petrus tehimu kət'iylik bilən uningə: — Sən bilən billə əlidiəqan ix kerək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Qaloqan həmmisimu xundak deyixti. **32** Andin ular Getsimanə degən bir jayəqə kəldi. U muhlislarə: — Mən dua-tilawət kəlip kəlgüqə, muxu yərdə olturup turunglar, dedi. **33** U Petrus, Yəqub və Yuəhannani birgə elip mangdi və sür besip, roh-kəlbidə tolimu pərixan boluxqə baxlidi. **34** U ularə: — Jenim əlidiəqandək bəkmə azablanmaqta. Silər bu yərdə kəlip, oyəqə turunglar, — dedi. **35** U səl nerirək berip, əzini yərgə etip düm yatti və mumkin bolsa, u dəqiqəning öz bexiəqə qüxməy ətəp ketixi üçün dua kəlip: **36** — I Abba Ata, Sanga həmmə ix mumkindur; bu kədəhni məndin ətküzüwətkəysən! Lekin bu ix mən halioqandək əməs, sən halioqandək bolsun, — dedi. **37** U [üqəylənning] yenioqə qaytip kəlginidə, ularning uhləp qəloqanlikini kərup, Petrusqə: — Əy Simon, uhləwatəmsən?! Bir sətmə oyəqə turalmidingmu?! **38** Ezikturuluxtin səklinix üçün, oyəqə turup dua kilinglar. Roh pidakar bolsimu, lekin kixining ətliri əjizdur, — dedi. **39** Andin u yənə berip, ohxax səzlər bilən kəydidin dua kildi. **40** U ularning yenioqə qaytip kəlginidə, ularning yənə uhləp qəloqanlikini kərdi, qünki ularning kəzliri uyquəqə ilinoqanidi. Ular uningəqə nemə deyixini bilməy qəldi. **41** U üqinqi kətim ularning yenioqə qaytip ularə: — Silər təhiqə uhləwatəmsilər, təhiqə dəm eliwatəmsilər? Əmdi boldi bəs! Wəqit-saiti kəldi; mana, İnsan'əqli gənəhkarlarning qəliəqə tapxuruldi! **42** Qəpunglar, kətəyli; mana, manga sətkunluk kəlidioqan kixi yəkin kəldi! — dedi. **43** Wə xu dəqiqidə, uning

sözi tehi tügiməyla, mana, on ikkəyləndin biri boləjan Yəhuda kəldi; uning yenida bax kaħinlar, Təwrat ustazliri wə aqsakallar tərripidin əwətilgən kiliq-tokmaqlarni kətürgən zor bir top adəm bar idi. **44** Uningə satqunluk kıləuqi ular bilən alliburun ixarətni bekitip: «Mən kimni səysəm, u dəl xudur. Silər uni tutup, yalap elip ketinglar» dəp kelixkənidi. **45** U kelip udul [əysaning] aldioğa berip: — Ustaz, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **46** Ular uningə qol selip, uni tutkun kildi. **47** Wə uning yenida turoqanlardin birəylən kiliqini suqurup, bax kaħinning qakirioğa uruwidi, uning kulikini xilip qüxürüwətti. **48** Əysa jawabən ularəğa: — Bir karəqini tutidioqandək kiliq-tokmaqlarni kətürüp meni tutkili kəpsiləroğu? **49** Mən hər küni ibadəthana həylilirida silər bilən billə bolup təlim berəttim, lekin silər u qəoqda meni tutmidinglar. Lekin bu ixlarning yüz berixi mukəddəs yazmilarda aldin pütülgənlərnin əməlgə axuruluxi üqün boldi, — dedi. **50** Bu qəoqda, həmməylən uni taxlap qeqip ketixti. **51** Pəqət uqisioğa kanap rəht yepinqakliwaləjan bir yigit uning kəynidin əgixip mangdi. Yax əskərlər uni tutuweliwidi, **52** lekin u kanap rəhttin boxinip, yalingaq peti ulardin qeqip kətti. **53** Əmdi ular əysani bax kaħinning aldioğa elip berixti. Bax kaħinlar, barliq aqsakallar bilən Təwrat ustazlirimu u yərgə uning yenioğa yiojildi. **54** Petrus uningə taki bax kaħinning sarayidiki həylinin iqigiqə yirəktin əgixip kəldi; u qarawullar bilən billə otning nurida otsinip olturdi. **55** Bax kaħinlar wə pütün aliy kengəxmə əzaliri əysani ölümə məhkum kiliq üqün, guwah-ispət izdidi, əmma tapalmidi. **56** Qünki nuroqun

kixilər uni ərz qilip yaloqan guwahqilik bərgən bolsimu, ularning guwahqlikliri bir-birigə udul kəlməytti. **57** Bəzi adəmlər ornidin turup, uning üstidin ərz qilip yaloqan guwahqlik berip: **58** — Biz uning: «Insan qoli bilən yasalqan bu ibadəthanini buzup taxlap, insan qoli bilən yasalmioqan baxqa bir ibadəthanini üq kün iqidə yasap qikimən» degənlikini angliduk, — dedi. **59** Həтта ularning bu həqtiki guwahqliklirimu bir-birigə mas kəlmidi. **60** Andin bax kahin həmməylənning aldida ornidin turup, Əysadin: — Qeni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi qandak guwahqliklarni beriwatidu? — dəp soridi. **61** Lekin Əysa xük turup, heqqandak jawab bərmidi. Bax kahin uni qistap yənə uningdin: — Sən Mubarək Bolquqining Ooqli Məsihmusən? — dəp soridi. **62** Xundak, mən özüm, — dedi Əysa, — wə silər keyin Insan'ooqlining Qudrət Igisining ong yenida olturidoqanlikini wə asmandiki bulutlar bilən kelidoqanlikini kərisilər. **63** Xuning bilən bax kahin tonlirini yirtip taxlap: — Əmdi baxqa hərqandak guwahqining nemə həjiti? **64** Əzünglar bu kupurlukni anglidinglar! Əmdi buningoqa nemə dəysilər? — dedi. Ularning həmmisi u ölüm jazasioqa buyrulsun, dəp həküm qikirixti. **65** Andin bəziliri uningoqa tükürüxkə baxlidi, yənə uning kəzlirini tengip, muxtlap: «Qeni, [pəyoqəmbərqilik qilip] bexarət berə!» deyixti. Qarawullarmu uni xapilak bilən kaqatlidi. **66** Petrus sarayning təwənki həoylisida turoqanda, bax kahinning dedəkliridin biri kelip, **67** issinip olturoqan Petrusni kərüp, uningoqa tikilip qarap: — Sənmu Nasarətlik Əysa bilən billə idingoqu, — dedi. **68** Lekin u tenip: — Sening nemə

dəwatқанliқingni bilmidim һәм qüxәнmidim, — dedi-
dә, taxқiriоја, dәрwazining aywanioја qikip turdi. Xu
әsnada horaz bir qillidi. **69** Uni yәнә kәrgән һelikі dedәk
yәнә u yәrdә turoqanlarоја: — Bu ulardin biri, — degili
turdi. **70** [Petrus] yәнә inkar қildi. Bir'azdin keyin, u
yәrdә turoqanlar Petrusқа yәнә: — Bәrhәk, sән ularning
birisән. Qünki sәнmu Galiliyәlik ikәnsәnoју?! — deyixti.
71 Lekin u қattiq қaroқaxlar bilән kәsәм қilip: — Silәр
dәwatқан һelikі adәмni tonumaymән! — dedi. **72** Dәl
xu qaoјаda horaz ikkinqi қetim qillidi. Petrus Әysaning
өzigә: «Horaz ikki қetim qillioјуqә, sән мәndin üq қetim
tanisән» degән sөzini esigә aldi; wә bularni oylap yioјlap
kәtti.

15 Әtisi tang etixi bilәнla, bax қаһinlar ақsaқallar,
Tәwrat ustazliri wә pүtkül aliy kengәxmidikilәр bilән
mәsliһәtlixip, Әysani baoјlap apirip, [waliy] Pilatusқа
tapxurup bәrdi. **2** Pilatus uningdin: — Sән Yәһudiylarning
padixaһimu? — dәp soridi. U jawabән: — Eytқiningdәk, —
dedi. **3** Bax қаһinlar uning üstidin қayta-қaytidin әrz-
xikayәtlәrni қilixti. **4** Pilatus uningdin yәнә: — Jawab
bәrmәmsән? Qara, ular üstüngdin xunqiwala xikayәt
қiliwatidu!? — dәp soridi. **5** Biraқ Әysa yәнila һeq jawab
bәrmidi; Pilatus buningoја intayin һәyran қaldi. **6** Hәр
қetimliқ [өtүp ketix] һeytida, halayiq қaysibir мәһbusni
tәlәp қilsa, waliy uni қoyup berәtti. **7** Әyni waқitta,
zindanda Barabbas isimlik bir мәһbus bar idi. U өzi bilән
billә topilang kәtүrgән һәмдә topilangda қatilliq қilоjan
nәqqәylән bilән tәng solanojanidi. **8** Halayiq quқан-
sүrән selip waliydin burun һәmixә ularоја қilојinidәk

yənə xundak qiliqini tilaxti. **9** Pilatus ularoqa: — Silər Yəhudiylarning padixahini qoyup beriximni halamsilər? — dedi **10** (qünki u bax kahinlarning həsəthorluğu tūpəylidin uni tutup bərgənlikini bilətti). **11** Ləkin bax kahinlar halayiqni: «Buning ornioqa, Barabbasni qoyup bər» dəp tələp qiliqka küxkürtti. **12** Pilatus jawabən ulardin yənə: — Undak bolsa, silər «Yəhudiylarning padixahı» dəp atioqan kixini qandak bir tərəp qil dəwatisilər? — dedi. **13** — Ular yənə awazini kətürüp: — Uni krestligin! — dəp warkirixatti. **14** Pilatus ularoqa: — Nemixka? U nemə rəzillik ötküzüptu? — dedi. Biraq ular tehimu oqljirlixip: — Uni krestligin! — dəp warkiraxti. **15** Xunga Pilatus, halayiqni razi qilmakqi bolup, Barabbasni ularoqa qikirip bərdi. Əysani bolsa qamqilatqandin keyin, krestləx üqün [ləxkərlirigə] tapxurdi. **16** Andin ləxkərlər Əysani waliy ordisidiki səynaqa elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərgə jəm boluxka qaqirdi. **17** Ular uning uqisioqa səsün rənglik ton kiydürüxti, andin ular tikənlik xahqilardin tokuqan bir tajni bexioqa kiygüzdi. **18** Andin uni mubarəkləp: «Yaxioqayla, i Yəhudiylarning padixahı!» deyixti. **19** Andin bexioqa komux bilən hədəp urup, uningqa qarap tükürüxti wə uning aldida tiz püküp, səjdə qilixti. **20** Ular uni xundak mazak qiləandin keyin, uningdin səsün tonni salduruwetip, uqisioqa öz kiyimlirini kiydürdi; andin ular uni krestləx üqün elip qikixti. **21** Kurini xəhəridin boləqan, Simon isimlik bir kixi yezidin kelip, u yərdin ötüp ketiwatatti (bu kixi Iskəndər bilən Rufusning atisi idi). [Ləxkərlər] uni tutup kelip, [Əysaning] krestini uningqa məjburiy kətürgüzdi.

22 Ular Əysani Golgota (təjimişi, «bax səngək») dəgən yərgə elip kəldi; **23** andin ular uningoğa iqix üqün murməkki arilaxturuloğan aqqıq xarab bərdi; ləkin u uni qəbul qılmidi. **24** Ular uni krestligəndin keyin, kiyimlirini əzara bəlüxüwelix üqün, hərəkəyisining ülüxini bəkitixkə hərbi kiyimning üstigə qək taxlidi. **25** Uni krestligən wəqit künniğ üqinqi səiti idi. **26** Uni əyibligən xikəyətənamidə «Yəhudiylərinin pərixəhi» dəp pütülgənidi. **27** Ular uning bilən tənq ikki kəraqqinimu krestlidi, biri onq təripidə, yənə biri sol təripidə idi. **28** Xundəq qilip, mükəddəs yazmilərdiki: «U jinəyətqilərinin kətaridə sanəldi» dəgən səz əməlgə axuruldi. **29** U yərdin ətkənlər bəxlirini qəyqixip, uni həkəratləp: — Uəuy, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə kəytidin yasəp qikidiəğan ədəm, **30** əmdi əzüngni kətkuzup kresttin qüxüp bəqqinə! — dəyixti. **31** Bəx kəhinlər bilən Təwrat ustəzlimu əzara xundəq məshirə qilip: — U bəxqilərin kətkuzuptikən, əzini kətkuzəlməydu. **32** Israilninin pərixəhi boləğan Məsiə əmdi kresttin qüxüp bəqsunqu, xuni kərsəkəla uningoğa etikəd qilimiz! — dəyixti. Uning bilən tənq krestləngənlərmu uni xundəq həkəratləxti. **33** Əmdi [künniğ] əltinqi səiti kəlgəndə, pütkül zəminni kərangəqululək kəplidi wə tokkuzinqi səitigiqə dəwəmm qildi. **34** Tokkuzinqi səəttə Əysə yuqiri əwəz bilən: «Eloi, Eloi, ləmə xəwəqtəni?», mənis: — «Hudəyim, Hudəyim, məni nəmixkə taxliwəttinq?» dəp kəttik nida qildi. **35** U yərdə turuwətkənlərinin bəziliri buni əqləp: — Məne, u İlyəs pəyqəmbərgə nida qiliwətidu, — dəyixti. **36** Ulərdin birəylən yügürüp bərip, bir pərqə bulutni aqqıq

xarabka qilap, komuxning uqioqa selip uningora iquzüp:
— Tohtap turunglar! Qarap bakayli, ilyas [pəyoʻəmbər] uni
qūxūrgili kelərmikin? — dedi. **37** Əysa kattik warkiridi-
də, rohini qoyuwətti. **38** Wə [xu əsnada] ibadəthanining
iqkiri pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqə bəlūp yirtildi.
39 Əmdi uning udulida turoqan yūzbexi uning kandaq
nida qilip rohini qoyuwətkənlikini kərup: — Bu adəm
həqikətən Hudaning oqlı ikən! — dedi. **40** U yərdə
yənə bu ixlarora yiraktin qarap turuwatqan birnəqqə
ayallarmu bar idi. Ularning arisida Magdallik Məryəm,
kikiq Yakup bilən Yosəning anisi Məryəm wə Salomilar
bar idi. **41** Ular əslidə Əysa Galiliyə əlkisidə turoqan
waqitta uningora əgixip, uning hizmitidə boləqanlar idi;
bulardin baxka uning bilən Yerusalemoqa birgə kəlgən
yənə nuroqun ayallarmu [uning əhwaliqora] qarap turatti.
42 Kəqkurun kirip qaloqanda («təyyarlax küni», yəni xabat
kūnining aldinki küni boləqqa), **43** aliy kengəxmining
tolimu mətiwər əzasi, Arimatiyalik Yūsüp bar idi. Umu
Hudaning padixahlikini kütüwatqan bolup, jür'ət qilip
[waliy] Pilatusning aldioqa kirip, uningdin Əysaning
jəsitini berixni tələp kildi. **44** Pilatus Əysaning allıqəqan
əlgənlikigə həyran boldi; u yūzbexini qakirip, uningdin
Əysaning əlginigə heli waqit boldimu, dəp soridi. **45**
Yüz bexidin əhwalni uqkəndin keyin, Yūsüpkə jəsətni
bərdi. **46** Yūsüp esil kanap rəht setiwelip, jəsətni [kresttin]
qūxūrup kanap rəhttə kepənlidi wə uni qiyada oyuloqan
bir kəbrigə koydi; andin kəbrining əqzioqa bir taxni
domilitip koydi. **47** Wə Magdallik Məryəm bilən Yosəning
anisi Məryəm uning qoyuloqan yerini kəruwaldi.

16 Xabat küni ötüxi bilənla, Magdallik Məryəm, Yaqubning anisi Məryəm və Salomilar berip Əysaning jəsitigə sürüx üçün huxpuraklik buyumlarni setiwaldi. **2** Həptining birinqi küni ular bək baldur, tang səhərdə ornidin turup, kün qıqıxi bilən kəbrigə bardı. **3** Ular əzara: «Bizgə kəbrining aqzidiki taxni kim domilitixip berər?» deyixti. **4** Ləkin ular baxlirini kətürüp qariwidi, taxning bir yanqə domilitiwetilginini kərđi — əslidə u tax nəhayiti yooqan idi. **5** Ular kəbrigə kirgəndə, ong tərəptə olturoqan, aq ton kiygən, yax bir adəmnı kərđi, və qattıq dəkkə-dükkigə qüxti. **6** Ləkin u ularqə: — Dəkkə-dükkigə qüxmənglar. Silər krestləngüqi Nasarətlik Əysanı izdəwatisilər. U tirildi, u bu yərdə əməs. Mana ular uni qoyoqan jay! **7** Ləkin beringlar, uning muhlislirioqə və Petrusqə: «U Galiliyəgə silərdin awwal baridikən; u silərgə eytkinidək, silər uni xu yərdə kəridikənsilər» dənglar, — dedı. **8** Ular kəbridin qıqıpla bədər qaqti. Uları titrək besip həxini yoxıtay degənidi; bək qorkup kətkəqkə, həqkimgə həqnəmini eytmidi. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Əysa həptining birinqi küni tang səhərdə tirilgəndin keyin, awwal Magdallik Məryəmgə kəründi. U əslidə uningdin yəttə jinni həydiwətkənidi. **10** Məryəm qıqıp, matəm tutup yioqlixip turoqan, burun uning bilən billə boləqanlarqə həwər bərđi. **11** Uning tirik ikənlikini və Məryəmgə kərüngənlikini anglioqanda, ular ixənmidi. **12** Bu ixlardin keyin, u ularning iqidiki yezioqə ketiwatqan ikkiyləngə baxqə siyaqta kəründi. **13** Bularmu qəloqanlarning yenioqə kaytip, ularqə həwər qiloqan

bolsimu, lekin ular bularoqimu ixanmidi. **14** Andin on biraylən dastihanda olturup oqizaliniwatqanda, u ularoqa kəründi wə ularning etikadsizliki wə tax yürəkliki üqün ularni tənbiḥ berip əyiblidi; qünki ular əzining tirilginini kərgənlərgə ixanmigənidi. **15** U ularoqa mundaq dedi: — Pütkül jaḥanoqa berip, yaritiloquqilarning ḥərbirigə hux həwəni jakarlanglar. **16** Etikad qilip, qəmüldürüxnı qobul qiloqanlar kutquzulidu. Etikad qilmioqanlar bolsa gunahqa bekitilidu. **17** Etikad qiloqanlarning izlirioqa muxundaq mejjizilik alamətlər əgixip həmrəḥ bolidu: — ular Mening namim bilən jinlarnı həydiwetidu; ular yengi tillarda söləydu, **18** ular yılanlarnı qollirida tutidu, ḥərqandak zəḥərlik nərsini iqsimu, ularoqa zərər yətküzməydu; qollirini bimarlaroqa təgküzüp qoysa, kesəlliri saqiyip ketidu. **19** Xunga Rəb ularoqa bu sölərnı qilip boləandin keyin, asmanoqa kətürüldi, Hudaning ong yenida olturdi. **20** Muhlislar qikip, ḥər yərgə berip hux həwəni jakarlap yürdi. Rəb ular bilən təng ixləp, səz-kalamioqa həmrəḥ bolup əgəxkən mejjizilik alamətlər bilən uningoqa ispat bərdi.

Luka

1 Gər qə nuroqun adəmlər arimizda mutlək ixənqlik dəp qaraloqan ixlarni toplap yezixka kirixkən bolsimu, **2** (huddi səz-kalamoqa baxtin-ahir öz kəzi bilən guwahqi boləqanlar, xundakla uni saklap yətküzgüqilərnin bizgə amanət kıləqan bayanliridək), **3** mənmu barlık ixlarni baxtin təpsiliy təxürüp enikliqəndin keyin, i hərmətlik Teofilus janabliri, siligə bu ixlarni tərtipi boyiqə yezixni layik taptim. **4** Buningdin məxsət, sili kəbul kıləqan təlimlərnin mutlək həkikət ikənlikigə jəzm kılxliri üqündur. **5** Yəhudiyə əlkisigə padixah boləqan Herod səltənət kıləqan künliridə, «Abiya» kahinlik nəwitidin bir kahin bar bolup, ismi Zəkəriya idi. Uning ayalimu Hərunning əvladidin bolup, ismi Elizabit idi. **6** Ular ikkisi Hudaning alidida həkkəniy kixilər bolup, Pərwərdigarning pütün əmr-bəlgilimiliri boyiqə əyibsiz mangatti. **7** Əmma Elizabit tuqmas boləqəqka, ular pərzənt kərmigənidi. Uning üstigə ular ikkisi helila yaxinip qaləqanidi. **8** U öz türkümidiki kahinlar arisida [ibadəthanida] nəwətiqilik wəzipisini Huda aldida ada kiliwatqanda, **9** [xu qaoqdiki] kahinlik aditi boyiqə, ular Pərwərdigarning «mukəddəs jay»ioqa kirip huxbuy selixka muyəssər boluxka qək taxliqanda xundak boldiki, qək uningə qikti. **10** Əmdi u huxbuy seliawatqan wəqtida, jamaət taxkirida turup dua kilixiwatatti. **11** Tuyuksiz Pərwərdigarning bir pərixlisi uningə huxbuygahning ong tərpidə kəründi. **12** Uni kərgən Zəkəriya həduqup kərkunqka qəmüp kətti. **13** Birək pərixte uningə: — Əy Zəkəriya, kərkmiqin! Qünki tiliking ijabət kılindi, ayaling Elizabit sanga bir oqul

tuqup beridu, sən uning ismini Yəhya qoyqin. **14** U sanga xad-huramlıq elip kelidu, uning dunyaqə kelixi bilən nuroqun kixilər xadlinidu. **15** Qünki u Pərwərdigarning nəziridə uluq bolidu. U heqkandəq hərak-xarab iqməsliki kerək; hətta anisining korsiqidiki waqtidin tartipmu Mukəddəs Rohqa tolduruloqan bolidu. **16** U Israillardin nuroqunlirini Pərwərdigar Hudasining yenioqə qayturidu. **17** U [Rəbning] aldida Iliyas pəyoqəmbərgə has boləqan roq wə küq-kudrəttə bolup, atilarning kəlbilirini balilaroqə mayil qilip, itaətsizləni həkəkaniylarning aqılanilikigə kirgüzüp, Rəb üqün təyyarlanəqan bir həlkni hazır qilix üqün uning aldida mangidu, — dedi. **18** Zəkəriya bolsa pərixtidin: Mənmə kerip qəloqan, ayalimmə heli yaxinip qəloqan tursa, bu ixni kəndəq jəzm qilalaymən? — dəp soridi. **19** Pərixte qəwəbən: — Mən Hudaning huzurida turoquqi Jəbrailmən. Sanga səz qilixqə, bu hux həwəni sanga yətküzüxkə mən əwətildim. **20** Waqit-saiti kəlgəndə qəqum əməlgə axurulidioqan bu səzliringə ixənmigənliking tūpəylidin, bu ixlar əməlgə axuruləqan künigiqə manə sən tiling tutulup, zuwanəqə kəlməysən, — dedi. **21** Əmdi jamaət Zəkəriyani kütüp turatti; ular u mukəddəs jayda nemə üqün bunqiwala həyal boldi, dəp həyran qəloqili turdi. **22** U qikqanda ularəqə gəp qilalmidi; uning ularəqə qol ixarətlirini qilixidin, xundəqlə zuwan sürəlmigənlidikidin ular uning mukəddəs jayda birər alamət kərünüxni kərgənlisini qüxinip yətti. **23** Xundəq boldiki, uning [ibadəthanidiki] hizmət mudditi toxuxi bilənla, u əyigə qaytti. **24** Dərwəqə, birnəqqə kündin keyin uning ayali Elizabit həmilidar boldi; u bəx ayəqiqə tala-tüzgə

qikmay: **25** «Əmdi Pərwərdigar mening ھalimoja nəzirini qüxürüp, meni halayik arisida nomuska kelixtin halas kilip, manga bu künlərdə xunqilik xapaət kərsətti» — dedi.

26 [Elizabit ھamilidar bolup] altə ay bolqanda, pərixta Jəbrail Huda tərripidin Galiliyə əlkisidiki Nasarət degən bir xəhərgə, pak bir kizning kexioja əwətildi. Kiz bolsa Dawut [padixahning] jəmətidin bolqan Yüsüp isimlik bir kixigə deyixip qoyulqanidi; kizning ismi bolsa Məryəm idi. **28** Jəbrail uning aldioja kirip uningqja: — Salam sanga, əy xəpkətkə muyəssər bolqan kiz! Pərwərdigar sanga yardur! — dedi. **29** U pərixтини kərgəndə, uning səzidin bək ھodukup kətti, kənglidə bundak salam səzi zadi nemini kərsitidiqandu, dəp oylap qaldi. **30** Pərixta uningqja: — Əy Məryəm, kərkmiqin. Sən Huda aldidə xəpkət tapqansən. **31** Mana, sən ھamilidar bolup bir oqul tuqisən, sən uning ismini Əysa dəp koyisən. **32** U uluq bolidu, ھəmmidin Aliy Boluquqining oqli dəp atilidu; wə Pərwərdigar Huda uningqja atisi Dawutning təhtini ata kilidu. **33** U Yakupning jəməti üstigə mənggü səltənət kilidu, uning padixahlıki tügiməstur, — dedi. (aiōn g165) **34** Məryəm əmdi pərixtidin: — Mən tehi ər kixigə təgmigən tursam, bu ix kandaqmu mumkin bolsun? — dəp soridi. **35** Pərixta uningqja jawabən: — Mukəddəs Roh sening wujudungqja qüxidu wə ھəmmidin Aliy Boluquqining küq-kudriti sanga sayə bolup yekinlixidu. Xunga, səndin tuqulidioqan mukəddəs [pərzənt] Hudaning Oqli dəp atilidu. **36** Wə mana, tuqkining Elizabitmu yaxinip qalqan bolsimu, oquloja ھamilidar boldi; tuqmas deyilgüqining qorsak kətürginigə ھazir altə ay bolup qaldi. **37** Qünki

Huda bilən heqkandak ix mumkin bolmay qalmaydu, — dedi. **38** Məryəm: — Mana Pərwərdigarning dedikimən; manga səzüng boyiqə bolsun, — dedi. Xuning bilən pərixta uning yenidin kətti. **39** Məryəm xu künlərdə ornidin kopup aldirap Yəhudiya taoqlik rayonidiki bir xəhərgə bardı. **40** U Zəkəriyaning əyigə kirip, Elizabitka salam bərdi. **41** Wə xundak boldiki, Elizabit Məryəmning salimini angliqandila, qorsikidiki bowak oynaklap kətti. Elizabit bolsa Mukəddəs Rohka toldurulup, yukiri awaz bilən təntənə qilip mundak dedi: — Kiz-ayallar iqidə bəhtliktursən, qorsikingdiki mewimu bəhtliktur! **43** Manga xundak [xərap] nədin kəldikin, Rəbbimning anisi boləuqi meni yoklap kəldi! **44** Qünki mana, saliming kulikimoqa kirgəndila, qorsikimdiki bowak səyünüp oynaklap kətti. **45** İxəngən kiz nəkədər bəhtliktur; qünki uningə Pərwərdigar tərpidin eytiləqan səz jəzmən əməlgə axurulidu! **46** Məryəmmu hux bolup mundak dedi: — «Jenim Rəbni uluqlaydu, **47** rohim Kutkuzəuqim Hudadin xadlandi, **48** Qünki U dedikining miskin həliqə nəzər saldi; Qünki mana, xundin baxlap barlik dəwrlər meni bəhtlik dəp ataydu; **49** Qünki Qadir Boləuqi mən üqün uluq ixlarni əməlgə axurdi; Mukəddəstur Uning nami. **50** Uning rəhim-xəpkiti dəwrdin-dəwrgiqə Əzidin qorqidioqlarning üstididur, **51** U biliki bilən küq-qudritini namayan kildi, U təkəbburlarni kənglidiki niyət-hiyalliri iqidila tarmar kildi. **52** U küqlük həkəmdarlarni təhtidin qüxürdi, Pekirlarni egiz kətürdi. **53** U aqlarni nazi-nemətlər bilən toyundurdi, Lekin baylarni quruk qol qayturdi. **55** U ata-bowilirimizə eytkinidək, Yəni İbrahim

həm uning nəsligə mənggü wadə kılqinidək, U Öz rəhim-xəpkitini esidə tutup, Kuli Israiloşa yardımğa kəldi». (aiōn g165) **56** Məryəm Elizabitning yenida üq ayqə turup, öz öyigə kəytti. **57** Elizabitning tuqutining ay-küni toxup, bir oqul tuqdi. **58** Əmdi uning kolum-koxniliri wə uruk-tuqkanliri Pərwərdigarning uningoşa kərsətkən meħir-xəpkitini xunqə uləytəkanlıkını anglap, uning bilən tənq xadlandi. **59** Wə xundək boldiki, bowək tuqulup səkkiz kün boləqanda, halayık balining hətnisini kılqili kəldi. Ular uningoşa Zəkəriya dəp atisining ismini kəyməkqi boluxti. **60** Lekin anisi jawabən: — Yək! Ismi Yəħya atalsun — dedi. **61** Ular uningoşa: — Birək uruk-jəmətingiz iqidə bundək isimdikilər yokku! — deyixti. **62** Xuning bilən ular balining atisidin pərzəntingizgə nemə isim kəyuxni halaysiz, dəp ixarət bilən soraxti. **63** U bir parqə [mom] tahtayni əkilixni tələp kılip: «Uning ismi Yəħyadur» dəp yazdi. Həmməylən intayin həyran kəlixti. **64** Xuan uning aqzi eqildi, uning tili yexilip, zuwanəqə kəldi wə xuning bilən Hudaəqə təxəkkür-mədhıyə eytti. **65** Ularning əpqürisidikilərninq həmmisini kərkunq basti; Yəħudiyə taqlıq rayonlırida bu ixlarning həmmisi əl aqlzida pur kətti. **66** Bu ixlardin həwər tapkuqlarıninq həmmisi ularni kəngligə püküp: «Bu bala zadi kəndək adəm bolar?» deyixti. Qünki Pərwərdigarning kəli dərəkə uningoşa yar idi. **67** Xu qaqda balining atisi Zəkəriya Məkəddəs Rohqa toldurulup, wəħiy-bexarətni yətküzüp, mundaq dedi: — **68** «Israilning Hudasi Pərwərdigarəqə təxəkkür-mədhıyə oqlsun! Qünki U Öz həlkini yoklap, ulardin həwər elip, bədəl tələp ularni hər kildi. **70** U kədimdin

beri mukəddəs pəyoğəmbərlirining aqzi arkilik wadə
kiloqinidək, Kuli boləjan Dawutning jəməti iqidin biz
üqün bir nijat münggüzini ətürüp turoquzdi; Bu zat
bizni düxmənlirimizdin wə bizni eq kəridioqlarning
qolidin kütquzoquqi nijattur. (aiōn g165) 72 U xu yol

bilən ata-bowilirimizə iltipət əyləp, Mukəddəs əhdisini
əməlgə axurux üqün, Yəni atimiz İbrahimə boləjan
kəsimini esidə tutup, Bizni düxmənlirining qolidin
azad kilip, Barlik künlirimizdə heqkimdin qorkmay,
Əz aldida ihlasmənlik wə həkəkəniylik bilən, Hizmət-
ibaditidə bolidioqan kildi. 76 Əmdi sən, i balam, Həmmidin
Aliy Boloquqining pəyoğəmbəri dəp atilisən; Qünki sən
Rəbning yollirini təyyarlax üqün Uning aldida mangisən.
77 Wəzipəng uning həlkigə gunəhlirining kəqürüm
kilinixi arkilik bolidioqan nijatning həwirini bildürüxtür;
78 Qünki Hudayimizning iqi-baqriddin uroqup qikқан
xəpkətlər wəjidin, Qarangoluluk wə ölüm kələnggisi
iqidə olturoqlarni yorutux üqün, Putlirimizni amənlik
yoliqə baxlax üqün, Ərxin tang xəpiki üstimizgə qüxüp
yoklidi. 80 Bala bolsa əsüp, rohta küqləndürüldi. U Israil
jamaitining aldida namayan kilinoquqə qəllərdə yaxap
kəldi.

2 Əmdi xu künlərdə, [Rim imperatori] Qəysər
Awoqustustin barlik həlkətin baj elix üqün ularning royheti
tizimlansun dəp pərman qüxti. 2 Tunji kətimlik bu
nopus tizimlax Kiriniyus Suriyə əlkisini idarə kilip
turoqan wəktidə elip beriloqanidi. 3 Xuning bilən həmmə
adəm nopuşka tizimlinix üqün əz yurtliriqə qəytix
kerək boldi. 4 Yüsüpmu Dawut [padixahning] jəmətidin

boləqəqə, xundəqlə uning biwasitə əvladi boləqəqə, Galiliyə əlkisidiki Nasarət xəhəridin ayrilip, Yəhədiyə əlkisidiki, Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm degən xəhərgə kətti. **5** Nopusqə tizimlinix üqün layiqi, boləqusi ayali Məryəmmu billə bardi. Məryəm hamilidar bolup, qərsiqi helila yoqinap qələqanidi. **6** Wə xundəq boldiki, ular Bəyt-Ləhəmdə turoqan wəqtida Məryəmning tuqutining ay-küni toxup qəldi. **7** Birəq sarayda ularəqə orun bolmiəqəqə, Məryəm xu yərdə tunji oqlini tuqəqanda uni zakilap, eoqlidiki oquroqə yatquzdi. **8** Xu yərning ətrapidiki bəzi padiqilar dalada turatti; ular keqiqə tünəp, padisioqə qaraytti. **9** Wə mana, Pərwərdigarning bir pərixtsi ularning aldidə turatti; Pərwərdigarning parləq xəripi ularning ətrapini yorutuwətti. Ular intayin bək qərkup kətti. **10** Birəq pərixte ularəqə: — Qərkəmgərlər! Qünki mana, pütün həlqə huxəlliq bolidioqan bir hux həwərnə silərgə elən qilimən. **11** Qünki bəgün Dawutning xəhəridə silər üqün bir Qutquzəuqi tuqluldi. U — Rəb Məsihdur! **12** [Uni] tepixinglər [üqün] xu əlamət boliduki, bowəqni zakilanəqan həlde bir oqurda yatqən petidə tapisilər, — dedi. **13** Birdinlə, pərixtning ətrapida zor bir top samawə qəxundikilər pəyda bolup, Hudani mədhəyiləp: **14** «Ərxələdə Hudaəqə xən-xəreplər boləqay! Yər yüzidə bolsa u səyünidioqan bəndilirigə aram-hatirjəmləq bolsun!» deyixti. **15** Pərixtilər ularin ayrilip əsmənəqə qiqip ketiwidi, padiqilar bir-birigə: — Bəyt-Ləhəmgə yol elip, Pərwərdigər bizgə uqturoqən, əməlgə əxuroqən bu ixni kərüp kələyli, — deyixti. **16** Xuning bilən ular aldirap xəhərgə berip, Məryəm bilən

Yüsüpni wə okurda yatkən bowakni izdöp tapti. **17** Padiqilar [bowakni] kergəndin keyin, əzlirigə uning həkkidə eytilən sözləni kəng tarkitiwətti. **18** Buni angliqlarınların həmmisi padiqlarınların degənlirigə intayin həyran kəlixti. **19** Məryəm bolsa bu ixlarınların həmmisini kəngligə püküp, qongkur oylinip yürətti. **20** Padiqlar kergən wə angliqlarınlarınların həmmisi üqün Hudani uluqlap, mədhiyə okuxkən peti kəytxiti; barlik ixlar dəl ularğa həwərləndürülgəndək bolup qikkənidi. **21** Bowakni hətnə kəlix wəkti, yəni səkkizinqi küni toxkənda, uningğa Əysa döp isim kəyuldi. Pərixətə bu isimni u tehi anisinin baliyatkəsida apiridə bolmayla kəyöqənidi. **22** Əmdi Musa [pəyotəmbərgə] qüxürülgən kənun boyiqə Yüsüp bilən Məryəmning paklinix wəkti toxkənda ular balini Pərwərdigarğa atap tapxurux üqün Yerusalemqə elip bardi **23** (Pərwərdigarning Təwrat kənunida: «Barlik tunji oqlul Pərwərdigarğa mukəddəs mənəsup atilixi kərek» döp yeziloqinidək) **24** wə xundakla Pərwərdigarning Təwrat kənunida deyilgini boyiqə, bir jüp pahtək yaki ikki kəptər baqkisini kurbanlikkə sunux kərek idi. **25** Wə mana xu qaqlarda, Yerusalemda Simeon isimlik bir kixi turatti. U həm həkkəniy wə ihlasmən adəm bolup, «Israilğa Təsəlli Bərgüqi»ni intizarlik bilən kütəkənidi. Mukəddəs Roh uning wujudioğa yar idi. **26** U Mukəddəs Roh tin kəlgən wəhiydin əzining Pərwərdigarning Məsihini kərmigüqə əlüm kərməydioqlanlikini bilgənidi. **27** U Mukəddəs Rohning baxlixi bilən ibadəthanining [həyliliriğa] kirdi; ata-anisi Təwratda bəkitilgən adətni bəjirix üqün bowak Əysani kətürüp kirgəndə, **28** Simeon bowakni kuqikiğa

Luka

bardi. **43** Heyt künlirini otküzgəndin keyin, ular öyigə qarap ketiwatqanda, bala Əysa Yerusalemda qaldı. Ata-anisining bu ixtin həwiri yok idi, **44** bəlki uni səpərdax-həmrahliri bilən billə keliwatidu, dəp oylap, bir kün yol yürdi. Andin ular uni uruq-tuqkanlari wə dost-buradərliri arisidin izdəxkə baxlidi; **45** izdəp tapalmay, ular kəynigə yenip Yerusaleməyə berip yənə izdidi. **46** Wə xundak boldiki, üqinqi küni ular uni ibadəthana həylisida Təwrat ustazlirining arisida olturup, ularning təlimlirini anglawatqan həm ulardın soal sorawatqanning üstidə tapti. **47** Uning səzlirini angliqanlarning həmmisi uning qüxənqisigə wə bərgən jawablirioya intayin həyran kəlixti. **48** Ata-anisi uni kərüp nəhayiti həyranuhas boluxti, uning anisi uningoğa: — Way balam! Nemixka bizgə xundak muamilə kilding? Atang ikkimiz parakəndə bolup seni izdəp kəldük! — dedi. **49** U ularoğa: — Nemixka meni izdidinglar? Əjəba, mening Atamning ixlirida boluxum kərəklikimni bilməmtinlar? — dedi. **50** Ləkin ular uning ularoğa eytkinini qüxənmidi. **51** Andin u ular bilən Nasarətkə kaytti wə ularning gepigə izqil boysunatti. Ləkin anisi bu ixlarning həmmisini kəngligə püküp koydi. **52** Xundak kəlip, Əysa aqılanilik-danalıqta wə kəməttə yetilip, Huda wə kixilər aldida barəanseri səyülməktə idi.

3 Rim imperatori Tiberius Kəysərning səltənitiuning on bəxinqi yili, Pontius Pilatus Yəhədiyyə əlkisining waliysi, Hərod han Galiliyə əlkisining həkimi, Hərod hanning inisi Filip han Ituriyə wə Trahonitis əlkisining həkimi, Lisanyas han Abiliniy əlkisining həkimi boləanda, **2**

Hannas həm Qayafa bax kahinlik kiliwatqanda, Hudaning söz-kalami qəldə yaxawatqan Zəkəriyaning oolli Yəhyaqa kəldi. **3** U Iordan dəryasi wadisidiki barliq rayonlarni kezip, kixilərgə gunahlarəqa kəqürüm elip kelidioqan, towa qilixni bildüridioqan [suəqa] «qəmüldürüx»ni jakarlaxni baxlidi. **4** Huddi Təwrattiki Yəxaya pəyoqəmbərnin səzliri hatiriləngən kismda pütülgəndək: «Bayawanda towliəuqi bir kixining: Rəbning yolini təyyarlanglar, Uning yollirini tüz qilinglar! — degən awazi anglandi. **5** Barliq jiloqlar toldurulidu, Barliq taq-dənglər pəslitilidu; Əgri-tokay jaylar tüzlinidu, Ongoql-dongoql yərlər təkxi yollar qilinidu. **6** Xundak qilip, barliq ət igiliri Hudaning nijatini kərələydioqan bolidu! — dəp towlaydu». **7** Yəhya əmdi aldioqa qəmüldürüxni qəbul qilixka qikqan top-top halayikqa: — Əy zəhərlik yilan baliliri! Kim silərni [Hudaning] qüxüx aldida turoqan oqəzipidin qeqinglar dəp agahlandurdi?! **8** Əmdi towioqa layiq mewilərni kəltüringlar! Wə öz iqinglarda: «Bizning atimiz bolsa İbrahımdur!» dəp hiyal əylimənglar; qünki mən xuni silərgə eytip qoyayki, Huda İbrahımoqa muxu taxlardinmu pərzəntlərni yaritip berələydu. **9** Palta allıqəqan dərəhlərnin yiltizioqa təngləp qoyuldi; yahxi mewə bərməydioqan hərəkəndək dərəhlər kesip otqa taxlinidu!» — dedi. **10** [Uning ətrəpioqa] toplaxqan kixilər əmdi uningdin: — Undakta, biz kəndək qiliximiz kərək? — dəp soridi. **11** U jawabən: — Ikki qur qapini bar kixi birini yok kixigə bərsun, yəydiyini bar kiximu xundak qilsun, — dedi. **12** Bəzi bajgirlarmu qəmüldürüxni qəbul qiloqli uning aldioqa kelip: — Ustaz, biz kəndək

kilimiz? — dēp soridi. **13** U ularōja: — Bēlgilēngēndin artuḵ baj almanglar, — dedi. **14** Andin bēzi lēxkērlērmu uningdin: — Bizqu, ḵandaḵ ḵiliximiz kerēḵ? — dēp soraxti. U ularōja: — Baxḵilarning pulini zorawanlik bilēn eliwal manglar, ḥēqḵimgē yalōjandin xikayēt ḵilmanglar wē ix ḥēḵḵinglarōja razi bolunglar, — dedi. **15** Əmḍi ḥēḵ tēḵzزالikta bolup ḥēmmēylēn kēnglidē Yēḥya toḵruluk «Mēsih muxu kiximidu?» dēp oylaxti. **16** Yēḥya ḥēmmēylēngē jawabēn: — Mēn silērni dērwēḵē suōja qēmüldürimēn. Lekin mēndin ḵudrētlik bolōjan birsi kelidu; mēn ḥētta kēxlrining boḵḵuqini yexixkimu layiḵ əmēs mēn! U silērni Mukəddəs Rohḵa ḥēm otḵa qēmüldüridu. **17** Uning soruōuqi küriki ḵolida turidu; u öz ḥaminini topa-samandin tēltēküs tazilaydu, sap buōdayni ambarōja yiojidu, əmma topa-samanni eqmēs otta ḵēydürüwetidu, — dedi. **18** Əmḍi xundak ḵēp baxḵa nēsihētlər bilēn Yēḥya ḥux ḥēwērni ḥēḵḵē yētküzdi. **19** [Keyin], ḥakim Ḥerod [əḡēy] akisining ayali Ḥerodiyēni [tartiwalōjanliḵi] tüpēylidin wē xuningdēk uning barlik baxḵa rēzil ḵilmixliri üqün Yēḥya tēripidin əyiblēngēn, **20** Ḥerod bu barlik rēzillikining üstigē yēnə xuni ḵildiki, Yēḥyani zindanoja taxlidi. **21** Xundak boldiki, ḥēmmē ḥēḵ Yēḥyadin qēmüldürüxnü ḵobul ḵilōjanda, Əysamu qēmüldürüxnü ḵobul ḵildi. U dua ḵiliwatḵanda, asmanlar yerilip, **22** Mukəddəs Roh ḵēptər siyakida qüxüp uning üstigē ḵondi. Xuning bilēn asmandin: «Sēn Mening sēyümlük Oqlum, Mēn sēndin toluk ḥursēnmēn!» dēḡēn bir awaz anglandi. **23** Əysa öz [hizmitini] baxlioḡanda, ottuzōja kirip ḵalōjanidi. U

(həkning nəziridə) Yüsüpning oqli idi; Yüsüp Heliyning oqli, **24** Heliy Mattatning oqli, Mattat Lawiyning oqli, Lawiy Məlkiyning oqli, Məlkiy Yannayning oqli, Yannay Yüsüpning oqli, **25** Yüsüp Mattatiyaning oqli, Mattatiya Amosning oqli, Amos Nahumning oqli, Nahum Həslining oqli, Həsli Naggayning oqli, **26** Naggay Maḥatning oqli, Maḥat Mattatiyaning oqli, Mattatiya Seməyning oqli, Seməy Yüsüpning oqli, Yüsüp Yudaning oqli, **27** Yuda Yoananning oqli, Yoanan Resaning oqli, Resa Zərubbabəlning oqli, Zərubbabəl Salatiyəlning oqli, Salatiyə Neriyning oqli, **28** Neri Məlkiyning oqli, Məlkiy Addining oqli, Addi Qosamning oqli, Qosam Elmadamning oqli, Elmadam Erning oqli, **29** Er Yosəning oqli, Yosə Əliezərnin oqli, Əliezər Yorimning oqli, Yorim Mattatning oqli, Mattat Lawiyning oqli, **30** Lawiy Simeonning oqli, Simeon Yəhudaning oqli, Yəhuda Yüsüpning oqli, Yüsüp Yonanning oqli, Yonan Əliakimning oqli, **31** Əliakim Meleahning oqli, Meleah Mənnaning oqli, Mənnə Mattataning oqli, Mattata Natanning oqli, Natan Dawutning oqli, **32** Dawut Yəssəning oqli, Yəssə Obədning oqli, Obəd Boazning oqli, Boaz Salmonning oqli, Salmon Nahxonning oqli, Nahxon Amminadabning oqli, **33** Amminadab Aramning oqli, Aram Həzronning oqli, Həzron Pərazning oqli, Pəraz Yəhudaning oqli, **34** Yəhuda Yakupning oqli, Yakup İshakning oqli, İshak İbrahimning oqli, İbrahim Tərahning oqli, Tərah Nahorning oqli, **35** Nahor Serugning oqli, Serug Raoquning oqli, Raoqu Pələgning oqli, Pələg Ebərnin oqli, Ebə Xelaḥning oqli, **36** Xelaḥ

Qainanning oʻgʻli, Qainan Arpaxhadning oʻgʻli, Arpaxhad Xamning oʻgʻli, Xam Nuhning oʻgʻli, Nuh Ləməhning oʻgʻli, **37** Ləməh Mətxələhning oʻgʻli, Mətxələh Hanohning oʻgʻli, Hanoh Yarədnıng oʻgʻli, Yarədnı Mahalalilning oʻgʻli, Mahalalil Kenanning oʻgʻli, **38** Kenan Enoxning oʻgʻli, Enox Setning oʻgʻli, Set Adəm'atining oʻgʻli, Adəm'ata bolsa, Hudaning oʻgʻli idi.

4 Andin Əysa Muxəddəs Rohqa tolup, Iordan daryasidin qaytip kelip, Roh tərıpidin qəl-bayawanoqa elip berildi. **2** U u yərdə kırık kün Iblis tərıpidin sinaldi. U bu künlərdə heqnərsə yemidi. Künlər ayaqlaxqanda, uning korsıki taza aqlanıdi. **3** Əmdi Iblis uningqa: — Sən əgər Hudaning Oqlı bolsang, muxu taxqa: «Nanoqa aylan!» dəp buyruqlın — dedi. **4** Əysa uningqa jawabən: — [Təwratta]: «Insan pəkət nan bilənla əməs, bəlki Hudaning hər bir səzi bilənmü yaxaydu» dəp yezılqan, — dedi. **5** Iblis yənə uni egiz bir taqla baxlap qıqıp, bir dəkıkə iqidə dunyadiki barlıq dələtlərnı uningqa kərsətti. **6** Iblis uningqa: — Mən bu həkimiyyətning həmmisini wə uningqa təwə barlıq xanuxəwklərnı sanga təkdım qılımən; qünki bular mangu tapxurulqan, mən uni kimgə berixni halısam, xuningqa berimən. **7** Əgər bax qoyup mangu səjdə qılsang, bularning həmmisi seningki bolidu, — dedi. **8** Əysa uningqa jawab berip: — [Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingqla ibadət qıl, pəkət Uningla kullukida bol!» dəp yezılqan, — dedi. **9** Andin Iblis uni Yerusalemoqa elip bardı wə uni ibadəthanining əng egiz jayıq turoqluzup: — Hudaning Oqlı bolsang, əzüngni pəskə taxlap bəqqın! **10** Qünki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtilirigə seni qoqlax

həkkidə əmr kildu»; **11** wə, «Putungning taxka urulup kətməsliki üqün, ular seni qollirida kətürüp yüridu» dəp yeziloqan, — dedi. **12** Əysa uningqə: — «[Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingni sinioquqi bolma!» dəpmu yeziloqan, — dedi. **13** Iblis barlik sinaxlarni ixlitip qikqandin keyin, uni waqtinqə taxlap ketip qaldi. **14** Əysa Rohning küq-kudriti iqidə Galiliyə əlkisigə kaytip kəldi. Xuning bilən uning həwər-xəhriti ətraptiki hər bir yurtlarqə tarkaldi. **15** U ularning sinagoglirida təlim bergili turdi wə ularning uluqlaxlirioqə sazawər boldi. **16** U əzi bekip qong kilinoqan yurti Nasarətkə kelip, xabat küni adəttikidək sinagogka kirdi wə xundakla [mukəddəs yazmilarni] oquxka ərə turdi **17** wə Təwrattiki «Yəxaya» degən kəsim uningqə tapxuruldi. U oram yazmini eqip, munu səzlər yeziloqan yəni tepip oqudi: **18** — «Pərwərdigarning Rohi mening wujudumda, Qünki U meni yoksullarqə hux həwərlər yətküzüxkə məsih kildi. Tutqunlarqə azadlikni, Wə korlarqə kərix xipasini jakarlaxka, Ezilənlərnə halas kilixka, Pərwərdigarning xapaət kərsitidioqan yilini jakarlaxka meni əwətti». **20** U yazmini türüwetip, sinagog hizmətqisigə kayturup berip, olturdi. Sinagogta olturoqanlarning həmmisining kəzliri uningqə tikilip turatti. **21** U kəpqilikkə: — Mana bu ayət bügün kulikinqlarqə anglanoqinida əməlgə axurulmakta, — dedi. **22** Həmmisi uning yahxi gepini kilixip, uning aqzidin qikiwatqan xapaətlik səzlirigə həyran kəlixip: — Bu Yüsüpning oqlı əməsmu? — deyixti. **23** U ularqə: — Xühşisizki, silər manga «Əy tewip, awwal əzüngni sakayt!» degən təmsilni kəltürüp, «Həwər tapkinimizdək,

Kəpərnahum xəhəridə nemə ixlar yüz bərgən bolsa, muxu yərdimu, öz yurtungdimu xularni kərsətməmsən?» dəwətilər, — dedi. **24** — Birək xuni silərgə bərhək eytip qoyayki, heqkəndək pəyoəmbər öz yurti tərīpidin qəbul qilinəjan əməs. **25** Mən silərgə xu həqiqətni əslitimənki, İlyas [pəyoəmbər]ning wəktidə, asman udə üç yıl altə ay etilip, dəhxətlik bir kəhətqilik barlik zeminni bəskəndə, İsraildə nuroqun tul ayallar bar idi; **26** birək İlyas ularning heqkəyisining kəxiəja əməs, bəlki Zidonning Zarəfat xəhəridiki bir tul ayalning kəxiəjila əwətilgən. **27** Wə [xuningəja ohxax], Elixə pəyoəmbərnəning wəktidə, İsraildə mahaw kesiligə giriptar boləjanlar nuroqun bolsimu, ləkin Suriyəlik Naaməndin bəxkə, heqkəyisi səkəytiləjan əməs! — dedi. **28** Sinagəgdikilər bu səzlərnəni anglap, həmmisi kəttik qəzəpləndi; **29** ornidin turuxup, uni xəhərdin həydəp qikirip, xu xəhər jəyləxkən təəqning lewigə əqikip, tik yərdin təxliwətməkqi boluxti. **30** Ləkin u ularning arisidin bimalal ətəp, öz yəliəja qikip kətti. **31** U Galiliyə əlkisining Kəpərnahum dəgən bir xəhərigə qüxti, u yərdə xəbat künliridə həlqkə təlim bərətti. **32** Ular uning təlimigə həyran kəlixti, qünki uning səzi tolimu nöpuzluk idi. **33** Əmdi sinagəgtə napək jinning rohi qəpləxkən bir kixi bolup, [uningdiki jin] kəttik əwəzda: **34** — Əy Nasarətlik Əysə, sening biz bilən nemə kəring?! Bizni yəqətkili kəldingmu? Mən sening kimlikingni bilimən, Hudəning Məxəddəs Boləquqisisən! — dəp təwlap kətti. **35** Ləkin Əysə jinəja tənbiə berip: — Aəzgingni yum! Uningdin qik! — dəwidi, jin həlikə adəmmi hələyik otturisidə yikitiwətip, uningdin qikip kətti. Ləkin

uningõja heq zәрәр yәtküzmidi. **36** Hәmmәylән buningdin қattiq һәyran boluxup, bir-birigә: — Bu zadi қandaқ ix! U dәрwәkә һоқuқ wә kudrәt bilән napak rohlarõja әmr қilsila, ular қikip ketidikән, — deyxiti. **37** Xuning bilән uning һәwәр-xәһriti әtraptiki һәрbir yurtlarõja tarkaldi. **38** Әysa sinagogtin қikip, Simonning әyigә kirdi. Lekin Simonning keynanisi eқir tәp kesili bolup қaloқanidi; ular Әysadin uning һajitidin қiqixini әtündi. **39** U ayalning bexida turup, tәpkә tәнbiһ beriwidi, tәp xuan uningdin kәtti. U dәрһal ornidin turup, ularni күtүxkә baxlidi. **40** Kүн petixi bilәнla, kixilər һәрhil kesәllәrgә giriptar boloқan yeqinliri bolsila, ularni uning aldioқa elip kelixti. U ularõja bir-birlәp қolini tәgкүзүp, ularni saқaytti. **41** Kixilәrgә qaplaққан nuroқun jinlar ulardin қikip: «Sән Hudaning Oқli!» dәp towlap ketәtti. Lekin u ularõja tәнbiһ berip, sөz қilixioқa yol қоymidi; қünki ular uning Mәsiһ ikәнlikini bilәtti. **42** Kүн қiqixi bilән, u xәһәrdin қikip, pinһan bir jayõja kәtti. Birақ top-top halayıқ uni izdәp yүrәtti; ular uni tapқanda aldioқa kelip, uni arimizda қalsun dәp ketixidin tosmaqı boluxti. **43** Lekin u ularõja: — Hudaning padixaһlikining hux һәwirini baxқа xәһәр-yezilarõqimu yәtküzүxüm kerәk; қünki mән dәl bu ixқа әwәtilgәнmән, — dedi. **44** Xuning bilән u Galiliyәdiki sinagoglarda tәlim berip yүriwәrdi.

5 Xundaқ boldiki, u Ginnisarәt kәlining boyida turoқanda, halayıқ Hudaning sөz-kalamini anglax üqün uning әtrapiõja olixip қistilixip turatti. **2** U kәl boyida turoқan ikki kemini kәrdi. Beliqқılar bolsa kemidin қүxүp, [қiroқaқта] torlirini yuyuxuwatatti. **3** U kemilәrdin birigә,

yəni Simonningkigə qikip, uningdin kemini kiroqaktin səl yiraqlitixni iltimas qildi. Andin u kemidə olturup top-top halayiqqa təlim bərdi. **4** Səzi tūgigəndin keyin, u Simonqə: — Kemini qongkurraq yərgə həydəp berip, beliklarni tutuxqa torliringlarni selinglar, — dedi. **5** Simon uningqə jawabən: — Ustaz, biz pütün keqiqə japa tartip heq nərsə tutalmiduk. Birək sening səzüng bilən torni salsam salay, dedi. **6** Ular xundək qiliwidi, nuroqun beliklar torqə qüxti; tor səkülüxkə baxlidi. **7** Xuning bilən ular baxqa kemidiki xeriklirini yardəmgə kelixkə ixarət qilixti. Ular kelip, [beliklarni] ikki kemigə liq qaqiliwidi, kemilər qəküp ketəy dəp qaldı. **8** Simon Petrus bu ixni kərüp, Əysaning tizliri aldida yiqilip: — Məndin yiraqlaxqaysən, i Rəb! Qünki mən gunahkarmən! — dedi. **9** Qünki bunqə kəp belik tutulqanliqidin u wə uningqə həmrəh bolqanlirini həyranliq baskanidi. **10** Wə Simonning xerikliri — Zəbədiyning oqulliri Yəqub bilən Yuhənnamu həm xundək həyran qaldı. Əmdi Əysa Simonqə: — Qorkmioqin, buningdin keyin sən adəm tutquqi bolisən — dedi. **11** Ular kemilərnı kiroqakqa qikirip, həmmə nərsini taxlap qoyup, uningqə əgixip mangdi. **12** Xundək boldiki, u xəhər-yezılarnıng biridə bolqanda, mana xu yərdə, pütün bədinini mahaw besip kətkən bir adəm bar idi; u Əysani kərüpla unıng ayioqıqə əzini etip unıngdin: — Təksir, əgər sən halisang, meni saqaytip pak qılalaysən! — dəp yalwurdı. **13** Əysa qolını sozup unıngqə təgküzüp turup: — Halaymən, paklanqin! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili dərhal unıngdin kətti. **14** Əysa unıngqə: — Həzir bu ixni heqkimgə eytma,

bəlkı udul berıp kəhınoƣa  z ngni k rsıtıp,  larda bir guwahlık bolux  q n, Musa bu ıxta əmr k loqand k  z ngning sakaytılojının  q n bir [kurbanlıknı] sunoƣın, — dedi. **15** Lekin u toqrisidiki h w r tehimu tarkilip pur k tti; xuning bilən top-top h lk uning s zini anglax w   z aqrık-kes llirini sakaytixi  q n uning aldioƣa yioilip kel tti. **16** H lbuki, u pat-pat ulardin qekinip q ll k y rl rg  berıp dua kılattı. **17** Xu k nl rning birid  xund k boldiki, u t lim beriwatqanda, yenida P risiyl r w  T wrat  hliliri olturattı. Ular Galiliy , Y h diy   lkilirining h rkaysi yeza-k xl kliri w  Yerusalemdin k lg nidı. P rw rdigarning kes ll rni sakaytix k q-k driti uning ya yar boldı. **18** Xu pəyttə, mana birkanqə kixi z mbilg  yatkuzuloqan bir pal qni k t r p k ldı. Ular uni uning aldioƣa  kirixk  intilixti. **19** Bir k ad ml rning tolilik din kes lnı  kirixk  amal tapalmay,  lar əgzigə elip qik p, Əgzidiki k h xlarnı eqip, kes lnı  yning iqig  z mbild  yatkan h lda halayıkning otturisi q ,  ysanining aldioƣa q x rdı. **20** U  larning ix nqini k r p [pal qk ]: — Burad r, gunəhliring k q r m k lindi! — dedi. **21** Təwrat ustazliri bilən Pərisiylər k ng llirid : — Bundək kupurluk səzligən bu adəm kimdur?! Hudadin bax a gun hlarnı k q r l ydi qan kim bar? — d p oylaxti. **22** Bir k  ysa  larning k nglid  əyib izd xlirini bilip yetip, jawab n: — Silər kənglünglarda nemix a əyib izdəysilər? **23** «Gun hliring k q r m k lindi!» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? **24**  mma h zir sil rning Insan' oqlining y r y zid  gun hlarnı k q r m k lix h q k ioƣa ig  ikənlikini bilixinglar  q n,

— U paləq kesəlgə: — Sanga eytayki, ornungdin tur, ornungni yioixturup öyünggə qayt! — dəp buyrudi. **25** Həlikə adəm dərhal ularning aldida ornidin dəs turup, əzi yatқан zəmbilni elip, Hudani uluqliqiniqə öyigə qaytti. **26** Həmməylənni dəhxətlik həyranlik basti; ular Hudani uluqlixip, qorkunqқа qəmgən halda: — Biz bugün tilsimat ixlarni kərduq! — deyixti. **27** Bu ixlardin keyin, u yolğa qikip, Lawiy isimlik bir bajgirni kərdi. U baj yiojidoqan orunda olturatti. U uningoqa: — Manga əgəxkin! — dedi. **28** U ornidin turup, həmmi taxlap, uningoqa əgəxti. **29** Lawiy öyidə uningoqa katta bir ziyapət bərди. Ular bilən zor bir top bajgırlar wə baxqıarmu xu yərdə həmdastıhan boləqanıdi. **30** Bıraq Pərisiylər wə ularning ekimidiki Təwrat ustazliri oqudungxup uning muhlisliroqa: — Silər nemixқа bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastıhanda yəp-iqip olturısilər?! — dəp aqrinixti. **31** Əysa ularəqa jawabən: — Saqlam adəmlər əməs, bəlki kesəl adəmlər tewipқа mohtajdur. **32** Mən həqqaniylarni əməs, bəlki gunahkarlarni towioqa qakiroqili kəldim, — dedi. **33** Andin ular uningdin: — Nemixқа Yəhyaning muhlisliri daim roza tutup dua-tilawət qilidu, Pərisiylərnıng muhlisirimu xundaq qilidu, lekin sening muhlisliring yəp-iqipla yüridoqu! — dəp soraxti. **34** U ularəqa: — Toyi boluwatқан yigit toyda toy mehmanliri bilən həmdastıhan olturoqan qaşda ularni roza tutkuzalamsilər? **35** Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu künlərdə roza tutidu. **36** U ularəqa bir təmsilmu kəltürdi: — Həqkim yengi kəngləktin yirtip, uni kona kəngləkkə yamak qılmaydu. Undaq qılsa, yengi kəngləknimu yirtқан bolidu,

xundakla yengidin aloqan yamaqmu kona kengləkkə mas kəlməydu. **37** Xuningdək, heqkim yengi xarabni kona tulumlaroqa қақilimaydu. Undak қilsa, yengi xarabning [kəpüxi bilən] tulumlar yerilidu-də, xarabmu təkülüp ketidu; tulumlarmu kardin qıqıdu. **38** Xunga yengi xarab yengi tulumlaroqa қақilini kerək, xundakta ikkilisi saқlinip қalidu. **39** Uning üstigə, heqkim kona xarabtin keyin yengisini iқixni halimaydu, qünki u: «Boldi, konisi yahxi!» dəydu.

6 Ikkinqi «muһim xabat küni», u buoқdayliqlardin otüp ketiwatatti. Uning muһlisiri baxaқlarni üzüwelip, aliқinida uwulap yəwatatatti. **2** Lekin buni kərgən bəzi Pərisiylər ularoqa: — Silər nemixқа xabat küni Təwratta qəkləngən ixni қilisilər? — deyixti. **3** Əysa ularoqa jawabən: — Silər həтта Dawut [pəyoqəmbər] wə uning həmraһlirining aq қaloqanda nemə қiloqanliқini [muқəddəs yazmilardin] oқumioqanmusilər? **4** Demək, u Hudaning oyigə kirip, [Hudaqqa] ataloqan, [Təwratta] қаһinlardin baxқа hərқandaқ adəmninq yeyexi qəkləngən «təқdim nanlar»ni [sorap] elip yegən wə həmraһliriqimu bərgən — dəp jawab bərdi. **5** Ahirida u ularoqa: — İnsan'ooqlı xabat küniningmu Iqisidur, — dedi. **6** Yənə bir xabat küni xundak boldiki, u sinagogқа kirip təlim beriwatatti. Sinagogta ong қoli yigiləp kətkən bir adəmn bar idi. **7** Əmdi Təwrat ustazliri bilən Pərisiylər uning üstidin ərz қiloqudək birər ixni izdəp tapayli dəp, uning xabat künimu kesəl saқaytidioqan-saқaytmaydioqanliқini paylap yürүxətti. **8** Birak Əysa ularning kənglidikini bilip, қoli yigiləp kətkən adəmgə: — Ornungdin tur,

otturiqqa qikkin! — dewidi, heliki adəm ornidin qopup xu yərdə turdi. **9** Andin Əysa ularqa: — Silərdin sorap bakayqu, Təwratqa uyoqun bolqini xabat küni yaxxilik qilixmu, yaki yamanlik qilixmu? Janni qutkuzuxmu yaki janoqa zamin boluxmu? — dəp soridi. **10** Ətrapidikilərnin həmmisigə nəzər saloqandin keyin, u heliki adəmgə: — Qolungni uzat, — dedi. U xundak qilixi bilənla qoli əsligə kəltürülüp ikkinqi qoligə ohxax boldi. **11** Lekin ular oşəzəptin həoxini yokitip, Əysaqa qandak takabil turux toşrisida məslihətləxixkə baxlidi. **12** Xu künlərdə xundak boldiki, u dua qilixqa taşqa qikti wə u yərdə Hudaqa keqiqə dua qildi. **13** Tang atqanda, muhlislrini aldiqa qakirip, ularning iqidin on ikkiylənni tallap, ularni rosul dəp atidi. **14** Ular: Simon (Əysa uni Petrus dəpmu atioqan) wə uning inisi Andiriyas; Yəqub wə Yuhanna, Filip wə Bartolomay, **15** Matta wə Tomas, Alfayning oşli Yəqub wə millətpərwər dəp ataloqan Simon, **16** Yəqubning oşli Yəhuda wə keyin uningqa satkunluk qiləqan Yəhuda Ixkariyotlar idi. **17** Əysa [rosulliri] bilən taşdin qüxüp, bir tüzlənglikdə turatti. Xu yərdə nuroqun muhlisliri həmdə pütkül Yəhudiyə əlkisidin wə Yerusalemdin, Tur wə Zidon xəhərlirigə qaraydiqan dengiz boyidiki yurtlardin top-top kixilər yioşilixti. Ular uning təlimlrini anglax wə kesəllirigə xipalik izdəx üqün kəlgənidi. **18** Napak roşlardin azablanoqanlarmu xipalik tepixti. **19** Bu top-top adəmlərnin həmmisi qollirini uningqa təgküzüwelixqa intilətti; qünki küq-qudrət uning wujudidin qikip ularning həmmisigə xipalik beriwatatti. **20** Xuning bilən u bəxini kətürüp muhlisliriqa qarap mundak dedi: —

«Mubarək, əy yoksullar! Qünki Hudaning padixahlığı silərnəngkidur. **21** Mubarək, əy hazır aq qaloqanlar! Qünki silər toluq toyunisilər. Mubarək, əy yioqlawatқанlar! Qünki külidioqan bolisilər. **22** Kixilər İnsan'ooqlining wəjidin silərdin nəprətlənsə, silərnəni əzliridin qətkə kəkşə, silərgə təhmət-həkarət kilsə, namlənglarni rəzil dəp qarəjisa, silərgə mubarək! **23** Xu küni xadlinip təntənə kəlip səkrənglar. Qünki mana, ərxətə boləqan in'amlənglar zordur. Qünki ularning ata-bowiliri [burunqi] pəyoqəmbərlərgimu ohxax ixlarni kəloqan. **24** — Ləkin hələnglarəqə way, əy baylar! Qünki silər alləkaqan rahət-parəqəjətinglarəqə igə boldunglar! **25** Hələnglarəqə way, əy kərnəni toyunoqanlar! Qünki silər aq kəlisilər. Hələnglarəqə way, əy külüwatқанlar! Qünki həzə tutup yioqlaysilər. **26** Həmməylən silərnəni yaxhi degəndə, hələnglarəqə way! Qünki ularning ata-bowilirimu [burunqi] sahta pəyoqəmbərlərgə xundək kəloqan». **27** — Biraq mangelə kulək saləqan silərgə xuni eytip kəyoayki, duxmənləringlarəqə məkəir-muhəbbət kərsəjətinglar; silərgə əq boləqanlarəqə yaxxilik kəjənglar. **28** Silərnəni kəroqəjoqanlarəqə bəht tilənglar; silərgə yaman muamilidə boləqanlarəqəimu dua kəjənglar. **29** Birsə mənqzənggə ursa, ikkinqi mənqzəngnimu tutup bər; birsə qapəningni əliwalimən desə, kənglikəngnimu ayimay bərgin. **30** Birsə səndin birnəmə tilisə, uningəqə bərgin. Birsə sənəng birər nərsəngni əlip kətsə, uni kəyturup bərixni sorima. **31** Baxkəlarnəng əzənglarəqə kəndək muamilə kəjəngini əmid kəlsənglar, silərmu ularəqə xundək muamilə kəjənglar. **32** Əgər silər əzənglarnəni yaxhi kərgənlərgəla məkəir-muhəbbət kərsətsənglar, undəkda

silərdə nemə xapaət bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu
əzini yaxxi kərgənlərgə mehir-muhəbbət kərsitidioqu. **33**
Əgər silər əzüngləroja yaxxilik kıləanlarəjila yaxxilik
kıləanglar, undakta silərdə nemə xapaət bolsun? Qünki
hətta gunahkarlarmu xundak kılidioqu! **34** Əgər silər
kərzni «qokum kayturup beridu» dəp oyliəanlarəja
bərsənglar, undakta silərdə nemə xapaət bolsun?
Qünki hətta gunahkarlarmu əynən kayturup alimiz
dəp baxka gunahkarlarəja kərz beridioqu! **35** Ləkin
silər bolsanglar, duxminənglərojimu mehir-muhəbbət
kərsitinglar, yaxxilik kilinglar, baxkılarəja ətnə beringlar
wə «Ular bizgə bernemə kayturidu» dəp oylimanglar. Xu
qaojda, in'aminglar zor bolidu wə silər Həmmidin Aliy
Boloquqining pərzəntliri bolisilər. Qünki u tuzkorlarəja
wə rəzillərgimu mehribanlik kılidu. **36** Atanglar
mehriban boləjindək silərmu mehriban bolunglar. **37** —
Baxkılarning üstidin həküm kılıp yürmənglar. Bolmisa,
silər [Hudaning] həkümigə uqraysilər. Baxkılarni gunahka
bekitmənglar wə silərmu gunahka bekitilməysilər.
Baxkılarni kəqürünglar wə silərmu kəqürüm kılisinilər.
38 Beringlar wə silərgimu berilidu — hətta qong
əlqigüqkə lik qingdap, silkip toldurulup üstidin texip
qüxkidək dərijidə koynunglarəja təküp berilidu. Silər
baxkılarəja kəndak əlqəm bilən əlqəp bərsənglar,
silərgimu xundak əlqəm bilən əlqəp berilidu. **39** Andin u
ularəja təmsil eytip mundak dedi: — Qarioqu qarioquni
yetiləp mangalamdu? Undak kıləsa, hər ikkisi orəkkə
qüxüp kətməmdü? **40** Muhlis ustazidin üstün turmaydu;
ləkin takamullaxturulojini ustazioja ohxax bolidu. **41**

Əmdi nemə üçün buradiringning kəzidiki kılını kərüp, öz kəzüngdiki limni bayqiyalmaysən?! **42** Sən qandakımu öz kəzüngdə turoqan limni kərməy turup buradiringoqa: «Kəni, kəzüngdiki kılını eliwetəy!» deyələysən?! Əy sahtipəz! Awwal əzüngning kəzidiki limni eliwət, andin enik kərüp, buradiringning kəzidiki kılını eliwetələysən. **43** Qünki heqkandak yahxi dərəh yaman mewə bərməydu, heqkandak yaman dərəhmu yahxi mewə bərməydu. **44** Hərəkandak dərəhni bərgən mewisidin pərək ətkili bolidu. Qünki tikəndin ənjürni üzgili bolmas, yantaktin üzüm üzgili bolmas. **45** Yahxi adəm kəlbidiki yaxxilik həzinisidin yaxxilik qıqırıdu; rəzil adəm kəlbidiki rəzillik həzinisidin rəzillikni qıqırıdu. Qünki kəlb nemigə tolduruloqan bolsa, eoqızdin xu qıqıdu. **46** — Silər nemixka meni «Rəb! Rəb!» dəysilər-yu, birak silərgə eytkanliriməyə əməl kılmaysilər? **47** Əmisə, mening aldiməyə kelip, səzlirimni anglap əməl kıloqan hərkimning kimgə ohxioqanlığını silərgə kərsitip berəy. **48** U huddi qongqur kolap, ulini qoram taxning üstigə selip əy saloqan kixigə ohxaydu. Kəlkün kəlgəndə, su ekimi u əyning üstigə zərb bilən uruloqini bilən, uni midir-sidir kılalmidi, qünki u puhta selinoqan. **49** Lekin səzlirimni anglap turup, əməl kılmaydioqan kixi bolsa, quruk yərning üstigə ulsiz əy saloqan kixigə ohxaydu. [Kəlkün] ekimi xu əyning üstigə uruluxi bilən u ərülüp kətti; uning ərüluxi intayin dəhxətlik boldi!

7 Əysa kəpqilikkə bu səzlərləning həmmisini kılip boləqandin keyin, Kəpərnaqum xəhorigə [kayta] kirdi. **2** U yərdə məlum bir yüzbəxining ətiwarlıq quli eoqir kesəl bolup, səkratta yatattı. **3** Yüzbəxi Əysanın həwirini

anglap, birnəqqə Yəhudiyl aksakalni uning yenioqla berip, uning kelip kulini kutkuzuxi uqun otunuxkə awətti. **4** Ular Əysaning aldioqla kəlgəndə uningolql: — Bu ixni tiligüqi bolsa, tilikini ijabət qilixingizolqla həkikətən ərziydioqlan adəm. **5** Qünki u bizning [Yəhudiyl] elimizni yahxi kəridu wə hətta biz uqun bir sinagogmu selip bərdi, — dəp jiddiy qiyapəttə otunuxti. **6** Əysa ular bilən billə bardi. Birəq əyigə az qaloqlanda, yüzbexi Əysaning aldioqla birnəqqə dostini awətip uningolqla mundaql degüzdi: — «Təksir, əzlirini awarə qilmisila, əzlirining torusumning astioqla kelixlirigə ərziməymən. **7** Xunga əzumnimu silining aldirioqla berixkə layiq həsablomidim. Sili pəqət bir eoqliz səz qilip qoysila, kulum saqiylp ketidu. **8** Qünki mənmu baxkə birsining hokukqi astidiki adəmmən, qol astimdimu ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu; kulumolqla bu ixni qil desəm, u xu ixni qilidu». **9** Əysa bu gəpni anglap [yüzbexioqla] təjjübləndi. U burulup kəynigə əgəxkən halayiqkə: Dərwəqə, hətta Israildimu bundaql zor ixənqni tapalmioqlanidim! — dedi. **10** Yüzbexi awətkən kixilər qaytip baroqlanda, kəsəl boləqlan kulning səllimaza sakayəqlanliqlini kərdi. **11** Bu ixtin keyin u Nain degən bir xəhərgə bardi. Uning muhlisliri wə yənə top-top kixilər uningolqla əgixip mangdi. **12** U xəhər qowukioqla yeqinlaxkənda, mana kixilər jinaza kətürüp qikiwatqənididi. Əlgüqi anisining yəkkə-yəganə oqlli idi, uning üstigə anisi tul ayal idi. Xəhərdin qong bir top adəm ayalolqla həmrəql bolup qikqənididi. **13** Rəb uni kərüp, uningolqla iqini aqlritip: — Yioqllimioqlin, — dedi. **14** Xuning bilən u otüp, tawutqə qolini təgküziwidi, tawut kətürgənlər tohtidi. U: — Yigit,

sanga eytimən, oyoqan! — dedi. **15** Əlgüqi bolsa ruslinip tik olturdi wə gəp kılıxka baxlidi. [Əysa] uni anisioqa tapxurup bərdi. **16** Həmməylənni qorkunq besip, ular Hudani uluqlap: — «Arimizda uluq bir pəyoqəmbər turoquzuldi!» wə «Huda Əz həlkini yoklap kəldi!» — deyixti. **17** Uning tooqrisidiki bu həwər pütün Yəhəduiyə zemini wə ətraptiki rayonlaroqa tarkilip kətti. **18** Yəhyaning muhlisliri əmdi bu barlıq ixlarning həwirini uningqa yətküzdi. Yəhya muhlisliridin ikkiylənni əzigə qaqirip, **19** Ularni Əysaning aldioqa əwətip: «Kelixi mukərrər zat əzüngmu, yaki baxka birsini kütüximiz kerəkmü?» dəp sorap kelixkə əwətti. **20** Ular Əysaning aldioqa berip: — Qəməldürgüqi Yəhya bizni səndin: «Kelixi mukərrər zat əzüngmu, yaki baxka birsini kütüximiz kerəkmü?» dəp sorap kelixkə yeningoqa əwətti — dedi. **21** Dəl xu wakitta [Əysa] aqriq-silak wə kesəl-waba baskan wə yaman rohlar qaplxakan nuroqun kixiləni sakaytti wə nuroqun qariorularni kəridioqan kildi. **22** Xuning bilən u [Yəhyaning muhlislirioqa]: — Silər kaytip berip, Yəhyaqa əz angliqan wə kərgənliringlar tooqruluk həwər yətküzüp — «Korlar kəraləydioqan wə tokurlar mangalaydioqan boldi, mahaw kesili boləqanlar sakaytildi, gaslar angliyalaydioqan boldi, əlgənlərmu tirildürüldi wə kəmbəqəllərgə hux həwər jakarlandi» — dəp eytinglar. **23** [Uningoqa yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhtliktur!» dəp qoyunglar, — dedi. **24** Yəhyaning əlqiliri kətkəndin keyin, u top-top adəmlərgə Yəhya tooqruluk səz eqip: — «Silər [burun Yəhyani izdəp] qəlgə barəqininglarda, zadi nemini kərgili bardinglar? Xamalda yəlpünüp

turoqan qomuxnimu? **25** Yaki esil kiyim kiygən bir
 ərbabnimu? Mana, esil kiyimləni kiygən, əyx-ixrət iqidə
 yaxaydioqanlar padixahlarning ordiliridin tepiliduqu! **26**
 Əmdi silər nemə kərgili bardinglar? Bir pəyoqəmbərnimu?
 Durus, əmma mən xuni silərgə eytip qoyayki, [bu bolsa]
 pəyoqəmbərdinmu üstün bir boluquqidur. **27** Qünki
 [mukəddəs yazmilardiki]: — «Mana, yüz aldingoşa əlqimni
 əwətimən; U sening aldingda yolungni təyyarlaydu» —
 dəp yeziloqan söz mana dəl uning toqrisida yeziloqandur.
28 Qünki mən silərgə xuni eytip qoyayki, ayallardin
 tuquloqanlar arisida Yəhyadinmu uluqi yok; əmma
 Hudaning padixahlikidiki əng kikiq bolqinimu uningdin
 uluqi turidu **29** (əmdi [Yəhyani] anglioqan pukralar,
 hətta bajgirlarmu Hudaning yolini toqra dəp Yəhyaning
 qəmüldürüxi bilən qəmüldürülgənidi. **30** Lekin Pərisiylər
 wə Təwratxunaslar Yəhyaning qəmüldürüxini qəbul
 qilmay, Hudaning əzligə bolqan məxsət-iradisini qətkə
 qakqanidi). **31** Lekin bu zamanning kixilirini zadi kimlərgə
 ohxitay? Ular kimlərgə ohxaydu? **32** Ular huddi rəstə-
 bazarlarda olturuwelip, bir-birigə: «Biz silərgə sunay qelip
 bərsəkmu, ussul oynimidinglar», «Matəm pədisigə qelip
 bərsəkmu, yioqa-zar qilmidinglar» dəp [qakxaydioqan
 tuturuqsiz] balilaroşa ohxaydu. **33** Qünki Qəmüldürgüqi
 Yəhya kelip ziyapəttə olturmaytti, [xarab] iqməytti.
 Xuning bilən silər: «Uningoşa jin qaplixiptu» deyixisilər.
34 İnsan'oqli bolsa kelip həm yəydu həm iqidu wə mana
 silər: «Taza bir toymas wə məyhor ikən. U bajgirlar
 wə gunahkarlarning dostidur» deyixisilər. **35** Lekin
 danalik bolsa əzining barliq pərzəntliri arkilik durus

dəp tonulidu». **36** Pərisiylərdin biri uningdin öyümdə mehman bolsingiz dəp ötündi. Əmdi u Pərisiyning öyigə kirip dastihanda olturdi. **37** Wə mana, u xəhərdə buzuk dəp tonuloqan bir ayal Əysaning bu Pərisiyning öyidə dastihanda olturoqanlikini anglap, aq qaxtexidin yasalqan bir kutida murmækki elip kəldi. **38** U yioqliqan peti uning kəynidə, putioqə yeqin turup, kəz yaxliri qilip, putlirini həl qiliwətti; andin qaqliri bilən uning putlirini ertip qurutti həm putlirini tohtimay səyüp, üstigə ətir sürdi. **39** Əmdi uni qaqiroqan Pərisiy bu ixni kərüp, iqidə: «Bu adəm rast pəyoqəmbər bolqan bolsa, əzigə tegiwatqan bu ayalning kim wə qandəq ikənlikini bilətti. Qünki u bir buzuk!» dəp oylidi. **40** Xuning bilən Əysa uningqə jawabən: — Simon, sanga dəydiqan bir gepim bar, — dedi. — Eyting, ustaz, — dedi Simon. **41** — Ikki adəm məlum bir kərz igisigə kərzdar ikən. Biri bəx yüz kümüx dinaroqə, yənə biri bolsa əllik kümüx dinaroqə kərzdar ikən. **42** Lekin hər ikkisining kərzni qayturoqili həqnərsisi bolmioqəqə, kərz igisi mehribanlik qilip hər ikkisining kərzini kəqürüm kıptu. Seningqə, ularning qaysisi uni bəkrək səyidu? — dəp soridi Əysa. **43** Simon jawabən: — Meningqə, [kərzi] kəprək kəqürüm qilinoqan kixi, — dedi. — Tooqra həküm kılding, — dedi Əysa. **44** Andin həliki ayalqə burulup, Simonqə: — Bu ayalni kərdüngmu? Mən öyüggə kirginim bilən, sən putlirimni yuyuxqə su bərmigəniding; lekin u kəz yexi bilən putlirimni yudi wə qeqi bilən ertip qurutti. **45** Sən meni salam berip səymiding; lekin u mən kirgəndin tartip putlirimni səyüxtin tohtimidi. **46** Sən beximoqimu may sürkimigəniding; birəq u mening

putlirimõja murmækkini sürkæp qoydi. **47** Xunga xuni sanga eytip qoyayki, uning nurojun gunahli kæqürüm qilindi. Qünki mana, uning kersætkæn mehir-muhæbbiti qongqur æmæsmu? Æmma kæqürümi az bolõanlarning mehir-muhæbbætni kersitiximu az bolidu, — dedi. **48** Andin u ayaloja: — Gunahliring kæqürüm qilindi, — dedi. **49** Ular bilæn hæmdastihan olturojanlar kænglidæ: «Kixilærning gunahlirininimu kæqürüm qilõuqi bu adæm zadi kimdu?» deyixti. **50** Æysa heliki ayaloja: — Etikading seni kutquzdi; aman-hatirjæmlik bilæn qaytkin! — dedi.

8 Keyin, [Æysa] xu yurtlarni kezip, xæhærmu-xæhær, yezimu-yeza Hudaning padixahlikining hux hæwirini elan qilip jakarlidi; on ikkiylænmu uning bilæn birgæ bard. **2** Uning bilæn billæ barõanlardin yænæ yaman rohõlardin wæ aõriq-silakõlardin sakaytilõjan bæzi ayallarmu bar idi; ularning arisida øzidin yættæ jin hæydæp qikirilõjan Mæryæm (Magdallik dæp atalõjan), **3** Hærod [han]ning saray oõõidari Huzaning ayali Yoanna, Suzanna wæ baxqa nurojun ayallarmu bar idi. Bular øz mal-mülükliari bilæn u [wæ uning muhlislarining] hæjætliaridin qikætti. **4** Qong bir top adæmlær yioõilõjanda, xundakla hærkaysi xæhærlærdin kixilær uning yenioõa kælgændæ, u ularõa bir tæmsil sæzlæp bærdi: **5** — «Uruk qaqõuqi uruk qaqkili [etizõa] qikiptu. Uruk qaqkanda, urukõlardin bæzilari qioõir yol üstigæ qüxüp, dæssilip ketiptu wæ asmandiki uqar-qanatlar kelip ularni yæp ketiptu. **6** Baxqa bæzilari taxlik yærgæ qüxüptu. Yærdæ næmlik bolmioõaqqa, ünüp qikõkini bilæn kurup ketiptu. **7** Baxqa bæzilari tikænlærning arisioõa qüxüptu, tikænlær maysilar bilæn tæng øsüp maysilarni boõuwaptu.

8 Baxqa bəziliri bolsa yahxi tuprakqa qüxüptu. Üngəndin keyin, yüz həssə həsul beriptu». Bularni degəndin keyin u yukiri awaz bilən: — Angliqudək kuliqi barlar buni anglisun! dəp towlidi. **9** Keyin uning muhlisliri uningdin: — Bu təmsilning mənisi nemə? — dəp soridi. **10** U ularoqa mundak dedi: — Hudaning padixahliqining sirlirini bilix silərgə nesip kilindi. Birak bu ixlar qaloqan baxqilaroqa təmsillər bilənla eytilidu. Məqsiti xuki, «Ular qarisi mu kərməydu, anglisi mu qüxənməydu». **11** Əmdi təmsilning mənisi mundak; — Uruk bolsa, Hudaning söz-kalamidur. **12** Qiqir yol boyidikilər bolsa muxular: Ular söz-kalamni anglaydu; lekin Iblis kelip, ularning ixinip kutkuzuluxining aldini elixi üqün ularning kəlbidiki sözni elip ketidu. **13** Taxliq yərgə qüxkən uruklar söz-kalamni angliqan həman huxallik bilən qobul qiləqanlaroqa təmsil qilinqan. Ularda yiltiz bolmioqqa, pəkət bir məhəl ixinip, andin sinak-müxküllük wakti kəlgəndə, [etiqadtin] teyilip ketidu. **14** Tikənlikkə qüxkən uruklar bolsa xundak adəmlərni kərsətkənki, sözni angliqan bolsimu, yoloqa qikqəndin keyin bu panij həyattiki əndixilər, bayliqlar wə həlawətlərnin ezikturuxliri bilən boqulup, uruk pixmay həsul bərməydu. **15** Lekin yahxi tuprakqa qeqiloqan uruklar bolsa — söz-kalamni anglap, səmimiy wə yahxi kəlbil bilən uni tutidioqanlarni kərsitidu; bundak adəmlər səwrqanliq bilən həsul beridu. **16** Həqkim qiraqni yekip qoyup üstigə idixni kəmtürüp qoymas yaki kariwat astioqa turoqumas, bəlki qiraqdanning üstigə qoyidu; buning bilən əygə kirgənlər yoruklukni kəridu. **17** Qünki yoxuruloqan həqkəndak ix axkarilanmay qalmaydu, wə

heqkandak məhpiy ix ayan bolmay, yoruklukka qikmay qalmaydu. **18** Xuning üqün, anglixinglarning qandak ikənlikigə kəngül qoyunglar! Qünki kimdə bar bolsa, uningə tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta bar dəp hasabliqinimu uningdin məhrum qilinidu. **19** Əmdi uning anisi wə iniliri uning bilən kərüxkili kəldi. Lekin adəm nurəun boləqəqə, yenioə keləlmigənidi. **20** Xuning bilən birsi uningə: — Aningiz wə iniliringiz siz bilən kərüximiz dəp, sirtta turidu, — dedi. **21** Lekin u jawabən: — Mening anam wə aka-uka qerindaxlirim bolsa Hudaning səzini anglap, uningə əməl qiləuqilardur, dedi. **22** Wə xundak boldiki, xu künlərdin biri, u muhlisliri bilən bir kemigə qüxüp, ularə: — Kəlning u kətioə barayli, — dedi. Xuning bilən ular yolə qikti. **23** Kəmə ketiwatqanda u uyquə kətkənidi. Kəlgə tuyuksiz qara boran kelip, kemigə su toxup ketip, ular həwptə qaldi. **24** Muhlislar kelip uni oyotitip: — Ustaz, ustaz, tügixidioəan bolduk! — dedi. Lekin u ornidin turup, boranə wə dawəluəan dolqunlarə tənbiə bərdi; həmmisi tohtap, tinq boldi. **25** U muhlislirioə qarap: — İxənqinglar nəgə kətti? — dedi. Ular həm kərkuxup, həm bəkmə həyran bolup, bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu, buyruk qilsa, hətta xamallar wə dolqunlarmu uningə boysunidikən-hə! — dəp ketixti. **26** Xuning bilən ular Galiliyəning udulidiki Gerasalıklarning yurtioə yetip bardı. **27** U kiroəakka qikixi bilənla, uzundin beri jinlar qaplxan, xəhərdin kəlgən məlum adəm uning aldioə kəldi. Bu adəm kiyim kiyməy, heq əyde turmay, gərlər arisida yaxaytti. **28** Lekin u əysani kərüpla warkirap, uning

ayiqioja yikilip kattik awaz bilən: — Həmmidin Aliy Hudaning Oqli Əysa, sening mən bilən nemə karing! Səndin etünimənki, meni kiynima! — dəp towlap kətti. **29** Qünki Əysa napak rohning uningdin qikixini buyruwatatti (qünki jin nuroqun ketim uni tutuwalojanidi; u qaoqlarda kixilər uning put-qollirini kixən-zənjirlər bilən baqlap uni kamap koyoqan bolsimu, u zənjirlərni üzüp keqip qikқан wə jin tərpidin qəl-bayawanlaroqa həydiwetilgənidi).

30 Əysa bu adəmdin: — Isming nemə? — dəp soriwidi, u: — Ismim «Qoxun», — dedi. Qünki nuroqun jinlar uning iqigə kirip qaplixiwalojanidi. **31** Əmdi ular Əysadin əzlrini tegi yok hangoqa kətküzməsləkni etünüp yalwurdi.

(Abyssos g12) **32** Xu yərdə taoqlarida qong bir top tongguz padisi ozukliniwatatti. Jinlar Əysaoqa yalwurup, tongguzlarning tenigə kirixkə ijasət berixini etündi. U ularoqa ijasət bərdi. **33** Jinlar xu adəmdin qikip, tongguzlarning tenigə kiriwalidi; xuning bilən pütkül tongguz padisi tik yardin etilip qüxüp, kəlgə oqərk boldi.

34 Tongguzlarni bakquqilarmu bu wəkəni kərüp u yərdin keqip, xəhər-yezilarda bu həwərnı tarkatti. **35** Halayik zadi nemə ix boləanlikini kərgili qikti; Əysaning aldioqa kəlgəndə, xu yərdə əzidin jinlar qikқан həlikə adəmnıng kiyim-keqəkni kiyip, əs-hoxi jayida həlda Əysanıng ayioji aldida olturoqinini kərđi; ular qorqup ketixti. **36** Bu wəkəni kərgənlərmu jinlar qaplawkan adəmnıng kəndə sakaytiləqinini kəpqilikkə təswirləp bərdi. **37** Andin Gerasalıqlarning yurtidikilər wə ətrapidiki barlık kixilər uning ularning arisidin ketixini etünüxti. Qünki dəhxətlik qorqunq ularni basқанidi. Xunga u kemigə

qūxūp, qaytixka yol aldi. **38** Əmma jinlar əzidin qikip kətkən həliki adəm uningə, Mən sən bilən billə ketəy, — dəp yalwurdi. Lekin u uni yoloqa selip: **39** — Əyüggə qaytip berip, Hudaning sanga xunqə qong ixlarni kili bərgənlikini yətküzgin, — dedi. U adəm qaytip berip, pütkül xəhərni arilap, Əysaning əzigə xunqə qong ixlarni kili bərgənlikini elan kildi. **40** Əysa qaytip kəlginidə, xundak boldiki, halayik uni huxallik bilən qarxi elixti; qünki həmməylən uning qaytip kelixini kütüp turatti. **41** Wə mana, bir kixi, sinagogning qongi boləan Yairus isimlik kiximu Əysaning aldioqa kelip ayioqioqa əzini etip, uning əyigə berixini etündi. **42** Qünki uning on ikki yaxlik yaloquz kizi səkratta idi. Əysa u yərgə barəinida, top-top kixilər uning ətrapioqa ziq olixip uni kistixatti. **43** Arisida hun təwrəx kesiligə griptar boləinioqa on ikki yil boləan bir ayal bar idi; u bar-yokini tewiplaroqa həjləp tügətkən bolsimu, heqkaysisidin xipa tapmioqanikən. **44** U [Əysaning] arkisidin kelip, uning tonining pexini siliwidi, xuan hun tohtidi. **45** Əysa: — Manga kol təgküzgən kim? — dəp soridi. Həmməylən inkar kioqanda, Petrusmu wə uning bilən boləanlarmu: — Ustaz, halayik top-top bolup tət ətrapingni olixip, seni kistixiwatқан yərdə, sən «Manga təgkən kim?», dəp soraysənoq? — dedi. **46** Lekin Əysa: — Yak! Birsı manga təgdi; qünki wujudumdin kudrətning qikip ketiwatkinini səzdim, — dedi. **47** Həliki ayal əzining yoxurup qalalmaydioqanlikini bilip, titrigən həlda uning aldioqa yikildi wə kəpqilik aldida əzining nemə səwəbtin Əysaoqa kol təgküzgənlikini, xundakla xuan kəndak sakayioqanlikini eytti. **48** Əysa uningə:

— Yürəklik bol, qizim, ixənqing seni sakaytti! Aman-hatirjəmlilik bilən mangojin! — dedi. **49** U söz kiliwatqanda, sinagog qongining əyidin qikqan birəylən kelip sinagog qongioqa: — Qizingiz jan üzdi. Əmdi ustazni kayitmiojin, — dedi. **50** Lekin əysa buni anglap uningioqa: — Qorkmiojin! Pəkət ixənqtə bol, u sakiyip ketidu, — dedi. **51** U əygə baroqanda Petrus, Yuhanna, Yakup wə kizning ata-anisidin baxqa heqkimning əzi bilən billə əygə kirixigə ruhsət kilmidi. **52** U yərdikilər həmmisi kizə matəm tutup yioqa-zar kətürüwatatti. Lekin u: — Boldi, yioqlimanglar! Qünki kiz əlmidi, pəkət uhlap qaptu! — dedi. **53** Ular bolsa kizning allikaqan jan üzdi dəp bilgəqkə, uni məshirə kildi. **54** Lekin u ularni qikiriwetip, kizning kolidin tartip: — Balam, ornungdin tur, — dəp qakirdi. **55** [Kizning] rohi kaytip kelip, u dərhal ornidin turdi. U kizə yegüdək birnemə berixni eytti. **56** Kizning ata-anisi intayin həyran kəlixti. Lekin u ularə bu ixni heqkimgə eytmaslikni tapilidi.

9 Əysa on ikkiylənni qakirip, ularə barlik jinlarni həydiwetix wə kesəllənni sakaytixkə kudrət wə həkuk bərdi. **2** Andin ularni Hudaning padixahlikini jar kilix wə kesəllənni sakaytixkə əwətti. **3** U ularə: — Silər səpər üçün heq nərsə almanglar, nə hasa, nə hurjun, nə nan, nə pul eliwal-manglar; birər artuk yəktəkmə eliwal-manglar. **4** Wə kaysi əygə [qəbul kilinip] kirsənglar, u yurttin kətküqə xu əydə turunglar. **5** Əmdi kaysi yərdiki kixilər silənni qəbul kilmisa, u xəhərdin qikqininglarda ularə agah-guwah bolsun üçün ayioqinglardiki topinimu kəkiwetinglar! — dedi. **6** Muhlislar yoloqə qikip, yeza-

kixlaklarni arilap hux hawærni elan kilip, hëmmë yërdë kesëllærni sakaytti. **7** Əmdi Hërod hëkim uning barlik kilöjanliridin hawër tepip, kaymukup kaldi. Qünki bəzilär: «Mana Yəhya ölümdin tiriliptu!» desə, **8** yənə bəzilär: «İlyas pəyoqəmbər [kayta] pəyda boldi» wə yənə baxqılar: «Qədimki pəyoqəmbərlərdin biri kaytidin tiriliptu!» dəytti. **9** Hërod: «Mən Yəhyaning kallisini alduröjanidim, əmdi mən muxu gepini anglawatқан zat zadi kimdu?» — dedi. Xuning bilən u uni kërüx pursitini izdidi. **10** Rosullar bolsa kaytip kelip, özlrining kilöjan ixlrining hëmmisini əysaqə məlum kildi. U ularni elip, hupiyənə haldə Bəyt-Saida degən xəhərdiki hilwət bir yərgə kəldi. **11** Birəq halayik buningdin hawër tepip uningqə əgixip kəldi. U ularni qarxi elip, ularqə Hudaning padixahlıki toqrisida səzlidi wə xipaqa mohtajlarni sakaytti. **12** Kün olturay degəndə, on ikkiylən uning aldioqa kelip uningqə: — Halayikni yolqə salsang, ular ətraptiki yeza-kixlaklarqə wə etizlarqə berip qonöqudək jaylar wə ozuk-tülük tapsun; qünki muxu yər qəllük ikən, — dedi. **13** Lekin u ularqə: — Ularqə özünglar ozuk beringlar, — dedi. — Bizdə pəqət bəx nan bilən ikki beliktin baxqa nərsə yok. Bu barlik həlqkə ozuk-tülük setiwelip kələmdük?! — deyixti ular. **14** Qünki xu yərdə yioqilöjan ərlərningla sani bəx mingqə idi. U muhlislarqə: — Halayikni əlliktin-əlliktin bəlüp olturoquzunglar, — dedi. **15** Ular uning deginiqə kilip hëmməylənni olturoquzdi. **16** Əysa bəx nan bilən ikki belikni qolioqa elip, asmanqə qarap [Hudaqə] təxəkkür eytip bularni bərikətlidi. Andin ularni oxtup, halayikqə sunup berix üqün muhlislirioqa bərdi. **17** Hëmməylən

yəp toyundi. Andin xulardin exip qaloqan parqilirini on ikki sewətkə yioqip qaqilidi. **18** Wə xundak boldiki, u əzi yaloquz dua qiliwatqanda, muhlisliri yenida turatti. U ulardin: — Halayik meni kim dəydu? — dəp soridi. **19** Ular jawabən: — Bəzilər seni Qəmüldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoqəmbər], wə yənə bəzilər qədimki pəyoqəmbərlərdin biri tiriliptu dəydu, — dedi. **20** U ulardin: — Silərqu? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawab berip: — Sən Hudaning Məsihidursən, — dedi. **21** U ularoqa kattik jekiləp, bu ixni heqkingə tinmanglar, dəp tapilidi. **22** — Qünki İnsan'ooqlining nuroqun azab-oqubət tartixi, aqsakallar, bax kahinlar wə Təwrat ustazliri tərripidin qətkə kekilixi, öltürülüxi wə üq kündin keyin tirildürülüxi mukərrər, — dedi. **23** Andin u ularning həmmisigə mundaq dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyət qilsa, əzidin keqip, hər küni əzining krestini kətürüp manga əgəxsun! **24** Qünki kimdəkim öz həyatini kutquzimən dəydikən, qoqum uningdin məhrum bolidu, ləkin mən üqün öz həyatidin məhrum boləqan kixi həyatini kutquzidu. **25** Qünki bir adəm pütün dunyaoqa igə bolup, əzini həlak qilsa yaki əzidin məhrum qalsa, buning nemə paydisi bolsun?! **26** Qünki kimdəkim məndin wə mening səzlirimdin nomus qilsa, İnsan'ooqli əzining xan-xəripi iqidə, uning Atisining wə mukəddəs pərixtilərnin xan-xəripi iqidə qaytip kəlginidə uningdinmu nomus qilidu. **27** Ləkin mən dərəkəqət silərgə xuni eytip qoyayki, bu yərdə turoqanlarning arisidin ölümning təmini tetixtin burun jəzmən Hudaning padixahlığını kəridioqanlar bardur. **28** Bu səzlərdin təhminən səkkiz kün keyin

xundak boldiki, u Petrus, Yuhanna wə Yakupni elip, dua kilix üqün bir taşqa qikti. **29** U dua kiliwatkinida, uning yüzining kiyapiti özgərđi wə kiyimliri ap'ak bolup qakmaqtek qaknidi. **30** Wə mana, ikki adəm pəyda bolup uning bilən səzləxixiwatkanidi; ular Musa wə Ilyas [pəyoəmbərlər] idi. **31** Ular parlak jula iqidə ayan bolup, uning bilən Yerusalemda ada kilidiqan «dunyadin ətüp ketix»i toşrisida səhbətləxti. **32** Əmdi Petrus wə uning həmrəhlirini heli ügidək baskanidi; lekin ularning uyqusi toluk eqiloqanda ular uning xan-xəripini wə uning bilən billə turqan ikki adəmzatni kərđi. **33** Wə xundak boldiki, bu ikkisi Əysadin ayriliwatqanda, Petrus əzining nemini dəwatkanlikini bilmigən həlda Əysaq: — Ustaz, bu yərdə bolqinimiz intayin yahxi boldi! Birini sanga, birini Musaq, yənə birini Ilyaska atap bu yərgə üq kəpə yasayli, — dedi. **34** Lekin u bu gəplərni kiliwatqanda, bir parqə bulut pəyda bolup ularni kapliwalđi; ular bulut iqiğə kirip qaloqinida kərkuxup kətti. **35** Buluttin tuyuksiz bir awaz anglinip: — Bu Mening səyümlük Oqlumdur. Uningqə kulak selinglar! — dedi. **36** Awaz anglanoqandin keyin, karisa, Əysa əzi yaloquz qaloqanidi. Ular süküt kilip qelixti wə xu künlərdə əzliri kərgən ixlardin həqkaysisini həqkimgə eytmidi. **37** Ətisi, ular taqdin qüxkən waktida, zor bir top kixilər uni qarxi alđi. **38** Mana, topning arisidin birəylən warkirap: — Ustaz, ətünüp qalay, oqlumoqə iqingni aqritip qarap koyoqaysən! Qünki u mening birla balam idi. **39** Mana, uni daim bir roh tutuwelip, u əziqila warkirap-jarkirap ketidiqan bolup qaldı; u uning bədinini tartixturup, aqzidin aq kəpük kəltürüwetidu. [Jin] uni

daim degüdək kıynap, uningöa heq aram bərməydu. **40** Mən muhlisliringizdin rohnı həydiwetixni ətünüwidim, biraq ular undak kılalmidi, — dedi. **41** Əysa jawabən: — Əy etikadsız wə tətür dəwr, silər bilən qaqanoqıqə turup, silərgə səwr kılای? — Oqlungni aldimöa elip kəlgin — dedi. **42** Bala tehi yolda keliwatqanda, jin uni yikıtip, pütün bədinini tartıxturdi. Əysa napak rohqa tənbiḥ berip, balini sakaytti wə uni atisioqa kayturup bərđi. **43** Həmməylən Hudaning xərəplik küq-kudritigə kın-kinioqa patmay təjjüpləndi. Həmmisi Əysaning kılöanlirioqa həyran kəlixip turoqanda, u muhlislirioqa mundaq eytti: **44** — Bu sözlərni kılakliringlaröa obdan singdürüp koyunglar. Qünki İnsan’oqli pat arida [satkunluktin] insanlarning kolioqa tapxurup berilidu, — dedi. **45** Biraq ular bu sözni qüxinəlmidi. Buning mənisi ular qüxinip yətmisun üqün ulardin yoxuruloqanıdi. Ular uningdin bu söz toqruluk soraxkimu petinalmidi. **46** Əmdi muhlislar arisida ulardin kimning əng uluq bolidioqanlıki toqruluk talax-tartix pəyda boldi. **47** Əmma Əysa ularning kənglidiki oylarni kərüp yetip, kiqik bir balini elip yenida turoquzup, **48** ularöa: — Kim mening namimda bu kiqik balini qəbul kılsa, meni qəbul kılöan bolidu wə kim meni qəbul kılsa, meni əwətküqini qəbul kılöan bolidu. Aranglarda əzini əng təwən tutqini bolsa uluq bolidu, — dedi. **49** Yuhanna jawabən uningöa: — Ustaz, sening naming bilən jinlarni həydəwatқан birsini kərduq. Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxmigənliki tüpəylidin, uni tostuk, — dedi. **50** Lekin Əysa uningöa: — Uni tosmanglar. Qünki kim silərgə qarxi turmisa silərni qollioqanlardındur, — dedi.

51 Wə xundak boldiki, uning asmanoqa elip ketilidigan künlirining toxuxioqa az qaloqanda, u ket'iylik bilən yüzini Yerusalemoqa berixka qaratti. **52** [Xuning üqün] u aldın əlqiləni əwətti. Ular yoloqa qikip, uning kelixigə təyyarlik kiliş üqün Samariyə əlkisidiki bir yezioqa kirdi. **53** Birak u yüzini Yerusalemoqa karatqanliki tüpəylidin yezidikilər əysani qobul kilmidi. **54** Uning muhlisleridin Yakup bilən Yuhanna bu ixni kərip: — I Rəb, ularni kəydürüp yokitix üqün İliyas pəyğəmbərdək asmandin ot yeoixini qikiriximizni halamsən? — dedi. **55** Lekin u burulup ularni əyibləp: «Silər kandaq rohtin boləqanliqinglarni bilməydikənsilər» — dedi. **56** Andin ular baxka bir yezioqa ətüp kətti. **57** Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatqanda, birsi uningə: — I Rəb, sən kəyərgə barma, mən sanga əgixip mangimən, — dedi. **58** Əysa uningə: — Tülkiləning engkürli, asmandiki quxlarning uwiliri bar. Birak İnsan'oolining bexini kəyoqudək yerimu yok, — dedi. **59** U yənə baxka birsigə: — Manga əgəxkin! — dedi. Lekin u: — Rəb, awwal berip atamni yərlikkə kəyoqili ijasət bərgəysən, — dedi. **60** Lekin Əysa uningə: — Əlüklər öz əlüklirini kəmsun! Birak sən bolsang, berip Hudaning padixahliqini jakarlioqin, — dedi. **61** Yənə birsi: — Əy Rəb, mən sanga əgiximən, lekin awwal əyümgə berip, əydikilirim bilən hoxlixiximoqa ijasət bərgəysən, — dedi. **62** — Kim kolida kəoxning tutkuqini tutup turup kəynigə karisa, u Hudaning padixahliqioqa layik əməstur, — dedi.

10 Bu ixlardin keyin, Rəb muhlislardin yənə yətmixini təyinləp, əzi barmakqi boləqan barlik xəhər-yezilaroqa

ikki-ikkidin özidin burun əwətti. **2** U ularoşa mundak tapilidi: — Yioqilidoqan hosul dər wə kəp, lekin hosulni yioqquqi ixləm qilər az ikən. Xunga hosul Igisidin kəprək ixləm qilərnı Əz hosulungni yioqixkə əwətkəysən, dəp tilənglar. **3** Menginglar! Mən qozilarnı bərilərnıng arısoşa əwətkəndək silərnı əwətimən. **4** Həmyan, hurjun wə kəxlər almanglar; yolda kixilər bilən salamlıxixkə [tohtimanglar]. **5** Qaysi əygə kirsənglar, aldi bilən: «Muxu eydikilərgə aramlıq boləyay!» dənglar. **6** U eydə «aramlıq igisi» bolsa, tiligən aramlıqinglar xu əygə qonıdu; əgər bolmısa, u aramlıq əzünglaroşa yanıdu. **7** Andin qüxkən eydə turup yətkəlmənglər, xu eydikilərnıng bərginini yəp-iqinglar, qünki ixləm qı əz ix həkqini elixkə həkqlıktur. U eydin bu əygə yətkilip yürmənglar. **8** Silər qaysi xəhərgə kirsənglar, ular silərnı qəbul kılsa, ular aldinglaroşa nemə qoysa xuni yənglar. **9** U yərdiki kesəllərnı saqaytip, ularoşa: «Hudaning padıxahlıqı silərgə yəqınlastı!» dənglar. **10** Birək silər qaysi xəhərgə kirsənglar, ular silərnı qəbul kılmısa, ularnıng rəstəkoqilırıoşa qıqıp kəpqıllıkkə: **11** «Silərgə agah bolsun üqün həttə xəhiringlarnıng ayıqimizoşa qaplastıqan topisinimu kəkıp qüxürüwetimiz! Həlbuki, xuni bilip qoyunglarki, Hudaning padıxahlıqı silərgə [rasttinla] yəqınlastı!» — dənglar. **12** Mən silərgə eytip qoyayki, xu küni həttə Sodom xəhıridikilərnıng kəridioqini bu xəhərdikilərnıngkidin yenik bolıdu. **13** Həlinglaroşa way, əy qərazinlıqlar! Həlinglaroşa way, əy Bəyt-Saidalıqlar! Qünki silərdə kərsitilgən möjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bəzgə yəginip, külgə

milinip towa qiloqan bolatti. **14** Qiyamət künidə Tur wə Zidondikilərninğ kəridioqini silərninğkidin yenik bolidu. **15** Əy ərxkə kətürülgən Kəpərnaqumluklar! Silər təhtisaraqa qüxürülsilər! (Hadēs 986) **16** [U muhlisliroqə yənə]: — Kimdəkim silərni tingxisa, menimu tingxiqan bolidu; kimdəkim silərni qətkə qaksa, menimu qətkə qakqan bolidu; kim meni qətkə qakqan bolsa, meni əwətküqinimu qətkə qakqan bolidu, — dedi. **17** Yətmix muhlis huxal-huramliq iqidə qaytip kelip: — I Rəb! Həttə jinlarmu seninğ naminğ bilən bizgə boysunidikən! — dəp məlum qildi. **18** U ularoqə: — Mən Xəytanning asmandin qakmaqək qüxüp kətkənlisini kərgənmən. **19** Mana, mən silərgə yilan-qayanlarni dəsəp yanjixkə wə düxmənning barliq küq-qudritini besip taxlaxkə həkuk bərdim. Heqqaqan heqkandə nəsə silərgə zərər yətküzəlməydu. **20** Lekin silər roqlarning silərgə boysunoqanliqi tüpəylidin xadlanmanglar, bəlki naminqlarning ərxlərdə pütülgənliki tüpəylidin xadlininglar, — dedi. **21** Xu waqıtta, Əysa rohta huxallinip mundaq dedi: «Asman-zemin Igisi i Ata! Sən bu həqiqətlərnin danixmən wə əkilliklərdin yoxurup, səbiy balilaroqə axkarilioqanliqinğ üqün seni mədhıyləymən! Bərək, i Ata, nəziringdə bundə qilix rawa idi. **22** Həmmə manga Atamdin təqdim qilindi; Ooqlning kimlikini Atidin baxkə heqkim bilməydu, wə Atiningmu kimlikini Ooql wə Ooql axkarilaxni layiq kərgən kixilərdin baxkə heqkim bilməydu». **23** Andin u muhlisliroqə burulup, ularoqə astioqina: Silər kəruwatqan ixlarni kərgən kəzlər nəkədər bəhtliktur! **24** Qünki mən silərgə xuni eytip qoyayki, nuroqun pəyoqəmbərlər wə

padixahlar silər kərgən ixlarni kərüxkə intizar boləjini bilən ularni kərmigən; wə silər anglawatқан ixlarni anglaxkə intizar boləjini bilən, ularni anglap bəkmioqan, — dedi. **25** Wə mana, Təwrat ustazliridin biri ornidin turup Əysani sinimakqi bolup: — Ustaz, mənggölük həyatқа waris bolmaq üçün nemə ixni қilixim kerək? — dəp soridi. **(aiōnios q166)** **26** U jawabən: — Təwrat қanunida nemə pütülgən? Buningоға өзүң қандақ қарaysən? — dedi. **27** Həliki kixi jawabən: — «Pərwərdigar Hudayingni pütün қəlbing, pütün jening, pütün küqүng wə pütün zehning bilən sөygин»; wə «Қoxnangni өзүңni sөygəndəк sөy» — dedi. **28** Əysa uningоға: — Тооqra jawab bərding. Mana xundəк қilsang həyat bolisən, — dedi. **29** Lekin өзini həққaniy dəp ispatlimaqqi bolup, Əysadin yənə sorap: — Əmdi «Mening қoxnam» kimdur? — dedi. **30** Əysa jawabən mundaқ dedi: — Bir adəm Yerusalemdin Yeriho xəhirigə qүxүwetip, yolda қараққилarning қoliоға qүxүp қaptu. Қараққилar uning kiyim-keqəklirini salduruwelip, uni yarilandurup, qala əlük həlda taxlap ketiptu. **31** Wə xundəк boldiki, məlum bir kahin xu yoldin qүxүwetip, həliki adəmnı kərүp, yolning u qeti bilən mengip өtүp ketiptu. **32** Xuningdəк bir Lawiylik [roҳaniy] bu yərgə kəlgəndə, yenioға kelip қараp қoyup, yolning u qeti bilən mengip өtүp ketiptu. **33** Lekin səpərdə boləqan bir Samariyəlik həliki adəmnıng yenioға kəlgəndə, uni kərүpla iq aqrıtiptu **34** wə aldioға berip, jarəhtlirigə may wə xarab қuyup, tengip қoyuptu. Andin uni öz ulioғıқа mindürүp, bir sarayоға elip berip, u yərdə həlidin həwər aptu. **35** Ətisi yoloға қıққanda, ikki күmүx

dinarni elip saraywəngə berip: «Uningoşa qarap qoyung, buningdin artuq qikim bolsa, qaytiximda sizgə töləymən» dəptu. **36** [Əmdi Əysa həlikə ustazdin]: — Seningqə, bu üq adəm iqidə qaysisi qarəqılarnıng qolıoşa qüxkən həlikə kixigə [həqıkiy] qoxna boləan? — dəp soridi. **37** — Uningoşa meħribanlıq kərsətkən kixi, — dəp jawab bərdi u. Əysa uningə: — Undəq bolsa, sən həm berip xuningə ohxəx qıləin, — dedi. **38** Wə xundəq boldiki, u [muhlisiri bilən billə] yolda ketiwetip, məlum bir yezioşa kirdi. U yərdə Marta isimlik bir ayal uni əyigə qəkirip meħman qildi. **39** Martanıng Məryəm isimlik bir singlisi bar idi. U Əysanıng ayioşi aldida olturup, uning səz-kalamini tingxiwatatti. **40** Əmdi meħmanlarni kütüx ixlirining kəplükidin kəngli bəlünüp kətkən Marta Əysanıng aldioşa kelip: — I Rəb, singlimning meni meħman kütkili yəloz taxlap qoyəiniə karing bolmamdu? Uni mənə yardəmlixixkə buyruəin! — dedi. **41** Ləkin Əysa uningə jawabən: — Əy Marta, Marta, sən kəp ixlarning əməini yəp awarə bolup yürüwətişən. **42** Biraq birlə ix zərürdur; wə Məryəm xuningdin əzigə nesiwə bolidioşan yəxi ülüxni tallidi; bu hərgiz uningdin tartiwelinmaydu — dedi.

11 Əmdi xundəq boldiki, u bir yərdə dua qiliwatatti; dua ayəqləxkəndə, muhlisiridin biri uningdin: — I Rəb, Yəhya əz muhlisiriə əgətkinidəq, sənmu bizgə dua qilixni əgətsəng, — dedi. **2** U ularə mundaq dedi: — Dua qiləininglərdə, mundaq dənglər: «I Ata, Sening nəming muqəddəs dəp uləqlənoşay. Sening padixəhlikəng kəlgəy. **3** Hər künlük nənimizni bizgə hər küni bərgəysən.

4 Bizgə kərzdar boloqan hərkimni kəqürginimizdək, Sənmu gunahlırimizni kəqürgəysən. Bizni azduruluxlaroqə uqratkuzmioqaysən». 5 U sözini [dawam kilip] ularoqə mundak dedi: — Silərninq iqinglardin biringlarning bir dosti bolup, yerim keqidə uning kexioqə berip: Əy dostum, manga üq nan ətnə bərgin; 6 qünki manga səpərdin bir dostum kəldi wə uning aldioqə qoyoqəudək bir nərsəm qəlməptu, desə, 7 u əyining iqidə turup: «Meni awarə qilmioqin, ixik taqəklək, balilar orunda yenimda yatidu. Sanga elip berixkə qəpalmaymən», deyixi mumkin. 8 Silərgə xuni eytimənki, gərqə u uning dosti bolux süpiti bilən berixkə ornidin turmisimu, uning hijil bolmay qayta-qayta yalwuxi bilən u qəqum ornidin turup, qənqə lazim bolsa uningoqə beridu. 9 Xuning üqün mən silərgə eytayki, tilənglar, silərgə ata qilinidu; izdənglar, tapisilər. Ixikni qeqinglar, eqilidu. 10 Qünki hər bir tiligüqi tiliginigə erixidu; izdigüqi izdiginini tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. 11 Aranglarda ata boləquqilar öz ooqli nan tələp qilsa, uningoqə tax beridioqanlar barmu?! Yaxi belik tələp qilsa, yılan beridioqanlar barmu? 12 Tuhum tələp qilsa, qayan beridioqanlar barmu? 13 Əmdi silər rəzil turup öz pərzəntliringlaroqə yaxxi iltipatlarni berixni bilgən yərdə, ərxiki Ata Əzidin tiligənlərgə Muxəddəs Rəhni tehimu ata qilmasmu? 14 Əmdi u bir kixidin «adəmnə gaqa qiləquqi» jinni həydiwətkəndə, xundak boldiki, jin uningdin qikqəndə, gaqa zuwanəqə kəldi. Halayik bununəqə intayin həyran boluxti. 15 Birak ular din bəziliri: «U jinlarni jinlarning əmiri boloqan Bəəlzəbuləqə tayinip həydiwetidu» — dedi. 16 Wə baxqə

bəzilər uni sinax məqsitidə uningdin bizgə asmandin bir mejjizilik alamət kərsətsəng, dəp tələp kılqılı turdi.

17 Lekin u ularning nemə oylawatkanlıqini bilip ularqə mundak dedi: — Öz iqidin bəlünüp əzara soquxqan hərəkandak padixahlıq wəyran bolidu; wə hərəkandak ailə öz iqidin bəlünüp əzara soquxsa zawallıqqa yüz tutidu.

18 Xuningqə ohxax, əgər Xəytan öz-əzigə qarxi qıqqan bolsa, undaqta, uning padixahlıqı qandakmu put tirəp turalisun? Qünki silər meni, «Jinlarni Bəəlzəbulqə tayinip həydəydikən» dəysilər. **19** Əgər mən jinlarni Bəəlzibulqə tayinip qoqlisam, silərnin pərzəntliringlar kimgə tayinip jinlarni qoqlaydu?! Xunga ular silər toqruluk həküm qikarsun! **20** Lekin mən Hudaning barmıqı bilən jinlarni qoqlisam, undaqta Hudaning padixahlıqı üstünglarqə qüxüp namayan bolqan bolidu. **21** Toluk qorallanoqan küqtünggür öz əyini qoqdap turoqanda, uning mal-mülki aman qalidu; **22** lekin uningdin küqtünggür biri uning üstigə hujum kılıp uni yəngsə, uning tayanqan qorallirini tartiwalidu wə mal-mülüklirini olja kılıp əzidikilərgə təksim kılıp beridu. **23** Mən tərəptə turmioqanlar manga qarxi turoquqidur. Mən tərəpkə [adəmlərni] yioqmioquqilar bolsa tozutuwətküqidur. **24** Napak roh birawning tenidin qikiriwetilixi bilən, u quroqak jaylarni qərgiləp yürüp birər aramqahni izdəydu; birək tapalmioqandin keyin, «mən qıqqan makanimqə qəytay!» dəydu. **25** Xuning bilən qəytip kelip, xu makanining pakiz tazilanoqanlıqini wə rətləngənlikini bayqaydu-də, **26** berip əzidinmu bəttər yəttə rohni baxlap kelidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən həliki adəmning keyinki həli burunqidinmu

tehimu yaman bolidu. **27** Wə xundak boldiki, u bu gəplərni kıliwatqanda, kəpqilik arisida bir ayal awazini kətürüp: — Seni kətürgən kərsak wə emitkən əmqək bəhtliktur! — dedi. **28** Birak u jawabən: — Bəlki Hudaning sözini anglap, Uningoşa itaət kilidioqanlar bəhtliktur! — dedi. **29** Xu qaoşda, top-tap adəmlər uning ətrapioşa olaxkanda, u mundaş səzləxkə baxlidi: — Bu dəwr dərəkə rəzil bir dəwrdur; u məjizilik bir alamətning kəristilixni istəp yüridu. Birak buningoşa «Yunus pəyoşəmbərdə kərülğan məjizilik alamət»tin baxka həqkandaş ikkinqi bir alamət kərsitilməydu. **30** Qünki Yunus pəyoşəmbərnin ezi Ninəwə xəşiridikilərgə alamət-karamət boləşinioşa ohxax, İnsan'ooşlimu bu dəwrgə yənə xundak bolidu. **31** Kiyamət küni «Jənubtin kəlgən ayal padixah»mu bu dəwrdikilər bilən təng tirilip, ularning gunahşirini bekitidu. Qünki u Sulaymannin dana səzlirini anglax üqün yər yüzining qetidin kəlgən; wə mana, Sulaymandinmu uluoş birsi muxu yərdə turidu. **32** Kiyamət küni Ninəwəlikilər bu dəwrdikilər bilən təng kəşup, bu dəwrdikilərnin gunahşirini bekitidu. Qünki Ninəwəlikilər Yunus pəyoşəmbər jakarlioşan həwərni anglap towa kilioşan; wə mana, Yunus pəyoşəmbərdinmu uluoş birsi muxu yərdə turidu! **33** Həqkim qiraşni yekip kəşup, uni yoxurun jayda kəşmas, yaki üstigə səwətni kəmtürüp kəşmas, bəlki qiraşdanning üstigə kəşidu; buning bilən əygə kirgənlər yoruklukni kəşidu. **34** Tənnin qirioş kəşdur. Xunga əgər kəşünş sap bolsa, pütün wujudunş yorutulidu. Lekin əgər kəşünş hunük bolsa pütün wujudunş kəranşoşu bolidu. **35** Xuning üqün

hezi boloqinki, wujudungdiki «yorukluk» karangoquluk bolmisun! **36** Əmdi əgər barqə wujudung yoruk bolsa wə uning heq yeri karangoqu bolmisa, wujudung huddi qiraqı parlak nuri bilən seni yorutqandək tamamən ayding bolidu. **37** Əysa söz kıliwatqanda, bir Pərisiy uni öyigə oqizaqə təkliپ kıldi. Xuning bilən u öygə kirip, dastihanda olturdi. **38** Lekin heliki Pərisiy uning tamaktin ilgiri qol yumioqinini kərüp, intayin həyran boldi. **39** Lekin Rəb uningqə: — Əmdi silər əy Pərisiylər, qinə-kaqilarning texinila yuyup pakizliqininglar bilən iqinglar hərtürlük hərislik wə rəzillikkə toloqandur. **40** Əy nadanlar, texini Yaratquqi iqinimu yaratqan əməsmu?! **41** Əmdi öz iq-iqinglardin həyrhəhlik kılinglar wə mana, həmmə nərsə silərgə pakiz bolidu. **42** Həlinglarqə way, əy Pərisiylər! Qünki silər hətta yalpuz bilən suzapning wə hərhil dora-dərmanlarning ondin birini əxrə kılip Hudaqə ataysilər-yu, birak adalət wə Hudaning muhəbbitini heq etibarqə almay ketiwerisilər. Dərwəkə, awwal muxu ixlarni orundixinglar kerək, andin xu ixlarnimu ada kılmay qoymasliqinglar kerək. **43** Həlinglarqə way, əy pərisiylər! Qünki silər sinagoglarda aldinki orunlarda olturuxqə, bazarlarda kixiləning silərgə boləqan [hərmətlik] salamliriqə amraksilər. **44** Silərgə way! Qünki silər huddi kixilər ketiwetip, üstigə dəssəp selipmu səzməy ötüp kətkən gərlərgə ohxaysilər! — dedi. **45** Təwrat əhliliridin biri uningqə: — Ustaz, bularni eytkining bizgimu həkarət boldi! — dedi. **46** U uningqə mundaq jawab bərdi: — Silərgimu way, əy Təwrat əhliliri! Qünki silər kətürəlmigüdək eoqir

yüklərni adəmlərnin zimmisigə artip qoysilər-yu, əmma
özünqlar bu yüklərni kətürüxkə birmu barmiqinglarni
təgküzməysilər! **47** Silərgə way! Qünki pəyoqəmbərlərnin
qəbrilirini yasap keliwatisilər, ləkin ata-bowiliringlar
ularni ɵltürdi. **48** Xuning bilən silər ata-bowiliringlar
qiloqanlirioqə razi boləqanliqinglarəqə guwahliq berisilər.
Qünki ular pəyoqəmbərlərni ɵltürdi wə silər ularning
qəbrilirini yasaysilər. **49** Bu səwəbtinmu Hudaning danalığı
dəyduki: «Mən ularəqə pəyoqəmbərlər wə rosullarni
əwətimən wə bulardin bəzilirini ular ɵltüridu wə bəzilirini
ziyankəxlik bilən qooqliwetidu». **50** Xuning bilən dunya
apiridə boləqandin buyanki barliq pəyoqəmbərlərnin
təkülgən qan kərzliri, yəni Həbilning təkülgən qenidin
tartip taki [ibadəthanidiki] qurbangah bilən muqəddəs
jay arilikida kətl qilinəqan [kahin] Zəkəriyaning təkülgən
qenioqə barliq qan kərzlər üqün muxu dəwrdikilərdin
həsab elinidu. Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki,
bularning həmmisi muxu dəwrdin elinidioqan bolidu!
52 Həlinglarəqə way, əy Təwrat əhliliri! Qünki həkmət
həzinsininq aqquqini elip turup, özünqlar uninq iqigə
kirmidinglar wə kirəy degənlərnimu kirgüzmidinqlar.
53 U xu yərdin qıqqəndin keyin, Təwrat ustazliri bilən
Pərisiylər uninq bilən qattik qarxilixip, uninqəqə kəp
ixlarni muzakirilixixkə qıstidi **54** wə uninq üstidin xikayət
qilixkə səzidin birər əyib tepiwelixkə paylap yürətti.

12 Xu qəqlarda, minglioqan kixilər yioqilip, bir-
birini dəssiwətküdək qısta-qıstang boluxup kətkəndə,
u awwal muhlislirioqə səz qilip mundaq dedi: —
Pərisiylərninq eqitkusidin, yəni sahtipəzlikidin həxyar

bolunglar. 2 Qünki yoxuruloqan heqkandak ix axkarilanmay qalmaydu, wə heqkandak məhpiy ix ayan bolmay qalmaydu. 3 Xunga silərnin karangojuda eytkanliringlar yorukta anglinidu; əyning iqkiridə hupiyənə piqirlaxkanliringlarmu əgzilərdə jakarlinidu. 4 Mən silər dostlirimə qəni eytimənki, tənni ɵltürüp, baxkə heq ix kılalmaydioqanlardin kɵrkənglar. 5 Lekin mən silərgə kimdin kɵrkuxunglar kɵrklikini kɵrsitip qoyay: ɵltürgəndin keyin, dozəhkə taxlaxkə hɵkɵklɵk boləuqidin kɵrkunglar; bərhək silərgə eytay — Uningdin kɵrkunglar! (Geenna g1067) 6 Bəx kuxkəq ikki tiyngə setilidioq? Lekin ularning heqbirimu Huda tərpidin untulup qələqini yok. 7 Lekin həttə hər bir tal qeqinglarmu sanələndur. Xundək ikən, kɵrkənglar; silər nuroqunlioqan kuxkəqtin kimmətliksilər! 8 — Birək mən silərgə qəni eytip qoyayki, kim meni insanlarning aldidə ɵtirap kılsa, İnsan'oolimu uni Hudaning pərixtiliri aldidə ɵtirap kılidu. 9 Birək insanlarning aldidə meni tonumioqan kixi, Hudaning pərixtiliri aldidimu tonulmaydu. 10 İnsan'oolioqə kərxə sɵz kıləqan hər kəndək kixi kəqürümğə erixələydu; lakin Məkəddəs Rohkə kupurluk kıləuqi bolsa kəqürümğə erixəlməydu. 11 Lekin kixilər silərnə sinagolarə qəni hɵkɵmdarlar wə əməldarların aldioqə elip berip sorəkə tartkəndə, «[Ərzgə] kəndək jəwəb bərsəm?» yəki «Nemə desəm bolər?» dəp əndixə kılənglar. 12 Qünki nemə deyix kɵrklikini xə wəkti-səitidə Məkəddəs Roh silərgə əgitidu. 13 Kəpqilik arisidin birsi uningə: — Ustəz, əkəmə qə [atimizdin] [qələqən] mirəsni mən bilən təng ɵlixixkə

buyruqayla — dedi. **14** Lekin u uningqa jawabən: — Buradər, kim meni silərning üstünglaroqa sotqi yaki üləxtürgüqi kildi? — dedi. **15** U köpqilikkə qarap: — Pəhəs bolup özünglarni hərhil tamahorluktin saklanglar. Qünki insanning hayati uning mal-mülüklirining köplükigə baqlıq əməstur, dedi. **16** Andin u ularoqa mundak bir təmsilni eytip bərdi: — «Bir bayning yeri mol həsul beriptu. **17** U kenglidə «Qandak kılay? Qünki bunqiwala həsulni qoyqudək yerim yok» — dəp oylaptu. **18** Andun u: — «Mundak kılay: — Həzirki ambarlirimni quwuwetip, tehimu qongini yasap, barlıq məhsulatlirim wə baxqa mal-mülüklirimni xu yərgə yiqip saklay! **19** Andin öz-özümgə: «Əy jenim, yiqip saklıqan, kəp yıl yətküdək nemətliring bar, rahat iqidə yəp-iqip hux bolqin!» dəydiqan bolimən» dəp oylaptu. **20** Lekin Huda uningqa: «Əy əhmək, bugün keqila jening səndin tələp kılip elinidu; undakta bu toplıqining kimgə kalidu?» dəptu. **21** Hudaning aldidə dölətmən bolmay, əzigə həzinə yiqkanning həli xundak bolar». **22** Andin u muhlisliroqa mundak dedi: — Xuning üqün mən silərgə xuni eytip qoyayki, turmuxunglar toqruluk, nemə yərmiz yaki nemə kiyərmiz, dəp əndixə kılmanglar. **23** Qünki həyatlıq yeməkliktin, tən kiyim-keqəktin əzizdur. **24** Quzoqlaroroqa qaranglar! Ular terimaydu wə yiqmaydu, ularning ambar, iskilatlirimu yok. Lekin Huda ularnimu ozuklanduridu. Silər quxlardin qanqilik əziz-hə! **25** Aranglarda kaysinglar oqəm-qayoqu bilən əmrünglarni birər saat uzartalaysilər? **26** Əgər xunqilik kiqikkinə ixmu qolunglardin kəlmisə, nemə üqün qaloqan iqlar

toʻqrisida oʻjam-əndixə kʻilisilə? 27 Nelupərləning kəndək
 ʻəsidioʻanlikioʻa karap bekinglar! Ular əmgəkmə kʻilməydu,
 qakmə egirməydu; ləkin silərgə xuni eytayki, həttə
 Sulayman toluk xan-xəəptə turoʻandimu uning kiyinixi
 nilupərləning bir güliqilikimu yok idi. 28 Əy ixənqi
 əjizlar! Əmdi Huda daladiki bəgün eqilsə, ətisi kurup
 oqakka selinidioʻan axu gül-giyahlarıni xunqə bezigən
 yərdə, siləni tehimu kiyindürməsmu?! 29 Xundək ikən,
 nemə yəymiz, nemə iqimiz dəp bax katurmanglar,
 heqnemidin əndixə kʻilmanglar. 30 Qünki hərəkəsi
 əldikilər manə xundək həmmə nərsilərgə intilidu. Birək
 Atanglar siləning bu nərsilərgə mohtajlikinglarıni bilidu;
 31 xundək ikən, Uning padixahlikioʻa intilinglar wə
 u qaoʻda, bularning həmmisi silərgə koxulup nesip
 bolidu. 32 Korkmanglar, i kiqik pada! Qünki Atanglar
 padixahlikni silərgə ata kʻilixni hux kərđi. 33 Mal-
 mülkünglarıni setip, [kəmbəoʻəllərgə] həyrhahlik kʻilinglar.
 Əzünglaroʻa uprimaydioʻan həmyan, ərxlərdə hərğiz
 tügəp kətməydioʻan bir həzinə həzirlanglar; — xu yərdə
 ooʻri yekʻin kəlməydu, küyə yəp yokəp kətməydu. 34
 Qünki baylikinglar kəyərdə bolsa, kəlbینگlarmu xu yərdə
 bolidu. 35 Silər belinglarıni qing baʻqlap, qiraʻqliringlarıni
 yandurup turunglar; 36 huddi hojayinining toy ziyapitidin
 kəytip kəlixini kütüp turoʻan qakarlərdək, hərđaim təyyar
 turunglar. Xuning bilən hojayin kəlip ixikni kəkəkəndə,
 qakarlar dərhal qikip ixikni aqidioʻan bolidu. 37 Hojayin
 kəytip kəlgəndə, qakarlırining oyoqək, təyyar turoʻanlikini
 kərsə, bu qakarlarınəg bəhtidur! Mən silərgə bərəkək
 xuni eytip kəoyayki, hojayin əzi belini baʻqlap, ularni

dastihanoja olturoq uzup, ularning aldi oja kelip xahsan ozi ularni kutuwalidu! **38** Wə əgər hojayin ikkinqi yaki üqinqi jesəktə kəlsimu, qakarlırining xundak oyoqəklığını kərsə, bu ularning bəhtidur! **39** Lekin xuni bilip qoyunglarki, əgər ey igisi oqrining keqidə qaysi waqıtta kelidioqanlığını bilgən bolsa, u oyoqə turup oqrining eygə texip kirixigə hərgiz yol qoymaytti! **40** Xuning üqün silərmu hərdaim təyyar turunglar; qünki İnsan'ooli silər oylimioqan waqıt-saəttə qaytip kelidu. **41** Petrus uningdin: — I Rəb, sən bu təmsilni bizgila qaritip eyttingmu yaki həmməyləngə qaritipmu? — dəp soridi. **42** Rəb mundaq dedi: — Hojayini öz eyidikilərgə məs'ul qilip, ular oja tegixlik bolqan axlıqni waqıt-waqtida təksim qilip berixkə təyinləydiqan ixənqlik wə pəmlilik oqojidar kim bolidu? **43** Hojayin eyigə qaytkanda, qakirining xundak qiliwatkinining üstigə kəlsə, bu qakarning bəhtidur! **44** Mən silərgə bərəkət xuni eytip qoyayki, hojayin uni pütün igilikini baxquruxqa qoyidu. **45** Lekin mubada xu qakar kənglidə: «Hojayinim həyal bolup qalidu» dəp, baxqa qakarlər wə dedəklərnı bozək qilixqa wə yəp-iqip, məst boluxqa baxlisa, **46** Xu qakarning hojayini kütülmigən bir küni, oylimioqan bir waqıtta qaytip kelidu wə uni kesip ikki parqə qilip, uning nesiwisini etiqadsızlar bilən ohxax təqdirdə bekitidu. **47** Əmdi hojayinining iradisini bilip turup, təyyarlinip turmioqan wə hojayinining iradisi boyiqə qilmioqan qakar boluxioja tayək yəydu. **48** Birək hojayinining iradisini bilməy turup, tayək yeyixkə tegixlik ixlarnı qiloqan qakar azrak tayək yəydu. Kimgə kəp berilsə, uningdin tələp qilinidioqini kəp bolidu. Qünki

adamlar kimga k p amanat qoʻygan bolsa, uningdin t l p
qilidionimu k p bolidu. **49** Mən y r y zig  ot taxlap
tutaxturuxka k ldim w  bu otning tutixixioqa nəkədər
t k zzam n! **50** Lekin mən aldi bilən bir q m ld r x bilən
q m ld r l x m ker k w  bu q m ld r l x m əməlgə
axuruloquq  intayin qiynilim n! **51** Silər meni y r y zig 
tinqlik elip k ldimikin, d p oylap q ldinglarmu? Yak, mən
xuni silərgə eytayki, tinqlik  m s, b l n x elip k ldim! **52**
Q nki buningdin keyin, bir  ydiki b x kixi b l nidu;  qi
ikkisigə qarxi w  ikkisi  qig  qarxi b l nidu. **53** Ata o qliqa
w  o qul atisioqa, ana kizioqa w  kiz anisioqa, keynana
kelinig  w  kelin keynanisioqa qarxi turidu. **54**  ysa yənə
toplaxkan adəmlərgə mundaq dedi: — Silər künpetix
tərəptin bulutning qik kinini kərsənglar, d r al «yaməqur
ya jidu» d ysil r, w  dərwəkə xundaq bolidu. **55** J nub
tərəptin xamalning qik kinini kərsənglar, « awa issiydu»
d ysil r w  dərwəkə xundaq bolidu. **56**  y sahtip zl r!
Silər y r bilən k kning r nggini p rk etələysilər-yu,
qandaqsig  bu zamanni p rk et lm ysil r?! **57**  mdi
nemixka qaysi ixlarning durus ik nlilig   z nglar h k m
qilip bakm ysil r?! **58** Q nki d wagiring bilən birgə sotqi
aldioqa bar jiningda, uning bilən yolda ketiwat iningda,
uning bilən yarixip dost boluxka intilgin; bolmisa, u
seni sotqioqa, sotqi bolsa gundipayoqa tapxuridu w 
gundipay seni zindanoqa taxlaydu. **59** Mən sanga xuni
eytip qoyayki, [k rzingning]  ng ahirki bir tiyininimu
qoymay təlimigüqə, xu yərdin hərgiz qik lm ys n.

13 Xu qaoqda, birnəqqə adəm uning qa [waliy]
Pilatusning bir kəsim Galiliyalikl rning k nini t k p,

ularning qanlirini ular qiliwatqan [ibadathanidiki] qurbanliqning qanliri bilən arilaxturoqanliqini mælum qildi. **2** U ularqa jawabən mundaq dedi: — Ularning bu azablarni tartqini üqün bu Galiliyaliklärni baxqa Galiliyaliklärdin gunahı eoqir dəp qaramsilər? **3** Mən silərgə eytayki, undaq əməs! Bəlki silər towa qilmisanglar, həmminglarmu ohxax aqiwəttə qalak bolisilər. **4** Siloam məhəllisidiki munar erülüp qüxüp, on səkkiz kixini besip öltürüp qoyoqan, silər ularni Yerusalemda turuwatqan baxqlardin kəbih, dəp qaramsilər? **5** Mən silərgə eytayki, undaq əməs! Bəlki silər towa qilmisanglar, həmminglarmu ohxax aqiwəttə qalak bolisilər. **6** Andin u bu təmsilni səzləp bərdi: — Mælum bir kixining üzümzarliqida tikilgən bir tüp ənjür dərihi bar ikən. U u dərəhtin mewə izdəp kəptu, lekin heq mewə tapalmaptu. **7** U baoqwəngə: «Qara, üq yildin beri bu ənjür dərihidin mewə izdəp keliwatimən, biraq bir talmu mewə tapalmidim. Uni kesiwət! U nemə dəp yərni bikardin-bikar igiləp turidu?» dəptu. **8** Lekin baoqwən: «Hojayin, uningqa yənə bir yil təgmigəyla. Bu wəqit iqidə uning tüwidiki topilarni boxitip, oqutlap bakay. **9** Əgər kələr yili mewə bərsə, yahxi hop! Biraq bərmisə, kesiwətkəyla» dəptu baoqwən. **10** Bir xabat küni, u bir sinagogta təlim beriwatatti. **11** Mana xu yərdə on səkkiz yildin beri zəipləxtürgüqi bir jin tərripidin tutulup, dəmquyip ərə turalmaydiqan bir ayal bar idi. **12** Əysa uni kərgəndə, yenioqa qaqirip: — Hanim, sən bu zəiplikingdin azad boldung! — dedi. **13** Andin u qolini uning uqisioqa qoyuwidi, ayal dərhal ruslinip tik turup, Hudani uluqlidi. **14** Biraq sinagogning qongi

Əysaning xabat küni kesəl sakaytkinidin oqəzəplinip, kəpqilikkə: — Adəmlər ix qilix kerək boləqan altə kün bar, xu künlərdə kelip sakaytilinglar; lekin xabat künidə undak qilmanglar, — dedi. **15** Xunga Rəb uningə mundaq jawab bərdi: — Əy sahtipəzlər! Hərbiringlar xabat küni torpak wə exikinglarni okurdin yexip, suqarəqili baxlimamsilər?! **16** Əmdi Xəytan mana on səkkiz yil boqup kəlgən, İbrahimning bir kizi boləqan bu ayal dəl xabat künidə bu sirtməktin boxitilsa, bu xabat küning yarixiki bolmamdu?! **17** U muxu səzni qiloqanda, uningə qarxi qikqanlar hijalətkə qaldi; birək halayik uning kiliwatqan həmmə əjayib ixliridin xadlinip yayridi. **18** U səzini [dawamlaxturup] mundaq dedi: — Hudaning padixəhliki nemigə ohxaydu? Mən uni nemigə ohxitay? **19** U goya bir tal qiqa uruqiə ohxaydu; birsi uni elip əz beqiəda terioqanidi; u əsüp yooqan dərəh boldi; asmandiki uqar-qanatlar kelip uning xahlirida uwulidi. **20** U yənə: — Hudaning padixəhlikini nemigə ohxitay? U huddi eqitkuə ohxaydu; bir ayal uni qoliə elip, üq jawur unning arisiə yoxurup, taki pütün hemir boləquə saklidi, — dedi. **22** [Əysa] Yerusalemə qarap səpirini dawamlaxturup, besip ətkən hərəkəysi xəhər-yezilarda təlim berip mangdi. **23** Birəylən uningdin: — I təksir, qutkuzulidioqlarning sani azmu? — dəp soridi. Əysa kəpqilikkə mundaq jawab bərdi: **24** — Silər tar ixiktin kirixkə kürəx qilinglar. Qünki mən silərgə xuni eytayki, nuroqun adəmlər kirəy dəp izdənsimu, əmma kirəlməydu. **25** Əyning igisi ornidin turup ixikni takioqandin keyin, silər taxqirida turup ixikni kəqip:

«Rəb, bizgə aqkın!» dəp yalwuroqili turoqininglarda, u silərgə jawabən: «Silərning nəlikinglarni bilməymən» — dəydu. **26** Andin silər: «Biz sening aldingda yegən, iqkən, sənmu bizning koqilirimizda təlim bərgən» desənglar, **27** u yənə jawabən: «Silərning nəlikinglarni bilməymən, məndin neri ketinglar, əy kəbihlik kəluqular!» dəydu. **28** Silər İbrahim, İshak, Yakup wə barlik pəyoqəmbərlərnəning Hudaning padixahlığı iqidə ikənlikini, özünglarning sirtkə taxliwetilgininglarni kərgininglarda, yioqə-zarlar kətürüldü, qixlar oququrlaydu. **29** U qaoqda, kixilər məxrik bilən məoqribtin wə ximal bilən jənubtin kelixip, Hudaning padixahlığıda dastihanda olturidu. **30** Xuning bilən mana, xu qaoqda aldida turoqanlardin arkiqə ətidiqanlar, arkida turoqanlardin aldioqə ətidiqanlar bar bolidu. **31** Dəl xu waqıtta birnəqqə Pərisiylər Əysaning aldioqə kelip uningqə: — Muxu yərdin qikip özüngni nerioqə al. Qünki Herod seni əltürməkqi, — dedi. **32** U ularqə: — Berip xu tülkigə eytinglar: Mana mən jinlarni həydiwetip, bəgün wə ətə xipa berərmən wə üqinqi küni takamullaxturulimən, dənglar. **33** Həlbuki, bəgün wə ətə wə өгүнlükə mengip yürüxüm kerəktur; qünki həq pəyoqəmbərnəning əltürülüxi Yerusalemdin baxkə həqkəndək jayda mumkin bolmas. **34** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoqəmbərlərnə əltüridiqan wə sanga əwətilgənlərnə qalma-kesək kəlidiqan xəhər! Mən kənqə kətimlap mekiyan öz qüjilirini kənat astioqə aloqəndək sening baliliringni koynumqə almakqi boldum, ləkin silər halimidinglar. **35** Mana өгünglar taxlinip wəyranə bolup kəlidu; wə mən silərgə xuni eytip koqayki,

silər «Pərwərdigarning nami bilən kəlgüqigə mubarək boləy!» demigüqə, meni yənə kərəlməysilər.

14 Wə xundak boldiki, bir xabat küni u Pərisiylərdin boləqan bir həkümdarning öyigə qizaoqa bardi; əmdi ular uni paylap yürüwatatti. **2** Wə mana, u yərdə suluk ixxiq kesiligə giriptar boləqan bir adəm bar idi. **3** Əysa Təwrat əhliliri wə Pərisiylərdin: — Xabat küni kesəl saqaytix Təwrat qanunioqa uyğunmu-yok? — dəp soridi. **4** Birak ular lam-jim demidi. U həliqi kesəlgə qolini təgküzüp, saqaytip yoləqə saldi. **5** Andin u ular din yənə: — Aranglardin biringlarning mubada xabat künidə exiki ya kalisi qudukqa qüxüp kətsə, uni dərhal tartip qikarmaydioqan zadi kim bar? — dəp soridi. **6** Wə ular uning bu səzligə həq jawab berəlmidi. **7** Əysa qaqiriloqan mehmanlarning əzligə tərdin orunlarni qandak tallioqinini kərüp, ularəqə mundaq bir təmsilni eytip bərdi: **8** — Birsi seni toy ziyapitigə təklip kilsa, tərdə olturmiqin. Bolmisa, səndin hərmətlikrək birsi təklip qilinoqan bolsa, **9** U qaoqda seni wə uni qaqiroqan sahəbhana kelip sanga: «Bu kixigə orun bərgəysiz» dəp qalsa, sən hijaləttə kelip pəgahəqə qüxüp qalisən. **10** Lekin sən qaqiriləqanda, berip pəgahəda olturoqin. Xuning bilən seni qaqiroqan sahəbhana kelip: «Əy dostum, yukirioqa qiking» deyixi mumkin wə xuning bilən sening bilən dastihanda olturoqanlarning həmmisining aldidə sanga izzət bolidu. **11** Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən qilinidu wə kimdəkim əzini təwən tutsa üstün qilinidu. **12** U əzini mehmanəqə qaqiroqan sahəbhanoqə mundaq dedi: — Mehmanni tamakqə yaki ziyapətkə

qakirōjiningda, dost-buradər, kərindax, uruk-tuōkan yaki bay kolum-koxniliringni qakirmiojin. Qünki ularmu seni mehmanōja qakirip, mərḥəmitingni kayturuxi mumkin.

13 Xuning üqün ziyapət berəy desəng, qerib-qurwa, meyip-nakar, aksam-qolak, kor-əmalarni qakirōjin **14** wə bəht-bərikət kərisən; qünki u kixilərnin yaxxiliqingni kayturuxning amali yoxtur. Xuning bilən həkkaniylarning kayta tirilgən künidə kīlōjining əzünggə kayturulidu.

15 Uning bilən həmdastihan olturoqanlardin biri bu sözlərni anglap, uningōja: — Hudaning padixahlīkida oqizalanoquqilar nemidegən bəhtlik-hə! — dedi. **16** Birak u uningōja jawabən mundak dedi: — Bir kixi katta ziyapətkə tutux kīlip, nuroqun mehmanlarni qakirip qoyuptu. **17** Dastihan selinoqan xu saəttə, qakirini əwətip, qakiriloqan mehmanlarōja: «Mərḥəmət, həmmə nərsə təyyar boldi!» dəp eytiptu. **18** Birak, mehmanlarning həmmisi barmaslikka bir-birləp əzrə-bahənə kərsətkili turuptu. Birinqisi uningōja: «Mən həlila bir parqə yər setiwaloqanidim, berip kərüp kəlmisəm bolmaydu. Meni əpu kīlōqayla, baralmaymən» dəptu. **19** Yənə biri: «Mən bəx koxluk əküz setiwaldim, hazır berip ularni sinap kərūxüm kerək. Meni əpu kīlōqayla, baralmaymən» dəptu. **20** Yənə birsi: «Mən yengi əyləngən, xunga baralmaymən» dəptu. **21** Qakar kaytip kelip, bu ixlarni hojayinioja məlum kiptu. Hojayin qəzəpləngən həlda qakirioja: «Dərḥal xəhərning qong-kīqik koqilirioja kirip, qerib-qurwa, meyip-nakar, aksam-qolak wə kor-əmalarni muxu yərgə yioqip kəl» dəptu. **22** Andin qakar kaytip kelip: «Hojayin, əmr bərginingdək ada kīlindi, wə yənə box

orun bar!» dəptu. **23** Xuning bilən hojayin qakarə: — «Əyüm mehmanlarə qolux üqün yezilardiki qong-kirik yollarni, məhəlliləni arilap, udul kəlgən adiməngni zorlap elip kəlgin! **24** Qünki mən silərgə xuni eytayki, baxta qakirilə qan adəmləning heqkaysisi dastihimədin tetimaydu», dəptu. **25** Əmđi top-top adəmlər uningə qə həmrə q bolup ketiwatatti. U burulup ularə q karap munda q dedi: **26** — Manga əgə xkənlər [manga bolə qan səyüxliridin] əz atisi wə anisi, ayali wə baliliri, aka-ukiliri wə aqa-singilliri, həttə əz jeninimu yaman kərmisə manga muhlis bolalmas. **27** Kimdə kim əzining krestini yüdüp manga əgə xmisə u manga muhlis bolalmas. **28** Aranglardin birsi munar salmaq q bolsa, aldi bilən olturup bu qurulu xni püt küzgüdə k hirajət əzümdə barmu-yo k dəp hesab qılmasmu? **29** Unda q qılmi qanda, ulni selip püt küzəlmisə, kərgənləning həmmisi mazak q ilip: «Bu adə m binani baxlap qoyup püt küzəlmidi» — deməy qalmaydu. **31** Yaki bir padixa q yənə bir padixa q bilən jə ng q ilə qili qı qsa aldi bilən olturup: — Mening üstümgə kelidi qan yigirmə ming kixilik qoxun igisigə mən on ming əskirim bilən ta qabil turalarmənmu? dəp mə lqərləp kərmə mdu?! **32** Əgər u «So quxalmaymən» dəp oylisa, dü x mən tehi yira ktiki qao qda ə lqi ə wətip, sul q xərtlirini soraydu. **33** Xuningə q ohxax, silərdin kimdə kim [kənglidə] əzining bar-yo q bilən ho x laxmisa, manga muhlis bolalmas. **34** Tuz yaxhi nərsidur; qə lbuki, tuz əz təmini yo qatsa, uningə q qaytidin tuz təmini qanda qmu kirgüzgili bolidu? **35** U tupraq q ixlitixkə yaki o qut q

arilaxturuxkimu yarimay, talaqqa taxlinidu. Angliqudək kılıkí barlar buni anglisun!

15 Əmdi bajgırlar wə baxkə gunahkarlarning həmmisi uning sözini anglaxkə uning ətrapıqqa olaxmakta idi.

2 Ləkin Pərisiylər bilən Təwrat ustazlırı qudungxup:

— Bu adəm gunahkarlarnı qarxi alidu wə ular bilən həmdastıhan olturidu! — deyixti. **3** Xunga u ularqqa munu təmsilni səzləp bərdi:

4 — Əgər aranglarda birəylənning yüz tuyak qoyı bolup, ulardın biri yitip kətsə, tokşan tokkuzını qəldə qoyup qoyup yitip kətkinini tapkquqə izdiməsmu?

5 Uni tepiwaloqanda, xadlanqan həlda mürisigə artidu; **6** andın öyigə elip kəlip, yar-buradərliri bilən kolum-qoxnilirini qakirip, ularqqa: «Mən yitkən qoyumni tepiwaldim, mening bilən təng xadlininglar!»

dəydu. **7** Mən silərgə xuni eytayki, xuningqqa ohxax, towa kiliwatқан bir gunahkar üqün ərxte zor hursənlik bolidu; bu hursənlik towıqqa mohtaj bolmioqan tokşan tokkuz

həkkəniy kixidin bolqan hursənlikdin kəp artuqtur. **8** — Yaki bir ayalning on kümüx dinari bolup, bir dinarnı yokitip koysa, qıraqni yekip, taki uni tapkquqə əyni süpürüp, zən qoyup izdiməsmu?

9 Uni tapkanda yar-buradə, kolum-qoxnilirini qakirip, ularqqa: «Mening bilən təng xadlininglar, qünki mən yokitip qoyqan dinarimni tepiwaldim» — dəydu.

10 Mən silərgə xuni eytayki, xuningqqa ohxax towa kiliwatқан bir gunahkar üqün Hudaning pərixtilirining arisida hursənlik bolidu. **11** U sözini dawam kilip mundaq dedi: — Məlum bir adəmning ikki oqlı bar ikən.

12 Kiqik oqlı atisıqqa: «Əy ata, mal-mülükdin tegixlik ülüxümni həzirlə manga bərgin»

dəp eytiptu. Wə u öz mal-mülüklirini ikkisigə təksim kılıp beriptu. **13** Uzun ətəməylə, kiqik oqlı bar-yoqini yioixturup, yirək bir yurtkə səpər kiliptu. U u yərdə əyx-ixrətlik iqidə turmux kəqürüp mal-dunyasini buzup-qeqiptu. **14** Dəl u bar-yoqini sərp kılıp tügətkən waktida, u yurtta qattik aqarqilik bolup, u helila kişilqilikta qaptu. **15** Xuning bilən u berip, xu yurtning bir puqrasioğa mədikar bolup yalliniptu; u uni etizliqioğa qoxkə beqixkə əwətiptu. **16** U hətta qorsikini qoxkılarning yemi boləjan purqak posti bilən toyəyuzuxkə təkəzza boptu; ləkin həqkim uningə qəqnərsə bərməptu. **17** Ahir berip u həoxini tepip: «Atamning xunqə kəp mədikarlırining aldidin yemək-iqmək exip-texip turidu; ləkin mən bolsam bu yərdə aqlıktin ələy dəp qaldim! **18** Ornumdin turup, atamning aldioğa berip uningə: Əy ata, mən ərxning aldidimu wə sening aldingdimu gunah qildim. **19** Əmdi sening oqlung atilixkə layik əməsmən. Meni mədikarliring süpitidə qəbul kiləyəsən! — dəymən» dəp oylaptu. **20** Xuning bilən ornidin turup atisinin aldioğa qaytip mengiptu. Ləkin atisi yirəktinla uni kərüp uningə iqi aqriritip, aldioğa yügürüp qikip, uning boynioğa esilip uni səyüp ketiptu. **21** Oqlı: «Ata, mən ərxning aldidimu, sening aldingdimu gunah qildim. Əmdi sening oqlung atilixkə layik əməsmən» — dəptu. **22** Birək atisi qakarlırioğa: «Dərhal əng esil tonni əkelip uningə kiydürüŋlar, qolioğa üzük selinglar, putlırioğa ayaoq kiydürüŋlər; **23** wə bordak torpakni əkelip soyunglar; andin obdan yəp, rawurus təbrikləyli! **24** Qünki mening bu oqlum əlgənidi, tirildi, yitip kətkənidi, tepildi!» — dəptu. Andin ular təbrikləxkili baxlaptu. **25**

Əmdi qong oqli etizğa kətkənəkən. U kaytip keliwetip
əygə yekın kəlgəndə nəqmə-nawa bilən ussulning awazini
anglaptu. **26** U qakarlardin birini qakirip, uningdin nemə
ix boluwatqinini soraptu. **27** Qakar uningğa: Ukang
kəldi wə atang uni sak-salamət tepiwaloqanliki üqün
bordak torpakni soydi» dəptu. **28** Lekin [qong oqli] hapa
bolup, əygə kirgili unimaptu. Wə atisi qikip uning əygə
kirixini ötünüptu. **29** Əmma u atisioğa jawab berip: «Qara!
Mən xunqə yildin beri kuldək hizmitingdə boldum, əsla
heqbir əmringdin qikip bakmidim. Birak sən manga əl-
aəqinilirim bilən hux kiləyli heqqaqan birər oqlakmu
bərmiding! **30** Lekin sening mal-mülükliringni pəhixilərgə
həjləp tügətkən bu oqlung kaytip kəlgəndə, sən uning
üqün bordak torpakni soyupsən» — dəptu. **31** Birak
atisi yənə uningğa: «Əy oqlum, sən hərdaim mening
yenimdisən wə mening barlikim seningkidur. **32** Əmdi
təbrikləp xadlinixğa layıktur; qünki bu sening ukang
əlgənidi, tirildi, yökilip kətkənidi, tepildi» — dəptu.

16 U muhlislirioğa yənə mundaq dedi: — Bir bayning
bir oqojidari bar ikən. Birsi bayoğa: «Bu oqojidaringiz
mal-mülkingizni buzup qaqtı» dəp xikayət kiptu. **2** U
oqojidarni qakirip, uningğa: «Mening sening toqrangda
angliqanlirim zadi kandaq gəp? Oqojidarliqingdiki hesab-
kitabni enik tapxur; qünki mundin keyin sən oqojidar
bolmaysən» — dəptu. **3** Oqojidar əmdi öz iqidə: «Nemə
kilay? Qünki hojayinim meni oqojidarliqtiin məhrum
kilidu. Kətmən qapay desəm unqilik maəqdur yok,
tiləmqilik kilay desəm nomus kilimən. **4** Hə, taptim!
Oqojidarliqtiin qaloqinimda kixilərnin meni əylirigə qarxi

elixi üqün, nemə kiliximni əmdi bildim» dəp **5** öz
 hojayinioğa kərzdar bolğanlarni birdin-birdin qakirip
 kelip, birinquisidin: «Hojayinimoğa kərqilik kərzingiz
 bar?» dəp soraptu. **6** Wə kərzdar: «Yüz tung zəytun
 meyi» dəp jawab beriptu. Ojoidar uningoğa: «Mana,
 hesabat dəptiringizni elip, bu yərdə olturup əllik tungoğa
 özgərtiweting!» dəptu. **7** Andin u yənə birigə: «Sizqu,
 kərqilik kərz boldingiz?» dəp soraptu. U: «Yüz kürə
 buoɗday» dəp jawab beriptu. Ojoidar uningoğa: «Hesabat
 dəptiringizni elip səksən kürigə özgərtiweting!» dəptu. **8**
 Xuning bilən uning hojayini səmimiyətsiz ojoidarning
 bu ixtiki pəmlilikli üqün uningoğa qayil bolup mahtaptu.
 Qünki bu dunyaning pərzəntliri öz dəwridə nurning
 pərzəntliridin pəmliktur. (aiōn g165) **9** Wə mən silərgə xuni
 eytip qoyayki, «Nahək dunyoğa təwə mal-dunya» arkilik
 özünglaroğa dost tutunglar; xundak kilsanglar, mal-dunya
 karoğa kəlməydioğan bolğan [künidə] xu dostlar siləрни
 əbədiy makanlaroğa qarxi alidu. (aiōnios g166) **10** Kimki
 kiqukkinə ixta sadik bolsa, qong ixtimu sadik bolidu; wə
 kimki kiqukkinə ixta səmimiyətsiz bolsa, qong ixtimu
 səmimiyətsiz bolidu. **11** Xunga əgər «nahək dunyoğa
 təwə bolğan mal-dunya»da sadik bolmisanglar, kim
 silərgə həqiqiy bayliqlarni tapxursun? **12** Wə baxqilarning
 nərsiliridə sadik bolmisanglar kim silərgə özünglarning
 nərsisini bərsun? **13** Həqkim ikki hojayinioğa təng hizmət
 kılalmaydu. Qünki u yaki buni yaman kərüp, uni yahxi
 kəridu; yaki buningoğa özini pütünləy beoɗixlap, uningoğa
 etibarsiz qaraydu. [Xuningoğa ohxax], siləningmu birla
 waqıtta həm Hudaning, həm mal-dunyaning kullukida

boluxunglar mumkin эмәс. **14** Әмди Пәрисийләр (улар пулоға амрақ иди) буларның һәммисини англап Әйсани мәширә қилихти. **15** Wә u ularoға mundaқ dedi: — «Silәр өзүңләрни adәmlәrning aldidа һәққәniy қилип көrsәtküqidursilәр; lekin Huda қәlbinglärni bilidu. Qünki adәmlәrning arisida қәdirlinidiојini Hudaning näziridә yirginqlıktur. **16** Tәwrat қәnuni wә pәyoғәmbәrlәrning yazmiliri [qәmüldürgüqi] Yәһyaоiqә һidayәt bolup kәldi; xu waқittin baxlap Hudaning padixahlıқining hux һәwiri jakarlinip keliwatidu; [padixahlıққа] kirmәkqi bolоqanlarning һәrbiri uningоға bәsüp kiriwelixi kerәktur. **17** Lekin asman bilән zeminning yоқ қiliwetilixi Tәwratning bir qekiti bikar қilinixtin asandur. **18** — Hәр kim өз ayalini talaq қилиp baxқа birini alsa zina қилоqan bolidu wә kimki өз eridin talaq қilinоqanni alsa zina қилоqan bolidu». **19** — Burun bir bay adәm bar idi; u sәsün rәnglik ton wә kanap kiyimlәrni kiyip, һәrküni әyx-ixrәt iqidә tәntәнә қilatti. **20** Wә pütүн әzayini qaқа-jaharәt besip kәtkән Lazarus isimlik bir yоқsul bar idi; u bayning dәрwazisining aldiоға [һәrküni] yatқuzup қoyulatti. **21** Uning dastihinidin қüxüp қәloqan parqi-puratlardin қәrsikini toyоquzоquxқа tәxna idi. Hәlbuki, itlar kelip uning yarilirini yalaytti. **22** Әmди xundaқ boldiki, yоқsul әldi wә pәrixtilәр uni Ibraһimning қuқiqioға apardi. Bay һәм әlүp dәpnә қilindi; **23** wә tәһtisarada қattıq қiynilip, bexini kәtürүp, yiraқtin Ibraһimni wә uning қuқiqidiki Lazarusni көrүp: **(Hadēs 986)** **24** «Әy ata Ibraһim, manga rәһim қiloqaysән! Lazarusni әwәtkәysән, u barmıқining uқini suoға қilap, tilimoға

temitip sowutqay. Qünki mən bu ot yalkunida kattik azabliniwatimən!» dəp warkirap yalwurdi. **25** Lekin İbrahim mundak dedi: «Əy oqlum, həyat waktında hələwətni yətküqə kərginingni wə Lazarusning dərd-bala tartqinini yadingoşa kəltürgin. Həzir u təsəlli tapti, əmma sən azab tartiwatisən. **26** Wə bulardin baxqa, biz bilən silərnin arilikimizda yooqan bir həng bekitilgəndurki, bu yərdin silər tərəpkə ətəyli degənlər ətəlməs wə andin biz tərəpkə ətəlməz degənlər ətəlməs». **27** Əmdi bay yənə: «Undakta, i ata, səndin [Lazarusni] atamning əyigə əwətxingni ətünimən. **28** Qünki mening bəx aka-ukam bar; ularning bu azab-oqubətlik yərgə kəlməsliki üqün [Lazarus] ularni kattik agahlandurup qoysun» — dedi. **29** Birak İbrahim jawab berip uningoşa: «Ularda Musa wə [baxqa] pəyoqəmbərlərnin [agah-guwahliki] bar; ular xularni anglisun» — dedi. **30** Lekin u: «Yak, i İbrahim ata, əgər əlgənlərdin biri tirilip ularning aldioşa barsa, ular towa qilidu» — dedi. **31** Əmma İbrahim uningoşa: «Əgər ular Musa wə [baxqa] pəyoqəmbərlərnin [guwahlikini] anglimisa, hətta əlgənlərdin birsi tirilsimu, ular yənəla ixinixni rət qilidu» — dedi.

17 U muhlislirioşa mundak dedi: — İnsanni putlaxturidioşan ixlar bolmay qalmaydu; lekin xu putlaxturux wasitiqisi boləşan adəmnin həlioşa way! **2** Bundak adəmnin bu kişik balilərdin birini [gunahqa] putlaxturoşan bolsa, boynioşa tüğmən texi esiloşan həlda dengizəşə taxliwətilgini əwzəl bolatti. **3** Əzüngləroşa agah bolunglar! Əgər kərindixing gunah qiloşan bolsa, uningoşa tənbiş-nəsihət qiloşin. U towa qilsa uni əpu qiloşin. **4**

Mubada u bir kün iqidə sanga yəttə mərtiwə gunah kilsa wə yəttə mərtiwə yeningoşa kelip: Towa kildim, desə, uni yənila əpu kıləyin. **5** Xuning bilən rosullar Rəbgə: İxənq-etikadimizni axuroşin, — deyixti. **6** Wə Rəb ularoşa mundaq dedi: — Silərdə kışa urukidək zərriqə ixənq bolsa idi, silər awu üjmə dərihigə: «Yiltizingdin qomurulup, dengizoşa kəqüp tikil!» desənglar, u səzünglarni anglap kəqətti. **7** Lekin aranglardin kimning yər həydəydiyən yaki mal bəkidiyən bir kuli bolsa wə u etizliktin qaytip kəlgəndə, uningoşa: «Tezrək kelip dastihanda olturoşin», dəydiyənlər barmu? **8** U bəlki uningoşa: «Mening tamikimni təyyar kıl, mən yəp-iqip boləuqə belingni baqlap meni kütkin, andin əzüng yəp-iqkin, deməsmu? **9** Qul əmr kılinoşinidək kıləyini üqün hojayin uningoşa rəhmət eytamdu? Meningqə, eytmaydu. **10** Xuningoşa ohxax, silərmu əzünglaroşa əmr kılinoşanning həmmisini ada kıləyininglardin keyin: Biz ərziməs qullarmiz; biz pəqət tegixlik burjimizni ada kılduk, halas», dəydiyən bolisilər. **11** Wə xundak boldiki, u Yerusalemoşa qikip ketiwatqanda, Samariyə bilən Galiliyəning otturisidin ətüp, **12** bir kəntkə kirginidə mahaw kesiligə giriptar boləyan on adəm uningoşa uqrap, yirakta tohtap, **13** awazlirini kətürüp: Əy Əysa, ustaz, bizgə rəhim kıləyəsən, dəp ətündi. **14** Ularni kərgəndə u ularoşa: Berip əzünglarni kahinlaroşa kərsitinglar, dedi. Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatqanda, [mahawdin] paklandi. **15** Ulardin birəylən əzining sakəyoşinini kərgəndə yukiri awaz bilən Hudani uluqlap, kəynigə burulup, qaytti. **16** U kelip Əysaning ayioşoşa yikilip

düm yetip təxəkkür eytti. U Samariyəlik idi. **17** Əysa bu ixka qarap: Pak kılınqanlar on kixi əməsmidi? Qalqan tokkuzəylən keni? **18** Bu yat əllik musapirdin baxqa, Hudaqa həmdusana oquqlı heqkim qaytip kəlməptiöu?! — dedi. **19** Andin u həliki adəmgə: — «Ornungdin tur, yolunqqa mangqin! Etikading seni saqaytti!» — dedi. **20** [Bir küni] Pərisiylər uningdin: «Hudaning padixahlıki qaqan kelidu?» dəp sorioqanda u ularqa jawab berip mundak dedi: — Hudaning padixahlıqining kelixini kəz bilən kərgili bolmas; **21** kixilər: «Qaranglar, u mana bu yərdə!» yaki «U yərdə!» deyəlməydu. Qünki mana, Hudaning padixahlıki aranglardidur. **22** Keyin u muhlislirioqa yənə mundak dedi: — «Xundak künlər keliduki, silər İnsan'ooqlining künliridin birər küni bolsimu kəruəxkə təxna bolisilər, ləkin kəəlməysilər. **23** Xu qaoqda kixilər silərgə: «Mana u bu yərdə!» wə yaki «Mana u u yərdə!» dəydu; silər nə barmanglar nə ularning kəynidin yügürmənglar. **24** Qünki goya asmanın bir qetidin qakmaq qeqip yənə bir qetigiqə yorutidioqandək, İnsan'ooqlining öz künidə həm xundak bolidu. **25** Ləkin u awwal kəp azab-oqubətləni tartixi bu dəwrdikilər tərpidin qətkə kəkilixi muqərrərdur. **26** Wə Nuh [pəyoqəmbərning] künliridə qandak bolqan bolsa, İnsan'ooqlining künliridə həm xundak bolidu. **27** Taki Nuh kemigə kirip olturoqan künigiqə, kixilər yəp-iqip, əylinip wə yatlık bolup keliwatqanidi; andin topan kelip həmmisini həlak kildi. **28** Həm yənə, Lutning künliridə qandak bolqan bolsa xundak bolidu — kixilər yəp-iqip, soda-setik kılıp, tərıqılık kılatti wə əyləni salatti. **29**

Lekin Lut Sodom xəhəridin qıqқан küni, asmandin ot bilən günggürt yeoqip, [bu xəhərdikilərnin] həmmisini həlak qildi. **30** Əmdi İnsan'ooqli axkara bolidioqan kündə ənə xundak bolidu. **31** Xu küni, hərkim əgzidə turup, nərsə-kerəkliri əyidə bolsimu, aloqili qüxmisen; wə xuningoqa ohxax kimki etizlikta bolsa [əyigə] həq yanmisun. **32** Lutning ayalini yadinglaroqa kəltürünglar! **33** Kimki öz həyatini qutkuzmaqqi bolsa, uningdin məhrum bolidu, lekin öz həyatidin məhrum boləqan kixi uningə erixidu. **34** Silərgə xuni eytayki, u keqidə ikki adəm bir orunda yatidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri qaldurulidu. **35** Ikki ayal yaroqunqak bexida turup un tartiwatqan bolidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri qaldurulidu». **37** Wə ular uningə jawabən: Əy Rəb, bu ixlar kəyərdə yüz beridu? — dəp soridi. U ularəq: Jəsət kaysi yərdə bolsa, quzəunlar xu yərgə toplixidu!

18 Wə u ularəq, boxaxmay, hərdaim dua qilip turux kerəkliki toqrisida bir təmsil kəltürüp mundaq dedi: **2** — «Məlum xəhərdə bir sotqi bar ikən. U Hudadinmu qorqmaydikən, adəmlərgimu pərwa qilmaydikən. **3** Xu xəhərdə bir tul ayal bar ikən wə u daim sotqining aldioqa kelip: «Əyibkardin həkqimni elip bərgin» dəp tələp qilidikən. **4** U heli waqitkiqə uni rət qiptu; birak keyin kənglidə: Hudadinmu qorqmaymən, adəmlərgimu pərwa qilmaymən, **5** lekin bu tul hotun meni awarə qilip ketiwatidu, uning manga qaplixiwelip meni həlimdin kətküzüwətməsliki üqün hərhalda uning dəwayini sorap qoyay!» — dəp oylaptu». **6** Rəb: Qaranglar, adalətsiz bu sotqining nemə degənlirigə! **7** U xundak qiləqan

yerdə, Huda Өzigə keqə-kündüz nida kıliwatқан tallıqan bəndilirigə қандақ қılar? Gərqə Huda Өz bəndilirigə həmdərd bolux bilən birgə [rəzillikkə] uzunıqıqə səwr-takət kılsimu, ahirida bəndilirining dərdigə yətməsmu? **8** Mən silərgə eytayki: U ularning dərdigə yetip nahayiti tezla həqqini elip beridu! Lekin İnsan'oolı kəlgəndə yər yüzidə iman-ixənq tapalamdu? — dedi. **9** U əzlirini həqqaniy dəp qarap, baxqılarnı kəzigə ilmaydıqan bəzilərgə karitip, mundaқ bir təmsilni eytti: **10** — Ikki adəm dua qılqılı ibadəthanıqə beriptu. Biri Pərisiy, yənə biri bajgir ikən. **11** Pərisiy ərə turup öz-əzigə mundaқ dua qılıptu: — «Əy Huda, mening baxқа adəmlərdəк bulangqı, adalətsiz, zinahor wə hətta bu bajgirdəк bolmioqinim üqün sanga xükür! **12** Hər həptidə ikki qetim roza tutimən wə tapқанlirimning ondin bir ülüxini sədikə qilimən». **13** Biraқ heliki bajgir yirakta turup bexini kətürüp asmanqə qaraxqimu petinalmay məydisigə urup turup: «Əy Huda, mən muxu gunahqaroqə rəhim qılqaysən!» — dəptu. **14** Mən silərgə xuni eytayki, bu ikkiyləndin [Pərisiy] əməs, bəlki [bajgir] kəqürümgə erixip əyigə kaytıptu. Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən qilinar, lekin kimki əzini təwən tutsa üstün kətürülər. **15** Əmdi qolını təgküzsun dəp, kixilər kiqik balilirinimu uning aldiqə elip kelətti. Lekin buni kərgən muhlislar ularni əyiblıdı. **16** Əmma Əysa balilarnı yenıqə qaqirip: Kiqik balilarnı aldimqə kəlgili qoyunglar, ularni tosuxmanglar. Qünki Hudaning padixahlıqı dəl muxundaqlardın tərkib tapқandur. **17** Mən silərgə bərhəк xuni eytip qoyayki: Kimki Hudaning padixahlıqını səbiy balidəк qəbul qilmisa, uningqə hərgiz

kirəlməydu, — dedi. **18** Məlum bir həkəmdar Əysadin: I yahxi ustaz, mənggülük həyatka waris bolmaq üçün nemə ixni qilixim kerək, — dəp soridi. **(aiōnios g166)** **19** Ləkin Əysa: Meni nemə üçün yahxi dəysən? Yahxi bolquqi pəkət birlə, yəni Hudadur. **20** Əmrləni bilisən: — «Zina qılma, qatillik qılma, oqrilik qılma, yaloqan guwahlik bərmə, atangni wə anangni hərmət qıl» — dedi. **21** — Bularning həmmisigə kiqikimdin tartip əməl qilip keliwatimən, — dedi u. **22** Əysa buni anglap uningə: — Səndə yənə bir ix kəm. Pütkül mal-mülkingni setip, pulini yoxsullarə quləxtürüp bərgin wə xundak qilsang, ərxte həzinəng bolidu; andin kelip manga əgəxkin! — dedi. **23** Əmma u bu gəpni anglap tolimu qayquə qəmüp kətti; qünki u nəhayiti bay idi. **24** Tolimu qayquə qəmüp kətkənləni kərgən Əysa: — Mal-dunyasi kəpləning Hudaning padixahləqə kirixi nemidegən təs-hə! **25** Təgining yingnining kəzidin ətuxi bay adəmning Hudaning padixahləqə kirixidin asandur! — dedi. **26** Buni angliəanlar: — Undak bolsa, kim nijatka erixəlisun? — deyixti. **27** Əmma u jawabən: — İnsanlarə qumkin bolmiəan ixlar Hudə qumkindur — dedi. **28** Əmdi Petrus: — Mana, biz bar-yokimizni taxlap sanga əgəxtuk!? — dedi. **29** U ularə: — Mən silərgə bərhək xuni eytayki, Hudaning padixahləqə üçün əy-wək ya ata-anisi ya qerindaxliri ya ayali ya baliliridin waz kəqkənləning hərbi **30** bu zamanda bularə qəp həssiləp muyəssər bolidu wə kelidiəan zamandimu mənggülük həyatka erixməy qalmaydu. — dedi. **(aiōn g165, aiōnios g166)** **31** Andin u on ikkəylənni əz yeniqə elip ularə qumundak dedi: — Mana, biz hazır Yerusalemqə

qikiwatimiz wə pəyoqəmbərlərləning Insan'ooli tooqrisida pütkenlirining həmmisi [xu yərdə] əməlgə axurulidu. **32** Qünki u yat əllərləning qolıoqa tapxurulidu wə ular uni məshirə qilip, harlaydu, uning üstigə tüküridu; **33** ular uni qamqilıoqandin keyin ɵltürüwetidu; wə u üqinqi küni qayta tirilidu, — dedi. **34** Birə ular bu sözlərdin həqnemini qüxənmidi. Bu sözning mənisini uların yoxurulıoan bolup, uning nemə eytkinini biləlməy qaldı. **35** Wə xundək ix boldiki, u Yeriho xəhirigə yeqinlaxkanda, bir kor kixi yolning boyida olturup tiləmqilik qiliwatatti. **36** U kəpqilikning ɵtöp ketiwatqanlığını anglap: — Nemə ix bolıoandu? — dəp soridi. **37** Hək uningıoqa: — Nasarətlik Əysa bu yərdin ɵtöp ketiwatidu, — dəp həwər bərdi. **38** — I Dawutning ooli Əysa, manga rəhim qilıoaysən! — dəp warkırap kətti u. **39** Wə Əysanın aldidə mengiwatqanlar uni: — Xük oltur! dəp əyibləxti. Birə u: — I Dawutning ooli, manga rəhim qilıoaysən! — dəp tehimu kattıq warkıridi. **40** Əysa kədimini tohtitip, uni aldioqa baxlap kelixni buyrudi. Qarioqu uningıoqa yeqin kəlgəndə u uningdin: **41** — Sən meni nemə qilip bər, dəysən? — dəp soridi. — I Rəbbim, qayta kəridioqan bolsam'idi! — dedi u. **42** Əysa uningıoqa: — Kəridioqan bolıqin! Etikəding seni saqaytti, — dedi. **43** Wə uning kəzi xuan eqildi; u Əysaoqa əgixip, yol boyi Hudani uluqlap mangdi. Wə barlıq halayıqmu buni kərüp Hudaıoqa mədhıyə okıdi.

19 U Yeriho xəhirigə kirip uningdin ɵtöp ketiwatatti. **2** Mana xu yərdə Zakay isimlik bir kixi bar idi. U «bax bajgir» bolup, intayin bay idi. **3** U Əysanın qandək adəm ikənlikini kərüxkə pırsət izdəwatatti, ləkin boyi pakar

boloqaqqa, həlkning tolilikidin uni k r lm ytti. **4** Xunga u aldi tərəpkə y g r p berip, uni k r x  q n bir t p  jma dərihigə yamixip qikti; q nki  ysa u yol bilən  t tti. **5** W   ysa u y rg  kəlgəndə yukirioğa q rap uni k r p uning a: — Zakay, qapsan qüxkin! Q nki mən b g n sening  y ngd  konuxum ker k, — dedi. **6** U aldirap q x p, huxallik bilən uni [ yid ] mehman kildi. **7** Bu ixni kərgən halayikning həmmisi: U gunahkar kixiningkid  kon jili kirip k tti! — d p  otuldixip k tti. **8** Lekin Zakay ornidin turup R bg : — I Rəbbim, mana, m lk mning yerimini yoksullar a berimən; əgər birawni yalo andin xikay t k lip uningdin birnemə  nd r walo an bolsam birigə t tni kayturimən, — dedi. **9** Buning bilən  ysa uning a [q rap]: — B g n nijat bu  yg  kirdi. Q nki bu kixi həm Ibrahimning   lidur! **10** Q nki Insan' oqli ezip kətkənlərni izd p kutkuzo jili k ldi, — dedi. **11** Halayik bu s zl rni tingxawatkanda u yənə s z k lip bir t msilni  oxup eytti. Q nki u Yerusalemo a yek nlaxkanidi w  ular: «Hudaning padixahliki d rh l namayan bolidio ul?» — d p oylaxkanidi. **12** Xunga u munda  dedi: Bir a s ng k padixahlik təhtigə erixip kelix  q n yirak bir yurt a q rap yolo a qikiptu. **13** [Awwal] u  zining on k lini qəkirip, ular a on tillani  l xt r p berip: «Mən kaytip k lg q  [buning bilən]    t k linglar» — d ptu. **14** Bir k  z yurt pukraliri uning a  q bol qaqqa, k ynidin  lqil rni  w tip: «Bu kixining  stimizg  padixah boluxini halimaymiz!» d ptu. **15** W  u padixahlik m nsipig  erixip kaytip k lg nd  xunda  boldiki, h rbirining tijar t bil n  anq  payda tap inini bilm kqi bolup, pulini tapxuro an

h liki k llirini  z aldio a qakirtiptu. **16** W  awwalkisi
 kelip: «I hojam, sili b rg n tilla on tilla payda kildi»
 d ptu. **17** «Yarays n,  y yahxi kul! S n kiqukin  ixta
 ix nqlik qik anlik ing  q n on x h rg  h kim bol in»
 — d ptu hojayin uning a. **18** Ikkinqisi kelip: «I hojam,
 sili b rg n tilla b x tilla payda kildi» d ptu. **19** Hojayin
 uning a h m: «S n h m b x x h rg  h kim bol in»
 d ptu. **20** Lekin y n  birsi kelip: «I hojam, mana sili b rg n
 tilla! Buni yaoqlik a qigip bir jayda koyup saklidim. **21**
 Q nki sili kattik ad m ik nla, sili aman t kilmio anliridin
 payda  nd r p,  zliri terimio anliridin h sul yio ila.
 Xuning  q n silidin k rktum» d ptu. **22**  mma [hojayini]
 uning a: « y  ski kul, sanga  z a zingdin qik an
 s zliring boyiq  h k m kilay. S n mening aman t kilmay
  nd r walidio an, terimay turup yio iwalidio an kattik
 ad m ik nlikimni bilip turup, **23** nem   q n mening
 pulumni h ziniqil rg  aman t koymiding? M n kaytip
 k lg nd , uni  s mi bil n almasmidim?» — d ptu.
24 Andin u yenidikil rg : «Uningdiki tillani elip on
 tilla tap an kulo a beringlar!» d p buyruptu. **25** Ular
 uning a: «I hoja, uning on tillasi tursa!» — d ptik n, **26**
 [hojayin y n  munda  d ptu]: «— Q nki m n sil rg  xuni
 eytayki, kimd  bar bolsa, uning a tehimu k p berilidu;
  mma kimd  yok bolsa, hətta uningda bar bol anlirimu
 uningdin məhrum kilinidu. **27**  mdi  stig  padixah
 bolup h k m s r x mni halimio an d xm nlirimni
 bolsa, ularni k lt r p, mening aldimda k tl kilinglar».
28 U bu ixlarni eytkəndin keyin, Yerusalemo a qik x a
 aldio a k rap mangdi. **29** W  xunda  boldiki, u Zəytun

teoqining etikidiki Bəyt-Fagi wə Bəyt-Aniya yezilirioğa yeqin kəlginidə, ikki muhlisioğa munularni tapilap aldin əwətti: **30** — Silər udulunglardiki yezioğa beringlar. U yərgə kiripla heq adəm balisi minip bəkmioğan, baqlaklik bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglar. **31** Əgər birsi silərdin: «Nemixka buni yexisilər?» dəp sorap qalsa, silər uningə: «Rəbning buningə həjiti qüxti» — dənglar. **32** Xuning bilən əwətilgənlər beriwidi, ix dəl u ularəğa eytkandək boldi. **33** Ular təhəyni yexiwatkanda, uning igiliri ulardin: — Təhəyni nemixka yexisilər? — dəp soridi. **34** Ular: — Rəbning uningə həjiti qüxti, — dedi. **35** Ular uni Əysaning aldioğa yetiləp kəldi; wə yepinqa-qapanlirini təhəyni üstigə selip, Əysani yələp üstigə mindürdi. **36** U ketip barətinidə, həklər yepinqa-qapanlirini yoloğa payandaz qilip saldi. **37** Wə u Zəytun teoqidin qüxüx yolioğa yeqinlaxqinidə, pütkül muhlislar jamaiti xadlinip, öz kəzi bilən kərgən qüdrətlik möjizilər üqün awazini kətürüp: «Pərwərdigarning namida kəlgən padixah mubərəktur! Asmanlarda tinq-inaklik tikləngəy, ərxialada xan-xərəp ayan boləy!» dəp towlixip Hudaəğa mədhiyə okuxka baxlidi. **39** Lekin topning iqidə bəzi Pərisiylər uningə: — Əy ustaz, muhlisliringə [muxu gəpliri üqün] tənbiḥ bər! — deyixti. **40** Biraḳ u ularəğa jawabən: — Silərgə xuni eytayki, bular jim turoğan bolsa, hətta bu taxlarmu quḳan selixkan bolatti, — dedi. **41** Əmdi u xəhərgə yeqinlixip uni kərüp, uning üqün yioḳlap mundaḳ dedi: **42** — [I Yerusalem]! Sən bügün, bu kününgdə, tinq-amanliḳing üqün nemə kerək boləqinini bilsəng idi! Kaxki, bu ixlar hazır kəzliringdin yoxurundur.

43 Qünki xundak künlər bexingəja keliduki, düxmənliring ətrapingni qaxa-istihkam bilən qorxap seni qamap tət tərəptin kıstaydu. 44 Ular seni wə [sepiling]ning iqingdiki baliliringni yər bilən yəksən kılip, hətta taxni taxning üstidimu qaldurmaydu; qünki [Huda]ning seni yokliəjan pəytini bilip yətmiding. 45 Wə u ibadəthana həyliliriəja kirip, u yərdə elim-setim kıliwatqanlarni həydəp qikirip, 46 ularəja: — Mukəddəs yazmilarda: «Mening öyüm dua-tilawəthana bolidu» dəp pütülgən bolsimu, lekin silər uni «bulangqilarning uwisi» kıliwaldinglar! — dedi. 47 Xu wəqıtlarda u hər küni ibadəthanida təlim berətti. Bax kaħınlar, Təwrat ustazliri wə yurt qongliri uni yokitixqa amal izdidi. 48 Lekin ular qandak qol selixni bilməytti, qünki barlıq həlk uning sözini tingxax üqün uningəja kattik yepixkanıdi.

20 Wə xu künlərdin bir küni u ibadəthanining həylilirida həlkqə təlim berip hux həwərnı elan kıliwatqanda, bax kaħınlar wə Təwrat ustazliri bilən aqsakallar uning aldiəja kelip uningdin: **2** — Bizgə eytkin: Sən kıliwatqan bu ixlarni qaysi həkukqa اساسən kıliwatisən? Sanga bu həkukni kim bərgən? — dəp soridi. **3** U ularəja jawab berip: — Mənmü silərdin bir ixni soray; silər manga eytip beringlarqu, **4** — Yəhya yürgüzgən qəməldürüx ərxinmu, yaki insanlardinmu? — dəp soridi. **5** Ular əzara muləhizə kılixip: — Əgər «ərxin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üqün [Yəhyaəja] ixənmidinglar?» dəydu. **6** Əgər: «İnsanlardin kəlgən» desək, bu barlıq halayık bizni qalma-kesək kılip öltüridu. Qünki ular Yəhyaning pəyoqəmbər ikənlikigə ixəndürülgən, —

deyixti. **7** Wə ular: — [Uning] [hokukining] kəyərdin kəlgənlikini bilməymiz, — dəp jawab berixti. **8** Əysa ularoşa: — Undakta, mənmu bu ixlarni kaysi hokukqa اساسən kiliwatқанlikimni eytmaymən, — dedi. **9** U halayikqa munu təmsilni səzləxkə baxlidi: — «Bir kixi bir üzümzarlik bərpa kilip, uni baqwənlərgə ijarigə berip, əzi yaka yurtka berip u yərdə uzun wakit turuptu. **10** Üzümlərnı yioqidoqan məzgil kəlgəndə baqwənlərnıng üzümzarliktiki mewidin uningoşa berixkə kulliridin birini ularining yenioşa əwətiptu. Lekin baqwənlər uni urup-dumbalap kuruq kəl yanduruwetiptu. **11** U yənə baxka bir kılını əwətiptu. Lekin ular unimu dumbalap, harlap, yənə kuruq kəl kayturuwetiptu. **12** U yənə üqinqisini əwətiptu; ular unimu urup yarilandurup, talaşa həydəp qikiriwetiptu. **13** [Ahirda] üzümzarlikning hojayini: «Kandak kılsam bolar? Seyümlük oqlumni əwətəy; ular uni kərsə, heq bolmioqanda uning hərmitini kılar?» dəptu. **14** Birak baqwənlər uning oqlını kərüp bir-biri bilən məslihətlixip: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni jayliwetəyli, andin miras bizningki bolidu» deyixiptu. **15** Xuning bilən ular uni üzümzarlikning sirtioşa aqikip əltürüwetiptu. Əmdi bundak əhwalda üzümzarlikning hojayini ularni kandak kilidu? **16** U kelip u baqwənlərnı yokitip üzümzarliqni baxkıləroşa tapxuridu». Halayik buni anglap: — Bundak ixlər hərgiz bolmisun! — deyixti. **17** Lekin u ularoşa kəzlrini tikip mundak dedi: — Undak bolsa, muqəddəs yazmilarda «Tamqılar taxliwətkən tax bolsa, Burjak texi bolup tikləndi» dəp yeziloqan söz zadi nemini kərsitidu? **18** Bu «tax»ka yikiloqan kixi parə-parə

bolup ketidu; lekin bu tax harkimning üstigə qüxsə, uni kukum-talkan kiliwetidu. **19** Bax kahinlar wə Təwrat ustazliri uning bu təmsili əzligə karitip eytkanlığını bilip xu haman uningə qol selix yolini izdidi; lekin ular halayiktin qorkuxti. **20** Xunga ular uning kəynidin marap, uni [Rim] waliyisining həkümranlikida sorakka tartixka tapxurux üqün birnəqqə adəmləni setiwelip, soqunup kirixkə əwətti. Ular səmimiy kiyapətkə kiriwelip, uning səzidin yoquq izdəp yürətti. **21** Ular uningə mundak soal qoydi: — Əy ustaz, silini durus səz kilidioqan wə durus təlim beridioqan, heqkandak adəmnin yüz-hatirisini [kət'iy] kilmaydioqan, bəlki Hudaning yolini sadiklik bilən əgitip keliwatkan adəm dəp bilimiz. **22** [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat kanunioqə uyğunmu-yok?». **23** Əmma u ularning hiylisini kərüp yetip ularə: — Nemixka meni sinimakqisilər? **24** Manga bir kümüx dinar kərsitinglar. Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dedi. Ular uningə: Kəysərningki, — dedi. **25** Wə u ularə: — Undak bolsa, Kəysərning həqqini Kəysərgə, Hudaning həqqini Hudaə tapxurunglar, — dedi. **26** Ular halayikning aldida uning səzliridin uni tutuwalojudək heqkandak yoquq tapalmidi. Ular uning bu jawabioqə həyranuhəs bolup, zuwani tutuldi. **27** Wə «əlgənlər tirilməydu» dəp inkar kilidioqan Sadukiylarning bəziliri uning aldioqə kelip soal qoyup mundak dedi: **28** — Ustaz, Musa [pəyoqəmbər Təwratta] bizgə: «Ayali bar, əmma pərzənt kərmigən kixi əlöp kətsə, əlgüqining aka yaki inisi tul qaloqan yənggisini əmrigə elip, kərindixi üqün nəsil qalduruxi kerək» — dəp yazoqan. **29** Əmdi

yəttə aka-uka bar idi. Qongi öyləngəndin keyin pərzənt kərməy aləmdin өtti. **30** İkkinqi kərindixi ayalini əmrigə elip, pərzənt kərməy aləmdin өtti. **31** Andin üqinqisi uni aldi; xundak kəlip, yəttisi uni əmrigə elip pərzənt kərməy өldi. **32** Həmmisidin keyin ayalmu өldi. **33** Əmdi tirilix künidə bu ayal ularning qaysisiningki bolar? Qünki yəttisi uni hotunlukka aloqan-də?! **34** Əysa ularoqa mundak jawab bərdi: — Bu aləmnin pərzəntliri öylinidu, yatliq bolidu. (aiōn g165) **35** Lekin u aləmdin nesiwə boluxka, xundakla өlüklərdin tirilixkə layiq sanaloqanlar öylənməydu, yatliq bolmaydu. (aiōn g165) **36** Qünki ular yənə өlməydu, pərixtilərgə ohxax bolidu; «өлүmdin tirilixtin tuoquloqan pərzəntlər» boləqəqə, ular Hudaning ooqulliridur. **37** Əmdi өlgənlərnin tirildüröluxini hətta Musa [pəyoəmbər] özimu ayan kəloqan; qünki [Təwrattiki] «tikənlilik» degən wəkəninin hatirisidə u Pərwərdigarni: «İbrahimning Hudasi, İshakning Hudasi wə Yakupning Hudasi» dəp bayan kəloqan. **38** U өlüklərnin Hudasi əməs, bəlki tiriklərnin Hudasidur; qünki uningoqa nisbətən həmməylən tiriktur! **39** Xuning bilən Təwrat ustazliridin birqanqisi baqa berip: — Ustaz, yaxsi eytting, — dedi. **40** Qünki ulardin heqkim yənə uningdin soal soraxka jür'ət kəlalimidi. **41** Əmdi u ularoqa soal koydi: — Kixilər Məsihi qandaxsigə Dawutning oqlı dəydi? **42** Qünki Dawut əzi Zəburda: Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: — «Mən sening düxmənliringni təhtipəring kəloquqə, Mening ong yenimda olturoqin!» — degənoqu? **44** Əmma Dawut uni «Rəbbim» dəp qəkiroqan yərdə, undaqta u qandaxmu uning oqlı bolidu? **45** Wə barliq halayiq kulak

selip anglawatqanda, u muhlisliroqqa mundak dedi: —
46 — Təwrat ustazliridin həoxyar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwaloqan haldə oqadiyip yürüxkə, bazarlarda kixilərnin ularoqə boləqan salamlirioqə, sinagoglarda aldinkı orunlarda, ziyapətlərdimu tərdə olturuxkə amrak kelidu. **47** Ular tul ayallarning barlik əy-besatlrini yəwalidu wə kəz-kəz kılıp yaləandin uzundin-uzun dualar kılıdu. Ularning tartidioqan jazasi tehimu eoqir bolidu!

21 U bəxini kətürüp qariwidi, baylarning əz sədikilirini [ibadəthanidiki] ianə sandukioqə taxliqinini kərdi. **2** U yənə sandukqə ikki tiyinni taxlawatqan bir namrat tul ayalnimu kərdi. **3** Xuning bilən u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu namrat tul ayalning taxliqini həmməylənningkidin kəptur. **4** Qünki ularning həmmisi əzlrining axqanliridin ianə kılıp, Hudaqə atioqan sadikilərgə qoxup taxlidi; ləkin bu ayal namratlikioqə qarimay, əzining tirikqilik kiliديوininin ھəmmisini ianə kılıp taxlidi. **5** Wə bəzilər ibadəthanining nəpis taxlar wə Hudaqə sunuloqan hədiyələr bilən qandak bezəlgənliki toqrisida səzlixiwatatti. U: **6** — Silər kəruwatqan bu barlik nərsilərgə nisbətən, xu künlər keliduki, hətta bir tal taxmu tax üstidə qaldurulmay, həmmisi gumran kilinidu, — dedi. **7** Ular uningdin: — Ustaz, bu degənliring qaqan yüz beridu? Bu ixlarning yüz beridioqanlikini ayan kiliديوan qandak alamət bolidu? — dəp soridi. **8** U mundak dedi: — Azdurulup ketixtin həzi bolunglar. Qünki tola kixilər mening namimni setip: «Mana əzüm xudurmən!» wə «Axu wəqit yeqinlaxti!» dəydu. Xunga ularning kəynigə

kirmənglar. **9** Silər urux və topilanglarning həwirini angliqan waqtinglardimu wəhimigə qüxmənglar; qünki bu ixlarning awwal yüz berixi mukərrər. Lekin bular, zaman ahiri yetip kəldi, degənlik əməs. **10** Andin u yənə mundaq dedi: — Bir millət yənə bir millət bilən uruxqa qikidu, bir padixahlik yənə bir padixahlik bilən uruxqa qikidu. **11** Jay-jaylarda xiddətlik yər təwrəxlər, aqarqiliklər və wabalar bolidu, [yər yüzidə] wəhxətlər və asmanda həywətlik alamətlər kərünidu. **12** Birəq bu hərbi wəqələr yüz berixtin ilgiri, kixilər silərgə qol selip tutqun qilidu və silərgə ziyankəxlik qilip, silərnə sinagoglarning sorəqlirioqa tapxuridu, zindanlaroqa taxlaydu; ular mening namim tüpəylidin silərnə padixah və həkəmdarlarning aldioqa elip baridu, **13** və bunun bilən [ularning aldida] guwahlik berix pürsitinglar qikidu. **14** Uning üqün ərzgə qandaq jawab berix tooqrisida aldin'ala heq oylanmaslikka kəlbənglarda kət'iy niyət qilinglar. **15** Qünki mən silərgə barlik düxmənliringlar rəddiyə və rət qiləlmioqudək pasahətlik til və danixmənlilik ata qilimən. **16** Hətta ata-ana, aka-uka, uruq-tuqkan və yar-buradərliringlarmu silərgə hainlik qilip tutup beridu və ular aranglardiki bəziliringlarni ɵltüridu. **17** Silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmnəng nəpritiğə uqraysilər. **18** Həlbuki, bəxinglardiki bir tal qaqmu həlak bolmaydu! **19** Səwr-qidəmlilik boləqininglarda, jeninglaroqa igə boləlaysilər. **20** — Lekin Yerusəlemnəng [düşmən] qoxunliri təripidin qorxiwəlinəqanlikini kərgininglarda, uning wəyran bolux waqti yəqinlixip qaptu, dəp bilinglar. **21** U qaoqda Yəhədiyyə ɵlkisidə turuwatqanlar taoqlaroqa

қақсун, хәһәр иқидә турuwатқанлар унингдин қикіп кәтсун, yezilarda турuwатқанлар хәһәргә кirmisun. **22** Qünki xu qaoq «intikam jazasini tartidiqan künlər»dur; xuning bilən [mukəddəs yazmilarda] barlıq pütülgənlər əməlgə axurulidu. **23** Əmdi xu künlərdə hamilidar ayallar wə bala emitidiqanlarning Һalıqə way! Qünki bu zeminda eqir kışqılıq bolidu wə [ərxniki] oğəzəp bu həlkning bexiqə qūxidu; **24** Ular kiliqning bisida yiktilidu wə tutqun kilinip, barlıq əllərgə elip ketilidu; «yat əllərnin waqtı» toxquqə, Yerusalem yat əllərnin ayaoq astida qalidu. **25** — Quyax, ay, yultuzlardimu alamətlər bolidu; yər yūzidiki əllər arisida dengiz-okyanlarning güldürlixidin wə dolqunlarning dawaloqxliridin parakəndiqilik bolidu. **26** Adəmlər kōrkup, yər yūzigə kelidiqan apətlərnə wəhimə iqidə kütüp əs-hoxini yokitidu; qünki asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **27** Andin kixilər İnsan'ooqlining küq-kudrət wə uluoq xan-xərəp bilən bir bulut iqidə keliwatқанlikini kōridu. **28** Lekin bu alamətlər kōrünüxkə baxliqanda, kəddinglarni ruslap bexinglarni kōtüringlar, qünki bu silərnə azad kilixtiki nijat yekınlaxti, degənliktur. **29** U ularoqə mundaq bir təmsilni səzləp bərdi: — Ənjür dərihi wə baxқа barlıq dərəhlərgə karanglar. **30** Ularning yengidin bihlanoqanda ularoqə karap, özünglar yazning yetip kelixigə az qaloqanlikini bilisilər. **31** Xuningdək, baya deyilgən alamətlərnin yüz beriwatқанlikini kōrginiglarda, Hudaning padixahlikining yekın qaloqalnlilikini bilinglar. **32** Mən silərgə bərhəq xuni eytip qoyayki, bu alamətlərnin həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydu.

33 Asman-zemin yokilidu, birak mening sölirim hërgiz yokalmaydu. **34** — Lekin özünglaroqa agah bolunglarki, kengülliringlar äyx-ixrät, mëyhorluk wë tirikqilikning oqam-ëndixiliri bilën bihudlaxmisun, xu küni üstünglaroqa tuyuksiz qüxmisun. **35** Qünki u goya tuzaktäk barlik yër yüzidä hërbir turuwatqanlarning bexioqa qüxidu. **36** Xunga hërkandak wakitlarda hoxyar bolunglar, yüz berix aldida turuwatqan bu ixlardin özünglarni qaqurup Insan'ooli aldida hazir bolup turuxka layik hesablinix üqün hërdaim dua qilinglar, — dedi. **37** Əmdi u kündüzliri ibadəthanida təlim berətti, ahxamliri xəhərdin qikip, keqini Zəytun teqi dəp ataloqan taqda ötküzətti. **38** Wə barlik həlk uning təlimini angliqili tang səhərdə ibadəthanioqa kirip, uning yenioqa kələtti.

22 Əmdi petir nan həyti («ötüp ketix həyti» dəpmu atilidu) yekinxlixip qaloqanidi. **2** Bax kahinlar wə Təwrat ustazliri uni ölümgə məhkum qilixka amal izdəp yürətti; qünki ular həlktin qorqatti. **3** Xu pəyttə on ikkiyləndin biri boləqan, İxkariyot dəp ataloqan Yəhudaning kengligə Xəytan kirdi. **4** U berip bax kahinlar wə ibadəthana pasiban bəgliri bilən Əysani qandak qilip ularoqa tutup berix üstidə məslihətləxti. **5** Ular intayin hux bolup, Yəhudaqə pul berixkə kelixti. **6** Yəhuda maqul bolup, uni halayiqtin ayrim qaloqanda ularoqa tutup berixkə muwapik pürsət izdəxkə kirixti. **7** Əmdi petir nan həytining [birinqi] küni yetip kəlgənidi. Xu küni «ötüp ketix həyti»oqa atap qurbanlik [koza] soyulatti. **8** Xuning bilən Əysa Petrus bilən Yuhannaqə: — Berip bizgə ötüp ketix həytining [qozisini] birgə yegili təyyarlanglar, —

dəp ularni əwətti. **9** — Kəyərdə təyyarliximizni halaysən? — dəp soridi ular. **10** U ularoşa mundak dedi: — Xəhərgə kirsənglar, mana u yərdə kozida su kətürüwaloşan bir ər kixi silərgə uqraydu. Uning kəynidin mengip u kirgən eygə kiringlar. **11** Wə ey igisigə: «Ustaz: — Muhlislirim bilən ətüp ketix heytning tamikini yəydioşan mehmanhana ey kəyərdə? — dəp sorawatidu» dənglar. **12** U silərni baxlap üstünki kəwəttiki rətləngən sərəmjanlaxturuloşan qong bir eoqiz əyni kərsitidu. Mana xu yərdə təyyarlik kılıp turunglar. **13** Xuning bilən ikkisi beriwidi, həmmə ixlar uning eytkinidək bolup qıkti. Ular xu yərdə ətüp ketix heytning tamikini təyyarlaxti. **14** Əmdi waqti-saiti kəlgəndə, Əysa dastihanda olturdi; on ikki rosul uning bilən billə olturuxti. **15** Andin u ularoşa: — Mən azab qekixtin ilgiri, silər bilən ətüp ketix heytning bu tamikioşa həmdastihanda boluxqa tolimu intizar bolup kəlgənidim. **16** Qünki silərgə eytayki, bu heyti-ziyapitining [əhmiyiti] Hudaning padixahlığıda əməlgə axurulmıoşuqə, mən buningdin qayta yeməymən, — dedi. **17** Andin u bir jamni qolioşa elip, təxəkkür eytti wə muhlislirioşa: — Buni elip aranglarda təksim kılıp [iqinglar]. **18** Qünki xuni eytayki, mundin keyin Hudaning padixahlığı kəlmigüqə, hərgiz üzüm xərbitidin kət'iy iqməymən, — dedi. **19** Andin u bir tal nanni qolioşa elip, Hudaşa təxəkkür eytti wə uni oxtup, ularoşa üləxtürüp berip: — Bu mening silər üqün pida bolidioşan tenimdur. Meni əsləp turux üqün buningdin yənglar, — dedi. **20** U xuningdək tamaktin keyinki jamni qolioşa elip mundak dedi: — Bu jamdiki xarab mening silər üqün təkülidioşan

qenimda bolqan yengi ahdidur. **21** Lekin mana, meni tutup bərgüqining qoli mening bilən bir dastihandidur. **22** Wə İnsan'oqli dərwekə əzi tooqrisida bekitilgəndək [aləmdin] ketidu; birak İnsan'oqlining tutup berilixigə wasitiqi bolqan adəmning haliqə way! **23** Andin muhlislar bir-biridin: — Arimizda zadi kim muxundak ixni qilixi mumkin? — dəp munazirigə qüxüp ketixti. **24** Əmdi ularning arisida qaysimiz əng uluq saniliximiz kerək degən talax-tartix pəyda boldi. **25** U ularqə mundaq dedi: — Əllərdiki padixahlar qol astidiki həlk üstidin buyruqwazlik qilip idarə qilidu, ularning üstidiki hokukdarliri «həlkpərwər» dəp atilidu. **26** Birak silər xundak bolmanglar; bəlki aranglardiki əng mərtiwiliki əzini əng kikiqidək hesablisun wə yetəkqi bolqanlar [həmməyləngə] hizmətkardək bolsun. **27** Kim mərtiwilik, dastihanda olturoqanmu yaki dastihandiki kütküqimu? Dastihanda olturoqini əməsmu? Birak mən bolsam aranglarda hizmitinglarda boluquqi kütküqidəkturmən. **28** Silər bolsanglar, beximoqə sinaklar kəlgəndə baxtin-ahir mən bilən billə həmrəh bolqansilər. **29** Wə huddi Atam manga padixahlik hokuki bekitkəndək, mən silərgimu xundak bekitimən. **30** Xuning bilən silər mening padixahlikimda mən bilən bir dastihanda yəp-iqisilər wə təhtlərdə olturup, Israilning on ikki kəbilisi üstidin həküm qikirisilər. **31** Rəb yənə [Petrusqa]: — «Əy Simon, Simon! Mana, Xəytan həmminglarni huddi buqday taskioqandək taskap sinaxni tiligən. **32** Lekin etikading yoximisun dəp sanga dua qildim. Əmdi sən towa qilip tüz yoloqə qaytkəndin keyin, qerindaxliringni mustəhkəmligin»

— dedi. **33** — I Rəb, — dedi Petrus, — Mən sən bilən
billə zindanoğa taxlinip, billə ölümgə berixkə təyyarmən!
34 U uningoğa: — I Petrus, sanga eytayki, бүгүн horaz
qillioquqə, sən «Uni tonumaymən» dəp məndin üq qetim
tanisən, dedi. **35** Andin, u ulardin: — Silərni həmyansız,
hurjunsız wə kəxsiz [səpərgə] əwətkinimdə siləring birər
nərsənglar kəm bolup qaloğanmu? — dəp soridi. Ular: —
Yak, dedi. **36** Xuning bilən u ularoğa: — Lekin hazır hər
kimning həmyani bolsa, uni alsun; xundak həm hurjuni
bolsa, uni alsun wə bir kimning kiliqi bolmisa, qapinini
setip birdin kiliq alsun. **37** Qünki mən silərgə xuni eytayki,
[mukəddəs yazmilarda]: «U jinayətgilər qatarida sanilidu»
dəp pütülgən söz məndə qoqum əməlgə axurulidu. Qünki
mening tooqramdiki barlik ixlar toluq əməlgə axmay
qalmaydu — dedi. **38** — I Rəb, qarioqin, bu yərdə ikki kiliq
bar ikən, dedi ular. — Boldi, yetidu! — dedi u ularoğa.
39 Andin u qikip, aditi boyiqə Zəytun teoqioğa yol aldi;
uning muhlisliri uningoğa əgixip bardi. **40** U yərgə yetip
baroqanda u ularoğa: — Azdurulmasliqinglar üqün dua
kilinglar, — dedi. **41** Andin, ulardin bir tax etimiqə nerirak
berip, tizlinip turup: **42** — I Ata, halisang, bu kədəhni
məndin elip kətkəysən. Lekin mening əməs, bəlki Sening
iradəng ada kilingun — dəp dua kildi; **43** wə asmandin
bir pərixte uningoğa kərünüp uni kuwwətləndürdi. **44** U
qattik azabta toloqinip tehimu iklaslik bilən dua kiliwərdi.
Buning bilən uning tərliri yərgə təkülgən qan tamqiliridək
qüxüxkə baxlidi. **45** Andin duasini tügutip, ornidin turup,
muhlisirining yenioğa kəldi. Ularning oqəmgə qəküp
həlsizlinip mügdəp qaloğanlikini kərüwidi, ularoğa: **46**

— Uhlap kaləjininglar nemisi? Azduruluxtin saklinix
üqün qopup dua qilinglar, — dedi. **47** Uning sözi tehi
ayaqlaxmastinla, bir top adəmlər pəyda boldi. Ularni
baxlap kəlgüqi on ikkəyləndin biri boləqan Yəhuda degən
kixi idi; u Əysaqə [salam berip] səygili kexioqə bardı. **48**
Əysa uningə: — Əy Yəhuda, bir səyüx bilən İnsan'oolini
tutup berərsənmu? — dedi. **49** Wə Əysaning ətrapidikilər
nemə ix yüz beridioqanliqini bilip yetip: — I Rəb, kiliq
bilən uraylimu? — dedi. **50** Wə ulardin biri [kiliqini
kötürüp], bax kahinning qakirioqə urup, ong kulikini
xiliwətti. **51** Birak Əysa buningə jawabən: — Boldi, tohta!
— dedi; u kolini uzitip kulioqə təgküzüp, uni sakaytti. **52**
Əysa özini tutkili kəlgən bax kahinlar, pasiban bəgliri
wə aksakallarəqə qarap: — Bir qarəqini tutidioqandək
kiliq-tokmaqlarni kötürüp kəpsilərəqu? **53** Mukəddəs
ibadəthanida hər küni silər bilən billə idim, silər qol
salmidinglar. Həzir bu silərgə təwə boləqan wəqit-səəttur
wə qarəngəqulukning həküm sürüxidur — dedi. **54** Ular
Əysani tutuwelip, bax kahinning əyigə elip kelixti. Petrus
yirəktin əgixip mangdi. **55** Əmdi ular həylining otturida
ot yekip qərisidə [issinip] olturoqanda, Petrus ularning
arisoqə kirip olturdi. **56** Andin otning nurida uning
olturoqinini kərgən bir dedək uningə tikilip qarap turup:
— Bu adəmmu Əysa bilən billə idi, — dedi. **57** Lekin u
tenip: — Əy hotun, uni tonumaymən! — dedi. **58** Andin
uzun etməy, yənə birəylən uni kərüp: — Sənmu ulardin
ikənsən, — dedi. Lekin Petrus: — Əy buradər, undək
əməsmən! — dedi. **59** Andin bir saətgə ətkəndə baxqə
birəylən: — Dərəkəqət, bu həm uning bilən billə idi;

qünki umu Galiliyaliktur, — döp qing turuwaldi. **60** Lekin Petrus: — Həy buradər, nemə dəwatqiningni bilməymən! — dedi. Wə uning sözi ayaqlaxmastinla, horaz qillidi. **61** Əmdi Rəb kəynigə burulup, Petruska tikilip qarap qoydi. Xuning bilən Petrus Rəbning sözini, yəni: «Bügün horaz qillaxtin ilgiri sən məndin üq kətim tanisən» degənlikini yadioğa kəltürdi. **62** Wə u taxkirioga qikip kattik yioqlap kətti. **63** Əmdi Əysani tutup turuwatқанlar uni məshirə kilişkə wə sawap-dumbilaxkə baxlidi; **64** uning kəzlirini tengip uningdin: — Seni uroğan kimdu? Kəni, bexarət bərgin! — döp soraxti **65** wə uningoğa buningdin baxkə yənə nuroqun həkarətlərnə yaqdurdi. **66** Tang atqanda, həlk əksəkəlliri, yəni bax kəhinlar wə Təwrat ustazliri yiojilixti. Ular uni əz kengəxmisiyə elip berip **67** uningdin: — Eytə, sən Məsihmü? — döp soraxti. U ularğa jawabən: — Silərgə eytsammu, kət'iy ixənməysilər. **68** Silərdin birər soal sorisam, həq jawab bərməysilər. **69** Lekin bu waqittin baxlap İnsan'ooli Həmmigə Qadirning ong yenida olturidu, — dedi. **70** — Undakta, sən Hudaning Ooli ikənsən-də? — deyixti ular. U: — Degininglardək mən xudurmən! — döp jawab bərdi. **71** Xuning bilən ular: — Əmdi baxkə guwahqilikning bizgə nemə həjiti? Qünki əzimiz uning əz əqzidin qikkinini angliduk! — deyixti.

23 Andin [kengəxmidikilərning] həmmisi ornidin turuxup, uni [waliy] Pilatusning aldioğa elip berixti. **2** U yərdə ular uning üstidin xikayət kiliş: — Əzini Məsih, yəni padixah döp atiwelip, həlkimizni azdurup wə kutritip, Kəysərgə baj-selik tapxuruxni toşkən bu adəmni baykəp uni tuttuk, — deyixti. **3** Pilatus uningdin:

— Sən Yəhudiylarning padixahimusən? — dəp soridi. U:
— Eytqiningdək, — dəp jawab bərdi. **4** Andin Pilatus bax
kahinlar bilən kəpqilikkə: — Bu adəmdin birər xikayət
kiloqədək ixni tapalmidim, — dedi. **5** Lekin ular tehimu
kət'iy həlda: — U Galiliyədin tartip taki bu yərgiqə, pütkül
Yəhudiyədimu təlim berix bilən həlkni kətritudu. **6** Pilatus
«Galiliyə» degən səzni anglap: — Bu kixi Galiliyəlikmu?
— dəp soridi **7** wə uning Hərod [hanning] idarə kiloqan
əlkidin kəlgənlikidin həwər tepip, uni Hərodqə yollap
bərdi (u künlərdə Hərodmu Yerusalemda idi). **8** Hərod
əysani kərgəndə intayin huxal boldi. Qünki u uzundin
beri uningəqə dair kəp ixlarni anglap, uningdin bir məjizə
kərx ümididə bolup, uni kərx pərsitini izdəwatatti.
9 U əysadin kəp soallarni soridi, lekin u Hərodqə bir
əqizmu jawab bərmidi. **10** Bax kahinlar wə Təwrat
ustazliri yəqin turup uning üstidin hə dəp ərz-xikayət
kəliwatatti. **11** Hərod han wə uning ləxkərliri uni harlap
məshirə kəlixip, uningəqə xahənə ton-kiyim kiydürüp, uni
yənə Pilatusning aldioqə kəyturup yollidi. **12** Mana xu
kündin baxlap, Pilatus bilən Hərod dost bolup qəldi; qünki
ilgiri ular arisida adawət boləqanidi. **13** Waliy Pilatus
bax kahinlarni, [Yəhudi] həkəmdarlarni wə halayikni
yioqip, **14** ularəqə: — Silər bu adəmnin üstidin «Həlkni
azduridu wə kətritudu» dəp xikayət kəlip uni aldiməqə
tartip kəldinglar. Mana, mən silərnin aldinglarda uni
sorak kiloqinim bilən, uningdin silər xikayət kiloqan
jinayətlərdin birinimu tapalmidim. **15** Hərodmu tapmidi;
qünki mən silərnin uning aldioqə əwəttim. Mana, uningda
ələmgə layik həqkəndəq jinayət yok ikən. **16** Xunga mən

uni jazalap, andin qoyup berimən, — dedi **17** (uning hər qetimlik [ötüp ketix] heytida, [Yəhudi] [məhbuslardin] birini ularoqa qoyup berix məjburiyiti bar idi). **18** Lakin kəpqilik təngla quqan selixip: — Buni yokiting! Bizgə Barabbasni qoyup bering! — deyixti **19** (Barabbas bolsa xəhərdə topilang kətürgənliki wə qatillik qılqanliki üqün zindanoqa taxlanqan məhbus idi). **20** Xuning bilən Pilatus Əysani qoyup berixni halap, kəpqilikkə yənə söz qılqili turdi. **21** Lakin ular jawabən yənə quqan selixip: — Krestlugin, uni krestlugin! — dəp warkiraxti. **22** [Pilatus] üqinqi qetim ularoqa: — Nemixqa? U zadi nemə yamanlik qılqan? Mən uningdin ölümgə layiq heq jinayət tapalmidim. Xuning üqün mən uni jazalap, qoyup berimən, — dedi. **23** Birak ular yənila hə dəp quqan selixip: «U krestlənsun!» dəp tələp qilip qing turuwaldi. Ularining həmdə bax kahınlarning quqanliri ahir küqlük kəldi. **24** Pilatus ularining təlipi boyiqə ada qilinsun dəp həküm qikardi. **25** Wə ularining tiliginini, yəni topilang kətürüx wə qatillik üqün zindanoqa taxlanoqanni qoyup berip, Əysani ularining haqıxioqa tapxurup bərdi. **26** Wə ular uni elip ketiwatkanda, yolda Kurini xəhırilik Simon isimlik bir kixi səhıradin keliwatatti; ular uni tutuwelip, krestni uningoqa kətürgüzüp, Əysaning kəynidin mangdurdi. **27** Əysaning kəynidə zor bir top həlk, xundakla uningoqa eqinip yioqazar kətürüxiwatqan ayallarmu əgixip keliwatatti. **28** Lakin Əysa kəynigə burulup ularoqa: — Əy Yerusalemning qizliri! Mən üqün yioqlimanglar, bəlki özünglar wə baliliringlar üqün yioqlanglar! **29** Qünki silərgə xundak eoqir künlər keliduki, kixilər: «Tuqmaslar, bala kətürmigən qorsaklar

wə emitmigən əmqəklər bəhtliktur!» — deyixidu. **30** Xu qaoqda kixilər taoqlaroqə: «Üstimizgə ərül!», denglüklərgə: «üstimizni yap!» dəp nida kilixidü. **31** Qünki adəmlər yapyexil dərəhkə xundəq ixlarni kıləqan yərdə, kurup kətkən dərəhkə nemə ixlər bolar?! — dedi. **32** Ikki jinayətiqimu əlümə məhkum kılinoqili uning bilən tənq elip kelingənidi. **33** Wə ular «bax sənqək» dəp ataləqan jayəqə kəlgəndə, u yərdə uni wə yənə ikki jinayətiqini, birini uning onq yenida wə yənə birini sol yenida krestkə tartti. **34** Əysa: — I Ata, ularni kəqürqin, qünki ular əzining nemə kiliwatqanliqini bilməydu, — dedi. [Ləxkərlər] qəq taxlap, uning kiyimlirini bəlüxüwalidi. **35** Halayiq qarap turatti, Yəhudiylər həkümdarlaru yenida turup uningəqə dimioqini kəqip məshirə kiliq: Baxqılarni qutquzuptikən! Əgər u rasttin Hudaning Məsihi, Uning talliwaləqini bolsa, əzini qutquzup bəqsun! — deyixti. **36** Ləxkərlərmu uni məshirə kiliqip, yenioqə berip uningəqə sirkə tənqləp: **37** — Əgər sən Yəhudiylərləning Padixahı bolsang, əzüngni qutquzup bəq! — deyixti. **38** Uning üstidiki [tahtayəqə] grekqə, latinqə wə ibraniyqə hərplər bilən: «Bu kixi Yəhudiylərləning Padixahıdur» dəp yezip qoyuləqanidi. **39** Uning bilən billə krestkə tartiləqan ikki jinayətiqining biri uni həkərləp: — Sən Məsih əməsmiding? Əmdi əzüngnimu, biznimu qutquzə! — dedi. **40** Biraq yənə biri uning gepigə tənbiq berip: Sən əzüng ohxax həkümning tegidə turup Hudadin qorqmamsən? **41** Bizning jazaliniximiz həklik, qünki əz kilmixlirimizning tegixlik jzasini tarttuk; lekin bu kixi heqkəndəq natoəqra ix kilmioqanoq! — dəp jawab bərdi. **42** Andin, u Əysəqə: —

I Rəb, padixahlığın bilən kəlgində, meni yad qılqın,
— dedi. **43** Əysa uningə: — Bərək, mən sanga eytayki,
bügün sən mən bilən billə jənnəttə bolisən, — dedi.
44 Həzir altinqi saat bolup, pütün zeminni tokquzinqi
saətkiqə qarangululuk basti. **45** Quyax nurini bərmidi
wə ibadəthanining pərdisi tosattin otturisdin yirtilip
ikki parqə bolup kətti. **46** Əysa kəttik awaz bilən nida
qılqandin keyin: — I Ata! Rəhimni qolungə tapxurdum,
— dedi-də, tiniki tohtap, jan üzdi. **47** U yərdə turəjan
yüzbəxi yüz bərgən ixlarni kərup: — Bu adəm həqiqədən
durus adəm ikən! — dəp Hudani uluqlidi. **48** Wə bu
mənzirini kəruşkə yiqıləjan barlıq həlk yüz bərgən ixlarni
kərup kəkrəklirigə urup əylirigə kəytixti. **49** Wə uni
tonuydıəjan barlıq kixilər wə Galiliyədin uningə əgixip
kəlgən ayallar yirəktə turup, bu wəkəlgə qərap turdi.
50 Wə mana xu yərdə kəngəxmidiqilərdin Yüsüp isimlik
biri bar idi. U əzi akkəngül wə adil adəm bolup, ularning
məslihətiqə wə qılqiniqə qoxulmiqanidi. Əzi Yəhudiyə
əlkisidiki Arimatiya degən bir xəhərdin bolup, Hudaning
padixahlığını təlmürüp kütətti. **52** U əzi Pilatusning
aldıqə berip Əysaning jəsətinini berixni tələp qildi; **53** Wə
uni kresttin quxürüp kanap bilən kəpənləp, qoram taxtin
oyup yasələjan, həqkim qoyulmiqəjan bir kəbrigə dəpnə
qildi. **54** Bu «təyyarlıq küni» bolup, xabat küni yəqinlixip
qələjanidi. **55** Wə uning bilən Galiliyədin kəlgən ayallar
[Yüsüpkə] əgixip, kəbrini wə uning jəsətinining qandək
qoyulqinini kərđi. **56** Andin yenip berip ətirlər wə hux
purəklilik buyumlarni təyyar qildi wə [Təwrattiki] əmr
boyıqə xabat küni aram elixti.

24 Əmdi həptining birinqi künidə tang yuray dəp
qaloqanda, ayallar əzliri təyyarlıqan ətirlərnı elıp,
kəbrıgə kəldı. **2** Ular kəbrıning aqzıdıkı taxning
domılıtıwetılğanlıkını kərđı; **3** wə kəbrıgə kırıp qarıwıdı,
Rəb Əysanıng jəsıtı yox turattı. **4** Wə xundak boldıkı, ular
buningdin patıparak bolup turoqanda, mana, nur qaknap
turıdıqan kiyımlərni kiygən ikki zat ularning yenıda
tuyuksız pəyda boldı. **5** Ayallar qattık wəhımgə qüxüp,
yüzlırını yərgə yekıxtı. Ikki zat ularoqa: — Nemə üqün tirik
boloquqını əlgənlərning arısidin izdəysılər? **6** U bu yərdə
əməs, bəlki u tirıldı! U tehi Galiliyədə turoqan waktıda,
uning sılərgə nemını eytkınını, yəni: «İnsan’oqlıning
gunahkar adəmlərning kəlıoqa tapxurulup, krestlinıp,
üqinqi küni qayta tirilixi mükərrərdur» degənlırını əsləp
bekınglar! — dedı. **8** Wə ular unıng [də] xundak deginını
esıgə elıxtı; **9** wə kəbrıdin qaytıp, bu ıxlarning həmmısını
on birəyləngə, xundakla qaloqan muhlıslarning həmmısıgə
yətküzdı. **10** Rosullaroqa bu ıxlarnı yətküzgüqılər bolsa
Magdallık Məryəm, Yoanna wə Yaqupning anısı Məryəm
həmdə ular bilən billə boloqan baxqa ayallar ıdı. **11**
Lekin [ayallarning bu eytkənlırı] ularoqa əpsanıdək
bilındı, ular ularning səzlırıgə ıxənmıdı. **12** Bırak Petrus
ornıdin turup, kəbrıgə yügürüp bardı. U engıxıp kəbrə
ıqıgə qarıwıdı, yaloquz kanap kəpənlikning tilim-tilim
parqılırını kərüp, yüz bərgən ıxlaroqa təəjjüplinıp əygə
qaytıp kətti. **13** Wə mana, xu kündə ulardın ikkiylən
Yerusalemđın on bir qakırım yıraklıqtiki Emayus degən
kəntkə ketıp barattı. **14** Ular yüz bərgən barlık ıxlar
toqrisıda səzlıxıp ketıwatattı. **15** Wə xundak boldıkı,

ular sɔzlixip-mulahizilixip ketiwatkanda, mana Əysa ɔzi ularɔja yekinxip kelip, ular bilən billə mangdi; **16** lekin ularning kɔzliri uni tonuxtin tutuldi. **17** U ulardin: — Ketiwetip nemə ixlar tooqruluk munazirə kixiwatisilər? — dəp soridi. Ular kəyoqluluk kiyapəttə tohtap, **18** ulardin Kliyopas isimlik biri jawab berip: — Yerusalemda turupmu, muxu künlərdə xu yərdə yüz bərgən wəkələrdin birdinbir həwər tapmioqan musapir sən ohximamsən?! — dedi. **19** Wə u ulardin: — Nemə wəkələr boldi? — dəp soridi. «Nasarətlilik Əysaɔja munasiwətlilik wəkələr!» — dedi ular, — «U ɔzi Hudaning aldidimu, barlik həlkning aldidimu əməldə wə sɔzdə qudrətlilik bir pəyoqəmbər bolup, **20** bax kahınlar wə həkūmdarlerimiz uni ɔlüm həkūmigə tapxurup, krestlətti. **21** Biz əslidə uni Israilɔja həmjəmət bolup azad kilidioqan zat ikən, dəp ümid kiləjaniduk. Lekin ixlar xundak boldi, hazır bu wəkələr yüz bərginigə üqinqi kün boldi; **22** yənə kelip, arimizdiki birnəqqə ayal həm bizni hang-tang kalduruwətti. Qünki ular bugin tang səhərdə kəbrigə beriptikən, **23** uning jəsitini tapalmay kaytip kelip: «Bizgə birnəqqə pərixte ɔjayibanə kərünuxtə ayan bolup, «U tirik!» dedi» dəp eytiptu. **24** Buning bilən arimizdin birnəqqəylən kəbrigə berip, əhwalning dəl ayallarning eytkinidək ikənlikini bayqaptu. Lekin uni ularmu kərməptu». **25** Əysa ularɔja: — Əy nadanlar, pəyoqəmbərləning eytkanlirining həmmisigə ixinixkə kəlbi gallar! **26** Məsihning ɔzigə has xan-xəripigə kirixtin burun, muxu japa-muxəkkətləni bexidin ɔtküzüxi mukərrər əməsmidi? — dedi. **27** Andin pütün Təwrat-Zəburdin, Musa wə baxka barlik pəyoqəmbərləning

yazmiliridin baxlap u əzi həkkidə aldın pütülgənlirini ularoşa xərş berip qüxəndürdi. **28** Ular baridioşan kəntkə yekınlaxkanda, u yırakrak bir yərgə baridioşandək turatti. **29** Lekin ular uni tutuwelip: — Kəq kirip qaldı, həlila kün olturidu. Biz bilən billə qonup qaləşin, — dəp ətündi. Xuning bilən u ular bilən qonoşili ətəgə kirdi. **30** Wə xundək boldiki, u ular bilən dastihanda olturoşanda, nanni qolioşa elip, Hudaşa təxəkkür eytti, andin nanni oxtup ularoşa tutti. **31** Uların qəzliri xuan eqilip, uni tonudi; xuning bilən u ularning aldidin ətəyib boldi. **32** Ular bir-birigə: — U yolda biz bilən paranglixip, bizgə muqəddəs yazmilaroşa xərş bərgəndə, yürək-başırimiz goya ottək yanmidimu?! — deyixti. **33** Wə ular xu həman turup Yerusalemoşa qaytip kəldi. Ular ikkisi on birəylən bilən ularning həmrəşlirining bir yərgə yioşilip turoşinining üstigila qüxti, ular: «Rəb rasttin tiriliptu. U Simonşa qəşünüptu!» deyixiwatatti. **35** Xuning bilən ular ikkiylənmu yolda yüz bərgən ixlarni wə u nanni oxtuwatqanda uning ətəzirigə qandək tonuloşinini qəşqilikkə səzləp bərđi. **36** Wə ular bu iqlar üstidə səzlixiwatqanda, [Əysa] ətəi toşattin ularning otturisida pəyda bolup: — Silərgə aman-hatirjəmlək boləşay! — dedi. **37** Ular birər roşni uqrattukmu nemə, dəp hiyal qilip, aləqzadə boluxup wəşimigə qüxti. **38** U ularoşa: — Nemigə xunqə aləqzadə bolup kəttinqlar? Nemixqə qəlbinqlarda xək-guman qikiş turidu? **39** Qollirimoşa wə putlirimoşa qarap bəkinglar! Mening ətüm ikənlikimni bilinglar! Meni tutup qəşinglar, roşning ət bilən səngiki yok, lekin məndə barliqini qəşisilər, — dedi. **40** Wə xundək degəş

ularoqa put-qolini kersatti. **41** Ular huxluktin [kəzlirigə] ixəngüsi kəlməy həyranuhəs turoqinida u ulardin: — Silərnin bu yərdə yegüdək nərsənglar barmu? — dəp soridi. **42** Ular bir parqə belik kawipi wə bir parqə həsəl kənikini uningoqa sunuwidi, **43** u elip ularning aldidə yedi. **44** Andin u ularoqa: — Mana bu mən silər bilən boləqan waqtimda silərgə eytkan: «Musa hatiriligən Təwrat kanuni, pəyoqəmbərlərnin yazmiliri wə Zəburda mening toqramda pütülgənnin həmmisi qoqum əməlgə axurulmay qalmaydu» degən səzlirim əməsmu? — dedi. **45** Xuning bilən u mukəddəs yazmilarni qüxinixi üqün ularning zəhinlirini aqti **46** wə ularoqa mundaq dedi: — [Mukəddəs yazmilarda] xundaq aldin pütülgənki wə xu ix Məsihning əzigə toqra kəldiki, u azab qekip, üqinqi künidə əlgənlər arisidin tirilidu, **47** andin uning nami bilən «Towa qilinglar, gunahlarınin kəqürümigə muyəssər bolunglar» degən həwər Yerusalemdin baxlap barlik əllərgə jakarlinidu. **48** Silər əmdi bu ixlaroqa guwahqidursilər. **49** Wə mana, mən Atamning wədə qiloqinini wujudunglaroqa əwətimən. Lekin silər yukiridin qüxidiqan küq-kudrət bilən kiygüzülgüqə, xəhərdə kütüp turunglar». **50** Wə u ularni Bəyt-Aniya yezisiqiqə baxlap bardi wə kollirini kətürüp ularni bərikətlidi. **51** Wə xundaq boldiki, ularni bərikətligəndə u ulardin ayrilip asmanoqa kətürüldi. **52** Ular uningoqa səjdə qilixti wə zor huxal-huramlik iqidə Yerusalemoqa kaytip kelip, **53** hərdəim ibadəthanida turup Hudaqə xükür-sana oquxup turdi.

Yuhanna

1 Mukəddəmdə «Kalam» bar idi; Kalam Huda bilən billə idi həm Kalam Huda idi. **2** U mukəddəmdə Huda bilən billə idi. **3** U arkilik barlik məvjudatlar yaritildi və barlik yaritiloqlarning heqbiri uningsiz yaritiloqlan əməs. **4** Uningda həyatlik bar idi və xu həyatlik insanlara nur elip kəldi. **5** Wə nur qarangoqlukta parlaydu və qarangoqluk bolsa nurni heq besip qüxəligən əməs. **6** Bir adəm Hudadin kəldi. Uning ismi Yəhya idi. **7** U guvahlıq berix üqün, yəni həmmə insan əzi arkilik ixəndürülsun, dəp nuroqla guvahqi boluxka kəlgənidi. **8** [Yəhyaning] əzi xu nur əməs, bəlkı pəkət xu nuroqla guvahlıq berixkə kəlgənidi. **9** Həqiqiy nur, yəni pütkül insanni yorutquqi nur dunyaoqla keliwatqanıdi. **10** U dunyada bololan və dunya u arkilik barlikka kəltürülgən bolsimu, lekin dunya uni tonumidi. **11** U əziningkilərgə kəlgən bolsimu, birak uni əz həlki qəbul kılmidi. **12** Xundaktimu, u əzini qəbul kıloqlanlar, yəni əz namioqla etiqad kıloqlanlarning həmmisigə Hudaning pərzənti bolux həqıqını ata kıldi. **13** Uni qəbul kıloqlan muxular ya qəndin, ya ətlərdin, ya insan iradisidin əməs, bəlkı Hudadin tərəlgən bolidu. **14** Kalam insan boldi həm arimizda makanlaxti və biz uning xan-xəripigə qariduk; u xan-xərəp bolsa, Atining yenidin kəlgən, mehir-xəpkət və həqiqətkə toloqlan birdinbir yeganə Oqliningkidur. **15** (Yəhya uningqla guvahlıq berip: — Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi məndin üstündur, qünki u mən dunyaoqla kelixtin burunla bololanidi» deginim dəl muxu kixidur! — dəp jar kıldi) **16** Qünki həmmimiz uningdiki tolup taxqanlardin

iltipat üstigə iltipat alduk. **17** Qünki Təwrat kanuni Musa [pəyoqəmbər] arkilik yətküzülgənidi; lekin mehir-xəpkət wə həkikət Əysa Məsih arkilik yətküzüldi. **18** Hudani heqkim kərüp bakқан əməs; birak Atining kuqikida turoquqi, yəni birdinbir Oqul Uni ayan kildi. **19** Yerusalemdiki Yəhudiylar Yəhyadin «Sən kimsən?» dəp sürüxtə kilixka kahinlar bilən Lawiylarni uning yenioqa əwətkəndə, uning ularoqa jawabən bərgən guwahliki mundak idi: **20** U etirap kilip, heq ikkilənməy: — «Mən Məsih əməsmən» — dəp enik etirap kildi. **21** Ular uningdin: — Undakta özüng kim bolisən? Ilyas [pəyoqəmbər]musən? — dəp soridi. — Yak, mən u əməsmən, — dedi u. — Əmisə, sən həliki pəyoqəmbərmusən? — dəp soridi ular. U yənə: — Yak! — dedi. **22** Xunga ular uningdin: — Undakta, sən zadi kim bolisən? Bizni əwətkənlərgə jawab beriximiz üqün, [bizgə eytkin], özüng toqruluk nemə dəysən? — dəp soridi. **23** Yəhya mundak jawab bərdi: — Yəxaya pəyoqəmbər burun eytkəndək, qəldə «Rəbning yolini tüz kilinglar» dəp towlaydioqan awazdurmən! **24** Əmdi [Yerusalemdin] əwətilgənlər Pərisiylərdin idi. Ular yənə Yəhyadin: — Sən ya Məsih, ya Ilyas yaki həliki pəyoqəmbər bolmisang, nemə dəp kixiləni suoqa qəməldürisən? — dəp soridi. **26** Yəhya ularoqa mundak dəp jawab bərdi: — Mən kixiləni suoqila qəməldürimən, lekin aranglarda turoquqi silər tonumioqan birsi bar; **27** u məndin keyin kəlgüqi bolup, mən hətta uning kəxining boqkuqini yexixkimu layik əməsmən! **28** Bu ixlar Iordan dəryasining xərkiy kətidiki Bəyt-Aniya yezisida, yəni Yəhya pəyoqəmbər kixiləni [suoqa] qəməldürüwatқан

yərdə yüz bərgənidi. **29** Ətisi, Yəhya Əysaning əzigə qarap keliwatқанlikini kərüp mundaқ dedi: — Mana, pütkül dunyaning gunahlırini elip taxlaydioqan Hudaning қозisi! **30** Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi birsi bar, u məndin üstündür, qünki u mən dunyada boluxtin burunla bolоqanidi» deginim dəl muxu kixidur! **31** Mən burun uni bilmisəmmu, lekin uni Israiloqa ayan bolsun dəp, kixiləрни suoqa qəmüldürgili kəldim. **32** Yəhya yənə guwahlıq berip mundaқ dedi: — Mən Rohning pahtək Һalitidə asmandin qüxüp, uning üstigə qonоqanlikini kərdüm. **33** Mən əslidə uni bilmigənidim; lekin meni kixiləрни suoqa qəmüldürüxkə Əwətküqi manga: «Sən Rohning qüxüp, kimning üstigə qonоqanlikini kərsəng, u kixiləрни Mukəddəs Rohқа qəmüldürgüqi bolidu!» degənidi. **34** Mən dərwəкə xu ixni kərdüm, xunga uning Һəқikətən Hudaning Ooqli ikənlikigə guwahlıq bərdim! **35** Ətisi, Yəhya ikki muhlisi bilən yənə xu yərdə turatti. **36** U [u yərdin] mengip ketiwatқан Əysani kərüp: — Qaranglar! Hudaning қозisi! — dedi. **37** Uning bu sөzini anglioqan ikki muhlis Əysaning kəynidin mengixti. **38** Əysa kəynigə burulup, ularning əgixip keliwatқinini kərüp ulardin: — Nemə izdəysilər? — dəp soridi. Ular: — Rabbi (bu [ibranıyqə sөz bolup], «ustaz» degən mənidə), kəyərde turisən? — dedi. **39** — Berip kərünglar, — dedi u. Xuning bilən, ular berip uning kəyərde turidioqanlikini kərди wə u küni uning bilən billə turdi (bu waқit xu künni oninqi saiti idi). **40** Yəhya [pəyoqəmbərning] yukiriki sөzini anglap, Əysaning kəynidin mangoqan ikkiylənniң biri Simon Petrusning inisi Andriyas idi.

41 Andriyas awwal öz akisi Simonni tepip, uningõa: — Biz «Məsih»ni taptuk! — dedi («Məsih» ibraniyqə söz bolup, grek tilida «Hristos» dəp təjrimə kılınıdu) **42** wə akisini Əysaning aldiõa elip bardı. Əysa uningõa kərap: Sən Yunusning oõlı Simon; buningdin keyin «Kifas» dəp atilisən, — dedi (mənisi «tax»tur). **43** Ətisi, Əysa Galiliyə əlkisigə yol almakqı idi. U Filipni tepip, uningõa: — Manga əgixip mang! — dedi **44** (Filip Bəyt-Saidalik bolup, Andriyas bilən Petrusning yurtdixi idi). **45** Filip Nataniyəlni tepip, uningõa: — Musa pəyoqəmbər Təwratta wə baxkə pəyoqəmbərlərmu [yazmilirida] bexarət kılıp yazõan zatni taptuk. U bolsa Yüsüpning oõlı Nasarətlik Əysa ikən! — dedi. **46** Birək Nataniyəl: — Nasarət degən jaydin yahxi birnemə qıkamdu?! — dedi. Kelip kərüp bak! — dedi Filip. **47** Əysa Nataniyəlning əzining aldiõa keliwatkanlıkını kərüp, u tooqruluk: — Mana, iqidə kılqə hiylə-mikrisi yok həkikiy bir Israillik! — dedi. **48** Nataniyəl: — Meni kəyerimdin bilding? — dəp soridi. Əysa uningõa jawab berip: — Filip seni qakirixtin awwal, sening ənjür dərihining tüwidə olturoqanlıqingni kərgənidi, — dedi. **49** Nataniyəl jawabən: — Ustaz, sən Hudaning Oõlı, Israilning Padixahisən! — dedi. **50** Əysa uningõa jawabən: — Seni ənjür dərihining tüwidə kərgənlikimni eytkanlıqim üqün ixiniwatamsən? Buningdinmu qong ixlarni kərisən! — dedi **51** wə yənə: — Bərək, bərək silərgə eytip koyayki, silər asmanlar eqilip, Hudaning pərixtilirining İnsan'oõlıning üstidin qikip-qüxüp yüridioqanlıkını kərisilər! — dedi.

2 Üçüncü küni, Galiliyadiki Kana yezisida bir toy boldi. Əysaning anisi [Məryəm] u yərdə idi **2** həm Əysa wə uning muhlislirimu toyqa təklip qilinənidi. **3** Toyda xarab tügəp qaloqanda, Əysaning anisi uningqa: — Ularning xarabliri tügəp qaptu, — dedi. **4** Əysa uningqa: — Hanim, mening sən bilən nemə karim? Mening waqti-saitim tehi kəlmidi, — dedi. **5** Anisi qakarlarqa: — U silərgə nemə qıl desə, xuni qilinglar, — dedi. **6** Əmdi xu yərdə Yəhudiylarning taharət aditi boyiqə ixlitilidiqan, hər birigə ikki-üç tungdin su siqidiqan altə tax küp qoyulənidi. **7** Əysa qakarlarqa: — Küplərgə su toldurunglar, — dedi. Ular küplərnı aqziqə tolduruxti. **8** Andin u ularqa yənə: — Əmdi buningdin usup toy baxquruqıya beringlar, — dedi. Ular uni apirip bərdi. **9** Toy baxquruqı xarabqa aylandurulən sudin tetip kərgəndə (u uning kəyərdin kəltürülgənlikini bilmidi, əmma buni su toxuqan qakarlar bilətti) toy baxquruqı toyı boluwatqan yigitni qaqirip, **10** uningqa: — Hər bir [toy qıluqı] yahxi xarabni toyning bexida quyidu, andin mehmənar qanoquqə iqqəndin keyin, naqirini quyidu. Əjəba, sən yahxi xarabni muxu qaqıqə saqlapsən! — dedi. **11** Bu bolsa, Əysa kərsətkən məjizilik alamətlərnıng dəsəpkisi bolup, Galiliyəning Kana yezisida kərsitilgənidi. Buning bilən u əzining xan-xəripini ayan qildi, wə uning muhlisliri uningqa etiqad qildi. **12** Bu ixtin keyin u, anisi, iniliri wə muhlisliri bilən Kəpərnaqum xəhərigə qüxüp, u yərdə birnəqqə kün turdi. **13** Yəhudiylarning «ötüp ketix həyti»qa yeqin qaloqanda, Əysa Yerusalemqə bardı. **14** U ibadəthana [həylilirida] kala, qoy wə kəptər-pahtək

satquqilarni ҳам u yərdə olturoqan pul tegixküqilərnı kərđı. **15** U tanıdın kəmqa yasap, ularnıng həmmisını kəykaliliri bilən koxup ibadəthanıdın həydəp qıqardı. Pul tegixküqilərnıng pullırını qeqıp, xirəlirini ərüwətti **16** wə pahtək-kəptər satquqılaraq: — Bu nərsilərnı bu yərdın elıp ketix! Atamnıng əyini soda-setik əyi kılıxiwalma! — dedı. **17** Buni kərgən muhlisiri [Zəburda] mundaq pütülginini esigə elixti: «Sening [mukəddəs] əyünggə boləqan otluk muhəbbitim əzümni quləjiwaldi!». **18** Xuning bilən Yəhudiylar u ixlarəq inkas bildürüp unıngdın: — Bundaq ixlarnı kıləqanikənsən, keni, bizgə nemə məjizilik alamətnı kərsitip berisən?! — dəp sorıdı. **19** Əysa ularəq jawab berip: — Uxbu ibadəthanını quwuwətsənglar, mən üq kün iqidə uni yengiwaxtın kुरup qıkimən, — dedı. **20** Xuning bilən bu Yəhudiylar yənə unıngə: — Bu ibadəthanını yasawatkili həziroqıqə kırık altə yıl boləqan tursa, sən uni kəndəksigə üq kündila kुरup qıkalaysən?! — dedı. **21** Həlbuki, unıng «ibadəthana» degini unıng əz tenini kərsətkənıdı. **22** Xunga, u əlümdin tirilgəndin keyin, muhlisiri unıng bu deginini esigə aldı wə xundaqla mukəddəs yazmılardiki bu həktiki bexarətkə həmdə Əysanıng eytkən səzigə ixəndi. **23** Ətüp ketix həytida, nurəqun kixilər unıng Yerusalemda kərsətkən məjizilik alamətlərnı kərgən bolup, unıng namioqə etiqad kılıxtı. **24** Lekin Əysa pütkül insanlarnıng [kəlbining] kəndək ikənlikini bilgəqkə, əzini ularəq tapxurmaytti. **25** İnsan toqruluk həqkimnıng unıngə guwahlık berixining həjiti yok idi; qünki u insanlarnıng kəlbidə nemə bar ikənlikini əzi bilətti.

3 Yəhudiylar [kengəxmisi] Pərisiylərdin boləjan Nikodim isimlik bir yolbaxqisi bar idi. **2** Bu adəm bir keqisi Əysaning aldiəja kelip: — Ustaz, sening Hudadin kəlgən təlim bərgüqi ikənlikini bilimiz. Qünki Huda uning bilən billə bolmisa, heqkimning sən kərsətkən bu möjizilik alamətləri kərsitixi kət'iy mumkin əməs, — dedi. **3** Əysa uningəja jawabən: — Bərək, bərək, mən sanga xuni eytip qoyayki, heqkim yukiridin tuəulmiciə, Hudaning padixahliqini kərləməs! — dedi. **4** Nikodim: — Adəm kəriqinida kəndəkmə qəydidin tuəulsun? Anisining kərsikiciə qəyta kirip tuəuluxi mumkinmu?! — dəp soridi. **5** Əysa mundaq jawab bərdi: — Bərək, bərək, mən sanga xuni eytip qoyayki, həm sudin, həm Rohtin tuəulmiciə, heqkim Hudaning padixahliqiciə kərləməs! **6** Əttin tuəuloqan bolsa əttur; rohtin tuəuloqan bolsa rohtur. **7** Sanga: «Yukiridin tuəuluxunglar kərək» deginimgə həyran qalma. **8** Xamal halioqan tərəkə soqidi, sən uning awazini anglaysən, ləkin kəyərdin kelip, kəyərgə baridiciəninini bilməysən. Rohtin tuəuloqan hər birimu xundaqtur. **9** Nikodim yənə jawabən Əysaəja: — Bu iqlar kəndəkmə mumkin bolar? — dedi. **10** Əysa uningəja jawabən mundaq dedi: — «Sən Israilning əlimasi turup, bunimu bilməmsən? **11** Bərək, bərək, mən sanga xuni eytip qoyayki, biz bilginimizni eytimiz wə kərginimizgə guwahliq berimiz, ləkin silər bizning guwahliqimizni qəbul qilməysilər. **12** Silərgə zemindiki iqlarni eytsam ixənmigən yərdə, əxtiki iqlarni eytsam kəndəkmə ixinisilər? **13** Əzi əxtə bolup, əxtin qüxküqidin, yəni İnsan'oolidin bəxə heqkim ərxə qiqmidi. **14** Musa qəldə

[tuq] yilanni k t rg nd k, Insan'oolimu ohxaxla xundak egiz kətürülüxi ker k. **15** Xundak bol qanda, uning qa etiqad k loqlarining həmmisi halak bolmay, m ngg l k hayatkə erixələydu». (ai nios g166) **16** Q nki Huda dunyadiki insnlarni xu kədər s yiduki,  zining birdinbir yeganə Ooqlini pida boluxkə b rdi. Məksiti, uning qa etiqad k loqlar h rbirining halak bolmay, m ngg l k hayatkə erixixi üqündur. (ai nios g166) **17** Huda Ooqlini dunyadiki insnlarni gunahk  bekitix  q n  m s, b lki ularning u arkilik kutkuzuluxi  q n dunyaoqla  w tti. **18** Kimki uning qa etiqad k loquqi bolsa, gunahk  bekitilm ydu; lekin etiqad k lmi quqi bolsa allik qan gunahk  bekitilgəndur; q nki u Hudaning y kk -yeganə Ooqlining namioqla etiqad k lmi qan. **19** W  gunahk  bekitix səwəbi mana xuki, nur dunyaoqla k lg n bolsimu, insnlar nurni  m s, b lki karangoqluk ni yahxi k rdi; q nki ularning  m lliri rəzil idi. **20** Q nki r zillik k loquqi h rbiri nurni yaman k r p w   zining k loqlar- tk nlirining axkara k linmasliki  q n nuroqla kəlməydu; **21** lekin h k k t ni yürgüzgüqi bolsa,  m llirini Hudaoqla tayinip k loqlanliki ayan bolsun d p, nuroqla kelidu. **22** Bu ixlardin keyin,  ysa muhlisliri bilən Y hudiy  zemini qla bard; u u y rd  ular bilən bill  turup, kixil rni q m ld rdi. **23** Xu qaoqla Yəhya [p yoql mb rmu] Salim yezisining yenidiki Aynon deg n y rd  kixil rni q m ld r watatti. Q nki u yərning s yi mol idi. Kixil r uning aldioqla kelixip, q m ld r xni k bul k lixatti **24** (q nki xu qaoqla Yəhya tehi zindanoqla taxlanmi qanidi). **25** [xu waqıtlarda] Yəhyaning muhlisliri bir Y hudiy kixi bilən taharət k idiliri tooqlrisida bəs-munazirə k lixip

kaldi. **26** Andin muhlislar Yəhyaning yenioʻja kelip: — Ustaz, Iordan daryasining u ketida sən bilən birgə bolʻgan, ʻzūng [təripləp] guvahlīk bərgən hēlikī kixi mana hāzir ʻzi kixilərnī qəməldürüwatidu, wə həmmə adəm uning yenioʻja ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya mundak javab bərdi: — Əgər uningʻja ərxtin ata kīlinmioʻjan bolsa, insan hēqnərsigə igə bolalmaydu. **28** Mening silərgə: «Mən Məsih əməs, pəkət uning aldidə əwətilgənmən» deginimgə ʻzūnglar guvəhqisilər. **29** Kəlinqəkni əmrigə aloʻuqi yigittur; koldixi yigitning awazini kütidu; koldax uning awazini anglap, kəlbidə tolimu hursən bolidu. Xuningʻja ohxax, məndimu hursənlik tolup taxidu. **30** Uning yūksilixi, mening əjizlixixim mukərrərdur. **31** Üstündin kəlgüqi həmmidin üstündür. Zemindin kəlgüqi zeminqa təwə bolup zemindiki ixlarni səzləydu. Ərxtin kəlgüqi həmmidin üstündür; **32** ʻzining [ərxtə] kərgən wə anglioʻjanliri bolsa, u bular toʻqruluk guvahlīk beridu; birak hēqkim uning guvahlīkini qəbul kīlmaydu. **33** [Həlbuki], kimki uning guvahlīkini qəbul kīloʻjan bolsa, Hudaning hək ikənlikigimu məhürini basqan bolidu. **34** Qünki Huda əwətkini Hudaning səzlirini səzləydu; qünki Huda Rohni [uningʻja] əlqəm bilən kəmləp bərməs. **35** Ata Ooʻulni səyidu wə həmmə ixlarni uning kəlioʻja tapxuroʻjandur. **36** Ooʻuloʻja etīkad kīloʻuqi mənggūlūk həyatka igidur. Lekin Ooʻuloʻja itaət kīlmiʻuqi həyatni hēq kərməydu, bəlki Hudaning ʻəzīpi xundaklarning üstidə turidu. (aiōnios g166)

4 Əmdi Pərisiylərnin «Əysaning muhlis kīlip qəməldürgənliri Yəhyaningkidin kəp ikən» degən

həwərnı angliqinini Rəb ukkandin keyin **2** (əməliyəttə Əysa əzi əməs, muhlisliri qəmüldürətti) **3** u Yəhudiya əlkisidin qikip yənə Galiliyəgə kətti. **4** Əmdi u yol üstidə Samariyə əlkisidin ətüxi kerək idi. **5** Xuning bilən u Yakup öz oqlı Yüsüpkə bərgən yərgə yəkin boləjan Samariyəning Sihar degən bir xəhriyəgə kəldi. **6** Xu yərdə «Yakupning kudukı» bar idi. Əysa səpiridə qarqioqinidin kudukning kexioya kelip olturdi. Bu təhminən altinqi saat idi. **7** Əysaning muhlisliri yeməklik setiwelx üqün xəhərgə kirip kətkənidi. Xu qaşda, Samariyəlik bir ayal su aloqlı kəldi. Əysa uningə: — Manga iqlili su bərgin, — dedi. **9** Ayal uningdin: — Əzingiz Yəhudi tursingiz, mənə dək Samariyəlik bir ayaldin kandaqlarqə iqlili su tələp kiliş kəldingiz? — dəp soridi (qünki Yəhudiylar Samariyəliklər bilən heqkandaq bardi-kəldi kilmaytti). **10** Əysa uningə jawabən: — Əgər sən Hudaning sowəitining nemiliki wə səndin su sorioquqining kim ikənlikini bilsəngidi, undaqtə sən uningdin tiləytting wə u sanga həyatlik süyini berətti. **11** Ayal uningdin: — Təksir, su tartkudək heqnərsingiz bolmisa, uning üstigə kuduk qongkur tursa, həyatlik süyini nədin alisiz? **12** Əjəba, bu kudukni bizgə [miras] kəlduroqan atimiz Yakuptin uluəmusiz? Bu kuduktin əzi, oqlulliri wə mal-waranlirimu su iqlən — dedi. **13** Əysa uningə jawabən: — Bu suni iqlən hər kim yənə ussaydu. **14** Əmma mən beridiəjan suni iqlüqi hər kim mənggügə ussimaydiəjan bolidu wə bəki mən uningə beridiəjan su uning iqidə uni mənggülik həyatlikqə elip baridiəjan, urəup qikidiəjan bir bulak bolidu, — dedi. (aiōn g165, aiōnios g166)

15 Ayal: — Təksir, manga bu sudin bərgəysizki, mən yənə ussimaydioğan wə muxu yərgə su tartkili ikkinqi kəlgüqi bolmaydioğan bolay! — dedi. **16** Əysa: — Berip eringni bu yərgə qaqirip kəlgin, — dedi. **17** — Erim yok, — dəp jawab bərdi ayal. — Erim yok dəp, rast eytting. **18** Qünki bəx ərgə təgding wə hazır səndə boləqini sening ering əməs. Buni tooqra eytting! — dedi Əysa. **19** Ayal uningoqa: — Təksir, əmdi kərdümki, siz əslidə pəyoqəmbər ikənsiz! **20** Ata-bowilirimiz bu taqda ibadət kilip kəlgən, lekin silər [Yəhudiylar] «Ibadətni Yerusalemda kilix kerək!» dəwalisiləroqu? — dedi. **21** Əysa uningoqa mundaq dedi: — Hanim, manga ixəngin, xundaq bir waqti-saiti keliduki, silərnin Atioqa ibadət kilixinglar üqün nə bu taqda yaki nə Yerusalemda boluxunglarning həjiti qəlmaydu. **22** Silər ibadət kiləninglarni bilməysilər; birək biz kimə ibadət kilənimizni bilimiz. Qünki nijat-qutkuzulux Yəhudiylar arkilik bolidu. **23** Lekin xundaq bir waqit kelidu — wə xundaqla hazır kəldiki, həqiqiy ibadət kiləuqilar Atioqa roh wə həqiqət bilən ibadət kilidu. Ata Əzigə ənə xundaq həqiqiy ibadət kiləuqilarni izdiməktə. **24** Huda rohtur wə uningoqa ibadət kiləuqilar roh wə həqiqət bilən Uningoqa ibadət kilixi kerəktur. **25** Ayal uningoqa: — Məsihnin, yəni «Hristos» degənnin kelidioqanlikini bilimən. U kəlgəndə, bizgə həmmə ixlarni eytip beridu — dedi. **26** Əysa uningoqa: — Sən bilən səzlixiwatkuqi mən dəl xudurmən! — dedi. **27** Xu qaqda uning muhlisliri qaytip kəldi. Ular uning bir ayal bilən səzlixiwatqanliqioqa həng-tang kəlxiti; lekin həqkaysisi uningdin: «Uningdin nemə izdəysən?» yaki «Nemixka uning bilən səzlixisən?»

dəpmu sorimidi. **28** Xuning bilən ayal kozisini taxlap qoyup, xəhərgə qayıp berip, kixilərgə: **29** — Yürüŋlar, həyatimda qıləanlirimning həmmisini manga eytip bərgən bir kixini kərüp kelinglar. Əjəba, Məsih xumidu? — dedi. **30** Buning bilən halayiq xəhərdin qikip, Əysaning aldioğa kelixti. **31** Xu arilikta muhlisliri uningə: — Ustaz, bir nərsə yəwalsangqu? — dəp ətünüxti. **32** Lekin u ularə: — Mening silər bilməydiğan bir yeməklikim bar, — dedi. **33** Muhlislar bir-birigə: — Əjəba, birsi uningə yegili bir nərsə əkelip bərgənmidu? — deyixti. **34** Əysa ularə mundaq dedi: — Mening yeməklikim — meni Əwətküqining iradisini əməlgə axurux wə uning [manga tapxuroğan] hizmitini tamamlaxtur. **35** — Silər: «Həsul yeəixka yənə tət ay qaldi» dəwatmamsilər? Mana, silərgə eytayki, bexinglarni kətürüp etizlarə qaranglar, ziraətlər sarəyiyip oruxka təyyar boldi! **36** Wə ormiqi ix həqqini alidu wə mənggölük həyatka toplanəğan həsulni yiojidi, xuning bilən terioquqi bilən ormiqi təng xadlinidu. (aiōnios g166) **37** Qünki bu ixta «biri teriydu, yənə biri yiojidi» degən səz əməlgə axurulidu. **38** Mən silərni əzüŋlar əmgək singdurmigən həsulni yiojixka əwəttim; baxqılar əmgək kildi wə silər ularning əmgikining mewisini elixka nesip boldunglar. **39** Xu xəhərdiki nuroqun Samariyəliklər həliqi ayalning: «U həyatimda qıləanlirimning həmmisini manga eytip bərdi» degən guwahlik səzini anglap, Əysəə etikad kildi. **40** Xunga, ular uning aldioğa kelip, uning əzliri bilən billə turuxini ətünüxkili turdi; xuning bilən u u yərdə ikki kün turdi. **41** Uning səz-kalami arkilik tehimu kəp adəm uningə

etikađ kildi. **42** Ular ayalođa: — Bizning etikađ qiliximiz əmdi sening səzliring səwəbidin əməs, qünki əzimiz uni angliduđ wə bilduđki, dunyaning Qutkuzoquqisi dəl xu kixidur! — deyixti. **43** Bu ikki kündin keyin u xu yərdin qikip Galiliyəgə qarap mangdi **44** (qünki Əysa əzi: «Heqbir pəyoqəmbərning əz yurtida izziti yoxtur» dəp guwahlik bərgənidi). **45** Xuning bilən u Galiliyəgə kəlginidə, Galiliyəliklər uning [ətüp ketix] heytida Yerusalemda qiloan əməllirining həmmisini kərgəqkə, uni qarxi elixti (qünki ularmu heytkə qikқанidi). **46** Əmdi Əysa bu kətim Galiliyədiki Kana yezisiođa yənə bardi (u dəl xu yərdə suni xarabkə aylanduroqanidi). [Xu künlərdə], Kəpərnaqum xəhiridə oqlı kesəl bolup yatқан bir orda əməldari bar idi. **47** U Əysaning Yəhudiyədin Galiliyəgə kəlgənlikini anglap, uning aldiođa bardi wə: — [Əyümgə] qüxüp, səkratta yatқан oqlumni saқaytip bərgəyla! — dəp tohtimay iltija kildi. **48** Xuning bilən, Əysa uningođa: — Silər [Galiliyəliklər] meјizilik alamətlər wə karamətlərnı kərmigüqə, heq etikađ qilmaysilər! — dedi. **49** Orda əməldari Əysaođa: — Təksir, balam əlməstə qüxkəyla! — dedi. **50** Əysa uningođa: — Baroјin, oqlung həyat qaldi! — dedi. Həliki adəm Əysaning eytkən səzigə ixinip, əyigə qarap mangdi. **51** Yolda ketip baroјinida, uning kulliri aldiođa qikip, baliliri həyat, dəp uқturdi. **52** Əməldar ulardin oqlining kaysi saəttin baxlap yaxxilinixkə yüzləngənlikini soriwidi, ular: — Tünügün yəttinqi saəttə kizitmisi yandi, — deyixti. **53** Balining atisi buning dəl Əysaning əzigə: «Oqlung həyat qaldi!» degən saət ikənlikini bilip yətti. Xuning bilən əzi pütkül

ailisidikilər bilən billə etiqad qılıxti. **54** Bu Əysaning Yəhudiyədin Galiliyəgə kəlgəndin keyinki kərsətkən ikkinqi möjizilik alamiti idi.

5 Bu ixlardin keyin, Yəhudiylarning bir həyti yetip kəldi wə Əysa Yerusalemə qıqti. **2** Yerusalemdiki «Qoy dərwezisi»ning yenida ibraniy tilida «Bəyt-Əsda» dəp atilidiqan bir kəlqək bolup, uning ətrapida bəx pexaywan bar idi. **3** Bu pexaywanlar astida bir top bimarlar, yəni qarioqu, tokur wə paləqlər yetixatti. Ular u yərdə yetip kəlqəkning süyining qayqılıxini kütətti. **4** Qünki bir pərixte məlum wəqitlarda kəlqəkkə qüxüp suni uroqutidikən; su uroquqanda kəlqəkkə birinqi bolup qüxkən kixi özini başqan hərəkəndə kesəldin səkiyidikən. **5** Əmdi u yərdə ottuz səkkiz yildin beri aqriq azabi tartqan bir bimar bar idi. **6** Əysa bu adəmnin xu yərdə yatqinini kərdi wə uning uzundin xu hələttə ikənlikini bilip, uningdin: — Səkiyixni halamsən? — dəp soridi. **7** Bimar uningqə jawabən: — Təksir, su qayqaloqanda meni suqə qüxüridiqan adimim yok. Mən qüxəy degüqə, baxqılar mening aldimda qüxüwalidu, — dedi. **8** Əysa uningqə: — Ornungdin tur, orun-kərpəngni yioqixturup mangojin! — dedi. **9** Həlikə adəm xuan səkiyip, orun-kərpisini yioqixturup kətürüp mangdi. Xu küni xabat küni idi. **10** Xunga [bəzi] Yəhudiylar səqayəqan kixigə: — Bügün xabat küni tursa, orun-kərpəngni kətürüx [Təwratta] sanga mən'i qilinqan! — dedi. **11** Ləkin u ularqə jawabən: — Meni səqaytqan kixi əzi mənə: «Orun-kərpəngni yioqixturup mangojin» degənidi! — dedi. **12** Ular uningdin: — Əmdi sanga: «Orun-kərpəngni yioqixturup mangojin»

degan kixi kim ikan? — dep soraxti. **13** Birak sakayotgan adom uning kim ikanlikini bilmaytti. Qunki u yerdə adom kep bolotanliktin, Əysa əzini daldioqa elip, astioqina ketip qaldi. **14** Bu ixlardin keyin Əysa heliki adomni ibadethanida tepip uningotqa: — Mana, sakayding. Əmdi kayta gunah sadir qilma, bexingotqa tehimu eqir kulpat quxup qalmisun! — dedi. **15** Heliki adom Yehudiylarning kexioqa berip, əzini sakaytqan Əysa ikanlikini ukturdi. **16** Əysa bu ixlarni xabat kuni qilotanliki uqun, Yehudiylar uningotqa ziyankəxlik kilixqa baxlidi. **17** Lekin Əysa ularotqa: — Atam ta haziroqiqə tohtimastin ix kilip kəlməktə, mənmu ixləymən! — dedi. **18** Xu səwəbtin Yehudiylar uni ɵltürüxkə tehimu urunatti; qunki u xabat künining qaidisini buzupla qalmastin, yənə Hudani «Atam» dep qakirip, əzini Hudaotqa barawər qiləanidi. **19** Xunga Əysa ularotqa jawabən mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, Ootul əzlükidin heqnemə kiləlməydu, bəlkə pəkət Atining nemə kiliwatqanlikini kɵrɵp, andin xu ixni kilidu. Ata nemə ix kilsa, Ootulmu xu ixni ohxaxla kilidu. **20** Qunki Ata Ootulni səyidu wə Əzining kilidioqan barlik ixlirini uningotqa ayan kilidu həm silərnə həyran qalduruxqa bulardin tehimu zor wə uluot ixlarni uningotqa ayan kilidu. **21** Qunki ɵlgənlərnə Ata qandak tirildürɵp, ularotqa həyatlik ata qiləan bolsa, Ootulmu xuningotqa ohxax əzi halioqan kixilərgə həyatlik ata kilidu. **22** Xuningdək, Ata Əzi heqkimning üstidin həküm qikarmaydu, bəlkə barlik həküm ixlirini Ootuloqa tapxuroqan. **23** Buningdin məxsət, — insanlarning həmmisi Atioqa hərmət qiləandək, Ootuloqimu ohxaxla

hərmət kilihi üqündur. Kimki Ooqlni hərmətlimisə, uni əwətküqi Atinimu hərmətlimigənlərdin bolidu. **24** — Bərək, bərək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, sezümni anglap, meni əwətküqigə ixəngən hərkim mənggülik həyatka erixkən bolidu; u adəm sorakka tartilmaydu, bəlki ölümün həyatlikka ötkən bolidu. (aiōnios g166) **25** — Bərək, bərək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, ölüklərnin Hudaning Ooqlinin awazini anglaydioğan wəqit-saiti yetip kəlməktə, xundakla hazır kəldiki, angliğanlar həyatlikka igə bolidu. **26** Qünki Ata Əzidə kəndə həyatlikka igə bolsa, Ooqlonimu əzidə xundak həyatlikka igə boluxni ata kildi **27** wə yənə uningə sorak kiliş həkukinimu bərdi, qünki u İnsan'oolidur. **28** Buningə təəjjüp kilmənglər; qünki bərlək gərdə yətkənlər uning awazini anglaydioğan wəqit kelidu **29** wə ular xuan yərləkliridin qikixidu, yaxilik kəlgənlər həyatka tirilidu, yamanlik kəlgənlər sorakka tartilixka tirilidu. **30** Mən əzlükümdin heqnemə kəlməymən, pəkət [Atəmdin] angliqinim boyiqə həküm kəlmən; wə mening həkümü həkəniydu, qünki mening izdiginim özümning iradisi əməs, bəlki meni əwətküqinin iradisini əməlgə axuruxtu. **31** — Əgər özüm üqün özüm guwəhlik bərsəm guwəhlikim həkikət hesablanmaydu. **32** Ləkin mən üqün guwəhlik beridioğan bərkə bərsi bə. Uning mənə beridioğan guwəhlikinin rəstlikini bilimən. **33** Silər Yəhyaə əlqi əwətkiniglərdə, u həkikətkə guwəhlik bərgən **34** ([əməliyətə], mənə insənin guwəhlikini kəbul kəlmənin kərkə yok; mening [Yəhya toqruluk] xundak eytiwəkinim pəkətlə silərnin kətkəzəlxənglər üqündur). **35** [Yəhya] bolsa

kəyüp nur qeqip turoqan bir qiraoq idi wə silər uning yorukida bir məzgil xadlinixka razi boldunglar. **36** Lekin Yəhyaning mən üçün bərgən guwahlikidinmu uluoq bir guwahlik bar. U bolsimu, ata manga ada kilixka tapxuroqan əməllər, yəni mən kiliwatkan əməllər, bular mening tooqramda Atining meni əwətkinigə guwahlik beridu. **37** Wə meni əwətkən Ata Əzimu mən üçün guwahlik bərgəndur. Silər heqqaqan uning awazini anglimidinglar, kiyapitini kərmidinglar **38** wə uning səz-kalami silərnin iqinglardin orun almidi; qünki Uning əwətkini bolsa, uningoqa ixənməysilər. **39** Mukəddəs yazmilarni kətirkenip okup olturisir; qünki ulardin mənggülük həyatka igə bolduk, dəp karaysilər. Dəl bu yazmilar mən üçün guwahlik bərgüqidur. (aiōnios g166) **40** Xundaktimu silər yənila həyatlikka erixix üçün mening yenimoqa kelixni halimaysilər. **41** Mən insanlarning mahtixini qəbul kilməymən; **42** lekin mən silərnə bilimənki, iqinglarda Hudaning muhəbbiti yok. **43** Mən Atamning nami bilən kəlgənmən, əmma silər meni qəbul kilmaysilər. Həlbuki, baxka birsi öz nami bilən kəlsə, silər uni qəbul kilsilər. **44** Silər bir-biringlardin izzət-xəhrət qəbul kilsilər-yu, yeganə Hudadin kəlgən izzət-xəhrətkə intilmisənglər, undakta silər kandaqmu etikad kilalaysilər?! **45** Birək meni üstimizdin Atioqa xikayət kilidu, dəp oylimanglar. Üstünglardin xikayət kiləuqi mən əməs, bəlki silər ümid baqlioqan Musa [pəyoqəmbərdur]. **46** Qünki əgər silər rasttin Musa [pəyoqəmbərgə] ixəngən bolsanglar, mangimu ixəngən bolattinglar. Qünki u [mukəddəs yazmilarda] mən tooqruluk pütəkəndur. **47** Lekin uning

pütkənliğə ixənmisənglar, mening sölirimgə kəndəkmu
ixinisilər?!

6 Bu ixlərdin keyin, Əysa Galiliyə dengizi (Tiberiyas
dengizi dəpmu atilidu)ning u kətioğa ətti. **2** Zor bir
top halayik u kesəllərnı sakaytkan məjizilik aləmtirini
kərdi wə uning kəynidin əgixip mangdi. **3** Əysa taqla
qikip, u yərdə muhlisliri bilən billə olturdi. **4** U qaqla
Yəhudiylarning həyti, yəni «ətüp ketix həyti»ğa az
kəlan wəkit idi. **5** Əysa bəxini kətürüp, zor bir top
halayikning əzining əldioğa kəliwatkanlığını kərüp,
Filiptin: — Bularğa yəydioğanğa nannı nədin əlimiz?
— dəp soridi **6** (ləkin u bu səzni Filipni sinax üqün
eytkanidi. Qünki u əzining nemə kəlidioğanlığını bilətti).
7 Filip jawabən: — İkki yüz dinarğa nan əlsəkmu,
hərbirigə kəqikkinə bir qixləmdin yeyixkimu yətməydu! **8**
Muhislərdin biri, yəni Simon Petrusning inisi Andriyas
Əysağa: **9** — Bu yərdə kəqik bir oqlul bala bar, uningda
bəx ərpa nan bilən ikki kəqik belik bar. Ləkin xunqə
kəp həlkqə bu nemə bolidu?! — dedi. **10** Əysa: —
Kəpqilikni olturoquzunglar, — dedi (u yərdə ot-qəp
mol əskənidi). Xuning bilən ər kixilər olturdi; ularning
sani bəx mingqə bar idi. **11** Əysa nanlarnı kəlioğa elip,
[Hudağa] təxəkkür eytkəndin keyin, olturoqanlarğa
üləxtürüp bərdi. Beliklərnimu xundək kəldi; kəpqilik
halioqanqə yedi. **12** Həmməylən yəp toyunoqanda, u
muhlisirioğa: — Axkan parqilarnı yioqinglar, həq nərsə
zayə bolmisun, — dedi. **13** Xuning bilən ular bəx ərpa
nenidin yəp axkan parqilirini on ikki səwətkə toldurup
yioqiwalidi. **14** Əmdi halayik Əysəning kərsətkən bu

məjizilik aləmitini kərip: «Dunyağa kelixi mükərrər bolan pəyoəmbər həqiqətən muxu ikən!» deyixti. **15** Xuning bilən Əysa ularning kelip özini padixah boluxqa zorlimaqi bolanlikini bilip, ulardin ayrilip, qaytidin taqqa yaloquz qikip kətti. **16** Kəqkurun, Əysaning muhlisliri dengiz boyioğa qüxüxti. **17** Ular bir kemigə olturup, dengizning u ketidiki Kəpərnaħum xəħirigə qarap yol elixti (qarangoq qüxüp kətkənidi wə Əysa tehiqə ularning yenioğa kəlmigənidi). **18** Qattik boran qikip, dengiz dolqunlap kətürülüwatatti. **19** Muhlislar palak urup on-on bir qakirimqə mangoqanda, Əysaning dengizning üstidə mengip kemigə yekınlixiwatqanlikini kərip, qorquxup kətti. **20** Lekin u ularoğa: — Bu mən, qorqmanglar! — dedi. **21** Xuni anglap ular uni kemigə qikiriwaloqusi kəldi; u kemigə qikipla, kemə dərhal ular baridioqan yərgə yetip bardı. **22** Ətisi dengizning u tərpidə qaloqan halayik [aldinki küni] u yərdə Əysaning muhlisliri qikqan kemidin baxqa kemining yoklukini, Əysaning muhlisliri xu kemigə qikqanda, Əysaning ular billə qikmioqanlikini, bəlki muhlislirining əzlrila kətkənlikini kərgənidi. **23** Həlbuki, birnəqqə kemə-qolwəq Tiberiyas xəħiridin Rəb təxəkkür eytqandin keyin həlk nan yegən yərgə yekın kelip tohtidi. **24** Xuning bilən halayik Əysaning wə muhlislirining u yərdə yoklukini kərüpla, kemilərgə olturup, Əysani izdigili Kəpərnaħum xəħirigə mangdi. **25** Ular uni dengizning u tərpidə tepip uningoğa: — Ustaz, bu yərgə qaqan kəlding? — dəp soraxti. **26** Əysa ularoğa jawəbən: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, silər meni məjizilik aləmətlərnı kərgənlikinglar

üqün əməs, bəlkə nənənin yəp toyunəyiniqlar üqün
izdəysilər. **27** Buzulup ketidiqlan pəniy ozuklukqa əməs,
bəlkə mənəyü həyatliqla bəkiy qalidiqlan ozuklukqa
intilip ixləqlar; buni İnsan'ooli silərgə beridu; qünki uni
Ata, yəni Huda Əzi məhürləp təstikliqlan, — dedi. (**aiōnios**
g166) **28** Xuning bilən ular uningdin: — Nemigə intilip
ixlisək andin Hudaning ix-hizmitidə ixligen bolimiz? —
dəp soraxti. **29** Əysa ularqla jawab berip: — Hudaning ix-
hizmiti dəl xuki, U əwətkinigə etiqad qilixinglardur, —
dedi. **30** Xuning bilən ular yənə: — Undaq bolsa sən bizni
kөрүp өзünəyü ixəndürəyüdək qandaq məyizilik aləmət
yaritisən? Zadi nemə ix qilip berisən? **31** Ata-bowilirimiz
qəldə yürəyandə, [Zəburda]: «U ularqla ərxtin qüxürölən
nən təqdim qildi» dəp pütöləyandə, «manna»ni yəyən
— deyixti. **32** Əysa ularqla mundaq dedi: — Bərheq,
bərheq, mən silərgə xuni eytip qoyayki, silərgə asmandin
qüxkən nənəni bərgüqi Musa əməs, bəlkə mening Atamdur;
U [həzirmu] silərgə asmandin qüxkən həqəkiy nənəni
beriwatidu. **33** Qünki Hudaning neni bolsa pütkül
dunyaqla həyatliq ata qilidiqlan, ərxtin qüxküqidur. **34**
— Təksir, həmixə bizgə xu nənəni berip turəyaysən! —
deyixti ular. **35** Əysa ularqla mundaq dedi: — Həyatliq
neni özündurmən! Mening yenimoqla kələn hərkim
heqqaqlan aq qəlməydu, mənə etiqad qiləqlan hərkim
heqqaqlan ussiməydu. **36** Ləkin silərgə eytkinimdə, silər
meni kəyən bolsanglarmu, etiqad qilməywatisilər. **37**
Ata mənə tapxuroqlanların hərbiy yenimoqla kelidu
wə mening yenimoqla kəyənələdin heqkəyisini həyqiz
taxliwətməymən. **38** Qünki öz iradəməni əməs, bəlkə

meni Əwətküqining iradisini əməlgə axurux üqün ərxtin qüxtüm. **39** Meni Əwətküqining iradisi bolsa dəl xuki, uning manga tapxuroqanliridin heqbirini yittürməy, bəlki ahirki küni ularning həmmisini tirildürüxümdin ibarət.

40 Qünki mening Atamning iradisi xuki, Ooquloqa kəz tikip qarap, uningə etiqad kəloqanlarning hər birini mənnggölük həyatka erixtürüxtur; wə mən ahirki küni ularni tirildürimən. (aiōnios g166) **41** Əmdi Yəhudiylar Əysaning: «Ərxtin qüxkən nan özümdurmən!» degini üqün uningə narazi bolup oqotuldixixka baxlidi: **42** — «Bu Yüsüpning ooqli Əysa əməsmu? Atisininu, anisininu tonuydioqan tursak, yənə qəndaklarqə: — «Ərxtin qüxtüm!» desun?» — deyixətti ular. **43** Əysa jawabən ularə qə mundaq dedi: — [Mening tooqramda] əzara oqotuldaxmanglar. **44** Meni əwətkən Ata Əzi kixilərnin qəlbini tartkuzmisa, heqkim mening yenimoqə keləlməydu; mening yenimoqə kəlgən hər birini ahirki küni tirildürimən. **45** Pəyoqəmbərlərnin yazmilirida: «Ularning həmmisigə Huda təripidin əgitilidu» dəp pütülgəndur. Xunga, Atining [səzini] tingxioqan wə uningdin əgəngən hər biri mening yenimoqə kelidu. **46** Biraq bu birərkim Atini kərgən degənlik əməs; pəkət Hudaning yenidin kəlgüqi bolsa, u Atini kərgəndur. **47** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, manga etiqad kəloquqi mənnggölük həyatka igidur. (aiōnios g166) **48** Həyatlik neni özümdurmən. **49** Ata-bowiliringlar qəllərdə «manna» yegini bilən yənəla əldi. **50** Lekin mana, ərxtin qüxkən nan dəl xundaqki, birsi uningdin yegən bolsa əlməydu. **51** Ərxtin qüxkən həyatlik neni özümdurmən; kimdəkim

bu nandin yesə, əbədil'əbədgicə yaxaydu. Mən beridiqan xu nan bolsa mening ət-tenimdur, pütkül dünyadikilər həyatka igə bolsun dəp, mən uni atimaqçimən. (aiōn g165)

52 Bu söz bilən Yəhudiylar özara talax-tartix qilixikə baxlap: — Bu adəm bizning yeyiximizgə əzining ət-tenini qandək berəlisun?! — deyixətti. **53** Xunga Əysa ularəqə mundaq dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, silər İnsan'ooqlining ət-tenini yemigüqə wə kənini iqmigüqə, silərdə həyatlik bolmaydu. **54** Ət-tenimni yegüqi wə kənimni iqküqi mənggölük həyatka erixkən bolidu wə mən uni ahirkə küni tirildürimən.

(aiōnios g166) **55** Qünki ət-tenim həqikiy ozukluk, kənim bolsa həqikiy iqimliktur. **56** Ət-tenimni yegüqi wə kənimni iqküqi məndə yaxaydu wə mənmu uningda yaxaymən. **57** Həyat Ata meni əwətkən wə mən Atining boləqanlikidin yaxawatqinimdək, meni yegüqi kixi həm mening wasitəm bilən yaxaydu. **58** Mana bu ərxin qüxkən nandur. Bu nan ata-bowiliringlar yegən «[manna]»dək əməs; qünki ular «[manna]»ni yeyixi bilən əldi; birək bu nanni istemal qiloquqi bolsa mənggü yaxaydu! (aiōn g165) **59** Bu sözlərnə u

Kəpərnaħumdiki sinagogda təlim bərginidə eytkənidi. **60** Xuning bilən uning muhlislrinin nuroqunliri buni angliqanda: — Bu təlim bək eoqir ikən! Buni kim anglap kətürəlisun? — deyixti. **61** Birək öz iqidə muhlislrining bu toqrisida oqotuldaxqinini bilgən Əysa ularəqə: — Bu sözüm silərnə taydurdimu? **62** Əmdi mubada İnsan'ooqlining əslə kəlgən jayəqə kətürölüwatqinini kərsənglar, qandək bolar?! **63** [Inanoqə] həyatlik bərgüqi — Roħtur. İnsanning ətliri bolsa heqkandək payda bərməydu. Mən silərgə

eytқан sөzlirim bolsa һәм roһtur wә һәм һayatliktur. **64** Lekin aranglardin etikaд qilmioqan bəzilər bar, — dedi (qünki Əysa etikaд qilmioqanlarning wә əzigə satқunluk қilidioqanning kim ikənlisini baxtila bilətti). **65** Xuning bilən u mundaқ dedi: — Mən xu səwəbtin silərgə xuni eyttimki, Atamdin ata қilinmisa, һeqkim mening yenimoqа keləlməydu! **66** Xu waқittin tartip muhlisliridin heli kəpi qekinip qiqip, uning bilən yənə mangmaydioqan boldi. **67** Xunga Əysa on ikkiyləndin: — Silərmu, һәм [məndin] ketixni halamsilər? — dəp soridi. **68** Simon Petrus uningəja jawab қilip: — I Rəb, biz kimning yenioqа ketəttuқ? Mənggü һayatliқ sөzliri səndilidur! (aīōnios g166) **69** Wә xuningəja ixənduқ wә xuni bilip yəttuқki, sən Hudaning Muқəddəs Boluқisidursən! — dedi. **70** Əysa ularəja jawabən: — Mən silər on ikkinglarni tallidim əməsmu, birақ aranglarda birsi Iblitur! — dedi **71** (uning bu degini Ixқariyotluқ Simonning ooqli Yəһudani kərsətkənidi, qünki Yəһuda on ikkiylənniң biri boloқini bilən, keyin əzigə satқunluk қilidu).

7 Bu ixlardin keyin, Əysa Galiliyədə aylinip yürdi. U Yəһudiyədə aylinip yürüхni halimaytti, qünki [xu yərdiki] Yəһudiylar uningəja kəst қilmaқqi idi. **2** Bu qaoқda, Yəһudiylarning «kəpilər һeyti»əja az қaloқanidi. **3** Xunga Əysaning iniliri uningəja: — Muxu yərdin ayrilip Yəһudiyəgə baroқin, xuning bilən muhlisliringmu [karamət] əməlliringni kəraləydu! **4** Qünki əzini һəlkə-ələmgə tonutmaқqi boloқan һeqkim yoxurun jayda ix қilmaydu. Bu əməllərnə қiliwatқanikənsən, əzüngni dunyaəja kərsət! — deyixti. **5** Qünki uning inilirimu

uningõja etikad qilmiojanidi. **6** Xunga Əysa ularõja: — Mening waqit-saitim tehi kəlmidi. Lekin silərgə nisbətən hərwaqit munasiptur. **7** Bu dunyadiki kixilər silərgə hərgiz əq bolmaydu; lekin meni əq kəridu. Qünki mən ularning qilmixlirini rəzil dəp guwahlik beriwatimən. **8** Silər bu həytka beriweringlar. Mən bu həytka barmaymən, qünki mening waqit-saitim tehi yetip kəlmidi, — dedi. **9** Əysa bu sözlərnı qılıp, Galiliyədə qaldı. **10** Əysaning iniliri həytka qıqqandin keyin, u özimu uningõja bardı. Əmma axkara əməs, yoxurun bardı. **11** Həytta Yəhudiylar uni izdəp: «U kəyərdidur?» dəp sorawatattı. **12** Kixilər arisida uning tooqrisida kəp oquloqula boldı. Bəzilər uni: «Yahxi adəm!» desə, yənə bəzilər: «Yaq, u halayıkni azduruwatidu!» deyixti. **13** Birak Yəhudi y [qongliridin] qorkup, heqkim oquq-axkarə uning gepini kılmaytti. **14** Həytning yerimi etkəndə, Əysa ibadəthana həyıliliriõja kirip həlkkə təlim berixkə baxlıdı. **15** Yəhudiylar: — Bu adəm heqkandak təlim almiõjan turukluk, uning qandakmu munqə kəp bilimi bolsun? — dəp hangtang kəlixti. **16** Əysa ularõja: — Bu təlimlər mening əməs, bəlki meni əwətküqiningkidur. **17** Uning iradisigə əməl kılixkə öz iradisini baqlıõjan hərkim bu təlim tooqruluk — uning Hudadin kəlgənlikini yaki əzlükümdin eytiwatқанlikimni bilidu. **18** Əz aldıõja səzligən kixi öz xan-xəripini izdəydu, lekin özini əwətküqining xan-xəripini izdəydiõjan kixi hək-sadıktur, uningda həkkanıysizlik yoxtur. **19** Musa [pəyoqəmbər] silərgə Təwrat qanunini tapxuroqan əməsmu? Lekin heqkaysinglar bu qanunõja əməl kılmaywatisilər! Nemixkə meni ɵltürməkqi bolisilər?

— dedi. **20** Kəpqilik: — Sanga jin qaplixiptu! Seni
əltürməkqi boləjan kim ikən? — deyixti. **21** Əysa ularəja
mundak jawab bərdi: — Mən bir karamətni yaritixim bilən
həmminglar hang-tang kəlixtinglar. **22** — Əmdi Musa
[pəyoəmbər] silərgə hətnə kəlix tooqruluk əmr kəldurəjan
(əməliyəttə bolsa hətnə kəlix Musa pəyoəmbərdin əməs,
ata-bowilərdin kələjan), xunga silər xabat künigə [tooqra
kelip kəlsimu] xu künidə adəmninğ hətnisini kəliwerisilər.
23 Əmdi Təwrat kənunioja hiləplik kəlinmisun dəp
xabat künidə adəm hətnə kəlinəjan yərdə, mən xabat
künidə bir adəmnə səllimaza sakəytsam, silər nemə
dəp mənə aqqikəlinisilər? **24** Sirtki kəyapətkə kərap
həkülüm kəlmənglar, bəlkə həkəkəniy həkülüm kəilinglar!
25 U wəqəttə Yerusəlemliklərinğ bəziləri: — [Qonglar]
əltürməkqi boləjan kixi bu əməsmidi? **26** Axkəra
səzləwətsimu, uningəja kərxə heq nərsə demidioqu!
Dərwəkə, əksəkəllərinğ uning Məsih ikənlikini bilip
yətkənmu? **27** Həlbuki, bu adəmninğ kəyərdin kəlgənlikini
biz enik bilimiz. Ləkin Məsih kəlgəndə, uning kəyərdin
kəlgənlikini heqkim bilməstioqu, — deyixti. **28** Xunga
Əysa ibadəthəna həyilisida təlim bəriwətip, yuqiri əwəz
bilən mundaq dedi: — Silər mənə tonuymiz həmdə
mənə kəyərdin kəlgənlikimnimu bilimiz, [dəwətilər]?!
Bəraq mən əzlükümdin əməs, mən mənə əwətküqidin
[kəldim], U həktur; bəraq silər Uni tonuməysilər. **29**
Mən Uni tonuymən. Qünki mən Uning yənədin kəldim,
mənə U əwətti. **30** Xunga ular uni tutux yolini izdəytti,
ləkin heqkim uningəja kəl salmidi; qünki uning wəqəti-
səiti təhi yetip kəlmigənidi. **31** Ləkin hələyik ərisidiki

nuroqun kixilər uningqə etikad qildi. Ular: «Məsih kəlgəndə bu kixi kərsətkən məjizilik alamətlərdin artuq [məjizə] yaritalarmu?!» deyixti. **32** Pərisiylər halayiqning u toqruluk oquloqula boluwatqan bu gəp-səzlirini anglidi; xuning bilən Pərisiylər bilən bax kaqinlar uni tutux üqün birnəqqə qarawullarni əwətti. **33** Xuning bilən Əysa: — Yənə bir'az wakit silər bilən billə bolimən, andin meni Əwətküqining yenioqə ketimən. **34** Meni izdəysilər, lekin tapalmaysilər. Mən baridioqan yərgə baralmaysilər, — dedi. **35** Buning bilən, Yəhudiylar bir-birigə: — U biz tapalmioqudək kəyərlərgə barar? Greklər arisidiki tarkaq Yəhudiy muqajirlarning yenioqə berip, greklarqə təlim berəmdioqandu? **36** «Meni izdəysilər, lekin tapalmaysilər. Mən baridioqan yərgə baralmaysilər» deqini nemisidu? — deyixti. **37** Heytning ahirqi həm əng katta küni, Əysa ornidin turup, yuqiri awaz bilən: — Kimdəkim ussisa, mening yenimoqə kelip iqsun! **38** Manga etikad qiloquqi kixining huddi muqəddəs yazmilarda eytilqinidək, iqbəqriddin hayatliq süyining dəryaliri eqip qiqidu! — dəp jakarlidi **39** (u bu səzni əzigə etikad qiloqanlarqə ata qilinidioqan Muqəddəs Rohqə qarita eytqanidi. [Hudaning] Rohi tehi heqkimgə ata qilinmioqanmidi, qünki Əysa tehi xan-xəripigə kirmigənidi). **40** Halayiq iqidə bəzilər bu səzni anglap: — [Kelixi muqərrər bolqan] pəyoqəmbər həqikətən muxu ikən! — deyixti. **41** Bəzilər: «Bu Məsih ikən!» deyixətti. Yənə bəzilər bolsa: «Yaq, Məsih Galiliyədin keləttimu? **42** Muqəddəs yazmilarda, Məsih [padixah] Dawutning nəslidin həm Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm yezisidin kelidu, deyilmigənmidi?» — deyixti.

43 Buning bilən, halayik uning wəjidin ikkigə bəlünüp kətti. 44 Bəziliri uni tutayli degən bolsimu, lekin heqkim uningə qol salmidi. 45 Qarawullar [ibadəthanidin] bax kaşınlar bilən Pərisiylərnin yenioğa qaytip kəlgəndə, ular qarawullaroğa: — Nemə üqün uni tutup kəlmidinglar? — dəp soraxti. 46 Qarawullar: — Heqkim heqqaqan bu adəmdək səzligen əməs! — dəp jawab berixti. 47 Pərisiylər ularoğa jawabən: — Silərmu azduruldunglarmu? 48 Aqsakallardin yaki Pərisiylərdin uningə etiqad kıləanlar boləanmu?! 49 Lekin Təwrat qanunini bilməydiəan bu qüprəndilər lənətkə qalidu! — deyixti. 50 Ularin arisidin biri, yəni burun ahxamda Əysanın aldioğa kəlgən Nikodim ularoğa: 51 — Təwrat qanunimiz awwal kixining nemə kıləinini əzidin anglap bilməy turup, uningə həküm qikiramdu! 52 Ular jawab kılıp: — Sənmu Galiliyədinmu? [Mukəddəs yazmilarni] kər, qetirkinip okup bak, Galiliyədin heqkandək pəyoqəmbər qikmaydu! — dedi. 53 Xuning bilən [ularin] hərbi öz əyigə kətti.

8 Əysa bolsa Zəytun teoqioğa qikip kətti. 2 Ətisi səhərdə, u yənə ibadəthana həyliliriəa kirdi wə halayikning həmmisi uning yenioğa kelixkənidi. U olturup, ularoğa təlim berixkə baxlidi. 3 [Xu qaoqda], Təwrat ustazliri bilən Pərisiylər zina kılıp tutulup qaləan bir ayalni uning aldioğa elip kelixti. Ular ayalni otturiəa qikirip, 4 uningdin: — Ustaz, bu ayal dəl zina üstidə tutuwelindi. 5 Musa [pəyoqəmbər] Təwrat qanunida bizgə muxundək ayallarni qalma-kesək kılıp əltürəxni əmr kıləan. Əmdi sənqə, uni kəndək kılıx kərək? — dəp soraxti. 6 Əmdi ularin bundək deyixtiki niyiti, uni tuzəkə qüxürəp,

uning üstidin ərz qilojudək birər bahənə izdəx idi. Əmma Əysa engixip, barmikı bilən yərgə bir nemilərnı yazqılı turdi. **7** Ular xu soalni tohtimay sorawatatti, u ruslinip ularqə: — Aranglardiki kim gunahsız bolsa, [bu] [ayaloqə] birinqi taxni atsun! — dedi. **8** Andin u yənə engixip, yərgə yezixni dawamlaxturdi. **9** Ular bu səzni anglap, aldi bilən yaxanoqanliri, andin qaloqanliri birləp [həmmisi] u yərdin qikip ketixti. Ahirida Əysa otturida ərə turoqan heliki ayal bilən yaloquz qaldi. **10** Əysa ruslinip turup, xu ayaldin baxqə heqkimni kərmigən bolup, uningdin: Hanim, sanga heliki xikayət qiloqanlar qeni? Seni gunahqə bekitidioqan heqkim qikmidimu? — dəp soriwidi, **11** — Həzrətliri, heqkim qikmidi, — dedi ayal. Əysa: — Mənmə seni gunahqə bekitməymən. Barqin, buningdin keyin yənə gunah qilmioqin! — dedi. **12** Xunga Əysa yənə kəpqilikkə səz qilip: — Dunyaning nuri özümdurmən. Manga əgəxkənlər qarangoqulukta mangmaydu, əksiqə həyatlik nuriqə erixidu, — dedi. **13** Pərisiylər: — Sən özünggə özüng guwahlik beriwatisən. Xunga sening guwahliqing rast hesablanmaydu, — deyixti. **14** Əysa ularqə jawabən mundaq dedi: — Həttə mən özümgə guwahlik bərsəmmə, guwahlikim həqtur, qünki mən özümning kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridioqanlikimni bilimən. Lekin silər kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridioqanlikimni bilməysilər. **15** Silər ət igilirining əlqimi boyiqə həküm qilisilər. Birəq mən heqkimning üstigə həküm qilməymən. **16** Mən həküm qilsammə, həkümüm həqiqiydur; qünki mən yaloquz əməs, bəlki meni əwətkən Ata [bu ixtə] mən

bilən billidur. **17** Silərgə təwə boloqan Təwrat kanunida: «İkki adəmning guwahlikı bolsa rast hesablinidu» dəp pütülgəndur. **18** Rast, mən özüm toqramda özüm guwahlik berimən, wə meni əwətkən Atimu mening toqramda guwahlik beridu. **19** Ular uningdin: — Atang kəyərdə? — dəp soraxti. Əysa ularoqə jawab berip: — Silər ya meni tonumaysilər, ya Atamni tonumaysilər; meni tonuqan bolsanglar, Atamnimu tonuyttunglar, — dedi. **20** Əysa bu sözlərnı ibadəthanida təlim bərginidə, sədikə sandukining aldida turup eytkanidi. Bırak heqkim uni tutmıdi, qünki uning wəqıt-saiti tehi yetip kəlmigənıdi. **21** Xuning bilən u ularoqə yənə: Mən bu yərdin ketimən; silər meni izdəysilər, ləkin öz gunahınglar ıqıdə əlisilər. Mən ketıdıqan yərgə silər baralmaysilər, — dedi. **22** Buning bilən Yəhudiylar: — U: «Mən ketıdıqan yərgə silər baralmaysilər» dəydu. Bu uning əzını əltürüwalimən deginımidu? — deyixti. **23** Əysa ularoqə: — Silər təwəndındursilər, mən yukıridındurmən. Silər bu dunyadındursilər, mən bu dunyadı nəməsmən. **24** Xuning üqün silərgə: «Gunahlıringlar ıqıdə əlisilər» dedim. Qünki silər mening «[Əzəldin] Bar Boloquqi» ıkənlikımgə ıxənmısənglar, gunahlıringlar ıqıdə əlisilər, — dedi. **25** Sən zadı kim? — dəp soraxti ular. Əysa ularoqə: — Baxta silərgə nemə degən bolsam, mən xu. **26** Əzümning silərnıng toqranglarda wə üstünglardin həküm kılıdıqan nuroqun səzlirim bar; ləkin meni əwətküqi həktur wə mən Uningdin nemini anglıqan bolsa, bularnıla dunyadıkilərgə ukturup eytimən, — dedi. **27** Ular uning əzlırigə eytkanlirining Ata toqruluk ıkənlikini qüxinəlmıdi. **28** Xunga Əysa mundaq dedi:

Silərs İnsan'oolini kətürgəndin keyin, mening «[Əzəldin] Bar Boluqu» ikənlikimni bilisilər wə xundakla heq ixni əzlükümdin qilmioqanlikimni, pəkət Atining manga əgətkininila səzligənlikimnimu bilisilər. **29** Meni Əwətküqi mən bilən billidur, U meni əsla yaləuz koymidi, qünki mən həmixə Uni hursən qilidioqan ixlarni qilimən. **30** Əysa bu səzlərnə qiliwatqan qaəning əzidə, nuroqun kixilər uningə etiqad qildi. **31** Əysa əzigə etiqad qiloqan Yəhudiylaroq: — Əgər mening səz-kalamimdin qikmay tursanglar, mening həqikiy muhlisirim boləqan bolisilər, **32** wə həqikətni bilisilər wə həqikət silərnə azadliqqa erixtüridu, — dedi. **33** Ular jawabən: — Biz İbrahımning nəslimiz, — heqqaqan heqkimning qulluqida bolmiduk. Sən kandaqsigə: Azadliqqa erixsilər, dəysən? — dedi. **34** Əysa ularəqə jawab berip: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, gunah sadir qiloqan kixi gunahning qulidur. **35** Qul ailidə mənggü turmaydu, ləkin oəul mənggü turidu. (aīōn g165) **36** Xuning üqün Oəul silərnə azad qilsa, həqikiy azad bolisilər. **37** Silərnə İbrahımning nəslə ikənlikinglarnə bilimən. Biraq meni əltürməkqi boluwatisilər, qünki mening səzüm iqinglərdin orun almidi. **38** Mən Atamning yenidə kərgənlirimni eytiwatimən; silər bolsanglar əz atanglərdin kərgənliringlarnə qiliwatisilər! **39** Ular jawab berip: — Bizning atimiz İbrahımdur, — dedi. Əysa ularəqə: — Əgər İbrahımning pərzəntlirə bolsanglar, İbrahımning əməllirini qiloqan bolattinglar! **40** Biraq hazır əksiəq meni, yəni Hudadin angliəqan həqikətni silərgə yətküzgən adəmnə əltürüxkə kəstləysilər. İbrahım

undak ixni qilmoqan. **41** Silər öz atanglarning qiloqinini qiliwatisilər! — dedi. — Biz haramdin bolqan əməsmiz! Bizning pəkət birlə atimiz bar, U bolsa Hudadır! — deyixti ular. **42** Əysa ularqə: — Atanglar Huda bolqan bolsa, meni səygən bolattinglar; qünki mən Hudaning baqridin qikip, bu yərgə kəldim. Mən əzlükümdin kəlgən əməsmən, bəlkə Uning tərripidin əwətilgənmən. **43** Səzlirimni nemixkə qüxənməysilər? Enikki, mening səkalamim kulikinglarqə kirməywatidu! **44** Silər atanglar İblistin bolqansilər wə uning arzu-həwəsliğə əməl qilixni halaysilər. U aləm apiridə bolqandin tartip katil idi wə uningda həkikət bolmioqəqə, həkikəttə turmioqan. U yalqan səzligəndə, öz təbiitidin səzləydu, qünki u yalqanqı wə xundakla yalqanqılıqning atisidur. **45** Ləkin mən həkikətni səzliginim üqün, mənə ixənməysilər. **46** Qaysinglar meni gunahı bar dəp dəlilliyələysilər, kəni? Həkikətni səzlisəm, nemə üqün mənə ixənməysilər? **47** Hudadin bolqan kixi Hudaning səzlirini anglaydu; silər ularni anglımaysilər, qünki silər Hudadin bolqan əməssilər! **48** Yəhudiylar uningqə jawabən: — Əjəba, bizning seni: «Səməriyəlik həm jin qaplxəqən adəm»sən deginimiz toqra əməsmu? — deyixti. **49** Əysa jawabən: — Mənə jin qaplxəqini yok, bəlkə mən Atamni hərmət qilimən; ləkin silər mənə hərmətsizlik qiliwatisilər. **50** Mən öz xən-xəripimni izdiməymən; ləkin buni izdigüqi həm [uning üstidin] həküm qiloquqi Birsı bar. **51** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, mening səkalamimni tutidioqən kixi əbədil'əbədə əlüm kərməydu. (aiōn g165) **52** Xuning bilən Yəhudiylar uningqə: —

Sanga dərwəkə jin qaplaşkanlığını əmdi bildük! Hətta [həzriti] İbrahim və pəyğəmbərlərmə olğan tursa, sən kəndəksigə: «Mening söz-kalamimni tutidigan kixi əbədil'əbədlüm tetimaydu» dəysən? (aiōn g165) 53 Əjəbə, sən atimiz İbrahimdin uluquməsən? U əldi, pəyğəmbərlər həm əldi!? Sən əzüngni kim kilməqisən? 54 Əysa jawabən mundaq dedi: — Əgər mən əzümnə uluqlisam, undaqtə uluqlukum heqnərsə hesablanmaytti. Biraq meni uluqluquqi — silər «U bizning Hudayimiz» dəp ataydigən Atamning Əzidur. 55 Silər Uni tonumidinglar, ləkin mən Uni tonuymən. Uni tonumaymən desəm, silərdəq yaloqanqi bolattim; biraq mən Uni tonuymən və Uning söz-kalamini tutimən. 56 Atanglar İbrahim mening künümni kəridiganlıqıdin yayrap-yaxnidi həm dərwəkə uni əldin'ala kərip xadlandı. 57 — Sən tehi əllik yaxqa kirməy turup, İbrahimni kərdüngmu? — deyixti ular. 58 Əysa ularoqa: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, İbrahim tuqulmastila, mən Bar Boluquqidurmən! — dedi. 59 Buning bilən ular uni qalma-kesək qiloqli kollirioqa yərdin tax əldi; ləkin Əysa ularoqa kərinməy, ularning otturisdin otüp ibadəthanidin qikip kətti.

9 Wə u yolda ketiwetip, tuqma qarioqu bir adəmnə kərdi. **2** Muhlisiri uningdin: — Ustaz, kim gunah qilip uning qarioqu tuquloqinioqa səwəb bologan? U əzimu ya ata-anisimu? — dəp soraxti. **3** Əysa mundaq jawab bərdi: — Əzi yaki ata-anisining gunah sadir qiloqanlıqıdin əməs, bəlki Hudaning Əz əməlliri uningda ayan qilinsun dəp xundaq bologan. **4** Künning yorukıda, meni əwətküqining əməllirini ada qilixim kərək. Kəq kirsə, xu qaqda heqkim

ix qilalmaydu. **5** Mən dunyada turoqan waqtimda, dunyaning nuri özümdurmən. **6** Bu sözlərni qilqandın keyin, u yərgə tükürüp, tükürüktin lay qilip, layni heliki adəmnıng kəzlirigə sürüp qoydı **7** wə uningqə: «Siloam kəlkiki»gə berip yuyuwətkin» dedi («Siloam» [ibraniyqə söz bolup], «əwətilgən» degən mənini bildüridu). Xuning bilən heliki adəm berip yuyuwidi, kəzi kəridioqan bolup qaytip kəldi. **8** Qoxniliri wə u ilgiri tiləmquilik qilqinida uni kərgənlər: — Bu olturup tiləmquilik qilidioqan heliki adəm əməsmu? — deyixip kətti. **9** Bəzilər: «Həə, xu ikən» desə, yənə bəzilər: «Yaq, u əməs, lekin uningqə ohxaydikən» deyixti. Birəq u əzi: — Mən dəl xu kixi bolimən! — dedi. **10** — Undaqta kəzliring qandəq eqildi? — dəp soraxti ular. **11** U jawabən mundaq dedi: — Əysa isimlik bir kixi [tükürükidin] lay qilip kəzlirimgə sürüp qoyuwidi, manga: «Siloam kəlkikigə berip yuyuwətkin» degənidi. Mən berip yuyuwidim, kərələydiqan boldum. **12** — U hazır kəyərdə? — dəp soraxti ular. — Bilməymən, — dedi u. **13** Halayiq ilgiri qariqu boləqan bu adəmni Pərisiylərnıng aldiqə elip berixti **14** (əslidə Əysa lay qilip bu adəmning kəzlirini aqқан күн dəl xabat küni idi). **15** Xuning bilən Pərisiylər qaytidin bu adəmdin qandəq kərələydiqan boləqinini soriwidi, u ularqə: — U kəzlirimgə lay [sürüp] qoydı, mən yuyuwidim wə mana, kərələydiqan boldum! — dedi. **16** Xuning bilən Pərisiylərdin bəziliri: — U adəm Hudaning yenidin kəlgən əməs, qünki u xabat künnini tutmaydu, — deyixti. Yənə bəziliri: — U gunahkar adəm bolsa, qandəqlarqə bundəq məjizilik alamətlərni yaritalaytti? — deyixti. Buning bilən ularning arisida

bölünüş pəyda boldi. **17** Ular kəriou adəmdin yənə: — U kəzliringni eqiptu, əmdi sən u tooqruluk nemə dəysən? — dəp soraxti. U: — U bir pəyoqəmbər ikən, — dedi. **18** Yəhudiylar kərələydiqan kiliqan kixining ata-anisini tepip kəlmigüqə, burun uning kəriou ikənlikigə wə hazır kərələydiqan kiliqanlikioqə ixənməytti. Xunga ular uning ata-anisini qakirtip, **19** ulardin: — Bu silərnin oqlunglarmu? Tuqma kəriou, dəwatattinglar? Əmdi hazır qandaklarqə kərələydiqan bolup qaldı? — dəp soraxti. **20** Ata-anisi ularoqə: — Uning bizning oqlimiz ikənliki, xundakla tuquluxidinla kəriou ikənlikini bilimiz; **21** ləkin hazır qandaklarqə kərələydiqan bolup qaloqanlikini, kəzlirini kim aqkanlikini bilməymiz. U qong adəm tursa, [buni] əzidin soranglar, u əzi dəp bərsun, — dəp jawab bərdi. **22** Ata-anisinin xundak deyixi Yəhudiylardin kərkəanliki üqün idi; qünki Yəhudiylar kimdəkim əysani Məsih dəp etirap qilsa, u sinagog jamaitidin qooqlap qiqirilsun dəp qarar qiloqanidi. **23** Xu səwəbtin uning ata-anisi: «U qong adəm tursa, [buni] əzidin soranglar» degənidi. **24** Pərisiylər əslidə kəriou bolqan adəmnə yənə qakirip uningə: — Hudaqə xan-xərəp berip [kəsəm qil]! Biz bu adəmning gunahkar ikənlikini bilimiz, — deyixti. **25** U mundaq jawab bərdi: — U gunahkarmu, əməsmu, bilməymən. Birəq mən xu birlə ixni bilimənki, kəriou idim, hazır kərələydiqan boldum. **26** Ular uningdin yənə bir kətim: — U seni qandək qildi? Kəzliringni qandək aqti? — dəp soraxti. **27** U jawabən: — Silərgə allıqəqan eyttim, birəq qulək salmidinglar. Silər nemə dəp qaytidin anglaxni halap qaldinglar?

Silərmu uning muhlisliri bolay dəwatamsilər?! — dedi.

28 Buning bilən, ular uni qattik tillap: — Sən həlikəning muhlisi! Biz bolsaq Musa [pəyoəmbərnin] muhlisirimiz.

29 Hudaning Musaqə səzligənlikini bilimiz; ləkin bu nemining bolsa qəyərdin kəlgənlikinimu bilməymiz, — deyixti. **30** Həlikə adəm ularqə mundaq jawab qəyturdi: — Ajayip ixqu bu! Gərqə silər uning qəyərdin kəlgənlikini bilmigininglar bilən, u mening kəzlimni aqti. **31** Biz bilimizki, Huda gunahkarlarning tiləklirini anglimaydu; birəq Əzigə ihlasmən bolup iradisigə əməl qiləuqilarningini anglaydu. **32** Dunya apiridə boləandin tartip, birərsining tuəma qariəuning kəzini aqқанlikini anglap baqqan əməs. (aiōn g165) **33** Əgər bu adəm Hudadin kəlmigən bolsa, həqnemə qiləlmioqan bolatti. **34** Ular uni: — Sən tüptin gunah iqidə tuəuloqan turukluk, bizgə təlim bərməqimusən? — deyixip, uni [sinagogtin] qoqlap qikiriwetixti. **35** Əysa ularning uni [sinagogtin] qoqlap qikəroqanlikini anglap, uni izdəp tepip: Sən, Hudaning Oqlioqə etiqad qiləmsən? — dəp soridi. **36** U jawabən: — Təqsir, u kim? Mən uningqə etiqad qilay, — dedi. **37** — Sən həm uni kərdüing həm mana, hazır sən bilən səzlixiatқан dəl xuning əzi, — dedi Əysa uningqə. **38** Həlikə adəm: — I Rəb, etiqad qilimən! — dəp, uningqə səjdə qildi. **39** — Mən korlarni kəridioqan bolsun, kəridioqanlarni kor bolsun dəp bu dunyaqə həküm qikirixқа kəldim, — dedi Əysa. **40** Uning yenidiki bəzi Pərisiylər bu səzlərnəni anglap uningdin: — Bizmu kormu? — dəp soraxti. **41** Əysa ularqə: — Kor boləqan bolsanglar, gunahinglar bolmaytti; ləkin

silər hazır «kərwatimiz» degininglar üçün silərgə gunah
hesabliniweridu, — dedi.

10 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, qoy
kətinioğa ixiktin kirməy, baxqa yərdin yamixip kirkən
kixi oqri wə qarakqidur. **2** Ixiktin kiridioğan kixi bolsa
qoylarning padiqisidur. **3** Ixik bəkar uningəğa ixikni
eqip beridu wə qoylar uning awazini anglap tonuydu;
u öz qoylirining isimlirini bir-birləp qakirip ularni
sirtka baxlap qikidu. **4** U qoylirining həmmisini sirtka
qikirip bolup, ularning aldida mangidu, qoylarmu uning
kəynidin əgixip mengixidu; qünki ular uning awazini
tonuydu. **5** Ləkin ular yat adəmning kəynidin mangmaydu,
bəlki uningdin qaqidu; qünki ular yatların awazini
tonumaydu. **6** Əysa bu təmsilni ularəğa səzləp bərgini
bilən, ləkin ular uning əzlirigə nemə dəwatқанlığını
heq qüxənmidi. **7** Xunga Əysa ularəğa yənə mundak
dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip
qoyayki, qoylarning ixiki özündurmən. **8** Məndin ilgiri
kəlgənlərin həmmisi oqri wə qarakqidur, ləkin qoylar
ularəğa kulək salmidi. **9** Ixik özündurmən. Mən arkilik
kirgini kutkuzulidu həm kirip-qikip, ot-qəpləni tepip
yeyələydu. **10** Oqri bolsa pəkət oqrilax, əltürük wə
buzux üqünla kelidu. Mən bolsam ularni həyatlikqa
erixsun wə xu həyatlik mol bolsun dəp kəldim. **11**
Yahxi padiqi özündurmən. Yahxi padiqi qoylar üçün öz
jenini pida kilidu. **12** Ləkin mədikar undak qilmaydu.
U bəlki nə qoylarning igisi nə padiqisi bolmioqqa,
bərinin kəlginini kərsə, qoylarni taxlap qaqidu wə
bəre kelip qoylarni titip tiripirən kiliwetidu. **13** Əmdi

mədikar bolsa pəket həqqini dəp ixləp, qoylara qəngül bəlməy bədər qaqudu. **14** Yahxi padıqi özündurmən. Ata meni tonioqinidək mən atini tonuqinimdək, mən özümningkiləni tonuymən və özümningkilərmu meni tonuydu; qoylar üçün jenim pida. **16** Bu qotandin bolmioqan baxqa qoylirimmu bar. Ularimu elip baxlixim kerək və ularmu awazimni anglaydu; xuning bilən bir pada bolidu, xundaqla ularning bir padıqisi bolidu. **17** Ata meni xu səwəbtin səyiduki, mən jenimni qayturuwelixim üçün uni pida qilimən. **18** Jenimni həqkim məndin alalmaydu, mən uni öz ihtiyarim bilən pida qilimən. Mən uni pida qilixqa hokuklukmən və xundaqla uni qayturuwelixkimu hokuklukmən; bu əmrni Atamdin tapxuruwaləqanmən. **19** Bu səzlər tūpəylidin Yəhudiylar arisida yənə bəlünux pəyda boldi. **20** Ulardin kəp adəmlər: — Uningə jin qaplixiptu, u jəylüwatidu, nemə üçün uning səzigə kulək saləqudəksilər? — deyixti. **21** Yənə bəzilər bolsa: — Jin qaplxəqan adəmninğ səzliri bundək bolmaydu. Jin kəndəkmə qarəqularning kəzlirini aqalisun?! — deyixti. **22** Qix pəsli bolup, Yerusalemda «Qayta beqixlax həyti» ətküzülüwatatti. **23** Əysa ibadəthanidiki «Sulaymanninğ pexaywini»da aylinip yürətti. **24** Yəhudiylar uning ətrəpiqə olıxiwelip: — Bizni qəqəniqə tit-tit qilip tutuklukta qaldurmakqisən? Əgər Məsih bolsang, bizgə oquqini eyt, — deyixti. **25** Əysa mundaq jawab bərdi: — Mən silərgə eyttim, ləkin ixənməysilər. Atamning nami bilən qiloqan əməllirimning əzi manga guwahlik beridu. **26** Birək mən silərgə eytkinimdək, silər etikəd qilmidinglar, qünki mening

qoylirimdin əməssilər. 27 Mening qoylirim mening awazimni anlaydu, mən ularni tonuymən wə ular manga əgixidu. 28 Mən ularoşa mənggülük həyat ata qilimən; ular əsla həlak bolmaydu. Həqkim ularni qolumdin tartiwalalmaydu. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Ular ni manga təkdim qiloğan atam həmmidin üstündür wə həqkim ularni atamning qolidin tartiwalalmaydu. 30 Mən wə Ata [əslidinla] birdurmiz. 31 Buning bilən Yəhudiylar yənə uni qalma-kesək qilixmaqçı bolup, yərdin qollirioşa tax elixti. 32 Əysa ularoşa: — Atamdin kəlgən nuroqun yahxi əməllərni silərgə kərsəttim. Bu əməllərnin kaysisi üqün meni qalma-kesək qilmaqçısılar? — dedi. 33 — Seni yahxi bir əməl üqün əməs, bəlkə kupurluq qiloğinin üqün qalma-kesək qilimiz. Qünki sən bir insan turuqluq, özünəni Huda qilip kərsəttin! — dedi Yəhudiylar jawabən. 34 Əysa ularoşa mundaq jawab bərdi: — Silərgə təwə muqəddəs qanunda «Mən eyttim, silər ilahlarsilər» dəp pütülgən əməsmu? 35 Huda öz söz-kalamini yətküzgənlərni «ilahlar» dəp atioğan yərdə (wə muqəddəs yazmilarda eytiloğini hərgiz küqtin qalmaydu) 36 nemə üqün Ata Əzigə has-muqəddəs qilip panıy dunyaoşa əwətkən zat «Mən Hudaning Ooqlimən» desə, u tooqruluq «kupurluq qilding!» dəysilər? 37 Əgər Atamning əməllirini qilmisam, manga ixənmənglar. 38 Birə qilsam, manga ixənmigən hələttim, əməllərnin əzlrigə ixininglar. Buning bilən Atining mənə ikənlikini, meningmu Atida ikənlikimni həq dəp bilip etiqad qilidioğan bolısılar. 39 Buning bilən ular yənə uni tutmaqçı boldi, birə u ularning qolliridin qutulup, u yərdin kətti. 40 Andin u yənə İordan

dəryasining u ketioqa, yəni Yəhya [pəyoʻəmbər] dəsliPIDə adəmlərnI qəməldürgən jayəqə berip, u yərdə turdi.

41 Nuroʻun kixilə uning yenioqə kəldi. Ular: — Yəhya həq məjizilik alamət kərsətmigən, lekin uning bu adəm toʻqrisida barlik eytkanliri rast ikən! — deyixti. **42** Xuning bilən nuroʻunlioqan kixilə bu yərdə uningə etiqad kildi.

11 Lazarus degən bir adəm kesəl bolup qaloʻanidi. U Məryəm wə hədisi Marta turoʻan, Bəyt-Aniya degən kənttə turatti **2** (bu Məryəm bolsa, Rəbgə huxbuy mayni sürkigən, putlirini əz qaqiliri bilən ertip qurutqan həliki Məryəm idi; kesəl bolup yatqan Lazarus uning inisi idi). **3** Lazarusning hədiliri Əysaoqə həwərqi əwətip: «I Rəb, mana sən səygən [dostung] kesəl bolup qaldı» dəp yətküzdi. **4** Lekin Əysa buni anglap: — Bu kesəldin əlöp kətməydu, bəlki bu arkilik Hudaning Oʻqli uluʻolinip, Hudaning xan-xəripi ayan qilinidu — dedi. **5** Əysa Marta, singlisi wə Lazarusni tolimu səyətti. **6** Xunga u Lazarusning kesəl ikənlikini anglioqan bolsimu, əzi turuwatqan jayda yənə ikki kün turdi. **7** Andin keyin u muhlislirioqə: — Yəhədiyəgə qayta barayli! — dedi. **8** Muhlisliri uningə: — Ustaz, yekindila [u yərdiki] Yəhədiylar seni qalma-kesək qilmakqi boləqan tursa, yənə u yərgə qayta baramsən? — deyixti. **9** Əysa mundaq dedi: — Kündüzdə on ikki saət bar əməsmu? Kündüzi yol mangoʻan kixi putlaxmas, qünki u bu dunyaning yorukini kəridu. **10** Lekin keqisi yol mangoʻan kixi putlixar, qünki uningda yorukluk yəktur. **11** Bu səzlərnI eytkəndin keyin, u: — Dostimiz Lazarus uhlap qaldı; mən uni uyqusidin oyoqatkili barimən, — dəp qoxup qoydi. **12** Xunga muhlislar uningə: — I Rəb,

uhliqan bolsa, yahxi bolup qalidu, — dedi. **13** Həlbuki, Əysa Lazarusning ölümü toquruluk eytkanidi, lekin ular u dəm elixtiki uyquni dəwatidu, dəp oylaxti. **14** Xunga Əysa ularoşa oqukini eytip: — Lazarus öldi, — dedi. **15** — Birək siləрни dəp, siləarning etikad kixinglar üqün, [uning kexida] bolmioqanliqimoşa huxalmən. Əmdi uning yenioşa barayli, — dedi. **16** «Qoxkezək» dəp atilidioqan Tomas baxka muhlisdaxlirioşa: — Bizmu uning bilən billə barayli həm uning bilən billə ələyli, — dedi. **17** Əysa muhlisliri bilən Bəyt-Aniyaoşa baroşanda, Lazarusning yərlikkə qoyuloşinioşa allikaqan tət kün bolqanliqi uningşa məlum boldi. **18** Bəyt-Aniya Yerusalemoşa yəkin bolup, uningdin altə qaqirimqə yirakliqta idi, **19** xuning bilən nuroşun Yəhudiylar Marta bilən Məryəmgə inisi toqrisida təsəlli bərgili ularning yenioşa kəlgənidi. **20** Marta əmdi Əysaning keliwatqinini anglapla, uning aldioşa qikti. Lekin Məryəm bolsa əyidə olturup qaldi. **21** Marta əmdi Əysaoşa: — I Rəb, bu yərdə bolqan bolsang, inim əlmigən bolatti. **22** Həlihəm Hudadin nemini tilisəng, Uning sanga xuni beridioqanliqini bilimən, — dedi. **23** — Ining qayta tirilidu, — dedi Əysa. **24** Marta: — Ahirki künidə, yənə tirilix künidə uning jəzmən tirilidioqanliqini bilimən, — dedi. **25** Əysa uningşa: — Tirilix wə həyatlik mən özümdurmən; manga etikad kילוquqi kixi əlsimu, həyat bolidu; **26** wə həyat turup, manga etikad kילוquqi əbədil'əbəd əlməs; buningşa ixinəmsən? (aiōn g165) **27** U uningşa: — Ixinimən, i Rəb; sening dunyaoşa kelixi mukərrər bolqan Məsih, Hudaning Ooqli ikənlikəngə ixinimən. **28** Buni dəp bolup, u berip singlisi Məryəmnə astioşina qaqirip: — Ustaz kəldi, seni

qakiriwatidu, — dedi. **29** Məryəm buni anglap, dərhal ornidin turup, uning aldioğa bardi **30** (xu pəyttə Əysa tehi yezioğa kirmigən bolup, Marta uning aldioğa mengip, uqrixip qaloğan yərdə idi). **31** Əmdi [Məryəmgə] təsəlli beriwatқан, əydə uning bilən olturoğan Yəhudiylar uning aldirap qopup sirtқа qikip kətkinini kərüp, uni kəbrigə berip xu yərdə yioğa-zar kılqılı kətti, dəp oylap, uning kəynidin mengixti. **32** Məryəm əmdi Əysa bar yərgə baroqanda uni kərüp, ayioqioğa əzini etip: — I Rəb, bu yərdə boloğan bolsang, inim əlmigən bolatti! — dedi. **33** Əysa Məryəmning yioğa-zar kılqılını, xundakla uning bilən billə kəlgən Yəhudiy həlkning yioğa-zar kılıxqılını kərgəndə, rohida kattıq piqan qekip, kəngli tolimu biaram boldi wə: **34** — Uni kəyərgə qoydunglar? — dəp soridi. — I Rəb, kelip kərgin, — deyixti ular. **35** Əysa kəz yexi kildi. **36** Yəhudiy həlki: — Qaranglar, u uni qanqilik səygən! — deyixti. **37** Wə ulardin bəziliri: — Qarioquning kəzini aqқан bu kixi kəsəl adəmnı əlumdin saklap qalalmasıdı? — deyixti. **38** Əysa iqidə yənə kattıq piqan qekip, kəbrining aldioğa bardi. Kəbri bir oqar idi; uning kirix aqzioğa qong bir tax qoyuqluq idi. **39** Əysa: — Taxni eliwetinglar! — dedi. Əlgüqining hədisi Marta: — I Rəb, yərlikkə qoyqılı tət kün boldi, hazır u purap kətkəndu, — dedi. **40** Əysa uningoa: — Mən sanga: «Etıqad kılsang, Hudaning xan-xəripini kərisən» degənıdımou! — dedi. **41** Buning bilən halayıq taxni eliwətti. Əysa kəzlirini asmanoa tikip mundaq dua kildi: — I Ata, tilikimni angliqining üqün sanga təxəkkür eytimən. **42** Tiləklirimni həmixə anglaydıoanlıqıngni bilimən;

lekin xundak bolsimu, ətrapimdiki muxu halayik sening meni əwətkənlikinggə ixənsun dəp, buni eytiwatimən!

43 Bu sözlərnı kıləqandın keyin, u yukiri awazda: — Lazarus, taxkırıə qıq! — dəp tovlidi. **44** Əlgüqi kəl-putliri kəpənləngən, engiki tengiləqan həlda taxkırıə qıqti. Əysa ularəq: — Kəpənni yexiwetip, uni azad kilinglar! — dedi. **45** Məryəmning yenioqə pətə kılıp kelip, uning əmillirini kərgən Yəhudiylar iqidin nuroqunliri uningəqə etiqad kildi. **46** Lekin ularning iqidə bəziliri Pərisiylərnıng yenioqə berip, Əysanın kıləqan ixlirini məlum kilixti. **47** Xunga bax kahınlar wə Pərisiylər Yəhudiylarning kengəxmisini yioqıp: — Kəndək kiliximiz kərək? Bu adəm nuroqun məjizilik əlamətlərnı yaritiwatidu. **48** Uningəqə xundək yol kəyup beriwərsək, həmmə adəm uningəqə etiqad kılıp ketidu. Xundək boləqanda, Rimliklər kelip bu bizning jayimiz wə kəwmimizni wəyran kiliwetidu! — deyixti. **49** Ularning iqidə biri, yəni xu yili bax kahın boləqan Kəyafa: — Silər həqnəmini bilməydikənsilər! **50** Pütün həlkning həlak boluxining orniəqə, birlə adəmnıng ular üqün əlūxining əwzəllikini qūxinip yətməydikənsilər, — dedi **51** (bu səzni u əzlükidin eytmioqanıdi; bəlki u xu yili bax kahın boləqanlıki üqün, Əysanın [Yəhudi] həlki üqün, xundək pəkət u həlk üqünlə əməs, bəlki Hudanıng hər yanəqə tarkilip kətkən pərzəntlirining həmmisini bir kılıp uyuxturux üqün əlidiəqanlıkidin əldin bəxarət berip xundək degənidi). **53** Xuning bilən ular məslihətləxip, xu kündin baxlap Əysanı əltürüwetixni kəstlidi. **54** Xuning üqün Əysa əmdi Yəhudiylar arisida axkara yürməytti, u u yərdin ayrilip qəlgə yəkin rayondiki Əfraim isimlik

12 Ətup ketix həytidin altə kün ilgiri, Əysa əzi əlumdin tirildürgən Lazarus turuwatқан jay — Bəyt-Aniyaşa kəldi. **2** Xu wəjidin ular u yərdə uningoşa ziyapət bərdi. Marta mehmanlarni kütüwatatti; Lazarus bolsa Əysa bilən həmdastihan boləqanlarning biri idi. **3** Məryəm əmdi nahayiti kimmət bahalıq sap sumbul ətirdin bir kədək əkilip, Əysaning putlirioşa kuydi andin qaqliri bilən putlirini ertip kurutti. Ətirning hux puriki əyni bir aldi. **4** Lekin uning muhlisliridin biri, yəni uningoşa pat arida satkunluk kıləuqi, Simonning oqlı Yəhuda İxkariyot: **5** — Nemixka bu [kimmət bahalıq] ətir kəmbəəqəllərgə sədikə kılıp berilixkə üq yüz dinarəşa setilmidi? — dedi **6** (u bu səzni kəmbəəqəllərnin oqemini yegənliki üqün əməs, bəlki oqlri boləqanliki üqün degənidi; qünki u [muhlislarning ortak] həmyanini saklıəuqi bolup, daim uningoşa selinəşinidin oqlriliwalatti). **7** Əmdi Əysa: — Ayalni əz ihtiyarəşa koyəşin! Qünki u buni mening dəpnə künüm üqün təyyarlik kılıp saklıəandur; **8** qünki kəmbəəqəllər həmixə silər bilən billə bolidu, lekin mən həmixə silər bilən billə bolmaymən, — dedi. **9** Zor bir top

Yəhudiylar uning xu yərdə ikənlikidin həwər tepip, xu yərgə kəldi. Ularning kelixi yaloquz Əysani dəpla əməs, yənə u өлümdin tirildürgən Lazarusnimu kərux üqün idi. **10** Ləkin bax kaşınlar bolsa Lazarusnimu ɵltürüxnı məslıhətləxkənıdı; **11** Qünki uning səwəbıdın nuroqun Yəhudiylar ɵzlırıdın qekinip Əysaqə etıqad kılıwatattı. **12** Ətısi, «[ɵtöp ketix] həyti»ni ɵtküzüxkə kəlgən zor bir top halayık Əysanın Yerusalemqə keliwatқанlıqını anglap, **13** kollırıqə horma xahlırını tutuxқан haldə uni qarxi aloqılı qıqıxtı wə: «Təxəkkür-şosanna! Pərwərdıgarning namıdə kəlgüqi, Israilning padıxaşıqə mubərək boləqay!» dəp warkıraxtı. **14** Əysa bir təhəynı tepip, uningqə mindi; huddı [mukəddəs yazmılarda] mundaq pütülgəndək: — **15** «Qorqma, i Zion qızı! Mana, Padıxaşing exək təhiyigə minip keliwatıdu!». **16** Əynı qaqda uning muhlisliri bu ixlarnı qüxənməytti, ləkin Əysa xan-xərəptə uluqlanəndin keyin, bu səzlərnıng uning toqruluk pütülgənlikini, xundakla bu ixlarning dərwxə uningdə xundak yüz bərgənlikini esigə kəltürdi. **17** Əmdi u Lazarusni kəbridin qaqırıp tirildürgən qaqda uning bilən billə boləqan halayık bolsa, bu ixka guwahlıq berıwatattı. **18** Əysa yaratқан bu məjizilik alamətnimu anglişaqqa, uni qarxi elixka xu bir top adəmlər qıqıxқанıdı. **19** Pərisiylər bolsa bir-birigə: — Qaranglar, [barlıq] qıləninglar bikar kətti! Mana əmdi pütkül jaşan uningqə əgəxməktə! — deyixtı. **20** Ətöp ketix həytidə ibadət qıləqılı kəlgənlər arisidə birnəqqə greklarmu bar idi. **21** Bular əmdi Galiliyənıng Bəyt-Saidə yezisidin boləqan Filipning yenıqə kelip: — Əpəndim, biz Əysa bilən kərüxsək, — dəp tələp

kilixti. **22** Filip berip buni Andriyaska eytti. Andin Andriyas wə Filip ikkisi Əysağa məlum qildi. **23** Lekin Əysa ularəğa jawabən mundaq dedi: — «İnsan'oolining xan-xərəptə uluəlinidioğan wəqit-saiti yetip kəldi. **24** Bərək, bərək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, buəday deni tupraq iqiğə qüxüp əlmigüqə, əzi yənla yaləquz qalidu; lekin əlsə, mol həsul beridu. **25** Kimdəkim öz həyatini ayisa uningdin məhrum bolidu; lekin bu dunyada öz həyatidin nəprətlənsə, uni mənəggülük həyatlikqa saqlıyalaydu. (aīōnios g166) **26** Kimdəkim hizmitimdə boluxni halisa, manga əgəxsun. Mən kəyərdə bolsam, mening hizmətqimmu xu yərdə bolidu. Kəmdəkim mening hizmitimdə bolsa, Ata uningə izzət qilidu. **27** Həzir jenim qattıq azabliniwatidu. Mən nemə deyixim kərək? «Ata, meni bu saəttin qutkuzəyin!» dəymu? Lekin mən dəl muxu wəqit-səət üqün kəldim. **28** Ata, namingəğa xan-xərəp kəltürəgin!». Xuan, asmandin bir awaz anglinip: — Uningəğa xan-xərəp kəltürdüm wə yənə uningəğa xan-xərəp kəltürimən!» — deyildi. **29** Buni anglioğan xu yərdə turoğan halayıq: — Həwa güldürlidi, — deyixti. Yənə bəzilər bolsa: — Bir pərixtə uningəğa gəp qildi, — deyixti. **30** Əysa bolsa jawabən: — Bu awaz meni dəp əməs, silərnə dəp qüxiti. **31** Əmdi dunyaning üstigə həküm qikirilix wəqti kəldi; həzir bu dunyaning həkəmdarining taxqiriəğa qəoqlinix wəqti kəldi. **32** Wə mən bolsam, yərning üstidin kətürüləginimdə, pütkül insanlarni özümə jəlp qilip tartimən, — dedi **33** (uning buni degini əzining qandaq əlüm bilən əlidioğanlikini kərsətkini idi). **34** Halayıq buningəğa jawabən uningdin: — Biz məkəddəs

kanundin Məsihning əbədigə qalidişinini angliqan; sən kəndəksigə «İnsan'ooli kətürülüxi kerək» dəysən?! Bu kəndəkmə «İnsan'ooli» bolsun? — dəp soridi. (aiōn g165) **35** Xunga Əysa ularə: — Nurning aranglarda bolidiqan wakti uzun bolmaydu. Xunga karangoşulukning silərni besiwalməsliki üqün, nur bar waktida [uningda] menginglar; karangoşulukta mangoşan kixi əzining kəyergə ketiwatqanlığını bilməydu. **36** Nur aranglarda bar waktida, uningə ixininglar; buning bilən nurning pərzəntləri bolisilər, — dedi. Əysa bu sözlərni qıləndin keyin, ulardin ayrilip yoxurunuwaldi. **37** Gərqə u ularning kəz aldida xunqə tola məjizilik əlamət kərsətkən bolsimu, ular tehi uningə etikəd qilmidi. **38** Xuning bilən Yəxaya pəyoşəmbərnin yazmisida əldin'ala kərsitilgən bəxərət dəl əməlgə axurdi: «I Pərwərdigar, bizning yətküzgən həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərwərdigarning biliki» Boləuqi kimgimu ayan qilinə?» **39** Halayikning etikəd qilməşininin səwəbi dəl xuki (huddi Yəxaya pəyoşəmbər yənə əldin'ala eytkəndək): «[Pərwərdigar] ularning kəzlirini kor, Qəlbini tax qildi; Məksət, ularning kəzlirininin kərup, Qəlbining qūxinip, [Gunəhliridin] yenixininin əldini elix üqündur; Bolmisa, Mən ularni səkəytqan bolattim, — [dəydu Pərwərdigar]». **41** Bu sözlərni Yəxaya [pəyoşəmbər] [Məsihning] xan-xəripini kərup uningə qərita əldin'ala səz qiləşinida eytkənidi. **42** Wəhələnki, gərqə həttə Yəhədiy əksəqəlliridinmu nurəunliqan ədəmlər uningə etikəd qiləşən bolsimu, ular Pərisiylər wəjidin qərkup, əzlirininin sinagogtin qəqlap qikiriwətməsliki üqün uni etirap qilmidi. **43**

Buning səwəbi, ular insanlardin kelidiqan izzət-xəhrətini Hudadin kelidiqan izzət-xəhrəttin yahxi kərəttili. **44** Birak əysa yukiri awaz bilən mundaq dedi: — Manga etiqad kilouqi mangila əməs, bəlki meni əwətküqigə etiqad kilouqidur. **45** Kimki meni kərgüqi bolsa, meni əwətküqini kərgüqi bolidu. **46** Mən manga etiqad kilouqilar qarangojulukta qalmisun dəp, nur süpitidə dunyaəqa kəldim. **47** Birsı sölirimni anglap, ularni tutmisa, uni sorakqa tartmaymən; qünki mən dunyadikilərnı sorakqa tartqili əməs, bəlki dunyadikilərnı kutkuzoqili kəldim. **48** Birak meni qətkə kakkuqini, xundakla sölirimni qəbul kilmiqanni bolsa, uni sorakqa tartkuqi birsı bar. U bolsimu, mən eytkən söz-kalamimdur. U ahırkı küni uni sorakqa tartidu. **49** Qünki mən əzlükümdin sölizininim yok, bəlki meni əwətkən Ata mening nemini deyixim wə qandak sölizim kərəklikigə əmr bərgən. **50** Uning əmrining mənggülik həyatlik ikənlikini bilimən. Xunga nemini sölisəm, Ata manga buyruqinidək söləymən.

(aiōnios g166)

13 Ətöp ketix həytidin ilgiri, əysa bu dunyadin ayrilip, Atining yenioqa baridiqan wakit-sətning yetip kəlgənlikini bildi wə xuning üqün bu dunyadiki əz adəmlirigə kərsitip kəlgən mehir-muhəbbitini ahıroqigə toluk kərsitip turdi. **2** Əmdi kəqlik tamak yeyiliwatkanidi; İblis alliburun Simonning ooqli Yəhuda İxkariyotning kəngligə əysəqa satkunluk kilix wəswəsisini saloqanidi. **3** Əysa Atining hər ixni uning qolioqa tapxuroqinini, wə əzining Hudaning yenidin kelip, Hudaning yenioqa qaytidioqanlikini bilgəqkə, **4** dastihandin turup, ton-

kənglikini yexip, bir lənggə bilən belini baqlidi. **5** Andin jawuroja su quyup, muhlislarning putlirini yuyuxka wə beligə baqlioqan lənggə bilən sürtüp qurutuxka baxlidi. **6** Nəwət Simon Petruska kəlgəndə, Petrus uningoja: — I Rəb, putumni sən yusang kandaq bolqini?! — dedi. **7** Əysa uningoja: — Nemə kiliwatqinimni hazır bilməysən, lekin keyin bilisən, — dedi. **8** Petrus: — Sən mening putumni yusang hərgiz bolmaydu! — dedi. Əysa uningoja jawabən: — Seni yumisam, mening bilən təng nesiwəng bolmaydu, — dedi. (aīōn g165) **9** Simon Petrus: — I Rəb, undaqa pəkət putlirimnıla əməs, kollirimnimu, beximnimu yuqaysən! — dedi. **10** Əysa uningoja: — Bədini yuyulup, tamamən pakiz bolqan adəm pəkət putlirini yusila qayta yuyunuxining həjiti bolmaydu. Silər pakiz, lekin həmminglər əməs, — dedi **11** (qünki u özini kimning tutup beridoqanlıqini bilətti; xuning üçün u «Həmminglərlə pakiz əməs» degənidi). **12** Xuning bilən u ularning putlirini yuyup bolqandın keyin, ton-kənglikini kiyip, yənə dastıhanəyə olturup ularəyə mundaq dedi: — Silərgə nemə qılqinimni uqtunglarmu? **13** Silər meni «Ustaz» wə «Rəb» dəysilər wə rast eytisilər, mən xundaqturmən. **14** Əgər mən Rəb wə ustazıqlar turuqluq, putliringlarnı yuqanıqənəmən, silərmu bir-biringlarning putlirini yuyuxunglar kərək. **15** Mən silərgə qılqandək siləningmu həm xundaq qilixinglar üçün bu ülgini qaldurdum. **16** Bərək, bərək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, qul hojayinidin üstün turmaydu, əlqimu özini əwətküqidin üstün turmaydu. **17** Bu ixlarnı bilgənəkənsilər, xundaq qilsanglar bəhtlikilər! **18** Mən bularnı həmminglərəyə qaritip eytmidim. Mən

tallioqanlirimni bilimən, lekin [mukəddəs yazmilarda] aldin pütülgən: «Mən bilən həmdastihan bolup nenimni yegənmu manga put atti!» degən bu söz əməlgə axurulmay qalmaydu. **19** Mən bu ix yüz berixtin awwal uni silərgə eytip qoyayki, u ixlər yüz bərgəndə mening «Bar Boluquqi» ikənlikimgə ixinisilər. **20** Bərhək, bərhək, silərgə xuni eytip qoyayki, kimki mən əwətkən hərəkəndə birsini qəbul qiloqan bolsa, meni qəbul qiloqan bolidu; wə meni qəbul qiloquqilar meni əwətküqini qəbul qiloqan bolidu. **21** Əysa bu sözlərnı eytkəndin keyin, rohta kattik piqan qekip, mundaq guwahlik bərdi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, aranglarda birəylən manga satkənlük qilidu! **22** Muhlislar kimni dəwatqanlikini biləlməy, bir-birigə qaraxti. **23** Əmdi dastihanda muhlislrirdin biri əysaning məydisigə yəlinip yatqanidi; u bolsa «əysa səyidiqan muhlis» idi. **24** Simon Petrus uningdin [əysaning] kimni dəwatqinini sorap bekixini ixarət qildi. **25** Xuning bilən u əysaning məydisigə yəlinip turup uningdin: — I Rəb, u kimdur? — dəp soridi. **26** Əysa jawab berip: — Bu bir qixləm nanni axka təgürüp kimgə sunsam, xudur, — dedi. Xuning bilən u bir qixləm nanni [axka] təgürüp, Simonning oqlı Yəhuda İxkariyotqa sundi. **27** Yəhuda nanni eliwidi, Xəytan uning iqigə kirdi. — Qilidiqiningni qapsan qıl, — dedi əysa uningə. **28** (Əmdi dastihanda olturoqanlarning həqkaysisi uning [Yəhudaq] bu sözlərnı nemə üqün deginini bilmidi. **29** Yəhuda ularning ortaq həmyanini tutkini üqün, bəzilər əysa uningə: «Bizgə kerəklik həytlik nərsilərnı elip kəl» yaki «Kəmbəqəllərgə birər nərsə bər» dəwatsa

kerək, dəp oylaxti). **30** Yəhuda bu bir qixləm nanni elipla taxkiriya qikip kətti (bu qaol keqə idi). **31** Yəhuda taxkiriya qikip kətkəndin keyin, Əysa mundaq dedi: — Əmdi İnsan'ooli uluqlinidion wakit-saət yetip kəldi wə Huda u arkilik uluqlinidu. **32** Wə əgər Huda uningda uluqlansa, Hudamu Əzidə uni uluqlaydu, xundakla dərhal uni uluqlaydu. **33** Balilirim, silər bilən billə bolidion yənə azqina waqtim qaldi. Silər meni izdəysilər, lekin mening Yəhudiylaroqə: «Mən baridion yərgə silər baralmaysilər» dəp eytkinimdək, buni silərgimu eytimən. **34** Silərgə yengi bir əmr tapxurimənki, «bir-biringlarni səyünglar». Silərni səyginimdək, silərmu bir-biringlarni səyünglar. **35** Aranglarda bir-biringlaroqə mehır-muhəbbitinglar bolsa, həmmə adəm silərnin mening muhlisirim ikənlikinglarni bilidu. **36** Simon Petrus uningdin: — I Rəb, kəyərgə barisən? — dəp soridi. Əysa jawabən: — Mən ketidion yərgə hazırqə əgixip baralmaysən, lekin keyin mənə əgixip barisən, — dedi. **37** Petrus uningoqə: — I Rəb, nemə üqün hazır sening kəyningdin əgixip baralmaymən? Sən üqün jenimni pida qılay! — dedi. **38** Əysa jawabən mundaq dedi: — Mən üqün rasttinla jeningni pida qılamsən? Bərək, bərək, sanga eytip qoyayki, horaz qillioquqə, sən məndin üq ketim tanisən!

14 Kənglünglarni parakəndə qilmanglar! Hudaqə ixinisilər, mangimu ixininglar. **2** Atamning əyidə nuroqun makanlar bar. Bolmioqan bolsa, buni silərgə eytkən bolattim; qünki mən hər biringlaroqə orun təyyarlar üqün xu yərgə ketip barimən. **3** Mən silərgə orun təyyarlioqili

baridioqanikənmən, qoqum qaytip kelip, silərni özümgə alimən; xuning bilən, mən kəyərdə bolsam, silərmu xu yərdə bolisilər. **4** Silər mening kəyərgə ketidioqanlikimni wə u yərgə baridioqan yolni bilisilər. **5** Tomas uningə: — I Rəb, sening kəyərgə ketidioqanliqini bilməymiz. Xundak ikən, yolni kəndak bilimiz? — dedi. **6** Əysa uningə: — Yol, həqiqət wə həyatlik özündurmən. Meningsiz heqkim Atining yenioqə baralmaydu. **7** Əgər meni tonuqan bolsanglar, Atamnimu tonuqan bolattinglar. Həzirdin baxlap uni tonudunglar həm uni kərdünglar, — dedi. **8** — I Rəb, Atini bizgə kərsitip qəysangla, xu kupayə, — dedi Filip. **9** Əysa uningə mundaq dedi: — «I Filip, silər bilən birgə boləjinimoqə xunqə wəqit boldi, meni tehiqə tonumidingmu? Meni kərgən kixi Atini kərgən bolidu. Xundak turukluk, sən nemixka yənə: «Bizgə Atini kərsətkəysən» dəysən? **10** Mən Atida, Ata məndə ikənlikigə ixənməmsən? Silərgə eytkən səzlirimni əzlükümdin eytkinim yok; bəlkə məndə turuwatqan Ata Əz əməllirini kiliwatidu. **11** Mening Atida boləqanlikimoqə, Atining məndə boləqanlikioqə ixininglar. Yaki heqbolmioqanda, mening kəloqan əməllirimdin manga ixininglar. **12** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qəyayki, manga ixəngən kixi mening kiliwatqan əməllirimni kəlaydu; wə bulardinmu tehimu uluq əməllərnə kəlidu, qünki mən Atining yenioqə [qaytip] ketimən. **13** Wə Atining Ooqulda uluqlinixi üqün, hərnemini mening namim bilən tilisənglar, xularni ijabət kəlimən. **14** Mening namim bilən hərəkəndak nərsini tilisənglar, mən silərgə xuni ijabət kəlimən». **15** — «Meni səysənglar, əmrlirimgə əməl

kilisilär. **16** Mənmü Atidin tiləymən wə U silərgə baxqa bir Yardəmqi ata kılıdu. U silər bilən əbədgıqə birgə bolidu. **(aiōn g165)** **17** U bolsimu Həqıqətning Rohıdur. Uni bu dunyadikilər qobul kılalmaydu, qünki Uni nə kərməydu, nə tonumaydu. Biraq silər Uni tonuysilər, qünki U silər bilən billə turuwatidu həm silərdə makan kılıdu. **18** Mən silərnı yetim qaldurmaymən, yeninglaroqa yənə qaytip kelimən. **19** Azoqına waqıttın keyin, bu dunya meni kərməydu, ləkin silər kərüsilər. Mən həyat boləanlikim üqün, silərmü həyat bolisilər. **20** Xu kündə mening Atamda boləanlikim, silərnıng məndə boləanlikınglar wə mənmu həm silərdə boləanlikimni bilisilər. **21** Kim əmrlirimgə igə bolup ularnı tutsa, meni səygüqi xu bolidu. Meni səygüqini Atammü səyidu, mənmu uni səyimən wə özümni uningoqa ayan kılımən». **22** Yəhuda (Yəhuda İxqariyot əməs) uningdin: — I Rəb, sən özüngni bu dunyadikilərgə ayan kılmay, bizgila ayan kılıxıng qandak ix? — dəp soridi. **23** Əysa uningoqa jawabən mundaq dedi: — «Birkim meni səysə, səzümni tutidu; Atammü uni səyidu wə [Atam] bilən ikkimiz uning yenioqa berip, uning bilən billə makan kılımiz. **24** Meni səyməydiəan kixi səzlirimni tutmaydu; wə silər anglawatqan bu söz bolsa mening əməs, bəlki meni əwətkən Atiningkidur. **25** Mən silər bilən billə boluwatqan qeoqimda, bularnı silərgə eyttim. **26** Ləkin Ata mening namim bilən əwətidiəan Yardəmqi, yəni Muxəddəs Roh silərgə həmmıni əgitidu həm mening silərgə eytkən həmmə səzlirimni esinglaroqa kəltüridu. **27** Silərgə hatirjəmlık qaldurımən, öz hatirjəmlıkimni silərgə berımən; mening silərgə bərginim bu dunyadikilərnıng

bərginidək əməstur. Kənglünglarni parakəndə qilmanglar wə jür'ətsiz bolmanglar. **28** Silər mening: «Mən [silərdin] ayrılıp ketimən, keyin yeninglarğa yənə qayıp kelimən» deginimni anglidinglar. Meni səygən bolsanglar, Atining yenioğa ketidioqanlikim üçün hursən bolattinglar. Qünki Ata məndin uluqdur. **29** Silərning bu ixlar yüz bərginidə ixinixinglar üçün bu [ixlar] yüz berixtin awwal silərgə eyttim. **30** Mundin keyin silər bilən kəp səzləxməymən; qünki bu dunyaning həkümdari kelix aldida turidu wə məndin kirgüdək heq yoquq tapalmaydu. **31** Lekin bu dunyaning adəmlirining mening Atini səyidioqanlikimni bilixi üçün Ata manga nemə əmr qılğan bolsa, mən dəl xuni əməlgə axurimən. Turunglar, bu jaydin ketəyli».

15 — «Həqiqiy üzüm teli» özündurmən, Atam bolsa baqıwəndur. **2** Baqıwən məndiki mewə bərməydiğan hər bir xahni kesip taxlaydu. Mewə bərgənlirini bolsa tehimu kəp mewə bərsun dəp, pak qılıp putap turidu. **3** Əmdi silər mən silərgə yətküzgən sözüm arqılıq alliburun pak boldunglar. **4** Silər məndə izqil turunglar, mənmu silərdə izqil turimən. Xah taldə turmay, əzi mewə bərləməydiğinidək, silərmu məndə izqil turmisanglar, mewə bərləməysilər. **5** «Üzüm teli» özündurmən, silər bolsanglar xahliridursilər. Kim məndə izqil tursa, mənmu xundakla uningda turoqinimda, u kəp mewə beridu. Qünki mənətsiz heqnemini qılalmaysilər. **6** Birsə məndə turmisa, u [kerəksiz] xahək taxlinip, qurup ketidu. Bundak xahlar yığıp kelinip otqa taxlinidu. **7** Silər məndə izqil tursanglar wə səzlirim silərdə izqil tursa, nemini tələp qılsanglar, silərgə xu ijabət bolidu. **8** Silərning kəp mewə

berixinglar, xundakla mening muhlisirim ikənlikinglarni ispatlixinglar bilən xan-xərəp Atamoqa kəltürülidu. **9** Atam meni səyginidək, mənmu silərni səydüm; mening mehir-muhəbbitimdə izqil turunglar. **10** Əgər əmrlirimni tutsanglar, huddi mən Atamning əmrlirini tutqan wə həmixə uning mehir-muhəbbitidə turoqinimdək, silərmu həmixə mening mehir-muhəbbitimdə turisilər. **11** Mening huxallikim silərdə bolsun wə xuningdək huxallikinglar tolup taxsun dəp, mən bularni silərgə eyttim. **12** Mening əmrim xuki, mən silərni səyginimdək, silərmu bir-biringlarni səyünglar. **13** İnsanlarning öz dostliri üqün jenini pida qilixtin qongkur mehir-muhəbbiti yoxtur. **14** Silərgə buyruoqan əmrlirimni ada qilsanglar, mening dostlirim bolisilər. **15** Əmdi mundin keyin mən silərni «kul» dəp atimaymən. Qünki kul hojayinining nemə qiliwatqinini bilməydu. Uning ornoqa silərni «dost» dəp atidim, qünki Atamdin angliqanlirimning həmmisini silərgə yətküzdüm. **16** Silər meni tallioqininglar yok, əksiqa mən silərni tallidim wə silərni berip mewə bərsun həmdə mewiliringlar daim saqlansun, mening namim bilən Atidin nemə tilisənglar, u silərgə bərsun dəp silərni tiklidim. **17** Silərgə xuni əmr qilimənki, bir-biringlarni səyünglar. **18** Bu dunyadikilər silərdin nəprətlənsə, silərdin awwal məndin nəprətləngənlikini bilinglar. **19** Silərmu bu dunyadikilərdin boləqan bolsanglar, bu dunyadikilər silərni əzimizningki dəp, səygən bolatti. Biraq silər bu dunyadin bolmioqaqqa, bəlki mən silərni bu dunyadin ayrip tallioqanlikim üqün, əmdi bu dunyadikilər silərdin nəprətlinidu. **20** Mən silərgə eytkən səzni esinglarda

tutunglar: «Qul hojayinidin üstün turmaydu». Ular manga ziyankəxlik qiloqan bolsa, silərgimu ziyankəxlik qilidu. Mening sezümni tutqan bolsa, ular siləringkinimu tutidu.

21 Birak mening namim tüpəylidin ular silərgimu xu ixlarning həmmisini qilidu, qünki ular meni əwətküqini tonumaydu. **22** Əgər mən kelip ularoqa söz qilmioqan bolsam, ularda gunah yok dəp hesablinatti. Lekin hazır gunahı üqün ularning heq bahənsi yoxtur. **23** Kimdəkim məndin nəprətlənsə Atamdinmu nəprətləngən bolidu. **24** Mən ularning arisida baxka heqkim kilip baxmioqan əməllərnı qilmioqan bolsam, ularda gunah yok dəp hesablinatti. Lekin ular hazır [əməllirimni] kərgən turukluk, yənila həm məndin həm Atamdin nəprətləndi. **25** Lekin bu iqlar ularoqa təwə boləqan Təwrat qanunida: «Heqkəndəq səwəbsizla məndin nəprətləndi» dəp pütülgən söz əməlgə axuruluxi üqün xundəq yüz bərdi. **26** Lekin mən silərgə Atining yenidin əwətidiəqan Yardəmqi, yəni Atining yenidin qıqkuqi Həqıqətning Rohı kəlgəndə, U manga guwahlıq beridu. **27** Silərmu manga guwahlıq berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən billə boldunglar.

16 Siləring putlixip kətməslıkinglar üqün bularni silərgə eyttim. **2** Ular silərnı sinagoglarning jamaətliridin qooqlap qıqıriwetidu; həmdə xundəq bir wəqıt-saət keliduki, silərnı ɵltürgüqi ɵzini Hudaəqa hızmət kıliwatımən, dəp hesablaydu. **3** Ular bularni ya Atini, ya meni tonumioqanlıkı üqün qilidu. **4** Lekin mən bu iqlarnı silərgə eyttimki, wəqıt-saiti kəlgəndə, mən xundəq aldin'ala eytkimni esinglarəqa kəltürələysilər. **5** —

Mən baxta bularni silərgə eytmidim, qünki mən silər bilən billə idim. Lekin əmdi meni əwətküqining yenioğa qaytip ketimən. Xundak turukluk, aranglardin heqkim məndin: «Nəgə ketisən?» dəp sorimaywatidu. **6** Əksiqa, silərgə bularni eytkinim üqün, kəlbingerlar kayoquqa qəməp kətti. **7** Əmma mən silərgə həkikətne eytip qoyayki, mening ketixim silərgə paydiliktur. Qünki əgər kətmisəm, Yardəmqi silərgə kəlməydu. Əmma kətsəm, Uni silərgə əwətimən. **8** U kəlgəndə, bu dunyadikilərgə gunah tooqrisida, həkəkaniylik tooqrisida wə ahirət sorikı tooqrisida həkikətne bilgüzidu. **9** U ularni gunah tooqrisida bilgüzidu, qünki ular manga etikad kılmidi. **10** Ularne həkəkaniylik tooqrisida [bilgüzidu], qünki Atamning yenioğa qaytip barimən wə silər meni yənə kərəlməysilər. **11** Ularne ahirət sorikı tooqrisida [bilgüzidu], qünki bu dunyaning həkümdari üstigə həküm qikirildi. **12** Silərgə eytidioğan yənə kəp səzlim bar idi; lekin silər ularni hazırqə kətürəlməysilər. **13** Lekin U, yəni Həkikətning Rohi kəlgəndə, U silərni barlik həkikətkə baxlap baridu. Qünki U əzlükidin səzliməydu, bəlki nemini angliogan bolsa, xuni səzləydu wə kəlgüsida bolidioğan ixlardin silərgə həwər beridu. **14** U meni uluqlaydu; qünki U məndə bar boləanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu. **15** Atida bar boləanning həmmisi həm meningkidur; mana xuning üqün mən: «U məndə bar boləanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu» dəp eyttim. **16** Az wəqittin keyin, meni kərməysilər; wə yənə bir'az wəqit ətkəndin keyin, meni qayta kərisilər, qünki mən Atamning yenioğa ketimən». **17** Xunga muhlislarning bəziliri bir-birigə: — Bizlərgə:

— «Az waqittin keyin, meni kormaysilər; yənə bir'az waqit ötkəndin keyin, meni kayta kərisilər» wə yənə «Qünki mən Atamning yenioqa ketimən» deginini nemə deginidu? **18** «Az waqittin keyin» degən səzining mənisi nemə? Uning nemilərnı dəwatqanlirini bilmiduk, — deyixidu. **19** Əysa ularning əzidin nemini sorimaqqi boləninini bilip ularoqa mundaq dedi: — «Mening «Az waqittin keyin, meni kormaysilər; yənə bir'az waqit ötkəndin keyin, meni kərisilər» deginimning mənisini bir-biringlardin sorawatamsilər? **20** Bərək, bərək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, silər yioqa-zar kətürüsilər, lekin bu dunyadikilər huxal boluxup ketidu; silər kayoqurısilər, lekin kayoquliringlar xadliqqa aylinidu. **21** Ayal kixi tuqutta azablinidu, qünki uning waqit-saiti yetip kəlgən; lekin bowiki tuqulup boləqandin keyin, bir pərzəntning dunyaoqa kəlgənlikining xadliqi bilən tartqan azabini untup ketidu. **22** Xuningoqa ohxax, silərmu hazır azabliniwatisilər, lekin mən silər bilən kayta kərüximən, kəlbınglar xadlinidu wə xadliqınglarnı heqkim silərdin tartıwalalmaydu. **23** Xu kündə silər məndin heqnərsə sorimaysilər. Bərək, bərək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, mening namim bilən Atidin nemini tilisənglar, u xuni silərgə beridu. **24** Həzirəqiqə mening namim bilən heqnemə tilimidinglar. Əmdi tilənglar, erixisilər, buning bilən xadliqınglar tolup taxidu! **25** Silərgə bularnı təmsillər bilən eytip bərdim. Birək xundaq bir waqit keliduki, u qaoqda silərgə yənə təmsillər bilən səzliməymən, Ata toqruluk silərgə oquq eytimən. **26** Xu küni tiləkliringlarnı mening namim bilən iltija kilisilər. Mən silər üqün Atidin

tələp qilimən, dəp eytmaymən; **27** qünki Ata özimu silərni səyidu; qünki silər meni səyisilər wə mening Hudaning yenidin kəlgənlikimə ixəndinglar. **28** Mən Atining yenidin qikip bu dunyağa kəldim; əmdi mən yənə bu dunyadin ketip Atining yenioğa barimən». **29** Muhlisiri: — Mana sən hazır oquq eytiwatisən, təmsil kəltürüp səzlimiding! **30** Biz sening həmmi bilginin, xundakla həqkimning səndin soal sorixining həjiti yoxlukini əmdi bilip yəttük. Xuningdin sening Hudaning yenidin kəlgənlikinggə ixəndük, — deyixti. **31** Əysa jawabən ularoğa: — Həzir ixəndinglarmu? **32** Mana, xundak wəqit-saiti kələy dəp qaldı, xundakla kəlip qaldiki, həmminglar meni yaloquz taxlap hərbinglar öz yolliringlaroğa tarkilip ketisilər. Biraq mən yaloquz əməsmən, qünki Ata mən bilən billidur. **33** Silərning məndə hatirjəmlikkə igə boluxunglar üqün bularni silərgə eyttim. Bu dunyada turup azab-oxubət tartisilər, əmma qəyrətlik bolunglar! Mən bu dunya üstidin qəlibə qildim!

17 Əysa bu sözlərni qılqandın keyin, kəzlrini ərxkə tikip, mundaq dua kildi: — I Ata, wəqit-saət yetip kəldi; Sən Oqlungni uluqlatquzoğaysən; buning bilən Oqlungmu Seni uluqlatquzidu; **2** yəni, uning Sən uningoğa tapxuroğan insanlaroğa mənggölük həyat ata qilixi üqün, uningoğa pütkül ət igiliridin üstün həkuk ata qiloqiningdək, uni uluqlatquzoğaysən. (aiōnios g166) **3** Mənggölük həyat xuki, birdinbir həqiqiy Huda — Seni wə Sən əwətkən Əysa Məsihni tonuxtin ibarəttur. (aiōnios g166) **4** Mən Sening əməl qilixim üqün tapxuroğan ixingni orundixim bilən Seni yər yüzidə uluqlatquzdum. **5** I Ata, Sening aləm apiridə

boluxtin burun mən Əzüngning yeningda igə boloqan xan-xərəp bilən meni Əzüngning yeningda uluqlatquzoqaysən.

6 Sən bu dunyadin manga tallap bərgən adəmlərgə Sening namingni ayan qildim. Ular Seningki idi, Sən ularni manga bərding wə ular Sening söz-kalamingni tutup kəldi. **7** Ular hazır Sən manga bərgən həmmə nərsilərnin Seningdin kəlgənlikini bildi. **8** Qünki Sən manga tapxuroqan sözlərnin ularoqə yətküzdüm; ularmu bularni qəbul qildi, xuning bilən Səndin qiqqinimni həqiqətən bilip yətti həmdə Sening meni əwətkənlikinggimu ixəndi. **9** Bularoqə dua qilimən; bu dunyadiki adəmlərgə əməs, bəlki Sən manga bərgən adəmlərgə dua qilimən; qünki ular Seningkidur. **10** Mening barliqim Seningkidur wə Sening barliqinğ bolsa meningkidur wə mən ularda xərəp taptim. **11** Mən əmdi bu dunyada turiwərməymən; lekin ular bu dunyada qaldı wə mən Sening yeningoqə ketiwatimən. I mukəddəs Ata, Sən manga bərgən naming arkilik ularni saqlioqinki, biz ikkimiz bir bolqinimizdək, ularmu bir bolqay. **12** Mən ular bilən billə boloqan waqtimda, Sən manga bərgən naming bilən ularni saqlidim həm qooqdidim; wə mukəddəs yazmilardiki bexarətninğ əməlgə axuruluxi yolida, ularning iqidin həlakətkə has boloqan kixidin baxqə birimu yoxalmidi. **13** Mana əmdi sening yeningoqə barimən. Mening xadliqim ularda tolup taxsun dəp, bu sözlərnin dunyadiki waqtimda sözlidim. **14** Mən ularoqə söz-kalamingni tapxurdum. Mən bu dunyadin bolmioqinimdək, ularmu bu dunyadin bolmioqini üqün, bu dunyaning adəmliri ulardin nəprətninidu. **15** Ularini bu dunyadin ayriwətkəysən dəp tiliməymən, bəlki ularini

rəzil boləuqidin saklıəaysən, dəp tiləymən. **16** Mən bu dunyadin bolmiəinimdək, ularmu bu dunyadin əməstur. **17** Ular ni həkikət arkilik Əzünggə mukəddəs kəlip atiozəəaysən, qünki səz-kalaming həkikəttur. **18** Sən meni dunyaəəə əwətkiningdək, mənmu ularni dunyaəəə əwəttim. **19** Ular mu həkikəttə mukəddəs kəlinip Əzünggə atalsun dəp, əzümni Sanga has ataymən. **20** Mən yaləuz ular üqünla əməs, yənə ularning səzi arkilik manga etikəd kəlidioanlar üqünmu dua kəlimən. **21** Ular ning həmmisi bir boləay; i Ata, Sən məndə, mən Səndə boləandək, ular mu Bizdə bir boləay; xundək boləanda, bu dunyadikilər meni Səning əwətkənlikənggə ixinidu. **22** Sən manga ata kəloan xan-xərapni ularəəə ata kəldimki, biz ikkimiz bir boləandək, ular mu bir boləay; **23** yəni mən ular da, sən məndə bolup, ular birliktə kəmil kəlinəay. Xu arkilik bu dunyadikilər meni əwətkənlikəngni həm meni səyginəngdək ular nımu səyğənlikəngni bilidu. **24** I Ata, Sən manga bərgənlingning həmmisining mən boləan yərdə mən bilən birgə boluxini, xundək la mənəng xan-xəripimni, yəni Sən aləm apiridə boluxtin burun meni səyğənlikəng üqün, manga bərgən xan-xərapni ular ning kərüxini halaymən. **25** I həkəkəniy Ata, bu dunyadikilər seni tonumiəəə, əmma mən Seni tonuymən wə bular mu meni Səning əwətkənlikəngni bildi. **26** Wə mən Səning nāmēngni ularəəə ayan kəldim wə yənə dāwāmlik ayan kəlimən. Xuning bilən, Səning manga kərsətkən mēhirmuhəbbiting ular da bolidu wə mənmu ular da bolay.

18 Əysa bular ni eytkəndin keyin, muhlisliri bilən billə taxkiriəəə qikəp Kidron jiləjisining u kətiəəə etti. U yərdə

bir baʼqqa bar idi. Əysa bilən muhlisliri u baʼqqigə kirdi. **2** Uningoʻja satkunluk qilidioʻan Yəhudamu u yəzni bilətti, qünki Əysa muhlisliri bilən pat-pat u yərdə yioʻqilip olturatti. **3** Xuning bilən Yəhuda bir top Rim ləxkərliri bilən bax kaʻhinlar həm Pərisiylər əwətkən qarawullarni baxlap bu yərgə kəldi. Ularning qollirida panus, məxʻəl wə qorallar bar idi. **4** Əysa bexioʻja qüxidioʻanlarning həmmisini bilip, ularning aldioʻja qikip: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. **5** Nasarətlik Əysani, — dəp jawab berixti ular. Əysa ularoʻja: — Mana mən bolimən, — dedi. (Uningoʻja satkunluk qiləʻan Yəhudamu ularning arisida turatti). **6** Əysa: «Mana mən bolimən» dewidi, ular arkisioʻja yenip yərgə yikilixti. **7** Xuning bilən Əysa ulardin yənə bir qetim: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. — Nasarətlik Əysani, — deyixti ular. **8** Əysa: — Silərgə eyttimoʻqu, mən xu bolimən. Əgər izdigininglar mən bolsam, bularni kətkili qoyunglar, — dedi. **9** Buning bilən əzining: «[Ata], Sən manga bərgənlərdin heqkaysisini yittürmidim» degən səzi əməlgə axuruldi. **10** Simon Petrusning yenida bir qiliq boləʻaq, u xuan uni suqurup, bax kaʻhinning qakirioʻja birni urup, ong kulikini xilip qüxürüwətti. Qakarning ismi Malkus idi. **11** Əysa Petruska: — Qiliqni oʻqilapka sal! Ata manga tapxuroʻan kədəhni iqməmdim? — dedi. **12** Xuning bilən, ləxkərlər topi bilən mingbexi həm Yəhudiylarning qarawulliri Əysani tutup baʼqlaxti. **13** Andin uni aldi bilən Annasning aldioʻja elip berixti. Annas bolsa xu yili bax kaʻhin bolup turoʻan Qayafaning qeynatisi idi. **14** Burun Yəhudiy kengəxmisiidikilərgə: «Pütün həlkning [həlak boluxining]

ornioʻa, birla adəmning ular üqün ʔalak boluxi yahxi» dəp məsliʔət bərgən xixi dəl xu Ƙayafa idi. **15** Əmdi Simon Petrus bilən yənə bir muhlis Əysaning kəynidin əgixip barəʔanidi. U muhlis bax kaʔinoʻa tonux boləʔaqʔa, bax kaʔinning sariyoʻa Əysa bilən təng kirdi. **16** Lekin Petrus bolsa dərʔazining sirtida ƙaldi. Xunga bax kaʔinoʻa tonux boləʔan ʔeliki muhlis taxƙirioʻa qiqip, dərʔaziwən ƙiz bilən səzlixip, Petrusni iqƙirigə baxlap kirdi. **17** Dərʔaziwən boləʔan xu dedək Petrustin: — Sənmu bu adəmning muhlisliridin əməsmu? — dəp soridi. Yak, əməs, — dedi Petrus. **18** Əmdi ʔawa soʔuƙ boləʔanliƙi üqün, qakarlar wə ƙarawullar xahardin gülhan yakƙan bolup, uning ƙerisidə issinip turuxatti. Petrusmu ularning yenida turup issindi. **19** Bax kaʔin bolsa Əysadin muhlisliri toʔruluk wə təlimi toʔruluk soal soraxƙa baxlidi. **20** Əysa uningəʔa jawabən mundak bərđi: — Mən həlƙ-aləm aldida axkara səz ƙiləʔanmən, barliƙ Yəʔudiyilar yioʔilidioʔan sinagoglarda wə ibadəthanida daim təlim berip ƙəldim, mən yoxurun ʔeqnemə demidim. **21** Bularni nemixƙa məndin soraysən? Eytƙan səzlimni angliəʔanlardin sorioʔin; mana, ular nemə degənlikimni bilidu. **22** Əysa bu səzlərnə ƙiləʔanda, yenida turoʔan ƙarawullardin biri uni bir ƙaqat urup: — Bax kaʔinoʻa muxundak jawab ƙayturamsən? — dedi. **23** — Əgər yaman səz ƙiləʔan bolsam, uning yaman ikənlikini ƙəpqilikning aldida ƙərsətkin. Əmma eytƙanlirim durus bolsa, meni nemə üqün urisən? — dedi Əysa uningəʔa. **24** Buning bilən Annas uni baʔlakliƙ peti bax kaʔin Ƙayafaʔa yollidi. **25** Simon Petrus [otning] aldida issinip turuwatƙanidi.

[Yenidikilər]: — Sənmu uning muhlislriddin əməsmiding? — deyixti. — Yak, əməsmən, — dəp tandi Petrus. **26** U yərdə bax kaħinning qakarlriddin, Petrus kulikini kesip taxlıoqan kixigə tuoqkan birsi bar idi. U Petruska: — Baqqidə seni uning bilən billə kərgənidimoqu?! — dedi. **27** Petrus yənə tandi. Dəl xu qaşda horaz qillidi. **28** Andin ular Əysani Qayafaning yenidin rimlik waliyning ordişioqa elip kəldi (xu qaşda tang atkanidi). Uni elip kəlgən [Yəhudiylar] bolsa əzimizni napak kəlip buləjmayli dəp, ordişioqa kirmidi. Bolmisa ətəp ketix həytining dastihinidin oşizalinalmaytti. **29** Xunga [waliy] Pilatus sirtka qəkip, ularning aldişioqa berip ularşioqa: — Bu adəmninğ üstidin nemə ərz kəlisilə? — dəp soridi. **30** Ular: — Bu adəmn jinayətqi bolmisa, uni sizgə tapxurmişioqan bolattuk, — dəp jawab berixti. **31** — Uni əzünglar elip ketip, əz kanununqlar boyiqə həküm qəkiringlar! — dedi Pilatus ularşioqa. Yəhudiylar: — Bizning həqkimni əlümə məhkum kəlix həkukimiz yok tursa, — deyixti. **32** Bu ixlar Əysaning əzi kandaq əlüm bilən əlüdişioqini toşrisidiki aldin eytkən bexarətlilik şəzining əməlgə axuruluxi üqün yüz bərdi. **33** Andin Pilatus yənə ordişioqa kirip, Əysani qakərtip, uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimu? — dəp soridi. **34** Əysa uningşioqa: — Bu şoalni əzüng sorawataməsən, yaki baxkəlar mən toşruluk şanga xundak eytkənmu? — dedi. **35** — Mən bir Yəhudiymu?! Seni manga tapxuroşianlar əz həlking wə bax kaħinlarşioqu! Nemə [jinayət] ətküzgəniding? — dedi Pilatus. **36** Əysa jawabən: — Meninğ padixahlikim bu dunyashioqa təwə əməstur. Əgər bu dunyashioqa təwə bolşian bolsa, hizmətqilirim meninğ

Yəhudiylarğa tapxurulmaslıkim üqün jəng kiliwatқан bolatti. Həlbuki, mening padixahlıkim bu yərgə təwə əməstur, — dedi. **37** Xunga Pilatus uningğa: — Undaқта, sən padixahmu? Əysa jawabən: — Xundak, eytkiningdək, padixahmən. Mən xuningğa tuquloqanmən, wə xuningğa dunyağa kəldim: — həkikətkə guwahlik berixim üqündin ibarəttur. Həkikətkə təwə boləqan hər bir kixi bolsa mening awazimoğa kulak salidu, — dedi. **38** Pilatus uningdin: — «Həkikət» degən nemə? — dəp soridi. Pilatus muxularni dəp, yənə taxkiriəğa, Yəhudiylarning aldioğa qikip ularğa: — Mən uningdin heqkandak jinayət tapalmidim. **39** Ləkin hər yili etüp ketix heytida silər üqün [məhbuslardin] birni qoyup berix kaidəm bar. Xunga bu «Yəhudiylarning padixahı»ni silərgə qoyup beriximni halamsilər? — dedi. **40** Ularning həmmisi jawab berip: — Bu adəmnı əməs, Barabbasni qoyup bering! — dəp kiykəs-sürən selixti (Barabbas bolsa bir qarakqi idi).

19 Xuning bilən, Pilatus Əysani elip berip qamqilatti. **2** Ləxkərlər tikənlük xahlarnı ərüp, bir taj yasap, uning bexioğa kiydürüxti wə uningğa [xağanə] səsün rənglik bir ton kiydürüp, **3** uning aldioğa kelip: — Yaxioqayla, i Yəhudiylarning «padixahı»! — dəp məshirə kilixip, uning yüzigə qayta-qayta kaqat saldi. **4** Pilatus bolsa yənə ordisidin qikip, halayikqa: — Mana! Uningdin heqkandak jinayət tapalmioqanlıkimni bilixinglar üqün, uni silərnin aldinglarğa elip qiktim, — dedi. **5** Buning bilən Əysa bexioğa tikənlük taj wə uqisioğa səsün ton kiygüzülgən həlde taxkiriəğa elip qikildi. Pilatus ularğa: — Qaranglar, u adəmgə! — dedi. **6** Bax kahinlar wə qarawullar uni kərüp:

— Uni krestläng, krestläng! — döp warkiraxti. Pilatus ularoqa: — Uni elip berip özünglar krestlänglar! Qünki mən uningdin heqkandak jinayət tapalmidim! — dedi. **7** Yəhudiylar uningoqa jawabən: — Bizdə xundak bir qanun bar. Xu qanunimizqa اساسən u ölümgə məhkum kilinixi kerək, qünki u özini Hudaning Oqlı döp atıwaldi. **8** Pilatus bu sözni anglap tehimu qorqup, **9** yənə ordisiqə kirip, Əysadin: — Sən zadi qəyərdin kəlgən? — döp soridi. Lekin Əysa uningoqa jawab bərmidi. **10** Xunga Pilatus uningoqa: — Sən mənqa gəp qilmamsən? Seni qoyup berixkə hokukum barlıqini, xundakla krestləxkimu hokukum barlıqini bilməmsən? — dedi. **11** Əysa jawabən: — Sanga ərxin berilmigən bolsa, mening üstümdin heqkandak hokukung bolmioqan bolatti. Xuning üqün meni sanga tapxurup bərgən adəmning gunahı tehimu eqirdur, — dedi. **12** Xu qaoqdin tartip, Pilatus uni qoyuwetixkə amal izdəytti. Lekin Yəhudiylar warkirixip: — Bu adəmni qoyuwətsingiz, siz Qəysərning dosti bolmioqan bolisiz! Özini padıxah degən hər bir kixi Qəysərgə qarxi qikqan bolidu! — döp quqan selixti. **13** Pilatus bu sözlərni anglap, Əysanı taxqiriqə qikardi wə «tax tahtaylıq hoyla» döp ataloqan, ibraniy tilida «Gabbata» döp ataloqan yərdə «sorak təhti»gə olturdi **14** (u wakit ötüp ketix heytingin təyyarlıq künining altinqi saiti ətrapida idi). Pilatus Yəhudiylarqa: Mana bu silərning padıxahıqlardur! — dedi. **15** Lekin ular warkirixip: — Yokiting, yokiting, uni krestläng! — dedi. Pilatus ularqa: — Meni padıxahıqlarni krestligin, dəmsilər? — dedi. Bax kaqınlar jawabən: — Qəysərdin baxqa heqkandak padıxahimiz yoktur! — döp

[towlaxti]. Buning bilən Pilatus uni krestlæxkə ularoqa tapxurup bərdi. **16** [Ləxkərlər] Əysani elip mangdi. U öz krestini yüdüp, «Bax səngək jayi» (ibraniy tilida «Golgota») degən yərgə bardı. **18** Ular uni xu yərdə yənə ikki kixi bilən təng krestkə tartti; bu tərripidə birsi, u tərripidə birsi wə Əysa ularning otturisida krestkə tartildi. **19** Pilatus tahtioqa elan yezip krestkə bekitip qoydi. Uningoqa: — «Nasarətlik Əysa — Yəhudiylarning padixahi» dəp yeziloqanidi. **20** Əysa krestlinidioqan yər xəhərgə yekın boləqəqqa, nuroqun Yəhudiylar tahtidiki səzləni okudi. Tahtidiki səzlər ibraniyqə, latinqə wə grekqə yezikta yeziloqanidi. **21** Xunga Yəhudiylarning bax kaqinliri Pilatusqa: — «Yəhudiylarning padixahi» dəp yazmang, bəlki «U əzini mən Yəhudiylarning padixahi, degən» dəp yezing, — deyixti. **22** Birək Pilatus jawabən: — Yazidioqanni yezip boldum! — dedi. **23** Ləxkərlər Əysani krestligəndin keyin, uning kiyimlirini elip, tətəkə bəlöp, hər bir ləxkər bir ülüxtin elixti; ular həm iqidiki uzun kəngləknimu elixti; ləkin bu kənglək tikilmigən, üstidin ayioqioqioqə bir pütün tokuloqanidi. **24** Xuning üqün ləxkərlər bir-birigə: — Buni yirtmayli, bəlki qək tartixayli, kimgə qiksa xu alsun, — deyixti. Bu ixlar muqəddəs yazmilardiki munu səzlər əməlgə axurulux üqün yüz bərdi: — «Ular mening kiyimlirimni əz arisida üləxti, Mening kənglikimgə erixix üqün qək taxlaxti». Dərwəkə, ləxkərlər xundək qilixti. **25** Əysaning krestining yenida anisi, anisinin singlisi, Klopasning ayali Məryəm wə Magdallik Məryəmlər turatti. **26** Əysa anisi bilən əzi səyidioqan muhlisining birgə turoqanlikini kərüp, anisioqa: — I hanim, mana

Yuhanna

Yəhudiylardan qorqqini üçün buni məhpiy tutatti); Pilatus ruhsət bərdi, xuning bilən Yüsüp berip Əysaning jəsitini elip kətti. **39** Burun bir keqisi Əysaning yenioqa kəlgən həliki Nikodimmu murmækki bilən səbrə arilaxturuloğan huxbuy dora-dərmandin yüz jingqə elip, [uning] [bilən billə] kəldi. **40** Ikkiylən Əysaning jəsitini Yəhudiylarning dəpnə kəlix aditi boyiqə dora-dərmanlarni qeqip, kanap rəhtlər bilən orap kəpənlidi. **41** Əysa krestləngən yərdə bir baq bolup, baqning iqidə tehi həqkim yərlənmigən yengi bir box yərlik bar idi. **42** Bu Yəhudiylarning həytining təyyarlik küni boləqəqə həm bu yərlik yəkin jayda boləanliki üçün, ular Əysani xu yərlikkə qoydi.

20 Həptining birinqi küni tang səhər, Magdallik Məryəm kəbrigə bardi wə kəbrining aqzidiki taxning eliwetilgənlikini kərđi. **2** Xunga u yügürğiniqə kelip Simon Petrus wə Əysa səygən həliki muhlisning yenioqa kelip, ularoqa: — Ular Rəbni kəbridin yətkiwetiptu, uni kəyərgə qoyoğini bilmiduk! — dedi. **3** Petrus bilən həliki muhlis taxkiriqə qikip, kəbrigə qarap yol aldi. **4** Ikkiylən təng yügürüp mangdi, lekin həliki muhlis Petrustin tez yügürüp, kəbrigə birinqi bolup yetip bardi. **5** U engixip iqiqə qarap, kanap kəpənləning u yərdə yeyiklik turoanliqini kərđi, lekin iqqirigə kirmidi. **6** Uningoqa əgixip kəlgən Simon Petrus yetip kelip, kəbrigə kirdi wə u yərdə yeyiklik turoan kanap kəpənləni, **7** xundakla Əysaning bexioqa oraloğan yaqlıknimu kərđi. Yaqlıq kəpənlər bilən bir yərdə əməs, bəlki ayrim yərdə yəgəklik turatti. **8** Andin kəbrigə awwal kəlgən həliki muhlismu kəbrigə kirip, əhwalni kərüp ixəndi **9** (qünki ular

uning ölumdin qayta tirilixining mukərrərliki həkkiyə mukəddəs yazmildiki bexarətni tehiyə qüxənməytti).

10 Xuning bilən ikkiylən öz turaləuliriya qaytixti. **11** Əmma Məryəm bolsa kəbrining sirtida turup yioqlawatatti. U yioqlap turup kəbrining iqigə engixip kariwidi, **12** mana aq kiyim kiygən ikki pərixte turatti; ularning biri Əysaning jəsiti qoyulqan yəning bax tərpidə, yənə biri ayaoq tərpidə olturatti. **13** Ular Məryəmdin: — Hanim, nemixka yioqlaysən? — dəp soridi. — Rəbbimni elip ketiptu, uni nəgə qoyqanliqini biləlməywətimən, — dedi u ularya. **14** U xu sözlərni kilipla, kəynigə buruluwidi, Əysaning xu yərdə turoqanliqini kərdi. Lekin u uning Əysa ikənlikini bilmidi. **15** Əysa uningdin — Hanim, nemixka yioqlaysən, kimni izdəysən? — dəp soridi. Məryəm uni baqwən xu, dəp oylap: — Təksir, əgər uni siz xu yərdin yətkiwətkən bolsingiz, kəyərgə qoyqanliqingizni eytip bərgəysiz. Mən uni elip ketimən, — dedi. **16** Məryəm! — dedi Əysa uningya. Məryəm burulupla, ibraniy tilida: — Rabboni! — dedi (bu söz «ustaz» degən mənida). **17** Əysa uningya: — Manga esilmioqin! Qünki mən tehi atamning yenioya qikmidim. Berip kəringaxlirimya: Meni «Siləningmu Atanglarning, yəni mening Atamning, siləning Hudayinglarning, yəni mening Hudayimning yenioya qikimən!» dəydu, — dəp yətküzgin, dedi. **18** Xuning bilən Magdallik Məryəm muhlislarning yenioya berip, ularya: «Rəbni kərdüm!» dedi wə xundakla Əysa əzigə eytkən u sözlərni ularya yətküzdi. **19** Xu küni kəqtə, yəni həptining birinqi küni kəqtə, Yəhudiylardin qorqkanliqi üqün muhlislar yioqilqan əydə ixiklirini him

takiwaloqanidi; xu waqıtta, Əysa kelip ularning otturısında [kөрүнүp], өрə turoqan Һalda ularoqa: — Silərgə aman-hatirjəmlik boloyay! — dedi. **20** Buni dəp, қollirini wə biқinini ularoqa көrsətti. Xuning bilən muhlislar Rəbni көrginidin xadlandi. **21** Xunga Əysa ularoqa yənə: — Silərgə aman-hatirjəmlik boloyay! Ata meni əwətkinidək, mənmu siləрни əwətimən, — dedi. **22** Bu sөzni eytkandin keyin, u ularning üstigə bir püwləp: — Mukəddəs Rohni qəbul қilinglar. **23** Kimning gunahlırini kəqürsənglar, uning gunahı kəqürüm қilinidu; kimning gunahlırini tutuwalsanglar, xuning gunahı tutuwelinidu! — dedi. **24** Əmma on ikkiylənniң biri, yəni «қoxkezək» dəp ataloqan Tomas Əysa kəlgəndə ularning yenida əməs idi. **25** Xunga baxқа muhlislar uningoqa: — Biz Rəbni көrduқ! — deyixti. Lekin Tomas ularoqa: — Uning қollirida mihlarning izini көrmigüqə, mihlarning izioqa өз barmiqimni wə biқinioqa өз қolumni tikip barmioquqə, Һərgiz ixənməymən, — dedi. **26** Səkkiz күndin keyin, muhlislar yənə xu өy iqidə jəm boloyanda, Tomasmu ular bilən billə idi. Ixiklər taқaqlıқ tursimu, Əysa kelip ularning arisida turup: — Silərgə aman-hatirjəmlik boloyay! — dedi. **27** Andin u Tomasқа: — Barmiqingni bu yərgə təgкüzүp, қollirimoqa қara. Қолungni uzitip, biқinimoqa tikip, gumanda bolmay, ixəngüqi boloyin! — dedi. **28** Tomas uningoqa: — Mening Rəbbim Һəm mening Hudayimsən! — dəp jawab bərdi. **29** Əysa uningoqa: — Meni көrgənlіking үqün ixənding. Kərməy turup ixəngüqilər bəhtliktur! — dedi. **30** Əysa muhlislırining aldida bu kitabta hatirilənmigən baxқа nuroқun möjizilik alamətlərnimu көrsətti. **31** Lekin

muxular silərni Əysanın Məsih, xundakla Hudanın Oğlu ikənlikigə ixənsun həm bu arkilik [uningoşa] etiqad kılıp, uning nami arkilik həyatlıkka erixsun, dəp yezildi.

21 Bu ixlərdin keyin, Əysa Tiberiyas dengizinin boyıda muhlisliroşa yənə bir kətim kəründi. Uning bu kətimki kərünüxi mundaq boldi: **2** Simon Petrus, «koxkezək» dəp ataloqan Tomas, Galiliyədiki Kanalıq Nataniyə, Zəbədiyning oqulliri və baxqa ikki muhlis billə idi. **3** Simon Petrus: Mən belik tutkili barimən, — dedi. Kəpqilik: Bizmu sən bilən billə barimiz, — deyixti. Ular taxkirişə qikiş, kemigə olturdi, ləkin xü bir kəqə həqnərsə tutalmidi. **4** Tang atay deginidə, Əysa kiroşakta turatti, biraş muhlislar uning Əysa ikənlikini bilmidi. **5** Xunga Əysa: — Balılar, silərdə yegüdək bir nərsə yokku? — dəp soridi. — Yok, — dəp jawab bərdi ular. **6** Əysa ularoşa — Torni kemining ong tərikipə taxlanglar, xundak kilsanglar tutisilər, — dedi. Xuning bilən ular torni [xü yakqa] taxlap, xundak kəp belik tuttiki, hətta torni tartip qikiralmay qaldi. **7** Əysa səygən muhlis Petruska: — Bu Rəbkü! — dedi. Simon Petrus uning Əysa ikənlikini anglap, tonini əzigə yəgəp (qünki [belining asti] yalingaq idi) əzini dengizoşa taxlidi. **8** Kiroşaktin anqə yiraş əməs bolup, təhminən ikki yüz gəz yiraşlıkta boləqqa, qaloqan muhlislar belik bilən toloqan torni tartip kikiş kemisi bilən kiroşakka kəldi. **9** Ular kiroşakka qikqanda, xahardin yekiloqan, üstidə belik kəyukluk gühanni və nanni kərđi. **10** Əysa: — Əmdi tutqan belikingleardin əkelingle, — dedi. **11** Simon Petrus [kemigə] qikiş, torni kiroşakka tartip qikardi. Tor qong beliklar bilən

toloqan bolup, jəmiy bir yüz əllik üq belik bar idi. Belik xunqə kəp bolqini bilən, tor yirtilmioqanidi. **12** Əysa: — Kelinglar, naxta kilinglar, — dedi. Muhlislarning iqidin heqkim uningdin: — Sən kim bolisən? — dəp soraxqa petinalmidi. Qünki ular uning Rəb ikənlikini bildi. **13** Əysa nanni əkilip ularoqa bərdi həm beliklərnimu xundak kildi. **14** Mana bu Əysaning əlgəndin keyin tirilip, özini muhlislirioqa üqinqi kətim ayan kilixi idi. **15** Ular naxta kiloqandin keyin, Əysa Simon Petrustin: — Yunusning ooqli Simon, sən meni bulardinmu qongkur səyəmsən? — dəp soridi. — Xundak Rəb, mening seni səyidioqanlikimni sən bilisən! — dedi Petrus. Əysa uningoqa: Undakta, qozilirimni otlitip bak! — dedi. **16** U ikkinqi kətim yənə uningdin: — Yunusning ooqli Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus yənə: — Xundak, Rəb, mening seni səyidioqanlikimni bilisən, — dedi. Əysa uningoqa: — Undakta, qoylirimni bak, — dedi. **17** Üqinqi kətim uningdin yənə: — Yunusning ooqli Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus Əysaning üqinqi kətim əzidin: «Meni səyəmsən?» dəp soriqanlikioqa kəngli yerim bolup: — Rəb, sən həmmi bilisən, seni səyidioqanlikimnimu bilisən, — dedi. Əysa uningoqa: — Undakta, qoylirimni otlat. **18** Bərhək, bərhək, sanga xuni eytip koyayki, yax waqtingda belingni özüng baqlap, kəyərgə baray desəng xu yərgə mangatting; lekin yaxanoqanda, kolliringni uzitisən wə baxqa birsi seni baqlap, sən halimaydioqan yərgə elip ketidu, — dedi. **19** Əysa bu səzni Petrusning qandak əlüh arkilik Hudaqa xan-xərəp kəltüridioqanlikini enik bildürux üqün eytti. Andin, uningoqa yənə: — Manga

əgəxküqi boləjin, — dedi. **20** Petrus kəynigə burulup, Əysa səyidioqan muhlisning əgixip keliwatqanlikini kərđi (bu muhlis kəqlik tamaqta Əysaning quqikiqə yəlinip: «I Rəb, seni tutup beridioqan kimdu?» dəp sorioqan muhlis idi). **21** Petrus uni kərüp, Əysadin: — I Rəb, bu adəm keyin qandaq bolar? — dəp soridi. **22** Əysa uningə: — Əgər mən qayta kəlgüqə uning turup qelixini halisammu, sening buning bilən nemə karing?! Manga əgəxküqi boləjin, — dedi. **23** Buning bilən qerindaxlar arisida «Həliqi muhlis əlməydu» degən gəp tarkaldi. Lekin Əysa Petrusqa: «U əlməydu» demigənidi, bəlki pəkət: «Əgər mən qayta kəlgüqə uning turup qelixini halisammu, sening buning bilən nemə karing?!» degənidi. **24** Bu ixlaroqə guwahlik bərgüqi həmdə bu ixlarni hatiriligüqi ənə xu muhlistur. Uning guwahlikining həkikət ikənlikini bilimiz. **25** Əysa bulardin baxqa nuroqun ixlarnimu qiloqanidi; əgər ularning həmmisi bir-birləp yeziloqan bolsa, meningqə yeziloqan kitablər pütkül aləmning əzigə siqmaytti!

Rosullarning paaliyatlari

1 ^I [hormatlik] Teofilos, men dslap yazon bayan
aysa ezi tallioan rosullaroqa Mukaddas Roh arkilik
amrlarni tapxurup asmanqa keturulgän kungüqä bolöan
uning barlik amälliri häm barlik tälüm berixlirining
baxlanmisi toqrisida idi. **3** U azab-okubatlarni tartkandin
keyin, ularqa köp ispatlar bilän özining tirik ikänlikini
körsatkän; u ularqa kirik kün iqidä körüngän bolup,
Hudaning padixahliqöqa ait ixlar toqruluk sözlöp bərgän;
4 wə ular bilän jəm kilinganda mundak əmr kildi: —
«Yerusalem din ayrilmay, silər məndin angliöan, Atining
wədisini kütüglar. **5** Qünki Yəhya suda qəmüldürgän,
lekin silər bolsanglar köp künlər etməy Mukaddas
Rohta qəmüldürülsilər». **6** Rosullar [uning bilän] jəm
kilinganda, uningdin: — I Rəb, sən muxu wəqitta
Israilning padixahlikini əsligə kəltürməkqimusən? — dəp
soraxkä baxlidi. **7** U ularqa mundak dedi: — Ata Öz
höquqöqa əsasən bekitkən wəqit-pəytləni silərnin bilix
nesiwənglar yok. **8** Birak Mukaddas Roh üstüglaröqa
qüxkəndə silər küq-kudrətkə igə bolisilər, Yerusalem,
pütün Yəhudiyə wə Samariyə boyiqə häm jahənnin
qətlirigiqə manga guwəhqi bolisilər. **9** U bu sözləni
kəlip bolup, ular qarap turoqanda ketürüldi, bir parqə
bulut uni arioqa aldi-də, u ularning nəziridin öyayib boldi.
10 U asmanqa ketürülgəndə, ular közlirini kökkə tikip
qaraxkanda, mana tuyuksiz ularning yenida aq kiyim
kiygən ikki adəm pəyda bolup: **11** — Əy Galiliyəliklər,
nemixkä ərə turoqinlarqə asmanqa qarap qəldinglar?
Silər silərdin ayrilip ərxkə ketürülgän xu əysanin

asmanoqa kandaq ketürülginini kergän bolsanglar, yänə xu Һalda kaytip kelidu, — dedi. **12** Andin ular Yerusalemoqa yeqin, uningdin bir qaqirimqa yiraqlıktiki Zəytun teoıidin Yerusalemoqa kaytip kəldi. **13** Ular xəhərgə kirip, əzliri turuwatqan əyning üstünki kəwitidiki bir əygə qıqtı. Xu yərdə Petrus, Yuhanna, Yakup, Andiriyas, Filip, Tomas, Bartolomay, Matta, Alfayning ooqli Yakup, «millətpərwər» Simon wə [yənə bir] Yakupning ooqli Yəhuda bar idi. **14** Bular bir jan bir dil bolup üzöldürməy berilip dua-tilawət qilixti; bu ixta bir yərgə jəm boləqanlardin birqanqə ayal, jümlidin Əysaning anisi Məryəm həmdə Əysaning inilirimu bar idi. **15** Xu künlərnin biridə, Petrus qerindaxlar otturisida ərə turup (jəm boluxqanlar bir yüz yigirmigə yeqin idi) mundaq dedi: **16** — Qerindaxlar, Əysani tutqanlarqa yol baxlıquqi boləqan Yəhuda həqqidə Mukəddəs Rəhning burun Dawut arkilik aldin eytqan mukəddəs yazmilardiki səzliri əməlgə exixi mukərrər idi. **17** Qünki [Yəhuda]mu arimizdin biri hesablanəqan wə [Hudanin] bu hizmitidin nesiwisi bar idi **18** (u qıləqan qəbihlikning in'amidin erixkən puləq bir parqə yər setiwələqanidi, u xu yərdə bexiqilap yiqilip, üqəy-qerini quwulup kətti; **19** bu ix pütkül Yerusalemdikilərgə məlum bolup, ular u yərni əz tili bilən «Həkəldəma» dəp ataxti. Buning mənisi «qan təkülgən yər» degənliktur) **20** Qünki Zəburda [Yəhudaqa] [karitiləqan] munu səzlər pütülgən: — «Uning turaləqusi qəlgə aylansun, Uningda heq turoquqi bolmisun!» Wə: — «Uning yetəkqilik ornioqa baxqa birsi qıqsun!» **21** Xuning üqün, Rəb Əysaning tirilgənlikigə biz bilən təng guwahlik berixi üqün, bir kixini talliximiz

kerək. Bu kixi Əysa arimizda yürgən künlərdə, Yəhya [pəyojəmbər]din qəməldürüxni qəbul qılqan kündin baxlap taki asmanoqa kətürülgən küngiqə biz bilən baxtin-ahir billə bolqan kixilərdin boluxi kerək, — dedi. **23** Xuning bilən ular Yüsüp (yəne Barsabas dəpmu ataloqan, yəne bir ismi Yustus) bilən Mattiyas degən ikki kixini bekitip, mundaq dua qilixti: **24** — Sən, i həmmə adəmnin qəlbini bilgüqi Pərwərdigar! Yəhuda teyilip bu hizmət wə rosulluqtin məhrum bolup əzigə has bolqan yərgə kətti. Əmdi u taxlap qoyqan hizmət wə rosulluqning nesiwisigə igə boluxka bu ikkiyləndin qaysisini talliqanliqningni kərsətkəysən! **26** Andin ular bu ikki kixigə qək taxliwidi, qək Mattiyaska qiqti. Xuning bilən u on bir rosul bilən bir qatardin orun aloqan hesablandi.

2 Əmdi «orma heyət» küningin waqti-saiti toxkanda, bularning həmmisi Yerusalemda bir yərgə jəm bolqanidi. **2** Asmandin tuyuqsiz küqlük xamal soqqandək bir awaz anglinip, ular olturuwatqan əyni bir aldi. **3** Ot yalkunidek tillar ularoqa kərünüp, ularning hər birining üstigə tarkilip qondi. **4** Ularning həmmisi Muxəddəs Rohqa toldurulup, Roh ularoqa səz ata qilixi bilən ular naməlum tillarda səzligili turdi. **5** U qaoqda, asman astidiki barliq əllərdin kəlgən nuroqun ihlasmən Yəhudiy ərlərmu Yerusalemda turuwatqanidi. **6** Əmdi [etiqadqilarning] bu awazi anglinip, top-top adəmlər xu yərgə jəm boluxti həmdə [etiqadqilarning] əzliri turuxluk jaydiki tillarda səzlixiwatqanliqini anglap, tengirqap qelixti. **7** Ular həyran bolup təəjjüplinip: — Qaranglar, səzlixiwatqanlarning həmmisi Galiliyəliklərəqu? **8**

Qandaklarqə ularning bizning ana yurtimizdiki
tillirimizda səzlixwatqanlikini anglawatqandimiz? **9**
Arimizda Partiyalar, Medialar, Elamlar, xundakla
Mesopotamiyə, Yəhudiya, Kapadokiya, Pontus, Asiya, **10**
Frigiya həm Pamfiliya, Misir, Liwiyaning Kurinigə yəkin
jayliridin kəlgənlər, xuningdək muxu yərdə musapir
bolup turuwatqan Rim xəhiridin kəlgənlər — Yəhudiylar
bolsun, Təwrat etiqadioğa kirgənlər bolsun, Kretlar wə
Ərəblər bolsun, həmmimiz ularning Hudaning qılqan
uluq əməllirini bizning ana tillirimizda səzləwatqanlikini
anglawatimiz! — deyixti. **12** Ular hang-tang qelip
alakzadilik bilən bir-birigə: — Bu zadi qandak ixtu? —
deyixti. **13** Əmma bəzilər: — Bular yengi xarab bilən
obdanla məst bolup qaptu! — dəp məshirə qilixti. **14** Əmma
Petrus qalqan on birəylən bilən ornidin turup, awazini
kətürüp kəpqilikkə mundaq dedi: — Əy Yəhudiyaedikilər
wə Yerusalemda barliq turuwatqanlar! Bu ix silərgə
məlum bolqayki, səzlirimgə qulak selinglar! **15** Bular
silər oyliqandək məst əməs, qünki hazır pəkət ətigən
saət tokquz boldi. **16** Əməliyəttə bu dəl Yoel pəyoqəmbər
arkilik aldin eytilqan xu ixtur: **17** — «Huda mundaq
dedi: «Mən ahırqı künlərdə Əz Rohimni barliq ət igiliri
üstigə kuyimən; Siləning oqul-qizliringlar wəhiylik
bexarət yətküzidu, Siləning yigitliringlar oqayibanə
alamət kərünüxlərnı kəridu; Siləning kəriliringlar alamət
qüxlərnı kəridu; **18** Bərək, xu künlərdə qullirim üstigimu,
dedəklirim üstigimu Rohimni kuyimən, ular bexarət
yətküzidu. **19** Mən yukırıda asmanlarda karamət ixlar,
təwəndə, zeminda məjizilik alamətlərnı, Qan, ot, is-tütək

tüwrüklirini kərsitimən. **20** Rəbning uluq həm karamət-xərəplik küni bolmioquqə, Quyax karangoqulukqa, Ay qanoqa aylandurulidu. **21** Həm xu qaoqda xundak əməlgə axuruliduki, Rəbning namini qakirip nida qiloqlarning həmmisi kutkuzulidu». **22** Əy Israillar, muxu sözlərni anglanglar. Nasarətlik Əysa bolsa, Huda aranglarda u arkilik kəsətkən qudrətlik əməllər, karamətlər wə məjizilik alamətlər bilən silərgə təstiklioqlan bir zat — bu ixlar həmminglaroqa məlum — **23** u kixi Hudaning bekitkən məqsiti wə aldin'ala bilixi boyiqə satqunlukqa uqrap tutup berilgəndin keyin, silər uni Təwrat qanunisiz yürgən adəmlərnin qoli arkilik krestləp öltürgüzdünglar. **24** Lekin Huda uni ölümning azablarınin ilkidin azad qilip qayta tirildürdi. Qünki ölümning uni tutqun qilixi hərgiz mumkin əməs. **25** Dawut [Zəburda] u toqruluk mundaq aldin eytkən: «Mən Pərwərdigarni hərdaim kəz aldimda kərüp keliwatimən; U ong yenimda boləqqa, Mən hərgiz təwrənməymən. **26** Xunga mening kəlbim huxallandi, Mening tilim xadlinip yayridi; Mening tenim ümid-arzu iqidə turidu; **27** Qünki Sən jenimni təhtisarada qaldurmaysən, Xundakla Səning Muxəddəs Boləuqungoqa qirixlərnin kərgüzməysən. (Hadēs g86) **28** Sən manga həyat yollirini kəsətkənsən; Huzurung bilən meni xad-huramlikqa tolup taxkuzisən». **29** Qerindaxlar, mən atimiz [padixah] Dawut toqruluk heq ikkilənməy xuni eytimənki, u əldi wə uning kəbrisi buginiki kungiqə arimizda bar. **30** Əmdi u pəyoqəmbər bolup, Hudaning uning təhtigə olturuxqa əz puxtidin birəylənni turoquzuxqa kəsəm bilən wədə bərgənlikini bilətti. **31** U Məsihnin

[əlgəndin keyin] tirildürüldiöjini aldın'ala körüp yətkən wə bu munasiwət bilən Məsiḥning təhtisarada qaldurulmaydiöjini wə tenining qiriməydiöjini tiləja aləjan. (Hadēs 986) 32 Huda dəl bu Əysani əlumdin tirildürdi, wə həmmimiz bu ixning guwahqilirimiz. 33 U Hudaning ong yenida xan-xərəp iqidə olturoquzulup, xundakla Ata wədə qıləjan Mukəddəs Rohni qəbul qılıp, hazır körüwatqan həm anglawatqanliringlarni təküp [bizlərgə] qüxürdi. 34 Qünki Dawut əzi ərxkə qıqқан əməs; ləkin u munu səzləni [Zəburda] eytkən: — «Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: — «Mən sening düxmənliringni təhtipəring qılmioquqə, Mening ong yenimda olturoqin!»». 36 Xuning üqün, pütkül Israil jəmətidikilər xuni kət'iy bilsunki, Huda silər krestligən dəl uxbu Əysani həm Rəb həm Məsiḥ qılıp tiklidi!». 37 Bu səzlər angliəjanlarning yürikigə sanjiloqandək kattik təgkən bolup ular Petrus wə baxқа rosullardin: — I qerindaxlar, undakta biz nemə qiliximiz kerək? — dəp soraxti. 38 Petrus ularəja: — Towa qilinglar, hərbinglar Əysa Məsiḥning namida gunəhliringlarning kəqürüm qilinixi üqün qəmüldürüxnə qəbul qilinglar wə xundak qilsanglar Hudaning iltipati boləjan Mukəddəs Roh silərgə ata qilinidu. 39 Qünki bu wədə silərgə wə silərnə baliliringlarəja, yirakta turuwatqanlarning həmmisigə, yəni Pərwərdigar Hudayimiz əzigə qaqiroqanlarning həmmisigə ata qilinidu. 40 Petrus yənə nuroqun baxқа səzlər bilən ularni aḡahlandurup ularəja: — Silər əzünglarni bu iplas dəwrdin qutkuzunglar! — dəp jekilidi. 41 Xuning bilən uning səzini qəbul qıləjanlar

qomüldürüluxti. Xu küni [jamaətkə] qoxuloqanlar üq mingqə kixi idi. **42** Ular əzlrini izqil həlda rosullarning təlimigə, [etiqadqilarning] birlik-həmdəmligigə, nanni oxtuxqə wə dualarqə beqixlidi. **43** Wə qorkunq ularning hər birining üstigə qüxti wə rosullarning wasitisi bilən nuroqun karamətlər wə mejiilik alamətlər yüz bərdi. **44** Pütün etiqadqilar dawamlıq jəm bolup billə yaxap, barlıqini ortaq tutuxti. **45** Ular mal-mülüklirini setip, pulini hər kimning ehtiyajıqə qarap həmmisigə təksim kılıxatti. **46** Ular hər küni ibadəthana həylisioqə bir niyəttə jəm boluxatti, öy-öylərdə huxal-huramlıq wə aq kəngüllük bilən ortaq qızalınixip, nanni oxtup yeyixip, **47** Hudaqə mədhıyə oquxatti; ular pütkül halayıkning izzitigə sazawər boldi. Rəb hər küni qutquzuluwatqanlarni jamaətkə qoxatti.

3 Bir küni ibadəthanida dua kılınıdıqan waqıtta, yəni qüxtin keyin saat üqtə, Petrus bilən Yuhannamu ibadəthanioqə qikip baroqanidi. **2** Xu pəyttə bir tuqma tokur adəmmu bu yərgə elip keliniwatqanidi. Hər küni, kixilər uni ibadəthanioqə kirgənlərdin sədikə tilisun dəp, ibadəthanidiki «Güzəl dərwaza» aldioqə əkelip qoyatti. **3** U Petrus bilən Yuhannaning ibadəthanioqə kirip ketiwatqinini kərüp, ulardin sədikə tilidi. **4** Petrus bilən Yuhanna uningqə nəzirini saldi. Petrus uningqə: — Bizgə qara! — dedi. **5** U ulardin bir nərsə kütüp, kəzlrini üzməy qarap turatti. **6** Birəq Petrus uningqə: — Məndə altun yaki kümüx yok; lekin qolumda barini sanga berəy. Nasarətlilik Əysa Məsihning nami bilən, ornungdin turup mang! — dewidi, **7** uni ong qolidin tartip, yöləp

turoʻuzdi. U adomning put wə oxuk beoʻixliri xuan küqləndürölüp, 8 ornidin dəs turup mengixkə baxlidi. U mengip wə səkrəp, Hudaqə mədhiyə oquqan həlda ular bilən billə ibadəthana həylisioqə kirdi. 9 Barlik halayik uning mengip Hudaqə mədhiyə oquqanlikini kərüp 10 uning ibadəthanidiki «güzəl dər waza» aldida sədikə tiləp olturidioqan həliki adəm ikənlikini tonup, uningda yüz bərginigə həyranuhəs bolup dang kətip kəlixti. 11 [Sakayoqan kixi] Petrus bilən Yuhannaqə qing esilip turuwaloqanda, həyran boluxkən barlik həlk ularning yenioqə [ibadəthanidiki] «Sulayman pexaywini» degən yərgə yügürüp kəlixti. 12 Bu əhwalni kərgən Petrus halayikqə mundaq dedi: — I Israillar! Bu ixkə nemanqə həyran bolisilər? Biz huddi əz küq-kudritimiz yaki ihlasmənlikimizgə tayinip bu adəmni mangduroqandək bizgə nemanqə tikilip qaraysilər? 13 Əməliyəttə bolsa, atabowilirimizning Hudasi, yəni İbrahim, İshak wə Yakupning Hudasi Əz hizmətkari boləqan Əysani xan-xərəp bilən uluqliqan. Birak silər bolsanglar uni [rimliklarəqə] tutup bərdinglar; andin [waliy] Pilatus uni qoyup berixni həküm qiloqandin keyin, silər Pilatusning aldida uningdin tenip rət qilixtinglar. 14 Mana silər Muxəddəs wə Həkkəniy Boləquqidin tenip, uni rət qilip [Pilatusin] uning ornioqə bir qatilni qoyup berixni tələp qildinglar. 15 Xundak qilip, həyatlikni barlikqə Kəltürgüqini əltürdünglar! Birak Huda uni əlümdin tirildürdi, biz mana buningəqə guwahqিদurmiz. 16 Mana uning namiqə qiloqan etiqad arkilik, uning nami silər kərüwatqən wə tonuydioqan bu adəmgə dərman kirgüzdi; uning arkilik boləqan etiqad

u kixini k  z aldinglarda səllimaza sak-salamət kildi.

17   mdi kerindaxlar, sil  rning w   xuningd  k sil  rning baxliqliringlarningmu bu ixni o  pl  tt   k  loqanliqlinglarni bilim  n. **18** Lekin Huda barliq p  yo  mb  rl  rning a  zi bilən aldin'ala jakarli  qanlirini, yəni uning M  sihining azab-o  ub  t tartidioqanlikini xu yol bilən əməlgə axurdi.

19 Xuning   q  n gunahinglarning   q  r  wetilixi   q  n   zir towa k  lip yolliringlardin burulunglar! Xundak k  loqanda, insnarlarning jenini yengilanduridioqan p  sil-k  nl  r Pərwərdigarning   z  ridin qik  p kelidu **20** w   u silər   q  n aldin tikl  ng  n Məsih, yəni Əysani k  xinglar  qa kəytidin əwətidu. **21**   zir  qa bolsa, Hudaning d  sl  ptiki zamanlardin tartip mukəddəs p  yo  mb  rlirining a  zi bilən eytkinidək,   mm   məwjudatlar yengilinidioqan wak  t kəlmigüqə,   rl  r uni k  bul k  lip, uning  qa makan bolidu. (ai  n g165) **22** Musa dərwəkə munda  k deg  nidi: — «Pərwərdigar Hudayinglar   z kerindaxliringlar arisidin manga ohxax bir p  yo  mb  r turo  uzidu. Uning silərgə eytk  n barliq s  zlrini anglap, uning  qa tolu   itaət k  lixinglar ker  k! **23** Q  nki bu p  yo  mb  rning s  zini anglimaydioqanlarning   rbiri h  lk k  taridin   z  p taxlinidu». **24** Dərwəkə, Samuil [p  yo  mb  r] w   uningdin keyin kelip bexarətlərni yətküzgən p  yo  mb  rl  rning   mmisi bu k  nl  r too  risida aldin eytk  n. **25** Silər bu p  yo  mb  rl  rning p  rz  ntlirisil  r w   Huda atabowanglar bilən t  zg  n əhdining pərzəntliridursilər — bu əhdə boyiqə Huda Ibrahim  qa: «Sening nəsling arkilik y  r y  zidiki barliq ailə-j  m  tl  rg   b  ht-bərikət ata k  linidu» d  p w  d   bərgən. **26** Xunga Huda   rbiringlarni   z

rəzillikliringlardin qayturup, silərgə bəht-bərikət ata qiliş üqün, hizmətkari Əysani turoquzup, uni awwal silərgə əwətti.

4 Petrus bilən Yuhanna halayiqqa gəp qiliwatqanda, kaşınlar, ibadəthana qarawullirining baxliqi wə Saduqiylar ularning yenioqa kelip qaldi. **2** Ular [rosullarning] halayiqqa təlim berixi, jümlidin «Əysaning wasitisi bilən əlgənlər tirildürüldü» dəp jakarliqini üqün intayin əsəbiyləxti. **3** Ular ularni tutkun qilip, ətisigiqə türmigə solap qoydi, qünki kəq kirip qaloqanidi. **4** Lekin jar qilinoqan söz-kalamni angliqanlarning kəpi etiqad qildi; xuning bilən etiqad qiloqan ərləning sanila bəx mingoqa yətti. **5** Ətisi, [Yəhudiylarning kengəxmisiidiki] baxliqlar, aqsakallar wə Təwrat ustazliri Yerusalemda toplandi. **6** Ularning arisida bax kaşin Annas, Qayafas, Yuhanna, Iskəndər wə bax kaşinning baxqa jəmətidikilər bar idi. **7** Ular [Petrus bilən Yuhannani] arisioqa turoquzup: — Silər bu ixni qaysi küq-qudrətkə tayinip yaki kimning nami bilən qildinglar? — dəp soridi. **8** Petrus Mukəddəs Rohqa tolduruloqan həlda ularoqa mundaq dedi: Həlkning həkümranliri wə Israilning aqsakalliri! **9** Əgər biz bügün bu tokur adəmgə kərsətkən yahxi əməl həm uning qandaq saqaytiloqanliqi səwəblik sorakqa tartiloqan bolsaq, **10** silər wə pütkül Israil həlqi xuni bilsunki, silər krestligən, əmma Huda əlümdin tirildürgən Nasarətlik Əysa Məsihning nami bilən, uning [küq-qudriti] arqilik bu kixi muxu yərdə aldinglarda pütünləy saq-salamət turidu! **11** Bu [Əysa] bolsa, [mukəddəs yazmilarda] [pütülgəndək], dəl silər tamqilar etibarsiz dəp taxliwətkən, birak burjək texi

bolup tiklängән taxtur. **12** Uningdin baxқа heqkimdә nijatlık yok, qünki pütkül asman astida insanlar arisioğa tәkdim kılınğan, Әysadin baxқа bizni kütquzidiğan heqkandak bir nam yoktur. **13** Petrus bilән Yuһannaning bu jüritini kәrgән һөkümranlar ularning oқumioğan adәttiki adәmlәrdin ikәнlikini bilip, һәyran boluxti; ularning burun Әysa bilән billә bolğanlikinimu bildi. **14** Uning üstigә, saқayğan һelikі adәмning ularning yenida turuwatқанlikini kәrүp, ular heqkandak gәp yanduralmidi. **15** Xuning bilән һөkümranlar ularni kengәxmidin qikixқа buyrudi. Andin bir-biri bilән мәslіһәtlіxip: **16** — Bularni kandaқ kіlimiz? Qünki ularning wasitisi bilән heli kәrүнәрlik möjizilik bir alamәt yüz bәrgәнliki pütkül Yerusalemdikilәrgә ayan boldi wә biz uni inkar kіlixқа amalsizmiz. **17** Lekin bu ixning һәlk iqidә tehimu kәng yeyilip kәtmәsliki üqün, ularoğa bundin keyin bu adәмning namida heqkimgә heqnemә demәslikkә agah-tәһdit salayli! — deyixti. **18** Xuning bilән ularni qakırtip, bundin keyin Әysaning namida heq sezlimәslik yaki tәlim bәrmәslikni kәt'iy buyrudi. **19** Lekin Petrus bilән Yuһanna: — Hudaning aldida silәrgә itaәt kіlix toqrimu yaki Hudaojimu, buningoğa өзünqlar bir nemә dәnglar! **20** Әmma biz bolsaq, kәrgән wә anglioğanlirimizni eytmay turalmaymiz! — dәp jawab bәrdi. **21** [Һөkümranlar] bolsa halayiktin kәrkup, ularni jazalaxқа layıq sәwәb tapalmay, ularoğa tehimu tәһdit selip, kәyup bәrdi. Qünki halayıq bolğan wәkә tüpәylidin Hudani uluoqlıoğanidi. **22** Qünki bu saқaytilix möjizilik alamiti kәrsitilgән kixining yexi kırıktin axқанidi. **23** Ular kәyup berilgәndin keyin, өз

həmrəhəllirining yenioqə qaytip kelip, bax kahinlar və aqsakəllarning qəloqan səzlrini baxtin-ahir kəpqiliklə ukturdi. **24** Ular buni angliqanda, awazini bir niyət bir dil bilən Hudaqə kətürüp mundaq nida qildi: — I Igimiz, Sən asman-zemin, dengiz-okyanlarni və ulardiki barlik məwjudatlarni yaratqan Hudadursən. **25** Sən Mukəddəs Roh bilən hizmətkaring boləqan Dawutning aqzi arkilik mundaq degənəu: «Əllər nemixqə quqan salidu? Nemə üqün bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **26** Dunyadiki padixahlar səp tartip, Əməldarlar yiqilixip, Pərwədigar və Uning Məsihi bilən qarxilixqə jəm boluxti». **27** — Qünki dərəkə dəl bu xəhərdə Hərod həm Pontius Pilatus, yat əlliklər həm Israil həkliri birlixip, Sən məsihligən mukəddəs hizmətkaring Əysaqə qarxi qikip toplanəqanidi, **28** xuning bilən küq-qudriting və iradəng boyiqə Sən burunla nemining əməlgə axuruluxini bekitkən bolsang, ular xularni qəloqan. **29** Əmdi i Pərwədigar, ularning seliwatqan təhditlirini kərgəysən, qulliringni səz-kalamingni toluq yürəklik bilən səzləp yətküzidəqan qəloqaysən; **30** kesəllərnə saqaytixqə qolungni uzitip, mukəddəs hizmətkaring Əysaning namida məjizilik alamətlər və karamətlərnə yaratqaysən. **31** Ularning duasi ayaqlaxqanda, ular turoqan yər təwrinip kətti. Ular həmmisi Mukəddəs Rohqə toldurulup, Hudaning səz-kalamini yürəklik səzləp yətküzüxkə baxlidi. **32** Top-top etiqadqilar bir jan-bir dil, bir məxsəttə idi. Həqkim əzigə təəlluq pul-melini «əzümning» deməytti, bəlkə həmmisigə ortaq idi. **33** Rosullar zor küq-qudrət bilən Rəb Əysaning tirilgənlikigə guwahlik berətti. Hudaning zor mehri-

xəpkiti ularning həmmisining üstigə kəndi. **34** Ular-
arisdikilərnin-
heqnemigə həjiti qüxməytti. Qünki yər-
zemin, öy-jay igidarlırı boləanlar ularni setip, pulini
elip kelip **35** rosullar-
ning ayioğı aldioğa kəoyatti; andin
hərkimning ehtiyajioğa kərap tək-
sim kəlinatti. **36** Ular-
ning iqidə Lawiy kəbilisidin boləan, Siprosta tuəqulo-
an Yüsüp isimlik birsi bar idi (rosullar uni Barnabas, yəni
«Riəbətəndürgüqi ooqul bala» dəp atio-
an); **37** uningmu
bir parqə etizi bar idi; u xu yolda uni setip, pulini elip
rosullar-
ning ayioğı aldioğa tapxurdi.

5 Əmdi Ananiyas isimlik yənə bir adəmmu ayali Safira
bilən bir parqə yerini satti. **2** Ananiyas pulning bir kəsimini
əzigə kəldurdi, yəni bir kəsimini elip kelip, rosullar-
ning ayioğı aldioğa kəoydi. Ayalimu buningdin toluq həwərdar
idi. **3** Birək Petrus uningə: — Ananiyas, nemixkə
kəlbinqni Xəytanning ilki-
gə tapxurup, Mukəddəs Rohkə
yaləan eytip, yər satkən pulning bir kəsimini əzünggə
kəldurdung? **4** Yər setilmioğanda, seningki əməsmidi?
Setiloğandin keyin, pulmu öz ihtiyaringda bolmamti?
Xundək turukluk, nemixkə kəlbinqdə bu ixni niyət
kəilding? Sən insanlarəğa əməs, bəlkə Hudaəğa yaləan
eytting! — dedi. **5** Ananiyas bu səzlərnə anglioğən həman
yikilip jan üzdi. Bu ixni anglioquqilarni kəttik kərkunq
basti. **6** Əmdi yax yigitlər ornidin turup jəsətni kəpənləp,
sirtkə apirip dəpnə kəldi. **7** Təhminən üq səəttin keyin,
[Ananiyasning] ayali kirip kəldi; birək u boləan wəkədin
həwərsiz idi. **8** Petrus uningdin: — Manga eytkin, silər
yərnə muxu puləğa sattinglarmu? — dəp soridi. — Xundək,
muxunqilik puləğa sattuk, — dəp jawab bərdi u. **9**

Petrus: — Silər nemə üçün Mukəddəs Rohni sinaxqa til biriktürdünqlar? Qara, eringni dəpnə kılıp kəlgənlərnin putliri ixik tüwidə turidu, ular senimu əketidu! — dedi.

10 Umu xuan uning ayaoqliri aldioqa yikilip, jan bərdi. Həliki yax yigitlər kirip, uning əlgənlikini kərdi; ular unimu elip berip erining yenioqa dəpnə kildi. **11** Pütün jamaətni, xundakla bu ixni angliqanlarning hər birini kattik qorkunq basti. **12** Rosullarning qoli arkilik həlk iqidə nuroqun məjizilik alamətlər və karamətlər kərsitildi. (Barlik [etiqadqilar] bir niyəttə bolup ibadəthanidiki «Sulayman pexaywini»da daim jəm bolatti. **13** Birək baxqa kixilər ularoqa qoxuluxqa jür'ət kılalmaytti; əmma halayik ularni intayin hərmətləytti. **14** Xundaqtimu, etiqad kılouqilar baroqanseri kəpiyip, həm ərlər həm ayallar top-top bolup Rəbgə qoxuloqili turdi). **15** Xuning bilən kixilər hətta Petrus otüp ketiwatqanda həqbolmioqanda uning sayisi bolsimu üstigə qüxsun dəp, kesəllərni koqilaroqa elip qikip kərpə və zəmbillərgə yatkuzup qoyatti. **16** Yənə top-top kixilər Yerusalemlə ətrafidiki xəhər-yezilərdin kesəllərni və napak roqlar qaplixiwaləqan kixilərnə elip kələtti. Ularning həmmisi səkiyip qaytixatti. **17** Bax kahin və uning tərəfdarliri, yəni Saduqiylə məzhəpidikilər qozojilip bu ixləroqa oqəzəplinip, **18** rosullarni tutkun kılıp, kəmakxanioqa kəmidi. **19** Ləkin xu kəqə, Rəbning bir pərixtsi kəmakxanining dərwezilirini eqip, rosullarni elip qikip, ularoqa: **20** — Silər ibadəthana həylisioqa kirip, halayikqa bu həyatlik toqrisidiki həmma səzlərni jakarlanglar — dəp tapilidi. **21** Rosullar bu səzni anglap, tang atqanda ibadəthana həylisioqa kirip, kixilərgə

təlim berixkə baxlidi. Bax kahin wə uning tərəpdarliri kəlgəndə, aliy kengəxmidikilər wə Israillarning barlik aqsakallirini jəm boluxkə qaqirdi. Andin [rosullarni] elip kəlsun dəp kəmakhanioğa adəm əwətti. **22** Ləkin sipahlar zindanoğa yetip baroqanda, rosullarning u yərdə yoklukini baykəp kəytip berip, kengəxmidikilərgə: **23** — Biz barsək, zindan məhkəm takəklək turuptu, kərawullarmu dərwasilirida kəzəttə turuptu. Ləkin dərwasilarni eqip kərisək, iqidə birmu adəm yok! — dəp məlumat bərdi. **24** Bu həwərnə anglioqan ibadəthanidiki [məs'ul] kahin həm kərawullarning baxliki wə bax kahinlar: — «Əmdi bu ix zadi kəndək bolup kətər?» deyixip aləqzadiliklə qəmdi. **25** Dəl xu qaoqda, bir kixi kirip: — Kəranglar, silər zindanoğa kəmioqan adəmlər ibadəthana həyylisida turup halayikə təlim bəriwatidioqu! — dəp həwər kildi. **26** Buning bilən, həliki kərawullar baxliki sipahlirini baxlap berip, [rosullarni] elip kəldi. Biraq ular halayikə bizni qalma-kesək kilixi mumkin dəp kərkup, ularoğa zorluk ixlətmidi. **27** Ular [rosullarni] elip kəlgəndin keyin, ularni kengəxmidikilər aldidə turoquzdi. Bax kahin ularni sorək kilip: **28** — Biz əsli silərnə bu namda kixilərgə təlim bərmənglar, dəp kəttik əgəhlənduroqaniduk. Ləkin manə, silər yənə xu təliminglar bilən pütkül Yerusalemnə kəplidinglar həmdə bu kixining kə kərzini bizgə artmakqi boluwatisilər! — dedi. **29** Ləkin Petrus wə [baxkə] rosullar jawab berip mundaq dedi: — Insanoğa əməs, Hudaqə itəət kilix kərək! **30** Silər tutup yaoqəqə esip əltürgən Əysani, ata-bowimizning Hudasi tirildürdi. **31** Huda Israil həlkini towa kilixkə wə gunəhlirining

kəqürülixikə muyəssər kiliş üqün, uni uluqlap Yetəqı
həm Qutkuzoquqi süpitidə Əzining ong yenioqa kətürüp
olturoquzdi. **32** Biz bu ixlaroqa guwaşqilarmiz; xundakla
Huda Əzigə itaət kılıquqilaroqa ata kılıqan Muqəddəs
Roşmu bu ixlaroqa guwaşqidur. **33** Ular bu səzlərni
anglap kəlbige sanjiloqandək bolup [rosullarni] ɵltürüxkə
məslihətləxti. **34** Lekin kengəxmə iqidə pütün həlkning
hərmigitə sazawər bolqan Pərisiy məzhəpidiki Gamaliyə
isimlik bir Təwrat əlimasi bar idi. U ornidin turup: —
Ular ni birdəm sirtka qikrip turunglar, — dəp buyrudi. **35**
Andin u [kengəxmidikilərgə] mundak dedi: — Əy Israillar,
silər bu kixilərni bir tərəp kilişta ɵzünglaroqa ehtiyat
kilinglar! **36** Ilgiri, həlikə Təwdas isimlik ɵzini qong tutup
otturioqa qikşanidi. Uningoqa təhminən tət yüz adəm
qoxuldi. Biraş u ɵzi ɵltürüldi wə barlik əgəşküqiliri
tarkilip ketip, uning ixi yokşaqi. **37** Andin keyin
nopus tizimlax künliridə, Galiliyəlik Yəhudamu bax
kətürüp qikip, bir top kixini toplaş ɵzigə əgəştürgən.
Umu yokitilip, barlik əgəşküqilirimu tarkitiwetilgən. **38**
Əmdi silərgə nəsihətim xuki: Bu kixilər bilən karinglar
bolmisun! Ular ni ihtiyarioqa qoyup beringlar. Qünki
əgər bu ekim yaki bu ix pəkət insandin kəlgən bolsa,
jəzmən yokşaqi. **39** Lekin əgər Hudadin bolsa, silər
ular ni yokitalmaysilər! Həttə ɵzünglar Hudaşoqa hujum
kiloquqilar bolup qikisilər! **40** Aliy kengəxmidikilər
nəsihətni qəbul kildi; ular rosullarni qakirtip kirip, ular ni
qamqilitip, ularoqa hərgiz Əysaning namida səzliməslikni
aşaşlandurdi. Andin ular ni qoyup bərdi. **41** Rosullar əmdi
kengəşmining otturisidin qikip, ɵzlirining mubarək nam

üqün horluk azabi qekixkə layıq kərülgənlikidin xadlandi.

42 Ular yənıla hər küni ibadəthana həylisida wə əymu-əy berip təlim berixtin wə «Əysa — Məsihdur!» degən hux həwərnı jakarlaxtin həq tohtimidi.

6 Xu künlərdə, muhlislarning sani barqanseri kəpiyip, grekqə səzləydiqan Yəhudiylar yərlik ibraniy qerindaxlarqə: — Kündilik ozuk-tülük təksim qilinixta arimizdiki tul ayallar etibarqə elinmidi, dəp narazilik bildürüxti. **2** Xunga, on ikkiylən pütkül muhlislarnı qaqirip yioqıp, ularqə mundaq dedi: — Bizning Hudaning söz-kalamini yətküzüx hizmitini taxlap qoyup, ozuk-tülük təksim qilix bilən bolup ketiximiz toqra bolmaydu. **3** Xuning üqün, i qerindaxlar, aranglardiki nam-abruyi bar, Muqəddəs Rohqə wə danalıqqa toloqan yəttə kixini iloqap tallanglar, wə biz ularni bu ixqə məs’ul qilimiz. **4** Biz bolsaq, əzimizni dua qilix wə söz-kalamning hizmitidə boluxqə beqixlaymiz. **5** Bu məslihət halayiqning həmmisini hux qildi. Xuning bilən ular iman-ixənqkə wə rohqə toloqan Istipan isimlik bir adəmnı tallidi, wə yənə Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas həmdə burun Təwrat etiqadioqə kirgən Antakyalıq Nikolasni tallap, **6** ularni rosullarning aldioqə elip qiqti. Rosullar ularning [bu hizmətni qilixi üqün] qollirini ularning üstigə təgküzüp turup, dua qilixti. **7** Wə Hudaning söz-kalami dawamlıq tarkaldi; Yerusalemdiki muhlislarning sanimu barqanseri zor dərijidə kəpəydi. Nuroqun kahinlarmu [Məsih] etiqadioqə itaət qilixqə kirixiwatatti. **8** Wə Istipan [Hudaning] mehir-xəpkiti wə küq-qudritigə toloqan bolup, həlk iqidə karamətlər wə zor məjizilik alamətlərnı

kərsətti. **9** Birak «Kulluktin qikқан hərlər» dəp ataloqan sinagotiki bəzilər, yəni Kurini wə Iskəndəriyə xəhərliri wə Kilikiyə həm Asiya əlkilliridin kəlgən bəzi [Yəhudiylar] Istipanoqə qarxi qikip, uning bilən munazirə kiliqqa baxlidi. **10** Lekin ular u səz kiliqanda uningda boləqan danalığ wə rohqqa taqabil turuxqa amalsiz qaldı. **11** Buning bilən ular bəzi adəmlərnin aqzini maylap: — Biz bu adəmnin Musa wə Hudaqə qarita kupurluq səzligənlikini angliduk, — degənni ularning aqzioqə saldı. **12** Ular muxundak kiliq halayiqni, aqsakallarni wə Təwrat ustazlirini qutratti; andin Istipanning aldini tosup uni tutkun kiliq, aliy kengəxmigə elip bardı. **13** Ular sahta guwaqılarni otturioqə qikirip mundak degüzdi: — Bu adəm bu mukəddəs jayqə wə Təwrat qanunioqə qarxi səzlərnı kiliqtin tohtimaydu. **14** Qünki biz uning həliqi Nasarətlık Əysa toqruluq: «U bu jayni wəyran kiliqdu wə Musa pəyoqəmbər bizgə tapxuroqan ən'əniwi qaidə-yosunlirimizni əzgərtidu!» degənlikini angliduk. **15** Kengəxmide olturoqanlarning həmmisi Istipanoqə kəz tikip qarioqinida, uning qirayining pərixtninğıdək parkirak ikənlikini kərdi.

7 Bax kaqin Istipandin: — Bularning eytqanliri rastmu? — dəp soridi. **2** Istipan mundak jawab bərdi: — Qerindaxlar wə ata-bowilar, səzümgə kulak selinglar! Atimiz İbrahım tehi Mesopotamiyə rayonida turuwatqanda, yəni Həran xəhriqə kəqüp makanlixıxtin ilgiri, xan-xərapning Igisi Huda uningqə ayan bolup: **3** «Sən əz yurtung wə uruq-jəmətingdin ayrilip qikip, Mən sanga kərsitidioqan zeminoqə barəqin» degənidi. **4** Buning bilən u Kaldiylərnin

zeminini taxlap, Ҳаран хəһиригə берип оlturaklaxti. Atisi oʻlgəndin keyin, Huda uni bu zeminoʻja, yəni silər Һazir turuwatqan zeminoʻja yetkəp kəldi. **5** U wakitta, [Huda] uningoʻja bu zemindin miras bərmidi, Һətta uningka təwə put qoyoʻjudəkmu bir yər bərmigənidi. Gərqə u tehiqə pərzənt kərmigən bolsimu, [Huda] bu zeminni uningoʻja wə uning nəsligə igiliki bolux üqün berixkə wadə kildi. **6** Andin Huda uningoʻja mundaq dedi: «Sening nəsiliring yaqa yurtta musapir bolup turidu, xu yurttikilər ularni qul qilip tət yüz yil horlaydu. **7** Birak ularni qullukqa saloqan əlni jazalaymən», dedi Huda, «wə uningdin keyin, [nəsiliring] u yərdin qikip, bu yərdə Mening ibadət-hizmitimdə bolidu». **8** Keyin Huda Ibrahim bilən bəlgisi hətnə boloqan əhdini tüzgən, xuning bilən Ishak uningdin tərəldi; [Ibrahim] uni səkkizinqi küni hətnə kildi; xundaq qilip Ishaktin Yakup [tərəldi], Yakuptin on ikki «qəbilə atisi» [tərəldi]. **9** Keyin, «qəbilə atiliri» inisi Yüsüpkə Һəsət qilip, uni Misiroʻja qullukqa setiwətti. Lekin Huda uning bilən billə bolup, **10** uni barliq jəbir-japalardin kutkuzup, uni Misir padixahı Pirəwnning nəziridə iltipatka igə qilip, uningoʻja danixmənlik ata kildi. Padixah uni Misiroʻja bax wəzir, ordisoʻja bax oʻojidar kildi. **11** Keyin, eoqir aqarqilik pütkül Misir wə Qanaan yərlirini besip, zor qiyinqilik boldi. Ata-bowilirimiz ozuk-tülük tapalmidi. **12** Yakup əmdi Misirda axliq barlikini anglioqan bolup, [oʻqullirini], yəni ata-bowilirimizni u yərgə birinqi qetim əwətti. **13** Ikkinqi qetim baroʻjanda, Yüsüp akilirioʻja əzini axkarilidi. Xuning bilən Yüsüpning jəmətidikilər Pirəwn padixahka məlum boldi. **14** Andin Yüsüp atisi Yakupning

aldioqə həwər yətküzüp, uni pütün ailə-jəməti bilən, jəmiy yətmix bəx kixini Misiroqə əzigə qaqirdi. **15** Xuning bilən Yaqup Misiroqə qüxti wə xu yərdə əldi; keyin [uningdin boləqan] ata-bowilirimizmu xu yərdə əldi. **16** Ularning jəsətliri keyin Xəkəm xəhərigə qayturulup, İbrahim burun Həmorning oşulliridin məlum puləqə setiwəloqan, Xəkəmdiki bir yərlikkə qoyuldi. **17** Ləkin Huda İbrahiməqə əsli kəloqan wədining wəkti yəqinlaxkənda, Misirda turuwatqan [İsrail] həlkəning nopusi heli kəpəygənidi. **18** U wəqəttə, Yüsüptin həwiri bolmioqan yəngi bir padixah Misirda təhtkə qıqti. **19** Bu padixah qəwmimizəqə hıylə-mikirlər bilən muamilə kəlip, ata-bowilirimizni ezip horlidi, həttə ularni əz bowəklirini həyat kəldurmasliki üqün taxliwetixkə məjbur kəldi. **20** Musa mana xu qəqlərdə tuəquloqanidi. U Hudaning əldidə ələhədə yəqimlik bala bolup, ətisining əyidə üq ay bəkəldi. **21** Keyin u sirtkə qoyup qoyuloqanda, Pərwənnəning kizi uni [sudin] elip, əz oşli kəlip qəng kəldi. **22** Musa Misirlikləarning bərlək bilim-həkməti bilən təbəyilinip, səzdə wə əməldə intayin qəbiliyətlək ədəm bolup qıqti. **23** Ləkin uning tuəquloqiniəqə kərik yil toxkənda, əz kərinəxliri boləqan İsrailəarning həlioqə yetix niyitigə kəldi. **24** U ulərdin birining uwal kəlinip bozək kəliniwatqənlikini kərup, uni qəşqədpə, harlənoqan kixi üqün intəqəm elip harlioquqi Misirlikni əltürdi. **25** Qünki u əz kərinəxlirini: — Huda mənəng qolum ərkəlik bizgə kutkuzux yolini əqқан dəp qüxinidəqə, dəp oylioqanidi. Ləkin ular buni qüxənmidi. **26** Ətisi, Musa uləarning ərisidiki bir urux-jədəlni kərup, ərisəqə kərip yarəxturməqə bolup: Silər kərinədx turup,

nemixka bir-biringlaroqa yolsizlik qiliwatisilar? — dedi.

27 Birak qerindixini yolsiz bozak qilogan kixi uni qatkə ittiriwetip: — Kim seni bizgə bax həm soraqqi bolsun dəptu?! **28** Menimu tünügünki Misirlikni ɵltürgəndək ɵltürməkqimusən? — dedi. **29** Musa bu sɵzni anglap qorqup, Misirdin qeqip Midiyan zeminioqa berip, u yərdə musapir bolup turup qaldi. U xu yərdə ikki oqul pərzənt kɵrdi. **30** Qirik yil toxkandin keyin, Sinay teqining yenediki qəldə, kɵyüwatkan bir qatqallikning ot yalkunida bir pərixta uningqa kɵründi. **31** Bu oqayibanə kɵrünüxni kɵrgən Musa uningqa intayin həyran bolup qaldi; buning qandak ix ikənlisini biləy dəp yeqinrak baroqanda Pərwərdigarning awazi anglinip: **32** «Mən sening ata-bowiliringning Hudasi, yəni Ibrahim, Ishak wə Yakupning Hudasidurmən» dedi. Musa qorqunqta titrəp, qaraxkimu jür'ət qilalmidi. **33** Pərwərdigar uningqa yənə: — Ayioqingni seliwət; qünki sən turuwatkan yər mukəddəstur. **34** Mən dərhəqikət Misirda turuwatkan həlkimning harliniwatkanlikini kɵrdüm, ularning nalə-pəryadlirini anglidim. Xunga mən ularni elip qikkili qüxtüm. Əmdi barəjin, mən seni Misiroqa əwətəy!» dedi. **35** Mana həliki kixilər: «Kim seni bizgə bax həm soraqqi bolsun dəptul?» dəp rət qilogan dəl muxu Musani, Huda uningqa qatqallikta kɵrüngən pərixtni qoli bilən Israillaroqa həm bax həm kutkuzoquqi boluxka əwətti. **36** Ənə xu Musa həlkə yetəqilik kilip, ularni [Misirdin] qikardi həmdə Misir zeminida, Qizil dengizning boyida wə qirik yilni ɵtküzgən qəldə karamətləni wə məjizilik alamətləni kɵrsətti. **37** Ənə xu Musa ɵzi Israillaroqa: «Huda

qerindaxliringlar arisidin manga ohxax bir pəyoqəmbərnı tikləydu» degənidi. **38** Qəl-bayawandiki jamaətkə həmrəh boləqan, Sinay teqida əzigə səz qıləqan pərixte bilən billə boləqan, ata-bowilirimiz bilən billə boləqan həmrəh dəl ənə xu idi; həyatlıq bəhx yətküzidiqan wəhiylərnı bizgə yətküzüx üqün qəbul qıləquqi boləqan dəl ənə xu idi; **39** xundak bolsimu, ata-bowilirimiz uningəqə itaət qilixni halımay, uni qətkə qəkip, kənglidə Misirəqə qaytixni arzu qildi; **40** xunga ular Hərunəqə: — «Bizgə yol baxlaydiqan ilahlarnı yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin elip qikqan həliqi Musaning nemə bolup kətkənlikini biləlmiduk» dedi. **41** Xuning bilən xu künlərdə ular mozay xəklidə bir but yasap, bu məbudqə atap qurbanlıq sundi. Xundak qilip ular əz qolliri bilən yasıqan bir nərsini huxal-huramlıq bilən təbrikləxkə kirixti. **42** Lekin Huda ulardin yüzini ərüp, ularni asmandiki yultuz qoxunliriqə qəqunuxkə qoyup bərdi. Xuning bilən pəyoqəmbərlərnıng mukəddəs yazmisida pütülgədək, [Huda ularni mundaq əyiblidı]: — «Silər qəl-bayawanda boləqan qirıq yıl jəryanida qıləqan qurbanlıq-hədiyələrnı həqiqətən Manga elip kəlgənmusilər, i Israil jəməti? **43** Bərhək, silər qəqunux üqün yasıqan məbudlar, yəni «Molok»ning qediri həm butung boləqan «Rəmfan»ning yultuz bəlgisini kətürüp mangdinglar; əmdi Mən silərnı əsir qilip Babildin yırakqə sürgün qildurimən». **44** Ata-bowilirimiz qəldin kəzgən waktida, «həküm-guwahlıq» qediri ularning otturisida tikləngənidi; u dəl Musaqə səz-kalam Yətküzgüqining buyruqinidək, kərsitilgən ərək boyiqə yasaloqanidi. **45** Xu ibadət qedirini ata-bowilirimiz

ilgidirikilərdinmu igidarqiliqığa tapxurup, Yəxuaning yetəkqilikidə, Huda ularning aldidila qoqlıoqan əllərninğ zeminlirini besiwalıqinida, uni bu yərgə elip kəlgən; qedir xundakla [padixah] Dawutning zamanioqığa turoqan. **46** Dawut Hudaning xapaitigə erixip, Yakupning Hudasi üqün bir muqim makan selixka ijasət sorioqan. **47** Birak keyin, [Huda] üqün ibadəthana saloqan [Dawut əməs], əməliyəttə Sulayman boldi. **48** Həlbuki, Həmmidin Aliy Boloquqi insanning kolliri bilən yasioqan makanlarda turmaydu; huddi pəyoqəmbər mundağ deginidək: — **49** «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayaqlirimoğa təhtipərdur, Əmdi Manga kandağ əy-imarət yasimağqisilər? Manga kandağ yər aramgağ bolalaydu? **50** Bularning həmmisini Mening qolum yaratqan əməsmidi?» **51** — Əy, boyni kəttik, yüriki wə kuliki hətnisiz boloqanlar! Silər Muqəddəs Roh bilən daim qarxilixisilər; silər ata-bowiliringlar nemə kiloqan bolsa, xuni ohxax kiliwatisilər! **52** Pəyoqəmbərlərdin zadi kaysisioğa ata-bowiliringlar ziyankəxlik kilip baqmioqan? Xundak kilip ular «Həkkəniy Boloquqi»ning kelidioqanlığını aldin jakarlioquqilarni əltürüxkən. Əmdi u əzi hazır kəlgəndə, silər uningğa satqunluğ kiloquqi wə katil bolup qiktinglar, **53** I silər Təwrat qanunini pərixtilərninğ əmri-tapilioqanliri bilən tapxuruwelip turup, uningğa əməl kilmioquqilar!» **54** [Istipanning] bu səzlirini anglioqan [aliy kengəxmidikilər] yürikigə [hənjər] sanjiloqandək bolup, uningğa qixlirini oququrlatti. **55** Lekin u bolsa Muqəddəs Rohka toloqan, kəzlirini kəkkə tikip, Hudaning julasini, xundakla uning ong yenida Əysanınğ turoqanlığını kərüp, **56** — Qaranglar!

Asmanlar eqilip, Insan'ooqlining Hudaning ong yenido turoqanlikini kero'watimən! — dedi. **57** Ular buningoqa kulaklirini kolliri bilən etiwelip, awazini kattik ketürüp warkirixip birliktə uningoqa yopurulup keliwidi, **58** uni xəhərnin sirtioqa ittirip qikirip, qalma-kesək kilixqa baxlidi. [Uni ərz kiləqan] guwahqilar [uni qalma-kesək kilixtin awwal] qapanlirini Saul isimlik bir yaxning puti aldida koyup koyuxti. **59** Ular Istipanni qalma-kesək kiləqinida u: — I Rəb Əysa, mening rohimni qobul kiləqaysən! — dəp nida kildi. **60** Andin u tizlinip turup kattik awaz bilən: — I Rəb, bu gunahning hesabini ulardin almiəqaysən, — dedi. U bu səzni kilip bolupla jan üzüp uhlap kətti.

8 Istipanning eltürüluxini Saulmu kollaytti. Xu kündin baxlap, Yerusalemdiki jamaətkə qaritiləqan dəhxətlik ziyankəxlik kəzoqaldi. Rosullardin baxqa barlik jamaəttikilər Yəhudiya wə Samariyənin hərəkəysi yurtlirioqa tarkilip ketixti. **2** Bəzi ihlasməni kixilər Istipanni dəpnə kilip, uningoqa kattik yioqa-zarlarni ketürüxti. **3** Lekin Saul jamaətkə wəyranqilik selip, əymu-əy ahturup, ər-ayaloqa karimay ularni sərəp qikip zindanoqa taxlidi. **4** Əmdi tarkilip kətkənlər tarkələqan yurtlarda kezip səz-kalamning hux həwirini jakarlidi. **5** Ularning iqidin Filip bolsa Samariyənin məlum bir xəhərigə berip, yərlik kixilərgə Məsihiəni jakarlidi. **6** Top-top kixilər uni anglap həmdə u kərsətkən məjizilik alamətləni kərüp, bir jan bir dili bilən uning səzlirigə kulak saldi. **7** Qünki napak roqlar bolsa, qaplixiwələqan kixilərdin kattik warkirioqiniqə qikip kətti. Nuroqun paləq, tokurlarmu sakaytildi; **8** zor xad-

huralik xu xəhərni kaplidi. **9** U xəhərdə əsli jadugər-sehīrgərlik bilən xuqulliniwatkan Simon isimlik bir adəm bar idi; u xu yol bilən pütkül Samariyədikiləni hang-tang qaldurup, əzini kaltis zat kərsətməkqi bolup kəlgənidi. **10** Pekirdin tartip ambaloqıqə ularning həmmisi uningəya iklas kılıp qaraytti wə «Hudaning uluq küq-kudriti mana xu!» deyixətti. **11** Halayik uningəya xundak iklas kılıxi uning uzundin beri jadugər-sehīrgərlik bilən ularni hang-tang qaldurup kəlgənlik tūpəylidin idi. **12** Lekin əmdi Filip Hudaning padixahlıqı wə Əysa Məsihning nami toqrisidiki hux həwəni jakarlıqinida ular uning səzlırigə ixəndi wə ərlər bolsun, ayallar bolsun qəmüldürüxnı qəbul kildi. **13** Simon əzimu ixəndi. U qəmüldürülgən bolup, həmixə Filipning yenida yürdi həmdə [Filip] kərsitiwatkan məjizilik aləmtlər wə kudrətlik ixlarəya qarap, intayin həyran boldi. **14** Yerusalemdiki rosullar Samariyəliklərnıng Hudaning səzini qəbul kıləjanlıqini anglap, Petrus bilən Yuhannani ularəya əwətti; **15** ikkiylən u yərgə qüxüxi bilənla, ularni Mukəddəs Rohning ata kılınəquqisi bolsun dəp dua kildi. **16** Qünki Mukəddəs Roh tehi ularning həqkaysisioya qüxmigənidi; ular pəkət Rəb Əysaning nami bilən qəmüldürülgənidi. **17** Petrus bilən Yuhanna ularning üstigə kəlini təgküzüxi bilən, Mukəddəs Roh ularəya ata kılindi. **18** Lekin Simon Mukəddəs Rohning rosullarning kəlini təgküzüp qoyuxi bilən ata kılınəjanlıqini kərüp, ularəya pul təngləp: **19** — Bu küq-kudrəttin mangimu beringlarki, mənmu hərkimning üstigə qollirimni təgküzsəm, uningəya Mukəddəs Roh ata kılinsun, — dedi. **20** Lekin Petrus uningəya mundak

jawab bardi: — Hudaning bu iltipatini puloqa setiwaloqili bolidu, dap oylioqining uqun, pulung san bilan tang halakatkə barsun! **21** Sening bu ixta heq hæssəng yaki nesiwəng yoktur! Qunki sening niyiting Huda aldida durus əməs! **22** Xunga, bu rəzillikingdin towa kilip, Rəbtin, mumkin bolsa kənglümdiki bu niyitim kəqürüm kilinoqay, dap ətün! **23** Qunki sening aqqiq həsətkə tolup, həkəkaniysizlikning asaritida ikənliking manga məlum. **24** Simon ularoqa: — Mən uqun Rəbdin ətününglarki, silər eytkən ixlardin heqbiri beximoqa kəlmigəy! — dedi. **25** Petrus bilən Yuhanna yənə xu yərdə agah-guwaqlik berip Rəbning səz-kalamini yətküzgəndin keyin, Samariyəning nuroqun yeza-kəntlirigə berip hux həwər yətküzgəq, Yerusalemoqa kaytip kətti. **26** Xu waqitta, Hudaning bir pərixtsi Filipka: — Ornungdin turup jənubka qarap Yerusalemdin Gaza xəhirigə mangidioqan yol bilən mang! — dedi (xu yol qəldiki yoldur). **27** Xunga Filip ornidin turup yoloqa qikti. Wə mana, yolda Efiopiyə ayal padixahi Kandasning bir əməldari, pütkül həzinigə məs’ul Efiopiyəlik aqwat wəzir turatti. U Yerusalemoqa Hudaqa ibadət kiloqili baroqanidi; hazır kaytix yolida əzining jəng hərwisida olturup, Yəxaya pəyoqəmbərnin yazmisini oquwatatti. **29** Roh Filipka: — Bu hərwinin yenioqa berip uningoqa yəkinlaxkin, — dedi. **30** Filip yügürüp berip, [wəzirning] Yəxaya pəyoqəmbərnin yazmisidin oquwatқанlirini anglap, uningdin: — Oquwatқiningizni quxiniwatamsiz? — dap soridi. **31** Wəzir uningoqa: — Biri manga quxəndürüp bərmisə, mən kəndəkmə quxinələymən?! — dap, Filipni hərwisioqa qikip yenida

olturuxka etüнди. **32** U oquwatkan yazma kısmi bolsa: «U goya boquz laxka yetilap mengiloqan koydax boquz laxka elip mengildi, Kırkıoquı aldida ün-tinsiz yatқан kızıdax, u zadila eoqız aqmıdı. **33** U horlinıdı, u hax soraktın mahrım boldı, Əmđi uning əwladını kimmu bayan kılalısun?! Qünki hayati yər yüzıdın elip ketıldı». **34** Aqwat Filiptin: — Dəp bərsingiz, pəyoəmbərning bu səzi kimgə karıtıp eytiloqan? Əzigimu yaki baxka birsigimu? — dəp sorıdı. **35** Filip aqzını eqip xu yazmıning xu kısmıdın baxlap, uningə Əysa toqrisıdiki hux həwərni jakarlap bərđi. **36** Ular yolda ketiwetip, su bar bir yərgə kəlgəndə, aqwat: — Mana bu yərdə su bar ikən. [Muxu yərdila] qəməldüröluxümğə kəndax tosaləqu bar? — dedı. **38** U qarwını tohtıtıxni buyrudi. Filip wə aqwat ikkisi billə suqə qüxüp, uni qəməldürdi. **39** Ular sudın qıqqanda, Rəbning Rohı Filipni kətürüp elip kətti. Aqwat uni qayta kərmıdı, əmma u xadlinip yolını dawamlaxturdi. **40** Filip bolsa Axdod xəhıridə pəyda boldı; u xu yurtını kezip, xu yərdın Kəysəriyə xəhırigə kəlgüqə boləqan həmmə xəhərlərdə hux həwər jakarlıdı.

9 Əmma [xu qaoqlar] Saul hər nəpısidə Rəbning muhlislırioqə tehiqə izqıl kırıqınlıq təhdıtliri selıwatқан pəyt idi. U Bax kahınnıng aldıoqə berip, **2** Dəməxk xəhıridiki sinagəqləroqə təwsiyə heti yezip berixni sorıdı. Xundax boləqanda, u Dəməxktə [Məsih] yolidikilərdin birərsini, məyli ər bolsun, ayal bolsun tepiwalsıla, baqlap tutkun kılıp, Yerusalemoqə elip kelıxkə ruhsət bolattı. **3** Saul yoloqə qıqıp, Dəməxk xəhırigə yeqın laxkanda, tuyuksız asmandın küqlük bir nur qüxüp, uning ətrapını

yorutuwatti. **4** U yərgə yikildi wə əzigə: — Saul, Saul! Manga nemixka ziyankəxlik kilisən? — degən bir awazni anglidi. **5** — I Rəb, sən kimsən? — dəp soridi u. Awaz: — Mən sən ziyankəxlik kiliwatқан Əysadurmən. **6** Ornungdin tur, xəhərgə kir, nemə kiliwing kerəkliki sanga eytip berilidu» — dedi. **7** Uning bilən billə mangoqan adəmlər awazni anglisimu, heqkimni kərəlmigəqkə, xu yərdə ün qikirlamay turupla qaldi. **8** Saul yərdin turup, kəzlrini eqip qaridi, lekin heq nərsini kərəlmidi. Həmrəhliri uni qolidin yetiləp Dəməxkə elip kirdi. **9** U üq künqigə kəzi kərməs bolup nə yemidi nə iqmidi. **10** Dəməxktə Ananiyas isimlik məlum bir muhlis bar idi. Rəb uningə bir oqayibanə kərünüxtə kərünüp uni: — Ananiyas! — dəp qakirdi. — Mana mən, i Rəb, — dəp jawab bərdi u. **11** Rəb uningə: — Sən dərhal «Tüz» dəp ataloqan koqioqə berip, Yəhudaning əyidin Tarsusluq Saul isimlik birini sorap tap; qünki mana, u dua-tilawət kiliwatidu. **12** U dua kiliwatqinida, oqayibanə kərünüxtə Ananiyas isimlik bir kixining kelip, kəzini kəridioqan kiliw üqün üstigə qolini təgküzgənlikini kərdi, — dedi. **13** Ananiyas: — I Rəb, mən bu adəmning həwirini nuroqun kixilərdin anglidim, u Yerusalemdiki mukəddəs bəndiliringgə xunqə kəp ziyan-zəhmət yətküzgən! **14** Həzir u muxu yərdə namingə nida qiloqanlarning həmmisini tutup baqlax üqün bax kahinlardin hokuk aptu — dedi. **15** Lekin Rəb uningə: — Bariwər! Qünki u namimni əllərnin wə ularning padixəhlirining həm Israillarning aldidə ayan kiliw üqün özümgə aləhidə tallioqan bir əswabtur. **16** Qünki mən uningə namim üqün qanqilik azab-oqubətlərnə

tartixining mukərrər ikənlikini ayan qilimən, — dedi. **17** Buning bilən Ananiyas berip, xu əygə kirdi; u qollirini Saulning üstigə təgküzüp uningoğa: — Qerindax Saul, Rəb, yəni bu yərgə keliwatқан yolungda sanga kərüngən Əysa, kəzliringni kərələydiqan bolsun dəp wə sening Mukəddəs Rohқа tolduruluxung üqün meni xəhsən əzi əwətti, — dewidi, **18** Saulning kəzliridin huddi belik qasirikidək bolqan bir nərsilər qüxüp, kəzliri eqilip kərələydiqan boldi. U ornidin turup, qəməldürüxni qobul qildi. **19** U oqizalanoqandin keyin, qıwwətlip maqduroğa kirdi. **20** [Saul] Dəməxktiki muhlislarning yenida birnəqqə kün turdi wə waqitni etküzməy sinagoglaroğa kirip, «U kixi Hudaning Oqlidur» dəp Əysani jakarlaxқа baxlidi. **21** Uni anglioqanlar səzliridin intayin həyran boluxup: — Bu adəm Yerusalemda bu namoğa nida qiloquqilarni kattik wəyran qiloqan həliki adəm əməsmu? Bu yərgimu muxundaklarni baqlap bax kaqınlaroğa tutup berix məqsitidə kəlgənmidu? — deyixti. **22** Ləkin Saulning qayil qilix küqi baroqanseri exip, Əysaning Məsih ikənlikini ispatlap Dəməxktiki Yəhudiylarni parakəndiqilikkə qəmdürdi. **23** Kəp künlərdin keyin, Yəhudiylar Saulni yokatmaqқа kəst qilməqçi boldi. **24** Ləkin Saul ularning suyikəstidin həwər tapti; uni tutup əltürüx üqün ular keqə-kündüz xəhərning qowuqlirida paylap yürdi. **25** Ləkin muhlislar bir küni keqidə uni qong sewətkə olturoquzup, sepil [kamaridin] qüxürdi. **26** Saul Yerusalemoğa yetip berip, u yərdiki muhlislaroğa qoxulmaqçi boldi, ləkin ularning həmmisi uning muhlis ikənlikigə ixənməy, uningdin qorkti. **27** Birəq Barnabas uni elip berip, rosullar

bilən kərixtürdi. U ularoqa Saulning Dəməxkning yolida Rəbni qandak kərgənlikini, Rəbningmu uningoqa gəp qiloqanlikini qüxəndürdi wə uning Dəməxktə Əysaning namida qandak jür'ətlik bilən səz-kalam yətküzgənlikini ukturdi. **28** Buning bilən, Saul Yerusalemda rosullar bilən billə oquq-axkarə yürüp, yürəklik halda Rəbning namida səz-kalam yətküzətti. **29** U yənə grekqə səzlixidioqan Yəhudiylar bilənmü səzlixip munazirilixətti; nətijisi, ular uningoqa kəst qilməqci boldi. **30** Kəringaxlar bu ixtin həwər tepip, uni Kəysəriyə xəhərigə elip berip, andin u yərdin Tarsus degən xəhərgə yoləqə saldi. **31** U qaoqda, pütkül Yəhudiyə, Galiliyə wə Samariyədiki jamaətlər [bir məzgil] tinqlikqə erixip, [etiqadta] quruldi; Rəbning kərkunqida mengip, Mukəddəs Rohning riqəbət-təsəllisi bilən ularning sanlirimu barəqanseri kəpəyməktə idi. **32** Xu wəqitlarda xundak boldiki, Petrus hərəkəysi jaylarni arilap yürəndə, Lidda xəhəridiki mukəddəs bəndilərnimu yoxlaxqə qüxti. **33** U yərdə u Əneyas isimlik bir adəmnü uqratti. Bu adəm paləq bolup, orun tutup yatkili səkkiz yil boləqanikən. **34** Petrus uningoqa: — Əneyas, Əysa, yəni Məsih boləquqi seni sakaytidu. Ornungdin turup, palisingni yiojixtur! — dedi. U dərhal ornidin turdi. **35** [Əneyasni] kərgən Lidda xəhəridiki wə Xaron rayonidikilərnəng həmmisi towa qilip Rəbgə baqlandi. **36** Yoppa xəhəridə bolsa Tabita isimlik bir ayal muhlis bar idi (uning ismi grekqidə «Dorkas» idi). U hərdaim yaxsi əməllər wə həyr-sahawətlik ixlarəqə berilətti. **37** Xu künlərdə xundak boldiki, u kesəl bolup, əlöp kətti. Kixilər jəsətni yuyup, üstünki kəwəttiki bir

əygə yatkuzup qoydi. **38** Yoppa xəhəri Lidda xəhorigə yekın boləqəqə, Yoppadiki muhlislar Petrusning Liddada ikənlikini anglap, uning aldiəqə ikki adəm əwətti. Ular: «Həyal bolmay yenimizəqə kəlsəng!» — dəp yelindi. **39** Petrus ornidin turup ular bilən billə Yoppaəqə bardı. Yoppaəqə yetip kelixi bilən ular uni üstünki kəwəttiki əygə baxlap qıktı. Barlıq tul ayallar Petrusning ətrapiəqə olixip, yioə-zar kılıxip uningəqə Dorkasning ular bilən billə boləqan wəqtida əzlirigə tikip bərgən kənglək-kiyimlirini kərsitixti. **40** Ləkin Petrus həmməylənni qıkırıwetip, tizlinip olturup dua kıldı. Andin u jəsətkə qarap: — Tabita, ornungdin tur! — dedi. Tabita kəzini eqip, Petrusni kərüp, ornida olturdi. **41** Petrus uningəqə kəlini uzitip uni yələp turoquzdi wə mukəddəs bəndilər bilən tul ayallarni qakirip, Dorkasni ularəqə tirik tapxurup bərđi. **42** Bu həwər pütkül Yoppaəqə tarkılıp, nuroqun kixilər Rəbgə etiqad kıldı. **43** Xundak boldiki, Petrus Yoppada Simon isimlik bir kənqining əyidə uzun künlər turdi.

10 Kəysəriyə xəhridə Korniliy isimlik bir adəm bolup, u [Rim] koxunidiki «İtaliyəliklər» qismining yüzbəxi idi. **2** U ihlasmən adəm bolup, əzi wə pütkül əyidikiliri Hudadin kərkətti. U mərdlik bilən namratlarəqə həyr-sahawət kılıp, daim Hudaəqə dua-tilawət kılatti. **3** Bir küni qüxtin keyin saət üqlərdə, u oqayibanə bir kərünüxtə Hudaning bir pərixtisining əzining yenioəqə kəlgənlikini oquq kərđi. Pərixte uni: — Korniliy! — dəp qakirdi. **4** Korniliy uningəqə kəzlirini tikip qəttik qəqüp: — Təksir, nemə ix? — dəp soridi. Pərixte uningəqə: — Sening dualiring wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldiəqə əslətmə kurbanliktək

berip yëtti. **5** Əmdi sən Yoppağa adəm əwətip, Petrus dəpmu atilidioğan Simon isimlik adəmni qakirtip kəl. **6** U Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidu. Simonning əyi dengiz boyida, — dedi. **7** Uningğa səzligən pərixta kətkəndin keyin, Korniliy əydiki hizmətqilərdin ikkini wə daim yenida turup hizmət kילוquqilar iqidiki ihlasman bir ləxkəni qakirdi. **8** Barlik ixlarni qūxəndürgəndin keyin, ularni Yoppağa əwətti. **9** Ətisi ular səpər kilip xəhərgə yəkinlaxkanda, qūx waqti bolup, Petrus dua kilix üqün əgzigə qikti. **10** Uning kərsiki eqip ketip, bir nərsə yəy dedi. Birak ular oqiza təyyarlawatkanda, oqayibanə bir alamət Petrusni oruwaldi. **11** U asman eqilip, tət burjigidin baqlanoğan haldə yər yüzigə qūxürülüwatkan kəng dastihandək bir nərsini kərđi. **12** Dastihanda hərhil tət putluk haywanlar, yər beoqirliouqilar, asmandiki uqar-kanatlarmu bar idi. **13** Uningğa bir awaz anglandi: — «Ornungdin tur, Petrus, ulardin soyup yə!» **14** — Yak, Rəb, hərgiz bolmaydu! Mən heqqaqan heqkandək napak yaki haram nərsini yegən əməsmən! — dedi Petrus. **15** Awaz ikkinqi kətim kelip uningğa: — Huda halal dəp paklioğanni sən haram demə! — deyildi. **16** Bu ix üq kətim yüz berip, andin dastihandək boləqan xu nərsə dərhal asmanoğa elip qikip ketildi. **17** Petrus kərgən oqayibanə alamətning mənisi tooqrisida kaymukup turoqanda, mana Korniliy əwətkən kixilər Simonning əyini tepip, dərwaža aldida turatti. **18** Ular birsini qakirip, uningdin Petrus dəpmu atilidioğan Simon degən birsi bu yərdə turamdu? — dəp soridi. **19** Petrus tehiqə xu oqayibanə alamətning

mənisi üstidə oyliniwatkanda, Roh uningqa: — Mana, seni üq adəm izdöp kəldi. **20** Ornungdin tur, pəskə qüx, heq ikkilənməy ular bilən billə barəqin. Qünki ularni əwətküqi Mən! — dedi. **21** Petrus pəskə qüxüp, həliqi adəmlərgə: — Silər izdigən kixi mana mən bolimən. Bu yərgə kelix səwəbinglar nemikin? — dedi. **22** Ular jawabən: — Həkkəniy bir adəm, Hudadin kərkidioqan, xundakla pütkül Yəhudiy həlqi təripligən Korniliy isimlik rimlik yüzbexi mukəddəs bir pərixətə tərpidin sizni öyigə qakirtip, sizdin səz-kalam anglaxqa əmr kəlinəqan! — dedi. **23** Xunga Petrus ularni öygə təklip kəlip, kəndurup mehman kildi. Ətisi ornidin turup u ular bilən billə yoləqə qikti. Yoppadiki kəringəxlərdin bəziləri ularəqə həmrəh bolup mangdi. **24** İkkinqi küni, ular Kəysəriyəgə yetip bardi. Əmdi Korniliy tuəqənliri wə yəqin yar-buradərլirini öyigə qakirip, Petruslari təkkəzarlik bilən kütüp turatti. **25** Petrus öygə kirgəndə, Korniliy aldioqə qikip, ayioqioqə əzini etip səjdə kildi. **26** Ləkin Petrus [dərhəl] uni yələp turoquzup: — Ornungdin turoqin! Mənmə bir insan, halas! — dedi. **27** U Korniliy bilən gəp kəloqəq öygə kəriwidi, əyning iqigə yioqiloqan top-top adəmlərnə kərdi. **28** U ularəqə: — Silərgə məlumki, biz Yəhudiylərnəng yat əlliklərdin bərsi bilən bardi-kəldi kəlixə yaki əylirigə kərixə Təwrat kənun-əkidiłirimizgə hiləp. Ləkin Huda mənəgə heqkəndəq adəmnə napəq yaki hərəm dənəslikim kərəkləkinə ayan kildi. **29** Xuning üqün silər adəm əwətip mənə qəkiroqəndə, heq rət kəlməy əldingləroqə kəldim. Əmdi sorəy, mənə nəmə dəp qəkirdinglər? — dedi. **30** Korniliy mənəqə dedi: — Tət künning əldidə

bügünki muxu waqitkiqə roza tutkanidim; saət üqlərdə mən eydə dua kıliwatattim. Tuyuksiz kiyimliridin nur qaknap turidioqan bir adəm aldimda pəyda bolup ərə turdi: **31** «Korniliy! Duaying ijabət kılindi wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldioqə əslətmə kurbanlıktək yətti. **32** Xunga Yoppaoqə adəm əwətip, Petrus dəpmu atilidioqan Simon isimlik adəmni qakırtip kəl. U dengiz boyida olturaklıq Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidu» dedi. **33** Xuning üqün, dərhal əzlirini qakırip kelixkə adəm əwətkənədim. Əzliri külbəmgə kelip yahxi kıldila! Əmdi biz həmməylən Huda əzlirigə əmr kıləqan barlıq səzlərnı anglax üqün Hudaning aldida hazır turuwatimiz. **34** Petrus aqzini eqip mundak dedi: — Bərək, mən Hudani heqkəndak adəmgə yüz-hatirə kılmaydu, dəp qüxinip yəttim; bəlki hər əldin boləqanlar iqidə Uningdin kəkırdioqan wə həkkanıyət yürgüzidioqan kixi bolsila, Uning aldida məkbuldur. **36** Huda Israil həlkigə yətküzgən səz-kalam, yəni Əysa Məsih arkilik (u pütkül məwjudalarəqə Rəbdur) inak-jatirjəmlik jakarlanəqan hux həwər silərgə məluməq; **37** Silərnıngmu Yəhya [pəyoqəmbər] qəmüldürüx qakırıkini yətküzgəndin tartip, Galiliyədin baxlap pütkül Yəhudiyə zeminlirida Nasarətlik Əysa tooqruluk guwahlıktin — yəni Hudaning kəndak kılıp uni Mukəddəs Rəh wə küq-kudrət bilən məsihligənliki, xuning bilən u həmmə yərnı kezip, yahxi əməllərnı kılıp, İblisning ilkidə boləqanlarning həmmisini sakaytkənlikidin həwiringlar bardur. Qünki Huda uning bilən billə idi. **39** Bizmu uning həm Yəhudiylarning zeminida həm Yerusalemda kıləqan

pütün əməllirining guwahqiliri. Ular uni yaqqa esixi bilənmü öltürdi. **40** Birak üqinqi küni, Huda uni qayta tirildürüp namayan kildi. Birak həmmə kixilərgə əməs, pəqət Huda Əzi aldi bilən tallioqan guwahqilar, yəni u ölümündin tirilgəndin keyin uning bilən həmdastihan boləqan bizləarning arimizda namayan kildi. **42** U bizgə həlqkə hux həwər yətküzüxni wə özining Huda tərripidin tiriklər wə ölgənləarning soraqqisi qilinip təyinləngüqi ikənlikini jakarlaxni əmr kildi. **43** Barlik pəyoqəmbərlər uningə qawahlıq beriduki, hər kim uningə etiqad qiloqan bolsa uning nami arqilik gunahliri kəqürüm qilinidu. **44** Petrus tehi bu səzləni qiliwatqanda, Muqəddəs Roh səz-kalamni anglawatqan həmmə kixigə qüxti. **45** Petrus bilən billə kəlgən hətnilik boləqan ixəngüqiləarning hər biri Muqəddəs Rohning yat əllərdikilərgimu ata qilinip təkülgənlikini kərüp bəq həyran boluxti. **46** Qünki ularning [karamət naməlum] tillarda səzlixip Hudani uluqlioqanlıqini anglidi. Xunga Petrus: **47** — Muxu kixilər bizgə ohxax Muqəddəs Rohni qəbul qiloquqi boləqan bolsa, kim ularning suoqa qəməldürüxni qəbul qilixini tosalisun?! — dedi. **48** Xuning bilən u ularning Rəbning namida qəməldürülüxini buyrudi. Andin ular Petrusning ular bilən birnəqqə kün turuxini ötündi.

11 Rosullar wə pütkül Yəhədiyədiki baxqa qerindaxlar [yat] əllikləarningmu Hudaning səz-kalamini qəbul qiloqanlıqini anglidi. **2** Xunga, Petrus Yerusalemoqa qaytqanda, hətnilik boləqan [ixəngüqilər] uni əyibkə buyrup: **3** — Sən hətnə qilinmioqan adəmləarning öyidə mehman bolup, ular bilən həmdastihan boldung?! —

dedi. **4** Birak Petrus pütün ixni baxtin-ahiriyoqə ularoqa bir-birləp qüxəndürüp **5** mundaq dedi: — Yoppa xəhridə dua qiliwatqinimda, oqayibanə kərinüx meni oriwelip, bir alamətni kərdüm. Kəng dastihandək bir nərsə tət burjikidin baoqlanoqan həlda asmandin qüxüp, mening yenimda tohtidi. **6** Uningoqa kəz tikip qarisam, iqidə hərhil tət putluk haywanlar, yawayi haywanatlar, yər beoqirlioquqilar, asmandiki uqar-qanatlar mu bar ikən. **7** Andin: «Ornungdin tur Petrus, ulardin soyup yə!» degən bir awazni anglidim. **8** Mən: «Yak Rəb, hərgiz bolmaydu! Mən heqqaqan hərəkəndək napak yaki haram nərsini aozimoqa aloqan əməsmən!» dedim. **9** Birak manga yənə: «Huda həlal dəp paklioqan nərsini sən haram demə!» degən awaz anglandi. **10** Bu ix üq ketim xundək təkrarlinip, ahir bularning həmmisi asmanoqa kaytidin tartip ketildi. **11** Mana dəl xu qaoqda, Qəysəriyədin meni qakirixka əwətilgən üq kixi mən turoqan öyning aldioqa kəldi. **12** Mukəddəs Roh meni heq ikkilənməy ular bilən billə berixka buyrudi. Muxu altə kərindaxmu mən bilən billə bardi. [Qəysəriyəgə yetip kelip], həliki adəmning öyigə kirduq. **13** Bu kixi bizgə özining öyidə payda bolup turoqan bir pərixtni kəndək kərgənlikini eytti. Pərixta uningoqa: «sən Yoppaoqa adəm əwətip, Petrus dəpmu atilidioqan Simon isimlik bir adəmni qakirtip kəl, **14** u sanga seni wə pütkül ailənggə nijatlik yətküzidioqan bir həwərnə eytip beridu» degən ikən. **15** Mən gəpnə baxlioqinimda, Mukəddəs Roh huddi baxta bizning üstimizgə qüxkinidək, ularoqimu qüxti. **16** Xu qaoqda, Rəbning səz-kalamini, yəni: «Yəhya kixilərnə suoqa

qomüldürgən, lekin silər bolsanglar Mukəddəs Rohқа qomüldürülisilər» deginini esimgə aldim. **17** Xunga, əgər Huda əmdi muxularoşa biz Rəb Əysa Məsihkə etiqad qilənimizdin keyin bizgə bərgən iltipatkə ohxax iltipat ata qiləjan bolsa, Hudani tosaləjudək mən zadi kim idim? **18** Ular bu sözlərnə angliqanda, əyibləxtin tohtap, Hudaşə mədhıyə okup: — Bərəkət, Huda əllərgimu həyatlikkə elip baridəjan towa qilixni nesip kıliptu! — deyixti. **19** U qaqda, Istipanning ixi bilən ziyankəxlikkə uqrap hərəkəysi jaylarəşa tarkilip kətkənlər Fənikiyə rayoni, Sıprus arili wə Antakya xəhəri katarlik jaylarəşiqə yetip berip, bu jaylarda səz-kalamni pəkət Yəhudiylarəşilə yətküzətti. **20** Lekin ulardin Sıprus arili wə Kurini xəhəridin kəlgən bəzilər Antakya xəhərişə barəşanda, Rəb Əysaning hux həwirini Greklərgimu yətküzdi. **21** Rəbning kəli ular bilən billə bolup, tolimu nuroşun kixilər ixinip towa kılip Rəbgə başlandı. **22** Bu həwər Yerusalemdiki jamaətning kəlikəşə yetip kəldi. Xuning bilən ular Barnabasni Antakyaşiqə arilap ətəxkə əwətti. **23** Barnabas yetip berip, Hudaning məhır-xəpkətinə kərup, huxal boldi. U ularning həmmisini jan-dilidin kət'iylik bilən Rəbgə qing başlinixkə rəşbətəndürdi. **24** Qünki u Mukəddəs Rohқа wə iman-ixənqə toldurəşən bolup, yaxhi bir adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbgə kəşuldi. **25** Xuning bilən Barnabas Tarsus xəhərişə Saulni izdəp bardı. **26** Uni tepip Antakyaşə elip kəldi; xundak boldiki, ikkiylən jamaət bilən billə sak bir yil yiqilip, nuroşun adəmgə təlim bərdi. Muhlislarınə «Hristianlar» dəp tunji atilixi Antakyadin baxlandı. **27** U künlərdə bəzi

pəyqəmbərlər Yerusalemdin Antakyaqə qüxüp kəldi. **28** Bulardin Agabus isimlik birəylən otturiqə qikip, Rohning wəhiyini yətküzüp, kattik bir aqarqilikning pütkül dunyani basidiqanlikini aldin eytti (bu aqarqilik dərwekə «Klawdiyus Kəysər» həküm sürgən waqıtta yüz bərdi). **29** Buning bilən [Antakyadiki] muhlislarning hər biri öz kurbioqə karap pul yioqip, Yəhudiyədə turuwatqan qerindaxlarəqə yardım berixni qarar qildi. **30** Ular bu qararni ada qilip, ianini Barnabas wə Saulning qoli arqilik [Yəhudiyədiki jamaət] aqsakalliriqə yətküzüp bərdi.

12 Xu qaoqlarda, Hərod padixah jamaəttikilərdin bəzilirigə ziyankəxlik qilməqə bolup ularəqə qol saldi. **2** U Yuhənnaning akisi Yakupni qiliqlap əltürdi. **3** Əzining bu qiloqan ixining Yəhudiylarəqə yaqqanlikini kərup, u Petrusnimu tutqun qildurudi (xu qaoqda «petir nan heyti» məzgili idi). **4** Petrusni tutqandin keyin, uni zindanoqə taxlap, tət ləxkər bir guruppa qilinəqan tət qarawwul topioqə tapxurdi. Pasha həyttin keyin, Hərod uni halayik aldida sorəq qilməqə idi. **5** Xunga Petrus zindanda tutup qelindi. Lekin jamaət Hudaqə jan-dil bilən uning üqün dua qilixiwatatti. **6** Əmdi Hərod uni elip qikip sot qilixning aldinqi keqisi, Petrus ikki zənjir bilən baqlaklik peti, ikki qarawulning otturisida uhlawatatti; ixikning sirtidimu birnəqqə qarawul zindanni kəzət qiliwatatti. **7** Wə tuyuksiz Rəbning bir pərixtsi kərünüp, bir nur kamerni yorutti. Pərixte Petrusning biqinioqə noqup: — Tez tur! — dəp oyoqatti. Uning qolliridiki zənjir xu qəman boxap qüxüp kətti. **8** Pərixte uningoqə: — Belingni baqliwal! Kəxingnimu kiy! — dedi. Petrus uning deginini

kildi. Andin u: — Qapiningni yepinqaklap kəynimdin mang! — dedi. **9** Petrus uningəğa əgixip [kamerdin] qıkti. Birəq u pərixting wasitisi bilən boluwatqan bu ixlarning rastlikini bilməy, bəlki bir ətayibanə kərünüx kərüptimən, dəp oylawatatti. **10** Ular birinqi wə ikkinqi kəzəttin ətüp, zindanning xəhərgə qıkidioqan tēmür dərwasisiəğa barəqanda, dərwasə ular üqün əzlükidin eqilip kətti. Ular qıqip, bir koqidin ətəkəndə, pərixte tuyuksiz uning yenidin kətti. **11** Xu qaoqda, Petrus esigə kelip, öz-əzigə: «Dərwasə əmdi Rəb Əz pərixtisini əwətip, meni Hərodning kolidin wə Yəhədiy həlkining kütkenlirining həmmisidin kutkuzuptu, dəp bildim» — dedi. **12** Həqıkiy əhwalni qüxinip yətkəndə, u Markus dəpmu atilidioqan Yuhannaning anisi Məryəmning əyigə bardı. U yərdə nuroqun kixilər yioqilip dua-tilawət kıliwatatti. **13** U dərwasining ixikini kəkkəanda, Roda isimlik bir dedək awazni anglap qıkti. **14** U Petrusning awazini tonup, huxallikidin ixikni eqixkimu ülgürməy yügürüp kelip, həmməyləngə: — Petrus dərwasə aldida turidu! — dəp həwər kıldı. **15** Lekin ular: — Sarang bolup kəldingoqu! — deyixti. Birəq u: — Rast xundəq, dəp turuwaldi. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kərək! — deyixti. **16** Birəq Petrus dərwasini kəkiwərdi. Ular qıqip dərwasini eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həng-təng boluxti. **17** Petrus ularəğa ün qıkarmlıqkə kol ixariti kılip, ularəğa Rəbning əzini zindandin kəndəq elip qıkkanlikini eytip bərdi. Andin keyin, u: — Bu həwərnı Yəqubkə wə kərindaxlarəğa yətküzüp koyunglar, — dəp, əzi u yərdin bəxkə yərgə kətti. **18** Təng atkəanda, kərawullar Petrus zadi nemə boldi

dəp sarisimigə qüxti. **19** Hərod uni izdəp uning iz-derikini tapalmioqəqə, qarawullarni sorəq qilip, ularni ɵlɵmgə məhkum qilixni buyrudi. Bu ixtin keyin, u Yəhudiyyədin qüxüp Qəysəriyə xəhriyə berip xu yərdə turdi. **20** Əslidə Hərod [han] bilən Tur wə Zidondikilər arisida qəttiq jedəl bar idi. Həlbuki, Tur wə Zidondikilər birlixip, Hərodning aldioqə kəldi. Uning bilən yarixiweləx üqün ular aldi bilən hanning Bilastus isimlik xəhsiy oqojidarini ɵzlirigə yar-yələk boluxqə qayil qiloqanidi. Qünki bu yurttikilər axliqni hanning ilkidiki jaylardin alatti. **21** Bəlgiləngən kɵruxux künidə Hərod xahənə tonlirini kiyip, sorəq təhtidə olturup, ularoqə nutuq səzlidi. **22** Angliqan həlk; — Bu adəmnin awazi əməs, bəlkə bir ilahning awazidur! — dəp wərkiraxti. **23** Xuan Pərwərdigarning bir pərixtsi hannı urdi; qünki u xan-xərapni Hudaqə beqixlimidi. Nətijidə, u kurtqə yəm bolup ɵldi. **24** Əmma Hudaanın sɵz-kalami dawamlıq bərk urup kengəydi. **25** Barnabas bilən Saul Yerusalemdə ianilirini tapxurux hizmitini ada qiloqandin keyin, Antakyaqə qaytip kətti. Ular Markus dəpmu atilidioqan Yuqənnani billə elip bardi.

13 Antakyadiki jamaət iqidə bəzi pəyoqəmbərlər wə təlim bərgüqilər bar idi. Ular Barnabas, «Qara» dəpmu atilidioqan Ximeon, Kurinilik Lukius, Hərod han bilən billə qong boləqan Manaən wə Saullar idi. **2** Ular Rəbning ibaditidə bolup roza tutuwatqan bir məzgildə, Muqəddəs Roq ularoqə: — Barnabas bilən Saulni Mən ularni qilixqə qaqiroqan hizmət üqün Manga ayrip qoyunqlar, — dedi. **3** Xuning bilən, ular yənə roza tutup dua qiloqandin keyin, ikkiylənnin üstigə qollirini təgküzüp uzitip qoydi. **4**

Ular Mukəddəs Roh tərpidin əwətilgən bolup, Səlyukiyə xəhriyə berip, u yərdin kemigə qikip Siprus ariliyə qarap yoloğa qikti. **5** Salamis xəhriyə yetip kelip, ular Yəhudiylarning sinagoglirida Hudaning söz-kalamini yətküzüxkə baxlidi. Yuhanna ularning yərdəmqisi idi. **6** Ular pütün aralni arilap qikip, Pafos xəhriyə kəldi. Ular u yərdə Baryəxua isimlik bir kixi bilən uqrixip qaldı. U şəhriyə bolup, sahta pəyqəmbər bolqan bir Yəhudi idi. **7** U kixi bu [aralning] rimlik waliyisi Sergiyus Pawlusning həmrəhi idi. Waliy ukumuxluk bir kixi bolup, Barnabas bilən Saulni qakirtip, Hudaning söz-kalamini anglıməqı boldi. **8** Lekin həlikı şəhriyə (uning grekə ismi Əlimas bolup, «şəhriyə» degən mənədə) ularə qarxi qikip, waliyning rayini etiqədin qayturuxni urunməqı idi. **9** Birə Mukəddəs Rohkə toldurulqan Saul (yənə «Pawlus» dəpmu atilidu) həlikı şəhriyəgə tikilip qarap **10** uningə: — Əy, kəlbəg hərhil hiyligərlik wə aldamqilik bilən toloqan İblisning oqlı, həmmə həkkaniylikning duxmini! Pərwədigarning tüz yollirini burmilaxni zadi tohtatmamsən?! **11** Əmdi Rəbning qoli üstüngə quxti! Kəzliring kor bolup, bir məzgil kunning yorukini kərməysən! — dedi. Xuan, bir hil tuman wə qarənguluk uni basti. U yolni silaxturup, kixilərdin meni qolumdin yetilənglar, dəp iltija qilatti. **12** Yüz bərgən ixni kərgən waliy Rəbning təlimigə kattik həyran bolup, Uningə etiqad kildi. **13** Pawlus bilən uning həmrəhliri kemigə qikip, Pafostin Pamfiliyə əlkisidiki Pərgə xəhriyə bardı. U yərdə Yuhanna ulardin ayrilip Yerusaleməyə qaytti. **14** Pawluslar bolsa Pərgə xəhridin qikip, dawamlıq

mengip Pisidiya rayonidiki Antakya xəhirigə berip, xabat küni sinagogka kirdi. **15** Təwrat kismiliridin wə pəyoəmbərlərnin yazmiliridin okuloqandin keyin, sinagogning qongliri ularni qakirtip: — Kerindaxlar, əgər halayikə birər nəsihət səzünglər bolsa, eytinglar, — dedi. **16** Pawlus ornidin turup, qol ixiriti kilip, halayikə mundaq dedi: — Əy Israillar wə Hudadin qorqqanlar, kulak selinglar! **17** Bu Israil həlqining Hudasi ata-bowilirimizni tallidi; ular Misirda musafir bolup yaxioqan waqitlarda ularni uluq kildi, Əzining egiz kətürgən biliki bilən ularni Misirdin kutkuzup qikti. **18** U qəldə ularə təhminən kirik yil qəmhərluk kildi **19** andin Qanaan zeminidiki yəttə əlni yokitip, ularning zeminlirini ularə miras kilip bərdi. **20** Bu ixlarə aldi-kəyni bolup təhminən tət yüz əllik yil kətti. Keyin, taki Samuil pəyoəmbər otturioq qikqiqə, u ularə batur hakimlarni tikləp bərdi. **21** Andin ular bizgə bir padixahni bərsikən, dəp [Samuil pəyoəmbərdin] tilidi. Xuning bilən Huda ularə Binyamin kəbilisidin Kix isimlik adəmnin oqlı Saulni tikləp bərdi. U kirik yil həküm sürdi. **22** Birak [Huda] Saulni səltənitidin qüxürüp, ularə Dawutni padixah kilip turoquzup bərdi. Huda uning həkqidə guwahlik berip: «Kənglumdikidək bir adəmnı, yəni Yəssənin oqlı Dawutni taptim. U Menin toluk iradəmgə əməl kilidu», — dedi. **23** Əzi wadə kəloqandək Huda bu adəmnin nəslidin Israil həlqigə bir Kutkuzoquqi tikləp bərdi — u bolsa Əysanin əzidur! **24** U həlqning otturisoq qikixtin alwwal, Yəhya [pəyoəmbər] qikip, barlik Israil həlkini towa kilixni [bildüridioqan] qəməldürüxni qəbul kilinglar, dəp jakarlidi. **25** Yəhya

[pəyoʻəmbər] wəzipini tamamlıoqanda, halayikʻka mundak degənidi: «Silər meni kim dəp bilisilər? Mən silər kütken zat əməsmən. Biraq mana, məndin keyin birsi kelidu, mən hətta uning ayaoʻl kəxlirini yexixkimu layik əməsmən!»

26 Əy kərindaxlar, İbrahimning jəmətining nəsiliri wə aranglardiki Hudadin qorʻqanlar, bu nijatlikning səz-kalami silərgə əwətildi! **27** Yerusalemda turuwatqanlar wə ularning həkimliri [Əysani] tonumay, uning üstidin gunahkar dəp həküm qıkaroʻqini bilən, hər xabat küni oʻqulidioʻan pəyoʻəmbərlərləning aldin eytkan səzlirini əməlgə axurdi. **28** Gərqə ular uningdin əlüm jazasioʻqa həküm kilixka tegixlik birər gunah tapalmioʻan bolsimu, waliy Pilatustin yənila uni əlümgə məhkum kilixni ətündi. **29** Ular [bu] [ixlarni kilip] mukəddəs yazmilarda uning həkkiyə aldin pütülgənlərləning həmmisini [əzliri bilmigən qalda] əməlgə axuroʻqandin keyin, uning jəsitini kresttin qüxürüp, bir kəbrigə qoydi. **30** Lekin Huda uni əlümdin tirildürdi! **31** Tirilgəndin keyin, u burun əzi bilən Galiliyədin Yerusalemoʻiqə əgixip kəlgənlərgə kəp künlər iqidə [nəqqə kətim] kərünüp turdi. Bu kixilər qazir [İsrail] həlkigə uning guwahqiliri boluwatidu. **32** Bizmu atabowilirimizoa qilinoʻan wədining hux həwirini silərgə qazir jakarlaymiz — Huda Əysani [arimizda] tikləp, bu wədin ularning əwladliri boləqan bizlərgə əməlgə axurdi. Bu qəktə Zəburning ikkinqi küyidə aldin’ala mundak pütülgən: «Sən Mening Oʻqlum, Əzüm seni bügünki künidə tuoʻqdurdum». **34** Əmdilikdə Hudaning Əysaoʻqa qirixni qayta kərgüzməy əlümdin tirildüridioʻanliqi həkkiyə u [mukəddəs yazmilarda] mundak aldin eytkan:

«Dawutka wadə kiloqan mehır-xəpkətlərnı silərgə ata kılımən!» **35** Xunga yənə bu həktə yənə bir ayəttə: — «[I Huda], Sening muqəddəs Boloququnqoqa tenining qirixini kərgüzməysən». **36** Qünki Dawut dərwekə Hudaning iradisi boyiqə öz dəwri üqün hizmət kılıp, öz atabowilirioqa qoxulup ölümde uhlap uning teni qirip kətkənidi. **37** Lekin Huda ölümde tirildürgüqi bolsa qirixni heq kərmidi. **38** Əmdi xunga silər xuni bilixinglar kerəkki, i qerindaxlar, hazır gunahların kəqürüm kılınıx yoli dəl xu kixi arkilik silərgə jakarliniwatidu. **39** Musa pəyoqəmbərgə qüxürülgən Təwrat qanuni bilən silər halas bolalmaywatqan ixlardın uningqoqa etiqad kiloquqilar u arkilik halas kılınıp həqqaniy kılınıdu! **40** Xunga, pəyoqəmbərlər aldin eytqan xu balayı'apət bexinglarqoqa qüxməsliki üqün ehtiyat kilinglar! — **41** «Qaranglar, i mazak kiloquqilar, həyranuhəs bolup həlak bolunglar! Qünki silərnıng künliringlarda bir ix kılımənki, Uni birsi silərgə elan kılısimu silər xu ixka hərgiz ixənməysilər!» **42** Pawlus bilən Barnabas sinagogdın qikiwatqanda, jamaət ularqoqa kələrki xabat küni bu iqlar həqqidə yənə səzləxni yelindi. **43** Sinagotiki jamaət tarkaloqanda, nuroqun Yəhudiylar wə Hudadin qorqqan Təwratka etiqad kiloqan Yəhudiyy əməslərmu Pawlus bilən Barnabaska əgəxti. İkkisi ularqoqa səz kılıp, ularni Hudaning mehır-xəpkitidə qing turuxka dəwət kildi. **44** Keyinki xabat küni, pütün xəhər həlqi degüdək Hudaning səz-kalamini angliqili kelixti. **45** Birək bundak top-top adəmlərnı kərgən Yəhudiylar həsətkə qəmüp, Pawlusning səzligə qarxi tətür gəp kılıp, uningqoqa təhmət kildi. **46** Əmdi Pawlus

bilən Barnabas tehimu yürəklik ҳалда mundak dedi: — Hudaning sөz-kalamini aldi bilən silər [Yəhudiylar] yətküzüx kerək idi. Lekin silər uni qətkə kəkip özünlarni mənggülik həyatқа layik kərmigəndin keyin, mana biz [silərdin] burulup əllərgə yüzlinimiz! (aiōnios g166) 47

Qünki Pərwərdigar [mukəddəs yazmilarda] bizgə mundak buyruoan: — «Mən Seni [yat] əllərgə nur boluxқа, Yər yüzining qət-yakiliriqə nijatlik boluxung üqün Seni atidim». 48 Əllərdikilər bu sөzni anglap, huxal boluxup Rəbning sөz-kalamini uluqlaxti; mənggülik həyatқа erixixkə bekitilgənlərnin həmmisi etiqad kildi. (aiōnios g166) 49 Xundak kilip, Rəbning sөz-kalami pütkül zeminoğa tarkaldi. 50 Birak Yəhudiylar Hudadin kərkəşan yukiri təbikilik ayallarni həş xəhər mətiwərlirini kətrətip, Pawlus bilən Barnabaska ziyankəşlik kiləuzup, ular ikkisini öz yurtliridin kəqlap qikardi. 51 Əmma Pawlus bilən Barnabas ularoğa kərap ayaqliridiki topini kəkixturəwetip, Konya xəhərigə kərap mangdi. 52 [Antakyadiki] muhlislar bolsa huxallikқа həmdə Mukəddəs Rohқа tolduruldi.

14 Konya xəhəridə xundak boldiki, Pawlus bilən Barnabas Yəhudiylarning sinagogioğa kirgəndə, jamaətkə xundak sөzlidiki, nətijidə Yəhudiylar wə Greklərdinmu nuroan kixilər etiqad kildi 2 (həlbuki, ixənmigən Yəhudiylar [yat] əlliklərnin kəngüllirini zəhərləp, ularni kərinəxləroğa kərxə turuxқа kətrətti). 3 Xunga [Pawlus bilən Barnabas] u yərdə heli uzun turup, Rəbgə tayinip yürəklik həlde [hux həwərnə] jakarlidi; Rəb ularning kəlliri bilən məjizilik əlamətlər wə kəramətlərnə kərsətip öz məhəş-xəpkitining

söz-kalamioğa guwahlik bərđi. **4** Buning bilən xəhər həlki ikkigə bəlünüp ketip, bəziliri Yəhudiylar tərəptə, bəziliri bolsa rosullar tərəptə turdi. **5** Ahirda, bir kisiim yat əlliklər bilən Yəhudiylar arisida (öz baxliqliri bilən birliktə) rosullarni kiyinap, qalma-kesək kilix kutratkuluki bax kətürdi. **6** Lekin ular bu ixtin həwər tepip, xu yərdin keqip Likawunya rayonidiki Listra wə Dərbə xəhərliri həmdə ətraptiki yurtlaroğa qarap mangdi. Ular xu yərlərdə hux həwərnı dawamlıq jakarlawərđi. **8** Xu qaoqda, Listra xəhəridə putlirida maqđuri yok, heq mengip baxmioğan bir tuoma paləq olturatti. **9** Pawlus söz kiliwatkada, bu adəm uningoğa kulak selip olturatti. Pawlus uningoğa kəz tikip uning sakaytilixioğa ixənqi barliqini kərüp yetip, **10** yukiri awaz bilən: — Ornungdin dəs tur! — dedi. Həliki adəm xuan ornidin dəs turup mengixka baxlidi. **11** Lekin Pawlusning bu ixini kərgən top-top adəmlər Likawunya tili bilən: — İlahlar insan kiyapitigə kirip arimizoga quxüptu! — dəp warkirixip kətti. **12** Ular Barnabasni «İlah Zeus» dəp ataxti wə Pawlusni səzləxtə baxlamqi boloqakka uni «İlah Hərmis» dəp ataxti. **13** Xəhərning sirtida «Zeus İlah»ning buthanisi bar idi. Xu [buthanidiki] kaqin xəhər dərwazisioğa öküz wə gül qəmbirəklərni elip kelip, həlk bilən billə rosullaroğa atap kurbanlik kilmaqqi boldi. **14** Lekin rosullar Barnabas bilən Pawlus bu ixni anglap, kiyim-keqəklirini yirtkan halda, kəpqilikning arisioğa yügürüp kirip, warkirap mundak dedi: **15** — Halayik, bu ixlarni nemə dəp kiliwatisilər?! Biz silərgə ohxax həssiyattiki insanlarmiz! Biz silərgə bu ərziməs nərsilərni taxlap, asman-zemin, dengiz-okyan

wə ulardiki barlik məhluklarni Yaratquqi hayat Hudaqla ibadət qilixinglar kerək dəp jakarlawatimiz! **16** Burunqi dəwrlərdə, u hərəkaysi əlləni öz yollirida mengixka yol qoyoqan. **17** Xundak bolsimu, U Özini ispatlaydioqan guwahlikni qaldurmioqan əməs. Qünki U həmixonə silərgə xapaət kərsitip, yamoqurni öz waqtida ərxetin yaqdurup mol həsul ata kilip, ax-tamak bilən siləni toyoquzup, qəlbənglarni huxallikqa qəmdürüp kəldi. **18** Həttə ular bu səzləni qiləqan bolsimu, halayikning ularəqə atap qurbanlik qilixini aranla tosuwaladi. **19** Lekin Antakya wə Konya xəhərliridin bəzi Yəhudiylar kelip, kixiləni əzlrigə qayil qilixi bilən, həlkə Pawlusni qalma-kesək qildi, andin uni əldi dəp qarap, xəhər sirtiəqə sərəp aqikip taxliwətti. **20** Lekin muhlislar uning ətrapioqə olaxkəndə, Pawlus ornidin turup, xəhərgə qaytip kirdi. Ətisi, u Barnabas bilən billə Dərbə xəhərigə kətti. **21** Əmdi ular Dərbə xəhəridə hux həwər jakarlap, nuroqun adəmləni [Məsihgə] muhlis boluxka kirgüzgəndin keyin, ikkiylən Listra, Konya wə Antakya xəhərlirigə qaytip bardı. **22** Ular u yərlərdə muhlislarning qəlbəlrini küqəytip, ularni etikadta qing turuxka riqbətəndürüp, xundakla: — Biz Hudaning padixahlikioqə kirixtə nuroqun jəpə-muxəqqətləni bəximizdin ətküzüximiz muqərrər bolidu, — dəp nəsihət qildi. **23** Ular yənə hərəkaysi jəməət iqidə aqsakallarni tallap bəlgiləp, dua qilix wə roza tutux arqilik ularni əzliri etikad baqlioqan Rəbgə tapxurdi. **24** Ikkiylən Pisidiyə rayonidin ətüp Pamfiliyə əlkisigə kəldi. **25** Ular Pərgə xəhəridə səz-kalamni yətküzgəndin keyin, Attalya xəhərigə bardı. **26** Andin u yərdin kəmigə

qikip, [Suriyadiki] Antakyaqqa qarap kätti. Ular əslidə xu yərdə əzliri hazır tamamlıqan bu vəzipini ada kilişqə [jamaəttikilər tərpidin] Hudaning mehri-xəpkitigə tapxurulıqanidi. **27** Qayıtip kəlgəndə, ular jamaətni bir yərgə jəm kiliqanda, ularqqa Hudaning əzliri arkilik kiliqan barliq əməllirini, xundakla Hudaning kandaq kiliş əllərgə etikaqning bir ixikini aqkanliqini səzləp bərdi. **28** Ular u yərdə muhlislar bilən billə uzun məzgil turdi.

15 Xu qaqqlarda bəzilər Yəhudiyyə əlkisidin kelip, [Antakyadiki] kərindaxlarqqa: — Silər Musa [pəyoqəmbərgə] tapxurulıqan yosun boyiqə hətnə kilişixni qobul kilişsanglar, qutkuzulmaysilər! — dəp təlim berixkə baxlidi. **2** Bu ix toqrisida qong majira qikqan bolup, Pawlus bilən Barnabas ikkiylən xu kixilər bilən kəskin munazirə kilişkəndin keyin, [kərindaxlar] Pawlusni, Barnabasni, xundakla ularning arisidin birnəqqəylənni bu məsilə toqrisida rosullar wə aqsaqallar bilən kəruxüxkə Yerusalemqqa barsun dəp bekitgən. **3** Xundak kiliş ular jamaət tərpidin yoloqqa selinip, səpiridə Fənikiyə rayoni wə Samariyyə əlkisini besip ətüp, barqanla yeridə əllərninqmu towa kiliş [etikaq] yolioqqa kirqənlikini təpsiliy səzlidi. Bu həwər barliq kərindaxlarni zor xadlişqə qəmgüzdi. **4** Pawluslar Yerusalemqqa kəlginidə, ular jamaəttikilər, rosullar wə aqsaqallar tərpidin qarxi elinip, kəpqilikkə Hudaning əzliri arkilik barliq kiliqan əməllirini bayan kiliş bərdi. **5** Lekin Pərisiy məzhəpidikilərdin etikaq yolioqqa kirqən bəzilər ornidin turuxup: — Muxu [yat əlliklərnə] hətnə kiliş kerək, xundakla ularqqa Musaqqa qüxürülgən Təwrat

qanunioqa əməl qilixi kerəklikini jekiləx kerək! — dedi. **6** Xunga rosullar bilən aqsəqallar bu məsilini muzakirə qilix üçün jəm boluxti. **7** Uzun səhbətlixixtin keyin, Petrus ornidin turup mundaq dedi: — Qerindaxlar, dəsəptiki künlərdə Hudaning iqinglardin meni tallap mening aqzim arqilik hux həwərdiki səz-kalamni yat əlliklərgə anglitip ularning etiqad qilixida wasitə qilixqa bekitkənlikidin həwiringlar bar. **8** Wə insanlarning qəlbini bilgüqi Huda Mukəddəs Rohni bizgə ata qiloqinidək, ularoqimu ata qildi. **9** Xundaq qilip, Huda ularni biz bilən heqkəndə pərqləndürməy, ularning qəblirini etiqad arqilik pak qildi. **10** [Əhwal mana xundaq ikən], əmdi silər nemə üçün əzimiz wə ata-bowilirimizmu kətürəlmigən bir boyunturukni muhlislarning boynioqa artmaqci bolup, Hudani sinimaqci bolisilər?! **11** Əmdilikdə, biz bolsaq Rəb Əysaning mehir-xəpkitigə tayinip ularoqa ohxax qutquzulimiz, dəp ixinimiz. **12** [Bu səzdin keyin], Barnabas bilən Pawlus qikip, Huda əzliri arqilik yat əllikləarning arisida kərsətkən barlik məjizilik alamətlərni wə karamətlərni bayan qilip bərdi; kəpqilik ularoqa quləq selip süküttə turdi. **13** Ularning səzi tügigəndin keyin, Yəqub mundaq dedi: — Qerindaxlar, manga quləq selinglar! **14** Bayatin Ximeon Hudaning yat əlliklərnimu baxtinla xapaət bilən yəqləp, ularning arisidin Əz nami üçün bir həlq qikiridiqanlikini qüxəndürüp ətti. **15** Pəyoqəmbərləarning eytkənlirimu buningoqa uyğun kelidu, huddi [mukəddəs yazmilarda] munu səzlər pütülgəndək: — **16** — ««Muxu ixlardin keyin, Mən qaytip kelip, Dawutning yiqiloqan qedirini yengibaxtin qurup

tikləymən, Uning harabiliklirini qayta bina qilip, əsligə kəltürimən. **18** Xundak qilip, jahandiki baxqa insanlarmu, yəni Mening namim bilən ataloqan barlik əllər Meni izdəp tapidu» dəydu bu ixlarni əməlgə Axuroquqi wə xundakla ularni əzəldin ayan qilip kəlgən Pərwərdigar!»

(aiōn g165) 19 — Xuning üqün hulasəm xuki, yat əlliklər arisidin towa qilip Hudaqa etiqad baqlıoqlanlarqa awarə-eoqirqilik selip qoymaslikimiz kerək; **20** pəkət ularqa: «Butlarqa atilip buloqanoqan nərsilərnı yeyixtin, jinsiy buzukluqtin, qanni wə boqup soyuloqan haywanlarning gəxliridinmu yeyixtin neri bolunglar» dəp tapilar, bir parqə hət yazayli. **21** Qünki kədimki dəwrlərdin tartip hər xəhərdə xabat künidə sinagoglarda Musa [pəyoəmbər]ning eytkənliri okulup, uning kərsətmiliri əgitilip kəlgən. **22** Xuning bilən rosullar, aqsakallar, xundakla Yerusalemdiki pütkül jamaəttikilər öz arisidin birnəqqə adəmnı tallap, ularni Pawlus wə Barnabas bilən billə Antakyaqa əwətxni layik kərđi. Əslidə kərindaxlar iqidə baxlamqi boləqan Yəhuda (Barsabas dəpmu atilidu) bilən Silaslar buningoqa tallandı. **23** Hət bolsa ularqa tapxurulđi, uningda mundaq yeziloqanidi: — «I Antakya, Suriyə wə Kilikiyədə turuwatqan yat əllik kərindaxlar, — [Yerusalemdiki] kərindaxliringlardin, rosullar bilən aqsakallardin silərgə salam! **24** Arimizdin bəzi kixilər qikip yeninglarqa berip, səzliri bilən silərnı biaramlikqa selip kənglünglarnı parakəndə qilip qoyəqanlikini angliduk. Ləkin biz ularqa heqkəndəq səz-əmr kilmiduk. **25** Xu səwəbtin, biz bu ixta oylirimiz bir yərdin qikkəndin keyin, arimizdin tallanoqan birnəqqəylənnı səyümlük

Barnabas wə Pawlusimiz bilən billə yeninglaroʻja
əwətxni qarar qilduk. **26** Bu ikkiylən Rəbbimiz Əysa
Məsihning nami üqün hayatini hətərgə təwəkkül
qiloʻan kixilərdur. **27** Xunga biz Yəhuda bilən Silasni
yazoʻanlirimizni silərgə əz aʻozi bilənmu səzləp bərsun
dəp, yeninglaroʻja əwəttuk. **28** Gəpning poskallisiʻoʻja
kəlsək, Mukəddəs Rohʻka, xundakla bizlərgimu xu layik
kəringənkı, təwəndiki zərür bolʻoʻan ixlərdin sirt, silərgə
heqʻkandək baxʻka ixni yūkliməslikimiz kerək: **29** —
Butlarʻoʻja ataloʻan nərsilərdin, qanni wə boʻoʻup soyuloʻan
haywanlarning gəxliridin yeyixtin wə jinsiy buzuklukʻtin
neri bolux — silər muxu birnəqqə ixtin saqlansanglar,
yahxi qiloʻan bolisilər. Aman-hatirjəm bolunglar!» **30**
Xundək qilip, ular [qerindaxlar] tərıpidin yoloʻja selinip,
Antakyoʻja bardı. U yərdə pütün jamaəttikilərnı yioʻip,
hətnı ularʻoʻja tapxurdi. **31** Ular hətnı oʻqup, uningdin
bolʻoʻan rioʻbət-təsəllidin zor xadlandı. **32** Yəhuda wə
Silaslar əzlimu pəyoʻəmbərlərdin bolup, qerindaxlarnı
nuroʻun səz-nəsihətlər bilən rioʻbətləndürüp, ularnı
quwwətləndürdi. **33** [Yəhuda wə Silaslar] u yərdə bir
məzgilni oʻtküzgəndin keyin, Antakyadiki qerindaxlarning
səpirigə amanlikʻ tiligən ʻalda uzitixi bilən, ular əzlrini
əwətkən [Yerusalemdikilərnıng] kexioʻja kaytti. **34** Lekin
Pawlus wə Barnabas Antakyada kəlip, baxʻka nuroʻun
qerindaxlarning ʻəmkarlikida təlim berip Rəbning səz-
kalamidiki hux həwirini jakarlap turdi. **36** Lekin yənə
birnəqqə künlərdin keyin Pawlus Barnabaska: Biz burun
Rəbning səz-kalamini yətküzgən ʻəmmə xəhər-yezilarʻoʻja
berip, qerindaxlarning yenioʻja berip, ʻalini sorap

kelayli, — dedi. **37** Barnabas bolsa Yuhanna (Markusmu deyilidu)ni billə elip barmaqqi bolqanidi. **38** Birak Pawlus aldinki qetim Pamfiliya elkisida ulardin ayrilip ketken, Rabning hizmitida ular bilən billə [dawamlıq] səpər qilmioqan Markusni yənə elip berixni aqilanilik əməs dəp qaridi. **39** Xuning bilən ikkiylən otturisida bək kəskin ihtilap bolup, ahir berip ular bir-biridin ayrilip ketixti. Barnabas Markusni elip, kemigə olturup Sıprus arilioqa kətti. **40** Pawlus bolsa Silasni tallidi; qerindaxlarning ikkiylənni Hudaning xapaitigə amanət qilixi bilən u ikkisi yoloqa qikti. **41** U əmdi Suriya və Kilikiya əlkillirini arilap ətüp, [hərquysi jaylarda] jamaətlərnı kuwwətləndürdi.

16 Andin u Dərbə və Listra xəhərlirigimu bardı. Mana, xu yərdə etiqadqi Yəhudi bir ayalning oqlı, Timotiy isimlik bir muhlis bar idi. Uning atisi bolsa grek idi. **2** Listra və Konya xəhərliridiki qerindaxlarning həmmisi uning toqruluk yahxi guwahlik berətti. **3** Pawlus uni əzi bilən billə elip mangmaqqi boldı. Birak bu yərdiki Yəhudiylarning həmmisi [Timotiyning] atisining grek ikənlikini bilgəqkə, Pawlus uni elip hətnə kıldurdi. **4** Ular xəhər-yezilardin ətqəq, Yerusalemdiki rosullar bilən aqsakallar [yat əllərgə] bekitkən bəlgilimilərnı ularning riayə qilixi üqün tapxurdi. **5** Xundak qilip, jamaətlər etiqadta küqəytilip, sanlirimu kündin-küngə kəpəydi. **6** Muqəddəs Roh ularning Asiya elkisida səz-kalamni jakarlixioqa yol qoymioqan bolup, Pawluslar əmdi Frigiya və Galatiya rayonliridin ətüp, **7** Misiya rayoniqa kəlgəndin keyin, Bitiniya əlkisigə kirməqqi boldı. Birak Əysaning Rohi ularqa bundak qilixikimu yol qoymidi.

8 Xuning bilən ular Misiyədin ətüp, dengiz boyidiki Troas xəhīrigə qūxti. **9** Xu küni kəqtə, Pawluska bir ɔayibənə kərūnūx kərūnūp, Makedoniyəlik bir kixi uning aldidə ərə turup: — [Dengizdin] ətüp, Makedoniyəgə kelip, bizgə yardım bərgəysən! — dəp ətündi. **10** U bu kərūnūxnı kərgəndin keyin, Rəb bizni jəzmən u kixilərnıng kəxioqa berip, ularɔa hux həwər jakarlaxka qakıroqan, degən hulasigə kelip, dərhal Makedoniyəgə berixka təyyarlanduk. **11** Biz kemigə qikip, Troastin yoloqa qikip, Samodrak arilioqa qarap yol alduk wə ətisi [Makedoniyədiki] Neapolis xəhīrigə yetip barduk. **12** U yərdin Makedoniyəning xu rayonidiki Filippi degən muhım xəhīrigə ətuk. Bumu Rimdiki bir mustəmlikə xəhər idi. Biz bu yərdə birnəqqə kün turduk. **13** Xabat küni, [xəhər] dərwasısidin qikip dərya sahiligə barduk; qünki biz u yərdə dua-tilawət kilidioqan bir jay bar dəp oyliduk; dərwekə xundak boldi. Biz olturup, u yərgə yioqıloqan ayallaroqa səzləxkə baxliduk. **14** Ularning iqidə səsün rəht sodisi kilidioqan, Tiyatira xəhīrilik, Hudadin kərkidioqan Lidya isimlik bir ayal bar idi. Rəb uning kəlbini Pawlusning eytkanlirini kəbul kilixka aqti. **15** U ailisidikilər bilən qəmüldürülgən bolup bizdin ətünüp: — Əgər silər meni [həqikətən] Rəbgə etikad kiloquqi dəp bilsənglər, mening ɔyümgə berip turunglar! — dəp qing turup bizni makullatti. **16** Bir küni biz xu dua kilidioqan jayoqa ketip barɔinimizda, bir dedək bizgə yolukti; bu kizoqa pal saloquqi bir jin qaplixiwaloqanidi; dedək hojayinlirioqa pal selix yoli bilən nuroqun payda tepip bərgənidi. **17** U yol boyi Pawlus wə bizgə əgixip:

— Bu kixilər Həmmidin aliy Hudaning kulliri, ular silərgə nijatlik bir yolini jakarlaydu! — dəp warkirap mangdi. **18** U uda kəp künlər xundak warkiridi. Bu ix Pawlusning kəlbini azablap, u kizəyə burulup, jinoğa: — Əysa Məsihinin nami bilən buyruymənki, uningdin qik! — deyixigila, jin xuan qikip kətti. **19** Dedəkning hojayinliri uningəyə baqlıoğan pul tepix ümidining yokka qikqanlığını kərüp, Pawlus bilən Silasğa qol selip, ularni bazar məydaniyə sərəp, həkündarlarning aldiyə elip bardi. **20** Ular ikkiylənni sorəqci əmədlarların aldiyə qikirip: — Bu adəmlər Yəhudiylar bolup, xəhirimizni qalaymıqanlasturuwətməktə. **21** Biz bolsaq rimliklərimiz, ular qanunimizəyə hilap boləyan wə qobul qilixqə yəki yürgüzüxkə bolmaydıoğan qaidə-yosunlarni tərəqib qiliwatidu! — dəp xikayət qildi. **22** Toplanəyan halayiqmu ularəyə hujum qilixqə kəzoqaldi; sorəqci əmədlarlar ularning kiyimlirini yirtip yalingaqlap, kaltək bilən dumbilaxqə əmr qüxürdi. **23** Ikkiylənni kaltək bilən kəp dumbilioqandin keyin, ularni zindanəyə taxlidi wə xundakla gundipayni qattiq kəzitixkə buyrudi. **24** U buyruqni tapxuruwelix bilən ularni zindanning iqqiridiki kamerəyə solap, putlirioğa ixkəl saldi. **25** Tün yerimda, Pawlus bilən Silas dua qilip, Hudaəyə mədhıyə küylirini eytiwatatti. Baxqə məhbuslar bolsa quləq selip anglawatatti. **26** Tuyuksiz qattiq yər təwrəx yüz bərdi; zindanning ullirimu təwrinip kətti wə zindanning həmmə ixikliri xuan eqilip, hər bir məhbusning kixənlimu qüxüp kətti. **27** Gundipay uyqudin oyoqinip, zindanning ixiklirining oquq turəjanlığını kərüp, məhbuslar qeqip

ketiptu dəp oylap, qiliqini suqurup elip, özini  lt r walm q i boldi. **28** Lekin Pawlus qattik awazda: —  z ngg  z r r yətküzmə, həmmimiz bar! — d p warqiridi. **29** Gundipay: Qiraqlarni k lt r nglar d p towlap iqkirigə etilip kirip, titrigən h lda Pawlus bilən Silasning ayioql a yikildi. **30** Andin ularni taxqirio a elip qikip: — Qutkuzuluxum  q n nem  qilixim ker k? — d p soridi. **31** R b  ysao a etikəd qiləin, w  xundək qilsang,  z ng həm ail ngdikil rmu qutkuzulidu! — dedi ular. **32** Xuning bilən, ikkiylən uning a w  uning barliq ailisidikilərgə Rəbning s z-kalamini yətküzdi. **33** Keq  xu sa tning  zidila [gundipay] ularni baxlap qikip, yarilirini yuyup tazilidi; andin u d rh l ailisidikil r bilən q m ld r xn  qəbul qildi; **34** ikkiylənni  z  yig  baxlap kelip, ularning aldio a dastihan saldi. U pütkül ailisidikil r bilən Hudao a etikəd qil anliktin zor xadlandi. **35**  tisi  tig nd , sor q i əməldarlar yasawullarni zindanoğa  w tip: — U ikkiylənni qoyuwetinglar! — d p buyrudi. **36** Gundipay Pawlusğa bu s zni yətküzüp: — Sor q i  m ldarlar ikkinglarni qoyuwetix yarliqini q x rdi. Silər  mdi zindandin qikip, tinq-aman yolunglar a qikinglar, — dedi. **37** Bir k Pawlus yasawullar a: — Biz Rim pukraliri bols k mu, əməldarlar bizni sor k qilmayla halayikning aldid  kaltək bilən dumbalap, zindanoğa taxlidi.  mdi ular h zir bizni yoxurun  q oqlimakqimu? Yak, bundək qilsa bolmaydu!  m ldarlar  zliri kelip bizni qiq rsun! — dedi. **38** Yasawullar bu s zl rni sor q i  m ldarlar a yətküzdi. Ular ikkiyl nning Rim pukrasi ikənlikini anglap q rq p k tti; **39** ularning kənglini elix a [zindanoğa] berip, ularni

zindandin elip qikqandin keyin, xəhərdin qikqip ketixni
qayta-qayta ötündi. **40** Ikkiylən zindandin qikixi bilən
Lidyaning öyigə bardı; andin u yərdə kərindaxliri bilən
kərüxüp, ularni rıqəbətəndürgəndin keyin, yoloqa qikqip
kətti.

17 Ular səpirini dawam qilip Amfipolis wə Apolloniya
xəhərliridin ötüp, Tesalonika xəhərigə kəldi. U yərdə
Yəhudiylarning sinagogi bar idi. **2** Pawlus aditi
boyiqə ularning arisioqa kirip, uda üq xabat küni
u yərdə jəm boləqanlar bilən muqəddəs yazmilarni
xərhləp munazirilixip, **3** ularoqa Məsihning azab-
oqubətlər tartqandin keyin ölümdin tirilixi muqərrər
dəp qüxəndürdi həm ispatlidi wə: — Mən silərgə
jakarlıqan muxu Əysa dəl Məsihning Əzi xu! — dedi. **4**
[Yəhudiylarning] iqidin bəzilər qayıl bolup ixinip, Pawlus
bilən Silasqa koxuldi; xundakla Hudadin kərkidiqan
Greklərdin zor bir top adəmlər wə az bolmioqan
yukiri təbikidiki grek ayallarmu xundak ixəndi. **5**
Biraq Yəhudiylar buningoqa həsət qilip, birnəqqə kəbih
adəmlərni yiqip, bir top kixilərnə toplap, xəhərnə
astin-üstün qiliwətti. Yəhudiylar Pawlus bilən Silasni
xəhər həlk [kengəxmisiqə] tapxurup berix üqün ularni
tutux məqsətidə Yason isimlik birsining öyigə basturup
bardı. **6** Ləkin ular ikkiylənni tapalmay ular Yason
wə baxqa birnəqqə kərixdaxni xəhər əməldarlırining
aldioqa tartip apirip: — Jəhənni astin-üstün qiliwətkən
axu adəmlər muxu yərgimu yetip kəldi; **7** Yason
ularni əyidə qəbul kildi. Ular Əysa isimlik baxqa bir
padixah bar dəp jakarlap, Qəysərnə pərmanlırioqa

qarxi qikiwatidu! — dēp quqan selixti. **8** Ular bu sōzlār bilēn halayiqni wə xəhər əməldarlırını dəkkə-dükkigə selip qoydi. **9** Əməldarlar Yason wə baxqa tutup kelingənlərdin kapalət puli alqandin keyin, ularni qoyuwətti. **10** Qerindaxlar hāyal bolmay Pawlus bilēn Silasni xu küni keqidə Beriya xəhərigə əwətiwətti. Ular u yərgə yetip barqanda, Yəhudiylarning sinagogioqa kirdi. **11** U yərdiki [sinagogdikilər] Tesalonikadikilərgə qarioqanda esil hislätlik bolup, sōz-kalamni kizikip anglidi wə ularning eytkānlirining toqra yaki hataliqini eniqalap bilix üqün, həküni mukəddəs yazmılarni qetirkinip izləndi. **12** Nətijidə, ulardin nuroqun Yəhudiylar, esilzadə grek ayallardin bir kismi wə xundakla heli kēp grek ərlər etiqad kildi. **13** Lekin Tesalonikadiki Yəhudiylar Hudaning sōz-kalamining Pawlus arkilik Beriyadimu jakarliniwatqinini anglap, u yərgimu berip topilang kətürməkqi bolup, ammini qutratti. **14** Xuning bilēn qerindaxlar Pawlusni dərhal dengiz boyioqa əwətiwətti. Silas bilēn Timotiy bolsa Beriyada qaldı. **15** Pawlusni uzitip mangoqanlar uni Afina xəhərigiqə elip bardi. Andin ular Pawlusning: — «Silər Silas bilēn Timotiyqa mumkinkədər mening yenimoqa tezraq kəlsun dēp yətküzüp qoyunglar» degən tapxurukini elip, [Beriyaoqa] qaytip kəldi. **16** Pawlus Afina xəhəridə Silas bilēn Timotiyni kütüp turoqanda, pütkül xəhərdikilərnin butpərəslikkə berilip kətkənlikini kərüp, rohi qattik azablandı. **17** Xunga u sinagogda Yəhudiylar wə Hudadin qorkidioqanlar bilēn həm xuningdək həküni bazarda uqrioqanla kixilər bilēn munazirilixətti. **18** «Epikurlar» wə «Stoiklar» dēp

ataloqan bəzi pəylasoplarmu uning bilən munazirilixixkə baxlidi. Ulardin bəzilər: — Bu bilərmən poqi nemə dəp jəylüwatidu? — deyixti. Yənə bəzilər Pawlusning Əysa wə adəmlərninğ ölümdin tirildürüldioqanliqi həkkidiki hux həwərnı jakarlioqanlikidin: — U yat ilahlarning təröibatqisi ohxaydu! — deyixti. **19** Xunga, ular Pawlusni elip «Areopagus» degən [kengəx] məydanoqə apirip: — Sən tarkitiwatқан yeni təlimingning nemə ikənlikini bizmu bilsək qandak? **20** Qünki sən bəzi qəyriy ixlarnı kuliqimizöqə yətküzüwatisən, biz ularning mənisi zadi nemə ikənlikini bilgümüz bar, — deyixti **21** (əmdi Afinalıqlar wə u yərdə turuwatқан qətəlliklərninğ həmmisi waktini birər yengilikni yətküzüx yaki anglaxtin baxqa ixka sərp kilmaytti). **22** Xunga Pawlus Areopagus məydanining otturisiöqə qikip mundaq dedi: Əy Afina həlqi! Silərninğ hər jəhəttin jin-ilahləroqə qokunuxka kattak berilgənlikinqlarnı kərdum. **23** Qünki həmmə yərnı arilap, silərninğ tawapgahliringlarnı kəzdin kəqürginimdə, üstigə «Naməlum bir Hudaöqə ataloqan» dəp pütülgən beoixlimisi bar yənə bir kurbangahni kərdüm. Əmdi mən silər tonumay turup ibadət kiliwatқан xu [Hudani] mana hazır silərgə tonuxturup jakarlay. **24** Pütkül aləmnı wə uningdiki barlıq məwjudatlarnı yaratқан Huda asman-zeminning Igisi bolup, insanlarning kəli bilən yasaloqan ibadəthanılarda turmaydu, **25** yaki birər nərsigə həjiti qüxkəndək insanlarning kəllirininğ əjrigə mohtaj əməstur, qünki U Əzi həmmə janiwaröqə həyatlik, nəpəs, xundaqla [ehtiyajlik bolöqan] həmmə nərsini ata kəlidu. **26** U birlə adəmdin insaniyəttiki barlıq millətlərnı

barlikka keltirdi, ularni pütün yər yüzigə orunlaxturup, ularoqa has boləjan pəyt-pəsillər həmdə turidiojan jaylirining pasillirini aldin bəlgiləp bərdi. **27** Bularning məqsiti «İnsanlar meni izdisun, bəlkim silaxturup tapsun» degənliktur. Əməliyəttə, u heqkaysimizdin yirak əməs. **28** Qünki biz Uningda yaxaymiz, hərəkət kəlimiz wə Uningda wujudimiz bardur; aranglardiki bəzi xairlar eytkinidək: «Biz Uning nəslidurmiz!». **29** Xunga, Hudaning nəslə boləqqa, biz Təngri Boləquqini altun-kümüx yaki taxtin yasalojan, hünərwənnəning mahariti wə təsəwwuri bilən oyulojan birər nərsigə ohxaydu, dəp oylimaslikimiz kerək. **30** Xunga Huda burunkə zamanlardikilərnəning xundək qəplətləlik wəqətlirini nəziridin səkət kəloqini bilən, ləkin bəgünki kündə U həmmilə yərdə pütün insanlarni gunəhlirioqa towa kəlixkə əmr kəlməktə! **31** Qünki U Əzi tikligən insan arqəlik pütkül dunyani həkəkəniylik bilən sorək kəlidiojan bir künini bəlgilidi; U uni əlümdin tirildürgənliki bilən bu ixning mukərrər ikənlikigə ispat bərgənidi. **32** [Pawlusning] «əlgənlərnəning tirilixi» həkəkədə eytkənlirini angliqanda bəzilər uni məshirə kəlixkə bəxlidi. Yənə bəzilər: — Bu ix həkəkədə səndin yənə anglayli, — dedi. **33** Buning bilən, Pawlus məydəndin qikip kətti. **34** Birək bəzilər uningoqa koxulup, etəkad kildi. Bularning iqidə «Areopagus» kəngəxmə həy'ətliridin biri boləjan Diyonsiyyus wə Damaris isimlik bir ayal, xuningdək bəxkə birqəngə kiximu bar idi.

18 Bu ixlərdin keyin, Pawlus Afina xəhəridin ayrilip Korint xəhərigə bardi. **2** U u yərdə Pontus əlkisidə tuqulojan Akwila isimlik bir Yəhədiy bilən uning ayali

Priskillani uqratti. Ular [Rim] [imperator] Klawdiyusning barlik Yəhudiylar Rim xəhiridin qikip ketixi kerək, degən yarliqi səwəblik yekinda Italiyadin kəlgənidi. Pawlus ular bilən tonuxup, **3** ular bilən kəsipdax boləqqa, billə turup ixlidi (qünki ular qedirqilik bilən xuqullinatti). **4** Hər bir xabat künidə u Yəhudiylarning sinagogioğa kirip, Yəhudiylar wə greklar bilən munazirilixip ularni [Hudaning səz-kalamioğa] qayil kilixğa tirixatti. **5** Birəq Silas bilən Timotiy Makedoniyadin kəlgəndin keyin, Pawlus səz-kalamni yətküzüxkə aldiridi, jan kəydürüp Yəhudiylarğa: — Əysa — Məsihning Əzidur, dəp guwəhlik bərdi. **6** Lekin, ular uningğa qarxi qikip uni həqarətlidi. Buning bilən Pawlus pexini kəkıp, ularğa: — Əz keninglar əz bexinglarğa qüxsun! Mən buningğa jawabkar əməsmən! Bүgүndin baxlap, mən [silərdin burulup] yat əlliklərgə barimən, — dedi. **7** Buning bilən Pawlus ulardin ayrilip, Titiyus Yustus isimlik, Hudadin kərkidioğan bir kixining əyigə berip turdi. Uning əyi sinagogning yenida idi. **8** Əmdi sinagogning qongi Krispus pütүн ailisidikilər bilən Rəbgə etiqad kildi. Nuroqun Korintlıqlarmu bu həwərnı anglap, etiqad kilip qəməldürüxni qəbul kildi. **9** Rəb keqidə Pawlusğa bir oqayibanə kərünüx arkilik wəhiy yətküzüp uningğa: — Qorqma, süküt kılmay səzlə, **10** qünki Mən sən bilən billə. Həqkim sanga kəl selip zərər yətküzməydu, qünki Mening bu xəhərdə nuroqun kixilirim bar, — dedi. **11** Xuning bilən Pawlus u yərdə bir yil altə ay turup, u yərdiki kixilər arisida Hudaning səz-kalamini əgətti. **12** Əmma Galliyo Ahaya əlkisining waliysi boləğan wəktida, Yəhudiylar

birlixip Pawlusni tutup Galliyoning «sorak təhti»ning aldioqa apirip, uning üstidin: Bu adəm kixilərnı qanunoqa hilap qalda Hudaqa ibadət qilixqa qayil qiliwatidu! — döp xikayət qildi. **14** Pawlus aqzini aqay döp turuxioqa, waliy Galliyo Yəhudiylaroqa: — Dərwəqə, i Yəhudiylar, bu xikayitinglar birər nahəqlıq yaki eoqir jinayət tooqrisida boləqan bolsa, səwrqanlıq bilən silərgə qulak salsam orunluq bolatti. **15** Birak bu ix [pəqət] bəzi nam-isimlar, səzlər wə özünglarning [Təwrat] qanuninglar üstidə talax-tartixlaroqa qetixliq ikən, uni özünglar bir tərəp qilinglar! Mən bundak ixlaroqa soraqqi bolmaymən! — dedi. **16** Xuning bilən u ularni sorak təhti aldidin həydöp qikardi. **17** Halayiq sinagogning qongi Sostenisni tutuwelip, sorak təhtining aldidə qattıq uroqili turdi. Birak [waliy] Galliyo bu ixlarning həqkaysisioqa qilqə pisənt qilmidi. **18** Pawlus Korint xəhiridə yənə kəp künlərnı ötküzgəndin keyin, qerindaxlar bilən hoxlixip, Priskilla wə Akwilalarning həmrahliqida kemigə olturup, Suriyəgə qarap kətti. [Yoloqa qikixtin ilgiri] u Kənkriya xəhiridə Hudaqa iqqən bir qəsimidin qaqilirini qüxürüwətkənidi. **19** Ular Əfəsus xəhorigə barəqandin keyin, u Priskilla wə Akwilani qaldurup qoyup əzi [xu yərdiki] sinagogqa kirip, Yəhudiylar bilən munaziriləxti. **20** Ular uni uzunrak turuxqa tələp qiliwidi, u qoxulmay, **21** «Mən qandakla bolmisun kələr heytni Yerusalemdə ötküzimən; andin Huda buyrusa, silərnıng yeninglaroqa yənə kelimən», — döp ular bilən hoxlixip, Əfəsustin kemə bilən yoloqa qikti. **22** U Qəysəriyə xəhiridə kemidin qüxüp, [Yerusalemoqa] qikip jamaət bilən qal soraxqandin keyin, Antakya

xəhiringə qüxüp kətti. **23** Antakyada bir məzgil turoqandin keyin, u yənə yoloğa qikip Galatiya wə Frigiya yurtlirini bir-birləp arilap, barəjanla yeridə barlik muhlislarning etiqadini kuwwətlidi. **24** Bu arida, Iskəndəriyə xəhiridə tuquləjan Apollos isimlik bir Yəhudiy Əfəsus xəhiringə kəldi. U natik adəm bolup, mukəddəs yazmilardin helila qongkur sawati bar adəm idi. **25** U Rəbning yoli toqruluk təlim aləjan bolup, otluk roh bilən Əysa həkəkidə əynən səzləp təlim berətti. Birak uning həwiri pəkət Yəhya [pəyoəmbər]ning yürgüzgən qəməldürüxi bilən qəklinətti. **26** U sinagogda yürəklik səzləxkə baxlidi. Uni angliəjan Priskilla bilən Akwila uni əyigə elip berip, uningəja Hudaning yolini tehimu təpsiliy qüxəndürdi. **27** Keyin, Apollos Ahaya əlkisigə barmakqi boləjanda, [Əfəsusluk] kərindaxlar [Ahayadiki] muhlislərəja hət yezip, ulardin Apollosni qarxi elixni bəkmə tələp kildi. U xu yərgə berip, Hudaning mehir-xəpkiti arkilik etiqad kilejanlarəja koxulup, ularəja zor yərdəmdə boldi. **28** Qünki u həlk-ələm aldida Yəhudiylar bilən munazirilixip, ularəja küqlük rəddiyə berip, mukəddəs yazmilarni xərhləxi bilən Məsihning Əysa ikənlikini ispatlap bərdi.

19 Apollos Korint xəhiridiki wəqtida, Pawlus səpər kilip, iqki kurukluk arkilik Əfəsus xəhiringə kəldi. U yərdə bəzi muhlislar bilən uqrixip, **2** ulardin: — Silər etiqad kiləjininglarda, Mukəddəs Roh silərgə ata kilinəjanmu? — dəp soridi. — Yak, biz hətta Mukəddəs Roh bar degənni zadi angliməptikənmiz, — dəp jawab bərdi ular. **3** Pawlus yənə: — Undakta, silər kəndək qəməldürüluxtə qəməldürülgənsilər? — dəp soridi. — Biz

Yəhya [pəyoʻəmbər] yetküzgən qəməldürülüşni qəbul
kilduk, — dedi ular. **4** Pawlus: — Yəhya [pəyoʻəmbər]
həlkə yetküzgən qəməldürülüş bolsa gunahlarə towa
kilişni bildüridioqan qəməldürülüş bolup, ularə əzidin
keyin kəlgüqigə, yəni Əysəə etiqad kiliş kerəklikini
tapilioqanidi, — dedi. **5** Ular buni anglap, Rəb Əysəning
namida qəməldürülüşni qəbul kildi. **6** Pawlus qolini
ularning üstigə təgküzüp turuxi bilən, Muxəddəs Roh
ularə qüxti. Buning bilən ular naməlum tillarda səzləxkə
həm pəyoʻəmbərlərqə wəhiy-bexarətləni yetküzüşkə
baxlidi. **7** Ular təhminən on ikki ərkək kixi idi. **8** Pawlus üq
ay dawamida [Əfəsus xəhridiki] sinagogkə kirip, yürəklik
bilən səz kilip, ular bilən Hudəning padixəlikidiki ixlər
toʻqrisida munazirilixip qayil kilişkə tirixti. **9** Ləkin
bəziləri jəhillik kilip ixinixni rət kilip, halayik aldidə
[Rəbning] yolioqə həkərat kəltürgəndə, Pawlus ulardin
qikip, muhlislərimu ayrip qikti. U hərəküni Tirənnus
isimlik adəmnin leksiyyəhanisida munazirə-muzakirə
ətküzdi. **10** Bu ix ikki yil dawamlaxti. Nətijidə, Asiya
əlksidiki pütün həlkə, Yəhudilər bolsun, Greklər bolsun
həmməylən Rəbning səz-kəlamini anglidi. **11** Huda
Pawlusning kolləri arqilik kəramət məjizələni yaratti. **12**
Kixilər həttə kol yaʻqlik wə pərtuqləri Pawlusning tenigə
təgküzüp, andin kəsəllərin yənioqə apirip, ularning
üstigə yapatti. Nətijidə, kəsəllər səkiyip, yaman rohlər
ulardin qikip kətətti. **13** Ləkin xu ətrapta yüridioqan,
«jinkəx» Yəhudilərin bəzilərimu Rəb Əysəning namini
ixlitip bəkkusi kəlip, jin qəplaxqanlar üstidə turup
jinlərqə: «Pawlus jakərləwatqan Əysəning namidin sənə

qattik buyruk berimən!» deydiqan boldi. **14** Bu ixni qilidiqanlarning arisida Skewa isimlik bir Yəhudi bax kahinning yettə oqlimu bar idi. **15** Lekin [ular qoqliwətməqı bolqan] yaman Roh ularqa jawabən: — Əysani tonuymən, Pawlustin həwirim bar, birə özünqlar kim bolisilər?! — dewidi, **16** yaman Roh qaplixiwalqan kixi ularqa etilip qikip, ularni urup xama qilip, ularning üstidin oqlib kəldi. Ular yalingaq wə yarilanoqan həlda əydin qeqip qikip kətti. **17** Bu ix Əfəsus xəhiridə turuwatqan barliq Yəhudiylar wə Greklərgimu məlum bolup, qorkunq həmmisini basti wə Rəb Əysaning nami uluqlandi. **18** Nətijidə, nuroqun etiqadqılar burunqi qiloqanlirini iqrar qilip, aldiqa qikti. **19** Şəhirqərlıq qiloqanlardin nuroqun adəmlər əzlirining şəhirqərlıq kitab-palnamilirini əkelip [bir yərgə dəwiləp], kəpqilikning aldida kəydürüxti. Bu kitablarning qimmiti jəmiy əllik ming kümüx tənggigə yetətti. **20** Xundak qilip, Rəbning səz-kalami küqgə igə bolup, bərk urup üstünlükkə ətti. **21** Bu ixlar yüz bərgəndin keyin, Pawlus kənglidə, Makedoniyə wə Ahaya əlkisidin ətöp Yerusalemoqa berixqa niyət baqlidi. U: — U yərgə baroqandin keyin, Rim xəhirini kərup kelixim kərək, — dedi. **22** Xuning bilən, u əzigə yərdəmdə boluwatqanlardin Timotiy bilən Erastus ikkiylənni Makedoniyəgə əwətiwetip, əzi yənə bir məzgıl Asiya əlkisidə turdi. **23** Dəl xu qaqda, [Əfəsus xəhiridə] [Rəbning] yoli toqruluk əqir malimaqilik kətürüldi. **24** Ayal ilah Artemisni sürətləp kümüx təkqə-həykəllərnı yasioquqi Dimitriy isimlik bir zərgər bar idi. Uning bu ixi hənərwənlərgə kəp payda tapquzatti.

25 Dimitriy hünərwənlərnı wə xuningəya ohxax ixlar bilən xuəqulliniwatқан baxқа ustılarnı yiqip, ularəya: — Buradərlər, bizning gülliniximizning bu ix bilən baqlıq ikənlikini bilisilər; **26** hazır həliqi Pawlusning nemə ixlarnı kılıp yürgənlikini angliəyan həm kərgən boluxunglar kerək. U: «Qol bilən yasiwaləyan nərsilər ilahlar əməs» deyix bilən, pəqət Əfəsusta əməs, bəlki pütkül Asiya əlkisidə degüdək nuroqunliəyan kixilərnı qayıl kılıp, azdurup burawatidu. **27** Əmdi hazır bizning bu sodimizəya bətnam qaplaş həwpı bolupla qalmay, bəlki büyük ayal ilah Artemisning buthanisimu ərziməs dəp qarılıp, həttə Asiya əlkisi wə pütkül jahan ibadət kılıdioyan [bu ayal ilahimizning] xan-xəripimu yökilix həwpigə duq keliwatidu! — dedi. **28** Bu sözlərnı angliəyan kəpqilik oqəzəpkə qəmüp, qayta-qayta: — Əfəsusluqlarning Artemisimiz büyüktur! — dəp quқан kətürüxkə baxlıdi. **29** Buning bilən pütkül xəhər malimatang bolup kətti. Halayiq Pawlusning səpərdaxlıridin Makedoniyəlik Gayus wə Aristarhıslarnı tutup sərəp, serk məydaniəya təngla yopurulup mangdi. **30** Pawlus halayiq arisioya kirməkqi boləyanidi, ləkin muhlislar uning kirixigə yol qoymidi. **31** Həttə Pawlusning dostliri boləyan əlkə əməldarlıridin bezilirimu uningəya həwər yətküzüp, uni serk məydaniəya berixқа təwəkkül qılmaslıqқа jekilidi. **32** Əmdi bəzilər buni dəp warkırisa, bəzilər uni dəp warkirixip, pütün sorun warang-qurungəya toldi; kixilərnıng kəpinqisi əzlrining nemigə yiqiləyanlıqinimu bilməytti. **33** Yəhudiylar Iskəndər isimlik adəmnı aldioya ittirip qıqiriwidi, kəpqilik uni aldioya turəquzdi. Iskəndər kəpqilikqə qol ixariti

kilip, [Yəhudiylarni] aqlimakqi boldi. **34** Birak kəpqilik uning Yəhudiyy ikənlikini bilip kəlip, həmmisi təngla: — Əfəsusluklarning Artemisimiz büyüktur! — dəp ikki saətgə quқан kətürüp turuxti. **35** Ahirda, xəhərning bax mirzisi halayikni tinqlandurup mundak dedi: — Əy Əfəsusluklar! Biz Əfəsusluklarning xəhərinin büyüк Artemisning buthanisining wə uning asmandin qüxkən süritining qoşdioquqisi ikənlikini bilməydioqan kim bar! **36** Bu ixlarni inkar qilalmioqanikən, əzünglarni besiwelixinglar, baxbaxtaklik qilmasliqinglar kerək. **37** Qünki silər bu kixilərnə bu yərgə [sorakka tartixka] elip kəldinglar; lekin ular ya buthanilarni buloquqilar ya bizning ayal ilahimizə kupurluk qiloquqilardin əməs. **38** Əgər Dimitriy wə uningə qoxuloqan hünərwənlərnin məlum bir kixinin üstidin xikayiti bolsa, sorakhanilar oquq turmakta wə sorakqi waliylarmu bar. Ular xu yərlərdə bir-biri bilən dəwalaxsun; **39** wə baxka birər məsililiringlar bolsa, rəsmiy sorunda bir tərəp kilinixi lazim. **40** Biz əmdi yənə bügünki wəkəni topilang dəp ərz kilinix həwpidə turuwatimiz; qünki bu malimanqliqning həq səwəbi kərsitilmigəqkə, hesabnimu berəlməymizdə! **41** Bu səzlərnə kilip bolup, u yioqiloqan halayikni tarkitiwətti.

20 Topilang besikkəndin keyin, Pawlus muhlislarni qakirip, ularni rioqbətləndürdi wə ular bilən hoxlixip, Makedoniyəgə qarap kətti. **2** U xu ətraptiki yurtlarni arilap, etiqadqilarni nuroqun səz-təlimlər bilən rioqbətləndürgəndin keyin, Yunanəgə berip, **3** u yərdə üq ay turdi. Pawlus kemigə olturup Suriyəgə mangay

dəp turoqanda, Yəhudiylarning uni oltürüx suyuqəsti bilinip kəlip, u Makedoniyə arkilik [kuruqluk bilən] kaytip ketix qararioqa kəldi. **4** Uningoqa həmrəh boləqanlar Beriyalik Pirrusning oolli Sopater, Tesalonikaliklardin Aristarhus bilən Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timotiy wə Asiya əlkisidin Tikikus bilən Trofimuslar idi. **5** Ular awwal Troas xəhərigə berip, bizning yetip beriximizni kütüp turdi. **6** Biz bolsak «petir nan həyti» künliridin keyin, Filippi xəhəridin kemigə olturup, bəx kündin keyin Troaska kəlip, ular bilən uqraxtuk wə u yərdə yəttə kün turduq. **7** Həptining birinqi küni, biz nan oxtuxkə jəm boləqanda, Pawlus ətisi kətməkqi boləqəqə, jamaətkə səz kəlixkə baxlidi; səzini tün yerimgiqə uzartti. **8** Biz jəm boləqan yukiriki kəwəttiki əydə nuroqun qara qiraqlar yenip turatti. **9** Əwtikus isimlik bir yigit derizidə olturoqanidi. Pawlus səzləp heli bir yərgə barəqanda, uni mügdək besiwatqanidi. Andin u oqərk uykuoqa ketip, u üqinqi kəwəttin yərgə yikilip qüxti. Kəpqilik uni yərdin kətürüp qarisa, u əlöp boləqanidi. **10** Pawlus pəskə qüxüp, uning üstigə etilip, kuqaklap turup: Azablanmanglar, u tirikkən! — dedi. **11** Kaytidin əygə qikip, nanni oxtup yegəndin keyin, Pawlus ular bilən tang atkuqə uzun səzləxti wə u bu yərdin yoloqa qikti. **12** [Troastikilər] bolsa həliqi yigitni əyigə həyat apirip koydi. Ular buningdin qəksiz təsəlli tapti. **13** Biz bolsak Pawlustin burun Assos xəhərigə kəmə bilən barduq. Qünki Pawlus xu yərgə piyadə baray, silər məndin awwal yetip berip, u yərdə meni kemigə eliwelixni kütünglar, dəp orunlaxturoqanidi. **14** Assosta u biz bilən uqraxqəndin keyin biz uni kemigə

Rosullarning paaliyatliri

guvohiqisi boluxum üqün, öz hayatimni qilqə ayimaymən.

25 Mən silər bilən arilixip, həmminglar arisida yürüp Hudaning padixahlikini jakarlidim; əmdi mana manga məlumki, buningdin keyin silərdin heqkim yüzümni qayta kərəlməysilər. **26** Xuning üqün, bugün silərgə guvahlıq kilip eytip qoyayki, mən heqbirining kəniqə kərzdar əməsmən. **27** Qünki mən Hudaning toluk məxsət-iradisini qilqə elip qalmaq silərgə bayan kilip yətküzüxtin bax tartmidim. **28** Mukəddəs Rəh silərnə Hudaning jamaitini bekix üqün Uning padisi iqidə yetəkqi kilip tikligənidi; əmdi özünqlərgə həm Öz Oqlining kəni bilən setiwələn barlıq padisiqə səgək bolunqlar! **29** Qünki manga ayanki, mən kətkəndin keyin, qılberilər arangqlərgə kirip, padini heq ayimaydu, **30** həmdə hətta aranglardinmu bəzilər muhlislarni əzlirigə tartiwelx üqün həqiqətni burmilən turlük ixlarni səzləydu. **31** Xunga, səgək bolunqlar, mening üq yil keqə-kündüz deməy, hərbinglərgə kəz yaxlirim bilən tohtimay nəsihət berip turoqlanliqimni esinglarda tutunqlar. **32** Əmdi mən silərnə Hudəqə wə Uning mehir-xəpkət yətküzidiqlən söz-kalamiqə tapxurimən. Bu söz-kalam etiqadinglarni quruxqə həm pak-mukəddəs qilinqlən barlıq həlqi arisida iltipət qilinidiqlən mirastin silərnə nesip qilixqə qadirdur. **33** Mən heqqaqlən heqkimdin kiyim-keqək yaki altun-kümux tama qilip bəqmioqlənəmən. **34** Silərgə məlumki, mən ikki bilikimgə tayinip, özümning wə həmrəhlirimning həjitidin qıqtım. **35** Bundəq qilip hər bir ixlarda mən silərgə muxundəq əjir-əmgək arqilik əjiz-həjətmənlərgə yardım berix lazimlikini, xundəqlə Rəb Əysə əzi eytqən:

«Bərmək almaqtinmu bəhtliktur» deginini esinglardin qikarmasliqinglar kerəklisini kərsəttim. **36** Bu sözlərnı kılıp bolup, u həmməylən bilən birliktə tizlinip olturup dua kildi. **37** Həmməylən kattik yiojlixip kətti; Pawlusning boynioğa esilip kuqaklap, kizojin səyüxti. **38** Uları əng azablioğini Pawlusning, «Buningdin keyin yüzümni qayta kəralməysilər» degən səzi boldi. Keyin, ular uni kemigə qikirip uzitip qoydi.

21 Andin biz ulardin ajrilip qikkəndin keyin, kemə bilən udul Qos arilioğa qarap yol alduk. Ətisi, Rodos arilioğa, u yərdin Patara xəhorigə barduk. **2** Patarada Fənikiyə rayonioğa baridioğan bir kemini tepip, unioğa olturup yoloğa qiktuk. **3** Siprus arili kəringəndin keyin, uni sol təripimizdə qaldurup ətüp, Suriyəgə qarap mengip, Tur xəhridə quruklukğa qiktuk. Qünki kemə bu yərdə yük qüxürməkqi idi. **4** U yərdə muhlislarnı tepip, ularning yenida yəttə kün turduk. Ularoğa Mukəddəs Rohning wəhiyisi kelip, ular Pawlusğa ayioqing Yerusalemoğa basmisun, dəp nəsihət kildi. **5** Birak biz u yərdə turux waqtimiz toxkanda, səpirimizni dawamlaxturduk. Ularning həmmisi, jümlidin hotun-baliliri bizni xəhərnıng sirtioqıgə uzitip qikti. Həmmimiz dengiz boyida tizlinip olturup billə dua kilduk. **6** Kuqaklixip hoxlaxkəndin keyin, biz kemigə qiktuk, ular ɵylirigə qaytixti. **7** Tur xəhridin dengiz səpirimizni dawamlaxturup, ahirida Pitolimays xəhorigə kəlduk. U yərdiki qerındaxlar bilən kərüxüp, ularning yenida bir kün turduk. **8** Ətisi, u yərdin ayrilip, Qəysəriyə xəhorigə kəlduk. Biz burun [Yerusalemdiki] «yəttə hizmətkar»din biri boloğan, hux həwərqı Filipning

öyigə berip konduk. **9** Bu kixining tehi yatlik qilinmiqan, bexarət-wəhiylərnı yətküzidıqan tət kızı bar idi. **10** Biz u yərdə birnəqqə kün turoqandin keyin, Agabus isimlik bir pəyoqəmbər Yəhudiyə əlkisidin qüxti. **11** Bu kixi bizning aldimizqə kelip, Pawlusning bəlweqini qolıqə elip, əzining put-qolini baqlap: — Mukəddəs Roh mundak dəydu: — Yəhudiylar bu bəlwaqning igisini Yerusalemda muxundak baqlap, yat əlliklərnıng qolıqə tapxuridu! — dedi. **12** Bularni anglap, həm biz həm xu yərlik kixilər bilən birliktə Pawlustin Yerusalemqə barmıqin dəp ətündük. **13** Lekin Pawlus jawabən: — Silər nemixkə bunqiwala yioqlap, yürikimni ezisilər? Mən Yerusalemda Rəb Əysaning nami üqün tutkun boluxla əməs, xu yərdə əlüxkimu təyyarmən, — dedi. **14** Biz uni qayıl qılalmay, ahirida süküt qilip: — Rəbning iradisi ada qılinsun! — dedük. **15** Bu künlərdin keyin, yük-taqimizni yioqixturup, Yerusalemqə qikip bardük. **16** Kəysəriyəlik muhlislardin birnəqqisi biz bilən səpərdax boldi; ular Minason isimlik bir kixining ıyidə qonimiz dəp uni birgə elip mangdi; bu kixi Siprusluk, qeri muhlis idi. **17** Yerusalemqə yətkəndə qerindaxlar bizni huxallik bilən qarxi aldi. **18** Ətisi, Pawlus biz bilən billə Yaqupni kərgili bardi. Yaqup bilən aqsakallarning həmmisi u yərgə yioqiloqanidi. **19** Pawlus ular bilən salamlaxqandin keyin, Hudaning əzining hizmiti arkilik əllər arisida qiloqan ixlrini bir-birləp ularqə təpsiliy eytip bərdi. **20** Bularni angliqanda, ular Hudaqə mədhıyə okudi, andin Pawlusqə: — Kərwətisən, i qerindixim, Yəhudiylar iqidə qanqə mingliqan etiqad qiloquqilar bar! Ularning həmmisi Təwrat qanunıqə [əməl

kilixka] intayin kizojin ikən. **21** Ular sening toqrangda: «U əllərnin arisida yaxiojan pütün Yəhudiylaroja Musa [pəyoəmbərgə] tapxurulojinidin yenixni, yəni balilirini hətnə kildurmaslikni, Yəhudiylarining ən'ənilirigə riayə kılmaslikni oğitidu» dəp anglidi. **22** Əmdi kəndək kılax kerək? Qünki halayik qoqum sening bu yərgə kəlgənlikingni anglap kəlidu. **23** Xunga bizning deginimizdək kıləjin: Arimizda kəsəm iqqən tət adəm bar. **24** Sən ularni elip, ular bilən birlikdə [Təwrattiki] tazilinin kədisidin ətüp, ularning [kurbanlik] qikimlirini özüng kətürgin, andin ular qəqlirini qüxürələydu. Buning bilən, həmməylən sən toqruluk anglioanlirining həmmisining rast əməslikini və sening özüng Təwratka tərtpi boyiqə riayə kiliwatlikingni bilip yetidu. **25** Əmma əllərdin boləjan etikədqilarəja kəlsək, biz ularəja pəkətlə butlarəja ataləjan nərsilərnə yeməslik, kənni və boəup soyuləjan həywanning gəxinimu yeyixtin və jinsiy buzukluktin özlirini saklax toqruluk kərarimizni ətəkənki hət arkilik ukturduk. **26** Buning bilən, Pawlus u kixilərnə elip, ətisi ətə ular bilən billə tazilinin kədisini ətüzüxti; andin u ibadəthanioja kirip, [kahinlarəja] özlirining paklinix mudditining kaqan toxudiojanliki, yəni hərəkəyisi üqün kurbanlik kılınixning kəysi küni bolidiojanlikini ukturup kəydi. **27** Yəttə künlük muddət toxuxka az kələanda, Asiya əkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar Pawlusni ibadəthanida kərip, halayikni kutritip, uningəja kəl selip: **28** — Əy Israillar, yərdəmdə bolunglar! Həmmə yərdilə, həmmə adəmgə həlkimizgə, Təwrat kənunioja və ibadəthanioja kərxə səzlərnə ətətiwatқан adəm dəl xu. Uning üstigə,

u yənə Greklərnı ibadəthanimizə baxlap kirip, bu mukəddəs jaynı buləjidi! — dəp quqan kətürdi **29** (ularning bundək deyixining səwəbi, əslidə ular xəhərdə Əfəsusluk Trofimusing Pawlus bilən billə boləjanlıqını kərgənidi wə Pawlus uni ibadəthanioqə baxlap kirgən, dəp oylioqanidi). **30** Xuning bilən, pütün xəhər zilziligə kəldi. Halayık tərəp-tərəptin yügürüp kelip, Pawlusni tutup, ibadəthanidin sərəp elip qıqti. Ibadəthanining dərweziliri dərhal takiwetildi. **31** Bu top adəm Pawlusni [urup] əltürüwətməkqi bolup turoqanda, pütkül Yerusalemnı malımanqılık qaplap kətkənliki toqrisidiki bir həwər u yərdə turuxluk [Rim] qismining mingbexioqə yətküzüldi. **32** Mingbexi dərhal ləxkər wə birnəqqə yüzbəxini elip, top-top adəmlərnı basturuxqə yügürüp kəldi. Mingbexi wə əskərlərnı kərgən halayık Pawlusni uruxtin tohtidi. **33** Mingbexi aldioqə ətüp, ləxkərlərnı Pawlusni tutup ikki zənjir bilən baqlaxqə buyrudi. Andin u: — Bu adəm kim? U nemə gunah qildi? — dəp soridi. **34** Lekin [topilangqılarning] iqidə bəzilər uni desə, bəzilər buni deyixip warkirixatti. Malımanqılık tüpəylidin mingbexi həqiqiy əhwalni eniklaxqə amalsız qelip, ahir Pawlusni qəl'əgə elip ketixni buyrudi. **35** Lekin Pawlus qəl'əning pələmpiyigə kəlgəndə, topilangqılar tehımu zorawanlixip kətkəqkə, ləxkərlər uni kətürüxkə məjbur boldi. **36** Qünki ularning kəynidin top-top adəmlər əgixip mengip: — U yokitilsun! — dəp warkirixatti. **37** Kələgə əkirilixigə az qaloqanda, Pawlus mingbexioqə: — Sizgə bir eqiz sız qılsam bolamdikin? — dəp soridi. Mingbexi: — Grekqə biləmsən? **38** Undəkta, ilgiri isyan kətürüp, «hənjərqi

qatillar»din töt ming adəmni baxlap qəlgə keqip kətkən
həlik Misirlik əməsməsən? — dəp soridi. **39** Ləkin Pawlus:
— Mən Yəhədiy, Kilikiyə əlkisidiki uluq xəhər Tarsusning
puqrasimən. Halayıqqa birnəqqə eoziz söz kiliximəyə
ijazət kilixingizni ətünimən, — dedi. **40** [Mingbexi] ijasət
beriwidi, Pawlus pələmpəydə turup, halayıqqa qol ixariti
kildi. Qattik jimjitlik baskanda, u ibraniy tilida səzləxkə
baxlap: —

22 — Qerindaxlar wə ata-bowilar! Əmdi ətümni aqlax
səzlirimgə kulak saləqaysilər, — dedi. **2** Ular Pawlusning
ibraniy tilida səzliginini anglap, tehimu jim boluxti. U
səzini dawam kildi: **3** — Mən bir Yəhədiy, Kilikiyədiki
Tarsus xəhəridə tuquldum; ləkin bu xəhərdə bekip qong
kilindim, Gamaliyəlning qol astida ata-bowilirimizəyə
tapxuruloqan Təwrat qanunining zir-zəwərlirini qoymay
əginip təlim-tərbiyə aldim. Mən silərnin bəgün
boləjiningləyəyə ohxax, Huda yoləyə intayin kizəyin idim.
4 Mən bu yoldikiləni həttə ətürükkiyə ziyankəxlik
kilip, ularni ər-ayal deməy tutkun kilip zindanəyə
saldurdum. **5** Bu toqruluk bax kahin wə aliy kengəxmidi
barlik aqsakallarmu mənə guwahqিদur. Mən ulardin
Dəməxtiki [Yəhədiy] qerindaxləyə yeziləyan hətləni
tapxuruwelip, xu yərdə turuwatqan bu [yoldikiləni]
jazalax üqün, ularni tutkun kilip Yerusaleməyə apirimən
dəp yoləyə qikqanidim. **6** Əmdi xundak boldiki, səpər
kilip Dəməxkə yəqinlaxkanda, qüxkə yəqin, tuyuksiz
asmandin küqlük bir nur qüxüp, ətrapimni yorutuwətti. **7**
Mən yərgə yikilip kəttim, andin mənə: «Saul, Saul, Mənə
nemixkə ziyankəxlik kilisən?» degən awazni anglidim. **8**

«I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, U manga: — «Mən sən ziyankəxlik qiliwatқан Nasarətlik Əysadurmən!» dedi. **9** Mən bilən billə mengiwatқанlar u nurni kərgən bolsimu, lekin manga qiloğan sözləni qüxənmidi. **10** Mən yənə, «I Rəb, nemə qilixim kerək?» dəp sorisam, Rəb manga, «Ornungdin tur, Dəməxkə kir, xu yərdə sən ada qilix bekitilgən ixlarning həmmisi tooqruluk sanga eytip berilidu!» dedi. **11** Həliki nurning julalığıdin kəzlirim kərməs bolup qaldı. Yenimdikilər qolumdin yetəkləp, Dəməxkə elip kirdi. **12** U yərdə Təwrat qanunioğa iklas baqlıoğan, Dəməxktiki barlıq Yəhudiylarning hərmigitə sazawər bolıoğan Ananiyas isimlik bir kixi bar idi. **13** U kelip, yenimda turup: «Qerindax Saul, bexingni kətürüp qara!» dedi. Mən xuan beximni kətürüp qarap uni kərdum. **14** U manga: «Ata-bowilirimizning Hudasi seni iradisini bilixing, Həqkanıy Boloquqini kərüxüng wə uning aqzidin qikқан awazni anglixing üqün allıqagan tallidi. **15** Qünki sən pütün insanlar aldida kərgən-angliqanliringoğa Uning guwahqisi bolisən! **16** Xundak ikən, sən yənə nemigə həyal bolisən? Ornungdin turup, Uning namioğa nida qilip qemüldürülüp, gunahlıringni yuquzoqin!» dedi. **17** Xundak boldiki, Yerusalemoğa qaytip kəlgimdin keyin, ibadəthanida dua qiliwatqinimda, bir oqayibanə kərünüx meni oruwalı **18** wə [Rəbning] manga: «Qapsan bol, Yerusalemdin dərhal kət. Qünki ular sening manga qiloğan guwahlıqingni qobul qilmaydu!» dəwatқанlığını kərdüm. **19** Mən, «I Rəb, ular mening Sanga etiqad qiloğanlarni zindanoğa solap, hərbi sinagolaroğa kirip ularni uroqanlıqimni bilidu. **20** Sening guwahqing

bolqan Istipanning qeni t   lginid , m nmu yenida turup uni  lt rg nl rning qilmixlirio a qoxulup, ularning kiyimlirigə qarap bərdim!» — dedim. **21** Bir k u munga: «K tkin! Seni yir ktiki əllərgə əwətimən!» — dedi. **22** Pawlus muxu s zni deg q  halayik uning a kulak seliwatatti. Lekin buni anglap ular awazini k t r p: — Und k bir kixi y r y zidin yokitilsun! U tirik turux a layik  m s! — d p qu an selixti. **23** Ular qirkirixip, qapan-yepinqilirini selip taxlap, topa-qang soruwatkanda, **24** mingbexi Pawlusni k l' g  elip kirip ketixkə əmr kiliwidi, halayikning uning a nem   q n bundək qu an salidio anlikini enik ax  q n ləxkərlirigə uni  amqilap sor k kilixni buyrudi. **25** Lekin ular Pawlusni  amqilax  q n o ulaqlitip ba li anda, u yenida turo an y zbexio a: — Bir Rim pukrasini jinayiti bekitilm yla  amqilixinglar  anuno a uyo unmu? — dedi. **26** Bu s zni angli an y zbexi mingbexining aldio a berip: — Siz nem  ix kilay d watisiz? Q nki u kixi Rim pukrasi ikən! — dedi. **27** Mingbexi Pawlusning aldio a berip, uningdin: — Manga eytkin, sən rasttinla Rim pukrasimu? — d p soridi. — Rast, dedi u. **28** — Mən nah yiti yukiri ba ada muxu pukralik a ig  boldum, — dedi mingbexi. Pawlus:  mma mən tu uluxumdinla xundək! — dedi. **29** Xuning bilən, uni sor k a tartmakqi bol an ləxkərlər d r al uningdin  zlidirini q tk  aldi. Mingbeximu uning Rim pukrasi ikənlikini bilip, uni ba lat anlik  t p ylidin k rk p k tti. **30** Mingbexi Y h diylarning Pawlusning  stidin qil an xikayitining həkikiy s w bini bilix  q n,  tisi uni yexip, bax ka inlar w  pütün aliy keng xmidikil rning bir y rg 

yoʻqilixini buyrudi. Andin Pawlusni elip kelip, ularning aldiqqa turoquzdi.

23 Pawlus aliy kengəxmə həy'ətlirigə tikilip turup: Qerindaxlar, mən bügüngiqə Hudaning aldidə pak wijdanda mengip kəldim, — dedi. **2** Buni angliqan bax kahin Ananiyas [Pawlusning] yenida turoqanlarqə uning aqzioqə uruxni buyrudi. **3** Pawlus uningqə: — Huda seni uridu, əy akartilqan tam! Sən u yərdə meni Təwrat qanuni boyiqə sorakqə tartixqə olturisən, lekin Təwrat qanunioqə hilap qalda meni urunglar dəp buyrudingqə?! — dedi. **4** — Sən Hudaning bax kahinioqə axundak qakarət kəltürəmsən?! — deyixti yenida turoqanlar. **5** Pawlus: — I qerindaxlar, mən uning bax kahin ikənlikini bilməptimən. Qünki Təwratta: «Həlqingni idarə qiloquqining yaman gepini qılma!» deyilgən, — dedi. **6** Lekin Pawlus ularning bir qismining Saduqi, yənə bir qismining Pərisiylər ikənlikini bilip, aliy kengəxmida yuqiri awaz bilən: — Qerindaxlar, mən bolsam Pərisiylərdin bolimən wə Pərisiylərninq pərzəntimən. Mən əlgənlər qayta tirilixqə baqliqan ümid toqruluk bu yərdə sorakqə tartiliwatimən! — dəp warkiridi. **7** U bu səzni deyixi bilənla, Pərisiylər bilən Saduqiylar arisida jedəl-qowqə kəzoqilip, kengəxmidikilər ikkigə bəlünüp kətti **8** (qünki Saduqiylar əlgənlərninq qayta tirilixi, yaki pərixta yaki roqlar məwjut əməs, dəydu. Lekin Pərisiylər həmmisini etirap qilidu). **9** Buning bilən qattik bir quqan-sürən kətürölüp, Pərisiy tərəpdari bolqan bəzi Təwrat ustazliri ornidin turup: — Biz bu adəmdin qeqqandak əyib tapalmiduk! Bir roq yaki pərixta

uningõja söz kılõjan bolsa nemə boptu! — dəp kəttik munaziriləxti. **10** Quqan-sürən tehimu küqiyip kətkəqkə, mingbexi [Yəhudiylarning] Pawlusni tartixturup titmatitma kılıwetixidin qorqup, qisimoqə zalõqə qüxüp uni ularning arisidin zorluk bilən tartip qikip, kəl'əgə əkirip ketixini buyrudi. **11** Xu küni keqisi, Rəb Pawlusning yenida turup: — Jasarətlik bol! Qünki Yerusalemda Mən tooqramdiki ixlarõqə toluk guwahlik bərginingdək, Rim xəhiridimu xundak guwahlik kılixing mukərrər bolidu! — dedi. **12** Ətisi ətigəndə, Yəhudiylar Pawlusni əltürüxnı kəstləp, uni əltürmigüqə heqnərsə yeməymiz, iqməymiz, dəp əzlırigə ləniti bir kəsəmni kılıxti. **13** Bu suyikəst kəsimini iqqənlər kırık nəqqə kixi idi. **14** Ular bax kahınlar wə aqsakallarning aldioqə berip: — Biz Pawlusni əltürmigüqə heqnərsə tetimaslikqə kəttik kəsəm iqtuk. **15** Həzir silər wə aliy kengəxmə uning ixlırını tehimu təpsiliy təkxürüxnı bahənə kılıp, wəkil əwitip uni kengəxmigə elip kelixni mingbexidin tələp kilinglar. U bu yərgə yeqin kəlməyla uni jayliwetixkə təyyar turimiz, — dedi. **16** Ləkin Pawlusning singlisining ooqli bəktürmidin həwər tepip kəl'əgə kirip, Pawlusqə məlum kılıp qoydi. **17** Buning bilən Pawlus yüzbexiliridin birini qakirtip, uningõja: — Bu balini mingbexi bilən kərüxtürüp qoysingiz. Qünki uningõja məlum kılidioqan ixi bar ikən, — dedi. **18** Yüzbexi uni elip mingbexining aldioqə baxlap kirip: — Məhbüs Pawlus meni qakirtip, bu balini siz bilən kərüxtürüp qoyuxumni tələp kildi. Qünki uning sizgə məlum kılidioqan ixi bar ikən, — dedi. **19** Mingbexi uni kolidin tutup, bir qətkə tartip: —

Manga məlum kilidiqan nemə ixing bar? — dəp soridi.

20 U jawabən mundaq dedi: — Yəhudiylar Pawlusning ixlirini təpsiliy təxürəyli dəp səwəb kərsitip əzliridin ətə uni aliy kengəxmigə elip berixni tələp kiliq üqün til biriktürüxti. **21** Ularoqa qayil bolmioqayla, qünki kırıqtin artuq adəm uni paylap turidu. Ular Pawlusni ɵltürmigüqə heqnərsə yeməymiz, iqməymiz, degən qarəix kəsimgə baqliniptu. Ular hazır əzlirining ularning təlipigə maqul boluxlirini kütüp turidu. **22** Mingbexi uningoqa: — Bu ixni manga məlum kiləqlikingni heqkingə tinma! — dəp tapilap, balini qayturdi. **23** Mingbexi yüzbexidin ikkini qakirtip: — Ikki yüz piyadə ləxkər, yətmix atlıq ləxkər wə ikki yüz nəyziwaz ləxkərni bugin keqə saat tokkuzda Qəysəriyə xəhriqə qarap yoloqa qikixqa hazirlanglar!

24 Xuning bilən billə, Pawlusni waliy Feliksning yenioqa sak-salamət yətküzüx üqün, uning minixigə ulaqlarni təyyarlanglar! — dəp buyrudi. **25** Mingbexi [Feliskə] mundaq bir hət yazdi: — **26** «Hərmətlik waliy Feliks janablirioqa Klawdiyus Lisiyastin salam! **27** Uxbu adəmnı Yəhudiylar tutuwaloqan bolup, uni ɵltürməkqi boləanda, uning Rim pukrasi ikənlikini bilip yetip, kisiimni baxlap berip uni kutkuzdum. **28** Mən ularning bu kixi üstidin kiləqliqan xikayitining nemə ikənlikini eniklimakqi bolup, uni Yəhudiylarning aliy kengəxmisigə elip bardim. **29** Əməliyəttə ularning uning üstidin kiləqliqan xikayitining əzlirining Təwrat qanunioqa dair dətəlx məsililərgə munasiwətlik ikənlikini baykidim, biraq uningdin ɵlüm jazasi berixkə yaki zindanoqa taxlaxqa layiq birər xikayət kiləqudək ixni tapalmidim. **30** Keyin, Yəhudiylarning uni

öltürüwetix kəstidə yürüwatkanlıqı həqqidiki ahbarat manga məlum qılınqanda, dərhal uni siligə yollattım və xuning bilən billə, uningoğa ərz qılquqılarning əzlirining aldida xikayətlirini eytixini buyrudum. Həyr!». **31** Ləxkərlər əmdi buyruk boyiqə Pawlusni keqiləp Antipatris xəhriqə yətküzdi. **32** Ətisi, atlıq ləxkərlər Pawlusni elip mengixqə qaldurulup, qaloqan ləxkərlər [Yerusalemdiki] qəl'əgə qaytip kəldi. **33** Atlıqlar Qəysəriyəgə kirip, hətni waliyoğa tapxurdi və Pawlusnimu uning aldida hazır qıldı. **34** Waliy hətni oquqandın keyin, Pawlusning qaysi əlkidin ikənlikini sorap, uning Kilikiyədin kəlgənlikini bilip, **35** Uningoğa: — Üstüngdin ərz qılquqılar kəlgəndə ixliringni toluq anglaymən, — dedi və uni Hərod hanning ordisida nəzərbənd qilip qoyuxni buyrudi.

24 Bəx kündin keyin, bax kaqın Ananiyas aqsakallardin birnəqqəylən və Tərtullus isimlik bir adwokat bilən Qəysəriyəgə qüxüp, Pawlus tooqrisidiki rəsmiy xikayətlirini waliyoğa sundi. **2** Pawlus qakirtilip, Tərtullus uning üstidin xikayət qilip mundak dedi: — Hərmətlik Feliks janabliri! Biz əzlirining qol astilirida hər tərəptin aman-esənlikkə nesip bolup kəlməktimiz və aldin kərərlikliri bilən həlkimiz arisida dana islahatlar barlıqqa kəltürülməktə, biz bu ixlardin hər waqit, hər jayda toluq minnətdarlıq bilən bəqriman boluwatimiz. **4** Birəq öz waqitlirini kəp elip qoymaslıqim üqün, xəpətliri bilən səzimizni qışqıla anglaxlirini ətünüp soraymən. **5** Qünki biz xuni tonup yəttuqqi, bu adəm balahor bolup, pütkül jahandiki Yəhudiylar arisida majira-topilang pəyda qilixni küxkürtküqi, xundakla «Nasarətlilər» dəp

ataloqan məzhəpning kattiwxliridin biridur. **6** U bizning ibadəthanimiznimu buloqimakqi boloqanidi. Xunga, biz uni tutuwalduq wə uni öz qanunimiz boyiqə sotlayttuq. Lekin mingbexi Lisiyas əxəddiy zorluk bilən uni qollirimizdin tartiwaldi wə uningqə ərz qiloquqilarni əzlirining aldiqə kelixkə buyruoqanidi. **8** Uni soraq qilip kərsilə, bizning uningqə qiloqan əzlrimizning tooqrilikini bilip yetidila! **9** Sorunda bolqan Yəhudiylarmu uning eytqanliriqə qoxulup: Rast, rast, dəp xikayətni küqəytti. **10** Waliy Pawlusqə səz qiloqin dəp qol ixaritini qiloqanda, u mundak dedi: — Mən silining uzun yillardin beri bu həlkni sorap kəlgənlirini bilgəqkə, hatirjəmlilik bilən aldiririda özüm tooqramda jawab berimən. **11** Asanla bilələydiliki, mən Yerusalemoqə ibadət qilixkə baroqinimdin həziroqə pəqət on ikki künla etti. **12** Ular mening ibadəthanida birər adəm bilən munaziriləxkinimni kərmigən, yaki sinagoglarda yaki xəhərdə ammini topilangoqə qutratqanliqimnimu heq kərmidi. **13** Ular yənə hazır janabliriqə mening üstümdin qiloqan xikayətlirigə heq ispatmu kəltürəlməydu. **14** Birak siligə xuni etirap qilimənki, mən ular «məzhəp» dəp atioqan yol bilən mengip, Təwratta wə pəyoqəmbərlərnin yazmilirida pütülgənlərninmu həmmisigə ixinip, atabowilirimning Hudasioqə ibadət qilimən. **15** Mening Hudaqə baqlioqan ümidim barki (bu kixilərmu bu ümidni tutidu), kəlgüsidə həm həqqaniylarning həm həqqaniysizlarning ölümdin tirilixi bolidu. **16** Xu səwəbtin, özüm həmixonə Huda aldidimu, insanlar aldidimu pak wijdanliq boluxkə intilimən. **17** Mən [Yerusalemdin] ayriloqili heli yillar bolqan bolup, bu qətim u yərgə

öz hálkingə həyr-sədikə yətküzüp bərgili wə Huda
aldioğa hədiyə sunoqili baroqanidim. **18** Mən bu ixlarda
boluwatattim, bəzilər meni tazilini xədisini ada qilip
boloqan qaoqda ibadəthana həylisida uqratti; ləkin
mən ətrapimoğa adəm toqliqinimmu yok, malimanqilik
qikəroqinimmu yok. **19** Əməliyəttə meni uqratqanlar
bolsa Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar idi; ularning
üstümdin xikayətliri bar bolsa, əsli ular əzliri kelip, silining
aldilirida ərz qilixqə toqra kelətti. **20** Bolmisa, muxu
sorundikilər aliy kengəxmə aldida turoqinimda, meningdin
qandaq jinayət tapqanlikini eytip baksun! **21** Pəqət
mundaq bir ix boloqanidi: — Mən ularning aldida, «Bügünki
kündə əlgənlərnin qayta tirilixi toqruluk silərnin
sorikinqlaroğa tartiloqanmən!» dəp wərkirioqanidim. **22**
[Rəbning] yoli toqruluk təpsiliy həwiri bar boloqan Feliks
sorakni tohtitip, ularoğa: — Mingbəxi Lisiyas kəlgəndə
dəwayinglar toqrisidiki həkümni qikirimən, — dedi. **23**
U yüzbəxiqə Pawlusni nəzərbənd astioğa elip, əmma
uningoğa bir'az kəngqilik qilip, dost-buradərlirining
hərkəyisining uning həjətliridin qikixini tosmioqin,
dəp buyrudi. **24** Birnəqqə kündin keyin, waliy Feliks
ayali Drusila bilən billə kəldi (Drusila Yəhudiylar idi). U
Pawlusni qakirtip, uningdin Məsih Əysəoğa etiqad qilix
yoli toqruluk anglidi. **25** Pawlus həkəkəniy yaxax, əzini
tutuwelix, qiyamət künidiki soal-sorak qilinixlar toqrisida
səzləwatqanda, Feliks wəhimigə qüxüp uningə: —
Həzirqə qaytip tursang bolidu. Keyin manga pəyt
kəlgəndə, yənə qakirtimən, — dedi. **26** U xuning bilən bir
wəqəttə Pawlusning para berixini ümid qilətti. Xuning

üqün, uni imkankədər pat-pat qaqirtip, uning bilən sözləxti. **27** Ləkin ikki yıl toxkanda, Feliksning ornioğa Porkiyus Festus waliy boldi. Feliks Yəhudiylarğa iltipət kərsitip ularning kənglini elix üqün Pawlusni solakta qaldurdi.

25 Festus [Yəhudiyə] əlkisigə kirip, üq kündin keyin Qəysəriyədin qikiş Yerusalemoğa barəjanidi. **2** Bax kaşınlar bilən Yəhudiylarning mətiwərliri uning aldida Pawlusning üstidin rəsmiy xikayət kiliş, uningdin iltipət sorap, adəm əwitip Pawlusni **3** Yerusalemoğa elip kelişni ətündi. Məqsiti, ular yol üstidə bəktürmə təyyarlap Pawlusni əltürüş idi. **4** Festus buni anglap ularğa: — Pawlus hazır Qəysəriyədə solakta turivərsun. Mən yekində u yərgə kaytip kətməqimən. **5** Aranglardin həkəkdar boləjanlar mən bilən billə qüxsun. Əgər uning birər əyibi bolsa, ular xu yərdə xikayət kilsa bolidu, — dəp jawab bərdi. **6** Festus ularning iqidə səkkiz-on kündin artuq turmay, Qəysəriyəgə kaytip qüxti. Ətisi soraq təhtigə olturup, Pawlusni elip kelişni buyrudi. **7** Pawlus kəlgəndə, Yerusalemdin qüxkən Yəhudiylar uning ətrapiğa olişip, uningğa nuroşun əqir jinayətlər bilən qarilap xikayətlərnə kildi. Biraş bularning həqkəyisigə ispat kərsitip bərləmidi. **8** Pawlus əzini aşılap: — Mən həqkəysi ixta Yəhudiylarning kanuniğa, ibadəthanisigə yaki [imperator] Qəysərgə qarxi birər jinayətmu sadir kilişdim, — dedi. **9** Ləkin, Festus Yəhudiylarning kənglini elixka, ularğa iltipət kərsətməqə bolup Pawlustin: — Yerusalemoğa bərip, u yərdə mənə aldində bu xikayətlərgə əsasən sətlinixka razi boləmsən? — dəp

soridi. **10** Lekin Pawlus jawab berip mundak dedi: — Mən hazır Kəysərnin sorak təhti aldida turimən. Meni sorak qilixka tegixlik yər mana muxu. Əzlirigə enik məlum bolqandək, mən Yəhudiylarə qəhqəndək nəhəklik qilmidim. **11** Əgər jinayitim bolsa, xundakla ölümgə layik birər ix qiloqan bolsam, mən özümni ölumdin qaqurmaymən. Biraq ularning mening üstümdin qiloqan xikayətlirining asasi bolmisa, qəqkimning meni ularə tapxurup berixkə həkki yok. Mən Kəysərgə murajiat qilimən! **12** Andin Festus məslihətqiliri bilən səzləxkəndin keyin, Pawluska: — Sən Kəysərgə murajiat qilding — uning aldioqə əmdi barisən! — dedi. **13** Birnəqqə kündin keyin, Agrippa han bilən [singlisi] Bərniki Festuska təbrik-salamə qəysəriyəgə kəldi. **14** U yərdə uzun künlər turoqəndin keyin, Festus Pawlusning ixini hanə məlum qilip: — Bu yərdə Feliks qaldurup kətkən bir məhbəs bar. **15** Mən Yerusalemə barəqinimda, Yəhudi bax kaqinliri bilən aqsakalliri uning üstidin xikayət qilip, məndin uni jazaə məhkum qiliximni tələp qilixti. **16** Mən ularə, ərz qilinoquqi ərz qiloquqilar bilən yüzləxtürülüp, uningə özini aqlax pirsiti berilmigüqə, uni jazaə tapxurux rimliklarning aditi əməstur, dəp eyttim. **17** Xunga ular mən bilən billə bu yərgə kəlgəndin keyin, mən waqitni kəynigə sozmay, ətisila sorak təhtigə olturup u kixini əkilixni buyrudum. **18** Ərz qiloquqilar orunliridin turoqənda, ularning uning üstidin xikayət qiloqanliri mening oyliqənimdək rəzil ixlar əməs idi, **19** Bəlki ularning əz ibadət tüzümi toqruluk wə əysa isimlik bir kixi həkqidə məlum talax-tartix məsililiri bar ikən. U

kixi oʻlgan bolup, Pawlus bolsa u tirildi dāydikān. **20** Bu māsīlilārnī zādī kāndāq enīqlaxnī bilālmāy, mān Pawlustin Yerusalemoqā berip, u yārdā bu ixlar tooqrulūq sorāqqa tartīlīxkā rāzī bolux-bolmaslīqīnī sorioqānidim. **21** Pawlus solāqta turup imperator janablrīnīng sorāq qārarīnī qīqīrīxīnī murajīāt qīloqāndīn keyīn, mān unī Qāysārning aldīoqā āwātkūqā, solāqta tutup turuxnī buyrudum. **22** Agrippa Festuskā: — Menīngmu bu kīxīnīng sōzlrīnī ānglap baqqum bar, — dedī. — Ətā ānglāysīz, — dedī u. **23** Xunīng bilān ətīsī, Agrippa bilān Bərnīkī hāywāt bilān ammiwīy yīoqīn zalīoqā kīrīp kēldī, mīngbexīlar wə xəhər kattiwxlīrīmu ular bilān billə kīrīp kelīxtī. Festus əmr qīlīwīdī, Pawlus elīp kīrīldī. **24** Festus mundaq dedī: — Agrippa padīxah alīylīrī wə muxu sorunoqā yīoqīloqān janablar! Bu kīxīnī kōrūwātīsīlār. Hām Yerusalemdā hām bu yārdā pūtūn Yəhūdīy aqālīsī unīng tooqrulūq ərz qīlīp māngā murajīāt qīlīp, u tīrīk qālduruxkā bolmaydu! — dēp qurqīraxkānīdī. **25** Lekīn mān unīngdīn əlūm jazāsī berīxkā tegīxlik bīrər jīnayət tapalmīdīm. Hāzīr bu kīxī imperator janablrīoqā murajīāt qīldī. Xunīng bilān unī [Rīmoqā] āwātīxnī qārar qīldīm. **26** Bīraq unīng hāqkīdā oqojamoqā mālūm qīlīp yazoqūdāk īx yōq. Xunīng bilān əhwalnī rəsmīy tēkxūrūp bīrər yazoqūdāk mālumatkā īgə bolux mākīsītīdā unī hərbīrlīrīnīng aldīoqā, bolupmu sīlī, Agrippa padīxah alīylīrīnīng aldīoqā elīp kēldīm. **27** Qūnki mēhbusnī sotkā āwātkēndā, unīng ūstīdīn qīlīnoqān xīkayətlārnī enīq kōrsətməslik māngā nīsbatən orunlūq əməstək bīlīnīdu.

26 Xuning bilən, Agrippa Pawluska: — Özüngning gepingni qilixingça ruhsət, — dedi. Pawlus qolini sozup özini aqlaxka baxlidi: **2** — I Agrippa han, bügün aldilirida Yəhudiylar mening üstümdin xikayət qiləjan pütün ixlar toqruluk jawab berix pursitigə nesip boləjanlikim üqün, bolupmu əzlirining Yəhudiylarning adətliri wə ularning arisidiki talax-tartixliridin həwərliri boləjanliki üqün özümni bəhtlik hesablaymən! Xuning üqün degənlirimni səwrqanlik bilən anglap beqixlirini ətünimən. **4** Mening dəsəlpki waqitlirimda, yəni kiqikimdin tartip öz elimdə, Yerusalemda yürux-turuxumning qandak ikənliki Yəhudiylarning həmmisigə ayan. **5** Ular xu dəsəlpki waqtimdin beri meni tonuqaqqa (əgər halisaidi, xuningça guwahlik berətti), mening ibadət tüzümidiki əng tələpqaq məzhəpning xərtliri boyiqə yaxap, yəni Pərisiy bolup əmrumni ətüzginimni bilidu. **6** Əmdi mən Huda ata-bowilirimizə qiləjan wədigə baqlıqan ümidim tūpəylidin hazır sorak qiliniwatimən. **7** Xu [wədining] nesiwisigə yetixni bizning pütkül on ikki kəbilimiz keqə-kündüz tohtawsiz Hudaəqə ibadət kilip ümid qilmakta. I aliyliri, Yəhudiylarning mening üstümdin qiləjan xikayətliri dəl xu ümidkə baqlıqtur! **8** [Halayık], Huda əlgənlərnı tirildürsə, nemə üqün ixinixkə bolmaydu, dəp qaraysilər? **9** Dərwəkə, özümmu əslidə Nasarətlık əysaning namioqə qarxi nuroqun ixlarnı qilixim kerək dəp qayil idim **10** wə Yerusalemda ənə xundak ixlarnı qiləjanidim. Bax kahınlardın hokuk elip, özüm Hudaning nuroqun mukəddəs bəndilirini zindanoqə tutup bərgən, ular өлümgə həküm kilinəqandimu, həkümgə awaz koxqanıdim. **11** Mən

həmmə sinagoglarda kəp kətim ularni izdəp tepip jazalap, kupurluk gəp kəlixkə zorliqanidim. Mən ularoqə təlwilərqə əq bolup, həttə yəqə yurttiki xəhərlərgə berip, ularoqə ziyankəxlik kəloqanidim. **12** Bu ixlarda bolup bax kahinlar bərgən toluq wəkillik həkukə bilən Dəməxk xəhərigə qarap səpər kəliwatattim. **13** Qux waktida yolda ketiwetip, asmandin qüxkən, quyax nuridinmu küqlük bir nurning ətrapimni wə billə ketiwatqanlarni yorutuwətkənlikini kərdüm. **14** Həmmimiz yərgə yikəloqan bolup mən ibraniy tilida eytiləqan: «Əy Saul, Saul! Manga nemixkə ziyankəxlik kəlisən? Seni zihlaxlaroqə karxi təpmiking sən üqün təs kəlidu!» degən bir awazni anglidim. **15** Mən: — «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, Rəb manga: «Mən sən ziyankəxlik kəliwatqan Əysadurmən! **16** Əmdi ornungdin tur; qünki Mən seni sən kərgən ixləroqə həmdə Əzüm sanga ayan kəlinənimda kəridioqan ixləroqə həziniqi oqəjidar wə guwahlik bərgüqi boluxkə tikləx üqün, sanga ayan boldum. **17** Mən seni əz həlkingning həm əlləning kəlidin kətkuzimən — qünki mən seni yat əllikləning kəzlirini eqip, ularning qarangoquluktin yoruklukqə, Xəytanning ilkidin Hudaqə baqlinixkə buruluxi üqün ularning arisioqə əwətimən. Xuning bilən ular gunəhlirining kəqürümigə, xundakla Manga etikəd kəlix arkilik pak-mukəddəs kəlinəqanlarning arisida miraskə muyəssər bolidu» — dedi. **19** Xunga, i Agrippa aliyliri, mən ərxətin kəlgən bu oqəyibanə kərünüxkə itəətsizlik kəlmədim. **20** Bəlkə aldi bilən Dəməxk həlkigə, andin Yerusəlem xəhəridikilərgə, pütün Yəhədiyyə əlkisidikilərgə həmdə yat əlliklərgimu, «Towa kəlip, Hudaqə baqlininglar,

xundakla towa qilixka uyoqun amallarni kersitinglar» döp jakarlap hawer yetküzüp keldim. **21** Bu ixlar tüpöylidin Yəhudiylar meni ibadəthana həylisida tutup, muxtlap ɵltürüwətməkqi boluxti. **22** Lekin bögüngiqə Hudaning yadəmə-məditiğə muyəssər bolup mən qing turuwatimən, təwəndikilər bolsun yuqiridikilər bolsun həmməyləngə guwahlik berip keldim. Guwahlikim döl pəyoqəmbərlər həm Musa ɵzi bexarət qilip eytqanliridin baxqa nərsə əməs — **23** demək, Məsih jəzmən azab-oqubət qekip, tunji bolup ɵlümdin tirilgüqi bolup [Yəhudiylar] həlkigə həm pütkül əllərgimu yorukluk jakarlaydu. **24** Pawlus bu ixlarni eytip ɵzini xundak aqlax jawabini bərgəndə, Festus yuqiri awaz bilən uningqə: — Pawlus, sarang bolupsən! Bilimingning kɵpliki əqlingni azduruptu! — dedi. **25** Lekin Pawlus: — Sarang əməsmən, i Festus janabliri, mən bəlki həqiqətkə uyoqun həm salmiqi bar səzlərni jar qilimən. **26** Qünki [Agrippa] aliylirining bu ixlardin həwiri bar. Mən uningqə yürəklik bilən oquq səzləwatimən, qünki bu ixlarning həqkaysisining uningdin yoxurun əməsligə ixinimən. Qünki bu ix bulung-puqkəklarda qilinoqan əməs! **27** — Əy Agrippa aliyliri, ɵzliri pəyoqəmbərlərnin eytqanliriqə ixinəmdila? Mən ixinidiqanliklirini bilimən! — dedi. **28** Agrippa Pawlusqə: — Sən meni muxunqilik qiskioqina wəqitta hristian boluxqə qayil qilməqquiməsən? — dedi. **29** Pawlus: — Məyli qiska wəqit iqidə yaki uzun wəqitta bolsun, pəkət ɵzlirining əməs, bəlki bögün səzümnə angliouqilarning həmmisi manga ohxax boləyay (pəkət məndiki zənjirlər silərdə bolmisun!) döp Hudadin tiləymən, — dedi. **30** Xuning bilən [Agrippa] han, xundakla

waliy, Bərniki wə ular bilən billə olturoqanlar orunliridin turup, **31** [zaldin] qikip, bir-birigə: — Bu kixining ölümgə yaki türmigə solaxka tegixlik heqbir jinayiti yok ikən! — deyixti. **32** Agrippa Festuska: — Bu adəm Kəysərgə murajət qilmioqan bolsa, koyup berilsə bolidikəntuk! — dedi.

27 Bizning Italiyəgə dengiz yoli bilən beriximiz karar kilinoqandin keyin, əmədarlar Pawlus bilən baxka birnəqqə məhbusni «Awoqustus kısmi»diki Yuliyus isimlik bir yüzbexioqa tapxurdi. **2** Biz Adramittiumning bir kemisigə qiktuk. Kemə Asiya əlkisining dengiz boyliridiki xəhərlərgə baratti. Tesalonika xəhəridin boləqan Makedoniyəlik, Aristarhus isimlik bir kixi biz bilən həmsəpər boldi. **3** Ətisi biz Zidon xəhərigə yetip kəlduk. Yuliyus Pawluska kəngqilik kilip, xu yərdiki dost-buradərlirining yenioqa berip ularning oəmhorlikini qəbul kilixioqa ruhsət kildi. **4** Biz u yərdin yənə dengizə qiktuk. Xamallar kərixkəndək qarxi tərəpimizdin qikqanliki üqün, Sipro arilining xamaloqa dalda tərəpi bilən mangduk. **5** Kilikiyə wə Pamfiliyə əlkilirining udulidiki dengizdin ətüp, Likiyə əlkisidiki Mira xəhərigə kəlduk. **6** Xu yərdə yüzbexi Iskəndəriyə xəhəridiki Italiyəgə baridioqan baxka bir kemini tepip, bizni uningə qikirip koydi. **7** Dengizda kəp künlər nəhayiti asta mengip, təsliktə Kinidos xəhərinin udulioqa kəlduk. Xamal mingix yənəliximizni tosuəaqqa, Kret arilining xamaldin dalda tərəpi bilən mengip, Salmoniy [yerim arili]din ətüp, **8** dengizda təsliktə ilgiləp kiroqakni boylap, Laseya xəhərigə yəkin boləqan «Güzəl aramga»

dəp atilidigan bir yərgə kəldük. **9** Səpər bilən heli waqitlar
ötüp, roza küni allıqan ətən boləqqa, dengizda səpər
qilix hətərlik idi. Xunga Pawlus kəpqilikkə nəsihət qilip: **10**
— Buradərlər, bu səpərnin balayi'apət wə eoqir ziyan bilən
tügəydiğanlığını kəruwatimən; mal wə kemidin məhrum
bolupla qalmay, səpər öz jənimizəqimu zamin bolidu! —
dəp agahlandırdi. **11** Birəq yüzbexi bolsa Pawlusning
səzigə ixənməy, kəmə baxlıqı bilən kəmə igitinin səzigə
ixəndi. **12** Uning üstigə, bu portmu qixlaxka muwapik jay
bolmioqqa, kəpqilik yənə dengizə qikip, mumkinkədər
Feniks xəhərigə yetip berip, xu yərdə qixlaxni kuwwətlidi.
Feniks bolsa Kret arilidiki bir dengiz porti bolup, bir
təripə qərbəy jənubka wə bir təripə qərbəy ximaləqə
qaraytti. **13** Jənubtin məyin xamal qikiwatatti, kəpqilik
nixanimizəqə yetidigan bolduq dəp, lənggərni eliwetip,
kemini Kret arilining kiroqıqini boylap həydəp mangdi.
14 Lekin uzun ətəy, araldin qattiq «xərkiy ximaldin
kəlgüqi» dəp atilidigan əxəddiy qara boran qikip kətti.
15 Kəmə buranning kamallikida qaləqqa, uni xamaləqə
yüzləndürəlməy, boranning məyliqə mengixioqə qoyup
bərdük. **16** Klawda degən kikiq bir aralning xamaləqə dalda
təripigə ətüwelip, qolwakni kemigə qikirowelip, aranla
uni saklap qalalidük. Andin kemiqlər kemini aroqamqilar
bilən sirtidin orap baqliwaldi. Kəminin Sirtis dəp
ataləqan dengiz astidiki tax-qum dəwilirigə kəkilip petip
qelixidin qorkup, tormuz lənggərlirini quxürüp, kemini
xamalning həydixigə qoyup bərdi. **18** Boran üstimizgə
xiddətlik sokqəqqa, ətisi malni dengizə taxlaxka baxlidi.
19 Üqinqi künidə ular öz qolliri bilən kemidiki qoral-

jabduqlirini dengizoğa taxliwatti. **20** Kəp künlərgiqə ya kün ya yultuzlar kərünməy, boran-qapqun yənla xiddətlik üstimizgə tohtimay soquwərgəqkə, ahirda kutulup kəlix ümidimizmu yokqa qıqқанidi. **21** Kemidikilər birnərsə yemiginigə kəp künlər boləqandin keyin, Pawlus ularning arisida turup: — Buradərlər, silər baldurla mening gepimgə kulak selip Krettin dengizoğa qıqmasliqinglar kerək idi. Xundak qıloqan bolsanglar bu balayı'apət wə ziyan-zəhmətlərgə uqrimioqan bolattinglar. **22** Lekin əmdi silərnı oqəyrətlik boluxqa dəwət qilimən. Qünki aranglarda heqkaysinglar jenidin ayriloqini yok, pəkət kemidinla məhrum qalisilər. **23** Qünki mən təwə boləqan wə ibadət-hizmitini qilip kəlgən Hudaning bir pərixtsi tünügün keqə yenimoğa kelip **24** manga: «Pawlus, qorkma! Sən Kəysərning aldioğa berip turuxung kerək; wə mana, Huda xapaət qilip sən bilən billə səpər qıloqanlarning həmmisining jenini tiliginingni sanga ijabət qildi!» dedi. **25** Xuning üqün əy əpəndilər, oqəyrətlik bolunglar; qünki Hudaqə ixinimənki, manga qandak eytiləqan bolsa xundak əməlgə axurulidu. **26** Birək biz məlum aralning qıroqıqioğa urulup ketiximiz mukərrər bolidu. **27** Səpirimizning on tətinqi küni keqisi, kemə Adriatik dengizida ləyləp yürüwatqan bolup, tün nispidə, kemiqilər quruklukqa yekınlap keliptuk, dəp oylidi. **28** Ular qongqurlukni əlqəx aroqamqisini dengizoğa qüxürüp, suning qongqurlukini əlqəp kərgənidi, yigirmə oqulaq qıkti. Səl aldioğa mengip yənə əlqiwiidi, on bəx oqulaq qıkti. **29** Ular kemining hada taxlaroğa urulup ketixidin qorkup, kemining kəynidin tət lənggərnı taxliwetip, tang etixni təlmürüp kütüp

turdi. **30** Lekin kemiqilər kemidin qaqlmaqçi bolup kemining bexidinmu lənggərni elip taxliwetəyli dəp bahənə kərsitip, qolwaqni dengizə qüxürdi. **31** Pawlus yüzbəxi wə ləxkərlərgə: — Bu [kemiqilər] kemidə qalmisa, silər qutulalmaysilər! — dedi. **32** Buning bilən ləxkərlər kemidiki qolwaqning aroqamqilirini kesip, uni ləylitip qoydi. **33** Tang atay degəndə, Pawlus həmməylənni bir'az oqizaliniwelixkə dəwət qildi. U: — Silərninq dəkkə-dükkə iqidə heqnemə yeməy turoqininglarə qə on tət kün boldi. **34** Əmdi bir'az oqizaliniwəxlərninqni ətünimən. Qünki həyat kəlixinglar üqün muxundə qilixkə toqra kelidu; qünki heqkəysinglarning bexidiki bir tal moymu ziyə qə uqrimaydu! — dedi. **35** Bu səzni qilip bolup, u qolə qə bir parqə nanni elip, kəpqilikning aldidə Hudaə qə təxəkkür eytip oxtup yedi. **36** Xuning bilən həmməylən əyərətlinip oqizaliniwəxlərninq bəxlidi **37** (kemidə biz jəmiy ikki yüz yətmix altə kixi iduk). **38** Həmməylən qərsəqlirini toqlə qə andin keyin, kemini yeniklitix üqün, kemidiki buə qə daylarnimu dengizə taxliwətti. **39** Tang atqəndə, kemiqilər quruklukning nə ikənlikini tonumidi. Lekin uningdiki bir qumluk qəltukni bayqə, kemini bir əmal qilip xu yərdə uruldurup quruklukqə qiqərmə qçi boldi. **40** Ular aldi bilən lənggərlərninq boxiwetip, ularni dengizə taxliwətti. Xuning bilən bir wə qittə, kemining ikki yənilix palə qəning bəqlirini boxitip, ularni qüxürüwətti. Andin kemining bexidiki yəlkənni xəmalə qə qiqirip, kemini qumlukning kərqə qə qə qəritip mənqdurdi. **41** Əmdi ikki əkim bir-birigə uqrə xə qə yərgə kirip qəlip, ular kemini kəraqqə soqturuwaldu; kemining bəxi dengiz tegigə

urulup petip, midirlimay kaldi, lekin kemining arka təripi dolqunlarning zərbisi bilən quwulup ketixkə baxlidi. **42** Ləxkərlər məhbuslarning suqə səkrəp qeqip ketixining aldini elix üqün, həmmisini ɵltürüwətməkqi boldi. **43** Lekin yüzbexi Pawlusni qutkuzuxni haliqan bolup, ləxkərlərləning bundak kiliqioqə yol qoymidi. U aldi bilən su üzüxnə bilidioqanlarning suqə qüxüp kiroqakka qikixini, **44** qaloqanlarning bəzilirini tahtaylaroqə, bəzilirini kemining quwulup kətkən parqilirioqə esilip, kiroqakka qikixini buyrudi. Xundak boldiki, həmməylən qutulup sak-salamət quruklukka qikti.

28 Biz qutulup sak-salamət kiroqakka qikqandin keyin, u aralning Malta dəp atilidioqanliqini bilduk. **2** Yərlək həlk bizgə intayin mehrəbanliq bilən muamilə kildi; qünki u qaoqda yamoqur yeoqip, həwa sooquk boləqaqka, ular gülhan yeqip bizni kütüwalidi. **3** Pawlus bir baqlam otun terip kelip otka taxliwidi, issiqtin etilip qikqan bir zəhərlik yılan uning qolini qixliginiqə qaplixiwaldi. **4** Xu yərləklər Pawlusning qolioqə yepixip turoqan yilanni kərüp, bir-birigə: — Bu adəm qoqum bir katil ikən! Dengizdin qutulup qikqan bolsimu, «Adillik» uning tirik qelixioqə yol qoymidi, — deyixti. **5** Lekin Pawlus yilanni otning iqigə silkip atti, ɵzi bolsa heqkandak zəhim yemidi. **6** Həlk uningə bədini ixqip ketidu yaki u tuyuksiz yikilip ɵlidi dəp qarap turatti. Lekin uzun wəkit qarap turup, uningda heqkandak binormal qələtning bolmioqanliqini kərüp, oylioqinidin yenip: — Bu bir ilah bolsa kerək! — deyixti. **7** U yərləning ətrapidiki yurtta, aral baxliqi (Publiyas dəp ataloqan)ning birnəqqə yər-etizliri bar

idi. U bizni oʻyigʻa baxlap, uq kün kizojin mehman kilip kütti. **8** U qaoqda xundak boldiki, Publijusning atisining kizitmisi orlap, toloqak bolup yetip qaloqanikan. Pawlus uning yenioqa kirip, dua kilip üstigʻa qolini tagküzüp, uni sakaytip koydi. **9** Xuningdin keyin araldiki qaloqan kesallarning hammisi uning aldioqa kelip, sakaytildi. **10** Ular bizning hermitimizga nuroqun sowoqlarni beoqxliqan bolup, ahirda bu yerdin yena yoloqa qikqan waktimizda, bizni yoloqa lazimlik narsa-keraklar bilan taminlidi. **11** Malta arilida Iskandariyadin kalgan, bexioqa «Samawiy Qoxkezak» ilahlrining naxixliri oyuloqan bir kema kixliqanidi. Aralda uq ay turoqandin keyin, bu kema bilan yoloqa qiktuk. **12** Sirakoza xahiriga kelip, u yerdə uq kün turduk. **13** Andin aylinip mengip, [Italiyadiki] Regiyum xahiriga kelduk. Otisi xamal yonilixi ozgirip jənubtin qikixi bilan, ikkinqi kuni Puteoli xahiriga yetip kelduk. **14** U yerdə birnəqqə qerindaxlarni taptuk, ularning otünüxliri bilan biz ularda bir həptə turduk. Xundak kilip biz Rim xahiriga yetip kelduk. **15** Keliwatkanlikimizdin həwər tapqan xu yerdiki qerindaxlar bizni qarxi elix üqün xəhərdin qikip hətta «Apiyus baziri»oqiqa, [bəziliri] «Üq Saray»oqiqa kəlgənidi. Pawlus ularni kərgəndə, Hudaqa rəhmət eytip, oqəyrətləndi. **16** Rim xahiriga kirginimizdə, yüzbəxi məhbuslarni orda qarawul begigə tapxurdi; ləkin Pawlusning birlə kəzətküqi ləxkər bilan bir oydə ayrim turuxioqa ruhsət qilindi. **17** Üq kündin keyin, u u yerdiki Yəhudiylarning kattiwaxlirini ozi bilan kərüxüxkə qakirdi. Ular jəm bolqanda, u mundaq dedi: — Qerindaxlar! Mən həlkimizgə yaki ata-bowilirimizdin

kalduruloqan o'rp-adatlarga qarxi heqkandak ix qilmioqan bolsammu, Yerusalemda turoqinimda tutkun qilinip rimliklarning qolioq tapxuruldum. **18** Rimliklar meni sorakka tartip, mendə olüm jazasioqə məhkum qiloqudək birər jinayət bolmioqaqkə, meni koyuwətməkqi boldi. **19** Lekin Yəhudiylar buningoqə qarxilik bildürgəqkə, Qəysərgə murajət qilixkə məjbur boldum. Bularni deginim bilən, bu mening öz həlkim üstidin xikayitim bar degənlikim əməs. **20** Xu səwəbtin mən silər bilən yüz kərüxüx wə bu həqtə silərgə eytix üqün silərni bu yərgə qakirdim. Qünki bu zənjir bilən baqlinixning səwəbi dəl Israilning kütkən ümididir. **21** Ular Pawluskə: — Biz bolsak Yəhudiyədin sən toqruluk hət almiduk, yaki u yərdin kəlgən qerindaxlarning heqkaysisimu sən toqruluk birər yaman həwər əkəlmidi yaki yaman gepingni qilmidi. **22** Lekin sening pikirliringni angliqumiz bar. Qünki həmmə yərdə kixilərnin [sən təwə boləqan] bu məzhəpkə qarxi səzləwatqanlikidin həwirimiz bar! — deyixti. **23** Xuning bilən ular Pawlus bilən kərüxüxkə bir künni bekitti. U küni nuroqun kixilər uning turaloqusioqə kəlgənidi; u tang atkandin kəqkiqə ularoqə [səz-kalamni] xərhləp, Hudaning padixəhliki həkqkidə toluk guwahlik berip, Təwrat həm pəyoqəmbərlərnin yazmiliridin nəkil kəltürüp, ularni əysə toqruluk qayil qilixkə küqidi. **24** Uning səzlirigə bəzilər ixəndürüldi, bəzilər ixinixni rət qildi. **25** Ular Pawlusning mundaq bir səzni qilixi bilən əzərə kelixəlməy qaytip kətti. U mundaq dedi: — Muqəddəs Roh Yəxaya pəyoqəmbər arkilik ata-bowilirimizoqə munu səzni dəl jayida eytkən: **26** — «Barəqin; muxu həlkəkə mundaq dəp

eytkin: — «Silər anglaxni anglaysilər, birak qüxənməysilər; Kөрүxni көrүsilər, birak bilip yətməysilər. 27 Qünki muxu həlkning yүrikini may kaplap көtkən, Ular angliqanda kulaklırini eqir kıliwaloqan, Ular көzlirini yumuwaloqan; Undak bolmisidi, ular көzliri bilən көrүp, Kulıki bilən anglap, Kөngli bilən qүxinip, Öz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularni sakaytkan bolattim»». 28 Xunga bilixinglar kerəkki, Hudaning bu nijatlıki yat əlliklərgə əwətiliwatidu. Ular bolsa uningoqa kulak salmay qalmaydu! — dedi. U bu sözlərni eytkanda Yəhudiylar öz-ara kattik talax-tartix kılixip көtti. 30 [Pawlus] əzi ijarigə aloqan eydə toluk ikki yil turdi wə bu yərdə uning bilən көrүxүxkə kəlgən həmmə kixilərnı kəbul kılip, 31 tolimu yүrəklik bilən həm heq tosaləuəqa uqrimay, Hudaning padixahlıkını jar kılip, Rəb əysa Məsihkə dair həkikətlərnı yətküzüp təlim bərdi.

Rimliklarğa

1 Rosullukğa tallap qaqiriloğan, Hudaning hux hawirini jakarlaxka ayrip tayınləngən, Məsih əysaning kuli boləjan mənki Pawlustin salam! **2** Huda bu hux hawəning kelixini heli burunla pəyoələmbərliri arkilik mukəddəs yazmılarda wadə kıləjanidi. **3** Bu hux hawər Əz Oqlı, yəni Rəbbimiz əysa Məsih toərisididur; jismaniy jəhəttin U Dawutning nəslidin tuəjuləjan; birdinbir pak-mukəddəs Roh təripidin əlümdin tirildürüləx arkilik «küq-kudrət Igisi Hudaning Oqlı» dəp kərsitilip bekitiləjan; **5** U arkilik, xundakla Uning nami üqün barlik əllər arisida Hudaəja etikədtin boləjan itaətmənlik wujudka kəltürüləxkə biz mehir-xəpkətkə wə rosullukğa muyəssər bolduk; **6** Silər ular arisida, əysa Məsih təripidin qaqiriloəjanilər. **7** Xunga, Huda səygən wə U «mukəddəs bəndilirim» dəp qaqiroəjan Rim xəhirediki həmminglarəja, Atimiz Hudadin wə Rəbbimiz əysa Məsihtin mehir-xəpkət wə aman-hatirjəmlilik boləjay! **8** Aldi bilən mən əysa Məsih arkilik həmminglar üqün Hudaəyimoəja təxəkkür eytimən; qünki siləning etikədinglar pütkül aləmgə pur kətti. **9** Əz Oqlı toərisidiki hux hawərdə qin roh-kəlbim bilən mən hizmitini kiliwatқан Huda Əzi mening dualirimda siləni xunqə üzlüksiz əsləp turəjanlikimoəja guwahtur. **10** Mən dualirimda, mumkin kədər Hudaning iradisi bilən siləning yeninglarəja berixka ahir muyəssər boluxka həmixə ətünimən. **11** Qünki mən siləni birər rohiy iltipatka igə kilix arkilik mustəhkəmləx üqün silər bilən kərixüxkə intayin təkəzzamən; **12** yəni, mən aranglarda bolsam, bir-birimizning etikədidin əzara

təsəlli və ilham alalaymiz deməkdir. **13** Kəndaxlar, mən silərlə xuni bilixməni halaymənki, baxsa yərdəki əlliklərlə arisəda hizmətim mənə bərgəndək, silərlə aranglərdimə hizmətimni mənə bərxə üqün yəniqlərə bərxni kəp kətim niyə kildim, ləkin bəgüniyə tosaləyəyə uqrap kəliwətimən. **14** Mən hərəkəndək, adəmlərə, mənli Yunanlıqlar və yat təpirlərə, dənixməni və nədnlərə bəlsun, həmmisigə kərdərmən. **15** Xəni üqün imkaniyə mənə yə bərsilə mən Rəndəki silərgimə hux hərweri yətküzüp bəyan kəlixkə kizənimə. **16** Qünki mən Məsih təpəridəki bə hux həwərdəni hərğiz hijil bəlməymən! Qünki u xəniyəyə ixəngüqilərləni həmmisini, əldi bəln Yəhudiyləni, əndi keyin Grekləni niyəkə erixtəridəni Hədaning küq-kədrətidur! **17** Qünki [hux həwərdə] etikədkə əsələnən, Hədaning birhəl həkəniyəliki etikədkə kələyəyəyə wəhiyə kəlinənədur. [Məkəddəs yazmələrdə] yəziləniyədək: — «Həkəniyə adəm ixənq-etikədi bəln həyat bəlidu». **18** Qünki həkəniyətsizlik bəln həkəniyətsizlikigə nisbətən Hədaning kəratkən qəzipi ərxəni oqək wəhiyə kəlinməktə. **19** Qünki insənlər Həda təpəridə bələyədiən ixlər ulərləni kəz əldəni təridu; qünki Həda həmməni ulərəyə oqək kərsətip bərgən **20** (qünki dənəyə əpəridə bələyəndi bəri Hədaning kəzgə kərinməs əzgəqiləkləri, yəni mənngülük kədrəti və bərdinbər Həda ikənliki Əzi yəratkən məwjudətlər əkilək oqək kərlməktə, xundəklə bəni qəxinip yətkili bəlidu. Xə səwəbtin insənlər həq bəhənə kərsətləməydu) (ərdios g126) **21** —

qünki insanlar Hudani bilsimu, uni Huda dəp uluqlimidi, Uningoşa təxəkkür eytmidi; əksişə, ularning oy-pikirliri bimənə bolup, nadan kəlbi qarangojulixip kətti. **22** Əzlrini danixmən kılıp kərsətsimu, lekin əkilsiz bolup qıkti; **23** qirimas Hudaning uluqlukining ornioşa qirip əlidioşan adəmzatka, uqar-kanatlaroşa, tət ayaqlıq haywanlaroşa wə yər beqirlişuqilaroşa ohxaydioşan butlarni almaxturup qoyşanidi. **24** Xunga Huda ularni kəlbidiki xəhwaniy həwəsliri bilən iplaslıq kılıxka, xundakla bir-birining tənirini nomuska qalduruxka qoyup bərdi. **25** Ular Huda tooşrisidiki həkikətni yaloşanoşa aylandurdi, Yaratquqining ornioşa yaritiloşan nərsilərgə qokunup, tawap-taət kılışanidi. Həlbuki, Yaratquqioşa təxəkkür-mədhıyə mənggügə okulmakta! Amin! (aiōn g165) **26** Mana xuning üqün, Huda ularni pəskəx xəhwaniy həwəslərgə qoyup bərdi. Hətta ayallarmu təbiy jinsiy munasiwətni oşeyriy munasiwətkə aylandurdi; **27** xuningdək, ərlərmu ayallar bilən bolidioşan təbiy jinsiy munasiwətlərnı taxlap, baxka ərlərgə xəhwaniy həwəslər bilən kəyüp pixidioşan boldi. Ərlər ərlər bilən xərməndilikka kirixti wə nətijidə ularning muhalip kilmixliri öz bexioşa qıkti. **28** Ular Hudani bilixtin waz keqixni layıq kərgənliki tallioşanlıki üqün, Huda ularni buzuk niyətlərgə wə nalayıq ixlarni kılıxka qoyup bərdi. **29** Ular hərhil həkkanıyəsizlik, rəzillik, nəpsaniyətkilik, əqmənlikka qəmüp, həsəthorluk, katillik, jedəlhörluk, məkkarlıq wə hərhil bətniyətlər bilən toldi. Ular ioşwagər, **30** təhməthor, Hudaşa nəprətkinidioşan, kibirlik, mahtanqak, qongqi, hərhil rəzilliklərnı oylap

qikiridioqan, ata-anisining sözini anglimaydioqan, **31** yorutulmioqan, wədisidə turmaydioqan, kəyümsiz wə rəhimsiz insanlardur. **32** Ular Hudaning xularoqə boləqan adil həkūmini, yəni xundak ixlarni kīloquqilarning ölümgə layik ikənlikini enik bilsimu, bu ixlarni əzliri kilipla qalmay, bəlki xundak kīlidioqan baxkīlardin səyünüp ularni alkixlaydu.

2 Əmdi əy baxkīlarning üstidin həkūm kīlidioqan insan, kim boluxungdin kət'iyəzər bahənə kərsitəlməysən; qūnki baxkīlar üstidin kəysi ixta həkūm kīlsang, xu ixta əz gunahingni bekitisən. Qūnki əy həkūmqi, sən əzüngmu ularoqə ohxax ixlarni kīliwatisən. **2** Bizgə məlumki, Hudaning undak ixlarni kīloqanlar üstidin həkūm qikīrixi [mutlək] həkīkətkə asaslanəqandur. **3** Xunga, i xundak ixlarni kīloqanlar üstidin həkūm qikəroquqi, xundakla xuningəqə ohxax ixlarni kīloquqi insan, əzüng Hudaning həkūmidin qaqalaymən dəp hiyal kīlamsən? **4** Yaki Hudaning məhribanlığining seni towa kīlix yolioqə baxlaydioqanlığını həq bilməy, uning məhribanlığı, kəng kərsaklığı wə səwr-takītining molluqəqə səl kərawatamsən? **5** Əksiqə, towa kīlmaydioqan jahīllıqı wə tax yürəklikıngdin, Huda adil həkūmini ayan kīlidioqan qəzəplik kūni üqün sən əz bexingəqə qūxidioqan qəzipini toplawatisən. **6** Huda hərkingə əz əməllirigə yarixə ix kəridu. **7** Yahxi ixlarni səwrqanlik bilən kīlip, xan-xərəp, hərmət-əhtiram wə bakiylikni izdigənlərgə U mənggölük həyat ata kīlidu; (**aiōnios g166**) **8** ləkin xəhsiyətkilərgə, həkīkətkə tən bərməy, əksiqə həkəkaniyətsizlikkə əgəxkənlərgə qəzəp-kəhr

yaʼqdurulidu; **9** yamanlik qilidigan barlik jan igisiga, aldi bilən Yəhudiylaroq, andin Greklərgə külpət wə dərd-ələm qüxidu; **10** birak, barlik yaxilik qilouqilaroq, aldi bilən Yəhudiylaroq, andin Greklərgə xan-xərap, hərmət-ehtiram wə aman-hatirjəmlilik təkdin qilinidu. **11** Qünki Hudada adəmnin yüz-hatirisini qilix yoktur. **12** — qünki Təwrat qanunini bilməy gunah sadir qilouqlarining hərbi Təwrat qanunining həkümigə uqrimisimu, [əyibkə uqrap] halak bolidu; Təwrat qanunini bilip turup gunah sadir qilouqlarining hərbi bu qanun boyiqə sorakqə tartilidu **13** (qünki Hudaning aldida qanunni angliouqlar əməs, bəlki qanunoq əməl qilouqlar həkqaniy hesablinidu. **14** Qünki Təwrat qanunini bilməydiğan əlliklər təbiy halda bu qanunoq uyoqun iqlarni qilsa, gərqə bu qanundin həwərsiz bolsimu, Təwrat qanuni ularda kərüngən bolidu. **15** Ularning bu qilouqlari öz qəlbirigə qanun tələplirining pütüklük ikənlikini kərsitidu; xuningdək, ularning wijdanlirimu əzligə həkikətnin guwahqisi bolup, oy-pikirliri əzini əyibləydu yaki əzini aqlaydu) **16** — mən yətküzüp keliwatqan bu hux həwərgə əsasən Hudaning əysa Məsiq arkilik insanlarning qəlbidə pükkən məhpiy iqlar üstidin həküm qikiridigan künidə [yukirida eytilouqlar qokum yüz beridu]. **17** Sənu, əgər əzüngni Yəhudi dəp atəp, Təwrat qanunoq ümid baqlap, Hudaoq təwəmə dəp mahtansang, **18** qanundin əginip uning iradisini bilip, esil bilən pəsni pərk ətkən bolsang, **19** Təwrat qanunidin bilim wə həkikətnin jəwhirigə igə boldum dəp qarəp, əzüngni korlaroq yol baxliouqi, qarangoqda qalouqlarəq mayak, nadanlarəq əgətküqi,

gədəklərgə ustaz dəp ixəngən bolsang — **21** əmdi sən baxqılarəja təlim berisənu, əzünggə bərməmsən? Ooqrilik qilmanglar dəp wəz eytisənu, əzüng ooqrilik qilamsən? **22** «Zina qilmanglar» — dəp wəz eytiysənu, əzüng zina qilamsən? Butlardin nəprətlinisənu, əzüng buthanilardiki nərsilərnə bulang-talang qilamsən? **23** Təwrat qanuni bilən mahtinisənu, əzüng xu qanunoja hilaplik qilip, Hudaəja daə qəltürəmsən?! **24** Huddi [mukəddəs yazmilarda] yezilojində: «Silərnə qilmixinglar tüpəylidin Hudaning nami taipilər arisida kupurlukqa uqrimakta». **25** Təwrat qanunoja əməl qilsang, hətnə qilinəningning əhmiyiti bolidu, ləkin uningəja hilaplik qilsang, hətnə qilinəning hətnə qilinmiəandək hesablinidu. **26** Əmdi hətnisizlər qanunning tələpligə əməl qilsa, gərqə hətnisiz bolsimu, Huda təripidin hətnilik hesablanmamdu? **27** Təwrat qanun dəsturidin həwərdar wə hətnilik turukluk qanunoja hilaplik qiloquqi, i Yəhədiy, qanunoja əməl qilidiəjan jismaniy hətnisizlər təripidin sening gunahing üstidin həküm qikiriliwatmamdu? **28** Qünki sirtki kərünüxi Yəhədiy bolsila uni [həqəkiy] Yəhədiy degili bolmaydu, sirtki jəhəttiki jismaniy hətninimu [həqəkiy] hətnə degili bolmaydu, **29** roħida Yəhədiy boləjini [həqəkiy] Yəhədiydur; uning hətnə qilinəjini hətnə qanun dəsturi arqilik əməs, bəlki qəlbida, Roħtindur. Bundak kixining təriplinixi insanlar təripidin əməs, bəlki Huda təripidin bolidu.

3 Undakta, Yəhədiy boləjanning Yəhədiy əməstin nemə artuqqiləxi bar? Hətnilik boləjanning nemə paydisi bar? **2** Əməliyəttə, ularning hər jəhəttin kəp artuqqiləxi bar.

Birinqidin, Hudaning bexarətlik sözliri Yəhudiylarğa amanət kılınğan. **3** Əmdi gərqə ulardin bəziliri ixənqsiz qıqқан bolsimu, buningğa nemə bolatti? Ularning ixənqsizliki Hudaning ixənqlilikini yokқа qıqiriwetərму? **4** Hərgiz undak kılmaydu! Huda rastqıl hesablinip, həmmə adəm yaloğanqi hesablısun! Huddi [mukəddəs yazmılarda Huda həkkidə] yeziləninidək: — «Səzliginingdə adil dəp ispatlanəysən, Xikayətkə uqriəningdə oələbə kıləysən». **5** Lekin bizning həkkaniysizlikimiz arkilik Hudaning həkkaniyliki tehimu enik kərsitilsə, buningğa nemə dəymiz? Həkkaniysizlik üstigə oəzəp təkidiğan Hudani həkkaniy əməs dəymizmu (mən insanqə səzləymən)? **6** Mundaq deyixkə hərgiz bolmaydu! Əgər undak bolsa, Huda aləmnı kəndak sorakқа tartidu? **7** [Bəzilər yənə]: «Mening yaloğanqılqımdin Hudaning həkikətliki tehimu oquq kılinsa, xundakla uluqluqi tehimu yorutulsa, əmdi mən yənə nemə üqün gunahkar dəp karilip sorakқа tartilimən?» [deyixi mumkin]. **8** Undak boləanda nemixқа (bəzilər bizgə təhmət qaplımaqqi bolup, gəplirimizni buriwətkəndək) «Yamanlıq kılaylı, buningdin yaxılıq qıqıp qalar» — deyixkə bolmaydu? Bundaq degüqilərnıng jazalinixi həkliktur! **9** Əmdi nemə deyix kerək? Biz [Yəhudiylar] [Yəhudıy əməslərdin] üstün turamdıq? Yak, hərgiz! Qünki biz yukurida Yəhudiylar bolsun, Greklər bolsun həmmisining gunahning ilkidə ikənlikini ispatlap əyiblidıq. **10** Dərwəkə, mukəddəs yazmılarda yeziləninidək: — «Həkkaniy adəm yok, hətta birimu yoktur, **11** Yorutuləğan kixi yoktur, Hudani izdiginimu yoktur. **12** Həmmə adəm yoldin qətnidi,

Ularining barliqi ərzişə bolup qıktı. Mehribanlik kılquqi yok, hətta birimu yoktur. **13** Ularining geli eqiloğan kəbridək sesiktur, Tilliri kazzaplik kilmakta; Kobra yilanning zəhiri ləwliri astida turidu; **14** Ularining zuwani qarəax həm zərdigə toloğan. **15** «Putliri qan toküxkə aldiraydu; **16** Barəanla yeridə wəyranqilik wə pajiəlik ixlar bardur. **17** Tinqlik-aramlik yolini ular heq tonuəğan əməş». **18** «Ularining nəziridə Hudadin qorkidioğan ix yoktur». **19** Təwrattiki barlik səzlərnin Təwrat qanuni astida yaxaydioğanlarə qarita eytilənlili bizgə ayan. Bularnin məqsiti, hər insanning əqzi bahənə kərsitəlməy tuwəqlinip, pütkül dunyadikilər Hudaning sorikida əyibkar ikən dəp ayan kılinsun, dēgənliktur. **20** Xunga, heqkəndək ət igisi Təwrat-qanuniə əməl kılıxkə intilixliri bilən [Hudaning] aldidə həkkəniy həsəblənməydu; qünki Təwrat qanuni arqilik insan əz gənəhini tonup yetidu. **21** Birək, hazır qanun yoli bilən əməş, bəlki Hudaning Əzidin kəlgən birhil həkkəniylik axkariləndi! Bu hil həkkəniylikkə qanunin əzi wə pəyqəmbərlərnin [yazmilirimu] guwəhlik bərgəndur; **22** yəni, Hudaning Əysə Məsihnin ixənq-sadəkətliki arqilik etiəkə kılquqılarnin həmmisining iqiğə həm üstigə yətküzidioğan həkkəniylikidur! Bu ixta ayrimqilik yoktur **23** (qünki barlik insanlar gənəh sadir kılip, Hudaning xən-xəripigə yətləməy, uningdin məhrum boldi) **24** Qünki etiəkəqlarnin həmmisi Məsih Əysədə boləğan niyat-hərlük arqilik, [Hudaning] mehir-xəpkiti bilən bədəlsiz həkkəniy kılınıdu. **25** Huda Uni gənəhlərnin jəzasini kətürgüqi kafarət qurbanliki süpitidə təyinlidi;

[insanlarning] Uning [qurbanlik] kenioqa ixənq baqlixi bilən [qurbanlik] inawətlıktur. Huda bu arqilik burunki zamandikıləning sadir kıloqan gunahlırioqa səwr-takətlık bolup, jazalimay ətüzüwetixining adillik ikənlikini kərsətti. **26** Buningoqa ohxax bu [qurbanlik] arqilik U hazırkı zamanda bolqan həqqaniylikinimu kərsətkən. Xundak kılip U Əzining həm həqqaniy ikənlikini həm Əysaning etiqadida bolquqini həqqaniy kıloquqi ikənlikinimu namayan kildi. **27** Undak bolsa, insanning nemə mahtanoquqilıki bar? Mahtinix yok kılinidi! — Nemə prinsipka اساسən? Qanunoqa intilix prinsipi bilənmu? — Yak! «Etıkad» prinsipi bilən! **28** Qünki «Insan Təwrat qanunioqa əməl kılixqa intilixliri bilən əməs, bəlki etiqad bilən həqqaniy kılinidu» dəp hesablaymiz! **29** Əjəba, Huda pəkətlə Yəhudiylarningla Hudasimu? U əlləningmu Hudasi əməsmu? Xundak, u əlləningmu Hudasidur. **30** Huda bolsa birdur, U hətnə kılinioqanlarni etiqad bilən həmdə hətnə kılinmioqanlarnimu etiqad bilən həqqaniy kılidu. **31** Əmdi etiqad prinsipi bilən Təwrat qanunini bikar kıliwetimizmu? Yak, dəl buning əksiqa, uni küqkə igə kılimiz.

4 Undakta, biz [Yəhudiylarning] jismaniy jəhəttiki atimiz İbrahimning erixkini toqrisida nemə dəymiz? **2** Əgər İbrahim əməlliri bilən həqqaniy dəp jakarlanioqan bolsa, uningda mahtanoqudək ix bolatti (bəribir Hudaning aldidə uning mahtinix həqqi yok idi). **3** Qünki muqəddəs yazmilarda nemə deyilgən? — «İbrahim Hudaoqa etiqad kildi; Bu uning həqqaniylikı hesablandı» deyilidu. **4** İxligüqigə berilidioqan hək «məhır-xəpkət»

hisablanmaydu, balki birhil «kərz qayturux» hisablinidu. **5** Birak, heq ix-əməl kilmay, pəkət nomussiz gunahkarlarni həkkanıy kılouqi Hudaqa etikad kılidiqan kixining bolsa, uning etikadi həkkanıylik dəp hisablinidu! **6** Huda kılouan əməllirigə karimay, həkkanıy dəp hesabliqan kixining bəhti toqruluk Dawut [pəyətəmbərnu] mundak degən: — **7** «Itaətsizlikliri kəqürüm kılinoqan, Gunahliri yepiloqan kixi nemidegən bəhtliktur! **8** Pərwərdigar gunahliri bilən heq hesablxmaydiqanlar nemidegən bəhtliktur!». **9** Əmdi bəht yaloquz hətnə kılinoqanlarqila mənəsup bolamdu, yaki hətnə kılınmioqanlarqimu mənəsup bolamdu? Qünki: «İbrahimning etikadi uning həkkanıylikı dəp hesablandi» dəwatimiz. **10** Həkkanıylik kandaq əhwalda uningqa hesablandi? Hətnə kılınıxtin ilgirimu yaki hətnə kılınıxtin keyinmu? U hətnə kılinoqan qalda əməs, balki hətnə kılınmioqan qalda hesablandi! **11** Uning hətnini qobul kılqini bolsa, uni hətnə kılınıxtin burunla etikadi arkilik igə bolqan həkkanıylikqa məhür bəlgisi süpitidə bolqanidi. Demək, u hətnisiz turup Hudaqa etikad kılouqılarning həmmisining atisi boldi — ularmu [etikadi bilən] həkkanıy hisablinidu! **12** U yənə hətnə kılinoqanlarningmu atisidur; demək, hətnə kılinoqan boluxi bilən təngla hətnə kılınmioqan waqtidimu etikadlik yol mangoqan atimiz İbrahimning izlirini besip mangoqanlarningmu atisi bolqandur. **13** Qünki [Hudaning] İbrahimqa wə nəsligə dunyaqa mirashor bolux toqrisidiki wadə berixi İbrahimning Təwrat qanunioqa əməl kılıxqa intilginidin əməs, balki etikadtin bolqan həkkanıyliktin kəlgən. **14** Qünki əgər

kanunlari intilidiganlar mirashor bolidigan bolsa etika
bika narsa bolup qalatti, Hudaning wadisimu yoka
qikirigan bolatti. **15** Qunki Tawrat kanuni [Hudaning]
otazipini elip kelidu; qunki kanun bolmisa, itaatsizlik
degan ixmu bolmaydu. **16** Xuning uqun, Hudaning
wadisining [pakat] Oz mehri-xepkiti arkilik amalg
axuruluxi uqun, u etikadkila asalinidu. Buning bilan
u wada Ibrahimning barlik awladliriga, pakat Tawrat
kanuni astida turidiganlarogila amas, balki Ibrahimga
etika qilouqilarning hammaisigimu kapalatlik kiligan.
Qunki mukaddas yazmilarda: «Seni nuroqun qowmning
atisi kildim» dep yeziligindek, Ibrahim hammaimizning
atisidur. Dahrakikat, u oluklarni tirilduridigan, mawjut
bolmigan bar dep mawjut kilidigan, ezi etiqad
baoligan Huda aldida hammaimizning atisi boldi. **18**
Heqkandak umid qalmisimu u yonila umidta etika kildi
wa xuning bilan uningog: «Sening nasling [san-sanaksiz]
bolidu» dep aldin eytilogandek nuroqun qowmning atisi
boldi. **19** U yuz yaxka yekinlap, tenini elgan hesablisimu,
xundakla ayali Sarahningmu baliyatkusini eldi dep
qarisimu, yonila etikadta ajizlaxmidi; **20** Hudaning
wadisiga nisbatan etikadsizlik kilip heq ikkilanmidi,
aksiga u etikadi arkilik kuqaytildi wa Hudani uluqlidi,
21 «U nemini wada qilgan bolsa xuni amalg axurux
qudritiga Igidur» dep toluq ixendurildi. **22** Xuning bilan
bu «uning hakkaniyliki hesablandi». **23** Bu, «Uning
hakkaniyliki hesablandi» degan sez yaloz uning uqunla
amas, **24** balki Rabbimiz Oysani olumdin tirildurgan
Hudaga etika qiliximiz bilan hakkaniy hesablinidigan

bizlär üqünmu yeziloqan; **25** [Məsiḥ] bolsa itaətsizliklerimiz
üqün pida yolioqə tapxuruldi wə həqqəniy qiliniximiz
üqün tirildürüldi.

5 Xunga etiḳad bilən həqqəniy qilinoqan ikənmiş,
Rəbbimiz Əysa Məsiḥ arqilik Huda bilən inəḳ munasiwəttə
bolimiz. **2** U arqilik etiḳad yolida bizni qing turoquzidioqan
bu meḥir-xəpḳitining iqigə kirix həḳuḳioqə muyəssər
bolduḳ, xuningdəḳ Hudaning xan-xəripigə baqlioqan
ümidimizdin xad-huram bolimiz. **3** Xundəḳ bolupla
qəlməy, müxkül əḥwallar iqidə xadlinimiz; qünki
müxküllük səwrənləḳni, səwrənləḳ qidamləḳni, qidamləḳ
ümidni elip kelidu, dəp bilimiz. **5** Wə bu ümid bizni
yərgə qaritip qoymaydu, qünki bizgə ata qilinoqan
Muxəddəs Roh arqilik Hudaning meḥir-muḥəbbiti
alliburun qəlbimizgə kuyulup exip taxti. **6** Qünki biz pəḳət
amalsiz qəlojinimizda, Məsiḥ biz ihlassizlär üqün [Huda]
bekitkən waḳitta əzini pida qildi. **7** Birsining həqqəniy
adəm üqün jenini pida qilixi nəḥayiti az uqraydioqan ix;
bəzidə yaxxi adəm üqün birsi pida boluxḳa jür'ət qiliximu
mumkin; **8** lekin Huda Əz meḥri-muḥəbbitini bizgə
xuningda kərsitiduki, biz teḥi gunəḳkar waḳtimizda,
Məsiḥ biz üqün jenini pida qildi. **9** Həzir biz Uning
qeni bilən həqqəniy qilinoqan ikənmiş, əmdi U arqilik
[kelidioqan] oḳəzəptin qutuluximiz teḥimu jəzməndur.
10 Qünki burun Hudaḳa düxmən boləḳan bolsəḳmu,
Oqlining əlümi arqilik bizni Uning bilən inəḳlaxturoqan
yərdə, Uning bilən inəḳlaxturuloqandin keyin, əmdi
[Oqlining] ḥayati arqilik biz teḥimu qutulduḳmamduḳ?!
11 Buning bilənla qəlməy, həzir biz Rəbbimiz Əysa Məsiḥ

arkilik Huda bilən inaklaxturulduq, U arkilikmu Hudaning
Əzidin xadlinimiz. **12** Xuningdək, gunahning dunyaoqa
kirixi birla adəm arkilik boldi, ölümning dunyaoqa kirixi
gunah arkilik boldi; xuning bilən gunah arkilik ölüm
həmmə adəmgə tarkaldi; qünki həmmə adəm gunah sadir
kildi **13** (qünki Təwrat kanunidin ilgirimu gunah dunyada
bar idi, əlwəttə; halbuki, kanun bolmisa gunahning hesabi
elinmaydu. **14** Xundaqtimu, ölüm Adəm'ata waqtidin Musa
pəyoqəmbər waqtiqiqə insanlarqimu həküm sürdi; ular
gərqə Adəm'atining sadir qiləqan itaətsizlikidək gunah
sadir qilmioqan bolsimu, bu insanlarmu ölüm həkümidin
haliy bolmidi). Adəm'atining əzi — keyin kelidioqan
Məsihning bir bexarətlik ülgsidur; **15** halbuki, [Hudaning]
xapaətlik sowəqiti Adəm'atining itaətsizlikining pütünləy
əksidur. Qünki birla adəmning itaətsizliki bilən nuroqun
adəm əlgən bolsa, əmdi Hudaning mehir-xəpkiti wə
xuningdək birla adəm, yəni Əysa Məsihning mehir-
xəpkiti arkilik kəlgən sowəqat exip-texip turoaqqa,
nuroqun adəmgə yətküzülüp tehimu zor nətijə hasil
kildi! **16** Xu xapaətlik sowəqatning nətijisi bolsa, xu bir
adəmning gunahining aqiwigə pütünləy ohximaydu.
Qünki bir adəmning bir qetim ətküzgən itaətsizlikidin
qikəroqan həküm insanlarni gunahkar dəp bekitkən
bolsimu, əmma xu xapaətlik sowəqat bolsa kəpligən
kixilərnin nuroqun itaətsizlikliridin «həkkəniy kilinix»ka
elip baridu. **17** Əmdi bir adəmning itaətsizliki tüpəylidin,
ənə xu bir adəm arkilik ölüm həkümran boləqan yərdə,
[Hudaning] mol mehir-xəpkitini, xundakla həkkəniylik
boləqan xapaətlik sowəqitini qəbul qiləqanlar bir adəm,

yəni xü Əysa Məsih arkilik həyatda xunqə oqalibanə həkümranlik kılouqılar bolmamdu! **18** Xunga, bir kətimlik itaətsizlik tūpəylidin barlik insanlar gunahning jazasioqa məhkum kılinoqan bolsa, ohxaxla bir kətimlik həkkanıy əməl bilən həyatlik elip kelidioqan həkkanıylik pütkül insanlara yətküzülgən. **19** Bir adəmnıng bir kətimlik itaətsizlik arkilik nuroqun kixilər dərwekə gunahkar kılınip bekitilgəndək, bir adəmnıng bir kətimlik itaətmənlik bilənmü nuroqun kixilər həkkanıy kılınip bekitilidu. **20** Əmdi Təwrat kanuni insanning itaətsizlikliri kəprək axkarlinip bilinsun dəp kirgüzülgənidi. Ləkin gunah kəyərdə kəpəygən bolsa, [Hudaning] mehir-xəpkıtu xü yərdə tehimu exip taxti. **21** Xuningdək, gunah [insaniyətnıng] üstidin həkümranlik kılip [ularni] əlümgə elip barəinidək, [Hudaning] mehir-xəpkıti həkkanıylikka asasinip həkümranlik kılip, insanni Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik mənggülik həyatlikka erixtüridu. (aiōnios g166)

6 Undaқта, nemə degülik? Hudaning mehir-xəpkıti tehimu axsun dəp gunah iqidə yaxawerəmdük? **2** Yak, hərgiz! Gunahka nisbətən əlgən bizlər kandaqmı uning iqidə yaxawerimiz? **3** Yaki silər bilməmsilər? Hərkəysimiz Məsih Əysaoqa kirixkə qəmüldürülgən bolsak, Uning əlümi iqigə qəmüldürüldük? **4** Biz qəmüldürüx arkilik Uning əlümi iqigə kirip, Uning bilən billə kəmüldük; buning məksiti, Məsih Atining xan-xəripi arkilik əlümdin tirilginidək, bizningmu yengi həyatda mengiximiz üqündur. **5** Qünki [Məsihning] əlümigə ohxax bir əlümdə Uning bilən birgə baqlanoqanikənmiz,

əmdi biz qoqum Uning tirilixigə ohxax bir tirilixtimu Uning bilən birgə bolimiz. **6** Xuni bilimizki, gunahning makani boloqan tenimiz kardin qikirilip, gunahning kullukida yənə bolmasliqimiz üqün, «kona adəm»imiz Məsih bilən billə krestlinip əlgən **7** (qünki əlgən kixi gunahın halas boloqan bolidu). **8** Məsih bilən billə əlgən bolsak, uning bilən təng yaxaydioqanlikimizojimu ixinimiz. **9** Qünki Məsihning ölumdin tirilgəndin keyin qayta əlməydioqanliki, ölümning əmdi Uning üstidin yənə həkümranlik kılalmaydioqanliki bizgə məlum. **10** Qünki Uning ölumi, U gunahni bir tərəp kılax üqün pəkət bir qetimlik əldi; Uning hazır yaxawatқан həyati bolsa, U Hudaqə yüzlinip yaxawatқан həyattur. **11** Xuningqə ohxax, silərmu özünlarni gunahқа nisbətən əlgən, əmma Məsih əysada bolup Hudaqə yüzlinip tirik dəp hesablanglar. **12** Xunga gunahning əlidioqan teninglarda həkümranlik kılaxioqə yol qoymanglar, uning rəzil arzu-həwəslirigə boysunmanglar, **13** xuningdək teninglarning heq əzasini həqqaniyətsizlikқа қорал қилип gunahқа tutup bərmənglar. Əksiqə, ölumdin tirildürülgənlərdək, özünlarni Hudaqə atanglar həmdə teninglardiki əzalarni həqqaniyətning қорали қилип Hudaqə atanglar. **14** Gunah silərnin üstünləroqə heq həkümranlik kılmaydu; qünki silər Təwrat qanuninin astida əməs, bəlki Hudaning mehir-xəpkiti astida yaxawatisilər. **15** Undaқта, kandaқ қилих керək? Qanunning astida əməs, mehir-xəpкət astida boloqanlikimiz üqün gunah sadir қилиwərsək bolamdu? Yak, hərgiz! **16** Əzliringlarni itətmən қуllardək birigə tutup bərsənglar, xu kixinin қули boloqanliqinglarni

bilməmsilər — yoki ölümə elip baridioqan gunahning kulliri, yoki Huda aldida həkkaniylikka elip baridioqan itaətmənlikning kulliri boluxunglar mukərrər? **17** Hudaqə təxəkkür! Burun gunahning kuli boləqansilər, birak [Məsihning] təlimigə baxlinip, bu təlim kərsətkən nəmunigə qin dilinglardin itaət kildinglar. **18** Silər gunahning küqidin kutuldurulup, həkkaniylikning kulliri boldunglar. **19** Ətliringlar ajiz boləqəqə, silərgə insanqə səzləwatimən: — ilgiri silər tən əzayinglarni napak ixlarəqə wə əhlaksizlikka kullardək tutup berixinglar bilən tehimu əhlaksizliklarni kələqandək, əmdi hazır tən-əzaliringlarni pak-mukəddəslikkə baxlaydioqan həkkaniylikka kullardək tutup beringlar. **20** Silər gunahning kulliri boləqan waqtinglarda, həkkaniylikning ilkidə əməs idinglar. **21** Hazir nomus dəp karioqan burunkı ixlardin xu qaəda silər zadi kəndək mewə kərdünglar? U ixlarning aqiweti ölümdür. **22** Birak, hazır silər gınahtin ərkin kilinip, Hudaning kulliri boləqan ikənsilər, silərdə əzünglarni pak-mukəddəslikkə elip baridioqan mewə bar, uning nətijisi mənggülik həyattur. (aiōnios g166) **23** Qünki gunahning ix həkki yənıla ölümdür, birak Hudaning Rəbbimiz Məsih əysada boləqan sowəqiti bolsa mənggülik həyattur. (aiōnios g166)

7 I kərindaxlar, mən hazır Təwrat qanunini bilgənlərgə səzləwatimən; silər qanunning pəkət həyat waqtidila insan üstigə həkümran bolidioqanlikini bilməmsilər? **2** Məsilən, eri bar ayal, eri həyatla bolidikən, qanun boyiqə erigə baqlanoqan; lekin eri ölüp kətsə, [əzini erigə baqlioqan] nikah qanunidin azad kilinidu. **3** Xuning

üqün, bu ayal eri həyat vaxtında baxka bir ərgə baqlansa, zinahor ayal dəp atilidu. Lekin eri elüp kətsə, u [nikah] qanunidin əркиn bolidu; xu qaqlada baxka bir ərgə təgsə, zina qılqan bolmaydu. **4** Huddi xuningdək, qerindaxlar, silər Əysa Məsihning [qurbanlıq] teni arqılıq Təwrat qanunioqa nisbətən əldüqlar. Buning məqsiti silərning baxka birsigə, yəni əlümdin Tirilgüqigə baqlinixinglar wə xuning bilən Hudaoqa mewə berixinglardin ibarəttur. **5** Qünki biz «ət»ning ilkidə wəktimizda, Təwrat qanuni gunahning arzu-həwəslirini tehimu qozqap, tenimizdiki əzalarda əlümgə elip baridiqan mewini qıkarqanidi; **6** lekin, hazır biz Təwrat qanunining ilkidin əркиn bolduk. Qünki əzimizni boqlup turidiqan bu qanunoqa nisbətən əlgən bolup, qanunning dəsturining kona yolida əməs, bəlki Rohning yengi yolida [Hudaning] qulluqida bolimiz. **7** Undaqta nemə degülük? Təwrat qanunining əzi gunahmu? Hərgiz undaq əməs! Dərwəqə, qanunning kərsətmiliri bolmisa, gunahning nemə ikənlikini bilməyttim. Qanun «nəpsaniyətqilik qılma» demigən bolsa, nəpsaniyətqilikning nemə ikənlikini bilmigən bolattim. **8** Lekin gunah qanunning əmri arqılıq pursət tepip, iqidmə hərhil nəpsaniyətqilikləni qozqidi. Təwrat qanuni bolmisa, gunahmu əlüktək jansiz bolatti. **9** Bir qaqlarda qanunning sirtida yaxiqinimda həyat idim, lekin qanun əmrini bilixim bilənla, gunahmu janlinip, meni əlümgə elip bardi. **10** Əslidə kixigə həyatlıq elip kəlsun dəp buyruqlan qanunning əmri əksiqə manga əlüm elip kəldi. **11** Qünki gunah qanunning əmri bilən hujum pursitini tepip, meni azdurdi wə əmr arqılıq meni

øltürdi. **12** Buningdin qarioranda kanun həkikətən pak-mukəddəstur, uning əmrinu mukəddəs, toqra-adalətlik wə yaxxidur. **13** Undaқта, yaxhi boloini manga ølüm boldimu? Hərgiz undaқ əməs! Bəlki, gunahning kəwətlə kəbih ikənliki əmr arkilik oquқ axkariliniхi üqün, bu yaxhi əmrning wasitisi bilən gunah məndə ølüm pəyda kildi. **14** Təwrat қanunining «rohқа təwə» ikənlikini bilimiz. Biraқ mən bolsam «ətkə təwə»durmən, demək gunahқа kuldək setiloqanmən. **15** Qünki nemə kiliwatқinimni øzümму bilməymən. Qünki øzüm niyət қiloqan ixlarni қilmaymən; əsxiqə, nəprətlinidioqinimni қilimən. **16** Lekin əgər øzüm halimioqan ixlarni қilsam, øzüm қanunning yaxhi ikənlikini etirap қiloqan bolimən. **17** Xundaқ ikən, bu ixlarni mən əməs, bəlki iqimdə məwjut boləqan gunah kilduridu. **18** Iqimdə, yəni mening ətlirimdə heq yaxhiliқning məwjut əməslikini bilimən; qünki yaxhiliқ қilix niyitim bar bolsimu, uni қilalmaymən. **19** Xuning üqün øzüm halioqan yaxhiliқni қilmay, əsxiqə halimioqan yamanliқni қilimən. **20** Øzüm niyət қilmioqan ixni қilsam, buni қilidioqan mən əməs, bəlki iqimdə makan қiloqan gunahтур. **21** Buningdin øzümdiki xundaқ bir қanuniyətни bayқaymənki, yaxhiliқni қilmaқqi boləqinimda, yamanliқ һaman iqimdə manga һəmrəһ bolidu. **22** Qəlbimdə Hudaning қanunidin sөyünimən; **23** biraқ tenimdiki əzalirimda baxқа bir қanuniyətни сезimən. Bu қanuniyət qəlbimdiki қanun bilən jəng қilip, meni tenimdiki əzalirimdiki gunah sadir қilduroquqi қanuniyətkə əsir қilidu. **24** Nemidegən dərdmən adəmmən-һə! Ølümgə elip baridioqan bu tenimdin kimmu meni қutқuzar?

25 Rəbbimiz Əysa Məsih, arqilik, Hudağa təxəkkür bolsun! Xundak qilip, qəlbim bilən Hudaning qanunioğa itaət qilimən, lekin ətlirimdə gunah sadir kilduroquqi qanuniyətkə itaət qilimən.

8 Hulasilisak, Məsih, Əysada boləqanlar gunahning jazasioğa məhkum bolmaydu. **2** Qünki Məsih, Əysada boləqan həyatlikni bəhx etidioğan Rohning qanuniyiti adəmnı gunahqə wə əlümgə elip baridioğan qanuniyəttin silərni halas kildi. **3** Qünki [gunahlik] ət elip kelidioğan ajizlik tüpəylidin Təwrat qanuni qilalmioğanı Hudaning Əzi [kildi]; U Əz Oqlini gunahkar ətlik qiyapəttə gunahni bir tərəp qilixqə əwətip, əttiki məwjut gunahni [əlümgə] məhkum kiliwətti; **4** buning bilən [mukəddəs] qanunning həqqaniy təlipi ətkə əgəxməyidioğan, bəlki Rohqə əgixip mangidioğan bizlərdə əməlgə axurulidu. **5** Qünki ətkə boysunidioğanlar ətkə has ixlarning oyida yüridu; Mukəddəs Rohqə boysunidioğanlar bolsa, xu Rohqə ait ixlarning oyida yüridu. **6** Əttiki oy-niyətlər adəmnı əlümgə elip baridu; Mukəddəs Rohqə ait oy-niyətlər həyatlik wə hatirjəm-amanliktur; **7** qünki əttiki oy-niyətlər Hudağa düxmənliktur; qünki ət Hudaning qanunioğa boysunmaydu həm hətta uningəğa boysunuxi mumkin əməs; **8** əttə boləqanlar Hudani hursən qilalmaydu. **9** Əmma silərgə kəlsək, pəkət Hudaning Rohi dər wəqə iqinglarda yaxawatqan bolsa, silər əttə əməs, bəlki Rohğa yaxaysilər. Əmma Məsihning Rohioğa igə bolmioğan adəm bolsa, u Məsihkə mənəsuplardin əməs. **10** Lekin Məsih qəlbinglarda bolsa, teninglar gunah tüpəylidin əlümning ilkidə bolsimu, həqqaniylik

tüpəylidin rohinglar hayattur. **11** Həlbuki, əlgən Əysani
əlumdin Tirildürgüqining Əzidiki Roh silərdə yaxisa,
Məsihi əlumdin tirildürgüqi kəlbirlərdə yaxawatқан
Rohi arqilik əlidioan teninglarnimu hayati küqkə igə
qilidu. **12** Xuning üqün, kərindaxlar, biz ətkə kərzdar
əməs, yəni uningoə əgixip yaxaxka kərzdar əməsmiz.
13 Qünki ətkə əgixip yaxisanglar, həlak bolisilər; ləkin
Mukəddəs Rohka tayinip əttiki qilmixlarni əlümgə
məhkum qilsanglar, yaxaysilər. **14** Qünki kimlərk
Hudaning Rohining yetəqililikidə yaxisa, xularning
həmmisi Hudaning pərzəntliridur. **15** Qünki silər qəbul
qiloan roh kullukka ait əməs, xundakla silərnə qayta
qorkunqka saləuqi birhil roh əməs, bəlki silər oqullukka
elip baridioan Rohni qəbul qiloansilər; U arqilik «Abba,
ata!» dəp nida qilimiz. **16** Roh bizning əz rohimiz
bilən billə bizning Hudaning baliliri ikənlikimizgə
guwahlik beridu. **17** Hudaning baliliri ikənmiz, əmdi
mirashorlarmu bolimiz — Hudaning mirashorliri həmdə
Məsih bilən təng mirashor bolimiz — pəkətlə uning bilən
təng azab-oqubət tartsakla, uning bilən xan-xərəptin
təng bəhrimən bolimiz. **18** Qünki mən həzirki azab-
oqubətlərnə kəlgüsində bizdə axkarilinidioan xan-
xərəplərgə heq selixturoquqiləki yəq dəp hesablaymən.
19 Qünki pütkül kainat Hudaning oqullirining ayan
qilinixini intizarlik bilən kütməktə. **20** Qünki yaritiloan
kainat [Hudaning] [ləniti astida qəlip], biməniliklə
qəktürüldi. Bu, kainatning əz ihtiyari bilən əməs, bəlki
uni qəktürgüqining iradisi bilən boldi wə xundak ümidi
bilən boldiki, kainat əzimu qirixtin boləan kulluktin

kutkuzulup, Hudaning pərzəntlirigə beqixlinidioqan xan-xərapkə təwə boloqan hərlükkə erixtürülüxtin ibarət idi. **22** Qünki pütkül kainatning həziroqigə nalə-pəryad kətürüp, tuqut toloqikining azabini birliktə tartiwatqanliqini bilimiz. **23** Yaloquz kainat əməs, hətta bizmu, yəni [mukəddəs] Rohning tunji qikaroqan mewisidin bəhrimən boloqan bizlərmu dilimizda nalə-pəryad kətürməktimiz həmdə [Hudaning] oqulliri süpitidə qobul qiliniximizni, yəni tenimizning nijatning hərlükigə qikirilixini intizarliq bilən kütməktimiz. **24** Biz ümidkə baqlanoqaqqa tkuzuloqanikənmiz. Lekin ümid qilinoqan nərsə kərülgən bolsa, u yənə ümid bolamdu? Kimmu kəz aldidiki nərsini ümid qilsun? **25** Birak, tehi kərmiginimizgə ümid baqlioqanikənmiz, uni səwrqanliq bilən kütüximiz kerəktur. **26** Xuningdək, insaniy ajizliqimizda [Mukəddəs] Roh kelip bizgə yardım qilidu; qünki qandak dua qiliximiz kerəklikini bilməymiz. Lekin Rohning Əzi ipadiligüsiz nalə-pəryad bilən biz üqün [Hudaning aldida] turup dua-tilawət qilmaqta. **27** Insanlarning qəlbini inqikiləp kəzitiq Qarioquqi bolsa, [Mukəddəs] Rohning oy-niyətlirining nemə ikənlikini bilidu; qünki U Hudaning iradisi boyiqə mukəddəs bəndiliri üqün [Hudaning aldida] dua kilip ətünməktə. **28** Xundakla xuni bilimizki, pütkül ixlar Hudani səyidioqanlarning, yəni uning məxsət-muddiasi boyiqə qaqiriloqanlarning bəht-bərikitigə birliktə hizmət qilmaqta. **29** Qünki Huda aldın kəngligə pükkənkixilərnı, ularning kəlgüsida Əz Oqlining obrazioqa ohxax bolidioqinini, Oqlining nuroqun qerindaxliri arisidiki tunji oqli bolidioqinini aldın

bəlgiligən. **30** Aldin bekitkən kixilərnı U qakirdi, qakıroqan kixilərnı U həkkanıy kildi; həkkanıy kılolanlaroqə U xan-xərəp ata kildi. **31** Undakta, bu ixlaroqə yənə nemə dəyli? Huda biz tərəptə turoqanikən, kimmu bizgə qarxi qikalısun?! **32** Əz Ooqlinimu ayımay, Uni həmmimiz üqün pida yolioqə tapxuroqan [Huda], Uningoqə qoxup həmmını bizgə xərtsız ata kilmay qalarmu? **33** Kimmu Hudaning tallioqanliri üstidin xıkayət kılalisun?! Huda həkkanıy kılolan yərdə, **34** kimmu gunahqa məhkum kılalisun? Əlgən, xundakla tirilgən wə Hudaning ong yenida turuwatqan, həmdə biz üqün [Hudaning aldida] turup dua-tilawət kiliwatqan Məsih xundak kılarmu?! **35** Kim bizni Məsihning mehir-muhəbbitidin ayriwetəlisun? Japamuxəkəkətmu, dərd-ələmmu, ziyankəxlikmu, aqarqilikmu, yalingaqlikmu, heyim-hətərmu yaki kiliqmu? **36** [Mukəddəs yazmilarda] eytiloqinidək: — «Seni dəp kün boyi kirlməktimiz, Booquzlinixni kütüp turoqan qoylardək hesablanməktimiz». **37** Bırək bizni Səyğüqigə tayinip bularning həmmisidə oqaliplarning oqalipi bolməktimiz; **38** Xuningoqə kət'iy qayil kılindimki, məyli əlüm bolsun həyatlik bolsun, pərixtilər bolsun jin-xəytan həkümranlar bolsun, hazırki ixlar yaki kəlgüsidiki ixlar bolsun, hərəkəndək rohiy küqlər bolsun, **39** pələk bolsun qang bolsun, xundakla pütkül kainatta yaritiloqan hərəkəndək baxqa bir xəy'i bolsun, bizni Rəbbimiz Məsih əysada boləqan Hudaning mehir-muhəbbitidin həqqaqan ayriwətküqi bolalmaydu.

9 Mən Məsihtə həkikətni səzləymən, yaloqan gəp eytməymən, wijdanım Mukəddəs Rohning ilkidə bolup

özəmgə guwahlik kilmakta — **2** Kəlbimdə zor dərd-ələm
 wə tūgiməs azab bar. **3** Qünki mening buradərlirim,
 yəni jismaniy jəhəttiki kərindaxlirim boləqan Israillarni
 [nijat tapkuzalisam] [Hudaning] lənitigə kəlip Məsihtin
 məhrum kəliniximni tiləxkə razi idim; ular Israillar!
 — ularəqə oqulluk həqəki, [Hudaning] xan-xəripining
 ayan kəlinixi, əhdiliri, Təwrat kənunining amanət
 boluxi, ibadət hizmətliri wə [Təwrat] wədiliri nesiwə
 kəlinidi. **5** Uluq [ibraniy] ata-bowiliri ularningkidur;
 jismaniy jəhəttə Məsih ularning əjdadidur. U barlik
 məwjudat üstidin həküm sürgüqi, mənggü mubərək
 Hudadur. Amin! (aiōn g165) **6** — Biraq Hudaning [Israiləqə
 boləqan] səzi bikar boldi, deməymən; qünki Israildin
 boləqanlarning həmmisila həqəkiy Israil hesablanmaydu;
7 xuningdək, İbrahəmining əwladliri bolsimu, həmmisila
 uning pərzəntliri hesablanmaydu. Qünki [mukəddəs
 yazmilarda İbrahəmoqə]: «İshəktin tərəlgənlərlə sening
 nəsling hesablinidu» — deyilgən. **8** Demək, jismaniy
 jəhəttin [İbrahəmdin] tərəlgən pərzəntlər Hudaning
 pərzəntliri boliwərməydu, bəlki [Hudaning] wədisi arqilik
 tərəlgənlər [İbrahəmining] həqəkiy nəslə hesablinidu.
9 Qünki Hudaning bərgən wədisi mundaq idi: «[Kələr
 yili] muxu qaəda kaytip kelimən, Sarah bir oquləqə
 ana bolidu». **10** Uning üstigə, Riwkah bir ərdin, yəni
 əjdadimiz İshəktin [kəxkezəkgə] həmilidar boləqanda, **11**
 Pərzəntliri tehi tuqulmioqanda, həqəqəndəq yahxi yaki
 yaman ixnimu kilmasta, Huda Əzining adəmlərnə talləxtiki
 muddiasining ularning kələqan ix-əməllirigə əməs, pəkət
 Qəkiroquqi boləqanning iradisigə əsaslanəqanlikini kərsitix

üqün, Riwkahəja: «Qongi kiqukining hizmitini kilidu»
 — deyilgənidi. **13** Huddi yənə mukəddəs yazmilarda
 eytilöjnidək: «Yakupni səydüm, Əsawdin nəprətləndim». **14**
 Undakta, bularəja nemə dəyli? Hudada adalətsizlik
 barmu? Hərgiz yox! **15** Qünki Huda Musəja mundak
 degən: — «Kimgə rəhim kiləum kəlsə, xuningəja
 rəhim kilimən, Kimgə iq əqrətkum kəlsə, xuningəja iq
 əqrətimən». **16** Demək, bu ix insanning iradisigə yaki
 ularning tirixqanliqəja əməs, bəlkə rəhimdillik kərsətküqi
 Hudaəja baqlıktur. **17** Qünki Huda mukəddəs yazmilarda
 Pirəwngə mundak degən: — «Mening seni tikliximdiki
 məxsət dəl xuki, kudritimni üstüngdə kərsitix həmdə
 namimning pütkül jahənoja jakarlinixi». **18** Demək,
 Huda haliojiniəja rəhim kilidu, haliojinini tax yürək
 kilidu. **19** Əmdi bəlkim sən manga: «Hudaning iradisigə
 həqkim qarxi qıqalmaydiojan tursa, undakta Huda nemə
 üqün insanni əyibləydi?» — deyixing mumkin. **20** Birək,
 əy insan, Huda bilən takallaxkudək kimsən? Kəlipta
 xəkilləndürüliwatқан nərsə əzini xəkilləndürgüqigə: —
 «Meni nemə üqün bundak yasiding?» — deyələmdü?
21 Humdanqining ohxax bir kallək laydin esil orunəja
 ixlitidiojan qaqimu, xundakla adəttiki orunəja ixlitidiojan
 qaqimu yasax həkuki yokmu? **22** Huda Əz qəzipini
 kərsitixni wə küq-kudritini tonutuxni niyət kiləjan
 bolsa, qəzipigə layik boləjan, həlakətkə təyyarlanəjan
 «qaqılar»əja adəttin taxkiri səwrqanlik bilən kəksi-
 qarhini kəng kilip kəlgən bolsa, uningəja nemə boptu?
23 Wə xuning bilən Əzining rəhim-xəpkitining nixani
 kiləjan wə xan-xərəpkə muyəssər boluxqa aldin'ala

təyyarlıoqan «qaqılar»da, yəni Əzi Yəhudiylar arisidinla əməs, bəlkə əllər arisidinmu qaqıroqan bizlərdə xan-xəripining qəksizlikini namayan kiliş üqün xundak kilişni halioqan bolsa, buningə nemə boptu? **25** Bu huddi Hudaning Həxiya pəyoəmbər arkilik eytkinidək: — «Əslə həlkim hesablanmioqan həlkni həlkim, Əslə səymigənlərni səygənlirim dəymən»; **26** wə yənə: — «Burun ularə: «Silər Mening həlkim əməssilər» deyilgən jayda, Kəlgüsidə dəl xu jayda ularə «Tirik Hudaning oqulliri!» degən nam berilidu». **27** Yəxaya pəyoəmbərmu Israil tooqruluk mundaş jakarlioqanidi: — «Israillarning sani dengiz sahilidiki kumdək kəp bolsimu, ləkin pəkət birlə «qaldi» kütquzulidu; **28** qünki, Pərwərdigar Əz ixini tügitiwetip, həkkəniylik bilən tezdin uni ijrə kilidu; qünki U yər yüzidə həkümini təltəküs wə tez ijrə kilidu». **29** Yəxaya pəyoəmbər yənə əldin eytkinidək: — «Əgər samawə koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar bizgə bir nəsil kəldurmioqan bolsa, Sodom xəhridək, Gomorra xəhridək [yokəloqan] bolattuk». **30** Undakta, bularə nemə deyiximiz kərək? Həkkəniylikkə intilmigən əlliklər həkkəniylikkə, yəni etikədkə əsaslanəqan birhil həkkəniylikkə erixti. **31** Ləkin Israil həkkəniylikni kərsətkən Təwrat kənunioqə intilgini bilən kənunning təlipigə yetəlmidi. **32** Nemə üqün? Qünki ularning [həkkəniylikkə] intilixi etikədkə bilən əməs, bəlkə «sawəblik ixlar» bilən idi. Ular «putlikaxang tax»kə putlixip yikilip qüxti; **33** huddi [mukəddəs yazmilarda] yeziləqinidək: «Həlkni putlixidioqan putlikaxang taxni,

Adəmnı yikıtidıoƣan ƣoram taxnı Zıonoƣa ƣoydum, Uningoƣa etıƣad ƣıloquı ƣərgız yərgə ƣarıtılıp ƣalmas».

10 Ƙerındaxlar, yürək intızarım, xundaxla Hudaoƣa yelınıxım İsraillarning ƣutƣuzuluxı üqündur. **2** Qünki xuningoƣa guwahlıƣ berımənki, ularning Hudaoƣa həƣƣətənmü ƣızoƣın intılıxı bar, biraƣ ularning intılıxı həƣƣıƣıy bılıım üstıgə ƣuruloƣan əməs. **3** Qünki ular Hudaning həƣƣƣanıylıƣını bılmıgəƣkə, unıng ornoƣa əzlırıning həƣƣƣanıylıƣını tıxləxkə tırıxıp, Hudaning həƣƣƣanıylıƣıoƣa boysunmıdı. **4** Qünki Təwrat ƣanunıning nıxan-məƣsıti Məsiɦning Əzıdur; xuning bılən etıƣad ƣıloquılarning hərbiři üqün həƣƣƣanıylıƣ bar boldı. **5** Qünki Təwrat ƣanunıoƣa əməl ƣılıxtın ƣəlgən həƣƣƣanıylıƣ həƣƣƣıdə Musa pəyoƣəmbər mundaƣ yazoƣan; «Ƙanunning əmrlırıgə əməl ƣıloƣanlar xu ıxlırıdın ƣayatlıƣ tapıdu». **6** Ləkin etıƣadtın bolıoƣan həƣƣƣanıylıƣ mundaƣ dəydu: — «Ƙənglündə: — «Ƙım asmanıoƣa ƣıƣar?» (yəni «Ƙım Məsiɦnı asmandın elıp ƣüxürər?») **7** wə yaƣı «Ƙang tegıgə ƣım ƣüxər?» (yəni «Məsiɦnı ölümdın ƣım ƣayturar?») — demıgın». (*Abyssos g12*) **8** Əmđı xu [həƣƣƣanıylıƣ] nemə dəydu? — «Səz-kalam sanga yekındur, tılıngda wə dılıngdıdu!» — bu səz-kalam dəl bız ƣakarlaydıoƣan etıƣadnıng səzıdur. **9** Demək, «Əysanıng Rəb ıkənlikını aƣzıng bılən etırıp ƣılısang wə ƣəlbıngdə Hudaning unı ölüklər arısidın tırıldürgənlikıgə ıkənsəng, ƣutƣuzulısən»! **10** Qünki insan ƣəlbıdə etıƣad ƣılıx bılən həƣƣƣanıy ƣılınıdu, eoƣızıda etırıp ƣılıx bılən nıƣatƣa erıxıdu. **11** Muxəddəs yazmılarda deyılğəndək; «Uningoƣa etıƣad ƣıloquƣınıng hərbiři ƣərgız yərgə ƣarıtılmas». **12** Qünki

bu jəhəttə Yəhudiylar bilən Greklarning pərki yok; hər ikkisinin Rəbbi həmmining Rəbbidur wə Əzigə nida kılğanlarning həmmisigə mol baylıqlirini ayımaydu. **13** Qünki: «Kimdikim Rəbning namini qakirip nida kılsa kütüzulidu». **14** Lekin Rəbgə ixənmigən kixi qandaqmu Uningoşa nida kılalisun? U tooşruluk anglimioğan kixi qandaqmu Uningoşa ixənsun? Hux həwər jakarlioquqi bolmisa, ular uni qandaqmu angliyalisun? **15** Xu jakarlioquqilar əwətilmigən bolsa, hux həwərni qandaqmu yətküzəlisun? Muqəddəs yazmilarda yeziləşinidək: «Aman-hatirjəmlilik tooşruluk hux həwərni, bəht-saadət tooşruluk hux həwərni yətküzgənlərləning ayaqliri nemidegən güzəl-həl!». **16** Birak, huddi Yəxaya [pəyoşəmbərning] «I Pərwərdigar, bizning həwirimizgə kimmu ixəndi?» deşinidək həmmə adəm hux həwərgə itaət kılğan əməs. **17** Xunga etiqad həwərni anglaxtin kelidu wə xu həwər Məsih tooşruluk sözde anglişilidu. **18** Lekin xuni soraymənk, ular xu həwərni anglimioğanmidu? Əlwəttə angliş: — «Ularning sadasi pütkül dunyaşoşa, Səzliri yər yüzining kərlirigə yətti». **19** Yənə xuni soraymənk, Israilar [xu həwərdin] wəkip bolmioğanmidu? Aldi bilən, Musa [Israiloşa] mundaq bexarət bərgən: — ««Həq həlk əməs» bolğan bir həlk arkilik silərdə həsət kozoşayməni, Nadan bir həlk arkilik şəzipinglarni kozoşayməni». **20** Keyin, Yəxaya pəyoşəmbər intayin yürəklik həlda xu bexarətni berip: — «Əzümgə intilmigənlərgə Əzümni tapkuzdum, Meni sorimioğanlarəşoşa Əzüm kəründüm» — dedi. **21** Lekin, U Israilar həkqidə: — «Mən kün boyi bu

itaətsiz wə tərsa həlkəyə qollirimni uzitip intilip kəldim!»
— dəydu.

11 Undaқта, xuni soraymənki: — Huda Əz həlkədin waz kəqtimu? Hərgiz undaқ əməs! Mənmə İbrahım əwladidin, Binyamin kəbilisidin boləqan bir Israiləu! **2** Huda aldin kəngligə pükəkən Əz həlkədin waz kəqkini yəq, Məkəddəs yazmilarda İlyas [pəyqəmbər] həkəkədə nemə deyilgənlik silərgə ayan əməsmu? U Israilardin azar qekip Hudaəya yelinip: — **3** «I Pərwərdigar, ular Səning pəyqəmbərliringni ɵltürüxti, qurbangəhliringni qekixti. Pəkət ɵzüm yaləuzla qəldim, ular yənə meningmu jenimni almakqi boluxuwatidu», degən. **4** Hudaning uningəya qayturoqan kalami kəndəq boldi? U: «Baaləya tiz pükmigən yəttə ming adəmmi ɵzümgə elip qəldim» — degən. **5** Huddi xuningdək, bögünki kündimu Hudaning xapaiti bilən [Israildin] ɵzi tallioqan bir «qəldi» bar. **6** [Uların tallinixi] xapaət bilən boləqan bolsa, undaқта ɵzlirining əjir-əməli bilən boləqan əməs. Əməllərdin boləqan bolsa, xapaət xapaət bolmay qalatti. **7** Nətijidə kəndəq boldi? Israilar izdiginigə erixəlmidi, ləkin ulardin tallanoqanlar erixti. Qaləqanlarıning bolsa, kəngülliri bihudlaxturuldi. **8** Huddi məkəddəs yazmilarda eytiləqinidək: — «Huda ularning roq-kəlbini qəplətkə saldi, Bögüngə kədər kəzlirini kərməs, Quləqlirini anglimas kildi». **9** Xuningdək Dawut [pəyqəmbərmu] mundaқ degən: «Ularıning dastihini ɵzlirigə kapqan wə tuzəq bolup, Ular ni putlaxturup, qilmixlirini ɵz bəxiəya qüxürsun! **10** Kəzliri karəngəulixip, kərəlmisun; Bəllirini mənggü ruslatmay püküldürgəysən!» **11** Undaқта, xunimu

sorayki: [Israillar] yikilip kaytidin turoqulmaslikka putlaxkanmu? Hergiz undak emes! Lekin ularning teyilip itaatsizlik qilganlikidan nijat yat elliklarga yetkuzildi. Buningdin maksat Israillarni hasatkə kozoxatin ibarəttur.

12 Əmdi ularning teyilip itaatsizlik qilixi dunyaoqa asayixlik bəhx ətkən bolsa, xundakla ularning ziyan tartkini əlləni beyitkən bolsa, undakta kəlgüsida ularning həmmisining toluk nijatlikka erixixi dunyaoqa tehimu zor bəht elip kəlməmdü?! **13** Əmdi silər əlliklərgə sözləwatimən; mən əlliklərgə rosul süpitidə bekitilgəndin keyin, wəzipəmni xan-xərəplik dəp uluqlaymənki, **14** janjigərlirim boləanlarning həsitini kozoxap, ularning bəzilirini kutuldurarmənmikin degən ümidte bolimən. **15** Qünki ularning taxliwetilgənlikining nətijisi dunyadiki əlləni Huda bilən inaklaxturux bolsa, undakta ularning qobul qilinixi əlümdin tirilix bolmay nemə? **16** Hosuldin tunji bolup qikqan hemirdiki kallək muqəddəs hesablasa, pütün hemir muqəddəs dəp hesablinidu. Dərəhning yiltizi muqəddəs bolsa, xahlirimu muqəddəs bolidu. **17** Zəytun dərihining birnəqqə xehi dərəkə sunduriwetilgənidi, wə sən yawa zəytun kəqiti bolup, ularning orniəqa ulanding. Mana əmdi dərəh yiltizidin ozukluk elip, mol xirnisidin bəhrimən boləquqi boləjanikənsən, **18** əmdi sunduruwetilgən axu xahlardin əzüngni üstün qilip mahtanma. Mahtansang, xuni untumioqinki, sən yiltizni əməs, yiltiz seni kətürüp quwwətləwatidu. **19** Sən əmdi: «Xahlar mening ulinixim üqün sunduriwetildi» — deyixing mumkin. **20** Toəra, ular etiqadsizliktin sunduruldi; sən bolsang, etiqading bilən tik turisən;

birak uningdin məqrurlanma, əksiqa [Hudadin] kork!
21 Qunki Huda əyni waktida bu dərəhning öz xahlirini
 ayimiojanikən, senimu ayimasliki mumkin. **22** Mana,
 [bu ixlarda] Hudaning mehribanlikiqa həmdə kattik
 qol ikənlikigə kara. U Öz yolidin yikilip qüxxənlərgə
 kattik qol idi, lekin sanga (mehribanlikida dawamlıq
 tursangla) mehribanlik kərsətməktə. Undak bolmiojanda,
 sənmu kesip taxlinisən. **23** [Yəhudiylarmu] etikadsizlikta
 qing turiwalmisa, əslidiki dərəhkə ulinidu. Qunki Huda
 ularni qayta ulaxqa kadirdur. **24** Qunki əgər sən yawa
 zəytun dərihidin kesip elinip, təbiy qanuniyətə hilap
 qalda [baqdiki] yahxi zəytun dərihigə ulanojan yərdə,
 əslidiki bu təbiy xahlarning öz dərihikə ulinixi tehimu
 mumkinoqu?! **25** Qerindaxlar, özüglarni üstün wə əkillik
 qaoqlaxtin saklinixinglar üqün, wəhiy kilinojan xu sirdin
 həwərsiz qelixinglarni halimaymənki, ta [Huda talliojan]
 Yəhudi əməslərnin sani toluqlanoquqə, Israilning bir
 qismi tax yürəklikə qaldurulidu; **26** andin pütkül Israil
 kutkuzulidu. Bu toqruluk mukəddəs yazmilarda mundak
 yezilojan: — «Kutkuzoquqi Ziondin kelip, Iplasliqni
 Yakuptin yok kilidu. **27** Mən ularning gunahlrini elip
 taxliwətkinimdə, Mana bu ular bilən tüzidiojan əhdəm
 bolidu». **28** Əmdi hux həwər jəhəttin qariojanda, silərnin
 bəhtinglar üqün Yəhudi həlki [hux həwərgə] düxmən
 kilip bekitilgən; birak Hudaning tallixi jəhəttin qariojanda,
 ata-bowilirimiz səwəbidin səyülgəndur. **29** Qunki Huda
 Əzi bərgənlirini wə qakirikini kayturuwalmaydu. **30**
 Silər əlliklərmu bir qaoqlarda Hudaqa itaət kilmiojan
 bolsanglarmu, [Yəhudiylarning] itaətsizlikining nətijisidə

hazir rəhim-xəpətkə erixinglar. **31** Yəhudiylar bolsa itaət qılmay keliwatidu; [Hudaning] buningdiki məxsiti, silərgə kərsətkən rəhim-xəpətkə arkilik ularnımu rəhim-xəpətkə erixtürüxtin ibarəttur. **32** Qünki Huda pütkül insanoğa rəhim-xəpətkə kərsitix üqün, həmməylənni itaətsizlikkə solap qoydi. (eleēsē g1653) **33** — Ah! Hudaning danalığı wə ilim-həkimtining bibağa baylıqliri həm həsabsız qongqurluqi! Uning həkümilirining tegigə yətkili bolmas! Uning yolliri izdəp tepixtin xunqə yiraktur! **34** «Kimmu Pərwərdigarning oy-muddialirini qüxinip yətti? Kimmu Uningoğa məslihətqi bolalidi?» **35** «Uningoğa kim awwal bir nərsə berip, Keyin uni qayturup bər deyəlidi?». **36** Qünki barlıq məwjudatlar Uningdin kəlgən, U arkilik məwjut bolup turidu, Həm Uning üqün məwjut bolup turidu. [Barlıq] xan-xərəp əbədgigə Uningoğa boləy! Amin. (aiōn g165)

12 Xunga, əy qerindaxlar, Hudaning rəhimdilliqi bilən silərdin xuni ətünimənki, teninglarni mukəddəs, Hudani hursən kilidiqan, tirik qurbanlıq süpitidə Uningoğa beqixlanglar. Mana bu silərning [Hudaqə] kilidiqan həqiqiy ibaditinglardur. **2** Bu dunyaning kəlipioğa kirip qalmanglar, bəlki oy-pikringlarning yengilinixi bilən əzgərtilinglar; undaq qiloqanda Hudaning yahxi, qəbul qılarlıq wə mukəmməl iradisining nemə ikənlikini ispatlap bilələysilər. (aiōn g165) **3** Manga ata qilinoğan xapaətkə əsasən hərbinglaroğa xuni eytimənki, əzünglar toqruluk əzənglarda bar boləninidin artuq oylimay, bəlki Huda hərbinglaroğa təksim qiloğan ixənqning miqdarioğa əsasən salmaqlik bilən əzünglarni dəngsəp

körünglar. **4** Qünki tenimiz köpligən əzalardin tərki b tapқан һәмдә һәрбир əzayimizning ohxax bolmioqan roli bolojandək, **5** bizmu көp bolojinimiz bilən Məsihtə bir tən bolup bir-birimizgə baqlinixlik əza bolimiz. **6** Xuning üqün bizgə ata қилиoqan meһir-xəpkət boyiqə, һәрhil rohјy iltipatlirimizmu bar boldi. Birsigə ata қилиoqan iltipat wəһiyни yətküzüx bolsa, ixəngisining dairisidə wəһiyни yətküzsun; **7** baxқilarning hizmitini қilix bolsa, hizmət қilsun; təlim berix bolsa, təlim bərsun; **8** rioqlətləndürüx bolsa, rioqlətləndürsun; sədikə berix bolsa, mərdlik bilən sədikə bərsun; yetəkləx bolsa, əstayidillik bilən yetəklisun; һəyrhəһlik kərsitix bolsa, һuxal-һuramlik bilən қilsun. **9** Meһir-muһəbbitinglar sahta bolmisun; rəzilliktin nəprətlininglar, yəhxilikқа qing baqlininglar; **10** Bir-biringlarni қerindaxlarqə қizojin meһir-muһəbbət bilən səyüinglar; bir-biringlarni һərmətləp yukiri orunoqa қoyunglar. **11** Intilixinglarda erinmənglar, roh-қəlbinglar yalқunlap көyüп turup, Rəbkə қullarqə hizmət қilinglar. **12** Ümidтə bolup xadlinip yürünglar; muxəққət-қiyinqiliklaroqa səwr-təқətlіk bolunglar; duayinglarni һərkəndəқ wəқittə tohtatmanglar. **13** Muқəddəs bəndilərninɡ eһtiyajidin қiқinglar; meһmandostlukқа intilinglar; **14** Silərgə ziyənkəxlik қiloқuқilaroqa bəht tilənglar; pəқət bəht tilənglarki, ularni қəroқimanglar. **15** Xadlanəqlar bilən billə xadlininglar; қəyoқurup yioqlioqlar bilən billə қəyoқurup yioqlanglar. **16** Bir-biringlar bilən inəқ ətүp ohxax oy-pikirdə bolunglar; nəziringlarni üstün қilmanglar, bəlkі təwən təbiқidiki kixilər bilən berix-

kelix qilinglar. Özünlarni danixmən dəp qaoqlimanglar. **17** Heqkimning yamanliqioqa yamanlik bilən jawab qayturmanglar. Barlik kixining aldida ixliringlar pəzilətlik boluxka kəngül qoyunglar. **18** Imkaniyətning bariqə kəpqilik bilən inak ətunglar; **19** intikam almanglar, i səyümlüklirim; uni Hudaqa tapxurup Uning oqəzipigə yol qoyunglar, qünki [mukəddəs yazmilarda] mundak yeziloqan: «Pərwərdigar dəyduki, intikam Meningkidur, [yamanlik] Mən qayturimən». **20** Xunga əksiqa «Düxmining aq bolsa, uni toydur, ussiqan bolsa, qandur. Bundak qilix bilən «uning bexioqa kəmür qooqini topla saloqan bolisən». **21** Yamanlik aldida bax əgmənglar, bəlki yamanlikni yaxilik bilən yenginglar.

13 Həmmə adəm əzlrini idarə qiloquqi hokuk igilirigə boysunsun. Qünki Huda tiklimigən həkümət yok; qaysi hokuk-həkümət məwjut bolsila Huda tərripidin tikləngəndur. **2** Xuning üqün, hokuk-həkümətkə qarxilik qiloquqi kixi Hudaning orunlaxturuxioqa qarxilik qiloqan bolidu. Qarxilik qiloquqilar sorakka tartilidu **3** (qünki həkümranlar yaxilik qiloquqilaroqa əməs, bəlki yamanlik qiloquqilaroqa qorkunq kəltüridu). Həkümranlardin qorkuxni halimaymən desəng, undakta yaxi əməl qil. U qaqda həkümət tərripididin tərplinisən. **4** Qünki həkümranlar sening mənəpəiting üqün Hudaning hizmətqisidur. Lekin yamanlik qilsang, uningdin qorkuxung kerək! [Həkümran] qiliqni bikaroqa esiwalmaydu, u yamanlik qiloquqioqa Hudaning oqəzipini kərsitidioqan jaza bərgüqi süpitidə Hudaning hizmətqisidur. **5** Xuning üqün, həkümranlaroqa boysunux

kerək. Bu, pəket jazalinixtin saklinix üçünla əməs, bəlkə pak wijdanlik bolux üçündür. **6** Muxu səwəbtinmu baj tapxurunglar; həkümranlar bolsa, Hudaning məhsus bu ixlarni baxkuruxka bekitkən hizmətkarlidir. **7** Hərkingə öz tegixlik həqqini tələnglar; qəllə-parak tapxuruwaləuqioqa qəllə-parakni, baj yioqkuqilaroqa bajni tapxurunglar; ehtiraməqa tegixlik boləanlarəqa ehtiram kilinglar, hərmət kiliqka tegixlik boləanni hərmət kilinglar. **8** Bir-biringlarni səyüxtin baxka, heqkingə heqnərsidin kərzdar bolmanglar. Qünki baxkilarni səygən kixi Təwrat qanunining təlipini əməlgə axuroqan bolidu. **9** Qünki «zina kılma, qatillik kılma, soqrilik kılma, nəpsaniyətqilik kılma» degən pərhizlər wə bulardin baxka hərəkəndək pərzlərmu, «kəoxnangni əzüngni səygəndək səygin» degən bu əmrgə yioqinqaklanəqan. **10** Mehirmuəbbətkə berilgən [kixi] öz yekinioqa heqkəndək yamanlik yürgüzməydu; xuning üçün, mehirmuəbbət Təwrat qanunining təlipini əməlgə axuroquqidur. **11** Hazirki wəkitning jiddiylikini bilip, xularni kilinglar. Qünki biz üçün allıqəqan uykuədin oyoqinix wəkit-saiti yetip kəldi. Qünki dəsəlpki etiqad kıləqan wəktimizəqa nisbətən nijatimiz tehimu yekınlap qəldi. **12** Keqə ətuxkə az qəldi, kündüz yekınlaxti. Xunga, qərangəulukning ixlirini taxlap, yoruklukning qəral-yəraklirini kiyəyli. **13** Kündüzgə muwəpiq diyanətlik həyat kəqürəyli, əyx-ixrət wə xərabhorlukka, zina wə kəyp-səpəəqa, jədəl-majira wə həsəthorlukka berilməyli; **14** əksiqa əzünglarəqa Rəb Əysa Məsiəni kiyiwelinglar wə gunəhkar əttiki arzu-həwəslərnə qəndək qənduruxni heq oylimanglar.

14 Etikaadi ajizlarni qobul qilinglar, lekin ular bilan pikirda talax-tartix qilmanglar. **2** Birsi harqandak yemaklikni yeyixka bolidiqinioqa ixinidu; lekin yana etikaadi ajiz birsi pakat koxtatlarnila yaydu. **3** Harqandak yemakliklarni yaydiqan kixi yemaydiqan kixini kamsitmisun; hamda [bazi narsini] yemaydiqan kixi harqandak yemakliklarni yaydiqan kixi ustidin hokum qilmisun. Qunki Huda uni qobul qilqan. **4** Baxqa birsining hizmatkari ustidin hokum qilquqi sen kim iding? Hizmatkarning tik turuxi yaki yikilip ketixiga pakatla oz hojayini mas'uldur. Hamda [xu hizmatkarmu] tik turidiqan qilinidu — qunki [hujayini] Rab uni tik turozuxka qadirdur. **5** Molum birsi molum bir kunni yana bir kundan ustun keridu, yana birsi hamma kunni ohxax dap qaraydu. Harkim ozining koqxarixioqa toluk ixanqi bolsun. **6** Molum kunni qadirlaydiqan kixi buning bilan Rabbining hermitida uni qadirlaydu. Bir narsini yaydiqan kiximu Rabbining hermitida yaydu, qunki u oz rizqi uqun Hudaqa taxakkur eytidu. Molum narsini yemaydiqan kixi yemaydiqanliqi bilan ozining Rabbining hermitida yemaydu, umu xundakla Hudaqa taxakkur eytidu. **7** Qunki heqkaysimiz ozimiz uqun yaximaymiz wa heqkaysimiz ozimiz uqun olmaymiz; **8** Balki agar yaxisak, Rabbimiz uqun yaxaymiz; olsak, Rabbimiz uqun elimiz. Xuning uqun yaxisakmu, olsakmu Rabbimizga mansupturmiz. **9** Qunki Masihning oluxi wa tirilixi dal xu maksat bilan boldiki, Uning oluklarning ham tiriklarning Rabbi boluxi uqundur. **10** Undakta, sen nemu uqun kerindixing ustidin hokum qilisən?

Yaki nemə üçün kerindixingni mənsitməysən? Çünki həmmimiz Hudaning soraq təhti aldidə turiximiz kerək bolidu. **11** Çünki [mukəddəs yazmilarda] eytilöinidək: — «Pərwərdigar dəyduki: — Öz həyatim bilən kəsəm iqmənki, Manga barlıq tizlar pükülidu, Barlıq tillar Meni etirap kılıp mədhıyə okuydu». **12** Xunga, hər birimiz Huda aldidə özimiz toqruluk hesab berimiz. **13** Xuning üçün, bir-birimizning üstidin həküm kılquqi ikkinqi biri bolmayli. Buning ornioğa xundək həküm-kararğa kelinglarki, hər kəndək kerindaxka gunahka yikitidioğan bir nərsini yaki tuzakni qoymaslık kerək. **14** Rəbbimiz Əysada bolğanlikimdin xuningğa kət'iy ixəndürölüp bilimənki, hər kəndək nərsə əzlikidin haram əməstur; ləkin bir nərsini haram dəp qarioğan kixi üçün, u uningğa haramdur. **15** Əgər yeməklilik tüpəylidin kerindixingni azabka qoyğan bolsang, mehir-muhabbat yolida mangmioğan bolisən. Məsih uning üçün Öz jenini pida kılıp ölgən, bu [kerindixingni] yeməklilik bilən nabut kılma! **16** Əmdi silər yahxi dəp qarioğan ixlarning yaman deyilixigə səwəbqi bolup qalmanglar. **17** Çünki Hudaning padixahlıqi yemək-icməktə əməs, bəlki Mukəddəs Rəhğa bolğan həkqaniylik, inaklık-hatirjəmlilik wə xadlıktidur. **18** Bularda yaxap Məsihkə hizmət kılquqi kixi Hudani hursən kılıdu wə insanlarning tərıplixigə sazawər bolidu. **19** Xuning üçün özimizni inaklıqni ilgiri süridioğan wə bir-birimizning etiqadini qurup qikidioğan ixlarğa atayli. **20** Yeməklilikni dəp Hudaning əjrini nabut kılmanglar. Həmmə nərsə dərwəqə halaldur; birək birsi yegini bilən [etiqadida] putlaxsa, u

uningqa yaman hesablinidu. **21** Xuning üqün gex yeyix, xarab iqix, xundakla baxqa hərқandaқ ixlarni қilixing қerindixingni gunahқа teyilduridioqan, azabқа koyidioqan yaki uni ajizlaxturidioqan bolsa, bularni қilmioqining tüzük. **22** Sening [mәlum bir ixni қilixқа] ixәnqing barmu? Әmdi bu ixәnq Huda bilән sening arangdiki ixtur. Əzi қiliwatқан ixni tooqra dәp қarioqan, xuningdin wijdanimu әyibkә buyrulmioqan kixi nemidegән bәhtlik-қә! **23** Lekin [yemәklikтин] gumanlinip turup yәнә xuni yegән kixi әyibkә buyrulidu, qünki buni ixәnq bilән yemigән. Ixәnqtin bolmioqan hərқandaқ ix gunahtur.

15 Әmdi etiqadimiz küqlük bolqan bizlәр özimizni қanaәtlәndürüxnila oylimay, bәlki etiqadi ajizlarningmu ajizliklerini kәtүriximiz kerәk. **2** Hәrbirimiz өз yeqinimizning etiqadini kurup қiqixi üqün, uning bәht-bәrikitini kәzlәp, uni hursән қilixқа intilәyli. **3** Qünki hәтта Mәsiһmu Əzini қanduruxni oylimioqanidi. Bu tooqrisida muқәddәs yazmilarda mundaқ pütүlgән: «Sән [Hudani] ҳaqarәt қiloqanlarning ҳaqarәtliri Mening üstүmgә qүxti». **4** Qünki burunda [wәһiy bilән] pütүlgән yazmildiki hərқaysi sәzlәр bizgә өgitix üqün yeziloqan bolup, mәqsiti muқәddәs kitablardin kәlgән sәwr-taqәt wә ilһambәhx arkilik bizdә azru-ümidning boluxi üqündur. **5** Әmdi sәwr-taqәt wә ilһambәhxning Igisi Huda silәrni Mәsiһ Әysani ülgә қilip, өзara bir oy-niyәtkә kәltүrgәy; **6** buning bilән silәр Hudani, yәni Rәbbimiz Әysa Mәsiһning Atisini bir jan bir dil bilән bir eәqizdin uluоliоaysilәр. **7** Xunga, Mәsiһ silәrni қobul қilip, Hudaoqа xan-xәрәp kәltүrginidәk, silәrmu bir-birlinglarni

qobul qilinglar. **8** Qünki silərgə xuni eytimənki, Əysa Məsih Hudaning ata-bowilaroqa bərgən wədilirini ispatlax üqün, xu arkilik əllərmu Hudaning rəhim-xəpkitini kərüp uni uluqlixi üqün, hətnə qilinoqanlaroqa Hudaning həkikitini yətküzgüqi hizmətkar süpitidə təyinləndi. Bu huddi [mukəddəs yazmilarda]: — «Xunga Sanga əllər arisida mədhiyə oquymən, Wə Sening namingni küyləymən» — dəp yeziloqanidi. **10** Wə U yənə: — «Əy əllər, [Huda]ning həlqi bilən billə xad-huram bolunglar!» — dəydu. **11** Wə yənə U: — «Əy barlik əllər, Pərwərdigarni mədhiyilənglar, Əy pütkül kowmlər, Uni uluqlanglar!» — dəydu. **12** Yənə, Yəxaya [pəyoqəmbərmu] mundak dəydu: — «Yəssəning yiltizi boləqan kixi məydanəqa qikidu, Əllərgə həkimlik qilidioqan zat ornidin turidu; Əllər dərwəkə Uningə ümid baqlaydu». **13** Əmdi ümidning Igisi Huda Əzigə ixiniwatqanliqınglardin kəlbınglarni toluk xad-huramlik wə tinq-hatirjəmlikkə tolduroqay, xuning bilən Mukəddəs Rəhning küq-qudriti bilən ümidkə tolup taxkaysilər. **14** I kərındaxlirim, kənglünglarning məhribanlik bilən toloqanliqioqa, mol bilimlər bilən toluk bezəlgənlikigə, xundakla bir-biringlarəqa əzara jekiləp berələydioqanliqınglarəqimu qayilmən. **15** Xundak bolsimu, Huda manga ata qiləqan xapaət tüpəylidin mən silərgə bir qisim tərəplərdin nəqqə ixlarni əslitip qoyuxka səl jür'ətlik bolup uxbu hətni yazmaqtimən. **16** Xu xapaət bilən mən Hudaning hux həwirini yətküzüp kəhindək Uning ibaditini həmmə yərdə wujudka kəltürüx hizmitidə [Yəhədiy əməs] əllərgə Məsih Əysaning hizmətkari bolup təyinləndim. Bu hizmitimning

məxsiti əllərnin Hudağa sunidoğan ibaditi Muxəddəs Röh arkilik pak-muxəddəs kilinip, Hudani hursən kilidoğan kurbanliktək Uning qobul kilixioğa layik boluxi üqündur. **17** Xuning üqün Məsih Əysada boləanliqimdin Hudaning manga tapxuroğanliridin pəhirlinimən. **18** Qünki əllərnin Hudağa itaət kilixi üqün Məsihning manga kilduroğanliridin baxka heqnemini tiləə elixka həddim əməs. Səz wə əməllər arkilik, alamətlik möjizilər wə karamətlər arkilik, Muxəddəs Röhning küq-kudriti bilən Yerusalemdin baxlap Illirikon əlkisgiqə aylinip həmmə yərdə Məsihning hux həwirini toluk jakarlidim. **20** Xundak kilip baxqılar saləan ulning üstigə bina salmaslik üqün, əzəldin Məsihning nami anglanmioğan yərlərdə bu hux həwərnə jakarlaxka intilip kəldim. **21** Bu tooqrisida [muxəddəs yazmilarda] eytiləninidək: — «Uningdin həwərsiz boləanlar Uni kəridu, Anglimioğanlar anglap qüxinidu». **22** Mana, xu [hizmətlirim] səwəbidin yeninglarəə berixni kəp kətim oylioğan bolsammu, ləkin tosuloqlarəə uqrap baralmidim. **23** Ləkin hazır muxu ətraplarda [hux həwər yətküzülmigən] yərlər manga kəlmioğanliqtin, həmdə kəp yillardin beri silərnə yoklap berix arzuyum boləanliqtin, İspaniyəgə beriximda silərnəmu yoklap ətməqimən. Səpirimdə aldi bilən silər bilən kərüxüp, bir məzgil həmrəhliqinglardin toluk huxallinip, andin silərnin yardimiglarda səpirimni dawamlaxturuxumni ümid kilimən. **25** Biraq hazır bolsa Yerusalemoğa berip, u yərdiki muxəddəs bəndilərnin hizmitidə boluxka ketiwatimən. **26** Qünki Makedoniyə wə Ahaya əlkiləridiki jamaətlər Yerusalemdiki muxəddəs

bəndilər arisidiki yoxsullarğa ianə toplaş yardım berixni layiq kərđi. **27** Bu ixni ular bərħək layiq kərđi; əməliyəttə bolsa ular Yerusalemdikilərgə kərzdardur. Qünki əllər [Yəhudiş kərindaxlarning] roħiy bəhtliridin bəħrimən boləşan bolsa, maddiy jəħəttin ularğa yardım berixkə toəşra kelidu. **28** Mən bu ixni püttürgəndin keyin, yəni [Yerusalemdiki] kərindaxlarning [jamaətləarning etiķadining] bu mewisini qəbul qilixini jəzmənləxtürgəndin keyin, silərni yəqləş otüp İspaniyəgə barimən. **29** Yeninglarğa barəşnimda, Məsihning toluk bəht-bərikitini silərgə elip baridiəşanliķimni bilimən. **30** Kərindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsih wə [Mukəddəs] Rohning meħir-muħəbbiti bilən silərdin otünimənki, mən üqün Hudaəş dua qilip mən bilən birliktə kürəş qiloəşsilər — **31** mening Yəhudişə əlkisidiki etiķad qilmioəşanlarning yaman niyətliridin saqlinixim, xuningdək Yerusalemda in'amni yətküzüş hizmitimning xu yərdiki mukəddəs bəndiləarning qəbul qilixiəş erixixi üqün **32** həmdə ahirda Huda buyrusa, peķirning xad-huramlıq bilən yeninglarğa berip, silər bilən ortaq istirahət qiliximiz üqünmu dua qiloəşsilər. **33** Amanlıq-hatirjəmlıq İgisi boləşan Huda həmminglar bilən billə boləşay! Amin!

16 Kənhria xəħiridiki jamaətning hizmətqisi singlimiz Fibini silərgə təwsiyə qilip tonuxturimən; **2** uni mukəddəs bəndilərgə layiq Rəbning muħəbbitidə qəbul qilip kütüwaləşsilər, uning hərķandak ixta silərgə həjiti qüxsə, uningəş yardım qiloəşsilər. Qünki u əzimu nuroşun kixilərgə, jümlidin mangimu qong yardımqi boləşan. **3** Mən bilən birgə ixlişən, Məsih Əysada

boloqan hizmatdaxlirim Priska bilən Akwilaqqa salam
eytkaysilər. **4** (ular meni dəp öz hayatining heyim-
hətirigə qərimidi. Həm yalquz mənla əməs, bəlkə
əllərdiki barlıq jamaətlərmu ulardın minnətdardur).
5 Ularning ailisidə jəm bolidiqan jamaətkimu salam
eytkaysilər. Asiya əlkisidin Məsihkə etikadta əng dəsəlpki
mewə bolup qıqқан, səyümlüküm Epənitkə salam
eytkaysilər. **6** Silər üqün kəp əjir singdürgən Məryəmgə
salam eytkaysilər. **7** Mən bilən zindandax bolqan,
Yəhudi qerindaxlirim Andronikus wə Yunyaqqa salam
eytkaysilər. Ular məndin awwal Məsihtə bolqan bolup,
rosullar arisidimu abruyluqtur. **8** Rəbbimizdə bolqan
səyümlüküm Ampliyatka salam eytkaysilər. **9** Biz
birgə ixligən Məsihtə bolqan hizmatdiximiz Urbanus
wə səyümlüküm Stahuslarqqa salam eytkaysilər. **10**
Sinaklardın ətkən, Məsihtə sadıq ispatlinip kəlgən
Apeliska salam eytkaysilər. Aristowulusning ailisidikilərgə
salam eytkaysilər. **11** Yəhudi qerindixim Hərodiyonaqqa,
Narkisning ailisidikilərdin Rəbdə bolqanlarqqa salam
eytkaysilər. **12** Rəbning hizmitidə japa tartiwatқан
Trifena wə Trifosa hanimqqa salam eytkaysilər. Rəbning
hizmitidə nuroqun japa tartқан səyümlük [singlim]
Pərsiska salam eytkaysilər. **13** Rəbdə tallanoqan Rufuska
wə uning mangimu ana bolqan anisiqqa salam eytkaysilər.
14 Asinkritus, Filigon, Hərmis, Patrobas, Hərmis wə
ularning yenidiki qerindaxlarqqa salam eytkaysilər. **15**
Filologus wə Yulyaqqa, Neriys wə singlisiqqa, Olimp
wə ularning yenidiki barlıq muqəddəs bəndilərgə salam
eytkaysilər. **16** Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən

salamlixiqlar. Məsihiñning həmmə jamaətliridin silərgə salam! **17** Qerindaxlar, silərdin xuni ətünimənki, silər өгəngən təlimgə qarxi qikқан, aranglarda ihtilaplarni pəyda қilidiқан wə adəmnı etiqad yolidin teyilduridiқан kixilərdin pəhəs bolunglar, ulardin neri bolunglar. **18** Bundaq kixilər Rəbbimiz Məsihkə əməs, bəlki öz қarnioқа қul bolidu; ular silik-sipayə gəplər wə huxamət səzliri bilən saddilarning қəlbini azduridu. **19** Silərning Rəbkə bolқан itaətmənlikinglardin həmməylən həwər tapti. Xunga əhwalinglardin xadlinimən; xundaқtimu, yahxi ixlar jəhəttə aқil boluxunglarni, yaman ixlarоқа nisbətən nadan boluxunglarni halaymən. **20** Amanliқ-hatirjəmlik Igisi bolқан Huda uzun ətməy Xəytanni ayaq astinglarda yənjiydu. Rəbbimiz Əysaning mehir-xəpқiti silərgə yar bolқay! **21** Hizmətdixim Timotiy, Yəhudiy qerindaxlirim Lukyus, Yason wə Sospatirlardin silərgə salam. **22** (uxbu hətkə қələм təwrətküqi mənki Tərtiymu Rəbdə silərgə salam yollaymən). **23** Manga wə өyidə daim yiqilidiқан pütүн jamaətkə sahibhanliқ қilidiқан Gayustin silərgə salam. Xəhərning həziniqisi Erastus silərgə salam yollaydu, qerindiximiz Kuwartusmu xundaқ. **24** Rəbbimiz Əysa Məsihiñning mehir-xəpқiti həmminglarоқа yar bolқay! Amin! **25** Uzun zamanlardin buyan süкüttə saқlinip қəlgən sirning wəhiy қilinixi boyiqə, mening arқilik yətküzülgən bu hux həwər, yəni Əysa Məsihiñning jakarlinixi bilən silərni mustəhkəmləxkə қadir Boluқuqioқа [xan-xərap bolқay]! (aiōnios g166) **26** Sir bolsa insanlarni etiqadtiki itaətmənlik yolioқа elip berix üqün, mənggü hayat Hudaning əmrigə binaən

həm biwasitə həm burunkı pəyoqəmbərlərləning yezip
qalduroqanliri arkilik, hazır barlik əllərgə wəhiy qilindi;
(aiōnios g166) 27 xundak qiləjan birdinbir dana Boloquqi
Hudaqa Əysa Məsih arkilik xan-xərəp əbədil'əbəd boləy!
Amin! **(aiōn g165)**

Korintliklarğa 1

1 Hudaning iradisi bilən Məsih Əysaning rosuli dəp qaqirilğan mənki Pawlustin wə qerindiximiz Sostenistin Korint xəhridiki jamaətkə, Məsih Əysada pak-muqəddəs qilinip, «muqəddəs bəndilirim» dəp qaqirilğanlarğa wə xuningdək hər yərlərdə Rəb Əysa Məsihning (U ularğa wə bizgə mənəsup!) namioğa nida qılquqılarning həmmisigə salam! **3** Atimiz Huda həm Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlilik boləy!
4 Hudaning Məsih Əysada silərgə ata qilinğan mehir-xəpkiti tüpəylidin Hodayimğa hərdaim təxəkkür eytimən;
5 buning bilən silər Uningda hər tərəptə, hərqandak səzdə, hər tərəptiki bilimlərdə bay qilinğan silər, **6** huddi Məsihning guwahliqi silərdə təstiklanğan dək.
7 Xuning bilən silərdə hərqandak rohıy iltipat kəmlilik qılmastan, Rəbbimiz Əysa Məsihning ayan qilinixini kütisilər; **8** U yənə silərnı ahırquqə mustəhkəmləyduki, Rəb Əysa Məsihning küni kəlgüqə əyibsiz saqlinisilər;
9 Huda səzidə turquqidur — silərnı Əz Oqlı Rəb Əysa Məsihning sirdax-həmdəmlilikigə qaqıroquqi dəl Uning Əzidur. **10** Əmdi mən silərdin Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilən xuni ətünimənki, i qerindaxlar, gepinglar bir yərdin qıksun, aranglarda bəlgünqilik bolmisun, bir pikirdə, bir niyəttə kamil birləxtürülünqlar; **11** Qünki Klowining ailisidikilərnıng manga silər tooqranglarda eytixiqə, i qerindaxlirim, aranglarda talax-tartixlar bar ikən. **12** Deməkqi boləjinim xuki, hər biringlar: «Mən Pawlusning tərəpdari», «Mən Apollosning tərəpdari», «Mən Kefasning tərəpdari» wə «Mən Məsihning

tərəpdari» dəwatisilər. **13** Əjəba, Məsih belüngənmikən? Silər üqün krestlängən adəm Pawlusmidi? Silər Pawlusning namioğa qəmüldürüldünglarmu? **14** Mən Hudağa təxəkkür eytimənki, aranglardin Krispus bilən Gayustin baxқа heqқaysinglarni qəmüldürmidim; **15** xuning bilən heqқim meni özining namida adəmləрни qəmüldürdi, deyəlməydu. **16** Durus, mən yənə Istifanasning eyidikilərnimu qəmüldürdüm; baxқа birawni qəmüldürginimni əsliyəlməymən. **17** Qünki Məsih meni adəmləрни qəmüldürüxкə əməs, bəlki hux həwəрни jakarlaxқа əwətti; uni jakarlax bolsa insanning həkmətlik səzliri bilən bolmaslıқи kerək; undaқ bolоqanda Məsihning kresttiki [қurbanlıқining] küqi yоқitilоqan bolidu. **18** Qünki kresttiki қurbanlıқи tooқrulux söz-kalam həlakətkə ketiwatқanlarоға əhməқlik, əmma қutulduruluwatқan bizlərgə Hudaning küq-қudritidur. **19** Qünki mundaқ pütülgənki, «Mən danixmənlərnning danixmənlіkini yоқitimən, aқillarning aқillіkini qətkə қaқimən». **20** Undaқта, danixmənlər қeni? Təwrat əlimaliri қeni? Bu dunyadiki bəs-munazirə қiloқuқilar қeni? Huda bu dunyadiki danalıқni əhməқlik dəp kərsətkən əməsmu? (aiōn g165) **21** Qünki Huda danalıқи bilən bekitkini boyiqə, dunya öz danalıқи arқilik Hudani tonumioqan, xunga Huda əhmіqənə dəp қaraloqan, jakarliniwatқan söz-kalam arқilik uningоға ixəngüqilərgə nijatlıқ yətküzüxni layıқ kərgən. **22** Qünki Yəhudiylar məjizilik alamətləрни, greklar bolsa «danalıқ»ni tələp қilidu; **23** əmma biz bolsақ Məsihni, yəni krestlängən Məsihni jakarlaymiz; bu Yəhudiylarоға nisbətən bizarlıқ

ix, əllərgə nisbətən əhmiqanilik dəp qarilidu; **24** əmma qaqiriloqanlar üçün eytkanda, məyli Yəhudiylar bolsun yaki greklar bolsun, Məsih Hudaning küq-kudriti wə Hudaning danalığıdur. **25** Qünki Hudaning əhmiqaniligi insanlarning danalığıdin üstündür, Hudaning ajizliki insanlarning küqidin üstündür. **26** Qünki, i qerindaxlar, silərninq qaqiriloqan wəqittiki həlinglar üstidə oylinip bekinglar; qaqiriloqanlar arisida insaniy tərəptin dana qaraloqanlar anqə kəp əməs, küq-həqəqkə igə boləqanlar anqə kəp əməs, aqsəngəklər anqə kəp əməs idi; **27** bəlki Huda danalarni hijalətkə qaldurux üçün bu dunyadiki əhmək sanaloqanlarni talliwaldi; küqlüklərnini hijalətkə qaldurux üçün bu dunyadiki ajiz sanaloqanlarni talliwaldi; **28** U yənə bu dunyadiki qədirsizlərnini, pəs kərüliqəqanlarni talliwaldi, «yok boləqan nərsilər»ni məwjut xəy'ilərnini yokqə qiqiriwetix üçün talliwaldi. **29** Uning məqsiti Huda aldidə həq ət igisi mahtanmasliq üçündür. **30** Əmma Uning tərpidin silər Məsih Əysada turisilər; U bizgə Hudadin kəlgən danalığı, həqqaniyliq, pak-muqəddəsliq wə hərlük-azadliq qilinoqandur; **31** xuningdək [Təwratta] pütülgəndək: «Pəhirlinip mahtioquqi bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtisun!».

2 Mən bolsam, i qerindaxlar, yeninglarəqə barəqinimda, Hudaning guwahliqini jakarlax üçün həq gəpədanliq yaki əqil-danalığı ixlitip kəlgən əməsmən; **2** qünki mən aranglarda Əysa Məsihdin baxqə, yəni krestləngən Məsihdin baxqə həqnemini bilməslikkə bəl baqlioqanidim; **3** mən aranglarda boləqan wəqtimda ajizlikqə, qorqunqta wə titrigən hələttə bolattim; **4** mening səzlirim həm

jakarlixim bolsa adəmni qayil qılqudək insaniy danalıq
sözlər bilən əməs, bəlki Rohning alamət kərsitixliri
wə küq-qudrət bilən bolqan idi. **5** Buningdin məxsət
silərnin etiqadinglar insaniy danalıqqa əməs, bəlki
Hudaning küq-qudritigə baqlansun degəndin ibarət idi. **6**
Həlbuki, kamalətkə yətkənlər arisida biz danalıqni bayan
qilimiz; bu danalıq bu dəwrdiki danalıq əməs, yaki bu
dəwrdiki həkümranların danalıq əməs (ular zawallıqqa
yüz tutqandur); (aiōn g165) **7** əmma biz bir sirni axkarilap,
Hudaning bir danalıqini bayan qilimiz; Huda əslidə axkarə
qilinmiqan bu danalıqni barlıq dəwrlərdin burun bizning
xan-xərapkə muyəssər boluximiz üqün bekitkənidi. (aiōn
g165) **8** Bu danalıqni bu dəwrdiki həkümranların
heqkaysisi qüxinip yətmigənidi; uni qüxinip yətkən
bolsa, xan-xərapning Igisi bolqan Rəbni krestlimigən
bolatti. (aiōn g165) **9** Həlbuki, [Təwratta] pütülgəndək:
— «Əzini səygənlərgə Hudaning təyyarlıqlanliri — Dəl
heqkandək kəz kərmigən, Heqkandək kulək anglimiqan,
Heqkandək kəngül oylap bəqmioqan nərsilərdur». **10**
Əmma bu nərsiləni Huda Rohi arqilik ayan qildi; qünki
Roh bolsa həmmə ixləni, hətta Hudaning qongkur
təqlirini inqikiləp izligüqidur; **11** Qünki insanlarda,
insanning kənglidikini bilgüqi xu insanning rohidin
baxqə nərsə barmu? Xuningə ohxax, Hudaning Rohidin
baxqə, Hudaning kənglidikilirini bilgüqi yoxdur. **12** Əmma
bizning qəbul qılqinimiz bolsa bu dunyadiki roh əməs,
bəlki Hudadin kəlgən Rohtur; dəl xundək boləqəqə biz
Huda təripidin bizgə sehiylik bilən ata qilinqan nərsiləni
bilip yetələyimiz. **13** Bu ix-xəy'iləni insaniy danalıqtin

oʻgʻitilgan soʻzlər bilən əmäs, bəlkı [Mukəddəs] Rohʻtin oʻgʻitilgan soʻzlər bilən, rohʻiy ixlarnı rohʻiy soʻzlər bilən qūxəndürüp soʻzləymız. **14** Əmma «janəʻə təwə» kixi Hudaning Rohʻining ixlirini qəbul qılmaydu, qūnki bu ixlər uningəʻə nisbətən əhmıkanılıktur; u ularnı heq qūxinip yetəlməydu, qūnki ular rohʻ bilən pərq etilip baħalınixı kerəktur. **15** Rohʻqa təwə kixi həmmə ixlərəʻə baħa berələydu; əmma uningəʻə bolsa heqkim baħa berəlməydu. **16** Qūnki kim Rəbning oy-kənglini qūxinip yetip, Uningəʻə məslıhətqi bolalısun? Əmma biz bolsak Məsiħning oy-kəngligə igimiz.

3 Lekin mən, i qerındaxlar, Rohʻqa təwə kixilərgə soʻz qıləʻandək silərgə soʻz qılalmay keliwatimən; əksiqə silərnı ətkə təwə kixilər, Məsiħdə boləʻan bowak həsabləp silərgə soʻzləxkə məjbur boldum. **2** Mən silərgə sūt iqküzdüʻm, gəxni yegüzmidim; qūnki silər gəxni həzim qılalmayttınglar, xundakla həzırmu tehi həzim qılalmaysilər; **3** Qūnki silər yənıla ətkə təwədursilər. Aranglarda həsəthorluk wə talax-tartıxlər bar boləʻaqqa, silər ətkə təwə əməsmu, insanlarqə mengiwatmamsilər? **4** Qūnki birsi «Mən Pawlus tərəpdari», baxqa birsi «Mən Apollos tərəpdari» desə, silər pəkət insanlarning yolıda mangoʻan bolup qalmamsilər? **5** Apollos degən kim? Pawlus kim idi? Biz pəkət silərnıng etıqadinglarəʻə wasıtiqi bolduk, halas; hərbirimiz pəkət Rəb bizgə təksim qıləʻını boyıqə wəzipə ada qılidiəʻan hizmətkarlar, halas, xundak əməsmu? **6** Mən tiktim, Apollos suəʻardi; əmma əstürgüqi bolsa Hudadur. **7** Xunga tikküqi heqnemigə həsəb əmäs, suəʻarəʻuqımu heqnemigə həsəb əmäs, pəkət

østürgüqi Huda Øzi hæmmidur. **8** Əmma tikküqi wə osa
 kילוquqi bolsa bir məxsəttidur; xundaqtimu hər biri öz
 əjri boyiqə in'amini qəbul qilidu. **9** Qünki biz Hudaqə
 təwə mehnətdaxturmiz; silər bolsanglar Hudaning baq-
 etizi, Hudaning quruluşisilər. **10** Hudaning manga təksim
 kילוqan mehır-xəpkiti boyiqə, huddi usta memardək
 ul saldim, andin baxka birsi uning üstigə quruwatidu.
 Əmma hər bir quruquqi kandaq quruwatkanliqioqə ehtiyat
 qilsun. **11** Qünki selinoqan ulni, yəni Əysa Məsihdin
 baxka heqkandaq ulni selixka bolmaydu. **12** Əmdi birsi
 bu ul üstigə altun, kümüx, qimmətlik taxlar, yaoqəq,
 qəplər, saman salsa, **13** hər birining singdürgən əjrining
 kandaqliki kərinidu; qünki xu küni uni axkarə qilidu,
 qünki uning mahiyiti otta kərulidu; ot hər bir kixining
 əjrini, kandaq mahiyəttin boloqanliqini sinaydu. **14**
 Birsining ul üstigə quruqan ixi puhta saqlinip qalsa, u
 in'amoqə erixidu; **15** Birsining quruqini kəyüp kətsə, u
 ziyan tartidu; u əzi qutulidu, əmma goya ottin ötüp
 qutuloqan birsigə ohxap qalidu. **16** Əjəba, əzünglarning
 Hudaning ibadəthanisi ikənlikinglarni wə Hudaning
 Rohining silərdə turoqanliqini bilməmsilər? **17** Birsi
 Hudaning ibadəthanisini harab qilsa, Huda uni harab
 qilidu; qünki Hudaning ibadəthanisi pak-mukəddəstur,
 silər dəl xundaqsilər. **18** Heqkim öz-əzini aldimisun;
 birsi əzini bu dəwrdə dana dəp sanisa, nadan bolup
 qalsun; xuning bilən u dana bolidu. (aiōn g165) **19** Qünki bu
 dunyadiki danalix Hudaqə nisbətən əhməkliktur; qünki:
 — «U danixmənlərnə öz hiyligərlikining tuziqioqə alidu»,
 dəp wə yənə: «Rəb danixmənlərnə oy-hiyallirining

tutami yoqlukini bilidu» d p pütüklüktur. **21** Xunga heqkim insan degənlərni pəhirlinip danglimisun; q nki h mm  məwjudatlar silərgə təwədur; **22** Pawlus bolsun, Apollos bolsun, Kefas bolsun, dunya-jah n bolsun, hayat bolsun,  l m bolsun, h zirk  ixlar bolsun, k lg si ixlar bolsun, həmmisi silərgə mənsuptur; **23** silər bolsanglar M sih ning, M sih  bolsa Hudaningkidur.

4 Birs  biz tooqruluk birnemə deməkqi bolsa, bizni M sih ning hizmətkarliri w  Hudaning sirliri amanət k lino an o ojidarlar d p bilsun. **2**  mdi o ojidar degənlərdin t l p k linidio ini xuki, ular wapadar-sadik boluxi ker ktur. **3**  mma mən silər t riplinglardin yaki bax a h rk nd k insaniy sot t ripidin sürüxtürüp ba alansam, bu mən  q n zio irqilik ix; mən hətta  z m tooqruluk sürüxtürüp olturmaym n. **4** Q nki wijdanim  yib ydio an heq and k ixlirimdin həwirim yok;  mma bu ixning  zi meni həkəkaniy d p a limaydu; meni sürüxtürüp ba alio uqi bolsa Rəbdur. **5** Xunga wa ti-saiti kəlmigüqə, yəni R b kəlmigüqə heq ix tooqruluk h k m qik rmanglar; R b kəlgəndə u karango uluktiki yoxurun ixlarni axkarilaydu, k lb-dillardiki barlik o -niy tl rni ayan k lidu; xu qa da h rbiri Huda t ripidin təriplinidu. **6**  mma, i kerindaxlar, bu ixlarni sil rning m np  tinglarni d p  z mg  w  Apollos a t tbiklidim; məksət silər biz arkilik «p t lg nning dairisidin halkip kətmənglar» deg n sawak ni  ginixinglar, xundəkla heq aysinglarning məlum birsini bax a birsidin üstün d p pəhirlinip təkəbburlixip k tm slikinglar  q ndur. **7** Q nki kim seni bax a birsidin üstün k lidu? Sanga

ata qilinıqan narsidin baxqa sındə yənə nemə bar?
 Həmmə sangə berilgən tursa, nemixqa «Məndə əsli
 bar idi» dəp pəhirlinip kərəngləp ketisən? **8** Silər
 allıqəqan toyunup kəttinqlar! Allıqəqan beyip kəttinqlar!
 Silər bizsiz padixahlar bolup həküm sürdunqlar! Kaxki
 silər həqıqətən həküm sürgən bolsanqlaridi — undaqta
 biz silər bilən billə həküm sürgən bolattuk! **9** Qünki
 Huda rosullar bolıqan bizləni ölümgə məhkum bolıqan
 adəmlərdək əng ahırqə qoyup sazayi qilip otturiqə
 qıqarqan, dəp oylaymən; qünki biz pütkül aləmgə, yəni
 həm pərixtilərgə həm insanlarqə bir hil tamaxa bolduk.
10 Biz Məsih üqün əhmək sanalqanlarmiz, əmma silər
 Məsihdə danasilər! Biz ajiz, əmma silər küqlüksilər;
 silər izzətlik, əmma biz har; **11** Həzirki dəqıqıqıqə aq-
 yalingaq, qangkap yürməktimiz, dumbalinip, sərgərdan,
 makansiz bolup yürməktimiz; **12** öz qolimiz bilən
 ixləp japa tartmaqtimiz; ahanətkə qalqanda yaxxilik
 tiləwatimiz; ziyankəxlıkkə uqriqanda, qidawatimiz; **13**
 təhmətkə uqriqanda, [biz ularni] qiraylıqə [towıqə]
 ündəymiz; biz jahanning daxqili, insanlarning süpüründisi
 dəp qariliwatimiz, ta həzirqıqə xundak. **14** Bu ixlarni
 yezixim, siləni hijalətkə qaldurux üqün əməs, bəlki
 səyümlük balilirim süpitidə silərgə nəsihət qiliwatimən; **15**
 qünki siləning Məsihdə tümənlıgən tərbiyilıgüqiliringlar
 bolsimu, siləning atanglar kəp əməstur; qünki mən
 Məsih əysada bolup siləni hux həwər arkilik tərəldürüp
 ata boldum. **16** Xunga mən silərdin ötünimənki, meni
 ülgə qilinglar. **17** Dəl bu səwəbtin mən Rəbdə bolıqan öz
 səyümlük wə ixənqlik oqlum Timotiyni yeninglarqə

əwəttim; hərқaysi jaylardiki jamaəttə օgətkənlirimgə օgixip, u silərgə Məsihdə bolօan yollirim tooօruluk օslitidu. **18** Əmma bəziliringlar, «Pawlusni yenimizօja kəlməydu», dəp kərəngləp kəttinglar; **19** birak Rəb buyrusa mən pat arida yeninglarօja barimən; xu qaoօda mən kərəngləp kətkənlərnin səzlirini օməs, bəlki ularda bolօan küq-қudrətni kərəp bakay. **20** Qünki Hudaning padixahlıkօi səzdə օməs, bəlki küq-қudrəttə ispatlinidu. **21** Əmdi nemini halaysilər? Yeninglarօja tayak kətürəp beriximnimu, yaki mehır-mulayimlik roհida beriximnimu?

5 Hərtəreօtin xu angliniwatiduki, aranglarda buzukқilik bar ikən — bundak buzukқilik hətta taipilər arisidimu tilօja elinmaydu — u bolsimu birsining օz atisining ayalioօja qeqilixtin ibarət. **2** Əmma silər yooօinap kərəngləp kəttinglar! Bu rəzil ixni sadir қilօan kixi arimizdin қooօliwetilsun dəp օkünüxünglarօja tooօra kəlməmdul? **3** Qünki gərqə təndə silər bilən billə bolmisammu, օmma roհta silər bilən billə bolux süpitidə allıқаan xundak mən xu həkümni қikardimki, **4** (həmminglar Rəb Əysa Məsiһnin namida jəm bolօanda, օzümning roհim silər bilən bolup, Rəbbimiz Əysa Məsiһnin küq-қudritigə tayinip) — **5** xundak қilօan kixining օtliri həlak қilinsun, xuning bilən uning roհi Rəb Əysaning күnidə қutқuzuluxi üqün Xəytanning ilkiгə tapxurulsun. **6** Silərnin қongқilik қilօininglar yahxi օməs. «Kiqikkinə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yooօinitidu» dəp bilməmsilər? **7** Kona hemirturuqnı қikiriwetinglar; xuning bilən silər օsli hemirturuqsiz hemirdək yengi bir zuwula bolisilər;

qünki «ötüp ketix heyti»[diki qozimiz] bolqan Məsih qurbanlik qilindi; **8** xunga heytni yaman niyətlik wə rəzillik bolqan hemirturuq bilən əməs, bəlki səmimiyylik wə həqiqət bolqan petir nan bilən təntənə qilip ötküzəyli. **9** Mən [aldinki] həttə silərgə buzukqilik qiloquqilar bilən arilaxmanglar dəp yazoqanidim; **10** əmma bu deginim bu dunyadiki buzukqilik qiloquqilar, yaki nəpsaniyətgilər, yaki kazzaplar yaki butpərəslər bilən arilaxmanglar deginim əməs; undak bolqanda dunyadin ayrilixka məjbur bolattinglar; **11** əmma hazırkı bu hetimdə yazoqinim xuki, özini «kerindax» dəp atiwaloqan əmma xundakla buzukluk qiloquqi, nəpsaniyətgqi, butpərəs, hərəkəkəx yaki kazzap bolsa, undak bir kixi bilən arilaxmanglar, həttə uning bilən həmdastihanmu bolmanglar. **12** Sirttikilərnəi həküm qikirip bir tərəp qilixning mən bilən nemə munasiwiti? Lekin iqinglardikilərnəi əzünglar həküm qikirip bir tərəp qilix silərnəi ixinglar əməsmu? **13** Lekin sirttikilərnəi üstigə bolsa Huda Əzi həküm qikiridu. Xunga «bu rəzil adəmnəi aranglardin qikiriwetinglar».

6 Silərnəi aranglarda əzara arazlik ix bolsa, uni mukəddəs bəndilərnəi bir tərəp qilixioqə tapxurmay, həqqaniysizlarning aldida dəwalixixka petinalamsilər? **2** Mukəddəs bəndilərnəi dunyani sorak qilidioqanlikini bilməmsilər? Əgər dunyani silər sorak qilidioqan ix bolsa, əmdi ziqirqilik ixlarnəi həl qilixka yarimamsilər? **3** Pərixtilər üstidinmu həküm qikiridioqanlikimizni bilməmsilər? Xundak bolqanikən, bu həyattiki ixlarnəi həl qilix qanqilik ix idi? **4** Silərdə muxu həyattiki ixlər üstidin həküm qilix zərür tepiloqanda, jamaət

arisida tōwən dəp qaraloqanlarni uni həl qilixka
 salmamsilər? **5** Muxularni silərni hijalətkə qaldurux
 üqün dəwatimən. Əjəba, aranglarda öz qerindaxliri
 otturisida həküm qiqaroqudək dana kixi yokmu,
 hətta birimu yokmu? **6** Uning ornida, qerindax
 bilən qerindax dəwalixiwatidu, — wə kapirlar aldida
 xundak qilidu! **7** Əməliyəttə öz aranglarda dəwalarning
 boləqanliqining əzi silərgə nisbətən bir əyibtur. Nemixka
 uwalqilikka qidimaysilər? Nemixka nahəqquilikka yol
 qoymaysilər? **8** Əksiqə, silər nahəqquilik qiliwatisilər,
 hiyanət qiliwatisilər, yənə kelip qerindaxliringlarəqə
 xundak qilisilər! **9** Həqkaniysizlarning Hudaning
 padixahliqioqə warisliq qilalmaydioqanliqini bilməmsilər?
 Aldinip kətmənglar! Buzukquilik qiloquqilar, butpərəslər,
 zina qiloquqilar, bəqqiwazlar, baxka ərlər bilən
 buzukluk qiloquqilar, **10** oqrilar, nəpsaniyətgilər,
 harakəkəxlər, təhməthorlar yaki aldamqi-kazzaplar
 Hudaning padixahliqioqə warisliq qilalmaydu; **11** bəzinglar
 dərwekə xundak boləqansilər; əmma silər Rəb Əysa
 Məsihning namida wə Hudayimizning Rohi bilən
 yuyuldunglar, pak-mukəddəs qilindinglar, həqkaniy
 qilindinglar. **12** «Həmmə nərsə manga həlaldu», əmma
 həmmə nərsə paydilik boluwərməydu; «həmmə nərsə
 manga həlaldu», əmma mən heqkandak nərsining
 humarioqə kul bolmaymən. **13** «Yeməklilər axkazan
 üqün, axkazan bolsa yeməklilər üqündur»; əmma Huda
 u wə bu hər ikisini yokka qikiridu; tən bolsa buzukquilik
 üqün əməs, bəlki Rəb üqündur; Rəb tən üqündur. **14** Huda
 Rəbni tirildürdi, xuningdək biznimu Öz qudriti bilən

өлümdin tirildüridu. **15** Teninglarning Məsihning əzaliri ikənlikini bilməmsilər? Undaқта, Məsihning əzalirini elip, pahixə ayalning əzaliri kılsam bolamdu? Hərgiz bolmaydu! **16** Kim pahixə ayal bilən baqlanoqan bolsa uning bilən bir tən bolidu, dəp bilməmsilər? Qünki «[ər-ayal] ikkisi bir tən bolidu» — deyilgənidi. **17** Əmma Rəbgə baqlanoquqi bolsa Uning bilən bir rohtur. **18** Buzukluqtin keqinglar. «Insanlarning hər bir sadir kıloqan gunahı öz tenining sirtida bolidu!» — əmma buzukluk sadir kıloquqi öz tenigə qarxi gunah kılidu. **19** Silərning teninglar silərni turaloqu kıloqan, Huda tərpidin silərgə iltipat kılınoqan Mukəddəs Rohning ibadəthanisi, silər özünglarni özümningki əməs dəp bilməmsilər? **20** Qünki silər qong bədəl bilən setiwelinoqansilər; xunga teninglarda Hudani uluqlanglar.

7 Əmdi hazır silər hetinglarda otturiqə koyoqan soallarqə keləyli, — «Ər ayal zatining tenigə təgmisə yaxxidur». **2** Durus. Əmma buzukqiliklardin saklinix üqün, hər bir ərkəkning özining ayali bolsun, hər bir ayalning özining eri bolsun. **3** Ər ayaliqə nisbətən ərlık məjburiyitini ada kılsun, ayalmu erigə nisbətən ayallık məjburiyitini ada kılsun. **4** Ayal öz tenining igisi əməs, bəlki eri uning igisidur; xuningqə ohxaxla, ər öz tenining igisi əməs, bəlki ayali uning igisidur. **5** Pəkət pütün zehninglar bilən dualaroqə berilix məksitidə öz məkullukunglar bilən waqtinqə birgə yatmaslikqə kelixkəndinla baxqə, ər-ayal əzara bir-birining jinsiy hək-təlipini rət kılmisun. Xundak alahidə məzgildin keyin yənə birgə bolunglar. Bolmisa, özünglarni tutuwalalmaydioqanliqinglardin Xəytan silərni

azdurux pursitini tepixi mumkin. **6** Əmma bundak deyixim buyruk yolida əməs, bəlki məslihət yolididur. **7** Əmdi mən barliq adəmlərning manga ohxax [boytak] boluxini halayttim; lekin bu ixta Hudaning həmmə adəmgə bərgən öz iltpati bar; birsi undak, yənə birsi bundak. **8** Əmma mən jorisiz tənha yaxioqanlar wə tullaroqa xuni eytimənkı, məndək tənha turiwərsə yahxi bolidu; **9** əmma əzünglarnı tutuwalalmisanglar, nikahlininglar; qünki [ixk] otida kəygəndin kərə nikahliq boləqan yahxi. **10** Əmma nikahlanəqanlarəqa kəlsək, ularəqa mən xuni tapilaymənki, — (bu əməliyəttə mening tapiliəqinim əməs, yənıla Rəbningki), ayal eridin ajraxmisun **11** (əmma u ajraxqan bolsa, u tənha ətsun, yaki eri bilən yarixiwalsun); wə ərmu ayalini qoyup bərmisun. **12** Qaloqanliringlarəqa kəlsək, mən xuni eytimənki (bu Rəbning eytkini əməs), qerindaxning etiqadsiz ayali bolsa wə ayali uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u uni qoyup bərmisun; **13** [etiqadqi] ayalning etiqadsiz eri bolsa wə eri uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u eridin ajrixip kətmisun. **14** Qünki etiqadsiz ər bolsa etiqad qiloqan ayalda pak dəp həsəblinidu; etiqadsiz ayal bolsa [etiqad qiloqan] qerindaxta pak dəp həsəblinidu; bolmisa, pərzəntliringlar haramdin boləqan bolatti; əmma ular əmdi pak boldi. **15** Lekin etiqadsiz boləqan tərəpning kətküsi bolsa, u ajrixip kətsun; bundak əhwallarda qerindax aka-ukılar, hədə-singillar [nikah məjburiyitigə] baqlinip qaloqan bolmaydu; kandaqla bolmisun Huda bizni inak-hatirjəmlıktə yaxaxqa qaqiroqandur. **16** Əy [etiqadqi] ayal, eringni [etiqad kildurup] kutulduralaydioqanliqingni

nədin bilisən? Əy [etikadqi] ər, hotunungni [etikad kıldurup] kutulduralaydioanlığingni nədin bilisən? **17** Həlbuki, Rəb hərəqaysimizə qandaq təksim qıləan bolsa, qandaq hələttə qaqirəan bolsa, u xuningda mengiwərsun; mən həmmə jamaətlərdə xundak yolyorukni tapilaymən.

18 Birsı sünnətlik hələttə qaqirildimu? U qayta sünnətsiz qilinmisun; birsi sünnətsiz hələttə qaqirildimu? U əmdi sünnət qilinmisun. **19** Sünnətlik bolux heqnərsə hesablanmas, sünnətsiz boluxmu heqnərsə hesablanmas; [hesab bolidioqini] Hudaning əmrlirigə əməl qilixtin ibarəttur. **20** Hərkim qaysi hələttə qaqiriləan bolsa, xu hələttə qalsun. **21** Sən qaqiriləanda qul həlitidə idingmu? Uning bilən karing bolmisun; ləkin əgər hərlik pirsiti kəlsə, uni qolungdin bərmə. **22** Qünki Rəbtə qaqiriləan qul bolsa Rəbning hər adimidur; uningə qə oxax, qaqirilip hər boləuqimu Məsihning qulidur.

23 Silər qong bədəl bilən setiwelindinglar; insanlarə qə qul bolmanglar. **24** I qerindaxlar, hərbinglar qaysi hələttə qaqiriləan bolsanglar, xu hələttə Huda bilən billə turunglar. **25** Əmma nikahlanmioanlar toqruluk Rəbdin buyruk tapxuruwalmidim; xundaktimu Rəbdin boləan rəhim-xəpkətkə muyəssər boləanlığim üqün sadik adəm süpitidə öz pikrimni eytimən. **26** Əmdi hazırki qiyinqilikqə qarəanda, ər kixining xu [tənha] hələttə boluxini yaxxi ix dəymən. **27** Ayalə qə baqlanəan bolsang, undaqta, uning bilən ajrixixni oylima; ayalingdin ajrixip kəttिंगmu? Undaqta yənə əylinxni oylima. **28** Ləkin əylənsəng, sən gunah qıləan bolmaysən; wə nikahlanmioanlar nikahlansa, ularmu gunah qıləan bolmaydu. Əmma

xundak qilsa ular jismaniy jəhəttə japaqə uqraydu; mening siləni uningdin haliy qiloqum bar. **29** Əmma xuni degüm barki, i qerindaxlar — wəqit qiskidur. Xunga ayalliq boləqanlar ayalsizlardək bolsun; **30** matəm tutqanlar matəm tutmioqanlardək bolsun; bəht-huxalliqta boləqanlar bəht-huxalliqta bolmioqanlardək bolsun; mal-mülük setiwaləqanlar mal-mülüksizlərdək bolsun; **31** bu dunyadiki bayliqlərdin bəhrimən boləqanlar dunyani əzining təəllukati dəp bilmisun; qünki bu dunyadiki həzirki hələt ətüp ketidu. **32** Əmma siləning qəmsiz boluxunglarni halaymən. Ayalsiz kixi bolsa Rəbning ixlirini oylaydu, qandak qilip Rəbni hursən qilixning qemidə bolidu. **33** Əmma ayalliq kixi qandak qilip ayalini hursən qilix üqün bu dunyadiki ixlarning qemidə bolidu; **34** Yənə kelip ayal wə nikahlanmioqan qizning otturisida pərək bar; nikahlanmioqan qiz bolsa Rəbning ixlirining, qandak qilip həm təndə həm rohta pak-mukəddəs boluxning qemidə bolidu; əmma yatliq boləqan ayal qandak qilip erini hursən qilix üqün, bu dunyadiki ixlarning qemidə bolidu. **35** Əmma mən bu səzni siləning mənəpətinglarni kəzdə tutup dəwatimən; boynunglarəqə sirtmaq selix üqün əməs, bəlki ixliringlarning güzəl boluxi, kənglünglər bəlünmigən həlde Rəbgə berilip Uni kütüxünglər üqün dəwatimən. **36** Əmma əgər birsi niyət qiloqan qizəqə nisbətən muamiləmnin durus bolmioqan yeri bar dəp qarisa, u qiz yaxliq bəhəridin ətüp kətkən bolsa, ikkisi əzini tutuwalalmisa, u halioqinini qilsun, u gunah qiloqan bolmaydu; ular nikah qilsun. **37** Birək, birsi öz kənglidə muqim turup, heqqandak ixk besimi astida

bolmay, balki öz iradisini baxqurup, kenglidə niyət qılqan
qızini əmrigə almaslıqni qarar qılqan bolsa, yahxi qılqan
bolidu. **38** Qışkisi, öyləngənning öylənginimu yahxi ix,
öylənmigənning öylənmiginimu tehimu yahxi ix. **39** Eri
hayat qaşda ayali uningqə baqlanqandur; əmma eri
ölümdə uhliqan bolsa, u haliqan kixigə (pəqət Rəbdə,
əlwəttə) nikahlinixka ərkin bolidu. **40** Ləkin qariximqə
u tul qalsa, tehimu bəhtlik bolidu; məndimu Hudaning
Roqi bar, dəp ixinimən!

8 Əmdi «butlarqə atap nəzir qilinqan taamlar» məsilisigə
keləyli. «Həmmimizdə bilim bar» dəp bilimiz. Hox, birak
bilim bolsa adəmnı kərənglitidu; mehir-muhabbat bolsa
adəmnı quridu. **2** «Mening bilimim bar» dəp hesabliqan
kixi, əməliyəttə heqnemini tehi bilixkə tegixlik dərijidə
bilmigən bolidu. **3** Əmma Hudani səygən kixi bolsa, u
Uning tərripidin tonulidu. **4** Hox, əmdi «butlarqə atap
nəzir qilinqan taamlar» toqruluk — bizgə məlumki,
«Jaḥanda but degən heqnemə hesablanmaydu», wə «birlə
Hudadin baxka heq ilah yoxtur». **5** Gərqə nuroqun atalmix
ilahlar bar bolsimu — məyli ular zeminda yaki asmanda
turidu dəp qarilixidin kət'iyənəzər (dərwəqə «ilahlar»
kəp, wə «rəb»lər kəptur) **6** birak biz üqün pəqətlə bir
Huda, yəni Ata bardur. Uningdin barlik məwjudatlar
apiridə bolqan, bizmu Uning üqün məwjut bolqanmiz;
[xuningdək], birlə Rəb, yəni Əysa Məsiḥ bardur. Pütkül
məwjudatlar U arqilik məwjut, bizmu U arqilik hayatmiz.
7 Əmma bundak bilim həmmimizdə tehi yoxtur;
tehi butlarqə kəndürülginidin halas bolmioqan bəzi
[ixəngüqilər] bolsa muxundak taamlarnı «butka atap nəzir

kilinoʻan» dēp bilip yēydu; xundakla ularning wijdani ajiz bolōaqqa, bulōanoʻan bolidu. **8** Əməliyəttə taamlarning əzliri bizni Huda bilən yaraxturalmaydu; yemisək bizning kəmquilikimiz hesablanmaydu, yegən bolsək artuqquilikmu hesablanmaydu. **9** Birək hərhalda [yeyix] ərkinlikinglarning ajizlarōa putlikaxang bolmaslikioʻa kəngül koyunglar. **10** Qünki ajiz bir bəndə bilimi bar bolōan sening buthanidiki dastihanda olturup yegənlikingni kərsə, undakta u öz ajiz wijdaniōa kərxi halda butlarōa atap nəzir kilinoʻan taamlarni yeyixkə «kurulup küqəytilidioʻan» bolmamdu? **11** Xuning bilən Məsiḥ uning nijati üqün əlgən, sening kərindixing bolōan bu ajiz bəndə sening biliming wəjidin həlak bolidu. **12** Xu yol bilən kərindaxlarōa ziyan yətküzüp gunah kəlip, ularning ajiz wijdanini zəhimləndürüp, Məsiḥkə kərxi gunah kəliwatisilər. **13** Xunga, əgər birər taam öz kərindiximni yikətidioʻan kiltək bolsa, kərindiximni yikətməslikim üqün mən mənggügiqə gəxni kət'iy yeməymən. (aiōn g165)

9 Mən ərkin əməsmu? Mən rosul əməsmu? Mən Rəbbimiz Əysa Məsiḥni kərgən əməsmu? Silər əzünglar mening Rəbdə bolōan əjrim əməsmu? **2** Əgər baxkılarōa nisbətən rosul dēp hesablanmisam, mən heq bolmioqanda silərgə rosul boldum; qünki əzünglar Rəbdə mening rosul bolōanlikimni təstiklioʻan mēhürdursilər. **3** Meni sürüxtə kəlməkqi bolōanlarōa bolōan jawabim mundaq: — **4** Bizləarning yəp-iqixkə hōqukimiz bar əməsmu? **5** Bizning baxqə rosullar, Rəbning Əz iniliri wə Kefasning kəlojiniḍək, etiḳadqi bir singilni əmrimizgə elip səpərdə həmrəḥ

kilip yürüx həqqimiz yokmu? **6** Əjəba, pəkət Barnabas bilən meningla əmgək kılmaslıkka həqkımız yokmu? **7** Kim hirajətni əzi tələp [əskər bolup] jənggə qıqıdu? Kim üzümzar bina kilip uning mewisidin yeməydu? Kaysi pada bakquqi padining sütidin iqməydu? **8** Bu degənlirim pəkət insaniy kəzkarax boyiqə eytiləjanmu? Təwrat-kanunning əzidimu ohxax deyilgən əməsmu?! **9** Qünki Musəyə qüxürülgən kanunda: «Haman təpkən öküzning əqzioqə kəxək salma» dəp pütülgəndur. Huda öküzlərgila kəyüngənmu, **10** yaki buni pəkət bizləni dəp eytkənmu? Xübhəsizki, bu sözlər bizlər üçün pütülgəndur; xuning üçün yər həydigüqi ümidtə həydixigə tegixlik, xundakla haman təpküqimu həsuldin bəhrimən bolux ümididə ixləxkə tegixliktur. **11** Biz silərgə rohiy bəht-bərikətləni terip, silərdin maddiy jəhəttin yiojiwalsak bu qəktin exip kətkənlik bolamdu? **12** Baxqa [hizmətqilər] silərdə muxu həqkni ixlətkən yərdə, biz xundak kılsak tehimu bolidioqu? Əmma Məsihinin hux həwirigə heq tosaləqu bolmisun dəp, biz bu həqkni heqqaqan ixlitip bakmiduk; əksiqa, hərəkəndə ixləyə qidap keliwatimiz. **13** İbadəthanidiki mukəddəs ixlər üçün ixligüqilərinin ibadəthanioqə ataləjan hədiyələrdin yəydiyənlikini, kurbangahta hizmət kiliwatkanlarning kurbanlıqlardın ülüxini alidiəjanlikini bilməmsilər? **14** Xuningə ohxax, Rəb hux həwəni jakarlioquqilarning jeni hux həwərdin beqilsun dəp bekitkəndur. **15** Əmma mən bolsam bu həqqlarning heqkəyisini ixlitip bakmidim. Həm həzirmu muxu həqkətin padilinay dəp muxuləni yeziwatqinim yok! Qünki mən baxkılarning meni bu

pəhirlinidiqanlirimdin məhrum kılqınidin kərə elginim
tüzük! **16** Qünki mening hux həwəni jakarliximda
pəhirləngüdək ix yok; qünki uning məjburiyiti meni
besip turidu; hux həwəni jakarlimisam həlimoşa way!
17 Qünki əgər uni halis kılsam, buningdin masha in'am
bolidu; əmma öz ihtiyarim bilən bolmisa, bu pəkət
mening oşojidarlık burqini ada kılqınim bolidu, halas.
18 Xundak ikən, mening in'amim zadi nemə bolidu?
Mening in'amim dəl xuki, hux həwər jakarlıqınimda
mən hux həwərgə kixiləni həksiz erixtürimən — demək,
in'amim hux həwər yətküzüxtiki tegixlik [hək elix]
həqəqlirimni həq ixlətməslikimdin ibarəttur. **19** Qünki
həmmə adəmining ilkidin ərkin bolup, özümni kəpçiliklə
kıl kıldim; xu yol bilən tehimi kəprək adəmləni
qayil kılıp kütquzsam dəymən. **20** Yəhudiyləni qayil
kılıp kütquzux üçün Yəhudiyləroşa nisbətən Yəhudiyoşa
ohxax boldum; Təwrat qanuni astida turoqanlari qayil
kılıp kütquzux üçün (Təwrat qanuni astida turoqan
bolmisammu) Təwrat qanuni astida turoqanlaroşa nisbətən
Təwrat qanuni astida turoqanoşa ohxax boldum; **21**
Təwrat qanunida bolmioqanlari qayil kılıp kütquzux
üqün Təwrat qanunida bolmioqanlaroşa nisbətən (Huda
aldida qanunsiz bolmay, bəlki Məsihning qanunioşa
boysunuxum bilən) mən Təwrat qanunida bolmioqanlaroşa
ohxax boldum; **22** ajizlari qayil kılıp kütquzux üçün
ajizlaroşa özüm ajizdək boldum; mumkin kədər kəprək
adəmni kütquzux üçün mən hərəkəndək adəmgə qarita
xundak adəm boldum. **23** Özümning hux həwərdin
nesiwəm boluxi üçün uni dəp həmmə ixni kılımən.

24 Bəygiyə qüixkənlərnin həmmisi yügürixidu, əmma pəkət birilə mukapatkə erixidiqinini bilməmsilər? Qəlibə qəzinix üqün yügürüŋlar. **25** Musabiqidə elixkuqılarnin həmmisi özini hər jəhəttin tizginləydu; ular pəkət bir qirip ketidiqan tajoqə erixix üqün xundak kılıdu, əmma biz bolsak qirimas təc üqün xundak kılımiz. **26** Xunga mən nixansiz adəmdək yügürüwatmaymən; muxt atsam həwaqə atidiqan adəmdək bolmaymən. **27** Uning orniqə mən öz tenimni urup özümgə kəndürüp, uni özümgə kul kılımən; undak kilmioqanda, baxkılarqə təlim jakarlap turup özüm layakətlik bolmay kəlixim mumkin.

10 Qünki, i kərindaxlar, mən silərnin atəbowilirimiznin həmmisining bulut astida yürgənligidin wə həmmisining dengizdin ətüp mangoanlikidin həwərsiz yürüxüŋlarni halimaymən; **2** ularnin həmmisi bulutta həm dengizdə Musanın [yətəkqilikigə] qəmüldürülgən; **3** ularnin həmmisi ohxax rəhiy taamni yegən, **4** həmmisi ohxax rəhiy iqmlikni iqkən; qünki ular əzlrigə [həmrəh bolup] əgixip yürgən rəhiy uyultaxtin iqətti (əməliyəttə, muxu uyultax Məsihnin Əzi idi); **5** xundaktimu, Huda ularnin kəpinqisidin razi bolmioqanidi; qünki «Ular[ning jəsətliri] qəlbayawanda qeqilip qəloqan». **6** Əmma bu ixlər ularnin bəxiqə bizlərgə sawək-bəxarət bolsun üqün qüixkənidi; buningdin məksət, biznin ularnin yaman ixlərqə həwəs kılqinidək həwəs kılmaslikimiz üqündur. **7** Silər yənə ularnin bəzilrigə ohxax butkə qokunidiqanlardan bolmanglar; bular toqruluk; «Həlk yəp-iqixkə olturdi, andin kəyp-sapaqə turdi» dəp pütülgən. **8** Biz yənə

ularning bəzilirining buzukqilik qiloqinidək buzukqilik
qilmayli; qünki xu wəjidin ulardin yigirmə üq ming kixi
bir kündila əldi. **9** Yənə ularning bəzilirining Məsihi
sinoqinidək Məsihi sinimayli; qünki xu səwəbtin ular
yılanlar qeqixi bilən həlak boldi. **10** Yənə ularning
bəziliri aqrinoqandək aqrinip qaxximanglar — nətijidə,
ular jan aloquqi [pərixətə] tərripidin əltürüldi. **11** Əmdi
bu wəqələarning həmmisi ularning bexioqa bexarətlik
misallar süpitidə qüxkən wə ahirkı zamanlar beximizə
keliwatqan bizlərnin ulardin sawaq-ibrət eliximiz üqün
hatiriləngənidi. (aiōn q165) **12** Xuning bilən «Mən [etiqadta]
qing tirəp turmaqtımən» degən kixi özining yikilip
ketixidin həzi bolsun! **13** Silər duq kəlgən sinakların
həmmisigə baxqa adəmlərmu ohxax duq kəlgən. Wə Huda
bolsa wədisidə turəuqidur, U silərni kətürəlmigüdək
sinaklarə uqratmaydu, bəlki sinak bexinglarə
qüxkəndə, xuning bilən təng uningdin ətüp kutulux
yolini yaritip beridu; silər xuning bilən uningə bərdaxlik
beridiqan bolisilər. **14** Xu səwəbtin, səyümlüklirim,
butpərəsliktin qeqinglar! **15** Silərni əkil-qoxi jayida
kixilər dəp qarap xuni eytiwatımən; səzligənlirimni
bəhalap beqinglar: — **16** Biz bərikətlik bolsun dəp tiligən,
bərikətlik jamdiki xarabni iqkinimiz, Məsihinin kənidin
ortaq bəhirlənginimiz əməsmu? Biznin oxutqan nanni
yeginimiz, Məsihinin tenidin ortaq bəhirlənginimiz
əməsmu? **17** Biz nuroqun bolsaqmu bir nan, bir təndurmiz;
qünki həmmimiz xu bir nandin nesiwə alimiz. **18** Jismaniy
Israilə qaranglar; kurbanlıqlarni yegənlər kurbangahqa
nesipdaxlar əməsmu? **19** Əmdi nemə deməqimən? Butqa

atap sunuloqan qurbanlikning birer ahamiyiti barmidu?
 Butning birer ahamiyiti barmidu? **20** Yak, birak kapirlar
 butlaroga sunoqan qurbanliklarni Hudaoga amas, balki
 jinlaroga ataydu. Men silarning jinlar bilan ortak nesipdax
 boluxunglarni halimaymen. **21** Rabning jamidin wa
 jinlarning jamidin teng iqluqi bolsanglar bolmaydu;
 Rabning dastihinioqa wa jinlarning dastihinioqa teng
 dahil bolsanglar bolmaydu. **22** Rabning haset-ojzipini
 qozojimakqimizmu? Biz Uningdin kuqlukmu-ya? **23**
 «Hamma narsa halaldur», amma hamma narsa paydilik
 boluwarmaydu; «hamma narsa halaldur», amma hamma
 narsa adomning [etiqadini] kuralmaydu. **24** Omdi heqkim
 oz manpאתini izdimisun, balki ozgilarningkini izdisun.
25 Gex bazirida setiloqan herbirnersini wijdaningslarni dep
 olturmay, heqnemini suruxta qilmay yaweringlar. **26**
 Qunki «Jahan wa uningoga toloqan hamma mawjudatlar
 Perwardigaroga mansuptur» [dep putulgən]. **27** Amma
 etiqad qilmioqanlarning birersi seni ziyapetka taklip
 kilsa wa kenglung tartsa, aldingoga koyuloqan hammuni
 wijdaningsni dep olturmay yawer; **28** amma birsi sanga:
 «Bu butlaroga ataloqan qurbanlik taami» desa, undakta uni
 yema; nemixka desang, bu ixni sanga eytkan adomning
 sawabi uqun, xundakla wijdanning sawabi uqundur; **29**
 men degan wijdan seningki amas, balki heliki kixining
 wijdani; mening arkinlikimga baxkilarning wijdani
 taripidin yaman dep baqa berilixining hajiti barmu?
30 Men taxakkur eytip yesam, taxakkur eytkan narsini
 durus yeginim tupaylidin yaman dep qariliximning
 nema hajiti? **31** Xunga siler nemini yesanglar, nemini

iqsənglar yoki hərəkəndək baxka ixlarni kılsanglar, həmmə ixlarni Hudaəğa xan-xəreəp kəltürülsun dəp kılinglar. **32** Mən özüm həmməylənni həmmə ixta məmnun kılixka intilginimdək, öz mənpəətim üqün əməs, bəlkı kəpqilikning mənpəəti, ularning kütquzuluxı üqün intilginimdək, həqkimning aldioğa — Yəhudiylar bolsun, greklar bolsun, Hudaning jamaitidikilər bolsun aldioğa putlikaxang bolmanglar. Mən Məsihi ülgə kıloqinimdək, silərmu meni ülgə kılinglar.

11 Əmdi silərnı xuning üqün təripləymənki, i kərindəxlar, həmmə ixlarda silər meni əsləp turuwatisilər, mən silərgə tapxuroqinimdək, kərsətmilərnı tutup keliwatisilər. **3** Əmma mən silərnıng hər ərnıng bexi Məsihdur, ayalning bexi ərdur wə Məsihińning bexi Hudadur dəp bilixinglarnı halaymən. **4** Xunga, [ibadətke kətnaxkanda], hərəkəndək ər bexioğa birnərsə artkən halda dua kılsa yaki bexarət bərsə, u öz bexioğa hərmətsizlik kıloqan bolidu. **5** Əmma [ibadətke kətnaxkanda], hərəkəndək ayal bexioğa birər nərsə artmioqan halda dua kılsa yaki bexarət bərsə, u öz bexioğa hərmətsizlik kıloqan bolidu; bundək ayalning qeqi qüxürüwetilgən, [rəsua kılinoqan] ayaldin pərki yəktur. **6** Ayal kixining bexioğa artkını yək bolsa, qaqłiri qüxürüwetilsun; ayaloğa nisbətən qaqłirining kesiwetilixi yaki qüxürüwetilixi uyatlık ix bolsa, əmdi uning bexioğa birər artkını bolsun. **7** Qünki ər kixi bolsa bexini yapmaslıkı kərək; qünki u Hudaning sürət-obrazi wə xan-xəripidur; əmma ayal kixi bolsa ərnıng xan-xəripidur. **8** Qünki ər bolsa ayaldin əməs, bəlkı ayal ərdındur. **9** Xuningdək ər kixi ayal üqün əməs, ayal kixi ər üqün yaritiloqandur. **10** Bu

səwəbtin, həm pərixtilərnin səwəbidin ayal kixi bexida
həqəuk[ning] [bəlgisigə] igə boluxi kerək. **11** Həlbuki,
Rəbdə ayal ərsiz bolmas wə ər ayalsiz bolmas; **12** qünki
ayal ərdin qikiriləninidək, ər ayal arqilik [tuqulidu];
lekin həmmə ix Hudadindur. **13** Əz kənglünqlarda bəhə
beringlar; ayallarning bexioqə birnərsə artmay turup
Hudaqə dua kilixi muwəpiqmı? **14** Təbiətning əzi silərgə
əz kixining uzun qəqliri bolsa uningqə uyət ikənlikini
əgətmidimu? **15** Əmma ayal kixining uzun qəqliri bolsa,
bu uningqə xan-xəpəp bolidu; qünki uning uzun qəqliri
uningqə bezək-yepinqə bolsun dəp təkdin kilinqən. **16**
[Birsining bu ixlar toqruluk] talax-tartix kiləqusi bolsa,
[xuni bilsunki], bizlərdə həm Hudaning jamaətliridimu
xulardin bəxqə həq kəidilər yəqtur. **17** Əmma həzir
dəməqki boləqən ix, yəni silər yiqiləqən sorunlarqə kəlsək,
uningdə silərni təripliməymən; qünki yiqiləqəninglərnin
nətijsi paydilik əməs, bəlkə ziyanlıq boluwatidu. **18** Qünki
birinqidin, silər jamaəttə yiqiləqəninglərnin, arənglərnin
guruhlarqə bəlünüxlər boləqənlikini ənglidin; bu gəpkə
qismən ixəndin. **19** Arənglərnin bəlünüxlər pəyda bolmay
qəlməydu. Undəq bolmiqəndə arənglərnin kimning
ləyəkətlilik boləqənlikini kəruwəloqili bolmaytti. **20**
Silər bir yərgə jəm boləqəninglərnin, silər [həqikədən]
«Rəbning ziyapiti»din yeməysilər. **21** Qünki yeqəninglərnin
hərbirənglər bəxqilərnin yeyixini kütməylə əzənglər elip
kəlgən oqizəni yəwerisilər-də, birsi əq qəlidu, yənə birsi
məst bolup ketidu. **22** Yəp-iqixkə əz əylirənglər yəqmı?
Hudaning jamaətinin kəzgə ilmay, yəqsullərnin hijalətkə
qəyməqiməysilər? Silərgə nəmə dəsem bolar? Silərni

təripləndimən? Yak, silərni təripliməymən. **23** Qünki mən silərgə [Rəbning ziyapiti tooqruluk] yətküzgənlirimni özüm Rəbdin tapxuruwaləjanmən; demək, Rəb Əysaəja satqunluk qilinojan keqidə u qolioja nan elip, **24** təxəkkür eytkəndin keyin uni oxtup: «Mana, silərgə atalojan Mening tenim; buni Meni əsləp turux üçün muxundak qilinglar» — dedi. **25** Xuningdək, oqizadin keyin u jamni qolioja elip: «Mana, bu jamdiki xarab kənimda boləjan «yengi əhdə»dur; hər kətim buningdin iqkininglarda, Meni əsləp turux üçün xundak qilinglar» — dedi. **26** Qünki silər hər kətim bu nandin yegən, bu jamdin iqnə bolsanglar, taki Uning kaytip kelixigiqə silər Rəbning əlümini jakarliəjan bolisilər. **27** Xuning üçün, kimki layakətsiz həlda bu nanni yesə yaki Rəbning jamidin iqsə, Rəbning teni həm kənioja nisbətən gunahkar bolidu. **28** Xuning üçün hərbişi bu ixlar üstidə öz-özini təkxürüp, andin nandin yesun, jamdin iqsun. **29** Qünki [Rəbning] tenini pərk ətməy turup yegüqi wə iqnüqi hərkim əzigə həküm-jazani yətküzüp yəp-iqidu. **30** Bu səwəbtin aranglardiki nuroqun adəmlər zəiplixip kesəl boldi, hətta heli bir qismi [əlümdə] uhlap qaldi. **31** Lekin əgər öz üstimizni təkxürüp həküm qikərojan bolsak, bəximizoja [Rəbning] həküm-jazasi qüxürülməydiəjan bolidu. **32** Əmma gərqə üstimizgə Rəb təripidin həküm-jazalar qüxürülgən bolsimu, əməliyəttə bu Uning bizgə qüxürgən «tərbiyə jazasi»dur; buningdin məxsət, bizning bu dunya bilən birliktə həlakətkə həküm qilinmasliqimiz üqündur. **33** Xunga, i kərindaxlar, [Rəbning ziyapitidə] yeyixkə jəm boləjininglarda, [həmməylən toluk kəlgüqə]

bir-biringlarni kütünglar. **34** Birsı aq qorsaq bolsa awwal öyidə yəp kəlsun; xundak qilip siləning jəm boluxunglar özünglarəja həküm-jaza yətküzməydiəjan bolidu. Qalojan baxqa məsililəni bolsa, mən barəjinimda tərtpkə salimən.

12 Əmma i qerindaxlar, rohiy iltipatlarəja kəlsək, siləning ular toqruluk bilməy qelixinglarni halimaymən.

2 Silər taipiləning arisida boləjan waqtinglarda hərhil yollarəja baxlinip, gas-gaqa butlarəja [qokunuxka] azdurulup kətkininglarni bilisilər. **3** Xunga mən silərgə uqturimənki, heqkim Hudaning Rohida turup: «Əysaəja lənət!» deməydu wə hərəkəndak biri Mukəddəs Rohda bolmay turup «Əysa Rəbdur!» dəp eytalmaydu. **4** Əmma iltipatlar hilmuhil, lekin Roh bolsa birdur. **5** Hizmətlər bolsa hərhil, əmma [biz hizmitini kilidiəjan] Rəb birdur. **6** Ixləx yolliri hərhil, əmma həmməyləndə həmmə ixni wujudka qikəroquqi Huda birdur. **7** Əmma həmməylənning mənəpəti üqün hərbirigə Rohning namayan boluxi beəixlinidu. **8** Qünki Roh arkilik birigə danalik yətküzgüqi səz, yənə birigə xu ohxax Roh arkilik həwər yətküzgüqi səz təksim kilinidu; **9** yənə ohxax Roh arkilik baxqa birigə alahidə ixənq, yənə birigə ohxax Roh arkilik [kesəlləni] sakaytix iltipatliri, **10** birawəja məjiziləni yaritix təksim kilinidu; birawəja wəhiy-bexarət berix; birawəja hərhil rohlarni pərək etix, birawəja naməlum tillarda səzləx, yənə birawəja naməlum tillarni tərjimə kilix iltipati təksim kilinidu. **11** Əmma bu ixlarning həmmisini yürgüzgüqi ohxax xu bir Rohdur, U hərbirigə Əzi layik kərüp, ayrim-ayrim təksim qilip beridu. **12** Qünki insaniy tən bir

bolsimu nuroqun əzaliri boləjiniyək, xundakla əzaliri
 nuroqun bolsimu əzara qoxulup bir tən boləjandək,
 Məsili Əzimu həm xundaktır. **13** Qünki həmmimiz,
 məyli Yəhudiylar bolsakmu, Greklər bolsakmu, kullar
 bolsakmu, hərlər bolsakmu, bir Rohta bir tənə kirixkə
 qəmüldürüldük wə bir Rohtin iqixkə nesip qilindük.
14 Qünki tən birlə əzadin əməs, bəlki kəp əzalardin
 tərkiyə tapidu. **15** Əgər put: «Mən qol bolmiəjiniyəm üqün
 mən tənə təwə əməsmən» desilə, undakta u həqiqətən
 tənə təwə əməs bolamdu? **16** Kulak: «Mən kəz əməs,
 xunga mən tənə təwə əməsmən» desilə, undakta u
 həqiqətən tənə təwə əməs bolamdu? **17** Pütün tən kəzla
 bolsa, undakta anglax sezimimiz nədin bolidu? Pütün tən
 kulakla bolsa, undakta purax sezimimiz nədin bolidu? **18**
 Həlbuki, Huda Əzigə layik kərgən tən əzalirining hər birini
 ayrim-ayrim əz jayioqə orunlaxturoqan; **19** əgər ularning
 həmmisi ohxax əza bolsa, undakta uni qandakmu tən
 degili bolatti? **20** Əmdilikdə əzalar kəp, tən bolsa birdur.
21 Kəz koloqə: «Mening sanga ehtiyajim qüxməydu!»
 deyəlməydu; yaki bax bolsa putlaroqə: «Mening silərgə
 ehtiyajim qüxməydu!» deyəlməydu. **22** Dəl əksiqə, təndiki
 ajiz-ərziməs dəp kəringən əzalar kəm bolsa bolmaydu;
23 wə həm təndiki biz etiwarsiz dəp hesabliqən əzalaroqə
 bolsa, tehimu kəprək etiwar qilimiz; xundakla iskətsiz
 dəp qaralqən əzalirimiz tehimu iskətlik qilinidu; **24**
 əslidə yariximlik bolqən əzalirimizəqə bolsa xundak
 qilixning həjiti yox. Əmma Huda pütün tənni xundak
 birləxtürgənki, U etiwarsiz dəp hesablanqən əzalaroqə
 tehimu kəp etiwar beridu. **25** Buningdin məqsət təndə

heq bəlünüxlər bolmasliki, bəlki barliq əzalar əzara ohxax keyümqanlikta boluxi üqündur. **26** Bir əza japa-dərd tartsa, barliq əzalar uning bilən təng japa-dərd tartidu; bir əzaqa xərəp kəlsə, barliq əzalar uning bilən təng xadlinidu. **27** Əmdi silər Məsihning tenidursilər, hərbinglar Uning ayrim-ayrim əzasidursilər. **28** Huda jamaəttə muxundaklarni orunlaxturoqan: — awwal rosullarni, andin pəyoqəmbərləni, üqinqi bolup təlim bərgüqiləni; andin mejiyə kərsətküqiləni, andin türlük kesəlləni sakaytix iltipatlirioqa igə boləqanlarni, yadəm bərgüqiləni, yetəkqilik qiləquqilarni, hərhil naməlum tillarda səzləydiqanlarni təyinləp orunlaxturoqandur. **29** Həmməylən rosulmu? Həmməylən pəyoqəmbərmu? Həmməylən təlim bərgüqimu? Həmməylən mejiyə kərsətküqmu? **30** Həmməyləndə sakaytix iltipatliri barmu? Həmməylən naməlum tillarda səzləmdü? Həmməylən naməlum tillarni tərijimə qilalamdu? **31** Əmma silər qongraq iltipatlarni təkəzza bolup qoqlanglar; halbuki, mən hazır silərgə həmmidin əwzəl bir yolni kərsitip berəy.

13 Mən əgərdə bu dunyadiki kixilər səzləwatqan hərhil tillar hətta pərixtilərnin tilliri bilənmu səzliyələydiqan bolsammu, birak mən mehir-muhəbbətsiz bolsam, u qaşda mən pəkət bir «dang-dang» qilidiqan mis dang, bir «qang-qang» qilidiqan qang bolup qalimən, halas. **2** Əgər mən pəyoqəmbərlik qilalisam, barliq sirlar, barliq bilimləni qüxinip boləqan bolsammu, həm xuning bilən bir wəqitta taqlarni yetkiyəligüdək toluq ixənqtə bolsammu, əmma məndə mehir-muhəbbət

bolmisa, undakta mən heqnərsə bolmioqan bolimən. **3** Əgər barlik mal-mülkümni sədikigə atap həm tenimni [Hudaning yolida] kurbanlik süpitidə köydürülüxkə sunoqan təoqdirdimu, əmma məndə yənla mehir-muhəbbət bolmisa, undakta mening heqkandak paydam yok boloqan bolidu. **4** Muhəbbət səwr-takətlik bolux həm mehribanliktur; Muhəbbət həsəthorluk kılmaydu: Muhəbbət əzini mahtimaydu, Təkəbburluk kılmaydu, **5** Nomussizlik kılmaydu, Əz mənəpəətini kəzləp yürməydu, Teriktürülməydu, Kənglidə əqmənlik saklımaydu; **6** Həqkaniysizliktin huxal bolmaydu, Bəlki əməliyəttin, həqkəttin huxal bolidu; **7** həmmə ixta kərsiki kənglik kılidu, həmmigə yüzlinip [Hudaqə] ixinidu, həmmə ixkə ümid baqlaydu, həmmigə qidaydu. **8** Mehir-muhəbbət hərgiz ahirlaxmaydu. Bexarətlər bolsa, karəqə kəlməydu: «naməlum tillar» bolsa, tügəydu: [məjizilik] bilimlərmu karəqə kəlməydu. **9** Qünki bizning bilidioqanlirimiz kismən, bexarət beridioqanlirimiz kismən; **10** lekin mukəmməllik kəlgəndə, kismənlik yokilidu. **11** Mən kiqikimdə balilarqə səzlidim, balilarqə oylidim, balilarqə həsablidim; qong boləqinimda, mən balilikni taxlidim. **12** Qünki biz hazır bir tutuk derizidin müjməl həlda kərimiz, lekin xu qaqda yüzmayüz kərimiz: Həzir mən kismən tonuymən, xu qaqda mən [Huda] meni tonup kəliwatkəndək tonuymən. **13** Həzir ixəng, ümid, mehir-muhəbbəttin ibarət bu üq nərsə turuptu; bulardin əng üstün turidioqini mehir-muhəbbəttur.

14 Mehir-muhəbbətkə intilip uni kəoqlixinglar wə həm rohiy iltipatlarəqə, bolupmu bexarət berixkə intizar

bolunglar. **2** Qünki naməlum tilda səzləydiyən kixi adəmlərgə əməs, bəlki Hudaə səzləydu; angliəuqılardin heqkim uni qüxənməydu, əmma u Rohta sirlik ixlarni eytip beridu. **3** Lekin bexarət beridiyən kixi bolsa adəmlərnin etiqadini quruxka, ularni rioqətləndürüxkə wə təsəlli berixkə səzləydu. **4** Naməlum tilda səzligüqi öz rohinə quridu; əmma bexarət bərgüqi jamaətnin [etiqadini] quridu. **5** Əmdilikdə mən silərnin həmminglərnin naməlum tillarda səzliyəlixinglərnin ümid qilimən, lekin bexarət berixinglərnin tehimu ümid qilimən. Naməlum tilda səzligüqi səzini tərcimə qilmisa, jamaətnin etiqad quruluşida bexarət bərgüqi uningdin uluq bolidu. **6** Qerindaxlar, mən yeningləroqə kelip, naməlum tillardila səzliginim bilən məlum wəhiy, bilim, bexarət yaki təlimni yətküzmisəm, mən silərgə nemə payda təgküzimən? **7** Həttə awaz qikiralaydiyən jansiz nərsilər, məyli nəy bolsun, qiltar bolsun xundak; ularning ahanglirinin bir-biridin pərki bolmisa, ularda qelinqən pədə qandakmu pərki etilsun? **8** [Jəng] kaniyimu bəlgilik bir ahangda qelinmisa, kim jənggə həzirlansun? **9** Xuningdək silər tilda enik qüxinəligüdək səz qilmisanglar, nemə deməkqi bolqininglearni kim qüxinələydu? Silər həwaə gəp qiloqandək bolisilər. **10** Jahanda, xübhəsizki, hilmuhil til-awazlar bar wə ularning heqkəysisi mənisiz əməs; **11** əgər əmdi mən məlum awaz-tilning mənisini bilmisəm, mən səzligüqigə nisbətən yat wə u manga nisbətən yat bolidu. **12** Əhwal silərdimu xundak. Xunga, silər rohiy iltipatləroqə qizəqinlik bilən intilgənəkənsilər, jamaətnin etiqadini quridiyən iltipatləroqə bay boluxka

intilinglar. **13** Xunga, naməlum tilda sۆzləydiyən kixi sۆzligənlirini tərjimə qilip berələydiyən bolsam dəp dua qilsun. **14** Qünki naməlum tilda dua qiləjinimda, rohim dua qilidu, lekin əkil-idrakimdin bolsa mewə qikmaydu. **15** Undahta kandaq kilix kerək? Mən bəzidə rohim bilən dua qilimən, həm bəzidə əkil-idrakim bilənmu dua qilimən; mən bəzidə rohim bilən mədhiyə nahxilirini eytimən, həm bəzidə əkil-idrakim bilənmu mədhiyə nahxilirini eytimən; **16** bolmisa, pəkət rohing bilənla mədhiyə okusang, ixlətkən [tilingni] bilmigənlərnin qatarida olturoquqi təxəkkürunggə kandaqmu «Amin» deyəlisun? Qünki u eytkinini qüxənməydu. **17** Sən dərəkəqət təxəkkürni yaxi eytisən, əmma yeningdiki angliqunin etiqadi quruloqini yok. **18** Mən bundaq naməlum tillarda xəhsən həmminglərdin kəp sۆzləydiyənlikim üqün Hudaqə təxəkkür eytimən; **19** qalbuki, jamaəttə boləanda, naməlum tilda tümən eqiz sۆzliginimdin kərə, baxqilarəqə təlim-tərbiyə berəligüdək qüxinixlik sөzdin bəx eqizla sөzliyəlisəm dəymən. **20** Qerindaxlar, əkil-hoxunglarda bala bolmanglar; yamanlik jəhətidə bowaq bolunglar, əmma əkil-hoxunglarda pixkədəm bolunglar. **21** Təwratta: «Qət tilliklərnin sөzi wə yat adəmlərnin ləwliri arkilik Mən muxu həlkə gəp qilimən; lekin xundaq bolsimu ular yənla Manga kuləq salmaydu — dəydu Pərwərdigar» dəp pütülgəndur. **22** Xunga «naməlum tillar» bolsa bir alamət bəlgidur; etiqadqilarəqə əməs, bəlki etiqadsizlarəqə alamət bəlgidur; wəhiy-bexarətlər bolsa, etiqadsizlar üqün əməs, bəlki etiqadqilar üqün bolidu. **23** Xuning üqün pütkül jamaət bir yərdə jəm boləanda, həmmisi öz

aldioʻja bundak naməlum tillarda soʻzləwərsə wə sadda yaki etiqadsiz kixilər kirip qalsa, ular həmminglarni sarang bolup kapsilər deyixməmdü? **24** Əmma həmminglar wəhiy-bexarət yətküzsənglar, etiqadsiz yaki sadda kixi aranglaroʻja kirip qalsa, həmminglar tərripidin uning gunahlırioʻja tənbiḥ berilidu, həmminglar tərripidin uning gunahkar ikənliki kərsitilidu; **25** kəlbidiki sirlar axkarə qilinotanda, u əzini yərgə taxlap: — «Huda həqiqətən aranglardidur» dəp Hudaotja səjdə qilidu. **26** Əmdi qerindaxlar, qandak qiliximiz kerək? Silər bir yərgə jəm bolotininglarda, hərbinglarda [bir iltipət] bolidu; birsidə mədhiyə nahxisi, birsidə təlim, birsidə naməlum til, birsidə wəhiy, birsidə naməlum tilning yeximi bolidu. Həmmə ixlar etiqadning quruluşi üqün bolsun. **27** Naməlum tilda soʻzligüqilər bolup qalsa, ikkisi yaki əng kəp bolotanda üqi nəwət bilən soʻzlisun wə birsi ularning eytkanlirini ərिसun. **28** Əmma [jamaəttə] ərügüqi bolmisa, u süküt qilsun; öz-əzigə wə Hudaotja eytsun. **29** Wəhiy-bexarət yətküzgüqilər bolsa, ikki-üqi soʻzlisun; qaloqanlar gəplirining wəznini ditlap tursun; **30** Əmma olturoqanlar arisidin baxqa bir kixigə məlum bir wəhiy berilsə, soʻzləwatқан kixi soʻzini tohtitip nəwətni uningotja bərsun. **31** Qünki həmminglar bir-birləp wəhiy-bexarət yətküzsənglar bolidu; xuning bilən həmməylən əginidu, həmməylən rioʻbətlinidu. **32** Pəyoʻqəmbərlərnin öz roʻhliri pəyoʻqəmbərlərnin əzlrigə itaət qilidu. **33** Qünki Huda qalaymıqanqilik tuoturoquqi əməs, bəlki tinq-hatirjəmlilik bərgüqidur. Barlik mukəddəs bəndilərnin jamaətliridə xundak tərtip bar. **34** Aranglardiki ayallar

jamaatlarda sükküta oltursun; ularning sözlixigə ruhsət kılınmioqan; Təwrat qanunida bəlgiləngəndək, ular [tərtipkə] boysunsun. **35** Əmma ular məlum ixni bilməkqi bolsa, eyidə öz ərliridin sorisun; ayalning jamaəttə sözlixı uyatlıq ixtur. **36** Hudaning söz-kalami silərdin baxlanoqanmu?! Yaki yaloquz silərgila yetip kəlgənmu?! **37** Birsı özini wəhiy-bexarətqi yaki rohiy kixi dəp sanisa, u silərgə hazır yazoqan bu səzümning həqiqətən Rəbning əmri ikənlikini etirap kılsun. **38** Birsı buni etirap kılixni halimisa, u etirap kılınmaydu. **39** Xuning üqün, i qerindaxlar, wəhiy-bexarətlərnı yətküzüxkə təlmürüp intilinglar, xundakla naməlum tillarda səzləxni qəklimənglar. **40** [Hulasə kılip eytkənda], hərbir ix qiraylıq, tərtiplik kılinsun.

15 Əmma, i qerindaxlar, mən silərgə əslidə yətküzgən hux həwərnı bayan kılməqquimən; silər bu hux həwərnı qəbul kıloqan wə uningda qing turuwatisilər; **2** mən silərgə yətküzgən hux həwər boləqan kalamda qing turoqan bolsanglar, — (ixəngininglar bikaroqa kətmigən bolsa) — silər uning arqilik kutquzuluwatisilər. **3** Qünki mən özümgə amanət kılınoqanlirini əng zərür ix süpitidə silərgimu tapxurdum; yəni, Təwrat-Zəburda aldin eytiləqinidək, Məsih gunəhlirimiz üqün əldi; **4** U dəpnə kılındi; wə üqinqi küni yənə Təwrat-Zəburda aldin eytiləqinidək tirildürüldi; **5** U Kefəsqə, andin on ikkiyləngə kəründi; **6** andin U bir sorunda bəx yüzdin artuq qerindaxqə kəründi; ularning kəpinqisi bügünki kündə tirik, əmma bəziliri əlümdə uhlawatidu; **7** U Yəqupqə, andin rosullarning həmmisigə kəründi; **8**

Həmmisidin keyin U huddi wəqitsiz tuquləjan bowəktək boləjan mangimu kəründi. **9** Qünki mən rosullar arisidiki əng təwinimən, rosul dəp atilixkə layik əməsmən; qünki mən Hudaning jamaitigə ziyankəxlik kıləjanmən. **10** Ləkin həzir nemila bolsam Hudaning mehir-xəpkiti arkilik boldum; Uning manga kərsətkən xu mehir-xəpkiti bikəroja kətmidi; qünki mən [Hudaning hizmitidə] barlik rosullardin bəkrək japalik ixləgənmən; əməliyəttə ixləgüqi mən əməs, bəlki mən bilən billə boləjan Hudaning mehir-xəpkitidur. **11** Demək, məyli mən yaki bəxkə [rosullar] bolsun, həmmimizning yətküzgənliri ohxax bolup, u dəl silər ixinip qəbul kıləjan hux həwərdur. **12** Əmma Məsih əlgənlər iqidin tirildürəlgən dəp jakarlanəjan bolsa, kəndəkmə arənglərdiki bəzilər əlgənlərnin tirilixi dəgən yəx ix, dəydu? **13** Əmma əlgənlərnin tirilixi dəgən yəx ix bolsa, Məsihnin tiriliximu yəx ix boləjan bolatti. **14** Xuningdək əgər Məsih əlümdin tirilgən bolmisa, jakarlıəjan həwirimiz bihudə boləjan, silərnin etikədinglərmə bihudə boləjan bolatti. **15** Həttə bizmə Huda toqrisidiki yaləjan guwəhqılar boləjan bolattuk — qünki biz Hudaning Məsihni əlümdin tirildürgənlikigə guwəhlik bərduk. Əgər həkikətən əlümdin tirilix bolmisa, Huda Məsihnimə əlümdin tirildürməgən bolatti. **16** Qünki əlgənlər kəyta tirildürəlmisə, Məsihmə tirilmigən bolatti. **17** Mubadə Məsih tirilmigən bolsa, etikədinglər kərəksiz boləjan, silər təhiqə gunəhliringlərdə yürüwatқан bolattinglar, **18** xundəklə Məsihtə əlümdə uhləwatқанlərmə həlakətkə yür tutқан bolatti. **19** Əgər ümidimizni pəkət bu dunyadiki

hayatimiz üçünla Məsihgə baqlıoan bolsak, biz insanlar arisidiki əng biqarə adəmlərdin boləan bolimiz. **20** Əmma əməliyəttə, Məsih əlümdə uhlıoanlar iqidə «həsulning tunji mewisi» bolup, əlümdin tirilgəndur; **21** Qünki bir insan arkilik əlüm [aləmdə] pəyda boləninidək, əlümdin tirilixmu bir insan arkilik [aləmdə] pəyda boldi. **22** Adamatimizdin boləanlarning həmmisi [uning tüpəylidin] əlümgə məhkum boləanlikioa ohxax, Məsihdə boləanlarning həmmisi [Uning tüpəylidin] əlümdin həyatka erixidu. **23** Əmma həmməylən öz nəwət-katarida tirilidu; tunji həsulning mewisi boləan Məsih birinqi; ikkinqilər bolsa Məsihning dunyaoa qaytip kəlgində əzigə təwə boləanlar. **24** Andin ahirət bolidu; xu qaoqda U barlik həkümranlikni, barlik həkuk wə hərhil küqlərnə əməldin qaldurup, padixahlikni Huda-Atioa tapxuridu. **25** Qünki U barlik düxmənlərnə [məqlup kəlip] ayioi astida kəloquqə həküm sürüxi kerəktur; **26** əng ahirki yoxitilidioan düxmən bolsa əlüm əzidur. **27** Qünki [Zəburda] «[Huda] pütkül məwjudatni Uning ayioi astioa boysunduroan» [dəp pütüklüktur]. Əmma «pütkül məwjudat Uningoə boysunduruləan» deyilginidə, roxənki, xu «pütkül» degən səz «həmməni Uningoə Boysunduroququ»ning əzini iqigə aləan əməstur. **28** Əmma həmmə Uningoə boysunduruləandin keyin, Oqlul həmməni əzigə boysunduroquqioə boysunidu; xuning bilən Huda həmməning həmmisi bolidu. **29** Əlümdin tirilix bolmisa, bəzilərnə əlgənlər üçün qəməldürüluxini qandək quxinix kerək? Əlgənlər zadi tirilmisə, kixilər ular üçün nəmə dəp qəməldürülidu?

30 Bizlər nemə dəp [hər küni] hər saəttə həwp-hətərgə duq kelip yürimiz? **31** Rəbbimiz Məsih Əysada silərdin pəhirlinixim rast boləqandək, [i kərindaxlirim], mən hərküni ölümgə duq kelimən. **32** Əgər insanlarning nukti'inəziridin eytkanda «Əfəsus xəhəridə wəhxiy həywanlar bilən elixtim» desəm, əlgənlər ölumdin tirilmisə, buning manga nemə paydisi? «Ətə bəribir əlöp ketidiqan boləqandin keyin, yəp-iqip yürüwalayli» degən söz yolluq bolmamti? **33** Aldanmanglar; qünki «Yaman həmrəhlər əhləkni buzidu». **34** Həkkəniy bolux üçün oyöjininglar, gunahdin kəl üzünglar; qünki bəziliringlarda Huda toqruluk həwər yoktur — buni eytsam silər üçün uyat əməsmu? **35** Bəlkim birsi: «Ölüklər kəndək tirildürilər? Ular kəndək tən bilən tirilər?» — dəp sorixi mumkin. **36** I əhmək kixi, sening teriöjining, əlməy turup qaytidin tirilməydu. **37** Həm sening teriöjining, əsümlükning teni əməs, bəlkə uning yalingaq deni — məsilən, buqdayning yaki baxkə birər ziraətning deni, halas. **38** Wə keyin Huda Əz həhixi boyiqə uningə məlum bir tənəni beridu; xundakla uruq danlirining hərbirigə özining tenini ata kəlidu. **39** Janiwarlarning ətliri bolsa bir-birigə ohximaydu; insanlarning özigə has ətliri bar, həywanlarning özigə has ətliri bar, uqar-qanatlarningmu bar, beliklərləningmu bar. **40** Asmanda jisimlar bar, yər yüzidimu jisimlar bar; əmma asmandikisining jula-xəripi baxkəqə, yər yüzidikisiningmu baxkəqə bolidu; **41** Quyaxning xan-xəripi bir hil, ayning xəripi yənə bir hil, yultuzlarning xan-xəripi yənə bir hildur; qünki yultuzlar xan-xərəpliridə bir-biridin pərqlinidu. **42** Ölumdin tirilix

həm xundaktır. [Tən] qirix həlitudə terilidu, qirimas həlüttə tirildürülidu; **43** Uyatlıq həlüttə terilidu, xan-xərəp bilən tirildürülidu; ajiz həlüttə terilidu, əmma küq-qudrət bilən tirildürülidu. **44** U təbiətkə təwə bir tən süpitidə terilidu; rohğa təwə bir tən bolup tirildürülidu; əslidə təbiətkə təwə bir «janlıq» tən boləqan bolsa, əmdi rohıy bir tən bolidu. **45** Xunga [Təwratta] mundaq pütülgənki: «Tunji insan Adəm'atimiz tirik bir jan kılıp yaritildi; əmma «ahırkı Adəm'ata» bolsa həyatlıq bərgüqi Roh boldi. **46** Əmma awwal kəlgini rohıy adəm əməs, bəlki «təbiətkə təwə boləquqi» adəm idi, keyin «rohıy adəm» kəldi. **47** Dəsləpki insan bolsa yərdin, tupraqtin apiridə kılinoqan; ikkinqi insan bolsa asmandin kəlgəndur; **48** Tupraqtin apiridə kılinoqini kəndəq boləqan bolsa, [uningdin] [boləqan] «tupraqlıq»larmu xundəq bolidu; asmandin kəlgini kəndəq bolsa, uningdin boləqan «asmanlıqlar»mu xundəq bolidu. **49** Bizlər «tupraqlıq adəm» süritidə boləqinimizdək, «asmanlıq adəm» süritidimu bolalaymiz. **50** Əmma xuni eytimənki, i kərindaxlar, ət wə kəndin tərəlgənlər Hudaning padixəhlikioqə warislik kılalmaydu; qirigüqi qirimaydioqanoqə warislik kılalmaydu. **51** Mana, mən silərgə bir sirni eytip berimən; biz həmmimizlə [өлümdə] uhlaydioqanlardin bolmaymiz; birəq həmmimiz əzgərtilimiz! **52** Bir dəkiqidila, kəzni bir yumup aqquqə, əng ahırkı kanay qelinoqanda əzgərtilimiz; qünki kanay qelinsila əlgənlər qirimas həyatqə tirildürülidu, xundəqlə əzgərtilimiz; **53** Qünki bu qirip kətküqi qirimas həyatni kiyiwelixi, bu əlgüqi əlməslikni kiyiwelixi kərək; **54** Əmma qirip kətküqi qirimas həyatni kiygəndə, bu əlgüqi

əlməslikni kiygəndə, xu qaşda bu səz əməlgə axurulidu:
«Əlüm oqəlibə tərpidin yutulup yoxutulidu!». **55** «Ah,
əlüm, sening nəxtiring keni?! Ah, əlüm, sening oqəlibəng
keni?!» (**Hadēs g86**) **56** Əlümdiki nəxtər — gunahtur,
gunahning küqi bolsa, Təwrat qanuni arqilik namayan
bolidu. **57** Lekin bizni Rəbbimiz Əysa Məsih arqilik
bularning üstidin oqəlibigə erixtürgüqi Hudaqa təxəkkür!
58 Xuning üçün, səyümlük qerindaxlirim, qing turup
təwrənməs bolunglar, Rəbning hizmitidiki ixliringlar
həmixə kəng ziyadiləxsun; qünki Rəbdə boləqan əjir-
japayinglar hərgiz bihudə kətməydiəqanlığını bilisilər.

16 Əmdi mukəddəs bəndilər üçün ianə toplax toqruluk,
silərmu Galatiya əlkisidiki jamaətlərgə tapiliəqinimdək
qilinglar. **2** Hər həptining birinqi künidə hərbinglar
tapawitinglarning bərikiti boyiqə uningdin bir ülüxini
ajritip öz yeninglarda saxlap qoyunglar; xundək qilsanglar,
kəlgən waqtimda ianə toplax həjət bolmaydu. **3**
Mən kəlginimdə, silər qaysi adəmlərnə layiq kərüp
tallisanglar, mən xularqa [tonuxturux] hətlirini yezip
berip muxu ianə-xəpkitinglarni Yerusalemoqa apirip
berixkə əwətimən. **4** Meningmu berixim muwapik
kərülsə, ular manga həmrəh bolup baridu. **5** Əmma
mən Makedoniyə əlkisidin ətkəndin keyin yeninglarqa
kelimən — qünki mən Makedoniyədin ətməkqimən — **6**
bəlkim mən silər bilən billə bir məzgil turuxum mumkin,
həttə yeninglarda qixlap qəliximmu mumkin; xuningdək
əndin kəyərgə barməqqi bolsam, silər yardım qilip, meni
yoloqa selip qoyarsilər. **7** Qünki bu qətim silərnə yol üstidila
kərüp ətüp ketixni halimaymən, bəlki Rəb buyrusa, silər

bilən billə uzunraq bir məzgil turəqum bar. **8** Əmma mən Əfəsus xəhəridə orma həytiəqiqə turmaqəimən. **9** Qünki [muxu yərdə] manga əjayib qong, utuk-mewə beriwatqan bir ixik kəng eqildi, xuningdək qarxi qikkuqilarmu kəp. **10** Timotiy yeninglarəqə berip tursa, uning aranglarda qorqmay ərkin-azadə yürüxigə kəngül bəlunglar. Qünki umu manga ohxax Rəbning hizmitini ixləwatidu. **11** Xunga həqkim uni təwən kərmisun; bəlki uni mening yenimoqə kelixi üqün aman-esən uzitip yoloqə selip qoyunglar; qünki uning qerindaxlar bilən billə kelixini kütməktimən. **12** Əmma qerindiximiz Apollosqə kəlsəm, uningdin qerindaxlar bilən billə silərninq yeninglarəqə berixni kəp ətündüm. Lekin uning həzirqə barəqusi yok. Keyin pirsət pixip yetilgəndə baridu. **13** Həxyar bolunglar, etikadta qing turunglar; mərdanə ərdək bolunglar! Qəysər bolunglar! **14** Silərninq qiloqan həmmə ixinglar mehir-muhəbbət bilən qilinsun. **15** Əmdi, i qerindaxlar, Ahaya əlkisidiki əng dəsəlpki etikad mewisi boləqan Istifanas wə uning ailisidikilərnə, xundakla ularning Hudaning muqəddəs bəndilirining hizmitidə boluxqə qandəq əzlirini atioqanliqini obdan bilisilər; mən silərdin ətünimənki, muxundəq kixilərninq wə ular bilən birlikdə hizməttə hərbi japa tartiwatqanlarning səzlirigə kiringlar. **17** Əmma [yeninglardin] Istifanas, Fortunatus wə Akəyikusning bu yərgə meni yoklap kəlgənlikidin xadlandim; qünki ular silər tərəptin kəm boləqanlirini toluqlap bərdi. **18** Qünki ular mening roqimni wə həm silərninqkinimu yengilandurdi; xunga xundəq adəmlərnə ətiwarlap hərmətlənglar. **19** Asiyadiki

jamaətlərdin silərgə salam. Akwila wə Priskilla həm ularning öyidə jəm bolidioqan jamaəttinmu Rəbdə silərgə qizəqin salam yollaydu. **20** Qerindaxlarning həmmisi silərgə salam yollaydu. Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən salamlixinglar. **21** Mana, mənki Pawlus öz qolum bilən salam yeziwatimən! **22** Hərkim Rəb Əysa Məsihi səygiqi bolmisa, uningə lənət bolsun! Rəbbimiz, kəlgəysən! **23** Rəb Əysa Məsihi meqir-xəpkiti həmminglarə yar boləy! **24** Mening Məsihi Əysada boləqan muhəbbitim həmminglar bilən billə boləy. Amin!

Korintliklarğa 2

1 Hudaning iradisi bilən bekitilgən, Məsih Əysaning rosuli mənki Pawlus wə qerindax boloqan Timotiydin Korint xəhridə turuwatqan, Hudaning jamaitigə wə xuningdək pütkül Ahaya əlkisidiki barlıq mükəddəs bəndilərgə salam!

2 Atimiz Huda həm Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlilik boləy! **3** Rəbbimiz Əysa Məsihning Atisi, rəhəmdilliklarning igisi Ata, barlıq rıqbat-təsəllining Igisi boloqan Hudağa təxəkkür-mədhiyə okuloqay! **4** Biz uqrioqan hərəkəndə japa-muxəkkəttə U bizgə rıqbat-təsəlli beriwatidu, xuning bilən biz Huda tərpidin rıqbatləndürülgən bolup U yətküzgən rıqbat-təsəlli bilən hərəkəndə baxka japa-muxəkkətkə uqrioqanlarğa rıqbat-təsəlli berələydioqan bolduk. **5** Qünki, Məsihning azab-okubətliri biz tərəpkə exip taxkəndə, Məsih arqilik boləy rıqbat-təsəllimizmu exip taxidu. **6** Əmma biz japa-muxəkkəttə qalsakmu bu siləning rıqbat-təsəlli wə nijat tepixinglar üqün bolidu; bular siləning biz tartqan azab-okubətlərgə ohxax azab-okubətlərgə qidixinglar bilən silədimu hasil qilinidu; biz rıqbat-təsəlli tapsakmu u siləning rıqbat-təsəlliringlar wə nijatinglar üqün bolidu; xunga bizning silərgə baqlioqan ümidimiz mustəhkəmdur; qünki silər azab-okubətlərdin ortaq nesiwilik bolsanglar, ohxaxla rıqbat-təsəllidin ortaq nesiwilik bolisilər dəp bilimiz. **8** Qünki, i qerindaxlar, siləning Asiyada duq kəlgən japa-muxəkkəttin həwərsiz yürüxünlarni halimaymiz; u waqitlarda biz qidioqan eçir besimoğa duq kəlduk, hətta hayatning əzidin ümid üzgüdəy boləyaniduk. **9** Əmma əzimizgə əməs,

balki elgənlərnı tirildürgüqi Hudaoqa tayiniximiz üqün kəlbimizdə ölümgə məhkum kılınoqandək yürəttük. **10** U bizni bundək dəhxətlik bir ölümdin kütquzoqan wə hazır kütquzmakta, wə bizni yənila kütquzidu, dəp uningoqa ümid baqliduk; **11** silərmu buningda həm biz üqün dua-tilawətlər bilən mədət beriwatisilər; xundək kılip talay adəmlərnıng wasitisi arkilik bizgə kərsitilgən iltipat tıpəylidin talay adəmlər [Hudaoqa] rəhmətlər eytidioqan bolidu. **12** Qünki pəhrimiz, yəni wijdanimizning guwahlikı xuki, Hudaning aldida sap niyətlər wə səmimiylık bilən (insaniy parasət bilən əməs, balki Hudaning mehir-xəpkiti bilən) biz bu dunyaoqa nisbətən wə bolupmu silərgə nisbətən əzimizni tutuwalidioqan bolduk. **13** Qünki silərgə yazoqinimiz okuyalaydioqan wə tonup yetələydiyandın baxka heq nərsə əməs; lekin mən silərnıng bizni kismən tonup yətkininglər boyiqə Rəb Əysanıng künidə silər bizning pəhrimiz bolidioqıninglardək bizlərnımu silərnıng pəhringlər bolidu dəp bizni toluq tonup yetixinglərnı ümid kılımən. **15** Xuning bilən muxundək ixənqtə bolup mən əslidə ikkinqi kətim silərgə mehir-xəpkətni yətküzüxkə awwal silərnıng kəxinglərə barmakqidim; **16** yəni, kəxinglərdin Makedoniyəgə ətüp, andin Makedoniyədin yənə kəxinglərə kelixni, xundəkla silər təripinglərdin Yəhədiyə əlkisigə uzitiliximni ümid kılənidim. **17** Məndə xundək niyət boləqanda, mən uni yeniklik bilən qarar kıləqanmu? Mən niyət kıləqanda, məndə «ətlik» kixilərdikidək: birdəm «bərhək, bərhək» wə birdəm «yak, yak» deyix barmu? **18** Əmma Əz səzidə turoqinidək, bizning silərgə eytkən səzimiz birdəm

«bərḥək» wə birdəm «yak» bolmaydu; **19** Qünki biz (mən wə Silwanus wə Timotiy)ning aranglarda jakarliqinimiz — Hudaning Ooqli, Əysa Məsiḥ, birdəm «bərḥək» wə birdəm «yak» əməstur; bəlki Uningda «bərḥək»la bardur. **20** Qünki Hudaning qanqilik wədiliri boluxidin kət'iyənəzər, ular Uningda «bərḥək»tur, wə biz arqilik Uningdimu Hudaoqa xan-xərəp kəltüridiqan «Amin» bardur. **21** Əmdi bizləni silər bilən billə Məsiḥdə qing turoquzuquqi bolqini həm bizni məsiḥligini bolsa Hudadur. **22** U yənə üstimizgə məḥür besip, qəlbimizgə Əz Roḥini «kapalət» boluxka ata qildi. **23** Əmma Hudani əz jenimoqa guwahqi boluxka qaqirimənki, Korintka tehi barmioqanlikimning səwəbi kənglunglarni ayax üqün idi. **24** Hərgiz əzimizni iman-etikadinglar üstigə həküm sürgüqilərmiz, demək, bəlki siləning xad-huramliqinglarni axuruxka silərgə həmkarluxquqilərmiz; qünki silər etiqad arqilikla məzmut turisilər.

2 Lekin mən iqimdə, qəxinglaroqa barsam yənə azar elip barmaymən degən qararoqa kəldim. **2** Qünki əgər mən silərgə azar bərsəm, mening tüpəylimdin azar yegənlərdin baxka qaysibiri meni xadlanduralisun? **3** Mən əsli meni xadlanduruxi tegixlik bolqanlardin əksiqa azar yəp qalmay degən məqsəttə xu hətni yazdim; qünki mening xadlikim silər həmminglarningmu xadlikidur dəp silər həmminglaroqa ixənq baqlidim. **4** Qünki əslidə əzüm eqir azab iqidə qəlbimdiki dərd-ələmdin kəp kəz yaxlirimni təkküzüp turup silərgə xu hətni yazoqanidim; məqsitim silərgə azar berix əməs, bəlki silərgə qongqur baqlanoqan, exip taxqan muḥəbbitimni

bilixinglar üqün idi. **5** Əmma birərsi azar yətküzgən
bolsa, uning azar yətküzgini mən əməs dəymən, u
bəlkı məlum dərijidə (bu ixni ziyadə eoqır kılqum yok)
həmminglaroqa azar yətküzdi. **6** Bundak adəmnıng
kəpinqinglar tərıpidin tənbiqləngini yetərliktur; **7** Xunga
həzir əksiqa, silər uningqa mehir-xəpkət kərsitip rıqbat-
təsəlli berixinglaroqa tooqra kelidu; bolmisa bundak bir
kixi bəlkim oqayət zor dərd-ələmdin əzini yokitiximu
mumkin. **8** Xunga mən silərgə uningqa muhəbbitinglarnı
ispatlixinglarnı jekiləymən. **9** Xu hetimni yənə bir
məksəttə, yəni silərnıng həmmə ixlarda itətmən yaki
itətmən əməslikinglarnı sinap bilixim üqün yazdim. **10**
Lekin silər kaysibirini məlum ix üqün kəqürüm kılqan
bolsanglar, mənmu həm uni xundak kılqan bolimən;
mənmu məlum bir ixni kəqürüm kılqinimda (birər ixni
kəqürüm kılqan bolsam), mən silərnı dəp Məsihnıng
huzurida xundak kildim. **11** Xuning bilən Xəytan bizdin
heq üstünlükkə erixəlməydu; qünki biz uning hiylə-
mikirliridin bihəwər əməsmiz. **12** Əmdi Məsihnıng
hux həwirini jakarlaxqa Troas xəhırigə kəlginimdə wə
xundakla Rəb tərıpidin [pursət] ixiki manga eqiloqini
bilən, **13** kərındixim Titusni tapalmioqinim tıpəylidin
rohim aram tapmıdi; xuning bilən mən xu yərdikilər
bilən hoxlixip, Makedoniyəgə səpər aldim. **14** Əmma bizni
Məsihdə həmixə təntənə bilən oqalibanə baxlaydioqan,
biz arkilik hər yərdə Əzigə dost tartkuqi huxpurakni
qaqkuqi Hudaqqa təxəkkür! **15** Qünki biz Hudaqqa
yətküzüliwatqan Məsihnıng huxpurikidurmiz, həm
qutkuzuluwatqanlar arisida həm həlakətkə ketiwatqanlar

arisida xundakmiz; **16** keyinkilergə ölümgə bolqan ölümning puriqi, aldinkilaroqa hayatlikka bolqan hayatlikning purikidurmiz; əmdi muxundak ixlarning həddisidin kim qikalaydu? **17** Qünki biz kəp kixilərnin qiləninidək Hudaning kalam-səzini soda-setik ixi qilmaymiz; əksiqa biz səmimiylik bilən Huda aldidə Hudadin [əwətilgənlər] süpitidə Məsihdə səzləymiz.

3 Biz yənə özimizni təwsiyə qiləyli turuwatamduq? Yaxi baxqa bəzilərgə kerək bolqandək, silərgə yeziloqan yaxi silər yazoqan təwsiyinamilər bizgə kerəkmü? **2** Silər özünqlar bizning təwsiyinamimizdursilər, qəlbimizdə pütülgən, hər insanoqa tonux bolqan wə oqulidioqan. **3** Silərnin biz tərripimizdin pərwix qilinəqan, Məsihnin məktupi ikənlikinqlar ayan boldi (bu məktup siyah bilən əməs, bəlki tirik Hudaning Rohi bilən yeziloqan; tax tahtaylaroqa əməs, bəlki qəlbning ətlik tahtaylirioqa pütüklüktur). **4** Əmdi bizning Məsih arkilik Hudaqa qaraydioqan xunqə zor ixənqimiz bar; **5** özimizni birərnərsini qiloqudək iqtidarimiz bar dəp qaoqliqinimiz yoxtur; iqtidarlikimiz bolsa bəlki Hudadindur. **6** U bizni yengi əhdinin hizmətkarliri boluxqa iqtidarlik qildi; bu əhdə pütüklük səz-jümlilərgə əməs, bəlki Rohqa asaslanəqan. Qünki pütüklük səz-jümlilər adəmnini əltüridu; lekin Roh bolsa adəmgə hayat kəltüridu. **7** Əmma səz-jümlilər bilən taxlaroqa oyuloqan, ölüm kəltüridioqan hizmət xan-xərəp bilən bolqan wə xundakla Israillar Musaning yüzidə julalanəqan xan-xərəptin yüzigə kəzlrini tikip qariyalmioqan yərdə (gərqə xu xan-xərəp hazır əməldin qalduruloqan bolsimu), **8** Roh bilən

yürgüzüldioqan hizmat tehimu xan-xərəplik bolmamdu?

9 Qünki adəmning gunahini bekitidioqan hizmat xərəplik bolqan yərdə, insanni həqqaniy kilidioqan hizmatning xəripi tehimu exip taxmamdu!? **10** Qünki əslidə xan-xərəplik bolqan ixning hazırkı oqayət zor xan-xərəplik ixning aldida heqkandak xan-xərəplikliki yoxtur; **11** qünki əməldin qaldurulqan ix əslidə xan-xərəp bilən kəltürülgən yərdə, hazır ornini basqan ix tehimu xan-xərəplik bolidu. **12** Bizdə xunqə zor xundak bir ümid bolqanikən, biz tolimu yürəklik bolimiz. **13** Biz Israillarni əməldin qaldurulidioqan [əhdining] parlak nuriqə kəzini tikip qaraxning aqiwitigə uqrap kətmisun dəp yüzigə qümpərdə tartiwaloqan Musaqə ohximaymiz. **14** Əmma ularning oy-kəngülliri qadaxlanid; qünki bügüngə qədər kona əhdini oquqinida muxu qümpərdə eliwetilməy kəldi; qünki pəkət Məsihdə bolqandila u elip taxliwetilidu. **15** Əmma bügüngə qədər, Musaning yazmiliri okuloqinida xu qümpərdə yənila kəlbini yepiwalmakta. **16** Əmma hərkim Rəbgə qarap burulsa, qümpərdə elip taxlinidu. **17** Əmma Rəb xu Rohdur; wə Rəbning Rohi qəyərdə bolsa, xu yərdə hərlük bolidu. **18** Wə biz həmmimizning yüzimiz qümpərdisiz qaldə Rəbning xan-xəripiqə qaraoqinida, Uning ohxax süritidə boluxqa Roh bolqan Rəb tərripidin xan-xərəp üstigə xan-xərəp qoxulup əzgərtilməktimiz.

4 Xunga [Huda] bizgə rəhim-xəpkət kərsətkəndək, bu hizmat bizgə amanət qilinoqanikən, biz bəl koywətməymiz; **2** əmdilikdə xərməndilikə ait yoxurun ixlarni taxlap, nə aldamqilikdə mangmay, nə Hudaning sözini burmilimay, bəlki həqikətni əynən ayan qilix bilən Huda aldida

duruslukimizni hər adəmning wijdaniqə kərsitimiz.

3 Əmma hux həwirimiz qümkəlgən bolsimu, u həlak boluwatqanlarqə nisbətən qümkəldi; **4** Qünki Hudaning sürət-obrazi bolqan Məsihning xan-xəripi tooqrisidiki hux həwəarning nuri ularning üstidə yorumisun dəp, bu zamanning ilahə etikadsizlarning oy-zehinlirini kor qildi. (aīōn g165) **5** Qünki biz əzimizni əməs, bəlki Məsih Əysani Rəb, xuningdək əzimizni Əysa üqün siləarning hizmətkaringlar dəp elan qilimiz. **6** Qünki «qarangəjuluktin nur yorusun» dəp buyruqan Huda, Məsihning didaridin Əzining xan-xəripini tonutuxqə bolqan yoruklukning [biz arkilik] qeqilixi üqün, bizning qəlbimizni yorutqandur. **7** Əmma kudrətning oqayət zorluqı bizdin əməs, bəlki Hudadin bolqanliqı kərünsun dəp bu gəhərgə sapal idixlarda qaqilaklik həlda igidarlik qilimiz. **8** Mana biz hərtərəptə qistilip qalduq, əmma yənjilmiduk; təmtirəp qalduq, əmma ümidsizlənmiduk; **9** ziyankəxlikkə uqrawatimiz, əmma həmdəmsiz qalmiduk; yikitilduk, əmma həlak bolmiduk; **10** Əysaning həyati tenimizdə ayan qilinsun dəp, hərdaim tenimizdə Əysaning əlümini kətürüp yürimiz. **11** Qünki Əysaning həyati əlidioqan ətlirimizdə ayan qilinsun üqün, tirik qaloqan bizlər hərdaim əlümgə tapxurulmaqtimiz. **12** Xuning bilən bizdə əlüm ixləwatidu, əmma həyat silərdə ixləwatidu. **13** Wə «Mən ixəndim, xunga səz qildim» dəp yeziloqandikidək iman-ixənqtiki rohqa igə bolup, bizmu ixənduk wə xuning bilən səz qilimiz; **14** qünki Rəb Əysani tirildürgən [Huda] bizni Əysa bilən birgə tirildüridu, xundakla bizni silər bilən birgə Əz aldioqə hazır qilidu, dəp bilimiz. **15** Qünki

[bu] həmmə ixlar silər üqündurki, tehimu kəp kixilərnin
wujudida exip taxquə beəixlanoqan mehir-xəpkət
səwəbidin kəp kixilərninmu Hudani uluqlap eytkan
təxəkkürliri exip taxidu. **16** Xunga biz bəl koyuwətməymiz;
gərqə taxki insanlikimiz solaxsimu, dərħəqikət iqki
insanlikimiz kündin-küngə yengilanmaqta. **17** Qünki
bizning bir dəqikilik wə yenik japa-muxəkkətlirimiz biz
üqün exip taxkan, mənggülik, zor wəzinlik xan-xərapni
hasil kilidu. (aiōnios g166) **18** Xunga biz kərüngən ixlaroqə
əməs, bəlki kərünməs ixlaroqə kəz tikimiz; qünki kərüngən
ixlar wakitlik, əmma kərünməs ixlar mənggülüktur.
(aiōnios g166)

5 Qünki bu zeminoqə təwə əyimiz, yəni bu qedirimiz
yokitilsimu, Huda tərpidin boloqan, insan qoli bilən
yasalmioqan bir əy, yəni asmanlarda əbədiy bir makanimiz
bardur dəp bilimiz. (aiōnios g166) **2** Əmdi bu [kona
əyimizdə] turoqinimizda asmandiki əyimizni kiyiwelixqə
zor intizar bilən ah urmaktimiz **3** (bərħəq, [asmandiki
əyimizni] kiyiwalsak yalingaq qalmaymiz). **4** Qünki
muxu qedirda turoqinimizda, eəqirqilikta ah urmaktimiz;
bu bizning yalingaqlinixni halioqinimiz əməs, bəlki
kiyindürüluxni, yəni bizdə əlidioqan nemə bolsa, uning
hayat tərpidin yutuluxini halaymiz. **5** Əmdi bizni
dəl muxu ixqə təyyarlioquqi bolsa Hudadur; U bizgə
«kapalət» boloqan Əz Rohinimu ata kildi. **6** Xuning
bilən biz həmixə yurəklik bolimiz; həmdə tenimizdə
makan tutqinimizda Rəbdin neri boloqan musapir bolimiz
dəp bilimiz **7** (qünki biz kərux sezimi bilən əməs,
etiqad bilən mangimiz); **8** biz yurəklik bolup, xuningdək

təndin neri bolup Rəb bilən billə bir makanda boluxqa tehimu hursənmiş. **9** Xuning bilən, məyli təndə bolayli, təndin neri bolayli, uni hursən qilixni istək-nixan qilip intilimiz. **10** Qünki təndə qiloqan əməllirimizni, yaxxilik bolsun, yamanlik bolsun, hər birimizgə qayturuluxi üçün Məsihning soraq təhti aldida hazır boluximiz lazım bolidu. **11** Xuning bilən Rəbning dəhxitini bilgənlikimiz üçün, insanlarni ixəndürüxkə tiriximiz; lekin biz Hudaqə oquq-axkarimiz, xuningdək siləning wijdaninglardimu axkarə tonulsak dəp ümid qilimən. **12** Biz hazır əzimizni qaytidin silərgə təwsiyə qiloqinimiz yok, bəlki pəqət silərdə qəlbdeki ixlərdin əməs, taxqi qiyapəttin pəhirlinidoqanlarqə bərgüdək jawab bolsun dəp, silərgə bizlərdin pəhirlinix imkaniyitini yaritip beriwatimiz. **13** Qünki iq-iqimizgə siqmay qaloqan bolsakmu Huda aldida xundak bolduq, salmaq bolsakmu silər üçün xundak bolimiz. **14** Qünki Məsihning muhəbbiti bizni [xundak qilixkə] ündəydu; qünki biz birsi həmməylən üçün əldi, xunga həmməylənnimu əldi, dəp həsabləyimiz. **15** Wə U həmməylənni dəp əldi, buningdin məqsət, həyat boləqanlar əzliri üçün əməs, bəlki ularni dəp əlöp tirilgüqi üçün yaxixi üqündur. **16** Xuning bilən biz buningdin keyin həqkimni insanlarqə tonuməyimiz; hətta biz Məsihni insanlarqə tonuqan bolsak, buningdin keyin uni yənə xundak tonuməyimiz. **17** Xunga əmdi birsi Məsihdə bolsa, u yengi bir yaritiloquqidur! Kona ixlər ətöp, mana, həmmə ix yengi boldi! **18** Wə barlik ixlər Hudadindur; U bizni Məsih arqilik Əzigə inəqləxturdi, xundakla bizgə inəqləxturux hizmitini tapxurdi: — **19** demək, Huda

Məsihdə adəmlərnin itaətsizliklərini ularnı ŋ əyibi bilən hesablaymay, aləmnı Əzığə inaklaxturdi; xuningdək bizgə inaklaxturux həwirini amanət kılıp tapxurdi. **20** Xunga huddi Huda biz arkilik [adəmlərdin inaklikka kelixni] ətüŋinidək, biz Məsihkə wakalitən əlqilərdurmiz; Məsihnin ŋ ornda «Hudaŋa inaklaxturuloŋaysilər!» dəp ətünimiz. **21** Gunahka heq tonux bolmioŋan kixini Huda bizni dəp gunahning əzi kildi; məksiti xuki, bizning Uningda Hudaning həkkaniyliki boluximiz üqündur.

6 Əmdi [Hudaning] həmkarliri süpitidə silərdin Uning mehir-xəpkitini qəbul kılıp turup uni bikarŋa kətküzməŋlar dəp ətünimiz **2** (qünki u: «Xapaət kərsitilidioŋan bir pəyttə duayingni ijabət kiliŋni bekitkənmen, nijat-qutulux yətküzüldioŋan bir künidə Mən sanga yərdəmdə boluxumni bekitkənmen» — dedi. Mana, hazır bolsa «xapaət kərsitilidioŋan yahxi pəyt»; mana, hazır «nijat-qutulux küni»dur!). **3** [Rəbning] hizmitigə daŋ kəltürülmisun dəp heqkəndək ixta heqkimning imanıŋa tosalŋuluk kilmaymiz; **4** bəlki hər bir ixta əzimizni Hudaning hizmətkarliri süpitidə nəmunə kılıp yürimiz; zor qidamlik bilən, jəbir-zulumlarda, japa-muxəkkətlərdə, besim-kistaklarda, **5** kamqa yarilirida, zindanlarda, qəzoŋiləŋ-topiləŋlar iqidə, eŋir mehnətlərdə, tünəxlərdə, roza tutuxlarda, **6** paklik bilən, bilimlər bilən, səwr-təkətlik bilən, mehribanliklər bilən, Muxəddəs Rəh bilən, sahtiliksiz mehir-muəbbət bilən, **7** həqiqətnin səz-kalami bilən, Hudaning küq-kudriti bilən, həkkaniylikning onŋsol qollardiki qoralliri bilən, **8** həm izzət-xəhrəttə

həm həkərət iqidə, təhmət həm təriplinixlər iqidə [əzimizni Hudaning hizməkarliri süpitidə namayan kilduk]; yaloqanqilar dəp qaraloqan bolsakmu səmimiy-sadik bolup, **9** namsiz bolduk-yu, əmma məxhormiz; ələy dəp qalduk-yu, əmma mana, həyatturmiz; tərbiyidə jazalanduk-yu, əmma əlümgə məhkum kilinmiduk; **10** dərd-ələm tarttuk-yu, əmma daim xad-huramlıqta turimiz; namrat boləjinimiz bilən, əmma kəp adəmlərni bay kıləquqimiz; heqnemimiz yok boləjini bilən, əmma həmmigə igidarmiz. **11** Silərgə oquq-yoruk səzliduk, əy Korintlilər, bizning baərimiz silərgə kəng eqildi! **12** Silər biz tərəptin kısıloqan əməs, lekin öz iq-baəringlarning tarlıkidin kısılisilər; **13** əmdi adil almaxturuxta bolup — (öz pərzəntlirimgə səzligəndək səzləymən) — baəringlarni bizgimu kəng eqinglar. **14** Etikədsizlar bilən bir boyunturukqa qetilip təngsizlikdə bolmanglar; qünki həkkəniylik wə kəbiqlik otturisida kəndakmu ortaklik bolsun? Yoruklukning karəngəquluk bilən kəndak həmrəhlik bolsun? **15** Məsihning Belial bilən nemə inaklik bolsun? İxəngüqining ixənmigüqi bilən kəndak ortak nesiwisi bolsun? **16** Hudaning ibadəthanisining butlar bilən kəndak birliki bolsun? Qünki silər tirik Hudaning ibadəthanisidursilər — Hudaning: «Mən ularda turimən, ularning arisida yürimən; ularning Hudasi bolimən wə ular Mening həlkim bolidu» deginidək [silər Uning ibadəthanisidursilər]; **17** Xuning üqün «Ularning arisidin qikip ketinglar, Manga ayrilinglar», — dəydu Rəb, — «heq napak nərsigə təgküqi bolmanglar», «xundila Mən silərni kəbul kılımən», **18** wə: «Mən silərgə

Ata bolimən, silər Manga oqul-qizlirim bolisilər» —
dəydu Həmmigə Qadir boləjan Rəb.

7 Əmdi bu wədilərgə muyəssər boləjandin keyin, i
səyümlüklər, əzimizni ətlərdiki həm rohtiki hərhil
paskiniliqtin tazilap, Hudaning qorqunqida əzimizdə
[ayan kilinəjan] pak-muqəddəslikni kamalətkə yətküzəyli.

2 Bizni qəbul kiləjaysilər! Biz heqkimgə ziyan-zəhmət
yətküzmiduk, heqkimni nabut kilmiduk, heqkimdin
paydilanmiduk. **3** Muxularni dəp, silərni əyibliməkqi

əməsmən; qünki mən yukirida eytkinimdək, silər
qəlbimizdidursilərki, biz silər bilən billə əlüxkə, silər bilən
billə yaxaxkə təyyarmiz. **4** Silərgə baqləjan ixənqim

zor, silərdin boləjan pəhrim zor; xuning üqün riqbət-
təsəlligə tolduruldu, barlik japa-müxkülqiliklirimizdə
huxallikim exip taxti. **5** Qünki bərhək, Makedoniyəgə

kirginimizdimu ətlirimiz heq aram tapalmay, hərtərəptin
kəsilip qalduq; sirtimizda jedəl-kürəxlər, iqimizdə
qorqunqlar bar idi. **6** Əmma qüxkünlərgə riqbət-

təsəlli bərgüqi Huda bizgə Titusning kelixi arkilik
riqbət-təsəlli bərdi; **7** tapqan riqbət-təsəllimiz pəkət
uning kelixi arkiliklə əməs, bəlki uning silərdin tapqan

riqbət-təsəllisi arkilikmu boldi; qünki u silərning
[bizgə] zarikip təlmürgininglarni, silərning həsritinglarni,
silərning manga boləjan kizəjin qəmhörlükunqlarni

eytip bərdi; xuning bilən mən tehimu huxallandim.
8 Qünki gərqə mən silərni hetim bilən azabliəjan
bolsammu, mən hazır uningdin puxayman kilmaymən;

lekin əslidə mən xu hetimning silərni azabliəjinini
kərup puxayman kiləjanidim (əməliyəttə, silərning

azablinixinglar qiskiojinə bir məzgilla boləqan). **9** Əmma hazır xadlinimən — azablanojininglardin əməs, bəlkə xü azabning silərnə towa kılduroqanlıkidin xadlinimən; qünki silərnə azablinixinglar Hudaning yolida idi; xuning bilən silər bizdin heq ziyan tartmidinglar. **10** Qünki Hudaning yolida boləqan azab-qayəu adəmnə hərgiz puxayman kılmaydıqan nijatka baxlaydıqan towioqə elip baridu; əmma bu dunyadiki azab-qayəu adəmnə ölümgə elip baridu. **11** Qünki manə, dəl muxu ix, yəni Hudaning yolida azablinixinglar, silərgə xunqə kəp əstayidillik, əzliringlarnə əyibtin nəkədər halas kılix, xunqə kəp oqəzəp, xunqə kəp qorqunq, xunqə kəp təkəzzarlik, xunqə kəp kızoqinlik wə jazalaxka xunqə təyyar boluxnə elip kəldi! Silər bu ixning hər tərripidə əzünglarning əyibtin halas boluxunglarnə ispatlidinglar. **12** Əmdi silərgə [xü] hətnə yazəqan bolsammu, u hətnə ziyan-zəhmət kıloquqə kixi üqün əməs, yaki ziyan-zəhmət kılinəquqə kixi üqün əməs, bəlkə Huda aldidə bizgə boləqan kənglünglardiki kızoqinlikning aranglarda ayan boluxi üqün yazdim. **13** Bu səwəbtin biz riqbət-təsəlligə erixtuk. Wə riqbət-təsəllimiz üstigə biz Titusning huxallıqə tüpəylidin tehimu zor xadlanduk; qünki uning rohi silər tərpinglardin yengiləndi. **14** Qünki mən silər tooqranglarda birər ixtə pəhirlinip mahtioqan bolsam, u ixtə heq hijil kəldurulmidim; bəlkə silərgə eytkənlirimizning həmmisi həkəqət boləqinidək, bizning Tituska silərnə pəhirlinip mahtiximizmu həkəqət bolup ispatlandı. **15** U silərnə itətmənlikinglarnə, silərnə uningdin kəndək əyməngən wə titrigən həldə uni qərxi

8 Əmma, i qerindaxlar, biz silərgə Hudaning Makedoniyədiki jamaətlərgə beoixliqan mehır-xəpkitini ayan kilməqimiz; **2** ular zor eoqır japa-muxəkkəttə sinaloqinida, kəttik namrat əhwalda exip taxqan xadliki bilən ularning oquq kolluqining bayliki uroqup qikti; **3** qünki ularning küqining bariqə, həttə küqidin artuq həyr-sahawət kiloanlikioğa əzüm guwah. Ular ihtiyari bilən xundək kılıp, **4** bizdin muqəddəs bəndilərgə xu yardəmdə boluxning bəhtigə wə xeriklikigə muyəssər boluxni kəttik ətündi; **5** xundək kılıp, ular kütkinimizdək əməs, ümid kiloqinimizdin exip əzlirini awwal Rəbgə, andin Hudaning iradisi bilən bizgimu beoixlidi; **6** xunga, Titus silərdə [bu] meħribanlikni baxliqanikən, biz Titustin siləрни buningoğa nesipdax kılıp uni ada kilişkə ətündük. **7** Əmma silər hər tərəptə, yəni ixəntə, səzdə, bilimdə, toluk əstayidillikdə həm bizgə boləqan mehır-muħəbbitinglarda əwzəl boləqininglərdək, muxu mehırlik ixtimu əzüqləрни əwzəl kərsitinglar. **8** Mən bu gəp bilən silərgə buyruk kilməqı əməsmən, bəlki baxkılarning kizəqinliki arkilik muħəbbitingləarning həkikiylikini ispatliməqımən. **9** Qünki silər Rəbbimiz Əysa Məsiħning mehır-xəpkitini bilisilər — gərqə u bay bolsimu, siləрни dəp yoksul boldiki, silər uning yoksulluqi arkilik beyitilisilər. **10** Mən bu toqruluk pikrimni otturiqə qoyimən — bu silərgə paydilik, qünki silər aldinkı yilə ianə kilişkə wə xuningoğa iradə baqlaxtə yaxhi

baxlidinglar. **11** Əmdi hazır uni ada qilinglar; qizojin iradə baqlıojininglardək, bar dunyayinglar bilən xu ixka əməl qilinglar. **12** Qünki [həyr-sahawətkə] bəl baqlıojıuqıojə nisbətən, sowojining Hudaəja yariojudək boluxi qolida yokka əməs, bəlki qolida barioja baqlıktur. **13** Qünki bu baxqılarning yükini yeniklitimən dəp, özünglarni kıynanglar deginim əməs, **14** bəlki silərdə artuk bolojini hazırqə ularning kəm yerini toldurojınidək, [künləning biridə] ularda artuk bolojini silərnəng kəm yeringlarni tolduridu; xuning bilən tənglixidu. **15** Huddi [mukəddəs yazmilarda]: «Kəp yiojqanlarningkidin exip qalmidi, az yiojqanlarningmu kəmlək qilmidi» dəp yezilojandək bolojay. **16** Əmma Titusning kəlbige silərgə bolojan keyümümgə ohxax keyümni salojan Hudaəja təxəkkürlər bolojay; **17** qünki u dərəkəqət bizning iltimasimizni qəbul qilojini bilən, əzining silərgə küqlük keyümi bolojaqka, u əzlükidin yeninglarəja bardı; **18** əmma biz uningəja barlık jamaətlər arisida hux həwər hizmitidə təripləngən qerindaxni həmərah qilip əwəttuk; **19** xuningdək u pəkət xu tərəptilə əməs, bəlki jamaətlər təripidin bu həyrlik ixta bizgə həmsəpər boluxka talliwelinojanidi. Əmdi biz bu həyr-sahawətni bolsa, Rəbning xan-xəripini həm yərdəmdiki qizojinlikimizni kərsitix üqün uni yətküzüx hizmitidə bolimiz; **20** xundək qilip biz bu mol sowojini məs'ul bolup yətküzüxtə hərəkandək adəmnəng bizning üstimizdin təhmət qilmasliki üqün ehtiyat qilimiz. **21** Qünki biz pəkət Rəbning aldidilə əməs, bəlki insanlarning kəz aldidimu iximizni durus qilixka kəngül bəlüp keliwatimiz. **22** Biz yənə ular bilən billə kəp

ixlarda intayin əstayidillikı nuroqun qetım ispatlanoqan qerındaxnı əwətməqımız; hazır uning silərgə baqlıoqan zor ixənqi tüpəylidin uning intayin əstayidillikı tehimu küqlük boldi. **23** Titus toqruluk soallar bolsa u mening həmrəhim wə hizmitinglarda boləqan həmkarımdu; baxqə ikki qerındiximiz bolsa, ular jamaətləning əqliliri, Məsihnıng xan-xəripidur. **24** Xunga, jamaətləning kəz aldida muhəbbitinglarning ispatini, xundakla bizning silərdin pəhirlinixlirimizning bikar əməslikini ularəqə kərsitinglar.

9 Qünki muqəddəs bəndiləning bu yardəm hizmiti toqruluk silərgə yənə yeziximning həjiti yok. **2** Qünki mən siləning bu ixqə kattıq bəl baqlıoqıninglarnı bilimən; mən bu toqruluk; Ahayadikilər etkən yildin beri həyr-sədikə berixkə təyyar turuwatidu, dəp Makedoniyədiki [qerındaxlarəqə] pəhirlinip mahtap kəlməktimən, xuning bilən siləning qızoqlıqlıqlar ularning kəpinqisining [həyr-sədikə] [berixigə] türtkə boldi. **3** Lekin qerındaxlarnı əwətxitiki məqsitim siləning toqranglarda pəhirlinip mahtiximning bu ixlarda bihudə ix bolup qalmasıqlı, siləning deginimdək təyyar bolup turuxunglar üqündur. **4** Mubada Makedoniyədikilər mən bilən billə barəjinida, silər təyyarlıksız bolsanglar, bu ixənqimiz wəjidin biz hijalətkə qaldurulimiz, silər səzsiz xundak bolisilər. **5** Xu səwəbtin mən qerındaxlardin yeninglarəqə berip silərdin bu wədə qıloqan həyrlik ixni aldin'ala təyyarlap püttürüxini etünüxni zərür dəp hesablidim; xundakla bu silərdin birər nərsə ündüriwelix bolmisun, bəlki mehrıbanlıqlıqlardin bolsun. **6** Əmma bunı [əslənglar]:

Behillik bilən az terioqan az alidu, oquq kolluk bilən terioqini mol alidu. **7** Hər adəm heq kiynilip qalmay yaki məjburen əməs, bəlki öz kənglidə pükkinigə bərsun; qünki Huda huxallik bilən bərgüqini yahxi kəridu. **8** Əmma Huda hər bir iltipət-xapaətni silərgə exip taxturuxka qadirdur; xuning bilən silər hərdaim hərtərəptə hər ehtiyajka təyyar kuwwətlinisilər, kəngriqilikdə turup kolliringlar hər hil güzəl ixka yetidu. **9** [Mukəddəs yazmilarda] pütülginidək: — «U öziningkini tarkatқан, U yoksullarəqa sədikə bərgən; Uning həkəkaniyliki mənggügə turidu». **(aiōn g165)** **10** Əmdi terioquqioqa terioqili uruk, yegili nan ata kילוquqi silərnig teriydioqan urukliringlarni təminləp mol kিলidu, həkəkaniyliklarning həsul-mewilirini kəpəytidu. **11** Xuning bilən silər hərқандақ əhwalda қoli oquq boluxka hər tərəptə beyitilisilər, xuningdək bu ix biz arkilik Hudaəqa kəp təxəkkürləni elip baridu; **12** qünki bu həyrlik hizmətni ada kилиx pəқət mukəddəs bəndilərnig həјətlirini қandurupla қalmay, kəp kixilərnig Hudaəqa yətküzgən təxəkkürlirini exip taxturidu. **13** Bu yadəm hizmiti əzliringlarning Məsiһning hux həwirini etirap қilixinglardiki mewə boləqan itaətmənlikinglarəqa dəlil-ispət bolidu, xundakla silərnig muxu [həјətmən] bəndilərgə, xundakla barlik adəmlərgə kərsətkən oquq kolluk sehiyliқinglardin ular Hudani uluқlaydu. **14** Wə Hudaning silərdə taxқinlatқан əјayib meһir-xəpқiti түpəylidin, ular silər üqün dua-tilawət қiləјinida, ular silərgə təlpünүp қattіқ seқinip əsləydu. **15** Uning til bilən ipadiligüsiz əјayib sowəјisi üqün Hudaəqa təxəkkür boləyay!

10 Əmma əzüm, silər bilən billə boloqanda muamilisi yumxak, lekin silərdin ayriloqanda silərgə qarita qattik kolluk dəp qaraloqan mənki Pawlus Məsihning yuwax-məminliki wə mulayimlikı bilən silərdin ətünümən, **2** — xuni tələp qilimənki, yeninglaroqa barəjinimda bizni «ətlər boyiqə mangojanlar!» dəp guman bilən karaydioqan bəzilərgə qarita oyliojinimdək qattik kolluk qilixka meni məjbur qilmanglar; **3** gərqə biz insaniy ətlərdə yürsəkmü, biz ətlər boyiqə jəng qilmaymiz. **4** Qünki jəng qorallirimiz ətkə təwə qorallar əməs, bəlki Huda tərripidin qoroqan-istihkamlarni gumran qilix küqigə igə qilinoqan qorallardur; **5** biz ular bilən bəs-munazirilərnı wə Hudani tonuxka qarxilixixka turoqan hərəkəndək həkawur tosaləquni gumran qilimiz, xundakla hər bir oy-hiyallarni Məsihkə bekindurup itaət qilixka kəltürimiz; **6** silər toluk itaət qiloqandın keyin, [aranglarda] kəndək itaətsizlik qəloqan bolsa bularni jazalaxka təyyarmiz. **7** Silər pəkət kəz aldinglardiki ixlarəqila qaraydikənsilər. Əgər birsi əzini Məsihkə təwəməən dəp qarisa, u yənə xuning üstigə oylansunki, u Məsihkə təwə boləjiniə qəhxax, bizmu Uningə təwədurmiz. **8** Qünki, Rəb tərripidin silərnı nabut qilix üqün əməs, bəlki etiqədinglarni qurux üqün bizgə amanət qilinoqan həkukimiz toqruluk təhimu kəp ziyadirek mahtansammu, buningda həq yərgə qarap qəlməymən; **9** əmdi mən pəkət hətlərdila silərnı qorqatmaqci əməsmən; **10** qünki bəzilər: «Uning hətliri dər wəkə wəzinlik həm küqlük; lekin u yetip kəlgəndə salapətsiz, gepining tutami yəq bolidu» deyixidu. **11** Əmdi bundək hiyal qiloquqilar

xuni bilip qoysunki, biz yirakta bolqinimizda hatlardiki sozimiz kandak bolqan bolsa biz yetip barqinimizda amaliyitimizmu xundak bolidu. **12** Qunki biz ozimizni ezini qaltis qoqlaydioqanlar bilan bir qatarqa koyuxqa yaki ular bilan selixturuxqa petinmaymiz; xundak kixilar ezlirini ezlirining elqimi bilan elqap, ezlirini ezliri bilan selixturidioqan bolup, hakiqatən aqilsizlardindur. **13** Biz amdi ozimizga bekitilgan elqamdin halkip mahtinip yurginimiz yok. Biz balki hammmini elqigüqi Huda bizga bekitken hizmat dairisidiki elqam, yani silarning [hizmitinglaroqimu] yetidioqan elqam bilan pahirlinimiz. **14** Qunki elqimi silarning hizmitinglarqa yetmaydioqan kixilardak, [hizmitinglarda bolqinimizda] dairimizdin halkip ketmaymiz, qunki biz Masihning hux hawirini yetküzüxtə [birinchi bolup] yeninglaroqimu kelduk. **15** Biz hizmat dairimizdin halkip, baxkilarning singdurgan japa-ajirliri bilan mahtanoqinimiz yok; lekin biz silarning iman-etikadinglar eskanseri aranglardiki hizmitimiz bizga bekitilgan dairimiz iqida tehimu ziyade kengaytilsun dep umid qilimiz; **16** xundak bolqanda, biz silardin tehimu yirak yarlarga hux hawarni yetküzüp jakarlaydioqan bolimiz; tayyarqa hayyar bolup, baxkilarning dairisidiki hizmat ajri bilan mahtinix bizga yat. **17** Emma «Pahirlinip mahtioquqi bolsa Rabdin pahirlinip mahtixi kerak!». **18** Qunki ezini taripligüqi amas, balki Rab taripligən kixi hakiqatən layakatlaktur.

11 [Mahtanoqan] bu azoqina ahmaklikimoqa sawrqan bolqaysilar! Amdi siler manga sawriqanlik kilip keliwatisilar. **2** Qunki men Hudadin kalgan otluk muhabbat

bilən silərni [azduruxlardin] həsət qilimən; qünki qizni bir ərgila yatlıq qıləandək, mən silərni Məsihkila pak qiz süpitidə hazır boluxka wədiləxtürgənmən. **3** Əmma yılan Həwa'animizni hiyligərlik bilən azduroqandək, oy-kənglünqlər Məsihkə baqlanoqan səmimiy, sap wapalıqtin ezip buləjinixi mumkin dəp ənsirəymən. **4** Qünki birsi kelip biz silərgə heq jakarlap bəqmioqan baxka bir Əysani jakarlisa, yaki kəlbənglardin orun bərgən Rohning orniqa baxka bir rohka orun bərsənglar wə silər qəbul qıləqan hux həwərdin baxka bir «hux həwər»ni qəbul qilsanglar, silər bu ixlarəqa əjayib səwr-təkət bilən ətüwerixinglar mumkin! **5** Həlbuki, mən ətümni hərəkəndək ixta axu «kəltis uluq rosullar»din kəm sanımaymən! **6** Gərqə mening gəp-səzlirim addiy bolsimu, bilim jəhəttə mən undək əməs; biz qiliwatқан hər bir əməllirimizdə buni silərgə hər jəhəttin ispatlap roxən qilduk. **7** Əmdi mən silərni kətürəlsun dəp ətümni təwən tutup, Hudaning hux həwirini hək tələp qilmay jakarlap gunah qildimmu? **8** Mən silərnin hizmitinglarda boluxka baxka jamaətlərdin bulap-talap, ularning yardimini qəbul qildim. **9** Silər bilən billə boləqan wəqitlirimda, həjətmən boləqan bolsammu, mən heqkimgə eqirimi saləqan əməs (qünki Makedoniyədin kəlgən qerindaxlar mening kəm-kütəmi toluklap bərdi); hərəkəndək ixta ətümni silərgə yük bolup qəlxitin saklap kəldim wə buningdin keyinmu xundək qilimən. **10** Məsihning həqikiti məndə rast boləqandək, Ahaya yurtlirida heqkimmu meni muxu mahtinixtin tosumaydu! **11** Nemə üqün? Silərni yaxsi kərmigənlikim üqünmu?! Huda bilidu! **12** Lekin [bizgə

ohxax ҳesablinix] pursitini izdigüqilärning pursitini mährum kiliq üqün, xuningdäk ular mahtinidioqan ixlarda həkikätän bizgə ohxax bolsun döp, mən nemə kiliwatқан bolsam xuni kiliwerimən. **13** Qünki bundaq kixilär sahta rosullar, aldamqi hizmətkarlar, Məsiһning rosullirining қiyapitigə kiriwaloqanlardur. **14** Bu ix əjəblinərlik əmäs, qünki Xəytan əzimu nurluq bir pərixtning қiyapitigə kiriwalidu. **15** Xunga uning hizmətqiliriningmu əzlrini həkқaniyliқning hizmətqiliri қiyapitigə kirgüziwelixi əjəblinərlik ix əmäs; lekin ularning aқiwiti əzlrining ixligenlirigə layiқ bolidu. **16** Yənə xuni eytimənki, heqkim meni əhmək döp həsablimisun; hətta əgər meni xundaq döp қarisanglarmu, əmdi mändək əhməkni səwr қilip qəbul қiloқaysilər, xuning bilən əzümму azoқinə mahtiniwalay. **17** Mening hazır bularni səzlixim Rəb tərripidin əmäs, bəlki əzümning əhməqlərqə yürəklіk po etip mahtinixim, halas. **18** Nuroqun adəmlər insanlarqə po etip mahtanoқandikin, mənmu mahtinip baқay. **19** Qünki əzünglar xunqə dana boləqandin keyin, silər əhməqlərgə səwr-taqət қilixқа razi bolisilər! **20** Məsilən birsi silərni қul қiliwalsa, birsi silərni yutuwalsa, birsi silərdin nəp alsa, birsi aldinglarda qongқilik қilsa yaki yüzünglarəqa kaqat salsa, silər uningəqa yol qoyisilər. **21** Əpsus, nomus қilip eytimənki, biz undaq ixlərqə ajizliқ қilduқ! Əmma ular birər ixta mahtinixқа petinoqan yərdə (əhməqlərqə səzləwatimən!) mənmu xu ixta [mahtinixқа] petinimən. **22** Ular ibraniylarmu? Mənmu xundaq. Ular Israillarmu? Mənmu xundaq. Ular İbraһimning nəslimu? Mənmu xundaq. **23** Ular Məsiһning hizmətkarlirimu? (mən

əkilidin azoqanlardək sözləwatimən!); mən tehimu xundak;
 ziyadə көp zorukup ixlidim, intayin көp dərрилəndim,
 intayin көp кетим қамалдим, көп кетим өлүм һəwplirigə
 duq кəлдим; **24** Yəһudiylarning «bir kəm қirik қамқа»
 jazasioqa bəx кетим tartildim, **25** üq кетим tikənlіk қамқа
 jazasini yedim, bir кетим qalma-kesək қilindim, üq кетим
 kemə һadisigə uqridim, bir keqə-kündüzni dengizda
 өtküzdüм. **26** Daim səpərlərdə bolimən; dəryalarning
 һəwplirini, қaraqқilarning һəwplirini, yurtdaxlirimning
 һəwplirini, yat əllikləarning һəwplirini, xəһərninğ һəwpini,
 bayawanning һəwplirini, dengizning һəwplirini, sahta
 қerindaxlar arisidiki һəwplirini baxtin кəқürdüм; **27**
 əmgəklər wə japa ixlarda zorukup, pat-pat tünəklərdə,
 aqliқта wə ussuzlukta, daim roza tutuxlarda, soқuqlarda
 wə yeling-yalingaqliқта yürүp кəлдим. **28** Bu sirttiki
 ixlardin baxқа, iq-baoqrimda barliқ jamaətlər üqün һər
 күni üstümni besip keliwatқан oғəmlərni yəwatimən.
29 Hərkim ajizlisa, mən ajizlimidimmu? Hərkim ezip
 putlaxқан bolsa, mən өrtənmidimmu?! **30** Əmdi əgər
 mahtinixim zərүr bolsa, öz ajizliқimni kərsitidiqan iqlar
 bilən mahtinimən. **31** Rəb Əysaninğ Huda-Atisi, mənggü
 təxəkkür-mədһiyilərgə layiқ Boləuqioqa ayanki, mən
 yaloqan eytmidim. (aiōn g165) **32** Dəməxk xəһiridə padixah
 Aretasning қol astidiki waliy meni tutux üqün, pütүн
 Dəməxk xəһirini қattіk təқib astioqa aloqanidi. **33** Lekin
 mən sepildiki bir kamardin sewət bilən pəskə qüxürүlүp,
 uning қolidin қutulup қаqtim.

12 [əpsus], mahtiniwerixning zərүriyiti bar. Gərқə
 uning paydisi bolmisimu, mən Rəbdin kəlgən alamət

kөрүнүсләр wə wəhiylər üstidə tohtilay. **2** Məsihdə bolğan bir adəmni tonuymən; u on töt yil ilgiri (təndə bolğan hədimu, yaki təndin taxkirimu bilməymən, Huda bilidu) üqinqi qat asmanğa kətürüldi. **3** Mən xundak bir kixini bilimən (təndə bolğan hədimu, yaki təndin taxkirimu bilməymən, Huda bilidu) — **4** u jənnətkə kətürölüp, xu yərdə til bilən ipadiligili bolmaydioğan, insnlarning deyixi mən'i qilinğan əjayip ixlarni anglidi. **5** Xundak bir adəm bilən mahtinimən, əzüm həkqkidə bolsa əjizlikmdin baxqa birər ix bilən mahtanmaymən. **6** Həttə mahtinay desəmmu əhmək hesablanmaymən; qünki mən həkqikətni eytkən bolattim; əmma birsi məndə kərginidin yaki mən toqruluk angliqinidin meni (manga axkarilanoğan wəhiylərninğ oğayət zor uluqluqi tūpəylidin) yuqiri oylap qalmisun dəp əzümni mahtinixtin yioqdim. Muxu wəhiylərninğ zor uluqluqi tūpəylidin kərəngləp kətməslikim üqün ətlirimgə sanjiloğan bir tikən, yəni meni urup tursun dəp Xəytanning bir əlqisi manga təksim qilinğan; buning məksiti, mening kərəngləp kətməslikim üqündür. **8** Buning toqrisida u məndin kətsun dəp Rəbgə üq qətim yelindim; **9** ləkin U manga: «Mening mehir-xəpkitim sanga yetərlik; qünki Mening küq-Qudritim insanning əjizlikida toluk əməlgə axurulidu» — dedi. Xunga mən Məsihninğ küq-qudriti wujudumda tursun dəp əjizliklirimdin mahtinixni tehimu huxluk bilən talliwalimən; **10** xunga mən Məsih üqün əjizliklarni, həqarətlərn, qiyinqiliklarni, ziyankəxliliklərn wə əzab-oqubətlərn hursənlik dəp bilimən. Qünki qağan əjiz bolsam, xu qaşda küqlük

bolimən. **11** Mən [mahtinip] dər wə kə əhmək bolup
qaldim! Lekin özünglar meni buning oja məjbur kildinglar.
Əməliyətə əslidə mən silər tər ipinglardin tər iplini xim
kerək bolatti; qünki heq ərziməs bolsammu, mən həliki
«kaltis ulu oq rosullar»din heq tər əptə heq ixta kəm
əməsmən. **12** Dər wə kə mən aranglarda bol oqan qaoqda
rosulning bexarətlik alamətliri, hərtər əplik qidam-
səwrqanlik iqidə məjizilik alamətlər, karamətlər həm
qudrətlik məjizilər bilən əməldə kərsitilgən. **13** Silərni
baxkə jamaətlərdin kaysi tər əptə təwən orunoja qoydum?
— pəkətlə özümni silərning üstünglərgə yük kəlip artip
qoymioqinim bilənmu?! Mening bu adalətsizlikimni əpu
kəloqaysilər! **14** Mana, hazır yeninglar oja üqinqi kətim
berixkə təyyarmən, xuning bilən silərgə heq yük eoqirimni
sal oqum yok. Qünki izdiginim igilikinglar əməs, bəlki
özünglardur; pərzəntliri ata-anılar üqün əməs, bəlki ata-
anılar pərzəntliri üqün mal-mülük yioqixi kerək. **15** Əmdi
jeninglar üqün igilikimdin huxluk bilən sərp kəlimən
həmdə özümni sərp kəlimən — gər qə mən silərni kə nqə
səygənsəri mən xunqə az səyülsəmmu. **16** Əmdi xundak
bol oqini bilən, mən silərgə heq yük bol oqan əməsmən;
birak həligərlik kəlip, mən silərni bablap qoydum! **17** Əjəba,
mən silərgə əwətkən adəmlərning birərsi arkilik silərdin
nəp aldimmu?! **18** Mən Titusni silərning yeninglar oja
berixkə ündidim wə yənə həliki kərindaxnimu uning bilən
billə əwəttim. Titusning silərdin nəp elip bakқан yeri
barmu? Biz ikkiylən ohxax bir rohta yüriwatmamduk?
Bizning başkən izimiz ohxax əməsmikən? **19** Yaki silər
əzəldin bizni «Ular aldimizdə əzlrini aqlap kəliwatidu»

dəp oylawatamsilər? [İx undak əməs]. Biz pəkət Məsihdə bolup Huda aldida sözləwatimiz; kiliwatқан һəmmə ixlar, i söyümlüklirim, siləning etikadinglarni kurux üqündur. **20** Qünki mən yeninglarəja barəjinimda, siləning ümid kילוan yerimdin qikmay kelixinglardin, өзümningmu siləning ümid kילוan yeringlardin qikmay keliximdin, yəni aranglarda ɔɔowəja-jedəl, həsəthorluk, ɔəzəp-nəprət, mənəmənqilik, təhməthorluk, ɔəywəthorluk, təkəbburluk wə parakəndiqiliklər bolarmin dəp ənsirəymən; **21** — bu kətim siləning yeninglarəja barəjinimda, aranglardiki gunah sadir kilip, taki bügüngə kədər ətüzgən napaklik, buzukluk wə xəhwəniy ixlardin tehi towa kilmioan nuroqun adəmləning səwəbidin Hudayim meni aldinglarda təwən kilip qoyarmikin, xularning kilmixliri tüpəylidin matəm tutmay turalmaymənmin, dəp ənsirəymən.

13 Bu yeninglarəja üqinqi kətim berixim bolidu. «Hər bir həküm ikki-üq guwahqining aɔzida ispatlinixi kerək». **2** Mən ilgiri ikkinqi kətim yeninglarda boləjinimda burun gunah sadir kילוanlarəja həm kəloan həmminglarəja xundak eytkən, həzirmu silərdin neri bolsammu kəytidin aldin'ala aɔahlandurup eytimənki (silər Məsihning mən arkilik səzligənlikigə ispat tələp kilip keliwatqininglar tüpəylidin), mən barəjinimda heqkimni ayimaymən; dərəkə mən arkilik sözləwatқан Məsih silərgə nisbətən ajiz əməs, bəlki aldinglarda intayin kədrətliktur; **4** U dərəkə ajizlikta krestləngən bolsimu, lekin Hudaning kədriti bilən yənila həyat. Bizmu Uningda ajiz bolsakmu, Hudaning silərgə kəratқан kədriti bilən,

Uningoʻa boʻlinip hayot yaxaymiz. **5** ʻmmdi ʻzuinglarni etiqadta barmu-yok dʻp tʻkxurup korunglar; ʻzuinglarni sinap bekinglar! Silʻr ʻysa Mʻsihning ʻzuinglarda bolʻjanlikini (sinaktin xallinip qalmisanglar!) bilip yʻtmʻmsilʻr? **6** ʻmmdi silʻrning bizning sinaktin xallinip qalmioʻjanlikimizni bilip kelixinglarni ʻmid qilimʻn. **7** Silʻrning heqkandʻk rʻzillik qilmasliqinglar ʻqun Hudaʻoʻa dua qilimiz; bu, bizning sinaktin ʻtti dʻp qariliximiz ʻqun ʻmʻs — hʻtta sinaktin ʻtmidi, dʻp qaralsʻkmu, mʻyli — muhimi silʻrning durus bolʻjanni qilixinglar. **8** Qunʻki biz hʻkikʻtkʻ qarxi heq ix qilalmaymiz; nemila qilsʻk u bʻribir hʻkikʻtʻni ayan qilidu, halas. **9** Qunʻki biz ajiz bolsʻkmu, silʻrning kʻqluk bolʻjininglardin xadlinimiz. Xuningdʻk biz yʻnʻ xuningoʻa dua qilimizki, silʻr kamalʻtkʻ yʻtkuzulgʻysilʻr. **10** Silʻrning yeninglaroʻa barʻjinimda Rʻb manga ʻulitix ʻqun ʻmʻs, bʻlʻki etiqadni qurux ʻqun amanʻt qilʻjan hʻokukimni ixlitip silʻrgʻ qattik qʻllukni kʻrsʻtmʻslikim ʻqun, mʻn silʻrdin yirʻkta bolʻjinimda muxularni yazdim. **11** ʻng ahirda, qʻrindaxlar, xadlininglar; kamalʻtkʻ yʻtkuzulunglar, riʻbʻt-tʻsʻllidʻ kʻqʻytilinglar; bir oy, bir pikirdʻ bolunglar; inʻk-hatirjʻmlikʻtʻ ʻtuinglar; wʻ mehir-muhʻbbʻt wʻ inʻk-hatirjʻmlikning Igisi Huda silʻr bilʻn billʻ bolidu. **12** Bir-biringlar bilʻn pak sʻyuxlʻr bilʻn salamlixinglar. **13** Barlik mukʻddʻs bʻndilʻrdin silʻrgʻ salam. **14** Rʻbbimiz ʻysa Mʻsihning xapaiti, Hudaning mehir-muhʻbbiti wʻ Mukʻddʻs Rohning hʻmrah-hʻmdʻmliki silʻrgʻ yar bolʻy!

Galatiyaliklarğa

1 Mänki Pawlus, rosul bolğan (insanlar tərripidin əməs yaki insanlarning wasitisi bilən əməs, bəlki Əysa Məsih wə Uni əlgənlərdin tirildürgüqi Huda'Ata tərripidin təyinlängən) **2** wə mən bilən billə turuwatқан barlıq qerindaxlardin Galatiya əlkisidiki jamaətlərgə salam. **3** Huda'Ata wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlilik boləyay! **4** U Huda'Atimizning iradisi boyiqə bizni bu hazırkı rəzil zamandin qutkuzuxқа Əzini gunahlırimiz üqün pida qildi; (aiōn g165) **5** Hudaqə barlıq xan-xərəp əbədil-əbədgıqə boləyay, amin! (aiōn g165) **6** Silər əzünglarni Məsihning mehir-xəpkiti arkilik Qaqıroquqining yenidin xunqə tez yıraqlaxturup baxqıqə bir hil «hux həwər»gə əgixip ketiwatqininglarqə intayin həyran qalmaktimən! **7** Əməliyəttə u heqkandə baxқа «hux həwər» əməstur! — pəkətlə bəzi kixilər silərni qaymakturup, Məsihning hux həwirini burmilimakqi bolğan, halas. **8** Lekin həttə biz əzimiz bolayli yaki asmandin qüxkən pərixte bolsun, birsi bizning silərgə jakarliqinimizqə ohximaydioğan baxқа bir «hux həwər»ni silərgə jakarlisa, bexioqə lənət yaqsun! **9** Biz burun eytkinimizdək, hazırmu mən xuni eytimənki, birsi silərnin qobul qilqininglarqə ohximaydioğan baxқа bir hux həwərni jakarlisa, bexioqə lənət yaqsun! **10** Mən Hudani ixəndürüxüm kerəkmü yaki insanlarni ixəndürüxüm kerəkmü? Yaki insanlarni hursən qilixim kerəkmü? Mən insanlarni hursən qilixni nixan qilğan bolsam, Məsihning quli bolmioğan bolattim. **11** Əmdi, i qerindaxlar, silərgə xuni ukturimənki, mən jakarlaydioğan

hux həwər insanlardin kəlgən əməs. **12** Qünki mən uni insandin qəbul qılqinim yəq yəki birər kixi uni mənə əgətkini yəq, bəlki Əysə Məsih mənə wəhiy arqilik yətküzgən. **13** Qünki silər mənə Yəhudiylarning diniy yolida kəndəq həyat kəqürgənlikim toqruluk — mənə Hudaning jamaitigə əxəddiy ziyankəxlik qilip uningə bəzəqunqilik qılqanlikimni angliqansilər. **14** Həmdə mən Yəhudiylarning diniy yolida elimizdiki nuroqun tənqtuxlirimdin helilə aldida turattim wə ata-bowilirimning ən'ənilirini saqlaxqə pəwqul'addə qizəqin idim. **15** Əmma anamning qorsiqidin tartip mənə Əzi üqün ayrip, mehir-xəpqiti arqilik mənə qəqiroqan Huda Əz Oqlini əllər arisida jakarlaw üqün məndə uni axkarilaxni layiq kərginidə, mən həqkəndəq qən-ət igisi bilən məslihətləxməy, **17** yəki Yerusalemqə məndin ilgiri rosul boləqanlar bilən kərixüxkə barmay, bəlki udul Ərəbistanqə atlandim. Keyin Dəməxkqə qaytip kəldim. **18** Andin üq yildin keyin Yerusalemqə Petrus bilən tonuxuxqə bardim wə uning kəxida on bəx kün turdum. **19** Əmma xu qəqda Rəbning inisi Yəquptin bəxqə rosullarning həqkəysisi bilən kərixmidim. **20** Mənə, mənə silərgə həzir yazəqinim Huda aldida həq yəqəqan əməs! **21** Keyin, mən Suriyə wə Kilikiyə əlkilirigə bardim. **22** Əmma Yəhudiyədiki Məsihdə boləqan jəmətlər mənə qirayimdin tonumaytti. **23** Ular pəqət burun bizqə ziyankəxlik qılqan adəmning əzi xu qəqda yəqətməqqi boləqan etikədni həzir hux həwər dəp jakarliməqta, dəp angliqanidi; **24** xuningdəq ular mənə səwəbimdin Hudani uluqlidi.

2 Yənə buningdin on töt yil keyin, mən Barnabas bilən Yerusalemoğa qıktım; Titusnimu həmrəh kılıp bardım. **2** Mən bir wəhiygə binaən xu yərgə barəjanidim; wə mən bikar qapmiojnimni yaki bikar qapmaywatqinimni jəzmləxtürüx üçün [Yerusalemdikilərnin] aldida (əməliyəttə pəqət «jamaətnin tüwrükliri»dəklərgə ayrim həlda) əllər arisida jakarlaydioğan hux həwərnə bayan kıldım. **3** Nətijidə, hətta mənə həmrəh boləğan Titus Yunanlıq bolsimu, hətnini qəbul kılıxqa məjburlanmidi; **4** [xu qəşdiki «hətnə» məsilisi] bolsa, biznin Məsih Əysada muyəssər boləğan hərlükümüzni nəzarət kılıx üçün arimizəyə soqunup kırıwəloğan, bizni kullukqa qüxürüxməqə bolup, yəloğanqilik kıləğan sahta qerindaxlar tüpəylidin boləjanidi. **5** Ləkin biz hux həwərnin həkəqiti silərdin məhrum kılınmisun dəp ularəyə hətta bir səətimu yol qəyojinimiz yok; **6** ləkin abruyluq həsəblənoğan adəmlərdin bolsa (mənin ularnin nemə ikənliki bilən karim yok; Huda həqəqəndə insənin yüz hatirisini kılmaydu!) — muxu abruyluq [ərbəblər] dəp sənəloğanlərin mənədi [hux həwərgə] qəşkini yok idi. **7** Dəl əksiqə, hux həwərnə hətnə kılinoğanlarəyə yətküzüx wəzipisi Petrusqa tapxuruloğəndə, hətnisizlərgə yətküzüx wəzipisi mənə tapxuruloğan dəp tonup yetip **8** (qünki Petrusni hətniliklərgə rosulluqqa Küqləndürgüqi bolsa, mənə əllərgə [rosul boluxqa] küqləndürgənidi), **9** mənə ata kılinoğan xu məhir-xəpkətni tonup yətkən «jamaətnin tüwrükliri» həsəblənoğan Yəqub, Kefas wə Yuhənnələr bolsa, silər əllərgə beringlər, biz hətniliklərgə barayli dəp

Barnabas bilən ikkimizgə həmdəmlik ong qolini berixti. **10** Ular**ning** bizgə pəkət kəmbəqəllərni untumanglar degən birla təlipi bar idi; mən dəl bu ixka kizəqin bolup keliwatattim. **11** Birak, keyin Petrus Antakya xəhriqə kəlgəndə, uning əyiblik ikənliki enik boləqəqka, mən uni yüzturanə əyiblidim. **12** Qünki Yəqubning yenidin bəzi adəmlər kelixtin ilgiri u yat əlliklər bilən həmdastihan boləqanidi; birak ular kəlgəndə, hətniliklərdin kərkup [xu kərindaxlardin] əzini tartti. **13** Hətta baxka Yəhədiy [kərindaxlar] uning bu sahtilikəqə qoxulup kətti; hətta Barnabasmu azdurulup ularning sahtipəzlikigə xerik boldi. **14** Əmma mən ularning hux həwərning həkikiti boyiqə durus mangmiəqanlikini kərüp, həmməylənning aldidila Petruska: «Sən Yəhədiy turup, Yəhədiylar**ning** adətliri boyiqə yaximay, bəlki yat əlliklərdək yaxawatisən; xundak turukluk, nemixka sən yat əlliklərni Yəhədiylardək yaxaxka zorlimaqqimusən?» — dedim, **15** wə yənə: «Biz [ikkimiz] tuəquluximizdinla Yəhədiymiz, «gunahkar dəp karaləqan yat əlliklər»din əməsmiz, **16** lekin insanning həkəkəniy kəlinixini Təwrat kənunioqə əməl kəlixka intilixliri bilən əməs, bəlki əysa Məsihning etikəd-sadakətliki bilən bolidu, dəp bilimiz. Xunga Təwrat kənunioqə əməl kəlixka intilix bilən əməs, bəlki Məsihgə baəqləqan etikəd bilən həkəkəniy kəliniximiz üqün bizmu Məsih əysəqə etikəd kilduk — qünki həq ət igisi Təwrat kənunioqə əməl kəlixka intilixliri bilən həkəkəniy kəlinmaydu» — dedim. **17** Əmma Məsihhtə həkəkəniy kəlinixka izdənginimizdə, bizmu «gunahkar» dəp ispatləqan bolsakmu, Məsih əmdi

gunahning hizmitida boluqumu?! Yak, hargiz! **18** Emma men aslida oʻulatqan narsilarni kaytidin kursam, ozumni [Tawrat qanunioʻga] hilaplik qilouqi dər ispatlap kersatkən bolimən. **19** Qunki men Tawrat qanuni bilən Tawrat qanunioʻga nisbatən oldüm; nətijida, men Hudaʻga yuzlinip yaxawatimən. **20** Men Məsiḥ bilən billə krestlängənmən, lekin mana, yaxawatimən! Lekin yaxawatkini men əməs, bəlki məndə turuwatqan Məsiḥdur. Wə mening ḥazir ətlirimdə yaxawatqan ḥayat bolsa, meni səygən wə men üqün Əzini pida qiləjan Hudaning Ooqlining iman-etikadidindur. **21** Men Hudaning meḥir-xəpkitini bikar kiliwətməymən; qunki ḥəkkəniylik Tawrat qanuni arkilik kelidəjan bolsa, Məsiḥning əlüxi bikardin-bikar bolup qalatti.

3 I əkilsiz Galatyaliklar, kəz aldinglarda Əysa Məsiḥ enik sürətləngən, aranglarda krestlängəndək kərüngənikən, kim silərni ḥəkkəkətkə itaət kilixtin azdurup seḥirlidi? **2** Men pəkət xunila silərdin sorap biləyki: — Silər Rohni Tawrat qanunioʻga intilix arkilik qəbul kildinglarmu, yaki [hux həwərnə] anglap, etikad arkilik qəbul kildinglarmu? **3** Silər xunqə əkilsizmu? Rohqa tayinip [ḥayatni] baxliəjanikənsilər, əmdilikdə ət arkilik kamalətkə yətməkqu? **4** Silər [etikad yolida] boləjan xunqə kəp azab-okubətlərni bikaroʻga tarttinglarmu? Dərwəxə bikaroʻga kəttioʻu?! **5** Silərgə Rohni Təminligüqi, aranglarda meḥizilərni yaritiwatquqi bu karamətlərni silərning Tawrat qanunioʻga intilip tayanəjininglardin qilamdu, yaki angliəjan həwərgə baqliəjan ixənq-etikadinglardin qilamdu? **6** [Mukəddəs yazmilarda deyilgəndək]: «İbraḥim

Hudağa etika kildi; bu uning həkəniyliki hesablandı». 7 Xuning üçün, xuni qüxinixinglar kərəkki, etikaadtin tuqulğanlarla İbrahimning həkikiy pərzəntliridir. 8 Mükəddəs yazmilarda Hudaning yat əllikləni Əzigə etika kili arkiplik ularni həkəniy kilidiğanliki aldin'ala kərülüp, Hudaning İbrahimğa: «Səndə barlik əl-millətlərgə bəht ata kilinidu» dəp hux həwəni aldin eytkənliki hatiriləngənidi. 9 Xuning bilən, etikaadtin bolğanlar etika kiləuqi İbrahim bilən təng bəht tapidu. 10 Lekin Təwrat kənunioğa əməl kilimiz dəp yürgənlər bolsa həmmisi lənətkə qalidu. Qünki [mükəddəs yazmilarda] mundaq yezilğan: «Təwrat kənunida yezilğan həmmə əmrlərgə üzüksiz əməl kilmaywatqan hər bir kixi lənətkə qalidu». 11 Yənə roxənki, heqkim Hudaning aldidə kənunğa intilix arkiplik həkəniy kilinmaydu; qünki [mükəddəs kitabta yeziləninidək]: — «Həkəniy adəm ixənq-etika bilən həyat bolidu». 12 Əmma kənun yoli etika yolioğa asaslğan əməs, bəlki [mükəddəs kitabta]: — «Kənunning əmrlirigə əməl kiləuqi xu ixlar bilən həyat bolidu» deyilgəndəktur. 13 Halbuki, Məsih bizni Təwrat kənunidiki lənəttin hər kilix üçün ornimizdə lənət bolup bədəl təlidi. Bu həktə [mükəddəs yazmilarda]: «Yaşaqqa esilğan hər bir kixi lənətkə qalğan hesablanun» dəp yezilğan. 14 Xuning bilən Məsih Əysa arkiplik İbrahimğa ata kilinğan bəht yat əlliklərgimu kəltürülüp, biz wədə kilinğan Rohni etika arkiplik qəbul kilalaymiz. 15 Kərindaxlar, mən insanlarqə söləymən; hətta insanlar arisida əzərə əhdə tüzülsimu, baxqə heqkim uni yokqə qikiriwetəlməydu yaki uningğa

birer narsə qoxalmaydu. **16** Xuningdək, [Hudaning əhdisidiki] wədilər İbrahim wə uning nəsligə eytiloqan. [Mukəddəs kitabta] U: «wə sening nəsiliringgə», (yəni, kəp kixilərgə) deməydu, bəlki «sening nəslinggə», (yəni yaloquz bir kixigila), dəydu — bu «nəsil» Məsihdur. **17** Mən xuni deməqimənki, Hudaning Məsihkə aldın tüzgən bir əhdisini tət yüz ottuz yildin keyin qüxürülgən Təwrat qanuni əməldin qalduralmaydu, Hudaning bu wədisini heq bikar qilalmaydu. **18** Qünki [wədə qilinoqan] miras qanunoqə اساسlanoqan bolsa, mana u Hudaning wədisigə اساسlanoqan bolmaytti; lekin Huda xapaət bilən uni İbrahimə wədə arkilik ata qiloqan. **19** Undakta, Təwrat qanunini qüxürüxtiki məxsət nemə? U bolsa, insanlarning itaətsizlikliri tüpəylidin, Hudaning mirasi wədə Qilinoquqi, yəni İbrahimning nəslı dunyaoqə kəlgüqə qoxumqə qilip berilgən; u pərixtilər arkilik bir wasitiqining qoli bilən bekitilip yoloqə qoyuloqan. **20** Əmma «wasitiqi» bir tərəpningla wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpningkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur. **21** Undakta, Təwrat qanuni Hudaning wədilirigə zitmu? Yak, hərgiz! Əgər birer qanun insanlarnı həyatlikqə erixtürələydioqan bolsa, undakta həkqaniylik jəzmən xu qanunoqə اساسlanoqan bolatti. **22** Halbuki, mukəddəs yazmılar pütkül aləmnı gunahning ilkiqə qamap qoyoqan; buningdiki məxsət, əysa Məsihning sadakət-etiqadi arkilik wədining etiqad qiloquqilaroqə berilixi üqündur. **23** Lekin etiqad yoli kelip axkarə boluqə, biz Təwrat qanuni tərıpidin qooqdilip, axkarə bolidioqan etiqadni kütüxkə qamap qoyuloqaniduk. **24** Xu tərıkidə, bizning etiqad arkilik həkqaniy qiliniximiz üqün

Təvrat qanuni bizgə «tərbiyiligi» bolup, bizni Məsihkə yetəklidi. **25** Lekin etiqad yoli axkara bolup, biz əmdi yənə «tərbiyiligi»ning nazaritidə əməsmiz. **26** Qünki həmminglar Məsih əysəyə etiqad kiliş arqilik Hudaning oqulliri boldunglar. **27** Qünki hərqaysinglar Məsihgə kirixkə qəməldürülgən bolsanglar, Məsihni kiyiwələn boldunglar. **28** Məsihdə nə Yəhudi bolmaydu nə Grek bolmaydu, nə kıl bolmaydu nə hər bolmaydu, nə ər bolmaydu nə ayal bolmaydu, həmminglar Məsih əysədə bir bolisilər. **29** Silər Məsihkə mənəsup boləjanikənsilər, silərnu İbrahimning nəslı bolisilər wə uningəyə wədə kılınəjan [bəht-saadətke] mirashordursilər.

4 Yənə xuni eytimənki: Gərqə bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, mirashor gədək wəqitlirida taki atisi bəlgiləgən wəqit toxmiəyə, u öz əyidiki kıldin pərki bolmaydu. Qünki u yənıla hojıdarlar wə bala bəkküqılarning bəkkuruxida bolidu. **3** Xuningəyə ohxax, biznu gədək wəqtimizdə, bu dunyadiki «asasiy kaidə-qanuniyətlər» astida kıl boləjaniduk. **4** Lekin, wəqit-saiti toluk toxkanda, Huda Əz Oqlini [bu dunyayəyə] əwətti. U bir ayal kixidin tuquləjan, xuningdək Təvrat qanuni astida tuquləjanidi. **5** Buningdiki məksət, Huda Təvrat qanuni astida yaxıəjan [bizləni] bədəl tələp hərlikkə qikirip, bizning oqullukqə kəbul kılıniximiz üqündur. **6** Həm silər Uning oqulliri boləjanlikinglar üqün, Huda Əz Oqlining: «Abba! Atam!» dəp qəkiroquqi Rəhini əwətip kəlbimizgə saldi. **7** Xuning üqün, silər hazır kıl əməs, bəlkı oqulliridursilər; oqulliri boləjanikənsilər, Huda arqilik Əzigə mirashor bolisilər. **8** Burun, Hudani

tonumioqan waktinglarda dər wəkə yaloqan ilahların
qulluqioqə tutuloqansilər. **9** Əmdilikdə, hazır [həqiqiy]
Hudani tonuqanikənsilər, — yəki enikrak kəlip eytkanda,
Huda tərpidin tonuloqanikənsilər, əmdi silər nemə
dəp bu dunyadiki küqsiz, əbjək ərziməs «asasiy kaidə-
qanuniyətlər»gə qarap yanisilər? Uların qulluqioqə
yengiwxatin kaytixni halamsilər? **10** Silər alahidə kün, ay,
pəsil wə yillarni etiwaroqə elip hatiriləxkə baxlidinglar!
11 Mən ilgiri silərgə singdürgən əjrim bikar ketərmikin,
dəp silər üqün ənsirəwatimən. **12** Qerindaxlar, mən
xuni silərdin etünimənki, manga ohxax bolunglar; qünki
mən silərgə ohxax boldum. Silər əslidə manga heq
azar yətküzmiqənidinglar. **13** Əmma silərgə məlumki,
ətlirimdiki bir zəiplik tūpəylidin, mən hux həwəni silərgə
birinqi kətim yətküzgənidim. **14** U qaoqda, ətlirimdiki
bu zəiplik silərgə nisbətən sinəktək bolsimu, ləkin silər
meni kəmsitmidinglar yəki qətkə kəqmidinglar. Əksiqa,
meni Huda əwətkən bir pərixtni, həttə Məsih Əysa
əzini kütəkəndək kütüwəldinglar. **15** U qaoqdiki bəht-
bərikitinglar əmdi nəgə kətti?! Mən silərgə guwahqi
bolup eytalaymənki, u qaoqda silər mumkin bolsa, manga
kəzliringlarni oyup berixkimu razi idinglar! **16** Əmdilikdə,
silərgə həqiqətni səzligənlikim üqün dūxmininglaroqə
aylinip qəldimmu? **17** [Mən eytip ətkən] həliqi adəmlər
silərgə kizəinlik kərsitidu, əmma niyiti durus əməs; ular
pəkət silərni [nijatning] sirtioqə qikərip, kizəinlikinglarni
əzlrigə qaritiwəlməqqi. **18** Əmma mən silər bilən
birgə boləqan wəqətlərdilə əməs, bəlki daim yahxi ixqə
kizəinlik kəlixning əzi yahxidur, əlwəttə. **19** Səyümlük

balilirim! Məsih silərdə tərəldürülgüqə mən silər üçün toloqak azablrini yənə bir kətim tartiwatimən! **20** Mening hazırda yeninglarəqə berip, silərgə baxqıqə tələppuz bilən səzligüm keliwatidu; qünki bu əhqwalinglar toqruluk nemə kilişni zadila bilməywatimən! **21** I Təwrat qanunining ilkidə yaxaxni halaydioqanlar, silərdin xuni sorap bakay, silər Təwratning əzidə nemə deyilgənlikigə qulak salmamsilər? **22** Təwratta, İbrahimning ikki oqlı bolup, biri dedəktin, yənə biri hər ayalidin boləqan, dəp hatiriləngən. **23** Dedəktin boləqan oqlul «ət bilən» tuqluləqan; hər ayalidin boləqan oqlul bolsa Hudaning wədisi arqilik tuqluləqandur. **24** Bu ikki ixni bir ohxitix degili bolidu. Bu ikki ayal [Hudaning insanlar bilən] tüzgən ikki əhdisining wəkilidur. Birinqi əhdə Sinay [teqlidin] kelip, dərəhəqikət balilirini qlulluqta boluxqa tuqlidu; mana Həjər uningəqə wəkildur; **25** demək, Həjər bolsa Ərəbistandiki Sinay teqligəqə simwol qilinip, yəni buginki Yerusalemoqə ohxitedu; qünki u xəhər wə uning baliliri qlulluqta turmaqta. **26** Əmma yukiridin boləqan Yerusalemlər, u həmmimizning anisidur; **27** Qünki, [mukəddəs yazmilarda] mundaq yeziləqan: — «Huxal bol, i pərzənt kərmigən tuqlumas ayal! Təntənə qilip yangrat, toqla, i toloqak tutup bakimioqan! — Qünki qerib ayalning baliliri eri bar ayalningkidin kəptur!» **28** Əmdi i qerindaxlar, İshaq Hudaning wədisidin tuqluləqandək bizmu Hudaning wədisi boyiqə tuqluləqan pərzəntlərmiz. **29** Lekin u qaqda «ətlərdin tuqluləqan» bala «rohtin tuqluləqan» balioqə ziyankəxlik qiləqinidək, hazır xundaq bolidu. **30** Lekin mukəddəs yazmilarda nemə deyilgən?

Uningda: «Sən bu dedikingni oqli bilən koxup həydiwət! Qünki dedəktin tapқан oqlul hərgiz hər ayalıngdin bolıan oqlul bilən miraskə ortak bolmaydu!» dəp pütülgən. **31** Əmdi, kərindaxlar, biz dedəkning əməs, bəlki hər ayalning pərzəntliridurmiz. Məsih bizni hərlükə yaxısun dəp hər kildi. Xuning bilən uningda tapan tirəp turunglar wə kullukning boyunturukioğa kəytidin kisilip kəlmanglar.

5 Mana, mənki Pawlus silərgə xuni eytip kəyayki, əgər silər hətnə kəbul kilsanglar, u qaşda Məsihning silərgə həqkəndək paydisi kəlmaydu. **3** Mən hətnini kəbul kılıan hərбір kixigə yənə agahlandurup həkikətni eytip kəyayki, ularning Təwrattiki barlık əmr-bəlgilimilərgə [toluk əməl kılıx] məjburiyiti bardur. **4** Əy Təwrat kənuni arkilik özümni həkəkəniy adəm kıləy degənlər, hərbinglər Məsihdin ayrilip, məhrum bolup, [Hudaning] xapaitidin qikip, yikilip uningdin kəldinglar. **5** Qünki Rohkə tayinip həkəkəniylikkə baqlanıan arzu-armanni etikəd bilən təlpünüp kütməktimiz. **6** Qünki Məsih Əysada hətnilik küqkə igə əməs, hətnisizlikmu küqkə igə əməs, küqkə igə bolıini pəkət muhəbbət arkilik ix kılidiıan etikədtur. **7** Silər obdan qepip mengiwatkənidinglar; birək kim silərni həkikətkə itəət kılıxtin tosuwaldi? **8** Bunkək kəyil kılıx amili silərni Qəkiroquqidin bolıan əməs! **9** «Kiqikkinə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yooqinitidu!» **10** Özüm Rəbgə kərap kəyil boldumki, silərmu bu ixta həq baxkığə oyda bolmaysilər. Əmma silərni kəymukturuwatқан kim boluxidin kət'iynezər, u qokum tegixlik jazasını tartidu. **11** Kərindaxlar, əgər mən «hətnə kılınıx kərək» dəp jakarlap yürgən

bolsam, undakta mən bugünkü künqığə yənə nemə üqün [Yəhudiylardin] ziyankəxlikkə uqrap kelimən? Əgər xundak qılqan bolsam, «krest bizarlıqı» yox qilinatti! **12** Silərni qutritiwatqan bu adəmlər əzlirini ahta qiliwətsun dəymən! **13** Qünki qerindaxlar, silər ərkinlikkə qaqırildinqlar. Lekin ərkinlikinglarni ətlərninq arzu-həwəslirigə qanduruxning baqanisi qilmanglar, bəlki mehqir-muqəbbət bilən bir-biringlarning qulluqida bolunglar. **14** Qünki pütkül Təwrat qanuni «Qoxnangni əzüngni səygəndək səygin» degən birlə əmrdə əməl qilinidu. **15** Lekin pəhəs bolunglarki, bir-biringlarni qixləp tartip yalmaq yürüp, bir-biringlardin yutulup kətmənglar yənə! **16** Əmma xuni dəymənki — [Mukəddəs] Rohqa menginglar, wə xu qaoqda silər ətlərninq arzu-həwəslirigə yol qoymaysilər. **17** Qünki ət Rohqa zit bolqan ixlarni arzu qilidu, wə Roh ətkə zit bolqan ixlarni arzu qilidu. Ular ikkisi bir-birigə qarimuqarxidur; nətijidə, əzünglar arzu qılqan ixlarni qilalmaysilər. **18** Wəqalənki, silər Rohning yetəkqilikidə bolsanglar, u qaoqda Təwrat qanunining ilkidə bolmaysilər. **19** Əmdi ətninq əməlliri roxənki — zinahorluk, buzukluk, napaklik, xəqwanilylik, **20** butpərəslik, sehırgərlik, eqmənliklər, jedəllər, qizqanquqluklar, qəzəplər, rikabətlixixlər, bəlgünqiliklər, guruhwazliklar, **21** həsəthorluklar, qatilliklar, qarakkəxliliklər, əyx-ixrətlər qatarlıq ixlardur; bu iqlar tooqruluk burunki eytkinimdək hazır yənə bir qetim agahlandurimənki, bundak ixlarni qiloquqlar Hudaning padixahlıqıqə miraslıq qilmaydu. **22** Wəqalənki, Rohning mewisi bolsa mehqir-muqəbbət, xad-huramlik,

hatirjəmlək, səwr-takət, meħribanlık, yaxxılık, ixənq-sadıklık, **23** məmin-mulayimlık wə əzini tutuwelixtin ibarət. Muxundak ixlarni tosidioğan heqkandak qanun yoxtur. **24** Lekin Məsihkə mənsup boləqanlar ətlirini, xundakla uningdiki ixqlar wə həm həwəslərnə təng krestligən bolidu. **25** Rohta yaxawatqan bolsak, Rohqa əgixip mangayli. **26** Bir-birimizni rənjitip, bir-birimizgə həsət kəlip, həkawur xəhrətpərəslərdin bolmayli.

6 Qərindaxlar, aranglardin bərsining həzirmu bir gunah-səwənlik sadir kəliwatqanlıkı bayqaloğan bolsa, aranglardiki roħiy kixilər yuwax-mulayimlık roħi bilən uni yolidin qayturup kəlinglar. Xuning bilən bir wəqəttə, əzünglarningmu əzdurulup kətməslikənglarə dikkət kəlinglar. **2** Bir-biringlarning əqirqilikini kətürənglar. Xundak kəlsənglar, Məsihning qanunioğa əməl kəloğan bolisilər. **3** Qünki bərsining tarazioğa tohtioqudək ixi bolmay turup əzini tarazioğa tohtioqudək dəp qəqlisə, u əz-əzini əldioğanlık, halas. **4** Lekin hərkim əz əməliyitigə qarap təkxürüp bəqsun; xuning bilən bəxqılarningkidin əməs, bəlki əz əməlliridinlə pəhirləngüdək ix bolsa, pəhirlənsə bolidu. **5** Qünki hər bir ədəm əz yükini kətürüxi kərək. **6** Hudaning səz-kalamidin təlim əloquqi əzigə təlim bərgüqini əzidə bə boləqan yaxxi nərsilərdin ortək bəħrimən kəlsun. **7** Əz-əzünglarni əldimənglar — Hudani əldəp əhmək kəloqili bolmaydu; qünki kim nəmə terisə, xuni əlidu. **8** Əz ətlirining ərzü-həwəslirini qənduruxqə uruk qəqqən kixi əz ətliridin qiriklik həsulini əlidu. Lekin Rohni hursən kəlix üqün uruk qəqqən kixi bolsa Rohdin mənggülik həyat əlidu. (aiōnios g166) **9** Xungə, yaxxi

ixlarni kilixtin h armayli. Uning     erinmis  k wak  ti-saiti
tox  anda qo    m   osul alalaymiz. **10** Xu s  w  btin, bizdə
pursət bolsila,     mm  yl  ng  , bolupmu etik  adtiki ailigə
m  nsup bol    nlar     y  hxi ixlarni k  lip ber  yli. **11** Mana,
  z k  lum bilən xunq   qong     rpl  r bilən yaz    nim    
kəranglar! **12** Silərgə hətnini k  bul k  lixni m  jburlimak  qi
bol    nlar, ularning     biri p  k  t   zlrining tax  ki
k  iyapitini p  rdazlap k  rs  tm  k  qi bol    n, halas; ularning
bu m    siti p  k  t «M  sih  ning kresti» t  p  ylidin bol    n
ziy  nk  xl  ktin k  eqixtin ibarət, halas. **13** Q  nki ular
  zlrimu h  tn   k  lin    nini bilən Təwrat k  anunio     əməl
k  lmaydu; lekin ular   tliringlardin mahtinix üçün bəribir
sil  rni hətnini k  bul k  ldurmak  qi bolidu. **14**   z  mni elip
eytsam, Rəbbimiz   ysa M  sih  ning kresttiki [  l  mi]din
bax       eq ix bilən mahtanmio  aym  n! Q  nki Uning kresti
wasitisidin bu dunya manga nisbətən krestl  ng  n w  
m  nmu bu dunyao     nisbətən krestl  ng  nm  n. **15** Q  nki
M  sih     ysada n   hətnilik n   h  tnisizlik deg  n  r k    k  
ig   əməstur; birdinbir k    k   ig   bolidio  nini p  k  t yengi
bir yaralo  uqidur! **16** Bu k  aid   boyiqə mangidio  nlar    ,
ularning     mmisig   w   Hudaning Israilio     hatirj  mlik
w   r    im-xəpəkət bol    y! **17** Buningdin keyin   eqkim
bu ixl  r bilən yənə meni awar   k  lmisun! Q  nki mən
  z b  dinimd   Əysaning yara izlirini kətürimən! **18**
Kərindaxlar, Rəbbimiz   ysa M  sih  ning meh  ir-x  p  kiti
roh  inglar     yar bol    y! Amin!

Əfəsusluklarə

1 Hudaning iradisi bilən, Məsih Əysaning rosuli boləjan mənki Pawlustin Əfəsusta turuwatқан mukəddəs bəndilərgə, yəni Məsih Əysada ihlas mən boləjanlarə salam! **2** Atimiz Huda həm Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlilik boləy! **3** Bizni Məsihtə, ərlərdə barliq rohiy bəht-bərikətlər bilən bərikətligən, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudasi həm Atisi mubərək boləy! **4** Qünki U bizni, muhəbbət iqidə bolup Əzining aldida pak-mukəddəs, daqsiz turuximiz üqün aləm apiridə kəlinmay turupla talliwələnidi; **5** U Əz iradisigə yaqqini boyiqə bizni aldin'ala Əysa Məsih arkilik Əzigə oqullukқа qəbul kəlixқа bekitkənidi; **6** bu ixta Uning mehir-xəpkətinin uluqluqə mədhiyə oqulidu; qünki U mehir-xəpkəti bilən bizni Əz səyginidə xapaətləndürgənidi. **7** Biz Uningda [Atining] mehir-xəpkətinin molluqi bilən Uning qeni arkilik kulluqtin hər kəlinixқа, itaətsizliklirimizgə qarita kəqürümgə muyəssər bolduk; **8** U [bu mehir-xəpkətni] barliq danalik həm pəm-parasət bilən bizgə zor tartuqlidiki, **9** — U Əz kəngligə pükkən güzəl haqixi boyiqə iradisidiki sirni, yəni waqit-zamanlarning pixip yetilixini idarə kəlix bilən barliq məwjudatlarə, yəni ərlərdə boləjaning həmmisigə, zeminda boləjaning həmmisigə Məsihni bax kəlip ularni Məsihtə jəm kəlix məksitini bizgə ayan kəldi; **11** Uningda bizmu Hudaqə miras kəlinəjan; biz xu məksəttə barliq ixlarni əkil-iradisi boyiqə idarə Kəluquqining nixani bilən xu ixқа aldin'ala bekitilgəniduk; **12** xuning bilən Məsihni awwal tayanq kələjan bizlər Uning xan-xərpining uluqluqini

namayan qilouqi bolduk; **13** həqiqətning kalam-sözini, yəni nijatinglardiki hux həwəni anglap silərmu Uningoşa tayandinglar — wə Uningoşa ixəngininglarda, silər wədə qilinon Mukəddəs Roh bilən məhürləndinglar. **14** Hudaning xan-xəripining uluqluqi namayan kilinip, igiliki üzül-kesil hər-nijat qilinouqə, Mukəddəs Roh mirasimizning «kapalət»i bolidu. **15** Xuning bilən, silərnin Rəb Əysaşa baqlion etikadinglar wə barlik mukəddəs bəndilərgə bolon muhəbbitinglar toqruluk angliqandin tartip, **16** dualirimda siləni əsləp, silər üqün rəhmət eytixni tohtatmidim; **17** tiləydioqinim xuki, Rəbbimiz Əysa Məsihnin Hudasi, xan-xərəpnin Igisi bolon Ata silərnin Uni toluq bilixinglaroşa danalik həm wəhiyni əzləxtürgüqi roşni ata qiləy, **18** xuning bilən silərnin kəltiki kəzliringlar roxənləxip, Uning qəkirikioşa baqlanon ümidning nemilikini, Uning mukəddəs bəndiləridə bolon xərəplik mirasining qimmətlilikini **19** wə Uning ixəngüqi bizlərgə zor küqi bilən kərtəknin kudritinin həsəbsiz bəyüklükini bilip yətkəysilər; **20** dəl xu kudrətni U Məsişni əlumdin tirildürüp, ərlərdə Əzining onğ yənidə olturəyuzəyində Uningda yürgüzgənidi; **21** pəkət bu zamandila əməs, bəlki kəlgüsi zamandimu Uni barlik həkümranliqtn, həkuktn, küq-kudrəttin, hojəyinqtn wə barlik tiləşə elinidion hərəkəndəknəkn xərəptin kəp üstün qoyon; **(aiōn g165)** **22** barlik məwjudatlarni Uning putliri astioşa qoyup, jəmət üqün Uni həmmigə bəx boluxkə ata qiləy. **23** Jəmət bolsa Uning teni, yəni həmmi həmmə jəhəttin Toldurəyuzəyininin mukəmməl jəwhiridur.

2 Wə silər bolsanglar, kəbihlikliringlar həm gunahlıringlarda əlgən bolup, **2** bu dunyaning dəwrigə əgixip, hawaning hokukini tutkan həkūmdaroqa, yəni bügünki kündə itaətsizliktin boləqan pərzəntlərnə kətritiwatkan rəhqa əgixip, bu ixlarda ilgiri mangoənsilər; (aiōn g165) **3** biz hər birimizmu ilgiri xularning arisida ətlirimizdiki xəhwət-həwəslərdə həyat ötküzgənmiz, ətlirimiz həm öz oy-hiyalimizning hahıxlırioqa əməl kilip, baxkilaroqa ohxax, mahiyəttə «əzəptiki pərzəntlər» boləqanmiz; **4** birək Huda, mol rəhim-xəpkətni kərsətküqi bolup, bizni səygəndə bizgə kərsətkən aləmbəhx mehir-muhəbbiti tūpəylidin, — **5** həttə itaətsizliklərdə əlgən waqtimizdimu, bizgə Məsih bilən billə jan kirgüzüp (mehir-xəpkət bilən kətkuzulduqlar!), **6** bizni Uning bilən billə tirildürüp, ərlərdə Məsih Əysa bilən billə olturoquzoqan; **7** məksiti kəlgüsi zamanlarda Uning Məsih Əysada bizgə kəritiləqan mehirbanlıqi bilən ipadiləngən xapaitining xunqə oqayət zor ikənlikini kəsitixtin ibarəttur; (aiōn g165) **8** qünki silər xəpkət bilənla ixənq arkilik kətkuzulduqlar. Bu ix əzünglərdin kəlgən ix əməs, bəlki Hudadin kəlgən iltipət, **9** u zadila adəmlərnin əməl-əjridin kəlməydu, bu həm heqkimning mahtanmaslıqi üqündur. **10** Qünki biz Hudaning ixligen hüniridurmiz, həyrhah iqlar üqün Məsih Əysada yaritiləqanmiz; Huda əsli bizning ularda mengiximiz üqün bu iqlarni aldin'ala təyyarlıqanidi. **11** Xunga silər əslidə ətliringlaroqa əsasən «yat əllər» dəp həsablanoqinqlarni, — insanning qoli bilən ətliridə «hətnə kilinoqlar» dəp ataləqanlar tərripidin «hətnisiz»

dəp ataloqanliqlarini, **12** xundakla xu qaşda Məsihsiz bolup, Israilning puqraliqlarining sirtida turup, wədiləni elip kəlgüqi əhdiləni yat bilip, bu dunyada ümidsiz həm hudasiz yaxioqlarini esinglarda tutunglar; **13** lekin əsli yiraqlarda boləqan silər hazır Məsihning qeni arqilik yeqin qilindinglar; **14** qünki U bizning inaklikimizdur, U ikki tərəpni bir qilip otturidiki ara tamni qeqiwətti; **15** yəni, Öz ətliri arqilik eqmənlikni tügutip, bəlgilimiləni kərsətkən, əmrləni yətküzgən qanunni bikar qilip, ikki tərəpni Əzidə yengi bir adəm qilip yarattı, xuning bilən inaklikni apiridə kildi; **16** krestkə mihlinip muxuning wasitisi bilən eqmənlikni kətl qilip, ikkisini bir təndə Huda bilən əpləxtürdi; **17** andin U kelip, yiraqlarda turoqan silərgimu inaklik hux həwirini jakarlidi, yekindikilərgimu inaklikni jakarlidi. **18** Qünki hər ikkimizning Uning arqilik bir Rohta Ata aldioqa kirix hokukimiz bardur. **19** Xunga xuningdin baxlap silər musapirlar, yaqa yurttikilər əməs, bəlki mukəddəs bəndilərgə wətəndax bolisilər, Hudaning əyidikiliridin bolisilər; **20** silər rosullar wə pəyoqəmbərlər boləqan ulning üstigə kurulmaqtisilər; binaning «burjək texi» bolsa Əysa Məsih Əzidur; **21** Uningda pütkül bina puhta jipsilaxturulup, Rəbdə mukəddəs bir ibadəthana boluxqa əsüp barmaqta. **22** Silərmu [qoxulup] Uningda Hudaning bir turaloqusi boluxqa Rohta birləxtürülüp kurulmaqtisilər.

3 Xu səwəbtin silər «yat əldikilər» üqün Məsih Əysaning məhbusi boləqan mənki Pawlus — **2** (silər bəlkim manga tapxuruloqan, silərgə Hudaning xəpkitini elip

baridoʻan oʻqoidarlikim toʻruluk, **3** yəni Uning manga wəhiy bilən sirni ayan qilʻanlikʻi toʻruluk həwərdar boluxunglar mumkin (mən bu toʻrisida ilgiri az-paz yazʻanidim; **4** silər uni oʻquʻqininglarda, Məsiḥning siri toʻruluk yorutulʻanlikimni bilip yetisilər) **5** ilgiri dəwrlərdə bu sir insan baliliriʻa Uning muḥəddəs rosulliri wə pəyʻəmbərlirigə Roh arkilik ḥazirkidək enik wəhiy qilinoʻandək, ayan qilinoʻan əməs. **6** Demək, hux həwər arkilik «yat əldikilər»din bolʻanlarmu ortak mirashorlar, təndiki ortak əzalar, Məsiḥ Əysada bolʻan wədidin ortak bəḥrimən bolʻuqilar bolidu; **7** Hudaning xəpkiti manga elip kəlgən iltipət bilən, Uning küq-kudritining yürgüzüluxi bilən, mən bu ixka ḥizmətkar kilip təyinləndim; **8** manga — muḥəddəs bəndiliri iqidiki əng təwinidinmu təwən bolʻan manga muxu iltipət, yəni əllər arisida Məsiḥning məlqərligüsiz baylikliri toʻruluk hux həwər jakarlax **9** wə xundakla ḥəmmiini yaratḥan Hudada yoxurun bolup kəlgən bu sirning kəndak əməlgə axuruluxi toʻruluk ḥəmməylənni yorutux ḥizmiti amanət kilindi. (aiṯn g165) **10** Buning məksiti ərxlərdə bolʻan ḥəkümrənləʻa ḥəm ḥəqūqləʻa Hudaning kəp tərəplimilik danaliki jamaət arkilik ḥazir axkarə kilinixtin ibarəttur. **11** Bu ix bolsa, Uning Məsiḥ Əysa Rəbbimizdə ijra qilinoʻan mənngülük muddiasi boyiqidur; (aiṯn g165) **12** Uning ixənq-sadiklikʻi arkilik biz jasarətkə ḥəm Hudaning aldioʻa ḥatirjəmlilik bilən kirix ḥəqūqioʻa igə bolduk; **13** xuning üqün silərdin ətünimənki, mening silər üqün tartḥan japa-jəbirlirim tüpəylidin pərixan bolmanglar; qünki bu ix silərnin xən-xəripinglar bolidu). **14** Mən

xu səwəbtin tizlirimni Atiqə pükimənki, **15** (asman-
zemindiki barlik atilik munasiwətlər Uningdin «ata»
namini alidu) **16** U Öz xan-xəripidiki bayliklar bilən,
Roqi arkilik silərni iqki dunyayinglarda küqləndürgəy;
17 xuning bilən Məsih kəlbirlərdə ixənq arkilik turup,
silər mehir-muhabbat iqidə yiltiz tartoqan, ul selinoqan,
18 barlik mukəddəs bəndilər bilən billə Məsihning
muhabbatining kəngliki, uzunluqi, qongqurluqi wə
egizlikini qüxinip igiliwəloqaysilər; yəni adəmnin bilip
yetixidin həssiləp exip qüxidioqan Uning muhabbatini bilip
yətkəysilər, xuningdək Hudaning mukəmməl jəwhiri bilən
tolduruloqaysilər. **20** Əmdi iqimizdə yürüzidioqan kudriti
boyiqə barlik tilikimiz yaki oyliqanlirimizdinmu həddi-
həsabsiz artuq wujudkə qikirixkə kədir Boləuqiqa, — **21**
Uningoqə dəwrdin dəwrgiqə, əbədil'əbədgiqə jamaəttə
Məsih Əysə arkilik xan-xərəp boləyay! Amin! (aīōn g165)

4 Əmdi xu səwəblərdin, Rəbning məhbusi boləqan
mənki, [Hudaning] silərni qakiroqan [büyük] qakirikioqə
layiq həlda mengixliringlarni ətünimən, **2** həmmə ixta
kəmtərlik wə yuwax-mulayimlik bilən, səwrqanlik bilən,
bir-biringlaroqə muhabbat iqidə kəng kərsək bolup, **3**
inək-hatirjəmlinikning rixtisi bilən, Rəhta boləqan birlikni
tutuxkə intilixinglarni [ətünimən]. **4** Tən birdur, Rəh
birdur, — huddi qakiriləninglərdə, ohxax bir arzu-
ümidkə qakiriləninglərdə, — **5** Rəb birdur, iman-etikad
birdur, qəməldürülük birdur, **6** həmmənin Huda'Atisi
birdur; U bolsa həmmidin üstün turəuqi, həmmi
yürüzgüqi wə həmmimizning iqidə Boləuqidur. **7**
Xundaqtimu hazır hər birimizgə Məsihning iltipatinin

elqimi boyiqə xəpkət təkdīm kīlinəandur; **8** xunga, mukəddəs kitabta [Huda] eytkinidək: — «U yukirioğa kətürüldi, [Insanlarni] tutkun kīloquqilarni U Əzi əsir kīlip elip kətti, Həm insanlaroğa iltipatlarni təkdīm kildi». **9** Əmdi «kətürülgən» zat bolsa, [awwal] yərning tegigə qüxkən zatning Əzi əməsmu? **10** Qüxkən zat bolsa barlıq ərxlərdin yukirioğa kətürülgənning dəl Əzidur; kətürülüşining məxsiti, aləmnin barlığını tolduruxtin ibarət; **11** Xunga, bəziləni rosullar, bəziləni pəyoqəmbərlər, bəziləni hux həwərqilər, bəziləni bakquqi wə yaki təlim bərgüqilər kīlip təyinligən dəl Əzidur. **12** Bularning məxsiti mukəddəs bəndiləni hizmət wəzipisigə, jümlidin Məsihnin tenini kurup qikixka qorallandurup kamalətkə yətküzüxtin ibarət; **13** wəzipə həmmimizning etiqadta həm Hudaning Oqlini toluk tonuxta birlikkə keliximizgiqə, kamil adəm bolup yetixip qikiximizgiqə, — yəni Məsihnin mukəmməl jəwhiri gəwdiləngən kəddi-kamət elqimigə yetiximizgiqə dawamlaxturulmaqta; **14** xundak boləanda, yənə gedək balilərdin bolmay, adəmlərin kuwlukidin oylap qikқан aldamqi niyət-pilanliri bilən, ularning hiylə-nəyringidin qikқан təlimatining dolqunliridin urulup, uning hərhil xamilida uyak-buyakka uqurulup kətməymiz; **15** əksiqa, mehīr-muhəbbət iqidə turup həqiqətkə berilip ix kərüp, bəximiz boləan Məsihkə baqlinixta hər jəhəttin əsüp yetilidəan bolimiz; **16** Uningdin pütkül tən, əzaliri bir-birigə jipsilaxturulup, ozukluk təminligüqi hər bir əgə arkilik bir-birigə tutaxturulup, hər bir əzanin əzigə has əlqəngən wəzipini ətixi bilən barəanqə əstürülüp,

muḥəbbət iqidə öz-əzini kurup qiqixka ixliməktə.

17 Xunga xuni eytimənki, Rəbtə uni tapilaymənki, yat əllərnəngkidək, yəni ularning öz oy-pikirlirining bimənilikidə mangojnidək mengiwərməslikənglar kerək;

18 ular kəlbining kəttiklikidin kelip qiqқан bilimsizlik tūpəylidin, Hudaning ḥayətidin ada-juda kīlinip, qūxənqisi qarəngəulixip kətkən, **19** ar-nomusni taxliwetip, nəpsəniyətgiliki awup ḥərhil iplasliklarni yūrgüzüxkə, kəyp-sapaqə berilgən. **20** Əmma silər bolsənglar, Məsiḥni xundək yolda əginip tonuqan əməssilər — **21** (ḥəqikətning əysada boləjnidək, uni ḥəqikətnəngliqan, uningda əgitilgən bolsənglar) — **22** demək, ilgiriği turmuxənglarəqə has boləqan, aldamqı arzu-ḥəwəslərgə əgixip əzini buləjəuqı «kona adəm»ni seliwetip, **23** oy-zəḥninglarning roḥida yəngilinip, **24** Hudaning ohxəlikəqə əsasən, ḥəqikəttin qiqқан ḥəqkəniyəlikta wə pak-mukəddəslikta yaritiləqan «yəngi adəm»ni kiyiwelixənglar kerəktur. **25** Xuning bilən yaləqənglikni seliwetip, ḥərbirimiz öz yəqinlirimiz bilən ḥəqikətni səzlixəyli; qūnki biz bir-birimizgə nisbətən bir tənning əzaliridurmiz. **26** «Aqqiklininglar, əmma gunəḥ kilmənglar»; oqəzipinglar kūn patquqə dawam etiwərmisun; **27** yəki Ibliskə ḥəq orun qoyup bərmənglar. **28** Oqri ikkinqi oqrilik kilmisun; əksiqə u meḥnət kīlip ikki qoləqə tayinip ḥəlal ix kilsunki, ḥajiti boləqanlarəjimu bəlūp bərgüdək öz tapqini bolsun. **29** Aqzinglardin ḥəqkəndək iplas səz qiqmisun, pəkət əngliqəuqilarəqə xəpəkət yətsun uqūn, eḥtiyəjka uyoqun wə adəmni kurup qiqkidəqan səzlərnə eytinglar. **30** Hudaning Mukəddəs

Rohioʻa azab bərmənglər; qünki silər Uning bilən hər-nijat kuni üçün möhürləngənsilər; **31** özünglardin hərқandak əq-adawət, aqqıq-əzəp, kəhr, jedəl-majiralar, til-ağanət həmdə hərhil қara niyətlərnı neri қilinglar; **32** bir-biringlarоја mehriban, yumxak dillik bolup, Huda Məsihtə silərni kəqürüm қiləјinidək bir-birininglarnı kəqürüm қilinglar.

5 Xunga Hudaning sөyümlük pərzəntliridin bolup, Uni ülgə қilinglar; həmdə Məsih bizni sөyüp, Özini biz üçün Hudaоја huxpurak süpitidə hədiyə-қurbanlik boluxқа atap pida қiləјandək silərmu muhəbbət iqidə menginglar. **3** Əmma muқəddəs bəndilərgə layıq қалda, buzukluk, hərқandak paskinilik yaki nəpsaniyətқilik aranglarda həтта tiləјimu elinmisun; **4** Xundakla iplaslik, əhmikənə paranglar yaki қakina қaqқaklarmu tilinglarоја elinmisun — bularmu muwapıq əməstur — bəlki aqzınglardin təxəkkürlər қıқsun. **5** Qünki xuningdin həwərdarsilərki, hərқandak buzukluk қiləјuqi, napak boləuqi yaki nəpsaniyətqi kixi (bundak kixi əməliyəттə bir butpərəskə barawər) Məsih wə Hudaning padixahlıқıоја mirashor bolalmaydu. **6** Həqkingə özünglarnı қuruk gəplər bilən aldatmanglar; qünki bu ixlar tüpəylidin Hudaning əzəјipi itaətsizliktin boləјan pərzəntlərnıng bexioја қüxidu. **7** Xunga ularоја muxu ixlarda xerik bolmanglar; **8** qünki silər əsli қarangəјuluk idinglar, lekin hazır Rəbdə yorukluksilər; yoruklukning pərzəntlirigə layıq menginglar **9** (qünki yoruklukning mewisi toluk mehribanlik, həққaniylik wə həқıқəttin tərkib tapқandur), **10** nemə ixlarning Rəbni hursən қilidiojanlikini əginip

ispatlanglar. **11** Karangoʻluluktiki mewisiz ixlar bilən qetilib qalmanglar; əksiqa, ularni eqip əyiblənglar; **12** qünki ularning yoxurunqa ixligənlerini hətta tiloqa elixmu nomus ixtur. **13** Əmma yorukluk bilən əyibləp axkarilanoqan hərəkandak nərsə oquq kərünidu; yorukluk axkarilioqan həmmə nərsə yoruklukka aylinidu. **14** Xuning üqün U mundaq dəydu: — «Oyoqan, əy uyquqi! Tiril əlüklər arisidin! Wə Məsih seni parlap yoritidu». **15** Xuning üqün siləning mengiwatqan yolunglaroqa ehtiyat bilən diqqət qilinglar; yolunglar nadanlarningkidək əməs, danalarningkidək bolsun; **16** wakit-pursətni oʻrniymət bilip tutuwelinglar; qünki muxu dəwr rəzildur. **17** Bu səwəbtin nadan bolmanglar, bəlki Rəbning iradisining nemə ikənlikini qüxəngüqi bolunglar; **18** Həraq-xarab iqip məst bolmanglar; xundak kilik adəmnı xallaklaxturidu; buning ornioqa Rohqa tolduruloquqi bolunglar, **19** bir-biringlaroqa zəbur-nəʻomilər, mədhıyə küyliri wə rohiy nahxılar eytixip, kəlbınglarda nahxa-nəʻomilər yangritip Rəbni mədhıyılənglar; **20** hərdaim həmmə ixlar üqün Rəb Əysa Məsihning namida Huda həm Ata Boluquqoqa təxəkkür-rəhmət eytinglar, **21** Məsihtin əyminip, bir-biringlaroqa boysununglar. **22** Silər ayallar, Rəbkə boysunoqandək əz ərliringlaroqa boysununglar; **23** qünki Məsih jamaətnıng bexi boluqandək, ər ayalning bexidur; Məsih yənə təngə kutkuzoquqidur. **24** Əmdilikdə jamaət Məsihkə boysuqandək, ayallar ərlirigə həmmə ixta boysunsun. **25** Ərlər ayalliringlarnı səyünglər, huddi Məsihningmu jamaətnı səyüp, unıng üqün Əzini pida qiləjınidək səyünglar; **26** [Məsihning jamaət üqün] xundak

kilixi jamaətni mukəddəs kilip, «dasning süyi» boləjan səz-kalam bilən yuyup paklandurux üqündur, **27** xuningdək jamaətni xərəplik həlda Əzigə hazır kilip, uni heq dao, qoruk yaki bularəja ohxax hərəkəndə nərsilərdin haliy kilip, toluk mukəddəs wə əyibsiz kilixtin ibarəttur. **28** Xuningəja ohxax, ərlər öz ayallirini öz tenini səygəndək səyüxi kerəktur; öz ayalini səygən kixi özini səygən bilən barawər. **29** Qünki heqkim əsla əzining etidin nəprətləngən əməs, əksi qə uni ozuklanduridu həm asraydu; bu huddi Məsihning jamaətni [ozuklanduridiojiniəja həm uni asraydiojiniəja] ohxaydu. **30** Qünki biz Uning tenining əzaliridurmiz: — **31** «Xu səwəbtin ər ata-anisining yenidin ayrilip, öz ayaliəja baqlinidu; ikkisi bir tən bolidu». **32** Bu sir intayin qongkurdur; əmma mən hazır Məsih wə jamaət toqruluk səzləwatimən. **33** Əmma silərmu hər biringlər öz ayalinglarni əzünglarni səygəndək səyünglər; ayal bolsa, eridin əyminip, uni hərmətlisun.

6 Balılar, Rəbdə ata-aniliringlərəja itaət qilinglər; qünki bu durusdur. **2** «Atangni wə anangni hərmətlə» — bu bolsa öz iqi gə wədini aləjan birin qı əmrdir — **3** «Xuning bilən sening ixliring qutluk bolidu, zeminda uzun əmür kərisən» — [dəp wədə kilinojan]. **4** Silər atılar, baliliringlarni hapa qilmanglar, bəlki ularni Rəbning tərbiyisi həm kərsətmisidə bekinglər. **5** Silər qullar, əttin boləjan hojayininglərəja Məsihkə itaət qiləjininglərdək qin kənglünglərdin əyminix wə titrəx bilən itaət qilinglər; **6** pəkət kəz aldidila hizmət kilip, adəmnə hux qiləquqi qullardin bolmanglar, bəlki Məsihning qullirining süpitidə Hudaning iradisini jan-dil bilən bəja kəltürənglər, **7**

adamlargə əməs, bəlki Rəbgə qin dilinglardin hizmət
qilinglar; **8** xuni bilgənki, hərəkəndə adəm birər yaxxilik
qilsa, məyli u qul bolsun yaki hər bolsun, xu ix Rəbdin
uningəya yanidu. **9** Silər hojayinlar, qulliringlarəimu
ohxax yol bilən muamilə qilip, ularəya həywə qilixtin qol
üzünglar; qünki ularningmu wə silərningmu hojayininglar
ərxtidur, Uningda hərəkəndə adəmning yüz-hatirisini
qilix degənning yoqluqini bilisilər. **10** Ahirda, qerindaxlar,
Rəbdə wə Uning küq-qudritidə küqləndürlünglar; **11**
Iblisning hiylə-nəyrənglirigə takabil turuxunglar üqün
Hudaning pütkül sawut-yarioqini kiyiwelinglar; **12** qünki
elixidioqinimiz ət wə qan igiliri əməs, bəlki həkümranlar,
həqəqdarlar, bu dunyadiki qarangəqulukni baxquroquqi
dunyawi əmirlər, yəni ərxlərdə turuwatqan rəzil rohiy
küqlərdur. (aiōn g165) **13** Muxu wəjidin əzünglarəya
Hudaning pütün sawut-yariqini elip artinglarki, rəzillik
künidə bərdaxlik bilən qattiq turidioqan, ahir həmmə ixni
ada qilip, yəni qing dəssəp turidioqan bolisilər. **14** Əmdi
qing turunglar — həqəqət bəlweqini belinglarəya baqlap,
məydənglərgə həqəqaniylik sawutini kiyip, putunglarəya
hatirjəm-inəqlik hux həwirini yətküzüxkə təyyarlik
qorukini kiyip, yəni qing dəssəp turunglar. **16** Bu
ixlarning həmmisidə iman-ixənqning qalkinini qoləya
elinglar; uning bilən silər rəzil boləquqining barlik
ot oklirini əqüriwetəlaydioqan bolisilər. **17** Həmdə
bexinglarəya nijatning dubuləqisini kiyip, Hudaning səz-
kalamini, yəni Rohning qiliqini elinglar; **18** həmmə wəqit-
pəsildə Rohə hərhil dua-tilawət həm iltija bilən dua
qilinglar; dəl bu ixta qət'iy həxyar turup barlik mukəddəs

bəndilər üçün hər tərəplimə dua-iltijalar qilinglar;
19 mən üçünmu dua qilinglarki, — eşiz aqqinimda
manga sözlər kəlsun, hux həwərnin sirini dadillik
bilən axkarə qılay. **20** Mən dəl xu ixkə zənjirlər bilən
baqlanqan əlqimən; xunga qılixkə tegixlikim boyiqə,
[hux həwər yətküzüxtə] dadillik bilən söz qıliximoğa
[dua qilinglar]. **21** Əmdi menin toqramdiki ixlardin,
menin qandək ətüwatqanliqimdin həwərlinixinglar
üqün, səyümlük qerindax həm Rəbdə sadıq hizmətkar
bolqan Tikikus silərgə həmmə ixlarni məlum qılidu. **22**
Mening uni dəl muxu ix üçün yeninglaroğa əwətixim,
silərnin ixlirimizdin həwərdar boluxinglar wə uning
kənglünglaroğa təsəlli wə ilham berixi üqündur. **23**
Qerindaxlaroğa hatirjəmlilik, muhəbbət həm iman-ixənq
Huda'Ata wə Rəb Əysa Məsihdin bolqay! **24** Rəb Əysa
Məsihni əlməs-qirimas səygi bilən səygiqilərgə mehir-
xəpkət yar bolqay!

Filippiliklaroʻa

1 ʻaysa Məsihning qulliri bolʻan Pawlus wə Timotiydin, Filippida turuwatqan, Məsih ʻaysada bolʻan barliq mukəddəs bəndilərgə, yetəkqilər wə hizmətqilərgə salam!

2 Silərgə HudaʻAtimiz wə Rəb ʻaysa Məsihtin mehir-xəpkət wə hatirjəmlilik ata qilinʻay! **3** Hərketim silərnı əsliginimdə mən Hodayimʻoʻa təxəkkür eytimən, **4** hərketim dua qilʻoinimda, silərnıng birinqi künidin tartip bügüngə kədər hux həwər hizmitigə bolʻan həmkarlıqlıqlar tüpəylidin tohtimay xad-huramliq bilən silərgə dua-tilawət qiliwatimən; **6** qünki mening dəl xuningʻoʻa ixənqim kamilki, silərdə yahxi ixni Baxliʻoʻuqi bu ixni taki ʻaysa Məsihning künigiqə kamalətkə yətküzüp tamamlaydu; **7** mening həmminglar toʻqruluk xundak oylixim toʻqridur; qünki mən qəlbınglardidurmən; mən zindanda zənjirlənginimdimu wə hux həwərni aqlıʻoinimdimu, dəlilliginimdimu [Huda manga yətküzgən] mehir-xəpkəttin silərmu ortak bəhrimən bolisilər. **8** Mening Məsih ʻaysanıng iq-baʻqrida bolup silərnı xunqilik təlpünüp seʻinoʻanliqimʻoʻa Huda ʻəzi guwahqিদur. **9** Mening dua-tilawitim bolsa, silərnıng muhəbbitinglarning hərtərəplimə bilim wə ətrapliq sawat bilən yorutulup tehimu exip taxqayki, **10** silər nemə ixlarning əwzəl ikənlikini pərək etələydioʻan bolup, Məsihning künidə pak-dıyanətlik, əyibsiz bolisilər **11** həmdə ʻaysa Məsih arkıliq bolʻan, Hudanıng xan-xəripi həm mədhıyisini elip kelidioʻan həqqaniylikning mewisi bilən toldurulisilər. **12** Birak silərgə xuni həwərləndürməkımənki, i qerındaxlar, mening bu

əhwalim əməliyəttə hux həwəning tehimu kəng tarkilixi
üqün türtkə boldi; **13** Qünki mening kamilixim Məsih
üqün ikənliki imperator ordidiki qarawulhanidikilərgə
wə baxqa həmməyləngə ayan boldi. **14** Xuning
bilən qerindaxlarning kəpinqisi mening kamilixim
tüpəylidin Rəbgə tayinip [Hudaning] səz-kalamini
qorkmay səzləxkə tehimu jür'ətlik boldi; **15** dər wəqə,
bəziliri həsət kəlip yaki riqabətlixip, bəziliri aq kəngüllük
bilən Məsihni jakarlaydu; **16** keyinkiliri bolsa bər hək
muħəbbəttin, mening hux həwəni aqlap ispatlixim
üqün muxu yərgə qoyulqanliqimni bilgənlikidin xundak
kəlməktə; **17** Aldinqiliri bolsa qin kənglidin əməs, bəlki
xəhsiyətkilikidin, mening zənjirləngən dər dimgə dər
qoxmaqqi bolup xundak kəlməktə. **18** Əmdi bularqə
nemə degülük? Qandakla bolmisun, toqra niyəttin
bolsun sahtilikdən bolsun, ohxaxla Məsih jakarlinidu; mən
xuningqə xadlinimən; bər hək, dawamlıq xadliniwerimən.
19 Qünki dualiringlar wə Məsih Əysaning Roħining
quwwətlixi arqilik bu ixlar nijat-qutkuzuluxumqə mədət
bolidu dəp bilimən, **20** — demək, təkəzzalixim wə ümid-
istikim boyiqə heq ixta hijalətkilikdə qəlməstin, tirik
yaki əlük bolay, hərdəim bolqinidək həzirmu toluk
jasarət bilən Məsih tenimdə uluqlansun! **21** Qünki manga
nisbətən həyatimning əzi Məsihdur, əlüh bolsa tehimu
paydiliqtur. **22** Jenim tenimdə qəlsa, əmdi nesiwəm
yənə mewilik hizmət bolidu; ləkin qəysisini əwzəl bilip
talliweliximni bilməywətimən; **23** mən həyat bilən mamat
otturisida kəsilip qəldim; qünki bu dunyadin ayrilip,
Məsih bilən billə boluxqə intizarmən — bu ix ziyadə

əwzəldur; **24** əmma silər üçün jenimning tenimdə kəlixi
tehimu zərürüqə dəymən. **25** Əmdi buningə ixənqim
kamil bolup, siləning etiqadta aloqə ilgirilixinglar həm
xad-huram boluxunglar üçün mən silər bilən billə kəlip
dawamlıq turimən dəp bilimən; **26** xuning bilən mening
silərgə yənə həmrəh boləqinim wəjidin mən arkilik
Məsih əysada pəhirlinip təntənə kilixinglar tehimu
ziyadilixidu! **27** Pəkət əzüglərnə Məsihning hux həwirigə
layıq tutunglarki, mən yeninglarəqə berip silər bilən
didarlaxqandimu, silərdin ayriloqandimu, ixliringlardin
anglaydiəqinim siləning bir roh bir janda bolup qing
dəssəp turup, hux həwərdiki etiqadning yolida kürəxkə
intiliwatqininglar, **28** xundakla qarxi qikkuqilarning
heqkəndə wəhimiləridin patiparak bolup kətmigininglar
bolsun; silərdiki bu oqəyrət, ularəqə həlakətning bəlgisi,
silərgə bolsa kutkuzuluxunglarning alamiti, xuningdək
alayitən Hudadin kəlgən bir alaməttur; **29** Qünki
Məsihning yolida silərgə pəkət Uningə ixinixnilə əməs,
yənə Uning üçün horlukqə uqraxmu nesiwə kilinoqandur.
30 Qünki silər ilgiri məndə kərgininglərdə wə xuningdək
həzir angliəqininglərdə mən yolukqan kürəxkə silərmu
yolukmaqtisilər.

2 Əgər əmdi Məsihtə riəbət bar deyilsə, muhəbbətning
təsəllisi bar deyilsə, Rohning sirdaxlikə bar deyilsə, kəlbə
iq əqritixlar həm rəhimdillik bar deyilsə, **2** — əmdi ohxax
bir oy-pikirdə bolup, bir-biringlarəqə ohxax muhəbbəttə
baəqlinip, bir jan bir niyəttə bolup, aranglarda heq
ix rikəbəttin yaki kuruk xəhrətpərəsliktin bolmisun;
əksiəqə, oy-hiyalinglarda kikiq peillik bolup hərbinglar

baxqilarni özünglardin yukiri dəp bilinglar; xundak
boloqanda xad-huramlikimni kamil kilisilar. **4** Hərbiringlar
pəket öz ixliringlaroqa kəngül bөлüp qalmay, bəlk
baxqilarningkigimu kəngül bөлünglar. **5** Məsih Əysada
boloqan oy-pozitsiyə silərdimu bolsun: — **6** U Hudaning
tip-xəklidə bolsimu, Əzini Huda bilən təng kilişni olja
kiliş tutuwalmidi; **7** Əksiqa, U Əzidin həmmi kuruqdidi,
Əzigə kılning xəklini elip, İnsanların siyaqioqa kirip,
insaniy təbiəttin ortaqdax bolup, **8** Əzini təwən kiliş,
Həttə ölümgiqa, yəni kresttiki ölümgiqa itətmən boldi;
9 Xunga Huda Uni intayin yukiri kətürüp mərtiwilik
kildi, Uningoqa hərəkəndə namdin üstün boloqan namni
beşixlidiki, **10** Əysanın namioqa asmanlarda, yer yüzidə
həm yer astida barliq tizlar pükülüp, **11** Huda'Atioqa xan-
xərəp kəltürüp hər bir til Əysa Məsihning Rəb ikənlikini
etirap kilidu. **12** Xuning bilən, əy səyümlüklirim, silər
həmişə itəət kılqininglərdə, pəket mən yeninglərdə
boloqinimdila əməs, bəlkə hazırkədə mən silərdin neri
boloqanda təhimu xundak itəət bilən əyminixtə, titrigən
həldə öz nijaşinglarni hərtərəpkə tətbiqlaxqa intilinglar.
13 Qünki Hudaning güzəl həşixi boyiqə siləning iradə
tiklişinglaroqa wə xuningdək uni əməlgə axuruxunglarda
iqinglərdə ixliguqi Uning Əzidur. **14** Həmmə ixlarni
oşudungximay yaki talax-tartix kilmay kilinglar; **15**
xuning bilən silər əyibsiş, sap dillik bolup, bu dəwrdiki
tətür, əsəbbiy adəmlər otturisida yaxap, ularning arisida
dunyaioqa yorukluk bərgüqilərdə parlap, Hudaning
daşsiş pərzəntliri bolisilar; **16** xuningdək həyatning səz-
kalamini sunup bərgüqi boloqininglar tūpəylidin, mən

silərdin Məsihning künidə bikar yügürməptimən, bikar japa tartmaptimən dəp pəhirlinip təntənə qılaylaydioğan bolimən. **17** Hətta mən «xarab hədiyyə» süpitidə etikadinglardiki qurbanlıq həm hizmet-ibadətning üstigə quyulsammu, mən xadlinimən, xundakla silər bilən billə ortaq xadlinimən. **18** Silərmu ohxax yolda xadlinisilər wə mən bilən billə ortaq xadlinixinglar kerək. **19** Lekin mən Rəbdə pat arida Timotiyni yeninglaroşa əwətxni ümid qilimənki, əhwalinglarni anglap mənmu hux bolsam; **20** qünki yenimda uningoşa ohxax, dilimiz bir bolğan, ixliringlaroşa qin dilidin kəngül bəlgüqi baxka adəm yoxtur. **21** Qünki həmmə adəm Əysa Məsihning ixlirioşa əməs, bəlkı əzining ixliri bilən xuqullinixka intilidu; **22** əmma silər uning salahiyyitini, uning hux həwərnıng hizmitidə huddi atisioşa həmrah bolup ixləydioğan balidək mən bilən birgə mehnət singdürgənlikini bilisilər. **23** Əmdi aqiwitimning kəndək bolidioğanlikini enik bilgən həman, uni dərhal mangduruwetixni ümid qilimən; **24** əmma özümning yeninglaroşa pat arida baridioğanlikimoşa Rəb arkilik ixənqim bar. **25** Əmma buningdin awwal mening qerındixim, hizmetdixim həm səpdixim bolğan, silərnıng əlqinglar həm həjitimdin qıkkən qurbanlıq yardimınglarni yətküzgüqi Epafroditni yeninglaroşa əwətxni zərür taptım, **26** qünki u həmmınglaroşa seşinip təlpüngənidi həm silərnıng uning kesəl həlidin həwər tapkıninglar tıpəylidin azablandı. **27** U dərwekə kesəl bolup əjəlgə yekınlıxip qaldı; lekin Huda uningoşa rəhim qildi; həm mening dərdimning üstigə dərd bolmisun dəp yaləuz uningoşla əməs, bəlkı mangimu rəhim qildi. **28** Xuningdək

uning bilən yənə kəruxüp xadlinixinglar wə xundakla
özümgə nisbətən dərdirimni azaytix üqün uni tehimu
jiddiy yoloqa salmaqimən. **29** Əmdi uni xad-huramlıq
bilən Rəbdə qəbul qilinglar həm uningdək adəmlərgə
hərmət qilinglar; **30** qünki u Məsihning hizmitini dəp,
silərnin mənə qılmaqçı boləqan yardimniglarini bejirixtə
yolukqan boxlukni toldurup əjəlgə yüzlinip, öz jenini
təwəkkül qildi.

3 Ahirida, əy qerindaxlirim, Rəbdə xadliniglar! Bularni
silərgə qayta yezix mən üqün awariqilik əməs, bəlki silərgə
amanlıq elip kelidu. **2** Itlardin həzi bolunglar, yamanlıq
qiloquqilardin həzi bolunglar, «tilim-tilim kəsküqilər»din
həzi bolunglar! **3** Qünki həqiqiy sünnətliklər bolsa
Hudaning Rohi arkilik ibadət qiloquqi, Məsih Əysadin
pəhirlinip tənənə qiloquqi, ətkə tayanmaydioqan
bizlərdurmiz. **4** Meningmu ətkə tayanəquqilikim bar!
Baxqılar «öz ətlirimgə tayansam bolidu» desə, mən tehimu
xundak; **5** sünnətkə kəlsək, mən tuəqulup səkkizinqi
küni sünnət qilindim; Israil millitidin, Binyaminning
qəbilisidimən, «ibraniylarning ibraniyisi»mən; Təwrat-
qanuni tərəptin eytkanda, «Pərisiy» məzhəpidimu
boləqanmən; **6** Hudaəqa boləqan qizəqinlikiməqa kəlsək,
jamaətkə ziyankəxlik qiloquqi idim; Təwrat qanuni
tələp qiloqan həqqaniylikqa kəlsək, əyibisiz idim; **7**
əmma mənə nemə ix «paydilik» bolsa, bularni Məsih
səwəbidin ziyanlıq dəp hesablidim; **8** Məsih Əysa
Rəbbimni tonuxning əwzəlliki wəjidin, mən baxqa həmmə
ixni ziyanlıq dəp hesablaymən; mən dərəkə Uning
üqünmu həmmidin məhrum boləqan; bərhək, Məsihkə

erixixim üçün bularni nijasət dəp hesablaymənki,
9 Məsihtə bolup, özümdiki kandaqtur həkkaniylik
(Təwrat kanunidin qıqqan həkkaniylik)tin waz keqip,
Məsihning etikad-sadıqlıki arkilik boləjan həkkaniylik,
yəni etikad arkilik Hudadin boləjan həkkaniylikka
erixələymən; **10** muddiayim Uni tonuxtur, — yəni
Uning əlöp tirilixining küq-қudritidə yaxap, Uning
azablirioqa sirdax-həmdəmliktə bolup, Uning əlümini
ülgə kilip əzgərtilip, **11** xundakla mumkin kədər əlümdin
tirilixkə yetixni muddia kəlimən. **12** Ularəja erixitim
yaki kamalətkə yəttim deməqci əməsmən; lekin Məsih
Əysaning meni tutuwelixida boləjan muddia-nixanini
özüm tutuwalsam dəp qepip yürməktimən. **13** Qerindaxlar,
mən özümni uni tutuwaldim dəp qərimaymən. Pəqət xu
bir ixnila kəlimənki, ətöp kətkən ixlarni untup, aldimdiki
ixlarəja intilip, **14** nixanni qoqlap, Hudaning Məsih
Əysada boləjan bəyüq qakirikidiki in'amioqa qarap qepip
yürməktimən. **15** Əmdi arimizdin kimki pixip yetilgən
bolsa xu oy-məxsəttə bolayli. Əgər baxqıqə oy-məxsəttə
bolsanglar, Huda bunimu silərgə kərsitip beridu. **16**
Qandakla bolmisun, kandaq əlqəmgə yətkən bolsaq, xu
əlqəm boyiqə kədəm besiwerəyli. **17** Meni ülgə kilip
əgixinglar, əy qerindaxlar, xundakla biz silərgə tikləp
bərgən nəmunə boyiqə ohxax yolda mangoqanlarəjimu
kəzünglarni tikip, ulardin əgininglar. **18** Qünki silərgə
kəp kətim eytkənimdək, wə hāzirmu kəz yaxlirim bilən
qayta eytimənki, nurəjun kixilər Məsihning krestioqa
dūxmən bolup mangmaqta. **19** Ularning aqiwiti həlakəttur,
hudasi əzining kərnidur, xəripi kilip mahtanoqini əz

nomussizlikidir, oyliqanliri pəkət bu dunyadiki ixlardur.

20 Həlbuki, bizning pükralikimiz bolsa ərxtidur, biz dəl xu yərdin Nijatkarning qüxüxini intizarlik bilən kütməktimiz — U bolsa Rəbbimiz Əysa Məsihdur. **21** U barlik məwjudatlarni Əzigə boysunduridiqan kudriti boyiqə bizning əbgar bu tenimizni əzgərtip, Əzining xan-xərəplik tenigə ohxax hələyə kəltüridu.

4 Əmdi, əy qerindaxlirim, səyğənlirim wə təlpüngənlirim, mening xad-huramlikim, mening beximning taji boluquqilar, Rəbdə qing turunglar, i səyğənlirim! **2** Ewodiyadin ətünimən, wə Suntihədin ətünimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar! **3** Durus, mən səndinmu tələp qilimənki, i həqiqiy həmbəyunturukluk hizmətdixim, bu ayallarning yardimidə boləyin; mana ular mən wə Klimənt bilən billə, xundakla namliri «həyatlik dəptiri»gə hatiriləngən baxqa hizmətdaxlirim bilən billə hux həwər hizmitini ilgiri sürüxtə birgə kürəx qiloqan. **4** Rəbdə xadlininglar; mən yənə eytimənki, xadlininglar! **5** Silərnin mulayimlikinglar pütkül insanoqə ayan bolsun; Rəb yekindur! **6** Həq ix toqruluk əndixə qilmanglar; bəlki hər bir ixtə təxəkkür eytip tilikinglarni Hudaqə dua həm iltija arkilik məlum qilinglar; **7** xu qaoqda adəmning oyliqinidin exip qüxidiqan, Huda igə boləqan hatirjəmlik kəlbinglelarni wə oy-pikringlarni Məsih Əysada qooqdaydu. **8** Ahirida, əy qerindaxlirim, nemə ixlər həqiqət, nemə ixlər aliyjanab, nemə ixlər həqqəniy, nemə ixlər pak, nemə ixlər hux-yekimlik, nemə ixlər xan-xəhrətlik bolsa, kişisi hər qəndə ixlərdə əhlak-pəzilət yəki mahtaxqə layiq tərəplər bar bolsa, xu ixlərqə kəngül

qoyup oylininglar. **9** Məndin əgəngən, qəbul qılqan, angliqan wə məndə kərgənlərnin hərəkəndiki bolsa, silər xularqə əməl qilinglar; xundak qılqanda hatirjəmlilik İgisi bolqan Huda silərgə yar bolidu. **10** Əmdi mən Rəbdə ziyadə xadlandimki, silər hazır ahirda mənə bolqan kəyümqanlıqların qaytidin kərsətinglar (bilimənki, mənə daim kəyünüp kədinglar, əmma pəkətlə kərsitix pürsiti qıkmidi). **11** Mən bu gəpimni, birər möhtəjliktin eytiwatqinim yox; qünki əhwalim kəndəklə boluxidin kət'iyənəzər, bəriqə kənəət qilixni əginiwaldim. **12** Mən osal əhwalda yaxaxni bilimən, həm kəngriqiliklə yaxaxnimu bilimən. Hər ixtə, hər əhwalda, həm toklukta həm aqlıqta, həm bayaxatqilikta həm möhtəjlikta yaxaxning sirini əginiwaldim. **13** Mənə qüdrət Bərgüqigə tayinip həmmə ixni qılalaydiqan boldum. **14** Həlbuki, mənə qiyinqilikiməyə ortaq boluxunglar bilən yaxxi qildinglar. **15** Silərgimü məlumki, əy Filippiliklar, mən Makedoniyə əlkisidin ayrılıp qıqqinimda, hux həwəni baxqə yərlərgə yətküzgən dəsləptiki wəqitlarda, silərdin baxqə həqkəndəklə jəməət bərix wə qəbul qilix ixlirida mən bilən həmkərləxmioqan. **16** Qünki Tesalonika xəhəridiki wəqtimdimü ehtiyajim qüxkəndə silər mənə bərnəqqə kətim yərdəm əwətinglar. **17** Mənə bundəklə dəyixim, silərdin birər səwəqətni izdəp səriqinim əməstür, izdiginim bolsa həsəwətinglarqə [rəhiy] məwining kəp toplinixidin ibarəttür. **18** Ləkin mənə həmmə nərsə bə, hətta yetip əxkudəklə bə; silər əwətkənlirinqlərnə Epəfrodittin tapxuruwelip tərəmgə siqmay qaldim wə mөлqilikqə qəmdum. Bu əwətkininqlar intayin huxbux,

Hudaqqa qobul bolqudak, xundakla Uni hursan qilidiqan bir kurbanliqtak idi. **19** Wə mening Hudayim silər mohtaj bolqan həmmə nərsini Məsih əysada bolqan xan-xəripidiki bayliqlarqa اساسən mol təminləydu. **20** Əmdi Hudayimiz həm Atimizqa əbədil'əbədgigə xan-xərəp bolqay! Amin. (aiōn g165) **21** Məsih əysada bolqan barliq mükəddəs bəndilərgə salam yətküzüqlar. Yenimdiki qerindaxlardinmu silərgə salam! **22** Barliq mükəddəs bəndilərdin, bolupmu Kəysər [imperatorning] ordisida bolqanlardin silərgə salam! **23** Rəbbimiz əysa Məsihning mehir-xəpkiti roqlinglarqa yar bolqay!

Kolossiliklarga

1 Hudaning iradisi bilən Məsiḥ Əysaning rosuli boləqan mənki Pawlustin wə qerindax Timotiydin, Kolossi xəḥiridə turuwatqan muqəddəs bəndilərgə, yəni sadıq qerindaxlarəqə salam! Huda Atimizdin meḥir-xəpkət wə hatirjəmlı silərgə boləqay! **3** Biz Məsiḥ Əysaqə baqlıqan etıqadinglar wə barlıq muqəddəs bəndilərgə baqlıqan muḥəbbitinglar toqruluk angliqandin keyin, silər üqün dua qılqinimizda silər üqün ərxlərdə saklaklıq ümid tıpəylidin Rəb Əysa Məsiḥning Huda-Atisıqə üzlüksiz rəḥmət eytimiz; **5** Silər ilgiri bu ümid toqrisida hux həwərdiki həqıqət səzliri arkilik angliqansilər; **6** bu hux həwər pütkül jahanoqə yetip kelip mewə berip awumakta, xundakla silərgimu yetip kelip, silər uni anglap Hudaning meḥir-xəpkitini həqıqətən bilip yətkən birinqi kündin baxlap u silərdimu mewə berip awup barmakta; **7** silər hux həwərnı səyümlük idxiximiz Əpafrastin əgəngənsilər; u yardimizdə Məsiḥning sadıq hizmətqisidur; **8** u bizgə silərning Rohıta boləqan muḥəbbitinglarnı ayan qildi. **9** Bu səwəbtin bizmu buning toqrisida angliqan kündin baxlap silər üqün dua qilip iltija qilixni tohtatmiduk; tiləydiyqinimiz xuki, Hudaning iradisi hərtərəplik danalıq wə roḥiy yorutulux bilən silərdə toluk bildürölsun. **10** Xundak boləqanda silər Rəbgə layıq ḥalda hərtərəptə Hudani hursən qilip, hərkəndak güzəl ixlarda mewə bərgəndə, Hudani həqıqiy bilixinglar arkilik əsüp yetilisilər; **11** bizni muqəddəs bəndilərnıng yoruklukta boləqan mirasıqə muyəssər boluxqa layıq qılqan Atıqə təxəkkür eytip, Uning xan-xərəplik qudriti

boyiqə hərtərəpilik küq bilən hər ixlarda xadliqqa tolup qidamliq wə səwr-takətlik boluxqa küqləndürülisilər.

13 U bizni karangöjulukning həkümranlikidin azad kılıp, səygən Oqlining padixahliqioğa yetkəp qoydi;

14 Uningda hərlük-azadliqqa, yəni gunahlırimizdin kəqürümgə muyəssər bolduk. **15** U bolsa kərünməş Hudaning sürət-obrazidur, pütkül kainattiki tunjidur; **16** qünki Uningda barliq məwjudatlar, asmandiki bolsun, zemindiki bolsun, kərünidiqan bolsun, kərünməş bolsun, məyli təhtlər, hojayınlar, həkümranliklər, həkukdarlar bolsun, barliq həmmə Uning tərpidin wə Uning üqün yaritiloqandur. **17** U həmmidin burundur, wə həmmə məwjudatlar Uningda bir-birigə baqlinip turmakta; **18** U yənə tənning, yəni jamaətning bexidur; u baxlinixtur, əlgənlərdin tunji bolup tirilgüqidur; buningdiki məxsət, Uning pütkül məwjudatlar iqidə hər jəhəttin əng üstün orunda turuxi üqündur. **19** Qünki Huda Əzining mukəmməl jəwhirini Uningda turoquzuxqa, **20** wə Uning arkilik barliq məwjudatlarni Əzi bilən əpləxtürüxkə layiq kərgənidi, yəni, Uning kresttə təkülgən kəni arkilik inaklik elip kəlgəndin keyin, — U arkilik məyli zeminda bolsun, ərxlərdə bolsun barliq məwjudatlarni Əzi bilən əpləxtürüxkə layiq kərgənidi; **21** wə əslidə rəzil əməlliringlar tüpəylidin Əzigə yat kılinoqan, kənglünglarda düxmənlik bolqan silərnimu, U Əz ətlik tenidə ölüm arkilik Əzigə pak-mukəddəs, əyibsiz wə daoqsiz hazır kılıx üqün Əzi bilən əp kılqan **23** (əgər silər etiqadta ul selinip mustəhkəm turup, hux həwərdiki ümidtin neri kılınmisanglar); bu hux həwər pütkül asman

astidiki kainatta jakarlanoqan; mənki Pawlus Uningoqa
hizmətqi qilindim. **24** Əmdi mən silər üçün tartqan
japalirim üçün xadlinimən, wə xuningdək Məsihning
japalirida kəm bolqanlirini öz ətlirimdə Uning teni,
yəni jamaət üçün toluqlaymən; **25** mən [jamaət] üçün
Hudaning söz-kalamioqa əməl qilix üçün Uning manga
siləni dəp tapxuroqan oqojidarliqi boyiqə hizmətqi
qilindim; **26** bu söz-kalamidiki sir barliq əsirlərdin wə
dəwrlərdin yoxurun tutuloqan, əmma hazır mükəddəs
bəndilirigə axkarilandi; (aiōn g165) **27** qünki Huda ularoqa
əllər arisida əməlgə axurulwatqan bu sirning xərəplik
bayliqlirini bildürüxnə halidi; bu sir bolsa xan-xərəpkə
elip baroquqi ümid bolqan, silərdə turuwatqan Məsihning
Əzidur. **28** Biz uni jakarlaymiz, hər bir adəmnə Məsihdə
kamalətkə yətkən qalda Huda aldida hazır qilix üçün
barliq danalix bilən hər bir adəmgə jekiləymiz, hər bir
adəmgə təlim berimiz. **29** Mən xuningoqa intilip, Uning
wujudumda ixligini boyiqə kürəx qilip japa tartimən;
Uning wujudumda ixligini dərwəkə tolimu zordur.

2 Qünki məndə silər üçün, Laodikiyədikilər üçün,
xuningdək didarimni kərmigənlərnin həmmisi üçün
nəqədər zor kürəxning boluwatqanliqini silərgə
bilgüzməqimən; **2** küriximning nixani, həmməylənnin
məhİR-muqəbbəttə bir-birigə baqlinip, qəblirinin
riqəbətəndürülüxi, Hudaning sirini, yəni Məsihni
qüxinixtə wə toluq bilixtə bolqan ixənq-hatirjəmlikkə
erixixi üqündur; **3** qünki Uningda danalixning wə
bilimning barliq bayliqliri yoxurunqandur. **4** Mening
buni deyixim, heqkimning siləni qayil qilarliq silik-

si payə gəpliri bilən aldimasliki üqündur; **5** qünki gər qə tən jəhətidin silərdin neri bolsammu, roh jəhətidin mən silər bilən billimən, silərnin səptə turuwatqininglar oja wə Məsih gə baqliojan etikadinglarning qinglikioja qarap xadlinimən. **6** Məsih, Rəb əysani kandaq qobul qiləjan bolsanglar, xu halda Uningda menginglar, **7** silər təlim berilgəndə Uningda yiltiz tartip, etikadinglar kuruluwatqan halda, etikadta hatirjəm kilinip, rəhmət eytixlar bilən taxkinlap turəuqi bolunglar; **8** heqkimning Məsih boyiqə bolmiojan, pəylasopluk yaki bimənə aldamqilik bilən, insannardin kəlgən təlimlər, yəni bu dunyadiki «asasiy kaidə-qanuniyətlər» boyiqə silərnə əz oljisi kilip azdurmasliki üqün hezi bolunglar; **9** qünki Uningda, yəni Məsihdə, Hudaning barliq mukəmməl jəwhiri tən xəklidə turidu; **10** wə silər Uningda, yəni barliq həkümdarlarning həm həkükdarlarning bexi Boləuqida mukəmməldursilər; **11** silər Uningda adəmnin qolisiz boləjan sünnət bilən sünnət kilinəansilər; demək, Məsihnin sünniti bilən [gunahlik] ətkə baqlənojan təndin halas kilinəansilər; **12** Uning bilən tənq qəməldürüləxtə dəpnə kilinəansilər; silər yənə Uni ələmdin tirildürgən Hudaning wujudunglarda ixləydiojanlikioja ixənq baqlax bilən Uning bilən tənq tirilgənsilər. **13** Əmdi gər qə itaətsizlikinglar wə ətliringlardiki sünnətsizlikinglar tūpəylidin əlgən bolsanglarmu, U silərnə Məsih bilən billə janlandurdi; həmmə itaətsizliklirimizni kəqürüm kilip, **14** bəlgilimilərdə əz iqi gə elinəjan üstimizdin ərz kilidiojan, bizni əyibləydiojan pütüklərnə əqürüp

taxlidi; U ularni bizdin neri qildi, krestkə mihlatkuzdi.

15 U həkümdarlardin wə həkukdarlardin olja elip, [kresttə] ularni rəswa qilip ularning üstidin təntənə bilən oqəlibə qildi. **16** Əmdi heqkimning yemək-iqmək, heyət-bayramlar, «yengi ay» yaki xabat künlər jəhətliridə siləning üstünglərdin həküm qikirixioğa yol qoymanglar; **17** bu ixlar bolsa bir kələnggə, halas; uning jismi bolsa Məsihningkidur! **18** Heqkimning siləni «kiqik peillik» wə pərixtilərgə ibadət qilixkə dəwət qilip in'aminglardin məhrum qilixioğa yol qoymanglar; muxundak kixilər [gunahlik] ətliridiki oy-pikirliri bilən həkawurlixip, kərgən kərünüxlərgə esiliwalmaktidur; **19** Ular «bax»ni qing tutkini yoxtur; lekin baxtin ügə wə singirlar arkilik pütkül tən quwwətlinidu wə bir-birigə baqlinip, Hudadin kəlgən awux bilən axmaqta. **20** Əgər Məsih bilən bu dunyadiki qaidə-qanuniyətlərgə nisbətən əlgən bolsanglar, nemixkə (bu dunyada yaxioqanlardək) «Tutma!» «Tetima!» «Təgmə!» degəndək bəlgilimilərgə riayə qilisilər **22** (bundak [bəlgilimilər ilkidiki] nərsiləning həmmisi istemal qilinix bilən yoxilidu)? Muxundak bəlgilimilər pəkət insanlardin qikqan kərsətmilər wə təlimlərdin ibarət, halas; **23** ularda dərwəqə birhil pidaiylarqə ibadət, kiqik peillik wə öz tenigə qarita qattik qolluq boluxni dəwət qilix boləqəqə, ularda danalixning kərünüxi bar; əməliyəttə [bundak danalixning] paydisi yoxtur — ular pəkət əttiki həwəslərgə yol qoyidula, halas.

3 Silər Məsih bilən təng tirildürülgən bolsanglar, əmdi yukiridiki ixlarəqə intilip izdininglar; Məsih xu yərdə Hudaning ong yenida olturidu. **2** Kəngül-zehninglarni

yərdiki ixlaroşa əməs, bəlki yukirikşi ixlaroşa koyunglar; **3** qünki silər ölgənsilər, wə həyatinglar Məsih bilən billə Hudada yoxurun turidu. **4** Əmma həyatimiz boləjan Məsih axkarılanəjan qaoşda, xuan silər uning bilən billə xan-xərəptə axkarilinidəjan bolisilər. **5** Xunga yərgə təwə ixlarni kəloquqi hərəkəndək əzaliringlarni, yəni buzukluk, napaklik, iplas həssiyatlar, rəzil həhixlar wə nəpsaniyətgilik (u butpərəslikkə barawərdur)ni ölümgə məhküm kilinglar; **6** qünki bu ixlar tūpəylidin Hudaning oşəzipi itaətsiz pərzəntlərgə qūxidu. **7** Silər bular arisida yaxiojan wəktinglarda, bundək ixlardimu mangoşansilər. **8** Əmma hazır silər muxularningmu həmmisini özünglardin seliwetinglar — yəni oşəzəp, kəhr-səpra, yaman niyətlər, təhmət, aqzinglardin qikidəjan iplas sölərnimu seliwetinglar. **9** Bir-biringlaroşa yaləjan sölümənglar; qünki silər kona adəmnə kilmixliri bilən seliwətkənsilər, **10** wə yengi adəmnə kiygənsilər; yengi adəmə bolsa əzini Yaratkuqining sürət-obrazi boyiqə toluk bilixtə daim yengiliməkta; **11** uningda həqkəndək yunanlik yaki Yəhədiy, sünnətlik yaki sünnətsiz, yat mədiniyətlək, Skit, kul yaki hərlər məwjut əməstur; bəlki Məsih həmmidur, wə həmmididur. **12** Xunga, Hudaning talliwəlanlirioşa, pak-mukəddəs wə səyüngənlərgə layik, adəmgə iq aqritidəjan baqirlarni, məhrəbanlik, kiqik peillik, məminlik wə səwr-takətlikni kiyiwelinglar; **13** bir-biringlaroşa yol koyunglar, narazilik ix bolsa bir-biringlarni kəqürüm kilinglar; Məsih silərnə kəndək kəqürüm kəlojan bolsa silərmu xundək kilinglar. **14** Muxu ixlarning üstigə kamil birlikning rixtisi boləjan məhr-

muḥəbbətni koxup beringlar. **15** Məsihning hatirjəmliki kəlbinglarda ḥəkūm sūrsun (silər bir tən bolup bu hatirjəmliktə boluxkā qəkirilən ikənsilər) wə xundakla rəḥmət eytixlarda bolunglar. **16** Məsihning səz-kalamini əzūnglarda baylik ḥasil kilip turəuzunglar, barlik danalik bilən bir-biringlarəqa əgitinglar, jekilənglar, qin kəlbinglarda zəbur-nəoqmilər, mədhiyə küyliri wə rəhiy nahxilarni yangritip Hudani qiraylik mədhiyilənglar; **17** wə ḥəmmə ixlarda, səz bolsun, əməl bolsun, ḥəmmisini Rəb Əysaning namida kilip, uning arkilik Huda'Atioqa rəḥmət eytinglar. **18** Silər ayallar, Rəbdə bolən süpitinglarəqa layik əz ərliringlarəqa boysununglar; **19** silər ərlər, əz ayalliringlarəqa muḥəbbət kərsitinglar; ularəqa aqqik kilmanglar. **20** Silər balilar, ata-ananglarəqa ḥəmmə ixlarda itaət kilinglar; qünki bundak kilix Rəbdə bolən güzəl ixtur. **21** Silər atilar, baliliringlarning kəngligə azar bərmənglar; undak kilsanglar kəngli yara bolidu. **22** Silər kullar, əttin bolən hojayininglarəqa ḥəmmə ixta itaət kilinglar; pəkət kəz alididila hizmət kilip, insanlarni hux kiləuqi kullardin bolmanglar, bəlki Rəbdin əyminip qin kənglūnglardin ix kərūnglar. **23** Nemə ixni kiliwatkan bolsanglar, uningda insanlar aldida əməs, bəlki Rəb aldida kiləndək jan-dil bilən uningəqa ixlənglar; **24** qünki mirasning in'amioqa Rəbdin muyəssər kilinənlikinglarni bilisilər; qünki silər Rəb Məsihning ibadət-kullukididursilər. **25** Əmma kim ḥəkkaniysizlik kilsa kilən ḥəkkaniysizliki əz bexioqa qūxidu; bu ixta ḥeqkəndək yüz-hatirə kilinix yəktur.

4 Silər hojayinlar, kulliliringlarğa adil wə tooqra muamilə qilinglar; qünki ərxtə öz hojayininglarning barlıqini bilisilər. **2** Dua-tilawətkə hərəkandaq wəqıttə berilinglar, buningda rəhmətlər eytixip hoxyar turunglar; **3** xuning bilən biz üqünmu dua qılqaysilərki, Huda bizgə Məsihnıng sirini jakarlaw üqün Öz sızıgə ixik aqsun; mən dəl sir üqün zənjirlər bilən baqlanoqanmən; **4** xunga qilixqa tegixlikim boyiqə, sirni axkariliximoqa [dua qilinglar]. **5** Sirttikilərgə nisbətən danalıq bilən menginglar, pırsətlər qıqqanda kəngül qoyup qoldin bərmənglar. **6** Silərnıng gəp-səzliringlar hərdaim mehir-xəpkət bilən bolsun, tuz bilən tetitilsun; xuning bilən silər hər bir adəmgə qandaq jawab berixni bilisilər. **7** Səyümlük qerındax həm Rəbdə sadıq hizmətkar, idximiz bolqan Tikikus silərgə mən tooqruluk həmmə ixlarnı məlum qilidu. **8** Mən uni dəl muxu ix üqün yeninglarğa əwətixim, silərnıng əhwalinglarnı biliwelixi wə xundakla kənglünglarğa ilham-riqbət berixi üqündur. **9** Mən əzi silərdin bolqan, sadıq wə səyümlük qerındiximiz Onesimusni unıng bilən əwəttim; ular silərgə muxu yərdiki barlıq ixlarnı məlum qilidu. **10** Türmidixim bolqan Aristarhus silərgə salam yollaydu; Barnabasning nəwri inisi Markusmu xundak (silər unıng tooqruluk tapxuruqlarnı tapxuruwaldinglar; u yeninglarğa kəlsə, uni qəbul qilinglar); **11** Yustus dəp atalqan Yəxuamu salam yollaydu. Hudaning padixahlıqı üqün mənə hizmətdax bolqan sünnət qilinoqlarnı pəkət muxular bardur; ular mənə təsəlli bolqan. **12** Silərdin bolqan, Məsih Əysanın quli Əpafras silərgə salam yollaydu; u silərnıng Hudaning pütkül iradisidə

mukəmməl, kamalətkə yetip qing turuxunglar üçün hərdaim silər üçün dualarda kürəx qilidu. **13** Qünki mən uningə guwahqimənki, u silər üçün, Laodikiadikilər üçün və Heyrapolistikilər üçünmu kəp japa tartidu. **14** Səyümlük tewip boləqan Lukadin silərgə salam, Demastinmu xundəq. **15** Laodikiadiki kərindaxlarəqə bizdin salam, Nimfaəqə həm uning əyidə yioqilidiəqan jamaətkimu salam eytinglar. **16** Bu hət aranglarda oquloqandin keyin, silər uni Laodikiyidiki jamaəttimu oqutunglar, və Laodikiyədikilərgə yazəqan hətni silərmu oqunglar; **17** və Arkippuska: «Sən Rəbdə tapxuruwaləqan hizmitingə, toluq əməl qilixing üçün kəngül qoyəqin» — dənglar. **18** Mənki Pawlustin öz qolum bilən yazəqan salam. Mening kixənlinip qamap qoyuloqanlıqimni əslənglar. Silərgə mehir-xəpkət boləqay!

Tesalonikaliklaroqa 1

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydin Huda'Atimiz və Rəbbimiz Əysa Məsihdə boləqan, Tesalonika xəhəridiki jamaətkə salam. Silərgə mehir-xəpkət və hatirjəmlək boləqay! **2** Biz dualirimizda siləni yad etip turup, Hudaəqa silər üqün hərdaim təxəkkür eytimiz; **3** Huda'Atimizning aldida etikadinglardin boləqan əməlliringlarni, mehir-muhabbətting qikkən japalək əjringlarni, Rəbbimiz Əysa Məsihkə baoləqan ümidə boləqan qidamlikinglarni izqil əsləp turuwatimiz. **4** Qünki əy qerindaxlar, Huda səyqənlər, Uning siləni talləqanliki bizgə ayan. **5** Qünki hux həwirimiz silərgə yətküzülgində səzlər bilənla əməs, bəlki küq-qudrət bilən, Muqəddəs Roh bilən, mutlək jəzmləxtürülgən həlda silərgə yətküzülgən; uning üstigə, bizning siləning aranglarda boləqinimizda siləni dəp əzimizni kəndək tutqanlikimizni obdan bilisilər. **6** Xuning bilən silər eəqir azab-oqubət iqidə turuklukmu, Muqəddəs Rohning xadliki bilən səs-kalamni qəbul qilip, bizni, xundakla Rəbning Əzini ülgə qilip əgəxtənglər, **7** xuning bilən silər Makedoniyə və Ahaya əlkiliridiki barliq etikədqilaroqa ülgə bolup qiktinglər; **8** qünki Rəbning səs-kalami silərdin pəkət Makedoniyə və Ahayaəqila yangrap qalməstin, bəlki həmmə yərgə Hudaəqa baoləqan etikadinglər toəqrulək həmmə yərgə həwər tarkiləptu; nətijidə, bizning [xu yərlərdə hux həwər toəqrulək] həqnemə deyiximizning həjiti qalmidi. **9** Qünki [biz barəqanliki jaydiki] kixilər siləning bizni kəndək qarxi aləqanlikinglarni, siləning butlardin kəndək waz keqip tirik və həqikiy Hudaning hizmitidə boluxqa,

xundakla Uning Ooqlining, yəni U ölumdin tirildürgən, kəlgüsində kelidioğan oğzəptin bizni kütəzoquqi Əysaning ərxin kelixini kütüxkə Hudağa bəkkənlikinglarni bayan kəlixidu.

2 Qünki, i kərindaxlar, bizning aranglarğa kirginimiz tooqruluk bilisilərki, u bikarğa kətmidi. **2** Silərgə yənə xumu məlumki, gərqə ilgiri Filippi xəhəridə kiyin-kistək wə harlikğa uqrioğan bolsakmu, zor kəttik kərxilikğa kərimay Hudaning hux həwirini silərgə yətküzüxkə Hodayimizning mədət bərxii bilən yürəklik bolduk. **3** Qünki bizning ətünüx-jekiləxlirimizdə həqkəndək aldamqilik, napək niyət yaki həyiləgərlik yoxtur. **4** Əksiqə, biz Huda tərpidin hux həwəning amanət kəlinixkə layik kərülgən adəmlər süpitidə biz xuningğa munasip həlde adəmlərni əməs, bəlkə kəlbimizni sinioquqi Hudani hursən kəlix üqün [hux həwərnə] jakarlaymiz. **5** Qünki silər bilgəndək biz həqkəysi wəqəttə aranglarğa huxamətgilik bilən wə yaki tamahorlukğa nəkəb təkəp kəlmiduk — (bu ixtə Huda bizgə guwəhəqidur) — **6** gərqə biz Məsihning rosullirining süpitidə tələp yəkliyələydiğan bolsakmu, məyli silər bolunglar yaki bəxkəlar bolsun, həqbər insəndin bərer izzət-xəhrət izdigən əməs iduk. **7** Əksiqə biz aranglarda huddi bala imitidioğan ənə əz bowəklirini kəyünüp əsrioqəndək silərgə mulayim muamilidə bolduk. **8** Xu qəoqde, silərgə xundək təlpüngəniduk, silərgə pəkət Hudaning hux həwərnəni təpxuruxnilə əməs, həttə əz jənimizni təpxuruxkimu razimiz; qünki silər bizgə intayin kədirlik idinglar. **9** Qünki, i kərindaxlar, bizning kəndək jəpalik əmgək kələjinimiz

esinglarda bardur; heqkaysinglaroqa eqirimizni salmaslik
üqün keqə-kündüzləp mehnət kilduk, Hudaning hux
həwirini silərgə yətküzduk. **10** Etikədqilardin boləjan
silərnin aranglardiki əməliyətlirimizning kəndək
ihlasmən, həkkəniy və əyibsiz ikənlikigə əzünglər
və Hudaning Əzimu guwahqিদur. **11** Wə yənə
silər bilgininglardək, atining əz pərzəntlirigə nəsihət
bərginidək biz hərbinglaroqa xundək jekiləp, riqbət-
təsəlli berip, silərni əz padixəhlikioqa və xan-xəripigə
qəkiriatkən Hudaqa layik həlda mengixkə dəwət
kilduk. **13** Hudaqa yənə xu səwəbtin tohtawsiz təxəkkür
eytimizki, silərnin bizdin angliəjan Hudaning səz-
kalamioqa kulaq saləjininglarda, uni insanlardin kəlgən
səz süpitidə əməs, bəlkə uning əməliyə süpitidə, yəni
Hudadin kəlgən səz-kalam dəp uni qəbul kildinglər; u
[səz-kalam] həzir ixəngüqi silərdə ixliməktə. **14** Qünki
silər, i qerindaxlar, Yəhədiyyə əlkisidiki Məsih Əysada
boləjan jamaətlərdin ülgə aldinglər; ular [xu yərdə]
Yəhədiyyələr tərpidin kəndək harliklaroqa uqriəjan bolsa,
silərmu əz yurtdaxliringlər tərpidin ohxax harliklaroqa
uqridinglər. **15** Ular, yəni xu Yəhədiyyələr, əslidə Rəb Əysani
və pəyqəmbərlərnə ətürgən və biznimu ziyənkəxlik
kəlip qəqliwətkənidi. Ular Hudani narazi kəlip, və həmmə
insan bilən qerixip, **16** «yat əlliklər»ning nijatlikkə erixixi
üqün ularoqa səzliximizgə toskunluk kəliwatidu. Xuning
bilən ular gunəhlirini üzüksiz qəkigə yətküzməktə;
ləkin qəzəp ularning bəxioqa toluqi bilən qüxürülük
aldida turidu. **17** Ləkin biz, i qerindaxlar, əməlsiz
silərdin intayin kışkə wəkit judalaxkən bolsakmu (təndə

bolsimu, qalbdə əməs), silər bilən yənə didar kərüxüxkə
kəwətla intizarlıqımızdin yeninglarəya berixkə tehimu
bək intilduk! **18** Xuningdək yeninglarəya barəqumiz bar idi
— əməliyəttə mənki Pawlus qayta-qayta tirixip baqtim;
birəq buningəya Xəytan toskunluk kildi. **19** Qünki bizning
istək-arzuyimiz, xadliqimiz wə Rəbbimiz Əysa qaytip
kəlgəndə pəhirlinidioqan tajimiz nemə bolidu? Bu dəl
silər özünglar əməsmu? **20** Qünki silər bizning pəhrimiz,
bizning xadliqimiz!

3 Xuning bilən biz [silərdin həwərsiz] taqitimiz taq
bolup, əzimiz Afina xəhridə yaloquz kəlip, **2** aldinglarəya
qerindiximiz həm Huda yolida Məsihning hux həwiridə
boluwatqan hizmətdiximiz Timotiyni silərni etikadta
mustəhkəmləx-küqəytix wə rioqbətləndürüx üqün
əwətxni qərar kilduk; **3** [bizning uni əwətxitiki]
məqsitimiz, həqkimning bexinglarəya qüxkən muxu
zəhmət-kiyinqiliklar səwəbidin [etikadta] təwrinip
qalmasıliki üqündur. Qünki özünglar bundak ixlarəya
uqraxkə aldin'ala bekitilgən, dəp bilisilər. **4** Qünki biz silər
bilən billə boləyan waqtimizda, silərgə həmmimiz azab-
kiyinqilikka uqrimay qalmaymiz dəp aldin'ala eytkaniduk.
Əməliyəttə hazır deginimizdək boldi, dəp bilisilər. **5** Xu
səwəbtin taqitim taq bolup, etikadinglarning zadi qandak
ikənlikini bilix üqün, azduroquqi silərni azdurup bizning
silərgə singdürgən əjrimiz bikarəya kəttimikin dəp ənsirəp,
Timotiyni yeninglarəya əwətkənidim. **6** Ləkin Timotiy
baya yeninglardin qaytip kəlgəndə, etikadinglar wə
məhİR-muqəbbitinglar toqrisida bizgə yaxxi həwər elip
kəlip, silərning bizni hərdaim seqinip turoqanliqinglarni

wə huddi biz silər bilən didarlixixka təlpügingimizdək, silərningmu bizni kərgünglar kəlgənlikini eytti. **7** Xuningdək, əy kərindaxlar, beximizə qüxkən muxundak barlik azab-oqubət wə eoırqilik iqidə turiwatqinimizda silərdin, yəni qing etiқadinglardin rioqbət-təsəlli taptuk; **8** Qünki Rəbdə qing turoqan bolsanglar, biz [əlməy], həyat qalimiz! **9** Əmdi silər üqün, Hudayimiz aldida silərning wəjinglardin tolimu xadlanduk, bu zor xadliқimizdin silər üqün Hudaqə qanqilik dərjidə təxəkkür eytsak bolar?! **10** Silər bilən didar kərüxüx wə etiқadinglardiki yetərsizliklərni mukəmməl qilixka muyəssər bolux imkaniyiti üqün, keqə-kündüz Hudaqə zor təlmürüp yelinmaқtimiz. **11** Əmdi bizning Huda'Atimizning Əzi həm Rəbbimiz Əysa bizning yolimizni yeninglarə baxlioqay; **12** əmdi mehir-muhəbbətimiz silərgə toloqandək, Rəb silərning bir-biringlarə wə həmmə adəmlərgə boləqan mehir-muhəbbitinglarni axurup, tolup taxturoqay; **13** həm xundak boləqanda, Rəbbimiz Əysa Əzining barlik mukəddəs bəndiliri bilən billə kaytip kəlgəndə kəlbinger bizning Huda'Atimiz aldida pak-mukəddəslikdə nuqsansiz boluxka mustəhkəmlinidu!

4 Ahirida, i kərindaxlar, biz Rəb Əysada turup silərdin xuni ətünimiz həm jekiləymizki, silər bizdin Hudani hursən qilixka qandak mengixinglar kerəklikini tapxuruwaləqininglardək həm hazır xu boyiqə mengiwatqininglardək, xundak qilixinglar tehimu exip taxqay. **2** Qünki silər bizning Rəb Əysa arkilik silərgə nemə əmrlərni tapilioqanliқimizni bilisilər. **3** Qünki Hudaning iradəsi xuki, pak-mukəddəs qilinx,

hərəkəndək buzukqilikdən saklinix, **4** yəni hər biringlar Hudani tonumaydioqan taipilərdək xəhwaniy həwəslərgə berilməy, bəlkə kəndək kəlip əz tenini baxkurup, uni pak-mukəddəslikdə ar-nomus bilən saklaxni əginiwelixtur.

6 Bu jəhətlərdə heqkim əz kərindixining həkkigə qang selip, əz payda-mənpəitini qoqlimisun; qünki biz ilgiri silərgə qüxəndürüp toluk agahlanduroqinimizdək, barlik muxundək ixlarda Rəb Əzi intikam aloquqidur.

7 Qünki Huda bizni napaklikkə əməs, bəlkə pak-mukəddəslikdə yaxaxkə qəqirdi.

8 Xuning üqün bu [həqikətni] rət kəloqan adəm, insaniy həqukni əməs, bəlkə silərgə Mukəddəs Rohini ata kəloquqi Hudani rət kəloqan bolidu.

9 Əmdi kərindaxlik mehir-muhəbbətkə kəlsək, bu tooqrisida silərgə yezip olturiximizning həjiti yok. Qünki Huda Əzi bir-biringlaroqə mehir-muhəbbət kərsitixni əgətməktə.

10 Qünki silər pütkül Makedoniyə əlkisidiki həmmə kərindaxlaroqə xundək kəliwatisilər; xundək bolsimu, i kərindaxlar, xundək kəlixkə berilip tehimu exip texixinglarni,

11 xundəkla biz silərgə tapiliqinimizdək, tinq yüruxni, [baxkəlarning ixlirioqə] [arilaxmay], əz ixinglar bilən bolup, ikki kəlunglaroqə tayinip yaxaxni nixan kəlip intilixinglarni ətünimiz.

12 Mana xundək kəlsanglar, sirttikilər aldida izzət-hərmətkə sazawər bolup mangisilər wə heqkimning kəlioqə bekinip kəlmaysilər.

13 Lekin, əy kərindaxlar, ümidsizlik iqidə yaxawatqan baxkə həmmisidək, [aranglardiki] [əlümdə] uhlap kəloqanlaroqə kəyoqurup həsrət qəkməslikinglar üqün ularning həli tooqruluk həwərsiz kəlixinglarni halimaymiz.

14 Qünki biz əysaning əlüp tirilgənlikigə ixəngənəkənmiz, [əysa

qayta kəlgində], ölümdə Uningda uhlap qaloqlanlarni Huda Uning bilən billə elip kelidloqlanliqlolqla ixinimiz. **15** Qünki rəbning səz-kalami boyiqə silərgə xuni eytimizki, Rəb qayta kəlgüqə tirik qaloqlan bizlər uning aldioqla qikiximiz jəzmən ölümdə uhlap qaloqlanlarningkidin awwal bolmaydu; **16** Qünki Rəb qattik bir nəərə tartip, bax pərixtning awazi wə Hudaning kanay sadasi iqidə asmandin qüxidu wə Məsihdə bolup əlgənlər awwal tirilidu; **17** andin tirik qaloqlan bizlər ular bilən birgə Rəb bilən hawada kəruxux üqün, bulutlar arisloqla elinip kətürülimiz; xuning bilən biz Rəb bilən mənggü birgə bolimiz. **18** Xunga, bir-birlinglaroqla bu səzlər bilən riqləbt-təsəlli beringlar.

5 Lekin i qerindaxlar, silərgə xu ixlarning waqlitliri wə zamanliri toqlrisida yeziximning hqljiti yok. **2** Qünki əzünglar obdan bilisilər, Rəbning küni huddi keqidə kirgən ooqlrining kelixigə ohxax [tuyuksiz] kelidu. **3** Əmdi kixilər «[Dunya] tinql-aman boluwatidu» dəp turoqlanda, huddi hamlidar ayalning toloqlki uxtumtut tutqlnidək, hqlakət ularning bexioqla tuyuksiz qüxidu; xuning bilən ular uningdin keqip qlutulalmaydu. **4** Lekin silər, i qerindaxlar, qarangoqlulukta turoqluqlar əməssilər; xuning bilən u kün silərni ooqlridək qeqütüp kəlməydu. **5** Qünki silər həmminglar yoruklukning pərzəntliri, kündüzning pərzəntliridursilər; biz keqigə təwə yaki qarangoqlulukqa mənəsup əməsmiz. **6** Xuning üqün baxqla həmmisidək uhlimayli, bəlki səgək wə salmaq bolayli. **7** Qünki uhlaydioqlanlar keqisi uhlaydu, məst bolidioqlanlarmu keqisi məst bolidu. **8** Birəql özimiz kündüzgə mənəsup

bolqandin keyin, salmaq bolayli, kekrikimizga etiqad
 wa meh'ir-muh'abbatni sawut qilip, beximizga nijatga
 baqlanqan umidni dubuloqa qilip kiyiwalayli; **9** qunki
 Huda bizni Oz qazipiga uqritix uqun amas, balki Rabbimiz
 aysa Masih arkilik nijatga erixturux uqun tallap bekitkan.
10 U biz uqun eldi — maksiti, hayat kelip oyqak tursakmu
 yaki [olumda] uhliqan bolsakmu, bizning Uning bilan
 billa hayatta boluximiz uqundur. **11** Xuning uqun,
 hazir kiliwatqininglaroga ohxax, bir-biringlarni dawamlilik
 rioqlatlendurup, bir-biringlarning [etiqadini] kurunglar.
12 Em-di i kerindaxlar, aranglarda japalik ixlawatkan wa
 Rabda silerga yetakqilik qilip, nashat beriwatqanlarni
 qadirlixinglarni etunimiz. **13** Bu hizmatliri uqun ularni
 qongkur h'ermat wa meh'ir-muh'abbat bilan qadirlenglar.
 Bir-biringlar bilan inaq etunglar. **14** Emma, i kerindaxlar,
 silerdin xunimu etunimizki, tartipsiz yurganlarga nashat
 beringlar, yureksizlarni rioqlatlenduringlar, ajizlaroga
 yar-yelak bolunglar wa h'amm-a adamga sawriqan
 bolunglar. **15** Heqkaysinglar yamanliqqa yamanliq
 qilmasliqqa kengul belunglar, bir-biringlaroga wa barliq
 kixilerga h'amixa yaxxilik qilixka intilinglar. **16** H'erdaim
 xadlininglar. **17** Tohtimay dua qilinglar. **18** H'arkandak
 ixta taxakkur eytinglar. Qunki mana bular Hudaning
 Masih aysada silerga qaratkan iradisidir. **19** Rohning
 otini equrmenglar. **20** Aranglarda payqamb'erlarqa
 yetkuzulg'an bexaretlik sezlarni kamsitmenglar; **21**
 h'amm-a gapni taxkurup ispatlap korunglar; durus bolsa
 uni qing tutup [qoldin b'ermenglar]. **22** Yamanliqning
 h'arkandak xeklidin ezunglarni yirak tutunglar. **23**

Hatirjæmlikning Igisi boløjan Huda Øzi silørni øzü-
kesil pak-mukæddæs qiløay, Ræbbimiz Øysa Mæsih kayta
kælgüqæ pütkül rohinglar, jeninglar wæ teninglarni øyibsiz
sakliøay. **24** Silørni Qakiroquqi bolsa sadik-wapadur, U
uni jæzmæn ada qilmay kalmaydu. **25** Qerindaxlar, biz
üqün dua qilinglar. **26** Hæmmæ qerindaxlar bilæn pak
søyüxlær bilæn salamlixinglar. **27** Mæn Ræbdæ silærgæ
xuni jiddiy tapilaymænki, bu hætni [xu yærdiki] hæmmæ
mukæddæs qerindaxlarøa oqup beringlar! **28** Ræbbimiz
Øysa Mæsihning mehir-xæpkiti silærgæ yar boløay!

Tesalonikaliklarğa 2

1 Mänki Pawlus, Silas hämdä Timotiydin Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdə bolğan, Tesalonika xəhridiki jamaətkə salam. **2** Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlik ata kılinoqay! **3** Silər üqün Hudağa hərdaim təxəkkür eytiximizğa toqra kelidu (hämdə xundak kılıx tolimu layıktur), i kerindaxlar, — qünki etikadinglar küqlük ösməktə hämdə bir-biringlarğa bolğan mehir-muhəbbitinglarmu exip taxmaqta. **4** Xuning bilən biz özimiz silərnin bexinglarğa qüxkən, xundakla bərdaxlık beriwatқан барlıк ziyankəxlik wə japa-eqirqiliklar iqidə kərsətkən səwr-qidamlik wə etikadinglar üqün, Hudaning hərқaysi jamaətliridə silərdin pəhirlinimiz; **5** bu ixlar Hudaning kelidioğan adil həkümini kərsitidioğan roxən bir alaməttur wə xundakla, bu ixlar silərnin Hudaning padixahlıqığa layıq hesablinixinglar üqün bolidu; silər mana xu padixahlık üqün zulum-zəhmət qekiwatisilər; **6** xundak ikən, silərgə eqirqilik saloquqilarğa Huda eqirqilik salsa, həm xundakla Rəb Əysa kudrətlık pərixtiliri bilən ərxlin qayta kərüngən qaoqda, eqirqilikқа uqrioğan silərgə biz bilən təng aramlik bərsə durus ix bolmamdu? **8** Xu qaoqda U Hudani tonumaydioğanlardin, xundakla Rəbbimiz Əysa Məsihning hux həwirigə itaət qilmaydioğanlardin yalkunluk ot bilən intikam alidu. **9** Bundak kixilər Rəbning huzuridin wə küq-kudritining xan-xəripidin məhrum kilinip, mənggölük həlakət jazasini tartidu. (aiōnios g166) **10** U waqıtta U Əzining barlık muqəddəs bəndiliridə uluqlinip, xu künidə barlık ixəngənlərdə

(silər dərwəkə bizning guwahlikimizə ixəngəndursilər)

Əzining karamətlikini kərsitip, mədhiyələngili kelidu.

11 Xuning üqün, biz silər üqün daim xundak dua qilimizki, silərni qakirəqan bizning Hudayimiz silərni Əz [uluq] qakirəqə layik hesablap, yaxilikka intilgən barlik güzəl məqsət-muddialiringlarni wə etiqadinglardin qikqan barlik hizmətliringlarni küq-kudriti bilən əməlgə axurəqay. **12** Xuning bilən, Hudayimizning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti arkilik Rəbbimiz Əysa Məsihning nami silərdə xan-xərəp bolup uluqlinidu wə silərnu Uningda xan-xərəpkə erixisilər.

2 I kərindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning qayta kelixi, xundakla bizning Uning bilən bir yərgə jəm qiliniximiz toqrisida silərdin xuni ətünümüzki, **2** Əgər silər «məlum rohtin kəlgən wəhiy»din bolsun, birsining səz-təlimidin bolsun yaki «bizning namimizda» yeziləqan məlum hətlərdin bolsun «Rəbning küni yetip kəldi» degən səzni anglisanglar, jiddilixip həduqup kətmənglar yaki dəkkə-dükkigə qüxmənglar! **3** Bu ixlarda hərəkəndak adəmnin hərəkəndak usul bilən silərni aldixəqə yol qoymənglar; qünki awwal «[qong] yenix» bolup, andin «günəhiy adəm», yəni «həlakətkə məhkum qilinəquqi adəm» axkarilanmıəquqə, axu kün kəlməydu. **4** Xu adəm huda dəp ataləqanoqə yaki kixilər qokunidiəqan hərəkəndak nərsilərgə qarxi qikip, əzini həmmidin üstün qilip kərsitidu; u xundak qilip Hudaning ibadəthanisida olturuwelip, əzini Huda dəp kərsitip jakarlaydu. **5** Mən silər bilən billə boləqan wəqtimda bularni silərgə eytkinim esinglarda bardu? **6** Wə uning bəlgiləngən wəkti-

saiti kəlmigüqə axkarılanmasliqi üqün, nemining uni tosup turuwatқанliqi silərgə məlum. **7** Qünki «қанunni yəkatquqi sirliq küq» allıqan yoxurun hərəkət qılmaqta; ləkin bu ixlarni hazırqə tosup keliwatқан birsi bardur; U otturidin qıqquqə xundak tosuqluq peti turidu; **8** andin axu «қанunni yəkatquqi» axkarilidur; biraq Rəb Əysa aəzidiki nəpisi bilənla uni yutuwetidu, kəlgən qaoqdiki parlak nuri bilən uni yəq qiliwetidu. **9** «Qanunni yəkatquqi»ning məydanəqə qıqıxi Xəytanning pəntliri bilən bolidu, u hər türlük küq-qudrət, məjizə wə yaloqan karamətləni kərsitip, **10** həlakətkə yüzləngənləni azduridıqan hərhil kəbiq, hiylə-mikirləni ixlitidu. Ularning həlakət aldidə turuwatқанliqining səwəbi əzlirini nijatqə yetəkləydiqan həqiqətni səyməy, uningəqə kəlbidin orun bərməslikidindur. **11** Xu səwəbtin, Huda ularəqə yaloqanqilikqə ixənsun dəp həqiqəttin qətnitidiqan bir küq əwətidu. **12** Nətijidə, həqiqətkə ixənməy, bəlki kəbiqlikni hursənlik dəp bilgənləning həmmisi jazaəqə məhkum qilinidu. **13** Ləkin, əy, Rəb səygən qerindaxlar, biz silər üqün hərdaim Hudaəqə təxəkkür eytiximizəqə toəqra keliduki, Huda Rohning wasitisidə pak-mukəddəs qilinixinglar wə həqiqətkə ixinixinglar arqilik siləni nijatqə erixixkə mukəddəmdila talliwaldi. **14** U biz yətküzgən hux həwər arqilik siləni xu nijatqə, yəni Rəbbimiz Əysa Məsiqning xan-xəripigə erixixkə qaqirdi. **15** Xuning üqün, əy qerindaxlar, tapan tirəp turunglar, biz silərgə eoizqə yaki hət arqilik yətküzgən təlimni qing tutunglar! **16** Əmdi Rəbbimiz Əysa Məsiqning Əzi wə bizni səygən, məhir-xəpkət bilən mənggülük

riq̣bət-təsəlli həm güzəl ümid ata q̣lōqan Huda'Atimiz
(aīōnios g166) 17 q̣əlbīnglarni riq̣bətəndürgəy həmdə silərn
hərbir güzəl ix q̣ilixta, hərbir yaxsi səzlərn yətküzüxtə
küqləndürgəy!

3 Ahirida, i q̣erindaxlar, biz üqün dua q̣ilinglarki, Rəbning
səzi huddi silərgə yətkən q̣aōdīkigə ohxax, [hərkəndə
yərdə] tez tarkalsun wə xan-xərp̣lik dəp uluqlansun; 2
xuningdək bizning q̣əbiḥ wə rəzil adəmlərdin q̣utuluximiz
üqünmu dua q̣ilinglar. Qünki həmmila adəm ixənq-
etiq̣adlik boluwərməydu. 3 Əmma Rəb Əzi ixənqlıktur; U
silərn mustəhkəm q̣ilidu həm rəzil boluquq̣idin saqlaydu.
4 Əmma Rəbdə, silərgə tapiliōinimizni q̣iliwatisilər,
xundakla dawamlıq q̣iliweridu, dəp hatirjəmmiz. 5 Əmdi
Rəb q̣əlbīnglarni Hudaning meḥir-muḥəbbitigə həm
Məsiḥning səwr-q̣idamlıq̣ıq̣a q̣əmkəxkə yetəkligəy. 6
Əmdi q̣erindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsiḥning namida
xuni tapilaymizki, bizdin aloqan təlimlərgə riayə q̣ilmay,
tərtipsiz yürənlərdin əzünglarni neri tutunglar. 7
Bizdin q̣andəq̣ ülgə elixinglar kerəklikini əzünglar
bilisilər; qünki biz silər bilən billə boluqanda tərtipsiz
yürmigeniduk. 8 Həqkimning nenini bikaroq̣a yeməyttuk;
bəlkı biz həq̣q̣aysinglaroq̣a eoq̣irimizni salmaslik üqün,
keq̣ə-kündüzləp tirixip-tirmixip japalik ixləyttuk. 9
Bundəq̣ q̣iliximiz, silərdin yərdəm kütüxkə həq̣lik
bolmioq̣anlikimizdin əməs, bəlkı əzimizni silərgə bizdin
yaxsi ülgə q̣aldurup, silərnıng bizgə əgixixinglar üqün idi.
10 Qünki biz silərnıng yeninglarda boluq̣inimizda silərgə:
«Birsi ixlīməymən desə, u yemisun!» dəp tapiliōaniduk.
11 Qünki biz aranglarda bəzilərnıng tərtipsiz laq̣aylap,

heq ixliməy baxqılarning ixlirioğa arilixip yüridioğanlıqini angliduk. **12** Biz muxundaklaroğa Rəb Əysa Məsihdə xundak buyruymiz wə ulardin ətünüp soraymizki, tinq yaxap, əmgikirlar bilən öz neninglarni tepip yənglar. **13** Lekin silər, i qerindaxlar, yahxi ixlarni qilixtin erinmənglar. **14** Əmma əgər uxbu hetimizdiki səzlərgə itaət qilmaydioğan birsi bolsa, uningdin həzər əylənglar wə uni hijalətkə qaldurux üqün uning bilən bardi-kəldi qilmanglar. **15** Birak, uni düxmən qatarida kərməy, əksi qə uningə bir qerindax süpitidə nəsihət qilinglar. **16** Hatirjəmlilik İgisi boləğan Rəb hər wəqit hər yolda xəhsən silərgə hatirjəmlilik ata qiloğay. Rəb həmminglar bilən billə boləğay! **17** Mənki Pawlus bu ahirki salimimni öz qolum bilən yazdim; bu, mening həmmə hətlirimning əzigə has bəlgisidir. Mana bu mening öz qəlimimdur. **18** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti həmminglaroğa yar boləğay!

Timotiyofa 1

1 Kutkuzoquqimiz Hudaning wə ümidimiz Məsih Əysaning əmri bilən Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinlənən mənki Pawlustin **2** etikad yolidiki özümning sadıq oqlum bolqan Timotiyofa salam. Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehir-xəpkət, rəhimdillik wə hatirjəmlilik bolqay! **3** Makedoniyə əlkisigə barqanda, səndin etüginimdək [xuni yənə etünimənki], [xu yərdiki] bəzi kixilərgə bid'ət təlimlərni egətmənglar dəp tapilixing üçün sən dawamlıq Əfəsus xəhiridə qaloqin; **4** ularning əpsanilər wə ayioqi yok nəsbənamilərgə bənd bolmaslıqini tapilioqin; bular Hudaning etikad arkılıqla əməlgə axurulidioqan Əz əyigə bolqan pılanini ilgiri sürməydu, bəlki pəkət bimənə talax-tartixlarni kəltürüp qikiridu, halas. **5** Əmdilikdə bizgə tapılanqan təlimning muddiasi sap qəlb, pak wijdan wə sahtiliksiz etikadtin kelip qikidioqan mehir-muhəbbəttin ibarəttur. **6** Bu ixlarda bəzi kixilər qətnəp, bimənə gəplərnı kılıxqa burulup kətti. **7** Ularning Təwrat qanunining əlimasi bolqusi bar; birək ular əzlirining nemə dəwatqanlıqini yaki əzlirining hədəp qəyt kiliwatqan səzlirining nemə ikənlikini qüxənməydu. **8** Əmdi bizgə məlumki, əgər kixilər Təwrat qanunini əyni muddiasida qollansa, u paydiliqtur. **9** Qünki biz yənə xuni bilimizki, Təwrat qanuni həqqaniy adəmlər üçün tüzülgən əməs, bəlki qanunoqa hilaplıq qiloquqılar wə boyni qattıqlar üçün, ihlassızlar wə gunahkarlar üçün, iplaslar wə kupurluq qiloquqılar üçün, atisini əltürgüqilər wə anisini əltürgüqilər üçün, qatillar, **10** buzukluq qiloquqılar, bəqqiwazlar, adəmlərnı kulluqqa bulioquqılar,

yaloqanqilar, kəsəmhörler üçün və ya ki saqlam təlimlərə
 zit bolqan baxqa hərəkəndə qilmixlərdə bolqanlar
 üçün tüzülgən. **11** Bu təlimlər təxəkkür-mubərəkə
 layiq Boluquqi Hudaning mənə amanət qılqan xan-
 xəripini ayan qılqan hux həwərgə asaslanoqan. **12**
 Mənə küq-qüdrət bərgən, mənə ixənqlik dəp qarap, Öz
 hizmitigə təyinligən Rəbbimiz Məsih Əysaqə təxəkkür
 eytimənki, **13** U mənə təyinlidi! — burun kupurluq və
 ziyankəxlik qılquqi, zalim bir adəm bolsammu, mənə
 rəhim kərsitildi; qünki mən bu ixləri nədanliq və
 etikədsizliqtin qılqanidim. **14** Həlbuki, Rəbbimizning
 mənə kərsətkən mehir-xəpqi ziyadilixip, Məsih Əysada
 bolqan etikəd və mehir-muhabbət wujudumoqə elip
 kirilixi bilən exip taxti. **16** Muxu səz ixənqlik və hər adəm
 uni qobul qilixi tegixliktur — «Məsih Əysa gunahkarları
 qutquzux üçün dunyaqə kəldi!». Mən gunahkarlar iqidiki
 əng əxəddiyisidurmən! Ləkin dəl xu səwəbtin Məsih
 Əysaning əng əxəddiy gunahkar bolqan mənə, keyin Əzigə
 etikəd qilip, mənggülik həyatqə erixidioqlarə misal
 qilip mənə Əzining barliq səwr-təqitini ayan qilixi üçün,
 mənə rəhim-xəpət kərsitilgəndur. (aiōnios g166) **17** Əmdi
 mənggülik Padixahqə, yəni əlməydiqlan və kəz bilən
 kərgili bolmaydiqlan, birdinbir Hudaqə əbədil'əbədgiqə
 hərmət-izzət və xan-xəp bolqay! Amin! (aiōn g165) **18** Əy,
 oqlum Timotiy, burun sən toqlruləq eytilqlan bəxərləlik
 wəhiylərgə asasən bu buyruqni sangə tapxurimən. Bu
 wəhiyləri qoral qilip, etikəddə və pak wijdaningdə
 qing turup, güzəl urux qiloaysən. Bəzilər wijdanida pak
 turuxtin qətnəp kətti, nətijidə ularning etikədi huddi

hada taxka urulup oʻrək boloqan kemidək wəyran boldi.

20 Humeneus wə Iskəndərlər mana xundək kixilərdindur.

Ular ni kupurluk qilmaslikni əgənsun dəp, Xəytanning ilki gə tapxurdum.

2 Mən həmmidin awwal, [etiqadqilaroʻa] pütkül insanlar üqün Hudadin tiləklər tilixini, dua-tilawət qilixini, baxqilar üqün murajiat qilixini wə təxəkkürlər eytixini, **2** bolupmu padixahlar wə barlik əməldarlar üqün dua-tilawət qilixini jekiləymən. Xundək qiloqanda, biz toluk ihlasmənlik wə salmaklik bilən tinq wə aman-esən həyat kəqürələymiz. **3** Bundək dua-tilawət qilix güzəl ixtur, Qutkuzoʻqimiz Hudani hursən qilidu. **4** Qünki U pütkül insanning kutkuzuluxi wə ularning həqikət ni tonup yetixini halaydu. **5** Qünki birla Huda bardur, Huda bilən insanlar arisida bir kelixtürgüqimu bar, U bolsimu Əzi insan bolup kəlgən Məsiḥ Əysadur. **6** U barlik insanlarni hər qilix üqün Əzini qurban qilip bədəl təlidi; xundək qilip bekitilgən waqit-saitidə Hudaning nijatioʻa guwahlik berildi. **7** Mən bu guwahlikni yətküzüx üqün jakarqi wə rosul boluxka təyinlinip (mening bu səzlirimning həmmisi rast, mən yaloqan gəp qilmidim), yat əlliklərgə etiqad wə həqikət yolida əgətküqi bolup tikləndim. **8** Xunga, mən xuni halaymənki, ərlər kəyərdə bolsun, duaʻoʻa jəm boloqanda oʻqəzəpsiz wə dətəlxəpsiz həlda, həlal əməllik qollirini kətürüp dua qilsun. **9** Ohxax yolda ayallarmu muwapik kiyinip, əzlrini ar-nomus wə salmaklik bilən pərdəz qilsun. Ularning əzlrini pərdəz lax, qaqilirini aləhidə yasax wə altun, ünqə-mərwəyit wə esil qimmət kiyim-keqəklər bilən əməs, **10** bəlki güzəl əməlliri

bilən pərdazlixini halaymən. Bu, Huda yolida təkwardar bolay degən ayallarəya yarixidu. **11** [Jamaət sorunlirida], ayallar tinq olturup, toluq itaətmənlik bilən təlim alsun. **12** Lekin ayallarning ərlərgə təlim berixi yaki ular üstidin həküm sürüxigə yol qoymaymən. Əksiqa, ular tinq bolsun. **13** Qünki awwal Adəm'ata, keyin Həwa'ana yaritiloqan. **14** Awwal aldinip azduruloqanmu Adəm'ata əməs, bəlki [Həwa'ana] idi. U tolimu aldanəqanlikidin ularning itaətsizlikigə qüxüp qaloqanidi. **15** Lekin ayallar etikadta, mehir-muhəbbət wə pak-mukəddəslikdə salmaqlik bilən turidioqanla bolsa, ular tuəqutta saq-salamət kutulidu.

3 «Əgər birsi jamaətkə yetəkqi boluxka intilsə, u güzəl bir wəzipini arzu qiloqan bolidu» degən bu səz həqstur. **2** Əmdi yetəkqi bolsa əyibsiz, bir hotunluk, salmaq, pəmlilik, ədəplik, mehməndost, Huda tooqrisida təlim berələydioqan boluxi, **3** xundakla hərakəkəx wə zorawan bolmasliqi, mulayim boluxi, səpra, nəpsaniyəti bolmasliqi, **4** əz ailisini yahxi baxquralaydioqan boluxi, tolimu salapətlik bilən pərzəntlirini ata-anisioqa boysunidioqan qilip tərbiyiliyələydioqan kixi boluxi kerək. **5** Qünki birsi öz ailisini baxquruxni bilmisə, u Hudaning jamaitidin qandakmu həwər alalisun? **6** [Yetəkqi] yengi etikadqilardin bolmisun; undak bolsa, u təkəbburlixip ketixi mumkin, xuningdək Xəytanning əyibigə kirip, u uqrioqan həkümgə qüxidu. **7** U [jamaətning] sirtidikilər tərpidinmu obdan tərpinidioqan boluxi kerək; xundak boləqanda, u baxqilarning qarilixioqa uqrimaydu, Xəytanning kiltiqioqa qüxməydu. **8** Huddi [yetəkqilərgə] ohxax, jamaətning hizmətkarlimu salmaq,

ikki hil gəp qilmaydigan, harak-xarabka berilmaydigan, nəpsaniyətqi bolmigan kixilərdin boluxi, **9** pak wijdani bilən etikadning sirini qing tutidigan boluxi lazim. **10** Bunday adəmlərnimu aldi bilən sinap kərüp, əyib tərəpliri bolmisa, andin hizmət wəzipisigə qoyuxka bolidu. **11** Xuningdək, bu hizmətkarlarning ayallirimu təmkın, pitnə-pasat qilmaydigan, salmak wə hərəkəndək ixta ixənqlik bololanlardin boluxi lazim. **12** Hizmətkarlar bir hotunluk, öz pərzəntliri wə ailisini yahxi baxkuridigan kixilərdin bolsun. **13** Hizmətkarning wəzipisini obdan orunolanlar əzi üqün yahxi nam-atakka sazawər bolidu wə Məsih Əysada bololan etikadta zor jür'ət-ixənqkə erixidu. **14** Mən gərqa pat arida yeningoqa yetip berixni arzu qilsammu, yənıla bu hətni yazdim; **15** Mubada mən həyal bolup qalsam, həttin Hudaning ailisi arisida özüngni qəndə tutux kərəklikini bilisən. Bu ailə bolsa tirik Hudaning jamaiti, həqiqətning tüwrüki wə təglikidur. **16** Həmməylən etirap qilmay turalmayduki, ihlasmənlikning siri büyüktur: — «Əzi insan tenidə ayan boldi, Roh Uning həqqaniylikini ispatlidi, Pərixtilərgə u kəründi, Uning həwiri pütkül əllərgə jakarlandi, Jahanda Uningoqa iman kəltürüldi, U xan-xərəp iqidə ərəkə kətürüldi».

4 Əmdi Roh xuni alahidə eytiduki, ahir zamanlarda bəzilər etikadtin yenip, aldamqi rohlaroqa wə jinlarning təlimlirigə berilip əgixidu. **2** Bunday [təlim bərgüqilər] sahtilikta yaloqanqilik qilip, huddi daqmallaq kəydürüwətkəndək öz wijdanini yokitip qoyoqan; **3** ular nikahlinixni wə bəzi yeməkliklərnı istemal qilixni mən'i qilidu. Əmma [ular mən'i qilidigan] yeməkliklərnı

Huda ʻOziga etikad qilʻgan həm həkikətni bilg nl rning təxəkkür eytip qəbul qilixi  q n yaratqanidi. 4 Q nki Huda yaratqan h mm  n rs  yaxxidur, ular təxəkkür bilən qəbul qilinsa, ularning heq aysisini qəkləp r t qilixqə bolmaydu. 5 Q nki ular Hudaning s z-kalami w  ins nlarning duasi bilən h lal qilinidu. 6 Bu n sih tl rni q rindaxlarning s mig  salsang, M sih   ysaning yaxxi hizmatkari bol n bolisən. Xundakla,  z ngning əstayidil əgəxkən etikadtiki w  saqlam t liml rdiki s zl r bilən kuww tl nd r lg nliking ayan bolidu. 7  mma ihlassizlarning w  momaylarning  psanilirini q tk  k k p,  z ngni ihlasmənlik yolida qenikturup yetixt rgin. 8 Q nki «B d nni qenikturuxning azraq paydisi bar, lekin ihlasm nlik  intilixning hərtərəplik paydisi bar; u h zirk  w  k lg si həyat  q n b ht elip kelidu» 9 — bu söz həktur w  uni qəbul qilixqə pütünləy  rziydu. 10 əməliyəttə biz buning  q n japalik  jir singd r watimiz w  har qiliniwatimiz. Q nki  midimizni pütkül ins nlarning, bolupmu etikad qil uqilarning Kut uz uqisi — m ngg  həyat Huda a baqliduk. 11 Bu ixlarni [jamaətkə] tohtimay tapil  in w   g tkin. 12 Heqkimning sening yaxliking a s l qarix  a yol qıyma; b lki s zliringd ,  m lliringd , meh r-muhəbbət, etikad w  paklik  etikadqilar a n mun  bol. 13 Mən yening a bar uq ,  z ngni jamaətkə [mukəddəs yazmilarni] o up berix, jekiləx w  təlim berixk  be ixli  in. 14 [Jamaitingning] aks k lliri kollirini uqang a qoy anda, [Hudaning] w hiyisi ark ilik sanga ata qilinixi bilən s nd  bol n iltipatkə bip rwalik qilma. 15 Bu ixlar a berilip,

özüngni ularoşa toluk atioşin. Xuning bilən sening aloşa baskanlişing həmməyləngə ayan bolidu. **16** Əzünggə wə bərgən təliminggə izqil kəngül koyoşin. Qünki xundak kılotaanda özüngnimu wə sanga kulak salotaanlarnimu kutkuzisən.

5 Yaxanoşan ərlərni əyibligəndə kattik səzlimigin, bəlki ularoşa atang süpitidə nəsihət bərgin. Xuningdək, yigitlərgə kərindaxliring süpitidə səzligin. **2** Yaxanoşan ayallaroşa anang süpitidə, yax ayallaroşa aqa-singilliring süpitidə hər ixta pak kəlb bilən muamilə kılota. **3** Həkişiy tul ayallarni hərmetləp, ularning halidin həwər al. **4** Lekin, tul ayallarning pərzəntliri yaki nəwrliri bolsa, ular aldi bilən öz ailisigə nisbətən ihlasmənligni əginip, öz ata-anisining əjrini yandursun; qünki bu ix Hudani hursən kılidu. **5** Əmdi həkişiy tul otüwatkan, yaloşuz kəlotan ayallar bolsa, ümidini Hudaşa baqliota bolup, keqə-kündüz dua-tilawəttə bolidu. **6** Lekin huzur-hələwətkə berilən tul hotun həyat bolsimu, olgəngə barawərdur. **7** Əmdi baxkılar tərpidin əyiblinidiotan əhləwəşa qüxüp kalmaslişiy üqün sən ularoşa bu ixlarni jekiləp tapilota. **8** Lekin birsi öz tuşkanliridin, bolupmu öz ailisidikilərdin həwər almisa, u etikaştin tanoşan dəp kərilip, kapirlərdin bəttər bolidu. **9** Tul ayal tizimoşa elinsa, yexi atmixştin təwən bolmaslişiy, birlə ərning ayali bolota boluxi kərək, **10** yənə güzəl əməlliri bilən tərpləngən boluxi, balilirini yaxşı tərbiyiləp qong kılota, musapirləroşa məhməndostluk kərsətkən, mukəddəs bəndilərning putlirini yuyup koyota, kiyinqilikta kəlotanlaroşa yərdəm qolını uzartkan, özini hərhil həyr-sahawət ixlirioşa

beoʻxliqanlar boluxi kerək. **11** Lekin yax tul ayallarni [tizimlikkə] kirgüzmə. Qünki ularning ixk həwəsliri qozqilip Məsihdin tenip, qayta nikahlinixni arzu qilidu; **12** xuning bilən, ular dəsləp bərgən wədisigə hilaplik qilix səwəblik əyiblik bolidu. **13** Uning üstigə ular hurunlukni adət kiliwelip, əymu-əy dokurup yürüxnı əginidu; xundakla hurun bolupla qalmay, oʻəywət kilip, baxkılarning ixlirioʻa qepiloʻaq bolup nalayik ixlaroʻa walaklaydioʻanlardin bolup kəlixı mumkin. **14** Xuning üqün, bundak yax tul ayallarning nikahlinip, pərzənt kərüp, əy ixliri bilən xuqullinixini halaymən. Xundak kıloʻanda, bizgə karxi turoʻuqioʻa bizni hərqandak əyibləp-hakarətləx pursiti qikmaydu. **15** Qünki xundak bəzi tul ayallar allikaqan etikədtin tenip Xəytanning kəynigə kirip kətti. **16** Əgər etikədi bar bir ər yaki ayal kixining tul qaloʻan tuoʻqanliri bolsa, u əzi ularoʻa yadəm bərsun, yūki jamaətkə qüxmısun. Xundak boləanda, jamaət həkikiy igə-qakısis tul ayallaroʻa yadəm kılalaydu. **17** Jamaətni yahxi yetəkləydioʻan aqsakallar, bolupmu Hudaning səz-kalamini yətküzüx wə təlim berixtə əjir singdürgənlər ikki həssə hərmətkə sazawər kılinsun. **18** Qünki mukəddəs yazmılarda: «Haman təpkən öküzning aqzini boʻqma» wə: «Mədikar əz həkkinı elixkə həkliktur» deyilgən. **19** Ikki yaki üq guwahqi hazır bolmioʻuqə, aqsakal üstidin kılinoʻan ərzni qobul kılma. **20** Əgər [aksakallardin] birsi gunah sadir kıləan bolsa, baxkılarningmu buningdin ibrət elip qorquxı üqün, jamaət aldida tənbiḥ berip əyibligin. **21** Hudaning, Məsiḥ Əysaning wə Huda tallioʻan pərixtilərnıng aldida xuni sanga agah kilip tapilaymənki,

sən bu əmərlərgə heq ayrimiqilik qılmay, heqkandak
ixta bir tərəpkə yan basmay kət'iy əməl qiləyin. **22**
Birawning uqisioğa kolungni qoyuxka aldirap kətmə;
baxqılarning gunahlırioğa xerik bolma. Əzüngni pak
tutkin **23** (axkazining yahxi bolmioğanliqi, xundakla
sən daim aqriydioğan boləaqqa, sula iqiwərməy, bir'az
xarabmu iqip bərgin). **24** Bəzi kixilərnin gunahlıri
burunla enik, xundakla sorak künigiqə saklinidu; lekin
bəzilərnin ularning kəynidin əgixip baridu, keyin
axkarə bolidu. **25** Huddi xuningə ohxax, bəzi kixilərnin
güzəl əməllirini asanla kərwəloqili bolidu; hazır axkara
bolmisa keyin axkarılanmay qalmaydu.

6 Qulluq boyunturuk astida boləanlarning həmmisi öz
hojayinlrini hər tərəptə hərmətlisun. Xundak qiləanda,
Hudaning nami wə Uning təliminin haqarətkə uqrixidin
saklanəqili bolidu. **2** Hojayinliri etiqadqi bolsa, qulliri:
«Biz həmmimiz ohxaxla kərindaxlarəu» dəp, ularəğa
hərmətsizlik qilmisun. Əksiqə, ularəğa tehimu əstayidil
hizmət qilsun. Qünki ularning yahxi hizmitidin bəhrimən
bolidioğanlar dəl sadik etiqadqilar həm səyümlük
bəndilərdur. Sən bu təlimləni əgətkin wə jekiligin.
3 Ohximioğan təlimləni tərəyb qiləan wə saqlam
səzləni (yəni Rəbbimiz Əysa Məsihnin haq səzlrini),
xundakla ihlasmənlikkə yetəkləydioğan təlimni qəbul
qilmioğan kixi bolsa, **4** undaklar dəwəyə kərəngləp
kətkən, heqnemə qüxənməydioğan kixilərdindur. Ular
niza-munazirə pəyda qilixka wə gəp talixixka hərismən;
bundak ixlardin həsəthorluk, jedəl-majira, təhmət, rəzil
gumanhorluk hasil bolidu, **5** həmdə niyiti qirikləxkən,

həqiqəttin məhrum boləjan kixilər arisida daimlik sürkilix kəltürüp qikiridu. Bundak kixilər ihlasmənlikni payda-tapawətning bir yoli dəp qaraydu. **6** Dərwəkə, [Hudaəja] ihlasmən wə razimən bolux əjayət zor paydidur. **7** Qünki biz bu dunyaəja həqnemə elip kəlmiduk, xuningdək uningdin həqneminimu elip ketəlməymiz. **8** Xunga, yemək-iqmək wə kiyim-keqik yetərlik bolsila bulardin qanaət kilimiz. **9** Lekin bay boluxni oylaydiojanlar bolsa həman azduruluxlarəja uqrap, tuzakka wə xundakla insanlarni wəyranqilikka wə həlakətkə qəktüridiojan nurojun əhmikanə həm ziyanlik arzu-həwəslərnəning ilkiyə teyilip ketidu. **10** Qünki pulpərəslik hərhil rəzilliklərnəning yiltizidur. Bəzilər buningəja intilixi bilən etikadtin qətnəp, əzlrini nurojun dərd-qayəular bilən sanjidi. **11** Əmma sən, əy Hudaning adimi, bundak ixlardin yirək qaq; həqqaniylik, ihlasmənlik, ixənq-etikad, mehir-muhəbbət, səwr-takət wə məmin-mulayimlikni intilip qoəla. **12** Etikadtiki güzəl kürəxtə küqəp kürəx kil. Mənggülik həyatni qing tutkin. Sən dəl buningəja qakirilding həmdə uning yolida nurojunliojan guwahqilar aldida bu etikadning güzəl xahitlikini kilding. (aiōnios g166) **13** Həmmigə həyatlik beriwatқан Hudaning aldida, xundakla Pontius Pilatus aldida güzəl xahitlikni kilip guwahlik bərgən Məsih Əysaning aldida sanga xuni tapilaymənki, **14** Rəbbimiz Əysa Məsih kayta ayan boləuqə, [Hudaning] bu əmrigə həq kusursiz wə daəqsiz əməl kiləjin. **16** Uning ayan boluxini wəkit-saiti kəlgəndə birdinbir mənggü əlmigüqi, insan yəqinlixalmaydiojan nur iqidə yaxaydiojan, həqkim kərmigən wə kərləməydiojan mubarəkləxkə layik boləjan

birdinbir Həkümrən, yəni padixahların Padixahi, rəblərnin Rəbbi əməlgə axuridu. Uningoşa izzət-hərmət wə əbədil'əbəd küq-kudrət boloqay, amin! (aiōnios g166)

17 Bu zamanda bay boləqanlaroşa məqrurlanmasliqni, tayanəusiz ətkünqi bayliqqa əməs, bəlki biz bəhrimən boluxqa həmmi bizgə sehiylik bilən tolup taxqan qalda təminligüqi Hudaşoşa tayinip ümid baqlaxni tapilişin;

(aiōn g165) **18** ularoşa yahxi əməlləni qilixta [həqiqiy] bay bolunqlar, həyr-sahawətlik ixlarda mərəd, baxqılar bilən ortaq bəhrinixkə qoli oquq bolunqlar dəp tapilişin.

19 Ular bundaq qiloqanda, həqiqiy həyatni tutux üqün keləqəktə əzligə puhta bir asas-ul bolidişan bir həzinə topliyalaydu. **20** Əy Timotiy, sanga amanət qilinşan [həqiqətləni] qoşda. Əzüngni ihlassiz, quruk gəplərdin həmdə atalmix ilimning talax-tartixliridin neri tutqin. **21** Bəzilər muxundaq bimənə [ilimgə] egimən dəp jakarlap, etikədtin qətnidi. Mehir-xəpkət silərgə yar boloqay!

Timotiyofa 2

1 Məsih Əysada wadə kılinoqan həyatni elip berix üqün, Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihning rosuli boləqan mənki Pawlustin səyümlük balam Timotiyofa salam: Huda'Atimizdin wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehir-xəpkət, rəhimdillik wə hatirjəmlilik boləqay! **3** Mən atabowilirimning izini besip sap wijdanim bilən hizmitini kiliwatqan Hudaofa təxəkkür eytimən, qünki keqəkündüz dualirimda seni tohtawsiz əsləp turimən; **4** kəz yaxliringni əsliginimdə, xadliqqa qəməxüm üqün sən bilən yənə didarlixixqa kattik təlpünüp yürməktimən; **5** qünki seningdə boləqan sahtiliksiz etiqad esimdin qikmaydu. Bu etiqad əng awwal momang Loista, andin anang Ewnikidə bar boləqan, əmdi hazır səndimu bar ikən dəp hatirjəmdurmən. **6** Xuning üqün mən xuni qaytidin sanga əslitimənki, kollirimni uqangoqə qoyuxum bilən səndə boləqan, [Huda] sanga təqdim kıləqan iltipatni qaytidin yalkunlitip jari kıləqin. **7** Qünki Huda bizgə qorqunqəqlikning rohini əməs, bəlki bizgə küq-qudrətning, mehiri-muhəbbətning wə salmaqlikning Rohini təqdim kildi. **8** Xunga Rəbbimiz həqkidiki həwərguwaqlıqtin, yəki Uning məhbusi boləqan məndin nomus kılma. Əksiqa, Hudaning küq-qudriti bilən hux həwərnı jakarlax yolidiki harlik-muxəqkətəni əz həssəng boyiqə ortəq tartqin; **9** Huda bizni əz əməllirimizgə əsasən əməs, bəlki əz muddiasi wə mehir-xəpkətiqə əsasən qutkuzup, pak-muqəddəs qəkiriki bilən qəkirdi; Uning bu mehir-xəpkiti həmmə dəwr-zamanlardin ilqirila Məsih Əysada bizgə beoqlənoqandur; (aiōnios g166) **10** ləkin bu

mehir-xəpkət Kütkuzoquqimiz Əysa Məsihning kelixi bilən hazır ayan boldi; U ölümni bikar kıliwetip, hux həwər arkilik həyatlik wə qirimaslikni yoruklukta ayan kıldi. **11** Mən bolsam əllərgə bu hux həwərning jakarqisi, rosuli wə təlim bərgüqisi bolup təyinləngən. **12** Mən xu səwəbtin hazırkı bu harlik-muxəkətlərnı tartmaqtımən. Lekin buningdin nomus kılmaymən; qünki mən kimgə etikad kıloqanlikimni bilimən həmdə Uning manga tapxuroqan amanitini xu küngiqə sakliyalaydioqanlikiqə qadir ikənlikigə ixəndürüldüm. **13** Məndin angliqan saqlam təlim səzlirining nəmunilik bir üzündisini saklap, Məsih Əysada bolqan muhəbbət wə etikad bilən qing tutkin; **14** bizdə makanlaxkan Mukəddəs Rohqa tayinip sanga tapxuruloqan xu güzəl amanətni sakla. **15** Sən bilginingdək, Asiya əlkisidiki [etikadqilarning] həmmisi [degüdək] məndin yüz ərıdi. Ularning arisida Figelus wə Hermogenesmu bar. **16** Rəb Onesiforning ailisidikilirigə rəhim-xəpkət kərsətkəy. Qünki u mening məhbus bolqanlikimdin heq nomus kılmay kəp kətim meni yoklap səyündürdi. **17** U Rim xəhirigə kəlgində meni tapkuqə kəp izdəp awarə boluptu. **18** Rəb xu künidə uni Əzidin rəhim-xəpkətkə muyəssər kıloqay; uning Əfəsus xəhridə manga kərsətkən hizmətlirining qanqilik ikənlikini obdan bilisən.

2 Xunga əy oqlum, sən Məsih Əysada bolqan mehir-xəpkətkə tayinip küqlük bol; **2** wə sən kəp guwahqilar aldidə məndin angliqanliringni həm ixənqlik həmdə baxqilaroqimu təlim berələydioqan adəmlərgə amanət kıloqin. **3** Əysa Məsihning yahxi jəngqisi bolux süpitidə,

harlik-muxakkatni ez hæssang boyiqə ortak tartqin.

4 Jəngqi boləan kixi əzini əskərlikkə tizimliəan sərdarini razi kiliş üqün adəttiki turmux ixlirini əzigə hələk kiliwalmasliki kerək. 5 Musabikigə kətnaxkən tənərikətiqimu musabikə kaidilirigə riayə kilmisa, əqəlibə tajiəa erixəlməydu. 6 Əjir singdürgən dehqən həsulidin birinqi bolup bəhrimən boluxi tegixliktur. 7 Bu səzlim üstidə yahxi oyla, xuning bilən Rəb sanga həmmə ixta yorutidu. 8 Sən Dawutning nəslə boləan, əlumdin tirilgən Əysa Məsihi mən yətküzüwatqən hux həwər boyiqə esingdə qing tut. 9 Bu hux həwərni dəp kəp harlik-muxakkət qekip, həttə jinayəti hesablinip kixənlinip yatimən. Həlbuki, Hudaning səz-kalami heq kixənlənməydu! 10 Əmdi mən dəl xu səwəbtin, [Huda] talliəan bəndilərnin Məsihi Əysada boləan nijatka mənggülik xən-xəp bilən erixi üqün həmmə ixka bərdaxlik berimən. (aiōnios g166) 11 Təwəndiki bu səzlər ixənqliktur: — «Uning bilən billə əlgənəkənmiz, Uning bilən həyatta billə yaxaymiz. 12 Kiyinqiliklərqə bərdaxlik bərsək, Uning bilən billə həküm sürimiz. Biz uningdin tansak, Umu bizdin tanidu. 13 Biz Uningə sadəkətsizlik kilsakmu, U yənəla sadəkətliktur; Qünki U Əzidin heq tanəlməydu». 14 Bu ixləni dəwamlıq [kərindaxlarning] səmigə selip, uləni Rəb əldidə bimənə səzlər üstidə talax-tartix kilməslikni əstaydillik bilən əgəhləndürəin. Bəndə talax-tartixlarning heqkəndək pəydisi bolmayla qəlməy, bəli angliəuqiləni nabut kiliədu. 15 Usta tikimqi rəhtni toəra piqkəndək həqiqət səzini durus qüxəndürüp, əzüngni Huda əldidə təstiklənoəudək, yərgə

qarap qalmaydigan mahir bir xizmatkar qilib korsitixka intilip kongul qoyojin; **16** lekin iplas, quruk gaplardan neri tur. Qunki bundak gaplarni qilouqilar bari bir tehimu ihlassizlikka qomup ketidu. **17** Muxundaklarning gapliri huddi marazdek tezla yamrap ketidu. Himeneyus wa Filetoslar mana xundaklarning iqidiki ikkisidir; **18** ular hakikatdan qatnap, olganlarning tirilixi degan bu ix allikaqan yuz berip boldi, daydu, xundakla bazilarning etikadini oqulitidu. **19** Halbuki, Hudaning mazmut uli qing turmakta. Uning ustiga mehür bilan: «Rab Özigä täwä bololanlarni tonuydu» wa «Rabning mubarak namini lawzigä alidiganlarning hammaisi razilliktin qol üzsun» dep mehürlengendur. **20** Bay-bayaxat adamnning öyida paxat altun wa kümük qaqa-quqilarla amas, yaqraq, sapal qaqilarmu bolidu. Qaqa-quqilarning baziliri awiwarlinidu, baziliri pas körülide. **21** Ögär bir kixi özini undaklarning kiridin tazilap haliy qilsa, u mukaddas qilinoqan, hojayinimizöqä yaraydigan qaqidek, herqandak güzäl ixlaröqä täyyar bolidu. **22** Xunglaxqa, yaxliqning arzu-hawesliridin özüngni qaqurojin, pak qalb bilan Rabgä nida qilouqi bilan billä hakqaniylik, ixanq-etikad, mehür-muhabbat wa tinq-hatirjemlikni qoqlixip izde. **23** Lekin ahmiqana, bilimsizliktin qikqan talax-tartixlaröqä arilixixni ret qil, qunki bundak ixlarning jedäl teriydiganliqini bilisen. **24** Ömdilikte Rabning quli jedällaxmasliki, balki hamma kixilergä mulayim-mehriban, telim berixkä mahir, sawr-taqetlik boluxi keräk; **25** xuning bilan öz-özige qarxi bololanlaröqä u Huda balkim ularöqä hakikatni tonup yetixige towa

kilidioqan kəlbni berər dəp, məmin-mulayimlik bilən nəsihət kılsun; **26** bundak boloqanda ular uyqusini eqip, əzlrini öz muddiasioqa əməl kilixka tutkun kilqan İblisning tuziqidin qutulalaydu.

3 Əmma xunimu bilginki, ahir zamanlarda eqir künlər bolidu. **2** U qaoqdiki insanlar əzinila oylaydioqan, pulpərəs, mənəmənqi, həkawur, kupurluk kilidioqan, ata-anisining sözini tingximaydioqan, tuzkor, iplas, **3** kəyümsiz, kəqürümsiz, təhməthor, əzini tutalmaydioqan, wəhxiy, həyr-sahawətlikkə düxmən, **4** satkun, təlwə, xəhrətpərəs, huzur-hələwətni Hudadin yahxi kəridioqan, **5** sirtki kiyapəttə ihlasmən boluwelip, əməliyəttə ihlasmənlikning kudritini inkar kilidioqan bolidu. Bundaklardin yirək tur. **6** Qünki ularning arisidiki bəzilər ey mu-ey soqunup kirip, gunahlar bilən besiloqan, hərhil xəhwət-həwəslərləning kuli bolup qaloqan nadan ayallarni azdurup əzigə əsir kilidu. **7** Bundak ayallar daim təlim alsimu, hərgiz həkikətni tonup yetəlməydu. **8** Əmdi Yannis bilən Yambris Musa pəyojəmbərgə kəndak karxi qikkən bolsa, bu [azduroquqlarmu] həkikətkə xundak karxi qikidu. Ular zəhin-kəngülliri qirigən, etiqad jəhəttə daxkal dəp ispatlanoqan kixilərdur. **9** Ləkin əmdi ular bu yolda aloqa ilgililəyməydu; qünki [Yannis bilən Yambris]ning həmakətləki oquq kəringəndək, bularningmu həmmigə kərünidu. **10** Ləkin sən bolsang mening təlimim, yürux-turuxum, məqsət-iradilirim, ixənq-etiqadim, səwr-takitim, mehir-muhəbbitim, qidamlikim, mən uqrioqan ziyankəxlilər wə azab-oqubətlərgə, jümlidin Antakya, Koniya wə Listra xəhərliridə yüz bərgənlərgə tolimu

kəngül bəlüp kəlding, xundakla mən bərdaxlik bərgən xunqə ziyankəxlilərdin toluq həwiring bar; Rəb ularning həmmisidin meni kütquzdi. **12** Dərwəkə, Məsih Əysada ihlasmən həyat kəqürüxkə iradə tikligənlərnin həmmisi ziyankəxlikkə uqraydu. **13** Lekin rəzil adəmlər wə ezitkukazzaplar bəribir baxqılarnimu aldap, əzimu aldinip, barqanseri əsəbiylixidu. **14** Lekin sən bolsang, əgəngən wə toluq ixəndürülgən həkikətlərdə qing tur; qünki bularni kimdin əgəngənlikingni bilisən, **15** həmdə balilik qaoqliringdin tartipla mukəddəs yazmilarni bilip kəlding; bularning sanga Məsih Əysaqə baqlanqan etiqad arkilik bolqan nijat toqruluk seni dana qilalaydiqanlikini bilisən. **16** Pütkül mukəddəs yazmilarning həmmisi Hudaning Rohining yolyoruk-ilhami bilən yeziloqan bolup, u təlim berix, tənbiq berix, hataliklarni tüzitix wə kixilərnə həkqaniyət yolioqə baxlaxqə paydiliqtur. **17** Bular arkilik Hudaning adimi toluq qorallinip, barlik yahxi əməllərnə qilixqə təyyar bolalaydu.

4 Mən Huda həmdə tiriklər bilən olüklərnə soraq qilixqə təyyar turidiqan Məsih Əysaning aldida, xundakla Uning qayta ayan boluxi wə Uning Əz padixahliki bilən sanga xundak agah qilip tapilaymənki, **2** [Hudaning] səz-kalamini jakarla; wəqit-pursət yar bərsun-bərmisun, uningqə jiddiy qara. Toluq səwr-taqət wə təlim-əqidə bilən nəsihət qiloqin, tənbiq bərgin, riqbətəndürgin. **3** Qünki xundak bir zaman keliduki, insanlar saqlam təlimni anglaxqə qidimay, bəlki qulakliriqə hux yaqidiqan səzlərnə anglax üqün ətrapioqə əz xəhwət-həwəslirigə uyqun təlim bərgüqilərnə toplaydu. **4** Ular həkikətkə

kulak salmay, əpsanilərnı tıngxaxka burmilinip ketidu.
5 Lekin sən hərəkəndək əhwalda oyqak tur, hərlik-
 muxəkkətlərgə bərdaxlık bər, hux həwərqining wəzipisini
 orunda, tapxuruloqan hizmitingni hər tərəptin toluq ada
 kılqın. **6** Qünki özümgə kəlsəm, jenim kurbanlıkning
 «xarab hədiyə»sidək təküldioqan waqti yetip kəldi,
 mening bu dunyadin ketix waqtimmu yekinlaxti. **7**
 Güzəl kürəxni mən kılıp boldum, yügürüx musabıqisining
 mənzilini besip boldum, birdinbir etikadni qing saqlap
 kəldim. **8** Həzir həkkaniylikning [oələbə] taji mən üqün
 saqlinip turmaqta. Uni, həkkaniy sorəqı boləqan Rəb xu
 künidə manga, xundakla yaloquz mangila əməs, Uning
 kelip ayan boluxioqə təlpünüp turoqanlarning həmmisigə
 in'am kılıp kiygüzidu. **9** Imkaniyətning bariqə yenimoqə
 tezdin yetip kəl. **10** Qünki Demas bu həzirki dunyani tama
 kıləqanlığı üqün meni taxlap Tesalonika xəhırigə kətti.
 Kriskis Galatiya əlkisigə, Titus Dalmatiya əlkisigə kətti.
 (aion g165) **11** Yenimda yaloquz Luka qaldi. Markusni özüng
 bilən birgə elip kəl, qünki u hizmətlirimdə manga kəp
 əskatidu. **12** Tikikusni bolsa Əfəsus xəhırigə əwətiwəttim.
13 Kelixingdə Troas xəhıridə Karpusning yenioqə qaldurup
 qoyəqan yepinqam bilən kitablarnı, bolupmu oram
 terə yazmılarnı billə aləqə qəlgin. **14** Miskər Iskəndər
 manga tola əskilik qildi. Rəb uningə qilmixlirioqə layıq
 yandurmay qalmaydu. **15** Sən həm uningdin həoxyar
 bol; qünki u biz yətküzgən səzlirimizgə qattıq qarxilik
 kərsətti. **16** Tunji kətimlik sorəqta mening aqliniximoqə
 yərdəm kıldioqan həqkim qıqmidi, həmmisi meni taxlap
 kətti. Bu ix ularəqə hesablanmioqay! **17** Lekin Rəb mening

bilən billə turup, mən arkilik Injil jakari toluq kilinip, bu yərdiki barlik yat əlliklərdin boləanlarning anglixi üqün meni küqləndürdi; xuning bilən mən xirning aqzidin kutkuziwelindim. **18** Rəb meni barlik rəzil ixtin kutkuzup, əxtiki padixahliqioğa sak yətküzidu! Xan-xərəp Uningoğa əbədil'əbədgioğa mənəsup boləay! Amin! (aiōn g165) **19** Priska bilən Akwilaoğa wə Onesiforning ailisidikilərgə məndin salam eyt. **20** Erastus Korint xəhridə qaldı. Lekin Trofimus kesəl bolup qaləanliktin, uni Miletus xəhridə qaldurup qoydum. **21** Kix qüxüp kətküqə imkaniyətning bariqə bu yərgə kəlgın. Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya wə barlik qerındaxlardin sanga salam. **22** Rəb Əysa Məsih rohing bilən billə boləay! Mehır-xəpkət silər bilən billə boləay!

Tituska

1 Hudaning tallioqanlirioqa amanət boləqan etiqađ wə ihlasmənlikkə elip baridioqan həkikətning bildürülüxi üqün, Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən, Hudaning kuli boləqan mənki Pawlustin sanga salam — **2** (bu etiqađ wə həkikət mənggülük həyatka baqlanoqan ümidni elip kelidu; bu mənggülük həyatni mutlək yaloqan eytmaydioqan Huda həmmə dəwr-zamanlardin ilgirila wədə kıləqanidi; (aiōnios g166) **3** lekin [həzir] wədisining waqti kelip Kutkuzoquqimiz Huda buning kalam-həwirini Əz əmri bilən manga tapxuroqan jakar arkilik axkarilidi) **4** — ortaq etiqađimizda əz oqlum boləqan Tituska salam! Huda'Atimiz wə nijatkarimiz Məsih Əysadin sanga mehir-xəpkət wə hatirjəmlilik boləqay! **5** Seni Kret arilida qalduruxtiki səwəb, orundilip bolmioqan ixlarni bir tərəp kılıxing üqün wə hər xəhərdə sanga tapiloqinimdək jamaətkə əksəqallarni təyinlixing üqün idi. **6** Əksəqallıqka təyinlinidioqan kixi əyibsiz boluxi, bir ayallıq, pərzəntliri bolsa etiqađ kıləquqi boluxi wə ixlirida xallaklıq kılidioqan yaki [ata-anisioqa] boysunmaydioqan əyibləri bolmioqan boluxi kerək. **7** Qünki jamaətning yetəqisi Hudaning [ailisigə] oqlidar bolux süpitidə, əyibsiz boluxi kerək; bəxbəxtək əməs, terikkək əməs, hərak-xarəbka berilgən əməs, zorawan əməs, nəpsəniyətqi əməs, **8** bəlki mehməndost, səhawətlik, yaxxilikni səyidioqan, salmaq, adil, ihlasmən wə əzini tutuwaloqan boluxi lazim. **9** U yənə saqlam təlim bilən riqbət-təsəlli berix üqün wə qarxi qikquqilaroqa rəddiyə berix üqün, tapxuruloqan təlimdiki ixənqlik kalam-səzdə qing turuxi kerək. **10** Qünki

hazir bimənə söz kilidioqan, kixilərnin kənglini owlap ezitkuluk kilidioqan, öz beximqilik kilidioqan kəpligən kixilər bar, bolupmu hətniliklərdin qikqanlar bar. **11** Ularınin aqlzini etix kerək; qünki ular haram dunyani döp ęgitixkə tegixlik bolmioqan təlirlərnin ęgitip, hətta pütin aililərnin nabut kilmakta. **12** Xulardin biri, yəni [Kret arilidikilərnin] ęzining bir pəyoqəmbiri: «Kretlar həmixə yaloqan səzləydioqanlar, wəhxiy haywanlar wə hurun toymaslardur» degən. **13** Bu guwahlik həkikəttur; xunga ularnin etikadta saqlam turuxi üqün, xundakla Yəhudiy əpsanilərgə wə həkikəttin qətnigənlər tokuwaloqan insaniy kaidə-bəlgilimilərgə kulak salmasliki üqün ularni kattik əyiblöp aqahlanduroqin. **15** Pak kixilər üqün həmmə nərsə pak; lekin buloqanoqan napaklar wə etikadsizlar üqün heqkandak nərsə pak əməstur. Qünki ularnin oy-pikrlirimu, wijdanimu buloqinip kətkən. **16** Ular Hudani tonuymiz döp dawrang kilsimu, lekin əməlliridə Uningdin tanidu; qünki ular yirginqliklər, heqgəp anglimaydioqanlar, heqkandak yahxi ixlarni kilixkə yarimaydioqanlardur.

2 Lekin sən bolsang saqlam təlimgə kəndak uyoqun yaxaxni ęgitixing kerək. **2** Yaxanoqan ərlərgə, hoxyar, salmak, təmkın, etikadta, mehir-muhəbbəttə wə səwr-takəttə saqlam boluxni tapilioqin. **3** Xuningdək, yaxanoqan ayallaroqə yürux-turuxta ihlas-mukəddəslikkə layik boluxni, qeqimqilik kilməslikni, harak-xarabkə berilməydioqan boluxni, güzəl ixlarni ęgətküqilər boluxni tapilioqin. **4** Buning bilən ular yax ayallaroqə ərlirigə keyünux, balilirioqə keyünux, salmak bolux, pak bolux,

6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

6 Xuningdək yax ərlərnimu salmaq boluxka jekiligin. 7 Əzüngmu həmmə ixta güzəl əməlliring bilən ularoqa ülgə boloqin; təlim bərginingdə pak-diyanətlik, eoqir-besik bolup, 8 heqkim kusur tapalmaydioqan, saqlam sezlərni yatkuzgin; buning bilən, karxi qikkucular biz tooqrluluk yaman gap kilidioqan yərni tapalmay hijil bolidu. 9 Kullaroqa ez hojayinlirini həmmə ixta kanaətləndürüp ularoqa boysunuxni egətkin. Ular gap yandurmay, 10 oqqrilik qilmay, eozlirining hər jəhəttə ixənqlik ikənlikini kərsətsun. Ular buning bilən Qutkuzoquqimiz Hudaning təlimatioqa hər jəhəttin zinnət bolidu. 11 Qünki Hudaning nijatni barlik insanlaroqa elip kelidioqan mehir-xəpkiti ayan boldi; 12 u bizgə ihlassizlik wə bu dunyaning arzu-həwəslirini rət kilip, hazırki zamanda salmaq, həqqaniy, ihlasmən həyatni etküzüximiz bilən, (aiōn g165) 13 uluoq Huda, nijatkarimiz Əysa Məsihning xan-xərəp bilən kelidioqanlikiqoqa boləqan mubarak ümidimizning əməlgə exisini intizarlik bilən kütüxni egitidu. 14 U bədəl tələp bizni həmmə itaətsizliklərdin azad kilix həmdə bizni ezi üqün pak kilip, Əzigə mənəsup boləqan, yaxxi əməllərgə kizəqin intilidioqan həlk kilixka biz üqün kurban boldi. 15 Barlik həkukungni ixlitip bu ixlarni jakarlap eytkin, nəsihət berip jekiligin wə agahlanduroqin. Heqkim seni kəmsitmisun.

3 [Jamaəttikilərgə] xuni əslitip turoqinki, ular həkümrənləroqa wə həkukdarlarəroqa boysunup, xularning sezinə anglisun, hərəkəndək yaxxi əməllərni kilixka təyyar

tursun, **2** heqkimning yaman gepini qilmisun, jedalhor bolmisun, mulayim bolsun, hamma adamga har jehatta meminlik kersatsun. **3** Qunki biz ozimizmu aslida nadan bolup, itaatsiz, azduruloqan, harhil xahwat-hawaslarning ham lazzeatlarning kuli boloqan, razillik wa hasathorluk iqida yaxioqan, noprattlik boloqan ham bir-birimizdin noprattlinidioqanlardin iduk. **4** Birak Kutkuzoquqimiz Hudaning insanlarga boloqan mehribanliki wa mehir-muhabbiti ayan boluxi bilan, **5** (ozimizning qandaqtur haqqaniy amallirimiz bilan amas, balki Uning rahim-xepkiti bilan) yengidin tuquluxta yuyuxliri wa Mukaddas Rohga yengilixi arkilik U bizni kutkuzdi; **6** bu Rohni Huda Nijatkarimiz Oysa Masih arkilik wujudimizga mol kuydi. **7** Bu arkilik, Hudaning mehir-xepkiti bilan haqqaniy kilinip, manguyluk hayatga erixix umidini tutkan mirashorlar bolduk. (aiōnios g166) **8** Bu sozlar ixanqliktur wa bu haqiqatlarni alahida takitlixingni talap kilimen. Xundak qiloiningda, Hudaga etiqad qilolanlar ozlirini yahxi amallarni kilixka berilixka kongul belidu. Bu ixlar insanlar uqun guzel wa paydilik. **9** Birak ahmikanə munazirilə, nəsəbnamilərdiki [kuruk gəplər], jedəl-majralar, Təwrat qanunioğa munasiwətlilik talax-tartixlardin özüngni neri tutkin; qunki bular paydisiz wa biməniliktur. **10** Ariğa bəlgünqilik qiləuqi adəmnə bolsa bir-ikki qetim agahlanduroqandin keyin uning bilan boloqan bardi-kəldini üziwət; **11** qunki bundak adəmnə haqiqəttin qətnidi, gunah sadir kiliwatidu, xundakla özini əzi jazağa məhkum qiləqan dəp bilisən. **12** Artemasni yaki Tikikusni sanga mangduroqanda, mumkin kəder

tezrək Nikopolis xəhriyə məning yeniməyə kəlgin, qünki u yərdə qixliməqə boluwatimən. **13** Adwokat Zenas bilən Apollosning səpirigə kəngül bəlüp himmitingning bariqə uzatqin; kəm-kütiliri bolsa, ularning həjitidin qikqin. **14** Bizning qowmimiz mewisiz qalmasıliqi üqün həjətmənlərgə yərdəm qilip, əzlirini güzəl əməllərnə qilixkə beqixlaxni əgənsun. **15** Yenimdikilərnəning həmmisidin sanga salam. Etikədtə bizni səyidiqlərəyə salam eyt. Məhir-xəpkət həmmingləyəyə yar boləyə!

Filemonoʻja

1 Məsiḥ Əysaning məḥbusi mənki Pawlus wə qerindiximiz Timotiydin səyümlükimiz wə hizmətdiximiz Filemonoʻja **2** wə singlimiz Afiyoʻja, səpdiximiz Arkippuska wə öyüngdə yiqilidioʻan jamaətkə salam! **3** HudaʻAtimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsiḥdin silərgə meḥir-xəpkət wə hatirjəmlək boloʻay! **4** Rəbbimiz Əysaoʻja wə barlik mukəddəs bəndilərgə boloʻan meḥir-muḥəbbiting wə ixənq-etikadingni anglap, mən dualirimda həmixə seni yad etip turuwatimən, sən üçün təxəkkür eytimən; **6** Bizgə nesip boloʻan, Məsiḥni uluʻqlaydioʻan barlik yahxi iltipatni toluq tonup yetixing bilən, sening etikadning əməlliridə mərdlərqə ortaklixixing küqəytilsun dəp dua qilimən. **7** Qünki sening meḥir-muḥəbbiting manga zor huxallik wə rioʻbət elip kəldi; qünki i qerindixim, mukəddəs bəndilərnin iq-baʻqirliri sening arkilik kəp səyündürüldi. **8** Xunga, gərqə seni layiq ixni qilixka buyruxka Məsiḥdə jürʻətlik bolalisammu, **9** lekin yənila muḥəbbətning türtkisi bilən mənki qeri Pawlus həmdə həzirmu Əysa Məsiḥning məḥbusi bolux süpitidə sanga iltimas qilip ətünüxnə layiq kərdum — **10** kixənlərdə turup tuʻqan balam, yəni Onesimus toʻqruluk iltimasim bar. **11** U burun sanga paydisiz boloʻan bolsimu, əmma hazır sangimu, mangimu paydiliktur. **12** Mən hazır uni — janjigirimni sening yeningoʻja kayturup əwətimən. **13** Hux həwərnə dəp kixənlərdə tuʻqinimda uni sening ornungda mening hizmitimdə boluxka yenimda qaldurup qaloʻum bar idi; **14** birak sening razilikingni almay həqnəmini qiloʻum yok; xundak qiloʻanda sening manga qiloʻan yaxxiliking

məjburiy əməs, bəlkə razimənlik bilən bolidu. **15** Qünki sening Onesimustin vaxitlik məhrum bolqiningning səwəbi, bəlkim dəl sening uningqə əbədil'əbədgicə nesiwə boluxung üqün idi. (aīōnios g166) **16** Mening xundak deginim, uningqə kəl katarida əməs, bəlkə kuldin kəp üstün — mənə nəkədər səyümlük, xundakla sanga tehimu xundak bolidiqan (insaniy munasiwətlər bilən həm Rəbdə bolqan munasiwət bilən), səyümlük kərindax katarida igə bolisən; **17** xuning üqün, əgər sən meni həmdax katarida kərsəng, uni meni qəbul qılqandək qəbul qılqın. **18** Əgər burun u sanga birər yolsizlik qılqan bolsa yaki sanga kərzdar bolqan bolsa, buni mening hesabimqə yazqın. **19** Mana mənki Pawlus bu səzləni öz qolum bilən yeziwatimən: kərzi bolsa özüm qayturimən; ləkin mən sanga özüngning jening bilən mənə kərzdar bolqiningni tilqə almaymən. **20** Xunga, əy kərindixim, mən Rəbdə səndin mənəpətkə erixməqimən; iq-baqirlirimni Məsihdə səyündürgin. **21** İxənqim sezümni anglaydiqanliqingqə kamil bolup wə sorioqanlirimdin artuq orunlaydiqanliqingni bilip, sanga muxundak yazdim. **22** Bulardin baxqa, mənə turaloqu jay təyyarlap qoyqın. Qünki dualiringlar arqilik mening silərgə qayturup beriliximni ümid qilimən. **23** Əysa Məsihkə hizmət qılqanliqi üqün zindandixim bolqan Əpafra, **24** hizmətdaxlirim Markus, Aristarhus, Demas wə Lukalardin sanga salam. **25** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti rohinglarqə yar bolqay!

Ibraniylaroʻja

1 Huda burunkı zamanlarda ata-bowilaroʻja pəyoqəmbərlər arkilik türküm-türküm boyiqə wə nuroqun yollar bilən səz qiloqan bolup, **2** muxu ahirki künlərdə bolsa bizgə Ooqli arkilik səzlidi. U Ooqlini pütkül məwjudatning mirashori qilip bekətkən, Uning arkilik kainatlarni yaratqan. (aiōn g165) **3** U Hudaning xan-xəripidin parlioqan nur, Uning əyniyitining ipadisidur, U qüdrətlik səz-kalami bilən pütkül kainattiki məwjudatni öz ornida turoquzuwatqan bolup, U gunahlarıni tazilax hizmitini ada qiloqandin keyin, ərxтики xanu-xəwkət igisining ong yenida olturdi. **4** Xuningdək, U pərixtilərdin kəp üstün nam-mərtiwigə miras bolup, ulardin xunqə yüksək turdi. **5** Qünki Huda [mukəddəs yazmilarda] pərixtilərnin kaysisioqə: «Sən Mening Ooqlumdursən, bügün Mən Seni tuoqdurdum», wə yənə: «Mən Uningoʻja Ata bolimən, Umu Manga Ooql bolidu» degənidi? **6** Uning üstigə, U Əzining tunjisini yər yüzigə əwətkəndə, «Barlik pərixtilər Uningoʻja səjdə kılsun» degən. **7** U pərixtilər tooqruluk: — «U pərixtilirini xamallar, Hizmətkarlırini ot yalkuni qilidu», degənidi; **8** lekin Ooqli həkqədə bolsa Uningoʻja mundaq degən: — «Sening təhting, i Huda, əbədil’əbədliktur; Sening padixahlıqıngdiki xahənə hasang adalətning hasisidur. (aiōn g165) **9** Sən həkqaniyətni səyüp, rəzillikkə nəprətlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni Sening Hudaying Seni həmrahliringdin üstün qilip xadlik meyi bilən məsih kildi». **10** Huda Ooqlioʻja yənə mundaq degən: — «Sən, i Rəb, həmmidin burun zeminning ulini salding, Asmanlarni bolsa qolliring

yasioqandur; **11** Ular yok bolup ketidu, Lekin Sən mēnggü turisən; Ularning hēmmisi kiyimdək konirap ketidu; **12** Sən ularni ton kēbi yēgēp qoyisən, Xunda ular kiyim-keqək yēnggüxlēngēndək yēnggüxlinidu. Birak Sən mēnggü ēzgērmigüqidursən, Yilliringning tamami yoktur». **13** Yēnə, U qaysibir pērixtigə: — «Mən Sening dūxmēnliringni tēhtipēring kilmioquqə, Mening ong yenimda olturisən» — degēnidi? **14** Xundak ikən, pērixtilērning hēmmisi pəkət nijatka miraslik kīlidiqanlar üqün hizmēt kīlixka [Huda tēripidin] əwətilgən hizmētqi rohlar əməsmu?

2 Bu sēwəbtin, allikandak yol bilən [həqikiy yoldin] teyilip kətməslikimiz üqün, anglioqan həqikətlərgə tehimu etibar kīliximiz lazim. **2** Qünki pērixtilər arkilik yətküzülgən sēz-kalamning turaklik ikənlik ispatlanoqan hēmdə uningoqə hərbiir boysunmaslik wə itaətsizlik kīlix tegixlik jazaoqə tartilidiqan yərdə, **3** xunqə uluq kutkuzux-nijatka etibar bərmisək, biz qandakmu [jazadin] qeqip kutulalaymiz?! Qünki bu nijatning həwiri dəsleptə Rəb arkilik ukturulqan, hēm uning həqlikini biwasitə anglioqanlarmu bizgə tēstiklioqan; **4** uning üstigə Huda bexarətlik alamətlər, karamətlər wə hərhil qudrətlik məjizilər arkilik, xundakla Əz iradisi boyiqə Mukəddəs Rohning ata kīloqan iltipatliri bilən tēng buningoqə guwahlik bərgən. **5** Biz dəwatqan kəlgüsi dunyani Huda pērixtilērning baxkuruxioqə ətküzüp bərgini yok; **6** bəlki bu həktə [mukəddəs yazmīlarning] bir yeridə birəylən mundak guwahlik bərgəndur: — «[I Huda], insan degən nemidi, Sən uni seqinidikənsən? Adəm balisi nemidi, Sən

uning yenioʻq kelip yoʻqlaydikansən? **7** Qünki Sən uning ornini pərixtilərningkidin azoʻqinə təwən bekitkənsən, Sən uningʻoʻja xan-xərəp wə xəhrətlərni taj qilip kiydördüngsən; Uni qolung yasioʻqanlarni idarə qilixqə tikliding; **8** Sən barlik məwjudatlarni uning puti astida boysunduroʻqansən». Əmdi «barlik məwjudatlarni uning puti astida boysunduroʻqansən» degini, heqʻkandə nərsə uningʻoʻja boysunmaslikqə qaldurulmioʻqan, degənliktur. Birək, hazırqə məwjudatlarning həmmisiningla uningʻoʻja boysunoʻqanlikini tehi kərməywətimiz. **9** Lekin biz üqün pərixtilərdin «azoʻqinə wəqit təwən qilinoʻqan», əlüm əzablırini tartqanlikı üqün hazır xan-xərəp wə hərmət taji kiydürülgən Əysani kərgüqi bolduk; qünki U Hudaning mehir-xəpki bilən həmməylən üqün əlümning təmini tetidi. **10** Qünki pütkül məwjudatlar Əzi üqünmu həm Əzi arkilikmu məwjut bolup turuwatqan Hudaʻoʻja nisbətən, nuroʻqun ooʻqullarni xan-xərəpkə baxlioʻqanda, ularning nijatining yol baxlioʻquqisini əzab-oʻkubətlər arkilik kamalətkə yətküzüxkə layıq kəldi. **11** Qünki pak-mukəddəs Qiloʻquqi bilən pak-mukəddəs qilinoʻqanlarning həmmisi dərwekə ohxax Birsidin kəlgəndur; xuning bilən U ularni «qerindax» deyixtin nomus qilmaydu. **12** Huddi U [Hudaʻoʻja (mukəddəs yazmilarda yeziloʻqandək)]: «Namingni qerindaxlırimoʻja jakarlaymən, Jamaət iqidə Seni nahxılarda küyləymən» degən. **13** U yənə: «Mən sanga tayinimən» wə «Qaranglar, mana Mən bu yərdə Huda Manga ata qiloʻqan pərzəntlər bilən billə» degən. **14** Pərzəntlər bolsa ət bilən qəndin tənlik boləqəqə, Ooʻqulmu [xu pərzəntlərningkigə] ohxaxla ət wə qəndin

tənlik boldi. Bundaq kılıxtiki məxsət, U ölüm arkilik ölüm hokukini tutqan Iblisning küqini bikar kılıp, **15** ömür boyi ölüm korkunqidin kullukqa tutuloqlarning həmmisini azadlıkqa qikirix üçün idi. **16** Qünki U dərwekə pərixtilərgə əməs, bəlki İbrahimning əwladlırioqa tutixidu; **17** Xuning üçün, U Hudaqə ait ixlarda rəhimdil wə sadıq bax kaşın boluxi üçün, həlkning gunahlırining kəqürüm kurbanlıqini berəlixi üçün, U hər jəhəttin kərindaxlırioqa ohxax kılınıxi kərək idi. **18** Qünki Əzi sinaklarını Əz bexidin kəqürüp, azab-ökubət qəkkən boləqəqə, U sinaklarəqa duq kəlgənlərgimu yərdəm berələydu.

3 Xundak ikən, əy mukəddəs kərindaxlar, ərxtin boləqan qakirikqə ortaq nesip boləqanlar, əzimiz etirap kıləqan Rosul wə Bax Kaşın, yəni Əysaqə kəngül koyup karanglar. **2** Huddi Musa [pəyoqəmbər] Hudaning pütün ailisidə hizmət kıləqanda Hudaqə sadıq boləqandək, umu əzini təyinləp hizmətkə Koyəqəqə sadıq boldi. **3** Lekin əyni bərpa kıləqəqi əzi bərpa kıləqan əydinmu artuq xəhrətkə sazawər boləqinidək, Umu Musadin artuq xan-xərpəkə layıqtur. **4** Qünki həmmə əyning bərpa kıləqəqisi bardur; lekin pütün məwjudatning bərpa kıləqəqisi bolsa Hudadur. **5** Musa bolsa hizmətkar saləhiyiti bilən Hudaning pütün ailisidə sadıqlıq bilən keyinki axkariliniəqan ixləqə guwahlıq berix hizmitini kıləqan. **6** Lekin Məsih bolsa Hudaning ailisigə Oqul saləhiyiti bilən həküm süridu; wə əgər biz jasaritimiz wə ümidimizdin boləqan iptiharlıqni ahıroqıqə qing tutsaq, dərwekə Hudaning axu ailisigə təwə boləqan bolimiz. **7** Xunga, [mukəddəs yazmılarda] Mukəddəs

Rohning deginidək, Bütün, əgər silər [Hudaning] awazini anglisanglar, **8** Əyni qaqlarda Uni qəzəpləndürüp, qəlbayawanda Uni sinioqan künidikidək, Yürikinglarni kattik qilmanglar! **9** Mana xu yərdə ata-bowiliringlar Meni sinidi, ispatlidi həm Mening qiloqanlirimni kirik yil kərüp kəlgənidi. **10** Mən xu dəwrdin bizar bolup: — «Bular kənglidə daim adaxqanlar, Mening yollirimni heq bilip yətmigən. **11** Xunga Mən qəzəplinip kəsəm iqip: — «Ular Mening aramlıqimoqa kət'iy kirməydu» dedim». **12** Əmdi kərindaxlar, heqkaysinglarda yaman niyətlilik wə etikadsiz kəlb bolmisun, xundakla uning mənggü həyat Hudadin yüz ərüməslikigə kəngül bəlunglar; **13** pəkət «bütün»la bolidikən, heqkaysinglar gunahning azduruxliri bilən kənglünglarning kattiklaxmasliki üçün hər küni bir-biringlarni jekilənglar. **14** Dəsləptiki hatirjəmlikimizni ahirqə qing tutsakla, dəwəkə Məsih bilən xerik bolqan bolimiz. **15** Yukirida eytiləninidək: — «Bütün, əgər silər [Hudaning] awazini anglisanglar, Əyni qaqlarda [Uni] qəzəpləndürgən künidikidək, Yürikinglarni kattik qilmanglar!» **16** (Əmdi Uning awazini anglap turup, Uni qəzəpləndürgənlər kimlər idi? Musa pəyoqəmbərnin yetəkqilikidə Misirdin [qutulup] qıqқан axu [Israillarning] həmmisi əməsmu? **17** U kirik yil kimlərgə qəzəpləndi? Yənəla xu gunah ətəküzüp, yikilip jəsətliri qəldə qaloqanlaroqa əməsmu? **18** Xundakla U kimlərgə Öz aramlıqimoqa kət'iy kirməysilər dəp kəsəm kildi? Əzigə itaət qilmioqanlarni əməsmu? **19** Xunga bulardin kərüwalalaymizki, ularning [aramlikqa] kirməsliki etikadsizliki tūpəylidin idi).

4 Əmdi Uning aramlikiyə kirip bəhrimən bolux toʻqrisidiki wədisi [bizgə] qalduruloqandin keyin, aranglardiki birərsiningmu uning nesiwisidin qūxūp qelixidin qorqunqta ehtiyat qilayli. **2** Qūnki hux həwər huddi [qəldiki Israillarə] anglitiloqandək bizlərgimu anglitildi. Lekin ularning angliqanliri etiqad bilən yuqurulmioqanliktin, səz-kalamning ularə qəqkandək paydisi bolmioqanidi. **3** Qūnki bu aramliqqa kirgənlər bolsa — etiqad qiloqan bizlərmiz. Huddi Hudaning eytkinidək: «Xunga mən qəzəplinip qəsəm iqip: — «Ular Mening aramlikiyə qət'iy kirməydu — degən». Hudaning əməlliri bolsa dunya apiridə boləqandila həmmisi tamamlanoqanidi; **4** qūnki yaritilixning yəttinqi kuni həqqidə mükəddəs yazmilarning bir yeridə mundək deyilgən: «Yəttinqi kuni kəlgəndə, Huda həmmə əməlliridin aram aldi». **5** Yənə kelip yukirida eytiləqandək Huda: «Ular Mening aramlikiyə qət'iy kirməydu» degənidi. **6** Buningdin kərünərlikki, Hudaning aramlikiyə kirəlydioqanlar bar, əmma uning toʻqrisidiki hux həwərni awwal angliqanlar itaətsizlik qiloqanliki üqūn, uningə kirəlmidi. **7** Xuning üqūn, Huda ənə xu [aramliq toʻqrisida] uzək wəqittin keyinki məlum bir künni «bügün» dəp bekitip, Dawut [pəyoqəmbər] arqilik yənə xundək eytkən: — «Bügün uning awazini anglisanglar, Yürikinglarni qəttik qilmanglar!» **8** Əgər Yəxua [pəyoqəmbər] [Israillarni] aramliqqa kirgüzgən bolsa idi, Huda keyin yənə bir [aramliq] kuni toʻqrulək demigən bolatti. **9** Qiskisi, xəbat künidiki bir aramliq Hudaning həlqini kütməktə. **10** Qūnki Hudaning aramlikiyə kirgüqilər huddi Huda «Əz əməl-

ixliridin aram aloqan»dək, əzlirining ixliridin aram alidu. **11** Xunga heqkaysimizning ənə xu [Israillardək] itaətsizlik kıləjan halitidə yikilip qüxməsliki üqün, hər birimiz bu aramlıqqa kirixkə intiləyli. **12** Qünki Hudaning söz-kalami janlıktur wə küqkə igidur, hətta jan bilən rohnı, yilik bilən boqumlarnı bir-biridin ayriwetəligüdək dərjida, hərəkəndək qox bislik kiliqtin ittiktur, kəlbədi oy-pikir wə arzu-niyətlərnin üstidin həküm qikəroquqidur. **13** Uning aldida heqkəndək məvjudat qayip əməstur; bəlki bizdin hesab Aloquqining kəzliri aldida həmmə ix oquq-axkaridur. **14** Xundək boləjanikən, xundəkla ərx-asmanlardin ətüp qikəjan uluq Bax Qəhinimiz, yəni Hudaning Oqlı Əysa boləjanikən, biz etirap kıləjan etiqadimizda qing turayli. **15** Qünki bizgə təyinləngən bax kəhinimiz əjizliklərimizə qəsdəxlik kilmioquqi əməs, bəlki bizgə ohxax hər hil əzdurux-sinəkələ qəduq kəlgən, ləkin gunah sadir kılip bəkmioquqidur. **16** Xunga yürükimiz tok həlda rəhim-xəpəkətə erixix wə yərdəmgə ehtiyajlik wəktimizda xapaət tepix üqün məhir-xəpəkət [ayan kılinoquqi] təhtkə yəkinlixayli.

5 Hər qətimlik bax kəhin insanlar arisidin tallinip, həlqkə wəkalitən Hudaqə qəzmət kılaxqə, yəni həlqning atiqəjan hədiyəlirini wə gunahlar üqün kıləjan kurbənliliklərini Hudaqə sunuxqə təyinlinidu. **2** Uning hərtəpəlpə əjizlikləri boləqəqə, bilimsizlər wə yoldin qətnigənlərgə müləyimlik bilən muamilə kıləlaydu. **3** Xu əjizlik üqün u həlqning gunahlıri hesabioqə kurbənlilik sunəqəndək, əz gunahlıri üqünmu kurbənlilik sunuxqə toqra kəlidu. **4** Həqbir kixi bu xəpəlik mərtiwini əzlükidin əlməydu,

pəket Hərunoğa ohxax, Huda tərripidin qakiriləndila uni alidu. **5** Huddi xuningdək Məsihmə bax kahin mərtiwisigə Əzini uluqlap əzlükidin erixkən əməs, bəlkə Uni [uluqlıoquqi Huda] Əzi idi; U Uningoğa: — «Sən Mening Oqlumdursən, bugün Mən Seni tuəldurdum» degən. **6** U [mukəddəs yazmilarning] yənə bir yeridə Uningoğa: — «Sən əbədil'əbədgigə Məlkizədəkning tipidiki bir kahindursən» degən. (aiōn g165) **7** [Məsih] yər yüzidiki künlərdə, Əzini əlümdin kütəkuwəlixkə kədir Boloquqioğa kəttik nidlər wə kəz yaxliri bilən dua-tilawətlər wə yilinixləri kətürdi. Uning ihləsmənlikidin dualiri ijabət kəlini. **8** Gərqə U [Hudaning] Oqlı bolsimə, azab qekixliri arkilik itəətmən boluxni əgəndi. **9** U manə muxundək mukəmməl kəlinəqən boləqəqə, bərlək Əzigə itəət kəloquqıləroğa mənngülük niyatni bərləkə kəltürgüqi bolup, (aiōnios g166) **10** Huda tərripidin «Məlkizədəkning kahinlik tüzümi tərripidə bax kahin» dəp jakarlandı. **11** Bu ix toqruluk eytidioqən nuroqun səzlirimiz bərlək, ləkin kəlakliringlār pang bolup kətkəqkə, buləri silərgə enik qəxəndürük təs. **12** Qünki silər alliburun təlim bərgüqi boluxkə tegixlik boləqən qəədimə, əməliyəttə silər yənəla Hudaning səz-kalamining əsasiy həkikətlirining nəmə ikənlikini bəxkəlarning yəngiwəxtin əgitixigə məhtəjsilər; silərgə yirik yeməklik əməs, bəlkə yənəla sūt kərəktur. **13** Qünki pəket sūt bilənla ozuklinidioqənlarning bowəktin pərki yəktur, ular həkəkəniyəət kəlamioğa pəxxik bolmioqən oqoridur, haləs. **14** Bərlək yeməklik bolsa yətilgənlər, yənə öz əng-zəhənlirini yəxəi-yəmənni pərək etixkə yətildurgənlər üqündur.

6 ² Xuning üqün, Məsih tooqrisidiki dəslepki asasiy təlimdə tohtap qalmay, — yəni kaytidin «əlük ixlar»din towa kiliş wə Hudaqə etiqađ baqlax, qəmüldürülüxlər, «kol təgküzüx», əlgənlərnin tirildürülüxi wə mənggülik həküm-soraş tooqrisidiki təlimlərdin ul salayli dəp olturmay, mukəmməllikkə qarap mangayli. (aiōnios g166) **3** Huda halioqanikən, biz xundak kilişiz. **5** Qünki əslidə yorutulup, ərxteki iltipattin tetioqan, Mukəddəs Rohtin nesip bolqan, Hudaning səz-kalamining yahxilikini həm kəlgüsi zamanda ayan kilişidioqan kudrətlərni həş kiliş bakқанlar əgər yoldin qətnigən bolsa, ularni kaytidin towa kildurux hərgiz mumkin əməs. Qünki ular öz-özigə kiliş Hudaning Oqlini kaytidin krestləp rəsua kilişmakta. (aiōn g165) **7** Qünki kəp kətimlap öz üstigə yaqlan yamoqur süyini iqlən, əzidə terioquqilaroqa mənəpətlilik ziraətlərni əstürüp bərgən yər bolsa Hudadin bərikət almaқта. **8** Biraş tikən wə qamoqak əstürgən bolsa, u ərziməs bolup, lənətkə yeqin bolup, aqiwiiti kəydürülüxtin ibarət bolidu. **9** Lekin əy səyümlüklirim, gərqa yukiriki ixlarni tiloqa aloqan bolsaqmu, silərdə buningdinmu əwzəl ixlar, xundakla nijatlikning elip baridioqan ixliri bar dəp qayil bolduq. **10** Qünki Huda kilioqan əməlliringlarni wə Uning mukəddəs bəndilirigə kilioqan wə həzirmu kiliwatқан hizmitinglar arkilik Uning nami üqün kərsətkən mehir-muhəbbitinglarni untup qalidioqan adalətsizlərdin əməs. **11** Əmma silərnin ümidinglarning toluk jəzm-hatirjəmlilik bilən boluxi üqün, hərbinglarning ahiroqiqə xundak oqəyrət kilişinglaroqa intizarmiz; **12** xundakla sərəmilərdin bolmay, bəlki

etikad wə səwrqanlik arkilik Hudaning wədilirigə warislik
 qiləanlarni ülgə kilidioanlardin boləjaysilər. **13** Qünki
 Huda İbrahimoğa wədə kiloanda, Əzidin üstün turidioğan
 heqkim bolmioaqqa, Əzi bilən kəsəm kilip: **14** «Sanga
 qoqum bəht ata kilimən, seni qoqum kəpəytip berimən»
 — dedi. **15** Xuning bilən, [İbrahim] uzun wəqit səwr-taqət
 bilən kütüp, Hudaning wədisigə erixti. **16** Qünki insanlar
 əzliridin üstün turidioğan birini tiləğa elip kəsəm kilidu;
 ularning arisida kəsəm ispat-təstik hesablinip, hər hil
 talax-tartixlarəğa hatimə beridu. **17** Xuningdək Huda,
 Əz wədisigə warislik qiləanlarəğa Əz nixan-məksitining
 əzgərməydiğanlikini tehimu oqukrak bildürük üqün,
 kəsəm kilip wədə bərdi. **18** Xuning bilən kət'iy əzgərməs
 ikki ix arkilik, kəz aldimizda qoyuloğan ümidni qing tutux
 üqün [halakəttin] əzimizni qəqurup uni baxpanah qiləan
 bizlər küqlük rioqbat-ilhaməğa erixələymiz (bu ikki ixta
 Hudaning yaləan eytixi kət'iy mumkin əməs, əlwəttə). **19**
 Bu ümid jenimizəğa qing baqlanoğan kəmə lənggiridək
 xübhəsiz həm mustəhkəm bolup, [ərxiki] ibadəthanining
 [iqki] pərdisidin ətüp bizni xu yərgə tutaxturidu. **20** U
 yərgə biz üqün yol eqip mangoquqi Əysa bizdin awwal
 kirgən bolup, Məlkizədəkning kahinlik tüzümi tərtipidə
 mənggülik təyinləngən Bax Kahin boldi. (aiōn g165)

7 Qünki bu Məlkizədək Salem xəhərinin padixahı,
 xundakla Əng Aliy Boləquqi Hudaning kahini bolup,
 İbrahim padixahlarni yengip jəngdin qaytkanda, uning
 aldioğa qikқан wə uningoğa bəht tiligənidi. **2** İbrahim
 bolsa erixkən barlik [oljisining] ondin bir ülüxini
 uningoğa atioqanidi. [Məlkizədək degən isimning] birinqi

mənisi «həkkaniyyət padixahi» degənliktur; uning yənə bir nami «Salemning padixahi» bolup, buning mənisi «amanlıq padixahi» degənliktur; **3** uning atisi yok, anisi yok, nəşəbnamisi yok, künlirining baxlinixi wə hayatining ahirlixixi yoxtur, bəlkə u Hudaning Oqlıoqa ohxax kılınip, mənggölük kahin bolup turidu. **4** Əmdi qaranglar, bu Məlkizədək nemidegən uluq adəm-hə! Hətta ata-bowilirimizning qongi İbrahimmu oljisining ondin birini uningə atioqan. **5** Dərwəkə Lawiyning əwladliridin kahinlikni zimmisigə aloqanlar Təwrat qanuni boyiqə həlktin, yəni öz qerindaxliridin İbrahimning puxtidin boləqinioqə qarimay tapqinining ondin bir ülūxini yioqixi əmr kılinoqan. **6** Lekin bularning qəbilə-urukidin bolmioqan Məlkizədək bolsa İbrahımdin «ondin bir ülūxi»ni qobul kıləqan andin Hudaning wədilirigə igə boləquqi İbrahımoqə bəht tiligən. **7** Xübhisizki, bəht tiligüqi bəhtkə erixküqidin üstündür. **8** Bu yərdiki «ondin bir ülūx»ni qobul kıləquqılar əlidioqan adəmlərdindur; u yərdiki «ondin bir ülūx»ni qobul kıləquqi tooqrisida [mukəddəs yazmilarda] «U qayat yaxioquqi» dəp guwahlik berilgəndur. **9** Hətta mundaq deyixkə boliduki, ondin bir ülūxni alidioqan Lawiyu [əjdadi] İbrahim arqilik [Məlkizədəkkə] ondin bir ülūxni bərgən. **10** Qünki Məlkizədək İbrahımnı qarxi aloqanda, Lawiyi [kəlgüsidiki puxti bolux süpitidə] yənə İbrahimning tenidə idi, dəp həsablaxkə bolidu. **11** Əmdi Lawiy qəbilisining kahinlik tüzümi arqilik mukəmməl həkkaniyyət kələləydiqan bolsa (qünki xu tüzümgə əsaslinip Təwrat qanuni İsrail həlqigə qüxürülgənidi), keyinki wakitlarda Hərunning kahinlik

tüzümi boyiqə əməs, bəlkə Məlkizədəkning kaşinlik tüzümi boyiqə baxqa bir kaşinning qikixining nemə həjiti bolatti? **12** Əmdi kaşinlik tüzümi əzgətilgən bolsa, uningqa [munasiwətlik] qanun-tüzümmu əzgətilixkə toqra kelidu. **13** Qünki bu eytiliwatqan səzlər qaritiloqan zat bolsa baxqa bir kəbilidin bolup, bu kəbilidin heqkim qurbangahqa hizməttə bolup bakmioqan. **14** Qünki Rəbbimizning Yəhuda kəbilisidin qikqanliki enik; Musa bu kəbilə toqrisida kaşinlikqa munasiwətlik heqbir nərsə demigənidi. **15** Əmdi Məlkizədəktək baxqa bir kaşin qikqan bolup, bu əzgirix munulardin tehimu roxən bolidu; **16** uning [kaşinlikqa] təyinlinixi ət igilirigə baqlıq əmr bilən əməs, bəlkə pütməs-tügiməs həyatning qudritidin boluqandur. **17** Qünki bu həqtə [mukəddəs yazmilarda]: «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkning tipidiki bir kaşindursən» dəp guwahlıq berilgən. (aiōn g165) **18** Qünki aldınki əmr-tüzüm ajizliki wə ünümsizliki tüpəylidin küqidin qalduruloqan **19** (— qünki Təwrat qanuni heq ixni kamalətkə yətküzəlmidi). Uning ornioqa bizni Hudaqqa yeqinlaxturidioqan, uningdin əwzəl ümid elip kelindi. **21** Uning üstigə, bu ix [Hudaning] kəsimi bilən kapalətkə igə bolmay qəlmidi (ilgiri ətkən kaşinlar [Hudaning] kəsimisiz kaşin boluqanıdi; lekin, Əysa bolsa Əzigə: — «Pərwərdigar xundak kəsəm iqtı, həm hərgiz buningdin yanmaydu: — «Sən əbədil'əbədgıqə kaşindursən»» Degüqining kəsimi bilən kaşin boldi). (aiōn g165) **22** Əmdi Əysa xundak uluq ix bilən əwzəl bir əhdining kepili qilindi. **23** Yənə kelip, ilgiri ətkən kaşinlar kəp boluxi kerək idi; qünki ularning [hərbiri] əlüm tüpəylidin wəzipisini dawamlaxturalmay

qaloqan. **24** Lekin [Əysa] mēnggügə turoqqa, Uning kaḥinliki ḥərgiz əzgərtilməstur. (aiōn g165) **25** Xu səwəbtin, U Əzi arkilik Hudaning aldioqa kəlgənlərnı üzül-kesil kütquzuxqa qadir; qünki U ular üqün Hudaqə murajiat qilixqa mēnggü ḥayattur. **26** Muxundak bir bax kaḥin dəl bizning ḥajitimizdin qikidioqan — mukəddəs, əyibsiz, oqubarsiz, gunahkarlardin neri qilinoqan, ərxlərdin yukiri elip kətürülgən kaḥındur. **27** U axu bax kaḥinlardək ḥər küni aldi bilən öz gunahlırı üqün, andin həlkning gunahlırı üqün qurbanlıq sunuxqa moḥtaj əməs. Qünki U Əzini qurbanlıq süpitidə sunoqanda, həmməylən üqün buni bir yolila ada qildi. **28** Qünki Təwrat qanuni ajiz bəndə boləqan insanlarnı bax kaḥin qilip təyinləydi, lekin Təwrat qanunidin keyin kəlgən Hudaning qəsəm-kalami mēnggügə kamalətkə yətküzülgən Oqulni bax kaḥin qilip təyinlidi. (aiōn g165)

8 Eytqanlirimizning bax nuqtisi xuki: Ərxтики uluq Boloquqining təhtining ong tərəpidə olturoqan xundak bir Bax Kaḥinimiz bar. **2** U mukəddəs jaylarda, xundakla insan əməs, bəlki Pərwərdigar tikkən həqıkiy ibadət qedirining həmmisidə kaḥinlik hizmitini qiloquqidur. **3** Hərbir bax kaḥin hədiyə həm qurbanlıqlar sunux üqün təyinlinidu. Xuning üqün, [bizning bu bax kaḥinimizningmu] birər sunidioqini bolux kerək idi. **4** Dərwəqə əgər U yər yüzidə bolsidi, ḥərgiz kaḥin bolmaytti; qünki bu yərdə Təwrat qanun-tüzümi boyiqə hədiyə sunidioqan kaḥınlar alliburunla bardur. **5** (bu [kaḥınlar] hizmət qilidioqan [ibadət qediri] pəkətlə ərxтики ixlarning kəqürülmisi wə kələnggisidur. Musa dəl bu ibadət qedirini quruxqa

baxliqanda, Hudaning wəhiysi uningqa kelip: «Ehtiyat qiləinki, bularning həmmisini sanga taoqda kərsitilgən ərək boyiqə yasioqin» dəp agahlanduroqan). **6** Lekin hazır U ([kona əhdigə ait] wədilərdin əwzəl wədilər üstigə bekitilgəq) tehimu yahxi bir əhdining wasitiqisi boləqəqə, Uningqa berilgən kahinlik hizmiti baxqə kahinlarningkidin xunqə əwzəl turidu. **7** Əgər xu dəsəpki əhdə kəm-kütisiz bolsa idi, keyinkisi üçün orun izdəxning heqkandəq həjiti bolmioqan bolatti. **8** Lekin, Huda kona əhdini yetərsiz dəp qarap, [Israillaroqə] mundaq degən: — «Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhuda jəməti üçün yengi bir əhdini əməlgə axurimən. **9** Bu əhdə ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əhdigə ohximaydu; xu əhdini Mən ata-bowilirini qolidin tutup Misirdin qutkuzup yetəkliginimdə ular bilən tüzgənədim; qünki ular Mən bilən tüzüxkən əhdəmdə turmidi, mən ulardin nəzirimni yetkidim, — dəydu Pərwərdigar. **10** Qünki xu künlərdin keyin, Mening Israil jəməti bilən tüzidioqan əhdəm mana xuki: — «Mən Əz təwrat-qanunlirimni ularning zəhin-əqligə salimən, həmdə ularning kəlbəgimu pütimən; Mən ularning Hudasi bolimən, ularmu Mening həlkim bolidu. **11** Xundin baxlap heqkim öz yurtdixioqə, yaki öz qerindixioqə: — «Pərwərdigarni tonuqin» dəp ətixining həjiti qəlmaydu; qünki ularning həmmisi, əng kiqikidin qongioqə Meni bilip boləqan bolidu; **12** qünki mən ularning kəbihliklirigə rəhim qilimən həmdə ularning gunəhliri wə itətsizlikirini mənəggügə esimdin qikiriwetimən». **13** Əmdi Hudaning bu əhdini «yengi»

deyixi burunkisini «kona» degənlikidir; əmdi waqti
ətkən, konirioqan ix bolsa uzun etməy yoxıladı.

9 Birinqi əhdidə munasiwətlik ibadət bəlgilimiliri wə
yər yüzigə təwə boləqan bir mukəddəs ibadət jayi bar
idi. **2** Buningəqə bir ibadət qediri tikilgənidi; uning
mukəddəs jay dəp ataloqan birinqi bəlümidə qiraəqdan,
xirə həm xirə üstidə rətləngən nanlar bolatti. **3** Uning
ikkinqi, [yəni iqki] pərdisininə kəynidə əng mukəddəs
jay dəp ataloqan yənə bir qedir bəlumi bar idi. **4** Xu
yərgə təwə boləqan altun huxbuygaq wə pütünləy altun
bilən qaplanəqan əhdə sanduqi bar idi. Sanduqning
iqidə altundin yasaləqan, manna selinəqan komzək,
Hərunning bih sürgən həsisi wə ikki əhdə [tax] tahtisi
bar idi. **5** [Sanduq] üstidiki «kafarət təhti»ning üstigə
xan-xərəplik «kerub»lar ornitəloqan bolup, qanatlırı
bilən uni yepip turatti. Əmdi bular toqruluk təpsiliy
tohtilixning hazır waqti əməs. **6** Bu nərsilər mana
xundəq orunlaxturuloqandin keyinla, kaqınlar qedirning
birinqi bəlümigə [(yəni «mukəddəs jay»əqə)] hərdaim
kirip, ibadət hizmitini qilidu. **7** Birəq, [«əng mukəddəs
jay» dəp ataloqan] ikkinqi bəlümə pəqət bax kaqın
yilda bir qetimla kiridu. Kaqın u yərgə öz gunəqliri wə
həlkning nadanliqtin ətküzgən gunəqliri üqün ataloqan
[qurbanlıq] qenini almay kirməydu. **8** Bu ixlar arkilik
Mukəddəs Roh xuni kərsitip bərməktiki, bu birinqi ibadət
qediridiki tüzüm inawətlik bolup tursila, əng mukəddəs
jayaqə baridəqan yol yənla eqilmaydu. **9** Mana bular
rəsimdəq hazırqi zamanni roxənləxtüridəqan bir hil obraz,
halas. Buningdin xuni kəruwelixqə boliduki, bu qedirdə

sunulidigan hədiyyə və qurbanlıqlar ibadət kiloquqini
wijdanida pak-kamil kilalmaydu. **10** Ular pəkət yemək-
iqməklər və boyini suqa selixning türlük rəsmiyətlirigə
baqlıq bolup, [kanun-tüzüm] tüzütülük waqti kəlgüqilik
küqkə igə kilinoqan, insanlarning ətlirigila baqlıq bolqan
bəlgilimə-nizamlardur. **11** Lekin Məsih bolsa kəlgüsidiki
karamət yahxi ixlarni elip baroquqi bax kahin bolup, adəm
qoli bilən yasalmioqan, bu dunyaqa mənsub bolmioqan,
tehimu uluq və tehimu mukəmməl ibadət qedirioqa
kirdi; **12** eqkə yaki mozaylarning [qurbanlıq] kəni
əməs, bəki Əzining [qurbanlıq] kəni arkilik U (Əzila
mənggülik hərlük-nijatni igiligən bolup) bir yolila
mənggügə əng mukəddəs jayqa kirdi. (aiōnios g166) **13** [Kona
əhdə dəwridə] eqkə və buqılarning kəni həm inəkning
külliri napak bolqanlarning üstigə sepilsə, ularni ət
jəhətidin tazilap pak kiloqan yərdə, **14** undaqtə, mənggülik
Roh arkilik əzini oqubarsiz qurbanlıq süpitidə Hudaqa
atiaoqan Məsihning kəni wijdaninglelarni əlük ixlardin
pak kilip, bizni mənggü hayat Hudaqa ibadət kilixqa
tehimu yetəkliməmdü?! (aiōnios g166) **15** Xuning üqün u
yengi əhdining wasitiqisidur. Buning bilən (insanlarning
awwalqi əhdə astida sadir kiloqan itaətsizlikliri üqün
azadlıq bədili süpitidə xundak bir əlüm bolqanikən) Huda
təripidin qakiriloqanlar wədə kilinoqan mənggülik miraska
erixələydu. (aiōnios g166) **16** Əgər wəsiyət qaldurulsa,
wəsiyət qalduroquqining əlüxi təstiklanoquqə, wəsiyət
küqkə igə bolmaydu. **17** Qünki wəsiyət pəkət əlümdin
keyin küqkə igə bolidu. Wəsiyət qalduroquqi hayatla bolsa,
wəsiyitining heqkəndak küqi bolmaydu. **18** Xuningqa

ohxax, dæsləpki əhdimu kan ekıtiloşandila, andin küqkə igə boləşan. **19** Qünki Musa Təwrat kanuni boyiqə hər bir əmrini pütün həlkə ukturoşandin keyin, mozay wə əqkilərnıng suoş arilaxturuloşan kənini kızıl yung yıpta baolanoşan zofa bilən kanun dəsturişə wə pütün həlkə sepip, ularşə: **20** «Mana, bu Huda silərnıng əməl kılıxınglarşə əmr kıləşan əhdıning kənıdur» — dedi. **21** U yənə ohxax yolda ibadət qedirşə wə qedirdiki ibadətə munasiwətlik pütkül saymanlarning üstigə kan səpti. **22** Dərwəkə, Təwrat kanuni boyiqə həmmə nərsə degüdək kan bilən paklinidu; [kurbanlık] keni təkülmıgüqə, gunahlar kəqürüm kılınmaydu. **23** Hox, ərtikigə təkliş kılıp yasaloşan bu buyumlar muxundak [kurbanlıklar] bilən paklinixi kərək idi. Birak ərtiki nərsilərnıng əzi bulardın esil kurbanlıklar bilən paklinixi kərək. **24** Qünki Məsiş ərtiki həkikiy ibadət jayışə təkliş kılınəşan, adəm kəli bilən yasaloşan mukəddəs jayışə əməs, bəlki Hudanınğ huzurida bizgə wəkillik kılıp hazır bolux üqün ərxning əzigə kirip boldi. **25** [Yər yüzidiki] bax kahınnıng yılmuyil əz kənini əməs, bəlki [kurbanlıklarning] kənini elip, əng mukəddəs jayışə kayta-kayta kirip turoşınidək, u kurbanlık süpitidə əzini kayta-kayta atax üqün kirgini yok. **26** Əgər xundak kılıxning zəruriyiti boləşan bolsa, dunya apiridə boləşandin beri Uning kayta-kayta azab qekixigə tooşra kələtti. Lekin U mana zamanlarning ahirida gunahni yok kılıx üqün, bir yolila Əzini kurban kılıxka otturişə qıkti. **(aiōn g165)** **27** Həmmə adəmnıng bir kətim əlüxi wə əlgəndin keyin sorakka tartılıxi bekitilgəngə ohxax, **28** Məsişmu nuroşun

kixilarning gunahlarini Öz üstigə elix üçün birləş ketim qurbanlik süpitidə sunulqandın keyin, Özini təlpünüp kütkenlərə gunahni yok qilqan halda nijat kəltürüxkə ikkinqi ketim axkarə bolidu.

10 Təwrat qanuni kəlgüsində elip kelinidiqan güzəl ixlarning öz əynini əməs, bəlkı ularning kələnggisinila sürətləp bərgəqkə, u tələp qilinqan, yilmuyil sunulup keliwatqan ohxax qurbanliklar arkilik [Hudaqə] yeqinlaxmaqci bolqanlarni hərgizmu mukəmməl qilalmaydu. **2** Bolmisa, muxu qurbanliklarning sunuluxi ahirlixatti, qünki ibadət qilquqilar pak qilinip, wijdani yənə öz gunahları tüpəylidin azablanmaytti. **3** Həlbuki, muxu qurbanliklar yilmuyil öz gunahlarini əzligə əslitip turidu. **4** Qünki buqə wə əqkilərninq qeni gunahlarıni hərgiz elip taxliyalmaydu. **5** Xuning üçün, U dunyaqə kəlgəndə mundaq degən: — «Nə qurbanlik, nə atiqan axliq hədiyələri bolsa Sening tələp-arzuyung əməs, Birə Sən Mən üçün bir tən təyyarlap bərdinq; **6** Nə kəydürmə qurbanliklar, nə gunah qurbanlikidinmu səyünmiding; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana Mən kəldim! — Qanun dəsturingda Mən toqruluk pütülgəndək — I Huda, iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim». **8** U yuqirida: «Nə qurbanlik, nə axliq hədiyələri, nə kəydürmə qurbanliklar nə gunahni tiligüqi qurbanliklar Sening tələp-arzuyung əməs, Sən ulardinmu səyünmiding» (bu qurbanliklar Təwrat qanunining təlipi boyiqə sunuluxi kerək idi) deginidin keyin **9** yənə: «Sening iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim» degən. Demək, [Huda] keyinkisini küqkə igə qilix üçün, aldinqisini əməldin qalduridu. **10** Hudaning bu

iradisi boyiqə Əysa Məsihning tenining bir yolila qurban
 qilinixi arkilik biz gunahnin paklinip, [Hudaşa] atalduq.
11 Hər kašin hər küni ibadət hizmitidə turidu, xundaqla
 gunahlarıni hərgiz sakit qilalmaydionan ohxax hildiki
 qurbanliklarıni [Hudaşa] kayta-kayta sunidu. **12** Birak,
 bu [kašin] bolsa gunahlar üçün birla qetimlik mænggü
 inawətlik bir qurbanlikni sunojandin keyin, Hudaning
 ong yenida olturdi; **13** U xu yərdə «düşmənliri Öz ayioqi
 astida təhtipər qilinoquqə» kütidu. **14** U muxu birla
 qurbanlik bilən Hudaşa atap pak-mukəddəs qilinojanlarıni
 mænggügə mukəmməl kildi. **15** [Mukəddəs yazmilarda]
 [pütülgəndək], Mukəddəs Rohmu bu həqtə bizgə guwahlik
 beridu. Qünki U awwal: — **16** «U künlərdin keyin,
 Mening ular bilən tüzidiojan əhdəm mana xuki, dəydu
 Pərwərdigar; Mən Öz təwrat-qanunlirimni ularning zəhin-
 əkligimu salimən, Həmdə ularning kəlbigimu pütimən»
 degəndin keyin, U yənə: — **17** «Ularning gunahliri wə
 itaətsizlikirini mænggügə esimdin qikiriwetimən» —
 degən. **18** Əmdi xu yolda gunahlar kəqürüm qilinojanikən,
 gunahlar üçün qurbanlik qilixning həjitimu qalmaydu.
19 Xuning üçün, əy kerindaxlar, Əysaning keni arkilik
 əng mukəddəs jayoşa kirixkə jür'ətlik bolup, **20** (U
 bizgə eqip bərgən, ibadəthanining pərdisidin (yəni,
 Uning ət-tenidin) etidiojan xu yipyengi, həyatlik yoli
 bilən) **21** xundaqla Hudaning ailisini baxquridiojan
 bizning uluq kašinimiz bolojanliqi bilən, **22** dillirimiz
 wijdandiki bulojunuxlardin sepilix bilən paklanojan wə
 bədinimiz sap su bilən yuyuloqandək tazilanojan həlda
 etiqadning toluq jəzm-hatirjəmliki wə səmimiy kəlb bilən

Hudaqə yeqinlixayli! **23** Əmdi etirap qılqan ümidimizdə təwrənməy qing turayli (qünki wadə Bərgüqi bolsa səzidə turoquqidur) **24** wə mehir-muhəbbət kersitix wə güzəl ix qilixqa bir-birimizni qandaq qozqax wə rioqbətləndürüxni oylayli. **25** Bəzilər adət qiliwalqandək, jamaəttə jəm boluxtin bax tartmayli, bəlki bir-birimizni jekiləp-ilhamlandurayli; bolupmu xu künining yeqinlaxqanliqini bayqioqininglarda, tehimu xundak qilayli. **26** Həqiqətni tonuxqa nesip bolqandin keyin, yənla qəstən gunah etküziwərsək, u qaqda gunahlar üqün sunulidioqan baxqa bir qurbanliq bolmas, **27** bəlki bizgə qalidioqini pəqət sorak, xundakla Huda bilən qarxilixidioqanlarni yəp tügitixkə təyyar turidioqan yalkunluk otni qorkunq iqidə kütüxla, halas. **28** Əmdi Musaqə qüxürülgən Təwrat qanunini kəzgə ilmioqan hərqandaq kixi ikki yaki üq guwahqining ispati bolsa, kəngqilik qilinmayla ɵltürölətti. **29** Undaqta, bir kixi Hudaning Oqlini dəpsəndə qilsa, Hudaning əhdisining qenioqə, yəni ɵzini pak qiloqan qanoqə napak dəp qarisa, xəpkət qiloquqi Rohni həkərat qilsa, buningdin tehimu eqir jazaqə layiq hesablinidu, dəp oylimamsilər? **30** Qünki [Təwratta] «Intiqam Meningkidur, kixining qilmixlirini ɵz bexioqə ɵzüm yandurimən, dəydu Pərwərdigar» wə «Pərwərdigar ɵz həlkini sorakqa tartidu» degüqini bilimiz. **31** Mənggü hayat Hudaning qollirioqə qüxüp jazalinix nəqədər dəhxətlik ix-qə! **32** Əmdi silər yorutuluxtin keyin, azab-oqubətlik, qattik kürəxlərgə bərdaxliq bərgən axu burunki künlərnə esinglarda tutunglar. **33** Bəzi waqitlarda rəsua qilinip həkəratləx wə harlinixlaroqə uqridinglar wə bəzi waqitlarda muxundak

muamililərgə uqriqanlarəqa dərddax boldunglar. **34** Qünki silər həm məhbəslarning dərdigə ortaq boldunglar həm mal-mülkünglar bulanqandimu, kəlgüsidə tehimu esil həm yəqap kətməydiqan bəkiy təəllukatka igə bolidiqanliqınglarni bilgəqkə, huxallıq bilən bu ixni qəbul qıldinglar. **35** Xuning üqün, jasaritinglarni yəqatmanglar, uningdin intayin zor in'am bolidu. **36** Qünki Hudaning iradisigə əməl qilip, Uning wadə qiləqiniqə muyəssər bolux üqün, səwr-qidam qilixinglarəqa toqra kelidu. **37** Qünki [mukəddəs yazmilarda] [Huda] mundaq degən: — «Pəqət azəqinə wəqittin keyinla», «Kəlgüqi dər wəqə yetip kelidu, U keqikməydu. **38** Biraq həqkəniy boləuqi etiqad bilən yaxaydu; Lekin u kəynigə qekinsə, Jenim uningdin səyünməydu». **39** Həlbuki, biz bolsaq kəynigə qekinip həlak bolidiqanlardin əməs, bəki etiqad bilən öz jenimizni igiligənlərdindurmiz.

11 Etiqad bolsa ümid qiləqan ixlarning reallıqtiki ipadisi wə kərünməydiqan xəy'ilərnin dəlilidur. **2** Qünki burunki mətiwərlirimiz kədimdə mana xu etiqad bilən [Hudadin kəlgən] yaxi guwahlıqni aləqan. **3** Biz etiqad arkilik kainatning Hudaning səz-kalami bilən ornitiqanliqini, xundakla biz kərūwatqan məwjudatlarning kərgili bolidiqan xəy'ilərdin qiqqan əməslikini qüxinələymiz. (aiōn g165) **4** Etiqadi boləqəqqa Həbil Qəbilningkidinmu əwzəl bir qurbanlıqni Hudaəqa atiqan; etiqadi boləqəqqa Huda uning atiqanlirini təripləp, uningəqa həqkəniy dəp guwahlıq bərđi. Gərqə əlgən bolsimu, etiqadi bilən u yənila bizgə gəp qilməqta. **5** Etiqadi boləqəqqa, Hənoh əlümni kərməyla [ərxə]

kötürüldi; Huda uni ketürüp elip kətkəqkə, u yər yüzidə
heq tepilmidi. Səwəbi u elip ketilixtin ilgiri, Hudani
hursən kiloqan adəm dəp təripləngənidi. **6** Əmdilikdə
etikad bolmay turup, Hudani hursən qilix mumkin
əməs; qünki Hudaning aldiqə baridiqan kixi Uning
barliqioqə, xundakla Uning Əzini izdigənlərgə əjrini
qayturuqı ikənlikigə ixinixi kerək. **7** Etikadi boləaqqa,
Nuh tehi kərülüp bəqmioqan wəkələr həkkidə Huda
təripidin ağahlanduruləanda, ihlasmənlik kərkunqi
bilən ailisidikilərnı kətkuzux üqün yooqan bir kəmə
yasidi; həmdə etikadi arkilik xundak qilip pütkül
dunyadikilərnıng gunahlıri üstidin həküm qikardi,
xundakla etikadtin boləqan həkkaniylikqə mirashor
boldi. **8** Etikadi boləaqqa, Huda İbrahimni uningə
miras süpitidə bərməkqi boləqan zeminə berixqə
qakiroqanda, u itaət kildi; u kəyərgə baridiqanlıqini
bilməy turup yoloqə qikti. **9** Etikadi boləaqqa u wədə
qilinoqan zeminda, huddi yaka yurtta turoqandək musapir
bolup qedirlarnı makan qilip yaxidi. Hudaning uningə
qiloqan wədisining ortak mirashorlıri boləqan İshak
wə Yakuplarmu uning bilən birgə xuningə ohxax
yaxidi. **10** İbrahimning xundak qilixidiki səwəb, u
ulliri mustəhkəm boləqan xəhərnı kütkenidi; xəhərnıng
layihiligüqi həm kuroquqisi Huda Əzidur. **11** Etikadi
boləaqqa Sarah gərqə yaxinip qaloqan, tuqut yexidin
ətkən bolsimu, hamilidar bolux iqtidarioqə igə boldi;
qünki u wədə kiloqan Hudani ixənqlik dəp qaraytti. **12**
Buning bilən birlə adəmdin, yəni əlgən adəmdək bolup
qaloqan bir adəmdin asmandiki yultuzlardək kəp, dengiz

sahilidiki qumdak sansiz əwladlar barliqqa kəldi. **13** Bu kixilərnin həmmisi Hudaning wadə qılqanliriqə muyəssər bolmay turupla etikadi bolqan halda aləmdin əttili. Birak ular hayat waqtida bularning kəlgüsida əməlgə axurulidiqanliqini yiraktin kərüp, quqak eqip hursənlik bilən kütkən wə əzlrini yər yüzidə musapir wə yoluqi dəp axkarə eytkanidi. **14** Bu bundak səzlərnə qılqan kixilərnin bir wətənni təxna bolup izdəwatqanliqini enik ipadiləydu. **15** Dərwəqə, ular əz yurtini seqinqan bolsa, qaytip ketix pursiti qikqan bolatti. **16** Lekin ular uningdinmu əwzəl, yəni ərxtiki bir makanni təlpünüp izdiməktə. Xuning üqün, Hudaning əzlrinin Hudasi dəp atilixidin nomus qilmaydu; qünki mana, U ular üqün bir xəhər hazirliqan. **17** Ibrahim Huda tərpidin sinalqinida, etikadi bolqaqqa oqlı Ishakni kurbanliq süpitidə Hudaqə atidi; gərqə u Hudaning wədilirini, jümlidin «Sening namingni dawamlaxturidiqan nəsling bolsa Ishaktin kelip qikidu» deginini tapxuruwalqan bolsimu, u yənəla birdinbir oqlini kurban qilixqə təyyar turdi. **19** Qünki u hətta Ishak əlgən təkdirdimu, Hudaning uni tirildürüxkə qadir ikənlikigə ixəndi. Mundaqə eytkanda, Ishakni əlümdin tirildürülgəndək qaytidin tapxuruwaldi. **20** Etikadi bolqaqqa, Ishak oqulliri Yakup bilən Əsawning kəlgüsi ixliriqə həyrlik tiləp dua qildi. **21** Etikadi bolqaqqa, Yakup aləmdin ətux aldida Yüsüpning ikki oqlininin hərbi üqün həyrlik dua qilip, hasisiqə tayinip turup Hudaqə səjdə qildi. **22** Etikadi bolqaqqa, Yüsüp səkratqə qüxüp qalqanda, bəni Israilning Misirdin qikip ketidiqanliqini tilqə aldi həmdə əzining ustihanliri

toʻgʻrulukmu əmr qildi. **23** Etikadi boləqəqə, Musa tuəquləqənda, uning ata-anisi uni üq ay yoxurdi; qünki ular Musaning yekimlik bir bala ikənlikini kərđi, padixahning pərmanidinmu kərkmidi. **24** Etikadi boləqəqə, Musa qong bolup uluəq zat boləqəndin keyin, «Pirəwning kizining oəqli» degən atəqta turiwerixni rət kəlip, **25** gunah iqidiki ləzzətlərdin wəkitlik bəhrimən boluxning ornioə, Hudaning həlki bilən billə azab qekixni əwzəl kərđi. **26** U Məsihkə kəritiləqan həkəratkə uqraxni Misirning həzinisidiki baylikləroə igə boluxtinmu əwzəl bildi. Qünki kəzlrini [ərxniki] in'əmoə tikiwatatti. **27** Etikadi boləqəqə, u padixahning əzəzipidinmu kərkməy Misirdin qikip kətti. [Jəpə-muxəkəkətəkə] qididi, qünki Kəzgə Kərünmigüqi uning kəzigə kərünüp turoəandək idi. **28** Etikadi boləqəqə, u «tunji oəqlining jenini əloquqi» [pərixtning] [Israilləroə] təgməsliki üqün [tunji] «ətüp ketix» həytini ətküzüp, xuningəqə munasiwətlik kənni [buyruləqini boyiqə] sepip-sürkidi. **29** Etikadi boləqəqə, [Israillər] Kizil dengizdin huddi kuruklukta mangoəandək mengip ətti. Birək [ulərnə kəoəlap kəlgən] Misirliklər ətməkqi boləqənda suəqə ərək boldi. **30** Etikadi boləqəqə, həlk yəttə kün Yeriho xəhərinə sepilini əylənoəndin keyin sepil ərıldı. **31** Etikadi boləqəqə, pəhixə əyal Rəhəb Israil qarlioquqilərnə dostlərqə kütüwaləqəqə, itəətsizlər [boləqən əz xəhəridikilər] bilən birlikdə hələk bolmidi. **32** Mən yənə nemixkə səzləp olturay? Gideon, Barək, Ximxon, Yəftəh, Dawut, Samuil wə kəloəqən bəxkə pəyoəəmbərlər toəqrisidə eytip kəlsəm wəkit yətməydu. **33** Ular etikadi bilən əllərnəg üstidin əqəlib kəldi, ədələt

yürgüzdi, [Huda] wədə qilolanlarğa erixti, xirlarning aqzilirini etip qoydi, **34** dəhxətlik otning yalkunini eqürdi, qiliqning tiqidin keqip kutuldi, ajizliktin küqeydi, jənglərdə baturluk kərsətti, yat əllərnin qoxunlirini teripirəng kildi. **35** [Etikadi boləraqqa], ayallar əlgən uruktuqanlirini əlümdin tirildürgüzüp qayturuwalı; biraq baxqılar kəlgüsida tehimu yahxi halda əlümdin tiriləyli dəp, kutulux yolini rət qilip qiyinilixqa bərdaxlıq bərdi. **36** Yənə bəzilər sinilip har-məshirilərgə uqrap qamqilandi, bəzilər hətta kixənilinip zindanoqa taxlandi; **37** ular qalma-kesək qilip əltürüldi, hərə bilən hərilinip parqilandi, sinəqlarni bexidin ətküzdi, qiliqlinip əltürüldi; ular qoy-əqkə terilirini yepinqa qiləjan halda sərsan bolup yürdi, namratlıqta yaxidi, qiyin-qistakqa uqridi, horlandi **38** (ular bu dunyaqa zayə kətkənidi), qəllərdə, taqlarda, əngkürlərdə wə gəmilərdə sərgərdan bolup yürdi. **39** Bularning həmmisi etikadi bilən Hudaning Əz guwahı bilən təripləngən bolsimu, Hudaning wədə qiləqinioqa əyni boyiqə erixkini yəq. **40** Əmdilikdə Huda bizlər üqün tehimu əwzəl bir nixan-məqsətni bekitkən bolup, ular bizsiz kamalətkə yətküzülməydu.

12 Əmdi ətirapimizda guwahqılar xunqə qong buluttək bizni oruwaləraqqa, hərhil eqir yük həm bizgə asanla qirmixiwalidiojan gunahni qerüp taxlap, aldimizə qoyuləjan yügürux yolini qidamlıq bilən besip yügürəyli; buningda kəzimizni etikadimizning Yol Baxlıquqisi wə Takamullaxturuqisi boləjan Əysəqə tikəyli. U Əzini kütəkən huxallıq üqün kresttiki azabqa bərdaxlıq bərdi həm uningda boləjan həkərətkə pisənt qilmidi. Xuning

3 Kenglünglarning hərıp sowup kətməsliki üqün, gunahkarlarning xunqə kattıq horlaxlırıqə bərdaxlıq Bərgüqini kəngül qoyup oylanglar. **4** Gunahqa kərxi kürəxlərdə tehi qan aqquzux dərijisigə berip yətmidinglar. **5** Hudaning silərgə Əz pərzəntlirim dəp jekiləydiqan [mukəddəs yazmildiki] munu səzlrini untudunglar: — «I oqlum, Pərwədigarning tərbiyisigə səl qarima, Əyiblənginingdə kənglüng sowup kətmisun, **6** Qünki Pərwədigar səyginigə tərbiyə beridu, Mening oqlum dəp qobul qılqanlarning həmmisini dərriləydu». **7** Azab qəkkinəqlarni Hudaning tərbiyisi dəp bilip, uningqə bərdaxlıq beringlar. Qünki silərnə tərbiyə elixinglarning əzi Hudaning silərnə oqlum dəp muamilə qılqanlığını kərsitidu. Qaysi pərzənt atisi tərripidin tərbiyilənməydu? **8** Əmdi [Hudaning] tərbiyilixidə hər bir pərzəntinə öz ülüxi bar; ləkin bu ix silərdə kəm bolsa həqıkiy oqluliridin əməs, bəlki haramdin bolqan pərzənti bolup qıqisilər. **9** Uning üstigə həmmimizning əzimizgə tərbiyə bərgən ət jəhəttiki atilirimiz bar, biz ularnimu hərmətləp kəldük. Xundak ikən, roqlarning atisioqə tehimu itaət qılmamduq? Xundakta həyatimiz yaxnimamdu? **10** Ət jəhəttiki atilirimiz bərhək pəkət əzi muwapıq kərgən yol boyiqə azoqinə wakit bizni tərbiyiligən. Ləkin U bolsa bizgə paydilik bolsun dəp, pak-mukəddəslikidin muyəssər boluximiz üqün tərbiyiləydu. **11** Əmdi kattıq tərbiyə berilgən waktida adəmni hux qılmaydu, əksi qə adəmni qayoquqə qəmdüridu; birak buning bilən tüzəlgənlərgə u keyin həqkanıylikdən qıqқан tinq-hatirjəmlikning

mewisini beridu. **12** Xuning üqün, «Telip sanggilioqan qolunglarni, zəiplixip kətkən tizinglarni ruslanglar» **13** wə «aqsak»larning pükülüp qalmay, bəlki xipa tepixi üqün pütlinglarni tüz yollarda mangdurunglar. **14** Barliq kixilər bilən inaq ətüxkə wə pak-mukəddəs yaxaxqa intilinglar; mukəddəs bolmioqan kixi hərgiz Rəbni kərəlməydu. **15** Oyoqak turunglarki, heqkim Hudaning mehır-xəpkitidin məhrum qalmisun; aranglarda silərgə ix tapkuzup silərni köydüridioqan, xundakla kəp adəmlərni buloqap napak boluxqa səwəb bolidioqan birər əq-adawət yiltizi ünmisun. **16** Aranglarda heqbir buzukluk kילוquqi yaki əzining tunji ooqulluk hokukini bir wah tamakqa setiwətkən əsawdək ihlassiz kixi bolmisun. **17** Qünki silərgə məlumki, əsaw keyin [atisining] həyrlik duasini elixni oylioqan bolsimu, xundakla uningəja intilip kəz yaxlirini ekıtip yalwuroqan bolsimu, u [bu ixlarni ornioq] [kəltüridioqan] towa kilix yolini tapalmay, rət kilindi. **18** Qünki silər qol bilən tutqili bolidioqan, yalkunlap ot yenip turuwatqan həmdə sürlük bulut, qarangoquluk wə qara quyun qaplioqan axu taoqqa kəlmidinglar — **19** (u jayda kanay sadasi bilən səzligən awaz yətküzülgəndə, bularni anglioqanlar: «Bizgə yənə səz kilinmisun!» dəp [Hudaəja] yalwuruxti; **20** qünki ular kilinoqan əmrni kətürəlmidi. «Egər bu taoqqa hətta birər həywanning ayioqi təgsimu, qalma-kesək kilip ətürülsun» [dəp tapilanoqanidi]; **21** u kərünüx xundak qorkunqluk idiki, Musamu: «Bək kattik qorkup oqal-oqal titrəp kəttim» degənidi). **22** — Silər bəlki Zion teoqja, yəni mənggü həyat Hudaning xəhəri — ərxtiki

Yerusalemoqa, tümənligən pərixtilərgə, **23** isimliri ərxte pütülgən tunji tuquloqlarların heyət-mərikə huxallığıda jəm qilinqlan jamaitigə, həmməylənning sorəqisi Hudaqla, takamullaxturuloqlan həkkanıy kixilərnıng rohlirioqla **24** wə yengi əhdinıng wasitiqisi Əysaqla, xundəqla həm Uning sepilgən kənioqla kəldinglar. Bu qan Həbilningkidin əwzəl səz qilidu. **25** Bu səzni qiloquqini rət qılmaslıqlinglar üqün diqqət qilinglar. Qünki yər yüzidə əzlrigə wəhiy yətküzüp əgəhləndüröquqini rət qiloqlanlar jazadin qeqip qutulalmioqlan yərdə, ərxte bizni əgəhləndüröquqidin yüz ərüsək, həlimiz tehimu xundəql bolmamdu? **26** Əmdi xu qaqda Hudanın əwazi zeminni təwritiwətkənidi; ləkin əmdi U: «Əzüm yənə bir qetım zeminnıla əməs, əsmannımu təwritimən» dəp wədə qildi. **27** «Yənə bir qetım» dēgən bu səz təwritilidioqlarların, yəni yaritiloqlan nərsilərnıng təwritilixi bilən yəqitilidioqlanlıqini, təwrətkili bolmaydioqlan nərsilərnıng mənəggü mükim bolidioqlanlıqidin ibarət mənini bildüridu. **28** Xuning üqün, təwrətkili bolmaydioqlan bir padıxəliqkə muyəssər bolup, məhir-xəpkətni qing tutup bu ərkilik ihlasmənlik wə əyminix-qorkunq bilən Hudani hursən qilidioqlan ibadətlərnı qıləyli. **29** Qünki Hudaqimiz həmmıni yəwətküqi bir ottur.

13 Aranglarda qerındaxlıq məhir-muqəbbət tohtimisun. **2** Natonux kixilərgə məqmandost boluxni untumanglar. Qünki bəzilər xu yol bilən bilməstin pərixtilərnı məqman qiloqlan. **3** Zindanoqla taxlanoqlarlarnı ular bilən billə [zindanda] zənjirləngəndək yad etinglar. Horlanoqlarlarnı

özünqlarmu tēndē turuwatqan bēndē süpitidē yad etip
 turunglar. **4** Həmmə adəm nikahqa hərmət qilsun,
 ər-hotunlarning yatidiqan yeri daoqsiz bolsun; qünki
 Huda buzıqıllıq qılıuqılar wə zina qılıuqılardin hesab
 alidu. **5** Mengix-turuxunglar pulpərəsliktin haliy bolsun,
 barioqa qanaət qilinglar. Qünki Huda mundaq degən:
 «Səndin əsla ayrilmaymən, Seni əsla taxlimaymən». **6**
 Xunga, yürəklik bilən eytalaymizki, «Pərwərdigar mening
 Yardəmqidur, heq qorqmaymən, Kixilər meni nemə
 qılalisun?» **7** Silərgə Hudaning sēz-kalamini yətküzgən,
 silərnin yetəqilirlərnin esinglarda tutunglar. Ularning
 mengix-turuxining mewə-nətijsigə kəngül qoyup qarap,
 ularning etiqadını ülgə qilinglar: — **8** Əysa Məsih
 tünügün, bügün wə əbədil'əbədgigə əzgərməydu!
(aiōn q165) **9** Xuning üqün, hərhil oəyriy təlimlər
 bilən ezıqturulup kətmənglar; qünki insanning qəlbi
 [qurbanlıqqa has] yeməklilər bilən əməs, bəlki Hudaning
 mehir-xəpkiti bilən quwwətləndürülgini əwzəl. Qünki
 bundaq yeməklilərgə berilip keliwatqanlar ulardin
 heqkandaq payda kərgən əməs. **10** Bizlərnin xundaq
 bir qurbangahimiz barki, ibadət qedirida hizməttə
 boləanlarning uningdin yeyix həkuki yəqtur. **11**
 Qünki gunah tiləx süpitidə soyuloqan, qeni bax kahin
 tərpidin əng mükəddəs jayəqa elip kirilgən qurbanlıq
 haywanlarning teni bolsa qarargahning sirtioqa elip
 qikilip kəydürülettı. **12** Xunga Əysamu Əz qeni bilən həlkni
 paklap Hudaəqa atax üqün, xəhər dərwasisining sirtida
 azab qekip öldi. **13** Xundaq ikən, bizmu qarargahning
 sirtioqa qikip, Uning yenioqa berip, Uningə qaritiloqan

20 Əmdidə mənəngülük əhdining keni bilən qoy
 padisining katta padiqisi bolğan Rəbbimiz Əysani ölümündin
 tirildürgüqi, hatirjəmlilikning Igisi bolğan Huda (aiōnios g166)
 21 Əysa Məsih arqilik silərgə Əzini hursən kilidilğan ixlarni
 kildurup, siləрни hər bir yahxi əməldə takamullaxururup
 iradisining ijqailiri qılqay! Məsihkə əbədil'əbədgicə xan-
 xərəp bolqay! Amin! (aiōn g165) 22 Silərdin ətünimənki,

billə baridu. **24** Barlik yetəkqiliringlar wə barlik mukəddəs
bəndilərgə salam eytkaysilər. İtaliyədin kəlgənlər silərgə
salam yollidi. **25** Mehir-xəpkət həmminglarəya yar boləyay!
Amin!

Yakup

1 Hudaning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning quli boləjan mənki Yakuptin tarkək turuwatқан muhəjir on ikki kəbiləgə salam! **2** I kərindaxlirim, hərəkəndək sinəkləroğa duq kəlsənglər, buni zor huxallıq dəp bilinglər. **3** Qünki silərgə məlumki, bundək etikədinglərnin sinilixi silərdə səwr-qidamlıq xəkilləndüridu; **4** səwr-qidamlıqning hisliti kəlbənglərdə turup xundək pixip yetilsunki, xuning bilən silər pixқан, mukəmməl wə kəm-kutisiz bolisilər. **5** Biraq əgər arənglərdiki birsi danalıqқа mohtaj bolsa, həmmigə sehiylik bilən beridiəjan xundəkla əyibliməydiəjan Hudadin tilisun. Xuning bilən uningə qəqum ata kəlinidu. **6** Biraq u həq delioqul bolmay ixənq bilən tilisun; qünki delioqul kixi huddi xamalda urulup uyan-buyan yəlpüngən dengiz dölquniəğa ohxaydu. **7** Undək kixi Rəbdin birər nərsigə eriximən, dəp həq hiyal kəlmisun; **8** undəklər üjmə kəngül bolup, barlıq yollirida tutami yəq adəmdur. **9** Namrat boləjan kərindax əzining yuqiriəğa kətürülgənlikigə təntənə kəlsun; bay boləjan kərindax bolsa, əzining təwən kəlinəqanlıqıəğa təntənə kəlsun, qünki u ot-qəplərnin qeqəkliridək tozup ketidu. **11** Kuyax qikip kiziəqanda, ot-qəplərni kərutidu, gülliri tozup ketidu-də, uning güzəlliki yəqilidu; bay adəmlər huddi xuningəğa ohxax, əz hələkqilikidə yəqilidu. **12** Sinəkləroğa [səwrqanlıq bilən] bərdaxlıq bərgən kixi nəkədər bəhtlik-hə! Qünki u sinəktin ətkəndin keyin, [Huda] Əzini səygənlərgə wədə kəloqan həyat tajiəğa muyəssər bolidu. **13** Adəm əzduruluxқа duq kəlgəndə «Huda meni əzduruwatidu» demisun. Qünki Huda yaman

ixlar bilən azduruluxi mumkin əməs həm baxqılarni azdurmaydu. **14** Bəlki birsi azduruloqanda, öz həwəs-nəpsi kəzoqilip, ularning kəynigə kirgən bolidu; **15** andin həwəs-nəps həmilidar bolup gunahni tuqidu; gunah əsüp yetilip, ölümgə elip baridu. **16** Xunga səyümlük kərindaxlirim, aldinip qəlmanglar! **17** Barlik yüksək sehiylik wə hərbi mukəmməl iltipət yukiridin, yəni [asmandiki] [barlik] yorukluklarning Atisidin qūxūp kelidu; Uningda heqkəndək əzgirix bolmaydu yəki Uningda «aylinix» bilən hasil bolidioqan kələnggilərmu bolmaydu. **18** U bizni [Əzi yaratqan barlik] məwjudatlarning iqidə Əzigə dəslep pixqan mewidək bolsun dəp, Əz iradisi boyiqə bizni həqiqətning səz-kalami arkilik tuqdurdi. **19** Xuning bilən, i səyümlük kərindaxlirim, hər adəm anglaxqə tez təyyar tursun, səzləxkə aldirimisun, qəzəpəlinixkə aldirimisun. **20** Qünki insanning qəzipi Hudaning həqqaniylikini elip kəlməydu. **21** Xuning üqün, barlik iplasliklarni wə kininglaroqə patmaywatqan rəzillikni taxlanglar, [kəlbənglarda] yiltiz tartkuzuloqan, siləрни kütquzalaydioqan səz-kalamni kəmtərlik-məminlik bilən qəbul qilinglar. **22** Əmma əz-əzünglarni aldap pəkət səz-kalamni angliqūqilardın bolmanglar, bəlki uni ijra kīloqūqilardın bolunglar. **23** Qünki birsi səz-kalamni anglap qoyupla, uni ijra qilmisa, u huddi əynəktə əzining əyni kiyapitigə qarap qoyup, ketip qaloqan kixigə ohxaydu; qünki u əz turqioqə qarap bolup, qikipla, xu həman əzining qəndək ikənlilikini untuydu. **25** Ləkin axu kixiləрни ərkinlikkə erixtūridioqan mukəmməl qanunoqə əstayidillik bilən dawamlıq qarap, untuqəq angliqūqi bolmay, bəlki

uning iqidə yaxap ijra qiloquqi boləlan kixi ixlirida bəhtlik qilinidu. **26** Birsi özini ihlasmən adəmmən dəp hesabliqan, lekin tilini tizginlimigən bolsa, özini əzi aldaydu; bundak kixining ihlasmənliki bihudiliktur. **27** Huda'Atimizning nəziridiki pak wə daoqsiz ihlasmənlik xuki, kiyinqilikta qaloqan yetim-yesir, tul hotunlarni yoklap, ularoqa oəmhorluk qilix wə özini bu dunyaning buləixidin daoqsiz saklaxtur.

2 Qerindaxlirim, xan-xərəp Igisi boləlan Rəbbimiz Əysa Məsihning etiqad yolini tutkanikənsilər, adəmnin taxki kiyapitigə qarap muamilə qilidiqlanlardin bolmanglar. **2** Qünki sinagosinglaroqa altun üzük taqioqan, esil kiyingən bir bay bilən təng jul-jul kiyingən bir kəmbəqəl kirsə, **3** silər esil kiyingənni ətiwarlap «Tərgə qikip oltursila!» desənglar, kəmbəqəlgə, «U yərdə tur!» yaki «Ayaoq tərripimdə oltur!» desənglar, **4** əzara ayrimiqilik qiləlan wə insanlar üstidin yaman niyət həküm qikəroquqlardin boləlan bolmamsilər?! **5** Kulak selinglar, i səyümlük qerindaxlirim — Huda bu dunyadiki kəmbəqəllərnə etiqadta bay bolux həmdə ularni Əzini səyğənlərgə berixkə wədə qiləlan padixahləkiqə mirashor boluxkə tallioqan əməsmu? **6** Birak silər kəmbəqəllərnə kəzgə ilmidinglar! Baylar silərnə əzgən wə sot-soraqlaroqa sərigən əməsmu? **7** Üstünlərgə qoyuloqan axu mubarak namoqa kupurluk qiliwatkanlar yənə xu [baylar] əməsmu? **8** Mukəddəs yazmilardiki «qoxnangni əzüngni səyğəndək səy» degən xahənə qanunoqa həkikiy əməl qilsanglar, yahxi qiləlan bolisilər. **9** Lekin kixilərgə ikki hil kəz bilən qarisinglar, gunah qiləlan bolisilər, Təwrat qanuni

təripidin hilaplik qiloquqilar dəp bekitilisilər. **10** Qünki bir kixi pütün Təwrat qanunioqa əməl qildim dəp turup, [həтта] uningdiki birlə əmrgə hilaplik qilsa, u pütün qanunioqa hilaplik qiloquqi hesablinidu. **11** Qünki: «zina qılma» Degüqi həm «qatillik qılma»mu degən. Xunga, zina qılmisanglarmu, ləkin qatillik qiloqan bolsanglar, yənila [pütün] Təwrat qanunioqa hilaplik qiloqan bilən barawər bolisilər. **12** Xunga səz-əməlliringlar adəmnı ərkinlikkə erixtüridioqan qanun aldida sorəq qilinidioqanlarning saləhiyitigə uyoqun bolsun. **13** Qünki bəxqilaroqa rəhim qilmioqanlarning üstidin qiqiridioqan həküm rəhimsiz bolidu. Əmdi «rəhim qilix» «həküm qiqirix»ning üstidin oqəlibə qilip təntənə qilidu. **14** I qerindaxlirim! Birsı aqzida, «Məndə etiqad bar» dəp turup, əmma [uningda] [munasip] əməlliri bolmisa, uning nemə paydisi? [Bundə] etiqad uni qutkuzalamdu? **15** Əmdi əgər əka-uka yəki əqə-singillardin biri yəlingəq qəlsa yəki kündilik yeməkliki kəm bolsa, silərdin biri ularoqa: «[Hudaqə] əmanət, kiyiminglar pütün, qorsiqinglar tok qilinoqay!» dəp qoyupla, tenining həjitidin qiqmisa, buning nemə paydisi? **17** Xuningoqa ohxəx yəloquz etiqadla bolup, [uningoqa] [munasip] əməlliri bolmisa, [bundə etiqad] əlük etiqadtur. **18** Ləkin bəzibir adəmlər: «Səndə etiqad bar, məndə bolsa əməl bar» dəp [talixidu]. Ləkin mən: «Əməlsiz boləqan etiqadingni mənə qərsitə qəni?!», «Mən etiqadimni əməllər bilən qərsitimən» dəymən. **19** — Sən «Huda bir» dəp ixinisən — Barikəlla! Ləkin həтта jinlarmu xuningoqa ixinidu, xundəqlə qərqup dir-dir titrəyduqu! **20** Əy, quruk hiyal adəm! Əməlliri yəq etiqadning əlük

etiqad ikonlikini qaganmu bilarsan? **21** Atimiz Ibrahim oz oqli Ishakni qurbangah ustiga sunoqanda oz emili arkilik hokkaniy dep jakarlanoqan amasmu? **22** Emdi xuni keriwelixka boliduki, uning etiqadi munasip amallarni qildi wa etiqadi amallar arkilik mukammal qilindi. **23** Mana bu ix [Tawrattiki]: «Ibrahim Hudaqa etiqad qildi. Bu uning hokkaniyliqi hesablandi» degan yazmini ispatlaydu, xundakla u «Hudaning dosti» dep ataldi. **24** Buningdin xuni koralaysilarki, insanlar etiqadi bilanla emas, balki amallari bilan hokkaniy dep jakarlinidu. **25** Muxuningoqa ohxax, pahixa ayal Rahab [Israil] qarlioquqilirini oz eyida kutup, ularni baxqa yol bilan qaqurowatkentliki uqun, u ohxaxla ix-emili bilan hokkaniy dep jakarlanoqan bolmamdu? **26** Tan roh bolmisa oluk bolqandak, amallari yok etiqadmu oluktur.

3 Qerindaxlirim, aranglardin kop kixi talim berguqi boliwalmanglar! Qunki silerga melumki, biz [talim berguqilar] baxqilardin tehimu kattik sorakka tartilimiz. **2** Qunki hammimiz kop ixlarda hatalixip putliximiz. [Halbuki], agar birsi tilda hatalaxmisa, u kamalatkə yetken, putkul tenini tizginliyeligen adam bolidu. **3** Mana, biz atlarni ozimizga bekindurux uqun aqzioqa yugen salimiz; buning bilan putkul tenlirini [halioqan tarəpkə] buriyalaymiz. **4** Mana, kemilərgimu qaranglar; xunqilik yooqan bolsimu, yəne kelip dəhxətlik xamallar tərīpidin urulup həydididioqan bolsimu, lekin rolqi kəyərgə ularni həydəy desə, u kiqikkinə bir rol arkilik uni halioqan tarəpkə buraydu. **5** Xuningoqa ohxax, gərqə til [tenimizning] kiqik bir əzasi bolsimu, lekin tolimu yooqan

sözləydu. Kiçikkinə bir ot uqkunining qong ormanğa ot tutaxuralaydioanlikini oylap bekinglar! **6** Til — dərəkə bir ottur; u əzalirimiz arisidin orun elip kəbihlikə toloqan bir aləm bolidu. U pütkül tənni bulojuquqidur; u dozah otidin tutaxturulup, pütkül təbiətning qaqioğa ot tutaxturidu! (**Geenna g1067**) **7** Qünki hərtürlük haywanlar həm uqar-kanatlar, əmiligüqi haywanlar həm dengizdiki məhluklar insaniyət tərpidin kəndürülməktə həmdə kəndürülgənidi. **8** Əmma tilni heqkim kəndürəlməydu; u tinimsiz rəzil bir nərsə bolup, janoğa zamin bolidioqan zəhərgə toloqandur. **9** Biz tilimiz bilən Pərwərdigar Atimizğa xanu-təxəkkür kayturimiz, wə yənə uning bilən Hudaning obrazida yaritiloqan insanlarni qarəaymiz. **10** Demək, ohxax bir eojuzdin həm təxəkkür-mubarək həm lənət-karəjax qikidu. I kərindaxlirim, bundak bolmasliki kerək! **11** Bir bulak ohxax bir kəzdin birla wəqıtta tatliq həm kırtak su qikiramdu? **12** I kərindaxlirim, ənjür dərihi zəytunning mewisini bərməydu, yaki üzüm teli ənjürning mewisini berələmdu? Həm tuzluk [bulak] tatliq sunimu qikiralmaydu. **13** Aranglarda kim dana wə pəmlik? Pəzilətlik yürux-turuxidin u danalıqğa has boləqan məmin-kəmtərlik bilən əməllirini kərsətsun! **14** Lekin əgər kəlbingerlarda aqqik həsəthorluk wə jedəl-majira bolsa, əmdi yaloqan səzlər bilən həqiqətni yokğa qikarmanglar, mahtanmanglar. **15** Bundak «danalıq» ərxtin əməs, bəlkı dunyağa, insan təbiiyitigə has bolup, jin-xəytandin kəlgəndur. **16** Qünki həsəthorluk wə jedəl-majira boləqanla yərdə qalaymıkanqilik wə hərhil rəzilliklər bolidu. **17** Lekin ərxtin kəlgən danalıq bolsa,

u aldi bilən paktur, u yənə tinqlikpərwər, hux peil, baxqılarning pikrigə kılıkə oquq, rəhimdil bolup, yahxi mewilər bilən toloqan, uningda tərəpbazlik yaki sahtipəzlik yoktur. **18** Həkkəniylik urukliri tinqlikpərwərlər arisida qeqilip, tinqlik iqidə mewə beridu.

4 Aranglardiki urux wə majiralar nədin kelip qıkidu?

Bu dəl tən əzaliringlar iqidə jəng kiliwatқан arzu-həwəsliringlardin əməsmu? **2** Silər arzu-həwəs kılisilər, lekin arzu-həwəsliringlaroqa erixməysilər; adəm olturisilər, həsət kılisilər, lekin erixəlməysilər; jedəl-majira qikirip jəng kılisilər. Erixməysilər, qünki tiliməysilər. **3** Tilisənglarmu erixəlməysilər, qünki öz arzu-həwəsliringlarni kəndurux üqün rəzil niyətlər bilən tiləysilər. **4** Əy zinahorlar! Bu dunya bilən dostlixixning əməliyəttə Huda bilən düxmənlixix ikənlikini bilməmtinglar? Kimdikim bu dunyani dost tutmaqci bolsa, özini Hudaning düxmini kılıdu. **5** Mukəddəs yazmilarda: «[Huda] kəlbimizgə makan kılduroqan Roh naqar arzu-həwəslərni kılamdu?» degən söz silərqə bikar deyilgənmu? **6** Lekin [Huda] bərgən mehİR-xəpkət buningdin üstün turidu. Xuning tüpəylidin mukəddəs yazmilarda: «Huda təkəbburlaroqa qarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kılıdu» dəp yeziloqandur. **7** Xuning üqün, Hudaqə boysununglar. Xəytanoqə qarxi turunglar; [xundak kilsanglar] u silərdin kaqidu. **8** Hudaqə yəkinlixinglar, Hudamu silərgə yəkinlixidu. Əy gunahkarlar, [gunahṭin] kolunglarni yuyunglar; əy üjmə kəngüllər, kəlbinglearni pak kilinglar. **9** [Gunahlıringlaroqa] kayoqu-həsərət qekinglar, həza tutup

yioqlanglar, külkənglarni matəmgə, huxallıqlarni
kayotıoqa aylandurunglar. **10** Rəbning aldidə özünlarni
təwən tutunglar wə xundək kılqanda U siləni üstün
kılıdu. **11** I qerindaxlar, bir-biringlarni səkmənglar.
Kimdikim qerindixini səksə yaki uning üstidin həküm
kılsa, Təwrat qanunimu səkkən wə uning üstidin
həküm kılqan bolıdu. Xundək kılıp qanun üstidin [toqra-
natooqra dəp] həküm kılsang, qanunoqa əməl kılquqi
əməs, bəlki özüngni [uning üstidin] həküm kılquqi
kılıwalqan bolısən. **12** Qutkuzuxqa wə həlak kılıxqa qadir
bolqan, qanun Tüzgüqi wə həküm Kılquqi pəkət birdur!
Xundək ikən, sən baxqılar üstidin həküm kılqudək
zadi kimsən? **13** Həy, «Bügün yaki ətə palani-püküni
xəhərgə barimiz, u yərdə bir yil turup, tıjarət kılıp payda
tapimiz» degüqilər buningoqa qulaq selinglar! **14** Əy
ətə nemə bolıdıqanlıqini bilməydiqanlar, həyatinglar
nemigə ohxaydu? U huddi oqıl-pal pəyda bolup yoqap
ketıdıqan bir parqə tuman, halas. **15** Buning ornioqa,
«Rəb buyrusa, həyat bolsak, uni qilimiz, buni qilimiz»
deyixinglar kerək. **16** Lekin əmdi silər hazır undək yooqan
gəpliringlar bilən mahtinisilər. Bundək mahtinixlarning
həmmisi rəzil ixtur. **17** Xuningdək kimdikim məlum
yahxi ixni kılıxqa tegixlik dəp bilip turup qilmioqan bolsa,
gunah kılqan bolıdu.

5 Əy baylar, qulaq selinglar! Bexinglaroqa qüxıdıqan
külpətlər üqün dad-pəryad kətürüp yioqlanglar. **2**
Baylıqlinglar qirip kətti, kiyim-keqikinglarni küyə yəp
kətti, **3** altun-kümüxliringlarni bolsa dat basti, bu
dat [qıyaməttə] özünglaroqa qarxi guwahlık berip,

gəxünlarni otta köydürülgəndək yəwetidu. Silərning baylıqlarni toplixinglar ahirkı künlərdə boldi! **4** Mana, etizliqlarda ixləp həsul yiqқанlaroqa hiyanət kılıp ix həqlirini bərməy kəldinglar. Bu tutuwelinonan hək üstünlardin pəryad kətürməktə, xuningdək ormiqılarning nalə-pəryadlıri samawi qoxunlarning Sərdari bolon Pərwərdigarning kulikioqa yətti. **5** Silər bu dunyada həxəmətqilik wə əyx-ixrət iqidə yaxap keliwatisilər. [Qoylar] boquzlaş künigə təyyarlanonandək, silərmu boquzlinix künigə əzünlarni bordap keliwatisilər. **6** Silər həkkanıy bolouqini gunahqa məhkum kılıp, ɵltürüp kəldinglar; u silərgə qarxilik kərsətməydu. **7** Xunga, kərindaxlar, Rəbning qayta kelidionan künigiqə səwr-takət kılıp turunglar. Mana, dehқан kixi yərning esil mewisini kütidu; yər dəslepki wə keyinki yamoqurlaroqa muyəssər bolouqə uni intizarlik bilən səwr-takət iqidə kütidu. Silərmu səwr-takət kılıp kəlbintlarni mustəhkəm kilinglar. Qünki Rəbning qayta kelixi yekinlap qaldi. **9** Kərindaxlar, əzünlər sorakqa tartılmasliqlar üqün bir-biringlardin aqrinmanglar; mana, Sorak Qilouqi ixik aldidə turidu. **10** Pərwərdigarning namidə səzligən burunkı pəyoqəmbərlərnin qandək azab-okubət tartқанliki, xundakla səwr-takət qilolanlikini ülgə kilinglar. **11** Biz mana muxundək [səwr-takət bilən] bərdaxlik bərgənlərnı bəhtlik dəp həsəblaymiz. Ayupning azab-okubətkə qandək səwr-takət bilən bərdaxlik bərgənlikini angliqansilər wə Pərwərdigarning uningoqa ahirkı qiloinini, xundakla «Pərwərdigarning iq-baqri xəpkət wə rəhimdillik bilən

toloqan»likini kergənsilər. **12** Əmdi i kerindaxlirim, əng muhimi, kəsəm kılmanglar — nə asman nə zemin nə heqkəndək baxka nərsilərnin nami bilən kəsəm kıloquqi bolmanglar, bəlki «bolidu» desənglar həqiqiy «bolidu» bolsun, «yak» desənglar həqiqiy «yak» bolsun. Xundək kıloqanda, [Hudaning] jazasioqa qüxməysilər. **13** Aranglarda azab tartquqi kixi barmu? U dua kılsun. Huxal yürüwatqanlar barmu? U küy-mədhıyə nahxilirini eytsun. **14** Aranglarda aqrık-silaklar barmu? Ular jamaətnin aqsakallirini qakirtip kəlsun; ular Rəbning namida uning [bexioqa] may sürüp məsih kılip dua kılsun. **15** Xundək kılip iman-ixəng bilən kılinoqan dua bimarni saqaytidu, Rəb uni ornidin turoquzidu. Əgər bimar gunahlarıni kıloqan bolsa, bular kəqürüm kılinidu. **16** Xuning üqün ötküzgən gunahlırlinglarıni bir-biringlaroqa ikrar kılinglar wə xipalik tepixinglar üqün bir-biringlaroqa dua kılinglar. Həkkəniy adəmnin duasi zor küq wə qong ünümgə igidur. **17** İlyas pəyoəmbərmu bizgə ohxaxla insaniy təbiətlik idi. U yamoqur yaqmısun dəp ihlas bilən dua kıldi; nətijidə, zeminoqa üq yil altə ay heq yamoqur yaqmıdi. **18** Andin u yənə dua kıldi wə yamoqur qayta yaqdi, yərmu həsul-mewisini yənə bərdi. **19** Kerindaxlirim, aranglarda birsi həqiqəttin qətnigən bolsa, wə yənə birsi uni [həqiqətkə] qaytursa, **20** Muxundək kixi xuni bilsunki, gunahkar kixini azoqan yolidin qayturup əkəlgüqi xu kixininin jəninin ölümdin qutuluxioqa wə nuroqun gunahlarınin yepip qoyulixioqa səwəbqi bolidu.

Petrus 1

1 Əysa Məsihning rosuli bolqan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə elkiliridə tarkək yaxawatqan musapir bəndilərgə salam. **2** Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh tərripidin pak-mukəddəs kılindinglar. Buningdin məxsət, silərninğ Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar və kənining üstünglaroqə sepilixi üqündur. Mehır-xəpkət və hatirjəmlilik silərgə həssiləp ata kılinoqay! **3** Əzining zor rəhımdillilik bilən, Əysa Məsihning olümdin tirilixi arkilik bizni yengidin tuqdurup, olməs ümidkə nesiwə kılqan Rəbbimiz Əysa Məsihning Huda'Atisioqə mubarək-mədhiyilər okuloqay! **4** Demək, silər üqün qiriməs, daqsiz və solmas miras ərlərdə saklanmaqta. **5** Ahir zamanda axkarilinixkə təyyarlanoqan nijat üqün, silər etikadinglar bilən Hudaning kudriti arkilik koqdalmaktisilər. **6** Silər bu [nijattin] zor xadlinisilər — gərqə hazır zərür tepiloqanda silərninğ hərhil sinaklar tüpəylidin kışka wakit azab-okubət qekixinglaroqə toqra kəlsimu. **7** Altun həman yokilip ketidioqan nərsə bolsimu, sapliki ot bilən sinilidu. Xuningoqə ohxax altundin tolimu kimmətlik bolqan etikadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən u Əysa Məsih [kayta] axkarilanoqan waktida mədhiyə, xan-xərəp və izzət-hərmət kəltüridu. **8** Əysa Məsihni ilgiri kərüp bəkmioqan bolsanglarmu, Uni səyüp kədinglar; və həzirmu Uni kərməysilər, ləkin Uningoqə yənila etikət kılıp kəlbinger ipadiligüsiz xan-xərəpkə toloqan huxallik bilən yayraydu. **9** Xuning bilən silər etikadinglarning nixani, yəni jeninglarning nijatioqə

muyəssər boluwatisilər. **10** Silərgə ata qilinıqan bu mehir-xəpkətni aldin eytkan [ilgiriki] pəyoqəmbərlər bu nijat-kutkuzulux toqrisida təpsiliy izdəngən, uni qüxinixkə tirixqanidi. **11** Ularda bolıqan Məsihning Rohi ularıqə Məsih kəlgüsidə tartidiqan azab-oqubətlər wə bulardin keyinki kelidiqan xan-xərəplər toqrisida aldin'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning qandə yol bilən wə qaysi zamanda yüz beridiqanlıqi üstidə izdəngən. **12** Xuning bilən ularıqə bu ixlarni aldin eytixi ular əzliri üqün əməs, bəlki silərnin hizmitinglarda bolıqan, dəp ayan qilinıqan. Əmdi bögünki kündə bu iqlər ərxin əwətilgən Mukəddəs Rohning küqi bilən silərgə hux həwərnı yətküzgüqilər arqilik silərgə jakarlandi. Həttə pərixtilərmu bu ixlarning tegi-təktini səpselip qüxinıwelixkə təlpünməktə. **13** Xunga, zəhinliringlarning belini baqlap, əzünglarni səgək-salmak tutunglar, ümidinqlarni əysə Məsih qayta kərüngən künidə silərgə elip kelidiqan bəht-xapaətkə pütünləy baqlanglar. **14** [Hudaning] itətmən pərzəntliri süpitidə, ilgiriki oqapillik qaoqliringlardikidək həwayi-həwəslərgə berilmənglar. **15** Əksiqə, silərnı qəqiroquqi pak-mukəddəs bolıqanoqə ohxax barlıq yürux-turuxinglarda əzünglarni pak-mukəddəs tutunglar. **16** Qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Pak-mukəddəs bolunglar, qünki Mən pak-mukəddəsturmən» dəp hatiriləngən. **17** Silər dua qiloqininglarda kixilərninqlər birininq ix-hərikitigə qarap yüz-hatirə qilmay Sorəq Qiloquqini «Ata» dəp qəqiridikənsilər, undəktə bu dunyada musapir bolup yaxawatqan waqtinglarni [Uning] qorqunqida ətküzünglar. **18** Qünki silərgə məlumki, silər

ata-bowiliringlar tərīpidin silərgə kəlduruloqan əhmiyətsiz turmuxning [kulluqidin] azad boldunglar. Bu, kimmitini haman yoki tidioqan altun yaki kümüxtək nərsiləning təlimi bilən boləqan əməs, **19** bəlkə kimmətlik kəni bilən, yəni kəm-kütisiz wə daqsiz qəza kəbi Məsihning kimmətlik kəning bədiligə kəldi. **20** U dər wəqə dunya apiridə kəlinixtin ilgilə [Huda tərīpidin] xu süpitidə tonuloqan, hāzir U zamanlarning muxu ahirki wāqitliridə silər üqün [bu dunyaqə əwətilip] axkara kəlini. **21** Silər Uning arkilik Uni ölūmdin tirildürüp, Uningqə xan-xərəp bərgən Hudaqə etiқad kiliwatisilər. Hudaning [xuni kəloqini] etiқadinglar wə ümidinglar Əzigə baqlansun üqündur. **22** Silər həkikətkə itaət kəloqanlikinglardin kəlbənglarni paklap, kəringdaxlarni səyidiqan sahtisiz mehir-muhəbbətkə kirixtinglar; xunga, bir-biringlarni qin kəlbənglardin kəzoqin səyünglar. **23** Qünki silər yengiwaxtin tuqludunglar — bu qirip ketidiqan uruq arkilik əməs, bəlkə qirimas uruq, yəni Hudaning həyatiy kükqə igə wə mēnggü turidiqan sēz-kalami arkilik boldi. (aiōn g165) **24** Qünki [huddi muқəddəs yazmilarda yeziloqinidə]: «Barlik ət igiliri ot-qəptur, halas, Ularning barlik xan-xəripə daladiki gülgə ohxax; Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, **25** Birəq Rəbning sēz-kalami mēnggügə turidu!» Silərgə yətküzülgən hux həwərdə jakarlanəqan sēz-kalam dəl xudur. (aiōn g165)

2 Xuning üqün silər barlik rəzillik, barlik məkkarlik, sahtipəzlik, həsəthorluk wə həmmə təhməthorluklarni taxlap, **2** Rəbning mehrəbanlikini tetip bilgən kənsilər, huddi yengə tuqluloqan bowəqlardə bolup [Hudaning]

söz-kalamidiki sap sütkə təxna bolunglar. Buning bilən, silər nijatning [kamalitigə] yetip əsisilər. **4** Əmdi silər Uningoşa, yəni adəmlər tərripidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda tərripidin tallanoşan wə kədirləngən tirik tax Boloşuqining yenioşa kelip **5** silər özünglarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kilinixka, Əysa Məsiş arkilik Hudani hursən kilidioşan rohiy qurbanliklarni sunidioşan mukəddəs kaşin qataridikilər boluxka quruluwatisilər; **6** Qünki mukəddəs yazmilarda mundaş deyilgən: — «Mana, tallanoşan, kədirləngən bürjek ul texini Zionoşa qoydum. Uningoşa etikaş kiloşuqi hərkim hərgiz yərgə qarap qalmaydu». **7** Əmdi etikaş kiloşuqi boloşan silərgə nisbətən [taxning] kədiri bolidu. Lekin [Uningoşa] etikaş qilmaydioşanlaroşa nisbətən U [mukəddəs yazmilarda deyilginidə] boldi: — «Tamqılar ərziməs dəp taxliwətkən bu tax, Burjek [ul] texi bolup tikləndi!», Wə: — «[Bu tax] kixilərgə putlikaxang tax, Adəmni yikididioşan qoram tax bolidu». Qünki [muxundaş kixilər] [Hudaning] söz-kalamioşa itaət qilmasliqi tüpəylidin putlixip yikilidu; ularning bundaş boluxi aldin bekitilgəndur. **9** Lekin silər bolsanglar [Huda] tallioşan bir jəmət, xahənə bir kaşinlik, pak-mukəddəs bir əl, xundaşla Əzigə alahidə has boloşan bir həlksilər; buning məksiti, siləрни qarangoşuluktin Əzining tilsimat yoruklukioşa qaqiroşuqining pəzilətlirini namayan qilixinglardin ibarət. **10** Burun silər bir həlk hesablanmayttinglar, lekin hazır Hudaning həlksilər; burun [Hudaning] rəhim-xəpkitigə erixmigənidinglar, lekin hazır erixtinglar. **11** I səyümlüklirim, silər bu dunyaoşa musapir wə

mehmandursilər, silərdin ətünümənki, roh-kəlbingerlar bilən qarxilixidioqan ətlinglardiki nəps-xəhwətlərdin özünqlarni yirak tutunglar. **12** Yürux-turuxunglar etikadsizlar arisida esil-pəzilətlik bolsun. Muxundak kiloqanda, gərqə ular silərgə yamanlik kiloquqilar dəp təhmət kilsimu, dəl təhmət kiloqan ixlarda siləring yahxi əməlliringlaroqə qarap, [Hudaning] ularni [oyotitip] yoklaydioqan künidə uni uluqlixi mumkin. **13** Xunga Rəbning hərmidə insanlar arisidiki hərbi hakimiyyətning tüzümigə, məyli əng yukiri mənsəptiki padixahqə bolsun yaki u təyinlənən hokukdarlaroqə bolsun boysununglar. Qünki bu hokukdarlar [padixah] tərpidin yaman ix kiloquqilarni jazaqə tartix, yahxi ix kiloquqilarni hərmətkə sazawər kilix üçün təyinlənəndur. **15** Qünki Hudaning iradisi xundakki, yahxi əməlliringlar bilən nadan adəmləring orunsiz xikayətlirini tuwaqlaxtur. **16** Silər ərkin-azad bolqininglar bilən, bu ərkinlikinglarni yamanlik kilixning bahənsi kiliwalmanglar, bəlki Hudaning kuli süpitidə bolup, **17** Barlik insanlarni hərmətlənglar, [etikadqi] kərindaxliringlaroqə mehir-muhəbbət kərsitinglar, Hudadin kərkunglar, padixahni hərmətlənglar. **18** Qullar, hojayinliringlaroqə toluk kərkunq bilən boysununglar — yaləuz mehrəban wə hux peil hojayinlaroqə əməs, bəlki terikkək hojayinlaroqəimu boysununglar. **19** Qünki əgər birsi Huda aldida pak wijdanlik bolux üçün nəhək azab-oqubət qəksə həmdə bularoqə səwr-takət kilsa, bu Hudani hursən kilidu. **20** Qünki əgər silər gunah ətküzüp, tegixlik urulqininglarda, uningqə bərdaxlik bərsənglar, buning mahtanoqəudək

nemisi bar! Lekin yahxi ixlarni kilip azab-okubət qəksənglar həmdə uningoğa bərdaxlık bərsənglar, u Hudani hursən kilidu. **21** Qünki silər dəl xuningoğa qaqirildinglar. Qünki Məsiḥmu silər üqün azab-okubət qekip, silərni Özining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə qaldurdi; **22** «U gunah sadir kilip bakmioqan, Uning aqizidin heqkandak aldamqilik-yaloqanqilikmu tepilmas». **23** U haqarətlənginidə, til qayturmaytti. Azab-okubət qəkkəndə, U heq təhdit salmaytti; əksiqə, Özini adil həküm qikəroquqining qollirioğa tapxuratti. **24** U Əzi bizning gunahқа nisbətən əlöp, həkqaniylikқа nisbətən yaxiximiz üqün yaoqəq tüwrüktə gunahlırimizni zimmisigə aldi; silər Uning yariliri bilən xipa taptinglar. **25** Qünki burun silər qoylardək yoldin ezip kətkənsilər, lekin hazır jeninglarning padiqisi həm yetəqsisining yenioğa kaytip kəldinglar.

3 Xuningoğa ohxax, i ayallar, silər ərliringlaroğa boysununglar. Xundək kilsanglar, həttə səz-kalamoğa itaət qilmaydioqan ərlər bolsa, əz ayalining bu pəzilitidin təsirlinip, ihlasmənlik bilən ətküzgən pak yürüturuxinglaroğa qarap, gəp-səzsizlə kayil qilinidu. **3** Güzəlliknglar sirtki kərünüxtin, yəni aləhidə ərūwəloqan qeqinglar wə taqioqan altun zibu-zinnətlərdin yəki esil kiyimlərdin bolmisun, **4** bəlki «qəlbnglardiki əzünglar», yəni məmin wə tinq roḥtin boləqan qirimas güzəlliktin bolsun; bundək [güzəllik] Hudaning aldida intayin qimmətliktur. **5** Qünki burunkı qəqlərdə, Hudaqə ümidini baqlioqan ihlasmən ayallar dəl muxundək [güzəllik bilən] əzlrini zinnətləp, ərlirigə itaət qilatti. **6** Dəl

muxundak yolda Sarah İbrahimni «oqojam» dəp atəp, uning səzlırigə boyşunatti. Silər heqkəndək wəşwəşilərdin kərkəmay ixlərnı durus kışanglar, silərmu [Sarahning] pərzəntlırı boləjan bolışilər. **7** Xuningəyə ohxax, əy ərlər, silərmu ayallırlar bilən turuxta, ularnı ayal kixilər bizdin əjiz bəndilər dəp bilip ularnı qüxinip yetinglar; silər ular bilən [Huda] xapaət kıləjan həyatka ortalq mirashor bolup, ularnı hərmət kilinglar. Xundək kışanglar, dualırlar tosaləyüyə uqrimaydu. **8** Ahırıda, həmminglar bir niyət bir məksəttə, bir-biringlarəyə həmdərd bolup, bir-biringlarnı kərindaxlarqə səyünglar, iq-baqrı yumxək wə kəmtər bolunglar. **9** Yamanlıkka yamanlık, ahanətkə ahanət bilən əməs, əksiqə, bəht tiləx bilən jawab kayturunglar. Qünki silər dəl bu ixka qakıriləqansilər; xuning bilən əzünglar bəhtkə mirashor bolışilər. **10** Qünki [mukəddəs yazmılarda yeziləqinidək]: — «Kimki həyatnı səyüp, yahxi kün kərgüqi bolay desə, Tilini yamanlıqtin tartsun, Ləwliri məkkarlıqtin neri bolsun; **11** Yamanlıqtin əzini tartip, Güzəl əməllərnı kılıp yürsun; Aman-hatırjəmlikni izdəp, uni kəqəlap yürsun. **12** Qünki Pərwərdigarning kəzi həkəkaniylarning üstidə turidu, Uning kılıqi ularning iltijalirəyə oquk turidu; Ləkin Pərwərdigarning yüzi rəzillik yürgüzgüqilərgə kərxı turidu». **13** Əgər silər daim yahxi ixlərnı kılıxka intilsənglar, kim silərgə yamanlık kılar? **14** Ləkin həttə həkəkaniylik yolıda əzab-əqubət qəksənglarmu, ohxaxla bəhtlikşilər! Ləkin ularning wəhımisidin kərkəmganglar wə əlakzadə bolmanglar; **15** bəlki kəlbınglarda Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglar; silərdə boləjan

ümidning səwəbini sorioqanlaroqa məmin-mulayimlik wə ihlaslik bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar.

16 Hərdaim wijdaninglarni pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanlik kılouqılar» dəp təhmət kılouanlar silərnin Məsihdə bolouan pəzilətlik yürux-turuxunglarni kərip, əzliri kılouan təhmətlərdin hijil bolsun. **17** Qünki Hudaning iradisi xundak bolsa, yaxxilik kılouininglar üqün azab-oukubət qəksənglar, bu yaman ix kılouininglar tüpəylidin azab-oukubət qəkkininglardin əwzəl, [əlwəttə].

18 Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üqün, yəni Həkkəniy Bolouqi həkkəniy əməslərnin dəp, birlə kətimlik azab-oukubət qəkti; gərqə U tən jəhəttə ətürülgən bolsimu, ləkin rohta janlanduruldi; **19** xuning bilən U solap koyulouan rohlarning yenioqa muxu rohiy həyatliki bilən berip, [Əzining bu oəlibisini] jakarlidi. **20** [solap koyulouan] bu rohlər burunki zamanda, yəni Nuh [pəyoəmbər]ning künliridə, kəmə yasiliwatkan məzgildə Huda səwrqanlik bilən [kixilərnin towa kılıxini] kütkinidə, Uningoqa itaətsizlik kildi. Pəkət xu kəmigə kirgən birkanqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arkilik kutkuzuldi. **21** Mana bu «suoqa qəməldürux»ning bəxariti bolouan. Əmdi qəməldürux — bədənnin kirdin tazilinixi əməs, bəlki adəmnin pak wijdan bilən Əysə Məsihnin tirildürülüxi arkilik Hudadin tiligən təlipi — bizni hazır kutkuzuwatidu **22** (Məsih [tirilip] ərxkə qikip, pərixtilər, barlik rohiy həkukdarlar wə küqlüklər Uningoqa bosunduruldi wə u Hudaning ong yenida turmakta).

4 Əmdi Məsih tenidə azab-oukubət qəkkənikan, silərmu xundak iradə bilən əzünglarni qorallandurunglar. (qünki

[Huda yolida] öz tenidə azab-okubət qəkkən kixi
gunahtin kəl üzgən bolidu; **2** undak kixi tenidə qaloqan
hayatini yənə insaniy nəps-həwəslərgə berilix bilən
əməs, bəlki Hudaning iradisigə muwapik, etküzidu). **3**
Qünki künlirimizni yat əllik etikadsizlarning iradisigə
əməl kəlix bilən, yəni hərtürlük buzukqilik-xəhwaniylik,
nəps-həwəslər, hərəkəkəlik, əyx-ixrət, məyhorluk və
yirginqlik butpərəslilər iqidə etküzginimiz əmdi kupayə
kılar! **4** Bu ixlarda ular silərnin ularoqə həmrəh bolup
xundak iplaslikqə yügürmigənlikinglaroqə əjəblinip,
silərni həqarətliməktə. **5** Ular həman həm tiriklərni
və əlgənlərni sorak kəlixkə təyyar Turuquqioqə hesab
bərməy qalmaydu. **6** Xunga dəl xu səwəbtin, əlgənlər əttə
yaxawatqan insanlar [sorak kəlinidioqan]dək sorak kəlinip,
Hudaqə nisbətən rohta yaxisun dəp, ularoqimu hux
həwər yətküzülgən. **7** Əmdi barlik ixlarning ahirlixidioqan
küni yəkinlaxmaqta; xunga, salmaq bolunglar və dua
kəlixkə səgək turunglar. **8** Ləkin həmmidin muhimi, bir-
biringlaroqə kizoqin mehir-muhəbbəttə turuweringlar.
Qünki «mehir-muhəbbət nuroqunlioqan gənəhlərni
yapar». **9** Bir-biringlardin aqrinmay əzara mehməndost
bolunglar. **10** Huda tərpidin hər biringlaroqə ata kəlinioqan
iltipatkə binaən, uning hərtərəplik mehiri-xəpkitini
kixilərgə yətküzidioqan yaxsi oqojidarlar süpitidə, bu
iltipat bilən bir-biringlaroqə hizmət kəlinglar. **11** Kim səz
kəlsa, u Hudaning kalam-bexarətlirini yətküzgüqi süpitidə
səzlisun. Kim baxkəlaroqə hizmət kəlsa, u Huda ata kəloqan
küq-kudriti bilən hizmət kəlsun. Xundak bolqanda,
Huda həmmə ixtə Əysə Məsih arkilik uluqlinidu. Barlik

xan-xərəp wə küq-kudrət Uningoşa əbədil'əbədgigə
mənsuptur, amin! (aiōn g165) 12 Səyümlüklirim, otluk
sinakning bexinglaroşa qüxkənlikigə karap, ajayib ixka
yolukup qaldim, dəp həyran qalmanglar. 13 Bəlki,
Məsihning azab-oqubətlirigə qandak ortak boləjan
bolsanglar, silər xundak xadlininglar. Xuning bilən
Uning xan-xəripi ayan kilinoşinida, silərmu yayrap
xadlinisilər. 14 Silər Məsihning nami tüpəylidin həkərətke
uqrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərəpning Rohi,
yəni Hudaning Rohi wujudunglaroşa qüxkən bolidu. 15
Aranglardin birining azab-oqubət qekixi hərgizmu katil,
oşri, rəzil yaki qepiloqak bolux səwəbidin bolmisun. 16
Birak qəkkən azab-oqubiti «Məsihiy» dəp ataloşanliki
səwəbidin bolsa, u buningdin nomus qilmisun; əksiqa,
muxu nam [bilən] [ataloşanliki] üqün Hudaşa mədhiyə
oқusun. 17 Qünki sorakning baxlinidioşan waқti-saiti
kəldi; sorak aldi bilən Hudaning əyidikiliridin baxlinidu;
wə əgər biz bilən baxlansa, u halda Hudaning hux
həwirigə kulak salmioşanlarning aқiwiti nemə bolar?
18 [Dəl] [mukəddəs yazmilarda yeziloşinidək]: — «əgər
həққaniylarning qutқuzuluxi təs bolsa, ihlassizlar həm
gunahқarlarning aқiwiti qandak bolar?» 19 Xuning
üqün, Hudaning iradisi bilən azab-oqubət qəkkənlər
yahxi əməllərnəni dawam qilip, jenini wədisidə turidioşan
Yaratқuqioşa amanət qilip tapxursun.

5 Əmdi mən aranglardiki aқsaқallardin (Məsihning
azab-oqubətlirining guwahqisi, namayan qilinidioşan
xan-xərəpkə nesip boləuqi wə silərgə ohxax bir
aқsaқal süpitidə) xuni ətünimənki, 2 — Hudaning

silərnin aranglardiki padisini obdan bekinglar; ularoqa yetəkqilik hizmitidə bolup, uni məjburən əməs, bəlki ihtiyarən zimminglaroqa elinglar; pul-dunya üqün əməs, bəlki huxallik bilən qilinglar. **3** Hudaning padisioqa oqojining öz təəllukatlırioqa boləjiniyək bolmay, bəlki ularoqa ülgə bolunglar. **4** Xundak qilsanglar, Bax Padiqi axkarə boləjanda, mənngü tozumas xan-xərəp tajoqa erixisilər. **5** Əy yaxlar, qonglaroqa boysununglar. Xuningdək, həmminglar bir-biringlaroqa nisbətən kiqik peillikni üstünglaroqa oriwelinglar. Qünki: «Huda təkəbburlarə qarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət qilidu». **6** Əzünglarni Hudaning qudrətlik qoli astida təwən tutunglar. Xundak qilsanglar, waqti-saiti kəlgəndə Huda silərni yukiri kətüridu; **7** Barlik oqəm-kayəquliringlarni Uning üstigə taxlap qoyunglar. Qünki U silərnin oqeminglarni qilidu. **8** Əzünglarni həxyar wə səgək tutunglar. Qünki duxmininglar boləjan İblis huddi hərkirəwatqan xirdək, yutqudək birsini izdəp qatrap yürməktə; **9** silər etiқadinglarda qing turup uningə qarxi turunglar. Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki kərindaxliringlarmu ohxax azab-oқubətlərnin tügixigüqə qidawatidu. **10** Əmma silərni Məsih Əysa arkilik Əzining mənngülük xan-xəripigə qaqiroqan, pütkül mehir-xəpkətnin İgisi boləjan Huda azrakqinə waqit azab-oқubət qəkkininglardin keyin, Əzi silərni əsligə kəltürüp, dəs turoquzup, mustəhkəm wə uləqə bekitilgəndək təwrənməs qilidu. (aiōnios g166) **11** Uningə [barlik] xan-xərəp wə küq-qudrət əbədil'əbədə mənəsup boləqay, amin! (aiōn g165) **12** Mən bu qiskioqina hətni

yezip, özüm sadıq kerindixim dəp bilidiqan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni yeziximning məksiti, silərgə jekiləx wə siləni rıqbatləndürüx, xundakla Hudaning həqiqiy mehir-xəpkitining ənə xundak ikənlikigə guwahlik berixtin ibarəttur. Bu mehir-xəpkəttə qing turunglar. **13** Silər bilən billə tallanoqan Babilda turuwatqan jamaət wə oqlum Markustin silərgə salam. **14** Bir-biringlar bilən mehrıbanlarqə səyüxüp salamlixinglar. Silərgə, yəni Məsihdə boləqan həmminglarəqə amanlik-hatirjəmlık yar boləqay!

Petrus 2

1 Əysa Məsihning quli wə rosuli boləjan mənki Simeon Petrustin Hodayimiz wə Kutkuzoquqimiz Əysa Məsihning həqqaniyliki arkilik biz bilən ohxax kimmətlik bir etiqadқа muyəssər kilinoqanlaroqa salam! **2** Silər Hudani wə Rəbbimiz Əysani qongkur tonuoqanseri, mehir-xəpkət wə hatirjəmlilik silərgə həssiləp axqay! **3** Bu [duayimning] asasi — biz bizni Əzining xan-xəripi wə esil pəzilitining təsiri arkilik Qaqiroquqini qongkur tonuoqanlikimiz üqün, Uning ilahiy küq-kudriti həyatimizə wə ihlasmənlikte mengiximizə kerəklik boləjan həmmi ata kildi. **4** U muxu pəzilətliri arkilik bizgə kimmətlik, əng uluq wədilərnə bərdi, bular bilən silər bu dunyadiki həwayi-həwəslərdin boləjan iplasliktin kutulup, Hudalik təbiətkə ortaq nesip bolalaysilər. **5** Dəl muxu səwəbtin, silər pütün küqünglər bilən etiqadinglarə esil pəzilətni, esil pəzilitinglarə bilimni, **6** biliminglarə təmkinlikni, təmkinlikinglarə qidamlikni, qidamlikinglarə ihlasmənlikni, **7** ihlasmənlikinglarə qerindaxlik mehribanlikni, qerindaxlik mehribanlikinglarə mehir-muhəbbətni kərsitixni qoxuxқа intilinglar. **8** Qünki bu hususiyətlər silərdə bar bolsa, xundakla exip beriwatқан bolsa, bular silərnə Rəbbimiz Əysa Məsihni qongkur tonuxқа [intilixte] ix-əməlsiz wə mewisiz qaldurmaydu. **9** Əmmə əgər birsidə bular kəm bolsa, u kor adəmdur — u burnining uqinila kəraləydiqan, ilgiriki gunahliridin pak kilinoqinini untuoqan bolidu. **10** Xuning üqün, i qerindaxlar, silər [Huda tərpidin] qaqiriloqanlikinglarni, xundakla

tallanoʻanlikinglarni jəzmləxtürüxkə intilinglar. Xundak
kilsanglar, heqqaqan teyilip kətməysilər. **11** Xundak
boloʻanda Rəbbimiz wə Kutkuzoquqimiz Əysa Məsihning
mənggülik padixahlikidimu kizəqin qarxi elinisilər.
(aiōnios g166) **12** Xunga, gərqə silər bu ixlarni bilgən
bolsanglarmu, xundakla bizgə igə qilinoʻan həkikəttə
mustəhkəmləngən bolsanglarmu, mən yənila hərdaim bu
ixlarni esinglarəqa salmaqimən. **13** Dərwəkə, mən muxu
qedirimda bolsamla, bularni səminglarəqa selip, silərni
oyoqitip turuxni layik kərimən. **14** Qünki Rəbbimiz Əysa
Məsihning burun manga ayan kıləqinidək, mening bu
qedirim pat arida uqamdin seliwetilidəqanlikini bilip
turuptimən. **15** Bərhək, mən silərnin bu ixlarni mən bu
dunyadin kətkinimdin keyinmu hərwaqit esinglarəqa
kəltürüxüglar üqün küqümning bariqə intilimən.
16 Qünki biz silərgə Rəbbimiz Əysa Məsihning küq-
kudriti wə hazır boluxini ukturoqinimizda hərgizmu
həyilərlərlə oydurup qikiləqan riwayətlərgə əgəxməduk,
bəlkə biz Uning həyətlik xan-xəhritigə öz kəzimiz bilən
guwahqimiz. **17** Qünki U mukəddəs taəda Huda'Atidin
xan-xəhrət wə uluəlukka erixkəndə, axu uluə xan-
xərpək yərdin: «Bu Mening səyümlük Oəqlum, Mən
Uningdin hursənmən» degən xundak zor bir awaz
Uningəyə yətküzülüp anglədi. **18** Mukəddəs taəda biz
Uningəyə həmrəh bolup billə turoqan boləqəqə, ərxin
bu awaz angləqinida bizmu öz kəlikimiz bilən uni
angliduk. **19** Uning üstigə həmmimizdə pəyoəmbərlər
yətküzgən tolimu ixənqlik bəxərləlik səz-kalam bardur;
silər tang süzülgüqə, tang yultuzi kəlbənglarni toluk

yorutquqə bu səz-kalamoqə kulaq salsanglar, yahxi kilaqan bolisilər (bu səz-kalam huddi karangoquda qaknap turidioqan qiraqqa ohxaxtur). **20** Xuni həmmidin muhım dəp bilixinglar kerəkki, mukəddəs yazmilardiki heqkaysi wəhiy pəyoqəmbərlərləning əz qüxənqisi boyiqə yətküzülgən əməs. **21** Qünki heqkandak wəhiy-bexarət insanlarning iradisidin kəlgən əməs, u bəlki Hudaning mukəddəs adəmliri Mukəddəs Roh tərripidin yetəklinip, Uning türtkisi bilən eytkən səz-kalamdur.

2 Lekin burun həlk iqidə sahta pəyoqəmbərlər qikқан, xuningdək aranglardimu sahta təlim bərgüqilər məydanoqə qikidu. Ular sokunup kirip, həlakətkə elip baridioqan bid'ət təlimlərləni aranglaroqə astirtin kirgüzüp, həttə əzlrini hər kilixqə setiwaloqan igisidinmu tenip, buning bilən əz bexioqə tezla həlakət qüxüridu. **2** Nuroqun kixilər ularning xərməndilikigə əgixip ketidu, xuningdək ularning səwəbidin həkikət yoli həqarətkə uqraydu. **3** Ular aqkəzlükidin oydurma səzlər bilən silərləni satidioqan meli kilidu. Əmdi ularning bexioqə heli burunla bekitilgən jaza bikar olturmaydu, ularning həlakiti bolsa uhlap yatmaydu. **4** Qünki Huda gunah sadir kilaqan pərixtilərləni ayap olturmay, bəlki ularni təhtisaraning hangioqə taxlap, sorakqə tartquqə zulmətlik karangoquluktiki zənjirlər bilən solap qoyoqan yərdə, **(Tartaroō g5020)** **5** xundakla kədimki dunyadikilərnimu ayap qoymay, hudasizlikqə berilgən dunyani topan bilən oqərk kilip, pəkət həkəkaniylikqə dəwət kiloquqi Nuhni baxqə yəttisi bilən saklap kəloqan yərdə — **6** həmdə keyin Sodom wə Gomorra xəhərlirini keyinki

dəwrlərdiki hudəsizlikğa berilgənlərgə ibrət bolsun dəp bekitip, bexioğa külpətlik jazani qüxürüp kül kılğan, **7** xuning bilən birgə muxu əhləksizlarning buzıqılıqliridin yirginip azablanğan, həkkəniy bolğan Lutni ular arisidin kütulduroğan yərdə — **8** (ənə xundak kixilərnin iqidə yaxioğan həkkəniy Lutning həkkəniy kəlbi hər küni anglioğan wə kərgən itaətsizliklər tüpəylidin azablinatti) **9** əmdi xuni kərüwalalaymizki, Rəb ihlasmənlərnə duq kəlgən sinəklərdin kəndak kütquzuxni wə xuningdək həkkəniysizlarnə sorak künigiqə jazalinixkə saklap qoyuxni bilidu. **10** Bularning arisidiki öz ətlirigə əgixip pasik həwəslərgə berilgən, xundakla həkuk igilirigə səl karioğanlarning jazasi tehimu xundak bolidu. Muxundak kixilər həli qong, mənmənqilərdur, ular «[rohiy] uluqlar»ğa həkərət kilixtin heq kərkəmaydioğanlardur. **11** Hətta ulardin küq-kudrəttə üstün turidioğan pərixtilərmu Pərwədigarning aldidə bu «[uluqlar]»[ni] həkərət bilən ərz kilmaydu. **12** Əmma bular huddi owlinip boquzlinix üqün tuqluğan yawayi əkilsiz həywanlardək kelip, əzliri qüxənməydioğan ixlar üstidə həkərətlik səz kilidu wə xundakla əzlirininin həlakət ixliri bilən toluq həlak bolidu, **13** xundakla öz həkkəniysizlikioğa tuxluk jazaning mewisini yəydu. Ular həttə kündüzi oquq-axkara əyx-ixrət kilixnimu ləzzət dəp həsəblaydu; ular [silərgə] nomus wə daql kəltürüp silər bilən bir dastihanda olturup, öz məkkərlilikliridin zoklinidu. **14** Ularning zinəhorluk bilən toloğan kəzliri gunah sadir kilixtin üzülməydu; ular tutami yok kixilərnə ezikturidu; ular kəlbini aqkəzlükkə kəndürgən, lənətkə yəqin balilardur! **15** Ular toqra yoldin

qətnəp, Bosorning oqli Balaamning yoliqə əgixip kətti. U kixi haram yolda tapqan həkni yaxsi kərgüqi idi, **16** lekin u qiləqan kəbihliki tūpəylidin tənbihiyi yedi (zuwansiz exək insanning awazi bilən səzləp pəyoqəmbərning əhmikənə ixini tosti). **17** Mana muxundək kixilər qurup kətkən bulaklar, bərandin həydilip yürgən tumanlarqə ohxaydu; ularqə mənggülik zulmətning qapkarangoqulukida jay həzirləp qoyuləqan. **(questioned)** **18** Qünki ular yaləqan-yawidak yooqan səzlər bilən mahtinip, adəmning ətlik həwəslirini kəzoqitip əyx-ixrət ixliri bilən ezitkuluk yolida mengiwatqanlardan əzlrini yengila qaqurəqanlarni azduridu. **19** Ular muxu kixilərgə «Silərni ərkinlikkə erixtürimiz» dəp wədə qilidu, lekin əzliri əməliyəttə buzuklukning kulliridur. Qünki adəm nemə tərripidin boysunduruloqan bolsa, xuning quli bolidu. **20** Qünki əgər ular Rəbbimiz wə Kutkuzoquqimiz Əysa Məsihi tonux arkilik bu dunyaning pasiklikliridin kutulup, keyin xularqə yənə baqlinip, boysunduruloqan bolsa, ularning keyinki həli dəsəpkisidinmu bəttər bolidu. **21** Qünki həkəkəniylik yolini bilip turup, əzigə yətküzülgən mukəddəs əmrin yüz ərügəndin kərə, bu yolni əslidinla bilmigini əwzəl bolatti. **22** Muxu ixənqlik həkmətlik səzlər ularda əməlgə axurulidu: — «It aylinip əz kusukini yər» wə yənə «Qoxqə yuyunup qikipla qaytidin patqakta eqinar».

3 I səyümlüklirim, həzir silərgə bu yeziwatqinim ikkinqi hetimdur. Hər ikki hetimdə silərning sap kənglünglarni oyoqitip, xu ixlarni əslitixkə intildimki, **2** mukəddəs pəyoqəmbərlər burun eytkən səzlərgə wə

Rəbbimiz həm Kətkuzəuqimizning rosulliringlar arkilik yətküzgən əmrigə kəngül bəlxüinglarni ətünimən. **3** Əng muhimi xuni bilixinglar kerəkki, künləning ahirida əzining həwayi-həwəslirining kəynigə kiridioqan, məshirə qilidioqan mazəqqlar qikip: **4** «Kəni, Uning qaytip kelimən degən wədisi?! Ata-bowilirimiz [əlümdə] uhlap qələəndin taki həziroqə həmmə ixlar dunya apiridə boləqan wəqittiki bilən ohxax hələttə ketiwatidu» dəp məshirə qilixidu. **5** Həlbuki, ular əng kədimki zamanda Hudaning səzi bilən asmanlarning yaritiləqanlıqini wə xuningdək yərning sudin qikqan həm suning wasitisi bilən barliqqa kəlgənlikini ətəy untuydu; **6** xu amillarning wasitiliri bilən xu zamandiki dunya kəlkündin oqərk bolup yəqəldi. **7** Əmma həzirki asmanlar bilən zemin ohxaxla xu səz bilən ihlassiz adəmlər sorəqqa tartilip həlak qilinidioqan axu kündə otta kəydürülüxkə saqlinip, ta xu künigiqə həlidin həwər elinip turidu. **8** Əmdi i səyümlüklirim, xu ix nəziringlardin qəqmisunki, Rəbgə nisbətən bir kün ming yildək wə ming yil bir kündəktur. **9** Rəb Əz wədisini [orundaxni] (bəzilərnin «kəqiktürdi» dəp oyliqinidək) kəqiktürgini yəq, bəlki həqkimning həlak boluxini haliməy, həmmə insanning towa qilixioqə kirixini arzulap, silərgə kəngqilik qilip [wəqitni sozmaqta]. **10** Ləkin Rəbning küni huddi oqqrining kəlixidək [kütülmigən wəqittə] bolidu. U küni asmanlar xiddətlik güldürligən awəz bilən oqayib bolup, kainatning barliq qurulumiliri xiddətlik otta erip tügəydu; zemin wə uningdiki pütkül nərsilərmu kəyüp ketidu. **11** Həmmə nərsə manə xundəq erip yəqilidioqan yərdə, silər qandəq

adamlərdin boluxunglar kerək? — hayatinglarni pak-mukəddəslikdə wə ihlasmənlikdə ötküzüp, **12** Hudaning künini təlmürüp kütüp, u künning tezrək kelixi üqün intilixinglar kerək əməsmu? U künning kelixi bilən pütün asmanlar otta yokap tügəydu wə kainatning barlıq qurulumliri xiddətlik otta erip tügəydu. **13** Ləkin biz bolsaq Uning wədisi boyiqə, yengi asman-zeminni intizarlıq bilən kütməktimiz. U yər həqqaniylikning makanidur. **14** Xuning üqün, əy səyümlüklirim, bu ixlarni kütüwatqanikənsilər, [xu tapta] Hudaning aldidə nuqsansız wə daşsız, inaklıq-hatirjəmlilik iqidə hazır bolup qikixinglar üqün intilinglar. **15** wə Rəbbimizning səwr-takiti ni jət dəp bilinglar, dəl səyümlük qerindiximiz Pawlusmu özigə ata qilinoqan danalıq bilən bu ixlər toqruluk silərgə yazoqan; **16** barlıq hətliridimu u bu ixlər həqqidə tohtilidu. Uning hətliridə qüxinix təs boləqan bəzi ixlər bar; bu ixlarni təlim almioqan wə tutami yok kixilər mukəddəs yazmilarning baxqə kisi mlirini burmilioqandək, burmilap qüxəndüridu wə xuning bilən öz bexioqə həlakət elip kelidu. **17** Xuning bilən, i səyümlüklirim, [mən eytkən] bu ixlarni aldin'ala bilgənikənsilər, bu əhləksizləarning səpsətliri bilən azdurulup, mustəhkəm turuxunglarni yokitip koyuxtin həxyar bolunglar. **18** Əksiqə, [Hudaning] mehİR-xəpkitidə həm Rəbbimiz wə Qutkuzəquqimiz Əysa Məsihgə boləqan bilixdə dawamlıq əsünglar. Uningə həm hazır həm axu əbəd künigiqə barlıq xan-xərəp mənəsup boləyay! Amin! (aiōn g165)

Yuhanna 1

1 Əzəldin bar boləüqi, əzimiz angliəjan, əz kəzlirimiz tikilip kəriəjan wə kəllirimiz bilən tutup siləjan həyatlik Kalami toərisida [silərgə bayan kəlimiz] **2** (bu həyatlik bizgə ayan bolup, biz uni kərduk. Xuning bilən bu həktə guwahlik berimiz həmdə Ata bilən billə bolup, keyin bizgə ayan boləjan xu mənggölük həyatni silərgə bayan kəlimiz) (aiōnios g166) **3** — silərnimu biz bilən sirdax-həmdəmliktə bolsun dəp biz kərgənlirimizni wə angliəjanlirimizni silərgə bayan kəlimiz. Bizning sirdax-həmdəmlikimiz Ata wə Uning Oəqli Əysa Məsih biləndur. **4** Silərnəng huxallikənglar tolup taxsun dəp, bularni silərgə yeziwatimiz. **5** Wə biz Uningdin angliəjan həm silərgə bayan kəlidəjan həwirimiz mana xudurki, Huda nurdur wə Uningda heqkəndək kərangəuluk bolmaydu. **6** Əgər biz Uning bilən sirdax-həmdəmlikimiz bar dəp turup, yənəla kərangəulukta yürsək, yaləjan eytkən wə həkəkətkə əməl kəlməjan bolimiz. **7** Ləkin U Əzi nurda boləjinidək bizmu nurda mangsak, undəkta bizning bir-birimiz bilən sirdax-həmdəmlikimiz bolup, Uning Oəqli Əysa Məsihning kəni bizni barlik gənəhtin paklaydu. **8** Əgər gənəhimiz yok desək, əz əzimizni aldiəjan bolimiz həmdə bizdə həkəkət turmaydu. **9** Gənəhlirimizni ikrar kəlsək, U bizning gənəhlirimizni kəqürüm kəlip, bizni barlik həkəkəniysizliktin pak kəlixkə ixənqlik həm adildur. **10** Əgər gənəh kəlmiduk desək, Uni yaləjanqi kəlip kəyəjan bolimiz wə Uning səz-kalami bizdin orun almiəjan bolidu.

2 I əziz balilirim, mən silərnə gənəh sadir kəlmisun dəp, bu səzlərnə yeziwatimən. Mubada birsi gənəh sadir kəlsa,

Atining yenida bir yordəmqi wəkilimiz, yəni Həkkaniy Boloquqi Əysa Məsih bardur. **2** U Əzi gunahlırimiz üçün [jazani kətürgüqi] kafarəttur; muxu kafarət pəkət bizning gunahlırimiz üçünla əməs, bəlki pütkül dunyadikilərnəning gunahlıri üçünədur. **3** Bizning uni tonuəlanlikimizni biləliximiz — Uning əmrlirigə əməl kəliximizdındur. **4** «Uni tonuymən» dəp turup, Uning əmrlirigə əməl kəlmioquqi kixi yaloəanqidur, uningda həkəkət yəktur. **5** Ləkin kimki Uning səzigə əməl kəlsa, əmdi uningda Hudaning mehir-muhəbbiti həkəkətən kamalətkə yətkən bolidu. Biz əzimizning Uningda boloəanlikimizni ənə xuningdin bilimiz. **6** «Hudada turup yaxaymən» degüqi bolsa [əysaning] mangojinidək ohxax mengixi kərək. **7** I səyümlüklirim, silərgə [burun anglap bəkmioəan] yengi bir əmrni əməs, bəlki dəsləptin tartip silər tapxuruwaləəan kəna əmrni yeziwatimən. Uxbu əmr silər burundinla anglap keliwatқан səz-kalamdur. **8** Ləkin yənə kelip mən silərgə yeziwatқinimni yengi əmr [desəkmə bolidu]; bu əmr Məsihdə həm silərdimu əməl kəlinməktə, qünki kərangəuluk ətüp kətməktə, wə həkəkiy nur allıkaəan qeqilixka bəxlidi. **9** Kimdəkim əzini «nurdə yaxawatimən» dəp turup, kərindixini əq kərsə, u bəgüngiqə kərangəulukta turuwatқан bolidu. **10** Kərindixioəa mehir-muhəbbət kərsətkən kixi yoruklukta turməktə, uningda gunahka putlaxturidiəan həqnemə kəlməydu. **11** Ləkin kərindixini əq kərgən kixi kərangəuluktidur; u kərangəulukta mangidu wə kəyərgə kətiwatқанlikini bilməydu, qünki kərangəuluk uning kəzlrini kərioqu kəliwətkən. **12** Mən bularni

silərgə yeziwatimən, i əziz balilirim, qünki gunahliringlar Uning nami üqün kəqürüm kılindi. **13** Mən buni silərgə yeziwatimən, i atilar, qünki silər Əzəldin Bar Boləquqini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i yigitlər, qünki silər u rəzil üstidin qəlibə kildinglar. **14** Mən buni silərgə yeziwatimən, i əziz balilirim, qünki silər Atini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i atilar, qünki silər Əzəldin Bar Boləquqini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i yigitlər, qünki silər küqlüksilər, Hudaning səz-kalami silərdə turidu wə silər u rəzil üstidinmu qəlibə kildinglar. **15** Bu dunyani wə bu dunyadi ixlarni səymənglar. Hərkim bu dunyani səysə, Atining səyğüsi uningda yoktur. **16** Qünki bu dunyadi barlıq ixlar, yəni əttiki həwəs, kəzlərdiki həwəs wə həyatıqə boləqan məqrurlukning həmmisi Atidin kəlgən əməs, bəlki bu dunyadin boləqandur, halas; **17** wə bu dünya wə uningdiki həwəslərləning həmmisi ətüp ketidu. Ləkin Hudaning iradisigə əməl kıləquqi kixi mənggü yaxaydu. (aiōn g165) **18** Əziz balilirim, zamanning ahırkı saiti yetip kəldi; wə silər dəjjalning [ahir zamanda] kelidiqanlıqini angliqininglərdək, əməliyəttə bolsa həzirning əzidila nuroqun dəjjallar məydanəqə qıktı; buningdin zamanning ahırkı saiti bolup qəloqanlıqı bizgə məlum. **19** Ular arimizdin qıktı, ləkin ular əslidə bizlərdin əməs idi. Qünki əgər bizlərdin boləqan bolsa, arimizda turiwərgən bolatti. Ləkin ularning həqəyisining əslidə bizdikilərdin bolmioqanlıqı pax kılinoqanlıqı üqün ular arimizdin qıqıp kətti. **20** Həlbuki, silər bolsanglar Mukəddəs Boləquqidin kəlgən məsihligüqi Rohtin nesip

boldunglar wə xuning üqün silər həmmə ixni bilisilər. **21** Silərgə bu hətni yiziximdiki səwəb, silərning həkikətni bilmigənlikinglar üqün əməs, bəlki həkikətni bilip, yaloqanqilikning həkikəttin kelip qikmaydioqanlikini bilgənlikinglar üqündur. **22** Əmisə, kim yaloqanqi? Əysaning Məsih ikənlikini inkar kılquqi kixi bulsa, u yaloqanqidur. Ata wə Oqulni inkar kılquqi kixi əzi bir dəjjaldur. **23** Kimdəkim Oqulni rət kılsa uningda Ata bolmaydu. Lekin Oqulni etirap kılsa, uningda Ata bolidu. **24** Silər bolsanglar, burundin anglap keliwatqininglarni özünglarda dawamlıq turozuweringlar. Burundin anglap keliwatqininglar silərdə dawamlıq turiwərsə, silərmu dawamlıq Oqul wə Atida yaxawatқан bolisilər; **25** wə Uning bizgə kılqan wədisi bolsa dəl xu — mənggü hayatlıqtur. (aiōnios g166) **26** Silərni azdurmakqi bolqanlarni nəzərdə tutup, bularni silərgə yazdim; **27** Silər bolsanglar, silər Uningdin qobul kılqan məsihligüqi Roh silərdə turiweridu, silər heqkimning igitixigə mohtaj əməssilər; bəlki ənə xu məsihligüqi Roh silərgə barlıq ixlar toqruluk igitiwatқandək (U həqtur, heq yaloqan əməstur!) — həm өгәtkәndәk, silər dawamlıq Uningda yaxaydioqan bolisilər. **28** Əmisə, i əziz balilirim, dawamlıq Uningda turup yaxaweringlar. Xundak kilsanglar, U hərқақан қайtidin ayan bolqanda қорқмас болимиз həm U кәлginidә Uning aldida heq hijalət bolup қалмаймиз. **29** [Hudaning] həkқaniy ikənlikini bilgənikənsilər, həkқaniylikқа əməl kılquqilarning hərbirining uning tərpidin tuquloquqi ikənlikinimu bilsənglar kerək.

3 Karanglar, Ata bizgə xundak qongkur mehir-muhəbbət kərsətkənki, biz «Hudaning əziz baliliri» dəp atalduq — wə biz həqiqətənmə xundak. Bu dunya xu səwəbtin bizni tonup yətməyduki, qünki bu dunya Uni tonumidi. **2** Səyümlüklirim, biz hazır Hudaning əziz baliliridurmiz; kəlgüsidə kəndak bolidioqanlikimiz tehi oquq, ayan kəlinmioqan. Biraq U [kaytidin] ayan kəlinioqanda, Uningoqə ohxax bolidioqanlikimizni bilimiz; qünki xu qaoqda biz Uning əynən Əzini kərimiz. **3** Wə [Məsihgə] ümid baqlioqan hərbi kixi U pak boləandək əzini paklimakta. **4** Gunah sadir kəloqan kixi [Hudaning] kənunioqə hiləplik kəloqan bolidu. Qünki gunah sadir kəloqanlik [Hudaning] kənunioqə hiləplik kəloqanliktur. **5** Həlbuki, silər Uni gunahlarni elip taxlax üqün dunyaoqə kəlip ayan kəlinioqan wə xundakla Uningda həqkəndak gunah yəktur, dəp bilisilər. **6** Uningda yaxawatқан hərbi kixi gunah sadir kəlməydu; kimdəkim gunah sadir kəlsa, Uni kərmigən wə Uni tonumioqan bolidu. **7** Əziz balilirim, həqkimning silərni aldixioqə yol kəymanglar. Həkkəniylikkə əməl kəloquqi kixi U həkkəniy boləinidək həkkəniydur. **8** Ləkin gunah sadir kəloquqi İblisindur. Qünki İblis əlmisəktin tartip gunah sadir kəlip kəlməktə. Hudaning Oqlining dunyada ayan kəlinixidiki məksət İblisning əməllirini yəkitixtur. **9** Hudadin tuqləloquqi gunah sadir kəlməydu; Hudaning uruqi uningda orun ələaqkə, u gunah sadir kəliximi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuqləloqandur. **10** Hudaning baliliri bilən İblisning baliliri xuning bilən pərqliniduki, kimdəkim həkkəniylikkə əməl kəlmisə wə yəki əz kərxidixioqə mehir-muhəbbət kərsətmisə Hudadin

əməstur. **11** Qünki silər dəsləptin anglap keliwatқан
 həwər mana dəl xuki, bir-birimizgə meħir-muħəbbət
 kərsitiximiz kerəktur. **12** U u rəzildin boləqan, inisini
 ɵltürgən Qabiləqə ohxax bolmaslıqımız kerək; u nemixqə
 inisini kətl kildi? Uning əzining qıləqanliri rəzil, inisining
 qıləqanliri həqkəniy boləqanlığı üqün xundak qıləqan. **13**
 Xunga, i kerindaxlar, bu dunya silərnı əq kərsə, buningəqə
 həyrən qalmanglar. **14** Biz kerindaxlarnı səygənlikimizdin,
 ɵlümdin həyatlıqkə ɵtkənlikimizni bilimiz. Əz kerindixini
 səymigüqi tehi ɵlümdə turuwatidu. **15** Kerindixioqə
 ɵqmənlik qıləqan kixi qatildur wə həqkəndak qatilda
 mənggülik həyatning bolmaydıqanlığını bilisilər. (aiōnios
 g166) **16** Biz xuning bilən meħir-muħəbbətning nemə
 ikənlikini bilimizki, u biz üqün Əz jenini pida kildi;
 xuningdək bizmu kerindaxlirimiz üqün ɵz jenimizni pida
 qilixqə kərzdardurmiz. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-
 mülki turup, kerindixining moħtajlığını kərup turup,
 uningəqə kəksi-qarnini aqmisa, bundak kixidə nədimu
 Hudaning meħir-muħəbbiti bolsun? **18** Əziz balilirim,
 səz bilən wə til bilən əməs, bəlki əməldə wə həqikəttə
 meħir-muħəbbət kərsitəyli. **19** Biz xundak ixlər bilən
 ɵzimizning həqikəttin boləqanlığımızni bilələymiz wə
 [Hudaning] aldida qəlbimizni hatirjəm qılalaymiz. **20**
 Xundaktimu, mubada qəlbimiz bizni yənıla əyiblisə, Huda
 yənıla qəlbimizdin üstün wə həmmını bilgüqidur. **21**
 Səyümlüklirim, əgər qəlbimiz bizni əyiblimisə, Hudaning
 aldida yürəklik turimiz **22** wə xundakla Uningdin nemini
 tilisək xuningəqə erixələymiz; qünki biz Uning əmrlirigə
 əməl qilip, Uni hursən qilidiqan ixlarnı qilimiz. **23** Wə

Uning əmri xuki, uning Ooqli Əysa Məsihining namioğa etiqad kiliximiz həmdə Uning bizg  tapilionid k bir-birimizgə mehir-muhəbbət k rsitiximizdin ibarəttur. **24** Uning  mrlirig  əməl kilidionan kixi [Hudada] yaxaydionan w  [Hudamu] uningda yaxaydionan bolidu.  mdi Hudaning bizdə yaxaydionanlikini bilginimiz bolsa, U bizg  ata kil n Rohtindur.

4 S y ml klirim, h rbir [ w hiy kiləquqi] rohlarning h mmisigila ixiniw rm nglar, b lki bu rohlarning Hudadin k lg n-k lmig nlikini p rkl nd r x  q n ularni sinanglar. Q nki nuroqun sahta pəyoqəmbərlər dunyadiki jay-jaylar qa p yda boldi. **2** Hudaning Rohini mundak p rkl nd r l ysil r:  ysani, yəni dunyaqə insaniy t nd  k lg n M sihini etirap kiləquqi h rbir roh Hudadin bolidu; **3** w  dunyaqə insaniy t nd  k lg n  ysa M sihini etirap kilmaydionan roh Hudadin k lg n  m s. Bundaklarda  ksiq  d jjalning rohi ixləydu; silər bu rohning kelidionanlik  toqruluk anglionanidinglar w  dərwəkə u h zir dunyada p yda boldi. **4**  y  ziz balilirim, silər bolsanglar Hudadin boləqansilər w  ularning üstidin  alib k ldinglar; q nki silərdə Turoquqi bu dunyada turoquqidin  st ndur. **5** Ular bolsa bu dunyaqə m nsup; xunga ular bu dunyaning s zlirini kilidu w  bu dunyadikilər ular qa kulak salidu. **6** Biz bolsak Hudadin bol nmiz; Hudani tonuonan kixi bizning s zlirimizni anglaydu. Hudadin bolmionan kixi bolsa bizning s zlirimizni anglimaydu. Mana buningdin H kik tning Rohi bilən ezitkulukning rohini p rk et l ymiz. **7** I s y ml klirim, bir-birimizgə mehir-

muhəbbət kərsitəyli; qünki mehir-muhəbbətning əzi Hudadindur wə mehir-muhəbbət kərsətküqining hər biri Hudadin tuquloqan bolidu wə Hudani tonuydu. **8** Mehir-muhəbbət kərsətmigüqi kixi Hudani tonumioqan bolidu; qünki Huda Əzi mehir-muhəbbəttur. **9** Hudaning mehir-muhəbbiti bizdə xuning bilən axkara boldiki, Huda bizni Uning arkilik həyatka erixsun dəp birdinbir yeganə Ooqlini dunyaoqa əwətti. **10** Mehir-muhəbbət dəl xuningdin ayanki, bizləarning Hudani səyginimiz bilən əməs, bəlki U Əzi bizni səyüp gunahlırimizning jazasini kətürgüqi kafarət boluxka Əz Ooqlini əwətkini bilən ayandur. **11** I səyümlüklirim, Huda bizgə xu qədər mehir-muhəbbət kərsətkən yərdə, bizmu bir-birimizgə mehir-muhəbbət kərsitixkə kərzdardurmiz. **12** Həqkim həqqaqan Hudani kərgən əməs; ləkin bir-birimizgə mehir-muhəbbət kərsətsək, Huda bizdə yaxaydu wə uning mehir-muhəbbiti bizdə kamalətkə yətkən bolidu. **13** Biz bizning Uningda yaxawatqanlikimizni wə Uning bizdə yaxawatqanlikini xuningdin bilimizki, U Əz Rohini bizgə ata qiləqan. **14** Biz xuni kərgən wə xundakla xuningə guwahlik berimizki, Ata Ooqlni dunyaoqa kutkuzəuqi boluxka əwətti. **15** Əgər kimdəkim Əysani Hudaning Ooqli dəp etirap qilsa, Huda uningda, umu Hudada yaxaydu. **16** Biz bolsak Hudaning bizgə boləqan mehir-muhəbbitini tonup yəttük, xundakla uningə tolimu ixəndük. Huda Əzi mehir-muhəbbəttur wə mehir-muhəbbəttə yaxioquqi kixi Hudada yaxaydu, Hudamu uningda yaxaydu. **17** Muxundak boləqanda, mehir-muhəbbət bizdə mukəmməllixidu; xuning bilən biz sorak künidə hatirjəm-kərkmas bolalaymiz. Qünki Əysa

qandak boluwatkan bolsa bizmu hazir bu dunyada xundak boluwatimiz. **18** Mehir-muhabbatda qorkunq yoktur; kamil mehir-muhabbat qorkunqni haydop yokka qikiridu. Qunki qorkunq Hudaning jazasi bilan baqlinixliktur; qorkunqi bar kixi mehir-muhabbatda kamalatkə yetkuzulgan əməstur. **19** Biz mehir-muhabbat kersitimiz, qunki Huda aldi bilan bizgə mehir-muhabbat kersatti. **20** Əgər birsi «Hudani seyimən» dəp turup, kerindixioğa eqmənlik kilsa, u yaloqanqidur. Qunki kəz aldidiki kerindixini seymigən yərdə, kərüp bakmioqan Hudani qandakmu seysun? **21** Xunga bizdə Uningdin: «Hudani seygən kixi kerindixinimu seysun» degən əmr bardur.

5 Əysaning Məsih ikənlikigə ixəngən hər bir kixi Hudadin tuquloqan bolidu; wə tuqduroquqi [Atini] seydioqan hər bir kixi Uningdin tuquloquqinimu seyidu. **2** Biz özimizning Hudaning balilirini seydioqanlikimizni xuningdin bilimizki, Hudani seyüp, Uning əmrlirigə əməl kiliximizdindur. **3** Hudani seyüx Uning əmrlirigə əməl kilix deməktur; wə Uning əmrliridə turmaq eqir ix əməstur. **4** Qunki Hudadin tuquloqanlarning həmmisi bu dunya üstidin qəlibə kilidu; wə dunyaning üstidin qəlibə kילוquqi küq — dəl bizning etiqadimizdur. **5** Bu dunyaning üstidin qəlibə kילוquqi zadi kimlər? Pəqət Əysani Hudaning Oqli dəp etiqad kילוquqilar əməsmu? **6** U bolsa su wə qan arkilik kəlgən zat, yəni Əysa Məsihdur; Uning kelixi pəqət su bilənla əməs, bəlki qan bilənmu idi. Wə bu ixlaroğa guwahlik bərgüqi bolsa Rohtur, qunki Roh Əzi həqiqəttur. **7** Qunki Uning tooqruluk üq guwahlik bərgüqi bar: — **8** bular Roh, su wə qandin ibarəttur. Bu üqining [guwahliki]

birdur. **9** Əgər biz insanlarning guwahlikini qobul kilsak, Hudaning guwahliki bularningkidin üstündür. Huda Əz Oqli tooqrisida xundak guwahlik bərgən — **10** (Hudaning Oqlioqa etikad qiləqan kixining iqidə xu guwahlik bardur; birak Hudaəqa ixənmigən kixi Uni yaloqanqi qiləqan bolidu, qünki U Hudaning Əz Oqlini təstiklioqan guwahlikioqa ixənmigən) **11** guwahlik dəl xudurki, Huda bizgə mənggölük həyatni ata kildi wə bu həyatlik Uning Oqlididur. (aiōnios g166) **12** Xunga Oquloqa igə boləqan kixi həyatlikka igə boləqan bolidu; Hudaning Oqlioqa igə bolmioqan kixi həyatlikka igə bolmioqan bolidu. **13** Mən bularni Hudaning Oqlining namioqa etikad qiləqan silərgə silərnin mənggölük həyatka igə boləqanliqlarni bilixinglar üqün yazdim. (aiōnios g166) **14** Wə bizning Uningoqa boləqan toluk ixənq-hatirjəmlikimiz xundakki, Uning iradisigə muwapik hərəkəndak bir ixni tilisək, U bizni anglaydu. **15** Uni hərənəmə tiliginimizni anglaydu dəp bilgənəkənəmiz, duayimizda Uningdin tiliginimizgə erixtuk, dəp bilimiz. **16** Birsə qərindixinin əlümgə məhkum qilmaydioqan bir gunah sadir qiləqanliqini kərsə, uning üqün dua kilsun; wə Huda əlümgə məhkum qilmaydioqan gunah sadir qiləqanlar üqün uningə həyatlik ata kilidu. Əlümgə məhkum gunahmu bardur. Uning tooqrisidin tilisun, deməymən. **17** Həmmə həkqaniyətsizlik gunahdur; wə əlümgə məhkum qilmaydioqan gunahmu bar. **18** Hudadin tuquloquqinin gunah sadir qilmaydioqanliqini bilimiz; qünki əslidə Hudadin tuquloqan Zat bundak kixini qoşdaq qalidu wə axu rəzil uningə tēgəlməydu. **19** Əmdi

əzimizning Hudadin boləqanlikimiz əzimizgə məlum;
əmma pütkül dünya bolsa u rəzilning ilkididur. **20**
Yənə bizgə məlumki, Hudaning Oqlı dunyaoqa kəldi wə
Həqiqiy Boləquqini tonuximiz üqün kənglimizni yorutti;
wə biz Həqiqiy Boləquqining Əzidə, yəni Uning Oqlı
Əysa Məsihdə yaxawatimiz. U bolsa həqiqiy Huda wə
mənggülük həyatlıktur! **(aiōnios g166)** **21** Əziz balilirim,
əzünglarni hərəkəndək butlardin saklanglar.

Yuhanna 2

1 **2** Mənki aqsakaldin [Huda tərripidin] tallanoqan hanimoja wə uning əziz balilirioja salam! Mən silərni həqiqəttə səyimən wə yalquz mənla əməs, yənə həqiqətəni tonuqanlarning həmmisi bizdə yaxawatkan wə xundakla əbədgigə bizgə yar bolidioqan həqiqətəni dəp silərni səyidu. (aiōn q165) **3** Huda'atidin wə Atining Ooqli Rəb Əysa Məsihdin xapaət, rəhim-xəpkət wə hatirjəmlilik silərgə həqiqət wə mehir-muhəbbət iqidə boləy! **4** Baliliringning arisida biz Atidin əmr tapxuruwaləqandək həqiqəttə mangoqanlarni kərginim üqün intayin hursən boldum. **5** Əmdi, hərmətlik hanim, mən səndin bir-birimizgə mehir-muhəbbət kərsitəyli, dəp etünimən. Mening sanga yezip etügingim yengi bir əmr əməs, bəlki dəsəptin tartip bizdə bar əmrdir **6** (mehir-muhəbbət xuki, uning əmrlirigə əməl kilip mengixtur). Mana bu əmr silər burundin tartip anglap keliwatqandək, uningda mengixinglar üqün silərgə tapilanoqandur. **7** Qünki nuroqun aldamqilar dunyaning jay-jaylirida qikti. Ular Əysaning dunyaoja insaniy təndə kəlgən Məsih ikənlikini etirap kilmaydu. Bundaklar dəl aldamqi wə dəjjaldur. **8** Biz wə əzünglar singdürgən əjirni yokitip qoymay, bəlki toluk in'aməja igə boluxunglar üqün, əzünglarəja agah bolunglar. **9** Kimki Məsihning təlimidin halkip qikip, uningda qing turmisa, Huda uningəja igə bolmaydu. Lekin Uning təlimidə qing turoquqi bolsa, Ata həm Ooqul uningəja igə bolidu. **10** Əgər birsi Uning təlimini elip kəlməy silərning yeninglarəja kəlsə, uni əyünglarəja baxlimanglar həm uningəja salammu bərmənglar. **11**

Qünki undak adəmgə salam bərgən kixi uning rəzil
əməllirigə xerik boləquqidur. **12** Silərgə pütidiəan yənə
kəp səzlirim bar idi; lekin kəqəz bilən siyahni ixlətkəndin
kərə, huxallikimizning tolup texixi üqün yeninglarəqə
berip didar kərxüp səzlixixni arzu qilimən. **13** Huda
təripidin tallanoqan hədəngning baliliridin sanga salam!

Yuhanna 3

1 Mənki aqsakal özüm həqiqəttə səyğən səyümlük Gayuska salam! **2** I səyümkük [dostum], jening gülləngəndək, həmmə ixliringning güllinixigə wə teningning salamət boluxioğa tiləkdaxmən. **3** Qerindaxlar kelip, səndə boləqan həqiqət toqruluk guwahlik bərgəndə, mən intayin bək huxallandim; qünki sən həqiqəttə dawamlıq mengiwatisən. **4** Manga nisbətən, əziz balilirimning həqiqəttə mengiwatқанlikini anglaxtinmu qong huxallıq yoxtur. **5** Səyümlük [dostum], yeningoğa barəqan qerindaxlaroğa (gərqə ular sanga natonux bolsimu) kıləqanliringning həmmisidə ihlasmənliking ispatlinidu. **6** Ular jamaət aldida sening bu mehir-muhəbbiting toqrisida guwahlik bərdi. Ular ni yənə Hudaning yolioğa layıq səpirigə uzitip koysang, yaxxi kıləqan bolisən. **7** Qünki ular [səpərdə] yat əllik [etiqadsizlardin] heq nemə almay, xu mubarək nam üqün yoloğa qikti. **8** Xunga, həqiqət bilən hizmətdax bolup təng ixligüqi bolux üqün biz xundaxlarni kollap-quwwətliximizgə toqra kelidu. **9** Bu toqruluk jamaətkə məktüp yazdim. Lekin ularning arisida özini qong tutup, jamaətkə bax bolux təməsidə boləqan Diotrəpəs bizni qəbul kılmaydu. **10** Xuning üqün mən barəqanda, uning kıləqan əskiliklirini, yəni uning bizning üstimizdin kıləqan rəzil səzliri bilən qəywitini yüzigə salimən; u uninglik bilənla tohtap qalmaydu, yənə [səpərdiki] qerindaxlarni qəbul kılmayla qalmay, qəbul kılmaqqi boləqanlarnimu tosidu wə həttə ularni jamaəttin koqlap qikiriwatidu. **11** I səyümlük [dostum], yamanliqtin əməs, yaxxiliqtin

ülgə alətin. Yahxilik qiloquqi Hudadindur. Yamanlik qiloquqi Hudani heq kormigəndur. **12** Demitriusni bolsa həmməylən, hətta Həqiqətning əzi yahxi guwahlik berip təripləydu. Bizmu uningə guwahlik berimiz wə guwahlikimizning həqiqət ikənlikini sənmu bilisən. **13** Sanga yazidioqan yənə kəp səzlirim bar idi; lekin qələm bilən siyahni ixlətkəndin kərə, **14** Sən bilən pat arida didar kəruxuxni arzu qilimən; xu qaqda dərkəmdə səzliximiz. Sanga hatirjəmlilik yar boləy! Dostlardin sanga salam. Sənmu [u yərdiki] dostlarə isim-famililiri boyiqə məndin salam eytkəysən.

Yəhuda

1 Əysa Məsihning kuli, Yakupning inisi mənki Yəhudadin qaqiriloqanlaroqa, yəni Huda'Atimiz tərpidin səyülgən, Əysa Məsih tərpidin qoşqilip kəlgənlərgə salam. **2** Silərgə rəhimdillik, amənlik-hatirjəmlilik və mehir-muhabbat həssiləp ata qilinoqay! **3** I səyümlüklirim, mən əsli silərgə ortaq bəhrimən boluwatqan nijatimiz tooqrisida hət yezixka zor ixtiyakim bolsimu, lekin hazır buning ornioqa silərnı mukəddəs bəndilərgə bir yolila amənət qilinoqan etiqadni qolunglardın bərməslikkə jiddiy kürəx qilixka jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmıdi. **4** Qünki məlum kixilər — ihlassız adəmlər, heli burunla munu sorakka tartilixka pütülgənlər aranglaroqa suqunup kiriwaləqan. Ular Hudaning mehir-xəpkitini buzukluk qilixning bahənisioqa aylanduruwaləqan, birdinbir Igimiz və Rəbbimiz Əysa Məsihdin tanoqan adəmlərdur. **5** Xuning üqün mən silərgə xuni esinglaroqa kaytidin selixni halaymənkı (gərqə silər burun həmmə ixlardin həwərləndürülgən bolsanglarmu), burun Rəb [Əzi üqün] bir həlkni Misirdin kutquzoqan bolsimu, ularning iqidiki [Əzigə] ixənmigənlərnı keyin həlak qildi. **6** [Wə silər xunimu bilisilərki], əslidiki ornida turmay, öz makanini taxlap kətkən pərixtilərnı Rəb uluq [kiyamət] küning sorikioqə mənggü kixənləp mudhix qarangoqulukta solap saklimakta. (aīdios g126) **7** Sodom və Gomorra və ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərmu xu ohxax yolda, yəni xu [pərixtilərgə] ohxax uqioqa qikqan buzukqilikka və oqəyriy xəhwətlərgə berilip kətkən, [keyinki dəwrlər] ularning aqiwitidin ibrət alsun üqün mənggülik ot jazasioqa ərnək

kilinip kəydürülgən. (aiōnios g166) 8 Ləkin muxu «qux

ihlassiz gunahkarlarning Özini haqarətligən barlik əsəbiy
səzlirigə asasen ularni əyibkə buyruydu». **16** Bu kixilər
haman oqotuldap, aqrinip yüridu, öz həwəslirining
kəynigə kiridu; aqzida yooqanqilik kildu, öz mənəitini
kəzləp baxkilaroqa huxamətgilik kildu. **17** Lekin, i
səyümlüklirim, Rəbbimiz Əysa Məsihning rosullirining
aldin eytkən səzlrini esinglarda tutunglarki, **18** ular
silərgə: «Ahir zamanda, özining ihlassiz həwəslirining
kəynigə kirip, mazak kıləuqılar məydanəqa qikidu»
degənidi. **19** Muxundak kixilər bəlgünqilik pəyda
kildioqan, öz təbiitigə əgəxkən, Rohka igə bolmioqan
adəmlərdur. **20** Lekin silər, i səyümlüklirim, əng mükəddəs
boloqan etikadinglarni ul kılıp, əzünglarni kurup qikinglar,
Mukəddəs Rohəta dua kılıp, **21** adəmnı mənggülük
hayatka elip baridioqan Rəbbimiz Əysa Məsihning
rəhimdillikini təlmürüp kütüp, əzünglarni Hudaning
məhir-muhabbiti iqidə tutunglar. (aiōnios g166) **22** İkkilinip
qaloqanlarəqa rəhim kilinglar; **23** bəzilərnı ot iqidin
yuluwelip kutulduruwelinglar; bəzilərgə hətta ətliridin
nijasət qüxüp buləqanoqan kiyim-keqikigimu nəprətləngən
həlda kərkunq iqidə rəhim kilinglar. **24** Əmma silərnı yolda
teyilip ketixətin saklap, eqilip-yeyilip Özining xərəplik
huzurida əyibsiz turoquzuxka Qadir Boloquqioqa, yəni
Qutquzuquqimiz birdinbir Hudaəqa Rəbbimiz Əysa Məsih
arkilik xan-xərəp, **25** həywət-uluqluk, kudrət wə hokuk
əzəldin burun, həzirmu ta barlik zamanlarəqiqə boləy!
Amin! (aiōn g165)

Wəhiy

1 Bu kitab Əysa Məsihning wəhiysi, yəni Huda Uningoşa Öz qul-hizmətkarlırioşa yekın kəlgüsida yüz berixi mukərrər boləşan ixlarni kərsitixi üqün tapxuroşan wəhiydur. Məsih buni Öz pərixtisini əwətip quli Yuəhannaşoşo alamətlər bilən ayan qildi. **2** Yuəhanna bolsa Hudaning səz-kalami həmdə Əysa Məsih toəşrisidiki guwəhlikəşoşo kəşgənlişirining həmmisigə guwəhlik bərdi. **3** Bu bexarətni okup bəşgüqi wə uning səzlişirini anglap, uningda yeziloşanlaroşa itaət kiloşuqi bəhtliktur! Qünki wəhiyning waqti yekındur. **4** Mənki Yuəhannadin Asiya [əlkisidiki] yəttə jamaətkə salam! Həşir bar boləşan, ətkəndimu boləşan həm kəlgüsida Kəlgüqidin, Uning təhtining aldidiki yəttə Rohtin **5** wə sadik Guwəhqi, əlümdin tunji Tirilgüqi, jaşandiki padixəşlarning Həşümşrani boləşan Əysa Məsihtin siləşgə meşir-xəşkət wə hatirjəmlilik boləşay. Əmdin bizni səyşgüqi, yəni Öz qəni bilən bizni şunəşlişirimizdin yuəşan **6** wə bizni bir padixəşlikəşoşo uyuxşurup, Öz Atisi Hudəşoşo kaşinlar kiloşanəşoşo barlik xan-xəşəşp wə küq-qudrət əbədil'əbədgigəşoşo boləşay, amin! (aiōn g165) **7** Mana, U bulutlar bilən kelidu, xundəşla hər bir kəş, həşta Uni şanjioşanlarşu Uni kəşridu. Yəş yüzidiki pütkül kəşbilə-həşk U səwəşblik aşzar kəştüridu. Xundəşk bolidu, amin! **8** Mən «Alfa» wə «Omega», Mukəşddimə wə Hatimə Özümdurşmən, həşir bar boləşan, burunşu bar boləşan həm kəlgüsidimu bar Boləşuqidurşmən, xundəşla Həşmmigəşoşo Qadirdurşmən, dəşydu Pəşwəşdigar Huda. **9** Siləşrning qerindixinglar həşm silər bilən birşgə Əşsada boləşan əşab-oşkubət,

padixahlik wə səwr-takəttin ortaq nesipdixinglar boləjan mənki Yuħanna Hudaning səz-kalami wə Əysaning guwahlikı wəjidin Patmos degən aralda [məhbus] bolup turup qaloqandim. **10** «Rəbning küni»də mən Rohning ilkiğə elinixim bilən, kəynimdin kanay awazidək küqlük bir awazni anglidim. **11** Bu awaz: «Keridioqanliringni kitab qilip yaz wə uni yəttə jamaətkə, yəni Əfəsus, Smirna, Pərgamum, Tiyatira, Sardis, Filadelfiyə wə Laodikiyadiki jamaətlərgə əwət» dedi. **12** Manga səz qiloqan awazning kimning ikənlikini kərix üqün kəynimgə buruldum. Buruloqinimda, kəzümgə yəttə altun qiraədan **13** wə ularning otturisida uqisiə putliriəiqə qüxüp turidioqan ton kiygən, kəksigə altun kəmə rəbaqlıqan İnsan'oolıə ohxaydioqan biri kəründi. **14** Uning bax-qeqi aq yungdək, həttə kardək ap'ak idi wə kəzliri goya yalkunlap turoqan ottək idi. **15** Putliri humdanda tawlinip parkiriəjan tuqqa ohxaytti, awazi xarkirap ekiwatqan nuroqun sularning awazidək idi. **16** U ong qolida yəttə yultuz tutqan bolup, aqzidin ikki bislik etkür kiliq qikip turatti. Qirayi huddi kuyaxning toluk küqidə parlıəandək yarkın idi. **17** Uni kərginimdə, ayıəıəə əlüktək yikildim. U ong qolini üstümgə təgküzüp mundak dedi: — Qorqma, Awwalkisi wə Ahirkisi **18** həmdə hayat Boloquqi Əzümdurmən. Mən əlgənədim, əmma mana, Mən əbədil'əbədgıə həyatturmən, əlüm wə təhtisəraning aqquqliri qolumdidur! (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Xuning üqün, kərgən ixlarni, hazır boluwatqan ixlarni wə bulardin keyin bolidioqan ixlarni yezip qaldur. **20** Sən ong qolumda kərgən yəttə yultuzning wə yəttə altun qiraədaning siri

mana mundak — yəttə yultuz yəttə jamaətning əlqiliri wə yəttə qiraədan bolsa yəttə jamaəttur.

2 — Əfəsustiki jamaətning əlqisigə mundak yazəyin: «Ong kəlida yəttə yultuzni tutup, yəttə altun qiraədaning otturisida Mangoquqi mundak dəydu: **2** — Sening əjir-əməlliringni, tartқан japaliringni həm səwr-takitingni, rəzil adəmlərnin qilmixlirioqa qidap turalmaydioanliqingni, xundakla rosul bolmisimu əzlrini rosul dəp atiwaloanlarni sinap, ularning yaloanqi boləanliqini tonuoanliqingnimu bilimən. **3** Xundak, sening səwr-takət kiliwatkanliqingni, Mening namim wəjidin japa-muxəkkətkə bərdaxlik bərgənliqingni əmma erinmigənliqingni bilimən. **4** Lekin sanga xu bir etirazim barki, sən əzüngdiki dəslepki mehir-muəbbəttin waz kəqting. **5** Xunga kaysi hələttin yikilip qüxkənliqingni esinggə elip towa kəloqin, awwalki əməllərnə kəyta kəloqin. Bolmisa yeningoqa kelimən wə towa kəlmisang qiraədeningni jayidin yətkiwetimən. **6** Birak, sening xu artukqiliking barki, Mən Əzüm nəprətlidioan Nikolas tərəpdarlrining kilmixliridin sənmu nəprətlinisən. **7** Kəlikə barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Oqəlibə kəloquqilarni Hudaning jənnitining otturisidiki həyatlik dərighining mewiliridin yeyixkə muyəssər kəlimən». **8** — Izmirdiki jamaətning əlqisigə mundak yazəyin: — «Awwalkisi wə Ahirkisi, əlgən wə Tirilgüqi mundak dəydu: **9** — Sening azab-oqubətliringni wə namratliqingni bilimən (lekin sən bay!), Yəhudiy əməs turup əzlrini Yəhudiy dəwaləan, Xəytanning bir sinagogi boləanlarning təhmətlirininu bilimən. **10**

Aldingda qekidioqan azab-oqubatlərdin kərkəma. Mana, İblis aranglardin bəziliringlarni sinilixinglar üqün yekında zindanoqə taxlitidu. Silər on kün kiynilisilər. Taki əlgüqə sadik boləqin, Mən sanga həyatlik tajini kiydürimən. **11** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Oləlibə kəloquqilar ikkinqi əlümning ziyinioqə hərgiz uqrimaydu!». **12** — Pərgamumdiki jamaətning əlqisigə mundaq yazəqin: — «İkki bislik ötkür kiliqi bar Boləquqi mundaq dəydu: **13** — Mən sən olturoqan yərnə, yəni Xəytanning təhti boləqan jayni bilimən. Xundaqtimu, sən Mening namimni qing tutup, həttə sadik guwahqim Antipas makaningda, yəni Xəytan turoqan jayda kətl kəlinəqan künlərdimu, Manga kəloqan etikadingdin tenip kətmiding. **14** Ləkin sanga xu birnəqqə etirazim barki, aranglarda Balaamning təlimigə əgəxkənlərdin bəzilər bolmaқта — Balaam bolsa Baləqqa İsrailarni butқа atəp kəurbanlik kəlinəqan gəxni yeyix wə jinsiy buzukluk kəlixқа azduruxni əgətkənidi. **15** Xuningəqə ohxax, silərnəng aranglarda Nikolas tərəpdarlirining təlimini tutqanlarmu bar. **16** Xuning üqün, towa kəil! Undəq kəilmisəng, yeningəqə tez arida berip, əqzimdiki kəliqim bilən xularəqə hujum kəlimən. **17** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Oləlibə kəloquqilar bolsa yoxurup kəyoqan mannadin berimən wə hər birigə birdin əq tax berimən. Tax üstidə yəngi bir isim pütüklük bolidu, xu isimni uni kəbul kəloqan kixidin bəqқа həqkim bilməydu». **18** — Tiyatiradiki jamaətning əlqisigə mundaq yazəqin: — «Kəzliri yəlkunliəqan otқа wə putliri parkirəq tuqқа ohxaydioqan Hudaning Oqlı mundaq dəydu: **19** —

Sening əməlliringni, mehır-muhəbbitingni, etikadingni, əjir-hizmitingni və səwr-takıtingni, xundakla hazırkı əməlliringning awwalkıdin exip qüxüwatkanlıqinimu bilimən. **20** Lekin, sanga xu bir etirazim barki, özini pəyqəmbər dəp atıwaləyan axu hotun Yizəbəlgə yol qoyuwatisən. U hotun kıl-hizmətkarlıriməya təlim berip, ularni jinsiy buzukluk kılıxka və butka atap nəzir kılinoyan gəxni yeyıxkə azdurmaqta. **21** Mən uningəya towa kıləyudək wəqıt bərgənıdim, lekin u öz buzuklukıya towa kılıxni halımaydu. **22** Əmdi mana, Mən uni [eqir kesəl] orniəya taxlap yatkuzimən və uning bilən zina kıləyanlar kılmiqliriəya towa kılmişə, ularnimu eqir azabka qəmdürimən. **23** Uning pərzəntlirinimu əjəllik kesəl bilən urimən. Xu qaqda, barlıq jamaətlər niyətnixanlarni və kəlbləni kəzıtip təkxürgüqining Özüm ikənlikimni, xundakla Mening hərbinglariəya kıləyan əməliyiinglariəya yarixə yanduridiəyanlıqimni bilidu. **24** Lekin, Tiyatiradiki kələyanlariəya, yəni bu təlimni qəbul kılmiəyanlar (ularning pikri boyiqə, Xəytanning atalmix «qongkur sirliri»ni əgənmigənlər), yəni silərgə xuni eytimənki: Əzünglarda bar boləyanı Mən kəlgüqə qing tutunglar. Üstünglariəya buningdin baxka yükni artmaymən. **26** Oləlibə kıləyquqilariəya, yəni əməllirimni ahiroiəya qing tutkan kixilərgə bolsa, ularəya pütkül əllərgə həkım bolux həkukini berimən. **27** Mana bu Atam Manga bərgən həkukka ohxax həkuktur: — «U ularni təmür kaltək bilən padiqidək baxkurup, sapal kəqılarni urup qakqandək tarmar kılidu». **28** Mən uningəya

tang yultuzinimu ata qilimən. **29** Quliki barlar Rohning jamaatlərgə degənlirini anglisun!»

3 — Sardistiki jamaətniŋ əlqisiŋə mundak yazəyin: — «Hudaning yəttə Rohi wə yəttə yultuzining Igisi Boləuqi mundak dəydu: — Sening əməlliringni wə xundakla «hayat» degən nam-abruyungning barliqini, lekin əməliyəttə əlük ikənlikiniŋni bilimən. **2** Xunga, oyəqan, seningdə bar boləqan, əmma ələy dəp qaləqan [hislətliringni] küqəyt; qünki Hodayim aldida əməlliringning tügəl əməslikini bildim. **3** Uning üqün [səz-kalamni] qandak qəbul qilip angliəjiningni yadingəqə kəltürüp, uni qing tutup towa qiləyin. Lekin oyəqanmisang Mən oəridək üstüŋgə kelimən wə sən qaysi səəttə üstüŋgə kelidəjiniŋni hərgiz bilməysən. **4** Lekin Sardista əz kiyimliriŋə dəq təgküzmigən birnəqqə xəhs bar. Ular ak kiyim kiyip Mən bilən billə mangidu, qünki ular buningəqə layiqtur. **5** Qələibə qiləuqilar mana xundak ak kiyimlərni kiyidu. Mən ularning namini hayatlik dəptiridin hərgiz əqürməymən, bəlki ularning namini Atam Hudaning wə Uning pərixtilirining aldida oquk etirap qilimən. **6** Quliki barlar Rohning jamaatlərgə degənlirini anglisun!» **7** — Filadelfiyədiki jamaətniŋ əlqisiŋə mundak yazəyin: — «Mukəddəs wə Həqikiy Boləuqi, xundakla Dawutning aqquqioqə igə Boləuqi, aqşam həqkim yapalmaydu, yapsam həqkim aqalmaydu degüqi munu ixlarni dəydu: **8** — Sening əməlliringni bilimən. Sening bir'az küqüŋ boləqəq səz-kalamiməqə itaət qiləjiniŋ wə namimdin tenip kətmiginiŋ üqün, aldingdə həqkim yapalmaydioqan bir ixikni eqip qoydum.

9 Mana, Xəytanning sinagogidikilərdin, Yəhədiy əməs turup əzlirini Yəhədiy dəp atıwaloqan yaloqanqılarni bolsa xundak aqıwətkə kaldurimənki, ularni kelip sening ayioqingoqa bax uridioqan wə Mening seni səygənlikimni bilidioqan kəlimən. **10** Sən Mening səwr-takət yolumdiki səz-kalamimni saklap əməl kəlixing üqün bu dunyadiki insanlarni sinaxka pütkül yər yüzigə qüxidioqan wabalik sinakning wakıt-saiti kəlgəndə seni uningdin saklap kooqdap kəlimən. **11** Mən pat arida kəlimən. Tajingni heqkimning tartıwalmasliki üqün, özüngdə bar boləanni qing tutkin. **12** Oləlibə kəloquqini bolsa, Hudayimning ibadəthanisioqa tüwrük kəlimənki, u u yərdin əsla qikmaydu. Mən uning üstigə Hudayimning namini, Hudayimning xəhirining namini, yəni ərxin — Hudaning yenidin qüxidioqan yengi Yerusalemning namini wə Mening yengi namimni yazimən. **13** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənirini anglisun!» **14** — Laodikiyadiki jamaətning əlqisigə mundak yazəyin: — «Amin Ataloquqi, yəni Sadik wə Həkiqiy Guwahqi, Hudaning kainitining kelip qikixining Səwəbqisi mundak dəydu: **15** Sening əməlliringni bilimənki, sən sooqukmə əməs, kizikmə əməs. Mən sening ya sooquk, ya kizik boluxungni halayttim! **16** Sən ya sooquk ya kizik əməs, bəlkə ilman boləanliking üqün, seni aozimdin hə kəlimən. **17** Sən bay adəmmən, dələtmən boldum, heq nərsigə həjətmən əməsmən degining bilən özüngning oqerib, biqarə, yoksul, kor wə yalingaq ikənlikingni bilmigəqkə, **18** bay boluxung üqün otta tawlanəqan altun, yalingaqlik nomuslukungning yepilixi üqün kiygüzülüxünggə aq kiyim-keqək, kərüxüng

üqün közliringgə sürtüxkə tutiyani məndin setiwelixingni nəsihət qilimən. **19** Mən kimni səysəm, xuning əyibini kərsitip tərbiyləymən; xuning üqün kızqin köyüp-pixip towa qil. **20** Mana, Mən hazır ixik aldida turup, ixikni qəkiwatimən. Əgər biri awazimni anglap ixikni aqsa, uning yenioğa kirimən. Mən uning bilən, umu Mən bilən billə oqizalinidu. **21** Qələbə qiloquqini bolsa, Mənmü qələbə qilip, Atamning təhtidə uning bilən birgə olturoqinimdək, unimu təhtimdə Mən bilən birgə olturuxka muyəssər qilimən. **22** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

4 Andin mən qariwidim, mana, asmanda bir ixik eqiklik turatti. Mən tunji ketim anglioqan kanay awazioğa ohxap ketidioqan awaz manga: «Bu yaxka qik, sanga bulardin keyin yüz berixi muqərrər boloqan ixlarni kərsitəy» dedi **2** wə dərhal mən Rohning ilkidə boldum; mana, ərxətə bir təht, təhttə bir zat olturatti. **3** Təhttə olturoquqining qiyapiti yexil qaxtax wə kızil kwartska ohxaytti. Təhtning qərisini zumrəttək bir həsən-hüsən orap turatti. **4** Təhtning ətrapida yənə yigirmə tət təht bar idi. Təhtlərdə aq kiyimlər bilən kiyingən, baxlirioğa altun taj taqaloqan yigirmə tət aqsakal olturatti. **5** Təhttin qaqmaqılar qeqip, türlük awazlar wə güldürmamilar anglinip turatti. Təhtning aldida yalkunlap turoqan yəttə məx'əl köyüp turatti; bular Hudaning yəttə Rohi idi. **6** Təhtning aldi huddi hrustaldək parkirap turidioqan, süzük əynək dengizdək idi. Təhtning otturisida wə təhtning qərisidə, aldi wə kəyni közlər bilən toloqan tət həyat məhluk turatti. **7** Birinqi məhluk xiroğa, ikkinqi məhluk buqioğa

ohxaytti. Üqinqi məhlukning yüzi adəmnıng qırayıoıa
ohxaytti. Tətinqi məhluk pərwaz kiliwatkan bürkütke
ohxaytti. **8** Tə həyat məhlukning hər birining altidin
kanıti bar idi; ularning pütün bədinining qərisi hətta
iq təripimu közlər bilən toloıanıdi; ular keqə-kündüz
tohtımay: — «Mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur, Bar
boloıan, həzırmu bar həm kəlgüsidimu Boloıuqi, Həmmigə
Qadir Pərwədigar Huda!» — deyixətti. **9** Həyat məhluklar
təhttə olturoıan əbədil'əbəd həyat Boloıuqini uluılap,
Uningoıa hərmət-xəwkət wə təxəkkür izhar kılınida,
(aiōn g165) **10** yigirmə tət aksakal təhttə olturoıuqining
ayıoıoıa yikilip əbədil'əbəd həyat Boloıuqioıa bax koyup
səjdə kılatti, tajlirini təhtning aldioıa taxlap koyup,
mundak deyixətti: — (aiōn g165) **11** «Sən, i Pərwədigarimiz
wə Hudayimiz, Xan-xərəp, hərmət-xəhrət wə kudrətkə
layıktursən. Qünki Əzüng həmmini yaratting, Ularning
həmmisi iradəng bilən məwjut idi wə yaritildi!»

5 Andin təhttə olturoıuqining ong kılida iq wə tax
təripigə hət pütülgən wə yəttə məhür bilən peqətləngən
bir oram yazmini kərdüm. **2** Yukiri awaz bilən: «Oram
yazmini eqip, peqətləni yexixkə kim layıktur?» dəp
towlıoıan qawul bir pərixtinimu kərdüm. **3** Lekin nə ərxətə
nə yər yüzidə nə yər astida oram yazmini aqalaydıoıan yaki
iqigə kariyalaydıoıan heqkim qıkmidi. **4** Oram yazmini
eqixkə yaki iqigə qaraxkə layıq birərsi tepilmioıaqkə,
kəttik yioıiwəttim. **5** Andin aksakallardin biri manga:
— Yioılima! Qara, Yəhuda kəbilisidin boloıan xir —
Dawutning yiltizi Boloıuqi oıəlibə kildi; xunga oram
yazmini wə uning yəttə peqitini eqixkə U qadir, — dedi. **6**

Andin qarışam, təht bilən tət həyat məhlukning arilikida, aqsakallar otturisida bir Qoza ərə turatti. U yengila boquzlanəndək kılatti; Uning yəttə münggüzi wə yəttə kəzi bolup, bu kəzlər Hudaning pütkül yər yüzigə əwətkən yəttə Rohi idi. **7** Qoza berip, təhtə olturoquqining ong qolidin oram yazmini aldi. **8** Yazmini aloqanda, tət həyat məhluk wə yigirmə tət aqsakal qozining ayioqioqə yikildi; ularning hər birining qiltari wə huxbuy bilən toloqan altun qiniliri bar idi (bu huxbuy mukəddəs bəndilərnin dualiri idi). **9** Ular yengi bir küy eytixti: — «Oram yazmini elixka, Wə peqətlərnə eqixka layixsən; Qünki boquzlandin Wə hər kəbilidin, hər tildin, Hər milləttin, hər əldin boləqan insanlarni Öz kənin bədili bilən setiwelip, Hudaqə mənəsup kilding. **10** Ular ni Hudayimiz üçün bir padixahlikka uyuxturup, Kahinlar kilding. Ular yər yüzidə həküm süridu». **11** Andin kərdüm wə mana, təhtning, həyat məhluklarınin wə aqsakallarnin ətrapida nuroqunlioqan pərixtilərnin awazini anglidim. Ular nın sani tūmən ming-tūmən ming, milyən-milyən idi. **12** Ular yukiri awaz bilən: — «Boquzlanəqan qəza kudrət, dələt, danalix, kük-qıwwət, hərmət, xan-xərəp Wə mədhıyigə layixtur» deyixətti. **13** Andin mən ərxi, yər yüzı, yər asti wə dengizdiki hər bir məhluk wə ular nın iqidə bar boləqlar nın həmmisining: — «Təhtə Olturoquqioqə wə Qozioqə Mədhıyə, hərmət, xan-xərəp wə hokuk-qudrət Əbədil'əbədgıqə mənəsup boləqay!» deginini anglidim. (aion g165) **14** Tət həyat məhluk «Amin!» dəp jawab qayturatti, aqsakallar yərgə yikilip səjdə kılatti.

6 Andin Ƙoza yəttə peqətni birini aqƙanda, mən ƙarap turdum. Tət ƙayat məhluktn birining güldürmamidək awaz bilən: «Ƙəl!» deginini anglidim. **2** Ƙərdümki, mana bir aƙ at ƙəldi! Atƙa mingüqining ƙolida bir ok-ya bar idi; uningəja bir taj berildi. U ətəlibə ƙiloquqi süpitidə zəpər ƙuqux üqün jənggə atlandi. **3** Ƙoza ikkinqi peqətni aqƙanda, ikkinqi ƙayat məhlukning: «Ƙəl!» deginini anglidim. **4** Yənə bir at otturiəja qıƙti, uning rənggi ƙipƙizil idi. Atƙa mingüqigə yər yüzidiki tinqliƙni elip ƙetix wə insanlarni əzara ƙiəojinqilikƙa selix ƙəƙuƙi berildi. Uningəja yənə qong bir ƙiliq berildi. **5** Ƙoza üqinqi peqətni aqƙanda, üqinqi ƙayat məhlukning: «Ƙəl!» deginini anglidim. Mən ƙərdümki, mana bir ƙara at ƙəldi. Atƙa mingüqining ƙolida bir taraza bar idi. **6** Tət ƙayat məhlukning arisidin: — «Bir tawəƙ buəday bir dinarius puləja, Üq tawəƙ arpa bir dinarius puləja setilidu. Əmma zəytun yeəjoja wə xarabƙa zərər yətküzmgini!» — degəndək bir awazni anglidim. **7** Ƙoza tətinqi peqətni aqƙanda, tətinqi ƙayat məhlukning: «Ƙəl!» degən awazini anglidim. **8** Ƙərdümki, mana bir tatirang atni ƙərdüm. Atƙa mingüqining ismi «Əlüm» idi. Uning ƙəynidin təhtisara əgixip keliwatatti. Ularəja yər yüzining təttn birigə ƙəƙümranlik ƙilip, ƙiliq, aqarqilik, waba wə yər yüzidiki yirtƙuq ƙaywanlar arƙilik adəmnə ətürüx ƙəƙuƙi berildi. **(Hadēs 986)** **9** Ƙoza bəxinqi peqətni aqƙanda, Hudaning səz-kalami üqün wə izqil guwahlik bərgənliki wəjidi ətürülgənlərnin janlirini ƙurbangahning tegidə ƙərdüm. **10** Ular ƙəttik awaz bilən nida selixip: — Əy ƙəƙimmutləƙ İgimiz, mükəddəs wə ƙəƙikiy Boləquqi! Sən

қағаноқиға yәр yүzидә turuwatқanlarni soraq қилмай,
ulardin қenimizning intiqamini almaysән? — deyixәtti.

11 Ularning һәрbirigә birdin aқ ton berildi. Ularоға,
өzünglarоға ohxax өltүрүlidioqan қul-buradәrliringlar
һәм қerindaxliringlarning sani toxқuqә azoқinә waқit
aram elixinglar kerәk, dәp eytildi. **12** Andin mән Қоza
altinqi peqәtni aққinida kәrdүmki, mana dәһxәtlik bir yәр
tәwrәx yүz bәrdi, қuyax bәәyni қara yungdin tokuloqan
bөzdәk қapқara rәnggә, tolun ay bolsa қanning rәnggigә
kirdi. **13** Әnjүr dәrihining қattiq boranda silkinixidin
әnjүr oқoriliri yәrgә tәkүlgәndәk, asmandiki yultuzlarmu
yәр yүzigә tәküldi. **14** Asman huddi oram yazmining
tүrүlginidәk oqayib boldi, һәрbir taoq wә aral ornidin
yөtkәldi; **15** һәмdә dunyadiki padixahlar, mөtiwәrlәр,
sәrdarlar, baylar, küqlүklәр, қullar wә һәrlәrning һәmmisi
өngkürlәrgә wә taoqlarning kamarlirioqә yoxurundi. **16**
Ular taoqlarоға wә қoram taxlarоға mundaқ dәp jar saldi:
— «Üstimizgә қүxүnglar! Bizni tәhttә Olturoquqining
siymasidin һәм Қozining oqәzipidin yoxurunglar wә
saқlanglar! **17** Qүnki Ularning dәһxәtlik oqәzәp күni kәldi,
әmdi kim put tirәp turalisun?!».

7 Uningdin keyin mән kәrdүmki, tәt pәrixтә yәр
yүzining tәt bulungida turatti. Ular һәрқandaқ xamalning
қurukluk, dengiz һәм dәl-dәрәhlәrgә urulmasliқi üqün
yәр yүzining tәt tәripidin qiqidioqan xamalni tizginlәp
turatti. **2** Mән һayat Hudaning mөһүrini aloqan, күn
qiqixtin kәtүrүliwatқan baxқа bir pәrixтинi kәrdүm. U
қattiq awaz bilән қurukluk wә dengizlarni wәyran қilix
һоқuқi берilgән axu tәt pәrixtigә: **3** «Biz Hudaning қul-

hizmətkarlırining pexanisigə möhür baskuqə, qurukluk, dengiz wə dəl-dərəhlərnı wəyran qılmanglar!» dəp tovlidi. **4** Mən möhürləngənlərnıng sanını anglidim — İsrailərnıng hərquysi qəbililiridin bir yüz kırık tət ming kixi, yəni: — **5** Yəhuda qəbilisidin on ikki ming kixi, Rubən qəbilisidin on ikki ming kixi, Gad qəbilisidin on ikki ming kixi, **6** Axir qəbilisidin on ikki ming kixi, Naftali qəbilisidin on ikki ming kixi, Manassəh qəbilisidin on ikki ming kixi, **7** Ximeon qəbilisidin on ikki ming kixi, Lawiy qəbilisidin on ikki ming kixi, Issakar qəbilisidin on ikki ming kixi, **8** Zəbulun qəbilisidin on ikki ming kixi, Yüsüp qəbilisidin on ikki ming kixi, Binyamin qəbilisidin on ikki ming kixi möhürləngənidi. **9** Bu ixlərdin keyin kərdümki, mana hər əl, hər qəbilə, hər milləttin boləqan, hərhil tillərdə səzlixidiqan san-sanəksiz zor bir top halayiq təhtning wə Qozining əldidə turətti; ularning həmmisigə ək ton kiydürülgən bolup, qolliridə horma xəhliri tutqanidi. **10** Ular yuqiri əwəz bilən: — «Nijət təhttə olturuqu İhudayimizəqə wə Qozioqə mənəsup boləqay!» dəp wərkirixətti. **11** Barlıq pərixtilər təhtning, əksəkəllərnıng wə tət həyət məhlukning ətrapioqə oləxqanidi. Ular təhtning əldidə yiqilip, İhudəqə səjdə qilip mundaq dəyixətti: — **12** «Amin! Həmd-mədhiyə, xən-xərəp, Danəlik wə təxəkkür, Hərmət wə küq-qudrət İhudayimizəqə əbədil'əbədgıqə mənəsup boləqay, amin!» (aiōn g165) **13** Əmdi əksəkəllərdin biri mənədin: — Bu ək ton kiydürülgən kixilər kim bolidu, qəyərdin kəldi? — dəp soridi. **14** — Təqsir, bu əzlrigə məlumədur, — dedim. U mənə: — Bular dəhxətlik əzəb-əqubətəni bəxidin ətküzüp kəlgənlər. Ular

tonlirini Qozining qenida yuyup ap'ak qiloqan. **15** Xunga ular Hudaning tæhtining aldida turup, ibadæthanisida keqæ-kündüz Uning hizmitidæ bolidu; tæhttæ Olturoquqi bolsa ularning üstigæ qedirini sayiwæn qilidu. **16** Ular yænæ heq aq qalmaydu, heq ussimaydu, ularoqa næ aptap, næ pizioqirim issik heq urmaydu. **17** Qünki ularni tæhtning otturisdiki Qoza baqidu wæ hayatlik süyi bulaklirioqa elip baridu; wæ Huda ularning hær bir kóz yexini sürtidu, — dedi.

8 Qoza yættinqi peqætni aqkanda, ærxtæ yerim sætqæ jimjitlik hæküm sürdi. **2** Andin Hudaning aldida turidioqan yættæ pærixtni kerdüm. Ularoqa yættæ kanay berildi. **3** Altun huxbuydan tutqan yænæ bir pærixtni kelip, huxbuygaqning aldida turdi. Barliq muqæddæs bændilærning dualiri bilæn birliktæ tæhtning aldidiki altun huxbuygaq üstidæ [Hudaqqa] atap sunuxqa uningqqa kœp huxbuy berildi. **4** Wæ huxbuyning tütünliri muqæddæs bændilærning dualiri bilæn billæ pærixtning qolidin Hudaning aldioqa kœtürüldi. **5** Andin pærixtni huxbuydanni qolioqa elip, uni qurbangahdiki ot bilæn toldurup, yær yüzigæ atti; xuning bilæn türlük awazlar, güldürmamilar anglandi, qaqmaqklar qeqildi wæ bir yær tæwræx boldi. **6** Andin qollirioqa birdin kanay tutqan yættæ pærixtni kanaylirini qelixqa hazirlandi. **7** Birinqi pærixtni kaniyini qaldi; xuning bilæn mœldür wæ ot qan arilax pæyda bolup yær yüzigæ taxlandi, zeminning üqtin biri kœydürüldi, dæl-dæræhlærning üqtin biri kœydürüldi wæ pütkül yexil ot-qœplær kœydürüldi. **8** Ikkinqi pærixtni kaniyini qaldi; xuning bilæn goyaki lawuldap kœyüwatqan yooqan bir taqdaq

oʻqayot zor [bir jisim] dengizga taxlandi. Dengizning uqtin biri qanoqa aylandi **9** wə dengizdiki janiwarlarning uqtin biri oldi; kemilarning uqtin biri wayran boldi. **10** Uqtin pərixta kaniyini qaldi; xuning bilən asmandin məx’əldək yalkunlap yanqan qong bir yultuz qūxti; u dəryalarning uqtin birining wə bulaklarning suliri üstigə qūxti. **11** Yultuzning ismi «Kəkrə» idi. Sularning uqtin biri kəkridək bolup kətti, sular aqqiq bolup kətkəqkə nuroqun adəm sudin oldi. **12** Tətinqi pərixta kaniyini qaldi; xuning bilən quyaxning uqtin biri, ayniq uqtin biri wə yultuzlarning uqtin biri uruldi. Nətijidə, quyax, ay wə yultuzlarning yorukluqining uqtin biri qarangoqulaxti, kündüzning uqtin biridə yorukluk yoqaldi, keqining uqtin biridimu xundak boldi. **13** Yənə kərdümki, asmanniq otturisida uqup ketiwatqan bir bürkütning qattiq awaz bilən: — «Kanayni qelixqa təmxəlgən qaloqan uq pərixtinig kanay awazliri anglansa yər yūzidə turuwatqanlarning haliqə way, way, way!» deqinini anglidim.

9 Bəxinqi pərixta kaniyini qaldi; mən asmandin yərgə qūxūp kətkən bir yultuzni kərdüm. Tegi yoq hangəqa baridiqan kudukning aqquqi uningə berildi, (**Abyssos g12**) **2** U tegi yoq hangning kudukini aqti. Kuduktin yooqan humdanning isidək tütün ərləp qikti. Hangning kudukining tütünidin quyax wə kəkni qarangoquluk basti. (**Abyssos g12**) **3** Tütünniq iqidin yər yūzigə qekətkə yaqdi. Ularəqa yər yūzidiki qayanlardək qeqix kūqi berilgənidi. **4** Ularəqa yər yūzidiki ot-qəplərgə wə hərəandək əsümlük yaki dəl-dərəhlərgə zərər yətküzməqlar, pəkət pexanidə Hudaning məhūri

bolmioqan adamlərgila zərər qilinglar, dəp eytili. **5** Ularoqa adamlərnı ɵltürüxkə əməs, bəlki bəx ayoqıqə kıynaxkə yol koyuldi; ular yətküzidioqan azab adəmnı qayan qakqandikidək azab idi. **6** Xu künlərdə, insanlar ɵlümni izdəydu, ləkin tapalmaydu; ɵlümni seqinidu, ləkin ɵlüm ulardin kaqıdu. **7** Qekətkilərnıng kıyapiti huddi jənggə hazırlanoqan atlaroqa ohxaytti. Baxlırida bolsa altun tajka ohxaydioqan bir nərsə bolup, qirayi adəmnıngkigə ohxaytti. **8** Qaqliri ayallarıng qeqioqa, qixliri xirning qixioqa ohxaytti. **9** Ularıng kəkrikidiki sawuti təmür sawutlaroqa ohxaytti; kənatlırınıng awazi jənggə atlanoqan nuroqun at-ħarwılarnıng awazioqa ohxaytti. **10** Qayanlarıngkigə ohxax kuyrukłiri wə nəxtərliri bar idi. Adəmnı bəx ay azabka salidioqan küq bolsa kuyrukłirida idi. **11** Ularnı idarə kılıdioqan padixahı, yəni tegi yok ħangning pərixtsi bar idi. Uning ibraniyqə ismi Awaddon; grekqə ismi Apoliyon idi. **(Abyssos g12)** **12** Birinqi «way» ɵtöp kətti. Mana, buningdin keyin yənə ikki «way» kelidu. **13** Altinqi pərixte kaniyini qaldi; mən Hudanıng aldidiki altun kurbangahıng tət münggüzidin qikqan bir awazni anglidim, bu awaz kanayni tutqan altinqi pərixtigə: — Qong əfrat dəryasınıng yenida baqlaklık tət pərixtni boxat, dedi. **15** Dəl xu saət, xu kün, xu ay, xu yıl üçün hazırlap koyuloqan bu tət pərixte insanlarıng üqtin birini ħalak kılıx üçün baqlaktin boxitildi. **16** Bularnıng atlık ləxkərlər koxunıng sani ikki yüz milyon idi. Ularıng sanınıng jakarlanoqanlıqini anglidim. **17** Olayibanə kərünüxtə kəzümgə kərüngən at wə üstigə mingənlər mana mundaq idi: atlıqlarıng

kəkrکیدiki sawuti qoʻqdək kızıl, kək yaquttək kək wə günggürttək serik idi. Atlarning baxliri xirning bexidək idi; ularning eoizliridin ot, tütün wə günggürt qikip turatti. **18** Bu üq baladin, yəni atlarning aqizidin qikқан ot wə tütün wə günggürttin insnlarning üqtin biri ɵltürüldi. **19** Qünki atlarning küqi eoizlirida wə quyruqlirida idi; ularning quyruqlirining yılanlarqə ohxax bexi bolup, bular bilən adəmnı zəhimləndürətti. **20** Qaloqan insnlr, yəni bu balayi’apətlərdin ɵltürülməy qaloqlanlar ɵz qollirining əməllirigə towa qilmidi, yəni jinlarqə, kərəlməs, angliyalmas wə mangalmas altun, kümüx, tuq wə yaqəaq butlarqə qokunuxtin waz kəqmidi. **21** Ular qatillik, sehırgərlik, jinsiy buzukluk wə oqrilikliriojimu towa qilmidi.

10 Andin keyin, ərxтин qüxüwatқан yənə bir küqlük pərixтинi kərdüm. U bir parqə bulut bilən yepinoqan bolup, bexining üstidə bir həsən-hüsən bar idi. Qirayi quyaxқа, putliri ot tüwrükkə ohxaytti; **2** qolida bir kiqik eqiklik oram yazma bar idi. U ong putini dengiz üstigə, sol putini quruklukқа qoyup turup, **3** xirning hərkirixigə ohxax qattik awaz bilən warkiridi. U warkirioqanda, yəttə güldürmama ɵz awazlirini anglitip söz qildi. **4** Yəttə güldürmama söz qiloqanda, degənlirini hatiriliwalmakqi bolup turattim. Birak asmandin: — «Yəttə güldürmamining eytkanlirini məhürləp, ularni hatirilimə» degən awazni anglidim. **5** Dengiz həm quruklukning üstidə turoqan, mən kərgən u pərixтə ong qolini asmanoqə kətürüp, **6** asmanlar həm ularda boləqlanlarning həmmisini, yər-zemin həm

uningda bolqanlarning h mmisini, dengiz ham uningda
bolqan h mmisini Yaratquqi, yəni əbədil' b dgiq  hayat
Yaxioquqi bilən k s m qilip: — Wakit yənə kəynigə
s r lm ydu; (ai n g165) 7 b lki y ttingi p rix  kanay qelix
aldida, yəni awazi anglinix aldidiki k nl rd , Hudaning  z
qul-hizmatkarliri bolqan p y q mb rl rg  hux h wirini
y tk zginid k Uning siri t g llinip, əməlgə axidu, —
dedi. 8 Mən asmandin angliqan awaz manga yənə
s zl p: — Berip, dengiz ham quruklukning  stid  turoqan
p rix ning qolidiki eqiklik oram yazmini aloqin, dedi.
9 Mən berip, p rix ning kiki oram yazmini manga
berixini soridim. U manga: — Buni elip y ! Axqaziningni
zərdab kilidu, bir q a zinq h s ld k tatlik bolidu, dedi.
10 Mən xuning bilən kiki oram yazmini p rix ning
qolidin elip yedim; dərwəkə a zim q  h s ld k tatlik
tetidi, lekin yegəndin keyin axqaznim zərdab boldi. 11
Xuning bilən manga: — Sən k p millətlər, əllər w  hər hil
tillarda səzlixidioqanlar w  padix qlar to qrisidiki w hiy-
bexarətlərni yənə jakarlixing lazim, deyildi.

11 Manga  lqig  q h sid k bir qomux berilip, mund k
deyildi: «Baroqin, Hudaning ibadəthanisi, qurbangahı
w  u y rd  ibadət qiliwatqanlarni  lqigin. 2 Lekin
ibadəthanining taxkiri i h ylisini  lqim y qoy, q nki u
y r yat taipilərgə berildi, xuning bilən mu  dd s x h r
kiri i ikki ay dəpsəndə kilinidu. 3 Mən ikki guwahqim q 
q dr t berimən, xuning bilən ular b z kiyim kiyip, w hiy-
bexarətlərni bir ming ikki yüz atmix k n yətküzidu»
4 (bular y r-zeminning Rəbbi aldida turoqan ikki t p
zəytun dərihi w  ikki qira qdandur). 5 Birərsi ularni

zəhimləndürməkqi bolsa, eqizliridin ot pürkülüp qikip, düxmənlirini yəp tügitidu. Ular ni zəhimləndürməkqi boləqanlar mana xundəq ɵltürölidu. **6** Ular bexarət-wəhiyni yətküzgən künlərdə yaməqur yaəqdurmasliqqa asmanni etiwetix qudritikə iqə; sularni qanoqa aylandurux wə hərhil bala-waba bilən yər-zeminni halioqan wəqittə urux qudritigimu iqə. **7** Ular ni guwahliq wəzipisi ayəqlixixi bilən, tegi yok qangdin qikidioqan diwə ular bilən elixidu wə ular ni yengip ɵltüridu. (**Abyssos g12**) **8** Jəsətliri rohiy jəhəttin Sodom wə Misir dəp atilidioqan xu katta xəhərni qol koqisida yatidu; xu yərdə ular ni Rəbbimu krestləngənidi. **9** Hər milləttin, hər kəbilidin wə hər hil tilda səzlixidioqanlardin, hər əldin boləqan adəmlər ular ni jəsətlirigə üq yerim kün tikilip karaydu wə jəsətlərni yərlikkə qoyuluxioqa yol qoymaydu. **10** Yər yüzidə turuwatqanlar ular ni bu qalidin huxallinip, təbriklixip, bir-birigə hədiyələr əwətxidu; qünki bu ikki pəyoqəmbər yər yüzidikilərnə qiynaytti. **11** Ləkin üq yerim kündin keyin, Hudadin kəlgən həyatliq nəpisi ikkiyləngə kirdi, ular ornidin put tirəp turdi; ularoqa karawatqanlari ni üstigə qong bir qorqunq qüxti. **12** Andin ular ikkəyləngə ərxtin kəlgən: — «Bu yəqqa qiq!» dəgən yuqiri bir awazni anglidi; xuniq bilən ular düxmənliriniq kəz aldidə bir bulut iqidə asmanoqa kətüröldi. **13** Dəl xu səət iqidə xiddətlik yər təwrəx yüz bərdi, xəhərniq ondin biri gumran bolup, yəttə ming kixi qalak boldi. Qəloqanliri dəkkə-dükkigə qəməp, ərxteki Hudani uluqlaxti. **14** Ikkinqi «way» ɵtöp kətti; mana, üqinqi «way» kelixkə az qaldı. **15** Andin

yəttinchi pərixta kaniyini qaldi; ərxta yukiri awazlar anglinip mundak deyildi: — «Dunyaning padixahligi Pərwərdigarimiz Wə uning Məsihinin padixahligi boldi, U əbədil'əbədgigə həküm süridu». (aiōn g165) **16** Hudaning aldida öz təhtliridə olturoqan yigirmə tət aksakal yərgə yikilip bax qoyup, Hudaqə səjdə kilip mundak deyixti: — **17** «Xükürlər eytimiz sanga, I bar Boloquqi wə bar boloqan Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda, Qünki uluq qudritingni kolungoqə elip, Həkümüngni yürgüzüxkə baxliding. **18** Əllər qəzəpləngənidi, Əmdi Sening qəziping yetip kəldi! Əlgənlərnə sorə qilix, Qul-hizmətkarliring boloqan pəyoqəmbərlərnə, Mukəddəs bəndilərnə, Təwən yaki katta bolsun namingdin qorqqanlarnə in'amioqə igə qilix, Yər yüzini həlak qiloqanlarnə həlak qilix waqti kəldi». **19** Andin Hudaning ərxteki ibadəthanisi eqildi wə uning əhdə sanduqi ibadəthanida kəründi; qaqmaqqlar, türlük awazlar, güldürməmlər, yər təwrəx wə dəhxətlik məldür boldi.

12 U qaqda, ərxta əjayip bir karamət pəyda boldi — u kuyaxni yepinqaklioqan, putlirining astida ay, bexida on ikki yultuzluk, taj bar bir ayal idi. **2** U hamilidar bolup, toloqak yəp tuqux azabida dad-pəryad kətürdi. **3** Andin ərxta yənə bir alamət kəründi — mana, yəttə baxlik, on münggüzlik, yəttə bexida yəttə taj bar boloqan qong bir qizil əjdihə turatti. **4** U quyruqi bilən asmandiki yultuzlarning üqtin birini süpürüp, ularni yər yüzigə qərüwətti. Əjdihə tuqay dəp kaloqan ayal yənggigən həman uning balisini yalmap yutuwməmqi bolup uning aldida turdi. **5** Ayal bir bala, yəni pütin əllərnə təmür

hasisi bilən padqidək baqidioʻan bir oʻqul tuʻqdi. Bala bolsa Hudaning wə Uning təhtining aldioʻa oʻaqqidə elip qikildi. **6** Ayal qelgə kaqti; u yərdə uning 1260 kün bekiʻixi üqün uningʻa Huda tərripidin hazirlap qoyuloʻan bir jay bar idi. **7** Andin ərxte jəng boldi. [Bax pərixte] Mikail wə uning pərixtiliri əjdiha bilən jəng kılqili turdi; əjdihamu əz pərixtiliri bilən ularʻa etildi. **8** Lekin u üstünlük kazinalmidi, uningʻa wə pərixtilirigə ərxte turuxka orun qalmidi. **9** Xuning bilən zor əjdiha, yəni Iblis wə Xəytan dəp ataloʻan, pütün jahanni azduroʻuqi həliki kədimiy yilan yər yüzigə taxlandi. Uning pərixtilirimu uning bilən təng taxlandi. **10** Andin mən ərxte yukiri bir awazning mundaq degənlikini anglidim: — «Kəldi Hudayimizning nijatliki, kudriti, padixahliki wə Uning Məsihiining hokuqi! Qünki kerindaxlirimizning üstidin Hudayimizning aldida keqə-kündüz xikayət kılıp turoʻan xikayət kılqıuqi ərxtin taxliwetildi; **11** kerindaxlar uning üstidin Qozining keni wə ularning guwahlik səzi bilən oqalib kəldi; Ular hətta ölümni kəzigə ilmay əz jenini əziz kərmidi. **12** Xuning üqün, xadlininglar, əy ərxlər wə ularda turuwatqalar! Lekin həlinglarʻa way, əy yər wə dengizlar! Qünki Iblis üstünglarʻa qüxti; Waqtining az qaloʻanlikini bilgəq, Oʻəzəp-kəhri bilən kəldi!». **13** Əjdiha əzining yər yüzigə taxlanoʻanlikini kərip, oʻqul balini tuʻqkan ayalni qooqlaxka baxlidi. **14** Ayalning yilanning yüzidin daldilinixi, qəldə əzi [üqün hazirlanoʻan] makaniʻa beripbir məzgil, ikki məzgil wə yerim məzgil bekilsun dəp xu yərgə uqup ketixi üqün, uningʻa yooʻan bir bürkütning ikki qaniti berildi. **15** Andin yilan ayalning arkisidin aʻqzi

bilən dəryadək su pürküp, uni səl bilən ekitiپ yokatmakqi boldi. **16** Lekin zemin ayaloqa yardəm kilip, aqzini eqip, əjdiha aqzidin pürküp qikaroqan dəryani yutuwətti. **17** Buning bilən əjdihaning ayaloqa kattik qəzipi kelip, uning qaloqan nəslı, yəni Hudaning əmrlirigə əməl kilip, Əysaning guvahlıqını tutqan pərzəntliri bilən jəng qiloqili kətti; u dengiz sahlıi üstidə turatti.

13 Andin, dengizdin on münggüzlük, yəttə baxlık bir diwining qikiwatkanlıqını kərdüm. Uning hər bir münggüzidə birdin taj bar idi, hər bir bexida kupurluk namliri yeziklik idi. **2** Mən kərgən bu diwə yilpizəqa ohxaytti, putliri eyikning putlirioqa, aqzi bolsa xirning aqzioqa ohxaytti. Əjdiha uningə öz kudriti, təhti wə zor hokukını bərdi. **3** Diwining baxliridin biri əjəllik yarılanoqandək turatti. Lekin, bu əjəllik yara sakayənanidi. Pütkül dunya diwigə həyranuhəs bolup uningə [əgəxti]. **4** Əjdiha diwigə [səltənətlik] hokuk bərgəqkə ular əjdihaəqa qokunuxti. Ular yənə diwigimu qokunup: — Diwining təngdixi barmu? Uning bilən kimmu elixalisun? — dedi. **5** Diwigə təkəbburluk wə kupurluk kilidioqan eoiz berildi; uningə kirik ikki ay ix kərüxkə hokuk berildi. **6** U Hudaəqa kupurluk qiloqili — Uning namioqa wə Uning dərgahioqa, xundakla ərxni makan qiloqanlarəqa kupurluk qiloqili aqzini aqti. **7** Uning mukəddəs bəndilərgə karxi jəng kilip, ularning üstidin oqalib kelixə yol qoyuldi; hər kəbilə, hər millət, hər hil tilda səzlixidioqan əllərgə həkümranlik kilix hokuki uningə berildi. **8** Yər yüzidikilərninğ həmmisi — aləm apiridə boləqandin buyan boquzlinip boləqan

Kəzining həyatlıq dəptirigə nami yezilmioqanlar bolsa, uningəja səjdə kəlidu. **9** Kəlikə barlar, buni anglisun! **10** ««Tutkun bolidu» dəp bekitilgənlər qəqum tutkun bolidu, «kəliqlinidu» dəp bekitilgənlər qəqum kəliqlinip əlidu». Məqəddəs bəndilirining səwri-təkiti wə etikədi mana xu ixlarda məlum bolidu. **11** Mən yərdin qəkiwatqan yənə bir diwini kərdüm. Uning kəziningkidək kiqik ikki münəggüzi bar idi, ləkin awazi əjdihəningkidək qəkətti. **12** U awwalki diwigə wəkalitən uning pütün həqəqini yürgüzüp, yər yüzini wə uningda turuwatqanlarni əjəllik yərisi səkəyoqan awwalki diwigə qəqunduridu. **13** U zor məjizilik əlamətləni kərsitətti, hətta kixiləning kəz əldida əsmandin yər yüzigə ot yəqduratti. **14** U awwalki diwigə wəkalitən kərsitəxkə həqəqlənduruloqan əlamətlər bilən yər yüzidə turuwatqanlarni əzdurup, ularəja «kəliq bilən yərilənoqan, ləkin tirik qəloqan» dəgən awwalki diwigə ətap bir but-həykəl yəsap tikləxni tapilidi. **15** Diwining but-həykəligə nəpəs kirgüzüp, uningəja uni səzliyələydioqan kəlix wə uningəja qəqunmioqanlarning həmmisini əltürgüzüx qədrity berildi. **16** U təwən wə kəttə, bay wə kəmbəqə, hər wə qəllarning həmmisini ong qəli yəki pəxənisigə təmoqə bəsturuxkə məjburlidi. **17** U yənə bu təmoqə, yəni diwining nami yəki uning nəmidiki rəqəm bəsiləqanlardin bəxkə həqkim bir nərsə sətivaləlməydu yəki sətəlməydu, dəp bəkitti. **18** Mana bu yərdə həqmət bar. Əqil-pərasiti bərləki kixilər diwining rəqimini həsəbləp bəksun; qəunki bu rəqəm bir ədəmning rəqimi bolidu. Uning rəqimi 666dur.

14 Andin mən kərdümki, mana, Qoza Zion teoqi üstidə turatti. Uning yenida pexanisigə Öz nami wə Atisining nami yeziloqan bir yüz kırık tət ming kixi bar idi. **2** Asmandin huddi [xarkirap ekıwatқан] nuroqun sularning awazidək wə kattıq güldürməmining awazidək bir awazni anglidim. Mən angliqan awaz yənə qiltarqılar qiltarlarni qaloqan awazoqa ohxaytti; **3** helikı kixilər təhtning, tət həyat məhlukning wə aqsakallarning aldida yengi bir küyni eytixti. Bu küyni [gunahlırining] bədili təlinip bu dunyadin azad qılinoqan kixilərdin bir yüz kırık tət mingdin baxқа heqkim əginəlməytti. **4** Ular ayallar təripidin gunahıta buloqanmioqan, qünki ular pak adəmlərdur. Qoza nəgə barsa, ularmu Uningoqa əgixip xu yərgə baridu. Ular bədəl bilən insanlar arisidin Hudaqoqa wə Qozioqa həsulning tunji mewisidək bolux üqün setiwelinoqan. **5** Ular əyibsiz bolup, aqzidin heq yaloqan səz qıqmaydu. **6** Andin mən asmannıng otturısında uqup yürgən baxқа bir pərixtni kərdüm. Uningoqa yər yüzidə turuwatқанlaroqa, yəni hərбір əl, kəbilə, hər hil tilda səzlixidioqanlar, hər millətlərgə elip yətküzüxi üqün mənggölük hux həwər tapxuruldi. (aiōnios g166) **7** U yukiri awaz bilən: — Hudadin qorkunqlar, Uni uluqlanglar! Qünki Uning sot qilix saiti yetip kəldi; asmanni, zeminni, dengizni wə su bulaklırini Yaratquqioqa səjdə qilinglar! — dəytti. **8** Uning kəynidin ikkinqi pərixte kelip mundak dedi: «Qulidi! Katta xəhər Babil qulidi, u öz zina-buzukluqning səwdalıq xarabini pütkül əllərgə iqlüzgən». **9** Aldınkı ikki pərixtning kəynidin yənə bir pərixte, yəni üqinqi pərixte yukiri awaz bilən mundak dedi: —

«Kimdikim diwigə wə uning but-həykiligə qokunsa, uning tamojisini pexanisigə yaki kوليو qobul kilsa, **10** Hudaning kəhrining əbjəx kulinmioqan sap xarabini Uning qəzipi bilən toloqan kədəhtə iqidu. U mukəddəs pərixtilərnin wə Qozining aldidə ot wə günggürttə kiynilidu. **11** Ularning kiynilixliridin qikqan is-tütəklər əbədil'əbəd purkırapturidu; diwigə wə uning but-həykiligə qokunoqanlar yaki uning namining tamojisini qobul qiləqanlarə qəqə-kündüz aramlıq bolmaydu». (aiōn g165) **12** Mukəddəs bəndilirining səwri-təqiti wə etiqadi mana xu ixlarda məlum bolidu. **13** Mən yənə asmanda mundaq bir awazni anglidim: — «Bu səzni yaz: «Buningdin keyin Rəbdə wapat bolup əlgənlər bəhtliktur! — Durus, dəydu Roh, — ular hazır öz ixliridin tohtap aram alalaydu. Qünki qıləqan əməlliri ularə əgixip kelidu»». **14** Mən kərdümki, mana bir parqə aq bulut, bulutning üstidə bexioqə altun taj kiygən, qolida ətkür bir orəqə tutqan İnsan'oolioqə ohxaydioqan birsə olturatti. **15** İbadəthanidin baxqə bir pərixte qikip, bulutning üstidə Olturoquqioqə yukiri awaz bilən: — Orəqikingni sal wə oruxqə baxla! Qünki orma wəkti kəldi, yər yüzidiki ziraətlər pixip yetildi, dedi. **16** Bulut üstidə Olturoquqi orəqikini yər yüzigə saldi wə yər yüzidiki ziraətlər oruldi. **17** Ərxte boləqan ibadəthanidin yənə bir pərixte qikti. Uningmu ətkür bir orəqiki bar idi. **18** Arkidinla, otni baxkuridioqan yənə bir pərixte qurbangəhdin qikip, ətkür orəqə tutqan pərixtigə yukiri awaz bilən: — Ətkür orəqikingni selip, yər yüzidiki üzüm telining sapaklırini yioqiwal, qünki üzümliri pixip yetildi, — dedi. **19** Buning bilən pərixte orəqikini yər yüzigə saldi

wə yərdiki üzüm telining mewilirini yiqip, Hudaning kəhrining qong xarab kəlkikigə taxlidi. **20** Xəhərning sirtidiki xarab kəlkikidiki üzümlər dəssilip, xərbətliri qan bolup, atning tizginigə qikidioğan egizlikdə üq yüz qaqirim yiraklıqqa aqti.

15 Asmanda zor həm karamətlik yənə bir alamətni, yəni ahırkı yəttə balayi'apətni tutup turoğan yəttə pərixtni kərdüm (ahırkı balayi'apət deyilixniki səwəb, Hudaning oşəzi bular bilən ahirlixidu). **2** Mən yənə ot arilax əynək dengizidək bir kərünüxnə həm əynək dengizning üstidə turoğan, diwə wə uning but-həykili wə namining rəkimini üstidin oşalib kəlgənlərnə kərdüm. Ularning qollirida Huda bərgən qiltarlar bolup, **3** ular Hudaning qul-hizmətkari bolğan Musaning küyini həm Qozining küyini eytixatti: — «Uluş wə karamət Sening qiloğanliring, I Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda, Yolliring adil wə həktur, I pütkül əllərnə Padixah! **4** I Pərwərdigar, kim Səndin qorkmaydioğan, Namingni uluqlimaydioğan bolalisun? Qünki birdinbir muqəddəs Əzüngdursən; Barlıq əllər aldingoşa kelidu, Sanga səjdə qilidu; Qünki həqqaniy qiloğanliring axkarə boldi». **5** Bu ixlardin keyin, mən kərdümki, mana ərxniki ibadəthana, yəni həküm-guwahlıq qediri eqildi! **6** Yəttə balayi'apətni öz ilkidə tutqan yəttə pərixtdə pakiz, parkirap turidioğan libas kiygən, kəksigə altun kəmər baqlioğan qalda ibadəthanidin qikti. **7** Tət hayat məhlukning biri yəttə pərixtigə əbədil'əbəd yaxaydioğan Hudaning kəhri bilən toloğan yəttə altun qinini bərdi. (aiōn q165) **8** Ibadəthana Hudaning xan-xəripi wə qudritidin tütün bilən lıq toldi. Yəttə pərixtning

yəttə balayi'apiti ayaqlaxmioquqə, heqkim ibadəthanioğa kirəlmidi.

16 Xuningdin keyin, ibadəthanidin kətürülgən yukiri bir awazning yəttə pərixtigə: «Beringlar, Hudaning kəhri toloqan yəttə qinini yər yüzigə təkünglar!» degənlikini anglidim. **2** Birinqisi berip qenidikini yər-zeminioğa təkti. Buning bilən diwining tamoqisi besiloqan wə uning but-həykiligə qokunoqlanlarda birhil yirginqlik həm azablik qaqa-jaharət pəyda boldi. **3** Ikkinqisi qinidikini dengizioğa təkti; dengiz süyi əlökning kənioğa ohxax kənoğa aylandi wə iqidiki pütün janliklar əldi. **4** Üqinqisi qinidikini dərya wə bulaklarning sulirioğa təkti; ularning süyimu kənoğa aylandi. **5** Andin mən sularning pərixtisining mundak degənlikini anglidim: — «Muxundak həkümlərnə qikirixingda adil boləqansən, I hazır bar Boləquqi, bar boləqan Mukəddəs Boləquqi! **6** Muxu adəmlər mukəddəs bəndilər wə pəyoqəmbərlərnə kənini təkəkənləki wəjidin, Sən ularioğa iqlili kən bərding. Ular xuningioğa layiqtur». **7** Andin kurbangahning jawabən: — «Xundak, i Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda, Həkümliring hək wə adildur» — degənlikini anglidim. **8** Tətinqisi qinidikini kuyaxning üstigə təkti; buning bilən kuyaxkə insanlarni ot bilən ertigili kudrət berildi. **9** Xuning bilən insanlar dəhxətlik kizikta ertəldi; birak ular heq towa kilmidi wə bu balayi'apətlərnə Igisi boləqan Hudani uluqlaxning ornioğa Uning namini kəroqaxti. **10** Bəxinqisi qinidikini diwining təhtigə təkti; diwining padixəhlikini kərangəquluk basti, kixilər azabtin tillirini qixləxti **11** wə aqrək-azabi wə qaqa-jarahətlirining dəstidin

ərxniki Hudani kupurluk kilip qaroxip, kilmixlirioqa heq towa kilixmidi. **12** Altinqisi qinidikini uluoq Əfrat dəryasioqa tekti; xu haman künqixixtin kelidioqan padixahlarning yolini hazirlaxka dəryaning süyi kuridi. **13** Andin mən əjdihaning, diwining wə sahta pəyoqəmbərning eoqliridin qikqan pakioqa ohxaydioqan üq napak rohni kərdüm. **14** Bular mejjizilik alamətlərnı kərsitidioqan jinlarning roqliri bolup, pütkül yər yüzidiki padixahlarnı Həmmigə Qadir Hudaning dəhxətlik künidiki jənggə jəm kilixka ularning yenioqa qikip ketiwatatti **15** («mana, Mən ooqrıdək kelimən! Yalingaq mangmaslik, nomusi kərünməslıki üqün, kiyimlirini qing saklap, səgək turoqlanlar bəhtliktur!»). **16** Əmdi [napak roqlar] [padixahlarnı] ıbraniyqə «Hərmageddon» deyilidioqan yərgə jəm kildi. **17** Yəttinqisi qinidikini hawaoqa tekti; ərxniki ıbadəthanidin, təhttin yukiri bir awaz kətürölüp: «İx tamam boldı!» deyildi. **18** Xuan qakmaklar qekildi, türlük awazlar wə güldürməmlar anglandi wə dəhxətlik bir yər təwrəx yüz bərdi; insanlar yər yüzidə apiridə boləandın beri bunqilik dəhxətlik yər təwrəx heq bolup bəqmioqanidi. **19** Katta xəhər üqkə bəlündi; hərəkaysi əllərdiki xəhərlərmu oqlitildi. Xuning bilən katta xəhər Babil Hudaning yadioqa keqip uning əxəddiy kəhrlik xarabi bilən toloqlan kədəh uningə berildi. **20** Barlik arallar əzini qaqurup oqlayib boldi, taqlarmu yok boldi; **21** Insanlarning üstigə hər bir danisi bir talant eoqlirlikta kelidioqan məldür asmandın yaoqlı. Məldür apiti xundak dəhxətlik boldiki, adəmlər apətning dəstidın Hudani kupurluk kilip qarəxti.

17 Yəttə qinisi bar yəttə pərixtniŋ biri kelip, manga sɵzləp: — Bu yərgə kəl, nuroqun sular üstidə olturoqan qong paħixə ayalning tartidioqan jazasini sanga kɵrsitip qoyay. **2** Yər yɵzidiki padixahlar uning bilən buzukluk ɵtkɵzdi, yər yɵzidikilər uning buzuklukniŋ xarabidin məst boluxti, — dedi. **3** Xuning bilən u pərixte meni Rohning ilkidiki hələttə bir qəlgə elip bardi. U yərdə yəttə baxlik, on mɵnggɵzlɵk, pɵtɵn əzayini kupurluk namliri qaplioqan bir tok qizil diwining üstidə olturoqan bir ayalni kɵrdɵm. **4** Ayal səsɵn wə tok qizil kiyim kiygən bolup, altun, qimmətlik yakut wə mərwayitlar bilən pərdazlanoqanidi. Qolida yirginqlik nomussizliklar wə əz buzuklukniŋ nijasətliri bilən toloqan bir altun kədəh bar idi. **5** Pexanisigə bir sir — «Katta Babil, paħixilərninŋ wə dunyadiŋ pɵtkɵl yirginqlik nomussizliklərninŋ anisi» degən nam pɵtɵklɵk idi. **6** Mən ayalning mukəddəs bəndilərninŋ keni wə əysaoqa guwahlik bərgɵqilərninŋ keni bilən məst boləanlikini kɵrdɵm. Uni kɵrɵp tolimu təəjjɵp qilip intayin həyran qaldim. **7** Pərixte manga mundaŋ dedi: — «Nemigə həyran qaldinŋ? Ayalning wə uni kɵtɵrɵp turoqan yəttə baxlik, on mɵnggɵzlɵk diwining sirini sanga eytip berəy. **8** Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok; uzun ɵtməy tegi yok həngdin qikiŋ, həlakətkə qarap mangidu. Yər yɵzidə turuwatqanlar — dunya apiridə boləandin buyan isimliri həyatlik dəptirigə pɵtɵlmigən kixilər diwini kɵrɵp intayin həyran qalidu. Qɵnki u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, ləkin yənə pəyda bolidu. (Abyssos g12) **9** Mana buni quxinixkə lazim boləan həkmət: — yəttə bax bolsa u

ayal olturoqan yettə taoqə, xundakla yettə padixahqa wəkillik kılıdu. **10** Bularning bəxi yikiloqan, birsi bar, yənə biri tehi kəlmidi. U kəlgəndə pəkət azla wəkit turalaydu. **11** Burun bar boləqan, əmdi hazır yok boləqan diwining əzi səkkizinqi padixahdur, xundakla u həm yəttisidin biri bolup həlakətkə qarap mangidu. **12** Sən kərgən on münggüz on padixahdur. Ularining padixahlikliri tehi yok, əmdi ularəqə diwə bilən billə bir saətlük padixahlik həqūki berilidu. **13** Bu padixahlar bir oy, bir niyəttə bolup əz kudriti wə həqūklirini diwigə berixidu. **14** Diwə wə padixahlar birlixip Qozioqə qarxi jəng kılıdu. Qoza ularning üstidin oqalib kelidu, qünki U rəblərnin Rəbbi, padixahlarning Padixahidur. Uning bilən birgə turoqanlar bolsa qəkiriloqan, tallanoqan wə Uningəqə sadik boləqanlardur». **15** Pərixte manga yənə: — Pahixə ayal üstidə olturoqan, sən kərgən sular bolsa millətlər, əzərə toplaxqan nuroqun kixilər, əllər wə hər hil tillarda səzlixidioqan kixilərdur. **16** Sən kərgən on münggüz wə diwə bu pahixə ayaldin nəprətlinidu, uni talan-taraj kılıp yalingaqlap qoyidu, uning gəxini yəp, əzini otta kəydüridu. **17** Qünki Huda Əz səz-kalamliri əməlgə axquqə, axu [on padixahning] kəngligə Əz iradisini ijra kılıp, bir qararda tohtixip padixahlik həqūkini diwigə berix niyitini saldi. **18** Sən kərgən ayal yər yüzidiki padixahlar üstidin həkümranlik kılıdioqan katta xəhərdur, — dedi.

18 U ixlardin keyin mən qong həqūqluk yənə bir pərixtnin asmandin qüxüwatqanlikini kərdüm. Yər yüzi uning julalilikidin yorup kətti. **2** Pərixte yukiri

awaz bilən mundaq warkiridi: — «Qulidi! Katta xəhər Babil qulidi! Əmdi u jinlarning makani, hər bir napak rohlarning solaxhanisi, Hər bir məkr u wə yirginlik kuxlarning solax-qanggisi boldi! 3 Qünki barlik əllər uning zina-buzukluğunun səwdalik xarabidin ixi; Yər yüzidiki barlik padixahlar uning bilən buzukluk ötküzüxti, Yər yüzidiki sodigərlər uning əyx-ixritining əlwəqilikidin beyixti». 4 Asmandin yənə bir awazni anglidim: — «I Mening həkim, uning gunahlirioqa xerik bolmasliqlar üçün, Həm uning bexioqa qüxidioqan balayi'apətlərgə uqrimasliqlar üçün, uning iqidin qiklari! 5 Qünki uning gunahliri pələkkə yətküdək dəwilinip kətkən, Huda uning həkkaniyətsizliklerini esigə aldi. 6 U baxkilaroqa yanduroqinidək uning kılqinini özige yandurunglar; Uning kilmixlirioqa muwapik ikki həssə koxlap kayturunglar; U [baxkilaroqa] əbjəx kılıp bərgən kədəhtə uningə ikki həssə koyuk əbjəx kilinglar. 7 U özini kənkilik uluqliqan bolsa, Kənkilik əyx-ixrəttə yaxioqan bolsa, Uningə xunqilik kiynilix wə dərd beringlar; U kenglidə: «Mən tul əməs, bəlkə təhtə olturoqan hanixmən; Mən dərd-ələmni əsla kərməymən» degini tüpəylidin, 8 Bu wəjidin bir kün iqidila uningə qüxidioqan balayi'apətlər, Yəni ölüm, dərd-ələm wə aqarqilik kelidu, U ot bilən kəydürüldi; Qünki uni sorak kılquqi Pərwərdigar Huda kudrətlitür!». 9 Uning bilən buzukluk kılqan wə uning bilən əyx-ixrəttə yaxioqan yər yüzidiki padixahlar uni ertigən otning is-tütəklirini kərgəndə, uning həlioqa kərap yioqa-zar kətürüxidu. 10 Ular uning tartiwatqan azabidin kərkup, yirakta turup dəyduki: — «Way isit,

way isit, i katta xəhər! Ah Babil, küqlük xəhər! Qünki bir saət iqidila jazaying bexingəya qüxti!» **11** Yər yüzidiki sodigərlərmu uning üstidə yioqa-zar kilixidü. Qünki əmdi ularning kemidiki yük-mallirini, **12** yəni altun-kümüş, qimmətlik yaqutlar, ümqə-mərwayit, nəpis libas rəht, səsün rəht, yipək, tok kızıl rənglik gəzmal, hərhil huxbuy turunj yaoqaqlar, pıl qixi buyumliri, əng esil yaoqaq, tuq, tēmür wə mərmərlərdin ixləngən hilmuhil buyumlar, **13** xuningdək qowzaqdarqin, tetitkular, huxbuy, murməkki, məstiki, xarab, zəytun meyi, aq un, buoqday, kala, qoy, at, hərwa wə insanlarning tənliiri wə janliiri degən mallirini setiwalidioqan kixi yoqtur. **14** ([I Babil], jening məstanə boləqan esil mewilər səndin kətti, Barliq həxəmətlik wə həywətlik mal-dunyaliring səndin yoqaldi. Ular bularni əmdi hərgiz tapalmaydu!) **15** Bu mallarni setip beyioqan sodigərlər bolsa xəhərnin tartiwatqan azabidin qorqup, yirəqta turup uning üstidə yioqa-zar kiliqip deyixiduki: — **16** «Way isit, way isit, i katta xəhər! Nəpis libas rəhtlərgə, səsün wə tok kızıl rənglik gəzmallaroqə orilip, Altun, qimmətlik yaqutlar wə ümqə-mərwayitlar bilən bezəlgənsən! **17** Bir saət iqidila xunqə katta bayliqlar wəyran boldi!» Barliq kemə hojayinliiri, kemidiki barliq yoluqilar, kemiqilər wə dengizoqə tayinip jan baqidioqanlarning həmmisi yirəqta turup, **18** Uni ertigən otning is-tütəklirini kərüp: — Bu katta xəhərgə qaysi xəhər təng keləlisun? — dəp pəryad kətürüxti. **19** Ular baxlirioqə topa qeqip, pəryad kətürüxüp, yioqa-zar kiliqip: — Way isit, way isit, u katta xəhər! U arqilik, uning dölitidin, dengizda kemisi barlar beyioqanidi! Bir saət

iqidila wəyran boldi bu xəhər! — deyixidu. **20** — «Uning bexioqa kəlgənlərdin xadlininglar, Əy ərx, əy mukəddəs bəndilər, rosullar wə pəyoqəmbərlər! Qünki Huda silərnin dəwayinglardiki həkümüni uning üstidin qikəroqan!». **21** Andin, küqlük bir pərixətə tügmən texioqa ohxax yooqan bir taxni kətürüp, dengizə taxlap mundak dedi: — «Mana xundak xiddət bilən, Katta xəhər Babil oqulitilidu, U kaytidin kərünməydu! **22** Qiltarqilarning, sazqilarning, Nəyqilər wə sunayqilarning awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu, Hərhil hünərnə kilidiqan hünərwən seningdə kaytidin hərgiz tepilmaydu, Tügmənnin awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu, **23** Həttə qiraqning yorukı seningdə kaytidin hərgiz yorumaydu, Toy boluwatqan yigit-kizning awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu; Qünki sening sodigərlir yər yüzidiki ərbablar bolup qikti, Barlik əllər sening şəhərəpsunliringə aldandi; **24** Pəyoqəmbərlərnin, mukəddəs bəndilərnin [təkülgən kənliri], Xundakla yər yüzidə barlik kiroqin bolənlərnin kənlirimu uningda tepildi».

19 Bu ixlardin keyin, ərxətə zor bir top adəmlərnin wərkiraxliridək bir awazni anglidim. Ular: — — Həmdusana! Nijat, xan-xərap wə kudrət Hudayimizə mənsuptur! **2** Qünki Uning həkümliri hək wə adildur; U yər yüzini öz buzukluqı bilən buzoqan qong pərixənin üstidin həküm qikirip, Öz kəl-hizmətkərlirinin kəninin intikamini uningdin aldi, — deyixətti. **3** Ular ikkinqi kətim: — «Həmdusana!» deyixti. Uningdin qikqan istütəklər əbədil'əbədgigə pərki raydu! (aiōn g165) **4** Yigirmə tət aqsakal wə tət həyat məhluk yərgə yikilip: —

«Amin! Həmdusana!» dəp, təhttə olturoqan Hudaqə səjdə qılıxti. **5** Andin təhttin kətürülgən bir awaz mundaq dedi: — «Əy uning barlik qul-hizmətkarliri, Uningdin qorqidioqan kattilar bolsun, təwənlər bolsun, Həmminglar Hudayimizni mədhıylənglar!» **6** Andin zor bir top adəmlərnıng awazioqə, nuroqun sularnıng xarkirixioqə, kattıq güldürmənilərnıng güldürlıxıgə ohxax bir awaznıng mundaq degənlikini anglıdim: — «Həmdusana! Həmmıgə Qadir Pərwərdıgar Hudaymiz səltənət kildi! **7** Xadlinaylı, təntənə qılaylı wə uni mədhıyləp uluqılaylı! Qünki Qozınıng toy-mərikə küni yetip kəldi, Qız əzini təyyar kildi!» **8** Qızqə kiyix üqün pakiz, parkırap turıdıqan nəpis libas berildi (nəpis libas bolsa muqəddəs bəndilərnıng həqqanıy əməlliridur). **9** Andin, [pərixətə] manga: — Munu səzlərnı hatiriliwal: — «Qozınıng toy ziyapıtıgə qakiriloqanlar bəhtlıktur!» — dedi. U manga yənə: — Bular Hudanıng həqıkiy səzliridur, — dedi. **10** Mən unıngqə səjdə qılqılı ayıqıqə yikildim. Lekin u: — Hərgiz undaq kılma! Mənmu Hudanıng sən wə Əysaqə guwahlık bərgüqi qerındaxlıring bilən ohxax qul-hizmətkarmən. Hudaqıla ibadət qıl! Qünki wəhiy-bexarətning roh-mahıyiti bolsa Əysa həqqidə guwahlık berixtur, — dedi. **11** Andin kərdümki, asman eqildi wə mana, bir aq at turatti; üstıgə mingüqıning bolsa nami «Sadıq» wə «Həqıkiy» bolup, U həqqanıylik bilən həküm qıqiridu wə jəng qilidu. **12** Uning kəzliri ot yalkunioqə ohxaytti, bexida nuroqun taji bolup, tenidə Əzidin baxqə həqkim bilməydiyən bir nam pütüklük idi. **13** U uqısıqə qanoqə miləngən bir ton kiygənidi, Uning nami «Hudanıng

Kalami» dəp atilidu. **14** Uning kəynidin əgixip keliwatkan ərxtiki qoxunlar bolsa, aq atlarğa mingən, ap'ak, pak nəpis kanap libas bilən kiydürülgənidi. **15** Uning aqzidin ətür bir qiliq qikip turatti; U buning bilən barliq əllərni uridu; U ularni tēmür kaltək bilən padiqidək bakidu; U Həmmigə Qadir Hudaning dəlxətlik qəzipining «xarab kəlqiki»ning qəyligüqisidur. **16** Uning toni wə yotisi üstigə «Padixahların Padixahı wə rəblərnin Rəbbi» degən nam yezilənanidi. **17** Andin mən kuyaxning iqidə turoqan bir pərixtni kərdüm. U asmannin otturısında uquwatkan barliq kuxlarğa yukiri awaz bilən: —Kelinglar, Hudaning katta ziyapitigə yiqilinglar! **18** Padixahların, sərdarların wə palwanların, atların wə ularğa mingənlərnin, xundakla barliq ət igilirinin, kulların hən hərlərnin, kattılarnin hən təwənlərnin gəxlirini yənglar! — dedi. **19** Xuning bilən mən diwə, yər yüzidiki padixahlar wə ularnin qoxunlirinin atqa Mingüqi hən Uning qoxuni bilən jəng kilix üqün toplanənanliqini kərdüm. **20** Əmdi diwə wə uningğa wəkalitən məjizilik alamətlərni kərsətkən sahta pəyoqəmbərnin hər ikkisi tutuwelindi (sahta pəyoqəmbər xu alamətlər bilən diwənin taməjisini qəbul qıləqan həmdə uning but-həykiligə qəkunənlərni əzdurup yürgənidi). Ular ikkisi günggürt yeniwatkan ot kəligə tirik taxlandı. (Limnē Pyrg3041 g4442) **21** Qələqini bolsa atqa Mingüqinin aqzidin qikqan qiliq bilən qirildi. Barliq pütün uqar-qanatlar bularnin gəxi bilən yəp toyundi.

20 Uningdin keyin, qolida tegi yəq hangnin aqquqi wə yəqan zənjir tutqan bir pərixtnin asmandin

qüxüwatkanlıqini kərdüm. (Abyssos g12) 2 Pərixətə əjdihani, yəni İblis yaki Xəytan deyilidioğan həliki kədimiy yilanni tutup, ming yillik zənjirləp koydi. 3 Uning ming yil toxquqə əlləni azdurmasliki üqün, uni tegi yok hangoqa taxlap hangning aqzini etip peqətliwətti. Bu waqitlardin keyin, u waqtinqə koyup berilixi muqərrər. (Abyssos g12) 4 Andin mən təhtləni wə ularda olturoqanlarni kərdüm. Ularoqa həküm kilix hokuki berilgənidi. Mən yənə, Əysaoqa bərgən guwahliki wəjidin wə Hudaning səz-kalami wəjidin kallisi elinoqanlarning janlirininu kərdüm. Ular diwigə wə uning but-həykiligə qokunmioğan, uning tamoqisi pexanisigə wə kolioqa urulmioqanlar idi. Ular tirilip, Məsih bilən birliktə ming yil həküm sürdi 5 (əlgənlərnin qaloqanliri ming yil toxmioquqə tirilməydu). Bu dəsəpki tirilix idi. 6 Dəsəpki tirilixtin nesiwə boləqanlar bəhtlik wə muqəddəstur; ikkinqi əlümning bularni ilkiqə elix hokuki yoktur. Ular Hudaning wə Məsihning kaqinliri bolidu wə Uning bilən birliktə ming yil həküm süridu. 7 Ming yil toxkanda, Xəytan zindandin boxitilip, 8 yər yüzining tət bulungidiki əlləni, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularni jəng kilixkə bir yərgə toplaxkə qikidu. Toploqanlarning sani dengiz sahilidiki kumdək sanaksiz bolidu. 9 Ular yər yüzidiki kəng tüzənglikkə qikip, muqəddəs bəndilərnin bargahini, yəni Huda səyidioğan xəhəni muhasirigə alidu. Lekin asmandin ot yeqip, ularni yutuwetidu. 10 Ular azduroğan İblis bolsa diwə bilən sahta pəyoqəmbər keyüwatkan ot wə günggürt kəligə taxlinip, u yərdə keqə-kündüz əbədil'əbədgigə qiyinilidu. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Uningdin keyin,

qong bir aq tæht wæ uningda Olturoquqini kerdüm. Asman bilæn zemin Uning yüzidin özini қақurup, ular turoqan jay hærgiz tepilmaydu. **12** Mæn yænæ katta bolsun, yaki tæwæn bolsun, ølgænlæring hæmmisining tæhtning aldida turoqanliқini kerdüm. Kitablar eqildi; andin yænæ bir kitab — «Hæyatliқ dæptiri» dæp ataloqan kitab eqildi. Ølgænlærgæ kitablarda hatirilængini boyiqæ øz æmæliyitigæ қарap ҳөкüm қилindi. **13** Dengiz øzidæ ølgænlærni tapxurup bærdi, ølüm wæ tæhtisaramu øzliridiki ølgænlærni tapxurup berixti. Hærkimning üstigæ øz æmæliyitigæ қарap ҳөкüm қилindi. (Hadës g86) **14** Andin ølüm wæ tæhtisara ot keligæ taxlandi. Mana ikkinqi ølüm — ot kèlidur. (Hadës g86, Limnë Pyr g3041 g4442) **15** Kimning ismining «Hæyatliқ dæptiri»dæ yezilmioqanliқi bayқalsa, ot keligæ taxlandi. (Limnë Pyr g3041 g4442)

21 Andin, yengi asman wæ yengi zeminni kerdüm; qünki burunqi asman wæ zemin øtüp kætkænidi, dengizmu mæwjut bolmidi. **2** Mukæddæs xæhæring, yæni Hudadin qiqқan, huddi øz yigitigæ toy pærdazlirini қилip ҳазirlanoqan қизdæк yengi Yerusalemning ærxтин qüxüwatқanliқni kerdüm. **3** Әrxтин yukiri kætürүlgæn bir awazning mundaq degænliқini anglidim: «Mana, Hudaning makani insanlarning arisididur; U ular bilæn billæ makanlixip turidu, ular Uning hæлқи bolidu. Huda Øzimu ular bilæn billæ turup, ularning Hudasi bolidu. **4** U ularning kæzliridiki ҳәр tamqæ yaxni sürtidu; æmdi ølüm æsla bolmaydu, næ matæm, næ yioqa-zar, næ қayoқu-ælæm bolmaydu, qünki burunqi ixlar øtüp kætti». **5** Tæhttæ Olturoquqi: — Mana, hæmmini yengi қилimæn!

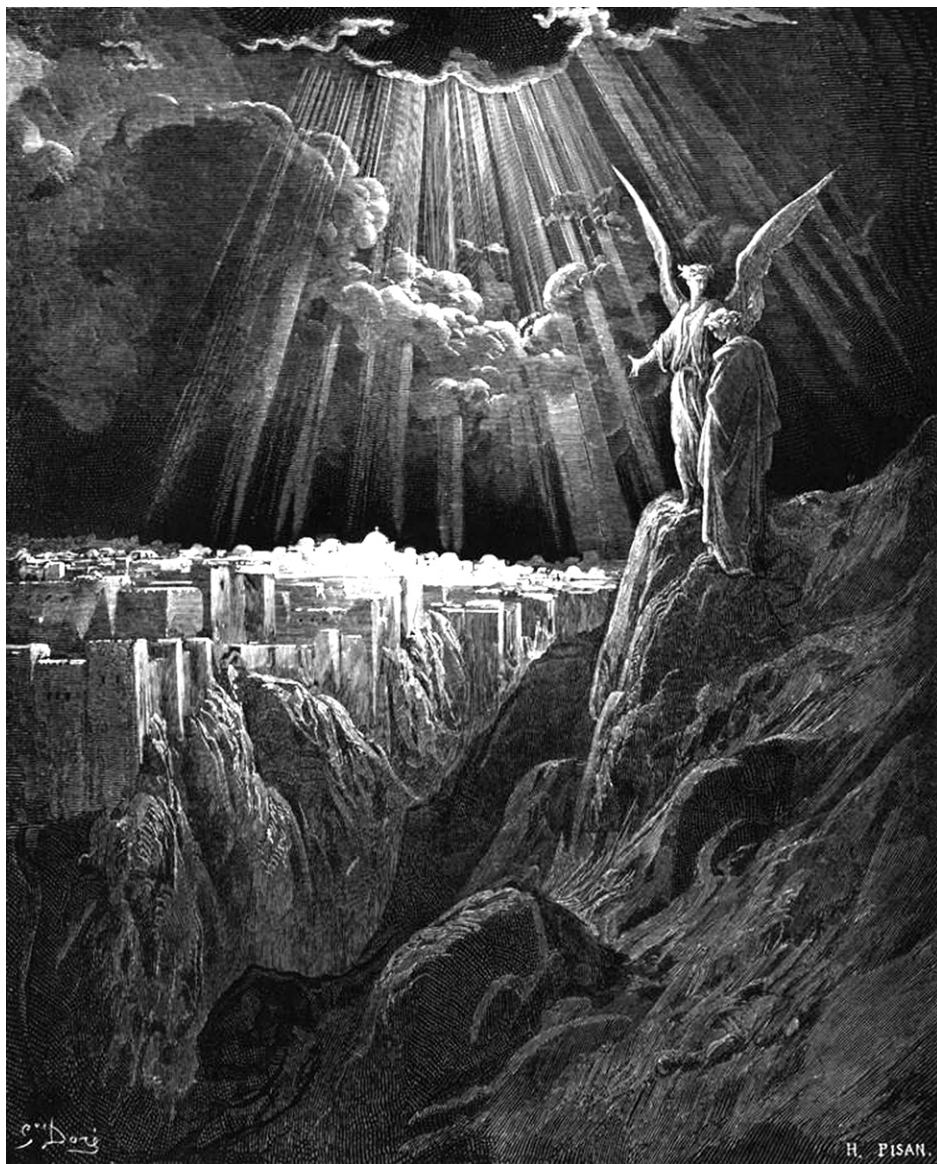
— dedi. U manga yənə: Bularni hatiriliwal! Qünki bu sözlər həqiqiy və ixənqliktur, — dedi. **6** U yənə manga mundak dedi: — «İx tamam boldi! Mən «Alfa» və «Omega»durmən, Mukəddimə və Hatimə Özümdurmən. Ussioğan hərkingə həyatlik süyining bulikidin həksiz berimən. **7** Oğəlibə kiloquqi hərkim bularə mirashorluk kilidu; Mən uning Hudasi bolimən, umu Mening oqlum bolidu. **8** Lekin qorqunqaklar, etiqadsizlar, yirginqliklər, qatillar, buzukluk kiloquqilar, sehırgərlər, butpərəslər və barlik yaloqanqilarə bolsa, ularning qismiti ot bilən günggürt yenip turuwatqan kəldur — bu bolsa ikkinqi ölümdur». (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Ahirkı yəttə balayı'apət bilən toloğan yəttə qinini tutqan yəttə pərixtidin biri kelip, manga sözləp: — Kəl! Sanga Qozining jorisi bolidioğan qizni kərsitip qoyay, — dedi. **10** Andin u meni Rohning ilkidə boləğan qalda yooğan və egiz bir taqqa elip qoydi. U yərdin manga Hudadin qikqan mukəddəs xəhər Yerusalemning ərxin qüxüwatqanlikini kərsətti. **11** Uningda Hudaning xan-xəripi bar idi, uning julasi intayin qimmətlik gəhərning, yexil yaquttək yaltirioğan hrustalning julasioğa ohxaytti. **12** Uning qong həm egiz sepili bar idi; sepilning on ikki dərwezisi bolup, dərwezilarda on ikki pərixte turatti. Hərbir dərwezining üstigə Israillarning on ikki kəbilisidin birining ismi yeziloğanidi. **13** Məxriq tərəpidə üq dərwaza, ximal tərəpidə üq dərwaza, jənub tərəpidə üq dərwaza və məqrıp tərəpidə üq dərwaza bar idi. **14** Xəhərning sepilining on ikki ul texi bolup, ularning üstigə on ikki isim, yəni Qozining rosulining isimliri pütüklüktur. **15** Manga söz

qiloqan pərixtining qolida xəhərni, uning dərważiliri wə uning sepilini əlqəydiqan altun qomux əlqigüq qasa bar idi. **16** Xəhər tət qasa bolup, uzunluqi bilən kəngliki ohxax idi. Pərixtə xəhərni qasa bilən əlqidi — on ikki ming stadiyon kəldi (uzunluqi, kəngliki wə egizliki təngdur). **17** U sepilnimu əlqidi. Sepilning [qəlinliqi] insanlarning əlqəm birliki boyiqə, yəni xu pərixtining əlqimi boyiqə bir yüz kırık tət jəynək kəldi. **18** Sepilning quruluqi bolsa yexil yaquttin, xəhər əynəktək süzük sap altundin bina qilinoqanidi. **19** Xəhər sepilining ulliri qərhil qimmətlik yaqutlar bilən bezəlgənidi. Birinqi ul tax yexil yaqut, ikkinqisi kək yaqut, üqinqisi həqiq, tətinqisi zumrət, **20** bəxinqisi qizil həqiq, altinqisi qizil qaxtax, yəttinqisi serik kwarts, səkkizinqisi sus yexil yaqut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yaqut wə on ikkinqisi piroza idi. **21** On ikki dərważa on ikki mərwayit idi, demək dərważilarning hər biri birdin mərwayittin yasaloqanidi. Xəhərning oql yoli əynəktək süzük sap altundin idi. **22** Xəhərdə həqqandaq ibadəthana kərmidim, qünki Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda wə Qoza uning ibadəthanisidir. **23** Xəhərning yorutuluxi üqün quyaxqa yaki ayoqa mohtaj əməs, qünki Hudaning xan-xəripi uni yorutqanidi, uning qiriqi bolsa Qozidir. **24** Əllər xəhərdiki yoruklukta yürüdü; yər yüzidiki padixahlar xanuxəwkitini uning iqiğə elip kəlidu. **25** Uning dərważiliri kündüzdə hərgiz taqalmaydu (əməliyəttə u yərdə keqə zadi bolmaydu). **26** Hər qaysi əllərning xanuxəwkiti wə hərmət-izziti uning iqiğə elip kəlinidu. **27** Hər qandaq haram nərsə wə hər qandaq yirginqlik ixlarni qiloquqi yaki

22 Andin [pərixətə] manga hrustaldək parkirək həyatlık süyi ekiwatқан dəryani kərsətti. Dərya Hudaning wə Qozining təhtidin qıqқан bolup, **2** xəhərning ɔl yolining otturisida ekiwatқанidi. Dəryaning bu tərpidə wə u tərpidimu on ikki hil mewə beridiqan, hər ayda mewiləydiqan həyatlık dərihi bar idi; dərəhning yopurmaklıri əllərnin xipasi üqün idi. **3** Lənət degən əmdi bolmaydu; Hudaning wə Qozining təhti xəhərning iqidə bolup, Uning kəl-hizmətkarlıri Uning hizmət-ibaditidə bolidu. **4** Ular Uning jamalini kəridu; Uning nami ularning pexanilirigə pütüklük bolidu. **5** U yərdə əsla keqə bolmaydu, nə qıraɔ nurioqə, nə kuyax nurioqə mohtaj bolmaydu. Qünki Pərwərdigar Huda ularning üstidə yoridu, ular əbədil'əbədgiqə həküm süridu.

Wəḥiy

wakhti yekın kaldi. **11** Kəbihlik kılquqi kixi kəbihlikni kiliwərsun; pəskəx kixi bolsa pəskəxliktə turiwərsun; həkkaniy kixi bolsa həkkaniylikini yürgüziwərsun; pak-mukəddəs kixi bolsa pak-mukəddəsliktə turiwərsun, — dedi. **12** «Mana, pat yekında kelimən! Hərkimning əməliyitigə qarap beridioqinimni Özüm bilən billə elip kelimən. **13** Mən «Alfa» wə «Omega», Birinqi wə Ahırqi, Mukəddimə wə Hatimə Özumdurmən». **14** Həyatlik dərihining mewisidin nesip bolux wə dərwaziliridin xəhərgə kirixkə muyəssər bolux üçün tonlirini yuqanlar bəhtliklər! **15** Xəhərnin sirtidikilər — itlar, sehırgərlər, buzukluk kılquqilar, katillar, butpərəslər, yaloqanqilikka huxtar bolqanlar wə əməl kılquqilardur. **16** «Mənki Əysa jamaətlərni dəp silərgə bu ixlarning guwahlikini yətküzüx üçün pərixətəmnə əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Nəsli, Parlaq Tang Yultuzidurmən!» **17** Roh wə toyi bolidioqan kiz: «Kəl!» dəydu. Angliqquqi: «Kəl!» desun. Ussioquqi hərkim kəlsun, halioqan hərkim həyatlik süyidin həksiz iqsun. **18** Mənki bu kitabniki bexarətning səzlirini angliqanlaroqa guwahlik berip agahlandurimənki: kimdikim bu səzlərgə birnemini koxsa, Huda uningoqa bu kitabta yeziloqan balayi'apətlərni koxidu. **19** Kimdikim bu bexarətlik kitabning səzliridin birər səzni elip taxlisa, Hudamu uningdin bu kitabta yeziloqan həyatlik dərihidin wə mukəddəs xəhərdin bolidioqan nesiwisini elip taxlaydu. **20** — Mana, bularoqa agah-guwaq Bərgüqi bolsa mundak dəydu: — «Xundak, pat yekında kelimən!» — «Amin! Kəl, ya Rəb Əysa!» **21** Rəb Əysa Məsihnin meqir-xəpkiti barlik mukəddəs bəndilər bilən billə bolqay, amin!

*Muqaddas xaharning, yəni Hudadin qiqqan, huddi əz yigitigə toy pərdəzirini qilip
hazirlanoqan kizdək yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatqanliqni kərdüm. Ərxtin yuqiri
kötürülgən bir awazning mundaq degənlikini anglidim: «Mana, Hudaning makani
insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Uning həlqi bolidu.
Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu.»*

Wəhiy 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Pinyin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31
Rimliklaroqa 10:7
Wəhij 9:1
Wəhij 9:2
Wəhij 9:11
Wəhij 11:7
Wəhij 17:8
Wəhij 20:1
Wəhij 20:3

aidios

Rimliklaroqa 1:20
Yəhuda 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
Yuhanna 4:14
Yuhanna 6:51
Yuhanna 6:58
Yuhanna 8:35
Yuhanna 8:51
Yuhanna 8:52
Yuhanna 9:32
Yuhanna 10:28
Yuhanna 11:26
Yuhanna 12:34
Yuhanna 13:8
Yuhanna 14:16

Rosullarning paaliyatliri 3:21
Rosullarning paaliyatliri 15:18
Rimliklaroqa 1:25
Rimliklaroqa 9:5
Rimliklaroqa 11:36
Rimliklaroqa 12:2
Rimliklaroqa 16:27
Korintliklaroqa 1 1:20
Korintliklaroqa 1 2:6
Korintliklaroqa 1 2:7
Korintliklaroqa 1 2:8
Korintliklaroqa 1 3:18
Korintliklaroqa 1 8:13
Korintliklaroqa 1 10:11
Korintliklaroqa 2 4:4
Korintliklaroqa 2 9:9
Korintliklaroqa 2 11:31
Galatyaliklaroqa 1:4
Galatyaliklaroqa 1:5
Əfəsusluklaroqa 1:21
Əfəsusluklaroqa 2:2
Əfəsusluklaroqa 2:7
Əfəsusluklaroqa 3:9
Əfəsusluklaroqa 3:11
Əfəsusluklaroqa 3:21
Əfəsusluklaroqa 6:12
Filippiliklaroqa 4:20
Kolossiliklərgə 1:26
Timotiyoya 1 1:17
Timotiyoya 1 6:17
Timotiyoya 2 4:10
Timotiyoya 2 4:18
Tituska 2:12
İbraniylaroqa 1:2
İbraniylaroqa 1:8
İbraniylaroqa 5:6
İbraniylaroqa 6:5
İbraniylaroqa 6:20
İbraniylaroqa 7:17
İbraniylaroqa 7:21
İbraniylaroqa 7:24
İbraniylaroqa 7:28
İbraniylaroqa 9:26
İbraniylaroqa 11:3
İbraniylaroqa 13:8
İbraniylaroqa 13:21
Petrus 1 1:23

Petrus 1 1:25
Petrus 1 4:11
Petrus 1 5:11
Petrus 2 3:18
Yuhanna 1 2:17
Yuhanna 2 1:2
Yəhuda 1:13
Yəhuda 1:25
Wəhij 1:6
Wəhij 1:18
Wəhij 4:9
Wəhij 4:10
Wəhij 5:13
Wəhij 7:12
Wəhij 10:6
Wəhij 11:15
Wəhij 14:11
Wəhij 15:7
Wəhij 19:3
Wəhij 20:10
Wəhij 22:5

aiōnios

Matta 18:8
Matta 19:16
Matta 19:29
Matta 25:41
Matta 25:46
Markus 3:29
Markus 10:17
Markus 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Yuhanna 3:15
Yuhanna 3:16
Yuhanna 3:36
Yuhanna 4:14
Yuhanna 4:36
Yuhanna 5:24
Yuhanna 5:39
Yuhanna 6:27
Yuhanna 6:40
Yuhanna 6:47
Yuhanna 6:54
Yuhanna 6:68

Yuhanna 10:28
Yuhanna 12:25
Yuhanna 12:50
Yuhanna 17:2
Yuhanna 17:3
Rosullarning paaliyatliri 13:46
Rosullarning paaliyatliri 13:48
Rimliklaroʻja 2:7
Rimliklaroʻja 5:21
Rimliklaroʻja 6:22
Rimliklaroʻja 6:23
Rimliklaroʻja 16:25
Rimliklaroʻja 16:26
Korintliklaroʻja 2 4:17
Korintliklaroʻja 2 4:18
Korintliklaroʻja 2 5:1
Galatyaliklaroʻja 6:8
Tesalonikaliklaroʻja 2 1:9
Tesalonikaliklaroʻja 2 2:16
Timotiyοʻja 1 1:16
Timotiyοʻja 1 6:12
Timotiyοʻja 1 6:16
Timotiyοʻja 2 1:9
Timotiyοʻja 2 2:10
Tituska 1:2
Tituska 3:7
Filemonoʻja 1:15
Ibraniylaroʻja 5:9
Ibraniylaroʻja 6:2
Ibraniylaroʻja 9:12
Ibraniylaroʻja 9:14
Ibraniylaroʻja 9:15
Ibraniylaroʻja 13:20
Petrus 1 5:10
Petrus 2 1:11
Yuhanna 1 1:2
Yuhanna 1 2:25
Yuhanna 1 3:15
Yuhanna 1 5:11
Yuhanna 1 5:13
Yuhanna 1 5:20
Yəhuda 1:7
Yəhuda 1:21
Wəhiy 14:6

eleēsē

Rimliklaroʻja 11:32

Geenna

Matta 5:22
Matta 5:29
Matta 5:30
Matta 10:28
Matta 18:9
Matta 23:15
Matta 23:33
Markus 9:43

Markus 9:45
Markus 9:47
Luқа 12:5
Yakup 3:6

Hadēs

Matta 11:23
Matta 16:18
Luқа 10:15
Luқа 16:23
Rosullarning paaliyatliri 2:27
Rosullarning paaliyatliri 2:31
Korintliklaroʻja 1 15:55
Wəhiy 1:18
Wəhiy 6:8
Wəhiy 20:13
Wəhiy 20:14

Limnē Pyr

Wəhiy 19:20
Wəhiy 20:10
Wəhiy 20:14
Wəhiy 20:15
Wəhiy 21:8

Sheol

Yaritilix 37:35
Yaritilix 42:38
Yaritilix 44:29
Yaritilix 44:31
Qəl-bayawandiki səpər 16:30
Qəl-bayawandiki səpər 16:33
Kənun xərhī 32:22
Samu'il 1 2:6
Samu'il 2 22:6
Padixahlar 1 2:6
Padixahlar 1 2:9
Ayup 7:9
Ayup 11:8
Ayup 14:13
Ayup 17:13
Ayup 17:16
Ayup 21:13
Ayup 24:19
Ayup 26:6
Zəbur 6:5
Zəbur 9:17
Zəbur 16:10
Zəbur 18:5
Zəbur 30:3
Zəbur 31:17
Zəbur 49:14
Zəbur 49:15
Zəbur 55:15
Zəbur 86:13
Zəbur 88:3
Zəbur 89:48

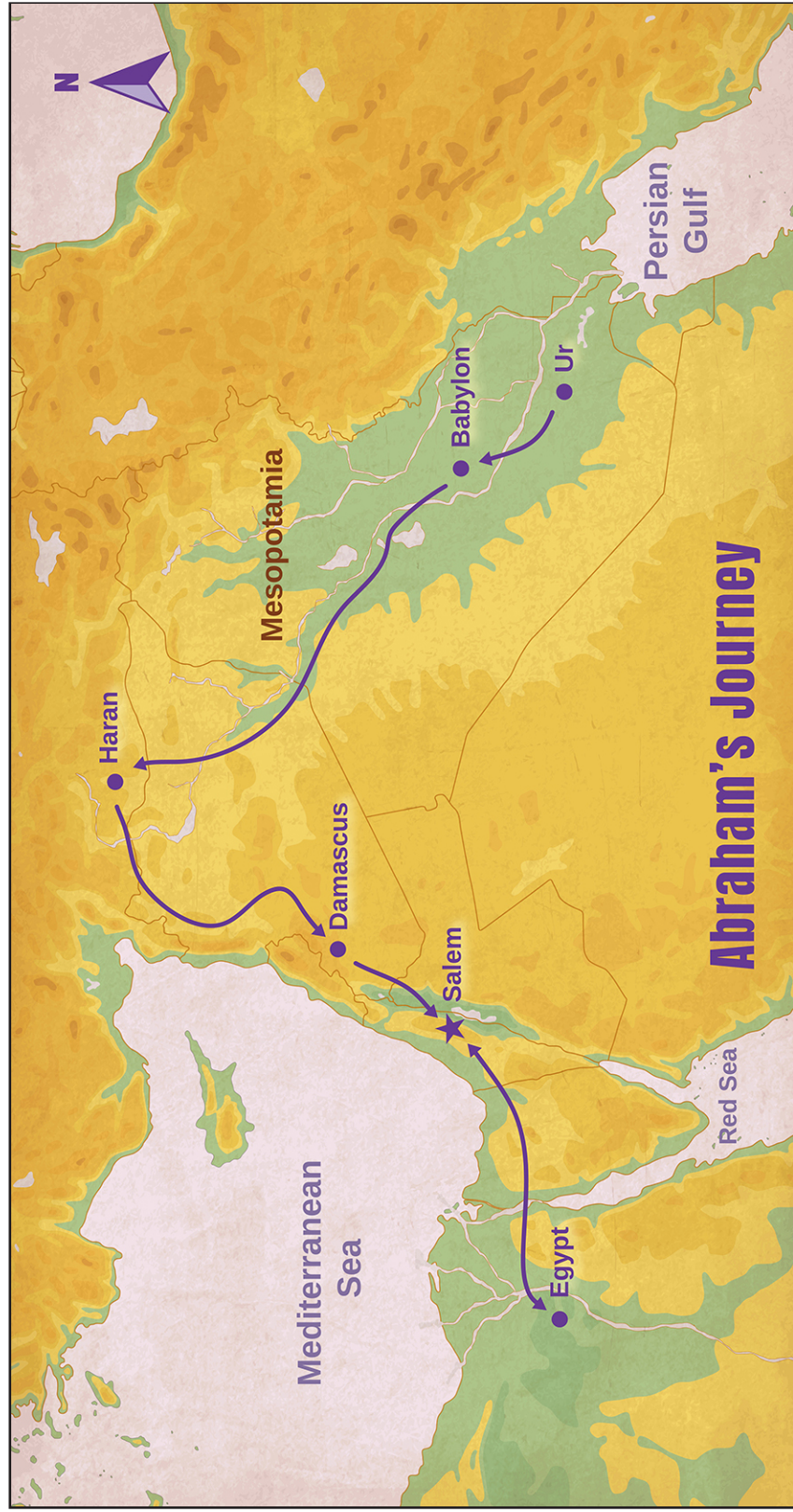
Zəbur 116:3
Zəbur 139:8
Zəbur 141:7
Pənd-nəsihətlər 1:12
Pənd-nəsihətlər 5:5
Pənd-nəsihətlər 7:27
Pənd-nəsihətlər 9:18
Pənd-nəsihətlər 15:11
Pənd-nəsihətlər 15:24
Pənd-nəsihətlər 23:14
Pənd-nəsihətlər 27:20
Pənd-nəsihətlər 30:16
Həkmət toploquqi 9:10
Küylarning küyi 8:6
Yəxaya 5:14
Yəxaya 7:11
Yəxaya 14:9
Yəxaya 14:11
Yəxaya 14:15
Yəxaya 28:15
Yəxaya 28:18
Yəxaya 38:10
Yəxaya 38:18
Yəxaya 57:9
Əzakiyal 31:15
Əzakiyal 31:16
Əzakiyal 31:17
Əzakiyal 32:21
Əzakiyal 32:27
Hoxiya 13:14
Amos 9:2
Yunus 2:2
Həbakkuk 2:5

Tartaroō

Petrus 2 2:4

Questioned

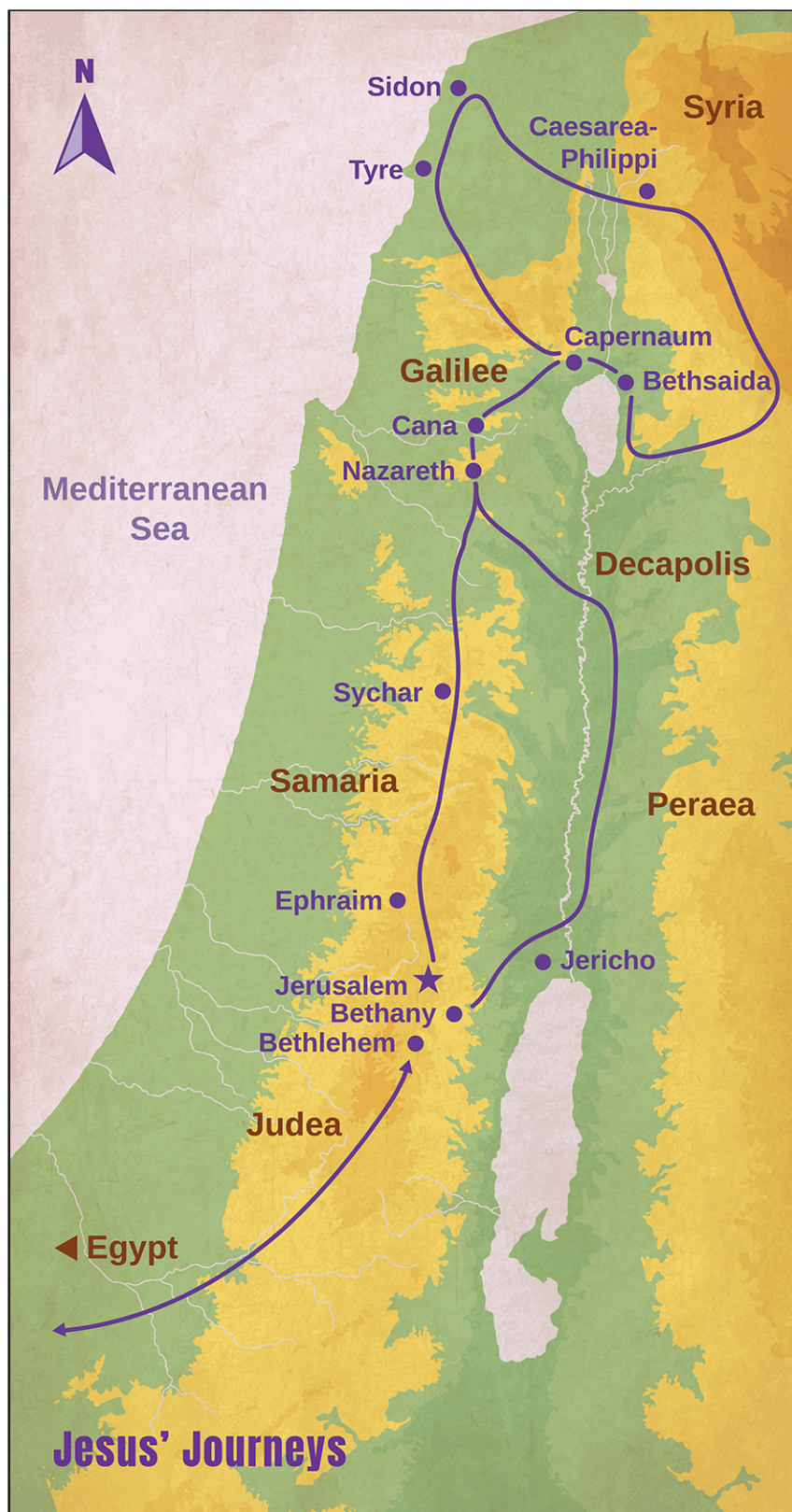
Petrus 2 2:17

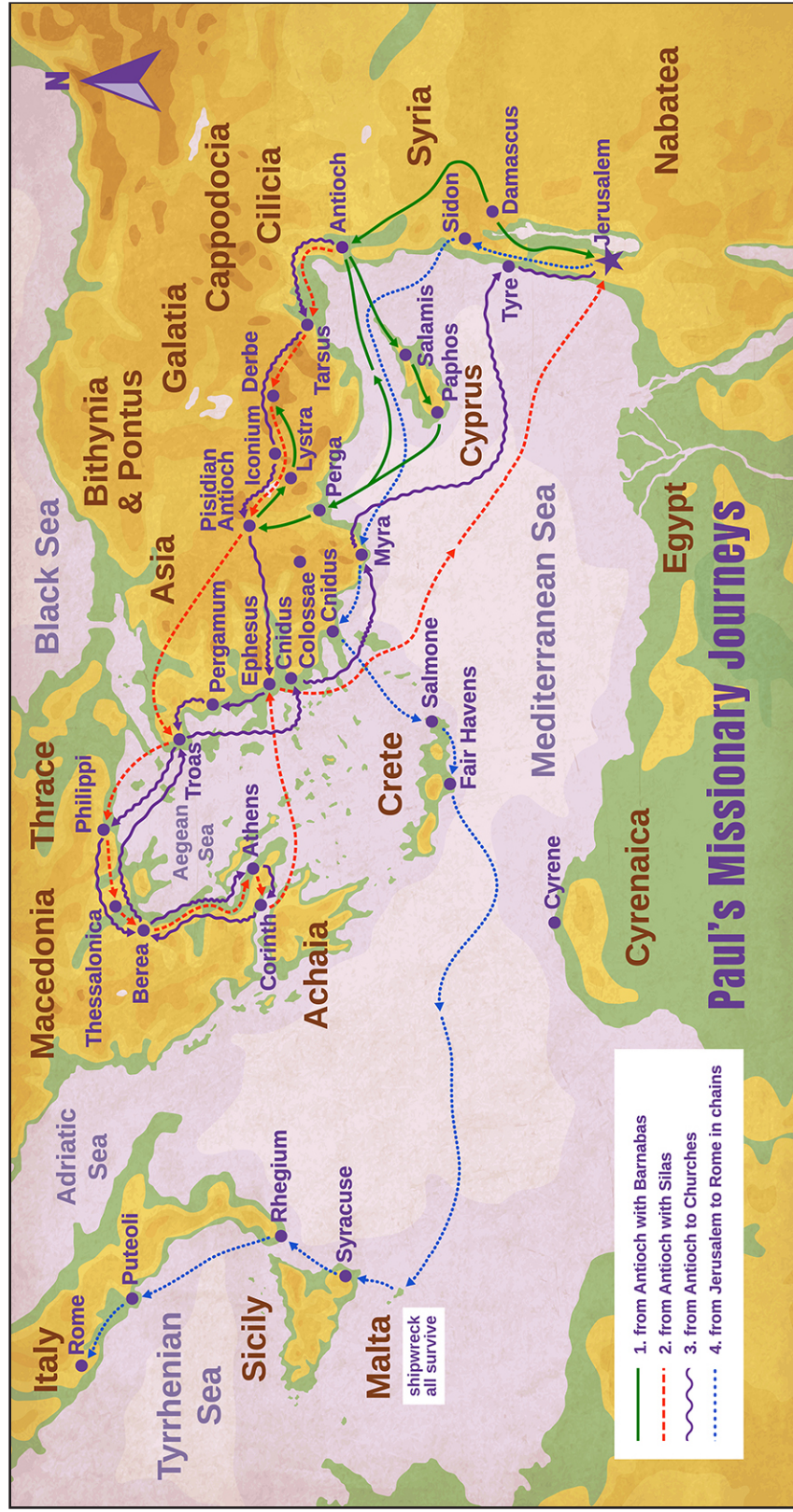
Etikadi boloqaqqa, Huda Ibradjinni uningoya miras süpitida barmakqi boloqan zeminoja berixqa qaqiroqanda, u itaat qildi;
u qayerga baridtoqanliqini bilmay turup yoloja qikti. - Ibraniylaroja 11:8

Әмма Пәрәwn хәлқни кетixкә қояғандин кейин, Филитийларнинг земинидики yol yekin болсиму, Худа ularни xu yol билән бaxлимиди; қүнki u:
 «хәлқим jәngгә uғrap қalsa, қорқup пuxayман қилип, Мисроқа yenip кетixи mumkin» дәп ойлоғанди. - Мисирдин қикix 13:17

Qünki İnsan' oqlınu darwəxə xü yolda kəpqılıq mənıng hızmıtında bolsun deməy, bəlki kəpqılıqning hızmıtında bolay wə jənimni pida qılıx bədilığə nuroqun adəmlərni hərlikkə qıqıray dəp kaldı. - Markus 10:45

Rosullukka tallap qaqiriloqan, Hudaning hux hawirini jakarlawka ayrip tayinlengen, Mashi dysaning quli bologan manki Pawlustin salam! - Rimliklaroja 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis preaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

When?									
Innocence			Fallen			Glory			
Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth		
God	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16				God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City	All Restored Acts 3:21	
	Mankind	No Fall No Death Gen 1:31	Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43				
			Everywhere, Psalm 139:7		Indwelling Believers, John 14:17				
Angels	No Creation	No people Gen 1:1	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5			No Hades No Dead Rev 20:3			
			Blessed in Paradise, Luke 16:22						
			Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13						
Angels	No people Gen 1:1	No Fall No Unholy Angels Gen 1:31	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14			Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven? Col 1:20 Yes? Heb 2:16 No?		
			Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6						
			Rebelling Against Christ Accusing Mankind 1 Peter 5:8 and Revelation 12:10	Thalaasa, Rev 20:13					
				Lake of Fire Revelation 19:20					
				Abyss Revelation 20:2					

Who?

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Xuning üqün, berp pütkül allarni [özümgə] muhlis kılp yetixtürünglar, xundakla ularni Ata, Oqul wə Muqəddəs Rohning namioqa təwə kılp qəmüldürüp, - Matta 28:19